Broj I. U Trstu 4. januvarja 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 40 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom imputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošru valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne pliča poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i notiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 4 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos

Poziv na predplatu.

Sa ovim brojem počimamo god. 1894. a mi vršimo običnu svoju dužnost tim, da pozivljemo sve naše čitatelje, da obnove predplatu za tekuću godinu. Nu na žalost našu imade još mnogo nemarnih čitatelja, koji nisu uplatili lista niti za prošlu godinu. A što da rečemo od onih, koji nam duguju i za više godina predplatu? Ove, ako neprinuka na izplatu saviest, prisiliti će sudovi na njihovu štetu i sramotu. Naše redovito i uredno plaćajuće čitatelje molimo, da nam ostanu i nadalje vjerni, da izvole poduprieti ovo jedino hrvatsko glasilo istarskoga puka obilnom i točnom predplatom, da uzmognemo i u buduće po najboljih silah zadovoljiti težkim dužnostim novinarah.

Neimajuć mogućih zagovornika niti izvanrednih podpora, osloniti nam se je jedino na naše predplatnike. A tako je i najbolje, jer smo bar posve samostalni i neodvisni.

List stoji na godinu for. 5 za imućnije, a za seljake for. 2; za pol godine polovicu gornjih ciena; izvan države poštarina k tomu.

Novce neka nam se šalje poštanskom nakaznicom, jer je tako najjeftinije. Molimo ujedno gg. dopisnike, da nas i u buduće podpomognu istinitimi dopisi, viestmi itd.

U Trstu, mjeseca decembra 1893.

Uprava „Naše Sloge“.

Govor

zastupnika dra. H. Laginje, izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 15. decembra 1893. kod rasprave privremenog proračuna.

Visoka kuća! Najvećim veseljem mogu izjaviti, da mi ne treba danas na dugo govoriti. Za mene ili za ono pučanstvo, koje mi je čast u ovoj visokoj kući zastupati, govorili su danas dostatno poštovana gg. dr. Ferjančić i dr. Gregorec. Pa ako su se kod natava njihove narodnosti poslužili zemljopisnim mjesto narodnostnim nazivom, naime onim južnih Slavona i jugoslavenskih zastupnika, to mi je izjaviti, da u tom nazivu za mene kao zastupnika hrvatske narodnosti, koji zastupam koli Hrvate, toli jedan dio Slovenaca, neima nikakve razlike.

Ja mislim, gospodo moja, da sam upravo danas dvie godine govorio o nazadku domovine, postaviv, po svojem sudu, načelo, da imade ratova, u kojih ne poginu svi, kao što imade i mira, u kojem ne mogu svi živiti. Ovo moje očitovanje izazvalo je kod mojih suplemenika, koji sjedjahu u klubu konservativaca, dielomice veselje a dielomice ogorčenost, nu danas sam u ugodnom položaju, da mogu uztvrditi, kako je i moj prijatelj dr. Ferjančić svoj govor upravo tim započeo, što je naglasio neko propadanje.

Ovaj preokret na lievo, nu ipak ne posve na lievo, već samo na lievo do skrajne granice desnice, jest veoma značajan za naše parlamentarne odnošaje. Mi cienimo visoko diobu, koja je nedavno u klubu konservativaca nastala, to joj pripisujemo veliku važnost. Ali mi držimo, da neće ni visoka vlada taj diobi poduti manjo važnosti, nego li je to dužna učiniti i manje nego li smo je mi i naš narod učinili.

Danas se radi o tomu, da se čuje glasove zastupnikah raznih naroda ove države na upit visoke vlade, da li će joj se i pod kojimi uvjeti podieliti odobrenje i za dalnju upravu državnog stroja ili da li će joj se to bezuvjetno zanickati.

Njegova prejasnost naš-ministar predsjednik izrekao je u istinu viteško rieč prigodom otvorenja ove rasprave, a javno mnienje tumači ju tako, dočim se kaže, da se je ovaj put stavilo zastupnikom naroda jasan upit, da li imadu u vladi i u novi parlamentarni položaj povjerenje ili ne.

Ja moram ovdje svoj sud na moju veliku žalost podieliti; moram naime ponajprije kao sin hrvatskoga naroda i zastupnik učiniti nekoje opazke, a tad moram si stvoriti stanovište, na koje dakako u današnjem položaju ne mogu doći, niti ću moći možda dugo doći na stanovište austrijske vlade. Vidim kao Hrvat, da nam valja plaćati u blagajne Zagreba. Zadra, Trsta, Budimpešte, Beča i k tomu u neke druge zajedničke blagajne, nu mi smo presiromašan narod, a da bismo mogli toliko plateżnih mjesta uzdržavati.

Ovdje imademo posla sa dielom vlade našega naroda, ali mi nismo na tom krivi, jer naša osvjedočenja, naše potrebe i naše želje idjahu, idu i ići će za sjedinjenjem svih zemalja u okviru države, koje pripaduju diplomatičkoj i državopravnoj kraljevini i kruni Hrvatske. (Dobro je!)

Za obstoj dielomično vlade niesmo mi ništa krivi; na tom su krivi drugi čimbenici one veoine, naime ove visoke kuće, koje su sklopile nagodbu godine 1867. i 1868. sa Madjari, kojom prigodom nije hrvatski narod kao takav imao nikakve rieči. Sa tog gledišta oduzeta je dakle svakomu od naših suplemenika mogućnost unapried, da dozvoli toj dielomičnoj vladi i dalnjo vodjenje državne uprave ili proračun. Nu ako se i postavimo na stanovište postojećih odnošaja, tada nismo mi Hrvati Dalmacije, Primorja i ostalih slovenskih pokrajina absolutno u stanju, da dozvolimo vladi, makar i privremeno, dalnje vodjenje državnih posala. Pri tomu se ne smije kazati: da, to je liepo i dobro, ali vi idete predaleko; vlada mora imati za to sredstva, da uzmogne državni stroj dalje voditi.

To nije po mojem mnienju slučaj. Ne dozvolimo li mi privremeni ili takodjer stav proračun, to se tim ne kaže nipošto, da se mi proti obstoju ove države i proti obstoju monarhije borimo. To su posve različite stvari. Ako mi, pa bila to i većina kuće, jednoj vladi proračun ne dozvolimo, tada je tomu naravska i ustavna posliedica, da se imade imenovati i postaviti drugu vladu (Tako je!) koja daje takove izjave i postavlja takove programe, za koje će uz većinu narodnog zastupstva i nas naći.

Gospodo moja! O stanju stvarih u slovenskih dielovih naše države i u Primorju, kano što i u Dalmaciji, govorilo se je u ovoj visokoj kući mnogo, tako rekuć danomice. Mi smo podnesli u resolucijah, interpelacijah, u govorih, u svakojakih predlozih, dapače — to moram priznati — i u privatnih spomenicah kod raznih ministarstva tako obširne pritužbe, da bi one po mojem sudu, kad bi se sve to sakupilo, obsizale daleko obsežniju svezku, nego li je ona o poznatih pritužbah rumunjske narodnosti u Ugarskoj.

Mi smo se pritužili na smjer, zatezanje i lionost političke uprave kod nas. Zastupnici onih narodnostih tuže se pako kroz godine i godine, a ipak nije nastupilo nikakvo poboljšanje.

Upravo sramotno je po cesarsku austrijsku vladu, što je na čelu političke uprave u Primorju muž, koji ne pozna jezika velike većine pučanstva. Taj muž može biti rodoljub koliko hoćete, — ja neću da u to diram — on može biti vrstan politički činovnik — čega ne mogu priznati. — on može biti dobra srca i poštenja koliko hoćete, — all za austrijske odnošaje Primorja nije prikladan. Protumačiti ću vam to praktičnim, svakodnevnim primjerom.

Muž taj je prisiljen, a to bijaše valjda u posliednjo doba, da putuje po pokrajini. Naši poznaju dielomično talijanski jezik, i tu, što obćo sa drugimi suzemljaci ili zbog pomorstva i drugih potreba. C. kr. namjestnik dodje u bilo koji kraj Primorja, recimo u Istru. Puk ga hoće i mora ga pozdraviti kao nosioca i zastupnika najviše državne moći, jak na što se ga tjera. Puk nezna dakako njemački, niti je dužan pozdraviti ga njemački. On pako ne pozna hrvatski ni slovenski jezik, puk ga mora dakle talijanski pozdraviti. On mu mora u tom jeziku svoje pritužbe podnesti, a tim dobiva sva zemlja u obće služheni značaj talijanske pokrajine. (Tako je!)

Za danas ograničujem se u tom obziru jedino na to opazke, to se nadam, da neće njeg. preuzvišenost grof Franc Coronini u tom razrieti sumnjičenje drugih narodnostih Primorja.

Dotaknuti ću se, gospodo moja, jedino sa nekoliko rieči naših pravnih odnošaja, čemu moramo takodjer i mi pridonašati. Iztaknuto bijaše jurve, a je sam osobno kod toga kano branitelj sudjelovao, da su kod nas u Primorju porote obično take sastavljene, da nije u stanju obtuženik slovenske ili hrvatske narodnosti izravno sa pučkimi sudci obćiti, jer pučki sudci obično poznaju skoro izključivo jedan zemaljski jezik, i to samo talijanski jezik. (Tako je!) Nedavno doživio sam u Gorici slučaj, gdje no sam hotio putem predsjedničtva porotnog suda na porotnike staviti pitanje u ime obrane, da li i koliko je porotnika vještih slovenskomu jeziku obtuženika, da li i u koliko razumiju novinarski članak, pisan slovenski, a okrivljen radi uvriede poštenja. Drugimi rieči znači to, da pučki sudci izjave, da li im je poznat zamjetbom vlastitog vida kaznjivi predmet. Sudbeni dvor zabacio je taj opravdani predlog, temeljeći se na državnih temeljnih zakonih i na naravskih ljudskih pravicah (Čujte! Čujte!), pa se je dokazalo prigodom čitanja na porotnike stavljenog pitanja o krivnji, da nije mogao prvak porotnika, dakle muž, koga su sami porotnici kao najposobnijega medju njimi smatrali, na njega stavljena pitanja, u koliko su sadržavala okrivljeni članak, pročitati; a to je bez dvojbe slučaj, koji sav sudbeni postupak po jasnom slovu zakona ništovnim čini. Pred malo dana bijaše imenovan savjetnikom kod jednog okružnog suda u Primorju muž, koji je prijašnjih godina izrekao osudu, u kojoj je izrazio — dozvolite mi, gospodo moja, taj izraz, koji nije parlamentaran, al bijaše okrivljen —

PODLISTAK.

Kumkuma.

Istinit događaj. Napisao I. M.

Imade i liepih predjela na naših hrvatskih otocih. Naći ćeš hrastovih šumica, malenih uvala, a osobito krasni su maleni brežuljci tu i tamo otokom porazbacani. Blizu gradića R. leži vam takav ubav humak, ali svaki stanovnik toga otoka, njekake sjetno i turobno prodje kraj njega, a većina niti nepogledi prolazeć na humak. Djeca pako nebi ni za ništa tudo večer prošla svetko zazivlje i preza od tog humka. Ako slučajno prolaziš s kojim otočanom kraj njega, žalostno ti pokaže humak i promuca kroz sjetu i tugu: „kumkuma“.

Malena, ali tužna je pripovjedka tog imena, ajde, da vam ju kažem.

Stanko i Ivica bili su dva druga, još od nježne mladosti. Ka jim gornja usna opahuljila, sklopiše trajno pobratimstvo te se od to doba gledali ljubili kô dva rodjena brata. I carski im kruh bilo jesti ujedno.

Jednoga dana hoće Stanko Ivici:

— Čujme brate Ivica! Moni njekako oko zapinjo za Maricu Feđićevu i čini mi se past ću u njenu mrežu.

— Živio mi brate — hoćo Ivica — pa što za to, ženi ju. Poštena djevojka, blaga duša, rumena ko jabuka, stasita ko jela; no baš nisi zla ukusa! Dakle erotno ženi se.

— Samo da me hoće Marica uzeti?

Ta nebi reko — brate, da neće. Znadeš što? Ajdmo sutra u fraj,*) pa ćemo odma vidjeti.

Tako se i zbude, išli na fraj njekoliko večeri, a Stanko i Marica počeli ljubaketi.

Marica ivala pravu svoju sliku, imala vam za godinu mladju sestru Katicu, te naš Ivica iduć često na fraj sa Stankom, zavoli Katicu, a ona mu vrati milo za drago.

Došao pust, a Stanko počeo se pripravljati na ženitbu. Oženio se, a Ivica mu kumovao. Do godine pako kumovao je Stanko Ivici; njihovo se bratinstvo još učvrsti, a ljubav još dublji korien zahvati u srcih njihovih.

*) Na fraj idu mladići k djevojci u stalno dano, prije nego li ju kani jedan od njih zaprositi, a kasnije sam vjerenik.

Od tog doba prošlo je kakvih 15 godina. Stanko i Ivica živjeli u bratinstvu tako, da jih je mladji naraštaj držao za bratju.

Neke jeseni vozili su zajedno krčmaru u R. vino, koga su mu bili prodali. Krčmar ih liepo pogostio, pili su vlastito vino, te nještо razigrani vinom, nještо radi ljepoga novca, koga su od krčmara dobili, izpiše času više, jezik in se malo razvezao, oni počeli još piti i pjevati. Narod naš kaže: pijuć žodja rasto. Tako bilo i njim, grlo uvjek suho, vino sve sladje ugodnije, a jezik? — ej brate tekao, ko da je lojem namazan.

Spominjali se oni svoje mladosti, svoga bratinstva, kumstva, te bi jedan drugomu strastveno stiskao ruku, ljubili se baš ko prava braća, kad se poslije duga vremena opet sastanu.

Nu i vino ima svoju moć. Stanko i Ivica, trusili su u grlo čašu za čašom sve u šestnajst, dok nisu pod večer posve natrušeni bili.

Kad se približiše večernji auton trebalo je kući. Krčmar im pomogne upreći vole, a oni se po malo toturajuć i pjevajuć odputo svojim kućam.

Pred humkom „Kum-kuma“ vodi od osobito manji put na humak. Volovi pušteni svojoj voljici, zakrenu tim putom na briežuljak. Ivica i Stanko htjedoše poteći da svrate volove opet na cestu, ali noge slabe, te mukom dostignu vez na vrh humka, gdje su već i volovi sami stali bili. Stanko dodje prvi do kola i počmo da će kola okrenuti, ali eto nesreće, kola se pomaknu natrag i u to svale Ivicu, koji je od traga bio, na zemlju i udarie se u glavu. Ivica se počme jediti i psovati Stanka.

— Ali ti si Stanko luda, kad si štuknuo, kola na me.

— Nisam vidio, da si odtrag, nisam, imena mi.

— A što nisi — ti — ti si vidio — ti si ništarija, ti si luda — ti si to navlaš učinio.

— Ja navlaš — ja ništarija — ja luda, ti si sve to i još više.

— Provrnuo me, udrio i još me krsti tako, mene — a — on — na ti!

Onako ljubit sunu Ivica na Stanka, to ga udari šakom. Oba se svale na zemlju, počmu se drmati, valjati i tući. Najednom se Ivica malko podigne, stisne post,

„hrvatsko prase" upravljen jednomu čovjeku, pronašao kao nekaznjiv, obrazloživ ju tim, da neima u Istri Hrvata. To je bio odlučujući razlog. Statistika, svakidanje občenje sa pukom, ono, što se sa svojimi očima vidi, sve to nije kadro jednoga sudca u Primorju opametiti, a da on što takva priposnade. Nu imade malenkostih, koje je smješno u ovoj visokoj kući razglabati, ali mi smo na to prisiljeni. Naći ćete u Istri kotarski sudova, koji no imaju u dvorani za razprave jednu stolicu, gdje bi mogao sirota seljak ili u obće stranka, koja tamo iz daleka dolazi, odpočinuti. Spominjem u tom obziru samo Vodnjan, jer hoću da govorim, kao što je jučer i velepoštovani zastupnik dr. Luger kazao, jedino na temelju onoga, što sam opazim.

Što se tiče trgovine i obrta u onih zemljah, čuli ste u tom pogledu mnoštvo pritužba, interpelacijah i predloga — a ja molim vruće visoku vladu, da već jednom te pritužbe izpite, a nadje li iste temeljitimi, čemu se i nadam, istim na pomoć doskoči. O velikoj trgovini u Primorju i Dalmaciji, izuzev Trst, ne može se ni govoriti; tomu manjkaju preduvjeti, premda bismo mi, obzirom na brodarstvo, mnogo mogli učiniti, da je vlada drugu politiku tjerala. Da se je ona četiri milijuna, koje naša država godimice austrijskomu Lloydu daruje, savjestno medju privatna družtva i pomanja poduzetja podielilo, imali bismo već u posliednjih pet, deset godina veći napredak u brodarstvu, trgovini i u našem blagostanju. Sramota je primjerice, što je Lloyd došao jedva pred malo mjeseca na misao, da učini pokus sa trgovinom morske soli u Indiji. Privatna družtva bila bi to već davno učinila.

Trgovačka i obrtnička komora u Istri služi se naproti velikoj većini pučanstva izključivo talijanskim jezikom. Nama je poznato slučajeva, gdjeno su občine objave za izbore trgovačke komore sa opazkom vratile, da im se pošilja takodjer slovenski ili hrvatski sastavljene objave, da uzmogne i puk razumjeti o čemu se radi. Tim zahtjevom nije se zadovoljilo, a kotarski se poglavari u Primorju zagrozišе kaznami občinam i uredom, koji se usudiše ono pitati, što im je državnimi temeljnimi zakoni zajamčeno.

Nu to nije sve. Trgovačka komora u Rovinju — što mogu i smijem iz vlastitog izkustva kazati — odbila je opetovano hrvatski sastavljenu namiru, koju joj je uprava jedne obrtničke škole u Istri za dotičnu godišnju pripomoć poslala. Mi možemo njemački, mi možemo talijanski i francezki govoriti i pisati, samo hrvatski ne smijemo, jer toga gospoda no razumiju ili razumiti neće. Što se tiče poljodjelstva ili gospodarstvenih odnošaja naših zemalja, to je visokoj vladi, kao što je poznato, koli iz Dalmacije toli iz Primorja niz pritužba i želja u raznom obliku podnešeno, a ja ne mogu i neću ovdje one stvari pojedince opetovati.

Mi smo u Primorju u obće u takovom položaju, da se isti više uzdržati ne može, te se moramo upravo čuditi, kako toga visoka vlada neće da uvidi, jer ja ne smijem kazati, da toga uviditi ne može. Ja bih gospodi, koja sjede na vladinih klupah, nešto savjetovao, čega im ipak savjetovati ne smijem. Da se pako toga uviditi neće, jest meni, kako rekoh, nepojmljivo.

Položaj je pučanstva, koje neima najpotrebnijih uvjeta materijalnoga života i za koje nije u tom obziru do sada vlada pokazala dobre volje, takav, da nam se predstavlja kano postaja, na kojoj ne možemo absolutno ostati, a što se tiče tih postaja u životu narodah, biti će toli slobodna odgovoriti sa par rieči na govor veleštovanoga zastupnika poljskoga kluba, što no ga je izrekao u sjednici od dne 12. decembra. Velepoštovani gospodin zastupnik rekao je, odgovarajuć na govor gospodina zastupnika dra. Gregra, polemizirajuć proti njemu, da imade i poljski narod svoje idejale, koji leže duboko u prsijah puka, te je dodao (čita):

U takovih okolnostih jest dužnost narodnoga zastupnika ne samo da dieli idejale naroda, već i da dade savjestno puku savjet, kojim se načinom može za ustvaranjem tih idejala težiti. (Dobro!) On mora podati tim neopredieljenim čuvstvom stalan sadržaj, što no ga može on kao političk zastupati; on mora put k dalekom cilju po postajah prevaliti, a svaka postaja mora biti takova, da se ista može u danih okolnostih takodjer oživotvoriti.

Gospodo moja! Kad sam uvidio, da se skoro sva gospodarstvena pitanja u ovoj visokoj kući u prilog Galicije riešavaju i kad sam čitao, da se tamo željeznice, velike ceste i uredjenje riekah provadja, i pošto sam vidio, da tamo država iste školske nadzornike na svoje troškove uzdržava — na vlastiti toret su oni dakako i u drugih pokrajinah — oni su na neki način u razred stalnih državnih činovnika podignuti, tada sam mislio, da neima više u tomu nama bratskomu narodu više nikakvih idejala za uzvišenja dobra.

Nu ja sam se prevario, jer mi je sada poslie govora veleštovanoga g. zastupnika Szczepanovskoga stvar razjašnjena, što mi je veoma drago. Poljski narod imade još svoje idejale, koji leže duboko u prsijah naroda. Tako glasi službeno očitovanje njegovih zastupnika. Ako je tomu tako, o čemu ne dvojim, tada neka pomisle poljski zastupnici, taj mogući dio koalicije i vlade, može li hrvatski narod njim po plemenu i po katoličkoj vjeri i mučeničtvom u poviesti katoličanstva srodan narod ostati na postaji, na kojoj se nalazi, ili da li može uz takovo odnošaje težiti za drugom, dalnjom postajom, ka kojoj u ostalom stupati imade pravo. Ja držim, ako se vi u naše odnošaje zamislite, ako iste izpitate, tada morate doći do osvjedočenja, da ne bude li ona vlada, koje dio vi sada sačinjavate, bar prijaznija, dapače i to moram kazati, ili poštenije se Hrvati i Slovenci postupala, da se vi nalazite na vrlo strmoj plohi, ako biste imali i nadalje takovu vladu podupirati. Nama se kaže, obećanja su tu, vlada zahtjeva pouzdanje od naroda, a tada će vlada po obećanju raditi. Desno krilo naših suplemenika odlučilo se za to, da će ostati na taj postaji. Dr. Ferjančić i dr. Gregorčić, naši najbliži suplemenici iz slovenskih krajeva i njihovi saveznici dozvoliti će vladi, kako sam čuo, privremen proračun. Iskreno moram kazati, da nakon predpostava, o kojih su oni govorili, ne nalazim logičnu, što su oni, pa radilo se samo i o privremenosti, to dozvolili novoj vladi u nadi, da će biti narodnim i gospodarskim potrebam naših plemena zadovoljeno. Ne, gospodo moja, ja se ničemu ne nadam, nu mi ćemo čekati. Pošto smo mi pako Hrvati i Slovenci mnogo godina čekali, a da se ipak naša očekivanja i nade izpunile nisu, to stupamo pred novu vladu sa opazkom: mi ćemo takodjer čekati, nu gledati ćemo, da li ti za nas štogod činiš, ako da, tada češ moći našim pouzdanjem razpolagati.

Drugi činbenik, visoka vlada naime, koji ovdje nasuprot nama stoji, jest doduše silniji i jači. Gospodo moja! Meni ne dolazi niti na pamet, a da bih mogao pomisliti na kakvo pogadjanje ili nagodbu sa današnjom vladom, za to smo mi odviše slabi, slabi naime obzirom na broj zastupnika. Nu vlada neka ipak već jednom promisli i uvjori se, da udara ova pukovnijska glazba već mnogo i mnogo godina u iste zvukove, pa makar i pojedini svirači u istoj svoja mjesta mienjali.

U takovih odnošajih no mogu ja niti moji uži sumišljenici niti privremenog proračuna dozvoliti, a mi smo osvjedočeni, da mi u tom pogledu tako iz srca naroda govorimo. Neka se okolnosti tamo dole promjene, tada će i naa vlada medju prijatelje brojiti isto tako, kao što je država i monarhija u nama uviek našla prijatelje i branitelje. Ne čudite se, gospodo moja, što moramo nakon svega onoga, što se je u ovoj visokoj kući često izreklo, i na što se kroz godine tužaka, a neka vam ne bude čudnovato, što smo prisiljeni o našoj vladi u trećoj osobi govoriti. (Odobravanje i pljeskanje).

---

te negledajuć kuda će udariti, lupi nesretnog Stanka košćatini ćeni šako baš u slieponicu.

Kao mrtav ostane Stanko zatim so prevrne, uzdaho duboko još jednom i prostre se po ledini.

Cielo se seoce uzvrpolji, sve trči, sve se čudi.

Što je? što se je dogodilo? Pitahu ljudi. Ah! neznate ubio ga ubio — Ivica Stanka.

— Ivica? — Stanka? kako, gdje, zašto? Ah Bože, dva rodjena brata!

Svieta se okolo mrtvaca mnogo sakupilo, svi se križaju, čude, njeki gorko plaču. I vrli starina župnik je tu. Ukočenim pogledom gleda u lješinu. Moli. Ustne mu se miču, uzdah mu se vine iz grudi te turobno pogledav u prisutne, kroz duboku tugu i stisku progovori:

Dá, dá — ljudi gledajte, evo mrtav! Mrtav Stanko! Ubio ga — tko? Brat, koji bi bio za njega u vatru skočio, ali ne, ne ljudi. Ubio ga onaj otrov, ono prokljestvo, koje medju nami vlada — ubilo ga — vino!!

Tu zamuknu župnik, a dvie mu se krupne suze pokažu na oči i poteku niz to poštено lice. Dvie dobrie suze, koje su tekuć niz obraz govorile prisutnim: Koliko je već nesreća i opačina počinjeno — u vinu. —

Pogled po svietu.

U Trstu dne 3. januara 1893.

Austro-Ugarska. Većina pokrajinskih sabora je sada otvorena. Prva sjednica češkoga sabora, nije se mogla obdržavati, jer joj nisu zastupnici prisustvovali u legalnom broju. U Pragu je još uvjek pretragah i zatvorah u izobilju.

U Budweisu je redarstvo zaplienilo neke plakate i okružnice, koji su bili priljeplieni u blizini vojarne, i kojimi se pozivalo vojničtvo, da se združi sa socijalisti, te s njima sporazumne postupa.

Bugarska. Bugarsko sobranje je bilo zatvoreno sa priestolnim govorom.

Italija. Italijansko ministarstvo viećalo je, kako da postupa u Siciliji, gdje nemiri još uvjek rastu. Generalu Morra di Lavrano pooblašten je, da neograničenom moći postupa, da uvede red u pobunjenih občinah. Sva občinska zastupstva u kojih se je ljudstvo pobunilo, razpuštena su, te će se poprimiti mjere, da se pučanstvo umiri.

Sa svim tim nemiri traju i šire se tako, da se nezna, jeli će oblasti moći bez većeg krvoprolića odpor svladati. Razjareno ljudstvo neprestano navaljuje na občinsko i carinske zgrade te je bez milosrdja ognjem uništuje, tako su uništili takve zgrade u sliedećih mjestih: Pietraporzia, Mazzara, Belmonte, Campobello, Parasini, Marineo, Palma di Montechino itd. Kako se iz svega ovoga vidi, stanje je u bližnjoj kraljevini opasno, jer glad i bieda ne poznaju zapriekah, te bez milosrdja tjeraju ljudstvo na razvratne i desperatne čine. Italijanska bi vlada najbolje učinila za umiriti ono ljudstvo, da obilatom radnjom priskoči u pomoć biednikom, davši im zaslužka, da uzmognu sebe i svoje prehraniti i obskrbiti.

Francezka. Da se djelovanje anarhistah preprieči poduzela je republikanska vlada obsežnih mjera proti njima. Tako je ovih danah naglo i potajno postupala kod zatvaranja anarhistah, da joj je uspjelo pohvatati u Parizu i okolici veliki broj istih.

Rusija. Car ruski je na savjet ministarstva mornarice odredio, da se bezodvlačno počme graditi 30 torpedobrodovah.

Franina i Jurina

Fr. Kuda će si tvoj virni žense hižu zidati?

Jur. Mi se parć, da nikad, ona grumača, koju mu je puetila raprežentanca, je još vajka tamo.

Fr. Forši čeka, da će mu raprežentanca dati i boći.

Jur. Tribo da se prije preporuši sv. Mihovilu, i ako on akorda će onda i drugi.

Fr. Če je on prva glava va raprežentancije?

Jur. Bravo, drugi da po njegovu su kupcne glave.

Istarke.

Posvećene sjeni velikoga biskupa.

I.

Ofir zlatni nametnik kad svlada,
Kada njime silan zagospodi,
Ofirkinja slobodna do tada
Biednom rodu — biedna roba rodi.

A Mesenu kada Sparta skuči,
Na sramotu slobodne Helade,
Mesenjkinja svoje čedo uči,
O slobodi da već nema nade.

Divne zemlje Provid nam podari.
Divne krajo, svakog milja puno,
Tijem zemljam bjesno gospodari,
Uresom nam slavne bjehu krune.

Al zla kob što zlatni svima mili
Dar slobode mnogim pucim ote,
Krutoj svojoj žrtvova nas sili,
Od nas stvoriv par'je i helote.

Tudjin kleti — dušman naše krvi,
Na nevinu, tad se obori žrtvu,
Da ju oplieni, sbrva, ognjeći, smrvi
Šapam svojim, da ju sgnjezi mrtvu.

II.

Za dom mili, mač svoj tko da trgne?
Težke tko da okove mu skine?
Nametnika ljutog tko da odtrgne
S bolnih grudi mile otačbine?

Težke l' dobe, kad se rod uspava,
Kad ga podle, ljudske dave strasti!
Težke l' dobe kada nema glava,
Da svoj narod, davno sjetu časti!

Potišteni srećo željni puci,
Željno izgledo, da im spas se rodi,
Da slobodi stiegom tad u ruci,
Jadno roblje u odluci boj vodi.

S tog ih njeka sila nuka tajna,
Oći k nebnom da upiru svodu,
Nebi l' zviezda javila im sjajna,
Mješto robstva — podpunu slobodu.

A nad obzor kad se zviezda vine,
Kad se davne rod dovine slave,
Pjesmom tad on vrle hlavi sine,
Vječnim kiteć lovorom im glave.

Emin.

Različite viesti.

Nova godina. Današnjim brojem stupa naš list u 25. godinu svoga obstanka, pak nas vože novinarska nužnost, da upozorimo već sada naše cienjene čitatelje, da ćemo mjeseca maja svečano proslaviti dvadesetpetgodišnjicu našega lista. Kod te naše svečanosti sudjelovati će bez dvojbe svi pravi prijatelji našega naroda, napose naši vierni i mnogoljetni čitatelji i predplatnici.

Stupajuć u novu godinu pozivljemo i na ovom mjestu naše cienjene čitatelje, da nas svestrano podpomoći izvole. Taj poziv opravljamo i na sve hrvatske rodoljube, kojim leži na srcu obstanak ovog jedinog glasila za istarsko Hrvatе.

Položaj i stanje našega lista zaista nije sjajno, jer neima mogućnih zaštitnika ni dobroćinitolja. Jedina njegova podpora jesu cienjeni predplatnici i naši vrieđni dopisnici. Neprijatelji i protivnika imade pako množtvo mogućih i jakih. On se ih doduše ne plaši, jer su mu putevi jasni, cilj stalan i plemenit. Ali bez svestrane moralne i materijalne pomoći nebi mogao odoljeti navalam dušmana i spletkam protivnika. Mi se nadjmo čvrsto, da će hrvatski narod još bolje i jače podupriti i unapriod ovo skromno glasilo zelene hrvatske grane u tužnoj Istri, za koju si je stekao bar toliko zaslugu, da ju je upoznao sa svietom. U novoj godini nećemo mjenjati ništa na programu niti u pravcu lista. Naš program je jasan i jednostavan: izvojevati istarskim Slavenom jezikovnu ravnopravnost u koli i uredu; pomoći im do duševnog i tjelesnog blagostanja. Toga ćemo se čvrsto, lojalno i uztrajno držati i u buduće izobrazivać se na protimbe mogućnika, niti na zadjevice malodušnika.

Na hrvatskom narodu je sada, da nas u tom svetom poslanstvu čvrsto podpomogne. Nama nemanjka, Bogu hvala, ni dobre volje ni strajnosti ni požrtvovnosti; za ostalo molimo naše prijatelje i istomišljenike, da nam skrbiti pomognu. U svetoj borbi za najelementarnija prava istarskih Slavena neodstupamo niti za dlaku natrag bilo pred kojim. Žrtve neima s naše strane bilo kako težkoi velike, pred kojom bismo se uplašili. Sve ćemo učiniti što nam slabe

sile dopuščaju, a da i u novoj godini stupimo za korak napried k izvedenju narodnoga programa. U tomu će nas bez dvojbe podupriti svi prijatelji istarskoga patnika, koji žele stalno, da najsvečanije proslavimo dvadesetpetgodišnjicu obstanka našega lista, i kojim kličemo na početku nove godine iz dubine harna srca: Srotna Vam bila god. 1894.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Povjerenik gosp. Mirko Jelušić u Kastvu primio je nadalje članarinu za 1893. od gg. Josipa Petraka u Kastvu for. 1, Jelušića Lj. u Kastvu for. 1, Sirole Antuna od Bernasi for. 1, Antuna Turka dekana u Kastvu for. 1 i for. 2 dara. Gdja supruga povjerenika sakupila je u čitaonici u Mihotićih 20 for. dne 26. decembra 1893.

Povjerenik družbe u Žadru, gospodin R. Katalinić-Jeretov poslao je blagajniku družbe, dru. Stangeru u Voloskom for. 90·20, sakupljenih mjeseca decembra. Od tih je uništio putom „Narodnoga Lista“ 27·20, a ostalu svotu sakupio je spomenuti povjerenik. U gornjoj je svoti ubrojen i peti utemeljiteljni prinos urednika Jurja Biankina, kao što i mjesečni prinos povjerenika R. K. Jeretova.

U zamjenu čestitka za mlado ljeto primila je uprava „Nar. Lista“ od gg.: dra. Luja Kargotića, bilježnika u Imotskoj 2 krune, od Don Marka Vitezića, dušobrižnika u Šibeniku 2 krune, i Bone P. Siminiatia, ljekarnika u Visu 4 krune. Nadalje primila je ista uprava 7 kruna, sakupljenih na Mladince pri prijateljskoj gostbi u Arbanasih a 5 kruna od veleučenog dra. Jurja Buića iz Splita.

Uprava „Obzora“ primila je 13 for. 85 nvč., sabranih na badnjak u obiteljskoj zabavi kod gradskoga fizika g. dra. Šime Švrljuge u Zagrebu.

Prigodom imendana rodoljubnog našeg župnika Ivana Vranića na Vrhu sabralo se u veselom družtvu 11 for., koje uplatiše sliedeća gg.: Ivan Vranić, župnik u Vrhu 5 for., F. Haček 1 for., Fr. Pospišil 2 for. i Nadan Zorin 3 for.

U čitaonici u Mihotićih sabrano na Stjepanje prigodom zdravice urednika M. M. medju članovi i gostovi u veselom družtvu 20 for. — Našemu urednišvu priposlao je g. M. Marki, učitelj na Susku for. 8·50, sakupljene kod prijateljskog stola a darovaše: veleč. g. P. Žic for. 1·20, M. Marki 1 for., Picinić Kovačić 1 for., Busanić Bulunić 1 for., Ferlan Josip 40 nč., Tarabočа Paconić 40 nvč., Varl Audrija 1 for., Picinić Kokinerić 50 nvč., Tarabočа Bravarić 1 for., Tarabočа Komandadurić 1 for. — Za oprost od čestitanja darovao Pravdoslav Filipić iz Grdusela 1 for.

Političko družtvo „Edinost“ obdržavati će u nedjelju dne 7. t. mj. svoju sjednicu u prostorijah „Delalskega podpornoga družtva“. Gg. odborniei i zamjenici umoljavaju se ovim putem, da taj sjednici u podpunom broju prisustvuju.

Otvorenje istarskoga sabora. Jučer dne 3. t. m. otvorila se opet dvorana sv. Frana u Poreču, da primi u svoje krilo zemaljsko zastupstvo za Istru. Zastupnici manjine članovi hrvatskoga-slovenskoga kluba na saboru u Poreču dogovorišе se na vrieme, da će biti svi na okupu već kot prve sjednice. Nekoji od njih odputovali su već utorak koji morem koji kopnom put Poreča. Urednik našega lista odputovao je jučer u jutro istarskim parobrodom. Nadamo se, da će nam na vrieme stignuti brzojavna viest o otvoronju sabora dotično o prvoj sjednici. (Vidi brzojav).

O dalnjem radu sabora izvješćivati ćemo naše čitatelje u svemu, što nam se bude činilo važno, koristno i potrebito.

Božićni blagdani bijahu lotos izvanredno krasni. Ista narav veselila se kršćanskim svetom uspomeni narodjenja. Onoga, koji je svojom smrti izbavio sav svieat vječne propasti. Krasnijih božićnih blagdana nesjećaju se niti veliki starci. Sve se je srdačno i iskreno veselilo velikim blagdanom u to veselje bijaše obilato nagradjeno. Odasvud dolazo nam glasovi, da je naš pobožni puk najsvečanije proslavio svete božićne blagdane po božjih hramovih i u krugu obiteljskom.

Veledušan dar biskupa Strossmayera. Družtvo za prosvjetu puka, koje se je odskora ustrojilo u gradu Splitu, priobćilo je svoje ustrojenje pismom preuzvišenomu biskupu Strossmayeru te zamolilo njegov blagoslov za to patriotično književno poduzeće. Slavljeni hrvatski dobrotvornik odazvao se je družtvu, priposlavši ujedno družtvu veledušan novčani dar, sliedećim pismom:

Moja štovana gospodo!

Ne ima prirodnije i plemenitije stvari nego težiti za tiem, da dobri naš puk za svbom povučemo, i da ga čim više uzvisimo i osposobimo za sveto i odlično ono svrhe, koje mu i crkva pruža, a poleg toga i one, za koje se u imo njegove slobode, snage, i napredka i bolje budućnosti obraženiji i požrtvovniji prvaci njegovi bore. To smo dužni narodu našemu za one zasluge, kojima nam je divni naš jezik u svoj svojoj čistoći i obilnosti sačuvao, i kano svetu baštinu predao, da ga u istoj čistoći i obilnosti na više znanstvene svrhe upotrebimo.

Vi ste već do sada na tom polju lieplh si dolsta zasluga i liepe slave stekli. Uredbom pako, koju u najnovije doba zasnovaste, okruniti ćete dosadašnje djelovanje Vaše. Hvala Vam u ime svih nas, u ime dične prošlosti Vaše, a blagoslovio Vas Bog obilno u novom poduzeću Vašem.

Od mene vam ovo 500 for. kao glavnica. Preporučujem se Vašoj prijateljskoj ljubavi i uspomeni.

U Djakovu 23. prosinca.

Josip Juraj
Biskup

† **Dr. Ivan Broz.** Umro je u Zagrebu prošloga utorka profesor i poznati hrvatski književnik dr. Ivan Broz poslie duge težke bolesti u 42. godini života. Pokojnik spadao je u mladje hrvatske književnike, koji su još mladi izašli na liep glas sa solidnosti i temeljitosti svoga znanja te svoje trudoljubivosti, a jedan izmedju najboljih bio je upravo pokojni dr. Broz. Glavna struka bijaše mu hrvatski jezik, pa je u novijem filologičnom pokretu napisao i djelo o fonetičnom pravopisu, o kojem je prvi živući slavonski filolog profesor Jagić izjavio, da je upravo remek djelo svoje vrsti te je na njegov savjet bilo početkom ove školske godine uvedeno u sve hrvatske škole po Dalmaciji i Istri. Uz to se je pokojni Broz bavio i književnošću, te je napisao nekolika vrlo hvaljena djela. Po svoj svojoj naravi skroman, živio je samo za znanost i nauku, a naročito jezikoslovna struka izgubila je sa Brozom pravi stup. Vječni mu pokoj!

Odrekao se načelništva. Zastupnik dr. Gajo Bulat odrekao se je časti načelnika grada Splita, „zbog raznih osobnih okolnosti“. Splitski „Narod“ misli, da je glavni razlog odreke taj, što su liečnici svjetovali dru. Bulatu, da sada, pošto je sasvim ozdravio, ograniči djelokrug svojega rada. — Sjednica občinskoga vieća, u kojoj će se priobćiti odreka dra. Bulata, te staviti na dnevni red izbor novoga načelnika, bila je u četvrtak, dne 28. pr. m. — Čujemo da je novim načelnikom bio izabran dr. Ivan Mangjer u sjednici od dne 28 pr. mj. jednoglasno.

Pouzdanica zastupniku dru. Bulatu. Zastupniku dru. Bulatu prispjela je nadalje pouzdanica od njegovih birača iz Kaštel Lukšića.

Oprost od čestitanja na korist „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri“ priposlašo: gg. Jelušić Rajmund Berseč 2 for., Mirko i Ernesta Jelušić Kastav 2 for., Grosman Miroslav Kastav 2 for. — Darovali „Bratovšćini“: A. S. Justi i Albin Priskić iz Opatije svaki po 1 krunu. — Na Lucijinu, prigodom sajma u Kastvu sakupilo se kod prijateljskog stola 3 for. 50 novč. i to na predlog g. I. Stefana obć. tajnika u Kastvu. — Veleč. gosp. Josip Grašić župnik iu Bermu poslao je u to ime našemu uredničtvu for. 2; g. Fr. Matejčić Kopar for. 3.

Silvestrova večer. Zadnji dan godine imali su Slaveni Trsta dostatno zabave u pojedinih družtvih. Bolji krugovi sastaše se u prostorijah čitaonice gdje, se uz prijateljski razgovor i nevinu šalu pozabaviše daleko iza pol noći. Naša čila mladež veselila se živahnije pod upravom dičnoga „Sokola“ u dvorani Mally, gdje se je program zabavljala vrlo krasno. Za radničke krugove pripravilo je „Tržaško bralno in podporno družtvo“ u vlastitih prostorijah domaću zabavu.

Slavjanska Čitaonica u Puli razašilje pozivo na sjajni ples, koj će se održati dne 13. jenura 1894 u dvorani „Politeama Ciscutti“. Pri plesu svirati će glasba c. i kr. pješačke pukovnije br. 97. Početak u 8 sati na večer. — Ulaz za muškarce for. 1. za ženske i djecu nov. 50. Lože: parterre malo for. 3. veliko for. 6; I red malo for. 2, veliko for. 4.

Hrvatska Čitaonica u Modulinu obdržati će na 7. januara 1894. na 1 sat poslie podne glavnu skupštinu, na koju so p. n. gospoda članovi pozivlju.

Poslie skupštine će se gg. skupštinari pozabaviti kod čaše vina i u prijateljskom razgovoru.

Ujedno se odbor „Hrvatske Čitaonice“ u Modulinu najsrdačnije zahvaljuje čitaonici u Karlovcu, koja je poslala 15 for. za gradnju „Narodnoga doma“ i g. Josipu Svjetličiću koji je darovao za istu svrhu for. 1.40 nov.

Zločinstvo umorstva i kradje. Kako se iz Pule javlja, počinili su na 78 godišnjem starcu, Franu Postiću, trgovcu se voćem i na njegovom 11 godišnjem sinu, do sada nepoznati zlikovci zločin umorstva i kradje i to u blizini sela Verude na Puljštini. Lupeži napali su starca kamenjem, te ga nabijali po glavi, a kad se osvjedočiše, da još diše, bacše ga u more. Djeto su posvema raskomadali i njegove ostanke sakrili u grmlje. Neserotnomu starcu-trgovcu odnesli su iz žepa 400 for. u gotovom i žepnu uru. Za zlikovci povodena je potraga, ali ih do sada nisu još pronašli. Nadamo se u Boga i pravdu, da će i ovo zlodjelo na vidjelo doći, te će se moći ovakav nečovječni zločin, već na ovom svietu najstrožije kazniti.

Učitelji Lošinjskoga kotara izabrašo u kot. škol. vieće svojim zastupnikom, gosp. Jakova Pivčevića, učitelja u Lošinju. Za nj glasovaše i Hrvati i nekoji Talijani, te je on izabran sa 32 glasa proti 12.

Čestitamo i učiteljom na izboru i g. Pivčeviću na povjerenju.

Iz Vabrige pišu nam 1. t. mj.: Žalostne smo imali, gospodine urednice, božićne blagdane, jer smo je proveli bez duševne okriepe, bez običnih pobožnostih, a mnogi i bez sv. mise. God. 1848. imali smo još svoga župnika i plovana, premda je tada naše selo brojilo samo 80 ognjišća i okolo 200 duša, a danas poslie preko 40 godina ne imamo župnika ni kapelana. Naši stariji bijahu naime prevareni, da se slože sa selom Frata pod župu u Taru, pak da ćemo imati kapelana, koji će obavljati službu božju kod nas i u Frati. Oni pristadoše na to, obvozav se, da će svaka kuća davati i nadalje svećeniku 4 starića pšenice i 2 brente grozdja, a siromasi nešto manje. Imali smo dosta nekoliko godina kapelana, ali od 15 godina smo ne ima ga više. Ali prije se nije toga pomanjkanja čutilo kao danas. Do prod tri godine polazio je nas puk u božji hram u Taru svake nedjelje, nu odkad su nas počeli divljaci u Taru psovat i ružit, napadat nas kamenjem i drugačo zlostavljati, riedki su ohi, koji se odvaže na sv. misu u Tar. Imade inače bogoljubnih osoba, koje nobijahu već dvie godine u Taru kod sveto mise, a Bog znado, hoće li ikada više tamo. Preporučili se jesmo na dobu, da nam se dobavi bilo odkud svećenika za ovogodišnje božićne blagdane, koji bi bio obilno nagradjen i za koga smo jur bili našli stan i ostalo potrebito. Obećaše nam, da ćemo svećenika za blagdane dobiti, to bijaše dapače i u crkvi oglašeno, ali mi ostasmo ipak bez svećenika. Boli nas to silno, jer su eto prošli već po treći put božićni blagdani, a da nismo imali u našoj crkvi sv. mise. Mi smo pripravni na svaku žrtvu, gradili bismo župni stan, doprinašli bismo dobre volje ono, na što su se naši stariji obvezali, a mnogi i više, samo kad bi nam se dalo stalna svećenika. Mi znademo, da bi se našlo svećenika i za nas, kad bi se htjelo; ta imade mladića, koji bi rado pod našu biskupiju, da bi se ih samo htjelo primiti. Ne ima dakle izgovora, da se ne može dobiti svećenika, jer ih ima. ali ako ih ne ima odmah, moglo bi se ih i moglo se ih je dostatno imati, samo kad bi bilo dobre volje i više kršćansko ljubavi do nas zapuštenih kmeta.

Odsudjen varalica. Naši će se čitatelji još sada stalno sjećati varalice Linića i njegove vriedne drugarice grofice Adole Pola, koja ga je, reć bi, za uviek unesrećila, o kojih smo prošle godine javili, kako su ovdje u Trstu od nekojih naših rodoljuba provarom novca izmamili, zatim u Italiju pobjegli, tamo svoj nečisti posao nastavili i napokon u Padovi u ruke pravice dospjeli. Nju je sud odsudio na 50 dana tamnice i na 150 franaka globe, a njega na 5 mjeseci tamnice i 350 franake globe. Pošto su obojica u preventivnom zatvoru odsjedili dosudjenu im pedepsu to će ih sud — ako već nije — izručiti austrijskoma redarstvu te će taj vriedni par opet u ovo strane, da valjda pod drugim imenom i drugim načinom kuša novu sreću.

Novi domobranski zakon. Sve evropejske države stenju pod težkim bremenom militarizma, kojemu glavni razlog ima se tražiti u Pruskoj, odnosno u Njemačkoj. Na stotine milijuna troše već evropejske države na svoje vojske, brojeće za slučaj rata milijun i više vojnikov. Za ništa se toliko netroši koliko za vojske, vojno oružje, vojne sprave i vojne potrebe. Za to se votira velike svote, kadgod se to prohtije odnosnomu vojnomu ministru, dočim se razmjerno malo troši za potrebe naroda, za ono čim se pospješuje narodnje blagostanje i narodnji napredak. K tomu valja da idu u vojnu službu najbolje sile, koje se tim dakako otimlju drugomu radu. Italija je radi troškova na vojsku na rubu propasti. Njemačka vlada morala je bila tečajem godine razpustiti svoj sabor koj nije htjeo dozvoliti novih bremena naroda za vojne potrebe, da se puk izabere novi sabor koj je u svojoj većini dozvolio što je vlada od njega zahtjevala. Naša monarhija, znamo svi, ima mnogobrojnu vojsku, troši sto i više milijuna na nju. Netom minuloga zasjedanja carevinskoga vieća predložio je ministar domobranstva novi domobranski zakon, po kojem će „domobranci“ služiti više nego li do sada, po kojem će biti u službi aktivnoj do 20 mjeseci svega skupa, dočim su dosad hodili u takovu službu, na vježbe, po par mjeseci za prvi put, a kasnije po par tjedana. Ti „domobranci“ moć će se uvrštivati u slučaju potrebe i u redovitu vojsku, tako da nekim načinom prestaju biti domobranci. Razprava o tom zakonu bila je dosta žestoka. Proti osnovi toga zakona govorili su imenito Česi i Hrvati, no možda za to jer bi bili proti obrani monarhije i njezinoj jakosti — ta poznato je da su češki i hrvatski narod dva stupa monarhije na koje se je ona uviek oslonila kad bijaše u pogibelji — nego radi sadanje politike, koju vode njezine vlade koli naprama izvanjskim državam toli u nutranjosti svojoj.

Vlade su u izvanjskoj politici proti nekim državam koje su monarhiju pomogle spasiti iz pogibelji u nedavnoj prošlosti, a s onimi državami koje su također nedavno pokazale kako o njezinoj propasti ili bar umanjenju i oslabljenju rade. U nutarnjoj politici vladaju u glavnom dva naroda, a kod nas u Primorju i tretji, dočim moradu ostali narodi, imenito Česi i Hrvati sa Slovenci, nositi sva bremena kao i drugi a da uživaju nit iz daleka onih državljanskih prava koja imadu ona dva vladajuća naroda, odnosno i tretji, i koja jih idu po božjih i pisanih zakonih. Česi i Hrvati sa Slovenci daju poreze u krvi i novcu. oni su pripravni i na veće žrtve za monarhiju, za njezinu veličinu i jakost, al hoće također da imadu svoja prava, koja jih idu po ugovorih i po zakonih. Pošte njim jih sadanje vlade nedaju, s toga ne dozvoljavaju diolomično nit novca nit vojnika, dok se vlado nepromjene, dok nebudu zadovoljilo pravednih zahtjeva češkoga i hrvatskoga naroda. Tako se ima tumačiti protimba čeških, hrvatskih i diolomično slovenskih zastupnika novomu domobranskomu zakonu.

Tako se imadu uzeti govori proti tomu zakonu sa strane više čeških zastupnika i sa strane dvojice hrvatskih zastupnika. Zastupnik Biankini govorio je u ime petorice neodvisnih zastupnika hrvatskoga i slavenskoga naroda, onom otvorenostju i odlučnostju, kojom se odlikuje u svih svojih govorih, odsudjujuć i izvanjsku i nutarnju politiku sadanjih vladah monarhije. Zastupnik dr. Klaić govorio je u ime desetorice hrvatsko-slovenskih zastupnika. Kod te osnove nastupio je on prvi put kao govornik hrvatsko-slovenskih zastupnika, izstupivših iz kluba konservativaca, u kojem su toliko godina služili vladam. Oni neće da već služe vladi kaošto do sada, oni neće da već novih bremena nalažu narodu, dok vlada ne zadovolji pravednim zahtjevom naroda. Gospodin Klaić kao da se je omladio kod toga govora, kao da je opet onaj koj bijaše prije 15-20 godina. Česi, Hrvati i većina Slovenaca su mu burno povladjivali. Zakonska osnova bila je primljena po većini, a vlada će stalno u obzir uzeti i ono što je manjina rekla, jer ta manjina predstavlja u glavnom dva znamenita politička naroda monarhije, češki i hrvatski, jer ta manjina zastupnika predstavlja skoro polovicu stanovničtva ove pole monarhije. Od glasovanja ustegle su se prilično zastupnika, što dopustam, što bez njega. Za zakon glasovali su Njemci-liečari i Njemci-naoijonalci kao i grof Franjo Coronini sa prisutnimi članovi njegovoga kluba i prepazit gotički Jordan; na dalje Poljaci i Rusini; te slovenski zastupnici Globočnik, Hohenwart, Klun, Povše, Robič i Vošnjak. Zastup. Šukljo bio je bolestan, zastupnik Pfeifer se je oddaljio. Proti zakonu glasovali su svi zastupnici češkoga naroda, svi zastupnici hrvatskoga naroda i šestorica zastupnika slovenskoga naroda te antisemiti. Niemci pravedni i drugim narodom. Ovo glasovanje, imenito čeških te hrvatskih i slovenskih zastupnika pobudilo je veliku pozornost koli vladajućih strauaka, toli kod c. kr. vlade. Znadu oni da za timi zastupnici stoje dva prozuamenita naroda monarhije. I to je, a čemu smo ovo nekoliko redaka o tom predmetu napisali za naše čitatelje. Neće bit s goroga, ako priobćimo još ovo:

Zastupnik Biankini je predložio da se pomilosti svi oni mladi ljudi iz Dalmacije i Istre, koji su u Americi i koje vojni zakon prieči vratiti se u domovinu. Izvje-

stitelj vojnoga zakona Popovaki želio je da se to protegne na mlade ljude i drugih zemalja tako, da njim vlada bude koliko je moguće više susretljiva, i kuća je njegov predlog primila.

Prilog. Današnjemu broju našega lista priloženo je izvješće „Gospodarske zadruge u Kastvu“ za godinu 1893.

Brzojav „Naše Sloge“.

Poreč, dne 3. jenara. U prvoj sjednici zemaljskoga sabora čitao je predsjednik otvorni govor, izrazujuć želju, da se povrati stara sloga izmedju sela i gradova. Članovi manjine se smiju i čuje se glas: na temelju ravnopravnosti. Na poziv, da se klikne „evviva“ Njegovomu Veličanstvu, članovi manjine kliču: gromoviti živio! Čim predsjednik predstavi vladinoga povjerenika u osobi viteza Elluschega, dignu se članovi manjine te izadjoše in corpore iz dvorane. Odsutni zastupnik dr. Stanger, brzojavio je klubu, da pristaje posve uz njegov postupak.

Listnica uredničtva.

Sl. Sb. dub. ml. u D. Na Vašu molbu stati ćemo Vam i nadalje list kao i do sada al Vam toplo polažemo na srce, da se nas budete sjećali i kad stupite u javni život. Živili!

Gosp. Š. D. u T. Preporučili smo toplo. Do vidova u P. Živili!

Veleč. O. Fr. D. u P. Liepa hvala na onih viestih; izvolite nas i u budućo u onom važnom pitanju obaviešćivati. Sretan Vam početak nove godine i živili!

Gosp. P. B. u L. Liepa hvala na čestitkah Tebi i svim ostalim prijateljem lista i uredniku; primili smo for. 5; ob onom pitanju ništa osobita. Srdačan odzdrav!

Gosp. M. M. Izvolite sami napisati, jer je ono nečitljivo i nerazumljivo, a k tomu predugo. Živili!

Listnica uprave.

Gosp. L. S. sv. P. u Š. Do konca godine 1893. hoće se još for. 2 za Vas, a za brata 1 f.

Gosp. J. F. Omaha. Na Vašu želju evo Vam računa: predplata za godinu 1891, 1892 i 1893 for. 6, a poštarina za sve tri godine f. 4.68, dakle ukupno for. 10.68.

— Nadalje uplatili su za „N. Sl.“: Občina Lovran (oglas) f. 3; čitaonica Fužine f. 2.50; čitaonica Pakrac f. 2; S. B. Baška f. 2; T. V. Volosko f. 5; I. A. Gologorica f. 2; L. S. Gjurgjevac f. 2; K. V. Rukavac (oglas) f. 4; Zdr. okr. Buzet (oglas) f. 6; K. B. Harlan f. 1.99; J. J. Brinj f. 1; F. P. Grdoselo f. 5; P. A. Učka f. 3; B. I. Ičići (oglas) f. 5; čitaonica Split f. 2.50; O. V. Rakatolo f. 5; G. J. Kaščerga f. 6; T. F. Tinjan f. 2.50; čitaonica Makarska f. 2.50; čitaon. Belovar f 2.50; V. A. Dobrinj f. 2; B. L. Bač f. 5; V. A. Malinska f. 3; čitaonica Dubrovnik f. 2.50; V. J. Zagreb f. 5; R. F. Fužine f. 2; P. A. Martinščica for. 5; P. A. Pregarje f. 7.50; M. M. Gračišće f. 5; B. I. Trviž f. 2; F. H. Bač (oglas) f. 20; Eskomptna banka Zagreb f. 2.50; S. L. Sušak f. 5; M. F. Rukavac f. 2; Š. I. Mihotići f. 2; M. J. Pereniči f. 5; J. M. Kastav f. 5; K. M. Kastav (oglas) f. 2; M. J. Rošići f. 1; K. J. Rukavac f. 2; G. J. Rukavac f. 5; R. F. Zvoneća f. 5; K. T. Borsač f. 2.50; F. S. Mališće for. 1. (Sliedi).

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	6- „ „	2½%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, kateri se nahajajo v okrugu pripozna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17 in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrosti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sarajevo in Solnograd. — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostil obrosti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnom cursu.

Trst, 10. oktobra 1893. 24 24

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Gorz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kuno: **moštranca, kafeža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebri i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—21

Poslie ukinuća trž. proste luke carine prosti

za Istru, Dalmaciju, Hrvatsku, Kranjsku, Koruško i Bosnu-Hercegovinu

nepromočljiva pokrivala

Luigi Zuculina u Trstu.

Tvornica nepromočljivih bielih i crnih pokrivala za vozove i tarnice (vagone), za robu na obalah, ladje, brodske vidjelice (boccaporte) i za polje; pokrivača za konje i plaštevah za kišu.

Skladišće 12—3

tkanine za jedrenjače, nepriredjene za sedlare i tapetare, dvojnika (traliccì), jute za žaklje i omote; opasnikah, konopah i uzicah.

Zastupstvo i glavno skladišće asfaltskih opeka

za kućne krovove, pojate, suše, stajo itd.

Samotila [isolatori] za temelje i kocke iz asfalta.

Radionica i prodaja zastavah.

Luigi Zuculin

u Trstu

via Ghega 2, kuća Brunner.

Preporučamo našim trgovcem sa vinom i krčmarom

‚Istarsku vinarsku zadrugu‘

u Puli (Istra)

koja imade u svojih skladišćih raznih izvrstnih vrstih vina, a uz povoljne cienе. Kod iste imade izvrstna refoška i biela muškata u butiljama i to uz vrlo povoljne cienе.

Br. 1806.

Oglas natječaja.

Otvoren je natječaj na mjesto občinskoga tajnika u Puntu (otok Krk) sa godišnjom plaćom od for. 450 borivom u mjesečnih poplatnih obrocih. Molbe podkriepljene dokazima sposobnosti i poznavanja hrvatskoga kao uredovnoga i talijanskoga jezika, imaju se podnesti podpisanomu do 15. jenara 1894.

Glavarstvo občine Punat

23. decembra 1893. 1—2

DOMINIK LUŠIN

u Kopru

proporuča veliko svoje skladišće raznovrstnog lisa, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pleska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj cieni. 52—1

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebоće za iste 12

dobiva se uvjek u skladišću tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Preporučamo adresu:

„Istarska vinarska zadruga“

u Puli (Istra),

koja je ovih dana započela poslovati.

I., Singerstrasse 15, **Dunaj.**

J. PSERHOFERJA

lekarna „Zum goldenen Reichsapfel“.

Kričistilne krogljice, proj imenovano **univerzalne krogljice**

zaslužijo to ime po vsej pravici, kajti v resnici je mnogo bolezni, pri katerih so te krogljice pokazale svoj izvrsten učinek

Že več desetletij so te krogljice povsod razširjene in malo družin utegne se najti, v katerih bi pogrešali malo zalogo tega izvrstnega domačega sredstva

Vsi zdravniki so priporočali in priporočajo te krogljice kot domače sredstvo, posebno pa proti boleznim po **slabi prebavi** in **zabasanju.**

To krogljice stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nefrankovani pošiljatvi **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „I. Pserhoferjeve kričistilne krogljice“

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice lasti podpis **J. Pserhofer v rudečih**

pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera.* 1 posodica 40 nč., proste poštnine 65 nč.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Amerik. mazilo za trganje, 1 posodica 1 gld. 20 nč.

Prah proti potenju nog, 1 škatljica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.

Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.

Življenska esenca (Praške kapljice) 1 steklenica 22 nč.

Angleški balzam, 1 steklenica 50 nč.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 nč., poštnine prosto 60 nč.

Tanokinninska pomada *J. Pserhofera,* posebnja rast las, 1 škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter *prof. Sieudela,* 1 posodica 60 nč., pošt. prosto 75 nč.

Univerzalna čistilna sol *A.W. Sutterlina,* domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovnih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vseh avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno preskrbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po pošti nakaznici stane porto dosti manj kakor po povzetju. 12—1

„BOG I HRVATI“

najveći hrvatski ilustrovani koledar

jest na prodaji u Tiskari Dolenc u Trstu

proširan po 50 nč.

Badava dobije svaki predplatnik 4 krasne slike u bojama.

Badava! **5000** otisaka

1. broja novoga VII. tečaja najvećeg ilustrovanog lista

DOM i SVIET

dotiskani su u knjižari LAV. HARTMANA (Kugli i Deutsch)

a šalje se svakomu iko dopisnicom zahtjeva

badava i franko.

Ovaj list sadržaje množtvo izabranih i vrlo zanimivih pripovjedaka hrvatskih pisaca, prevoda i mnogo umjetničko izradjenih slika.

Predplata. Za cielu godinu for. 6.—
Za pol godine for. 3.—
Za četvrt godine for. 1.50

a šalje se poštanskom naputnicom

Knjižari LAV. HARTMANA (Kugli i Deutsch)

Ilica 2 — ZAGREB — Ilica 2.

Za pol cijene dobije svaki predplatnik „Dom i Svieta“ krasni šaljivi i mnogimi slikami nakićeni list **„Zvekan“,** jer se „Dom i Svietom“ skupa stoji samo 8 for. za cielu, 4 for. za pol, 2 for za četvrt godine

Prvi broj istoga šaljemo svakomu na zahtjev badava.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.** **Tiskara Dolenc.**

Broj 2. U Trstu 11. januvarja 1894. Godina XXV.

Gospodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sej pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stojo 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opstovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carovinu više poštarina.

Na mnio jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Evo počelo je naše djelovanje u god. 1894. a mi vršimo običnu svoju dužnost time, da pozivljemo sve naše čitatelje, da obnove predplatu za tekuću godinu. Nu na žalost našu imade jošte mnogo nemarnih čitatelja, koji nisu uplatili lista niti za prošlu godinu. A što da rečemo od onih, koji nam duguju i za više godina predplatu? Ove, ako nepriuuka na izplatu saviest, prisiliti će sudovi na njihovu štetu i sramotu. Naše redovito i uredno plaćajuće čitatelje molimo, da nam ostanu i nadalje vjerni, da izvole poduprieti ovo jedino hrvatsko glasilo istarskoga puka obilnom i točnom predplatom, da uzmognemo i u buduće po najboljih silah zadovoljiti težkim dužnostim novinarah.

Neimajuć mogućih zagovornika niti izvanrednih podpora, osloniti nam se je jedino na naše predplatnike. A tako je i najbolje, jer smo bar posve samostalni i neodvisni.

List stoji na godinu for. 5 za imućnije, a za seljake for. 2; za pol godine polovicu gornjih ciena; izvan države poštarina k tomu.

Novce neka nam se šalje poštanskom nakaznicom, jer je tako najjeftinije. Molimo ujedno gg. dopisnike, da nas i u buduće podpomognu istinitimi dopisi, viestmi itd.

U Trstu, mjeseca decembra 1893.

Uprava „Naše Sloge".

Istarski sabor.

VI. zasjedanje.

(I. sjednica dne 3. jenara 1894.)

Na poziv saborskog predsjednika sakupili se gg. zastupnici u 10 i pol sati u stolnoj crkvi kod tihe sv. mjse, koju je služio presvjetli gospodin biskup Flapp. Misi prisustvovahu od većine g. predsjednik i zemaljski kapetan i dr. Cleva, a od manjine svi zastupnici u ono doba u Poreču se nalazeći; zastupano bijahu i druge oblasti.

O podne sakupili se zastupnici u saborskoj dvorani sv. Frana. Prisutni bijahu: zemaljski kapetan i saborski predsjednik g. dr. Mato vitez Campitelli, c. kr. namjestnički savjetnik vitez Aleksander Elueschegg i 18 zastupnika (od većine bilo ih je 10 sa prosv. gosp. biskupom Flappom, a od manjine 8).

U dvanaest sati i četvrt otvori predsjednik zasjedanje, dotično prvu sjednicu sa sliedećim čitanim govorom:

Poštovana gospodo zastupnici!

Veseo sam, što vas opet vidim u ovoj dvorani, u koju ste došli na poziv cesara na redovito godišnje zasjedanje, da razpravljate o probitcih naše mile domovine, te vas srdačno pozdravljam, čestitajuć vam ujedno k netom nastupivšoj novoj godini.

Prošlo je 15 mjeseci od zadnjeg vrlo kratkog zasjedanja, koje je i u svojoj kratkoći moralo ostaviti u svih, koji čute veličanstvo i čast zemaljskog zastupstva, holestne utieke. (Zašto? Op. ured.)

Radi kratkoće tog zasjedanja, koje bijaše iznenada sazvano, i doba godine, koje je priečilo pojedince, da se odaleče od privatnih posala, kao što i radi izvanredno dugog razdobja, sabralo se mnoštvo posala za ovo zasjedanje, kojemu sam bio program površno već u zaključnom govoru prošloga zasjedanja označio, spomenuv važnost budućeg zasjedanja, premda sam očekivao, da će biti do mala sazvano.

Zatim govori o osnovi za gradnju željeznice, o osnovi za školske pristojbe, o preustrojstvu zemaljskih ureda itd., o čemu će se u ovom zasjedanju razpravljati.

Reče, da se nada, kako će se svi ti predmeti trieznо i ozbiljno razpravljati, kako to zahtjeva čast sabora i korist pokrajine.

Zemaljski odbor da je završio ne samo sve svoje redovite poslove, već i sve naloge zemaljskoga sabora.

Reorganizacijom ureda da će se doskočiti dosadašnjim pomanjkanjem te će u buduće sav posao zemaljskoga odbora brže i redovitije teći.

Za običnu Izolu, koja je materijalno silno nazadovala radi filoksere, da će sabor već možda u ovom zasjedanju pobrinuti se na temelju zakona za obnovu vinogradah. Filoksera da se je pojavila i u ovom kotaru, nu žalostnih posliedicah, kano u Izoli, da neće imati, jer se proti istoj poduzimlju sbodne mjere od strane gospodarskog zavoda i zemaljskog gospodarskog vieća. Uzprkos širenju filoksere, proizvadjanje vina da je nadvisilo svako očekivanje. U Istri proizvelo se ove godine 700.000 hektolitara vina, te da će se pobrinuti i za veći izvoz vina, na čemu da radi gospodarski zavod i o čemu će biti govora u ovom zasjedanju. Radi obilnog proizvoda vina zadnjih godina, da se je u Istri poboljšalo materijalno stanje, nu mnogo veću materijalnu i moralnu korist da bi bila Istra stekla, da je u ovom razdoblju potrajala stara sloga izmedju gradova i sela (Smjeh na klupah manjine i glasovi: na temelju ravnopravnosti), sloga, koju nam savjetuju zajednički probitci bez povriedo pravah, bez odruke težnjah, koju nam nalažu individualne žrtve i obćenito dobro; sloga, za koju moramo svi raditi, pridruživ se otčinskim nakanam vladara, koji se neprestano brine za naše stvari i koji se je ndostojno to meni očitovati prigodom mojeg zadnjeg boravka i poklona u Beču, osjegurav našoj pokrajini Svoju cesarsku milost, i sjećajuć se Njega sa čuvstvom odanog podaničtva, pozivljem vas, da započnemo naš rad parlamentarni sa: „Viva l'augustissimo Imperatore Francesco Giuseppe I."

Većina uzklikne Evviva, a manjina gromoviti: živio!

Zatim progovori opet predsjednik, da predstavi saboru kao vladinog povjerenika c. kr. namjestničkoga savjetnika viteza Eluschegga.

Čim je on spomenuo ime vladinoga zastupnika, digne se svi članovi manjine, te zapuste saborsku dvoranu in corpore.

Kako čitamo, pozdravio je na to vladin povjerenik sabor italijanskim i hrvatskim jezikom.

Gosp. zastupnik Stanger zapriečen da dodje k prvoj sjednici, upravio je na predsjednika kluba manjine sliedeći brzojav: „Zastupnik Spinčić, predsjednik hrvatsko-slovenskoga kluba u Poreču. Važnim poslom zapriečen prisustvovati današnjoj sjednici, pristajem poavo uz ... postupak. Drug Stanger. — Veloško d. siečnja 1894."

* * *

(II. sjednica dne 8. jenara 1894.)

Prisutni: predsjednik dr. M. Campitelli, vladni zastupnik vitez Eluschegg, 17 zastupnika — od manjine nijednoga.

Dnevni red sjednice:

1. Priobćenja; 2. izbor tajnika i revizora; izručenje spisa i izbor odbora; 4. izvieće zemaljskoga odbora o a) izboru zastupnika Martinolicha u gradovih Lošinj mali i veli; b) o izboru zastupnika Bartoli-a u gradovih Poreč, Umag, Citanova.

Predsjednik otvori sjednicu u 12 sati, zapisnik posliednje sjednice odobri se bez prigovora.

Zastupnik Barteli položi svečano obećanje.

Predsjednik spominje smrt zem. zastupnika biskupa Ferotića i Fr. Sbisà te poziva zastupnike, da se u znak sućuti ustanu sa stolica dignu, što se i dogodi. Zatim se prešlo na dnevni red.

Točka I. Predsjednik priobćuje, da se je predsjedničtvo zahvalilo ovdješnjemu biskupskom ordinarijatu za sv. misu prigodom otvorenja sabora.

Zastupnici de Franceschi, Martinolich, Stanger, Marinoni i Babuder ispričali se što nemogaše doći k prvoj sjednici.

Presv. biskup Glavina ispričaje se, da nemože na sabor radi posala.

Zastupnik Wassermann ispričava se, da nemože na sabor radi bolesti.

Zastupnik Stanger javlja pismeno, da je obolio.

Zastupnik Martinolich javlja, da nemože k današnjoj sjednici.

Presv. biskup Flapp prosi, da se ga ispriča nebude li mogao k svakoj sjednici.

Točka II. Sabor izabere tajnika zastupnike Bartoli-a i Vergotti-ni-a. Revizori izabrani su: Bartoli, Cleva, Gambini, Marinoni, Stanich i Tamaro.

Točka III. Predsjednik priobćuje: A. 1. da je vlada podnesla zakonsku osnovu o lovu;

2. ista je podnesla osnovu o sposobnostih za imenovanje i prisegu čuvara, opriedieljenih za zaštitu poljodjelstva;

3. ista podnaša osnovu o zaštiti ptica koristnih poljodjelstvu.

B. Zemaljsko školsko vieće podnaša:

1. obračun zem. školske doklade i obćenite mirovinske zaklade učitelja za god. 1892. i proračuna za 1894.

2. izvieće zem. školskog nadzornika o pučkoj poduci u Istri za škol. godinu 1891—93;

3. molba petnaest učitelja, učiteljica, učiteljskih udova il njihovih sirota za podpore, mirovine itd.

C. Zemaljski odbor podnaša:

1. obćenito izvieće o njegovom djelovanju od zadnjega zasjedanja do sada.

2. Obračun ozonera za 1891. i 1892. i proračun za g. 1894; 3. obračun pokrajinske zaklade za g. 1891. i 1892. i proračun za g. 1894; 4. razne druge obračune, pak sliedeće zakonske osnove:

1. da nestoječa legalizacije za privatna pravna pisma do for. 100 vrednosti,

2. da se promjeni § 110 statuta grada Rovinja gledo većine potrebe nameta;

3. da se od obćine Lovranske odieli Kraj, Drage, Mošćenice, Kalac, Berseč i Martina, te da za nje bude nova obćina u Mošćenicah,

4. o kaznah za nemarni polazak škole,

5. o uvedenju školske takse,

6. o promjeni plaćanja bolničkih troškova i druge manje vriedne stvari.

Znamenito je za Istru ovo: Izvieće o prinosu pokrajine i obćina za željeznicu Trst-Poreč-Kanfanar — Izvieće o novoj uredbi činovničkih služba kod zemaljskog odbora i o konačnoj uredbi činovničkih služba pri kreditnom zavodu u Poreču. —

Priobćena su još važna druga izvieća, o kojih će biti razprave, osobito ono o djelovanju zemaljskoga kulturnog vieća za god. 1892. i 1893., pak mnoga pitanja, molbe itd.

Predsjednik predlaže, da se, kao po običaju, izabere odbor financijalni, školski i političko-ekonomni. Izabrani su u financijalni odbor Dr. Amoroso, vit. Babuder, Bubba, Doblanovich, Dr. Liua, Marinoni i Venier i u školski odbor: vit. Babuder, Dr. Bartoli, Dr. Costantini, de Francheschi, Tamaro, u političko-ekonomni odbor izabrani su: Dr. Costantini, Dr. Fregiacomo, Dr. Martinolich, Dr. Stanich, Dr. Vergottini.

Predsjednik spominje, da će predložiti u kojoj od budućih sjednica, da se za pitanje željeznice izabere posebni odbor.

Naši čitatelji znaju, da već nekoliko godina sabor ne izabira nikoga od naših zastupnika u pojedine odbore; tako je bilo i ovaj put. Vidit ćemo kako će biti sa željezničkim odborom.

Dr. Gambini čita izvieće o izboru Dr. Ivana Martinolich-a u gradovih Lošinju velom i malom i predlaže, da se izbor odobri. — Primljeno. Isti izvišćuje o izboru Dra. M. Bartoli u gradovih Poreč-Citanova-Umag i predlaže, da se izbor odobri. — Primljeno.

Dr. Bartoli i drugovi stavljaju na vladu upit, zašto rabi toliku oružanu silu u Poreču prigodom sabora, kad je nije potreba.

Predsjednik zaključuje u 1 sat po podne sjednicu opazkom, da će buduću dati pismeno na znanje.

Irredentizam pred bečkim parlamentom.

I. U sjednici odbora za isnimno stanje u Pragu i okolici.

Odbor za izpitivanje vladinih naredaba gledo proglašenja isnimnoga stanja u Pragu i okolici i gledo obustave praške porote obdržavao je dne 29. novembra 1893. jednu javnu sjednicu. Vladini pouzdanici navadjali su činjenice, s kojih da je vlada bila prisiljena izdati te naredbe, koje je zagovarao i novi ministar nutarnjih posala markiz Bacquehem. Proti tim naredbam govorili su zastupnici dr. Herold, dr. Pacák, dr. Bareuther, što razjašnjujuć činjenice, što pobijajuć zakonitost i potrebu tih naredaba.

Dr. Pacák. hoteć dokazati, kako navedene činjenice ne mogu biti pravim uzrokom naredbam, spomenuo je, kako su anarhisti gorega počinili, i kako irredentisti u Primorju gorega počinjaju, pak niti se je u Beču niti u Primorju uvelo iznimno stanje. Gledo Primorja pokazao je tri tiskovnice, jednu s nekom odurnom slikom, i pročitao iz njih neka mjesta, kazujuća, kako se proti monarhiji tu piše, izostaviv dakako ona mjesta, koja se tiču Njegova Veličanstva našega cesara i kralja i njegove projasne kuće. Navco je takodjer nešto o glazbi u Gorici i o nekih predstavah u tamošnjem kazalištu, odnosno o slavljenju imendana ili rodjendana Njegova Veličanstva. Dodao je, da ne želi, da se proglasi iznimno stanje niti u Beču niti u Primorju, jer se svemu slu može stati na put redovitimi zakonitimi sredstvi, al ujedno ustvrdio je, da je počinjeno gorih stvarih u Beču i Primorju, nego li u Pragu i okolici.

Iza njega uzeo je riečministar unutarnjih posala markiz Bacquehem, braneć vladine naredbe za Prag i okolicu, te odgovorio dru. Pacáku, odnosno na ono, što je rekao o Primorju, po prilici ovo: Ja sam obavješten o tiskovinah — proklamacijah u Trstu, govoriti ću pobliže o tom u tajnoj sjednici. Takove tiskovine šire se po gradu (Trstu) svake godine dva put, na godišnjicu smrti Mazzini-a i 20. decembra. Ove proizlaze iz Italije. Izdaju ih društva „Circolo Garibaldi" i „Circolo 20-Dicembre" i to u Italiji, gdje imade prvo tajnu tiskaru. Iz Italije pošiljalo se je to tiskovine u Trst na nekoga čovjeka, koji ih je nočju širio, i koji je sada u rukuh oblasti! Odmah iza ministra uzeo je riečnjegova preuzvišenost grof Fran Coroninі, te je nekako razdražen, po prilici ovo rekao: Negdje u prošjeću čuo sam sa radošću iz usti dra. Herolda, da valja prestati sa medjusobnim sumnjičenjem.

Zaključe njegov najbliži drug (dr. Pacák) ne drži se toga. On, je izrekao sumnjičenja proti talijanskomu narodu, koja sumnjičenja moram ja odbiti. Potvrđujem ono, što je g. ministar rekao. Demonstracije i pamfleti u Trstu dolaze iz Italije, iz Napulja ili Milana. „Circolo Garibaldi“ ne obstoji u Trstu. Širinje pamfleta ne prouzrokuje razdraženja. Gdje su tamo. (u Trstu i Primorju u obće) množtve, koja prolaze gradom? Gdje su tamo oni, koji prozore razbijaju?! Gdje su tamo oni, koji se protive policiji?! Ne ima niti najmanjega povoda, da se proglasi izvanmo stanje. Dakako i Talijani imadu svoje narodnostno čuvstvo. Što se tiče glasbe i kazališta u Gorici, neznam o tom ništa. Rodjendan Njeg. Veličanstva je u ljeti, u velikoj vrućini, pak nije svatko u gradu. Za imendan Njeg. Veličanstva cesara i kralja, dne 4. oktobra, i Njez. Veličanstva cesarice i kraljice, dne 19. novembra ima ljudi u kazalištu. Ovoga posljednjega dana bio sam i sam u njem. Uvjeren sam, da u Pragu i okolici vlada velika razdraženost, i glasovati ću za izvanmo stanje tamo.

Pošto je još govorio grof Deym, vladin zastupnik i izvjestitelj dr. Fuchs za naredbo, dobio je riječ grof Alfred Coronini, i dao dosliedno sliedeću izjavu:

„Ja moram protusloviti nazorom njegove preuzviešenosti zastupnika grofa Franu Coroninia o iredentističkom gibanju u Primorju. Zastupnik grof Fran Coronini uzimlje tamošnje stanje stvari prenebrižno (prespustljivo, nachlässig). Iredentističko gibanje u Primorju je jako intenzivno, ono raste od dana na dan; i ako se ne pojavlja tako jako u bučnih ulićnih demonstracijah, to je tim pogibeljnije, jer podkapa mirnije ali stalnije austrijsku državnu misao i hvata se krugova i stališa, koje se je do sad stalnimi držalo. Ja ne zahtjevam proglašenje izvanmoga stanja za Primorje, nego zahtjevam, da se ukine ono za Prag i okolicu, jer ja polazim sa stanovišta, da vlada ne smije rabiti dvojake mjere za pojedine pokrajine i narode. Ako vlada nije obnašla potrebitim, da se lati strožih mjera u Primorju, nebi toga bila smjela učiniti niti u Češkoj. Ja ću s toga glasovati proti izvanmoim naredbam“.

U tom smislu izrekao je zastupnik Spinčić podulji govor, kojega doniesmo u 51. broju „N. Sl.“ u car. vieću od prošlo god.

Govor zast. Frana grofa Coroninija

držan u sjednici carevinskoga vieća dne 13. novembra 1893.

Visoka kućo! Nisam nikako naumio govoriti u ovoj debati, a takodjer neću ni govoriti o predmetu, o kojem se razpravlja i to iz uzroka, da mi se nebi predbacilo, da govorim o stvarih, kojih ne razumijem. Govoriti ću o stvarih, koje su mi poznate. Ne bih bio ni o tom govorio, ali visoka kuća će mi posvjedočiti, da sam dužan odgovoriti na rieči štovanog gospodina zastupnika iz Istre, i tog odgovora neću dugo ostati dužan.

Štovani gospodin zastupnik je tako rekuć podignuo pravu obtužbu prema talijanskomu puku Primorja i pridržao si pravo, dokazu njegovim tvrdnjam kasnije podnesti. Imati ću dakle možda priliku drugi put osvrnuti se na to. Kazao je, da se je čudio, kad sam se u odsjeku zauzeo za čast i glas onih, koje zastupati se ta kodjer častim.

Priznajem, da sam očekivao, da bi se on bio čudio, kad ja toga učinio nebih bio (Bravo! Bravo!), jer ja se barem trudim, da svoje dužnosti savjestno vršim, (Bravo!) i na taj način shvaćam i svoj mandat; a uprav on bi morao takodjer znati, da sam se uviek vruće zauzimao i za dobrobitak slovenskog pučanstva, kojeg se takodjer častim tu zastupati. (Bravo!) Čemu takovi govori, kakove smo danas čuli i na koje sam se osvrnuo? Stalno, ja ne oljepšavam ništa, i što je protuzakonito, osudjujem ja isto tako, kao i gospodin zastupnik Spinčić.

Uvjeren sam, da je on isto takov protivnik iredentistične struju, kao što sam i ja. Mislim pako, da ovaj put nije pravi. Hoće li se možda ovim načinom preobnuti zasliepljene? Nikako no! Ovo služi samo za to, da se ruši mir, kojega čuvati bi htjeli svi pravo misleći stanovnici pokrajine. (Priznanje).

Štovani gospodin zastupnik je u pravom smislu rieči predirao za izvanmo stanje u Primorju. (Vrlo dobro! — Protuslovljenje.) Svakako je kasnije dodao, da ga nebi zagovarao, niti bi ga htjeo predložiti. Tada sam se sjećao na glasoviti govor Antonija u Shakespearovom „Julij Cesar“, kad ovaj uzklikne pred sabranim pukom: „Brutus is an honorable man“; ali on opetuje toliko puta i takovim načinom taj „štovani muž“, dok se puk ne raspali u divljoj mržnji proti krvniku. Isto tako može uplivati, da, akoprem se izvanmog stanja ne želi, do istoga dodje, kad se objavlja množinu stvarih, koje bi tako izvanmo stanje opravdati mogle. (Povladjivanje. — Protuslovljenje). Vlada kaže: Ja trebam izvanmo stanje u Pragu; oblasti, zakonita sredstva mi više ne zadostaju. Ako se joj tad kaže, da vladaju i drugdje još gori odnošaji, dovodo se ju naravnim putem do toga, da ga proglasi i tamo. (Povladjivanje. — Protuslovljenje). Hvala Bogu, kod nas toga ne treba. (Nemir).

Nije mi dano proučiti srca i glave mojih sugradjana, ovog ne očekivam ni od drugih. Radi toga mogu se oslanjati samo na to, što se izvana pojavi. Znamo dakako, da se je iz Italije, gdje obstoji nekakva stranka, koja ima prema nam neprijateljske svrhe, i kojoj je svako sredstvo dobro, pokušala ušuljati gadne pamflete i petarde. Štovani gosp. zastupnik je i o novinah, knjigah, zemljovidih itd. govorio, koji se tiskaju u Italiji.

Zast. Spinčić: Razšireni su bili po školah u Primorju.

Zast. grof Coronini (dalje): Ako je to istina, onda molim g. ministra nauke, da potrebito odredi; ja neću stalno zagovarati širenje takovih tiskovinah. Ali za to, što se u inozemstvu tiska i k nam donese, ne može se odgovornim učiniti cielog pučanstva.

Zast. Spinčić: Toga nisam ni učinio.

Zast. grof Coronini (dalje): Što kažom, kazao sam već u odboru — i žao mi je, da moram ovo u ovoj visokoj kući opetovati — na pojedine stvari pak ne mogu se tu obazirati. Dogodilo se stvari, koje stalno i ja osudjujem. Kazneni sudac je dotične osobe, ako se ih je dobilo, primio i odsudio. Drugog se tu ne može kazati. Javni mir pak se nije u veliko u Primorju nikad rušio. No mogu se sjećati velikog sakupljanja puka, ne mogu se sjećati, da se je pričilo redarstvene organe u vršenju svojih dužnostih, da bi se demonstrativno razbijala stakla na javnih zgradah, u obće, da bi Italijani, odkad obstoji zakon za družtva i sastanke, sazvali skupštine pod vedrim nebom u političke svrhe, a takodjer i naša političke družtva, u koliko ja znadem — drugi znadu možda više — vode dosta miran i otvoren život.

Ja se mogu — kako sam već kazao — samo na ono naslanjati, što se javno dogadja. Samo jedno htjeo bi u prilog našeg pučanstva kazati. Pučanstvo, koje me dobro pozna i znade, da sam dobar Austrijanac — poradi česa si ništa ne domišljam i što si ne računam u zaslugu, nego sam to, jer se ovo samo ob sebi razumije (Povladjivanje), pučanstvo dakle, koje me posvema spontano već 20 godina pošilja u ovu visoku kuću, da zastupam njegov probitak, moralo bi se oprostiti od obtužbe, da goji prema Austriji neprijazno čud. (Povladjivanje).

Obzirom na ovu okolnost, svršujem sa riečmi velikog Gibelina, neumrlog pjesnika i mislioca: E questo fia suggel che ogni uomo sganni! (Živahno povladjivanje).

(Dalje sliedi.)

Pogled po svietu.

U Trstu dne 10. jenara 1893.

Austro-Ugarska. Ministri financijah s ove i one strane Leithe sporazumjeli se, da će u tekućoj godini povleći iz prometa svaki oko 100 milijona for. papirnata novca, te ga nadoknaditi sa srebrnimi i zlatnimi krunami.

U Češkoj je još uvjek trvenja izmedju vlade i pučanstva, osobito što vlada za sve sitnice upriličuje premetačine i zatvaranja. U saboru podnesli su mladočeski zastupnici predlog, da se ukine proglašeno izvanmo obsadno stanje za Prag i okol... Taj predlog bio je žestoko raztumačen, pak je takvoj motivaciji predsjednik protislovio.

Srbija. U ovoj kraljevini dogadja se na žalost, svaki dan koja novost, da se njom uzmognu pitati senzacijonalni listovi nam protivnih narodnosti. Tako se ovih danah javlja, da su častnici u nekoj gostioni umorili jednog svojeg drugova, ali se za uzrok nezna. Brzojav je javio, da je na Božić morala vojska u Kregujevcu postiti, jer nisu liferanti htjeli dati hrane, pošto jim država neplaća zaostatakah.

Stanje je u toj jadnoj kraljevini zbilja težko, jer neima prave stranke, koja bi zdušno i pošteno htjela narodnu stvar voditi. Kaže se još uvjek, da se kod bivšeg kralja Milana propitkuje, kako i što se ima činiti, i da on sa udesom zemlje ravna. Ljepa i ta! Prodao narod, potrošio njegov žulj, pak još to zapovjeda.

Italija. Stanje u Italiji sve opasnije. I u Rimu se miču, jer je policija ovih dana zapljenila nad 10.000 iztisakah revolucijonarnih spisah, koji su bili pripravljeni za razprostranjivanje medju radnici i pukom. U Siciliji još uvjek vrije, te se zabilježuje svakidanjih sukoba pučanstva sa oblastmi i vojničtvom. Vlada sama strepi pred takvim gibanjem, te je proglasila obsadno stanje za cieli otok. ali se nezna jeli će takve mjere štogod i dokle pomoći. Na prama vani nastoji italijanska vlada, da stvar koliko moguće umalovaži, ali se ipak doznaje za svako gibanje i bunu. Vojska se uvjek umnožaje u Siciliji te je ponovno pripravno 30.000 vojnikah za put na taj otok. Iz svega se dade zaključiti, da je bilo u Siciliji sve pripravljeno za bunu.

Francezka. Sa današnjim danom počila je razprava proti anarhistu Vaillautu, koji je bacio bombu u zastupničkoj kući Porotnici i državni odvjetnik dobili su od anarhistah opominjujuća pisma. Sud je dobio svu silu razbitih ili probitih predmetah, koji prikazuju grozotu zločinstva. Poprimljene su najstrožije mjere u sudbenoj zgradi, da se tim preprieči mogući koji napadaj. Vaillant je odsudjen na smrt, a kada mu se pročitala osuda uzkliknuo je: Živila anarhija!

Englezka. Izmedju Engleske i Francuzke nastao je bio sukob, i to radi jednog dogodja u Africi, gdje su se sukobili njihovi odjeli. Misli se da je ciela stvar nastala nesporazumljenjem.

Razgovor

med **Katom** i **Marom** na **b e g o v o j** lokve kod sv. Lovreča na Poreščini.

K. Ala lipa moja kuma, želila sam vas viditi kako i sunce božje.

M. Ča je ča novega poli vas ali želite ča od mene doznati.

K. Poli nas ni nič novega, lego bi rada ća doznati od vas i od Vašega muža, kako se gospoda talijanska i kranjelska pripravljaju u Vrsaru za nove izbore ili balutacione.

M. Moj muž Juro, ki sudi na obćini sa gospodom je čul iz ust g. podeštata, da već neželi biti za podeštata, ako nebude složćina moj pukom u Vrsaru i vani.

K. Lipa moja kako ćeš, da se složi oganj i voda, kako bimo se mi mogli složiti sa onimi, koji neće, da poznaju nas ni našega jezika, ki nas trataju sa žćavi i divljaki, ki nas poznaju samo kad su izbori i kad je triba čagod platiti.

M. Pravo govorite kuma moja, zač je i meno niki dan takova tukala. Došla je u našu kuću niki čovik, pak mo pita nike **p r o k a r i g e**, a kako mi neznamo nego naš hrvaski materinski jezik, nisam ga razumila. Jer je nosia pod pazuhom ništo, kako i snopić slame, mislila sam, de načinja stare kandrige pak sam mu pokazala par starih kandrig, ali toga nije ćtia već je nešto i dalje brblja, ma se nismo kapili.

K. Pak ča ste rekla kumparu Franini?

M. Povidala sam mu svu štoriju stim čovikom, a on mi je vulje reka, da je to bia niki vrsarski šarenjak, ki kupuje glasove za izbore, i to svaki glas za pijat biguli i kus stare kobiline. Take imaju u Vrsaru beći za trgovinu s ljudskim mesom ali, da bi nam popravili ili sagradili dobru ' kvu, popravili putove i odprli kakovu školu, za to nimaju beći.

M. Kod izbora obććati će nam svega i svačesa, a kad slipi i ćoravi povliruju i za njih glasuju, onda moremo čekati do sudnjega dana ono obećanje.

K. Samo neka nepridu ti trgovci pred naša vrata, jer je naš Fraujna pripravil debel držak stare metle.

M. Bogme neće ni poli nas dobro pasat, ako ki pride kupovat ljudo.

K. Lepo je te čuti kuma moja, da su već i poli Vas i slipci progledali.

M. Vere pak su, da bi tako i po celem komune.

K. Amen Bože!

Franina i Jurina

Jur. Ča da još nisu zibrali u Poreču podeštata?

Fr. Bi reći, da ponujaju livo i desno, ma da tega nijedan neće vazeti.

Jur. Dunke po temu je to brime težko.

Fr. A ma, ter njim ga mi nismo naložili; menjko ovoga puta je kompanja bila mirna.

Jur. Pak ni to njim ni pravo.

Fr. Ni neće nikada bit.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Družtvenom blagajniku stigoše nadalje sliedeći iznosi: P. n. g. Rajmund Jelušić župnik u Berseču šilje 35 for. sakupljenih prigodom sprovoda njegove tetke Marije Mohović i to ovako: mć. gg. svećenici: Anton Nežić, Ivan Kraljić, Anton Puž, Dinko Pindulić, Ignacij Škobrtal, Ivan Potočnik, Šime Frulić i Rajmund Jelušić darovaše primljene svieće, za koje se je utjeralo 16 for. 50 nov. Ista gg. sa ostalimi gostovi sakupiše kod stola 19 for. 50 nov. — Mate Kramar-Bančina iz Rakotolah (občina Motovun) šilje for. 7 sabranih prigodom pira g. Ivana Pahovića sa gospodičnom Marijo Bazijako i to for. 5 darovanih po mladuženji za sebe i suprugu, 1 for. po sabiraću Matu Kramaru i 1 for. po mć. g. župniku Vinku Orlandini-u u Rakotolah. — Mate Sanković-Dane p. Vodice šilje sabranih prigodom krštenja sina Antuna Ribarića u Vodicah for. 5.40. Darovaše: Mate Sanković župan for. 1.50, Dolžan Juse župnik Vodice, Mandić Vinko učitelj u Vodicah i Ribarić Ivan Martinov svaki po 1 for., Ribarić Anton poštar 50 nov., Staničić Ivan djed krštenika iz Brezovice 40 nov. — Izidor Velikanović iz Bćća šilje for. 12 uplatiše u družtvu sa veleučenim g. dr. Starčevićem: dr. Starčević for. 5, m. Simonić for. 1, dr. Martin Juranović for. 1, Mate Dražić for. 1, A. Pavolić for. 1, I. Kretelj for. 1. G. Bogić for. 1, I. Velikanović for. 1. — Ante Volarić Rieka šilje sabranih u Hotel „Lovre“ u veselom družtvu for. 9.40. — Šćerbak odvjetnik u Koprivnici šilje for. 38.96. Uplatiše: Motel baron Ožegović članarine 2 for., Antun Kovačić župnik, darujo 1 for., dr. Samojlo Wolf advokat, M. Lenček sudbeni pristav, Vladimir Virag sudb. pristav Ljud. pl. Mikšić, Niko Orešković, Franjo Gaži, dr. Eisenstein fizik, Dane Smokal ljekarnik, M. Starčević mjernik Gjurgjevac, Horvat Mato, O. Makarij Makarij vjeroučitelj, svi iz Koprivnice, darovaše svaki po 1 for. Dr. Malaneče odvj. Leopold, zemljomjer Sokolovac, Josip Kosak, Al. Mikac načelnik, M. Sabotičanec, Mato Vukšan kot. pristav Koprivnica, Andrija pl. Zidarić satnik, Šandor Toplak trgovac, Gjoko Milnarić kontrolor, Đerdo Žeiga ljekarnik, Julij Golner učitelj, Olga Lojblova, Berta Stošić, Belovar, Dragica Hamulakova, Viktorija Klobučar i Marija Hercegova, sve učiteljice, Matija Požeg kapelan svaki po 1 for. članarine. Dr. M. Pavolić odvj. u Koprivnici članarine 2 f., Mijo Židovec ravnajući učitelj u Koprivnici članarine for. 1.50, Šemper trgovac daruje 2 for., M. pl. Ožegović daruje 96 nov. Tomo Šestak kapelnik darujo 50 nv., Joso Martinišić daruje 50 nov., I. N. Šćerbak odvj. daruje for. 1.80. — Dr. Niko Polić, Meja, šilje for. 3.80 sakupljenih na zdravicu g. župniku Urpani-u — Petar

Matanić povjerenik u Vrbniku šilje for. 9, a uplatiše god. članarinu od 1 for.: pop Jose Brusić Vrbnik, Ivan Ivošić, pop Fr. Volarić Vrbnik, Albert Brozović, Niko Volarić, Petar Matanić i Antun Feretić; darovali su: pop Jose Brusić 1 for., Ivan Ivošić 1 for. — G. Matija Mogorović šilje for. 7 sabranih u prijateljskom krugu na predlog P. Juretića prigodom nazdravice istarskim prvakom. — G. Ružić, Rieka šilje god. prinos od for. 12 na ime Tome Stipanović iz Kostrene Sv. Lucija. — Ante Volarić, Rieka, šilje sabranih u Hotel Lovre for. 6.30. — Josip Škropeta iz Škropeti kod motovunskih Novaki šilje for. 14.10. sakupljenih prigodom božićnih blagdana. Darovaše Josip Škropeta, Ivan Škropeta, Anton Trepuć svaki po 2 for., Miho Srdot for. 1, Šime Ivak, Marija Tonuša, Ivan Mikulić, Frane Ivak, Mate Salar svaki po 50 nov. Anton Kalac, Josip Mikulić po 1 for., Marija i Marko Jugovac po 20 nov., Antun Galo, Mate Sepić po 30 nov., Anton Jugovac for. 1.20, Mate Srdoč 40 nov. — Rikard Katalinić Jeretov šilje for. 90.20. Uplatiše: Juraj Biankini kao V obrok utem. svote 5 for., Rikard Katalinić Jerotov za prosinac 1 for., darovaše I. Maurin, Zadar, 2 for., A. Kriletić, Don Mate Vežić i Lujo Kargotić svaki po 1 for. B. P. Siminiati, Vis, i A. Buljan Sinj svaki po 2 for., D. Briegović 20 nov., A. Dražinić 10.50, Tomo Ivanović 10.10, Tomo Didolić 3.40, Fran Josip Malić for. 2.50, P. V. Milović for. 5, Juraj Gamulin for. 7.20, Petar Didolić for. 36.30. Od te je svote sakupio dotično primio „Nar. List“ for. 27.20, a ostalu svotu sakupio i primio povjerenik R. Katalinić Jeretov. — Ivan Polić, Cirkvenica, šilje for. 11, a darovaše: Petar Veljačić, Gjjica Urpani, Franjo Zaričević, Grahovac Vinko, Franjo Pažolin svi iz Cirkvenice svaki po 1 for. Hinko Babić farmaceut, Toma Vidić, Mate Car, Bolfo Kostrenčić svaki po 50 nov., Cirkvenićani 2 for., Ivan Polić 2 for. — G. Anton Antončić odvj. kandidat u Krku šilje for. 11.20 sakupljenih u Košljunu u veselom društvu. — G. Ante Dukić nije sakupio for. 3.50, kako je to bilo pogrešno javljeno u zadnjem broju „N. S.“, već je istu svotu sakupio g. Ivan Mirko Pavadić, tajnik občine Grobnik na Lucijnu u Kastvu kod prijateljskog stola. — Sl. uprava „N. Lista“ u Zadru primila je od gg. braće Marčića, trgovaca u Čapljini kod Metkovića for. 10. Živili plemeniti darovatelji! — Našemu uredničtvu priposlao je g. Gaudenzio Sokolić iz Nerezinah 1 for. kao članarinu za god. 1893.

Diocezanske viesti. Veleč. g. Frane Stefanutti, župe upravitelj u Draguću, imenovan je župnikom na Pazu — občina Boljun. Veleč. gosp. Ljudovit Zvaček, župe upravitelj u Gologorici imenovan je župnikom u istoj župi. Veleč. gosp. Fran Mujesan, kanonik-kurat u Piranu, imenovan je župnikom u Izoli. Veleč. gosp. Karlo Rocus, svećenik krške biskupije (Cetovac) imenovan je njemačkim propovjednikom u crkvi sv. Antona novoga u Trstu. Veleč. gosp. Mihovil Fleischer imenovan je kancelistom konzistorijalne pisarne. Otvoren je bio natječaj na kanonikat u Piranu do 6. t. m. — U Pazinu preminuo je dne 21. t. mj. veleč. gosp. Antun Klemenčić, umirovljeni župnik, koji je mnogo godina služio u Lindaru. Vječni mu pokoj.

Iredentističke demonstracije u Trstu. Dne 8. i 9. t. m. našle se po Trstu mnoštvu raztrešenih na više krajevah i u poštanske škrinjice utaknutih listićah (prilјepkah) litografiranih u italijanskih bojah sa poprieko crnom žabardom i nadpisom naokolo: „Circolo Garibaldi Trieste“. Pak će još biti ljudih, koji će se usuditi tvrditi, da u ovih pokrajinah neobstoji iredenta, nego da se lični tiskopisi donašaju iz vana. A službeni će svjet ovo proglasiti i opet djetinarijom ili mudro zašutjeti.

Dobro da se zna. Državni sud odlučio je u prizivu gospodarske zadruge u Krku, u stvari dozvolah lova, da imade istarski zemaljski odbor platiti gospodarskoj zadrugi u Krku sve takse za dozvole lova od god. 1891. i 1892. i dotične globe. Povrh toga odsudjen je pokrajinski odbor na izplatu pričkih troškova.

Uprost od čestitanja prigodom promjene godine darovaše na korist „Bratovšćine hrvat. ljudi u Istri“ sliedeća gg.: Bachman Pavlina Bistrica 5 for., Sterk Anton Rieka 5 for., Dr. Andrija Stanger i supruga mu Franjica Volosko 2 for., Jelušić Rajmund Borsež 2 for., Dr. D. Vitezić i Dr. D. Trinajstić Krk svaki po 2 for., Elmer Ante Paz 2 for., Jenko Slavoj Podgrad 2 for., Volikanja Josip Jurišići 1 for. R. Katalinić-Jerotov Zadar 1 for. — Uplatili članarinu „Bratovšćini“ sliedeći Orlić Martin, Mrakovčić Niko i Juranić Mate iz Punta svaki po 50 nov.,

Sarčon Ivan i Jelešić Henrik svaki po 40 nov., Jenko Slavoj Podgrad 2 for., Uek Frane 1 for., Valenčić Ante Draguć 50 nč.

Darovali „Bratovšćini“ sliedeća gg.: Šoulac Ant. župnik u Novakih za izgubljenu okladu 1 for., Justinić Matko župnik u Sv. Vidu (Krk) 1 for.

Iz Serdočih (občina Kastav) pišu nam 2. junara 1894. Na molbu nekojih občinara Serdočeve župnalje, da se kao treći božićni blagdan proslavi Ivanje u Serdočevoj župnaji obdržavanjem sv. mise u crkvici sv. Križa, odazvao se naš obljubljeni zastupnik na carevinskom vieću u Beču, veleučeni gospodin profesor Vjekoslav Spinčić i došao istoga dana dne 27. decembra 1893. odsluziti sv. misu u našu crkvicu.

Naroda sabralo se toliko, da se je crkvica napunila sa pobožnim pučanstvom, koje je ugodno iznenađjeno bilo krasnim govorom gospodina zastupnika, kojega je on svojom poznatom gorljivom riečitošću izrekao pod sv. misom sakupljenom puku o ljubavi do Boga i do iskrnjega svoga. Liepe njegove riečі: „Braćo, ljubite se medju sobom i ništa vam neće težko biti postignuti u svojih pravednih želja,“ a ne smijemo zaboraviti i nastojati moramo, da ih dobro u srce učvrstimo, jer smo osvjedočeni, da bez složne medjusobne ljubavi ne postignemo ništa“.

Ovdje u Serdočevoj davna je želja, da se, obzirom na mnogobrojni broj pučanstva, koje ne ima prigode prisustvovati sv. misi uviek, kad bi želilo, a to radi udaljenosti od plovanske crkve sveto Jelene u Kastvu, uzpostavi kapelana k našoj crkvici sv. Križa u Serdočevoj. U to ime tražilo se već godine 1851. kod presvietlog biskupskog ordinarijata u Trstu kapelansko mjesto; tražilo se je i kasnije više puta, jer je živa želja pučanstva, da se jednom toj nanbhodno potrebitoj želji, u interesu sveto vjere zadovolji. Narod je u to ime pripravan sagraditi kapelanski stan, samo kad bi siguran bio, da će kapelana dobiti. Jedino ovo stalno osiguranje moglo bi pospješiti gradnju kapelanske kuće, radi koje je učinjen i potvrdjen od strane občinskog zastupstva nacrt i proračun, i zato se nadamo mi župljani Serdočeve i bližnjih županija, da će nam davna želja već jednom izpunjena biti.

Kapelan u Sv. Križu mogao bi obdržavati i pomoćnu školu, pošto je glavna škola u Kastvu odaljena i do $^3/_4$ sata djeci za polazak škole, što je skopčano osobito u zimsko doba sa velikom neredovitošću; i pošto je bližnja škola u Zametu prepuna djece, brojeće preko 100 učenika. Gosp. kapelan mogao bi podučavati vjeronauk i u školi Zameta, a ponajglavnije trebao bi kapelan u Sv. Križu u pogledu uzdržavanja sv. vjere, jer je naša županija na medji izmedju riečke okolice, napučene pučanstvom različitim, koje ne ima prigode pohadjati crkve i božjih nauka, pak se naš narod kvari i gubi vjeru otaca svojih, ne imajuć prigode čuti redovito riеč božju.

Zato nam je g. zastupnik Spinčić veoma ugodio, došavši dne 27. decembra pr. g. medju nas i mi mu se ovim putem najsrdačnije na ljubavi javno zahvaljujemo.

Kod dolazka bio je gosp. zastupnik pucanjem iz mužara pozdravljen i nagovorio ga u ime naroda občinski savjetnik gosp. Mate Serdoč-Marković, a narod se je pozdravu g. Serdoča od srca pridružio, rukujuć se sa g. zastupnikom, koji je znao svakomu ljubeznu riеč kazati.

Poslje sv. mise sakupio se je kod prijateljskog stola u kući g. Ivana Serdoča-Juretova liepi broj občinara, koji su u ugodnom razgovoru sa gosp. zastupnikom prošli par ura veseli i zadovoljni.

U ime svih opetovno zahvalio mu se g. Serdoč-Marković na dolazku i na osobitoj brizi, koju polaže na zastupanje naroda na carevinskom vieću u Beču, izrekav mu podpuno povjerenje i odobravajuć čisti njegov požrtvovni rad, na što je g. zastupnik okriepio nas sa jezgrovitim govorom o dužnostih prama narodu i narod nim našim pravicam, obećav nam da neće nikada uzmanjkati, dok mu sila dopustiti budu, braniti narod svoj, koji je položio u njega sve svoje povjerenje i skrbeći za njegovo dušovno i tjelesno dobro. Izrazio je želju, da se sastanu izbornici cielog ovog kotara i na tom sastanku, da položi račun djelovanja svoga. Popitao se za sve naše narodne potrebe, koje smo mi g. zastupniku izkazali i on ih zabilježio, da ih svojedobno na pravom mjestu iz kaže i preporuči.

Gosp. zastupnik nije hotio primiti nikakve plaće za obdržavanje sv. mise, već je radje darovao 5 for. kao prvi prinos za sabiranje darova u svrhu gradnje kapelanije i škole u Sv. Križu, čemu su se pridružili i ostali, sabrav u tu svrhu iznos od 12 for. 65 nov.

Občinari Serdočevo bili bi rado sproveli čitav dan u društvu omiljelog svog zastupnika, ali su istega druge narodne dužnosti zvale u Opatiju, zato nas je poslje podne na 1 sat ostavio, praćen sa srdačnom željom svijuh, da nas opet kojom prigodom počasti svojim posjetom, da se njegovom bosjedom okriepimo na dalnji dobrobitni složan rad skupnog narodnog dobra i na žolju, da nam ga Bog zdrava i krjepka još mnogo i mnogo godina uzdrži svemu hrvatskomu narodu na korist i čast, pozdravljamo ga i ovom prigodom u novoj godini, zaključujuć ovaj dopis sa srdačnimi riečmi: Živio nam pravi zastupnike naroda, živio narodni ljubimac prof. Vjekoslav Spinčić!

Iz Pazina donaša zadnji broj „L'Istria“ viest, da je zemaljski zastupnik, zamjenik predsjednika u zemaljskom saboru u Poreču i načelnik u Pazinu, g. dr. Dukić, položio svе te časti — na veliko veselje dakako svih Talijana Istre, napose onih grada Pazina. Na umirenje ugrijanih moždjana poredke „babice“ i njezinih piskara, javljamo za danas samo to, da su čuli nešto zvoniti, ali ne znadu pravo gdje ni kako.

Iz Pazina pišu nam dne 4. t. mj.: Dne 21. pr. mj. preminuo je ovdje umirovljeni župnik susjednog Lindara veleč. g. Antun Klemenčić, čestit svećenik i vriedan rodoljub. Pokojnik bijaše nestor svećenstva naše biskupije. Rodio se je u Idriji 21. maja 1802., a redjen bijaše 19. agusta 1832., te je služio u Roču, Brgudu, Voloskom, a ponajdulje u našem Lindaru, gdje je ostavio najbolju uspomenu. Dne 23. pr. mj. priredismo mu ovdje sjajan pogreb. Poslje crkvene bogoslužbe izručio je preč. g. Orbanić, naš župnik-prošt tjelo pokojnika veleč. g. B. Vitezića, župniku Lindara, te ga odnesoše na pogreb u Lindar. Gosp. Vitezić pozvao je puk na zornici, da sudjeluje kod pogreba, a pobožni onaj puk odazvao se je čitave župe pozivu svoga vriednoga pastira. Mlado i staro, muško i žensko pohrlilo je u blagdanskom ruhu sa svićami na sprovod u Pazin. Što je moralo ostati kod kuće pridružilo se sprovodu kad stigoše sa pokojnikom u Lindar. Sav sveti obred trajao je od 9 i pol sati u jutro do 2 i pol sata poslje podne. Lindarski mladići nosili pokojnika u Pazinu i Lindaru.

Mjestna občina i lindarska crkva položiše vienac na lies pokojnika, a kasnije poslao je vienac i g. dr. R. Baxa, c. kr. umirovljeni liečnik u Trstu.

Toli mnogobrojno sudjelovanje našeg puka kod sprovoda čestitog pokojnika gaulo je mnogo do suza. Lindarski puk je zahvalan svomu župniku i mjestnim poglavarom, što su izposlovali prenos mrtvih ostanaka bivšeg svog župnika i dobročinitelja, komu kličemo i na ovom mjestu iz zahvalna srca: Naužívao se božjeg lica, dični naš župniče!

Iz grada Krka pišu nam 4. t. mj.: Kako vam je poznato, razposlao je municipij grada Rovinja na sve občine Istre, koje spadaju pod tribunal u Rovinju, molbu, da bi se izjavile proti nakanjenom po vladi prenosu tribunala iz Rovinja u Pulu. Takova molba stigla je i našoj občini, te se o njoj razpravljalo u občinskoj sjednici dne 23. pr. mj. Občinski savjetnik Scomersich sročio stavio je predlog, da se molbi zadovolji, to jest da se občinsko zastupstvo izjavi proti prenosu tribunala iz Rovinja u Pulu. Nu g. Scomersich računao je bez krčmara, jer ga ovaj put nije poslužila sreća. Ustao je naime da govori proti njegovom predlogu občinski zastupnik i naš dični zemaljski zastupnik prof. gosp. dr. Frane Volarić, te je temeljitimi razlozi pobio predlog gosp. Scomersicha, dokazav, kako bi bilo koristno i vrlo potrebito, da se tribunal prenese iz Rovinja u Pulu. Uz njegov predlog pristala je većina zastupstva, premda je ista zastavljena od talijanske većine. Razlozi g. dra. Volarića bijahu toli čvrsti i nepobitni, da su za njegov predlog glasovali i isti njegovi politički protivnici.

Očekujemo, da će se u ovom smislu izjaviti i drugo naše občine u Istri, kojo su od municipija u Rovinju naprošene, da se izjave u tom pitanju.

Posliedica napadaja krčkih Talijanaša na Senjane. Mjeseca augusta prošlo godine izviestili smo naše čitatelje o izgredu i napadaju krčke fukare na senjske izletnike. Sada će jamačno zanimati naše čitatelje viest, što nam ju šalje prijatelj iz Istre, da je c. kr. državno odvjetničtvo u Rovinju podnielo proti devetnaestorici obtužnicu radi zločina po § 87. i prestupka po § 305 k. z. Pozvano je 17 svedoka, a medju njime četvorica iz Senja.

Iz Kaštelira (občina Višnjada) pišu nam 8. t. mj.: Kako je lotos, Bogu budi hvala, i kod nas obilato rodilo vino, očekujemo bilo od kud trgovce sa istim i krčmare, jer biamo rado prodali kapljicu, da platimo dugove i da poravnamo račune sa cesarskimi i občinskimi uredi. Nešto se je prodalo trgovcem, koji su amo došli, a nešto vina imademo još te na prodaju. Primili smo nešto i pismenih ponuda, dotično poziva, da šaljemo uzorke (kampione) i u odaljenije strane. Medju timi nudioci odlikovao se neki Perić iz Jaske, koji je amo rasnim pisao, da mu šalju uzorke, te da će do mala poslati bačve u Pazin i doći po vino. Nu on je valjda uzorke popio i na nas zaboravio. Nama se čini, da to nije čist posao, pak to iznašamo na svietlo, da se takovih trgovaca čuvaju naši ljudi. I prošlo godine pisao je neki takav trgovac „P“ našim seljakom u Radoših — občina Višnjan — te mu mnogi poslaše uzoraka, al trgovci ni traga ni glasa. Pozor dakle vinogradari, da vas u buduće takovi trgovci neoštete.

Nova škola talijanskog društva „Lega nazionale“. Odavna smo javili, da je potalijančujuće društvo „Lega nazionale“ odlučilo otvoriti talijansku školu u podobćini Hum — občina Buzet — u čisto hrvatskom mjestu. Kako nam od tamo pišu, sagradila je tamo „Lega“ školsku zgradu, te je imao prošlih božićnih blagdana preuzeti poduku u toj školi neki učitelj Tirolac, koji nezna ni rieči hrvatsko. Neznamo doista, kako će taj siromah započeti poduku sa ovom neseretnom našom djecicom, koja ga neće pod nijednu cienu razumiti. Očekujemo, da će nas koji od tamošnjih prijatelja obaviestiti potanjo o tom otvorenju nove škole i kasnije o uspjehu, dotično o neuspjehu u istoj.

Trgovcem sa vinom i krčmarom preporučamo naše mjestance u srednjoj Istri sv. Petra u šumi, gdje imade na prodaju mnogo dobra vina. Obratiti se valja na tamošnjega rodoljubnoga župnika, koji će uputiti gg. krčmare i trgovce k pojedinim vinogradarom. Kojekakvih šarenjačkih mešetara i trgovčića, koji gledaju jedino svoju korist, a štetu trgovca i vinogradara, valja se i tamo čuvati.

Sjajan uspjeh „Matice Hrvatske“. Slavna uprava „Matice Hrvatske“ javlja družtvenim povjerenikom i članovom, da je čitava naklada „Matičinih“ knjiga za god. 1893., t. j. **10.000** otisaka, posve razpačana, te da se više ne primaju novi članovi. Knjige su jur dotiskane, te će za koji dan započeti dieljenje, dotično razpošiljanje knjiga za godinu 1893. Čestitamo slavnoj upravi naše dične „Matice“ na toli sjajnom uspjehu!

„Posavska Hrvatska“. Tako će se zvati novi list, koji se snuje u Brodu na Savi, te će već oko polovice t. m. izaći prvi broj. Želimo dobar uspjeh.

„Reichspost“ zove se dnevnik, koji je počeo novom godinom izlaziti u Beču (Wien VIII. Josefstädterstrasse 14) i koji stoji za godinu 16 for., za četvrt godine 4 for. 10 novč. Ima i po Istri mnogo naših ljudi, imenito svećenika, koji rado drže jedan list izlazeći u prestolnici monarhije, u Beču, u tom sjelu našega vladara, u gradu gdje se kroji udes bar za jedan dio monarhije, i za jedan dio našega naroda. Mnogi su do sad držali list „Vaterland“ kao list, koj zastupa katoličke probitke i koj je bar ponekle bio pravedan i slavenskim narodnostim monarhije. U posliednje doba, što dalje to više, čuli smo glasove nezadovoljstva s tim listom, jer da nosima nikakvih stalnih načela, već da plše kako već vjetar sa vladinih strana puše; imenito pako, da je sve manje prijazan pravednim zahtjevom slavenskih naroda monarhije, da neće, da donaša opravdanih pritužba i želja iz raznih predjelu naše domovine. Mnogi su se ga već tako zasitili, da su rekli: ja ga već neću nit nemogu držati; pače oni, koji su ga od prijatelja dobivali, pisali su njim ili poručili ili rekli, nek njim ga već nešalju. Pitali su se ujedno, koji bi list iz Beča držali, al na to pitanje bijaše težko odgovoriti. Nije se našlo medju bečkimi listovi ni jednoga, koj bi se mogao preporučiti našim ljudem, kao vjernim katolikom i kao Hrvatom ili Slovencem. Spomenuti posve neodvisni „Reichspost“ reć bi, da će odgovarati posve čuvstvom svakoga pravoga krščana-katolika, a neće biti protivan niti pravednim zahtjevam Hrvata i Slovenaca. Na tu tvrdnju ovlašćuju nas imena mužova, koji stoje na čelu lista, naročito su profesor bogoslovja i zemaljski zastupnik u Dolnjoj Austriji Dr. Mir. Scheicher, zastupnici na carevinskom vieću knez Lichtenštein, Dr. Lueger, Dr. Geesmann. Ovi posliednji tri pokazali su već često, da poimaju naše nevolje i da su voljni pomoći nam Hrvatom i Slovencem, imenito u Primorju. Oni prate simpatički govore naših zastupnika, podpisuju njihove interpelacije, pače

postavljaju jih i sami, i govore o naših odnošajih, u prilog pravednosti, u prilog nam. I sam list na pokus od 20. decembra ima nam prijazan člančić obzirom na odnošaje u Primorju. Nadamo se, da će toga i unapried donašat, i preporučamo ga svim našim, kao najbolji dnevnik bečki, pisan u katoličkom duhu i prijazan našemu hrvatskom i slovenskom narodu.

Listnica uprave.

Gdja N. V. Ika. Ovim je plaćeno za 1894. Uplatili su nadalje za „N. Sl." gg. S. A. Novaki for. 5, S. J. Motovun for. 10, B. I. Pazin for. 5, R. I. Žminj for. 2, P. E. Karojba for. 5, K. V. Rieka za čitav. for. 2·50, Čit. Kastav for. 2·50, F. Dr. I. Poreč for. 2·50, Dvor Varaždin for. 1·25, Čit. Glina for. 5, R. G. Rieka for. 5, V. I Zagreb for. 2·50, H. B. Belovar for. 4, Čit. Senj for. 1·50, Bibl. Alg. Krk for. 2·50, J. A. Zadar for 5, G. J. Boram for. 90, B. H. Gorjer for. 2. Knjiž. H. Zagreb (oglas) for. 10, B. J. Sušak for. 2, Čit. Ljubljana for. 5, K. J. Malinska for. 1, Čit. Tolmin for 2·50, Zora Opatija for. 5, S. L. Bezstoroze for. 5, P. F. Rieka for. 3, Š. A. Babinec for. 2, R. J. Rieka for. 12, Čit. Lošinj for. 2·50, V. Dr. D. Krk for. 10, M. Gj. Sinac for. 2.50, Prva šted. Zagreb for. 5. Gradj. Čit. Oslek for. 1·25 J. P. Dobrinj for. 1, B. M. Kambelovac for. 1, Gosp. zadr Opatija for. 10, Čit. Gorica for. 5, Brat. Volosko for. 5, S. J. Metlika for. 5. P. J. Buzet for. 10, M. F. Kopar for. 7, M. F. Vranja for. 250, O. J. Pazin for. 2·50, M. J. Pazin for. 2·50, M. I. Karojba for. 1·60, S. I. J. Oprtalj for. 2, M. K. Žminj for. 2·50, isti za A. B. i A. S. for. 2. (Slindi).

Javna zahvala.

U blagotvorne svrhe hrvatskog pripomoćnog društva u Beču, naročito u svrhe utočišta, koje podržavamo za uboge hrvatske djake visokih škola primismo od presv. biskupa Filipa Fr. Nakića u Spljetu 20 for., presv. biskupa Pavla Guglera u Zagrobu 15 for. slavnog osjeguravajućeg društva „Croatia" u Zagrebu 15 for., presv. baruncice M. Unukić o Osieku 20 for., Dr. I. Posedela u Dubrovniku 10 for., Dr. I. Landenbacha u Vukovaru 10 for., od gospode zastupnika na carevinskom vieću: Dr. M. Laginje, V. Spinčića, J. Biankinia, I. V. Perića po 5 for., od Dr. D. Vitezića na Krku 5 for., od preč. K. Dojkovića kanonika u Varaždinu 10 for., od gdje. Anke Protić u Spljetu 10 for., od veleč. Petra Bućara župnika u Sv. Petru na Mrežnici 5 for. U Beču od gospode: Rudolfa Milovčića med. 10 for. I. A. Kmenta trgovca 5 for. Dr. Mirana Resetara 2 for. prof. Vatroslava Jagića dvorskog savj. 5 for., Ive Krstelja prav. 2 for., Tome Pavelića med. 2 for., Andre i Antuna Kottasa-Heldenberžkoga 4 for., Dr. I. Starčic 10 for., Dr. Martina Jurasovića 2 for., i Dr. Jaroslava Korajzka 2 for. Sakupili: Mato Jurasović med. u Orlovcu i Petrovom selu 19 for; Koloman Fried filos. u Osieku 19 for; Kaiser i Frank sveučilištni grad. u Osieku 22 for. 70 nč.

Plemenitim darovateljem bit će daljnji naredbenstni rad naših štićenika nagrada za njihovu ljubav k hrvatskom djaćtvu, a mi im se što srdačnije zahvaljujemo. Srdačna hvala i poštovanim sabiračem na njihovom trudu.

U Beču, 2 siečnja 1894.

Hrvatsko pripomoćno društvo

Predsjednik: *Dr. K. Kozić,* dvorski i sudbeni advokat.
Tajnik: *Franjo Vahčić* c. k. činovnik.

Podpisani preporučuje velečasnstnoj gg. svećenikom crkvenim upravam i slavnom občinstvu

Prave zajamčene pčelno-voščene

Svieće

voščane zavitke, svieće niže vrsti za postranu razsvietu crkava i pogreba. Kadilo lagrima, stien i stakla za viečno svietlo (kandilo).

Za valjanost svieća, koje nose protokolirano tvorničko znamenje, jamčim sa 100 for. il 200 kruna.

Nadajuć se mnogobrojnim narudžbam, jamčim za točnu poslužbu po koliko je moguće nizkoj cieni.

Odličnim štovanjem

I. Kopač 11
svićar

Solkanska cesta br. 9 u Gorici.

Odlikovan srebrnom kolajnom u Gorici god. 1891. 1—4

Preporučamo našim trgovcem sa vinom i krčmarom

„Istarsku vinarsku zadrugu"
u Puli (Istra)
koja imade u svojih skladištih raznih izvrstnih vrsti vina, a uz povoljne ciene. Kod iste imade izvrstna refoška i bielog muškata u butiljama i to uz vrlo povoljne ciene.

Br. 2947
ex 1893.

Razpis natječaja.

Na osnovu jednoglasnog zaključka ovomjestnog občinskog zastupstva od 12 prosinca p. g., otvara se ovim natječaj na mjesto občinskog tajnika-blagajnika s godišnjom plaćom od for. 700, koje će isti primati iz ove občinske blagajne u postiocipatnim mjesečnim obrocima.

Od natjecatelja se zahtjeva podpuno poznavanje hrvatskog, a po mogućnosti i talijanskog jezika, čime će prednost imati takovi, koji se mogu izkazati svojom dosadanjom obć. praksom.

Molbe obložene svjedočbama o svršenim naucima, odnosno o dosadanjem službovanju imadu se podujeti podpisanomu najdulje do konca mjeseca siečnja (jenara) o. g.

Poglavarstvo občine
Buzet, 1. siečnja 1894.
Fran Flego načelnik.

Poslie ukinuća tršć. proste luke
carine prosti
za Istru, Dalmaciju, Hrvatsku, Kranjsku, Koruško i Bosnu-Hercegovinu

nepromočljiva poriv̌ala
Luigi Zuculina u Trstu.

Tvornica nepromočljivih bielih i crnih pokrivala za vozove i tarnice (vagone), za robu na obalah, ladje, brodske vidjelice (boccaporte) i za polje; pokrivača za konje i plaštevah za kišu.

Skladište 12—3
tkanine za jedrenjače, neprirediene za sedlare i tapetare, dvojnika (traliccl), jute za žakije i omote; opasnikah, konopah i uzicah.

Zastupstvo i glavno skladište
asfaltskih opeka
za kućne krovove, pojate, suše, staje itd.

Samotila [isolatori] za temelje
i kocke iz asfalta.

Radionica i prodaja zastavah.

Luigi Zuculin
u Trstu
via Ghega 2, kuća Brunner.

Br. 1806.

Oglas natječaja.

Otvoren je natječaj na mjesto občinskoga tajnika u Puntu (otok Krk) sa godišnjom plaćom od for. 450 herivom u mjesečnih poplatnih obrocih. Molbe podkriepljene dokazima sposobnosti i poznavanja hrvatskoga kao uredovnoga i talijanskoga jezika, imaju se podnesti podpisanomu do 15. jenara 1894.

Glavarstvo občine Punat
28. decembra 1893. 1—2

DOMINIK LUŠIN
u Kopru
proporuča veliko svoje skladište raznovrstnog liesa, kano:
greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.
Naručbe ovršava točno i po najnižoj cieni. 52—1

Štrcaljke i sumpornjače za trte
inžinira Živica.
mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebuće za iste 12
dobiva se uvjek u skladištu tvrdke
Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Trstu.

Preporučamo adresu:
„Istarsha vinarska zadruga"
u Puli (Istra),
koja je ovih dana započela poslovati.

I., Singerstrasse 15, Dunaj.

J. PSERHOFERJA lekarna „Zum goldenen Reichsapfel".

Kričistilne krogljice, proj imenovano **univerzalne krogljice**

zaslužijo to ime po vsej pravici, kajti v resnici je mnogo bolezni, pri katerih so te krogljice pokazale svoj izvrsten učinek

Že več desetletij so te krogljice povsod razširjene in malo družin utegne se naiti, v katerih bi pogrešali malo zalogo toga izvrstnega domačega sredstva

Vsi zdravniki so priporočali in priporočajo te krogljice kot domače sredstvo, posebno pa proti boleznim po **slabi prebavi** in **zabasanju.**

To krogljice stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 25 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nofrankovani pošiljatvi **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „I. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"
in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis **J. Pserhofer v rudečih** pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera,* 1 posodica 40 nč., prosto poštnine 65 nč.
Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.
Amerik. mazilo za trganje, 1 posodica 1 gld. 20 nvč.
Prah proti potenju nog, 1 škatljica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.
Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., pošt. nine prosto 65 nč.
Življenska esenca (Praške kapljice) 1 steklenica 22 nč.
Angleški balzam, 1 steklenica 50 nč.
Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 nč., poštnine prosto 60 nč.
Tanokininska pomada *J. Pserhofera,* pospešuje rast las, 1 škatljica 2 gld.
Univerzalni plašter *prof. Steudela,* 1 posodica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.
Univerzalna čistilna sol *A. W. Hallriegla,* domače sredstvo proti poslednjicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovnih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno preskrbljujo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju

Pri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane porto dosti manj kakor po povzetju. 12—11

„BOG I HRVATI"
najveći hrvatski ilustrovani koledar
jest na prodaji u Tiskari Dolenc u Trstu
broširan po 50 nč.

Badava dobije svaki predplatnik 4 krasne slike u bojama.

Badava! **5000** otisaka

1. broja novoga VII. tečaja najvećeg ilustrovanog lista

DOMI i SVIET

dotiskani su u knjižari LAV. HARTMANA (Kugli i Deutsch)

a šalje se svakomu tko dopisnicom zahtjeva badava i franko.

Ovaj list sadržaje mnoštvo izabranih i vrlo zanimivih pripovjedaka hrvatskih pisaca, prevoda i mnogo umjetničko izradjenih slika.

Predplata: Za cielu godinu for. 6·—.
Za pol godine for. 3·—
Za četvrt godine for. 1·50
a šalje se poštanskom napuštnicom

Knjižari LAV. HARTMANA
(Kugli i Deutsch)
Ilica 2 — ZAGREB — Ilica 2.

Za pol ciene dobije svaki predplatnik „Dom i Svietа" krasni šaljivi i mnogimi slikami nakićeni list **„Zvekan",** jer se „Dom i Svietom" skupa stoji samo 8 for. za cielu, 4 for. za pol, 2 for. za četvrt godine

Prvi broj istoga šaljemo svakomu na zahtjev badava.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 3. U Trstu 18. jenara 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana soj pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za seljake 2 for. na godinu. Bazmjerno for. 1, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Prilog „Naše Sloge" k broju 1., god. 1894.

Gospodarska zadruga u Kastvu.

Izvješće o glavnoj skupščini i djelovanju u godini 1893.

I.

Glavna skupština gospodarske zadruge u Kastvu bila je dne 3. decembra 1893. u prostorijah „Narodnoga doma" od 9½ ura jutro do po podne.

Skupštinu je otvorio predsjednik zadruge g. dr. Matko Laginja, državni zastupnik. U pozdravnom govoru poveselio se je da opeta vidi svoje stare znance i prijatelje, koje mu žalibože od više vremena nije moguće na često pohoditi. Raduje se osobito što jih vidi i u tolikom broju. Poziva zadrugare neka razpravljaju slobodno o svakoj stvari, koja je na dnevnom redu i svaki neka svoju reče, kako bolje misli i znade. Ništa zato, ako nebudu svi jedne misli, dapače dobro je, da je ljudi različnoga mnenja, jer onda jedan tvrdi jednu, drugi drugu, pak misao udara o misao kao nado o kremen, te se izkreše iskra, koju svi prihvate kao najbistriju stvar.

Oblasti će biti obavještene da je skupština zadruge tako velika, jer se na oko može bez straha uzeti, da je najmanje 200 članova nazočnih.

Tako će, govori predsjednik, zemaljske i državne oblasti vidjeti, da ste vi narod, koj se zauzima za občenita pitanja i koj hoće da razpravlja svoje posle, pak se oblasti i vlade za dugo vremena nemogu oglušiti na želje i zahtjeve i molbe, koje su pravedne. A i neće se oglušiti, jer u državne vlade imamo obećanja, da će za Istru štogod bolje gledati nego li do sada.

Skupština odzdravi zadovoljstvom pozdrav predsjednikov, te prelazi na razpravu.

Gosp. Ante Dukić, tajnik zadruge čita obširno izvješće o djelovanju družtva u godini 1893. i s njim združenu poduku o umjetnom iliti kemičkom gnoju. To izvješće donašamo malo niže.

Blagajnik g. Vjekoslav Jelušić čita što se je primilo i potrošilo u ovoj godini do 28. novembra. Svega je primitka 533 for. 99 nvč., a potroška 531 for. 6 nvč., tako, da je onim danom ostajalo u blagajni još gotovine 2 for. 93 nvč.

Čita se izvješće pregledača računa od prijašnjih godina, koje kaže da je sve u redu.

Predlaže se skupštini proračun za god. 1894. i s njim u savezu obračun za god. 1892., koji sliede u posebnih skrižaljkah.

Skupština odobrava obračun za 1892. i proračun za 1894., a pri ovome preporuča odboru kako je predložio član g. Mate Serdoč iz Serdoči 1. da se na mjesto 11 novih škropilnica proti peronospori ili pàli gleda dobaviti barem 15—16 komada, jer je naroda mnogo, pak u mnogih selih skoro u iste dane treba škropiti, ako ćeš da bude koristi; 2. da se odbor potrudi nabaviti neke vrsti rano zrijućeg kukuruza iliti turkinje.

Za buduće tri godine 1894., 1895. i 1896. izabran je odbor, sve ista lica koja do sada i to: g. dr. Matko Laginja, narodni zastupnik; Antun Jelušić, posjednik u Kastvu br. 55; Anton Dukić, učitelj u Kastvu i posjednik u Rubeših; Vjekoslav Jelušić, posjednik u Kastvu br. 20; Josip Marotti, posjednik u Spinčićih; Kuzma Spinčić, isto, Mirko Jelušić, posjednik u Kastvu; Vjekoslav Kinkela, posjednik u Rukavcu; Mate Trinajstić, posjednik u Saršonih (Široli); Anton Lučić-Petrov, posjednik u Saršonih.

Odbor se je uredio odmah iza skupštine ovako: dr. M. Laginja, predsjednik; Anton Jelušić, njegov zamjenik; Ante Dukić, tajnik; Vjekoslav Jelušić, blagajnik.

Kod izbora onih, koji imaju pregledati račune i predložiti budućoj glavnoj skupštini svoje izvješće, predložio je g. Mirko Jelušić, neka bi pregledali račune i za 1893. i za 1894., koliko jih bude do buduće skupštine, pak neka bi izvjestili o jednom i drugom. To je primljeno i izabrani su dosadanji pregledači računa takodjer za unapred.

Došao je red na slobodne predloge.

Tu se oglasi najprije družtveni tajnik i reče da svi znamo kolika je u naših krajevih nesreća, ako čovjeku blago crkne, naročito ako nestane kravice, koja mliekom kuću hrani i za prodaju ga daje bilo na Rieku, bilo na Volosko ili Opatiju. Jur se je dogodilo, da se je čovjek, komu se je takova nesreća dodesila obratio zadrugi neka ga pomogne, a zadruga nije imala od kuda.

Zato on predlaže neka se članarina povisi od 1 for. na 1 for. 20 nvč. na godinu, pak od onih 20 nvč. neka se ništa netroši u drugo, nego da se učini zaklad iz kojega bi se dielila pomoć, kad bi se kojemu članu dogodila onakova nesreća.

Član č. g. Nikola Butković odobrava i dodaje da se ono, što plaćaju utemeljitelji, nebi smjelo trošiti u redovite potroške, nego samo dobitak od onoga da se troši, a kapital da bi se mogao pomudjivati na nizke kamate članovom u slučaju nesreće.

G. predsjednik pozdravlja veseljem tu namisao i preporuča zadrugarom neka se ozbiljno o tom pogovaraju, kako bi stvorili zaklad iz kojega bi mogli priteći u pomoć ne samo da pofali životinja, nego i u drugih nezgodah.

G. Butković predlaže, neka se za sada gleda bar u nesrećah od blaga pomoći, pak buduć da nekoji ne žele prisilnoga povećanja članarine, on

---

ničkoga imuniteta posve izlišno i bezkriepostno;

moguće, ona bi prigovorila. U zapisniku prve sjednice kaže se, da je sabor na

---

voreće u ovom saboru hrvatskim ili slovenskim jezikom pravo zastup-

*) Vidi saborsko izvješće. Op. ured.

Poslije otvorenja sjednice u 10 i pol sati čita saborski tajnik g. dr. Bartoli zapisnike prve i druge sjednice. Većina je ovjerovljuje, manjina pako šuti. Da joj je

Predsjednik: Ali je dosadilo, što čitate. Izjave smiju čitati samo članovi zemaljskog odbora i saborskih odbora. Jezik sabora je talijanski.

Članovi većine započmu na to

---

bućiti, a članovi manjine odgovarati, te se i galerija oglasuje.

ast. Mandić (prema Spinčiću): ljalje!

set. dr. Laginja: On čita prešan g! (Prema zast. Spinčiću): Čitaj, lopustiti.

ast. Bartoli: Zitto!

redsjednik razdraženo prema niku dru. Laginji: Vi neimate rieči.

ist. Spinčić: Molim gospodine dniče, ne činite gubiti vremena, ja prešan predlog! — i čita dalje, do- edsjednik opominje galeriju, da bude Čita posve mirno. Dr. Amoroso članovi većine govore koješta, gale- ći.

redsjednik opominje opetovno i veli zast. Spinčiću: Ne mogu iti čitati, govorite jezikom sabora!

ast. Mandić: Ne slušaj ga, čitaj

ist. Spinčić: Gospodine pred- e, ovo nije govor, nego prešan pred- jog po poslovniku mogu postaviti svakoga oglašenoga predmeta, bez da li ustmeno ili pismeno. Jezik je za mene hrvatski jezik!

ast. dr. Laginja: Čitaj dalje, čitaj, razumije tebe, ti ne moraš razumiti

redsjednik još razdraženije nego Gospodine Laginjo, vi ne imate

ist. dr. Laginja: Paragrafi „re- hta"! (prema Spinčiću): Čitaj do

redsjednik se i opet obara na aginju, i veli Spinčiću, da mu ne lozvoliti prosliediti, pošto je za rieč- dalje čitao.

ist. Spinčić: Mogu čitati po po- u, a inače moram. U ovom pred- razlozi, s kojih nam je nemoguće

ist. dr. Fragiacomo: Poštujte dničtvo (Rispettate la presidenza).

ist. Spinčić (uzdignutim glasom): štuje predsjedničtvo zajedno s vami š jezik, zakone i poslovnik! — te lje.

redsjednik stojeći zavikne kao sebe, skrajnje razdraženo: Gospo- inčiću, zabranjujem vam prosliediti. Spinčić, Le interdico a continuare).

ist. dr. Laginja: Dotle je dosta! i zastupnici manjine dignu eru svoje stvari i izlaze. Galerija Zastupnici većine dovikuju: dobar — Zastupnici manjine odgovaraju: ostanak! — Svaki dakako u svojem

ast. dr. Vergottini dodaje: non ornar più!

ast. Spinčić: To je naš posao, ne!

ast. Vergottini: Ne koristi vam u tom jeziku, ja ga ne razumijem.

ast. dr. Laginja (talijanski): Ro- sto, il quale vuole, che tutto ciò le sodute si dice e fa (mora biti u jih).

stupnici manjine sastali su se na ojoj klubskoj sobi, te su kratkom koju su svi podpisali, poslali po- , čitan i skoro do zadnje rieči do- rešan predlog ministru predsjedniku Windischgrätzu.

ćina zborovala je do jedne uro. što je bilo na dnevnom redu izbor čkoga odbora, bilo su već pred m, kao u drugoj sjednici za razne dbore, razdieljeno cedulje sa imeni oje se ima izabrati u taj odbor, i neni samo većine. Tako i cedulje i za dva viećnika uprave zemalj- vjerosiljskoga savoda. Članovi ma- vidoć te cedulje, napravili su svoje. Prisiljeni izaći, dakako nisu mogli glasovati, kao niti postaviti predloga kod pojedinih predmeta.

Oni nebi bili mogli niti smjeli glaso-

postavljaju jih i sami, i govore o naših odnošajih, u prilog pravednosti, u prilog nam. I sam list na pokus od 20. decembra ima nam prijazan člančić obzirom na odnošaje u Primorju. Nadamo se, da će toga i unapried donašat, i preporučamo ga svim našim, kao najbolji dnevnik bečki, pisan u katoličkom duhu i prijazan našemu hrvatskom i slovenskom narodu.

Listnica uprave.

Gdja N. V. 1 k. Ovim je plaćeno za 1894. Uplatili su nadalje za „N. Sl." gg. S. A. Novaki for. 5, S. J. Motovun for. 10, B. I. Pazin for. 5, R. I. Žminj for. 2, P. E. Karojba for. 5, K. V. Rieka za čitav. for. 2·50, Čit. Kastav for. 2·50, F. Dr. I. Poreč for. 2·50, Dvor Varaždin for. 1·25, Čit. Glina for. 5, R. G. Rieka for. 5, V. I Zagreb for. 2·50, H. B. Belovar for. 4, Čit. Senj for. 1·50, Bibl. Alg. Krk for. 2·50, J. A. Zadar for 5, G. J. Beram for. 30, R. H. Gorica for. 2. Kajiž. H. Zagreb (oglas) for. 10, B. J. Sušak for. 2, Čit. Ljubljana for. 5, K. J. Malinska for. 1, Čit. Tolmin for 2·50, Zora Opatija for. 5, S. L. Beszterce for. 5, P. F. Rieka for. 3, Š. A. Babinac for. 2, R. J. Rieka for. 12, Čit. Ložinj for. 2·50, V. Dr. D. Krk for. 10, M. G. Sinac for. 2.50, Prva štod. Zagreb for. 5. Gra Čit. Osiek for. 1·25 J. P. Dobrinj for. 1, B. Kambelovac for. 1, Gosp. zadr Opatija for. 1 Čit. Gorica for. 5, Brat. Volosko for. 5, S. Motlika for. 5. D. J. Buzet for. 10, M. F. Kop for. 7. M. F. Vranja for. 250, O. J. Pazin f 2·50, M. J. Pazin for. 2·50, M. I. Karojba f 1·60, Š. I. J. Oprtalj for. 2, M. K. Žminj f 2·50, isti za A. B. i A. S. for. 2. (Sliedi).

Javna zahvala.

U blagotvorne svrhe hrvatskog prip moćnog društva u Beču, naročito u svrl utočištu, koje podržavamo za uboge h vatske djake visokih škola primismo c presv. biskupa Filipa Fr. Nakića u Spljet 20 for., presv. biskupa Pavla Gugiera Zagrebu 15 for. slavnog osjeguravajuć društva „Croatia" u Zagrebu 15 for., pres barunice M. Unukić u Osieku 20 for., D I. Posedela u Dubrovniku 10 for., Dr. Landenbacha u Vukovaru 10 for., od g spodo zastupnika na carovinskom vieć Dr. M. Laginje, V. Spinčića, J. Biankini I. V. Perića po 5 for., od Dr. D. Vitezi na Krku 5 for., od preč. K. Dojkovi kanonika u Varaždinu 10 for., od gdj Anke Protić u Spljetu 10 for., od vele Petra Bučara župnika u Sv. Petru Mrežnici 5 for. U Beču od gospoda: Ri dolfa Milovčića med. 10 for., I. A. Emon trgovca 5 for. Dr. Milana Rešetara 2 fo prof. Vatroslava Jagića dvorskog savj. for., Ive Kretelja prav. 2 for., Tome Pav lića med. 2 for., Andre i Antuna Kottas Heldenberškoga 4 for., Dr. I. Starice 1 for., Dr. Martina Juranovića 2 for., i D Jaroslava Korenja 2 for. Sakupili: Mat Juranović med. u Orioveu i Petrove selu 19 for; Koloman Fried filos. u Osiek 18 for; Kaiser i Frank svenčiličtni grad u Osieku 22 for. 70 nč.

Plemenitim darovateljem bit će daljn naročnostni rad naših štićenika nagrada z njihovu ljubav k hrvatskom djaćtvu, a u im se što srdačnije zahvaljujemo. Srdačn hvala i poštovanim sabiračem na njihovo trudu.

U Beču, 2 siečnja 1894.

Hrvatsko pripomočno društvo

Predsjednik: *Dr. K. Kozlć,* dvorski i sudbeni advokat.

Tajnik: *Franjo Vahčić* c. k. činovnik.

Podpisani preporučuje velečastnoj gi svećenikom crkvenim upravam i slavnoi občinstvu

Prave zajamčene pčelno-voščene

Svieće

voščane zavitke, svieće niže vrsti za pc stranu razsvietu crkava i pogreba. Kadil lagrima, stien i stakla za vječno svieti (kandilo).

Za valjanost svieća, koje nose protc kolirano tvorničko znamenje, jamčim s 100 for. il 200 kruna.

Nadajuć se mnogobrojnim naručban jamčim za točnu poslužbu po koliko j moguće nizkoj cieni.

Odličnim štovanjem

I. Kopač

sviećar

Solkanska cesta br. 9 u Gorici.

Odlikovan srebrnom kolajnom u Gorie god. 1891. 1—

Preporučamo našim trgovcem sa vinor i krčmarom

„Istarsku vinarsku zadrugu u Puli (Istra)

koja imade u svojih skladištih raznih is vrstnih vrsth vina, a uz povoljne cieni Kod iste imade izvrstna r e f o š k a i b i e l o g m u š k a t a u butiljama i to uz vrlo povoljne ciene.

Br. 2947
ex 1893.

Razpis natječaja.

Na osnovu jednoglasnog zaključka ovomjestnog občinskog zastupstva od 12 prosinca p. g., otvara se ovim natječaj na mjesto občinskog tajnika-blagajnika s godišnjom plaćom od for. 700, koje će isti primati iz ove občinske blagajne u posticipatnim mjesečnim obrocima.

Od natjecatelja se zahtjeva podpuno poznavanje hrvatskog, a po mogućnosti i talijanskog jezika, dočim će prednost imati takovi, koji se mogu izkazati svojom dosadanjom obć. prakeom.

Molbe obložene svjedočbama o svršenim naucima, odnosno o dosadanjem službovanju imadu se podujati podpisanomu najdulje do konca mjeseca s i e č n j a (j e n a r a) o. g.

Br. 1906.

Oglas natječaja.

Otvoren je natječaj na mjestu občinskoga tajnika u Puntu (otok Krk) sa godišnjom plaćom od for. 450 berivom u mjesečnih poplatnih obrocih. Molbe podkriepljeno dokazima sposobnosti i poznavanja hrvatskoga kao uredovnoga i talijanskoga jezika, imaju se podnesti podpisanomu do 15. jenara 1894.

Glavarstvo občine Punat

28. decembra 1893. 1—2

DOMINIK LUŠIN

u Kopru

proporuča veliko svoje skladište raznovrstnog liesa. kano:

Štrealjke i sumpornjače za trte inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potreboće za iste 12

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

predlaže, da se učini dobrovoljno, t. j. onaj zadrugar, koj hoće neka doplati 20 nvč. članarine na godinu više, pak neka samo takovi budu učestnici da mogu dobiti pomoći, kad bi jim bez njihove krivnje blago crknulo.

Taj je predlog usvojen, i neki je opazio, da će više biti dobrovoljnih nego bi bilo prisilnih, a drugi neki opet reče: zato smo tu da odlučujemo!

Član č. g. N. Butković želi i čini predloge, da bi se pokusi raznim sjemenjem činili na Ložišću ispod Kastva, gdje bi zadruga sama mogla sve pripaziti i bilježiti.

Drugi prigovaraju, da je bolji dosadanji način, jer da se i tako sjemenje za pokuse daje samo razboritim ljudem i željnim napredka, pak da oni paze dobro i odboru izvjeste, kako se je ovo ili ono poneslo. Zadrugi bi tim narastao trošak upravljanja na Ložišću.

G. Butković želi nadalje, da bi se občinu umolilo neka zadrugi dade posebnu pisarnu. Tomu je prigovor, da kad bi občina i mogla dati takovu prostoriju, nebi bilo željene koristi, jer zadruga neimajuć stalnih službenika nebi mogla bolje nego sada poslužiti svojim članovom.

Oba ta predloga kao i treći, da se nabavi i zadrugarom podieli koristnih knjiga o gospodarstvu, primljeni su od skupštine kao preporuka odboru, da pomogne i u tom smjeru koliko bude moguće.

Odlučeno je napokon, da se tiska izvješće o skupštini i djelovanju zadruge i da se učine posebni otisci, te porazdiele medju skupštinare, a to je evo takodjer učinjeno.

Skupština je trajala do po podne u najljepšem miru i redu i kad se je završila, podielilo se je zadrugarom, koji su htjeli uzeti, od prilike 1700 loznih vabaca iz pokušališta izpod Kastva, koje je narod vrlo rado razgrabio složene u prilične svežnjiće, da dopadne svakomu što je pravo, ni preveć ni premalo. Ovo dieljenje loznih vabaca osobito je omililo zadrugarom, zato i rado plaćaju članarinu, videć da već s vabci i porabom škropilnica i dobrim savjetom dobiju plemenitu odškodninu za ono što daju u družtvo.

I daj Bože da bude uvjek tako i još bolje i koristnije!

II.

Izvješće tajnika g. Ante Dukića.

Poštovani zadrugari! Dužnost mi je, da Vam u ime odbora obznanim, kako je on u ovoj godini poslovao i kako je naše družtvo napredovalo. Odmah iza lanjske glavne skupštine, koja je bila dne 27. novembra, nabavio je odbor jednoga j u n c a i toga izručio Ivanu Spinčiću Andrejčovomu, da ga drži za porabu tri podpune godine, do dotle odgoji mladoga, a onda da staroga kao sv[illegible] po volji proda.

Junac, koji je bio predan Andru Marčelji k Trtnom Lbr. 36 bio je poslan ljudem pogibeljan, te se je po nalogu glavarstva morao prodati. Za njega se dobilo 50 for. od kojih se je dalo 25 for. rečenomu Marčelji kako pripomoć i odštetu, ostatak pako išao je u blagajnu družtva.

Budući visoko c. kr. ministarstvo poljodjelstva nije doznačilo obične pripomoći od 100 for. z a v o ć n j a k u K l a n i, odlučio je odbor u svojoj sjednici 10. marča t. g. da se isti ima napustiti, a rečeno ministarstvo uprositi, da izplati dug od 105 for. 5 nvč. Tako je bilo i prošeno, al prošnja nije bila uslišana, pak je odbor u žadnjoj sjednici od 9. p. m. zaključio, da se ima molba opetovati, pošto bi zadruga, kad bi onaj dug iz svoje blagajnice imala izplatiti, zaostala u svojem djelovanju i napredovanju.

Zadrugi je ove godine došla od veleslavnoga zem. kulturnoga vieća liepa pripomoć z a n a b a v u š k r o p i l n i c a, najme 135 for. 50 nvč. Društvo ima do sada 31 škropilnicu, od kojih moramo 2 uzeti kao nevaljate; dakle dobrih imademo 29. Za buduću godinu odlučio je odbor, da bi se nabavilo još 16 n o v i h š k r o p i l n i c a, da budu članovi dobro posluženi, da nitko nereče: „Plaćam, a nedobijem škropilnice". Slav. ces. kr. kapetanat poslao je odboru više iztisaka n a p u t k a, kako valja škropiti, koji iztisci su se u prigodah medju članove podielili.

M o d r u g a l i c u nabavio je odbor sam i ove godine, te se je medju članove razdalo 3000 kilograma po 30 novčića.

Neki trgovci prodavali su ljudem n e v a l j a t u g a l i c u. Nešto takve galice poslao je odbor zemaljskoj pokusnoj štaciji u Poreč, od kuda je došlo, da galica nevalja, te je na to občinsko glavarstvo onim trgovcem zabranilo dalnju prodaju.

Buduć je ove godine bilo malo krme, izdalo je slav. občinsko glavarstvo nastojanjem zadružnog odbora n a p u t a k, kako će svatko moći priskrbiti krme za buduću zimu.

Odbor je naručio i već razpačao nešto sjemenja stranjskih vrsti pšenice, pak što se bude poneslo, moći će se članovom preporučiti i onoga sjemenja više nabaviti.

L o ž i š ć e n a K r i ž i š ć u bilo je i ove godine dobro nastano. Iz njega se je ovih dana izvadilo 1705 v a b a c a, koji će se danas medju članove porazdieliti. Za buduću godinu ima ondje drugih vabaca, koji će se isto tako podieliti.

Zaključak lanjske glavne skupštine, da se nabavi a m e r i k a n s k i h v a b a c a, nije odbor izvršio, bojeći se, da njimi neunese filokseru. I u istinu, da ih je naručio, gdje je mislio, ta nesreća nebi nas bila minula.

V e l e s l. z e m. o d b o r n i j e j o š n i d a n a s d o l u č i o š t o z a d r u g i p r i p a d a o d l o v n i h p r i h o d a za god. 1891., 1892. i 1893. Molilo se je to više puta, ali boz koristi. Sl. predsjedničtvo Krčke zadruge obratilo se posebnom spomenicom na visoko c. kr. ministarstvo poljodjelstva, da bi ono hrvatskim zadrugam u Istri u pomoć priskočilo; tu spomenicu podpisao je i naš predajednik, ali do danas neimamo nikakova glasa.

Ove godine su brigom odbora zadruge učinjeni neki pokusi sa gnojem iz fabrike ili takozvanim umjetnim ili kemičkim gnojem. Taj se je pokazao barem tako dobar, kano i domaći gnoj izpod blaga. S tim gnojem ćemo, ako Bog da, još neke pokuse učiniti, pak se ufam, da ćemo do mala moći rabljenje ovoga gnoja svakomu preporučiti. Za sada ću samo nešto posve na kratko razložiti o tom gnoju, da svakomu bude jasno i razumljivo.

Vi svi znate, da na zemlji, koja nije bila već puno vremena gnojena, svaka stvar slabo raste. Vi rečete, da se je ona zemlja izrodila, da neima već slasti ni dobrote. I pravo govorite. Jer na onoj zemlji naraslo je već puno dara božjega, puno krumpira, pšenice, zolja i tako dalje, a odkle sve to? Iz zemlje. Jer odračunajmo sjeme, što smo ga posijali ili posadili, drugo je sve dala dobra mati zemlja. A ta zemlja davaj danas, davaj sutra, kroz više godina, dala je svu moć u onaj krumpir, u onu pšenicu i u drugo, što smo ondje spravili, pak je postala jalova. A onaj krumpir i pšenica bila je u istinu dobra i sladka, pak Vi baš pravo govorite, da je zemlja izgubila slast i dobrotu. A šta mi nemožemo onoj zemlji jakost povratiti? Da, pognojimo dobro onu zemlju, pak ćemo na njoj opet ploda brati. Gnoj daklem povraća zemlji dobrotu, povraća joj izgubljeni sok i smok.

Prvi broj istoga šaljemo svakomu na zahtjev badava.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 3. U Trstu 18. jenara 1894. Godina XλV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana soj pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedonije na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji ¾ for., za seljake ¾ for. na godinu. Razmjerno for. ⅜, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

[illegible]

3

Pogledajmo sada nešto drugo. Kad na jednoj njivi izkopamo krumpir, nećemo ga i drugo ljeto opet saditi, jer nebi bio vrli, nego ćemo radje zasijati pšenicu i pšenica biti će dobra. Kako je to? To je tako, kako da u jedan umedjak zareneš kravu, pa kad ga ona popase, zareneš ovcu; ondje će ovca naći za se još prilično hrane, a druga krava nebi je već našla. Tako je i sa pšenicom poslje krumpira. Krumpir je uzeo svoju hranu, ali je još pustio nešto, što dopada pšenicu. Krumpir i pšenica neuzimlju jednaku hranu. A jam vam morem reći, da neima na svietu dvie rastline, koje bi baš jednaku hranu iz zemlje uzimale. To ste i sami izkusili. Vi znate, da jedna rastlina voli ovu zemlju, druga onu, jedna radje ovaki gnoj, druga drugačiji. Pak zato, jer se svaka rastlina drugačije hrani, ima i svaka drugačiju usebinu. U sebi ima svaka rastlina 14 stvari. To je dokazano. Ali je vendar usebina svake rastline drugačija. Kako je pak to moguće? Posve lahko, jer onih 14 stvari je u svakoj rastlini drugačije odmjereno. Uzmimo za primjer pogaču. Vaše žene ako ikako mogu, daju svakoga vazma napraviti pogaču. Metnu brašna (cvieta), jaja, masla i sladora. Tako metnu jedno ljeto, tako drugo, tako svako. Vendar nemorete reći, da su nikad u dvie pogače od dvie peknje bile baš posve jednake, da su imale jednaku usebinu, jer niste nikada metnuli baš jednako brašna, ili jednako jaja, masla ili sladora. Svaka pogača je imala u sebi i brašna i jaja i masla i sladora, ali je ova usebina bila svako ljeto drugačija, ove 4 stvari bile su svaki put drugačije odmjerene. No, tako je i onih 14 stvari u svakoj bilini drugačije odmjereno. Ovo držimo na pameti, jer ćemo se na ovo povratiti.

Buduć bilina raste iz zemlje i buduć ima u sebi onih 14 stvari, razumljivo je, da je tih 14 stvari moralo biti u zemlji. Rastuć bilina prima u se te stvari, pak zemlja postaje sve slabija. Ali je tu znamenito, da od onih 14 stvari zemlji njih 10 nikada nepofali, makar mi uviek nešto sadili, a nikada negnojili. Zemlji pofale samo 4 stvari i radi ovih četirih moramo mi zemlju gnojiti. To će reći, gnojem nadomjestimo one 4 stvari, koje su bilini iz zemlje izsisale. Dobar gnoj ima onih 4 stvari više u sebi, a slab gnoj manje. Dobromu gnoju rečemo, da je sočan, jer one 4 stvari jesu baš u soku gnoja; sok gnoja je baš u istinu pravi gnoj, on koristi zemlji, a drugo sve nekoristi zemlji ništa. U gnoju damo zemlji svih 14 stvari, koje biline rabe, ali tu damo 10 stvari, koje zemlji nisu pofalile, a lih 4 stvari, koje su bile potrebne. To će reći, damo sok, koji je bio potreban, ali damo i silnu nepotrebnu taru, to jest onih 10 stvari, kojih zemlja uviek obilno ima. Čuditi se moramo, kad pomislimo, kako puno tare a kako malo soka ima navadni živinski gnoj. Kad u neku zemlju zakopamo 100 kvintala gnoja, to je dakle 10 dobrih vozova, mi smo zakopali samo 162 kilograma gnoja, to jest soka, drugo sve je bezkoristna tara, koju smo zabadava vozili i zakapali. I to su nebore ljudi od uvjek tako radili, jer drugačije, naime bolje nisu znali ni mogli. Ali dan današnji mi smo tako sretni, da možemo dobiti iz fabrike gotov gnojni sok, oprtiti ga u vreću, poći makar u najodaljeniji gorski dolac, u kratak čas pognojiti ga, i to tako dobro, da nam rodi i više i bolje, nego na živinskom gnoju.

Razložiti ću vam zašto na gnoju iz fabrike, koga zovu takodjer kemički gnoj, naraste više, nego na gnoju iz staje. Prije sam vam rekao, da je usebina svake bilike drugačija, to jest, da je onih 14 stvari ili 14 počela u svakoj bilini drugačije odmjereno. Zato bilina, ako će dobro rasti i roditi, mora svako od onih 14 počela usisati u onoj mjeri, kako joj narav želi. Kako već rečeno, 10 počela lahko biljka usiše po svojoj volji, jer ih je u zemlji obilno; nu ona četiri koja gnojem davamo, nemože, jer živinski gnoj ima ta četiri počela vazda na isti način odmjerena. Na živinskom gnoju će možda jednoj bilini pravo biti, ali neće drugoj; trećoj će morda jednoga počela i preveć biti, ali će joj drugoga koga počela faliti; četvrtoj će faliti morda i od dvih ili trih počela nešto; petoj će faliti baš onoga počela, koga najviše treba; šestoj će upravo toga počela i ostati, jer ga jako malo usiše — i tako dalje. Pamet nas može učiti, da bilina neće pravo rasti i roditi, ako sva ona četiri počela neprimi u onoj mjeri, kako želi i potrebuje. To vam mogu jednim prostim primjerom raztumačiti. Uzmimo, da smo mi svi na nekom objedu, gdje imamo svi jednake obroke juhe, mesa sa hrenom, pečenku sa zeljem i pol litre vina. S tim će biti mnogi zadovoljan, ali svi neće. Zašto? Jedan će uzeti juhu, a pustiti će meso sa hrenom, jer mu se ne ljubi, pa će uduriti po zelju i žaliti će, da ga nije više. Drugi će žaliti, što nije manje zelja, a više pečenke. Treći će pojesti sve, al mu neće biti pravo, da nije barem još pol litre vina — i tako dalje. Drugačije bi bilo, da je svih onih stvari na pretek na stolu, pak da svaki uzme od svake koliko ga volja. Tad bi bio svaki zadovoljan, svakomu bi bolje teknulo i više prudilo, svaki bi bio zdraviji i krepči. Tako je i sa gnojenjem. Živinski gnoj nudi bilinam ono što ima i koliko ima, dočim u kemičkom gnoju možemo za svaku rastlinu ročena četiri počela tako odmjeriti i složiti, kako to sama rastlina želi i treba. Tako se razumije, da mora ona rastlina najbolje rasti i najbolje roditi. Kušalo se je i dokazalo, da na kemičkom gnoju neke rastline do trećine, neke pako do polovice više rode. I ne samo da više rode, nego je taj rod ili plod takodjer puno bolji (jedriji) od onoga, što ga je dala zemlja sa živinskim gnojem pognojena. Polag onoga, što smo dosad rekli, to mora tako i biti. Jer na kemičkom gnoju se plod razvija kakogoder sama narav hoće, a na živinskom nemože, buduć on nedaje bilini, sve što ona želi. Pak ako bilini štogod fali to i plodu fali, i onda on nemože biti pravi, to jest najbolji.

U kratko dakle da opetujemo: kemički gnoj je cieniji od domaćega, mnogo lakše se ga na mjesto dovaža, na njem više plodi i bolji biva plod. Samo to još moram reći, da sve to valja jedino onda, ako smo dobar, pravi gnoj kupili, ako smo gnojili na dobu i kako treba — po propisu. Nerade sve fabrike jednako dobar gnoj, gdjegod bi čovjek mogao lahko novce i u ludo potrošiti. U našoj državi je najpoznatija tvornica Ivana Heilingera i druga u Beču, koja ima svoga zastupnika i za Istru i to g. M. J. Dudana putujućega učitelja gospodarstva u Zadru. Kod toga gospodina možete naručiti kemičkoga gnoja za budi koju rastlinu, a možete dobiti i knjige, koje cielu stvar tumače i razjašnjuju, naime knjigu „Preokret u poljodjelstvu" za 60 nvč. i „Gnojenje i umjetna ili kemijska gnojiva" za 25 nvč.

Tko želi učiniti pokuse sa ovim gnojem, neka se prijavi meni, a ja ću mu ga rado naručiti i svakoga dragovoljno uputiti, kada i kako ima šnjime gnojiti. Ako se ova stvar ponese, kako ja mislim, da će se ponesti, onda ćemo mi moći naše zemlje u brzo poboljšati.

Mnogi od vas je čuo više puta, kako stariji ljudi govore, da su njekad bolje ljetine bivale. I sigurno da jesu, jer su i zemlje rodnije bile. Ali kroz godine i godine naše zemlje su se izrodile, oslabile su. Kast ljetina nema dosta gnoja. Iz naše občine se sigurno ni koša gnoja na godinu nikamo neprodaje, nego obratno, iz vana moramo mi gnoj dovažati, i sa svim tim nedamo našim zemljam onoliko, koliko smo iz njih primili.

Zato je jasno, da zemlje moraju slabiti i da ljetine moraju biti mršavije. I čim dalje biti će slabije, ako nebudemo bolje gnojili. A bolje gnojiti, to je liepo reći, ali nije kod nas lahko ni moguće, jer domaćega gnoja imademo malo, a kupiti ga možemo samo za skupe novce. Zato neostaje nam drugo, nego početi sa kemičkoga imuniteta posve izlišno i bezkriepostno; moguće, ona bi prigovorila. U zapisniku prve sjednice kaže se, da je sabor na

[illegible] Poslije otvorenja sjednice u 10 i pol sati čita saborski tajnik g. dr. Bartoli zapisnike prve i druge sjednice. Većina je ovjerovljuje, manjina pako šuti. Da joj je

[illegible] Predsjednik: Ali je uslišnu, što čitato. Izjave smiju čitati samo članovi seljaškog odbora i saborskih odbora. Jezik sabora je talijanski.

Članovi većine započmu na to

bučiti, a članovi manjine odgovarati, te se i galerija oglasuje.

Zast. Mandić (prema Spinčiću): šalje!

Zast. dr. Laginja: On čita prešan g! (Prema zast. Spinčiću): Čitaj, dopustiti.

Zast. Bartoli: Zitto!

Predsjednik razdraženo proma niku dru. Laginji: Vi noimate rieči.

Zast. Spinčić: Molim gospodine dničе, ne činite gubiti vremena, ja prešan predlog! — i čita dalje, dopredsjednik opominje galeriju, da bude Čita posve mirno. Dr. Amoroso članovi većine govore koješta, galamči.

Predsjednik opominje opetovno i veli zast. Spinčiću: Ne mogu iti čitati, govorite jezikom sabora!

Zast. Mandić: Ne slušaj ga, čitaj

Zast. Spinčić: Gospodine predle, ovo nije govor, nego prešan predjeg po poslovniku mogu postaviti svakoga oglašenoga predmeta, bez da li ustmeno ili pismeno. Jezik je za mene hrvatski jezik!

Zast. dr. Laginja: Čitaj dalje, čitaj, razumije tebe, ti ne moraš razumiti

Predsjednik još razdraženije nego Gospodine Laginjo, vi ne imate

Zast. dr. Laginja: Paragrafi „roanta"! (prema Spinčiću): Čitaj do

Predsjednik se i opet obara na aginju, i veli Spinčiću, da mu ne dozvoliti prosliediti, pošto je za riečdalje čitao.

Zast. Spinčić: Mogu čitati po pou, a inače ne. am. U ovom predi razlozi, a kojih nam je nemoguće i.

Zast. dr. Fragiacomo: Poštajte dničtvo (Rispettate la presidensa).

Zast. Spinčić (uzdignutim glasom): štuje predsjedničtvo zajedno s vami iš jezik, zakone i poslovnik! — te lje.

Predsjednik stojeći zavikne kao sebo, skrajnje razdraženo: Gospoinčiću, zabranjujem vam prosliediti. Spinčić, La interdico a continuare).

Zast. dr. Laginja: Dotle je dosta! i zastupnici manjine dignu eru svoje stvari i izlaze. Galerija Zastupnici većine dovikuju: dobar — Zastupnici manjine odgovaraju: ostanak! — Svaki dakako u svojem

Zast. dr. Vergottini dodaje: non ornar più!

Zast. Spinčić: To je naš posao, ne!

Zast. Vergottini: No koristi vam u tom jeziku, ja ga ne razumijem.

Zast. dr. Laginja (talijanski): Rotto, il quale vuole, che tutto ciò le seduto si dice e fa (mora biti u jih).

Zastupnici manjine sastali su se na ojoj klubskoj sobi, te su kratkom koju su svi podpisali, poslali po-, čitan i skoro do zadnje rieči dorešan predlog ministru predsjedniku Windischgrätzu.

Sjednica zborovala je do jedno ure. što je bio na dnevnom redu izbor čkoga odbora, bilo su već pred m, kao u drugoj sjednici za razne dbore, razdieljeno cedulje sa imeni nje se ima izabrati u taj odbor, i neni samo većine. Tako i cedulje i za dva viećnika uprave zemaljskoga zavoda. Članovi manjine, videć te cedulje, napravili su svoje. Prisiljeni izaći, dakako nisu mogli glasovati, kao niti postaviti predloga kod pojedinih predmeta.

Oni nebi bili mogli niti smjeli glaso-

govoreće u ovom saboru hrvatskim ili slovenskim jezikom pravo zastup-

*) Vidi saborsko izvješće. Op. ured.

postavljaju jih i sami, i govore o naših odnošajih, u prilog pravednosti, u prilog nam. I sam list na pokus od 20. decembra ima nam prijazan člančić obzirom na odnošaje u Primorju. Nadamo se, da će toga i unapried donašat, i preporučamo ga svim našim, kao najbolji dnevnik bečki, pisan u katoličkom duhu i prijazan našemu hrvatskom i slovenskom narodu.

Listnica uprave.

Gdja N. V. 1 k a. Ovim je plaćeno za 1894. Uplatili su zadnje za „N. Sl." gg. S. A. Novaki for. 5, S. J. Motovun for. 10, B. I. Pazin for. 5, R. I. Žminj for. 2, P. E. Karojba for. 5, K. V. Rieka za čitav. for. 2·50, Čit. Kastav for. 2·50, F. Dr. I. Poreč for. 2·50, Dvor Varaždin for. 1·25, Čit. Glina for. 5, R. G. Rieka for. 5, V. I Zagreb for. 2·50, H. B. Belovar for. 4, Čit. Senj for. 1·50, Bibl. Alg. Krk for. 2·50, J. A. Zadar for 5, G. J. Beram for. 30, B. H. Gorica for. 2. Knjiž. H. Zagreb (oglas) for. 10, B. J. Sušak for. 2, Čit. Ljubljana for 5, K. J. Malinska for. 1, Čit. Tolmin for 2·50, Zora Opatija for. 5, S. L. Bosztercze for. 5, F. F. Rieka for. 3, Š. A. Babinec for. 2, R. J. Rieka for. 12, Čit Lošinj for. 2·50, V. Dr. D. Krk for. 10, M. C Sinac for. 2.50, Prva šted. Zagreb for. 5, Gra Čit. Osiek for. 1·25 J. P. Dobrinj for. 1, B. Kambelovac for. 1, Gosp. zadr Opatija for. 1 Čit. Gorica for. 5, Brat. Volosko for. 5, S. Motlika for. 5, D. J. Buzet for. 10, M. F. Kop for. 7, M. F. Vranja for. 250, O. J. Pazin f 2·50, M. J. Pazin for. 2·50, M. I. Karojba f 1·60, S. I. J. Oprtalj for. 2, M. K. Žminj f 2·50, isti za A. B. i A. S. for. 2. (Sliedi).

Javna zahvala.

U blagotvorne svrhe hrvatskog prip moćnog društva u Beču, naročito u svrl utočišta, koje podržavamo za uboge h vatsko djake visokih škola primismo c presv. biskupa Filipa Fr. Nakića u Splje 20 for., presv. biskupa Pavla Gugiera Zagrebu 15 for. slavnog osjeguravajućeg društva „Croatia" u Zagrebu 15 for., pres barunice M. Unukić u Osieku 20 for., D I. Posedela u Dubrovniku 10 for., Dr. Landenbacha u Vukovaru 10 for., od g spode zastupnika na carovinskom vieć Dr. M. Laginje, V. Spinčića, J. Biankini I. V. Perića po 5 for., od Dr. D. Vitezi na Krku 5 for., od preč. K. Dojkovi kanonika u Varaždinu 10 for., od gdj Anke Protić u Spljetu 10 for., od vele Petra Bučara župnika u Sv. Petru u Mrežnici 5 for. U Beču od gospode: R dolfa Milovčića nov. 10 for. I. A. Kmeti trgovca 5 for. Dr. Miliana Resetara 2 fo prof. Vatroslava Jagića dvorskog savj. for., Ive Kratelja prav. 2 for., Tome Pav lića med. 2 for., Andre i Antuna Kottus Heldenberškoga 4 for., Dr. I. Štarice l for., Dr. Martina Juranovića 2 for., i D Jaroslava Korenjia 2 for. Sakupili: Ma Juranović med. u Orioveu i Petrovo selu 19 for; Koloman Fried filos. u Osiek 19 for; Kaiser i Frank sveučilištni gra u Osieku 22 for. 70 nč.

Plemenitim darovateljem bit će dalji narodnostni rad naših učenika nagrada i njihova ljubav k hrvatskom djaćtvu, a n im se što srdačnije zahvaljujemo. Srdačn hvala i poštovanim sabiračem na njihovo trudu.

U Beču, 2 siečnja 1894.

Hrvatsko pripomoćno društvo

Predsjednik: *Dr. K. Kozlć,* dvorski i sudbeni advokat.

Tajnik: *Franjo Vahčić* o. k. činovnik.

Podpisani preporučuje velečastnoj g svećenikom crkvenim upravam i slavno občinstvu

Prave zajamčane pčelno-voščene

Svieće

voščane zavitke, svieće niže vrsti za p stranu razsvietu crkava i pogreba. Kadi lagrima, stien i stakla za vječno svieti (kandilo).

Za valjanost svieća, koje nose prot kolirano tvorničko znamenje, jamčim 100 for. il 200 kruna.

Nadajuć se mnogobrojnim naručbaa jamčim za točnu poslužbu po koliko moguće nizkoj cieni.

Odličnim štovanjem

I. Kopač

sviećar

Solkanska cesta br. 9 u Gorici.

Odlikovan srebrnom kolajnom u Gori god. 1891. 1—

Preporučamo našim trgovcem sa vino i krčmarom

„Istarsku vinarsku zadrugu u Puli (Istra)

koja imade u svojih skladištih raznih vrstnih vrstih vina, a uz povoljne ciene. Kod iste imade izvrstna r o š k a i b i e l o g m u š k a t a u butiljama i to uz vrlo povoljne ciene.

Br. 2947
ex 1893.

Razpis natječaja.

Na osnovu jednoglasnog zaključka ovomjestnog občinskog zastupstva od 12 prosinca p. g., otvara se ovim natječaj na mjesto občinskog tajnika-blagajnika s godišnjom plaćom od for. 700, koje će isti primati iz ove občinske blagajne u postieipatnim mjesečnim obrocima.

Od natjecatelja se zahtjeva podpuno poznavanje hrvatskog, a po mogućnosti i talijanskog jezika, dočim će prednost imati takovi, koji se mogu izkazati svojom dosadanjom obć. praksom.

Molbe obložene svjedočbama o svršenim naucima, odnosno o dosadanjem službovanju imaju se podujati podpisanomu najdulje do konca mjeseca siečnja (je-

Br. 1806.

Oglas natječaja.

Otvoren je natječaj na mjestu občinskoga tajnika u Puntu (otok Krk) sa godišnjom plaćom od for. 450 herivom u mjesečnih poplatnih obrocih. Molbe podkriepljene dokazima sposobnosti i poznavanja hrvatskoga kao uredovnoga i talijanskoga jezika, imaju se podnesti podpisanomu do 15. jenara 1894.

Glavarstvo občine Punat
28. decembra 1893. 1—2

DOMINIK LUŠIN
u Kopru
preporuča veliko svoje skladište razno-

Štrcaljke i sumpornjače za trte inžinira Zivica.
mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebоće za iste 12
dobiva se uvjek u skladištu tvrdke
Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Trstu.

4

mičkim gnojem, koji je cieniji i jaći od živinskoga, a što je poglavito, lagje se nosi u naše dolce i na strmenite tješice. Vendar živinskoga gnoja nećemo zapustiti, jer ako i nije jak kano kemički ima tu vlastitost, da zemlju rahlja i topli, dočim kemički niti je izrahlja niti stopli. A rahlost i toplina zemlje je za neke biline osobito potrebna.

Kad sam već nešto rekao o nekadanjih ljetinah, spomenuti ću još jedan uzrok, radi koga su onda mogle biti bolje ljetine. Naši stari pripoviedaju, da su stupnici (skalini) u našem zvoniku sv. Jelene načinjeni od hrastovine, što je rasla na briegu sv. Mihovila, koji je danas od naravi pust, kako ga svi poznate. Naši stari pripoviedaju, da je vjeverica mogla od jednoga kraja Kastavčine u drugi, a da se na tla nespusti. To će reći, Kastavščina je bila nekada sve gola šuma. To potvrdjuju i imena nekih mjesta (Šumci). I zato onda nije škodila suša, nisu škodili oštri vjetri, nije škodila tuča, pak su ljetine i mogle biti puno bolje, nego li dan danas, kad nas bija i vjetri i suša i tuča, sve poradi goline, što je kod nas i okolo nas. Zato nemogu, nego s veseljem spomenuti nove štivre u našoj občini. Nije to djelo odbora zadruge, ali je od takve gospodarstvene važnosti, da mu se moramo naradovati i pohvaliti ga. Svaka čast sl. obć. zastupstvu, koje je odlučilo, da se već jedanput občinsko tlo občinarom razproda. Posjednici novih štivra imaju sada nastojati, da što prije ono pusto i neplodno tlo obrate u zeleno i plodno. Bit će bolje za nje, bolje za svu občinu, koja će tim postati bogatija, a bolje i za sve občinare, kad budu jednom imali po ljetu više dažda, a manje suše i nevremena. Samo valja, da posjednici nečekaju prekriženih ruku, da će im se ono tualo samo pretvoriti u gotovu šumicu. Što je niklo, neka se obrezuje i goji, kamenje neka se pobere, jer pod njim je zemlja, neka se u nju zabode želud ili lešnjak, tamo neka se zasije trava i tako dalje, pak će taj mali trud do mala biti naplaćen!

Prije nego svršim, moram vam još obznaniti, da se je ove godine čulo dosta neslanih prigovora do ove naše zadruge, i to od jednoga nepozvanoga sudije, koji u obiesti rado tare lan, da mu prodje dan. Odboru nije bilo dano braniti se, te se je morao zadovoljiti svojim čistim osvjedočenjem, da je u ove tri godine učinio po svojih silah, što se je dalo.*) Kad je sadanji odbor primio poslovanje društva u ruke, imalo je ono **34** člana. Danas jih imade hvala Bogu **234** od kojih je **270** platilo godišnju članarinu. U to vrieme dobila je zadruga i dva člana utemeljitelja, koji su izplatili svotu po 20 forinti, a ti jesu: g. Anton L u č i ć-Petrov u Saršonih i g. Mirko J e l u š i ć u Kastvu. Želja je naša, da se drugi, koji mogu, povedu za njima.

Veliki broj članova naše gospodarske zadruge jest najbolji dokaz, da društvo ide pravim putem. A da podje još bolje, dužan je brinuti se ne samo odbor, nego s v a k i č l a n. Svakomu je danas prosto, da kod proračuna ili kod možebitnih predloga svjetuje i predloži, kako neka se u budućoj godini troši, što neka se vriedna i koristna poduzme, što neka se nevaljata napusti itd. Ako je pametan i tko družtvu želi dobro, reći će svoju ovdje, a ne kašnje po krčmah i novinah.

*) Nije htio g. predsjednik zadruge, da se članovi kosmaju medju sobom, nego je želio, da rade, a mi smo evo zadovoljni, da možemo ovo lieno izvješće objaviti. (Ured. „Naše Sloge".)

III. Proračun gospodarske zadruge u Kastvu za godinu 1894.

A. Pokriće.

Rubrika	Naslov	O z n a k a	Primlo se god. 1893. do 28. novembra fr.	nč.	Predlaže se za g. 1894. fr.	nč.
		Ostatak od g. 1892. . .	12	63		
I		Članarina	274	—	300	—
II		Darovi	—	—	—	—
III		Prihod družtvenih poduzeća . . .	64	34	10	—
IV		Interes uloženog novca	—	—	—	—
V		Prihod od lovnih karata	—	—	386	04
VI		Prinos za voćnjak u Klani	—	—	—	—
VII		Prinos zem. kult. vieća kano pripomoć za nabavu škropilnica	135	50	50	—
VIII		Razni drugi prihodi	47	52	—	—
			533	99	696	04
		Obrazloženje.				
ad I		Nešto zaostalo članarine (16 for.) i tekuće ukupno	300	—		
ad III		Od ložišća na Križišću predviđa se dohodak za grožđe ili vino . . .	10	—		
ad V		Za g. 1891. doznačeno je for. 84·01 po tom se računa ista svota za g. 1892., 1893. i 1894., ukupno . .	336	04		
ad VI		Akoprem je nada, da će visoko c. kr. ministarstvo poljodjelstva na opetovanu prošnju doznačiti pripomoć za izplatu dotičnoga duga od for. 105·05, nemože se ipak taj prihod kao siguran postaviti.				
ad VII		Prama potrošku, koga je zadruga u vadnjo vriemo učinila za škropilnice, dokuje se od zem. kult. vieća pripomoć od	50	—		
		Opazka. Aktivni i pasivni zaostatci se po pritici izjednačuju, te nisu u ovom proračunu u obzir uzeti.				

B. Potreba.

Rubrika	Naslov	O z n a k a	Potrošilo se prod. 1893. do 28. novembra fr.	nč.	Predlaže se za g. 1894 fr.	nč.
I	1	Pisarnički paušal	10	—	20	—
	2	Nagrada blagajniku za vodjenje računa	5	—	5	—
		Za pohranu i razdiljenje te spravljanje škropilnica	5	—	5	—
II		Izložbe	—	—	—	—
III		Pripomoć za napredak u gospodarstvu	—	—	24	20
IV		Dobava orudja, sprava, sjemenja, blaga	493	49	519	—
V	1	Ložišće na Križišću	68	47	115	—
	2	Voćnjak u Klani	—	—	105	05
VI		Prinos družtvenom listu	—	—	—	—
VII		Novac uložen na interese	—	—	—	—
VIII		Razni nepredvidjeni troškovi . . .	41	03	105	79
		Ukupno . .	591	99	699	04
		Obrazloženje.				
ad I	1	Povećaje se od 10 for. na 20 for.				
	2	Ostaje kao i do sada				
ad III		Pripomoć onomu, koji bude išao proučiti ilokseru	20	—	—	—
		Za nabavu „Gospodarskog Poučnika"	3	—	—	—
		„ „ „Pučkoga lista"	1	20	21	20
ad IV		Za jedno novo ožimalo (torkul) . .	80	—	—	—
		Za popravke na škropilnicah i ožimala	15	—	—	—
		Za 16 novih škropilnica po 13 for. .	208	—	—	—
		Za jedan vinomjer i jedan šestomjer	8	—	—	—
		Za pokusno sjemenje	10	—	316	—
ad V	1	Izvadjenje vabaca g. 1893.	15	—	—	—
		Zajam nadarbini „Polašić"	20	—	—	—
		Novo zavabčenje	25	—	—	—
		Izvadjenje vabaca g. 1894.	15	—	—	—
		Nastanje stalnog nasada i ostalo . .	40	—	115	—
	2	Neizplaćen dug prema g. Jak. Sušniku	105	05	—	—
ad VI		„Našoj Slogi" pod uvjet, da češće piše gospodarstvenih uputa . . .	—		—	—
		Opazka. Ova svota može se upotrabiti za štampanje zapisnika glavne skupštine.				
ad VIII		Ovamo se ubraja i predvidjeni potrošak za 200 novih knjižica.				

Prvi broj istoga šaljemo svakomu na zahtjev badava.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dotenc.

Broj 3. U Trstu 18. jenara 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošću valja točno označiti.

Komu list nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nobiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, 1 i za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Evo počela je naša dielovanja u [illegible]

ničkoga imuniteta posve izlišno i bezkriepostno;

moguće, ona bi prigovorila. U zapisniku prve sjednice kaže se, da je sabor na predsjednikov poziv da se Ni. Veličanstvu

buditi, a članovi manjine odgovarati, te se i galerija oglasuje.

Zast. Mandić (prema Spinčiću): dalje!

Zast. dr. Laginja: On čita prošan g! (Prema zast. Spinčiću): Čitaj, dopustiti.

ast. Bartoli: Zitto!

redsjednik razdraženo prema niku dru. Laginji: Vi neimate rieči.

ast. Spinčić: Molim gospodine ednice, ne činite gubiti vremena, ja prošan predlog! — i čita dalje, doredsjednik opominje galeriju, da bude Čita posve mirno. Dr. Amoroso članovi većine govore koješta, galeući.

redsjednik opominje opetovno u i veli zast. Spinčiću: Ne mogu iti čitati, govorite jezikom sabora!

ast. Mandić: Ne slušaj ga, čitaj

ast. Spinčić: Gospodine predje, ovo nije govor, nego prošan predojeg po poslovniku mogu postaviti svakoga oglašenoga predmeta, bez da li ustmeno ili pismeno. Jezik je za mene hrvatski jezik!

ast. dr. Laginja: Čitaj dalje, čitaj, razumije tebe, ti ne moraš razumiti

redsjednik još razdraženije nego Gospodine Laginjo, vi ne imate

ast. dr. Laginja: Paragrafi „reenta“! (prema Spinčiću): Čitaj do

redsjednik se i opet obara na aginju, i veli Spinčiću, da mu ne dozvoliti prosliediti, pošto je za riečdalje čitao.

ast. Spinčić: Mogu čitati po pou, a inače moram. U ovom predu razlozi, a kojih nam je nemoguće ti.

ast. dr. Fragiacomo: Poštajte ednictvo (Rispettate la presidenza).

ast. Spinčić (uzdignutim glasom): oštuje predsjedničtvo zajedno s vami iš jezik, zakone i poslovnik! — te lje.

redsjednik stojeći zavikne kao sebe, skrajnje razdraženo: Gospoinčiću, zabranjujem vam prosliediti. Spinčić, Le interdico a continuare).

ast. dr. Laginja: Dotle je dosta! vi zastupnici manjine dignu beru svoje stvari i izlaze. Galerija Zastupnici većine dovikuju: dobar — Zastupnici manjine odgovaraju: ostanak! — Svaki dakako u svojem

ast. dr. Vergottini dodajo: non tornar più!

ast. Spinčić: To je naš posao, ine!

ast. Vergottini: Ne koristi vam u tom jeziku, ja ga ne razumijem.

ast. dr. Laginja (talijanski): Reato, il quale vuole, che tutto ciò elle sedute si dice e fa (mora biti u ajih).

stupnici manjine sastali su se na vojoj klubskoj sobi, te su kratkom koju su svi podpisali, poslali po n, čitan i skoro do zadnje rieči doešan predlog ministru predsjedniku Windischgrätzu.

ćina zborovala je do jedne ure.

što je bio na dnevnom redu izbor iškoga odbora, bilo su već pred om, kao u drugoj sjednici za razne odbore, razdieljeno cedulje sa imeni oje se ima izabrati u taj odbor, i meni samo većine. Tako i cedulje pi za dva viećnika upravo zemaljjerosiljskoga zavoda. Članovi maoviđeć te cedulje, napravili su svoje. Prisiljeni izaći, dakako nisu mogli glasovati, kao niti postaviti predloga kod pojedinih predmeta.

Oni nebi bili mogli niti smjeli glaso-

5

Obračun gospodarske zadruge u Kastvu za godinu 1892.

Rub.	Primitak:	for.	nč.	Rub.	Potrošak:	for.	nč.
	Ostatak u blagajni koncem 1891.	8	29	I	Pisarnički paušal	10	—
I	Članarina	238	—	II	Izložba blaga i orudja . . .	—	—
II	Darovi	200	—	III	Pripomoć unapredjenja gospodarstva		
III	Prihod od družtvenih poduzeća i pokušališta	60	02	IV	Dobava orudja, sjemenja i blaga	420	20
IV	Interesi uloženog novca . . .	—	—	V	Voćnjak u Klani i druga pokušališta	146	65
V	Prihod od lovnih karata . . .	—	—	VI	Prinos družtvenomu listu . . .	—	—
VI	Prinos države za voćnjak u Klani	100	—	VII	Novac uložen na kamate . . .	—	—
	„ zem. kulturnog vieća u Klani	—	—	VIII	Razni troškovi	48	57
VII	Razni prihodi	31	74		Skupa . .	625	42
	Skupa . .	638	05				
	Odbiv od toga potrošak . .	625	42				
	Ostaje višak . . koji se prenašaju u godinu 1893.	12	63				

---

voreće u ovom saboru hrvatskim ili slovenskim jezikom pravo zastup-

*) Vidi saborsko izvješće. Op. ured.

Poslije otvorenja sjednice u 10 i pol sati čita saborski tajnik g. dr. Bartoli zapisnike prvo i drugo sjednice. Većina je ovjerovljuje, manjina pako šuti. Da joj je

Predsjednik: Kako je nesumnjivo, sto čitate. Izjave smiju čitati samo članovi zemaljskog odbora i saborskih odbora. Jezik sabora je talijanski.

Članovi većine započmu na to

postavljaju jih i sami, i govore o naših odnošajih, u prilog pravednosti, u prilog sam. I sam list na pokus od 20. decembra ima nam prijazan člančić obzirom na odnošaje u Primorju. Nadamo se, da će toga i unapried donašat, i preporučamo ga svim našim, kao najbolji dnevnik bečki, pisan u katoličkom duhu i prijazan našemu hrvatskom i slovenskom narodu.

Listnica uprave.

Gdja N. V. 1 k.a. Ovim je plaćano za 1894.

Uplatili su nadalje za „N. Sl." gg. S. A. Novaki for. 5, S. J. Motovun for. 10, B. I. Pazin for. 5, R. I. Žminj for. 2, P. E. Karojba for. 5, K. V. Rieka za čitav. for. 2·50, Čit. Kastav for. 2·50, F. Dr. I. Poreč for. 2·50, Dvor Varaždin for. 1·25, Čit. Glina for. 5, R. G. Rieka for. 5, V. I Zagreb for. 2·50, H. B. Belovar for. 4, Čit. Senj for. 1·50, Bibl. Alg. Krk for. 2·50, J. A. Zadar for 5, G. J. Beram for. 30, B. H. Gorica for. 2. Knjiž. H. Zagreb (oglas) for. 10, B. J. Sušak for. 2, Čit. Ljubljana for. ., K. J. Malinska for. 1, Čit. Tolmin for 2·50, Zora Opatija for. 5, S. L. Bosterce for. 5, P. F. Rieka for. 3, Š. A. Babinec for. 2, R. J. Rieka for. 12, Čit. Lošinj for. 2·50, V. Dr. D. Krk for. 10, M. C. Sinac for. 2.50, Prva šted. Zagreb for. 5, Gra. Čit. Osiek for. 1·25 J. P. Dubrinj for. 1, B. Kambelovac for. 1, Gosp. zadr Opatija for. 1 Čit. Gorica for. 5, Brat. Volosko for. 5, B. Mottika for. 5, D. J. Buzet for. 10, M. F. Kop for. 7, M. F. Vranja for. 250, O. J. Pazin f 2·50, M. J. Pazin for. 2·50, M. I. Karojba f 1·60, Š. I. J. Oprtalj for. 2, M. K. Žminj f 2·50, isti za A. B. i A. S. for. 2. (Sliedi).

Javna zahvala.

U blagotvorne svrhe hrvatskog prip mađnog društva u Beču, naročito u svrh utočištu, koje podržavamo za ubogu h vatsko djake visokih škola, primismo o presv. biskupa Filipa Fr. Nakića u Splje 20 for., presv. biskupa Pavla Gugiera Zagrebu 15 for. slavnog osjeguravajuć društva „Croatia" u Zagrebu 15 for., pres barunice M. Unukić u Osieku 20 for., D I. Possedela u Dubrovniku 10 for., Dr. Landenbucha u Vukovaru 10 for., od g spodo zastupnika na carevinskom vieć Dr. M. Laginje, V. Spinčića, J. Binakini I. V. Perića po 5 for., od Dr. D. Vitezi na Krku 5 for., od preč. K. Dojkovi kanonika u Varaždinu 10 for., od gdj Anke Protić u Splitu 10 for., od vele Petra Bučara župnika u Sv. Petru Mrežnici 5 for. U Beču od gospode: R dolfa Milovčića med. 10 for. I. A. Kmeni trgovca 5 for. Dr. Milana Rešetara 2 f prof. Vatroslava Jagića dvorskog savj. for., Ive Kretelja prav. 2 for., Tome Pav lića med. 2 for., Andre i Antuna Kottas Heldenberžkoga 4 for., Dr. I. Starica for., Dr. Martina Juranovića 2 for., i D Jaroslava Korenzla 2 for. Sakupili: Ma Juranović med. u Orlovcu i Petrovo selu 19 for; Koloman Fried filos. u Osiek 19 for; Kaiser i Frank sveučilištni gra u Osieku 22 for. 70 nč.

Plemenitim darovateljem bit će daljn narodnostni rad naših učenika nagrada s njihovu ljubav k hrvatskom djaćtvu, a u im se što srdačnije zahvaljujemo. Srdačn hvala i poštovanim sabiračem na njihovo trudu.

U Beču, 2 siečnja 1894.

Hrvatsko pripomoćno društvo

Predsjednik: *Dr. K. Kozić,* dvorski i sudbeni advokat.

Tajnik: *Franjo Vaščić* c. k. činovnik.

Podpisani preporučuje velečastnoj g svećenikom crkvenim upravam i slavno občinstvu

Prave zajamčane pčelno-voščene

Svieće

voščane zavitke, svieće nižo vrsti za p stranu razsvietu crkava i pogreba. Kadi lagrima, stien i stakla za viečno svie (kandilo).

Za valjanost svieća, koje nose prot kolirano tvorničko znamenje, jamčim 100 for. il 200 kruna.

Nadajuć se mnogobrojnim naručba jamčim za točnu poslužbu po koliko moguće nizkoj cieni.

Odličnim štovanjem

I. Kopač

svićar

Solkanska cesta br. 9 u Gorici.

Odlikovan srebrnom kolajnom u Gori god. 1891. 1—

Preporučamo našim trgovcem sa vino i krčmerom

„Istarsku vinarsku zadrugu u Puli (Istre)

koja imade u svojih skladištih raznih vrstnih vrstih vina, a uz povoljne ciene Kod iste imade izvrstna refoška i biel log muškata u butiljama i to uz vrlo povoljne ciene.

Br. 2947
ex 1893.

Razpis natječaja.

Na osnovu jednoglasnog zaključka ovomjestnog obćinskog zastupstva od 12 prosinca p. g., otvara se ovim natječaj na mjesto obćinskog tajnika-blagajnika s godišnjom plaćom od for. 700, koje će isti primati iz ove obćinske blagajne u posticipatnim mjesečnim obrocima.

Od natjecatelja se zahtjeva podpuno poznavanje hrvatskog, a po mogućnosti i talijanskog jezika, dočim će prednost imati tak i, koji se mogu izkazati svojom dosadanjom obć. praksom.

Molbe obložene svjedočbama o svršenim naucima, odnosno o dosadanjem službovanju imadu se podujeti podpisanomu najdulje do konca mjeseca siečnja (je-

Br. 1300.

Oglas natječaja.

Otvoren je natječaj na mjesto obćinskoga tajnika u Puntu (otok Krk) sa godišnjom plaćom od for. 450 berivom u mjesečnih poplatnih obrocih. Molbe podkriopljene dokazima sposobnosti i poznavanja hrvatskoga kao uredovnoga i talijanskoga jezika, imaju se podnesti podpisanomu do 15. jenara 1894.

Glavarstvo obćine Punat

28. decembra 1893. 1—2

DOMINIK LUŠIN

u Kopru

preporuča veliko svoje skladište razno-

Štrcaljke i sumpornjače za trte inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebe za iste 12

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Prvi broj istoga šaljemo svakomu na zahtjev badava.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 3. U Trstu 18. jenara 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 50 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Evo počelo je naše djelovanje u god. 1894. a mi vršimo običnu svoju dužnost tim, da pozivljemo sve naše čitatelje, da obnove predplatu za tekuću godinu. Nu na žalost našu imade jošte mnogo nemarnih čitatelja, koji nisu uplatili lista niti za prošlu godinu. A što da rečemo od onih, koji nam duguju i za više godina predplatu? Ove, iako nepriuuka na izplatu saviest, prisiliti će sudovi na njihovu štetu i sramotu. Naše redovite i uredno plaćajuće čitatelje molimo, da nam ostanu i nadalje vjerni, da izvole podupriieti ovo jedino hrvatsko glasilo istarskoga puka obilnom i točnom predplatom, da uzmognemo i u buduće po najboljih silah zadovoljiti težkim dužnostim novinarah.

Neimajuć mogućih zagovornika niti izvanrednih podpora, osloniti nam se je jedino na naše predplatnike. A tako je i najbolje, jer smo bar posve samostalni i neodvisni.

List stoji na godinu for. 5 za gmućnije, a za seljake for. 2; za pol godine polovicu gornjih ciena; izvan države poštarina k tomu.

Novce neka nam se šalje poštanskom nakaznicom, jer je tako najjeftinije. Molimo ujedno gg. dopisnike, da nas i u buduće podpomognu istinitimi dopisi, viestmi itd.

U Trstu, mjeseca jenara 1894.

Uprava „Naše Sloge“.

Izjava-Predlog.*)

Visoki sabore!

Budući se u stenografička izviešća svoga visokoga sabora neunaša ni ono, što zastupnici ovog istog sabora jezikom hrvatskim il slovenskim, dakle jezikom većine pučanstva ove pokrajine, govore, ni ono, što napišu, bilo kao predlog, bilo kao upit, i budući se tim očito krši ustanova § 42. saborskoga poslovnika, polag kojega imaju stenografička izviešća sadržavati podpunoma sve, što je rečeno i učinjeno u saborskih sjednicah, a tako i ustanova § 41. istoga poslovnika obzirom na zapisnike sjednicah; te

pošto bijaše jur u izvještajih i zapisnicih sjednicah krivih navoda, kojih učinjeni izpravci, usupor § 39. saborskoga poslovnika nisu došli nit u izvještaje nit u zapisnike;

pošto je zastupnik Matko Mandić pozvan od jedne zasebne stranke radi govora izrečena u saboru i tiskana u „Našoj Slogi“, jer da je njegovu mišljenju, da je dotični govor izrekao u saboru, utjeralo u laž visoko zemaljsko poglavarstvo, potvrdiv svojim dopisom 20. marča 1893. br. 1586, da odnosnoga govora neima u stenografičkom zapisniku, pak je uslied toga za zastupnike govoreće u ovom saboru hrvatskim ili slovenskim jezikom pravo zastupničkoga imuniteta posve izlišno i bezkriepostno;

pošto c. kr. ministarstva nemogu iz stenografičkih izvieštaja saznati govora hrvatski ili slovenski izrečenih, kao što to primjerice nije moglo prije kakve dvie godine saznati c. kr. ministarstvo poljodjelstva za neke govore u ovom saboru izrečene;

pošto uslied rečenoga nebilježanja hrvatskih i slovenskih govora, predloga i upita nije moguće, da se u smislu § 40. zemaljskoga pravilnika za Istru, Njeg. Veličanstvo, naš premilostivi cesar i kralj točno i podpuno obaviesti o saborskom djelovanju;

i pošto je c. kr. vlada zastupana u ovom saboru odlučnim pristašem i bivšim članom jedne saborske stranke, proti kojega pristranomu i hrvatskomu narodu neprijateljskomu postupku bijaše opravdanih i utemeljenih pritužba, koli u svoje doba u dalmatinskom, toli u novije doba u ovom saboru — kao n. pr. u sjednici 21. agusta 1883. dne 5. decembra 1887., dne 12. marča i 13. septembra 1892. — i u carevinskom vieću — kao n. pr. u sjednicah 20. febrara 1892. i 21. marča i 26. novembra 1893. —, te u kojega se stoga sa hrvatske i slovenske strane nemože imati nikakva povjerenja, podpisani, u ime svoje i u ime svojih drugova u ovom saboru: Ante dr. Dukića, Frana Flega, Slavoja Jenka, Matka dr. Laginje, Matka Mandića, Dinka Seršića, Andrije dr. Stangera i Frana dr. Volarića, od njih naročito ovlašten, izjavljajući ovim svečano, da je njemu i njim nemoguće sudjelovati kod razprava pojedinih predmeta u ovom saboru,

postavlja prešan predlog:

1. da se prema jasnomu slovu poslovnika (§§ 42, 41) govori, predlozi, upiti hrvatski ili slovenski u ovom saboru izrečeni, odnosno napisani, bilježe u stenografičkih izvještajih i zapisnicih sjednica ovoga sabora;

2. da se pozove c. kr. vladu, da se dade zastupati u ovom saboru nepristranom i nestranačkom i obim narodnostim pokrajine jednako prijaznom osobom, koja bi uživala pouzdanje cieloga sabora, bez obzira na narodnosti i stranke.

U Poreču dne 13. jenara 1893.

Vjekoslav Spinčić,
zastupnik naroda, kao predsjednik hrvatsko-slovenskoga kluba.

*) Vidi saborsko izvješće. Op. ured.

Istarski sabor.

V. zasjedanje.

(III. sjednica dne 15. jenara 1894.)

Prisutni: predsjednik Campitelli, 17 članova većine, 7 članova manjine, vladin zastupnik Elluscheg; galerija srednje posjećena.

Neposredno prije sjednice govori zastupnik Spinčić sa predsjednikom; čini se, da se nisu sporazumili.

Poslije otvorenja sjednice u 10 i pol sati čita saborski tajnik g. dr. Bartoli zapisnike prve i druge sjednice. Većina je ovjerovljuje, manjina pako šuti. Da joj je moguće, ona bi prigovorila. U zapisniku prve sjednice kaže se, da je sabor na predsjednikov poziv, da se Nj. Veličanstvu uzklikne „Evviva“, opetovao, bez da kaže, da je manjina uzklikuula svojim jezikom živio. U istom veli se, da se sjednice nije moglo nastaviti, kad je manjina otišla, dočim je nebi bilo moguće prosliediti niti onda, kad bi bila ostala, pošto ne bijaše ništa na dnevnom redu.

Kod prelaza na dnevni red priobćuje predsjednik, kako su se odbori konštituirali; nadalje razne molbe učitelja za poboljšanje njihovoga stanja. Kaže pak, da mu je zast. dr. Costantini izručio interpelaciju i čita pitanja sam, pak šalje interpelaciju interpelantu, dš ju sam pročita.

Predmet interpelacije su izbori za upravno vieće porezovne obćine pazinske i za obćinsko zastupstvo mjestne obćine pazinske. Interpelacija je duga. Interpelant morao je sve podatke dobiti kod kotarskoga glavarstva. Ima u njoj svakojakih napadajah, nu nikakvih stvarnih. Udara na zastupnike seljake, koji da neznaju čitati, (al znadu upravljati bolje, nego su prije Talijanaši) osobito na dra. Antuna Dukića, kojega se često u interpelaciji imenuje. Cieloj upravi pod vodstvom dra. Dukića ne može prigovoriti niti rieči, kako bi se moglo prigovoriti skoro svim obćinam, nalazećim se u talijanskih rukuh, al za to valja udarati, jer je uprava u hrvatskih rukuh pod vodstvom „tudjinca“ dra. Dukića. Zastupnici manjine su se — pomilujuć starca interpelanta — često samo porugljivo smijali, a kad je nazvao dra. Dukića tudjincem „straniero“, tad su se morali i jače nasmijati, dočim je zastupnik Spinčić potapao dra. Dukića po ramenu i rekao: „dakle Ti Ante si „straniero“ u svojoj zemlji, a tako i mi s Tobom!“

Na konou interpelacije dovikuuo je dr. Bartoli i drugi od većine: „benissimo“, na što je manjina porugljivo klicala: „živio Bartoli! živio Costantini! živili svi skupa!“

Za čitanja te interpelacije uljezao je u saborniou novi zastupnik dr. Martinolich. Uljezav, bio je nešto u neprilici, ne znajući što bi ni kamo bi; članovi većine su mu se klanjali, dočim se je predsjednik ustao, kao da mu je htio potaći u naručaj. Suzdržao se je, a poslije pročitane interpelacije, pročitao je formulu svečanoga obećanja, na koju je Martinolich odgovorio sa „prometto“.

Za čitanja rečene interpelacije gledao je predsjednik takodjer poslovnik, otvorio ga i otvorena položio na stol, te ponovno govorio sa tajnikom zemaljskog odbora d-rom Bocichem i vladinim zastupnikom. Ovom kao da ne bijaše milo, što ga je zapitao, te je samo maknuo ramenom i kronuo glavom, kao da hoće reći, e, učinite što vam drago.

Predsjednik: Prelazimo k drugoj točki dnevnoga reda.

Zast. Spinčić: Molim za rieč! (Dakako hrvatski).

Predsj.: Što želite? (Dakako talijanski).

Zast. Spinčić: Molim za rieč, da na temelju §. 37. saborskoga poslovnika — kojega u lievoj ruci drži i kaže predsjednika — postavim prešan predlog.

Predsjednik uzimlje poslovnik i veli: dakle vi želite postaviti prešan predlog!

Glasovi sa strane manjine: Eto, već i hrvatski razumije.

Zast. Spinčić: Da, prešan predlog! (Taj predlog donašamo na čelu današnjega lista). Na to ga čita do preko polovice. Zastupnici većine se doista nešto među i razgovaraju, al u obće vlada priliča.. mir, dok ga ne prekine

Predsjednik: Ali ja neznam, što čitate. Izjave smiju čitati samo članovi zemaljskog odbora i saborskih odbora. Jezik sabora je talijanski.

Članovi većine započmu na to bučiti, a članovi manjine odgovarati, te se i galerija oglasuje.

Zast. Mandić (prema Spinčiću): Čitaj dalje!

Zast. dr. Laginja: On čita prošan predlog! (Prema zast. Spinčiću): Čitaj, mora dopustiti.

Zast. Bartoli: Zitto!

Predsjednik razdraženo prema zastupniku dru. Laginji: Vi neimate rieči.

Zast. Spinčić: Molim gospodine predsjednièe, ne činite gubiti vremena, ja čitam prešan predlog! — i čita dalje, dočim predsjednik opominje galeriju, da bude mirna. Čita posve mirno. Dr. Amoroso hrodi, članovi većine govore koješta, galerija buči,

Predsjednik opominje opetovno galeriju i veli zast. Spinčiću: Ne mogu dopustiti čitati, govorite jezikom sabora!

Zast. Mandić: Ne slušaj ga, čitaj dalje!

Zast. Spinčić: Gospodine predsjednièe, ovo nije govor, nego prešan predlog, kojeg po poslovniku mogu postaviti poslie svakoga oglašenoga predmeta, bez razlike da li ustmeno ili pismeno. Jezik sabora je za mene hrvatski jezik!

Zast. dr. Laginja: Čitaj dalje, čitaj, on ne razumije tebe, ti ne moraš razumiti njega.

Predsjednik još razdraženije nego prije: Gospodine Laginje, vi ne imate rieči!

Zast. dr. Laginja: Paragrafi „regulamenta“! (prema Spinčiću): Čitaj do kraja!

Predsjednik se i opet obara na dra. Laginju, i veli Spinčiću, da mu ne može dozvoliti prosliediti, pošto je za riečkanja dalje čitao.

Zast. Spinčić: Mogu čitati po poslovniku, a inače moram. U ovom predlogu su razlozi, s kojih nam je nemoguće govoriti.

Zast. dr. Fragiacomo: Poštujte predsjedničtvo (Rispettate la presidensa).

Zast. Spinčić (uzdignutim glasom): Nek poštuje predsjedničtvo zajedno s vami nas, naš jezik, zakone i poslovnik! — te čita dalje.

Predsjednik stojeći zavikne kao izvan sebe, skrajnje razdraženo: Gospodine Spinčiću, sabranjujem vam prosliediti. (Signor Spinčić, Le interdico a continuare).

Zast. dr. Laginja: Dotle je dosta!

Svi zastupnici manjine dignu se, poburu svoje stvari i izlaze. Galerija buči. Zastupnici većine dovikuju: dobar put! — Zastupnici manjine odgovaraju: dobar ostanak! — Svaki dakako u svojem jeziku.

Zast. dr. Vergottini dodaje: non i stia tornar più!

Zast. Spinčić: To je naš posao, gospodine!

Zast. Vergottini: Ne koristi vam govoriti u tom jeziku, ja ga ne razumijem.

Zast. dr. Laginja (talijanski): Regolamento, il quale vuole, che tutto ciò che nelle sedute si dice e fa (mora biti u izvještajih).

Zastupnici manjine sastali su se na to u svojoj klubskoj sobi, te su kratkom notom, koju su svi podpisali, poslali postavljen, čitan i skoro do zadnje rieči dočitan prešan predlog ministru predsjedniku knezu Windischgrätzu.

Većina zborovala je do jedne uro.

Pošto je bio na dnevnom redu izbor šeljezničkoga odbora, bilo su već pred sjednicom, kao u drugoj sjednici za razne druge odbore, razdieljeno cedulje sa imeni onih, koje se ima izabrati u taj odbor, i to sa imeni samo većine. Tako i cedulje sa imeni za dva viećnika uprave zemaljskoga vjerosiljskoga zavoda. Članovi manjine, videć te cedulje, napravili su svoje. Prisiljeni izaći, dakako nisu mogli glasovati, kao niti postaviti predloga kod pojedinih predmeta.

Oni nebi bili mogli niti smjeli glaso-

vati za razno obračunc, pošto su već toliko puta opravdano i utemeljeno odsudili cielu upravu: A stalno nebi glasovali niti za zakonsku osnovu, koja ide za tim, da se može ukunjičavati na temelju zasebnih spisa u ukunjžbenih poslovih, neprosižućih 100 for., jer su uvjereni, da će, obvalja li ta zakonska osnova, još više povećati broj nesretnih zakutnih pisara.

Bila je također na dnevnom redu zakonska osnova o tom, da se bolnice za kužne bolesti izjednače sa javnimi bolnicami; a tako i predlog zemaljskoga odbora, da se zemaljski sabor sazivlje u stalno doba u razdobju od aprila do junija.

DOPISI.

Sa kvarneških otoka koncem g. 1893. Kad već u Istri ne imamo nikakvog učiteljskog glasila, molim, gospodine uredniče, da mi ustupite malko prostora, da u ime mnogih kolegica napišem dvie tri o pitanju, koje se nas učiteljica najviše tiče. Ponukalo me na to izvješće glavne skupščine učiteljskoga družtva za kotar Volosko, tiskano u broju 51. „N. Sl." god. 1893.

Općenito je mnienje, da je učiteljski stališ najgore plaćen, premda je najviše zaslužan za obću prosvjetu i za to najvećeg obzira vriedan. Ne samo kod nas u Istri, nego i u drugih pokrajinah digli su se glasovi za poboljšanje novoljnog gospodarstvenog stanja učitelja, a ti glasovi odjeknuli su već mnogo puta i u saborničah. U obće većina tih glasova nije pravila nikakove razlike medju učitelji i učiteljicami, već je za sve tražila povišenje i izjednačenje plaće. Nego sasvim je drugčiji glas odjeknuo u spomenutoj skupščini i našao odziva u većini ondje prisutnih učitelja, usprkos opravdanim razlogom, navedenim od moje prijateljice gospodjice Zahija, koje je gosp. tajnik sbio u par redaka, dočim je svoje razvukao za čitavi stupac. Mi smo mu sve zahvalne na tolikoj obširnosti, jer će se barem tako moći svatko uvjeriti o šupljini njegovih razloga.

On je ujce na stolicu profesora narodne ekonomije, pa nam kao takav stao poricati pravo, da za svoje djelo tražimo jednaku plaću kao i učitelji. A kako opravdava svoj nazor? Po njemu mjerilo plaće iliti ciena usluge, nije ni rad ni trud, a možda ni ponuda i tražnja, nego osobne potrebštine poslovača i odnošaj uzajamne potrebe izmedju njega i poslodavca. Štota što je umro veleučeni prof. Blaž Lorković, te ne može po ovom više napisati novo poglavje u svojem djelu: „Razgovori o narodnom gospodarstvu", što ga je pred 13 godina izdala naša „Matica" i koje toplo preporučamo gosp. tajniku Dukiću, da ga pročita, prije nego li stane „obširnije i temeljitije cielo ovo pitanje razpravljati". Dok nam govori o odnošaju uzajamne potrebe izmedju poslovača i poslodavca, ajde de! To nekako zvoni, kao o razmjeru medju ponudom i tražnjom. Po tom po njemu iztaknutom načelu ne ima nikakove razlike medju učitelji i učiteljicami, jer i vlada i pokrajina trebaju jednako nas, kao i učitelje. Pače po tom načelu bi morale biti plaćene učiteljice bolje od učitelja, jer dok je jednih i drugih potreba jednaka, učitelja je više na broju, nego li učiteljica, te je i ponuda ovih manja, a pošto je ciena usluzi veća ondje, gdje je tražnja jednaka, a ponuda manja, to bi morale biti plaćene bolje učiteljice baš s toga, što se ih manje nudju. Dodati ću, da se učitelji ne mogu niti natjecati sa učiteljicami. Ove mogu u školi učiti sve, što i oni, ali ne tako oni. Još nije bilo učitelja, koji je djecu učio ručno djelo. U školah, gdje je samo učitelj i gdje ima skrbi za obuku ženske djece, treba da bude uz njega bar ženska izpitana za ručno djelo, treba dakle da budu dvie učiteljske sile. Da je ondje učiteljica, bila bi same dosta. Mogla bih dakle kazati: pošto je potreba, tražnja učiteljica veća nego li učitelja, dajte nam veću plaću; ali niti ja, niti moje drugarice ne idemo tako daleko: mi tražimo samo izjednačenje, i to ćemo i moramo, uzprkos zlobnim zavidnikom, i postići.

Iz toga se vidi, da razlog o „odnošaju uzajamne potrebe" vojuje više za izjednačenje plaće učitelja i učiteljica, nego li za podieljenje veće plaće prvim, nego li drugim.

Drugo mjerilo plaće bilo bi po gosp. Dukiću: potrebštine poslovača.

Savjetovala bih gosp. tajniku, da ne širi odvoć taj nazor, pače da ustane sam proti njemu, jer jao si ga učiteljem malena uzrasta, bude li se stalo to mjerilo dosljedno provadjati. Tad će se reći: mnogo čovjek, u normalnom stanju, ne ima ni za odjeću, ni za hranu toliko potrebštinah, koliko velik čovjek, dajmo dakle učitelju malena stasa 20—30 po sto manje plaće! Ala bi onda g. tajnik ustao proti toj nejednakosti! On bi ju nazvao bezumljem, nepravicom, ruglom. I pravo bi imao! Onda bi tekar osjetio, kako se je grdo opekao i kako se je izvrgao smiehu razumnih ljudi, kudi je izašao sa onim originalnim razlogom na polje.

Ako bi potrebštine poslovača morale biti mjerilom plaće, tad bi se u svakom stališu imalo uvesti nekoliko redova, te odrediti, da će n. pr. činovnik neženja i udovac bez djece imati 500 for. plaće, činovnik oženjen for. 550, činovnik oženjen i otac jednog djeteta for. 600, sa dvoje djece 650 itd. Povrh toga imalo bi se iztraživati i izpitivati, ima li taj činovnik i koliko vlastitog imanja, te mu prema tomu sniziti plaću, jer dakako, ako ima svojeg imanja, ima manje potreba. Tim bi putem došli do pravog socijalizma, te bi gospodin Dukić morao svoju plaću dieliti sa onim odpuštenim meštarom, kojega u izvješću spominje.

Kako je šepav razlog, tako su šepavi i primjeri, kojimi ga je gosp. tajnik mislio podkriepiti. Onaj gazda ne daje djetetu manju plaću nego li zidaru s toga, što su potrebe onoga manje nego li ovoga, nego s toga, što rad djeteta ne vriedi, koliko rad odrasla čovjeka i što ima uviek veliko ponude za rad obavljan od djeteta. Ako pak zidar neće, da radi za plaću, što ju dobiva jedno diete, ne odlučuju tu toliko osobne potrebe, koliko sviest, da će drugdje muževan rad dobiti i muževnu plaću. S druge bi strane nepravo bilo, da ono diete dobije jednaku nadnicu sa ziduri ne s toga, što ovi imaju obitelj, za koju se im je skrbiti, koju u ostalom mogu i ne imati, nego s toga, što rad djeteta meštara nije nikada ravan radu zidara.

Najmanje logičan i doseljedan je bio gosp. tajnik kod uporave svojeg novog nepatentiranog mjerila na učiteljske plaće.

Po njemu učiteljica djevojka ima manje potrebe od učitelja mladića. Ja velim, da to nije istina i dokazati ću to, kad se bude g. tajnik u najvještenoj „obširnoj i temeljitoj" radnji potrudio, da iznese dokaze o svojoj netemeljitoj tvrdnji.

Razlike u potrebah ne ima ni medju udatimi učiteljicami i oženjenimi učitelji. Ovi se bez sumnje ne žene, da si pogoršaju stanje. Za tim ne idu ni učiteljice kod udaje. I jedni i druge miele i nadaju se, da će im u braku bolje biti. Ako je pa slobodno učitelju uzeti ženu bez imetka i „osnovati obitelj", za što da se učiteljici krati uzeti isto tako muža bez imetka i biti ona osnivateljicom obitelji? Tad je položaj jednak. Al, reć će mi g. tajnik, ne bilo se učiteljici udavati! Dobro, a ja ću reći: ne bilo se učitelju ženiti! Tad ćemo biti opet jednaki.

Nego on je ipak velikodušan, on pristaje, da se plaće izjednače, al neka se onda ne dozvoljava udaja. Tada da će se moći učiteljica liepo vozikati, polaziti kazališta, o praznicima putovati itd. i tad te neće vriedjati učitelja, koji će sa svojom obitelju skromno živjeti.

Koliko li, Bože, nedoslječnosti! Učiteljica djevojka, koje su potrebe, po gosp. tajniku, manje od onih učitelja, može imati jednaku plaću sa učiteljem, otcem mnogo djece, a učiteljica žena, koje su potrebe, ma i posjedovao što njezin muž, veće od potreba učiteljice djevojke, ona mora imati manju plaću od učitelja neženje. E, soli, soli, more te ne dalo!

Mjesto tih nezgrapnostih u sviet nositi, morao je gosp. tajnik i njegovi sumišljenici sa dalmatinskimi drugovi i drugaricami uzkliknuti:

„A jadne učiteljice ne imadu ni toga! Njima je — što više ne obteži ni u jednoj naprednoj zemlji — manja plaća za 20% od učiteljske, premda su im nauk i trošak jednaki, premda muka i trud isti, a požrtvovanje još i veće. U nas se djevojčice ne posvećuju najvišim naukam, već da učiteljskim hljebom prehrane sebe, sestru, majku ili nesalgodna u o. A mogu li jadnice sa mjesečnih 23 for. i 33 nově.?! Toliko im zapada odjeće, ako neće da izgledaju pred djecom i roditelji kao najprostije pralje ili služabenice! Ovdje valja ponoviti riedi dra. Mantegazze, kojima je klicao, govoreći o plemenitosti zanata pučke učiteljice: „E voi, o ministri del passato „e dell' avenire, togliete la vergogna e „l' ingiustizia, che gli stipendii dello maestre „sono inferiori a quelli dei maestri!"

Toliko bez zamjere!

Jedna učiteljica.

Pogled po svietu.

U Tratu dne 17. jenara 1893.

Austro-Ugarska. Rad pojedinih zemaljskih sabora, koji sada zasjedaju, teče prilično mirno. Najživahnije bijahu do sada sjednice češkoga te istarskoga sabora. Tamo i ondje bore se zastupnici slavenski za narodna prava proti prevladi Niemaca, dotično Talijana. Njihova pravedna stvar pobiedit će svakako samo bude li uztrajnosti i požrtvovnosti od strane narodnih zastupnika, a obilato moralne podpore od strane naroda.

U Ugarskoj izdadoše svi katolički biskupi pastirski list na narode proti vladinim zakonskim osnovam o promjeni vjerskih zakona. Biskupom pridružilo se i mnoštvo velikaša, te će vlada bez dvojbe naići u narodu i u velikaškoj kući na žestok odpor.

U dalmatinskom saboru podnio je hrvatski klub adresu na kralja, u kojoj vapije za sjedinjenjem Dalmacije sa Hrvatskom. Sada bi se morali složiti svi hrvatski zastupnici, te složno prihvatiti osnovu adrese na kralja, ter tako zadovoljiti obćim željam hrvatskoga naroda Dalmacije.

U hrvatskom saboru razpravlja se još uvjek zemaljski proračun i to sada stavka o podpori za gospodarstvene svrhe. Opozicijonalni zastupnici utiču odlučno u sve razprave ističuć sva ona zla, koja proizliču iz nesretne nagodbe, i koja su prouzročila današnje žalostno političko i gospodarsko stanje u kraljevini.

U Pragu sjede članovi tajnog družtva „Omladina" na obtuženičkoj stolici. Imade ih ukupno 76, a brani ih šest odvjetnika. Tečaj razprave prati češko občinstvo živahnim zanimanjem i radi obtuženih osoba i radi zločina, s kojeg su obtuženi.

Francezka. U Parizu preminuo je ovih dana francezki poslanik na englezkom dvoru g. Waddington starinom Englez. Pokojnik je zastupao francezku republiku na berlinskom kongresu. Od svih članova toga kongresa još je na životu jedini knez Bismark i lord Salisbury. U Parizu pokrenuli su socijalisti živahnu agitaciju medju pučanstvom i zastupnici parlamenta, da se pomiluje na smrt odsudjeni anarhista Vaillant. Molbu za pomilovanje podpisalo je do petdeset zastupnika, ali dvojimo, da će im zadovoljiti predsjednik republike Carnot.

Italija. Pučanstvo Sicilije umirilo se je ponešto ali se zato buni narod u drugih pokrajinah. Mjerodavni politički krugovi drže, da je sadašnji politički i gospodarstveni položaj Italije vrlo ozbiljan. U Palermu objelodanjena je vladina naredba, kojom se zabranjuje uvoz svakoga oružja na Siciliju, a svim se stanovnikom nalaže, da predadu redarstvu svoje oružje. Sadašnju pobunu pučanstva u nekojih dielovih Italije izazvala je velika bieda, koja vlada u mnogih pokrajinah, a s druge strane veoma loša uprava sa obćinskim ili javnim posjedom.

Zar u tebi . . .

Zar u tebi nema krvi,
Da si tako tih i plah,
Tudjinskoga zar te gnjeva,
Il osvete možda strah?

Čemu daješ, da ti ruže
Rodno ime, majčin glas,
Zar ti nezna, da je Hrvat
Cielog svieta bio spas?

Zar se bojiš reći svietu
Smjelo, da si Hrvat div,
Ako j' tako *Hrvat nicsi*
Il ne vriediš, da si živ!

Na poruge plani, stani
Ne budi mi više plah,
Jer ti gaziš zemljom svuda
Hrvatskijeh diva prah!

R. Katalinić Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. A znaš ti Juro, da je božić pasel i da valo pridot, da prostis, projci pobijat . . .

Jur. A morat ću ga ubit, al mi je gardito nazada šol pokle mi je gospudar sal Suska, al mi uzohu jusinu dovat pok mi uzoše jedan veliki prit a sada nis.

Fr. Čej nisi znol, da za tustin pride i suhi?

Jur. A da bi nego to, ma još čegod.

Fr. A če nuko povej mi, čej če drugo?

Jur. Uzoh svako godišće na nonbadni koloči supat a sigoda nis, al sen drugih poslušal.

Fr. Če onih, ki su kuntra moštru pisali?

Jur. A joh, nemoren ti povit, al mi je mùka.

Fr. A vidiš, čej se dogodi, ki će drugoga poslusat za zlo.

Jur. Joh, prosac mi je suh, koloči ni, a znohu mi sada i čarleni tabarin.

Fr. A ki to čini?

Jur. Oni, nebore, ki su pošaleni, ki dobro vidu, ono se zovu sveti poslanci.

Fr. Bog in dol dobro, al su spoznali ki ima pravo, a ki krivo.

* * *

Jur. Kamo goniš toga dugoušnjaka?

Fr. Samo do Kanfanara, jer tamo jako rado to blago jašu.

Jur. Ma je sirotina mršav.

Fr. E, Mikec i Jakec će ga bon potustit.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Duši su na ruke tajnika dra. M. Laginje još sliedeći prinosi: Prigodom objoda crkvenih pjevača 7. jenara t. g. u Baderni sabralo se za družbu for. 10·50. Darovali su po 1 for. gg.: Spinčić prof., Gorec župnik, Bratović Marko, Rukovac Mate, Rukovac Ivan, Burić Petar, Angelović Ivan, Banko Mate, Tivan Miho, Pastorčić Ivan. Po 50 nvč. g. Čobić Marko. Živila Baderna! — Gosp. Stipan Kramar sabrao je u Rakotolah for. 12·50, a darovali su sljedeći: Kramar Anton 2 for., Kramar Stipan sin Matije 2 for. 50 nvč. Po 1 for.: Kramar Mate Bandina, Pahović Mate pok. Ivana, Koraca Ivan pok. Ivana. Po 50 nvč.: Kramar Martin pok. Mate, Pahović Petar pok. Antona, Milić Šime pok. Ivana, Kramar Ivan pok. Miha, Koraca Fran pok. Grgura. Po 30 nvč.: Kramar Ivan pok. Mate, Kuzma Ivana, žena Antona. Po 20 nvč: Kuzma Šime pok. Antona, Starić Mate sin Matije, Kuzma Mate sin Matije. Po 15 nvč.: Kuzma Ivan sin Matije, Koraca Ivan sin Matije. Po 10 nvč.: Radoslav Ivan, Koraca Ivan Zvonar, Bajok Ivan, Kuraca Anton Marangun, Mačinić Marija. Po 50 nvč.: Dakarin Ivan pok. Stipana. Uz to piše Stipan Kramar ovako: Rakotolo, 7. jenara 1894.: Visokocienjeni gospodine! Evo mali darak što sam sabrao za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru prigodom nove godine kao dar dobre ruke i to od slogočih kmetova, i ujedno Vas molim, da činite tiskati u „Našu Slogu" doslovce što je svaki darovao. — Onda nabraja darovatelje, kako su gore poredani, i pozdravlja i oziva se poslušan. Evala Ti Stipano Kramaru; negleda se veličina dara, nego se gleda žarka ljubav narodna. Živile Rakotolo i sve što je naše!

Putem uredničtva „Diritto Croato" priposlali su: dr. Josip Pera, liečnik u Baru 3 for. dara, č. g. Ivan Vidas, kapelan u Senju 2 for. 50 nvč. sakupljenog dara, č. g. P. Ožegović iz Severina na Kupi 6 for. 95 nvč., sabranih prigodom crkvene svečanosti u župnom dvoru u Lukovdolu.

Isti voločastni gospodin piše, da rodoljubi očekuju viesti o djelovanju družtva, kaže da netreba čekati dok se bude moglo nove zgrade sidati, jer za sve potrebu neće nikada biti novca; savjetuje neka se uzme u najam kuće prilične i neka se dajo na gradja za podučavanje svećenikom. Sv

dobro misli, o kojih će uprava družbe zaufano u kratko progovoriti.

U istu svrhu darovao narodni zastupnik g. Dinko Šeparić 5 for., a g. Šime Hadun posjednik kod Zbandaja 5 for., i to prigodom sklopljene pogodbe za prodaju vina. Živili!

M. G. u Trstu darovao 1 krunu.

Veleč. g. Mihovil Sgombić, župnik u Pazarištu priposlao nam je 7 for., što je sabrao 6. t. m. na obiteljskoj zabavi kod g. Marka Milinkovića posjednika u Klanci. Živili darovatelji! Živio g. sabirač!

Gosp. Mate Simčić iz Klane priposlao nam je 4 for. sakupljeno od tamošnjih rodoljuba koledvača prigodom zdravice dičnim našim zastupnikom. Živili!

Gosp. Volk Josip iz Podgrada priposlao nam je for. 4·84, koje su darovali: g. Ivan Omahen povodom veselog dogodjaja for. 1·34; dobitak najboljih podgradskih tarokista 2 for., dražba svakinjinog drobiža for. 1·50. Živili!

Gosp. Niko Baffo priposlao nam je 3 for. sakupljeno u krčmi g. A. Spinčića kod Mihatić od gg. Fr. Mavrovića, J. Visentina, B. M., N. B., Dinka Spinčića, N. Dubrovića, V. Grgurina i F. Ferande. Živili!

Veleč. g. E. Gržetić iz Huma priposlao nam for. 2·75 i to for. 1·75 je sakupio u Pazinu kod „Jakova" od rodoljuba iz Zarečja, Grdoselа i motovunskih Novaka, a 1 for. darovao je sam. Živili!

Uprava „Narodnog Lista" u Zadru primila je: od vrlog Hrvata g. Luja Milića iz Slanoga kruna 32·40. Ovoj svoti doprinišu: Dn Marko Glunčić, župnik Lisca na ime svoje i puka svoje župe krunah 10, Lujo Milić za se i za svoja 3 sinčića 4, Don Niko Baća župnik Banića 2, Don Niko Kurelja župnik 2, Ivo Gjonero učitelj 2, Ivo Golušić trgovac 2, Andrija Mitrović 2, Frano Milić 2, Vicko Glunčić 1, Niko Stipančić 1, Antu Knežić 1, Miroslav Glunčić 1; S. Mihčić helera 80; L. Tripalo 80; A. Talenta 80. Skupa kruna 32 i 40 helera. — Nadalje od vrlog Hrvata g. Josipa Bakote iz Raba, primila ista, 41 krunu, koje je on sabrao dielom prigodom oprostne večere priredjene učitelju Pavlu Galzinji od nekoliko prijatelja pri polazku iz Raba, a dielom prigodom mladog ljeta. Darovaše u tu svetu svrhu: Ivan Galzinja 1 krunu i 50 helera, Anton Latus Ferrari 1, pop Jerko Grković 2 · 50 helera, Anton dr. Grković 2, Petar Dominis 1, Josip Tomašević 1, pop Ivan Volarić 2, Marija Pastrović 2, Bjelan Zuđenigo 1, pop Franjo Volarić 3, Rodoljub N. N. 1, Ivka Marković 3, Antun Kalođira 1 krunu i 50 helera, pop Mate Marašić 2, Ivan Tudorin 1, Krsto Marković 1 krunu i 50 helera, Hrvatović 1, Josip Bakota 2, Gaspar Bulković 1, Krsto Spalatin 1, Ivan Bolković 1, Pavao Galzinja 1, Ivan Tonsa 50 helera, Šimun Tonsa 50, Ivan Vidak 50, Pavao Tomljanović 50, Gričanin 60, Josip Kukulić 40. — Isti list primio iz Tiesna 5 kruna kao „dobru ruku" sa mlado ljeto, a darovaše po 1 krunu častna gospoda: Marijan Balić, Lovro Mazura, Šimo Alberguti i Niko Mazura. — Gosp. R. Katalinić Jeretov u Zadru, primio je od čestitog rodoljuba gospodina A. Buljana iz Sinja for. 6·68 sabranih pr godom imendana čestnog gospodina S. Perkovića i 3 for. od nekog istarskog Hrvata u Zadru. Gosp. Franjo Simčić obć. činovnik u Buzetu sabrao nedelju 14. t. m. medju rodoljubi u Štrpedu u krčmi g. Jakova Podreke for. 1·75 prigodom nazdravice gosp. načelniku Flegu i njegovim vriednim drugovom zastupnikom u Poreču. Živili sabiratelji i darovatelji!

G. dr. Franjo Rački. Iz Zagreba javljaju nam, da je tamo vrlo opasno obolio poznati hrvatski učenjak, povjestničar svietskoga glasa i bivši predsjednik jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti prosv. g. dr. Franjo Rački, kanonik prvostolne crkve u Zagrebu. Dne 11. t. m. bijaše bolestnik pravidjen sv. otajstvi, te je primio i papin blagoslov. Stanje njegovo bijaše zdvojno, a liečnici izgubiše skoro svaku nadu. Na sreću krenula je bolest sliedećeg dana na bolje, a od tada ide mu po malo svaki dan na bolje, te se nadamo, da će Svevišnji na životu uzdržati riedka učenjaka i rodoljuba hrvatskomu narodu, koji se s njim punim pravom dići i ponosi.

Zaručeni. Iz Djakova javljaju nam, da se je zaručio netjak našeg velezaslužnog prvaka prosv. g. dra. Dinka Vitezića, gosp. Ivo Vitezić, gospodarski činovnik, sa dražestnom gdjicom Emom Riemer iz Vinkovaca. Naše srdačne čestitke uz želju, da bi bilo sretne!

Izvješće pod naslovom „Irredentizam pred bečkim parlamentom" što smo ga pročitali priobćivati u sadnjem broju, i koje sadržaje vrlo obširan i krasan govor zastupnika prof. Vjek. Spinčića, prokinuli smo, jer bi se odviše rastegnulo, pošto je — kako rekosmo vrlo obširno. Medjutim upoznati ćemo naše čitatelje s tim prelepim govorom, izrečenim u sjednici carevinskoga vieća dne 15. decembra 1893. na drugi način.

§ 37. poslovnika istarskoga zemaljskoga sabora i prešan, preslog zast. Spinčića u sjednici dne 13. jenara 1893. Tomu je paragrafu naslov „prošni predlozi" (proposte d' urgenza), i glasi: *„Svaki zastupnik ima pravo zahtjevati, da se promjeni propisanu raspravu za pojedine predmete. Taj prešan predlog može se postaviti koli kad se priobći predmet, koj se ima raspravljati*, toli u svih sliedećih štadijih rasprave o njem. *Svaki prešan predlog raspravljati će se odmah*, a rasprava imat će se omedjasiti na samu prešnost.

Dopustive promjene su sliedeće:

a) *rasprava kojega posla u bud kojem štadiju, ako se taj nenalazi na dnevnom redu one sjednice*;

b) meritorna odluka o zakonskoj osnovi kod prvoga čitanja, bez da se istu uputi kojemu odboru;

c) odlučenje roka odboru, da izvjesti o predmetu, ili oslobodjenje istoga, da dade svoje mnienje pismeno

d) predlog k raspravi predmeta prije nego su prošle 24 ure poslie odnesenoga priobćenja.

Promjene pod a) i b), da uzmognu biti primljene, morat će imati dvie trećine glasova prisutnih zastupnika, dočim je za ostale dovoljna prosta nadpolovična većina".

Na temelju toga i tako glasećega paragrafa poslovnika istarskoga zemaljskoga sabora postavio je zast. prof. Spinčić, u ime svoje i svojih drugova, kao predsjednik hrvatsko-slovenskoga kluba, u sjednici 18. jenara 1894. istarskoga sabora, prošan predlog.

Imao je pravo postaviti ga, *kašto ima pravo postaviti ga* **svaki zastupnik.**

Zast. Spinčić postavio je dne 18. jenara 1894. u tom saboru prošan predlog, **kojega posao nije se nalazio na dnevnom redu te sjednice,** *čim je predsjednik priobćio drugi predmet*, koj se je imao u toj sjednici razpravljati, dakle doslovno po riečih poslovnika. Pravilnost toga kao da su uvidili i s. kr. vladin povjerenik u saboru i tajnik zemaljskoga odbora, s kojimi, čini se, se je saborski predsjednik o tom savjetovao. A priznao je tu pravilnost i sam predsjednik, kad je do preko polovice dozvolio da se predlog čita. Jedva sad, poslie pročitanja polovice predloga, pretrgav predlagatelja riečmi, da mu nemože dozvoliti prosliediti, zaboravio je pravilnik, postavio se je na stanovište protivno pravilniku. Rekao je, da nemože dozvoliti činiti izjavu, dočim se tu nije radilo o izjavi nego o prešnom predlogu. Pozivao je također predlagatelja, nek predlaže jezikom sabora, talijanskim jezikom, dočim pravilnik nit ikakav zakon *nepoznaje posebnoga jezika sabora*, već su jezici sabora svi oni, kojo govori pučanstvo Istre, a najpače *hrvatski jezik*, kojim govori većina pučanstva pokrajine Istre, i kojim je predlog bio postavljen.

Sav prizor, koji se je uslied pretrganja predlagatelja po predsjedniku odigrao, sakrivio je uslied toga sam predsjednik. povriediv pravilnik, kao i njegova i njegove većine nesnošnost prema hrvatskomu jeziku, prema svomu što nije talijansko.

Predsjednik sam, u suglasju s većinom, sakrivio je, da se po zast. Spinčiću postavljeni prešan predlog nije odmah razpravljao, kako to jasno saborski poslovnik propisuje.

Čuli smo, da je neki pravnik zastupnik rekao, da Spinčić ujedno s manjinom sabora nije imao formalno pravo, jer da je morao dati napisan predlog predsjedniku prije sjednice. Mi se nećudimo toj primjetbi, jer je taj pravnik-zastupnik novak kao zastupnik, pak mu nije saborski poslovnik poznat. On nije tu razlikovao *posebne predloge pojedinih zastupnikah* od *prešnih predloga*. „Posebni predlozi pojedinih zastupnika", zakonski ili o drugih odlukah, su predvidjeni u § 18. sabor. poslov., i to valja dati napisane sjednici. „Prošni predlozi" predvidjeni su u §. 37. poslovnika. Ti se mogu postaviti u svih slučajevih kako je u tom paragrafu rečeno, pače po slovu paragrafa izključeno je, da se jih dade prije sjednice predsjedniku.

Primetnulo se je također, da se nije dozvolilo prosliediti **čitati** predlog, da bi se mao naime postaviti ustmeno, a ne pismeno i čitati ga.

Proti toj primjetbi je opaziti prvo, da pravilnik no kaže, da li se imade predlog postaviti ustmeno ili pismeno, da se dakle može i ustmeno i pismeno; drugo, da je praksa, da se predlozi postavljaju pismeno, pače da predsjednik svaki put pozove predlagatelja, da napiše predlog, ako toga nije učinio, t. j. ako je predlog samo ustmeno postavio; treće, da je predsjednik sam dozvolio čitanje do preko polovice, dakle i faktično priznao, da se i prešan predlog može postaviti pismeno, odnosno, da se ga može pročitati. K tim razlogom, na temelju poslovnika, na temelju prakse, na temelju faktičnoga postupka predsjednikova kod jednoga diela predloga, *pridružuje se ovdje poseban razlog*, sadržan u samom prošnom predlogu, da naime zastupnikom hrvatskim i slovenskim u istarskom saboru nije moguće sudjelovati ustmeno kad rasprava, pošto stvari stoje onako, kako su u predlogu opisane.

Kod nesnošnosti i protivnosti hrvatskomu jeziku sa strane predsjednika i saborske većine, morao je taj predlog, mjesto u ruke saborskoga predsjednika, doći u ruke ministra predsjednika.

Što će ovaj učiniti na obranu prava i zakona, vidit ćemo. Hrvatski i slovenski zastupnici ne zahtjevaju ni više ni manje nego njim pravo i božji i pisani zakon daje, kao zastupnikom većine pučanstva zemlje, Hrvata i Slovenaca.

Nepravici i bezakonju morati će jednom biti kraj.

Koncert českog kvarteta u Trstu. Glasoviti českí kvartet priredjuje u subotu dne 20. t. mj. u kazalištu „Armonia" svoj prvi koncert u našem gradu. U tom kvartetu nalaze se umjetnici svietskoga glasa, kao primjerice profesor zemaljskoga konservatorija u Pragu g. Bohuš Vihan. Na programu biti će i skladba najglasovitijih slavenskih umjetnika, te očekujemo, da će naše obćinstvo mnogobrojno posjetiti taj koncert, da se naužije slavenske glazbe i da izkaže ljubav umjetnikom bratskoga nam českoga naroda.

Članom utemeljiteljem „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri" postao je veleč. gosp. Marko Mrakovčić kurat u Korniću (otok Krk) priposlav našem uredničtvu utemeljiteljnu svotu uz sliedeće radoljubno pismo: Uglodno uredničtvo! Želeći najbogatiji naprodak našoj hrvatskoj „Bratovšćini", koje smjer jest Bogu i pravim domaćim sinovom najmiliji i najugodniji, da naime ova naša tužna Istra pomoću iste vremenom dobije inteligenciju svoje krvi, čvrstog i nepokolebivog značaja. Hvaleći i prosleći blagoslov hvalevriednoj rečenoj ustanovi, prieko više hvaljenog uredničtva šaljem gori navedenoj „Bratovšćini" for. 25. da me upiše dilnom utemeljiteljem; zatim iz ovog zakutka za tri člana II. reda tri for., ukupno 28 for. Matej Mrakovčić, Anton Mrakovčić i Ivan Mrakovčić, seljaci na Korniću. Sa odličnim štovanjem i hrvatskog srca pozdravom: pop Marko Mrakovčić, kurat.

Naknadni izbori za zemaljski sabor u Poreču vršili su se u ponedjeljak dne 15. t. mj. u samom Poreču. Imalo se isabrati dva zastupnika iz kurije veleposjednika. Talijani, koji zapovjedaju neograničeno u toj kuriji, postaviše kao kandidate gg. dra. L. Rizzi-a, načelnika u Puli i Augustina Tomasi-a, načelnika u Motovunu, koji bijahu valjda jednoglasno izabrani, neimajuć protivnika.

Zemaljsko kulturno vieće obdržavalo je u utorak dne 16. t. mj. u Poreču svoju godišnju skupščinu, koja bijaše — kako doznajemo — osobito zanimiva, i o kojoj će nas valjda koji od prijatelja, koji prisustvovahu skupščini, o važnijih pitanjih izvjestiti.

Iz Medulina. Na 7 jenara t. g. držala je ovdješnja čitaonica svoju četvrtu redovitu glavnu skupščinu. Poslije pozdrava predsjednika gosp. Petra Lorenzina izvješćio je skupščinu gosp. Ant. Rajčić, koji blagajnik. Poslije nekoliko poprimljenih predloga, izabralo se novi odbor. Izabrani su sliedeći gospodi: Petar Lorenzin, predsjednik; Ant. Demarin, podpredsjednik; Ant. Rajčić, tajnik; Jakov Kirac, blagajnik; Ivan Grakalić i Josip Lorenzin članovi odbornici.

Poslije skupščine, koja se je u najvećem redu vršila, puzabavili su se gg. skupščinari sa više pozvanih gostova kod čaše vina u prijateljskom razgovoru. Dakako da je bilo tuj i raznih nazdravica. Tom prigodom sabrala se malena svotica u korist družtva sv. Cirila i Metoda za Istru.

Medulin je mjesto, koje jako krasno napreduje, a toga i čitaonica ide liepo napried, ali žaliti je, da nema dosta članova iz Ližnjana, koji je samo 1 kilometar odaljen od Medulina. Spomenuti mi je i to, da je veoma nezgodan broj učitelja i učenika prisustvovao skupščini, te bijaše osobito zanimivo, kako su skoro sami kmetovi raspravljali jako liepo, trezno i obiljno. Jedan član.

Iz Kastva pišu 12. t. m. Dobrovoljno vatrogasno družtvo u Kastvu obdržavati će glavnu godišnju skupščinu u nedjelju dne 14. t. m. pošto radi zla vremena nije se mogla obdržavati na dan sv. Trih kralja. Želi se, da u što većem broju dodju na istu članovi izvršujući i podupirajući, a i prijatelji vatrogastva.

Ovdje je velika zima, a i sniega napalo čak i po morskih obalah, koji reć bi, da će kasno izčeznuti. Naša bajna Opatija, u kojoj se nalazi Nj. Visost udova Stefanija, sva je biela. Cudne li ironije i šale. Na Božić brao sam ljubice, a danas grozna je zima i veliki požled. Bura, koja je ovo dano uprav biesnila, danas se utišala. Ovdješnja čitaonica priredjuje na Sebastijanju dno 20. t. m. svoju prvu mesopustnu veselicu. Bila u čast!

Zlo na vrhuncu. Pod tim naslovom razpravlja obširno na prvoj strani spljetski „Narod" u broju od 12. t. mj. o stanju u našem Primorju, o djelovanju istarskoga sabora, o vladinom komesaru Elueschegu, o neutrudivom i požrtvovnom radu naših zastupnika na carevinskom vieću, o namiestniku Rinaldini-u, o iredentizmu itd. Žalimo, što ne možemo o poznatih razloga taj krasni članak priobćiti našim čitateljem, jer je u njem istinito i temeljito prikazano i protumačeno nesnosno stanje Slavena u Istri, Trstu i na Goričkoj. Gosp. pisac se nada, da će se to stanje promjeniti možda i prije, nego li to tkogod očekuje, jer će valjda snažna ruka zahvatiti u . . . da izvede naše pokrajino na put državnih i narodnih interesa.

Hrvatska čitaonica u Kastvu poziva svoje članove i prijatelje družtva na zabavu, koja će biti u subotu dne 20. jenara t. g. u prostorijah „Narodnoga Doma" u Kastva sa sliedećim dnevnim redom: 1. Deklamacija: „Mučenici", spjev. Angust Harambašić. 2. Samospjev: „Ruža i ljubica", pjeva g. B. Dubrović uz pratnju glasovira po g. M. Grosmanou. 3. Igrokaz: „Što za ognjilo", veoma obljubljena igra kastavskog života. Napisao dr. M. L. 4. Mješani zbor: „Kastav-gradu", spjevao R. Katalinić, uglazbio V. Brajša. 5. Tombola. 6. Ples. — Ulaznina za osobu 1 for., za obitelj for. 1·50. Darovi primaju se sa zahvalnošću. — Početak u 8 sati na veče.

Hrvat. akad. liter. zabavno družtvo „Zastava" u Zagrebu priredjuje u sriedu 24. siečnja 1894. u svih prostorijah „Hrvatskoga Doma" koncert s plesom. Kod koncerta sudjelovati će gdjica Marija Gliverova, učenica Iv. pl. Zajca u narodnom zem. glazbenom zavodu, družtveni pjevački i tamburaški zbor i podpuni orkestar domaće pukovnije br. 53. Ulaznina za osobu 1 for, za obitelj for. 2·50, sjedalo na galeriji for. 1·50. Početak u 8 sati na veče.

Iz Suska pišu nam dne 12. jenara. Nemojte misliti, da su se amo povratili normalni odnošaji. Dok njekomu budo ovdje ležati pokućstvo, tišine neće biti, jer njekoji zaslepljenci misle, da će im se prorok povratiti, pa su svedj goropadni, a neredi ne prestaju. Ovdješnji Hrvati svedj su napadani od podkupljene fukara, a njekoji su čestovani u imanju. Ugledmomu mješčaninu Pičiniću Kovačić nepoznati zlikovac prošle sedmice posjeće 83 panja u najboljemu vinogradu. To je valjda dvadesoti put, što njekto takova čine gosp. Kovačiću. Dne 17. t. m. pako u noći opet nesnani delija probode veliko svinje čestitomu seljaku Marinu Čavliću. Za takove štete ne samo što se nije pronašlo zlikovce, nego nije nam poznato, da je politička oblast narodila bud kakovu istragu. A da vidite kako bi se sve uzkomešalo, da se radi o jednomu oštećenomu talijanašu! Je li istinito gospodo poginvari? . . . Jer su njekoji mladići na dan Božića pjevali carevku dakako hrvatski i uzkliknuli „živio", imaju sada da odgovaraju oblasti uslied Bog zna koje prijave sastavljene od namotnutoga nam „anoijana", koji je uz to mešetar, sudbeni izvšenik, očevidac mapa, trgovac i umirovljeni pučki učitelj. Nego mi ćemo Vam što prije poslati njeke podatke o postupanju prohvaljenoga mladuga čovjeka, koji je ipak dobio mirovinu, da može bolje vršiti druga zvanja i druge sanate; tad ćemo vidjeti, hoće li zemaljsko školsko vieće odnosno gospoda slavne „Junte" postupati prama njemu istom mjerom, kojom postupaju prama učiteljima hrvatsko narodnosti, koji ostaju vjerni svomu rodu. Strpljen-spašen.

Iz Buzeta pišu nam 15. t. m.: Pod konac prošle godine potužio se netko odavle u Vašem cienjenom listu „Naša Sloga" na razne ovdješnje oblasti, koje posvo mimo ilase čl. 19. državnih temeljnih zakonah, polag kojeg bismo imali biti svi jednaki u uživanju pravicah, osobito u pitanju jezikovnom u školi i u uredih.

Kao nov prilog k onoj pritužbi izvolite sabilježiti i sliedeći slučaj:

Dne 2. pr. mj. bijaše ispitan kod ovdašnjega o. kr. suda kao svjedok naš

posjednik I. F. Kad je dotični sudac htio, da njegovu izjavu ili ispovied zabilježi u zapisnik, zamolio ga je svjedok, da uzme u zapisnik njegovu izjavu u njegovom materinskom, t. j. hrvatskom jeziku, kako to zakon i razne naredbe propisuju. Nu uzaludna bijaše njegova opravdana molba, dotično zahtjev, jer ne ima na sudu nijednoga dnevničara ili pisara, koji bi znao sastaviti hrvatski zapisnik.

Tako se je svjedok morao zadovoljiti sliedećom opaskom suca istražitelja, stavljenom u zapisnik u talijanskom jeziku: **svjedok ne htjede podpisati zapisnika s razloga, jer taj nije sastavljen u njegovom materinskom t. j. hrvatskom jeziku.**

Uzdržajemo se od svakog tumačenja u tom slučaju, bojeći se, da Vam ne zaplijene list, nu toliko možemo kazati, da se za okolo 1000 Talijana ovoga sudbenoga kotara piše izključivo talijanski, dočim se za 16.000 Hrvata ne može sastaviti niti jednog hrvatskog zapisnika!

Doznajemo, da je prizivni sud u Trstu oduzeo sudcem pravo imenovanja sudbenih dnevničara ili pisara, pak se nadamo, da će se od sada strogo paziti, da se za hrvatske sudbene kotare i za kotare sa mješovitim pučanstvom postave kao dnevničari ili pisari samo one osobe, koje poznaju oba zemaljska jezika u govoru i pismu. Toliko zahtjeva zakon i pravica.

Iz Oprtaljščine pišu nam 12. t. mj.: Poznata ročenica, da tko kuca, tomu se otvara i tko traži, taj nadje, obistinila se opet jednom kod c. kr. poreznoga ureda u Motovunu. Kako po svoj zapadnoj Istri, tako je i kod nas u c. kr. uredih službeni jezik, bilo pisan bilo govoren, izključivo talijanski. Talijanašina ukorjenila se tako u političke, sudbene i porezne rede, kao da smo u čisto talijan. pokrajini.. Proti takovom stanju stvarih dužni su raditi i prosvjedovati ne samo naši narodni zastupnici, već i pojedinci, osobito sviestniji rodoljubi, koji sa spomenutimi uredi posla imadu. Nepravda ta mora se prije ili kasnije dokinuti, jer se ona protivi božjemu i pisanomu zakonu. Nu ako se težko podnaša tu nepravdu sa strane političkih i sudbenih ureda, mnogo teže je ona, kad nam ju nanašaju c. kr. porezni uredi. Ovi bo uredi imadu najviše posla sa prostim pukom, sa seljaci ili kmetovi, koji donašaju u c. kr. blagajne svoj težko zasluženi novčić, da plate cesarske, zemaljske ili občinske poreze i namete. Pa ipak niti ti uredi ne obće sa pukom u njegovom jeziku, bar pismeno ne, jer pismenoga jezika ne poznaju, niti imaju tiskanica u jeziku puka, u jeziku većine pučanstva naše pokrajine, u jeziku hrvatskom ili slovenskom. Proti tomu prituži se je on ravnateljstvo c. k. financije u Trstu naš dični rodoljub gosp. I. K., zahtjevajuć od istoga, da si nabavi c. kr. porezni ured u Motovunu i hrvatske tiskanice, dotično hrvatske porezne knjižice za hrvatski puk ovoga sudbenoga kotara. Slavno ravnateljstvo financije zadovoljilo je toj pritužbi, odnosno zahtjevu u toliko, što je priporučio c. kr. poreznomu uredu u Motovunu poreznih knjižica u njemačkom i hrvatskom jeziku. Tih knjižica može si od sada svatko nabaviti i to komad po 5 nvč. Dajuć to do znanja našemu puku u sudbenom kotaru motovunskom, sjećamo ujedno sve i svakoga, da zahtjevaju bilo od kojeg c. kr. ureda svoje narodno pravo t. j. da se govori u tih uredih jedino u jeziku puka, da se traži i zahtjeva od gospode činovnika, da dopisuju za pukom jedino u njegovom jeziku i da se prituže za sve moguće povrede prava i zakona u tom pogledu na više oblasti bilo političke, sudbene ili porezne. Upozorujemo ovom prigodom naše prijatelje i istomišljenike, da poduče puk, neka zahtjeva od poreznih ureda hrvatske, dotično slovenske uamire uviek i svuda, kad plati bilo samo novčić poreza ili drugog plaćila c. kr. poreznim uredom. Tko kuca, tomu se otvara, tko traži, taj nadje.

„Bratovščini hrvatskih ljudi u Istri" podarili su: g. Mate Simšić iz Klane 4 for., sakupljene od tamošnjih rodoljuba koledvača prigodom zdravice dičnim našim zastupnikom. Živili! — Gosp. Vjekoslav Vlah listonoša u Trstu 50 nvč. — M. G. Trst 1 krunu. — Za oprost od čestitanja podario je veleč. g. A. Benigar župeupravitelj u Alturi for. 1. Živili!

Prilog. Današnjemu listu dodasmo kao „Prilog" Cienik klpova svetaca, Inukratovih itd. g. Kristijana Malknechta iz Ulrich- Grödena u Tirolu.

Listnica uredničtva.

Gosp R. K. J. u Z. Stiglo u redu, upotriebit ćemo. Živili!
Gosp. J. P. drugi put. Zdravo sokole!

Podpisani preporučujo velečastnoj gg. svećenikom crkvenim upravam i slavnom občinstvu

Prave zajamčane pčelno-voščene

Svieće

voščane zavitke, svieće niže vrsti za postranu razsvietu crkava i pogreba. Kadilo lagrima, stien i stakla za viečno svietlo (kandilo).

Za valjanost svieća, koja nose protokolirano tvorničko znamenje, jamčim sa 100 for. il 200 kruna.

Nadajuć se mnogobrojnim naručbam, jamčim za točnu poslužbu po koliko je moguće nizkoj cieni.

Odličnim štovanjem

I. Kopač
sviećar
Solkanska cesta br. 9 u Gorici.

Odlikovan srebrnom kolajnom u Gorici god. 1891. 9—4

Preporučamo našim trgovcem sa vinom i krčmarom

„Istarsku vinarsku zadrugu"
u Puli (Istra)

koja imade u svojih skladištih raznih izvrstnih vrstih vina, a uz povoljne ciene. Kod iste imade izvrstna **refoška i biela muškata** u butiljama i to uz vrlo povoljne ciene.

DOMINIK LUŠIN
u Kopru

preporuča veliko svoje skladište raznovrstnog liesa, kano:
greda, daska, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.
Naručbe ovršava točno i po najnižoj cieni. 52—1

Poslie ukinuća tršć. proste luke
carine prosti
za Istru, Dalmaciju, Hrvatsku, Kranjsku, Koruško i Bosnu-Hercegovinu

nepromočljiva pokrivala
Luigi Zuculina u Trstu.

Tvornica nepromočljivih bielih i ornih pokrivala za vozove i tarnice (vagone), za robu na obalah, ladje. brodske zidjelice (boccaporte) i za polje; pokrivača za konje i plaštevah za kišu.

Skladišće 12—4
tkanine za jedrenjače, neprirediene za sedlare i tapetare, dvojnika (tralicci), jute za žaklje i omote; opasnikah, konopah i uzicah.

Zastupstvo i glavno skladišće
asfaltskih opeka
za kućne krovove, pojate, suše, staje itd.

Samotila [isolatori] za temelje
i kocke iz asfalta.

Radionica i prodaja zastavah.

Luigi Zuculin
u Trstu
via Ghega 2, kuća Brunner.

Štrcaljke i sumpornjače za trte
inžinira Zivica.
mlini i stiskalnice za vino,
sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebće za iste 12
dobiva se uvjek u skladištu tvrdke
Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Trstu.

Preporučamo adresu:
„Istarska vinarska zadruga"
u Puli (Istra),
koja je ovih dana započela poslovati.

I., Singerstrasse 15, **Dunaj.**

J. PSERHOFERIJA

lekarna „Zum goldenen Reichsapfel".

Kričistilne krogljice, proj imenovano **univerzalne krogljice**

zaslužijo to ime po vsej pravici, kajti v resnici je mnogo bolezni, pri katerih so te krogljice pokazalo svoj izvrsten učinek

Že več desetletij so te krogljice povsod razširjene in malo družin utegne se najti, v katerih bi pogrešali malo zaloge tega izvrstnega domačega sredstva

Vsi zdravniki so priporočali in priporočajo to krogljice kot domače sredstvo, posebno pa proti boleznim po **slabi prebavi** in **zabasanju.**

To krogljice stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nefrankovani pošiljatvi **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitak krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 80 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „I. Psarhoferjeve kričistilne krogljice" in pazi jo, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis **J. Psarhofer v rudečih** pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Psarhofera*, 1 posodica 40 nč., prosto pošiljatve 65 nč.
Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.
Amerik. mazilo za trganje, 1 posodica 1 gld. 20 nvč.
Prah proti potenju nog, 1 škatljica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.
Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., pošt. prosto 65 nč.
Življenska esenca (Praške kapljice) 1 steklenica 22 nč.
Angleški balzam, 1 steklenica 50 nč.
Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 55 nč., poštnine prosto 60 nč.
Tanokininska pomada *J. Psarhofera*, pospešuje rast las, 1 škatljica 2 gld.
Univerzalni plašter *prof. Steudela*, 1 posodica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.
Univerzalna čistilna sol *A. W. Bullrichs*, domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vseh avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno preskrbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanju po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej dopeslati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane porto dosti manj kakor po povzetju. 12—11

„BOG I HRVATI"
najveći hrvatski ilustrovani koledar
jest na prodaji u Tiskari Dolenc u Trstu
proširan po 50 nč.

Badava dobije svaki predplatnik 4 krasne slike u bojama.

Badava! **5000** otisaka

L broja novoga VII. tečaja najvećeg ilustrovanog lista

DOMI i SVIET

dotiskani su u knjižari LAV. HARTMANA (Kugli i Deutsch)

a šalje se svakomu tko doplatnicom zahtjeva

badava i franko.

Ovaj list sadržaje mnoštvo izabranih i vrlo zanimivih pripovjedaka hrvatskih pisaca, prevoda i mnogo umjetničko izradjenih slika.

Predplata: Za cielu godinu for. 6·—.
Za pol godine for. 3·—
Za četvrt godine for. 1·50
a šalje se poštanskom naputnicom

Knjižari LAV. HARTMANA
(Kugli i Deutsch)
Ilica 2 — ZAGREB — Ilica 2.

Za pol cieneu dobije svaki predplatnik „Dom i Svieta" krasni šaljivi i mnogimi slikami nakićeni list **„Zvekan"**, jer se „Dom i Svietom" skupa stoji samo 8 for. za cielu, 4 for za pol, 2 for. za četvrt godine

Prvi broj istoga šaljemo svakomu na zahtjev badava.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 4. **U Trstu 25. jenara 1894.** **Godina XXV.**

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana soj pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (asegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na sielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerne for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Evo počelo je naše djelovanje u god. 1894. a mi vršimo običnu svoju dužnost im, da pozivljemo sve naše čitatelje, a obnove predplatu za tekuću godinu. Nu na žalost našu imade još nogo nemarnih čitatelja, koji nisu aplatili lista niti za prošlu godinu. A što da rečemo od onih, koji nam duguju i za više godina predplatu? Ove, ako neprinuka na izplatu saviest, prisiliti će sudovi na njihovu štetu i ramotu. Naše redovito i uredno plaćajuće čitatelje molimo, da nam ostanu nadalje vjerni, da izvole poduprieti ovo jedino hrvatsko glasilo istarskoga uka obilnom i točnom predplatom, a uzmognemo i u buduće po najboljih ilah zadovoljiti težkim dužnostim novinarah.

Neimajuć mogućih zagovornika iti izvanrednih podpora, osloniti nam e je jedino na naše predplatnike. A ako je i najbolje, jer smo bar posve amostalni i neovisni.

List stoji na godinu for. 5 za mućnije, a za seljake for. 2; za pol godine polovicu gornjih ciena; izvan države poštarina k tomu.

Novce neka nam se šalje poštanskom nakaznicom, jer je tako najjeftinije. Molimo ujedno gg. dopisnike, da nas i u buduće podpomognu istinitimi dopisi, viestmi itd.

U Trstu, mjeseca jenara 1894.

Uprava „Naše Sloge“.

Gospodarske zadruge.

Naši čitatelji znaju, da po jedom pokrajinskom zakonu od godine 884. obstoji u Istri sa sjedištem u oreču „Zemaljsko gospodarstveno ili ulturno vieće“, a po pojedinih kotarih mogu se posjednici zemlje udruiti u družtva, kojim je ime „Kotarska ospodarska zadruga“. To bi sve imalo oditi do dobrog napredka u kmetskom ališ̆u budi naukom, budi izgledom, udi novčanimi pripomoći od onoga, o državna vlada i pokrajina dobace.

Talijani su uhitili zgodu, da se ostave na čelo takovih nekih zadruga; ako u Bujah, Kopru, Piranu, Lošinju, uli, Labinu, a na našu sramotu i u azinu.

Istini za volju treba nam priznati, da zadruge u Kopru i Bujah ošto rade i napreduju, jer ondje Talijani imaju kopačke ruke svoga svieta samih gradovih. Inače sve druge jihove gospodarske zadruge malo ili išta rade.

Naše zadruge, hrvatske ili slovenske, obstoje u Kastvu, Opatiji, Materiji, Dolini, Buzetu i Krku. Skoro e napreduju krasno i žele napredovati, ali im se meću na put svakovrske neprilike i zapreke.

Evo tomu jedan od tolikih primjera: Po pokrajinskom zakonu broj od godine 1886. idu u korist gospodarskim zadrugam sve one pristojbe, to pojedinci plate za lov i globe od tih i drugih poslova. One pristojbe moraju kotarska glavarstva svaka tri mjeseca priposlati zemaljskom odboru u Poreč, a on ih ima razdieliti medju gospodarske zadruge.

To je zakon potvrdjen od cesara i kralja. Saborska većina t. j. Talijani, videć kako bi naše zadruge dobro napred išle, a njihove nemarno, stvorila je godine 1889. odluku, da zemaljski odbor ili junta ne smije dieliti tih podpora, dokle zadruge neizkažu potanko, kamo ih troše, i da ih može uzdržati, dok se god zemaljskom odboru vidi shodno.

Zajedno su stvorili i vladi predložili zakone, koji bi tako odlučili. Cesar i kralj nije potvrdio tih zakona, i pravo je učinio da nije.

Ali što je Talijanom za to! Oni svejedno nisu htjeli dati novca od lovnih karata i globa. Gospodarska zadruga u Krku tužila je za to zemaljski odbor ili juntu kod carevinskoga suda, koji za takove razprave obstoji u Beču. Taj je sud sudio, da zemaljski odbor mora platiti te pristojbe, dapače i trošak pravde krčkoj zadrugi. Razprava se je vršila 8. jenara tek. god. Zadrugu je zastupao njezin predsjednik, naš dični rodoljub, dr. Dinko Vitezić, znamenito ime u našem narodnom pokretu u Istri. Neka Ti je, poštovani starče, i na tom čast i hvala od svega hrvatskoga i slovenskoga puka u Istri!

* * *

Dne 16. jenara tek. god. bila je u Poreču godišnja skupščina zemaljskoga gospodarstvenog vieća. Na tu skupščinu imaju pravo doći takodjer predsjednici gospodarskih zadruga i na njoj razpravljati i glasovati. Predsjednik je g. Campitelli, koji je ujedno zemaljski kapetan i predsjednik sabora. On bi mogao biti još u deset drugih zborova predsjednik, jer mu je Bog dao dar, da može govoriti kao na makinu, a uza to ništa ili malo dobra uraditi.

Od naših bili su tamo: dr. Dinko Vitezić za gospodarsku zadrugu u Krku, Viktor Tomičić za opatijsku, dr. M. Laginja za kastavsku, dr. M. Trinajstić za buzetsku, Romuald Zupančić za podgradsku.

Sjednica je bila vrlo burna. Dr. Vitezić iznesao je više pritužba proti postupku gospodarskog vieća prema njegovoj zadrugi. Naveo je dapače slučajeve, gdje su krivo brojili neke račune na štetu zad ge i to priznali, a ipak računa nepopravili! Prepor izmedju njega i Campitelli-a bio je vrlo žestok, dok dr. Vitezić najkasnije nije zavikuo kao mladić od 20 godina: *Ja ei tu nedam zabavljati od nikoga, ni Vi, gosp. predsjednike, ne imate mene ništa naučiti od dobra ponašanja; došao sam ovamo, da vršim svoje pravo, da iznesem pritužbe i želje i da tražim, neka se popravi, što je krivo.*

Dr. Laginja rekao je od prilike ovo: Možebit vam ovdje za posliednji put govorimo talijanski. Tako smo govorili uviek do sada, pak nas niste htjeli razumjeti ni naše pritužbe uslišati. Vi neradite po zakonu ni za korist naroda. Ako vaše zadruge ne napreduju, tomu mi nismo krivi, ali zato naše ne imaju trpiti. Nedajte onim, koje su mrtve, ali morate dati onim, koje pokazuju dobru volju. Evo vam u kratko primjera, kako postupate s nami:

Kastavska gospodarska zadruga ima 284 člana (Campitelli: 283. Dr. Laginja: Neka bude i 283, ja ću vam pustiti i za 281. Pokažite vašu jednu toliku!) Od svih tih članova bilo ih je do 28. novembra samo 16 u zaostatku sa godišnjom članarinom. Dakle vidite, da se narod zauzima za to. Ta zadruga priredila je odmah u svom početku izložbu goveda sa liepimi darovi. Potrošila je kakovih 370 forinti. Nikad joj u to ime niste dali pomoći. Ta zadruga poslala je u svoje vrieme na svoj trošak umnoga mladića u Bohinjsku dolinu, da se nauči, kako tamo sire. Ništa niste pomogli, premda Vam u izvješću stoji, da za takove nauke imate nepotrošenih par stotina forinti. Ta zadruga trsi se, da budi koliko odgoji dobrih samaca za oplemenjenje goveda. Ništa joj niste dali pomoći. Ta zadruga nabavila je 31 škropilnicu proti peronospori; posredovala je za porabu 3000 kilograma modre galice za škropljenje trsja ili loze u samoj jednoj godini; ima svoje malo lozište, odkud narodu dieli krepke vabce dobrih domaćih loza; učinila bi sto drugih koristnih stvari, a ipak takovoj zadrugi vi nećete da date niti pristojbe od lovnih karata, koje ju po zakonu idu. Vi nećete, da vršite zakone, koje je kralj potvrdio. To je sramota! Za lovne karte dali ste se tužiti i osuđjeni ste daleko u Beču, mjesto da blatno rublje doma perete. Gospodine predsjedniče, nije bilo pametno, kad ste Vi to mjesto preuzeli, jer Vi biste kao predsjednik gospodarstvenog vieća bili morali svečano opreti se onim zaključkom sabora; ali ste i u saboru i u junti predsjednik i član većine, koja je ono o lovnih kartah zaključila, pak ne možete sam proti sebi raditi. — Taj govor potresao je skupščinu.

Predsjednik se silno izpričavao, da će doznačiti zadrugam, što im ide, i da nije baš njegova želja bila primiti predsjedničtvo kulturnoga vieća i t. d.

Čim je svršen dnevni red, naglo je zatvorio skupščinu, da se još nebi razpravilo jedno pitanje, upravo sablaznivo, o čem ćemo drugom zgodom pisati.

Ministar Plener obećao je nedavno, da će vlada razpitati pritužbe iz Istre i Dalmacije i pomoći koliko bude mogla.

Vidit ćemo.

Iz carevinskoga vieća.

Već je tomu pun mjesec dana, što je svršilo zasjedati carevinsko vieće. Ipak se na njegovo djelovanje još vraćamo, jer bijaše u njem koje šta izrečeno, na što se do sad nismo mogli osvrnuti, a čim želimo barem u kratko upoznati naše čitatelje. Mislimo tu imenito na razpravu o privremenom proračunu, kod koje su govorili medju ostalimi zastupnici Klun, Ferjančić, Hohenwart, Gregorec, kao takodjer Laginja, Spinčić i Bartoli. Stalno nije još kod ijedne razprave toliko zastupnika iz južnih zemalja govorilo, koliko kod ove.

Kanonik Klun govorio je u ime slovenske skupine konservativnoga kluba, da označi njezino stanovište prema novoj vladi, i prema novomu ili bar obnovljenomu programu. U mnogih točkah može se program djelovanja nove vlade, koj je iznela u svojoj izjavi odobriti. Sve stranke su složne u požrtvovnosti za veličinu i jakost monarhije. Sve hoće, da se riše gospodarska, financijalna i socijalna pitanja. Tih pak se nemože rieši̇ti samo poboljšanjem materijalnoga stanja, nego i podignutjem čudorednih odnošaja. *Tu bi bila vlada eminentno katoličke monarhije morala jasnije govoriti*; ona se nebi bila imala žacati priznati i izreći, da je jedini spas ljudskoga družtva u naukah crkve. Može se odobriti takodjer „otvorenost i istinu“, koje da će se vlada držati, *al želiti bi bilo, da je dodala tomu dvojemu i* pravednost, *jer je „pravednost temelj kraljevstva“*, kako je napisano na vratih kraljevskoga dvora, i jer *„kraljevstva bez pravičnosti nisu ništa drugo nego grabeži“*, kako je rekao velik jedan crkveni otac. Odkad je ravnopravnost proglašena, kliču manji narodi za njom, jer je uza sve temeljne zakone države ne imaju, i jer su uza sve njihove borbe i težnje za ravnopravnostju *još uvick tamo, gdje bijahu prije 25 godina, dapače i na gorem, jer je ravnopravnost za nje samo formalna, a još niti ta ne materijalno provedena. Prvanja vlada bila ju je pri svojem nastupu godine 1879. svečano proglasila i obećala, ali nije uzdržala rieči. Ova vlada nije ravnopravnosti u svojoj izjavi niti obećala, i nas je to bolno dirnulo. Jer ako se je pod prvanjom uza sve obećanje prilično mačuhinski s nami postupalo, to je posve opravdana bojazan, da će pod ovom vladom sa provedbom ravnopravnosti šepati*, a nju moraju zahtjevati manji narodi, kojim je njihov obstoj u pogibelji. Klub konservativaca ne ima velikoga pouzdanja u vladu, on je izjavio, da stoji čvrsto na svojih načelih, imenito pako na načelu ravnopravnosti. Slovenci neće nikakve iznimke, nikakvih povlastica, nikakvih koncesijah, nego hoće pravo, koje ih po božjih i ljudskih zakonih ide. Mi nećemo ništa čim bi štetovale drugo narodnosti u svojih opravdanih zahtjevih; mi se držimo načela: što nećeš da drugi tobi učini, ne učini niti ti drugomu. Mi, n. pr. u kranjskom saboru, imamo uvjek obzira na Niemce, kojih ima u Kranjskoj jedva pet postotaka. Takvih ili sličnih obzira imali bi drugi na nas imati. Bez da se škodi Talijanom Primorja ili Niemcem Štajerske i Koruške, imalo bi se u tih zemljah urediti primjereno školstvo, imalo bi se slovenskom puku dati sredstva, da se u svojem jeziku izobrazi. Njemu imali bi uredovati činovnici, koji bi znali s njimi u njegovom jeziku ustmeno i pismeno obćiti. To sve moralo bi se učiniti puku, koji je bio uvjek zanet za prestolje Habsburga, koj je trpio i krv prolievao za cara i za monarhiju. Nas nemože zadovoljiti primjetba, da se ravnopravnost u izjavi o toga ne spominje, jer se ista sama sobom razumlje, a niti druga, da je ovo ministarstvo koalicione, jer se je ravnopravnost i prije razumievala pače i njezina provedba svečano obećala a ne ispunila, i jer bi upravo koalicione ministarstvo moralo zadovoljiti svim pod krunom Habsburga koalisanim narodom, i pokazati, da ima u monarhiji osim Niemaca i drugih naroda, koji imadu ista prava kao i oni. Mi ćemo glasovati za privremeni proračun

samo u predpostavi, da će vlada zadovoljiti pravednim zahtjevom svih naroda. No bude li toga mogla ili htjela, onda ćemo znati, što nam je učiniti.

Naši čitatelji neka sami sude ovaj govor i njegov zaključak. Mi pripominjemo samo to, da se je ovako govorilo i radilo sa strane slovenskih zastupnika 14 godina prema vladi, koja je bila obećala provedbu ravnopravnosti, da njoj se je svake godine glasovalo proračun u nadi, da će biti pravedna i slovenskom narodu, i da se ju je jedva onda odsudilo, kad je pala — i da će se po svoj prilici ovako raditi i postupati prema ovoj vladi, dok i ona pade.

(Konac sliedi.)

Pogled po svietu.

U Tratu dne 24. jenara 1893.

Austro-Ugarska. Ni ovaj put ne imamo osobitih viestih iz naše pole države. Pojedini sabori razpravljaju mirno i redovito, jedino o istarskom saboru ne može se to kazati.

U Pragu vodi se još uviek sudbena razprava proti članovom takozvane „Omladine“ koji složno izjavljaju, da to ne bijaše tajno družtvo i da nisu počinili nikakvih zločina.

U Ugarskoj raste danomice struja proti vladinim vjerozakonskim zakonskim osnovam. Od liberalne, dotično vladine stranke odpalo je radi tih osnovah više odličnih članova.

U hrvatskom saboru razpravlja se još uviek zemaljski proračun za tekuću godinu.

Srbija. U mladoj kraljevini ne mogu se nikako ustaliti zdravi i normalni odnošaji. Mnogobrojne političke stranke ruju jedna proti drugoj bez obzira, da li to diže ili podkapa ugled a možda i obstanak kraljevini. Ministarske krize jesu tamo na dnevnom redu. Ovih dana stiže iznenada viest, da je ministarstvo Gruićevo dalo ostavku, nu kao da to iznenadjenje ne bijaše dostatno, slieditи je moralo još veće, da dolazi naime u Biograd razkralj Milan. On se doista već nalazi u srbskoj priestolnici i to proti jasnom slovu ustava. Mladi kralj pozvao je oca u domovinu, da mu bude valjda pri ruci u težkih okolnostih, u kojih se sada nalazi, nu pita se, što će na to srbski narod, koji znade, da je tim kralj povriedio državne temeljne zakone. Kako najnovije viesti javljaju, imenovan je ministrom predsjednikom dosadanji diplomatički poslanik na austrijskom dvoru, g. Simić, pridržav si upravu financija i vanjske poslove.

Bugarska. Iz Sofije javljaju, da zahtjeva ruska vlada ponovno i odlučno od Bugarske ratnu odštetu, koju se je bila kneževina obvezala platiti Rusiji za oslobodjenje izpod turskoga jarma.

Rusija. Opet se pronosi glas, da traži Rusija morsku luku u sredozemnom moru, u kojoj bi držala stalno jedan dio svoje vojne mornarice. U tu svrhu da si kani prisvojiti poluotok Athos, na kojem se nalazi glasoviti samostan ruskih kaludjera.

Italija. Na otoku Siciliji pošlo je za rukom talijanskoj vladi što milom što silom uzpostaviti mir i red. Obsadno stanje ostaje i nadalje na otoku dok se preustroji javna uprava. Po najnovijih viestih nekani ministarstvo već sada sazvati parlamenta, kako bijaše to prije odlučeno, već da će čekati, dok se u čitavoj kraljevini uzpostavi red i dok bude moglo stupiti pred parlament sa gotovim financijalnim programom. Opozicijonalne novine navaljuju žestoko na vladu, što se ne ufa već sada stupiti sa svojim programom pred parlamenat.

Njemačka. Mladi cesar i stari knez Bismark reć bi, da će se ipak pomiriti. Nedavno bio je medju pozvanici na carskom dvoru i knežev sin grof Erbert Bismark, što se tumači tako, da je to prvi korak k izmirenju izmedju vladara i bivšega kancelara.

Luca i Mara.

L. Ala blaze voloskim siromahom, su manjko dobili lepega regala pred božićnimi blagdani.

M. Draga vi, ki vam je to na nos nabanderal, kakovi žlodeja širomahi?

L. Ter da j' arcidukesa podarovala najveći širomahi.

M. Joh ni tako ne. Ona je zrucila beci za širomahi, ma ču jih uzivalo gospo s mufi i kamufi, a neki pravi širomahi su ši nos otrli.

L. Ča j' temu tako, a pravica a šrce . . .?

M. Draga kuma, vise vaju kakov bičerin al preža, nego sve vase fandonije odi pravice ali šrca.

L. Da ni va ten kušćić politiki!

M. Nebin prišegla da ni.

* * *

L. Hajeva sad Miho u crikvu?

M. Kako ni prije tako ni sad; njemu je zato svejedno, ako je tamo Jerko ili Jeko, samo da je š njim, a crikva mu je devota briga.

L. Pa se ipak tako rado miša u stvari popovske.

M. Ter znaš, to je to sve po kanfanarsku.

Istri.

Istro draga, a po mlieku
Rodjo sladka mojoj djeci,
Budi vriedna, budi složna,
Pomogo ti Bog i svetci!

Svak se paši vjero snagom,
Svete službe starim pravom,
Gledaj, što je po rod bolje,
Mozgaj mozgom, umuj glavom.

Umuj glavom, a svoj svome
Srdcem cielim svud prevoli;
Nedaj mi se varat, mitit
Napastnikom svim odoli!

Uz to napried sjokni voljom,
Nogom skoči, rukom mani;
Jer tko smjesta no miče se,
Nazadan je, po zlu kani.

Čuvaj svoju čast, poštenje,
Ponosna mi, Istro, budi,
Nek i odsle tebi svicstnoj
Tebi složnoj sviet se čudi.

I. T.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila Metoda u Istri. Povjerenik Josip Grnaić, župnik u Bermu sakupio je za družbu 37 for. 60 nv., te ih poslao na ruke g. blagajniku, a darovali su sliedeća gospoda: Vesela družba for. 6·60, Bef Valentin, posjednik 60 nvč., Gölob Mate, posjednik 1 for., Rušac Mate, posjednik for. 1·50, Gortan Šime, posjednik 1 for., Martinčić Antun, posjednik 1 for., Gortan Josip, posjednik 1 for., Crkveni pjevači for. 3·50, Suran Josip, posjednik 20 nvč., Ladavac Fran, posjednik 50 nvč., Golob Josip, posjednik 50 nvč., Gortan Martin, posjednik 50 nov., si iz Bermu, Cotelj Ivan, kapelan u Kanfanaru 50 nvč., Župančić Ivan, kapelan u Pazinu 1 for., Kropek Stjepan, župnik u Starom Pazinu 1 for., O. Karlo Schöpf u Pazinu 1 for., Grašić Josip, župnik u Bermu 1 for., Berce Anton, župnik 5 for., Kajčiž Tomo, dekan 1 for., Ruzboršek Josip, dekan 3 forinta, Aljaž Jakob, župnik 3 for., Ažman Ivan, župnik 1 for., Turk August 1 for., Domšar Ivan, trgovac 1 for., svi iz Kranjske.

Gosp. Josip Bačić učitelj u Draguću priposlao nam je for. 8·40, sabranih prigodom odlazka veleč. g. Fráha Stefanutti-a iz Draguća u Paz, gdje je imenovan župnikom. U tu svrhu darovaše: gg. Fran Stefanutti 2 for., I. Kyačil iz Grinalde 2 for., I. Elsnic iz Draguća 2 for., I. Bačić iz Draguća 1 for., A. Rutar 50 novč., I. Stefanutti 50 nvč. i A. Šestan 40 nvč.

Gdična V. Soršić sabrala je za družbu for. 12 i to u Baški for. 5, a u Puli for. 7. Darovaše: gdja Marica Pajalić 1 for, g. Marko Pajalić 2 for., Mate Serdoč 1 for., gdja udova Bernečić, gdja Marija Soršić 2 for. Živila sabiratoljica, živili darovatelji!

„Nar. List“ primio je sa zahvalnošću, u zamjenu posjetnicâ prigodom mladog ljeta, za družbu S. S. Cirila i Metoda u Istri od P. N. gospodo: Niko plemića Jakšo načelnika na Visu 4 kruno, P. Montia občinskog tajnika na Visu 1, Dinko Dunda trgovca u Imotskom 6, D. Marijana Luetića župnika iz Župe 1, D. Nike Mimice župnika iz Rašćana 1, Anto Luetića pokojnog Marka iz Župe 1, D. Jurja Pavlinovića umirovljenog župnika u Rašćanam 1, Mato Pavlinovića glavara Rašćanâ 1, Rudolfa Franića posjednika iz Vrgorca 1, V. A. i A. G. što sakupiše u veselom sastanku u Druišu prigodom zabave na mlado ljeto 28.

Kako isti list javlja, primio je častni gospodin Katalnić R. Jeretov iz Makarske 135 kruna, koje su sabrali čestiti i vriedni Hrvati gospoda Klonimir Mileta i Antun Rančić za družbu S. Ćirila i Metoda u Istri, kao dar na mlado ljeto. Evo imena dičnih prinosnika: Občina Makarska kruna 20, Rančić Braća 6, Ševaljević Ivomarija 4, Rismondo braća 4, Mileta Klonimir 4, Stipandžija Krunoslav 3, Urlić Ivan 3, D.r Vranjican Ivan 2, Borić kan. Stipan 2, Rismondo Miho 2, Mitrović Lovro 2, Ivanišević pl. Josip 2, Alačević Nikola 2, Alačević Špiro 2, Staničić Ante mladji 2, Ribičić Nikola 2, Vuletić Marijan 2, Čurković Krsto 2, Čižek Ivan 2, Pavlinović Miho 2, Raffanelli Vjekoslav 2, Klarić Mate-Bogoslav 2, Čović-Plonković Pavao 2. N. N. 2, Karstulović Mate 2, Ivičević Petar 2, Muslavić Petar 2, Čulić Vice 2, Pekić Vjekoslav 2, Baškević Ivan 2, Baškević kan. Ivan 1, Majstrović pop Lovro 1·40, Brcsan Josip 1·20, X. Y. 1. Donelli Vjekoslav 1. Delić Stipo 1, Raffanelli Anto 1, Ivo Ivan 1. Janković August 1, Rabarović Marko 1, Alačević Frano 1, Ivanišević pl. Miran 1, Carević Ivan 1, Cornoretto-Atlić Josip 1, N. N. 1, Marinović Janko 1, Lalić Paško 1, Radić Ivan 1, Šimić Mate 1, Mrkušić Juraj 1, N. N. 1. Žarnić Antun 1, Mrduljaš Stipan 1, Vuković Ivomarija 1, Vrcan Ivan 1, Pavić Mate 1, Puharić Ivomarija 1, Zelić Mate 1, Novak Milan 1, Ivanišević plemić Josip Klomin filirâ 40, Gardun Ante 40. Rafanelović Petar 40, N. N. 20, Gojak Nikola kruna 2, Gojak Josip 1, Gojak Ante 1, Gojak Mate 1, Gojak Nikola Mihin 1. Andrijašević-Kačić Ante 1, Pradan Luka 1, Zelić Ante 1, Mravičić Kleme 1, Medić Iviša 1, Viskević Luka 1, Vilović Marin 1. Ukupno kruna 135.

Iz Kotora pišu „Crvenoj Hrvatskoj“ dne 10 t. mj.: Učeća mladež u Dobroti sliedeći u hrvatskom rodoljubiju primjer svojih predja, prigodom mladog ljeta sakupila je liepu svotu za družtvo Sv. Ćirila i Metoda u Istri, a darovaše sliedeća gospoda; gospoje: Regina Juričević krunu 1, Pave ud. Petričević kr. 1, gospojice: Jelka K. Dabčević kr. 1, Karlo B. Dabinović 40 helera, Joka M. Dobrilović 40 hel., Anjeza Dj. Milošević 40 hel., Milka Dj. Milošević 40 hel., Anjeza Dj. Radonićić 40 hel., Karmela K. Dabčević 40 hel., Marija A. Dabčević 40 hel., Angiolija A. Radonićić 20 hel., Marija A. Radimiri 20 hel., Marija I. Milošević 20 hel., Silvija B. Dabinović 20 hel. gospoda Luka Tripković 2 kr., Dum Ilija Andrić 2 kr., Dum Ivan Radimiri 2 kr., Filip Radonićić 2 kr., Pavo Radimiri 2 kr., Anto Kamenarović 2 kr., Mato Radimiri 1 kr., Gjuro Dobrilović kr. 1, Anto Radimiri 1 kr., Krsto Matović 1 kr., Josip Petričević 1 kr., Ivan Machor 1 kr., Krsto Nikičević 1 kr., Josip Oparenović 1 kr., Božo Milošević 1 kr., Ilko Dabčević 1 kr., Špiro Dabinović 1 kr., Josip Radonićić 1 kr., Marko Petričević 1 kr., Marko Kladović 1 kr., Luka Sablić 60 hel., Vjekoslav Radimiri 60 hel., Marko Kamenarović 60 hel., Vjekoslav Oparenović 60 hel., Špiro Kamenarović 40 hel., Aleksandar Radonićić 40 hel., Anton Milošević 40 hel. Njekoliko učenika 9 kr. 49 hel. Ukupno 45 kruna.

Imenovanja. Službeni list bečko vlado javlja, da je imenovalo Njeg. Veličanstvo cesar i kralj za budućih šest godina članove u zemaljsko školsko viedo za Istru i to gg.: Josipa Križmana, kanonika stolnoga kaptola u Trstu, viteza Babudera, ravnatelja gimnazije u Kopru, dra. Svidu, ravnatelja državne gimnazije u Puli i Markelja, ravnatelja učiteljišćaono u Kopru. Od novih članova je samo prečastni g. Križman, koji zamjenjuje častnio bivšega člana kanonika Clevu iz Pule.

Ministar trgovine grof Wurmbrand boravio je od subote do utorka u našem gradu, te je pregledao razna državna, zemaljska i privatna poduzetja, kao gradnju luke, skladišća, Lloydov arsenal, kolodvore, parobrode itd. U njegovom družtvu bijahu dva visoka činovnika istoga ministarstva. Ministar trgovine poduzeo je put amo, da se uvjeri o propadanju trgovine i obrta u našem gradu, te da država tomu zlu podporami i gradnjami doskoči. Ministru poklonile su se razne deputacije, a medju timi i zemaljski kapotan za Istru g. Campitelli, prisjednik Gambini i načelnik Pirana g. Fragiacomo.

Mladomisnici-glagoljaši. Iz Zadra javljaju nam, da bijahu tamo redjeni dne 14. t. m. dva trećoredca, glagoljaša i to veločastna gg. O. Pijo Dujmović i O. Jacinto Rušin, oba Istranina sa otoka Krka. Čestitamo vrlim našim suzemljakom glagoljašem!

† **Pasko Antun Kazali.** Dne 16 t. m. u 78 godini života preselilo se u „bolji život u Dubrovniku Antun Pasko Kazali. Za mladosti htjede se posvetiti pomorstvu nu u zadnjoj godini oboli od očijuh pa i malo da snsvim no oslepi. Poslie bolesti uvjeri se da za nj nije pomorstvo i uljeze u Biskupsko sjemenište u Dubrovniku; tu sa Vodopićem, Pulićem, Banom i Zglavom stade pjevati. Dovrśiv srednju školu, ode u sjemenište gdje je napisao dva romana, koji još nisu izdani, izpjevao je dosta pjesama, a jedna zbirka potječe čak iz god. 1837. Kao mladomisnik podje na župu u Oščjem. Tu u samoći izpjeva „Čoana“, op od dvadesot tisuća stihova. Ali župnikovanje nije bilo za pjesnika. Otišno u Zadar za uredbina vladinih novina. Ali slobodouman čovjek, kakav je bio Kazali, nije bilo moguće da služi ondanjem sustavu, te za kratko odstupi.

Iz Zadra podje na Rieku za nauiestnog učitelja na gimnaziji. Tu je nekoliko godina proživio i dosta zgoda i nezgoda doživio. Desni mu prijatelji bili dr. Starčević Ante i Kurelac, a prvoga je cienio u velike kao znanjnika i poštenjaka. Na Ricci je proveo Omira, sastavio slovnicu italijansku, spjevao Grobnik.

Dodija mu život na Ricci a on opet na župu u Šipan. Tu je proveo dosta godina u malome seocu. Ali sbog starosti dodija mu župa, te dobi mirovinu, i preseli se u Dubrovnik na Bonovivo, gdje umre.

Poznavao je hrvatski, talijanski, francezki, englezki i njemački jezik.

Kazali je bio Hrvat dušom i tielom. Vječni mu pokoj!

Izjava vladinog zastupnika na saboru u Poreču: U IV. sj dnici sabora dne 19. jenara izjavio je vladin zastupnik Elsechegg od prilike ovako: Odgovaram talijanski na interpelaciju zast. Jonka i drugova od godine 1892. u pogledu porabe hrvatskog i slovenskog jezika u saboru. Odgovaram talijanski, pozivajuć se podpuno na razlogo, navedene u očitovanju od decembra 1887., jer je to poslovni jezik sabora. Upiti, predlozi i drugo u hrvatkom i slovenskom jeziku primaju se i ustavno razpravljaju, bilježe se u zapisnik i vlada ove znade, što se reče i učini u saboru. Dalnje odredbe nemože učiniti. — Talijanska većina primila je tu izjavu silnim zadovoljstvom!

Od naših zastupnika bijahu samo dvojica prisutna, jer je ostale zapriečilo nevrieme, te no mogoše u Poreč na sjednicu, koko izviešćujemo na drugom mjestu. Spomenuta dvojica slušaše mirno taj odgovor na interpelaciju od god. 1892., na koju se nije pronašlo za vriedno i shodno do sada odgovoriti. Ovaj i ovakav odgovor značajan je svakako za naše okolnosti i za dobu, u kojoj bijaše izrečen.

Poznati trščanski koritar „Il Mattino“ javlja zlobno, da je manjina odabravanjem popratila odgovor vladina zastupnika, dočim svi ostali listovi obratno izvješćuju, t. j. da je **većina** odabravala. Koritaru naniške gospoda koriti, pak je objestan, nu neka znade, da su zastupnici manjine vidili i objestnijih koritara i onih, koji su im korita punili, pak je nestalo, Bogu hvala i jednih i drugih, a tako će . . . .

Zapljena. Rano izdanje „Edinosti“ od dne 20. t. mj. bijaše od državnog odvjetništva zaplienjeno radi uvodnog članka „Vračajmo im z isto mero“ i radi onoga diela političkoga pregleda, u kojem bijaše govora o adresi u dalmatinskom saboru podnešenoj od hrvatskoga kluba. Uredništvo će uložiti ćitak proti toj zapljeni.

Koncert češkoga kvarteta, obdržavan u ponedjeljak u kazalištu „Armonia“, uspio je sjajno. Kazalište bijaše srednje posje-

Niemaca, a vrlo malo od Talijana. Sve tršćanske novine pune su hvale o nedostiživoj igri čeških umjetnika.

Veliki ples „Del. podpornega društva“ izpao je poput svojih predšastnika, vrlo krasno. Občinstva našega sakupilo se u ogromnih prostorijah kazališta „Politeama Rossetti“ toliko, da je jedva moglo plesati. Ples su posjetili gg. zastupnici Jenko, Seršić i Spinčić, koji su u Trstu slučajno boravili. Od strane oblasti posjetili su ples dvorski savjetnik Krekich, rodarstveni ravnatelj Tschinko, savjetnik Bussich itd.

Za oprost od čestitanja podario je „Bratovščini hrvatski ljudi u Istri“ veleč. A. Benigar, župe upravitelj u Alturi 1 for. Istom namjerom podarili su društvu g. prof. Vjek. Spinčić 3 for. i g. Mijo Laginja, župnik u Veprincu 2 for. Živili!

Popravak. U zadnjem broju u uvodnom članku „Izjava-Predlog“ u drugom stupcu pod konac, gdje se govori, da je našim zastupnikom nemoguće sudjelovati kod razprava, izpušćena je rieč „*ustmeno*“ što ovim izpravljamo.

Putne nezgode naših zastupnika. U subotu dne 20 t. m. nadjoše se naši narodni zastupnici na istarskom saboru gg. Jenko, Mandić, Seršić i Spinčić u 6½ sati u jutro na parobrodu istarskoga družtva, da će istim iz Trsta u Poreč na saborsku sjednicu, koja se je obdržavala rečenoga dana. U opredieljeno vrieme počeo raditi stroj parobroda kao da odlazi iz luke. Pokus taj trajao dulje vremena a parobrod se i nemiče. Našim to napokon i dodijalo, pak stadoše jedan za drugim izlaziti iz sobe to popitivat sad jednoga sad drugoga mornara, zašto se neodlazi, čemu to zatezanje itd. Obratiše se naposled i na kapetana, koji im reče malo prije 8 sati, da se nikako nemože radi silne magle, koja da će biti na istarskoj obali još gušćom, ter da nezna da li će parobrod u obće iz Trsta niti krenuti.

Zastupnici naši na tu neugodnu viest uloviše svaki svoju prtljagu, pak bježe na obalu, odatle u kola, pak na kolodvor sv. Andrije, neb li stigli još ter državne željeznice, te istim do Pazina, a odavle kočijom u Poreč. Stignuv zasopljeni na kolodvor, doznaše tuj da je vlak upravo odjurio. Nepreosta im drugo, nego vratiti se u grad i predati se na milost i nemilost nemilog sudbini. Dogovorno brzojaviše u Poreč svomu drugu, te saborskomu predsjedništvu ob ovih putnih nezgodah, kakvih je jur bilo i biti će sve dotle, dok bude sabor zasjedao u nesretnom gnjezdu — Poreču, k kojemu se nemože po nevremenu zimi ni ljeti, ni po kopnu ni po moru.

Veliki posjed istarski izabrao je dne 16. jenara za zastupnike gg. Ludvika Rizzi-a, načelnika u Puli i Augustina Tomasi-a, načelnika u Motovunu, a to na mjesto odstupivših dra. Becich-a i dra. Scampicchio, ili pravo pišuć: Bečića i Skampića.

Glasilo zemaljskog odbora u Poreču srdi se prividno na tršćansku vladu, što je raspisala taj izbor u četiri jezika, njemački, talijanski, slovenski i hrvatski, što da vriedja samoljublje gospode birača. Na izbor su pristupila u svemu 23 birača, od kojih su imali nekoji toliko punomoći, da su svi skupa predali u svemu 47 glasova. Dakle, 23 birača takozvanog veleposjeda Istre izabrali su 2 zastupnika, dočim izabire 20—30 hiljada birača u izvanjskih občinah Istre jedva jedvice 2 zastupnika! Dodajmo tomu, da bira taj „veliki“ posjed u svemu pet zastupnika, pak će svatko veoma lahko i sam uviditi, kako je nepravedan postojeći izborni red u našoj Istri. Gradovi, veleposjed i trgovačka komora biraju 18 zastupnika a jedva da predstavljaju trećinu pučanstva Istre, dočim izvanjske občine — hrvatsko-slovenske — sa skoro dvie trećine pučanstva biraju samo 12 zastupnika. Dok postoji takav izborni red, dotle je lahko talijanskoj gospodi bacati pod noge zakon i pravice u dvorani sv. Frana u Poreču.

Da će položit mandat? Ordašnje novine donose viest, da će puljski načelnik g. dr. L. Rizzi, koji bijaše ovih dana izabran zastupnikom na zemaljskom saboru u Poreču, i koji zastupa sada istarske gradove na carevinskom vieću u Beču, položiti čast zastupnika u Beču — budo li ponovno izabran načelnikom grada i občine Pula. Neznamo u koliko je ta viest istinita, nu nešto vjerojatnosti ima na sebi, pošto ju je prvi turio u sviet poznati tršćanski „Ja$lar“, inače zvan „Il Mattino“, kojeg urednik često obija pragove žute kuće u Trstu i koji je u savezu i sa puljskimi „umjerenimi liberalci“, kao što je tobož i g. dr. Rizzi.

„Straniero“. „Straniero“ — tudjinac, naziva zast. dr. Costantini pasinskoga načelnika dra. Dukića u svojoj interpelaciji, koju je postavio i pročitao u sjednici dne 13. t. mj. u istarskom saboru, koju su i drugi zastupnici talijansko stranke podpisali, i kojoj su ti zastupnici povladjivali. Zastupnici manjine sabora, Hrvati i Slovenci — poznavajuć dra. Costantini-a i sve zastupnike većine i ciele njihove stranke, njihova načela, njehove namjere i težnje, njihov način postupka, njihovu cielu upravu i imenito občinsku, gdje oni upravljaju s jedne strane, i poznajuć občinsku upravu u Pazinu, znajuć kako je ta uprava upravo uzorna i što se sve proti njoj poduzimlje u prilog Talijanom — morali su se često silno sumjati kod čitanja te interpelacije. Kad su pak čuli, da se u interpelaciji nazivlje dra. Dukića tudjincem, onda se nisu mogli suzdržati od klicaja punih ironije i na stranku, kojoj pripada dr. Costantini i na one, koji ju podržavaju i podupiru.

Dr. Ante Dukić, rodjen u Kastvu u pokrajini, u Istri, odvjetnik i občinski načelnik u Pazinu, zastupnik u saboru pokrajine Istre, naziva se u tom saboru tudjincem — straniero!!

Kako ćeš da ironično ne kličeš?!

Možda se ima taj „tudjinac“, tako uzeti kao da je dr. Dukić rodjen u drugoj občini, a ne u pazinskoj? Al kad bi to bilo, tad bi, čini nam se, i dr. Costantini bio u pazinskoj občini tudjinac, jer je ili on ili bar njegov otac doseljenik u tu občinu. Al za njega nismo stalni. Stalni smo pako, da je dr. Martinolich rodjen u Lošinju, da stanuje u Trstu, dakle izvan pokrajine, pa nismo još čuli, da bi se ga u Istri tudjincem nazvalo. Stalni smo, da je dr. Stanich rodjen u Osoru i da stanuje u Puli, pak ne znamo, da bi ga kada niti u občini puljskoj niti u pokrajini Istri nazvalo tudjincem. Stalni smo, da je prisjednik dr. Gambini rodjen u Kopru, prisjednik dr. Cleva u Barbanu, zemaljski poglavar dr. Campitelli u Rovinju, da sva tu trojica stanuju u Poreču, pak ipak nismo nikad čuli, da bi se jih nazvalo tudjinci niti u porečkoj občini niti u pokrajini Istri.

Tudjinci su za gosp. dra. Costantinia i njegove drugove i njegovu stranku svi oni rodjeni u Istri, najpače u iztočnom dielu Istre, koji se čuto Hrvati, ono što su po Bogu i naravi, koji neće da budu Talijani, koji neće priznati, da je pokrajina Istra talijanska pokrajina.

Nauke istarskih i drugih nadri-historičara, nadri-geografa, nadri-etnografa, nadri-političara, da je naime Istra talijanska zemlja; nauke, koje se šire po knjigah, po novinah, u školah, pa dielomice i u crkvah; nauke, prema kojim se radi u uredih, i prema kojim je udešen cieli sadašnji upravni postupak u pokrajini Istri; nauke, po kojih Hrvati i Slovenci ne imaju prava obstanku u Istri, već se moraju potalijančiti; nauke, da su ti Hrvati i Slovenci tudjinci u pokrajini Istri — ozvanjaju već eto i u pokrajinskoj saborници. Daleko smo došli. — pod auspicijami oblasti!

I još imaju ljudi stranke dra. Costantini-a obraza govoriti nam Hrvatom i Slovencem, da smo nesnošljivi, da nije s nami pogovora! I još im se vjeruje, još se ih podržava, još se ih podupire svuda i u svako doba proti Hrvatom i Slovencem.

Doći će dan obračuna — mora doći — i nije, ne može biti daleko.

Konštituiranje občinskog zastupstva u Poreču. Občinsko Zastupstvo u Poreču konštituiralo se je dne 16 jenara, premda vrhovno upravno sudište još nije sudilo, jesu li izborne listine bilo zakonito sastavljene. — Izabran je načelnikom bivši načelnik t. j. odvjetnik Cancian, jer se drugi nitko nije htio primiti posla. Vladin zastupnik g. Elueghegg da je obećao podporu vlade.

Nakon tolikog natezanja imade dakle občina Poreč svoga načelnika. Javna je naime tajna, da se u Poreču nije hotio nitko prihvatiti načelnikova, jer se nalazi občinska uprava u najvećoj neredu, kao što se i pristoji „glavnomu“ gradu Istre, u kojoj teče sve u najboljem redu. Čast načelnika bijaše ponudjena izmedju ostalih, i sliedećim občinskim zastupnikom: Dr. Amoroso, Dr. Becich-u, Josipu Vergottini-u i bivšemu načelniku Cancini-u. Prva trojica odbiše to „častno“ breme odlučno. Jedan se izgovarao tim da ima svoga posla i da neće tudjeg svraba česati; drugi nehtjedo časti ako se neodpusti sve občinske činovnike i ako mu se nedozvoli, da temeljito preuštroji občinsku upravu ii neupravu; treći nehtjedo na čelo zastupstva, u kojem neima i zastupnika izvanjskog puka, dakle ogromne većine občinara itd. itd. Kad nije dakle nitko hotio, da oprti tudje grieho, podložio je opet svoja ledja g. Cancian koji će bremo nositi ii vući, kako budo znao i mogao.

Kanonik Pesante i slavenska liturgija. Poznati „prijatelj“ istarskih Slovena u obće, a napose njihovog crkvenog jezika, preč. g. kanonik Pesante javlja u goričkom „L'Eco del Litorale“, da je on sam poslao kardinalu Rampolli-u više izticaka svoje knjige: „La liturgia slava in Istria“, kojom nastoji pobiti povlastice istarskih Slavena na staroslavenski jezik u njihovih crkvah, te da je rečeni kardinal izručio sv. otcu jedan od tih knjiga, i da ga je radi toga sv. otac pohvalio itd. itd., a to sve javlja, da pobije glas, što no ga je bio prvi turio ovud na javnost jedan židovsko-talijanski listić u Trstu, da je naime biskup Flapp izručio sv. otcu rečenu knjigu kanonika Pesante-a.

Pročastni kanonik morao se je dakle oboriti na tršćanskoga židovčića, koji dieli s njim iste političke nazore, i koji je prvi priobćio spomenutu viest o knjigi, o biskupu Flapu itd., a ne hvatati one, koji su tu viest protiskali. Al da, on nije smio ni mogao udariti po židovu, jer to mu ne dopušća kršćanska ljubav.

„Narodnomu listu“ pisao je netko iz Trsta pod konac prošle godine sliedeće:

Koliko su naši neprijatelji vjere i narodnosti zmioni, evo vam primjera u tršćanskom listu „Il Mattino“, koji je na žalost razprostranjen u Dalmaciji, a podupirat od nekih katolika i Hrvata. U broju od 13. prošloga neki mu dopisnik iz Vina piše doslovce: „Certo canonico Buttignoni fu mandato dal vescovo di Trieste in Dalmazia onde studiare il rituale glagolito“. A zašto? „Perchè egli (biskup) ò intenzionato d' introdurre nelle chiese dei sobborghi di Trieste la messa in glagolito“. Pa sličnim lažima još dalje sliedi o kanoniku Buttignoni. Dosti je da znadete, da kanonik Buttignoni nikad odkad je živ, nije bio u Dalmaciji. Ali kanonik Buttignoni urednik je katoličkog časopisa „La Ricreazione“, a novom će godinom početi objelodanjivati i dnevni politički list u Trstu. Hinc irae! Ovaj će list braniti katoličke interese, a neće doista služiti talijanskoj propagandi. S toga „Mattino“ se boji, da koli u Trstu, toli u Dalmaciji izgubi mnogo pribrojnika. Treba ga dakle očrniti.

Iz Krnice pišu nam 18. t. mj.: Veleučeni gospodine uredniče! Nakon toliko vremena, što se nitko iz naše Krnice no oglasuje, evo mene, da Vam štogod javim, da se tako možda koja pogreška popravi.

Imademo, hvala Bogu, liepu crkvu, no toliko veliku, nu nije ni preveć mala za naš puk. U njoj nalazi se pet dosta liepih mramornih oltara. Zaštitnik te crkve je sv. Rok. Imade u njoj 14 vrlo krasnih slika (stajališta) križnoga puta, nu žalibože nije ih liepo vidjeti, jer su prahom i pavučinami prikriti. Ne ima kuta, ni stiene, gdje se nebi opazilo nečistoće, reć bi upravo da se za tu crkvu nebrinu, kao da ne ima kod nje sluge ni poglavara. Gosp. župnik je dobra duša, ali za našu narodnu prosvietu ne može se ugrijati, čega mu ne zamjeramo, jer je tudjinac i jer se boji talijanaške gospode, svećeničkog i svietskog stališa.

Naš se puk ovih dana vrlo uznemiruje, što je g. župnik dopustio jednom Labinčanu, koji u Krnici ni metra zemlje ne posjeduje, da namjesti u našoj crkvi klupu radi jedne same obobe svoje obitelji, koja dolazi u nju svakih 10 ili 15 dana po jedan put. Bilo je dosta naših kmetova, koji bi rado bili potrošili koju svotu, da mogu postaviti u crkvi bojom stolac, nu nu svaku njihovu prošnju reklo im se, da je crkva puna takvih klupa, i da no ima u njoj više prostora. Mi nismo nimalo jalni tomu g. iz Labina, što mu se je dozvolilo postaviti u crkvi klupu, ali nam je žao, što se to i drugim ne dopušća, koji su naši župljani i susobčinari.

Iz Malog Lošinja pišu nam dne 13. jenara o. g.: Jučer je konačno iz Sueka odputovao veleč. pop Ivan Žic na svoje mjesto u Dragu Bašćanaku. Ovom prigodom vidjelo se, da je talijanaštvu među čestitimi Hrvati znači pokvarenost. Taj odlazak pripravljao se je od tri dana; tolali letili su od kuće do kuće, da sakupe vojsku; čas odlazka promišljeno se je odabrao na 1 sat poslie podne u dan blagdana; ipak u tom času na obali bilo je sakupljeno možda do 100 (sto) osoba, najviše djece i ženskadije, od kojih njeke da bijahu veoma veselo. To je vrlo malo ako se pomisli, da ono mjesto broji 1700 duša. Mi se sada pitamo, gdje je ona toli razvikana popularnost, gdje ono 800 podpisatelja znamenite molbenice, koji su se svojevoljno podpisali, a ne mitom i varkom?

Mi Hrvati ne plaćemo za odlazkom veleč. popa I. Ž., jer kroz vrieme njegovoga boravka ondje, bijahu naši izvršeni svakojakim kušnjam. Neka mu Bog dade zdravlje i sreću, ali daleko mu od nas kuća, jer je naše u svem djelovanju gledao priečiti, što mu, hvala Bogu, slabo uspjelo. Mi se nadamo, da će se u Dragi Bašćanskoj obratiti na pravi put, jer onamo hrvatska sviest plamti živom i neugasivom vatrom. Bože daj!

Josonas bijaše vam javljeno, da je na Susku loza proobilato urodila. Komu i po čem da se proda vino uz neuretnu klauzulu i suprot lažljivim pismom, proturanim u sobičnе svrhe od kojekakovih mešetarića, da je ovdje svuda peronospora? Našao se je ipak poštenjak, te se obratio rodoljubnim vinotržcem gg. Markovini na Ricci-Novalja, koji na prijateljski poziv dodjoše na Susak, razvidiše i pogodiše — znate koliko? — blizu 4000 (četiri hiljade) hektolitara vina, plaćajući ga uz razmjerno znatnu cienu od 7 for. Ali jer se nisu obratili na talijanaške mešetariće, i jer se nisu sramili izticati, da su Hrvati, budu tamo ruglu izvrgnuti od podkupljena fukare, ali na tako gnjusni način, da to moram promučati radi ugleda vašega lista. Osim toga netko izmedju talijanaških mešetarčića imao je obraza javno spočitnuti g. Markovini, da zašto je došao na Susak ruzbit cienu vinu, kojega da se je moglo imati po 5½, do 6 for. Sad vidite, Sušćani, da imate prvake, koji traže vašu a ne njihovu korist?!

Sušćani su neizmjerno zahvalni rodoljubnoj braći Markovini, što su volikodušno olahkotili prodaju tamošnjega vina. Neka im Svemogući naplati sretnom trgovinom, mi im se ovim preporučamo za buduću jamatvu. Zahvalit jemo takodjer i onom poštenjaku, koji je braću Markovinu naputio na naše ljude i bez kojega oni nebi bili došli ovamo, kako upotovno javno izjaviše. Hoćemo li brzo dočekati, da na onoj obali bude u jedanput nanizano do 500 bačava, a da parobrodi do 7 puta juce izravno i naročito iz Rieke na Susak i obratno? Bože daj što prije, ali mogli bi i kasno biti, dok poznati mešetarčići radi osobnih interesa, jer ne dobivaju proviziju, dopuštaju, da gospoda trgovci, samo jer su Hrvati, budu uznemirivani i vriedjani. Ta i vrabci znadu, da se svi ovogodišnji kupovci vina imaju čim potužiti; ali mi se nadamo, da će oni znati razlikovati cio puk od šake mutikaša!

Iz voloskoga kotara pišu nam: Dne 15. t. mj. obdržavala se u Opatiji kotareka učiteljska konferenca pod predsjedanjem veleučenog gospodina kr. kot. školskog nadzornika Uršića. Prisustvovalo je kod iste do 53 što učitelja, što učiteljica. Bijaše prisutno i nješčo gospodo vjeroučitelja, koji su veoma pomnjivo pratili tek konference. Točke su se ozbiljno i trezno riešile, čemu je takodjer mnogo doprinielo blago i kolegijalno postupanje gospodina predsjednika. Glavna svrha ove konference bila je u ovo nenavadno doba, izbor učiteljskog zastupnika u kotarsko školsko vieće. Većinom glasova bje izabran vrli nadučitelj u Jelšanah, gosp. Ivan Makarović. Za članove zemaljske konference bijahu izabrana gg. August Rajčić i Ivan Nekerman, a bibliotekarom kotarske učiteljske knjižnice gospodin Vinko Rubeša.

Konferenca počastio je svojim posjetom poglaviti gosp. Fabiani, kotarski kapetan. Pozdraviv svoje učiteljstvo iskrenom rieči i bodreć ga na marljivi rad u svom težkom zvanju, zauze svoje mjesto, te je prisustvovao razpravljanju.

Iza svršene konferenca sakupi se učiteljstvo i ini gostovi u liepoj dvorani „Zore“ okolo stolova, gdje u skupnom objedu sprovedoše ostatak onog dana. Ovom prigodom izkitilo se vrlo zdravica pojedincem i družtvom, a nabrala se takodjer liepa svotica u dobrotvorne svrhe.

Kasno u noć razstade se družtvo u ljubavi i slogi, koja valja da čvrsto vuže sve učitelje, hoće li da blagonosno djeluju na dobrobit porjerena im narodnog pomladka.

Iz Cresa pišu nam 15. t. m.: Dne 8. t. mj. preminuo je naglo načelnik Petris. Pravilo je, da se o mrtvih no pripovieda ništa zle, kad se već ne može dobra. Petris je bio, kažu, ljuti Talijanaš. To će najbolje znati kazati Pomjanci u Istri. Ipak mi Hrvati no možemo se na Petrisa potužiti kao načelnika. Premda je dakle bio zagriženi Talijan, on nije proganjao u ovo kratko vrieme svojega načelničovanja nas Hrvata niti našega jezika, valjda opamećen s neuspjeha u Pomjanu! On je na-

stojao, da našu občinu, koju su prvašnji gospodari do grla zadužili, pridigne; ali se je našlo takovih u zastupstvu, koji su se protivili tomu njegovomu nastojanju ne iz načela niti iz osvjedočenja, već iz osobnih zadjevica. Recimo dakle iskreno, pokojni Petris bavio se je više gospodarstvom, nego li politikom, i tim si je u kratko stekao neko povjerenje i neku ljubav svih občinara. Mi smo osvjedočeni, da su svi prijašnji načelnici više mrzili i tlačili naš hrvatski puk, nego li je on.

* * *

Ovih dana naša potalijančena hrvatska gospoda imati će zabavu s plesom. Ulaznina 1 for. Sav čisti dohodak da je namienjen za podporu neke talijanske škole, koju kani ustrojiti neznatna „Lega" u nekom hrvatskom mjestu. Izrodi i izdajice svoga roda šalju Judin novac . . . Činovnici ne učestvuju.

* * *

Eto vam promjena u krčkoj biskupiji: Mnogoč. Ivan Damjanjević, upravitelj kurije u Puntikriža, premješten je u istom svojstvu u Čunski. Na njegovo mjesto došao je pop Ivo Kraljić, izloženi kapelan na Ilovika. Na Ilovik došao je pop Ivan Volarić, duhovni pomoćnik u Rabu. Mnogoč. pop Mate Maračić, upravitelj plovanije u Lunu na Pagu imenovan je upraviteljem plovanije u Supetarskoj na Rabu, a vrši službu i duh. pomoćnika u Rabu. U Lun došao je mč. pop Blaž Soldatić iz Čuneskoga. Častni g. Anton Žic upravitelj plovanije u Dragi bašćanskoj i pop Ivan Žic, upravitelj kurije na Susku, zamienili su si mjesta.

Književnost.

Ženitba Esada Kulovića, spjevao Osman beg Štafić. Prestampano iz „Prosvjeta". Zagreb, naklada tiskare A. Scholza 1893.

Izabrane ruske pripovijetke, preveo Mirko Divkov č. ravnatelj kr. gimnazije zagrebačke. U Zagrebu, knjižara dioničke tiskare 1893. Ciena 80 nvč.

Listnica uprave.

Gosp. H. M. Pazin. Onaj forint je samo za pol godine, jer list stoji i za soljake 2 for. na godinu.

Uplatili su za „Našu Slogu" od 1. t. mj. sliedeća gg.: D. O. E. Karlovac for. 2, Čitaonica Dolnice for. 1·50, P. V. Bakar for. 1·25, P. I. H. Belovar for. 5, V. P. Karlovac for. 2, V. dr. N. Senj for. 2·50, T. V. Karlovac for. 5, Zemaljski odbor Poreč for. 5, R. E. Komen for. 2·50, R. F. Brumsce for. 1, Čitaonica Starigrad for. 2·50, Z. V. Volosko for. 5, S. P. Malinska for. 2, N. O. H. Pazin for. 3, B. A. Pazin for. 80, N. J. Povir for. 5, S. P. Kanfanar for. 2·5-, Ž. N. Kaufanar for. 1, C. T. Krk for. 2, O. dr. A. Gorica for. 5, G. M. Modulin for. 2, F. P. Trst for. 5, Čitaonica Otočac for. 1·25. Čitaonica Jaska for. 2·50, Čitaonica L. Vila Gospić for. 1·25. M. M. Zagreb for. 5, P. S. Kozica for. 2, T. dr. D. Krk for. 10, K. S. St. Pazin for. 2·50, V. I. Vrh for. 15, S. S. Fošknlin for. 5, D. N, Brgud for. 2, P. P. Mitrovica for. 2·50, Čitaonica Pregrada for. 1·50, P. dr. J. Senj for. 10, D. dr. J. Križovci for. 5, M. A. Draškovec for. 2, Čitaonica Vel. Gorica for. 2·50 Čitaonica Požega for. 5, P. I. N. Varaždin for. 2·50, Čitaonica Ogulin for. 2·50, M. A. Žminj for. 1, J. I. Kopar for. 2, Čit. Omišalj for. 5, M. F. Kastav for. 5, Občina Kastav for. 10, N. dr. V. Zagreb for. 5, P. L. Ivanković for. 2, K. dr. V. Bač for. 5, P. I. Grižane for. 2.

(Sliedi.)

PILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednostnih papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	6- „	2½%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, kateri se nahajajo v okrogu, priposna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17. in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vrednostnih papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saas in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostnih, diviz, kakor tudi unovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na izročevne listine pogoji po dogovoru, z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem oursu.

Trst, 10. oktobra 1893. 2—24

Podpisani preporučuje velečastnoj gg. svećenikom crkvenim upravam i slavnom občinstvu

Prave zajamčene pčelno-voštćene

Svieće

voštćane zavitke, svieće nižo vrati za postranu razsvietu crkava i pogreba. Kadilo lagrima, stien i stakla na vićeno svietlo (kandilo).

Za valjanost svieća, koje nose protokolirano tvorničko znamenje, jamčim sa 100 for. il 200 kruna.

Nadajuć se mnogobrojnim naručbam, jamčim za točnu poslužbu po koliko je moguće nizkoj cieni.

Odličnim štovanjem

I. Kopač

svićar

Solkanska cesta br. 9 u Gorici.

Odlikovan srebrnom kolajnom u Gorici god. 1891. 3—4

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

proporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—2

DOMINIK LUŠIN

u Kopru

preporuča veliko svoje skladište raznovrstnog lieza, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj cieni. 24—2

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebóće za iste 3

dobiva se uvjek u skladišću tvrtke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Preporučamo adresu:

„Istarsha vinarska zadruga"

u Puli (Istra),

koja je ovih dana započela poslovati.

Poslie ukinuća tršć. proste luke carine prosti

za Istru, Dalmaciju, Hrvatsku, Kranjsku, Koruško i Bosnu-Hercegovinu

nepromočljiva pokrivala

Luigi Zuculina u Trstu.

Tvornica nepromočljivih bielih i crnih pokrivala za vozove i tarnice (vagone), za robu na obalah, ladje, brodske vidjelice (boccaporte) i za polje; pokrivača za konje i plaštevah za kišu.

Skladište 12—12

tkanine za jedrenjače, nepriredjene za sedlare i tapetare, dvojnika (traliccl), jute za žakljе i emote; opasnikah, konopah i uzicah.

Zastupstvo i glavno skladište asfaltskih opeka

za kućne krovove, pojate, suše, staje itd.

Samotila [isolatori] za temelje i kocke iz asfalta.

Radionica i prodaja zastavah.

Luigi Zuculin

u Trstu

via Ghega 2, kuća Brunner.

I., Singerstrasse 15, **Dunaj.** **J. PSERHOFERJA** lekarna „Zum goldenen Reichsapfel".

Kričistilne krogljice, prej imenovane **univerzalne krogljice**

zaslužijo to ime po vsej pravici, kajti v resnici je mnogo boleznij, pri katerih so te krogljice pokazale svoj izvrsten učinek

Že več desetletij so te krogljice povsod razširjene in malo družin utegne se najti, v katerih bi pogrešali malo zalogo tega izvrstnega domačega sredstva.

Vsi zdravniki so priporočali in priporočajo te krogljice kot domače sredstvo, posebno pa proti boleznim po **slabi prebavi in zabasanju.**

To krogljice stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri notranjem pošiljatvi **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porta, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „I. Pserhoferjeve kričistilne krogljice" in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis **J. Pserhofer v rudečih** pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera*, 1 posodica 40 nč., prosto poštnine 65 nč.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Amerik. maziło za trganje, 1 posodica 1 gld. 20 nvč.

Prah proti potenju nog, 1 škatljica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.

Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.

Življenska esenca (Praške kapljice) 1 steklenica 22 nč.

Angleški balzam, 1 steklenica 50 nč.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 nč., poštnine prosto 50 nč.

Tanokininska pomada *J. Pserhofera, prof. Steudela*, 1 posodica 2 gld.

Univerzalni plašter *A.W. Bullricha*, 1 posodica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.

Univerzalna čistilna sol *A.W. Bullricha*, domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki se bilo po vsih avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno preskrbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane porto dosti manj kakor po povzetju. 12—6

„BOG I HRVATI"

največi hrvatski ilustrovani koledar

jest na prodaji u Tiskari Dolenc u Trstu

broširan po 50 nč.

Badava dobije svaki predplatnik 4 krasne slike u bojama.

Badava! **5000** otisaka

1. broja novoga VII. tečaja najvećega ilustrovanog lista

DOM I SVIET

dotiskani su

u knjižari LAV. HARTMANA

(Kugli 1 Deutsch)

a šalje se svakomu tko dopisnicom zahtjeva

badava i franko.

Ovaj list sadržaje mnoštvo izabranih i vrlo zanimivih pripovjedaka hrvatskih pisaca, prevoda i mnogo umjetničko izradjenih slika.

Predplata: Za cielu godinu for. 6·—.
Za pol godine for. 3·—
Za četvrt godine for 1·50
a šalje se poštanskom saputnicom

Knjižari LAV. HARTMANA

(Kugli 1 Deutsch)

Ilica 2 — ŽAGREB — Ilica 2.

Za pol ciene dobije svaki predplatnik „Dom i Svieta" krasni šaljivi i mnogimi slikami nakićeni list **„Zvekan"**, jer se „Dom i Svietom" skupa stoji samo 8 for. za cielu, 4 for. za pol, 2 for. za četvrt godine

Prvi broj istoga šaljemo svakomu na zahtjev badava.

Odgovorni urednik Mate Mandić. Tiskara Dolenc.

Broj 5. U Trstu 1. febrara 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 30 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbu sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Imo, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nobilitegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za soljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 3½ i 2 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Br. 632.

Proglas.

Polag jednodušne odluke, koju je učinio visoki zabor pokrajine Istre u sjednici od 27. jenara 1894., obustavlja se do nove odluke otjerivanje glavnice, renta, interesa skalarnih i zateznih kao tako i ovršnih troškova, koje još duguju dužnici razoretne istarske zaklade ili ezonera.

„Zemaljski odbor za Istru"

Poreč, 28. jenara 1894.

Izjava vlade*)

ogledom na porabu hrvatskoga i slovenskoga jezika u saboru.

Vladin komisar u sjednici od 20. jenara 1894. pročitao je sliedeću izjavu:

Visoki sabore!

Pozivajuć se na moju izjavu u saborskoj sjednici od dne 15. decembra 1887. obzirom na način, kojim se od strane vlade odgovara na upite, upravljene na istu u hrvatskom jeziku, čast mi je odgovoriti *sporazumno sa previetlim* g. zemaljskim kapetanom, koliko sliedi na upit zastupnika Jenka i drugova od dne 13. septembra 1892. koji glasi: *Što kani poduzeti vlada u stanju porabe hrvatskoga i slovenskoga jezika u zemaljskom saboru Istre.*

Upite, podnešene u jednom ili drugom od ovih jezika, prima se u *autentični zapisnik* zemaljskoga sabora; ako su upravljeni na vladu, odstupa se ih vladinomu komisaru, koji odgovara na iste poslije potrebitih izvida, kao što to dokazuje ovaj slučaj i mnogi drugi do sada; ako su upravljeni zemaljskomu odboru, izručа ih zemaljski kapetan istomu odboru na daljnje izvide, *te se ima držati, da takodjer odgovor dobiti* (per cui è ritenersi, che riceveranno pure risposta).

Zemaljski kapetan prima predloge, podnesene u hrvatskom ili slovenskom jeziku u smislu § 35. zemaljskoga pravilnika, te se brine za daljnju razpravu istih.

Vladine predloge, pošto su upravljeni na čitav sabor, nipošto pojedinim zastupnikom, podnaša se u istom jeziku, u kojem obavlja sabor svoje poslove. (Bene! Bravo! na klupah većine).

Što se tiče načina, kojim se odgovara na upite, upravljene na vladu u slavenskom jeziku, pozivljem se na razloženu izjavu od dne 15. decembra 1887. jur prije navedenu.

Uslied do sada rečenoga, pružaju autentični zapisnici saborskih sjednica gestih o upitih i dotičnih odgovorih,

*) Vidi izvješće IV. sjednice u današnjem broju. Op. ured.

o predlozih u smislu § 35. zemaljskoga pravilnika i naravski o saborskih zaključcih; sve to dolazi dakle do znanja vlade, koja je u ostalom obaviešćena takodjer po izvještajih njezina zastupnika o sadržaju govora, izrečenih u slavenskom jeziku.

Vlada nije u stanju, da poduzme dalnjih utjecaja u ovo pitanje i to obzirom na ustanove §§ 11. i 40. zemaljskoga pravilnika, polag kojih upravlja saborskimi razpravami zemaljski kapetan i sabor odlučuje o načinu priobćivanja. (Bravo! Bene! na klupah većine).

Desetina je pala.

Tako možemo, hvala Bogu, uzkliknuti, jer smo u duši osvjedočeni, da na ono, što je sabor u Poreču jednodušno rekao: *da*, cesarska vlada neće reći: *ne*!

Proglas, koji donašamo na čelu našeg lista, vrši odluku, koju je istarski sabor prihvatio u svojoj sjednici od subote 27. jenara 1894.

I većina saborska, to jest talijanski zastupnici osvjedočili su se konačno, da ono pusto „ezonero", ona ljuta rana našega kmetskoga stališa nesmije dalje obstojati.

A tako su naši zastupnici već 9 pustih godina govorili i vapili i dokazivali, da je to krivica, da je grieh držati i nadalje one odnošaje.

Posledni, najkorenitiji predlog, što su ga naši učinili u saboru, bio je predlog zastupnika dra. Laginje i drugova, postavljen dne 26. oktobra 1889. U kratko oni su tada predlagali ovako: Država nas duži 416.000 for. Neka nam ona odpusti to, a mi brišimo za uviek što ima narod dati u ime ezonera!

Što su naši onda predlagali, to je evo prošle subote prihvaćeno. Glasovale su za predlog obe stranke kao jedan čovjek, i kad je konačna odluka stvorena, naši udarišć u pljesak i odobravanje, a i talijanskim zastupnikom bilo je viditi očito veselje na licu. Kamo sreće, da se je poslušalo naše zastupnike već pred pet šest godina, i da se je onda stvorila takova odluka! Koliki troškovi, koliki jadi, kolike suze bi se bile prištedilo već do danas.

Nu što je bilo, bilo je! Zaboravimo na muke i na ono, što je plaćeno, a budimo veseli, da se je ovako koncu primaklo.

Za sada dakle obustavljeno je svako utjerivanje ezonera. Našim kmetom, koji su ga imali, preporučamo, da se ne daju zavaravati od nikoga. Za sada nitko nije dužan ništa platiti; račun ima mirovati sve dok se zastupnici sakupe u Beču na divan. Tamo će sjegurno cesarska vlada predložiti zakon, da se Istri oprosti, što duguje od desetine, a stalni smo, da će zakon biti primljen, jer će ga vlada moći dobro obrazložiti, i jer su naši zastupnici jur ponovno iztumačili na besjede i na pismo, kolika je šteta narodu i pokrajini od onih zastanaka. Kada zakon bude potvrdjen od Njegovoga Veličanstva cesara i kralja, onda će biti sve gotovo i moći ćemo uzkliknuti radostno, da je Istri, a navlastito kmetskomu stališ, skinuto breme od 400 tisuća forinti, da su prištedjeni mnogi puti, mnoge muke i mnogi troškovi!

Subotnja sjednica sabora znamenita je, jer se pokazalo, koliko bi dobra mogle učiniti obe stranke združene, kad bi se Talijani htjeli odreći svoje prevlasti na toliko, da spoznaju jednaku pravicu za naš hrvatski jezik, kako mi spoznajemo za njihov. Može biti, da i do toga spoznanja dodju, mi jim želimo, jer bi i njihovomu puku bilo bolje.

Za nas je proglas o ezoneru tim veseliji, jer je Providnost Božja odlučila, da ga napiše baš onaj, koji se je najviše mučio okolo proučavanja tolikih računa težkih i zapletenih od 30 i više godina, a to je naš narodni zastupnik g. dr. Laginja. Čestitamo narodu onako srdačno, kako se je zastupniku g. Laginji onaj dan naradovao poslje sjednice u Poreču njegov drug zast. g. Spinčić u ime svoje i svih drugih, kad su za objedu u družtvu jednoga narodnoga prvaka iz Poreštine podigli čašu vina u liepo ime Božje i za gospodsko zdravlje ciele družine!

Istarski sabor.

V. zasjedanje.

(IV. sjednica dne 20. jenara 1894.)

Prisutni: predsjednik Dr. M. Campitelli i 20 zastupnika; vladin komesar Al. v. Eluschegg.

Predsjednik otvori sjednicu u 10½ sati; zapisnik zadnje sjednice odobri se bez primjetbe.

Novoizabrani zastupnik Rizzi polaže svečanu obećanje.

Predsjednik javlja, da se je konstituirao željeznički odbor izabrav predsjednikom dr. Amorosa, podpredsjednikom dr. Veniera, tajnikom dr. Bartoli-a.

Isti javlja, da su se ispričali zastupnici Seršić, Jenko, Mandić i Spinčić, što nemogoše radi novremena k sjednici.

Zast. Martinolich dobio je dopust za 4 dana.

Predsjednik javlja, da su stigle razne molbe, utok, spomenica, te zakonska osnova zastupnika Costantini-a, kojom se mienjaju ustanove občinskoga izbornoga reda od dne 10. julija 1863. br. 18., koju se izručа političko-gospodarskomu odboru.

Na to dobi rieč vladin komesar, da odgovori na interpelaciju zastup. Jenka i drugova, stavljenu u sjednici dne 18. septembra god. 1892. obzirom na porabu hrvatskoga i slovenskoga jezika u zemaljskom saboru. (Taj odgovor donašamo doslovno u prvodu na prvom mjestu).

Zatim prešlo se na dnevni red.

Za političko-gospodarski odbor izvješćuje zast. Vergottini o molbi delegacije III. skupšćine austrijskih tehnika i arhitekta, da se diplomiranim tehnikom i arhitektom priznade izborno pravo, te predlaže, da sabor tu molbu vladi toplo proporuči.

Kod glavne razprave govore zastupnici Gambini, Costantini te izvještitelj.

Zastupnici Laginja i Dukić izjaviše, da neće glasovati. Prihvaćen bi za tim predlog odbora.

Novoizabrani zastupnik Tomasi polaže svečano obećanje.

U ime istoga odbora izvješćuje zast. Costantini, te predlaže, da se predje na dnevni red preko utoka L. Comissa proti odluci zemalj. odbora od dne 25. marča 1893.

Predlog je prihvaćen bez rasprave.

U ime istoga odbora izvješćuje zast. Vergottini o zakonskoj osnovi, koju predlaže zem. odbor o promjeni § 110. zak. 30. decembra 1869. štatuta grada Rovinja (o pobiranju nameta).

Većina prihvaća osnovu bez rasprave u sva tri čitanja.

Kod III. točke dnevnoga reda, t. j. izvješće financijalnoga odbora ob organizaciji ureda zem. kreditnoga zavoda, predloži zastupnik Stanich, a većina predlog prihvati, da se razprava o tom predmetu prenese na koju od budućih sjednica.

U ime financijalnoga odbora izvješćuje zast. Lius i predlaže:

a) da se neusliši molbu udove Privitelli-a za povišenje mirovine;

b) da se podieli za trogodišće kćeri iste podpora od 50 for. godišnjih;

c) da se odobri zaključak zem. odbora, kojim bijaše dopitana podpora od 367 fr. 50 nvč. za jednu godinu Jeleni i Emiliji Sussa iz Poreča;

d) da se dade Jeleni i Emiliji Sussa za trogodišće svakoj po for. 183·75 na godinu.

Sve te predloge prihvati većina bez rasprave.

U ime školskoga odbora izvješćuje zast. Babuder sa predlogom:

a) da se odobri obračun zem. školske zaklade za god. 1892. sa prihodom od for. 167.758·98, sa jednakim izdatkom i viškom od for. 1956·98;

b) da se odobri obračun obće mirovinske zaklade učitelja pučkih škola Istre za god. 1892. sa prihodom od for. 30.028·97 i sa izdatkom od for. 26.668·77½ i sa viškom od 3360·20.

Oba predloga prihvaća većina bez rasprave.

Isti izvješćuje u ime istog odbora o molbah za podpore, povišenje mirovine itd. te predlaže:

a) da se neusliši molbu učiteljice A. Crivelli za povišenje mirovine;

b) isto o molbi A. Talento;

c) isto o molbi O. Casa;

d) isto o molbi C. ud. Udovissich za podporu;

e) da se izruči molbu G. Tessra zem. odboru na uredovnu porabu.

Svi ti predlozi bijahu od većine bez rasprave prihvaćeni.

Za tim dobi rieč vladin komesar A. Eluschegg, da odgovori na sliedeće interpelacije:

Na interpelaciju zastupnika Jenka i drugova, stavljenu u sjednici od dne 19. septembra 1892. o potrebitih popravih na cesti Trst-Rieka, i to obzirom na nevolju pušanstva i na javni promet. Vladin zastupnik reče, da odgovara po višem nalogu; da je namjestničtvo uvidilo, kako bi se Podgrad bolje spojio sa postajom Herpelje kad bi se obašlo strmce u Tublah i Obrovom; sa postajom u Šapljanah, da se nedade bolje spojit radi prevelikih troškova, al da je inače dobro spojen sa postajom u Trnovom, a veća sela na jugu Podgrada, da mogu na željezniću preko Brguda. Cesta Trst-Rieka, da služi samo mjestnim potrebam. Strmce u Tublah i Obrovom, da se nije moglo popraviti iz redovitih sredstava; a kad je vlada god. 1890 te popravke izvesti htjela, morala je od toga odustati, jer da su radnici tražili previsoke dnevnice.

God. 1893. da je pružilo ministarstvo

usljed nevolje občinam Podgrad i Jelšano 6000 for. za popravak ceste Trst Rieka i tim bijaše omogućen popravak strmaca u Tublah i u Obrovom, te povrh toga popravak ceste iz Postojno, tičuće kud sela Rupe cestu rječku.

Na interpelaciju zastupnika Mandića i drugova, stavljenu u sjednici dne 30. marča 1892. na c. kr. vladu u poslu imenovanja občinskih župana ili delegata u političkih kotarih Pula i Poreč, odgovara isti zastupnik za sve u interpelaciji navedene slučajeve, da se vlada nemože pačati u autonomne poslove občinskih predstojnika, koji imadu po zakonu pravo imenovati župane, i da je naravski, da si načelnik izabere u pojedinih mjestih za župane pouzdane i odane osobe. (Po tomu neima se dakle občinski načelnik obnzirati na želju puka niti na sposobnost osobe, koju imenuje županom, već jedino na to, da mu bude ta osoba odana i za nj pouzdana!)

Saborska većina pozdravila je taj odgovor vladina komesara m: Bene! Bravo! a kako i nebi!?

Iza toga izvješćuje daljo zast. Babuder i predlaže:

f) da se dade i za buduće tri godine podpora od 30 for. Mariji Baico;

g) da se dade podpora od 50 for. godišnjih Lauri Gandusio za godinu 1893—1895;

h) da se dade za tri godine podpora od for. 86·66 godišnjih siroti Buffolini Viktoru;

i) da se dade sestram Josipi i Filomeni Tribusson 30 for. podpore svakoj za buduće trogodišće;

j) isto Eminiji Golob u iznosu od 50 for.;

k) isto Mariji ud. Bosardo za sina Putra u iznosu od 50 for.

l) da se dade putem milosti udovi učitelja Grahli-a i kćerki godišnjih 245 for. mirovine;

m) da se povisi za ⅓ mirovina učitelju J. Riolfatti;

n) da se povisi na 300 for. mirovina udovi učitelja B. Bartscha. I ovi predlozi bijahu svi bez razprave prihvaćeni.

Pošto bijaše tim izcrpljen dnevni red, dižo predsjednik u 12½ sati sjednicu sa izjavom, da će zastupnikom priobćiti dnevni red i dan buduće sjednice.

Iz carevinskoga vieća.

(Konac).

(č) Dr. Ferjančić reče, da velik broj govornika kuže, da stojimo pred izvanrednimi odnošaji, pred novom vladom i *novim programom*. On progovara *kao član jedne ako i malene skupine zastupnika*, da precizuje svoje stanovište. *U posliednje doba bili smo u marazmu*. Iz njega trgla nas je predjašnja vlada sa izbornim redom, radi kojega je i pala i dala mjesta novoj vladi. *Već sastav te vlade je takav, da ne može u nas nikakva pouzdanja pobuditi*. Ona da proizlazi iz trijuh straneka, a u istinu samo iz dvijuh, jer treća (konservativna) nije zastupana novimi ministri, i ona se nalazi u razsulu. S njom nije baš zadovoljna niti druga stranka (poljska); s njom je zadovoljna samo jedna stranka — ljevica. Još veće varanje samoga sebe jest, ako se govori o koaliciji, kad u njoj 10 milijuna Slovena nije zastupano. *Program vlade može nas još manje k sebi privući*. Mi možemo biti uza nju u gospodarskih, u financijalnih, u pravosudnih pitanjih, al nemožemo biti za izborni red, koji je navjestila i koji da će se temeljiti na skupinah po interesih; mi smo bili uprav radi toga i proti izbornom redu prvanje vlade. *Još veći uzrok, s kojega ne možemo biti uz vladin program*, je ona njegova točka, da moraju sva velika politička pitanja mirovati. Takovo veliko pitanje je *vjerska škola* (o njoj govornik ništa ne govori), takovo veliko pitanje, koje se osobito nas tiče, *je narodno pitanje. Možemo li mi Slovenci, Jugoslaveni, u obće Slaveni, a i Rumunji, mirovati, dok obstoji čl. 19. temeljnih državnih zakona i dok se zapostavljaju sve nenjemačke narodnosti? Možemo li mi dopustiti, da miruje, ma i samo za koje vrieme, to narodno, to veliko političko pitanje?! Ne nikad!* To mirovanje može zadovoljiti samo jednu stranku, Niemce ljevičare. Oni se i zadovoljavaju predpostavom, *da se štiti njihovo narodno i političko posjedovno stanje*. Što to znači, to znadu najbolje Slaveni, osobito Slovenci: a mi Jugoslaveni, i posebice Slovenci ne možemo pri tom mirovati. Poznato je, kako se svake godine tužimo, i biti će prilike, da svoje pritužbe obširnije u drugoj prigodi razložimo. Dovoljno je ovdje samo neke stvari navesti. Tršćanski Slovenci boro se već preko 10 godina za slovensko školo. Slično i gorički Slovenci. Borbe koruških Slovenaca za slovensko školu iznašaju se u ovoj kući već takodjer 10 godina, a sve to gora sredstva se nalazi, kako da se ustanovljenje istih zapriječi. U Celju bi se morale ustrojiti na gimnaziji paralelke, da se odstrani krivda, koju se nanaša slovenskim roditeljem i učenikom tim, da ovi moraju polaziti bar jednu godinu pripravnicu, da se uzmognu naučiti njemački, te polaziti gimnaziju. Bivši ministar Gautsch obećao je 1891. ustrojenje slovenskih i talijanskih paralelka na goričkoj gimnaziji, ali proti tomu da je ustao namjestnik Rinaldini. Krivica, koja se je nanieła Slovencem dignutjem gimnazije u Kranju još nije odstranjena. (Neki slovenski zastupnik da je kriv, što se je dignula. Op. urod.) U uredih u Primorju vlada talijanski i njemački jezik, u Koruškoj i Štajerskoj njemački. Porotnici gorički su skoro isključivo Talijani, ne znajući slovenskoga jezika. U Koruškoj nastupio je stopo celovskoga kotarskoga glavara velikovački glavar. Oni zahtjevaju od slovenskih občina i školskih vieća, da slovenskim dopisom i zapisnikom prilažu njemačke provode. Oni usiljuju njemački jezik globami i zatvori. U najnovije doba dušao je u Krško u Kranjskoj kotarski glavar, ne poznajući slovenskoga jezika. Uz te okolnosti ne možemo na ino, a da ne izrazimo svoje sažaljenje, da je sve to stvari pregledao ili u sebi ugušio inače velecienjeni državnik, koji je toli znatno sudjelovao kod sastava koalicije, kojeg šilje u ovu kuću već 20 godina slovenski narod, i koji je mislio, da ćemo se sa svim *konservatizmom* zadovoljiti. Mi Slovenci ne imamo šta dobra konservirati. Prošlost je za nas veriga nepravda. Pri rečenom programu vlade nismo mogli niti časa čuniti, a da ne izadjemo iz parlamentarnoga saveza, koji podupiro vladu, da se ne bude niti pridinjalo, da politiku vlade podupiremo. *Neki Slovenci ostali su u tom savezu, al kako smo upravo čuli, njih vode ista načela, kao i nas, luči nas samo taktika*. Oni u ostalom, da nisu ostali za to, da dobiju *„koncesija“*, nego da zaprieče njemačko-liberalnu vladu. Pri svom tom može govornik, u ime svojih klubskih drugova, izjaviti, da će glasovati za provizorni proračun. Čine to s toga, jer smatraju nuždnim dezvoliti vladi pobiranje poreza, da uzmogne državu dalje voditi, i s toga, što neuzmatraju izključnim, da će vlada, držeć se zakona, zadovoljiti pravednim zahtjevom Slovenaca. Ako se prevare u svojoj nadi, tad će jih vlada naći u borbi na strani ostalih Slavena. Bit će tamo, gdje ne dolsta po *svojem* broju, nego po broju Slavena, koje zastupaju, dolsze na tezulju. Uvidit će se, da ova država nemože riešiti svojih drugih zadaća, dok nebudu slavenski narodi ravnopravni ne samo na papiru nego i u istini.

Na ovaj govor opažamo, da se dr. Ferjančić s klubskimi drugovi nerazlikuje nit *taktikom* od kan. Kluna i njegovih drugova, nego da su u *dvih taborih*, koji jednako postupaju. A pošto je govorio i u ime svojih klubskih drugova, nemožemo, a da neopazimo, da je govorio o *Slavenih*, o *Jugoslavenih*, i o *Slovencih*, i da nije niti jednom spomenuo *Hrvata*. Opažamo takodjer, da je spomenuo *moravzmus*, u kojem se je nalazio i parlament i vlada, koju je on i njegovi drugovi podupirali dok nije pala, i da je njega i njegova drugove bilo silno razdražilo kad se je slično izrazio godinu dana prije dr. Laginja. Iztičemo takodjer protimbu izmed početka i svršetka govora. Na početku veli, da nemože nit sastav vlade nit njega program pobuditi nikakva pouzdanja u njem nit u njegovih drugovih, da je jur izrečeno, što se imade razumjevati pod mirovanjem svih političkih pitanja i navadja krivice, koje se Slovencem (samo Slovencem) dogadjaju. Na svrsi veli, da nije izključena nada, da će vlada zadovoljiti opravdanim i zakonitim zahtjevom Slovenaca. Nedokazuje ničim te nade; veli to samo za to, da opravda svoje i svojih drugova glasovanje za privremeni proračun. To je stara, sad već petnaestgodišnja *taktika*, jednaka onoj [illegible] godina kanonika Kluna i njegovih drugova, koja nas je dovela u ono stanje, ili u njem pustile, u kojem se nalazimo. Razlike izmed Ferjančića i Kluna i njihovih drugara prama vladi neima dakle nikakve. Razlika obstoji samo u tom, da se hoće prvi s drugovi prikazati u nekom drugom ruhu, dočim je svojoj cielokupnosti nije sliep, ma koliko se pojedinaca dalo zasliepiti novim ruhom.

Pogled po svietu.

U Trstu dne 31. jenara 1894.

Austro-Ugarska. Djelovanje svih pokrajinskih saborah nadaljuje se. Živahnih je razpravah osobito u dalmatinskom saboru, gdje su zastupnici hrvatski podnesli više predlogah i upitah. Predsjednik sabora je ovih danah za jedne razprave oduzeo ponovno riec zastupniku Biankiniu, ali mu je sabor — na koga se je pozvao — dozvolio dalje govoriti. Srbski zastupnici u saboru druže sa italijanaškimi, što na žalost moramo priobćiti, jer italijanske novine hvale u zviezde te srbske zastupnike. — O istarskom saboru priobćujemo potanje medju domaćimi viesti. — Dočim se drugi sabori bave većinom gospodarskimi i administrativnimi poslovi.

Razprava proti članovom družtva „Omladina“ još traje, a koliko se do sada moglo razabrati, no ima dokazni materijal nikakve vriednosti, već se je dapače većinom izkazalo analogno sa obtuženici, koji tvrde, da su bili zapeljani po ljudih, koji su stajali sa redarstvom u tjesnom odnošaju.

Srbija. Zadnji put javili smo, da je kralj imenovao novo ministarstvo, koje se je danas popunilo. Ministrom financijah imenovan je Mijatović, a ministrom prosvjete Nežić. Red u toj državi do sadu nije bio poremećen, ali bi se moglo štogod dogoditi, jer vlada velika napetost izmedju naroda i vlade.

Bugarska. Princu Koburgu rodio se je sin, koji je dobio ime Boris i velike naslove. Slavlje se slavi u Sofiji, koji grad je u svečanostnom ruhu.

Rusija. Ruski car obolio je opasno na bronkitisu, a pišu, da je dobio i upalu dolnjega dieła plućah. Današnji izvještaj saobćuje, da je nekoliko sata spavao i zdravlje nešto na bolje krenulo, no da je još uvjek u opasnosti.

Italija. U ovoj kraljevini nisu se još duhovi pomirili, ako se i je pomoćju vojske ugušila pobuna naroda. U Carrari pronašli su tajnu tvornicu oružja, koju su dali odmah zatvoriti. — Sveti otac misio je 28. jenara te je toj misi prisustvovalo oko 12.000 duša. Misa trajala je skoro 2 sata, jer je sv. otcu služilo više kardinala.

Njemačka. Cesar Vilim i knez Bismark pomirili su se. To je izazvalo veliko zadovoljstvo po čitavom njemačkom carstvu. Bismark posjetio je cara u Berlinu, gdje je bio veoma svečano dočekan i pozdravljen. Misli se, da će cesar još mjeseca febrara vratiti Bismarku posjet.

Francezka. Odbor za preporuku pomilovanja na smrt odsudjenih odlučio je u stvari anarhiste Vaillanta, da se odbije njegova prošnja za pomilovanje. Pišu, da je Vaillant bolležljiv. Jučer ga je posjetila kćerka, dočim nisu k njemu pripustili njegovu ljubovcu.

Junaku bez lica.

Hrvatom sam bio,
Odkad pamtit znadem
I Hrvat ću biti
Doklen u grob padem!

Još ti mogu reći,
Brajno, mirne duši,
Ja no mienjam barjak,
Kako vjetar puše!

Što u srcu ćutim
To mi čitaš s lica,
Strašivica nicsam
Niti kukavica!

I ako mi divsko
Nije uprav tielo,
Junak sam po žaru
Srce mi je vrelo!

Neka još mi znade
Tvoja zavist žuta:
Ja kô Hrvat pravi
Ne mičem se s puta!

R. Katalinić Jeretov.

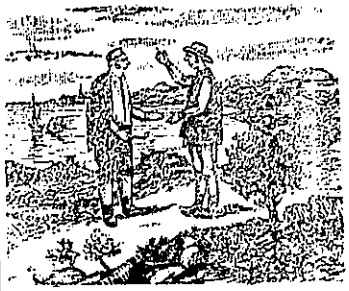

Franina i Jurina

Jur. Već davna mi niš nepovidaš od Labinskih Legaši. Kako je tamo?

Fr. Varo su imali ovih dana veliki ples na korist Lege, jer da je ona od veće koristi nego družtva sv. Ivana. Za poći na ples je platija svaki po jedan fiorin.

Jur. Bolje bi bilo, da su si nikoji soli kupili za neslanu kašicu nojisti.

Fr. Ma da je šala bila jako lipo nakićena i posvuda na zidu, da su visili veliki špiglji.

Jur. Češ vidit da drugi put neće špiglje obisiti, jer kad su se pogledali, su vidili niki da imaju duga uha i kratku pamet.

Fr. Ki zna jeli si Kapobalo vidija praznu tikvu i dvorlaste nogo?

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila Metoda u Istri. Društvenom blagajniku stigoše nadalje sliedeći iznosi: Povjerenik Mirko Jelušić u Kastvu poslao 49 for. 10 kr. Uplatiše godišnju članarinu od 1 for.: Jelušić Mirko, Kastav, Jelušić Ernesta, rodj. Mohorić, Dukić Ante, učitelj, Dukić Frane, trgovac, Dukić Ante, posjednik, Šepić Mate, učitelj, Petrak Josip, kapelan, Kastav, Jelušić Ljudevit, trgovac, Kastav, Širola Anton, Bernaši, drvotržac, Turak Ante, župnik-dekan, Kastav. — Darovaše: Jelušić Mirko, Jelušić Ernesta rodj. Mohorić, Šepić Mate svaki po 1 for. Gospodjice Zorica Jurinac i Emica Grosman u Kastvu 4 for. mjesto vienca na grob prijateljice pok. Nikice Karlovaris. Gdjica Ljubica Jelušić sakupila na zabavi „dobrovoljnog vatrogasnog družtva u Kastvu“ dne 26. novembra 1893. na predlog g. Matkovića učitelja iz bakarske Drage 6 for. 42 nvč. U gostioni Vjek. Sinčića kod Matuljah sakupljeno prigodom odlazka g. dra. M. Laginje dne 3. decembra 1893. for. 2·62. Gdja. Ernesta Jelušić iz Kastva sakupila u hrv. čitaonici kod Mihotići prigodom prijateljske večere medju članovi i gostovi iste čitaonice kod zdravice izrečenog gosp. prof. Matu Mandiću uredniku „N. Sloge“ 20 for., Turak Ante Dekan 2 for., ukupno 38·10. Odbilo se od ove svote for. 8·30 za izplatu 9 komada „Hrv. početnica“ odposlatih kmetu Mati Ružiću iz Vabrige kod Tara (kotar Poreč). Dr. M. Crnadak šilje 10 for. kano V. rok utem. svote. Uprava „Narodnih Novina“ Zagreb šilje for. 16·80. Poslaše g. Dragutin Vukovac kr. kot. upravitelj u Slunju for. 9 sabranih prigodom zabave za siromašnu školsku djecu; g. dr. Dane Gruber, profesor u Požegi for. 7·80, koje je sabrao župnik veleč. g. Franjo Šultaj. Gosp. Konstantin Poščić trgovac u Voloskom preda for. 4·70 sakupljenih na Silvestrovo u veselom društvu radoljuba u gostioni Ivana Porčića. — Gdja Adela Vrbanić povjerenica u Karlovcu šalje for. 50·60. Uplatiše mć. gosp. župnik Nemec za 1893. for. 2, viečnik Grakorić za mjesec studen for. 2, župnik Hegedić II. obrok ut. svote f. 10. Sabrano u Rakovcu kod Karlovca for. 3·10. Pavla Kovačić platila godišnji prinos for. 1. Uniše kao čisti prihod od večernje zabave dne 8. prosinca dane po tamb. društvu „Hrvatska“ for. 21·50. Josip Car platio godišnji prinos for. 6 viečnik Grakorić za prosinac for. 2, Dušan Lopašić od god. 6 for. platio II. for. 1. Povjerenica popunjuje do for. 50·60 sa izvanrednim darom od 2 for. Stjep. Galeković V. Gorica šalje for. 6 u ime članarine za 1894. Vinko Ruboša šalje for. 7·80 i to sabranih na

Božić u veselom društvu u krčmi g. Spinčića u Mihotićih for. 5·50 na Silvestrovo u veselom društvu u krčmi u Kastvu for. 2·80, ukupno for. 7·80. Škender Fabković Zagreb šalje forintaču u pomoć miloj dječici našuj for. 1. Prof. Ivan Milčetić šalje for. 22·05 sabranih prigodom 25godišnjice prof. dra. Josipa Krišana 11 for. Prigodom imendana Kate S. 1 for. 5 nvč. Prof. Ivan Milčetić mjesto vienca na grob pok. profesoru i književniku dr. J. Brozu 10 for.

Veleč. g. Vinko Margan, kapelan u Senju, pripeslao nam je for. 4 sakupljena na primicijah gosp. Sp. Kranjčevića pod geslom: „Sve si stvori Hrvat sam“. Živio!

U Baderni sakupljeno prigodom proslave imendana veleč. g. župnika for. 28 dne 29. t. m.

Gosp. Martin Dasena sakupio u Vabrigi for. 16 i 40 nvč. od sliedećih osoba: Jakov Soldatić for. 1, Martin Dasena for. 1·90, Mate Benvinju for. 1, Antun Ribulić for. 1·50, Mihovil Stojnić 1 for., Katarina Stojnić supruga Mihovila 50 nvč., Mate Knez 50 nvč., supruga Mateja Kneza 50 nvč., njegova kći Marija 1 krunu, a kći Antica 25 nvč., Katarina kći istoga Mateja 30 nvč., Marko Maglica 1 for., njegova supruga Katarina 50 nvč., Antun Rigo 1 for., njegova supruga Marija 50 nvč., Petar Benvinju 50 nvč., Antun Rabak 25 nvč., Antun Pariz 20 nvč., Antun Pavat 1 for., Ivan Stojnić 50 nvč., Marko Blažević 50 nvč., njegova supruga Ivana 25 nvč., Antun sin istoga Marku 25 nvč. S. Benvinju f. 1. Živio sabirač! živili darovatelji! Živili svi naši vriedni Vabrožani!

Uprava splitskog „Naroda“ primila je od gosp. profesora Sirišćevića povodom smrti kćerke gosp. M. Jankova 1 krunu, a od gosp. M. Jankova 1 krunu povodom tim, što je gosp. dr. Grgić položio odvjetnički izpit.

Na povjerenika g. dra. A. Trumbića stigli su nadalje sliedeći darovi: Tartaglia pl. Mišo 5 kruna, Kuzmić M., svećenik mjesto čestitke dru. J. Smodlaki prigodom maknuća 1 kr., N. N. 1 kr., Radica Vjekoslav 1 kr., Mihaljević V. dr. 1 krunu, Štambuk A. dr. 1 kr., Trumbić A. dr. 1 kr., Za stolom sokolaških predujaka 10 kr., Lekšić Andrija, Mrvica kod Bola kr. 8·30, „Mladi Hrvati“ 4 kr., Mikačić Adam 10 kruna, Rendić Dujam dr. prigodom smrti Marije kćeri g. M. Jankova 4 kr. Buić Juraj dr. 4 kr., Farolfi I. K. 1 kr., Trumbić A. dr. 2 kr., Lubin Marko 2 kr. i Smodlaka J. dr. 1 kr. Ukupno 57 kruna 30 fil.

VI. sjednica istarskoga sabora dne 29. jenara 1894. Predsjednik javlja, da su zastupnici Dukić i Tomasi zapriečeni doći k sjednici.

Zast. Jenko čita svoju interpelaciju na c. k. vladu radi nezakonitih izbora u trgovačko-obrtničku komoru u Rovinju.

Istu interpelaciju pročita zatim predsjednik od rieči do rieči u talijanskom jeziku, prevod priskrbio je sam. To je prvi put, da čitu predsjednik u prevodu slovenske, dotično hrvatske interpelacije.

Zast. Mandić čita interpelaciju na c. kr. vladu radi zatezanja sa izbori u cestovni odbor pazinskoga sudbenoga kotara. Predsjednik ju zatim čita u talijanskom prevodu, kako i gore.

Zast. Sršić čita interpelaciju na c. kr. vladu u pitanju imuniteta zastupnika Mandića.

Predsjednik ju čita kasnije kako i gore, pak izruči sve tri vladinomu komesaru.

Zast. Amoroso čita interpelaciju na ces. kr. vladu zašto se nepopuni već jednom biskupska stolica u Krku.

Vladin zastupnik čita odgovor na interpelaciju dra. Laginje i drugova u poslu utjerivanja poreza u Istri.

Prešlo se zatim na razpravu o zakonskoj osnovi, kojom se mienjaju nekoje ustanove zem. školskog zakona o polazku škole. Proti osnovi govori — dotično čita govor zast. Tamaro. Zast. Babuder brani osnovu; vladin zastupnik zauzimlje se za istu, proti govori zast. Amoroso; osim njega govore od većine još zastupnici Gambini, Bubba i Costantini; prihvaća se osnovu u glavnoj razpravi. Kod podrobne razprave podnose izpravke: zast. Fragiacomo na § 5. te rieče, da je taj sličan ukazom barbarske Rusije, na što je zast. Laginja odrešito prosvjedovao, da se upliče u razpravu jednu slavensku državu na takav način; Fragiacomo opetuje uvriedljive rieči, ga lerija mu pljeska, a s njim i zastupnik Bartoli. K tomu § podnaša izpravak i zast. Tamaro. K §§ 5, 7, 9, 12 i 15 podnaša zast. Mandić „Predloge“ dotično izpravke u hrvatskom jeziku, za koje reče predsjednik, pošto bijahu kod pojedinog §. pročitani, da je neće dati u razpravu, jer da su napisani u jeziku, koj nije saborski. Članovi manjine prigovaraju. Osnova bijaše prihvaćena u I. i II. čitanju, a za III. čitanje nije imao predlog preinosti većine glasova. Svu sjednicu razpravljalo se jedino o toj točki.

VII. sjednica istarskoga sabora dne 30. jenara 1894. Zast. Jenko čita interpelaciju na c. kr. vladu zaradi neredа kod pošte i brzojava Primorja, napose Istre. Istu interpelaciju moramo je zastupnik na zahtjev predsjednika nešto promjenit. Predsjednik pročitao je istu u talijanskom jeziku. Zatim je prihvatila većina u trećem čitanju zakonsku osnovu o promjeni nekojih ustanova glede polazka škole.

Zast. Fragiacomo izviešćuje o zakonskoj osnovi, kojom se ustanavlja prinos osiguravajućih družtva na korist občina i vatrogasnih družtva za nabavu vatrogasnih sprava. U podrobnoj razpravi podnašaju koje jezikovne, koje stvarne izpravke zastupnici Babuder, Bubba, Rizzi, Jenko; na izpravak ovog posljednjeg izjavi predsjednik, da ga nemože dati u razpravu, jer nije talijanski napisan. Osnovu prihvaća saborska većina.

Zast. Fragiacomo izvješćuje u ime političko-gospodarskoga odbora o osnovi zemaljskoga odbora, da se podieli mjestna občina Lovran u dvie mjestne občine. U glavnoj razpravi poče čitati zast. Mandić „Protupredlog“. Predsjednik ga prekine, nastade velika gungula. Prepiraju se sa predsjednikom zastupnici Mandić, Spinčić i Volarić. Prekinut zast. Mandić ponovno, izruči „Protupredlog“ uz svečan prosvjed saborskomu slugi, da ga predade predsjedniku. Ovaj zapita tada, da li je ono predlog, na što mu dovikne zast. Mandić: da, predlog, ta to smo vam toliko puta kazali. Povrativ predsjednik zaet. Mandiću pisan predlog, pročita ga do konca te svrši reče: zar je trebalo tolikih komedija? Izviestitelj ne će iza toga, da žali što manjina izraziše tim, što se nedrži razpravnog jezika. Zastupnik Spinčić mu odgovara, neka se većina drži pravilnika, kojega je sama stvorila. „Protupredlog“ zast. Mandića glasi u glavnom, da se osnovu o dielitbi povrati zem. odboru, koji neka podnese saboru predlog o dielitbi občine Lovran tada, kada podnese predlog o občenitom preustrojstvu občinah Istre. Tada neka se podieli občina Lovran u tri mjestne občine: Lovran, Mošćenice i Boršeć, medjutim neka se ustroje upravna vieća u Mošćenicah i Borsecu. Većina prihvati predlog zem. odbora.

Zast. Stanich izviešćuje o utoku pravoslavnog župnika iz Poroja, Maričevića i drugova, o pogledu gradnje pokopališća. Utok odklanja većina. Zastupnik Bartoli izviešćuje u ime školskoga odbora o molbi učitelja i učiteljica za poboljšanje plaće te predlaže, da se predje na dnevni red preko molbe. Zast. Laginja predlaže, da se molbu ustupi pokrajinskom školskom vieću, neka se o njoj izjavi. Zastupnik Babuder govori za i proti. Zast. Gambini govori za odborov predlog. Predsjednik izjavi, da nemože dati na razpravu predlog zast. Laginje. Većina prihvati proti svim glasovom manjine odborov predlog.

Isti izviešćuje o zem. školskom proračunu za 1894. Zast. Mandić podnese u glavnoj razpravi podulji predlog obzirom na naše školstvo; pročita ga bez prekidanja, a predsjednik izjavi kano i prije. U podrobnoj razpravi govorili su zastupnici Amoroso, Babudor, Gambini i Costantini. Činilo se, da se neće u svomu složiti, ali se ipak složiše i prihvatiše složno sav proračun. Tim bijaše izcrpljen dnevni red. Buduća sjednica u četvrtak.

Pokladne zabave. „Slov. čitalnica“ u Trstu obdržavati će u subotu 3. t. m. plesnu zabavu. — U nedjelju dne 4. pako priredjuje gombalačko družtvo „Tržaški Sokol“ svoju maskaradu u rodutnoj dvorani „Politeama Rosetti“. Sudeć po pripravah odbora nadamo se, da će ista izpasti častno za našega vrluga Sokola. — Istoga dana imati će veselico sa plesom „Bralno društvo“ pri sv. Ivanu u vlastitih prostorijah. Istotako naimladje radničko družtvo u Trstu „Obć. delavsko podporno i pravš. varstveno društvo“ obdržavati će svoj plesni venček u dvorani „Tersicore“. — Veliki ples Tržaškoga podpornega in brulnega družtva, koji bje obdržavan dne 27. pr. mj. bio je neočekivano mnogobrojno posjećen i vrlo živahan.

„Hrvatska Čitaonica“ u Kastvu priredjuje u nedjelju 4. febrara t. g. u prostorijah „Narodnoga Doma“ u Kastvu zabavu sa sliedećim poredom: 1. Deklamacija: „Klevetnikom Hrvatske“. 2. Sbor: „Kastav u ufanju“. 3. Opetuje se na obću želju igra: „Žilo za ognjilo“. 4. Tombola. 5. Ples. — Slobodno je doći u kostumu. Ulaznina za osobu 1 for., za oblitelj for. 1.50. Darovi se primaju sa zahvalnošću. Početak u 8. sati na večer.

Poziv! Gospodu članove „Čitaonice u Mihotićih“ pozivlje podpisani na večernju zabavu, koja će se obdržavati u družtvenih prostorijah u ponedeljak dne 5. febrara t. g. — Predsjednik: *Ivan Grgurina.*

Iz Poreča pišu nam 31. t. m.: Sutra u četvrtak biti će zadnja saborska sjednica pred mesopustom. Saborski praznici trajati će tamo do čiste sriede (pepelnice) ili do četvrtka poslie mesopusta. Ovo zasjedanje raztože se neobično. U skoro mjesec dana (od 3.—31. t. m.) bijaše u svemu samo 7 sjednica. Zastupnici jedne i druge stranke jedva čekaju, da se zaključi zasjedanje, jer nije nikomu milo boraviti uz sadašnje odnošaje u ovom gnjezdu. Možete si dakle misliti, da se veseli i naši zastupnici predstojećim saborskim praznikom, da se u krugu svojih obiteljih odmore i za novu borbu novih sila saberu.

Iz Lovrana pišu nam koncem jenara: Molim Vas lieno, gospodine urednice, da ustupite malko prostora u Vašem cienjenom listu sliedećim redkom: U jednom od posliednjih brojeva poreške babice, htio njeki delija da uzme u obranu g. V. Grossmana radi onog priposlanog pisma na g. Uršića, školskog nadzornika sa strane gosp. I. Babića. Znadem doduše, da je borba i obrana proti istini stvar veoma težka, ali braniti se ili bolje htjeti se obraniti onako kukavno, stvar je veoma žalostna; čini mi se ona obrana kano slamica, koje se hvata onaj, koji u jamu pada. U čemu je dotičnik pobio priposlano g. B.? Valjda u tom, što je htio reći, da su od Opatije do Ike 4 i pol kilometra ili s tim, da je Babić rodjen u Lovranu. Tužni Babići, sad si propao! Što je htio taj zagonetni „x“ da tim kaže? Po njegovom, ako se je moj otac rodio u Voloskom, a stanuje u Opatiji, njegovi sinovi imaju pravo pohadjati školu u Voloskom. Ej more — — —. Velika je opet daljina od kuće Babića do kuće Babića!? Što bi rekli koliko? Cigle 3 minute! I još miste ti ljudi, da su se opravdali? Pobiti se neda: kao djeca g. Babića, tako i djeca g. Babića spadaju pod isto školsko okružje (Poljane) stanuju u neposrednoj blizini, bliže su Lovranu nego Opatiji, pa s toga, koliko moraju djeca jednoga, toliko moraju bogme i djeca drugoga moliti, da se ih primi u onu školu. Šta je drugi zakon za Hrvate, a drugi opet za Talijane? E, draga gospodo, znamo dobro, kamo cilja vaša politika! — Zaslugom naših dičnih zastupnika mogu Vas ugodno obavjestiti, da prvim budućeg mjeseca dolazi u Poljane učitelj u osobi g. A. Stiglića. Eppur si muove! Bilo sretno! Živio Spinčić sa drugovi!

Dr. Pravica.

Iz Opatije pišu nam 27. pr. mj.: Ovih dana bio sam na c. kr. pošti u Opatiji pa zapitav za 4 komada poštarskih doznačnica, nu dotični činovnik nije razumio, što znači četiri, a još manje što su to doznačnice, jer četiri je uzeo za dva, a doznačnice za dopisnice. Da li je to u redu? Gospoda stvaraju kod naš po sili umišljenu Talijane. U Opatiji živu osim dvojice nespašonjaka sami Hrvati sa nešto njemačkih gostova. Akoprem u Opatiji valjda nije bilo još niti jednoga talijanskoga gosta, pa ipak se tamo šalju činovnici Talijani, koji nerazumiju jezik puka, još dapače se na poruglјiv način tumači pojedine rieči, velim poruglјivi, jer mi se absolutno nemoguće čini, da nerazumiju c. kr. činovnici, što to znači četiri? Ufamo, da će i tomu zlu doskočiti c. kr. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu te nam poslati činovnika, koji razumije jezik puka.

Rodoljub.

Iz sv. Lovreča pazocatičkog pišu nam 30. t. m. Dne 9. julija prošlo godine našla se četvorica naših seljaka iz sela Marasi i Gradine u krčmi V. u ovom šarenjačkom gnjezdu. Čim su se ti ljudi počeli u krčmi po domaće zabavljati nedirajuć u nikoga stupio u ročenu krčmu jedan oružnik, da se uvjeri, neimadu li ti ljudi oružja kod sebe, čega dakako nije bilo. Kod su seljaci malo zatim izašli iz gostione bijahu na ulici napadnuti od občinskoga sluge, od dosatorice njegovih pomagača i od poznatoga R. Udarali su po seljacih kao po bakalaru drvenimi ručicami, kamenjem itd. Nekoji bijahu svi ranjeni. Jedan od tih uložio je tužbu na c. kr. sudu u Poreču proti napadnikom, osobito pako proti občinskomu slugi i proti R. — U četvrtak dne 18. t. m. bijaše u Poreču pred sudom razprava proti R. i občinskomu slugi Z. pak doznajemo, da bijaše R. oduđjen na 4 dana zatvora, dotično na 20 for. globe, a občinski sluga Z. na 2 dana zatvora ili na 10 for. globe. Pak što tkogod imati obraza pisati, da naši ljudi nemire čine!

Iz Motovuna pišu nam dne 23. jenara 1894. Marko Gasparini pok. Marka iz sv. Vitala ovoga sudbenoga kotara bio je osudom 27. junija 1893. ces. kr. okružnoga rovinjskoga suda kao porotnoga suda radi zločinstva ubojstva oduđjen na smrt, što je na dan 23. marča prošle godine ubio seljaka P. Percata, mladoga i dobroga muža. Pošto mu je pako Njeg. Veličanstvo naš milostivi cesar i kralj ovu smrtnu kaznu oprostio, pronašlo je vrhovno sudište u Beču riešitbom 21. studenoga pr. g. br. 13816 odsuditi rečenoga Gasparini-a na 20 leta težke tamnice. Gasparini, komu je žena 1892 umrla, imade četvero malodobne djece, od koje najstarija kćerka ima 10 leta, a najmladji samo 2 leta. Mali Gasparinijev imetak bit će žalibože radi nekojih dugova u kratko prodan na javnoj dražbi. Želja naša, koja je također i ona sirotinjske oblasti jest, da bi se mogło odkupiti bar kuću na korist spomenutih sirota, koje mi ovim srdačno preporučujemo ljubavi i milosrdju p. n. čitatelja „N. Sloge“. Tko želi i kani darovati koju podporu na korist rečenih sirota, neka pošalje novce ovdašnjemu kotarskomu sudu, koji drži redovito zabilježen ovaj slučaj skrbništva.

Dr. J. O.

Iz Kanfanara pišu nam 28. jenara. Na 8. tek. mj. odputila se trojica naših u Poreč k presv. biskupu Flappu sa molbom, da nam presvietli vrati čim prije mogućе toli obljubljenoga nam preč. Zvana. Molbu su podpisali ili većinoma podkrižali skoro svi kućni gospodari. Ali radi tuga je zagazilo kanfanarsko budalo u blato, iz koga ga može samo puljsko živinče s karijolom izvaditi. Ovo naše budalo urliče jašuć u živinče, da potječe križi, učinjeni na molbi, većinoma od male djece, od ljudi jur tertvih i od ljudi odsutnih. Sirote li nam ginduhe, koji je došao ovamo, da se najede našega kruha, kojega mu fallio u njegovoj „patriji“. Da mu dokažemo kako je bezobrazno lugao, obraćamo se na presv. biskupa Flappa te ga molimo, neka šalje našu molbu našemu veleč. g. plovanu, koji će mu točno odgovoriti, koliko je križova na molbi od djece, koliko od mrtvih i koliko od odsutnih. Da smo htjeli, bismo bili dobili barem još 200 podpisa i to ćemo i učiniti tebi na pogrdu i sramotu ako želiš budalo i piskare. Znaš jajčo u vučjem odielu, da ćemo i mi poistiniti našu svrhu, ma tebi i pukla koža od jada. Zeđju narav moraš imati, kad imaš toliko straha od same jedne osobe. Dobar katolik moraš biti kao i tvoj kompare, kad kažeš, da je vjera katolična propala, u 8 godinah, dok je služio ovdje naš pro Zvano. A ti mutikašo, sam priznaješ u puljskom jaslaru, da ti je svejedno, bilo pop kakav bio, samo da je mrtav „in via politico nazionale“ ili, ako je živ, da ti ido na ruku. Zašto pak nebacaš jad il' cerov na popo tvoje narodnosti, zašto nisi nikad ti „esemplare cattolico“ napisao ništa (a to ti je poznato, kao i nam svim) o popu, koji je sadnje vrieme, od zadnjih izbora, toliko puta dolazio u Kanfanar, kamo se nebi ni on imao prikazati i to s vedog uzroka nego pro Zvano? O tomu šutiš licemjerče, jer je onaj naš dušmanin, jer vam pomaže u raznih prigodah iz draója. Napokon ti savjetujemo, da toliko nekadiš tvomu Jerku, jer neće biti valjda ni on svetac, kao nisi ni ti. A sad nam odgovori, što nebi ti napisao evoga o tvojih „due attuali esemplari cooperatori“, da bi oni danas ili sutra promienili svoje mišljenje politico-nazionale? Mi bismo o tom lahko mnogo rekli, ali nas je sram blatiti svećenika budi Taljana ili Hrvata. Straši kako hoćeš, ali nas prestrašiti nećeš, mi ćemo si pomoći i bez parlamenta u Beču. Mi se ufamo u pravednost i dobrotu presv. biskupa, koji će nam na svu obću želju vratiti pro Zvana, a za vas četiri popa nije potreba. A ti jaši puljskoga jaslara i nadalje vriedni piskaru, to viči koliko te volja, puni njegove jasle gujilom slamom, a tvoj „trionfo“ će biti, kad budemo na naših vozih dopeljali ovamo našega i tvoga pro Zvana, kojega hoćemo mi na svaki način imati. A da znaš, viditi ćemo se još drugdje.

Kapitan Korno,

koji najđe još 200 novih podpisa, ako je treba, a ne djetinskih, kao vi sa vašu ligu.

Iz kastavske občine pišu nam dne 16. t. mj. Sa zadovoljstvom čitao sam lieno izvješće o djelovanju Gosp. zadruge u Kastvu za god. 1893. Na jednom u čudu zaustavio sam se i nehotice na novih štivah. I sbilja ono su došle u izvješće kao Pilat u Credo. Tako ćeš suditi na oko, ali mozgajuć doći ćeš do zaključka, da se je i ovom prigodom hotjelo nekoga podkaditi, da se jo u ovo izvješće utisnulo strančarstvo, ko što se sa neke strane

obično radi. Ali zaman tamjan, kad nije u crkvi. Promislimo li trezno i osbiljno, doći ćemo do osvjedočanja, da se baš ni malo neima hvaliti nove štivre. To ću izgledati i nastojati, da dokažem u koliko mi dopuštaju sile. Postaviti ću si dva pitanja. 1. Jeli nove štivre koriste? 2. Jeli one škode.

Nove štivre koriste s a d a občini, jer si ona njimi puni blagajnu, nu kašnje, u skoroj budućnosti ove će joj škoditi, jer ne će ona primati pašovine i jer će vedina ljudi biti siromašne, bez posjeda a i tatbine više će biti onda. One koriste i koristiti će bogatijim kmetom, jer oni štivraju sve na vrat i nos bolje parcele, a siromah mora to sve mirno gledati. A konačno koriste radi pošumljenja, kako veli gosp. tajnik, nu to su malenkosti, da nije ih skoro vriedno ni spominjati.

Jeli nove štivre škode? — Riešavajuć ovo pitanje nastojati ću osbiljno razpredati, da mi se neroče, kako nekomu, da iz objesti tarem lan, da mi brže prodje dan. Sa stalnošću i mirne svisti tvrdim, da one veoma škode siromahu, jer on nemože štivrati, buduć nema se na što znašati, da će moći jednom izplatiti ili odplaćivati štivru. Pa ako bi i štogod prigradio, nebi moguće mogao jednom izplatiti, pa bi mu onda občina, već obdelanu štivru prodala, a njegov krvavi trud uživao bi onda bogatiji susjed, koji bi onu štivru kupio. Radi toga kako se ponašaju danas riromasi oko štivre? Tužnim srcem gledaju, kako bogatiji sve ljepše parcele ogradjuju, pred njihovom kućom ili okolo njihova imanja.

Ako se napred ide sa štivrom kako se počelo, dapače ako se bude i u napred sililo ljudo štivrati, doći će skoro vrieme, da neće ostati ni pedlja komunala u nekih županijah. Što će onda siromah sa svojom jedinom kravicom? Morat će ju šiljat da pc putevih liže kamenje i siše božji zrak, ili da mu pobresti nasada na njivi ili u najgorem slučaju morat će ju šiljati u šumu da pase. A kamo sa ovcami? O njih neću ni govoriti, jer im je s novom štivrom odzvonilo.

Gospodarska zadruga živo skrbi, da poboljša kmetu životinju, a njezin odbor, od veselja riblje ruke, što nestaje u občini javnih pašnjaka, kamo bi kmet mogao svoju p o b o l j š a n u kravicu goniti na pašu. I doista, da nisam ja čitao ono njegovo veselje za novu štivru, bio bi mislio, da se odbor i tajnik šali, ali kad je crno na bielom, bogme je držim za ozbiljno.

Negovorim ja ovdje za bogatije kmete, jer oni i sa štivrom i bez nje bolje žive, već govorim o siromasih, koji prokriženimi rukami moraju gledati, kako im susjed zatvara bražiće i ravnice, kamo su do sada gonili ovce ili kravicu na pašu.

A što će naša djeca i unuci naši? Ne samo da neće imati gdje sagraditi si kućicu, već borme ni uloviti pest zemlje, da zagrnu par krompirovih korica ili posiju uborak pšenice. Ako baš pak budu litjeli imati koju krpicu zemlje, morat će ju za drage novce kupiti od susjeda, drugčije morat će ići u tudji svjet, da se medju tudjimi ljudi ukuće; morat će poći od nevolje iskati drugu domovinu. A nije li to žalostno? Ovo mećem sl. odboru na srce, da malo promisli.

Kad već ima navadu g. tajnik zadruge, da rado u primjerih govori, neka mi se dopusti, da i ja poput njega stavim jedan primjer, kako će se dogoditi glede nove štivre.

Neki otac pozove k sebi svoju djecu koja su mu na daleko razsijana, da im razdieli očinstvo. Bila baš kruta zima. Koji je bliži i dobro obučen, pohiti brže bolje k ocu, da primi dio. Otac nepazeć na djecu, koja su zakasnila radi daljnega puta ili slaba vremena, razdieli očinstvo. Koji je bio tamo, primi svoj dio, a za one, koji će doći, neprištedi ništa, pa tako ostali su radi očeve nepromišljenosti prazne ruku, te će se morat potucat po svietu od nemila do nedraga, da prehrane sebe i svoju obitelj.

Evo do ovakovoga slučaja doći ćemo, komu Bog podieli dulji život. —

Poznata je činjenica, da se Halubljje najviše bavi gojenjem goveda, osobito krava, jer s mliekom dolazi im liepi novac u kuću. A bude li se baš tamo onako živo štivralo, morat će mnogi kmet prodat kravicu, jedinu svoju hraniteljicu, jer će mu u kratko nestati paše.

Kad se već odbor toliko veseli novim štivram, zašto ne nagovori i one posjednike u Zametu da puste štivat i u županiji Zamet? Al ondje se ne gleda na nazore odbora, da će naime ljudem koristi, već ondje se gleda samo na korist občine, jer da će tamo drago prodavati tnalo za gradnju kuća. Kako da dobrostanje občinara nije i dobrostanje občine! A zar nebi tamo u Zametu najpametnije bilo provesti tu novu štivru, kad se je već druguda mora provadjati? Tamo su vodinom ljudi dobrostojeći, pa bi svaki po koji komad utovio, da iz njega učini vinorodne njive i vrtove. Baš tamo nebi Bog zna koliko škodila nova štivra blagu, jer ga ondje manje imaju i to vedinom za svoju domaću porabu.

Da zaključim. Ovoliko htio sam navesti ponukan gori spomenutim izvješćem, no da koga napadam ili vriedjam, proti čemu se već sada ogradjujem, već jedino u nakani, da izručem svoje mnienje, pa i stoga, nebi li se našao koji vještiji, da ovu stvar, nove štivre, prouči i temeljito raz ravi.

Jedan občinar — posjednik.

Javna zahvala.

Podpisani cieni se najučtivije zahvaliti svoj onoj poštovanoj gospodi, koja pripošlaše ulaznino za veselicu dne 20. t. mj., poimence gg.: Ante Turak, nadžupnik u Kastvu, dr. Andre Stanger iz Voloskoga, Ljudovita udova Jelušić iz Kastva po 2 f., Mate Širola iz Hosti, Mate Širola, obć. zastupnik iz Hosti, Vinko Pilepić, župan Hostove, Širola Ivan, Vaclav Kornmüller, obć. liečnik iz Kastva po 1 for. 50 nč.; Mate Srdoč, radnik u arsenalu u Puli, Vinka Munić, Ante Dukić i Natal Šoltar iz Kastva, Brozović Ernest iz Rieke, Bahman udova Pavla iz Bistrice, Ujčić Gjuro, občinski nadlugar iz Jurdani, Mate Srdoč-Prešić i Ivan Srdoč-Prešić, obojica iz Kantride i N. Ružić, trgovac iz Rieke po 1 f.

Hvala takodjer vrlim našim glumcem i zabavnomu odboru, koji su so toliko starali, da veselica što bolje izpado.

Hvala od srca svim i svakomu, koji je iole pripomogao do uspjeha zabave.

Uprava „Hrvatske čitaonice" u Kastvu
dne 23. jenara 1894.

Predsjednik: A n t e D u k i ć.

Br. 2.

Poziv.

Gg. članovi pozivlju se na glavnu skupšinu, koja će se držati dne 12. febrara t. g. u 10 sati u jutro u ovom občinskom uredu sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izvješće tajnikovo.
2. Izvješće blagajnikovo.
3. Izbor osmorice odbornika.
4. Proračun za godinu 1894.
5. Ini predlozi.

Kotarska gospodarska zadruga.
B u ž e t, 24. jenara 1895.

Predsjednik:
Dr. M. Trinajstić.

Podpisani preporučuju velečastnoj gg. svećenikom crkvenim upravam i slavnom občinstru

Prave zajamčene pčelno-voščene

Svieće

voščano zavitko, svieće niže vrsti za postranu razsvietu crkava i pogreba. Kadilo lagrima, stien i stakla za viečno svietlo (kandilo).

Za valjanost svieća, koje nose protokolirano tvorničko znamenje, jamčim sa 100 for. il 200 kruna.

Nadajuć se mnogobrojnim naručbam, jamčim za točnu poslužbu po koliko je moguće nizkoj cieni.

Odličnim štovanjem

I. Kopač
svićar
Solkanska cesta br. 9 u Gorici.

Odlikovan srebrnom kolajnom u Gorici god. 1891. 8—4

Štrcaljke i sumpornjače za trte
inžinira Zivica.
mlini i stiskalnice za vino,
sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebuće za iste
dobiva se uvjek u skladišću tvrdke
Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Tretu.

I., Singerstrasse 15, **Dunaj.**

J. PSERHOFERJA lekarna „Zum goldenen Reichsapfel".

Kričistilne krogljice, proj imenovane **univerzalne krogljice**

zaslužiljo to ime po svoji pravici, kajti v resnici je mnogo boleznij, pri katerih so te krogljice pokazale svoj izvrsten učinek

Že več desetletij se to krogljice povsod razširjene in malo družin utegne se najti, v katerih bi pogrešali malo zalogo tega izvrstnega domačega sredstva

Vsi zdravniki so priporočali in priporočajo to krogljice kot domače sredstvo, posebno pa proti boleznim po **slabi prebavi** in **zabasanju.**

Te krogljice stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nofrankovani pošiljatvi **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porta, in stane: 1 zavitek 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „I. Pserhoferjeve kričistilne krogljice" in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis **J. Pserhofer v rudečih** pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera*, 1 posodica 40 nč., prosto poštnine 65 nč.
Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.
Amerik. mazilo za trganje, 1 posodica 1 gld. 20 nvč.
Prah proti potenju nog, 1 škatljica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.
Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.
Življenska esenca (Praške kapljice) 1 steklenička 22 nč.
Angleški balzam, 1 steklenica 50 nč.
Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 nč., poštnine prosto 60 nč.
Tanokininska pomada *J. Pserhofera*, popravlja rast las, 1 škatljica 2 gld.
Univerzalni plašter *prof. Steudela*, 1 posodica 60 nč., pošt. prosto 75 nč.
Univerzalna čistilna sol *A.W. Bullricha*, domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druga tu- in inozemske farmaceutično specijalitete, ki se bilo po vseh avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno preskrbljaje tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju. **Fri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane porto dosti manj kakor po povzetju.** 12—6

Badava dobije svaki predplatnik 4 krasne slike u bojama.

Badava! **5000** otisaka

1. broja novoga VII. tečaja najvećeg ilustrovanog lista

DOM i SVIET

dotiskani su u knjižari LAV. HARTMANA (Kugli i Deutsch)

a šalje se svakomu tko dopisnicom zahtjeva

badava i franko.

Ovaj list sadržaje množtvo izabranih i vrlo zanimivih pripovjedaka hrvatskih pisaca, prevoda i mnogo umjetničko izradjenih slika.

Predplata: Za cielu godinu for. 6—.
Za pol godine for. 3—
Za četvrt godine for. 1·50
a šalje se poštanskom naputnicom

Knjižari LAV. HARTMANA
(Kugli i Deutsch)
Ilica 2 — ZAGREB — Ilica 2.

Za pol cjene dobije svaki predplatnik „Dom i Svieta" krasni šaljivi i mnogimi slikami nakićeni list **„Zvekan",** jer se „Dom i Svietom" skupa stoji samo 8 for. za cielu, 4 for. za pol, 2 for. za četvrt godine

Prvi broj istoga šaljemo svakomu na zahtjev badava.

Listnica uredničtva.

Gosp. J. M. u sv. L. Naš dopisnik nije naveo ono osobu „tudjincem", jer je slovenac, već radi toga, što on kao takav nočini svoju dužnost, naprem puku medju kojim živi. Ta ljubezen božji, kako bi mogao biti S l o v e n a c „tudjincem" u Istri, kad je tij domaći? Prijatoljski Vam odzdravi! — Gosp. M. P. Pošto je urednik na suborn u Poreču, odgovorit će Vam sam, kad se vrati. Živili!

Preporučamo našim trgovcem sa vinom i krčmarom

„Istarsku vinarsku zadrugu"
u Puli (Istra)

koja izmedju svojih skladišćih raznih izvrstnih vina, t. uz povoljne cjene. Kod iste made izrstna r a k i j a i b i e l o g u š k a l a u butiljama i to uz vrlo povoljne cjene.

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 6. U Trstu 8. febrara 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sotpisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administr.-olju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka na cielo arka.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nobiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 3 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na mnogo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Istarski sabor.

V. zasjedanje.

(V. sjednica dne 27. jenara 1894.)

Prisutni: M. dr. Campitelli i 23 zastupnika; vladin zastupnik A. Elusechegg (Galerija vrlo dobro posjećena).

Predsjednik otvori u 10 i pol sati sjednicu.

Tajnik Bartoli čita zapisnik zadnje sjednice, koji se ovjerovljuje bez prigovora. — Prelazi se na dnevni red.

Predsjednik priobćuje, da je zapriečen zastupnik dr. Dukić doći k današnjoj sjednici; priobćuje molbu jednog djaka za štipendiju: molbu talijanskih djaka na sveučilištu u Beču za podporu; izvješće zemaljskoga kulturnoga vieća; molbe učitelja za uredjenje plaće, podnešene po dru. Laginji, molbu občine Izola za podporu; zakonsku osnovu zast. Costantinia o promjeni občinskoga izbornoga reda itd.; javlja napokon, da je pojedine molbe i osnove uputio dotičnim saborskim odborom.

Kod II. točke dnevnoga reda izviešćuje prisjednik Gambini o izboru dvojice zastupnika za istarski veliki posjed. Kaže, da se je izbor redovito obavio. Od 116 birača velikog posjeda birali su 23 birača, predavši sa punomoćmi ukupno 47 glasova. Izabrani bijahu gg. L. Rizzi i Ag. Tomasi. Spominje nekoja pomanjkanja izbornoga reda i netočnosti izbornih listinah; konačno predlaže, da se taj izbor odobri.

Neogisiv se nitko za riečˊ, stavi predsjednik taj predlog na glasovanje, te bijaše primljen jednoglasno. — Isti izviešćuje o odreknutju zemaljskoga prisjednika dra. G. Becicha, te predlaže u ime zemaljskoga odbora, da se obavi izbor novog prisjednika iz kurije veleposjeda.

Predsj. imenuje revizori zastupnike Babudera i Vergottini-a. Glasovali su svi zast. veleposjeda t. j. Cleva, de Franceschi, Tamaro, Rizzi i Tomasi. Izabran bijaše sa svimi glasovi dr. Mate Bartoli.

Ovaj se zahvaljuje na izboru, slabiekujuć naučeni govor kano i djače svoju zadaću; preporuča se članovom zemaljskoga odbora, koji su s njim istih načela, da ga podupiru, te konačno obećaje, da će učiniti, što mu bude moguće u novoj službi. (Bene! Bravo! na klupah većine).

Zast. Venier izviešćuje u ime financijalnoga odbora o zak. osnovi:

a) o preustrojstvu ureda zemaljskoga kreditnoga zavoda, kojom se mienjaju §§. 51., 52., i 53. štatuta istoga zavoda. Najglavnije promjene jesu u tom, da će imati zavod samostalne činovnike, da bude tajnik odvjetnik ili pravnik sa sudačkim izpitom, da činovnici ne smiju obavljati drugih službˊ.

Kod glavne rasprave ne priglasi se nitko za riečˊ.

U podrobnoj raspravi progovori zastupnik Babudero §. 53., te predloži, da se u četvrtoj stavci toga §. dometne riečˊ „po potrebi“, t. j. da može ravnateljstvo zavoda pozvati k sjednicam pravnika jedino „po potrebi“.

Izviestitelj se protivi tomu dodatku.

Izpravak zast. Babudera jest dostatno oduprt.

Predsjednik dáje na glasovanje taj izpravak.

Zanj ustaje samo 10 zastupnika.

Predsjednik konstatira, da je prihvaćen.

Na klupah manjine i većine se tomu prigovara.

Predsjednik ogorčeno reče, da bi se mala gg. ustati kako valja i ostati tako; on se konstatira.

Dáje na to po drugi put izpravak na glasovanje.

Izpravak pada.

Zatim bi primljena sva osnova u sva tri čitanja.

Zastupnik Bubba izviešćuje u ime svoga odbora o:

b) zemaljskoj, razteretnoj zakladi (ezonera) sa predlogom, da se konačno likvidira. (Ulazi u saborsku dr. Amoroso, koji, budnć ravnatelj kreditnoga zavoda, valjda nije hotio uplivati na razpravu o promjeni štatuta toga zavoda).

Kod glavne razprave ne oglasi se nitko, pače vlada grobna tišina medju zastupnici i na galeriji.

Prelazi se na podrobnu razpravu i to na prvu točku predloga, koji glasi:

1. da se ima umoliti cesarsku vladu u ime zemaljskoga sabora, neka bi milostivo oprostila, što joj dugujo istarska razteretna zaklada (ozoner) od prijašnjih godina, i što koncem 1893. ukupno iznaša for. 300.000.

Ne oglasi se nitko.

Predsjednik stavi predlog na glasovanje, te ustaju zanj svi zastupnici.

Drugi predlog glasi:

2. dužnikom razteretne zaklade (ezonera) oprašta se konačno i pod uvjeˊ, da država oprosti, kao gori, cieli njihov dug, što još ostaje kapitala, renta, školarnih i zatoznih interesa i ovršnih troškova.

Za riečˊ se oglasi prisjednik dr. Gambini. Vidi mu se odmah kod prvih riečˊi, da je bio pripravljen prepirati se s našimi zastupnici, misleć, da će koji od njih prije govoriti. Zato mu neide gladko kao obično.

U svojem govoru opetuje mnoge stvari u saboru toliko puta izrečene; spominje, kako je postala razteretna zaklada, koliko je iz početka odpadalo na pojedince i koliko na cielu pokrajinu; navadja nadalje, kako je do god. 1875. ta naša zaklada bila pasivna, kako je te godine zakonom od 27. marča br. 72 uredjeno izmedju države i pokrajine, da država ima dobiti 416.000 for. od negdašnjih predujmova i interesa. Spominje nadalje, koliko su još koncem god. 1875. pojedinci bili dužni, a koliko je već onda pokrajina bila izplatila namorom, koji se je u to ime pobirao. Svu krivnju, da su zastanci kod pojedinih dužnika toliko bili narasli, baca na c. kr. vladu i njezine oblasti. (Mi biemo mu mogli dati protivni dokaz. Op. ured.) Radi toga, da se je zemaljski odbor više puta pritužirao na vladu, jer da su računi ezonera bili već došli do „rovinoznih“ granica. Za to da je vlada sada dužna pomoći sa svojo stranˊe. I sam dr. Vitezić, koji pozna to pitanje, i kojemu da će valjda zast. manjine vjerovati, da se je u bečkom carevinskom vieću pritužirao na nemarnost poreznih ureda, što se nisu brinuli u prvašnja vremena na dobu utjerivati zastanke. Cesarska vlada da je i za druge pokrajine učinila velikih pogodnostih; tako polag zakona n. pr. sa Kranjskom, kojoj je oprostila blizu 200.000 for., a za 20 godina dalje daje 170.000 for. pomoći na godinu.

Tako dakle da i za Istru nebi bilo dosta, da vlada pomogne, kako je izjavila samo tim, da briše 80.000 for. duga, nego neka briše sve, što joj pokrajina dugujo, pak da će onda i pokrajina pravom, dapače i po dužnosti brinuti ono, što posjednici duguju ezoneru. Tim, da će najviše biti pomoćeno slavenskomu dielu pučanstva u Istri, dakle onomu, kojega „govore“ da zastupaju zastupnici manjine.

Zato ih poziva, neka jednoglasno odobre predlog i neka svi bez razlike stranˊe postave osmrtni vienac na grob ezonera, a poštovani Spinčić i Vidarić, ovaj sa biskupskog sjedišta u Krku, neka ezoneru odpjevaju; da počiva u miru!

Iza toga izroče zast. dr. Laginja u ime svoje i svojih drugova u talijanskom jeziku sliedeću izjavu:

„Ovlašćen od poštovanih naših drugova s ove strane (pokazujuć na hrvatsko-slovensko zastupnike) toliko u pogledu jezika, kojim govorim, koliko u pogledu stvari samo, častim se izjaviti ovo:

Visoki sabore! *Mi nismo nikada mješali politiku niti nećemo nigdje, gdje se radi o velikih pitanjih, kako bi se riešilo gospodarstveno stanje pokrajine, a osobito stališa poljodjelskoga, kojega mi zastupamo prije svega. Ako smo mukom mučali, naše je mučanje bilo ono velikog čuvstvovanja.*

Mi dakle držimo, da nebi bila na mjestu ovaj čas nikakva razprava ni obtuživanje; ovaj čas, kad se svi pripravljamo, da gospodarstveno oslobodimo ovu Irlandu austrijsku, to jest težački stališ mile ove naše Istre! (Odobravanje na klupah većine i manjine, dapače i na galeriji.)

Zastupnik Costantini izjavlja u kratko, da će ove odluke sabora biti vrlo koristne za puk, ne samo jer neće imati više plaćati, nego i za to, jer će lagljе moći dobiti na vjeru novca, što sada mnogo puta upravo nemože, jer su zemljištno knjige pune ezonernih hipotoka.

Zastupnik Babuder zahvaljuje se predsjedniku financ. odbora dru. Amorosu i cielom odboru za trud uložen u obrazloženje predloga. (Bravo! Bene! na klupah većine).

I druga točka predloga primljena je jednoglasno, a tako i treća, koja glasi:

2. Do konačne odluke ima se obustaviti svako utjerivanje od dužnikah za ezoner.

Dalnje 4. i 5. točke, da se to objavi i da se pokrajina drži obvezanom izplatiti, što je još duga prama posjednikom obveznicah od razteretne zaklade, primljene su takodjer jednoglasno.

U saborsku nastao je obćeniti pljesak. Zastupnik dr. Laginja reče napram većini: „*sada ćemo biti nekoliko prijatelji*“.

Predsjednik izjavi na to, pošto mu kao predsjedniku ne bijaše moguće glasovati ob ovom predmetu, da se on podpunoma slaže sa jednodušnim glasovanjem sabora . . . (ganut, nemože dalje) (Živio! Bene! u saboru).

Zast. Costantini poče izviešćivati u ime školskoga odbora o promjeni nekojih ustanova školskoga zakona, nu pošto ga u sabornici nitko slušao nije, jer se je sve diglo na noge i razgovaralo, i pošto se je s raznih strana čuo glas, da se za danas sjednica prekine, predloži zast. Tamaro, da se zaključi današnju sjednicu radi obćenite emocije, koja vlada u saboru.

Predlog bijaše prihvaćen. Predsjednik diže sjednicu i uriče buduću za ponedjeljak u jutro sa sliedećim dnevnim redom:

1. Nastavak današnje sjednice i to izviešće škol. odbora — kako gori.

2. Izviešće polit. gospodarskog odbora o:

a) zakonskoj osnovi, na tamelju koje bi osiguravajuća družtva doprinašala stanovitu svotu na korist vatrogasnih družtva;

b) o zakonskoj osnovi za dielitbu občine Lovran;

c) o utoku veleč. Ivana Maričevića i drugova iz Peroja;

3. Izviešće školskoga odbora:

a) o molbi učitelja pučkih škola za poboljšanje plaće i

b) o proračunu zemaljske školske zaklade za godinu 1894.

* * *

(VI. sjednica dne 29. jenara 1894.)

Prisutni: predsjednik dr. M. Campitelli; 23 zastupnika; vladin zastupnik A. Elusechegg. (Galerija dobro posjećena).

Predsjednik otvori sjednicu u 11 sati. (Sjednica bijaše određena u 10½ sati, no pošto no bijaše na okupu dostatan broj članova većine, zategnuo je predsjednik dok se njegovi sakupiše).

Tajnik Vergottini pročita zapisnik zadnje sjednice, koji se odobri bez primjetbe.

Predsjednik javlja, da su zapriečeni doći k sjednici zastupnici Dukić i Tomasi.

Zast. Jonko čita sliedeću interpelaciju na c. kr. vladu:

Pri volitvah v bodiši katero zastopstvo, važna sta posebno dva odnošaja: pravilno razglašenje volitve in rešitev reklamacij.

V mesecu decembru 1893. vršila se je volitev v trgovinsko in obrtnijsko zbornico v Rovinju.

Volitev ni bila pravilno razglašena. Kajti razglas, katerega ne razumejo volilci, katori jih skrajno vznemirja, kateri torej provzroča samo to, da županstva, prisiljena objaviti ga, pridejo v nasprotstvo s občani; kateri provzroča, da zelò trpi ugled oblastev, tak razglas se ne more smatrati pravilnim, tem manje, ako se volilci, kakor v tem slučaju, pritožijo proti takemu načinu razglašenja naravnost pri ministerstvu notranjih zadev in opiraje se na znani §. 19. državnega temeljnega zakona zahtevajo, da se volitev ustavi toliko časa, da bode pravilno razglašena, a ne dobé nikako rešitve.

Reklamacije tudi niso bile zakonito rešene. Podpisanim znano je, da se je n. pr. v reklamaciji samo iz jedne občine dokazalo, da od vseh vpisanih volilcev imajo volilno pravico samo dva, trije, ker drugi — proko 50 njih — niso bili pravilno vpisani, ali pa so bili vpisani taki, ki so že umrli in celo taki, ki še rojeni bili niso; nasprotno pa da je bila izpuščena velikanska večina onih, ki imajo volilno pravo; da se ta reklamacija ni pravočasno rešila in reklamantom dostavila rešitev; da so se pa navzlic temu — in sicer v popolnem nasprotju s tretjim oddelkom §. 8. zakona z dne 29. junija 1868. št. 86 drž. zak. in četrtim oddelkom § 8. volilnega reda za trgovinsko in obrtnijsko zbornico v Rovinju z dne 22. maja 1884. štev. 17 dež. zak. — razposlali in vročili volilni listki in legitimacije na podlagi prvotnih, napačnih volilnih imenikov in da so se volitve tudi izvršile, dasi je bila na ta način mnogim volilcem zapročena udeležitev.

Poverjenstvo, ki vodi take volitve, imenuje se cesarska kraljevska volilna komisija, oziroma nje predsednika c. kr. okrajnega glavarja.

Ker sta bila ona dva za vsako volitev jako važna odnošaja popolnoma prezrta, je nezakonita volitev v trgovinsko in obrtnijsko zbornico v Rovinju, izvršena v mesecu decembru 1893.

Podpisani vprašamo torej visoko cos. kr. vlado:

1. More-li opravdati tako nezaslišano in samovoljno postopanje c. kr. volilne komisije, oziroma nje predsednika c. kr. okrajnega glavarja?

2. Hoče-li razveljaviti to volitev, razpisati novo in skrbeti za to, da se nezakonitosti ne ponové?

Poreč, dne 25. januarja 1894.

Slavoj Jonko, Vjek. Spinčić, M. Mandić, D. Sorčić, Fr. Flego, dr. M. Laginja.

Predsjednik pročita zatim istu interpelaciju u talijanskom prevodu. (Prevod pribavio je predsjednik. To se dogodilo prvi put odkad se u hrvatskom ili u slovenskom jeziku interpelira). Interpelaciju predaje vladinom zastupniku.

Zast. Mandić čita na c. kr. vladu sliedeću interpelaciju:

Cestovni odbori polag propisa §. 6. zemaljskoga zakona od 15. junija 1875. broj 29 Z. Z. biraju se za šest godina.

Cestovni odbor za pazinski sudbeni kotar izabran je dne 15. junija 1888.; njegovo je dakle djelovanje davno isteklo.

Pošto do danes novi cestovni odbor za rečeni kotar još izabran nije, a niti je što poduzeto, da se taj izbor do skora obavi;

pošto ima polag propisa §. 3. navedenog zakona c. kr. politička oblast narediti nove izbore;

pošto u tom obziru ne ima nikakvih predradnja, niti bilo s koje strane zapriečka, jer u cestovne odbore biraju samo obćinski zavjetnici dotičnoga sudbenoga kotara, to podpisani stavljaju na c. k. visoku vladu sliedeći upit:

Da li je volja visoka c. kr. vlada navesti razloge, radi kojih nije još izabran

novi cestovni odbor za sudbeni kotar Pazin, kojemu je šestgodišnje djelovanje već pred 6 mjeseci isteklo?

Poreč, dne 29. jenara 1894.

M. Mandić, Slavoj Jenko, Vjek. Spinčić, D. Sršić, dr. M. Laginja, Fr. Flego.

Predsjednik ju pročita talijanski, pak ju izruči vladinom zastupniku.

Zast. Sršić čita zatim sliedeću interpelaciju na c. vladu.

Glasom ustanove §. 1. državnoga temeljnoga zakona 3. oktobra 1861. br. 98 D. Z. članovi zemaljskih sabora nisu radi svojih u saboru izrečenih govora drugomu odgovorni, nego istomu saboru, ne mogu dakle radi svojih saborskih govora biti sudbeno proganjani.

Član ovoga sabora Matko Mandić izrekao je u sjednici dne 13. septembra 1892. govor, koji je bio tiskan u broju 39. god. 1892. lista „Naša Sloga“ u Trstu.

Držeć se jedna zasebna osoba ovim govorom povriedjena, podnosla je kod c. kr. zemaljskoga suda u Trstu kaznenu prijavu proti zastupniku Mandiću, koji se je pozvao na svoj zastupnički imunitet.

Pošto zasebni tužitelj nije priznao, da je rečeni govor izrečen u saboru, obratio se je spomenuti zemaljski sud u Trstu u tom pogledu na predsjedničtvo ovoga sabora. Ovo je dopisom 20. marča 1893. br. 1586 izjavilo, da mu o rečenom govoru nije ništa poznato, jer da ga no ima u saborskom stenografičkom zapisniku.

Oslanjajuć se na ovu izjavu zasebni tužitelj podnosao je proti zast. Matku Mandiću obtužnicu, koja je medjutim pravomoćnom postala.

Ovakvim postupkom povriedjeno je na eklatantni način imunitetno pravo zastupnika, zajamčeno mu prenavedenim temeljnim zakonom, a valja znati, da temeljni zakoni sačinjavaju ustav kraljovina i zemalja zastupanih u carevinskom vieću.

Pošto je u prvom redu zadaća i dužnost visoke vlade paziti, da se ne krše ustavom zajamčena prava, to podpisani stavljaju sliedeći upit:

1. Da li su poznate visokoj vladi gori navedene činjenice?

2. Što kani visoka vlada poduzeti, da se obezbiedi državnim temeljnim zakonom od 3. oktobra 1861. br. 98 D. Z. zajamčeno pravo imuniteta zastupnika Matka Mandića i njegovih saborskih drugova, kojih govori nisu bilježeni u saborskom stenografičkom zapisniku, jer izrečeni u hrvatskom ili slovenskom jeziku?

Poreč, dne 2. jenara 1894.

Sršić, Jenko, Mandić, Flego, dr. Laginja, Vj. Spinčić.

Predsjednik pročita ju kao i dvie prijašnje, te ju izruči vladinom komesaru:

Zast. Amoroso pročita napokon vrlo kratku interpelaciju na c. kr. vladu, kojom pita:

1. Zašto nije još imenovan biskup u Krku?

2. Jeli c. k. vlada voljna poduzeti shodna, da bude čim prije imenovan?

Interpelacija ide vladinomu zastupniku.

Vladin zastupnik odgovara na interpelaciju zast Laginje i drugova, stavljenu na c. kr. vladu u sjednici od dne 4. septembra 1892. u pogledu utjerivanja poreza u Istri. Odgovara dakako talijanski i to vrlo obširno. U glavnom reče, da se je utjerivalo u najnovije vrieme poreza zaosta blažije, da se je čih zaostataka brisalo (dr. Laginja: bilo je vrieme!). Navadja, koliko imade još tih zaostataka, koliko je utjerano itd.

Zatim se prešlo na I. točku dnevnog reda i to na razpravu zakonske osnove, kojom se mienjaju nekoje ustanove pokrajinskoga zakona od dne 30. marča 1870. br. 20 o oživotvorenju, sačuvanju i polasku javnih pučkih škola.

U glavnoj razpravi reče (dotično čita) dr. Tamaro, da mu se čini ova osnova odviše drakoničkom; nauka da je liepa stvar, ako je shodna i slobodna. Dobra je obvezatnost škole, ali da se nepolazak škole ne smije globami i zatvori kazniti. Ovaj zakon da je mrtvorodjeno dieto. On će glasovati za osnovu. On govori ponajviše s toga, da pokaže, kako je cieli školski sustav slab. Stvaraju se zakoni i školske osnove na jedno kopito za Beč, Trst i Poreč, kao što i za Žbandaj i Badernu. (Na klupah manjine: Ne imaju tamo škole).

Zast. Babuder (član školskoga odbora kano i zast. Tamaro) govori o važnosti škole; kako se bitke dobivaju pomoćju učitelja. On nije bio u odboru odaslanjen za ovu osnovu. Ona nije ništa nova, jer je sva sadržana u postojećih školskih zakonih. Nauka da je dobročinstvo, ali i to valja nekojom silom narinuti. Većina pučanstva je željna nauke. Naši seljaci da se vesele, kad imadu u obitelji člana, koji znade čitati i pisati. To je od neizmjerne važnosti i za prostoga čovjeka. Pomaže mu svuda, da dodje lagljo do kruha. Od koliko je koristi čitanje i pisanje našim vojnikom, koji dotjeraju usljed toga barem do kaprala (Mandić: Dà, ako poznaju nemšku šprahu!) Roditelji bi se morali više brinuti za školu. Napredak zavisi ponajviše od učitelja; školski zakoni da su dobri, nu naše je stanje nepovoljno. Ovaj zakon da će moralno uplivati na polazak škole.

Vladin zastupnik Eluschegg reče, da će biti slabo primljena ova osnova; u njoj bo imade raznih pomanjkanja. Tuži se na mjestna školska vieća. Učitelji javljaju izostajanja, nu prodju mjeseci i mjeseci, a da za to ne dozna kotarsko školsko vieće. On misli, da bi se moralo olahkotiti posao mjestnim školskim vićem; ovom će se osnovom posao tih vieća još povećati, čemu nam je dokaz §. „o materijalih“, kojim se nalaže mjestnom školskom vieću trostruka operacija.

Zastupnik Amoroso pobija predgovornika, nu i on je proti predloženoj osnovi, koja nalaže občinam novo terete. Nama treba praktičnih stvari, a ne ovakvih zakona, koji preobtežuju posao mjestnih školskih vieća. Po savjesti ne može biti za ovu osnovu; ne predlaže ništa i uzdržati će se od glasovanja.

Zast. Gambini govori u ime zemaljskoga odbora. On se čudi, što je osnova našla toliko protivnika, naime pako u osobah gg. Tamara i Babudera, članova školskoga odbora, koji su morali staviti predlog manjine u rečenom odboru. Oni su u odboru glasovali za osnovu, a ovdje govore proti. Iznenadjuje ga, što se je zauzeo za osnovu vladin zastupnik, govoreć proti spomenutoj dvojici zastupnika. Zemaljski odbor radio je po nalogu sabora od prvanjih zasjedanja i to na predlog onog gospodina, koji danas sjedi u saboru kao vladin zastupnik. Zakon od g. 1870. koliko govori o polazku škole, morao se je promjeniti. Novosti ne ima u ovoj osnovi nikakve. Navadja sve promjene, osnovane u dosadašnjem školskom zakonu. Školski troškovi rastu godimice, pak se mora upotrebiti sva sredstva, da bude taj trošak neku korist nosio. Prosvjeduje proti riečim zast. Tamara, da je predložena osnova neliberalna.

Zast. Tamaro odgovara predgovorniku, da se za prečitrimi kaznami kao n. pr. sa zatvorom svrhe postignuti neće. Ako su sada toliki troškovi za školu, kad ju polazi samo 50 po sto dužne djece, što će biti, kad ju budu polazila sva djeca.

Zast. Babuder se opravdava, da nije hotio napasti osnovu, a pomanjkanja da je morao istaknuti.

Vladin zastupnik Eluschegg izpravlja nekoje tvrdnje zast. Gambini-a.

Zast. Bubba predloži, da se ide preko te osnove na dnevni red, pošto je sabor toli slabo za nju zauzet.

Zast. Costantini brani osnovu kao izvjestitelj odbora.

Predsjednik daje na glasovanje predlog zast. Bubbe; taj predlog pade.

Zatim se prešlo na podrobnu razpravu.

Prva tri paragrafa prima većina bez razprave.

Kod §. 4. stavi zast. Fragiacomo izpravak, obrazloživ ga tim, što je napao na „barbarsku“ Rusiju.

Zastup. Laginja prosvjeduje kao Slaven, što se u saboru napada bez ikakvog povoda slavenska država, koja živi u prijateljskih odnošajih sa našom državom. (Odobravanje na klupah manjine).

Zast. Fragiacomo odgovara još žešće, nazvav Rusiju „barbara, barbarissima“. (Zastupnik Bartoli sa galerijom pljeska živahno).

Zast. Tamaro stavlja takodjer izpravak, al nije dostatno poduprt.

Većina prima izpravljen §. 4.

Kod §. 5. stavi zast. Mandić hrvatski napisan predlog ili izpravak. Pročitav ga, pošalje ga predsjedniku.

Predsjednik: Izpravke ne mogu dati na razpravu, jer nije sastavljen u jeziku sabora.

Većina prihvati nepromienjen §. 5., isto tako §. 6.

K §. 7. stavi zast. Mandić izpravak.

Predsjednik mu odgovori kano i prije.

Većina prihvati §. 7., a zatim §. 8. bez promjene. (Vladin zastupnik uzmo hrvatske izpravke).

K §. 9. stavi zast. Mandić izpravak, al ga predsjednik ne dade na razpravu, izpričav se kano i prije.

Većina prihvati §§. 9., 10. i 11. bez promjene.

Kod §. 12. stavi opet zast. Mandić izpravak, s kojim se dogodi kao i sa prijašnjimi.

K tomu §. podnesao je izpravak i zast. Rizzi, o kojem su govorili zastupnici Gambini, Costantini i vladin zastupnik. Većina prihvati posliednji izpravak. (Vladin komesar uzmo i ostale izpravke zastupnika Mandića.

Kod ovoga §. rekao je predsjednik zast. Gambini-u: „La prego di scrivere la proposta“; isto je rekao i zastupniku Tamaru kod §. 4.

§§. 13. i 14. prihvaća većina bez promjene.

K §. 15. stavi zast. Mandić izpravak, al ga predsjednik neuvaži, izjaviv kao i prije.

Zatim bijaše prihvaćen taj §. i §. 16. bez promjene, te napokon ciela osnova u II. čitanju.

Predsjednik digne zatim sjednicu i uredbe buduću za sliedeći dan.

* * *

(VII. sjednica dne 30. jenara 1894.)

Prisutni: predsjednik Dr. M. Campitelli i 24 zastupnika; vladin komesar Al. v. Eluschegg. (Galerija dobro posjećena).

Predsjednik otvori sjednicu u 10½ sati. Tajnik Bartoli pročita zapisnik zadnje sjednice nespomenuv, da je predsjednik pročitao interpelacije zastupnika Jenka, Mandića i Sršića u talijanskom jeziku. (To bi bio znak da predsjednik daje prevadjati interpelacije hrvatski i slovenski sastavljene na svoju ruku, valjda na to prisiljen a da toga neuzimlju u obzir ni saborski tajnici ni većina.)

Zastupnik Jenko čita sliedeću interpelaciju:

Načelo, da treba z vsemi mogočimi sredstvi odrivati in zatirati slovansko jezike, opazovati je v vseh vejah avstrijske državne uprave. Tudi poštna in brzojavna uprava ne zaostaja, nego izvaja to načelo z vso doslednostjo in na prav silovit način.

Pri pošti in brzojavu v Primorju nimata veljave hrvatski in slovenski jezik, pač pa nemški in italijanski. To je posebno razvidno iz poštnih podatov, na katerih se nahajajo samo tuja ali pokvarjena imena. Prvotna imena krajev so izključena in se samo z veliko težavo dosežo, da pride tako pravo ime tudi na poštni pečat — na drugo mesto. Napisi na poštnih uradih so večinoma nemški in italijanski in povsod se usiljujejo nemško-italijanske tiskovine.

Dà, celo Madjarščina ima v naši deželi že veljavo, večjo nego hrvaščina in slovenščina!

Listi, oddani na postajah v Istri in na Kranjskem pri ambulanci, vožoči se iz Reke v Št. Peter, dobe pošat: „M. kir. posta, Fiume Bz. Peter Között“.

Posebno predrzno postopa se v Primorji s pošiljatvami, hrvatsko ali slovensko naslovljenimi. Zavračа se jih, mesto da bi se dostavljale adresatom. Poštni odpravniki nočejo ali ne smejo poznati pošt in krajev, ki so v deželi, ako se na naslov ne prepiše tudi pokvarjeno „oficijelno“ ime! Ako se ožigosa nered v javnih listih, ne preiskuje se zadeva stvarno — kakor pričajo ravno sedaj nekateri slučaji v Pulji — nego zasleduje se pritožitelje! Ako se kdo pritožuje naravnost pri c. kr. poštnem in brzojavnem vodstvu v Trstu, kakor, n. pr. to dela prvopodpisani že več let z ulogami v slovenskem jeziku, opravdava se nered z uradno lepimi nemškimi izgovori, ne da bi se ga odpravilo.

Da je mogoče doznati za vse slučajé nereda in zavračanja, da bi se beležilo vsaj vsak slučaj, za katerega se zve, navedlo bi se jih brezštevilno. Ali ker to ni lahko mogočo, navaja se tu najmanji del, samo nekatere novejše slučaje, tičoče se pošiljatev one same osebe.

List oddan dné 28./8 m. l. v Podgradu in naslovljen: „Truške v Koperščini“ prišel je dné 8./9. m. l. „retour“. Kodi da je potoval, ni razvidno, pač pa je na njem tudi poštni pečat: „Koprivnica 22./8“. Na dotično slovensko pritožbo odgovorilo je poštno in brzojavno vodstvo v Trstu dné 20. septembra m. l. št. 28.142:

„Ueber Ihre Beschwerde vom 8. d. M. wird Euer Wolgeboren bekannt gegeben, dass der rückfolgende Brief, wie die diesfalls gepflogenen Erhebungen ergeben haben, aus Versehen eines Postbediensteten in Triest irrthümlich an die Bahnhofpost Triest-Wien und von dieser ebenfalls irrthümlich nach Ilir. Castelnuovo zurück expedirt wurde.

Ob dieser sehr bedauerlichen Fehlleitung wurde gegen den Schuldtragenden das Amt gehandelt.

Der k. k. Oberpostdirektor
Pokorny s. r.“

Na prvi pogled je jasno, da se v tej rešitvi prikriva resnica. Sicer pa po toliki zgubi časa, po tolikem trudu in ko se je za poštnino plačalo 25 kr. — poštno vodstvo ne skrbi za to, da bi list sprejel adresat, nego vrne ga — „irrthümlich“ zopet — odpošiljatelju!

Taka vračanja pošiljatev nisu slučajne pomote, to se godi redno, to je načelo!

Dopisnice, naslovljena v „Vodnjan“, vrnila se je iz „Voduony“ z opazko, „nach Wodniam B. nich gehörig — retour“. Ni se hotelo popraviti nereda, nego dopisnica morala je „retour“ v roke odpošiljatelja!

Celo poštno hranilnični čekovni nakazi, naslovljeni „Vodnjan“, vračajo se iz „Wodnianu“ z opazko: „Adressat unbekannt“. — List, naslovljen v Podgrad, poslan je bil te dni iz Poreča v Buzet. Drugi list, naslovljen iz Ljubljane v Poreč, vrnjem je bil tudi te dni iz Tara z opazko: „retour al Timbro, a Torre sconosciuto“. Pošiljatve, naslovljene v Tržič na Goriškom, gredo vse v Tržič na Gorenjsko.

Pošiljatev, naslovljena v Opatijo, vrnila se je iz Ptuja. List, naslovljen v Opatijo, zašel je nekam na Ogersko in vrnil se je z madjarsko opazko.

Sploh se opazuje, da bi bilo varuhom sedanjega nezdravega stanja skrajno neprijetno, ako bi prišlo pravo ime naše svetovno znane Opatije do veljave. Za to so mu tudi odrekli prostor na poštnem pečatu, zato ga ni najti v glavnem seznamu pošt niti v oklepih, zato so mu tudi v dodatku k tomu seznamu ni dovolil skromen kotiček, kakor drugim slovenskim imenom, zato tudi skrajno doslednostjo zavračajo pošiljatve, naslovljene v „Opatijo“ in ne v „Abbazio“.

Da se ta nered pri pošti in brzojavu vzdrži, odnosno, da se nas hoče s tem neredom prisiliti, da ne bi naslovljali pošiljatev v svojem jeziku, za to ima poštna uprava posebno sredstvo. To je nemška knjiga: „Verzeichnisse der Post und Telegrafenämter. Verfasst im Post-Cours-Bureau des k. k. Handelsministeriums“. To knjigo ima vsak poštni in brzojavni urad. V njej se nahajajo vsa „oficijelna“ imena — nemška, madjarska, italijanska in potujčena ali pokvarjena — po abecednem redu. Slovanska so izključena iz abecednega reda in k večjemu pripisana v oklepih, da jih pri najboljši volji ni mogoče najti. V knjigi nahaja se sicer zadaj še „Verzeichniss jener Orte, welche ausser der gewöhnlichen Benennung noch in einer andern Sprache oder Schreibart vorkommen, mit Hinweisung auf diejenigen Namen, unter welchen sie im Haupt-Verzeichnisse zu finden sind“, ali preveč časa bi zgubil vesten uradnik, ako bi hotel iskati najprej v glavnem seznamu, potem v dodatku i iz tega zopet v glavnem seznamu! Zato se nikdo ne ozira na ta dodatek in nered ostane vedno reden, kakor razvidno iz prej navedenih samo nekaterih slučajev, kakor tudi posebno še iz sledečega:

Prvopodpisani hotel je v Zagrebu oddati telegram v Podgrad. Pogledalo se je v abecedni seznam in izjavilo, da take brzojavne postaje ni. Na ponovljeno zatrdilo, da je v Istri, ni se gledalo v dodatek, nego vprašalo Trst, je li res taka brzojavna postaja. Potem stopry sprejel se je telegram.

Sicer pa je že s tem, da so se naša imena izključila iz glavnega seznama in potisnila v dodatek, kaj prozorno izraženo, da se nas smatra za inferjorni narod! Še bolj pa z nadpisom, katerega nosi dodatek, kjer se dela razlika med „gewöhnlicher Benennung“ (ki pomenja toliko, kakor tuja ali potujčena ali pokvarjena imena i ne pa narodna) in med „andere Sprache oder Schreibart“ (ki pomeni slovanske jezike in pravopise).

Podpisani obsojamo z vso odločnostjo tako avstrijske vlade nevredno postopanje in stavimo sledeča vprašanja:

1. Hoče-li visoka c. kr. vlada odpraviti nered pri poštni in brzojavni upravi,

2. Hoče-li v to svrho posebno še:

a) zamenjati s pravilnimi vse one poštne pečate, ki nimajo pravih narodnih napisov;

b) izdati seznam poštnih in brzojavnih uradov tako urejen, da bodo vpisana v abecedni red tudi ona imena, katera rabi naš narod, in s tem odpraviti žaljivi, nepraktični dodatek?

Poreč, 25. januvarja 1894.

Jenko, Vjek. Spinčić, D. Sršić, Fr. Flego, M. Mandić, dr. M. Laginja.

Istu interpelaciju čita predsjednik u otelini u talijanskom jeziku. (Za toga čitanja nastao je češće smieh u saboru i galeriji jer je predsjednik slabo izgovarao slovenske riječi, imena itd. te njemačke citate).

Dalje u prilogu.

vore, da nisu nikad takvih propovjedi čuli i da nisu nikad takova dušobrižnika imali U malo vremena, što je kod nas bio — nešto više od jedne godine — mnogo je dobra učinio i time pokazao, kako mu je na srcu ležala crkva i duševno dobro povjerenih mu župljana, žalibože zavedenih. Popravio je dvie crkve, više toga u nje kupio i sakupljivao za križni put, te je liepu svotu sakupio u tu svrhu. Ali našim zasljepljenim Dragućanom sasvim tim nije bio po volji, kao što njim nebi bio ni sam gospodin Bog, da dodje medju nas. Nije im bilo dosta, da mu ovdje naškode, nego su ga ocrnjivali i druguda samo da nebi postao župnikom u Pazu. Već su se dapače djavolski veselili, da su u tom uspjeli, ali hvala Bogu i pravednosti njihove crne spletke nisu mu naškodile, jer toga ne mogu, ali su sami sebi još ocrnili nečisti obraz. Sada ga mole ovi isti, da se zahvali na pažkoj župi, pa da moli za dragućsku. Na troškove ove kukavne občinske administracije, hodali su Dragućani po okolici gg. svećenikom, da bi koji molio za Dragić, ali su ostali na suhu, jer je zbog šake ništarija naša župa na zlu glasu. Već je evo po drugi put bio razpisan natječaj za ovu župu, ali nije nitko molio i dok se naši mutikaše ne opamete, težko, da ćemo dobiti stalnoga svećenika. Dobismo, hvala Providnosti, drugoga župeupravitelja, u osobi veleč. gosp. Josipa Elznica, te se nadamo, da će i on slieditи stope velečastnog gosp. Stefanutti-a, kojemu želimo sretan put i bolju sreću, nego je je imao ovdje! Njegova će uspomena kod nas biti trajna, pa mu se javno zahvaljujemo za onu očinsku skrb, koju je imao do naših duša i do naše crkve, a istodobno čestitamo Pažanom na tako vrlom svećeniku, kojega neka im Bog uzdrži zdrava i čila do daleke starosti.

Jedan kmet.

Iz Voloskog Opatije piše nam 28. t. m. Za novu godinu htio nas naš „magnifico“ iznenaditi sa liepim darkom kako je to posvud širom svieta u običaju. U staroj godini priredio je nove izborne listine tako, da već 3. t. m. bijahu izložene. Pomislili smo: prvi občinski izbori bijahu uništeni radi nezakonito sastavljenih izbornih listina pa će barem nove biti u redu, budući je „magnifico“ dobio dobru lekciju. Al poslovica kaže: neće vrag da Boga moli! Nove su listine još gore sastavljene nego bijahu prvašnje. Dočim u jednom tielu sveukupni poraz svih izbornika toga tiela iznaša preko 6 hiljada, prekoračuje u drugom tielu iznos poreza svih izbornika toga tiela jedva jedvice drugu hiljadu. Jeli to pravedni razmjer, jeli tako zakon propisuje? To čine naši „mogućnici“ samo da imadu kvadiću za koju će se uhvatiti u slučaju kad bi naša stranka na temelju ovako sastavljenih listina predobila. Oni bi se jednostavno pozvali na izkrivljene listine. Nu znati ćemo te „mogućnike“ prizvati k zakonu, da budu i oni znali poštivati propise. Nadalje bilo se odlučilo na jednoj občinskoj sjednici, da se novim izbornim listinam uzme za temelj porez god. 1892. Nu što se je opazilo u novim izbornim listinam? U ovim je uzet za tomolj porez od godine 1891. do 1893., dapače i od 1894., kako se je već „tanečemu“ bolje svidjalo i kako je njegovoj stranci bolje u prilog bilo. Naidjoš u novih listinah na izbornike, koji su tek koncem prošle godine počeli porez plaćati ili da su otvorili krčmu ili dućan. Odkud tim ljudem pravo glasa za ovo izbore? Al zahman pitaš za pravo, za zakon, samo kad „mogućnik“ zna, da će dotičnici glasovati za njegovu stranku. Nadalje izpustilo se sijaset naših izbornika, koji bijahu u starih listinah, te koji nisu ni sada izgubili izbornog prava. To je zbilja čudnovato postupanje. Zar hoćete gospodo rodni kraj tudjincu izdati? Al znajte, da nad vami je zakon, a nama da je put do viših oblasti otvoren, od namjestničtva do ministarstva pa bilo makar do svietle krune, al zakonu moramo pribaviti njegovu vriednost. V pako Vološčani i Opatijci glasujte kad dodje do izbora za domaće ljude, a ne za tudjince, koji za vas niti haju niti mare, već samo na vlastitu korist paze. Predobiju li ovoga puta sarenjaci i Niemci budite uvjereni, da će občina do malo godina biti čisto njemačka i da će se ista preseliti iz Voloskoga u Opatiju, gdje će Niemcem biti bolje pri ruci. Hoćete, da vas djeca vaša jednom ne prokliju, a vi glasujte svi za domaće ljude, kojim je pred očima samo čast i korist občine i koji su u kratkom roku od 4 godina više dobra učinili občini nego šarenjaci odkad gospodare. Na oprezu dakle!

* * *

Najnovija viest „à sensation“ jest ovdje ta, što je kotarski školski nadzornik po nalogu više kotarske oblasti zabranio učiteljem sabirati prinose za **školsko društvo sv. Cirila i Metoda**. — Nezna li slavna kot. oblast, da je u istom ovom kotaru drugim učiteljem dozvoljeno sakupljati za „**Legu Nazionale**“, da im je dozvoljeno učiti djecu izazivajuće talijanske pjesme, da im je dozvoljeno kupovati glasove za talijanašku stranku i bezbroj drugih takvih nepodobština? Ali ovi nisu naši! Znamo mi odkud vjetar duva ali naši su ljudi drugačije vjetrove izkusili i vihore i vijavice pa se ipak proplašili nisu a kamo će slabe sape jednog čovjeka! Bilo je ovdje kojekakvih „Velikana“, koji su nastojali, da nas Hrvate utuku al su pošli, odkud su i došli a no opraviše ništa. Tako će još koji ići u nepovrat a mi ćemo ostati. da i nadalje branimo naš jezik i narodnost našu, do zadnje kapi krvi.

Kastav, 22. siečnja 1894.*) Molim sl. uredničtvo, da izvoli u dojdućem broju uvrstiti sliedeće redke kano predhodni odgovor na dopis sa kvarnerskih otoka priobćen u prošlom broju cienjene „Naše Sloge“. U onom dopisu se izmedju redaka čita, a meni je od jedne koleginje i ustmeno rečeno, da se moje protivljenje izjednačenju nemože uzeti, nego kao neki izljev neplemenitosti srca, kao neka zlobna zavidnost. Ja proti takovomu predbacivanju najodlučnije prosvjedujem. Što sam ob onom pitanju rekao i napisao, učinio sam otvoreno, načinom za nikoga uvriedljivim — **učinio sam to iz čistoga i čvrstoga moga osvjedočenja** kano vojnik istine i pravde. Dočim za dopis nepoznate koleginje mogu uztvrditi, da je napisan više nakanom, da mene malko „počešе“, nego li da doprinese razbistrenju pitanja.

Ja zato uljudno pozivljem gospodičnu ili gospodju koleginju, da izvoli jošte iznesti sve što imade proti mome stanovištu i opet što imade za svoje. Tim će naše razpravljanje najbrže svršiti, prišteditи ćemo si vremena i truda, a sl. uredničtvu dosadu i nepriliku dugotrajnoga prepiranja.

Moj pako „obširan i temeljit“ odgovor neće u nijednom slučaju uzmanjkati, razumije se dakako, ako mu sl. uredničtvo bude izvoljelo dati prostora, o čem nedvojim. Jedno samo preporučujem razdraženoj koleginji: neka piše **malko pristojnije** ako znade. Obrugivanje sa protivnikom, doskočice, izsmjehivanje i kojekakve kučice — to nije razprava. Neopravdane, neumjestne i nezasluženе uvriede jesu sramota za onoga, koji je izriče. Mogu milostivu uvjeriti, da će moj odgovor biti čisto stvaran, bez ikakvoga zadirkivanja i osobnoga vriedjanja. I onda ćemo vidjeti, koliko će se uzdržati njezina **u istinu vješto**, ali na piesku sazidana sgrada.

Ante Dukić.

Iz blažene zemlje. U obećanoj zemlji istarskih irredentaša došla je nevolja i bieda tako, da su tamo počeli već roditelji svoju djecu prodavati. Evo što o tom pišu jedne novine: „Iz Turina javljaju ovaj dogodjaj, što se je zbio na 8. jenara około 10 sati prije podne na tamošnjem kolodvoru. Dva djećaka od 10—14 godina odjevena upravo u najpotrebitije odielo smrzavajući se obilazila su već više sati po kolodvoru gore dolje i probudila su svojim biednim izgledom sućut mnogih osoba, dok napokon dva stražara ne upitaše djecu, što rade ovdje. „Čekamo našeg gospodara; on nas je u Casorti kupio pa će nas povesti u Francezku, gdje ćemo prosjećiti i pjevati“, odvrati stariji djećak. Djeca pripoviedahu dalje, da je taj novi gospodar, koji ih je obojicu od roditelja prekupio **za 50 lira**, rodom iz Sare i da je već mnogo djece pokupovao, jer sva znadu pjevati. On da ih šalje najprije u Francezku a tada u Ameriku. Djeca su predbježno predana pod zaštitu oblasti, dok se njihov „padrone“, koji je bez sumnje pobjegao, ne nadje.

Imade li više žena ili muževa? Poznato je, da u svih zemljah Evrope imade više žena nego li muževa. Najveći je broj žena u Finskoj, gdje na 1000 muškaraca 1130 žena dolazi; zatim u Portugalskoj gdje na 1000 muškaraca 1084 žena dolazi Norveškoj 1073, Švedskoj 1[illegible], Velikoj Britaniji i Irskoj 1060, u Danskoj 1050, u Austriji 1044. u Švicarskoj 1041, u Njemačkoj i Španjolskoj 1039, u Ugarskoj 1015, u Rusiji 1009, a u Francuzkoj i Belgiji, gdje 1007 žena na 1000 muževa dolazi. Broj muževa veći je ipak u Italiji, gdje 995 žena, u Srbiji, gdje 947, u Rumunjskoj, gdje 944, u Grékoj gdje 906 i u Bosni, gdje samo 890 žena na 1000 muževa dolazi.

*) Ovim je za nas ovo pitanje dovršeno. Neka se izvole dakle gg. obratiti na strukovni list il neka se podvrgnu. cieniku „Priposlana“, „Priloga“ itd., jer nam ovakve razprave odvše prostora zauzimlju, a većine naših čitatelja nezanimaju. Op. ured.

Književnost.

Čitamo u „Vienacu“ dne 6 siečnja:

„Marija Stančevićeva“. Tako se zove izvorna hrvatska drama, što je napisao naš suradnik i hrvatski književnik, Dinko Politeo. Budućeg tjedna prikazivat će se u glumištu u Zagrebu.*) Evo joj u kratko sadržaja: Prvi, drugi i četvrti čin zbiva se u jednom gradu Dalmacije, a treći u kupkama. U prvom činu upoznajemo malo ne sve ličnosti komedije. Marija Stančevićeva je kći Antuna Stančevića, koji je poštenim svojim radom stekao prilično imetak. On ima još sina Hinka, pravnika, lakoumna ali u srdcu poštena i plemenita mladića. Marija i odvjetnik D.r Vilićić se ljube. Hinko pak ljubi Irmu, kćer Scarponi-a, došljaka Talijanca, slikovca, koji se protivi toj ljubavi, jer je Hinko dobar Hrvat. Stančević i Scarponi u ostalom dobri su prijatelji, Stančević pače sliepo vjeruje Scarponi-u, te je sav svoj novac uložio u neko dioničko društvo, osnovano od Scarponi-a. Pri koncu čina Scarponi javlja Stančeviću, da je društvo palo pod stečaj i da je sve izgubljeno. U času očajnosti Stančević hoće da se ubije, ali mu to zaprieči njegova kći Marija. U drugom činu Marija živi od lekcijâ, a Hinko, sad već odvjetnički koncipijenat, postao je ozbiljniji do sjete. On i Irma uvjek se još ljube, ali sveudilj postoji ista zapriека. Ljube se takodjer Marija i Vilićić, ali Mariju prieći jedan zavjet. Doznajemo iz razgovora, da je Stančević u Americi, gdje mu je pošlo sa rukom nabaviti nekoliko unosnih ruda. On još uviek vjeruje Scarponi-u i s njim se dopisuje. Scarponi, da dovrši djavolsko svoje djelo, javlja Mariji, da su radnici kod ruda ubili u nekom sukobu njezina otca. Marija od žalosti poludi. U trećem činu Marija je mahnita. Brat ju je doveo u kupke, po savjetu liečnikovu — u s njima je i D.r Vilićić. Stančević, kome je Scarponi javio, da su mu djeca umrla, luta po svietu, vrati se u Evropu i dolazi u iste kupke. Jedan od gosti glasno se ruga ludilu Marije. Stančević, koji je čuo njegove rieči, oštro ga ukori. Gost — zove se Stefić — traži zadovoljštinu. Stančević, koji vidi sa Marijom Vilićića, zamoli ga, da mu bude svjedokom. Dok govore, upoznaju se. Vilićić mu razjašnjuje, da mu djeca nisu umrla, pače da su u kupkama. Hinko i Stančević leto jedan u zagrljaj drugoga. Marija, koja to vidi — upozna otca, leti u njegovo krilo, osvješćuje se i — spašava. U četvrtom činu Stančević se protivi poslie svega onoga, što se zgodilo, ljubavi Hinka i Irme. Hinko položi odvjetnički izpit. U kući su svi veseli, ali veselje nije podpuno. Uz to dolazi fratar, kapelan u tamnicama, i javlja, da se je Scarponi u zatvoru ubio. Nu nije odmah umro: ostalo mu je toliko vremena, da se pred fratrom pokaje i da svoju kćer povjeri Stančeviću, čije dobro srdce on pozna. Sada napokon Stančević pristaje na ženitbu, ali bi htio, da Vilićić i Marija budu sretni. Fratar rješava Marinu od zavjeta. Hinko da nagradi Mariju, prepušta joj svoj dio. Marija ga odbija: **nekа se polovica pošalje društvu sv. Cirila i Metoda u Istri, a polovica u hrvatsko narodno svrhe u Zagrob.**

*) Predstavljana dobrim uspjehom.

Narodno gospodarstvo.

Kako da ne zamrzne i neklicaju krumpiri, koje si odredio do proljeća na sjeme. — Odredjene krumpire za sjeme, moraš na suncu osušit, dok budu kora sasvim suha. Tad u orljenici i ornici zemlji iskopaš jamu duboku $1^1/_2$ m., i naspeš, pomišajuć slamom hrzanikom, krumpire, za $^1/_2$ m. dubljine a ostali metar jame naspeš prvo izkopanom zemljom.

Gornju nasutu zemlju utreš dobro nogama iliti još bolje kakvim težkim batom, da ista teže može vodu upijati.

Tim sjegurno uz proljeće imati ćeš zdravih i neprokljijanih krumpira za sjeme.

Proklijano žito izvrstna krma za blago. — Svjetujemo svakog gospodara, da si hrani blago proklijanim žitom mjesto običnim, jer klijanjem neraspoloživе tvari postaju raspone, a tim tečnije, a to ti je jedini uzrok, što se u žitu svojstvo tovljenja povećava.

Pokušalo se toviti jednog krmka od mjeseca 14, težak kilogr. 65·70, koji je kroz 15 dana potrošio kilogr. 63 neproklijanog kukuruza, te poslie tog vremena težio je kilogr. 75. Isto krmče, kroz drugih 15 dana, hranoć se proklijanim kukuruzom, potrošio je kilogr. 76, povećav — težinu od kilograma 14·60. Dakle računajući razmjerno, imademo, da za povećanje jednog kilograma mesa neproklijanim, trebalo je samih kilograma 5·205.

Kako se najlagljе i najbolje mogu njegovati starija voćna stabla, da budu rodovita? Kod nas je malo običaj gnojiti starija stabla, a baš starija stabla, jer su izcrpila hranivost zemlje oko sebe, izgledaju krživa, te trebaju najviše pomoći. Takova starija krživa stabla, ne samo, da slabo radjaju, ali trpe puno od suše, od nagle promjene vremena, od zareznika i svakovrstnih drugih nametnika, i to tim više, čim su više zakržljavila i čim manje hrane dobivaju iz zemlje. Iskustvo je već opotovano put dokazalo, da čim se jedno stablo nalazi u boljoj anari, čim su djelatniji njegovi ustroji, tim ono više odoli svim nepogodam, i tim je veća njegova sposobnost brže izpraviti i nadomjestiti štete i ozlede, koje pretrpi. Za gnojenje voćnih stabala, osobito gdje su voćna stabla u sklopu zasadjena, pokazala se je najuspješnije sljedeća smjesa gnojiva za hektar zemljišta: 200 kilograma dvostrukog superfosfata ili 550 kilograma superfosfata od 16 postotaka sa 160 kilograma klorkaliuma ili: 280 kg. fosforno kiselog kaliuma i 40 kilograma klorkalija na. Ova smjesa razaspe se zimi ili u proljeće po površini zemlje, pa onda se podore. U proljeće može se takodjer po ovoj smjesi razasuti 200 gr. kilske salitrovine, pa ju pobranati. Za jedno osrednje stablo, koje svojom krošnjom zastire nešto 25 metara četvornih prostora rabi se gnojenje: 500 grama dvostrukog superfosfata (ili 1400 grama superfosfata od 16%) sa 400 grama klorkaliuma i 500 grama kilske salitrovine; ili: 570 grama fosforno kiselog kalija, sa 100 grama klorkaliuma i 500 kilske salitrovine. Kad stabla slabo tjeraju izim gornjog gnojenja, može im se još u svibnju pomoći sa 100 do 200 kg. kilske salitrovine po hektara zemlje ili sa 250 do 500 grama kilske salitrovine po četvornom metru. Izvrstan se uspjeh postizava takodjer gnojenjem osokom i tekućim ljudskim izmetinam. Osoki i ljudskim izmetinam valja na svakih 10 kg. dodati rukovet popela ili rukovet kainita. Okolo stabala izpod krošnje izkopa se luknja 50 cm. dubokih, u koje se salije 10 litara osoke ili tekućih ljudskih izmetina. U dobrim zemljam puno pomaže natapanje samom vodom.

Kako imamo gojiti telad, da se brzo i dobro razvije i ugoji? Marvogojitelj mora, da je odmah na čistu hoće li telad uzgajati uz kravu, naime hoćeli puštati, da sisaju kravu, ili će ih umjetno napajati, odnosno davati im umjetno sisati. Danas je već obćenito zaveden običaj, da se umjetno napaja. S toga dok se krava oteli, uzme se tele i poneso ga se u svjetli i čisti odiel za telad, gdje mu se iz limene posude ponešću umjetne cice od kaučuka dade sisati. Prve nedjelje daje se teliću samo majčinog mlieka, a druge nedjelje primješava s mlieku sluzi od zobi, i to 1 litar te sluzi, koju se dobije poparom od $^1/_2$ kg. zobi. Zob se popari vodom ili mliekom, ali bolje je mliekom. Svakog se dana daje teliću malo više zobove sluzi, tako da se već u trećoj nedjelji hrani samom zobovom sluzi. Po trećoj nedjelji počme se teladi davati po malo dobrog siena. Za zobovu sluz rabi se krupica od zobi, koja se popari i prokuha vodom, pa onda procieđi. Telad ju vrlo rado pije, a pri tom izvrstno napjeva. Može se hraniti telad i obranim mliekom, ali tada valja miešati u mlieko brašna od lanena sjemena. U drugoj nedjelji počimlje se ovim hranjenjem, pa se svaki dan zamjenjuje $^1/_2$ litre majčinog mlieka, sa $^1/_2$ litre obranog mlieka i lanena brašna. Obrano mlieko valja prije porabe kuhati, da se ubije truje od glivica, koje može zadržavati, a onda se podaje teladi posve hladno. Na svaku $^1/_2$ litra obranog mlieka dodade se 30 grama lanenoga sjemena, a ave se ugrije na 30 ili 40 stupnjova Celsiusa, tako da bude mlako. Kašnjo se može laneno brašno zamjeniti lanenim kominom ili ražnim brašnom. U razmjeru u kojem telad jede više siena, dajo im se manje lanenih i drugih primjesa mliekom. Izvrstno zamjenjuje materino mlieko sa posušenim sladerom, ali pred porabom valja slad samljeti. Sto litara materinog mlieka, dade se zamieniti sa 50 litara obranog mlieka, 5 kilograma zobi ili slada, a ave prokuhano i mlako podastrieto. Obranom mliekom može se za hranjenje teladi primjeđavati i plivi, brašno od mesa, brašno od graška, kruh i sličnа. Na uzorno uredjenim izsanjim, osobito gdje se mlieko izrabljuje sa maslo ili se izravno prodaje na tržištim, veći dio teladi uzgaja se na gori opisani način, i ta telad ni u razvoju ni u krepkoći nezaostaje ni najmanje za teladi uzgojenom majčinim mliekom, dapače mnogi tvrde, da je mnogo krepčija i razvijenija.

Listnica uprave.

Gosp. I. J. Chicago. Učinili ćemo kako pišete. Zdravo!

Uplatili su nadalje za „N. Sl." sledeća gg.: M. A. Rieka f. 2; K. F. Rovinj f. 2.50; Ž. A. Rovinj f. 1.50; B. O. Rovinj f. 2.50; U. A Nabrežina for. 2; M. I. Kopar f. 2.50; M. F. Sisak f. 2; R. A. Zadar f. 3; D. T. Selca f. 2.50; H. S. Selca f. 2.50; Čitaonica Klanjec f. 1.25; Č. A. Krk f. 2; Ž. O. K. Martinšćica f. 2; M. P. Vabriga f. 2; S. dr. F. Boč f. 1.25; L. Z. Sliba f. 2; Zeit.-B. Zagreb f. 1.80; Čitaonica Krapina f. 1.25; S F. Rieka f. 1; H. M. L. Rieka f. 1; G. A. Podvorica f. 1; O. J. Sežana f. 2.50; Š. A. Zamask f. 2; R. J. Mošćenice f. 6. (Sliedi.)

Javna zahvala.

U blagotvorne svrhe hrvatskog pripomoćnog družtva u Beču, naročito u svrhu utočišća, koje podržavamo za uboge hrvatske djake visokih školah, primismo od slavnog uredničtva „Narodnoga Lista" u Zadru f. 25.50, i to u Arbanasima sakupljeno na prijateljskom sovjetu 5 for., gosp. Čičin-Šain u Vodicama sakupio for. 15.50, g. P. V. Milović u Milni darovao 5 for. Slavno ravnateljstvo prve pučke dalmatinske banke u Spljetu 30 for. Slavna obć. Makarska 10 for. Prenzv. g. grof Gjuro Jelačić, c. kr. podmaršal u Novih Dvorih, 5 for. Gosp. Franjo Arnold, kr. javni bilježnik u Zegrebu, 5 for. Slavno občinsko poglavarstvo u Djakovu 10 for. Gospodin B. Oberson u Vukovaru 5 for. U Beču po 2, for. darovaše gg.: Karlo Voršak, veletrgovac, Filip Neumann, trgovac i dr. Iso Radinger. Slušatelj trgovačke akademije Zdenko S. Špicer sakupio u Osieku f. 12 20.

Plemenitim darovateljem bit će narodnostni rad naših štićenika nagrada za njihovu ljubav k hrvatskom djačtvu, a mi im se što srdačnije zahvaljujemo. Srdačna hvala i poštovanim sabiračem na njihovom trudu.

Hrvatsko pripomoćno društvo
u Beču, 2. febrara 1894.

Predsjednik: *Dr. K. Kozić,* dvorski i sudbeni advokat.
Tajnik: *Franjo Vahčić* c. k. činovnik.

„Kupi kod kovača nipošto kod kovačića", kaže stara poslovica.

Ovu mogu punim pravom na moj zavod upraviti, jer, jedino tako velika trgovina, kao što je moja, imade razprodajom ogromnih vrstih tvari i drugih prednostih, jeftine troškove, koji moraju konačno kupcem koristiti.

Krasne uzorke privatnim naručnikom šaljem badava i franko. Bogate knjige uzoraka, kakvih jošte nebijašo, za krojače nefrankirane.

Tvari za odiela.

Peruvien i dosking za visoko svećenstvo, propisane tvari za odiela za c. kr. činovnike, veleране, vatrogasce, Sokolaše. livreje, sukna za biljard i igrače stolove, pokrivala za kočije, tvari za lovačke kapute, nepromočne tvari za pranje, plašte za putnike od f. 4-14.

Vriedne ciene, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari, ne jeftine otirnike, koji su vriedni jedva krojačke plaće, proporuča

Joh. Stikarofsky,
Brno (Austrijski Mančester).

Najveće skladište blaga vriedno pol mil. for.

Razpošilja samo pouzetjem!

Dopisuje: njemački, madjarski, češki, poljski, talijanski, francezki i engleski. 24-1

DOMINIK LUŠIN
u Kopru

preporuča veliko svoje skladište raznovrstnog liesa, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj cieni. 24—2

Najbolji sat na svietu!

jest naš

7 1/2 švicarski crno-ocalni sat

sa točnim nikelovim strojem.

Ovaj sat, urađjen na časove, nemienja ur jamstvo nikada svoju krasnu vanjštinu, to je osobito za običnu porabu no obhodne potrebiti gg. vojnikom, putnikom, turistom, lovcem, ljevničkim i šumarskim članovnikom itd. Svatko, pa posjedovao i zlatan sat, odložiti će ga te nositi naš crno-ocalni. Takav sat stoji uz trogodišnje pismeno jamstvo samo f. 7 (za gospodje f. 8.50). K tomu pripadajući lančić za gospodu f. 1, Chatelain za gospodje f. 1.50. — Dobiva se jedino kod središnjeg ureda za crno-ocalne satove

Rix, Wien, III/2.

Preprodavaocem nedajem popusta.
Bez putnikah. *Bez podružnicah.*

jest naš
crno-ocalni sat.

Teodor Slabanja
Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaloža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebri i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti razna crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—2

Preporučamo našim trgovcem sa vinom i krčmarom

„Istarsku vinarsku zadrugu"
u Puli (Istra)

koja imade u svojih skladištih raznih izvrstnih vrstih vina, a uz povoljne ojene. Kod iste imade izvrstna **refoška i bielog muškata** u butiljama i to uz vrlo povoljne ciene.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
za trgovino in obrt v Tretu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. volj., stopijo nove obrestne takso v krepost z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrosti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Colovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sasz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovora. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obrosti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 31. januvarja 1894. 2—24

Podpisani preporučuje velečastnoj gg. svećenikom crkvenim upravam i slavnom obćinstvu

Prave zajamčene pčelno-voščene

Svieće

voščane zavitke, svieće niže vrsti za postranu razsvietu crkava i pogreba. Kadilo lagrima, stien i etakia za vječno svietlo (kandilo).

Za valjanost svieća, koje nose protokolirano tvorničko znamenje, jamčim sa 100 for. il 200 kruna.

Nadajuć se mnogobrojnim naručbam, jamčim za točnu poslužbu po koliko je moguće nizkoj cieni.

Odličnim štovanjem

I. Kopač
svićar

Solkanska cesta br. 9 u Gorici.

Odlikovan srebrnom kolajnom u Gorici god. 1891. 8—4

Štrcaljke i sumpornjače za trte
inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebоće za iste 8

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Trstu.

L., Singerstrasse 15, **Dunaj.** **J. PSERHOFERJA** lekarna „Zum goldenen Reichsapfel".

Kričistilne krogljice, prej imenovano **univerzalne krogljice**

zaslužijo to ime po vsej pravici, kajti v resnici je mnogo boleznij, pri katerih so te krogljice pokazale svoj izvrsten učinek

Že več desetletij se to krogljice povsod razširjene in malo družin utegne se najti, v katerih bi pogrešali malo zalogo tega izvrstnega domačega sredstva

katorih bi pogrešali malo zalogo tega izvrstnega domačega sredstva, poselmo na proti boleznim po **slabi prebavi in zabasanju.**

Te krogljice stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nefrankovanj pošiljatvi **1 jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se no pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „l. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis **J. Pserhofer v rudečih** pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera,* 1 posodica 40 nč., prosto poštnine 65 nč.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Amerik. mazilo za trganje, 1 posodica 1 gld. 20 nvč.

Prah proti potenju nog, 1 škatljica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.

Balzam za goltanec, 1 steki. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.

Življenska esenca (Praške kapljice) 1 steklenica 22 nč.

Angleški balzam, 1 steklenica 50 nč.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 nč., poštnine prosto 60 nč.

Tanokininska pomada *J. Pserhofera,* pospešuje rast las, 1 škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter *prof. Steudela,* 1 posodica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.

Univerzalna čistilna sol *A. W. Bullrichs,* domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovnih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v čedno preskrbljujo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; vožja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane porto dosti manj kakor po povzetju. 12—6

Popievke

uglazbio

M. BRAŠAN.

—

Čisti utržak od ovih popievaka jest namienjen „Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru".

Ciena 1 for.

Dobiva se kod uredničtva našega lista.

Badava dobije svaki predplatnik 4 krasne slike u bojama.

Badava! 5000 otisaka

1. broja novoga VII. tečaja najvećeg ilustrovanog lista

DOM I SVIET

dotiskani su u knjižari LAV. HARTMANA (Kugli i Deutsch)

a šalje se svakomu tko dopisnicom zahtjeva

badava i franko.

Ovaj list sadržaje mnoštvo izabranih i vrlo zanimivih pripovjedaka hrvatskih pisaca, prevoda i mnogo umjetničko izradjenih slika.

Predplata: Za cielu godinu for. 6 —.
Za pol godine for. 3 —
Za četvrt godine for 1 50

a šalje se poštanskom naputnicom

Knjižari LAV. HARTMANA
(Kugli i Deutsch)
Ilica 2 — ZAGREB — Ilica 2.

Za pol ciene dobije svaki predplatnik „Dom i Svieta" krasni šaljivi i mnogimi slikami nakićeni list **„Zvekan",** jer se „Dom i Svietom" skupa stoji samo 8 for. za cielu, 4 for. za pol, 2 for. za četvrt godine

Prvi broj istoga šaljemo svakomu na zahtjev badava.

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Interpelaciju izruči predsjednik vladinomu zastupniku. Zatim se prešlo na dnevni red. Zakonska osnova o promjeni nekojih ustanova školskoga zakona prima se u III. čitanju.

Zast. Fragiacomo izvješćuje u ime političko-gospodarskog odbora o zakonskoj osnovi, kojom se ustanavlja, da imadu stalan prinos osiguravajuća društva plaćavati na korist občina za potrebe vatrogasnih društva, za štrcaljke i druge sprave.

U glavnoj raspravi progovori zast. Babuder preporučiv saboru tu osnovu.

Kod podrobne rasprave prihvaćena su prva četiri paragrafa uz neznatne promjene.

K §. 5. stave izpravke zastup. Rizzi, Jenko i Babuder.

Zast. Clova izjavi u ime svm. odbora, da se slaže sa izpravkom Rizzi-a, dopunjenim sa onim Babudera.

Predsjednik veli, da izpravak Jenka (da se od 90% za štrcaljke itd. oprezeli iznos i za nabavu vode) nemože dati u raspravu, jer nije sastavljen u jeziku sabora. Iza toga prihvaćen je §. 5 a zatim §§. 6, 7, 8, 9 i 10 bez rasprave.

Osnovu, prihvati, zatim većina u II. i III. čitanju.

Zast. Fragiacomo izvješćuje u ime toga odbora o predlogu zemaljskoga odbora prihvaćenom od političko pravnog odbora o dielitbi mjestne občine Lovran u dvie občine t. j. u Lovran i Mošćenice.

Kod glavne rasprave priglasi se za reč zast. Mandić, da stavi „Protupredlog“. Kim je počeo čitati prekine ga predsjednik, da mu govor ne pusti čitati.

Zast. Mandić: Ovo nije govor već predlog napisan.

Predsjednik (talijanski). Što imate predlog?

Zast. Mandić (hrvatski) dá, predlog.

Zast. Mandić čita dalje svoj predlog.

Predsjednik: Nemogu dopustiti, čitato govor.

Zast. Mandić: Tá ovo nije govor go predlog.

Predsjednik: Neću, nemogu Vam ga nikako dozvoliti.

Zast. Mandić: Po pravilniku imam pravo staviti i čitati svoj predlog.

Predsjednik: Nedopuščam Vam lje čitati.

Zast. Mandić: Ja si nedam od nikoga svoje pravo krnjiti.

Predsjednik (stojeć kao izvan sebe): Zabranjujem Vam svako dalnje činje!

Zast. Mandić: A ja prosvjedujem ečano proti Vašem nezakonitom i nasilnom postupanju.

Zast. Spinčić: Izruči mu predlog.

Zast. Mandić: Bernardo (saborski ga) evo (izruči mu predlog) a sluge ga nese predsjedniku.

Predsjednik pregledav predlog: di se dalje o predlogu?

Zast. Mandić: Tá rekao sam Vam ćtovno, da je to predlog.

Predsjednik povrati zast. Mandu predlog, ovaj ga pročita bez dalnjeg kidanja. Predlog taj glasi:

Obzirom na izvješće zemaljskoga odra, kojim predlaže zakonsku osnovu za rojenje dvih novih mjestnih občina Lovna i Mošćenica, što navaja i političko-vni odbor, stavlja podpisani sliedeći:

Protupredlog:

Pošto je visoki zemaljski sabor za rú u svojem zasjedanju mjeseca ožuka 92. naložio zemaljskomu odboru, da izi obćenitu osnovu za preuredjenje svih čina Istre, to neka taj visoki sabor oditi izvoli:

1. Na raspravi se nalazeći predlog zeljskog odbora, dotično političko-pravnog bora, neka se povrati zemaljskomu odu sa pozivom, da iznese predlog o dielimjestne občine Lovrana ujedno sa enitom osnovom o preustrojstvu svih ina Istre.

2. Ako se isti uvjeri o potrebi i koristi enja ciele te občine, tada neka uzme bzir, da se ta mjestna občina razdieli sto u dvie, kao što glasi predlog zemčno političko-pravnog odbora, u tri stne občine odgovarajuće dotičnim imovi i bivšim mjestnim občinam, i to:

a) porezna občina Lovran-Sv. Fran-o sa Opričkom i Tuliševicom u jednu stnu občinu se sjedom u Lovranu;

b) porezna občina Mošćenice, Kraj, a i Kalac u drugu mjestnu občinu sa om u Mošćenicah;

c) porezne občine Berseč i Martina u u mjestnu občinu sa sjedom u Berseču.

3. Medjutim neka se pazna pravoj i puka ustroje radi bolje, lagljе i točnije avo na obć. imetkom dva posebna ivna vieća i to u smislu pokr. zakona 25. oktobra 1868. P. Z. L.:

a) za porezne občine Mošćenice, Kraj, Draga i Kalac sa sjelom u Mošćenicah;

b) za porezne občine Berseč i Martinu sa sjelom u Berseču.

Pročitav predlog, izruči ga slugi s ovaj predsjedniku.

Zast. Mandić: Eto sad je gotovo, zar nije mogło sve to proći bez gungule, bez tolike komedije?

Zast. Volarić: A što će na to vladin zastupnik?

Zast. Spinčić: Gdje je pak ustav?

Zast. Mandić: Na papiru!

Predsjednik: Zabranjujem Vam dalje govoriti.

Zast. Mandić: Dakako, nemožemo od straha!

Izviestitelj: Žalim što tako postupaju gg. manjine.

Zast. Spinčić: Držite se pravilnika (kazuć ga u ruci) koj ste sami učinili.

Prelazi se na podrobnu raspravu. Kod glasovanja o §. 1. reče predsjednik: tko je za taj §. neka ostane sjedeć, na što ustane složno sva manjina a buduć da je stajao takodjer izviestitelj, nastao je u saborskoj i na galeriji glasan smjeh.

Primljen bijaše od većine § 1, zatim §§ 2 i 3 bez promjene. Osnova bude napokon po većini prihvaćena u II. i III. čitanju.

Zastupnik Stanich izvješćuje o utoku pravoslavnog svećenika Maričevića i drugova iz Peroja proti odluci zemaljskoga odbora u poslu gradnje groblja u Pereju. Predlog, da se predje na dnevni red preko utoka, prihvati većina.

Zast. Bartoli izvješćuje u ime školskoga odbora o molbi 78 učitelja i učiteljica za poboljšanje plaće. Predlaže, da se predje na dnevni red preko te molbe.

Kod glavne rasprave stavi zastupnik Laginja predlog, da se molbu učitelja i učiteljica uputi zemaljskomu školskomu vieću, da se i ono u istoj izjavi.

Predsjednik izjavi, da predloga nemože dati u razpravu, pošto nije sastavljen u jeziku sabora. (Na klupah manjine ironički: živio!)

Zast. Babuder bi rado da se uvaži molbu si uvidja i sam, da je to težko pošto su i onako veliki školski troškovi. Hvali izvješće Bartolia a tim dakako i onaj dio, kojim je g. izviestitelj dirnuo u učiteljstvo koje politikira — čitaj: slavensko.

Zast. Gambini ozvće se na izvješće g. Bartolića (smjeh u saborniei, g. Bartoli se mrgodi) pak govori o plaćah učitelja i učiteljica u gradovih Puli i Poreču, pak na vanjšćini. Statistički podatci, što ih navadja, zanimivi su, pak čemo se i mi na isto čim nam preostane prostora, svratiti. Govorio je okrenut k zastupnikom i galeriji, nipošto k predsjedniku. Reče medju ostalim, da poruča učiteljem i učiteljicam, kao izviestitelj školski u zem. odboru, da ako žele, da se poboljša njihovo stanje, neka čekaju i na bolju budućnost zemlje, neka budu marljivi, neka vrše savjestno svoje dužnosti, neka se ponašaju dostojno. Od njih imamo pravo zahtjevati istarski patriotizam. (Većina odobrava.)

Izviestitelj reče, da pošto nebijaše prigovora s nijedne strane u jeziku njemu poznatom, odriče se rieči.

Predsjednik nedaje predloga Laginje na glasovanje.

Većina prihvati predlog odborov, da se predje na dnevni red preko molbe.

Zast. Bartoli izvješćuje u ime istoga odbora o zemaljskom školskom proračunu pročitav samo predlog.

U glavnoj razpravi pita zast. Mandić za rieč.

Predsjednik: Imate predlog?

Zast. Mandić: Dá!

Predsjednik: Dobro!

Na to pročita zast. Mandić, malom promjenom, poznate predloge manjine glede ustrojenja novih, uzdržavanja i polaženja obstojećih škola. Poživlje se naime c. kr. vlada, da shodna poduzme, da se zakon vrši itd. (Za čitanja poduljeg predloga vladao je mir u saborniei i na galeriji).

Predsjednik: Ovo pismo, kako tvrdi g. Mandić, jest predlog, nu pošto nije sastavljen u jeziku sabora, nemogu ga dati na razpravu.

U podrobnoj razpravi razpreda se neznatna poprika kod rubrike IX. U tom sudjeluju zast. Amoroso, Babuder, Gambini i predsjednik. Izpravak Amorosa bijaše prihvaćen. Isto tako prihvati većina izpravak Amoroso kod rubrike XIX.

Kod rubrika o pokrilju pita zast. Costantini, da li mu je dozvoljeno upitati sl. zem. odbor, što je sa poznatom školskom zakladom Godenberg u Gračišću?

Zast. Gambini odgovara mu što je sve zem. odbor u tom poslu učinio. Na posliednju notu, da nema odgovora, sada će odgovor požuriti.

Zast. Costantini zahvaljuje se na odgovoru, nu predlaže, da sabor stvori zaključak: pozivlje se zem. odbor, da pospješi riešenje toga pitanja.

Većina podupire predlog i prihvati rubrike pokrića te napokon konačni predlog, koji glasi: Visoki sabor neka odobri proračun zemaljske školske zaklade za g. 1894. sa potroškom od for. 180.517 i sa dohodkom od for. 26.820, a tim sa prinosom iz zem. zaklade od for. 153.797.

Izcrpiv tim dnevni red digne predsjednik sjednicu, te ureče buduću za četvrtak u 10 sati u jutro.

* * *

(VIII. sjednica dne 1. febrara 1894.)

Prisutni: Dr. Campitelli, 24 zastupnika, vladin povjerenik vitez Eluschegg. (Galerija početkom slabo posjećena, kasnije bolje.)

Predsjednik otvori sjednicu u 10½ sati.

Saborski tajnik dr. Vergottini čita zapisnik predjašnje sjednice. Većina ga odobrava, manjina ne može govoriti. Opaziti je, da stoji u zapisniku o jednoj (Jenkovoj) interpelaciji, postavljenoj u predjašnjoj sjednici, rečeno: „pošto bi pročitana interpelacija u slavenskom jeziku, izručio se vladinomu komisaru“. *Nekaže, da je istu pročitao predsjednik od rieči do rieči u talijanskom prevodu.* Tako isto propustilo se zabilježiti to u zapisnicih prvanjih sjednica. Vidit ćemo, hoće li doći u stenografički izvještaj. Glede predloga Mandićevih i Laginjinih u predjašnjoj sjednici veli se u zapisniku: *„Predlog Mandića* (drugdje Laginje) *nedaje se po predsjedniku u razpravu, jer je pisan slavenskim jezikom“.*

Predsjednik javlja, da su zastupnici Fragiacomo i Flego zaprečeni službenimi poslovi doći k sjednici, pak čita nekakvu izjavu glede *postavljanja predloga.* Spominje §. 18. i 38. saborskoga pravilnika, po kojih da se predlozi za preinaku predloženih zakonskih osnova ne mogu postavljati *nego u jeziku, kojim je zakonska osnova podustrta.* (Opet nješto nova!) On je početkom branio postavljati jih, pak dopustio. Ali usljed §. 38. saborskog pravilnika bi jih dotičnici bili morali izručiti predsjedniku prije. (Zastupnici većine ih nikad ne izručuju prije, niti to propisuje ijedan paragraf!). To sve da izjavlja obzirom na odgovor c. kr. vlade na interpelaciju zast. Jenka glede porabe jezika u saboru, koji je c. kr. vlada dala sporazumno s njim. U *dobroj vjeri* bio je dopustio čitati članovom manjine neka predloge. Sad već neće, i moli manjinu, da ga ne izazivlje.

Dr. Volarić. Ravnopravnost!

Drugi glasovi manjine: Držite se zakona!

Predsjednik javlja, da mu je zast. Jenko izručio interpelaciju na c. kr. vladu, i daje mu ju čitati.

Zastupnik Jenko čita interpelaciju na c. kr. vladu, koja glasi:

V Istri, in v Primorju sploh, podpirajo c. kr. oblasti vse, kar naši sodeželani italijanske národnosti store, posebno pa trpe z nekim zadovoljstvom, kadar se ti dobri sosedje zaletavajo v nas. Nasprotno pa c. kr. oblasti prezirajo pritožbe Hrvatov in Slovencev, v najnepomenljivejših slučajih na uporabljajo proti njim vso svojo moč. Kadar se jih na to opozori in opominja njih dolžnosti, c. k. oblasti hrabro zatajo svojo pristranost in zatrjujejo, da postopajo popolnem objektivno.

Tako se zgodi tudi v zgodaj navedenem slučaji, ako bode visoka c. kr. vlada odgovarjala proti svoji navadi. To pa ne moti podpisanih, da ne bi priobčili sledeče:

Občina Tržič na Goriškem dala je 50 kr. podpore potopuhu, ki je po domovinskem zakonu veled službene razmere pokojnega mu očeta pristojen v Podgrad. To je naznanila s italijanskim dopisom županstvu v Podgradu, katero je dopis sprejelo, kakor sprejema brez ugovora dopise raznih županstev v raznih jezicih in jih tudi meritorno rešuje.

Ker se podpora ni povrnila precej, obrnilo se je Tržiško županstvo na c. kr. okr. glavarstvo na Volovskem in to zaukazalo je županstvu v Podgradu, naj jo nemudoma povrne.

Podgrajsko županstvo nakazalo je onih 50 kr. in to ob enem s slovenskim dopisom naznanilo občini Tržiški na Goriškem. Dopis došel je, kakor že v interpelaciji o poštnih zadevah omenjeno, dvakrat iz Tržiča na Kranjskem nazaj v Podgrad in županstvu ni bilo mogoče izpraviti ga v Tržič na Goriškem drugače, nego da ga je poslalo poštnemu vodstvu v Trst s prošnjo, da skrbi za dostavljenje. Poštno vodstvo je ustreglo tej prošnji, vender pa v 14 dneh vrnilo dopis s poročilom, da ga županstvo v Tržiču ne sprejme iz razloga, zapisanoga na zavitku, sledeće: „*rifiutato perchè non diretto a questa parte*“. V resnici pa ga je bilo omenjeno županstvo že sprejelo, odprlo in potem zopet zalepilo, kar je bilo natanjko spoznati na lepki.

Podgrajsko županstvo naznanilo je zadevo c. kr. okr. glavarstvu na Volovskem dne 14. januvarja 1893, poslalo mu list, kakor je bil vrnen iz Tržiča in prosilo, naj bi isto posredovati izvolilo, da županstvo v Tržiču sprejme dopis in ga tudi reši, t. j. prejem nakazane svote potrdi, povdarjajo, da bi bilo onemogućeno vsako poslovanje občine s občino, ako bi se neuljudnost Tržiškega županstva sprejela kot na čelo.

Na to ni dobilo županstvo v Podgradu do zdaj, toroj po preteku enega leta, nikake rešitve, dasi je dné 16. junija 1893 ponovno za njo prosilo pri c. kr. okr. glavarstvu na Volovskem!

Na temelju predstoječega stavljajo podpisani vis. c. kr. vladi sledeći vprašanji:

1. Hoče-li skrbeti za to, da dobi Podgrajska od Tržiške občine zahtevano potrdilo?

2. Hoče-li skrbeti, da one občine, katere uradujejo v italijanskem jeziku, brez ugovora sprejemajo in meritorno rešujejo hrvatske in slovenske dopise, kakor to delajo tudi hrvatsko in slovenske občine z italijanskimi dopisi, katere dobivajo?

Poreč, 30. januvarja 1894.

Slavoj Jenko, M. Mandić, dr. M. Laginja, D. Peršić, V. Spinčić, Fr. Flego.

Predsjednik: Obaviestiti ću u kratko o sadržaju interpelacije. Obavješća i čita petit talijanskim jezikom od rieči do rieči. (Opet drugčije, nego u par prijašnjih sjednica).

Zast. Tomasi čita interpelaciju na c. kr. vladu radi *dreva u motovunskoj šumi* u prilog stanovnika občine motovunske, grižanjske, oprtaljske i vižinadske. Čim je tu interpelaciju oglasio predsjednik, rekao je dr. Laginja: „schon gemacht!“ I zbilja tako. dr. Laginja je u carevinskom vieću uložio mužku rieč u toj stvari. Jadna sada sjećaju se latinska gospoda hrvatskih seljaka, kad vide, da njim se skliže pod nogama, i kad su već zastupnici Hrvati mnogo bolje od njih i na pravijem mjestu uložili svoju rieč. Kroz 33 godine nisu se toga sjetili. Neka se pak ne veraju. Narod nije sliep.

Poslie pročitano te interpelacije rekao je dr. Laginja: Dobro je, mora se ono razdieliti narodu, šije bijaše! Mandić: Tamo ti kaže „mascalzone“! Dr. Laginja: Tko? Mandić: Na galeriji poznati „Bandafirer“! Dr. Laginja: La botta dà quello che ha! (Bačva dajo što imade).

Zast. Tomasi čita drugu interpelaciju, radi *prošnje u motovunskom lugu* u prilog stanovnikom prije navedenih občina. Slična je prvoj. Viti nato nisu se latinska gospoda sjetila kroz 33 godine. Trebalo je da to učini prije Hrvat, toli zauzet za dobro hrvatskoga puka u Istri.

Dr. Amoroso čita interpelaciju obzirom na brzojavni službeni izvještaj o sjednici 30. jenara, tiskan u listu „L'Adria“ od 31. jenara. Pita vladu po prilici ovo: jeli istina, da je c. kr. vlada obećala slavenskim zastupnikom, da će se predlozi hrvatski ili slovenski postavljeni, primati; kako je mogla to učiniti, kad u saboru predsjedničtvo svimi stvarmi ravna? — Neka se prispodobi, što je odgovorio vladin povjerenik na dotičnu interpelaciju zastupnika Jenka, što je početkom ove sjednice izjavio predsjednik i kako ovaj u pojedinih sjednicah postupa, te što ovdje govori i pita dr. Amoroso, pak neka si svatko stvori svoj sud. Vidit ćemo, kako će se braća sporazumiti, ali neka pamte, da ima tu jedan drugi faktor, preko kojega se neda, a to je zakon i pravo, koje zastupaju zastupnici manjine, koje oni zahtjevaju, i koje će zadobiti, ma komedijala se i natezala braća kako im drago.

Kad je predsjednik iza toga htjeo, da predje na dnevni red, ustao se je zastupnik Mandić i rekao: Molim rieč.

Predsjednik (dakako talijanski): Što želite?

Zast. Mandić (dakako hrvatski): Želim postaviti interpelaciju na zemaljski odbor.

Predsj. Interpelaciju biste mi bili morali prije izručiti.

Mandić: Nebih, mogu ju postaviti na zemaljski odbor, a da vam je prije oglasio nisam, i to na temelju prvoga diela §. 20. saborskoga pravilnika (koga drži u ruci i kaže).

Predsj.: Ne imate prava, ako ju prije ne predložite.

Mandić: Iman, pročitajte §. 20. pravilnika, ako ga ne znate, Vaša je sramota.

Glasovi članova manjine: Čitaj, čitaj:

Mandić čita, predsjednik ga pretrgava sa „molim vas, nemogu dopustiti“, na klupah većine nešto mrmlju, take i na galeriji, sa klupa manjine dovikuju „liepi predsjednik“, „nezna pravilnika“, „kako se drži pravilnika!“

Predsjednik više ponovno: „Al molim, gospodine Mandiću!“ Mandić odgovara: nedam si kratiti prava i čita dalje. Predsjednik skoči na noge, hoće da zapusti predsjedničku stolicu, pak više ko izvan sebe: „Nalažem Vam, prepovjedam Vam (Le impongo, Le interdico!) Mandić: prosvjedujem svečano proti toli grubomu nasilju! i sjedne. Interpelacija ta glasi:

Občinsko glavarstvo u Tinjanu prijavilo je talijanski sastavljenim dopisom dne 20. junija 1893. tomu slavnomu odboru, da su postavljeni na kotarskoj cesti Pazin-Poreč uz samo mjesto Tinjan vrlo loše izradjeni i neuredno usadjeni kolobrani, te da nesluže niti na ures ceste, a još manje na zaštitu ljudi i životinja.

Isto občinsko glavarstvo, nedobiv odgovora niti ikakve riešitbe na rečeni svoj dopis, obratilo se drugim talijanski sastavljenim dopisom dne 4. agusta 1893. na taj slavni odbor moleći, da se spomenuto neuredsnosti na kotarskoj cesti Pazin-Poreč, a uz mjesto Tinjan tim odstrane, da se postavi valjano izradjene i čvrsto usadjene kolobrane.

Budući da je ostao i drugi dopis rečenoga glavarstva od strane toga sl. zem. odbora neuvažen, pisalo je ono u istom poslu zemaljskomu odboru dne 29. novembra 1893. po treći put i to opet u talijanskom jeziku, zamoliv ujedno, da bi se izuzelo na lice mjesta strukovnjaka, koji bi radnju pregledao i shodna odredio, da se nevaljane kolobrane zamjeni dobrimi i čvrstimi, kakvi se nalaze inače svuda na cesti Pazin-Poreč.

U istom poslu govorio je občinski glavar Tinjana opetovno sa jednim članom toga sl. zem. odbora, te mu se je svaki put obećalo čim prije zlu doskočiti, al se ipak ništa učiniło nije. Občinskomu glavaru u Tinjanu bijaše dapače rečeno, da je one kolobrane pregledao komisijalno mjernik zemaljskog odbora — ali kolobrani nevaljani i razklimani stoje još uviek na istom mjestu, kako se podpisani i sami nedavno osvjedočiše.

Poduzetnik, koji je izradbu rečenih kolobrana preuzeo te istu po svoju izvršio smije se i ruga na sve pritužbe puka i občine, da je on u malo dana tim zaslužio stotina forinti.

Radi svega toga pitaju podpisani:

Jeli zem. odbor u tom poslu štogod učinio; ako nije, kako opravdava svoj nemar; ako jest, zašto nije štogod občini javio?

Poreč, 1. febrara 1894.

Mandić, Seršić, Jenko, dr. Volarić, Spinčić, dr. Laginja, Flego, Dukić.

Zast. dr. Costantini izvještuje u ime školskoga odbora o zakonskoj osnovi, kojom se uvadja školske takse i ukida § 9. pokrajinskoga zakona 3. novembra 1874. br. 29. Veli, da su troškovi za škole već jako narasli, da će bit sve veći, da valja iskati način kako da se jih pokrije. Pokrajina, da već mnogo troši, dužnost da je u prvom redu občina, da se za škole brinu. Nek doprinašaju roditelji školske djece, a za siromahe nek občine plaćaju. Njekako kao da se i njemu čini krivo, da se jednaka taksa plaća u gradovih kao u selih, jer da imadu u gradovih višerazredne škole, a na selih samo jednorazredne i poldnevne i pomoćne; al da nije u zakonu druga taksa u gradu, a druga na selih; ima razlog u tom, što je na selih manje djece nego u gradovih. Sadržaj zakona jest: Za svako za školu sposobno dieta, ako nije zakonom oslobodjeno od polaska, plaća se školska taksa, 6 kruna na godinu za svako dieta. Tu taksu plaćaju roditelji djece, ako nisu siromasi; a ako su siromasi plaća za nje občina. Dužnost je občine pobirati te takse i potiljati u pokrajinsku školsku zakladu. Ako jih nepostupa, naloži njim se prirez i iztjerava se prisilnimi sredstvi.

Proti takovoj, po našoj misli u zakonu neutemeljenoj, nepravičnoj, natražnjačkoj i proti hrvatskomu puku napernoj zakonskoj osnovi, postavio je u ime manjine zastupnik Spinčić sliedeći predlog:

Častim se predložiti, da se preko zakonske osnove o uvadjaju školskih taksa na javnih pučkih školah i o ukinutju § 9. pokrajinskoga zakona 3. novembra 1874. br. 29., predje na dnevni red.

Razlozi za to su sliedeći:

Tu zakonsku osnovu nije niti zemaljski odbor niti saborski školski odbor ni riečju pismeno obrazložio nit utemeljio;

§ 9. tim pokrajinskoga zakona 3. novembra 1874. br. 29. je svaka školska taksa već 20 godina ukinuta;

tim ukinutjem pretrgnulo se je dalnji obstanak plaćanja školskih taksa, nemože biti dakle govora ob odluci dalnjega obstanka toga plaćanja, te se s toga, po strogom slovu zakona, nemože pozivati na § 64. odst. 2. državnoga školskoga zakona 14. maja 1869. D. Z. L. br. 62. u svrhu uvedenja školskih taksa;

za nevjerojatan slučaj, da bi se imalo plaćati školsku taksu i za onu djecu, koja u smislu § 59. istoga državnoga školskoga zakona neimaju javno pučke škole, naniela bi se dotičnim roditeljem odnosno občinam k dosadanjim nepravicam nova i najveća nepravica;

za slučaj, da se nebi imalo plaćati školske takse za onu djecu, koja u smislu istoga § 59. neimaju javne pučke škole, otežalo bi se još jače već dosad dosta otežčano ustrajanje javnih pučkih škola, jer bi se stanovnici odnosnih občinr, neimajućih škole, žacali nesamo pred troškom za školsku zgradu i školske potrebštine, nego i pred troškom za školske takše;

otegotilo, ako ne onemogućilo bi se javnu obvezatnu obuku onim dosad sanemarenim i siromašnijim občinam, koje još neimaju javne pučke škole, prem plaćaju već desetke godina u zemaljsku školsku zakladu i prem bi i na dalje, bez ikakve svoje koristi, morale u istu zakladu plaćati; i tim stalo na put polazku javnih, a otvorilo širom vrata polazku privatnih pučkih škola;

predložena zakonska osnova je proti duhu kršćanstvu, čovjekoljublja, pravoga slobodoumja i napredka, a i u duhu je svih zakona, da školska obuka nije samo na korist školske djece i njihovih roditelja, nego i onih, koji neimaju školske djece, u obće ona nije stvar pojedinca, nego stvar družtva, občenita, pak ima i trošak za nju biti namiren ne od pojedinca nego od družtva od občenitosti, od svih, bez razlike, da li imadu djece ili ne, po njihovih imovnih silah;

u smislu § 64. odst. 1. spomenutoga državnoga školskoga zakona obstoji za Istru posebna pokrajinska školska zaklada za pokriće troškova za javnu pučku obuku, i može se — ako treba — ustanoviti kotarske školske zaklade, u koje bi doprinašali svi pripadnici dotičnih kotara po svojih imovnih silah, kao što doprinašaju u pokrajinsku školsku zakladu;

zemaljsko zakonodavstvo ima nastojati, da uredi ustrajanje javnih pučkih škola načinom, kojim bi se najlakše zadovoljilo ustanovi § 59. često spomenutoga državnoga školskoga zakona, a predloženim uvedenjem školskih taksa otežčalo bi se — kako je već rečeno — još jače ustrajanje javnih pučkih škola, i u obće pračila javna obvezatna obuka.

U Poreču, 1. febrara 1894.

Spinčić.

Pročitao ga je samo jedan dio. Predsjednik je početkom dopustio čitati ga, a onda pretrgavao i konačno zabranio. Odigrao se je sliedeći prizor:

Spinčić: Molim za riec. Imam predlog k ovoj zakonskoj osnovi.

Predsjednik šuti, Spinčić čita...

Predsjednik (čuvši spominjati kod čitanja § 9.): Ali sad smo kod glavne razprave, a Vi navadjate § 9., to bi to spadalo u podrobnu razpravu.

Spinčić: Navadjam § 9. pokr. školskoga zakona, koji se predloženom osnovom promjenjuje, te se upravo oko njega vrti sva glavna razprava — te čita dalje, dočim se smije galerija.

Predsjednik: Al ja nemogu dopustiti čitati.

Spinčić: Ta predlozi se čitaju, i Vi ste mi dopustili sad jedan diel čitati. Čitam predlog k zakonskoj osnovi..

Predsjednik: Gospoda me stavljaju u težak položaj, nemogu dopustiti čitati, držim se §§ 16 i 88 saborskoga pravilnika.

Seršić: A Costantin je mogao postaviti predlog!

Spinčić: Upravo na temelju paragrafa pravilnika saborskoga i zemaljskoga postavljam predlog. A ne dalje od prekjučer postavio je dr. Costantini kod razprave školskoga proračuna predlog, koj nije prije izručio predsjedniku, koj je pročitao, koj sto pismeno za njega zahtjevali, i koj nit nije spadao strogo na predmet u razpravi se onda nalazeći.

Predsjednik: Al nemogu dopustiti, zabranjujem vam.

Spinčić: Prosvjedujem proti nasilju gospodina predsjednika, i uporonjem gospodina vladinoga komesara na taj postupak predsjednikov.

Predsjednik čita neki §. a Spinčić mu dovikuje: ovo je predlog k predmetu u raspravi se nalazećem, i zove saborskoga poslušnika, da preda predsjedniku pisan predlog. Predsjednik zabranjuje poslušniku primiti predlog. Spinčić, posprdno se smijuć, sjedne.

Već prije je dr. Laginja nekoliko put doviknuo, al mu je predsjednik odvratio, da neima riečі, tad se je dignuo i molio za rieč talijanski. Reče, da je Spinčić postavio predlog, i da on nije kriv, što predsjednik nezna drugoga jezika zemlje. Predsjednik mu odvraća, da se neradi o jeziku, u ostalom, da bi morao po našu znati ne dva, nego tri, četiri jezika ili dialekta, pošto da jih ima više slavenskih u Istri. Mandić: pak da nema hrvatski, dieli naš jezik kao strukovnjak! Spinčić: a dialekt rovinjski, vodnjanski...?!

Dr. Laginja pita ustro, da li ima rieč, predsjednik prieti, Mandić dovikuje: tá vidiš, da je izgubio glavu; neki s većine dovikuju predsjedniku: pustite ga da govori; a pošto predsjednik još preći, kaže dr. Laginja: pod Vašim predsjedanjem je nemoguće razpravljati. Članovi manjine na to živo pljeskaju i dovikuje: Vi niste za to mjesto, nit za tu čast! Većina kao da je nezadovoljna predsjednikovim postupkom. Galerija žviždi. Predsjednik veli, da nije postavljen na svoje mjesto nit od većine, nit od manjine, i da nepita povjerenja nego od onoga, koji ga je postavio.

Zast. Babuder dobiv rieč govori za zakonsku osnovu, opetujuć drugimi riečmi ono, što je izviestitelj pročitao. Malo tko ga slcša, samo Spinčić mu upade po dva put u govor, uzkliknuv prvi put: „sad kad imate dosta svojih škola, htjeli bi, da se naših već neustraja“, a drugi put: „tako govori član zemaljskoga školskoga vieća!“ Kad svrši, čuju se glasovi sa većine: „bravo!“

Većina prima predlog, prelazi se u podrobnu razpravu. Vladin komesar izlazi iz dvorane, dočim je predsjednik već prije ponovno govorio s tajnikom Becichem.

Kod § 1. predlaže dr. Volarić sliedeći dodatak: Prem bi se imalo uzeti, da su po poslednjih riečih ovoga § izključeni od plaćanja školskih taksa i svi oni, koji neimaju u smislu § 59 državnoga školskoga zakona 14. maja 1869 gdje polaziti škole, ipak da se izbjegne svakoj dvojbi, predlažem, da se na koncu toga § dodaju riečі: „i oni koji u smislu § 59 drž. školskoga zakona 14. maja 1869. neimaju gdje polaziti škole“.

NB. Stvar je smiešna i iluzorna, da se predlog pročita a da ga predsjednik neda na razpravu kako pravilnik propisuje. Pak vlada nek nas nedrži za djecu i nek ne zavarava javno mnenje, da se tobož predlozi uvažuju ako se i podastru u hrvatskom jeziku. Budimo iskreni i očiti.

Pročitao je taj svoj predlog ujedno sa opaskom, a da mu predsjednik nije zabranio čitanja.

Predsjednik primiv po poslužniku pisan predlog i ogledavajuć dotični komad papira: Emenda?! Dr. Volarić: Da, da, predlog.

Predsjednik: pošto je napisano u jeziku različitom od onoga, u kojem je osnova podnešena, nemogu ga dati u razpravu. (Opet nekakav novi razlog u svrhu, da se hrvatskih predloga nedaje u razpravu!).

Glasovi manjine: Na temelju kojega zakona?!

Predsjednik: Ima li izvjestitelj što reći?

Izvjest. dr. Costantini: Ništa.

Dr. Volarić: kao obično na hrvatski postavljene predloge!

Spinčić: u Pazinu sma hrvatski!

Kod § 3. postavlja dr. Volarić sliedeći predlog:

Čijoj se djeci daje prilika, da više nauče, ti bi morali više plaćati, i svakako pa postaviv razmjer kao kod ostalih pokrajinskih občinskih nameta, te kod samih vojničkih taksa, pripadajuća vojnička taksa imala bi se odmjeriti prema imotku dotičnih roditelja, tako n. pr., da gdje obstoje pomoćne ili redovite poludnevne škole, pristojba bila bi od najviše 2 krune, za redovite dvorazredne ili više razredne škole od najviše 6 kruna, odmjeriv ju prema imotku dotičnih roditelja, koji bi bili razdieljeni u više razreda, te s toga predinškom, *da se zakonska osnova ustupi našemu velevrednomu zemaljskomu odboru, da stvar prouči i da u tomu smislu podnese predlog ovomu visokomu saboru.*

Pročita ga, predsjednik ga primi, primi odnosni listić, i izjavi kako i kod predloga k § 1., žaleć što mu predloga nije prije izručio.

Kod § 4., postavlja isti dr. Volarić ovaj predlog:

Na prvom stavku § 4. nek se doda: „ako su inozemci, imaju unapried plaćati dvostruku pristojbu“.

Predsjednik postupa s njim kao prije, a Spinčić dovikuje: Dosta da samo domaći plaćaju. Dr. Volarić: Nije moguća razprava.

Na to se primaju dalnji paragrafi bez razprave, pak i ciela osnova i u trećem čitanju, dakako samo po većini.

Na to izvješćuje Babuder o proračunu učiteljsko mirovinske zaklade za g. 1894., koj se prima bez razprave.

Dr. Venier izvješćuje o proračunu razteretne zaklade (exonera) za god. 1894., promjenjunom na temelju znamenitih predloga brisanja duga naprama razteretjenim, primljenih u sjednici 27. jenara. Dug naprama vjerovnikom, nekdanjim gospodarom gospoštija, kojim se izplaćuje obligacije, iznosi 118.000 forinti, koje će namiriti pokrajina u dvih godinah, dosadanjim nametom od 10%, ako država, kušto se stalno drži, da hoće odprosti dugove pojedincem uz to, da njim jih pokrajina odprosti. Proračun prima se jednoglasno, a predsjednik javlja, da će buduću sjednicu objaviti pismeno, i zaključuje ovu.

Svestrano se nada, da će sjednice odsad biti češće, i da će pak sabor ovo zasjedanje, kad se opet sakupi, u kakvih osam dana svršiti.

DOPISI.

Krk. koncem jenara 1894. (*Skupščina gospodarske zadruge. Putujući učitelj Lipizzer. Občinski odbor u Dubašnici.* Dne 28. prosinca minule godine obdržavala se u Puntu godišnja redovita skupščina gospodarske zadruge. Zadružni je odbor prihvatio kao načelo, da svake godine u drugoj občini uriče skupščine u opravdanoj želji, da olakšoti pučanstvu otoka pristup skupščinam, da se tako uzmogne lagljе upoznati sa svom tako nuždnom i zamašnom ustanovom, te u nadi, da će se tako sve većma razgranliti družtvo. Pučanstvo Punta slovi sa svoje radinosti i trieznosti, bavi se većim dielom poljodjelstvom i tim načinom mnogo si privredilo. Mogio se dakle očekivati, da će zadruga naći u tom mjestu izdašne podpore, i to tim više, gdje mu sada filoksernom zarazom prieti osnovana pogibelj, da izgubi toli obsežne svoje trsne nasade, koji mu daju glavni i skoro jedini proizvod. Nade su se ipak izjalovile, jer, bilo radi neponuzdanja sa strane pučanstva u svaku novotariju, bilo s drugih kakvih razloga, zadruga jedva da broji pet članova iz onog mjesta. Žalostni je pak znak, kad i od tih pet članova su tek dvojica učestvovali skupščini, dočim od mjestnog pučanstva baš nitko. Tako se skupščina držala jedino sa članovi, koji su prispjeli iz Krka, Dobrinja i Vrbnika, te onom dvojicom iz Punta.

Razprava je bila mirna i zanimiva, ali prepuštamo zadružnom odboru, da izviesti o teku iste i o zaključcih stvorenih. Nam je tek, da iztaknemo obće zadovoljstvo i priznanje, kojimi bje prihvaćeno izvješće o požrtvovnom radu g. predsjednika dra. Dinka Vitezića i gosp. tajnika popa Nika Turata, a onda još nešto, što je svih neugodno iznenadilo.

Kao putujući učitelj poljodjelstva službovao je u ovom kotaru g. Lipizzer. Nisam povzan, da sudim o njegovom strukovnom znanju, jer prije svega sam nisam strukovnjak u poljodeljstvu, a onda i to poglavito s toga, što g. Lipizzer u sve vrieme svoje službe u ovom kotaru nije poljodjelcem na otoku Krku pružio nikada prilike, da se uvjere o njegovom poznavanju svoje struke, jer u obće nije držao predavanja, a niti praktično podučio bud u čem. Svrha njegove službe u ovom kotaru jest ta, da drži praktične tečaje, a eto cieli otok Krk, napučen skoro isključivo poljodjelci, koji sačinjava brojem pučanstva više nego polovicu kotara i koji je kroz svoju gospodarsku zadrugu izposlovao ustrojenje toga mjesta za putujućeg učitelja poljodjelstva, ipak, evo teče već treća godina, nije imao nikakve koristi od te ustanove. Koji je tomu uzrok? Sasma jednostavan, jer naime g. Lipizzer ne poznaje niti hrvatskog niti slovenskog jezika, te je po tom u nemogućnosti, da podučaje. Obzirom na to je naša gospodarska zadruga još u skupščini držanoj godine 1892 zaključila, da odbor podnese predstavku ministarstvu za poljodjelstvo molbom, da doskoči tomu stanju, promjenom putujućeg učitelja. Vladin povjerenik, koji je bio prisutan onoj skupščini, uvjeravao je dolsto zadrugare, da je taj zaključak suvišan, jer da je gosp. Lipizzer, osvjedočiv se o svojoj nemogućnosti u ovom kotaru, sam zamolio premještenje i

da mu je to osjegurano. Zadrugari ipak — podučeni izkustvom, da se ovdje mnogo toga obećaje, a malo ili ništa održaje, da se u Beču uvjek nezna, kako se ovud vodi javna uprava, ili se barem tim neznanjem odvraća na upite podnešene na nadležnom mjestu — uztrajali su u svojem zaključku. Bila nas razveselila viest, da je tomu opravdanom zahtjevu napokon udovoljeno, te da je dignut g. Lipizzer sa svoga mjesta, a imenovan mu nasljednikom g. Trampuš, osoba to, u koliko se nas uvjerava, voljna raditi i vješta slovenskom jeziku. Izkustvom pak stečenim sa putujućim učiteljem g. Cotičem uvjerili smo se, da se naši hrvatski otočani lahko razume sa osobom vještom slovenštini. Naše zadovoljstvo je bilo još veće, kad se prosuo glas, da će sielo putujućeg učitelja bit premješteno iz Lošinja u Kr. Nuždu tog premještenja priznaje u ostalom svaki uvidjavan čovjek, komu su i površno poznati odnošaji i zanimanje pučanstva u ovom kotaru, te se ne može nikako opravdati postupak pozvanih na to čimbenika, kad iz same težnje, da usredotoče razne upravne organe u jedno mjesto, svimi silami su nastojali, da sielo putujućeg učitelja bude u Lošinju, i time staviti se na put većem gospodarstvenom napredku pučanstva u ovom kotaru i uspješnom djelovanju istoga učitelja.

Nego talijanaškoj družbi, koja pustopašno zapovieda u ovoj žalostnoj pokrajini, nije po ćudi napredak hrvatskog pučanstva, pak je i u ovaj posao zamiešala svoje prste kroz svoja občinska glavarstva u ovom kotaru. Nekoja naime od ovih upravila su na pokrajinski odbor molbu, da se ono zauzme, nek g. Lipizzer i nadalje ostane u svojstvu putujućeg učitelja za ovaj kotar. Žalostno je, što moramo priznati, da se toj spletki pridružio i občinski načelnik iz Dubašnice Jušto Bogović. On je dakle u ime „o b ć i n k o g o d b o r a“ upravio sličan spis na pokrajinski odbor. Taj spis bio je pročitan na zadružnoj skupščini i prouzročio je takvo negodovanje, da se zaključilo priobćiti ga u cielosti u izvieću, nek bude na počuku dubašnjanskim občinarom.

U istom spisu tvrdi se, da je premještaj g. Lippizzera prouzročio tješkoban utisak na pučanstvo one občine, jer da je on bio za njih dobra stečevina — da je on izim neobične radinosti i sposobnosti pokazao takodjer uviek strpljivosti i želje, da poduči ne samo posjednike, nego i seljake u obradjivanju polja. Tvrdi za tim, da nije istina da učitelj Lippizzer ne poznaje hrvatskog jezika toliko, da ga mogu razumjeti seljaci dubašnjanske občine; da u istoj občini skoro s v i g o v o r e t a l i j a n s k i; da teoretično predavat može učitelj samo u gradovih, i to naobraženijim slojevom, dočim seljakom su dostatni praktični tečaji; da u tu svrhu nije nuždno savršeno poznavanje jezika, nego je dostatno micanje predmeta u rukuh. Odatle zaključuje, da Volarić, Vitezić i Spinčić nisu išli za tim, da putujući učitelj podučaje u poljodjelstvu, nego da širi hrvatski jezik, te s toga moli pokrajinski odbor, nek se zauzme, da c. kr. vlada pusti i nadalje učitelja Lippizzera u ovom kotaru, neuvaživ h i r o v e Volarića, Vitezića i Spinčića.

Eto, to je sadržaj spisa, štono ga je načelnik Jušto Bogović odposlao u ime dubašnjanskog občinskog odbora. Neću ga potanje tumačit, jer je svakomu očito, da svi ti navodi ne odgovaraju istini. Uvjerava nas se dolsta, da Jušto Bogović nije pitao, niti dobio ovlasti od občinskog odbora, dapače da se isti občinski odbornici zgražaju na sadržuju spisa. Znatiželjni smo s toga vidjeti, što će učiniti občinski odbornici, što li občinsko zustupstvo, da operu ljagu nanešenu njima i cieloj občini.

Nije uzmanjkao medjutim uspjeh tomu spletkarenju, jer kod stanovitih čimbenika dostatna je makar i kriva podloga, da se stane na put i materijalnom napretku hrvatskog pučanstva. Vlada pak je dala razumjeti, da ne poznaje niti odnošaja u našem kotaru, niti sposobnosti učitelja Lippizzera, kad je odredila, da ovaj ima i nadalje ostati u našem kotaru i da mu sielo bude u Lošinju.

Zaključujemo uzklikom: Evala Jušto, pokazao si, da ti leže na srcu probitci tvojih občinara!

Pogled po svietu.

U Trstu dne 7. febrara 1894.

Austro - Ugarska. Najvažniji dogodjaj ovoga ćednа u našoj poli države jest bez dvojbe ta, što su izbornici izbornoga kotara grofa Hohenwarta u Radovljicah u Kranjskoj g. grofu poslali nepouzdanicu radi njegovog postupanja prigodom promjene austrijskog ministarstva nakon pada ministarstva grofa Taaffe-a. G. grof znati će bez dvojbe, što mu je kano zastupniku i plemiću sada činiti. Političko poštenje zahtjeva od njega, da položi čast zastupnika pošto su mu njegovi izbornici izrazili nepovjerenje. Taj korak sviestnih izbornika Radovljice mogao bi imati veoma važnih posledica bude li se g. grof odlučio na ono, što u ovakvom slučaju svaki pošten čovjek učiniti mora. Njegov klub, koj je i onako sav razkliman, morao bi se posve razpasti ako on položi zastupnički mandat, što je dužan učiniti pošto neuživa više povjerenja svojih izbornika.

Glasovita razprava proti „Omladini“ u Pragu traje još uviek. Preslušani bijahu svi glavniji svjedoci, a sada će doći red na državne odvjetnike i na branitelje, da i oni svoju reknu u tom poslu. Govori državnih odvjetnika i branitelja, da će trajati četiri dana.

U dalmatinskom saboru došlo je prošlih dana do živahna kreševa izmedju zastupnika hrvatske stranke i izmedju ostanaka stare autonomaške stranke takozvanih Talijana radi školskih knjiga i radi uzgoja u pučkih škola. Ovi posliednji dobili su što su tražili, jedino je kod toga žalostno to, što su se crbski zastupnici odlučno zauzeli za talijanski jezik i za talijanske škole u Dalmaciji.

U hrvatskom saboru bore se složno zastupnici ujedinjenih opozicijah proti vladinovcem, koji pokazuju svakom zgodom, da im je više stalo do toga kako će ugoditi Madjarom, nego li do toga, kako bi koristili svojoj hrvatskoj domovini.

Srbija. Slavenske novine izjavljuju se općenito nepovoljno o položaju u Srbiji, napose o povratku razkralja Milana. Kralj Aleksander očijuka opet sa liberalci i naprednjaci, koji su sada u njegovoj milosti, ali će mu težko poći s ovimi za rukom, da izvede kraljevinu iz opasna položaja, u koj ju dovedoše nesretne borbe izmedju pojedinih stranaka. Srbija na žalost neima danas osobe, koja bi ju izvukla iz nesretnog položaja.

Bugarska. Vladinim krugovom u toj kneževini kao da nemanjka sada ništa više, pošto im se je narodio knežević, koga slave već sada kano kakvoga spasitelja. Izvanjski sviet prati to veselo komešanje bugarskih gospodara prezirnim smjehom.

Franceska. Predsjednik republike nije pomilovao anarhistu V a i l l a n t a, za koga se bijaše zauzelo više zastupnika i množtvo Parižana. Glava toga zločinca pala je pod krvničkim nožem uzprkos tomu, što su se njegovi drugovi i istomišljenici grozili osvetom predsjedniku republike i pojedinim odličnim vladinim ljudem.

Italija. Na Siciliji uzpostavljen je napokon red, te je odlučila vlada opozvati veći dio vojničtva, koje bijaše tamo poslano, da uzpostavi mir i red. U pojedinih mjestih ostati će veće posade vojničt , da se pučanstvo opet nepobuni i naprotemeti mir i red.

POSLANICA

Rikardu Katelinići-Jeretovu.

Vidiš li ju; — razoviljena
Kako oči suzom kvasi,
Kako joj se iz njedara
Vija molbe i uzdasi. . .
Vidiš li ju; — izmučena
Shrvao ju udes krut,
Odsvud joj bieda prieti,
Dušman joj se grozi ljut.

Davno bilo, — isti sinci
Svrgoše ju jadno s uma,
Zavolješe kivnog stranca,
Izdajnička bje to gluma.
Na potoke krv proteče,
Al no niknu iz nje spas,
Hrvatskim se biednom zemljom
Očajnički prosu glas.

Osam dugih već vjekova
Isteklo je od tog doba,
Al se sudba ne iskali
Na Hrvata — tužnog roba.
Hrvatsku mu majku za to
Nepresušni mori plač,
Vaj, hrvatski sardjao
Osvetnički, ljuti mač!...

Pustoš svuda — tekar uzklik
Kad i kada jekne krajem,
Sastaju se tužna braća,
Sretaju se zagrljajem,
I Hrvatskoj tad odluče
Uskoriti sreće dan;
Razidju se, — opet pustoš,
Opet stari vlada san.

Vidiš li ju; — gle, kroz suze
Diže ruke i doziva
Sa svih strana simke drage
Pa im slave put kaziva;
Ali mnogim u grudima
Odcvjetao sveti mar,
Sgasio se božanstveni
Rodoljublja plamni žar.

Moj Rikarde, kad me prošla
Nevinosti doba sveta,
Kad prozirnuh u skrivaljke
Šarolikog toga svieta,
Stresla mi se duša mlada,
Svladao ju težak vaj,
I odaja, kad hrvatski
U robiji vidje kraj.

Pogledo sam mučenicu
Hrvatsku mi majku milu,
Svrgnutu sa kraljskog trona,
Skučenu pod tudju silu,
Upozno sam prošlost njenu,
U duši mi buknu plam,
Vaj se težak s nje odvali,
Težak, kao grobni kam.

Uzeh gusle, stadoh pjevat
I buditi braću snenu,
Da ustanu i da spase
Svoju majku ojadjenu;
I još leti pjesma moja
Kroz hrvatski mili dom,
Grmeć rodu da slobodan
Mora bit na domu svom.

Lakše mi je srdcu tako,
A još lakše, vrli brate,
Gdje je jednak naš zadatak,
Gdje nas iste misli prate.
Istrijom se tvojom milom
Hrvat budi čil i jak;
I ti nukaj, da raztjera
Gluhog robstva mrzki mrak.

Davor, druže, uviek pjesmom
Rasplamsajmo bratske grudi,
Mora tako prije zora
Da slobodo nam zarudi.
Mićenike vilâ naših
Nukajmo na budan rad,
Neka pjesmom rod sokóle,
Nek mu blaže silni jad.

Vidiš li ju; — gle, kroz suze
Dižo ruke i doziva
Sa svih strana simke drage,
Pa im slave put kaziva;
Moj Rikarde, napred sdušno,
Neplaši nas težak trud,
Zalutalu vod'mo braću
Na Hrvatske majke grud.

Na toj grudi čut će brada
Kako njeno srdce bije,
I ljubavnim kako žarom
Plemenitu djecu grije.
Moj Rikarde, sa svog puta
Neklon'mo se nikad već,
Makar na njem mi morali
U bladjani grobak leć.

Za Hrvatsku um i srdce,
Za Hrvatsku snagu svoju,
Za Hrvatsku i sam život
Žrtvovat u ljutu boju,
U njoj nam je svako blago,
Najmilije srdcu tu,
I draga nam tu se smieši, — —
Oj branimo, slav'mo nju!!

U Zloselima 20./1./94.

Dinko Sirovica

Franina i Jurina

Fr. Ma, drogi žierme, čej su oni Lošinani prišli se najist s naši taljan.i?

Jur. Kigod će bit i za najist se, ma pupresto oni pridu na Susak za smutnu.

Fr. A dà, čul sen, da je niki, koga bi taljani zvali „škinkapene“, s kuće onoga hripovca, ki bi rada u isto vrime služit'i Bogu i vragu — vikal, da je naš lipi harvaski zajik hudi i da se suln ne more po svitu.

Jur. Veramente, mi ki smo bili v Novajorki i Bunizajeri, mi najbole znomo, kako su onamo taljani štimoni. Ako taljonski deskuris, i ako receš, da si taljan, koliko da si rekal, da si najgarji čovik.

Jur. A nebore, ni potriba poć v Amerike za ih spoznat, a čej nisi čul povidat, kako se u fojima štije, da su sada v Taliji najveća gospoda, ki krodu na miljune i miljune lir?

Jur. Ma znoš, čej ću ti reć. On „škinkapene“ zno, da ni istina če deskuri, ma intanto s otim dlže krila našin taljanon, a oni mu ontrat ala nosu i lumbula i kokoš i joji, pok kad mu je šaket pun, biži v Lošin i ontrat se s svojimi ruga s nami drugimi.

Fr. Dà, tako je, nego mi drugi smo priko divera dobri, pok nismo kapaci naučit krejancu onih, ki bižu od svoga korita . . . .

Jur. Bašta . . . . nego ono gre on stori hripavac, homo ča, da nas nečuje, al bi šal sve pošplijat, kako je njegova užonca.

Fr. Bog!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila Metoda u Istri. Družtvenom blagajniku stigoše nadalje od 5. t. m. sliedeći iznosi: Dr. J. Banjavčić Karlovac šilje utemeljiteljnu svotu od 100 for., a na dar 50 for. Živio! — Josipa Macher, Kotor šilje sakupljenih na Božić for. 5·50. Darovaše gg.: Ivan Macher, Stjepan Čubretović, Stjepan Lucianović, Vido Petričević, Jozo Petričević, Pavo Petričević, Perućić Špiro. Sasso Josip, Segvić Kerubrin, Simović Tripo, Josipa Macher. — Ivan Šepić, Slavonija Kaptol šilje for. 3·30 sabranih u veselom družtvu kod Ivana Haasa birtaša i trgovca u Kaptolu na dan predaje računa novo ustrojenoj občini Telikoj. — Prof. Alex. Szentgyörgji šilje for. 4·60 sakupljena u malom družtvu kod prof. Cv. Rubetića. — Povjerenik p. č. g. Mije Laginja šilje sakupljenih for. 8·50. Darovaše: Hlanuda Anton Vašanska 1 fr., Jelетić Ivan Poljane, Marčelja Anton Poljane, Peršić Andrija Poljane, Peršić Tereza svaki po 1 for., na Silvestrovo sabrano kod g. župnika for. 3·50. — G. I. Karabaić Knin šilje dalnji utem. obrok od 10 for. — G. Eugen Kumičić u Zagrebu šilje iznos od for 5 sakupljen po gospodjici R. na badnjak u obiteljskom krugu uz poklik „rojili se Kumičići, Spinčići i Laginje!“ — Dr. Mate Trinajstić Buzet šilje 20 for. kano treći obrok utem. svote. — Slavka Zahija, učiteljica u Rukavcu šilje for. 7·92 sakupljenih u veselom družtvu medju učiteljі i učiteljicami na Matuljama u krčmi g. V. Simčića dne 15. jenara. — Ante Volarić Rieka šilje sakupljenih kod župnika Babića u Dragi na Antonje for. 11·74. — Mć. g. Petar Zahija Lubenice šilje for. 3·50 kano dobitak na „Roteć“ igran na Orlecu. — G. Julije Miran povjerenik u Lovranu šilje for. 49·23. Uplatili godišnju članarinu od 1 for. gg.: Julije Miran učitelj u Lovranu, J. Turčić, T. Golubović, Sarčon, J. Kožul, M. F. Kožul, G. Rubinić, I. Stanger, F. Kalokira, I. Piglić, K. Piglić, A. Černčić, F. Lenac, Vladko Car, S. Vidović, E. G., J. Baša, E. Baša, M. Letiš, T. Vidošić, Gdja A. Golubović te gdjica Ema Car svi iz Lovrana; gg. I. Mohović, M. Mohović i I. Mohović, N. N., J. Marušić, M. Furman iz Ike, J. Bačić, A. Stiglić

oba iz Ičići; M. Ribarić iz Opatije. P. n. g. I. Habat kapelan u Lovranu plaća god. članarinu od for. 2, I. Bradičić 50 nvč. U raznim zgodama sakupilo se i to među prijateljima kod „Slova“ for. 1·62, u kući starog prijatelja for. 2·99, iza partije „na boće“ for. 1·58, za kazan rad „ex“ od VI. Cr. Među pravimi te počastnimi članovi (potonji bez diplome) hrv. akademičkog bratimstva ollm „Figetia“ sada „Cáratelia“ u G. sakupilo se prigodom poziva na zabavu 3 for. — Mč. g. Josip Grašić župnik u Bermu šilje for. 37·60. Darovaše: Vesela družba Beram for 6·80, Baf Valentin posjednik 60 nvč., Golob Mate 1 for., Rušac Mate for. 1·50, Gortan Šime 1 for., Martinčić Antun 1 fr., Gortan Josip 1 for., crkveni pjevači for. 3·50, Susan Josip 20 nvč., Ladavac Frau 50 nvč., Golob Josip 50 nvč., Gortan Martin 50 nvč., Cotelj Ivan kapelan Kanfanar 50 nvč. Po 1 for.: Zupančić Ivan Pazin, O. Karlo Schöpf Pazin, Kropek Stjepan župnik u St. Pazinu, Grašić J. Beram. Berce Antun župnik (Kranjsko) 5 for., Rajdlž Tomo dekan (Kranjsko) 1 for., Razboršek Josip (Kranjsko) 3 for., Aljaž Jakob župnik (Kranjsko) 3 for., Ažman Ivan župnik (Kranjsko) 1 for., Turk August župnik (Kranjsko) 1 for., Demšar Ivan trgovac 1 for. — G. Jose Fazinić povjerenik u Korčuli šilje 35 for. predanih mu po sl. upraviteljstvu občine Korčula 10 for., iz zaklade obć. odl. Lumbarde 10 for., iz zaklade obć. odl. Žrnova, Pupnata i Račišća 15 for.

Veleč. g. Mihovil Sgombić, župnik u Pazarištu priposlao je našem uredničtvu 4 for. što ono je sabrao dne 1. t. m. u društvu odličnih 5 lica. Živio neumorni sabiratelj!

Velevriedna gđna Marijana Majer, učiteljica u Karpanu poslala nam i ljetos u ime svoje 10 kruna za našu družbu. Živila dična Slovenka! Ugledale se u Vas i Vaše sestre Slovenke i Hrvatice u Istri i izvan je.

Promaknut na čast doktora Veleuč g. Josip Ivanić biskupski kancelar u Trstu i rimski doktor crkvenoga prava, bijaše ovih dana promaknut na čast doktora bogoslovja na sveučilištu u Beču Čestitamo srdačno!

Pastirski list za biskupiju Krčku. Kanonik krčkoga kaptola i kaptolski vikar u Krku, preč. g. dr. Fran Volarić, izdao je svomu svećenstvu i vjernomu puku za ovu korizmu pastirski list, u kojem spominje na uvodu smrt nezaboravnoga biskupa Feretica te poziviše svećenstvo i puk, da se vrude mole Bogu za dostojna pokojniku nasljednika. Zatim nas podu, čaje u kratko ali jezgrovito, kako nam valja činiti pokoru za počinjene griehe i kako to mora puk one biskupije upravo ove korizme svetim postom izpraviti miloj biskupiji prikladna i uzorna pastira, jer pod konac kaže:

„Mi bi mogli mirnije spávati, da u tom po nas znamenitom poslu sve závisi od Svetoga Otca i premilostiva našega Vladara, al kako u svačem, zna vrag i ovdje umiešati svoje nečiste prste i kadkad se upliću u takova imenovanja ljudi, kojim sve drugo pred očima lebdi, nego li dobrobit crkve i vjere, a takav se rod, kako veli Spasitelj, ničim nemože istjerati, nego molitvom i postom“.

Drugih pastirskih listova nismo primili.

„Bandafirer“. Ta rieč pala je u saboru porečkom dne 1. feprara. Rieč je talijansko-njemačka, i znači strogo prevedena vodja glasbenoga sbora, „bande“. Tu se nije mislilo pravoga glasbenoga sbora, nego sbora, čete, „bande“ onih, koji na galeriji porečkoga sabora svakojake komade odigravaju: sad vikanjem, sad žviždanjem, sad štropotanjem, sad mučenjem pasa itd. Vodja te bande je poznata osoba, protežo dosta visokih osoba u zadnjih godina. U najnovije doba držalo se je, da će iz galerije prestupiti u saborničn. To se nije dogodilo; bud da si nije na galeriji još dosta zasluga tekao, bud da ga nemadu na galeriji s kim zamjeniti ili pako ga u obće oni, koji ga poblize poznadu, nesmatraju sposobnim i za sabornicu. — Neka bude i nadalje vodja „bande“ galerije porečkoga sabora. Živio „Bandafirer“!

Iz Baderne pišu nam 30. t. m. Naš obljubljeni g. župnik proslavio je u krugu svojih prijatelja, i štovatelja juđer svoj imendan. Svećera posjetiše i njegovi prijatelji, a uredni naši zastupnici, koji se nalaze u Poreču, gg. Jenko, Mandić, Sorčić i Spinčić, te g. C. i koji su tim posjetom g. župnika osobito razveselili. U tom krugu nalazio se i svećanov prijatelj i kum g. Šime Dejar, vrlovriedni načelnik Tinjana. U veselom družtvancu zaredale su brzo zdravice na svećera, na prisutne i odsutne narodne zastupnike, na družtva i pojedince — a nezaboraviše niti naših plemenitih i dobrotvornih družtva „sv. Cirila i Metoda“ to „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“ sakupiv za prvo 28 for., a za drugo 20 for., ukupno dakle 48 for. U noći vratiše se naši zastupnici u Poreč, kamo ih je zvala više dužnost nego li srce. i gdje vrše težke zastupničke, poslove.

Čestitajuć i ovim putem premilom našem župniku k vriednom mu imendanu sahvaljujemo se dičnim našim zastupnikom, što izkazaše čast našem skromnomu mjestancu posjetiv našega čestitoga župnika.

Buduća sjednica istarskoga sabora. Kako doznajemo iz Poreča, biti će prva buduća sjednica u istarskom saboru, u subotu dne 10. t. mj. Sjednice bijahu, do sada · lo riedke, no od sada — kažu — ila će biti češće i redovitije, a da se uzmogne razpraviti jošte mnogo važnih pitanja i to prije, nego li se sastane opet carevinsko vieće u Beču, kamo valja poći četvorici zemaljskih zastupnika, koji su ujedno i državni zastupnici.

Krabuljni ples našega čiloga „Sokola“ izpao je ljetos sjajnije, nego li ikad do sada. Mnoštvo krasnih krabulja zabavljalo je razdragano družtvo dak do zore. I nekrabuljanih prijatelja „Sokola“ sakupilo se u nedjelju u prostranoj dvorani kazališta „Politeama Rossetti“ kao riedko kada. Plesalo se živalno kao za okladu, a prpošne i objestne krabulje bockale su i dražile neplesače šalom i dosjetkami. Svaka čast upravi dičnoga „Sokola“ na velikom trudu, a iskrena čestitka na sjajnom uspjehu.

Talijanska junačtva. Pod tim naslovom pišu iz Pazina „Edinosti“ od dne 1. t. mj. koliko sliedi: „Prošlih dana sjedio sam u nekoj krčmi u Rovinju. Tuj bijaše i drugih gostova. Unutra stupe tri Čehinje te udare u gusle i kitaru. Jedna od njih podje okolo, da sakupi koj novčić, ali ne dobije niti novčića od gostova-Talijana, osim od mene. Dogovoriše se, da neće dati Čehinjam ništa, jer nisu iz Kalabrije, već da su „Slave“. Jučer bijah u Poreču. U takozvanom „hotelu“ naljem opet one tri Čehinje. Udarale su pred sobom u prizemlju, gdje jedu naši zastupnici. Ovi ih podariše, a na njihovo nemalo začudjenje počeše govoriti s njimi češki.

Medjutim poslali su talijanski zastupnici, koji jedu na prvom podu rečenoga „hotela“ konobara, da dovede i k njim guslačice. Ove obećaše, da će odmah doći, nu prije, nego li otidjoše od prizemlja, zaigraše i zapjevaše „Hej Slovane“, „Gde domov muj“ te „Živila Hrvatska“ i „živio Starčević“ itd. da se tim oduže i zahvale našim zastupnikom. Nu pedepsa nije izostala. Sa prvoga poda potjeraše ih, čim se gore popeše. A da bi počeli Sloveni tjerati sve one Talijane, koji traže i nadju kruha u naših krajevih?“

Učiteljske službe. Kotarsko školsko vieće u Lošinju razpisuje natječaj na mjesto ravnajućega učitelja pučke škole i učiteljice na Susku. Oba mjesta jesu u III. plaćenom razredu. Molbe valja uložiti na c. k. kotarsko školsko vieće u Lošinju tečajem 3 čodna. Na Susku učiteljevao je vrlo krasnim uspjehom g. Marijan Marki sa svojom vriednom suprugom-učiteljicom.

Proti toj dvojici rovali i snovali već dulje vremena svakojake spletke šarenjaci na Susku i njihovi gospodari u Lošinju. Crno im spletke uspješe na utjehu naših nespašenjaka a na štetu škole i na žalost našega dobroga puka na Susku.

Sa riečke medje. Dopis iz Srdoči uvršten u cienjenoj „N. Sl.“ od 11. pr. mj. nuka me, da napišem ovo nekoliko redaka. U tom dopisu govori se o gradnji kapelanske kuće kod crkvice sv. Križa, pod koju osim Srdočove, spadaju još dvie županije, t. j. Zamet i Hosti. Ove dvie posljednje broje tri četvrtine svega pučanstva, s toga bi pravo bilo, da se popita i obćinare ovih dviju županijah, da li su i oni pripravni doprinesti svoj dio za gradnju kapelanske kuće. Nu to se nepita, već samo obćinari Srdočove županije, rade o tom, da se dobije kapelana, te a se mu stan sagradi. Mi Zamećani nemožemo za sada na to pristati, jer moramo najprije izplatiti školu, koju smo takar kupili, a nećemo, da si napr timo i drugi teret prije, nego li se jednoga riešimo. Ako pako misle sami Srdoči na svoj trošak sazidati kapelanski stan, prosto im je — bit ćemo im zahvalni.

Glede škole tuži se gosp. dopisnik, da djeca Srdočove županije moraju polaziti školu u Kastvu, koja je tri četvrtu sata odaljena, pošto je škola u Zametu prepuna. Na to imamo primjetiti, da kako su ta djeca dvie godine polazila školu u Zametu, koja je samo četvrt sata odaljena, a nikada im neblijaše preteška, tako bi bila mogla i nadalje pohadjati ju, pošto ih nismo tjerali. Nu oni umoliše školsku oblast, da dozvoli njihovoj djeci pohadjati školu u Kastvu mjesto u Zametu samo da s nama posla neimaju.

Kad bi med nama ikoliko sloge bilo, stvari bi mnogo bolje išle; mogli bismo imati skupnu školu, kapelanski stan i crkvu u boljem stanju nego li je sada. Deder braćo Srdoči, sjetimo se krasnih rieči o ljubavi, što ih je izrekao dični nam zastupnik g. Spinčić. Porazgovorimo i složimo se, pak ćete viditi, kako će to uroditi dobrim plodom, jer slogom rastu i male stvari, a nesloga sve pokvari.

Gosp. dopisnik kaže nadalje, da je Srdočeva županija na medji riečke okolice, što nije istina, jer sa riečkom okolicom međjaše županije Zamet i Hosti, a nipošto Srdoči, o čem će se moći osvjedočiti kad pomisli, da iduć na Rieku, mora proći jednu od ovih dvih županija. Nevjerujemo, da taj gospodin nepozna medje svoje županije, s toga držimo, da je imao na umu sve tri županije pod imenom Srdoči, ili da se je zarekao. Neka nam se oprosti, što izpravljamo ovu malu pogrieškn, koja za nas mnogo znači.

Što pako gosp. dopisnik veli, da se naš narod kvari i gubi vjeru otaca svojih, žalostna je istina, koju i mi priznajemo. Kao uzrok tomu navadja, da neima prigode pohadjati crkve, božjih nauka i čuti redovito rieč božju. Dvojimo veomu, da bi se tomu zlu doskočilo, kad bismo imali kapelana u sv. Križu. Ta i sada imamo svake nedjelje i blagdana sv. misu i propoved, kamo dolazi pobožni narod u velikom broju. Ali imade mnogo takovih, koji nz najbolju volju nemogu prisustvovati sv. misi niti svake nedjelje, jer ih većina radi u riečkih tvornicah, u kojih se posluje nedjeljom i blagdanom; tim manje mogli bi polaziti crkvu u djelavnik. Glavni razlog, radi kojega narod gubi vjeru jest taj, što većina naroda muzkoga i ženskoga spola radi u tvornicah, gdje dodje u doticaj sa različitim ljudima, koji do Boga, vjere i vjerskih stvari malo ili ništa nedrže. Ovom prilikom imito bi pripomenuti i nešto krupnijega, što za sada prepuštam, dok se o stvari bolje ubavieštim.

U onom dopisu spominje se također dolazak našega dičnoga zastupnika, velečućenoga zastupnika g. prof. Spinčića. Žalimo, što nismo i mi mogli u većem broju prisustvovati dočeku g. zastupnika, pošto smo prekasno doznali za njegov dolazak, što bijaše možda i komugod drago iz Srdočeve. Srdočem nismo zavidni, što ih je g. zastupnik posjetio; a da su ga lepo dočekali, sasvim je pravo, jer su tim pokazali, da su pripravni popraviti pogrieškn, što ju u svoje vriemé učiniše, ali pustimo stare rane neka se ciele i neotvarajmo novih, već svi složno i u ljubavi na djelo za Boga i narod.

Nepouzdanica slovenskomu (!?) zastupniku na carevinskom vieću g. grofu Hohenwarte. Izbornici i rofi Hohenvarta iz kotara Radovljice u Kranjskoj, njih 62 na broju, poslali su svomu zastupniku poznatomu predsjedniku istoimenoga kluba na carevinskom vieću nepouzdanicu, koju donašamo eto niže u slovenskom izvorniku, koja će bez dvojbe zanimati i naše čitatelje i o kojoj govorimo nešto obširnije i u „Pogledu po svietu“. Nepouzdanica glasi:

Visokorodni gospod grof!

Kó smo podpisani pri poslednji državnozborski volitvi dali Vam, visokorodni gospod grof, svoje glasove, bili smo prepričani, da bodete veled velikega vpliva Svojega v vsakem oziru vedeli zastopati potrebe in koristi svojih volilcev in da bodete zaradi tega ostali z njimi v neprestani dotiki.

Ta naša nada se, žal, ni obistinila, kajti niti jedenkrat ni se Vam zdelo vredno predstaviti se Srojim volilcem, da izvesto njihove želje in potrebe.

Saj pa smo zato, sledeč pazljivo vsemu Vašemu državnozborskemu delovanju, na svojo žalost opazili, da niti jedenkrat nista pouzdignili glasu bodisi za gmotne, bodisi za narodne koristi svojega volilnega okraja.

Vsled tega ginevalo je zaupanje naše do Vas, visokorodni gospod grof, ip moralo se je popolnoma izniajati, ko ste stopili z vso odločnostjo v boj proti pravični volilni reformi grofa Taaffeh in tako pripomogli na vladno krmilo nemški levici.

Tu Vaše ravnanje prevelo nas je do prepričanja, da ništa nikdar imeli srca za slovensko svoje volilce in ker želimo da se moj nami čisti računi, izjavljamo, da tudi mi več zaupanja do Vas imeti ne moremo.

(Sledé podpisi).

Član utemeljitelj družbe sv. Cirila i Met. za Istru. Naš suzemljak i prijatelj g. Josip Glavač učitelj u kaznioni u Gradiški upisao se je za člana utemeljitelja naše družbe sa svotom od for. 100, uručiv odmah našemu uredniku prvi obrok od for. 20. Živio nam takav radoljub i ugledali se u njega imućnici!

Iz Berma (občina Pazin) pišu nam 5. t. mj. Dne 26. prošlog mjeseca preminuo je ovdje Karlo Šuran star ac od 92 god., otac mnogobrojne obitelji, u kojoj je imao i pra-praunuka. Pokojnik bijaše jedan od onih riedkih veleposjednika istarskih, koji se nisu odtudjili svomu hrvatskomu rodu. Kao 89 godišnji starac dao se je dopeljati u Pazin, da glasuje za narodnu stranku; a vazda bi se radovao, kad bi naši gdjegod pradobili. Osobita njegova vrlina bijaše — što treba naposo iztaknuti — da je visoko cienio svoj seljački stališ. Mnogobrojna rodbina, prijatelji i znanci dopratiše vriedna starca do hladna groba. Ostavio je iza sebe tri čestita sina i to: Mateja kod kuće, Dr. Ivana odvjetnika u Motovunu i Šimuna u Tinjanu. Kako je rečeno bijaše pokojnik pra-pradjed, te bijaše milota pogledati na njegovom pogrebu, gdje ga prati k zadnjemu počinku sin pradjed sa sinovi, unuci i praunuci. Pokojnika pokopasmo na groblju kod Majke božje. Čast njegovoj uspomeni i vječni mu pokoj.

Proglas „dosetina je pala“ pozdravilo je ovdjašnje pučanstvo uzklikom: Živio Dr. Laginja i njegovi vriedni drugovi!

Dubrovački i kotorski biskup. „Crvena Hrvatska“ ovako pozdravlja imenovanje novih biskupa dubrovačkoga i kotorskoga. — U stanju smo da potvrdimo radostne vieti, koje ova zadnja dva dana koluju po gradu od usta do usta, a to, da nam dolazi u Dubrovnik, kao pastir ove diocoze prosvietli gosp. dr. Josip Marcelić bokeški biskup-pomoćnik, dok prosvietli prof. Franjo Uccellini rektor zadarske bogoslovije ide na njegovo mjesto u Kotor.

Pučanstvo dubrovačko raduje se iz svega srca na ovim visokim odlikovanjima, što ih zadobiše ova dva učena čovjeka. Naš budući biskup dr. Marcelić rodjen je u Prekomu blizu Zadra, te je prije imenovanja biskupom-pomoćnikom za Boku bio rektorom bogoslovije. Dr. Marcelić je osoba velike učenosti i kreposti, poznat i štovan na daleko i široko. On je još mlad naprama svomu visokom položaju, jer mu nema nego 46 godišta. Novi naš biskup čovjek je, koji je niknuo iz prostog naroda našeg. On ga ljubi i s njime ujedno osjeća, te iz toga gledišta pučanstvu nije se moglo bolje udovoljiti.

Budući bokeški biskup je njegov vrstnik i najbolji mu pobratim. Ali o njemu ne treba mnogo govoriti. Tko u nas ne pozna dr. Franu Uccellini? To je naše čeljade, Dubrovčanin, jer se je rodio na Lopudu, gdje će mu još žive stare roditelje da zatekne ganutljiva i sretna vieta. Mi zaista možemo čestitati našoj braći Bokeljima na ovakovoj velikoj stečovini, mi, koji prof. Uccellini vrlo dobro poznajemo. Onakovih karaktera i onakovih glava malo se u nas nadja!

Glavna skupščina „Hrvatske čitaonice“ u Buzetu biti će dne 18. t. mj. na 4 sata poslie podne sa običnim pravili dolučenim dnevnim redom. Kod ove skupščine položiti će se i nekoje račune, koji će i članovo. čitaonice zanimati. Ovime pozivlje podpisani, da se odnzovu sva gg. članovi u velikom broju ovomu pozivu, da se može razpravljati o nekih bitstvenih promjenah pravila e da se uzmogne pomoći i vanjskim članovom, da čitaju dunomice novine. — Ovaj obći poziv neka služi za ovaj put mjesto posebnih. — U Buzetu, dne 4. veljače 1894. — Odbor „Hrvatske čitaonice“.

Hrvatsko akademičko družtvo „Zvonimir“ u Beču priredjuje na dan 15. t. m. koncert s plesom u slavu Petra Preradovića u Ronacherovim dvoranama (I., Schellinggasse 4) uz blagohotno sudjelovanje gice Matilde Fendrichove, operne pjevačice, gg. drda. phil. Bogoljuba Krnica, deklamatora, Teodora Kristofa, umjetnika na guslama i Franje Ladorera, opernog pitomca, te slavjanskog pjevačkog družtva u Beču i mješovitog tamburaškog sbora „Slovenije“ i „Zvonimira“. Početak u 8 sati na večer.

Iz Draguća pišu nam 23. pr. mj. Žalostnim srcem vam javljamo, da se je od nas preselio kao župnik u vaz velečastni g. Frane Stefanutti. Kad se je od nas oprostio u crkvi, ronili su suze i oni, koji su krivi, da nas velezaslužni gosp. župnik ostavlja. Molismo ga, da nam ostane, al bijaše prekasno. Jedan drugoga naši šarenjaci proklinju, koji su krivi tomu, da od nas odlazi, jer sami priznavaju i go-

Broj 7. U Trstu 15. febrara 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe na upravom. Novci se šilju poštarskom napuznicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i naj. bližu pošću valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Istarski sabor.

V. zasjedanje.

IX. sjednica 10. febrara 1894.

Prisutni: predsjednik dr. M. Campitelli; 25 zastupnika; vladin zastupnik Al. Elusehogg. (Galerija dobro posjećena.)

Predsjednik otvori sjednicu u 11 sati; tajnik Bartoli pročita zapisnik zadnje sjednice, koji se odobri bez primjetbe. (Obzirom na interpelaciju zastupnika Mandića na zem. odbor glasi izvješće: „Mandić počimlje čitati spis u slavenskom jeziku. Predsjednik ga opominje, da pravilnik ne dopuća čitanja, i ako se radi o moćiji, da mu ju je morao prije dati te mu zabranjuje čitati, a pošto zastupnik Mandić prosliedjuje čitati, uzme mu predsjednik riječ).

Predsjednik priobćuje, da su stigle molbe za podporu slušatelja filozofije i prava na sveučilištu u Beču; Jelena i Emilija Sussa i Privitelio zahvaljuju se na podporah; zemaljski odbor podnaša zakonsku osnovu o promjeni zakona o pošumljenju Krasa; dopis ministarstva i mnienje zemaljskoga odbora o prenosu tribunala iz Rovinja u Pulu. Svi ti predmeti upućuju se dotičnim odborom. Zemaljski odbor predlaže zakonske osnove o gospodarstvu, koje bijahu u predzadnjem zasjedanju prihvaćene, a ne bijahu sankcionirane; upućuje se na predlog zastupnika Bubbe političko-gospodarskomu odboru, u koji izabere većina još dva člana i to zastupnike Tomasi-a i Rizzi-a.

Predsjednik priobćuje, da je dr. Dukić podnio interpelaciju na ces. kr. vladu. Interpelaciju čita dr. Laginja, pošto je podulja a sam interpelant nešto boljihav. Interpelacija ta glasi:

Upit poštovanoga zastupnika rovinjsko trgovačke komore, dra. Costantinia i drugova, postavljen u saborskoj sjednici 13. pr. mj. na visoku vladu radi tobožnjega zatezanja občinskih izbora u Pazinu, neka podpisano, da iznesu u javnost, što sliedi:

Trogodišnja perioda upravnomu vieću porezne Pazin iztekla je dne 3. junija 1893. Dopisom 12. aprila 1893. obratio se je občinski načelnik na c. kr. porezni ured u Pazinu molbom, da ovaj na občinski trošak i to na temelju najnovijega porezovnoga propisa priredi točan imenik svih poreznika porezne pazinske občine.

Nakon što je porezni ured dne 27. aprila 1893. priposlao zahtjevani i uredovno potvrdjeni imenik, počelo se kod občine raditi na sastavu listina birača.

Občinsko je glavarstvo dne 12. julija 1893. pozvano od c. kr. kotarskoga poglavara, da neodvlačno izloži izborne listine i da ih osim toga u ovjerovljenom prepisu podnese kotarskomu c. kr. poglavaru. Občinskim oglasom 21. julija 1893. obnarodovano je, da su počam od 21. julija listine svakomu na uvid izložene, i istodobno ustanovljen rok od 1. do uključivo 8. agusta 1893. za podnešenje prigovora. Zahtjevani prepis listina birača nije podnešen c. kr. kotarskomu poglavaru, jer nije takav zahtjev osnovan u zakonu, kako je to istoj oblasti priobćeno.

U odredjeno doba podnešeno je sedam pismenih reklama, koja je svaka sadržavala prigovore, odnešene se na veći broj birača, u reklamu 8. agusta 1893. broj 2561 zahtjevalo se je, da se 66 novih birača iz grada Pazina unese u izborne listine, tvrdeći jednostavno, da plaćaju izravnoga državnoga poreza više od 1 for. na godinu.

Občinska komisija rešila je u propisanom roku od 3 dana sve reklame i odmah izdala dotične odluke. Odbila je spomenuti reklam, da se unese u listine 66 novih birača, jer se dotičnici nemaluo uneseni kao porezovnici u izkazu c. kr. poreznoga ureda, niti su u reklamu priložili kakvu izpravu u dokaz, da je na njihov teret propisan kakav porez. Osim toga ne mogoše biti uneseni u listine, što nije bio poznat točan iznos poreza, a to je proudjet, da se koga uvrsti u prvo, drugo ili treće tielo.

Proti ovoj odluci občinske komisije podnešen je utok 14. agusta 1893. broj 9560 na c. kr. kotarsko poglavarstvo, kao što je uložen utok 14. agusta 1893. broj 2562 proti odluci rečene komisije, gdje je pribvatila više prigovora te dosliedno izpravila listine. Posledniji utok podnešen je od osoba, kojim nije niti uručena občinska odluka, pošto su se reklamanti občinskom odlukom zadovoljili.

C. k. kotarsko poglavarstvo u Pazinu, rešavajuć utoke rešitbom 8. septembra 1893. br. 6560, medju ostalim naložilo je:

1. da se unese u izborne listine u III. tielo 65 novih birača (utok 14. agusta 1893. broj 2650), jer da ovi za tjeranje zanata u poreznoj pazinskoj občini plaćaju godišnjega poreza iznos namete izmedju 2—5 for.;

2. dajuć u većem dielu mjesta utoku 14. agusta 1893. br. 2562, odredilo je, da se provedu izpravci u listinah; te je

3. samo c. kr. kotarsko poglavarstvo sastavilo novi izkaz birača, naloživ občinskomu načelniku, da bude taj novi izkaz mjerodavan za provedbu izbora.

ad 1. Glede 65 občinara, koje je c. kr. kotarsko poglavarstvo ad 1 pripoznalo pravo izbora, valja istaknuti sliedeće:

Nakon što su izložene listine birača (22. julija), c. kr. kotarsko poglavarstvo priposlalo je občinskomu glavarstvu po više obrtnih prijava, pozivajuć ga, da se u roku od 3 dana izjavi, koliko će pojedini obrt ili trgovina na godinu davat dohodka. Takvih je prijava stiglo dne 24. julija 1894. četiri, dne 26. julija 1893. četrnajst, dne 28. julija 1893. šest.

Ovim nalogom zadovoljono je odmah.

Dne 1. augusta prispjelo je na občinu takvih obrtnih prijava dvadesetdva, dne 2. augusta jedanajst, dne 3. agusta devet uz nalog, da se podnese u roku od 3 dana mnenje občinskoga glavarstva. — Dne 4. agusta urgira c. kr. kotarsko poglavarstvo, da se u roku od 24 sata zadovolji gornjim nalogom. Občinsko glavarstvo odgovorilo je dne 5. agusta 1893. da se ono mora prije obvjestiti, koji i kakvi su ti mnogobrojni novi obrtnici i trgovci, a zato da se potrebuje koji dan, jer ima občina i drugih prešnih posala za obaviti. Na ovaj odgovor izdao je c. kr. kotarski poglavar u Pazinu još istoga dana dekret pod brojem 6082, kojim nalaže občinskomu glavarstvu, da još istoga dana podnese svoje izjave vrhu 42 molbe za izdenje obrtnoga lista ili u protivnom slučaju neka odmah makar i neizpunjene formulare vrati i to (vell c. kr. kotarski poglavar) *uzaživajuć odgovornost, koja leži u predstojećem slučaju na c. kr. kotarskomu poglavarstvu.* Občinsko glavarstvo vratilo je indi istoga dneva neizpunjene formulare, pošto nije moglo toga u zahtjevano vrieme ovršiti.

Iz ovoga postupka c. kr. kotarskoga kapotana to iz njegovih vlastitih riečih proizlazi na nedvojbeni način, da je on htio dati propisati porez rečenim 65 novim obrtnikom i trgovcem u gradu Pazinu prije 8. agusta 1893., dana, kojim je izticao rok za podnešenje reklama proti izbornim listinam, dapače on govori o odgovornosti, kojoj bi podpalo c. kr. kotarsko poglavarstvo, kad se nebi pravelo ono, za čim je težilo 65 obćinara, da mogu kao birači sudjelovati kod izbora.

Ako se pomisli, da rečenih 65 občinara pristaje uz talijansku stranku i da bi time pojačan bio broj birača iste stranke u III. tielu, to se pošteno mislećim pripušta izreći sud o navedenom postupku c. kr. kotarske oblasti, odnosno njezinoga predstojnika, kojim postupkom očito pogoduje talijansku stranku na štetu hrvatsko.

Kada je ovoj 65-rici propisan porez, podpisani ne znaju, nu svakako polag navedenoga nije mogao biti propisan prije 6. agusta 1893. dakle iza dneva, kada su bile listine izložene.

„Izborni red za medjašnju grofiju Istru ne ima ustanove, koja se nalazi u izbornom redu većega diela kraljevina i zemalja, zastupanih u carevinskom vieću, naime da može biti biračem samo onaj, koji bar godinu dana pred izborom plaća porez. Polag izbornoga reda za kraljevinu Dalmaciju može biti biračem samo onaj, na teret kojega je porez već pravomoćno propisan u *času, kad se izborne listine izlože.* Taj po birače najpovoljniji rok, vredit će i za medjašnju grofiju Istru. Pošto dakle onih 65 novih obrtnika i trgovaca nije izkazalo a niti izkazati moglo, da je na njihov teret bio već dne 22. julija 1893. pravomoćno propisan kakav državni porez, to ih je c. kr. kotarsko poglavarstvo neopravdano priznalo za birače.

ad 2. Glasom ustanove §. 17. izbornoga reda može se podnieti u roku od 8 dana na c. kr. kotarsko poglavarstvo utok proti odluci občinske komisije, koja rešava reklame samo onda, ako komisija uzkrati zahtjevani izpravak izbornih listina. Spomenuti utok od 14. agusta 1893. broj 2652 podignut je pako proti odluci občinske komisije, kojom je pribvaćen reklam te dosliedno izpravljene listine. Ovaj utok imalo je c. kr. kotarsko poglavarstvo ad limine odbiti. Nu ono ne samo da ga nije odbilo, nego ga je uzelo u meritorno rešenje, te mu je u većem dielu i udovoljilo.

ad 3. Polag §§. 12. i 17. izbornoga reda sastavlja občinski načelnik listine birača. Pošto je c. kr. kotarsko poglavarstvo sastavilo posve novi imenik birača, to si prisvaja veće pravo nego li ga ide. Kad bi se izbori na temelju takovih listina — sastavljenih od c. kr. političke oblasti — proveli, cieli izborni operat bio bi ništetan, pošto se izbori imaju po zakonu provesti jedino na temelju listina, što ih je priredio občinski načelnik.

C. kr. kotarsko poglavarstvo, izdavajuć odluke navedene pod 1, 2 i 5, imalo je pred očima ustanovu navedenoga §. 17., polag koje c. kr. kotarsko poglavarstvo odlučuje konačno, te njegova odluka ima vrieditи za izbor, koji se u teku nalazi.

Proti ovakvoj odluci neima dakle dalnjega priziva, ako se izuzme pritužba kod vrhovnoga upravnoga sudišta u Beču, koji pako redovito nezaustavlja provedbu izbora.

Kad ima dakle c. kr. kotarsko poglavarstvo konačno u ovakvoj stvari odlučiti, to bi bila njegova dužnost paziti, da se štuje svetinja zakona, pošto može svaka protuzakonita rešitba prouzročiti mnoge nepravde i zlo.

Občinski načelnik imao je sada odlučiti, dali će izbore provesti na temelju protuzakonitih rešitba c. kr. kotarskoga poglavarstva ili cielu stvar iznieti pred forum viših oblasti. Proniknut duhom zakonitosti i držeć, da samo takve odluke c. kr. oblasti postaju pravomoćnimi, koje su izdane u okviru postojećih zakona, uložio je isti u trodnevnom roku dne 14 septembra 1893. utok na visoko c. kr. Namjestničtvo moleć, da dignе kao ništetnu rešitbu c. kr. kotarskoga poglavarstva u Pazinu 8. septembra 1893 br. 6560, te naloži ovomu posliednjemu, da se ograniči na rešitbu utoka podnešenih odlukam občinske komisije.

Visoko c. kr. namjestničtvo u Trstu rešitbom 5. novembra 1893 br. 18281 nije dalo mjesta utoku, jer da se odluka c. kr. kotarskog poglavarstva u predleđećem poslu polag § 17 izbornoga reda ima smatrati konačnom.

C. kr. Namjestničtvo nije se upustilo u meritornu razpravu pitanja, dali su odluke c. kr. kotarskoga poglavarstva ad. 1, 2, 3 po zakonu ništetno, već je jednostavno glede poreza opazilo sliedeće: „Für die Beurtheilung des in der Steuerschuldigkeit begründeten Wahlrechtes kann nur die zur Zeit der Anlegung der Wählerliste tatsächlich und rechtskräftig vorgeschriebene direkte Steuer mit Ausschluss einer jeden Umschlages maugelnd sein." C. kr. namjestničtvo tvrdi, da pravo izbora odvisi od činjenice, dali je na teret dotičnika faktično i pravomoćno propisan porez bez nameta za vrieme, kad se izborne listine izlože. Polag ove izjave c. kr. namjestničtva, koja se sudara sa nazorom občinskoga načelnika, nebi pripadalo pravo izbora onim 65 občinara, o kojih se govorilo ad 1, pošto nije na njihov teret dne 22. julija 1893 bio još nikakav porez propisan.

Oslanjajuć se na ovu izjavu c. kr. namjestničtva občinski je načelnik u trodnevnom roku podnesao dne 14. novembra 1893 dalnji utok na visoko c. kr. ministarstvo nutarnjih posala v Beču, na koji se još očekuje rešitba.

Toliko o izborih za upravno Vieće porezne pazinske občine.

Što se tiče izbora mjestne pazinske občine, opaža se, da je zastupstvu iztekno trogodišnji mandat: dne 9. oktobra 1893. Občinski načelnik obratio se je dopisom 16. septembra 1893 br. 3065 na c. kr. porezni ured u Pazin moleć ga, da čim prije moguće priredi za 20 poreznih občina, što sačinjavaju pazinsku mjestnu občinu, izkaze poreznika, priloživ istodobno 70 araka tiskanica, da se za izkaze upotrebe.

Rečeni porezni ured dopisom 20. septembra 1893 br. 4887 odgovara, da će prirediti zatražene izkaze, ako občina plati for. 140 za radnju.

Pošto se je občini zatražena svota previsokom činila, jer je za isti posao god. 1889 platila samo svotu for. 45, to je občinski načelnik zamolio c. kr. financijalno ravnateljstvo v Trstu, da snizi svotu koju traži porezni ured za izpunjenje rečenih izkaza. Financijalno ravnateljstvo svojom odlukom 1. oktobra 1893. br. 29718 saobćilo je občini, da se osobije poreznoga ureda nemože upotrebiti za priredjenje izkaza, neka občinska uprava odpošalje svojega dovjeka u porezni ured, da priredi izkaze.

Proti ovoj odluci podnesao je občinski načelnik dne 12. oktobra 1893. utok na visoko c. kr. financijalno ministarstvo u Beču, gdje je izteknuo, kako uviek stoji občinsko glavarstvo na razpolaganje poreznoga ureda i njihovih organa u obavljanju raznolikih posala i kako občina netraži za sebe nego u javnom interesu rečene porezovne izkaze, da na temelju njih priredi listine birača. Dosada je porezni ured uviek priredjivao takve izkaze uz malenu odštetu, te ih priredio i za izbore upravnoga Vieća u Pazinu kako gori navedeno.

Nadalje razglabalo se, da občina treba porezovni izkaz, koji ima dokaznu moć, a takve nebi imao izkaz priredjen od zasobnika. Konačno iztaklo se, da občina nema nego jednoga perovodnoga činovnika, koji nemože boraviti dulje vremena u poreznom uredu, jer mora raditi u občinskom uredu.

Usupor svim tim razlogom visoko ministarstvo financija rešitbom 3. novembra 1893. br. 44288 nije zadovoljilo utoku. Ova rešitba priobćena je občini dne 21. novembra 1893.

Usled toga dekretom 23. novembra 1893. ovlastila je občinska uprava Ivana Pucić-a občinskoga savjetnika, da u poreznom uredu za vrieme uredovnih sata priredi porezovne izkaze i da ih čim prije občini podnese.

Buduć se ima pod svakoga porezovnika navesti zasebice, koliko on plaća poreza za kućarinu, zemljarinu itd., i buduć se imaju u izkaze unesti bez obzira na visinu poroza svi porezovnici, kojih ima u 20 poreznih občinah preko 6000, to je sasvim naravski, da se taj posao nemože u par dana obaviti. Ovršen ovaj

posao, nastaje dugotrajna radja kod občine; da se priredi imenik svih birača i sästave listine za sva tri izborna tiela. Pogledom na tekući posao občinskoga glavarstva i pogledom na veliki broj porezovnika, točan sastav imenika i izbornih listina iziskuje dulje vremena.

Iz navedenih nepobitnih činjenica razabrati može svatko, zašto izbori upravnoga Vieća u Pazinu još provedni nisu i zašto nisu još izložene listine za izbor zastupstva istoimene mjestne občine.

Početkom spomenuti interpelant Dr. Costantini i drugovi točno su obavješteni, kada, što i koliko puta je c. kr. kotarsko poglavarstvo u Pazinu pozvalo občinskoga načelnika, neka obavi ono, neka učini ovo. Vladini organi indi, na koje opet apeliraju navedeni interpelanti, nisu propustili nikakve zgode, a da ne nalože, da se izbori provedu. Zapreka koje radi rečeni izbor upravnoga Vieća u Pazinu do danas još proveden nije, jesu zakon i prevednost, faktori, sa kojimi mora i visoka vlada računati.

Pošto su u ovom upitu navedene činjenice visokoj vladi dobro poznate, to podpisani stavljaju sledeći upit:

1. Smatra li visoka c. kr. vlada u zakonu osnovanom odluku c. kr. kotarskoga poglavarstva u Pazinu 8. setembra 1893. br. 6560, kojom je unešeno u listine birača za upravno pazinsko Vieće 65 osoba, na teret kojih nije dne 22. julija 1893., kad su bile izložene izborne listine, bio još faktično ni pravomoćno propisan nikakav državni izravni porez?

2. Smatra li visoka c. kr. vlada u zakonu osnovanom istu odluku c. kr. kotarskoga poglavara u Pazinu, kojom je povoljno rešen utok do pros. 14. agusta 1893. br. 2652., što je imao za predmet izpravke, koje je občinska komisija usled podnešenja reklame prihvatila?

3. Smatra li visoka c. kr. vlada u zakonu osnovanom istu odluku c. kr. kotarskoga poglavarstva u Pazinu, kojom je naloženo občinskom načelniku u Pazinu, da provede izbore na temelju izbornih listinah sastavljenih od istoga kotarskoga poglavarstva?

Poreč, 28 jenara 1894.

Dr Dukić, Fr. Flego, M. Mandić, Dr M. Laginja, St. Jenko, D. Sršić, Vjek. Spinčić.

Na koncu uzklikne zast. Mandić ironički: Živio Fekete!

(Za čitanja razgovarali se medju sobom članovi većine).

(Dalje sliedi.)

Novo držanje manjine.

Pod tim naslovom donosi službeni list većine zemaljskoga odbora i sabora Istre, članak na prvom mjestu u svojem posliednjem broju od 10. febrara. Veli, da je manjina izašla po dva puta. Prvi put da se je moglo uzeti kao osobnu demonstraciju. Poslie drugoga puta da se je moglo očekivati, da se već neće vratiti. Došla je. Nedrži već dugih govora kao za prijašnjih zasjedanja. Mjesto toga obasipljo predsjedničtvo sa dugimi spisi, koji bi imali biti razne vrsti predlozi. Nego to nisu predlozi kako bi imali biti, kratki i popraćeni *ustmenim* obrazloženjem, kaošto se to čini u svih parlamentih i kaošto to propisuje saborski pravilnik. Naravski je, da taj novi postupak manjine pobudjuje u svakoj sjednici *zlovolju, nesporazumljenje, protimbu*, i to tim više što nit predsjednik nit većina nerazumiju tih spisa. Sve se svadja na to, da se čini *neprilike predsjedniku*, i da se *zlo raspoložuje* većinu. To se nemože smatrati kao izvršivanje prava, nego da se stvara *nove nemile zgodjoje*, i možda *sablazni*. Na tu misao se mora doći, jer se nemože pripustiti, da manjina tjera tako daleko izvršivanje prava da bi mogla zahtevati, da se uzmu u razpravu predlozi napisani hrvatski ili slovenski k bud kojoj osnovi podnešenoj talijanski. Predbacilo se je predsjedniku, da nezna hrvatski nit slovenski, htjelo bi se ga valjda zasititi, al nek se znade, da je za njim većina. I predsjednički ured je tako sastavljen, da osim podpredsjednika ne zna nitko hrvatski, a podpredsjednik je samo za to, da zamieni zapriečena predsjednika, a ne da bude prevodioc. U parlamentu u Beču može svatko govoriti svojim jezikom, al samo jedan je jezik, njemački, uredovni parlamenta. Kad se bude u Beču izjednačilo sve jezike, tad će moć i naš sabor slieditи taj primjer. *Dok nije toga, držat će se samo jednoga jezika s istih uzroka kao parlament bečki.* U ostalom o razpravnom jeziku u saboru može odlučivati samo sabor i nitko drugi.

Tako „L' Istria".

Mi s njom malo kada polemizujemo, jer govoriti njoj o pravih Hrvata i Slovenaca u Istri znači isto što govoriti slepcu o bojah. Ovaj put nek njoj budu iznimno nekoliko rieči odgovora, tim više što ima navedeni članak neki službeni karakter.

Nek si „L' Istria", nit ko je za njom nerazbija glave, zašto su članovi manjine izašli prvi i drugi put. To je njihov posao, za koj su odgovorni samo svojoj savjesti i svojim izbornikom.

Kao pravi licumjerac, „L' Istria", znajuć zašto zastupnici manjine nedrže govora, premučava razlog tomu. Manjina ga je navela, i dala do znanja i saboru i na druga mjesta, kao imenito i narodu.

Tu je i uzrok zašto možda više nego li obično piše — *al uviek držeć se strogo parlamentarnih običaja i koli zemaljskoga toli saborskoga pravilnika.* Doktor Marko, ili tko za njim, reć bi da si je dao premalo truda, da prouči parlamentarne običaje svega svieta, pače on nepozna nit onih našega *parlamenta* istarskoga. Da se samo malu potrudi i poviri u stenografičke izvještaje istarskoga parlamenta, uvjerio bi se, da je već mnogo *predloga* ujedno sa obrazloženjem bilo u njem pročitano i pismeno predsjedničtvu izručeno. A toga nigdje nezabranjuje saborski pravilnik. Nek se samo dr. Marko, ali tko za njega potrudi proučiti ga, pak će se i o tom uvjeriti.

S toga, nit obzirom na parlamentarne običaje cieloga svieta nit obzirom na pravilnik *nije naravski*, da se postupkom manjine pobudjuje zlovolju, nesporazumljenje, protimbe. Zlovolji, nesporazumljenju, protimbam krivo je, *što gospoda netrpe, da se u saborniei sv. Frana u Poreču govori ili čita hrvatski ili slovenski.* Članovi manjine to čine i činit će, imajuć na svojoj strani *neoporecivo pravo. Toga prava se oni nit nemogu nit neće odreći nikad nit nikomu za volju.* Oni nemogu pomoći gospodinu Marku niti onim, koji su za njim, što jih to uzbuđuje. *Ako je izazivanja, ako je žalostnih prizora, ako je i sablazni u saboru, nisu tomu oni krivi, koji se svojim pravom služe nego oni koji hoće da prieče vršenje toga prava, koji rade proti zakonitim i ustavnim pravom.*

Niti nepravica, koja se dogadja nejemačkim narodnostim u bečkom parlamentu nemože opravdati pračenje vršenja prava članovom istarskoga parlamenta. U ostalom smješno je činiti prispodobu izmed parlamenta od 30 muževa i izmed parlamenta od 353 muža. Zašto nebi gospoda radje iskala prispodobe sa jednakopostavljenimi pokrajinskimi sabori, u kojih je zastupano više narodnosti, sa onimi u Dalmaciji, u Gorici, u Ljubljani, u Insebruku, Brnu, u Pragu, u Opavi?! Nego oni si utvaraju da su jednaki sa parlamentom u Beču. Mi im ne možemo pomoći. *Neka pak znadu, da će mir i poredak, za kojim krokodilskimi suzami nariču, zavladati u istarskom saboru jedva onda kad pripoznadu paritet jezika hrvatskoga i slovenskoga koji su si posve srodni, talijanskomu. Ravnopravnost jest uviet, bez kojega nei..a sporazumljenja.*

O predsjedničkom uredu bolje je da ne govorimo, ne radi naših, nego radi drugih ljudi.

Pogled po svietu.

U Trstu dne 14. febrara 1894.

Austro-Ugarska. Službeni list bečki priobćio je previšnju odluku, kojom se saziv̌je carevinsko vieće na dan 22. t. mj. na zasjedanje u Beč. Kako se sluti, sjednice će trajati do pod uskrsne praznike, te će se odmah po uskrsu opet nastaviti.

Još zasjedaju skoro svi pokrajinski sabori. O istarskom i dalmatinskom imamo posebna izvješća. U štajerskom pokrajinskom saboru postavio je zast. Starkel prešni predlog, da se odmah prigovori k d ministarstva prosvjete radi zatvorenj gradačke političke, koja je bila radi nekojih djačkih demonstracijah zatvorena. Taj predlog bio je prihvaćen.

U českom saboru bio je primljen predlog o poboljšanju učiteljskih plaća. Interpelirali su Mladočesi vladu radi dogodjajah kod razprave proti „Omladini". — Razprava proti „Omladini" traje još sveudilj. U ponedjeljak, kad se je imala nastaviti razprava, došla je u dvoranu velika hrpa stražara. Na pojav tih počeli su obtužênici bučiti i svakojake ironičke opazke stavljati. Konačno su nekoji od njih odkrili prsa, te ih podmetali stražarom neka ih probodu, ali da ne dozvoljavaju, da se razprava vodi pod bajonetami. Radi silne buke i pošto su branitelji izjavili, da se odriču svoje zadaće, ako se stražari ne odstrane, morao je predsjednik razpravu odgoditi. Drugi dan nisu došli na razpravu ni obtuženici, koji su na slobodi, niti branitelji. Službenim putem bio je imenovan braniteljem obtuženika, sudački pristav Barnas. Razprava nadalje traje, te će se završiti koncem ovog čedna.

U Ugarskoj se borba za i proti civilnom zakonu zaoštruje. Peštanski liberalni katolici sazvali su u nedjelju skupštinu, kojoj je prisustvovalo oko 20.000 duša i koja se izjavila za civilni zakon. Predlagalo se nadalje sazvati skupštinu, na koju bi se pozvao narod iz ciele Ugarske.

Srbija. Kralj je pozvao pod oružje sve pričuvnike, da bi se kroz četiri tjedna vježbanju podvrgli. Taj ukaz se komentira tako, kao da bi krtina imala posebnu kakvu nakanu izvršiti, i to na godišnjicu proglašenja Srbije kraljevinom. Kraljica majka da je u veliko zabrinuta za sudbinu sina, i da ga opominje, neka ne sliedi savjete Milanove.

Italija. Vojno sudište osudilo je nekoje buntovnike na 2 i više godina tamnice. Obsadno stanje u Siciliji i u jednom dielu Apulije još traje.

Francezka. Jedan mladi anarhist bacio je bombu u kavanu „Terminus"; više je osoba ranjeno, ali nijedan smrtonosno. Zločinca su ulovili težkom mukom, jer je pucao na progonitelje iz revolvera. Redarstvenika, koji ga je uhvatio, ranio je dosta težko iz revolvera. Taj je redarstvenik odlikovan viteškim redom. Pred sudcem ponaša se zločinac jako drzko.

† Franjo dr. Rački.

Žalostna srdca priobćujemo hrvatskomu narodu Istre tužnu viest, koja nam je stigla iz Zagreba, da je tamo preminuo dne 13. t. mj. kanonik-opat i učenjak-historik, poznat širom svieta, dr. Franjo Rački, podlegav bolesti, koja je bila, kako smo pred 20 dana javili, krenula na bolje, ali se opet pogoršala do skrajnjega. Rodio se u Fužini, u gorskom kotaru, a umro je u 64. godini dobe svoje. — To je nenadoknadiv gubitak, kojeg oplakuje hrvatski narod u užoj Hrvatskoj i širom svih zemalja, u kojih naš narod živi. Bio je poznat u učenom svietu kao osobito nadareni talenat i marljivi iztraživatelj historičkih spisa, te je sa svojimi povjestničkimi djeli tako na glasu, da se — možemo reći — nemože pisati historije jugoslavenskih naroda, ako se nebi upotrobili podatci iz po njemu sastavljenih knjigah, što mu ovjekovječuje ime kroz sve generacije hrvatskoga naroda. — Bio je najmiliji i osobiti prijatelj velikoga biskupa Strosmajera, kojega 80-godišnjicu je providnost Božja ogorčila, pozvav k sebi njegova ljubimca. — U Zagrebu je sveobća žalost, kao što je bila i sveobća sućut za njegove bolesti, i to kao kod političkih stranakah, tako i kod svih slojeva stanovničtva glavnoga grada. Danas u četvrtak bio je pogreb nezaboravnoga toga muža. Lahka mu bila hrvatska zemlja, za koju je mnogo dobra učinio i koju je toli ljubio!

Franina i Jurina

Fr. Si ti doznal, kako je tinjanski „pulić" va puljskom „oslić" zatulil?

Jur. Vero nisam tega čul, nego se temu ne čudim, jer znam, da rad tuli, ako su mu puna jasla slami.

Fr. A ča mu je morda jasla spraznil dobri tinjanski plovan?

Jur. Ter znaš, da nobi ni vodi zmutil od dobroti, nego ono blago tuli, zač je sito tuje muki.

Fr. Da mu nebi proselo.

Jur. Ki zna!

* * *

Fr. Ala ma se Talijani trudo dokazat našim kmetom, da su jim talijanski deputati dole hitili ezoner.

Jur. A ča češ; čine kako i on cigan, ki je pobrâ glave od zmaja, da je tobože on cesarevu kćer od smrti oslobodil, pak da će ju oženit. Kada je došâ pravi oslobodiltelj, pital je cigana, kade su mu joziki onih glav. Moj cigan videć, da mu novalja sliparija, pobere šila i kopita pak biž.

Fr. Vero imaš pravo, jer mi svi znamo, da su nam to izposlovali naši liepi deputati. Bog neka jim to naplati.

Ivanu vitezu Trnskomu

odziv na njegovu pjesmu „Istri".

Hvala Tebi, starče, što mi pjesmom bodriš
Moju Istru dragu,
Da se slogom pače, da mi čila bude
Čuva svoju snagu.

Vjeruj, nju će dalje istom stazom vodit
Dični njeni ljudi,
Doklen božja pravda i slobodna zora
Sretnoj ne zarudi!

Tvoja pjesma borce jošte više žari,
O moj starče sivi,
S njome eto znadu, *da ih brat u borbi*
Pomnim okom sliedi.

Poštenjem će Istra, doklen u njoj Hrvat
Bitiše i živi,
Ona će se borit i čudesa tvorit,
Da se svijet divi!

* * *

Čuvao Te zdrava i još Višnji dao
Brodit Tvojoj šajci,
Doklen himnu slavlja ne zapjevaš, starče,
Slobodnoj mi majci!

R. Katalinić Jeretov.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila Metoda u Istri. U Trvižu sakupio je g. Fran Bukovec for. 37·80, koje je odpremio blaganiku družbe g. dru. A. Stangeru u Volosko. Darovali su sliedeća gg.: Fran Bukovec, župnik 9 for., I. Filiplić, žup. 1 for., I. Grašić, žup. 2 for., I. Gojtan, žup. 2 for., A. Kjudor, župnik 1 for., A. Sobesta, kapelan 1 for., Antun Sironić, župan 2 for. i majka mu Marija Sironić 1 for., Ivan Sironić Frantov 2 for. i žena mu Ivanka 1 for., sin mu Petar 1 for. i žena njegova Ivanka 1 for., Petar Lipicer 1 for., Stjepan Brajković Mihin 1 for., Bartul Mogović iz Kaćerge 3 for., Ivanka Sironić Merean 1 for., Ivan Franković Vojak 1 for., Miho Brajković 1 for., Legović Ant. 10 nvć., Tuhtan Ant. 50 nč., Legović Ant. 10 nvć., Tuhtan Ant. 50 nč., Ivan Zović Bulić 20 nč., Ivan Ritoša 50 nč., Ivan Koren 60 nč., Koren Jurac 60 nvć., Milić 80, Mališ Zović 60 nvć., Ivan Zović pl. Jos. 40 nvć., Ivan Sinković 20 nč., Marko Legović 40 nvć., Jos. Rotar 80 nvć., Antun Rotar 20 nč. Ivan Drndić 40 nvć.

„Narodni List" primio je iz Jelse 160 kruna i 60 filira, sakupljenih 4. t. mj. u Vrisniku i to prigodom ustoličenja na župničkoj stolici uzor svećenika i vatrenog

rodoljuba popa Vicka Bojanića i pri najsdravici domovi i veličanom Strossmajeru i A. Starčeviću. Dopriniješe: Bojanić pop Vicko 15 kruna, Dubokuvić vit. Niko 10, Gamulin kapelan Kuzma 10, Stipetić pop Vicko 8, Gligo Giovanni 6, Pelegrino de Benvenuti 5, Dubokuvić pop Ivo 5, N. N. 5, Štambuk dr. Ivo 5, Matijurić pop Pavao 4, Santić dr. Serafin 4, Dubokuvić pop Vicko 4, Gamulin Mare Ante 4, Dobrović Juro 4, Dandević Zuko 4, Avancanić Ivo 4, Bakulić Vladislav 4, Carić Mate 4, Grgičević Barnaba 3, Sažunić pop Mate 2, Vranjican Vinko 2, Žankuvić Mate 2, Gamulin Dobronić Ivo 2, Bojanić Luka Bartulov 2, Bujanić veli Ivo 2, Gabelić Ante 2, Bujanić Marko 2, Viskuvić Niko 2, Kovačević Niko učitelj 2, Grgičević Mate 2, Bratanić pop Stipe 2, Kovačević pop Jerko 2, Stančić Tadija 2, Bojanić Jakov 2, Carić Pavao 2, Bujanić Petar 2, Radonić Prošper 2, Radonić Marin Prošporov 2, Spalatin Stjepo 1·20, Ružević Ivo učitelj 1, Žeravica Marko 1, Marcovich Giovanni 1, Justinijanović M. učitelj 1, Vučetić Marin učitelj 1, Gamulin Niko Kuzmin 1, Andreis Budro učitelj 1, Grčina Josip učitelj 1, Santić Vicko učitelj 1, Miklauschitz Josip učitelj 1, Bojanić Juro 1, Borović Niko 1, Božiković-Vicić Bartuo 1, Grgičević Jakov 20 fil. Franičević-Cvitić Niko 20 fil.

Biskup Strossmajer navršio je 4. febrara t. g. 80 godina. Bog ga uzdrži zdrava i čila na diku i ponos hrvatskoga naroda.

Njegova preuzvišenost namjestnik. Pod tim naslovom čitamo u zadnjem broju glasila zemaljskoga odbora i saborske većine listića „L'Istria" iz Poreča koliko sliedi:

„U četvrtak, okolo poldneva, došao je u Poreč, sa parobrodom Pelagosa pomorske vlade, Njeg. preuzv. namjestnik vitez Rinaldini. Jedva da se je izkrcao posjeti zemaljskoga kapetana, s kojim se je dugo zadržao. Poslije posjetio je Mons. biskupa Flappa, s kojim se je takodjer prilično dugo zadržao.

Njeg. preuzv. objedovala je u svratišću „Alla città di Trieste" te se je vratila okolo 7 sata popodne put Trsta počašćena na mulu od mjestnih odličnjaka".

Toliko rečeni listić a mi dodajemo tomu, da je ujedno sa namjestnikom putovao namjestnički savjetnik vitez Jettmar i namj. tajnik D.r Pipitz te da su isti ujedno sa zemaljskim kapitanom D.r M. Campitelli-em i namjest. savjetnikom vit. Al. Elnscheggom objedovali u spomenutom svratišću, gdje ih je posjetio predsjednik kluba većine D.r Amoroso.

Bog bi ga znao što je ovom zgodom dovelo g. namjestnika u Poreč i što je sa duhovnom i svjetovnom talijanskom gospodom tuj zasnovao?

Razpisane mjesto sudca u Volosk0m. Službene novine javljaju, da je otvoreno mjesto c. kr. kotarskoga suda u Volosk0m. Molbe, sa dokaznicom o poznanju talijanskoga, njemačkoga i hrvatskoga jezika, uložiti valja do 18. t. mj. na dotičnu višu sudbenu oblast. Poznanje hrvatskoga jezika u kotaru gdje imade 98% Hrvata, koji se služe izključivo tim jezikom, zahtjeva se tekar na trećem mjestu. Za danas odustajemo od svakog daljnjeg tumačenja.

X. sjednica istarskoga sabora u Poreču 13. t. m. Sjednica započe na 10½ sati, Predsjednik izpriča zast. D.ra Volarića i D.ra Dukića, koji su poslom zapriečeni doći k sjednici, te prvi pita dopust za ostali dio zasjedanja, što mu sabor dozvoljuje. Zast. Jenko predložio je zakonsku osnovu, da se promjeni postojeći izborni red u zdravstveno odboro. Izručen so polit. gospodarskom odboru. Isti je podnio i pročitao interpelaciju na c. kr. vladu u poslu jedne obvoznice občine Gradišća, kojoj su kamati sekvestrirani. Predsjednik pročita talijanski u kratko sadržaj i doslovno upite.

Zast. Mandić stavi i čita interpelaciju na c. kr. vladu u poslu sastavljanja prvotnih i glavnih imenika onih osoba, koje sačinjavaju porotne sudove. Predsjednik postupa s interpelacijom kano i gori, te ju izruči sa prevodom vladinomu zastupniku.

Zast. Spinčić stavi i čita interpelaciju na c. kr. vladu radi posvemašnjega zatvorenja pučkih škola za Hrvate poreč. koga kotara. Predsjednik postupa kao prije.

Zast. Venier pita ustmeno zemaljski odbor što li je ovaj učinio s njegovim predlogom o gradnji ceste na buzetskom Krasu, stavljenim god. 1890.

Odgovara mu prisjednik Cleva što je sve u tom poslu učinio zemaljski odbor. Prihvaćen bi prilog Venierov, da sem. odbor podnese reč u ovom zasjedanju u tom poslu zakonsku osnovu na razpravu.

Zast. Spinčić čita interpelaciju na zemaljski odbor radi gradnje ceste Poreč-Dračevac. Interpelaciju je samo ustmeno prijavio predsjedniku u saboraći prije sjednice. Poslav predsjedniku interpelaciju izjavi ovaj, da će ju dati na razpravu.

Zast. Mandić čita interpelaciju na zem. odbor radi zatvaranja s ustrojenjem pučkih škola sa hrvatskim i slovenskim naukovnim jezikom. Niti on nije prije izručio predsjedniku interpelacijo već je samo istomu najavio. Predsjednik izjavi — kano gori primiv interpelaciju.

Vladin komesar odgovara na interpelaciju zast. Stangera stavljenu u zasjedanju 1892. radi učitelja Groesmana. Odgovor glasi tako, da se oblasti nisu mogle uvjoriti o dvih točkah kojimi bijaše okrivljen rečeni učitelj i c. kr. zem. školsko vieće bilo je predložilo njegov premještaj ali zem. odbor nije na to pristao.

Zast. Costantini izviešćuje o zakonskoj osnovi giede gradnje ceste, osnovu prima većina. Zast. Flegel stavio je kod podrobne rasprave izpravak al ga predsjednik niti spomenuo nije.

Zast. Costantini čita podulje do skrajnosti stravetveno sastavljeno izvješće o izvješću zem. školskoga nadzornika, kojom prigodom bijaše smjeha usklika i pleskanja — dakako sa strane manjine froničkih.

Zast. Mandić stavio podulji predlog na predsjednik da bi ga ni spomenuo.

Buduća sjednica sutra da se izcrpi dnevni red današnje sjednice.

Pastirski list. Primili smo korizmenu poslanicu biskupa tršćansko-koparskoga prosv. g. Ivana Nep. Glavina. U poslanici su liepimi citati razjašnjuje, kako se čovjek grieham ponizuje te gubi za vječnost i sadašnjost, jer se odalečuje od Boga i škoduje svojoj časti. Poudara osobito odlučnost sv. Stanislava Kostke, koji preporučavši ovaj prolazni sviet još u njeznoj mladosti, a napustovan po svojem bratu kroz dvie godine, da se primi požudnog i griešnog življenja odgovorao mu dosliedno: „za vječnost, a ne za prolazni ovaj sviet sam stvoren". Poslanici pridodan je postni red za korizmu i cielu godinu 1894. i opazke u pojašnjenje postnih i svetačnih danah.

U pogledu glagoljice. Svećeništvo biskupije spljetske, odposlalo je na sv. Otca papu poslanicu u obranu glagoljice ili staroslavenskoga bogoslužja. Podpisano je 110 svećenikah, medju kojimi više kanonikah. U vatikanu pobudila je ta okolnost začudjenje, jer je poslanica prispjela u vatikan mimo biskupa g. Nakića, proti komu čini se, da je u poslanici sadržano više pritužabah.

Glavna skupština ženske podružnice sv. Cirila i Metoda u Trstu obdržavala se dne 11. t. m. u prostorijah „Slovanske čitalnice". Jednoglasno je izjavljeno povjerenje staromu odboru, koji je ponovno potvrdjen, da vodi tu djelatnu našu žensku družbu.

Iz Poreča pišu nam 12. t. mj. Za danas bijaše uređena saborska sjednica u 11 sati prije podne. Svi u Poreču nalazeći se zastupnici sakupišo se u zgradi zemaljskoga odbora, dotično u klubskih prostorijah čekajući, da ih saborski sluga upozori na to, da će započeti sjednica. Članovi hrvatsko-slovenskoga kluba čekaše u klubskoj sobi do 11½ sati, a tada se uputiše u sabornicu nebi li tamo doznali razlog tolikomu zatezanju sa otvorenjem sjednice.

Tuj doznaše od jednog člana saborske većine, da će se jedva obdržavati sjednica, jer da neima više članova većine, koji su pošli preko nedjelje kući. Dodje napokon i jedan saborski pisar u saborniou sa pismenom obznanom saborskoga predsjednika, kojom javlja gg. zastupnikom, da sjednice danas nebude, jer da su nekoji zastupnici „silom" zapriečeni doći k sjednici; buduću sjednicu da uriče za sutra dne 13. t. mj. Ta odluka sl. predsjedništva nebijaše umjestna niti potrebita, jer se i onako ovo zasjedanje odviše zategnulo, a glavno stoga, što bijaše u Poreču toliko i više zastupnika, nego li ih saborski pravilnik zahtjeva a da bude sjednica zakonita ili da se ne mogne zaključivati. Članova većine nebijaše doduše toliko da bi mogli sami razpravljati i zaključke stvarati, ali sa članovi manjine bijaše zastupnika i više negoli ih mora biti kod sjednice. Spomenutu odluku predsjednika a s njim bez dvojbe i većine, nemože se inače protumačiti van tim, da su se bojali izlazka manjine iz sabornice, te da nebi bili mogli bez ove zaključivati.

Iz Opatije pišu nam 10. t. mj. Izmedju najglasovitijih gostova ove sezone brojili smo ovdje D.ra Teodora Billrotha glasovitoga učenjaka u liečničkoj struci i profesora kirurgije na sveučilištu u Beču. Amo je došao, da odpočine i da si popravi poremećeno zdravlje. Nije za pravo bolovao, jer ga vidjevasmo često vani sa gospodjom, čašćena i štovana od svih gostova.

Dne 6. t. mj. prosuo se na jednom glas, da je učenjak svietskoga glasa profesor Billroth preko noći preminuo. Ta nemila viest kosnula se srca svijuh gostova, koji su sa počitanjem susretali starca-učenjaka. Smrću profesora Billrotha nestalo je najvećega kirurga ove dobe. Tjelo pokojnikovo odredjeno bijaše željeznicom u Beč, gdje mu priredilo bečlijo sjajan pogreb, kod kojega sudjelovaše članovi cesarsko obitelji, ministri i deputacije sveučilištah, društva itd.

„Hrvatska Čitaonica" u Medulinu izabrala je jednoglasno na četvrtoj redovitoj glavnoj svojoj skupštini za počastne članove veleuč. gospodu Vjekoslava Spinčića profesora i narodnoga zastupnika i Dr. Matka Laginju narodnoga zastupnika i odvjetnika v Puli.

Za odbor „Hrvatske Čitaonice"

Medulinu, dne 5 febrara 1894.

Predsjednik	Tajnik
Lorenzin Petar	Ant. Rajčić

Iz Tinjana pišu nam 5 febrara. Neznatan broj talijančića sa nekimi izrodi priropinami, koji bez hrvatsko kmetsko, ruke nebi mogli ovdje obstati, nikad nemiruje, dali svakom prigodom i budi u koješta zabadaju nos i hoće, da mute vodu jer jim se čini da je prebistra. Nu mi za nje nimalo nemarimo, jer znamo, da su jim laži i mržnja, ogovaranje i klevetanje najvažniji posao, i zato jih puštamo na miru nek se valjaju u svojuj kalužli.

Ali jer su sada turili u puljskog „Šomiera" laži-dopis, kojim se udara na našeg obljubljenog župnika, nemožemo toga premučati. Laži-dopisnik kaže, da bijaše sa propovjedaonice u crkvi Tinjanskoj napovjedano, da su zaustavljene ekskusicije gledo egonera, i da se ovu zaslugu mora pripisati Laginji i Spinčiću, koje da je dizao u sedmo nebo i da se protivnici Talijanah služe svimi mogućimi sredstvi da zavaraju slavenske seljake. Nadalje piše, da bi bilo doba, da se ovim nedopućenim činom na put stane, te da onaj, koji može, nek zabrani da svećenici nekrnjo svetih dužnostih svog ovangjelskog poslanstva, i napokon da onaj, koji služi u ovoj crkvi, bi morao biti najprvi na red pozvan.

Laži dopisniče! Prem imadeš uésea dulja nego tvoj pobratim, te si morao čuti ako si bio u crkvi, o čemu je propovjedao naš župnik, t. j. o prvoj zapovjedi božjoj, kako se ima cieniti i štovati slike i prilike božje i njegovih svetacah. Tebi je dobro poznat naš g. župnik, koji je najumjereniji, ali jer neće da Vašim nečistim spletkam ide na ruku kao koji drugi, izmišljate proti njemu crne laži, kojimi nemožete do njegova poštena obraza. Ljubav i poštovanje, kojo gojimo do njega sile nas, da se ladamo pera to nečemo dopustiti da se u njegovu čestitu osobu dira, pak ćemo ti svaki put odgovoriti, a medjutim ti savjetujemo, da meteš ne samo pred svojimi vrati, dali i u svojoj kući.

Iz Paza, koncem jenara 1894. Javljamo Vam, gospodine urednice, da nas je prošlog tjedna ostavio naš veleobljubljeni župeupravitelj, veleč. g. A. Ellner, zamjenivši ga vel. gosp. Stefanutti, bivši župeupravitelj u Draguću. Gosp. Ellner Vam je čestita i domorodna duša, te si je u kratko doba svoga boravka u Pazu stekao ljubav i povjerenje, čemu služi za dokaz, da ga izabrasmo prošlih izbora u občinsko zastupstvo. Bio je vriedan nasljednik vlč. g. Požara; obadvojica imadu za našu župu ne malih zasluga. Prvi time, što je dragovoljno preuzeo školsku obuku, mladež stao uz ostale predmete vježbati u pjevanju, koja je kasnije zamienila u crkvi stare pjevače hrvatskim crkvenim pjevanjem, drugi time, što je u tom radu sliedio stope svoga predšastnika. Zaista, pod Učkom amo nije crkve, gdje bi se ljepše pjevalo, nego li u pažkoj, koje pjevanje prate glasovi harmoniuma, što ga je ustupio gosp. upravitelj privremeno crkvi. Šteta, što odlazkom njegovim, nestaje nam u crkvi i tog glazbala, s toga polaženo na srce našemu novoimenovanomu župniku, da se skrbi za toli željene orgulje. Sretni smo, što imademo doma nadarenoga tomu sviraća-slepca, koji se zadovoljava i malom nagradom. Daljna zasluga imenovane gospode jest i u tom, što je prijašnji velikom požrtvovnošću popravio u vrlo lošem stanju nalazeći se župni stan, a drugi, da je malu staru župnu crkvicu povisio, produljio, poljepšao, rekao bi: ponovio. Da je obadvojici trebalo napriežanja i srčanosti, dok su postignuli, što sada posjedujemo i uživamo, to se neda tajiti, tko pozna naš siromašni puk, pak ih zato nikada zabo raviti nećemo.

Dobrotvorima našim srdačna hvala, s veleč. gosp. Stefanuttim kličemo: „Dobro došao!"

Iz Rieke pišu nam 4. t. mj.: Svatko zna, na što su madjarsku vladu dovel židovi i njihovi pristaše. Oni se težko na među vladi, te su ju dotle dotjerali, da mora biti s njima solidarna u svemu, čak u crkveno-političnih zakonih.

Prošlo je nekoliko vremena, odkada su gospoda na vladi uvidjala, da se ve lika većina mrzlo drži ili se očito opire tim zakonom, te radi toga su potakli živi agitaciju i bar donekle u tom uspjeli Ovdje su n. pr. „tajno" naložili našem gradskomu zastupstvu, da se „slobodno izrazi u prilog t. zv. liberalne vlade, a naše je zastupstvo ne iz osvjedočenja, ve iz obzira i podlosti jednoglasno odobrilo vladin postupak i tim je zadobilo hvalo spjeve židovskih novina, osobito talijan skih.

Kada se je doznalo, da je grof Batthyany, riečki zastupnik na madjarskom saboru, izašao iz t. zv. liberalnoga kluba onda se počelo govoriti, da će se morat gospodin grof odreći svoga mandata, ako prem se znalo, da je velikoj većini na roda po volji, što se je njihov zastupnil pokazao neodvisnim od židova.

Vlada i židovi su opet složno agiti rali i naložili „tajno" gradskomu zastup stvu, da se izrazi proti postupku grofa Batthyanya, te u sliedećoj sjednici evo t našega renegata Dall'Asta, gdje peroriu dižuć do neba vladu, koliko je učinila za Rieku (kao da vlada čini štogod prot svomu interesu u prilog Riečanu), pak nakon razprave zastupstvo je odlučilo iz raziti svoje sažaljenje radi zastupničkoga postupka, nu ipak nisu glasovali za ne ponudanicu, kako je željela vlada po riečki poznatoga dr. Dall'Asta.

To vladi nije bilo desta, ona je opet „tajno" zahtjevala, da se zastupnik riečk odreče svoga mandata i da se drugi na mah izabere, ali na sve to grof nije po ložio mandata.

Za prošlu nedjelju bijaše sazvana skupština u „Hotel Deak" uprav o podne Sakupilo se možda preko 200 osoba, prva trećina bijahu židovi, druga trećina sa stajala se od samih činovnika, a u trećoj su bili znatiželjni gradjani, mnogo stranaca, koji su došli, da se nauživaju izvanredne komedije. Glavni govornik je bio isti Dall'Asta, koji je izteknuo važnost toga po njemu znamenitoga sastanka predložio je najprvo, da se izabere predsjednika, a to doista i učiniše! Oni, koji su sudjelovali kod sastanka, t. j. one prve dvie trećine su izabrale jednoglasno starca bogataša Poschicha. On se primio predsjedničtva onako, kako on zna i otvorio sastanak. On je primio tu čast ne iz osvjedočenja, jer se u te poslove nerazumije, niti iz ljubavi do vlade, nego iz same taščine i u nadi, da bi se tako radeć vitežka vlada mogla sklonuti, da i njemu starcu podieli toli željno očekivano „viteztvo". Zasjednuv predsjedničku stolicu poče ovako: Budući je naš zastupnik izašao iz parlamenta . . . na što mu je brzo Dall'Asta prišaptnuo: ne, ne iz parlamenta, već iz kluba... Za njim progovori Dall'Asta, pohvalivši vladu i Wekerla, liberalizam i napredništvo, izrazivši po vladinom nalogu ne ponudanicu zastupniku Batthyanyu. Prve dvie trećine su bučno glasovale za nepovjerenje, a manjine skoro nije bilo, jer protivna stranka nije htjela prisustvovati toj komediji. Židovi su došli na sastanak, jer oni zaključavaju zakon o civilnom braku, a činovnici su došli, jer njim je naloženo podupirati taj zakon, a naš renegat-govornik je došao, jer se liže vlađi radi naočelničke stolice, koja po svoj prilici ima biti skoro izpražnjena.

Uspjeh sastanka je bio podpun fiasko, zato se zastupnik neće i nemisli zahvaliti.

Koliko je riečko pučanstvo odušev ljono za Židove i njihov zakone, može se razabrati iz sliedećih činjenica.

Prošlog mjeseca su bili izbori u „Casino patriotico" za odbor i ravnateljstvo; htjelo je pod svaku cienu u njega uljesti nekoliko židova, ali jok! Oni su ostali na cjedilu, i zato se u zadnjem sjajnom plesu nije vidilo od njih niti jednoga.

Hotjeli su uljest u odbor „Filarmonico-dramatico", ali ondje su sjajno propali na obće zadovoljstvo.

Nedavno je bila sjednica trgovačke komore i ondje je odsjevao podpun fiasko prošloga sastanka u Hotelu Deak, jer je i tuj gosp. Posilich sa drugovi pristao na to, da se komora za svaku važnu stvar obrati ravno na zastupnika gospoda grofa

lattyanya, na onoga istoga, komu su pred četiri dana izrazili svoje nepouzdanje. To u dosljednosti, kakve se u nas često dogadjaju, i još jih imam u zalihi za drugi put, kada vas budem, obavjestio o gradjkih izborih, koji su obavljeni, ali ne još dobreni. Vaš Rokac.

Iz Kastavske občine, 10. febrara 1894. Na dopis iz ove občine u cienjenoj „Narodnoj Slogi“ broj 5 od 1. tek. mjes., kojim se prigrade novih štivah u kastavskoj občini kritizira, upozorujem gosp. dopisnika, da nije trebao u to pitanje c i e l o g odbora „Gospodarske zadruge“ u Kastvu nješati, jer se odbor zadruge u svojih sjednicah o novoj štivri n i k a d a bavio nije, a to stoji i u i z v j e š ć u gosp. t a j n i k a, koji spominje, da nije to djelo odbora zadruge, već občinskog zastupstva dotično občinskog odbora za štivru.

Jedan odbornik „Gospodarske zadruge“.

Iz Lovrana, na popolicu 1894. Pred nekoliko vremena složile se nekoje plemenite i čestite gospodjice, da će se u zajednici predbrojiti na nekoje zabavne listove, pa da će se čitanjem valjanog štiva sve više naobraživati. Ta hvalevriedna nakana, koja je kod svih poštenih naišla na povladjivanje i priznanje razdražila je živce naših nespašenaca, koji napadnuše tadu poznatim svojim nečistim načinom u puljskoj n a k a z i na gospodjice, pa i na tobožnjeg njihovog predsjednika. A zašto? Zato, što su te spomenute gospodjice usudile predbrojiti na hrvatske listove..... Zašto pak na tobožnjeg predsjednika? — Jer se usudio, da im kadšto pročita i protumači kakav hrvatski sastavak ili kakvu hrvatsku pjesmicu. Eto na što se oni srdo, eto zašto je poznati „d e l i j a“ navalice došao u Lovran, da rastrubi po čitavom svietu, kako su u Lovranu ustrojilo „t a j n o d r u š t v o“ (žensko dakako), neka vrst omladine i kako bi trebalo, da se u Lovranu proglasi izuzimno stanje kao u S i c i l i j i, pa da se ustanovi vojni sud (consiglio di guerra) a njega ili njegovog otca imenuje predsjednikom, pa nek se Hrvati vješaju. To bi još jedina želja bila poštovanoga našega učenjaka svietskog glasa. Nu mi, odbijajuć s prezirom gnjusne njihove insinuacije, dovikujemo im, da se njihovog gnjeva nimalo nebojimo; da talijanaška, pardon „m a g a r o ć a t r u m b o s a n e p r i d n u n a n e b e s a“; da kad bi smo mi mogli pisati, košto to oni čine, da bi ih svieta malko bolje poznavao. Zaboravili su na kojekakve pikantne zgode agusta mjeseca, zaboravili su na kajekakve kapolice, koje kad bi znale govoriti izpričale bi nam što šta, zaboravili su i na nekakve procese uz zatvorene vrata. Na sve su to oni zaboravili, pa napadaju na naše gospodjice, koje na njihovu veliku žalost, neće da se kite — m a r g o r i t i c a m i.

Iz Zadra pišu nam 10. t. mj. Eto me ovog puta da Vam se javim sa nekoliko rieči o našem saboru. Hrvatsko je načelo svakako u ovom zasjedanju do danas održalo liepu pobjedu, a najviše je tome doprinjeo krasni upravo sjajni govor vrlog B i a n k i n a baš čisto pravaški. On je porazio njime zastupnika t. zv. Srba Bjelanovića i kazao Srbima, da im mora biti on obraz kad se ljube i bratime s dušmanom hrvatskog i srbskog imena i jezika. Taljanašima je naravski ovdje odzvonilo. I stare naše oportunisto naradnjake oživio je taj govor, te je većina njih odobravala Biankinu, i iza njegovog govora nastalo i med njima nešto više života. Klaić je dapače juđer interpelirao predsjednika što je ob adresi. Govorio je i zastupnik t. zv. Srba dr. Baljak (novoizabrani), al on nije mogao pobiti Biankina, nit spasiti umjetno srpstvo-talijanaštvo. — Njegov je govor bio liep i biran — al pusto laskanje sad vladi sad potaljačenim Hrvatima. U obće gg. Srbi govore sad, kao da su rodjeni taljanaši i da učvrste što više neprirodni savez prisustvovali su „i n c o r p o r e“ plesu „L e g e n a z i o n a l e“.

Veljko.

Javna zahvala.

Podpisani drži si ugodnom dužnošću zahvaliti se najučtivije vriednim diletantom naše čitaonice naime gjici Emi Grosman, te gg. R. Vlahu, F. pl. Kleinmayr-u, V. Rubeši, M. Haidingeru, F. Buzdonu, F. Karlavaris-u, I. Sinčiću i J. Brajanu, kao što i pjevačici gjici I. Kornmüller, koji su naše mile gostove omako liepo pozabavili prigodom II. veselice od dana 4. febr. t. g.

Nadalje zahvaljujem od srca svoj onoj gospodi, koja priposlaše ulaznicu, ne mogav osobno prisustvovati veselici, kao gje Bachman ud. Paolina iz Bistrice 1 for.; Skender Matilda iz Kastva 1 for, te gospoda: Viktor Tomišić, pom. kapetan iz Voloskoga 5 for., Baccarcich Josip, posjednik iz Spinčići 5 for., dr. Matko Laginja, odvjetnik iz Pulje 3 for., Zamlić Vinko, župnik iz Voloskoga 3 for., Frane Šepić i Ivan Grgurina iz Rukavca 3 for., Turak Ante nadžupnik iz Kastva 2 for., Marotti Josip iz Spinčići 2 for., Pilepić Vinko iz Hosti 1 for. 50 novč.; po 1 for. poslaše gg.: Dukić Milan iz Kastva, Karlavaris Ljudevit iz Rieke, Jurinčić Robert, učitelj na Brežcih, Alešovec Ivan iz Opatije i Jelušić Antun iz Kastva; kao i onoj štovanoj gospodi, koja preplatiše ulaznicu.

Konačno blagodarim svima i svakomu, koji je išto pripomogao i doprinesao, da je ova zadnja čitaonička zabava ovako sjajno i dično izpala.

Hrvatska Čitaonica

Kastav, 8. febrara 1894.

Predsjednik:
Ante Dukić.

Listnica uredničtva.

Gosp. A. R. Vabriga: Istino je, da ste uplatili one knjižice, te bijaše ono iz V. davno prije napisano. Živili Vi i svi tamo naši!

Gosp. N. J. Port-Šnid. Traženi koledar poslan Vam je po našem nalogu jedan naš trgovac iz Puljšćine, jer ih mi neimasmo više; javlja nam, da je potrošio za poštarinu 40 nvč. Prijateljski Vam odzdrav i do vidova!

Listnica uprave.

Gosp. F. S. Omaha. Primismo pismo sa 3 dolara, te Vam promjenismo naslov. Ostalo u budućem broju. Da ste nam zdravo i vesolo u tih dalekih stranah!

Nadalje uplatiše za N. S. sliedeći: D. F. Kastav for. 14.10; C. I. Poreč for. 2.50; N. I. Marčana for. 3; B. M. Brgudac for. 2; S. V. Boljun for. 2; D. O. Samobor for. 2; Car. v. Bečkerek for. 1.25; M. I. Varaždin for. 5; G. I. Vranjic for. 2; J. A. Sinj for. 5; M. Š. Dubašnica for. 2.50; K. Š Lošinj for. 5; S. P. Lošinj for. 2; R. A. I. Unije for. 2; K. S. Tinjan for. 2; D. F. Tinjan for. 4; B. I. Pićan for. 5; M. I. Klana for. 1; S. J. Lupoglav for. 2. (Sliedi)

„Kupi kod kovača nipošte kod kovačića“, kaže stara poslovica.

Ovu mogu punim pravom na moj zavod upraviti, jer jedino tako velika trgovina, kao što je moja, imade razprodajom ogromnih vrstih tvari i drugih prednostih, jeftino troškove, koji moraju konačno kupcem koristiti.

Krasne uzorke privatnim naručnikom šaljem badava i franko. Bogate knjige uzoraka, kakvih jošte nebijaše, za krojače nofrankirane.

Tvari za odiela.

Peruvien i dosking za visoko svećenstvo, propisane tvari za odiela za c. kr. činovnike, veterane, vatrogasce, Sokolaše, livreje, sukna za biljard i igraće stolove, pokrivala za kočije, tvari za lovačke kaputе, nepromočne tvari za pranje, plaide za putnike od f. 4-14.

Vriedne ciene, poštene, trajne, čisto vunene sukneno tvari, no jeftine otiranike, koji su vriedni jedva krojačke plaće, preporuča

Joh. Stikarofsky,
Brno (Austrijski (Mannester).

Najveće skladište blaga vriedno pol mil. for.

Razpošilja samo pouzetjem!

Dopisuje: njemački, madjarski, češki, poljski, talijanski, francezki i engleski. 24-2

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebuće za iste 7

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Trstu.

I., Singerstrasse 15, **Dunaj.** **J. PSERHOFERJA** lekarna „Zum goldenen Reichsapfel“.

Kričistilne krogljice, prej imenovane **univerzalne krogljice**

zaslužilo to ime po vsej pravici, kajti v resnici je mnogo bolezni, pri katerih so te krogljice pokazale svoj izvrsten učinek

Že več desetletij so te krogljice povsod razširjene in malo družin utegne se najti, v katerih bi pogrešali malo zaloga tega izvrstnega domačega sredstva.

Vsi zdravniki so priporočali in priporočajo te krogljice kot domače sredstvo, posebno pa proti boleznim po **slabi prebavi** in **zahasanju.**

To krogljice stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nofrankovani pošiljatvi **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 80 nč., 3 zavitki 3 gld. 95 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „I. Psorhoferjeve kričistilne krogljice“ in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis **J. Psorhofer v rudečih** pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Psorhofera*, 1 posodica 40 nč., prosto poštnine 65 nč.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Amerik. mazilo za trganje, 1 posodica 1 gld. 20 nvč.

Prah proti potenju nog, 1 škatljica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.

Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.

Življenska esenca (Praške kapljice) 1 steklenička 22 nč.

Angleški balzam, 1 steklenica 50 nč.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 nč., poštnine prosto 60 nč.

Tanokinińska pomada *J. Psorhofera*, posebje vsa lasa, 1 škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter *prof. Staudacha*, 1 posodica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.

Univerzalna čistilna sol *A. W. Bullrichs*, domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovnih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vseh avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno preskrbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanju po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane porto dosti manj kakor po povzetju. 12—6

Popievke

za četiri mužka grla

uglazbio

M. B. RAŠAN.

—

Čisti utržak od ovih popievaka jest namienjen „Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru“.

Cjena 1 for.

Dobiva se kod uredničtva našega lista.

Badava dobije svaki predplatnik 4 krasne slike u bojama.

Badava! **5000** otisaka

1 broja novoga VII. tečaja najvećega ilustrovanog lista

DOM i SVIET

dotiskani su u knjižari LAV. HARTMANA (Kugli i Deutsch)

a šalje se svakomu tko doplsnicom zahtjeva

badava i franko.

Ovaj list sadržaje mnoštvo izabranih i vrlo zanimivih pripovjedaka hrvatskih pisaca, prevoda i mnogo umjetničko izradjenih slika.

Predplata: Za cielu godinu for. 6 —.
Za pol godine for. 3 —
Za četvrt godine for. 1·50

a šalje se poštanskom naputnicom

Knjižari LAV. HARTMANA
(Kugli i Deutsch)
Ilica 2 — ZAGREB — Ilica 2.

Za pol cjene dobije svaki predplatnik „Dom i Svieta“ krasni šaljivi i mnogimi slikami nakićeni list **„Zvekan“,** jer se „Dom i Svietom“ skupa stoji samo 8 for. za cielu, 4 for. za pol, 2 for. za četvrt godine

Prvi broj istoga šaljemo svakomu na zahtjev badava.

Najbolji sat na svietu!

jest naš

švicarski crno-ocalni sat

sa točnim nikelovim strojem.

Ovaj sat, urodjan na časove, nemienja za jamstvo nikada svoju krasnu vanjštinu, te je osobito za običnu porabu neobhodno potrebiti gg. vojnikom, putnikom, turistom, lovcem, doljeznikom i šumarskim činovnikom itd. Svatko, pa posjedovao i zlatan sat, odložiti će ga te mosti naš crno-ocalni. Takav sat stoji uz trogodišnje pismeno jamstvo samo f. 7 (za gospodje f. 6.50). K tomu pripadajući lančić za gospodu f. 1, Chatelain za gospodje f. 1.50. — Dobiva se jedino kod središnjeg ureda za crno-ocalne satove

jest naš **crno-ocalni sat.**

Rix, Wien, II/2,

Preprodavaocem nedajem popusta.

Bez putnikah. *Bez podružnicah.*

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 8. U Trstu 22. febrara 1894. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana soi pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 6 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbo na upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i naj. bližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vriemo, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerne for. 2½, 1 i za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na male jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Istarski sabor.

V. zasjedanje.

IX. sjednica 10. febrara 1894.

(Konac).

Predsjednik čita zatim interpelaciju u izvadku i upite u cielosti u talijanskom jeziku, pak ju izruči sa provodom vladinomu zastupniku.

Zast. Jenko čita sliedeću interpelaciju na c. kr. vladu.

Na pritožbi dveh županstev — Pazinskega in Podgradskega — izdalo je visoko c. kr. ministerstvo notranjih zadev tri odluke (iz dné 24. avgusta 1891. štev. 14141, 13. februvarja 1892. št. 29102 in 15. oktobra 1892. št. 15860), v kojih izreka, da ne gre in ni niti v interesu brezega in brezpritožbenega poslovanja, dopisovati tem občinam v nemškem jeziku, koji za Pazin ni navaden v doželi, odnosno v kraju, a za Podgrad ni „pravilen".

Vsled tožbe županstva Vrbniškega proti slavnemu doželnemu odboru istrskemu razsodilo je c. kr. državno sodišče na Dunaju dné 3. julija 1888. št. 111, da je v duhu državnega temeljnega zakona, da se vsak podnesek v jednem, v doželi navadnem jeziku reši v istem jeziku, ter da je deželni odbor, rešavajoč hrvatske podneske italijanskim jezikom, povredil državne temeljne zakone in političnе pravice občine.

Odgovarjaje na interpelacijo poslanca Spinčića in drugov, zagotavljala je njegova preuzvišenost gospod ministerski predsednik in vodja ministerstva notranjih zadev v 55. seji državnega zbora dné 20. oktobra 1891., da se političnе oblasti popolnoma zavedajo svoje dolžnosti v smislu člena XIX. državnega temeljnega zakona iz dné 21. decembra 1868. drž. zakonik št. 142 in da je pri politični upravi v Primorju dovolj poskrbljeno za to, da je mogoče zadovoljiti jezikovnim potrebam bodisi v ustmenem, bodisi v pismenem občevanju.

Ni mieliti, da bi bil njegova preuzvišenost gospod minister to nekako lahkomišljeno izjavil; nego izjava opirati se je morala na uredna poročila iz Primorja. A gotovo je, da ona poročila niso bila v soglasji z istinitimi razmerami. Kajti niti sedaj, po preteku več nego dveh let, se političnе oblasti ne zavedajo svojih dolžnostij, niti ni v Primorju dovolj uradnikov, veščih hrvatskega, odnosno slovenskega jezika.

Jasno je, da omenjeni odloki c. kr. ministerstva ne morejo imeti veljave samo za dotični dve, nego morajo imeti je za vse občine celega Primorja. Brezdvombeno je tudi, da velja razsodba c. kr. državnega sodišča ravno tako za c. kr. oblasti kakor za deželni zbor.

Navzlic vsemu temu pa pošiljajo c. kr. okrajna glavarstva županstvom, ne izuzemši ni Pazinskega ni Podgradskega, še vedno nemške in italijanske dopise in se glede zadnjih najbolj odlikuje okrajno glavarstvo u Lošinju s tem, da rešuje hrvatske podneske vedno v italijanskem jeziku.

Vse to dogaja se v zadevah lastnoga delokroga okrajnih glavarstev deloma zato, ker se prezirajo višje naredbe, odnosno razsodbe, deloma pa zato, ker ni dovolj poskrbljeno, da bi bilo okrajnim glavarstvom mogoče zadovoljiti jezikovnim potrebam, marveč so v prvi vrsti skrbi za velike i male gospode iz drugih dežel, da dobé službe v Primorju.

Gledé pa na naredbe namestništva, koje imajo okrajna glavarstva priobčevati županstvom, viditi je, da smatra namestništvo — ako sploh spoštuje višje nalogo in razsodbo — okrajna glavarstva za urade, kojim je dolžnost prevajati nemške in italijanske, mnogokrat zelo obširne spise na hrvatski ali slovenski jezik! Okrajna glavarstva pa, koja se ali ne zavedajo te svoje nove dolžnosti, ali nemajo osobja, ali jim primanjkuje časa, pomagajo si, da se vesaj navidezno zavarujejo, s tem, da na tergo propisa namestništvene nemške ali italijanske naredbe na kratko zapišejo v hrvatskem ali slovenskem jeziku: županstvu na znanje, ali poročanje, ali izvršanje, ali kaj sličnega. In tako dobivajo županstva proti načelu prirodnega zakona, proti določbi temeljnega državnega zakona, proti veljavni razsodbi državnega sodišča in proti svečani izjavi ministerstva vender nemške in italijanske dopise!

Obzirom na vse to, vprašajo podpisani:

Hoče li vis. c. kr. vlada vender uže skrbeti za to, da se glede porabe hrvatskega in slovenskega jezika v Primorju vrše in spoštujejo kolikor prirodni in temeljni državni zakoni, toliko tudi razsodbe državnega sodišča in naredbe ministerstva?

Poreč, dné 1. februvarja 1894.

Slavoj Jenko, dr. Fran Volarić, Vjek. Spinčić, D. Vergšić, dr. M. Laginja, Matko Mandić, dr. Dukić, Fr. Flego.

Primiv ju predsednik natrag, postupa s njom kano i sporedjajnjom. (Kod vse interpelacije opaziemo, da bijaše unešena u zapisnik zemaljskoga odbora sa brojem, dnevom itd., pak si ne znamo protumačiti, kako dolazi do toga zemaljski odbor, da protokolizira interpelacije, postavljene u saboru na c. kr. vladu?!

Predsjednik javlja, da nemože sudjelovati kod današnje sjednice zastupnik Seršić, jer je nešto bolestan.

Zatim se prešlo na drugu točku dnevnoga reda.

Zast. Bubba izvieščuje u ime financijalnoga odbora o preustrojstvu ureda zemaljskoga odbora, te predlaže:

1. Neka se odobri novo ustrojstvo činovnika i službenika zemaljskoga odbora — sa ukinutjem jednog mjesta oficijala računovodstva X. platežnog razreda — sa dotičnimi plaćami, sa petgodišnjim povišenjem, sa službenimi doplatci kano i sa predloženimi razredi, *izuzam plaće ravnatelja gospodarskog zavoda, koja mu se povisuje na godišnjih 2000 for. sa dviema petgod. doplatci od for. 200*, te da se novu sistemizaciju avijuh mjesta pove izjednači sa odgovarajućimi razredi drž. činovnika.

2. Zemaljskom odboru se nalaže, da prouči pitanje o tehničkom odielu, pak da podnese izvieće zemaljskom saboru, da li se imade i nadalje taj odiel zadržati i pod kojimi uvjeti.

3. Članak dieli se u 10 točaka, koje govore o plaći činovnika, o doplatcih, o mirovini, i godinah službe, o prelazu s jednog platežnog razreda u drugi, o mjestih i sposobnostih činovnika itd.

Kod ove točke (5.) stavi zast. Jenko sliedeći predlog:

„Vsak novi uradnik, ki se ima sprejeti v bodisi kojo deželno službo (ne izuzemši kreditni zavod), dokazati mora na nedvomljiv način tudi, da je popolnoma zmožen dveh deželnih jezikov (hrvatskega ali slovenskega in italijanskega) v govoru in pisavi.

Ta določba velja tudi za sedanje uradnike za slučaj, da imajo biti imenovani v kak viši plačilni razred.

(V ostalom, kakor predlaga finančni odbor)".

Izručiv predlog predsjedniku, izjavi ovaj: Pošto nije taj spis sastavljen u jeziku sabora, ne mogu ga dati u razpravu.

Većina prihvati sva i članke i svih 10 točaka III. članka bez razprave.

Zast. Lius izvieščuje u ime istoga odbora o obračunu za godinu 1892. zemaljske poljodjelske zaklade. (U saborniou unidje ravnatelj Hugues).

Zast. Mandić stavi kod glavne razprave sliedeći predlog:

Obzirom na dosadašnje djelovanje zemaljskog gospodarskog vieća, koje nije drugo, nego zavod za potalijančivanje ove pokrajine i prečenje hrvatskoga i slovenskoga pučanstva u njegovom zdravom gospodarstvenom napredku, predlažem, da se predloženi obračun za g. 1892. neodobri.

Predsjednik, dobiv napisan predlog u ruke, reče: ovo je jedno drugo pismo, po svoj prilici predlog; žalim, što mi no bijaše izručen pred sjednicom, te bih ga bio dao na razpravu, jer je napisan prije i to cruilom, ali pošto nije sastavljen u jeziku sabora, ne mogu ga dati na razpravu.

Većina prihvati obračun bez razprave.

Zast. Venier izvieščuje u ime istoga odbora o proračunu za godinu 1894. zemaljske poljodjelske zaklade.

Zast. Mandić stavi kod glavne razprave sliedeći predlog:

Obzirom na dosadašnje djelovanje zemaljskoga gospodarstvenog vieća, koje no shvaća niti iz daleka svoje zadaće i koje radi jedino na korist talijanskog pučanstva ove pokrajine a na očitu štetu i nazadak gospodarstvenog napredka Hrvata i Slovenaca Istre, predlažem, da se predje na dnevni red preko predloženog proračuna.

Predsjednik, ogledav predlog, reče, da ga ne može dati na razpravu, jer nije sastavljen u jeziku sabora. (Ovaj put nije imao izprike, da bijaše predlog crnilom prije napisan, jer ga je zastupnik Mandić za razpravu u saboru olovkom napisao. Jedini je dakle razlog neprimanja predloga hrvatskih i slovenskih u razpravu — taj, što nisu talijanski sastavljeni).

Kod podrobne razprave potuži se zastupnik Babuder na sporo riešavanje dopisa kod zemaljskog gospodarskog vieća. Navadja nekoje primjere kot. gospodarske zadruge u Kopru u pogledu dopisivanja sa ređenim vićem radi pšeničnog sjemenja itd. Želeć, da se tomu doskoči, izjavi, da no kani prigovarati tomu vieću, koje je „najzaslužnije" za našu pokrajinu.

Predsjednik reče, da mu može odmah odgovoriti na pritužbu, i to tim, da se slučajne zakasnjenja imadu izpričati velikim poslom. (Govori kao predsjednik gospodarskog vieća sa stolice saborskog predsjednika!!)

Zatim prihvati većina sve stavke toga proračuna bez razprave.

Isti izvieščuje o predlogu poljodjelske skupčine u Beču obzirom na preustrojstvo zemljištnog, obrtničkog i osobnog poreza i na preinaku statistike o poljodjelstvu. Svi predlozi bijahu jednoglasno prihvaćeni.

Nadalje izvieščuje u ime školskoga odbora o molbi Marije Snidarich, da joj se produlji milostinju, sa predlogom, da se predje preko molbe na dnevni red. Većina prihvati predlog.

Zast. Costantini izvieščuje u ime političko-gospodarskog odbora o zakonskoj osnovi glede gradnje i sačuvanja javnih, ne erarnih cesta.

Zast. Jenko stavi kod glavne razprave sliedeći predlog:

Preko predloga političnо-ekonomnega odbora preide se na dnevni red.

Deželnemu odboru naroča se, da temeljito preuči to zadevo in da v bodočem zasedanji predloži nov zakonski načrt v smislu, da bode zastopanje občin v cestnih odborih določeno ne samo na podlagi davčnega predpisa, nego ob enem tudi na podlagi števila prebivalstva. Dalje v smislu, da se nekoje dosedanje okrajne in tudi bodoče nove ceste proglasijo za deželne ceste.

Ob enem dogovarja naj se deželni odbor c. kr. vlado, da bi država prevzela nekoje ceste, ki so večje važnosti za njo, nego za deželo.

(Razlozi za ta predlog so tehtni. Obžalujem, da jih prijaviti ne morem, ker mi je vsled sedanjih razmer v tem zboru sa-branjeno navajati jih ustmeno in tudi čitati jih).

Kod čitanja prekinuo ga predsjednik upitom, da li je to predlog?

Zast. Jenko: Dà, dà, predlog.

Predsj.: Vi čitatu nešto drugo?

Zast. Jenko: Čitam predlog.

Zast. Flego ćita na to:

Podpuno se slažem i podupirem predlog, postavljen po štovanom zast. Jenku, da se preko predloženoga zakona za gradnju ceste predje na dnevni red, te preporučam, da se na mjesto podnešene zakonske osnove, već jedan put počme graditi cestu od velike potrebe po buzetskom kraju, za koju se je još godine 1890. u ovom visokom saboru zaključilo, da se barem na jednu željezničku postaju na pruzi Divača-Pula provede jednu cestu sa istog kraja.

Dobiv predsjednik predlog zastupnika Jenka, reče mu, da je predlog bio prije pripravljen, i da mu ga je dakle mogao prije uručiti.

Zast. Jenko: Ne razumijem Vas.

Zast. Mandić: Moj drugi predlog nije bio pripravljen, pak ga ipak nisto dali na razpravu.

Na predlog zastupnika Flega neodgovori predsjednik ništa.

Zast. Laginja reče talijanski:

Čini mi se, da se nalazi velepoštovani gosp. predsjednik od nekoliko dana u velikom protuslovju, tumačeć nutarnji pravilnik obzirom na saborske razprave. Ako podnesemo mi predlog prije, tada nam reče poštovani gosp. predsjednik, da pošto no bijaše podnešen u razpravnom jeziku — t. j. talijanskom — ne može ga primiti; podnesemo li predlog sastavljen — recimo u zadnji čas — tečejem razprave bilo kojeg predmeta, u čemu uprav zastoji pravi predlog, prava kritika predmeta, podnesenog saboru, tada nam kaže: morali ste mi ga prije izručiti, a da uzmogne predsjedničtvo pripraviti prevod, ili kakav drugi sličan odgovor.

Ja mislim, da bi nam morao poštovani gosp. predsjednik hazati štogod jasnijega, te držati se jednog ili drugog od njega primljenih načela, a da uzmognemo i mi znati, u kojem se nalazimo položaju. Tada ćemo se možda sporazumiti, nu na ovaj način, kako on sada postupa, držim, da se sporazumiti nećemo.

Zatim reče predsjednik: pošto je već prilično kasno, dižem sjednicu i určem buduću za ponedjeljak u 10 sati sa nastavkom današnjeg dnevnog reda itd.

* * *

X. sjednica 13. febrara 1894.

Prisutni: predsjednik dr. M. Campitelli, 21 zastupnik, vladin zastupnik A. Elueschegg. (Galerija dobro posjećena).

Predsjednik otvori sjednicu u 10½ sati; tajnik Vergottini pročita zapisnik zadnje sjednice, koj se ovjerovljuje bez prigovora. (Za čitanja dogovara se predsjednik na dugo sa tajnikom zem. odbora Becichem, čita zatim saborski pravilnik, čitaju ga i drugi članovi većine).

Predsjednik javlja, da ne mogu današnjoj sjednici prisustvovati radi službenih posala zastupnici dr. Dukić i dr. Volarić; da je zast. Jenko podnio osnovu za promjenu izbora zdravstvenih odbora. Manjina ju podupire, a sabor zaključi, da se osnova izruči političko-gospodarstvenomu odboru. U glavnom glasi ta osnova:

Ustanove zakona o ustrojenju zdravstvenih služba jesu nepodpuno i nepraktične, napose §§. 4. i 5. obzirom na zastupanje občina, spojenih u zdravstvena okružja. Po tih ustanovah jesu zdravstveni odbori preveliki. Broj članova jest obzirom na druge slične odbore (cestovne, erkrenogradjevne itd.) previsok. Radi tako velikih odbora ne samo da je težak posao, već su takodjer i troškovi preveliki za spojene občine. Pomanjkanje nalazi se pako u tom, što nije ustanovljen., tko sazivlje odbor k prvoj sjednici, tko predsjeda i na kako dugo je izabran taj odbor. Obzirom na sve to, predlaže se zakonska osnova, kojom se mienjaju §§. 4. i 5. zemaljskoga zakona 19. marca 1874. (Sliedi osnova).

Zast. Jenko čita zatim sliedeću interpelaciju:

Občina Gradiške poseda državno za-

dolžnico iz dné 1. jul. 1873. št. 23807 za 100 gld. z obrestmi od dné 1. jul. 1873.

Na nerazumljiv način obtežila se je ta zadolžnica z neko nedoločeno zasebno terjatvijo baje iv leta 1865. in s terjatvijo c. k. okr. glavarstva za prahranitev necih odgnancev, baje iz leta 1869. v vkupnem znesku preko 99 gld.

Obe terjatvi nemati nikakoega pomena, ker sta brez pravne podlage. Vender pa c. k. davkarski urad v Podgradu uže nad 20 let ne izplačuje obrestij zato, ker ni mogoče zbrisati one sekvestracije.

Županstvo v Podgradu, koje zastopa občino Gradišče, trudi se uže 16 let, da bi se uredila ta zadeva, a brez najmanjega uspeha. Vsa dotična poročila iz let 1878., 1880., 1881. i 1887., rešena so od c. kr. okr. glavarstva na Volovskem negativno. Zadnje poročilo županstva na c. kr. okr. glavarstvo v tej zadevi iz dné 26. januvarja 1890. št. 136, kojemu so priloženi vsi prejšnji spisi in tudi plačilna pola, na kojoj so zabeležene nekatere okoliščine številke, ne da bi bil imenovan dotični urad, še zdaj ni rešeno, dasi se je z dopisom iz dné 12. julija 1891. 136/1890. zopet prosilo za rešitev.

C. k. okrajno glavarstvo na Volovskem iskalo je baje pojasnil pri c. kr. davkarskem uradu v Podgradu, pri c. k. finančnem vodstvu in pri c. k. finančni prokuraturi v Trstu, pri c. kr. blagajni državnih dolgov na Dunaji in drugod, a ni jih moglo dobiti. Morebiti bi zasledilo kak podatek v velikanskom kupu spisov nekdanjega komisarijata Podgradskega, koji spisi v največjem neredu leže. A to zopet ni lahko moguče, ker bi treba za urejevanje tih spisov neprimerno velicih žrtev.

Z obzirom na to, da je sekvestracija obrestij državne zadolžnice, koje posoduje občina Gradišče nerazumljiva in neopravdana;

z obzirom na to, da se ta sekvestracija ne da dokazati niti po spisih, niti s kakim pravnim naslovom;

z obzirom na to, da občina Gradišče trpi škodo ne po svoji krivdi, nego vsled nereda, prouzročenega po c. kr. oblastih;

z obzirom na to, da se ta gordički vozel razvozljati več ne da, nego da ga treba preseči

stavijo podpisani sledeča vprašanja:

Hoče-li vis. c. kr. vlada odrediti:

a) Da se zbriše beležka na plačilni poli, s koje so sekvestrovane obrestí državne zadolžnice za 100 gold. iz dné 1. julija 1873. št. 23807?

b) Da se izplačajo občini Podgradski kot zastopnici občine Gradišče vse od preko 20 let zastane obresti brez kacega odbitka?

Poreč, meseca februvarja 1894.

Slavoj Jenko, Spinčić, M. Mandić, Flego, Dr. M. Laginja.

Predsjednik obavišćuje u kratko talijanski sadržaj interpelacije i sav petit, te ju izruči vladinomu zastupniku.

Zastupnik Mandić čita sliedeću interpelaciju:

Zakon od dne 23. maja 1873. broj 121 D. Z. opredieljuje, kako se imade sastaviti imenik porotnika.

§. 5. toga zakona odredjuje, da imade občinski načelnik sa dvojicom članova občinskoga zastupstva, koje on izabere, svake godine mjeseca septembra predložiti imenik svih osoba, koje mogu biti usljed navedenog zakona pozvano kao porotnici. Medju ostalim imade on također navesti, koji zemaljski jezik spomenute osobe poznaju i kojim se obično služe.

§. 8. istoga zakona opredieljuje, da se imade tako sastavljen izvorni imenik porotnika predložiti koncem septembra svake godine kotarskomu poglavaru, kojemu valja taj imenik pregledati i ako je u njem što nepravilna, ispraviti.

Po §. 9. mora kotarski poglavar izvorni imenik porotnika predložiti predsjedniku sudbenoga dvora prve molbe, pošto je u istom napose označio one osobe, koje mu se čine najsposobnije za porotnike obzirom na razum, poštenje, pravednost i čvrst značaj, *a u pokrajinah, u kojih živе više narodnosti, ima napose označiti takodjer one, koji poznaju više zemaljskih jezika.*.

§. 11. nalaže predsjedniku sudbenoga dvora prve molbe, da sazove komisiju, koja imade sastaviti godišnji imenik porotnika najkasnije mjeseca novembra. Ta se komisija sastoji od predsjednika sudbenoga dvora ili njegova zamjenika kao predsjedatelja i od trojice sudaca, koje izabiru predsjednik sudišta.

§ 14. nadalje opredieljuje, da valja godišnji imenik porotnika tako sastaviti, da komisija unese u isti one osobe, koje ona smatra po ustanovi gorenavedenoga § 9. za najsposobnije i najvriednije, da budu porotnici, u imenik (glavni imenik) iz kojega se imade uzeti porotnike za buduću godinu.

Na isti način treba da sastavi ista komisija od osoba, koje stanuju u mjestu zasjedanja porotnog suda ili u njegovoj okolici, i drugi podpuni imenik, iz kojega će se uzimati zamjenike porotnika.

Zakon ovaj je dakle tako točno i oprezno zastavljen, da bi morale biti pozvane medju porotnike sve sposobne osobe za to, spadajuće pod okružje sudbenoga dvora prve molbe bez obzira na to, koje li su narodnosti i kojim zemaljskim jezikom govore, jer imadu u tom pogledu prvenstvo pred ostalimi jedino oni, koji govore više zemaljskih jezika, kao što je razvidno iz § 9.

U pokrajini Istri, koje jedan dio pučanstva spada pod zemaljsko sudište u Trstu a drugi dio pod okružno sudište u Rovinju, stanuju dvie narodnosti t. j. Hrvati sa Slovenci jedna, a Talijani druga, i to prvi u velikoj većini, te bi po tomu morali doći u izvorni imenik porotnika sve one osobe hrvatskoga ili slovenska jezika, koje imadu zakonom propisane uvjete, a iz toga imenika u broju odgovarajućem broju pučanstva njihovoga jezika, u godišnji imenik, te da se tako doskoči dosadašnjoj nepravdi, koju se nanaša Hrvatom i Slovencem Istre.

Usljed nepravde dogadja se često, da dolaze Istrani hrvatskoga i slovenskoga jezika pred čisto talijansku porotu, što je u očitom protuslovju sa § 1. zakona od dne 27. oktobra 1862. br. 87. D Z., koji kaže, *da se neima nikomu prieći ti, da dodje pred svoga zakonitoga sudca*, to jest, pred sudca, koji pozna jezik obtuženika. Glavni uzrok spomenutoj nepravdi valja tražiti u dotičnih komisijah, koje su sastavljale do sada iz izvornih imenika godišnje imenike porotnika, i koje nisu uvrštivale iz prvih imenika u godišnje imenike i sve one osobe hrvatskoga i slovenskoga jezika, koje su po zakonu za porotnike vriedne i sposobne.

Obzirom na to, da je takovo postupanje komisijah proti ustanovi zakona od 23. maja 1873. br. 121. D. Z. §§ 1., 5., 9 i 14, ter § 1. zakona od 27. oktobra god. 1862. br. 87 D. Z., te da vriedja pravo i čast Hrvata i Slovenaca Istre, krateć im ustavom zajamčena prava, da budu porotnici kod porotnih sudova;

obzirom na to, da takovo postupanje prieči Hrvate i Slovence, te nemogu biti sudjeni od porotnika poznavajućih njihov jezik, već se ih izručuje talijanskim porotnim sudovom;

obzirom na to, što talijanski porotnici nerazumiju hrvatskoga ili slovenskoga jezika, ter lahko osude Hrvata il Slovenca i nehoteć po krivici;

obzirom na to, da se to lahko dogodi kada su Talijani tužitelji a Hrvati il Slovenci obtuženi, jer upliva osim neznanja jezika, takodjer lahko narodna mržnja, narodne protivšćine i narodna razdraženost;

obzirom na to, da takovo postupanje nije kadro da goji i učvrsti povjerenje u nepristranost i objektivnost osude, stavljaju popisani na visoku c. kr. vladu sliedeći upit:

Hoće li visoka vlada, dotično njegova preuzv. gosp. ministar pravosudja, dati shodne naloge, da prvotne listine i godišnji imenici porotnikah u Istri budu sastavljeni strogo u smislu obstojećih zakona, tako da obtuženik hrvatske ili slovenske narodnosti bude mogao imati sudce porotnike takove osobe, koje poznaju jezik obtuženika?

Poreč, 13. febrara 1894.

M. Mandić, Slavoj Jenko, Spinčić, Flego, Dr. M. Laginja.

Predsjednik postupa kano i gori, te ju izruči vladinom zastupniku. (Začitanja pogovarali se članovi većine tiho, dočim je na galeriji vladao mir).

Zast. Spinčić čita interpelaciju, koju ćemo donieti naknadno.

Predsjednik postupa i s ovom, kano i s prijašnjimi.

Zast. Venier pita ustmeno zemaljski odbor, u kojem stanju nalazi se izgradnja ceste na buzetskom kraju?

Prisjednik Cleva odgovara, da se je u tom poslu obratio zemaljski odbor na občine Buzet i Roč. Prva je odgovorila odmah, a druga vrlo kasno i tada nepotpuno.

Zast. Venier se zahvaljuje na odgovoru, ali reče, da radi nemarnosti jedne občine ne smije stvar trpiti, te predloži, da se već u ovom zasjedanju podnese zakonsku osnovu o gradnji rečene ceste.

Predsjednik, pogledav u pravilnik, odgovori mu, da stavi u jednoj od budućih sjednica dotični predlog.

Isti javlja, da će staviti zastupnik Spinčić interpelaciju na zemaljski odbor. (Zast. Spinčić javio je pred samom sjednicom u saboru predsjedniku, da će staviti on i zast. Mandić interpelacije na zem. odbor.)

Zast. Spinčić pročita interpelaciju, koju ćemo takodjer naknadno donieti.

Predsjednik reče, dobiv interpelaciju, da će ju dati na ustavno razpravljanje.

Zast. Mandić pročita iza toga ovu interpelaciju:

Poznato je, da je školstvo u Istri u jako zlu stanju; da skoro polovica školske djece ne polazi škole, i to najviše s uzroka, jer je neima gdje polaziti; da ima cielih občina, na tisuća i tisuća, i to velikom većinom hrvatske i slovenske djece, koja ne imaju škole.

Osobito u posliednjo doba čini se svakojake zaprieke ustanovljenju hrvatskih i slovenskih pučkih škola, čemu za dokaz spominjemo samo pitanje o školi u Poljanah.

Sa strane članova ces. kr. školskih oblasti veli se obično, da takove zaprieke čini zemaljski odbor, odnosno njegovi zastupnici u ces. kr. zemaljskom školskom vieću.

Podpisani znajuć, da zemaljski odbor niti njegovi odaslanici u c. kr. zemaljskom školskom vieću ne odlučuju o školah, već da ima u svih školskih stvarih odlučnu riečisto c. kr. zemaljsko školsko vieće, obstojeće samo iz dvojice odaslanika zemaljskoga odbora, a iz sedmorice ces. kr. ili putom c. kr. vlade imenovanih članova, usłobadjaju se postaviti na slavni zemaljski odbor Istre sliedeći upit:

1. Jeli istina, da se zemaljski odbor odnosno njegovi zastupnici u ces. kr. zemaljskom školskom vieću protive ustanovljivanju hrvatskih i slovenski pučkih škola? i ako dà —

2. čim opravdava tu svoju protimbu?

U Poreču, dne 13. febrara 1894.

M. Mandić, Fr. Flego, Sl. Jenko, Vjek. Spinčić, dr. Laginja.

Predsjednik iziavlja kano i gori.

Vladin zastupnik Elsechegg odgovara na interpelaciju zast. Stangera, stavljenu na c. kr. vladu u zasjedanju g. 1892. glede iztrage proti učitelju Grosmanu. U glavnom reče, da se iztragom nije moglo ustanoviti, da je rečeni učitelj agitirao i glasove kupovao (!!?), da je zemaljsko školsko vieće ipak bilo odlučilo, da se premjesti toga učitelja, ali da se je tomu uzprotivio zemaljski odbor.

Zast. Costantini izvišćuje o zakonskoj osnovi o gradnji i uzdržavanju cesta.

Kod §. 14. u podrobnoj razpravi stavi zastupnik Flego pisan predlog, da se ne stvara toliko novih zakona, nego neka se već jednom grade potrebite ceste. Pročitav predlog, htio ga je izručiti predsjedniku, kano obično, po slugi, nu predsjednik, kao da se nije ništa dogodilo, prešao je na dalnju razpravu, ne obazriev se nimalo na spomenuti predlog.

U podrobnoj razpravi sudjelovali su nadalje zast. Cleva, Rizzi, Gambini, vladin zastupnik i izviestitelj. Za jedan izpravak Rizziev glasovala je i manjina te bijaše prihvaćen.

Nakon podulje razprave primila je većina zakonsku osnovu u II. i III. čitanju.

Zast. Costantini izvišćuje u ime školskoga odbora o izvišću zemaljskoga škol. nadzornika. Izvišće je neobično oštro sastavljeno, strast i mržnja proti slavenskim nadzornikom i učiteljem izvire iz svakog redka. U glavnom se oboriio na učitelje na selu t. j. proti slavenskim, zatim proti kot. školskim nadzornikom a na čelu im zemalj. škol. nadzorniku. Svi da su proti talijanskom jeziku, svi su stranci. (Zast. Mandić: nijo barem vaš „Benjamin“ Posante). Na seoskih školah da se ništa neuči, svuda se agitira u pan slavističkom duhu. Govori proti učiteljićem u Gorici i u Kopru. Po njegovu moralo bi se ustrojiti učiteljišće izključivo za talijanskim jezikom. Zemaljsko školsko vieće imade još uviek svoje sjelo u Trstu i to radi divotnika.

U Voloskoj mužkoj školi da se radi jedino po nalogu kot nadzornika; u Opatiji predaje se i u talijanskoj paralelki vjeronauk hrvatskim jezikom. Na privatnoj ženskoj školi u Volosk̀om, da podučavaju milosrdne sestre Čehinje, Hrvatice i Slovenke, jedino no Talijanke. Kot. školski nadzornici i zem. nadzornik morali bi biti Talijani. Sada da služe školo za pokvarenost mjesto za uljudbu. Sabor da je glasova za troškove za školo, nu tim nehtjede izraziti pouzdanja u školsko oblast. Pozivlje članove zem. odbora, da nadziru marljivo pučke škole, pozivajuć se češće na izvišće prisjednika Gambini-a, koji je školo nadzirao.

(Za čitanja toga „zapapreñoga“ izvišća smijali se često zast. manjine, dapače na nekojih mjestih ironički odobravali.)

Zast. Mandić stavi iza toga sliedeći predlog:

Poziva se c. kr. vlada:

1. da uredi pučko školstvo prema predlogom u zakonih utemeljenim i postavljenim od podpisanoga u saborskoj sjednici dne 30. jenara 1894.;

2. neka poduzme čim prije shodno, da se postojeća mužka pučka škola sa talijanskim naukovnim jezikom u Voloskom, pretvori u hrvatsku pučku školu, kako zahtjevaju interesi onoga pučanstva i što bi odgovaralo pretežnom broju hrvatskoga pučanstva onoga školskoga okružja po zadnjem popisu puka;

3. sadašnja ženska škola u Voloskom sa talijanskim, njemačkim i hrvatskim naukovnim jezikom, rukovodjena od milosrdnih sestara, neka se pretvori čim prije u redovitu, javnu pučku žensku školu sa hrvatskim naukovnim jezikom, s istih razloga kano i gori, i

4. pošto se često dogadja, da se novoimenovanim učiteljem po 3 i više mjeseca nedoznačuje plaće, te su isti radi toga u velikih novčanih neprilikah, neka se c. kr. vlada pobrine za to, da se tim učiteljem najdalje tečajem prvih 15 dana poslie nastupa službe doznači plaća.

Predsjednik kao da ništa nevidi niti čuje neobazire se na taj predlog neposlav po njega kano obično.

Zast. Babuder priglasi se za rieč.

Zast. Mandić: aha, sada ćemo čuti člana zem. školskoga odbora.

Zast. Babuder reče, da je govorio o pročitanom izvišću u odboru ali da želi i ovdje svoju rečl. Kaže da zem. školsko vieće nije „machina slavizzatrice“ (stroj za poslavljenje) ono da postupa stvarno i pravedno, te da nije krivo, što zakon zahtjeva ustrojenje škola; govori proti tvrdnji kao da se nebi školske oblasti obazirale na saborske izvještaje o školstvu. Spominje da je mnogo onih, koji neznaju čitati. (Zast. Spinčić: jer 50% djece neima škole! Vladin komesar: a ovdje kažu, da je preveć škola!) Nabraja podatke o polazku škole, oblasti da postupaju strogo al pravedno proti nemarnikom. Loš napredak imade se pripisati siromaštvu puka.

Zast. Gambini reče, da neće i da nekani braniti c. k. vladu, ali c. k. zem. školsko vieće da mora braniti, jer se ovo nit zem. odbor nemogu protiviti ustrojenju škola gdje to zakon zahtjeva. Spominje izvišće o iztragi proti Grosmanu.

Zast. Mandić: Buggia ufficiosa!

Izviestitelj Costantini odgovara predgovornikom, da nije za to, da se ustraja škole, gdje to po zakonu biti mora; zem. školsko vieće, da je još gore negoli ga je opisao u svojem izvišću. Zatim navadja nekoje slučajeve za dokaz tobož kako hrvatski učitelji politiziraju. U Draguću, da nosi učitelj crnogorsku kapu, te hoće pohrvatiti tamošnje pučanstvo. (Zastupnik Flego: nemože, jer je hrvatsko!) Proti tomu da neradi ništa zem. školsko vieće nit nadzornik. U Premanturi da se nije dozvolilo talijanska paralelka; na Susku da je bio učitelj, koji se je upuštao u narodnostne borbe i spletke. Govori proti nadzorniku Skopinići, hvali učitelja Piperatu. U Lovrane podnčaje se u talijanskoj školi vjeronauk u hrvatskom jeziku (Zast. Mandić: Tá imate tamo svoga Dragovinu!) Glede Lovrana, da želi još jednu iztaknuti, (Zast. Spinčić: da bi se moralo odpraviti onoga naučitelja!) tamo da je naime ustanovljeno mjesto za treću učiteljsku silu na talijanskoj školi, ali još to mjesto nije popunjeno. U Zamotu (obć. Kastav) da nije trebalo hrvatske škole jer je škola u blizini i to na Rieci. U Premonturi, da je učitelj podpisao izborni proglas, u sv. Petru u šumi da je učitelj vijao ruskn zastavu. Kod zadnjih izbora na Voloskom školski nadzornik, da je za dan izbora sazvao školsku skupštinu, te da se je za objeda pjevalo ruskn himnu. Moščenički učitelj, da je pisao listiće za izbore, da je dobio pohvalni dekret i valjda radi toga što je protivan talijanskomu jeziku. Članovi „Bratovšćine“ i družtva sv. Jeronima da su hrvatski učitelji. Kad bi — reče — talijanski učitelji 10 dio od svega toga učinili, što čine hrvatski učitelji, poduzelo bi se proti njim najstrožje mjere, a hrvatskim učiteljem da je sve slobodno. Napokon preporuči, da se odobri izvišće. (Na koncu naštao je u saboru glasan smjeh sa strane manjine, te pljesak od strane većine i manjine — ovaj dakako ironički). Većina prihvati ovo izvišće.

Dalje u prilogu.

stranke, obedivali uviek, da će tu crkvicu popraviti, nu po talijanskoj navadi ostalo je samo pri obećanju, te bi i danas stajale samo ruševine, da nije naš puk god. 1890., otvorio oči i izabrao zastupnikom vrlo obljubljenog našeg susobćinara Antuna Flega, otac kojega rodio se u Strpedu. — On nas je odmah, suglasno s vlč. g. Vranićem, pozvao u školsku dvoranu i taj se konštituirao odbor od više lica za popravak crkve sv. Antuna, koji je bilo dobrovoljnimi prinosi, od kojih su njekoji dosegli i do 25 forinti, bilo rabotom, popravio recenu crkvicu tako, da bi se ujom i mnogo veća mjesta podičiti mogla. — Na crkvena vrata stavljen bi sliedeći napis: „Sv. Antune Božji ugodniče moli za nas. Stroškom občinara Vrških prenešena, ter iz nova zgradjena godine 1892-1893. Za to vrieme bijaše plovan Ivan Vranić i župan Antun Flego". Taj napis, jer valjda hrvatski, bio je trn u oku njekojih šerenjaka u Vrhu, koji nisu htjeli izprva da priskoče u pomoć, te kao što u svakoj pšenici imade i kukolja, tako se i u Vrhu našla njeka osoba, koja nije ni pripadnik naše občine, već se ovamo doselila, i isti se drznuo buniti vrške občinare proti našemu obljubljenomu župniku g. Vraniću i našemu zaslužnomu županu Flegu, govoreć, da crkva nije vlastničtvom občine Vrške, već samo od plovana i župana, jer da tako i nadpis glasi. — To je bilo i izlikom, da se taj naš prijatelj negdje izrazio, da bi i on dao 5 for. za tu gradnju, nego da ih neda, dok se onaj nadpis ne skine. Bilo je njekojih občinara, koji su povjerovali toj bajci, da je radi nadpisa crkva plovanova i županova, nu velika većina njih nije htjela, da za sliepcem ide u jamu, te se obavjestila kod izkušanih rodoljuba, i doznala, da je crkva vlastničtvo ciele občine i tako se mogao dovršiti taj sv. hram, na diku i slavu Božju i sv. Antuna. Čini se, da se poslije svršene gradnje gori spomenuti junak zarumenio od stida, te je i on donjeo kašnje prinos for. 5, nu da je po njegovu bilo, stajale bi i danas ruševine na mjestu, gdje no se bjelasa ljepa cerkvica. Braćo Vršani! U oči smo izbora za obć. zastupstvo u Buzetu, te će se jamačno opet naći koji nemirnjak, koji će govoriti proti plovanu i županu i svemu, što je naše, nu vi nevjerujte ovakim osobam, nego budite kriepki i složni kao do sada, a ne vjerujte onim, koji Vas varaju u crkvenih stvarih, jer bi Vas još lakše prevarili u občinskih. — Vi dobro znate, koji su Vaši prijatelji, a koji neprijatelji, i koga imate izabrati za zastupnika i načelnika, te kada Vam obične talijanske pijavice dodju agitirat, otjerajte ih s metlom iz kuće i — učiniti ćete rodoljubno djelo. —

Iz Kastva nam pišu dne 6. t. mj. Odahnuv časak, sakupih raztresene misli, pa da Vas u kratko izvjestim o čitaoničkih pokladnih zabavah.

Prva dne 20. siečnja bila je slabo posjećena radi ružna vremena, koje je baš onaj dan postiglo vrhunac. Nu ipak i pred malobrojnimi gostovi izvele se točke programa na sveobće zadovoljstvo. Gosp. Robert Vlah deklamovao je pjesmu „Mučenici" od A. Harambašića na podpuno zadovoljstvo, te bijaše ponovno izazvan od slušateljstva. Za ostale točke spomenjem igrokaz „Šilo ze ognjilo" što ga napisao D.r M. L., koj su diletanti čitaonički vjestački odglumili. Neka no bude nikomu zazorno, ako spomenem poimence mladu gospojicu Emu Grosman, koja je ovom prigodom stupila prvi put na pozornicu. Akoprem novakinja, to je ipak svoju obćinu ulogu odigrala izvrstno. I svojom pojavom i govorom, ma i najmanjim kretnjom upravo nas očarala. Od naravi krotka i umiljata igrala je sasmo neprisiljeno. U njoj vidjesmo pravu Anicu, nedužnu i dražestnu, al iskrenu i odvažnu Kastavku djevojku. Tek kadkad znala biti naša Anica i mrvicu vragoljasta! Baš kakvu je pisac ovog igrokaza htio. Čestitamo gospojici Emi Grosman, a moramo čestitati i našoj čitaonici, koja je sa gospojicom dobila izvrstnu i požrtvovnu diletanticu. Živila naša Anica!

Akoprem je bio slab posjet, to se ipak plesalo do biela dana, kako je to kod nas u navadi, a materijalnom i moralnom uspjehu nema se išta prigovoriti.

Druga zabava od dne 4. t. mj. bijaše obilato posjećena, pa ću o njoj koju više reći. Svih su iznenadile naše krasne gospojice sa ukusnimi kostumi. Osobito naše tri mlade Hrvatice E. Grosman i sestre Jelušić, što su bile kostumovane u narodnih hrvatskih nošnjah, zatim u raznih fantazijah gjice P. Rubeša. I. Kornmüller i Z. Munić, te više krasotica iz gospodskog Voloskoga. I za ovu veselicu bijaše dvorana liepo izkićena zelenilom i slikami, od kojih spominjemo onu prof. Spinčića, koja se nalazila ukrašena na odličnom mjestu, zatim skupocieni hrvatski grb, do metar visok, vezan u bojah zlatom i svilom sa krasnim okvirom, što ga izradio domaći stolarski majstor g. Ivan Rubeša. Ovaj prokrasni grb uzajmio je čitaonici rodoljubivi njezin član g. M. Jelušić, što mu ga brat Ermin, vojnik engleske ratne mornarice, dao izvesti u Honkongu u Kini. Zaista prekrasno djelo vriedno umjetničke kineske ruke!

Prva točka razporeda bijaše mješan zbor stare kastavske budnice „Kastav u ufanju", koju su pjevačice i pjevači uz podpuno priznanje odpjevali.

Iza odpjevane pjesme deklamovao je gosp. Vinko Rubeša pjesmu „Klevetnikom Hrvatske". Mora se priznati, da je sasma uspio, što je i občinstvo posvjedočilo, pozvav ga burnim pleskanjem ponovno na pozornicu.

Zatim odpjeva gjica Ida Kornmüller izvan programa samospjev „Moj pjev", odazvav se se pripravnošću molbi odbora, Odpjevala je točno i precizno, kako tq već ona znade. Občinstvo ju uznešeno pozdravi, našto se gospojica odazove sa solo-pjesmom „Hajd u kolo" od Zajca, kojom je i dokazala, da je pjevačica po sluhu i glasu. Da je svoju ulogu izvrstno izvršila ne mala je zasluga i velovriednoga gosp. M. Grosmana, koji ju je majstorski pratio na glasoviru.

Igrokaz „Šilo za ognjilo", koj su naši diletanti na prvoj veselici igrali, opetovahu ga na obću želju i na ovoj pa ako su ga onde vještački odigrali, to niesu ni ovog puta ni za vlas zaostali, dapače prekosili su sami sebe.

Iza igre usliedi tombola sa liepimi darovi izmed inih takodjer čaše sa napisom: Živio Spinčić, a onda dalo se u ples ave što je mladjega i laglјih nogu, dočim stariji okupiše stolove, da se uz čašu vina zabave na svoj način. Ovom zgodom izreklo se više zdravica i čulo skladnoga pjevanja rodoljubnih pjesama.

Gostova bilo no ovoj veselici sa sviju strana, čak iz Pazina *). Posjetio nas takodjer veleučeni gosp. profesor Spinčić, dika i ponos svakoga poštenoga Kastavca i čestitoga Hrvata. On je bio perjanica naše zabave, vrhunac našega veselja. I doista svakomu sjajilo na obrazu zadovoljstvo i veselje, kako uviek neprisiljeno u našoj čitaonici vlada. Kako sam čuo iz naša čisti prihod ove zabave na stotinicu forinta.

Kad je već dan zabielio, stadosmo se dieliti, njetko veseo, drugi sretan, a tkogod i blažen, kao n. p. Vaš

Bežinić.

Iz Srdočih (občina Kastav) pišu nam: Na moj nedužni dopis od 2. jenara t. g. izvolio je gosp. dopisnik sa riečke medje tj. iz Zameta u cienjenoj „Našoj Slogi" od 8. tek. kojeśta nepotrebnog iztaknuti. Ja mu ovim, dozvolom sl. uredničtva, u kratko odgovaram.

Svojim dopisom nisam mislio nikoga izazivati, najmanje gosp. dopisnika. Iztaknuo sam potrebu kapelanije kod sv. Križa, jer je to stara stvar, ave što dalje sve to više potrebnija. Kada bismo bili sigurni kapelana, stan za istoga bio bi sagradjen složno već pred više godina. Rekoh zato, da se nadaju župljani Srdočeve i bližnjih županija, da će im se davna želja jednom izpuniti. Bude li se kapelanski stan kod sv. Križa graditi imao, neka se neboji gosp. dopisnik, da se zato neće pitati i interesirane občinare Zameta i Hostove. Ta složno s njima tražili su Srdoči uvjek do sada to, dapače su tomu Zamećani uvjek prednjačili. To svjedoče sve dosadašnje molbe i pred više od 40 godina.

Žaliti je, što se u zadnje doba, kada bi se željeni cilj postići mogao, naša liepa sloga poremećuje. Kapelaniju, po mogućnosti sa školom, kod sv. Križa tražilo i želilo se odavna i dobilo nije, dočim su sretnim slučajem u novije doba Zamećani školu dobili. I jedni i drugi želili su ju imati u svojoj sriedini, jer ju svatko sebi voli. Al zato nije prestala potreba druge škole. Djeca dužna posjećivati školu imadu u okolici za nepune tri škole. Istina je, što u dopisu tvrdih, da je škola u Zametu prepuna. Sa preko 100 učenika na jednog samog učitelja jedva da se može valjano napredovati.

Izplate li Zamećani sami svoju školu, izplatiti će repartom i Srdoči svoju, naravski u koliko od kapelanskog stana pravično na školu odpadalo bude. Zato netrebamo svadjati se; budimo složni kako su naši stariji bili, jer nećemo uvjek živiti, al popustimo što je pravo i jedni i drugi, pak će biti nama i Bogu drago.

Nije bilo vriedno izpravljati riječi, da je Srdočeva županija na medji izmedju riečke okolice, jer i djeca znaju, da nije npr. na medji rukavačkoj. U svojem dopisu imao sam na umu sve tri županije i obće svih, kojim crkva kod sv. Križa služi, jer nećemo crkvu valjda po županijah dielliti.

Koliko bi u pogledu sv. vjere koristio namještenu kapelan kod sv. Križa narodu, to bi bio njihov posao. Neznam zašto gosp. dopisnik iz Zameta toliko u tom pitanju ciepidlađari, kad i tako, ako hoće, mogao je on i svatko drugi čovjek iz mojih redaka razumjeti, da sam i ja, jer smo na medji riečkoj, ciljao na tvornice i koješta krupnijega, što se kod većih gradova zbija. Gosp. dopisnik priznaje i sâm, da se naš narod kvari i gubi vjeru otaca svojih. To je žalostna istina i tim potrebitije namještenje kapelana kod jedine crkve sv. Križa na medji riečkoj, koji bi sigurno koristio a ne škodio toj žalostnoj činjenici.

Da li je komugod iz Srdočeve drago bilo, što nisu dne 27. decembra 1893. Zamećani u većem broju prisustvovali kod sv. Križa, to vrlo dvojimo, tà bilo je javno oglašeno na Stjepanje kod sv. mise, tko će sljedećeg dana kod sv. Križa misiti, a glede pogrieške, koju bi htjeo gosp. dopisnik samo Srdočem napriti, neka se sjeti, da je dobar dio iste sakrivila baš prava riečka medja, dakle i županija Zamet, u ime koje hoće možda i nezvan da prigovara.

Dà, pustimo stare rane nek se ciele i neotvarajmo novih, već svi složno i u ljubavi na djelo za Boga i narod, time se i ja iz Srdočeve podpunoma slažem, al načinom, kojim se je gosp. dopisnik sa riečke medje na moj dopis osvrnuo, neciele se stare rane, već se dapače nove otvaraju.

*) Čujemo, da se Kastavština slabo odazvala, jer da je netko proti veselici agitirao. Bit će to one čeljade, koje se dapače usudjuju rovati proti istoj čitaonici, koja je najstarija hrv. čitaonica u Istri. Op. Ured.

Narodno gospodarstvo.

Umjetna gnojiva.

Tvornica umjetnih gnojiva u Hrastniku (Štajerska) razašilje sliedeći cienik umjetnih gnojiva, koje su počeli i naši umniji poljodjelci upotrebljavati:

Oznaka	Vrst	Ciena za 100 kgr. for.	nvč.	
1a	Brašno od kostiju (superfosfat)	6	50	
2a	Brašno od kostiju (superfosfat)	5	25	
3a	Salitar (superfosfat)	7	90	
4a	Amonijak superfosfat	6	75	
4b	Amonijak superfosfat	8	75	
5a	Salitrov kalij superfos.	8	60	
6a	Kalijev superfosfat	7	50	
7a	Kalijev superfosfat	5	75	
	Sumporo-kiseli kalij	12	50	Ciena bez obitka
	„ amonijak	17	—	
	Čilenski salitar	14	—	
	98% kalijev salitar	30	—	

Ciene se razumievaju ukupno čistih 100 kilograma sa vrećom i dostavkom na sve željezničke postaje za gotov novac sa odbitkom 2%. Kod naručbinah čitavog vagona (100 metr. centa) dajemo po dogovoru prednostne sniženo cieno.

Uporaba.

Umjetno gnojivo osobito je dobro:

Oznaka 1*a* i 2*a* za livade, krumpir, sočivice i žitarice razne vrsti.

Oznaka 3*a* za one tla, koja ne imaju dovoljno dušika, za povrće, za žitarice svake vrsti.

Oznaka 4*a* i 4*b* za jesensko gnojenje kod žitarica.

Oznaka 5*a* za posve iztrošena tla, za žitarice razne vrsti, za vinograde; za tlo, koje je usljed sijanja buraka posve iztrošeno.

Oznaka 6*a* i 7*a* za tla, koja noimaju dovoljne kalija, osobito za livade, za povrće i voćnjake.

Čilenski salitar kao gornje gnojenje (posipanje) za slabo zaostale žitarice u proljeće

Sumporo-kiseli amonijak kao jesensko gnojenje za tlo, koje ima malo dušika u sebi.

Sumporo-kiseli kalij kao gnojivo za pobuljanje tla, koje nuima talija u sebi.

Čilenski salitar (Chilisalpeter) u novije vrieme upotrebljuje se mnogoputa kod jako intensivnoga gospodarenja za najboljim napjehom.

Upotrebljuje se od razroga gnojiva slie[illegible] množina:

za livade najmanje . . .	150
za krumpir najmanje . .	150—200
za rezne žitarice najmanje	200—250
za povrće najmanje . .	300

kg. na ral

Za vinograde 100 grama k jednom trsu ili za voćke, po veličini voćka 200—600 gr. k jednoj voćki.

Uporaba umjetnih gnojiva kod raznih bilina.

A. *Za razne žitarice.*

Za tla, koja su bila prije sa stajskim gnojem jako gnojena, i koja imadu mnogo crnice, najbolje je superfosfat sa brašnom od kosti. Neka se gnoji u jeseni ili u proljeće. Za suho lahko tlo neka se za jesensko gnojenje upotrebi amonijak superfosfat, za proljetno gnojenje salitrov superfosfat. Za tlo, koje imade malko kalija, što se mora kemički iztražiti, neka se upotrebi salitarov kalijev superfosfat.

Za usjev, koji se je slabo ukorenio, ili koji je krživ, te slabo niknuo, osobito je čilenski salitar od velike vriednosti, jer vrlo pomnaža prihod kod žetve. Razsipa se u proljeće ili u jeseni preko usjeva. Za 1 ral treba so superfosfata 200 do 350 kilograma, a čilenskog salitra za naknadno gnojenje 50—71 kilogr.

B. *Za krumpir, burak, sladoraču (repu) sodopiju (cikoriju).*

Neka se gnoji u jeseni ili u proljeće superfosfatom sa brašnom od kosti, i to za 1 ral 150—200 klgr., kojemu neka se primješa 30—50 kilograma čilenskog salitra. Čim plodnije i jače je tlo, tim manje treba čilenskog salitra. Za tlo, koje je usljed posijanog buraka ili sladorače iztrošeno, najbolji je salitarov kalijev superfosfat. Za krumpir neka se upotrebljuje superfosfat sa brašnom od kosti. Vrlo korisino je, da se uz dobro gnojenje tlo i više puta prokopa.

C. *Za livade.*

Za tlo, koje ima mnogo crnice, najbolji je superfosfat. Livade se u jeseni ili u proljeće branom podraže; gnoj se razasiplje, te opet branom pokrije. Za 1 ral treba 50 kilograma.

D. *Za vinograd.*

Trs treba za svoj razvitak tlo, u kojemu je mnogo raztopivih hranivih tvarina, i dubokosegajući korjen mora imati dovoljnu množinu hrane, da se može trs dobro razvijati, to odoljevati raznim škodljivim nametnikom. Pošto trsna uš uviek više uništuje trs, a mnogo škodi i peronospora, mora se osobito nastojati, da se može trs čim jače razvijati. Kao gnojivo za trs najbolji je salitrov kalijev superfosfat.

Gnoji se ili u jeseni ili rano u proljeće i to tako, da se okolo svakog trsa izkopa jama od 40 centimetara duboka i tako široka. U svaku jamu, a ne preblizu trsu, zasipa se 100 grama gnoja, te se jama opet pokrije zemljom.

Način uporabe umjetnih gnojiva.

Umjetno gnojivo, kada se upotrebljuje ili kao samostalno ili kao smjesa sa stajskim gnojem, najbolje je, da se razasiplje na površju tla, ili pako poslje prvog oranja u brazdu, i to tako, da se jedanput posiplje po dugačkom, a drugi put popriek. To se mora činiti radi toga, da se gnojivo čim jednakomjernije razdieli. Gnojivo posipa se samo onda, kada neima vjetra, što su zato osobito izvrstni strojevi za razsipavanje umjetnog gnoja. Izim čilenskog salitra, koji se najbolje rano u proljeće pomješan sa zemljom preko usjeva posiplje, moraju sva umjetna gnojiva, ako hoćemo da budu dobro djelovala, tako u jeseni kao u proljeće dublje doći u zemlju, nego li dodje zrno, što se može polučiti time, da se gnojivo ili podoro plitko sa plugom ili duboko pokrije sa branom.

Poziv![1])

Dovršen je tisak i brzo početi će se razpačavati knjižica: „Svečano jutarnje i večernje molitve, služba za mrtve i riči sv. mise", izpisana iz Levakovićeva brevijara s latinicom po pokojnom popu A. MatanićU.

U našoj biskupiji, gdje još glagoljica živi, biti će to za puk neobhodno nuždna knjižica.

S toga se podpisani obraća na p. n. gospodu svećenike, da ga oni blagohotno podupru u razpačivanju. Naručbe neka se šilju podpisanomu.

Vrbnik (otok Krk).

Petar Matanić,
učitelj.

Poziv!

Gg. povjerenici „Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri“ mole se ovim i pozivlju najuljudnije, da izvole, u koliko još nisu, pribrati godišnju članarinu u svojih okružjih, te istu dostaviti družtvenom blagajniku g. M. Grosmanu.

Brizi i otačbeničkom požrtvovanju gg. povjerenika odbor se ovaj put preporuča toplije no ikad, budući je došlo vrieme, da se natjecaj razpiše i podpore podieli, a ovogodišnji prihod sasma je neznatan.

U nadi, da će ovaj poziv naći dovoljnoga odziva, podpisani se na redoljubnom trudu i nastojanju već sada najučtivije zahvaljuju.

Odbor „Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri“

Kastav, 18. febrara 1894.

Predsjednik: *Ante Turak.* Tajnik: *Ante Dukić.*

Javna zahvala.

Ova uprava župne crkve srdačno zahvaljuje mnogočastnomu gosp. popu Miku **Miletiću**, koji je prigodom njegove prve nekrvave žrtve, što ju je prikazao dne 2. veljače 1894. u Senju, darovao ovoj župnoj crkvi mriežice za tri oltarnjaka i 14 velikih svieća, što je i ova crkva neprekidno za osam dana pred svečanošću javljala veselje njegove prve svete mise svečanim zvonenjem.

Nek mu Svemogući podieli na mnogo i mnogo godina liepo zdravlje, da bude radio na čast Bogu i diku naroda!

Dragabašćanska, 13. veljače 1894.

Za upravu

pop Ivan Žic.

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „N. sl.“ gospoda: C. J. Stinjan f. 2; V. A. Rieka f. 5; C. dr. V. Sisak f. 10; V. S. Prozid f. 5; M. I. Bakar f. 1; D. E. V. Mozorič f. 5; Br. dr. Podgrad f. 5; G. N. Omišalj f. 5; L. K. Punat for. 1; Nar. Dom Bakar f. 2·50; Čit. Karlovac for. 1; Čit. Sošana f. 2·50; P. P. Dolenjavas f. 2·50; S. M. Lovran f. 2; S. Fr. Kaštelir za čit. f. 10; P. N. Jožefov f. 5; Čit. Kraljevica f. 1·25; Knj. Zb. Zagrob f. 5; Čit. Bribir f. 2·50; Obrt. Ž. Senj f. 2; Čit. Celje f. 2·50; J. N. Omišalj f. 2·50; N. A. Pičan f. 2·50; V. N. Ika for. 2·30; S. G. Nerezine for. 9·25; F. A. Gorica f. 5; T. I. Gorica for. 2; L. M. Novaki f. 2; Čit. Bovec f. 5; K. G. Materija f. 2·50; M. V. Pazin f. 2; Ž. A. Pičan f. 2; K. J. Pičan f. 2; S. M. Zamask f. 2; Ž. dr. J. N. Bistrica f. 5; V. F. Rieka f. 1; M. M. Beli for. 2·50; P. I. Beli f. 2; T. v. I. Zagreb f. 5; B. J. Barban f. 2; H. A. Lošinj f. 5; G. P. Klana f. 2·50; N. D. Sarajevo f. 5; K. A. Oprtalj for. 2; M. A. Breza f. 2; Obć. Dobrinj f. 5 (oglas f. 5).

(Sliedi.)

Poziv![1])

„Zadruga za odtok vode u vrbničkom polju“ držati će svoju godišnju glavnu skupćinu dana 26. veljače u 8 sati prije podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnje glavne skupćine.
2. Izvješće tajnika o djelovanju odbora tečajem prošle godine.
3. Odobrenje računa za g. 1893.
4. O dielu troškova, pripadajućih zadrugi po osnovanih radnja za prosušenje polja.
5. Proračun za godinu 1894. i prama tomu odmjereni prinos svake dionice za istu godinu.
6. Izbor trojice pregledača računa za godinu 1894.
7. Slučajni ini predlozi.

Budući je ova skupćina od velike važnosti za vrbničko polje, pozivlju se zadrugari, da istoj učestvuju u što većem broju.

Predsjedničtvo „Zadruge za odtok vode u Vrbničkom polju“.

Dr. **Dinko Vitezić.**

[1]) Zakasnilo radi odsutnosti urednika. Op. ur.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na 4-dnevni odkaz 2½%, 8- „ 3½%, 30- „ 3%

V papirnatih na 30-dnevni odkaz 2%, 3-mesečni „ 2½%, 6- „ 3½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v krepost z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napeljenih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko, Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Liermannstadt, Inomost, Colovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vredností obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat cí. srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem oursu.

Trst, 31. januvarja 1894. 2-24

DOMINIK LUŠIN
u Kopru

proporuča veliko svoje skladište raznovrstnog lieša, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj cieni. 24—4

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, ulpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža itd.** po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebri i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—4

„Kupi kod kovača nipošto kod kovačića“, kažo stara poslovica.

Ovu mogu punim pravom na moj zavod upravliti, jer jedino tako velika trgovina, kao što je moja, imadu razprodajom ogromnih vrstih tvari i drugih prednostih, jeftine troškove, koji moraju konačno kupcem koristiti.

Krasne uzorke privatnim naručnikom šaljem badava i franko. Bogate **knjige uzoraka**, kakvih još nobijaše, za krojače nefrankirano.

Tvari za odiela.

Peruvien i dosking za visoko svećenstvo, propisano tvari za odiela za c. kr. činovnike, veterane, vatrogasce, Sokolaše, livreje, sukna za biljard i igrače stolove, pokrivala za kočije, tvari za lovačke kaputе, nepromočene tvari za pranje, plaide za putnike od f. 4-14.

Vrledne cione, poštene, trajne, čisto vunene sukneno tvari, no jeftine otiralnice, koji su vrledni jedva krojačke plaće, preporuča

Joh. Stikarofsky,
Brno (Austrijski Manšester).

Najveće skladište blaga vrledno pol mil. for.

Razpošilja samo pouzetjem!

Dopisuje: njemački, madjarski, češki, poljski, talijanski, francezki i engleski. 24-3

Štrcaljke i sumpornjače za trte
inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebоće za iste s

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

I., Singerstrasse 15, **Dunaj.**

J. PSERHOFERJA

lekarna „Zum goldenen Reichsapfel“.

Kričistilne krogljice, prej imenovane **univerzalne krogljice**

zaslužijo to ime po svoji pravici, kajti v resnici je mnogo bolezni, pri katerih so te krogljice pokazale svoj izvrsten učinek

Že več desetletij so te krogljice povsod razširjene in malo družin utegne se najti, v katerih bi pogrešali malo zaloga tega izvrstnega domačega sredstva.

Vsi zdravniki so priporočali in priporočajo te krogljice kot domače sredstvo, posebno pa proti boleznim po **slabi prebavi** in **zabasanju.**

Te krogljice stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nefrankovani pošiljatvi **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošilje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „I. Pserhoferjeve kričistilne krogljice“ in paziti je, da ima pokrov vsako škatljico isti podpis **J. Pserhofer v rudečih** pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera*, 1 posodica 40 nč., prosto pošt. nine 65 nč.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Amerik. mazilo za trganje, 1 posodica 1 gld. 20 nvč.

Prah proti potenju nog, 1 škatljica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.

Balzam za goltanec, 1 steki. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.

Življenska esenca (Praške kapljice) 1 steklenica 22 nč.

Angleški balzam, 1 steklenica 50 nč.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 nč., poštnine prosto 60 nč.

Tanokininska pomada *J. Pserhofera*, pospešuje rast las, 1 škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter *prof. Steudela*, 1 posodica 60 nč., pošt. prosto 75 nč.

Univerzalna čistilna sol *A. W. Ballricha*, domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovnih izdelkov dobivajo se druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno preskrbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanju po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane porto dosti manj kakor po povzetju. 12—6

Popievke

za četiri mužka grla

uglazbio

M. B. RAŠAN.

—

Čisti utržak od ovih popievaka jest namienjen „Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru“.

Ciena 1 for.

Dobiva se kod uredničtva našega lista.

Badava dobije svaki predplatnik 4 krasne slike u bojama.

Badava! **5000** otisaka

1. broja novoga VII. tečaja najvećeg ilustrovanog lista

DOM i SVIET

dotiskani su u knjižari LAV. HARTMANA (Kugli i Deutsch)

a šalje se svakomu tko dopisnicom zahtjeva

badava i franko.

Ovaj list sadržaje mnoštvo izabranih i vrlo zanimivih pripovjedaka hrvatskih pisaca, prevoda i mnogo umjetničko izradjenih slika.

Predplata: Za cielu godinu for. 6 —, Za pol godine for. 3 —, Za četvrt godine for. 1·50

a šalje se poštanskom naputnicom

Knjižari LAV. HARTMANA
(Kugli i Deutsch)
Ilica 2 — ZAGREB — Ilica 2.

Za pol ciene dobije svaki predplatnik „Dom i Svieta“ krasni šaljivi i mnogimi slikami nakićeni list **„Zvekan“,** jer se „Dom i Svietom“ skupa stoji samo 8 for. za cielu, 4 for. za pol, 2 for. za četvrt godine

Prvi broj istoga šaljemo svakomu na zahtjev badava.

Najbolji sat na svietu!

jest naš

švicarski crno-ocalni sat

sa točnim niklovim strojem.

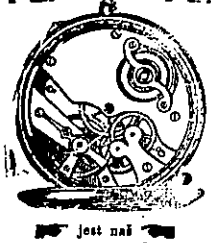

Ovaj sat, uredjen na časove, nemamo na jamstvo nikada svoju krasnu vanjštinu, te je osobito za običnu porabu po bludno pogodan za vojnikom, putnikom, turistom, lovcem, zelenjeričkim i šumarskim činovnikom itd. Svatko, pa poljedjelac i zlatan sat, odložiti će ga te nositi naš crno-ocalni. Takav sat stoji uz trogodišnje pismeno jamstvo samo f. 7 (za gospodje f. 8.50). K tomu pripadajući lančić za gospodu f. 1, Castelain za gospodje f. 1.50. — Dobiva se jedino kod srodnjog ureda za crno-ocalne satove

Rix, Wien, II/2.

Preprodavaocem nedajem popusta.

Bez putnikah. Bez podružnicah.

jest naš

crno-ocalni sat.

Odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

Na predlog zast. Bubbe zaključi predsjednik sjednicu i uredbe buduću za sliedeći dan u 11 sati.

* * *

XI. sjednica dne 14. febr. 1894.

Prisutni: predsjednik dr. M. Campitelli, 22 zastupnika; vladin zastupnik Al. Elluschegg. (Galerija dobro posjećena).

Predsjednik otvori sjednicu u 11 sati; tajnik Bartoli pročita zapisnik zadnje sjednice, koj se ovjerovljuje bez prigovora.

Predsjednik, pozivajuć se na § 45. saborskoga pravilnika, reče, da mora izraziti svoje neodobrenje radi neparlamentarnog izraza „Buggia ufficiosa" zast. Mandića u zadnjoj sjednici.

Zast. Mandić: Liepa Vam hvala, nu onaj izraz moram izpraviti tim, da bi bio imao glasiti „Menzogna ufficiosa" (službena laž).

Predsjednik čita talijanski prevod interpelacijah zast. Mandića i Spinčića postavljenih u zadnjoj sjednici na zemaljski odbor, na koncu reče, da će izručiti interpelacije zem. odboru na dalnju razpravu.

Zast. Tomasi čita interpelaciju na c. k. vladu (koju su članovi većine neposredno pred sjednicom u saboru podpisivali), kojom pita da se dozvoli občinarom oprtaljskih Brda prolaz preko erarskih particela br. 8711, 8774, 8775 u motovunskom lugu, da uzmognu oni občinari voditi preko rečenih particela svoje blago na vodu Mirnu. (O istom predmetu govorio je zast. Laginja u carevinskom vieću.)

Predsjednik izruči interpelaciju vladinomu zastupniku.

Zast. Costantini stavio je pisan predlog, da zemaljski sabor zaključi zamoliti cesarsku vladu, da bi se od sada pozivalo domobrance na vježbe mjeseca oktobra mjesto aprila, kad imade narod najveći rad kod kuće. Predlog bijaše proglašen prešnim i prihvaćen za tim jednoglasno.

Zast. Laginja stavi podulji pisan predlog, kojim se pozivlje c. k. vlada: 1) da odšteti pokrajinu Istru radi štete, koju je pretrpila poznatom klauzulom o vinu u ugovoru sa Italijom; 2) da dozvoli saditi duhan (tabak) u Istri, napose u onih krajevih, koji su filokserom zaraženi i 3) da priteče nižim slojevom, osobito radnikom i poljodjelcem u pomoć ustrojenjem pučkih bankah, u kojih bi se dobivalo zajam uz veoma nizke interese.

Predlog podupre sva manjina, te bijaše jednoglasno zaključeno, da se ga izruči političko-gospodarskomu odboru.

Zastupnik Venier čita svoj predlog glede gradnje ceste na buzetskom krasu. Predlog bijaše proglašen prešnim jednoglasno. Predlagatelj obrazloži svoj predlog, a zatim bi prihvaćen jednoglasno.

Predsjednik javlja, da su zapriečeni doći k sjednici zastupnici Amoroso i Doblanovich.

Predsj.: Prelazimo na dnevni red.

Zast. Spinčić: Imademo staviti nekoje interpelacije!

Predsjednik: Dà, da, skoro sam zaboravio!

Zast. Laginja: Vidi, vidi, već razumije sve!

Zast. Spinčić čita zatim interpelaciju na zem. odbor o gradnji cestah na Koparščini. (Donieti ćemo ju posebice).

Predsjednik reče, da će ju dati na razpravu.

Zast. Flego čita zatim sliedeću interpelaciju:

Pošto je bila po meni i mojih drugovih postavljena u sjednici 15 marča 1892 interpelacija na slavni zemaljski odbor glede imenovanja D.ra Leona Moscovics-a občinskim liečnikom za zdravstveno okružje Buzet-Roč, na koju je u ime zemaljskog odbora njegov prisjednik D.r Cleva ne obrazloživo, nego samo iz uzroka, što je ista interpelacija u hrvatskom jeziku bila podnešena, izjavio, da neće odgovoriti.

Pošto je slavni zemaljski odbor u svojoj sjednici dne 16 maja 1893 zatražio kod c. k. koterskoga poglavarstva u Kopru, da odluči ili provocira kod c. k. namjestničtva, da se postavi namet na porez u mjestnoj občini Buzet za izplatiti bivšega tobož občinskoga liečnika D.ra Moscovics-a, te izjavio, da si pridržuje pošto bude to odlučeno, odlučiti, da dade predujam iz zemaljske zaklade.

Pošto je istoslavni zemaljski odbor zaključio u svojoj 114.toj sjednici od 30 maja 1893, na teret mjestne občine Buzetske predujmiti c. k. namjestničtvu iznos od for. 1040 za platiti nezaslaženu plaću narinutomu, tobož občinskomu liečniku D.ru Moscovics-u, — glavnomu agitatoru za talijansku stranku mjeseca oktobra 1891 kod naknadnih izbora za carevinsko vieće — bez obzira na to, jeli občina zakonito dužna ili nedužna, prisilna platiti spomenutu svotu D.ru Moscovics-u.

Pošto je občina Buzetska mnogo puta u velikih potežkoćah za namiriti svoje materijalne potrebe, i to iz uzroka dugova učinjenih po prijašnjih občinskih upravah i poradi ne točnog izpladivanja podobćina prama mjestnoj občini Buzet za skupne troškove, osobito občinskih uprava u Draguću i Sovinjaku, koje su u rukuh talijanskih pristaša i koje duguju preko 4500 forinti prama centralnoj Buzetskoj zakladi.

Pošto je slavni zemaljski odbor u svojoj sjednici od 18 travnja 1893. zaključio na izvješće od 4 marča 1893 broj 1373. Buzetske občine, da se ne nalazi ovlašten postaviti namet u občinah Dragué-Grimalda i Sovinjak na izplatu dužnosti prama centralnoj zakladi občine Buzet, nego savjetovao, da občina Buzet i ako hoće — traži svoje pravo sudbenim putem.

Pošto je slavni zemaljski odbor odbio prošnje podnešene po občinskom glavarstvu u Buzetu moleći za ustup nekoliko stotina forinti od utjeranih nameta na potrošarini u iznosu od 1680 forinti godišnjih, koje pokrajina direktno utjerava u ime občine Buzetske na izplatu dugova učinjenih po prijašnjih občinskih upravah, kojim ustupom nebi bila pokrajina ništa trpjela.

Pošto se je u ovom visokom saboru više puta predlagalo, da zemaljski odbor dade bar predujam na povratak mjestnoj občini Buzet za njezine razne potrebe, a zemaljski odbor uvjek odgovarao, da nejma za to zaklade.

Pošto dakle zemaljski odbor posve drugače postupa sa mjestnom občinom Buzet kad ima što platiti a posve drugčije kad ima što dobiti, traži najme postavljenje nameta u cieloj občini i nudja predujam iz zemaljske zaklade ako ima što platiti; pače i onda ako se radi da se izplati čovjeka kojega kao narinutoga se nije dužno platiti, a upućuje ju na sud ako imo što dobiti, i nezauzimlje se za nju nit onda, kad bi morao a kamo li da bi njoj u čem na pomoć pritekao u njezinih velikih potrebah, izgovarajuć se, da nejma za to zaklade.

Obzirom na takove činjenice podpisani postavljaju na slavni zemaljski odbor sliedeći upit:

Kako slavnoisti opravdava predujam izdan c. k. namjestničtvu na teret občine Buzet u svoti for. 1040 za platiti narinutoga bivšega tobožnjega občinskoga liečnika, i to niti neobavjestiv o tom občinu?

Poreč, 14. febrara 1894.

Flego, M. Mandić, D.r Dukić, Vjek. Spinčić, Dinko Peršić, St. Jenko.

Predsjednik izjavio kano i gori.

(Dalje sliedi.)

Kad ste ih izbatinali, zašto im se rugate?

(Uporedi govore Babudera i Gambinia o povišenju učiteljskih plaća u novinah „L'Istria" od 10. febrara 1894. br. 630, str. 3).

Iskreno priznajem, da sam se već odavna priučio, da čitam kojekakve govore i govorčiće, koje drže u našem pokrajinskom saboru poznata gospoda, a koji su izpod svake kritike. Forma obično ne vriedi ni bobe, misli su već sto puta prežvakane, a dosjetke (jer i toga ima) tako bljutave, da ih sva muraka i goreka sol nebi osolila.

Kako rekoh, odavna već tomu prisvikoh, pa se ni ljetos nidcmu beljemu na nadah. Nebih se ja dakle ni osvrnuo na to, da me postupak sa molbom nekoliciniu učitelja glede povišenja plaća, nije uprav zgadio.

Reći ću otvoreno, da su gospoda naprosto rekla: Vi, gospodo učitelji, imate pravo, da pitate poboljšanje svoga položaja, ali pokrajina nejma novac — — eto, barem bi bili koga toga dotaknuli, ali ovako, kako se poniješe, cienim, da je odviše.

I gosp. Babuder je htio svoju reći. A kako nebi, kad on mora svakih desetak časa izreći koji govorčić, jer bi mu inače premučane riečí crieva izgrizle? Pa kakvi su ti govorčići! On se ne slaže s nikim i s ničim, s glasuje za sve i svakoga. Za takav postupak ima naš narod prezgodnu rieč: prohljemući pak prolij. Istina je, da u ovom njegovom govorčiću no ima onih negdašnjih riečí: „noi abbiamo gonfiato i maestri", ali izreći sadržaj ovoga njegova govorčića, nije uprav lahko. Po njemu imadu pravo svi, i učitelji, i pokrajina, i oni, koji pitaju, i oni, koji ne daju, svi imadu pravo, dapače i isti gosp. Babuder, koji onako govori. To je pravi „Ibis redibis non morieris in bello". Naš narod liepo i pametno kaže: „ili kuj, il ne mreš gaća", ali još ljepšo pristaje ona gornja: „prohljemući pak prolij".

Nego kad bude naš pokrajinski sabor prisiljen, da predloži zakon o poboljšanju učiteljskih dohodaka, onda će opet ustati g. Babuder, pak će po svoju štogod reći, kako je sramotno, da je naša pokrajina tako kasno zakon uvela itd. itd.

Zar se ne spominjete, tko je prod nekoliko godina, smješnom osbiljnošću dokazivao, kako je nemoguće i pomisliti, da se brišo desetina? A znate li tko je ljetos još smješnijom osbiljnošću svim kadio, svim zahvaljivao, što su se napokon smilovali, te uslišali njegovu toboš davnu želju?

„Prohljemući pak prolij!"

I Gambini, član pokrajinskog odbora sa 2500 for. godišnje plaće, hoće da reče svoju. I rekao je, i te kako rekao! Čitajuć njegov govor, začudio sam se pri koncu, kako nije on predložio, da se učiteljem snizi plaća za kojih 3—400 for. Molim vas, pak da nebi imao pravo: učitelj, koji na dan najviše 4 sata radi, i to preko godine samo 200 dana, a ni toliko, pak ima 900 for. plaće i 350 for. stanarine! A to sve netom stupi u službu, a za samih 800 sati na godinu. Svaki mu je dakle sat plaćen sa 1 for. 50 novč. i više. A gdje su drugi dohodci, što ih može imati, ako znade pametno razdieliti vrieme? Zar ne može pučki učitelj na solu, nakon školskih sati, još kakvih šest sati raditi u postolariji ili u kovačnici? Jedno se samo hoće: „purchè sappiano disporre del tempo, che lor rimane". Pa ako mu i postolarija i kovačnica na sat baci po 1 for. 50 novč., što onda tim ljudem manjka?

A što bi onda imala reći gospoda pokrajinski prisjednici, koji godimice rade preko 300 dana, i to od jutra do večera a od večera do jutra, da ih ljeti leden znoj probija, a u zimi im se i uši pote, pak to sve za pišivih 2500 for. Hej, vi učitelji-vikači, da vi znate muku, koju je uprav gosp. Gambini podnio, kad je ljetos vaše škole obahadjao, te vam svojom poznatom uslužnošću obećavao svoju pomoć, kad se bude radilo o vašem boljku, ne, ne, gospodo učitelji, ne znate vi onu njegovu muku, jer kad biste ju znali, rekli biste bez dvojbe: Braćo, dok drugi onoliko trpe i žrtvuju, moramo i mi žrtvovati koju malenkost.

A vicite pak vi učitelji-vikači, koje nauke morate dokazati, da dodjete do svoga položaja, u kojem vam svaki sat nosi najmanje 1 for. 50 novč.? Molim vas, četiri pučka razreda, i četiri razreda preparandije, dočim da postanete pokrajinskim prisjednikom, sa balavih 2500 for. godišnje plaće, hoće se . . . . . aj, aj . . . . . ovdje sam zagazio. Vidiš vraga i njegova brata. Mislio sam, da će prispodoba i meni do konca gladko teći, kako i tolikim drugim, ali se ja nespretnjak odjednom nadjoh izvan brazde. Eh, vidi se, za koga nije, nije. Htjedoh nešto reći, a tek se sada sjetih, da članom zemaljskog odbora može biti svaki zastupnik, a zastupnikom može biti svatko, koji je navršio 30 god. i plaća 5 for. poreza. (Niti to! op. slagara).

Što se pak nekoji tuže, da su učiteljske kategorije prava nagrda i nesreća, to je netočno, jer u nižih kategorijah ostaje svaki učitelj najviše 15—20 dana, a oni, koji kažu, da poznadu vrstnih učitelja i Hrvata i Talijana, koji su već ovo 13—14 godina privremeni poduučitelji, ti bez dvojbe lažu — barem gosp. Gambini, član zemaljskoga odbora i pokrajinskoga učioničkoga vieća, za to nezna.

Ali gospodo učitelji, dajte se razloga! Što sato, ako vas je gosp. Gambini, član zemaljskoga odbora i pokrajinskog učioničkog vieća, malko pošešao ovoga puta? Tà on će ovih dana početi slagati veličanstveni govor, koji će izreći drugom zgodom, kad bude na dnevnom redu poboljšanje vašega položaja. Čuti ćete već, kako će on onda grmiti na nesahvalnost što se naše učitelje pušta u ovako grozno nevolji; čuti ćete, kako će se on zgražati, što su se gospoda tako kasno odlučila, da i vam koliko toliko pomognu. On će po svoj prilici i onda izreći: „Questo basso mondo, quanto mondo birbante, assassino, ha avuto di tutti prima compassione, che dei poveri maestri". A onda ćete i Vi, gospodo učitelji, bolje upoznati, kakvih sve ljudi imade na ovom „mondo basso, birbante, assassino".

* * *

Difficile est satyram non scribere. Niesam pučki učitelj, ali i kad nebih onoliko cienio i poštovao pučko učitelje, koliko ih cienim i poštujem, bi o bih barem u sebi prosvjedovao proti onakvom argumentiranju.

Gospodine Gambini-u, zar vi držite zbilja pučke učitelje za stado čuluma, te mislite, da oni neće uvidjeti šupljinu vaših dokaza? Zašto niste radje šutio, nego onako govorio? Prohtjelo vam se, da im se nakon batina, još i podrugujete.

A vi, gospodo pučki učitelji, pa bili vi Hrvati ili Talijani, nabavite 630. broj „L'Istria", pa iz nje izrežite govor gosp. Gambini a, te ga na vječnu spomen stavite u okvir i objesite na najvidjenije mjesto u školi, da se pri svomu trudu češće spomenete, kako o vašem trudu sudi gosp. Gambini, član pokrajinskoga učioničkoga vieća i zemaljski prisjednik, sa 2500 for. godišnje plaće.

Pročitajte taj govor i u jutro i u večer, a čitajući ga spomenite se pokojnoga Nasradina.

Nesreća je snašla i genijalnoga Nasradina. Pao je sa krova. Brže bolje dozvali liečnika, koji mu stao koješta nabrajati, a moj ti ga liepi Nasradin sluša, sluša i napokon upita: — Ma, gospodine, jesi li ti kada s krova pao? — Niesam, odgovori liečnik. — Ajme meni, kako ćeš ti onda meno izliečiti, kada nisi nikad sa krova pao — jaukao slomljeni Nasradin.

Na onakvo argumentacije, može se odgovoriti sa Nasradinom u ruci. Zar ne, gospodo učitelji?

Pogled po svietu.

U Trstu dne 21. febrara 1894.

Austro-Ugarska. Sutra se otvara carevinsko vieće, da nastavi svoje djelovanje ondje, gdje je prestalo prije božićnih blagdana. Najglavniji predmet ovoga zasjedanja biti će razprava o državnom proračunu, prigodom koje će iznesti zastupnici pojedinih stranaka na svietlo želje i tegobe onih naroda, koje oni zastupaju. Naši zastupnici imati će i ovom zgodom da iznesu množtvo jada i nevolja, koje taru Slavena Istre, i koje ga prieče u njegovom duševnom i tjelesnom napredku.

Predsjednik carevinskoga vieća, barun Klumecki, pozvao je za danas na dogovor sve predstojnike pojedinih stranaka u carevinskom vieću. Dogovoru prisustvovali su svi ministri. Ustanovit se je moralo o svih glavnijih predmetih, koji imadu doći na razpravu tečajem ovoga zasjedanja. Na tom dogovoru razpravljalo se i o preinaki izbornoga reda za državni sabor, o čemu bi se imalo u kratko razpravljati i u carevinskom vieću. Ministri viećali su jur do sada o tom važnom pitanju, te će zaključke priobćiti trim velikim klubovom carevinskoga vieća.

Zemaljski sabori zaključili su radi predstojećeg zasjedanja carevinskoga vieća svoje djelovanje. O radu istarskoga sabora izvješćujemo obširno na drugom mjestu. U dalmatinskom saboru imalo se u subotu razpravljati o adresi hrvatskoga kluba na kralja, kojom se moli za združenje Dalmacije sa kraljevinom Hrvatskom. S tom razpravom zatezalo je predsjedničtvo dogovorno sa vladom navlaš, samo da se ne dodje do zaključka. Tako se je dogodilo, da je predsjednik pred samom razpravom o tom predmetu zaključio sabor.

Srbija. Novi ministar financija izradio je program, u kojem zahtjeva, da se ne uvadja nove poreze, već da se izcrpe postojeći izvori dohodka; da se oslobodi financijalne činovnike od stranačkih upliva i da njihova služba bude neodvisna od čestih promjena vlade, te napokon, da se pozove tudjega strukovnjaka, koji bi imao ustrojiti osnovu za preustrojstvo financijalne uprave u Srbiji.

Rusija. Pronosi se glas, da će doći ruski car na podulji boravak u našu Opatiju, da se podpuno oporavi od zadnje težke bolesti. Car bi imao doći velikom pratnjom, za koju da su jur najmljeni stanovi.

Francezka. U srcu Francezke, u svietskom Parizu jesu opet na dnevnom redu anarhistički atentati. Jedva je Vaillant platio svojom glavom svoje gadno dielo, već se pojaviše opetovno njegovi sliedbenici, da ga sličnim dielom osvete. Vlada republike upotrebljava najstrožije mjere, da tim prevratnikom na put stane.

Italija. Sv. otac Lav XIII. čitao je u nedjelju u vatikanskoj crkvi sv. misu, kojom je završen papinski biskupski jubilej. U ogromnoj crkvi prisustvovalo je sv. misi do 50.000 osoba. Dne 19. t. mj. otvorio se talijanski parlamenat i to prvi put poslie poznatih buna u Siciliji. Već u prvoj sjednici naišla je vlada na žestok odpor od strane radikalnih zastupnika.

Franina i Jurina

Jur. Si čul najnoveju?
Fr. No?
Jur. Predzadnji pondejak da se je „magnifico" v Opatije na kalabrage igral.
Fr. Koliko ih je bilo?
Jur. Najprvo on sam, potla dva i najzada opet on sam.
Fr. Ki j' pak zgubil?
Jur. On sam.
Fr. A dobil?
Jur. Još se pravo nezna.

* * *

Jur. Ča je sad dopušćeno igrati harte na štacjone?
Fr. Sad da, ma dok je biá naš pop ovdi, je bilo zabranjeno.
Jur. Ča nezna za to tovarsko trubilo?
Fr. Kako da nezna, ma lipo muči, kako da i nezna.
Jur. A pur je znâ za stvari, keh nije vidiâ i keh nije ni bilo.
Fr. Ter znaš, da ima tovarska ušesa i tovarsku pamet.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metóda u Istri.

Na ruke tajnika dra. M. Laginje prispjeli su nadalje sliedeći iznosi: Zadnji dan mesopustni 6 febrara sakupljeno je u Baderni opeta 4 for. 30 novč., a darovali su: g. Natal Marzari f. 1, Jos. Ptašinski f. 1, gospoja Antonija Marzari 30 nč., gospojica Teodora Marzari 50 nč., g.ca Marija Gorec 50 nč., veleč. Fran Gorec 1 f. — Živila Baderna! — Mladići i djevojke u Kašteliru sabrali su 30 for. 70 novč dara, i to ovako: Ivan Kocjančić sin Antona Baštian 1 krunu Ivan i Andjeo sinovi Marka Legovića 2 krune, Jakov Ružić sin Jakova 2 krune, Marko Ružić sin Ivana zvonara 1 krunu, N. N. 2 krune, Ivan Legović Zove 2 krune, Josip Legović sin Blaža 2 krune. Ivan Besković (Bekar) 20 nvč., Marija i Ane Legović kćeri Luke, Marko i Ivan sinovi Stipe Ružića Ivaša. Ante i Ana od Ivana Legović Babića, Ivan i Margarita od Ivana Legović Paškvalova, Ante i Mate od Antona Bernobić Bočića Mate i Martin od Antona Legović Katucina, Grgo i Ive Mendlca od Ivana, Ivana i Kate Kocjančić Baštianova, Ante i Ivan Ružić od Antona Blaževi, Miha i Ane Kocjančić Čičulot kćeri Antona, Ivan i Kate Kocjancić Mazor od Ivana, Luka i Marko Bernobić od Luke, sve po dvie krune. Josip Ružić Ivaš pok. Ivana 1 krunu, Mate Ružić Ivaš pok. Ivana 1 krunu, Tonin Kocjančić Gambin sin Mihe 1 krunu, Mate Mondlca Zepetov sin Mateja 2 krune, Jakov i Marija Valerija Rojac od Ivana 2 krune, Nin Legović Babić sin Ninov, Nin Labinac Lukačić sin Matejev, Marija Labinac Lukačić kći Ivana, Ante Kocjančić Valentić od Marka, Mate Ventin sin Mateja, Gajetan Ružić sin Gajetana, Ivan Rojac sin Marka Ivan Ružić Kožan sin Marka, sve po jednu krunu, Ive i Ante Bernobić sinovi Ivana 1 for., Ivan Depolo Simin 1 for., Privrgli su k njima veleč. Josip Ptašinski jednu krunu, Josip Stavelik 3 krune, pak iz Labinci, Marko Korlević sin Antona 1 krunu i Dominika Korlević žena Antona 1 krunu. — Vesele se djeca Kaštelirska na svom daru, i poručuju: ovo smo Vam podarili družbi mi mladići Kaštelirski, željom, da se u nas ogleda ostala mladost po Istri, i da naši oci za nas budu još bolje providili sada kada dodje zgoda, da nam se zida škola, i kad su hvala Bogu umirena od onoga pustog ezonera, a znamo da je našim prvakom zahvaliti onu polakšicu. Živila nam naša liepa zemlja istrijanska, i svaki dobar napredak u njoj!

Novi krški biskup. Riedko smo kada tako srotni priobćiti našim čitateljem tako veselu viest, kano ovaj put. Davne želje našega puka na kvarnerskih otocih, a tim i Hrvata i Slovenaca u i izvan Istre, izpuniše se u podpunom smislu. Iz Rima stiže nam preugodna viest, da je sv. Otac Lav XIII., taj osobiti prijatelj nas Slavena. odlikovao osobitim načinom pročastnoga g. Andriju Šterka, kanonika-dekana stolnoga kaptola i župnika stolne crkve sv. Justa u Trstu, imenovav ga biskupom kvarnerskih otoka sa sjelom u Krku. Preč. g. kanonik Šterk bijaše brzojavno obavješten od papinskoga nuncija Agliardi-a u Beču o tom imenovanju. Viest ta razniela se brzo po Trstu, te bijaše medju slavenskim pučanstvom iskrenim veseljem pozdravljena. Službeno imenovanje slieditи će za koji dan.

Novoimenovani biskup. presv. g. Andrija Šterk rodio se 28. novembra god. 1827. u Voloskom od uvažene gradjanske obitelji. Na životu imade dvojicu braće, pomorske kapetane Antuna i Frana, stanujuće na Ricci. Andrija izučio je početne škole na Voloskom a gimnaziju na Ricci i to sve razrede odličnim uspjehom. U Gorici izuči bogosloviju te bijaše dne 24. septembra 1853. za svećenika redjen. Već za školovanja bijaše medju sučenici vrlo obljubljen radi duševnih vrlina i mirne i blage ćudi. Služio je kratko vrieme kao duh. pomoćnik u Istri, nu do mala pozvaše ga u istom svojstvu u Trst, gdje je marljivo i požrtvovno radio u vinogradu Gospodnjem. Pod ravnateljstvom nezaboravnoga biskupa Dobrile — s kojim bijaše vezan najiskrenijim prijateljstvom, podučavao je bogoslovne predmete u tadanjem bogoslovnom sjemeništu u Trstu. God. 1866. bijaše imenovan župnikom u Lovranu, gdje je ostao sve do god. 1880. U to doba obnašao je i čast kotarskoga školskoga nadzornika i onu narodnoga zastupnika za izvanjske obćine polit kotara Volosko, na zemaljskom saboru u Poreču. God. 1883. morao je i on bježati iz „uljudnoga" Poreča sa ostalimi svojimi drugovi. Za njegovo uspješno djelovanje u crkvi i u školi odlikovno ga cesar i kralj Fran Josip I. zlatnim križem sa krunom za zasluge. God. 1880. dodje preč. g. Šterk za kanonika stolnoga kaptola u Trstu, koju čast mu namienio desni prijatelj tadanji tršćansko-koparski biskup Dobrila. G. 1883. postade župnikom stolne crkve sv. Justa, kasnije dekanom stolnoga kaptola, a osim toga obnašao je razne časti u kaptolu, u konzistoru itd

U Trstu posvetio se preč. g. Šterk posve stolnoj crkvi i pastvi puka njegove župe podučavajuć neumorno svoje stado i dielić obilnu milostinju ubogim Trsta, napose svoje župe.

Presv. biskup čekati će imenovanje i posvećenje za biskupa u sadašnjoj težkoj službi, a da preuzme negdje poslie uskrsa mnogo uzvišeniju i častniju ali i mnogo težu službu biskupu u Krku.

Veseleći se iskreno sa pobožnim pukom naših otoka na tom imenovanju, čestitamo srdačno njemu i presv. g. biskupu Andriji Šterku!

Imenovanje. Ministar pravosudja imenovao je sudbenoga pristava g. D. Harabaglia kotarskim sudcem u Poreču.

Zaključak istarskoga sabora. U subotu poslije podne imao je istarski sabor zaključnu sjednicu i to po broju XV. Na početku sjednice reče vladin zastupnik, da prosvjeduje proti nar antiju, kao da bi se bio on izjavio neprama jednomu članu političko-gospodarskog odbora, da se mora prihvatiti promjenjena vladina zakonska osnova u zaštiti ptica, koristnih poljodjelstvu. Načelnik toga odbora g. Stanich izjavi, da vladin zastupnik nije uplivao ni najmanje na razprave odbora u tom predmetu.

Zast. Martinolich obrazložio je svoje predloge na korist naše trgovačke mornarice. Predlozi bijahu prihvaćeni jednoglasno.

Zast. Stanich stavio je prešan predlog, da se vladi preporuči nekoje pomorske radnje kod Lošinja te u lukah Osora i Nerezinah; i taj predlog bijaše prihvaćen jednoglasno.

Većina prihvati zatim zakonske osnove o poljodjelstvu, koje bijahu već god. 1890 primljene, ali nedobiše potvrdu. Proti tim osnovam govorio je zast. Laginja, potuživ se na zemaljsko gospodarko vieće radi njegove pristranosti na korist Talijana a na štetu Hrvata i Slovenaca.

Primljena bijaše zatim zakonska osnova o zaštiti ptica u III čitanju. Tim bijaše izcrpljen dnevni red.

Predsjednik pročita napokon zaključni govor, u kojem iztaknu važna pitanja, kano ezoner, gradnju željeznice Trst-Poreč-Kanfanar, u kojih pitanjih da bijaše sabor složan; u budućem zasjedanju da će doći na dnevni red medju ostalim i pitanje o gradnji zemaljske ludnice. Njemu da bijaše ovo zasjedanje veoma neugodno i težko. Pouzdanja da nije našao ni kod većine ni kod manjine, te da će ga sabor težko više naći na predsjedničkoj stolici. Na koncu pozove zastupnike, da uzkliknu Njeg. Veličanstvu „Evviva!", čemu odgovoriše članovi većine sa Evviva! a članovi manjine sa: Živio!

Tajnik pročita za tim zapisnik ove sjednice a presjednik izjavi, da zatvara u ime Njeg. Veličanstva sabor.

Iz Kaštelira pišu nam: Današnji dan, nedjelja 18 febrara, ostati će u vele ugodnom spomenu svemu puku obćine Kaštelira, jer ga je taj dan pohodio njegov zastupnik g. dr. Matko Laginja. Ali i njemu će za stalno taj dan ostati u preugodnom spomenu, jer se je mogao na svoje oči osvjedočiti, da sva srca kucaju za njega i za dobru stvar, koju zastupa.

Naš zastupnik nije došao na političko uznemirivanje; njegov dolazak je za nas grančica masline, koja nam navještа slogu, bratimstvo i zajednički rad za duševni i tjelesni napredak.

Gosp. dr. Laginja došao je danas, da vidi Kaštelir i njegove težke brige i potrebe; došao je da pregleda položaj zemljišta, koje su gg. Marko Legović i brat mu pop Anton darovali, da na njem družba sv. Cirila i Metoda za Istru podigne toliko potrebitu i željno očekivanu školu.

G. zastupnik došao je u Kaštelir oko 10 ura jutro; dočekao ga je pred mjestom spomenuti narodni prvak Marko Legović sa nekoliko drugih, da ga prvi pozdravi i umoli neka mu bude gost.

Ostali narod bio je u crkvi jer se je taj čas počela služiti služba božja.

Dok je došla doba objeda upoznao se je g. zastupnik sa drugimi gosti iz dalnje okolice i sa obitelji vriednoga Marka, porazgovorio se s njegovom djećicom izpitujuć jih iz knjige kako znadu liepo čitati i puteć jih na dobro.

Za objeda zaredale se zdravice, prva dakako gostu zastupniku, a onda od njega srdačna zahvalnica domaćim, ugodan spomen odsutnomu svećeniku od one kuće itd.

Zatim se je pregledalo mjesto za buduću školu i putem pohodilo je družtvo vriednoga i marljivoga g. Hedrlina ovdje naseljenog Čeha, koj dobrim primjerom prednjači narodu.

Gosp. zastupnik pohodio je još obćinskoga delegata g. Mekiša i stavio mu na dušu, da kao poglavar puka bude na ruku u poslu škole, kad se radi o koristi, o prosvjetljenju naroda

Isto je tako g. zastupnik pohodio valečnatnog upravitelja župe g. Frana Stavelika uzornoga duhovnika, koj mu je praćen silnim redom naroda pokazao takodjer unutarnju uredbu sv. Kuzme i Damjana.

Dok je tako praćen prolazio amo tamo, sakupljao se je narod kao pod zastave, i kad je Dr. Laginja izašao od zadnjeg pozdrava iz kuće Iva Ružića, udari narod u pozdrave, kliktanje, mahanje klobuci i gromorni živio-kilci.

Naš zastupnik stade pred narod, progovori par u srce dirajućih rieči, zahvali se na srdačnom doček, obeća još doći, jer je vidio „da put nije predug, da je doček srdačan". Opeta umebesni: živio naš zastupnik: živila kuća hasburga itd. Nejaka djeca pred majkami po kućah i van njih pjevala hrvatske narodne pjesme i završivala: živio naš Laginja itd. Praćen čitavim narodom do glavne ceste, zahvalio se je g. zastupnik još svomu Marku Legoviću na gospodskoj gostbi i svima na liepom doček, te se je praćen sa tisuću grla odpeljao put Poreča. Kaštelir je opeta spasio narodnu čast u porečkom kotaru. Veselte se dica Kaštelirska!

Iz Kanfanara pišu nam 19. veljače. Naša gospoda, ili recimo naša sl. „zaprežtantanca" je opet jednu rekla. U zadnjoj sjednici naime se je zaključilo (a ja bih rekao „on" je zaključio) da se ima od pustiti naše žandarme iz obć. kuće, gdje da će zidati. Ja bih rado znati što, možda stan za budućega kanfanarskoga ministra bogoštovja? Nu na tom nije napokon ništa zla. Ali sad je pitanje, kamo se imaju seliti oružnici? Mislilo se, da će morati ostati na cesti i neki si je jur kruh mjesio, ali ga speći nije mogao, jer su mu braća drva pokrala, te je ostao lačan i s dugim nosom. Neke vrsti ljudi su šegaviji, negoli ilja. Tizio je ponudio odmah svoj stan za 350 for., ali bez vode. A da nepojede „bokuna" Tizio, ponudi šjor Kajo svoju kuću sa vrtom za 250 for. Ali Tizio (ljudi kažu iz nenavidnosti, nu znate, da su ljudi brbljavci) nudi odmah svoj stan, ne za 350, već za 250 for. i još da će im davati i vodu. I jedna šjora, recimo njoj Sempronija, nudjala im je svoju kuću za 120 for. Nelma dakle straha, kamo će žandarmi; netko je mislio napeljati vodu na svoj mlin, ali je ostao na suhom! Znatiželjni smo, kako će si Mijo zakrpati svoj najnoviji „fiaškon", kojega mu je Tizio razbio. A oružnici? E, oni će ostati gdje su bili, pak mirna Bosna; ovako se je izvukla iz stupice naša vlada. Pak recite, da neima na svietu ljutih zavidnika? Jedan drugoga nemože viditi, jedan bi drugomu oderao kožu, a kad se ide proti ljudem naše krvi, budi pop, učitelj, oružnik ili što hoćeš, tada su svi kao jedan, dočim bi se u drugoj prigodi za pol novčića potukli. Istina je, što kaže Latin o nas: „Canfanaro è piccolo e bello, poca gente assai bordello." I bordela je toliko, da se od place u kulić odtka. Dosta za danas.

Iz Karojbe (obćina Motovun) pišu nam 20. t. mj. Već je tomu davno, što se je u našoj obćini sakupljalo po 30 nvč. od pojedine kuće za popravak jednog vodnjaka u ovoj obćini. Imade nas mnogo, koji smo te novčiće izručili mjestnoj oblasti, ali prem je palo odpotle mnogo kiše, sniega i leda, vodnjaka popravljenoga niti danas. Radi toga pitamo ovim one, koji novac sakupiše, da ga obćinarom odmah vrate il da izkažu kamo je taj novac dospio i zašto se nije vodnjaka popravilo.

Mjesto liečnika. Ravnateljstvo Trifaljskog rudokoplja u Bečn razpisuje natječaj za mjesto liečnika za rudokope u Karpanu (obćina Labin u Istri). Plaća skopčana s tim mjestom iznaša: for. 1800 godišnjih; 700 for. paušala za uzdržanje konja i voza u službene svrhe; for. 500 za liečenje družtvenih činovnika. Liečnik će stanovati u Karpanu, gdje će dobivati svietlo i gorivo. Molbe sa svjedočbami o naucih, poznavanju jezika i o dobi valja poslati u Beč pod naslovom: „Trifailer Kohlenwerks-Gesellschaft".

„Bratovšćina hrv. ljudi u Istri": Doposlaše u ime oprosta od čestitanja D.r Vitezić Dinko i D.r Trinajstić Dinko Krk svaki po 2 for. Miklavčić Karlo Žminj 2 for. —

Darovaše „Bratovšćini": Učitelji, učiteljice i vjeroučitelji kotara Voloskog prigodom kot. konference u Opatiji dne 15 jenara t. g. sakupiše medjusobom 18 for., za prijateljskim stolom; kod župana i obć. savjetnika g. Ivanu Bačića sakupio g. obć. tajnik I. Štefan 8 for., Karabaić Ivan Knin darovao 5 for.; Miklavčić Karlo doposlao sakupljenih u veselom družtvu kod župnika u Žminju 3 for., Simčić Mate Klana prigodom nazdravice D.r Laginji sabrao medju pjevači 5 for.

Doposlaše godišnje prinose: Povjerenik Brozović Albert u Vrbniku od sliedećih: Brozović A. 1 for. 10 novč., Matanić Petar, Vivoljić Ivan, Bozanić Ivan, Dminić Ivan, Volarić Ivan, Parčić Anton i Fugošić Josip svaki po 50 novč., Sparožić Josip 40 novč., Brusić Mate Resika, Kate udova Polonijo, Matanić Mate, Marija udova Bolonić, Justić Mate, Volarić Mate, Volarić Dinko i Gršković Ant. svaki po 30 novč. — Butković N. Kastav izručio prinose: Španjol Ivan Gostinjac, Butković Ivan i Brušić Ant. Vrbnik, Ivanić Rudolf Kastav od svakog po 30 novč. — D.r Trinajstić D. Krk doposlao članarinu: Orlić Martin, Mrakovčić Niko i Juranić Mate svi iz Punta po 50 novč. —

Iz Vrha mjestne obćine Buzet, piše nam pijatelj sliedeće redke: „Malo kada Vam što javljamo, gospodine urednice, u dični Vaš list „Našu Slogu" iz naše obćine — tá Bogu hvala nije ni treba, jer mi smo svi složni kao jedan u svakoj stvari, osim šačice dotepenih šurenjaka i Krnjela, kojih mora da bude svagdje po Istri, kao ljulja u pšenici. — Da prikažemo zasukanost tih slavnih baštinika „djedovske kulture", dosta je, da Vam izpripovjedamo samo taj slučaj. Od davna srnšila se na Vrhu crkva sv. Antuna i bivši obć. zastupnici izabrani od talijanske

Broj 9. U Trstu 1. marča 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana soj pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbo na upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (asegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na osam arku.

Dopisi se nevraćaju ako se ne otiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, 1 ½ za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Istarski sabor.

V. zasjedanje.

XI. sjednica 14. febrara 1894.

(Konac).

Zast. Mandić pročita interpelaciju na zemaljski odbor u poslu kolobrare kod mjesta Tinjana. (Svršiv reče: eto sada je išlo gladko! jer je hotio staviti ovu interpelaciju već u sjednici od 1. t. mj., al mu predsjednik ne dozvoli čitati ju; tu interpelaciju donieli smo u broju 6.)

Predsjednik izjavi kano i gori.

Zast. Fragiacomo pita zemaljski odbor, što je sa saborskim zaključkom od g. 1892., kojim se je tražilo jeftina novca u poljodjelske svrhe od zemalj. poljodjelskoga vieća i odlučnije djelovanje kotarskih zadruga.

Predsjednik mu odgovara, kao predsjednik rečenoga vieća, da se je učinilo razne korake, ali do uspjeha da se nije došlo.

Interpelant zahvaljuje na odgovoru i preporuča poljodjelskomu vieću, da se odlučno zauzme za to pitanje.

Prelazi se na dnevni red.

Zast Costantini čita — kano izvještitelj školskoga odbora — konačno predlogo k svomu izvješću (nastavak od zadnje sjednice) da se sabor obrati na c. kr. ministarstvo neka uvaži sve pritužbe proti školskim oblastim, napose proti nadzornikom i učiteljem, i da se pretvori privatnu žensku školu u Voloskom u javnu žensku školu sa talijanskim naukovnim jezikom.

Prisjednik Gambini podnaša izpravak k prvom dielu predloga, spominje često glasovito izvješće i političke agitacije raznih nadzornika i učitelja, te izrazuje želju, da se tomu na put stane, neka se o svemu obavjesti zem. školsko vieće.

Zast. Babuder uzimlje u obranu zem. školsko vieće, koje da čini svoju dužnost; za sve slučajeve da ono vieće nedoznaje; spominje slučaj sa učiteljem u Premanturi, koji da je zbilja podpisao proglas i proti kojemu se je postupalo disciplinarno.

Zast. Laginja reče najprije hrvatski a zatim talijanski, da rečeni učitelj nije se mješao u političke spletke, već da je samo podpisao jedan proglas na izbornike občine Pule, kojim se ih je pozivalo, da nesudjeluju kod izbora. Navadja ravnatelja državne gimnazije u Puli g. Svidu, koji je otvoreno sudjelovao u rečenih izborih, ali mu se ipak ništa dogodilo nije.

Zast. Babuder odgovara predgovorniku, da mu nije poznat slučaj sa spomenutim ravnateljam. (Glasovi na klupah manjine: G. ravnatelju državne gimnazije dopušteno je sve a našim učiteljem ništa).

Kod glasovanja pao je izpravak prisjednika Gambini-a.

Većina prihvati zatim oba predloga školskoga odbora.

Zast. Spinčić: a što je sa predlogom zast. Mandića?

Predsjednik čini kao da nečuje, te daje rieč zast. Costantini-u, koji čita obširno izvješće o zak. osnovi nekojih promjenah občinskoga izbornoga reda.

Zast. Mandić stavi u glavnoj razpravi sliedeći predlog:

„Visoki sabor neka izvoli zaključiti:

Zakonska osnova, kojom se mienjaju nekoje ustanove občinskoga izbornoga reda od dne 10. julija 1868. br. 13 nalazeća se u razpravi, vraća se ci. zemaljskomu odboru sa pozivom, da prouči sva pomenjkanja toga izbornoga reda, te da podnese u budućem zasjedanju ovomu visokomu saboru novu osnovu o občinskom izbornom redu.

Razlozi:

Občenita je tužba na postojeći izborni red, koji neodgovara duhu vremena niti dnju u sebi dostatno jamstva, da će svuda jednako biti tumačen i provadjan. Predležećom osnovom izpravilo bi se, obzirom na pojedine občine pokrajine, samo §§. 12, 17, 18, 19, 31 i 32, dočim bi se svi ostali paragrafi tumačili i uporavljali kano i do sada, — jer nieu dovoljno jasni — po volji ili samovolji pojedinacah, bilo oblastih cesarskih, bilo pokrajinskih ili občinskih. Tomu zlu dade se doskočiti jedino tim, ako se postojeći občinski izborni red svestrano prouči, temeljito pretrese, te pomladjen i obnovljen ovomu visokomu saboru na razpravu i odobrenje podnese".

Poreč, 14. febrara 1894.

M. Mandić, Vj. Spinčić, dr. M. Laginja, Sl. Jenko, Fr. Flego.

Predsjednik javi za tim, da je podnio zastupnik Mandić obrazložen predlog, da se predje na dnevni red preko netom pročitane osnove. Manjina podupire predlog.

Vladin zastupnik govori kako je postala ova osnova; veli, da je već on bio u odboru, koj je imao zadaću, da prouči i izpravi sadašnji izborni red za občine. Taj red je vrlo nejasan, htjelo bi se temeljitih popravaka; on da će biti tako slobodan, te kazati svoje u podrobnoj debati kod pojedinih paragrafa.

Predsjednik daje na glasovanje predlog zast. Mandića. Za predlog glasuje samo manjina.

Na želju izviestitelja diže predsjednik sjednicu i uriče buduću za sliedeći dan u 10 sati.

* * *

XII. sjednica 15. febrara 1894.

Prisutni: predsjednik vit. Campitelli, 25 zastupnika, vladin zastupnik vit. Elusch egg. (Galerija početkom slabo posjećena, kasnije bolje).

Predsjednik otvara sjednicu u 10½, tajnik d.r Vergottini čita zapisnik sjednice 14. febrara; tu u zapisniku dolaze upiti upravljeni od članova manjine na zemaljski odbor talijanski kako joh je saborski predsjednik pročitao dne 14. febrara a nit se nespominje, da su već 13. febrara bili hrvatski pročitani; dočim veli o upitih hrvatski pročitanih u sjednici 14. febrara, da je predsjednik izjavio, da će providiti, da dodju na ustavnu razpravu. Govoreć zapisnik o predlozih postavljenih po zast. Mandiću kod razpavo o promjeni nekih paragrafa izbornoga reda, veli, da je Mandić uzeo rieč.

Predsjednik priobćuje, da mu je predana molba udove učitelja Buršića i predlog zast. Jenka, kojega čita u talijanskom prevodu, poslie nekoliko dana što mu ga je predlagatelj slovenski izručio.

Taj predlog zast. Jenka glasi:

Visoki deželni zbor!

Z obzirom na obširno obrazloženi in utemeljeni predlog, katerega so stavili v zadevi krajšo železniško zvezo Trsta, odnosno Pulja in Istre sploh z Reko, poslanec Jenko in drugovi v X. seji deželnega zbora dné 4. aprila 1892;

z obzirom na to, da je bil v XII. seji deželnega zbora istrskega dné 5. aprila 1892 enoglasno sprejet predlog posebnega odbora, katori je razpravljal to zadevo;

z obzirom na II. resolucijo, katero je stavil tudi v tej zadevi poslanec Biankini v 250. seji poslanske zbornice državnega zbora dné 9. decembra 1893. (str. 4885 stenogr. zapisnika);

z obzirom na to, da je v istoj 250. seji zbornica poslancov sklenila (str. 11902 stenogr. zapisnika) odstopiti resolucijo poslanca Biankinija, kakor je želel, odboru za železnice;

z obzirom na to, da so z ulogo iz dné 14. decembra 1893. vse 3 občine — Podgrad, Materija in Jelšane — sodnega okraja Podgradskega, katerega bi po dolgosti proseznla nameravana železnica, prosile vis. c. k. ministerstvo trgovine, naj bi v proračun za leto 1894 vsprejelo primerno svoto v svrho, da se še v letu 1894 prične in izvrši prvotno merjenje te železnice;

predlagajo podisani:

Visoki deželni zbor izvoli skleniti:

1.) V deželni proračun za leto 1893, rubr. VI, 5 troškov sprejme se svota 4000 gld. v svrho, da je ta svota na razpolaganje c. k. vladi, da ona še v letu 1894 prične in po mogočnosti izvrši posebno merjenje železnice, ki naj bi vezala postajo Herpelje-Kozina državne železnice Divača-Pulj z južno železnico Št. Peter-Reka pri Šapljanah ali Jurdanih.

2.) Deželnemu odboru naloži se, da ta zbor ov sklep prijavi c. k. ministerstvu trgovine.

V formalnem obziru nasvetuje se, da se ta predlog izroči odboru za železnice v razpravo in poročanje.

Poreč, 15. febrara 1894.

Slavoj Jenko, Matko Mandić, Vjek. Spinčić, D. Seršić, D.r Dukić, Fran Flego D.r M. Laginja.

(U formalnom obziru predložio je predlagatelj, da se predlog izruči željezničkomu odboru). Predsjednik daje o tom glasovati, al većina odklanja to.

Zast. Mandića daje predsjednik čitati interpelaciju na c. k. vladu radi kotarskoga glavara u Pazinu vit. Schwerza. Interpelacija glasi:

1. Jeli visokoj vladi poznat drzovit i nedostojan postupak pazinskoga kotarskoga poglavara Fridricha Schwarza prema službenim i drugim osobam, nad kojimi mu ne pripada nikakva vlast, kao n. pr. njegov postupak dne 1. febrara 1894. prema Antonu Gustinu pok. Antona, dne 2. febrara 1894. prema pazinskim občinskim poljskim čuvarom Matiji Gržutiću i Grgi Vidmaru, dne 3. febrara 1894. prema Antonu Bertoši predsjedniku upravnog vieća za poroznu občinu Pazin, i nebrojeni jur podastrti slučajevi?

2. Kani li visoka c. k. vlada i nadalje držati na čelu kotara onakva čovjeka?

3. Hoće li visoka vlada platiti kotarskomu glavaru pazinskomu, kako zaslužuje njegovo novjerno, na štetu hrvatske narodnosti u Istri podneseno izvješće u pitanju novoga bilježničkoga mjesta u Pazinu, kojega je izvješća neistinitost već unapred dokazana sa uredovno utvrdjenim ogromnim brojem hrvatski govorećeg pučanstva u okolici Pazina i bližnjih kotara.

Poreč, dne 15. febrara 1894.

M. Mandić, Slavoj Jenko, dr. M. Laginja, Fran Flego, Vjek. Spinčić.

Na to ju predsjednik pročita talijanskim jezikom i opaža, da žali neke izraze, da ju je težkim srcem pustio, al je učinio iz liberalnosti, propuštajuć svu odgovornost zast. Mandiću.

Zast. Spinčić: Preuzimljemo ju svi. Promalo je rečeno!

Zast. Mandić: Schwarz zaslužuje kandžiju, debelu kandžiju.

Zast. Laginja: Schwarz goni puk na revoluciju!

Istomu zastupniku Mandiću daje predsjednik čitati interpelaciju radi nadpisa na pruzi istarske željeznice ovako glaseću:

Prieljeni obćenitimi pritužbami hrvatskoga i slovenskoga pučanstva Istre, po kojega zemljištu teče ova pruga državno željeznico iz Trsta i Divače u Pulu i Rovinj, i obzirom na to, da se od strane uprave te željeznice čini velika nepravda tomu pučanstvu, kojomu je državnimi temeljnimi zakoni priznata ravnopravnost u svih strukah javne uprave, iznašaju podpisani ovim putom sliedeće pritužbe toga pučanstva obzirom na upravu rečene željeznice.

Na svih postajah i postajalištah spomenute prugo nalaze se jedino talijanski ili pokvareni napisi, izuzam onih, koje nebijaše moguće pokvariti, kao n. pr. Borăt Draga, Podgorje. Poznato je obćenito, da bijaše odlučeno postaviti na kolodvoru u Trstu-sv. Andrej uz njemački i talijanski, takodjer slovenski nadpis, al se je od toga odustalo usljed bezprimjerne agitacije talijanskih ultraliberalnih listova grada Trsta.

Oglasi, objave i razne druge tiskanice na pojedinih postajah jesu većinom samo njemačke il njemačko-talijanske a riedkokad njemačko-hrvatske il njemačko-slovenske, ali i tada hrvatske il slovenske na zadnjem mjestu i u jeziku, da se Bog smiluj.

Još ima uvjek činovnika na nekojih postajah, koji nepoznaju jezika hrvatskoga il slovenskoga, dakle jezika većine pučanstva one pokrajine, kojom teče rečena pruga.

Vozne karte za brzovlake sastavljene su u njemačkom i talijanskom jeziku a imena postajah na istih jedino u talijanskom jeziku.

Kondukteri prozivlju imena stanicah u talijanskom a časove u njemačkom jeziku.

Vratari, u koliko ih imade, objavljuju odlazak vlakova u njemačkom i talijanskom a riedkokad i u hrvatskom il slovenskom jeziku, i to uviek na zadnjem mjestu.

Da se ta nepravda ukine i da se i nadalje nevriedjaju ustanove drž. tem. zakona, pitaju podpisani:

1. Jeli poznato vis. c. k. vladi to stanje stvari na spomenutoj željožničkoj pruzi?

2. Ako jest, zašto ga nepopravi prama zakonu i pravici?

U Poreču, 14. febrara 1894.

Matko Mandić, Fran Flego, Vjek. Spinčić, Slavoj Jenko, D.r M. Laginja.

Istomu zast. Mandiću daje čitati interpelaciju radi događaja na popelnicu u Sv. Petru u Šumi, gdje bijaše i kotarski poglavar vitez Schwarz. Ta glasi:

Mahnitanja g. viteza Schwarza c. k. kotarskoga poglavara u Pazinu, o kojih bijaše toliko pisanja po novinah i govora u zemaljskih saborih Kranjske i Istre, te u samom carovinskom vieću, dozlogrdila su napokon i našemu priprostomu ali dobromu i poštenomu puku, koji je vičan spoštovanjem suzetati bilo koje vrsti oblasti, al koji neda, da mu itko u njegove vjerske i narodne svetinje bezkažnjeno dira.

Žalostno je po državu a još žalostnije za onaj narod, kojemu su na čelu predstojnici c. kr. oblastih, koji gazo državito njegove vjerske i narodne svetinje. Takovim junakom pokazao se opetovno g. vitez Schwarz c. kr. kot. poglavar u Pazinu. Mimoilazeć sve njegove dosadašnje opačine, počinjeno na štetu hrvatskoga puka a na pogrdu njegovo sv. vjere u svojem kotaru, iznašaju ovim podpisani na javnost njegovo najnovije junačtvo, koje njim je od očevidnca popisano kako sliedi:

„Na dietu sriedu t. j. dne 7. tok, mjesecu dogodio se žalostan i bogumrzki čin u našem sv. Petru u šumi, obć. Tinjanskoj, koj je nas podpisane i sav Svetopetarski puk silno uznemirio i duboko uvriedio u našem vjerskom ćudenju.

Dočim smo mi podpisani sa mnogobrojnimi članovi ove župe pošli rečenoga dana u božji hram, da po crkvenom obredu primimo blagoslovljeni pepeo, te da dostojno započnemo ovo sv. korizmeno vrieme, došla nas je ovamo uznemirivati i mutiti glasba iz Pazina, za kojom je nadošlo, što kočijami što vlakom, više gospodo i njihovih sliedbenika iz istog mjesta. Glasba započela je udarati najprije na kolodvoru a odatle je nastavila u krčmi F. Giorgis-a prošav mimo same crkve.

U krčmi se pjevalo, plesalo, igralo „alla mora" i urlikalo, a sve to uz pratnju rečene glasbe; jelo se dapače obilno mesa na još većm sablasan svega našega

puka. Ali kao da to nebijaše dosta, htjelo se pogediti isti hram božji i našega pastira osobitim načinom. U 3½ sata udarala je naime spomenuta glasba dva komada na otvorenom i to pred samom crkvom. Nu sablazan naša postigne vrhunac kad opazismo medju razkalašenom i razuzdanom gospodom isto c. k. činovnike, dapače i samoga c. kr. kot. kapetana g. viteza Schwarza.

Podpisani neznajući više komu se uteći il potužiti, utiču se k Vama veleštovana gospodo zastupnici, da dignete Vašu besjedu na obranu naših svetinja i na umirenje naše.

Sv. Petar u šumi, dne 10 febrara 1894.

(Sliede podpisi)

Na temelju svega toga stavljaju podpisani sliedeći upit:

Hoće li se visoka vlada napokon odlučiti na to, da dovre promotri je li duševno stanje viteza Schwarza c. kr. kot. poglavara u Pazinu takovo, da mu i nadalje može biti povjerena uprava bilo kojega kotara ove pokrajine?

Poreč, 15 febrara 1894.

Matko Mandić, Vjek. Spinčić. Fran Flego, Slavoj Jenko, D.r M. Laginja.

Predsjednik kaže, da ima u ovoj interpelaciji izraza ne doista interpelatovih, nego nekih župljana, koji su se pritužili; da se čudi Mandiću, da jih je navadjao, i da misli neučiti te interpelacije u talijanskom prevodu. Glasovi na klupah većine: leggere, leggere! Glasovi na klupah manjine: čitati, čitati! Nek se vidi kakve kotarske poglavare ima austrijska vlada! Mandić: ja bih dao takvoga poglavara u ludnicu!

Predsjednik pročita na to interpelaciju u talijanskom prevodu; kod navoda o jedenju mesa na pepelnicu smjeh na klupah većine i na galeriji Dr. Laginja: Non ridere perche avete un vescovo cattolico da parte vostra (Nesmijte se, jer imate jednoga kat. biskupa na Vašoj strani); na svrsi veli predsjednik, da je tu interpelaciju propustio jedino s liberalnosti, al da bi ju bio morao odbiti radi izraza u njoj rabljenih. Zast. Spinčić: kakve činjenice, takvi izrazi!

Predsjednik opaža na to, da su mu zastupnici Spinčić i Jenko izručili interpelaciju dugu, dugu, cielu razpravu, cielu povjest od godine 1861. On nemože pročiti prava interpelacije, dat će čitati i ovu, al opaža, da se nebi imalo gubiti toliko vremena nit zlorabiti prava interpelacije. Na to pošilje odnosnu interpelaciju o jeziku u istarskom saboru na čitanje. Veći dio većine zapušta u to demousitrativno i mrmljuć dvoranu. Tako i Talijančići sa „bandafirerom“ na čelu galerije uz poklicaj: fora, fora! Sa interpelant Jenko čitá 34 minuta ovu interpelaciju. (Tiekati ćemo ju naknadno.) Za čitanja pomnoži se broj prisutnih Hrvata na galeriji prilično sa Hrvati iz okolice. Pod konac čitanja vraćaju se članovi većine u saborsku i Talijančići na galeriju. Članovi manjine uzkliknuli su na svrsi „živio“, dočim se je na galeriji čuo zvižduk. Predsjednik opaziv, da je u interpelaciji povjest jezika u saboru, pročita u talijanskom prevodu samo petit, i predaje ju vladinom povjereniku.

Daje pak riječ Dr. Laginji. Ovaj najprije hrvatski pak talijanski pita saborskoga predsjednika, odnosno i predsjednika političko-ekonomičkoga odbora, što je sa notom ministra pravosudja, kojom pita sabor za mnienje glede prenosa okružnoga sudišta iz Rovinja u Pulu? Saborski predsjednik odgovara, da je stvar izručena političko-ekonomičkom odboru; a predsjednik ovoga Dr. Stanich kaže, da odbor stvar proučuje, i da će doći na dnevni red kad bude proučena.

Iza toga prelazi se na dnevni red i to na podrobnu razpravu o promjeni nekih paragrafa izbornoga reda, kod koje je izviestitelj zast. Dr. Costantini. Skoro kod svih paragrafa, 12., 18., 19., 32. govori vladin povjerenik, podučaje gospodu od većine imenito odnosnoga saborskoga odbora, koji reć bi nisu si nit toliko truda dali, da bi bili sve paragrafe izbornoga reda pročitali i meinali u skladu predlagane promjene sa obstojećimi paragrafi, u koje nisu dirali. Vladin povjerenik stavlja jih u nepriliku; moraju se dogovarati medju sobom, pače jednom žele, da se pretrga sjednica, da se uzmognu sporazumiti. Gospoda su se tako daleko zaboravila i tako zabrazdila, da je vladin povjerenik prisiljen braniti proti njim občinsku autonomiju iz čuvstva slobode i neodvisnosti. Zast. Dr. Bartoli se je jednom tako daleko zaboravio, da je govorio o predlogu vladina povjerenika, prem se zna, da on u saboru nemа ništa predlagati. Najškakljivije išlo je kod § 19., kod kojega je zastupnik Dr. Amoroso rekao, da će, ako ostane kakav je „pokvariti jaja u gujezdu“, onemogućiti potvrdu zakonske osnove; svakako pak, da će on proti njemu glasovati. Gospoda od odbora nisu htjeli nit njemu, kao nit vladinom povjereniku popustiti, jer bi reći, da je u tom § glavno za što je zastup. Dr. Costantini predložio zakonsku osnovu. Članovi saborsko manjine postavili su svoj utemeljen predlog kod glavne razprave, da se naime cieli izborni red pregleda, prouči i popravi, a ne, da se popravlja na krpice kako već zahtjevaju hipne njihove želje obzirom na pojedine slučajeve i na pojedine občine. Ovu zakonsku osnovu uzeli su tako, kao da je predložena samo radi občine pazinske, pak su tim raztumačeni predlozi, što jih je postavio u njihovo ime zast. Mandić. Ti predlozi postavljeni kod čl. II. i naslova k zakonskoj osnovi glase:

„Ovaj zakon stupa u kriepost danovom proglašenja, a traje dok budu na kormilu Hrvati u občini Pazin.“

„Valjan za občinu Pazin u margrofoviji Istri“.

Kad jih pročita, kliču mu drugovi: Živio! Tako valja, kad čine zakonsko osnove po svojih požudah na komade! Vladin povjerenik, i neki drugi, čim saznadu što je, smiju se. Predsjednik dobivši predloge po posluživcu, obraća odnosno papiriće, i pogledava na klupo manjine, hoće li mu koji što reći; a ovo mu se dovikuje „predlog“, a on, srdeć se, što se glasovanje pretrgava, dajo na glasovanje predloge saborskoga odbora, neobazirujuć se ni malo na predloge zast. Mandića.

Predsjednik priobćuje zatim, da je zast. dr. Martinolich izručio mu predlog glede trgovačke mornarice, i veli, da ga dajo razdieliti, pošto je već hektografovan.

Zast. Spinčić: Naših predloga ne dajo se hektografirati! (Kasnije je dr. Martinolich privatno rekao, da je on sam dao hektografirati svoj predlog).

Zast. dr. Rizzi izviešćuje *o zakonskoj osnovi, kojom se predlaže, da se zakon od 24. maja 1893. o pošumljenju Krasa proteguc takodjer na kvarnerske otoke.* Kod glavne razprave postavlja zast. Seršić sliedeći predlog:

„Obzirom na to, što se je saborska manjina protivila odlučno, da se prihvati zakonska osneva — sada zakon — od 24. maja 1893. br. 34, pošto ustanove toga zakona i koristi, koje od njega potiču, ne stoje u nikakovom razmjeru sa žrtvami, koje ima pučanstvo doprinašati;

obzirom na to, što je veći dio občina, koje podpadaju u područje ovoga zakona, molilo, da se zakonska osnova nepodnese na Previšnju sankciju;

obzirom na to, što provedba ovoga zakona nailazi na velike poteškoće i još dan danas proveden nije, to podpisani stavljalju predlog:

Visoki sabor neka izvoli zaključiti:

Prelazi se na dnevni red preko zakonske osnove, kojom se djelatnost pokrajinskoga zakona od dne 24. maja 1893. broj 34 ima protegnuti takodjer na krae kvarnerskih otoka.

Poreč, 15. febrara 1894.

D. Seršić, Sl. Jenko, M. Mandić, Fran Flego, dr. A. Dukić, Vjek. Spinčić.

Pročitav ga, pošalje ga predsjedniku. Ovaj obraća odnosni papirić u rukuh i pogledava na predlagatelja kao da ga pita, što je? — Seršić: Predlog! Predsjednik srdito: Bar Vi bi mogli i morali služiti se talijanskim jezikom. — Zast. Seršić: Služim se svojim hrvatskim jezikom i imam pravo na to! — Predsjednik još srditije nego prije: Vi znate bolje talijanski, nego hrvatski! — Zast. Seršić: To Vi ne možete suditi! — Zast. Stanich: Znate, znate bolje talijanski! — Zast. Seršić: Bar Vi bi morali šutiti! — Zast. Mandić: Znade i Stanich hrvatski kad mu treba.

Predsjednik više, da zabranjuje govoriti, ako se ne pita riečî; na galeriji se mrmlje i psiče. U to se prima zakonska osnova po većini i u trećem čitanju.

Zast. Stanich izviešćuje o *vladinoj zakonskoj osnovi glede lova i glede poljskih stražara*, i predlaže, da se ista izruči zemaljskomu odboru na proučavanje, i za to, da pita občine za mnienje.

Vladinu povjereniku nije drag taj predlog. Vlada je pitala za mnienje *privatna družtva* (i nikoga drugoga P!) Mnienje občina biti će različito, pak se tek neće znati što učiniti. I načelno formalno je ovo zlo, jer će se tako moći činiti i sa predlozi zemaljskoga odbora, i saborskih članova. Pa ako i ima kakva prigovora zakonskoj osnovi o lovu, ne ima ga onoj o stražarih.

Izviestitelj dr. Stanich odgovara, da i on misli, da ima u osnovi dobrih ustanova, ali da je ipak dobro, da se sasluša občine kao kompetentne u predmetu. (Služemo se posvo s njim u toj stvari. Ako je vlada saslušala privatna družtva, imala bi bila svakako saslušati i občine. Ona imadu druge probitke, ove opet druge. Op. urod.)

Predlog izviestitelj ev prima i većina i manjina osim zastupnika Babudera iz prve i zast. dra. Dukića iz druge.

Predsjednik zaključi sjednicu i uriče sliedeću za drugi dan. Obzirom na dnevni red nisu sporazumni dr. Amoroso i dr. Gambini. Prvi bi hotio prije željeznicu, pak proračun, drugi obratno. Glasuje se. Predsjednik izjavlja, da je većina za prvoga; razni dvoje o tom.

* * *

XIII. sjednica dne 16. febrara 1894. danju.

Prisutni: Predsjednik vit. Campitelli, 24 zastupnika, zastupnik ces. kr. vlade vit. Elnschegg. (Galerija dobro posjećena). Otvoriv predsjednik sjednicu o 10½ čita tajnik dr. Bartoli zapisnik predjašnje sjednice. Iz njega je vriedno spomenuti, da se u njem veli, da su uzeli rieč zastupnici Mandić i Seršić ondje, gdje bi se moralo reći, da su postavili predloge kako u istinu jesu. Vladin povjerenik hoće, da se uvrsti u zapisnik, da je on govorio proti predlogu odbora kod razprave zakonske osnove o lovu i poljskih stražarih.

Isti vladin povjerenik odgovara na interpelaciju zast. Mandića i drugova radi izbora pazinskoga cestnoga odbora. U odgovoru veli se, da se je izgubila evidentna listina o izboru, da se s toga nije znalo, kad je rok iztekao. Sad se ju našlo i izbor je razpisan za 27. febrara. (Glasovi manjine: Pravo je! Nek se zakon vrši.)

Predsjednik spominje, da mu je zast. Flego s drugovi izručio interpelaciju na c. kr. vladu radi toga, što upravna vieća dragućsko i sovinjačko neće da plate svojih prinosa mjestnoj občini buzetskoj. U toj stvari da se je c. kr. vlada već u prvašnjih zasjedanjih izrazila, da nemože učiniti ništa, te da on nedaje odnosne interpelacije u razpravu. (Glasovi manjine: Oho! Nečuveno! Nešto nova! Novi pravilnik! — Vladin povjerenik uzimlje interpelaciju kod predsjednika). Ova glasi:

Zastupnik dr. Dukić sa drugovi podnesao je na vis. c. kr. vladu u VI. sjednici tog visokog sabora dne 30. marča 1892 interpelaciju sa sliedećimi upiti:

1. Je li joj poznata odluka istarskog zemaljskog odbora, izdana mjestnoj občini u Buzetu odpisom od 16. maja 1891. br. 2871?
2. Je li voljna visoka vlada sudjelovati, da se utjeraju upravnim putem zaostatci poreznih občina Dragić, Grimalda i Sovinjak za skupne troškove, što ih duguju mjestnoj občini u Buzetu?
3. Je li voljna visoka vlada u buduće sudjelovati, da se prinos navedenih upravnih vieća za skupne troškove na dobu uruči mjestnoj občini?

Obzirom na to, što se je mjestna občina buzetska morala zadužiti i glavnice občinske rabiti, da može namirivati svakidanje potrebe, jedino s razloga, što nisu občinska vieća u Draguću i Sovinjaku već sedam godina niti novčića platila za skupne troškove mjestnoj občini Buzet, i što joj duguju koncem godine 1893. preko 4500 for.;

obzirom na to, što će takova nemarnost obć. vieća u Draguću i Sovinjaku biti i njim samim škodna, jer će morati prije ili kasnije ipak platiti svoju tangentu za skupne troškove mjestnoj občini Buzet;

obzirom na to, što se zemaljski odbor nije zanzeo, da oba rečena upravna vieća učine svoju dužnost prema mjestnoj občini buzetskoj, te što s toga mora ova posliednja plaćati porezni namet od 8% za izplatiti bivšega tobožnjega občinskoga liečnika, a nebi trebala — ako bi i dužna bila — kad bi njoj one dvie upravne občine platile što duguju, i mogla bi se pobrinuti i za druge potrebite stvari;

obzirom na to, što su oba upravna vieća u rukuh talijanskih, a mjestna občina u rukuh hrvatskih pristaša,

i konačno obzirom na to, da je početkom spomenuta interpelacija postavljena već skoro prije dvie godine, podpisani postavljaju na vis. c. kr. vladu sliedeći upit:

1. Je li voljna visoka c. kr. vlada jednom na tu interpelaciju odgovoriti? i ako ne,
2. navesti razloge, zašto ne?

Poreč, dne 16. febrara 1894.

Fr. Flego, Vjek. Spinčić, dr. Laginja, Slavoj Jenko, Matko Mandić, dr. Dukić, Dinko Seršić.

Prelazi se na dnevni red. Na njem je izvještaj o željeznici Trst-Poreč-Kanfanar. Kao izviestitelj čita tiskan izvještaj dr. Venier. Tu se najprije pripovjeda povjest te željeznice od g. 1889., pak kaže, kako se ima do nje doći. Pokrajina sama ima dobiti koncesiju. C. kr. vlada preuzima jamstvo financijalne službe u svoti od 4 mil. forinti, koje će biti predstavljene u privatnih obveznicah. Svotu od 700.000 forinti valja da uzme na se pokrajina i občine sa utemeljiteljnimi akcijami. Pokrajina jamči i za občine. Nastojati će se, da c. kr. vlada snizi svotu od 700.000. Ako se te svote nebude moglo inače pribaviti, uzet će ju pokrajina na posudu i izplaćivati amortizacijom u 50 do 75 godina. Bude li amortizacija trajala 50 godina, plaćat će se za nju na godinu 36.000 forinti, i to polovicu (18.000 for.) pokrajina, polovicu (18.000) občine. Za cielu pokrajinu treba namet u tu svrhu od 3 po sto na izravne poreze. Povrh toga imaju interesovane občine plaćati drugi namet, i to jedne nešto veći, druge manji. Veći namet plaćat će občine: Motovun, Oprtlje, Vižinada, Buje, Grižnjan, Brtonigla. Manji pako občine: Umag, Cittanova, Kopar, Milje, Dolina, Dekani, Pomjan, Piran, Izula, Poreč i Vrsar. Dalje u izvještaju su razne preporuke na c. kr. vladu.

Kod razprave oglasuje se više zastupnika za rieč. Najprije zast. Tomasi, koji posve kratko podupire predloge željezničkoga odbora naglasujuć, da će željeznica sjediniti gradove na moru sa gradovi i mjesti u nutarnjosti, te tako pospješiti njihov skupni napredak, te napokon zahvaljuje svim onim, koji su se za nju zauzeli. (Bravo! na klupah većine, pljeskanje na galeriji).

Zast. Babuder izjavlja se takodjer vruće za željeznicu i kudi kasnije one občine, koje su sramotno odbile svoje sudjelovanje. Veli takodjer, da će željezničke pruge ove i druge, koje će biti kasnije učinjene, pobratimiti pučanstva. (Neki mu pljeskaju).

Zast. dr. Laginja izjavlja najprije hrvatski pak talijanski u ime svoje i u ime svojih drugova, da će glasovati za predloge željezničkoga odbora. Njegov ideal bi doista bio pruga, koja bi išla od Umaga preko srednje Istre do Lupoglava, pak kroz Učku na Rieku; pruga, kojom bi se Istra vezala sa Hrvatskom i Ugarskom, i koja bi bila koristonosna. Nego što nije sada, može još biti. On će sa drugovi glasovati i za ovu u uvjerenju, da željeznice nose uvjek obćenitosti dobra u materijalnom i kulturnom obziru i da će ga i ova našemu puku na ladanju donieti. Ali pridržaje sebi i drugovom ipak pravo, tečajem razprave postaviti pojedinim točkam neke izpravke za pravednije razdieljenje prinosa pojedinih občina i glede načina, kojim će svoj prinos osiegurati pokrajina.

(Kad je hrvatski govorio na galeriji se je kašljalo, povikivalo, posmjehivalo; čim je talijanski progovorio, sve je to prestalo. Kod prelaza na talijansku izjavu reče, da će i talijanski isto reći, da ga razumiju i oni drugovi većine, koji nerazumiju hrvatski. Na to uzklikne dr. Bartoli: tutti (svi), a dr. Laginja mu odvrati: na to kažem samo jedno, a to, da je jedan član većine ovlašten izdavati službene spise u hrvatskom jeziku i da jih izdaje. Spinčić pako uzklikne: Razni služe si svakdanji kruh pomoću hrvatskoga jezika. Kad se je dr. Laginja u ime svoje i drugova izjavio za željeznicu, povladjivala je većina).

Dr. Bubba pozdravlja radostju snovanu željeznicu. Neka još jače sjedini gradove i mjesta od Sandrije do Učke i od Milja do Plomina, te neka zavlada red i mir, koji svi toli želimo. — Pljeskaju i njemu na klupah većine i na galeriji.

Dr. Martinolich izjavlja imenito u ime svoje i druga si Stanicha (obojica Otočani) da će i oni glasovati za tu željeznicu, prem se nimalo neliče njihovih izbornih kotara. Čine to, da pokažu i ovom prilikom, kako su istih čuvstva sa ostalimi stanovnici pokrajine. (A dr. Bubba je njih zajedno sa svimi otoci i sa cielom iztočnom Istrom iz pekrajine izključio iz iste. Ur.) Većina i galerija povladjuje i njemu.

Dalje u prilogu.

na predlog g. V. C. for. 4. — Sakupljeno u veselom hrvatsko-slovenskom društvu na Matuljah kod g. Samta for. 1·44 i to na predlog g. Konst. Poščića. —

† **Ivan Perčić.** Iz Voloskog piše nam prijatelj 26. t. m. Žalostnu Vam imam danas javiti viest. U nedjelju u večer usnuo je u Gospodinu vrli mladić Ivan Perčić, slušatelj prava na Gradačkoj univerzi. Bolovao je samo kratko doba, te se svi nadasmo, da će krutoj bolesti odoljeti, ali se u nadi našoj prevarismo. Pokojnik učio je pučku školu ovdje, bijaše zatim jednu godinu u kastavskoj pripravnici pa predje na riečku gimnaziju, gdje je sve razrede pa i maturu svršio odličnim uspjehom. Svršiv gimnaziju jedina mu želja bijaše posvetiti se medicini. Zadobi priličnu godišnju podporu — ali ne od porečkog zemaljskog odbora — tako da je bio za vrieme svojih nauka obskrbljen.

Čim dodje na sveučilište prione svim žarom uz medicinsku nauku. Na doskora uvidi, znajući, da ima u sebi klicu bolesti, da bi mu napor te nauke štetan bio za zdravlje, te predje, posavjetovav se sa medicinskimi profesori početkom tekuće akademičke godine na pravni fakultet. Povrati se prošle godine u novembru kući u nadi, da će mu brižna njega dobre majke popraviti poremećeno zdravlje. — Ali jao! Začne poboljevati i liegati, te ga napokon shrva u 22. tek. godini neusmiljena smrt. S njim gubimo vrlog i nade punog mladića, čestitog Hrvata, koji bi jednom bio na čast rodnom mjestu, na korist mile nam Istre i sveukupne nam domovine Hrvatske. U njemu gubi biedna majka vrstnog sina, koji bi joj doskora bio podpora i jedina utjeha u starim godinama. Nado, nado, ala si varava! Ivane vrli, lahka ti budi rodna zemljica, koju si svim mladenačkim žarom ljubio.

Imenovanja. Predsjednikom okružnoga suda u Rovinju imenovan je savjetnik dr. Tušar. — Kotarski pristav u Pazinu dr. Antun Barzelatti ide za pristava u Rovinj. Kot. pristav u Puli Josip Platzer polazi u istom svojstvu u Sežanu, dr. H. Tuma, pristav u Tolminu, polazi k okr. sudu u Gorici, pristav u Pazinu Božo Milinović polazi u istom svojstvu u Kopar. Za pristave imenovani su pristušnici: Rikard Pistotnig i dr. Ciril Artur Giacomelli za Pazin, dr. Ant. Signori za Pulu, dr. Hugo Pangrazzi za Tolmin i Geminijan Parisini za obseg prizivnoga suda.

Iz Pazina na jednom odlaze dva kotarska pristava. Reć bi, da svatko nastoji, kako bi iz Pazina otišao!

Iz Beča dobivamo iz *carevinskoga vieća* ove redke: Prva sjednica bila je 22. febvara. Zastupnika bilo je u njoj prilično mnogo, ministri svi. Predsjedao je predsjednik Chlumecký, koji pak nije još nit sad posve ozdravio. (U drugoj sjednici već nepredsjeda, zapriečen bolestju). Pozdravljalo se je na sve strane, malo marilo za ono, što se zbiva, pače dvorana se je neko doba bila silno izpraznila. U razdobju, što nije zasjedalo carevinsko vieće poduzelo se je razne uredbe i preuredbe za siučajeve, da bi se štogod htjelo poduzeti ili poduzelo od strane anarhista.

Vlada je podastrla razne predloge, medju ostalimi takodjer naknadni predlog za pokriće troškova *za podporu trgovačke mornarice* usljed zakona 27. decembra 1893. Razni zastupnici podnieli su interpelacije. Medju njimi je i ona dra. *Gregorca*, kojom pita ministra bogoštovja i nastave, da li je voljan izpitati stanje na *celjskoj gimnaziji*, i to ne nit po odnosnom zemaljskom nadzorniku, nit po tamošnjem ravnatelju; da li je voljan narediti, da se na istoj gimnaziji već početkom buduće školske godine ustroje paralele — pošto ima na gimnaziji dvie tretjine slovenskih djaka; te da li će prema tomu promjeniti ravnatelja i mnoge profesore.

Na dnevnom redu su samo molbe riešene po peticionalnom odboru. Izvjestitelji redali su se jedan za drugim u velikom broju. Izvještao je i zast. *Spinčić* o molbi *Dinka Krivičića* iz Zbicine kod Lubenica na otoku Cresu za državnu podporu s razloga, što je u bitci kod Solferina 1859. bio ranjen, te je s tih rana sada nesposoban za radnju. Molbu so je izručilo c. kr. vladi, preporukom, da ju blagohotno usliši.

U današnjoj (26. febrara) sjednici odgovarahu ministri domobranstva, pravosudja i nutarnjih posala na razne interpelacije. Minister pravosudja odgovara i na jednu zast. dra. *Gregorca*, u kojoj se pritužio *radi psovanja na Slovence od strane sudbenih činovnika* u južnoj Štajerskoj. Minister kaže, da je dao iznešene pritužbe strogo izpitati; da izvidi nekažu, da bijaše baš onako, kako je interpelant rekao, al da je dao stroge naredbe, da se sa strankami kod sudova ljudski postupa, i da će strogo postupati proti onim, koji to nebi činili, osobito pak proti onim, koji bi koju narodnost vriedjali. — Ministar nutarnjih posala odgovorio je i na interpelaciju *Perićevu* radi zabrane neke proslave u Makarskoj. Ministarstvo je diglo prepovjed. Što Vam ovo pišem razpravlja se o izborih nekih zastupnika iz gornjih pokrajina monarhije.

Oslieplo narodni zastupnik. U br. 15. „Narodnoga Lista" čitamo sliedeću tužnu viest: Težko nam je bilo javiti groznu nesreću, koja je zadesila, evo je blizu godinu dana, odličnog našeg suborca za hrvatske pravice. Kažimira Ljubića. Oklievali smo, u nadi da će mu se očinji vid povratiti, te da možemo nežalostiti njegove mnogobrojne prijatelje i štovatelje. Ali pošto su već sasvim slabe i naše nade, a on je bio i odpušten od službe tajničtva pri zemaljskom odboru, gdje je s naporom truda izgubio oči, red nam je žalostnu viest priobćiti. Bolnim srdcem moramo dakle javiti, da je Kažimir Ljubić, još kriepak i voljan radnje sasvim oslepio. U sjednici dne 17. t. m. dalmatinskog sabora radilo se je o tomu, da mu se barem osjeguraju sredstva življenja, pošto je on bez ikakva imanja. Većina molbeničkog odbora predlagala je, da mu se doznači mirovina od 900 godišnjih florina, a manjina od 800. Zastupnik Biankini predlagao mu je florina 1000, pošto bi jedva tom svotom mogao čedno živiti. Ali proti svakom dosadašnjem običaju i očekivanju, sabor nije primio predlog većine svog molbeničkog odbora, odbio je predlog Biankiniev, i primio je predlog manjine zagovaran po dru. Ivčeviću. Ovo postupanje saborske većine prama unesrećenom drugu, izazvalo je veliko ogorčenje izmedju zastupnika hrvatskog kluba i rodoljubnog občinstva. Zastupnik Perić poslie glasovanja je uzklinuo: Podla osveta! A sa triemova pala je tri puta rieč: Sramota! I ako neki glasoviti Francez kaže, da je nezahvalnost u politici prva kriepost, mi nismo ipak mogli vjerovati, da se čovjeka stara i unesrećena, čovjeka umna i zaslužna, koji je od mladih svojih dana posvetio narodu sve svoje sile, smiede ovako nezahvalno zapustiti. Ali nas tješi, da hrvatski narod nije sabor dalmatinski, i da će narod i ovom prigodom znat učiniti svoju. Mi smo jur primili sliedeće pismo iz Zadra, a stalni smo da nije zaduje, te ga ovdje ponosno i zahvalno priobćujemo:

„Mili otče i neumorni otačbeniče!

Tebi, koji si se borio, radio, trpio i pregarao za hrvatsku stvar mjesto, da Ti subornici ovjenčaju čelo zasluženim lovorom, okruniše Ti glavu trnovim viencem nezahvalnosti!

Bio si junak s njima na mezevu, u radu za narod ugasle Ti oči — i ničim nepriznaše požrtvovnost Tvoju.

Jučerašnja je njihova odluka žig sramote njima pred svietom, a tebi nekolike nas mladih Hrvata zgadjenike tog postupka šalje ovaj mali darak od 100 kruna na brzu ruku sakupljen, kao prvi prinos, eda Ti pokaže, starče, da ima još u svietu srdca i ljudi, što znadu cieniti unesrećene pobornike.

Nekloni duhom, otari suze sa sliepih očiju, a Ti narode *pamti i sudi!*

Bog i Hrvati!

Zadar, 18. veljače 1894.

(*Sliede podpisi*).

Položio zastupnički mandat. U zadnjem broju poreckoga listića čitamo, da je položio mandat zastupnika na istarskom saboru g. dr. Fr. Costantini, odvjetnik u Pazinu. Gosp. Costatini bijaše izabran od biraća velikoga posjeda. Rečeni listić nenavadja nikakva razloga s kojeg je gosp. Costantini položio mandat. Jedan trščanski list piše, da su ga na taj korak sklonuli najnoviji odnošaji u istarskom saboru. U ostalom očekujemo i pobližih viestih o tom koraku prvaka talijanske stranke u Istri. Težki su morali biti svakako razlozi, kojih je on kao jedan od najuplivnijih i najsposobnijih članova saborske većine taj korak poduzeo. Ako nije to učinkovitije gosp. Costantinia puka šala ili igra sa njegovimi biraći, te ostane li kod toga, da se više neda u istarski sabor birati, to će taj njegov korak imati bez dvojbe važnih posliedica. Gosp. Costantini spadao je medju najstarije članove istarskoga sabora, a u svojoj stranci uživao je neograničeno povjerenje. Premda dobrahno obterećen godinami, bijaše on i u posliednjem zasjedanju najmarljivitji i najaktivniji član saborske većine. On je imao ponajveću i ponajteža posla a zatim prozbori zanosno slovo o Proradoviću. Završivši govor položi na podnožje kipa lovor-vienac, občinstvo uzklikne „Slava" a glazba zasvira: „Liepa naša domovino"! Bio je to veličajan trenutak! Sada izadje g. Bogoljub Krnic, da doklamira proslov, koj je u slavu Proradovićevu spjevao dr. August Harambašić. Deklamatoru se burno povladjivalo. Sjajno je uspjela gjica Fendrikova, koja je prekrasno pjevala Zajčevu „Domovini i ljubi". Slavonsko pjevačko društvo odlikovalo se u zboru „Križari na moru", a g. Kristof lieno je gudio Sarasatov Španjolski ples br. 8." Pjevač g. Lederer pjevao je krasno Zajčov „Plovi, plovi" i Lisinskoge „Udaljenoj", a uz to se iztaknuo kao skladatelj dviju liepih kompozicija, koje su se kod ove svečanosti izvodile i stoke svedbe odobravanje. Zadnju je točku izvodio vrlo točno tamburaški zbor. Poslije koncerta bio je vrlo živahan ples. Čitava proslava vrlo je krasno uspjela.

Klub biciklista tršćanskoga „Sokola" priredjuje u subotu dne 3. t. mj. u velikoj dvorani naše čitaonice šaljivi koncert. Izvadjat će se medju ostalim komična opereta „Pylades bez Oresta" ili „Ifigenija u Škofji Loki", pripravljena za pozorište od gg. Tolminskoga i Borovščakova. I ostali dio programa jest vrlo zanimiv, te će bez dvojbe pritegnuti sve prijatelje mladoga kluba biciklista našeg čilog Sokola. Početak u 8 sati na večer; ulaznica 50 nč.

Prosvjedi. Danomice stižu nam prosvjedi proti napadajem u saboru i parnjičivom govoru zastupnika Gambini-a i družine, na štetu učiteljskog osobija naše pokrajine. Te prosvjede nećemo objelodanjivati, ne samo radi ugleda, nego da nelažimo prosvjedateljo neprilikam, koje bi ih stigle u današnjim težkim okolnostim za učiteljstvo.

Iz istih orpimo neograničenu ogorčenost naših učitelja, neizmjernu štetu, koju trpi nesamo njihov ugled, nego ujedno i didaktičko-pedagogički sustav.

Netočnosti gg. Gambini-a i Costantini-a, njihova kriva izvieša o plaćah, o satih predavanja i danih školo; neupojmljiva protuslovlja vit. Babudera, naperena su ne samo proti osobam, nego i proti načelima, proti istoj školi. Tomu se imade pripisati, a ne učiteljima, loš uspjeh početnih škola. Držeći nizko učitelje, škola propada. Nećoto im pomoći, nemojte u klici zatirati njihov trud.

Dok Gambini iztiče svoje neznanstvo u školskih poslovih, prem je član pokraj. škol. vieća, dok Costantini nevidi pred očima nego političku strast, štetno je to, ali i pojmljivo donekle, ali da vitez Babuder, kao ravnatelj jednog zavoda, c. kr. činovnik, pedagog, didaktik, član školskog pokraj. vieća, i tko zna što još, onako protuslovi i dopušta, bez prigovora, da se tlači mučenički učiteljski stalež, kog bi on, najprvi, sa vladinim povjerenikom, morao braniti, to je grozno, ako nesmatramo, da si tim pripravlja zaslužono stanje mira.

Mjesto da gg. većine okrenu svoje striele proti učiteljem, nek se nauzmu oružjem, da se školski zakoni o pohadjanju vrše, nek budu nepristrani u podjeljivanju mjesta učiteljem, ne obzirom na stranku kojoj pripada natjecatelj, nego na njihovu vrednost, i nek potegnu nazad novi zakon o školskih takseh, koji će opustiti naše škole, tada će se one preporoditi i koristiti narodu.

Medjutoga nek se naši učitelji ustrpe, Bog i narod neće ih zapustiti.

Novi cestovni odbor u Pazinu izabran je dne 27. prošloga mjeseca. Birači su svi načelnici, občinski savjetnici te predsjednici upravnih vieća sudbenoga kotara Pazin. K izboru pristupilo je 20 osoba, koje su imale pravo na 21 glas. — Izabrani su jednoglasno za redovite članove: 1. Antun Bertoša iz Pazina, 2. Ivan Pucić iz Lindara, 3. Ivan Rovis iz Pićna, 4. Šime Defar iz Tinjana, 5. Ivan Ivić iz Gračišća, 6. Mate Peteh-Kovačić iz Žminja i 7. Jakov Buretić iz Boljuna. — Za zamjenike izabrani su takodjer jednoglasno: 1. Josip Velan iz Pazina, 2. Antun Sirović iz Trviža i 3. Mate Banovac-Marče iz sv. Petra. — Izabrani su dakle svi domaći, medju njimi neima nijednoga „forešta". — Ako u roku 8 dana nebudu podnešeni prigovori, odbor moći će se konštituirati.

Iz Hohenwartovega kluba. Zadnjih se dana bio raznesao glas, da kane slovenski zastupnici, koji se još nalaze u klubu grofa Hohenwarta, ostaviti taj klub i pridružiti se onim češkim zastupnikom, koji su taj klub ostavili pred zadnjimi bogićnimi blagdani. Mi toj viesti nismo vjerovali, jer poznamo onu gospodu zastupnike odavno i jer znamo, da oni g. grofa ostaviti neće, dokle god ih on bude htio voditi — pa bilo to i za nos. U prvoj

sjednici toga kluba odgovorio je predsjednik na želju zastupnika Pfeifera, neka bi se pospješilo riešenje afere zastupnika i profesora Spinčića, da de to pitanje biti riešeno prije uskrsa.

Popievke za četiri mužka grla uglasbene od g. M. Brajše, imade na razprodaju u Kastvu i g. Kazimir Jelušić, što dajemo do znanja svim prijateljem glasbe u onih stranah i prijateljem naše družbe sv. Cirila i Metoda, kojoj je namienjen čisti dobitak od tih popievaka.

Narodno gospodarstvo.

Definitivno sredstvo proti peronospori i filoxeri za sva vremena. Župnik g. Bogetić učinio je uspješne pokuse sa hrastovom piljevinom u Sriemu i pripisivao to djelovanju tanina valjda dotle, dok mu podpisani još god. 1892. nepriobći, da to nagadjanje nestoji, već da je samo vlaga onaj pokretač, koji pomaže mučeno i fizikalno raztvaranje branivih čestica u tlu tako, da se uslied toga proizvodnja u biljoj na toliko pojača, da joj kao i lozi amerikanki niti trsna uš života oteti nemože.

Vlaga kao odlučni činbenik u tlu povela je i mene još prije gosp. Bogetića na razmatranje sredstava i ja otvoreno ustajem tvrdnjom, što ću i dokazati drugom zgodom strukovno, da nije samo hrastova piljevina nepobitno sredstvo proti ovim bolestima, nego da je svaki bilinski odpadak kao slab toplovod tomu prikladan.

U najizvrstnije djelovanje ubrajam po svom istraživanju crnicu naslagnu, kako to u šumi biva iz odpadaka same vinove loze, zatim ma koje vrsti šumskog drveća dapače i ostalog bilinstva a tada tok primjesu pilotine najnetrajnijih vrsti drva, a na posljedku najdugotrajnijih (brast dakle u najzadnji red dolazi).

Tko dakle stoga hoće slieditи g. Bogetića, neka si uzme zato u prvom redu topolovu, vrbovu ili ljeskovu pilotinu, zatim bukovu, javorovu, a tada jelovu ili smrekovu, a medju zadnje vrsti drva dolaze kestenova ili hrastova. Tomu slično mjesto pilotine list ili odpadak ili crnicu navedenih vrstih drva.

Nepobitno se dokazati može, zašto u pjeskuljava loza trsnoj uši odoljeva, zašto je posljednji franceski uspjeh na lapornatom tlu s pomeću primjese glinenog škriljevca pomiešana krpami, uspješnim se pokazao etc.; ali sve se samo blagotvornoj vlazi pripisivati mora i zato moje pokušalište osnovano u Kutjevu u tom smjeru pokazuje, ma i mlado bilo, definitivna sredstva najprirodnija i najjeftinija.

Smrt europejskim lozama mora i bez filoksere ili peronospore jednom prirodno nastupiti, jer sjeme matice istih tako odlučuje. Mi smo dakle kadri naše vrsti loze u životu produljiti, ali ne spasiti od prirodne smrti te odvratiti peronosporu ili filokseru samo do nastupa prirodne smrti:

1) što boljim obradjivanjem tla us
2) što manje diranjem čokota i što štednijim obrezivanjem, uz
3) što prirodnijim sredstvom privezati vlagu za raztvaranje tla i dodanog mu gnoja a to biva ne samo primjesom i pokrivanjem bilinskimi tvarmi već i time, da usgajamo sklop, koji niti pregust niti preriedak biti nesmije, a tko će shvatiti kao vinogradar smjer navedenih točaka, neka se uputi u obližu prašumu i neka kopira sastavinu tla, pa i ono propise gojitbene, koje su šumari već davno i matomatično istražili kao najdjelotvornije po što veći prirast drva.

Tko dakle umije proizvesti u vinogradu što veći prirast drva, tim je nepobitno naučio i tim veći prirod ploda polučiti, te time produljit lozi život, oslobodiv ju nametnika, ne prirodno za oko pohlepnog vinogradara, već vinogradara, koji kroz više godina zbraja dohodke svog rada i uložne glavnice i to trajno.

Već svojedobno javnosti rekoh, da je pitanje kako pronaći definitivno sredstvo proti peronospori i filokseri strogo šumarsko, a podpisani oružan zato podpunim dokazima u ruci, te spreman to javnim predavanjima potanje protumačiti i učiniti posebne propise za vinogradarstvo, čvrsto je on teoretičkog i praktičnog gledišta uvjeren, da će i svojedobno zadano obećanje za vazda neoborivo dokazati i mi se za unapred s toga niti peronospore bez galice niti filoksere bojati nećemo. — Toliko za sada.

Kutjevo.

M. M. Radošević,
v. šumarnik.

Javna zahvala.

Njegova preuzvišenost gospodin Josip Juraj Strossmajer blagoizvolio je ponovno našemu družtvu doznačiti dar od 100 for.

Mi se u ime naših stićenika njegovoj preuzvišenosti na ovom velikodušnom daru najsmjernije zahvaljujemo.

Hrvatsko pripomoćno društvo
u Beču, 24. febrara 1894.

Predsjednik:	Tajnik:
Dr. K. Kozić,	*Franjo Vahčić*
dvorski i sudbeni odvokat.	c. k. činovnik.

Listnica uredničtva.

Gosp. K. J. u K. Neznamo, gdje bi se mogle prodati za veću cienu, osobito ako su domaće, kojih imade svuda mnogo. Srdačan odzdrav!

Gosp. F. V. u O. Neznamo, što je sa Vašom molbom; preporučite se našim tamošnjim prijateljem, jer mi ovdje u onom poslu ništa ne možemo učiniti.

Gosp. N. Grumov. Nije za tisak. Možda s vremenom nakon temeljitih i zrelijih nauka uspiješ. Da stu nam zdravo!

Gosp. I. F. u K. Nemožemo priobćiti, jer ona osoba posve nepoznata; možda u tamošnjih listovih. Prijatoljski odzdrav!

„Kupi kod kovača nipošto kod kovačića“, kaže stara poslovica.

Ovu mogu punim pravom na moj zavod upraviti, jer jedino tako velika trgovina, kao što je moja, imade razprodajom ogromnih vrstih tvari i drugih predmetih, joftine troškove, koji moraju konačno kupcem koristiti.

Krasne uzorke privatnim naručnikom šaljem badava i franko. Bogate knjige uzoraka, kakvih jošto nobljaše, za krojače nefrankirano.

Tvari za odiela.

Peruvien i dozking za visoko svećenstvo, propisane tvari za odiela za c. kr. činovnike, veterane, vatrogasce, školnje, livreje, sukna za biljard i igrače stolove, pokrivala za kočije, tvari za lovačke kaputе, nepromočene tvari za pranje, plaide za putnike od f. 4-14.

Vriedne cieno, poštene, trajne, čisto vunene sukncne tvari, ne joftine otirałnike, koji su vriedni jedva krojačke plaće, preporuča

Joh. Stikarofsky,
Brno (Austrijski Manšeastor).

Najveće skladište blaga vriedno pol mil. for.

Razpošilja samo pouzetjem!

Dopisuje: njemački, madjarski, češki, poljski, talijanski, francezki i engleski. 24-4

Štrcaljke i sumpornjače za trte
inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebоće za iste 9

dobiva se uvjek u skladišću tvrdke

Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Tretu.

I., Singerstrasse 15, Dunaj. **J. PSERHOFERJA** lekarna „Zum goldenen Reichsapfel“.

Kričistilne krogljice, prej imenovano **univerzalne krogljice**

zaslužijo to ime po vsej pravici, kajti v rosnici je mnogo bolezni, pri katerih so te krogljice pokazale svoj izvrsten učinek

Že več desetletij so te krogljice povsod razširjene in malo družin utegne se najti, v katerih bi pogrešali malo zalogo tega izvrstnega domačega sredstva

Vsi zdravniki so priporočali in priporočajo te krogljice kot domače sredstvo, posebno pa proti boleznim po **slabi prebavi** in **zabasanju.**

Te krogljice stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nofrankovani pošiljatvi **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 80 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč. 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „I. Pserhoferjeve kričistilne krogljice“ in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice lasi podpis **J. Pserhofer v rudečih** pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera*, 1 posodica 40 nč., prosto poštnine 65 nč.
Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.
Amerik. mazilo za trganje, 1 posodica 1 gld. 20 nč.
Prah proti potenju nog, 1 škatljica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.
Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.
Življenska esenca (Praške kapljice) 1 steklenica 22 nč.
Angleški balzam, 1 steklenica 50 nč.
Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 nč., poštnine prosto 60 nč.
Tanokininska pomada *J. Pserhofera*, pospešuje rast las, 1 škatljica 2 gld.
Univerzalni plašter *prof. Steudela*, 1 posodica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.
Univerzalna čistilna sol *A. W. Bullricha*, domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovnih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vseh avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno preskrbljujo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane porto dosti manj kakor po povzetju. 12—6

Badava dobije svaki predplatnik 4 krasne slike u bojama.

Badava! **5000** otisaka

1. broja novoga VII. tečaja najvećeg ilustrovanog lista

DOM i SVIET

dotiskani su u knjižari LAV. HARTMANA (Kugli i Deutsch)

a šalje se svakomu tko dopisnicom zahtjeva

badava i franko.

Ovaj list sadržaje množtvo izabranih i vrlo zanimivih pripovjedaka hrvatskih pisaca, prevoda i mnogo umjetničko izradjenih slika.

Predplata. Za celu godinu for. 6·—.
Za pol godine for. 3·—
Za četvrt godine for 1·50
a šalje se poštanskom naputnicom

Knjižari LAV. HARTMANA
(Kugli i Deutsch)
Ilica 2 — ZAGREB — Ilica 2.

Za pol cene dobije svaki predplatnik „Dom i Svieta“ krasni šaljivi i mnogimi slikami nakićeni list **„Zvekan“,** jer se „Dom i Svietom“ skupa stoji samo 8 for. za celu, 4 for. za pol, 2 for. za četvrt godine.

Prvi broj istoga šaljemo svakomu na zahtjev badava.

Javna zahvala.

Velečastnoj gospodi svećenikom, veleštovanoj gg. občinskim činovnikom, svoj rodbini, prijateljem i znancem iz Voloskoga, Opatije, Rieke, Kastva, Rukavca, Veprinca itd., gg. gimnazijalcem iz Rieke, koji svi pohrliše u tolikom broju na sprovod moga nezaboravnoga sina

Ivana

slušatelja prava na sveučilištu u Gracu, i koji bilo na koji način nastojaše ublažiti težku ranu moga srca, budi ovim izrečena moja najiskrenija i najsrdačnija zahvala.

Napose zahvaljujem se veleuč. dru. Dukiću, koji je pravom očinskom brigom i njegom nastojao kriepiti, blažiti i tješiti moga nezaboravnoga Ivana u dugoj i težkoj bolesti. — I Vama gg. sveučilištni djaci Hrvati iz Graca Bog platio, što se milog mi pokojnika i nakon njegove smrti prijateljski sjetiste. Napose zahvaljujem se prijateljem dragog mog Ivana gg. Juraju Koraci, kandidatu odvjetničtva, Ivanu Pošćiću, pravniku i Viktoru Caru, učitelju, koji se toliko zauzeše, da sprovod bude što sjajniji.

Volosko, 27. febrara 1894.

Razeviljena majka
Marija udova **Perčić.**

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Dr. Gambini govori najdulje, i on dakako u prilog željeznici. Bit će od obćenite koristi za pokrajinu, od veće dakako za one predjele, po kojih bude prolazila, neizuzimajuć nit ladanjskih obćina. Putovat će ljudi u razna mjesta i na izlete, a izvažat će se i uvažat raznih stvari. Po računih inžinira bit će dohodak od željeznice jako povoljan. Slične željeznice obnesle su se drugdje (u Švajcarskoj, Italiji, Njemačkoj, Austro-Ugarskoj) obnesti će se i kod nas. Svakako pako 1 milijun forinti, što će jih pokrajina i obćine platiti u 50 godina za koristonosnu stvar nije mnogo, kad se pomisli, da je pokrajina platila u 40 godina 4 milijuna forinti za nekoristonosnu stvar, za ezoner. Na koncu kliče: neka mas sve veže ljubav do pokrajine i svršuje sa „Istria salve!“ — „Zdravstvuj Istro!“

Izvjestitelj dr. Venier zahvaljuje svim govornikom, što su podupri odborov predlog, i stalan je unapred, da će biti jednoglasno primljen. Dru. Laginji odgovara, da je pokrajina, smjuć prvu željeznicu, morala najprije misliti na spoj gradova i mjesta istarskih sa Trstom, s kojim jih spajaju ista čuvstva. U buduće moć će graditi i onu do Lupoglava.

Iz toga prelazi se na razpravu pojedinih točaka.

Točka 1., kojom se ustanovljuje, da pokrajina odnosno i obćine uzimlju na se 700.000 forinti, prima se jednoglasno. — Predsjednik radostju konstatuje tu jednoglasnost.

Točka 2., kojom se nalaže zemaljskomu odboru, da kod c. kr. vlade uznastoji, da se gradnja čim prije počne i da se, ako je moguće, svota od 700.000 snizi, prima se također jednoglasno.

Kod točke 3. predlaža dr. Laginja, da se neutvrdi, da se čini baš zajam od 700.000 forinti, nego obveže prema državi plaćati godišnje onoliko, koliko bi odgovaralo kamatom te ili niže svote. — Izvjestitelj dr. Venier i zast. dr. Amoroso dolaze k dru. Laginji, da utanače promjenu te točke po predlogu dra. Laginje. Tako promjenjena točka primljena bje jednoglasno.

Kod točke 4., koja govori o prinosu obćina, predlaže dr. Laginja, da budu u višem redu plaćale one porezovne obćine, u kojih je postaja, ili nisu odaljene više od 4. kilometra od postaje, a u nižem svi predjeli mjestnih obćina, kroz koje željeznica prolazi. Tomu predlogu se protivi dr. Gambini i izvjestitelj. Zanj glasuje samo manjina i od većine dr. Lius.

Kod točke 5. predlaže dr. Laginja, da bi se obzirom na § 76. obćinskoga pravilnika imalo pitati glede prinosa sve porezovnike u pojedinih obćinah. Proti tomu govore dr. Amoroso, dr. Rizzi, dr. Gambini, Babuder. Dr. Laginja zagovara ponovno svoj predlog, koji ipak pada.

Kod sliedećih točaka postavljalo se je preporuka i neznatnije predloge za promjenu.

Dr. Gambini predlaže, da se radnici i službenici kod željeznice uzimlju svagdje, gdje je moguće, iz Istre. Prima se jednoglasno.

Dr. Venier predlaže zahvalu namjestniku i ministru trgovine, i da njim se to odmah do znanja stavi. Glasuje samo većina, dočim manjina sjedi. Vladin povjerenik izjavlja, da će taj predlog javiti c. kr. vladi.

Na predlog dra. Gambinia pretrgava se sjednica i uriče nastavak za 6. ura na večer.

* * *

Nastavak **XIII. sjednice**

16. febrara 1894. u večer.

Prisutni oni, koji i danju.

Predsjednik otvara sjednicu u 6. uri i daje rieč vladinomu zastupniku. Ovaj odgovara na interpelacije dra. Costantini i dr. Dukića radi izbora pazinskoga upravnoga vieća i pazinskoga zastupstva. Sa obavljanjem izbora, reče, se je svakako zakasnilo. Krivi su tomu i utoci, što jih je učinilo obćinsko glavarstvo koli na namjestničtvo, toli na ministarstvo nutarnjih posala radi toga, što je c. kr. kotarsko glavarstvo uneslo u listine za izbor upravnoga vieća 65 patentaša. Obzirom na §. 19. izbornoga reda za obćine Istre, u kojem se kaže, da je odluka kotarske političke oblasti odlučna za izbor u tečaju, da je jedna i druga viša oblast morala odbiti utoke obćinskoga poglavarstva, davši pak i ovomu u koječem pravo. Namjestničtvo da će imati pred očima ove izbore, i u slučaju potrebe, do kojega se nada, da neće doći, poslužiti se §. 56. obćinskoga reda.

Zast. Mandić čita interpelaciju na zemaljski odbor *radi imenovanja članova kotarskih školskih vieća, imenito Vith. Grossmanna.* Ista glasi:

Zemaljski odbor imajuć pravo imenovati po tri člana u ces. kr. kotarska školska vieća, imenuje takovimi samo muževe talijanske narodnosti ili bar talijanske stranke, neobazirajuć se nimalo na muževe hrvatske ili slovenske narodnosti, prem je poznato, da ima stanovnika posliednja više, nego li prve.

Podpisane uvjeravaju dapače vjerodostojne osobe, da je za predstojeću šestgodišnju periodu imenovao članom školskoga vieća kotara Voloskoga, koj je skoro izključivo hrvatskim i slovenskim pučanstvom napučen, uz dvojica drugih muževa talijanske stranke, također nadučitelja lovranskoga Vilhelma Grossmanna, pr ti kojemu bilo je toliko opravdanih pritužba sa hrvatske strane, da je isto c. kr. zemaljsko školsko vieće bilo odlučilo premjestiti ga od tamo.

To je takova pristranost i tolik neobzir na hrvatsko-slovensku narodnost, da su podpisani prisiljeni upitati slavni zemaljski odbor:

Čim opravdava tako stranački postupak kod imenovanja članova kotarskih školskih vieća, imenito pako imenovanje sadanjega nadučitelja u Lovranu Vilhelma Grossmanna u kotarsko školsko vieće Volosko?

Poreč, dne 16 febrara 1804.

Matko Mandić, Slavoj Jenko, Vjekoslav Spinčić, dr. Dukić, D. Peršić, Fr. Flego.

Predsjednik ju prima i veli, da će providiti, da dodje na ustavnu razpravu.

Na dnevnom redu je *proračun za godinu 1894.* O njem izvješta dr. Bubba čitajuć izvještaj financijalnoga odbora. Sličan je proračunom drugih godinah. Veća razlika obstoji samo u tom, da će pokrajina dati i molit c. kr. vladu, da dade podpore Izulanom, kojim je filoksera skoro posve uništila loze, da uzmogu saditi amerikansku lozu, i da će providiti amerikanskimi lozami i druge predjele u pokrajini, koji su filokserom zaraženi. Evo konačnih predloga proračuna:

I. Obzirom na nevoljno gospodarstveno stanje obćine Izula radi haranja filoksere, koja je uništila skoro posve tamošnje vinograde, glavni prihod onoga pučanstva, daruje se obćini Izula for. 1000, koje joj se je iz zemaljske zaklade za nakup amerikanske loze posudilo.

II. Da se po mogućnosti pomogne onoj obćini i nadalje, da uzmogne obnoviti svoje vinograde, nalaže se zemalj. odboru:

a) da stvori na prikladnom mjestu razsadnik američke loze;

b) pružiti obćini Izula što više moguće rozaka iz zem. gospodarskog zavoda;

c) da pozove vladu neka i ona pomogne obćini u točkah *a* i *b*.

III. Radi naglog širenja filoksere u pokrajini nalaže se zem. odboru, da pospeši u zem. gosp. zavodu gojitbu američke loze, pa da se odatle uzmogne u velikom broju ista dieliti već cieplјena ili u rozgah.

IV. Uzimlje se na znanje izvješće o djelovanju zem. gospodarskog zavoda u god. 1892—93.

Zast. Mandić, oglasiv već prije predsjednika, da ima obrazložen predlog za prelaz na dnevni red preko proračuna, dobiva rieč, i čita taj predlog, koj ovako glasi:

Visoki sabore!

Razprava proračuna je u svih ustavnih državah eminentno politička razprava, kod koje parlamentarna zastupstva izjavljuju, da li imaju ili ne povjerenje u vladu, kojoj se proračun dozvoljava.

Zemaljska zastupstva pojedinih kraljevina i pokrajina zastupanih u carevinskom vieću u Beču imaju pred sobom zemaljski odbor, koji upravlja autonomnimi zemaljskimi poslovi i njemu se votira proračun, jer on razpolaže zemaljskimi financijami.

U našem slučaju imaju se zastupnici manjine izjaviti, da i imaju povjerenja u sadanji zemaljski odbor, i da li imaju dati svoj glas za proračun.

Prosudjujuć djelovanje i postupanje većine sadanjega zemaljskoga odbora od god. 1889. napred, odkad se u službi nalazi, moramo na svoju žalost izjaviti, da nemožemo nikako imati unj povjerenja, jer se u svojoj djelatnosti nepokazuje organom, koji bi se objektivnom nepristranošću zauzimao za materijalni i duševni napredak svega pučanstva ove zemlje bez obzira na porieklo i narodnost.

Zemaljski se odbor naprotiv u svojoj djelatnosti smatra kao izvršujući organ saborske većine, dakle jedne stranke, dočim zanemaruje životna pitanja pučanstva hrvatskoga i slovenskoga jezika, prem ovo posliednje sačinjava ogromnu većinu pučanstva ove pokrajine.

Već sama vanjština odaje pravu sliku zemaljske uprave, pošto se ova služi isključivo talijanskim jezikom, te skoro kano za milost riešava spise podnešene u hrvatskom ili slovenskom jeziku, jer je na to državnimi temeljnimi zakoni i judikati vrhovnoga c. kr. sudišta prisiljena.

Zemaljski odbor dieleć zemaljske podpore i štipendije pogoduje samo talijanski živalj, a našemu se životu riedkokad dobacuje koja mrvica; u kotarska školska vieća imenuje izključivo ljude talijanskoga jezika ma bilo to i u kotarih, gdje tako rekuć talijanskoga življa neima. Škole sa talijanskim učevnim jezikom ustraja, gdje se samo porodi želja, dočim nemogu Hrvati i Slovenci doći do svojih škola ma sagradili već unapred i školsku zgradu.

Na sličan način vlada se zemaljski istarski odbor i na gospodarstvenom polju, gdje naše pučanstvo nenalazi nikakve podpore sa strane zemaljskoga odbora, dapače posliednje doba sjedokom je, da je zemaljski odbor po ces. kr. državnom sudištu u Beču odsudjen na platež onoga, što je po zakonu morao dati kotarskoj gospodarskoj zadrugi u Krku. Ovom osudom ima zaklada platiti rečenoj zadrugi i dosta znatne parbene troškove. Dakle i ovdje imaju porezovnici radi samovolje zemaljskoga odbora trpiti.

Posljedica ovakvoga stranačkoga postupka jest, da je istarska pokrajina za mnogo zaostala za drugimi pokrajinami, koje su sve štogod koristna učinile, prem se nenalaze u boljih okolnostih od naših.

Našom pokrajinom trče ludjaci susvim slobodni, jer nije ova zemlja još pod konac devetnajstoga stoljeća sagradila bar jednu ludnicu, a niti se skrbi, da se nevoljni ludjaci u ludnici koje druge pokrajine smjeste. Uzalud tražimo kod nas takav zavod, gdje bi se zapuštena i pogibeljna mladež radu naučila, odnosno prisilila; uzalud tražimo takov zemaljski zavod, gdje bi se razni neizlječivi nemoćnici zakloniti mogli, dapače istarska pokrajina neima niti jedne jedine zemaljske bolnice, u koju bi se pripadnici ove zemlje uteći mogli.

U ovakvih žalostnih no istinitih okolnostih nije moguće imati povjerenja u sadanji zemaljski odbor, te podpisani podnaša s toga na zaključak sliedeći

Predlog:

Odklanja se proračun zemaljske istarske zaklade za god. 1894., te se prelazi preko njega na dnevni red.

Poreč, dne 16. febrara 1894.

Matko Mandić.

Predsjednik, primiv odnosni napisani obrazloženi predlog, veli, da je to predlog za prelaz na dnevni red, i da mu je dozvolio izvanredno, da i obrazloženje pročita. Pita, da li se predlog podupire; — članovi manjine ustaju. Pita, da li se predlog prima; — ustaju članovi manjine.

Zatim se prelazi na *podrobnu razpravu*, kod koje su članovi manjine malo ili ništa sudjelovali, pošto su se već u svom obrazloženom predlogu kod glavne razprave obazreli skoro na sve rubrike.

Kod rubr. III. naslov 5. govori zast. Babuder za podpore onim, koji hoće da se usposobe za profesore na talijanskih gimnazijah. Takvih podpora da netreba za njemačku gimnaziju u pokrajini. (Spinčić upadajuć: njemački u Istri, i gospoda su zadovoljna!!)

Kod rubr. V. *„Županijalni zavodi“* postavlja dr. Rizzi predlog glede povratka troškova za bolestnike siromahe u smislu, da porezne obćine pridružene jednoj mjestnoj, u kojoj je javna bolnica, imaju plaćati za svoje bolestnike samo jednu petinu bolničkih troškova.

Tomu predlogu protive se dr. Amoroso, dr. Gambini, dr. Cleva, a zagovara ga dr. Laginja i brani ponovno dr. Rizzi. Za njegov predlog glasuju još samo dva člana većine i sva manjina.

Kod rubr. VI. *„Javne gradnje“* predlaže dr. Venier, neka zemaljski odbor traži druge načine, kako bi se došlo do uredjenja rieke Mirne. Član zem. odbora dr. Cleva mu odgovara, da se je zemaljski odbor tim bavio, i dao učiniti osnovu, koja je sada kod c. kr. vlade, i za koju se nada, da će bit prihvaćena. Taj odgovor prima se do ugodna znanja.

Kod iste rubrike stavlja predsjednik u razpravu samostojan predlog zast. Jenko i drugova glede dozvaćenja svote 4000 forinti za predradnje željezničke pruge od Herpelja-Šapjana ili Jurdana (predlog je priobćen u cielosti u izvještaju sjednice 15. febrara). Predlagatelj je bio formalno predložio, da se izruči željezničkom odboru. Al pošto je taj odbor bio samo za jednu željeznicu, bio je onaj formalan predlog zabačen. On drži, da je predlogu ovdje mjesto.

Manjina podupire predlog.

Dr. Stanich, pozivajuć se na predlog manjine pročitan zastupnikom Mandićem, da se naime predje preko proračuna na dnevni red, čudi se kako može manjina postavljati predloge kakov je ovaj zastupnika Jenko. (Spinčić upadajuć: Kako u svih parlamentih svieta!) On je razumio što je zast. Mandić rekao (Niste nit trebali, ta predsjednik je takodjer rekao, što Mandić predlaže! Op. Ur.) i nesrami se što znade hrvatski, kako je to u jutro netko aludirati hotio. On će glasovati proti predlogu zast. Jenko.

Dr. Laginja čudi se dru. Stanichu, što se čudi, da manjina postavlja predloge i podupire predlog Jenkov, i kaže: mi smo vam glasovali željeznicu koju i Vi želite, pak bi bila vaša dužnost, da pristanete na ovaj malen trošak samo za mjerenje ove druge pruge. Inače bio bi vaš postupak onakov, kakov je bio onoga Kalabreza, koji da je obećivao veliku svieću sv. Nikoli, a poslie kad je pogibelj prošla, neizpunio obećanja.

Zast. Tomasi veli, da će glasovati proti predlogu, ne za to, da se uzkrati 4000 for., nego za to, jer državna netreba tako malenih svota.

Dr. Amoroso kaže, da bi se prije, nego se glasuje o tom, moralo znati, da li je država voljna što u stvari učiniti. On drži, da nije, jer bi odnosna pruga bila skoro paralelna sa južnom željeznicom (Čudno! Nit uredničtvo lista „Il Piccolo“ neslaže se s gosp. Amoroso, pače zagovara prugu predlaganu Jenkom. Op. Ur.) Ako bi pak država bila voljna što učiniti, našla bi za to i sredstva.

Dr. Laginja sjeća gospodu kako je po Podgradskom kotaru putovao onomadne gospodin namjestnik (Zast. Spinčić veselo upadajuć: „il Benjamino dei signori!“) i kako je tom prilikom rekao zast. Jenku, da bi sličan predlog postavio, da je dakle vlada sklona predlogu zast. Jenko; samo treba, da pokrajina pokaže malo dobre volje.

Dr. Cleva da nije za predlog, i da bi radje glasovao za spojenje Lupoglava sa Matulji. (Zast. Mandić upadajuć: preveć drago!) Samo 500.000 forinti više nego ona od Herpelja do Šapjana ili Jurdana.

Dr. Amoroso uzima rieč, pošto se je govorilo o spojenju Lupoglava sa Matuljami. Potaknut iz Trsta, bio je učinio u svoje doba predlog za to spojenje, ali od tršćanskoga zastupstva nije dobio za to niti moralne podpore. U ostalom, ako mislé stanovnici podgradskoga kotara, da bi njim se potaknulo gradnju pruge po njihovom zemljištu, ako bi jih pokrajina materijalno podupria, tad on nebi imao ništa proti tomu, da se votira 1000 for.

Dr. Laginja dozvolom sabora govori treći put i čita izvadke iz stenogr. izvještaja 6. aprila 1892. iz kojih se vidi, da su sama gospoda većine drugda podupria želju manjine za bolji željeznički spoj Trsta i Pule sa gradom Riekom i konkretira predlog tako, da se doznači svota za predradnje bud za spojenje Lupoglava sa Matuljami, bud za spojenje Herpelja sa Šapjanami ili Jurdani.

Dr. Gambini predlaže, da se doznači primjeren prinos, i za to, da se pokaže sloga bar u materijalnih stvarih.

Dr. Amoroso hoće, da se ustanovi svota, s time se slaže takodjer dr. Gambini, na što dr. Amoroso predlaže 2000 for.

Ostajuć zastupnik Jenko kod svojega predloga, predsjednik daje glasovati najprije ob ovom. Zanj glasuje samo manjina. Daje na glasovanje predlog Laginja-Amoroso-Gambini, za koji se je prije i izvjestitelj izjavio, i ovaj se prima skoro jednoglasno.

Predsjednik: Primljen jednoglasno.

Dr. Bartoli: Nije, gospodine!

Predsjednik: Dakle skoro jednoglasno.

Proti su glasovali: dr. Stanich, dr. Bartoli i Tomasi.

Dalnje rubrike koli prihoda toli razhoda prima većina bez razprave, samo kod VII. rubrike: „potjodjelstvo“ govori obzirom na Izulu Babuder, a kod rubr. XI. izrazuje dr. Constantini želju, da se pokrajinski zakoni u posebnom izdanju tiskaju.

Sjednica svršava u 8 sati u večer; sliedeća bje određena za 17. febrara o 10 sati prije podne.

Interpelacije

zastupnika Vjek. Spinčića, izrečeno u istarskom saboru dne 13. i 14. febrara.

Politički kotar Poreč ima po posljednjem brojenju, koje se podnipošto ne može smatrati prijaznim za Hrvate, 35.053 Talijana i 11.318 Hrvata sa 1425 Slovenaca.

U ciolom tom kotaru ima po godišnjim izvještaju o stanju pučkoga školstva u Istri školske godine 1891./92. 25 talijanskih, 2 hrvatske i 3 hrvatsko-talijanske škole, — koje dvie hrvatske su pomoćne, druge tri kao hrvatsko-talijanske obstoje samo na papiru.

Pošto obstoji zakon, da se ima ustanoviti pučka škola svuda, gdje ima u okružju jedne ure 40 djece, imao bi valjati i za Hrvate porečkoga kotara; pošto ima u porečkom kotaru množtvo okružja, koja imadu no samo 40, nego i 100 i preko 100 školske djece (Šterna, Kaštelir, Baderna, Žbandaj itd.), koje nikakve škole ne imaju; pošto ima druge sto i sto hrvatske djece u tom kotaru, koja moraju polaziti talijanske pučke škole; te pošto je za izvršbu školskih zakona odgovorna c. kr. vlada, odnosno c. kr. školske oblasti i naročito njegova preuzvišenost gospodin ministar bogoštovja i nastave,

postavljaju podpisani na c. kr. vladu sliedeći upit:

1. Čim opravdava c. kr. vlada neizvršbu §. 59. drž. školskog zakona od 2. maja 1883., i §. 1. pokrajinskog zakona od 30. marča 1870. u poreškom kotaru obzirom na Hrvate u njem stanujuće?

2. Jeli c. kr. vlada voljna poduzeti shodne korake, da Hrvati poreškoga kotara dobiju svoje škole kako to školski i temeljni državni zakoni zahtjevaju?

U Poreču, 13. febrara 1893.

Vjek. Spinčić, Slavoj Jenko, dr. M. Laginja, Fran Flego, M. Mandić.

* * *

U obćenitom izvješću zemaljskoga odbora na ovaj visoki sabor, koje je predloženo početkom ovoga zasjedanja, stoji pisano na strani 14. ovako (talijanski, što mi prevadjamo na hrvatski):

„Odobravaju se zaključci, stvoreni po obćinskom zastupstvu poreškom u sjednici 29. jenara 1894., tičući se izgradjenja ceste sv. Angjela, iz Poreča u Dračevac, po nacrtu i troškovniku, napravljenomu po tehničkom pokrajinskom odielu, i daje se podpora od 3000 forinti za umjetna djela, kao takodjer za brzu izradbu te ceste, koja bi bila od velike znamenitosti za snovanu željeznicu Trst-Poreč-Kanfanar, predujam od 9000 for, koje se ima dizati po napredovanju djela, i vraćati utjerivanjem, koje ima uticati u pokrajinsku blagajnu od odlučenoga nameta 8% na izravne poreze za godine 1892—1894. u porezovnih obćinah Poreč, Monsaliž, Mongob, Žbandaj i Dračevac".

Pošto ta cesta nije niti danas učinjena, podpisani pitaju veleslavni zemaljski odbor:

1. Jeli i koliko je novca do danas u istinu dao obćini porečkoj za izgradjenje ceste iz Poreča u Dračevac, i ako je i koliku, kamo ga je obćina potrošila, kad nije sagradila ceste?

2. Zašto nije djelo izvršeno do sada?

3. Koliko je uniišo u zemaljsku blagajnu od nameta za tu cestu u godinah 1892. i 1893. u mjeri od 8% na izravne poreze u obćini Poreč, Monsaliž, Mongob, Žbandaj i Dračevac?

U Poreču, 13. febrara 1894.

Vjek. Spinčić, Slavoj Jenko, M. Mandić, Fran Flego, D. Serčić.

* * *

Na pradjelnoj cesti, idućoj kroz osapsku dolinu, kakva dva kilometra od Orehu, dogodilo se je već više nesreća i dolazo ljudi često u pogibelj s toga, što ondje za kišovita vremena narasto kroz istu dolinu tekući potok „Reka" do 80 centimetara nad cestu u dužini kakvih 1800 metara. Tamošnji stanovnici su se na to već više puta potužili i molili za pomoć, ali uzalud. Mjeseca marča 1893. vozio se je onuda neki gospodin iz Trsta i bio u pogibelji života s navedena uzroka. Skoro iza toga došao je tamo zemaljski inžinir, mjerio i obećao, da će se potrebno učiniti, ali se dosad učinilo nije. Bilo bi najbolje, da se struga potoka Reke istriebi i uredi, jer bi se tim zapriečila poplava ceste i poboljšali travnici, koji bivaju dosad poplavljeni i ozemljeni.

Već godine 1888. molila je obćina Dekani nuždan popravak ceste, vodeće od glavne državne ceste preko Loke, Podpeća i Zazida. Došao je i tamo zemaljski inžinir, mjerio i obećao popravak, ali do sada nije učinjano ništa.

Zemaljski inžinir mjerili su već ponovno takodjer po obćini pomjanskoj, buzetskoj i ročkoj i obećavali izgradnju toli potrebitih cesta u tih obćinah, ali se je dosad malo ili ništa učinilo.

Na temelju navedenoga upravljaju podpisani na slavni zemaljski odbor sliedeći upit:

1. Što je slavnosti poduzeo obzirom na nesreće, koje se zbivaju i obzirom na škodu, koja se prouzrokuje naraščanjem potoka „Reke" na predjelnoj cesti kroz osapsku dolinu, i kani li poduzeti shodna, da se bezodvlačno ta stvar uredi?

2. Što je slavnosti poduzeo za pregradnju ceste Loka-Podpeć-Zazid, i kani li poduzeti shodna, da se ista prema potrebam pregradi?

3. Kako stoji stvar sa cestami, toliko put mjorenimi i potrebitimi u obćinah pomjanskoj, buzetskoj i ročkoj, i jeli voljan slavni zemaljski odbor pospješiti i izdašno poduprieti izgradju istih?

U Poreču, 14. febrara 1894.

Vjekoslav Spinčić, Slavoj Jenko, Matko Mandić, Fran Flego.

Pogled po svietu.

U Tratu dne 28. febrara 1894.

Austro-Ugarska. Njegovo Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip odputovao je jučer put južne Franczezke, gdje će proboraviti nekoliko tjedana.

O djelovanju carevinskoga vieća prvih dana ovoga zasjedanja izvještujemo na drugom mjestu. Ministar financija predložio je carevinskomu vieću tri zakonske osnove za uredjenje nove novčane vriednote. Po tih osnovah imadu se povući iz prometa svi državni bankovci po 1 for, nekoliko petača i pedesetača, svega ukupno za 200 milijuna for. Na mjesto toga novca doći će u promet toliko milijuna srebrnih kruna, forinti itd. U sjednici od dne 26. t. mj. odgovorio je ministar unutarnjih posala na interpelaciju kneza Schwarzenberga glede izseljivanja austrijskih podanika. U glavnom je rekao, da državne oblasti nemogu braniti izseljivanje van onim, koji podpadaju vojničkoj dužnosti, nu da će se na granicah strogo paziti, da se raznim bezdušnim agentom, koji rade za izseljivanje, na put stane. Zastupnik južnoga Tirola g. Ciani upitao je vladu, da li je istinita viest, da će vlada olakšati uvoz franczezkoga vina posebnom klauzulom. Za jučer pozvao je ministar predsjednik k sebi sve načelnike udružonih klubova, da im priobći glavne točke izbornoga reda. Isti predsjednik izjavio je danas u proračunskom odboru, da je ministarstvo složno u svih glavnih pitanjih; da će vlada, tumačeć državne temeljne zakone i razne naredbe, jednako prijazno postupati sa svimi narodi države. Glede iznimnoga stanja u Pragu i okolici reče, da bi morali nastojati uplivni zastupnici českoga naroda, da prestane u Pragu sadašnje stanje i to tim, da se umire i urede uznemireni duhovi. Tada da će vlada dignuti iznimno stanje.

Srbija. Novi ministar predsjednik Simić boravio je ovih dana u Beču, te bijaše u audienciji kod casara i kralja, te kod ministra izvanjskih posala Kalnoky-a. Iz Biograda javljaju, da bi mogao postati razkralj Milan vrhovnim nadzornikom srbske vojske. S druge strane pišu, da traži Milan 600.000 dinara godišnje plaće, premda se je bio prije dvie g. lice odrekao svake plaće, pošto bijaše jednom za uviek od tadašnje vlade plaćen.

Rusija. Iz engleskoga izvora doznajemo, da se vode pregovori izmedju austrijske i ruske vlade, kako bi se sastali vladari obijuh država, kad se bude imalo podpisati austro-ruski trgovački ugovor. Ruski car da kani tečajem proljeća posjetiti Italiju, gdje bi ostao dulje vremena, da se oporavi posvema od zadnje bolesti.

Franczezka. Ugledniji franczezki listovi pozdravljaju iskrenim zadovoljstvom našega vladara, koji stupa na franczezko zemljište, gdje će proboraviti nekoliko čedana sa prejasnom suprugom.

Italija. Program talijanskoga ministra financija nailazi u parlamentu na žestoku opoziciju. Već su novine pisale, da bi moglo doći do dielomične ministarske promjene.

Njemačka. Ustanovljeno je napokon, da će posjetiti budućeg mjeseca njemačka cesarska obitelj našu krasnu Opatiju. Već su najmiljeni stanovi za visoke gostove. Cesara pratiti će velika pratnja. U Opatiji posjetiti će njemačkoga gosta i naš vladar sa nekojimi nadvojvodami.

Istarskoj vili.

Poklikni, Vilo, nebesnice,
Razgali svoj nam miten glas,
Nek zujnu skladno tvoje žice
Nek svetim ognjem zgriju nas.
Ti našem rodu viek si sklona,
Po tebi drag mu svedj je pjev,
Ta tebe slavi vasiona
Uz groma tries i zviezda siev.

Na narod ovaj danas gleni
I posestrimski daj mu svjet,
Na kreposti ga staze skreni
I upravi ma k nebu let — —
I on je slavskog stabla grana,
I njeg junački resi stas,
Odavna želi svjetlog dana
I uskrsnuća svoga čas.

Ti ognjevitim svojim žarom
Obasjaj njegvu blagu ćud,
Da svojim trudom, svojim marom
Priznanje, hvalu, steče svud.
U borbi ljutoj što ga čeka,
Ti krjepi, snaži njegvu moć,
Zadanim ranam podaj lieka
Odreni od njeg tavnu noć.

Na jadranskome mora žalu
Do svoga prava doć mu daj,
Nek onu gladnu svlada halu
Što mnogi već mu zada vaj —
Nek dolom, gorom tvoj zaori
Čarobit pjev uz glasan jek:
Istrana robstvo već ne mori
On slobodan sad vije viek! —

Nad. Zorin.

Franina i Jurina

Jur. Moj zerman je pogledâ niki dan u kasu kanfanarske lige, a znaš ča je vidiâ mutra?

Fr. Nu, da čujem!

Jur. Jenu veliku mrižu od pavučini.

Fr. Ča im toliko rabi?

Jur. Vero sako lito jedan bot.

* * *

Fr. Kamo tečeš Jurino?

Jur. Idem malo do Tinjana zet neke kampiune.

Fr. Od vina?

Jur. Ne, lego od parakari, zač da takoveh ni blizu ni dugo.

Fr. Jel' to moguće?

Jur. Vero da su veliki kako i zubi na grabljah, a posadjeni kako i zubi na pili.

Fr. Tako će meštar dobit medalju za nje.

Jur. On je raji pobral stotini.

* * *

Jur. Kako ste pasali tega pusta poli vas u Kanfanaru?

Fr. Znaš da naprav, plesa je bilo, smiha dosti, muzike kalabreške, komedije svake vrsti, gospodske i km take.

Jur. Tako imate čuda gospode?

Jur. Kad ni drugega su dobri i klapci, bašta da poli gospode služe, onda su jur oni sami na pol gospoda, kako sl vidia i lani na „Liginem" plesu.

Jur. Onda imate lipu šinjoriju, kako va Benečije.

Fr. Škoda da nidan od tamo ne potiče, nego iz Benevrnkije.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Družtvenom blagajniku D.ru Stangeru u Voloskom stigoše sliedeći dalnji iznosi: Uprava „Narodnih Novina" u Zagrebu šalje for. 10·11 sabranih po D.r Draganu Filipoviću iz Potrinje na sastanku u tamošnjoj čitonici. — Rikard Katalinić Jerotov šalje for. 160·88 i to for. 77·17 uniših putem „Narodnoga Lista" a for. 83·18 sabranih po samom g. povjereniku. (Imena gg. prinosnika i darovatelja priobćio je „Narodni List"). — Petar Matanić šilje for. 15 i to for. 5 sakupljenih prigodom vjenčanja Mata Volarića, for. 10 darovao brat mladoženje mć. g. pop Petar Volarić. — D.r Vladko Crnadak odvj. Sisak šalje for. 10 kano šesti obrok utem svote. — G. Ivan Fiamin, pom. kapetan i posjednik iz Opatije predujo for. 32·95 sakupljenih na njegov predlog na dan proslave pet godišnjice osnuća „Zora" među gostovima kod skupne večere. — Skender Fabković šalje for. 1 kao prinos za veljaču. — Ivan Karabnić Knin, šilje na račun utem. svote for. 10. — Pop Ante Ragusin, duh. pom. i povjerenik Družbe u Dubašnici na otoku Krku šilje for. 17·62 sakupljenih prilikom mladoj misi oca Jacinta Ruśina na Brzicima obćine Dubašnica. Ovu malu svotu imade se zahvaliti kao uvijek tako i sada darežljivosti popa Antona Juranića župnika u Poljicam. — Mć. g. Fran Bukovec župnik u Tržišu šalje for. 37·30 (Darovatelji objelodanjeni su već u broju 7. „N. S.") — Prof. Švrljuga, Osiek šalje for. 15 sakupljenih (izvješće sliedit ću). — Uprava „Obzora" šalje for. 328 78 prispjelih joj za Družbu u vrieme od 16. dec. 1893 do 8. febr. 1894. (Imena darovatelja i prinosnika priobćio je „Obzor"). — Fran Dubrović sakupio u čitaonici u Mihotićih for. 3·45. — N. A. Duboković u Jelsi sakupio i poslao for. 100·41. Darovaše: N. A, Duboković Jelsa kruna 50, braća Dobrović 20 kruna, Ante i Vicko Gamulin 10. Pavao pop Matijević 5, Marko Žeravica 2, Vicko Ivanišević 2, Ivan Gamulin i sin Kuzma 4, Pavao Burić 2, I. R., Andreis Andro, Stipan pop Gamulin, Petar Skrivanelli, Juraj Selem, Vinko pok. Ante Grčina, Marin Gamulin Matijov, Petar Gregičević, Dominik Biličić, Ivan Bojanićević Ivanov, Stipan Carić, Antun Kovačić, Marija Gabelić svaki po jednu krunu, Ivan Gamulin Dobrović, Appellhauer Dragutin; Bone Diminiati, Tomo pop Grčina, kapetan Mate Gamulin, Ivan Politeo, Luka Dančević, Niko Gamulin Matijović, Vicko pop Bojanić, Ilić pop Bartul, Marin Vučetić, Marin Carić, Mate Grgićević pok. Ivana, Bojanić Luka, Petar Grgićević pok. Ambroza, Marko Bojanić, Stjepan pop Mulanović, Gabelić Ivan pok. Jurja, Ivan Lučić svaki po 2 krune, Krstnâ Machiodo 5 kruna, Stipan Gamulin Tomin 2·00, Biličić Nikola 80 helera, Mate Žanković 4 kruno, Dubuković pop Ivan 3 kruno, Dubković Petar pok. Marine 4 kruno, Barnaba Grgićević 3 kruno, Vicko pop Stipetić 3 kruno. — Mć. g. Josip Grašić župnik u Bermu šalje sabranih for. 20. Darovaše: Baćac Antun, Šobosta Anton kapelan svaki po 1 for., Ladavac Andr. i žena Marija rodj. Rušno prigodom njihovog vjenčanja for. 2; Ludavac Bartul, Bubić Blaž, Francol Šimo po 50 nov., Bukovec Fran i Grašić Josip po 50 nov., gdja Koblar Josipina iz Litije for. 5 (živila!), Gortan Josip, Martinčić Anton sakupili su 6. febrara for. 8 od sliedećih Bermunca: Jurčić Marijana 1 for. Finderle Valentin 1 for. Golob Fran 50 nov., Gortan Bartol i Bubić Silvestar po 40 nov., Gortan Jakov, Potan Ivan, Finderle, Jurčić S. po 20 nov.; ostalo (3 for. 50 nov.) složi mladež boramska. Župančić Ivan kapelan 50 nov. — Šimun Vuković iz Val. Sola šilje 50 nov. — D.r Josip Posedel Dubrovnik šilje for. 15·50. Prinosnike objelodanio je „Nar. List". I. N. Ščorbak odrjetnik u Koprivnici šilje for. 44 i to for. 41 izručenih mu po odboru nekolicine prireditelja plesa dne 1. veljače t. g. Motel barun Ožegović uplatio for. 2 kao članarinu za 1894, I. N. Ščorbak plaća for. 1 u ime članarine za 1894 god. — Gdja Avolina Fabianić sabrala u malenom društvancu u Krku prigodom dobivene viesti o imenovanju prvć. g. kanonika Andrije Štorka za krčkog biskupa kruna 50 iliti 25 for. (Živila!) — Sakupljeno u Iki u družtvu župnika žminjskog veloč. g. Miklavčića to drugih mladih rodoljuba iz Voloskoga, Opatije i Lovrana

Broj 10. **U Trstu 8. marča 1894.** **Godina XXV.**

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana soj pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 30 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i naj. bližu pošću valja točno označiti.

Komu list nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne pleća poštarina, neka se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielo arka.

Dopisi se povraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za seljake 2 for., za ostale 3 for., na godinu. Razmjerno for. 1½ za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na zanie jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Istarski sabor.

V. zasjedanje.

XIV. sjednica 16. febrara 1894. danju.

Prisutni: predsjednik dr. M. Campitelli, 26. zastupnika, vladin povjerenik Al. vitez Elucchegg. (Galerija dobrahna posjećena).

Predsjednik otvori sjednicu u 10 sati u jutro; tajnik Vergottini pročita zapisnik zadnje sjednice, koji se ovjerovljuje bez prigovora.

Predsjednik pročita zatim u talijanskom prevodu interpelaciju na zemaljski odbor, podnesenu u zadnjoj sjednici, i to od zast. Spinčića radi cesta u kotaru koparskom; zast. Flega radi namata, što ga občina mora doprinašati za izplatu narinutog njoj liečnika Moscovicsa i zast. Mandića radi kolobrana kod mjesta Tinjana. (Ove interpelacije donieli smo u cielosti).

Predsjednik reče na to, da će predati sve tri interpelacije zem. odboru.

Zast. Costantini pita ustmeno zemaljski odbor, što mu je poznato o glavnici od 12.000 for., koju je Lovrana ostavio general Schmelzer za siromahe one porezne občine, nipošto cielo mjestne občine.

Prisjednik Gambini čita službene spise, iz kojih se razabire, da se je zemaljski odbor zauzeo, da rečena glavnica ostane za siromahe porezne občine Lovrana. (Bio je prije obaviešćen o upitu, jer je sobom donio spise).

Zast. Spinčić čita sliedeću interpelaciju na c. kr. vladu:

U selih Podpeć, Zazid. Bazovica, Loka mjestne občine Dekani, pojavilo su se već prije kakvih pet mjeseci kozice, i širile su se sve jače i šire se još i sada u rižansku i osapsku dolinu.

C. kr. poglavarstvo u Kopru bilo je o tom sa više strana obavješteno. Poslalo je dosta nekoliko puta liečnika u one strane, al nije izdalo nikakve profilaktične naredbe. Rubenina bolnih i zdravih pere se u istoj vodi. Odrastli i djeca iz onih kućah, u kojih je kozičavih, polaze dućane, urede, crkvu, paće, reć bi, i školu.

Podpisani pitaju c. kr. vladu:

1. Zašto nije dosad izdala nikakvih profilaktičnih naredaba za sela Podpeć, Zazid, Bazovicu, Loku u mjestnoj občini Dekani, u kojih vladaju već preko pet mjeseci kozice?

2. Jeli voljna c. kr. vlada izdati takove naredbe u svrhu, da se kozice daljo ne šire, i učiniti sve moguće, da se tamo, gdje jesu, zatru?

Poreč, 14. febrara 1894.

Vj. Spinčić, M. Mandić, dr. Laginja, Fr. Flego, Sl. Jonko.

Predsjednik priobći u kratko sadržaj interpelacije u talijanskom jeziku i sav petit, pak ju izruči vladinom povjereniku.

Zast. Spinčić čita zatim sliedeću interpelaciju na c. kr. vladu:

Porezovna občina Fazije u mjestnoj občini Milje u Istri upravila je pred kakvu godinu dana molbu na c. kr. zemaljsko školsko vieće, da se u Plavju, mjesto tamošnje pomoćne škole ustroji redovita pučka škola za kakvih 60 djece dužne polaziti školu, izjaviv se pripravnom sagraditi u tu svrhu školsku zgradu i učiteljski stan i zadovoljiti u obće svim zakonitim zahtjevom.

Na tu svoju molbu nije dobila izravnoga odgovora.

Mjesto toga radi se na to, da se ustroji dvorazredna redovita pučka škola u Dolnjoj Škofiji, k kojoj bi se imala pridružiti i porezovna občina Plavje.

U sjednici 18. maja 1893. občinskoga zastupstva miljskoga odlučilo se je, da se gradi školska zgrada u Dolnjoj Škofiji za nju i za cielo školsko okružje, u koje bi spadala i porezovna občina Plavje, i to na trećke svih stanovnika toga okružja, te da ima biti naukovni jezik u odnosnoj školi talijanski i slovenski.

Podpisani žele, da se ustroji pučka škola u Dolnjoj Škofiji, al prvo drže, da bi se imalo zadovoljiti stanovnikom porezovne občine Plavje, da zadobiju redovitu pučku školu pogledom na broj školske djece i pogledom na elementarne zapreke (potok između Plavja i Dolnje Škofije, preko kojega ne mogu djeca, kad isti u vrieme kiše naraste; bura, koja ondje tako puše, da u vrieme iste mogu jedva jaki ljudi preko potoka prelaziti), s kojih nebi mogla djeca kadgod i po više tjedana školu polaziti; drugo, zaključak o naukovnom jeziku nije u zakonu utemeljen. §. 6. državnoga školskoga zakona od 14. maja 1869. kaže, da se glede naukovnoga jezika imadu saslušati oni, koji školu uzdržavaju. Uslied spomenutoga zaključka občinskoga zastupstva glede troškova za sagradjenje školske zgrade, neće mjestna občina miljska nego stanovnici školskoga okružja nositi te troškove, pak su ovi, a ne ona jedan od onih čimbenika, koji bi imali onu školu uzdržavati.

Na temelju rečenoga postavljaju podpisani na c. kr. vladu sliedeći upit:

1. Jeli voljna zadovoljiti opravdanoj želji porezovne občine Plavje, da se za nju u Plavju ustanovi posebna redovita pučka škola?

2. Hoće li ukinuti zaključak občinskoga zastupstva miljskoga pogledom na naukovni jezik u školi, koju se ima ustrojiti u Dolnjoj Škofiji, i saslušati glede istoga one, koji će pomoći uzdržavati tu školu?

Poreč, 14. febrara 1894.

Vj. Spinčić, Slavoj Jonko, M. Mandić, Fran Flego, dr. M. Laginja, dr. Dukić.

Predsj. postupa s njom kao i gori.

Zast. Flego pročita iza toga sliedeću interpelaciju na c. kr. vladu:

Na temelju zemaljskog zakona od 19. marča 1874. broj 8, dne 31. maja 1891. br. 1169 bijaše razpisan natječaj za mjesto občinskoga liečnika zdravstvenog okružja Buzet Roć.

Natjecao se je samo jedan molitelj, neki Leo dr. Moscovics, bez nikakvih dokaza sposobnosti.

Zdravstveni odbor u sjednici od 31. agusta iste godine nije ga imenovao občinskim liečnikom s razloga, što nije dodokazao spisa niti koje je dobe, niti koje je vjeroizpovjesti, niti da pozna jezik pučanstva, dapače niti da je na kojem sveučilištu tuzemnom bio proglašen sposobnim, da može izvršivati liečničko zvanje; nego je zaključio, da se odmah opetovno razpiše natječaj, u kojem da bude spomenuto, da mora molitelj imati one sposobnosti, koje su neobhodno potrebite za jednoga liečnika u buzetskom kotaru.

Dne 1. septembra 1891. broj 1942 zdravstveni odbor je opetovno razpisao natječaj, te istog dana prijavio to političkoj kotarskoj oblasti do znanja i odobrenja.

Bez nikakvih razloga navesti, dekretom 22. septembra 1891. br. 15.635, c. kr. namjestničtvo imenovalo je službeno dra. Moscovicsa občinskim liečnikom za zdravstveno okružje Buzet-Roć, te izjavilo ništetnim opetovni razpis natječaja, naslanjajući se na §. 26. zemaljskog zakona od dne 9. [illegible] 1874. br. 8.

Koli zdravstveni odbor, toli občina buzetska podnesli su pritužbe do viših oblasti i no bijahu riešeno preko godinu dana, i to dok nije — nezna se po čijoj volji — sam dr. Moscovics ostavio buzetsko krajeve, gdje i tako nije služio občinu, kao što bi bio morao občinski liečnik.

Dekretom c. kr. kotarskoga poglavarstva iz Kopra od dne 19. oktobra 1892. broj 10.869 se je već zaprietilo občini buzetskoj, da će morati na temelju razpisanog natječaja od 1. septembra 1891. br. 1942 platiti dra. Moscovicsa kao občinskog liečnika i dekretom 4. maja 1893. br. 4534 iste slavne kotarske oblasti bilo je naloženo občini Buzet, da izplati dru. Moscovics-u za vrieme 1? mjeseci, kao tobož občinskom liečniku, što je bovavio u Buzetu. Proti jednoj i drugoj spomenutih odluka je občina buzetska rekurirala.

Visoko c. kr. namjestničtvo, kako se razabire iz izvještaja zemaljskoga odbora, odlukom od dne 10. junija 1893. br. 9687 postavilo je mjestnoj občini Buzet namet 8% za povratak predujma od for. 1040 primljen od zemaljskog odbora za izplatu dra. Moscovicsa, tobožnjeg občinskog liečnika ni nedavši toga do znanja občinskomu poglavarstvu niti zdravstvenomu odboru.

Pošto je zdravstveni odbor postupao posve pravilno i zakonito koli kod prvoga razpisa natječaja, toli kad nije imenovao Leona dra. Moscovicsa i kad je objavio novi razpis natječaja;

pošto isti odbor nije zanemario nikakve svoje dužnosti, te se stoga na njega nemože uporaviti §. 26. pokrajinskoga zakona od dne 19. marča 1874, broj 8;

pošto imenovanje dra. Leona Moscovicsa uzeliedilo odlukom c. kr. namjestničtva od dne 22. septembra 1891. broj 15.635 u sporazumljenju sa zemaljskim odborom nije u zakonu utemeljeno;

pošto su i same odluke c. kr. namjestničtva od dne 22. septembra 1891. broj 15.635 i c. kr. poglavarstva u Kopru od dne 19 oktobra 1892. broj 10.869 u očitom protuslovju, jer se je prvim proglasilo razpis natječaja 1. septembra 1891. br. 1942 ništetnim, a drugim zaprietilo, da će občina buzetska morati platiti dra Moscovicsa na temelju istoga razpisa natječaja;

pošto dr. Moscovics no bijaše nikad pravilno i zakonito imenovan občinskim liečnikom buzetskim, niti je kao takav u istinu ikad bio;

pošto je uslied svega rečenoga namet od 8% nametnut občini buzetskoj za izplatu Leona dra. Moscovicsa posve nezakonit, a bila bi morala na svaki način občina o tom nametu obavješteno biti, da uzmogne učiniti shodno korake proti tomu,

podpisani postavljaju na visoku c. kr. vladu sliedeći upit:

1. Kako opravdava visoka c. kr. vlada nezakonito imenovanje dra. Moscovicsa za občinskoga liečnika za kotar Buzet Roć i njegovo 13 mjesečno pridržanje tamo?

2. Kako opravdava c. kr. vlada nametnuti porezni namet mjestnoj občini Buzet u mjeri od 8% za izplatu istomu dru. Moscovicsu u iznosu od for. 1040 i to no obavjestivv o tom občinu?

3. Jeli voljna c. kr. vlada odmah zaustaviti utjerivanje spomenutoga nameta?

4. Jeli voljna c. kr. vlade odgovoriti koli na interpelaciju, postavljenu u istom predmetu u sjednici tog visokog sabora dne 15. marča 1892., toli na ovu današnju?

5. Ako nije, zašto nije?

Poreč, dne 14. febrara 1894.

Fr. Flego, dr. Laginja, M. Mandić, Sl. Jonko, Vj. Spinčić, dr. Dukić. D. Serčić.

(Za čitanja ove interpelacije zaviknuo je zast. Laginja: Škandal, gospodo moja, škandal!)

Predsjednik postupa i sa ovom interpelacijom kano i sa prijašnjimi.

Isti čita zatim u talijanskom prevodu interpelaciju zast. Mandića, podnošenu u zadnjoj sjednici u poslu imenovanja članova u c. kr. kotarska školska vieća, koju smo jur priobćili. Reče, da će ju predati zemaljskom odboru. (Čitanje svih tih interpelacijah trajalo je do 20 časaka; za čitanja bijaše dosta mirno u saboru i na galeriji.)

Zast. Babuder čita izvieće o molbi ljećničke komore za Istru, da se preustroji zdravstvena služba u pokrajini. Predloži, da se ju odstupi zemaljskomu odboru sa nalogom, da o tom izvjesti zem. sabor u budućem zasjedanju. Predlog prima se jednoglasno.

Zast. Martinolich čita izvieće političkog gospodarskog odbora o zakonskoj osnovi za obranu ptica, koristnih poljodjelstvu.

U glavnoj razpravi govore zastupnici Fragiacomo, Babuder, Amoroso, Gambini, vladin zastupnik, te izvjestitelj.

Zatim se prešlo na podrobnu razpravu. Izvjestitelj čita pojedine §§. K nekojim §§. podnesli su nekoji članovi većine izpravke. Došlo je i do živahnog okršaja između zast. Amorosa i vladina zastupnika. Kod §. 4. morao je predsjednik dapače prekinuti sjednicu, dok su se članovi odbora složili o promjeni toga paragrafa. Občenito se opažalo, da bi bili rado osnovu zabacili, ali se bojahu konflikta sa vladom, koja je osnovu podastrla.

Kod razprave o dodatcih k toj osnovi t. j. o tabelah sa imeni ptica, predložio je zast. Jenko, da se imenici ptica A, B, C, prihvate onako, kako to stoji u vladinoj zakonskoj osnovi.

Vladin zastupnik zagovara predlog zast. Jenka, ali se ni predsjednik ni većina ne obazire na taj predlog.

Nakon podulje razprave bijaše prihvaćena zakonska osnova i u drugom čitanju. Za razpravo bijaše u saborniei glasna smieha. Izvjestitelj je predložio, da se prihvati osnovu i u trećem čitanju, nu predlog ne dobije većina.

Napokon digne predsjednik sjednicu i uriče sliedeću za poslie podne u 5½ sati.

Razpravni jezik u istarskom saboru.

Interpelacija zast. Spinčića, Jenka i drugova na vis. c. kr. vladu za njegovu prisutnost gosp. ministra predsjednika.

Po članku II. pokrajinskoga istarskoga zakona od 7. maja 1877. i §. 20. istarskoga saborskoga pravilnika, imaju saborski članovi pravo upravljati interpelacije koli na saborskoga predsjednika, na zemaljski odbor i na predsjednika saborskih odbora, toli na c. kr. vladu. Posliednje, one na c. kr. vladu, imaju se izručiti pismeno saborskomu predsjedniku, providjene sa podpisi najmanje pet zastupnika, pročitati u saboru i priobćiti interpelovanim; dočim može prve, imenito one na zemaljski odbor, podnesti svaki zastupnik, bilo ustmeno bilo pismeno, a da ih prije no izruči predsjedniku. Na jedno i drugo može interpelovani odgovoriti odmah ili pridržati si odgovor za drugi put ili izjaviti, navedši razloge, da nije dužan odgovoriti.

No obzirnjuć se na prvanja zasjedanja, navlastito od god. 1887. napried, evo kako se, usuprot rečenim ustanovam, postupa sa interpelacijami, upravljenimi na zemaljski odbor iz najnovijih zasjedanja. U sjednici od 30. marča 1892. podnesao je zastupnik dr. Dukić interpelaciju na zemaljski odbor. Pošto ju je već prije no iz dužnosti, nego iz dobrohotnosti, izručio predsjedniku, dodav joj talijanski prevod petita, i pročitao u cielosti u hrvatskom jeziku, te pošto je predsjednik pročitao talijanski petit i interpelaciju izručio zemaljskim prisjednikom, *izjavio je zemaljski prisjednik dr. Clera u ime zemaljskog odbora, jednom za uvjek, da zemaljski odbor, uslied nadelnoga zaključka, ne odgovara na interpelacije, stavljene u hrvatskom jeziku*, ako im nije priložen talijanski prevod takodjer motivacije. (Vidi odnosni stenografiški izvještaj str. 85. i 86.) Tako ili slično dogodilo se je sa interpelacijami zast. dra. Laginja u sjednici od 15. marča 1892. (stenografiški izvještaj str. 34), i zastupnika Flega u istoj sjednici (stenografiški izvještaj str. 35.) Na interpelaciju zastupnika Serčića (sten. izvještaj str. 122.)

povladjuje i riečju i činom postupak saborа i saborskoga predsjednika, i veli, da nije u stanju uticati u porabu jezika u saboru.

U ostalom glede porabe jezika u saboru neima nikakve nit saborske odluke, koja da i obstoji, bila bi nevaljana, jer protuzakonita.

U sjednici od 15. aprila 1861. istarskoga sabora, kad se je radilo o tom, kako se ima obavljati saborske razprave, i kad se je tu potaklo takodjer pitanje porabe jezika u saboru, primilo se je većinom glasova predlog zast. Vidulicha, da se to pitanje ostavi. Istom prilikom, kad je naime zast. dr. Ferretich postavio, a zastupnik biskup Vitezich zagovarao predlog, da se saborske razprave objavljuju u dvih jezicih, talijanskom i slavenskom (hrvatskom ili slovenskom), izjavio je *tadanji predsjed...k saborski, da to pitanje o objavljanju saborskih razprava u dvih jezicih nije još riešeno*, a rečeni zastupnik dr. Vidulich uztvrdio, *da se saborske razprave vode talijanski, pak da je naravski, da se talijanski i objavljuju*. Dakle odluke o objavljanju pravo rekuć neima, već je samo rečeno, da s toga, *što su se razprave vodile talijanski*, činilo se je naravski, da se talijanski i objavljuju. Sada, kada se razpravlja i hrvatski ili slovenski, imalo bi se bar to, što se hrvatski ili slovenski govori, pita, predlaže, u tom jeziku i objavljati.

Pitanje o objavljanju zapisnika sjednica i sten. izvještaja potaknuto je opet u saborskoj sjednici 13. jenara 1863. U toj sjednici postavljen bi i sa 14 glasova proti 9 glasova primljen predlog, da se zapisnici sjednica objavljuju u listu „L' Osservatore Triestino", a stenografički izvještaji u posebnih iztisih (koje se ima slati občinam). Dodatak tomu predlogu, postavljen zastupnikom Jurincem i zagovaran njim i zast. bisk. Dobrilom jako temeljito i značajno — da se naime izvještaji i zakoni objavljuju talijanski i slavenski, — nije doista primljen bio, al: 1. nije u prvospomenutom predlogu niti rečeno, u kojem jeziku da se objavlja; 2. razlozi dobrobiti pokrajine, medjusobnoga poštovanja i medjusobne susretljivosti, prijaznosti i snošljivosti kao i pravice, podkriepljeni primjerom drugih zemalja sa mješovitim stanovničtvom bili su takovi, da ih nitko nije niti kušao pobiti; 3. sa strane jedinoga, koji je govorio proti predlogu zast. Jurinca (zast. Parisini), pripoznato je Slavenom *pravo*, da se izvještaje objavljuje u njihovom jeziku, al da će se to moći činiti jedva onda, kad bude slavenski jezik u Istri više kultiviran. Danas kad neima u Istri jedva koje selo, gdje se nebi čitalo hrvatski ili slovenski, sad je odpao i taj razlog — ako i u koliko bijaše valjan prije 30 godina. Da se je onda, kao što se već više godina, govorilo u saboru hrvatski ili slovenski, nebi bilo stalno nikomu nit u glavu palo predlagati, da se toga nebilježi u stenografičke zapisnike onako, kako je pročitano ili izgovoreno. Radilo se je samo o tom, da li se ima sve ono, što se govori i čita, a govorilo se je i čitalo samo talijanski, objavljati, osim talijanski, takodjer hrvatski ili slovenski, kao što se je to činilo više godina u saboru Dalmacije, dok se je većinom ili izključivo razpravljalo talijanski; i radi se sada o tom, da se izjednači hrvatski i slovenski jezik (dva posve si srodna jezika, tako da poznajuć jednoga, poznaje se i drugoga) sa talijanskim, kao što je u Dalmaciji izjednačen talijanski sa hrvatskim, u Gorici talijanski sa slovenskim, u Tirolu talijanski sa njemačkim, u Kranjskoj njemački sa slovenskim, u Českoj i Moravskoj njemački sa českim.

Odluke, da se ne objavlja onoga, što se hrvatski ili slovenski govori ili čita, neima nigdje, a nije je niti moglo biti niti je može biti, dok obstoji u kreposti i valjanosti saborski pravilnik, naročito §. 41. istoga, po kojem imadu u zapisnike sjednica biti unešeni svi razpravljani predmeti, svi postavljeni predlozi točno kako glase itd., i §. 42. istoga pravilnika, po kojem imadu stenografički izvještaji sadržavati podpuno izrečenje svega, što se reče i učini u sjednicah, bez obzira na jezik pokrajine, u kojem se to čini.

C. kr. vlada, hoteć opravdati svoj postupak, što svoje predloge podnaša samo talijanskim jezikom, veli, da ih podnaša jezikom, u kojem sabor svoje poslove razpravlja, pošto su upravljeni na cieli sabor, a ne na pojedine članove. Upravo s toga, što ih upravlja na cieli sabor, morala bi ih podnašati u talijanskom i hrvatskom ili slovenskom jeziku, jer sabor razpravlja svoje poslove talijanski i hrvatski ili slovenski.

I ako ista c. kr. vlada veli, da ne može uticati u predmetu jezika u saboru, i to pogledom na §§. 11. i 40. zemaljskoga pravilnika, po kojih prvom vodi saborske razprave zemaljski kapetan, i po kojih drugom odlučuje sabor, kako se imadu saborske razprave objavljati, to joj se ima odvratiti, da ima zemaljski kapetan, odnosno saborski predsjednik voditi saborske razprave, brineć se za izvršivanje saborskoga pravilnika (§. 6.), i da je sabor već ustanovio, kako se ima objavljati saborske razprave, i to u §§. 41. i 42. istoga pravilnika, nad kojega vršenjem, kako i nad vršenjem svakoga zakona ima bditi c. kr. vlada posredujućim načinom i povrh zemaljskoga kapetana, odnosno saborskoga predsjednika.

Na temelju izloženoga časte se podpisani postaviti na c. kr. vladu sliedeću interpelaciju:

1. Kako c. kr. vlada u očigled navedenoga postupka sa interpelacijami i predlozi, postavljenimi hrvatskim ili slovenskim jezikom, opravdava svoju izjavu od 20. jenara 1894., i kako tu izjavu uz rečeni postupak stavlja u sklad sa svojom častju?

Jeli voljna c. kr. vlada, kao ona, kojoj je naložena zadaća, da se zakoni izvršuju, poduzeti shodna, da se u saboru Istre: *a*) vrši pokrajinski zakon 7. maja 1877., zemaljski pravilnik za Istru, odobren i objavljen člankom III. cesarskoga patenta od 26. febrara 1861. broj 20. D. Z. L., imajući moć temeljnoga državnoga zakona, naročito §. 35. istoga u svih njegovih dielovih, i pravovaljani pravilnik istarskoga sabora, naročito §§. 20., 18., 32. i 33., 37., 39., 41. i 42., obzirom na interpelacije bilo na saborskoga predsjednika, zemaljski odbor ili koji od saborskih odbora, bilo na c. kr. vladu, na svih vrsti predloga, kao i na izpravke zapisnika sjednica, ustmeno ili pismeno, hrvatski ili slovenski postavljene i na govore u istom jeziku izrečene, isto onako, kao što se vrši obzirom na interpelacije, predloge i govore napisane, odnosno izrečene talijanskim jezikom, da naime dodju u razprava i da se ih bilježi koli u zapisnike sjednica toli u stenografičke zapisnike; *b*) da se zakonske osnove i predlozi bilo c. kr. vlade, bilo zemaljskoga odbora ili saborskih odbora, kao i odgovori na interpelacije, priobćuju saboru takodjer hrvatskim ili slovenskim jezikom; *c*) da se tako omogući takodjer izvršenje §. 40. saborskoga pravilnika; *d*) da zadobije valjanost i krepost koli §. 1. tem. državnoga zakona od 3. oktobra 1861. br. 98 D. Z. toli članak 19. tem. drž. zak. od 21. decembra 1867. broj 142. D. Z. i za one članove sabora Istre, koji se služe hrvatskim ili slovenskim jezikom; *e*) u obće, da prestane nepravedni i protuzakoniti postupak u saboru Istre obzirom na rečene članove istoga i da se prema njim uvede pravedno i zakonito stanje, da uzmognu vršiti svoje zakoni njim zajamčeno ustavno pravo?

U Poreču, 16. febrara 1894.

Vj. Spinčić, Sl. Jenko, M. Mandić, dr. Laginja, Fr. Flego, dr. Dukić.

Pogled po svietu.

U Trstu dne 7. marča 1894.

Austro-Ugarska. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj sa cesaricom i kraljicom nalazi se sada u Franceczkoj. Kada je prispjeo tamo, pozdravio ga je srdačnim brzojavom predsjednik republike Carnot, na što mu je cesar i kralj isto tako srdačno odvratio. Ovih dana bili su visoki putnici u Nici, a ostati će u Franceczkoj do pod uskrsne praznike.

U djelovanju carevinskog vieća čini se da neće prije uskrsnih praznika nastupiti više živo'a, nego ga je dosad, jer stranke p.oućavaju pojedine vladine predloge, a dokle odbori ne svrše svo'e radnje, riešavaju se u vieću stvari manjeg interesa. Razprava u Spinčićevoj aferi bila bi možda živahna, te pobudila više pažnje, ali je - kako u viestih javljamo — na predlog dra. Laginje skinuta s dnevnoga reda. — Gospodarski odbor carevinskoga vieća razpravio je privremenu trgovačku pogodbu sa Rusijom. — Proračunski odbor odobrio je nacrt za popunjenje občilah u gradu Beču. — Prvaci koaliranih stranaka pozvani su u ministarsku konferencu, da se uputе u neke promjene pripravljajući se na izborni red.

U Pešti primio je takodjer gospodarski odbor privremeni trgovački ugovor sa Rusijom.

Srbija. Jučer proslavila se godišnjica proglašenja Srbije neodvisnom kraljevinom. Mir nije bio narušen ničim. Kralja su posjetili svi bivši članovi ministarstvah i svi diplomati izvanjskih vlasti. Kralj je izdao proglas na vojsku, u kojem ju hvali za njezinu vjernost, te izrazuje nadu, da će se znati takovom pokazati i u kojoj mu drago drugoj prigodi.

Franceczka. U Franceczkoj zatvaraju još uvjek anarhiste, tako su ih jučer zatvorili 17, a inozemske su protjerali.

Njemačka. Njemački cesar pripravlja se na put u našu Opatiju. Već 13. t. mj. dolazi u Opatiju njemačka cesarica, a za njom će doći i cesar.

Englezka. Glasoviti starac Gladstone odstupio je sa primierskog mjesta radi bolesti na očijuh. Njegovim nasljednikom imenovan je lord Rosebery.

Španjolska. Razmirica izmedju Španjolske i Maroka poravnana je. Španjolska dobila je kao ratnu odštetu 20 milijuna piastara.

Franina i Jurina

Jur. Kadi še nemogu viditi Karnjca, Furlan i Šarenjak?

Fr. U Kanfanaru.

Jur. A kad su si dobri prijatelji?

Fr. Kad su votacijoni.

* * *

Jur. Kadi bi si mogâ ja najeinije bragese zakrpat?

Fr. A ti hodi do Kanfanara, tamo ćeš imati brzo i nove.

Jur. Ča su tako dobri ljudi tamo?

Fr. Još predobri, jer ki forešt dodje tamo se brzo pomore.

Jur. Ma će ih bit i ki slabo stoje?

Fr. To su oni, ki pomoru, da bude forештom dobro.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Gospodja Avelina Fabianić sabrala je u malenom družtvancu u Krku prigodom dobivene viesti o imenovanju pročastnog kanonika Andrije Šterka za krčkog biskupa 50 kruna. — Veleč. g. Vjekoslav Brozović, expositus u Črnici sabrao ovih dana u kolu pravih rodoljuba prvi put 3 for., a drugi put 10 for. 15 nvč. Najveća čast medju inimi ide „Črčka izpod Grote!" — Gosp. Nadan Zorin sabrao je u Buzetu u veselom družtvu for. 4·50. Isti gospodin poslao nam je opet for. 1·80, sabranih u veselom družtvu kod rodoljuba Ant. Floga pok. Matoja iz Štrpeda. Spomenuti gospodin pluća u ime „izgubljene oklade" for. 5, a opat X. Y. daruje 20 nvč. — Dne 17. jenara sabrali se u Buzetu u kući Nad. Zor. 12 for. u veselom družtvu rodoljube. — Gosp. A. Kalac šalje u ime utemeljiteljne svote 15 for., Ivan Vranić, župnik na Vrhu 10 for. i Vjek. Brozović, expositus u Črnici 20 for. — Tobožnji članovi „Lega nazionale" u Slumu sabrali for. 5·31. — Ravnateljstvo „Prve liečke štedionice" šalje nam 10 for. — Gosp. Emil Šintić, tipograf u Karlovcu poslao nam je for. 6·12, što ih je sabrao u družtvu svojih prijatelja u gostioni gdje Katica Medur, kao kuzan za svaku izućenu njemačku riec. Živili darovatelji!

Razprava o povredi zastupničke se povredivosti našega dičnoga otačbenika g. prof. Spinčića bila je ovih dana po treći put na dnevnom redu u zastupničkoj kući u Beču, da bude razpravljana. Prvi govornik bio je upisan dr. Laginja. — Kad je predsjednik oglasio, da počima govor o tom, velika množina zastupnika polotila je bliže do govornika. Očekivalo se je napetošću, što će govoriti on i drugi mnogi, koji su se prijavili. Kad na jednom zastupnik Laginja postavi posve kratki predlog, da se ta razprava do dalnje odredbe smetne sa dnevnoga reda, i da se ništa ne razpravlje.

Ne imamo drugih viesti nego to, da je malo prije sjednice nešto razpravljao s ministrom nauke Madjoskim dr. Laginje, grof Franjo Coronini, predsjednik odbora za nepovredivost zastupnika i dr. Forjančić, slovenski zastupnik, izvjestitelj manjine toga odbora. — U obće se drži, da si je svjetla kruna sama pridržala odluku o tojstvari bez državnog sabora.

Iz Veprinca pišu nam dne 4. marča: Utorak dne 27. prošlog mjeseca preselio se sa ovoga svieta poslie duge bolesti Ivan Poščić, poznat na daleko podimenom „Cimbić". Bilo mu 84 god., a bio je skoro 40 godina občinskim savjetnikom veprinačkim, i to za onih vremena, kad su Veprinčanom ovalo ruže slogo i mira, a ne poblepa za vlastitom koristi. Bio je ključarom i starešinom župne crkve sv. Marka na Veprincu kroz skoro 55 godina; a osobita desna ruka pok. mnogočastnom Ant. Petriščiću i Katiniću, župniku u pravdi radi občinske šume sa kastavskom gospoštinom. Ako i nepismen, bio je predplatnikom dičnog „Naše Sloge", koju bi si dao svaki put čitati, skoro do polovice prošlog febrara. Bio je jako bistrouman, s toga od mnogih prekim okom gledan. Riečju i činom bio je Hrvat u podpunom smislu te rieči. Za sobom ostavlja tri sina, tri sokola, jednog u domaćoj župi, dvojicu u Africi na dobitku sa više unuka i unučića. Dao Bog, neiznevjerili se unuci stopam djedovim, a sinovi naselledili u svom otcu. Ti pak starče Ivane, uživaj nebeske slasti i moli za hrvatski narod Istre, kojeg si toli žarko ljubi! Počivaj u miru!

Iz Kaštelira pišu nam 7. t. mj. Kratak boravak u našoj sredini našeg dičnog zastupnika dra. Laginje ostati će nam živo u pamoti, dok nas ne pokrije orna zemlja. Mlado i staro, mužko i žensko spominje iskrenim zadovoljstvom prijaznog razgovora velevriednog rodoljuba, koj je izrušio prije odlazka našemu čestitomu župe upravitelju for. 15, da ih podieli medju najveće siromahe. Podarovano bijaše tim iznosom 6 siromaha, izmedju kojih tri udovice. Svi podarovani hvale ovim putem g. zastupnika. Bog mu taj milodar stostruko naplatio.

K zadnjem izkazu o prinosih za družtvo Cirila i Metoda izvolite još dodati, da su istomu družtvu podarili po 1 for. naši vriedni mladići Miho Kovač pok. Ivana i Ante Kocjančić Antunov. Živili!

Iz Suska pišu nam dne 4. marča: Kroz cielu prošlu sedmicu imadosmo sudbeno povjerenstvo. Ono je došlo, da učini izvide o nemirih, koji su se dogodili ovdje kroz zadnje dneve mesopusta. Odnosnu tužbu sastavio je naš od nas neodabrani „ancijan". Spomenuta tužba sadržava stotinu osvada na ovdješnje Hrvate i hrvatsku stranku. Nećemo da vam potanje što kažemo, jer je stvar u rukuh pravde; ali nemožemo a da ne opazimo, što se svašta nemože proti nam Hrvatom, nu „pravica" nije mrtvo slovo, pa zar ne može onaj, koji tjera lisicu, iztjerati vuka . . . ?

Iz Kastva pišu nam 6. t. mj.: Čitajuć izpravak na moj dopis o čitaoničkih zabavah ovih poklada, trznuo sam se kao iz sna, jer nisam očekivao, da bih bio mogao onim izvišćem ikoga uvriediti.

Imena glumačkih diletanta izpustio sam lih s uzroka, da ne ukradem previše mjesta „Našoj Slogi". Nu da sam znao pišuć ono izvišće, što sada znadem, tako mi imena, bio bih napisao makar cielu „Slogu" sa pritogom, neka gospoda uživaju, čitajuć svoja imena i slavospjeve. O tom neka bude osvjedočan g. izpravljač.

Da niesam spomenuo g. R. Vlaha, koji je zbilja čitaoničku pozornicu krasno obnovio, navadjam za opravdanje, da je to već čitaonica nedavno u svojoj javnoj zahvali iztaknula i pošto se onom prigodom izrazio spomenuti gospodin, da ne voli javnih pohvala o sebi.

Kad se već potrudio gosp. dopisnik da izpravi moje izvišće, zašto nije navео i drugo diletante? Gdje je Gršan, Kinkela, Tančina, Paliha itd.?

A gdje su naši vriedni mladići-radnici, koji, okoprem nisu članovi čitaonice, uviek i u svako doba stoje na razpolaganje njezinu odboru u svih prigodah? — Jeli se

nije zemaljski odbor niti toliko odgovorio, već naprosto šutio. Uz to stanje stvari, kako da se označi tvrdnja c. kr. vlade, (u sjednici od 20. jenara 1894.) da se s toga, jer zemaljski kapetan izruča interpelacije, upravljene na zemaljski odbor istomu odboru, ima držati, da će te interpelacije dobiti odgovor?! Zemaljski odbor već je izjavio jednom za uvjek, usljed svoje načelne odluke, da interpelacije, postavljene u hrvatskom jeziku, ako im nije priložen talijanski prevod također motivacije, neće dobiti odgovor. Poslie ove tvrdje dogodilo se je i gore. U sjednici od 1. febrara 1894. prijavio je zastupnik Mandić interpelaciju na zemaljski odbor i htio ju pročitati, *ali mu je to strogo zabranio predsjednik*, te tim ne samo prouzrokovao velik nemir u saboru, nego već u klici povriedio pravo interpelacije, zajamčeno rečenim zakonom i saborskim pravilnikom. Sad već ne samo da hrvatske interpelacije ne dobivaju odgovora, već predsjednik strogo zabranjuje i postavljati ih, a kamo li da bi ih na ustavno razpravljanje dao, ako ne da bi sada mienjao svoj postupak, kao što se čini iz postupka u sjednici 13. febrara. 1894.

Na interpelacije, upravljene na c. kr. vladu, a pisane hrvatskim ili slovenskim jezikom, odgovorio je bivši saborski predsjednik u sjednici od 14. septembra 1888., da ih, pošto su pisane jezikom saboru nepoznatim, neuzimlje niti ih dnje na znanje saboru, već ih meće ad acta; u sjednici od 18. septembra 1888., da ih no prima na znanje, ali da će ih izručiti povjereniku c. kr. vlade, da ih porabi, kako mu se svidja; u sjednici od 3. oktobra 1888. — pošto je u prije navedenoj sjednici od 18. septembra 1888. c. kr. vlada izjavila, da je predsjednik sa svojim dotadanjim postupkom povriedio točku 2. čl. II. zakona od 7. maja 1877., po kojoj bi bio morao dati razpraviti interpelacije, pisane hrvatski ili slovenski, jer članovi sabora imaju neoporecivo pravo, da se u interpelacijah služe jednim ili drugim jezikom pokrajine i jer nepoznavanje jednoga ili drugoga jezika sa strane zemaljskoga kapetana ili saborskoga ureda može zavjetovati obzira ali ne može uzeti obstojećih prava, i pošto je ta izjava c. kr. vlade izazvala skoro predsjedničku krizu, koja se je ipak posve poravnula, a da on nije zatajio svojih načela (vidi sten. izvještaj 1. oktobra 1888.) — da samo on uzimlje na znanje interpelaciju, u toj sjednici po bivšem zast. Zamtiću hrvatski pročitanu, jer velika većina kuće ne poznaje jezika, kojim je pisana. Sadanji pako saborski predsjednik rekao je u saborskoj sjednici od 26. oktobra 1889. (vidi sten. izvještaj str. 87. i 88.), da mu je zast. dr. Volarić izručio spis u slavenskom jeziku, podpisan po njemu i po šesterici drugih, rekav mu, da sadržaje interpelaciju na c. kr. vladu, da on (predsjednik), pošto mora dati na znanje sabora sve interpelacije, koje se imadu pročitati. te pošto *ne poznaje slavenskoga jezika, kao niti većina sabora* i pošto ne može znati što onaj spis sadržaje, *ne prima na znanje interpelacije dra. Volarića, ako joj se ne priloži prevod u talijanskom jeziku, poslovnom jeziku sabora i jedinom, koj većina saborska poznaje*, te pozvao zast. dra. Volarića, da uztegne svoju interpelaciju, koja da mu leži na razpoloženje na stolu uredovne sobe predsjednikove. U sjednici od 6. novembra 1889. dao je predsjednik pročitati zastupniku Mandiću interpelaciju, upravljenu na c. kr. vladu i pisanu hrvatski, i to jedva ondu, kad mu je tadanji saborski podpredsjednik dr. Dukić dao talijanski prevod petita interpelacije. Tako se je postupalo s interpelacijami, pisanimi hrvatski ili slovenski u tom i sliedećih zasjedanjih do ovogodišnjega; isto je dao predsjednik na ustavnu razpravu jedino onda, ako im se je priložio talijanski prevod potita. U ovogodišnjem zasjedanju prima ih i bez talijanskog prevoda potita i daje u razpravu. Prijaviv interpelaciju, dao ju je čitati interpelantu hrvatski ili slovenski, a onda ju sam pročitao u talijanskom prevodu, te izručio povjereniku c. kr. vlade u sjednici 2. jenara 1894. interpelacije Jenko, Mandić, Serše; u sjednici 30. jenara 1894. interpelacija Jenko.

Vriedno je spomenuti, da se u zapisniku sjednica ne spominje, da je predsjednik dotične interpelacije pročitao u talijanskom prevodu. Hoće li doći tiskane u cielosti u stenografičkom zapisniku, vidit će se. U sjednici od 1. febrara 1894. dao je čitati interpelantu zastupniku Jenku njegovu interpelaciju u slovenskom jeziku, a onda obavjestio talijanskim jezikom u kratko o sadržaju istu. Kod tuga ovogodišnjega postupka dogadja se velika nepravica zastupnikom, služećim se u saboru hrvatskim ili slovenskim jezikom tim, da se njihove interpelacije objavljuju u saboru dan dva i više pošto su bile predsjedniku izručene, pače da interpelacija dra. Dukića i drugova, izručena već 28. jenara, nije još niti u sjednici 1. febrara bila u saboru objavljena, jer da je duga i da ce je nije moglo provesti do toga dana, i bila je pročitana jedva 10. febrara 1894., dočim se interpelacije, sastavljene talijanskim jezikom, podpisnju neposredno prije sjednice i u istoj dalu interpelantu čitati. (Interpelacija dra. Amorosa i drugova u sjednici 29. jenara 1894.)

§. 35. zemaljskoga pravilnika za Primorje, dakle i za Istru, poznaje troje vrsti predloga: *a*) vladin, *b*) zemaljskoga odbora ili kojega posebnoga odbora, izabranoga od s.bora, *c*) pojedinih članova sabora.

Predlozi pod *a*) i *b*) podnašaju se i bilježe koli u zapisnike sjednica (predvidjene u §. 41. saborskoga poslovnika) toli u stenografičke izvještaje (predvidjene u §. 42 saborskoga pravilnika) *samo talijanskim jezikom*. Tim ne samo zemaljski odbor i svi posebni odbori, izabrani od većine sabora, kažu na najočevidniji način, da posve ignoruju jezik većine pučanstva Istre i jezik, kojim se služi jedan dio zastupnika te pokrajine, nego to čini i c. kr. vlada, koja izrično veli (vidi izvještaj sjednice od 20. jenara 1894.), da svoje predloge podnaša saboru u jeziku, u kojem isti svoje poslove razpravlja; a na to poziva se u najnovije doba i saborski predsjednik (vidi izvještaj sjednice 1. febrara 1894. kod razprave zakonske osnove o školskih taksah), nedajuć u razpravu predloga, postavljenih k zakonskoj osnovi, jer nisu pisani jezikom, kojim je ista podnešena.

Predlozi pod *c*) su u glavnom dvoji: 1. samostojni, posebni predlozi zakonski ili drugih saborskih zaključaka, predvidjeni osim u tom §. 35. pod c) zemaljskoga pravilnika također u §. 18. saborskoga pravilnika; 2. predlozi, koji se odnose na koji predlog c. kr. vlade ili kojega odbora, predvidjeni osim u tom §. 35. pod c) zemaljskoga pravilnika također u §§. 32. i 33. saborskoga pravilnika.

Predlozi pod 1. imaju se prije podnieti pismeno zemaljskom kapetanu, odnosno saborskom predsjedniku — *ako se neodnose na koji predlog c. kr. vlade ili kojega odbora*. Već u ovih riečih sadržano je indirektno pravilo, da se predlozi pod 2., predlozi pojedinih članova, *koji se odnose na koji predlog c. kr. vlade ili kojega odbora*, mogu podnieti, a da i nisu prije pismeno podnešeni zemaljskomu kapetanu; da se dakle mogu postaviti prilikom razprave vladinih i odborskih predloga bilo ustmeno ili pismeno. To izričmo veli §. 32. saborskoga pravilnika, koji ustanovljuje, da se kod glavne razprave zakonskih predloga mogu postaviti predlozi *jednostavni ili obrazloženi* za prelaz na dnevni red; i §. 33., koji ustanovljuje, da se promjene i dodatci imadu podnieti *prije, nego li je svršena podrobna razprava* bud koje zakonske osnove.

Da se tako postupa sa predlozi i pod 1 i pod 2, koje postavljaju članovi saborske većine, dovoljno je, da se pogleda bud koji stenografički izvještaj. Drugače je sa predlozi, i jednimi i drugimi, ako ih postavljaju članovi saborske manjine, služeći se u saboru hrvatskim ili slovenskim jezikom. Samostojni njihovi predlozi dolaze u razpravu i unašaju se u zapisnike sjednica i stenografičke izvještaje *samo u toliko, u koliko su prevedeni na talijanski jezik*, dočim se ne obnzire na ono, što je samo hrvatski ili slovenski predsjedniku pismeno izručeno i pročitano, ili izrečeno (Predlog Jenka glede kraćega sjedinjenja Istre i Trsta s Riekom, podnešen u sjednici 4. aprila 1892.) Njihovi predlozi, postavljeni kod glavne ili podrobne razprave predloga vladinih ili kojega odbora, ne bilježe se nit riečju u zapisnike sjednica nit u stenografičke izvještaje, *nit se o njih razpravlja, nit se predsjednik brine, da u razpravu dodju, pače izjavlja, da ih ne može dati u razpravu, jer su pisani jezikom saboru i predsjedniku nepoznatim, jezikom koji n. jezik saborskih razprava, jezikom različitim od onoga, u kojemu je predlog dan ili odborski podnešen, ili da u ove nije postavljen nikakav predlog.* (Predlog zast. dra. Volarića u sjednici 4. marča 1892., da se u financijalni saborski odbor izabere 10 članova; zast. dra. Laginje u sjednici 12. marča 1892., da se izabere posebni željeznički odbor; zastup. dra. Volarića u istoj sjednici, da se ne odobri prekoračenje proračuna; istoga dra. Volarića u sjednici 15. marča 1892. kod razprave molbe umirovljenoga učitelja Trombetti-a i kod razprave zakonske osnove o pošumljenju Krasa kvarnerskih otoka; istoga u sjednici 29. marča 1892. kod razprave zakonske osnove glede gospodarskih zadruga; zast. Mandića u sjednici 31. marča 1892. kod razprave resolucije glede pomoćne škole u Pomjanu; zast. dra. Dukića u sjednici 1. aprila 1892. kod razprave zemljištne razteretne zaklade; zast. dra. Volarića kod razprave zemaljskoga proračuna rubr. III. za god. 1892.; zast. Mandića u sjednici 29. jenara 1894. kod razprave zakonske osnove o školskih globah; istoga u sjednici 30. jenara 1894. kod razprave zakonske osnove o dielitbi mjestne občine Lovran, i kod razprave proračuna zemaljske školske zaklade; zast. Jenka kod razprave zakonske osnove o prinosih osiguravajućih družtva; zast. dra. Laginje u istoj sjednici kod razprave molba nekih učitelja za poboljšanje njihova stanja; zast. Spinčića u sjednici 1. febrara 1894. kod razprave zakonske osnove o školskih taksah; zast. dra. Volarića kod podrobne razprave iste osnove; zast. Jenka kod razprave o preustrojstvu zemaljskih ureda; istoga zastupnika kod razprave zakonske osnove o cestah; zast. Flega kod iste razprave i zast. Mandića kod razprave o obračunu za god. 1892. i proračunu za g. 1894. zemaljske poljodjelske zaklade.)

Tako se postupa i sa predlozi na izpravak zapisnika sjednica, na koj imadu pravo svi saborski članovi na temelju §. 39. saborskoga pravilnika, koje pravo pak je izlišno za zastupnike, služeće se hrvatskim ili slovenskim jezikom, jer se predsjednik na nje ne obazire ili ih čak nedopušta niti činiti i usupor izpravkom proglasuje zapisnik odobrenim. Zast. dr. Volarić u sjednici 12. marča 1892., isti u sjednici 29. marča 1892., zastupnik Jenko u sjednici 6. aprila 1892, zast. Spinčić u sjednici 14. septembra 1892. učinili su predloge na izpravak zapisnika odnosnih prediućih sjednicah, al se na nje nikakva obzira uzelo nije.

U rečenih §§. 35. pravilnika zemaljskoga i 18., 32. i 33. pravilnika saborskoga nije predvidjeno za *prešne predloge*. Za ove obstoji poseban §. u saborskom pravilniku. a taj je §. 37. Po njem ima svaki zastupnik pravo postaviti prešan predlog. Sama *prešnost* kaže, da takovoga predloga ne treba prije dati na znanje zemaljskoga kapetana, odnosno saborskoga predsjednika. I sam §. 37. glasi tako, da toga ne treba činiti. A pošto ne kaže ništa, da li se ima prešan predlog postaviti ustmeno ili pismeno, pušta zastupniku na volju, da ga postavi ustmeno ili pismeno. I praksa većine sabora Istre kaže, da se prešne predloge ima tako, prema §. 37. saborskoga pravilnika uzeti. Zast. dr. Amoroso postavio je u sjednici 13. septembra 1892. (str. 11. odnosnoga stenografičkog izvještaja) prešan predlog. Taj predlog nije se odnosio niti na ijedan predlog c. kr. vlade niti kojega odbora, nije bio prije pismeno podnešen zemaljskomu kapetanu, odnosno saborskomu predsjedniku na znanje; bio je postavljen tečajem sjednice u saboru; saborski predsjednik pitao je, da li se predlog podupire; i kad je bio podupret, dao glasovati o prešnosti; a kad bijaše i ova primljena, tad je pitao predlagatelja, da mu predlog pismeno izruči. Sasma drugčije postupao je predsjednik sa prešnim predlogom, što ga je postavio član saborske manjine, zastupnik Spinčić, dakako hrvatskim jezikom, u sjednici 13. jenara 1894. Kad je predsjednik oglasio II. točku dnevnoga reda, tad je ustao zast. Spinčić i molio za riec; kad ga je prensjednik zapitao, što želi, a on, kažuć pravilnik, odgovorio, da moli za riec, da postavi na temelju §. 37. saborskoga pravilnika prešan predlog, te kad je predsjednik primetuo: „dakle vi želite postaviti prešan predlog“ i predlagatelj odgovorio sa „dà“, počeo je ovaj kod predsjednikove šutnje *čitati* svoj predlog, i *čitao* ga, neprečen po predsjedniku do preko polovice. Kod dalnjega pretrgavanja sa strane predsjednika, kod unješivanja uzklika sa strane većine i manjine, čitno je predlagatelj pretrgnuto svoj predlog i dalje, dok mu nije predsjednik dovikmuo, *da mu zabranjuje prosliditi*. Pokorio se je i izašao zajedno sa svojimi drugovi, kad je vidio, da ima pravo postaviti takav predlog i pročitati ga, — *ujedno sa obrazloženjem*, kao što se to čini u svih saborih i kao što se je to i u saboru Istre često učinilo — a ovdje s razloga navedena u samom predlogu i *morao čitati*, i da mu predsjednik brani vršiti zastupničko pravo.

Iz rečenoga jasno je, da se prema zastupnikom, služećim se u saboru hrvatskim ili slovenskim jezikom, niti obzirom na interpelacije bilo na zemaljski odbor, bilo na c. kr. vladu, nit obzirom na razuovrstne predloge, ne postupa po ustanovah nit zemaljskoga nit saborskoga pravilnika; da s toga dolazi do žalostnih prizora u saboru; da se dolazi u neprilike kao što bijaše ona, kad se nije znalo, da li se je zastupnik Jenko bio u sjednici 11. novembra 1889. odrekao mandata ili ne; da se Njegovo Veličanstvo, naš premilostivi cesar i kralj u smislu §. 40. zemaljskoga pravilnika nemože točno i podpuno obavjestiti o djelovanju sabora; da c. kr. ministarstva nemogu saznati redovitim putem za sve ono, što rečeni zastupnici rade i govore, te se tako dogadja, da predlažu na najvišu potvrdu i takove zakonske osnove, koje su škodljive za pučanstvo; da je za te zastupnike zastupnički imunitet, zajamčen njim jasnom ustanovom zakona (§. 1. tem. drž. zakona od 3. oktobra 1861., broj 98. D. Z.) posve izlišan i bezkrepostan. Iz rečenoga jasno je također, da su interpelacije, upravljene na c. kr. vladu, dolazile prije na ustavnu razpravu samo onda, ako im se je dodalo talijanski prevod petita i da sad dolaze jako sporo; da se na interpelacije, upravljene na zemaljski odbor, ne odgovara, pače da se sad već u obće ne davaju u razpravu; da raznovrstni predlozi ne dolaze na ustavno razpravljanje. A iz toga faktičnoga stanja, prispodobljenoga sa izjavom c. kr. vlade od 20. jenara 1894., učinjenom u sporazumku sa saborskim predsjednikom, može si svatko stvoriti sud, kako se izvješta c. kr. vlada o govorih, što ih rečeni zastupnici u saboru izreku.

Nego c. kr. vlada veli, da ne može uticati u jezik sabora, pogledom na ustanovu §§. 11. i 40. zemaljskoga pravilnika, usljed kojih pripada zemaljskomu kapetanu, da vodi saborske razprave, a sabor da odluči o načinu objave istih; veli nadalje, da odgovara na interpelacije slavenskim jezikom na nju upravljene u talijanskom jeziku s uzroka, što je taj jezik bio uvjek poslovni u saboru i veli se konačno, da se vladini predlozi, *pošto su upravljeni na cieli sabor*, a ne na pojedine zastupnike, podnašaju u jeziku, kojim sabor svoje poslove razpravlja; — drugimi riečmi, c. kr. vlada priznaje samo jedan jezik, talijanski, kao *jezik razprava* ili kao uredovni jezik u istarskom saboru, isto onako, kao što to čini saborski predsjednik, saborski tajnici. zemaljski odbor i pojedini članovi saborske većine, premda sama barem jednim činom, naime pozdravom sabora na početku zasjedanja poznaje i drugi jezik, naime hrvatski.

Da vidimo najprije jeli to mnienje o jednom, talijanskom, *razpravnom ili uredovnom jeziku saborskom* utemeljeno.

U sjednici 13. aprila 1861., prilikom razprave o zemaljskih činovnicih, primio se je predlog dra. Amorosa, da ima biti imenovan bar jedan činovnik, koji pozna jedan slavenski idiom, *al da mora biti uredovni jezik samcaa sabora izključivo talijanski*. U koliko bi ovaj zaključak mogao sadržavati načelo, da se u saboru Istre ništa ne razpravlja, što nije podnešeno u talijanskom jeziku, ili bar dielimično u talijanskom prevodu, i da se zapisnici sjednica i stenografički zapisnici objavljuju samo talijanskim jezikom, u toliko je ukinut člankom 19. tem. drž. zakona od 21. decembra 1867. broj 142. D. Z., koji daje jednako pravo u uredu i javnom životu svim jezikom, običajnim u pojedinih pokrajinah, koj dakle ne poznaje nikakvoga izključivo uredovnoga jezika, koji valja za sve kraljevine i zemlje, zastupane u carevinskom vieću, dakle i za Istru. To stanovište zauzela je i c. kr. vlada u svojoj izjavi, pročitanoj u istarskom saboru 18. septembra 1888. bar obzirom na interpelacije, upravljene na nju hrvatskim ili slovenskim jezikom, a što valja za interpelacije, imalo bi valjati i za predloge i za govore, premda ta izjava ne stoji u skladu sa onom od 20. jenara 1894. To stanovište zauzelmje i carevinsko sudište u Beču. medju ostalim sa svojimi odlukami od 18. jenara 1888. broj 5 i 3. julija 1888. br. 111, kojimi je sudilo, da je istarski zemaljski odbor povriedio spomenuti članak i tim, što nije htio primiti bez talijanskoga prevoda hrvatski spis, i tim, što na takav, hrvatski spis, nije odgovorio hrvatski; da je dakle zemaljski odbor dužan i primati hrvatske spise i hrvatski na nje odgovarati, i da vriedja temeljni državni zakon, ako toga ne čini. Što valja za zemaljski odbor kao eksekutivni organ zemaljskoga sabora, to valja i istoj mjeri i za zemaljski sabor i za saborskoga predsjednika.. I jedan i drugi vriedjaju temeljni državni zakon, ako neće da primaju hrvatskih, a tako i slovenskih upita, predloga, govora, i predsjednik imenito ako nedaje istih u razpravu i ako s njimi postupa kao da ih nebi bilo. A vriedja ga i c. kr. vlada, koja, imajuć dužnost, da bdije nad vršenjem zakona,

to veli ispravljati dopise? — Ne, brka mi moga!

Ovoliko smatrao sam se dušnim za sada i unapried u ovoj stvari kazati, te poručujem gosp. dopisniku, da prepuštam njegovomu zlatnomu peru i nepristranoj savjesti, da u buduće on slične zabavo blagoizvoli temeljito i točno opisati, kad nije zato još ozrenuo Bežinić.

Pianista Foerster upriličuje u subotu dne 10. t. mj. svoj koncert u dvorani društva „Schiller". Ulaznina 1 for., a sjedalo 50 nvč.

Interpelacija zastupnika Tomasi-a. Iz Motovunšćine javljaju nam, da je u svih selih one občine i susjednih razturena u stotine iztiskaka poznata interpelacija zastupnika Tomasi-a, koju je postavio u zadnjem zasjedanju istarskoga sabora u poslu sječenja drva u Motovunskom lugu. Ta interpelacija imala bi kod našega puka možda koju vriednost, da neznamo da je u tom poslu govorio u Beču naš dični zastupnik Laginja, to da ga je u tom g. Tomasi samo slediti hotio, na čemu smo mu malo zahvalni, jer bi bio već odavna morao kod svojih prijatelja u našem saboru izposlovati, da se za sječnju drva u rečenom lugu zauzmu. Čitajuć interpelaciju g. Tomasi-a, sjetismo se one bajke, koja pripovieda, kako je žaba digaula nogu gledajući kako podkivaju konja.

Iz Poljana (občina Veprinac) pišu nam 6. t. mj.: Prevarih se u nadi, čekajuć, da će Vam, velecijenjeni gospodine uredniče, koja vještija ruka javit štogod o otvorenju škole u Poljanah, pa kad nije, eto mene na posao. Ako je otvorenje ma bilo koje škole stvar vrlo znamenita pogledom na dušovni preporod onog pučanstva, a to je tim važnija ona u Poljanah. Svim je odveć dobro poznato, koliko se tu protivilo sa strane visoke gospode u Poreču, koliko se moralo moliti i zaklinjati na svih mjestih, dok nisu napokon naši dični zastupnici, kucajuć u Poreču i u carskom Beču odstranili zaprieke, dokazav crno na bielom potrebu i pravo na školu. — Od nas Vam, dični sokolovi, najerdačnija hvala, a od Boga plaća! — Istom prilikom neće Vam biti žao, ako Vam kažem, da se je već u onu školu upisalo preko 100 djece, što je za ovo zimsko doba izvanredno mnogo. Toliko visokoj gospodi do ugodnoga znanja i ravnanja! — Otvorenje škole bilo je dne 1. pr. mj. Okolo 8 sati u jutro istoga dana sakupilo se u školi liep broj roditelja sa svojom djecom, dužnom polaziti školu. Iza toga je ta vesela povorka mladih svatova uz pratnju gosp. učitelja S. krenula prema crkvi, gdje je vriedni i zaslužni starina, mjestni dušobrižnik, častni gosp. Zupan, čitao sv. misu sa sazivanjem Duha svetoga. Poslje službe božje sakupila se iznova školska mladež u školi, gdje im je njihov mladi učitelj kazao par vrućih rieči, kojom se je prigodom mnogoj majci orosilo oko. Poslje toga razidjoše se veselo kući. Dao Bog dobra ploda!

Nek se i ova znade. U Malom Lošinju propovieda ljetos korizmu naš O. Danijel Zec, tretoredac sv. Frane. To je naš stari znanac, jer je drugda u ovoj istoj plovaniji držao propovied mjeseca Maja na čast Marijinu.

Ljetošnje njegove propovied su uprav lepe i po sadržaju i po formi, te ga rado sluša sve, što je pobožnoga u ovom gradiću. Ali čujte sada. Nekoji spletkari, kojim žalibože ovuda sada ruže cvatu, u svojoj objesti započeli agitaciju, da odvraćaju ljude od crkve, a osobito od korizmenih propovied. To su ljudi, koji se u sve pačaju i u sve razumiju, samo ne u svoje dužnosti. To su ljudi, koji se očito hvastaju svojim bezvjerjem, ali kad treba zasliepiti prostotu, onda se primiču i k oltaru, te klečeć na oba koljena sklopljenih ruku i izvrnutih očiju ljubo moći svetih, recimo n. pr. moći sv. Alojzija. Drugda, kad ima proći kakav crkveni obhod, ta ista čeljad od farizejskoga koljena, nakiti svoje kuće zagovima i prostirkama, jer se prostota i tim dade zasliepiti, (Zar je možda ta čeljad, koja na silu hoće da nametne tuj crkvi plovana secundum cor illorum? Op. Ured.) A sada odvraćaju vjernike od rieči božje! Ali mi znamo što kaže Krist: „Tko je od Boga rieči moje sluša, a vi je ne slušate, jer od Boga niste".

Gospodo, vi već žalibože odavna, odavno u crkvu ne idete, pa vas nitko i ne goni, ali pustite na miru dobre duše, koje još za Boga znadu.

Doneklе skoro bi valjalo, da se radujemo njihovom navraćanju, jer će napokon svatko upoznati tu drzovitu i bezbožnu čeljad. Najgore je, da im ide sve na ruku, pak oni bez straha truju i pojedince i cielu selu.

Susak i Ćunski najbolje dokazuju, a toga nitko ne vidi, jer straže spavaju.

Završiti ću sliedećom radostnijom viesti.

Vašeg dosnog pobratima Zueka vidjeh ovih dana, ali ne mogoh govoriti s njime. Ipak, ako izgled ne vara, on je zadovoljan, kao čovjek, kome su svi poslovi u redu, a zdrav ko top.

Još samo ovu.

Namislio sam napisati roman: Ložinjske očite tajne. Bisto li ga primio u „Našu Slogu!" Koliko honorara dajete po kilogramu rukopisa? Moj bi roman mogao u rukopisu težiti kakvih 20—25 kg. — Preporučam se. (Neće Vam bit' živo. Op. Ured).

Iz Kanfanara pišu nam 25. veljače: Rado bih plakao, ali ne mogu. Jadnoga li mene i svih nas, koji se izdasmo za Hrvate! U mudroj glavi jaslarskoj mi smo tupoglavi, bodaci, „ignoranti illeterati, villani, sciocchi", a svi od njegovog kopita su samo „dottori, scienziati", pa makar se naučili tekar u „butigah" čitati i naprav računati. Istina je, da nisam ni ja, kao ni drugi Kanfanarci, učio na visokih školah višinadskih ili na žminjskoj univerzi, ali ja se kladim za moju sjedu bradu s tobom, da znadem toliko napisati u hrvatskom jeziku, koliko ti jaslare u tvojoj blaženoj „del sl". U jednom me ipak nadkriljuješ i u tom možeš biti meštar, to jest u tvojih naime podlih denuncijacijah ljudih naše vjere, naše krvi. Gdje je daklo tvoja civiltà? Tamo gdje i ciganako poštenje. Znaj, dragi moj pieknačiću, da svaki ohol siromah nosi praznu torbu, kao i ti tvoju glavu, u kojoj je više praznine, nego u našoj fojbi hombašolskoj. Ti i sva tvoja braća (a vjeruj mi, do je imaš malo) jeste kao ušenac, kad dodje na grintu, te misli, da je došao u grad. Zašto smrdi tebi i tvojoj liepoj „kompaniji" šarenjačkoj toliko naš mili hrvatski jezik? Zašto ti ne smrdi krub, kojega jedeš iz naših hrvatskih rukuh? Da sam ja u tvojoj koži, ja nebih ni jedan dan živio medju bonovrekari, jer su u tvojoj glavi svi „ignoranti" (i to baš jesu, jer te nisu još protjerali), već bih bio pobjegao tamo doli u Kalabriju, gdje imade svega dosta, a najviše glada. Ti jadno budalo hotio bi, da mi tebi prignemo vrat, a ti nam oko vrata konop, jeli? Junak velik si se rodio, nu malo prekasno, a da nebi tvoju moć poznali, i ako si našao šupljih glava (ni tvoja neće biti Salomunova) ali si našao i naći ćeš i takovih, na kojih će se tvoja mudrost razbiti. Jasla puljska jesu velika, ali većinoma prazna, pak morna slamom krmiti tvoje drago živinče, da ti cestom ne pogine, jer će doć brzo vrieme, da ćeš ga morati zajahati te nas „illeterate" ostaviti. Mi ćemo plakati za tobom mačjimi suzami i slamom pokaditi za tobom, da nam ni uspomena o tebi neostane.

Kakovu maću narav imaš ti licumjerče i sva tvoja svojta! Ono, što ti tvojim popom dozvoljuješ, našim isto zabranjuješ; prve do neba uzdižeš, a druge smradnim blatom ružiš. Nam svim zabranjuješ po našem osvjedočenju raditi i izabirati (po tvoje možda i misliti); ako pak dodje naš protivnik, makar bio iz Pule i makar nosio orljeni kolar, on može dakako „in scienza e coscienza" raditi, izabirati itd. samo da s tobom i za tvoju korist radi, pa bio on drugčije kakav bio. Ja ne branim ni naše ni tvoje pope, nu da ti tvoje vrsti kolare rivaš medju svetce, a naše sve, makar bili najpošteniji, bacaš u najsmradnije blato, to možeš učiniti samo ti, koji si — žao mi je — sa našimi šarenjaci zajedno izgubio svu svoju vjeru, koju donesoste ovamo iz patrije, gdje bisto se bili do danas jur od glada posušili. Nije li tomu tako, hrajno moj? A sad zajaši opet tvoje živinče, jer već težko čeka na tvoju hranu slamnatu! Vidim, da smo u korizmi, jer ga hraniš samo suhom, gnjilom slamom, gustom vodom iz lokve. Do vidova!

Listnica uredničtva.

Gosp. V. R. u T. Ne može nimo tiskati Vaše „Priposlano" jer se uvjerismo na vlastite oči, da ono diele nije mogao izvesti ni početnik, a kamo li „moštar". Da ste mi am. zdravo.

Gosp. M. L. u V. Hvala na čestitci, prem je uranjena za 7 mjeseci. Srdačan odzdrav!

Razpis natječaja.

Podpisani odbor razpisuje ovim natječaj za redovito podporo „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri" za godinu 1894.

Molbe obložene svjedočbom siromaštva, te svjedočbom prvoga polugodišta, ili kolokvija, imadu se redovitim putem dostaviti podpisanomu najkasnije do 15. t. mj.

Svjedočbe siromaštva moraju sadržavati takve podatke, da bude podpisani odbor uzmogao sasma točno upoznati materijalno stanje molitelja i njihovih roditelja.

Obzirom na neznatni ovogodišnji prihod neće se za ovaj put moći uvažiti molbe onih djaka, koji uživaju bilo kakvu izdašniju podporu.

Odbor „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri"

Kastav, 22. febrara 1894.

Predsjednik: *Ante Turak.* Tajnik: *Ante Dukić.*

DOMINIK LUŠIN

u Kopru

proporuča veliko svoje skladište raznovrstnog liesa, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe izvršava točno i po najnižoj cieni. 24—5

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne plative uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—5

„Kupi kod kovača nipošto kod kovačića", kaže stara poslovica.

Ovu mogu punim pravom na moj zavod upraviti, jer jedino tako velika trgovina, kao što moja, imade razprodajom ogromnih vrstih tvari i drugih predmetih, jeftine troškove, koji moraju konačno kupcem koristiti.

Krasne uzorke privatnim naručnikom šaljem badava i franko. Bogate knjige uzoraka, kakvih jošte nebijaše, za krojače nofrankirano.

Tvari za odiela.

Peruvien i dosking za visoko svećenstvo, propisane tvari za odiela za c. kr. činovnike, vetorane, vatrogasce, Sokolaše, livreje, sukna za biljard i igraće stolova, pokrivala za kočije, tvari za lovačke kaputo, nepromočne tvari za pranje, plaide za putnike od f. 4-14.

Vriedne cene, poštene, trajne, čisto vunene sukneno tvari, ne jeftine otirainke, koji su vriedni jedva krojačke plaće, preporuča

Joh. Stikarofsky,

Brno (Austrijski Manšestor).

Najveće skladište blaga vriedne pol mil. for.

Razpošilja samo pouzetjem!

Dopisuje: njemački, madjarski, češki, poljski, talijanski, franceski i engleski. 24-5

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebće za iste 10

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih za	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3¼%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	6- „	2¾%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. volj., stopijo nove obrestne takse v krepost z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakazuice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sasz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 31. januvarja 1894. 2 24

I., Singerstrasse 15, **Dunaj.**

J. PSERHOFERIJA

lekarna „Zum goldenen Reichsapfel".

Kričistilne krogljice, proj imenovane **univerzalne krogljice**

zaslužijo to ime po svoj pravici, kajti v resnici je mnogo bolezni, pri katerih so te krogljice pokazale svoj izvrsten učinek.

Že več desetletij se te krogljice povsod razširjene in malo družin utegne se najti, v katerih bi pogrešali malo zalogo tega izvrstnega domačega sredstva.

Vsi zdravniki so priporočali in priporočajo te krogljice kot domače sredstvo, posebno pa proti boleznim po **slabi prebavi** in **zabasanju.**

Te krogljice stanejo: **1 škatljica z 45 krogljicami 24 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nofrankovani pošiljatvi **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečne zahteva J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis **J. Pserhofer v rudečih** pismenih, katerega je vidoti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera,* 1 posodica 40 nč., poštnino 65 nč.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Amerik. mazilo za trganje, 1 posodica 1 gld. 20 nč., poštnino 65 nč.

Prah proti potenju nog, 1 škatljica 50 nč., post. prosto 75 nč.

Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., poštnine prosto dir nč.

Živiljenska esenca (Praške kapljice) 1 steklenica 22 nč.

Angleški balzam, 1 steklenica 30 nč.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 nč., poštnine prosto 60 nč.

Tanokininska pomada *J. Pserhofera,* pospešuje rast las, 1 škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter *prof. Steudela,* 1 posodica 50 nč., post. prosto 75 nč.

Univerzalna čistilna sol *A. W. Buttricha,* domače sredstvo proti poslednjim slabo prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovnih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki se bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje potem in v ceno predpisljivo tudi predmeti, ki ih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej dopeslati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane porto dosti manj kakor po povzetju. 12—6

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 11. U Trstu 15. marča 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana soj pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošto valja točno označiti.

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka na osam arka.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Prilog broju 11. „Naše Sloge"

...ri, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Na obranu.

U br. 5. „Naše Sloge" napeo je neki občinar-posjednik sve sile, da dokaže, kako su *nove štivre* u ovoj občini od mnogo veće štete, nego li koristi, u obće djelo koje nezaslužuje nimalo hvale, nego prikora.

Onim dopisom uvriedjeno je u prvom redu občinsko zastupstvo i podpisani odbori, koji su istomu ovo pitanje na odluku predložili; budući iz dopisnikova razlaganja očito proizlazi, da su podpisani odbori i cielo občinsko zastupstvo *nesposobni* da racijonalno upravljaju občinskim dobrom i da promiču interese občinara. Da takva šta nepomisli strani svjet, koji nepozna naše okolnosti, podpisani odbori u obranu svoje časti i časti cielo ove občine jednodušnim zaključkom današnjih svojih sjednica daju na rečeni dopis sliedeći javni odgovor:

Gosp. občinar, koji si je preduzeo ovo pitanje *ozbiljno* razpredati, veli: „Nove štivre koriste **sada** občini, *jer si ona njimi puni blagajnu*, nu kašnje, u skoroj budućnosti, ove će joj škoditi". Jedan občinar posjednik, koji se toliko zanima za občinske stvari, morao bi znati, da se občinsko imanje po zakonu nesmije umanjiti, te da občinska blagajna, koja se novimi štivrami *puni*, mora ostati za *uviek* puna. Kapitali novih štivara koristiti će občini za sva buduća vremena, jer ako novimi štivrami unidje 60.000 forinti, kako po prilici i hoće, onda će taj kapital nositi nesamo *sada*, nego svako ljeto 3.600 forinti interesa".

Zašto pak će nove štivre u skoroj budućnosti občini škoditi? „Jer — veli dopisnik — neće občina primati paševine, i jer će većina ljudi biti siromašna, *bez posjeda*, a i tatbine će više biti onda".

Navod o paševini nije istinit.

Ova občina neprima za komunale nikakve paševine, niti ju je ikada primala, osim — kratko vrieme za komesara Simziga. Za komunale se paševina pobira samo u pridruženih občinah, i u tih se neštivruje.

Radi novih štivara biti će — kako g. dopisnik „ozbiljno" tvrdi — u skoroj budućnosti *većina ljudi bez posjeda*. To je u istinu grozno. Većina puka bez posjeda, upropašćena, na prosjačkoj palici! A čijom krivnjom? Občinskih odbora i zastupstva, koje je novu štivru dalo provesti.

Dopisnikov navod je posve netemeljit. Uzmimo da se nove štivre nebi bile u obće ni provele, onda većina ljudi bi u skoroj budućnosti posjedovala što i danas. To isto bi bilo, kad bi sav komunal bila uzela manjina ili makar jedan jedini občinar. Nu buduć je kod novih štivara sudjelovala većina občinara, to će u skoroj budućnosti *većina ljudi* ove občine biti *bogatija*, imati će *više posjeda*.

Što se pak *tatbine* tiče, o njoj u našoj občini nemože biti govora, a u buduće još će biti manje, jer naš puk hvala Bogu i materijalno i moralno liepo napreduje, a nove štivre nemogu tome nego pripomoći.

Naš puk nije nimalo nagnut na kradju. Ako naš čovjek štogod ukrade, *to je obično na komunalu*. Sa novimi štivrami smanjuje se komunal, pa tako će biti redja i ta vrst tatbine, koju u ostalom kmet nedrži tako težkom, kako onu što bi se počinila na privatnom posjedu.

Gosp. dopisnik se *gorljivo* zanima za siromahe. — Kud će siromah? pita on zabrinuto. Značajno je, da se još nijednoga siromaha nije čulo reći: „Kud ću *ja?*" Siromah šuti. Njemu, koji nema ni ovčice ni kravice, malo je stalo, al se štivra, al ne štivra. „Kud će *siromah*" kliču *bogatiji*, koji su dosad svoje livade štedili za sieno, a krave gonili na komunal.

Gosp. dopisnik veli, da siromah nemože štivrati, buduć se nema našto zanašuti, da će jednom štivru izplatiti. To nestoji.

Občina od nikoga nezahtjeva, da štivru izplati, i riedki su, koji ju odma izplate. Siromah je neizplati, jer mu bolje konvenira, da za štivru občini plaća 6% kamate, a svoj novac da koristnije uloži.

Interes pako na kapital štivre može i najveći siromah plaćati. Občinsko tnalo se je ustupalo dosta jeftino, po dva, tri novč. □ klft. Tako je kmet mogao za 30—40 forinti pribaviti cielo jutro tnala. A tolika površina, ma i ostalu kano pašnjak i šumica, vazda će dati mnogo više čista dohodka, nego li ga treba za izplatu interesa na onih 30—40 forinti. Ako pako kmet obrati štivru u njive, onda će biti tim aktivnija, i *tim manje* će biti moguć slučaj, što ga predstavlja gosp. dopisnik, da će najme občina morati dotičnomu posjedniku prodati obdjelanu štivru s razloga, što on nebi uzmogao izplaćivati godišnje interese.

Ako bi pak dotični zapao u taki položaj sa obiteljskih, gospodarstvenih ili bilo kakih nesreća, občina bi sigurno šnjime čovječno postupala, kano što postupa i sada, gdje nekim dužnikom stare štivre odpušta nesamo interese, nego još nekim, buduć blagajna dobro stoji, i gotova novca izposuđuje. A u buduće moći će to još lakše, jer će blagajna, kako u početku rečeno, bolje stajati.

Ako dakle koji siromah nije sudjelovao kod novih štivara, nije to sa straha pred troškom, već sa uzmanjkanja radnih sila. Siromah bo nemože cielu zimu kršiti štivru, da od te krčevine istom nakon nekoliko godina dobije nagradu; siromah mora se primiti takova posla, gdje će *čim prije* dobiti plaću, da šnjome prehrani sebe i obitelj. Pa ako se taj jednom zamore, lahko će moći kupiti već gotov posjed.

U ostalom *nove štivre su svakako u prilog siromahom*. Oni će vazda bolje proći, čim bolje budu stojali ostali občinari i obć. blagajna, buduć će onda lakše dobiti i zaslužbe i podpore.

Gosp. dopisnik „ozbiljno" tvrdi, da bogatiji ograđuju ljepše parcele *pred kućama* siromaha i *okolo njihovog imanja*. To je priesna neistina. Ako je koji kmet prigradio štivre *kraj* posjeda koga drugoga kmeta, bilo je s uzroka, što je ovaj već drugdje bio prigradio primjereno tnala. Jer da će svaki kraj svoga staroga posjeda prigradjivati, to opet neide, jer tako bi onaj više prigradio, koji više komada svoga staroga posjeda uz komunal imade.

Kod štivranja se je osobito pazilo na to, da li i koliko ima netko već do sada stare štivre, pa se onim, koji su se u prvašnja vremena dobro štivrom okoristili, nije sada ništa ili vrlo malo dalo, već se gledalo, da nove štivre uzmu više oni, koji dosad neimahu štivre, ili je imahu malo, i koji u obće manje svoga tnala posjeduju. *Siromašniji se dakle neimaju nimalo tužiti, da su bili zapostavljeni, jer su prema bogatijim bili uprav pogodovani.*

Gosp. dopisnik misli, da će nove štivre, osobito na Halublju, škoditi napredku govedarstva. On je zabrinut kamo će sada kmet, kad je nestalo javnih pašnjaka, goniti svoju *poboljšanu kravicu*. Odgovor je kratak: Goniti će ju na *poboljšane pašnjake*. Nove štivre su svakako u prilog i prospjeh govedarstva, imenito na Halublju. Ondje se mogu lahko na prste prebrojiti svi koji u pojedinih županijah nisu sudjelovali u novih štivrah. Ogromna većina kmetova sudjelovala je i prigradila tnala, koje će u kratko biti valjan pašnjak; po tom će i ogromna većina tamošnjih goveda imati do-

---

1. da se sabor zauzmo kod c. kr. vlade za proširenje i očišćenje kanala Kavanele kod Osora;
2. da se pročisti kanal nalazeći se na jugu Kavanele;
3. da se postavi običnu svetiljku na rtu osorske luke;
4. da se sagradi luka u Nerezinah, i
5. da se pročisti močvaru „Jaz" kod Osora.

Predlog bijaše proglašen prešnim, te ga predlagatelj obrazloži i saboru preporuči.

Sabor prihvati sve točke predloga jednoglasno.

Za političko gospodarski odbor čita izviešće zastupnik Rizzi o agrarnih za-

većina zastupnika za III. čitanje.

Ustaju za predlo[g] svi članovi većine osim zast. Amoroso.

Iza toga bijahu prihvaćene sve osnove i u III. čit[anju] od članova većine. (Pošto se je raspravljalo ob ovih osnovah u prošlom zasjedanju, te bijahu malom promjenom i u našem listu priobćene, nećemo da ih opetujemo).

Prihvaćena bijaše zatim u III. čitanju zakonska osnova o zaštiti ptica gospodarstvu koristnih.

Zatim pročita predsjednik zaključni govor, u kojem spominje, da bijaše ovo zasjedanje radi osobitih i abnormalnih posala dugačko; nu ono bijaše važno, te će

Bila su to prva na otoku [illegible] dišnjeg službovanja u ovom kutaru putujućeg učitelja gosp. Lippizera. Odvažio se jednom i debutirao. Kojim uspjehom pak, neznam, jer prisutan nisam bio. U Krku gradu no imam pouzdana izviestitelja, te mogu samo reći, da je držao tri predavanja.

Bili su i u Puntu oba putujuća učitelja, naime gg. Lippizzer i Trampuš, te držali prvi dva, a drugi tri predavanja. Naravski, da od samih trih predavanja ne možemo velika uspjeha očekivati. Time doista neće [illegible] unaprediti i podignuti poljodjelstvo. Jedva onda bi mogli očekivati kakve koristi, kad bi ta

anja te občenja učitelja sa poljočešća bila, te kad bi učitelj temeoznavao sadanji stepen ratarstva u pučanstvu i prema tomu udesio svoj Do toga pak nećemo doći, dok je putujućeg učitelja u Lošinju, gdje je jelstvo samo drugotno zanimanje, i u Krku, gdje je skoro isključivo, putujući učitelji, mjesto kretati se poljodjelci, su prisiljeni čuvat uredo gavati hrvatsko pučanstvo. O samih vanjih, držanih u Puntu, mogu reći, gosp. Trampuš posve zadovoljio elje svojim vještim tumačenjem i razinim govorom i odgovori na postav- mu upite, te je među Puntari obžalja, da bi se čim prije iznova po- To bi bilo potrebno a i pravedno, ćim se drugud, gdje se pojavila fi- ra, svakakve pogodnosti daju, u Puntu, su već dobrim dielom uništeni obvinogradi, još se nije ništa učinilo. ako će ljudi saditi i gojiti američku kad nema nikog, da ih uputi o vrsti, za pojedina zemljišta imadu gojit, o u gojitbo, o navrćanju domaće lozo, đnih komisijskih gnojivih, o prirodbi g domaćeg gnojiva i upotrebljavanju itd., da već ne govorimo o drugih ah poljodjelstva.

To se sve ljo ne dade zorno prikazati, o pukim držanjem stvari u rukuh, je to izvolio dubrovnjarski načelnik diti. Dapače za prosti puk hoće so rieči, dobrog i potankog prikazivanja načenja, dok se ga uputi i uvjeri o nosti i potrebi onoga, što mu se prečuje i predaje. Baš radi toga uzroka Lippizzer nije mogao udovoljiti, i nije svojim predavanjem udovoljio telje. Prikazivao je zorno, kako se će američku lozu i upućivao, kako se nadje saditi, i to sa nekoliko rieči, iz- ih u talijanskom jeziku, premiešano rvatskimi. Kad nebi bio uz njega tni učitelj gosp. Fučić, koji mu se ovoljno priključio kao tumač, ljudi bi samo toliko razumjeli, u koliko bi se đalo pukim prikazivanjem — dakle ili ništa. G. Lippizzer je valjda m uvidio bezkoristnost, da ne rečemo šenost svoga položaja, te možda zato došao trećeg dana predavati zajedno osp. Trampušem.

Ako gosp. Lippizzer kroz dvie l godine, što se nalazi u ovom kraju, naučio niti toliko hrvatskog jezika, može samostalno držati dva najjednonija predavanja, zašto ga se drži još ? Zar dok se nauči hrvatski? Dotle doista propali svi vinogradi na našem u i naši kmetovi bili bi spravljeni na jačku štap. Pak nije zato on ovdje, da uči, nego da drugih uči, a ako tomu dorasao, neka se ne namiće. so hoće možda žrtvovati 92·5% Hrvata ovom otoku za 7·5% Talijana? To bi nepravda u nebo vapijuća, tim više, od tih 7·5% Talijana možda jedva 3 sto pripadaju poljodjelskoj ruci. Dokaz mo već u tomu, što barem dvie trećine ljišta krško porezne občine, gdje jedino uju Talijani ili bolje potalijančeni Hrl, jesu u rukuh Hrvata iz Punta. Uzmo e u obzir pučanstvo oroško i lošinjsko, će razmjer još više izpasti na uhar ačvata, jer se ondje isključivo ovi bave poljodjelstvom.

Bili smo iznenađeni, da sve ovo napišemo na ustuk laži, ustvrdjenih po policijotskom ćrškaru u br. 3059 tršćanskog poluslužbenog i protuhrvatskog lista „Il Mattino", kojemu još jednom dovikujemo, da bezobzirno laže, kad tvrdi, da je gospodin Lippizzer u Dubašnici držao predavanja.

Mjesto da se podtiče o zaslužnog dra. Vitezića, bio bi bolje učinio, da je svjetovao svoga branjenika g. Lippizzera, neka se seli iz kraja, gdje ne može koristiti, pak neka se radje uputi među nenarodnjake, kojim bi možda mogao biti

to veli ispravljati dopise? — Ne, brka mi moga!

Ovoliko smatrao sam se dužnim za sada i unapried u ovoj stvari kazati, te poručujem gosp. dopisniku, da prepuštam njegovomu zlatnomu peru i nepristranoj savjesti, da u buduće on slične zabave blagoizvoli temeljito i točno opisati, kad nije zuto još ozarenuo Božinić.

Pianista Foerster upriličuje u subotu dne 10. t. mj. svoj koncert u dvorani družtva „Schiller". Ulaznina 1 for., a sjedalo 50 nvč.

Interpelacija zastupnika Tomasi-a. Iz Motovunšćine javljaju nam, da je u svih selih one občine i susjednih razturena u stotine iztisaka poznata interpelacija zastupnika Tomasi-a, koju je postavio u zadnjem zasjedanju istarskoga sabora u poslu sječenja drva u Motovunskom lugu. Ta interpelacija imala bi kod našega puka možda koju vriednost, da neznamo da je u tom poslu govorio u Beču naš dični zastupnik Laginje, to da ga je u tom g. Tomasi samo slieditи hotio, na čemu smo mu malo zahvalni, jer bi bio već odavna morao kod svojih prijatelja u našem saboru izposlovati, da se za sičenju drva u rečenom lugu zauzmu. Čitajuć interpelaciju g. Tomasi-a, sjetismo se one bajke, koja pripoviеda, kako je žaba digaula nogu gledajući kako podkivaju konja.

Iz Poljana (občina Veprinac) pišu nam 6. t. mj.: Prevarih se u nadi, čekajuć, da će Vam, velecienjeni gospodine uredniče, koja vješta ruka javit štogod o otvorenju škole u Poljanah, pa kad nije, eto mene na posao. Ako je otvorenje ma bilo koje škole stvar vrlo znamenita pogledom na duševni preporod onog pučanstva, a to je tim važnija ona u Poljanah. Svim je odveć dobro poznato, koliko se tu protivilo sa strane visoke gospode u Poreču, koliko se moralo moliti i zaklinjati na svih mjestih, dok nisu napokon naši dični zastupnici, kucajuć u Poreču i u carskom Beču odtranili zaprieke, dokazav crno na bielom potrebu i pravo na školu. — Od nas Vam, dični sokolovi, najsrdačnija hvala, a od Boga plaća! — Istom prilikom neće Vam biti žao, ako Vam kažem, da se je već u onu školu upisalo preko 100 djece, što je za ovo zimsko doba izvanredno mnogo. Toliko visokoj gospodi do ugodnoga znanja i ravnanja! — Otvorenje škole bilo je dne 1. pr. mj. Okolo 8 sati u jutro istoga dana sakupilo se u školi liep broj roditelja sa svojom djecom, dužnom polaziti školu. Iza toga je ta vesela povorka mladih svatova uz pratnju gosp. učitelja S. krenula prema crkvi, gdje je vriedni i zaslužni starina, mjestni dušobrižnik, čestni gosp. Župan, čitao sv. misu sa sazivanjem Duha svetoga. Poslje službe božje sakupila se iznova školska mladež u školi, gdje im je njihov mladi učitelj kazao par vrućih rieči, kojom se je prigodom mnogoj majci orosilo oko. Poslje toga razidjoše se veselo kući. Dao Bog dobra ploda!

Nek se i ova znade. U Malom Lošinju propovieda ljetos korizmu naš O. Danijel Zec, tretoredac sv. Frane. To je naš stari znanac, jer je drugda u ovoj istoj plovaniji držao propoviedi mjeseca Maja na čast Marijinu.

Ljetošnjo njegove propoviedi su uprav lepe i po sadržaju i po formi, te ga rado slušа sve, što je pobožnoga u ovom gradiću. Ali čujte sada. Nekoji spletkari, kojim žalibože ovuda sada ruže cvatu, u svojoj objesti započeli agitaciju, da odvraćaju ljude od crkve, a osobito od korizmenih propoviedi. To su ljudi, koji se u sve pačaju i u sve razumiju, samo ne u svoje dužnosti. To su ljudi, koji se očito hvastaju svojim bezvjerjem, ali kad treba zasliepiti prostotu, onda se primiču i k oltaru, te klečeć na oba koljena sklopljenih ruku i izvrnutih očiju ljube moći svetih, recimo n. pr. moći sv. Alojzija. Drugdu, kad ima proći kakav crkveni obhod, ta ista čeljad od farizejskoga koljena, nakiti svoje kuće zagovima i prostirkama, jer se prostota i tim dade zasliepiti. (Zar je možda ta čeljad, koja na silu hoće da namotne toj crkvi plovana secundum cor illorum? Op. Ured.) A sada odvraćaju vjernike od rieči božje! Ali mi znamo što kaže Krist: „Tko je od Boga rieči moje sluša, a vi je ne slušate, jer od Boga niste".

Gospodo, vi već žalibože odavna, odavno u crkvu ne idete, pa vas nitko i ne goni, ali pustite na miru dobre duše, koje još za Boga znadu.

Doneklе skoro bi valjalo, da se radujemo njihovom rovarenju, jer će napokon svatko upoznati tu drzovitu i bezbožnu čeljad. Najgore je, da im ide sve na ruku, pak oni bez straha truju i pojedince i cela sela.

Susak i Ćunski najbolje dokazuju, a toga nitko ne vidi, jer straže spavaju.

Završiti ću sliedećom radostnijom viesti.

Vašeg dosnog pobratima Zuska vidjeh ovih dana, ali ne mogoh govoriti s njime. Ipak, ako izgled ne vara, on je zadovoljan, kao čovjek, kome su svi poslovi u redu, a zdrav ko top.

Još samo ovu.

Namislio sam napisati roman: Lošinjske očite tajne. Bisto li ga primio u „Našu Slogu?" Koliko honorara dajete po kilogramu rukopisa? Moj bi roman mogao u rukopisu težiti kakvih 20—25 kg. — Preporučam se. (Neće Vam bit krivo. Op. Ured).

Iz Kanfanara pišu nam 25. veljače: Rado bih plakao, ali ne mogu. Jadnoga li mene i svih nas, koji se izdasmo za Hrvate! U mudroj glavi jaslarskoj mi smo tupoglavi, bedaci, „ignoranti illeterati, villani, sciocchi", a svi od njegovog kopita su samo „dottori, scionziati", pa makar se naučili tekar u „butigah" čitati i naprav računati. Istina je, da nisam ni ja, kao ni drugi Kanfanarci, učio na visokih školah višinadskih ili na žminjskoj univerzi, ali ja se kladim za moju sjedu bradu s tobom, da znadem toliko napisati u hrvatskom jeziku, koliko ti jaslare u tvojoj blaženoj „del sl". U jednom me 'pak nadkriljuješ i u tom možeš biti meštar, to jest u tvojih nasme podlih denuncijacijah ljudih naše vjere, naše krvi. Gdje je dakle tvoja civiltà? Tamo gdje i ciganske poštenje. Znaj, dragi moj piskarčiću, da svaki ohol siromah nosi praznu torbu, kao i ti tvoju glavu, u kojoj je više praznine, nego u našoj fojbi bombašelskoj. Ti i sva tvoja braća (a vjeruj mi, da je imaš malo) jeste kao ušenac, kad dodje na grintu, te misli, da je došao u grad. Zašto smrdi tebi i tvojoj liepoj „kompaniji" šarenjačkoj toliko naš mili hrvatski jezik? Zašto ti ne smrdi kruh, kojega jedeš iz naših hrvatskih rukuh? Da sam ja u tvojoj koži, ja nebih ni jedan dan živio medju bonevrekari, jer su u tvojoj glavi svi „ignoranti" (i to baš jesu, jer te nisu još protjerali), već bih bio pobjegao tamo doli u Kalabriju, gdje imade svega dosta, a najviše glada. Ti jadno budalo hotio bi, da mi tebi prignemo vrat, a ti nam oko vrata konop, jeli? Junak velik si se rodio, nu malo prekasno, a da nebi tvoju moć poznali, i ako si našao šupljih glava (ni tvoja neće biti Salomunova), ali si našao i naći ćeš i takovih, na kojih će se tvoja mudrost razbiti. Jasla puljska jesu velika, ali većinoma prazna, pak moraš slamom krmiti tvoje drago živinče, da ti cestom ne pogine, jer će doć brzo vriemo, da će ga morati zajahati te nas „illeterate" ostaviti. Mi ćemo plakati za tobom mačjimi suzami i slamom pokaditi za tobom, da nam ni uspomena o tebi nestane.

Kakovu maću narav imaš ti licumjerče i sva tvoja svojta! Ono, što ti tvojim popom dozvoljuješ, našim isto zabranjuješ; prve do neba uzdižeš, a druge smradnim blatom ružiš. Nam svim zabranjuješ po našem osvjedočenju raditi i izabirati (po tvoje možda i misliti); ako pak dodje naš protivnik, makar bio iz Pule i makar nosio crljeni kolar, on može dakako „in scienza e coscienza" raditi, izabirati itd. samo da s tobom i za tvoju korist radi, pa bio on drugčije kakav bio. Ju no branim ni naše ni tvoje pope, nu da ti tvoje vrsti kolare rivaš medju svetce, a naše svo, makar bili najpošteniji, bacaš u najsramdnije blato, to možeš učiniti samo ti, koji si — žao mi je — sa našimi šarenjaci zajedno izgubio svu svoju vjeru, koju donesoste ovamo iz patrije, gdje bisto se bili do danas jur od glada posušili. Nije li tomu tako, brajne moj? A sad zajaši opet tvoje živinče, jer već težko čeka na tvoju hranu slamnatu! Vidim, da smo u korizmi, jer ga hraniš samo suhom, gnjilom slamom, gustom vodom iz lokve. Do vidova!

Listnica uredničtva.

Gosp. V. R. u T. Ne možemo tiskati Vašo „Priposlano" jer se uvjerismo n[illegible]astite oči, de ono dielo nije mogao izvesti ni p[illegible]ovnik, a kamo li „moštar". Da sto nam zdravo.

Gosp. M. L. u V. Hvala na čestitci, prem je uranjena za 7 mje[illegible] Srdačan odzdrav!

Razpis natječaja.

Podpisani odbor razpisuje ovim natječaj za redovite podpore „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri" za godinu 1894.

Molbe obložene svjedočbom siromaštva, te svjedočbom prvoga polugodišta, ili kolokvija, imadu se redovitim putem dostaviti podpisanomu najkasnije do 15. t. mj.

Svjedočbo siromaštva moraju sadržavati takve podatke, da bude podpisani odbor uzmogao sasma točno upoznati materijalno stanje molitelja i njihovih roditelja.

Obzirom na neznatni ovogodišnji prihod neće se za ovaj put moći uvažiti molbe onih djaka, koji uživaju bilo kakvu izdašniju podporu.

Odbor „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri"

Kastav, 22. febraa 1894.

Predsjednik: *Ante Turak.* Tajnik: *Ante Dukić.*

DOMINIK LUŠIN
u Kopru

preporuča veliko svoje skladište raznovrstnog liesa, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj ceni. 24—5

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebni i pozlati.

Da si uzmogne i manje imućne crkve nabaviti razna crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—5

„Kupi kod kovača nipošto kod kovačića", kaže stara poslovica.

Ovu moju punim pravom na moj zavod upraviti, jer jedino tako velika trgovina, kao što je moja, imade razprodajom ogromnih vrstih tvari i drugih prednostih, jeftine troškove, koji moraju konačno kupcem koristiti.

Krasne uzorke privatnim naručnikom šaljem badava i franko. Bogate knjige uzoraka, kakvih još nebijaše, za krojače nefrankirane.

Tvari za odiela.

Peruvien i dosking za visoko svećenstvo, propisane tvari za odiela za c. kr. činovnike, veterane, vitrogasce, Sokolaše, livreje, sukna za biljard i igrače stolove, pokrivala za kočije, tvari za lovačke kaputo, nepromočne tvari za pranje, plaide za putnike od f. 4-14.

Vriedne cieno, poštene, trajne, čiste vunene sukneno tvari, no jeftine otiranike, koji su vriedni jedva krojačke plaće, preporuča

Joh. Stikarofsky,

Brno (Austrijski Manšester).

Najveće skladište blaga vriedno pol mil. for.

Iznpošilja samo pouzetjem!

Dopisuje: njemački, madjarski, češki, poljski, talijanski, franceszki i engleski. 24-5

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih za	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	6- „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sodanjih bankovcih avstr. velj., stopilo novo obrestno takso v kropost z dnem 4. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrosti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagrob, Arad, Bielitz, Gubtonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obrosti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnom cursu.

Trst, 31. januvarja 1894 2 24

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potreboće za iste 10

dobiva se uvjek u skladišću tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

I., Singerstrasse 15, **Dunaj.**

J. PSERHOFERJA

lekarna „Zum goldenen Reichsapfel".

Kričistilne krogljice, prej imenovane **univerzalne krogljice**

zaslužijo to ime po vsej pravici, kajti v resnici je mnogo boleznij, pri katerih se te krogljice pokazalo svoj izvrsten učinek

Že več desetletij se te krogljice povsod razširjene in malo družin utegne se najti, v katerih bi pogrešali malo zaloga tega izvrstnega domačega sredstva.

Vsi zdravniki se priporočajo te krogljice kot domače sredstvo, posebno pa proti boleznim po **slabi prebavi** in **zabasanju.**

Te krogljice stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 25 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nefrankovani pošiljatvi **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

In paziti je, da ima pokrov vsake škatljice ista podpis **„J. Pserhofer v rudečih**

pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera,* 1 posodica 40 nč., proste poštnine 65 nč.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Amerik. mazilo za trganje, 1 posodica 1 gld. 20 nvč.

Prah proti potenju nog, 1 škatljica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.

Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.

Živijenska esenca (Praške kapljice) 1 steklenička 22 nč.

Angleški balzam, 1 steklenica 50 nč.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 nč., poštnine prosto 60 nč.

Tanokininska pomada *J. Pserhofera,* pospešuje rast las, 1 škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter *prof. Steudela,* 1 posodica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.

Univerzalna čistilna sol *A.W. Hallrichta,* domače sredstvo proti poslednjam slabe prebe 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki se bilo po vsih avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno proskribljujo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; vožja naročila tudi po poštnom povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane porto desti manj kakor po povzetju. 12—6

Odgovorni urednik **Mate Mandić.** Tiskara Dolenc.

Broj 11. U Trstu 15. marča 1894. Godina XXV.

...upodpisani su dopisi no tiskaju.
...poslana se pisma tiskaju po 5 ...č. svaki redak. Oglasi od 8 ro...kah stoje 60 nč., za svaki redak ...do 5 nč.; ili u slučaju opetovanja ...pogodbo se upravom. Novci se ...lju poštarskom naputnicom (va...gno postalo) na administraciju ...Naše Sloge". Imo, prezime i naj...šu poštu valja točno označiti.

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka na ...arku.

Dopisi se nevraćaju ako se ...neštiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevino više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaz se u Via Farneto br. 14.

Prilog broju 11. „Naše Sloge"

...ri, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Na obranu.

U br. 5. „Naše Sloge" napeo je neki občinar-posjednik sve sile, da dokaže, kako su *nove štivre* u ovoj občini od mnogo veće štete, nego li koristi, u obće djelo koje nezaslužuje nimalo hvale, nego prikora.

Onim dopisom uvriedjeno je u prvom redu občinsko zastupstvo i podpisani odbori, koji su istomu ovo pitanje na odluku predložili; budući iz dopisnikova razlaganja očito proizlazi, da su podpisani odbori i cielo občinsko zastupstvo *nesposobni* da racijonalno upravljaju občinskim dobrom i da promiču interese občinara. Da takva šta nepomisli strani svjet, koji nepozna naše okolnosti, podpisani odbori u obranu svoje časti i časti cielo ove občine jednodušnim zaključkom današnjih svojih sjednica daju na rečeni dopis sliedeći javni odgovor:

Gosp. občinar, koji si je preduzeo ovo pitanje *ozbiljno* razpredati, veli: „Nove štivre koriste **sada** občini, *jer si ona njimi puni blagajnu*, nu kašnje, u skoroj budućnosti, ove će joj škoditi". Jedan občinar posjednik, koji se toliko zanima za občinske stvari, morao bi znati, da se občinsko imanje po zakonu nesmije umanjiti, te da občinska blagajna, koja se novimi štivrami *puni*, mora ostati za *vieck* puna. Kapitali novih štivara koristiti će občini za sva buduća vremena, jer ako novimi štivrami unidje 60.000 forinti, kako po prilici i hoće, onda će taj kapital nositi nesamo *sada*, nego svako ljeto 3.600 forinti interesa".

Zašto pak će nove štivre u skoroj budućnosti občini škoditi? „Jer — veli dopisnik — neće občina primati paševine, i jer će većina ljudi biti siromašna, *bez posjeda*, a i tatbine će više biti onda".

Navod o paševini nije istinit.

Ova občina neprima za komunale nikakve paševine, niti ju je ikada primala, osim — kratko vrieme za komesara Simziga. Za komunale se paševina pobira samo u pridruženih občinah, i u tih se neštivruje.

Radi novih štivara biti će — kako g. dopisnik „ozbiljno" tvrdi — u skoroj budućnosti *većina ljudi bez posjeda*. To je u istinu grozno. Većina puka bez posjeda, upropašćena, na prosjačkoj palici! A čijom krivnjom? Občinskih odbora i zastupstva, koje je novu štivru dalo provesti.

Dopisnikov navod je posve netemeljit. Uzmimo da se nove štivre nebi bile u obće ni provele, onda većina ljudi bi u skoroj budućnosti posjedovala što i danas. To isto bi bilo, kad bi sav komunal bila uzela manjina ili makar jedan jedini občinar. Nu budući je kod novih štivara sudjelovala većina občinara, to će u skoroj budućnosti *većina ljudi* ove občine biti *bogatija*, imati će *više posjeda*.

Što se pak *tatbine* tiče, o njoj u našoj občini nemože biti govora, a u buduće još će biti manje, jer naš puk hvala Bogu i materijalno i moralno lieno napreduje, a nove štivre nemogu tome nego pripomoći.

Naš puk nije nimalo nagnut na kradju. Ako naš čovjek štogod ukrade, *to je obično na komunalu*. Sa novimi štivrami smanjuje se komunal, pa tako će biti redja i ta vrst tatbine, koju u ostalom kmet nedrži tako težkom, kako onu što bi se počinila na privatnom posjedu.

Gosp. dopisnik se gorljivo zanima za siromahe. — Kud će siromah? pita on zabrinuto. Značajno je, da se još nijednoga siromaha nije čulo reći: „Kud ću *ja?*" Siromah šuti. Njemu, koji nema ni ovčice ni kravice, malo je stalo, al se štivra, al ne štivra. „Kud će *siromah*" kliču *bogatiji*, koji su dosad svoje livade štedili za sieno, a krave gonili na komunal.

Gosp. dopisnik veli, da siromah nemože štivrati, budući se nema našto zanašati, da će jednom štivru izplatiti. To nestoji.

Občina od nikoga nezahtjeva, da štivru izplati, i riedki su, koji ju odma izplate. Siromah je neizplati, jer mu bolje konvenira, da za štivru občini plaća 6% kamate, a svoj novac da koristnije uloži.

Interes pako na kapital štivre može i najveći siromah plaćati. Občinsko tnalo se je ustupalo dosta jeftino, po dva, tri novč. □ klft. Tako je kmet mogao za 30—40 forinti pribaviti cielo jutro tnala. A tolika površina, ma i ostala kano pašnjak i šumica, vazda će dati mnogo više čista dohodka, nego li ga treba za izplatu interesa na onih 30—40 forinti. Ako pako kmet obrati štivru u njive, onda će biti tim aktivnija, i *tim manje* će biti moguć slučaj, što ga predstavlja gosp. dopisnik, da će najme občina morati dotičnomu posjedniku prodati obdjelanu štivru s razloga, što on nebi uzmogao izplaćivati godišnje interese.

Ako bi pak dotični zapao u taki položaj sa obiteljskih, gospodarstvenih ili bilo kakih nesreća, občina bi sigurno šnjime čovječno postupala, kano što postupa i sada, gdje nekim dužnikom stare štivre odpušta nesamo interese, nego još nekim, budući blagajna dobro stoji, i gotova novca izposudjuje. A u buduće moći će to još lakše, jer će blagajna, kako u početku rečeno, bolje stajati.

Ako dakle koji siromah nije sudjelovao kod novih štivara, nije to sa straha pred troškom, već sa uzmanjkanja radnih sila. Siromah bo nemože cielu zimu kršiti štivru, da od te krčevine istom nakon nekoliko godina dobije nagradu; siromah mora se primiti takova posla, gdje će *čim prije* dobiti plaću, da šnjome prehrani sebe i obitelj. Pa ako se taj jednom zamore, lahko će moći kupiti već gotov posjed.

U ostalom *nove štivre su svakako u prilog siromahom*. Oni će vazda bolje proći, čim bolje budu stojali ostali občinari i obć. blagajna, budući će onda lakše dobiti i zaslužbe i podpore.

Gosp. dopisnik „ozbiljno" tvrdi, da bogatiji ograđuju ljepše parcele *pred kućama* siromaha i *okolo njihovog imanja*. To je priesna neistina. Ako je koji kmet prigradio štivre *kraj* posjeda koga drugoga kmeta, bilo je s uzroka, što je ovaj već drugdje bio prigradio primjereno tnala. Jer da će svaki kraj svoga staroga posjeda prigradjivati, to opet neide, jer tako bi onaj više prigradio, koji više komada svoga staroga posjeda uz komunal imade.

Kod štivranja se je osobito pazilo na to, da li i koliko ima netko već do sada stare štivre, pa se onim, koji su se u prvašnja vremena dobro štivrom okoristili, nije sada ništa ili vrlo malo dalo, već se gledalo, da nove štivre uzmu više oni, koji dosad neimahu štivre, ili je imahu malo, i koji u obće manje svoga tnala posjeduju. *Siromašniji se dakle neimaju nimalo tužiti, da su bili zapostavljeni, jer su prema bogatijim bili uprav pogodovani.*

Gosp. dopisnik misli, da će nove štivre, osobito na Halubju, škoditi napredku govedarstva. On je zabrinut kano će sada kmet, kad je nestalo javnih pašnjaka, goniti svoju *poboljšanu kravicu*. Odgovor je kratak: Goniti će ju na *poboljšane pašnjake*. Nove štivre su svakako u prilog i prospjeh govedarstva, imenito na Halubju. Ondje se mogu lahko na prste prebrojiti svi koji u pojedinih županijah nisu sudjelovali u novih štivrah. Ogromna većina kmetova sudjelovala je i prigradila tnala, koje će u kratko biti valjan pašnjak; po tom će i ogromna većina tamošnjih goveda imati do-

anja te občonja učitelja sa poljo-ćeća bila, te kad bi učitelj teme-oznavao sadanji stepen ratarstva u pučanstvu i prema tomu udesio svoj ...o toga pak nećemo doći, dok je putujućeg učitelja u Lošinju, gdje je ...jelstvo samo drugotno zanimanje, ...u Krku, gdje je skoro isključivo, putujući učitelji, mjesto krotati se poljodjelci, za prisiljeni čuvat uroda ...gavati hrvatsko pučanstvo. O samih ...anjih, držanih u Puntu, mogu reći, ...gosp. Trampuš posve zadovoljio ...ljo svojim vještim tumačenjem i raz-...nim govorom i odgovori na postav-...mu upite, te je medju Puntari ob-...želja, da bi se čim prije iznova po-...To bi bilo potrebno a i pravedno, ...jčim se drugud, gdje se pojaviše fi-...a, svakakve pogodnosti daju, u Puntu, ...su već dobrim dielom uništeni ob-...vinogradi, još se nije ništa učinilo. ...ako će ljudi saditi i gojiti američku ...kad neima nikog, da ih uputi o vrsti, ...za pojedina zemljišta imadu gojit, o ...u gojitbo, o navrčanju domaće lozo, ...ćdnih komisijskih gnojivih, o prirodbi ...g domaćeg gnojiva i upotrebljavanju ...itd., da već ne govorimo o drugih ...ah poljodjelstva.

To se sve lje ne dade zorno prikazati, ...o pukim držanjem stvari u rukuh, ...je to izvolio dubašnjarski načelnik ...diti. Dapače za prosti puk hoće se ...ći, dobrog i potankog prikazivanja ...ačenja, dok se ga uputi i uvjeri o ...nosti i potrebi onoga, što mu se pre-...čuje i prodaje. Baš radi toga uzroka ...Lippizzer nije mogao udovoljiti, ...nije svojim predavanjem udovoljio ...telje. Prikazivao je zorno, kako se ...će američku lozu i upućivao, kako se ...nade saditi, i to sa nekoliko riečî, iz-...nih u talijanskom jeziku, promiešano ...rvatskimi. Kad nebi bio uz njega ...tni učitelj gosp. Fučić, koji mu se ...ovoljno prikljućio kao tumač, ljudi bi ...samo toliko razumjeli, u koliko bi se ...dalo pukim prikazivanjem — dakle ...ili ništa. G. Lippizzer je valjda ...m uvidio bezkorisnost, da ne rečemo ...šnost svoga položaja, te možda zato ...došao trećeg dana predavati zajedno ...gosp. Trampušem.

Ako gosp. Lippizzer kroz dvie ...godine, što se nalazi u ovom kraju, ...naučio niti toliko hrvatskog jezika, ...može samostalno držati dva najjedno-...nija predavanja, zašto ga se drži još ...d? Zar dok se nauči hrvatski? Dotle ...doista propali svi vinogradi na našem ...tu i naši kmetovi bili bi spravljeni na ...sjački štap. Pak nije zato on ovdje, da ...e uči, nego da drugih uči, a ako ...tomu doraseno, neka se ne namiče. ...se hoće možda žrtvovati 92·5% Hrvata ...ovom otoku za 7·5% Talijana? To bi ...nepravda u nebo vapijuća, tim više, ...od tih 7·5% Talijana možda jedva 3 ...sto pripadaju poljodjelskoj ruci. Dokaz ...mo već u tomu, što barem dvie trećine ...ljišta krško poresne občine, gdje jedino ...uju Talijani ili bolje potalijančeni Hr-...i, jesu u rukuh Hrvata iz Punta. Uzmo ...e u obzir pučanstvo oresko i lošinjsko, ...će razmjer još više izpasti na uhar ...rvata, jer se ondje isključivo ovi bave ...poljodjelstvom.

Bili smo izazvani, da sve ovo napi-...emo na ustuk laži, ustvrdjenih po policij-...jotkom ôrčkaru u br. 3059 trčćanskog po-...luslužbenog i protuhrvatskog lista „Il Mat-...tino", kojemu još jednom dovikujemo, da ...bezsramno laže, kad tvrdi, da je gospodin ...Lippizzer u Dubašnici držao predavanja.

Mjesto da se spodtiče o zaslužnog dra. ...Vitezića, bio bi bolje učinio, da je ...svjetovao svoga branjenika g. Lippiz-...zera, neka se seli iz kraja, gdje ne može ...koristiti, pak neka se radje uputi medju ...sunarodnjake, kojim bi možda mogao biti

---

1. da se sabor zauzme kod c. kr. vlade za proširenje i očišćenje kanala Kavanele kod Osora;
2. da se pročisti kanal nalazeći se na jugu Kavanele;
3. da se postavi običnu svetiljku na rtu osorsko loko;
4. da se sagradi luka u Nerezinah, i
5. da se pročisti močvaru „Jaz" kod Osora.

Predlog bijaše proglašen prešnim, te ga predlagatelj obrazloži i saboru preporuči.

Sabor prihvati sve točke predloga jednoglasno.

Za političko gospodarski odbor čita izvješće zastupnik Rizzi o sgrarnih za-

...većina zastupnika za III. čitanje.

Ustaju za predlog svi članovi većine osim zast. Amoroso.

Iza toga bijahu prihvaćene sve osnove i u III. čitanju od članova većine. (Pošto se je razpravljalo ob ovih osnovah u prošlom zasjedanju, te bijahu malom promjenom i u našem listu priobćene, nećemo da ih opetujemo).

Prihvaćena bijaše zatim u III. čitanju zakonska osnova o zaštiti ptica gospodarstvu korisnih.

Zatim prošita predsjednik zaključni govor, u kojem spominje, da bijaše ovo zasjedanje radi osobitih i abnormalnih posala dugačko; nu ono bijaše važno, te će

...bila su to prva na ovom kotaru za vrije...dišnjeg službovanja u ovom kotaru putujućeg učitelja gosp. Lippizzera. Odvažio se jednom i debutirao. Kojim uspjehom pak, neznam, jer prisutan nisam bio. U Krku gradu ne imam pouzdana izvjestitelja, te mogu samo reći, da je držao tri predavanja.

Bili su i u Puntu oba putujuća učitelja, naime gg. Lippizzer i Trampuš, te držali prvi dva, a drugi tr' predavanja. Naravski, da od samih trih predavanja ne možemo velika uspjeha očekivati. Time doista nede se unaprediti i podignuti poljodjelstvo. Jedva onda bi mogli očekivati kakve koristi, kad bi ta

to veli izpravljati dopise? — No, brka mi moga!

Ovoliko smatrao sam se dužnim za sada i unapried u ovoj stvari kazati, te poručujem gosp. dopisniku, da prepuštam njegovomu zlatnomu peru i nepristranoj savjesti, da u buduće on slične zabave blagoizvoli temeljito i točno opisati, kad nije zato još ozvonuo Bežinić.

Pianista Foerster upriličuje u subotu dne 10. t. mj. svoj koncert u dvorani društva „Schiller". Ulaznina 1 for., a sjedalo 50 nvč.

Interpelacija zastupnika Tomasi-a. Iz Motovunšćine javljaju nam, da je u svih selih one občine i susjednih rasturena u stotine iztisaka poznata interpelacija zastupnika Tomasi-a, koju je postavio u zadnjem zasjedanju istarskoga sabora u poslu sječenja drva u Motovunskom lugu. Ta interpelacija imala bi kod našega puka možda koju vriednost, da nezna·o da je u tom poslu govorio u Beču naš dični zastupnik Laginje, to da ga je u tom g. Tomasi samo slieditи hotio, na čemu smo mu malo zahvalni, jer bi bio već odavna morao kod svojih prijatelja u našem saboru izposlovati, da se za sječnju drva u rečenom lugu zauzmu. Čitajuć interpelaciju g. Tomasi-a, sjetismo se one bajke, koja pripoviedа, kako je žaba digoula nogu gledajući kuko podkivaju konja.

Iz Poljana (občina Veprinac) pišu nam 6. t. mj.: Prevarih se u nadi, čekajuć, da će Vam, velecienjeni gospodine uredniče, koja vještija ruka javit štogod o otvorenju škole u Poljanah, pa kad nije, eto mene na posao. Ako je otvorenje ma bilo koje škole stvar vrlo znamenita pogledom na duševni preporod onog pučanstva, a to je tim važnija ona u Poljanah. Svim je odveć dobro poznato, koliko se tu protivilo sa strane visoke gospode u Poreču, koliko se moralo moliti i zaklinjati na svih mjestih, dok nisu napokon naši dični zastupnici, kucajuć u Poreču i u carskom Beču odstranili zaprieke, dokazav crno na bielom potrebu i pravo na školu. — Od nas Vam, dični sokolovi, najerdačnija hvala, a od Boga plaća! — Istom prilikom neće Vam biti žao, ako Vam kažem, da se je već u onu školu upisalo preko 100 djece, što je za ovo zimsko doba izvanredno mnogo. Toliko visokoj gospodi do ugodnoga znanja i ravnanja! — Otvorenje škole bilo je dne 1. pr. mj. Oko 8 sati u jutro istoga dana sakupilo se u školi liep broj roditelja sa svojom djecom, dužnom polaziti školu. Iza toga je ta veseла povorka mladih svatova uz pratnju gosp. učitelja S. krenula prema crkvi, gdje je vriedni i zaslužni starina, mjestni dušobrižnik, častni gosp. Župan, čitao sv. misu sa sazivanjem Duha svetoga. Poslje službe božje sakupila se iznova školska mladež u školi, gdje im je njihov mladi učitelj kazao par vrućih rieči, kojom se je prigodom mnogoj majci orosilo oko. Poslje toga razidjoše se veselo kući. Dao Bog dobra ploda!

Nek se i ova znade. U Malom Lošinju propoviedа ljetos korizmu naš O. Danijel Zec, tretoredac sv. Frane. To je naš stari znanac, jer je drugda u ovoj istoj plovaniji držao propoviedi mjeseca Maja na čast Marijinu.

Ljetošnje njegove propoviedi su uprav lepe i po sadržaju i po formi, to ga rado sluša sve, što je pobožnoga u ovom gradiću. Ali čujte sada. Nekoji spletkari, kojim žalibože ovuda sada ruže cvatu, u svojoj objesti započeli agitaciju, da odvraćaju ljude od crkve, a osobito od korizmenih propoviedi. To su ljudi, koji se u sve pučaju i u sve razumiju, samo ne u svoje dužnosti. To su ljudi, koji se očito hvastaju svojim bezvjerjem, ali kad treba zasliepiti prostotu, onda se primiću i k oltaru, te klečeć na oba koljena sklopljenih ruku i izvrnutih očiju ljubo moći svetih, recimo n. pr. moći sv. Alojzija. Drugda, kad ima proći kakav crkveni obhod, ta ista čeljad od farizejskoga koljena, nakiti svoje kuće sagovima i prostirkama, jer se prostota i tim dade zasliepiti. (Zar je možda ta čeljad, koja na silu hoće da nametne toj crkvi plovana secundum cor illorum? Op. Ured.) A sada odvraćaju vernike od rieči božje! Ali mi znamo što kaže Krist: „Tko je od Boga rieči ruje sluša, a vi je ne slušate, jer od Boga niste".

Gospodo, vi već žalibože odavna, odavna u crkvu ne idete, pa vas nitko i ne goni, ali pustite na miru dobre duše, koje još za Boga znadu.

Donekle skoro bi valjalo, da se radujemo njihovom preverenju, jer će napokon svatko upoznati tu drzovitu i bezbožnu čeljad. Najgore je, da im ide sve na ruku, pak oni bez straha truju i pojedince i ciela sela.

Susak i Ćuneki najbolje dokazuju, a toga nitko ne vidi, jer straže spavaju.

Završiti ću sliedećom radostnijom viesti.

Vašeg desnog pobratima Zueka vidjeh ovih dana, ali ne mogoh govoriti s njime. Ipak, ako izgled ne vara, on je zadovoljan, kao čovjek, kome su svi poslovi u redu, a zdrav ko top.

Još samo ovu.

Svjedočbo siromaštva moraju sadržavati takve podatke, da bude podpisani odbor uzmogao sasma točno upoznati materijalno stanje molitelja i njihovih roditelja.

Obzirom na neznatni ovogodišnji prihod neće se za ovaj put moći uvažiti molbe onih djaka, koji užívnju bilo kakvu izdašniju podporu.

Odbor „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri"

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednih papirjih na 4-dnevni odkaz 2½% | V napoleonih na 30-dnevni odkaz 2%
8- „ 3½% | 3-mesečni „ 2½%

škora bolju pašu, te neće trebati da kao dosad po golim briegoviwa „liže kamenje i siše božji zrak" — jer kamenje će kmet pobrati i izvaditi, pa njime ograditi novu štivru, nov zeleni pašnjak.

Što za goveda, to valja i za ovce, o kojih gosp. občinar posjednik neće ni govoriti, jer im je tobož s novom štivrom ozvonilo. Tko nepozna naše okolnosti, mogao bi misliti, da će se sada ondje na hiljade ovaca zatrti. Dočim cielo Halublje, za koje se gosp. dopisnik toliko brine, imalo je po zadnjem državnom popisu na 3.619 stanovnika ciglo 162 ovce, a danas neće ih biti ni toliko. Ovamo su pribrojeni i Brnčići, koji geografički spadaju Halublju.

Gosp. dopisnik „ozbiljno" tvrdi, da radi novih štivara naša djeca i unuci neće imati gdje sagraditi si kućicu, te da će od nevolje morati poći iskati si drugu domovinu. — Po tom podpisani odbori i cielo zastupstvo jest tako nepatriotično ili pak nezrelo, da je kadro svojim djelom, koje dakako nezaslužuje „nimalo hvale", prouzročiti, da se budući naraštaj bude morao iz občine seliti. — Liepoga li u istinu, zastupstva!

Tu podpisani sasma opovrgavaju neraložne tvrdnje gosp. dopisnika. Svako tnalo, koje se je dotičnim štivralnim komisijam činilo shodno za gradnju kuće, a to je osobito kraj ceste i puteva, ostavilo se je u smislu zaključka obć. zastupstva *netaknuto*. To se je učinilo u otčinskoj brizi za kasnije potomke, a ujedno u interesu občine; jer sada bi občina dotična tnala mogla ustupiti, kako prije rečeno za 2—3 nvč. □ klft., dočim kasnije za gradnju kuće, dobiti će občina po postojećoj praksi, najmanje 30 nvč. za svaki □ klft.

Na dalje, ako se uzme, da sva pričuvana tnala budu vremenom razprodana, potomci naši lahko će si za gradnju kuće kupiti komadić privatnoga posjeda, pošto, onaj, koji kani graditi kuću, ako ne koju tisuću, neku stotinu ipak ima već gotovu, pa će neosjetljivo za tnalo gradnje na mjesto 10, potrošiti lahko 20 ili 30 forinta.

Gosp. dopisnik tvrdi, da se je ljude *sililo* štivrati. Ni to nije istina. A kad bi i bila, nebi bilo nikako zlo, da se neuka kmeta sili na dobro i koristno djelo.

Kad je baš o siljenju govor, moramo spomenuti, da se je dogodilo upravo protivno, da su najme ljudi silili komisiju, da im pusti štivrati nekoja tnala, koja komisija po višem zaključku nije srnjela.

A što će naša djeca i unuci naši? pita zabrinuti občinar posjednik. Gorljivi dopisnik dozvoljava si, da poput gosp. tajnika zadruge progovori u prinjerih, i tu on navadja priču, kako će djeca *radi očeve nepromišljenosti* ostati praznih ruku, to jest bez očinstva ili baštine, te se morati potucati po svietu od nemila do nedraga. — Razumlje se, da *očeva nepromišljenost* ide sadanjemu obć. zastupstvu i pojedinim obć. odborom. Po sudu podpisanih gosp. dopisnik, sa svojim prvim poknsom u primjeranju, nije mogao biti nesretniji.

Na njegov primjer lasno bi se mogao navesti eklatantan protuprimjer.

Naša bo djeca i unuci naši neće se nimalo smjeti tužiti, da su ih stariji ostavili bez očinskoga diela, nego baš protivno, blagoslivljati će svoje predje, što su im mjesto golih briegova pustili kultiviranu, plodnu i obilelanu zemlju, blagoslivljati će ono zastupstvo, koje je tako *promišljeno* skrbilo za nje. Kamo sreće, da su naši predji pred 50 ili 100 godina tako za nas skrbili, koliko bi danas Kastavščina više vriedila i bolje stojala! Kolike bi koristi bili ljudi od onda do danas iz zemlje crpili! Po dopisnikovu mnienju moralo bi se štivranje provesti i u županiji *Zamet*, i to radi koristi tamošnjih občinara, jer da dobrostanje občinara jest ujedno dobrostanje občine.

To nije istina. Pojedini občinari Zameta mogli bi imati i hiljada i milijuna, a da od toga nebude ni novčića redovitog prihoda obć. blagajni. O tom se gosp. dopisnik lahko može uvjeriti, ako ponisli u čem sastoje obć. dohodci.

Kad bi se občina držala dopisnikova mnienja, učinila bi veliku gospodarstvenu pogrieška, učinila bi djelo, koje nebi zaslužilo „nimalo hvale". Občina sada neprodaje u Zametu tnala, ona sada tamo prodaje kamenje, a kašnje će tim skupljie prodati zemlju. Zamet orijaški napreduje. Tamo kuće niču, može se reći, kroz noć kao gljive, a to sve uplivom Rieke i bližnjih tvornica, kamenoloma itd. Zašto bi dakle ondje občina danas prodavala tlo za novčiće, koje može sutra prodati za forinte?

Kakogod se pitanje novih štivara uzme i razmotri, bilo sa gledišta neposredne koristi občinara, što je bila zadaća podpisanomu štivralnomu odboru, na svaki način mora se doći do osvjedočenja, da su nove štivre za ovu občinu vele koristna gospodarstvena operacija, djelo, koje nije nimalo zaslužilo, da ga jedan občinar posjednik, bilo iz zlobe bilo iz nezretosti, onako nevaljanimi i netemeljitimi navodi pokudi i time uzbuni neuke ljude i osramoti obć. odbore i jedno občinsko zastupstvo, koje je ne samo ovim nego i ostalimi svojimi čini jasno dokazalo, da dobro shvaća i dostojno vrši svoju zadaću.

Občinski financijalni odbor.

KASTAV, dne 20. febrara 1894.

Predsjednik: **Matej Serdoč** v. r. Glavar: **Munić** v. r.

Članovi:

Frane Ferlan v. r., **Ivan Vlah** v. r., **Ljudevit Dukić** v. r., **Frane Kinkela** v. r.

Občinski štivralni odbor:

KASTAV, dne 25. febrara 1894.

Predsjednik: **Vjekoslav Sinčić** v. r.

Članovi:

Frane Matetić z. k., **Josip Kalčić** v. r., **Frane Monjac** v. r., **Sušanj Kućel Josip** z. k.

Članovi štivralnih komisija:

Vinko Pilepić z. k., **Mate Širola** z. k., **Andre Blažić** z. k., **Frane Kinkela** v. r., **Ivan Ronga** z. k., **Mate Kukanić** z. k., **Anton Tiljaš** v. r. **Andre Dukić** z. k., **Josip Širola** z. k. **Anton Širola** z. k.

Broj 598.

„Navode gornje obrane, kane izpravak na dopis o novih štivrah od br. 5. „Naše Slogo", ovim potvrdjuju i odobravaju."
(Sliede podpisi članova štivralnih komisija)

Zatim: „U sjednici obć. zastupstva od 27. febrara 1894. jednoglasno odobrena ova obrana, nalogom da se ista tiskati dade."

Glavarstvo občine:

U Kastvu, 27. febrara 1894. Glavar: *Munić* v. r.

Gosp. v. k. u Z. Ne možemo tiskati Vaše „Priposlano" jer se uvjeriamo na častite oči, da ono dielo nije mogao izvesti ni početnik, a kamo li „muštar". Da ste nam zdravo.

Gosp. M. L. u V. Hvala na čestitci, prem je uranjena za 7 mjeseca. Srdačan odzdrav!

Razpis natječaja.

Podpisani odbor razpisuje ovim natječaj za redovite podpore „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri" za godinu 1894.

Molbe obložene svjedočbom siromaštva, te svjedočbom prvoga polugodišta, ili kolokvija, imadu se redovitim putom dostaviti podpisanomu najkasnije do 15. t. mj.

mine 65 nč.

Trpotče v sok, 1 steklenica 50 nč.

Amerik. mazilo za trganje, 1 posodica 1 gld. 20 nvč.

Prah proti potenju nog, 1 škatljica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.

Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.

Živiljenska esenca (Praške kapljice) 1 steklenička 22 nč.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 nč., poštnino prosto 60 nč.

Tanokininska pomada *J. Purkhofera,* posebno tasi lus, 1 škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter *prof. Steudela,* 1 posodica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.

Univerzalna čistilna sol *A. W. Sullivana,* domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovnih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vseh avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno proskrbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; vožnjo naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane porto dosti manj kakor po povzetju. 12—6

Odgovorni urednik **Mate Mandlć.** Tiskara Dolenc.

Broj II. U Trstu 15. marča 1894. Godina XXV.

Neopodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana soj pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na osam strana arka.

Dopisi se povraćaju ako se ne tiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“, Nar. Pos.

Istarski sabor.

V. zasjedanje.

XV. sjednica 17. febrara 1894. noću.

Prisutni: predsjednik dr. M. Campitelli, 25 zastupnika; vladin zastupnik Al. vit. Elsschegg. (Galerija vrlo dobro posjećena).

Predsjednik otvori sjednicu u 5¾ sata poslije podne; tajnik Vergottini pročita zapisnik, koj se ovjerovljuje bez primjetbe.

Vladin zastupnik rače, da je čuo poslije današnje jednice, kako se je notko od političko-gospodarskog odbora izrazio, da je on kazao, da neće biti zakon o pticah potvrdjen, ako nebude primljen onako, kako je predložen. On nebijaše pozvan k sjednicam odbora, a da su ga pozvali, rekao bi bio otvoreno svoje mnienje, ali jer nije nikomu ništa kazao o rečenoj osnovi, prosvjeduje proti spomenutom nareknutju.

Zastupnik Stanich, kao predsjednik onoga odbora, izjavlja, da vladin zastupnik nije uticao u razprave odbora u onom predmetu.

Prelazi se na dnevni red.

Zast. Martinolich obrazlaže u poduljem govoru svoje predluge o poboljšanju stanja naše trgovačke mornarice. Reče, da se je o predmetu mnogo pisalo i govorilo; i u carevinskom vieću govorilo se o tom i od strane zastupnika, koji ovdje sjedo. (Govorio je o tom zast. Spinčić, ali se govornik neufa izgovoriti ovo ime. Op. izvjest.) Naša mornarica razvija se tekar od god. 1854., te se je god. 1871. popela na vrhunac svoga sjaja. Brojila je tada 518 brodova duge plovitbe, koji su nosili 222.000 bačava Tada je započeo boj izmedju parobroda i jedrenjaka; ove su počele padati, te ih nalazimo g. 1883. jedva 305 na broju sa 114.000 bačava, a god. 1892. spao je broj ladja na 162 sa 71.000 bačava. Govornik ističe, što su učinila pojedina družtva u korist mornarice, što vlado, napose madjarska, te predloži napokon resoluciju, kojom se od vlade traži:

1. da se snize i urede lučke i konzularne pristojbe obzirom na promjenjeno stanje mornarice;
2. da se sastavi i izdade zakonik o privatnom pomorskom pravu obzirom na pomoraska zakonodavstva sredozemnog mora;
3. da se podigne kredit brodograditelja tim, da im se daju podpore iz državnih blagajna za gradnju brodova;
4. da uzmognu mladići, koji žele postati častnici, ploviti bar polovicu propisane dobe sa parobrodi;
5. da se priskrbi za pomorsku vladu u Trstu prikladan parobrod za spašavanje.

Zast. Stanich podupre resoluciju te stavi predlog, da se prvoj točki dometne: sa osobitim obzirom na brodove kratko plovitbe. (Ovaj predlog preporučio je zast. Martinolichu već u jutro istoga dana zast. Seršić, pak ga je reć bi prisvojio zast. Stanich. Op. izvjest.)

Resolucija sa svimi predlozi prima se jednoglasno.

Zast. Stanich stavlja prošan predlog:

1. da se sabor zauzme kod c. kr. vlade za proširenje i očišćenje kanala Kavanele kod Osora;
2. da se pročisti kanal nalazeći se na jugu Kavanele;
3. da se postavi obična svetiljka na rtu osorske luke;
4. da se sagradi luka u Nerezinah. i
5. da se pročisti močvaru „Jaz“ kod Osora.

Predlog bijaše proglašen prošnim, te ga predlagatelj obrazloži i saboru preporuči.

Sabor prihvati sve točke predloga jednoglasno.

Za političko gospodarski odbor čita izvičeću zastupnik Rizzi o agrarnih zakonskih osnovah, te predlaže, da se svih šest osnova prihvati.

Zast. Laginja izjavi u glavnoj razpravi najprije hrvatski u ime svoje i svojih drugova, da će on sa drugovi glasovati proti tim osnovam, jer zemaljsko gospodarsko vieće ide glavno za tim, da odnaredi jedan dio pučanstva naše pokrajine. Zatim opetuje isto talijanski dometnuv, da manjina nemože glasovati za osnove niti sa gospodarskog gledišta, jer timi osnovami smjera se jedino na to, da se učvrsti moć i položaj stalnog odbora zemaljskog gospodarskog vieća, koje ne čini drugo, nego što potvrdjuje računa. Ovom zgodom drago mu je iztaknuti, da nisu ove gospodarske zadruge nemarne i lieno; imade dapače vrlo radinih, koje se okorišćuju tom ustanovom. Ako imade zadruga, koje ne čine ništa, i koje ne dižu niti pripadajuće im podpore, takovih zadruga nema na slavenskoj strani. U ostalom ove zadruge jesu slobodna družtva sa vlastitimi pravili te nebi smiele biti toli odvisne od gospodarskog vieća. Ako koje od tih družtva neizvršava svojih dužnosti, ne sastavlja proračuna, ne polaže računa, ono u istinu više ne postoji. Politička oblast, koja se kadšto pokazuje u malenkostih vrlo brižljivom i marljivom, morala bi biti nad djelovanjem zadruga, te razpustiti ove one, koje nedaju znaka o svom radu. Tako bi se moglo doskočiti ukinutjem neradinih zadruga ostalim, koje rade i uspjevaju. Obzirom dakle na to, što bi se moglo drugim načinom postići ono, što se kani postignuti zakoni, drži, da su ove osnove posve suvišne. Napokon izriče nadu, da vlada neće podastrieti ove osnove na potvrdu, ako kani zadovoljiti pravici i potrebam Slavenah.

Predsjednik odgovara predgovorniku (kao predsjednik zemaljskog gospodarskog vieća i sa predsjedničko stolice). da vieće ne tjera politiko. (Zastupnik Spinčić: Činjenice govore, činjenice!) Djelovanje toga vieća da je zakonom opredieljeno, te drži, da se od zakona nije odaleđilo. Ovimi osnovami da će se postignuti bar to, da se uztegne podpora neradinim zadrugam, a podupre radine.

Zast. Rizzi odbija od zemaljskog gospodarskog vieća narekunutje zastupnika Laginje kao da bi ono raznarodjivalo bilo koga. On se nada, da će osnove dobiti potvrdu, što je obećao i vladin komesar na zadnjoj skupšćini gospodarskog vieća.

Zatim se prešlo na podrobnu razpravu.

Izviestitelj Rizzi čita pojedine paragrafe i to svih šest osnova. Većina prima ih bez razpravo u I. i II. čitanju. Isti predlaže, da se prihvati osnove i u III. čitanju.

Zast. Laginja primjećuje, da se osnove u ovoj sjednici ne mogu prihvatiti i u III. čitanju, pozivajuć se na §. 34. saborskoga pravilnika.

Zast. Amoroso tumači §. 37. pravilnika, te predloži, da se sazove sjednica za III. čitanje sutra u 9 sati.

Zast. Martinolich, pozivajuć se na slovo *d*) §. 37. drži, da se osnove može prihvatiti u ovoj sjednici i u III. čitanju.

Predsjednik dade napokon glasovati o tom, da li je dovoljna solutna većina zastupnika za III. čitanje.

Ustaju za predlog svi članovi većine osim zast. Amoroso.

Iza toga bijahu prihvaćene sve osnove i u III. čitanju od članova većine. (Pošto se je razpravljalo ob ovih osnovah u prošlom zasjedanju, te bijahu malom promjenom i u našem listu priobćene, nećemo da ih opetujemo).

Prihvaćena bijaše zatim u III. čitanju zakonska osnova o zaštiti ptica gospodarstvu koristnih.

Zatim pročita predsjednik zaključni govor, u kojem spominje, da bijaše ovo zasjedanje radi osobitih i abnormalnih posala dugačko; nu ono bijaše važno, te će ostati ubilježeno u poviesti Istre kano osobit događaj radi vrlo dragocienih zaključaka o ukinutju ezonera i o gradnji željeznice Trst-Poreč-Kanfanar. Ostali predmeti, koje se nije moglo razpraviti u ovom zasjedanju, doći će na razpravu u budućem zasjedanju, u kojem će doći na dnevni red takodjer važno pitanje o gradnji zemaljske ludnice. Za ovog zasjedanja da se je pokazala opetovno sloga medju svimi zastupnici, a on bijaše usljed toga pomladjen, te se je nadao, da se je uzpostavila nekadanja sloga i mir izmedju zastupnika Istre.

Na žalost on se je prevario, nu ipak se nada, da naše onaj pojav o slogi, koj još jučer doživismo, posve iščeznuti, te da će se Istra naša, koja se se je gospodarstveno podigla, i moralno dignuti, čim će odgovoriti *svojim slavnim vimskim predajam*, koje napunjuju ponosom svakog Istrana, pripadao on bilo kojem plemenu.

Za njega da bijaše ovo zasjedanje vrlo težko i burno, te pozdravljajuć zastupniko, *ne može im kazati običnom otvorenošću: do vidjenja, jer čuti da ne uživa pouzdanja i da ne ima dostatno sposobnosti za predsjedanje.*

Bilo kako mu drago, rače, budite svetni u krilu vaših obitelji, te se sjećajte odsutnih nas, koji ovdje ostajemo, osobito mene, koji sam imao čast predsjedati vam u pet zasjedanja, i koji sam imao dosta zgoda, da ocutim vaše strpljenje.

Zaključujuć vrućom željom za dobrobiti naše ljubljene Istre, pozivljem vas, da uzkliknete uz čuvstvo prave odanosti prejasnomu cesaru: „Viva Sua Sacra I. R. Maestà Francesco Giuseppe I.“

Članovi većine uzkliknuše: Evviva! a oni manjine: Živio!

Zatim bijaše pročitan zapisnik ove sjednice, a poslie toga izjavi predsjednik, da zaključuje ovo zasjedanje u ime Njeg. Veličanstva.

DOPISI.

Krk, početkom ožujka 1894. (Nadpisi c. kr. ureda. — Putujući učitelji poljodjelstva. — Odvodna zadruga u Vrbniku). Zašto se drže na c. kr. uredih i pojedinih njihovih odsjecih nadpisi? Valjda ne za to, da s njimi okite zgrade i vrata, nego za to, da oni, kojih to zanime, znadu kamo se obratiti i upraviti svoje korake. Toga mnienja ipak, reć bi, da nisu ovdušnje sudbene i financijalne oblasti, jer na njihovih nadpisih no vidimo hrvatskoga jezika, akoprem 92·5 postotka stanovničtva u ovom kotaru po zadnjem službenom popisu su Hrvati. Nije li to bezprimjerna nepravda u ustavnoj državi u XIX. stoljeću? Čemu temeljnim zakonom zajamčena jednakopravnost svih narodnosti, kad prve iste oblasti već samom svojom vanjštinom doju nam razumjeti, da ne vrše taj temeljni zakon? To upite upravljamo na nadležne oblasti nadom, da će učiniti kraj toj uvredljivoj nepravdi, te providiti svoje urede nadpisi i u hrvatskom jeziku.

Teda negda polovicom prošlog mjeseca posjetili nas napokon putujući učitelji poljodjelstva, da drže nekoja predavanja. Bila su to prva na ovom otoku za trogodišnjeg službovanja u ovom kutaru putujućeg učitelja gosp. Lippizzera. Odvažio se jednom i debutirao. Kojim uspjehom pak, neznam, jer prisutan nisam bio. U Krku gradu ne imam pouzdana izviestitelja, te mogu samo reći, da je držao tri predavanja.

Bili su i u Puntu oba putujuća učitelja, naime gg. Lippizzer i Trampuš, te držali prvi dva, a drugi tri predavanja. Naravski, da od samih trih predavanja ne možemo velika uspjeha očekivati. Time doista neće se unaprediti i podignuti poljodjelstvo. Jedva onda bi mogli očekivati kakve koristi, kad bi ta predavanja te obćenja učitelja sa poljodjelci češća bila, te kad bi učitelj temeljito poznavao sadanji stepen rataratva u ovom pučanstvu i prema tomu udesio svoj rad. Do toga pak nećemo doći, dok je sjelo putujućeg učitelja u Lošinju gdje je poljodjelstvo samo drugotno zanimanje, mjesto u Krku, gdje je skoro izključivo, i dok putujući učitelji, mjesto kretati se medju poljodjelci, su prisiljeni čuvat uredo i izbjegavati hrvatsko pučanstvo. O samih predavanjih, držanih u Puntu, mogu reći, da je gosp. Trampuš posve zadovoljio slušatelje svojim vještim tumačenjem i razgovjetnim govorom i odgovori na postavljene mu upite, te je medju Puntari obćenita želja, da bi se čim prije iznova povratio. To bi bilo potrebno a i pravedno, jer dočim su drugud, gdje se pojavila filoksera, svakakve pogodnosti daju, u Puntu, gdje su već dobrim dielom uništeni obsežni vinogradi, još se nije ništa učinilo. Tù kako će ljudi saditi i gojiti američku lozu, kad noima nikog, da ih uputi o vrsti, koju za pojedina zemljišta imadu gojit, o načinu gojitbo, o navrćanju domaće loze, o nuždnih kemijskih gnojivih, o prirodbi dobrog domaćeg gnojiva i upotrebljavanju istog itd., da već ne govorimo o drugih struknah poljodjelstva.

To se sve lje ne dade zorno prikazati, naime pukim držanjem stvari u rukuh, kako je to izvolio dubašnjerski načelnik uztvrditi. Dapače za prosti puk hoće se žive cieći, dobrog i potankog prikazivanja i tumačenja, dok se ga uputi i uvjeri o shodnosti i potrebi onoga, što mu se preporučuje i predaje. Baš radi toga uzroka gosp. Lippizzer nije mogao udovoljiti, a niti nije svojim predavanjem udovoljio slušatelje. Prikazivao je zorno, kako se navrće američku lozu i upućivao, kako se ju imade saditi, i to sa nekoliko rieči, izrečenih u talijanskom jeziku, premiešano sa hrvatskimi. Kad nebi bio uz njega mjestni učitelj gosp. Fučić, koji mu se dragovoljno prikljućio kao tumač, ljudi bi bili samo toliko razumjeli, u koliko bi se to dalo pukim prikazivanjem — dakle malo ili ništa. G. Lippizzer je valjda i sam uvidio bezkoristnost, da ne rečemo smiešnost svoga položaja, te možda zato nije dušao trećeg dana predavati zajedno sa gosp. Trampušem.

Ako gosp. Lippizzer kroz dvie i pol godine, što se nalazi u ovom kraju, nije naučio niti toliko hrvatskog jezika, da može samostalno držati dva najjednostavnija predavanja, zašto ga se drži još ovud? Zar dok se nauči hrvatski? Dotle bi doista propali svi vinogradi na našem otoku i naši kmetovi bili bi spravljeni na prosjački štap. Pak nije zato on ovdje, da sebe uči, nego da drugih uči, a ako nijo tomu dorasao, neka se ne namiće. Ili se hoće možda žrtvovati 92·5% Hrvata na ovom otoku za 7·5% Talijana? To bi bila nepravda u nebo vapijuća, tim više, što od tih 7·5% Talijana možda jedva 3 po sto pripadaju poljodjelskoj ruci. Dokaz imamo već u tomu, što barem dvie trećine zemljišta krško porezne obćine, gdje jedino stanuju Talijani ili bolje potalijančeni Hrvati, jesu u rukuh Hrvata iz Punta. Uzmo li se u obzir pučanstvo cresko i lošinjsko, tad će razmjer još više izpasti na uhar Hrvata, jer se ondje izključivo ovi bave poljodjelstvom.

Bili smo izazvani, da sve ovo napišemo na uztuk laži, ustvrdjenih po policijotskom črčkaru u br. 3059 tršćanskog poluslužbenog i protuhrvatskog lista „Il Mattino“, kojemu još jednom dovikujemo, da bezobrazno laže, kad tvrdi, da je gospodin Lippizzer u Dubašnici držao predavanja.

Mjesto da se spodtiče o zaslužnog dra. Vitezića, bio bi bolje učinio, da je svjetovao svoga branjenika g. Lippizzera, neka se selli iz kraja, gdje ne može koristiti, pak neka se radje uputi medju sunarodnjake, kojim bi možda mogao biti

od koristi. Dà, ali „Mattino“ znade, da blaženu Italija neima novaca niti da svoje kamate plaća, pak treba kruh medju Hrvati tražiti, jer su Hrvati dobar narod, koji sve mirno podnaša i dopušta, da ga svatko izrabljuje.

Nego predjimo na treću točku, jer bih mogao zabasati.

Dne 26. veljače obdržavala se u Vrbniku sjednica poljske odvodne zadruge. Požrtvovni predsjednik iste g. dr. Vitezić razložio je skupštinarom o radnjah, zasnovanih za zaustavu bujice u gornjem Polju. Trošak je proračunan na 12.000 for., od kojih vlada preuzimlje na sebe 6000 for. pod uvjetom, da pokrajina i zadruga preuzmu ostatak. Pokrajinski odbor je obećao priskočiti u pomoć iza dovršene radnje, no naznačiv svote. Radilo se o tomu, da zadruga preuzme svoj dio sa 3000 for. Bila je to glavna točka dnevnoga reda. Treba reći, prema siromaštvu našeg pučanstva, ogromna je to žrtva za-nj, te smo dvojili o uspjehu predloga. Ipak zadrugari, uvjereni o koristi, koju bi se crpilo iz Polja, kad bi uspjelo oslobodit ga od poplave, te videć pripravnost, kojom vlada sa svoje strane daje obećani prinos, jednoglasno pristali su na to, da zadruga preuzme prinos od 3000 for., uz molbu ipak, da vlada dopusti, da se taj prinos može pokriti i radnjom zadrugara. Ne dvojimo ni malo, da će vlada pristati na to, i tako omogućiti toli željenu i nuždnu radnju. Evala Vrbančani, vašim trieznim držanjem kod one sjednice i složnim zaključkom opoštenili sto se! Bog daj i unapried!

Pogled po svietu.

U Trstu dne 14. marča 1894.

Austro-Ugarska. Dne 8. t. mj. razpravljao je proračunski odbor carevinskoga vieća o proračunu ministarstva nauke. U ime Slavena Primorja zauzeo se toplo za slovenske i hrvatske srednje škole zastupnik dr. Gregorčić. On je rekao medju ostalim, da želi govoriti o pokrajini, kojom se ne upravlja kao n. pr. sa Austrijom, Češkom, Galicijom itd., nego tako nekako, kano i nekom državom, koju se obično navadja za uzor slabe uprave. Ta pokrajina, koju imade takodjer on čast zastupati (Primorje), morala bi se zvati pašaluk, i tomu naslovu neka se dade ime onoga, koji stoji na čelu toj pokrajini i koji postupa stalno ili po nalogu ili pako sporazumno sa središnjom vladom. Zatim navadja brojni razmjer Hrvata i Slovenaca s jedne, a Talijana i Niemaca s druge strane. Prvi, prem brojno najveći, ne imaju nijedne srednje škole; Talijani, kojih je jedna trećina, imadu tri srednje škole, a Niemci, kojih tako rekuć niti neima u Primorju, imadu pet srednjih škola. Zatim je upitao vladu, kani li ostvariti hrvatski gimnazij u Pazinu i slovenske paralelke u Gorici. Ministar nauke, odgovarajuć raznim zastupnikom, nije se obazreo na pritužbe i želje zastupnika Gregorčića.

Dne 9. razpravljao je isti odbor o pučkom školstvu. I tom zgodom zauzeo se zastupnik Gregorčić za slovensko i hrvatsko pučko školstvo našeg Primorja. Spomenuo je medju ostalim, da imade n. pr. u Istri okolo 20.000 djece, koja nepolaze školu, jer u obće škole ne imadu, te da mora mnogo hrvatske djece polaziti talijansko škole. Ministar odgovorio je obćenito raznim zastupnikom, da pučke škole ne spadaju neposredno pod upravu ministarstva; u pučkih školah treba podučavati u materinskom jeziku djece; o naukovnom jeziku da odlučuje zemaljska školska oblast, a ministarstvo, da zadovolji opravdanim pritužbam proti nepravednomu postupanju školskih oblasti.

Sa preinakom izbornoga reda za carevinsko vieće, kako ju predlaže vlada, zadovoljni su Niemci liberalci i Poljaci. Grof Hohenvart izrekao se proti osnovi. Na tu osnovu vratiti ćemo se.

Srbija. Razkralj Milan došao je opet u milost srbskoga naroda. Vladini listovi pišu naime, da ga pučanstvo i vojska svuda oduševljeno susreta. Bivši vojni ministar Bogičević, koga je bila skupština stavila pod obtužbu i koji bijaše iz službe odpušten, stupio je opet u službu generala. Tako dolaze u nesretnoj Srbiji do ugleda i časti osobe, koje je narod davno odsudio.

Rusija. Prošle srieda bio je car Aleksander sa caricom na plesu kod njemačkoga poslanika, čemu se pripisuje političku važnost, dočim se s druge strane tvrdi, da je taj posjet vriedio jedino poslaniku, kao prijatelju carske obitelji.

Francezka. Predsjednik republike Carnot poslao je ruskomu caru srdačnu čestitku prigodom njegovog imendana, našto mu je car isto srdačno zahvalio. Odatle se zaključuje, da traju još uviek između Rusije i Francezke iskreni prijateljski odnošaji.

Italija. U talijanskom parlamentu jesu još uviek na dnevnom redu interpelacije na vladu radi iznimnoga stanja u Siciliji. Opozicijonalni zastupnici navaljuju žestoko na vladu radi toga stanja. Vojnički sudovi odsudjuju marljivo buntovnike i nemirnjake, koji bijahu za posliednjih nemira pohvatani na Siciliji i drugud.

Njemačka. Državni sabor prihvatio je njemačko-ruski trgovački ugovor, koji bi imao ublažiti napetost izmedju Rusije i Njemačke. Cesarica Augusta prispjela je jučer sa djecom u Opatiju, gdje očekuju okolo 20. t. mj. i cesara Vilima, koji čeka zaključak državnoga sabora.

Englezka. Ministar predsjednik Gladstone, koji je prošlih dana dao radi velike starosti ostavku, povukao se posve s političkog polja. Predsjedničtvo preuzeo je ministar Rosebery, prijatelj i istomišljenik starca Gladstona. Novi predsjednik najavio je parlamentu, da će u politici slieditи stope svoga slavnoga predšastnika.

Franina i Jurina

Fr. Čo biš reka Jure, kadi su na našoj ižule najtrji Talijani?

Jur. Ja bi reka, da su baš va Vojo.

Fr. Po zajiku morda, ma po pameti su najtrji va Dubašnice.

Jur. Tr čo ih je i tamo?

Fr. Bravo da je i kakovoh; čo noznaš onu štoriju od rovinjskega tribunala i putujućega učitelja?

Jur. Aha, za to ni već v Riko za dobit pameti va škatulah.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Družtvenom blagajnika stiže se nadalje sliedeći iznosi: Rikard Katunić Jeretov šalje for. 255·97 sakupljenih mjeseca veljače. Od ove je svote unišlo putem „Narodnoga Lista“ for. 162·37. Povjerenik sam sabrao je for. 93·60 (Darovatelji i prinosnici objelodanjeni su bili u „Narodnom Listu). — Uprava „Narodnih Novina“ šilje for. 18·05 poslanih joj po g. kot. predstojniku u Našicah g. J. Zulechneru, a sahranih u svatovima g. J. pl. Balasa od Kiczosa dipl. ljekarnika u Našicah. — Dr. Vl. Crnadak odvj. Sisak šilje for. 10 kano sedmi obrok utem. svote. — Andre Mikiša župnik u Lanišću šilje for. 37·50. Uplatiše odnosno darovaše: Andre Mikiša for. 15 kano prvi obrok utem. svote, Ivan Kanta duhovni pomoćnik for. 4 (for. 3 u ime članarine, for. 1 na dar), g.dične Dragut. Gabrek i Franka Križanac svaka po for. 1 u ime članarine a for. 1 na dar., g.dična Ana Kanta daruje 50 nč. Ova se je svota sakupila dne 19. febrara u župnoj kući prigodom svečanosti sv. otca pape Lava XIII kano na dan njegova izbora, te kano na dan 16-godišnjice posvećenja za svećenika istoga g. župnika, te prigodom imenovanja preč. g. Šterka za biskupa krčkoga. Prigodom imendana Mata Sankovića sabralo se za istu svrhu sliedeće darove: A. Mikiša for. 2, Ivan Kanta, Jure Dolžan župnik u Vodicah svaki po 1 for., Mate Sanković for. 2, Jure Brajković i Ivan Ribarić svaki po 1 for., N. Bogdanović 60 nč., Ivan Buždon iz Lanišća i Josip Poropat iz Danah svaki po 20 nvč. — Dr. Mate Trinajstić šilje for. 8·55 u ime Ivana Ziganta pok. Angjela iz Sovinjaka sabranih medju prijatelji u njegovoj kući. — Mate Šepić Kastav šilje for. 7, kakupljenih medju svimi učitelji i učiteljicami Kastva grada mjesto vienca na grob supruzi g. Vajšela učitelja u Hrušici. — Dr. N. Marinković liečnik u Visu šilje for. 43·50, sakupljenih u Visu prigodom smrti Marijana Kargotića. Darovaše: Dr. N. Marinković, pop Antonije Zanella iz Visa, braća Lujo i Dr. Vl. Kargotić iz Imotskog svaki po 10 kruna; Antonije Zanella jun., Niko pl. Giaxa svaki po 5 kruna; Jeronim Kuljiš, pop Grgo Pečarović, Petar Marasović, Niko Pušić svi iz Visa svaki po 4 krune, Bone Prvi Siminiati, Benussi Petar, And. Roki, Ivan Brajčić, Delić pop Niko svi iz Visa svaki po 2 krune, Delić Mate jednu krunu; Dr. Ante Kargotić brat pokojnikov kruna 20; Skender Fabković šilje za mjesec ožujak prinos for. 1. — J. Marok iz Sv. Lovreča Pazenatičkog for. 3·50 sabranih poticajem gosp. Ivana Matasović-Šimaja, a darovaše: Ivan Šimaja for. 1, Josip i Vinko Piemonte for. 1, Marok J. for. 1, Francika Kovačić 50 nvć.

Diocezanske vesti. Presv. g. biskup dr. I. N. Glavina podielio je u svojoj kapeli dne 2, 3 i 4 jenara više redove sliedećim bogoslovom: g. Josipu Macarolu, g. Ivanu Predonzanu i g. Jakovu Sedmaku. — Veleč. g. Toma Thaler župnik u Rojanu imenovan bijaše počastnim konzistorijalnim savjetnikom. — Položili su župnički izpit gg. Fr. Halama, župe-upravitelj u Šumbregu; g. Ivan Kyčil župe-upravitelj u Grimaldi; g. Ivan Mlakar župnik u Brdu; g. Fr. Ryšlavi kapelan na Zvonečoj; g. Ivan Slavec duh. pomoćnik kod sv. Antona u Trstu i g. Josip Tomšić župe-upravitelj u Pomjanu. Čestitamo!

„Il Diritto Croato“ u Trstu. U zadnjem broju našeg vriednog druga iz Pule, čitamo, da će se preseliti mjeseca aprila il maja u Trst. Dobro nam došao!

Zadušnice za blagopokojnog dr. Frana Račkoga. Iz Lanišća piše nam prijatelj: Gospodine uredniče, srce mi zaplakalo a cielo tjelo mi uzdrhtalo čitajući u novinama, da se je dr. Fr. Rački preselio s ovoga svieta. Poznat bijaše i kod nas kao velik i čestit svećenik, neobični um i učenjak poznat širom svieta. Akademik i ljubitnac naroda, pravi prijatelj mecene biskupa Strosmajera preselio se u vječnost!

Pošto mu mi odaljeni Hrvati u ovih stranah nemogosmo inače nikakve počasti izkazati, pomolismo se za njega kod svečanih zadušnica uz mnoštvo naroda. Pjevane bijahu sve tri nočnice i sv. misa za blagopokojnog i nemrlog velikana. Bog mu budi milostiv, a on molio se Svevišnjemu i za naš ubogi narod u Istri.

Atanazij Benoš, predsjednik moćnoga poljačkoga kluba na carevinskom vieću, umro je u Beču petak dne 9. t. m. Bio je bogat posjednik i izabran od velikoga posjeda galičkoga. Pošto je vit. Jaworski, postavši ministrom za Galiciju, odložio predsjedničtvo u poljačkom klubu, dugo vremena dogovarali su se poljački zastupnici, koji nisu istih nazora, al koji se na vanka uviek složni kažu, koga da izaberu svojim predsjednikom. Konačno se je većina izrekla za Atanazija Benoš. Kratko vrieme uživao je tu svoju čast. Prošloga tjedna tako je naglo obolio, da se za bolest nije nit znalo, dok nije preminuo. Poljački klub „kolo polskie“ obavjestio je o tom u poljačkom jeziku sve zastupnike i sve klubove. Tako i klub neodvisnih hrvatskih i slovenskih zastupnika. Ovaj je pismeno izrazio svoju bolnu sućut, i bio zastupan kod odvezenja truplа na zaselak Niegovice u Galiciji u nedjelju dne 11. t. m. poslie podne. Sprovod bio je krasan. Bili su zastupani u velikom broju svi parlamentarni klubovi, osobito Poljaci, a bilo je i više ministara.

Občinski izbori u Vrsaru. Kako javlja porečki listić uredjeni su občinski izbori u Vrsaru za dne 14., 15., 16. i 17. tek. m. Prva tri dana birati će III. izborno tielo, a dne 17. II. i I. izborno tielo. Neznamo da li su se i koliko tamošnji naši jednomišljenici za ove izbore pripravili, al svakako treba, da svi složno k izboru pristupe. Neka ih neplaši nikakva osobna žrtva, jer se radi o obćenitom njihovom dobru i jer se bez žrtava i požrtvovanja nisu nigdje izborne pobjede slavile. Svi dakle složno k izboru pak što Bog dade i sreća junačka. Tamošnje pristalje molimo, da sve moguće neuredenosti točno pobilježe, te da nam uspjeh izbora na vrieme priobće.

Položio zastupnički mandat. Glasilo većine u zemaljskom saboru u Poreču i zemaljskoga odbora „L' Istria“ javlja u posliednjem broju, da je položio zastupnički mandat za istarski sabor gosp. dr. Domenico Fragiacomo načelnik i odvjetnik u Piranu. — Tako glasi suhoparna viest rečenog listića, nu pravo tumačenje, dotično razlog, s kojeg je gosp. Fragiacomo položio mandat, nalazimo u istom broju u uvodnom članku pod naslovom: „Considerazioni sulla passata sessione dietale“. Stoji naime tuj medju ostalim crno na bielom doslovce u prevodu koliko sliedi:

„Javno mnienje zemlje bijaše do temelja uzdrmano već na samu viest, da se je predsjednik (saborski) dogovorio sa cesarskom vladom o tom, kako bi se pronašao — da tako rečemo — neki način življenja u saboru. Naravski je, da se je nezadovoljstvo očitovalo i u krugovih većine, nezadovoljstvo, koje se je očitovalo — uzalud bi bilo to tajiti — položenjem mandata saborskih zastupnika“.

Po tomu dakle položiše mandate gg. Costantini i Fragiacomo na samu viest, da se je saborsko predsjedničtvo sa cesarskom vladom dogovorilo o tom, kako bi se našao put, kojim bi se došlo bar do nekakva sporazumka za saborskih razprava. Jednostavna viest uznemirila je dakle rečenu gospodu u toliko, da položiše saborske mandate! Što bi ta gospoda učinila bila, kad bi se bilo u istinu pronašlo sredstvo, kojim bi se bilo ublažilo postojeća napetost izmedju saborskih stranaka? Drugo im nebi bilo zaista preostalo nego da se odsele iz naše pokrajine.

Gospoda Costantini i Fragiacomo poznati su kao najradikalniji i najnepomirljiviji članovi saborske većine, koji podnose težko, što je saborski predsjednik davao prevadjati hrvatske i slovenske interpelacije, te sadržaj istih u kratko u talijanskom jeziku u saboru priobćivao. Za timi radikalci sliediti će valjda i njihovi jednomišljenici, a medju ovimi u prvom redu gg. Tamaro, Bartoli, Lius, Bubba itd., kojim kličemo: „vivant sequentes“!

Koncert hrvatskih sveučilištnih građana u Zagrebu. Na obće odobravanje i priznanje naišla je u svim rodoljubnim krugovima namisao sveuč. građjana, da uz sudjelovanje pjevačkog družtva „Sloge“, vatrogasne glazbe i tamburaša na 16. o. mj. prirede koncerat u prostorijama građjanske streljane.

Svrha, kojoj je namienjen čisti dobitak, tako je uzvišena i plemenita, da s naše strane ne treba reć bi nikakova zagovora. „Družba sv. Cirila i Metoda u Istri“ našla je upravo u „Obzoru“ svoga najvrućeg propagatora, što svjedoče i pohvalna pisma vodjà istarskih Hrvata. Ta svima nam mora biti na srcu udes onoga siromašnoga kraja i naroda, koji je upravo tiekom posliednih godina jasno dokazao, da je još u životu — te kako se odbijaju morski valovi od njegovih kamenitih obala, tako je on vrstan, da čelićnim svojim značenjem i odlučnim hrvatstvom prkosi olujì i bujici tudjinstva.

Neimamo s toga dovoljno rieči, kojima bismo još bolje mogli da preporučimo zagrebačkom občinstvu ovu krasnu zamisao, koja evo sada nalazi odziva i u srcu hrvatsgoga naroda, u zlatnoj njegovoj mladeži. Odbor, što je jučer izabran na sveučilištnoj skupštini, uložio je sav svoj mar, da građjanima hrvatske prieslonice poda što ljepši i zdraviji užitak. Čisti dobitak, o kome ni najmanje ne sumjamo, biti će prekrasan dar na žrtvenuku otačbeničke ljubavi. Samo pravi rodoljubi mogu da shvate domaću i svrhu Družbe sv. Cirila i Metoda“, i onu misiju, što je imade ta družba da vrši u onim krajevima, gdje živi narod siromašan ali pošten, narod značajan, koji je i u najtežoj i najodlučnijoj borbi sačuvao neokaljan stieg čistoga hrvatstva. S toga s velikom nadom idemo u susret tome koncertu — a zagrebačko občinstvo ne će ni na čas odstupiti od svoje zadaće, koja mu je u prvom redu namienjena u budjenju hrvatske svieti i širenju hrvatske prosvjete! „Obzor“.

I dična „Hrvatska“ piše o istom predmetu vrlo krasno ali toga nebismo mogli priobćiti s poznatih razloga.

Porotna razprava. Dne 8. t. mj. stajali su pred tršćanskom porotom gg. Ivan Turčić, pomorski kapetan iz Lovrana i urednik našega lista. Tuženi bijahu od g. Vilhelma Grosmanna učitelja u Lovranu radi uvriede poštenja počinjenog tobož tim, što je g. Turčić priobćio jedno otvoreno pismo u našem listu napereno proti g. Grossmannu, a naš urednik, što je tiskao jednu viest iz Lovrana, kojom se je kritiziralo djelovanje rečenog učitelja u školi i radi govora, što ga je izrekao u predzadnjem saborskom zasjedanju prigodom rasprave o našem školstvu.

Sudbenom dvoru predsjedao je podpredsjednik zemaljskog sudišta, dvorski savjetnik presv. dr. Fiocchi, koji je vodio razpravu poznatom vještinom i nepristranošću. Sudci bijahu gg. Karlo Dejak savjetnik i Pederzoli pristav zem. sudišta. Tužitelja, koj se je i sam dostavio na razpravu, zastupao je kazneni branitelj g. Camber: obtužene je imao braniti odvjetnik g. dr. Padovan i to urednika službeno. G. Turčić nije mogao dobiti drugoga odvjetnika u Trstu, jer se toga posla nitko nije hotio prihvatiti s poznatih razloga.

Razprava je trajala od 9 u jutro do 2½ poslije podne; preslušani bijahu obtuženi, tužitelj kao svjedok i dvie svjedokinje iz Lovrana. Medju ostalim bijahu pročitani i zapisnici gg. zastupnika Laginje, Spinčića i Stangera, koji su izjavili, da je naš urednik izrekao u saboru inkrimirani govor. Na predlog branitelja, da se neima postaviti porotnikom pitanje glede toga govora, zaključi sud, da će prepustiti porotnikom, da se izjave, jeli naš urednik u istinu izrekao okrivljeni govor. Medju porotnici nebijahu niti jednoga, koji bi bio razumio okrivljene članke. Sve se je moralo prevesti na talijanski jezik.

U 2½ sata prekinu predsjednik razpravu te ureče nastavak za 5½ sati poslije podne. Malo prije nego li je imala započeti dalnja razprava, nagodiše se obje stranke posredovanjem trećih osoba. Obtuženi obvezaše se, da će nositi jedan dio troškova i priobćiti izpravak u našem listu. Zastupnik tužitelja priobći to predsjedniku čim je otvorio na novo razpravu. Na to izreče predsjednik osudu, **kojom riešava obtužene od obtužbe, a tužitelja da plati troškove parnice.**

Tako je svršila i ova razprava, koja se vuče od god. 1891. Pred talijanskom porotom stajala su dva Hrvata, obtužena radi uvriede poštenja od g. V. Grossmanna, nadučitelja u Lovranu, rodom iz Sežane, inače „Istriano italiano“ kako je sam pred porotom izjavio.

(Porečka „baba“ javlja, da su obtuženi na upit predsjednika izjavili, da će platiti sve troškove parnice, što je očita neistina).

Iz Karojbe (občine Motovunske) pišu nam dne 5 marča. Onomu g. dopisniku odavlo, koji se u ovogod. „N. Slogi“ broj 8 potužio, da se sabrani novci za popravak jednog vodnjaka ne povraćaju onim, koji su jih dali, niti da je vodnjak popravljen, **imam odgovoriti sliedeće:**

Za načelnikovanje g. dra. Šurana bijaše zapitano u občinskom zastupstvu, da se popravi vodnjak „Veligašter“. Na to dobio se odgovor, da se prikaže pravilni nacrt i proračun, pa za trošak, da će vlada skrbiti. Za prirediti taj nacrt i proračun trebalo je novaca, i od občinara karojbskih sabralo se for. 8.20, koji se nahode kod ondašnjega župana Ivana Možibota-Jakuša. Medjutim na načelničku stolicu zasjeo g. Tomasi, koji je učinio za novoga župana u Karojbi svoga dragoga Ritoša (kako mu naš puk govori, jer imenovan „roti žulji občinara). Ritoša kod gospodara načelnika silio za ostvaranje rečenoga nacrta. G. načelnik obećao mu. da će sam doć na lice mjesta, i da će mu prvo javiti dan, u koji će doć, te da župan obavisti razumnije ljude u selu Mučibobi, koji će na mjestu kazati što je potrebno za popraviti vodnjak. Načelnik, čuli smo, da je i došao, ali njegov župan Ritoša, izbjegnuv prolaz kroz Možibobe, odvec ga na vodnjak, kao potajno, stranputice. Poslie no zna se ništa a novci uvjek čekaju dočim vodnjak nije popravljen. Nitko ne pita, da mu se novce povrati, nacrta se ne vidi, načelnik i njegov župan Ritoša šute. Ovoj zadnji, ako je revan, mogao je dobit od svog gospodara pismo, da se je odustalo od popravka vodnjaka, te da se za to primljeni novci povrate, a onda onaj, koji ih drži (bez vlastite koristi i bez nakane ikomu što zatajiti) vratio bi ih bio jedino onim, od kojih ih bijaše i primio.

Njemačka cesarica u Opatiji. Utorak u 2 sata poslije podne stigla je njemačka cesarica Augusta sa djecom i pratnjom na postaju Matulje, odakle se je odpeljala kočijami u Opatiju. Na kolodvoru očekivalo je cesaricu množtvo znatiželjnog naroda. Tuj bijaše pozdravljena od tršćanskoga namjestnika u ime Njeg. Veličanstva našega cesara i kralja. Volosko i Opatija bijahu sagovi, zastavami i cvićem nakitjeni. Pred Opatijom usidreni njemački ratni brod „Moltke“ izpalio je na pozdrav propisan broj hitaca iz topova. Cesarica sa pratnjom stanuje u vilah „Amalia“ i „Angiolina“. Dne 19. t. m. imao bi doći u Opatiju i njemački cesar Vilim.

Pišu nam iz Krka: Kuracijalni upravitelj pop Marko Mrakovčić premješten je kao župeupravitelj u Novalju. Žalimo, što time gubimo iz naših redova iskrenog rodoljuba i prokušanu silu u našem narodnom pokretu. Za to se i raduju tom premještenju narodni nam protivnici.

Iz občine vrsne pišu nam dne 8. marča 1894. Slavni občinski odbor u Cresu javio je službeno dne 3. novembra 1887. svim ancijanom, kako jih ovuda zovu, svih občinskih odlomaka, da je u svojoj sjednici dne 22. oktobra iste godine imenovao dra. Jurja Colombisa (starinom Golubića) občinskim liečnikom. — Taj uredovni spis imamo pred očima. U njem se izričnо kaže, da će novoimenovani liečnik služiti izključivo „vanjske“. Već je to bilo nepravedno, da občina odredi liečnika, koga ona hoće, i da mu doznači plaću, koliku ona hoće, a da ga odredi ne za grad, nego za „vanjske“, a te vanjske, da o tom niti ne popita. U spisu se nije spominjala njegova plaća, niti je rečeno, je li se odredilo koliko će on uzimati do svakoga pojedinoga sela za posjete bolestnikom. I to je nepravda. Ako je za „vanjske“ odredjen liečnik, to oni moraju znati, koliko ima svaki pojedini odlomak za liečnika plaćati, i opet koliko će mu se davati za njegove pute. Ali je občinsko zastupstvo za sve to malo marilo! Ono je vanjskim naprtilo breme, a da jih zato niti popitalo nije, pače niti jim se javilo, kakovo i koliko je to breme! Kašnje smo doznali, da liečnik bere 1200 for., ili kako drugi govore 1000 for., i čuli smo, da za put u bližnja sela uzimlje okolo 6—7 forinta, a za put u odaljena sela do 15 forinta! Tako je bilo i prije, pa se imenovanjem liečnika imućnijim nije ništa pomoglo, nego kako je rečeno, naprtilo jim se je novo težko breme.

Ali treba svakomu dat pravo; i našu občinu valja u nečem pohvaliti. U gori rečenom spisu kaže se, da će novo imenovani liečnik služiti „siromaheiu istinu potrebne“ za badava. A da se to provede, občinski odbor pozvao je sve ancijane, da oni što hitrije mogu pošalju občini popis svih siromaha u svojem odlomku. Taj popis će občina pregledati pak kad ga potvrdi, vratiti će ga ancijanom za njihovo ravnanje, da budu naime oni znali, koga je dužan novi liečnik badava nastat i liečit, a koga nije. Nije li to hvale vriedno? Sad čujte, kako je občina svoju rieč održala. Nevjerovatno al je istinito!

Rečeno nam je, da je n. pr. ancijan iz Beloga — to je najveći občinski odlomak naše občine — poslao občini dvaput popis siromaha, drugi put dne 18. julija 1890, ali — čujte — on ga nije nikad natrag dobio!! Kad je dakle občina rekla, da će novoimenovani liečnik bez plaće služiti siromahe po vanjštini, mi moramo zaključiti, da ili je jedno govorila, a drugo mislila, ili se je s vanjskimi rugala. U istinu, postavimo ovaj slučaj. Oboli čovjek u nekom selu, siromah je; ancijan ili recimo svećenik namjesto ancijana, javi slučaj občini ili občinskomu liečniku moleći, da se liečnika odašalje, ali liečnik ne dodje i čovjek umre. Što češ tada? Tužit liečnika? On će ti odgovorit: Ja bih bio došao, da mi je občina naložila. Tužit občinu? Na kojoj podlozi? On će ti reći: Onaj čovjek nije siromah, dokaži; ako je siromah bio al nije „potrebnih“ ancijan neima popisa tih „potrebnih“ i mirna Bosna! Takovih slučajeva je bilo već mnogo i mnogo, a ponavljaju se svake godine naviastito u plovaniji beljskoj, gdje ljudi razmjerno najviše umiraju većim dielom radi upale, jer su u vrletnom kraju, jer silno trude i jer su ponajviše siromasi, a bez liečničke pomoći. Kad se takav slučaj dogodi, svatko mrmlje, svatko viče i ista naša gospoda, koja imadu svoja imanja po „vanjščini“, ali se vlče i mrmlje za nekoliko dana — a tada — „koga ni ta ne ji“, i tako se sve svrši.

I tako naši vanjski naučili su se liepo umirat bez liečnika. Imućniji ga malo kad zovu, jer je trošak prevelik, siromahom pak neće da dodje, te mi vam u tom pogledu stojimo gore nego da bismo bili u najdivljem kraju na svietu.

Nego istini za ljubav treba reći, da je gospodin liečnik došao nekoliko puta bezplatno nekim bolestnikom po vanjščini. Al čujte kada. — Prošle godine nastanio se je u gradu Cresu liečnik gospodin dr. Bajčić, sin domaće bogate obitelji, čovjek mlad, zdrav, a kako kažu, izvrstan u svojoj struci. Razglasilo se je, da bi dr. Bajčić preuzeo službu liečnika za vanjske, a uz pogodnije uvjete. Po gradu stali se sabirati podpisi na molbu, koja se imala podastrieti občinskomu zastupstvu, da primi dra. Bajčića za občinskog liečnika.

Svatko je očekivao, da će občina rado primiti tu molbu, tim više, što sada grad neima kako je prije običavao imati, dva liečnika nego jednoga, pak dr. Colombis liečnik za „vanjske“ služi šada gradjane. Al vanjski su „una massa dei ignoranti“ — što njim treba liečnik!? Molba došla na pretres u občinskoj sjednici i ona bijaše odbačena. Čujemo, al ne znamo je li istina, da je proti njoj govorio bivši načelnik dr. Andrej Petris poznati prijatelj hrvatskoga puka još iz Poreča. Po prilici da je rekao: Što nam treba novi liečnik, občina je dužna, treba da se gledamo duga otresti, a ne da si još novi teret uzimljemo itd. I to je nepravda. Tu se nije radilo o novom bremenu, nego samo, da mjesto dra. Colombisa postane dr. Bajčić liečnikom za vanjske. Ako si pak gradjani žele drugoga liečnika, tad neka si ga sami plaćaju. Kakova je to pravica, da dra. Colombisa većim dielom vanjski plaćaju, a gradjane da služi?! I u to doba, kad se je radilo, da ćemo mi vanjski dobiti drugoga liečnika, koji će bolje moći vršiti svoje dužnosti, tada kažu, da je dr. Colombis posjetio nekoga siromaha po vanjštini. Zašto, to neka on kaže. Kašnje ostalo: kako biše u početku tako i sada i vazda . . .

Da je tomu tako čujte i ovu, pak se zgražajte: U Belom ove zime bijaše dosta bolestnika. Med timi jedna siromašna udova. Pisalo se po običaju liečniku, a on šiljao ljekove. Bolest je ipak napredovala; to je trajalo preko dva mjeseca. Negdje koncem jenara opazilo se, da se bolest izvrgla najbrže u vodenu nemoć. Onaj plovan javio slučaj občini, te molio, da se pošalje čim prije liečnika, jer će po svoj prilici trebat operaciju, a neka se ga pošalje bezplatno, jer je bolestnica prava siromašica, a i zato jer ima i drugih bolestnika siromaha. Kao odgovor bilo je poručeno, da će liečnik doći. Onih dana vrieme bijaše krasno, tiho, ali liečnik ipak nije došao, a zašto, mi niti danas ne znamo. Sirota bolestnica, videć, da joj bol raste, dala se nagovorit, te pošla na Rieku u gradsku bolnicu. Al ondje već treći dan preminula! . . . Što će na ovo naše slavno občinsko zastupstvo? Što će občina?

Kad bismo vam mi htjeli opisati sve nevolje, koje tare naš vanjski puk, htjela bi se debela knjiga, a ne obični mali dopis.

Medjutim neka i ovo bude na znanje predpostavljenim, kako se s nami postupa.

Mjesto pošte moštra. Ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu razpisuje natječaj na mjesto pošte moštra u Buzetu. Natječaj traje 3 čedna. Kaucije treba 500 for. Plaće, honorara, za troškove ureda, dovoz pošte sa kolodvora u Buzet, pak u Motovun itd. dobivati će 3270 for.

Zastupstvo mjestne občine u Pazinu držalo je dne 12. ovoga mjeseca svoju redovitu sjednicu. Nakon što je odobrena prodaja više občinskih zemljišta, te izabrano nekoliko občinskih odsalanika u razno komisije, postavljen bi od 10 zastupnika predpredlog, koji glasi:

U sjednici istarskoga sabora 1. fobrara 1894. prihvaćena je zakonska osnova, kojom se promjenjuju postojeći odnošaji za uzdržavanje pučkih škola.

Ustanovom § 9. zemaljskoga zakona 3 novembra 1874 br. 29 izročeno je, da je poduk na pučkih školah bezplatan i da je ukinuta svaka školarina. Istarski je sabor sada promjenio ovu ustanovu te zaključio, da se uvede školarina, te da svako dieto, koje polazi školu, ima plaćati 6 kruna (3 for.) na godinu.

Ako bi učenik bio siromašan, tada bi občina morala za njega plaćati školarinu.

Kad bi ovaj zaključak istarskoga sabora postao zakonom, tada bi se za veći dio seljaka svalio veliki i nesnosni teret. Seljački stalež, koji i onako treba djecu kod kuće, nebi se lahko mogao sklonuti, da ju šalju u školu, kad bi morao za svako dieto plaćati for. 3 na godinu. Seljak velikom mukom sabere potrebiti novac, da plati poreze i namete, te razno svoje potrebće, on nebi bio nikako u stanju, da omogne novac i za plaćanje školarine.

U obće vlada načelo, da je početni poduk bezplatan, a suda, kad je još veći dio našega naroda nouk i nepismen, hoće se, da se još otežča polazak pučke škole uvedenjem školarine. Ništa se na tom nemienja, kad bi občina na sebe preuzela plaćanje školarine za siromašnu djecu, jer bi občina morala zato postaviti veće namete na porez, a nameti tište jednako i bogatoga i siromašnoga občinara.

Valja znati, da občine i dosada podupiru siromašnu djecu, koja polaze školu, bilo obućom, bilo školskimi knjigami i drugimi potrebočama; vedega tereta nemože s toga ni občina prouzeti.

U ovakvo životnom pitanju po naš narod valja, da i ovo zastupstvo poput ostalih zastupstva ovo pokrajine digne svoj glas, da se ostrani pogibelj, koja nam prieti.

Podpisani stavljaju indi na prihvat sliedeći zaključak:

1. Zastupstvo mjestne občine Pazinmije, da bi uvedenje školarine za polazak pučkih škola u Istri bilo škodljivo za razvitak pučke prosvjete, koja se i onako nalazi na nizkom stoponu.

2. Občinsko zastupstvo želi, da zaključak istarskoga sabora stvoren u sjednici 1. febrara 1894. glede uvedenja školarine, nedobije provišnje sankcije.

3. Nalaže se občinskom odboru, da ovaj zaključak sa obrazloženjem podnese do znanja visokomu c. kr. ministarstvu za nauku u Beču.

Zastupstvo vidljivim znakom povladjuje postavljene predloge.

Načelnik javlja, da je občina Grižnjan u svojoj sjednici 4. ovoga mjeseca prihvatila sličan predlog, te je okružnicom 5. marča 1894. br. 361. pozvala sve občine u Istri i na kvarnarskih otocih, da stvore slične predloge.

Proglasiv pazinsko zastupstvo prošnost predloga, načelnik postavio je na glasovanje gornje predloge glede školarine, a zastupstvo ih je jednoglasno odobrilo.

(Preporučujemo i ostalim našim občinam, da se u ovom važnom pitanju priđruže občini Pazin. Op. Ured.)

Iz Laništa (občina Buzet) 10. t. mj. piše nam: Tolikom svečanošću nijedne godine nije se svetkovala u ovih krajevih letnica izabranja sv. Otca pape Lava XIII. kolikom ove godine.

U predvečerje dne 18. veljače zazvoniše svi zvonovi naše crkve. Puk je već znao zašto zvonovi navještaju neki osobiti dogodjaj, pošto mu je domaći župnik znamenje toga glasa unapried protumačio. U 9 satih bijaše jur puna crkva. Papinski barjak na zvoniku do 10 metara dug vijajući se na daleko, zvao puk na svečanost. Puka je nagrnulo dubkom puna crkva. Župnik započe sv. misu svečano za Papu uz podvorbu duh. pomoćnika. Da si vidio kakvim počitanjem diže puk ruke prama nebesam šapućdi: Otče nebeski, očuvaj nam divna Lava XIII. Vodi ga putem Tvoje sv. mudrosti. Svečanost se jedva svrši a mi doznasmo iz novina, da se je glas proneso, da je ubudovljena Krčka biskupija zadobila svoga nadpastira u osobi prečastnog Andrije Šterka. Eto nam opet veselja novoga. Slučajno istoga dana bijaše pred 16 godina, i to dne 19. febr. 1878. zaredjen za svećenika i naš veleč. g. župnik. Družtvo se kod njega sastalo, te na trostruku radost spomenulo se naše sirotinje sabrav za nju liepu svotu i to za družtvo sv. Cirila i Metoda za Istru: G. župnik Andre Mikiša, uplsao se kano utemeljitelj sa 100 for. platio prvi obrok sa 15 for. Častni g. Fr. Kanta, duh. pomoćnik 3 f. članarine 1 f. dara. Gosp. Dušan Bogdanov 1 f. dar. Nećakinje župnikove: gospodična Dragutina Gabrek 1 f. članarine 1 f. dara; g.čna Franica Križanec 1 for. članarine 1 for. dara; g.čna Anica Kanta 1 krunu dara. Ivan Buždon župan 2 for.od družtva brače sv. Cirila 1 for. za sebe dara.

Dne 26. veljače sakupiše se prijatelji kod g. Mate Sankovića u Danah prigodom njegova imendana, te u veselom družtvu a na predlog g. župnika odlučše jednoglasno poslati sliedeći brzojav presv. g. Andriji Šterku u Trst:

Družtvo sakupljeno u Danah prigodom imendana M. Sankovića — jednoglasno čestita Vašoj presv. najsrdačnije na imenovanju za biskupa naše braće u Krku. Andre Mikiša, J. Dolžan župnici, Fr. Kanta, duh. pom. u Laništu, Ivan Buždon župan u Laništu, M. Sankovič, Ribarić, Poropat, Mandić, Brajković. Ovi sakupiše za sv. Cirila i Metoda svotu od 9 for. Darovaše pako g. Mikiša 2 f., g. M. Sankovič 2 f. g.

od koristi. Dà, ali „Mattino“ znade, da blaženu Italiju nejma novaca niti da svoje kamate plaća, pak treba kruh medju Hrvati tražiti, jer su Hrvati dobar narod, koji sve mirno podnaše i dopušta, da ga svatko izrabljuje.

Nego predjimo na treću točku, jer bih mogao zabasati.

Dne 20. veljače obdržavala se u Vrbniku sjednica poljske odvodne zadruge. Požrtvovni predsjednik iste g. dr. Vitezić razložio je skupštinarom o radnjah, zasnovanih za zaustavu bujice u gornjem Polju. Trošak je proračunan na 12.000 for., od kojih vlada preuzimlje na sebe 6000 for. pod uvjetom, da pokrajina i zadruga preuzmu ostatak. Pokrajinski odbor je obećao priskočiti u pomoć iza dovršene radnje, ne naznačiv svote. Radilo se o tomu, da zadruga preuzme svoj dio sa 3000 for. Bila je to glavna točka dnevnoga reda. Treba reći, prema siromaštvu našeg pučanstva, ogromna je to žrtva za-nj, te smo dvojili o uspjehu predloga. Ipak zadrugari, uvjereni o koristi, koju bi se crpilo iz Polja, kad bi uspjelo oslobodit ga od poplave, te videć pripravnost, kojom vlada sa svoje strane daje obećani prinos, jednoglasno pristali su na to, da zadruga preuzme prinos od 3000 for., uz molbu ipak, da vlada dopusti, da se taj prinos može pokriti i radnjom zadrugara. Ne dvojimo ni malo, da će vlada pristati na to, i tako omogućiti toli željenu i nuždnu radnju. Evala Vrbančani, vašim trioznim držanjem kod one sjednice i složnim zaključkom opoštenili ste se! Bog daj i unapried!

Pogled po svietu.

U Trstu dne 14. marča 1894.

Austro-Ugarska. Dne 8. t. mj. razpravljao je proračunski odbor carevinskoga vieća o proračunu ministarstva nauke. U ime Slavena Primorja zauzeo se toplo za slovenske i hrvatske srednje škole zastupnik dr. Gregorčić. On je rekao medju ostalim, da želi govoriti o pokrajini, kojom se ne upravlja kao n. pr. sa Austrijom, Češkom, Galicijom itd., nego tako nekako, kano i nekom državom, koju se obično navadja za uzor slabe uprave. Ta pokrajina, koju imade takodjer on čast zastupati (Primorje), morala bi se zvati pašaluk, i tomu naslovu neka se dade ime onoga, koji stoji na čelu toj pokrajini i koji postupa stalno ili po nalogu ili pako sporazumno sa središnjom vladom. Zatim navadja brojni razmjer Hrvata i Slovenaca s jedne, a Talijana i Niemaca s druge strane. Prvi, prem brojno najveći, ne imaju nijedne srednje škole; Talijani, kojih je jedna trećina, imadu tri srednje škole, a Niemci, kojih tako rekuć niti neima u Primorju, imadu pet srednjih škola. Zatim je upitao vladu, kani li ostvariti hrvatski gimnazij u Pazinu i slovenske paralelke u Gorici. Ministar nauke, odgovarajuć raznim zastupnikom, nije se obazreo na pritužbe i želje zastupnika Gregorčića.

Dne 9. razpravljao je isti odbor o pučkom školstvu. I tom zgodom zauzeo se zastupnik Gregorčić za slovensko i hrvatsko pučko školstvo našeg Primorja. Spomenuo je medju ostalim, da imade n. pr. u Istri okolo 20.000 djece, koja nepolaze školu, jer u obće škole ne imadu, te da mora mnogo hrvatske djece polaziti talijanske škole. Ministar odgovorio je obćenito raznim zastupnikom, da pučke škole ne spadaju neposredno pod upravu ministarstva; u pučkih školah treba podučavati u materinskom jeziku djece; o naukovnom jeziku da odlučuje zemaljska školska oblast, a ministarstvo, da zadovolji opravdanim pritužbam proti nepravednomu postupanju školskih oblasti.

Sa preinakom izbornoga reda za carevinsko vieće, kako ju predlaže vlada, zadovoljni su Niemci liberalci i Poljaci. Grof Hohenvart izrekao se proti osnovi. Na tu osnovu vratiti ćemo se.

Srbija. Razkralj Milan došao je opet u milost srbskoga naroda. Vladini listovi pišu naime, da ga pučanstvo i vojska svuda oduševljeno susreta. Bivši vojni ministar Bogičević, koga je bila skupština stavila pod obtužbu i koji bijaše iz službe odpušten, stupio je opet u službu generala. Tako dolaze u nesretnoj Srbiji do ugleda i časti osobe, koje je narod davno odsudio.

Rusija. Prošle sriedo bio je car Aleksander sa caricom na plesu kod njemačkoga poslanika, čemu se pripisuje političku važnost, dočim se s druge strane tvrdi, da je taj posjet vriedio jedino poslaniku, kao prijatelju carske obitelji.

Francezka. Predsjednik republike Carnot poslao je ruskomu caru srdačnu čestitku prigodom njegovog imendana, našto mu je car isto srdačno zahvalio. Odatle se zaključuje, da traju još uviek izmedju Rusije i Francezke iskreni prijateljski odnošaji.

Italija. U talijanskom parlamentu jesu još uviek na dnevnom redu interpelacije na vladu radi izniminoga stanja u Siciliji. Opozicijonalni zastupnici navaljuju žestoko na vladu radi toga stanja. Vojnički sudovi odsudjuju marljivo buntovnike i nemirnjake, koji bijahu za posliednjih nemira pohvatani na Siciliji i drugud.

Njemačka. Državni sabor prihvatio je njemačko-ruski trgovački ugovor, koji bi imao ublažiti napetost izmedju Rusije i Njemačke. Cesarica Augusta prispjela je jučer sa djecom u Opatiju, gdje očekuju okolo 20. t. mj. i cesara Vilima, koji čeka zaključak državnoga sabora.

Englezka. Ministar predsjednik Gladstone, koji je prošlih dana dao radi velike starosti ostavku, povukao se posve s političkog polja. Predsjedničtvo preuzeo je ministar Rosebery, prijatelj i istomišljenik starca Gladstona. Novi predsjednik najavio je parlamentu, da će u politici slieditи stope svoga slavnoga predšastnika.

Franina i Jurina

Fr. Čo biš reká Jure, kadi su na našoj ižule najtrji Talijani?

Jur. Ja bi reká, da su baš va Voje.

Fr. Po zajiku morda, ma po pameti su najtrji va Dubašnice.

Jur. Tr čo ih je i tamo?

Fr. Bravo da je i kakoveh; čo neznaš onu štoriju od rovinjskega tribunala i putujućega učitelja?

Jur. Aha, za to ni već v Riko za dobit pameti va škatulah.

Različite viesti.

Za dražbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Družtvenom blagajniku goše nadalje sliedeći iznosi: Rikard Katalinić Jeretov šalje for. 255·97 sakupljenih mjeseca veljače. Od ove je svote unišlo putem „Narodnoga Lista“ for. 162·37. Povjerenik sam sabrao je for. 93·60 (Darovatelji i prinosnici objelodanjeni su bili u „Narodnom Listu). — Uprava „Narodnih Novina“ šilje for. 18·05 poslanih joj po g. kot. predstojniku u Našicah g. J. Zulechneru, a sabranih u svatovima g. J. pl. Bajasa od Kiczosa dipl. ljekarnika u Našicah. — Dr. Vl. Crnadak odvj. Sisak šilje for. 10 kano sedmi obrok utem. svote. — Andre Mikiša župnik u Laništu šilje for. 37·50. Uplatiše odnosno darovaše: Andre Mikiša for. 15 kano prvi obrok utem. svote, Ivan Kanta duhovni pomoćnik for. 4 (for. 3 u ime članarine, for. 1 na dar), g.dične Dragut. Gabrek i Franka Križanac svaka po for. 1 u ime članarine a for. 1 na dar., g.dična Ana Kanta daruje 50 nč. Ova se je svota sakupila dne 19. febrara u župnoj kući prigodom svečanosti sv. otca pape Lava XIII kano na dan njegova izbora, te kano na dan 16-godišnjice posvećenja za svećenika istoga g. župnika, te prigodom imenovanja preč. g. Šterka za biskupa krčkoga. Prigodom imendana Mata Sankovića sabralo se za istu svrhu sliedeće darove: A. Mikiša for. 2, Ivan Kanta, Jure Dolžan župnik u Vodicah svaki po 1 for., Mate Sanković for. 2, Jure Brajković i Ivan Ribarić svaki po 1 for., N. Bogdanović 60 nč, Ivan Buždon iz Laništa i Josip Poropat iz Danah svaki po 20 nvč. — Dr. Mate Trinajstić šilje for. 8·55 u ime Ivana Žiganta pok. Angjela iz Sovinjaka sabranih medju prijatelji u njegovoj kući. — Mate Šepić Kastav šilje for. 7, kakupljenih medju svimi učitelji i učiteljicami Kastva grada mjesto vienca na grob supruzi g. Vajšela učitelja u Hrušici. — Dr. N. Marinković liečnik u Visu šilje for. 43·50, sakupljenih u Visu prigodom smrti Marijana Kargotića. Darovaše: Dr. N. Marinković, pop Antonije Zanella iz Visa, braća Lujo i Dr. Vl. Kargotić iz Imotskog svaki po 10 kruna; Antonije Zanella jun., Niko pl. Glaxa svaki po 5 kruna; Jeronim Kuljiš, pop Grgo Pećarović, Petar Marasović, Niko Pušić svi iz Visa svaki po 4 krune, Bone Prvi Siminiati, Benussi Petar, And. Roki, Ivan Brajčić, Delić pop Niko svi iz Visa svaki po 2 krune, Delić Mate jedno kruna; Dr. Ante Kargotić brat pokojnikov kruna 20; Škender Fabković šilje za mjesec ožujak prinos for. 1. — J. Marok iz Sv. Lovreča Pazenatičkog for. 3·50 sabranih poticajem gosp. Ivana Matasović-Šimaja, a darovaše: Ivan Šimaja for. 1, Josip i Vinko Piemonte for. 1, Marok J. for. 1, Francika Kovačić 50 nvć.

Diocezanske vesti. Presv. g. biskup dr. I. N. Glavina podielio je u svojoj kapeli dne 2, 3 i 4 jenara više redove sliedećim bogoslovom: g. Josipu Macarolu, g. Ivanu Predonzanu i g. Jakovu Sedmaku. — Veleč. g. Toma Thaler župnik u Rojanu imenovan bijaše počastnim konzistorijalnim savjetnikom. — Položili su župnički izpit gg. Fr. Halama, župe-upravitelj u Šumbregu; g. Ivan Kynčil župe-upravitelj u Grimaldi; g. Ivan Mlakar župnik u Brdu; g. Fr. Ryšlavi kapelan na Zvonečoj; g. Ivan Slavec duh. pomoćnik kod sv. Antona u Trstu i g. Josip Tomšič župe-upravitelj u Pomjanu. Čestitamo!

„Il Diritto Croato“ u Trstu. U zadnjem broju našeg vriednog druga iz Pule, čitamo, da će se preseliti mjeseca aprila il maja u Trst. Dobro nam došao!

Zadušnice za blagopokojnog dr. Frana Račkoga. Iz Laništa piše nam prijatelj: Gospodine uredniče, srce mi zaplakalo a cielo tjelo mi uzdrhtalo čitajući u novinama, da se je dr. Fr. Rački preselio s ovoga svieta. Poznat bijaše i kod nas kao velik i čestit svećenik, neobični um i učenjak poznat širom svieta. Akademik i ljubinac naroda, pravi prijatelj mecene biskupa Strosmajera preselio se u vječnost!

Pošto mu mi odaljeni Hrvati u ovih stranah nemogosmo inače nikakve počasti izkazati, pomolismo se za njega kod svečanih zadušnica uz množtvo naroda. Pjevane bijahu sve tri nodnice i sv. misa za blagopokojnog i neumrlog velikana. Bog mu bădi milostiv, a on molio se Svevišnjemu i za naš ubogi narod u Istri.

Atanazij Benoč, predsjednik moćnoga poljačkoga kluba na carevinskom viću, umro je u Beču petak dne 9. t. m. Bio je bogat posjednik i izabran od velikoga posjeda galičkoga. Pošto je vit. Jaworski, postavši ministrom za Galiciju, odložio predsjedničtvo u poljačkom klubu, dugo vremena dogovarali su se poljački zastupnici, koji nisu istih nazora, al koji se na vanka uvjek složni kažu, koga da izaberu svojim predsjednikom. Konačno se je većina izrekla za Atanazija Benoč. Kratko vrieme uživao je tu svoju čast. Prošloga tjedna tako je naglo obolio, da se za bolest nije nit znalo, dok nije preminuo. Poljački klub „kolo polskie“ obavjestio je o tom u poljačkom jeziku sve zastupnike i sve klubove. Tako i klub neodvisnih hrvatskih i slovenskih zastupnika. Ovaj je pismeno izrazio svoju bolnu sućut, i bio zastupan kod odvezenja tr.pla na zaselak Niegovice u Galiciji u nedjelju dne 11. t. m. poslie podne. Sprovod bio je krasan. Bili su zastupani u velikom broju svi parlamentarni klubovi, osobito Poljaci, a bilo je i više ministara.

Občinski izbori u Vrsaru. Kako javlja porečki listić uređeni su občinski izbori u Vrsaru za dne 14., 15., 16. i 17. tek. m. Prva tri dana birati će III. izborno tielo, a dne 17. II. i I. izborno tielo. Neznamo da li su se i koliko tamošnji naši jednomišljenici za ove izbore pripravili, al svakako treba, da svi složno k izborom pristupe. Neka ih neplaši nikakva osobna žrtva, jer se radi o obćenitom njihovom dobru i jer se bez žrtava i požrtvovanja nisu nigdje izborne pobjede slavile. Svi dakle složno k izboru pak što Bog dade i sreća junačka. Tamošnje prijatelje molimo, da sve moguće neurednosti točno pobilježe, te da nam uspjeh izbora na vrieme priobće.

Položio zastupnički mandat. Glasilo većine u zemaljskom saboru u Poreču i zemaljskoga odbora „L' Istria“ javlja u posliednjem broju, da je položio zastupnički mandat za istarski sabor gosp. dr. Domenico Fragiacomo načelnik i odvjetnik u Piranu. — Tako glasi suhoparna viest ročenog, listića, u pravo tumačenje, dotično razlog, s kojeg je gosp. Fragiacomo položio mandat, nalazimo u istom broju u uvodnom članku pod naslovom: „Considerazioni sulla passata sessione dietale“. Stoji naime tuj medju ostalim crno na bielom doslovce u prevodu koliko sliedi:

„Javno mnienje zemlje bijaše do temelja uzdrmano već na samu viest, da se je predsjednik (saborski) dogovorio sa cesarskom vladom o tom, kako bi se pronašao — da tako rečemo — neki način življenja u saboru. Naravski je, da se je nezadovoljstvo očitovalo i u krugovih većine, nezadovoljstvo, koje se je očitovalo — uzalud bi bilo to tajiti — položenjem mandata saborskih zastupnika“.

Po tomu dakle položiše mandate gg. Costantini i Fragiacomo na samu viest, da se je saborsko predsjedničtvo sa cesarskom vladom dogovorilo o tom, kako bi se našao put, kojim bi se došlo bar do nekakva sporazumka za saborskih razprava. Jednostavna viest uznemirila je dakle ročenu gospodu u toliko, da položiše saborske mandate! Što bi ta gospoda učinila bila, kad bi se bilo u istinu pronašlo sredstvo, kojim bi se bilo ublažilo postojeći napetost izmedju saborskih stranaka? Drugo im nebi bilo zaista preostalo nego da se odsele iz naše pokrajine.

Gospoda Costantini i Fragiacomo poznati su kao najradikalniji i najnepomirljiviji članovi saborske većine, koji podnose težko, što je saborski predsjednik davao prevađati hrvatske i slovenske interpelacije, te sadržaj istih u kratko u talijanskom jeziku u saboru priobćivao. Za timi radikalci slieditи će valjda i njihovi jednomišljenici, a medju ovimi u prvom redu gg. Tamaro, Bartoli, Lius, Bubba itd., kojim kličemo: „vivant sequentes“!

Koncert hrvatskih sveučilištnih građjana u Zagrebu. Na obće odobravanje i priznanje naišla je u svim rodoljubnim krugovima namišao sveuč. građjana, da uzsudjelovanje pjevačkog družtva „Sloge“, vatrogasne glazbe i tamburaša na 16. o. mj. prirede koncerat u prostorijama građjanske streljane.

Svrha, kojoj je namienjen čisti dobitak, tako je uzvišena i plemenita, da s naše strane ne treba reć bi nikakova zagovora. „Družba sv. Cirila i Metoda u Istri“ našla je upravo u „Obzoru“ svoga najvrućeg propagatora, što svjedoče i pohvalna pisma vodjà istarskih Hrvata. Ta svima nam mora biti na srcu udes onoga siromašnoga kraja i naroda, koji je upravo tiekom posljednih godina jasno dokazao, da je još ne za životu — te kako se odbijaju morski valovi od njegovih kamenitih obala, tako je on vrstan, da čelićnim svojim značajem i odlučnim hrvatstvom prkosi olujì i bujici tudjinstva.

Nejmamo s toga dovoljno rieči, kojima bismo još mogli da preporučimo zagrebačkom občinstvu ovu krasnu zamisao, koja evo sada nalazi odziva i u srcu hrvatskoga naroda, u zlatnoj njegovoj mladeži. Odbor, što je jučer izabran na sveučilištnoj skupštini, uložio je sav svoj mar, da građjanima hrvatske priestolnice poda što ljepši i zdraviji užitak. Čisti dobitak, o kome ni najmanje ne sumnjamo, biti će prekrasan dar na žrtvenuku otačbeničke ljubavi. Samo pravi rodoljubi mogu da shvate domaći i svrhu „Družbe sv. Cirila i Metoda“, i onu misliju, što je imade ta družba da vrši u onim krajevima, gdje živi narod siromašan ali pošten, narod značajan, koji je i u najtežoj i najodlučnijoj borbi sačuvao neokaljan stieg čistoga hrvatstva. S toga s velikom nadom idemo u susret tome koncertu — a zagrebačko obćinstvo ne će ni na čas odstupiti od svoje zadaće, koja mu je u prvom redu namienjena u budjenju hrvatske svieti i širenju hrvatske prosvjete! „Obzor“.

I dična „Hrvatska“ piše o istom predmetu vrlo krasno ali toga nebismo mogli priobćiti s poznatih razloga.

Porotna razprava. Dne 8. t. mj. stajali su pred tršćanskom porotom gg. Ivan Turčić, pomorski kapetan iz Lovrana i urednik našega lista. Tuženi bijahu od g. Vilhelma Grosmanna učitelja u Lovranu radi uvriede poštenja počinjenog tobož tim, što je g. Turčić priobćio jedno otvoreno pismo u našem listu napereno proti g. Grossmannu, a naš urednik, što je tiskao jednu viest iz Lovrana, kojom se je kritiziralo djelovanje rečenog učitelja u školi i radi govora, što ga je izrekao u predzadnjem saborskom zasjedanju prigodom razprave o našem školstvu.

Sudbenom dvoru predsjedao je podpredsjednik zemaljskog sudišta, dvorski savjetnik presv. dr. Fiocchi, koji je vodio razpravu poznatom vještinom i nepristranošću. Sudci bijahu gg. Karlo Dejak savjetnik i Pederzoli pristav zem. sudišta. Tužitelja, koj se je i sam dostavio na razpravu, zastupao je kazneni branitelj g. Camber: obtužene je imao braniti odvjetnik g. dr. Pačovan i to urednika službeno. G. Turčić nije mogao dobiti drugoga odvjetnika u Trstu, jer se toga posla nitko nije hotio prihvatiti s poznatih razloga.

Razprava je trajala od 9 u jutro do 2½ poslije podne; preslušani bijahu obtuženi, tužitelj kao svjedok i dvie svjedokinje iz Lovrana. Medju ostalim bijahu pročitani i zapisnici gg. zastupnika Laginje, Spinčića i Stangera, koji su izjavili, da je naš urednik izrekao u saboru inkrimirani govor. Na predlog branitelja, da se neima postaviti porotnikom pitanje glede toga govora, zaključi sud, da će prepustiti porotnikom, da se izjave, jeli naš urednik u istinu izrekao okrivljeni govor. Medju porotnici nebijaše niti jednoga, koji bi bio razumio okrivljene članke. Sve se je moralo prevesti na talijanski jezik.

U 2½ sata prekinu predsjednik razpravu te ureče nastavak za 5½ sati poslije podne. Malo prije nego li je imala započeti dalnja razprava, nagodiše se obje stranke posredovanjem trećih osoba. Obtuženi obvezaše se, da će nositi jedan dio troškova i priobćiti izpravak u našem listu. Zastupnik tužitelja priobći to predsjedniku čim je otvorio na novo razpravu. Na to izreče predsjednik osudu, **kojom riešava obtužene od obtužbe, a tužitelja da plati troškove parnice.**

Tako je svršila i ova razprava, koja se vuče od god. 1891. Pred talijanskom porotom stajala su dva Hrvata, obtužena radi uvriede poštenja od g. V. Grossmanna, nadučitelja u Lovranu, rodom iz Sežane, inače „Istriano italiano“ kako je sam pred porotom izjavio.

(Porečka „baba“ javlja, da su obtuženi na upit predsjednika izjavili, da će platiti sve troškove parnice, što je očita neistina).

Iz Karojbe (obćine Motovunske) pišu nam dne 5 marča. Onomu g. dopisniku odavle, koji se u ovogod. „N. Slogi“ broj 8 potužio, da se sabrani novci za popravak jednog vodnjaka ne povraćaju onim, koji su jih dali, niti da je vodnjak popravljen, **imam odgovoriti sliedeće:**

Za načelnikovanja g. dra. Šurana bijaše zapitano u obćinskom zastupstvu, da se popravi vodnjak „Veligašter“. Na to dobio se odgovor, da se prikaže pravilni nacrt i proračun, pa za trošak, da će vlada skrbiti. Za prirediti taj nacrt i proračun trebalo je novaca, i od obćinara karojbskih sabralo se for. 8.20, koji se nahode kod ondašnjega župana Ivana Močibota-Jakusa. Medjutim na načelničku stolicu sasjeo g. Tomasi, koji je učinio za novoga župana u Karojbi svoga dragoga Ritoša (kako mu naš puk govori, jer imenovan proti želji obćinara). Ritoša kod gospodara načelnika silio za ostvarenje rečenoga nacrta. G. načelnik obećao mu, da će sam doć na lice mjesta, i da će mu prvo javiti dan, u koji će doć, te da župan obaviesti razumnije ljude u selu Močibobi, koji će na mjestu kazati što je potrebno za popraviti vodnjak. Načelnik, čuli smo, da je i došao, ali njegov župan Ritoša, izbjegnuv prolaz kroz Močibobe, odveo ga na vodnjak, kao potajno, stranputice. Poslie ne zna se ništa a novci uvjek čekaju dočim vodnjak nije popravljen. Nitko ne pita, da mu se novce povrati, nacrta se ne vidi, načelnik i njegov župan Ritoša šute. Ovaj zadnji, ako je revan, mogao je dobit od svog gospodara pismo, da se je odustalo od popravka vodnjaka, te da se za to primljeni novci povrate, a onda onaj, koji ih drži (bez vlastite koristi i bez nakane ikomu što zatajiti) vratio bi ih bio jedino onim, od kojih ih bijaše i primio.

Njemačka cesarica u Opatiji. Utorak u 2 sata poslije podne stigla je njemačka cesarica Augusta sa djecom i pratnjom na postaju Matulje, odakle se je odpeljala kočijami u Opatiju. Na kolodvoru očekivalo je cesaricu množtvo znatiželjnog naroda. Taj bijaše pozdravljena od tršćanskoga namjestnika u ime Njeg. Veličanstva našega cesara i kralja. Volosko i Opatija bijahu sagovi, zastavami i cviećem nakićeni. Pred Opatijom usidreni njemački ratni brod „Moltke“ izpalio je na pozdrav propisan broj hitaca iz topova. Cesarica sa pratnjom stanuje u vilah „Amalia“ i Angiolina“. Dne 19. t. m. imao bi doći u Opatiju i njemački cesar Vilim.

Pišu nam iz Krka: Kuracijalni upravitelj pop Marko Mrakovčić premješten je kao župeupravitelj u Novalju. Žalimo, što time gubimo iz naših redova iskrenog rodoljuba i prokušanu silu u našem narodnom pokretu. Za to se i raduju tom premještenju narodni nam protivnici.

Iz obćine creske pišu nam dne 8. marča 1894. Slavni obćinski odbor u Cresu javio je službeno dne 3. novembra 1887. svim ancijanom, kako jih ovuda zovu, svih obćinskih odlomaka, da je u svojoj sjednici dne 22. oktobra iste godine imenovao dra. Jurja Colombisa (starinom Golubića) obćinskim liečnikom. — Taj uredovni spis imamo pred očima. U njem se izrično kaže, da će novoimenovani liečnik služiti izključivo „vanjske“. Već je to bilo nepravedno, da obćina odredi liečnika, koga ona hoće, i da mu doznači plaću, koliku ona hoće, a da ga odredi ne za grad, nego za „vanjske“, a te vanjske, da o tom niti ne pop[illegible]a. U spisu se nije spominjala njegova plaća, niti je rečeno, je li se odredilo koliko će on uzimati do svakoga pojedinoga sela za posjete bolestnikom. I to je nepravda. Ako je za „vanjske“ odredjen liečnik, to oni moraju znati, koliko ima svaki pojedini odlomak za liečnika plaćati, i opet koliko će mu se davati za njegove pute. Ali je obćinsko zastupstvo za sve to malo marilo! Ono je vanjskim naprtilo breme, a da jih zato niti popitalo nije, pače niti jim se javilo, kakovo i koliko je to breme! Kušnje smo doznali, da liečnik bere 1200 for., ili kako drugi govore 1000 for., i čuli smo, da za put u bližnja sela uzimlje okolo 6—7 forinta, a za put u odaljena sela do 15 forinta! Tako je bilo i prije, pa se imenovanjem liečnika imućnijim nije ništa pomoglo, nego kako je rečeno, naprtilo jim se je novo težko breme.

Al treba svakomu dat pravo; i našu obćinu valja u nečem pohvaliti. U gori rečenom spisu kaže se, da će novo imenovani liečnik služiti „siromaheiu istinu potrebne“ za badava. A da se to provede, obćinski odbor pozvao je sve ancijane, da oni što hitrije mogu pošalju obćini popis svih siromaha u svojem odlomku. Taj popis će obćina pregledati pak kad ga potvrdi, vratiti će ga ancijanom za njihovo ravnanje, da budu naime oni znali, koga je dužan novi liečnik badava nastat i liečit, a koga nije. Nije li to hvale vriedno? Sad čujte, kako je obćina svoju rieč održala. Nevjerovatno al je istinito!

Rečeno nam je, da je n. pr. ancijan iz Beloga — to je najveći obćinski odlomak naše obćine — poslao obćini dvaput popis siromaha, drugi put dne 18. julija 1890, ali — čujte — on ga nije nikad natrag dobio!! Kad je dakle obćina rekla, da će novoimenovani liečnik bez plaće služiti siromahe po vanjštini, mi moramo zaključiti, da ili je jedno govorila, a drugo mislila, ili se je s vanjskimi rugala. U istinu, postavimo ovaj slučaj. Oboli čovjek u nekom selu, siromah je; ancijan ili recimo svećenik namjesto ancijana, javi slučaj obćini ili obćinskomu liečniku moleći, da se liečnika odašalje, ali liečnik ne dodje i čovjek umre. Što češ tada? Tužit liečnika? On će ti odgovorit: Ja bih bio došao, da mi je obćina založila. Tužit obćinu? Na kojoj podlozi? Ona će ti reći: Onaj čovjek nije siromah, dokaži; ako je siromah bio al[illegible] „potreban“. Ancijan neima popisa tih „potrebnih“ i mirna Bosna! Takovih slučajeva je bilo već mnogo i mnogo, a ponavljaju se svake godine navlastito u plovanji beljskoj, gdje ljudi razmjerno najviše umiraju većim dielom radi upale, jer su u vrletnom kraju, jer silno trude i jer su ponajviše siromasi, a bez liečničke pomoći. Kad se takav slučaj dogodi, svatko mrmlje, svatko viče i ista naša gospoda, koja imadu svoja imanja po „vanjščini“, all se više i mrmlje za nekoliko dana — a tada — „koga ni ta ne ji“, i tako se sve svrši.

I tako naši vanjski naučili su se liepo umirat bez liečnika. Imućniji ga malo kad zovu, jer je trošak prevelik, siromahom pak neće da dodje, te mi vam u tom pogledu stojimo gore nego da bismo bili u najdivljem kraju na svietu.

Nego istini za ljubav treba reći, da je gospodin liečnik došao nekoliko puta bezplatno nekim bolestnikom po vanjščini. Al čujte kada. — Prošle godine nastanio se je u gradu Cresu liečnik gospodin dr. Bajčić, sin domaće bogate obitelji, čovjek mlad, zdrav, a kako kažu, izvrstan u svojoj struci. Razglasilo se je, da bi dr. Bajčić preuzeo službu liečnika za vanjske, a uz pogodnije uvjete. Po gradu stali se sabirati podpisi na molbu, koja se imala podastrieti obćinskomu zastupstvu, da primi dra. Bajčića za obćinskog liečnika.

Svatko je očekivao, da će obćina rado primiti tu molbu, tim više, što sada grad neima kako je prije običavao imati, dva liečnika nego jednoga, pak dr. Colombis liečnik za „vanjske“ služi sada gradjane. Al vanjski su „una massa dei gnoranti“ — što njim treba liečnik!? Molba došla na pretres u obćinskoj sjednici i ona bijaše odbačena. Čujemo, al ne znamo je li istina, da je proti njoj govorio bivši načelnik dr. Andrej Petris poznati prijatelj hrvatskoga puka još iz Poreča. Po prilici da je rekao: Što nam treba novi liečnik, obćina je dužna, treba da se gledamo duga otresti, a ne da si još novi teret uzimljemo itd. I to je nepravda. Tu se nije radilo o novom bremenu, nego samo, da mjesto dra. Colombisa postane dr. Bajčić liečnikom za vanjske. Ako si pak gradjani žele drugoga liečnika, tad neka si ga sami plaćaju. Kakova je to pravica, da dra. Colombisa većim dielom vanjski plaćaju, a gradjane da služi?! I u to doba, kad se je radilo, da ćemo mi vanjski dobiti drugoga liečnika, koji će bolje moći vršiti svoje dužnosti, tada kažu, da je dr. Colombis posjetio nekoga siromaha po vanjštini. Zašto, to neka on kaže. Kašnje ostalo: kako biše u početku tako i sada i vazda . . .

Da je tomu tako čujte i ovu, pak se zgražajte: U Belom ove zime bijaše dosta bolestnika. Med timi jedna siromašna udova. Pisalo se po običaju liečniku, a on šiljao ljekove. Bolest je ipak napredovala; to je trajalo preko dva mjeseca. Negdje koncem jenara opazilo se, da se bolest izvrgla najbrže u vodenu nemoć. Onaj plovan javio siučaj obćini, te molio, da se pošalje čim prije liečnika, jer će po svoj prilici trebat operaciju, a neka se ga pošalje bezplatno, jer je bolestnica prava siromašica, a i zato jer ima i drugih bolestnika siromaha. Kao odgovor bilo je poručeno, da će liečnik doći. Onih dana vrieme bijaše krasno, tiho, ali liečnik ipak nije došao, a zašto, mi niti danas ne znamo. Sirota bolestnica, videć, da joj bol raste, dala se nagovorit, te pošla na Rieku u gradsku bolnicu. Al ondje već treći dan preminula! . . . Što će na ovo naše slavno obćinsko zastupstvo? Što će obćina?

Kad bismo vam mi htjeli opisati sve nevolje, koje taru naš vanjski puk, htjela bi se debela knjiga, a ne obični mali dopis.

Medjutim neka i ovo bude na znanje predpostavljenim, kako se s nami postupa.

Mjesto pošte moštra. Ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu razpisuje natječaj na mjesto pošte moštra u Buzetu. Natječaj traje 3 čudna. Kaucija treba 500 for. Plaće, honorara, za troškove ureda, dovoz pošte sa kolodvora u Buzet, pak u Motovun itd. dobivati će 3270 for.

Zastupstvo mjestne obćine u Pazinu držalo je dne 12. ovoga mjeseca svoju rovitu sjednicu. Nakon što je odobrena prodaja više obćinskih zemljišta, te izabrano nekoliko obćinskih odaslanika u razno komisiju, postavljen bi od 10 zastupnika predlog, koji glasi:

U sjednici istarskoga sabora 1. febrara 1894. prihvaćena je zakonska osnova, kojom se promjenjuju postojeći odnošaji za uzdržavanje pučkih škola.

Ustanovom § 9. zemaljskoga zakona 3 novembra 1874 br. 20 izrečeno je, da je poduk na pučkih školah besplatan i da je ukinuta svaka školarina. Istarski je sabor sada promjenio ovu ustanovu te zaključio, da se uvede školarina, te da svako dieto, koje polazi školu, ima plaćati 6 kruna (3 for.) na godinu.

Ako bi učenik bio siromašan, tada bi obćina morala za njega plaćati školarinu.

Kad bi ovaj zaključak istarskoga sabora postao zakonom, tada bi se na veći dio seljaka svalio veliki i nesnosni teret. Seljački stališ, koji i onako treba djecu kod kuće, nebi se lahko mogao sklonuti, da ju šalje u školu, kad bi morao za svako dieto plaćati for. 3 na godinu. Seljak velikim mukom sabere potrebiti novac, da plati porese i namete, te razno svoju potrebuće, on nebi bio nikako u stanju, da imogne novac i za plaćanje školarine.

U obće vlada načelo, da je početni poduk bezplatan, a sada, kad je još veći dio našega naroda neuk i nepismen, hoće se, da se još otežča polazak pučke škole uvedenjem školarine. Ništa se na tom nemienja, kad bi obćina na sebe preuzela plaćanje školarine za siromašnu djecu, jer bi obćina morala zato postaviti veće namoto na porez, a nameti tište jednako i bogatoga i siromašnoga obćinara.

Valja znati, da obćine i dosada podupiru siromašnu djecu, koja polazu školu, bilo obućom, bilo školskimi knjigami i drugimi potrebućami; većega tereta nemože s toga ni obćina prouzoti.

U ovakvo životnom pitanju po naš narod valja, da i ovo zastupstvo poput ostalih zastupstva ove pokrajine digne svoj glas, da se ostrani pogibelj, koja nam prieti.

Podpisani stavljaju indi na prihvat sliedeći zaključak:

1. Zastupstvo mjestne obćine Pazin moli, da bi uvedenje školarine za polazak pučkih škola u Istri bilo škodljivo za razvitak pučke prosvjete, koja se i onako nalazi na niskom steponu.

2. Obćinsko zastupstvo želi, da zaključak istarskoga sabora stvoren u sjednici 1. febrara 1894. glede uvedenja školarine, nedobije proviđnjo sankcije.

3. Nalaže se obćinskom odboru, da ovaj zaključak sa obrazloženjem podnese do znanja visokomu c. kr. ministarstva za nauku u Beču.

Zastupstvo vidljivim znakom povladjuje postavljene predloge.

Načelnik javlja, da je obćina Grižnjan u svojoj sjednici 4. ovoga mjeseca prihvatila sličan predlog, te je okružnicom 5. marča 1894. br. 361. pozvala sve obćine u Istri i na kvarnerskih otocih, da stvore slične predloge.

Proglasiv pazinsko zastupstvo prošnost predloga, načelnik postavio je na glasovanje gornje predloge glede školarine, a zastupstvo ih je jednoglasno odobrilo.

(Preporučujemo i ostalim našim obćinam, da se u ovom važnom pitanju pridruže obćini Pazin. Op. Ured.)

Iz Lanišća (obćina Buzet) 10. t. mj. pišu nam: Tolikom svečanošću nijedne godine nije se svetkovala u ovih krajevih letnica izabranja sv. Otca pape Lava XIII. kolikom ove godine.

U predvečerje dne 18. veljače zazvoniše svi zvonovi naše crkve. Puk je već znao zašto zvonovi navještaju neki osobiti dogodjaj, pošto mu je domaći župnik znamenje toga glasa unapried protumačio. U 9 satih bijaše jur puna crkva. Papinski barjak na zvoniku do 10 metara dug vijajući se na daleko, zvao puk na svečanost. Puka je nagrnulo dubkom puna crkva. Župnik započe sv. misu svečano za Papu uz podvorbu duh. pomoćnika. Da si vidio kakvim počitanjem diže puk ruke prama nebesam šapćući: Otče nebeski, očuvaj nam divna Lava XIII. Vodi ga putem Tvoje sv. mudrosti. Svečanost se jedva svrši a mi doznasmo iz novina, da se je glas proneso, da je ubudovljena Krčka biskupija zadobila svoga nadpastira u osobi prečastnog Andrije Šterka. Eto nam opet veselja novoga. Slučajno istoga dana bijaše pred 16 godina, i to dne 19. febr. 1878. zaredjen za svećenika i naš veleč. g. župnik. Družtvo se kod njega sastalo, te na trostruku radost spomenulo se naše sirotinje sabrav za nju liepu svotu i to za družtvo sv. Cirila i Metoda za Istru: G. župnik Andre Mikiša, uplsno se kano utemeljitelj sa 100 for. platio prvi obrok sa 15 for. Častni g. Fr. Kanta, duh. pomoćnik 3 f. članarine 1 f. dara, Gosp. Dušan Bogdanov 1 f. dar. Nečakinje župnikove: gospodična Dragutina Gabrek 1 f. članarine 1 f. dara; g.ćna Franica Križanec 1 for. članarine 1 for. dara; g.ćna Anica Kanta 1 krunu dara. Ivan Buždon župan 2 for. od družtva brace sv. Cirila 1 for. za sebe dara.

Dne 26. veljače sakupiše se prijatelji kod g. Mate Sankovića u Danah prigodom imendana, te u veselom družtvu a na predlog g. župnika odlučiše jednoglasno poslati sliedeći brzojav presv. g. Andriji Sterku u Krst:

Družtvo sakupljeno u Danah prigodom imendana M. Sankovića — jednoglasno čestita Vašoj presv. najsrdačnije na imenovanju za biskupa naše braće u Krku. Andre Mikiša, J. Dolžan župnici, Fr. Kanta, duh. pom. u Lanišću, Ivan Buždon župan u Lanišću, M. Sanković, Ribarić, Poropat, Mandić, Brajković. Ovi sakupiše za sv. Cirila i Metoda svotu od 9 for. Darovaše pako g. Mikiša 2 f., g. M. Sanković 2 f. g.

Kanta 1 l., g. Dolžan 1 f., g. Brajković 1 f., g. Ribarić 1 f., g. Dušan Bogdanov iz Vodicah 60 novč., Buždon 20 novč., Poropat 20 novč. — Ukupno : 9 for., koje poslašc blagajniku u Volosko.

Sa buzetskog krasa pišu nam 7. t. m. Molim Vas g. uredniče, da primite nekoliko redaka na uspomenu nezaboravnaga na pok. Jurja Dobrilu.

Dne 15. jenara o. g. po običaju bijaše letnica za nezaboravnoga nam Jurja Dobrilu. Svake godine u Lanišću, ovo već deseta godina, svršavaju se zadušnice za blagopokojnog biskupa Dobrilu.

U crkvi prve nedjelje g. župnik sjeti puk na blagopoknog biskupa, nadsvećenika i rodoljuba, istarskog Hrvata. Nije treba mnogo rieči našemu puku, koji je s njim na Krasu posliednje suze lio prigodom sv. krizmo g. 1880. Narod ga nezaboravlja i ne će nikada, dok bude pastirah za opomenut ga samo na tužan dogodjaj i žalostan rastanak.

Zvonovi zazvoniše u predvečerje. Zvonovi zvoniše plačućim glasom radi gubitka velikog nadsvećenika i dobrotvorca ubogog Istrana. Puk je u jutro rano grmo jatimice, tako da niti u crkvi prostora imao nije. Tim više što je puk obavio dvostruku dužnost. Upravo bijaše sv. izpovjed sa obilatim oproštenjem, te je toga dana primilo preko 100 pokornikah sv. pričest. Započnu molitve iii noćnice sve tri sa pohvalami u crkvi. Odar postavljen usried crkve sa mnogimi svićami, te mitrom ili biskupskom kapom ux sve ostalo propisano.

Razumije se, da se je pjevalo sve noćnice i ostalo hrvatski, te je 20—30 pjevača pjevalo zajedno sa svećenicima — Svakomu je igralo srce vidoći suzne oči prostih kmeta drzećih u ruci hrvatsku knjigu „Bogoslužnik", te pjevajućih liepo i skladno. Milo bijaše na koncu molitavâ, kad zapjeva župnik pjesmu Zaharijinu „Blagoslovljen g. Bog Israela —" Pjevaše no samo pjevači, nego i većina puka, koji niti čitati ne znaju već naučiše pjesmu na izust.

Nakon toga započe sv. misa uz podvorbu domaćeg g. duhovnoga pomoćnika. Pjevalo se misu hrvatski, kao što je običaj u ovoj župi.

Poslje sv. miso kod odra zapjevašo po propisu „Oslobodi mene gospodine" što su svi u crkvi pjevali, i to no samo muški već i ženske. Plačnim glasom izmolio je župnik za nezaboravnog biskupa posliednju molitvu. Kano on, tako i svi prisutni očutiše u srcu bol tugo al ujedno i glas nade, da će se on za ubogi puk moliti kod Previšnjega, da mu olakkoti bjedni život.

Hrvatsko radničko pjevačko družtvo „Slavulj" u štajerskom Gracu. Od tamo javlja nam prijatelj, da su se u onom gradu udružili svi naši sviestniji radnici, osobito zanatlije, koji dolaze tamo u svrhu da se usavrše u svojem zanatu. K tomu družtvu pristupilo je i nekoliko braće drugih slaveskih plemena.

Svrha je družtvu ta, da se radnici medjusobno podupiru, podučavaju i u slobodnih urah pozabave milozvučnom slavenskom, napose hrvatskom pjesmom. U tu svrhu nastoji družtvo pribaviti si što više moguće poučno-zabavnih knjiga, strukovnih listova, časopisa itd. te se je novoizabrani odbor obratio na razna književna družtva i na rodoljubna hrvatska, slovenska itd. uredničtva, da izvole družtvu podariti knjige, časopise itd. Naši radnici su vriedni podpore jer se daleko drže poznatih novovieških tlapnja, za kojimi ide množtvo njemačkih, talijanskih itd. radnika, koji neću da poznaju svoga naroda niti jezika, već rade dopuščenimi i nedopuščenimi sredstvi o prevratu i preustrojstvu današnjega družtva, do čega noće i nemogu doći nasilnimi sredstvi. Podupri-mo dakle naše vriedne radnike rodoljube u Gracu. Družtvo ima svoje prostorije u ulici Postgasse 11. u Gracu.

Za Bratovščinu hrvatskih ljudi u Istri nadalje doposlaše : Gržinić Ante stud. med. Beč, Sova Ljudevit Osjek. Šarić Ivan Rieka, Brozović Josip Kastav, Medvedić Ive Klana i Lojzo i Rudolf Smičić Beliči članarinu po 1 for., Mužina Miho Beli Cres za sebe 1 for., za Vinodolac ud. Mare, Bon Andr. i Bortulin Dinka po 30 nov. — Saina Jos. Pazin 60 novč., Sladonja Jakov Kopar 50 novč., Mandić Ivan Rukavac 40 novč., Pajalić Dinko Baška, Orlić Ivan Stivan Cres, Cukon Antor, Rade Kažimir, Mandić Josip Kućeli, Frančetić Franjo, Novljan Antun i Glavić Stjepan Boljun, Matosović Zorko Poreč svaki po 30 novč.

Družtvo „Zvonimir" u Kaliforniji. U Kaliforniji postoji od neko vriema hrv. klub „Zvonimir", koji je stjecištem oudješnjih Hrvata. Kada koji član kluba hoće da govori, uvjek mora početi sa: Braćo Hrvati ! . . . . Kada tajnik proživlje prisutno članove jednog za drugim, mjesto da dotični reče „prisutan" ili „ovdjo" svaki se digno na junačko noge i zaori „Hrvat!" To ih nije nitko učio, nego im to već od naravi dolazi, da se ponašaju kao pravi sinovi one zemlje, koja ih je porodila. „Zvonimir" je sastavljen ponajviše od Hrvata iz dubrovačkog kotara u Dalmaciji; svi dubrovački gradjani nalazoći se ondje su članovi, ali ih krški Konavljani u broju nadmašuju, zatim dolaze Spljećani, Višani, Kninjani itd. Iz Hrvatsko imade ih većinom iz Rieke i Primorja, njeki iz Zagrebačke okolice, 4 iz Karlovca, 2 iz Slavonije i 9 Hercegovaca.

Prilog. Današnjemu broju dodali smo kao prilog priposlano sl. zastupstva občine Kastav pod naslovom: „Na obranu".

Očitovanje.

Usljed točnih i izvornih obaviesti, koje su podpisani Ivan Turčić i Matko Mandić od nadležne strane dobili i koje se pokazaše nakon točnog izpitivanja posve odgovarajuće istini, očituju, da su nareknutja i osvade proti g. Vilhelmu Grossmannu, ravnajućemu učitelju u Lovranu priobćene u br. 4. od dne 22. jenara 1891; br. 34. dne 20. agusta 1891. i br. 39 dne 29. septembra 1892., posve retemeljite.

Opunovlašćuju ga dakle, da priobći ovo očitovanje u onih novinah, koje bude za to shodnimi smatrao, obvezav se ujedno, da će isto priobćiti u budućem broju „Naše Sloge".

U Trstu 8. marča 1894.

Ivan Turčić.
Matko Mandić.

Narodno gospodarstvo.

Petrolej — kao lijek. Karlovačko „Svjetlo" u svojem ovogodišnjem 14. broju donaša pod stavkom „Narodno gospodarstvo" ovu zanimivu viest:

A da svakomu koristni budu ovi moji redci, treba mi je opisati način, kako se rabiti imade petrolej kod bolestih, kod kojih se je pronašao izvrstnim liekom.

Evo kako sliedi:

1. Kod sušice ili plućne bolesti, koja se teže lieči, treba rabiti petrolej ovako: U večer prije nego legneš spavat, uzmi dvostruku platnenu krpu, obavi ju okolo prsiju gori do izpod grla, legni na uznak (na ledja), natopi ili polij tu krpu petrolejem, i ako ti je moguće, lezi ovako na-uznak cielu noć, ili barem jedan dva sata, da prsa upiju petrolej; u jutro opazit ćeš, da je koža na prsijuh pocrvenila, a kroz dulju uporabu poskočit će ti i prišti na prsijuh, to je znamen, da petrolej prsnu bolest van vuče. — Tko je težko bolestan na prsijuh, taj će trobat ovako postupati mjesec dva, a i više. Kad čirovi prestanu izlaziti, znamen bude, da si ozdravio. — Da pako plahte i košulju neomrljaš petrolejem, kupi incerade, to jest onakove tkanine, što ju rabe za kišno kabanice (Regenmantel,) koja nepromaće, te povrh te krpe obavij prsa okolo naokolo tom inceradom, pa to sveži i tako legni, tim nećeš kreveta omrljati. — Ovako se rabi petrolej i za upalu pluća, tifus, bacanja krvi, za veliko i trajne kašlje i prehladu.

2. Dočim kod difterije, grlene bolesti, hunjavice, dosta je grlo dobro namazati i natrti osobito u večer, kad spavat ideš, a to se može upotrebit i opetovat i po danu više puta, jer se tim prije bolest ugasi. Kod upale pluća dosta je 2—3 puta metnuti krpu petrolejem natopljenu na prsa, pače kod upale pluća i tifusa pokazao se petrolej upravo čudovište glede brzine i sjegurnosti lieka, tako da sam ja izliečio mnogo bolestnike, za koje je liečnik izrekao, da im spasa neima. Kod upale pluća, kod jačih ljudi može se i tri puta na dan ili krpu metnuti ili petrolejem prsa namazati do grla; isto to kod tifusa. Dočim difterija i grlena bol prestaje za jedan dva sata, da samo jedan put dva dobro grlo natareš petrolejem.

3. Isto je tako petrol za želudac izvrstan lik, a rabi se ovako: Tko može podnieti, može ga u večer, kad legne u krevet, uzuti jednu žlicu, ili nakapati komad šećera (cukra) petrolejem i tako uzeti. Vidit ćeš izvrstan uspjeh. Nu kod želudca valja ovo pamtiti: da netreba rabiti petrolej kao svakdanje sredstvo za bolju probavu, nego rabit ga možeš samo za pojedine slučaje pokvarena želudca, jer svaki lik, koji se mnogo rabi, gubi vriednost i kvari probavu. — Radi toga, ako tko bude mnogo sjedio a malo se micao, neće mu mnogo petrolej koristiti, jer bu-

duć petrolej ulje, tustilo, težko probavlja a i neprobavljen izlazi. Isto tako izvrstan je on za derašu, naimmo kad te u grlu dere, popij žlicu — vidit ćeš.

4. Kod griza trbuha ili kolike, može se ili uzeti, ili mazati, odmah prestaje bol kao i kod blaga u tom slučaju.

5. Za rane je petrolj takodjer izvanredno sredstvo. I to ranu trebe mazat. Nu tu valja pazit, da staklonka (boca), u kojoj držiš petrolej, bude čista, jer bi inače blatom ranu mogao otrovati. — Kod rane treba rabiti petrolej oprezno, i to malo mazati.

Listnica uredničtva.

Gosp. „Rokac" ; V. R. u K.; L. V. u G. I N. G. u G. drugi put! — Gosp D. Nije vriedno blatiti papir junačtvom onog krojača, neka se dakle tuši u Jorkovom „Pulčiću". Živili! — Gosp. M. u B. Teško je doći do onih brzojava, jer je ona osoba do skrajnosti oprezna, te neće, da se ju izloži. Inače najrđaćniji oždrav!

Istarska Posujilnica u Puli

registrirana zadruga na neograničeno jamčenje.

Zadrugari pozvani su na **treću redovitu skupštinu,** koja će biti na uskrsni **ponedjeljak 26. marča 1894.** u 10 sati prije podne u velikoj dvorani „Čitaonice" u Puli (Skracinova palača blizu Portaurate.)

Razpored:

1. Izviešće i obračuni za god. 1893.
2. Izviešće nadzornog odbora.
3. Odluka o porabi čistog dobitka.
4. Izbor starešinstva, nadzornog odbora i družtvenog suda za vriame do četvrte redovite skupštine.
5. Što koji predloži.

Opazka. Na skupštini treba da je zastupana barem jedna desetina svih zadružnih dielova. Svaki zadrugar može ovlastiti pismeno drugoga, da ga zastupa na skupštini. — Kroz 8 dana prije skupštine jesu svakomu zadrugaru na ogled u pisarni dra. Laginje zadružni računi za godinu 1893.

Pula, 12. marča 1894.

Starešinstvo.

Br. 342/ex 1894.

Oglas natječaja.

Ovim se otvara natječaj na mjesto občinskoga liečnika za sjedinjeno zdravstveno okružje Buzet-Ročko su sjelom u gradiću Buzetu, uz službu, ustanovljenu pokrajinskim zakonom od 14. ožujka 1874.

S ovim je mjestom skopčana godišnja plaća od 1000 for. a. v. za liečenje siromaha sjedinjenog zdravstvenog okružja i godišnjih 200 for. a. v. u ime odštete za službena putovanja u svojstvu občinskog zdravstvenog izvjestitelja po istom okružju, od kojih će prvu svotu primati u mjesečnih a potonju u tromjesečnih obrocih, obje unapried, od c. kr poreznog ureda u Buzetu.

Služba traje tri godine, obnavlja se mučke, osim u slučaju odkaza službe, koja se svakako imade odkazati **šest mjeseci** prije izminuća ugovorenog roka.

Molbe obložene odnosnimi prilozi, u smislu §. 7. zakona od 18. ožujka 1874., u kojih će natjecatelji dokazati ujedno i poznavanje hrvatskog ili slovenskog i talijanskog jezika, moraju se podnieti na **poglavarstvo občine Buzet** (Pinguente) u Istri naj kasnije **do konca ožujka** (**marča**) o. g.

Kod istog poglavarstva stoje na uvid ostali natječajni uvjeti, koje će se na zahtjev moći odnosnim natjecateljem odmah priposlati.

Od izaslaničtva zdravstvenog okružja

Buzet (Pinguente) Roč (Rozzo)
dne 26. veljače 1894.

Predsjednik:
Fran Blego.

„Kupi kod kovača nipošto kod kovačića", kaže stara poslovica.

Oru mogu panim pravom na moj zavod upravljati, jer jedino tako velika trgovina, kao što je moja, imade razprodajom ogromnih vrstih tvari (drugih prodnostih, jeftino troškovo, koji moraju konačno kupcem koristiti.

Krasne uzorke privatnim naručnikom šaljem badava i franko. Bogate knjige uzoraka, kakvih jošte nebijaše, za krojače nofrankirano.

Tvari za odiela.

Peruvien i dosking za visoko svećenstvo, propisane tvari za odiela za c. kr. činovnike, veterane, vatrogasce, Sokolaše, livrije, sukna za biljard i igraće stolove, pokrivala za košije, tvari za lovačke kaputo, nepromećne tvari za pranje, plaide za putnike od f. 4-14.

Vriedno olene, poštene, trajne, često vuneno suknene tvari, no jeftino otiralnike, koji su vriedni jedva krojačko plaće, preporuča

Joh. Stikarofsky,
Brno (Austrijski Manšester).

Najveće skladište blaga vriedno pol mil. for.

Razpošilja samo pouzetjem.

Doplsuje: njemački, madjarski, češki, poljski, talijanski, francezki i engleski. 24-5

Štrcaljke i sumpornjače za trte
inžinira Živica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potreboće za iste 10

dobiva se uvjek u skladišću tvrdke

Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 8 u Trstu.

Utemeljeno godine 1820.

Srebrna medalja Paris 1878.

Počastna diplooma i priznanje. Beč 1873.

INSAM i PRINOTH

Sv. Ulrich u Grödenu (Tirol)

preporučuju se za crkvene radnje iz drva, kano: **oltare, propovieđaonice, izpovieđaonice, krstionike, križne puteve, slike svetaca, propela,** jaslaca itd. uz najniže cienc.

Cienike šalju badava i franko.

Svjedočba: Gospoda Insam i Prinoth u Sv. Ulrichu Grödon (Tirol) izradili su novi križni put za župnu crkvu u Kaindorfu (Štajerska) na podpuno zadovoljstvo svih strukovnjaka, dapače na najveće začudjenje župne crkvene u opredieljenu doba uz vrlo umjerenu cienu. Mogu ih dakle svim vuč. crkvenim predstojništvom najtoplije preporučiti.

Crkveno predstojništvo
Paindorf (Štajerska).
Josip Thurner, kapelan.

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 12. U Trstu 22. marča 1894. Godina XXV.

...epodpisani se dopisi ne tiskaju. ...priposlana sel pisma tiskaju po 5 ...r. svaki redak. Oglasi od 8 re... ...kah stoje 60 nč., za svaki redak ...še 5 nč.; ili u slučaju opetovanja ...s pogodbe sa upravom. Novci se ...lju poštarskom naputnicom (as...gno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i naj...lišu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, ...oka to javi odpravničtvu u otvo...nu pismu, za koje se ne plaća ...oštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na sielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Uskrs.

Stojimo pred vrati uzvišenomu blagdanu, komu se veseli staro i mlado koga željno očekuje sav kršćanski svieat. Predteča velikomu blagdanu jest korizma, najpače veliki čedan. U korizmi poziva sv. crkva sve narode na pokoru, da pak dostojno blagovati uzmognu vazmenoga janjca. U velikom čednu promišljamo grozotu muku i smrt Boga čevjeka, koji se je žrtvovao na Kalvariji, da oslobodi griešni svieat od smrti vječne. Na dan Uskrsa slavimo uspomenu na uskrsnutje od mrtvih našega Spasitelja, koji je vlastitom silom predobio smrt, svladao zmiju i slomio vlast pakla. Slaveć uskrsnutje Sina božjega, sjećamo se i našega uzkrsnutja, koje će slieditи na sudnji dan i kojim će nestati za vazda smrti.

Kao što se raduje uskrsnutju Isusovu svaki kršćanin, tako mu se veseli i ista priroda. Sva božja narav, svako božje stvorenje oživljuje tim uskrsnutjem na novi život. Lučer smo stupili u novu godišnju dobu, u krasno proletje. Prvih dana toga novoga proletja proslaviti ćemo uspomenu na uskrsnutje Onoga, koji je za nas prolio svoju dragocienu krv na drvu križa. Veselje naravi združiti će se sa veseljem kršćanskoga svieta.

Poslije dugotrajne i težke zime stupa narav u novi život, a mi oslobodjeni smrtju Boga čovjeka od smrti grieha, slavimo uspomenu uskrsnutja dušah naših. Čistoća i jasnoća naravi neka nadje živa odziva u nevinosti i čistoći dušah naših. Jedino čista duša i nepokvareno srce može pravim veseljem proslaviti uzvišene blagdane Uskrsa. Radi toga i skrbi naša brižna majka, sveta naša crkva za to, da se tečajem svete korizme pokorom i dobrimi dieli očistimo a da uzmognemo dostojno proslaviti veliki blagdan. Ali kao što ćemo slaviti ovih dana svete uskrsne blagdane u veselju i radosti, tako želimo milomu našemu narodu, da bi do mala proslavio i drugo uskrsnutje. Poznavajuć sve jade i nevolje našega patničkoga naroda, koji je prolio na potoke krvi za krst častni i slobodu zlatnu, koji se je borio poput lava za svoje ognjište i za zapadne narode, držimo, da je i on zaslužio podpunu slobodu i jedinstvo svih njegovih uda, kao što je uživaju ostali narodi, koji ga okružuju.

Mislimo, da bi već i za njega morala minuti težka i dugotrajna zima, te i pred njegova vrata sinuti blago proljetno sunašce slobode i jedinstva. On je zaista zavriedio, da bude jednak i ravnopravan sa svimi narodi, koji žive pod žezlom slavnih Habsburga, koji su mu toliko i toliko puta svečano priznali njegove veliko zasluge za dinastiju i za državu. I on želi svečano ustati iz stoljetne potištenosti i poniženja, te nastupiti novi, častni i veseli život — slobodan i ujedinjen pod krunom svoga zakonitoga vladara, koji želi vruće, da budu svi njegovi narodi zadovoljni i sretni. Toj opravdanoj želji dati će svoj sveti blagoslov Onaj, koji je i za nas prolio svoju svetu krv i kojega uskrsnutje slavi se u nedjelju širom čitavoga svieta. Nu kao što se hoće za duševno uskrsnutje prave pokore i dobrih djela, isto tako treba nam za narodno uskrsnutje neumorna, požrtvovna i nesebična rada. Jedino tako slaviti ćemo i to uskrsnutje, a da se ono čim prije sbude, to su Ti rode k svetim uskrsnim blagdanom naše najtoplije i najiskrenije želje!

Predlog

zastupnika dra. M. Laginje o gospodarstvenih poboljšicah za Istru, postavljen u zemaljskom saboru u Poreču dne 14. febrara 1894.

Visoki sabor neka izvoli odlučiti:

Poziva se zemaljski odbor, da visokoj c. kr. vladi do znanja dade, molbom da bude uslišana, sliedeću želju ovoga pokrajinskoga sabora:

I. Da visoka c. kr. vlada blagoizvoli *odškoditi* Istru za štetu, koje na obćenitu korist države podnaša poslje uporabe klauzule o viuskoj carini u trgovačkom ugovoru s kraljevinom Italijom; *predusresti nevolju*, koja poljodjelstvu prieti sve jačim širenjem tranoga ušenca, i *čuvati plod narodne radnje*, sliedećimi pogodnostmi za Istru, naime:

I. tim, da država uzme na se izgradjenje toli potrebite i željene željeznice iz Trsta do Poreča i od Poreča do Kanfanara, kao i one, kojom bi se od Herpelja, Trsta i Pula sgodnije spojili s Rieknm;

II. da dozvoli sadjenje duhana u pokrajini Istri, i to za pokus barem čim prije u onih predjelih, koji su već jače okuženi filokserom, a tako i u onih, gdje su jur na mjestu financijalne straže;

III. da podigne kredit scoskoga pučanstva bilo odkupom dosadanjih dugova u koliko su obstojali koncem godine 1893. i u koliko jim je interes veći od 5%, uredivanjem glavnice u prilićnih obrocih i interesa ne višega od 5% putem c. kr. poreznih ureda; bilo osnivanjem pučkih banka sa državnom dotacijom na 3% i uz dužnost ovih posljednjih, da daju zajmove, ili preuzimaju obstojeće dugove, računajuć interes ne veći od 5 po sto.

Obrazloženje.

I. Može biti propiranja o tom, jeli veća ili manja šteta, koju Istra trpi odkada je snižena uvozna carina na talijansko vino, ali svatko razuman priznaje, da je Istri u istinu nanešena šteta, da se nije obistinila nada, da će istarska vina, kad se snizi carina, opeta imati bolju prodju u Mljetačkoj, i da se naše vino mora prodavati mnogo krat bez ikakva dobitka, čim ga je budi koliko više urodilo. Strukovnjaci tvrde, da će se u zapadnoj Istri morati napustiti svako razložnije gojenje loze, ako se vino ne bude moglo prodavati dražo od 12 for. sto litara, a žalostna je istina, da imade i danas po pivnicah dosta vina, koje se niti pod ovu cienu nemože prodati. Računajuć osrednji proizvod na pol milijuna sto-litara i uzimajuć, da je usljed sniženja carine na talijanska vina, našemu škoda barem 2 for. po sto-litara, mora se godišnje štete, što ju Istra trpi, računati najmanje na jedan miljun forinti svake godine, a to računajuć kao 5% interes, daje glavnicu od *20 milijuna forinti*.

Pošto su posljednji trgovački ugovori s Italijom i Njemačkom sa službene strane priznati kao poslovi velikog interesa monarhije, pošto pako Istra nije za njoj izvirni posebni gubitak dobila posebne koristi, dočim država ima sve više dobitka od uvozne carine talijanskog vina, čim ga se više uvadja, pravodno je, da se Istra odšteti tim, da država preuzme na se izgradnju spomenutih željeznica tako, da i pokrajina i pojedine obćine budu čim manje obtorećene.

II. Država troši za nabavu duhana u inozemstvu milijune na godinu, dočim ne ima sumnje, da bi gojenje duhana po Istri mnogo koristilo narodu, a tim dvostruko državi, koja inozemstvu daje zlato, a kod kuće narod trpi. Nemože se tajiti, da je trošak nadzora velik, ali je dužnost čim prije pritoći u pomoć onim krajovom, koji već stradaju, ili je stalno, da će brzo stradati od filoksere, a zna se, da neće svi odmah moći na novo zasaditi vinograde sa amerikanskom lozom; trošak nadzora izplatio bi se u malo godina.

Ima napokon mjesta, gdje već za drugu službu obstoje postaje financijalnih straža, koje bi desta samo nekoliko pojačati, te bi moglo vršiti nadzor takodjer nad gojenjem duhana u najbližoj okolici.

Na takovih mjestih moglo bi se za pokus započeti čim prije.

III. Osim preriedkih izvinnih slučajeva učinjeni su sada obstojeći dugovi seoskog stanovničtva Istre prvotno za nabavu zemljišta od velikih posjednika, za nabavu hrane u godinah, kad nije rodila loza i za izplatu velikih poreznih zaostataka u posljednjih godina, ili za nabavu živeža, kad se je utržak od vina morao nositi u državne blagajne na izplatu poroza zaostalog od mnogo godina.

Namirami u ruci dade se dokazati, kako su pojedini kmetovi u posljednjih 15 godinah platili tekuće poreze i barem još toliko od prije, a to se redovitimi prilozi nije moglo.

Seoski puk, navlastito u zapadnoj Istri, bez škole i nauke, nije si znao drugačije pomoći, to se je dužio. Uvedenje novih zemljištnih knjiga, o kojih nije bio podučen, zatrlo ga je, jer su tražbine bivale uknjižene bez obzira na obveze obnovljene.

Kamate dobro osiguranih tražbina iznašaju 6%, redovito 8%, a ima ih po 10, 12, dapače i po 20 po sto.

Cesarska vlada učinila bi veliko dobročinstvo, a bez svoje štete, i spasila bi od propasti seoski stališ ovo pokrajine, kad bi odkupila dugove, koji su na interes veći od 5%, te kad bi najviše toliki interes sa primjerenimi obroci glavnice utjerivala putem c. k. poreznih ureda u mjesecih oktobru do febrara svake godine.

Iznos, do kojeg bi država mogla u pojedinih slučajevih izplatiti dug, a da hipoteka bude sigurna, lahko bi se ustanovilo na temelju ovršnih procjena, učinjenih u posljednje tri godine, kojih na žalost imade vrlo mnogo, a gdje tih nema, imalo bi se učiniti procjene političkim putem i uz čim manji trošak za stranku.

PODLISTAK.

„Aničin kuk".*)

Napisao Vinko Rubeša.

U domu udovice Jele ovala ružica mala. Nije to bila ružić , što na busu cvieta, već to bila Anica, jedino joj dieto.

Bila liepa naša Anica, kao da se u mlieku umiva a ružicom otira, pa ti i nehotice na nju oko bježalo. A sa obadva oka nisi mogao, da se je sit nagledaš. Krasila ju nevinost i skromnost, čednost i ... ete najljepše ružice, što valja da kite valjanu djevojku. A znala je Anica zaviriti u knjigu, pa i perom po papiru ...rati, kako ju naučio čustni starina seoski ...upnik.

Kad joj se navršila osamnajsta godina, ...stali proci obijati joj rodni prag, ali ona ...i za koga ne mari. Sa svimi bijaše ljubezna i umiljata, al nikoga ne htjede da ...ureći kojom sladjanom rieši. Videći joj majka, da si ne će nikoga da odabere, ...tane ju nagovarati, da se uda za kovačevog Frana, koji bijaše najbogatiji izmedju svih prosaca. Nu ona ne htjede ni čuti majke, tek nježno potresavala crnom glavicom i pjevuckala:

Diko moja, da si kô sunašce,
Kad te moje ne voli srdašce.

Nu Jele ne prestaja ju nagovarati, pa napokon stade joj se i groziti. Kad ju jednom ljudski izkarala, prizna Anica, da već dugo voli Marinčevog Antuna, komu je i prisegla ljubav do groba.

— Nemoj, majčice draga, siliti me, da podjem za nedraga. Tà , dana ne bi mogla uz njega preživjeti. Znadeš i sama, da „Težko je umrieti, kad ništa ne boli,
Još teže je ljubiti, što srcu drago ni".

— Kojošta! — podboči se Jele. — Zar da te dadem onom prnjavcu, u čigovoj kući ne mogu da kraj s krajem vežu? Nikada! Ja hoću a ti moraš poći za Frana.

— Molim te i zaklinjem nemoj, majčice, razoriti srcću svoje jedinice. Dopusti, da si biram po srcu draga života svoga — molila sirotica. — Tà moja sreća i tvoje je veselje, moja tuga i tvoja bit će žalost.

— Tiho! I da mi niesi više spomenula onoga pogana. Na moni je red, da zapovjedam, a na tebi da slušaš.

I odloti tužna djevojka na ove rieči u svoju sobicu i vrućimi suzami orosi makano uzglavje svoje posteljice. Znala je, da joj majka rekla zadnju rieč, da ne će ni za vlas popustiti. I tok na pomienu, da je izgubila na vieke svoga Antuna, groznično se stresoe, kao da joj puklo čemerno srce.

Bacala se pred nogo majci, da ju ne ubije, da joj ne razoruje srcću, molila suzami na očima i Frana, da je se odreče, al sve badava.

I plakala sirotica dan i noć, te u kratko doba od cvatuće djevojke postane blieda, mršavo stvorenje, da si ju tek upoznao. Al majka nije pazila na njezine muke; ona se u duši veselila, da će dobiti bogata zeta, kojim će se ponositi moći, a cielo će joj selo zavidjeti na nenadanoj sreći. — Jele, Jele! Zar za par srebrnjaka prodaješ svoju jedinicu, Bog ti prosti!

Tužna srca spremala Anica svatbeno ruho, a sto i sto puta bila bi radje pripravljala si mrtvačko odielo.

I približi se dan ženitbe. Drugo se djevojke u ovom slučaju nemogu snaći od sreće i blaženstva, a Anica u predvečerje istoga dana svijala se i previjala od tuge i novalje. Najednom ustane pa tihano izčezne iz kuće.

Vani bila blaga jesenska noć. Nebom kralalo zviezdice sjajne, mlio trepteć i motreć blednu djevojku, koja je sdvojno njekud hrlila. Noć bila tihana, kao ona, kad je sa Antunom išla sa sajma, kad su si prvi put zaprisegošo ljubav do groba. Samo što su onda zviezdice sa tamnoga neba na njih smiešeć se gledale dočim sada tužno zure na djevojku, kao da i ono s njom liju vruće suze.

Žurno hiti djevojka prema moru, do kuka, izpod koga duboko ljuljuška se more. Došav na kuk, pobožno pogleda na nebo, ručice sklopi na molitvu i molila se dugo sa svim srcem, iz dna duše. Kad izmoli, šaptno:

Tiele moje trunit ću u moru,
Što ne volim, ljubiti ne mogu,

pa se survu niz pećine. More zapljušti tužno, muklo, primiv u zagrljaj nesretnu djevojku. — I bude opet sve tiho, kano usried groba. Od ono doba prozva sviet onaj kuk nad morem „Aničin kuk". I svaki put, kad se desi, da udara majka kćerku za nedraga, prisjeti ju ova „Aničina kuka".

*) Po kazivanju jedne djevojke.

Drugi način, kojim bi se dalo zlu doskočiti, jest taj, da se inicijativom državne uprave ustanove pučke banke, da jih država obskrbi potrebitim novcem na interes ne veći od 3% i da takove pučke banke, pod neposrednim nadzorom sposobnih državnih službenika podpomažu narod, navlastito prouzimajuć na se tužbe dugove i snižujuć interese na pravednu mjeru, ne više od 5 po sto.

Tim bi se vrlo blagotvorno mogao porabiti jedan, ako i malen dio suviška od godišnjih računa, što ga državi preostaje od nekoliko godina i koji joj stalno ne nosi više od 3 po sto godišnjeg prihoda.

Izviešće

o glavnoj skupštini krčke gospodarske zadruge, držanoj na Puntu dne 28. prosinca 1893.

Usljed poziva 14. prosinca 1893. sakupilo se na Puntu više članova i gostova.

Vladu zastupa c. kr. politički povjerenik vit. dr. Scarpa.

Predsjednik otvara sjednicu u 10 sati prije podne i predstaviv zastupnika vlade, pozove tajnika, da pročita zapisnik zadnje glavne skupštine.

Dr. Trinajstić veli, da se čitanjem zapisnika, kojeg i onako svaki član imade štampana pri ruci, nebi nego samo prikratilo dragocjeno vrieme, da se o drugim važnijim stvarim porazgovorimo, predlaže dakle, da se čitanje zapisnika propusti i potvrdi. — Primljeno.

Predsjednik pozdravlja nadošlu gospodu članove i gostove u ljepom i naprednom mjestu Puntu. Drago mu je što se ovogodišnja glavna skupština drži na Puntu, gdje imade toli radišnih i podunetnih gospodara, pak se nada, da će tim više članova iz ove občine u naše kolo pristupiti. Pozdravlja kao gosta i člana predsjednika posestrime kotarske gospodarske zadruge u Buzetu dr. Mata Trinajstića. Žali da nemože ove godine poput prijašnjih godina izvjestit skupštinu o njegovom radu kod glavne sjednice pokrajinskog gospodarskog vieća, budući se ta sjednica, nezna s kojeg razloga, nije još obdržavala, što mu je svakako začudo, budući bi se račun i proračun pokr. gosp. vieća imao podastrieti zemaljskom saboru, koji se do koji dan otvara. Što se tiče rada zadružnog odbora kroz tekuću godinu, izvjestit će sve potanko g. tajnik. — Tronutim glasom spominje smrt trojice članova, naime presv. biskupa Dr. Frana Feretića i popa Antona Kirinčića župnika u Dobrinju i preranu smrt Antona Turata, učitelja u Omišlju. Skupštinari u znak štovanja uzdignu se bolno kličuć: „Slava njim“!

Predsjednik iza toga prelazi na III. točku dnevnog reda pozivljuć tajnika, da izvjesti o djelovanju zadružnog odbora.

Pop Nikola Turato pročita sliedeće izviešće:

Iza zadnje glavne skupštine držane u Baški 14. studenoga lanjske godine, namiće se upravljajućem odboru, da izvjesti glavnu skupštinu, kao i sve ostale članove kotarske gospodarske zadruge, o svojemu radu u prošloj godini. Da se može taj rad pravedno ocieniti, moradu se u obzir uzeti sve one okolnosti u našem narodu, koje povoljno ili nepovoljno djeluju na sveobći gospodarski razvitak, o kojemu ovisi i gospodarstveni napreduk svakog pojedinog gospodara. — Vi ste već gospodo čuli u prijašnjih godinah, ovom istom prigodom, u kakovih se odnošajih nalazi naša gospodarska zadruga sa svojim neposrednim predpostavljenikom t. j. sa pokrajinskim gospodarskim viećem u Poreču. Žalostni oni odnošaji nisu se ma u ničem poboljšali pače pooštrili na toliko, da se je predsjedničtvo naše zadruge po jednoglasnom zaključku odborske sjednice, držane u Krku dne 29. kolovoza, moralo uteć donalih na vis. c. kr. državno sudište, da zadobije novčanu podporu, koja svakoj zadrugi pa i našoj po zakonu pripada, a koja joj se već od dvie godine uzkraćuje. U predstavki podnesenoj 6. lipnja na vis. ces. kr. ministarstvo poljodjelstva, i podpisanoj od predsjednikah svih kotarskih gospodarskih zadruga, koje se u naših okolnostih nalaze, ptanko su izbrojene sve naše nevolje, pak se nadamo da će vis. c. k. ministarstvo uznastojat zadovoljiti pravednim željam ondje izraženim. — To neprijazno susretanje od strane predstojećih oblastih je sigurno jedan od glavnih razlogah, da se naš narod, ako je i po naravi obdaren plemenitim srcem i zdravim razumom, nemože uzgajati kao gospodar u onom smislu, kao što zahtjevaju današnje okolnosti, da najme može, ako hoće svim zahtjevom svoga životnoga pitanja barem donekle zadovoljiti. — Ako su već te okolnosti za gospodarski razvitak u narodu vrlo nepovoljne, još nepovoljnije postaju, ako je narodu uništen, usljed elementarnih i drugih nezgodah, njegov najglavniji prihod. Tako je uništeno vinogradarstvo, dielom po trsnoj uši, dielom od peronospore, a uništena je i trgovina vina usljed nepovoljnih ugovara sa tudjimi državami.

Uz sve te nesreće ipak nas je ova godina ljepo poslužila prilično žetvom, a upravo nas je iznenadila obilatom berbom. — Iza preoštre zime, sniega i leda nastala strašna suša, pak se je ozbiljno bilo bojati, da će nam zimski usjevi nemilice propasti, al ipak polovicom svibnja počela blaga kiša padati, koja je svu naravi baš preporodila. Voće takodjer urodile obilnim i ljepim pledom, osobito trešnja i jabuka. Berba zadovoljila podpuno kvantitativno i kvalitativno one vinogradare, koji su u pravo doba škropili vinograde, koji pako ih nisu škropili ili su škropili u nevrieme, skreću glavom i pitaju se, gdje jim je letos pamet bila. — Peronospora pojaviha se ove godine dosta kasno, pak je to i bio uzrok, što su mnogi i mnogi zanašali škropljenjem, i tim dakako dočekali trgatbu i ako obilnu, ali vino slabo.

Kako sam već lanjske godine u mojem izviešću iztaknuo nadu glede zadružnog voćnjaka i rasadnika amerikanskih loza, to sam ove godine toli sretan, da mogu izjaviti, da je malo dana iza lanjske skupštine napokon došlo i to pitanje k svomu kraju. Visokim odpisom c. kr. ministarstva poljodjelstva od 31. listopada br. 15.420 bio je primljen predlog zadružnog odbora, da se zemljište kod Sv. Roka u blizini grada Krka parc. br. 1193 razkrči i pripravi za rasadnik amerikanskih loza. U tu svrhu podjelilo je visoko c. kr. ministarstvo podporu od 600 for., od kojih je bilo doznačeno 300 for. za radnje svršene lanjske godine. Zadružni odbor morao se je obvezati, da će radnju i nadzor povjeriti osobi, za taj posao prikladnoj, da će uzdržavati zasad kroz 15 godina, te da će ustupiti loze vinogradarom uz onu cienu, koja bude i u ostalih erarialnih rasadnicih ustanovljena, napokon da vladin filokserni povjerenik, bude imao nadzor koli na način sadjenja toli na uzdržavanje nasada. Osim filokserno povjerenika imati će i putujući učitelj u spomenutu svrhu uplivati svojim savjetom na uredjivanje i uzdržavanje loznjaka. — Zadružni odbor primio je sve gorioznačene uvjete, sklopio pogodbu s manastirom benediktinka u Krku kao vlastnikom zemljišta i povjerio radnju Stjepanu Udini iz Krka, koji je lanjske godine svršio poljodjelski tečaj u Poreču. — Površina zemljišta, odredjena za rasadnik amerikanskih loza, zauzima 5465□ m., od kojih je do sada bilo izkrčeno u dubljinu od 70 cm. 1690□ m. i posadjeno raznovrstnih amerikanskih loza, stranom stalno, stranom privremeno, da se razžile za dojduću godinu i stalno presade. U svemu biti će do 9000 loza. Ostali dio neraskrčenog zemljišta razkrčit će se mjeseca siečnja t. g., u zategnulo se toliko radnjom budući je zadružni odbor, videći, da ga je preskupo stojala dosadašnja radnja, odlučio ostalu radnju dati na zakupninu. Budući se nije nijedan našao, koji bi preuzeo tu radnju za ponudjenu svotu od 150 pak 200 forinti, to je predsjedničtvo zadružnog odbora ureklo dan 31. t. mj. za ustmeni dražbu, podignuv prvi dražbeni glas na 290 for.

Dobro uredjeni rasadnik amerikanskih loza je do danas jedino uspješno sredstvo proti filokseri. Sredstvo, kojim bi se dala filoksera posvema uništiti ili barem neuništeni jošte vinogradi od nje za vrieme braniti, ne bijaše do danas još nitko tako sretan pronaći ga. Zato je i zadružni odbor i sborom i tvorom učinio sve, što se učiniti može, da se čim prije započme obnova vinograda sa cieplјenom lozom, dok trsna uš ne preuzme još veći mah. To se tim više preporuča, jer naš seljak regeneraciju vinograda moći izvest samo dotle, dok imade još prihoda iz obstojećih vinograda, čim pako i taj prihod propade za seljaka, osobito u nekojih občina nastati će takova bjeda, da neće moći nikakovih troškova za regeneraciju svojih vinograda podnieti.

Zadružni odbor sliedeć primjer kotarske gospodarske zadruge u Kopru, odlučio je podnieti molbu na visoki pokrajinski sabor, da bi oprostio od plaćanja pokrajinskih i občinski nameta (nadzionala) one vinograde, koji su filokserom okuženi ne samo, nego i one, koji su amerikanskom lozom nasadjeni. U točki VII. dnevnog reda današnje glavne sjednice razpravljati će se obširnije i to pitanje.

Istodobno sa rasadnikom amerikanskih loza bio je od visokog c. kr. ministarstva poprimljen predlog zadružnog odbora i za zadružni voćnjak i u to ime podielilo se zadrugi 250 for. Budući je zemljište, odredjeno za loznjak, bilo preveliko, to se je u istom pripravilo i zemljište za voćnjak. Površina zemljišta, opredieljena za voćnjak, iznaša do 980□ m., koji su bili već razkrčeni i razkopani u dubljini 60 cm. Tu se je posadilo raznovrstnih divljaka do 2000 na broju, a imade i plemenitih oraha i kostanja, koje je zadruga nabavila iz voloskog kotara.

I ove godine se je zadruga obratila na visoko c. kr. namjestničtvo, da bi joj po mogućnosti badava podielilo do 300 raznovrstnih oplemenjenih voćaka. Iz erarialnog voćnjak u Pazinu primila je zadruga samo 200 stabliča pod sniženu cienu od 5 novč., ali žalibože samo jedna jedinu vrst i to oraha. Morale se držati, što su nam poslali, tješeć se nadom, da će i tomu naskoro doskočiti zadružni voćnjak, iz kojeg će se dobivat na izbor i u pravo doba svježih i neoštećenih voćaka.

Poput lanjske godine odbor pokrajinskog gospodarskog vieća uredio je i ove godine pohod pizanskog klaštrioca maslina. Pouka u klaštrenju trajala je 10 dana i to u občini omišaljskoj 7 dana, a 3 dana u občini krčkoj, u kojoj se je razrečalo mladice na maslinah lanjske i predlanjske godine oklaštrene, u Omišlju oklaštrilo se je preko 450 maslina. Ovoj pouci prisustvovali su uz podporu od 80 novč. na dan dvojica iz Dubašnice, Dobrinja i iz Omišlja.

Iz drugih občina nije se nijedan prijavio, što i opet dokazuje skrajni naš nemar, uzprkos svim porukam i nagovorom ljudih, koji nam sigurno neće zla i uzprkos prekrasnim uspjehom, koji su se u toj struci do sada polučili.

Kako napomenuh u lanjskom izviešću, zadružni odbor pobrinuo se je, da se još za jednu godinu drži pastuha A. Simitekola iz Dobrinja, jer po naredbi c. kr. komisije za pregledavanje konja, imao je Simitekolo svoga pastuha uškopiti i tim bi naš otok ostao sa jednim jedinim i to inorodnim pastuhom. Molba zadružnog odbora i uvjeti Simitekola bila je povraćena i povoljno riešena od visokog c. kr. ministarstva, malo dana iza lanjske glavne sjednice.

Tečajem ove godine bio je naš otok prilično dobro providjen i sa bikovi. Dva bika domaće pasmine bila su namješćena jedan u Verbanjskoj, a drugi u Dobrinjskoj občini; bik pako bujske pasmine bio je namješćen u Sv. Vidu, občini Omišaljskoj. Osim ovih bilo je još i nekoliko privatnih bikova, koji su na lanjskoj izložbi goveda bili nadareni i tim pridržani za jednu godinu na razplod. U svibnju dojduće godine ističe pogodba sa nadstojnici bikova u Dobrinju i Vrbniku. U zapisniku sjednice stalnog odbora pokrajinskog gospodarskog vieća od 9. kolovoza čita se, da je bilo zaključeno, da se predloži visokom c. kr. ministarstvu, da se na našem otoku podigne još jedna postaja bika bujske pasmine. — U predstavki zadružnog odbora od 22. travnja na visoko c. kr. ministarstvo medju ostalim bila je toplo preporučena i izložba goveda poput one lanjske godine, ali po onom, što proističe iz zapisnika gorispomenute sjednice, pokrajinsko gospodarsko vieće nije predložilo visokom c. k. ministarstvu naš kotar za tu izložbu i sasvim tim nadamo se, da će ministarstvo uvažiti temeljitu molbu zadružnog odbora.

Odnosno na zaključke zadnje glavne sjednice, čast mi je izjaviti, da se je zadružni odbor obratio na slavno c. kr. kotarsko školsko vieće u Lošinju, da bi providilo pučkim učionam na otoku „Slike za vodarstvo i oplemenjivanje američke loze“ za obuku u pučkih učiona. Štovanim odpisom od 31. srpnja t. g. br. 209 dojavilo je kotarsko školsko vieće u Lošinju, da su predloženo slike bile nabavljene i porazdieljene učionam našeg otoka. — Radi pomanjkanja novčanih sredstava nije bilo moguće zadružnom odboru nabaviti predloženi sumpor, a modra galica razpodala se sva, koja je još od lanjske godine u zalihi preostala. U smislu zaključka zadnje glavne sjednice podielilo se članovom u Baški jedna škropilnica Živic, a jedna zadržala se kao uzorak i za porabu članova u Krku.

U napomenutoj već prestavki na visoko c. kr. ministarstvo pisalo se i za putujućeg učitelja. Slavno c. kr. povjereničtvo u Krku dopisom od 22 listopada t. g. broj 1669 dojavilo je zadružnom predsjedničtvu, da je mjesto putujućeg učitelja g. Lippizzera bio imenovan gosp. Franjo Trampuš, koji nas je već i pohodio. Rodom je Slovenac i pozna dobro naš jezik, pa je nade dakle, da će uz dobru volju, koja reć bi da mu ne manjka, zadovoljit podpuno svojoj uzvišenoj dužnosti i zadaći.

Pisalo se na visoko c. k. ministarstvo i za dobavu malenog pastuha za križanje s magaricami, da se dobiju mazge, rabljene osobito u Baški i Vrbniku; zamolilo se takodjer podporu za 2—3 mladića, koji bi bili voljni ići u koju radionicu izučit se u pletenju košara, ali na jednu ni na drugu molbu nije se još do danas dobilo odgovora.

Pitanje o presušenju vrbničkog polja reć bi da je napokon dozrielo, jer prošlog mjeseca bila su u tu svrhu na lice mjesta dva vještaka, od kojih se je jedan i više dana na mjestu zadržao, da temeljito prouči i razpita, kako bi se najuspješnije to pitanje već jednom riešilo. Isti vještak učinio je i nacrt potrebitih radnja. Do koji dan nade je, da će biti započeto i to toli koristonosno djelo.

Tečajem godine držao je zadružni odbor u svemu 5 odborskih sjednica, u kojih su se razpravljala razna pitanja, ticuća se više manje onih točaka, koje sam u ovom izviešću već naveo. U odborskoj sjednici od 29. prosinca pr. g. razpravljalo se i o predlogu mč. g. popa Antuna Kirinčića, učinjenom u zadnjoj glavnoj sjednici, naime glede ustrojenja zajmovnog zavoda za sav naš otok. Obzirom na razne potežkoće, koje bi tim bile skopčane, a osobito kad se pomisli, da takav zavod nije baš neobhodno potrebit za naš otok, budući da imademo prilično glavnice uz dosta primjerene postotke kod raznih moralnih osoba, kao: kapitula, manastira i drugih. Na personalnoj garanciji utemeljen zavod nebi mogao uspjevati tim više, jer za dobiti novce morao bi se obratiti na izvanjske zavode, koji težko da bi dali novaca bez hipoteke. Bilo bi mnogo uputnije, kad bi se ustrojile malene posujilnice po sistemu Reifeisch, ali i za takova družtva ustrojiti treba kapitala. Mi bi pak po svoj prilici bili i u toj neprilici, da nebi mogli naći u svakom mjestu osoba, koje bi na sebe preuzele veliku odgovornost predsjedničtva ili blagajničtva, jer za to treba požrtvovnih ljudi, a tih je žalibože težko naći. Bez pripomoći pokrajinske ili državne nije moguće o tom doduše liepom predlogu ni pomisliti, pak je predlog popa Antuna Kirinčića s tih razloga bio prepušten boljim vremenom i sretnijim okolnostim.

I ove godine je zadruga iz vlastite blagajne predbrojila sve članove zadruge izim svećenika i učitelja na krasne dvonjesečne gospodarske knjižice, koje u Zadru izlaze pod naslovom „Pučka knjiga“, a osim toga je slavno uredničtvo „Seljaka“ poslalo na dar našoj mladeži raznovrstnih gospodarstvenih knjižica, koje su bile poslane na razna ravnateljstva naših pučkih učiona. Na tom krasnom i veledušnom daru častim se ovdje u ime zadružnog odbora najusrdnije zahvaliti. Zadruga pak bila je i ove godine predbrojena na „Gospodarski list“ iz Zagreba, „Seljaka“ i „Poljoznanca“ iz Zadra, „Hrvatsku pčelu“ iz Osjeka i na „N. Slogu“.

Usljed odborova zaključka izždriebati će se ove godine prije zaključka ove skupštine medju članove, koji nisu još dobili sličnog oruđja i koji su uplatili godišnji prinos, 5 škara za čišćenje loza, 10 lopata, 2 kosira i 1 gujba za čišćenje maslina.

Zadruga je i ove godine ponarastla za 4 člana, a bilo bi toga i više, kad bi se više zauzimalo i marilo za tu toli koristnu instituciju. — Žalostno je osobito, što se ovdje na Puntu, gdje su prilike gospodarstvene najnepovoljnije, a žiteljstvo najradinije, nalazi najmanji dio zadružnih članova! U obće pak mora se priznati, da uzprkos svim nepovoljnim i težkim okolnostim naš težak uviek više i više volje i želje za gospodarski napredak pokazuje, pak je za to dužnost svakega pojedinoga od nas, kojeg je ralo i motika uzgojila, da ga u tom podupiramo po mogućnosti i materijalno, a svakako pak sborom i tvorom, da se u njem volja za gospodarstvenim napredkom ne samo uzdrži, nego da se težnja za gospodarskim probitkom danomice povećava, dok se nebude i u njem ukorenilo podpuno osvjedočenje, da samo dobrim i naprednim gospodarstvom može uspjeti, te si osjegurati budućnost.

Tim bi bile, štovana gospodo, u glavnijih točkah ocrtane ovogodišnje prilike i rad zadružnog odbora, koga izvolite primiti do znanja.

Predsjednik pita dali ima koji kakvu opazku učinit vrhu pročitanog izviešća.

Dr. D. Trinajstić, dobiv riec veli, da bi imao nješto nadodat i predložit glede one točke, u kojoj se govori o putujućem

Dalje u prilogu.

učitelju gosp. Lipizzera. Usljed zaključka jednoglasno poprimljena u lanjskoj glavnoj skupštini obzirom na nemar i nepoznavanje našeg jezika sa strane g. Lipizzera, radi česa nije nikada nigdje na našem otoku držao kakvog predavanja, a njekoja mjesta nije ni posjetio, zadružni odbor obratio se bio predstavkom na vis. c. k. ministarstvo poljedjelstva, usljed koje se zbilja zadovoljilo pravednom zahtjevu zadružnog odbora, te bi imenovan putujućim učiteljem za naš kotar g. Trampuž. To ali imenovanje nije bilo po volji življu, koji se protivi iz svojih strančarskih svrha napredku moralnom i materijalnom naših kmetova, te nezna se čijom pobudom pokrenula se akcija, da ostane sve pri starom, naime, da gosp. Lippizzer i nadalje usrećuje svojom za naše žiteljstvo bezkorisnom prisutnošću ovaj kotar. U tu akciju reć bi da su se umješale sve taljanaške obćine našeg političkog kotara. Žali, što se toj akciji pridružio i obćinski odbor jedne obćine na ovom otoku, napučene izključivo hrvatskim žiteljstvom (Glasovi: Sramota! Podlost!) Tim više to žali, što se u odnosnom spisu, upravljenom na pokrajinski odbor, izkrivljuju činjenice i potvaraju zaslužne osobe radi strančarskih težnja u stvari, gdje ih nije vodila nego samo želja, da pripomognu našem seljaku. Čin taj dubašljanskog obćinskog odbora doista ne služi na čast njemu niti pučanstvu ciele one obćine, a da se svaki osvjedoči o neizpravnosti činjenica u istom spisu navedenih i o njihovom orudju, kojim se stanovita družba služi i stavlja na put opravdanim zahtjevom hrvatskog pučanstva, pročitati ću taj dopis, žaleć, da nije nitko od zadružnih članova iz Dubašnice prisutan, da nam možda dade razjašnjenja ili barem se upozna sa radom njihovih obćinskih poglavara. Čita zatim sliedeći spis:

N.o 633.

Inclita Giunta Provinciale!

Si venne a rilevare, che dietro mozione dei Volarich, Vitezich e Spincich sia stato sollevato il maestro ambulante di agricoltura sig.r Lippizzer dal suo attuale posto e sostituito con altro di nazionalità slovena. Tale notizia produsse dolorosa impressione fra la popolazione di questo comune, perchè egli era per noi un buon acquisto, avendo egli dimostrato, oltre ad una non comune diligenza e capacità, anche sempre pazienza e desiderio, di istruire non solo i possidenti, ma anche i villici di questo comune nella coltivazione della campagna, così da acquistarsi la simpatia di tutti.

È ben certo poi, che ciò non poco influisce sul risultato delle prelezioni, se il maestro è bene visto dagli uditori.

Non è vero poi, che il maestro Lippizzer non conosca la lingua croata, non la conosce è vero tanto da potervi tenere delle prelezioni sulla letteratura croata, ma la conosce tanto che lo possono comprendere i villici di questo comune, ove quasi tutti parlano l'italiano. D'altronde si possono tenere prelezioni teoretiche solamente nelle città, e ciò al ceto intelligente, mentre per i villici sono sufficienti corsi pratici, al quale scopo non è necessaria la perfetta conoscenza della lingua, ma basta il movimento dell'oggetto, che si tiene in mano.

Da ciò risulta, che i Volarich, Vitezich e Spincich non tendevano a ciò, che il maestro ambulante istruisca nell'agricoltura, ma che sia un propagatore della lingua croata, ed è perciò che la sottoscritta si rivolge a Codest' Inclita Giunta Provinciale, instando, che si compiaccia interessare l'Eccelso I. R. Governo di lasciare anche in avanti il maestro Lippizzer in questo distretto senza prender in considerazione le velleità dei Volavich Vitezich e Spincich.

Dalla Deputazione comunale.

Dobasnizza, li 11 Ottobre 1893.

Il Podestà
G. Bogovich.

Nastavlja zatim govornik, da iz uzklika kroz čitanje spisa razabire kakvim negodovanjem je bio primljen. Drži da nije mjesto, da dokaže neistinitost pojedinih navoda, kad su i onako poznati svim onim, koji iole poznaju odnošaje na našem otoku, ali je ipak vriedno istaknuti, da dubašljanski odbor se toliko zauzimlje za tog putujućeg učitelja, dočim je poznato, da on, kako na cjelom otoku, tako niti u Dubašnici nije držao nikad jednog predavanja, niti je bio u stanju to učiniti, baš zato, jer je ono pučanstvo izključivo hrvatsko, koje uz male iznimke nerazumije nimalo taljanskog jezika. Predlaže, da se stvori sliedeći zaključak: „Skupština krčke gospodarske zadruge izriče svoje sažaljenje i ogorčenje se proti potvoram namjenjenim njezinom predsjedniku i lažnim navodom sadržanim u spisu dub. obć. odbora od 11. listopada 1893. br. 633, u koliko se tiču žiteljstva ovog otoka i sposobnosti putujućeg učitelja g. Lipizzera, da ga poduči o poljodjelstvu te ovlašćuje odbor, da predstavkom na c. kr. namj. oprovrgne sve te neistinite navode.“ Primljen jednoglasno.

Predsjednik izjavlja se iznenadjenim priobćenim spisom i potvorom proti trim osobam, koje u koliko su utjecale u taj posao, nisu nego vršile svoju dužnost te kao predsjednik ove zadruge s prezirom odbija namjenjene mu potvore, podupire predlog predgovornikov nadopunjujuć ga time, da se predloženu predstavku odašalje i na ministarstvo. Primljeno jednoglasno.

Sparožić mnije, da čin dubaš. obć. odbora, nije sramotan samo za ono pučanstvo, nego i za ono cjeloga otoka s toga predlaže, da se priobći i drugim obćin. odb. na otoku taj sramotni spis, da tako budu i oni u mogućnosti pobiti neosnovane navode istoga.

Dr. M. Trinajstić mnije, da taj spis bi mogao takodjer poučiti sve Dubašljane o nakanah onoga, komu su povjerili upravu svoje obćine, te predlaže da se pročitani spis dade tiskat u izvješću ove sjednice, čime će takodjer biti u mogućnosti drugi obć. odbori, da se upoznadu š njime i provedu shodne korake.

Iv. Sparožić usteže svoj predlog i slaže se predlogom dr. M. Trinajstića, koji bi primljen jednoglasno.

Pop Anton Kirinčić opaža glede oglasa družbe za konačno razkrćenje zadružnog loznjaka, koji oglas bio je samo u trih obćina razglašen, a moguće da bi se bio koji i od dobrinske ali druge obćine natjecao.

Predsjednik odgovara da se je samo one obćine u obzir uzelo, koje su bližnje zemljištu, u kojem se ima obavit radnja, jer se je držalo da će težko moći koji od odaljenih obćina natjecat se sa onimi od bližnjih obćina ili čak sa obćinari krčkimi, kojim je zemljište tik kuće, u ostalom ako misli g. Kirinčić, da bi se našlo u obćini dobrinjskoj natjecatelja imadu još vremena razvidit radnju, uvjete, pogodbe i prijavit se, jer rok ističe u nedelju o podne.

Pop A. Kirinčić uzima na znanje odgovor g. predsjednika.

Predsjednik pita imade li još koji što opazit glede izviešća g. tajnika, i neprijaviv se nijedan međe na glasovanje. Primljeno jednoglasno.

IV. točka. Blagajnik o. Ljudevit Brusić na poziv predsjednika pročita za dobu od 14. studenoga 1892. do 28. prosinca 1893. sliedeći obračun:

Predračun blagajnika

Na sjednici krčke gospodarske zadruge držane na Puntu, dne 28. prosinca 1893. za rok od 14. studenoga 1892. do 28. prosinca 1893.

Prihod	for.	n.	Razhod	for.	n.
1. Ostatak u blagajni dnevom 14./11./1892.	121	30½	1. Pisarna	30	—
2. Uplatnine i članarine za godinu 1893.	80	70	2. Dobava knjiga o gospodarstvu	45	—
3. Zaostale članarine	2	40	3. Dobava vočaka	43	86
4. Globe, pristojbe i ini dohodci	22	30	4. Dobava strojeva	43	17
5. Na dugo za vočke	8	85	5. Ini troškovi	51	21
6. Na dugu za galicu-azurin	60	08			
	209	63½			
Odbivši od prihoda razhod od	213	24			
Ostaje u blagajni višak	85	39½		213	24

Predsjednik pita da li se pročitano blagajnikovo izviešće prima s odobrenjem na znanje? Skupština odobri jednoglasno pročitano izviešće.

Za tim na poziv predsjednika čita blagajnik pripis odbora za pregledavanje računa za godinu 1893. koji glasi:

Slavna skupštino gosp. krčke zadruge!

Podpisanim je ovim čast izviestiti, da su na temelju zaključka glavne skupštine te slav. gospodarske krčke zadruge obdržavane 14. novembra 1892. u Baški pregledali družtvene račune za vrieme od 14. nov. 1892. do 27. tekućega mjeseca te iste u primitku i izdatku sravnili i sve u podpunom redu našli, da se nigdjer proračunane svote prešlo nije, te predlažu, da Ta slavna skupština krčke gospodarske zadruge upravljajućem odboru i napose družtvenom blagajniku mč. otcu Ljudevitu Brusiću, glede družtvenih računa za napomenjeno vrieme podpuni absolutorij poda i svake dalnje odgovornosti reši.

Odbor za pregledanje računa Krčke gospodarske zadruge.

U Krku dne 27. prosinca 1893.

N. Sparožić. Dr. Fran Volarić m. p.

Na temelju ove izjave bude zadružnom odboru i blagajniku glede godišnjeg računa za spomenuto vrieme podpuni i jednoglasni absolutorij podieljen.

Predsjednik zatim podieljuje riec blagajniku, koji pročita sliedeći

Proračun za godinu 1894

Prihod	for.	n.	Razhod	for.	n.
1. Ostatak u blagajni dnevom 28. prosinca 1893.	85	39½	1. Pisarna	30	—
2. Uplatnina i članarina	130	—	2. Dobava knjiga	50	—
3. Zaostale članarine	81	40	3. Dobava vočaka	60	—
4. Globe i ini dohodci	150	—	4. Dobava sjemenja	30	—
5. Na dugu za galicu	11	25	5. Dobava piljotine i strojeva	200	—
			6. Ini troškovi	87	74½
	457	74½		457	74½

Prihvaća se bez prigovora 1. i 2. stavka prihoda. Kod stavke 3. opaža tajnik, da se zaostale članarina kao i ostali dugovi za vočke azurin i modru galicu čim prije utjera i to u smislu zaključka zadnje glavne sjednice, pak da se zastarjele i nemarne dužnike putem političke oblasti tjera na izplatu, te predlaže, da se ustanovi jedan rok, do kojega mora biti sva članarina uplaćena.

Antončić mnije, da će se drastičnimi sredstvi slabo do česa doći, već da se radje preporuči povjerenikom, da u svojem području opomenu zastarjele dužnike pretnjom drugih neugodnih sredstvâ, dakako samo one, koji su za dvie godine zaostali, budući da su stariji dužnici uslied zaključka lanjske glavne sjednice izbrisani bili iz družtvenog imenika, i bio im je oprošten dug.

Pop Ivo Sparožić slaže se s predgovornikom i podupire predlog tajnika, što se tiče ustanove roka za izplatu članarine. Primljeno jednoglasno.

Tajnik predlaže, da se mjeseca siečnja svake godine uplati članarina.

Dr. Trinajstić veli, da je to sasvim kratak rok, osobito kad se glavna sjednica drži zadnjih dana prosinca. Predlaže, da se obćenito ustanovi rok od tri mjeseca iza glavne sjednice. — Primljeno jednoglasno.

Skupština prihvaća ostatak stavke prihoda bez prigovora.

Prihvaća se stavka 1. razhoda.

Kod stavke 2. g. Petar Matanić opaža glede popisa knjiga, nalazećih se u zadružnoj knjižnici, koji popis nije njemu poznat, da je bio učinjen, pak predlaže, da se taj popis učini, da može svaki član zadruge zatražiti jednu ili druga knjigu za čitanje.

Tajnik odgovara, da je popis bio učinjen i litografiran uručen svakomu pojedinomu povjereniku prigodom lanjske glavne skupštine.

Dr. M. Trinajstić predlaže, da se popis kujiga litografira ili tiska u više primjeraka, pak da se svakomu pojedinomu članu uruči, i da se pak naknadno u tajnikovom izvješću upišu one knjige, koje se je kroz dotičnu godinu nabavilo.

Pop Ivo Sparožić podupire taj predlog, samo predlaže, da se u ovogodišnjem tajnikovom izvješću popišu sve knjige zadružne knjižnice, pak da se od godine do godine popišu samo one knjige, koje se kroz onu godinu nabave. — Primljeno jednoglasno.

Kod stavke 3. g. Matanić predlaže, da se umanji iznos od 150 for. za dobavu vočaka, pak da se radje nabavi u izdašnijoj mjeri modre galice.

Pop Ivan Sparožić mnije, da bi se iz te stavke nabavilo takodjer raznog sjemenja.

Predsjednik veli, da se i njemu čini predložena svota prevelika, tim više, kad će se moći do godine dieliti vočke iz zadružnog vočnjaka, s toga predlaže, da se uvrsti u proračun 60 for. za modru galicu, a 30 for. za dobavu sjemenja. — Primljeno jednoglasno.

Pop Sparožić ističe veliku nesreću, koja nas je zadesila, osobito puntarsku obćinu trsnim ušencem, pak stoga predlaže, da se nabavi hrastove piljotine, koja je po onom, što se u novinah čita, vrlo dobro sredstvo za predusresti pače i uništiti trsnog ušenca.

Tajnik odgovara, da je i taj ustuk jako problematične naravi, pak da je baš ovih dana čitao u strukovnoj jednoj novini razpravu, u kojoj se temeljito pobija nazore o valjanosti tog sredstva, a mi moramo biti jako obzirni sa našim kmetom u preporučivanju sredstava, kojim nije valjanost dokazana.

Pop Sparožić ustraje u svojem predlogu, tim više, jer da se tu radi samo o pokusu i sasvim malenom potrošku, kojega predlaže od 10 for. — Primljeno.

Kod stavke 6. razhoda poprimljen bi predlog tajnika, da se nabavi strealjke proti peronosperi i to da se svakom zadružnom povjereničtvu podieli jedna ili više štrealjka polag broja članova pojedinog povjereničtva, tako da na svakih 10 članova dodje jedna štrealjka.

Pop I. Sparožić predlaže, da se iz iste stavke oprediele 50 for. za nabavu raznovrstnog kemičkog gnojiva. Primljeno.

Predsjednik opaža, da će se sve to moći izvesti, samo ako se dobije podpore, koje zadrugi duguje za dvie godine pokrajinski odbor, u protivnom slučaju uvažit će zadružni odbor napomenute predloge samo u koliko budu financijalne okolnosti dopuštale.

Zatim se prelazi na VI. točku i to na izbor članova odbora.

Predsjednik napominje, kako se imade u smislu družtvenih pravila ove godine izabrat novi odbor od 10 lica za nastajuće trogodište i kako imade taj novi odbor izabrati iz svoga središta predsjednika i podpredsjednika.

Dr. Volarić u ime prisutnih i neprisutnih članova zadrugara izrazuje cielom zadr. odboru, ali osobito predsjednikuza-druge, presv. dru. D. Vitezića svoju najusrdniju zahvalu i priznanje. — Živio predsjednik! Živio odbor!

Glasovanje obavilo se ceduljami i bijahu izabrani: Dr. Dinko Vitezić, Miroslav Celebrini, o. Ljudevit Brusić, pop Nikola Turato iz Krka, pop Ivan Sparožić iz Punta, pop Anton Kirinčić iz Dobrinja, Mato Kraljić iz Dubašnice, Juraj Čubranić iz Baške, Ivošić Ivan iz Vrbnika i Feretić Mate iz Omišlja.

Za revizore računa budu izabrani pop Nikola Sparožić i Anton Andrijčić, obojica iz Krka.

Prelazi se na VII. točku: O prošnji na visoki zemaljski sabor glede oproštaja obćinskih i pokrajinskih nameta (addizioni) vrhu onih zemljišta, koja su trsnim ušencem uništena i onih, koja su američkom lozom nasadjena.

Predsjednik razlaže i ističe, kako je vis. c. kr. vlada u više prigodah izdala zakone, koji olahkoćuju plaćanje državnog poreza od onih zemljišta, koja su trsnim ušencem uništena i onih, koja su obnovljena nasadom amerikanskih loza. Da se što vedna moguće olahkoti i umanji težki udarac, koji bi nanešen našim vinogradarom zarazom trsne uši, odlučio je zadružni odbor na poziv slavne kotarske gospodarske zadruge u Kopru, pridružiti se ostalim kotarskim gospodarskim zadrugam pokrajine i podnesti molbu na visoki pokrajinski sabor, da bi isti oprostio od plaćanja obćinskih i pokrajinskih nameta (addizional) ona zemljišta, koja su trsnim ušencem zaražena, i ona, koja su nanovo nasadjena amerikanskom lozom. Pozivlje skupštinare, da se izjave, da li poprimaju taj predlog zadružnog odbora. — Primljen jednoglasnim odnošenjem.

Predsjednik pozivlje tajnika, da čita okružnicu kotarske gospodarske zadruge u Kopru i naert molbe.

Tajnik pročita okružnicu i naert molbe, koja bi takodjer primljena bez opazke i jednoglasno.

Zatim se predje na VII. točku dnevnoga reda: Ini predlozi.

Predsjednik predlaže, da bi se za nadzor i upravu zadružnog vočnjaka i rasadnika amerikanskih loza izabrao posebni upravljajući odbor od tri lica, u kojem odboru bi bio zadružni predsjednik takodjer predsjednik tog odbora, a ostali čla-

novi da se izaberu medju članovi, stanujućimi u Krku. — Primljeno jednoglasno.

Izbor obavio se cedulјami i bijahu izabrani: g. Miroslav Celebrini i pop Nikola Sparožić, a treći biti će onaj, koji bude u svoje vrieme izabran od zadružnog odbora za predsjednika zadruge.

Dr. Volarić predlaže, da se ponovno piše na vis. c. kr. ministarstvo, da bi putujući učitelj bio namješten u Krku, jer da mu je tu pravo sielo bilo obzirom na broj pučanstva, koji se mal ne izključivo poljodjelstvom bavi, bilo na raznoličnost gospodarstvenih struka, kojima se bavi pučanstvo otoka.

Predsjednik odgovara, da se i on podpuno slaže tim predlogom, pak veli, da je vis. c. kr. ministarstvo pripoznalo, da bi u Krku bilo najshodnije mjesto putujućem učitelju rad navedenih razloga, ali da je za to bio namješćen u Lošinju, da može stajati pod nadzorom c. kr. kotarskog poglavara. (Čuje se glas: Liepo ga je nadziral do sada.)

Dr. Volarić veli, da je to samo prividan, pače ništetan uzrok, jer da je i u Krku c. kr. kotarski povjerenik, koji bi mogao vršiti taj nadzor. Preporuča dakle svoj predlog i nadovezuje, da se u molbi na visoko c. kr. ministarstvo izrično popotakne isto ministarstvo, da se dade od ces. kr. kotarskog poglavarstva u Lošinju izvjestiti o djelovanju putujućeg učitelja g. Lippizzera, kroz sve vreme što se među nami nalazi. Primljen jednoglasno.

Predsjednik pita, ako ima još koji što predložit, pa neprijaviv se nijedan za rieč prelazi na IX. točku dnevnog redu: Izdražbunje darova.

Izdražbulo se u svemu 18 razne vrsti gospodarstvenog oruđja, i to kako sliedi:

1. Škare za čišćenje voćaka dobili su: Kumbatović Nikola iz Omišlja, Spanjol Ivan iz Dobrinja, Volarić dr. Frane iz Krka, Kos Juraj iz Baške i Sormilić prof. Josip iz Dubašnice.

2. Lopate: Turato pop Nikola iz Krka, Žic Nikola iz Punta, samostan tretoredaca u Krku, Andrijčić pop Anton iz Krka, Volarić Nikola iz Vrbnika, Čubranić Juraj iz Baške, samostan malobraćana u Košljunu, Albaneže Nikola p. Iva iz Omišlja, Kraljić Anton p. Antona iz Omišlja i Semitekolo pop Vinko iz Dobrinja.

3. Gujbu: Orlić Frane p. Pera iz Punta.

4. Kosir: Turato Anton p. Aleksandra iz Omišlja i Žic Josip Kancelarić iz Punta.

Izcrpiv dnevni red, predsjednik se zahvaljuje prisutnim što su se potrudili doći i zaključuje sjednicu u 3 sata p. p.

Predsjednik: **Dr. Dinko Vitezić** m. p.

Tajnik: **F. N. Turato** m. p.

Popis knjiga nalazećih se u knjižnici kotarske gospodarske zadruge u Krku:

Popis knjiga

kotarske gospodarske zadruge u Krku.

Antmorić: Naputci za liečenje Peronospore.
Annalisi di sommaco austrinco.
„ di chimica che si eseguisce nell' i. r. Istituto Baccologico di Gorizia (2).
Anleitung betreffend die Herstellung von Fischwegen.
Attività dell' i. r. Istituto bacc. in Gorizia (4).
Blažekorić: Uputa o govedjoj kugi.
Bonnkini: Predivno bilje.
„ Duhan
„ Buhač
„ O uporabi dropa.
Bonsi: Norme pratiche per concimazioni pratiche.
Bolle: Critogama.
„ Phyllozera combatuta colla sommersione delle vigne.
„ Naputak o gojenju svil. bube.
„ L' infezione phylosserica in Istria.
„ Relazione sul III congresso eneologico di Bolzano.
„ Bolezni svilopreja.
„ Cuscuta.
Bergwerks-Betrieb Österreichs 1873.
Bericht über die erste steirr.-Molkerei Ausstellung.
„ phylozera in Österreich.
„ k. k. Ackerbau-Ministeriuma.
„ über die Thätigkeit der landwirdschaftlichen Wanderlehrer.
Bekämpfung des Fichtenborkenkäfers.
Carnasek: Kafefabrikation in Frankreich.
Congresso bacc. società agr. di Gorizia.
Consignations der Staatsbehörde (2).
Dolenc: Nauk kako zasajati vinograde ameriè. trtom.
Dude: Preokret u poljodjelstvu.
„ Vinarstvo.
„ Iz prakse za kemijskimi gnojivi.
Delovanje c. k. pokuśališta za svilorejo in vinarstvo v Gorici.
Friesauf: Peronospora.
„ Proporzioni di rame per combattere la peronospora.
Fortschrift und Erfolg auf dem Gebiete des Wildbachverbauugs.
Grahl: Bericht Subsection für Moorcultur.
Gründungs und Erhaltungsbeiträge für die Landforstwirschaftlichen Lehranstalte.
Gusjenica.
Gruber: Pripovjetke za puk.
Heimerl: Uzgoj gospodarskog bilja.
Hrvatska pčela god. II.
Jagić I.: Živinski liečnik.
Istruzione contro la peronospora, società agrariu.
XI. Jahresbericht des k. k. Lechologegwerbe Museums Wien.
Jahresbericht der k. k. Ackerbau-Ministerium.
Iker: Gosp. šum. izložba u Zagrebu.
Karoca: Viti americane in Italia.
Kremplar: Povrćarstvo.
Kramer: Kmetijsko berilo.
Karpesic: Kako se pravi vino.
Kopaček: Der Milzbrand.
Kramer: Uzor osnova ratarskih zgrada u Istri.
Kleyla: Der Pflug.
Kuralt: Voćarstvo za puk.
Kokotović: Uzor listar.
König: Prirodno liečenje.
Kner: Pučke predsudo.
Lajer: Gospodarsko računovodstvo.
Mijat: Briguša društvo sv. Jerolima.
Markus: Das Landwirthschaftliche meliorationswesen.
Mažuranić: Svilogojstvo za puk.
Matijević: Razgovori o domaćem uzgoju.
Nekić: Pučki razgovori.
Postl: Pirale o tignola della vite.
Peyrer: L' arontodemento del possesso fondiario.
Program zur durchführung der nationalen Autonomie in Österreich.
Parlinović: Mišno hrvatska i srbska.
Pretis: Relazione sullo stato delle viti americane in Francia.
Podgayshy: Bericht über die Regulirung der March
Pire: Vitlarstvo.
Postl: Piralis vitisana And.
Pierotić: Povrtlarstvo (2).
Plačić: Novi sustav gosp. pčelarstva.
Resoconto di Gorizia pel 1869.
„ „ „ 1870.
Relazione sull' attività del cons. agr. pr. 1888.
Rathay: Die Peronospora Krankheit (2).
Schr'arta dr. L.: Die Cultur des Meeres in Frankreich (2).
Scharnogl: Die Forstwirtschaft in österr. Küstenlande (2).
Sag: Nauka o tlu i gnojitbi.
Stepturk: Obćina Družbovac.
Statistische Handbuch Oesterreich.
Suplement zum Katalog der Bibliotek des Reichsrathes (2).
Trstenjak: Dobra kućanica.
Turtuglia: Poljodjelstvo po najnov. uzorim.
„ Žitarice.
Ubl: Anatomija domaće životinje.
„ Živinarstvo sudbeno.
„ Bolesti i ljekovi za dom. životinju.
„ Uzgoj domaće životinje.
Vežić: O uzgoju dobrih livadnih trava.
Verhandlungen des Agr. Congr. in Wien 1873.
„ des Oesterr. Forst-Congresses.
Wilhelm: Anleitung zur Vertilgung der Kleideide.
Vihadil: Umno mlikarenje.
„ Gospodarska uprava.
„ „ taksacija.
„ Domaća perad.
Vunio: Težačko blago.
„ Seoski koledar.
„ Mladi poljodjelac.
Verson: Osservazioni sulla piacitezza del baceo da seta.
Vezić: Čitanka za težake.

Pogled po svietu.

U Trstu dne 21. marča 1894.

Austro - Ugarska. Zastupnici carevinskoga vieća razišli se k svojim kućam, da u obiteljskom krugu proslave uzkrsne blagdane. Zadnjih dana razpravljao se po drugi put privremeni proračun za tekuću godinu. Od Hrvata govorio je zastupnik Biankini proti proračunu. On reče, da nemože glasovati za proračun vladi, u koju neima povjerenja, vladi, koja je tu ne da čini dobro, već da ga zapriečuje. Zakoni da se ne stvaraju za narode, već za stranke. Iza toga spomenuo je odnošaje u Dalmaciji, te zadnju adresu, koja bijaše predložena u dalmatinskom saboru, al koja nije došla na razpravu, jer njoj se je vlada protivila. On zaključi, da Hrvati od Drine do Adrije neće mirovati, dok se neobistini njihovo narodno jedinstvo.

Od strane českih zastupnika govorili su žestoko proti proračunu zastupnici Eim i Sokol.

U gornjoj ili gospodskoj kući bijaše prihvaćen privremeni proračun. Za razprave progovorio je bečki nadbiskup i kardinal Gruša dotaknuv se anarhističnih zločina, te zaključiv, da anarhiste pedepsa Bog već na ovom svietu, pak da bi jih morali i ljudi oštro kazniti.

U madjarskom saboru bijaše prihvaćena u glavnoj razpravi vladina osnova o civilnom braku. Zatim bijaše zasjedanje odgodjeno do iza uzkrsnih blagdana. Madjarski narod plače nad grobom svoga velikana Košuta, koji je jučer preminuo u Turinu. Pokojni Košut, prem rodom Slovak, izkazao je Madjarom najveće usluge. God. 1848. borio se proti Austriji za slobodu Madjarske. Iza nesretno svršenog ustanka pobjegne u Tursku, pak u Englezku, a odavle u Italiju, gdje je sve do svoje smrti ostao.

Na Josipovo proslavio je svečano sav hrvatski narod imendan velikoga svoga vladike biskupa Strosmajera, koga drži Providnost božja u visokoj starosti hrvatskomu narodu u životu. Hrvatska vlada umirovila je sveučilištnog profesora dr. Bresztyenszkoga, jer je mislio i radio drugače, nego li to čine danas vladajući krugovi. To umirovljenje jednoga od najboljih profesora hrvatskoga sveučilišta izazvalo je u hrvatskom narodu opravdano ogorčenje.

Crnagora. Medju crnogorskimi podanici i Albanci došlo je prošlih dana do krvava okršaja. Imade ranjenih i mrtvih na obih stranah

Srbija. Iz Biograda javljaju, da je crkveni sinod proglasio ništetnom razstavu braka izmedju razkralja Milana i Natalije. Ova posliednja da se vraća u Srbiju. Tamo očekuju i ministra predsjednika Simića, koji se nalazi izvan kraljevine i koji da će dati ostavku, čim se kući vrati.

Rusija. Iz Odese javljaju, da kani ruska vlada opozvati svoje zastupnike iz Srbije, te sa ovom prekinuti prijateljske odnošaje, ako neodpravi razkralja Milana iz Srbije. Rusija da bi to već do sada bila učinila, da se nije obazirala na Austro-Ugarsku. Pronosi se opet viest, da se je zaručio ruski carević Nikola sa jednom hesenskom princesom.

Francezka. Anarhističko gibanje u Parizu zadaje velikih brigah vladi republike. Prošlih dana hotio je baciti bombu anarhist Paulvesev u crkvi sv. Magdalene. Srećom razpresnula se bomba prije vremena, te usmrtila samog zločinca. Tom zgodom čestitao je ruski general Bogdanović parižkomu nadbiskupu, što se nije posrećio zločincu atentat, čim se je pokazalo, da Bog bdije nad Francezkom. Nadbiskup zahvalio se na čestitci izjaviv, da se moli vruće Bogu, neka bi bratimstvo izmedju Francezke i Rusije postalo još tiesnijim.

Italija. Proračunski odbor talijanskoga parlamenta namjerava sniziti državni proračun od 155 milijuna franaka na 90 milijuna i to velikimi prištednjami i novimi porezi.

Njemačka. Cesar Vilim prispio je danas na Rieku, a odavle u Opatiju, gdje boravi sva cesarska obitelj i gdje će ostati i on par ćedana. Cesarici Augusti, da je vrlo omilio boravak u našoj krasnoj Opatiji.

Fr. Ma ča bi reć, da ni našega potežti nigde videt put ovako veliko gospodi?
Jur. Neki bi rekal, da je dal patentu puštrat, pak da mu ju nisu još finili.
Fr. Zlodej zel i ti postolari, svuda su jednaki.
Jur. Tr ča ti dolaju postolari?
Fr. Ča neluštraju oni tu blaženu patentu?
Jur. Kada su, Franino, postolari luštrali na luštrofin!
Fr. Aha, tako to su tiđljari.
Jur. Ej, s tobo ni lego rug.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Blagajnik družbe primio je nadalje: Ervin Mandić sakupio medju članovima „Bratimstva“ na Voloskom prigodom smrti vrlog Hrvata pravnika Ivana Perčića svotu od for. 22·50, koja se daruje „Družbi“ mjesto vienca na lies milog pokojnika. Darovaše: D.r Stanger for. 4, Vinko Zamlić, župnik, Samojlo Vladišković, Anton Stork, Viktor Tomičić svaki po 2 for.; Ervin Mandić, Gjuro Corazza, Innocent Stanger, Viktor Car, A. Blečić, V. Sučić, Božo Tomičić, G. Perčić, N. N. svaki po 1 for., R. Keršovani, Marij Zambolli, Bekar, Gušto Martinčić, N. N. svaki po 50 nov. Ovoj svoti od for. 22·50 dodaje se svota od for. 10·60 koja je preostala od svote od for. 21·10 sakupljene medju prijateljima pokojnika za vienac. Ukupno dakle primio blagajnik for. 33·10 izručenih mu po G. Corazza. — U kući bersečkog župnika prigodom napitnice učinjene po g. Viktoru Tomičiću novoimenovanomu krčkomu biskupu proč. g. Andriji Štrku sabrało se je za družbu sv. Cir. i Met. for. 8, darovaše gg. Viktor Tomičić 2 for., Rajmund Jelušić 2 for., Niko Perišić 2 for., Šime Frulić 1 for., Niko Pajalić 1 for., Ervin Jelušić 1 for. — Eugen Kumičić šilje for. 40, a darovaše mjesto vienca na lies pokojne barunice Jvke Vranicani: saborski klub stranke prava for. 30, D.r Ivan Banjavčić for. 10. — Dionička štedionа u Križevcih šilje svotu od for. 100 opredieljenu Družbi sv. Cir. i Met. u glavnoj skupštini držanoj dne 27. voljače 1894. kao dar. Živili takvi dionićari! Ugledali se i drugi u njihov primjer! — D.r Vladimir Kovačević odvjetnik u Osieku šilje dar od for. 1. — D.r Mate Trinajstić Buzet šilje for. 8·40: sabrao Ivan Tončić iz Čabrnjice kod Ždrenja for. 3·40 darovaše: Tončić Ivan for. 1, Ana žena njegova 50 nov., Tončić Dinko pok. Ivana Cekin 50 nov., Kate udova pok. Josipa Tončića 30 nov. (Svi iz Čabrnjice). Marković Andrija 30 nov., Marko Markezić 30 nov. oba iz Visintini; Kmet Ivan 20 nov., Flego Petar 2 for., Ana žena njegova for. 2, Marijanka kći njegova for. 1 svi iz sv. Ivana kod Buzeta (skupa for. 8.40). — Vrbanić Josip ljekarnik Karlovac šilje for. 12 mjesto vienca na odar blagopokojno gospođe Jvke barunice Vranicani-Dobrinović. — Ivan Karabaić Knin šilje na račun utemeljitelјne svote for. 10. —

Pismo preuzvišenoga g. J. J. Strossmayera hrvatskoj sveučilištnoj mladeži. Preuzvišeni g. J. J. Strossmayer odgovorio je sveučilištnoj mladeži u Zagrebu na poziv ka koncertu, što ga priredište u korist „Družbe sv. Cirila i Metoda u Istri“, ovim pismom: Velecienjena gospodo! Hvala Vam liepa na pozivu k svetčanom koncertu, što no ćete ga sutra prirediti u prostorijama gradjanske streljane na korist istarskih Hrvata t. j. na korist družbe Sv. Cirila i Metoda. Ja k toj svečanosti u visokoj mojoj starosti i u ovo doba godine ne mogu doći, ali Vam od svega srca podjeljujem svoj biskupski blagoslov i šaljem svoj obol za istarsku braću u iznosu od 50 for.

Sa štovanjem Vaš otac i prijatelj

U Djakovu, 15. ožujka 1893.

Strossmayer,
biskup.

Iz Cresa pišu nam polovicom marča: Vesela viest doprla je odmah i u naše strane, da se je naša biskupija okitila novim biskupom. Veselje pokazalo se je odmah, čim se je doznalo o njegovom imenovanju, a oglasilo ga je veselo zvonenje zvonova. Koliko veselje vlada među svećenstvom ovoga otoka zbog imenovanja novoga našega biskupa, koji ne samo da je imenovan po presvetom srcu Isusovu, nego da je upravo i izvađjen iz srca ovoga svećenstva, vidi se odatle, što mu je odmah ljubavno svećenstvo otoka Cresa odposlalo zajedničku pismenu čestitku, u kojoj se zrcali iskreno čuvstvo radosti i veselja. A i mi mu kličemo: „Dobro nam došao, mili pastiru, i obljubio čim više ovu starodrevnu biskupiju, u kojoj češ naći iskreno ti odano svećenstvo i puk!“

S druge strane nas još uvjek tište stare nepravice. Koncem prošle godine htjeli su župe upravitelji iz Martinšćice i Lubenica podignuti trećinu od ukinutih Bratovšćina, dakako priloživ hrvatske namire. Na blage uspomene, jer „de mortuis nil nisi bene“, pokojni načelnik odbio je njihove namire i nije im htjeo izplatiti pripadajući novac, jer da su napisane hrvatski. Pošto je bio izabran novi načelnik, pokušali su opet kod njega, želeć, da se stvar rieši mirnim putem, nu i on ih je odbio s istoga uzroka. Buduć su uvidjeli,

da redovitim putem neće ništa postignuti, i opet s utoci na više oblasti, da će se stvar otegnuti, jer upravitelj lubenički, u koliko nam je poznato, pritužio se je zbog toga još mjeseca prosinca prošle godine c. kr. kapetanu u Lošinju, pa još do sada nije dobio nikakva riešenja, s toga su podignuli jednostavno tužbu. Kad se stvar svrši, obavjestit ćemo vas. Savjetovali bismo jednoga našega vriednoga svećenika, koji je zbog mira napisao namiru hrvatski i talijanski, da bi si ju potražio malo na uvid; a i ostalom svećenstvu savjetujemo, da prestane dosadašnjimi obziri bilo prama občini, bilo prama c. kr. oblasti. Mi dobri Hrvati, koli občine toli župni uredi ovoga kapitanata zbog susretljivosti i mira primamo sve spise talijanski pisane od kapitanata, kao što je to bilo opaženo i u porečkom saboru, pa ipak nam naš kapitanat tu susretljivost ni najmanje ne vraća; s toga bismo morali svi zahtjevat, da se štuje naš jezik i da se vrše zakoni, jer nisu učinjeni, da leže u knjižicah, već da se vrše. Doduše oblasti bi ih morale prve vršiti, bez da ih se na to pozivlje, ali kad one neće toga svojevoljno, a mi jih prisilimo, ne tražeć ništa više, nego što nas ide.

Kad naš novi biskup bude išao po kanoničkih vizitah diviti će se našim putevom, jer ako ima stanovnika na mjesecu, sjegurno imaju bolje puteve od nas, a u svakom selu će vidjet kako cvatu škole. Za sada neka bude dosta, a s vremenom ako Bog dade i Vi gospodine uredniče dozvolite (Samo izvolite. Op. ured.), javit ćemo Vam se opet, da izkažemo naše jade, ne bi li i nam odakle sunce pravice zasjalo.

Iz Dobrinja piše nam 17. marča 1894. Od početka tekućeg mjeseca nalazi se u našoj sredini novoimenovani občinski liečnik dr. Tarozzay. Isti je službovao pred njekoliko godina u Kastvu, a u posliednje vrieme u Oglaju, te viesti, koje o njemu i njegovoj vještini dobismo, ne mogu biti povoljnije, a doujekle smo se već i sami u ovo kratko vrieme njegova boravka uvjerili, o istinitosti istih osvjedočili. Čestitamo s toga občini, koja se je positila, da iz svojih skromnih sredstava sama otvori natječaj za liečnika, što je tako vrstnu silu dobila, a g. liečniku želimo čim dulji i čim sretniji boravak med nama!

Glede zakona, stvorena u posliednjem zasjedanju istarskoga sabora o školskim taksama, ovdašnje občinsko zastupstvo u svojoj sjednici od 9. t. mj. zaključilo je jednoglasno zamoliti, da se taj zakon nesankcionira, o čemu se je odmah obaviestilo ces. kr. vladu i isti zemaljski odbor.

Iz Voloskog piše nam 12. t. mj.: Kad već nije vaš redoviti dopisnik pronašao vriednim, da vas izvjesti o žalobnom prizoru, kojemu bijaše dne 27. pr. mj. Volosko pozorištem, eto nas, ako i malko kasnije, da o tom kažemo koju. Bila vam je već javljena nemila viest, da nam je neumoljiva smrt ugrabila krasnu našu nadu, sjajnu uzdanicu miloga nam roda — mladoga pravnika Ivana Perčića.

Preostaje dakle da kažemo koju o sjajnom sprovodu, kadno je rodno pokojnikovo mjesto pokazalo, kako ono znade štovati i cieniti vriednu i čestitu svoju djecu. U utorak dne 37. febrara u 4 sata poslie podne sila se svieta sabrala pred skromnim pokojnikovim stanom. Sakupilo se tuj čitavo Volosko, da posliednju počast izkaže pokojniku. Vidjeli smo i liep broj pokojnikovih znanaca i štovatelja iz bližih i odaljenijih mjesta.

Stiglo je i više vienaca, od kojih se osobito izticao vienac pokojnikovih rodjaka veleč. g. župnika Zamlića te veleuč. g. prof. Spinčića, zatim onaj voloskih prijatelja, i dva vienca s hrvatskom trobojnicom, jedan od riečkih gimnazijalaca, a drugi od pokojnikovih pobratima. Pokojnika sjetila se vienci i ostala rodbina.

Točno u 4 sata kremula je žalostna povorka put crkve. Sprovod je vodio veleč. g. Ante Puž, Lošćenički župnik, uz sudjelovanje trijuh svećenika i to: veleč. gg. Revelante-a, kapelana u Opatiji, Fr. Ryšlavi-a iz Zvoneća, te Petraka I. iz Kastva. Iza lieša išao je veleč. g. V. Zamlić, naš župnik, a uza njega brat pokojnikov, a za njima ostali rodjaci i prijatelji. Pošto se u župnoj crkvi odpjevao „Requiem", krenula je dugačka povorka put groblja, gdje je na koncu vjerni pokojnikov drug i pobratim g. Gj. Corrazza, odvjet. kandidat, čitao nadgrobno slovo u slavu pokojnika. Dok ga je čitao, čulo se naokolo glasno jecanje i plač, a gotovo nije bilo osobe, kojoj nebi oči bile orosene. Na najviše se dojmile prisutnih posljednje oprostne rieči:

„S Bogom majko, sviete dragi s Bogom, bijahu Ti posliednje rieči, i mi ovdje sakupljeni kličemo Ti: s Bogom, premili i nezaboravni Ivane!" Na koncu ganutljiva govora uzklinkuše prisutni: Slava! i time se svršio taj žalobni prizor.

Iz Tinjana pišu nam dne 12. marča: Nedavno napao ložidopisnik iz Tinjana u puljskom „Oslić" na naše čestite svećenike, a sada pak se oborio svom svojom prostačkom silom u broju 9. i 10. spomenutog lista na našeg načelnika Šimuna Defara.

Na klevete, ložljiva ogovaranja i napadanja mora naš vrli načelnik samo da se smije, jer znade iz kojeg pera sve to potiče. (Bučva daje što ima). Mi smo osvjedočeni, da je sve to podlo pisanje puka laž, pa s toga služi našem načelniku jedino na čast. Pobiti bi mogao sve vrlo lahko i dokazati, da je sve podla izmišljotina jednog kruhoborca, nu nedostojno bilo bi sa takovimi ljudi baratati i pravo čini da šuti, jer je bolje izmoliti jedan „Otčenaš" za dopisnika, da mu Bog podieli pamet.

U skoro šest godina, što je on načelikom, nije se čulo, da je primio ikad ukora od nadležnih oblasti, ili da je što nepravedna ikomu učinio, jer vrši svoje načelničke dužnosti sa svom požrtvovnošca i poštenjem, ali ložidopisniku, koji teži za vlašću i dvim, trim podrepnicam njegovim nije pravo, da on upravlja triezno, mudro i pošteno (radi česa pisarčića nečista savjest grize) što svjedoče razni očevidni čini, koje je on na sveobće zadovoljstvo dao svojim neutrudivim marom proizvesti.

Nećemo nabrajati svega, što je dao do sada izvesti na boljuk naš materijalni i duševni, nu spomenuti ćemo samo njegovo posljednje djelo, koje mu je dosta brige, truda i neugodnosti zadalo.

Plemenitu namisao o podignuću nove „Kalvarije" u Tinjanu spružio je on više puta i prije nego li je postao načelnikom; odmah čim je zasjeo načelnik: stolicu, zaželi to izvršiti, nu sredstva k tomu nisu dopuščala, te je mogao samo ono učiniti, što je bilo pod prvašnjom upravom zanemareno, kao groblje, mrtvačnica itd. Niti sada nebi se bilo to dalo izvesti na troškove crkvene i občinske, ali on složno sa veleč. g. župnikom složili odbor, koji je imao sabirati milodare, te timi i prinosom iz občinske i crkvene blagajne započeli i svršili djelo.

Odbor je počeo djelovati, prinosnici svakim danom rasli tako, da je do danas već do 250 njih doprineslo liepu svotu okolo 300 for. Koliko su miloduri rastli, toliko se i djela učinilo, te je napokon prošlog tjedna bila na veliko zadovoljstvo svih Tinjanaca i drugih bližnjih župa liepa i krasna „Kalvarija" sretno podignuta. Čitavo je djelo izvedeno polag nacrta i pod nadzorstvom g. načelnika, koji složno sa veleč. gosp. župnikom nije štedio truda ni muke, da se započeto djelo koncu privede. Djelo je vrlo ukusno izradjeno. Propelo sa Isusom u veličini odraslog čovjeka je tako krasno i ganutljivo, da na prvi pogled mora svakomu suza na oko, i svi, koji ga vidiše, izjavili su, da takova vidili nisu.

Jučer u nedjelju muke bio je odlučen dan za blagoslov nove „Kalvarije" i to blizu stojeće popravljene i obnovljene crkvice. Blagoslov ovršio prečastni gosp. Orbanić, prošt i dekan iz Pazina, pooblašćen od presvjetlog biskupa, uz dvorbu veleč. oca Huga, gvardijana pazinskog samostana, mnžeg ljubljenog župnika i kapelana.

Množina pobožnog puka pohrlila je k ovoj svečanosti, sakupiv se u župnoj crkvi, pak sve u procesiji išli put crkvice sv. križa i „Kalvarije" u najljepšem redu.

Najprije ovrši se blagoslov crkvice a zatim nove „Kalvarije". Na svršetku blagoslova prečastni gosp. prošt izreče krasnu i ganutljivu propovjed, tako da je prisutne ganuo do suzah. Na krasnom govoru izrazujemo mu najljepšu zahvalnost. Po svršenom djelu nadamo se, da će se uzprkos nekojim protivnikom, kojih je jako malo, još milodara sabrati, da se plati, što se još duguje, i da se podigne još dva kipa i to Majke božje i sv. Ivana na podpuno dovršenje naše liepe „Kalvarije", za koju su občinsko svi darovati na napisu u ploči zarezanimi i pozlaćenimi slovi shvaćeni sa napisom:

„Občina, crkva i dobri kršćani, dobrovoljnimi prinosi, uzdignuše ovaj najuzvišeniji spomenik na sve veću slavu božju godine 1894."

Hvala Bogu, našem neutrudivom župniku, načelniku i svim plemenitim darovateljem!

Kmet.

Iz pokrajine pišu nam 22. t. mj. U posliednje vrieme priposlao je zemaljski odbor na pojedine občine njekakva dva zakona i to o lovu i o stražarima za poljodjelstvo, pitajuć, da se isto o njima izraze. To je dobro i hvalevriedno, kad se občine pitaju za mnienje, nego ono česa ne možemo pohvaliti jest to, što su oba ta zakona tiskana samo u talijanskom jeziku. Već samo dopisivanje zemaljskog odbora u izključivo talijanskom jeziku, koji je uzdržavan i hrvatskim novcem, protivi se naravnom zakonu, — zakoni pako po gotovo. Mnijemo, da bi isti morao imati toliko obzira prama nam Hrvatom, ako i ne sa političke strane, te barem sa praktične, da nam donese zakone i u hrvatskom prevodu, jer bi bilo mnogo lakše, da on sam zakon provede, nego li da ga mora svaka pojedina občina napose provadjati, hoće li da ga puk razumije. Ovo isto vriedilo bi i glede „Bolettino delle leggi ed ordinanze del Litorale". (Gornje zakonske osnove predlaže c. kr. vlada. Op. ured.)

Občinski Izbori u Vrsaru obavili se prošloga četna, nu uspjeh posvemašnji nije nam još poznat. Porečki listić javlja, da je glasovalo u III. izbornom tielu *198* birača za talijanašku, a *116* za hrvatsku stranku. Ako je tomu tako, mi smo sa uspjehom izbora u III. tielu zadovoljni, jer se hoće rada, odvažnosti i požrtvovnosti dovesti s naše strane tolik broj birača neukih i novičnih borbi. Osim toga neima tamošnji puk nijedne neodvisne osobe, koja bi ga rukovodila u ovako važnom poslu. Dodajmo napokon i to, da imadu Talijanaši svu vlast na občini, da su oni sastavili izborne listine, da bijaše njihova izborna komisija i da su sami sa izborom ravnali (kako i šta doznati ćemo valjda kasnije). U takvih okolnostih nedade se zaista nigdje pobjediti. Za II. i I. tielo obavio se izbor u subotu ali nam nije poznat još uspjeh.

Iz Kanfanara pišu nam 18. marča: Zadnjih par godina bijaše kod nas vrlo živahna vinska trgovina; osobito mnogo vina pokupovaše naša braća iz Kranjske i to uz pogodne ciene. Na tomu imamo se mnogo zahvaliti nezaboravnom našem kapelanu g. Ivanu Cotelju. I ove trgatve blagoslovio nas Bog grožđjem, kao još nikada. Ali trgovina vinom bi reć, kao da nekako zapinje. Vina imamo još mnogo, a trgovaca neima; osobito preko Drage u Morgani ima još sve puno, ljudi čekaju trgovce, ali uzalud. Kmet mora biti posvuda zadnji, tako i ovdje. Gospoda prodavaju svoja vina, a kad im je prazna konoba, hajde kmetu, koji još vina ima, kupuju od njega uz najnižu cienu i kmet im liepo dopelje svoje vino u njihove konobe, od kuda oni opet vino kao svoje domaće prodavaju. Kao u svemu, ide im i u tom poslu sreća na ruku, tako da neki 3—4 puta svoje konobe izprazne i opet napune, a trgovac malo kada kupi od njih onakovo vino, kakvo im je seljak dopeljao. Koliko bolje bilo bi i za trgovce i za kmete, kad bi oni od nas ravno vino kupovali, a ne iz druge ruke. Obraćamo se do vas, vinski trgovci po Istri i Kranjskoj, požurite se do nas, a mi ćemo vas služiti dobrom kapljicom, a ujedno vam preporučamo, da se čuvate naših „senšala", koji dosta puta i vas i nas prevare.

Iz Rieke pišu nam 19. t. mj. Zadnji put sam Vas nekoliko obavjestio o tom, kako naša vlada radi na tom, da predre zakon o civilnom braku, te sam mimogred obećao, da ću Vam o gradskih izborih štogod javiti.

Na 22 jenara obavili se izbori 23 zastupnika za gradsko vieće, pri čemu je municipalna listina sa malom iznimkom prodrla u gradu, ali se u izboru vanjskih podobćina naši municipalci krute prevarište, jer je usprkos silnog napora prodro u gradsko vieće poznati opozicijonalac Wallushnig (strah i trepet gradskih činovnika), i dva njegove pristaše.

Poznati D.r Pallua, nekoč pristašan stranke prava, odrekav se svoje narodnosti i ližuć se okolo vladinih ljudi, dotjerao je ipak do kandidature, te dobio veliki broj madjarskih glasova, ali nije uspio da uljeze u gradsko vieće, jer isti Riečani-Ungarezi punim pravom nevjeruju onomu svrzikapi, kako mu nisu pravo rekuć niti naši nigda podpuno vjerovali. Valjan je tomu dokaz u tom, što ga nisu nigda kandidirali za sabor niti u one doba, kada još nebijaše Hedervary u Hrvatskoj. Dakle s naše strane nema gubitka.

D.r Dall'Asta et consortes po nalogu odozgo opet sakupiše nekakav komite, da se izabere pedeset do sto lica, koji bi prisustvovali metingu u Pešti, u prilog crkvenoj vladinoj politiki. Mnogo jih je bilo pozvano, ali malo ih se odazvalo; išlo njih samo deset i to najviše činovnika i takvih, kojim je strogo zapovjed svaka želja vlade. Ove su ljudi, koji za civilni brak mare kako i za lanjski snieg, osobe koje se vazda na židove tuže, i koje bi postale antisemiti, da bi samo to vlada željela. Na čelu te čete bijaše dakako D.r Dall'Asta a njima se pridružio i naš „značajni" Palhua, (par para nadje i u crkvi) a što je najkarakterističnije jest to, da su uzeli sobom i občinskoga živinara. Evala im!!

Naš načelnik vratio se je iz Italije, te su mnogi mislili, da će se zahvaliti na načelničtvu, ali on toga neće učiniti za volju nikomu dok mu neizteče mandat. Dall'Asta strpljeno čeka, nu kako se pronose glasovi, on će doživiti podpun fiasko. Do vidova!

Rokac.

Iz Novakl kraj Motovuna pišu nam marča: Po smrti nezaboravnog nam plovana G. Štrukelja ostasmo ovce bez pastira. Presv. biskup Flapp poslao nam vrla svećenika u osobi č. g. A. Zubana, da upravlja župom. U malo vrieme, što bijaše medju nami, omilio je svim, te smo ga tužnim srcem pozdravljali, kad nas je po kratkom boravku medju nami, zapuštao. Njega je nasljedio u službi, koji biva još medju nami, č. g. I. Pelikan, rodom iz Gorice. Mi se ne tužimo na njega niti ćemo se tužiti, nego samo pitamo presv. biskupa, kojemu bi morali biti znani odnošaji u našoj plovaniji, zašto je poslao u našu čisto hrvatsku župu svećenika, koji naš jezik težko razumije. Mi mislimo, da je svećenik radi nas ovdje, a ne mi radi svećenika. Jur dva puta poslasmo deputaciju k presv. biskupu, da nam otvori natječaj na plovaniju, te nam dade plovana. Obećao nam je prvi put neka se ogledamo po kakovom svećeniku; mi to i učinismo. Želja svijuh nas jest i biti će, da nam bude župnikom rodjak pokojnika Štrukelja, porečki kapelan I. Cotelj, od malo vremena premješćen tamo iz Kanfanara. Al budući je ovaj svećenik Kranjac, rekao nam je presv. biskup, da smo podkupljeni te podbadani od drugih. Vjerujte nam presvietli, da smo Talijani, pitali bi talijanskoga popa, a budući nismo, pitamo svećenika, koji poznaje naš jezik, koji bi učio nas, a osobito našu malu djecu, koja su sad sasvim zapuštena. Zašto nam dajete svećenike, koji nisu za nas i nikad nebi bili; dajte nam duševne hrane koju vas pitamo. Mi pak svi, videći, da nam se ne daje pravo, koje nas ide i koje želimo svi, obratiti ćemo se drugamo, gdje se ufamo, da će se našoj želji zadovoljiti, te smo učiniti danas već tomu potrebite korake.

Iz Šumbrega pišu nam: Velečeni gosp. uredniče! Liepo Vas molimo, da u dičnoj „N. S." objavite cienjenom čitateljstvu, a osobito trgovcem sa vinom, da i u Šumbregu imade mnogo dobrog crnog i crvenog vina na prodaju Učiniti ćete time ovdješnjemu puku veliku uslugu i ljubav, jer jadan druge zaslužbe neima, a ono što mu Bog i narav dala, nemože nikako da unovči. Vanjski trgovci mogu se obratiti na rodoljuba Radovića Antončić Ivana, pošta Pićan (Pedena).

Koncert u korist družtva sv. Cirila i Metoda za Istru. Čitamo u „Obzoru" od 17. t. m. Rodoljubno je gradjanstvo glavnoga grada Hrvatske jučer ponovno najsvečanijim načinom zasvjedočilo svoju budnu patriotsku sviest i čisto hrvatsko osjećanje. Dok se radilo jučer kao o „biti ili nebiti", ići u gradjansku streljanu ili kazalište, naše su je gradjanstvo odlučilo za prvo i listom pohrlilo u streljanu, koje su se velike prostorije dubkom napunile još prije osam sati, te se težkom mukom moglo proluziti dvoranom. Može se s ponosom i zadovoljstvom reći: Sve, što ima u glavnom gradu slobodna, neovisna, ugledna, krasna i umna, to bijaše jučer sakupljeno na toj divnoj patriotičnoj svečanosti. Jest, patriotična svečanost pravo je ime toj zanosnoj večeri, koja je odisala jednim duhom, jednom mišli, uzvišenom mišli čistoga hrvatstva.

Svakoga je upravo uznielo, što je koncerat posjetilo vrlo mnogo predstavnica krasnoga spola, naših rodoljubnih gospodja i gospodjica. Cviet krasote i ljepote divno je ukrasio tu zanosnu svečanost. To bijahu krasne žive slike hrvatskog patriotizma, da ih se krasnijih jedva pomisliti može. (Sada spominje imena najodličnijih gradjana).

Prije koncerta govorio je pravnik g. Vladimir Maru ovaj proslov: Rodoljubno i neovisno gradjanstvo našlo se u tako odličnom broju na okupu, da pomogne istarskoj braći, da preprieči odnarodjivanje hrvatske djece, da l'eči jednu od najvećih rana na tielu raztrgane nam hrvatske domovine. U Istri se danomice vodi očajna borba za hrvatsko ime, od pogibelji života svaki dan odbijaju Hrvati odbijaju napadaje talijanskog iredentizma na svoje narodno biće. Istra, u kojoj se od sebe razplamtio žar narodne hrvatske sviesti, treba naše pomoći i podpore, da se uzmogne braniti i uztrajati u borbi sa protivnicima, koji imaju malo ne sve bogat-

stvo, svu vlast i ugled u svojim rukama. Težka je i očajna borba istarskih Hrvata, jer se imaju boriti proti vlastitim sinovima, koji se odmetnuše od svoga roda, koji su gori od samih neprijatelja. To odnarodivanje počinje već u nejakoj dobi, jer se hrvatska djeca gone u talijanske škole, jer hrvatskih škola ima vrlo malo, a na mjestima ih u obće nema.

Tako nejako diete dolazi tudjincima u ruke, pa kako sve ostavlja trag u dušu djetinjoj, tako se pod tudjim dojmom priučava pomalo tudjem duhu, dok se svojemu sasvim ne otudji. Treba si predočiti boli biedne istarske majke, koja od dana do dana mora opažati, kako joj tudjinska škola diete sve više otudjuje, dok u njem ne uduši i klicu hrvatstva. Na obranu svoga narodnog bića istarski sokolovi osnovaše družbu sv. Cirila i Metoda po uzoru braće Slovenaca i Čeha, družtvo najplemenitije, što ga može osnovati narod, koji se bori za obstanak svoj. Svrha mu je, osnivati svagdje hrvatske škole, gdje ih sada nema, da se tako djeci omogući odgoj u hrvatskom duhu, da se preprieči otimanje hrvatskim majkama, nasilno otudjivanje domu i narodu. Sveta je dužnost hrvatskih rodoljuba, da što izdašnije podupiru istarsku braću u tome radu; Hrvati moraju činom pokazati, da su podobni voditi veliku narodnostnu borbu protiv svojih neprijatelja. U toj borbi ima prednjačiti uža Hrvatska, a na čelu toga pokreta treba da bude rodoljubni Zagreb.

Moli i zaklinje plemenite gospodje i gospodjice, da osnuju u Zagrebu žensku podružnicu družtva sv. Cirila i Metoda, da rade onako, kako rade rodoljubne Slovenke, koje najviše pomažu slovensku „Družbu sv. Cirila i Metoda". Za Hrvaticama glavnoga grada povesti će se rodoljubne žene u ostalim gradovima i mjestima, te osnivati takove podružnice, koje će biti najjači oslon sokolovima hrvatske Istre u njihovoj težkoj borbi za narodnu stvar.

Od srca zahvaljuje rodoljubnom gradjanstvu, što se u tolikom broju odazvalo pozivu svenčilištnih gradjana i to upravo sada, gdje se radi sa strane, sa koje bi to najmanje smjelo biti, o odnarodivanju hrvatskih kćeri. „Mi vam platiti ne možemo, ali će platiti Onaj, koji svima sudi! Živili!" (Iza toga opisuje koncert i komers, koji sjajno izpadoše).

Sudeć po viestih zagrebačkih novina donio je taj koncert našoj sirotinji čista prihoda preko 1000 kruna. Slava našoj mladeži!

Pošta kod Mihotić. Dne 1. t. m. otvorena bijaše na novo poštanski ured u selu Mihotići obćine Kastav. Otvorenjem toga poštanskoga ureda zadovoljilo je el. ravnateljstvo pošta i brzojava opravdanoj želji tamošnjega pučanstva, koje se je moralo uticati za svaku malenkost poštanskim uredom na Veloskom ili u Matuljah. Novi poštanski ured nalazi se uz samu cestu u kući Tereze Osojnak. Ured preuzela je gdna Kosak, kći bivšega učitelja u Veprincu, koja je do sada rukovodila poštanskim uredom u Mučićih — u istoj obćini.

Družtvo sv. Jeronima. Upravljajući odbor toga našega zaslužnoga književnoga družtva odaslao je ovih dana na svoje povjerenike širom hrvatske domovine objavu, da je isti prihvatio savjet nekojih prijatelja, da bi on davao svakogodišnje svoje knjige seljakom, obrtnikom, radnikom i školskoj mladeži za 50 nov., s pozivom, da izvole što više ovakovih prinosnika sabrati, umoljavajuć ujedno, da novce i imena tih predplatnika pošalju upravljajućemu odboru do 31. marča t. g. — Na taj zaista hvale vriedan korak odažio se sl. odbor ponukan sjajnim uspjehom sličnog družtva sv. Mohora, za koje se plaća godimice 1 for.

To liepo družtvo broji već u svom krilu 57.398 članova, od kojih samo na tršćansku i porečku biskupiju odpada oko tri hiljade. Dosta krasan uspjeh, što služi na čast i ponos naše braće Slovenaca; a stvar biva još većega značaja, uzmemo li u obzir, da pod stiegom sv. Mohora sakupljeni su većinom niži slojevi pučanstva, ponajpače radnički i seljački stan. Naše pako družtvo Sv Jeronima u Zagrebu broji jedva 10.549 članova, za koje se plaća jedan put za uviek 5 for., izplativih u jednom godištu iliti sada godimice po 50 nov.. Istra broji kakvih 400—500 članove sv. Jeronima, što je svakako neznatan broj prema broju njezinih Hrvata; a prispodobite li članove Istre sv. Jeronima i sv. Mohora, prisiljeni smo kazati, da smo nehajni. Da je to slovensko družtvo polučilo tolik uspjeh, ima se ponajprije — tako sudim — zahvaliti dotičnom odboru, koji baš odabire i izdava krasne knjige, namienjene i počudno seljakom i radnikom; a pripomogla je još tomu uredba plaćanja po 1 for. na godinu, i što „družba" ima zauzetih marljivih povjerenika. S toga mi veseljem pozdravljamo odluku odbora sv. Jeronima, jer time — novcem li se — broj će članova poskočiti znatno, budu li samo družtveni povjerenici i pouzdanici znali se zauzeti za svetu stvar, rašrivati naime družtvene knjige u sve slojeve istarskog pučanstva, ponajviše među naše kmetove i radnike. Svaki svećenik, svaki učitelj, svaki iole izobraženiji čovjek mora biti ujedno i povjerenikom, pouzdanikom i prijateljem svetojeronimskog družtva, jer ono ima zaista plemenitu zadaću; naobraževati prosto ljudstvo, pružajuć mu u ruke lake godine liepa poučna i moralna štiva; to nama svima nalaže patriotička dužnost. Družtvo izdaje uz poznatu obljubljenu „Danicu" još po tri knjige raznog koristnoga sadržaja, a bude li naraslo broj njegovih članova, trait će se za cielo i odbor, da izborom i sadržajem svojih knjiga zadovolji željam i potrebam svojih članova. —

Istra je, kako već napomenuh, pogledom na ovo naše družtvo, zanemarena, ako i opažamo posliednjih godina ipak liepog napredka. A zašto? Za odgovor nek nam služi okolnost, da nisu učlanjeni mnogi naši svećenici i učitelji, skoprem bi im to bila vjerska i domovinska dužnost, a kamo li da bi uložili svoj upliv na rašrenje koristnih knjiga. Na rad dakle, gospodo, jerbo poznato mi je iz iskustva, da naš seljak ne žali za onimi 5 for. kojimi se učlanio u Svetojeronimsko družtvo, kada čitajući po njemu izdane kjige opazi i osvjedoči se, da mu jedino koristiti mogu i da su upravo za njega namienjene, a neće žaliti svakako nit za onimi godišnjimi 50 nvč., ako već hoće poslužiti se tom pogodnošću predplate; i ne šaca se opet platiti dužni prinos, vidi li, da i učitelj i župnik zauzimaju se za stvar, te ako ga uvjere, da knjige nije samo gospodi nuždna, već i ratarom, koji valja n. p. da nauče iz knjiga, kako treba podignuti rodovitost zemljišta — jer su nas pohodile neredne godine —, kako lozu braniti od zuraznih bolesti i tisuće drugih stvari, koje valja naučiti i znati. A opet poznato mi je, da naši ljudi nisu takovi tvrdoglavci, a da se ne bi poprimili stvari njima koristnoj. — „Prosvjetom k slobodi" nek naše bude lozinka, jer doista nećemo čvrsto ni politički uznapredovati, dok naš Istranin ne bude uzljubio našu knjigu i čitanje. Razne agitatorske makinacije i manovre mogu svakako narod nekim načinom uzbuditi, osvjestiti, ali to samo za neko doba, dok mu njegova osobna korist ne ukaže protivno, jer bez čvrsto moralne podloge nije svjestna i napredna naroda. Tko je dakle nakan da služi domovini i narodu, da bude svoj u duševnom i materialnom pogledu, taj nek širi u puku našu hrvatsku knjigu; drugačije neide. Za naše odnošaje i za istarskog Hrvata jesu svakako najprikladnije družtvene knjige sv. Jeronima. Nek mu budu dakle članovi najprije svi naši svećenici i učitelji, držeć se one, da se po glavi pozna prvake; nek se začlane naše škole i družtva; učenici i djećaci nek se nagradjuju time, da im se plati članarinu, tim bi se kroz cieli život sjećali svojih dobročinitelja. Bude li se ovako postupalo, družtvo bi se naskoro veoma razgranilo i donosio bi stostruki plod u svakom obziru, a bilo bi nam na čast i ponos. *V. Š.*

Popravak.

U priposlanom članku „Na obranu", objavljenom u prilogu prošloga broja „Naše Sloge" nalaze se dvie nepodpune tiskane izreke, koje se imaju čitati kako sliedi:

1. *Drugi stupac, drugi stavak:*

„Obćina od nikoga nezahtjeva, da štivru izplati, i riedki su koji ju odma izplate. Siromah je neizplati, jer nemože, a bogat baš neće da ju izplati, jer mu bolje konvenire i t. d.

2. *Zadnja izreka obrane:*

„Kakogod se pitanje novih štivara uzme i razmotri, bilo sa gledišta obćinske blagajne, što je bila zadaća podpisanomu financijalnomu odboru, bilo sa gledišta neposredne koristi obćinara, što je bila zadaća podpisatom štivarskom odboru, — na svaki način se mora doći do osvjedočenja itd.

Poziv i obznana.

U br. 8. tek. god. „Naše Sloge" obznanjene knjižice „Svečane jutrnje i večernje" iz Lovakovića brovira s latinicom izpisane, mogu se naručiti kod podpisanoga uz cienu od 70 novč. komad.

Vrbnik (otok Krk-Istra) 19 marča 1894.

Petar Matanić, učitelj.

Traži se 2—

dva lovačka psa

srednje dobe, i to jednoga psa i jednu kujicu.

Pobliže kod uredničtva našega lista.

Posojilnica in hranilnica v Kopru

uknjižena zadruga z neomejenim poroštvom

Poziv!

Pozivlju se zadrugari k glavnoj skupštini, koja će se obdržavati u Kopru 1. aprila 1894. u 10 sati prije podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izvješće odborovo o djelovanju zadruge god. 1893.
2. Izvješće nadzorstva o računih za godinu 1893.
3. Izbor odbora i nadzorstva.
4. Slobodni predlozi.

Opazka. Ako 1. aprila ne dodje k skupštini najmanje četvrti dio zadrugara (§ 31. zadružnih pravila), držati će se skupština 8. aprila u 10 sati prije podne istim dnevnim redom bez obzira na broj prisutnih zadrugara.

Kopar, 16. marča 1894.

Odbor.

DOMINIK LUŠIN

u Kopru

preporuča veliko svoje skladište raznovrstnog lieha, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj cieni. 24—5

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti razuih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—5

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sodnijih bankovcih av.str. velj., stopijo nove obrestne takse v krepost z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrasti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sanz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi unovčenje kuponov 24 - 22 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vankovratna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru z odpirtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje naknaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 31. januvarja 1894. 2 24

„Kupi kod kovača nipošto kod kovačića", kaže stara poslovica.

Ove mogu junim pravom na moj zavod upraviti, jer jedino tako velika trgovina, kao što je moja, imade razprodajom ogromnih vrstih tvari i drugih predmestih, jeftine troškove, koji moraju konačno kupcem koristiti.

Krasne uzorke privatnim naručnikom šaljem badava i franko. Bogate knjige uzoraka, kakvih jošte nebijaše, za krojače nefrankirane.

Tvari za odiela.

Peruvion i dosking za visoko svećenstvo, propisane tvari za odiela za c. kr. činovnike, veterane, vatrogasce, Sokolaše, Hrvate, sukna za biljard i igraće stolove, pokrivala za kočije, tvari za lovačke kaputo. nepromočene tvari za pranjo, plaide za putnike od f. 4-14.

Vrlo čone, pošteno, trajne, čisto vunene sukneno tvari, ne jeftine otiralnike, koji su vriedni jedva krojačko plaće, preporuča

Joh. Stikarofsky,

Brno (Austrijski Manšester).

Najveće skladište blaga vriedno pol mil. for.

Razpošilja samo pouzetjem!

Doplaćuje: njemački, madjarski, češki, poljski, talijanski, francezki i englezki. 24-6

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebće za iste 11

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Sve strojeve za gospodarstvo.

Osobitosti

prodaje jedino tvrdka Ig. Heller

TIESAKA ZA SJENO, SLAMU I SLAGANJE

raznih sustava

HIDRAULIČKIH TIESAKA

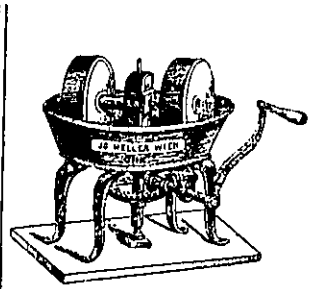

diferencijalnih vinskih tiesaka — sprava za samleti masline, buhač itd. **Nove štrcaljke proti mildevu Vermorel-ove vrsti, samoradne štrcaljke proti mildevu sa bakrom pomoćju zračne sisaljke. Sprave za grijanje vina, kuhanje, za trieblenje grozdja, za sušenje voće i povrća. Trebionike kuruze, triere, mlatila, mline za čišćenje žita obične.**

Lievano ili izradjeno željezo za svakojake strojeve itd. sve uz najjeftinije cienе i pod najpovoljnijimi uvjeti pošilja uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN

2/2 Faterstrasse br. 49

Bogato ilustrovane kataloge sa 192 stranice u talijansko-njemačkomu i hrvatsko-njemačkom jeziku šalje na zahtjev odmah badava. **Traži se preprodavaoce. Upozoruje se na patvaranja.** 20—1

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 13. U Trstu 29. marča 1894. Godina XXV.

Nadpisani se dopisi ne tiskaju. Poslana soi pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 nč., za svaki redak 5 nč.; ili u slučaju opetovanja pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom uputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća franco, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Pučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se povraćaju ako se ne natiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za soljake 2 for. na godinu. Razmjerno (fr. 2½) i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Promjena izbornoga reda.

U predzadnjem broju, govoreći o nacrtu izborne reforme, što ga je ministarstvo priobćilo združenim klubovom carevinskoga vieća, obećasmo, da ćemo se na taj velevažan predmet čim prije povratiti, čemu se sliedećimi redci dužujemo.

Glavne promjene u postojećem izbornom redu po pred.oženom nacrtu bile bi sliedeće: 1. Dosadašnji postojeći izborni razredi neće se promieniti niti obzirom na podielu mandata, niti obzirom na zahtjeve izbornog prava. — 2. Za proširenje izbornog prava ima se stvoriti novi izborni razred. — 3. Izborno pravo ima u tom razredu austrijski državljanin muškarac, koji je navršio 24. godinu, po §. 20. izbornoga reda od 2. aprila 1873. nije isključen od izbornog prava, ako prije raspisa izbora već 6 mjeseci u izbornom kotaru stanuje, pa je izučio ili a) javnu veliku gimnaziju ili veliku realku ili koji nalik učevni zavod; b) ili je stekao dozvolu za jednogodišnju službu u stojećoj vojsci ili domobranstvu; c) ili je s uspjehom svršio obrtnu školu; d) ili je izučio državno ili zemaljsko gospodarsko učilište; e) ako po §. 11. zakona od 30. marča 1888. najmanje dvie godine kao član neprekidno pripada kojoj bolestničkoj okružnoj blagajni; f) ako od dvie godine plaća kakav zemaljski direktni porez. Častnici, vojnički svećenici, sudbeni činovnici, gažisti bez čina i momčad oružane sile ili oružničtva, ubrojivši amo i one, koji su privremeno na dopustu, ne mogu ni birati ni birani biti. U izbornom razredu velikog posjeda mogu takove osobe izvršivati izborno pravo, ako im pripada radi njihova posjeda zemlje, samo po opunomoćenicih.

Ne izberivi su i činovnici oružane sile. 4. Novi izborni razredi imati će 43 mandata: Češka sa 5,818.858 žitelja ima 10 mandata, Dalmacija sa 522.028 stanovnika 1 mandat, Galicija sa 6,554.415 žitelja 10 mandata, dolnja Austrija 4 mandata, gornja 1, Solnogradska 1, Štajerska 2, Koruška 1, Kranjska 1, Bukovina 1, Moravska 4, Šlezka 1, Tirolska 2, Voralberžka 1, Istrija 1, Gorica 1, Trst 1. — 5. Direktni izbori u dosadašnjih seoskih izbornih kotarih i u negradskih kotarih novoga izbornoga razreda imaju se ondje u izgled uzeti, gdje će to zemaljsko zakonodavno tielo odlučiti. — 6. Za direktne izbore u seoskih izbornih kotarih i u novom izbornom razredu imala bi se stvoriti manja izborna okružja od 4000 duša, pa prema tomu veće obćine podieliti. Svako izborno okružje imalo bi svoje izborno mjesto, koje bi se imalo označiti potem administrativnim. O tomu može odlučiti zemaljsko zakonodavno tielo. U izbornom mjestu se broje glasovi.

Sa ovim nacrtom slažu se Poljaci i Niemci liberalci, dočim se je izjavio proti njemu vodja kluba konservativaca grof Hohenwart. On je sastavio sam novi nacrt, nu taj nenadje niti u vlastitom klubu odobrenja. Prvi mu se uzprotiviše slovenski zastupnici, koji se još nalaze u njegovom klubu, jer da bi še tim nacrtom ojačalo nekonservativne stranke u carevinskom vieću, a pomoglo se nebi nimalo slovenskomu narodu.

Mladočeski zastupnici, a s njim i svi u istinu slobodoumni zastupnici carevinskoga vieća, zagovarati će sveobće izborno pravo, čega neima u nacrtu vladinom, niti u onom grofa Hohenwarta. Osim toga tražiti će, da svaki birač predade svoj glas izravno ili neposredno izbornoj komisiji, dotično, da se ukine dosadašnja ustanova o biranih biračih ili o fiducijarih.

Neima dvojbe, da će za sada biti zabačeni ovi predlozi ili nacrti pravih zastupnika puka, koji žele, da svi državljani uživaju ista prava, kad im je vršiti iste dužnosti.

Postojeći izborni red stvoren bijaše, da pogoduje jednomu narodu u ovoj poli državne t. j. Niemcem, da tako zvana liberalna njemačka stranka bude u državnom saboru u većini proti realnoj većini pučanstva države.

Nova vladina osnova ide za istom svrhom. Združeni klubovi carevinskoga vieća, naposc Poljaci i Niemci, neće sveobćeg prava glasa, niti izravnog ili neposrednog izbora, jer se boje i jedni i drugi, da bi izgubili premoć u državi. Poljaci se boje Rusinah, koji su danas potišteni i potlačeni, dočim bi sveobćim izbornim pravom za mnogo poskočio broj njihovih zastupnika. Niemci neće sveobćega prava glasa, jer znadu, da su niži slojevi siti njihovog lažiliberalizma, te bi proti njim glasovali. Konservativci uvidjaju nepravednost postojećeg izbornog reda i novaljanost novog vladinog nacrta, ali neimaju srca ni odvažnosti, da se odlučno i otvoreno zauzmu za sveobće pravo glasa, jer im se to pričinja kao nešto preslobodoumna il revolucijonarna. Združeni klubovi poslužiti će se varavimi i umjetnimi sredstvi, da uguše prave težnje pučanstva države, te da tim i za buduće osiguraju sebi prevlast nad većinom državljana. Moguće je, da će u tom uspjeti privremeno, ali sveobće gibanje nižih slojeva pučanstva, koji su sada izključeni od izbornoga prava i koji to pravo jednodušno zahtjevaju, prisiliti će i najmoćnije čimbenike, da se pokore pravoj volji naroda i duhu vremena.

Naši zastupnici izjaviše se na izbornom sastanku u Dekanih prošle jeseni za izravno biranje zastupnika i za proširenje postojećeg izbornog reda koliko je to iole moguće. Oni će se te izjave bez dvojbe držati i sve sile u svoje vrieme napeti, da se ukinu nepravedne povlastice i da se zadovolji pravoj želji i volji naroda.

PODLISTAK.

Uzdisaji za umrlom majkom.

(U pjesmah Rikarda Katalinića Jeretova.)

Oj majko milovana,
Oj sreće prvih dana.

Kad pomislimo, da je Istra već u najranije doba narodne samostalnosti bila odtrgnuta od matere domovine Hrvatske i podčinjena tudjinskoj vlasti, i kad se sjetimo težkih i žalostnih prilika, u kojih je kroz duga stoljeća biedno živorila pod mljetačkim lavom hrvatski puk Istre, — onda možemo smjelo ustvrditi, da je naša mala i siromašna zemlja odnjihala hrvatskoj knjizi razmjerno liepu kitu vrstnih trudbenika.

Tokom prolazeć onu dičnu i neprocjenu legiju naših trudoljubivih „glagoljaša", spomenut ću od starijih spisatelja samo trojicu, tri sjajne zvieznde na istarskom obzoru, naime: Stjepana Konzula „Istrijanina" iz doba crkvenoga prvaša ili reformacije, bogoljubnog Frana Glavinića Kanfanarca iz XVII. vieka, i napokon Josipa Voltića „Istrijanina", koji je živio pod konac XVIII. i početkom našega stoljeća.

Naviastice hoću da iztaknem ovoga posliednjega, jer sam uvjeren, da će njega dopasti jedno od ponajčastnijih mjesta u povjesti hrvatske knjige, kad se bude jedared našao književni historik, te će znati, da po zasluzi ocjeni njegov život i rad.

Tà njega, našega Voltića „Istrijanina", možemo smatrati navjestnikom „ilirskoga" pokreta — predtečom velikoga Gaja! Kako se vidi iz predgovora njegovog „latinsko-nêmačko-ilirskog rôčoslovnika", koji je tiskan u Beču 1802., Josip Voltić bio je upravo klasički naobražen i poznat sa svimi slavenskimi prvaci svoga vremena, te je imao i sve uslove, da postane kolovodjom svoga hrvatskoga naroda. Ali naša stara nevolja bijaše odvela i njega daleko od rodne zemlje — u tudjinu, gdje je netragom uminuo kano sjajna krisanica na večernjem nebu.

K ovoj častnoj trojici s „starih vremena" dostojno pristaju od novijih: neumrli vladika Juraj Dobrila (1812. do 1882.) povjestničari dr. Ivan Crnčić, Vjekoslav Spinčić i Ivan Rabar; učeni bogoslovac dr. Antun Franki; leksikograf fra Dragutin Parčić; književni historik Ivan Milčetić; pripovjedači Don Jose Gržetić i Evgenij Kumičić (Janko Sloiski); pjesnici Matija Bastijan, Antun Kalac — i u najnovije vrieme mladi Rikard Katalinić Jeretov.

Već ovaj kratki pregled istarskih spisatelja pokazuje nam, da nismo mi istarski Hrvati ni na književnom polju bog zna koliko zaostali za našimi latinskimi suzemljaci, premda smo u historiji naših nevolja morali da prodjemo kroz sve klance jadikovce, i kroz dugo žalostno viekove bili ugnjetavani, zanemareni i prezreni od svojih gospodara.

A da je bilo boljo sreće i povoljnijih prilika, bila bi se naša tužna Istrija — Histria dolorosa — za cielo još i dičnije ponosila pred hrvatskim svietom.

Nu — da predjem na svoj zadatak.

* * *

Ima jur više godina, što se u hrvatskih časopisih sastajemo s obljubljenim imenom Rikarda Katalinića (Veljka Jeretova). Njegove pjesme, pričo i ertice izlazile su poglavito u „Balkanu", „Hrvatskoj", „Narodnom Listu" i „Našoj Slogi". Napokon se mladi pjesnik odvažio, da svoje razsijane pjesme pribere u jedan rukovjet, te ih pred Božić lanjskoga ljeta dao tiskati u posebnoj knjizi pod nadpisom: „Pozdrav istarskog Hrvata".

Hrvatski listovi pohvalno su spomenuli ovo prvienco mladog Istranina, tim više, budući je polovica čistog dobitka bila namienjena „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri". I „Naša Sloga" progovorila je o tom u više navrata, a toga držim uviše, da se ovdje upustim u potanku ocjenu Katalinićevih pjesama. Pa opet bojim se, da to nebih niti mogao da učinim nepristrano, pošto me već od najmladjih dana vežu iskrene prijateljstvo s našim nadobudnim pjesnikom. Ovim članćićem hoću da svratim pozornost čitatelja samo na onaj dio „Pozdrava", koji je mladi Jeretov posvetio uspomeni svoje pokojne majke, jer mislim, da se u onom vienou tugaljivih uzdisaja za umrlom roditeljkom najizrazitije odaiova značaj pjesnikove vile i plemenitost njegova srca.

* * *

U pjesmi „Jadovanki" priča nam pjesnik blaženost svojih „zlatnih djetinskih ljeta"; kako je bio sretan i zadovoljan, dok mu je živila majka.

Sve je meni bilo divotno i milo,
Sviet je meni bio stanak nebesni:
Živila mi majka, roditeljka mila
Dobra kao anjgeo rajsko ljubavi.

Premda je bio još malašan, kad je postao sirotom, ipak se živo sjeća onoga časa. Dakako, onda je u svojoj djetinskoj naivnosti mislio, da mu majka tek spava —

Tiho! . . tiho! . .
Majka snije draga,
Kosom njoj se
Lahor poigrava.
Ali vajme! —
Ruke skrstila je,
Duplir gori,
Kažu: umrla je!

(*„Mrtva majka"*).

Spominje se i onoga tužnog dana, u

DOPISI.

U Baški koncem ožujka. Veleštovani g. uredniče! Ima već barem pol godine što odavde nemamo nikakva glasa. Čovjek bi mislio, da ovamo živemo kao bubreg u loju, a kad tamo još ni sada nismo oslobodjeni straha, da će nam se koja ta kuća srušiti u more. Kako nije lukobran dosta dugačak i kako se valovi sa protivne strane (Zaroka) vraćaju, nose piesak ispod obćinske i susjednih kuća naprama staroj luci tako, te će se maskoro, ako se neprovidi, stara luka zatrpati maljem, a spomenute kuće srušiti u more. Nova pak luka neima još uredjena prostora za izkrcivanje, a ni za priveživanje brodova, tako te je uviek prazna, a brodovi se trpaju u malenu staru luku, kojoj prieti rečena pogibelj. Nova luka neuredjena, stara zatrpana, kuće porušene — kamo ćemo s brodovima, kamo s ljudima, koji će ostati bez kuće i kućišta? Na to neka misli c. kr. vlada, pak neka što prije izvede svoju osnovu! Skrajna je već potreba, pa zato se nadamo, da će naše mjesto doskora biti krasno uredjeno. Izpod kuća, kojim sada prieti pogibelj, da se sruše u more, ima se po nacrtu zasipati prostor u širini od kojih četrdeset metara, tako te će se od t. zv. „Manja", pa do stare luke moći sagraditi još jedan red kuća, a kočije će moći doći do same nove luke. To će biti od velike koristi i mjestu i putnikom. Da se ta davna želja Baščana što prije izpuni, morala bi se žilavo zauzeti naša vriedna obćina, kaošto i za to, da parobrod od „Ungaro-croate" već sada pristaje uz novi lukobran. Većina prevozača, vjernih sluga dobrog gospodara, dobrahne riebi putnike, kojih uviek imade. K nama dolazi parobrod — čujte! — samo jedan put na tjedan iz Rieke i jedan put vračajući se iz Dalmacije i to u utorak i u četvrtak. A ovo je mjesto trgovačko i broji preko tri tisuće duša. Istina je, da dolazi u grad Krk tri puta na tjedan parobrod iz Rieke, ali iz Krka do Baške ima četiri sata hoda. Riedko kada da neima putnika, koji su onda prinuždeni ili pješke ili pako poštarskom kočijom kući, a uz veliki tro-

šak i pogibelj života. Cesta je vrlo rdjava, a kočijaši kadšto preveseli. Od toga dakle korist jedino krčkim krčmarom i našemu poštaru. I za to nek se pobrine občina, kojoj je dužnost brinuti se za dobro svoga puka. Zar da radi interesa dvojice trojice trpi čitavo mjesto?!

Još je jedna težka rana na srcu svih Bašćana, a to je vrlo trošno stanje naše župne crkve. Svaki čas mogu se one stare zidine srušiti i pokopati na stotine ljudi. A koga ćemo za to kriviti? Zar vladu? Poznato je, da vlada stiska svoju kesu, pa ju treba neprestano bockati hoće li se štogod postići. Znamo, da se je pitanje o crkvi više puta razpravljalo u našoj občini, pak kad je občina, premda siromašna voljna žrtvovati priličnu svotu za popravak, držimo, da bi se već netko morao kod vlade odlučno za to zauzeti. Ili zar ćemo čekati dok svi ti počne iz crkve bježati?

(Sliedi.)

Pogled po svietu.

U Trstu dne 28. marča 1894.

Austro-Ugarska. Sutra se sastaje u našoj Opatiji cesar i kralj Fran Josip I. sa njemačkim cesarom i sa njegovom obitelju. Kano kod svakoga sastanka okrunjenih glava, tako će se i prigodom ovoga kovati i snovati od strane raznih časopisa svakojake osnove i kombinacije. Ali sudimo, da je posjet austrijskoga vladara u Opatiji samo čin udvornosti. Vladar prijateljske državo nalazi se na austrijskom tlu radi zabave i zdravlja, pa ništa nije naravnijega od toga, nego da ga posjeti austrijski vladar, te da svomu visokomu prijatelju i gostu dobrodošlicu nazove. Naš vladar zaustavlja se vrlo malo u Opatiji, dolazi sa veoma neznatnom pratnjom i bez osoba, koje utiču neposredno u izvanjsku politiku države, što nam sve jamči, da sastanak okrunjevih glava u Opatiji neima osobitog političkog znamenovanja. Carevinsko vieće nastaviti će svoje sjednice drugog ili trećeg maja. Na dnevni red doći će ponajprije glavna razprava o državnom proračunu.

Jučer imali su u Beču zastupnici radnika iz svih gradova države sastanak, na kojem se je razpravljalo o sveobćem izbornom pravu. Razpravljalo se takodjer živahno o pitanju, imadu li radnici občenito zapustiti radnju, da tim vladu prisile, da zadovolji pravednoj želji radnika za obće izborno pravo. Trieznniji govornici zagovarali su mnienje, da se imade prije kušati sva zakonita sredstva, nego li napustiti radnju.

Madjari, mjesto da žalo za svojim narodnim velikanom, demonstriraju danomice proti Austriji i proti vladi, koja nemože da pristane na sve njihove ludorije, kojimi bi htjeli počastiti pokojnika. Na ulicah i u javnih sastancih došlo je medju svjetinom i medju redarstvom ili vojničtvom i do krvavih okršaja.

Crnagora. Turska vlada predložila je crnogorskomu ministarstvu, da se izašalje mješovito povjerenstvo, sastojeće od crnogorskih i turskih pouzdanika, na lice mjesta, gdje se sukobiše Crnogorci sa Albanci.

Srbija. U Biogradu zatvoriše ovih dana vodju takozvane pučke radikalne stranke Ranka Tajsića, jer da je bunio puk i pripravljao ga na ustanak proti vladi i dinastiji. Pošto je radikalna stranka uložila visoku novčanu jamčevinu, bijaše Tajsić pušten na slobodu. Kraljica Natalija ne kani u Srbiju, jer da nisu tamo ustaljeni politički odnošaji.

Bugarska. Knez Ferdinand nalazi se sa kneginjom izvan kneževine u kupelji. Jedan parižki list javlja, da će se kod sastanka vladarah u Opatiji razpravljati i o tom, da se priznade Ferdinanda zakonitim knezom Bugarske.

Rusija. Iz Petrograda javljaju, da je učinio na tamošnje odlučujuće krugove najbolji utisak privremeni prihvat trgovačkog ugovora izmedju Austro-Ugarske i Rusije. Taj ugovor bijaše podpisan danas u Beču.

Italija. Iz raznih strana kraljevine izriče zastupstva i pojedinci sinovom pokojnoga Košuta sućut radi velika gubitka. U Turinu, gdje se jošte nalazi tielo pokojnika, imade više madjarskih deputacija, koje će pratiti lies u Peštu.

Na grobu

premiloga pobratima

Ivana Perčića,

pravnika.

Ciela narav novi život prima,
Cvieća prve proviruju hvoje;
Svim je dobro, ugodno je svima,
Samo j' bolno, tužno srce moje.

Dok se zemlja budi, preporadja,
Proljeća dok krasni sviću dani,
Doklen sve to srcu nam ugadja,
Ti mi mladjan u grob kloneš rani.

Gdje su dani Ivane mi zlati,
Kad nas ljubav združila je mlade?
Divno doba! ... nikad se ne vrati ..
Težko onom, koji ljubit znade ...

Težko s' gubi, ono što se ljubi,
Divne nade, mladosti nam svieže!
Težko j' majci, čedo kad izgubi,
Al bez tebe, nam je brate teže ...

Žarko srce, duša plemenita,
U tvim grudim blagi stanak nadje.
A sad zemlja tugom obavita
Plače zviezdu, što na vieke zadje.

Kad sred gluhe, nieme noći kasne
Duh tvoj s bolna izvinu se tiela,
Tvoje zjene viditje su jasne
Otačbinu, gdjeno drhtnu ciela.

Prestravljena drhtnu i zaplače,
Uzdišući Ivane za tobom,
I za duhom veljim što izmuče,
I za nadam, što ga ponie sobom ...

Nè, nè, ... meni vjerovat se neda
Da ti mlado usahlo je tielo ...
Al mi duša zdvojno širom gleda,
Tužna sluša — mrtvo Ti opielo.

Vaj! u tamnu zazivlje Te mati
Da Te biedna jednom još ogrli!
I Tvoj Emin zaman će Te zvati
Da ga tješiš, pobratime vrli! ...

Sve je prošlo! .. Tebe više nema ....
Sviet uzdiše, na gubitku mnogom
A nad grobom plače duša niema,
Tužno šapće: Ivane moj s Bogom!

Volosko dne 27. febrara 1894.

Emin.

Franina i Jurina

Fr. Čuješ Jurino, ja se ne morem donačudit, kako nas poreška gospoda još vaik drže za ćuki.

Jur. Tr imaju pravo, zač njim gresto tako rade na vrgun. Mere vam ceste i pute, grade šterne i lokve pred balotacioni, a kad ovi svrše, poberu šila i kopita,

Fr. Ma ki im nebi viroval, kad onako lipo i sladko prose i nagovaraju?

Jur. Moj brate, senice, ka je bila jedan put na vergune, al na baketice, neće već drugi put tamo, ako se kako oslobodi.

Fr. Tako mi smo još nemiji nego senica?

Jur. Vero bi reć, kada hodite vaik gospodi na vergun, premda ste bili toliko puta opareni.

* * *

Fr. Nut zierme, fermaj se malo, niš ću ti reć.

Jur. A nukol, jel ča za dobro?

Fr. Bil sen včera v Lošini i šol sen ti, brate moj, kudoj zovu „za kantuni", pok sen ti čapol kadoka se gospodor i sluga šapiću, kako da su brati.

Jur. Ha, ha, ha! ma ih je moralo bit lipo viditi — jednoga s onom glavinom, a drugoga s onim nosinom. Zlamenje!

Fr. I veliko, bi rekal podestà, ali je slabo za nas drugih, kada jedan ki ima tako veli grod, veruje jednomu, ki je niš.

Jur. Ma čej proprio da mu veruje?

Fr. A da ča ne! Da mu nebi veroval, monko bi jedun put učinil mir i red na Susku a inveco pušća, da nos Horvati maltrataju na svaki mod i da non doskure svako zlo.

Jur. A zoć tako čini?

Fr. Ar je kuntenat, da ga naši deputodi niau sigoda spomenuli u dieti, pok reće: intanto mi sve gre za dobro.

Jur. Al će ni bilo, mogla bi biti, kad se vaspeta dieta otvori.

Fr. I moralo bi.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri.

Na ruke tajnika dra. M. Laginje prispjeli su sliedeći prinosi: Veselo družtvo kod Frana Domjanića u Puli sabralo for. 2.40. — Gosp. Jakov Kirac u Medulinu sakupio je for. 5·91, a darovaše: Lorenzin Petar članarine za g. 1893. for., dara 1 for., a na zabavi tamošnje čitaonice sakupljano for. 3.41, i od brodara veprinačkih onaj dan tamo se nalazećih, t. j. od Mate Žiganta i Ive Mikuličića po 50 nvč. — G. Franjo Supilo u Dubrovniku poslao je for. 81·20 sakupljenih, kako je oglasivala „Crvena Hrvatska". — Slavno uredničtvo „Posavske Hrvatske" u Brodu poslalo je for. 12·40, što je sakupila gospodjica Ljuba Maričević pri štovu na imendan veleč. župnika Antuna Leskovca. — Veselo družtvo u Puli kod Frana Domjanića priposlalo ostatak računa od 44 nvč. — Č. g. Fran Stavčlik iz Kaštelira priposlao je 5 kruna, č. gosp. Sokyra u Labinchi 5 kruna, gospodjica Josipa Stavčlik i Marija Sokyra po 2 kr. — Gosp. Karlo Dojković u Varaždinu poslao for. 6. — Sl. uredničtvo „Posavske Hrvatske" u Brodu priposlalo je for. 8·21, što ih je sabrala gospojica Ljudmila na štovu prigodom imendana dra. Vinka Matijevića, odvjetnika u Pakracu. — Č. gosp. Ljudevit Žvaček, župnik u Gologorici sakupio for. 8·30 u veselom družtvu na svom domu. — Odbor gospojinskog pleša čitaonice u Puli izručio je for. 11·48. — Gosp. Stjepan Mašić, kapetan u Sarajevu poslao for. 17. — Josip Moblio, Prag-Vinogradi poslao dara for. 1. — Sakupljeno je u Derventu u Bosni for. 2, a priposlao jih je g. Milan Kerdić iz Broda na Savi. — G. Anto Jakić, urednik lista „Dritto Croato" izručio for. 23·65, i to od g. Tome Vrsalovića iz Polja na Braču for. 1·20, od kneza Uga Borelli-a u Zadru for. 10, a od jur oglašenih for. 12·45. — Č. gosp. pop Matija Polić u Bribiru poslao je for. 3·40. — Gosp. dr. Iko Jerković, odvjetnik u Imotskom poslao je for. 43·50 plaćenih kako sliedi: *a)* kao članarinu za g. 1893. za sliedeću gospodu po 1 for.: Dr. I. Jerković, Dinko Dundo, Viktor Curir, Mihovio Vuković, Nikola Ligutić, Frano Frankvić, Josip Jerković Ikin, Remiggio Truccolo. Ukupno for. 8; *b)* kao izvanredni dar za istu godinu od gospode: Dr. Iko Jerković for. 5, Dinko Dundo, Martin Pera, dr. Augustin Bitanga, Alfonso Bitanga, Anto Gozzari, Josip Tripalo, Miho Vrdoljak, Jozo Mihaljević, Lujo Kargotić svaki po 4 kr.; Stipan Čole, Klonimir Malić, Jakov Tonković svaki po 2 kr.; Joko Bilić, Ivan Petjo, Jovo A. Bilić, Petar Vlajčić, Miloš Damjanović, Mate Furlan, Stefan Ostojić, Fra Mato Gujić, Frano Jerković, Petar Šoić, Fra Ante Rako, Jure Jerković, Angjeo Bitanga, Risto Simić svaki po 1 kr.; Svega ukupno 41 for. Neznamo dakle od koga je još sabran višak od for. 2·50. — Č. g. Andrija Bylica upravitelj župe u Medulinu sakupio je na piru Mate Grakalića pok. Mikule for. 3. — Gdja Hajdučok Klementina u Puli darovala je 4 for. — Gosp. Dušan Mungjer iz Grada poslao je for. 2.30 sakupljenih na onom svečaništu. — Ivan Gašparini Gržina iz Višnjana poslao je for. 11, sakupljenih kako sliedi: Pave Šimonović for. 2, pop Josip Litak for. 1·50, pop Vilim Marak, Stipe Korlević, Šime Ritoša-Jakomić, Ivan G. Gržina, Gaspar Živković p. Grge svaki po 1 for.; Antoa Radoš, Marko Živković, Ivan Sirotić svaki po 50 nov.; Ivanka Gašparini žena Stipina i Maruša Gašparini žena Ivanova svaka po 40 nvč.; Benjamin Toraboški 20 nvč. sve na dar, a to je sabrano dielom prigodom jedne sjednice u krčmi Mavra Gripa, dielom prigodom pokopa Marka Gašparina. Evala ti Ivane i družbi tvojoj! — Slavno poglavarstvo grada Križevci priposlalo je utemeljiteljnu svotu od 100 for. — Slavno uredničtvo „Posavske Hrv." u Brodu na Savi priposlalo je for. 3·60, što ih je sabrala gospodja Emilija Majdak na štovu imendana supruga juj g. Mate Majdaka. — U čitaonici u Puli sabrano 2 for. 40 nvč.

Uredničtvo „Naše Sloge" primilo je od gosp. Ivana T. Galzigne, učitelja u Loparu 3 for., što ih je sakupio za stolom vlč. g. dra. Jerka Gršković. — G. Fran Flego iz Štrpeda poslao je istomu uredničtvu for. 1·26 kao preostatak računa kod objeda u družtvu dne 14. t. mj. u Buzetu.

† **Aleksander pl. Kolemine.** U petak preminuo je ovdje usljed neke operacije ruski konzul A. pl. Kolemine. Pokojnik je boravio u Trstu okolo tri godine no igrao nije nikakve uloge živeći osamljeno. Nije zalazio u nikakva družtva a slavenskih se je bojao kano i živo vatre. Pogreb bijaše subotu vrlo sjajan. Sudjelovaše kod istoga svi ovdašnji konzuli i druge visoke ličnosti sa namjestnikom na čelu. Vječni mu pokoj!

† **Presvj. biskup Fosco.** U Šibeniku preminuo je naglo tamošnji biskup presvj. g. Fosco, odlučni pristaša autonomaša, il po našu, talijanaške stranke u Dalmaciji. Za pokojnikom nariču talijanski listovi Dalmacije i našeg Primorja kano za odličnim prvakom dalmatinskih šarenjaka. Počivao u miru!

Vrieme za uskrsnih blagdana bijaše ove godine toli krasno, da si liepšega skoro zaželjeti nemogosmo. Proljetno sunašce grijalo je ohladjenu zemlju vabeći iz pupoljaka rano cvieće i razveseljujući svu božju prirodu. Narod naš je svuda veselo hrlio u božje hramove, da se zahvali Svevišnjemu na primljenih blagodatih i da se preporuči za buduće za sva duševna i tielesna dobra, koja mu On jedini podieliti može. Sa pobožnim pukom veselile se i narav uskrsnutju Sina božjega, a ta složna radost uzvelčavala je još većma i po sebi uzvišene uskrsne blagdane.

Veselica u Dekanih. Sl. odbor čitaonice u Dekanih razasilje na članove i prijatelje tamošnje čitaonice poziv za veselicu, koju priredjuje u nedjelju dne 1. aprila. Na programu imade više krasnih pjesama, skladba za glasbu, govor, veseloigru i tombolu. Ulaznica k veselici 30 nvč. za osobu. Kod veselice igrati će dekansko glasbeno družtvo „Istra". Početak veselice točno u 4 i pol sata poslije podne.

Hrvatski jezik kod vrhovnog suda u Beču. „Slovenski Narod" piše, da će od sada vrhovni sud u Beču izdavati svoje odluke u hrvatskih razpravah, koje mu stignu iz Dalmacije, u hrvatskom jeziku. U tu svrhu da je već pozvan u Beč činovnik viešt hrvatskomu jeziku, koji će prevadjati odluke vrhovnog suda na hrvatski jezik. Ova promjena u jeziku da će vrieditì za sada samo za Dalmaciju, a mi pitamo sa spomenutim listom: zašto nebi vriedila ta promjena i za razprave, koje dolaze pred vrhovni sud u hrvatskom jeziku takodjer iz područja prizivnoga

---

koji mu je hladni grob za uviek sakrio milu majku —

Sprovod kreće ... dobra žena
Meni sitnom suze briše
Bolno veleć: biedno dieto
Nećeš majke vidjet više!

(*„Davna spomen"*).

Nu onda nije još to znao, što mu je majka bila.

O gubitku silnom duša mi ne snila,
Bijah dieto malo, stvorak nevini —

(*„Jadovanka"*).

Jedva kasnije, u doba mladosti, shvatio je svu nesreću jednog sirotana i težinu svoga udesa —

Došli sada težki i neveljni dani,
Sviet mi nije više stanak nebesni,
Sada pojmim, što mi j' moja majka bila,
Kad u svietu nemam prave ljubavi!

Svakom zgodom budi se u njegovom srcu spomen na umrlu majku. Treba tek najsitnije pobude — i već se u njegovoj duši pojavlja draga majčina slika —

Kad osvane divno pramaljoće, te drveće prolista i prirodom se razlije voljki zadah mirisava cvieća, on žalostivo motri, kako se bujno sve mladi i na novi život sprema, — pa očajno pjeva —

Sve se nôvi na tom svietu,
Ávaj puste srcâo!
Samo moja mila majka
Iz svôg groba neće ...

(*„Mrtvoj majci u proljeće"*).

(Konac sliedi.)

suda u Trstu? Ono što vriedi za Dalmaciju imalo bi valjati i za naše Primorje. Istomu listu pišu, da će od sada prizivni sud u Trstu izdavati na slovenske pravne podneske takodjer slovenske riešitbe, što će valjda vriediti i za hrvatske podneske.

Občinski izbori u Vrsaru svršili su bez buke i bez izgreda. Ako smo zadnji put kazali, da smo zadovoljni u današnjih okolnostih sa uspjehom izbora u III. tielu, tim zadovoljniji moramo biti sa konačnim uspjehom izbora u sva tri izborna tiela. Uspjeh u III. tielu poznat je našim čitateljem. Ako smo dobro obaviešćeni to su krnjelom i šarenjakom do pobjede pripomogli većinom naši biraći iz Fontanah. Od ovih je 50—60 njih glasovalo za talijanaške predlioženike, ne iz osvjedočenja, već iz prkosa nekojim našim osobam, s kojimi se nemogoše složiti. Bilo je medju njimi i prodanaca. Sram ih bilo! U II. izbornom tielu predobili su naši proti našem očekivanju sa 5 glasova većine. U I. tielu uspieli su Talijanaši. Medju izabranimi u III. tielu imade i naših muževa, koje su Talijanaši izabrali, i koji neće valjda dopustiti u občinskom zastupstvu, da se nanaša, kano većinom do sada, krivica našim kmetovom a njihovim supatnikom.

Konačni nas dakle uspjeh tih izbora zadovoljava i umiruje, jer nam daje dobro jamstvo, da se i tamo osviešćuje naš puk, te da samo čeka muža, koj bi ga sputio i vodio. Svaka čast našim dičnim biračem u onoj obdini, koji si toli krasno osvietlaše svoje pošteno kmetsko lice. Živili!

Iz New-Orleansa pišu „Nar. Listu“: Amo medju našim rodoljubima počelo se je sakupljati prinose za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Bilo bi sviestno i pametno, da se cielo naše rodoljubno obćinstvo zauzme za ovu svetu domaću stvar i to ne samo širom ciele Amerike, već širom svega svieta, gdi naš rodoljubni narod živi. Živili naši sviestni rodoljubi u dalekom svietu!

Iz Pule (Posujilnica). Ponedeljak 26. marča imali smo godišnju skupštinu istarske posujilnice. — Nazočna su bila 84 zadrugara, a zastupali su svega skupa 108 zadružnih dielova, premda bi bilo dosta da jih je zastupanih i samo 63. — Izabrana je ista uprava, koja je i do sada bila; u nadzornom odboru mala je promjena radi toga, što dva dosadanja člana (g. dr. Dukić i A. Jakić) nemogu unspred vršiti svoje službe.

Posve čistog dobitka imala je posujilnica tekom prošle godine 518 for. 90½ novčića, za koju se po odluci glavne skupštine imaju kupiti državne zadužnice u prihranu (rezervni fond), a ta prihrana imu služiti jedino za pokriće gubitka, ako bi ga kada bilo.

Djelovanje ove posujilnice mnogo se je razgranilo. To svjedoči njezin promet, koji se je prošle godine prema predprošloj povećao za 95.915 for. 33 nvć. Cieli promet tekom godine 1893. iznašao je skoro 260.000 forinti, t. j. jedan dan s drugim preko 700 forinti. U blagajni ostalo je koncem godine 3282 for. 61 nvć.

Drugdje tiskamo za naše čitatolje izvješće kako je bilo podneseno glavnoj skupštini, i veselimo se napredku te znamenite naše zadruge, spominjuć, da toga nebi bilo bez osobitoga truda i brige onih, koji stoje na čolu posujilnice.

Da skupština nije baš onaj dan, bio bi pristupio mnogo veći broj članova iz same Pule, ali su mnogi bili zapriečeni, jer radili (ako i blagdan) na prošnoj nekoj radnji u arsenalu, a opeta mnogi drugi obrtnici bili su vani grada kod majke Božje na proštenju. Evala naši! Samo tvrdo napried, pak će pomoći Bog i naša složna radnja.

Uredničtvo lista „Il Diritto Croato“ javlja nam, da uslied njegova preseljenja u Trst i nekih formalnostih, koje se iziskivaju od strane oblasti, neće moći ugledati svietlo prije 10. dojdućega mjeseca travnja. Moli stoga svoje predplatnike i čitatelje, da to izvole uzeti u obzir.

Iz sv. Ivanca od štorne pišu nam rodoljub-kmet 27. t. m. koliko sliedi: Bijasmo g. uredniče, opetovno kod prosv. g. biskupa Flappa u Poreču pojedinci i u deputacijah umoliti ga, da nam već jednom razpiše župu, pak da dobijemo i mi stalna svećenika ili župnika. Odposlali smo i pismenih molba, na kojih bijahu podpisani svi kuće gospodari osim trojice, da se razpiše župa i da nam se dade župnika, ali sve naše molbe i prošnje ostaše do sada neuslišane. Odlučili smo napokon, da ćemo ići na stotine od nas k prosv. biskupu, ter ćemo odlučno zahtjevati, da otvori natječaj za našu plovanju, kao što je to njegova sveta dužnost i na što imademo mi svoje tvrdo pravo, jer ne želimo župe-upravitelja nego župnika.

Izvješće istarske posujilnice o djelovanju tečajem godine 1893. Svršetkom godine 1892. imala je istarska posujilnica u Puli 429 zadrugara, koji su zastupali 500 zadružnih dielova. Tekom god. 1893. bila su na novo upisana 122 zadrugara sa 125 zadružnih dielova, a izbrisano bilo je 7 članova sa 7 zadružnih dielova, tako da imade na svršetku godine 1893. posujilnica 543 zadrugara, koji zastupaju 618 zadružnih dielova, te su u to ime uplatili 6180 forintih, a u smislu pravila jamče još za drugih 55.620 forintih. Svoj izstup prijavilo je 20 članova, koji zastupaju 24 zadružna diela.

Starešinstvo imalo je tekom godine 33 sjedrice, u kojih je primalo članove, dozvoljavalo zajmove i obavljalo druge družtvene poslove. Posujilnica imala je tekom godine for. 131.606·32 prihoda i for. 128.323·71 razhoda, imala je dakle for. 259.930·03 ukupnog prometa, za for. 95.915·33 više nego li godine 1892. Posujilnica primila je od 89 uložnika for. 73.471·02, a povratila 60 uložnikom for. 49 552·98 štedioničkih uložaka, te je na svršetku god. 1893. imala for. 54.720·49 odnosno ukupno sa kapitalizovanimi interesi 56.157·24 štedioničkih uložaka.

Do svršetka god. 1893. izdala je posujilnica 136 štedioničkih knjižica.

Posujilnica dala je svojim zadrugarom u upravnoj godini 1893 for. 60·392·47½ zajmova, a u povratu danih zajmova primila je for. 29.708·21.

Zajmovi dani su:

a)	na hipoteke	for. 30·022·28½
b)	na mjenice	„ 19.280·40
c)	na proste zadužnice uz jamstvo ili zalog . .	„ 11.089·79
	Ukupno . .	for. 60 392·47½

Po sudbenih kotarih dani su zajmovi u upravnoj godini 1893. kako sliedi:

1.	u sudbeni kotar Puljski:	
	a) grad Pula . .	for. 26.041·67
	b) okolica Pule . .	„ 6.913·40
2.	u sudbeni kotar Vodnjanski	„ 11.774·40
3.	u sudbeni kotar Rovinjski	„ 3.067·—
4.	u sudbeni kotar Porečki	„ 8.497·02½
5.	u sudbeni kotar Motovunski	„ 2.878·98
6.	u sudbeni kotar Pazinski	„ 500·—
7.	u sudb. kot. Bujski .	„ 120·—
8.	u sudb. kot. Buzetski	„ 600·—
	Ukupno . .	for. 60.392·47½

Posujilnica je na svoje ime takodjer godine 1893. kupila nekretnine nekojih zadrugara, kojim je onda dopustila, da jih drže kao zakupnici, uz uvjete označene u izvješću upravne godine 1892. Čisti dobitak u upravnoj godini 1893. iznašao je for. 518·90½.

Naše družtvo sv. Cirila i Metoda. Piše nam prijatelj iz iztočne Istre: Odbor družtva sv. Cirila i Metoda odlučio je izabrati u većih mjestih po jednoga pouzdanoga povjerenika, koji sakuplja članarinu i dobrovoljne prinose. Po mojem nemjerodavnom sudu možda bi se dalo stvar ovako pospješiti. Nebi škodilo imati i u malenih mjestih povjerenika. Kako je sada skoro u svakom mjestancu sabiraonica poštanske štedionice, imao bi povjerenik uzeti jednu uložnu knjižicu na ime: „Družtvo sv. Cirila“, odjel n. pr. Kastav, a on biti kao polagatelj, te čim dobije kakvi dar il članarinu, da ga odmah uloži u štedionicu; ime darovatelja nek priobći g. tajniku svaki mjesec il češće. Netko daruje n. pr. 5, 10, drugi 15, 20 nvć. povjerenik nek kupi listovne biljege, koje će priljepiti na poštanske prištednice, a poštar će mu upisati za svaku prištednicu 50 nvć., kao novi uložak u knjižicu. Svaki tromjesec ili polugodište neka povjerenik odkaže svotu, koja nadmašuje 1 forint, nek pošalje uložnicu preporučeno prosto od poštarine na sabiralište u Volosko, a ovlast na neopredi[illegible]eno vrieme za blagajnika, nek otpravi isto mu. Tiskanice i druge potrebite stvari dobivalo bi se bezplatno kod svake pošte, a činovnik je svakomu dužan dati savjete. Uložnice i tiskanice nek se zahtjevaju tiskane u hrvatskom jeziku. Tim bi se prištedila pošturina, koju se mora trošiti kad se novce šalje blagajniku. Odbor bi imao zamoliti cesarsku vladu, nek dozvoli da se metnu kutije (škrabice) u čitaonicah, kavanah, gostionah itd., a naše dične čitaonice i pjevačka družtva u svih hrvatskih pokrajinah, imale bi davati barem jedan put na godinu veselicu na korist družtva sv. Cirila i Metoda. Uz dozvolu vlade moglo bi se držati puckih tombola, lutrija, bazara itd. Tako rade Niemci i Talijani pa zašto nebi i mi. Vidio sam u Goričkom kotaru više takovih veselica, od kojih je bilo čistoga dohodka po više stotina forinta; gospodjice za samo cviece sabrale su više od 50 for. Pri veselicah il u čitaonicah, svaki koji izgovori tudju rieč, morao bi platiti 2 novčića. Tim bi se čistio naš liepi jezik i koristilo bi se družtvu. Samo uztrajno napried! Odbor družtva sv. Cirila i Metoda imao bi takodjer preporučiti sliedeće: Od svakog člana hrvatske il slovenske čitaonice u Istri, Banovini, Dalmaciji itd. dotični blagajnik neka sabere skupa sa članarinom čitaonice 20 il 40 filjira na godinu za korist družtva sv. Cirila i Metoda, te bi svaki član drage volje dao taj maleni iznos a tim načinom unišla bi u družtvenu blagajnu lieppa svota.

Iz Vrbnika pišu nam 26. t. m. Prošlo je nekoliko mjeseca, da niste imali viesti iz drevnog Vrbnika, što nije čudo, jer je morala iza onolike oluje nastati jednom i tišina. To je naravna posljedica kao što „iza tuče vedrije je nebo“, tako su se i kod nas strasti utažile.

Pred par mjeseci javiste u kratko uspjeh izbora za obćinsko zastupstvo, koje se sastavilo poput ministarstva u Beču t. j. od više stranaka, s tom razlikom, što sjede u našem zastupstvu muževi jednog naroda i jednog te istog jezika. Na čelu novog zastupstva imamo vriednog zamjenika prvog načelnika, starinu J. Volarića, otca našeg dičnog dr. Volarića, koji je bio izabran jednoglasno. Rad novog zastupstva opaža se u mnogim stvarima. Izdalo je više dobrih naredba, koje su većinom ponovljene od onih prošlih godina. S početka ide dakako težko, kao i svaka novotarija, al malo po malo se ljudi priuče, pa to izvršuju kao kakvu staru naredbu.

Kad se je počelo treba ustrajati po riečih sv. pisma „Ne koji će početi, već koji ustraje, onaj će bit spasen“, ako se želi imati ploda i harnosti onih, koji će doći iza nas.

Pred 10 godina uzela je občina u najam vrt, pod imenom školski, koji je morao služiti za pouku u poljodjelstvu, kao djece a tako i starijih. Potrošilo se zato kakvih par stotina, ali odatle nebijaše prave koristi. S toga se nadamo, da će se u buduće školskim vrtom okoristiti djeca i odrasli.

Mimoilazeći nekoje potrebe, kao svršetak ceste, novu školu, kuću za župnika, kojim bi se moralo čim prije doskočiti, mislimo, da bi valjalo premjestiti groblje na prikladnije mjesto. O tomu već se razpravljalo u občini, al jedan nateži smo drugi tamo, pustilo se to za bolja vremena. Sama starija vlast opomenula je na to občinu. Čudimo se, da se je na to zaboravilo pošto sadašnje groblje neodgovara zdravstvenom propisu, budući udaljeno od mjesta samo do 50 koračaja. Doskora pako, ako bude ovako napried išlo, bit će obkoljeno kućami, što nije dobro za zdravlje ni sada, a još manje kad zavladaju kužne bolesti. Znam, da će koji reći „gdje leže moji stari, tu želim i ja“, ali to neide, pa isto čemo bit blizu njih u jednoj te istoj zemlji, jer sav otok je naš dom, zato je svejedno ovdje ili ondje. Dosta je, da smo blizu svojih. Čuo sam takodjer: „kad prodjemo mimo groblja sjetimo se umrlih i izmolimo za njih očenaš“. Žalibože i to se počelo zapuščat, jer su riedki, koji to danas čine. K tomu nije baš potrebno, da se ondje sjetimo naše dužnosti, jer se može u crkvi ili doma i svuda pomoliti za svoje mile. Ovim htjedoh sjetiti naše zastupstvo, pa se nadam, da će ono skrbno za dobro mjesta riešiti ovo pitanje, jer bi bilo i vriedno, da se mirnije mjesto nadjo našim milim, da nečuju one česte i grdne kletve u blizini, jer:

Rod bo samo, koji mrtve štuje
Na prošlosti budućnost si snuje.

Više spomenuh kuću za župnika, koja je vrlo potrebna, jer ova neodgovara njegovom stališu. Doduše nemože se za 40 for. godišnjih više ni tražit. Čudna je ovdje razlika stanarine izmedju svećenika i učitelja. Občina daje župniku 40 for. na godinu za stan, duhov. pomoćnikom pako po 20 for. svakomu, dočim ima naučitelj 100 for., naučiteljica 80 for., podučitelj nešto manje. Učiteljem je malo a svećenikom skoro ništa.

U listopadu pr. god. imala je naša hrv. čitaonica glavnu godišnju sjednicu, kojom se je ponešto zategnulo. Nadamo se, da će bit ove godine sjednica u prikladno doba, kad bude više članova na okupu. Čitaonicu premjestilo se u nove prostorije, koje su same za se prikladne, al ulaz nije baš zgodan. No to se lahko potrpi pomislivši, da će sada čitaonica bolje odgovarati svrsi, t. j. da će odgajat narod u dobru kao na prosvietnom polju tako i u rodoljubju, a i drugo, da će bit više posjećena. U ostalom doskora će imat naša čitaonica vlastite prostorije, jer se već i izabralo prikladno mjesto za hrvat. d o m. Dao Bog, da to ugledamo čim prije, jer tad ćemo bit svoji u svojem!

Iz Lanišća pišu nam mjeseca ožujka. Odkada je sv. Otac papa Lav XIII. izdao glasovitu encikliku „Grande munus“, svake godine ciela laniška župa drži blagdan sv. Cirila i Metodija na 5. julija tako svečano, kano i najveće blagdane. Jedna jedincata ruka neprima se od 4000 duša težačkog posla, te časti istoga dana sv. slavjanske apoštole najvećom crkvenom i vanjskom pobožnošću po cieloj župi. Prošle se godine još povećala pobožnost do sv. apoštola. Prvi dan bude izpovjedano 76 djece za primiti sv. pričest na dan sv. apoštola. Barjaci u hrvatskih, papinskih i državnih bojah vijali se na crkvi, kapelici sv. Cirila i Metoda, te na župnom stanu i drugud. Sila je naroda navrvila toga dana amo dvostrukom željom. Bijaše ovdje i po koji naš narodni protivnik nakanom valjda, da muti i spletkari. Nu nije valjao posao, jer nitko se nije dao na liepak. U jutro župnik povede 76 djece u 7 satih u crkvu sva okićenu viencima; djevojčice u bielom rahu te nevinim djevojačkim viencem na glavi. Na velikom oltaru čitao sv. misu župnik za nevinu djecu, te prije pričesti prozbori po svojoj navadi dječici pripraviv istu dostojno za prvu sv. pričest, predočiv im kako su toga dana najsretniji, jer se prvi put sdružuju sa milim Isusom. Ozbiljnim i ljubeznim govorom sve je dirnuo do plača, a na dječici bilo je vidjeti kako love rieči župnikove stalnim i milim pogledom. Primiše presv. pričest držeći gorneu svećicu u ruku, svi zadovoljni i presretni. Poslie sv. pričesti na koncu sv. mise progovori opet župnik i to sada roditeljem predajući im dječicu u dalnju njegu, protumačiv im koliku odgovornost preuzimlju sada radi ove djece, koju im podučenu u vjerskih istinah te ukriepljenu presv. Isusovim tielom izručuje sa molbom, da mu barem takovu na sudnji dan predadu. Crkvena svečanost trajala je skoro tri ure.

Poslje sv. mise (kano i druge godine) pogosti svu dječicu g. župnik ručkom i svakomu dade sličicu na uspomenu svetaca. Ove godine bijaše svečana sveta misa u kapelici sv. Cirila i Metoda. Sunce pripiclo, a narod pod božjim nebom slušao pobožno sv. misu, te život sv. apoštola, što mu vriedni župnik lieppo pripoviedao i tumačio.

Nije zaista čudo, što su neprijatelji koli vjere toli naše narodnosti htjeli baciti sjeme nesloge i razdora medju puk i župnika, koji je bio kadar malo ne sam u pastvi kroz deset godina u ovoj težkoj župi dovesti do sviesti toli mnogobrojni puk. Nu čvrstom voljom, uztrajnim radom a sve to uz božju pomoć dade se svladati svaku potežkoću. Tako bijaše kod nas, tako neka bude svuda medju našim pukom.

Za Gasparinijeve sirote darovali su do sada: Dr. J. O. iz M. 3 for., N. N. iz Trsta 1 for., g. M. P. iz Motovuna 1 for., N. N., N. N. iz istoga mjesta svaki 50 nvć., veleč. gosp. Marek župe-upravitelj iz sv. Vitala 2 for., veleč. g. Paković župnik u Karojbi 3 for., veleč. g. Vinko Orlandini župnik u Rakotolah 3 for., Petar Radoš pok. Štjepana iz Višnjana 1 for., Ante Radoš pok. Gašpara iz istoga mjesta 50 nvć., prošastni g. J. Bottegaro nadžupnik iz Završja 2 for., prošastni g. Ante Kalac nadžupnik u Buzetu 2 for., veleč. g. Šime Mošibob župnik iz Višnjana za se 3 for., isti župnik svotu 7 for. po njemu sabranih u crkvi medju župljani; veleučeni g. dr. M. Trinajstić odvjetnik u Buzetu 2 for., g. Petar Flego Rokov iz sv. Ivana kod Buzeta 1 for., g. J. O. iz Sežana 2 for. — U ime malodobnih goronavedenih sirota hvala liepa p. n. darovateljem!

Za spomenik F. Livadića. Dana 30. svibnja 1898. biti će sto godina, što je u bielome Štajeru ugledao svietlo božje slavni glazbotvorac hrvatski Ferdo Livadić. U ranoj mladosti ostavi rodni kraj, da poleti na krilo novoj majci-domovini Hrvatskoj, koja ga privinu na grud svoju kao rodjeno dietę, a on joj zahvalno vraćase vruću ljubav. Krasno trgovište Samobor bijaše odsadu njegovim zavičajem. Prirodni čari divotne okolice samoborske ne izmakoše duši neumrla skladatelja ilirskoga: oni mu osvojiše i dušu i srce njegovo, napuniviši ga vrućom ljubavi domovinskom; oni ga nadahnuše onim milinjem, koje poput svježa miomirisa proviruje iz sladkih zvukova njegovih pjesama. Je li dakle čudo, da su ovi zvuci narodne hrvatskome toliko omiljeli, da ih je on tako prigrlio, kadno su na rodjenoj grudi nikli, na domaćem se suncu ogrijali, a hrvatsko ih čuvstvo zadojilo?! Ali odavna

već zamukoše žice njegove; duh njegov krili u rajskim visinama. A narod hrvatski? Na njemu je sad red, da izkaže zahvalnost slavnomu sinu svome. Jest, mili rode hrvatski, doba je već, da se odužiš neumrlome glazbotvorcu Livadiću, pa da mu za djela njegova podigneš dostojan spomenik u divnome Samoboru. U to ime odlučilo je pjevačko družtvo „Jeka", da sakuplja novčane prineske, te moli svakoga prijatelja krasne pjesme hrvatske, da prinese po koji darak, a svima hrvatskim pjevačkim družtvima utiče se čednom molbom, da upriliče bud po koju zabavu u navedenu svrhu. Potanje obaviesti daje odbor „Jeke". Svi hrvatski listovi umoljavaju se najuljudnije, da izvole ovaj proglas preštampati. — U Samoboru dne 14. veljače 1894. — Odbor hrv. pjev. družtva „Jeke".

„Neron što zapaljuje Rim". Kako citasmo u riečkom listu „La voce del popolo" u izlogu g. Breisacha na Rieci, izložena je slika vriednog i poznatog slikara g. Frana Pavačića „Mercato" na svjetnoj poljani u Rimu. Već smo više puta spomenuli u našem listu ime tog dičnog istarskog Hrvata, koj je stekao sveobći glas svojim kistom, pa mu se i ova nova slika — kao što piše „La voce del popolo" — odlikuje i koloritom i ukusnom izradbom te posve majstorskom naravnošću.

Gosp. Pavačić radi sada na velikoj slici „Neron, što zapaljuje Rim". Oni, koji su imali sreće vidjeti tu sliku u slikarevom ateljeru u Rimu vele, da će to djelo biti njegov trijumf.

Mi čestitamo od srca našem slavnom domorodcu".

Med ljek protiv influencije. Glasoviti pčelar Celestin Schachinger preporuča toplo med kao ljek proti influenciji, jer da je on to na sebi i na mnogih drugih vrlo dobrim uspjehom prokušao. Ako se svakog dana uzme nekoliko malih žličica meda, tako da se med postavi na jezik, dok se polahko sam rastopi, da se ne će lahko oboliti od influence. A oni, koji su bolestni, mogu se uspješno lječiti ako rastope malo meda u vodi, pa tu vodu čine prolaziti kroz nozdrve. Ljećivost meda proti influenciji pripisuje se tome, što med sadrži mravlje kiseline, koja ima svojstvo, da ubija bacil (klicu) influencije.

Riedak slučaj. „Bosnjaku" pišu iz Maglaja: Ovdje u blizini u Jablanici žena Atifa Huseinbašića rodila je troje djece; ali toga se po gdje kad još i na drugim mjestima čuje, već je ovo čudo. Ona je rodila u ponedeljak u večer jedno, te je tu večer pronoćila zdrava i čitava skupa s djetetom, pa tako proboravila i utorak i tu večer, ter istom u sriedu rodi opet dvoje. Od ove je djeco bilo dvoje muško a jedno žensko, te je jedno muško već mrtvo rodjeno, a ono dvoje su s materom i sad u podpunom zdravlju.

Književnost.

Corso pratico comparativo per lo studio della lingua croata, compilato da Vincenzo Danilo professore presso l'i. r. istituto magistrale di Borgo - Erizzo Zara, premiata tipografia di Pietro Jankovič 1893.

Studie über den Theibau in der Landwirthschaft besonders in Dalmatien sowie über die Erträge in dem Gebiete der ehemaligen Republik Ragusa, von Dr. Vladimir Pappafava, Advocat in Zara. Innsbruck. Verlag der Wagnerischen Universitäts-Buchhandlung 1894.

Svečane jutrnje i večernje molitve, zatim služba za mrtve i rieči sv. mise, iz staroslovenskoga časoslova i misala po rimskom obredu za puk latinicom izpisao pokojni pop Anton Matanić, župnik vrbnički. Dozvolom preč. krákog ordinarijata. U Senju 1894., tiskarski zavod H. Lustera. Ciena 70 nvč. Dobiva se kod g. Petra Matanića učitelja u Vrbniku (otok Krk).

Eshatologija to jest posljednje stvari po nauku katoličke crkve, izložio dr. Ivan Bujanović, profesor posebnog djela katoličke dogmatike u bogoslovnom fakultetu kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu. S dozvolom prečastnog ordinarijata zagrebačkog i djakovačkog. U Zagrebu, knjižara dioničke tiskare 1893. Ciena 1 for. 50 nvč.

Naša knjiga, izdaje uredničtvo „Nevena". I. Preljski dar za bunjevce i šokce. Ciena 10 novč. Dobiva se kod uredničtva „Novena" i Josipa Bidermana u Subotici.

Narodno gospodarstvo.

Gusjenice na voćkah. Gusjenice mogu često biti pravi zator voćarstvu u jednoj okolici, ter dodju u tolikom broju, da požderu sav oviet i sve lišće. No ako to i ne bude uviek, to ćemo svake godine ipak naći na drvcću gusjenica, koje voćkama mnogo škode čine. Zato treba još zimi ili rano u proljeće uništivati gusjeničja gnjezda. U tu svrhu uzmu se za to uredjene možice (škare) na dugom držalu te se ono vršike na drvcću odreže, na kojima imade gusjeničnih gnjezda a onda treba to spaliti u vatri. Ili se uzmu posebne u tu svrhu načinjene bakljе, (rukovet slame) pa se nataknu na palicu, zapale i tako gusjeničja gnjezda sažgu. Sada je već vrieme, da se gusjeničja jaja uništuju, na što naše voćare upozorujemo.

Kako njive gnojiti. Premda se neprestano i u raznih novinah govori o potrebi, da se njive gnoje, ipak to malo gospodara čine. A oni, koji gnoje, to čine tako nespretno i toliko gnoja uzaludu potroše, da to čovjeka boliti mora. Imadu naime običaj, da gnoj izvezu na njivu i ondje ga u male hrpe (kupe) razdjele, pa ove hrpe onda više vremena ondje leže. No usljed toga gnoj izgubi veoma mnogo dobrih sastavina. Pod hrpom je zemlja provišе pognojena, a neima ga onda dosta za ostalu njivu, tako da tu ne može biti govora o jednakomjernom gnojenju. Zato treba gnoj odmah, čim ga dovezeš na njivu, po ovoj svud jednako i razmjerno rasipati, a onda odmah njivu orati.

Ne progoni sliepog miša. Sliepog miša, ili kako ga još zovu šišmiša ili netopira, ne progoni. Ova životinjica hrani se naime bubami, gusjenicami, leptiri te ih požderu veliku množinu. Tako jedan jedini netopir može u jednoj jedinoj noći požderati okolo stotinu hrušteva, (kubra) što je gospodarstvu od prevoliko koristi. Dakle ga ne progoni!

Mah po livadah. Svaki težak dobro znade, da se po livadi ili sjenokoši rasja mahovina samo onda, ako se ne gnoji. Ako mašinu na livadi izkopamo i ovako uništujemo, ne ćemo mnogo postići, ali ako pognojimo livadu, nestati će mašine, a mjesto iste rasti će dobra trava.

Gnojenje voćaka. Za proljetno gnojenje voćaka najbolje je upotriebiti takov gnoj, koji se brzo pretvara i rastapa kao nišandor, tonjan, popeljuku itd. Da gnoj bolje djeluje i da ne bude bez namjenjene mu koristi, treba ga zakopati u zemlju na 20—35 cm. i to prema starosti voćke. Dobro je s gnojenjem pomješati i njeŝto vapna, jer ovo djeluje, žile im se pomnožavaju, te jače odoljevaju i suši i studeni a osim toga manje im škode i razni nametnici.

Javna zahvala.

U blagotvorne svrhe hrvatskog pripomećnog družtva u Beču naročito u svrhu utočišta, koje podržavamo za ubogo hrvatsko djake na visokim školama darovalo: Sl. zastupstvo grada Zagreba 25 for.; g. Niko Dapar nar. zastupnik na car. vieću 20 for.; g. dr. Angjelko Franjić u Beču 2 for.; g. Miroslav pl. Čačković sakupio u Zagrebu a darovali: dr. Giuro Rihtarić 5 for., dr. K. 5 for., dr. N. N. 5 for., dr. Grünwald 3 for., dr. Milan Novak 1 for., dr. Maurović 1 for., dr. Lujo Švrljuga 1 for., dr. P. pl. Orešković 1 for., Josipa pl. Čačković 1 for., Gosp. dr. Dobroslav Brlić sakupio u Brodu na Savi u veselom družtvu kod g. Salomona Merkadića 15 f.

Plemenitim darovateljem bit će narodnostni rad naših štićenika nagrada za njihovu ljubav k hrvatskom djačtvu, a mi im se što srdnčnije zahvaljujemo. Srdačna hvala i poštovanim sabiračem na njihovom trudu. „Hrvatsko pripomećno družtvo".

U Beču 2 ožujka 1894.

Predsjednik:	Tajnik:
Dr. K. Kozić,	*Franjo Vahčić*
dvorski i sudbeni odvokat.	c. k. činovnik.

Izjava.

Podpisani izjavljuje ovim, da nije puno dvie godine pisao ništa za dičnu „Našu Slogu" niti iz Opatije ili Voloskog-Opputije, niti iz Libur je, što će mu bez dvojbe rado potvrditi i samo uredničtvo velecienjenoga list... (Istina je. Op. Ured.)

Opatija, dne 15. marča 1894.

Ivan Fiamin v. r.

Listnica uredničtva.

Gosp. B. Ona osoba je samo po imenu Slaven a po čudi Niemac — dakle ništa u onom poslu. Zdravo!

Gosp A. K. u Z. Na interpelaciju dobiti ćete privatnim pismom odgovor. Živili!

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „N. Sl." gg.: Č. M. Komin for. 2; P. D. Baška for. 2; V. M. Crnilog for. 2; S. F. Sisak for. 5; Samost. kap. Rieka for. 5; R. A. Hrušica for. 5; S. J. Pula for. 4; M. M. Volosko for. 8.60; R. A. Rieka for. 3; Obć. Praputnik for. 2; J. S. Podgrad for. 10; G. E. Hum for. 10; S. M. Klana for 4; S. N. Krk for. 5; G. F. Zagreb for. 5; S. M. Repentabor for. 2.50; S. S. Premantura for. 5; F. S. Dubrarčak for. 2; S. I. Gospić for. 2; P. A. Podstene for. 5; F. A. Krk for. 5; V. I. Belej for. 5; R. C. Zagreb for. 5; K. M. Kopar for. 5; I. A. Pula for. 3; R. A. Zadar for. 2; S. J. Trst for 5; B. Fr. Lupoglav for. 5; B. K. Vranja for. 2; G. M. Kastav for. 20; R. S. Mosliuica for. 6; P. Dr. F. Sv. Iv. Z. for. 2.50; Čit. sv. Barbara for. 2.50; D. Dr. I. Karlovac for. 5; L. I. Čavle for. 2; L. S. Opatija for. 2; Gradj. čit. Osiek for. 2.50; O. Dr. J. Motovun for. 2.50; R. R. Trst for. 2; K. I. Borut for. 2; K. I. Grimalda for. 5; K. O. O. Karlobag for. 2.50; P. P. Lopar for. 2; S. S. Bakar for. 5; M. br. Iquique for. 6; V. A. Zagreb for. 5; G. P. Kozula for. 2; Samostan fr. Trst for. 5; K. F. Trst for. 2.50. (Sliedi).

Traži se 2—2

dva lovačka psa

srednje dobe, i to jednoga psa i jednu kujicu.

Pobliže kod uredničtva našega lista.

Broj 59

Družba sv. Cirila i Metoda za Istru.

Pozivaju se gg. članovi družbe na **glavnu skupštinu**, koja će biti **dne 4. aprila 1894.** u **Opatiji** (dvorana družtva Zore) u 3 sata popodne.

Dnevni red:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješće tajnika.
3. Izvješće blagajnika.
4. Razprava o promjeni pravila.
5. Izbor novog odbora.
6. Izbor dvaju revizora.
7. Što bi koji predložio.

Pula, 22. marča 1894.

Odbor.

Opazka. Da skupština može valjano odlučivati, treba barem 20 članova. Članovi, koji ne stanuju na mjestu skupštine, mogu se dati zastupati po kojem članu poslav mu pismenu ovlastnicu i smatraju se za prisutne (§. 7. pravila).

Sve strojeve za gospodarstvo.

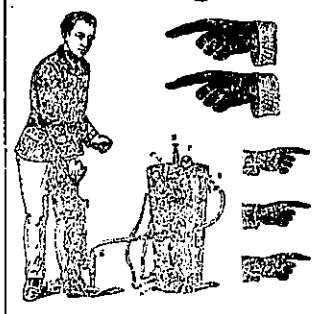

Osobitosti

prodaje jedino tvrdka Ig. Heller

TIESAKA ZA SJENO, SLAMU I SLAGANJE

raznih sustava

HIDRAULIČKIH TIESAKA

diferancijalnih vinskih tiesaka — sprava za samleti masline, buhač itd. Nove štrcaljke proti mildevu Vermorel-ove vrsti, samoradne štrcaljke proti mildevu sa bakrom pomoćju zračne sisaljke. Sprave za grijanje vina, kuhanje, za trieblјenje grozdja, za sušenje voća i povrća. Trebionike kuruze, triere, mlatila, mline za čišćenje žita obične.

Lievano ili izradjeno željezo za svakojake strojeve itd. sve uz najjeftinije ciene i pod najpovoljnijimi uvjeti pošilja uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN

2/2 Praterstrasse br. 49

Bogato ilustrovane kataloge sa 192 stranice u talijansko-njemačkomu i hrvatsko-njemačkom jeziku šalje na zahtjev odmah badava. **Traži se preprodavaoce.**

Upozoruje se na patvaranja. 20—1

„Kupi kod kovača nipošto kod kovačića", kaže stara poslovica.

Ova mogu punim pravom na moj zavod upraviti, jer jedino tako velika trgovina, kao što je moja, imade razpoloženjem ogromnih vrstih tvari i drugih prednostih, jeftine troškove, koji moraju konačno kupcem koristiti.

Krasne uzorke privatnim naručnikom šaljem badava i franko. Bogate knjige uzoraka, kakvih jošte nebijaše, za krojače nefrankirano.

Tvari za odiela.

Peruvian i docking za visoko svećenstvo, prupisane tvari za odiela za c. kr. činovnike, veterane, vatrogasce, šokolaše, livrije, sukna za biljard i igraće stolove, pokrivala za kočije, tvari za lovačke kaputo, nepromočne tvari za pranje, platno za putnike od f. 4-14.

Vriedne ciene, poštene, trajne, čisto vunene sukneno tvari, no jeftine otiralnike, koji su vriedni jedva krojačke plaće, preporuča

Joh. Stikarofsky,

Brno (Austrijski Manšestor).

Najveće skladište blaga vriedno pol mil. for.

Razpošilja samo pouzetjem!

Dopisuje: njemački, madjarski, češki, poljski, talijanski, franceski i engleski. 24-8

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebоće za iste 18

dobiva se uvjek u skladišću tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Utemeljeno godine 1820.

Srebrna medalja Paris 1878. Počastna diploma i priznanje Beč 1873.

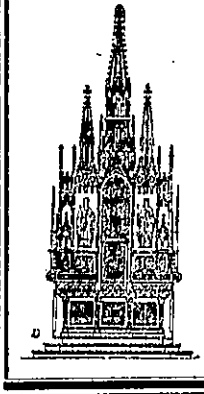

INSAM i PRINOTH

Sv. Ulrich u Grödenu (Tirol)

preporučuju se za crkvene radnje iz drva, kano: **oltare, propoviedaonice, izpoviedaonice, krstionike, križne pute, slike svetaca, propela, jaslica** itd. uz najniže ciene.

Cienike šalju badava i franko.

Sjedočba: Gospoda Insam i Prinoth u Sv. Ulrichu Grödnu (Tirol) izradili su novi krilni oltar za župnu crkvu u Kaindorfu (Štajerska) na podpuno zadovoljstvo svih strukovnjaka, dapače na najveće začudjenje župne obćine u opredielјenoj dobi uz vrlo umjerenu cienu. Mogu ih dakle svim veleč. crkvenim predstojništvom najtoplije preporučiti.

Crkveno predstojništvo 1—6

Kaindorf (Štajerska)

Josip Thurner, kapelan.

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 14. U Trstu 5. aprila 1894. Godina XXV.

Neopodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 30 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se novrćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Istarski sabor.

I.

Iz priobćenih izvješća saborskih sjednica može si svatko stvoriti sud, koliko bijaše po našu pokrajinu i po njezino pučanstvo koristno djelovanje zemaljskoga istarskoga sabora u Poreču u posliednjem zasjedanju mjeseca jenara i febrara ove godine.

Sada nas zove dužnost, da izpitamo rad naših zastupnika, članova hrvatsko-slovenskoga kluba, koji sačinjavaju saborsku manjinu, i da tada izjavimo, da li odobravamo ili ne njezin postupak.

Kao što je poznato, naši su zastupnici odmah na početku zasjedanja u saboru pismeno izjavili, da im nije moguće kod saborskih razprava ustmeno sudjelovati, pošto su radi svojih govora, u saboru izrečenih, izloženi progonom, navedši konkretan slučaj, što se je sbio zastupniku Matku Mandiću, gdje je predsjedničtvo sabora izjavilo, da mu o govoru zastupnika Mandića nije ništa poznato, jer ga neima u stenografičkom zapisniku. Budući se pako govori naših zastupnika — hrvatski ili slovenski — u saboru u obće ne bilježe, to za naše zastupnike neima nikakve faktične važnosti državni temeljni zakon, koji ustanovljuje, da se saborski zastupnici radi njihovih govora, u saboru izrečenih, ne mogu sudbeno progoniti ili drugimi riečmi, da uživaju imunitet za svoje govore.

Držeći se svoje izjave, koja se je unatoč zabrani saborskog predsjednika jedva dočitala i koja se je na znanje priposlala gosp. ministru predsjedniku, naši su se zastupnici latili pera, te su svoje želje, predloge i upite pismeno sastavljali, te takve na razpravu podnesli. Posljedica ovakova postupka bijaše ta, da je skoro u svakoj sjednici predano više upita, bilo na c. kr. vladu bilo na zemaljski odbor, i podnešeno na pretres liep broj predloga i zaključaka. Prijašnjih je godina predsjednik sabora proti propisom saborskoga pravilnika, u kojem neima spomena o jeziku, zahtjevao, da mu se dade talijanski prevod zahtjeva ili petita, bilo interpelacije bilo kakvoga mu drago predloga. Ove godine uije toga više zahtjevao, već je dao podneske u ciolosti na talijanski prevadjati, te ih onda podnio na ustavno pretresivanje. Netom se je pako radi navedenih uzroka broj hrvatski ili slovenski sastavljenih podnesaka umnožio, to nije već predsjednik ostao dosljedan u svojem postupku, te nije znatan broj predloga i zaključaka, koji mogu po pravilniku tečajem razprave biti podnešeni, primio na ustavno pretresivanje.

Središnja vlada u Beču, kojoj nisu bili nepoznati nezdravi odnošaji istarskoga sabora i koja ima paziti na to, da se nijednomu narodu nesmiju kratiti ustavno mu zajamčena prava, odposlala je još za vrieme saborskoga zasjedanja u Poreč c. kr. namjestnika u Trstu, koji je bez dvojbe u ime vlade preporučio saborskomu predsjedniku, da ima promjeniti svoj postupak napram saborskoj manjini i da se ju neima priečiti u vršenju njezinih prava, što joj ga daje ustav. Ako se ne varamo, takva preporuka prispjela je predsjedniku sabora i pismeno sastavljena. Osim toga je vladin povjerenik u saboru u odgovoru na jednu interpelaciju zastupnika Jenka od godine 1892. naglasio dostatno stanovište središnje vlade u Beču. Usljed svega toga nastala je takva situacija, da nije sa predsjednikom sabora bila zadovoljna ni manjina ni većina. Saborskoj većini činilo se, da je predsjednik odviše manjini popustio, a saborska manjina je zahtjevala, da se svi njezini predlozi i zaključci, sastavljeni u hrvatskom ili slovenskom jeziku, redovito podnesu na razpravu. U ovakovih okolnostih zaključeno je zadnje zasjedanje. Karakteristično je i to, što je predsjednik u svojem zaključnom govoru svečano izjavio, da mu je već dosadila njegova čast i da će ga zastupnici već težko viditi na predsjedničkoj stolici.

Ovdje čini nam se zgodno dodati nješto glede saborskoga podpredsjednika. God. 1889. imenovan bijaše zastupnik dr. Dukić, član manjine, za zemaljskoga podkapetana ili podpredsjednika sabora. Nakana odlučujućih krugova pri tom imenovanju bijaše bez dvojbe ta, da bude podpredsjednik saborskomu predsjedniku na ruku, kad bi se razprava vodila hrvatski ili slovenski, pošto predsjednik sabora ne pozna drugoga jezika do li talijanskoga. Ne upuštamo se u razglabanja, da li može ili ne imati kakvoga upliva u saboru podpredsjednik, dok nije zapriečen predsjednik, već nam je iztaknuti samo tu činjenicu, da saborsko predsjedničtvo sastoji od predsjednika i podpredsjednika, te da u važnijih i načelnih pitanjih odlučuje predsjedničtvo, a ne sam predsjednik. Bilo sada kako mu drago, stoji činjenica, da se sadanji saborski predsjednik nije u nijednom zasjedanju posavjetovao sa saborskim podpredsjednikom u budi kojem pitanju, bilo formalnom bilo meritornom. Dapače, predsjednik je sabora dr. Campitelli na upit c. k. zemaljskoga suda u Trstu mjeseca marča 1893. izjavio, da mu nije ništa poznato o govoru zastupnika Mandića, premda bi bilo možda umjestno, da se je prije o tom popitao kod saborskoga podpredsjednika i prištedio zastupniku Mandiću velikih neprilika.

U takvih okolnostih sasvim je naravno, što je saborski podpredsjednik i zemaljski podkapetan dr. Dukić zamolio presvjetlu krunu, da ga digne sa njegove časti saborskoga podpredsjednika. Do sada nije još ob ovoj ostavci ništa odlučeno, bar nam nije poznato, da bi bila već stigla na tu molbu kakva previšnja riešitba.

Nj. Vel. Fran Josip I. u Istri.

U Opatiji, toj svietoznanoj hrvatskoj Nici, bilo je već mnogo gostova, preznanih narodnosti, uglednih i visokih. Blagopokojni prestolonaslednik Rudolf kao i njegova prejasna supruga-udova, cesarska visost Stefanija, često su u njoj i rado boravili. U posliednje doba prispjela je njemačka cesarica sa svojom obitelju i pratnjom. Nju je sliedio njemački cesar. Njih dvojico dolazku ima se glavno zahvaliti, da je u Opatiju došao za nju i za ostar vuloski i njegovo stanovničtvo najveći gost — Njegovo Veličanstvo naš cesar i kralj Franc Josip I. Tomu dolazku radovali su se stanovnici cieloga kotara, imenito obćine kastavske i vološke, i dali su izraza toj svojoj radosti najsjajnijim načinom. Eto kratkoga opisa.

Doček Njeg. Vel. u Matuljah, županiji obćine kastavske.

Službeno se je reklo, da Njeg. Veličanstvo neće nikakvih službenih dočeka niti pozdrava niti pratnje od strane obćine. Poglavarstvo prostrane hrvatske obćine kastavske htjelo je ipak dočekati svoga cesara i kralja u čim svečanijem ruhu. Tek dan pred dolazkom dalo je napraviti dostojan slavoluk na ulazu u selo Matulje. Visok slavoluk bio je sav obavit loverikom. Na luku u sredini bio je velik napis: „Živio Franjo Josip I., naš premilostivi cesar i kralj!“ Pod njim viejala je vladarova zastava. Na jednom stupu slavoluka vijala se je austrijska, na drugom hrvatska zastava. Po obih stranah bilo je nanizano mnogo hrvatskih zastavica, izmedju kojih bile su crvene, biele i modre tablice sa napisi. Isti napisi tiskani bili su priljeplieni po kućah, zidovih, stablih, uzduž svega puta, kojim je imalo Njegovo Veličanstvo po zemljištu kastavske obćine proći. Sve to kazalo je pravo, hrvatsko lice obćine i hrvatsko čuvstvo obćinara. Žalibože da oblasti, bilo koje, nezanaju ili neće toga čuvstva poštovati. To je kazala već postajna zgrada Matuljo-

PODLISTAK.

Uzdisaji za umrlom majkom.

(*U pjesmah Itikarda Kataliniću Jeretova.*)

(Nastavak i konac)

Gledajući lastavice lakokrile, gdje se kûpe da odlete k „toplom jugu“, on se njima moli, da se na svom putu svrate na tiho grobište, u kom njegova majka snije vječni san —

Vaj on humak pozdravite,
Lastavice milovite
Suzom žalovanom!

(*„Odlazećim lastavicam“.*)

Na povratku ih pita, da l' su „pozdravile majčin grobni hlad“, a one mu odvraćaju, da su izvršilo njegovu prošnju —

Tam spustismo tvoju suzu
Na majčinu grobnu uzu,
Na tihani stan!

(*„Dolazećim lastavicam“.*)

Prošlo je ljoto i nastupila kišovita, dosadna jesen. „Po drvcu liśće žuti, pa sa granja tiho pada, čini ti se, da je svijet ostavila svaka nada“.

Gledam oto liśće žuto,
Pa me hvata tuga neka —
Bar da imam kog od srca,
Da me u toj tuzi tješi,
Bar da imam milu majku,
Pa da mi se milo smiješi...

(*„November“.*)

Al' neima nikoga, da ga razveseli, — on je „bolan, snuždon, sâm“ u svojoj sobici, a vani —

Vijor šumi tužnu pjesmu
O svršetku i o smrti!

(*„November“.*)

Eto sveta badnje večeri! Pjesnik zaroni u prošle djetinske dane, pa mu se prisnije, da gleda božićno drvce, na kojem je „ruka mile majke poredala sto krasota i stotinu dara...“ Ali vajme! u brzo se prene iz svojih sanjarija i opazi, da je to bila samo pusta varka... Čemerna bol shrva mu dušu, te on sluša kako „vjetar o grobovih priča“ —

Urla silno i bez smilovanja,
Pa se sjetim, da te nemam više
Majko sladka!...

(*„Na badnjak“.*)

Na „dušni dan“ spominje se, da je njegova dobra majka „u grobnom zagrljaju“, a on je daleko „u tudjini kô pustinji“, te nemože niti da se pomoli na njezinom zadnjem pokojištu“. S toga tugaljivo pjeva —

... Po grobištu
Danas ljudi mile ištu,
Na grobovih pale svieće
I redaju spomen-ovieće,
Samo moji u daljini
Sniju mirno u tišini —
Svieća nema... a nad rakom
Grakće gavran bolnim grakom

(*„Na dušni dan“.*)

Al nè — i naš pjesnik ima ovieća, kojim će okititi grob svoje majke!

Ovieće oko
Grobne uze,
To su moje
Gorke suze...

(*„Na tvoj grobak“.*)

Duh umrle majke vazda ga spravdja kô anjeo čuvar u njegovu životu, pa kad se „u tom hućnom pokvarenom svietu“ zabludi i od Boga zaboravi, prikazuje mu se u snu majka, te ga liepo uči — kao negda za njegova djetinstva:

Moli, moli moje dieto drago,
Molba dušu iz zlobe izbavlja.

(*„Preporodjaj“.*)

On je uvjeren, da je majčina ljubav najveća sreća na tom svietu, kako nam to liepo pripovieda u njeżnoj pjesmici „za kišo“:

Tiho kiša sipi,
Tiho vjetar vije,
O proljeću prošlom
Moje srce snije.

Sanja ljubav majke,
Tu najveću sreću,
Ja se na to pitam:
Ima l' svijet veću!?

Na pitanje moje
Tiho vjetar vije,
Bolno veli srcu:
Veće od njo nije!

(*„Za kišo“.*)

Budući on i sam gorko čuti, što je svo izgubio u svojoj majci, a toga ima sućuti sa svimi siratami i znade poštovati njihove suze.

Oj plačite!.. jer se majka
Nikad više ne zamleni,
Ni njezini zagrljaji
Ni ojelovi sladki njeni!

(*Sirotanom*).

Porod svo žalosti za pokojnicom otac može naći novu ljubav —

Ali djeca, jadna djeca
Nikad više majku drugu!

(*„Sirotanom“*).

Za našega pjesnika nije više zadovoljstva, ljubavi ni sreće — „ne poznam to bajno ime“ — odkad mu je „svalila klota smrt majku u grob lodeni“. Dok se cieli svieat raduje i veselo klikta, njemu „težki jadi more srce“. Ojoti, da „biedan sâm, a još tako mlad — prevarenih nadâ svietom luta“, pa u najvećoj očajnosti pjeva svojoj umrloj majci:

Opatija. I ona bila je nariečena, ali na njoj niti znaka hrvatskoga značaja obćine, u kojoj se nalazi. Tu bijaše svakojakih zastava, čak i madjarskih, ali hrvatskoj ni traga! Tim potrobitije i tim hvalevrednije je od dra. Krstića, što je on na svojoj kući, prvoj kod postaje, izvjesio krasnu i veliku hrvatsku zastavu sa hrvatskim grbom u sredini. Nek se novinarska i druga židovčad slobodno srdi na to. Dru. Krstiću je to na čast!

Na dan dolazka, dne 29. marca, pošli su se već rano u jutro sakupljati obćinari i obćinarke kastavske kod slavoluka i duž puta, kojim je imalo Njegovo Veličanstvo proći. Došli su kao zasobnici i obćinski glavar i obćinski zastupnici. Službeno došao je namjestnik i kotarski poglavar putem njemačkoga cesara, koji je došao u susret svom visokom gostu na zemljištu ovoga. Točno u 9 sati došao je naš cesar i kralj. Izstupivšemu iz vlaka išao je u susret njemački cesar. Zagrlili su se i poljubili. Poslie predstava ajeli su u kočije, i u tom trenutku zagrmili su gromoviti živio-klici, koji već nisu prestali od kolodvora cielim putem, kroz selo Matulje i dalje, dok se je vidjelo Njegovo Veličanstvo. Neke novine, imenito i službene, bilježe, da se je klicalo i „evviva". Neznamo, tko bi tako klicao, ako ne kakva službena osoba, činovnik ili žandar — obćinari i obćinarke kastavske nisu. Niti ne znamo, što se je onim zabilježenjem klicaja „evviva" htjelo: ili dati izražaja čuvstvu dotičnika i njihovih gospodara, ili prikazati, da ima u obćini kastavskoj — kako neima — takodjer Talijana, i kako su i ovi odani našemu cesaru i kralju. Nama je medjutim poznato, da se je tik pred dolazkom pitalo, ne ima li možda medju pučanstvom kakav neznanac, Talijan, i da bijaše umireno, kad se je dobilo za odgovor, da nikoga neima. Njegovo Veličanstvo odzdravljalo je radostno na klicanje živio, i samo živio, kimajuć glavom, dočim ga je njemački cesar upozorio na crvene, biele i modre napise na kućah, zidovih i stablih. Poslje dvadesetak minuta vožnje prispjelo je Njegovo Veličanstvo na Volosko.

Doček Njeg. Veličanstva u Voloskom i Opatiji.

Kada se je saznalo za stalno, da dolazi naš preljubljeni vladar u ovo strane, sastalo se obćinsko zastupstvo u izvanrednu sjednicu, te izabralo slavnostni odbor, koji je imao sva odrediti i pripraviti za dostojan doček. U taj odbor izabrani su bili sve domaći ljudi, i to četiri hrvatsko a jedan talijanaške stranke. Svi bijahu složni u tom, da se učini sve moguće, nepazeć na trošak, nego na to, da bude doček u istinu sjajan u koliko se to u malenom mjestu i u sama tri dana prirediti dade. Slavnostni odbor izdao je proglas na pučanstvo, pozivajući svakoga, da sa svoje strane toj riedkoj slavnosti pripomože, nakitiv svoje kuće sa zastavami od rana jutra veseloga i velikoga dana, a u večer da bude obćenita razsvjeta. Krasni taj proglas bio je primljen od svih najljepše, jer se svi natjecati stadoše, tko će ljepše i ukusnije uresiti svoje kuće. Sve je vrvilo, sve se micalo. Jedni pleli vience lovorove, drugi ih namještćali po kućah i preko ceste, tako da je u četvrtak u jutro osvanulo Volosko u krasnom zelenom rubu od samo lovorike. Na ulazu podigo se veličanstven slavoluk sa blistajućim se carskim orlom na vrhu, okićen sa državnimi i habsburskimi zastavami i sa hrvatskimi trobojnicami. Znam, da bi velika većina rado bila čitala na istom napis hrvatski: „Dobro došao prejasni vladaru", ali to se izrazilo jezikom latinskim, da se neda povoda onim, koji i u ovako svečanoj zgodi nebi kadri svladati protimbe na naš liepi hrvatski jezik, premda se ipak nisu usudili predlagati, da se napis učini talijanski; a njemački bilo bi upravo smješno, kad je ono bio pozdrav obćine puka voloskoga i opatijskoga, koji nije sigurno niti njemački niti talijanski, već je to hrvatski. Ono tudje primjese donešeno je k nam u novije vrieme većinom po stranih i nam neprijaznih činovnicih; ali će izginuti pred žarom čisto hrvatsko svieti, kakono izgiba : agla pred sunčanim žarom.

Pred slavolukom narasio veleukusno svoju krasnu villu sa prostranim vrtom poznati rodoljub Viktor g Tomičić. Tu prvo trobojnice pozdravišo obljubljenoga vladara, tu su ga dočekali prvi živio-klici. Hrvatskih zastava bilo je mnogo i po drugih kućah, te su ugadjale oku a još većma srcu svakoga pravog rodoljuba. Pod slavoluk smestili se obćinski zastupnici sa voluk smestili se obćinski zastupnici sa mjestnim župnikom, a od slavoluka poredalo se mnogo puka na glavnoj cesti, nestrpljivo čekujuć čas, da licem u lice vide i pozdrave svoga uzvišenoga vladara. Dočim su se na prozorih i balkonih pokazivale mnoge gospodje i gospodjice u svečanom odielu, druge su radje ostale med pukom na cesti i tu čekale, da još s bližega vide i pozdravo premilostivog cesara i kralja. Na 9 i četvrt pođe šapat: eto idu, idu, a malo zatim prodju dvie kočije a na trećoj dva mogućna vladara Nj. Vel. cesar i kralj Fran Josip I. sa njemačkim carem Wilhelmom II. Sav puk zaori kao u jedan glas: živio! živio! živio! i tako se razliegao srdačan taj pozdrav kroz cielo Volosko. Pred našom župnom crkvom onaj krasni maleni perivoj sa skalinatom bijaše ukusno narešen sa cviećem i zelenilom svakovrstnim, i tu poredana školska djeca u hrpe sa zastavicami u rukuh, da djetinjim glasom pozdrave prodičonoga i slavnoga vladara. Posmjeh radostan kazao je jasno, koliko je to sve godilo otčinskomu srcu Njegovog Veličanstva. Ugodno ga iznenadio takodjer pozdrav u Lipovici, gdje je baron Ransonnet sagradio krasnu vilu; podigao je isti visok stup pokraj ceste sa velikim kipom Neptuna. Uzanj smjestio ribarske sprave: mreže, osti, vrše itd. i nekoliko ribara. — Na drugoj strani stajala je hrabra četa junačkih krašana od dvie stotine iz Muna i Žejana muških i ženskih, obučenih u svom narodnom odielu te kliktalo gromovito: živio naš milostivi cesar! Liepa i sretna bila to namisao; svaka čast i hvala onim gorjanom, koji su navlas došli 6—7 ura iz daleka, da pozdrave svoga cesara i kralja. Mnogi od njih uhvatiše radostno ovu zgodu, da pozdrave svoga dičnoga zastupnika na bečkom carevinskom viću prof. Spinčića, te mu zahvaljivaše i štošta preporučivaše, da ih i nadalje brani i zagovara kako i do sada. Mlado i staro, žensko i mužko pozdravljalo ga je, i ako samo čas popostade, okolo njega se sabraše.

U Škrbićih bilo je sabrano nješto stranaca, te se tuj čulo po koji hoch! ali klicaji živio! orili se neprestano cielim putem do Opatije i dok je kod Škrbićih bilo zastava hrvatskih i slovenskih, povješali su po Opatiji stranci veliku množinu madjarskih i pomorskih sa dvojakim grbom. Hrvatske trobojnice vijale se ponosito samo na kućah naših poznatijih rodoljuba Fiamine, Tomašića, Jurkovića itd.

U Opatiji samoj, budući sama po sebi krasna, nije se toliko ukrašenja opazilo. tu ona je lovorikom uviek ukrašena. Dva slavoluka podignuše stranci bez znaka narodnoga; a i ono, što je bilo družtvo južne željeznice prvih dana izložilo naših znakova, to se kasnije posakrilo, slučajno? (Nevjerujemo).

Kad stigoše Njihova Veličanstva pred Hotel „Quarnero", gdje se sabrali stranci gostovi u velikom broju, ć'o se hurah! i hoch!, ali u brzo s e to nadvladaše oduševljeni živio-klici.

Odpočinuv kratak čas, podalo se Nj. Vel. u pohode Njezinom Veličanstvu cesarici njemačkoj u vilu „Amalia", gdje na portalu pročeka visokog gosta sa odraslijimi princovi. Na polazku i povratku veliko množtvo puka, nadošlog iz Veprinca i Lovrana sa domaćimi sdruženo, pozdravljahu neprestano kličuć: „živio!" „živio!" Tako putem do Voloskoga i natrag, kad je išlo Nj. Vel. posjetiti svoju bližnju rodjakinju nadvojvotkinju Mariju Antonietu u Ornikovicu, krasnu Minakovu vilu. — Taj pozdrav ponavljao se kod polazka na bradove, a na povratku se brodova još većma, jer je bilo sve na noguh, očekujuć željno, da opet pozdrave svoga cesara i kralja, kličuć mu „živio!" Taj je pozdrav zanio sve tako, da su tudjinci, videć, kako svi složno „živio" kliču i oni sami s njima „živio" klicali. Vidilo se je, kako taj pozdrav puka godi otčinskom srdcu slavnuga vladara, jer znade, da proizlazi iz srca, te je živ izraz veliko ljubavi, neuzkolebive vjernosti i odanosti napram Njemu i habsburskom cesarskom domu. Da li je to bilo milo svakomu, mogli bi podvojiti, jer službeni list „L'Osservatore Triestino" donosi brzojavnu viest, da su kod Matulja klicali na pozdrav: „evviva" i „živio". Barem u ovako svečanih časih, o činu koji se sbiva u oči naroda — trebalo bi veće pomaje i istine, da se ovakove manjkavosti hotice ili nehotice nepodkradu u izviešćih. Nitko živ nije čuo kod Matulja niti jedan „evviva", nego samo nekomu črkaru se valjda tako pričinilo. Bilo bi pravo, da onu brzojavnu viest onaj list opisom potanjim oprovrgne. Nećemo reći, da se nijo u Voloskom i Opatiji pojedinac oglasio sa „evviva", ali tih je bilo tako malo, da se ih nije niti čulo, ali kod Matulja nije i nije. — To bi se moglo suditi i po tom, što namjestnik izričuć previšnju zahvalu za sjajan doček, potisnu na zadnje mjesto naš hrvatski jezik, kao da su Niemci i Talijani kod te patriotičke svečanosti više sudjelovali!

Odlazak na Matulje bijaše ustanovljen na 8¼ iz Opatije. U prvi mrak izašlo sve na ulice u Opatiji i Voloskom, da se divi liepoj razsvjeti, koja bijaše osobito krasno uredjena pred župnom crkvom u Voloskom i kod slavoluka. Nećemo reći tim, da nije i po drugud bila krasna — jer po cielom Voloskom oni izpravešani vienci sa kuća na kuću sa stotinami svieća na prozorih i na balkonih — sa svimi raznolikimi svjetiljkami činilo se sve kao neka sanja — bilo sve divno, veličanstveno, bajno; tako negovorismo samo mi, kojim je Volosko po sebi jako milo, nego i tudjinci, stranci — svi rekoše: krasno je, ljepše so nije moglo učiniti u toli krutkom roku. Vidjeli smo raznih razsvietah i u najvećih gradovih, ali ono u svojom nadmašuje sve za nas prave Vološćake. Uzbićena jurve ovim časom čekale je sila puka iz cielo okolice u Voloskom, da zahvalno pozdravi obljubljenoga vladara, koji opet u pratnji svoga cesarskoga druga Njeg. Veličanstva njemačkoga cesara prodje kroz Volosko na Matulje. Bengaleki ognji navjestiše skori dolazak u narod poče klicati: živio! sretan put! živio! naš premilostivi cesar-kralj, živio! Još dugo vremena ostalo narodu šećuć po Voloskom i Opatiji, a dan ovaj i večer ostat će nam za uviek u pamoti kao najdraži spomen na previšnji posjet Njegova Veličanstva prejasnoga nam vladara Frana Josipa I. Mi gojimo nadu, da ćemo još imati sreću izkazati naša čuvstva odanosti i ljubavi ovdje Nj. Veličanstvu, a medjutim želimo i doživljeno svako dobro i obilan blagoslov s neba na prejasnoga cesara i kralja i prouzvišenu cesarsku kuću i na sve narode živuće pod slavnim habsburskim žezlom: *Bona, prospera faustaque omnia, Patri Optimo, Fr. J. I.*

Kad se počeo mrak hvatati razsvietiše kresove po kastavštini, a osobito Kastavgrad obasjan sa raznimi ognji blistaše se sjajno. Vrhunci obližnjih otoka Cresa i Krka imaše velike kresove. I Trsat-grad sa hrvatske strane šiljaše pozdrave svomu hrvatskomu kralju — dočim je sa Rieke jako svietlo na moru dosizalo do naših kresova na obali; sve to podavalo je veličanstvenu neku bajnu sliku.

Prije nego završim nemogu, a da nespomenem one, koji se osobito zauzeše, da čim ljepše uresc Volosko. Veliku ima zaslugu gospodin arhitekt Seidl i vitez pl. Mayersbach sa političkim komesarom pl. Manussijem-Montesole. A od domaćih najveća zasluga ide poznatog rodoljuba g. Viktora Tomičića, koji je neutrudivo nastojao posao od rana jutra do kasna večera. Budi ovim ovim, a ono bilo njemu kao domaćem sinu izrečena najljepša zahvala u ime svega Voloskoga puka.

Na postaji u Matuljah sakupilo se i na večer množtvo naroda, koje je oduševljeno pozdravilo svoga cesara i kralja. I tuj se mogoše opet uvjeriti službeni i neslužbeni krugovi, da pozdravljaju prejasnoga vladara samo hrvatska srca i nitko drugi, jer se nije čulo ništa drugo do živio-klica. — Dok bijaše viditi vlak, kliealo se za odlazećim vladarom oduševljeno, želeći mu najsretnije putovanje i ljepo, želeći mu najsretnije putovanje i brzi povratak u sredinu odanih mu istarskih Hrvata.

Snivaj — snivaj
Ja ću brzo k tobi
Komu život
Dodijao ne bi!

(„Snivaj".)

Pri tom hoću i ja, da prekinem ovaj kratki pregled, no uz iskrenu želju, da dobri Bog još mnogo ljeta ohrani našem narodu nadobudnog p[illegible]snika i rodoljuba, a meni mila druga i pobratima. Možda će mi tkogod prigovoriti, što sam priobćio prevelike odlomke iz pojedinih pjesama: nu to sam učinio jedino u namjeri, da se s Katalinićevom poezijom upoznaju i oni čitatelji „Naše Sloge", koji nisu imali prigode, da čitaju njegov „Pozdrav".

Pošto su sada, u ledenoj zimi, milovite lastavice daleko na toplomu jugu, te ne mogu da budu glasnice mojih pozdrava dragom zavičaju, s toga ću na koncu da s Jerotovimi riečmi završim ove skromne moje redke:

Moj mi narod pozdravite
I moj rodni dom!
U Gracu, 1893.

Fran Mavar Tonjakov.

(Radi preobilnosti gradiva nismo mogli ovaj sastavak prije priobćiti. Op. ured.)

Zagrebački nadbiskup.

Nakon trogodišnjeg udovanja zadobila je napokon zagrebačka nadbiskupija svoga nadpastira u osobi senjskog biskupa, previsoko g. dra. Jurja Posilovića. To imenovanje pozdravlja hrvatski narod iskrenim zadovoljstvom, jer dobiva u osobi novoga pastira čestita Hrvata, učena i velovriedna svećenika.

Novi nadbiskup jest osobiti prijatelj nas istarskih Hrvata, to će bez dvojbe zaninati i naše čitatelje sliedeće njegove životopisne crtice, koje vadimo iz zagrebačkih novina:

Novoimenovani nadbiskup zagrebački, dr. Juraj Posilović, rodio se 24. aprila 1834. u gradu Ivaniću. Otac mu Nikola, čižmar, i mati Marija bijahu bogoljubni ljudi. Oboje sada je već mrtvo. Otac mu je umro prije nego je postao biskupom senjskim, a majka mu do svoje smrti živila sretna kod svoga sina biskupa. Pučku školu ili tako zvanu „srarijalnu" školu svršio je kao prvi učenik u rodnom svom mjestu pod vodstvom čestita i vrstna učitelja Stjepana Poseri-a. Kako su mu roditelji bili siromašni obrtnici, jedva da bi se ikad bili usudili dati darovitog svoga sina na nauke, da nije bilo toga vriednog i zauzetog učitelja. Posori povede maloga Posilovića u Zagreb i izmoli mu stan i hranu u biskupskom sjemeništu, gdje je Juro morao posluživati. Tako svrši tri gimnazijalna razreda, bivši vazda u svom razredu prvi medju sučenici, kadno god. 1848. bukne rat, a školo se zatvore. Mali se Posilović vrati knći, gdje ga otac dade u zanat, to se od rovnog gimnazijalca, željna nauke i znanja, preobrazi u zanatlijskog pomoćnika, što je morao od rana jutra do kasno noći vršiti poslove svoga zanata. Kad su se opet otvorile školo, vrati se Posilović u Zagreb, gdje je nastavio gimnazijske nauke. Svršivši s najsjajnijim napjehom 6 razreda, pradju u nadbiskupski licej. pa nakon sedmog i osmog razreda u sjemeništu, podvrgne se izpitu zrelosti na gimnaziji zagrebačkoj, koji položi sa sjajnim uspjehom.

Na to ga je kao izvrstna učenika poslao nadbiskup Haulik u bečki Pazmaneum, da uči bogoslovje. Svršivši bogoslovne nauke u bečkom sveučilištu g. 1858., bio je zaredjen za svećenika, a na to pradjo u bečki Augustineum, gdje je nakon dvogodišnjeg studija postao doktorom bogoslovja.

Kad se je god. 1874. otvorilo u Zagrebu sveučilište, bio je Posilović medju prvimi imenovan za javnoga redovitoga profesora biblijskih nauka novoga zavjeta na bogoslovnom fakultetu, kojemu bijaše i prvim dekanom izabran. Njegovi se učenici preugodno sjećaju njegovih učenih i zanimivih predavanja, te su ga kao uzorna pr fesora i kao svoga iskrenoga prijatelja blaga srca vazda cienili i ljubili, pa mu još i sada čuvaju sladku uspomenu i toplu zahvalnost u srcu svom.

Biskup Posilović blago je i čednc ćudi, te uza svu svoju veliku darovitost i učenost nije nigda navlaš izticao, ali je vazda svoje zvanje i svoju dužnost dostojno i podpuno vršio. Njegovo imenovanje za senjskoga biskupa, koje je uslicdilo 23. marća 1876., pozdravili su rodoljubi hrvatski s veseljem.

Biskup Posilović brinuo se je očinski za svoje svećenstvo, koje, kako je poznato, materijalno dosta slabo stoji. On se je mnogo zauzimao, da se to stanje poboljša i uredi. Poznato su i njegove krasne i umne okružnice kleru i puku, napose korizmene poslanice, u kojih se vidi proniavost duha, bistrina misli i duboko poznavanje sv. pisma, a uz to odrošitost i postojanost u obrani crkvenih i vjerskih svetinja. Da su njegove poslanice sabrane u jednoj knjizi, one bi sačinjavale pravu riznicu znanja i pouke o pravom vjerskom i krščanskom životu.

God. 1882. dno 1. listopada biskup je Posilović posvetio veleban i krasnu crkvu djakovačku, koju je onakvu samo veliki duh našega velikoga biskupa Strosmayera mogao podići i ukrasiti. Drugi dan, dne 2. listopada, Posilović je prvi u hrvatskom jeziku služio sv. misu u posvećenoj crkvi na svenbće veselje i zanos sabranog naroda i mnogobrojnih odaslanstva.

Nadbiskup Posilović osobito se, dok je bio profesorom, brinuo za siromašne svoje raditelje i braće. Tako je od prvih gimnazijskih razreda izškolao dva vriedna brata: dra. Mihajla Posilovića, odvjetnika u Novoj Gradiški i dra. Stjepana Posilovića, predsjednika sudbenog stola u Mitrovici. Još je živa kod njega sestra, udova učitelja Bezuka u Oborovu.

Nadbiskup je Posilović na glasu kao štodiša, ali od savjestno uštedjena novca darivao je vazda rado liepo svoto u na-

rodne i dobrotvorne svrhe. Kad je naš prvi i najveći dobrotvor, veliki vladika đakovački, dao liep dar za medicinski fakultet na zagrebačkom sveučilištu, poda u istu svrhu i presv. g. biskup Posilović uz liepo pismo tisuću forinti. Družtvu sv. Jeronima, svomu mecinčetu, šaljo svake godine povedi dar i brižno je nastojao o širenju njegovu u senjskoj biskupiji.

Kako je mirne i skromne ćudi, nije se nikad izticao u politici, ali se mužo reći, da je vazda iskrenom dušom prijanjao uz one rodoljube, za koje je vidio, da rade za pravu dobrobit naroda. Tomu ima više sjajnih dokaza. I njegovo prijateljevanje s biskupom Strossmayerom u najljepšem nam svjetlu stavlja njegovo mi[illegible] i blage biće.

Mi biemo željeli novomu nadbiskupu krepko zdravlje, jer onda znamo, da će njegova plemenita i dobrotvorna duša mnogo liepa i dobra uraditi za svetu vjeru i narod hrvatski, iz kojega je nikao!

DOPISI.

U Baški koncem ožujka. (Konac.) Hrvatsku se misao u našem mjestu sve to više širi, a za to ide ne mala zasluga nekoje članove naše inteligencije, koji rado zalaze u družtva, osobito med mornaricu, dok drugi samotuju ili kutre po kojekakvih kutovih. Tako se ne širi hrvatstvo, niti stiče popularnost, to jest ljubav puka, a na drugi ju koji način sticati nemarimo. Naša je mornarica sva probudjena; neima gotovo mornara, koji ne dišo hrvatskim duhom. Žaliti je samo, što se premalo bavi čitanjem, tako te naša čitaonica broji najviše članova mornara, ali riedko ili nikada nije u njoj vidjeti nikoga. Veseli nas, što čujemo, da će naš vriedni trgovac Marko Frančić drugomu svomu brodu nadjeti ime „Preradović“, dočim se prvi ponosi slavnim imenom „Zrinović“. Čudimo se, da neki brodovlasnici ne pohrvate imena svojim brodovom kao zastupnik Seršić (manjemu brodu), braća Kaftanić, Niko Kos, Ivan Dorčić i drugi. Kao što su oni odrešiti Hrvati, zašto da im i brodovi ne nose hrvatska imena? I naši trgovci i obrtnici skinuše već davno talijanske nadpise i postaviše hrvatske. Evala im za to, ali čini nam se, da se kod nekojih opaža, da mienjaju samo dlaku, a ćudi ne. Ti nekoji dadu se osvjedočiti i popuste pred razlozima, ali za čas opet ponavljaju svoje krive nazore. S takovimi mora čovjek izgubiti svaku ustrpljivost. Jošte su tri četiri talijanska nadpisa, a to su: „Osteria de Dessantich“, „Navigazione ungaro-croata“ (agent Dessantich), „Lanternajo Francesco Maričić“, „F. de Dessantich“ i „Domenico Bon“, kojeg imena u ostalom nije više poznati, jer ga je kiša izprala. Poznato je, da su tudjinci obično najveći protivnici našeg jezika, za to se ne čudimo ženi g. Bona, ali čudno nam je da limar Maričić ne promjeni svoje tablice. Od „de Dessantich“ ne očekujemo ništa, ali od takozvanog ugarsko-hrvatskog družtva se tomu nadamo, pače zahtjevamo, da pripozna naš hrvatski jezik. (Samo da vas ne iznenadi i sa madjarskim nadpisom! Opazka slagara).

Naša občina imala bi se pobrinuti i izpuoslovati, da se promjeni nadpis na poštarsko-brzojavnoj tabli, poštarski pečat i tiskanice, nadalje nadpisi kod finance, lučkog ureda i ono razbijene table „Lindungplatza“.

Kako su naši pomorci vješti i velikodušni, mogu najbolje posvjedočiti brodovlasnici Car sa Šila i Žorić iz Punta Prvomu je jugo bacilo brodić na pieak, a drugomu se prevrnuo bragoc usred drage. Bašćani su tako hitro priskočili i vješto oslobodili brodove od dalnje pogibelji i štete, da ti se upravo srce širilo od radosti, gledajući onu okretnost i požrtvovnost, kojom su bez ikakve nagrade napustili svoje poslove i pomogli iskrajcima. Zato neka im bude na ovom mjestu u ime spomenutih brodovlastnika i u ime svih poščenjaka izrečena srdačna hvala.

Već su prošla tri mjeseca, od kada je občina pokrajinskom školskom vieću predložila tri učiteljice na mjesto ovdjašnje ravnateljice, ali još ni sada ne vidimo riešenja. Kroz ovo vrieme privremeno učiteljuje — na prvom mjestu predložena — vriedna gospodjica Bazilija Frančić, čije se vrlo djelovanje i iz vana opaža, jer djevojčice iz njezinih razreda pozdravljaju sa: „Hvaljen Isus i Marija!“, dega prije ni za liek nisi mogao čuti. Zato je želja čitavog mjesta, da ta vrla naša domorodkinja bude što prije imenovana ravnajućom učiteljicom, da se tako svom ljubavlju posveti odgoju naše zapuštene djece. Ali kako ženska škola napreduje, mužka, ako ne nazaduje, a to bogme malo napreduje. Poznato je, da djeca u svem oponašaju učitelja: u pisanju, izgovoru, itd. Tako se opaža, da djeca usljed jezične pogreške „ravnajućeg učitelja pri čitanju jecaju. Mi držimo, da školske oblasti nebi smjele namještati učitelja, koji imadu kakvu tjelesnu, a kamo li jezičnu pogrieku.

Prošlo godine urodilo je kod nas slabo vino i to uslied peronospore. Da nas i ove godine ne stigne ista nesreća, opominjemo puk, da se za rana pobrine za škropljenje, a neka se okani one lude misli, da će trs poginuti ili da rakija neće valjati. Mnogo bi u tom pomoglo, da se što više ljudi upiše u gospodarsku zadrugu u Krku, što stavljamo na srce njezinom ovdješnjem povjereniku. Ovu veliku občinu jošte nije usrećio svojim posjetom putujući učitelj g. Lippizzer, a nismo imali časti vidjeti u svojoj sredini ni gospodina Trampuša.

Žalostno je, što oblasti ne poštuju niti najvećih kršćanskih svetinja, te su uredbe novačenje na dan velikog utorka, sriede i četvrtka, kad bi svi kršćani imali misliti na muku Razpetoga. Znade se, kakva je mladež u takvih prilikah. — Koliko grieha bez potrebe!

Poznato će Vam biti, da je iz Suska č. g. pop Ive Žic došao u naše susjedstvo, naime u Dragu. Čujemo, Ja ga je narod zavolio, a mi mu na tom možemo samo čestitati, ali ne služi mu na čast, što nije članom naše čitaonice, a s drugo strane čujemo, da ne glegola. Zar za to ne zna presvjetli . . . . ?

Nećemo Vam, g. uredniče, više dosadjivati, ali u potrebi znati ćemo, ako nam dozvolite, odkriti i drugo rane, koje tište naše rodno mjesto. (Izvolite, ali samo trezno i objektivno. Op. ured.)

Pogled po svietu.

U Trstu dne 4. aprila 1894.

Austro-Ugarska. Carevinsko vieće započelo je opet jučer svoje djelovanje. U prvoj sjednici nebijaše ništa osobita. Imunitetni odbor predložio je vieću, da se neizruči tršćanskomu tribunalu zastupnika Nabergoja, da ga sudbeno progoni.

U današnjoj sjednici odgovorio je ministar trgovine grof Wurmbrandt na interpelaciju zastup. Spinčića u pogledu nezakonitostih kod zadnjih izbora za trgovačko-obrtničku komoru u Rovinju. Isti ministar odgovorio je nadalje na interpelaciju zastupnika dra. Laginje, da li će učiniti korake, da se prenese sjelo trgovačko-obrtničke komore iz Rovinja u Pulu. Ministar reče medju ostalim, da se može prenos izvesti jedino zakonitim putem.

Ministar financijah dr. Plener pozvao je mučelnike združenih klubova na dogovor radi preinake poreznih zakona. On želi, da se nekoje promjene u plaćanju poreza provedu još točajem ove godine.

U ponedeljak obavio se u Beču jedan naknadni izbor za carevinsko vieće. Izabran bijaše njemački liberalac Noske.

U ovom zasjedanju carevinskoga vieća predložit će vlada zakonsku osnovu o tisku.

Madjari prenesoše sretno mrtve ostanke Košutove u Peštu. Prigodom pogreba bijaše bučnih demonstracija i vatrenih govora, kojimi se je slavilo buntovnika od god. 1848.

Srbija. U mladoj kraljevini imadu opet novo ministarstvo. Bivši ministar predsjednik Simić jedva će se vratio sa putovanja u Beograd, podnio je u ime cieloga ministarstva ostavku. Novo ministarstvo sastavio je Nikolajević, kojega slave protuslavenski listovi kano odličnu i poduzetnu osobu, koja da će znati ukrotiti nemirne radikalce. Mi dvojimo, da će mu to za rukom poći, pošto je većina naroda radikalnih načela.

Rusija. Austro-ruski trgovački ugovor stupio je dne 2. t. m. privremeno u kriopost. Dok bude trajao privremeni ugovor, dogovarati će se zastupnici obiju država, da priprave takav ugovor, koji će obje države stalno sklopiti. Kako pišu njemački listovi imao bi se još ljetos sastati car Aleksander sa njemačkim cesarom u jednom njemačkom gradu.

Italija. Ministar financijah nalazi se u velikoj neprilici, jer mu neće da odobri proračunski odbor predloženog proračuna. Odbor bi hotio naime, da se znatno umanji proračun ministarstva rata, čemu se ovaj protivi najodlučnije. U sjednici od dne 2. t. mj. slavio je predsjednik krioposti pokojnoga madjarskoga prvaka Košuta, koji da si je bio odabrao Italiju drugom domovinom.

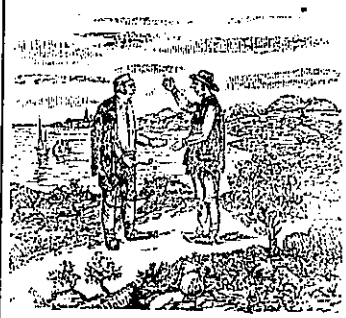

Franina i Jurina

Fr. Ča da neke „povere sinjore“ bauli spravljaju za pré va Ćozu?

Jur. Ja noznam, tako neć povedaju po Voloskom. Za roć istinu, bi najbolje storile, zné moj nami, ki smo našega cesara va našem zajike pozdravili, njin ni već obstanka.

Fr. Neka gredu neka, ma neka zamu i svojega patrona sobun, zač mi se vidi, da ni ni njemu storil „bon pró“ on četrtak.

Jur. Ala Bog njin daj svon skupa dobar put, ma samo neka već nazada ne pridu.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Gosp. P. Josip Ptašinski sabrao je u Sv. Ivanu od Šterne u družtvu Čeha 10 for. Darovalo: Jos. Ptašinski, svećenik for. 1·30, dr. V. Kittler 1 for., Kar. Andro 70 nv., Sekyra Ante, svećenik 50 nv., Stavčlik Fran svećenik 30 n., Ante Sobesta, svećenik 1 for., Fr. Grunt, svećenik 1 for., Lilek Jos., svećenik 1 for., N. N. 1 for., gdična Cecilija Alčer 30 nvć., gdična Josefa Stavčlik 20 nvć., gdična Marija Sekyra 20 nv., Josip Ptašinski, otac svećenika 50 nvć.

Gosp. Josip Flego iz Štpeda šalje for. 1·20, sabranih med tamošnjimi Hrvati.

Odlazak narodnog zastupnika prof. Vjekoslava Spinčića. Dne 2. t. m. na večer odputovao je naš dični zastupnik prof. Spinčić za Boć sa postaje Matulje. Do postaje odpratila ga čestica prijatelja i štovatelja iz Kastva, Spinčićih, Voloskog i Opatije. Gosp. zastupnik našeg je u vlaku pobratima preć. g. dra. Frana Volarića, koji je putovao za Boć na biskupske konference. Obojicu pozdravišе prisutni najserdačnije a kad je vlak krenuo zaorilo je oduševljeno: Živili! sretno putovali, sretno nam se vratili!

Odlikovanje hrvatskih učenjaka. Carsko ruske arkeologičke družtvo u Petrogradu u svojoj glavnoj skupšćini od 21. prosinca 1893 imenovalo je svojim članom D Frana Bulića ravnat. gimn. i muzeja u Splitu, a dra. Luku Julića članom suradnikom. Čestitamo od srca našim vrlim učenjakom.

Veselica u slavjanskoj čitaonici u Trstu. U subotu priredjuju naši diletanti veselicu u ovdašnjoj čitaonici. Na obću želju opetovati će program zadnje veselice, koja je toli ugodno zabavila mnogobrojno občinstvo. Pošto je čisti prihod namienjen družbi sv. Cirila i Metoda nadamo se, da će i u subotu pohrliti mnogobrojno naše občinstvo, da se ugodno pozabavi i da doprinese milodar za našu školsku mladež. Do vidova dal'e svi u našoj čitaonici u subotu na večer!

Prva skupšćina družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Danas dne 4. t. m. sastaše se za prvi put članovi naše družbe u krasnih prostorijah čitaonice „Zora“ u Opatiji. Ova prva skupšćina ostati će boz dvojbe upisana zlatnimi slovi u kulturnoj poviesti istarskih Hrvata, a svi oni članovi, koji se sakupiše danas u „Zori“ sjećati će se je dok budu živi. Nekoji naši rodoljubi u Trstu, koji nemogoše prisustvovati toj skupšćini, odposlaše odavle danas poslije podne pozdravnu brzojavku izraziv veselje na krasnom napredku naše plemenite družbe. Nadamo se, da će nas koji od prijatelja izvjestiti za budući broj o točaju današnje skupšćine.

Njemački cesar na Cresu. Iz Opatije pišu nam, da je jučer odplovio cesar Vilhelm sa pratnjom na susjedni otok Cres i to na lov jastroba. Ustrielio je sam dva komada i to vrlo velika i krasna. Cesar bijaše zadovoljan tim uspjehom nosvema. Po najnovijih viestih zaputiti će se njemački cesar sa pratnjom u Miljotke, gdje će se sastati sa kraljem Umbertom.

Zemaljski kapetan g. Mato dr. Campitelli u Voloskom kotaru. Iz Opatije pišu nam prijatelj, da je boravio tamo prigodom dolazka naš g projasnog cesara i kralja i zemaljski kapetan za Istru g. M. dr. Campitelli, koji se je tamo sastao i sa gosp. namjestnikom vitezom Rinaldiniem. Drugi dan po odlazku Njeg. Veličanstva posjetio je g. Campitelli grad Kastav, pregledav občinski ured, škole itd. Iz Kastva uputio se g. kapetan u Klanu, da valjda i tamo pregleda školu. Iz Klane neznamo kamo je g. kapetan krenuo. Oče kujemo koli iz Kastva toli iz Klane, da će nas tamošnji prijatelji potanje obaviestiti o boravku g. zemaljskoga kapetana u onih mjestih.

Iz Rieke pišu nam 3. t. m. Danas se nalazi u našem gradu deputacija zagrebačkoga kaptola, koja polazi u Senj, da pozdravi u ime hrvatskoga svećenstva novoimenovanoga nadbiskupa prasvietog g. dra. Jurja Posilovića. U deputaciji nalazi se i preć. gosp. Fran Budicki, kanonik zagrebačkoga kaptola. Danas prije podne udari na ulici kap preć. Budickoga, te se je kano mrtav na zemlju srušio. Pročastni starac nalazi se u mjestnoj bolnici u velikoj pogibelji života. Taj žalostni slučaj probudio je medju ovdašnjimi Hrvati najživlju sućut.

Ujedno Vam javljam, da je danas buknula silna vatra u skladištu liesa tvrdke Curò. Na pomoć priskočiše vatrogasci i vojnici, te svladaše nakon velikog napora žestoku vatru, koja je prouzročila znatnu štetu.

Članovi kotarskih školskih vieća imenovani od zemaljskoga odbora u Poreču. Iz glasila zemaljskoga odbora doznajemo, da je taj u svojoj sjednici dne 8. febrara 1894. imenovao u pojedina c. kr. kotarska školska vieća sliedeće članove:

1. Za politički kotar Kopar gg. dr. P. Madonizza, [illegible]. F. Benati i dr. C. Bubba.

2. Za politički kotar Poreč gg. dr. A. Amorosa, G. B. de Franceschi i dr. G. Corazza.

3. Za politički kotar Pazin gg. dr. F. Costantini, dr. E. Mrachi i dr. U. Scampicchio.

4. Za politički kotar Pula gg. dr. E. Boccalari, dr. G. Varetoni i dr. G. Bossi.

5. Za politički kotar Volosko gg. dr. G. Minach, N. A. Poschich i G. Grossmann.

6. Za politički kotar Lošinj gg. G. B. Premuda, M. Ivn. Kreglich i S. F. Vidulich.

Zemaljski odbor imenovao je dakle u šest kotarskih školskih vieća, u koja je razdieljena Istra, 18 članova i to svih 18 odlučnih Italijana, odriešitih protivnika svega, što je u Istri hrvatsko ili slovensko.

Za dvie trećine pučanstva naše pokrajine nije našao za shodno slavni zemaljski odbor u Poreču niti da imenuje jednoga jedinoga našega čovjeka!! Joli moguće i pomisliti voće pravednosti i nepristranosti? Pak još imadu obraza talijanska gospoda Istre govoriti o nekakvom izmirenju ili primirju izmedju njih i nas; još se ne srame kazati, da smo s njimi u svemu jednaki, dapače još na boljem od njih, jer nas podupiru tobož cesarsko oblasti! Ej, gospodo Istinska, uzalud ćete farizejski još dugo uzdisati za mirom u našoj pokrajini, dok budete tako postupali sa većinom pučanstva naše pokrajine! Tko da vjeruje vašim krokodilskim suzam, koje lijete, jer neima mira, ljubavi ni sloge medju gradovi i vanjščinom? Zar mislite, da su naši kmetovi, naši seljaci toli sliepi i ludi, a da ne vide, kako zakon pod noge bacate a pravicu bezdušno šakom u lice udarate. Ne, gospodo dična, dok budete tako pravdu krojili, mira, sloge i ljubavi medju nami u Istri ne bude. Proti nepravdi, proti nasilju buriti ćemo se mi do zadnje kapi krvi.

„Bratovščina hrvatskih ljudi u Istri“. Iz Kastva javlja nam prijatelj, da je odbor naše dične „Bratovščine“ imao zadnji

dan prošloga mjeseca sjednicu, u kojoj se je podielilo podpore našim siromašnim a vriednim djakom na raznih učilištih. Ako smo dobro obaviešćeni podieljeno bijaše medju našu siromašnu mladež u svemu preko 700 for. Sveviđnji će dati, da će to plemenito zrnce pasti u rodovitu zemlju, te da će našemu narodu u Istri donieti stostruki plod. Očekujemo, da će nas slavni odbor po običaju izviestiti o toj važnoj sjednici.

Njemački cesar i živio-klici u Opatiji. Prigodom posjeta Njegova Veličanstva Franca Josipa u Opatiji čulo se svuda pozdrav ž i v i o tako gromovit i silan, da je njemački cesar upitao namjestnika tršćanskoga Rinaldinija o narodnostnih odnošajih ovih krajeva. Nadamo se, da je dosadno istinu; jer ako i nerado moralo se priznati, što se jasno pokazalo, da ovdje živi čist hrvatski narod.

„Il Pensiero Slavo" (Prima: „Diritto Croato"). Rado javljamo našim čitateljem, da će dne 10. t. mj. pod ovim naslovom naš čestiti drug gosp. Jakić slieditи izdavati u Trstu od njega dosad u Puli vješto uredjivani list „Il Diritto Croato".

Glede promjene naslova gosp. Jakić sporazumio se je sa ovdješnjim političkim družtvom „Edinost", sa odličnimi rodoljubi u Istri, na Rieci i u Zagrebu.

S promjenom naslova ne mienja se program. Ovaj potonji ostajo onaj isti, kojega je u Puli neustrašivo razvijao „Il Diritto Croato" kroz punih pet godina i pol. Kako vide naši čitaoci uz novi naslov ostati će u zaporcih i stari, da se svodjer bude znalo, pod kojom zastavom počelo se je najprvo u Istri na talijanskom jeziku zagovarati interese svih Slavena, a napose Hrvata i Slovenaca.

Izdavanju ovoga daleko poznatog lista u takvom središtu, kao što je Trst, mi pripisujemo veliku važnost, jer, poznavajuć dobro neumorni rad, požrtvovnost, žilavost, okretnost njegova urednika, mi smo sigurni, da će doprinieti velike koristi našoj svetoj stvari.

S toga nemožemo mimoići a da toplo nepreporučimo svim Slavenom, a napose braći Hrvatom i Slovencem ovo rodoljubno i požrtvovno poduzeće našega suborioca, kojemu treba, da sumišljenici olakhote, barem predplatom, sve one potežkoće, na koje će on stalno naići!

List, kao dosad u Puli, tako i odsad u Trstu, izlazit će jedankrat na tjedan sa jedinom i za sad no malom razlikom, da će ovdje izlazit u podvostručenom formatu i da će biti tiskan na finom i čvrstom papiru. Obzirom na ovu razliku razumije se po sebi, da će se morat za nekoliko povećati i predplata.

Mi našemu drugu želimo svaku sreću i kličemo mu: Dobro nam došao!

Iz sv. Lovreča od Vrsara dobivamo ove glase: Kako već znate predobila je u d r u g o m tielu za občinske izbore čista naša imenica. Evo Vam imena tih narodnih pouzdanika, koji jesu: H e r a k M a r t i n pok. Gašpara, J a n k o I v a n pok. Martina, P r i v i t e l j A n t o n pok. Ive-Krstitelja, P r e k a l j M a r t i n pok. Martina, M a t o s o v i ć Šime P e r i š a pok. Ivana, Č e r l j e n k o I v e pok. Marka, F l e n g o M a r k o L i g o v i ć i K a z a l a c I v e pok. Mihe.

U p r v o m tielu predobila je stranka Vrsarska, to jest, ne ljuti Talijani, nego onaj dio naroda, koji se prikazuje pripravan složno postupati sa našimi i priznati pravice hrvatske narodnosti.

U t r e ć e m tielu, to jest onom, koje je glasovalo najprije, predobila je za nekoliko glasova stranka dosadanjega načelnika F a b i j a V e r g o t t i n a, ali teškom mukom i samo tako, što je imala za se pomoći od naših izvanjskih birača.

Pravi Vrsarani vrgli su naše četiri medju svojo, a ti jesu: S t a r i ć I v e pok. Ive, J a n k o B o ž e pok. Šime, drugi J a n k o B o ž e G r a b l j i ć i S t i f a n i ć A n t e pok. Martina.

Tako naših je svega 12 pravih zastupnika, a toliko je Latina od obe strane.

Sada mi svim gori imenovanim našim ljudom preporučamo neka kao hrataka krv dobro paze koga će izabrati za poglavara iliti podestada. S ovim, koji je do sada bio, nemožemo se osobito pohvaliti. On je vrlo gospodske ruke, a takovi ljudi nogledaju baš na tanko, pa svi znamo, da su nametci na plaćila ovih zadnjih godina silno poskočili.

Od naših bi najljepše bilo, da se dogovore na dobu pa da glasuju svi za jednoga izmedju sebe, i da uvjek tako jednako glasuju i gledaju, da jim se koji Vrsaran pridruži. Tako bi došlo, da bi poglavar občinski bio naš čovjek, a Talijanom bi se dalo na žao, pak bi sami gledali, da se postigne ono, što mi davno želimo, a to jo, da svaka občina bude svoja, to jest Vrsar za se, a Svet-Lovreščina za se, pa što komu Bog dade i sreća junačka.

Ako pak naši novi izabranici misle, da bi za ovaj put još glasovali poglavara iz grada, onda neka dobro prorečunaju, dapače na tanko sito neka prosiju múku za pogaču. Naši valje, da se pridruže u toj priliki onim Vrsaranom, koji hoće dobro i koristno upravljanje občinskoga imetka, i koji se neće smijati, ako naš čovjek po svoju govori hrvatski, kako ga je majka naučila, ili ako u svojem jeziku čini napise... kakovu prošnju ili prodlog.

Čujemo, da gosp. F a b i o govori, da mu je dosta toga. Ma baš da mu pravo rečemo i nami je dosta, pak bi pravo bilo malo promjeniti. Sada je doba razgovora od Begove lože, i sada je doba vidjeti jesmo li se dosta probudili, ali smo još kukavice tudje podrepnice!

Glavna skupščina „Tržaške posujilnice in hranilnice". U nedjelju obdržavala je naša posujilnica i štedionica u prostorijah radničkoga družtva svoju godišnju glavnu skupščinu u prisustvu mnogobrojnih članova. Iz izvieśća blagajnika i tajnika doznajemo, da taj domaći novčani zavod krasno napreduje, te bi ga naše občinstvo još većma podupirati moralo, držeći se naše krasne rečenice: „Svoji k svojim". Ravnateljem bijaše izabran g. I. Abram pošto nije hotio dosadašnji ravnatelj gosp. Živic te časti više preuzeti. Ostali odbornici bijahu na novo izabrani osim g. I. Valenčića, koji nije mogao ostati više u odboru, mjesto koga bijaše izabran g. dr. Gregorin, a na mjesto bivšega odbornika g. Abrama, g. Vrabec.

Tamburaški klub „Tomislav" u Boću. Dne 8. pr. mj. na večer započeo je svoje djelovanje tamburaški klub „Tomislav", četvrto na broju hrvatsko družtvo u Boću. Pravila su družtvena potvrdjena odlukom c. kr. dolnjeaustrijskog namjestničtva 10 ožujka tekuće godine broj 9882.

Prvu skupštinu otvorio je predsjednik privremenog odbora g. Petar Pavičić, veterinar, s pozdravom na prisutne. Iza tog udari tamburaški zbor, koji se sada sastoji od osam članova, hrvatsku himnu: „Liepa naša domovina", koju zaslužaše svi ustavši se sa sjedala. Pošto su bila pročitana predbježna pravila poslovnika za predstojeći izbor stalnog odbora, predjo se odmah na samo glasovanje. Predsjednik se imao birati s dvie trećine glasova, a ostali odbornici s nadpoloviènom većinom. Tom zgodom su izabrani u stalni odbor veterinar gosp. P. Pavičić za predsjednika, a votorinar g. Ivan Rajar, Slovenac za podpredsjednika. Osim ovih sastoji se odbor od tajnika, blagajnika i jednog odborskog zamjenika. Ostali čimbenici kluba su dva nadziratelja blagajnice i pet članova obranbenog suda. Svikoliki biraju se na godinu dana.

Klubu može biti članom svaki Hrvat ili Slovenac, a svrha mu je gojiti hrvatsko glazbalo tamburicu, kao što i priredjivati zabavne i poučne večeri za svoje članove. Članovi se diele u redovite i utemeljiteljne. Utemeljiteljni članovi plaćaju deset forinti jednom za uvjek.

Na ovoj osnovateljnoj skupštini već je brojio klub 25 redovitih članova. Za zabavnog diela osobito se bio istaknuo sborovodja tamburaša, slikaraki akademičar gosp. Roberto Aner su svojim već dobro uvježbanim sborom, koji će se u kratkom vremenu znatno pomnožiti. Željeti bi bilo, da hrvatski rodoljubi pristupe klubu kao utemeljitoljni članovi, a uprave raznih čamposipa da pripomognu ovom mladom družtvu bezplatnim pošiljanjem novina, e da nebi ono na svojoj stazi sustalo. Jer ako se osvrnemo na to, tko samo može postati članom družtva, mora da ćemo pogoditi i drugu svrhu kluba, koja nije doduše izrično navedena, ali je iskreno mišljena. A tamburaškim družtvom i zborovom diljem domovine preporučamo ovog najmladjeg im druga, da ga i zbor o i tvorom podupru u njegovu radu. S ovim neka se započne odmah, čim klub oglasi svoje stalno boravište. Živio, rastô, cvao mladi Tomislav! U to ime Bog i Hrvati! P. H.

ZAHVALA I PREPORUKA.

Nabavom novoizumljenog patentiranog antikapičnog dimljaka g. Tome Šafara iz Sušaka kraj Rioke oslobodila se moja kuća od baš nesnosljivog dima.

Harna srca prodajom javnosti sjajni uspjeh tog važnog izuma, eda se s njim uzmognu okoristiti gg. vlastnici dimljivih kuća.

Baška, dne 28. ožujka 1894.

Marko Frančić
trgovac.

Listnica uredničtva.

Gosp. K o z j a v u n a. Izolite pisma valjano frankirati jer smo morali opetovno platiti globu. Zdravo!

Gosp. N. N. Ono gradivo za interpelaciju izvolite poslati izravno zastupnikom u Beč. Živili!

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „N. Sl." gg: G. S. Boljun for. 2; H. B. Stakeln for. 2·50; G. Dr. A. Rab, for. 3; R. A. Vlašnjan for. 2·50; M. M. Baška for. 2; B. A. Altura for. 8; P. J. Sijana for. 2; E. A. Žminj for. 5; J. I. P. Paz for. 2; P. I. Posjak for. 2; K. F. Filipan for. 3·50; P. L. Križovci nvč. 50; R. M. Lošinj for. 2; Čit. Ribnica for. 2; G. T. Petrovaradin for. 1; Posuj Pula (oglas) for. 4; D. M. Vabriga for. 2; Z. S. Vabriga for. 4; K. S. Tar for. 2; Gosp. znd. Kastav for. 30; H. S. Žbandaj for. 1; R. I. Žbandaj for. 1; B. L. Kaštelir for. 1; F. A. Altura for. 5; G. F. Fontane for. 5; L. P. Križovci nvč. 15; M. H. Pazin for. 1; B. F. Tržič for. 11; K. V. sv. Matoj for. 2.50; W. pl. A. Pazin for. 2.50; M. F. sv. P. u šumi for. 2; R. J. Medulin for. 2; V. A. Ližnjan for. 2; C. V. Volosko for 3; P. J. sv. Ivan for. 5; S. Fr. Bačno for. 2·50 (Sliedi)

DOMINIK LUSIN
u Kopru

proporuča veliko svoje skladište raznovrstnog lieza, kano:

grada, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj cieni. 24—7

Teodor Slabanja

Srobrnar u GORICI (Górz) ulica Morelli 17.

proporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kateža itd.** po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Staro predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—7

Sve strojeve za gospodarstvo.

Osobitosti

prodaje jedino tvrdka Ig. Heller

TIESAKA ZA SJENO, SLAMU I SLAGANJE

raznih sustava

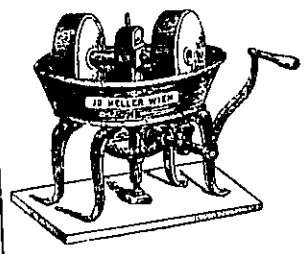

HIDRAULIČKIH TIESAKA

diferancijalnih vinskih tiesaka — sprava za samleti masline, buhač itd. Nove štrcaljke proti mildevu Vermorel-ove vrsti, samoradne štrcaljke proti mildevu s a bakrom pomoćju zračne sisaljke. Sprave za grijanje vina, kuhanje, za tribljenje grozdja, za sušenje voća i povrća. Trebionike kuruze, triere, mlatila, mline za čišćenje žita obične.

Lievano ili izradjeno željezo za svakojake strojeve itd. sve uz najjeftinije cienе i pod najpovoljnijimi uvjeti pošilja uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN

2/2 Praterstrasse br. 49

Bogato ilustrovane kataloge sa 192 stranice u talijansko-njemačkomu i hrvatsko-njemačkom jeziku šalje na zahtjev odmah badava. **Traži se preprodavaoce.** 20—3

Upozoruje se na patvaranja.

„Kupi kod kovača nipošto kod kovačića", kaže stara poslovica.

Ovu mogu punim pravom na moj zavod upraviti, jer jedino tako velika trgovina, kao što je moja, imade razprodajom ogromnih vrstih tvari i drugih predmetih, jeftine troškove, koji moraju konačno kupcem koristiti.

Krasne uzorke privatnim naručnikom šaljem badava i franko. Bogate knjige uzoraka, kakvih jošte nebijaše, za krojače nefrankirane.

Tvari za odiela.

Peruvien i čoeking za visoko svećenstvo, propisane tvari za odiela za c. kr. činovnike, veterane, vatrogasce, Sokolaše, livreje, sukna za bilјard i igraće stolove, pokrivala za kećije, tvari za lovačke kaputo, nepromočne tvari za pranje, plaids za putnike od f. 4-14.

Vriedne cienе, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari, ne jeftine otirnalnike, koji su vriedni jedva krojačke plaće, proporuča

Joh. Stikarofsky,

Brno (Austrijski Manšester).

Najveće skladište blaga vriedno pol mil. for.

Izpošilja samo pouzetjem!

Dopisuje: njemački, madjarski, češki, poljski, talijanski, francezki i englezki. 24-0

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebоće za iste 14

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Tretu.

Utemeljeno godine 1820.

Srebrna medalja Pariz 1878. Počastna diploma i priznanje Beč 1873.

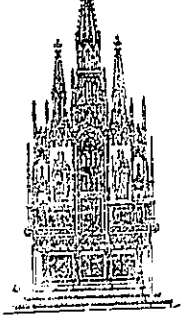

INSAM i PRINOTH

Sv. Ulrich u Grödenu (Tirol)

preporučuju se za crkvene radnje iz drva, kano: **oltare, propoviedaonice, izpoviedaonice, krstionike, križne pute, slike svetaca, propela, jaslaca** itd. uz najniže cienе.

Cienike šalju badava i franko.

Svjedočba: Gospoda I n s a m i P r i n o t h u Sv. Ulrichu Grödenu (Tirol) izradili su novi križni put za župnu crkvu u K a i n d o r f u (Štajersko) na podpuno zadovoljstvo svih strankovnjak-a, dapače na najvoće zaćudjenje župne obćine u opredielјenom dob. uz vrlo umjerenu cienu. Mogu ih dakle svim vrloć. crkvenim predstojničtvom najtoplije preporučiti.

Crkveno predstojničtvo 3—6

K a i n d o r f (Štajerska)

Josip Thurner, kapelan.

Tiskara Dolenc.

Broj 15. U Trstu 12. aprila 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se, pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbu na upravnom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu pošru valja točno označiti.

Komu list nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na osmu arku.

Dopisi se nevraćaju ako se neodtiskaju.

Nobiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za soljako 3 for. na godinu. Razmjerno for. 1½, i 3 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Istarski sabor.

II.

Parnica, povedena proti zastupniku Matku Mandiću radi njegova govora, što ga je izrekao u saboru, uvjerila je zastupnike hrvatsko-slovenskoga kluba, da ne imaju računati na zaštitu saborskoga predsjednika, kad bi ih se progonilo radi njihovih saborskih govora Oni su s toga kod posliednjega zasjedanja sa malenom iznimkom sudjelovali na saborskom radu samo na pismeni način, osjegurav si time pismeni dokaz za slučaj, da budu radi toga pozvani na odgovornost. Promatramo li s toga njihov postupak sa bud kojega gledišta, mi ga ne možemo nego odobriti. Svojim postupkom pokazali su naši zastupnici i izvanjskomu svietu, kako nezdravi su odnošaji u istarskom saboru, gdje ne mogu svojim jezikom razpravljati zastupnici hrvatskoga i slovenskoga pučanstva u Istri, prem ovo posliednje sačinjava ogromnu većinu pučanstva ciele naše pokrajine. Ako se k tomu doda, da su naši zastupnici i sa svojimi pismenimi podnosci naišli na odpor sa strane saborskoga predsjednika, to je nastao u istarskom saboru takav položaj, da podaje brige svim dobro mislećim, kako da se njegov ugled i mirni obstanak sačuva.

Ovaj nezdravi položaj shvatila je odmah središnja vlada u Beču, koja je uvidila, da se postupak saborske talijanske većine, odnosno njezinoga predsjednika ima promjeniti. Poduzela je s toga korake, navedene u uvodnom članku prošloga broja. Ovaj postupak središnje bečke vlade nije bio po volji saborskoj većini, u kojoj su se porodiše dvie struje. Jedna radikalna, koja neće ništa čuti o kakvih hrvatskih ili slovenskih razpravah; druga umjerenija, predvođena zastupnikom dr. Amorosom, koja takodjer nevoli ni Hrvatom ni Slovencem, nu iz političkih razloga pripravna bi bila na kakvu malenu koncesiju, samo da tako uzdrži gospodstvo u rukama.

R. kalna stranka nepoznaje u Istri drugog jezika do talijanskoga; taj bi morao po njezinoj misli biti jedini jezik, u kojem bi se smjelo u saboru razpravljati. U tom smislu imao bi se popuniti i saborski poslovnik.

Druga obzirnija talijanska stranka, podučena izkustvom, predvidja, da bi gospodstvu talijanske stranke u Istri brzo odzvonilo, kad bi se prihvatila namisao radikalnije struje; zaklinje svoje suzemljake u porečkom listu „L' Istria“, da se ne dadu zasliepiti, nego neka računaju sa postojećimi odnošaji, inače da bi se još mogli gorko pokajati. Ova struja dobro znade, da je njihova većina umjetno sastavljena, te da ne treba nego malo dobre volje od strane vlade, da se njihova većina pretvori u manjinu i time učini kraj njezinom izključivom gospodstvu u zemaljskih poslovih.

I ova struja jadikuje, da mora saborska većina uvjek popuštati, a da nije manjina zato ništa zahvalna, već da uvjek više zahtjeva! Dakle ako naši zastupnici zahtjevaju, da i saborska većina uzme u obzir prirodna i ustavno njim zajamčena prava, tada bi većina htjela svietu pokazati, kao da ona velikodušno dopušta nješto života i pučanstvu, što je zastupano po naših zastupnicih.

Ova tobož umjerenija struja izjavlja, da bi valjalo doći do nekakva sporazumka sa netalijanskim pučanstvom Istre, nu da prvenstvo ima ipak kod njih ostati. Tuži se ova struja u spomenutom glasilu, da nije nade, da će se doći do kakvoga sporazumka sa zastupnici, koji sada u saboru zastupaju hrvatsko ili slovensko pučanstvo.

Pravo ima porečko glasilo, kad tako sudi o naših zastupnicih. Dvojimo, da će se i u buduće naći naš zastupnik, koji bi pristao na ponude sa protivne strane, kad te ponude nebi bile takve, da uzčuvaju čast i ponos našega naroda.

Da budu naši suzemljaci na čistu, kakvi su naši zahtjevi u pogledu sabora, to ćemo ih u kratko navesti. *Podpuna ravnopravnost hrvatskoga odnosno slovenskoga jezika sa talijanskim jezikom u saborskih razprava.* Iz toga sliedi, da se sa predlozi, upiti i govori ima na jednaki način postupati bez obzira na jezik, u kojem je predlog podnešen ili govor izrečen. Razumjeva se, da imaju svi govori biti unešeni u stenografički zapisnik, da se tako obezbiedi imunitet svih zastupnika.

Drugimi riečmi, mi hoćemo onakvu ravnopravnost, kakva vlada za Hrvate i Talijane u Zadru, za Slovence i Talijane u Gorici i za Slovence i Niemce u Ljubljani. Svi ovi sabori imaju takva predsjednika, koji je kadar voditi saborske razprave u dva jezika. Neka se tako providi i za Istru, ili ako predsjednik nemože razprave voditi u dva jezika, tada neka se dade po podpredsjedniku zastupati.

Ovo su naši zahtjevi, od kojih se nemože ni za dlaku odstupiti. Izpunjenje ovih zahtjeva preduvjet je svakomu dalnjemu sporazumku.

Govor dra. Dinka Vitezića

izrečen na prvoj glavnoj skupštini „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ u Opatiji dne 4. tok. mjeseca.

Častna gospodo!

Prije svega dopustite, častne gospodo, da Vas pozdravim u ime odbo . našega družtva u ovom dosta rajskom predjelu naše pokrajine, da Vam zahvalim, što ste se potrudili doći na ovu prvu glavnu skupštinu.

Iz dnevnog reda mogli ste razabrati, da će se u današnjoj skupštini razpravljati o velevažnim poslima, među kojimi prvo mjesto uzima razprava o preinaci pravila, preinaka, koja se pokazala već od prvog početka neobhodno potrebitom za bolji razvitak našega čeda.

Ovaj privremeni odbor obratio se svojim oglasom od 5. julija pr. god. vrućom molbom na sve rodoljube u Istri i izvan Istre, da uvaživ pretežki položaj, u kojem se nahodimo mi Hrvati i Slovenci ove pokrajine, ne požale muke ni truda za napredak novo ustrojene družbe.

Ovaj poziv našao je odziva gdjegod se naš liepi hrvatski jezik sbori, dapače, može se tvrditi, u cielom slavjanstvu.

Dužni smo najprvo spomenuti, da toli hrvatske, koli druge slavjanske novine, bez razlike političkog načela, preporučile su najtoplijimi riečmi svojim čitateljom ovo naše poduzeće. Propustimo nabrajati imena ovih novina, jer bi to puno trajalo, a pak se bojimo, da u tolikoj množini izbjeglo bi nam nehotice iz pameti jedno ili drugo ime. Mi ovdje dakle što srdačnije zahvaljujemo hrvatskomu i ostalomu slavjanskomu novinstvu, koje je poduprlo ovaj naš podhvat.

Na mladima ostaje svieat, to je stara ročenica. Ako je ova istinita, kako ne dvojimo da i jo, onda dobro za nas Hrvate; jer nadobudna hrvatska mladež je prva na mjestu, gdjegod se radi braniti čast i prava našega naroda, te i pri ustrojenju naše družbe pokazala je, koliko joj stoji na srcu, da nam tudjinac ne grabi našu djecu otudjujući ju svomu narodu. Najprije je ugledni odbor hrvatske mladeži, osnovan u dravnomu Spljetu, da položi vienac na spomenik neumrlomu Gundulića, namienio našoj družbi liepu svotu od 608 for. 92 nvč., preostalih od prinosa sakupljenih za nabavu spomenutog vienca.

Ugledno trgovačko tamburaško družtvo „Hrvatska“ u Karlovcu, te dična sveučilišna mladež u Varaždinu i u Požegi priredilo zabave na korist naše družbe, koje su sjajno izpale, a i materijalni uspjeh bijaše vrlo povoljan.

Dne 16. minulog ožujka obdržavao se pak, kako Vam je, častna gospodo, poznato, veličanstveni koncerat u glavnom gradu Hrvatske, koji priredište sveučilištni gradjani u korist našega družtva. Moralni i materijalni uspjeh ovoga koncerta bio je prekrasan. To bijaše prava ovacija od strane zagrebačkih gradjana za hrvatsku ideju.

Ne samo ove skupine, nego druge pravne osobe, kao n. pr. občinsko zastupstvo i čitaonica u Križevcih, te drugi kreditni zavodi itd. pokloniše našoj družbi znatne svote ili pristupiše u družtvo kao utemeljitelji, zato im svima ovdje najtoplije zahvaljujemo.

Što pak da kažemo o pojedinih osoba? Ne samo iz Istre, nego iz svih zemalja, gdje god živu naša jednokrvna braća, iz mile nam Banovine, iz posestrime Dalmacije i čak iz daleke Ameriko, kao n. pr. iz New-Orleansa, priskočilo nam se na pomoć. Staro i mlado, muško i žensko, bogato i ubogo, svi, bez razlike vjere i političkog načela, natjecali se, da polože svoj „novčić“ na žrtvenik domovine, da spase od propasti tužnog Istranina.

Gospodo moja, to je izvanredni događaj, to je pravi plebiscit. Bude li, kako se nadamo, napredovalo, kako je počelo, onda ćemo moći domala doviknuti našim protivnikom, ako bi se usudili prokopačiti naše medje, sa velikim englezkim državnikom, koji je žalibože prije malo vremena odstupio sa političkog pozorišta: „Hands off!“ (K sebi ruke!)

U razmjerno kratkom razdoblju od manje 9 mjeseci sakupila se znatna svota od 12.456 for., no računajući u ovu svotu ono novce, za koje su se dotičnici obvezali, da će ih platiti na rokove, a još ih nisu izplatili.

Utemeljitelja ima 44, od kojih je 27 platilo čitavu svotu, dok ostalih 17 još te uplaćuje.

Među darovatelji zauzimlje najprvo mjesto njegova preuzvišenost biskup Strossmajer, poznat u cielom slavenskom svietu kao veliki mecena.

On ne samo da je darovao našoj družbi znatnu svotu od 1000 for., nego je taj dar popratio također tako krasnom poslanicom, da je zbilja težko razsuditi, imamo li mu više zahvalni biti na njegovu daru ili na njegovu pismu. Čast i slava takovomu mužu!

Častna gospodo! Kad smo zajedno ili posebice spomenuli one osobe, koje su na jedan ili drugi način zaslužile priznanje i harnost našega družtva, ne možemo mimoići ime jedne osobe, koja žalibože nije više među živimi, ali dok nije pošla u rajske visine, zajedno sa predimenovanim velikim nadpastirom, radila je neprestano za prohitak našega naroda, te i samoga našega družtva. I doista, častna gospodo, pokojni kanonik dr. Franjo Rački sudjelovao je mnogo kod osnuća naše družbe, te u ime isto iz dna harnoga srca kličem: Slava, vječna slava dru. Franji Račkomu!

Što se rada naše družbe tiče, razumije se po sebi, da u kratko vrieme od 9 mjeseci, odkad se je ista osnovala, nije bilo moguće Bog zna što stvoriti, ali ipak, kako čete čuti iz ustiju g. tajnika, možemo biti zadovoljni sa onim, što se je do sada učinilo.

Častna gospodo! Još nije prošlo osam dana, odkad je Nj. Veličanstvo, naš milostivi kralj usrećio ovo krajevo svojim pohodom. Tom se prigodom Nj. Veličanstvo imalo prilike osvjedočiti, da je ovaj puk dobar i lojalan, no da je on također čisto hrvatske ćudi.

Dokaz tomu bili su oni vatreni „živio!“, kojimi je sijaset grla pozdravljalo svoga milostivoga kralja i vladara.

Častna gospodo! mi smo iste gore list, te istoga ćudenja. Izrazimo dakle i mi to naše čuvstvo time, da uskliknemo: Živio naš milostivi kralj Fran Josip. I.! Živio! Živio!

Pogled po svietu.

U Trstu dne 11. aprila 1894.

Austro - Ugarska. U carevinskom vieću razpravlja se vrlo živahno državni proračun. Jučerašnja sjednica bijaše osobito burna. Na dnevnom redu bijaše proračun prinosa za „dvor“. U ime mladočeskoga kluba govorili su vrlo oštro proti toj stavci proračuna zastupnici Vašaty i Breznovsky češkim jezikom. Ministar predsjednik pobijao je obojicu, izraziv svoje sažaljenje, što su zastupnici češkoga naroda ustali proti ovoj stavci proračuna. On da pozna lojalnost češkoga naroda, nu njegovi zastupnici da nisu tu lojalnost potvrdili. U vieću nastala je iza toga silna buka. Niemci lievičari i Poljaci odobravali su burno ministru, dočim su Mladočesi odlučno prosvjedovali.

U dalnjoj razpravi proračuna i to kod stavke dispoziciona zaklada govorio je žestoko proti toj stavci zastupnik Gregr. On je napao među ostalim najprije vladu Taaffe-a, pak grofa Hohenwarta i napokon sadašnju vladu, dotično združene klubove. Proti izjavi ministra predsjednika, da neima naime češkoga pitanja, naglasio je govornik, da češko pitanje obstoji, pošto je češko državno pravo duboko ukorenjeno u srcu češkoga naroda. Govori zatim proti vladinoj osnovi o promjeni izbornoga reda, proti iznimnom stanju u Pragu, te zaključi, da je spas Austrije jedino u federativnom sustavu vladanja. U ime Poljaka odgovorio je Gregru zastupnik Jedrzejević, naglasiv, da je predgovornik oklevetao poljačke zastupnike, te ga pozivlje, da opozove te klevete. Zastupnik Gregr očinuo je osobito žestoko Poljake, koji se spojiše sa neprijatelji Slavenah, pak

s ovimi zajedno zapostavljaju i prieče u napredku ostale austrijske Slavene.

U madjarskom saboru palo je ovih dana oštrih interpelacijah proti vladi, koja nije službeno sudjelovala kod pogreba Košutova.

Crnagora. Izmedju crnogorskih podanika i Albanezа došlo je opet na granici do krvavih okršaja. Ti će se okršaji opetovati sve dotle, dok Turska neukroti svoje poludivlje podanike uz crnogorsku granicu.

Srbija. Ministar vanjskih posala Lozanić razposlao je na sve srbske zastupnike na raznih dvorovih okružnicu, u kojoj kaže, da nova vlada hoće uvesti u zemlji red i zakon, a napram izvanjskomu svietu strogo izpunjenje svojih obveza, uzdržavanje simpatija europejskih država i prijateljske odnošaje sa svimi vlastmi. Njegova osoba da nespada ni jednom ni drugom pravcu europejske politike.

Francezka. Napeti odnošaji izmedju vlade republike i talijanskoga ministarstva popustiše ponešto u posliednje doba. Talijanska vlada, videć, da rat, što joj ga je navjestila Francezka vlada na trgovačkom i novčanom polju, zadaje smrtonosne udarce talijanskim financijam, nastoji svimi silami, da se sadašnje napeto stanje izmedju obiju država promjeni.

Italija. Ministar predsjednik Crispi izjavio je ovih dana u proračunskom odboru, da vlada nemože nikako pristati na brisanje većih svota, opredieljenih za čete i mornaricu. On reče, da Italija neima vojske, da je tako slabo pripravljena, te bi ju svaki poveći izvanjski udarac uništiti morao. Ta izjava prouzročila je silno negodovanje u Italiji i vani.

Njemačka. Cesar Vilim posjetio je kralja Umberta u Mljetcih, gdje mu priredišе sjajan doček i raznih svečanostih. Cesar se je opet vratio u Opatiju, odakle će u posjete našemu vladaru u Beč.

Razgovor

medju Lukom i Martinom poli pilja kraj Novevasi porečke.

Martin: Zdravo Luka, kdi bivaš, da te odavna nije bilo viditi?

Luka: Bog ti daj lipo zdravlje moj dragi Martine; znaš da svaki ima svoga posla, pak nije tako lahko da skupa dojdemo.

Martin: Vero je istina, ali tako mi lipoga poštanja, drago mi je, da smo se sustrili, jer ćeš mi štogod novoga puvidati, ja se s tobom rado razgovorim.

Luka: Što ćeš da ti povim tugu i nevolju, kad neznam drugo reći, nego da nas taro svako zlo odpotle smo došli pod komun porečki.

Martin: Vero je istina; kad je naša občina spala pod Poreč, bila je onda najjača medju drugima, koje tamo spa- ', a sada je kako i druge, morda j. slabija.

Luka: Ne samo da u Poreču se nije ništa dobra za nas učinilo, nego nam se svaki dan više gubi naše lipo občinsko imanje, zato gromo iz zla na gore.

Martin: Na žalost baš je tako. Crikva nam propada, turanj je izgubia halju, plovaniju su nam zapalili, da pogibelju priti, plovana su stavili na fit u kaštelja, škole nimamo, kuće za učitelja nimamo, za sve to moramo plaćati fit. Občinske šterne nimamo, a po liti od velike topline ne manjka nego da duša iz tebe skoči kada piješ vodu lokvenjaču. Ako ćeš imati kaplju dobre vode iz šterne, moraš ju platiti na pozu od zlata i još je težko dobiješ. A porečki su gospodari naši komunali poštivrali, kako se govori, priko trinajst četrnajst miljari fiorini. Ja neznam kamo ćemo dokle tako gremo naprid, i veruj mi, kada promislim na sve stvari, me je sram za sam Novašan.

Luka: Ma ja sam čuja još jednu drugu lipliu.

Martin: Neznam kamo već lipliu.

Luka: Povidali su mi, ča je težko za virovat, da su nam našuljali sedamdeset miljari fiorini duga.

Martin: Ma kamo grodu toliki novci, ter Rigo je umra!

Luka: Bog ti ga zná.

Martin: Neznam što će biti do mala iz nas i iz naše dice, ako Bog komu ne pomore.

Luka: A vero, komunale te nam pomalo stanovim uzurpati, finidu te nam dugi stanovim uzurpati, finidu te nas zaklati veliki adicijonali, pak ćemo morati svojo imanje prodavati za občinske duge plaćati, to napokon već od jedan ćemo postati sočali poročanski, ako se brzo ne opametimo.

Martin: A što misle nekoji naši ljudi, koji se brate sa krajelsko-šarenjačkom gore odom?

Luka: E, oni imaju punu glavu „Lege", jer da će im ona slati dicu u veliko školo.

Martin: Ma su brižni nemi! Ča nisu mogli držati računa od svoje kmetine, pa bi bila moga svoga sina poslati u školo kakove je komu drago; ali dokle iz grada večeru čukaju, te kasno večerati, ili to bez uje pojti spati.

Luka: „Lega" ima tajne svrhe; alj ja se ufam u Boga, da ona ne dostigne što traži. Neki dan mi je povida naš čovik, da je većina talijanska u saboru stvorila zakon, da to morati unaprid dica školarinu plaćati. Polag ovoga zakona svako dite, koje bude dužno školu polaziti, moralo bi platiti 3 fiorina na lito, a kroz 6 lit moralo bi platiti 18 fiorini. Kad roditelji radi siromaštva nebi mogli plaćati, onda bi bilo dužne to občine platiti, radi tega stradali bi roditelji i občine; onda puk bi mrsia školu i zgubia bi ljubav do nauka. Kada bi se to obistinilo, onda „Lega" bi postavila svoje škole di su naše i di nisu; naše bi izporinula, nijje bi ostalo, koje bi Istru poitalijančilo.

Martin: Ja se ufam, da ta zakon naš presvitli cesar ne bude potrdia.

Luka: Bilo bi dobro da ne.

Martin: Neznam, što će se učiniti za plovanov stan, budući da gospodar u kaštelu ga neće već pustiti, a u selu za njega kuće nije.

Luka: Ja dim, da bi još najpametnije bilo, da se svi užurpi komunski štimaju i s novci, da se za sada načini staru plovaniju i da se školu uzida.

Martin: Dakako, da to bi bilo najpametnije, jer nije pravedno, da mi na komunale plaćamo štivru i adicijonale 20 i više lit, a drugi da ih uživaju, i to najviše ljudi, koji ne spadaju k našoj občini ili nisu u njoj rojeni.

Luka: Da bi se bilo iz početka dobro gospodarilo u Poreču s našim občinskim imanjem, občina nebi bilo tako propala. Kada su počeli zapirati komunale, da bi ona bila valja svakom učinila tužbu, bimo bili imali naše lipo komunale kano i prije, a sada čuji su su.

Martin: Tim su nam pokazali Porečani svoju ljubav.

Luka: A vero su, hvala i čast im budi! Ter hodi samo u komunale, ćeš viditi, da je na mistih sve drvo posičeno, baš kako kad se travu s kosom pokosi, pače koke su povadili, a da biš finidu vidia! Ja neznam, što čine oblasti i slavna junta i ča dela šumaraki komisar.

Martin: Ma da bi se štimali komunski užurpi, što ti se čini, kako bi se imali štimati?

Luka: Ja dim po 2—3 solda klaftar više nego drugu zemlju, i još 10—20 po sto priko štime.

Martin: A zašto tako visoko?

Luka: Zato, jer ja i ti i svaki bi platia klaftar 2—3 soldo već, kadi je komu na ruku poli njegova; a 10—20 po sto priko štime, da se plati interes one zemlje odkada je užurpana.

Martin: A komisijon i perite ki da plati?

Luka: A vero svi oni, koji imaju komunštine, neka plati svaki polag što valjaju užurpi.

Martin: Ja dim, da bi bilo pravo tako. Bog Luka, smo malc zakasnili.

Luka: Bogme smo, je bia bužlji naš razgovor, nego purmanov v .t. S Bogom!

Dinku Sirovici

odziv na „POSLANICU".

Pročito sam Tvoju poslanicu na me,
Odkrio si u njoj Tvoga srca plame:
Za Hrvatsku majku silnu ljubav žarku,
Za Hrvatsku majku tužnu ubogarku.
I pravo Ti veliš ista nam je meta,
Ista bol nas muči, ista tuga klete,
A ta tuga to je, što još Hrvat driemo,
Što no svoje kuće i ognjišta nema.
Ali vjeruj, Dinko, vjeruj mili brate,
Ljepšo sunce mora sinut za Hrvate!

Prolistaj mi povjest našu horba punu,
Pomisli na dive što u grobu trunu.
Pogledaj po domu, probroj svaku stopu,
Svuda lisno krvcu, svud za Europu.
Al sreća je nama sve to više mila,
Dokle nije tamna grobnica ju skrila.
Tako sviet nas oto rad naše dobrote
Pretvorio harni u pravo Helote,
Da nam još'o više za sve blagodari
Prozvao nas liepim imenom „barbari".

Kad se digli divi, da pitaju našo,
U gvozdne ih negve tada okovnšo.
Bacišo ih jake u zatvora tmlnu,
E da no probudo tužnu otačbinu;
Doveli ih zatim na stratište — pravo
Sudili im tamo — odsjekli im glavo,
A da pravda bude pravedna sa svime
njihovoj su djeci dali drugo ime —
Majka biedna kuka — njena djeca šute,
Dinko mili brate . . . oči mi se mute!

To je krvna povjest, pa sad zdušno sudi,
Nismo l' bolju sreću zaslužili tudi,
Je l' je pravo, da nas ljutim okom paze,
Je l' je pravo, da nas preziru i gaze?
Žrtvovasmo drugom niz junaka cieli,
A drugi nam zato sve su odnijeli!
Je li pravo, reci? Klikni gromno: nije,
I ako još pravda na nebištu žije:
Mora doći, mora, pravi danak plato,
Sloboda i sreća obasjat Hrvate!

Zadar. *R. Katalinić Jeretov.*

Franina i Jurina

Jur. Niki šaronjački gladuh, da je govorija u Vižinadi, da neka se pur Kaštelirci napinju za imati školu — ali da će pasat još tri lita prije nego budu stavili u fundament prvi kamik.

Fr. On je to govorija iz febre; čim ga bude febra puštila — na svoju sramotu — će viditi lipju školu u Kaštoliru, nego na višunadskoj placi, koja da još dandanas nije plaćena. Neka on piutošto reče, da neće Kaštelirci nikada viditi ni crikvu ni onu školu, koju je šarenjak i jedan porečki inženjer mirija, kad su bili zadnji i predzadnji i još predpredzadnji balotacijoni za podestate, za deputato, za šior Tomaža i za šior Beneta.

Jur. Eeee! carlatani su sada zgubili pašot za pojt miriti u Kaštelir i sada se kuntentuju iz daleka lajut, kako pumerići. Ne veruju jim više njanka kaštelirski rinegati.

Fr. Pravo imaju! . . . Bolje je, da su se kasno probudili nego nikad.

Jur. Ja se ufam, da će se još čuda drugih ugledat u naša dične Kaštelirce, i da šaronjačke ćakule neće valjati, kako ni stara munida.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Družtveni blagajnik primio je nadalje sliedeće iznose: Ante Volarić, Rieka šilje for. 10, sakupljenih u domu „Jadranske Vile" u veselom družtvu. — Tučić Ante u Puntu šilje for. 5, sabranih kao članarina za god. 1893. Uplatiše: Antun Bonifačić, bogoslovac u Gorici, Ivan Žic dotto, Frane pop Žic, vjeroučitelj u Malom Lošinju, Niko Mrakovčić, težak u Puntu, Antun Tučić, učitelj u Puntu svaki po 1 for. — Ivan Tomašić i Ivan Miran iz Opatije šilju for. 5 na dar. — Povjerenica gdja Adela Vrbanić šilje for. 36·25, sakupljenih ovako: Hegedić župnik plaća III. obrok utem. svota for. 10; većnik Gržković za I., II. i III. mjesec za g. 1894. po for. 2 (ukupno 6 for.); vlastolin Burgstallor Kraišć plaća za godinu od 1./9. 93. do 31./8. 94. članarinu od 5 for.; župnik Huzek, Kraišć za idem for. 4; Ponić Gjuro, mag. farm., Karlovac dotto for. 3; Žugčić, gimn. učitelj dotto for. 2; Zadrović, trg. pom. dotto for. 1. Darovaše: Lederer, trgovac u Karlovcu for. 1; malo družtvo kod g. Ferkovića sakupilo for. 2·50; družtvance u Jaski 50 nvč.; Jure Horvat, seljak iz Lipa 5 nvč. — Glavarstvo občine Kastav šilje for. 100 kao utemeljiteljnu svotu u smislu zaključka obć. zastupstva od 30. oktobra 1893. Živili! — K. i V. sakupili na Ricci for. 2·50. — Dr. Andrija Stanger plaća I. obrok utem. svota for. 50. — Dr. Ante Dukić plaća utem. svotu for. 100. — Profesor. Vjekoslav Spinčić plaća godišnju članarinu for. 10 za g. 1893. — Mavrić Ivan iz Bakra šilje članarinu za g. 1894. for. 1. — Dr. Vladimir Crnadak, Sisak plaća VIII. obrok utem. svota for. 10. — Povjerenik R. Katalinić Jeretov šilje for. 90·86 i to po njemu sakupljenih for. 25·30, a prispjelih „Narodnomu Listu" for. 65·56. Prinosnici i darovatelji objelodanjeni su u „N. L." — Povjerenik Vinko Marjanović iz Pazina šilje for. 3·60, sakupljenih u veselom družtvu po „Silvanu". — Gjuro Ružić iz Rieke šilje for. 3·70, sakupljenih kod objeda na Hreljinu kod načelnika kao kaznu od 5 nvč. za svaku tudju riečˌ iaučenu kod stola. — Vinko Marjanović iz Pazina šilje for. 15·25, sakupljenih po seljaku Josipu Zgrabliću od Petra iz sela Zgrablići, občine Pazin, dana 19. marča 1894. kod crkvice sv. Ivana i Pavla prigodom svojega imendana. — Marica Nadlišek, plemenita slov. rodoljubkinja šilje po prof. Spinčiću for. 3 na dar. Živila! — Škender Fabković šilje „i opet zrnašce za krušne djećici našoj" (za mjesec april) 1 for. — Josip Gojtan, župnik u Kašćergi šilje for. 5, sabranih u veselom družtvu. — Dr. Josip Derenčin u Križovcih šilje for. 132, sakupljenih po njemu i po g. Mirku Brajeru, Križevčaninu. Darovaše: Presv. g. Drohobecky, biskup križevački for. 10, veleuč. g. dr. I. Vučić for. 10, vrla i gorljiva Hrvatica gdja. M. udova Kiseljakova for. 10, presv. gdja. barunice Ožegovićka for. 5, gdjica Kranjčevićeva for. 5, Dragutin Frelih for. 5, dr. Antolković, odvj. for. 3, Gjuro Badovinac, kanonik for. 3, Alek. Brajer for. 3, Marko Brajer for. 2, Olga Brajerova for. 2, Mavro Brajer for. 1, dr. V. Brajer 50 nv., Adolfo Brajer for. 1, dr. V. Brajer 50 nv., Ivica Brajer Sisečki for. 2, Mirko Brajer Križevčanin for. 3, Žiga Brajer ml. for. 1, A. Brajer i sin for. 2, Ceraj Čerić for. 1, B. udova Ciglar for. 1, Dvořak for. 1, Dajč for. 1, Domin for. 1, Dragovec S. for. 1, Drag. Fišar for. 1, Dragovec for. 1, Filipović 50 nvč., Kut. Frelihica for. 1, Filipović 50 nvč., Helfmann 50 nvč., Pavao Huber 1 for., Marko Heral for. 1, Slavelj Herceg for. 1, Miško Habdija 50 nov., prof. Hlava for. 1, Ivan Heršalj for. 1, Ljubica Ivkančeva for. 1, Marta pl. Kipahova for. 2, Josip pl. Kipah for. 3, Komenović for. 1, od čistog dohodka djačkog koncerta, obdržavana lanjske godine for. 1·50, A. Kac for. 1. I. Kac for. 1, Jos. Kovačić, župnik for. 1, Fr. Kac for. 1, Mirko Lugarić for. 1, Ivan Lisac, župnik for. 1, M. Lutković, kanonik for. 1, prof. And. Lenarčić for. 1, Alex. Merkadić 50 nvč., Josip Modić for. 1, Alex. Najman for. 1, Val. Novaković for. 1, Jakov Najman for. 1, V. Oštrić ml. for. 1, Janko Oštrić for. 1, dr. O. Oštrić for. 2, Simun Petrović, župnik for. 3, Roza Paerhofica for. 2, L. Paerhof for. 1, H. Paerhuf for. 2, dr. Perčić, gradski fizik for. 2, Al. Rebnicar for. 3, Ed. Suflovel for. 1, Sukelić Niko for. 1, Franjo Svačko for. 1, prof. Abl for. 1, Josip Vrgović, župnik for. 1, Ivan Žigović for. 1, G. Snos, kanonik for. 1.

Upravi našega lista poslao je gosp. M. Sgombić, župnik u Pazarištu 4 for., sabranih u malenom družtvu rodoljubivih Hrvata. Isti gosp. priposlao nam je već 28. febrara for. 8·12, koje do sada ne objavismo.

Vjenčali se. Iz Vinkovaca javljaju nam, da se je tamo vjenčao ovih dana g. Ivo Vitezić, gospodarski činovnik u Djakovu i netjak našeg dičnog prvaka prosvjetlog g. dra. Dinka Vitezića sa dražestnom gdjicom Emom Rionr. Naše iskrene čestitke novovjenčanima!

Blagopokojna Ivka barunica Vranyczany iz Zagreba ostavila je oporučno „Matici Hrvatskoj" 500 for., družtvu sv. Cirila i Metoda za Istru 300 for., zatim 100 for. karlovačkomu obrtničkomu družtvu „Nadi", a sjetila se je i trgovačkoga tamburaškoga družtva „Hrvatsko" i vatrogasaca u Karlovcu. Svevišnji joj i zato milostiv budi!

Odbor političkoga družtva „Edinost" imati će u nedjelju dne 15. t. mj. u 10 sati u jutro u prostorijah „Dol. podpornog družtva" redovitu sjednicu na koju se pozivlju gg. odbornici i zamjenici.

Zemaljski kapetan vitez dr. Campitelli u Voloskom i u Kastvu. Prigodom dolaska Njeg. Veličanstva našega cesara i kralja u Opatiju došao mu se je pokloniti i isturski zemaljski kapetan g. dr. M. Campitelli, pa je tako imao priliku viditi, kako znadu Hrvati dočekivati svoga prejasnoga vladara, i upotrebito priliku, da učini raznili posjuta. Stanovao je kod gospodje udove

Sofiju Minachove. Bio je i gostom kotarskoga glavara. Posjetio je občinske glavare veprinačkoga i lovranskoga. Obišo je s dr-om Tamarom. Na dan dolazka Njeg. Veličanstva sastao se je i sa zastupnici naroda prof. Vjek. Spinčićem i biskupskim vikarom krčkim dr-om Volarićem, župnikom volučkim Vinkom Zamlićem i raznimi drugimi. S župnikom Zamlićem pregledao je volučku crkvu, a posjetio je takodjer dra. Štangera. Nedjelju prije podne dovezao se je u Kastav i išao ravno u ured, u vieću, u kojoj je našao občinskoga geometra g. pl. Kleinmayera i občinskoga likvidatora g. Jelušića; kojim se je morao sam predstaviti, jer ga nisu poznali. Onda je došao do poznatoga mu tajnika občinskoga g. Štefana, koji mu je predstavio neke občinske savjetnike, i s kojimi je pak pregledao blagajnički ured, te školske zgrade i delavsku školu. Došao je i k drugoj polovici sv. mise pjevane, koja se, kako je poznato, hrvatski pjeva. Objedovao je u gostioni Vjekoslava Jelušića i tu kao i kasnije po vasi, činili su mu družtvo neki občinski savjetnici, većina občinskih činovnika i ravnatelj mužke škole g Butković sa učiteljem g. Dukićem. Občinski geometar gosp. Kleinmayer, kao vojvoda vatrogasnoga družtva, dao je trubiti na sakupljanje vatrogasaca, da dadu zemaljskomu kapetanu počast, al su se njegovoj trubji odazvala samo dvojica, neznajući o čem se radi. Zemaljski kapetan dao je vatrogasnomu družtvu 20 forinti sa opazkom, da ih poklanja tomu družtvu, kad u Kastvu i tako siromaha neima. Kapetan družtva pl. Kleinmayer i tajnik Rubeša zahvalili su se na tom u listu „L' Istria" od 7. t. mj. Prije odlazka posjetio je i hrvatsku čitaonicu u „Nar. domu". Občinsko glavarstvo dalo je užgati nekoliko mužara. Jedan občinski zastupnik kliknuo je „živio", kad je zemaljski kapetan sjeo u kočiju. Dopeljao se je zajedno sa občinskim tajnikom Štefanom u Klanu, gdje se je zadržao samo kakve pol ure, i odkud se je pak vratio na Volosko.

Iz Kaščerge, mjestno občine pazinske doznajemo, da je tamo dne 2. o. mj. držana komisijonalna razprava za ustrojenje redovite pučke škole. Na razpravu pristupila su tri odaslanika pazinske občine. Dr. Gambini za zemaljski odbor, a c. k. oblast bijaše zastupana po Schwarzu i nadzorniku prof. Kosu. Komisija složila se je u tom, da se za 5 godina može držati škola u dvorani, gdje se sada podučavaju djeca, medjutim pako, da se ima graditi školska zgrada. U pitanju jezika predlagali su občinski odaslanici, da bude za sve školske godine naukovni jezik hrvatski, a talijanski se jezik ima kao obvezatan predmet podučavati počam od druge školske godine.

Dr. Gambini, koji se nije valjda nadao, da će občinski odaslanici biti tako obzirni prama talijanskomu jeziku, uvjeriv se, da u Kašćergi neima niti jednoga Talijana, staroga ni tladoga, nije prigovarao predlogu, izjaviv, da je sasvim umjestan. Kad tamo javi se c. kr. kot. kapetan Schwarz, te predloži, da bude u prvih četirih školskih godina hrvatski kao naukovni jezik, u petoj i šestoj školskoj godini pako da bude naukovni jezik talijanski. Svi predlozi zabilježili su se u zapisnik. Spomena je vredno, da je c. kr. školski nadzornik prof. Kos sa svijuh gledišta pobijao predlog c. kr. kotarskoga kapetana.

Što se dakle dr. Gambini nije usudio predložiti, to je predložio c. kr. kotarski kapetan Schwarz za školu, gdje neima niti jednoga Talijana! Dalnji komentar neka stvore naši čitatelji.

Njemački cesar o Hrvatih i o njihovom dočeku cesara i kralja Frana Josipa I. Dne 3. t. mj. vozili su se cesar i cesarica njemačka zajedno sa svojom djecom parobrodom u Senj. Cesarica išla je u Senju na kraj i kupovala je siromašnoj senjskoj djeci opanke. Na povratku oplovili su otok Krk. U Baški pucali su im na čast. Vozeći se onuda, dali su si cesar i cesarica tumačiti po kapetanu Prosenu sve, što je znamenito u toj strani hrvatske obale, i zanimali su se i za najmanje podrobnosti. Cesar Wilhelm je medju ostalim rekao, *da su Hrvati hrabri ljudi, i da se je jako radovao nad srdačnim dočekom, što su ga svomu cesaru i kralju Franu Josipu I. u Opatiji priredili.* (Tako izvještuje jedan zagrebački list, a po njemu bečka „N. Fr. Presse").

Iz Pazina 8. aprila 1894. Iz interpelacije zastupnika dra. Dukića i drugova, pročitane u saborskoj sjednici 10. febrara 1894. (tiskane u broju 7. ovoga lista), razabrali su naši čitatelji, da je občinski načelnik podnosao utok na visoko c. kr. ministarstvo proti odluci c. kr. kotarskoga poglavara u Pazinu i onoj c. kr. namjestničtva u Trstu u pitanju izbornih listina za obnovu upravnoga vieća u Pazinu.

Prošloga mjeseca dostavljena je i riešitba visokoga c. kr. ministarstva nutarnjih posala u Beču od 26. jenara 1894. broj 30.223. Ministarstvo odbilo je utok u onom dielu, koji se odnosi na odluku c. kr. kotarskoga poglavarstva, kojom je ovo poljednjo usljed podnešenih reklama izdalo svoju odluku. Udovoljilo je pako u onom dielu, gdje je c. kr. kotarsko poglavarstvo uredа radi nalošilo, da se poprave izborne listine. Ministarstvo veli, da je za izbor u §. 17. iz. bornoga reda naredjen poseban postupak. Tko misli, da je povredjen u svom pravu, neka podnese reklam, a c. kr. politička oblast da neima narediti nikakvih drugih popravaka izbornih listina. Ona ima se jedino ograničiti na podnešene reklame.

Proti rešitbi c. kr. ministarstva, u koliko je potvrdilo odluku c. kr. kotarskoga poglavarstva u Pazinu, podniela su tri birača pritužbu na vrhovni c. kr. upravni sud u Beču. Ova pritužba dostavljena je već c. kr. ministarstvu sa pozivom, da podnese sve administrativne spise, koji se na pritužbu odnose.

Medjutim zamoljeno je c. kr. kotarsko poglavarstvo u Pazinu, da zaustavi provedbu izbora za upravno vieće, dok ne stigne riešitba vrhovnoga upravnoga suda.

Iz Lošinja pišu nam dne 2. aprila: Od neko doba u vašem cienjenom listu učestalo tužbe proti ovdješnjoj vlasti. Na Krku no pjevaju hosanna, s Cresa jadikuju nemalo, a što bih vam imao reći ja iz ovog sudbenog kotara? Shvaćam jade naše braće, ali naši u ovom sudbenom kotaru, osobito u ovoj občini jesu nesnosni. Mi možemo punim pravom reći, da je ovdje zavladalo doba denuncijacija i špijonaže! Ta koliko li se nije papira potratilo u nečisto svrhe u Čunskom, na Susku a najviše ovdje? Blagostanje naroda, uredjenje puteva, uzdržanje poredka, javni moral — to su za nekoga nuzgredne stvari. Ali su zato težke stvari, koje stavljaju u pogibelj obstanak države — po sudu nekojih — ako tko uzkliknе: „živio!" „živila Hrvatska!" ili zapjeva koju rodoljubnu pjesmicu. Meni nije do toga danas, da iznesem sve na vidjelo, jer kud bih pošao, ipak ću s vremenom i vašim dopustom pabirčiti. Ovoga puta hoću samo da kažem, kako si ovdje diže velika hajka na Hrvate i odanle, odakle bi se morali nadati nepristranosti i zakonitoj obrani. Potužite se komu se imate potužiti, predstavite tvrde svjedoke, prikažite zaplienjene stvari, koje su služile na pogrdu i na inat Hrvata, — ili vam se neće ništa odgovoriti, ili će vam se reći: to su trice i kučine; ali se za to globi i kazni one naše inače mirne ljude, koji u prijateljskom družtvu uzkliknu: „živio!" ili zapjevaju nevinu koju hrvatsku pjesmu. „Nomina sunt odiosa", ali kako rekoh pučeti ću pabirčiti, ne bih li tim postigao, da i ovdješnje rodoljube pronesm iz neopravdana dremeža. Danas mi je nadodati još to, da se čovjeku, kad stupi na poglavarstvo, pričinja kao da stupa u kakav čisto talijanski ured. Od poglavara do posluženika nitko ma ni beknuti hrvatski, kao da smo u blaženoj zemlji ili barem u talijanskom Tirolu, a ne u skroz hrvatskom kotaru. Je li naš čovjek pozvan na poglavarstvo, da se opravda od kakve tužbe, najviše krive, pa stane li govoriti hrvatski, nitko ga ne razumi, pa je usilovan, da talijanski „zabešćima" i tim se dogodi, da višeput verbalni zapisnici nisu pravi odsjev njegovih opravdanja!

Uzporedite dakle odnošaje naše sa odnošaji naše braće u porečkom kotaru, pa nadodajte k tomu, da vaš prijatelj „vitez" Šandor ipak pozna hrvatski jezik, dočim mu je naš „prosvjetli" posve tudj, i onda ćete dobiti pravu sliku našega života! Mi na ovo upozorujemo naše vrle otačbenike i radine državne zastupnike, jer nam je nekud čudno, kako je naš „prosvjetli" u zadnjem saborskom kreševu ostao netaknut, čemu se baš su mjerodavne strane pripisuje ne malu važnost!!

„Il Risveglio". Pod tim t. dovom izašao je u Rovinju dne 4. t. mj. prvi broj novog talijanskog listića, koji će izlaziti pod uredničtvom A. Davanza svake srede, i koji si je postavio zadaću odlučnije i radikalnije braniti i zagovarati talijanstvo Istre. Dobro nam došao junački radikalčić!?

Koncert s plesom priredjuje hrvatsko pjevačko družtvo „Jadranska Vila" na Sušaku sa svojim tamburaškim zborom u zajednici sa „Primorskim planinskim družtvom" na Sušaku svojim članovom dana 14. aprila 1894. prigodom otvorenja zajedničkih družtvenih prostorijah (kuća Crljenko). Početak u 8 sati.

Iz Suška pišu nam početkom aprila: Kad se zapodjeo i raspredao govor o putujućem učitelju g. Lippizzeru i kad vidim, kako njetko hoće, da prikaže rog za svieću, rodoljubna me dužnost zove, da i ja kažem štogod, pa bilo to zazorno i dubašljanskomu občinskomu odboru. Čitajuć zadnje izvješće o glavnoj skupšćini krške gospodarske zadruge, razabirom, da je prosvj. g. predsjednik dr. Vitezić, odgovarajući na predlog pčd. dra. Volarića rekao, da je visoko c. kr. ministarstvo pripoznalo, da bi u Krku bilo najshodnije mjesto putujućem učitelju, ali da je zato bio namješćen u Lošinju, da može stajati pod nadzorom c. kr. kotarskoga poglavara. Na to je njeki skupštinar opazio: „Ljepo ga je nadziral do sada". Bijaše li to bez razloga?

Eto minušo dvie godine i pol, da je g. Lippizzer namješćen u Lošinju, a ipak u koliko se sjećamo, bijaše ovdje jedincati put zabave radi, jer nije držao ni teoretičnog ni pokusnog predavanja, pa mu niti nije bilo „basta il movimento dell' oggetto, che si tiene in mano". Ipak će valjda znati i oni na poglavarstvu, da je sav ovaj otok jedan vinograd. Nedaj Bože, da se ovdje pojavi trsna uš, mi seljani bili bismo u velikoj neprilici, što da radimo, jer u tomu nismo nikada imali kakve poduke. A morali bismo je imati, jer smo blizu toj nesreći, a k tomu nije još dokazano, što se govori, da trsna uš ne može živiti na ovom otočiću. Što nije učinio g. Lippizzer u dvie godine i pol, to je učinio novoimenovani putujući učitelj g. Trampuž. U manjo od pol godine, što je namješćen u Lošinju, bijaše već dva puta ovdje, gdje je uspješno djelovao. Zar se g. Lippizzer boji nepoznanja jezika? Tà, ne trubi li se, da su velika većina ovih seljana Talijani „čisto pasmine", dakle neka se ne straši, oni će ga razumjeti. Ali med ostalim čujemo, da se g. Lippizzer boji preko mora, čemu se može jedva vjerovati.

„Il Pensiero Slavo". Jučer dne 11. t. mj. izašao je ovdje u Trstu prvi broj jur najavljenog lista „Il Pensiero Slavo" (prije „Il Diritto Croato"), što ga uredjuje i izdaje g. D. Ante Jakić. „Il Pensiero Slavo" izašao je u velikom formatu a bogat je raznolikim sadržajem.

Hrvatska misa u Rimu. „Glasu Hercegovca" pišu iz Rima, da je tamo u kolegijalnoj crkvi sv. Antuna rekao mladu misu mladi Hercegovac Fra Stanko Kraljević uprav na uskrs, te su mu sami Hrvati služili, naime pročastni o. Augustin Zubac, kum; Čengić, olektur, bosanski Hrvat djakon; Fra Skender Musić, podjakon, Fra Ante Majić i Fra Šimo Anđić, hercegovački Hrvati, svećenoše i još jedan Hrvat iz Bosne, kadioničar. Ovo je možda prvi put, da ovako Hrvati u vječnom gradu svetu službu obavljaju, te ju i podpunim pravom možemo nazvati „Misa Hrvatska" a takodjer i Talijani rekoše: „oggi è la messa dei Croati" Slava tim Hrvatom u vječnom gradu!

Plemenit čin. U priestolnici Španjolske u Madridu vrši se svake godine na veliki petak ganutljiv i plemeniti običaj. Tako bijaše i letos. Za službe božje, kad se je došlo do molitve „o drvo križa", približio se kraljici regentici Hristini jedan svećenik, čini nam se kraljevski djelitelj milostinjah, i pruži kraljici pladanj, na kojem je bilo više papirnih zamotah, a u svakom po jedna smrtna odsuda zločinca, pak pruživši joj pladanj, nagovorio ju je ričima: Oprostite Vaše Veličanstvo ovim nesretnikom. Kraljica odgovori: „Opraštam im tako bio i moni jednoč Bog milostiv". Odmah budu s papirnatih zamotah odstranjene crne vrpce i nadomještene ružičnimi, a pomilovanim (ove godine bilo ih je 8) bude brzojavljeno, da su pomilovani. Od više stoljećah postoji na španjolskom dvoru običaj, da se na veliki petak opisanim načinom pomiluje nekoliko zločinacah. Izprva je bio običaj, da se donese za spomenute ceremonije „drvo križa" kralju na pladnju više takovih osudah, a on bi jednu od njih na sreću uzeo. Te je bila strahovita lutrija. Za kraljice Isabele II. promienjen je taj običaj. Prvi put, kad je ta kraljica na veliki petak prisustvovala službi božjoj u dvorskoj crkvi, pak joj je svećenik pružio pladanj sa osudami, ona je pala na koljena, poljubila je noge Razpetomu i razkrilir ruke nad osudami kliknula je: „Svim, svim bez iznimke oprаštam, kako bi jednoć i meni bio Bog milostiv". Od tada bio je taj primjer Isabelin svake godine nasljedovan, pa za to budu sve smrtne odsude, koje su kraljici podastrtu na veliki petak, odmah promienjene.

Prosvjed slušatelja hrvatskog sveučilišta u Zagrebu. Hrvatska sveučilišna mladež drži za preku potrebu i svetu svoju dužnost, da dade izraza svome negodovanju radi nenadanog umirovljenja sveučilišnog profesora, velemožnog i voleučenog gospodina dra. Šandora pl. Bresztyenszkoga, koji je svojim sjajnim umom i značajem mogao još mnogo godina biti na ures i diku hrvatskom sveučilištu, videi hrvatsko djaštvo težak udarac, po najviše naše učilište i gorku nepravdu prema njemu samome.

Hrvatska sveučilišna mladež dobro zna, da tome činu visoke vlade treba tražiti razloga izvan njegovog profesorskog djelovanja, jer po svojoj učenosti, revnosti i vanrednoj susretljivosti prema djacima, a u naponu muževne svoje snage g. dr. Bresztyenszky bio je zvan kao malo koji, da mladoži i nadalje bude duševnim vodjem i učiteljem, uzorom poštenja i značajnosti.

Zabrinuta srca gleda mladež na budućnost hrvatskog sveučilišta, gdje kod namještanja i umirovljenja sveučilišnih profesora u prvom redu ne odlučuju znanstveni, već drugi obziri, pa se time sveučilište, koje bi imalo služiti lih znanosti, podradjuje idejama, s kojima ne bi smjelo biti ni u kakovome savezu. I to se ima smatrati glavnim razlogom, za što se naše hrvatsko sveučilište no može da digne na visinu ostalih sličnih europejskih zavoda.

Hrvatskoj sveučilišnoj mladeži ne smije i ne može biti svejedno, kega dobije za učitelja, a tko joj se oduzimlje, pa je zato odlučila na legalnoj sveučilišnoj skupštini, da najodlučnije prosvjeduje protiv postupka, kojim se krnji čast i ugled naše „almae matris" pred svietom, pa time uništuju sve najljepše nade, što su ih u nju polagali osnovatelji njezini i sav hrvatski narod.

Dano i jednoglasno primljeno na legalno sazvanoj sveučilišnoj skupštini dne 8. travnja, godine 1894.

Prenos smrtnih ostanaka Luke Botića. Odbor za taj prenos izdao je sliedeći poziv: Hrvatskom narodu! Potaknuto spomenicom splitske akademijske mladeži, splitsko je občinsko vieće, u sjednici od 9. rujna 1893. zaključilo, da se splitska občina prihvati prenosa smrtnih ostanaka pjesnika Luke Botića iz Djakova u Split, a da se za to ustroji osobiti odbor, koji će sabirati dobrovoljne prinose, toli za prenos, koli za dostojnu grobnicu prahu pjesnikovu. Uz izkaz pieteta prama uspomeni prvoga hrvatskoga rodoljuba i književnika iz osudjenoga Splita u doba našega narodnoga preporoda, — svrha ovih prinosa jest ta, da se zasvjedoči onaj nerazdružlivi voz, koji Split spaja hrvatskomu narodu, a za koji je Luka Botić radio, osjećao, živio. Ako i čednim načinom cieli hrvatski narod treba da odade dužnu počtu Luki Botiću, koji je svojim vedrim umom znao preletjeti tmine sadašnjosti — i umrieti vjerom u budućnost svoga hrvatskoga naroda, s kojim je jedino vidjao sreću svoga užega zavičaja, biološga Splita. U vrieme nepriznavanja narodnih nam pravica i svetinja; u vrieme cieplanja i razbrđivanja; u vrieme kada bezvjerci na različitosti vjere hoće da stvore razliku naroda, svaki hrvatski rodoljub — poklanjajuć svoj skromni danak u priznaju rada i nazora pjesnika „Pobratimstva", „Biedne Mare" i „Petre Bačića", — neće samo izkazati poštovanje uspomeni zaslužna književnika i otačbonika, već će potvrditi, da hrvatski narod, svugdje i svagdje, živi nepomućenom sviešću u svoje jedinstvo, u ono jedinstvo, kojega je svim žarom svoje pjesničke duše bio apoštolom Luka Botić. S toga prinosi u ovu svrhu i ako neće biti obilati, treba da budu brojni; treba da priteku iz svih hrvatskih krajeva; da ne izostane nitko, tko vjeruje u spas ove biedne Hrvatske, za koju je pjesnik Botić sve svoje želje, sve svoje nade stopio u prorođanskim odzivima:

„Od mene će odpuh praška biti,
„A! u grobu raztvoreni prašak
„Za slobodu razigrat se hoće!"

Hrvatski narode! Otvarajuć ovu popisnicu odbor drži, da je suvišno kititi je uobičajenim preporukama i razgrijanim ričima; prostim se načinom pozivlje na Tvoj patrijotizam, i no sumnja, da će odaziv biti obćenit.

Novci ujedno s popisnicom neka se šalju „Botićevu odboru" u Split, a na ruke blagajnika Dujma Mikačića. — Pošto je pak visoka kr. zemaljska vlada u Zagrebu stavila zahtjev, da se imenuje osobiti povjerenik odbora za banovinu, to je takovim imenovan svoć. Bartul Poparić, sluš. filozofije u Zagrebu.

Tko želi što pokloniti, neka pokloni odmah, jer je od nadležnih oblasti odveć kratak rok dozvoljen za sabiranje ovih prinosa.

Čudo od žene. „Nar. List" piše: U selu Medvidju občine obrovačke, neka siromašna seljakinja imenom Marija Katuša, prije malo godina na jednom izmedju ostale djece rodi dvoje; pred dvie godine ponovno rodi dvojke, a pred mjesec dana otrojise, što kaže naš narod, ili rodi troje djece,

dvoje mužkih, a jedno žensko. Djeca su zdrava i čila.

Nedjeljni lovci u Českoj. Veoma su zanimivi statistički podatci o „Sonntagsjügerih“, ili lovcih, koji samo u nedjelju imadu vremena, da mogu ići u lov. To su većinom trgovci, činovnici i apotekari, no ima ovakovih „Sonntagejügera“ i među posjednici i svećenici. Prošle godine imali su ovi lovci u Českoj zakup lova u 12.348 občinah, te su u svakoj občini izpucalo tečajem godine najmanje po 1000 hitacah. U ovom nedjeljnom lovu ubijeno je: 13 starih žena, 27 mužkaracah, 7 mladića, 3 djevojke. Ranjeno bijaše 3014 ljudi, ponajviše hajkaša. Osim toga ubiše nedjeljni lovci: 3 vola, 12 krava, 132 telića, 275 koza, 72 ovce, 59 jaraca, 1 janje, 3670 lovačkih 11.419 skitajućih se [illegible] 8762 mačke, 18 srnjaka, 455 srna, 2149 zeceva, 3222 tŕake, 26 gajetela, 805 vrebaca i 2 kobile. Za učinjene štete bijahu ovi nedjeljni lovci odsudjeni na izplatu odšteto od 633.093 for. i globah od 413.590 for., a liečnikom i odvjetnikom platili su for. 172.000. Povrh toga dosudjeno im je ukupno 74.088 sati zatvora za prekršaj proti sigurnosti života i vlastničtva.

Narodno gospodarstvo.

Piljevina je siguran liek proti trsnom ušencu (filokseri.) Lanjske godine izadje moj članak mjeseca agusta u više hrvatskih i srbskih novina „Piljevina je liek proti filokseri“. — Ja sam ob onom, što sam pisao, u duši bio uvjeren. Moje uvjerenje temolji se na lozi, koju već osam godina imadem, dočim je desno i lievo trsna uš uništila lozu i vinograde tako, da moje traje kao kako čudovište postoji.

To me obodri, da sam zasadio 5 jutara vinograda na onom tlu, gdje je trsna uš sasma vinograd uništila. Nu da na čisto dodjem t. j. da se spoznam što učeni i izkusni sviet o vinogradu, o lozi i o trsnoj uši misli, potražio sam knjige, koje o lozi uče. Mnsg. i veleučenom gosp. dr. Augustinu Hnadeku, dičnomu svojemu župljaninu i Sriemcu zahvalan sam, da mi u ruku dodje najesavršenije djelo od: „Trhr. A. von Babo i E. Mach“.

Nu da svakoga u uvjerenju učvrstim, to odlučih, da nekoliko odlomaka iz toga učenoga djela na svietlo iznesem: Babbiani i svi hvaljeni pisci su kod ovog zaključka, da se „vinograd trsne uši oslobodi, treba u jesen kada loza bude zrela, poplaviti vodom 20—30 *cm.* Nu to bi kod nas riedki slučajevi bili i to jedino na onim mjestima, gdje je vinograd na ravnici, a potok u blizini, koji bi se na vinograd navesti mogao.

Druga je kultura vinograda u pjesku. Već godine 1873. uvukla se trsna uš u Francezkoj u vinograd. Marijon pokuša na obali morskoj i dokaza, da trsna uš u onom pješčanom tlu, koje je iz čistoga kremen pjeska, (Quarzsand) naškoditi ne može. — Tako isto pješčani naplavi oko Rhone kod Montpeliera „Landes“ zasadjeni su lozom i dobro se drže. Dapače u susjednoj Ugarskoj su široke pješčane pustare i tu se sada uspjehom loze sade. U Francezkoj se tuže, da su vina u pjesku slaba, nu u Ugarskoj vele, da su jaka, dobra. Razni učenjaci razne uzroke navadjaju, zašto trsna uš u pjeskovitom tlu vinograd uništiti ne može. Glavni uzrok, zašto je pješčano tlo sigurno proti trsnoj uši, svadjaju na ova tri načina:

1. jesak je tako sabijen, da nikada pukoti. ne pokaže, kao n. pr. smoljenica, ilovača i druge zemlje.

2. Pjesak se osipije, akoprem je trsna uš vele mala, to ipak provali sitni pjesak i taj ju ništi i smeta.

3. Vanuccini tvrdi, da u pjesku i ako se pokažu uzki prostori, to se ovi svakom kišnom vodom napune, ili sam pjesak vodu iz dubine navuče, a tim se zatvori svaki i najmanji prostor, kojim bi zrak do trsne uši dopirao, a ova kao svi kukci (zrakozrezinci) bez zraka poginuti mora. Kada čovjek te glavne uvjete pročita i sa piljevinom sravna, tad mu je vlastitost kao i posljedica piljevine kao sunce jasna.

1. Piljevina se tako sabije, da pukotine nikada ne pokaže, dapače piljevina se za vrućine tako sabije, da je poput daske tvrda, da ju pratom probiti ne možemo. Metni piljevinu na kakvo mu drago tlo, to više ni pri najvećoj sunčanoj vrućini i suši ne puca, dapače bolje veže već sam pjesak.

2. Piljevina se takodjer osipije, a ako je pjesak oštar, to je i piljevina, dapače gledajmo ju na vitnozor, pak ćemo vidjeti, koli je oštra i trnata pak kao što je pjesak ništi, tako i piljevina.

3. Najvažniji faktor scienim, da je vlaga. Istina, pjesak je uviek vlažan, ali piljevina još vlažnija.

Kako se u jesen okolo trsa piljevina sipa, to se ona već s jeseni, zimi i proljeća poput spužve napije vode, i tu vodu, kad je suša, polako izpušta. Stavimo da je okolo trsa 15 *cm.* debela piljevina. Ma da je najveća žega, ne može piljevina ni 3—5 *cm.* osušiti se, ali i to ne biva poput pjeska, da ju svaki vjetar u zrak digne, već se odozgor skori, a doljo 10—12 *cm.* vlažna puna vode zemlja pod piljevinom, na 30—60 *cm.* sasma mokra, pravo blato. Pokušajte u pol ljeta na najvećoj žegi pra[illegible] debelu dasku na tlo položiti, pak ćete se za koji dan uvjeriti, da je ta daska vlagu navukla i da je pod njom uviek mokro. Sad si predstavite piljevinu, koja je oko trsa 10 proti debela, koja se još uz to svakom kišom hrani, to jest s nova vodom napije, tad vam je ovo jasno kao bieli dan.

Kada hvaljeni pisci jednoglasno tvrde: „da se kod pjeska vodom i vlagom urahni prostori zatvore, a tim i najmanji prostori, kojimi bi zrak do trsne uši dopirao tad je naravno, da ova bez zraka poginuti mora.

Kada je indi pjesak uslied vlage liek proti filokseri, tad je piljevina, koja tri put bolje nego pjesak vodu i vlagu navlači, tri put bolje sredstvo proti filokseri, nego pjesak.

Istina, ja sam lani pisao, misleć, da je d u b i l o (Tanin) liek proti filokseri, nu čitanjem dodjoh do uvjerenja, da je v l a g a glavni faktor i liek proti filokseri.

Ne ću niekati, da tanin svoju takodjer ne doprinaša, ali tvrditi ne mogu, to ostavljam strukovnjacima, neka oni svoje reknu.

I smielo i otvoreno govorim: da sam gledao, kako su vinogradi i loze okolo mojih izginule, a osim mojih 10 trs, kojima nisam htio piljevinu sipati, koje je filokseera već četvrte godine uništila, ostadoše ove zdrave, te su Bogu hvala ove godine tako rodile, da vinogradari kao na čudo dolaze, da vide plod a svaki začudjen pun nade se vraća.

Neki velezaslužni visoko pročastni gospodin posjeti me neki dan, da vidi moju lozu, te mi reče: „Gespodine, čuo sam svašta od protivnika o vašoj lozi govoriti. Nu danas se uvjerih, da su lagali i klevetali. Ja odlazim sa podpunim uvjerenjem, da je piljevina liek proti filokseri, i naša je loza spašena. Kada vas tko drugi put o lozi pita ma što, a vi ga pošaljite u svoj vinogradić; kad bude bujnu lozu i neobično rodni plod vidio, mora uzkliknuti: Gdje je takova zdrava loza, tako bujni obilni rod, tu neima filokseere“.

Ja sam u najmanjoj župi u djakovačkoj biskupiji upravitelj župe. Ne imadem sredstva za više ekaperimente činiti, zato sam odlučio visoku xem. vladu umoliti, da što prije pokuša u zaraženih vinogradi piljevinu sipati; a svakomu revnomu i svjestnomu vinogradaru, pripravan sam trud platiti, ako ne bude imao uspjeha, a da mi danas sjutra nitko ne predbaci, da nije znao kako i što da radi, te počem svaki dan listove sa molbom za uputu dobivam, a vremena nemam, da svakome napose odgovorim:

To visoku kr. zemaljsku vladu najponiznije molim da ovo mojih nekoliko redaka na korist naroda uvaži i pokus učini, narodu sledeći naputak proglasi i narodu u ovo kobno doba priteče u pomoć.

Naputak glasi:

Piljevina je najbolja hrastova, barem ja sam ju rabio, premda je bilo cerovine i bukovine pomiešano.

Scienim da je hrastova najbolja jer:

1) Najduže se drži, da neiztrune, a upravo dok ne iztrune, a to traje tri godine, napija se kao spužva vodom, natapa žile od loze i ujedno pokrije kao daska žile oko čokota, te je pod njom vječita vlaga, a upravo ta vlaga je po mom mnienju smrt filokseri (trsnoj uši).

2) Hrastova piljevina sa žaje najviše dubila, (Tanina) a pošto i grozdje i sama loza dubila (tanina) sadrž[illegible]aje, te se vino po dubilu (taninu) mjeri, to je bez dvojbe onaj uzrok, da loza piljevinom ognojena mnogu rodi, te joj filoksera (trsna uš) škoditi nemože.

Samo si sam uzrok nemogu raztumačiti, pak s toga opetovano vještake i učenjake pozivljem, da mi učin protumače.

Piljevina se u jesen posilje trgatbe oko trsa sipa i to ovako:

Trs se izgrne za 15 centim. u dubljinu a u naokolo 50 centim. širine, tu se uspe 6—7 litara piljevine i to na koronju trsa, tako, da čini okolo trsa plosnatu malu piramidu 15 centim. visoku, tad se trs zagrne, a na godinu se nesmije u piljevinu dirnuti, već se smije trs do piljevine odgrnuti, jer piljevina bude puna vode i zdravih od loza žila.

Tko tako postupao bude, jamčim mu, da mu lozi trsna uš naškoditi ne može, i za obilnu borbu.

Antun Bogetić,
župe upravitelj.

Javna zahvala.

Slavno ravnateljstvo „Prve hrvatske štedionice u Zagrebu“ izvoljelo je u dobrotvorne svrhe našega družtva priposlati nam pripomoć od dalnjih 100 for. (sto forinta).

Neka nam slavno ravnateljstvo „Prve hrvatsko štedionice“ dozvoli, da mu se u ime naših štićenika na ovom vrlo znatnom, plemenitom daru, u kojem vidjamo priznanje patriotskih hrvatskih cieli našega družtva, što toplije zahvalimo.

„Hrvatsko pripomoćno družtvo“.

U Beču 28. ožujka 1894.

Predsjednik: *Dr. K. Kozić*, dvorski i sudbeni advokat.
Tajnik: *Franjo Vahčić* c. k. činovnik.

Listnica uredničtva.

Gosp. T r p i m i r. Vašeg sastavka ne možemo priobćiti, jer je sadržaj nevjerojatan. Da ste nam zdravo!

Gosp. V. S. Drugi put. Živili!

Gosp. dr. H r v a t. Primili smo u redu, nu u ovaj broj ne mogosmo uvrstiti. Hvala Vam. Konac morati domo brinati. Vas i vaše sudrugove molimo, da se čuvate govedarštine, te da pišete što popularnije bez suvišnih nakita i umjetnog natezanja. Živili!

Gosp. R. J. Stiglo sve u redu. Liepa hvala. Tiskanice odpremljeno; za počat preporučih; glede catalog govoriti ćemo sa dr. T. Bratski odzdrav!

Gosp. A. O. itd. Lovačke je pse jur dotičnik nabavio. Zdravo!

L i s t n i c a u p r a v e.

Slavna „H r v a t s k a z a d r u g a u S o f i j i“. Primismo na račun predplate for. 3; naš list stoji na godinu for. 5. Srotno braće u pobratimskoj kneževini!

Uplatili su nadalje za „N. 31“ gg. Š. Š. M. Šumbreg for. 2; S. L. Sv. Potar for. 6·50; S. B. Ugljano for. 2; Čit. Novi for. 2·50; K. T. Olil for. 3; Ž. P. Susak for. 5; M. I. Č. for. 2; P.

Broj 16. U Trstu 19. aprila 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Koma list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na oleo... arka.

Dopisi se nevraćaju ako se i potiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za soljako 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za polgodine. Izvan carevina više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Govor

zastupnika profes. *Vjekoslava Spinčića*, izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 12. t. m. kod podrobne rasprave državnog proračuna.

(Govornik počeo je svoj govor ovimi po prilici hrvatskimi riečmi):

Visoko vieće!

U ustavno doba, od godine 1860. do danas, promjenile su se mnoge vlade; vlada se je promjenila i od mala, al je uvjek ostao isti sustav. Taj sustav je takav, da se mi s njim sprijateljiti nemožemo. Da imamo za to dovoljno i preveć razloga, nek se vidi iz ovoga, što ću njemački reći.

(Zatim reče njemački):

Visoko vieće! Kod ovoga poglavlja kazati ću nešto o političkoj upravi i o javnoj sigurnosti u Primorju. Dozvolite mi ponajprije navesti troškove ovoga naslova. Namjestničtvo u Trstu stoji po proračunu 90.000 for., računarski odio 20.000 for., a kotarska poglavarstva 90.000 for., ukupno dakle 200.000 for. K tomu dolaze još troškovi za zdravstvenu službu sa okolo 30.000 for. i javne sigurnosti sa 47.000 for., tako da iznaša čitava svota 287.000 for. Ovo plaćaju porezovnici, te imaju i pravo i dužnost, da pretresu putem svojih zastupnika činovničtvo, njegove sposobnosti i radinost; ja se podvrgavam toj zadaći posve kratko obzirom na činovnike u Primorju.

Činovnici Primorja imati će svakako svjedočbu o dovršenih naucih i o položenih izpitih; da li su sposobni za službu u Primorju, to je drugo pitanje. Tamo imade činovnika, a prima se takovih i danas, koji nepoznaju ni pokrajine ni naroda, koji nepoznaju pučanstva ni njegovih običaja i navadu, te se nemogu sporazumiti sa pukom, koji nepoznavaju dakle niti jezika pučanstva.

Sjećam se vrlo dobro, kakvim su mi veseljem pripoviedali nekoji ljudi kotara Voloskog prije nekoliko godina, da je s njima govorio hrvatski Njeg. c. i kr. visost blagopokojni priestolonasljednik Rudolf, a kakvom su radošću pripoviedali mi ljudi jednog drugog mjesta, da je Njez. cesarokraljevska visost priestolonaslednica Stefanija ljude bar sa nekoliko hrvatskih rieči nagovorila. Naši politički činovnici nečine toga. Spominjem se također iz jednog kotara, kojim osobitim veseljem pripoviedaše mi ljudi, da govori s njimi kotarski poglavar, dotično upravitelj kotarskog poglavarstva, hrvatski, a to je znak, da to biva samo riedkokad, to je bilo dapače prvi put u ustavno doba u ćénom kotaru Istre.

Činovnici kod nas misle, napose politički, da mora narod radi njih učiti se talijanski il njemački. Jedan politički činovnik, kasnije kotarski poglavar, rekao mi je jednom otvoreno, da bi se imalo izabrati u čisto hrvatskih ili slovenskih občinah takove osobe za načelnike, koji znadu njemački.

Gospodo moja! Uzprkos tomu čudnovatomu načelu, koje netreba odgovora, opažam, da imade kod nas više občina, u kojih nezna nitko njemački. Jedan drugi činovnik — taj bijaše tada namjestnički savjetnik — bijaše skoro uvriedjen kad su došli k njemu ljudi, koji nisu znali ništa drugo, nego li slovenski; nu sam na sebe nije se srdio radi toga, što je kroz 40 godina u Istri zatim kod namjestničtva služio, a da nije naučio nikada jezika velike većine pučanstva Primorja. (Čujte!)

Znadem, da su dobili čeških mladji činovnici, bar kod kotarskih poglavarstva naloge, da moraju naučiti jezik pučanstva t. j. hrvatski ili slovenski, u nekojih slučajevih dapače i talijanski, jer se dogadja dan današnji, da nekoji neznaju bar ni talijanski. Ti ljudi smatraju možda samo časomico taj nalog ozbiljnim, za dugo netraje to, jer vide, da mogu napried i bez znanja hrvatskog ili slovenskog jezika, oni uvidjaju, da mogu postati koncepisti, komesari, tajnici, namjestnički savjetnici itd. bez znanja hrvatskoga ili slovenskoga jezika, bez znanja dakle jezika velike većine pučanstva pokrajine. Neću nikoga osobno vriedjati, već spominjem samo kano činjenicu, da primjerice kotarski poglavar u Lošinju, u kotaru dakle, u kojem imade 30.000 Hrvata i okolo 8000 Talijana, neznade hrvatski. To isto vriedi — čini mi se — i za kotarskoga poglavara u Puli, u kotaru, u kojem je 22.000 Hrvata. Na namjestničtvu samom neima nijednoga savjetnika, koji bi bio vičet hrvatskomu il slovenskomu jeziku u rieči i pismu; isti namjestnik neznade ni hrvatski ni slovenski, te imadu tamo samo jednoga tajnika i jednoga komesara, koji znadu u istinu slovenski.

Kako djeluje il kako mora djelovati to na naše pučanstvo, možete si sami misliti. U vlastitoj pokrajini nemože naše pučanstvo su činovnici u svojem jeziku obćiti.

O poznavanju njemačkoga jezika neima napose u Istri niti govora. Medju našimi ljudi imade pojedinaca, koji znadu govoriti talijanski, a ti su jedini, koji se mogu sa činovnici bez tumača sporazumiti.

Žalostno je al istinito, da se pozivlju oni, koji hoće da dokažu talijanstvo Istre, bilo to putem novinah ili knjigah kod nas kano i u kraljovini Italiji, na službeni jezik c. kr. oblastih, dočim kažu, da oblasti pokazuju već tim, što se služe talijanskim jezikom u službi, da je pokrajina Istra kano i čitavo Primorje, talijanska pokrajina.

Žalostno je nu istinito, da bijaše uveden talijanski jezik u nekoja mjesta Istre jedino po talijanskih činovnicih; istotako je žalostno a istinito, da je službeni jezik naših oblastih, osobito kotarskih poglavarstva, još dan danas talijanski jezik. U kotaru Lošinju dopisuje primjerice c. kr. kotarsko poglavarstvo samo talijanski, dapače i sa onimi občinami, koje su čisto hrvatske, te odgovara i na hrvatsko dopise u talijanskom jeziku. Ovo kotarsko poglavarstvo imade na svojih uredih jedino talijanske napise tako, da kad bi imala doći Istra pod vlast jednog drugog kraljestva, jedva bi se imalo mienjati napise.

Kotarsko poglavarstvo u Pazinu dopisuje takodjer vrlo rado u talijanskom jeziku. (Zastupnik pl. Burgstaller: naravski!) To se čini umjerenomu članu koalicije i drugu Burgstalleru naravski u kotaru, u kojem imade po zadnjem popisu pučanstva 30.000 Hrvata i samo nešto preko 6000 Talijana. Ovo kotarsko poglavarstvo piše i na župune čisto hrvatskih mjesta jedino talijanski, o čemu sam se prošloga septembra sam osvjedočio.

Kotarsko poglavarstvo u Poreču piše skoro posve i isključivo talijanski. Iznimku čini kadšto kojim njemačkim dopisom na jednog ili drugog slovenskoga župnika. To isto dogadja se kod kotarskog glavarstva u Puli. Jedino u kotarih Kopar i Volosko dopisuju kotarska poglavarstva kadšto slovenski ili hrvatski. Redovito pako biva tako, da odgovara kotarsko poglavarstvo talijanski občinam, dok se talijanski dopisuju. Započme li pako občina hrvatski pisati, tada njoj se odgovara njemački. (Čujte!)

U tom obziru valja mi se svratiti barem sa par rieči na odgovor, što mi ga je dala njeg. preuzvišenost ministar trgovine u ime svoje i u ime gosp. ministra unutarnjih posala dne 3. aprila t. g. U tom odgovoru stoji, da kotarski poglavar u Voloskom dopisuje već dulje vremena sa občinom Pregrad u slovenskom jeziku, te njegova preuzvišenost misli, da može takodjer iz jednog dopisa na občinu zaključiti, da su činovnici Istre vješti jeziku pučanstva. Što se tiče poznavanja jezika pučanstva od strane činovnika u kotaru Volosko, te moram spomenuti, da broji taj kotar 27.000 Hrvata, 13.000 Slovenaca, 700 Talijana i 700 osoba, koje se služe kojim drugim jezikom, te da tamo izmedju četirih konceptnih činovnika, jedan znade slovenski, jedan drugi naučio je prilično hrvatski, što je hvalevriedno, dočim ostala dvojica, od kojih jedan bijaše već davno, a drugi u novije doba tamo namješćen, ne govore ni hrvatski ni slovenski. (Uzklici: Liepo stvari!) Da, to su liepe stvari. Što se tiče jezika, u kojem dopisuje kotarsko poglavarstvo u Voloskom sa občinom Podgrad, to mi je žao, što ne dobih još tražene odgovora od občinskog načelnika, na kojega se radi toga obratih poslije odgo-

Br.	385	Občini u Kastvu. Volosko			11./1. 1894.	c. kr. kotarski poglavar
„	751	„	„	„	22./1. 1894.	„ „ „ „
„	10334	„	„	„	23./1. 1894.	„ „ „ „
„	5107	„	„	„	11./2. 1894.	„ „ „ „
„	1179	„	„	„	17./2. 1894.	„ „ „ „
„	8148	„	„	„	20./2. 1894.	za „ „ „
„	1861	„	„	„	14./3. 1894.	„ „ „ „
„	1675	„	„	„	15./3. 1894.	„ „ „ „
„	2029	„	„	„	4./4. 1894.	„ „ „ „
„	2723	„	„	„	4./4. 1894.	„ „ „ „

Dolaze medjutim i talijanski dopisi na občinu Kastav, prem u njoj neima Talijanah; pak ako se kaže, da se njemački jezik upotrebljuje kao državni jezik, tada je talijanski jezik drugi državni jezik u Primorju, napose u Istri.

Tako su u talijanskom jeziku sastavljeni dopisi br. 512 od 25. jenara 1894., br. 1677 od 19. febrara 1894., br. 1489 od 8. marča 1894.

Ovdje je uzorak, kako naša kotarska poglavarstva s našimi občinami ili mjestnimi školskimi vieći dopisuju, ako kotarsko poglavarstvo ili kotarsko školsko vieće od namjestničtva ili od koje druge više oblasti dobije njemački dopis; ovakav dopis pošalje se u njemačkom prepisu občini, tako n. pr. Br. 2961 istarsko školsko vieće Trst 18. marča 1894. za cesa. kr. namjestnika Krekich v. r.; naledjice napisano je nekoliko rieči hrvatski, a mjestno školsko vieće mora sve ostalo obaviti.

Prije mi je drug, zastupnik Gregorčić, pripoviedao slučaj, koji se tiče našega jezika u naših uredih u Primorju. U Goričkoj bili su u nekoj občini občinski izbori pa su neki izbornici podnesli utuk u slovenskom jeziku, na koji je sliedila njemačka riešitba. Potužiše se na to kod upravitelja kotarskoga poglavarstva i ovaj im reče: Vi imate pravo, da od načelnika zahtievate slovenski odgovor. Dakle glavarstvo, koje primi njemački dopis od kotarskoga poglavarstva, imalo bi postati provodni ured za poglavarstvo!

Prijatelj, koji mi je poslao spise od občine kastavske, piše mi, da kotarsko poglavarstvo dopisuje kadšto s občinom i hrvatskim jezikom, kadšto talijanski, ali većinom njemački. Ali kakva je to hrvatština! U Opatiji ima ovaj napis u hrvatskom jeziku: *„Korak pod kastnovat 5 for.“* To je atentat na jezik i sramota po oblast, koja je to dala na štampati, već u željezci liovati. (Glas: Što to znači?) Imalo bi glasiti: „Voziti korakom pod kazan od 5 for.“.

Nekoja gospoda ministri kazali su kod raznih prilikah, da je težko kod namješćenja činovničtva u Primorju, naročito u Istri, jer da su tu potrebna četiri jezika. U Istri ne treba nigdje više no dva jezika: u kotaru Lošinju hrvatski i talijanski, isto tako u kotaru puljskom, pazinskom i poreškom, a u koparskom hrvatski ili slovenski, jer su oba jezika tako slična, da se pučanstvo sporazumjeva lahko — to talijanski, dočim bi u kotaru Voloskom dovoljan bio za domaće samo jedan jezik, hrvatski ili slovenski, jer ono 700 uračunanih Talijana govori takodjer hrvatski, dočim ostalih 700 žitelјah sačinjavaju gosti raznih narodnostih: Niemci, Madjari, Poljaci, Česi, Rusi itd., pa se svima ne može udovoljiti.

Kad bi i zbilja bilo pomanjkanja na takovom činovničtvu, koje razumije jezik pučanstva, tada bi se vlada morala pobrinuti za to, da se takvo činovničtvo odgoji, vlada bi morala podizati takove škole, u kojih bi se učio jezik naroda. Dok toga vora na interpelaciju. U ostalom mogu uvjeriti njeg. preuzvišenost, da kotarsko poglavarstvo u Voloskom i sa občinom Pograd njemački dopisuje, da piše nadalje kadšto naledjice slovenski, dočim priobćuje čitavo dopise namjestničtva u njemačkom prepisu. Danas priviih od občine Kastav više spisa. Ova je občina čisto hrvatska, jer neznam, da li se je našlo kod posliednjeg popisa izmedju 15.000 do 16.000 stanovnika deset Talijana, a niti ovi nisu urodjenici. Na tu občinu dolazi mnogo njemačkih dopisa, tako primjerice:

vlada ne čini, prazan je izgovor, da se ne namješćaju takovi činovnici, koji znadu hrvatski i slovenski, jer da ih neima, meni se čini, da je Primorje samo zato dobro, da se činovničkim sinovom ili sinovom stanovitoga plemena ili stanovitoga razreda pruži služba, kako je to već jučer kazao jedan drug obzirom na Kranjsku.

Nu poznavanje jezika nije jedini zahtjev, što se stavlja i staviti mora na činovnike. Oni ne samo da moraju poznavati jezik pučanstva, već moraju biti i objektivni, postupati zakonito i pravedno, te se skrbiti za sigurnost pučanstva. U tom pogledu mnogo se je griešilo u zadnje doba u Primorju, tako da se može uzeti, da tamo ne vlada zakon, već očita samovolje (zastupnik Gregorčić: anarkija!) pa i anarkija, kako kaže g. drug Gregorčić. Radi toga stavljeno je već više interpelacijah god. 1891., 1892. i 1893. a na neke od njih sliedio je i odgovor. Ali kakav? Nekoliko put sam predlagao, da se o tih odgovorih dozvoli razpravljanje, ali uzalud. Ja bih naime bio dokazao, kako su ti odgovori osnovani na neistinitih i krivih uputah. Ne mogu se sada u to upuštati, jer bi to izpunilo čitavu i dosta dugu sjednicu. Kažem samo, da sam naveo činjenice, da sam imenovao osobe, dobu, kad se što sbilo, mjesto, gdje je što bilo i svjedoke, to sam bio pripravan, a i sad sam pripravan, da sam ili po svjedocih potvrdim, kako je sve, što sam u interpelacijah glede političkih oblastih, te javne sigurnosti kazao, podpuna i živa istina.

Njegova preuzvišenost, prijašnji upravitelj ministarstva unutarnjih posalah, kazao je u nekih odgovorih, da odgovara na tomelju točnih ubaviestih. Naveo sam one saborske zastupnike, svećenike i druge gradjane, koji su bili napadnuti, pogrdjeni i zlostavljani, točno po imenu, prezimenu te po njihovom rodnom mjestu. Nijedan od ovih niti je bio pozvan, niti saslušan. I to su dakle točna izvidjenja!

Već prod 1000 god., pod Karlom Velikim, bilo je kraljevskih poslanika (missi regis), koji su bili pošiljani u pokrajinu, da primaju pritužbe, te da riešavaju naposo prieporе izmedju činovničtva i pučanstva. Danas, u vieku napredka, neimamo takovih *missi regis*. Često smo molili, da nam se pošalju dolje nepristrani povjerenici, ali uzalud. interpelacija se obično dostavlja onomu, koji je okrivljen. Takav je onda sam sebi sudac, on je okrivljenik istraživatelj, ako u obće što istražuje, i sudac. (Tako je!) Kako pučanstvo sudi o takovih odgovorih, o tome ću navesti jedan primjer.

Neki prijatelj iz jednoga kotara u Istri, iz kojega sam činjenice naveo, koje su bile u interpelaciji, pisao mi je medju ostalim ovo (čita): „Obzirom na Teuffeov odgovor na tvoju interpelaciju od 20. febrara 1892 moram opaziti, da mu svi, koji danomice čutimo strančarstvo — što kažem strančarstvo, već bezkrajnu samovolju vladinoga pašo — on ga i nazivlje po imenu,

pa ga i mi nazovimo sa X. — moramo grofu Taaffe-u odgovoriti, da najodlučnije prosvjedujemo proti tobožnjoj nepristranosti X-ovoj. Dalje kaže Taaffe" — piše mi prijatelj — „da oblasti u Istri nisu nipošto zanemarile svojih zakonitih dužnostih, te da su prema zaista žalostnim izgredom stranačke strasti postupale mirno i objektivno. Na to bih mu ja i svaki drugi, koji pozna odnošaje,' odgovorio : oblasti u Istri zapuštaju sasma svoje zakonite dužnosti, osobito za vrieme izbora postupaju proti mirnoj i umjerenoj hrvatskoj stranci neprijateljski, strančarski, bezobzirno. Taaffe, Tauffe, kako se dadeš za nos vući!" (Veselost.)

To su rieči prijatelja, koji mi je pisao.

Već pred jednu godinu govorilo se je u Primorju o nekih mjerah, o kojih su dobromisleći sudili, da će se njimi stanje poboljšati.

Na to je pisao jedan radoljubni list — a dozvolom g. predsjednika ja ću to pročitati — (čita) : Što se govori o nekoj radikalnoj promjeni odnošajah, to ne služi za ništa drugo, nego da se opravda prošlo pogrieške, to nije ništa drugo, nego sapun, kojim se moraju oprati neke sramotne mrlje, koje su i odviše bilo vidljive.

To isto vele i mnogi drugi takodjer sada, obzirom na upravitelje naših političkih posala dolje. Njegova prouzviešenost ministar unutarnjih posala može imati najbolje namjere i najbolju volju, da pomogne ; nu obzirom na naše političke upravitelje dolje. ovdje stoji najbolje hrvatska poslovica : Lisica (ili vuk) mienja dlaku, ali ćudi nikada.

Ona gospoda dolje su i odviše kompromitovana, a da bi mogla što u obće provesti, pa i kad bi na neko vrieme prestali da trpe i čine nezakonitosti, oni će ih odmah opet prvom prigodom ponoviti.

I za sadanjega ministarstva odgovorilo se je na nekoliko interpelacijah, ali ja moram reći, da ni ove obavieseti ne odgovaraju istini, te da se valjda time hoće i odviše štititi auktoritet oblastih, pokrivajući pogrieške činovnika. Oni su — kako prije reče g. zastupnik Pernerstofer — nepogrješivi, njima se ništa ne dogadja.

Gospodin ministar unutarnjih posala u sjednici od 16. marča odgovorio je na jednu interpelaciju o stanju Slovenaca i Hrvata u Istri. Tada je takodjer odgovorio i na interpelaciju zastupnika dra. Bartolia. Ja moram reći, da je nešto čudnovata, što gospodin ministar prijašnji i sadašnji obično odgovara na naše i na interpelacije s druge strane najednom. Ja se s toga nad tim čudim, jer mi uviek dolazimo s činjenicami, dočim s druge strane, a napose u onoj interpelaciji, ne dolaze s nekakvimi pozitivnimi činjenicami.

(Konac sliedi.)

Pogled po svietu.

U Trstu dne 18. aprila 1894.

Austro-Ugarska. O djelovanju carevinskoga vieća naći će naši čitatelji na drugom mjestu kratko izvješće, u koliko se to tiče djelovanja naših zastupnika. U sjednici od dne 16. t. mj. pretrpio je ministar pravosudja grof Schönborn neočekivan poraz. Prijavio je naime vieću jednu svoju naredbu na državne odvjetnike u pogledu zapljene novina. Tom naredbom pooštren je dosadašnji običaj zapljene časopisa, jer po toj naredbi nije dužno državno odvjetništvo uredništvu zapljenjenog lista kazati, koji li članak bijaše zaplienjen i tim je onemogućeno drugo izdanje lista. Proti toj naredbi ustala je ne samo opozicija carevinskoga vieća, već dapače i vladina stranka, napose sjedinjena njemačka lievica, te bijaše prihvaćen predlog mladočeskog zastupnika dra. Pacáka, koji glasi, da se pozove tiskovni odbor vieća, neka za osam dana podnese izvješće, kako bi se praksa kod zapljene časopisa zakonito ustanovila. Usljed toga izjavio je ministar pravosudja, da znade, što mu dužnost nalaže iza prihvata toga predloga, te se već govorkalo, da će odstupiti, do čega težko da dodje.

Ako se može vjerovati nekojim konservativnim listovom, to će konservativci carevinskoga vieća potaknuti u istom vieću opet pitanje vjerske škole. Dodje li do toga, tad će nastati bez dvojbe težki dani za sadašnju većinu u carevinskom vieću, dotično za vladinu stranku, koje dio sačinjavaju takodjer konservativci. Proti vjerskoj školi bili bi ne samo njemački liberalci, već dapače i isti Poljaci.

Ministar unutarnjih posala markiz Bacquehem izjavio je u odboru za preinaku izbornoga reda, da vlada hoće ozbiljnu promjenu postojećeg izbornog reda, te da želi, da se proširi izborno pravo na one slojeve, koji bijahu do sada izbornoga prava lišeni. Promjene sadašnje vlade da se razlikuju od onih, koje je bila predložila prijašnja vlada.

U Madjarskoj zavladalo je nakon velike tuge razkalašeno veselje. U državnom saboru prihvaćena bijaše naime vladina osnova o civilnom braku. Usljed toga je obćo veselje medju židovi i liberalci. Madjarski biskupi sastati će se skoro na konferenciju, da viećaju o tom, kako će postupati u gospodskoj kući kod razprave osnove o civilnom braku.

Crnagora. Radi čestih nemira na crnogorsko-albanskih granicah maknula je turska vlada nekoje albanske poglavare, za koje drži, da prouzročiše rečene nemire il da ih nisu znali i htjeli na vrieme zapriečiti. Ista vlada poslala je na crnogorsko-albansku granicu nekoliko batalijuna svoje vojske, da pripaze na mir i red.

Srbija. Mladi kralj Aleksander izjavio je na nekoj gostbi, da uživa sadašnja vlada njegovo podpuno pouzdanje, te da će ista na put stati odlučno svim mogućim izgredom il nezakonitostim. Bivši ministar-predsjednik Simić pošao je u Beč kao srbski poslanik na cesarskom dvoru.

Bugarska. Nesuglasje izmedju kneza i stambulova biva sve to očitijim. Reć bi, da je već i knez Ferdinand sit paševanja svoga prvoga savjetnika, te da bi se rad izmirio sa Rusijom i proti volji Štambulova.

Rusija. Iz Petrograda javljaju, da će od tamo skoro odpremiti u Beč trgovački ugovor izmedju Austro-Ugarske i Rusije, te da će taj doći na razpravu još u sadašnjem zasjedanju carevinskoga vieća i ugarskoga sabora.

Italija. U talijanskom parlamentu predložio je proračunski odbor svoje izvješće, kojim se odklanja većina vladinih osnova, te predlaže nove osnove, od kojih je najglavnija ona, da se snizi proračun za vojsku i mornaricu. S timi promjenami neslaže se vlada, te bude li u parlamentu odobreno izvješće odborovo, morati će ministarstvo odstupiti ili parlamenat razpustiti.

Njemačka. U njemačkom saboru bijaše prihvaćen predlog glede ukinuća zakona proti Isusovcem, te je tim sabor zaključio, da mogu u Njemačku Isusovci.

Franina i Jurina

Fr. Biš ti Jurino znal, zač nećiše više vapor Martinšćicu na Bodulije?

Jur. Pitaj komisara.

Fr. A ki vozi sada judi z vapora na kraj?

Jur. Morda će ti on i to povedet.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Gosp. Fr. Hedrlin, posjednik u Kašteliru sabrao je 5 for. 70 nvč. u svojoj kući od sliedeće gospode Čeha : Fran Hedrlin, gdja Marija Endrey, Dragutin Endrey akademik i N. N. darovaše svaki po 1 for., dr. V. Gütler, gdična Marija Sokyra i gdična N. N. po 1 krunu, gdična Marija Hedrlin 20 nvč. Tu svotu priposlaše našemu uredništvu. Živili gg. darovatelji i gosp. sabiratelj! — U Sv. Nedelji (Labinci) darovali su braća Ivan i Ante Mlatac-Matišić svaki po 1 krunu. Živili! — Veleč. g. D. Marušić, kapelan na Hreljinu priposlao nam je 8 for. 55 nvč., što ih je sakupio prigodom učiteljske skupštine, držane na Hreljinu. — Gosp. Josip Piciga, predsjednik čitaonice u Dekani poslao nam je 4 for. 60 nč., sabranih pri veselici u Dekanih dne 1./4. Darovaše gg.: Fr. Sinčić i Matko Dimnik po 1 for.; Družina Slaveo for. 1·10 ; Podreka 50 nvč. ; Piciga Josip, Toskan Josip, Bistroglav, Janez K., Miha N., Grabar, Oru, Prinčić Jos. Bened. Godica i Lavro Sancin svaki po 10 nvč.

Družtveni blagajnik primio je od 5. t. m. sliedeće iznose : G. Josip Cvietković mag. farmacije u Varaždinskim toplicam šilje for. 35·50 sakupljenih u krugu prijatelja i znanacah sve samih „čestitijeh hrvatskijeh duša". (Imena objelodanit će se u sliedećem broju). — Povjerenik Ante Rogač Hrušica šilje for. 3 u ime članarine za g. 1894., po for. 1 za gg. : Janko Štefan, vikarij Podgraje. Mah Petar kapelan Jelšane, Nekermann Ivan nadučitelj Podgrad. — Povjerenica g.ćna Lina Janko u Opatiji sakupila for. 17 i to za članarinu za g. 1893. od g.dja po 1 for. : Sofija Šabec, Valenčić Ivka, Pavlina Bachmann, Franka Vičić ; od g.djica : Franke Vičić, Anke Vičić, Anke Vičić, Line Janko : od gg. : Ivan Brinšek, Ivan Valenčić, Ivan Vesel, Dragutin Gašpari, Josip Krese, Fran Drožina, Anton Klun. — Iz nabiralne pušice „Trik dog" for. 3. — Pop Ante Andrijčić u Krku poklanja družbi nagradu od for. 5·81 primljenu za držanu propovjed na čistu sriedu o. g. odbitkom troškova poštarine. — Uredničtvo „Hrvatske" šilje for. 188·05 priposlanih mu od prosinca 1893. do konca ožujka 1894. Uplatiše odnosno darovaše : Ivan Bočkaj, župnik u Rasnji sakupio u domu župnika Milana Strahinščaka for. 3·05 ; mag. farm. Vladimir Gjurković plaća utemeljiteljnu svotu od for. 100 ; drnd. med. Rudolf Milovčić u Beču šilje for. 50 kao dalnju svotu na svoj utem. prinos od for. 100 ; Jarićević iz Cirkvenice sakupio for. 2·50 ; karlovački pravaši mjesto vienca na odar blagopok. barunice Vraniczany darovaše for. 25 ; Ljud. Hagenauer sabrao prigodom raznih imendana for. 7·50. — Uprava „Hrvatske" šilje for. 465·04 prispjelih joj u ime darova u razno doba (imena priobćena su već u „Hrvatskoj"). — Josip Volk, Podgrad šalje for. 17·63 sabranih ovako : U čitaonici u Podgradu sabrano for. 7·50 ; Munci na malih Munah darovali for. 1·01 ; preostatak računa 32 nvč. ; telegram 80 nvč., družba na Munah daruje for. 8. — Ivan Karabaić Knin šilje kao VII. obrok for. 10. — J. N. Sčerbak Koprivnica šilje for. 21·24 sabranih na piru trgovca gosp. Bakliže po barunu Motelu Ožegoviću. — Uprava „Obzora" Zagreb šilje for. 326·30 nvč. prispjelih joj od 9. febrara do 14. aprila t. g. u ime prinosa i darova (imena prinosnika i darovatelja obielodanjena su već bila u „Obzoru").

Imenovanje. Službeni list bečke vlade donaša razna imenovanja financijalnih činovnika u Primorju, medju ostalim takodjer imenovanje poreznoga nadzornika u Lošinju g. Pavla Barićevića poreznim višim nadzornikom. Čestitamo!

† **Josip Bratulić.** Tužnim srcem javljamo prežalostnu viest, da je dne 16. o. mj. u 4½ sata u jutro ovdje preminuo a Gospodinu umirovljeni župnik Josip Bratulić. Rodio se je 16. febrara g. 1818. u Sv. Petru u Šumi od veoma ugledne i dobrostojeće obitelji, te mu je bilo sada 76 god. Svršivši pučke i prve latinske škole u tadanjem fratarskom gimnaziju u Pazinu, predje na gimnaziju u Zagreb, gdje je čitavim svojim mladenačkim žarom prionuo uz nauku, pripravljajuć se pravim uzhićenjem za svoj budući stališ. Svršivši gimnaziju u Zagrebu, predje u centralno sjemenište u Gorici, te svršiv ovdje bogoslovne nauke, bude zaredjen dne 21. septembra 1846. za svećenika, te poslan ponajprije u Novake, zatim u Volosko i u Buzet kano župnički pomoćnik i ujedno kano učitelj. Župnikovao je u Čepiću i Vrhu, gdje je ostao sve dok radi svoga narušenog zdravlja ne podje u stanje mira, te se preseli u Trst, gdje je živio do svoje smrti. Najbolje označiti će se prezasužnog pok. Josipa, ako se reče, da je živio jedino za našeg siromašnog istarskog seljaka i za njegovu mladež. Gdjegod se je on nalazio, sva njegova skrb i briga išla je za tim, kako bi po mogućnosti olakotio našemu kmetu njegovo tužno stanje. Za svoju vlastitu osobu on je skrbio samo toliko, koliko mu je bilo najnuždnije za život, a kakvih udobnostih on nije ni poznavao. Akoprem su njegovi dohodci bili skromni, on ipak, pobudjen vrućom ljubavi do siromašnog kmeta i njegove mladeži, znao je tekom godinah sakupiti prilične svote, kojimi je stotinam kmetova pomogao, te ih riešio iz nesretnih pandža kojekakvih lihvara, koji svojim guljenjem spraviše mnogu dobrostojeću obitelj na prosjački štap. Osobito u cielој vrlskoj župi biti će malo kojeg kuće gospodara, koji nije upoznao zlatno srce i darežljivu ruku svog omiljelog župnika Bratulića. Čuli smo često iz ustiju samih ovih kmetova, gdje su ga oni nazivali upravo svojim otcem. Ova njegova ljubav do kmeta bila je tako silna, da njemu nije bilo dosta podupirati ga novcem, nego je on, uvidjajuć od kolike je važnosti izobrazba i za kmeta, osobito dan današnji, nastojao oko razširenja prosvjete, te sam bezplatno podučavao kmetsku mladež i kano župnik, te je na Vrhu n. pr. držao školu nakon kršćanskog nauka u sakristiji, a koji put i u samom podrumu. Ovaj njegov blagotvorni rad oko promaknuća boljka kmetskog stališa dopreo je i do viših oblasti, te je on dobio i od istih laskavih priznanja.

Mladež naša imala je u pokojnom župniku Bratuliću pravog otca. On je znao, da će se stanje toli ljubljenog kmeta tek onda bitno poboljšati, kad budu ravnali s ovim kmetom njegovi sinovi, koji imadu srce za njega, te je zato uvjek nastojao, da iz škola darovitije mladiće, od kojih mnogi danas zapremaju razne službe kao svećenici, učitelji itd., a i sam pisac ovih redaka štuje u sad žalibože pokojnom župniku svoga najvećeg i nezaboravnog dobročinitelja.

Ma da se pok. naš Josip nije aktivno bavio javnimi poslovi, zato je njegovo srce tim življe u zatišju kucalo za narod, iz kojega je niknuo. Pokojni župnik Bratulić bio je kao malo koji od naših svećenika stare generacije izobražen. Već u Zagrebu usisao je u kolu mladih tadanjih Ilira i svojih drugova ljubav do liepe knjige, a osobito omiljeli su mu bili naši dubrovački klasici, iz kojih je znao cielе ulomke na izust ; osobito znao je govoriti o našem slavnom Gundulića i Kačića pravim uzhićenjem. I naša najvažnija književna družtva „Matica Hrv." i „Družtvo sv. Jeronima" ubrajala su ga medju svoje članove. Uspomena na naš liepi Zagreb, gdje je već u 17. stoljeću njegov rodjak Šimun Bratulić bio biskupom i stekao si velikih zasluga podignućem i poliepšanjem crkava, bila mu je toli mila, da je on više puta izrazio želju, da još jednom vidi svojimi vlastitimi očmi silan napredak naše Atene, ali žalibože nije mu to bilo dosudjeno. Koliko je on bio štovan medju svojimi drugovi, vidi se i iz toga, što je on medju svojimi najvjernijimi drugovi imao i hrvatskog političkog prvaka dra. Antuna Starčevića, s kojim je on još kasnije doba mnogo dopisivao.

Premili pokojniče! Blaga Tvoja duša sada je na istini i mila Tvoja slika izčezla je žalibože našim očima, al uspomena na Te, veliki dobrotvore, ostati će nam uvjek sveta i nezaboravljiva. Svemogući dao, te se Ti naužio raja!

Položio odvjetnički izpit. Prošloga ponedjelka položio je kod ovdašnjega prizivnoga suda odvjetnički izpit naš rodoljub i prijatelj veleuč. g. dr. Mihovil Trudeu. Čestitamo srdačno!

Promjene u krčkoj biskupiji. Plovan novaljski mč. Juraj Marašić postavljen je u stanje mira. Mč. pop Marko Mrakovčić upr. kur. na Krnicu pošao je upravljati plovanijom u Novalju. Na njegovo mjesto došao je mč. pop Ante Ragužin, duh. pom. u Dubašnici, a ovamo došao je duh. pom. iz Osora mč. pop Ivo Trinajstić. Tako sada imamo popunjenu jednu samu kuriju izmed 23, a 5 plovanija izmed 20. Nadamo se, da će kod nas stvari krenuti u tom pogledu na bolje dolazkom prosvjetlog biskupa, koga željno očekujemo.

Odgovor zastupnika prof. Vjekoslava Spinčića ministru unutarnjih posala. U sjednici car. vieća od 12. t. m. izrekao je naš zastupnik g. Spinčić govor, što ne ga donašamo na drugom mjestu današnjega broja. U istoj sjednici govorio je i ministar predsjednik markis Bacquehem osvrnuv se

na razne pritužbe zastupnika Spinčića, što ih je izrekao u poznatom krasnom govoru mjeseca decembra 1893. u carevinskom vieću. U sjednici od dne 14. t. m. odgovorio je u kratko zastupnik Spinčić na nekoje primjetbe g. ministra izpraviv njegove netočnosti. To primjetbe ministrove i zastupnikove izpravke donieti ćemo u budućem broju neka doznaju i naši čitatelji kako bijaše gosp. ministar netočno obaviešćen o naših odnošajih.

Novi odbor akad. literarno-zabavnog družtva „Hrvatska“ u Gracu. Na glavnoj skupštini, obdržavanoj dne 14. t. mj. izabralo je hrv. akad. družtvo „Hrvatska“ u Gracu sliedeću gospodu u upravni odbor: Predsjednik: stud. med. Mato pl. Rukavina Vidovgradski; podpredsjednik: stud. med. Ante Kovačević; poslovodja: stud. med. Ivan Letiš; blagajnik: stud. med. Stevo Gold-Zlatić; bilježnik: stud. med. Milutin Divković; knjižničar: stud. med. Živko Uzorinac; gospodar: stud. jur. Josip Pošćić. Odborski zamjenici: stud. juris Ante Justi i stud. juris Ante Bonetić. Revizori: stud. med. Ivo Nikolarić i stud. med. Dragan Manco. Častni sud: drnd. med. Lav. Vrbanić i drnd. med. Mate Drinković.

Milo nam je iztaknuti, što su u tom odboru i tri naša mlada bora, tri vriedna istarska Hrvata, i to gg. Letiš, Pošćić i Justi.

K putovanju zemaljskoga kapetana po Liburniji pišu nam naknadno. U izvieštaju o putovanju vrh. kapetana g. Campitollia ovud zaboravio je valjda Vaš dopisnik u zadnjem broju „N. Sl.“ spomenuti, da je isti pregledavajuć kastavsko školu nagovarao pratioce i učitelje, neka bi se u ovih školah i talijanski podučavalo, no da postanu djeca doktori ni profesori, ali barem nekoliko, jer da bi to koristilo Kastavcem, koji dolaze u doticaj sa Riekom itd., gdje im je talijanski jezik tobož potrebit. Nije nam poznato kako g. kapetanu odgovorište gg. učitelji, nu mi ga pitamo ovim, zašto se u porečkih i u obće u svih istarskih talijanskih školah neuči hrvatski ili slovenski jezik? Zar nedolaze Talijani tako rekuć svaki dan u doticaj s našimi ljudi, sa kojimi treba hrvatski ili slovenski govoriti? Dajte nam dobar primjer vi, koji još vladate, pak onda nam ovo ili ono savjetujte. Koliko bi primjerice Vam presv. g. kapetanu služilo, da znate bar štogod hrvatski il slovenski. Najprije dakle liečite doma, pak dodjite k nam, da kušamo Vaš liek.

Iz Beča piše nam 16. t. mj.: Javili ste u jednom od zadnjih brojeva, da je pošao u Beč preč. g. dr. Volarić, kanonik i zastupnik naroda, da zastupa ovdje krčku biskupiju na biskupskih konferencijah. Milo nam bijaše upoznati se s tim Vašim odlučnim suboricem. Vidismo istom zgodom ovdje i drugu milu nam ličnost, novoimenovanoga biskupa krčkoga presvj. gosp. Andrija Šterka, koji je u ruke našega prejasnoga kralja položio prisegu, te prisustvovao gostbi kod nuncija apoštolskoga i ovdje zastupao tršćanskoga biskupa na biskupskoj konferenciji.

Upoznali smo ovdje ovih dana i treću odličnu osobu, u crkvenoj hierarhiji u najnovije doba pozvanu na važno i uzvišeno mjesto. To vam je novoimenovani zagrebački nadbiskup, presvjetli g. dr. Juraj Posilović, koji je imao posla kod kralja i nuncija. Posebna deputacija mladih Hrvata iz akademičkog družtva „Zvonimir“ poklonila se milomu svomu nadpastiru, ko. je za kratko zasjesti stolicu zagrebačkog nadbiskupa i kojeg imenovanje pozdravište Hrvati svih pokrajina toli iskreno i srdačno. Svevišnji neka još dugo poživi spomenutu trojicu uzornih svećenika i odličnih rodoljuba sv. crkvi na slavu i čast, a hrvatskomu narodu na ponos, diku i spas!

Iz carevinskoga vieca. Ovo zadnjih dana prošle sedmice bilo je u carevinskom vieću prilično govora o Primorju, imenito o Istri. Četvrtak dne 12. t. mj. govorio je naš zastupnik prof. Vjek. Spinčić o političkoj upravi u našoj zemlji, pozivajuć se također na ono, što je jur u drugih prilikah u govorih ili interpelacijah, rekao. Njegov govor donašamo na drugom mjestu.

Neposredno poslie njega govorio je gospodin ministar unutarnjih posala markiz Bacquehem. U svom dugom govoru malo se je osvrtao na ono, što su razni govornici tih dana govorili. Obazirao se je najviše na interpelacije i govore u prvanje doba i prije Božića postavljene ili izgovorene. Tako se je obazreo također na govor spomenutoga našega zastupnika, što ga je bio izrekao 15. decembra prošle godine. Što i kako je odgovarao, mi ćemo to u budućem broju od rieči do rieči donieti. Ovdje opažamo samo, da nam je drago, da je odgovarao, jer iz toga vidimo, kako je upućen u naše odnošaje i kako ih uzimlje. Sud o tom pripuštamo našim čitateljem, koji imadu dosta bistro oko i zdrav razum, da to učine.

Prošle subote, dne 14. t. m., na svrsi razprave o političkoj upravi, porabio je imenovani naš zastupnik priliku, da je onda, kad se ima pravo učiniti stvarne izpravke, bar donekle odgovorio na taj dio govora njeg. preuzvišenosti ministra unutarnjih posala. Učinio je za sada, koliko mu je pravilnik dozvolio, a upotrebit će za stalno drugu priliku, koja se pak neće tako brzo pružiti, da odgovori obšnije. Medjutim mi ćemo u budućem broju donieti u cielosti te izpravke.

Ovoga tjedna, ponedjeljak, progovorio je opet isti naš dični zastupnik kod neklih drugih naslova istoga ministarstva unutarnjih posala, imenito pri naslovu „vodogradnje“, gdje je potaknuo potrebu poboljšica zemljišta u raznih predjelih skoro svih kotara Istre. Radi se tu o stvarih strogo gospodarstvenih i zdravstvenih, koje možda dielomice spadaju u ministarstvo poljodjelstva, a koje se je moglo iznieti kod ministarstva unutarnjih posala tim više, što se kod ovoga ustroja „vodoslovni ured“, koji će imati izpitivati sve, što spada u vodarstvo, i čim bi se pospješilo gospodarstvo i zdravstvo u raznih zemljah. Naš neumorni zastupnik pokazao je svojim govorom i odnosnom resolucijom, koja bijaše i primljena, c. kr. vladi, gdje i što bi imala u tom obziru učiniti u Istri. O čem se radi, vidit će naši čitatelji iz samoga govora, koji ćemo u cielosti donieti.

Iz Kastva pišu nam 15. t. m. Ovih dana imenovan je županom grada Kastva g. Antun Jelušić-Štrkov, te su svi građjani tog imenovanja najzadovoljniji, pošto im je dobro poznato marljivo djelovanje g. Jelušića za doba prijašnjeg njegovog županovanja, na kojem se je bio zahvalio. Žao je mnogim, što se zatira tim starinski običaj, što se neobavljaju izbori župana, već imenovanje sliedi od samog obć. glavarstva. Ovaj put je sl. obć. glavarstvo pogodilo misao svojih gradjana, al bez izbora može se većkrat prevariti, te imenovati županom čovjeka, s kojim većina nebi zadovoljna bila. Zato neka se u tom pogledu nezatira običaj naših starijih: izbor neka se provede redovito, a sl. glavarstvo sa obć. zastupstvom neka izabranoga od samog puka, potvrde. U obćini kastavskoj imade preko 25 župana. Dobro bi bilo, da se ovi kadkad na obćini sastanu, kao što to čine članovi obćinskoga zastupstva; da se tuj upoznaju i dogovore o svojih dužnostih i upute u svemu, što im treba znati, jer bez toga ostavljeni su većinom sami sebi, te svatko „po svoje“ županuje, a odgovornosti imadu dosta i previše za bezplatnu službu. Od našeg župana g. Jelušića nadamo se, da će se poznatom odlučnošću brinuti za čistoću grada, za popravke putova i svega, što grad potrebuje, te da neće dopustiti, da jedni vapno gase ili maltu čine sa vodom iz obć. šternah, dočim se drugim šternu i za potrebit napitak zatvara, kaošto se to ovih dana na obće nezadovoljstvo gradjana u Kastvu dogodilo.

Iz Lošinja pišu nam 5. aprila: Na pobudu Vašega ovdješnjega dopisnika ovo Vam i ja šaljem ovo par crta na raboš kao ilustracija naših odnošaja i „neprestrana“ postupanja vlastih. Valjda znate, da je kotarska oblast dala zatvoriti staru „Knjižnicu Algarotti“ u Krku. Neznamo u koliko je poglavarstvena odluka opravdana, jer nam, koji ipak poznamo Krk i njegovo družtvene prilike — nama, velju, nije poznato, da bi se u „Algarottijevoj knjižnici“ radilo što protivna njezinim štatutom ili što proti obstojećem zakonu o udruživanju. Ali kada je oblast izdala odluku, morati će ju i opravdati, pa će imati svoj „zašto“ to mi neimamo što opaziti, budući se u visoke tajne ne razumijemo. Nu pošto je pronicavo oko našega poglavara doprlo i u dvorane „Algarotti-jeve“ knjižnice, snebivamo se od čuda, kako ono ne vidi, što se dogadja u samoj njegovoj blizini. Ala sam ti i ja glavina, kao da neznam za onu našu poslovicu, da tko visoko sjedi, široko gledi, te mu se valja i prignuti, ako će viditi izpred nogu, što nije lahko za onoga, koji ukočeno stoji. Nasuprot mi smrtnici vidimo koješta. Mi n. pr. izmedju silesijo drugih stvari vidimo i znamo, da u našoj blizini obstoji jedno družtvo, koje se po našem sudu ne drži strogo svoga zadatka. Kad na njega promislimo, odmah nam misao proleti u Split na slično družtvo, koje je htjelo politizirati, dok mu blagopokojni biskup Marko nije zakrenuo vratom i privelo ga na put zakona. Družtvo, na koje mi ciljamo, obstoji ne bez znanja ali zato bez privole vlasti, te neima nikakovih pravila, a što je značajno, ne priznava nad sobom poglavare, dočim politizira i demonstrira u stranačke svrhe.

Pri svakoj njegovoj skupštini, pri svakoj svečanoj prigodi dogadjaju se prepiri i smutnje, koje se ipak riešavaju putem c. kr. suda. Zar nije dovoljno poznata sablazan velikoga petka tekuće godine i sliedećih dana u istoj crkvi?

Starešine toga družtva, iz kojeg se hoće izključiti veleč. župnika, traže zgodu, da demonstriraju u talijanaškom smislu, a kad su njekoji dobromisleći bili predložili, da se to družtvo uredi po pravilih, potvrdjenih od presvjetloga biskupa i svjetovne vlasti, čim bi moralo prestati vjekovito trvenje, vodja toga družtva da je odgovorio: „mi nećemo, jerbo bi onda biskup i guveran s nami zapovidali“.

Znade li za ovo g. poglavar, a vjerujemo da znade, pošto je i do njega bilo došlo tužaba o predmetu —; kako onda dopušta dalnji obstanak družtva, koje nije priznato ni od crkvene ni od političke oblasti, a i kad bi bilo, moralo bi biti razpušteno obog prekoračenja propisanog djelokruga sličnih družtava?

Iz Opatije pišu nam dne 9. aprila: Molim Vas najuljudnije, velecienjeni gospodine urednièe, da izvolite ustupiti nešto mjesta u dičnoj „Našoj Slogi“ ovim redkom, s kojimi hoću da podadem bar slabog oduška svom hrvatskom srcu. Odlučio me na to, što sam uvidio, da neima nikoga, koji bi si bio produzeo, da vjerno opiše važnije momente glodom na onaj veliki dan, kada nam se u našoj hrvatsko-istarskoj Nici preliepa pružila prilika, da oduševljenu pozdravimo i vidimo visokoga gosta, premilostivoga vladara, Fran Josipa I.

Ponositu vijale su se trobojnice našim vilam na ure, a mnogim na jad. (Bilo ih je do 80, a to je liepi broj za Opatiju!) Prvi je ovo put, što su se naši narodni znakovi zanjihali sa naših prozora, te ih je svaki čestit Hrvat gledao s najvećim oduševljenjem i mi smo uživali u njima, jer se je sastao dan prije takozvani „klub Erviva“, sastojeći od 5 cielih osoba, koji je razglasio po svojih „barkariolih“: „Ma da će nam smrdet obesit hrvatske banderi“. Ali se nismo mi prestrašili te izjave — dok se našla neka šuplja glava, koja je predložila družtvu „Südbahn“, da se prikrije ono narodnih zastava, što no ih je to družtvo bilo izvjesilo. Po tom nisu slučajne bile prikrite. Uza sve to evo i nas, gdje smo se i faktično izkazali pravimi rodoljubi, našu smo Opatiju prometnuli u Nicu, jer smo ju izkitili tako, da je onog dana osvanula u najsajnijem ruhu, dok je Volosko u najvećem sjaju sa večernjom razsvjetom zbilja bilo bajno. Ako je bilo štogod manjkava kod one svečanosti, to se mora upisati u grieh družtva „Südbahn“, koje se je slabije odazvalo pozivu občinske deputacije.

Spomenuh prije, da smo Opatiju prometnuli u hrvatsku Nicu, jer tudje novine svakim danom donose viesti, po kojih neima Hrvata u Opatiji, ili vrlo malo, nego su tu sami Niemci i Talijani, koji su od agitatora-Hrvata podkupljeni, da viču živio! Da, imado Hrvata, i kako smo se onog dana osobito iztakli, te se svagdje velikim oduševljenjem do svoga vladara ponieli i svakomu izkazali, koliko smo odani i iskreni, pa kako nam je upravo iz grudih lotio onaj veseli i gromki živio! — to nam radostno svjedoči njemački cesar Vilim II. On je nedavno zaploviv u Senj, iztaknuo kapetanu broda: Hrvati moraju biti vrli, odani ljudi, te da se je on upravo razveselio nad vriućim dočekom, što su ga isti priredili svomu vladaru Njeg. Vel. Franu Josipu I. u Opatiji“. — Njemački se je „hoch“ i „hurrah“ gdjekad oglasio, ali riedko, i toga se nije čulo, jer ga je svagdje uništavao burni „živio!“ A za „evviva“ protivnici vele, da ga nije niti bilo, dok „L'Istria“ nije čula drugo, van „evviva!“ Sjajnoga uresu naše Opatije mnogo su doprinole njekoje naše hvalevriedne gospodjice, koje su od rana jutra do kasne večeri živalo mnogobrojne trobojnice i krunisale naše „dvorce“. Ovim putem budi im izrečena liepa hvala!

Zastupnici Burgstaller i Luzzatto za govora sast. Spinčića i ministra Bacquehema. Obojica imenovana tršćanska zastupnika slušala su govor našega zastupnika. Prvoimenovani je jednom i uzkliknuo, al mu je naš zastupnik tako odgovorio, da ga je, bi reć, prošla volja dalje klicati. Za to su pak i jedan i drugi nekoliko puta trčali k ministru i valjda mu činili kakve primjetbe, mjesto da ih javno u saborsci čine. I gospodina ministra su slušali i plivali su od radosti, odobravali mu i čestitali. U cieloj političkoj upravi ne nalazi gosp. Burgstaller druge želje, nego da se „rumena“ kuća u Trstu liepšom zamjeni, valjda da dobije i drugu boju!?

K člankom „Istarski sabor“, priobćenim u br. 14. i 15. našega lista primili smo od jednog saborskog druga sliedeće redke: Gospodine uredniče! U članku: „Istarski sabor I.“ u broju 14. „N. Sloge“ čitam ove rieči: „Ne upuštamo se u razglabanja, da li može ili ne imati kakvoga upliva u saboru podpredsjednik dok nije zaprisežen predsjednik“.

Dozvolite mi, da rečem u tom pitanju i ja svoje mnienje. Pravilnik saborski jasno kaže, da podpredsjednik ima nadomjestiti predsjednika, kada je ovaj zaprisežen. Pravilnik pako ne kaže, kakova mora biti ta zaprieka. A po zdravom je razumu predsjednik zaprisežen uviek, kad ne razumije govornika ili njegovoga predloga itd.

Dakle: Podpredsjednik morao bi zamjeniti sadašnjega predsjednika svaki put, kada govori ili predlaže koji član manjine u svojem jeziku.

Primite gosp. uredniče izraz iskrenog prijateljstva itd. Vaš saborski sudrug N. N.

Iz Liburnije pišu nam 17. t. mj. O kakvom dočeku zem. kapetana gospodina viteza Campitelli-a u hrvatskom istarskom primorju ni govora. Mogao se gosp. zemaljski kapetan na svoje oči uvjeriti, da pisanje talijanskih novina kao „Istrie“ i „Giovine Pensiera“ o njekoj umišljenoj talijanštini u Liburniji, nije no — puhanje u vjetar. — Čujemo, da je gospodin vitez preporučivao, neka bi se u hrvatskih školah više njegovao talijanski jezik „come lingua d'interesse“. Zar, gosp. viteže, da budemo onom paru Talijančića, koji k nama dodju, da zasluže koricu kruha, bolje na ruku? Vidi se, da su gosp. zemaljskomu kapetanu naši odnošaji skroz slabo poznati. Isti gosp. bio bi se uvjerio o čistoj talijanštini, kad bi bio pitao u prvom talijanskom razredu u Lovranu, koliko djece razumije talijanski?! Što bi se kazalo, kad bi se takva šta dogadjalo u hrvatskih školah? Na isti način mogao se je gosp. vitez Campitelli uvjeriti o čistoj talijanštini u talijanskoj paralelci u Opatiji, gdje je nagovarao veleč. gosp. Revelan-tea, da poučuje u talijanskoj školi vjeronauk u talijanskom jeziku, nu ovaj se je ograđjivao veleć, da je to stvar skroz nemoguća, budući nitko, osim dvojice ili trojice pravih (doseljenih) Talijana, ne razumije talijanski! Zašto se nije gosp. zemaljski kapetan došao osvjedočiti, kad ga je g. R. na to pozivao?! Kod nas imadu talijanske škole istu svrhu kao i škole „Lege“ t. j. potaljančivanje.

Čujemo, da je gospodin V. G. odpravio svoju služkinju Jelicu koja je više godina kod njega služila, te postala glasovitom u Vam poznatoj parnici. Zašto nije g. G. to prije učinio?

Iz Kaštelira (obćina Vižinada) piše nam prijatelj, da imadu tamo naši seljaci još dosta vina na prodaju, te da željno očekuju naše krčmare i trgovce. U tom mjestu da imade još oko 500 hektl. vina na prodaju i to većinom crnoga i njeno biologa. Vino je vrlo dobro, nepokvareno a cieno mu umjerena.

Tko bi želio tamo kupiti vina, neka se obrati pismeno il ustmeno na vriedna posjednika Ivana Legovića, koji imade i sam na prodaju preko 80 hektl. crnoga i bieloga vina.

Iz obćine cresko pišu nam polovicom aprila godine 1894.: (Jesmo li u Austriji?) U našoj obćini živo po selih blizu četiri tisuće ljudi. Svi ti do jednoga govore samo hrvatski, svi su čisto hrvatske krvi. Poznato je svim i svakomu, da mi živimo u Austriji, u državi, u kojoj je po zakonu slobodno svakomu služiti se svagdje svojim materinskim jezikom. Poznato je nadalje, da su ne odavna iste c. k. više oblasti naredile svojim podložnim uredom ili činovnikom, neka sa strankami obavljaju sve u onom jeziku, s kojim se stranke služe. Ali svi ti zakoni, sve to naredbe no vriedo za naš Cres, slavni Javor-grad, ni pišiva boba.

Mi u ovoj obćini, mi u ovom kotaru, kao da smo u sred Italije, mi kao da nismo Hrvati, nego sve sami Talijani. Čujte!

Pustimo našu obćinu — ona je u tom stara griešnica — ona hrvatskoga jezika neće; njezin bivši tajnik rekao je jednoč nekomu svećeniku, neka piše — kad neće talijanski — njemački, neka francezki, neka slobodno i turski, al ne hrvatski. Tu dakle ne ulazi nepoznavanje hrvatskoga jezika, tu je mržnja na sve što je hrvatsko — à la Markova „baba“! Nadali smo se, da će pod novim načelnikom na bolje okrenuti — al slučaj luboničkoj, oglašen u „N. Slogi“, na zlo sluti; nadali smo se, opetujemo, jer sadašnji načelnik no prezire našega jezika, on ga pozna, on čita hrvatske knjige, pa sudimo, da je u onom slučaju moralo biti od nekud pritiska — al pustimo obćinu.

Kako u tom c. kr. oblasti? Pri našem c. kr. porezničnom uredu sve je ili talijanski ili njemački. Prvašnjih godina bili bismo barem kadagod vidili koju poreznu knjižicu njemačko-hrvatsku, ali sad od par godina amo reć bi, da je tih nestalo, a reć bi da kolaju samo njemačko-talijanske. Cielo stotine opomena raznosu poslužnici med naš hrvatski puk, ali sve te opomene (monitorij) sve su njemačko-talijanske. Svi platežni nalozi, sve namire, sve potvrde opet su samo njemačko-talijanske. Nije li to prava tuga, da oni, koji bi imali zakone i propise poštovati, da ih isti krnje i krše!! Reći će se: seljakom će se dati porezne knjižice u njihovom jeziku, ali neka ih pitaju. A mi odgovaramo: naš seljak ide na c. kr. urede sa strahom, on će ondje uzeti, štogod mu se dade, štogod mu se izruči; u ostalom kažemo, da naši seljaci nisu toga dužni pitati, nego su c. kr. činovnici dužni takove im knjižice, namire, opomene itd. izdavati, kakove oni mogu razumjeti. Gospoda činovnici postavljeni su radi naroda, a ne narod radi činovnika.

Tako isto vam je, ako ne još i gore pri c. kr. kot. sudu. Mi znamo, da naš poglaviti gospodin sudac, premda druge narodnosti, pozna dostatno naš hrvatski jezik, da se on rado i kadgod treba s njim služi, ali koja korist, kad je na sudu sve sama talijanština. Da nam barem pozive šalju hrvatske, ali ne niti to, nego uviek talijanske. I tako ono malo naših seljaka, što znadu čitati, treba da idu uviek svećenikom, ili da pitaju same sudbene poslužnike, što je to na tih pozivih.

Ali čujte i ovu i ako možete, čudite se! Na našem c. kr. kot sudu izkrivljuju i pravopis naših hrvatskih prezimena. Rečeno nam je, da neki svećenici iz sela javljaju c. kr. kot. sudu slučajeve smrti. Na temelju tih oglasa, c. kr. kotarski sud šalje pozive — dakako talijanske — baštinikom; a njihova prezimena ako su i bila kako ide hrvatski pisana, na c. kr. sudu izkriva ih i nagrde starim pravopisom. Tko daje takvu vlast takovomu gospodinu činovniku? Znade li za ovo naš gospodin sudac? Jesmo li u Austriji ili u .....? Naše je strpljenje u istinu veliko!

„Posujilnica in hranilnica“ u Kopru obdržavala je dne 8. t. m. svoju radovitu godišnju skupščinu. Iz godišnjeg izvieška vadimo sliedeće podatke: Posujilnica imala je koncem god. 1893. svih zadrugara 352. Tečajem godine izplatila je 6 dionica; 5 zadrugara odkazalo je svoje dionice. Novih je članova pristupilo 31.

Koncem godine iznašali su zajmovi dani zadrugarom for. 31.619.

Tečajem godine bijaše uloženo 9.257 for. 96 nvč. Stanje štedioničkih uložaka iznašalo je koncem godine 25.610 for. 54 nvč. Godine 1892. iznašao je zadružni reservni fond 4402 for. 27 nvč. God. 1893. pomnožio se je za 1291 for. 4 nvč. te je iznašao koncem g. 1893. for. 5693·31.

Kako je razvidno iz ovih kratkih podataka napriedujo stalno naša posujilnica, te je vriedna, da ju naše občinstvo što bolje podupire. Iz prijašnjeg odbora izstupili su gg. Josip Kristan i Ivan Hrovatin, a na njihovo mjesto bijahu izabrani gg. Fran Franković i Ivan Sabadin.

O proslavi 50-godišnjice obstanka talijanskoga družtva „Casino“ u Pazinu pripravili smo podulju viest, koju smo za danas morali radi preobilna gradiva izostaviti, al koju ćemo svakako donieti u budućem broju, jer će bez dvojbe zanim. i nečlanove onoga slavnoga družtva.

Izlet primorskih planinaca u Ljubljanu i na Bled. Upravni odbor „Primorskog planinskog družtva“ na Sušaku razašilje sliedeći poziv:

Na prošloj ovogodišnjoj glavnoj skupštini izjavili su prisutni planinci želju, da se vrati bratski posjet velecienjenim planincom u Ljubljani. Upravni odbor „Primorskog planinskog družtva na Sušaku“ želi ovime oživotvoriti želju glavne skupštine, priredjujući o Duhovima dana 13. svibnja t. g. izlet u Ljubljanu i na Blesko jezero. Planinkinje i planinci, koji su voljni sudjelovati izletu, imaju se najkasnije do 25. t. mj. prijaviti g. J. Bolču ili gosp. C. Akašiću i kod prijave položiti predujam od 5 for., koja svota ide na uhar družtva, ako se dotičnik ne priključi izletu.

Izletu mogu se priključiti i nečlanovi uz dovolu odbora. Planinci moraju biti u Ljubljani i na Bledu providjeni družtvenim znakom. Odlazak sa riečkog kolodvora dne 13. svibnja u 8 sati u jutro, dolazak na Rieku 14. svibnja t. g. u 8½ sati na večer. Točan program javiti će se prije odlazka. Putni trošak, obskrba i noćište stojnti će pojedinca najviše for. 15.

Za „Bratovačinu hrv. ljudi u Istri“ darovali su: Vladimir pl. Halper-Sigetski, veleposjednik u Zajezdi u Hrvatskoj, mjesto veleposjednik u Zajezdi u Hrvatskoj, mjesto na odar pok. barunice Ivke Vranyczany-Dobrinović poklonio je svotu od 50 for., Dionička štedionica u Križevcih doposlala 25 for., Ribarić Matilda sakupila u Opatiji 6 for., Karabaić u Kninu 5 for., Brozović Vjekoslav, kapelan u Crnici kod Buzeta darovao 10 for., Dukić Ljudovit u mješovitom družtvancu kod Vjek. Sinčića u Matuljah sakupio 2 for. 03 nvč., A. Puž, župnik u Mošćenicah 2 for., Blagar Ivan iz Veprinca 50 nvč.

Godišnji prinosi uplatili su sliedeći: Rišnjy Fr. iz Zvoneće, Petrak Josip iz Kastva, Iskra Ant. iz Veprinca, Bačić Josip iz Dragućа, Kišpatić Mate, sudboni pristav u ovjeku, Nežić Antun iz Pićna, Kemr Fran, Jelušić Ernest iz Pazina i Kirac Jakov iz Medulina svaki po 1 for. Ivanušić Anzelm iz Mošćenica, Žmak Ant. iz Pićna svaki po 60 nvč., Peršić Franjo, Peršić Josip i Valčić Petar iz Mošćenicah, Blagar Ivan i Žiganto Josip iz Veprinca, Sironić Ant. iz Trviža, Monas Josip iz Hrestonice, Žvaček Ljud. iz Gologorica, Milneršić Kaj. iz Kastva, Trinajstić Mate iz Vozišća, Širola Mate iz Sroki, Bernetić Josip i Pilepić Ant. iz Zamota svaki po 50 nvč., Cmoković Josip iz Pićna, Host Josip iz Zamota i Matotić Fr. Sv. Matej po 40 nvč., Babić Ivan i Jurdana Josip iz Jurdani, Rubeša Ivan iz Kastva po 30 nvč., Ivanušić Josip iz Mošćenicah 1 for.

Za siróte odsudjenoga Marka Gašparina darovali su dalje poslie 5. febrara o. g. sliedeća gospoda: Ante vitez Klodič-Sabladovski iz Trsta 1 for.; Josip Ptašinski, župe-upravitelj iz Sv. Ivana od Šterne 1 for.; veleč. g. Ivan Ivić, župnik iz Oprtlja 3 for. 15 nvč.; prečastni gosp. Josip Orbanić, prepošt i nadžupnik u Pazinu 2 for. Zahvaljujuć se plemenitim darovateljem, preporučujemo opet što toplije p. n. gg. čitateljem i dobročiniteljem spomenute sirote!

Književnost.

„Svibanjski Ružičnjak“ ili *„Marijina pobožnost u svibnju“* po Vancru preveo Cvj. Rubetić. Strana ima 320 u šestnajstini. Dobiva se u Zagrebu kod Cvj. Rubetića, profesora na kr. realci zagrebačkoj. Tvrdo uvezan 40 nvč. Tko naruči najmanje 5 knjižnica, njemu se plaća i poštarina. Knjižari dobivaju 20% popusta. Knjižica je zbilja krasna, te zavrediuje, da ju ima svaka katolička hrvatska kuća.

Izjava.*)

Podpisani izjavlja ovim, da je viest uvrštena u „Našoj Slogi“ od 25. jenara t. g. pod naslovom „Iz Krnice“, a po njemu sastavljena, posve netemeljita, te da opozivlje sve ono, čim bi se bilo tko našao uvriedjenim.

Krnica 17. aprila 1894.

Ante Škabić Paškvalinov.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Javna zahvala.

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču primilo je u svoje blagotvorne svrhe, naročito u svrhe utočišta, koje ubogo hrvatske djake visokih škola u Beču uzdržaje, od slavnog ravnateljstva dioničke štedionice u Križevcih 25 for.; od slavne narodne čitaonice u Spljetu 20 for.; od gosp. Andrije Kottaun-Heldenberškoga, c. kr. podpukovnika u Beču 2 for.

Mi se ovim u ime naših štićenika velikodušnim darovateljem što toplije zahvaljujemo.

„Hrvatsko pripomoćno družtvo“.

U Beču 12. travnja 1894.

Predsjednik: *Dr. K. Kozić,* dvorski i sudbeni advokat.

Tajnik: *Fre jo Vahčić* c. k. činovnik.

Listnica uredničtva.

Gosp. I. P. Lepa Vam hvala na Vašem popisu, koj morade izostati, jer ga drugi pretekoše. Preporučamo se za unapried. Zdravo nekole!

Gosp. B. I. Neznamo čemu tiskati pjesmu „Gavranovo dvore“, kad ju imate tiskanu. Živili!

Gosp. J. K. u M. Čim štogod doznamo u onom poslu, javit ćemo Vam se. Prijateljski odzdrav.

Gosp. Martin N. Kastavčina. Molimo Vas, da nam se odkrijete, jer inače nemožemo upotrebiti ništa iz Vašeg obširnog dopisa, a kamo li cielog priobditi.

Gosp. Fr. S. u K. Naručismo tražene molitvene knjižice, te će na Vas stignuti ujedno i dva iziska za M. K. iz L., koga o tomu posebice obaviestismo. Živili svi tamo naši!

Gosp. V. Š. drugi put. Živili!

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „N. Sl.“ gg. S. F. Berseč for. 1; G. P. I. Berseč for. 1; R. V. Trst for. 2; B. F. Šumbrog for. 4; B. J. Gjurgjevac for. 5; D. F. Sužana for. 6; D. B. Sv. Matej for. 5; D. O. F. for. 8 (Padova za prodplate za 25·50; D. O. F. for. 8 (Padova za predplate za 25·50; D. O. F. for. 8 (Padova za predplate za 25·50; D. O. F. for. 8 (Padova za pred

Broj 17. U Trstu 26. aprila 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu pošću valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielo arka.

Dopisi se povraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 4 for., za seljake 2 for., na godina Razmjerno for. 2½, i 1 za polgodine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Govor

zastupnika profes. *Vjekoslava Spinčića*, izrečen u sjednici carevinskega vieća dne 12. t. m. kod podrobne razprave državnog proračuna.

(Nastavak i konac.)

Nadalje spominjem ono, što se n. pr. tiče slučaja dra. Laginje i što je rečeno ovdje u odgovoru na interpelaciju, da je kotarsko poglavarstvo činilo i ovo i ono. A ja kažem još i sada, da je kotarsko poglavarstvo dru. Laginji 2. decembra odgovorilo, da njemu nije ništa o tom slučaju poznato, ili da ništa o tomu nije saznalo, premda je žandarmerija o tomu pisala kotarskomu poglavarstvu.

Što se tiče slučaja Knavsa u Topolovcu, to je žalostno, da se je tuj ponovno reklo, da su iztrage ostale bezuspješne. Moja gospodo! Kad se neće iztraživati, onda naravno iztrage ostaju bezuspješne. Bilo bi veoma žalostno za oblasti, kad mnogo ljudi demonstrira proti komu, pa da ne mogu naći krivce.

Što se tiče trećega slučaja u interpelaciji, to se ovdje kaže, da je kotarsko poglavarstvo u Pazinu kaznilo izgrednike. Poglavarstvo ih u obće nije htjelo kazniti, nije ih ni pozvalo, to je dapače žandarom naložilo, da ne trebaju nikakovih potankostih izkazivati. Kotarsko poglavarstvo je tek usljed strogega naloga namjestničtva, pošto se je načelnik tamo pritužio, izgrednike kaznilo sa 5 forinti globe i to takove, koji su kaznjo bili odsudjeni ćak na šest nedjelja zatvora.

Iz nekojih odgovora na interpelacije može se vidjeti, kako su c. kr. oblasti podpuno neeposobne prema zemaljskomu kapetanu, zemaljskomu odboru i istarskom saboru. Ja znam, da je zemaljski odbor istarski dva puta dobio odsude državnog sudišta, u kojih se je izreklo, da je taj povriedio zakone: pa ipak se nije c. kr. vlada poslužila §. 11. državnoga temeljnoga zakona od 21. decembra 1867. broj 145. o vršenju vladine i izvršbene vlasti. Ne ću dalje da govorim o odnošajih kod takozvanih autonomnih oblastih. Ja samo kažem: što bi se dogodilo, kad bi n. pr. zemaljski kapetan, zemaljski odbor i sabor kranjski tako postupao proti Niemcem, kojih je samo 5 postotaka u Kranjskoj, kao što to postupa zemaljski odbor, zemaljski kapetan i sabor istarski proti Hrvatom i Slovencem? Kranjski sabor morao bi to samo jedanput pokušati, al ne, da nanese nepravdu Niemcem, već da Hrvatom i Slovencem u Istri njihovo pravo pribavi, koje se inače ne može postići ni od c. kr. vlade.

U ostalom nije odgovorilo na neke interpelacije, i to na one od 16., 21. i 22. marča 1893., koje su u novembru 1893. bile ponovljene.

Kako saznajem, na moje će se govore od decembra prošle godine danas odgovoriti, a taj odgovor očekujem čistom savjesti.

Ja bih, gospodo moja, imao i novih dokaza za irredentizam, koj neće nikako da priznaju, nu neću se ni pri tom dugo zadržati. Ja ću samo spomenuti, da je iza mojih govora od 13. i 15. decembra 1893. list „L' Eco dell' Alpi Giulie“ pisao, da je taj list i drugi irredentistički spisi više razšireni, nego li sam ja to ovdje u carevinskom vieću kazao.

Zanimivo je također spomenuti, da je goriški „Il Rinnovamento“ jedan put rekao, da je 27 iztiskana jednoga broja lista „L' Eco dell' Alpi Giulie“ bilo razšireno po Gorici. Na to je taj list po nalogu c. kr. kotarskoga poglavara morao izpraviti, da to nije istina. „L' Eco dell' Alpi Giulie“ izmišljao je i jedne i druge, te je napisao, da nije bilo toga lista u Gorici razpačano samo 27 komada već 500. Tu je i druga viest, kako su razšireni listići, izdani na uspomenu Oberdankovu. List „Il Rinnovamento“ od 10. febrara ove godine piše, da je njemu prispjelo u ruke 90 komada. (čita):

„Vilim Oberdank s imenom Italije na ustih dana 20. decembre 1882. poginu od austrijskog konopa; radi njegova mučeničtva neka raste mržnja Talijana proti tlačitelju njegove zemlje. U Trstu, 20. decembra 1893. Circolo Garibaldi“.

U isto vriome prilieplieni su također svakovi znakovi (pokazujući jedan znak) po poštanskih kutijah u Trstu, na kojih je umjesto orla umetnut drugi znak, a na njemu se čita „Circolo Garibaldi Trieste“. Tih znakova našlo se je mnogo u Trstu. Ja imam također jednu risariju iz Trsta od 18. agusta 1893. kod sebe, ali to ne smije doći u javnost, jer bi bilo odviše. Još ću spomenuti dvie stvari, koje su karakteristične. Tako je n. pr. trščanska policija poslala jednu notu na obćinu Tinjan pod ovom adresom (čita): „No. 2426 Dall' i. r. Direzione di Polizia Trieste alla Lodevole Podestaria in Antignana Dist. Pisino. D' Ufficio franco di bollo“.

Dakle c. kr. trščanska policija piše talijanski na jednu čisto hrvatsku obćinu istarsku. To je ono, što sam prije rekao, da c. kr. uredi šire talijanski jezik, a ujedno i nemoral, jer svoje dopise umotavaju u ovakove listove. (pokazujo dotični, od jednoga ilustrovanoga lista načinjeni omot. — Živahna veselost).

Ja sam na kraju svojih navoda, te ću još ovo pod konac reći. Pred kratko, u sedmici po uskrsu, na 29. marča, kako je svoj gospodi poznato, Njeg. Veličanstvo najmilostiviji cesar i kralj došao je u Opatiju, da pohodi Njeg. Veličanstvo njemačkoga cesara. Svi su listovi pisali, kako je oduševljeno tamo primljeno Nj. Veličanstvo cesar i kralj. Nj. Veličanstvo dalo je također namjestniku nalog, da za taj srdačni dočok zahvali pučanstvu. C. kr. namjestnik je to i učinio u tri jezika, i to u njemačkom, talijanskom i napokon — visoke milosti! — i u hrvatskom. To je bilo u jednom skoro čisto hrvatskom kotaru, kako sam prije rekao. Ali je važnije nešto drugo.

Gospodo moja! List „L' Osservatore Triestino“, koji se štampa pod austrijskim orlom, obznanjuje kao službene brzojave „Dispacci dell' Osservatore Triestino“ kako je narod dočekao vladara te piše, da su Nj. Veličanstvo odmah kod Matuljah primili su klici: „Evviva!“ i „Živio!“ Nu dalje ne vidi slavoluka, što ga je obćina Kastav podigla, ne vidi nadpisa „Živio Franjo Josip I. naš premilostivi car i kralj“ na tom slavoluku, premda je slavoluk i nadpis bio veoma velik.

Nadalje spominje sve slavoluke, koji su i od privatnika postavljeni na ciolom putu do hotela Štefanije u Opatiji, pa i nadpis jednoga; napominje i druge okolnosti, također i podsike (acclamazioni), ali nije nigdje spomenuto, u kojem je pretežno jeziku pučanstvo pozdravilo svoga cesara i kralja. A mi, gospodo moja, imademo za to najboljega visokoga svjedoka u njemačkomu cesaru, koji je, kad je plovio okolo otoka Krka, Hrvate nazvao junačkimi ljudmi i nadodao, da se veoma raduje, što su svoga cesara i kralja tako srdačno dočekali.

Njemački cesar uvidja dakle, da su to bili Hrvati, koji su uz surazmjerno malen broj drugih dočekali cesara i kralja, ali službene novine i ljudi nalaze također i u Matuljah, u čisto hrvatskoj poreznoj obćini, gdje su se sabrali ljudi cielo velike obćine kastavske, gdje neima nijednoga Talijana, nalaze Talijane i čuju: „Evviva!“ Naprotiv jedva nalaze Hrvatah, gdje su ovi sami: uviek i svuda ih zapuštavaju i neprizinavaju, te ih potlačuju i na papiru. (Dobro! Dobro! — Govorniku čestitaju).

Iz govora

ministra unutarnjih posala gosp. markiza Bacquehema.

Zadnja razglabanja g. zastupnika za istarske izvanjske obćine — mislim njegov govor od decembra prošle godine — obuhvaćaju podulju dobu od više desetletja; gospodin je zastupnik naime posegnuo mjestimice u doba godina šestdesetih, dapače u god. 1848. natrag; danas je ipak posegnuo natrag do Karla Velikoga (Živahna veselost). Gosp. zastupnik bio je već u svom govoru od decembra toli dobar, da je naglasio, da ne može niti hoće učiniti odgovornom sadašnju vlada za izgrede, koji se dogodiše u to doba u Primorju.

On je govorio najprije o izkazih i izgredih, koji se dogodiše na štetu slavenskoga pučanstva pokrajine, proganjanja, kojim bijaše isto izloženo, napose također prvaci stranke, ćak i takovi, koji pripadaju svećeničkom stališu. Nu ustanovilo se je stvarno po izvidih, da bijaše u dugom razdoblju, na koje se protože razglabanje g. zastupnika, izgreda i izkaza. Takovih izgreda bijaše u Poreču, Buzetu, Pazinu, Oprtlju, Kopru, na otoku Krku, te možda još na jednom ili drugom mjestu Primorja ili na otocih.

Izgredi se dogodiše obično točajem državnih, zemaljskih ili obćinskih izbora, kadno se pučanstvo nalazilo u razdraženom stanju, napose ako se je u kojem mjestu Primorja slavenska stranka sa talijanskom za pobjedu borila, a ti sastojahu većinom u tom, što bijahu slavenski zemljaci od *drage uličnе mladoži* porugivani te izzivždani. Jedan se je izgred dogodio u Buzetu, gdje je upravo slavenska stranka kod obćinskih izbora pobjedu izvojevala, jer je ista činovnike talijanske narodnosti, koji bijahu od prvašnje obćinske uprave namještćeni, kako se čini, odpustila — ja to samo konstatiram, nekritizujuć toga, jer možda bi se bilo u kojem drugom mjestu Primorja, kod protivnog izpadka izbora, nešto slična dogodilo. — Velik izgred dogodio se na otoku Krku, kamo stigoše dva ili tri parobroda sa izletnici, koji se sa jednim dielom pučanstva otoka posvadiše. Tada se je bacalo sa otoka na parobrodo kamenje, a nasuprot sa parobroda ugljevlje na otok; izvidi nije se ustanovilo — u koliko bijahu meni predloženi, koji je prvi navalio, da li se je najprve sa parobroda na kopno ili prije od Krčana na parobrodo počelo bacati; možda se je sudbenom razpravom, koja se je od tada imala vr., šiti, tu stvar razjasnilo; toliko se je pako ustanovilo, da se je sa brodova kamenje na otok bacalo, da se je možda to kamenje na brod već prije sobom ponosilo.

U Kopru nabacivala se školska mladež medju sobom rajčicami (Veselost), sa domaćim, kako se čini, a po srećі mehkim sredstvom za nabacivanje (Veselost), jer se isto ponavlja pravilno u izvidih o izgredih, a kod toga bijahu žalibože i nekoji odrasli pogodjeni.

Dopuštam, istina je, da je došlo do tako žalostnih izgreda, nu mislim s toga, da ne bijaše potrebito neznatnije događjaje povećavati i nekoje slučaje na tomelju neistinitih obaviestih, neću reći izkriviti, nu ipak inače predstaviti, nego li se dogodiše.

Napose nije istinito, da bijaše život i tjelesna sigurnost slavenskih zastupnika u pogibolji kadno boravišе prigodom saborskih razprava u Poreču. U tom smislu bijaše doduše prezanja, nu kotarsko poglavarstvo, premda no bijaše toga mnienja, poduzelo je ipak obširne mjere, kojimi se je kolijenu svrhu postiglo.

Nije istina, da nemože slavensko svećenstvo diecezo doći u Poreč namjerom, da vrši u velikom čednu bogoslužbeno svećanosti; ono bijaše upravo kritične godine, koju je g. zastupnik navco, točajem velikog čednа u Poreču, to je obavilo svoje bogoslužbene svećanosti. Gosp. zastupnik rekao je onom prigodom, da je u stanju navesti imene Ja mu mogu također navesti sva imena onih diecezanskih svećenika, koji bijahu god. 1891. tečajem velikog čednа u Poreču.

Samo dvojica njih izpričaše se, nu nipošto radi brige za njihovu tjelesnu sjegurnost, već jeden radi bolesti a drugi radi jednog pogreba. (Čujte!)

Moram se ograditi također proti tomu, što se stavlja g. namjestniku Primorja u usta rieči, koje da je izrekao napram jednoj deputaciji, a nije ih kazao.

On da je kazao, kao što navadja g. zastupnik, napram jednoj deputaciji izvana: „*Non ste teni: coi preti, perchè i preti ve menerà sulla cattiva strada*“.

Gosp. namjestnik niti ne govori u ovom zanimivom nariečju (Veselost), koje sakriva u toli kratkom stavku tri slovničke pogrieške (Veselost). Gosp. je namjestnik gospodu iz te deputacije na posve valjan način opomenuo, da ne poslušaju okrajne agitatore. Ja mislim, da je valjana opomena (Posve pravo!) pametan savjet, te kad bi se ga držalo izvanjsko pučanstvo, nebi mu to zaista škodilo (Posve dobro!) Tomu savjetu mogli bi samo oni prigovoriti, koji se možda smatraju tom opazkom pogodjeni (Živahno odobravanje).

U opazkah g. zastupnika igraju časopisi stranaka veliku ulogu. G. zastupnik predbacuje političkim i sudbenim oblastim, da postupaju proti slavenskim novinam strančarski i to na korist talijanskih. Ne mogu dati vriednosti niti toj opazci. Istina je dakakako, da izlazi u Primorju više talijanskih nego li slavenskih novina. Talijanske novine izlaze i u večernjih izdanjih. Za posliednjeg trogodišća, 1891. do 1893. bijaše zaplienjeno 355 talijanskih, a 138 slavenskih novina. Zaplienjene bijahu dakle talijanske novine češće, nego li slavenske.

Medju slavenske novine ubrajam i one, koje izlaze u talijanskom jeziku, nu koje su slavenskih težnjah. Čudnovato je uvjek, ako se tko tuži na to, da se novine njegove stranke plieno, te kad se istu sudbinu, možda još češće zaplienjivanje novinah druge stranke želi. Ja mislim, da je to odvisno od načina pisanja novine. Novina, koja ide za dobitkom i koja uredničtvo računa na korist, izbjegavati će prije materijalno štetu, koje napokon ipak iz zaplienе proizlaze, te će po koju misao pokrivenu donieti, dočim su one novine, koje nemoraju tražiti financijalnih sredstva niti u sebi niti po sebi (Veselost. — Vrlo dobro!) više sklone neobazirati se na to, da izreku koju misao otvoreno, da možda šire krugove na otvoren i oštar način pisanja novine upozore.

Premda je g. zastupnik za izvanjske obćine Voloskog odnošaje Primorja toli obširno razpravio, i razpravljati običaje, ja mu moram — moguće da ga tim iznenadim — predbaciti prazninu u dvojakom smjeru. (Veselost. — Čujte! čujte!) Ako je hotio g. zastupnik podati, kako reče, vjernu i podpunu sliku svih izgreda, demonstracija i izkaza, koji se dogodiše u Primorju točajem više desetletja, tada bi bio morao to upodpuniti sa onimi izgredi, koje počiniše slavenski stanovnici pokrajine na štetu talijanskog pučanstva. Ja sam kod mojih izvida, u spisih kao političkih tako sudbenih oblastih našao na niz takovih događjaja — a iznesao ih je dielomice također g. zastupnik istarskog veleposjeda u visokoj kući — koji se kroću upravo na istoj crti, kano i oni izgredi, o kojih sam malo prije govorio. To je pogrdjenje jednog višeg crkvenog dostojanstvenika, jedna navala na mladiće iz Motovuna, koji su pošli k novačenju, navala na žandarmerijsku stražu itd. Ja mislim, da bi se imalo pustiti na stran ova predbacivanja s jedne i s druge strane. (Posve pravo!) Uzme li se dobu od više desetletja, pak se navede poveći broj takovih

izgreda, to je moje mnienje, da se neima ipak radi toga sav puk drugo narodnosti odgovornim činiti.

Nu imadem, da predbacim g. zastupniku i s jednog i drugog obzira praznino, koja me više tiče. Mislim, da bi bio mogao svakako, pošto je ovo pitanje toli obširno raspravio, navesti, što se je sve u pojedinom slučaju od strane političkih i sudbenih oblastih poduzelo.

Političke su oblasti posredovale, a sudbene su vršile svoju dužnost; političke oblasti vodile su izvide, te im je u najviše slučajeva pošlo za rukom krivce pronaći. Ovi bijahu kažnjeni i to strogo kažnjeni, te im ne bijahu kazne oprošćene.

Mogao sam također iz spisa razviditi, da su i občinska poglavarstva svoju dužnost učinila, a mjestno redarstvo postupalo je dielomice, samo dielomice na poziv političkih oblastih.

Sada dolazim na predmet, o kojem nebih baš rado u visokoj kući govoriti, nu gospodin je zastupnik veći dio svog zadnjog govora tomu predmetu posvetio. Mislim naime one nepatriotičke izjave, one izražaje iredentističkih težnja, koji se dogodiše tečajem ove dugačke dobe, ili da su se dogodili. Mogle je biti u jednom ili drugom mjestu Primorja takovog življa ili ga imade još te dan današnji. Nu mislim, da vriedi i ovdje ono, što sam jednom drugom prigodom u ovoj visokoj kući kazao, da nije naime poštedjen nijedan narod od tih žalostnih pojava, te da se radi toga neima činiti odgovornim čitavo pučanstvo dotične narodnosti, tim manje, pošto je to pučanstvo naproti tim izgredom — kao što nam pokazuju najnoviji slučajevi i to u najnovije doba — dalo izražaja svojem odanom i pravom čućenju.

Još te bih g. zastupniku u pamet dozvao sliedeće dvie pomisli. Gospodin se je zastupnik, govoreć o tiskovnih odnošajih, potužio na to, da kada donese koja novina koji nepatriotički izražaj ili izvješće o istom, a list ne bude zaplienjen, tada dodje taj događaj do znanja širim krugovom pučanstva. To je posve pravo, te se ja kod toga pozivljam na ono, što sam uprave kazao, da nije moguće u nekojih slučajevih tomu zaplienom pomoći. Ako se pako sve nepatriotičke izjave, koje se dogode tečajem desetletja, pomnjivo sakupi, te kronologički u visokoj kući podnese, (Posve dobro!) te ako predju tada u pokrajinske novine — u novine vlastite stranke, jer se radi o govoru jednog g. zastupnika te stranke, u novine protivnog smjera, da se uzmogne govor kritizirati — a te se novine tada veoma razšire — radi toga se nemože više činiti odgovornom vladu.

Eto još jedne pomisli. Gospodin je zastupnik spomenuo i danas jedan pogrdni list, koji je doista datiran iz jednog mjesta Primorja, nipošto pako ikada u tom mjestu tiskan niti u istom razpačivan, već koji izlazi u inozemstvu. Ja neznam, da li je gosp. zastupniku poznato, da je taj pogrdni spis u zadnje doba prilično nepravilno izlazio, jer mu je valjda gradiva pomanjkalo, te neznam, da li je g. zastupniku poznato, da je taj list od zadnjeg njegovog govora svoje stupce njegovim razglabanjem izpunjivao, te da je već pet velikih uvodnih članaka o govoru g. zastupnika priobćio (Veselost. — Čujte!) te u bogatom formatu izašao (Veselost. — Čujte!) izraziv u jednom od svojih zadnjih brojeva g. zastupniku ironički zahvalu za reklamu, koju je on svojim govorom listu i njegovim tužnjam učinio, te da je on t. pozorio na list osobe i mjesta, koja ga do tada nepoznavaše. (Veselost). To nije za stalno g. zastupnik za izvanjsko obćine Voloskog predvidjao, niti je taj napjek zaista želio. Ali o tom ću svršiti, jer se neću da izvrgnem pogibelji, da dobijem i ja jednaku zahvalu od rečenog lista. (Veselost).

Gosp. je zastupnik i danas kazao: dà, kako se vode službeni izvidi!

Obtuži li se na primjer predstojnika jedne političke oblasti prve molbe radi nepravilnog postupanja ili protuzakonitih odredaba, — neće li on, pozvan, da o tomu izvjesti, sve moguće učiniti, da stvar po sebe najugodnije predstavi?

Na to odgovaram, da se vodi izvide na taj način, da se nadoblasti, u ovom slučaju ministarstvo, ne ograničuju na to, da zahtjevaju izvješće, već se pita spise, a iz ovih je razvidno, koje li odredbe bijahu u pojedinom slučaju izdane i u koliko bijahu utemeljene.

Tà ni g. zastupnik ne bijaše svjedokom svih onih događaja, koje nam je izpripovjedao. Tà on se pozivlje često na pisma svojih prijatelja, koje pročita tada u vieću. On se je nastručava — pozivljem se ovdje na njegov zadnji govor — priobćiti u vieću događaje, koje nije doduše sam vidio, ali koji mu bijahu dojavljeni od prijatelja, u koje imade — na temelju valjda poduljeg osobnog poznavanja — potpuno pouzdanje.

Ja sam sada u posve jednakom položaju. I ja sam u stanju, na temelju poduljeg službenog poznavanja sa političkimi oblastmi, da se mogu u iste potpuno pouzdati, te će dakle g. zastupnik pojmiti, da se je čvrsto držim, dok mi se eventualno u pojedinom slučaju protivno ne dokaže, onog osvjedočenja, koje stekoh pomnjivim, dugoljetnim opažanjem službenog djelovanja političkih oblastih, da one točno službu vrše i da one, pozvane, da izviešte o stvarih, o kojih se govori u vieću, ministru samo ono prijave, što može on čistom saviesti u vieću zastupati. (Odobravanje).

Stvarni izpravci

zastupnika prof. Vjekoslava Spinčića postavljeni u sjednici carevinskoga vieća od 14. aprila t. g. na govor ministra unutarnjih posala markiza Bacquehema:

„Morao bih na razglabanja g. ministra unutarnjih posala više toga odgovoriti.

Ne danas ću se pri stvarnom izpravku samo na nešto ograničiti.

Najprvo reče njegova preuzvišenost, da sam ja u svojem zadnjem razglabanju od decembra zasegao natrag u god. 1848., a u mojem govoru od prekjučer dapače u osmo ili deveto stoljeće.

Ja izpravljam stvarno, da sam godinu 1848. jedino radi toga spomenuo, da uzporedim stanje iredentizma u Gorici od godine 1893. s onim od godine 1848.; a u doba Karla Velikoga samo s toga, da se vidi, kako se pri tužbah izmedju pučanstva i činovnika danas postupa i kako se je postupalo pred tisuću godina.

Drugo spominjem, da je njegova preuzvišenost od 104 slučaja, što ih je našno u mojem govoru od decembra, dva označio kao neprava, te se je proti nekim riečim u jednom slučaju ogradio. Njegova preuzvišenost reče, da nije istina, da je pogibelji izložen život i tjelesna sigurnost slavenskih zastupnika, kad se za saborskih razprava nalaze u Poreču. Ja izpravljam stvarno, da u svom govoru od decembra nisam rekao, da je život i tjelesna sigurnost slavenskih zastupnika u Poreču izložena pogibelji, već da sam u svoje vrieme rekao, da ih u Poreču pogrdjuju, izrugivaju, izzivždavaju; po tom izpravljam stvarno govor ministra unutarnjih posala u toliko, da bijaše već i život i tjelesna sigurnost slavenskih zastupnika u Poreču u pogibelji.

Nadalje je njegova preuzvišenost kazala, da takodjer nije istina, da slavenski diecezanski svećenici ne mogu nikako doći u Poreč, osobito u velikom čednu, da obave službu božju.

Ja izpravljam stvarno, da bijahu dvojici svećenika poreške dieceze u velikom čednu 1891. pripravljene surove demonstracije, nu koje nisu bile izvedene, jer oni nisu došli u Poreč.

Njegova preuzvišenost se je ogradila proti tomu, da su namjestniku Primorja u usta metnute rieči, koje da je tobože rekao jednoj deputaciji, a koje da nije rekao. Ja sam prisiljen stvarno izpraviti, da je „najviši činovnik Primorja“ — tako sam rekao u svojem govoru — dotične rieči kazao slovenskoj deputaciji, što mi bijaše javljeno dopisom sa više podpisa; ovdje ne odlučuje ni najmanje slovnička forma, u kojoj bijahu napisano te rieči, jerbo su ih opetovali ljudi, koji o slovnici ne imaju ni pojma, i koji su k tomu Slovenci. Da li je isti činovnik toj deputaciji kazao i drugih rieči, to mi nije poznato.

Nadalje mi se je predbacilo manjkavost u dvojakom obziru, onda prigovor, ako i indirektno, da ja činim rekriminacije, te da obtužujem čitavo pučanstvo druge narodnosti. Druga manjkavost da je u tomu, što nisam naveo, šta se u svakom pojedinom slučaju poduzele polit. oke i sudbene oblasti.

Izpravljam stvarno, da bijahu praznine u velikoj slici talijanskih izgreda proti Hrvatom i Slovencem veoma maleno, pače je njegova preuzvišenost uzprkos svih obaviestih od njemu podčinjenih činovnika i unatoč pomoći gospodina zastupnika za istarski veleposjed navео samo tri izgreda Hrvata proti Talijanom (biskup poreški, novaci i žandarmerije), da moji navodi nebijahu rekriminacije niti obtuživanje svega pučanstva druge narodnosti, već povici za pravdom i zakonitosti, te da se uebi praznine u drugom obziru moglo izpuniti sa „ništa osbiljna“.

Nadalje izpravljam stvarno, da nisam čitavo pučanstvo talijansko narodnosti u Primorju okrivio radi iredentizma, već da sam se dapače proti takovim objedam izrično ogradio.

Nadalje se je reklo, da sam nekom pogrdnom listu učinio na neki način reklamu.

Izpravljam stvarno, da za taj pogrdni list nisam učinio reklamo, već, ako se je u obće kakva reklama učinilo mojim govorom, ista se ima pripisati okolnostim, napose niekanju iredentizma, čime je i bio izazvan moj govor.

Nadalje se je reklo: „Kad bi se pako sve nepatriotičke izjave, što su se dogodile tokom desetlotja brižno sabrale i kronologički uredile, te izniele pred visoku kuću itd.“

Ja izpravljam stvarno, da ja nisam pred visoku kuću iznio sve nepatriotičke izjave, koje su se dogodile tokom desetletja, dapače da nisam iz zaplienjenih novina u obće ništa naveo, već sam samo spomenuo, da ima nepatriotičkih izjava.

Napokon se je reklo, da se češće pozivljem na pisma svojih prijatelja, koja onda u vieću čitam. To ja ovdje u toliko izpravljam stvarno, da sam prekjučer pročitao samo jedan dio pisma jednoga mega prijatelja, a taj je dio pisma sadržavao sud, nipošto kakav slučaj.

Obzirom na obaviesti oblasti govorio sam već prekjučer, a imao bih još mnogo šta reći, i medju tim nešto i o dopisivanju kotarskog poglavara u Voloskom sa občinom Podgrad. Nu opažam samo, da sam takodjer u decembru svojim govorom, u komu sam iznio ozbiljnih i žalostnih činjenica, vršio svoju dužnost kao zastupnik, te da nisam očekivao, da će se s tim govorom postupati, kako se je postupalo“.

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 25. aprila 1894.

Austro-Ugarska. Jučer proslavili su skromno ali srdačno svi narodi naše države četrdesetgodišnjicu braka cesaro-kraljevskih supruga Njeg. Vel. Frana Josipa sa Njez. Vel. Jelisavom. Svi listovi bez razlike narodnosti i stranaka donose članke, pune ljubavi i odanosti do prejasnih cesarskih supruga, izkazujuć njima i čitavoj obitelji Habsburga iskrena čuvstva odanosti i privrženosti.

Njeg. Veličanstvo polazi dne 26. t. mj. na podulji boravak u glavni grad Ugarske u Budimpeštu. Važnije viesti iz carevinskoga vieća naći će naši čitatelji na drugom mjestu. Ovdje nam valja još spomenuti, da nas je neugodno dirnuo govor ministra bogoštovja i nauke, kojim je preporučio u carevinskom vieću proračun svoga ministarstva, osvrnuv se pri tom na želje i potrebe raznih narodnostih u pitanju školstva. Vični smo doduše slušati nepovoljne za nas rieči sa ministarskih stolica, nu nikako nismo očekivali, da će i ministar Slaven, Poljak Madejski, pokazati toli malo ljubavi do onih Slavena Austrije, koji su u školstvu do sada vazda zapostavljani bili. Ministar želi naime, da si u pitanju školstva sami narodi pomognu ili da se za školstvo pojedinih pokrajina zauzmu dotična zemaljska zastupstva. Kad bismo mi slaveni Primorja, napose mi u Istri imali očekivati poboljšanje našega školstva od zemaljskih sabora, tad bismo na to zaista dugo čekati morali.

Hrvatski narod doživiti će — ako nas svi znaci nevaraju — novi udarac. Hrvatska gimnazija na Rieci, koja je Madjarom i riečkim izdajicam trn u peti, imala bi se privolom hrvatsko vlade već buduće školske godine preseliti iz Rieke na Sušak. Dogodi li se to, tad će Hrvati izgubiti na Rieci zadnju svoju tvrdjavu. Od tamo im odpravišo najprije sudbenu oblast, zatim podžupanijsku, a sada hoće da maknu i gimnaziju. Hoće li Hrvati i taj zadnji udarac mirno podnieti? — U bielom Zagrebu nagadjaju se obje opozicije o tom, da se posve ujedine u imenu i programu. Program zajednički bijaše jur prihvaćen, a ufajmo se, da će se naši prvaci u banovini i u imenu složiti.

Srbija. Sutra dolazi u Beč novoimenovani srbski poslanik na cesarskom dvoru, bivši predsjednik srbskog ministarstva g. Simić, koji je tu službu i prije u Beču obnašao.

Rusija. Zaruke velikoga kneza Nikolaja, budućeg cara Rusije, pozdravlja sav ruski narod iskrenim oduševljenjem. Brak ruskoga prieстolonasliednika sa kneginjom hessenskom Alicom vezati će vezom rodbinstva njemačku i englezku vladajuću obitelj sa ruskom carskom kućom.

Italija. Ministar predsjednik Crispi izjavio je jučer u parlamentu, da će vlada predložiti na razpravljanje nove financijalne osnove, kojimi kani pomnožiti zemaljske prihode U tom slučaju, da nebi bila vlada prisiljena razpustiti parlamenta, koji se sada protivi vladinim financijalnim predlogom.

Njemačka. Kao znak dobrih odnošaja izmedju Rusije i Njemačke naziru mnogi u tom, što kani ljetos u Petrograd na podulji boravak brat njemačkoga cesara prine Hinko. Niemci prihvatiše tu viest velikim zadovoljstvom, čim pokazaše, da im je mnogo stalo do prijateljstva sa moćnim susjedom, kao što je Rusija.

Franina i Jurina

Jur. Bi se zlodej smutil i ženskun!

Fr. Ča ti je Jure s modu, da sam sobun govoriš?

Jur. A mora mi bit. Malo prej mi je povedal kumpar, da ga je neki dan „mala“ Maro na ceste fermale, tor na svi modi napastovala, da joj obeća, da će za Kalabragovu kumpaniju votat.

Fr. Ma, ne zamori, ka je to?

Jur. Ej! ona ka oltari liže.

Fr. Aha, ona j' to; pak ča njoj se nebi bolje pristala krunica, nego pačat se va mužki posli.

Jur. Dragi ti, ča neznaš onu od pobeljenih grobi, al onu drugu od vuka va ovčjoj kože.

Fr. Joh! znan, znan!

Mome rodu.

Žarka zublja
Domoljublja
Otsčbinom sjeva;
Kuda sine,
Sve prosine,
Svakoga ogriova.

Danak sloti
Oj! Hrvati
Svim nam veće sviće.
Pjesma leti,
Kud poloti,
Svako uzniо biće.

Duša svaka
Od junaka
Hrvatska nam budi.
Zadojile
Majke mile
Isto su nas grudi.

Dugo doba
Tudja zloba
Nama robstvom prieti.
Svak se sjeti,
Da osveti
Otaj naum kleti.

Borimo se,
Nedajmo se,
Da nas duèman gazi.
Nek hrvatska
Ljubav bratska
S duèmanom se srazi.

Pa će one
Pući spône
Biednoga nam roda,
Puna žara
Puna čara
Sinut će sloboda.

Žarka zublja
Domoljublja
Otačbinom sjeva.
Kuda sine,
Sve prosine,
Svakoga ogrieva.

Emin.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Blagajnik primio je od 17. tek. nadalje: Uprava „Obzora“ šilje for. 326.30 prispjelih joj od 9. febrara do 14. aprila t. g. (Imena darovatelja i prinosnika obielodanjena su već u „Obzoru“). — Josip Fazinić šilje for. 5 primljenih od občinskog upraviteljstva korčulanskog prigodom smrti dičnog rodoljuba Josipa Sponselli „i to za plemenitu zadrugu Sv. Cirila i Metoda“. — Josip Linić Rieka šilje for. 5 sakupljenih. za družbu. — Josip Cvietković, mag. farmacije u Varaždi. Toplicam sabrao for. 35.50. Darovaše: Franjo Kveštek gostoničar u Var. Topl. for. 1; Josip Cvietković for. 2; Stjepan Samobor for. 1; Milan Miholjević, Kolasek Andro, Ivan Pomper, Ferdo Hajman, Ana Krupica, Gjuro Sednisky, Marija Šimek, Adolf Veronek medičar, Izidor Kruppa, Stjepan Šimek, Ivan Varga, Fran Stefan, Elentar Zlatheny, Franjo Liker, Šandor Ribić, Ana Staudner, Slavko Bačić, Vjekoslav Andrašić, Julije Graff, Jelačić Nadal, Kleiner Miroslav, Ivan Meikner svi po 1 for.; Frontl Franjo, August Spiller, Ivan Turković svaki po 2 for.; J. Kralj župnik for. 1.50. — Povjerenik dr. Mirko Derenčin odvjetnik u Zlataru šilje for. 116 uplaćenih ovako: Franjo pl. Pisačić veleposjednik u Zlataru plaća utemeljiteljnu svotu for. 100; dr. Ante Gući kr. kotarski liečnik član. za g. 1893. for. 1; Milan Ključec kr. kot. pristav za g. 1893. for. 1; Arnold Janda, kr. inžinir. Slavo Teklić, kr. šumar; Slavoljub Maršić kr. gruntovničar; Herman Neudörffer civ. inžinir; Franjo Vuković pekar; Dragomir Semeraj trgovac; Juro Jurekovič posjednik; Franjo Molinar mjernik; Miroslav Ostojić; Mijo Topolec; Tomo Vudjan svaki po 1 for. u ime članarine za god. 1893.; dr. Mirko Derenčin odvjetnik članarinu za g. 1893. — Dr. Bogdan Mažuranić Novi Vinodol šilje for. 20, sakupljenih prigodom novosagradjenog Hotela g. L. P. Potočnjaka u parku kupališta u Novom na predlog gosp. N. Sriće uz zdravicu domovini. — Josip Vrpka kurat u Šajinih i Barbana šilje for. 17.90, i to for. 12.40 sakupljenih po gospodični Mariji Dočkal prigodom prijateljskog sastanka kod kapelana u Šajinih dné 11. t. m.; for. 5.10 sakupljenih dné 15. aprila t. g. kod istoga, po občinskom savjetniku Juri Kolića a darovaše: Jure Kolić, Ive Kolić Jureša po 1 for.; Pave Glavaš-Pin 50 nvč.; Jakov Blaresino 50 nvč.; gospodična Marija Dočkal 50 nvč.; Božo Kolić 40 nvč.; Josip Vapka for. 1.20; kmeti šajinski kad su počeli igrati na boće odlučili su, da će početkom svake igre uložiti svaki igrač po 2 novčića za družbu. Jednom se je prilikom sakupilo već 40 n Našli vriedni Šajinci i drugdje gdje se „gra „na boće“ nasliedovatelje! —

Kako javljaju „G. H.“ prigodom svetog pohoda, koga je učinio presvietli biskup mostarski Paškal Buconjić prošlih dana u župi Gabeli, tamo se je bila sastala liepa kita samo sgoljnih Hrvata, te su u veselom družtvu sakupili 50 kruna milodara za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Bog ih poživio i obilno im platio za taj plemeniti dar. Bože daj da i drugi tamošnji hvatski rodoljubi podju njihovim korakom.

Pravdoslav Filiplić župnik u Grdoselu šalje nam for. 9.80, koje je sabrao u veselom družtvu.

Novi odvjetnik. U imenik odvjetnika tršćanske odvjetničke komore unešen bijaše ovih dana veleuč. gospod dr. Dinko Trinajstić, netjak dičnog našeg prvaka presvj. g. dra. Dinka Vitezića i brat veleuč. g. dra. Mata Trinajstića, odvjetnika u Buzetu.

Novi naš odvjetnik otvorio je svoju pisarnu u gradu Pazinu.

Odlikovanje i priznanje. Ravnateljstvo banke „Slavije“ u Pragu, slaveć dvadesetpetgodišnjicu banke, odlikovalo je generalnoga zastupnika iste banke u Ljubljani, poznatoga slovenskoga rodoljuba i narodnoga zastupnika g. Ivana Hribara tim, da ga je imenovalo ravnateljem banke sa sjedištem u Ljubljani za njegove zasluge, koje si je stekao svojim neumornim djelovanjem za taj slavenski zavod. Naše iskrena čestitke!

† **Dr. Pavao Monti.** U subotu preminuo je ovdje nakon podulje bolesti predsjednik zemaljskog suda presvj. g. dr. Pavao Monti. Pokojnika hvale kano revna, stroga ali pravedna činovnika. Pogreb bijaše u ponedeljak i to vrlo sjajan, jer prisustvovaše sve oblasti i mnoštvo znanaca i prijatelja pokojnikovih.

Nasliedovanja vriedno. U dičnoj „Posavskoj Hrvatskoj“ čitamo gledé naše družbe sv. Cirila i Metoda koliko sliedi: „Križevačka štedionica pristupila je družtvu Cirila i Metoda za Istru kao član utemeljitelj sa svotom od 100 for. Tko zna, koli plemenitu svrhu ima ovo družtvo u borbi Hrvata za narodni obstanak proti onolikoj sili iz vana obilno podupirane talijanske iredente u Istri, taj će znati dostojno cieniti ovaj plemeniti čin križevačkog zavoda, pa neimamo dosta rieči, kojimi bismo preporučili i drugim štedionama i zavodima novčanim po Hrvatskoj, da se povedu za primjerom Križevčana, pa podupru hrv. braću u Istri ovakim pristupom u njihovu družbu sv. Cirila i Metoda“

U proslavu petdesetgodišnjice vladanja Njeg. Velič. cesara i kralja Frana Josipa I. God. 1898. proslaviti će svečano svi narodi Austro-Ugarske petdesetgodišnjicu vladanja našega prejasnoga vladara. U tu svrhu ustrojio se je u Beču posebni odbor, kojega članovi jesu zastupnici najvidjenijih bečkih družtva i zadruga, i koji će raditi na to, da svečanost bude občenitom. Taj odbor započeo je svoje djelovanje tim, da je razaslao posebne pozive na sva zemaljska zastupstva, načelnikom zemaljskih gradova, trgovačkim komoram i raznim obrtnijskim zadrugam. Svi ti pozivlju se naime, da pošalju svoje punomoćnike dné 29. t. mj. u Beč (u prostorije dolujo-austrijskoga obrtnijskoga družtva) da se posavjetuju o programu svečanosti. Očekivati je, da će se odazvati tomu pozivu svi pozvanici, te tim stupiti u neposredni doticaj sa središnjim odborom.

Glavna namjera središnjega odbora jest ta, da se priredi god. 1898. u Beču velika narodna izložba, kojom bi se imalo jasno dokazati sjajne napredke Austrije u duševnom i materijalnom pogledu tečajem vladanja prejasnoga našega vladara. Nadamo se, da će i naše Primorje obilno sudjelovati kod te izložbe, da i na taj način pokaže svietu, kako je iskreno odano svomu cesaru i kralju.

„L' Osservatore Triestino“, taj službeni list tršćanske vlade donesao je, kako mu se je službeno iz Beča javilo, brzojavku o govoru zast. *Spinčića* i o govoru ministra unutarnjih posala. Skoro za tim obnašao je *„slodnim“*, da donese doslovno onaj dio govora ministra unutarnjih posala, koj se je odnosio na govor zastupnika *Spinčića* od 15. decembra 1893. Nije pak bio donio u svoje vrieme nit točnoga izvadka toga govora, a kamo li u cielosti. Sad je opet zašutio ono, što je zastupnik *Spinčić* stvarnimi izpravci odgovorio ministru unutarnjih posala, i rekao samo, da je taj zastupnik u stvarnom izpravku polemizovao s istim ministrom. Neznamo kako će čitaoci toga službenoga lista suditi o svem tom. Mi našim čitaocem nezašutjesmo ništa. Donašamo njim sve, pak nek oni sude. Naši čitatelji saznali su za govor zast. *Spinčića* od 15. decembra 1893., saznaju za njegov govor 12. aprila t. g., za dio govora ministra unutarnjih posala odnoseći se na Primorje, i za ono, što mu je isti zastupnik odgovorio dne 14. aprila 1894. Mi postupamo po načelu: *„istino i otvorenosti“*.

Českí umjetnici u kazalištu „Armonia“ u Trstu. U petak dne 20. t. mj. priredio je glasoviti českí kvartet na guslo koncert u kazalištu „Armonia“, gdje se sabraše svi pravi prijatelji krasne glasbe, bez razlike narodnosti. Medju timi bijahu dakako najbolje zastupani Slaveni Trsta. Kazalište bijaše veoma dobro posjećeno. Na programu bijah glasbotvori najprvih svietskih glasbotvoraca, a prvom redu dakako slavenski, kano Dvořak, Čajkovsky, Smetana itd. Iza svakoga komada bijahu naši umjetnici burno pozdravljeni, te im se bilo po dva i po tri puta zahvaljivati. Slaveni Trsta poklonišе umjetnikom krasan lovor-vienac sa crvenom i bielom vrpcom — dočim je plava vrpca ostala u rukuh redarstva, jer ju je dotični redarstveni činovnik u kazalištu zaplienio.

Naredba ministra pravosudja 6. febr. 1894. U sjednici 19. aprila postavio je Mladočeh *dr. Kaizl upit na pravosudnoga ministra*, koj nas takodjer zanima. Podpisali su taj upit svi zastupnici nalazeći se tad u Beču, *mladočeški, moravsko českí, hrvatski, slovenski*, osim onih što su još u Hohenwartovom klubu, pače i iz ovoga jedan, zast. *Pfeifer*, i rusinski zastupnik *Romanczuk*. Zastupana je bila tu slavenska koalicija. Radi se tu o naredbi pravosudnoga ministarstva 6. febrara 1894., po kojoj govori, što su izrečeni u carevinskom vieću *ne* njemačkim jezikom, neimaju uživati povlastice § 28. tiskovnoga zakona, jer nedolaze u brzopisni zapisnik. Ta naredba, veli se u uputu, je u grubom protuslovju sa § 28. tiskovnoga zakona, koj kaže, da „za istinita priobćenja javnih razprava carevinskoga vieća i zemaljskih sabora neima biti nitko pozvan na odgovornost“. U nemanje grubom protuslovju stoji ta naredba sa čl. 16. drž. tem. zakona 21. dec. 1867. br. 141, koj govori o imuniteti zastupnikh. A po njoj bi se još imala uzakoniti nepravda, koja se događja zastupnikom govoredim nenjemečki, kad se nebilježi njihovih govora, što je i proti temeljnim državnim zakonom i proti § 51. poslovnika carevinskoga vieća. Dr. Kaizl i drugovi pitaju s toga pravosudnoga ministra: „Kako može Vaša preuzvišenost opravdati takovu naredbu obzirom na jasne ustanove temeljnoga državnoga zakona i tiskovnoga zakona?“

Izpiti usposobljenja na učiteljištu u Kopru započeti će dne 18. maja t. g. Do sada prijavilo se za izpit 18 učitelja i učiteljica, i to za hrvatske, slovenske i talijanske pučke i gradjanske škole. O uspjehu toga izpita javiti ćemo po našem starom običaju — u svoje vrieme.

Predlog proračunskoga odbora o pučkom školstvu u Istri. Kod lanjske proračunske razprave o pučkom školstvu postavio je zast. *Spinčić* resoluciju, kojom se je vlada pozvala: *u obće*, da uredi pučko školstvo u alpinskih zemljah imenito u Primorju, tako, da budu prema § 59. školskoga zakona imala sva djeca priliku školu polaziti, i da se prema didaktičnim pravilom i čl. 19. tem. drž. zakona podučuje jezikom djece po učiteljih usposobljenih u tom jeziku; te *posebice*, da rieši čim prije u spomenutom smislu molbe za ustanovljenje slovenskih pučkih škola u Koruškoj, Gorici i Trstu, i da ustanovi pučku školu u Poljanah, u kotaru Voloskom. Škola u Poljanah se je već hvala Bogu ustanovila i otvorila; glede škola u Trstu i Gorici se još izvidi čine. Glede ostaloga, eto kako je odlučio proračunski odbor, komu bijaše resolucija u razpravu izručena.

Proračunski odbor postavlja dne 18. aprila 1894. carevinskom vieću sliedeći predlog:

„C. kr. vlada se poziva, da svrne podpunu brigu na pučko školstvo u Primorju, i imenito, da naredi shodna, da se provedu zakonske ustanove, da se omogući polazak škole svoj djeci dužnoj školu polaziti, i da se podučaje materinskim jezikom djece po zato usposobljenih učiteljih“.

Kako se iz toga predloga vidi, lanjsku resoluciju zast. *Spinčića* primio je proračunski odbor u cielosti, u koliko se tiče Primorja, naime Gorice, Trsta i Istre, i to na predlog izvjestitelja, člana njemačke ljevice dvorskoga savjetnika *Adolfa Beera*.

Iz Pule pišu „Nar. Listu“, da je prošlog petka parobrod Flink izkrcao ondje 50 bačava talijanskoga vina za porabu c. i kr. ratne mornarice. I ova vriedi dva groša ako je istinita.

Iz carevinskoga vieća. Sjednice carevinskoga vieća su guste i dugotrajne. Mi se nemožemo s njimi obširno baviti. Da bar spomenemo ono, što govore hrvatski i slovenski zastupnici. Kod obće razprave želio je govoriti vriedni Hrvat iz Dalmacije zast. Perić i Slovenac zast. Gregorec, al nisu došli do rieči. Govorili su pak Slovenci iz Kranjske, zastupnici Šukljе i Ferjančić. Prvi je htjeo zajašiti stolicu visokoga političara, pak je tako nizko pao, da je objedio jedan dio slovenskoga naroda i slovenskih zastupnika stanovitih težnja proti izteku, dočim je sebe i svoje drugove predstavio kao zagovornike „zapadne kulture“, što znači njemačke, koja je toliko slovenskoga naroda izbrisala sa lica zemlje. Drugi je govorio o raznih potrebah slovenskoga naroda, pak se ogradio proti objedam prvoga, uztvrdiv, da Slovenci, bez iznimke žele čim uži spoj sa svimi Slaveni monarhije. Sudeć po javnih listovih slovenskih, bar to je stalno, da su svi odsudili zast. Šuklje-ta. Samo da ga nebi za koje vrieme i opet dizali!

Kod proračuna ministarstva domobranstva govorio je vriedni Hrvat iz Dalmacije zast. Blankini. Potužio se je osobito na oružničtvo u Dalmaciji i izjavio se odlučno proti zakonskoj osnovi o dužnosti, da se članovi crne vojske imadu svake godine javljati kod oblasti. To je osobito težko u Dalmaciji, dielomice i u Istri, kad god i nemoguće i kod kuće, a još više za one, koji moradu po svietu, da zasluže svakdanji kruh za se i za svoje. Kod glavne razprave ministarstva bogoštovja i nastave govorio je rečeni zastupnik Perić, te iztaknuo u svojem temeljitom govoru razne potrebe na crkvenom i školskom polju u Dalmaciji. Kod iste razprave govorio je takodjer zast. tršćanskih Slovenaca Ivan Nabergoj, koji se je potužio na postupak školskih oblasti prema Slovencem i Hrvatom Primorja, imenito Trsta. Zahtjevao je slovenske pučke škole u Trstu i Gorici, i hrvatske u Istri, i iztaknuo potrebu slovenske gimnazije u Trstu. Dok se ta ustroji, nek se bar još koji pripravni tečaj u tršćanskoj okolici ustroji, da se dade prilika, da više mladića iz okolice polazi obstojeće srednje škole u Trstu.

Žaruke ruskog carevića Nikole. Prošlog đedna zaručio se je veliki knez Nikolaj, carević ruski u Koburgu sa princesom Alicom hesenskom. — Veliki knez Nikolaj sada je u 26. godini. Godine 1877. velikomu knezu od devet godinah bude imenovan odgojiteljem ravnatelj druge vojničke gimnazije generalmajor (sada generalni adjutant) Danilović, koji se odlikuje kao talentirani i izkusni učitelj. Tada se carević poče baviti naukom pod pazkom generala Danilovića, ostajući pri tom još samo u občenju sa svojimi roditelji kao glavnimi odgojitelji. Carević je morao osam godinah učiti gimnazijske stvari, četiri godine pako višu naobrazbu. U ove se ubraja potanko proučavanje vojničtva te pravničke i gospodarske znanosti, što je nuždno za budućega vladara. Da se upozna s vojničkimi stvarmi, carević je morao stupiti u redove preobraženske pukovnije i careve husarske pukovnije. Carević je svestrano upućen i podućen u europskoj literaturi a napose u ruskoj. God 1890. i 1891. postade članom državnoga vieća i ministarskoga odbora, te se je tako uputio u najviših državnih pitanjih. God. 1891. carević poduze dugo putovanje u iztočnu Aziju. Na 29. aprila bio je u japanskom gradu Otsu ranjen od japanskoga žandara Tsuda Sango.

Nevjesta, kći velikog vojvode Ludviga Ernesta hesenskoga, ima sada 22 godine. Princesa Alice će sada prieći na pravoslavnu vjeru, kako je to učinila njezina sestra Elizabeta, kad se je prije 10 godina udala za velikog kneza Sergeja, strica carevićeva. Budući ruski car dolazi po toj ženitbi u rodbinsku svezu s Hrvatskom, jer je strie nevjestin, vojvoda Henrik, oženio prije dvie godine Hrvaticu, umjetnicu Milenu Hržićevu, kćerku viećnika banskog stola g. S. Hržića u Zagrebu.

Proslava petdesetgodišnjice obstanka talijanskoga družtva „Casino“ u Pazinu. Prigovoriti će nam možda tkogod, što se idemo nepozvani mješati u tudje poslove, nu na takav prigovor morali bismo odgovoriti, da ova proslava nije za nas posve „tudji posao“, a k tomu izbilo je prigodom rečene proslave na dan takovih činjenicah, koje nemožemo nikako mukom mimoići. Iz talijanskih novina Primorja doznasmo, kako je prvih dana tekućega mjeseca proslavilo talijansko družtvo u Pazinu „Casino“ svoju petdesetgodišnjicu. U družtvenih prostorijah sabralo se članova i prijatelja družtva iz raznih istarskih gradića okolo 130. Priredjena bijaše obilna gostba, a zatim ples Kod gostbe ustao je prvi poznati „naš“ prijatelj odvjetnik g. Costantini, da pročita kratku poviest o postanku i životu toga družtva. Iz te poviesti doznajemo, da su družtvo ustanovili pred 50 godina c. kr. činovnici, a na čelu im tadanji okružni predsjednik barun Grimschitz. U novoustrojeno družtvo bijahu primljeni samo riedki gradjani, i to jedino oni, koje je rečeni barun označio. Družtvo bijaše dakle posve u rukuh gospodo činovnika, a kako nas spomenuta poviest uči, bijahu ta gospoda skoro sami Niemci. Nu uzprkos tomu imalo je družtvo već od samog začetka značaj čisto talijanski. Poviest naime kaže: *„mentre fra gli impiegati il maggior numero era di nazionalità tedesca, tutta volta la Società di Casino, sino dal suo embrione, assunse un carattere prettamente italiano“* (akoprem bijahu gg. činovnici po narodnosti većinom Niemci, družtvo je ipak od svoga prvoga začetka imalo značaj čisto talijanski). Dapače ista pravila bijahu sastavljena u talijanskom jeziku.

Prije 50 godina dakle, kadne su riedke osobe u Pazinu govorile talijanski, osnovali su tadašnji c. kr. činovnici čisto talijansko družtvo! Ovu nam valja činjenicu napose iztaknuti, da podupremo ako treba još bolje navode našeg dičnog zastupnika gosp. prof. Spinčića u njegovom govoru od 12. t. m. kojimi je uztvrdio, da su u naše gradove talijanštinu unesli c. kr. činovnici.

Medjutim valja nam naglasiti još jednu činjenicu iz spomenute poviesti. Gosp. povjestničar družtva „Casino“ iztaknuo je, kako bijaše to družtvo od začetka pak do danas tvrdjavom talijanske prosvjete, sjelom čistog talijanstva. U družtvenih prostorijah vijao se vazda

častno barjak „*della avita civiltà italiana*“, što je znakom, da u Pazinu nebijaše od najdaljih vremena druge „civiltà“ do talijanske, da druga prosvjeta nije nikada u Pazinu vladala niti će ikada vladati. U novije doba bio je nastao razdor izmedju činovničtva i gradjana i to krivnjom nekojih političkih predstojnika. (Citaj Manzano i Simzig, koji nisu htjeli plesati kako su gospoda Casinotti svirali), nu Bogu hvala, u sadašnje doba uzpostavljena je najveća ljubav i sloga medju gradjani i činovnici u družtvu, i to zaslugom sadašnjeg političkog predstojnika. Tako glasi poviest, a iz novina doznajemo, da je svečanosti, dotično gostbi prisustvovao i kotarski predstojnik gosp. vitez Schwarz, te da je dapače sa častom šampanjca u ruci izrekao napitnicu na procvat družtva, koje je vazda bilo — kako poviest kaže: „*un baluardo d' italianità*. Zabavili bismo se radi sa par rieči tumača sa *govoranicijom* gospodina viteza Schwarza, nu bojeć se plave olovke gosp. cenzora, prepuščamo taj posao našim zastupnikom u Beču, da ga dalje razpredu i završe sa njeg. preuzvišenosti ministrom unutarnjih posala, markizom Bacquehemom.

Seoba hrvatske gimnazije iz Rieke na Sušak. Hrvatski listovi pišu, da je hrvatska vlada privolila, da se preseli hrvatska gimnazija iz Rieke na susjedni Sušak. Ako je ta viest istinita, tad je opet Hrvatska prikraćena za jedno pravo na grad Rieku. Medjutim čekamo, da vidimo, što će na to reći hrvatski sabor ili Hrvati iz banovine, napose krčni Primorci, kojih se ta seoba najviše tiče.

Prvi dar družbi sv. Civila i Metoda. Pod tim naslovom javlja nam prijatelj iz Krnice, da se je dne 15. t. mj. sakupilo u prijateljskom krugu naših vriednih kmetova kao prvi darak iz onoga mjesta for. 2·70. (Ovu je svotu jur primilo naše uredničtvo. Op. ured.) Taj novac sakupio je naš čestiti mladić Ante Škabić, koji se zauzimlje tamo za probudjenje svoje braće, zapuščenih naših seljaka. Malena je to doduše svotica, ali znajte, da mi ovdje u Krnici ne imamo žive duše, koja bi nas bila podučila o važnosti i potrebi naše družbe i koja bi nam bila istu samo riečju preporučila. Ostavljeni smo sami sebi, pak koje čudo, ako no sabrasmo odmah veću svotu, nu znajte, da ovo nije zadnji darak. Kad neimamo na koga se zanesti, koji bi nas putio i rukovodio, ustati ćemo sami, te kadgod se sastanemo u družtvu, sjetiti ćemo se i naše raile družbe, koja neka nam bujno raste i cvate i bogat plod donese!

Iz Labinčik (občina Vižinada) javlja nam prijatelj, da je tamo strogo zabranjeno zaviknuti: „živio!“, te da je svatko prijavljen oblasti, koga kakav šarenjak ili prodanac slučajno čuje, da je uzkliknuo živio. Nekoje mladiće da su i oružnici prijavili, a nekoji da bijahu radi živio-klika i zatvoreni. Tamošnji Frlan da preporuča već u školi djeci, neka ze Boga ne kliču živio, dočim im je slobodno ako će si i grlo razderati vičuć: evviva!

Toliko naš prijatelj, čemu dodajemo mi samo ovaj upit: ako je sve to istinito, čim će oblasti, ili oni, koji zabranjuju uzkliknuti: „živio!“, a dopuščaju derati se: „eviva!“ opravdati takvo nepristrano postupanje? Nismo li svi jednaki pred zakonom?

Klub grofa Coroninl-a pristupio je zadnjih dana očito u vladin tabor, u kojem se nalaze Poljaci, Niemci ljevičari i konservativci.

U Coroninievom klubu nalaze se medju ostalim i talijanski zastupnici Istre gg. Rizzi i Bartoli, te će i oni pomoći od sada vući vladina kola.

Dok je bilo na kormilu Taaffe-ovo ministarstvo, napisali su istarski talijanaški listovi stotinu puta, da je to slavenska vlada, koja podupire naše težnje i želje premda ju nisu — kako je poznato — naši zastupnici nikada podupirali. Vlada grofa Taaffea izpunila je unatoč tomu sve naše tražbine — sve naše želje i težnje i mi bijasmo pod njom sretni i zadovoljni!! Pošto je tomu tako — c čemu neima dvojbe — nastaje pitanje, hoće li i sadašnja vlada usrećiti Talijane Istre kao što je bila Taaffeova nas usrećila — dapače njih mnogo više, jer se nalaze njihovi zastupnici u vladinom krilu, dočim su naši prijašnjoj svakom zgodom razložno opirali.

Iz Vrbnika pišu nam 14. t. mj. Veleučeni gospodine uredniče! Ustupite nam u Vašem cienjenom listu bar nešto prostora, da doznate Vi i Vaši čitatelji, kako ne možemo uz sadanje nepovoljne okolnosti dobro i valjano napredovati. Počimljemo sa puškom školom, jer samo putem škole možemo dočekati bolju budućnost. Već su gotovo dva mjeseca prošla, što je umirovljena podučiteljica gdja. M. Stašić. Ravnajuća učiteljica mora sada podučavati svu žensku djecu. Nu ona ima dosta posla u svojem razredu, ako hoće saviestno raditi, da bude zbilja kakvog napredka, a kamo li da uči i djecu podučiteljice? Kotarsko školsko vieće nepokazuje dosta brige za namještenje podučiteljice; ono valjda misli, da se obučavanje smije ograničiti samo na muški spol. Naše kćeri kakve će biti žene, majke i domaćice? Ovo troje ne smije se s očiju smetnuti, ako hoćemo, da ženski odgoj pravim putem svoj cilj dosegne. Kotarski školski nadzornik bio je pred petnajst dana na našem otoku, ali na našu žalost nije došao u naše mjesto, da vidi, kakav je napredak u naše škole. Nu kako se čuje, bio je samo u nekih mjestih našega otoka.

Poznato je, da su vrbnički svećenici bili na glasu glagoljaši. I danas se je ovdje dobro sačuvala glagolska liturgija, te naše mjestno svećenstvo sve osim jednog glagola. Ufamo se, da će i on nakon tolikog vremena zaglagoljati, čim će sav puk sa čestitim svećenstvom uzradovati. To će nam biti novi dokaz o pravoj ljubavi svećenstva do puka i do svojih poglavara, do naših krasnih običaja i do jezika naših otaca! Ovoliko za sada dosta, u drugom prilikom o koječem drugom.

Starine kod Buzeta. Na jednom brežuljku izpod samog Buzeta nadjoše nedavno mnogo mrtvačkih okostnica sa raznim uresom. Vlastnik zemljišta kopati će u buduće i nadalje i to na troškove pokrajine. Od strane zemaljskoga odbora preglodao je izkopine prisjednik g. dr. Cleva, koji je sobom odnio raznih starina i jednu neobičnu lubanju. Starine, većinom raznolika nakita i to od mjedi, a nešto i od zlata nadjoše u priličnom broju. Gdjegod se kopa na tom humku, naidje se na okostnice, a kakvomu liesu ni traga. Po sudu nekojih starinara potiče to groblje iz dobe seobe naroda i to izmedju 3—4 stoljeća. Starine sačuvati će se u zemaljskom muzeju u Poreču, što je dobro i pravedno, nu ipak bismo željeli, da se štogod od izkopinah daruje i zemaljskomu muzeju u Zagrebu, na što upozorujemo naše prijatelje u Buzetu i okolici.

Slavensko bogoslužje. Novoimenovani nadbiskup zagrebački razaslao je kao biskup senjski prigodom uskrsnih blagdana na svećenstvo senjsko-modruške biskupije vrlo krasnu poslanicu o porabi glagolskih knjigá, napose misala kod službe božje.

Čim nam dopusti prostor lista donieti ćemo u cielosti tu u istinu prekrasnu poslanicu, čim ćemo bez dvojbe ugoditi našim čitateljem, napose našemu rodoljubnomu svećenstvu.

Užasno! Pred par mjeseca doveli su Norvežani u New-Yoršku luku austro-ugarski, ili bolje rekući hrvatski bark „Vila“. Brod ne imadjaše na sebi niti jednog jarbola te se pozna na njemu, da je prošno mnoge oluje. „Vila“ nadjoše Breidabliki u Hatteraba. Kada ju pretražiše ne nadjoše niti zrnce jestvina ili kakvog papira. Za momčad se ne zna kamo je dospjela; toliko je samo poznato, da je „Vila“ krcala kosti i stare krpe u Egiptu. Ovih dana prispjeo je u Philadelphiju parobrod J. Boyda; on je bio krcat kostima iz Montevidea u Philadelphiju. Boyd i njegova momčad pripovieda sliedeće: „Kada smo bili u najvećim predjelima, počeše se iz kostiju radjati nekakvi zelenkasti crvi, koji su za kratko vrieme počeli na nas navaljivati. jednog jutra, kada se probudismo, bili smo svi puni ovih crva, koji nas počeše silno štipati od kojih se ne mogasmo obraniti, pošto svagdje na nas navaljivahu, a bila ih je tolika množina, da je sav brod bio zelen; iz ovih crva za kratko vrieme poročiše se mnhe, koje su nas užasno mrcvarile. Da se nismo nalazili blizu kraja i blizu Philadelphije bile bi nas izjele muhe i crvi“. Ovaj čudnovat slučaj dovadjaju pomorci u savez sa barkom „Vila“. Misli se, da su iz onih kostiju porodili se ovakvi crvi, koji su izjeli sve jestvine i papire, a momčad ili da su ovakvi crvi izjeli ili ova da im izbjegne, da se ukrcala na ladjice, te da je po svoj prilici u oceanu zaglavila.

Književnost.

Spomen knjiga. Primili smo sa zahvalnošću vrlo zanimivu „Spomen knjigu“ o otvoru prvoga muzeja hrvatskih spomenika u Knínu sa sliedećim obilnim sadržajem i pet slika: Čemu nam ova knjiga? — Izpod više šesto glavne skupštine kninskoga starinarskoga družtva. — Povod svečanosti. — Pripravo. — Zaprioke. — Kratki starinarski pogled na okolicu. — Bazilika na rimokatoličkom groblju u Biskupiji. — Bazilika na stupovih u Biskupiji. — Ružolika na stupovih u kapitulu kod Knina. — Knin varoš. — Prvi muzej hrvatskih spomenika. — Knin tvrdjava (grad). — Govor gospodina Frana Radića. — Svečanost. — Prigodne pjesme. — Muzikalni sastavak „Svobodi me Gospodi“. — Brzojavne čestitke. — Plodovi. — Milodari. — Imenik družtvenih članova. — Izpravak. Družtvena pravila. — Zahvala.

Ljetopis, ogled po hrvatskom narodu. Primili smo I. broj toga mjesečnika, što ga urodjuje gosp. Milan Grlović, a izdaje tiskara C. Albrechta u Zagrebu. Cieni je mjesečniku 5 for. Novi mjesečnik ima zadaću sakupiti kratko bilježke o ejelokupnom javnom životu Hrvata. Donosi prema tomu sve promjene u činovničtvu; priobćuje kratke bilježke o umjetnosti, gospodarstvu, financijah, zdravstvu, sudnici, hrvatskoj bibliografiji i pogled na strani sviet. Kao priručna knjiga olakšati će „Ljetopisu“ posao onim, koji trebaju kakav podatak, moraju sada čitave tečaje novina često bezuspješno prolistavati. U „Ljetopisu“ ima i dosnaka sa mnogo valjanih statističkih, životopisnih itd. podataka.

Listnica uredničtva.

Gosp. M. N. Kastavčina: sve je uzalud, uredničtvo mora poznati bar po imenu svoje dopisnike. U ostalom nenalazimo razloga, zašto se krijete, ako zastupate pravednu i dobru stvar. Neznate li, da znamo mi držati uredničke tajne, kano i svećenik izpovienu?

Nekojoj g.g. dopisnikom javljamo ovim, da nam neblaže za danas moguće priobditi njihovih dopisa. Sve što je za javnost, doći će na red.

Gosp. „Kvarnerski“. Vaše „pjesmice“ nisu za javnost. Tá što bi Vam kazali drugovi, da doznaju kako Vi kao mladić izpod 20 godina sazivljete smrt, da Vam „jednom prekine žića niti“ ili kako Vas je smrt prijatelja „tužno razveselila“? Za sada slušajte naš „tužno razveselila“? Za sada slušajte naš savjet, a taj je — učito marljivo pak će možda doći i za Vas vriome pjesnikovanja.

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „N. Sl.“ gg. M. J. for. 1; Pjev. dr. Mostar for. 2·50; B. A. Njegovan V. Dr. A. Djakovo for. 5; F. J. Sušnjarić for. 5; J. A. Kastav for. 2; R. bar. J. Kraljević for. 5; J. A. Kastav for. 2; R. bar. J. Bolec for. 5; D. B. Cerovlje for. 5; G. S. Ližnjan for. 5; N. J. Mačinec for. 1; L. J. Klana for. 5; R. M. Trnško for. 2·50; S. M. Samobor for. 5; R. M. Trnško for. 2·50; S. M. Samobor for. 5; R. F. Malinska for. 2; R. Dr. S. Zagreb for. 4; R. F. Malinska for. 2; R. Dr. S. Zagreb for. 4; R. F. Boljun for. 2; V. F. Rab for 5; for. 2·50; J. T. Boljun for. 2; V. F. Rab for 5; for. 2·50; A. Dr. S. Volosko for. 2·50; A. Dr. S. Volosko M. P. Dubušnica for. 2·50; A. Dr. S. Volosko for. 10; S. F. Volosko for. 2; Š. S. Opatija for. for. 10; S. F. Volosko for. 2; Čit. Šibenik for. 5; Ž. 5; R. A. Volosko for. 2; Čit. Šibenik for. 5; Ž. J. sv. Lovreč for 5; V. M. Oskorušno for. 2; J. sv. Lovreč for 5; V. M. Oskorušno for. 2; M. M. Karpan for. 4; K. J. Topolovac for. 2·50. M. M. Karpan for. 4; K. J. Topolovac for. 2·50. (Sliedi.)

„Kupi kod kovača nipošto kod kovačića“, kaže stara poslovica.

Ovu mogu punim pravom na moj zavod upraviti, jer jedino tako velika trgovina, kao što je moja, imade razprodajom ogromnih vrstih tvari i drugih prodnostih, jeftine troškove, koji moraju konačno kupcem koristiti.

Krasne uzorke privatnim naručnikom šaljem badava i franko. Bogate knjige uzoraka, kakvih jošte nebijaše, za krojače nefrankirano.

Tvari za odiela.

Peruvien i dosking za visoko svećenstvo, propisane tvari za odiela za c. kr. činovnike, vetirane, vatrogasce, Sokolaše, livreje, sukna za biljard i igrače stolove, pokrivala za kočije, tvári za lovačke kaputo, nepromočne tvari za pranje, plaida za putnike od f. 4·14.

Vriedne cieno, poštene, trajne, čisto vunene sukneno tvari, ne jeftine otiralnike, koji su vriedni jedva krojačke plaće, preporuča

Joh. Stikarofsky,

Brno (Austrijski Manšester).

Najveća skladišća blaga vriedno pol mil. for.

Razpošilja samo pouzetjem!

Dopisuje: njemački, madjarski, češki, poljski, talijanski, francezki i engleski. 24-12

Skladišće piva

iz

zagrebačke dioničke pivovare

i tvornice slada

proporuča i prima narudžbe kolikog u buretih toliko u bocah.

Glavno zastupstvo i skladišće

Ulica degli Artisti br. 5.

Ovo pivo je **izvrstne kakvoće** i **jeftine cieno.** 3—8

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebuoće za iste 17

dobiva se uvjek u skladišću tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sodanjih bankovcih avstr. volj., stopilo novo obrestne takse v kropost z dnem 4. febrnvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svato.
V napoleonih brez obresti.

Nakazuuce

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupanja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odpritjem kreditn v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obvesti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakazuice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 31. januvarja 1884. 2 -24

KAMNIK (STEIN) u KRANJSKOJ postaja železnice; **NEIPP-ovo lječilište.** lječenje pod upravom specijalnog lječnika, koji je u 4 godine postignuo najbolji uspjeh. — Lječilište je otvoreno od 1. maja do 15. oktobra. — Upute o zavodu i stanovih dajo ravnateljstvo lječilišta.

Utemeljeno godine 1820.

Brobrna medalja Paris 1878. Počastna diplema i priznanje Beč 1873.

INSAM i PRINOTH

Sv. Ulrich u Grödenu (Tirol)

preporučuju se za crkvene radnje iz drva, kano: oltare, propovieđaonice, izpovieđaonice, krstionike, križne pute, slike svetaca, propela, jaslaca itd. uz najniže cieno.

Cienike šalju badava i franko.

Sujedočba: Gospoda Insam i Prinoth u Sv. Ulrichu Grödeu (Tirol) izradili su novi križni put za župnu crkvu u Kaindorfu (Štajerska) na podpuno zadovoljstvo svih strukovnjaka, a spada na najveće znamenitosti župne občine u opredeljenoj dobi uz vrlo umjerenu cienu. Mogu ih dakle svim veleč. crkvenim predstojništvom najtoplije preporučiti.

Crkveno predstojništvo 4—6

Kaindorf (Štajerska)

Josip Thurner, kapelan.

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 18. U Trstu 3. maja 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sej pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 80 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodju na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielu arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za četjake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Družba sv. Cirila i Metoda za Istru.

Izviešće tajnika dra. M. Laginje

o djelovanju družbe od njezina postanka do konca godine 1893., podneseno glavnoj skupščini dne 4. travnja 1894.

Slavna skupščino!
Veleštovana gospodo!

Tisuće i tisuće dece hrvatskoga jezika u Istri ne imaju prilike, da polaze pučku školu, da se nauče čitati i pisati, računati bud koliko i u obće putem slova poznavati stvari.

Opet na tisuće drugih muče se odmah iz početka tudjim jezikom, govorom, koji nisu slušali od majke svoje, ni od bližnjega roda svoga, nemogu dakle imati od pučke škole, koju polaze, one koristi, koju bi imali, kad bi ih se učilo u narodnom njihovom jeziku. Dapače svi znamo, da osim toga, što ne imaju napredka učeć se u tudjem jeziku, sami sebe odnarodjuju, a odredi su uviek najgori i najžešći protivnici svojega naroda i njegovoga zdravog napredka. Već su davno naši praoci izmudrili rieč, koju i danas u prilici opetujemo, da je potarica gori od Turčina.

Videć te žalostne prilike, gdje nam velik dio mladeži rasto bez nauke i knjige, a drugi veliki dio već se u pučkoj školi odtudjuje; videć navalu bližih nam naroda na nas, te kao valove tudjinskoga mora, koji na naše žale udaraju, jedan s Italije, a drugi s Njemačke; videć nadalje, kako Niemci imaju svoj „Schulverein“, a Talijani svoju „Legu Nazionale“, to znajuć, da nam po temeljnih državnih zakonih Austrije prosto stoji svimi zakonitimi načini braniti svoju narodnost, niesmo dalje mogli čekati, već je bilo i nami pomišljati, da ustanovimo školsku družbu za Istru, kojoj bi svrha bila, da unapreduje hrvatsko iliti slovensko školstvo svakim dopuštenim načinom, a naravski to na temelju katoličko-narodnom, jer bi svaki drugi temelj bio nešto nova, nepouzdana, nenaravna obzirom na našu prošlost i sadašnjost, i obzirom na zdrava i priznata načela pravoga odgoja.

Kao sve stvari u ljudskih doživljajih, tako se je i ta misao izmienila najprije u krugu malenom, najtjesnijih prijatelja, te Vas mogu uvjeriti, da smo i lievo i desno mnogo razpravljali i promišljali prije, nego li je naša družba vanjskim svojim licem priznata kao zakonito obstojeće družtvo i objavljena. Da, ne samo mjesece, već čitave godine prije nego li je oglašena, obstojala je družba sv. Cirila i Metoda za Istru u naših srdcih; bila je misao, ideal, pak se pretvorila u rieč i onda u djelo, a tvrdo se uzam u višnjeg Boga, da će se u poznijih časovih, uza sve protimbe, od toga djela vidjeti zamjerni plodovi!

Kako je temeljna misao naše družbe gojiti hrvatsko iliti slovensko školstvo, dozvolite, da tu ročcnicu u kratko razbistrim. Vami je, koji ste ovdje stanji, znano, da je od prve doba našega narodnoga pokreta u Istri ime slovensko rabilo jednako kao ime hrvatsko, te ima u našoj pokrajini prilično puka, koji svoju narodnost i svoj jezik češće naziva slovenskim, nego li hrvatskim. U nijednom se kulturnom koraku do danas u Istri nismo dielili; bila bi bruka pred svietom, a štota za sve nas, kad bismo se pri ovom divnom izkazu narodnoga našeg života bili počeli dieliti. Naša ljubav treba da jednako obuhvati i one, koji se nazivaju Slovenci. Eto za to mi smo imena izjednačili, da, koji voli hrvatsko, reče hrvatsko, koji voli slovensko, reče slovensko školstvo. Dva imena, a sve jedni ljudi!

Nobi možda trebalo ni spomenuti, zašto smo našu školsku družbu nazvali imenom svetih apoštola Cirila i Metoda.

Vi znate dobro, gospodo, kako naš puk u svojoj tvrdoj vjeri proporuča svoju životinju sv. Antunu, da ju očuva na žitu, svoje imanje sv. Florijanu, da ga očuva od požara, djevičanstvo sv. Alojziju, očinji vid sv. Vidu i sv. Luciji, pa kako da ne postavimo pod zagovor i bogoljubnu spomen naših apoštola ono, što su nam oni tako visoko podigli i u istih svetih hramovih sačuvali, naime naš jezik i obranu istoga, kao glavno obilježje narodnosti? Ako se dakle od budi koje strane radi ovoga naziva podmeće našemu družtvu druge namjere, nego li ih u istinu ima, dužnost je naša, da se ovdje proti tomu svečano ogradimo! Ako li radi ovoga naziva naše družbe u naših redovih još je budi koji mlačnjak, koji se boji pristupiti i zagovarati ju, ja ga sažaljujem i nemogu drugo, nego da mu spomenem, što stoji pisano u odkrivenju Ivanovom: „Znam tvoja djela, da nisi studen ni vruć. O da si studen ili vruć! Tako, budući mlak, i nisi ni studen ni vruć, izbljuvat ću te iz usta svojih“.

Tečaj djelovanja našega, stiesnut radi kratkoće vremena, jest ovaj:

Jur dne 7. listopada 1892. podnieli smo bili visokomu c. kr. namjestničtvu pravila naše družbe, malo različna od onih, koja vriedu sada. Odpisom 24. istog mjeseca, br. 13432 c. kr. kotarskoga poglavarstva u Puli, namjestničtvo nije obnašlo odobriti predložena pravila, jer su mu se činile netočne ustanove o načinu, kojim se sazivaju odbori i glavne skupščine i kojim se stvaraju valjane odluke. Isto tako prigovorilo je, da nije ništa odredjeno za slučaj, kada se družtveni pomirbeni sudci nebi mogli složiti, niti o tom, kako da se bira treći.

U obće je oblast obnašla, da su pravila prema postojećem temeljnom zakonu o družtvih nepodpuna.

Te nedostatke odpravilo se je po mogućnost, te su 8. veljače 1893. odpremljena nova pravila, kakova danas obstoje i visoko c. kr. namjestničtvo potvrdilo je na temelju istih svojom riešitbom od 24. veljače 1893. br. 2857, da „Družba sv. Cirila i Metoda za Istru“ sa sjedištem u Puli, zakonito obstoji.

Već u samih pravilih imenovana su poznata Vam lica prvoga odbora i zamjenika, te nije bilo potrebno, da se tečajem godine 1893. drži naročita ustanovna skupščina. Odbor je, čim je zakoniti obstanak družtva bio priznat, dao tiskati pravila, proglas na občinstvo u obliku lista i sabirne listove.

Predaleko bi vodilo, da Vam potanko razložim svaki pojedini čin djelovanja družbine uprave. Dozvolite, da opazim, kako je poslovanje odborskim članovom bilo dosta težko, budući svaki drugdje nastanjen, premda je taj razmak bio u toliko dobar, što je svaki član sa svog sjedišta radio, koliko je bolje mogao, kao da je cieli odbor uz njega.

Glavna briga odborova bila je, da po mogućnosti uredi i pospješi sabiranje priloga i učlanjivanje u družbu; za to se je imenovalo velik broj pouzdanika družbe u pokrajini Istri samoj i preporučilo mnogim rodoljubom izvan Istre sa dotičnimi naputci, da pridobiju što više čl'nova i pristaša našoj novoj družbi.

Posljedice toga i napor rodoljubna po svih krajevih, kuda živo narod hrvatski, ako nas nije iznenadila, ipak je već do konca godine 1893. nadmašila naše očekivanje. Novčani je rezultat tako povoljan, da možemo već sada uztvrditi, da je obstanak družbe sv. Cirila i Metoda za Istru osiguran, budu li barem razmjerno pritjecalo unapred, kao što je već do konca godine 1893. Nu o tom će vam gospod blagajnik dati potanko izvješće. Moja je dužnost ovdje samo iztaknuti, da bi bilo nemoguće spomenuti posebno imenom svakoga onoga, koji se je bud kojim načinom zanimao za prospjeh naše družbe. Srdačna hvala svim, koji su budi sabirali, budi sami davali, a ta hvala jednaka je za novčić kao i za forintu, jer sve je dar, često je jedan forint teži jednome, nego li stotina drugomu.

Ogriešio bih se o svoju dužnost, kad Vam, gospodo, nebih spomenuo izljev ove zamjerne bratske ljubavi, koju nam je na glas ustanovljenja naše družbe izkazao hrvatski naš rod izvan Istre, naročito po Banovini i Dalmaciji, pa tja od gizdava Sarajeva! Poslovica: „Krv nije voda“ pokazala se je u podpunoj istinitosti. Pripomoć, koju je družba sv. Cirila i Metoda za Istru dobila od naše braće notom spomenute, tvrd je dokaz, da je kulturno naše zajedinstvo nerazrješivo, i da mi, predstraža na najzapadnijih medja naroda hrvatskoga, u kulturnom natjecanju sa moćnimi inorodnici imamo braće, koja razumiju težki naš položaj u brigi, da obranimo Bogom nam danu narodnost.

Vitežki dar znamenitoga crkvenoga prelate poznat Vam je svima iz javnih oglasa. Ali mnogo više, nego li ona darovnica od 1000 for., koristila je našoj družbi topla preporuka njegove prouzvišenosti gospodina biskupa Josipa Jurja Strossmajera. Njegovo pismo glasi:

„Čast mi je u družtvene Vaše svrhe poslati hiljadu forinti. Slavno Vaše družtvo iz svo duše, iz svega srca odobravam. Ono je u dobri čas došlo, da odbije ubitačne upravo namjere neprijateljskih družtva, koja velikim novcem djeluju i o tomu rade, da se naš dobri narod u Istri vlastitomu narodnomu biću iznevjeri i u ono pretvori, za što ga ni Bog ni narav opredielila nije. Dužnost je naša, Bogom samim i svetom vjerom našom posvećena, da u Istri i svuda, gdje je to nuždno, narod naš branimo, dižemo i u čistomu svomu narodnomu biću za vazda sačuvamo i uzdržimo. Sa čistim narodnim bićem, koje je od Boga, čuva se i uzdržuje se i dar sveto vjere, onih kršćanskih dobrota i izvrstnosti, u kojih sreća osobna, obiteljska i javna leži. Opetujem: Ja Vaše slavno družtvo iz svojih sila odobravam i svakomu bratu i domorodcu vruće preporučujem. Bog Vas i sav naš narod blagoslovio i svakim darom svoje sveto milosti obasuo! Josip Juraj Strossmajer, biskup. U Djakovu dne 22. kolovoza 1893.

Tako biskup, a mi uzkliknimo, gospodo, sa ovog skrajnog zapada, da nam dobri Bog dugo i dugo poživo velikoga dobrotvora i zagovornika!

(Konac sliedi.)

Govor

zastupnika prof. Vjek. Spinčića, izrečen u carevinskom vieću dne 10. aprila 1894. prigodom razprave o proračunu.

Visoka kuće! Iznieti ću samo nekoje želje obzirom na Istru i to pogledom na vodogradnje, premda bih imao koješta kazati i pogledom na gradnju cesta.

U Istri imade mjesta i čitavih predjela bez ikakvih cesta.

Znadem pako, da gradnja cesta ovisi od drugih čimbenika, nu uostalom tomu nadam se, da će i vlada u danom slučaju pružiti tomu svoju pomoć.

Za vodogradnje opredieljeno je za god. 1894. jedan milijun forinti iz redovitih izdataka, a do dva i pol milijuna iz izvanrednih izdatka. Od te priličnoveliko svote ne odpada niti novčić na Primorje, a tim niti na Istru. Primorje je u nizu kraljovina i pokrajina kod ovog naslova posve preskočeno, a ipak bi valjalo tamo mnogošta učiniti.

Dati ću samo nekoje potaknuća, a da se uvidi odmah na početku čim se kanim baviti, pročitati ću odmah rezoluciju, koju hoću da postavim, da za tim pojedine točke posve u kratko razjasnim. Ova glasi (čita):

„Visoka kuća neka izvoli zaključiti: Visoko c. kr. ministarstvo unutarnjih posla pozivlje se, da obrati svoju pozornost na polju vodogradnja takodjer na Istru, a kod toga napose na:

1. Regulaciju potoka „Reke“ u dolini Ospa, mjestna občina Dolina, kotar Kopar,

2. Regulaciju rieke „Mirne“ u kotarih Kopar i Poreč,

3. Izsušenje jezera „Čepić“ i „Luga“ u Tupljaku te ravnine kod Cerovlja u kotaru Pazin,

4. Izsušenje „Luga“ nalazećeg se izmedju Omišlja i Dobrinja, te nedaleko odatle nalazećeg se „Jezera“, kano i regulaciju potoka, koji teče kod bašćanske Drage napram Raški, te izsušenje polja kod Vrbnika na otoku Krku,

5. Regulaciju zemljišta izmedju Lovrana i Ike s jedne strane, te izmedju Lovrana i Medveje s druge strane, u kotaru Volosko, činom poduprieti i napokon

6. Doskočiti na odgovarajući način pomanjkanju pitne vode u mnogih stranah Istre“.

Ovdje se radi o više posala, nu potrebite su puko za izvedenje toga samo malene svote izuzev regulaciju rieke Mirne. Dajo li se drugim pokrajinam veće svote, tada bi se moglo dati za malenu pokrajinu malene svote, čim bi se i njoj pomoglo. (Tako je!)

Eto nekoliko samo opazka na pojedine točke.

Potok Reka u osapskoj dolini mjestne občine Dolina, kotar Kopar, poplavi često do 80 centimetara visoko, a u daljini do 1800 metara cestu, koja se vuče po toj dolini, te uz nju ležeću livadu; tim biva livada veoma oštećena, te se dogadjaju često nesreće, tako da tamo ljudi često u pogibelj dolazu; tomu bi se moglo doskočiti sa razmjerno malenom svotom, ako bi se regulirao onaj potok.

O regulaciji rieke Mirne neću mnogo kazati, već želim samo opaziti, da je ta regulacija mnogoljetna želja pučanstva, te da se je u posliednjem zasjedanju zemaljskog sabora dne 16. febrara t. g. odgovorilo od strane zemaljskoga odbora na dotični upit, da je za to već pripravljen nacrt i vladi predložen, te da imade nade, da će biti takodjer proveden.

Izsušenje čepićskoga jezera jest tatakodjer dugoljetna želja tamošnjeg pučanstva; radi se takodjer nešto — neznam iz koje zaklade — o čemu se uvjerih sam septembra pr. god. Ja želim danas samo to, da bi se tu radnju brzo i valjano svršilo, i to na korist tamošnjega pučanstva, dotično na korist okolnih občina.

U nekakvom savezu s tim stoji i „Lug“ ili močvara kod Tupljaka, te ravnina kod Cerovlja, oboje u pazinskom kotaru. Prigodom velikih kiša i tim, što tamo voda ostane dugo ležati, budu oštećene mnogo livade, što prouzročuje groznicu, osobito u ravnini Cerovlja. Tuj bi se moglo pomoći na neki način — ja se u tu struku neramijem — kanalizacijom, koja nebi stalno mnogo stojala, a koristila bi koli u gospodarstvenom toli u zdravstvenom pogledu.

Izsušenjo „Luga“ izmedju Omišlja i Dobrinja nije takodjer nikakvo novo pitanje, jer da se je tim bavilo, pokazujo bar jedan nacrt (karta), što no ga je izradio jedan riečki magistratski savjetnik (Adamich), o kojem ipak neznam (razvija stari nacrt) iz koje godine potiče. Vlada se bavi takodjer tim pitanjem, nu ona ide — kako mi se čini — prosporo napried, jer koliko mi je poznato iz jednog dopisa izloženog komesara u Krku od dne 21. febrara 1894. br. 1149, zamolila je občina Omišalj za dotični nacrt već godine 1877. Doznao sam prigodom mojeg zadnjeg putovanja po otoku prošlog ljeta, da je tamo boravio godine 1880. jedan c. k. mjernik (Bonavia) sa prekinutjem tri mjeseca, te se dolazi tekar sad — poslie 14 godina — sa jednim nacrtom i sa jednim dopisom, kojim se pozivlje obje interesovane občine, Omišalj i Dobrinj, da se o tom pitanju u občinskih sjednicah posavjetuju, kako bi se imalo naime pokriti troškove i o podpori od strane države.

Tuj se govori samo o izsušenju „Luga“

između Omišlja i Dobrinja, pučajuć sasvim iz vida, izsušenje blizu ležećeg „Jezera“, dočim se kaže, da se ne misli na izsušenje „Jezera“ radi toga, jer da bi to bilo s jedne strane preskupo, a s druge, da bi bio uspjeh nešto dvojben.

Izsušenje „Luga“ odmjereno je na 71 hektar, a troškovi su proračunani na okolo 8000 for., godišnji veći pribod for. 1183⅓.

Pozivlje se, kako rekoh, obćine, da odluče o troškovih, te se primjećuje, da se je zemaljski odbor za Istru notom od dne 7. julija 1893. br. 2983 izjavio, da on nemože obećati nikakve podpore za izsušenje „Luga“.

Najprije opažam, da bi bilo potrebito takodjer izsušenje „Jezera“.

Potreba toga razvidna je iz okolnosti, koju se spominje upravo u onom dopisu, da će se naime „Lug“ tim izsušiti, ako se učini vodovod iz „Luga“ u „Jezero“.

Po mojem mnienju postalo bi još većim ono zlo, koje prouzročuje „Jezero“; tamo bi bilo naime više vode i zavladala bi povodnje veće, nego li do sada, tumačenje tlo bilo bi dulje pod vodom, dočim nije ono ljeti neko vrieme pod vodom. Tada bi bilo i izparivanje veće, a tim i bolesti od groznice mnogobrojnije.

Po mojem mnienju moralo bi se spojiti sa vodovodom „Jezero“ kroz privatni posjed sa „Lugom“ i to možda nuzgrednim vodovodom, kao što je razvidno iz ovog nacrta. Glavni odvodni priekop izlievao bi se u jedno jezerce, koje bi se moralo takodjer do polovice izsušiti, a iz toga jezerca odticala bi voda u nedaleko more. To bi bilo po mojem mnienju i na temelju podataka, koje posjedujem, izvedivo. Površina „Jezera“, koje bi se moralo izsušiti, leži 4½ metra nad površinom mora. Tlo, kojim bi se moralo prokopati vodotočinu, pada napram moru sve to više tako, da bi se moglo izpeljati vodotok iz „Jezera“ kroz privatno posjede i dalje kroz jezerce u more. Jedino tako dalo bi se koli u go spodarstvenom toli u zdravstvenom pogledu zlu doskočiti. Skoro polovica otoka Krka trpi na bolestih od groznice upravo radi izparivanja „Luga“ i „Jezera“, te se moraju nekoji stanovnici seliti, da izbjegnu tim bolestim. Tako sam opazio, da je selo Miholjice posve zapušćeno, te se još nalaze jedino židovi crkve i župnog stana i nekoje druge ruševine tamo, gdje bijaše pred 40 do 50 godina jedno čitavo selo. (Čujte!) Stanovnici moradoše ostaviti kuće i onaj kraj, jer bijaše tamo toli nezdravo, da odjle ne mogoše dulje živjeti. Nekoji se odselišе u Ameriku. Tomu bi se dalo doskočiti jedino izsušenjem spomenutog „Luga“ i „Jezera“, što bi bilo od velike koristi za polovicu otoka Krka, pošto bi se moglo u mnogih prediclih opet sijati i kositi, te bi nastale takodjer povoljnije zdravstvene okolnosti.

Pošto su obje spomenute obćine vrlo siromašne, i budući da je zemaljski odbor izjavio, da njim nemože obećati nikakve pomoći — kao što je u obće nikada ni nedaje, kad se radi o koristi Hrvata ili Slovenaca, to neka izvoli vlada pružiti izdašnu pomoć uz bezkamatni zajam, koji bi se imao u nizu godina izplaćivati.

Na istom otoku Krku jest potok, koji teče kod baščanske Drage, a izlieva se napram Baški; taj potok prouzročuje koli u gornjem dielu na cesti, koju presieca potok nekoliko puta, veliku štetu, toli u dolnjem dielu, gdje je stvar još ozbiljnija, jer bivaju oštećena polja i biline, a kadšto dapače i čitava žetva uništena. To je potočić, kojega bi se dalo regulirati sa razmjerno vrlo malenim troškom, te preporučam, da se ga i regulira.

Takodjer izsušenjem polja u Vrbniku bijaše započeto, nu sada, čini se, da je stvar zapela, te držim, da bi se moralo i zato naći neko sredstvo, kojim bi se i ovo polje izsušilo.

Dozvolite mi sada, da sa nekoliko rieči izrazim želju glede mojeg rodnog kotara, i to obzirom na regulaciju zemljišta izmedju Lovrana i Ike s jedne, a izmedju Lovrana i Medveje s druge strane, to jest onoga tla, na kojem raste na daleko poznati kostanj. Ovo zemljište pada jako nizbrdo napram moru, a usljed toga odnese lahko jaka kiša gornju plodovitu koru zemlje i to tako, da je koreuje bilina, stabala, naposc korenje marunovih stabala, posve zemlje liše no.

O tomu može se svatko osvjedočiti takodjer sa ceste, ako se prošećo jedan sat hoda iz Opatije napram Lovranu.

Ona gospoda, koja se bave ovakvim poslom, naći će takodjer stalno način i sredstva, kojimi bi se onomu zlu doskočilo, to dalnjemu uništenju onog kraja na put stalo. Ne učini li se tamo u tom pogledu ništa, tada bi se moglo dogoditi, da će s vremenom voda u onih stranah svu dobru zemlju u more odnesti, te će usljed toga stabla poginuti, jer se već danas na mnogih mjestih ne opaža drugo, nego li gole stiene, koje strše kano grobni spomenici.

Imao bih da izjavim napokon jednu obćinitu želju obzirom na Istru. Visokojvladi biti će poznato, da trpe svi kotari Istre više ili manje radi pomanjkanja zdrave pitne vode, a radi pomanjkanja vode nastupi u nekojih kotarih, napose u nekojih selih kotara Poreča i Pule, groznica, gdje ne trpe samo dotični bolestnici i dotične obitelji, imajući velikih troškova, nego gdje su osobito ljeti oduzeto obradjivanju ponajbolje sile.

Nakon ovog razglabanja ne preostaje m. drugo, nego da preporučim visokoj kući, da prihvati moju prije pročitanu resoluciju, a visokoj c. kr. vladi, da izvode dotične radnje.

G. drug Perić zamolio me, da stavim u njegovo ime resoluciju u pogledu jedne ceste u Dalmaciji. Uslobadjam se pročitati taj predlog, koji glasi:

„Visoka kuća neka izvoli zaključiti: Poziv lje se c. kr. vladu, da preuzme pod vlastitu upravu takozvanu rimsku cestu (rimski put) od Imotskog do Ugljana, te iz Imotskog do Gorice na hercegovačkoj granici“.

Obje ove resolucije bijahu dostatno podupr te i proračunskomu odboru izručene.

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 2. maja 1894.

Austro-Ugarska. O djelovanju carevinskoga vieća izviešćujemo potanje na drugom mjestu. Delegacije imale bi se sastati još tekom ovoga mjeseca u Budimpešti.

Hrvatski sabor imao bi se sastati pod konac ovoga mjeseca. Opozicija upitati će stalno vladu što je sa solenjem riečke gimnazije, što zadaje toliko brige svemu hrvatskomu narodu.

Bugarska. U Sofiji priredila je vladina stranka velike ovacije knezu i vladi, što je ovoj pošlo za rukom izposlovati kod sultana, da dozvoli namještenje bugarskih biskupa u Macedoniji i otvorenje pučkih škola.

Srbija. Na pravoslavni uskrs izišao je mladi kralj Aleksander naredbu, kojom se ukidaju poznati zaključci narodne skupštine o izgonu iz kraljevine njegovih roditelja Milana i Natalije. Tim je povratio kralj svojim roditeljem sva ona prava, koja su njim ustavom zajamčena. Radi toga koraka pjevaju kralju hvalospjeve prijatelji i štovatelji razkralja Milana — židovski novinari u Beču, Pešti itd.

Italija. U subotu dolazi na dnevni red u parlamentu razprava o proračunu ministarstva rata. Očekuje se obćenito vrlo burne sjednice, jer se pripravljaju pojedine opozicijenalne stranke na odlučnu navalu. Skrajna lievica kani predložiti, da se ukine nekoliko zborova, da se tim prištedi koji milijun franaka. Vlada oprieti će se predlogom, koji idu za oslabljenjem vojske.

Franina i Jurina

Fr. Dokle — ako Bog da — kume Jure?

Jur. Ma vero valje tamo do Krnice.

Fr. Ča greš po kamenje za palaču.

Jur. I kamenja sam vazeja v Raklju, a u Krnicu grem po kûpe ali žlibce za pokrit štalicu.

Fr. Ter tamo ni fabriki od kûp.

Jur. Znam da ni, ma da će pojti na inkanat sve kûpe nekoga vridnoga našega mladića, ki se je s plovanom ništa svadija.

Fr. Nebudi Jurino prismnjen. Ča misliš, da nima on mladić čim drugim platit ako ki ča od njega išće; neznaš ti, da je on prid malo dan kupija kus hiše sa svimi kupami?

Jur. Kako se pak more tako grdo lagat?

Fr. Ter znaš, da niki nimaju za drugo zujik.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Uprava našega lista primila je sliedeće iznose: Obćinski zastupnik i savjetnik Jure Kolić u Šajinih sakupio je u svojoj kući na njegov imendan dne 24. aprila 1894. medju svojimi gosti 7 kruna 90 fil. Darovaše gg.: Juro Kolić i njegova supruga 40 fil., Marija Batel, Zorica Kolić i Kato Blaresino svaka po 20 fil., Božo Kolić 40 fil., Ive Kolić-Jureša, obćinski zastupnik 60 fil., Pave Glavaš-Pin, obćinski zastupnik, Antun Macan, trgovac i gdična Mari Doškal po 1 krunu, I. Skrbenski 2 krune, Jakov Blaresino 90 fil. — Veleč. g. Josip Gujtan, župnik, Kašćerga-Pazin sabrao na Markovo med prijatelji 8 for. 20 nvč. — Gosp. V. Bogdanović Vodice sakupio prigodom imendana veleč. župnika J. Dolžana 3 for. 50 nvč. Darovaše: M. Sanković 4 krune, J. Dolžan 2 krune i Bogdanović 1 krunu. — Veleč. gosp. Ivan Kynčil, župeupravitelj u Grimaldi sakupio dne 23. aprila t. g. u župnom stanu u Grimaldi medju svećenici radoljubi 5 for., od koje svote prijatelj Ante Šestan darovao 50 nvč. — Veleč. g. Vjekoslav Brozović, exposit u Crnici (Buzet) šalje svoj obrok kao utemeljiteljni član od 15 for. — Legaši iz Sluma kod Buzeta šalju 2 for. 70 nvč.

Njegova cesarska visost nadvojvoda Rainer prispio je dne 30. aprila predpodne u Pazin. On je kao vrhovni zapovjednik domobranstva imao istoga dneva tamo inšpicirati vježbe domobranskih oficira, što polaze štopski tečaj u Beču. Veći ili manji odieli ovih oficira i momčadi bili su raztreseni po Istri. Naročito bila su dva takva odiela u Gologjorici i Pićnu. Dne 30. aprila imali su se sdružiti oko Lindara, te prispjeti u Pazin.

Nadvojvoda Rainer, komu je bio svaki službeni doček odklonjen, dočekan je na kolodvoru od generalmajora Becka, od c. kr. kotarskog kapetana i obćinskoga načelnika. Nakon što je prispio u njegov stan (gostiona Mrack) i nakon što se je malko odmorio, nadvojvoda primio je odmah u audienciju generala Becka, c. kr. kotarskoga kapetana i obćinskoga načelnika.

Unatoč kiši podno se je indi sa pratnjom prama Lindaru, gdje je nadzirao vježbe. Pazin okitio se zastavami i ponedjeljak na večer razsvjetlilo je pučanstvo svoje kuće, a glazba svirala je pred stanom prejasnoga nadvojvode.

Prvoga maja pohodio je nadvojvoda župnu crkvu, a kasnije primio je u audienciju prošta-župnika.

U 1½ poslie podne bio je svečani objed kod nadvojvode, kojemu su osim dvadesetak častnika prisustvovali c. kr. kotarski kapetan vitez Schwarz, prošt-župnik Orbanić, c. kr. kotarski sudac Appolonio i obćinski načelnik dr. Dukić. Objed trajao je do 3½ sata popodne.

Prejasni nadvojvoda, veoma ljubezna osoba, odputovao je u večer 1. maja put Beča. Na kolodvoru poklonili su mu se opet načelnici oblastih, a on se je na ljubeznjivi način oprostio.

Resolucija zast. Spinčića glede uvedenja i hrvatskoga jezika kao naukovnoga na nautičkoj školi za Primorje. Zastupnik prof. Vjek. Spinčić postavio je u sjednici dne 27. aprila t. g. kod razprave o strukovnih školah sliedeću resoluciju:

„Visoka kuća neka izvoli odlučiti:

Obzirom na to, da je pučanstvo Istre po većini hrvatsko, i da se volik dio istoga bavi mornarstvom;

obzirom na to, da već sada ima u toj zemlji pučkih škola sa hrvatskim naukovnim jezikom, i da će se jih postupice morati još mnogo ustrojiti;

obzirom na to, da se usljed jasnih ustanova tomoljnoga državnoga zakona imadu svi naukovni zavodi tako urediti, da svako narodno pleme zadobije sredstva za naobraženje u njegovom vlastitom jeziku:

i obzirom na to, da se na ol lah raznih mora može prilično lahko razumjeti pomoćju hrvatskoga jezika;

poziva se c. kr. vlada:

1. da kod nakanjene preuredbe nautičkih škola, nautičku školu za pokrajinu Istru tako uredi, da se na istoj takodjer hrvatskim jezikom podučaje;

2. da se u shodnih mjestih na obalah kvarnerskih otoka i istarskoga poluotoka ustroji pripravne tečaje, sa hrvatskim naukovnim jezikom, za nautičke škole“.

Ova resolucija, dovoljno podupr ta, bila je izručena proračunskomu odboru na izvještaj. Postavljena je u zgodno doba, pošto se kani preustrojiti nautičke škole, a dotični čimbenici c. kr. vlade imat će se osvrnuti i na nju.

I opet jedan zastupnik manje. Glasilo saborske većine i zemaljskog odbora u Poreču javlja u zadnjem broju posve suhoparno, da je položio zastupnički mandat g. dr. Andrija Amoroso, odvjetnik u Poreču. Gospodin Amoroso bijaše glavn saborske većine i predsjednik kluba talijanske stranke. U saboru bijaše jedan izmedju najstarijih članova, a radi njegovog rodoljublja od Talijana vrlo cienjen i ljubljen, a sbog čista značaja općenito štovan. Njegova hladna, odmjerena i liepa rieč u saborници vriedila je kano sveto pismo za njegove pristaše, pa ako je istina, da bijaše njegov drug i prijatelj dr. Costantini srce talijanske stranke u saboru, to njoj bijaše bez dvojbe dr. Amoroso glavom.

Položenjem mandata gg. Constantinia i Amorosa izgubila je talijanska saborska većina dva najvrstnija mislitelja i radnika, koje će — ako se nepovrate u sabor nakon novih izbora — vrlo težko itko nadomjestiti.

G. Amoroso bijaše izabran u predzadnjem saborskom zasjedanju ravnateljem kreditnog zavoda — ako se ne varamo na 15 godina. To je mjesto vrlo važno ai ujedno i veoma unosno za naše odnošaje. On je osim toga dobro tražen odvietnik u Poreču, te predsjednik arheologičkog družtva itd.

Iz jednog ovdašnjeg židovskog listića, koji je u uzkom savezu sa istarskimi Talijani, doznajemo, da se je Amoroso odlučio na taj korak jedino radi toga, što je zavladalo nesporazumljenje u političkom životu Istre, te da on, prem starac, nekani odreći se starih načela, a da sliedi politiku oportunizma. U pismu, kojim se odriče mandata, da pozivlje na ustanak saviesti, koje neka spase Istru od sramoti sadašnjeg časa. Tim da smjera na dogovaranja saborske većine sa slavenskom manjinom (!?).

Gospodin Amoroso zastupao je u saboru gradove Buje, Motovun, Oprtlje i Vižinadu.

Resolucija zastupnika Spinčića i grofa Alfreda Coroninia glede podpora učiteljskim pitomcem i pitomkam u Primorju. Rečena dva zastupnika postavili su u sjednici 27. aprila t. g. prilikom razprave o pučkom školstvu sliedeću resoluciju, koja bijše podupr ta i izručena proračunskom odboru na izvještaj.

„Visoka kuća neka izvoli odlučiti:

Obzirom na okolnost, da je pučanstvo Istre u obće siromašno, i da hrvatski i slovenski pitomci c. kr. učiteljišta u Kopru i pitomke c. kr. učiteljišta u Gorici nedobivaju nikakve podpore od zemlje; da je i s toga uzroka broj pitomaca i pitomaka, imenito hrvatskih, na tih obih učiteljištih malen; i da se ima za hrvatsko pučanstvo pokrajine još mnogo pučkih škola ustrojiti, te da se radi toga ima i mnoge nove učitelje i učiteljice uzgojiti;

poziva se c. kr. vlada:

da povisi iznos štipendija za pitomce i pitomke primorskih učiteljišta, i da kod podieljivanja tih štipendija uzme u osobiti obzir slavenske, imenito hrvatske pitomce i pitomke“.

Ova je resolucija kao naravski dodatak k prihvaćenomu predlogu, da se u Primorju, a to je osobito u Istri, ustroje škole, gdje jih neima, da se podučaje materinskim jezikom djece, i da podučaju usposobljeni učitelji.

Iz Pazina doznajemo, da su tamo dne 22. aprila 1894. izložene listine za izbor novoga zastupstva mjestne pazinske obćine, pod koju podpada 20 poreznih obćina. Osumdnevni rok za podnešenje reklamacijah teče od 12. do 19. maja. Preporuča se biračem, da se pobrinu za reklame, ako se imaju listine izpraviti.

Javili smo u predprošlom broju, da je c. kr. kotarsko poglavarstvo zamoljeno, neka zaustavi provedbu izbora za upravno vieće porezne obćine Pazin, dok nestigne odluka vrhovnoga upravnoga suda u Beču. Budući nije ovoj molbi c. kr. politička oblast zadovoljila, to se očekuje, da će obćinski načelnik doskora razpisati dneve za izbor rečenoga upravnoga vieća.

Plemenita družina službenoga lista c. kr. primorske vlade. Ono što su talijanski listovi, navlastito „L' Istria“, često glede nas Hrvata i Slovenaca u Istri govorili, da nas mimo c. kr. organi podupiru, valjalo je gledo Talijana. Oni su to znali, oni su si toga svjestni bili, a govoreć o nas onako, činili su da prekriju svoju golotinju. Posliednje doba pokazali su se u pravoj slici. Tko toga nevjeruje, nek pročita dva tri posliednja broja rečenoga lista „L' Istria“. U talijanskom taboru nastao je razdor. Prouzrokovale su ga tobožnje koncesije, koje da je učinio saborski predsjednik saborskoj manjini istarskoga sabora. Jedni Talijani su proti tomu, kako po-

kazuje novoustrojeni list u Rovinju, a još jasnije okolnost, da su se odrekli saborskoga mandata četiri glavna stupa većine istarskoga sabora: Becich, Costantini, Fragiacomo i u najnovije doba Amoroso, duša i vodja stranke. Drugi nisu niti oni sporazumni sa **koncesijami**, ali uzimlju jih kao činjenice, koje nisu oni kadri promjeniti. Ces. kr. vlada je tako htjela, a protiviti se njoj, škodilo bi talijanskoj stranci u Istri. Valja se držati ces. kr. vlade. U istih brojevih rečenoga lista autonomne zemaljsko vlade ulazimo i nešto drugo, što poknzuje svezu c. kr. organa sa organi autonomne zemaljske vlade. I „L' Istria", kao i „L' Osservatore Triestino", **obnašla je shodnim**, da priobći u cielosti odgovor, što ga je dao ministar nutarnjih posala markiz Bacquehem na decembarski govor zastupnika Spinčića, bez da je ikad dosiela govora Spinčićeva nit u izvadcima, nit njegova govora 12. aprila, nit njegovih stvarnih ispravaka, da pak uzmognu njezini čitatelji sami suditi kako stvar stoji. Al dà, kad bi njezini čitatelji istinu saznavali, gdje bi ona već bila! „L' Istria" ide i dalje, nego li „L' Osservatore Triestino", ona popunjuje, nadovezuje ono, česa se ipak on stidi. Pod naslovom „Le eterne menzogne" (vječne laži) donosi uvodni članak, u kojem napada zast. Spinčića tako. da bi se toga moralo stiditi i stvorenje najniže vrsti ovoga svieta. Kao pravi licumjerac mariše za mirom, za sporazumkom. Kao lažitorba šiplje laži. Kao prevejani prevrtljivac izvrše činjenice, neuzlikujuć nit vremena, nit mjesta, nit osoba. Kao klevetnik, komu treba iskati para, kleveće, da pokrije svoje naumjere, svoje svrhe, svoje ideale, stavljajuć u sumnju i najsvetija čuvstva i priznanja proizašla iz najvišega mjesta. To je u ostalom njezin zanat, odkad ju poznamo. Bez toga nebi se ona mogla uzdržati niti dana. A zašto nedonaša onoga proti čemu udara?! Mi smo pripravni platiti njoj primjerene troškove, ako hoće da tiska i upite i govore, što jih je postavio ili izrekao rečeni gospodin zastupnik u carevinskom vieću o političkoj upravi u Istri. Česa se gospoda ne stide počinjati, toga se neima on stiditi iznašati, dapače je njegova dužnost kao zastupnika naroda. Ili zašto bar nepobija činjenica po njemu navedenih bilo u interpelacijah bilo u govorih?! Ili misli, da jih je pobio ministar nutarnjih posala?! On sam, sudeć i po njegovom govoru, nije to mislio. Nakana cieloga njegova govora je, da crnilu predstavi čim manje crnom, da štiti ugled podredjenih mu organa pred javnostju. „L' Istria" medjutim nepobija ni jedne činjenice onda i onako, kako bijaše prikazana, ona ne niečo nazora nit svrha, nit načela, koimi se vodi velik dio talijanskoga pučanstva Primorja imenito i Istre. Ona mjesto toga spočitava Hrvatom hrvatstvo, kao da je hrvatstvo Hrvata monarhije ono isto, što je talijanstvo Talijana. Nek si izbije iz glave tu prispodobu. Mogla je neko doba sliepiti, pače i tako daleko ići, da se je hrvatstvo proganjalo a talijanstvo gladilo; možda sliepi još i sada koga, al jih je sve manje. Hrvati se nestide svoga hrvatstva. Oni ga jasno i glasno i javno izpovjedaju. Njihove težnje utemeljene su u prirodi i u prošlosti — one se kreću u okviru monarhije Habsburga, za koju su oni stekli tečajem vjekova toliko zasluga, i za koju su i danas i u budućnosti toli znameniti. Tih zasluga i i te znamenitosti mogu njezini neki službenici neznati, drugi na hip zaboraviti, al one za to ipak obstoje i nemogu izgubiti svoje vriednosti.

Iz carevinskoga vieća. Prošloga tjedna obdržavalo je carevinsko vieće četiri sjednice, ponedjeljak, sriedu, četvrtak i petak, i to veoma duge. U sjednici od ponedjeljka upravio je zast. **Biankini** i drugovi upit na ministra bogoštovja i nastave, da li mu je poznata djelatnost hrvatskoga starinarskoga družtva u Kninu, i da li je voljan priteći u pomoć izdašnom podporom. Inače se je i toga i slieđećih dana razpravljalo o bogoštovju i nastavi. Iz govora pojedinih zastupnika Hrvata i Slovenaca vidi se, koliko su nam još tegobe i potrebe na tom polju. Dočim je zastupnik **Perić** već u razpravi središnje uprave bogoštovja i nastave iztaknuo razne potrebe i u bogoštovju, progovorio je zast. dr. **Gregorčić** kod naslova „bogoštovje", te govorio o kongrui; pitao je, kada će se provesti zakon za poboljšanje plaća kanonika; naglasio potrebu ustanovljenja stolice za krščansku filozofiju na ...oslovnih fakultetih i zavodih onda potrebu uredjenja plaćah ravnatelja, podravnatelja, špirituala, ekonoma u sjemeništih, te natuknuo, da bi se slovenska i hrvatska imena imala pisati u maticah slovenskim i hrvatskim pravopisom. — U sjednici 26. aprila govorio je — spominjemo izvanredno — trentinski zastupnik pl. **Campi** o potrebi ustrojenja talijanskoga sveučilišta gdje na „talijanskom zemljištu monarhije"; a dok se to nesbude, neka se, kako to predlaže trščanski zastupnik Luzzatto, dade talijanskim djakom što veće polakšice za priznanje dovršenih nauka i zadobljenih diploma na sveučilištih i inžinirskih školah u kraljevstvu Italije. Gospodin Campi spominje ponovno 1 **milijun** Talijana u monarhiji, dočim ih statistike nepriznavaju nego nešto preko **pol** milljuna. Valjda je nas sve u Primorju i još neke spravio u talijanski koš. U ostalom, kad bi se i imalo ustrojiti talijansko sveučilište na „**talijanskom zemljištu**" u monarhiji, tad nebi to moglo biti nego u južnom Tirolu. Značajno je, da zahtjevaju talijansko sveučilište i trščanski zastupnici, koji Slovencem ne priušte nit slovenske pučke škole; dakako, **talijansko zemljište** je po gospodi i Trst, gdje Slovenac neima ništa zahtjevati niti imati. Zast. **Biankini** zagovara predlog dalmatinskoga sabora, koiega točke neka se i na Istru protegnu, iduć za tim, da mogu Hrvati iz Dalmacije i Istre i Bosne Hercegovine polaziti sveučilište Franje Josipa I. u Zagrebu, na njem podpore uživati, na njem polagati izpite, i da budu ti izpiti valjani i u ovoj poli. Naglasuje, da ti Hrvati ne pitaju od vlade nit novčića, nego samo dozvolu, da mogu hrvatski sinovi polaziti sveučilište, koje je podigao hrvatski narod. Gospodin ministar da ne mora dieliti političkih nazora hrvatskih, ali ne smije postavljati zaprieka naobrazbi jednoga naroda, „jer bi to bio neodpustiv grieh, jer to nebi bilo dostojno jednoga ministra nastave, jednoga savjetnika krune„.

Kod naslova „srednje škole" govorio je zast. **Spinčić** o srednjem školstvu u alpinskih zemljah i napose ob onom u Primorju reagirajuć takodjer proti njekim primjetbam, koje se čini proti slavenskim i hrvatskim školam. Iztaknuo je osobitu potrebu hrvatskoga gimnazija u Pazinu. Njegov govor, koj su mnogi zastupnici preraznih stranaka pomnjivo slušali i jako povladjivali mu, donieti ćemo u cielosti.

Izviestitelj se je u svojom zaključnom govoru osvrnuo samo na govor zast. Spinčića i zastupnika grofa Pininskoga. Prvomu je odgovorio, da proračunski odbor predlaže voditi izvide i da nije još poslieđnje rekao obzirom na njegovu resoluciju lanjske godine. — Odgovor grofu Pininskomu je značajan za koalicju. On je najme kao izvjestitelj središnje školske uprave izrazio svoje mnienje o uzgoju u školah. Izvjestitelju Beeru se nije to dopalo, pak je prigovorio, da Pininski kao izvjestitelj nebi imao svojih vlastitih nazora razvijati. Pininski uvriedjen odbija taj nazor Beerov posve rezko. Beer odgovara kao poklapljen.

Kod naslova trgovačke, obrtne i strukovne škole govori dr. **Gregorčić** i preporuča c. kr. vladi, da ostane kod svoje nakane prenieti obrtnu školu iz Marijana u Gorieu, i da se na toj školi podučaje ne samo talijanski nego i slovenski. Zast. **Spinčić** postavlja resoluciju, da se na nautičkoj školi za Istru podudačaje **takodjer i hrvatskim jezikom**. Mi ju posebice donašamo. Sličnu resoluciju postavljaju i **Biankini, Dapar i Perić** glede nautičkih škola u Dalmaciji, razlikom, da oni zahtjevaju samo hrvatski jezik kao naukovni. Obje resolucije, dovoljno podupirte, izručaju se na izvještaj proračunskomu odboru.

Kod naslova pučke škole govore Slovenci dr. **Gregorec** i **Robič**. Prvi dio govora dra. Gregorca ide s višega, družtvenoga stanovišta. On predvidja, na temelju već sadanjih odnošaja, treću veliku revoluciju u novom vieku, koju može zapreći glavno škola, kršćanski uzgoj u njoj. Krasne su to rieči, koje zavrieđe, da se jih ne samo pročita nego i uvaži. U drugom dielu govora bavi se obširno i temeljito sa žalostnimi školskimi odnošaji koruških Slovenaca, braće sa onimi štajerskih i primorskih Slovenaca i istarskih Hrvata. Robičev govor je mljačan. Valjao bi još u ustih zastupnika naroda, koj ima škole u svojem jeziku, al nije primjeran zastupniku naroda, koj neima takovih škola. Kod toga naslova bio je zapisan kao govornik i zast. **Spinčić**, al nije došao do rieči. Postavio je resoluciju glede podpora slovenskim, navlastito hrvatskim kandidatom i kandidatkinjam u Kopru i Gorici, koja bijaše podupirta i izručena proračunskom odboru na izvještaj. U ostalom on može biti zadovoljan, da se je prihvatilo ono, što je on lani kod razprave pučkoga školstva glede Primorja predlagao. Na svrši nnime sjednice dne 27. aprila t. g. dao je predsjednik glasovati o predlogu proračunskoga odbora odnoseću se na lanjsku resoluciju Spinčićevu i taj je bio primljen. Mi smo već u posliednjem broju donieli odnosnu resoluciju i odnosni predlog i dodali tomu nekoliko opazaka, a vratit ćemo se stalno još na to.

Družba sv. Cirila i Metoda za Istru. Na glavnoj skupščini ove naše dične družbe, koja se je držala dne 4. aprila 1894. u Opatiji, viećalo se i o promjeni pravila, osobitim obzirom na to, da družba bude mogla imati svoje podružnice. U tom smislu odlučilo se, što se je činilo shodnijim i podastrlo c. kr. namjestničtvu u Trstu promjenjena pravila na odobrenje. To je odobrenje postignuto odpisom od 25. aprila 1894. br. 6949/I.

Glavne točke promjenjenih pravila jesu slieđeće: Sjedište družbe nije više Pula, već Opatija, a to radi lagljega sastajanja osobito obzirom na članove sa otoka, gdje stanuje takodjer predsjednik. Svrha družbe i sredstva, kojimi da ista budu postignuta, ostaju kao što i prije. Članova imade po novih pravilih 4 vrsti a to su: **utemeljitelji**, koji uplate barem 100 for., **podupirajući**, koji uplate barem 25 for., **redoviti**, koji plaćaju 1 for. na godinu i **izvanredni**, koji plaćaju manje od 1 for. ali barem 20 novč. na godinu. Što se tiče dužnosti i prava članova, stvar ostaje pri starome. Dakako, da ostaje utemeljitelj tko je već prije platio, ili još na obroke plaća.

Najvažnija promjena dogodila se je u upravi družbe, jer dočim je prije jedno ravnateljstvo rukovodilo sve poslove družtvene, sada su tu i **podružnice** sa svojimi ravnateljstvi.

Podružnica može se ustanoviti, ako se nadje u istom mjestu barem 20 članova, a svaki član mora pripadati jednoj podružnici, koju si sam izabere. Svaka podružnica ima svoj odbor, koji si izabere na svojih skupščinah, to jest ravnatelja, tajnika i blagajnika, a može dati svakomu i po jednoga zamjenika.

Odbori podružnica posreduju izmedju glavnoga družbinoga ravnateljstva i članova. Oni rukovode sve poslove, koji spadaju na podružnicu ter šalju izvješća i polažu račun družtvenomu ravnateljstvu.

Svaka podružnica drži svoje posebne skupštine: redovite tečajem prvih triu mjeseca svake godine, izvanredne, ako to zahtjeva barem četvrti dio članova podružnice, ili pak družbino ravnateljstvo. Na ovih skupščinah biraju se i odaslanici, koji imaju zastupati pojedine podružnice na glavnoj skupščini ciele družbe.

U dva mjeseca odkad su odobrena ta promienjena pravila, ima se sastati glavna skupština ciele družbe.

Zato je potrebito, da se već sada i to čim prije, naši rodoljubi po Istri zauzmu za to da ustanove svoje podružnice. Čim prije biti će razposlana nova pravila ciele družbe i uzorak pravila za pojedine podružnice.

Gdje se nadje dvadesetak ljudih voljnih redovito plaćati makar koji mali prinos za ovu prekoristnu našu ustanovu, dosta će biti da podružnična pravila izpunjena kako treba pripošalju u pet primjeraka, jedan sa biljegom od 1 for., a ostale 4 po 15 novčića, vis. c. k. namjestničtvu u Trstu, ili da prijave to odboru glavne družbe (tajnik g. Dr. M. Laginja u Puli), pak će ovaj učiniti što treba.

Dakle na posao naši! Osobito veleèastnomu svećenstvu i učiteljstvu preporučamo, da se zauzme za „**Družbu**" i podnći narod o njezinoj koristi i svetom zadatku za prosvjetljenje neukih i zapuštenih. Talijani rade zubi i nokti za svoju „**Legu**", naša je dužnost raditi zubi i nokti za našu „**Družbu sv. Cirila i Metoda**".

Svečanimi zadušnicami proslavljena je po svih većih gradovih Hrvatske u ponedjeljak dne 30. aprila uspomena na borioce za prava i slobodu naroda hrvatskoga *Petra Šubića-Zrinjskoga* bana i šure mu *Frana Krsta Frankopana*, koji padoše dne 30. travnja 1671. u bečkom Novom Mjestu. Kod tih zadušnica sakupilo se svuda velik broj naroda.

Židovska laž u stupcih „*katoličkog*" lista. Početkom prošloga mjeseca počeo je izlaziti u Trstu *katolički* listić u obliku službene „L' Adria", a pod naslovom „*Il Popolo*". Mi smo po dužnosti novinarskoj oglasili taj listić, a po nami (dapače nekoji i prije nas) i hrvatski listovi Dalmacije, izmedju kojih se nekoji poveseliše, što će i u Trstu napokon izlaziti „*čestit katolički list, koji će braniti i zagovarati katolička načela, a uz to pobijati laž iberalizam židovskih novina i biti tumačem nepristranih i opravdanih težnja i želja svju narodnostih, stanujućih u gradu Trstu*".

Mi smo se nasmijali od srca toj naivnosti naših vriednih drugova iz Dalmacije, jer znamo iz iskustva, što se je sve do sada jur proti našim narodnim težnjam napisalo pod krinkom „*katoličtva*" u talijanskih listovih Gorice, Trenta itd., s kojimi smo se i mi radi toga opetovno u koštac primiti morali.

Podučeni dakle tim gorkim izkustvom, znali smo unapried, da će se i naš mladi tršćanski drug veoma malo ili ništa obazirati na opravdane želje i težnje Slavenâ Primorja u obće, napose pako onih grada Trsta i okolice. Do toga suda morali smo doći tim prije, pošto doznasmo, da su kod uredničtva lista sve skoro mlada i neizkusna gospoda, koji će biti uzorni svećenici, ali loši politici. Uz to neima kod lista niti jedne osobe naše krvi ili našeg jezika, pa bila spomenuta gospoda ma kako nepristrana, oni će uviek više voliti svomu, nego li tudjemu, jer to leži u naravi svakoga čovjeka.

U ostalom gospodi okolo lista „Il Popolo" od nas prosto pisati što i kako hoće, a nam opet dozvoliti će oni, da suzbijemo svaku neistinu ili netočnost, koju nadjemo u stupcih njihovog lista. Medju takove neistinite viesti ubrojiti moramo i onu, koju donaša spomenuti list u 19. broju od dne 21. aprila, i kojom se je hotio nama, dotično našemu listu narugati a možda i koliko toliko naškoditi.

Pripovieda naime kano „*veselu šalu*" slieđeće: „*Prošlih se je dana u Modeni mnogo govorilo o jednom bolonježkom trogłasu* (terzetto Bolognese). *Pa dobro, mi možemo uživati svakog čedna, a da nam ne treba ići u Emilju, jedan nemanje divan* (trogłas) *u tiskarni Amati, a to je novinarski trogłas. Predstavite si, tamo se tiskaju* „L' indipendente", „Naša Sloga" *i* „Il Pensiero Slavo". *Dakako, tà to je fizički zakon, da negativni pol privlačuje pozitivnoga, pa napokon . . . skrajnosti se dodiru*!"

Tako naš veleèastni drug, komu odgovaramo ovim, da je napisao gruhu neistinu, kakovih čitamo danomice u tršćanskih židovskih listovih. Tajni urednik lista „Il Popolo" i glava tog poduzetja imade kao urednik jednog drugog lista svakog čedna naš list u rukuh — ako se ne plaši možda njim oprnati si gospodske ruke — pak bi morao znati, gdje se naš list već preko 10 godina neprestance tiska. Ali dà, gospodi okolo „Il Popolo" htjelo se je buciti „Našu Slogu" u jedan koš sa „*liberalci*", da joj se narugaju i da joj . . . . dakako, uzmognu koristiti! Nu mi se ne bismo sramili, da se n. p. naš list i tiska sa rečenimi „liberalnimi" listovi, kad bismo znali, da ćemo su tiskom jeftinije proći. Mi se držimo doduše one: *svoji k svojim*, nu to vrieli u toliko, da izmedju jednakih, dajemo prednost svojim. Mi smo siromašni ljudi, pak moramo za cienom, a da imademo pune stolove dioničarskih novaca, pošli bismo možda u skuplju, već ili ugledniju tiskaru.

Ovoliko mladoj gospodi okolo „Il Popolo", da znadu, kako je i nama nazka neistina bila ona o „*židovskom*" ili „*katoličkom*" listu.

Uhvatili se u koštac. Poznati puljski listić, obćenito poznat pod imenom „**Somiero**" (oslić) štono ga uredjuju i podupiru naši narodni odpadnici sa kvarnerskih otoka, navalio je po svojem običaju bezobrazno na zemaljskog prisjednika g. dra. Gambini-a, što se je ovaj tobož pasivno držao u pogledu učevnog jezika kao član zemaljskog odbora kadno bijaše dne 2. prošlog mjeseca komisija u Kaščergi radi ustrojenja pučke škole; što je istom zgodom vraćajuć se iz Pazina u Poreč, u Tinjanu sa načelnikom gosp. **Defarom** prijateljski obćio i što se nije obazreo na talijanske „**prvake**" istoga mjesta. G. Gambini odgovara u zadnjem broju porečkog lista „**Oslića**" na daleko i široko dokazujuć: 1. da se je pridružio u Kaščergi kot. kapetanu Schwarzu u pogledu talijanskoga jezika proti predlogu školskoga nadzornika; 2. da je iz uljudnosti pozvao g. načelnika **Defaru** u Tinjanu na čašu vina, pošto je bio odlično načelnikov, poziv da ide u njegovu kuću i 3. da se nije mogao obazrieti na talijanske „prvake" u Tinjanu, jer se nisu ponieli napram njemu kako se dolikuje.

Nas se doduše ovaj prepir izmedju g. prisjednika i puljskog „Oslića" ništa netiče, nu htjedosmo ovim pokuzuti kako su nesnosni i drzoviti junci okolo „Oslića", koji bi htjeli, da čovjek talijanske stranke niti u privatnom životu nesmije obćiti s našimi muževi i kako napadaju bezobrazno svoje veoma zaslužne muževe — kao što je prisjednik g. Gambini — bez ikakvog razloga. Sada neka si stvori svatko sam sud ob onoj bljutavoj i nepristojnoj pisarji puljskog „Oslića" proti muževom našega jezika i naše narodnosti. Ali i to vrieli ona naša, da je gori poturica nego li Turčin.

Iz Suska primamo 24. aprila: Onu gospodu, koja bi hvalevriedno htjela i ove godine podpomoći književni rad „*Hrvatskog pedagogičkog književnog zbora*" u Zagrebu kao podupirajući članovi — umoljavam, da mi to jave dopisnicom ili neka mi izvole poslati članarinu i poštarinu u iznosu od 1 for. i 15 nvč. najdalje do konca budućega mjeseca. Za taj maleni iznos pred-

platnik dobiti će ove godine četiri liepe knjige, naime: „*Misli o uzgoju*“ mendonskoga župnika Rabelaisa u prevodu I. Širole, „*Metodiku prirodopisne obuke u pučkoj školi*“ od poznatoga pisca dra. Gjure Turića i dvie knjige za mladež sa ilustracijami.

M. Marki,
povjerenik „Sbora“ za Lošinjski kotar.

Glavna skupština „Slovinske čitalnice“ u Trstu obdržavati će se u subotu dne 12. t. m. u 8 sati na večer u družtvenih prostorijah sa sliedećim dnevnim redom:

1. Govor predsjednika.
2. Izvješće tajnika o družtvenom djelovanju prošle godine.
3. Izvješće blagajnika.
4. Izvješće pregledavaoca računa.
5. Predlozi i interpelacije.
6. Izbor predsjednika i odbora.
7. Izbor pregledavaoca računa.

Tri štipendije razpisane su za istarske mladiće, koji bi htjeli polaziti teoretično-praktični tečaj pouke u svilogojstvu i vinarstvu, koja će trajati od 4. do 30. junija t. god. na c. k. gospodarsko-lučbenom pokušalištu u Gorici.

Molitelji valja da dokažu:

1. da su dovršili 20 godina;
2. da su svršili 4 razreda pučke škole;
3. da stanuju i pripadaju pokrajini, za koju su štipendije opredieljene;
4. da posjeduju štogod gospod. zemljišta, te da imaju koliko praktičnog znanja u gospodarstvu;
5. da trebaju podporu za polazak poučnih tečaja.

Svaki štipendista morati će slušati poduku o svilogojstvu i vinarstvu, te sudjelovati kod praktičnih vježba, a po dovršenih poučnih tečajih valja da položi izpit, nakon čega će dobiti svjedočbu. Jedna od tih štipendija od for. 60 jest opredieljena za koparski kotar, a dvie po for. 70 za svu ostalu Istru.

Molbe valja poslati c. k. namjestničtvu u Trstu do 26. maja.

Sv. poslanstvo u Kastvu. Od tamo doznajemo, da su imali on 22. do 29. prošloga mjeseca u gradu Kastvu sv. poslanstvo. Propovjedali su dva velevriedna svećenika Isusovca dva puta na dan, t. j. u jutro i poslije podne.

Crkva sv. Jelene bijaše uviek dukom puna pobožnih slušatelja. Izpovjedilo se je u svemu 2810 osoba. Častni otci Isusovci dolaze iz Splita; jedan izmedju njih, premda je rodom iz Italije, propovjedao je liepo u hrvatskom jeziku, što je riedkost za Talijane, koji uče vrlo težko tudje jezike.

Iz Kastva otidjoše častni otci u sv. Matej, odakle će u Klanu, Moščenice itd. pa neka ih svuda prati božji blagoslov!

Nove štrcaljke proti mildevu (peronospora). Iz Kastva piše nam prijatelj, da je učinio kotlar Viktor Collavini u Kastvu 16 novih štrcaljka za gospodarsku zadrugu te istoj popravio sve stare štrcaljke na obće zadovoljstvo.

Nove štrcaljke da su tako naredne za škropljenje trsja, da ovakvih zadruga jošte imala nije, premda je svakakvih kušala. Ciena im je nizka. Tko bi si želo nabaviti takvu štrcaljku neka se obrati na Viktora Collavini u Kastvu.

K izletu „Primorskog planinskog družtva“ u Ljubljanu i na bledsko jezero. Iz Rieke piše nam prijatelj, da je tamo u naših krugovih obćenito zanimanje za taj izlet. Već do sada prijavilo se je odboru mnogo članova i prijatelja toga družtva, a medju timi i više isturskih rodoljuba. Braća Slovenci dočekati će bez dvojbe Hrvate izletnike najsrdnčnije, te će to biti stalno jedan od najzanimivijih izleta, što ih je do sada priredilo vriedno planinsko družtvo na Sušaku. Naši planinci povesti će sobom i tamburaški zbor, koj će prirediti u bieloj Ljubljani koncert na korist ljubljanskog i isturskog družtva sv. Cirila i Metoda. U bielu Ljubljanu dakle i na divni Bled komu je to iole moguće.

Iz Buzeta pišu nam koncem aprila: Dne 17. t. mj. bijaše ovdje posebna komisija, koja je došla pregledati i odobriti pregradnju potoka „Rečica“ na iztočnoj strani Buzeta. Radnja ova izvela se je godine 1892. i 1893. kao uzorac i pokus za zaustavljati materijal po briegovih i potocih, kojeg voda donaša u nizke ravnine i livade okolo rieke Mirne, koja je puna takvog materijala, i poradi toga svako malo vode sve livade poplavi. Ova radnja učinjena je kao predradnja regulacije rieke Mirne pod Buzetom do pod Vižinadu.

Na gorispomenutu komisiju došao je jedan c. kr. dvorski savjetnik iz Beča, jedan c. kr. namjestnički savjetnik iz Trsta, šumski nadzornik i šumski nadkomisar gospodin Ridar, te vodja i nadzratelj radnje.

Zastupao je pokrajinu g. Campitelli, pokrajinski kapetan te zemaljski prisjednik dr. Cleva sa zemaljskim inžinirom Chrismanichem. Bilo je prisutnih i drugih šumskih činovnika. Pozvani su bili zastupnici obćina Buzet, Motovun, Oprtalj i Vižinada.

Komisija pošla je sa postaje Počekaj niz brog nad potok „Rečica“, da malo po malo pregleda radnju. Našla je radnju dobro izvedenu, te je kapetan mnogo puta pohvalno se izrazio, da je radnja učinjena temeljito i valjano, a uz nevelik trošuk.

Tako se je i većina gospode izjavila, mno nekoji, koji poznaju položaj kraja i vrst materijala, dokazivali su, prem je radnja dobra, ipak da bi se bilo moralo u glavnom potoku „Rečica“ učiniti još nekoje prezide, dočim su bez koristi učinjeni nekoji mali zidići okolo brežuljaka, da tobož materijal zaustavljaju, gdje će biti težko braniti od štete blaga, jer kmet nemože šteditи paše radi blaga, bez kojeg nemože živiti.

Za vrieme pregledavanja vladalo je kao na prkos vrlo lošo vrieme. Kiša je neprestance lievala, pak se nije moglo svega potanko pregledati. Na tu radnju da bijaše do sada potrošeno 9700 for.

Poslie pregledanja bijaše kod Fontane pod Buzetom skupni objed, gdje se je sastavilo takodjer zapisnik. U zapisnik došao je predlog, da vladini organi priprave nacrt i približni proračun, te na temelju toga da se hoće radnja nastaviti.

Glede konkurence za trošak je stavljen predlog, da bi država doprinašala 50%, pokrajina 30% a privatnici susjednih posjeda 20%, radi toga, da se ima ustanoviti „*vodarska zadruga*“ (consorzio idraulico) za sve obćine, koje spiraju u rieku Mirnu od Buzeta do Baštije (porta Porton) pod Vižinadom.

Nadošlo je mnogo mlinara i drugih posjednika livada, da komisiji preporuče, neka se na više krajova, osobito prostrane obćine Buzet, sagradi barem po većih potocih prezide, jer drugačije su livade već zatarene.

Bez jednog posebnog zakona biti će nemoguće ustanoviti zadrugu, a to će ići previše na dugo; radi toga i radi manjeg troška a radi lagljeg uzdržavanja prezida potoka, bilo bi potrebito iz početka samo glavne i veće potoke prezidati, u koje se iz svih malih potočića materijal stiče; kad se ovi napune, valja opet zid podignuti i po istih potocih nasaditi takova stabla, koja zaustavljaju i zadržavaju materijal, jer ako se hoće svaki maleni potočić i brežuljčić podzidati, ići će stvar tako na dugo, da će sadašnji mladi naraštaj ostariti prije, nego li bude rieka Mirna regulirana, te će se morati prije, nego li se bude po svuda prezidalo potoke, one najprvo prezidane opet prezidati.

Oštета vlastničiva. Iz Vabrigo pišu nam, da je tamo našim seljakom opet posječeno traje. Izmedju ostalih posječeno je Maglici Marku jedno dva reda trsja; Jakovu Soldatiću tri reda trsja i dvie ulike i Martinu Dasena 20 trsa. Svi ovi seljaci jesu naši muževi, te se obćenito u Vabrigi govori, da je ta oštета učinjena radi političko osvete od strane šaranjaka ili prodanaca iz Vabrige. Na lieu mjesta bila je sudbena komisija, pak čekamo, što će odatle izaći.

„Trebević“. Tako se nazivlje narodno pjevačko družtvo u Sarajevu, koje se je nedavno ustrojilo, te je obdržavalo predprošle nedjelje u Fridrichovoj gostioni u Rudolfovoj ulici prvu osnovnu glavnu skupščinu. — Na dnevnom je redu bilo: 1. čitanje družtvenog pravilnika. 2. Primanje družtvenih članova. 3. Izbor odbora. 4. Primanje slučajnih predloga. Ovom mladom pjevačkom družtvu želimo dugi, sjajni život te mu kličemo: srećno na diku i ponos hrvatskog rodu.

„Bihać“, hrvatsko družtvo za iztraživanje domaće povjesti, držati će dne 14. maja t. g. (drugi Duhovski blagdan) u 6 sati poslie podne svoju prvu skupštinu na ruševinah staroga Bihaća kod crkve svete Marte (Stomrate) u Kaštelima, sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izvješće promicateljnog odbora.
2. Izbor upraviteljstva.
3. Izbor strukovnog odbora.
4. Eventualni predlozi.

Iz Splita kreće redoviti vlak u 5 sati poslie podne, a u večer vraća se u 9½ sati.

Dok se ob ovom obavješćuju p. n. gospoda članovi, umoljavaju se i ona gospoda, koja se još nisu prijavila, a žele postati godišnji ili utemeljitelji članovi, da to što prije urade, neka bi po volji mogli sudjelovati i spomenutoj skupštini. Članarina za utemeljitelje for. 25 jednom za uviek ili na obroke kroz godinu dana; za godišnje članove for. 3 na godinu. Svi članovi dobivaju na dar arheologičku kartu Solina i okolice dra. Luke Jelića, kojom je označen djelokrug iztraživanja družtva.

U Splitu, 24. aprila 1894.

Promicateljni odbor „Bihaća“.

Potres u Grčkoj. Dne 21. pr. mj. osjetili su po čitavoj kraljevini Grčkoj jak potres, od kojega je nastradao velik broj osoba. — U pojedinih gradovih poginulo je mnogo osoba i porušeno bijaše množtvo kuća. Mrtve i ranjene računaju na više stotina. Osim toga počinio je potres ogromnih šteta na raznih zgradah. Kralj se je uputio u ona mjesta, koja bijahu najviše od potresa posjećena.

Listnica uredničtva.

Gosp. M. u S. Na Vaše pitanje naći ćete odgovor u izvješću tajnika na glavnoj skupštini družtve sv. Cirila i Metoda. Živili!

Gosp. P. Z. u H. Ako inače nemože biti neka bude po Vašoj želji.

Gosp. I. A. Juneau-Alaska — Amerika. Obustavismo Vam list po Vašoj želji, ali tko će platiti za Vas predplatu za god. 1893. i ovo tekuće?

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „Našu Slogu“ gg.: H. H. Zagreb for. 5; S. L. A. Selca for. 5; T. Dr. M. Buzet for. 5; Čit. Baška for. 10; J. J. Premantura for. 6; D. M. Zvonečn for. 1; B. J. Dragué for. 3; M. I. Lindar for. 5; S. J. Trnova for. 2; G. M. Zagreb for. 5; R. A. Sinj for. 2; R. I. Kalinovik for. 4; R. M. Kutjevo for. 1; L. J. Krkavce for. 3; V. M. Rakovica for. 2·50.

(Sliedi.)

Teodor Slabanja
Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.
preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.
Da si uzmogne i manje imućne crkve nabaviti razniih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.
Ilustrirani cienik šalje franko.
Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—8

Knjigoveža
i
tvorničar škatulja iz kartona
i **galanterije**
Vjekoslav Comer
u Trstu
preporuča se blagonaklonosti slavnih obćina, družba i drugih osoba u Trstu i Istri za razne knjigovežke radnje.
Jamči za solidnu, brzu i točnu izvršbu radnje.
Naručbe prima iz naklonosti tiskara Dolenc u Trstu.

Štrcaljke i sumpornjače za trte
inžinira Zivica.
mlini i stiskalnice za vino,
sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potreboće za iste 17
dobiva se uviek u skladištu tvrtke
Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Trstu.

„Kupi kod kovača nipošto kod kovačića“, kaže stara poslovica.
Ovu mogu punim pravom na moj zavod upraviti, jer jedino tako velika trgovina, kao što je moja, imade razprodajom ogromnih vrstih tvari i drugih predmostih, jeftine troškove, koji moraju konačno kupcem koristiti.
Krasne uzorke privatnim naručnikom šaljem badava i franko. Bogate knjige uzoraka, kakvih jošte nebijaše, za krojače nefrankirane.
Tvari za odiela.
Peruvien i dosking za visoko svećenstvo, propisane tvari za odiela za c. kr. činovnike, vetterane, vatrogasce, Sokolaše, livreje, sukna za biljard i igrače stolove, pokrivala za kočije, tvari za lovačke kaputo, nepromočne tvari za pranje, plaide za putnike od f. 4·14.
Vriedno cieno, poštено, trajno, čisto vunene suknene tvari, no jeftine otirahnike, koji su vriedni jedva krojačke plaće, preporuča
Joh. Stikarofsky,
Brno (Austrijski Manšester).
Najveće skladište blaga vriedno pol mil. for.
Razpošilja samo pouzetjem!
Doplsuje: njemački, madjarski, češki, poljski, talijanski, francezki i engleski. 24-12

Skladište piva
iz
zagrebačke dioničke pivovare
i tvornice sluda
preporuča i prima naručbe kolike u buretih tolike u bocah.
Glavno zastupstvo i skladište
Ulica degli Artisti br. 5.
Ovo pivo je **izvrstne kakvoće** i **jeftine ciene.** 3—8

DOMINIK LUŠIN
u Kopru
preporuča svoje skladište raznovrstnog lieса, kano:
greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.
Naručbe ovršava točno i po najnižoj ciени. 21—8

KAMNIK (STEIN) u KRANJSKOJ postaja željeznice; liečenje pod upravom specijalnog liečnika, koji je u 4 godine postignuo najbolji uspjeh. — Liečilište je otvoreno od 1. maja do 15. oktobra. — Upute o zavodu i stanovih daje ravnateljstvo liečilišta.
NEIPP-ovo liječilište.

Sve strojeve za gospodarstvo.

Osobitosti
prodaje jedino tvrdka Ig. Heller
TIESAKA ZA SJENO, SLAMU I SLAGANJE
raznih sustava
HIDRAULIČKIH TIESAKA
diferancijalnih vinskih tiesaka — sprava za samleti masline, buhač itd. Nove štrcaljke proti mildevu Vermorel-ove vrsti, samoradne štrcaljke proti mildevu sa bakrom pomoćju zračne sisaljke. Sprave za grijanje vina, kuhanje, za trieblenje grozdja, za sušenje voća i povrća. Trebionike kuruze, triere, mlatila, mline za čišćenje žita obične.
Lievano ili izradjeno željezo za svakojake strojeve itd. sve uz najjeftinije ciene i pod najpovoljnijimi uvjeti pošilja uz jamstvo i na pokus
IG. HELLER, WIEN
2/2 Praterstrasse br. 49
Bogato ilustrovane kataloge sa 192 stranice u talijansko-njemačkomu i hrvatsko-njemačkom jeziku šalje na zahtjev odmah badava. **Traži se preprodavaoce.**
Upozoruje se na patvaranja. 20—4

Tiskara Dolenc.

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Broj 19. U Trstu 10. maja 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana-ost pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ill u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se narračaju ako se i netiskaju.

Nebilježovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 4 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i za polgodine. Izvan carovine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos

Družba sv. Cirila i Metoda za Istru.

Izvieśće tajnika dra. M. Laginje

o djelovanju družbe od njezina postanka do konca godine 1893., podnesene glavnoj skupśćini dne 4. travnja 1894.

(Nastavak i konac.)

Prelazim u kratko, da Vam spomenem, što je družba tečajem prve godine svoga obstanka učinila u prosjeh školstva. Na žalost, gospodo, prve godine odmah nismo mogli otvoriti nit jedne škole; ali tomu se nemojte čuditi, poznavajuć okolnosti, u kojih živimo i lagan postupak, koji se žalibože u tih stvarih bar iz početka preporuča. Mnogo je nepriliка svladati i mnogo kojećega dobro promisliti prije, nego li se poćne.

Na polu puta od Pazina prema Poreču leži porezna obćina i župa Baderna, pitoma okolica i kršan narod, blizu 900 duša, pak od vajkada bez poduke.

Držeć stalno, da će družba čim prije morat poskrbiti, da barem pomoćnu školu iz početka osnuje u Baderni, kupio je tamo tajnik primjerice priličnu kućicu sa prostranim zemljištem do nje, koje će izvrstno služiti za školski vrt.

Nesreća htjede, da je lanjskog ljeta udarila izvanredna suša, te prodavalac kuće nije mogao da sagradi sebi novu namišljenu kuću na boljem položaju za njegove poslove, dočim ona kupljena za školu neleži uprav na cesti, što je i bolje. Stana drugog ne bijaše, i tako se je sve zateglo, te ne može biti govora o otvorenju škole za tekuću školsku godinu.

Spomenutu zgradu i zemljište odkupila je družba od tajnika, te je redovito uknjižena kano vlastnica i izplaćena je kupovina i svi troškovi u ukupnom iznosu od 2135 for.

Još će trebati neki mali trošak za uredjenje, koje ima odgovarati školi.

Kaštelir, selo od kakvih 1000 duša u motovunskom kotaru, posve je bez škole. Poznam molbe još od godine 1827., upravljene na tadašnju okružnu oblast u Trstu, da se providi za školu u Kaštelиru, ali rad njekih razmirica sa Vižinadom glede užitka obćinskih zemljišta i dužnosti uzdržavanja škole, nikad nije do nje došlo.

Priprave za podignuće zgrade i osnovanje škole dobrabno su napredovale, te je nade, da će iznosom, koji je družba u to ime odlučila, i prinosi od strane puka, tećajem godine biti tamo sagradjena kuća i osnovana škola. A to je silno potrebno, jer je djece dužne polaziti školu oko 150, a narod je bistar i rado bi se učio.

Gospoda pop Antun Legović i brat mu Marko Legović darovali su družbi 600□ metara zgodno ležećeg zemljišta, a povrh toga osjegurali su od same svoje kuće 50 for. u vapnu ili novcu, te mi je osobita dužnost spomenuti taj čin braće Legovića tim plemenitiji, što gospodaru Marku djeca znadu čitati i pisati, dakle im baš nije krvave sile za školu, nego im je do napredka svega puka.

Krkavče, selo u sudbenom kotaru koparskom, obćini pomjanskoj, treba također škole. Odbor družtveni osjegurao je priličnu novčanu pomoć, da se priudesi za školsku sobu i stan učitelja neka kuća dielom obćinska, dielom crkvena. Tamošnji velečastni župnik i dokan zauzeo se je mnogo za to, obćinsko glavarstvo dalo je njemu kao punomoćniku družbe ovlast, da priuredi zgradu. Nu, dodjoše neočekivano neprilike; zemaljski je odbor za Istru na pritužbu nekih žitelja tamošnjih dao obustaviti radnju, pa kad se je držalo, da je dostatno dokazano političkoj oblasti, da neima nikakvog temelja onoj obustavi, počelo se nadalje izvadjati popravke, zemaljski je odbor izhodio, da je čak c. kr. oružničtvo moralo paziti, da radnja bude zbilja obustavljena. (Grozno!)

Pitanjo još nije riešeno, a ovih dana moglo se je čitati, da su uplivnije osobe od odbora „Lege" iz Trsta bile u Krkavču na licu mjesta, te da je sve dobro pripravljeno, da „Lega" ondje ustanovi školu.

Ja sasvim tim ne gubim nade, da će se i onamo barem pomoćna škola našom pripomoći moći ustanoviti i dati tim načinom prilika onoj djeci naše narodnosti, koja budu voljna na temelju svojeg narodnog jezika, primati poduku.

I tako završujem ovaj dio izvieśća tvrdim ufanjem, da će Vam izvieśće tajnika budućе godine već moći kao gotov čin prikazati, da je pomoću naše družbe uvedena javna poduka u školah u Baderni, Kašteliru i Krkavču.

Slavna skupśtino! Silan posao i težka zadaća čeka našu školsku družbu. Na hiljade stanovnika i po selih i po gradovih Istre upira u nju oći, vapije od nje pomoći. Naša novčana sredstva nisu još ni iz daleka tolika, da bismo što većega mogli izvesti. Treba da sve sile upremo u to, da družba dobije što više članova, da se učvrsti, da se narod priuči svakom zgodom i u veselju i u žalosti spominjati se toga družtva i njegovoga svetog zadatka.

Naš velevriedni predsjednik bio je zasnovao načim, kako bi naša družba bila mogla dobiti veliki moralni i materijalni oslon; želio je naime, da se nekim načinom ujedine u jednu osrednju družbu školsku ova naša i ona svim Vam poznata i tako kraseno razgranjena, naime: Družba sv. Cirila i Metoda u Ljubljani. Nu, ova posljednja nije mogla pristati na postavljeni joj predlog, a valja priznati, da je imala za takovu svoju odluku vrlo važnih razloga, jer bi željeno stopljenje bilo moglo uzrokovati težke posljedice za sadašnju izvrstnu organizaciju onog družtva. Nu uvjereni smo, da će bratska pažnja i prijateljstvo bud koliko nadomjestiti ono, što bismo u većoj mjeri željeli, i da će ljubljanska družba školska znati bilo putem naše, bilo ravno, u koliko se tiče slovenskih pučkih škola u Istri, blagodarno i nadalje vršiti statutom joj opredieljeno djelovanje također u ovoj pokrajini.

Već do sada uvidjeli su mnogi odlični naši rodoljubi, da dosadanju uredbu naše družbe imamo smatrati samo kao stvar privremenu, te naša organizacija ima biti drugačija i to onakova od prilike, kakova je uredba drugih sličnih družtva.

U tom smislu imati ćete danas izreći svoj mudri sud i o promjeni sjedišta naše družbe, i o nakani osnivanja podružnica, to su to dvie glavne točke, o kojih se vuče predloženo Vam i na dnevnom redu današnje skupśćine stojeća promjena pravila.

I ja se nadam, da će družba sv. Cirila i Metoda po novih pravilih sve čvršća i jača biti, sve znamenitija postajati. Ja sam zadovoljan, kako je narasla i u ovom čednom ruhu priprostih pravila i jednostavne uredbe, pak Vam ju tako prikazujem danas, da joj skrojite ljepše, narednije ruho, i kličem joj, za slučaj, da mi ju od Pule odkinete i k Vašim toplim srcam privijete, gdje će više njege moći imati: Miljenice moja, pratio te dobri Bog!

Pročitano i odobreno na glavnoj skupśćini u Opatiji dne 4. aprila 1894.

Dr. Vitezić v. r. *Vinko Zar[illegible] v. r.*
Rogač v. r.

Govor

zastupnika prof. Vjek. Spinčića, izrečen u carevinskom vieću dne 26. aprila 1894. prigodom razprave o proračunu.

(Hrvatski) Visoko vieće!

Kadgod zapadne nas koga sreća, da govorimo u ovom visokom vieću, imamo nesreću, da smo prisiljeni iznieti mnoštvu opravdanih tegoba i želja, mnoštvu potlačenih prava našega hrvatskoga i slovenskoga naroda. (Tako je!) To su učinili i svi moji drugovi, bilo Hrvati, bilo Slovenci, koji su do sada u ovoj proračunskoj razpravi govorili kao i ja (Istina je!), to ću učiniti i danas kod naslova, koji je u razpravi, kod srednjih škola.

(Njemački.) Visoka kućo! Kao glavni govornik proti — česa dakako nisam očekivao — učiniti ću samo jednu obćenitu opazku. U razpravi izreklo se je, imenito sa strane slavenskih zastupnika, raznih želja i zahtjeva. Ja sa svoje strane izrazujem želju, da visoka školska uprava izpita, u koliko joj nisu poznate, te želje i zahtjeve, i da ih, u koliko su opravdane, i u koliko se osnivaju na pravu i zakonu, osobito temeljnom državnom zakonu, također izpuni.

Prelazim na želje i zahtjeve moga naroda, Hrvata i Slovenaca ove polovice monarhije.

Ja sam kod lanjske proračunske razprave progovorio koli kod sredińje nastavne uprave, toli kod naslova „srednje škole" i „pučke škole", te razvijetlio stanje i odnošaje školstva obzirom na Hrvate i Slovence u alpinskih zemljah i u Primorju. Kod naslova „srednje škole" predložio sam i resoluciju, koja bijaše dovoljno podupрta, odkazana proračunskom odboru. Veleslavni proračunski odbor nije još o njoj konačnoga zaključka stvorio. On predlaže, neka se vlada pozove, da čini izvide radi nazadka na gimnazijah u Gorici i Kopru, i neka objavi uspjeh tih izvida.

Tko prispodobi moju resoluciju s tim predlogom, viditi će na prvi pogled veliku razliku izmed ovoga i one.

Odborov predlog obazire se samo na nazadak na goričkom gimnaziju, na koj sam se, doista u drugom obliku, lanjske godine potužio, i na nazadak na koparskom gimnaziju, kojega se nisam niti dotaknuo i koj mi u obće ne bijaše niti jest poznat.

O zahtjevih Hrvata i Slovenaca u jezikovnom obziru nekaže predlog ništa, on se u obće na nje ne obazire. S toga je razumljivo samo po sebi, da se ja s tim predlogom nemogu zadovoljiti, pače, da moram ostati čvrsto kod moje resolucije, odnosno kod zahtjeva u njoj sadržanih. Prvi i glavni zahtjev, sadržan u toj resoluciji jest, da se srednje škole u alpinskih zemljah i imenito u Primorju tako urede, da tamo živuće narodne plemo Hrvata i Slovenaca zadobije sredstva, da se uzgaja i podupire njegovim vlastitim jezikom.

Za obrazloženje toga zahtjeva nebi baš trebalo nego sliedeće reći: Hrvati i Slovenci su državljani ove polovice monarhije, i za njih obstoje temeljni državni zakoni; oni vrše svoje dužnosti prema državi; pošto pako ne imaju srednjih škola, kao što to propisuju temeljni državni zakoni, neka im se ih dade. Oni plaćaju svoj prinos također kao i svatko za srednje škole, koja je ljetos proračunana na 5,750.000 forinti.

Ja ću ipak tomu stručnomu obrazloženju još štogod dodati.

Prije svega budi mi dozvoljeno, da se dotaknem primjetbe, koja bi se u sadanjoj dobi mogla učiniti. Kad se je izrazilo zahtjeve, da se u stanovitom gradu jedne pokrajine ustroje također slovenske uzporednice, digle se je proti tomu mnoge glasova, *i to obzirom na narodno posjedovno stanje.* Jedan od gospode je, rekao bih, u jednom dienju, označio ustrojenje tih uzporednica kao rušenje narodnoga mira, i zahtjevao, da se u jednom drugom gradu iste pokrajine ustroji još jedan gimnazij. (Čujte! Dr. Gregorec: *Treći gimnazij!*) Dakle onim, koji već imadu koje šta, i mnogo, dà i proveć, neka se dade još više, a oni, koji na imadu ništa, neka i unapried ništa ne zadobiju — premda imadu obojі jednake dužnosti i premda bi obojі ir ali uživati jednaka prava. (Tako je!)

Takovo načelo stoji u grubom protuslovju sa prirodnimi pravi i sa temeljnimi državnimi zakoni, te se toga načela ne smije držati školska uprava, ako hoće uzdržati temelje monarhije, i ako neće, da njimi drma. (Tako je!) Takovo načelo neima se uporaviti nit na Hrvate i Slovence ove polovice monarhije. Kao što sam već rekao, oni vrše svoje dužnosti, i s toga neka se oživotvore njihova prava.

Budi mi dozvoljeno na ovom mjestu obazrieti se posve kratko na neke rieči njegove preuzvišenosti gospodina ministra bogoštovja i nastave. Ja sam pozdravio radostju, i pozdravljam sada njegove rieči, uslied kojih imade se srednje škole, i u obće uzgoj, tako udesiti, da prestane sebičnost, koja se u ljudskom družtvu toli ističe, da se uzgaja značaje i da se jača svienst dužnosti; jer su upravo manjkanje značaja i manjkanje svienti dužnosti kao i prevelika sebičnost pogibeljne bolesti na tjelu ljudskoga družtva..

U obćinom životu može i biti pravo, što je njegova preuzvišenost rekla, da ide naime dužnost pred pravom, premda i u obćinom životu *dužnosti* uvjek *pravo* sliedi. U ustavnom životu pako su prava i dužnosti državljana naprama državnoj upravi, i prava i dužnosti državne uprave naprama državljanom *korrelativa*, stoje u medjusobnom odnošaju. (Tako je!) Dužnosti državljana naprama državnoj upravi nose *sa sobom* — ne *za sobom* — prava državljana sa strane državne uprave. I ako državljani vrše svoje dužnosti naprama državnoj upravi, i tim zadovoljavaju pravu državne uprave, tad je ova dužna vršiti svoje dužnosti prema državljanom, i sa svoje strane zadovoljiti njihovim pravom. (Tako je!)

Državljani dužni su plaćati porez u krvi i novcu. Državna uprava pako dužna je štititi život, imanje, blagostanje itd. državljana, i brinuti se za njihove tjelesne i duševne probitke. Osim toga obćenitoga načela, ona je i po pisanih temeljnih državnih zakonih dužna dati Slovencem i Hrvatom srednje škole, u kojih bi bili podučavani njihovim vlastitim jezikom. (Povladjivanje.)

U ostalom, Slovenci i Hrvati vrše već dugo svoje dužnosti naprama državnoj upravi, i čekaju već dugo, ciela desetljeća, oživotvorenje njihovih prava. Ovdje imamo zbilja slučaj nužde ojačanja svienti dužnosti, i to kod državnih organa. (Tako je!)

Na ovom mjestu neka još spomenem, da se, obzirom na zahtjeve na školskom polju, nebi imalo činiti razlike izmed više i manje izobraženih naroda, i to osobito ne obzirom na narode, koji nisu sami krivi, ako su možda manje izobraženi, i s toga njim nedati, što se daje prvim. Dapače država uprava dužna je, da upravo ono tamo nadomjesti, što i gdje je dosad kroz desetljeća zanemarila.

Budi mi dozvoljeno još jednu obćenitu opazku učiniti.

Mnoga gospoda visoke kuće poistovjećuju često naobrazbu (kulturu) sa njemaštvom, sa njemačkim jezikom, i nazdijuju slavenskim pučanstvom, imenito Slovencem, njemački jezik kao naobrazbeni jezik. Ali, gospodo moja, kultura nije vlastnost jednoga narodnoga plemena ili jednoga naroda (Tako je!) nego je kultura obćenito dobro, a jezici su samo sredstva k kulturi. (Posve pravo!)

Kod svakoga naroda dovoljni su i samo neki pojedinci, koji šire izobrazbu jezikom naroda — toga pravnga sredstva za postignutje izobrazbe kod svakoga naroda; a hoće li se povrh toga imati za takozvane izobražene krugove pučanstva još koji kulturni jezik, tad nisu pozvani Niemci, da narivavaju svoj jezik kao takav drugim narodom. Oni tim sami sebi i svojemu jeziku škode, jer sve što je narinuto, prouzrokuje lakše mržnju nego li ljubav.

U konkretnom slučaju imala bi gospoda iz njemačkoga tabora pripustiti nam Slavenom, navlastito Slovencem i Hrvatom, da izaberemo jezik, koj ćemo da uz naš vlastiti bude kulturnim jezikom u naših srednjih školah. Možda će to biti njemački, kao što u istinu jest u mnogih školah i voljom zastupnika naroda; ali neka puste,

da mi o tom odlučujemo, i neka se ne miješaju u naše stvari.

Hoću sada, da se dotaknem srednjega školstva u alpinskih zemljah i u Primorju, pak prelazim na pojedine pokrajine toga zemljišta.

U Kranjskoj, gdje živi samo malen postotak Niemaca, obstoje, osim jednoga posve njemačkoga gimnazija i jedne posve njemačke realke, takodjer takovi gimnaziji, na kojih se djelomično, u nižih razredih, takodjer slovenski podučaju; a tako je i na jednom gimnaziju u južnoj Štajerskoj.

Po mojem mnienju nije to pravo. U svih razredih imao bi slovenski jezik biti naukovnim, a njemačkom jeziku imalo bi se opredieliti koliko više moguće ura, ali samo kao učevnom predmetu; jer tim što slovenski jezik nije u svih razredih naukovnim, škodi se svomu vlastitomu jeziku i svomu onomu, što se ima doseći naukovnim jezikom, navlastito uzgoju duha i značaja, a trpe takodjer i drugi predmeti. Ali ja se u to neću miešati. Ako je narod i njegovi dotični zastupnici tim zadovoljan, neka ostane tako.

O Koruškoj težko je govoriti. Odvažujem se samo izreći nadu, da će jednom za 120.000 Slovenaca te pokrajine nastati bolji dani.

Prelazeć na Primorje, moram odmah opaziti, da je ipak preveć kričeća nepravednost, da u njem, kod 15.000 Niemaca, 294.000 Talijana, 348.000 Hrvata i Slovenaca, obstoji 6 njemačkih srednjih škola (Čujte! Čujte!), 3 talijanske, a niti jednoga hrvatskoga ili slovenskoga niti višega niti nižega gimnazija, niti više niti niže realke. (Čujte! Čujte!)

O Trstu izrekao se je već drug zastupnik Nabergoj. U Trstu imala bi se svakako ustrojiti jedna slovenska srednja škola, i to ne samo obzirom na Slovence grada Trsta i okolice, nego i obzirom na 44.000 Slovenaca iz medjašnje Istre, i na Slovence iz medjašnoga diela Goričke.

Što se tiče Gorice, moram prije svega opaziti, da neima nikakvoga pravnoga razloga, da tamo njemački gimnazij obstoji, pošto ima, kako je poznato, u onoj pokrajini samo par tisuća Niemaca, i pošto je ta pokrajina posve slovenska i talijanska, dakako uračunav ovamo i Furlane.

Obzirom na obje te narodnosti u pokrajini — ne u gradu Gorici, gdje su Talijani u većini, pošto se gimnaziji imadu ustrajati ne obzirom na narodnost gradova, u kojih jesu, nego obzirom na narodnost pokrajina — morale bi tamo obstojati slovenske i talijanske uzporednice. U tom smislu izrazio se je najposlie u febraru t. g gorički zemaljski sabor. U resoluciji, koja bijaše tamo jednoglasno primljena po slovenskih i talijanskih zastupnicih, jadikuje se proti zapostavljenju slovenskoga i talijanskoga jezika, a iz obrazloženja predlagateija dra. Venuti-a može se slobodno zaključiti, da je i on mislio, da bi se imale ustrojiti slovenske i talijanske uzporednice. U tom smislu izrekao se je zemaljski sabor i drugom zgodom. U tom smislu izrekli su se slovenski zastupnici u svojih govorih i interpelacijah, takodjer ove godine. Toga mnienja su i ovdje sjedeći drugovi grof Alfred Coronini i dr. Gregorčič. To mnienje izrekao je već često prvanji zastupnik goričkih čisto slovenskih ladanjskih občina. Tomu mnienju dao je izraza, koješto sam čuo od drugova, kojim vjerujem, ovdje u carevinskom vieću, takodjer njegova preuzvišenost grof Franc Coronini, kojom prilikom mu se je u Gorici, kad se je tamo vratio, ovaciju priredilo.

Ako bi se pako možda uza sve to budi s kojе strane diglo glasova, ili jih tiho izrazilo, da Talijani ne žele slovenskih i talijanskih uzporednica, tad se neka barem želje i zahtjeve Slovenaca usliši, pošto je čitavo slovensko pučanstvo, svi slovenski zastupnici u zemlji i u ovom vieću, u tom složno, da njim se ima dati slovenske srednje škole ili barem uzporednice.

Želja 140.000 Hrvata Istre ide zatim, da se u Pazinu ustroji gimnazij sa hrvatskim naukovnim jezikom. Ta želja bila je najzad izrečena neizravno u mojoj prije spomenutoj lanjskoj resoluciji, a izravno u interpelaciji dra. M. Laginje i drugova 30. novembra 1893.; nadalje bila je izrečena u zadnjih desetletjih u mnogih molbah istarskih občina; i izražena često u resolucijah hrvatskih i slovenskih zastupnika u istarskom saboru. Tu želju izrazio je često i moj mnogozaslužni predšastnik, i bilo se je prije kakvih deset godina tako daleko dotjeralo, da je središnja školska uprava naložila zemaljskoj školskoj oblasti, da poduzme shodno korake za otvorenje prvih razreda kao hrvatskih; — tad je naime u Pazinu obstojao njemački gimnazij.

Zemaljska školska oblast pako upotrobila je sva sredstva — bila ta sredstva ljudi ili stvari — da se broj učenika na gimnaziju umanji; ali kad je svoju svrhu prilično dosegla, rekla je ministarstvu: tamo je malo učenika, a toga nijo u Pazinu nikakav gimnazij potrebit. U istinu, iz Pazina se je odstranilo gimnazij. hrvatskoga se nije ustrojilo, nego posve njemački u Puli.

To se je dogodilo u dobi, u kojoj se je i drugo gimnazije u Češkoj, u Kranjskoj, u Dalmaciji uništilo ili htjelo uništiti. Više tih gimnazija uskrsnulo je u najnovijo doba, ili se nijo bilo uspjelo niti uništiti — ostali su u životu. Gimnazij u Pazinu čeka svoje uskrsnuće, i to u drugačijem obliku, nego li jo obstojao, naime kao gimnazij sa hrvatskim naukovnim jezikom. Hrvati Istre imadu na to pravo, pošto vrše svoje dužnosti.

Opažam tu ono isto, što sam već prije rekao, da naime kod ustanovljenja naukovnoga jezika ne ima odlučivati narodnost stanovnika grada Pazina, koji su polovicom Hrvati, polovicom Talijani, nego narodnost stanovnika zemlje (Tako je!). Ono par tisuća Niemaca, neurodjenika, imadu gimnazij u Puli, Talijani imadu svoj u Kopru, ta bi jedan imao biti ustrojen, i to u Pazinu, za Hrvate, koji se nalaze u zemlji u velikoj većini.

Tom prilikom izrazujem još jednu želju Hrvata Istre, a ta jest, da se onim, koji vrše gimnazij na Rieci, ne čini nikakvih potežkoća kod upisivanje na ciselajtanskih sveučilištih. Doista nečini se uvjek takvih potežkoća, ali kad i kad ipak, kao što mi je poznato iz jednoga slučaja i ove školske godine. Nebi se imalo u tom obziru činiti potežkoća jedno s toga, jer je gimnazij na Rieci upravo onako uredjen, kao gimnaziji Cislajtanije, a drugo s toga, jer su stanovnici obala Kvarnera svojom legom upravo odkazani na Rieku.

K tomu imalo bi se naravski dati posvo na slobodu polazak hrvatskoga sveučilišta Franc Josipa I. u Zagrebu, košto jo to danas već moj drug Biankini iztaknuo.

Na gimnaziju u Puli imalo bi se svakako hrvatski jezik barem kao naukovni predmet uvesti, da uzmognu oni, koji ga polaze, naučiti jezik zemlje, ili bolje ga upoznati oni, kojim je donekle poznat.

A sad dozvoljavam si primjetbu glede takozvanoga drugoga jezika (zemaljskoga jezika) u Primorju.

Na gimnaziju u Kopru podučava se hrvatski, na gimnazijih u Gorici i Trstu slovenski kao drugi jezik.

Usljed uputa za obuku na gimnazijah imadu se ponovni i prestupni izpiti obaviti u prisustvu dotičnoga ravnatelja, a zrelostni izpit položiti pod vodstvom zemaljskoga školskoga nadzornika ili njegova zamjenika.

Pitam samo: K čemu kod takovih izpita ravnatelj, odnosno zemaljski školski nadzornik, ako ne pozna toga „drugoga" zemaljskoga jezika, koji ipak spada medju obvezatne predmete, koli u tečajih toli kod izpita zrelosti?!

U Trstu došlo je u posliednjih godina novimi imenovanji profesora i u obće naučitelja tako daleko, da, ako samo još jedna profesor gimnazij zapusti, neće biti nikoga, koji bi mogao voditi zapisnik kod izpita iz slovenskoga jezika, i ostat će na gimnaziju jedan jedini Slovenac, naime izpitatelj sam.

U razpravi u proračunskom odboru pala je riečˌ da strogost nije nikada škodila.

Na to ja primjećujem: Strogost, gospodo moja, je u istinu dotičnim činbenikom, profesorom i ravnatelju, naložena kao dužnost, ali ta strogost je opravdana samo onda, ako je dotična odluka posliedica razsuda cielo školsko godino sa strane svih profesora razreda, i ako je učenik se razsudami tečajem školsko godine na strogost kod prostupnoga i zrelostnoga izpitu pripravan.

Da li se je držalo to *opravdane* strogosti — po uputah za obuku na gimnazijih — navlastito na gimnaziju u Gorici za posliednjih godina, o tom neka drugi sude.

Ja sam to prošle godine samo spomenuo i školsku upravu na to upozorio, i neću se niti ljetos kod toga dulje zadržavati.

Upućujem samo na zaključak goričkoga sabora febrara tekuće godine, gdje su se svi zastupnici obijuh narodnosti, jednodušnostju, kakvu se jedva kod kojega drugoga predmeta opaža, izrekli za odnosnu resoluciju. Slovenski zastupnik dr. Gregorčič natjecao se je sa talijanskim zastupnikom d-rom Venutiem, kako da se zlu doskoči, a svi njihovi drugovi bili su s njimi suglasni.

Zaključujem. Ako se srednjo školo kod narodnoga plemena Hrvata i Slovenaca, koji su takodjer državljani ove polovice monarhije i koji vrše svoje dužnosti, uredе tako, kako sam označio u mojoj lanjskoj resoluciji i u govorih lani i danas, tada će državna uprava učiniti svoju dužnost naprama Hrvatom i Slovencem, tada će ovi zadobiti svoje pravo sa strane državne uprave; tad će se stalno i lakše uzgajati znanje i sviestne svojih dužnosti muževe, tada neće niti egoizam biti tako krup kao što jest; tad će se doskočiti potrebam naših zemalja, jer će činovnici poznati jezik pučanstva; i tad će se konačno koristiti takodjer znanosti, za koju ima školska uprava, kao što je to rekao velecienjeni gospodin izvjestitelj, učiniti i dati sve, što je iole moguće. (Živahno povladjivanje. Govorniku čestituju.)

* * *

Resolucija

zastupnika profesora Vjek. Spinčića, kratko obrazložena u sjednici carevinskoga vieća 2. maja 1894. kod proračunske razprave financijalnoga ministarstva.

Visoka kuće! Prijavio sam se za rieč samo s toga, da predložim resoluciju, *tičuću se večinom jezika kod naših financijalnih oblasti u Primorju*; — pošto se inače nisam nikada bavio financijalnimi stvarmi, i pošto su takove, veoma znamenite, visokoj financijalnoj upravi poznate, a ja ih samo, navlastito ujegovoj preuzvišenosti gospodinu financijalnomu ministru, najvruće preporučiti mogu, te pošto je stanje pučanstva Istre i u ovoj razpravi, po mojem drugu iz Dalmacije, spomenuto.

Meni su poznati slučajevi, gdje se u skoro čisto hrvatskom poreznom kotaru rabe ovakve „Steuerbüchel — Libretti di stenra" (pokazujuć knjižicu). Dočim su se još godine 1892. rabile kod porezuoga ureda na Voloskom njemačko-hrvatske knjižice, rabe se godine 1893. i 1894. ovakve, i samo ovakve, kakva je ova (pokazuje knjižicu), koju imadom od svoga vlastitoga brata.

Ovakove porezovne knjižice rabe se takodjer u čisto hrvatsko-slovenskom poreznom kotaru Podgrad; i košto sam mogao saznati, takodjer u čisto slovenskom kotaru Komen u Goričkoj. U kotaru Podgrad izdavaju se takodjer namire vrhu izplaćenih iznosa samo u njemačkom jeziku. Meni je poznat slučaj, gdje je netko u tom čisto slovenskom i hrvatskom kotaru zahtjevao namiru vrhu izplate u slovenskom jeziku, i gdje mu se je reklo, da se slovenskih tiskovina neima. Vi morate takovih imati, reče stranka. Ne imam ih, odvrati činovnik. Konačno ih je ipak našao, ali ih nije mogao izpuniti, morao je to učiniti ondje nastavljeni sluga.

U samom Voloskom kod c. kr. carinaraskoga ureda izdavaju se dozvole za pečenje rakije samo u njemačkom jeziku. Dogodilo se je n. pr. i mojemu bratu, da je prošloga oktobra takovu dozvolu samo u njemačkom jeziku zadobio, prem nezna niti rieči njemački i morao se okolo popitivati, što ta odredba sadržaje. Kod toga istoga c. kr. carinaraskoga ureda na Voloskom, u kotaru, koji je, košto je već rečeno, skoro čisto hrvatski, su dva činovnika, i držim jedina, kojih ni jedan ni drugi nezna hrvatski, te koji a toga nisu kadri sa pučanstvom obćiti. Prije kratko vrieme bila su tamo dvojica činovnika, od kojih jedan je poznavao hrvatski jezik; ali je u novije doba bio od tamo premješten, a mjesto njega došao je drugi, neznajući hrvatski.

Da ima takovih financijalnih činovnika i u drugih kotarih Istre, poznata je stvar.

Isto tako su u Istri u raznih mjestih na uredih i inače samo njemački ili talijanski, ili samo njemački i talijanski naplisi, gdje bi takodjer i navlastito imali biti hrvatski ili slovenski. S druge strane dogodilo se je, da je primjerice bio napis na jednoj trafici u slovenskom mjestu (Dolina) samo slovenski. Tu pako da je došao po nalogu financijalnoga nadzornika činovnik financijalne straže, i da je naložio vlastnici trafike, da postavi napis i u talijanskom jeziku, jer da tamo kadgod i Talijani zalaze — dočim su u gradu, u koji zalaze skoro svaki dan Slovenci toga mjesta kao što i mnogih drugih i u kojem ima i nastanjenih Slovenaca, samo talijanski napisi, a financijalni nadzornik niti koje druge financijalne oblasti ne brinu se, da se postavi takodjer slovenske napise.

U Trstu su financijalne oblasti za cielo Primorje, u kojem, košto je po nato, ima kakve dvie tretjine Slovenaca i Hrvata; a tamo su napisi na zgradah financijalnih oblasti samo njemački i talijanski; slovenskim ili hrvatskim napisom neima ni traga.

Poznato je takodjer slučajeva, da se utoci, podnesni kod c. kr. financijalnoga ravnateljstva, kadgod i po dvie godine neriešavaju. Poznat mi je takav utok stanovitoga Brozovića, i utok stanovite udove Spinčić i njezinoga nepunoljetnoga sina, koji su usljed taksa upravo uništeni.

U ostalom, porezni odnošaji u Istri zahtjevaju brzu preuredbu kao i u ostalih zemljah; a ima upravo i kod financijalnih oblastih u Primorju, kao što, po onom što sam danas u razpravi čuo, i u drugih zemljah činovnika, koji uvjek ne postupaju sa poreznici onako, kao što bi morali. Posliednje pauje se u Istri kadgod i sa riečju „ščavo". Dakle ne samo, da se kadgod možda dade i posliednji novčić državi, nego biva se k tomu od činovnika opsovani. (Čujte!). Bilo bi već zbilja vriome, da se s tim prestane, i da se postupa tako, kako bi se moralo u ustavnoj, srednje-evropejskoj i izobraženoj državi postupati.

Na temelju prije rečenoga postavljam predlog (čita):

Poziva se c. kr. vlada:

„1. da kod c. kr. financijalnih oblasti namješta takove činovnike, koji su kadri i voljni sa pučanstvom u njegovom jeziku obćiti;

2. da naredi, da financijalni činovnici za Hrvate i Slovence u zemlji rabe u govoru i pismu hrvatski ili slovenski jezik;

3. da dade postaviti na c. kr. financijalnih uredih u pojedinih kotarih, kao što i na zemaljskih financijalnih uredih takove napise, da ih budu mogli razumjeti sva narodna plemena kotara, odnosno zemlje;

4. da poduzme shodna, da se utoci i drugi spisi kod c. kr. financijalnoga ravnateljstva u Trstu brže riešavaju".

Resolucija

zastupnika profesora Vjek. Spinčića, primljeno utemeljena u sjednici carevinskoga vieća dne 4. maja 1894., tičuća se dobave živinske soli.

Visoka kuće! Oglasio sam se za rieč, da na ovom mjestu postavim resoluciju obzirom na njeke strane Primorja. Povoda tomu daju mi spisi, koje ove u ruci imam. Od c. kr. komesara financijalne straže u Pazinu dobio je materijski občinski ured dopis (16. jenara t. g.), kojim se ga obavješta, da može občina, odnosno stanovnici iste, dobiti toliko i toliko živinske soli kod odavaonice soli u Piranu. Občina je na to poslala na c. kr. glavarstvo na Voloskom molbu, kojom je molila, da se dozvoli, da uzmognu občinari dobivati sol ne u Piranu, nego u Trstu. Podkriepila je molbu sliedećimi razlozi: Razlika odaljenosti od Materije do Trsta s jedne i do Pirana s druge strane je razmjerno dosta znatna; dočim je Trst odaljen samo 23 kilometra, odaljen je Piran 63 kilometra. Stanovnici občine Materija obće s Piranom malo ili ništa, dočim obće sa Trstom, gdje kupuju i prodavaju koje što, skoro svaki dan. Kod takvih prilika mogli bi u Trstu sobom uzimati i njim pripadajuću živinsku sol, koju bi ih na taj način mnogo manje stajala. Ako ju moraju dobivati u Piranu, što ih obzirom na provoznino i dangubu, dva do tri novčića po kilogramu više stoji, nego li bi ih stojalo, kad bi ju dobivali u Trstu.

Oblast, dotično c. kr. financijalni nadzornik odgovorio je, da se molbe uslišiti ne može, jer je visoko c. kr. ministarstvo financija odredilo, da imadu sve občine Primorja dobivati sol u Piranu.

To što je rečeno o Materiji, valja i za tršćansku okolicu i za mnoge druge občine u Istri, kao i za one u Goričkoj.

Pošto c. kr. financijalna oblast nepobija razloga, sadržanih u spomenutoj molbi, nego se samo poziva na odredbu visokoga c. kr. ministarstva financija, i pošto bi ovo imalo dati občinam svaku moguću polakšicu za dobavu živinske soli, ide moja resolucija za tim, da se na temelju naredbe 20. decembra 1893. ustanovi Trst. mjesto Piranu, kao odavaonica soli za občine, Trstu bliže se nalazeće.

Ta resolucija, koju preporučam visokoj kući, da ju prihvati, a visokomu c. kr. ministarstvu financija, da ju provede, glasi (čita):

„Visoka kuća neka izvoli odlučiti:

Obzirom na okolnost, da je mnogim občinam Primorja jako otežćana dobava živinske soli kod c. kr. odavaonice soli u Piranu i sdružena sa mnogo većimi troškovi, nego li bi to bilo, kad bi se ju u Trstu dobavljalo; da je n. pr. občina Materija u Istri odaljena od Pirana 63 kilometra, a od Trsta samo 23, i da stanovnici te občine, kao i mnogih drugih, obće mnogo sa Trstom, a sa Piranom ni malo, poziva se c. kr. ministarstvo financija, da na temelju svoje naredbe od 20. decembra 1893. D. Z. L. 176, §. 5. odst. 2. odredi, da one občine, koje su bliže Trstu i s Trstom više obće, uzmognu naručivati i dobavljati živinsku sol u Trstu, mjesto u Piranu".

Ova resolucija bila je dovoljno poduprta i izručena proračunskomu odboru na izvještaj.

Ističemo ovdje sa radostju, da su u istoj

sjednici bile postavljene, dovoljno poduprte, i proračunskomu odboru na izvještaj izručeno resolucije zastupnika Dötza i Robića, koje idu za tim, da se olahkoti dobava soli, i to tim, da se kod iste postupa jednostavnije i da bude prevoznina čim jeftinija.

Iz carevinskoga vieća.

Prošloga tjedna imalo je carev. vieće četiri sjednice i opet jako duge. Razpravljalo se je većinom o proračunu, i to ministarstva financija; a uza to razpravili su se i neki drugi predmeti i postavile razne interpelacije. Od Hrvata govorio je kod glavne razprave ročenoga ministarstva zast. Binkini. On se pita, zašto hrvatsko pučanstvo Dalmacije plaća poreze i veli, da na to pitanje samo pučanstvo odgovara. Ono plaća poreze za to, da ne dobije potrebitih željeznica, da nije još jedina Dalmacija vezana sa ostalimi dielovi svieta; da ne dobiva cesta u zemlji; da joj se neke niti močvare ne uređuju, da joj se ne daje trgovačkih ni obrtničkih škola; da vlada uzmogne i nadalje uzdržati u uredih talijanski jezik i slati tudje činovnike, koji ne poznaju niti naroda niti njegova jezika; da uzmogne i nadalje vriedjati najsvetija čuvstva hrvatskoga pučanstva; da se ne dopušta izvješati hrvatsku zastavu su krunom zakonitoga kralja, zastavu, koja je vidljiv dokaz vjernosti hrvatskoga naroda k kući Habsburga kao i njegovih državopravnih težnja; ona plaća poreze za to, da vlada uzmogne žrtvovati tudjoj državi, Italiji, najzmatniji proizvod zemlje — vino. To sve ili slično valja i za Hrvate Istre. Vlada se upozoruje na sve, u govorih i upitih; na štogod i odgovara — al ne pitaj kako —, na najviše toga šuti, osobito pako šuti kao riba na primjetbe glede vinske klauzule. Tim pokazuje i sama, da si je sviestna, kakva krivica je nanešena i Dalmaciji i Istri i drugim vinorodnim zemljam sa nesretnom vinskom klauzulom, i da bi s toga morala odnosne ogromne štete inače nadoknaditi. Zastupnik Spinčić uztvrdiv, da su c. kr. vladi poznate nevolje pučanstva u Istri kao i neka znamenita financijalna pitanja, i upozoriv ju na postupak oblasti, postavio je resoluciju, tičuću se većinom jezika i napisa kod financijalnih oblastih u Primorju, resoluciju, koju donašamo u cielosti na drugom mjestu. Isti zastupnik Spinčić postavio je na zgodnom mjestu resoluciju, koju također posebice donašamo glede odavanja soli, dočim su dvojica drugih zastupnika postavili resolucije, koje idu za tim, da se odstrane komplikacije kod odavanja soli, i da se dade za dobivanje isto čim veće polakšice. Kao neku osobitost spominjemo, da je zastupnik dr. Roser, Nemac iz Češke, govorio prošle subote po *trideseti put* proti maloj lutriji. On marljivo sabire po cielu godinu nesreće i nepravde, što se kod lutrije zbivaju kod nas i drugud, pak iznese to kao dokaz, da bi se lutrija, kao veliko zlo, morala ukinuti. Njegove razloge se priznaje, ali ministar financijah veli, da država od lutrije dobiva milijune na godinu, pak da je ne može ukinuti.

U sjednici od 1. maja razpravio se je zakon, kojim država prenzimlje u svoju upravu *javna skladišta u Trstu* i hangar, što ih je sagradila tršćanska občina i tamošnja trgovačka komora u tršćanskoj luci, i „hangar" što ga je sagradilo plovitbeno družtvo „Lloyd" na molu III. u Trstu. Od mala se je to sve sagradilo. Zastupnici dr. Kaizl i dr. Pacak pokazali su, kakvom lahkoćom se je tu postupalo, kako se je lahkomišljeno trošilo, preveć gradilo, uvjek u predpostavi, da je Trst luka prvoga reda, što on ne može biti. Gradilo se je skladišta, a nije se imalo što u ista „skladati". Občina i trgovačko-obrtnička komora, kao i Lloyd, uvidjela je poslie par godina, kako je nagrajsala, uvidjela je, da jt to vodi u propast, pak moli, da država i skladišta i hangare uzme u svoju upravu, da država troši na to milijune na godinu. I premda su mnogi, valjda većina, uvidjali, da to nije opravdano niti pravo, carevinsko vieće, u svojoj većini, prihvatilo je odnosni zakon, i to za to, kako su neki rekli, da se Tršćane predobije za državu . . . . U subotnoj sjednici razpravio se je i primio zakon, po kojem se grad Beč oslobadja od biljega i pristojba na obligacijah i kuponih posude od 35 milijuna kruna, što ju isti čini za razširenje vodovoda.

U sjednici od 2. maja postavio je zastupnik Perić upit na ministra trgovine, da li je voljan poduzeti shodna, da plovitbeno družtvo Lloyd dozvoli c. kr. činovnikom i službenikom voziti se za polovicu ciene uz još ostalo pokazanje legitimacije. Zastupnici Forjančić, Klun i drugovi postavili su u sjednici od 1. maja upit na ministra unutarnjih posala, da li je voljan poduzeti shodne mjere, da se prestane sa strane političkih oblasti postupati proti slovenskom pučanstvu, imenito onom u Koruškoj načinom, kojim se isto uznemiruje i koji nije u zakonu utemeljen, pače koji je protuzakonit. Radi se tu o tom, da c. kr. političke oblasti u Koruškoj neće da primaju od slovenskih občina slovenskih dopisa, nego hoće, da pišu njemački, i ako neće, kažnjuju jih sa globami. Ista dvojica zastupnika sa drugovi upravili su dne 4. maja upit na ministra bogoštovja i nastave, da li je voljan učiniti kraj nenaravnim i nezakonitim školskim odnošajem u Koruškoj, obzirom na tamošnje Slovence. Već lani govorili su zast. Robič i Spinčić, a obširno ljetos govorio je o školah u Koruškoj za Slovence dr. Gregorec. One su sbilja nenaravno i nezakonito uređene. Sve molbe tamošnjih Slovenaca i pismene i ustmene, ne koriste ništa. Postupa se s njimi, ne turski, kako je ovih dana jedan list pisao, nego još gore. Cielu periodu ovoga zasjedanja obračaju se koruški Slovenci na zastupnike u Beču, da im priskoče u pomoć. Početkom nije se htjelo niti govoriti, niti interpelovati. Činilo se je doći odaslanstvo Slovenaca iz Koruške k bivšemu ministru Gautschu. On je bio obećao, da će stvari urediti, i „Slovenski Narod" bio je svojedobno donesao uvodni članak za Božić ili novu godinu, kako mogu slovenski zastupnici veseli biti. Što su izvojevali koruškim Slovencem, što ih ide. Izticalo se je to kao veliko „predobitev" njihove politike. Sad su već prošle od toga dvie godine, i koruški Slovenci imadu samo dvie slovenske škole! Sad se je hvala Bogu uvidjelo, da treba govoriti i interpelovati i neprestati, dok se ne postigne, za čim se ide, i što je opravdano i u zakonu osnovano. Milo nam je tu spomenuti, što su na interpelacijah potpisani slovenski zastupnici obijuh klubova, kao i zastupnici Hrvati i Česi, koli Mladočesi toli moravski Česi; samo u takovom jedinstvu, odlučnim i nepristranim postupkom može se štogod postići od austrijskih vlada. Kad bi takav bio postupak Hrvata, Slovenaca i Čeha u svih stvarih, tad bi oni već danas drugčije stojali. Nego što nije, Bog daj da bude čim prije! Svakako oni, koji su si već posve okajali obraz, imali bi biti odstranjeni, jer u njih nije vjere: mogu iz nevolje hipno pristati i uz dobru stvar, al će u prvoj dobroj prilici opet služiti radje svakomu drugomu, nego li svojemu narodu.

U utorak započela je razprava o valuti i trajati će, kako se predvidja, cieli tjedan, dakle do duhovskih blagdana.

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 9. maja 1894.

Austro-Ugarska. O krizi, koja je bila nastala u Hohenwartovom klubu, radi vladina predloga o uredjenju valute, pišu još uviek konservativni listovi. Njemački konservativci se srdo, što moraju popustiti u svakom pitanju liberalcem, dočim se njihovi vjerski zahtjevi zapostavljaju. Glasilo slovenskih konservativaca, ljubljanski „Slovenec" izriče Hohenwartovom klubu nepouzdanje, jer da ovaj zapostavlja narodnostna i vjerska pitanja zahtjevom liboralaca. Klub Hohenwartov zaključio je nakon prvog glasovanja, t. j. da se zabaci vladin predlog o uredjenju valute i pošto se je bio radi toga predsjednik na časti zahvalio, da je članovom kluba prosto glasovati kako je komu drago.

Jučer je započela u carevinskom vieću razprava o osnovi za uredjenje valute. Od strane Mladočeha govorili su prvi proti osnovi zastupnici Kramarž i Fořt, dočim je Poljak Abrahamović zagovarao osnovu, izjaviv, da će u podrobnoj razpravi staviti predlog, neka se opredieli rok od trih godina za dokinutje starih bankovaca. Ministar financijah siguran je, da će dobiti za osnovu većinu, pošto su se za istu izjavili Niemci liberalci, Poljaci, Coroninievci i nješto konservativaca.

U gornjoj ili gospodskoj kući u Pešti započela je prekjučer razprava o civilnom braku. U ime katolika Madjarske izjavio se odlučno proti vladinoj osnovi poglavica katoličke crkve ili primas madjarski. Isto tako odlučno govorio je u ime pravoslavnih stanovnika Madjarske srbski patrijarh Branković. Od strane konservativnog plemstva i svećenstva nailazi ta osnova na silne zaprieke. Već se govori o tom, da će osnova biti zabačena, te da će tada morati vlada odstupiti.

U Kološvaru vodi se pred porotom razprava proti 27 rumunjskih prvaka, koji su lanjske godine u deputaciji pošli u Beč, da podnesu kralju poznatu spomenicu proti nasilnom postupanju Madjara. U poroti su sami Madjari, te će ovi — budu li ikako mogli — odsuditi obtuženike.

Delegacije sastati će se tekar 11. junija u Pešti.

Hrvatske opozicijonalne stranke nisu se jošte složile u imenu premda su obje isti program prihvatile. Nedao Bog, da bi se dogovori radi imena razbili!

Srbija. Kasacijonalni sud za kraljavinu Srbiju proglasio je ukaz kralja Aleksandra, kojim uzpostavlja svojeg otca u sva prvašnja prava, nevaljanim. Razkralj Milan da će biti imenovan zapovjednikom čitave srbske vojske, a za odsutnosti kralja da će preuzeti vladu. Doista krasnih odnošaja u nesretnoj Srbiji!

Bugarska. Predsjednik ministarstva Stambulov zahvalio se sultanu, što je pristao na imenovanje biskupa i otvorenje pučkih škola u Macedoniji. Odgovarajuć sultan na tu zahvalu, kaže, da ostaje i nadalje sklon bugarskomu narodu, te da će nastojati, da taj u svakom obziru uznapreduje.

Italija. Dne 7. t. mj. posjetio je ministar predsjednik izložbu u Milanu, pa kad se je vraćao na kolodvor, pozdravilo ga je do 500 radikalaca i socijalista živiždanjem i silnom vikom. Da ne bijaše u blizini redarstvo, bili bi demonstranti i djelotvorno na ministra navalili.

Franina i Jurina

Fr. Živila Harvatska — I njezina prava — Svim Hrvatom slava — Framasunon rog!

Jur. Keko, čoj si mato, čoj to kantoš?

Fr. A nukol, ki će mi čo!

Jur. Vrože, a čoj ne znoš, da te čuje on na srid seli, da će dvile (odmah) pisat v Lošin, neka jandormi pridu po te na Susak.

Fr. Aj nebore, pasalo je ono vrime, kada su nas čorave vezivali, sada smo i mi oči otvorili, a pok neznoš, da nemu ni zaverovano sve čoj piše, al su na guvernu vidili da šara.

Fr. A pok zač imaš kantat: Živila Harvatska — čoj ne moreš čegod drugo.

Jur. Kad drugi mogu kantat: „Aviva Talija!" „Aviva Garibaldi!" a da jim franko pasa, još bolo mogu jo: „Živila Harvatska". — Harvatska je pod našega krola (kralja), a meni su ludi studioni rekli, da su Harvati više od jednoga puta sposili naš stot i da ni bilo Harvatov, da bismo mi danas bili Turci.

Jur. A čoj svakomu veruješ, će ti ki diskuri?

Fr. To vi činite, a jo ću da verujem poštenomu čoviku, al so to štije va librih, ki so potvarjeni od guverna — a nebore, čoj će Padrini verovat?

Jur. A ki ti to govori?

Fr. Kad mi skuntrivas, koliko da mi rečes. Znoš će, Padrina ni nikada gledal našu korist, nego svoju; da je on maril, koliko bi non bilo mane dožnera za plotit? Mi smo Harvati bil' i batit ćomo za naš zajik, a do godišća svi ćomo poć balotat za našega deputoda, a ki će bit Talijan, ne'a gre v Talju, a mi ćemo pod Austrju i pod našega dobroga krola.

Jur. Ben, ćomo vijt (viditi), ki će vas bit do piš na balotacijoni.

Fr. A čoj punsas, da će nas i do godišća Lošinani kupovat s pjuton manestro na jusi od tovara kropanoga. Ne, mi smo Sujćani Harvati i tako ćomo pravi i bit, a sada gren s prijatoli zakantat: Živila Hrvatska, a vi hote v jamu na guvni . . .

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Od potonice veljače ovamo prispjeli su na ruke tajnika d.ra Laginje sljedeći prinosi i darovi: Sakupljeno u čitaonici u Puli od gospode zastupnika Frana Folnegovića, d.ra Ivana Banjavčića, posjednika pl. Radića u Zagorju i trgovca Babića iz Sarajeva f. 24. — Medju članovi iste čitaonice sakupilo se f. 11. — Ivanka Fučić iz Malog Lošinja darovala f. 1. — G. Babić Miho trgovac u Sarajevu položio f. 25 u ime utemeljiteljne svote od 100 for. — Sakupljeno medju Čosima prolazećim kroz Pulu, u čitaonici f. 8·85. — Sakupljeno kod glavne skupštine isturske posujilnice po g. Ivanu Lovriću f. 3. — Jakov Smak u Puli darovao je f. 10. — D.r M. Trinajstić u Buzetu položio četvrti obrok utemeljiteljne svote f. 20. — Isti dao kao ostatak računa u Sv. Martinu kod Buzeta f. 1·15. — M. Mandić urednik „N. Sl." članarinu za 1893—94 f. 2. — Nezanović u Rovinju f. 3. — Sakupljeno u čitaonici u Puli dne 31 marča 1894. na skupnoj večeri za odhodnicu g. Jakića f. 13·30. — Franjo Perić, d.r K. Janežić, Ivan Zuccon i Lacko Križ svi u Puli članarinu za god. 1893 f. 4. — Od Uredništva „Posavske Hrvatske" sakupljeno medju seljaci u Glogovici po Mati Reniću f. 2·80. — Lovro Margan u Puli darovao f. 1. — Jurlina Josip u Premanturi članarinu za 1894 f. 1. — Uredništvo „Posavske Hrvatske" u Brodu, sakupljeno na piru Gaše Pokovića u Brodu f. 5. — Trškan Nikola trgovac u Ljubljani (izručio Drag. Fakin) f. 5. — Sakupljeno u čitaonici u Puli f. 2.50. — Sakupljeno u kući Josipa Jurline u Premanturi f. 2·50. — Izručio g. Teodor Perutka sabranih u Kavranu f. 5·25. — Sabrao dne 23 aprila 1894 na piru Miha Kostusića p. Grgo Miho Buić, a darovali su: Miho Buić, Ivan Kostesić pok. Tone, po 1 krunu, Mato Šiša pok. Mato 1 kr. 20 filira, Miho Kostesić p. Grgo 50 fil., Franiška Vychodilova, Ive Švik od Mate po 40 fil., Marko Ročan, Tone Špigić od Jekova, Martin Vojnić pok. Ive, Josip Brunjak, Miho Špigić pokoj Martina, Fuma Špigić žena od Martina, Josip Kostesić pok. Jure, Mate Buić pok. Mate po 20 fil., Božo Perutka 2 krune; sakupljeno u drugoj prilici a darovali: Miho Buić 40 nov., pop Teodor Perutka 40 nov. i Franiška Vychodilova 26 nov. — G. Vladimir Frank (valjda od koncerta u građanskoj strieljani u Zagrebu) f. 480. — Napred naši! —

Odlikovanje Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. podielio je savjetniku zemaljskoga suda u Trstu g. Augustu Huboru viteški križ reda Frana Josipa I. Čestitamo!

Promaknutje na doktora prava. Naš mladi prijatelj i rodoljub g. I. Zuccon, kandidat odvjetničtva u pisarni dra. M. Laginje u Puli, položio je jučer dne 8. t. mj na bečkom sveučilištu i treći strogi izpit (rigoroz), te će biti u subotu promaknut na čast doktora prava. Naše iskrene čestitke!

Novi odbor „Dol. podp. družtva". Na zadnjoj glavnoj skupštini našega radničkoga družtva bijahu izabrani u novi odbor sliedeći članovi: Predsjednik: Matko Maudić; Odbornici: Bogdanović Ant., Bičak Ivan, Barbić Fr., Milcota Jul., Gjivić St., Hvastja Iv., Perhave Jak., Primožič Fran, Slajko Ant., Spilar Iv., Lutrić Gr., Vertovec And., Mavrin Miha, Ipavec Iv., Bavcon Iv., Samec Mat., Kamušćić Miha, Rep A., Poljšak Miha, Perušek Vinko, Mrhar Anton, Hlad Jos. — Namjestnici: Kolb Jos., Lavrenčič Vinc., Love Iv., Kobal A., Kraćna Ant., Babuder Fr. — Pregledovanci računa: Šober Teobald, Škamperle Jakov, Fabjan Jos. — Sudci: Žitko Fr., Male Iv.

U prvoj sjednici iza toga konstituirao se je odbor ovako: 1. Podpredsjednik: Jakob Perhave; II. podpredsjednik Miha Poljšak; tajnici: Miha Kamušćić i Vinko Perušek; knjigovodja: Ante Bogdanović; blagajnik: Stjepan Gjivić; knjižničar Fran Barbić, gospodari: Andrej Vrtovec, Anton Rep, Ivan Ipavec, i Anton Slajko; pomirni sudci: Miha Hrvatin i Andrej Bončina; dvojica izabrala je glavna skupština a sva četvorica izabrale potoga g. Frana Polića. Zastavonosci: Fran Andrejčić, A. Klun i Anton Zlobec. Zabavni odbor: Fr. Polić i Ivan Bičak.

Izbori za upravno vieće porezne občine Pazin obaviti će se budućega mjeseca.

Gradsko-porezovna pazinska občina bira 12 vićnika i 6 zamjenika. Svako tielo bira 4 vićnika i 2 zamjenika. Treće tielo ima oko 600 biraća. Ovo tielo birati će tri dana i to dne *6. 7. i 8. junija. Drugo tielo bira dne dne 9., a prvo tielo dne 11. junija 1894.*

Imenik porotnika. U zadnjem broju poreške „L'Istria" čitamo imena onih osoba, koje će kod budućeg zasjedanja poroto kod okružnog suda u Rovinju zasjedati kano porotnici. Izmedju 36 osoba — glavnih porotnika, — neima niti j e d n e, koja bi pripadala hrvatskoj stranci. Sve su to gospoda Talijani ili naši odmetnici, potalijančenici. Zamjenici porotnika jesu sve sami rovinjski gradjani, koji nepoznaju niti rieči hrvatske. Tako će dakle biti sastavljen prvi budući „p u č k i s u d" od samih Talijana ili njihovih podrepnica. Oni će imati da sude i Hrvatom, koji nepoznaju ili nisu dužni poznati talijanski jezik. Oni će imati da izreknu „k r i v" il „n e v i n" na hrvatske izjave okrivljenika i svjedoka! Ove izjave biti će prevedene ili protumačene talijanskim porotnikom u njihovom jeziku, jer neće možda ni 5 po sto izmedju njih razumjeti hrvatskog jezika.

Po državnih temeljnih zakonih mora svaki obtuženi pred svog redovitog sudca, a mi pitamo: je li onaj redoviti sudac, koji nepozna jezika obtuženika? Može li mu po pravici i duši suditi kad mu se valja tekar oslanjati na izjave tumača? Zar je cilj porote il pučkog suda, da se obtuženika preslušava, sudi i odsuduje pomoću tumača? Odustajemo od dalnjih upita, jer želimo, da nam list nebude zaplicajen, ali upozorujemo na ove nezdrave naše odnošaje naše državne zastupnike i g. ministra pravosudja, koji imade, da odgovori na jednu interpelaciju, podnesenu od strane manjine u zadnjem zasjedanju istarskoga sabora upravo radi nepravde, koja nam se nanaša kod sastavljanja glavnih imenika onih osoba, koje su sposobne, da budu porotnici.

Iz Gorice pišu nam 4. t. mj. U srednjinjem sjemeništu imali su ovih dana bogoslovi četvrte godine duh. vježbe, a da se dostojno priprave za više sv. redove, koje će stranom ovdje a stranom u svojih biskupijah primiti. Od bogoslova krčke biskupije primiti će ovdje subdjakonat i djakonat gg. B o n i f a č i ć A n t e, B o n i f a č i ć K v i r i n i M a r i č i c I v a n; za trščansku biskupiju g. Ć i k o v i ć L j u d e v i t. Presbiterat primiti će od svojih biskupa. G. Č u r k o v i ć P a v a o bogoslov poreške biskupije biti će redjen u Poreču idućih praznika. Bilo sretno svima!

Iz Pazina nam se javlja, da će tamo ostati u pameti prošli ponedjeljak 7. maja. Toga dana okolo 3. ure popodne lievala je kiša kao iz kabla, striele pucale, grom grmio, a k tomu padala je tuča (grad) debela kao leš njanci. Na glavnom trgu u Pazinu tuča naslagala se kao snieg, te je bila do dvie noge visoka. Moralo se ju vozom odvažati. Oluja trajala je skoro ciela jednu uru. Voda derala je zemlju, te ju sobom nosila. Tuča uništila je poljski prihod, a povodnja počinila mnogo štete. Oštećene su ostale, koja više, koja manje, sliedeće porezne občine: Pazin, Beram, Grdoselo, Kaščerga, Kršikla, Lindar i Gračišće. U poreznoj občini Kršikli voda srušila je novosazidani kameni most preko potoka Maranšćaka. Pazinska jama pretvorila se u jezero, a mnogo mlinova ostalo je pod vodom. U potoku, koji vodi u jamu, stala je voda neobično visoko. Občinari podnesli su već molbe na c. kr. političku oblast, da se izvidi šteta i odpiše porez.

Dar njemačkoga cesara siromahom Opatije. Njemački cesar Vilim naložio je svomu dvorskomu maršalu, da pošalje siromahom Opatije 1000 for. Tu svotu primio je c. k. namjestnik u Trstu, te će biti putom c. k. kotarskoga poglavarstva u Voloskom medju najsiromašnije stanovnike naše krasne Opatije podieljena. Cesaru Vilimu dopalo se veoma u Opatiji, te kani tamo i buduće godine sa svojom obitelju.

Nočna navala. Pod tim naslovom pišu nam iz Baderne (občina Poreč) 6. t. mj. U nedjelju pratio je župe-upravitelj sv. Ivana od Šterne g. Ptašinski sa jednim prijatoljem svoga otca, koji je poćno kući u Moravsku. Na povratku pozdravše našeg g. župnika, te se uputiše okolo 8 sati na večer iz Baderne put sv. Ivana. Udaljiv se za kakvih 100 koračaja od kuće Štifanich-a počelo je za njimi sipati kamenje kano tuča, te njim napokon prozujiše povrh glava tri puščana srna. Naši putnici dadoše se u bieg, te stigoše kući više mrtvi nego li živi od straha. Sve bijaše prijavljeno oružništvu, koje izttražuje a mi čekamo, da vidimo kakav će iztraga imati uspjeh i hoće li se jednom naći nočna lopove, koji stavljaju ljudski život u pogibelj.

Strašan požar buknuo je noćas u ulicah Coroneo i Fabio Severo u Trstu. Izgorjela su skoro posve tri velika skladišća lieса. Izmedju ovih i veliko skladište našeg rodoljuba g. Mankoča. Kuća ovoga i vojnička kasarma bijahu u velikoj pogibelji. Šteta je velika, koju će morati da nadoknade osiguravajuća družtva.

Iz Lošinja pišu nam, dne 27 aprila. Čitajući krasni govor profesora S p i n č i ć a, milo nam je naglasiti ono suglasje med onom točkom govora, koja se odnosi na ovdješnju oblast i našimi dopisi u Vašem cienj. listu. Da se je voleučeni zastupnik potrudio do drugoga kata zgrade, u kojoj je smješteno ono poglavarstvo, da je usime obašao uredo ovoga kotarskoga suda, pri razpravi proračuna ministarstva pravde morao bi bio opetovati, da ovaj sud „na svojih uredih imade jedino talijanske napise, tako, da kad bi imala doći Istra pod vlast jednog drugog kraljestva, jedva bi se imalo mienjati napise". Sbog zapostavljanja hrvatskog jezika neznam koga bih većma odsudio, da li poglavarstvo ili sud; svakako ovaj zaslužuje veći ukor, jer gospoda na poglavarstvu mogla bi se izgovarati tim, da faktično nepoznaju naš jezik; ali što mogu kazati gospoda na drugom katu? Tà, gospodin sudac, komu u ostalom čast, i g. pristav poznaju po sve dobro hrvatski jezik, — pače ovomu zadnjemu je i materinski. Po službenoj statistici — a Vi znate kako je imala bit sastavljena u o v o m sudbenom kotaru — po toj statistici ipak u ovom sudbenom kotaru imade 6569 Hrvata i 4923 Talijana, sa svim tim na sudu banuje samo talijanština, osobito u ovo zadnje doba. Iz pozivnica što Vam šaljem na uvid, možete vidjeti ne samo, da su one napisane talijanski, nego da su i čisto hrvatska imena pokvarena. A pamtite, da su to imena ljudi, koji neznaju ni progovoriti talijanski a pozivnice odnose se na hrvatski prikazani spis, u kojemu su dotična imena od prikazatelja bila hrvatskim pravopisom pisana. Kad se neima obzira na dvie trećine Hrvata, bilo bi željeti, da se poštuje naš jezik i njegov pravopis bar ondje, gdje ga c. k. sud ulazi kao posrednik. Što bi rekli naši Talijani, kad bi na talijanske podneske dobili hrvatske pozivnice a imena da bi im bila pohrvaćena n. p. mjesto „Caponi", „Kupunić" ? O kakvom pismenom vodjenju kaznenih razprava u hrvatskom jeziku neima ni govora . . . . . ali nije samo ovo i mnoge drugo stvari što žalimo u pogledu porabe jezika: — nego ne možemo sa ino a da neopazimo kako je kruti naš protivnik, poznati Vam P. postao i to od njeko doba toli familjarnim po sobama suda, osobito po onoj, gdje se vode kaznene razprave. Tu ga je naći kao službenca, osobito kad su Suščani pozvani na sud. To će valjda biti dopušteno, mi to ne niečemo i u suštini nebi moralo biti zla; ali vječna prisutnost toga čovjeka razglašena tobožo kao mogućna pri svakom uredu — u naših ljudih poradja njeku bojazan, kojoj se nemogu oteti ni razboritiji, pa mnogi dočim vjeruju, da se dotična koja osuda temelji na zakonu, ipak, ako im nije poćudna, uviek nadodavaju, da je na sudu kao jedini slušalac bio prisutan i P. Ta bojazan, koja bi kod svjedoka mogla štetno djelovati, uzimlje veći mah kod naših malodušnika i to tim više onda, kad im se na hrvatski pozdrav u nazočnosti toga P. na sudu odgovara talijanski . . . . !

Osam dana i devet noći zatvoreni u podzemnoj špilji. Dne 29. aprila uniđo je u špilju „L u g l o c h" kod Semriacha u Štajerskoj sedam osoba, da iztražuju unutrašnjost nedavno odkrivene špilje. Sabom uzeše svieća i hrane za dva dana. U recónu špilju izlieva se jedan potok, koj je radi neprestanih kiša tako narasao, da je velikom vodom doplovilo granja i drvetja, koje je zatvorilo i onako uzahau ulaz u naterujoci špilje. Tako su ostali oni nesretnici zatvoreni u podzemnoj špilji. Čim se je pronesao glas o pogibelji, koja prieti životu onih nesretnik počelo se je raditi na tom, da se potok zagati kod ulaza u špilju, pak da se podzemni ulaz očisti i k nesretnikom prodre. Radilo je na tom 5—6 dana množtvo radnika, nu pošto je voda neprestance rasla, bijaše skoro izgubljena svaka nada, da se one nesretnike oslobodi. Po nalogu Njeg. Veličanstva cesara i kralja Franu Josipa priskočilo na pomoć radnikom vojnici, koji su vješti radnji u vodi i u obće sposobni za spasavanje. Srćanih osoba je kušalo, da prodru plivanjem i plazenjem u špilju nu nikomu nepodjo to za rukom. Vodu nebijaše moguću odvratiti od ulaza u špilju. U skrajnoj pogibelji odlučiše vojnici, da se očisti ulaz u špilju dinamitom. Uzahan prolaz bijaše dinamitom proširen i tako se je došlo u špilju nakon osam dnevne težke i pogibeljne radnje.

Obćenito su je držalo, da su oni nesretnici od gladi, vlage i straha poginuli, nu srećom svi ostaše na životu. U ponedeljak dne 7. t. mj. o podne izvukoše svu sedmoricu iz špilje, ali više mrtvo nego li živo. Svi bijahu toli oslabljeni, da nemogoše niti na nogah stojati. Okriepiše ih jakim pitjem. Svatko neka si sam misli koliko su oni jadnici pretrpili straha i nevolje za onih 8 dana i 9 noći. Nemanje su trpile njihove obitelji, rodjaci i bližnji.

Hrvatski cienici. Prod nama leži novi cienik na daleko poznate tvrdke I g. H e l l e r Beč, II. Praterstrasse br. 49, koj je vriedan spomena.

Katalog je veoma obilan, liepo ilustrovan svimi mogućimi strojevi i spravami za gospodarsku porabu; obsiže 192 stranica; imade mnogo novih predmeta, koji moraju zanimati svakoga gospodara. Se zadovoljatvom iztičemo, da je taj katalog sastavljen liepo i sav u h r v a t s k o m jeziku. Neka si dakle svaki poljodjelac i vinogradar naruči taj novi katalog pošto ga šalje tvrdka svakomu badava i franko.

Solidarnost ove tvrdke poznata je dostatno, to netreba da ju napose još preporučujemo.

Narodno glazbeno pjevačko družtvo u Mostaru priređuje u ponedjeljak drugi dan duhova (14. svibnja) u areni (bašći) „Kavana Europa" svoju plavnu godišnju zabavu uz sudjelovanje vojničke glazbe 84. pješačke pukovnije viteza pl. Bauera. Ulazna ciena od osobe 1 for., za obitelj 2 for. Početak točno u 8½ sati u večer.

Čisti prihod ove zabave namienjen je za gradnju družtvenoga doma, s toga se odbor čim toplije preporuča plemenitim dunovnteljem za moguću pripomoć, koju će sa zahvalnošću primati i objelodaniti g. Ante Butigan, družtveni predsjednik.

Listnica uredničtva.

Gosp. „O b č i n a r - p o s j e d n i k". Vaš odgovor stigao nam za današnji broj prekasno, to odložismo za budući broj. Živili!

Gosp. N. N. Istra. Pitate nas, zašto nepišemo proti postupanju onog „p r o s v i t l o g" sa njegovimi podredjenimi kao da nebiste znali, da se proti njemu ne smije ni pisnuti. Nasjećate li se više, koliko je p.ta bio naš list radi njega zaplienjen? Poznato nam je za import iz Italije, zaplienjen? Poznato nam je, ali ga mi zapriečiti ne možemo. Odgovarati će i on, ako nikomu drugomu, a ono velikomu Sudcu na sudnji dan za svoja djela. Bog ne plaća svake subote. Valja ratiti i koještu protrpiti radi nevoljnog nam narodа. Dakle strpljen spašen!

G. R. K r i n g a. Izvolite se jasnije izraziti!

Listnica uprave.

Valeč. g. A. S. u P. Do konca tekuće godine hoće se još 3·50 for. Živili!

Štrcaljke i sumpornjače za trte
inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potreboće za iste 19

dobiva se uvjek u skladišću tvrdke

Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Trstu.

Skladišće piva
iz
zagrebačke dioničke pivovare
i tvornice slada

preporuča i prima naručbe **koliko u buretih toliko u bocah.**

Glavno zastupstvo i skladišće
Ulica degli Artisti br. 5.

Ovo pivo je **izvrstne kakvoće** i **jeftine ciene.** 5—8

„Kupi kod kovača nipošto kod kovačića", kaže stara poslovica.

Ovu moju gnjim pravom na moj zavod upraviti, jer jedino tako velika trgovina, kao što je moja, imade razpoložajem ogromnih vrstih tvari i drugih prednostih, jeftino troškove, koji moraju konačno kupcem koristiti.

Krasne uzorke privatnim naručnikom šaljem badava i franko. Bogate knjige uzoraka, kakvih jošte nebijaše, za krojače nofrankirano.

Tvari za odiela.

Pornvlon i dosking za visoko svećenstvo, propisano tvari za odiela za c. kr. činovnike, veterane, vatrogasce, Sokolaše, livrejo, sukna za biljard i igrače stolove, pokrivala za kočije, tvari za lovačke kaputo, nepremočne tvari za pranje, plaide za putnike od f. 4-14.

Vriedne ciene, poštene, trajne, čisto vunene zuknene tvari, no jeftine otiralnike, koji su vriedni ježva krojačke plaće, preporuča

Joh. Stikarofsky,
Brno (Austrijski Manšester).

Najveće skladišće blaga vriedno pol mil. for.

Razpošilja samo pouzetjem!

Dopisuje: njemački, madjarski, češki, poljski, talijanski, francezki i engleski. 24-14

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3¼%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2¼%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopilo novo obrestno takso v kreposti z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Roko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Snaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčanje kuponov pri odbitku 1% provizije. 24 - 22

P r e d u j m i.

Sprejemajo se vsakovrstna v p l a č i l a pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizije po pogodbi.

Na vrednostli obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlo ali srebrni denar, inozemski bankovci itd — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnom cursu.

Trst, 31. januvarja 1894. 2 -24

Utemeljeno godine 1820.

Srobrna medalja Pariz 1878. Počastna diploma i priznanje Beč 1873.

INSAM i PRINOTH

Sv. Ulrich u Grödenu (Tirol)

preporučuju se za crkvene radnje iz drva, kano: **oltare, propoviedaonice, izpoviedaonice, krstionike, križne pute, slike svetaca, propela,** jaslica itd. uz najniže ciene.

Cienike šalju badava i franko.

Svjedočba: Gospoda I n s a m i P r i n o t h u Sv. Ulrichu Gröd u Tirol) izradili su novi križni put za župnu crkvu u K a l n d o r f u (Štajerska) na potpuno zadovoljstvo svih strankovnjaka, dapače na najveće začudjenje župne občine u oprodiljenoj doba uz vrlo umjerenu cienu. Mogu ih dakle svim volećem crkvenim predstojništvom najtoplje preporučiti.

Crkveno predstojništvo 4—6

K a l n d o r f (Štajerska).

Josip Thurner, kapelan.

Odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 20. U Trstu 17. maja 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana soj pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 6 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se povraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 4 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za polugodine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 6 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Učiteljske plaće.

Taknuti ćemo se opet tog osinjeg gnjezda, nadajuć se, da će javno mnienje ublažiti boli onih žalaca, kojima je bilo u posliednjem zasjedanju istarskog sabora izbodeno siromašno naše učiteljstvo.

Dakle učitelji sa 900 for. plaće, 300 stanarine, a 800 sati radnje i još hoće, da se tuže! Čudne li ironije! Ti učitelji tako dobro plaćeni za razmjerno maleni trud, bili su pako tako velikodušni, te nisu pitali niti polovicu tog iznosa, al saborska većina im togu nije htjela podioliti, jer zemlja ne smaže toliko troškova (?!) Do takvih pomućenih pojmova treba da čovjek i pijuć vodu dodje. Mislimo, da je i vrabcem poznato, da učitelji trećeg plaćevnog razreda uživaju jedva 400 for. plaće, a tih imade polag postojećih zakona 85%, pak su ti i pitali povišenje, pošto se danas sa 400 for., a da se čovjek polag savjeta stanovite gospode ne prihvati i drugog kojeg zanata, neda živjeti. Nego eto djavola i njegove matere! Učitelju s druge strane zakoni zabranjuju baviti se zanatom, koji neodgovara njegovom zvanju i časti, pak bismo mi rada znati, kakvi bi to zanati bili, ako ne možda, da su to „le belle arti", pak neće preostati drugo, nego da učitelj na selu bude još kakav Michel Angelo ili Verdi, akoprem bi se kod nas i tim lahko zube brusilo. Da se sa 400 for. neda živjeti, priznati mora i sam zemaljski odbor, pošto i zadnji njegov sluga dolazi na 400 for., dočim ima teklić (kursor) do 480, a poslužnik (bidel) čak do 540 for. godišnjih. Predbacuje se učiteljem, da nisu za svoju školanje mnogo potrošili, nu valjda i jedan bidel ne treba da svrši sveučilište! Nezavidjamo ovim poslužnikom zemaljskog odbora, već to jedino navadjamo primjera radi.

Ti učitelji III. plaćevnog razreda (barem nekoji), oslanjajuć se na prirodno pravo, da jednaka radnja zahtjeva i jednaku nagradu, a ta je kod svih učitelja malne jednaka, pak da učitelj na selu ima jednako troškova kao i onaj u gradu, ako ne još i više, pitali su, da se stalna plaća izjednači za sve usposobljene na 500 for., po tomu da se ukinu plaćevni razredi, koji su skopčani sa mjestom, a radje da se povisi *ad personam* polag vriednosti dotičnog učitelja na 550 do 600 for., kao takodjer da se umanji vrieme službe od 40 na 35 godina. Da li je u tome kakva pretjeranost? Jesu li tim zaslužili, da ih se još izsmjehava? Ne udjeliš li siromahu milostinje, mislimo, da te to ne uobličuje, da mu se i rugati moraš. Do sada imali su učitelji barem tu utjehu, da ih se je u njihovom mučnom, a slabo plaćenom radu sažaljivalo, sad im se je pako počelo još i rugati! To prevršuje svaku mjeru i dvojimo, da li bi se to u ijednoj drugoj zemlji moglo dogoditi, da naime nitko ne ustane na obranu jednog cielog uvredjenog stališa. Pojedince može se šigosati kad to ovi zaslužuju, ali cieli jedan stališ nipošto, kao što to žalibože već nekoliko godina čine izvjestitelji školstva u istarskom saboru, tako da bi laik, koji ne pozna okolnosti, pomisliti morao, da su istarski učitelji sami Kafri. Osobito je žalostno, kad to još čini jedan ravnatelj gimnazije, kojemu bi bila dužnost zauzeti se za svoje stališke kolege (ali gdje su učitelji kolegi jednog ravnatelja!). Ako već njeke škole ne napreduju, kako bi morale, neka se točno izpita uzroke, a ne baosti svu krivnju na siromašnog učitelja. Pronadje li se, da je učitelj uz sve povoljne okolnosti uprávo sam kriv nenapredku njeke škole, u čemu ima biti glavni sudija dotični nadzornik, neka ga se strogo kazni, pa makar i odpusti, a ne vikati općenito: učitelji su nevaljanci, nedajmo im s toga veće plaće, da mogu pošteno živariti.

Nadalje se tvrdi: na škole trošimo i onako preveć, a zemlja ne smaže toliko troškova. Ajde da i to bolje promotrimo. Neka nam se dopusti govoriti u primjerih. Ako gospodar njeke zgrade može gornje zidove, recimo malo a pravo, i malko preveć gospodski sazidati, tim se bolje ima postarat za čvrste temelje, ne žaleć zato nikakva troška; pak možda je i to jedan izmed uzroka, da škole nenapreduju, kako bi morale, pošto se kod temelja škrtari. Ako se učitelj, da proživi, mora po naputku talijanaške gospode iz zadnjeg saborskog zasjedanja prihvatiti recimo šila ili igle, tad lje neće držati školu za jedino zanimanje, već će to smatrati za potrebito zlo, da njekako prokuburi. Pogledajmo gornje zidove naše pokrajinske zgrade, naime činovničtvo zemaljskog odbora, pak uzporedimo njihove plaće sa plaćom učitelja. Tu, kako već spomenusmo, je i zadnji sluga plaćen, kao što jedan učitelj, a ostali: kancelisti, ajunti, oficiali, kasieri, ravnatelj itd.? Upravni tročkovi za sve osobije pri zemaljskom odboru, koga ima oko 20, stojali su zemlju g. 1892. ništa manje nego 39.988 for. 82½ nvč. Svi ti činovnici osim svoje plaće, imadu još godišnjih doplataka za revnost od 150—300 for., neračunav dnevnice, putne troškove, pripomoći i remuneracije. I ovo navadjamo ne iz zavidnosti, već jedino primjera radi, da kad se već hoće govoriti o štedljivosti, neka se počme štediti od glave. Zemlja je u razmjeru g. 1892. potrošila za školske svrhe svotu od 146.111 for. 11 nvč., a te godine bilo je svega učiteljskog osobija zajedno sa pomoćnimi učitelji 335 na broju, po čemu dolazi za jednu učiteljsku osobu oko 436 for. sa svimi doplatci. Ako saborska većina neće da uvaži molbe učitelja III. plaćevnog razreda, da im se naime povisi plaća od 400 na 500 for., mislimo, da time ne vrši volje pučanstva, jer ne vjerujemo, da bi puk, koji pozna učiteljsko stanje, svoje učitelje uz njihov mukotrpni rad pustio gladovati. Svaki novčić, udieljen učitelju za obezbiedjenje njegova svagdanjega obstanka, jest kapital, koji bi nosio stostruke interese, jer će tad ovaj sjegurno većim žarom vršiti svoje i onako pretežke zvanične dužnosti, da uzgoji čim bolji budući naraštaj koli za Boga toli za družtvo, te koji naraštaj neće ga sjegurno šiljati, ako želi pošteno živjeti, nek se prihvati još i kojeg drugog zanata.

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 16. maja 1894.

Austro-Ugarska. Član cesarske obitelji nadvojvoda Albrecht nalazi se u zaposjednutih pokrajinah — u Bosni-Hercegovini, kamo je pošao kao vrhovni zapovjednik vojske obaći čete onih zemalja. Visokoga putnika dočekali su svuda svečano, napose u glavnih gradovih, u Sarajevu i Mostaru. — Iz careviuskoga vieća ne imamo ništa osobita da zabilježimo, jer su duhovski blagdani prekinuli sav rad toga vieća.

Madjarska vlada došla je u škripac, što njoj je gospodsk.. kuća zabacila osnovu o civilnom braku. Liberalne novine, napose židovske, napadaju žestoko sve one članove gospodske kuće, koji su proti osnovi glasovali. Na ulicah Budimpešte bijahu nekoji od velikaša izžviždani, drugi inače napastovani. Ministar predsjednik dr. Vekerle podao se u petak u Beč, te bijaše primljen od kralja u audienciju, koja je trajala sat i pol. Govori se, da će vlada opet predložiti zastupničkoj kući rečenu osnovu, te da će tuj biti još mnogobrojnijom većinom prihvaćena; dogodi li se to, tad će vlada predložiti opet istu osnovu i u gospodskoj kući, jer se nada, da će ju po drugi put prihvatiti.

Naše nade glede podpuna sporazumljenja hrvatskih opozicijah izjaloviše se žalibože. Obje opozicije — stranka prava i neodvisna narodna stranka — složiše se u programu, nu u imenu ne mogoše se složiti. Mi žalimo duboko, što se obje opozicije u programu i u imenu ne složiše, jer bi to moglo imati kobnih posliedica za Hrvatsku, koja treba upravo sada složnih i značajnih sinova više nego li možda ikad do sada. Radi neuspjelih dogovora glede zajedničkog imena za obje stranke, bijaše u Zagrebu demonstracijah proti prvakom neodvisne stranke, a na korist stranke prava. Istinu govoreć, mi bismo voljeli čuti manje povika i manje demonstracija, a vidjeti više požrtvovnosti, samozataje i rada. Iz današnjih listova doznajemo, da je glavni urednik „Obzora" g. Dinko Politeo izstupio iz uredničtva toga lista, što stoji bez dvojbe u savezu sa neuspjelimi dogovori.

Crnagora. Vojvoda Plamenac podao se je sa pratnjom na crnogor-

PODLISTAK.

Juraj,*)

po Božjoj i apostolske stolice milosti biskup senjski i modruški, častnomu svećenstvu i svim vjernikom biskupija senjske i modruške ili krbavske, pozdrav i blagoslov od Gospodina!

Što smo željeli od početka Našega biskupovanja, za što smo i predstavaka činili i s najvišega mjesta takodjer ponuka primali, da naime uzpostavimo u Naših diecezah svetu liturgiju s jezikom staroslovenskim: tomu je, hvala Bogu, učinjen odlučan korak: od kolovoza prošle godine već starosloveuski je misal u vaših rukah, braćo svećenici! Sveti Otac Papa Leon XIII. ovaj nam je liepi dar poklonio. Ako se Njegovom otčinskom providnosti i ljubavi imaju hvaliti svi narodi, i napose narodi slovenski, mi Hrvati, imamo evo, ovim i više; i ako će potdeseta godišnjica Njegova slavnoga biskupovanja ostati u blagoslovljenoj uspomeni svim katolikom: nam, našim diecezam, jeste i ostat će ova sretna petdeseta godišnjica, godina 1893. blaženom godinom podpunoga uzpostavljenja, čistoga oživotvorenja drevnoga prava slovenske liturgije, kojom se medju ostalimi katoličkimi Sloveni podičiti smijemo.

Ne dvojim, braćo, da ste ovaj dragocjeni dar sv. Otca, ovaj mili viekom trajni spomen na Njegovu petdesetu godišnjicu biskupovanja, primili veselim srdcem. Pa i knjigu samu, slovenski misal, koji vam je u rukah, mora se s telničkoga pogleda pohvaliti. Tisak je čist, razgovjetan, bez kratica, papir liep i žilav. Pobrinuli smo se i za unutarnje mu ukrašenje, nabavivši od glasovite kuće za izdavanje misala, Friderika Pustetа, u Regensburgu šest slika, naslovnu s bojami, a ostalih pet dobrih bakroreza. Vez je ukusan, valjan, neporočan. Glede ispravnosti jezika u ovom novom izdanju misala jamči jur poznata vještina Dragutina Parčića, kanonika sv. Jeronima u Rimu, koji je po ulogu sv. Stolice ovo izdanje uredio, i k. emu ovdje hvalimo za njegov veliki i uztrajni trud.

Čitanje glagolskoga pisma nije lako, nit će biti ikomu onako gladko i brzo, kako je čitanje okrugloga latinskoga pisma. Al uztrajnim, marljivim vježbanjem dade se postići dosta brzo čitanje. Starim liturgijam je bo vlastno, da se i danas vrše ne samo na starodrevnom jeziku, nego i sa starinskim pismom, makar se ovo mučnije čita. Kod nas Hrvata kako je od vremena svetih slovenskih apostola uvedena liturgija sa staroslovenskim jezikom, tako i spisom one njihove dobe, koje jest glagolsko. Pa ovo su pismo, prozvavši ga kašnje jeronimskim (u Dalmaciji po Dalmatincu sv. Jeronimu), u jedno sa staroslovenskim jezikom, religiosno učuvali Hrvati kroz mnoga stoljeća, kako još svjedoči papa Benedikt XIV. u svojoj buli „Ex pastorali munere" 1754. „quemadmodum per plura anteacta saecula ab Illyrico Clero religiose servatum fuit". Što su naši stari kroz stoljeća držali, prihvatimo drage volje i mi, tim spremnije, što je glagolsko pismo novoga misala kamo li razgovjetnije, nego li u starijih tiskanih izdanjih, a da ne govorimo o rukopisih.

Slovenski jezik u liturgiji privilegij jest naroda hrvatskoga medju svimi slovenskimi narodi rimskoga ili latinskoga obreda. Cienimo ga za to i štujmo kako naši djedovi, i oživotvorimo u svoj cielosti i krieposti. Da sv. Stolica apostolska nadje za shodno i sgodno u ovo naše vrieme ovaj privilegij razširiti na druge strane hrvatskoga naroda, ili takodjer na druga slovenska plemena: ne bi jamačno bogoljubivi svećenici dotičnih krajeva zazirali od težkoće glagolskoga čitanja, nego bi s najvećom radošću i zahvalnošću primili iz apostolske ruke slavnoga Leona XIII. ili Njegovih nasljednika ovaj krasni dar u onom obliku, u onom jeziku i pismu, kako bijaše dan i potvrdjen nekada panonskim Slovenom, i naročito našim pradjedovom, od bližene uspomene papa Hadriana II. i Ivana VIII.

Ovaj naš privilegij još nam ima biti dragocjenji tim, što on u ruci božje providnosti može biti jedno sredstvo za sjedinjenje svih Slovena u jednoj crkvi Isusa Krsta. Svemogući Bog običaje se služiti malenimi sredstvi za velike svrhe svojega kraljestva na zemlji. Izrična je pako volja Isusa Krsta Gospodina našega, da njegova crkva na zemlji bude: „jedna ovčarnica i jedan pastir". Zato sv. Petar, kojega je Gospodin učinio jednim vidivim pastirom svega svojega stada, ne prestaje u svojih zakonitih nasljednicih, rimskih papah, raditi o ujedinjenju u jednu vidivu Krstovu ovčarnicu svih onih, koji su kršteni na Isusa Krsta, te u njega vjeruju kano u svoga jedinoga Spasa i Boga. U tu je svrhu i slavni Leon XIII. izdao u naše, makar inače vjeri Kristovoj i katoličkoj crkvi neprijazno vrieme, svoju blagonosnu okružnicu „Grande munus", (godine 1880), kojom je proslavio i u čitavoj crkvi katoličkoj na veće javno čašćenje uzdigao slovenske apostole sv. Cirila i Metodija. U ovoj je okružnici hvalio slovenske apostole takodjer naročito glede uvedenja slovenskoga jezika u božju službu, iztaknuv, kako je sv. apostolska Stolica to potvrdila i kroz vjekove uzdržala. Govori naime: „Demum hinc (od sv. Apost. Stolice u Rimu) est usus slavonici sermonis in ritibus sanctissimis impetratus; atque hoc anno (1880, u kojem izdaje okružnicu) decimum expletur saeculum, ex quo Joannes VIII. P. M. ad Suentopolcum Moraviae principem ita scripsit: Litteras slavonicas... quibus Deo Laudes debitae resonant, jure laudamus, et in eadem lingua Christi Domini Nostri praeconisia et opera ut enarrentur jubemus. Nec sanae fidei vel doctrinae aliquid obstat, sive missas in eadem slavonica lingua canere, sive sacrum Evangelium vel lectiones divinas Novi et Ve-

*) Kako obočasmo, donašamo eto krasnu poslanicu presv. gosp. Jurja Posilovića, novoimenovanog nadbiskupa zagrebačkog, koju su pohvalili svi hrvatski i slovenski neodvisni listovi. Op. ured.

gorsko-albansku granicu, gdje će se sastati sa odaslanici turske vlade, s kojimi će imati da uredi pogranično pitanje, koje zadaje obim vladam dosta brige.

Srbija. Radikalna stranka bila je sazvala u svih važnijih mjestih Srbije svoje istomišljenike na sastanke, na kojih se je imalo prosvjedovati proti naredbi kralja Aleksandra, kojom je ukinuo zaključak skupštine o izgonu kralja Milana. Ministarstvo je usljed toga naložilo predsjednikom oblastih u kraljevini, da prepriječe bilo silom il milom te sastanke.

Francezka. Revolucijonarna trzavica neće da prestane u srcu Francezke — u glavnom gradu Parizu. Još nije sudjeno zločincu Henry-u, koji je bacio nedavno bombu i unesrećio više osoba, već javljaju iz Pariza, da su anarhisti bacili novu bombu u ulici Kleber, gdje nije srećom nastradao nijedan ljudski život.

Italija. U parlamentu vodi se žestoka razprava o proračunu ministarstva rata. Tuj dolazi često do sukoba izmedju radikalaca i vlade, koja se mora braniti zubi i nokti proti navalam žestoke opozicije. Nu glavna bitka očekuje se kod razprave o vladinih financijalnih predlozih.

Iza koncerta za „družtvo sv. Cirila i Metoda".

Zahvalnica Zagreb-gradu.

Hvala Vama, braćo,
Liepog Zagreb-grada,
Sjetili se gdje ste
Istarskoga jada,
I sirote djece,
Što nam odrod truje,
Premoći da svojoj
Njom budućnost snuje.
Sastaste se dični
U velikom broju,
Pružiste nam ruku
Pomoćnicu svoju,
Sastaste se čili
Puni bratskog žara
I eto nam družbi
Bogatoga dara!
Da vidite, braćo,
Sirotice naše,
Gdjeno blagoslivlju
Sveto majke vaše,
Gdjeno složno kliče
Ota bogčad mala:
— „Na bogatom daru
Velika Vam hvala!
Sirote smo male
Ništa ne imamo,
Nit Vam silnu ljubav
Darom vratit znamo.
Al nam jasno, da ste
Braća nas ljubeća,
U hrvatstvu da je
Jedina nam sreća,
A Hrvatska krasna
Naša prava mati,
I mi ćemo biti
Zato vlėk Hrvati!
Gledat ćemo jednom
Kô odrasli ljudi,
Da Hrvatskoj majci
Padnemo na grudi!" —

R. Katalinić Jeretov.
istarski Hrvat.

Franina i Jurina

Fr. S kuda tako brzo, Jurino?

Jur. Z Lovranšćini.

Fr. Je ča tamo novoga, love se ča oblice ovo leto?

Jur. Vidi se kada i kada ku na place, nego neč novega ću ti povedat, ma znaš —

Fr. Neboj se Jure, ter znaš da sam ja kako zid, ja te stvari ni mojoj staroj ne uževan povedat.

Jur. Nobore naši talijančići al kako ih još zovu šarenjaki, ken je hrvatska bekarija smrdela, bili su storili svoju talijansku —

Fr. Ča su morda i talijansko meso prodavali?

Jur. Muči da ti poven. Bilo ih je jedno 50, svaki je dal po 10 fiorini nutar, neg ča ja znan, svaki je otel prez kosti i žunti, konsuma čuda a prihodka malo, špondija velika, i tako ti propade bekarija.

Fr. Ča 50 kontra jednomu se nisu mogli držat, ter da su to neka gospoda?

Jur. Ja, neki po zime od repi a po leti od salati, ma čekaj da ti finim povedat: počeli su potle pošiljat po meso v Iku, —

Fr. Su mogli va Ćuzu!

Jur. Ma čekaj no! sada im je meso i s hrvatske bekarije dobro, a znaš zač?

Fr. No?

Jur. Blizu su balotacijoni, pak su počeli sot moj našega kmeta neslogu i smutnju, zač se lahko va mutnom oblice lovi, pak se sada klanjaju i Petru i Pavlu, nego nete brišni s ten niš opravit, zač ih i vrebci već poznaju.

Fr. Kako su pak razdelili stvari od bekarije?

Jur. Svakomu je prišal svoj del.

Fr. A ča j' prišlo tebe Jure?

Jur. Ter znaš, po užance, kako i vavek — rogi od prča!

* * *

Jur. Ko te volja gremo u Premanturu u nedilju.

Fr. Mo; a ča će reći „O s l i ć" i njegova družina?

Jur. Jadan vulo! ča ima on komu zapovidat?

Fr. Lako ti govoriš, ali ja sam štija u zadnjem „O s l i ć u", da Hrvati nesmidu tamo, jer da bi dobili salate, ko idju.

Jur. Ta nu, kumo moj dragi: ja i ti smo sve jenoga jezika i naroda kano i Premanturci, pa ćemo se valja s njimi razumiti.

Fr. Znaš ča će biti: O s l i ć o v c i i još ki s njimi znaju, da su hrvatskoga roda, pa su sigurn da, budući izdajice i prodanci, nebi gladko pasali ni u Premanturi, ni još kadi.

Jur. Ma jušto tako će biti: Premanturci su dobri ljudi, kano i vas naš narod po Istri, ali djaval bi stija, da ih smuti, pa da ne poznaju ni ki jim je brat i prijatelj, ni ki protivnik ili neprijatelj.

Fr. Bravo, kume, ta ti valja.

---

teris Testamenti bene translatas et interpretatas legere, et alia horarum officia omnia psallere. Quam consuetudinem multas post vices sanxit Benedictus XIV. per apostolicas Litteras anno 1754 die 25. Augusti datas". Što je slavni Leon tako pred svim katoličkim svietom pohvalio, to je na novo potvrdio liepim izdanjem slovenskoga misala; a tim je nama osobito mogućnost dao, da u Naših diecezah uzpostavimo slovensku liturgiju u njezinu prvobitnom i zakonitom obliku.

Pravovjerni, a na očito sveti muževi, uviek su s osobitim štovanjem primali naredbe i odluke sv. apostolske Stolice i u manjih stvarih, a za to, što su živo vjerovali, da Duh sveti upravlja crkvom Kristovom, pa da daleko više od drugih prosvietljuje onu Stolicu, koja je nada svima, i kojoj se sve ostale iskreno i religiosno pokoriti imaju. Ako ovo načelo u obće stoji, valja tim više za velike i vanredne čine sv. apostolske Stolice, kakav je bez dvojbe „Grande munus" Leona XIII., kojemu je za nas posebna posljedica novo izdanje slovenskoga misala. U ovakovu uvjerenju primimo ovaj misal, i uvedemo ga u porabu božje službe, imajmo sveudilj pred očima, da radimo za veliku svrhu božjega kraljestva; pa se uzdajmo u zasluge svetih slovenskih apostola, i vjernjimo u prosvietljenje i mudrost sv. apostolske Stolice, te u neizmjerno milosrdje i svemogućstvo Onoga, koji je rekao, da ima biti jedna ovčarnica i jedan pastir.

(Dalje sliedi.)

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Blagajnik družbe primio je od 25 aprila nadalje: Fra Mate Ivanišević, bogoslovac u Baji šalje for. 28 kano čisti pribod od „zbora franjevačkih bogoslova redodržavo Kapistranske" izdane i razprodane knjige: „Utišimoviću". — Avolina Fabianić šilje for. 74·50, sakupljenih mjeseca ožujka ovako: povjerenica sama uplatila članarinu za 94. for. 2, dr. Fabianić detto, Anton Antončić detto, N. Turato detto. Uplatili su po 1 for. u ime članarine za g. 1894.: Bogović Katica, Trinajstić Marija, Sparožić, pop A. Andrijčić, fra Ljudevit Brusić, pot N. N. svaki po 1 for.; dr. Dinko Trinajstić uplatio je prvi obrok utemeljiteljne svote 50 for. Darovaše: Daniel fra Zeo iz Zadra for 5, pop A. Andrijčić for. 1. — Dr. A. Linić iz Rieke šilje for. 7·70, sabranih na Hreljinu u župnom dvoru Ivana Urpani-a na Gjurgjevo iza nazdravice Staromu i domovini. — Karlovačka štedionica daruje for. 25 (živilo ravnateljstvo!) — Škender Fabkovic šilje for. 2·70, sabranih 26. aprila u vienou čistih rodoljuba u Maksimiru. — Rudolf drud. Milovčić u Boću šilje for. 25 kano treći i zadnji obrok utemeljiteljne svote. — Uprava — „Narodnih Novinah" u Zagrebu šilje for. 46·70, sabranih ovako: po g. Josipu Mesiću, sudbenom pristavu u Našicah for. 10, po Olgi Rosenfeld iz Našicah for. 21, po Ivanu Vučiću iz Grižana for. 2·70. po Ivanu Vuksanu, katoheti u Belovaru for. 8, po Vatroslavu Rožiću, profesoru u Zomunu for. 5. — P. Zahija, župe upravitelj u Lubenicah šilje for. 10, uplaćenih u ime članarine za g. 1894 po sliedećih: nadpop Matej Zahija, pop Dinko Muškardin, pop Anton Bradavica, pop Anton Malešić, pop Anton Lusina, pop Ivan Velčić, pop Ivan Kraljić, pop Anton Petriš, pop Jakov Dminić, pop Petar Zahija.

Od 1. maja stigoše blagajniku sliedeći iznosi: Dr. Vladimir Crnadak šilje for. 10, kano deveti obrok utemeljiteljne svote. — Rikard Katalinić Jeretov šilje for. 51, sabranih mjeseca aprila; uplatili su: Juraj Biankini iz Zadra for. 5 kano deveti obrok utem., svoto, Katalinić Jeretov 1 for. za april; darovaše: Luka Vlatković for. 2, Ivo Bučar for. 6, Dubravko Tadić iz Korčule for. 2, Ivo Juginović for. 6, dr. I. Stambuk for. 5, Franjo Budak for. 10, Don Stjepo Buzolic for. 3, Franjo Budak for. 1, braća Jerić Metković for. 10. — Povjerenik Julije M. iz Lovrana sabrao na Josipovu u krugu prijatelja u kući g. I. H. for. 10·50. — Pop Niko Grego, duhovni pomoćnik u Omišlju šilje for. 40, sakupljenih ovako: Uplatiše članarinu za 1894.: Niko Grego for. 2, Toma Grego kmet u Omišlju, Niko Baffo, posjednik, Niko Jedrlinić, nadučitelj, Niko Uravić, podučitelj, Filip Kumbatović, Antou Turato i Ivan Fabianić svaki po 1 for.; braća Pavičić, mirodijari na Ricci plaćaju for. 20 kano prvi obrok utem. svote; darovaše: N. N. iz Omišlja for. 3; Petar Grego, mornar, Niko Uravić svaki po 50 nov.; u malenom družtvu u Belom na Cresu sakupljeno medju prijatelji č. gg. T. Bogovićem, N. Gregom, Mih. Mužinićem, Ivanom Sinticem for. — Škender Fabković šilje forintaču „u pomoć djeci našoj" za mjesec maj. — J. M. iz Lovrana šilje for. 1·25, sakupljenih u malenom družtvancu u kući I. H—ta. — Španjol iz Dobrinja šilje for. 1·25, sakupljenih od dobrinjske mladeži obojega spola za jedan cviet.

Upravi našega lista poslao je gosp. F. S. iz Buzeta 4 for. 79½ nvč. sakupljenih i to u kavani „Zur Stadt Wien" u Gracu medju sokolići (gombači) for. 3·19, a medju obćinskimi zastupnici u Buzetu, u gostioni Fr. Gregorca for. 1·60½ kao preostatak računa iza objeda. Živili!

Diocezanske vieti. Veleč. gosp. Ivan B o n e d i k, župnik u Brezovici, imenovan je župnikom u Movražu. Veleč. gg. Anto N o d v č d, župe-upravitelj u Štorni, imenovan je tamo župnikom. Veleč. g. Fran Ryšlavý, kapelan na Zvonečaj imenovan je župnikom na Munah.

Biskup Strosmajer za pok. dra. Fr. Račkoga. Preuzvišeni pokrovitelj jugoslavenske akademije, biskup Josip Juraj Strosmajer poslao je upravi akademije za spomenik dru. Račkomu 1000 for.; za arkadu nezaboravnomu pokojniku 1000 for.; za pripomoć troškova spravoda 500 for. I tako je preuzvišeni vladika opet priskočio u pomoć narodu, da svomu velikomu pokojniku spomenik podigne.

Slovenska čitalnica u Trstu držati će svoju redovitu glavnu skupštinu u subotu dne 19. t. mj. u 8½ sati na već razvoj spomenutim dnevnim redom.

Iz obćine Sovinjak pišu nam 5. t. mj. Poznato je vašim čitateljem, da je od godine 1884. do 1888. trajala kod nas velika buna i protivćina proti našim mužem, tako da nijedan naš nije bio sigurn doći u naše mjestance Sovinjak k svetoj misi ni u krčmu a da nebi bio uznemiravan, izazivan i porugivan. Od onda pak Bogu hvala traje neprestano mir i sloga medju svimi obćinari, čime, nadamo se, da je i Bog zadovoljan, jer gdje je mir, tamo je i Bog.

Sada pako počeli nas opet uznemirivati i izazivati nekoji prodanci iz Sovinjštine, koji spadaju pod mjestnu obćinu Motovun i to navlaš, da bismo mi došli s njimi na šake. Njih dodje više zajedno u Sovinjak 3—4 puta na godinu i to dne 24. travnja, t. j. na blagdan sv. Jurja, koji je zaštitnik naše župe; 29. malog srpnja, 16. kolovoza i kad dodju k sv. pričešćenju, jer spadaju pod našu župu. Kad oprave posao, uputo se u krčmu lokati i pjevati i naše izazivati sa „ovviva" i drugim, te rivati se medju sobom, vaditi iz žepa nožiće, kosire, pištole, proklinjati, izpovarajuć najgadnije talijanske kletve.

Kako drugda, tako su i ove godine došli dne 24. pr. mj., to jest na blagdan sv. Jurja, zaštitnika naše župe, da ga počaste po njihovom običaju. — Odmah po ev. misi išli su u krčmu, tuj jeli i pili preobilno, te pjevali i izazivali urličuć: „aviva!", što su čuli u Motovunu u vriome izbora, kad su 4—5 dana tamo boravili. U 3 sata poslie podne zamolila ih krčmarica, da bi otišli iz krčme, jer bijaše u to doba večernjica. Nu njezina molba ne bijaše uslišana. Oni divljaci počeli su jedva tada kao biesni urlikati i derati se, a siromašna krčmarica pobjegla iz svoje kuće ostaviv ono prostake same u krčmi.

Poslie blagoslova došao je u tu krčmu jedan od naših pametnih seljaka. Htjede na prvi pod u sobu, ali navališe na njega te ga udaraše kišobrani i rukami, te ga napokon bacše na ulicu, gdje su ga vukli za vlase, za ruke i noge od jedne do druge strane puta, a na očigled od preko stotine osoba. Jedan od tih prostaka mahao je sa nožićem i kosirom nad glavom onog nesretnog seljaka.

Videći naši, kako divljački postupaju sa našim čovjekom, htjeli su na njih navaliti, te ih iztjerati iz Sovinjaka; ali mogu zahvaliti našemu obćinskomu županu, koji je poslao ovamo dva muža opomenut naše, da se s njimi ne mješaju, jer da oni divljaci te navlaš rade, da koga unesreće, nego rekao je, da će on to prijaviti dotičnoj oblasti, da ih kazni za navedena junačtva i da zaprieči, da u buduće do takovih izgreda više ne dodje.

Znatiželjni smo, da li će on to učiniti i hoće li oblast ove prostake valjano pedepsati. Ti nemirnjaci jesu svi iz sela Žiganti, to i nose predime Žiganto.

Čudimo se doista njihovom obćinskom zastupniku, što se ne stidi niti govoriti, a kamo li u družtvo stupiti s takovimi smutljivci i nemirnjaci. *Poljanac.*

Glasovita spomenica. U talijanskih novinah našega Primorja čitamo, da su podastrli Njeg. Veličanstvu cesaru i kralju Fran Josipu I. gg. dr. M a t e B a r t o l i, zastupnik u Boću i u Poreču, te dr. P. D a v a n z o, načelnik grada Rovinja, spomenicu proti prenosu okružnoga suda iz Rovinja u Pulu. Spomenica ta jest vrlo obširna, ali tako nezrelo i naivno sastavljena, da smo se od srca nasmijali, kad ju pročitasmo. Ali smiešni sastavljači spomenice poslužio se najneramotnijim sredstvom, nabaciv se crnom klevetom, podlom laži i denuncijacijom na naše narodne prvake. Kad se imade obraza podastirati što takova svietloj kruni, tad su u istinu izgubili naši narodni protivnici i posliednju iskru poštenja. Mi ćemo se svratiti čim nam prostor lista dopusti, na tu „famoznu" spomenicu.

Iz Lovrana pišu nam 15. t. mj. Prošlih duhovskih blagdana pošao sam na Rieku po poslu, ter sam tuj doznao, da je stiglo na Rieku u subotu prod Duhovom par hiljada „v i t e ž k a" gospode Madjara na nekakav pjevački savez. Doznao sam nadalje, da su ta „g o s p o d a" putovala većinom badava a mnogo njih dobilo je dapače i podpora za putovanje i za druge potrebe. Da se je tuj radilo ponajviše o političkoj agitaciji, nedvoji niti posliednji riečki fakin. Madjarskoj vladi stalo je mnogo do toga, da se drži na Ricci budna agitacija za madjarsku državnu ideu a riečki izdajice, prodanci i irredentisti idu njoj u tom na ruku iz sobstvenih razloga te iz mržnje proti Hrvatom. Čuo sam pripovidati da „v i t e ž k i g o s t i" nebijahu sa dočekom i pogošćenjem zadovoljni. Od Riečana pravih nije se mogao nitko sa Madjari razumjeti jer Riečani neznaju madjarski, Madjari opet nerazumiju hrvatski ni talijanski. Židovi iz Madjarske prošli su najbolje, jer govore njemački i jer se čifut svuda snadje, osobito kod obilate trpeze, koja nestoji ništa. Mnogi nadahu se srdnčnomu dočeku od strane riečkih „U n g a r e z a", koji su podkupili obićnu fukaru, da zove „J e l o n a". Jedna četa tih pjevača da se je iz grada odmah na kolodvor vratila te sliedećeg jutra put „sv. Pešte" odjurila, jer da nehtjedo spa-

vati na prostih slamnjačah po vojničku u školi. Kod raznih svečanostih orio se do duše burni „Eljen“ nu vikali su uz domaće fakine većinom sami Madjari. Riečani držali se ponajviše hladno, jer ih madjarski govori niti pjesme nemogoše ugrijati.

U nedjelju poslie podne okolo 4 sata došlo je parobrodom u Lovran do 50 Madjara iz Rieke pod vodstvom poznatog svrzikape i renegata, nekadanjeg Kuzme Bateština, biesnog talijanoždera, a sada Cosima Batestini-a biesnog hrvatoždera i učitelja na riečkih pučkih školah. Čim se pjevači izkrcaše zapjevaše nješto madjarski, nešto zavikaše dva glasa „Eljen“ čemu se odazvaše „vitežki“ gosti sa burnim „Viva Italia!“ Sve šuti kano riba u moru samo se čuo glas nekolicine pametnijih Lovranaca: „zač ih ni va Italiju peljal“. Madjari mislili valjda, da su zbilja došli u Italiju ili ih je možda tkogod od pratnje poučio kamo ih se vodi i kako da viču?!

Kad se Madjari vraćahu na Rieku zagrmiše u Iki „Eljen à Ika“ na što im je odvratio jedan jedini glas i to poznati kreštečí glas D.ra Oblice sa „Jelen“ što ga je valjda naučio novopečeni Madjar: Cosimo Batestini!

Hrvatska čitaonica u sv. Petru u šumi obdržavati će u nedjelju, dne 20. t. mj. u 4 sata poslie podne svoju glavnu skupštinu sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika. — 2. Izvješće tajnika. — 3. Izvješće blagajnika. — 4. Proračun za buduću godinu. — 5. Izbor novoga odbora. — 6. Ini predlozi.

Iz Opatlje pišu nam dne 30. aprila. Velecienjeni gospodine urednièe! Bit će možda poznato Vama i gdjekojem Vašem štovanom čitatelju, kako „Puljski Oslić“ u posliednjem broju (od 26. aprila) bezobrazno napada našega kapelana, velečastnog gospodina Rajka Revelante-a. Nije doduše vriedno iztićati ta „osalaka trumbesa“, nu da Vašim čitaocem barem u kratko prikažem toga lažitorbu, eto sadržaja njegovog dopisa sa kratkim tumačenjem: „Ovdje imademo talijansku paralelku, te ju polaze djeca, koja ne poznaju drugog jezika osim talijanskoga. Ali gospodin Revelante hoće, da na svaki način poučava nauk vjere u hrvatskom jeziku, prem ga djeca baš ni rieči ne razumiju“. Tako „oslićev“ dopisnik, kojemu se grohotom smijusmo radi lude njegove pisarije. Zar nezna, da bijaše isti gospodin vitez Campitelli pred nekoliko dana sasvim uvjeren, da naša djeca ne govore,“ ne znaju talijanski, osim par doseljenika, koji i hrvatski dobro razumiju i govore. To je g. zemaljskomu kapetanu dao na znanje-i ravnanje sa g. Revelante-om i gospodin učitelj, što je i naš kot. školski nadzornik iz Volosko ga potvrdio, da je skoro nemoguće, da bi se poučavao vjeronauk u talijanskom jeziku — jer nije nikoga ni otac ni majka učila talijanski svagdanje molitve, jer sami najveći mutikaše upravo ništa ne znaju. Neka znade onaj „oslićev“ piskar da nije našemu vjeroučitelju do toga stalo, da „pancroatizira“ u školi i u crkvi, kako se već on brine, da u vjerskom duhu pridigne i unapriedi svoju djecu, a to postizava tada ako ga i kako ga djeca najbolje razumiju, dakle hrvatski. Neide naš g. Revelante za nazorima gosp. viteza Campitelli-a, koji je kazao njemu i g. učitelju, da ne smije biti njihova briga, da li djeca razumiju ili ne, ta ona da mogu tuj sjediti i pet i šest godina, a da li se oni okoriste time ili ne, to da je njihov posao! Zaista liepih li primjera i nazora jednog zemaljskog kapetana, koji se tako zauzimlje za napredak i budućnost našu!! Toliko o školi. A sad predjimo na crkvu. Medju ostalim piše oslić dalje: „Neka je ovdješnja gospodja doniela na dar crkvi sv. Jakova „svetu“ jednu sliku, na kojoj je bio njemački nadpis, a gospodin kapelan nehtjevši je primiti reče crkvenom podvorniku, nek je spravi radje, nego da bude njemački nadpis izložen u hrvatskoj crkvi. S time on ruje ne samo proti Talijanom nego i proti Niemcem. A što na to veli biskupska kurija?“ Ovo su rieči značajnog „Somierovog“ dopisnika, kojega pitamo ovim zašto on to nije prije iznio na vidjelo, nego tekar sada, kad je već tomu više od godine dana?? Nu evo što je bilo sa tom slikom. Sliku je doniela na dar neka gospodja, ali ju nije gospodin kapelan sam naprosto odbio, već je po savjetu svojih predpostavljenih i drugih upliivnih osobah na liep način izjavio da se ne može primiti, nego ako se nadpis odstrani ili provede na latinski (o hrvatskom nehtjéše ni govora). Gospodja darovateljica, Poljakinja, osvjedočena razlozi, nije se uvriedila, već je poslie par dana doniela drugu sliku bez ikakvog nadpisa, koja se je primila najvećom zahvalnošću. Što dakle misli sa svojim dopisom onaj lažitorba? Ta on dobro znade, da naš g. kapelan nevriedja ni Talijane ni Niemce. Sama zavidnost, zloba i strast potiče dopisnika na laž, koji i onako nezalazi ni u crkvu ni u školu. Nakon svega toga pitamo dotičnoga dopisnika, tko je u laži? — Tu netreba dalnjih komentara. U ostalom neka onaj „ćelik-značaj!“ mete najprije pred svojim vratima, jer ako ima ikoga nasilnom i pretjeranom laži potvrnuti, to najmanje našeg dičnog kapelana, komu nemože nitko nepriatran ništa prigovoriti. *Dr. Pravica.*

Iz Kanfanara pišu nam 15. maja. Ne mogu, veleč. urednièe, više mučati, jer bih mogao puknuti ili od jada ili od smjeha. Nam u istinu ne treba kazališta, jer imamo na izobilju komedijah i tragedijah. Božo mili, kamo smo došli! Pol godine, a kolika promjena! Kako bijaše kroz 8 godina u našoj crkvi, kako nas je služio kroz osilih 8 godina i to sam na sveobću zadovoljnost naš prijašnji kapelan, toga no mogu poreći ni isti njegovi protivnici, naši šarenjaci, pa ipak su rovali tako dugo pod njim, dok im se ispunila njihova nečista želja — da je morao otići. Po njegovom odlazku ide sve kako po loju, sve je zadovoljno, sve se ljubi i voscli, a nijedan se ne smućuje, barem ne u tikvah naših mamelukah, a da Vam pak istinu kažemo, još nikad ne bijaše puk tako u smutnji kao baš zadnje vrieme, odkad dobismo mjesto jednoga, dva kapelana. Što sve nebi bio napisao i napljuvkao *„puljski pulić“*, da se je to dogodilo prije, naime, da pop pobjegne od processije; kako bi on tumačio propovjedi, da ih čuje, zbog kojih ljudi pucaju od smjeha, to se smućuju; kako bi brzo raztrubio po svietu, da jedan naš pop u blagdan, dok se pjevaju litanije, kao ljut spravi sv. tielo u tabernakul, to više na pobožne, neka šute i pobjegne u zakrištiju, bez dati puku sveti blagoslov?! To bi vam bilo vike i buke u talijanaškom Izraelu! I sve to dogodilo se kod nas i još mnogo toga, što nije za „Našu Slogu“ (za „Somiera“ bi bilo), i naša *„piskarina“* na sve to šuti, a *puljski „Oslić“* ni da bi uhom maknuo. Puk se začudjen pita, zašto se sad ne makne šjor Momolo sa svojom sedmoricom, zašto ne traži sada lieka i pomoći u Poreču i u Trstu? Il zar mu nije bilo do stvari crkvenih, već do osobe, koja je morala biti njegova žrtva? Bi reć, da je šarenjakom svejedno, neka se kroji platno tako il onako, samo da im je žilac *„na modi“*. Mi sada vidimo, tko će nam dobro, a tko zlo, al uvidjamo još bolje kako nekoje oblasti postupaju strančarski na štetu puka, a na zadovoljstvo dvojice-trojice mutikaša. Rekli bismo nešto i presvjetlom biskupu porečkom, ali no smijemo, nu čuti će i on u svoje vrieme naše tužbe i naše želje, koje će nam morati izpuniti, ako hoće zadovoljiti pravednim željam svega puka, kojemu je on nadpastir.

Iz motovunskoga kotara na Duhove 1894. Kako već znadu vaši čitaoci blizu su dva mjeseca, da je u Motovunu preminuo c. kr. kotarski sudac g. Ant. Tujak. Da pravo rečem, on je bio dobričina, ali za kotarskoga sudca u Motovunu nije bio sposoban. Ne govorim za to, što je bio opojen talijanskim duhom — ta zar nije žalibože takovih mnogo u Istri? — ili da nije imao dovoljno sudačke znanosti, nego što nije poznavao hrvatskog jezika, kojim govori ogromna većina ovog prostranog kotara. Mučio se doduše s našim pukom po koju bosjedicu, al jao ti ga pravdi, kada sudac shvati krivo ili ne razumije stranke! Mi ćemo brzo čut imenovanje novoga kotarskoga sudca mjesto pokojnog Tujaka. Neznamo, koji su se natjecali za to mjesto, ali dotične oblasti prije nego nam sudca imenuju, imale bi dobro paziti na odnošaje ovih mjesta, ne jedino dvajuh gradića Motovuna i Vižinada, nego cielog sudbenog kotara, pa imenovati nam takovoga sudca, koji je sasvim sposoban za to mjesto. U imo zakona i pravde neka nam ne imenuju čovjeka, koji nas nebi razumio, ni koji na naša *hrvatska pisma* nebi znao *pismeno* hrvatski odgovoriti. S ovog pogleda mi smo odavna bili mučni sa sudci u Motovunu sve dok nije došao sadašnji pristav g. dr. Orbanich (pravilno Orbanić). Odkad je on u motovunskom sudu, mi smo nešto odahnuli. Ni svega čovjeka s narodnog našeg pogleda n no možemo pohvaliti, budući rodjen i odgojen u Kopru, no drži se naše krvi ni naše stranke (što od sudca niti ne zahtjevamo), nego — kako se čuje od strukovnjaka — on obiluje sudačkim znanjem, te vrši sudačke poslove posve u redu, kako smo se i sami osvjedočili, no samo u talijanskom, nego i u hrvatskom jeziku i ustmeno i pismeno bez straha i prigovora od ikoga, taku da su stranke, bez obzira na narodnost, sasvim zadovoljne s njim. Nu nama nije do osoba, pak želimo, da nam se dade za sudca osobu, koja će znat ugoditi i pravdi i narodu, kao što to čini g. dr. Orbanich. Opetujem, da on no pripada hrvatskoj stranki, ali on kao sudac ne poznaje stranaka. Dakle neće nam se spoditnuti, da želimo sudca za stranačko ili političke svrhe, nego sudca, koji je voljan i vriedan obavljati svoje dužnosti po ovdje navedenom izgledu. *Pravdoljub.*

Razprava proti Krčanom radi napadaja na Senjane održavala se je dne 9., 10. i 11. t. mj. Kako smo javili, bilo je 19 obtuženika, proti kojim svim bile su dokazane a izkasi svjedoka činjenice, radi kojih su bili stavljeni pod obtužbu. Ipak, kako nam se javlja, samo četvorica bili su odsudjeni, i to Attilio Bonaldo, talijanski podanik, na tri mjeseca, Emanuel Braut i Josip Scomersich na 3½ mjeseca, a Niko Purga na 4 mjeseca tamnice radi zločina javnog nasilja po §. 87. k. z.

Da nam je moguće kazati sve, što mislimo o toj razpravi, ugodili bismo bez dvojbe našim čitateljem, kojim je poznata prostačka navala krčkih gospodskih fakina na mirno izletnike Senjane. Nu svojih mislih ne možemo otvoreno izjaviti, pak prepuštamo radje našim čitateljem, neka si sami razbijaju glavu ob ovoj razpravi, a da dodju laglje i prije sami sobom na čisto neka si dozovu u pamet dvie vile zanimive razprave, vodjene u Rovinju i to onu proti Vrbančanom od god. 1884. i onu proti Kaštelircem od g. 1892.

Iz Lošinja pišu nam 15 maja. Mi smo u podpunom malom bezvladju. Ima već nekoliko vremena, da mi po strani motrimo, što se sve okolo nas dogadja, pa dobričino kako već jesmo, gotovo nam je težko vjerovati, da je zbilja tako. A ipak jest žalibože.

U jednoj viesti u „Našoj Slogi“ bijaše nedavno natuknuto, kako se bez ikakve kazne i bez straha demoralizira pučanstvo okolnih mjesta. Ta demoralizacija doprla je već do vrhunca u Čunskom, pa mi čekamo, što čemo još sve iz onoga mjesta čuti. Poznati zlikovci, koji su, da zasite svoju lakomost, materijalno upropastili ono liepo mjesto, da dovrše djelo, sada nastoje, da ga upropaste i moralno. A jer je uviek lahko zavesti nezadovoljnu i nesrećnu čeljad, nije čudo, što se ono priprosto pučanstvo dalo na kojekakve nemire. Najgore je pako, da nema oblasti, koja bi se zauzela, da ono liepo, ali nesrećno mjesto očuva od otrovnih ljudi. Čunšćani zaista naučkani od opake čeljadi, koja živi od tudje nesreće, postaju svaki dan bahatiji i drzovitiji, a to najviše, jer vide, da svuda nalaze odziva, dapače i ondje, gdje se ni oni nenadahu. Molim vas, do nega čemo doći, ako barem oblasti ne budu čuvale svoje dostojanstvo? Mi častimo oblasti iz osvjedočenja, ali ako se pred prostom čeljadi oblasti i jedan sami put odroku svoga dostojanstva, promisliti će, što onda postane od prostote, i što sve misli, da joj je onda slobodno. Za nemire, koji bi nakon toga mogli nastati, nitko razborit neće kriviti prostote, nego one osobe, koje su po svojoj dužnosti morale se brinuti za obće dobro, ali radi svoje slaboće i nesposobnosti ne znadoše niti sačuvati ono malo dobra, što je odprije bilo, a kamo li da bi što nova dobra učinili.

Kao da čujemo nekoje ljude: Radite što vas volja, samo me pustite u miru, da probavim svoje obilne objede.

Prvih dana školske oblasti postaviše na pučkoj učionici u Čunskom privremenu učiteljicu za ženska djela. No, hvala Bogu, barem to nije iztočno ni zapadno pitanje. Ali biste li vjerovali? U Čunskom i to je dalo povoda buni. A zašto? Prvo: jer tako hoće oni, koji od nemira i smutnje žive; a drugo: jer je ova učiteljica mirna i dobra majka obitelji, dok bi stanovita čeljad htjela povjeriti onu djecu . . . pfuj sram nas je zapisati.

A oblasti? Oblasti? primaju prostotu na zapisnik, primaju njihove glupo i drzovito tužbe — pa da još znate kako ponizno! U ovom poslu jedna žena pokazala je više srca od ljudi brkatih!

Ovih dana nestalo je na onoj učionici hrvatskoga napisa, a osvanuo samo talijanski, a onaj, koji bi morao bditi nad vršenjem zakona, bulji u to kao tele u nova vrata.

Tu mlitavost mi dobro pojmimo, ali ju i sažaljujemo, kašto pojmimo i sažaljujemo i smješnu energiju napram mirnoj čeljadi, koja se kadgod usudi potužiti na to bezvladje.

Dajto gospodo samo napriod, pa da vidimo, do kud ćete i do kad ćete.

Opazka. Lošinj je sielo c. kr. kotarske oblasti, kojoj je na čelu veleložni gosp. Gorman Zuech, a od Lošinja do Čunskoga je ura hoda.

Iz Baške pišu nam 12. t. m. Veleučeni gospodine urednièe! Pošto se rodko čuje glas iz Baške, to naumih, da Vam se i ja jednom oglasim.

Uzmimo najprije luku. Bašćanska luka je sada prilično prostrana, ali na nesreću nema još dostatno stupova, za koje bi se mogli brodovi vezivati, te tako po zimi nalaze se često u pogibelji. Što je već poznato, učinjen je ovdje lukobran, za kog se čeka dan na dan, da će jednom početi parobrod na nj pristajati, nu to se još do sada nije dogodilo.

Vlada je obećala, što bje prihvaćeno u sjednici carevinskog vieća dne 2. decembra 1891., da ima biti u luci Baške na otoku Krku:

a) jedan mul (riva) sa 4 priveza med starim i novim mulom proveden, i parapetni zid starog mula odstranjen;

b) stari izkrcateljni mul za 50 metara produljen;

c) obćini ima ostati uporaba mora med izkrcateljnim trgom i starim izkrcateljnim mulom podignućem na suho rivezidom i nagomilanjem (nasipom) 1·50 metar nad osjek-linijom u visini izkrcateljnog mula u tu svrhu, da bude moguć izravni promet od strane brodova sa mjestom i skladišti itd.

Nu na nesreću još ni toga se ne vidi; jedno se ipak možemo zahvaliti i to Bogu i reći, da smo sretni, što se ove zime nije srušila koja kuća od valova morskih, koji silno prieto mnogim kućam.

Crkva bašćanska takodjer so nalazi u velikom neredu, te će se — od česa očuvao nas Bog — dogoditi koja nesreća, da koga poklopi. O popravku iste piše se već osam godina, ali sve uzalud. Godine 1891. i 1892. razpravljalo se je u obćinskoj sjednici, u kojoj se obćina obvezala dati dva djela i rabotu, a vlada još nedа ni trotji dio, — valjda čeka, dok se sruši. Kako čujemo, mnogočastni gospodin župeupravitelj sa crkovinari pisao je komesaru u Krk, da on javi vladi, pošto se u tom poslu ništa ne radi, neka bi povratila spise, ter bi malo obćina a nješto narod popravili sami crkvu, jer stoji u velikom i zapuštenom neredu. Čeka se i na to odgovor.

Poznata je jurvo stvar, da je ova obćina bila do godine 1886. u ruku šurovnjaka, a tadašnji načelnik g. Desantich imao je kao takav 5 for. mjesečne plaće, dakle 60 forinta na godinu. Godine 1885. mjeseca decembra bijahu izbori, i tada je pobjedila stranka hrvatska u sva tri tjela. Ova je izabrala za svog načelnika sadašnjeg našeg dičnog zastupnika na zemaljskom saboru gospodina Dinka Serkića. Pošto no bijaše ovomu moguće vršiti načelničke dužnosti radi svojih poslova i radi stanovanja izvan mjesta, zahvalio se na čast, to je obćinsko zastupstvo izabralo jednoglasno u sjednici 22. decembra 1886. gosp. Juru Čubranića, koji je tu čast nosio do početka 1893. Oba posliednja načelnika nisu htjeli plaće kao takvi od 60 for., već su služili bezplatno, pošto je obćina siromašna i tada još bila zaduženа. Sada doznajemo, da je obćinsko zastupstvo uzpostavilo plaću g. načelniku i to čitavih 60 for. Mi no imamo proti tomu ništa, jer se tuj i nemože govoriti o plaći, nego čujemo, da će se morati za obćinsku osobljе udariti namet od 50 po sto na zemljarinu. Nebi li se dalo možda štogod utjerati od privlaštenog zemljišta (uzurpa), kako se je radilo za prijašnjih načelnika. Tim bi se postiglo i to, da se nebi obćinsko tlo odviše užilo. Baška je i onako tjesno mjesto, pak se nebi imalo doxoliti, da se tu prisvaja ili ulice još većma stišću, kako je slučaj na „Narceh“.

I nam se je potužiti, kako su se nedavno Vrbničani potužili, da se na ženskoj školi u Dragi ne podučaje već drugu godinu. Što misle na to školsko oblasti? Znadu li za to gospoda nadzornici kotarski i zemaljski? *Očevidac.*

Izlet primorskog planinskog družtva u Ljubljanu i na Bled. Iz Ljubljane pišu 15. t. m. Na duhovsko blagdano došlo je hrvatsko primorsko planinsko družtvo ovamo, da vrati bratski posjet planinskim Hrvatom, koji su lani pohodili hrvatsko Primorje. Hrvatsko planinsko družtvo povelo je sa sobom tamburaše „Jadranske Vile“, koji su sa pjevačkim družtvom „Ljubljana“ priredili koncert u korist družbah sv. Cirila i Metoda u Istri i Ljubljani. Tamburaši „Jadranske Vile“ oduševili su svojim tamburanjem obćinstvo, koje im je burno iza svake točke pavladjivalo. I pjevačko družtvo „Ljubljana“ vrlo se je odlikovalo. Mi smo našu braću Hrvate dočekali, što smo prema svojim silam bolje mogli. Dočok bi bio još sjajniji, da nije bilo nepovoljna vremena. Prokjučer o podne bio je banket, na kojem je izrečeno toliko otačbeničkih zdravicah zajedničkoj nam domovini. Osobito burno bilo je pozdravljen govor dr. Tavčara, u kojem je izjavio, da smo jedan narod i da nam je jedna domovina, naime ujedinjena Hrvatska. Tomu se je govoru odazvao dr. Andre Bakarčić, čiji smo govor mi prisutni Slovenci srdačno pozdravili. Na večer poslie koncerta bio je komers, na kojem je izmienjeno opet ne

koliko srdačnih i bratskih misli o boljku naroda. Jučer. smo sprovadjali braću na Bledsko jezero. Na svakoj stanici bili su Hrvati pozdravljeni pucanjem mužarah. Mnoštvo svieta klicalo je: Živili Hrvati! Živila Hrvatska! Na nekih stanicah dolazila su društva pod barjaci, izaslanici čitaonicah, občinah, koji su davali dobrodošlicu Hrvatom. Na tomu se je zahvaljivao predsjednik planinskoga družtva Josip Bole. Hrvati su osobito ugodno bili ganuti na stanici u Kranju, gdje su ih liepe Slovenke obasule cviećem.

„Slavija" uzajamno osjeguravajuća banka u Pragu. Banka „Slavija" svršila je ove godine svečanom glavnom skupštinom, koja se je obdržavala dne 12. t. m. dvadesetipetgodišnjicu svoga obstanka. S toga bijaše ovogodišnja glavna skupština članova osobito znamenita.

Banka „Slavija", uzevši početak svoj u prvih godinah narodnoga preporoda pa obraćujuć se sa štitom svojim i k ostalim Slavenom austro-ugarske monarhije, stiekla si je obljubljenost te izvanrednu sklonost ne samo kod češkog naroda, već i kod ostalih Slavena, premda inače upiruć se u svoje vlastite s početka dakako još slabe i neiskusne sile i veoma čedna materijalna sredstva, morala je ovladati mnoge poteškoće i zapriečke, koje su se njezinu razvoju neprekidno sa svih strana na put stavljale.

Ali ravnateljstvo i upravno vieće, oslanjajuć se na zdravo jedro banke „Slavije", te zanašajuć se na poštena svoja nastojanja okolo unapredjenja povjerenog jim zavoda, te podupirano po činovničtvu i sboru marljivih zastupnika, koji su sdušno vršili svoju dužnost, počelo je polagano ali sigurno odstranjivat sve nedostatke i zapriečke vanjske i nutrašnje, koje su gušile željan razvoj u korist banke i njezinog članstva. — I tako je iskreno nastojanje uprave složnim radom svih činitelja postiglo ono, da je banka „Slavija", udvrstiv se u tomeljih svojih, te razširiv rad svoj u pojedinih odjelih, koracala napred korakom sigurnim na korist svoga članstva i na čast onim, koji su se svojski brinuli za njezin razvoj.

Danas nakon dvadeset i pet godina rada i neumornog truda nalazi se banka „Slavija" u odnošajih posve sigurnih, koji svakomu njezinomu članu t. j. svakomu, koji je kod nje osiguran, obzirom na njezino izvrstno financijalno stanje, pruža podpuno jamstvo, te stoji danas slaveći svoju dvadesetipetgodišnjicu svoga obstanka — na čelu svim osjeguranjnim zavodom češkim.

Kako je blagotvorno banka „Slavija" napredovala, proizlazi najbolje iz te okolnosti, što je od početka svoga obstanka do konca g. 1893. izplatila na glavnicah i štetah u odjelih za osiguranje na život, proti požaru i proti tuči ukupno for. 22,784.475·93.

Kako je banka „Slavija" u ovih 25 godina napredovala i kako se je razvijala, vidi se najbolje iz sliedećih brojka za posliednje godine

U odjelih I.—II. (životnih) iznaša: za upravnu godinu 1893. osjegurnina 800.469 for. 96 nč. i fondovi 3,864.620 for. 78 nč.

U odjelu IV. (požarnom) iznaša: za upravnu godinu 1870. osjegurnina 85.362 fr. 98 nč. i fondovi 33.398 fr. 09 nč.; za upravnu godinu 1893. osjegurnina 1,017.974 fr. 45 nč. i fondovi 850.035 fr. 04 nč.

U odjelu V. (osjeguranje proti tuči), iznaša: za upravnu godinu 1871. osjegurnina 101.181 fr. 31 nč. i fondovi 5.439 fr. 84 nč.; za upravnu godinu 1993. osjegurnina 71.820 fr. 61 nč. i fondovi 16.337 fr. 60 nč.

Mirovinska zaklada zastupnička iznaša: za upravnu godinu 1893. 132.205 fr. 57 nč.; Ova zaklada uroji koncem g. 1893. 6621 učestnika, od kojih 19 dobiva mirovinu u iznosu od 2.481 fr. 66 nč.

Mirovinska zaklada činovnička iznaša: za upravnu godinu 1893. 266.183 fr. 79nč.;

Čisti dobitak za godinu 1893. iznaša: 1) u odjelu I. i II. (životno osjeguranje) 76,337 fr. 08 nč.; 2) u odjelu III. (bašt. družtva) 13.016 fr. 99 nč.; 2) u odjelu IV. (požarnom) 181.323 fr. 34 nč.; 4) u odjelu V. (osigur. od tuče) 31.232 fr. 90 nč. Ukupno 251.910 fr. 31 nč.

Svo rezerve i fondovi banke koncem godine 1893. iznašaju 5.830.306 fr. 40 nč.

Imutak banke koncem godine 1893. u vriednostnih papirih, gotovinah, realitetah, hipotekarnih i drugih zajmovih iznaša 6,000.766 fr. 70 nč. jest prama god. 1892. 5,706.614 fr. 91 nč. veći za 204.151 fr. 79 nč.

Ustrojenje družtva „Bihać" na zemljištu nekadanjega „Bihaća" kod Kaštelstaroga u Dalmaciji. Od tamo pišu 14. t. m. Danas pred crkvom sv. Marte, na zemljištu starodavnoga Bihaća, ustrojeno je družtvo „Bihać". — U upraviteljstvo su izabrani ravnatelj splitskoga muzeja Franjo Bulić, načelnik občine Novske Franjo Šimeta, profesor Ivan Benzon, dr. Ante Trumbić i dr. Srećko Karaman. Bulić je držao prekrasan govor o osnovanju družtva po naputku pokojnoga d.ra Franje Račkoga. Prisutni su oduševljeno pozdravili govornika. Dr. Luka Jelić izviestio je o dosadašnjem istraživanju i djelokrugu družtva. Sastanku je prisustvovalo mnogo odličnih članovah iz Splita i s otoka Brača, koje su vrli kaštelanski Hrvati srdačno i svečano dočekali, a naroda iz svih sedam Kaštelah sva sila se slegla na Bihać, tu svetu hrvatsku zemlju.

Jeftin sumpor. Prijatelj iz Rovinja javlja nam, da imade na prodaju tamošnje „Katoličko družtvo za poljodjelske interese" vrlo dobra i jeftina sumpora za trsje.

Dvostruko rafiniran sumpor od 65-75° for. 2·80 vreća od 50 kgr.

Dvostruko rafiniran od 70-83° vreća od 50 kgr. for. 3·20.

Kupljeni sumpor postavlja družtvo uz gotov novac badava na željeznicu ili na parobrod.

Drugi trgovci da prodavaju u Istri takav sumpor i toliku mjeru za f. 4—4½ a na dug i za for. 5.

Novi odbor „Slavulja u Gracu". Častimo se obsnaniti ovim, da je družtvo dne 23. p. m. obavržalo skupštinu, u kojoj je sliedeći odbor izabran: Nikola Krsnik predsj. Josip Pochanić podpredsj. Otmar Ferrari perovodja. Gjuro Lupinski blagajnik. Franjo Skale, Ivan Herczi, Antun Kurelac odbornici, Franjo Landberg, Blaž Drenški, Josip Telepečak zamjenici. Josip Faltak, Marko Stanković i Gjuro Barčić nadgledni odbor. Odbor.

Visoku starost doživjela je nedavno po viestih „Bošnjaka" u Praći, kotar rogatički, umrla H. Deolet hamuna, supruga Osmanbega Sijerčića, u dobi od 106 godina. Rodila je 14 djece, od kojih je 6 umrlo nejako, a živi 7 sinova i jedna kći. — U Zenici umrla je mati gradonačelnika, Ahmetage Mutapčića Merhuma, u dobi od 100 godina. Njeno je bilo: „tko rano rani, dvije sreće grabi", tako se i vladala. Bila je zdrava sve do smrti.

Sbirka izabranih hrvatsko-slovenskih muzkih sborova, koju izdaje hrv. pjevačko družtvo „Kolo" u Zagrebu, a uređuje Nikola pl. Faller, počela se razašiljati 15. svibnja 1894. Pogledom na to, što je i proti svakom očekivanju ova sbirka porasla na omašnju knjigu, ter što će se svaki čas trebati, mislila je uprava da će biti dobro, da se pobrine za doličan vez. I odazvao se je njezinu pozivu domući knjigoveža, g. Stanko Tkalac, ter priredio ukusne korice uz vrlo umjerenu cienu od 25 nvč. Koji bi dakle od gospode predplatnika želio imati sbirku ukoričenu, neka se izvoli obratiti nanj, jer uprava daje za predplaćenu forintu sbirku broširanu.

Čudna ženitba. U nekom gradiću Ugarske udale se nedavno mati udovica i njezina kćerka istoga dana za otca udovca i njegova sina. Udovica pošla je za sina a kći za otca. Pučanstvo onoga mjesta ne bijaše nimalo zadovoljno s tom neobičnom ženitbom, po kojoj je postala mati snahom vlastito kćeri, a kći punicom vlastitoj majci, isto tako otac zetom svoga sina a sin tastom svomu vlastitomu otcu.

Javna zahvala.

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču primilo je u svoje blagotvorne svrhe, naročito u svrhe utočišta, koje uboge hrvatske djake visokih školah u Beču uzdržaje: od visokog sabora kraljevine Dalmacije svotu od 100 for.

Mi se ovim u ime onih štićenika narodnom zastupstvu sabora kraljevine Dalmacije najtoplije zahvaljujemo.

Članarinu po 2 for uplatiše u Beču: Dr. K. Kozić, dr. Milan Barković, dr. Josip Škarica, dr. Jaroslav Korojal, dr. Miroslav pl. Čačković, Karlo Voršak, Ante Kotlus Heldenberžki, Vladimir Krišković i Franjo Vahčić.

Hrvatsko pripomoćno družtvo

U Beču 2. svibnja 1894.

Predsjednik: *Dr. K. Kozić,* dvorski i sudbeni advokat.

Tajnik: *Franjo Vahčić* c. k. činovnik.

Usljed promjene stana glasi nova adresa: *Beč VIII, Lerchenfelderstrasse 38, I. Stiege, III. Stock.*

Javna zahvala.

Svoj onoj gospodi, koja su me za vrieme mojih nauka blagoizvolila podupirati novcem ili inače, izričem ovim najsrdačniju zahvalu.

Nemogu, a da se ovom prilikom ne sjetim i slavnog zemaljskog odbora za Istru u Poreču, koji je bio prerevan u odbijanju mojih molba za pomoć i tako riešio me svake dužnosti, da mu budem zahvalan!

Živio hrvatski narod!

U Puli, 15. maja 1894.

Dr. Ivan Zuccon.

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „Našu Slogu" gg.: H. J. Ljubljana for. 5; M. A. Kaščerga for. 2; Z. P. Lubenice for. 5; Z. A. Boljun for. 2; Š. A. Lovran for. 2; K. I. Knin for. 10; F. M. Ripenda for. 2·24; K. A. Rieka for. 1; D. A. Čepić for. 1; L. J. Sušak for. 2·50; K. M. Žminj for. 1; B. M. Žminj for. 2; J. M. Žminj for. 2; S. M. Hreljin for. 2; P. D. Plomin for. 10; M. S. Rieka for. 1; C. R. Crikvenica nvč. 50; L. M. Veprinac (za sebe i čit.) for. 13; I. J. Boljun for. 2; D. M. Vrana for. 2; M. J. Brgud for. 2·50; K. Z. Kubed for. 2·50; G. J. Gradiška for. 20; M. M. Iž for. 2; G. M. Trst for. 5; Čit. Lovran for. 2·50; Ž. M. Višnjan for. 4. S. S. Orlovac for. 2; Gosp. Zadruga Kastav for. 20; A. I. Pula for. 2; K. J. Lošinj for. 1; T. A. Kastav for. 3·50; R. A. Klana for. 1; Z. M. Pomer for. 6; Z. J. Pomer for. 6; O. dr. A. Krk for. 8; S. t. P. Sv. Ivan for. 2; R. N. Unije for. 1; M. J. Vrana for. 2; T. N. Volosko for. 3; dr. I. Pomer for. 10; Čit. Zadar for. 2·50; S. P. Lošinj for. 5; M. I. Omiš for. 1; V. J. Krbuno for. 2·50; F. I. Kuna for. 2; M. D. Krk for. 5; V. I. Kastav for. 2; „Hrvatska" Grac for. 5. (Sliedi.)

Gosp. I. S. u sv. L. Predplata stigla u redu; ostalo ćemo upotrebit. Zdravo!

Gosp. I. M. u L. Još nam dugujete za tekuću godinu; priposlano ćemo upotrebit. Živili!

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: moštranca, kaleža itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmogne i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—9

Knjigoveža

i

tvorničar škatulja iz kartona

i **galanterije**

Vjekoslav Comer

u Trstu

preporuča se blagonaklonosti slavnih občina, družba i drugih osoba u Trstu i Istri za razne knjigovežke radnje.

Jamči za solidnu, brzu i točnu izvršbu radnje.

Naručbe prima iz naklonosti tiskara Dolenc u Trstu.

DOMINIK LUŠIN

u Kopru

preporuča veliko svoje skladište raznovrstnog lieza, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj cieni. 24—9

„Kupi kod kovača nipošto kod kovačića", kaže stara poslovica.

Ovu mogu punim pravom na moj zavod upraviti, jer jedino tako velika trgovina, kao što je moja, imade razpročajem ogromnih vrstih tvari i drugih prednostih, jeftino troškove, koji moraju konačno kupcem koristiti.

Krasne uzorke privatnim naručnikom šaljem badava i franko. Bogate knjige uzoraka, kakvih jošte nebijaše, za krojače nefrankirano.

Tvari za odiela.

Peruvien i desking za visoko svećenstvo, propisane tvari za odiela za c. kr. činovnike, veterane, vatrogasce, šokolaše, livreje, sukna za biljard i igrače stolove, pokrivala za kočije, tvari za lovačke kaputo, nepromočne tvari za pranje, plaide za putnike od f. 4-14.

Vrledna cieno, poštene, trajne, čirto vunene suknene tvari, ne jeftine otiralnike, koji su vriedni jedva krojačke plaće, preporuča

Joh. Stikarofsky,

Brno (Austrijski Manšester).

Najveće skladište blaga vriedno pol mil. for.

Razpošilja samo pouzetjem!

Dopisuje: njemački, madjarski, češki, poljski, talijanski, francezki i englezki. 24-12

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebuće za iste 20

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Skladište piva

iz

zagrebačke dioničke pivovare

i tvornice slada

preporuča i prima naručbe kolike u buretih toliko u bocah.

Glavno zastupstvo i skladište

Ulica degli Artisti br. 5.

Ovo pivo je **izvrstne kakvoće i jeftine cieno.** 6—8

Sve strojeve za gospodarstvo.

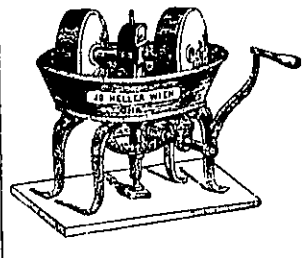

Osobitosti

prodaje jedino tvrdka Ig. Heller

TIESAKA ZA SIENO, SLAMU I SLAGANJE

svijeh sustava

HIDRAULIČKIH TIESAKA

diferencijalnih vinskih tiesaka — sprava za samleti masline, buhač itd. **Nove štrcaljke proti mildevu Vermorel-ove vrsti, samoradne štrcaljke proti mildevu sa bakrom pomoću zračne sisaljke. Sprave za grijanje vina, kuhanje, za trieblienje grozdja, za sušenje voća i povrća. Trebionike kuruze, triere, mlatila, mline za čišćenje žita obične.**

Lievano ili izradjeno željezo za svakojake strojeve itd. sve uz najjeftinije cieno i pod najpovoljnijimi uvjeti pošilja uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN

2/2 Praterstrasse br. 49

Bogato ilustrovane kataloge sa 192 stranice u talijansko-njemačkomu i hrvatsko-njemačkom jeziku šalje na zahtjev odmah badava. **Traži se preprodavaoce. Upozoruje se na patvaranja.** 20—5

Tiskara Dolenc.

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Broj 21. U Trstu 24. maja 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe na upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka za sliedeći broj.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 3½, i 2 za polgodine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Njeg. c. i kr. ap. Veličanstvo Vjekoslavu Spinčiću.

Njegovo cesarsko i kraljevsko apoštolsko Veličanstvo blagoizvolilo je previšnjom riešitbom od 25. aprila 1894, zastupniku naroda Vjekoslavu Spinčiću doznačiti premilostivo mirovinu od godišnjih tisuću forinti, i to počam od 1. aprila 1892, to jest, sve odkad mu bijaše obustavljeno izplaćivanje njegovih dotadanjih dohodaka.

Govor

dra. M. Laginje, zastupnika seoskih kotara zapadne Istre na carevinskom vieću u Beču, izrečen dne 17. maja 1894. prigodom razprave o proračunu za ministarstvo poljodjelstva.

I. Uvod.

Visoka kućo! Nisam od onih, koji bi htjeli, da se je obazirati samo na stališ poljodjelski, premda je temelj svakoj našoj uljudbi vjera i stalno naseljenje, dakle obdjelavanje zemlje. Znamo, gospodo, a spominjem, da smo se još u školah učili, da rieč „kultus" i „kultura" dolaze od jedne te iste rieči „colere", a da se za tu imaju samo dva podmeta: colere Deos t. j. imati vjeru, i colere agros t. j. težati zemlju.

Ali ako i neću, da u državi bude samo seljak, ipak je stalno, da se na taj najmnogobrojniji razred pučanstva još ni iz daleka nepazi, koliko bi se moralo.

Drago mi je, da baš pri razpravi ovog predmeta mogu govoriti, jer od neko doba rado prepuštam razprave o političko-narodnih pitanjih, budući se o njih i tako odviše govori, zato ih po mogućnosti izbjegavam. To mogu učiniti tim laglje, što sam pred više vremena u tom pitanju obračunao sa poštovanim drugom iz dolnje Kranjske (*Razumjeva se sa zast. Šukljo-om. Op. prev.*), a ovaj je sam nedavno priznao, da je medju Sloveno-Hrvati pokret za bolji politički položaj sve jači. Veliki, na naravi stvari utemeljeni i razborito zasnovani programi trebaju samo vremena, da se obistine, ali se ipak obistine.

U razpravi predmeta, koj stoji na dnevnom redu ja polazim dakle samo sa stanovišta, da vlada, koja poštuje i hoće da se ju poštiva, vlada, koja predstavlja državu na kršćanskom temelju osnovanu, mora da učini sve moguće za najširi sloj svoga puka, dakle za seljački stališ, da unapredi njegov prospjeh, a to ne možda za to, što je seljak ovo ili one narodnosti, ili što je ovo ili one politike, nego zato, jer su javna bremena baš za seoski stališ najteža, i za to, što taj stališ potrebuje najviše brige i obzira.

Dakle u tom pitanju imaju se uzeti u obzir razlozi čovječnosti, a ne politike. (Odobravanje).

Sada, prije nego li predjem, kako je moja sveta dužnost, govoriti o posebnih potrebah Istre, neka mi je dozvoljeno, da neke općenite opazke učinim.

II. Pitanja, koja se tiču ciele države:

a) Šume.

Gospodo! Već se je drugda čulo u ovoj visokoj kući, da poslovi poljodjelstva, po istih državnih zakonih, nespadaju osrednjoj vladi, nego da spadaju na pojedine pokrajine.

Ako je tomu tako, — a i sama osrednja vlada, koja javne šume drži pod upravom ministarstva za poljodjelstvo, priznaja, da je šumarstvo diel poljodjelstva u obće —, onda bi se imale i takozvane državne šume izručiti dotičnim pokrajinam, koje bi jih prema razlici u klimatičkih odnošajih i prema potrebam dotičnoga stanovničtva, možda ipak koristnije upravljale, nego li se to do sada događja.

Priznati ću, da od strane cielokupne državo tomu može biti prigovora obćeg interesa, koj u ostalom mogu štititi takodjer pojedine zemlje; ipak to stoji, da austrijske državne šume, koje zapremaju prostor od kakovih 800.000 hektara poprečno daju samo 75 novčića po hektaru, dakle po prilici samo 43 novč. po ralu (Čujte! čujte!), a i u najsiromašnijih pokrajinah ima nedržavnih šuma, koje su po katastru računane na mnogo veći dohodak i prema tomu propisano je na nje plaćilo.

Razlog, zašto državne šume nose ovako malo, traži se u tom, da ih se mnogo ne može, a u javnom interesu ni no smije sjeći. Ali ima, gospodo, slučajeva i posjeka, gdje se na taj javni interes zaboravlja, kad se posjekom ima okoristiti veliki kapital. dočim istodobno, tobožo takodjer radi obćenitog interesa, blizu šume stanujući seljani moraju stradati.

Trebalo bi dakle ozbiljno pomišljati o tom, ne bi li se takozvane državne šume izručile pokrajinam, u kojih obstoje, uzimajuć što više u obzir pučanstvo, koje se neposredno mora baviti drvarenjem. — Ako dielovom ide dobro, onda je i cielini bolje.

Državna šumska uprava upliva po mojoj misli još u drugom pogledu nepovoljno na koristi stanovničtva, a to ondje, gdje ima občinskih i zadružnih šuma. Ne uzima se naime dovoljno u obzir, da država, kao gospodar, manjak jedne šume može pokriti suviškom od drugo, i da se državnimi šumami može vrlo štedljivo gospodariti ne samo radi obćenitih odnošaja podnebja, koji nedozvoljuju većeg izrabljivanja, nego i radi toga, što se manjak, ako nastane, može pokriti drugimi državnimi dohodci. Kod občina i zadrugah, a često i kod pojedinca, kojim kadgod sav dohodak sastoji u šumi, nije onako, nego posve drugačije. Tko ima samo jednu šumu, taj mora da od te jedne živo, a to tim više, što ministar financija daje doduše svomu drugu od poljodjelstva, al ne dajo tako občinam ni pojedincem, čim bi pregospodarili.

Dakle u pitanju, kako da se gospodari i upravlja, i da li se ima čvrsto držati nekih pravilah, i u sličnih pitanjih, treba u pogledu občinskih, zadružnih i privatnih šuma suditi mnogo popustljivije, te svagdje, gdje je pitanje, kako ide današnjemu pokolenju, i kako bi se dobilo uzorne šume, treba paziti više na ono prvo, nego i na ovo drugo, jer, gospodo moja, ima srethih država bez silno prostranih šuma i bez uzorno uredjenih šumarskih uprava, ali zbiljo nema sretne države ondje, gdje pučanstvo nema od šta živiti, gdje narod nije zadovoljan.

b) Državni pastuhi.

Prelazim na pogovor o jačem naslovu potrošaka središnje uprave, naime o uzgoju konja.

Čist potrošak za uzgajanje konja stoji jedan milljun i šest sto tisuća forinti, a sav potrošak središnje uprave iznaša četiri i pol milijuna forinti.

Iz toga vidite, gospodo, da se za same konje troši okolo 38 po sto od svega potroška središnje uprave poljodjelstva. Ne može se tajiti, da je i taj diel poljodjelstveno uprave mnogo koristan za narod.

Ali, da za gospodarstvene zavode, za cielo poljodjelstvo u pravom smislu rieči, za sve druge grane gojenja živatinje, za cielu središnju upravu, za odgoj mladeži u poljodjelstvu, jednom rieči za sve ostalo zadutke ministarstva za poljodjelstvo, ostaje od prilike samo 62 po sto svega, što to ministarstvo prima, a i onako prima malo, — to je nepravedno, nestoji u zdravom razmjeru, i mora da upliva pogubno na poljodjelstvo, kao što u istinu i upliva. Po tom moram zaključiti, da naše ministarstvo poljodjelstva, na račun pravoga poljodjelstva, pod naslovom „gojenje konja" u prvom redu vrlo dobro služi upravi vojničkoj. (Posve pravo!)

Evo, gospodo, neki dokaz tomu iz same vladine osnove:

Listajte, molim vas, malo; ovo na strani 28. imamo medju onimi, kojim je povjereno pastuharstvo: u Stadlu: 1 obrstara, 1 stotnika, 2 nadporučnika, 1 nadporučnika-računara, više stražmeštara, kaprala, gefrajta i prostih vojnika, a tako vam ide dalje sve do pastuharne u gornjem Wiskowu, sve sami čestnici i vojnici.

Da vidimo sada, kako je s hranom tih državnih pastuha. Tu nalazim u istinu nevjerojatnih stvari. No računam plaće spomenutih osoba i sluge, ne računam odplatu kapitala uloženog u zgrade, ni potroška za popravke istih, već računam jedino trošak krme, to nalazim ovo, da za svakog pastuha na godinu sami trošak krme iznaša:

pri pastuharni	Gornji Wiskow	for.	183·20
„	Drohowyco . .	„	185·87
„	Klosterbruck .	„	260·56
„	Pisek	„	235·30
„	Graz	„	251·06
„	Stadl	„	264·25

Poprečno iznaša trošak krme za jednog državnog pastuha 230 for. 14 nvč. na godinu. (Čujte!) Ima ih u svemu 2082 komada.

Gospodo moja! Kada tamo pri nas prvi put dodjete u seljačku kuću, vriedna gospodarica, koja u njoj vlada, pokazat će vam na kćerku i reći: ovo je majčina skrb; otne će pokazati na mladića i reći: a ovoga gojimo, ako Bog dà, za našega kralja.

Što dajo država za hranu ovoga budućega vojnika? Ništa!

Katolička konservativna stranka hvali se, da je ministarstvo poljodjelstva njezino. Nu, gospodo, ako je tako, obskrbljuje li država 2082 kršćansko-katolička mladića, da se izuče u gospodarstvu? No! Troši li država za to buduće braniteljo domovine, koliko za krmu pastuha? No! Je li trošak za jednoga seoskoga duhovnoga pomoćnika primjeren onim troškovom? No! jer on

PODLISTAK.

Juraj,

po Božjoj i apostolske stolice milosti biskup senjski i modruški, častnomu svećenstvu i svim vjernikom biskupija senjske i modruške ili krbavske, pozdrav i blagoslov od Gospodina!

(Nastavak.)

S ovih razloga Mi ne dvojimo, da će svi svećenici Naših dieceza, ne bojeći se nikakovih težkoća i prepona radu i revno uzpostavljati privilegij hrvatskoga naroda, naročito Naših dieceza, u njegovu prvobitnu i zakonitu čistoću, služeći se novim slovenskim misalom. Ima ljudi, koji nam zavide ovakov privilegij; ima ih, koji ga neciene, jer mu vriednosti ne razumiju, pa bi htjeli, da ga mi sami napustimo, tobože revnujući za jezik sv. rimske crkve, kojoj smo sinovi. Ovakovi hoće da budu mudriji, nego li su sámi rimski pape, koji su nam ovaj privilegij dali, te ga uzprkos svakojakim napadajem, protivštinam, dà uzprkos nebrizi i nemaru od strane i takovih, koji su bili zvani ovaj privilegij kano svoj čuvati i u čistoći uzdržati — pape su ga tečajem vjekova nama čuvali i potvrdjivali, te se skrbili za čistoću slovenskoga jezika u božjoj liturgiji. Pa su ovo pape smatrali ne kano osobitu milost od svoje strane, nego kano svoju pastirsku službu i odanost, kako jasno govori Benedikt XIV. u svojoj bulli „Ex pastorali" ovako: „Ex pastorali munere, quo Romani pontifices Catholicae praesunt Ecclesiae, eamque moderantur, consueverunt Praedecessores Nostri vigilem navare curam, ut in Sacris peragendis suos unaquaeque natio legitime invectos Ritus religiose custodiat, ejusque idiomatis uniformitatem retineat, quo illius respective Majores in Missae Sacrificio, divinisque officiis usi dignoscuntur; prohibentes ne quid a prisca lingua, vulgaribus scilicet dicendi formis immutata, deflectatur, omnemque adhibentes operam, ut abusus procedentibus temporibus inolescentes eradicarent". Što je evo u naše dane opet djelom potvrdio i slavni Leon: naredivši novo izdanje slovenskoga misala.

Ovaj dakle slovenski misal, (kojemu je u novom izdanju ovaj naslov: „Rimski misal, slavenskim jezikom, Presv. G. N. Urbana Papi VIII. poveljenjem izdan. Missale Romanum, Slavonice idiomate ex Decreto Sacrosancti Concilii Tridentini restitutum, S. Pii V. Pontificis Maximi jussu editum, Clementis VIII. Urbani VIII. et Leonis XIII. auctoritate recognitum. Romae ex typographia polyglotta S. Congregationis de propaganda fide. 1893.") uvodimo u Naše dieceze Senjsku i Modrušku kano jedini zakoniti misal za službu božju slovenskim jezikom, bila ova svečana, ili samo pjevana, ili tiha; i nalažemo svim svećenikom Naših dieceza, da ga naročito za svečanu, ili pjevanu svetu misu, (u mjesto dosadanjega ščaveta s običnim hrvatskim jezikom, spojena s latinskim misalom), čim se može prije, u porabu stave.

Pošto ovo podpuno, u svih stranah, izvedeno bude: zabranjenom se izjavlja poraba ščaveta, ili običnoga hrvatskoga jezika u sv. misi, kano i miešanje latinskoga jezika bilo s hrvatskim ili staroslovenskim u istoj misi. Misa glede jezika ima biti čitava ili slovenska ili latinska.

Latinske naime mise čiste, s latinskim misalom, onako, kako je od davna već došla u porabu u Naših dieceza, ne zabranjujemo, nego hoćemo, da se i na dalje uzdrži, i svi svećenici Naših dieceza da su dužni i u buduće naučiti misu latinsku, te ju više put kroz godinu tiho čitati za to: da u drugih krajevih, izvan Naših dieceza, u kojih ne obstoji privilegij staroslovenskoga jezika, uzmognu lasno svetu misu latinski čitati.

Ovo ustanoviv kano pravilo za buduće, valja Nam glede izvadjanja izdati potrebite odredbe.

1. Pobrinuli smo se sami, da se za svaku pojedinu župu nabavi i pošalje bar jedan primjerak novoga izdanja slovenskoga misala. Župnici (administratori) dužni su ovaj misal primiti, u inventar uvrstiti, čuvati, i u porabu uvadjati.

Jedan samo primjerak ne može biti dovoljan za većinu župa. Hvala Bogu, tiska se isti misni na novo, al ne znajući Mi u koliko primjeraka, i za koje krajeve, — da Našim dieceznma ništa ne pomanjka bar od onoga, što već imaju: — zabranjujemo pod osobnu odgovornost župnikom (administratorom) prodati ili inače odstraniti i jedan od primjeraka, koji su poslani na ime dotične župe; i zahtjevamo od onih diecezanskih svećenika, koji su primili primjerak na svoju osobu i na svoj osobni trošak, da ga ne produavaju, van da kojoj crkvi Naših dieceza, bez Naše izrične dozvole.

2. Ovaj slovenski misal ima se u svakoj župi u život uvesti, čim se može prije. Težkoću čini nekoliko i jezik, no mnogo više čitanje glagolskih pismena. Za polakšicu tomu pribavili smo staroslovensku, naročito glagolsku azbuku, i kratka pravila, kako ju valja u nas čitati, to jest pojedina pismena izgovarati. Ovo bijaše potrebno, da bude po svuda jednak izgovor. Ovaj azbukvar sastavio je profesor doktor Ivan Broz, te pošto je ovaj umro, izdao ga s neklimi dodatci sám kanonik Karlo Parčić. Najprlje bolest, pa onda smrt Broza, za tim još druge prepone bijahu uzrokom,

dobiva stalne plaće jedva onoliko, koliko iznose kamate od kapitala, što ga je u školovanju potrošio; a ta kukavna plaća neima mu služiti samo za tjelesnu, nego i za duševnu hranu i za odpočinak, pače i za dieljenje milodara.

Sada razumijem, zašto je pri dielitbi raznih ministarstva onaj veliki dobitak dopao baš konservativnu stranku. Zato, gospodo, jer ona u svojem zadovoljstvu šuti na ono, proti čemu bi morala ustati dušom i tielom. Tù lažni liberalizam neima ništa da prigovori, ako i pri državnom trošku mnogo bolje izadje jedan konj za trku, nego li jedan mladić na naukah, nego li jedan budući borilac za cesara i državu, nego li jedan kukavno plaćeni svećenik.

Tù lažni liberalizam sveo je sve na mjerilo zlatnoga teleta, i kruni božjega stvorenja dao manju vriednost, nego li je ima jedan dobro hranjeni pastuh. Zato imaju, gospodo moja, konservativne stranke zadovoljštinu, da je jedno ministarstvo isključivo njihovo, pa, jer je njihovo, puštaju, da to tako dalje ide.

Ali katolici poslužbeni, narodi Austrije ustaju proti tomu i zahtjevaju, da se dieta nazove pravim imenom. Mi, gospodo, još neimamo ministarstva za poljodjelstvo. Ono, što se tako zove, jest pravo rekuć uprava državnih šuma i rudnika, te ratnoga ministarstva odiela za gojenje konja. (Tako je!)

To jedno i drugo mora da bude izlučeno iz toga ministarstva, pak ćete onda vidjeti, kako država do smješnosti malo troši za pravo poljodjelstvo. Onda ćete, gospodo moja, zahtjevati, da ministarstvo za poljodjelstvo bude podpuno odgovaralo tomu imenu, da se za poljodjelstvo u pravom smislu rieči bude ipak nešto više trošilo, nego li kukavna svota od $3^1/_2$ milijuna pri ukupnom potrošku državnom od 619 milijuna forinti.

III. Pritužbe i želje iz Istre:

a) Kulturno vieće.

Iza tih kratkih opazaka općeg interesa, htio bih da blagohotno svrnete svoju pozornost na pojedine slučaje i pritužbe iz Istre.

Zemaljskomu gospodarstvenom vieću i s njim tesno svezanomu gospodarskom zavodu, imalo bi se uzkratiti svaku državna podporu, pak ju drugim načinom porabiti za istu pokrajinu, sve dotle, dok ona korporacija tjera politiku (Odobravanje), te se neće bezuvjetno, da pokori obstojećim zakonom. A, gospodo, zemaljsko kulturno vieće za Istru i gospodarski zavod tamošnji tjeraju politiku, kad u zemlji, koja je skoro isključivo slavenskim seoskim pučanstvom napučena, posve preziru jezik toga naroda, kada postavljaju učitelje, koji nezuaju njednoga slavenskog jezika, pa tija iz Napuljskih krajeva (Čujte!), kada u Italiji daju tiskati kalendare za peronosporu, pa jih, tiskane nekimi nam sumnjivimi bojami medju narod diele; kada prieče zdrav napredak kotarskih gospodarskih zadruga, koje osnuju Hrvati, i tako dalje.

Jedan za gospodarstvo zauzet svećenik obratio se je na gospodarsko vieće molbom, da mu polag ministarske naredbe od 13. agusta 1892. potvrdi obrazac (formular) za dozvolu, da dobije kajnita (umjetnoga gnoja. Op. prevod.). Dobio je sljedeći odgovor, koji ću dozvolom visokoga predsjedničtva pročitati:

„Consiglio agrario Provinciale dell'Istria in Parenzo.

Nr. 476
1893.

Onorevole Signore!

Con ritorno della di Lei pregiata instanza, ed allegando una Modula del Certificato richiesta dell' Ordinanza ministeriale 13 agosto 1892 pei concimi, si interessa la S. V Onorevolissima ad apporvi la firma, affinchè la scrivente Presidenza, che assume la piena responsabilità, e quindi deve conoscere da sè e non per sola traduzione il contenuto dell'atto, via in caso di apporvi in calce la legalizzazione nella lingua d' ufficio.

Parenzo. 22 agosto 1893.

Dal Consiglio agrario provinciale
Il presidente: Dr. Campitelli".

Obrazac je naime bio sastavljen hrvatski, to jest u jeziku pretežnijega dielа naroda za koji je ova korporacija postavljena, a ipak ona kaže, da ima drugi uredovni jezik, i da se niti prevodom nebi mogla zadovoljiti, (Čujte!).

To nije jedini slučaj; naveo sam baš taj, jer je upravo noviji.

Mimogred opažam, da je ova odluka podpisana čovjekom, koji nije samo predsjednik gospodarstvenog vieća, nego je i glava cielе autonomne uprave.

Državna podpora za Istru, koja je i onako malena, nebi dosadanjim putem ni zato smjela poći, jer se je predsjedničtvo ili permanentni odbor gopodarstvenoga vieća o kojem govorim, kada se je radilo o nesretnoj vinskoj klauzuli odrešito izjavio ne samo zato, da se uzdrži, nego da se brzo u život uvede, a to je učinio, kako se sada vidi, ili iz neznanja, ili navlastice, jer je svaki priprosti morao znati, da će poslie uporabe klauzule naša vina dobiti groznu konkurenciju, i da naša vina neće poći u Mljetke, kako su nam predočivali, odkad se talijanska vlada toliko brine za svoje vinarstvo i za prodaju svoga vina. (Odobravanje.)

Korporacija, o kojoj govorim, nezaslužuje napokon obzira od strane vlade ni zato, što je nedavno navlastice krivo izviešće dala o jednoj vinarskoj zadrugi, što su ju Slaveni u Istri ustanovili (Čujte!), a što to znači, možete, gospodo, po tom suditi, što se baš sada tamo govori o nekih dogovorih jedne jake talijanske firme, a ti dogovori, ako se obistine, zadati će smrtni udarac našemu domaćemu elementu, pak možda novcem, koji je sakupljen u Austriji

Bistrije nego li ja, govoriti će možda u kratko vrieme čini sami.

b) Ošumljivanje krasa.

Prisiljen sam što kraće taknuti se takodjer ošumljivanja krasa, jer država daje i zato podpore.

Zagajivanje krasa, po sebi tako važna i plemenita zamisao, trpi u mnogom pogledu radi načina, kojim se izvadja, a na korist puka, kojega se neposredno tiče, nenzima se obzira. U taštini, da se sviet učini ljepšim, nego li jest, uništuje se čovjeka. (Posve dobro!)

Pa oko se čovjek tomu otima, onda se reče, da je narod proti svakomu zdravomu napredku. (Posve dobro!)

Gospodo moja, ja moram da tu osvadu odlučno odbijem u ime onoga ubogoga, ali marljivoga i vjernoga stanovničtva. Ja sam o pošumljenju sa stotinami govorio; nitko nije proti zagajivanju krasa, ali svi su proti načinu, kojim se je to u pojedinih slučajevih izvadja.

Občinski načelnik Buzetski, čovjek vrlo zaslužan za svoj narod, bio je nedavno prisiljen, da položi svoju čast kao ponzdanik iz koparskoga kotara pri povjerenstvu za pošumljenje krasa, jer se nije slušalo njegovih pritužba, koje bi iznašao u ime naroda, i nije se slušalo njegovih praktičnih savjeta, pošto nije šumar.

Tekar odkad je on odstupio, počelo se je koješta popravljati prema njegovim savjetom.

Da mogu pokazati liep uspjeh, ako dodje kakav bilo pregled, javni se službenici trude uprav ondje zasadjivati, gdje bi šuma i sama rasla (Veselost), ili gdje je paša bolja, nego li ondje, gdje bi baš bilo pravo njesto i za što bi puk bio zahvalan.

Tako nastaju nepotrebni preperi i pritužbe, a kadkad žalibože takodjer oštećenja. (Tako je!)

Nedavno su na primjer zasadjivali za zapadnom obronku Učke; puk Boljunski i Vranjski tuži se, da jim je tim na jedan put zabranjena prevelika ploha pašnjaka, a da paše nemogu pristradati, jer živu samo od životinje; da na onom prostoru drže svoje dvore za blago; da je nemoguće do vode, koja je tamo i koja jim je jedina dostatna u ljetu, i tako sve redom.

Ljudi, koji se zauzmu za puk, budu opisani kao „nemirnjaci" (Čujte!) i gleda se na to, da ne dodju na takav javni položaj, u kojem bi mogli kadkada štogod prigovoriti. (Veselost!)

Tako je na primjer pred više godina bio izabran pouzdanikom za Voloski kotar čovjek, komu se ima zahvaliti uzorni jedan nasad borovine, koj se dakle za stalno nije pokazao neprijatelj, nego iskren prijatelj zagajivanja krasa. Ali taj gospodin stanuje u drugom kotaru, a budući je u povjerenstvu za pošumljenje krasa obnašao kadgod što prigovoriti, htjelo se ga je na svaki način izbaciti, a da se to postigne, primilo se je u izborne propise, radi te jedine osobe, ustanovu (Čujte, čujte!), da samo oni, koji u kotaru stanuju, mogu biti pouzdanici dotičnoga kotara pri povjerenstvu za pošumljenje krasa. (Čujte, čujte!)

Taj je čovjek Hrvat, takozvani „nemirnjak", pak valja da ide. (Veselost!)

Ali istodobno slobodno je jednomu tršćanskomu tvorničaru čokolade i u Istri mesaru, da bude na čelu jedne gospodarske zadruge, i ništa nije zato, ako taj u nekih stanovitih postovih neistinita izviešća podnaša. Sapienti pauca!

Stanovnici poreznih občina Mošćenice sa Kalcem i Dragom, pak Berseč sa Martinom rado bi porazdielili svoje občinsko zemljište, većinom goli kras. Kako je ovaj narod marljiv i kako živе, može se na stalno računati, da bi onda svaka obitelj ono, što dobije občinskoga zemljišta, dobro obradila i zasadila svakovrstnimi plodonosnimi stabli. Ali povjerenstvo za ošumljenje krasa tvrdoglavo se drži ošumljenja samo borovinom, a to onako, kako je gore rečeno. Ovog prolješa išli su zasadjivati u jednoj šumici, gdje nije od potrebe, samo da ubogi narod neizvadi od onuda štogod drva.

Baš u tom kraju obstoje neki svakako čudni odnošaji skupnoga posjeda, tako da na neprepornom občinskom zemljištu po koje stablo pripade pojedinim obiteljim, koje ga same rabe, bilo radi stelje ili drugačije, a kada stablo ostari, mogu ga posjeći.

Okolo takvoga jednoga velikoga ali staroga grma, koji je nekoga Jure Valčića Jurende, pošli su ovog prolješa zasadjivati boriće, i tim dakako postavili onaj prostor u tvrdu zabranu, da čovjek nemože imeti nikakve koristi. Molio je, da mu se dozvoli posjeći stablo — da pravo kažem, ja bi ga bio posjekao i nepitajuć milosti —, ali mu je to zabranjeno, i tako je čovjek izgubio što je držao. (Čujte! čujte!)

Tako se, gospodo moja, draži narod u najmanjih malenkostih, pak bi bilo vrlo želiti, da dotični službenici budu već jedanput podučeni, neka malo priličnije upravljaju zakone i naredbe, i neka razložnije izvadjaju za stalno dobre nakane središnje vlade. (Sliedi.)

DOPISI.

S otoka Krka, polovicom svibnja. S ovoga otoka niču vam dopisnici kao gljivo iza kiše, osobito iz Vrbnika i Baške; nu oni nisu baš uvjek stvarni, ili su bar više lokalni, nego li općeg interesa.

Pri tom budu često pitanja općeg dobra, kojih imademo dostatno, zaboravljena. Istina je, da ne amijemo trpiti zla ni zločinaca u naših gnjezdih, nu navalja ni za svaku malenkost udariti u veliko zvono proti osobam, kojo nisu možda u sebi opake i nepopravljive. Ali pustimo to, tu meni nije nakana davati poduku, već želim, da kažem koju o poznatoj prijaznosti (!) našeg slavnog zemaljskag odbora.

Poznato je, kolikim troškom bila je sazidana škola u Rieki u obćini Vrbnik. Sgrada stajala je kakvih 7000 for., dovršena bila je još pred kakve 3 godine, ali još i danas čeka učitelja. Djece je preko 100 dužne polaziti školu, a zgrada zatvorena, nu natječaj da je za učitelja razpisan, ali neće brzo biti imenovan, jer ovo činjenice, neka one govore.

Još godine 1891. bila je dovršena školska zgrada, te je kotarsko školsko vieće otvorilo natječaj. Natjecatelja bilo u svem tri, jedan usposobljen, a dvojica neusposobljena. Po zakonu ima kotarsko školsko vieće kod neusposobljenih poslati svoje mnienje na obćinu; zastupstvo izabere trojicu, zemaljski odbor stavlja svoju opazku, a zatim predje sve u ruke zemaljskoga školskoga vieća, koje učitelja imenuje. To je dalek put, zar ne?

Neusposobljene učitelje imenuje privremeno kotarsko školsko vieće. Usposobljeni natjecatelj za Rieku bio je g. Ivan Polonijo, te bio jedini molitelj. Zastupstvo u Vrbniku jednoglasno predložilo ga za učitelja. Sada je ta stvar išla na naš Sion. Zemaljski odbor držao najprvo 7 mjeseci spise kod sebe, a tek tada pitao kotarsko školsko vieće, neka ono pošalje ocjene i onih ostalih molitelja. Medjutim prošla jedna godina, a učitelj ne bijaše imenovan. Početkom ožujka ove god. bio je otvoren ponovni natječaj. Kako i zašto je do toga došlo, velika je zagonetka. Možda će se sada opet početi kao god. 1891., te tamo negdje god. 1899. biti će otvoren treći natječaj, a tamo negdje 1911. biti će učitelj imenovan! Nije li ovo prava igra sa zakoni, propisi i sa našimi pravi!

Drugi slučaj liep i zanimiv odigrava se sa školom u Dubašnici, t. j. sa imenovanjem učitelja. G. Rodo molio je za mirovinu, nu još prije nego ju je postignuo, boležljiv nije mogao podučavati, za to je g. načelnik „il buon Istriano", postavio kao zamjenika svršenoga pripravnika, rodjaka domorodca g. Radića, dok g. Rodo dobije mirovinu. Medjutim rodjaci obišli gospodu u Poreču, a drugi u Lošinju, te kumi ovog ili onog dostigoše, da čim je Rodo dobio dokret, Radić bijaše imenovan od kotarskoga školskoga vieca kao ravnajući privremeni učitelj na Dubašnici. Na to bi se dalo koješta nadovezati, ali za sada pitamo samo to, zašto nije kotarsko školsko vieće otvorilo natječaj i zašto ga sada ne otvara? Svršeni pripravnik bijaše odmah imenovan ravnateljem i to na jednoj dvorazrednici! Sada sa još govori, da su obećali u Poreču rodjaku g. Radića, da će ostati 2 godine kao privremeni ravnatelj, a tada kao rodoviti. Što će na to kotarsko školsko vieće, kad su sastano, čekajmo da vidimo (altrochè gl' ispettori agitatori oto. etc.) Daklo uz preporuku ili molbu jednog šarenjaka (ali to je smješno, jer znamo, da je i g. Radić „uno degl' intolleranti", a ujegov otac kremon rodoljub) može se postići takve povrede zakona. Što bi ovdje kazao gosp. vitez Babuder, koji je pripravan pokaditi i lievo i desno i koji za svaki slučaj drži svoje kadilo u spremi, da se ustane, čim koji predlog ili slavne većine ili zemaljskoga odbora ili od vlade biva nevaljan?

A što mi na to? Mi biedna raja? — ali dà — nas brane i miluju svo oblasti, svim činovnikom miljenici smo, da (gorke li ironije!) oni za nas rade, našu latinsku braću za nas proganjaju, uništuju i brzo početi će ih vješati, samo da nam ne smetaju (!); a da postignemo jednu hrvatsku pučku školu, treba borbe, treba odplesti i razriešiti hiljadu gordijskih čvorova, pa ipak ostanemo intolerantni i buntovnici!!

Kad već govorimo o školah i učiteljih, prišaptnuli bismo dvie gg. Gambiniju i vitezu Babuderu. Gosp. vitez kao ravnatelj koparske gimnazije obično biva imenovan za predsjednika izpitne komisije za usposobljenje učitelja. Prigodom jednog takvog izpita predbacio je učiteljem, da na njegovu gimnaziju dolaze djeca slabo pripravna. On kao član raznih školskih vieća imao bi znati, da pučke škole nisu baš pripravnice za gimnazij, već su to pripravnice za život, a s druge strane, opazku tu imao je upravitelj talijanskim učiteljem, jer takvi šilju djake u koparski gimnazij, dočim hrvatska djeca, žalibože i na čast dovatnajstoga vieka, moraju tražiti gimnaziju izvan Istre (opet dokaz, kako nas miluju).

Ali g. Gambini tuži se glavno na hrvatske škole i učitelje — *specialmente di campagna*. Ali koliko ide godimice djece iz ovog otoka na riečki i senjski gimnazij? Idu iz naših jedno i dvorazrednica, koje većinom jedanput na dan pohadjaju, jer je posvud djece odviše; a hvala zemaljskom odboru — za to mora se razdieliti polazak jedni u jutro drugi popodne, i djeca idu u gimnazij i hiraju dobro pripravljena. Kako to dolazi, da hrvatska djeca, koja pol dana čuvaju blago, a pol dana dolaze u školu, jesu sposobnija za dalnji nauk, nego djeca naše gradske gospode uz sve škole, uz vrstne učitelje, uz sve moguće potrebštine, što djetetu treba, uz sve opetovnice, no mogu zadovoljiti ili slabo zadovoljavaju?

Na koncu napomenuo bih još, da je ono romek-djelo dubašničke občine radi učitelja poljodjelstva g. Lippizzera, pošto je došlo na javu, njeko oparilo. Sada se oni izpričavaju tim, da su svakako držali, da to neće doći na vidjelo, te da za to neće nitko znati, ali da im je sada žao! Čudni ljudi, čudne ćudi! Ej, ljudi, ljudi, otvorite jednom oči na tom liepom kraju našeg otoka.

---

te se azbukvar mogao tek sada izdati. Ovo je takodjer razlogom što nismo ove poslanice već lane — godine jubileja sv. Otca — izdati mogli, kako smo živo željeli.

Oči i pamet navikle latinskomu pismu vrlo brzo hvataju ne samo pojedina pismena i rieči, nego i čitave redke latinske knjige. Ovo nije moguće ni odmah, ni brzo onomu, koji se tek uči glagoljskomu pismu, pa za to se lasno izgubi strpljivost. No kako bez strpljivosti, zapljivosti i marljivosti nije nitko naučio dobro i brzo čitati latinski, tako neće ni glagolski. Preporučamo dakle strpljivost i tvrdu, neprekidnu uztrajnost u svakdanjem vježbanju čitanja, dok mu oči i pamet dobro priviknu. Prekidavanje i odgadjanje u ovom vježbanju može samo škoditi.

Pošto tko nauči dosta izpravno i brzo čitati, tad neka uči na pamet poznate česti sv. mise; iza toga neka počme redovito čitati tihu sv. misu, i napokon, kad se je u ovom dosta uvježbao, neka dodje na pjevanje službe božje pripravljajući se još svaki put prije kod kuće. Ovo je nuždno bilo izrikom spomenuti, da se javna pjevana misa obavlja u svem dostojno.

(Konac sliedi)

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 23. maja 1894.

Austro-Ugarska. Od prošloga ćodna bijahu razpravljoni u carevinskom vieću proračuni ministarstva trgovine i poljodjelstva. Kod prvoga govorio je izmedju zatupnika južnih pokrajina i zastupnik za Istru prof. Vjekoslav Spinčić o raznim gradnjam i popraveim lukah na istarskoj obali i na otocih. Zastupnik vlade odgovorio mu je u tom smislu, da će njegove preporuke vlada uvažiti u kolikogod njoj bude moguće. Govor našega zastupnika donieti ćemo u cielosti. Kod proračuna ministatstva poljodjelstva govorio je vrlo obširno zastupnik dr. Laginja. Njegov govor počeli smo priobćivati u današnjem broju.

Sada je u razpravi proračun ministarstva pravosudja. Govorio je obširno jučer ministar pravosudja, a danas istarski zastupnik dr. Bartoli tužeć se na jezikovne odnošaje kod sudova u Istri, koje da se slavizira. U kratkom svom govoru, kojega je valjda čitao, rekao je mnogo nesmisla, zahtjevajuć, da se priznade kao sudbeni jezik u Istri jedino talijanski.

Madjarska vlada predložila je na novo saboru zakonsku osnovu o civilnom braku. Osnova ta putovati će opet u gornju ili gospodsku kuću. Vlada se nada, da će biti u gornjoj kući ovaj put prihvaćena, nu katolička stranka oprieti će njoj se odlučno i po drugi put.

Zastupnici vladine stranke na hrvatskom saboru borave u Pešti, kamo ih pozvaše njihovi madjarski drugovi na prijateljski sastanak. Madjari pripraviše hrvatskim vladinovcem sjajan doček i razne svečanosti. Opozicija odbila je mudro i razborito poziv Madjara, s kojimi nemože biti prijateljskih sastanaka, dok ovako postupaju sa Hrvati.

Srbija. Najvažniji dnevni dogodjaj jest ukinutje ustava od g. 1888 u Srbiji. Pošto je kralj protiustavno ukinuo zaključak skupštine u pogledu njegova otca i pošto je kasacijono sudište kraljev ukaz ništetnim proglasilo, nastala je u Beogradu izmedju vlade i silne radikalne stranke skrajna napetost. U to se je posrećilo vladi odkriti urotu proti dinastiji Obrenovića, te je vlada dala pozatvarati pripadnike pretendenta na kraljevsku krunu u Srbiji — kneza Karadjordjevića i nekoje vodje radikalne stranke. Ogorčenost proti nasilnomu postupanju vlade rastla je u kraljevini danomice, na što je kralj Aleksander ukinuo ustav od godine 1888 proglasiv valjanim onaj od godine 1869. Po ovom ustavu prestaje u Srbiji sloboda štampe i slobodno sastajanje, a vlada imade pravo izagnati iz kraljevine iste srbske podanike. Izbore za srbsku skupšćinu provesti će vlada na temelju staroga ustava, po kojem imade sam kralj pravo imenovati 40 zastupnika. U nesretnoj Srbiji dostiglo je komešanje sam vrhunac, te se nemože predviditi, kakvimi će to nasilno postupanje vlade uroditi posliedicami. Svakako se pripravljaju za Srbiju najcrnji dani, što ih je ikad doživila.

Franceszka. Jučer je palo franczko ministarstvo nedobiv većine u parlamentu prigodom jedne interpelacije u poslu željezničkih radnika. Tomu padu nije se nitko nadao, jer bijaše ovo ministarstvo jedno od najobljubljenijih u novije doba.

Istarskoj djevojčici.

Oj istarska djevojčice,
Živa oka, mila lica,
Stoput još ćeš ljepša biti
Budeš li mi Hrvatica!

S tog hrvatskim krasnim sborom
Ti se diči i ponosi,
Njime pjevaj, njime sbori
Viénjeg miloet u njem prosi.

Budi takva rodoljubka
Sreća će te stavno stići,
Pa ćeš sretna miran domak
Uz Hrvata mladog dići.

On će tebe ljubit žarko
Ti ćeš njemu djecu rodit;
Šokolića, ave Hrvate,
Što će Istru preporodit!

R. Katalinić Jeretov.

Razgovor

medju Zvanom i Katarinom, vraćajuć se iz Pazina svojim kućam na Pazinsko polje.

Zvana: Mila moja sestrice, ću ti nešto povedat: danas su me pitali va jedne butege va Pazine, da ćeli moj muž poć balotat sada, kad budu balotacijoni i na ko stran da će balotat, da li za Talijane, ali za naše muže.

Katarina: A ča si jim odgovorila?

Zvana: Borme sam jim odgovorila vridno i pošteno, da će moj muž i svi od našega sela poć balotat za naše ljude i ne za krnjele ali šarenjake, zač smo jih dosti provali prvih lét i sada vidimo, ki nas ljubi i ki nas mrzi; mi nećemo ljude, ki pod drugoga kralja biže i bi steli i nas za šarenjake zapisat.

Katarina: Pravo si učinila, ali i meni se čera tako dogodilo; počeli me štešo va jene butege pitat, da ča govore na našen polje za balotacijone, i da nagovaran ljude i svoga muža, da gredu svi za Talijane balotat, da će vero bit štiman človek, zač da ki s gospodom nedrži, ni štiman za nič: da puli gospode se pije fine butilje, i da krnjeli sve, ki s njima drže, lepo trataju, šijor Matio, šijor Frančesko, šijor Vincenco, šijor Južepe, šijor Jovani itd. sve sami šijori v benevrekah.

Zvana: Ča si pak ti na to rekla?

Katarina: A pomozimi sam jim rekla prez straha, da dobro znam, ča se je onim mužem, ke su oni šijorali, dogodilo; danas jih nemare ni kmeti ni gospoda, nebore tako bi se i mojemu mužu dogodilo. On ću da stoji va one vere, za koju je počel držat; neću da bude kako baba, ač peržbio nebi smel drugo brageše nosit, zač i mi žene nešto zapovidamo, tr znaš kako je stara poslovica, da muž drži jedan kantun od kuće, a mi žene tri kantune.

Zvana: A bravo! znaš ča su mane još rekli, da ku neće za Talijane doć balotat, da neka ostane doma, da će mu žurnadu platit, a ja sam jim rekla, da oni, ki ostane doma, je kako i oni, ki gre za krnjele balotat; ga držim kako i onega ki vreću drži i on ki va nju sipije, i da ni potreba, da se toliko dešturbuju za poljanske muže, zač se neće nijedan prodat ni doma ostat na dan balotacijoni.

Katarina: Ala tako mi zdravlja si jim lipo odgovorila. Kamo gredu oni ribu lovit, ja se ufam, da nete ni va Pazine sve polovit.

Zvana: E znamo, znamo ča su naše gospoda. Su nas lipo nafarali, su nam činili poć ča škole i soldate, a naši muži se trudiju i mučiju, da bi to moglo nazad prit. Tanto prvo se je prodalo sve, ča se je poneslo va Pazin i se lipih šoldi tokalo, a sada nič. Zaman nam gospoda sada to i ono obećivaju, nu mi jim nič ne verujemo.

Katarina: Kako sam čula, prem se je nekoliko naših ljudi pošarenjačilo nutre va Pazine, nete ni oni svi poć na vrgon gospode, a borme neće ni oni svomu rodu sramotu učinit, tr jih je veći del iz Polja i okolice, kako Ujčići, Gržetići, Pilati, Defari, Jedrejčić, Ferončići, Ladavci, Nefati, Matiči, Slokovići, Mogorovići, Perčići, Gah.ijelići, Drndići i puno drugih još, ki bi morali svi balotat za ljude svojega jezika i svoje krvi, a ne prodat lipo ime za ugodit gospodi krnjelom i šarenjakom, a naše Poljane, odkud su i oni potekli, izdat.

Zvana: Meni je sada poć na desno, ću te draga moja sestrice lipo pozdravit i bušnut; nemoj pozabit, ča smo se danas pogovarale.

Katarina: Neboj se ně, ću valje povedat svomu mužu kad dojdem doma i svakemu, kega budem odsad sritila.

Zvana: S Bogom sestrice, vero ću i ja!

Katarina: Bog budi s tobom, draga moja prijateljice!

Franina i Jurina

Fr. Ča biš rekal na to, da gre duhtor Oblica va Peštu?

Jur. Niš, to mu j' lahko sada, kad se j' navadil ungarezki.

Fr. Ma da ne gre prazan.

Jur. Ča te ga kaši najist?

Fr. Nekumedijaj! da će napunit svoje nekadajne bisagi semenom od oblic i da će mu kumpar dat mojštru od kristala.

Jur. Ha, sveti Jura neka mu bude na pomoć!

Fr. Joh neće ga zapustit ne, zač su stari znanci.

* * *

Fr. Si čul kakovu pljusku je dobil naš „Perkè" u porečkoj babi?

Jur. Ma će se vero „sfogat" u puljskom „Oslièu".

Fr. Udrit će po plovanu i po podeštatu.

Jur. Kada nemore po onemu, ki mu je dal fačol.

* * *

Fr. Dokle, ako Bog da?

Jur. Vero su me poslala poreška gospoda po jeno malo raki va Labince.

Fr. Ča imaju tamo Čozote?

Jur. Bravo i kakove!

Fr. Love na udicu, al na mrežu?

Jur. Na mrežu brate na mrežu, ku ni mogal par voli iz vali potegnut.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Blagajnik primio je nadalje: Ante Volarić iz Rieke šilje for. 13 20, sakupljenih u čestitoj hrvatskoj obitelji na Rieci za veselim stolom. — Josip Grašić, župnik u Bermu kod Pazina, doposlao for. 18.70, koje darovaše: Ladavac Vinko, posjednik u Bermu for. 1. Belac Antun for. 5. Suran Josip for. 1.50. Sipraka Fran 50 nč. Vesela družba f. 6. Pastorčić Ivan 50 nč. Bačac Antun sabrao na dan sv. Marka f. 4.17, koje darovaše: Rušac Šimun for. 1. Jović Šimun 50 nč. Baf Valentin 30 nč. Rušac Stjepan 50 nč. Benčić Ivan 50 nč. Cvitan Pero 45 nč. Neimenovani 92 nč. Dodao Grašić 3 nč. — Ivan Karabaić uplatio f. 10 kano osmi obrok. — Na majevicu sabrano u gostioni Josipa Šepića na predlog Vinka Grgurine for 3, koje darovaše: Vinko Grgurina, Dinko Spinčić, Ludovik Jelušić, Ljudevit Dukić, Josip Šepić, Karlevaris, N. N., N. N., I. M. — Vice Mavričić iz Drage Mošćeničke sakupio u veselom družtvu fr. 2. Dr. Dinko Vitezić doposlao for. 12 predanih mu po N. N. iz Kraljevice u ime milodara po forintu na mjesec od 1. julija 1894. do 30. junija 1894. — Slovensko planinsko družtvo u Ljubljani doposlalo je for. 50.20 kano polovicu čistoga dohodka od dne 13. t. m. priredjenoga koncerta povodom izleta „primorskoga planinskoga družtva". U ovoj svoti sadržan je takodjer dar g. Sterka od for. 5. — Ante Volarić iz Rieke doposlao fr. 11.71. sakupljenih na Trojicu na Grobniku u kući g. Josipa Bačića.

Našemu uredništvu doposlao: Veleč. g. Ivan Cotelj, kor. vikar u Poreču, godišnji prinos od 2 for. — Gosp. Ante Skabić Paškvalinov iz Krnice for. 1 kr.o članarinu za g. 1894. — Ivan Mogorović, župan u Grdoselu, darovao preko veleč. g. Pravdoslava Filiplića for. 1.50.

Prekonizirani biskupi. U konzistoriju od dne 18. t. mj. prekonizirao je sv. otac Lav XIII. naslovnoga biskupa prvojtog gosp. dra. Marčelića za Dubrovnik, proć. kanonika Andriju Sterka za Krk i naslovnoga biskupa Uccellinia za apostolskoga delegata biskupije u Kotoru.

Iz Suska pišu nam 16. t. mj. Zabave radi dovezao se jučer ovamo odlični hrvatski rodoljub iz Broda na Savi g. dr. Brlić sa gospodjom suprugom i sestrom joj, kćerke odlicnoga savjetnika Vl. Mažuranića, a unuke slavnoga pjesnika bana. Pošto obadjoše mjesto, uputiše se k nještu udaljenoj zgradi svetionika, u kojoj je smještena i brzojavna postaja. Na svjetioniku dva su čuvara. Jedan je Talijan iz Pirana, proti kojemu nema grigovora ni kao svjetilničaru ni kao brzojavljaču, jer vrši točno službu bar dvadeset godina, postavši čuvarom prvoga reda. Drugi je Lošinjanin imenom Busanić — pardon Bussanich, služi neznam kako od malo godina, te je stopro čuvar IV. reda i ako osiodio. Jer je Talijanaš, mieli, da mu je sve prosto, a o njemu bijaše već govora u broju 37. „N. Sl." od 1893.

Skoro svi putnici stranci, koji neprekidno dolaze iz Lošinja ovamo, obadju svjetionik, kamo se, kako rekoh, uputi i g. dr. Brlić sa pratnjom. Na svjetioniku bijahu primljeni veoma uljudno a i gostoljubno od Talijana čuvara-brzojavitelja Predonzana, dočim im je drugi čuvar talijanaš Bussanich poručio po ženi, da spava. Pošto se je g. dr. Brlić zadržao nješto u brzojavnom uredu, zamoli Talijana gosp. Predonzana, da bi mu, *ako je dopušteno*, izvolio pokazati svjetiljku na tornju. Gosp. Predonzan rado povede gospodu k tornju, ali na stubah postavi se čuvar Bussanich pred dra. Brlića i nepristojnim načinom reče mu: „*nazad, ovo je moja kuća, ovde ja zapovidam*" i množtvo sličnih prostota, koje nije moguće vjerovati, ali koje je ipak izrekao. Hinio je da spava taj Bussanich, da uzmogne „*dičnije*" izkazati svoj odgoj prama odličnim Hrvatom, a sada navadja smiešnu izpriku, da je gosp. dr. Brlić imao njega tobože kao prvoga čuvara zapitati za dozvolu na toranj, ali kad si je dao reći, da spava, toga g. Brlić nije mogao učiniti, premda bijaše dosta, kad je zapitao gosp. Predonzana, a ovaj neka misli, ima li se prijaviti Bussanichu i onda, ked je ovaj odsutan od Suska po pet šest dana zasebice. Pa i kad bi se bilo njega zapitalo za obadi toranj, on Hrvatu dru. Briću nebi bio dozvolio, kako nije htjeo dozvoliti ni Hrvatu g. Markovini dne 11. oktobra 1893., koji je baš Bussanicha bio za to umolio. Istodobno se g. Markovinom bio se našao na brzojavnoj postaji talijanaš Vidulich iz Lošinja, koga je Bussanich i i nepitan pozvao, da će mu pokazati svjetiljku i toranj, da tim očitije pokaže svoju mržnju proti Hrvatu Markovini.

Morate znati, da je svjetilničar B. kroz samu ovu godinu do 70 puta vodio strance na toranj, a nješto manje i svjetilničar-brzojavljač g. Predonzan. Ipak nijedan stranac nije bio otjeran, jer nije se znalo jeli koji od njih Hrvat, dočim je Bussanichu bio poznat dolazak dra. Brlića, jer je brzojavne najavljen.

Gosp. dr. Brlić kao pamotan čovjek prošao je dakako prezirom preko neotesanosti glasovitog Bussanicha; ali Vas, gospodine uredniče, zato prosimo, da zapitate, ne lučko poglavarstvo u Lošinju, nego c. kr. pom vladu u Trstu: smije li jedan najniži službenik tako nouljudno i očito strančariti i pravit takove izkaze odličnim osobam samo zato, jer su Hrvati? Na Susku, gdje su stranačke strasti uzpirene do skrajnosti, držati slično uznemiritelje niti je pamotno niti pravedno, pa mi ovim tražimo od pravičnosti vis. pomorske vlade, da nas reši ovakova napastnika.

Iz podgradskoga sudbenoga kotara pišu nam 22. t. mj.: Naša gospodarska zadruga sa sjelom u Materiji imala je ovih dana godišnju skupšćinu, koja bijaše dobro posjećena i na kojoj doznasmo od sl. odbora za njezino marljivo i požrtvovno djelovanje. Na koncu skupšćine stavio je narodni zastupnik g. Slavoj Jenko predlog, da se ustroji za naš kotar posujilnica i hranilnica sa sjelom u Podgradu. On je jurve izradio pravila, koja bijahu izručena posebnom odboru i koja će se podastrieti na potvrdu trgovačko-pomorskomu sudu u Trstu. Tako ćemo doći i mi do novčanog zavoda, koji je vrlo potrebit našem siromašnom seljaku, i koji će istomu otvti bez dvojbe mnogu suzu pošto ga bude oslobodio od krvopija i sisavaca. Na tomu imademo se zahvaliti već sada našemu dičnomu zastupniku g. Jenku.

Imadem Vam javiti i drugu radostnu viest, da ćemo naime dobiti nakon 15 godina kapelana u Podgradu i to u osobi obljubljenoga g. Štembergera, župe-upravitelja na susjednih Munah. Dobro nam došao čestiti svećeniče i rodoljube! Sada se pomišlja i u tom, da sagradimo u Podgradu novu crkvu, za koju nam je darovala jedna plemenita gospodja badava gradilište ili zemljište. Bog platio njoj i onim, koji se za to zauzimlju!

Iz Sv. Petra u Šumi (občina Tinjan) pišu nam 22. t. mj. Kano iz vedra neba grom, iznenadila nas je neočekivana viest, da će biti ovdje ustrojen novi poštarski ured. Nedokučivo biti će svakomu, što se mi toj viesti nimalo neveselimo, nu tko pozna naše odnošaje i naše ljude, reći će

nam bez dvojbe: pravo imate, što se protivite otvorenju pošte u selu mjesto na kolodvoru. Poštarski ured imao bi preuzeti poznati naš ljuti narodni protivnik, koji imade ovdje dućan i krčmu i u čijegovoj kući dogodiše se već dvie godine poznate sablazni na prvu sriedu korizme. Neznamo doista, kamo je pošlo ravnateljstvo pošta i brzojava lovit togu čovjeka, ako ne da upravo hotomice traži, da razdraži i uznemiri sav puk ove občine jedino radi toga, da zadovolji jednoj jedinoj osobi. Je li to možda svrha i namjera slavnog ravnateljstva pošta i brzojava u Trstu? U ostalom radi bismo znali, u koje se je oblasti popitalo ravnateljstvo pošta glede spomenute osobe, i da li znade išta za to naše glavarstvo u Tinjanu, koje se nebi imalo u ovakvoj zgodi mimoići. Mi smo stalno držali, da ćemo imati poštarski ured spojen sa brzojavnim na kolodvoru, gdje imademo vrlo cienjenog i obće štovanog ravnatelja, koji je svakomu na ruku i sa svakim prijazan i ljubezan. Kolodvor bio bi jedino prikladno mjesto za poštu, jer se tuj sakupljaju ne samo Supetarci, nego i Tinjanci, Križanci i Žminjci, dočim je svuda drugdje izvan puta. Zlobni jezici kažu, da su nekoji šarenjaci i naši narodni protivnici podpisali molbu na ravnateljstvo pošta u Trstu za otvorenje poštarskog ureda u kući spomenutog našeg protivnika, nu ako je tomu tako, tada možemo i mi sakupiti podpisa, koliko se hoće za poštu na kolodvoru.

U zadnji čas doznajemo, da je glavarstvo občine u Tinjanju učinilo svoju dužnost, nu slavno ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu prezrelo je sve dobre savjete i opomene. Više drži dakle to ravnateljstvo do jedne osobe, nego li do javnih oblastih i opravdanih zahtjeva hiljade osoba, od kojih se svaka može mjeriti sa budućim poštemeštrom. Neuvaži li slavno ravnateljstvo pravednih pritužba svih občinara, tad mu ovim sporučamo, neka si slobodno zadrži poštarski ured u Trstu, jer volimo ostati bez njega, nego da bude ondje, gdje se govori, da će biti otvoren.

Iz Lošinja pišu nam 21. t. mj. Netom su naš grad zdravstvenim zimovištem proglasili, eto ti nam u pohodo visokopoloženih i velemožnih, ne samo da se odmore, nego da šire glas o našem otoku, kao da nije zato dostatna njegova udobnost i čarobni opisi, dopisi, brošure i podlistci, što ih se čita po njemačkih listovih.

Nakon dugotrajnog mozganja, kako da se priskoči u pomoć ovom gradu i otoku, koji su nogom u propasti radi propadka naše mornarice na jedro, i da se zaprieči mnogobrojno izseljenje u daleke krajove, iznadjoše spasiteljno sredstvo i proglasuju Lošinj zimovištem za bolestne.

Čudno je, da gospoda dalja i bliža od nas još se nisu uvjerila, da se tim neda spasiti Lošinj. Lošinjanin je dobar pomorac, a na kopnu nit za što. On nezna niti hoće da znade baviti se poslima zdravstvenih mjesta. Do sada sva javna pristaništa u rukuh su tudjinaca. Tlo našeg otoka neharno je i neplodno, jer je kršovito, a i da nije, nitko ga ne obradjuje, a toga ni najmanje ne plodi. Novac dakle, kojega troše stranci, ne ostaje ovdje, nego se opet u tudje ruke vraća za pribaviti hranu i na uhar gostioničara. Nije vjerojatno, da će se ovo mjesto spasiti sa ono malo novca, što pojedinci beru za najmovinu soba ili hradice, na kojih se gdjekoji vozika.

Ako je bila svrha, da se ovo mjesto iznenarodi i da se na starom temelju hrvaštine i na slabom nastavljanju talijanšćine, podigne niemačina, podpuno će ju postići. Naš puk zapustit će djedovski hrvatski jezik, zabacit će i nametnutu talijanštinu, to će, za ugodit strancima, prijaljubit njemetvo, kako i jur udare u oči tudjincem, videći sve brodove pokrštene njemačkimi imeni. Jedni se krstimo Hrvatima, a drugi Talijanima, i oba skladno krčimo put niemstvu, te se još tužimo, da nas Niemac uzda, pokle mi sami njemu udvaramo, kadimo, svećanosti pripravljamo, pa makar bilo na štetu našeg ponosa i našega imetka.

Iza Chlumeckya, Madjarskya, Windischgrätza, Chlumburga, Krasjavija, uredi nas svojim oglašenim pohodom i glasoviti Campitelli. Da je Bog dobri dao tomu čovi raditi koliko govoriti, oživotvarati koliko obećavati, sretnija pokrajina od Istre nebi bilo lahko naći. Izuzam šačicu službene čeljadi, nitko se ni sjetio nije, da je kod nas. Nepojmljivo nam je, da naša občina, koja drugačije rado sprema svećanosti, nije mu dala prirediti svećanosti nit razsvjetljenja! Ako svuda nadje ovakov doček, kao ovdje, razočarat će se i uvidit će, da ovdje nije baš onako, kako ga njegovi kumovi obavještuju. Njeki kažu, da je občina nezadovoljna sa Campitellijevom popustljivošću prama Hrvatom o saboru; drugi kažu, da svetkujući njega, umanjio bi se utisak svećanostim, priredjenim drugim mogućim muževom; njeki napokon tvrdo, da se nije usudilo to učiniti za neizložiti se ogromnom „fiasku", jer su to često komedije dodjjale pučanstvu. Pohodio je i naše škole i bez da je ispitivao, uvjerio se je, i izrazio se je, da je to uzorna škola, kakvih neima svuda! Reć bi, da je to uvjerenje crpio iz činjenice, da su učitelji dobri Istrijani, a njihov ravnatelj dobar Talijan.

Ako tomu muža podje za rukom pošumiti naše goleti, za što, reć bi, da je sve to došao, kako mu je pošlo nikoga nezadovoljiti u saboru, može mirno zavapiti: Istra me već netreba, ja sam ju spasio i idem u počitak!

Iz Rieke pišu nam 20. t. mj. Bulazne bezobrazne novine i turaju u sviet riečkomadjarski patriotizam u obće, a napose pojedino slučaje riečke požrtvovnosti za ljubav milo prekodravske braće. Kada se prevadjaju oni člančići u Madjarskoj, oni ljudi uzhićeni bacaju kape u vis od zadovoljstva i zahvalnosti za riečke „*patriote*", koji su svojim renegatstvom otvorili (ako i privremeno) more Madjarom, te njim omogućili, da se nazivlju nekakva nadripomorska vlast.

Od neko doba, odkada ta draga „*braća*" ovamo dolaze, onda se na svoje vlastite oči osvjedoče, da je riečki patriotizam pao na sami „*humbug*", da tu neima patriotizma nikakvoga, bar ga neima u obće za njihovu stvar. Ono, što se zaključuje u gradskom zastupstvu, i ono, šta se u novine piše, ono se sve čini po tajnom uplivu viših oblasti, koje hoće, da zapovjedaju jer gradeć luke i nasipe, troše novac, ali skupni novac, i hrvatski novac!

U subotu dne 12. t. mj. prispjelo je ovamo više od 2000 pjevača iz velikog *orszaga*. Sva pjevačka družtva sakupila se ovdje na godišnju skupštinu. Grad je bio dužan te ljude sjajno dočekati, a da ta sjajnost liepo izpane, gradsko je zastupstvo *patriotički* odlučilo 15 hiljada forinta za trošak, ali kada se svrše računi, vještaci govore, da će biti i dvostruko troška, nu to će se sve odobriti, jer naše zastupstvo u većini je vazda spremno zadovoljiti želji vlade i Madjarom.

Neoficijozni sviet misli baš protivno; Madjari su dolazili s barjacima, ali svjetina ih je gledala i šutila; nije se ga našlo, tko bi ozbiljno počeo sa „*Elien*" klicati. Madjari pjevači pokušali su vikati *Elien*, ali ni njima se nije dalo mlatit praznu slamu, te su od toga odustali. Prebivalište Madjara je bilo većim dielom u gradskih i madjarskih školah. Ondje su bile poredane slamnjače i tu su braća spavala, jer gostionah ima razmjerno malo za tolike ljude, a privatnih stanova prirediu se baš malo. Madjarske i riečke trobojnice vijale se na prozorih raznih družtva, bankah, gostionah itd., ali privatni prozori bili su malo i redki nakitjeni; bilo je iznimaka, gdje su nekoji (dva il tri) kuće vrlo liepo nakitili i dvorili svoje goste baš gospodski. Razavjeta po gradu osobito u nekih predjelih bila je baš impozantna sa električnim svietlom, ali Madjari nisu mnogo cienili tu obilnost svietla, kako nisu mnogo žalili slamnjača u školah, nego su se čudili i žalili, što riečkog patriotizma više neima.

Pjevači su vidili, koliko su Riečani zauzeti sada za vladu: dočekali su jih glazbom u novoj „uniformi", po kraju i klobuku posve kako talijanski „*bersaglieri*". U družtvu „*filarmonico dramatica*", gdje vladaju Tršćani i zapadni Istrani i podanici talijanski, vijala se velika riečka trobojnica, ali madjarske niti za liek. Naši mladići „*junc dorco*", kada su pjevači došli, nekoji su odputovali u Trst ili u Postojnu, a nekoji su najmili parobrod i s njim išli u Lošinj na izlet, samo da se drže daleko od službenih svetkovinah koje se ovdje činili na čast „*mile nam braće*", s kojom se ne možemo razumjeti.

Ovamo i onamo po gradu vidjelo se je pjevača sa zastavami, ali je mirno stupala ta čeljad med svjetinom, to bi bilo rači, da je to seljačka procesija, koja ide prositi kišu. Bilo je liepo vrieme, ali da je i kiša lijevala, nebi bila moralno škodila, jer bi tada kiša bila pobrala svu krivnju, radi čega neima nekdašnjega oduševljenja na Ricci.

Čuli smo ozbiljnih ljudi, koji su govorili, da je grad mogao odrediti sto hiljada forinta za svetkovine, pa nebi bio ništa učinio na korist oduševljenja, jer mi se s Madjari ne razumijemo; a praktični ljudi kažu, da je odbor odredio 500 ili 1000 for. za oduševiti prvake „*šlivadura*", stalno bi bilo dosta *Eliena*, kako po navadi je toga bilo pred deset ili petnaest godina.

Treći dan uvidili su službeni krugovi, da je sramota, što oduševljenja neima, pak su poredali nekoliko djaka madjarske gimnazije, da pozdravljaju pjevače, i doista se čulo nekoliko mladjanih *Eliena*, kuda su pjevači prolazili sa zastavami.

Na razstanku na kolodvoru bijaše nekoliko *Eliena*; odkle i kako su nabavljeni, to se nezna, ali se znade, da kod hladnoga doček a i boravka, kada se pokaže veselost na razstanku, da je to znak, kako se je veselo čekalo, da se ti ljudi nose iz Rieke. Madjari su sve to vidjeli, ali se pričinjaju, da su posve zadovoljni, kako su Riečani s njimi postupali.

Razloge za pomanjkanje oduševljenja ištu svuda, samo ne ondje, gdje bi se morali iskati. Novine navaljuju na odbor za svetkovine, jer da nije imao takta, da nije znao valjano prirediti doček a itd. Ali mi svi ovdje znamo, da je bilo glazbe, pjevanja na tri strano, banketa, izleta po moru u Opatiju, i sa dvimi parobrodi po Kvarneru; bilo je razsvjetljeno kao po danu, bilo je množtvo zvedljivoga pučanstva iz grada i okolice, ali što je fajde? Madjara kod nas razumiju, kao Indijanca, koji ovamo sa parobrodom prispije. Voila tout!

Rokac.

Veselica u Boljuncu. Slovensko pjevačko i čitalačko družtvo u Boljuncu priredjuje za nedjelju dne 27. t. mj. veselicu sa vrlo bogatim programom. Kod veselice sudjelovati će „Tamburaški zbor" od sv. Ivana kod Trsta, zatim pjevačko družtvo „Hajdrih" iz Proseka, „Mladi Bazoviški pevci" te domaća glasba i domaće pjevačko družtvo. Osim toga je na programu jedna deklamacija i šaloigra „Uskok". Početak veselice u 6 sati po podne. Ulaznica 40 nč. Preporučamo našim prijateljam u Trstu i u susjednih mjestih Istre, da mnogobrojnim posjetom mlado družtvo u Boljuncu počastiti izvole.

Strosmajer i Poljaci. Mladi poljski književnik, g. Szukiewicz, nedavno boravio je u Hrvatskoj, gdje si je izhodio audienciju kod presvjetlog vladiko u Djakovu. U književnom lavovskom tjedniku „Tydzien" g. Szukiewicz crta svoj posjet. Dašao je s preporučnim pismom poznatoga poljskoga pisca Grabowskoga i predstavio se biskupu kao Poljak, koji putuje u znanstvene svrhe. Biskup Strosmajer je odmah izjavio, da g. Szukiewicz ne može mnogo od njega očekivati, pošto on osudjuje Poljake u Galiciji, koji svom silom podupiru Niemce i Madjare, a sasvim su se otudjili ostalomu Slavenstvu.

Ovaj posljedak audiencije vrlo se je bolno dojmio g. Szukiewicza. „K takovim praktičnim rezultatom" — piše on — „vodi politika našega poljskoga kluba! Slavenstvo nas je branio proti napadačem, to na viku dašće se ti židovski junaci u biog, nu jadan bijaše ipak uhvaćen i sudu izručen. Taj židovski delija zove se Politzer.

Eto, takovi su junaci židovi i njihovi savezniei naši nospašeni; kad nemogu čovjeka predobiti milom il mitom, udare po njemu batinom i bičem iz bnsljo.

Hrvatsko pjevačko družtva „Jadranska Vila" na Sušaku sa svojim tamburaškim zborom priredjuje u subotu 26. svibnja 1894. u prostorijah „Grand Restaurant Continental" na Sušaku u korist siromašne djece sušačke puške škole koncert. — Ulaznina za članove po osobi 50 nvč., za obitelji 1 for., za neđlanove po osobi 1 for., za obitelji 2 for. Početak točno u 8½ sati na večer.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2¾%

Za pisma, katera se morajo izplačati v nedanjih bankovcih avstr. volji, stopilo nove obrestne takse v krepost z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropave, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sinaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnom oursu.

Trst, 31. januvarja 1894. 2-24

Skladišće piva

iz

zagrebačke dioničke pivovare

i tvornice slada

preporuča i prima naručbe kolike u buretih tolike u bocah.

Glavno zastupstvo i skladišće

Ulica degli Artisti br. 5.

Ovo pivo je **izvrstne kakvoće** i **jeftine cienc.** 6—8

Strealjke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebće za iste 21

dobiva se uvjek u skladišću tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

„Kupi kod kovača ništo kod kovačića", kaže stara poslovica.

Ovu mogu punim pravom na moj zavod upraviti, jer jedino tako velika trgovina, kao što je moja, imnle razprodajuć ogromnih vrstih tvari i drugih prednostih, jeftine troškove, koji moraju konačno kupcem koristiti.

Krasne uzorke privatnim naručnikom šaljem badava i franko. Bogate knjige uzoraka, kakvih jošte nebijaše, za krojače nofrankirano.

Tvari za odiela.

Peruvien i dosking za visoko svećenstvo, prupisane tvari za odiela za c. kr. činovnike, veterane, vatrogasce, Sokolaše, livreje, sukna za biljard i igraće stolove, pokrivala za kočije, tvari za lovačko kaputo, nepromočno tvari za pranje, plaide za putnike od f. 4-14.

Vrlo jeftine cene, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari, ne jeftine otiralnike, koji su vriedni jeđva krojačke plaće, preporuča

Joh. Stikarofsky,

Brno (Austrijski Manšestor).

Najveće skladište blaga vriedne pol mil. for.

Razpošilja samo pouzetjem!

Doplsuje: njemački, madjarski, češki, poljski, talijanski, franczski i engleski. 24-10

KAMNIK (STEIN) u KRANJSKOJ postaja željeznice; liečenje pod upravom specijalnog liečnika, koji je u 4 godine postignuo najbolji uspjeh. — Liečilište je otvoreno od 1. maja do 15. oktobra. — Upute o zavodu i stanovih daje ravnateljstvo liečilišta.

NEIPP-ovo liječilište.

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dotenc.

Broj 22. U Trstu 31. maja 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cio arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 4 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za polgodine. Izvan carevine više poštarin.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Razprava o sudstvu u Beču.

Dne 22. i 23. mjeseca maja razpravljalo se je u carevinskom vieću u Beču o sudbenoj upravi. Malen je naš list, a da bismo sve, bilo i u kratko, spomenuti mogli, što su pojedini zastupnici rekli. Moramo se dakle omedjašiti na to, da koliko je moguće pobliže izvjestimo. što se tiče ovih naših strana, navlastito Istre, neka naš po božjem i ljudskom zakonu. Ministar je rekao: „Još je bilo izjava, na koje bih se rado osvrnuti, ali u kratko, jer je vrieme poodmaklo; to su izjave častnih zastupnika iz dolnjih strana o porotnih sudovih.

Gospoda zastupnici: Dr. Gregorčić, dr. Ferjančić, dr. Laginja i grof Alfred Coronini, o tom su i govorili i upita učinili. Ministarstvo pravosudja naredilo je, slovinskih jezicih (I tu g. zastupnik računa, da je u Italiji, kada odvjetnike kao Vitezića, Dukića, Trinajstića, Laginju, Stangera i druge pravnike, *koji su u Istri rodjeni*, računa za tudjince). Hoće da u Primorju bude samo jedan jezik kod suda, a to da je pravi zemaljski jezik Istre, to jest talijanski (Bum!). Talijane da se gleda odaljiti od svih javnih služba, jer da se poglavito za-

jezik! (Glasovi: *Tako je, dobro!*) Glede premještenja tribunala iz Rovinja u Pulu, govori ministar, da baš još nemože reći dà ili nè, ali svakako da neće biti ni za mržnju Talijana, ni za politiku, nego radi shodnosti. ako se tribunal bude premjestio iz Rovinja.

Koji zna, kako su ministri naučni govoriti, stalno je, da je taj odgovor pljuska, kakove još nisu dobili u Beču oni zastupnici, koji se još i danas bane, ra talijanska zemlja. Nadalje inistrova odgovora daje stalno da je premještenje tribunala a u Pulu odlučena stvar, i ude do koji mjesec, biti će godinu; tu se ne pita jedan oće li ili neće. Razlozi su za nirna Bosna, makar ondje g. Bartoli reče, „*središte agitavije*“. Nije još bilo, nego ako Bog dà, kada zaigramo to se pristoji!

ov je odgovor dr. Bartoli narodnoga zastupnika dra. e, i što je ovaj koristna za puk u poslovih sudbenih, izkazati našim čitateljem u broju „Naše Sloge“.

Odgovor[1])

prilogu „Na obranu“ u 11. broju „Naše Sloge“ tekuće godine.

Poznati „reformator“ naših družtva u gradu Kastvu odgovara u „*Obrani*“ na moj dopis u cienjenoj „Našoj Slogi“ br. 5. o. g., pak da bude njegov odgovor tobože komu *imponirao*, činio ga podpisati od različitih občinskih odbora. Da se g. sastavljač „*Obrane*“ zauzeo za *nove štivre*, nije mi čudno, jer se govori, da mu radi nje liepi krajcer u žep kapne. Tako bilo mu lahko i nagovoriti članove občinskih odborah, jer su nekoji od njih više ili manje interesirani kod nove štivre i jer imaju okolo nje zaslužka (nekoji i na stotine forinti). Iz občinske blagajne primaju nekoji dnevnice, a ljudi opet plaćaju im za različite razvide različnih štivra kao vještakom (peritom), pak kapne možda i po koji darić ili dar itd.

Kad bi bio gosp. sastavljač nabirao podpise neinteresiranih občinara, koji svojom glavom misle, neznam, da li bi ih ni onoliko našao.

Da se občinsko imanje po zakonu ne smiju umanjiti, to je meni dobro poznato, ali da se na to kod naše občine u zadnje vrieme nije pazilo, imali bi znati i nekoji na „*Obrani*“ podpisani članovi. Negdje godine 1888. zaključilo je občinsko zastupstvo jednoglasno, da občinski glavar ne smije trošiti preko proračuna, a niti namirah izplaćivati, ako nisu podpisani i neki občinski savjetnici.

Hoće li nova štivra dati občini 60.000 for., jako dvojim. Dati će štivra i više možda, ali to neće biti sve *nova štivra*, nego većinom stara, prigradjena *prvih godina*, a nikad pravo uredjena. Zato i je baš prvo občinsko zastupstvo odlučilo posebnu likvidaciju te štivre, da se ju jednom već uredi, a nije ni u snu pomislilo, da se i nova štivra provede, *kako se sada prodadja*.

Je li se plaćala paševina od občinskog tnala (komunala) osim kratko vrieme za komesara *Simziga*, možebit da se ne sjeća gosp. sastavljač, jer je on sigurno nije nikad plaćao, nu da ju je občina primala i *desetak godina* kasnije, to bi mogli možda uvjeriti gn i nekoji na „*Obrani*“ podpisani, koji su sigurno tu paševinu jednom plaćali. Gospodin reformator morao se je prije osvjedočiti iz občinskih računa prijašnjih godina, koji su njemu pristupniji nego li meni siromašnomu kmetu, koji ne uživam toliko slobode u našem občinskom uredu kao on, pa ni onda, kad bi možda na to imao pravo. Da *sada* občina ne prima paševine, znam i ja, jer nije nitko na glavu pao, da će ju plaćati, kad neima gdje pasti po komunalu.

Opetujem, pa makar i deset občinskih odbora činio gospodin sastavljač podpisati na „*Obrani*“, da će nova štivra občinarom škoditi, ter da će većina občinara biti bez posjeda u skoroj budućnosti. — Do sada bio je kod nas običaj, da je otac sinu ili sam sin sazidao na komunalu kućicu. Oko nje je štivrao, ter u lazno vrieme kršio, kopao, prekapao i sadio, pak je u malo vremena imao vrtić oko kuće. To se svaki dan može vidit po Kastavšćini. A gdje će sada naći kmet mjesta da sagradi i ogradi komunala, kad ga nije ni peda ostalo prikladnoga? Istina, da se je negdje puščalo pokraj cesta mjesta za kuće, ali za vrtiće se nije mislilo. A težko je kmetu, ako neima oko kućice i mrvicu grunta barem za salatu. U njekih mjestih nije se puščalo ni toliko, već se sve do ceste zagradilo. Gosp. sastavljač govori u „*Obrani*“, da će kmet, koji zidje kućicu, lahko potrošit namjesto 10, 20 ili 30 for. više za kupnju privatnoga posjeda. A što nezna taj gospodin, da je danas mnogo kućah po Kastavšćini nedovršenih? A zašto? Jer kmet nije imao ni onoliko novca, koliko mu trebalo za kuću na komunalu, pa je morao prepustit djelo, dok po svietu štogod zasluži, da ju može dovršiti. Tu nije dakle lahko potrošit kmetu mjesto 10, 20 ili 30 forinti više.

Posve je netemeljita tvrdnja gosp. sastavljača, da ako se nebi provela *nova štivra*, da bi ljudi imali u buduće što i danas. Ljudi bi u buduće štivrali *prema svojoj potrebi* — kako je to do sada bivalo — pak bi bilo za nas i za našu djecu komunala. A sada? Sada živući občinari zatvorili su sav komunal. Od ovoga će mrvit otac svojoj djeci, djeca opet djeci, tako da na kraju neće nikomu ništa ostati. A što će pak ona djeca, kojim roditelji nisu ništa štivrali? Kupiti neće moć, jer će svaki držati za se onu mrvicu, štivrat neće imati gdje, pak će morat obrnut se drugamo, da u tudjoj zemlji nadju drugu si domovinu ili će ostati kod kuće pusti siromasi.

Glede tatbine ltio me gosp. reformator krivo razumiti, valjda samo zato, da ocrni moj dopis pred svietom. Ja nisam rekao, ni mislio reći, da su Kastavci tobože patentirani tati. Pače ja se ponosim i najveća mi je čast, kad možem po svietu reći, da sam Kastavac. Oni su na dugo i široko poznati kao valjani i pošteni ljudi. Njih se svakuda rado prima u službu i u radnju. Al kako što je svagdje ljulja, tako ga je i kod nas.

Do sada imala je skoro svaka samostojeća obitelj šumicc i njiva, pak je našla za svoju potrebu i drva i hrane, pa ipak nisu ni do sada umejki ni njive bile sigurne od tudje ruke. Toliko manje biti će u buduće, kad bude svaki imao u zimi drva i hrane, jer neće imati posjeda kako sam prije dokazao.

Rad bih, da gosp. sastavljač pročita još jednom spomenuti moj dopis, pak će se osvjedočiti, da nisam ja nigdje govorio o prosjacih, već o siromasih, koji su do sada gonili svoju kravicu na pašu po občinskih brežićih i ravnicah. Kamo će ju sada goniti? Možda u mesnicu, da kupe za dobivene novce pašišća od susjeda? — Drugo im neće ostat, jer nisu ništa ili vrlo malo štivrali, bojeć se duga, jer dug je vrag — govori naš čovjek. — Drago mi je, da priznaje gosp. sastavljač, da se ja zauzimljem za siromahe. To mi je baš bilo i bi i će uvjek na sreu, da branim sirotu kmeta, koji se sam nemože braniti.

Znam, da občina od nikoga ne zahtjeva, da plati odmah kapital na štivru. Nu to nije nikakva milost od strane obćine, kako misli gosp. sastavljač izmed redaka.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Govor

aginje, zastupnika seoskih adne Istre na carevinskom vieću rečen dne 17. maja 1894. pri- prave o preračunu za ministar- stvo poljodjelstva.

(Konac.)

nske i zadružne šume.

mi dozvoljeno, da se taknem još ri, koja je sa zagajivanjem krasa na, a to je državni nadzor nad i zadružnimi šumami.

m prilikom govorio sam o tom pak me je veselilo, kad sam znao, da je dielovanje vladinih u toj grani javne uprave u po- lajevih nešto malo bolje. Ali još ga želja neizpunjena. Taj nad- uvjek prestrog, te se, obzirom velike potrebe pučanstva, neda vdati.

, koj je nedavno izašao, a gla- oti volji svih zastupnika seoskih ih se tiče, naime zakon o nad- avnih šuma u Istri i o pokriću oškova, bio je po mojem čednom eran, dakle pogreška, te ja mi- ravo sudim, ako vam izrečen ločenje, da je izvršujuća vlast iko u neprilici, kako da izvede

bio već radi toga prerad, jer ćina i občinskih zadruga želi, une, ili bar dielove istih poroz- t občinare, a to zato, jer u naj- eva pojedinci u svojih malih neimaju šume, te po tom nji- dine nisu neka cielina, koja bi Nadalje uvidjelo se je, da je e u rukuh pojedinca bez dvojbe u, ali barem tako dobra, kao a skupna. Nepobitni dokaz, da , daju nam takozvani „umejki“ pašnjaci) u Kastavšćini. i se dakle moralo pustiti u miru arstveni razvoj, i ja vas uvje- bi se onda mnogo koristnije urediti upravu skupnih šuma. toga, zapriečuje se, ne možda ego ravno dolje, po koji korak, d u tom pogledu učini. omenem samo razpravu, koja godine traje o tom, hoće li dr-

nam bez dvojbe: pravo imate, što se protivite otvorenju pošte u selu mjesto na kolodvoru. Poštarski ured imao bi preuzeti poznati naš ljuti narodni protivnik, koji imade ovdje dućan i krčmu i u čigovoj kući dogodiše se već dvie godine poznate sablazni na prvu sriedu korizme. Neznamo doista, kamo je pošlo ravnateljstvo pošta i brzojava lovit togu čovjeka, ako ne da upravo kotomice traži, da razdraži i uznemiri sav puk ove občine jedino radi toga, da zadovolji jednoj jedinoj osobi. Je li to možda svrha i namjera slavnog ravnateljstva pošta i brzojava u Trstu? U ostalom radi bismo znali, u koje se oblasti popitalo ravnateljstvo pošta glede spomenute osobe, i da li znade išta za to naše glavarstvo u Tinjanu, koje se nebi imalo u ovakvoj zgodi mimoići. Mi smo stalno držali, da ćemo imati poštarski ured spojen sa brzojavnim na kolodvoru, gdje imademo vrlo cienjenog i obće štovanog ravnatelja, koji je svakomu na ruku i sa svakim prijazan i ljubezan. Kolodvor bio bi jedino prikladno mjesto za poštu, jer se tuj sakupljaju ne samo Supetarci, nego i Tinjanci, Križanci i Žminjci, dočim je svuda drugdje izvan puta. Zlobni jezici kažu, da su nekoji šarenjaci i naši narodni protivnici podpisali molbu na ravnateljstvo pošta u Trstu za otvorenje poštarskog ureda u kući spomenutog našeg protivnika, nu ako je tomu tako, tada možemo i mi sakupiti podpisa, koliko se hoće za poštu na kolodvoru.

U zadnji čas doznajemo, da je g varstvo občine u Tinjanju učinilo svo dužnost, nu slavno ravnateljstvo pošta brzojava u Trstu prezrelo je sve dob savjete i opomene. Više drži dakle ravnateljstvo do jedne osobe, nego li javnih oblastih i opravdanih zahtjeva ljude osoba, od kojih se svaka može m riti sa budućim poštemeštrom. Neuvaži slavno ravnateljstvo pravednih prituž svih občinara, tad mu ovim sporučan neka si slobodno zadrži poštarski ured Trstu, jer volimo ostati bez njega, ne da bude ondje, gdje se govori, da će b otvoren.

Iz Lošinja pišu nam 21. t. mj. Net su naš grad zdravstvenim zimovištem p glasili, eto ti nam u pohode visokopo ženih i velemožnih, ne samo da se odmo nego da šire glas o našem otoku, kao nije zato dostatna njegova udobnost i r robni opisi, dopisi, brošure i podlistci, ih se čita po njemačkih listovih.

Nakon dugotrajnog mozganja, ka da se priskoči u pomoć ovom gradu i otok koji su nogom u propasti radi propad naše mornarice na jedro, i da se zapri mnogobrojno izseljenje u daleke krajev iznadjoše spasiteljno sredstvo i proglasu Lošinj zimovištem za bolestne.

Čudno je, da gospoda dalja i bliža nas još se nisu uvjerila, da se tim ne spasiti Lošinj. Lošinjanin je dobar pomor a na kopnu nit za što. On nezna niti ho da znade baviti se poslima zdravstven mjesta. Do sada sva javna pristaništa rukuh su tudjinaca. Tlo našeg otoka u harno je i neplodno, jer je krševito, s da nijo, nitko ga ne obradjuje, s toga najmanje ne plodi. Novac dakle, koje trošo stranci, ne ostaje ovdje, nego se op u tudje ruke vraća za pribaviti hranu i uhar gostionicara. Nije vjerojatno, da se ovo mjesto spasiti sa ono malo novc što pojedinci beru za najmovinu soba brodice, na kojih se gdjekoji vozika.

Ako je bila svrha, da se ovo mjes iznenarodi i da se na starom temelju h vaštine i na slabom nastavljanju talija štino, podigne niemčina, podpuno će postići. Naš puk zapustit će djedovski h vatski jezik, zabacit će i nametnutu ta janštinu, to će, za ugodit strancima, p ljubit njemstvo, kako to jur udara u o tudjincem, videći svo brodovo pokršto njemačkimi imeni. Jedni se krstimo Hrv tima, a drugi Talijanima, i oba skladi krčimo put niemstvu, te se još tužimo, nas Niemac uzda, pokle mi sami njem udvaramo, kadimo, svočanosti pripravljam pa makar bilo na štetu našeg ponosa našega imetka.

Iza Chlumeckya, Madejakya, Wi dischgrätza, Chümburga, Kranjavija, usre nas svojim oglašenim pohodom i glasov Campitelli. Da je Bog dobri dao ton čovi raditi koliko goveriti, oživotvarati k liko obćavati, srotnije pokrajine od Ist nebi bilo lahko naći. Izuzam šačicu slu bene čoljadi, nitko se ni sjetio nije, je kod nas. Nepojmljivo nam je, da na občina, koja drugačije rado sprema sv čanosti, nije mu dala prirediti svočanos nit razvejtljenja! Ako svuda nadje ovak doček, kao ovdje, razočarat će se i uvid će, da ovdje nije baš onako, kako ga nj

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

govi kumovi obavještuju. Njeki kažu, da je občina nezadovoljna sa Campitellijevom popustljivošću prama Hrvatom u saboru; drugi kažu, da svetkujući njega, umanjio bi se utisak svečanostim, priredjenim drugim mogućim mužem; njeki napokon tvrde, da se nije usudilo učiniti za nezložit se ogromnom „fiaska", jer su te često komodijo dodijalo pučanstvu. Pohodio je i naše školo i bez da je ispitivao, uvjerio se je, i izrazio se je, da je to uzorna škola, kakvih neima svuda! Reć bi, da je to uvjerenje crpio iz činjenice, da su učitelji dobri Istriani, a njihov ravnatelj dobar Talijan.

Ako tomu muža podje za rukom pošumiti naše goleti, za što, reć bi, da je samo došao, kako mu je pošlo nikoga nezadovoljiti u saboru, može mirno zavapiti: Istra me već netreba, ja sam ju spasio i idem u počitak!

Iz Rieke pišu nam 20. t. mj. Bulazne bezobrazne novine i turaju u sviet riečko-madjarski patriotizam u obće, a napose pojedino slučaje riečke požrtvovnosti za ljubav mile prekodravske braće. Kada se prevadjaju oni članići u Madjarskoj, oni ljudi uzhićeni bacaju kape u vis od zadovoljstva i zahvalnosti za riečke „patriote", koji su svojim renegatstvom otvorili (ako i privremeno) more Madjarom, te njim omogućili, da se nazivlju nekakva nadripomorska vlast.

Od neko doba odbada ta draga *brada*

stalno bi bilo dosta *Eliena*, kako po navadi je toga bilo pred deset ili petnajst godina.

Treći dan uvidili su službeni krugovi, da je sramota, što oduševljenja neima, pak su porodali nekoliko djaka madjarske gimnazije, da pozdravljaju pjevače, i doista se čulo nekoliko mladjanih *Eliena*, kuda su pjevači prolazili sa zastavami.

Na razstanku na kolodvoru bijaše nekoliko *Eliena*; odkle i kako su nabavljeni, to se nezna, ali se znade, da kod hladnoga dočeka i boravka, kada se pokaže veselost na razstanku, da je to znak, kako se je veselo čekalo, da se ti ljudi nose iz Rieke. Madjari su sve to vidjeli, ali se pričinjaju, da su posve zadovoljni, kako su Riečani s njimi postupali.

Razloge za pomanjkanje oduševljenja ištu svuda, samo ne ondje, gdje bi se morali iskati. Novine navaljuju na odbor za svetkovino, jer da nije imao takta, da nije znao valjano prirediti dočeka itd. Ali mi svi ovdje znamo, da je bilo glazbe, pjevanja na tri strane, banketa, izleta po moru u Opatiju, i sa dvimi parobrodi po Kvarneru; bilo je razsvjetljeno kao po danu, bilo je množtvo zvedljivoga pučanstva iz grada i okolice, ali što je fajde? Madjara kod nas razumiju, kao Indijanca, koji ovamo sa parobrodom pašpije. Voila tout!

Rokac.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. volj., stopijo nove obrestne takse v kropost z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrosti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagrob, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenborg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostli obrosti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zla. ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po

Kmet mora plaćati občini 6% interesa na kapital štivre. dok ga ne izplati, pa makar 100 godina i više. Bolje bi učinio, kad bi dignuo posudu kod kreditnoga zavoda ili banke, pa izplatio štivru, a dug bi banki izplatio, plaćajuć 6% na leto u 36 godina (amortizirao). Postatiji paku, polag rieči u „*Obrani*" vole plaćati občini 6% interesa, jer svoj novac ulože bolje, t. j. vuku lihvarske interese, što im na jednu ruku odobrava g. reformator.

Ako zbilja izposudjuje občina gotov novac, to nije nikakvo čudo, kada i prima *gotovoga kapitala*, koga po zakonu ne smije u drugo potrošiti. Da li pak izposudjuje novac, što ga slavna uprava občine n. pr. na različitih dnevnicah prištedi, to vrlo dvojim i vrlo bi me interesiralo doznati, koliko je takovih prištednja zadnjih desetak godina kapitalizirala.

I opet tvrdim, *da nove štivre nisu nikako u prilog* (korist) *siromahom*, što sam već prije napomenuo. Pak i kako tumači g. sastavljač, to će morat biti siromašniji kmeti hogatijim kao nekakvi spolovari, da na tudjoj zemlji rose svoj pot za koš krumpira ili uborak pšenice! Ili zar će siromašniji kmeti radi tudje krivnje živiti od milosti občinske blagajne?

Gosp. reformator tvrdi, da se nije onim, koji imaju mnogo prijašnje stivre, sada ništa ili vrlo malo dalo. To je „*priesna neistina!*" Liepi ih je broj, koji posjeduju i preko 10.000 klaftara občinske štivre, pak im se svejedno pustilo i sada štivrati, akoprem nemogu ili nesmare plaćati ni interese starih štivra. Da li se je u obće pravo postupalo kod dieljenja nove štivre, to bi se moglo jedva onda reći, kad bi se sakupile po narodu sve pritužbe u ovoj stvari, kojih bi bila puna knjižurina. Da se je zbilja nepravo dielilo novu štivru, možebit da bi znao na „*Obrani*" podpisani g. M. S. štogod kazati o pritužbi nekojih občinara prigodom one gungule nedugo u jednoj krčmi u Kastvu.

Nepravo čini gosp. reformator, kad mi spočituje, da se osobito brinem za Halubje. Meni kao pravom Kastavcu staroga kova leži na srcu ciela Kastavščina od Učke do Rečine, jer to je moja rodna občina, koja mi je mila i draga kao i slatka uspomena na pokojnu mi majku. Da se najviše bavim sa Halubjem, uzrok je taj, što se je tamo najgore postupalo sa novom štivrom, tako, da su se i ljudi bunili, kako ćemo kasnije vidjeti.

Neka je na Halubju danas 100 ovaca. Kuda će one sada pasti? Gospodarska zadruga nedugo skrbila se, da i ovce kod nas popravi, što je svake hvale vriedno, a sada njezin član ne mari više za njih ni za njihovu pašu, kad bi baš sada na Ricci i Opatiji vrgle liepi novac.

Opet tvrdim, da se je ljude **sililo** štivrat. Evo dokazah: Na *Brežeih* u županiji Puži sililo se ljude štivrati onaj brieg iza škole, akoprem je tamošnji puk ono mjesto odlučio za porabu školske djece ili možebitnu gradnju groblja. Jer su kad su se ljudi odlučno protivili štivranju onoga briega, odustalo se, što je možebit poznato komu članu, podpisanomu na „*Obrani*". U županiji *Blažići* sililo se ljude štivrat „*Juračev dol*", koga je bliže selo odlučilo ostaviti skupnom imovinom, da mogu u njega pustati blago na zrak. Istom kad im se reklo, *da će se pozvati Brezane*, da oni štivraju, popustili su tamošnji ljudi, što je možda poznato komu članu, podpisanomu na „*Obrani*".

Občinari Bernasove županije sa županom na čelu, *koga podpis „obrana" nosi*, protivili se štivranju njihove županije dok se nije počelo komunal občinarom drugih županija dielliti i time prisililo i njih na prigradu, da njim izpod brka drugi negrade.

Poznato je, da je sadašnja občinska uprava uzela za halubajsku stranu geometra, poznatoga iz dobe tabelara, osobitog prijatelja barilce, koga da su carske oblasti, kako se čuje, radi nespособnosti odpustile iz službe. Njemu nije občinska uprava odlučila nikakve plaće, već jedino postotke od izmjerenja, a on, što je stvar sasma naravska, nastojao je, da sto više ljudi prigrade, pa makar i svetomatejsku crkvu, samo da mu nateče više postotaka.

Prošle godine išli su župani halubajske strane prosvjedovat na c. kr. kapetanat u Volosko radi *novih štivra*. Iste godine diglo se preko 100 tamošnjih občinara, ter su išli rušit ograde novih štivra, da je i sud imao s njimi posla. Dapače i u samom občinskom zastupstvu ima ljudi, koji su se protivili novim štivram, koji su prigrade rušili i kao vodje rušenja tuženi bili.

Evo dakle gosp. reformatoru dokazah, da se je u ljude *sililo* štivrat! Kakov je to bio *jednoušni* zaključak sjednicah, kojim se meni u „*Obrani*" odgovara, kad ih je u občinskom zastupstvu i na samoj „*Obrani*" podpisanih, koji su moje misli u stvari nove štivre?

Koliko sam bio sretan sa svojim pokusnim primjerom o novoj štivri, neka sudi sav sviet. Samo mi je žao, što nije naveo gosp. reformator taj *eklatantan* protuprimjer, da u buduće nečinim ovako šepave primjere.

Da se je pred 50 ili 100 godina provela nova štivra, kako je sada, bili bismo mi sada ondje, gdje će do toliko godina biti naša djeca i unuci, t. j. većina će ih biti bez posjeda, kako sam prije spomenuo.

Občina ne štivra u Zametu tnala, — veli gosp. sastavljač — već da prodava kamenje. Nu ipak i tamo i blizu Zameta čini iznimke, prodavajuć tnalo oko mora *tudjincem*. Ako se ovako unapried ide, domala prodati će sve tnalo od Kantride do Preluka tudjincem. Kastavac neka ide u Lužinu!

Javna je tajna, da su se mnogi dobro podkožili zadnjih godinah baš sa občinskim tnalom u Zametu. Kupili su ga na novčić, a prodali ga tudjincem na forinte.

Nije tomu ni godina dana, da se je u Srdočevoj prodalo privatniku tnala nad 600□ klft. po 30 novč., *koga prijašnje zastupstvo nije htjelo prodati*. Ovaj ga je par dana kasnije preprodao neobćinaru ne po 30 nvč. □ klft., već po forinte i tako dobio koju *hiljadicu*, koja bi bila i *punoj* občinskoj blagajni dobro došla. Zar se to zove „*racijonalno*" postupanje sa občinskim imetkom?

Kakogod se pitanje *novih štivara* uzme i razmotri, bilo sa gledišta občinske blagajne, bilo sa gledišta neposredne koristi občinarah, na svaki način se mora doći do osvjedočenja, da su *nove štivre* za našu občinu *loža* gospodarstvena operacija.

Onaj moj dopis, što sam ga napisao u cienjenoj „N. S." br. 5. o. g. nije bio ni malo napisan iz zlobe, jer mi ne diše takovim duhom, niti iz nezrelosti, jer mi je na vratu dva put toliko godina, koliko gospodinu reformatoru. Je li su pak moji navodi navaljani i netemeljiti, toga mi on ne može kazati, dok protivno ne dokaže. On dakako misli, da je samo on pozvan za sve, i da je samo ono zrelo, valjano i temeljito, što izadje izpod njegova pera.

Neka mi se ne zamjeri od strane slavnog občinskog zastupstva niti od gg. članova različitih občinskih odbora, da sam morao ovoliko kazati u interesu občine i ob inarah, što neće možda svakomu biti pravo ili drago. A slavnom občinskom zastupstvu usudjujem se pripomenuti, da na lahko ne sluša onih, kojim je interes občine zadnja briga i neka u buduće ne podpisuje šepavih obrana gosp. reformatora, komu ovaj odgovor ide na prvom mjestu.

Kastavščina, mjeseca maja 1894.

Jedan občinar-posjednik.

Tiskarna Dolene — Trst.

Broj 22. U Trstu 31. maja 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielu arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji * for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za polgodine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Razprava o sudstvu u Beču.

Dne 22. i 23. mjeseca maja razpravljalo se je u carevinskom vieću u Beču o sudbenoj upravi. Malen je naš list, a da bismo sve, bilo i u kratko, spomenuti mogli, što su pojedini zastupnici rekli. Moramo se dakle omedjašiti na to, da koliko je moguće pobliže izvjestimo, što se tiče ovih naših strana, navlastito Istre, neka naš puk i tu vidi, tko je vjera, a tko nevjera.

Dobro je ipak znati, da je češka stranka i ovoga puta poslala u razpravu najbolje svoje ljude, koji joj učiniše čast. Zastupnici Slavik, Vašaty i Herold, tri poznata pravoznanca, ljudi od oka, žestoko ali stvarno pobijali su neke naredbe ministra pravosudja, i tužili se kruto na način, kojim se u nekih prilikah tumače zakoni.

Tako je na primjer zakon, da je slobodno štampati vjerno svaki govor, što ga zastupnik naroda izreče u saboru. Zakon ne propisuje, da zastupnik mora baš da govori *njemački*, ili recimo kod nas *talijanski*. Ali što bi se u Beču govorilo drugačije nego li njemački, to nedolazi u saborske brzopisne zapisnike, kao ni one, što se na porečkom saboru govori hrvatski ili slovenski, pak su zastupnici dočuli, da se takovi govori pliene po novinah, i kruto su se tužili, osobito Česi proti tomu, a od hrvatskih zastupnika govorili su Spinčić i Biankini; ovi ne baš za same razprave, nego onda, kad su dne 25. maja Česi predložili, neka se prešno izabere odbor, koj da prouči, koliko je onim postupkom povredjeno pravo zastupnika i drugi zakoni, pak da izvjesti carevinsko vieće, koje bi onda imalo odlučiti, i ako je potrebno zakon bolje ustanoviti.

Zastupnik Spinčić govorio je tom prilikom takodjer o tom, kako je našim odaslanikom na saboru u Poreču, kad se njihovi govori neuvršćuju u brzopisne zapisnike, i kako je pogibelj, da se onda radi saborskih govora progone zastupnici sudbeno, kako je to bio slučaj u jednoj pravdi urednika našega lista. Rekao je, da se to pitanje mora rieširi u Beču, da narod nereče, *da ga led bije, odkud bi ga imalo sunce grijati.* Te besede, izrečene od čovjeka, koj je nedavno dobio onako liep dokaz milosti Njegovoga Veličanstva, duboko su se dojmile mnogobrojnih slušajućih zastupnika. (Govor taj donesti ćemo u cielosti.) A sada reći ćemo koju, kako je tekla razprava o proračunu pravosudja u našem pogledu.

* * *

Ministar pravosudja grof Schönborn branio je vladu i pravosudje dne 22. t. mj. dugim, a valja reći liepim, ali svejedno ne posve sretnim govorom, proti navalam mladočeske stranke.

Nu za naše odnošaje izrekao je tekom toga govora nešto, što nam daje vrdu nadu, da će stvari za nas na bolje krenuti; samo ne treba sustati na pol puta, nego zahtjevati svoje po božjem i ljudskom zakonu. Ministar je rekao: „Još je bilo izjava, na koje bih se rado osvrnuti, ali u kratko, jer je vriemo poodmaklo; to su izjave častnih zastupnika iz dolnjih strana o porotnih sudovih.

Gospoda zastupnici: Dr. Gregorčić, dr. Ferjančić, dr. Laginja i grof Alfred Coronini, o tom su i govorili i upita učinili. Ministarstvo pravosudja naredilo je, da se to obilno izpita, te je izvješće o tom došlo i sada se razpravlja na ministarstvu.

Oni se pravom tuže na neprilike, da porotnici ne razumiju obtuženikovog jezika, i dužnost je skrbiti o tom, da se te neprilike odstrane. (Dobro! Dobro!) *Ali to je moguće samo, ako se postigne valjano sastavljanje godišnjih listina, te će ministarstvo pravosudja, dokle dosiže njegova vlast, u tom odrediti sve što može*".

Onda dalje kaže ministar: „Ministarstvo pravosudja nije nikad propustilo, a da nebi sudovom preporučilo, neka vrše propise o porabi jezika, i neka gledaju, da nebude prepiranja radi njihovog postupka. Nu opet, osim obćenitih naloga, ministarstvo nemože u pojedinih slučajih polučiti, da se vrše propisi, ako mu nedodje bistra pritužba naznakom mjesta, u kojem, i vremena, kada se je gdje povredila jezikovna pravica."

Iz toga će naši čitatelji uvidjeti, da ako gdjegod koj niži činovnik nerabi s hrvatskim čovjekom hrvatskoga jezika, jer nezna ili neće, tomu baš ministar nemora biti kriv. Treba se pritužiti, pak ako na pritužbu — ali da je posve istinita — nedodje povoljan odgovor, onda se tu odluku pošalje zastupniku, jer zastupnici su kao kontrolori, da gledaju, je li se vlada i njezini plaćenici ponašaju po zakonu ili ne.

* * *

Nekoje talijanske novine doniele su brzojavnu viest iz Beča, kako je njihov zastupnik dr. Bartoli govorio sjajan govor: „*un discorso brillante!*" Žalostna jim majka, kada su ono *brillanti*, a nije nego staklo! Da nam prostor lista dopušta, mi bismo baš od rieči do rieči donieli onaj govor, neka naši čitatelji vide, kolikih je neistina ili izkrivljenih stvari ondje. Nami se u istinu čini, kao da taj gospodin zastupnik po cielu godinu sabira onu novinu, koja se zove „*Giovine Pensiero*", pak „zbuba" ska. a što nije bilo, niti će biti.

Ipak nešto, koliko možemo, donašamo, da se laglje razumiju odgovori, koje je g. Bartoli dobio i od ministra i od dra. Laginje, koj je takodjer „*Istranin*", makar to i bilo žuhko Rovinjcu-zastupniku.

Dakle g. dr. Bartoli tuži se, da vlada hoće, da poslovini Talijane (Ajoj, nekuni tako!), da kmeti nerazumiju hrvatski (Ta je još mastnija, a tko čita „Slogu"?), a talijanski da govore pravilno najviše njih i da se samo tim jezikom služe. Samo „*tudji*" odvjetnici i pravnici da pišu u raznih slovinskih jezicih (I tu g. zastupnik računa, da je u Italiji, kada odvjetnike kao Vitezića, Dukića, Trinajstića, Laginju, Stangera i druge pravnike, *koji su u Istri rodjeni*, računa za tudjince). Hoće da u Primorju bude samo jedan jezik kod suda, a to da je pravi zemaljski jezik Istre, to jest talijanski (Bum!). Talijane da se gleda odaljiti od svih javnih službah, jer da se poglavito zahtjeva znanje jezika, a na sposobnost da se malo pazi. Udara na onoga od vlade, koji je sastavio pitanje na istarski sabor radi premještenja tribunala iz Rovinja u Pulu, jer da je tim Rovinj nedostojno pogrdjen. Rovinj da je najzgodnije mjesto za tribunal; ali se svim tim da se ga hoće preseliti u Pulu, jer da je tamo središte „*hrvatske propagande*" (Ljudi božji, vi se jednoga čovjeka bojite!). Napokon odgovara na ono, što je naš zastupnik dr. Laginja već skoro pred dvie godine govorio o Kašteliršhom procesu, te reče, da nije istina, da su pretvrdo sudili, dapače, da je sud bio milostiv, i drugih stvari, da nije istina. (Sve što je dr. Laginja govorio o Kašteliru, može se svaki čas dokazati iz spisa one razprave). Brani sudca iztražitelja u onom procesu. Prigovara, kako su Kaštelirci milostivo kažnjeni (Godina i tri godine, to ti je malo), a kako da su težko kažnjeni neki pazinski mladići (Par čedana zatvora!) jer su psikali za nekimi „*tudjimi agitatori*" (Eto, zastupniku Bartoli-u je zastupnik Mandić, na kojega je fukara udarala, „*tudji agitator*", a rodjen je u obćini Kastvu u Istri!) Napokon se zastupnik Bartoli obraća do ministra molbom, neka gleda, da se Talijanom pravica kroji.

* * *

Eto, koliko smo u kratko mogli, izcrpljen govor gospodina zastupnika velikog posjeda Istre. Po njem bi čovjek mislio, da je nami Hrvatom nikad bolje, a sirotam Talijanom zlo, da no može biti gore. Ali na sreću u istoj dvorani, gdje je on govorio, bilo je još ljudi, koji su mu znali odgovoriti. Da čujemo!

Ministar pravosudja grof Schönborn odgovorio je g. talijanskomu zastupniku, da se nikako nemože postaviti na njegovo načelno stanovište, drugimi besjedami, da on, ministar, neda g. Bartoli-u za pravo, da tobože sudbene oblasti pomažu Slavenom, kako bi Talijane poslavenili. Tamo (u Primorju) govori sviet više jezika, to dakle nije vladina uredba, nego vlada mora to stanje priznati. Da bi se samo jedan jezik, i to talijanski rabio, to se stalno protivi načelu ravnopravnosti i toga vlada nebi nikako mog'a prihvatiti. I ministar da pozna nekoliko Primorje, pak znade, da ako se i za malo odaljiš od mora, odmah nadješ čisto slavonsko pučanstvo (Glasovi: *Tako je!*) „*Ja sam osvjedočen, da znadu i talijanski, ali jih je toliko, da toga slavenskoga pučanstva nemožeš zatajiti, ni reći, da neima prava na to, da se pri sudovih neuzme obzira na njihov jezik!* (Glasovi: *Tako je, dobro!*) Glede premještenja tribunala iz Rovinja u Pulu, govori ministar, da baš još nemože reći dà ili nè, ali svakako da neće biti ni za mržnju Talijana, ni za politiku, nego radi shodnosti, ako se tribunal bude premjestio iz Rovinja.

Koji zna, kako su ministri naučni govoriti, stalno je, da je taj odgovor pljuska, kakove još nisu dobili u Beču oni zastupnici, koji se još i danas bane, da je Istra talijanska zemlja. Nadalje se iz ministrova odgovora daje stalno razumjeti, da je premještenje tribunala iz Rovinja u Pulu odlučena stvar, i ako no bude do koji mjesec, biti će do koju godinu; tu se ne pita jedan gradić, hoće li ili neće. Razlozi su za Pulu, pak mirna Bosna, makar ondje bilo, kako g. Bartoli reče, „*središte hrvatske agitacije*". Nije još bilo, nego će biti, ako Bog dà, kada zaigramo kolo, kako se pristoji!

Kakov je odgovor dr. Bartoli dobio od narodnoga zastupnika dra. Laginje, i što je ovaj koristna predložio za puk u poslovih sudbenih, to ćemo izkazati našim čitateljem u sliedećem broju „Naše Sloge".

Govor

dra. M. Laginje, zastupnika seoskih kotara zapadne Istre na carevinskom vieću u Beču, izrečen dne 17. maja 1894. prigodom razprave o proračunu za ministarstvo poljodjelstva.

(Konac.)

c) Obćinske i zadružne šume.

Budi mi dozvoljeno, da se taknem još jedne stvari, koja je sa zagajivanjem krasa tesno spojena, a to je državni nadzor nad obćinskimi i zadružnimi šumami.

Drugom prilikom govorio sam o tom obširnije, pak me je veselilo, kad sam kasnije doznao, da je djelovanje vladinih službenika u toj grani javne uprave u pojedinih slučajevih nešto malo bolje. Ali još ostaje mnoga želja neizpunjena. Taj nadzor je još uvjek prestrog, te se, obzirom na mnoge i velike potrebe pučanstva, neda uvjek opravdati.

Zakon, koj je nedavno izašao, a glasovan je proti volji svih zastupnika seoskih obćina, kojih se tiče, naime zakon o nadzoru nedržavnih šuma u Istri i o pokriću dotičnih troškova, bio je po mojem čednom mnienju preran, dakle pogreška, te ja mislim, da pravo sudim, ako vam izrečen moje osvjedočenje, da je izvršujuća vlast sama nekoliko u neprilici, kako da izvede onaj zakon.

On je bio već radi toga preran, jer cieli niz obćina i obćinskih zadruga želi, da svoje šume, ill bar dielove istih porazdiele medju obćinare, a to zato, jer u najviše slučajeva pojedinci u svojih malih kmeštinah neimaju šume, te po tom njihove kmeštine nisu neka cielina, koja bi imala biti. Nadalje uvidjelo se je, da je uprava šume u rukah pojedinca bez dvojbe manje skupa, ali barem tako dobra, kao kad je šuma skupna. Nepobitni dokaz, da je to istina, daju nam takozvani „umejki" (obrašteni pašnjaci) u Kastavščini.

Bilo bi se dakle moralo pustiti u miru taj gospodarstveni razvoj, i ja vas uvjeravam, da bi se onda mnogo koristnije bilo moglo urediti upravu skupnih šuma.

Mjesto toga, zapriečuje se, ne možda od ovuda, nego ravno dolje, po koji korak, što ga narod u tom pogledu učini.

Da spomenem samo razpravu, koja već tolike godine traje o tom, hoće li dr-

žavna vlast priznati ili ne dielitbu šume občinske zadruge Podgrada, koja je dielitba učinjena pred više od 20 godina, i pazite dobro, učinjena je sudjelovanjem jednoga c. kr. političkog komisara.

Neda jim se toga odobrenja, jer da su pojedini dielovi nerazložno odmjereni, predugi a preuzki. Žalibože to je dielomice u ovom slučaju istina; ali to bi se bilo moralo odmah početkom dielitbe prigovoriti.

Nego ako se predloži radi šumsko-policajnoga odobrenja druga koja dielitba, zasnovana razložno i na temelju točnih procjena i izmjerenja, pak i ako se ne pita razdioba ciele šume, nego malenog diela, kao što je to slučaj porezne občine Klana, kojoj je upravo dužnost, da odieli svoje ljude, jer je ona šuma negda pripadala jednoj privatnoj gospoštiji, koja svojim bivšim kmetovom za njihove pravice nije nikada dala odkupnine, — onda se ljudem reče: Ne, mi vam nedamo dozvole, jer kad biste podielili, utamanili biste šumu, pak bi vam povodnje podkopale kuće. (Veselost!)

To je crno na bielu, gospodo moja, i to kaže ona ista oblast, koja je još godine 1883. i 1884. okolo onoga sela dala potanko mjeriti, da se potočina uredi, a osim izmjerivanja. nije za uredjenje niti jednog novčića do danas potrošila, premda je već onda, dakle pred desetak godina, jedno 2 do 3 tisuće forinti bilo odlučeno za tu radnju.

Pismena odluka glasi dakle onako. Ali ima i ustmenih odluka, kao na primjer, kad jedan čisto podredjeni šumski činovnik reče: Dok sam ja ovdje, nećete Boga mi dieliti vaše šume. (Veselost.) To se, gospodo moja, dogadja tako zato, jer kod nas žalibože svaki javni službenik hoće, da se prposi svojom vlašću, hoće, da više zapovjeda, nego li sam cesar.

Ipak niti onaj pismeni, niti onaj ustmeni odgovor nedaju pravog razloga, zašto se neuslišaju želje seoskoga stanovničtva u Primorju, u onih i u mnogih drugih slučajevih. To se dogadja mnogokrat tako zato, jer hrvatski rodoljubi ovo ili ono potaknu, zagovaraju, podupiru, ili sami zamisle.

Dioba zadružne šume Podgradske nije još odobrena za to, jer ju jedan Jenko zagovara, pak, dok pitanje nije uredjeno, on kao načelnik ima neprilika; razdioba jednog diela občinske šume Klanjske još nije dozvoljena zato, jer ju jedan Laginja zagovara. (Veselost).

Da, gospodo, to je pravi razlog, zašto se u koječem zateže, zašto se u koječem mimoidje pojedine osobe, da tobože puk nebi uvidio, da su njegovi zastupnici kadri zanj štogod izposlovati.

To smo mi na ovih klupah već davno uvidjeli. „Juštament ne“ za nas je već stara besjeda; ali uvjeravamo visoku vladu, da je naš ponos samo u tom, da se što koristna i dobra u istinu učini, i da se brzo učini. Ako onda neki baš žele, da se sva zasluga pripiše njima, ne imamo ništa proti tomu. Ja sam sām pripravan stupiti pred narod, pak svakom prigodom, kad izadje povoljna jedna vladina odluka, kad vlada budi što uloži u korist naroda, reći mu: Vidite ljudi, ja nisam nikad o tom govorio; ni ministar nezna o tom ništa. To dobročinstvo imate zahvaliti samo visokorodjenom gospodinu stražmeštru, ili štovanomu gospodinu nadlugaru, ili milostivomu gospodinu praktikantu knezu itd., koji je pred par mjeseci došao ovamo, pak je tako temeljito upoznao odnošaje. (Živahna veselost).

Na kvarnerskih otocih u običaju jest od davnih vremena, radi osobitih tamošnjih odnošaja, takodjer osobita neka vrst posjeka; zove se „posjek na ćulac“, talijanski „taglio a capitozza“; njemački izraz nepoznam, ja bih rekao „Kronenhieb“, ili nešto slična.

Tamo je naime paša pusta, ciele zime vani je i ovca i govedo pod vedrim nebom, u zagajenih pašnjacih, koji se zovu drmuni; mimogred rečeno, to je grčka rieč, drujmom, znači drvo, lies.

Sječe se svako toliko i to tako, da po prilici na visini čovjeka posve obsjeku stablo, a ono potjera ondje grane i dobije kao neku krosnu. Tako se ozdol može bez štete pasti blago, žestoki vjetrovi donose morsku vodu na kopno, paša bude tim osoljena i ugodna, a šol ne kvari posjeka, a krosne od stabala uvjek štite zemljište, koje je pod njimi od jakoga sunčanoga žara, a životinju i od sunca i od nevremena.

Ali čini se, da u Pruskoj nije u običaju ta vrst posjeka, pa kako smo mi od godine 1866. ovamo naučeni samo na pruski posjek (Veselost), to su strukovnjaci šumari (Povik: *nakon jednodnevnoga pregleda*!) odkrili, da tamo dolje žive divlji jedan narod, koji nečuvenim načinom tamani svoje šume, — i eto, zabranilo je bez milosti i bezvjetno posjek na ćulac.

Tak u najzadnje doba, čini se, da se je došlo do osvjedočenja, da se neke teorije ipak nemogu u jedan mah i pod moraš uvadjati; all ja se bojim, da pitanje još nije dostatno proučeno i da se još uvjek neobazire dostatno na potrebe pučanstva.

Promislite, gospodo, da se pučanstvo tim načinom draži i da mu se baš otima neobhodna sredstva uzdržavanja; jer u krševih, o kojih ja govorim, požela je filoksera već obilato svoju žetvu, te pokoje selo nemože da što izvadi, nego li od gojenja blaga i od drva. Uzmite jim i to, uzkratite jim i pašu, pak ste jim oduzeli jedino, čim mogu živiti (Posve pravo!)

Gospodo moja, nadležne oblasti imale bi ipak doći do osvjedočenja, da divne obale jadranske Bog i narav nisu odlučili toliko za hrastovinu i za borovinu, koliko za maslinu i za lozu, pak za mnogobrojne vrsti stabla, koja se daju urediti na uzku goru, te imaju takodjer svoju liepu stranu.

Mjesto da se dakle tvrdo drži samo jedan pravac, bilo bi za vladu vrlo unosno, a za puk bi bilo sretno, kad bi se osobita briga svrnula na uzdržavanje i gojenje masline i vinove loze, te osobito ovčarstva. Maslinovo ulje, na malvaziju davajuća vina. skuta, sirci i skopčevina sa otoka i južno zapadnog obronka Učke mogle bi postati neprispodobive poslastice baš za kneževske stolove, kad bi se k naravskoj dobroti onih stvari pridružilo razložno pripravljanje i prava prodaja istih.

d) Gojenje živine. — Razdioba motovunskog luga i Lima.

Nemogu, a da ne bacim još jedno pitanje, koje je sa stočarstvom tesno spojeno, a to je bolje izrabljenje raškoga luga i prediela motovunske šume, pak razmjerno malene, pod upravom ministarstva za poljodjelstvo stojeće negdašnje gospoštije Lima, sve u Istri.

Nade je, da će brzo uspjeti trud o posušivanju čepićskoga jezera. Cieli onaj kraj, doli do ušća Raše, zavriedi, da se središnja vlada zanj osobito zauzme; onaj će kraj biti vrlo prikladan za gojenje goveda na veliko, kad bude jezero izsušeno i uredjeno korito Raše. Na to bi se već sada, i ne bez škode, imalo pomišljati.

O šumi motovunskoj sastavio sam već pred više mjeseci interpelaciju, te sam ju imao čast postaviti preuzvišenomu gospodinu ministru za poljodjelstvo.

Žalibože nisam još dobio odgovora, ali rado priznajem, da se na ovakove upite neda baš u kratko vrieme odgovoriti, jer je potrebito duže proučavanje. Draže bi mi bilo, ako bi njegova preuzvišenost — što je i laglje — htjela na jednu drugu interpelaciju reći jednu rieč na umirenje, a to je, hoće li biti u Istri dopušteno saditi duhan.

Državna šuma Motovun leži skoro posve u dolini, na naplavini, koja je od rimske dobe po stalnih računih narasla za 10 do 16 metara. Bregovi okolo šume jesu goli. U takovih odnošajih lahko je pojmiti, kako je voda „Mirna“ izgubila svaki pomen za promet.

Ogradjivanja riečina na obroncih, koji okružuju motovunsku šumu, kojimi upravlja poznati strukovnjak Putik, svi hvale; ali moglo bi biti učinjeno mnogo više u mnogo kraće vrieme i za neizmjernu korist pokrajine, a u prvom redu blizu živućega puka, kad bi se visoka vlada htjela odlučiti na odrešiti jedan korak.

Motovunski lug neima sa državnoga stanovišta dan današnji nikakove vriednosti. Negdje bio je za Mljetke najbliže, najcienije i najpriličnije skladište za brodogradje; ali danas uz toliki promet, ona šuma, ne baš prostrana, za našu vojenu mornaricu neima nikakve znamenitosti; više je od navike nego li od prave potrebe, ako naša mornarica kad i kad štogod izvadi iz motovunskoga luga. Bez njega može država svakako biti.

Sada uzmite u obzir, da je upravo ludo uzdržavati šuma na najtužnoj i za svaku granu poljodjelstva sposobnoj zemlji u jednoj pokrajini, kao što je Istra, koja ima tako malo tuste zemlje. Jedan od najglavnijih zahtjeva Istre na gospodarstvenom polju jest dakle, da se razdieli motovunski lug medju okolne stanovnike, koji mučno žive, da se ona šuma izkrči, i da se ona zemlja razore i zatravi.

Gospodo, narod nepita, da mu se ono dade bezplatno; on bi rado platio kupovinu, on bi ju takodjer izplatio, makar najvećimi žrtvami za neko vrieme, jer u duši čuti ogromne koristi, koje bi mu odtud nastale.

Ja nepitam nešto nemogućega ili nerazumnoga. Nerazumno bilo bi u zemlji, kao što je Istra, htjeti uzdržati pod svaki način šumu, a to rad nekih državnih obzira, koji su u ovom slučaju samo umišljeni, a medjutim na trošak svih ograđjivati riečine, dočim bi se taj trošak lahko mogao prikupiti od odšteta za šumu, kad bi se htjela napustiti.

Jedno, što bih morao braniti, jest, da kad bi se htjelo napustiti tu šumu, imalo bi se odkupninu ustanoviti pravedno. Dva su, gospodo, razloga, radi kojih bi se te odkupnine morale nizko udariti; s jedne strane zato, što se ljudem prigodom odkupa servituta u motovunskom lugu učinila krivica, kad ih ima, kojim se je dalo samo 180—200 četvornih klaftara zemlje, a ljudi, kako su dobroćudni i žalibože neuki, nisu si mogli pomoći; s druge strane zato, što je po mojem tvrdom osvjedočenju motovunski lug pasivan, ili barem mnogo manje nosi, nego li se vidi iz proračuna. Tu je doistine proračunano, da je od svakoga hektara 2 for. 30 novčića na godinu dobitka; to bi bilo od prilike 1 for. 30 nvč. po ralu; ali nevalja zaboraviti, da se onaj račun odnosi na sve državne šume u Primorju, a tu odlučuje poglavito velika trnovska šuma u Goričkom.

Ali ja hoću da uzmem, neka je i onaj čisti dohodak istinit. Dobro, pak izračunajmo glavnicu i po 6%, to bi jedno ralo došlo po prilici na 22 forinta, i ja sam stalan, da bi narod posve rado toliko platio.

Neizmjerna je, gospodo, korist, koja bi došla, da se napusti i razdieli motovunski lug, kako sam ovdje natuknuo.

Molim vas za dobrohotnu pozornost na samu jednu priliku u tom pogledu. U kraju, o kojem govorim, udomaćena je jedna govedja pasmina, koja na žalost na daleko nije poznata, ali se za stalno može računati medju prve u Austriji radi krepčine struka i skoro umišljene ljepote tiela; to je bujska pasmina.

Kod visokoga ministarstva leži od 10, možda i više godina izvješće, koje je napisao moj sunarodnik i naš poštovani drug gospodin Povše, te će, kako čujem, u kratko biti tiskano.

U koliko mi je kazano, izjavljam sa velikim zadovoljstvom, da strukovnjak, kao što je jedan Povše, posve potvrdjuje i odobrava od prije nego li sam ja znao, ono, što sam ja tako rekuć neznalice potaknuo, neizučen u tih pitanjih, nego samo promišljajuć na potrebe naroda, koj mi je za slobodnoga gradjanina najveću čast izkazao.

Poštovani zastupnik mnije, da bi se podhvatom, koj sam spomenuo, riešilo jedno od najvećih gospodarstvenih pitanja Istre, a bez žrtve za državu i na vrlo veliku korist naroda, i da bi se od svih u Austriji najbolje izplaćivalo stočarstvo tamo, kad bi blaženi sunčani traci nakon stoljeća opeta poljubili ono vlažno tlo i kad bi ga obradila ruka težakova uvjek pripravna na najteže poslove.

Glavnice, koje bi se dobile prodajom luga, mogle bi se liepo, ako ne sve, porabiti za nasade na bregovih i obroncih, koji okružuju dolinu Mirne. Jedan, i sada liep, ali težko zapušten kraj, obratio bi se u malo godina tim blagotvornim postupkom vlade u pravi zemaljski raj.

Što sam rekao o motovunskom lugu, to općenito vriedi i za Vidorno, što leži u sudbenom kotaru porečkom, i u obće za sve što pripada negdašnjoj gospoštiji Limskoj. Ono se već radi razmjerno malenog prostora nebi izplatilo držati, kad bi se napustio motovunski lug.

Do sada se za kmetsko stanovničtvo Primorja nije učinilo ništa; mi smo bili samo misera contribuens plebs = nevoljan plaćajući puk. (Tako je!) Takovo vladanje se dalje ne smije podržavati: korist države, osobito u Primorju, nije samo u tom, da se pomaže velikoj trgovini i velikomu obrtu. To se, gospodo moja, nebi imalo zaboraviti i nebi se imalo javljati, da se pučanstvo Primorja mora zadovoljiti zato, jer se je ovo ili ono učinilo za Trst. (Posve pravo!)

Obće je poznato, gospodo moja, da Trst ima silu božju talijanskih javnih papira. Kad je u susjednom kraljestvu nastala novčana nevolja, govorilo se je, da Trst ima takovih papira do 100 miljuna lira. Koji radje manje nego li više reku, govorili su, da nije toliko, ali da je do 70 milijuna svakako. Ja neću, gospodo, da razpravljam o političkoj strani takovog pojava, samo ću reći, da mi se na to koža ježi, i da bi moglo ubitačno biti navlaš zatvarati oči i ušesa proti takvim vidljivim stvarim. Osim toga nije mi ni na kraj pameti nekoga spominjati na dužnosti, koje ima, osobito kad sam osvjedočen, da jih sam može razumjeti.

Lahko je dakle, gospodo, pojmiti, kakve je silne gubitke morao Trst imati, i kako su ljudi tamo kratkovidni za svoju vlastitu korist, kad svaku i najmanju poboljšicu očekuju od države, dočim drže sakrivene tolike tudje vriednostne papire.

Kao da je naša vlada navlaš stvorena zato, našao se je odmah ministar, koj je Trstu pritekao u pomoć poznatimi nedavno izdanimi zakoni o javnih skladištih.

Meni nije neugodno, ako se nevolji odmogne na raznih stranah; neznam ni to, znade li preuzvišeni gospodin ministar trgovine, kojim načinom su mu novine vladajuće klike zahvalile.

Ali ipak izrazujem želju, da se njegova preuzvišenost gospodin ministar poljodjelstva, uporedo sa onom djelatnošću svoga druga, dade na odlučan posao u pogledu poljodjelstva i svega, što je s istim spojeno, na posao ne manje znamenit, ali bezdvojbeno koristniji.

Sloveno-hrvatski puk u Primorju ima na to tim više prava, jer se od vajkada nanj neuzima obzira, jer se on poglavito bavi poljodjelstvom, i jer pri onih pogodnostih, koje sam prije spomenuo, taj je puk imao vrlo malene, a možda uprave nikakove koristi.

IV. Što je zastupnik Spinčić čuo i vidio u svojem kotaru.

Dozvolite mi, da samo letimice spomenem, što je naš poštovani drug Spinčić opazio, kad je putovao po svojem kotaru; a to činim po naročitoj njegovoj želji, jer dva od jedne pokrajine ne možemo doći do rieči. O koječem, što sam govorio, takodjer me je on obavjestio.

Na Puntu, otok Krk, na sv. Petru Iloviku, kod Lošinja, u Beieju na otoku Cresu i još sve kudagod, loza je skoro uništena od filoksere.

Okolicu Krkavca u koparskom kotaru, nekoje krajeve sudbenog kotara bujskoga zadesiti će neumoljivo ista sudbina.

Pomoć proti tomu zlu ne dieli se pravim načinom, zavlači se, nerazborno se uporablja, zato vrlo malo ili posve ništa ne koristi.

Narod je pitao pomoć, tako na primjer Belej. Kotarsko poglavarstvo poslalo jim je putujućeg učitelja, ali taj nije znao njihovoga hrvatskog jezika. Večer je došao, prenoćio je gdje je jedino mogao, to jest u seoskoga župnika, naručio je za drugo jutro ljude. Oni se sastadoše, ali učitelj je već bio na putu za sv. Ivan, i nije podučio naroda niti jednom besjedom.

Ali porezne občine moraju plaćati prinose za takove šetnje. Tako su godine 1893. morale platiti občine otoka Cresa 45 for. 28 nvč., one otoka Lošinja 74 for. 18 nvč, a one otoka Krka 57 for. 18 nč. Oblast ponudi naroda američke loze. Narod jih naruči, ali dodju osušene, te nisu za porabu.

Postupak u poslovih lova skroz je pogriešan; ministarstvo poljodjelstva imalo bi i tu svoju rieč. Poljodjelac mora često gledati, kako su mu zecevi objeli ono malo sočiva i drugog priroda, jer lovac zakupnik za zabavu još nije dospio, da dodje u onaj kraj, a seljak sam neima novca, da hodi po družne listove i lovne dozvole i da ih plaća.

Zaboravlja se na najživotnije koristi pučanstva. Spominjem još samo toli potrebito osušenje močvare lievo od dolazka u Osor, a to kao dodatak radnjam, koje su spomenute u resoluciji zast. Spinčića od 16. aprila 1894.

Pri obavljanju šumske policije dogadja se upravo nevjerojatnih stvari. Obitelj braće Jurjaka iz sv. Ivana na otoku Cresu sudilo je, što su popasli neku branjevinu, na 970 for., slovom devet sto sedamdeset forinti (Čujte! Čujte!), a to, kako se tvrdi, bez pregleda na licu mjesta i bez savjestnoga izpitivanja, kolika je u istinu škoda, i koliko odškoditelj može platiti.

Kasnije da jim je kazan snižena na 20 forinti, valjda putem milosti od visokoga ministarstva.

I tako bi se, gospodo moja, moglo dalje nabrajati; ali tko bi pobrojio zviezde na nebu i pjesak u moru!

V. Zaključak.

Je li pomoći? Jest, ali je bolestnik težko bolestan. Ne treba mu mnogo, sada dok se oporavi, treba mu po malo mjeri davati krepku hranu, al je treba brzo, vrlo brzo, inače će biti kasno.

Pomišljajte na male ali krepke ljekarije, preuzvišeni gospodine ministre poljodjelstva, i dajte, da jih razboriti ljudi brzo porazdiele.

Neke su sadržane u resoluciji, koju mi je čast preporučiti visokoj kući, da ju prihvati.

Dajte gojiti duhan, što je već preporodilo nekoje predjele Dalmacije, dajte osnivati predujmovnice polag poznatoga, valjanog načina za mala okružja, pozovite

u središnju upravu ljude, koji potrebe puka poznaju iz života, koji čute za svoja sunarodnike, dajte predujmova za vinarstvo, da se u svojoj vlastitoj državi možemo natjecati sa tudjim vinom, dajte izdašnih podpora za obnovu vinograda, dajte da javna uprava ima više života i da bude više pučka; to su stvari, koje baš ne pitaju milijune, ali mi to trebamo, vrlo trebamo. (Odobravanje).

Ako je hrvatski narod u Primorju mnogo godina skoro kao mrtav bio, to nije više tako; i ako zastupnici njegovi vrlo dobro razumiju, da bi bilo izgubljeno vrieme ovdje govoriti o državnom pravu i o političkih sloboštinah, koja se pitanja ovdje nikad neće rieširi, oni ipak razumiju isto tako dobro, da je svaka vlade svake evropske države dužna, da svojim narodom osjegura i olakoti barem uvjete tjelesnog života.

Vlada bi se obzirom na Sloveno-Hrvate Primorja morala ipak jednom postaviti na stanovište: cogito, ergo sum = mislim, dakle da jesam, i dobro bi imala zapamtiti, da će inače ovo pučanstvo punim pravom moći reći: Ti na me ne misliš, dakle ne obstojiš za me; nisi moja vlada, već si mi tudja! Rekao sam i spaslo dušu moju! (Živo odobravanje. Govornika čestitaju).

Resolucija, koju preporučam visokoj kući, da ju podupre i prime, glasi se:

„Poziva se c. kr. vlada, da posve točno izpita gospodarstveno stanje seoskoga stanovništva u Istri i njegove želje u gospodarstvenom pogledu, i da se poskrbi zato, da se dosadanje zlo, gdje ga jest, odvrati shodnimi sredstvi, kao na primjer tim: da dopusti gojiti duhan, da podupre obnovu vinograda, uništenih od filoksere, da pomaže poduzećem za razložno pivničarstvo i koristniji izvoz vina, da porazdieli državne šume, bez kojih se može biti, da daje jeftinu vjeresiju za težake, da postavi takove javne službenike, koji su i u jezikovnom pogledu posve na svom mjestu u interesu javne uprave".

Dodatak. Resolucija je na poziv predsjednika dostatno podupirta, te je poslana na proračunski odbor, da ju razpravi i o njoj izvjesti.

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 30. maja 1894.

Austro-Ugarska. Važnije dogodjaje iz carevinskoga vieća, koji se tiču pobliže naših južnih pokrajina, donašamo na drugom mjestu. Ovdje nam je jošte zabilježiti, da je sada na dnevnom redu tiskovni zakon. Govornici raznih stranaka izjaviše se proti novinarskom biljegu, koji leži na srcu ministru financija, jer mu od toga biljega ulaze milijuni u državnu blagajnu. Isto tako zagovaraju neodvisni zastupnici ukinutje novinarske kaucije, kojom se prieči slobodan razvitak novinarstva. Danas je imao klub sjedinjene njemačke lievice vrlo burnu sjednicu. Radikalni zastupnici navališe na vladu, jer da očijuka tobože sa Slovenci u Koruškoj, da se nezauzimlje za njemačke napise ulica u Pragu, i da se ne suprotstavlja protiždidovskom gibanju. Premda su to same osvade, ipak obećaše prisutni ministri grof Wurmbrand i dr. Plener, da će uvažiti sve te pritužbe.

Madjarski ministar predsjednik bio je posliednjih dana opetovno u audienciji kod kralja. Odatle zaključuju liberalne novine, da će biti prihvaćena vladina osnova o civilnom braku u madjarskoj gornjoj kući, jer da je ministar jedino o tom sa kraljem razpravljao, te da mu bijaše obećana podpora od strane dvora.

Srbija. Kralj Aleksander kani putovati u Carigrad, da se pokloni sultanu. Njemu dolaze neprestano zahvalnice iz čitave kraljevine, što je ukinuo novi ustav. Te zahvalnice biti će bez dvojbe naručene ili potiču od vladinih pristaša, jer nije moguće, da bi se narod zahvaljivao kralju na tom, što mu je suzio slobodu.

Bugarska. Neočekivano raznio je brzojav iz Sofije širom svieta viest, da je napokon pao sihi ministar predsjednik Stambulov. Knez Ferdinand vratio se iz inozemstva kući, te je odmah primio ostavku cielopa ministarstva. Na taj korak prisiliše kneza i Stambulova dogodjaji, koji su silniji, nego li najveći mogućnik. Reć bi, da je knezu do toga stalo, da se izmiri sa osloboditeljem Bugarske, sa Rusijom i njezinim vladarom, pak da je tomu bila glavna zaprieka nasilni Stambulov.

Rusija. O zarukah velikoga kneza n[illegible] sa njemačkom princesom pronose se razni glasovi. Ako se može vjerovati najnovijim glasovom, neće doći do vjenčanja, jer da su ruski odlučujući krugovi protivni njemačkoj princesi, koja je osim toga i luteranske vjeroizpoviesti.

Francezka. Nakon podulje krize sastavio je novo ministarstvo predsjednik komore Dupuy, koji preuzimlje predsjedničtvo i unutarnje poslove. Težko bijaše sastaviti novo ministarstvo, jer će mu biti život kratkotrajan, pošto se ima još letos izabrati novog predsjednika republike, a tada mora i ministarstvo dati ostavku.

Razgovor

medju Zvanetom i Matetom u nedjelju na mostu pred kafetarijom va Pazine.

Zvane. Glej, glej kumpare Mate, kako letijo tamo va kumužovo kuću i van ž nje oni gladuhi svaki svojom paličicom.

Mate. Se je valja ča važgalo.

Zvane. Je počelo je dobro goret za balotacijone, ki te bit va dojdućoj šetimane.

Mate. A zatò oni tako tekù od Kamuža do Mraka i od Jeruda do Pilata.

Zvane. Je rekal šijor Pepo: *o adešo o mai pijù.*

Mate. Ma neka je rekal, ja mislim, da naši ljudi nisu već slieпi ni gljuhi; su mogli va teh sedam let vidit, dali je bolje bit s gospodom ali svojima brati.

Zvane. E nebore, smo vidili ča su nam učinili gospoda kad su gospodarili i ča su naši; da ti samo ponešto zbrojim (broji na prste): Plac kadè se drvà prodavajo je bil erarski, su ga kupili, i za ga proširit, su kupili još od Defara, su storili lepo bankino žeželezom i lepo novo vago, da nemore nijedan naše brižne kmete na peze slepit; su proskrbeli kućico za pompe, a borme prvo je bilo tamo drače i pompe su bile na kuseh pod škalami; proskrbeli su va Pazine svaki mesec samanj, da kad nemoremo soldatom i profešorom prodat, da si moremo barem tako pomoć; su učinili liepu cestu od železnice do Mečari; su učinili na polje liepu lokvu kako šternu; su liepo napravili komunjski kal puli starega Pazina, tako da se more blato ostavljat i da gre čista voda va kàl; su stavili liepe parakare pod Mrakovo štancijo, da se nebi brižnem kmetom, ki onuda peljajo s blagom, zlo pripetilo; a most sv. Josipa, kega su prvo gospoda krpali kako stare brageše, su napravili, da neće ni za čljen ljudi falit; preskrbeli su ferale pul vele crikve i do stacijona, da moremo mi i drugi putniki liepo po škuron videt; su preskrbeli makine za škropit loze; su dali lepu pomoć za polepšat crekvo našega sv. Mikule; plaćaju zajedno interes na veli dug, kega su Talijani prvo učinili, i još su duli van kmetom beči, da se oslobode od oderuhi. Naši muži su trošili pametno al su i lepo šparali. A sada bi krnjeli i šarenjaki ono raztepli ča su naši prišparali. Ter već govore, da te valje stavit muziku, a ja sam videl va Pazine nekadajnega ješter od njihe muzike. Tako dragi moj kume, da ti nemorem svega nabrojit ča su nam naši muži dobra storili, neka nam Talijani nabrojijo ča su nam učinili.

Mate. Ča te ti nabrojit, kad dobrega nimaju ča, a zlega desti, tr ne želim ni čut, ač bi mi se valje stežkalo; ti si desti nabrojil koliko su nam naši ljudi dobra učinili, ali nisi sve, kako nemorem ni jast, zač je kratko vreme do maše, ja sve to polivalin i štiman, ali ja još već štiman ono, da naši ljudi s nama govore po našu i nam sve tako pišu, a kako ti je bilo prvo? Nebore sve talijanski kako va Rime; ku si razumel dobro, ako ne hàle ti budi; ali morel largo od gospodina stat, zač bi rekli: *„va vija moštro de ščavo ke ti špuci".*

Zvane. Prava je to istina, ma kad su balotacijoni negovore tako, nego ti lepo stavi roko na rame, kako da će ti bit za šantula kod bermanja, i lepo s tobom govori po hrvatski kako da med liže, a pak kù nemore tako upravit, pak počne strašit s petacijoni, i ku to nepomore, pak napiju fakine i gladuhe i oderuhe, da nam straše i priete, da te nas potuć, ako s gospodom nebalotamo.

Mate. Samo to, po Mateta, ako neće drugo neka si pred oči stavi svaki prvo nego gre balotat, i neka dobro promisli zač oni tako strahom sile, da se mora za nje balotat, da jim nešto drugo premi, a ne dobro za nas, pak pasja ja vira ako će poć nikad za nje balotat.

Zvane. Sram budi svakega muža našega zajika i naše krvi, ki bi to učinil; ni dostojan imena kega nosi, i kako je rekla Katarina, takov meritâ, da mu žena brageše obuče i nosi.

Mate. Tako da bi nè, kako je takoveh va Pazine; iman i ja jednega brata va Pazine, ki je pozabil kade se je rodil, i na svoje roditelje, ki nisu znali ni besede talijanski.

Zvane. Ni samo tvoj brat nego jih je još, ali da bi znali, kako jim se za tabarom Talijani rugaju, po mojo griešno dušo nebi jih poslušali, nego bi držali za svoje ljude; jim govore: *„i žo ščavi, noi kapiše koš kè vol dir nacijon o poveri makaki i špreca la propria nacijon, ma laša, bašta ke i ne ajuta, perkè ti ša še no čapemo kvalke ščavo, že inutilc ke femo njanke partito per votar".*

Mate. Vero dunke moru veselo poć, kad jim se i sama gospoda rugaju i jih za makake držijo.

Zvane. Bog jim razsvitli pamet i da bi s krivega puta na pravega došli, ač vero ako budu nam škodili, će i sebi, a naša nebude sramota nego njihova pred Bogom i pred svemi ljudi.

Mate. Hodmo kume va crekvo, smo se desta načakulali, i pomolimo se za sve naše prijatelje i neprijatelje. da bi svi izrodi i progonitelji naši, našega i svojega vlastitoga zajika od Saula postali Pavli.

Zvane. Amen, usliši nas Bože!

Franina i Jurina

Fr. Vero, da misle pazinski krnjeli i šarenjaki storit prešidenta slavnega tovaršekega družtva za deputata i ašečora va Poreče.

Jur. Kada se namoći i kada budu malo zdignuli vrata svetega Franciška va Poreče.

* * *

Fr. Vraga blago ma je tusto; zadnji kušeti bit će pečeni na ražnje, a prvi na žvacet; olita i čmar da to nadot.

Jur. Ča to deš, kakovo blago?

Fr. Ča neznaš, da to se nedalju skupit šarenjaki i prodanci va nekoj selo va Pazine, tr da te konšiljat kako te nae to drugo šetimano rihtat. Za tu feštu da su proskrbeli enoga pulića, ki je tušći nego on pred 10 let.

Jur. Sam kurlož znat, u kom jeziku te govorit, da se budu razumeli.

Fr. Oni iz Pazina po talijanski, a oni iz Pićna i Prviža po našu. Ovi vanjski to dobit uši od pulića za želadiju.

Jur. A ostari ki na place ljudi love?

Fr. Njim te dat rep i kopita.

Jur. A glavinu?

Fr. Te ju 'posolit za feštu potle balotacijoni.

Različite viesti.

Iz Beča brzojavio nam je jučer dne 30. t. mj. prijatelj koliko sliedi: Prekjučer podnesli su Vaši dični zastupnici dr. Laginja i prof. Spinčić sa drugovi u carevinskom vieću odriešit upit na cesarsku vladu glede gimnazije u Pazinu, a jučer zatražiše od vlade, da se opet smjesti domobranski batalijun u gradu Pazinu.

Upravno sudište ukinulo je jučer odluku zemaljskoga odbora u Poreču, kojom nije htio prisiliti poreznu občinu Draguć, da plaća mjestnoj občini Buzetu skupne občinske troškove.

Spinčićeva stvar — narodni dobitak. U posliednjem broju našega lista javili smo bez ikakova tumača viest, da je Njegovo Veličanstvo naš premilostivi cesar i kralj, narodnomu zastupniku g. prof. Spinčiću doznačio mirovinu godišnjih tisuća forinti, i to sve od onog dana, odkad mu je profesorska plaća bila obustavljena, to jest od 1. travnja 1892. unapred.

Nećemo ni danas da pišemo tumač o poznatoj stvari g. profesora Spinčića, o kojoj se je toliko govorilo i pisalo, nesamo kod nas i u svih zemljah hrvatskoga naroda, nego i u novinah ciele države, dapače i izvan nje u raznih europejskih novinah.

Ovdje samo velikom radošću utvrdjujemo, da je cesar i kralj popravio što su drugi pogriešali, i da je prof. Spinčić, a s njim cieli hrvatski narod previšnjom riešitbom dobio sjajnu zadovoljštinu.

Mi smo uvjek narod učili, da vladarova milost može popraviti, što se pojedincem kriva dogodi, pak bilo to i nehotičnom krivom uporabom zakona. Naša nauka obistinila se je u jednoj od najtežih naših brigah. Zato kličemo i pozivamo hrvatski i slovenski puk Istre neka iz dna srca uzklikne gromoviti: „Živio!" svomu uzvišenomu cesaru i kralju, i neka se s narii veseli i čestita narodnomu prvaku, svomu zastupniku i junačkomu braniteliu puka g. profesoru Vjekoslavu Spinčiću!

Pomoć tučom unesrećenim. U sjednici carevinskoga vieća od dne 25. t. m. stavili su zastupnici *Laginja* i *Spinčić* sa drugovi sliedeći prešni predlog:

„Visoka kuća neka izvoli zaključiti: Pozivlje se c. kr. vladu, da poduzme potrebite izvide o škodi, *koju je prouzročio prolom oblaka i tuča* u prvoj polovici mjeseca maja 1894. u Istri, napose u sudbenih kotarih *Pazin, Buzet i Vodnjan*, te da učini potrebite korake za ublaženje nevolje, koja je nastala tučom i povodnjom".

U formalnom obziru predlaže se, da se ovaj prešni predlog izruči najkraćim putem, što ga poslovnik dopušća, proračunskomu odboru, da se o njem posavjetuje pak da stavi predlog.

Dr. Laginja. Spinčić. Biankini. Dapar. Dr. Klaić. Eim. Sunjak. Dr. Blažek. Vošnjak. Dr. Sláma. Formanek. Březnovský. Dr. grof Kaunic. Perić. Dr. Gregorčič. Dr. Kaizl. Dr. Vašatý. Hájek. Dr. Gregorec. Dr. Brzorád. Dr. Bulat. Dvořak.

Zatim podupre zastupnik *Laginja* prešni predlog sliedećim obrazloženjem:

Visoka kućo! Tečajem ovoga mjeseca bijahu nekoje strane Istre od uništujućeg nevremena posjećene. Prolomi oblaka i tuča prouzročiše do sada znatne škode osobito u kotaru Pazin, poimence u istoimenoj mjestnoj občini, zatim u sudbenom kotaru Buzet i djelomice u kotaru Vodnjan, napose u selu Čabrunići.

Ako se pomisli, da je onaj puk prošlog ljeta radi izvanredne suše mnogo trpio nedobiv žalibože nikakve pomoći, te da bijaše opet sada tim unesrećen, što mu je uništena žetva, tad je lahko pojmiti njegovu nevolju. Visoka kuća običaje u ovakovih slučajevih glasovati za prešnost predloga bez obzira na stranke. Molim dakle, da se izvoli glasovati i za prešnost mog predloga, te da se o tom stvori zaključak.

Na to bijaše proglašen predlog prešnim i odmah uručen proračunskomu odboru.

Interpelacija zastupnika dra. Laginje, prof. Spinčića i drugova. U sjednici od dne 25. t. mj. podnesoše naši zastupnici na carevinskom vieću interpelaciju na ministra predsjednika u poslu organizacije mjestnih občina u Istri. Interpelaciju donieti ćemo u budućem broju.

Iz Pazina pišu nam 30. t. m. Izbori za upravno vieće ovdješnje porezne občine su pred vratima. U teku dojdućeg tjedna će se odlučiti, da li će upravljati poreznom občinom pazinskom zastupnici naroda, koji su se po mogućnosti trudili za poboljšanje materijalnog stanja našega kmeta, a uz to ne zanemarili grada Pazina, ili će doći na kormilo ljudi, kojim je prva briga talijanaštvo — a naš kmet samo za to, da plati — i šuti! Protivna stranka agitira silnom bukom; strašl. da će navaliti kamenjem na naše birače kad bi došli na biralište! Da je Pazin taljanska mjesto, ne bismo zamerili im toliko, ali da ljudi hrvatske krvi proti svojoj braći onako postupaju, jest neoprostivi grieh. Isti glasoviti

„Taljani“ žive ponajviše od novca našega seljaka kao zanatnici ili dućandžije (botegari). Kad nebi naš seljak pohadjao njihovih prodajaonica, kad ih nebi pozivao u svoju kuću na djelo, morali bi ići „trbuhom za kruhom“.

S toga preporučamo našim ljudem, da paze dobro: tko će od pazinskih zanatnika i botegara odati svoj glas krnjelom i šarenjakom! Takovih se zatim ne pozivlje više na djelo, a njihovih prodajaonica treba se ugibati. Pazinskim trgovcem pak kažemo ovo: držite se Taljana, ali znajte dobro, da će doći dan plaće; doći će ura kad se budete kajali, što ste jednom dizali kostanj iz žeravice za talijansku gospodu. Spomenuti moramo još, da svu agitaciju protivne stranke vodi muž, koji bi morao biti najviše nepristran; muž o kojem se je već mnogo u novinah pisalo, u istarskom saboru i u carevinskom vieću govorilo! A zaštitnici njegovi?! F liko vremena će te ga još držati na onom mjestu, gdje je na škodu pučanstva, a nikomu na čast.

Naknadni izbori za istarski sabor C. kr. namjestničtvo u Trstu razglasuje u trojezičnih proglasih, da će se dne 25. junija obaviti naknadni izbori za zemaljski sabor Istre kako slieđi: za grad Piran jedan zastupnik, za gradove Motovun, Buje, Vižinada i Oprtlje — izborno mjesto Motovun — jedan zastupnik i u gradu Rovinju jedan zastupnik trgovačko-obrtničke komore.

Kako je poznato vrše se ti naknadni izbori za ona zastupnička mjesta, koja ostaše izpražnjena položenjem mandata gg. Amoroša, Costantinia i Fragiacoma.

Glavna skupščina političkoga družtva „Edinost“ obdržavati će se u nedjelju dne 10. junija u dvorani „Mally (ulica Torrente) u 10 sati u jutro sa sliedećim dnevnim redom: 1. Nagovor predsjednika. 2. Izviešće tajnika. 3. Izviešće blagajnika. 4. Predlozi i interpelacije. 5. Izbor novoga odbora. Upozorujemo naše izvanjske prijatelje, da će biti dan pred tim, t. j. u subotu dne 9. junija na večer u kazalištu „Fenice“ koncert na korist družbe „sv. Cirila i Metoda“ te bi mogli prisustvovati koncertu ako dodju amo u subotu poslie podne.

Koncert na korist družbe „sv. Cirila i Metoda“ biti će dne 9. junija na večer u kazalištu „Fenice“ sa vrlo bogatim programom. Sudjelovati će na koncertu glasoviti slovenski operni pjevač Trtnik, dva pjevačka zbora, dramatički odio našeg Sokola i glasba. Pobliže o tom u budućem broju.

Proti glagolskoj liturgiji. Pod tim naslovom čitamo u jednom ovdašnjem židovskom listiću izvadak iz talijanskog, strogo katoličkog lista „*La civiltà cattolica*“, koj, pišuć u zadnjem svojem broju proti: „*zloporabi slavenske liturgije u Istri, u Primorju i u Dalmaciji*“ kaže medju ostalim da: „*Neka vrst liturgičkog bezvlađa (anarchia) biesni amo tamo u onih biskupijah*“. Neimajuć pri ruci taj list, koji širi tako krasno „*katoličku prosvjetu*“ — dakako talijansku — ter znajuć, da nebi htio slušati poduke naše, t. j. lista, koji zagovara i brani „*liturgičku anarhiju*“ u ovih naših pokrajinah, molimo talijanske *katoličke* listove, kao što je „*Il Popolo*“, „*L' Eco di Litorale*“ itd., da bi svoga „*čestitoga*“ druga podučili izvolili, kako se neistinom te izvrćanjem itd. neširi ni *židovsku*, a kamo li *katoličku* prosvjetu. Mi nepredpostavljamo u njima toliko nepristranosti, da bi se mogli pravedno zauzeti za našu crkvenu povlasticu, koju nam dopitaše il priznaše najveći rimski pape, a medju njima i slavno vladajući Lav XIII., al jedno imademo od njih pravo zahtjevati, a to je, da uzmu u obranu naše i njihove biskupe, koji nedopuščaju valjda *biesniti liturgičko bezvlađe* u njihovih biskupijah. Blaženi ti talijanski *katolički* listovi, koliko li se *židovstva* u njihovih stupcih nesakriva!

O Hrvatih u Istri piše glasoviti francezki list „Journal des Débats“ doslovce sliedeće:

„Kad se u Francezkoj govori o Trstu i Istri, nekako se naravski misli na irredentističke revendikacije i misli se, da su svi stanovnici ovih austrijskih pokrajina skloni dati se u zagrljaj susjedom s jugozapada. To je pogrešno.

Talijanski elemenat ne sačinjava ni izdaleka čitavo stanovništvo pokrajine. Unutrnjost Istre sadrži veliki broj slavenskih stanovnika — Hrvata — koji sliedeć primjer svoje dalmatinske braće, spremaju se, da talijanštini otmu, što njim je ova otela bila. Poviest ove očajne borbe sjajno je opisana u jednoj brošuri, što ju je u Zagrebu izdao gosp. Dinko Politeo, glavni urednik „Obzora“, velikog glasila revendikacije jugoslavena. Osobe, koje se zanimaju zamršenim pitanjem narodnosti u Austriji, naći će u ovom zanimivom djelu podpunih i točnih obaviesti.

U udaljenosti, u kojoj smo, težko nam je ovim zamršenim pitanjim posvetiti svu dostojnu pažnju. Pomišljamo li pak, da se u ovoj strani Balkana sprema preobraženje velikog diela Europe, mi nemožemo ostati gluhi na vapaj ovih jakih naroda, koji se bore, da suprotstave nasilje, jako mogućoj narodnosti svoje proti njemačkoj poplavi.“

Razpisana mjesta činovnika zemaljskog odbora u Poreču. Po novoj organizaciji činovničtva zemaljskog odbora, prihvaćenoj u zadnjem zasjedanju sabora u Poreču, popuniti se imadu sliedeća mjesta činovnika zemaljskog odbora:

1. Pristav pisarne X. plat. razreda; 3. dva kancelista XI. plat. razreda; 3. ravnatelj računovodstva VIII. plat. razreda; 4. prvi pregledник računovodstva IX. plat. razreda; 5. drugi pregledник računovodstva IV. plat. razreda; 6. oficijal računovodstva X. plat. razreda; asistent računovodstva XI. plat. razreda; 8. blagajnik IX. plat. razreda.

Plaća ovih činovnika jednaka je sa državnimi činovnici istog plat. razreda; godišnji doplatci za činovnike pod br. 3, 4, i 8 iznašaju for. 300, za one IX. i X. plat. razreda for. 200, a za XI. plat. razred for. 150.

Molitelji za računovodstvo i blagajnu moraju dokazati, da su svršili višu gimnaziju ili višu realku il ovim jednaku školu i da su položili izpit iz računovodstva, dočično blagajne; oni za mjesta u pisarni treba da dokažu, da su svršili nižu gimnaziju ili realku. Blagajnik valja da položi kauciju, odgovarajuću godišnjoj plaći.

Molbe valja poslati zemaljskom odboru u Poreču do konca junija 1894. Dokazati valja molitoljem i poznavanjo jezika. (Kojih? Op. ured.)

Javna dražba držati će se u župnom stanu u starom Pazinu za popravak i poljepšanje one župne crkve i to u petak dne 15. junija t. g. u 10 sati prije podne. Sav proračun radnje iznaša 3034 for. 61 nvč. nu potriebit kamen i ostali materijal nalazi se većim dielom pripravljen. Upozoruju se na to naši graditelji i poduzetnici.

Koncert čitaonice i pjevačkoga družtva u Boljunu nebijaše obdržavan prošle nedjelje radi nepovoljna vremena, te bijaše odročen na neopredjeljeno vrieme.

Službe učitelja razpisane su u političkom kotaru puljskom: *a*) nadučitelja III. vrsti na jednorazrednici pučkoj u Jurišićih; *b*) ravnajućega učitelja na jednorazrednici u Medulinu i *c*) ravnajućega učitelja pučke mješovite jednorazrednice u Alturi. Nastavni jezik jest hrvatski, a talijanski obvezati predmet. Natjecatelji moraju takodjer biti usposobljeni za naknadno poučavanje u vjeronauku. Molbe valja poslati c. kr. kot. školskomu vieću u Puli propisanim putem u teku 4 tjedana.

Mjesto lučbenog pristava. Zemaljski odbor za Istru u Poreču razpisuje natječaj za mjesto lučbenog pristava na gospodarskom zavodu u Poreču. S tim mjestom skopčana je plaća od for. 1100 i pravo na dva petgodišnja doplatka od for. 100, te aktivni doplatak od for. 200. Molitelji valja da dokažu: 1. dobu i zdravlje; 2. koje su svršili nauke i dosadašnju službu; 3. podpuno poznavanje praktičke kemije (lučbe) za gospodarstvo, te sposobnost, da mogu početke toga predmeta podučavati; 4. podpuno poznavanje talijanskog jezika i eventualno poznavanje drugih jezika (Kojih? Op. ured.); 5. austrijsko državljanstvo. Mjesto popuniti će se definitivno nakon 1 godine službe. Molbe treba podastrieti zem. odboru u Poreču najdalje do 15. julija t. g.

Občinski izbori u Dubrovniku. Ovih dana svršili su občinski izbori u najčišćem hrvatskom gradu, u dičnom našem Dubrovniku. Izbori ti obavljeni su kao što se obično vrše kod nas u Istri u onih občinah, u kojih imade koja šaka Talijana ili šarenjaka. U Dubrovniku složiše se Talijanaši sa Srbi proti uvodjenikom-Hrvatom. Eto kako su se vodili ti izbori. U III. tielu glasovalo je 807 izbornika, t. j. 475 Hrvata i 332 srbo-talijanaša. Pa što mislite, tko je predobio? Tà tko drugi nego li srbo-talijanaši, koji su, imajuć komisiju u svojih rukah, jednostavno uništili 200 hrvatskih glasova. Tako se je postupalo i u II. i I. tielu i tako su došli združeni srbsko-talijanaški blizanci do „sjajne“ pobjede, koju neće, ako Bog dade, dugo uživati — ako imade još zakona i pravde na svietu.

Grom udario u ladju. Iz Baške javljaju nam, da je udario grom u ladju Frana Magašića iz Baške bilzu Postirah. Škode imade gospodar ladje okolo 50 for. a druge nesreće nije Bogu hvala bilo.

„Prilog“. Današnjemu broju dodan je „Prilog“.

Listnica uredničtva.

Gg. dopisnikom iz Opatije, Puljščine itd. Strpite se, jer smo radi preobilnosti gradiva morali izostaviti koješta, kano podlistak itd.

Štrcaljke i sumporjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebоće za iste 22

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

„Kupi kod kovača nipošto kod kovačića“, kaže stara poslovica.

Ovu mogu punim pravom na moj zavod upraviti, jer jedino tako velika trgovina, kao što je moja, imade razpodnjom ogromnih vrstih tvari i drugih sredstvih, jeftine troškove, koji moraju konačno kupcem koristiti.

Krasne uzorke privatnim naručiteljem šaljem badava i franko. Bogate knjige uzoraka, kakvih jošte nebijaše, za krojače nofrankirano.

Tvari za odiela.

Poruvien i dosking za visoko svećenstvo, propisano tvari za odiela za c. kr. činovnike, veterane, vatrogasce, Sokolaše, livreje, sukna za biljard i ižrnče stolove, pokrivala za kočije, tvari za lovačke kaputo, nepromočne tvari za pranje, plaide za putnike od f. 4-14.

Vriedne cieno, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari, no jeftine otiraljke, koji su vriedni jedva krojačke plaće, preporuča

Joh. Stikarofsky,

Brno (Austrijski Manšester).

Najveće skladište blaga vriedno pol mil. for.

Razpošilja samo pouzetjem!

Dopisuje: njemački, madjarski, češki, poljski, talijanski, francezki i engleski. 24-17

DOMINIK LUSIN

u Kopru

preporuča veliko svoje skladište raznovrstnog lieso, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj cieni. 24—10

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17. preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—10

Knjigoveža

i

tvorničar škatulja iz kartona

i **galanterije**

Vjekoslav Comer

u Trstu

preporuča se blagonaklonosti slavnih občina, družba i drugih osoba u Trstu i Istri za razne knjigovežke radnje.

Jamči za **solidnu, brzu i točnu izvršbu radnje.**

Naručbe prima iz naklonosti tiskara Dolenc u Trstu.

Skladište piva

iz

zagrebačke dioničke pivovare

i tvornice slada

preporuča i prima naručbe koliko u buretih toliko u bocah.

Glavno zastupstvo i skladište

Ulica degli Artisti br. 5.

Ovo pivo je **izvrstne kakvoće i jeftine cieno.** 8—8

Sve strojeve za gospodarstvo.

Osobitosti

prodaje jedino tvrdka Ig. Heller

TIESAKA ZA SJENO, SLAMU I SLAGANJE

raznih sustava

HIDRAULIČKIH TIESAKA

diferancijalnih vinskih tiesaka — sprava za samleti masline, buhač itd. Nove štrcaljke proti mildevu Vermorel-ove vrsti, samoradne štrcaljke proti mildevu s a bakrom pomoćju zračne sisaljke. Sprave za grijanje vina, kuhanje, za trieblјenje grozdja, za sušenje voća i povrća. Trebionike kuruze, triere, mlatila, mline za čišćenje žita obične.

Lievano ili izradjeno željezo za svakojake strojeve itd. sve uz najjeftinije cieno i pod najpovoljnijimi uvjeti pošilja uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN

2/2 Praterstrasse br. 49

Bogato ilustrovane kataloge sa 192 stranice u talijansko-njemačkomu i hrvatsko-njemačkom jeziku šalje na zahtjev odmah badava. **Traži se preprodavaoce.**

Upozoruje se na patvaranja. 20—6

Bečke srećke po 1 krunu

Vučenje već 12 julija.

5 glavnih dobitaka po 10.000 kruna.

Srećke preporučuju: Glus. Bolaffio, Aless. Levi, Mandel & C., „Il Mercurio“, Girolamo Morpurgo, Ign. Neuman, Marko Negrio i Enr. Schifmann.

Odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 23. U Trstu 7. (maja) 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbo na upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodjo na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i natiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji ½ for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za polugodine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Razprava o sudstvu u Beču.

U izpravcih na govor dra. Bartol-a, završnuo je dr. Laginja, nedošav inače do rieči, ovako: Nije istina, da se Talijani poslovinjuju, nego je žalostna istina, da pri mnogih sudovih u Istri još nije ni najpotrebnije providjeno, da hrvatskomu jeziku bude njegova pravica. Ja sam Istranin i odvjetnik u Istri, pa kad pišem hrvatski na sud u Poreč, Buje, Motovun, Vodnjan, Labin, još mi sada odgovaraju talijanski (Glasovi: Čujte! Čujte!) i to vam mogu svaki čas dokazati.

Dr. Bartoli rekao je nadalje, da seljaci u Istri govore vrlo različna narečja, i da se njihov jezik približuje više srbskomu nego li hrvatskomu jeziku.

To mi je stvarno izpraviti tako, da su jezik hrvatski i srbski jedno te isto, i da poštovani zastupnik nikako nije ovlašten, da nam u tom pogledu sudi (Glasovi: Posve pravo!) (A kako bi sudio o našem jeziku, kad govore, da nezna ni besjede hrvatski? Op. ured.)

Što je rekao o nekoj tobože pometnji prigodom jedne tužbe za smetanje posjeda, to imam izpraviti tako, da je stranka, Luka Premate sa svojim odvjetnikom govorio uvjek samo hrvatski, da nije znao ni čitati ni pisati, pa ga je po svoj prilici glede globe (koja je bila u odluci naznačena), ako i uchotice, zaveo dotični sudbeni dvornik.

Nadalje rekao je gospodin zastupnik, da se premještenjem tribunala u Pulu valjda hoće kazniti grad Rovinj, „što je kriv zločinstva, da je talijanski“.

To mi je stvarno izpraviti tako, da Rovinj može dobiti obilnu odškodninu povećanjem tvornice duhana, pospješenjem ribarstva i brodarstva, ali tribunal mora da podje u Pulu radi mnogih razloga, koji su svi vrlo valjani razlozi, i ako se to čim prije nedogodi, zahtjevati ćemo komisiju, koja će utvrditi, da je kazniona tamo u takvom stanju, da je u njoj jur bilo bolesti škorbuta, to jest raztvorenje krvi. (Glasovi: Čujte!)

Isti gospodin zastupnik tvrdio je, da sam ja, govoreć o sada već znamenitom kaštelirskom procesu, rekao stvarih neistinitih, i da je sud u onom poslu bio milosiv.

Proti tomu dužan sam u mojoj časti da izjavim, da je žalibože istina sve što sam rekao o načinu iztrage, a istina je i to, da je navadna kitica (šopić) cviećа u iztražnih zapisnicih naznačen kao *„trobojna slavenska kokarda“*; nadalje je istina, da se je jednomu od ovih Kašteliraca, koj je iz medju svih ponajteže osudjen, počela bila glava mutiti, kad je već dugo sjedio u koparskoj tamnici, pak sam ja to sudu dao do znanja i molio, neka predloži spise za cesarsku milost; pak ta moja molba, gdje se je radilo o otcu obitelji, koj je doma ostavio drobne čeljadi, gdje je čovjek bio u pogibelji da poludi, ta molba bila je od suda odvržena bez ikojeg izpitivanja.

Gospodin zastupnik rekao je nadalje, da su nekoji mladići pazinski bili odsudjeni, jer su izpsikali tudje agitatore.

To imam izpraviti tako, da je taj tobožnji *„tudji agitator“* bio rodjen istarski Hrvat, urednik jedne novine, svećenik i saborski zastupnik, dakle naš drug.

Gospodin protivnik spomenuo je, da se ovdje drže govori, kojim neima kraja i da se denuncira.

Ali što mi ovdje kažemo — a gledamo koliko moguće kraće — to je naša samoobrana, to smo dužni činiti za naš narod. Denuncijacije nismo činili, a ako on drži, da ono, što govorimo, jesu denuncijacije, onda neka bude osvjedočen, da smo do sada još vrlo malo toga izpripovjedali.

Na to je g. dr. Bartoli rekao još, da je on istinu govorio. Naši čitatelji neka sude, a mi završujemo ovako, da već i vrabci na krovovih i u Beču znaju, da se je Talijanom u Istri do sada mnogo bolje godilo, nego li hrvatskomu puku, pak neki, koji imaju u glavi više soli, nego li vrabci, hoće da to nebude više tako!

* * *

Prigodom razprave o proračunu pravosudja za godinu 1894., postavio je zastupnik dr. Laginja sledeće predloge, koji su u sjednici zastupničke kuće od 23. maja bili poduprti i proma poslovniku upućeni na proračunski odbor, da jih prouči i o njih izvjesti.

I. *Poziva se c. kr. vlada, da pospješi jur započetu razpravu o premještenju sjedišta c. kr. okružnoga suda iz Rovinja u Pulu.*

II. *Poziva se c. kr. vlada, da izpita i koliko više moguće uzme u obzir jur podnesene joj želje, o tom, da bude ustanovljen kotarski sud u Dolini i u Kanfanaru.*

III. *Poziva se c. kr. vlada, da se svakim boljim načinom pobrine, da sudci i pisarski činovnici, koje se imenuje kod sudova, budu znali posve dobro hrvatski, dotično slovenski jezik na rieč i na pismo, i da se u svojem službovanju tim jezikom takodjer u istinu služe.*

IV. *Poziva se c. kr. vlada, da sudbeni činovnici svako toliko drže uredovne dane u Lanišću, Dolini, Žminju i Boljunu, a to zato, da onaj narod netreba predaleko hoditi k sudu, jer je siromašan.*

* * *

Iz toga uvidjeti će naš puk, da se njegovi zastupnici skrbe za dobar napredak. Na sve one predloge vlada će pomišljati, jer su pravedni, koristni i potrebiti. Neće učiniti ni danas ni sutra, ali doći će dan i tomu. Zato se te stvari moraju više put ponavljati i opetovati, jer ministri imaju mnogih posala, pak na sirotu, kakova je Istra, lahko zaborave; zato treba, da jih zastupnici naroda opominju i budu neprestano. U sv. evangjelju stoji, da tko kuca, onomu se otvara.

Govor

prof. Vjekoslava Spinčića, zastupnika naroda, izrečen u carevinskom vieću dne 18. maja 1894. kod razprave proračuna ministarstva trgovine.

(Hrvatski). Visoko vieće! Rad bih govorio obširnije prilikom ove razprave o raznih potrebah u Istri, imenito na obalah Kvarnera, a to tim radje, što bi reći, da su neka gospoda kod ministarstva jako tvrda. Htjeo bih ih potanjim obrazloženjem uvjeriti onako, kako sam ja uvjeren ob odnosnih potrebah. Nego, pošto nam je vrieme omeđjašeno*), izjaviti ću se koliko je moguće kratko.

(Njemački). Visoka kuće!

Ljetos pale su sa ministarske stolice rieči, da će ministarstvo, ako se zastupnici bud koje pokrajine slože u kojem zahtjevu, nastojati, da mu zadovolje. Ja mislim, da bi vlada u mnogih slučajevih mnoge zahtjeve, koji su opravdani i u zakonu utemeljeni, morala izpuniti i onda, kad nebi bili složni zastupnici dotične zemlje, osobito zemlje, koja pripada dvim narodnostim.

Ako se pako ne samo zastupnici jedne zemlje, nego ciela kuća za koju stvar izreče i odnosno zaključak stvori, tad je izvršujuća vlast, vlada, tim više dužna izvršiti ono, što je zakonodavna vlast, carevinsko vieće, odlučilo.

Prošle godine 4. marča bio je u vieću stvoren zaključak glede nekih lučkih radnja na iztočnoj obali Istre, i to naročito u

*) Na želju predsjednika, pošto bijaše mnogo govornika upisano i pošto je želio, da po mogućnosti svi govore, govornici su se skoro obvezali, da neće govoriti više od pol uro. Predsjednik je one, koji su bud koliko prekoračili pol uro, odmah coduljicom opominjao.

PODLISTAK.

Juraj,

po Božjoj i apostolske stolice milosti biskup senjski i modruški, častnomu svećenstvu i svim vjernikom biskupija senjske i modruške ili krbavske, pozdrav i blagoslov od Gospodina!

(Nastavak i konac.)

3. Makar da od dana, kad ovo Naše pismo primete; svi jednakom revnošću počmete vježbati se u glagolskom čitanju, nećete ipak svi do istoga roka dosta se uvježbati. Laglje onima, koji su jur u gimnaziji imali učiti se otkovu čitanju, laglje je mladjim, nego li starijim; laglje onim, koji su manje obterećeni poslovima. Zato ne opredieljujemo za sve kakov jedan rok; ali očekujemo od svih mladih, a i mladjih svećenika, da će do pol, li najkašnje do jedne godine dotjerati do pjevanja službe božje u jeziku staroslovenskom. Što se starijih, ili više poslovime zaokupljenih, svećenika tiče, njih nagovaramo, da se ne dadu uplašiti od težkoće s početka, nego da se tvrdom voljom prihvate vježbanja u čitanju, i što najvećma uzmognu, bez prekidavanja nastave. Tako će i oni do godine dana dosta dobro i brzo čitati. Tko pako ni u dvie godine ne bi do toga dotjerao, taj neće nikada glagolski dobro čitati; ali po našem uvjerenju ne zato, to bi to bila za njih, (obćenito govoreć, jer glede pojedinaca može biti osobitih zapreka) neodoljiva muka, nego što bi u takovih bilo malo mara i uztrajna truda.

U svečanijih sgodah svečana misa (t. j. s djakonom i poddjakonom), želimo da se čim prije moguće, svagdje i svaki put, bar iza jedne godine dana, pjeva u jeziku staroslovenskom. Pristoji se pako, da takovu vrši stariji svećenik, i za to neka ni jedan ne odgadja marljivo se vježbati u glagolskom čitanju.

4. Pošto svi svećenici ne mogu odmah, ni na isti rok, početi sv. misu pjevati staroslovenski, a medju tim mora da se misa pjeva u stanovite dane, gdje god ovo još ne može biti staroslovenski, trpit ćemo da se pjeva kako do sada: hrvatski iz ščaveta, a ostalo, što je tiho, da se govori latinski. Ovo znači, da se ne prekine u nijednoj župi naš privilegij liturgije slovenske, i da ne bi gdje u puku nastala kakova smutnja, ako bi tko pjevao latinski.

Za ovo prvo vrieme prolaza na liturgiju čisto slovensku trpjet ćemo takodjer, da kod svečane mise, gdje bi djakon i poddjakon bili dosta uvježbani u slovenskom čitanju i službi, ali ne još stariji svećenik, kojemu se pristoji svečanu misu pjevati: da u takovu slučaju svećenik česti mise koje se pjevaju, pjeva staroslovenski, a tihe česti da govori latinski. U nijednom pako slučaju nećemo trpjeti, nego zabranjujemo, u istoj misi uporabiti tri jezika: staroslovenski, hrvatski i latinski.

5. Čim u pojedinoj župi bude uvedena čista staroslovenska liturgija, te se epistula i evangjelje bude pjevalo staroslovenski; ima se u sve ove dane, u koje su dušobrižnici obvezani javno navještati rieč božju, najprije pročitati dotična epistula i evangjelje hrvatski iz ščaveta, glasno i razgovjetno.

6. Promjenu jezika hrvatskoga u staroslovenski opazit će dakako vjerni puk, te mu ju dotični župnik ima u kratko protumačiti, razborito uzamši iz ove Naše poslanice ono, što je gdje potrebno ili shodno. Ne bojimo se, da bi ove promjene radi nastala u puku kakova smutnja, van da ga tko od neznanja ili zlobe pobuni. Zato neka su dušobrižnici budni, i ako bi morda opazili kakovo neuredno gibanje u puku, neka odmah vide, što je tomu uzrok ili povod, i nastoje ljude uputiti i umiriti, i gdje bi uztrebalo, odmah dojaviti ordinarijatu.

Možda će gdje tko iztaknuti: zato, što je jezik staroslovenski takodjer u liturgiji grčko-iztočnoj, da smo ga odatle uzeli. Takovu valja odgovoriti, da je hrvatski narod ovaj jezik primio jur pred tisuću godina od slovenskih apostola sv. Cirila i Metodija; da su rimski papa ovaj nam jezik odobrili i potvrdili u službi božjoj; da je to bilo jedno i drugo prije, nego li je nastao nesretni razkol grčke crkve od prvoapostolske rimske i katoličke crkve; da su rimski pape u svako doba čuvali nam ovaj stari slovenski jezik, i naročito zabranjivali, da se taj ne miešа ni s običnim hrvatskim ni latinskim, nego da se uzdrži čist i nepomiešan: ovako naročito Benekikt XIV. g. 1754.; da je, istina, kašnje s više uzroka, osobito smutnja radi, koje su nastale prama koncu prošloga stoljeća, i očitih protivšina proti sv. apostolskoj stolici, te buna i ratova, koji su zasegli daleko i u ovo stoljeće devetnaesto, i sv. apostolsku stolicu mnogo priečili u njezinoj vrhovnoj upravi crkve katoličke — da je bez znanja i dozvole pape uvukao se kod nas u sv. misu jezik hrvatski; al ovo bijaše novotarija, a ne naša stara, od otaca i djedova nasliedjena baština. Krivo je toj novoturiji, što je bilo pomanjkalo staroslovenskih misala, a ono što se našlo, bilo jako mučno čitati jer tisak bijaše jako nejasan i zapleten. K tomu su naši svećenici mislili, da nije veliko razlike medju jezikom staroslovenskim i hrvatskim, osobito onim, koji je običan u primorju i po otocih, — što je istina. Tako se uvrežio obični hrvatski jezik u sv. misi. Al da to ipak ne bijaše pravo i zakonito, i da je trebalo vratiti se k slovenskomu misalu: to im je jasno govorio i sam onaj hrvatski ščavet, kojim se stadoše služiti u mjesto slovenskoga misala.

Izdani bo godine 1824. na Rieci ščavet nosi, istina, odobrenje od biskupa senj-

Baški, Malinskoj, Valuna, Moščeničkoj Dragi, Lovranu i Berseču. Ja sam odnosni predlog u sjednici 3. marča pr. g. obrazložio. Potrebu odnosnih lučkih radnja priznao je također proračunski odbor, pošto je predlog postavio, a tako i ova kuća, pošto je predlog poprimila. Pošto pak od nikud ne vidim, da bi vlada što učinila odnosno na ono, što se je u tom obziru već prije godinu dana odlučilo, te pošto nema u proračunu za g. 1894. niti novčića u odnosne svrhe (Čujte!), usudjujem se postaviti na visoku upravu trgovine pitanje: *Što se je učinilo obzirom na zaključak zastupničke kuće od 4. marča 1893. tičući se lučkih radnja u Baški, Malinskoj, Valunu, Moščeničkoj Dragi, Lovranu i Berseču?*

Što se tiče Baške, reklo se je često, da se je izdalo mnogo za lukobran, što je tamo u najnovije vrieme sagradjen. Ja suglasim, da se je tamo razmjerno mnogo izdalo, ali da bude djelo upotpunjeno i da uzmogne koristno biti, moralo bi se i ostalo učiniti. Kako sad stvari stoje, ne ima se od lukobrana za kojega se je potrošilo preko 150.000 for. nikakve koristi. Taj lukobran neima nikakova spoja sa obalom.

Ja sam morao sam prošloga ljeta, da uzmognem lukobran pregledati, prevesti se na uj ladjicom. Poduzetnik je doista nešto kao spoj nasipao, al to je njegova vlastnost i on može taj nasip odstraniti. Rečena svota od preko 150.000 for. biti će koristna i neće biti bačena u more samo onda, ako se izvede spoj izmedju lukobrana i obale, i ako se učini rivu izmedju novoga i staroga lukobrana. Suma rieč lukobran kaže, da bi isti imao biti na obranu luke, obale, kuća, mjesta, brodova, koji se u luci nalaze.

Gospodo moja! Gradnjom ovoga lukobrana nije obranjena niti obala, niti kuće, pače oštećene su, neke kuće su čak i podrovane. (Čujte!) Jer, pošto je sagradjen novi mul, udaraju valovi u sjevernom dielu luke jače nego prije, i dere obalu; a to je uzrok, s kojega je potrebito, i to odmah, još jedno drugo dielo, naime izgradba *bankine* izmedju staroga mula i izmedju izkrcališta. Pomorska oblast veli doista u jednom odpisu mjeseca agusta 1893., da ta stvar ne spada na ministarstvo trgovine ili na pomorsku vladu. Meni je sve jedno, da li ima to učiniti ministarstvo nutarnjih posala ili ministarstvo trgovine.

U rečenom odpisu veli se, da bi 20 metara u širinu od prostora, što bi se ga zadobilo, kad bi obćina zasipala na obali, imalo služiti za trgovanje, dakle ipak za trgovinu, pak bi s toga gradnja *bankine* morala spadati u resort ministarstva trgovine. U ostalom držim, da se nije onim odpisom tako zlo mislilo, pošto se je dodalo, da će se nastojati, da se zadobije stanoviti iznos za izgradnju *bankine*. U istom odpisu reklo se je također, da će se graditi riva izmedju novoga i staroga lukobrana, ako bude, kao što se nada da će biti, prištednje poslie likvidacije zaklade za novi lukobran. Ništa bolje, nego bude li prištednje. Kad je pak i nebi bilo, bi ministarstvo ipak moralo graditi rivu, jer bi inače bilo bačeno u more, kao što već rekoh, preko 150.000 for., a vlada neima prava, da tako u more baca novce porezovnika. Prilikom gradnje te rive moglo bi se stalno obranbeni zid staroga lukobrana baciti, a s vremenom, ako i ne odmah, radi osiguranja ciele luke, produljiti izkrcalište.

Što se tiče *Malinske*, dokazao sam već prošle godine, da je to znamenita točka za obćenje izmedju otoka Krka i grada Rieka. Tamo se krca navlastito mnogo drva, al neima prostora kamo da se ga smesti i gdje da se ga krca. Oboje bi se zadobilo, kad bi se sagradilo jednu bankinu sa iztočne, drugu sa zapadne strane. To je tim potrebitije, što se bez toga luka, osobito sa iztočne strane, sve više zasipava, tako da bi je s vremenom moglo posve nestati. Za posliednjega putovanja po otocih prošloga ljeta čuo sam od ljudi, da se je u Malinskoj već često mjerilo i komisije obdržavalo, i da se je za nje možda već toliko izdalo, koliko bi bilo nuždno za izvedenje potrebitih radnja. Bilo bi već doba, da se već jednom i radnje provedu.

Što se tiče *Valuna* na otoku Cresu, dokazao sam potrebu napravljenja luke prošle godine 3. marča. Dapače, ja sam nisam niti trebao dokazivati te potrebe; same oblasti su ju priznale, kad su obećale, da će predložiti odnosne izdatke u jednom najskorijih proračuna, i to već godine 1885. i usljed molbe na Njegovo Veličanstvo. (Čujte!) Naše pučanstvo drži mnogo do rieči svakoga muža, a još više do rieči careve i kraljeve: a kad se zna, da se je zadalo rieč uslied molbe na Njegovo Veličanstvo, to se zbilja očekuje, da će se već jednom rieč održati. Stanovnici Valuna su i prošle godine upravili molbe koli na visoku kuću, toli na ministarstvo. Visoka kuća odputila je molbu proračunskom odboru, koji ju je pak ustupio ministarstvu na uvaženje. To je sve, što se je u toj stvari sbilo. U toj molbi rečeno je medju ostalim, da je Valun najprikladnija točka za one, koji bi htjeli podati se na vransko jezero; da bijaše tamo godine 1888. i c. kr. visost prestolonasljednica Štefanija, da bi i mnogi drugi došli, kad bi bio prilaz lakši, i da se od tamo najlakše na vransko jezero stići može. Kao dokaz potrebe gradnje lukobrana svrača se u molbi pozornost na pogibelji, u kojih bijahu tamo mnoge ladje u posliednje doba. Navadjam neke tih slučajeva. Agusta 1890. bila je u pogibelji brodica Vidićeva „Justina“, 23. septembra 1891. brodica Balonova „Samaritana“, istoga dana brodica Krivičićeva „Gloriosa“, 4. februara 1893. više brodica. 22. agusta 1893. brodice „Samaritana“ i „Božja pomoć“. Ljudi su neprestano u velikoj zabrinutosti radi njihovih ladja, tih njihovih znamenith izvora dobiti, a i sama njihova života.

Potrebu gradnje luke u *Moščeničkoj Dragi*, razširenje luke u *Lovranu* i uredjenja obale za ukrcivanje i izkrcivanje u *Berseču*, dokazao sam dovoljno već također prošle godine. Opažam samo, da su stanovnici Moščeničke Drage upravili molbu za gradnju luke prošloga ljeta na visoko ministarstvo trgovine, da se je potreba te gradnje priznala i sa strane vlade već prije 14 godina, dočim ju oblasti, ili barem neki ljudi kod njih danas neće da priznadu, i da su se odnosne razprave bile samo radi toga razbile, jer su neki zastupnici stanovničtva preveć zahtjevali. Da je povećanje luke u Lovranu potrebito dokazuje najbolje okolnost, da tamo obstoji drveni mul, koj se pak ne može na dugo uzdržati, i da obćenje uvjek više raste i rasti će sve više, pošto se je tamo u zadnje doba ustanovilo ljećilište družtvo. Glede Berseča pako — nek se samo pročita rieči, što sam ih lani rekno — je ono, što se želi, ne samo potrebilo, nego i sa malim troškom spojeno. Ne pita se nit luke nit lukobrana, nego samo uredjenje obale pod Bersečom za izkrcivanje i ukrcivanje.

Kuže se često sa stanovitih strana, da se neima sredstava za takve radnje. Gospodo moja! To se sa strane vladinih ljudi nebi nit reći smjelo. Takav izgovor obzirom na takve radnje bila bi prava sramota za državu, koja ima u proračunu za g. 1894. punih 619 milijuna for. Kad bi se htjelo uviditi potrebu, moglo bi se za stalno od tih 619 milijuna for. godišnjih i za Hrvate onih strana štogod potrošiti. Kad se budu gospoda ministarstva trgovine zanzela kod ministarstva financija kako treba, i kad mu budu dokazala potrebu, kako sam ja o njoj uvjeren, tad će stalno dozvoliti odnosne svote.

(Dalje sliedi.)

---

skoga i modruškoga Ivana Ježića, izdano u Novom vinodolskom još god. 1819., al ne kano knjiga, iz koje se ima sve pjevati, što se na glas pjeva u pjevanoj misi, već kano jednostavan epistular i evangjelistar, u kojem ne ima ništa proti vjeri i čudoredju. A izdavaoci toga štiavetu, evo, što su imali reći, i rekli odmah na prvom listu: „Pravopis, vele, ove knjige, kako i njezino izgovaranje . . . najbolje slaže se s glagolskim misalom, koji jedini u ovom slavnom jeziku od crkve svete za narod slovinski potvrdjen i za očitu službu božju dopušten jest“. Nije dakle hrvatski štavet imao služiti za misal u javnoj pjevanoj službi; nego glagolski misal s glagolskim jezikom, što će reći, s jezikom i pismom staroslovenskim, koje prozvaše glagolskim. Ovaj bo samo slovenski ili glagolski misal bieše potvrdjen i dopušten od sv. crkve rimske za narod slovenski, naročito za narod hrvatski. S toga se je ovaj glagolski misal imao kod nas opet uvesti, ne kano kakova nova stvar, nego kano naša vlastita starina, kano naše zakonito pravo; koje dakle ako sada u Naših dieccezah na novo u život uvodimo, il ako češ reći: uzimljemo, ne uzimljemo doista od nikoga drugoga, van od svete katoličke apostolske rimske crkve, kojoj smo vjerni sinovi, kako no bijahu i naši djedovi i pradjedovi. Sveta bo rimska stolica zapovijedala je, da novotarija običnoga hrvatskoga jezika u svetoj misi prestane; i da se vrati u porabu slovenski misal, koji nam je ona evo dala u novom, i za čitanje lugljem izdanju.

7. Svaki pojedini svećenik Naših dieceza, čim se bude toliko uvježbao u čitanju slovenskoga misala, te uzmogne dostojno pjevati sv. misu, ima to odmah prijaviti sam ovomu ordinarijatu. Osim toga nalažemo svim podarhidjakonima, da prigodom svakogodišnje vizitacije u pojedinih župah svojega kotara naročito razvide i to: da li je glagolski misal unesen u našastar crkve, i da li je, i koliko je došao u porabu.

S ovimi dakle odredbami uvodimo u nov život u Naših dieccezah Senjskoj i Modruškoj ili Krbavskoj, svetu liturgiju rimsku s jezikom staroslavenskim, te rimski misal na jeziku slovenskom, izdan u Rimu tisuću osam sto devedeset i treće: na vječnu uspomenu sretnoj petdesetoj godišnjici biskupstva slavnoga Pape Leona XIII., na uzvišenje svete apostolske Stolice u Rimu, na veću čast svetim slovenskim apostolima Cirilu i Metodiju, i na sretno ujedinjenje svega slovenstva u jednoj, svetoj, katoličkoj i apostolskoj crkvi.

U Senju, na uskrsnu nedjelju 25. ožujka 1894.

Juraj, biskup v. r.

Izvještaj

blagajnika „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ dra. Andrije Stangera u Voloskom za prvu upravnu godinu 1893.

Blagajnik počeo je primati prinose za družbu mjeseca julija 1893. Ali tajniku dru. Laginji pošli su prispjevati prinosi i darovi već mjeseca jenara iste godine, koje je on odmah stao ulagati koristonosno u puljsku posujilnicu i gledo kojih je on poslao blagajniku točan izkaz. Polag ovog izkaza, to blagajničkog družtvenog dnevnika družtveni računi obuhvaćaju porijeklo od 1. jenara 1893. do uključivo 31. marča 1894.

A) Članova utemeljitelja upisalo se je do 31. marča 1894. ukupno 44 sa uplaćenom svotom od . . for. 3.135·—

Uplatilo je podpunu utemeljiteljnu svotu po 100 for. 27 članova i to: 1. Dr. Dinko Vitezić, odvjetnik u Krku. 2. Pop Ivan Trinajstić u Krku. 3. Ružić Gjuro, Rieka. 4. Randić Ivan, Ismaila. 5. Harmija Stjepan, Rieka. 6. Bačić Rajmund, Rieka. 7. Burić Marko, Rieka. 8. Strk Ante, Rieka. 9. Pajkurić Andre, Rieka. 10. Dr. Kiseljak, Rieka. 11. Barac M. Rieka. 12. Podgradska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Ljubljani. 13. Rod pok. prof. Jerkovića. Gospić. 14. Šnap Konrad, kanonik u Zagrebu. 15. Orlandini Vinko, župnik, Rakotole. 16 Kumičić Toma, Berseč. 17. Dr. Žerjavić Jure, M. Bistrica. 18. Vilhar Šćitomir, Prezid. 19. Dr. Banjavčić I., Karlovac. 20. Jelačić grof Gjuro, Novidvori. 21. Matejčić prof. Fran, Kopar. 22. Gorec Fran, župnik, Baderna. 23. Kastav obćina. 24. Dr. Dukić Ante, odvjetnik u Pazinu. 25. Panu Fran, prof. u Kopru. 26. Križevci obćina. 27. Krapac Ivan, kanonik u Zagrebu.

Ovi uplatiše skupa for. 2.700·—.

Na obroke plaćaju, ter su uplatili do 31./III 1894. svotu od for. 435·— sliedeći: 28. Rudolf Miloyšić, drnd. mod. u Beču. 29, Biankini Gjuro, Zadar. 30. Hegedić V. Dubovac. 31. Dr. Crnadak, Sisak. 32. Bogdan Vlaho, Tirol 33. Kalac Anton, župnik u Buzetu. 34. Brozović Vjekoslav, Črnica. 35. Vranić Ivan, župnik u Vrhu. 36. Dr. Trinajstić Mate, Buzet. 37. Glavač Josip, Gradiška. 38. Babić Miho, Sarajevo. 39. Modrušan pl. Gustav, Karlovac. 40. Karabaić Ivan, Knin. 41. Milohnić Ivan, Kopar. 42. Dr. Andrija Stanger, Volosko. 43. Miklša Andre, Laniščе. 44. Rolja L. P., Zadar.

B)	Redovitih godišnjih članova upisalo se je 455 sa uplaćenom ukupnom svotom od . . . . for.	800.—
C)	Od darovatelja uniđlo je Pobrojiv iznose pod *A, B, C.* proizlazi, da je	„ 8.481·75
D)	uniđlo svega skupa . .	„ 12.416·75
	i to: na ruke blagajnika	„ 9.993·60
	na ruke tajnika . . .	„ 2.139·15
	na ruke prof. Matejčića	„ 284·—
Od ukupnog dohodka od .		„ 12.416·75
pod *D* uložena bi u posujilnici u Puli svota od .		„ 10.789·15
U posujilnici u Kopru . .		„ 34·—
I to: po blagajniku preko tajnika		„ 8.000·—
po tajniku samom . . .		„ 2.139·15
po prof. Fr. Matejčiću .		„ 284·—
Kamati na glavnicu, uloženu u posujilnici u Puli izplaćuju do 31. decembra 1893. for. 42·63, pribiti glavnici sačinjavaju glavnicu od . .		„ 10.781·78
Kamati na glavnicu, uloženu a posujilnici u Kopru izplaćuju do 31. decembra 1893. forinti 2·96, pribiti glavnici sačinjavaju glavnicu od		„ 286·96
Uloženo dakle svega skupa for. 11.068.74		

Od svote uniđla su ruke samog blagajnika od for. 9.993·60, uloženo je for. 8.000 u puljsku posujilnicu, for. 1000 poslao je blagajnik tajniku dne 11. agusta 1893. za kuću i zemljište kupljeno od Natala Marzari-a. Prema tomu blagajna imala je dne 31. marča 1894. 993·60 gotovine, neračunajući efektivne troškove, što ih je družtveni odbor imao i koji se ovdje izkazuju:

Tajnik potrošio od 1892. g. do 31. marča 1893. ukupno izplaćenih mu po blagajniku polog namire dne 12. aprila 1894. (izkaz pojedinih troškova nalazi se u rukuh blagajnika).	for.	48·22
Blagajnik sam potrošio je ukupno do istoga dana . .	„	78·56
Upravni sveukupni potrošak	for.	126·78
Odbiv ga od gotovine od . .	„	993.60
Dne 31. marča 1894 u blagajni gotovine	for.	266·82

Odbor izdao je nadalje for. 2.135·— za nabavu kuće za školu u Baderni od g. Natala Marzari-a.

Rekapitulacija.

Imovno stanje „Družte sv. Cirila i Metoda“ dne 31. marča 1894.

Prihod	for.	12.416.75
Razhod . .	for. 2·135·— „ 126·78	„ 2.261.78
Imovina u novcu	for.	10.154.97

Osim toga nalazi se još nešto novca kod upravah novinah „Hrvatske“ i „Obzora“, koji svakako prosižu svotu od for. 600, tako da je dosad uniđlo u korist naše družbe preko 13.000 for., što je za kratko vrieme obstanka družbe svakako velika i liepa svota. Dao Bog, da bi napredak bio jednak počelku!

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 6. junija 1894.

Austro-Ugarska. U subotu svršilo je carevinsko vieće redovito proljetno zasjedanje. Sada bi se bile imale sastati delegacije u Pešti, nu dok traje ministarska kriza u Ugarskoj, neima nade, da bi se sastale delegacije. U zadnjoj sjednici carevinskoga vieća stavišе kršćansko socijalni zastupnici Lueger i drugovi prešnu predlog, kojim se pozivlje vlada, da izradi vieću i već u jesenskom zasjedanju na razpravu podnese osnovu za promjenu izbornog reda. Ministar predsjednik govorio je proti prešnosti predloga, koj bijaše također zabačen. U istoj sjednici bijahu izabrani za pojedine pokrajine delegati. Za Istru odlučila je i ovaj put kocka i to u prilog Talijanom, jer bijaše kockom izabran delegatom Bartoli, a zamjenikom Rizzi.

Gospodska kuća zasjeda ovaj čas, te razpravlja o raznih predmetih, koji bijahu u carevinskom vieću prihvaćeni.

Kriza u ugarskom ministarstvu trajati će dulje, nego li se je mislilo. Ban Khuen, kojemu bijaše kralj povjerio sastav novoga ministarstva, nije uspio, te bi reći, da neće doći niti u novo ministarstvo, a kamo li preuzeti predsjedničtvo. Liberalna ili vladina stranka, koja gospodari sa položajem, drži se čvrsto bivšeg ministarstva, te zahtjeva, da se opet pozovo bivšega ministra-predsjednika dra. Vekerla, da sastavi novo ministarstvo.

Iz Hrvatske nam je zabilježiti radostan pojav, da bijaše naime u Koprivnici izabran na sabor jednoglasno član stranke prava i vrlo čestit rodoljub dr. Ružić.

Srbija. Mladi kralj Aleksander pripravlja se na putovanje u Carigrad. Još se nezna, koji li će preuzeti vladu za njegova odsutja. Progon radikalnih prvaka traje još uviek, a neima dvojbe,

da će nesretna kraljevina osjetiti još i težih kušnja, prije nego li se učvrste zdravi odnošaji.

Bugarska. Knez Ferdinand povjerio je opozicijonalcu dru. Stoilovu sastav novoga ministarstva. Iza pada nasilnika Stambulova bijaše uličnih nemira i demonstracija u Sofiji. Stan toga silnika stražilo je vojničtvo. Novi ministar predsjednik jest mlad i odličan bugarski rodoljub, koj je učio i mnogo obćio sa mladimi Hrvati na sveučilištu u Pragu.

Rusija. Veliki knez priestolonasliednik putuje u Englezku, da pozdravi svoju zaručnicu. Tako pišu ruske novine. Obistini li se to, tad su se razvrgle zaruke sa njemačkom princesom, proti kojoj se izjaviše odlučujući ruski krugovi.

Italija. U Italiji imadu na dnevnom redu takodjer ministarsku krizu. Muž providnosti Italije, starina Crispi, najodlučniji talijanski rodoljub, morao je dati sa svimi svojimi drugovi kralju ostavku, jer je nailazio u parlamentu neprestance na silnu opoziciju. Govori se, da će on ipak sastaviti novo ministarstvo.

Franina i Jurina

Fr. Biš veroval, da su počeli tinjanski parakari žile hitat?

Jur. Ča neće, kada se je lipo namočilo.

Fr. Tako sada se note već klimat.

Jur. Ne, kako ni staroj babi zubi.

* * *

Fr. Kako pasiva vrime Furlanu va Labinčih?

Jur. A vero lipo, vadi dicu va rog tulit.

* * *

Jur. Čuvaj se Frane Kanfanara, da nedojdeš u dišgraciju.

Fr. A zašto?

Jur. Jer ima tamo puno „šenjanih".

Fr. Ča bi to reć?

Jur. E viš, tamo ćeš naći slipeh, ćoraveh i ćelaveh, gljuheh i šunjaveh, šepasteh i gobasteh, dugoušnjake, dugonosnjake i podrepnjake.

Fr. Bome to su cile litanije.

Jur. A najlipše sam spuštija, ću ti povidati u uho, da ne čuje on s kanom, jer bi mu trebalo opeta salamara.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Uredničtvu našega lista poslao je veleč. gosp. Josip Skalski, kapelan u Gračišću 14 forinti 60 novčića, sakupljenih dne 25. maja medju prijatelji prigodom imendana veleč. g. župnika Iv. Gabrielića. — Gdjica Valpurga Sošić sakupila je 5 for. medju istarskimi Slovenci i Hrvati, vraćajućimi se iz Bleda u Ljubljanu.

Svečan dočak narodnoga zastupnika prof. Spinčića u Kastvu. Od tamo nam javlju prijatelji obširno, kako je narod svečano dočekao svoga ljubimca dne 5. t. mj. na povratku iz Beča, i to pucanjem mužara, izvjesenjem trobojnica, plakata itd. Pošto nam je stiglo pismo, kad je već list gotov bio, nemogosmo obširnije za danas o tom dočeku izvještiti.

Izbori upravnoga vieća u Pazinu obavljaju se dok mi ovo pišemo. Jučer, danas i sutra bije se borba za III. tielo, koje će odlučiti o većini upravnoga vieća, pošto o drugom i prvom tielu neima dvojbe kako će izpasti izbor. Ako protivnici pristupe, kako nije za dvojiti, da će biti njihovo I. tielo, jer su u njemu samo članovi i najveći porezovnici. U drugom tielu očekujemo, da će nama pripasti. Radi se dakle o trećem tielu, jer tko dobije u ovom tielu, imati će 8 viećnika, dočim će drugi imati samo jedno tielo sa 4 viećnika. Nećemo danas opisivati, što su sve pisali i radili protivnici, da predobiju većinu u III. tielu. Spomenuti je dosta preko 60 patentaša, koje su dali unesti u listine, prem je bilo već izteklo doba. Tko čita njihove novine i razne interpelacije, stavljene u tom pogledu, pomislio bi, da su sigurni pobjede u 3. tielu. Nu naša stranka nije nikad uzela za ozbiljno ono, što protivnici pišu i govore, jer što oni više ruže i crne ovdašnje naše rodoljube, to ima naš puk u ovo još veće pouzdanje. Za danas nećemo mnogo pisati, jer mi niemo prijatelji praznih rieči, koje ništa neznače, već računamo radje na brojem birača.

Ovi izbori donieli su nam ipak već nešto novoga. Protivna stranka izdala je dne 28. maja 1894. tiskani hrvatski proglas na prijatelje pazinskog polja, gdje jih sladkimi riečmi pozivlje, da joj budu u pomoći. Na oglasu podpisani su: *dr. Egio Mrach, Pepin Camus*, **starij**, *Zane Vicich pok. Martina, Karlo Mrach, L. Cosmisso i Tone Runco.* Dakle napokon priznavaju i sami, da nije grad Pazin talijanski, kako to po svih novinah javljaju. Vidit će se pako najbolje sutra, koliko je talijanski, a koliko hrvatski.

Izbor upravnoga vieća u Pazinu. Jučer u sriedu započeo je izbor u III. tielu. Glasovalo je 158 birača. Od tih glasovalo je 103 za naše predloženike, a 55 za protivničke. Mir nije bio narušen. Danas i sutra glasuje još treće tielo.

Izbor narodnoga zastupnika u Koprivnici. Jučer obavio se je u hrvatskom gradu Koprivnici naknadni izbor za hrvatski sabor. Do sada zastupao je taj kotar vladin pristaša, nu sada nije se vlada usudila postaviti svoga kandidata, te bijaše jednoglasno izabran član stranke prava i poznati rodoljub g. dr. Ivan Ružić, odvjetnik u Zagrebu. Čestitamo srdačno narodu na izboru odličnoga zastupnika i zastupniku-prijatelju na častnom i sjajnom izboru!

Glavna skupščina političkog družtva „Edinost" obdržavati će se u nedjelju u 10 sati u jutro, na što upozorujemo još jednom izvanjske članove.

Uzkrisitelj Opatije Fridrik Schüler, glavni ravnatelj južne željeznice, umro je dne 29. maja na svojem zasolku u Mödlingu blizu Beča. Ostavlja udovu rodjenu Slovenku, bratučedu pročastnoga kanonika Kluna, zastupnika iz Kranjske na carevinskom vieću u Beču. Bili bismo nezahvalni, da se ne spomenemo toga čovjeka. Pokojnik bio je rodom iz Elsasa, koja je zemlja do g. 1870. pripadala Francuzkoj. Prvi mu je odgoj bio francezki, te već zato nije mogao mrziti Hrvate, jer su Francezi u obće Hrvatom prikloni. Schüler je umro u 62. godini života. Občinsko glavarstvo u Veloskom, kamo spada Opatija, umolilo je brzojavno državne zastupnike dra. M. Laginju i prof. Spinčića, da zastupaju občinu kod pogreba, što je zastupnik g. Spinčić i učinio, dočim je g. dr. Laginja bio zapriečen prisustvovati k pogrebu, koj je bio veličanstven.

Njegova je misao bila, što se je toliko podignula Opatija i njemu ima onaj kraj zahvaliti, što je danas poznat na široko i daleko, što je u njem najmodernijih zgrada i hotela, što onamo vrvi sila ljudi od svih strana, osobito u zimsko doba.

Zovemo ga „uzkrisitelj" Opatije, jer ju stvorio nije. Stvorio ju je Bog, kano zdrav predjel podno Učke gore, a poznata je bila za svojih lovora i ljepote položaja već pred vjekovi i dakako, da se onda nisu zidale sjajne palače, jer nije bilo prometa ni željeznice, ni obćenja, da ljudi putuju iz daleka te proboravo mjesece u tudjem kraju. Ali negda mogući redovi svećenički po imenu Benediktinci i Pavlinci, koji se u starih knjiga zovu *„hrvatski fratri"*, imali su tamo svoj gostinjac, svoju Opatiju, koja i danas obstoji u crkvenoj časti pod imenom *„Opatija sv. Jakova ad palum"*. I dalje na onom selu, što je pred nekoliko godina još pripadalo obitelji Koriča, na Kolovoj, . ali su duhovnici negda svoje sielo. A oni su bili ljudi učeni, te su odabirali za lagodan život počitak i nauku mjesta zdrava i po položaju lieps.

Pred kakovih 30 i više godina bila je Opatija došla opet na glas, što je u njoj dužo vremena dane boravila pokojna cesarica, Ferdinandova žena.

Medju liečnici, koji su u znanstvenom krugu prvi upoznali ljude sa ljepotom položaja i prilike za zdravilište, bila su dva naša liečnika, i to pokojni spisatelj dr. Matija Špor i živući dr. Šime Mandić.

Ravnatelju Schülleru bilo je sudjeno obnoviti i veličanstvenom učiniti našu Opatiju prema današnjoj dobi i zahtjevom života i lahkoći prometa. Dakako, da to nije učinio nam za ljubav, nego u namjeri, da željeznica, privlačeć ljude, bude imala dobitka. Ali to je onoj okolici koristilo, zato ga se ima zahvalno spominjati.

Rekli smo, da nije bio neprijatelj hrvatskoga naroda, a to je istina. Ako je koji njegov podredjeni našemu jeziku i ljudom gdjegod učinio krivo, to nije Schüler zapovjedio ni odobravao. Sada, kad ga zemlja krije, rado to sa zahvalnošću spominjemo, da ga koji od naših nabi krivo sudio.

Upravno vieće postavilo je za privremenoga generalnog ravnatelja južne željeznice, nadzornika g. viteza Pfoifera. Želimo, da i on istom dobrohotnosti bude suretao onu okolicu i hrvatski puk, čija je ono domovina!

U Pazin prispjelo je dne 3. ovoga mjeseca opet mnogo častnika c. k. vojske i to jedno 15 ili 16 štopskih častnika 57. brigade i njekoliko kapetana. Nadošao je i ljubljanski divizionar, podmaršal Hegedus. Ovi častnici držali su svoje taktičke vježbe u okolici Pazina dne 4. i 5. ovoga mjeseca. Jučer u sredu odputovali su iz Pazina.

Izlet „Tržaškoga Sokola". Novi odbor našeg vriednog „Sokola" dao se je ozbiljno na rad, da po mogućnosti zadovolji sve svoje članove i prijatelje. Tako je odbor zaključio, da pripravi družtvo „Sokol" dne 17. t. mj. poslije podne izlet po moru u drevni Devin, a za 1. julija utanačio je zabavu u vrtu „Mondo nuovo" sa javnim gombanjem. U budućem broju priobćiti ćemo potanje viesti o izletu, a kasnije o zabavi.

Novi odbor „Tržaškoga Sokola". Na glavnoj skupščini našega čiloga „Sokola" bijahu izabrani 26. maja sliedeći članovi u novi odbor: Starosta: g. dr. G. Grogorin; odbornici: Makso Cotić, Miroslav Pretner, Zmagonos Stepančić, Andrej Kalan, Julij Mikota, Josip Knojančić, Tugomir Pretner, Radoslav Pretner. Zamjenici: Josip Bubnić, Josip Kempotić i Fran Zelen. Pregledavaoci računa: Vjekoslav Grebenc, Zmagoslav Klinar i Miha Vesel.

Veliki koncert ženske i muške podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u Trstu obdržavati će se u subotu dne 9. t. mj. u kazalištu „Fenice" sa sliedećim programom: 1. Pedrotti: „Tuti in maschera", igra orkestar. 2. F. S. Vilhar: „Spljetu", muški zbor, pjeva pjevačko družtvo „Velesila" iz Škednja. 3. F. S. Vilhar: „Mornar", samospjev, pjeva operni pjevač g. I. K. Tertnik, na glasoviru sprovadja g. Iv. Macak. 4. Waldteufel: „Konac stoljeća", valček, igra orkestar. 5. E. H. Méhul: Recitativ i volika arija iz opere „Josip u Egiptu", pjeva operni pjevač g. I. K. Tertnik, na glasoviru sprovadja g. Iv. Macak. 6. F. S. Vilhar: „Himna Gundulića", veliki zbor, pjevaju združeni zborovi „Velesile" i „Slovanskega pevskega društva". 7. Petrella: Potpouri iz opere „Jone", igra orkestar. 8. Rubinstein: Arija iz opere „Asra", pjeva operni pjevač g. I. K. Tertnik, na glasoviru sprovadja g. Iv. Macak. 9. Verdi: Ouvertura iz opere „Trovatore", igra orkestar. 10. Igra: „Zaprijte vrata", saloigra za slovenski odar priredio Viktor Eržen.

Orkestralni dio koncerta izvadja veliki mjestni orkestar. Ulaznice za prizemlje 50 novč., na galeriju 20 novč.; stolice u prvih redovih 50 novč., u ostalih 30 novč.

Obzirom na plemenitu svrhu koncerta primati će darove jedan odbornik u predvorani kazališta.

Početak koncerta u 8½ sati na večer.

Novi cestovni odbor za sudbeni kotar Pazin. Javili smo u svoje doba, da je dne 27. febrara ove godine izabran novi cestovni odbor u Pazinu, u koji su pozvani isključivo naši muževi. Sa protivne nam strane podniolo se proti ovomu izboru utok — neznamo kakav. — Pošto je c. kr. namjestničtvo u Trstu odbilo utok kao neosnovan, to je c. kr. kotarsko poglavarstvo u Pazinu odredilo na 4. o. mj. u 9 satih u jutro, da se novoizabrani odbor konstituira. Novi odbornici — njih 6 na broju. — pristupe okolo 9½ sati u jutro u prostorije c. kr. kotarskoga poglavarstva, te su ondje u prisutnosti c. kr. komisara Wiedermanna izabrali predsjednikom Šimu Defara, načelnika u Tinjanu, a podpredsjednikom Antuna Bertoša iz Pazina.

Kad se je dovršio zapisnik, dospijo u dvoranu dosadanji predsjednik cestovnoga odbora dr. Egid Mrach iz Pazina, koji kao najveći porezovnik kotara ima pravo glasa i u novom odboru, te izjavi, da je na njegovoj talijanskoj pozivnici c. k. kotarsko poglavarstvo u Pazinu naznačilo 10. uru kao početak konstituiranja odbora, a ne 9, kako je to bilo naznačeno na 7 hrvatskih pozivnicah. Pozivnicu samu da je ostavio kod kuće, to ju nije mogao pokazati. C. kr. vladin zastupnik mjesto da umoli g. dra. Egida Mracha, neka se potrudi po pozivnicu, da se vidi, jeli stoji tvrdnja dra. Mracha, pozove novi cestovni odbor, da li će se na novo konstituirati! Svi odbornici, neizuzev ni dra. Mracha, protivili su se tomu. Dr. Mrach izjavio je jošte, da će proti izboru predsjednika podnieti utok, jer da ne stanuje u Pazinu. Budući nije po zakonu dopušten kakav utok proti konstituiranju odbora, to je zaključen zapisnik. Novi cestovni odbor priobćio je odmah svoje konstituiranje c. k. političkoj oblasti i zemaljskomu odboru u Pazinu. Odbor ima svoje sjedište u Pazinu u kući podpredsjednika A. Bertoša.

Predaja pisarne i imetka nije još uzsliedila, jer da će dr. Egid Mrach podnieti nekakav utok. Očekuje se, što će odrediti c. kr. politička oblast u Pazinu.

Talijanaška izazivanja u Pazinu. Dne 5. t. m. držan bje u Pazinu obćini mjesečni sajam za blago. Kad je Antun Bertoša pošao prama mjestu, gdje je marvište, pratila ga uvjek njekolicina mladje gospode, koja ga je neprestano izazivala dobacujuć mu svakojakih uvriedljivih rieči. Budući je Bertoši to izazivanje napokon dodijalo, to jim je rekao svoje mnienje. Nu rečeni gospodičići htjeli su valjda, da Bertoša štogod uradi te da tako nemože prisustvovati izboru. Cielo vrieme nije mogao govoriti sa nijednim seljakom, jer su mu uvjek bili iza pota. Nu pripravni su bili i naši seljaci, da stupe u akciju, kad bi se bio tkogod usudio metnuti ruku na Bertošu. — To je kulturna slika iz Pazina.

Iz Opatije pišu nam koncem s ilnja. Prije svoga izjavit nam je najsvećanije, da dok ovo pišemo, ne lobdi nam pred očima nakana, da polemizujemo s puljskim *„Oslićem"*, ni da se propiremo s njegovim dopisnikom s ovog lieppg hrvatskog kraja; nu, to bi bilo izpod našeg dostojanstva, već je naša namjera, da sa ovo par redaka ovog potonjeg ljudeki za učasa nategnemo, ele bi postao tako vjernom slikom i prilikom svoga „dičnoga" ćuće — puljskoga *„Oslića"*.

Čitateljem dične „Naše Sloge" biti će jamačno poznato, kako se neki amo doseljeni „delija" latio nespretnog svog pera, da u nekoliko navrata napadne po „sarenjačkom" načinu vriednog i zasluženog našeg kapelana g. Rovelante-a. „Naša Sloga" spremna uviek, da stane na branik narodnih naših prava, kao i na obranu časti zaslužnih naših muževa, nije toj delliji ostala dužna, već, utjeravši mu smradne laži u nečisto grlo, pogodila ga baš u živo.

Utučen i poražen, odlučio za čas taj delija svoj *„pinel"*, ali se opet latio pera, i nadrljao nešto u predposliednjem broju „Oslića", u kojem se tuži, da ga je „Naša Sloga" „villanamente" napala i to s toga, što je ožigosao tobožnje nekorektno i priekora vriedno vladanje g. kapelana Revelanta, koji da je sve što hućete, pa ma i „insuperabile agitatore Starcevichiano", (Gle belaja! u tom grmu leži zec! Op. slagara), ali nikako ne pravi apostol Isusove vjere . . . . Nadalje tvrdi jednakom bezobraznošću i drzovitošću, da je isti gospodin podmitio nekoje „individue", (asseldati individui!) da na crkvenom zvoniku viču: „Živila hrvatska Opatija", a to dok su njemački carski gostovi prisustvovali nekakvoj svečanosti.

Mi na ovako bezobrazno i tendenciozno izvrćanje puljskog „Oslića" kao i na takve gnjusne laži njegovog dopisnika nemožemo a da najsvećanije ne prosvjedujemo, to odbijajuć s najvećim prezirom tako grde insinuacije bezobraznog piskara, koji se u svojoj najskrajnijoj kukavštini nežaca napadati nedužnog iz busije, kako već to samo sinje kukavice znadu, kličemo njemu i družini, koju je njegovo piskarenje moglo zavesti:

„Pročitajte još jednom ona mjesta u „Našoj Slogi", gdje su se temeljito pobile sve one grdne izmišljotine tog klevetnika. Pročitajte ih, a ako vam to nedostaje, podjite dalje, ako želite, da vam mraz na obraz padne, a taj delija, ako je junak, neka skine nečistu obrazinu, koja ga krije, pa neka se javno pokaže, da s nama, kao pravi kavalir, megdan dieli, i da dokaže istinitost svojih glupih izmišljotina, a dotle nek no dira u osobu čestitog i vriednog našeg g. kapolana, koji, ako se svojeg hrvatstva nosrami, ne čini drugo, van svoju prvu i svetu dužnost slobodnog čovjeka, koga je majka Hrvatica rodila.

Nu što ta gospoda traže od našega g. kapelana? Da makne staro-hrvatsku liturgiju iz naše drevne crkve? Da miologlasno hrvatsko pjevanje u crkvi zamjeni s latinskim? Aj jok! Dvojimo, da bi se ikoji svećenik odvažio, da počini takav atentat, takvo svetogrdje. Zato mi još jednom opominjemo „Oslićeva" piskara, da

se kani jalova posla, jer on, doseljenik, vičan samo da drlja i maše „pinelom“, je najmanje pozvan, da se pača u naše poslove, pa ako mu hrvatsko rodoljublje našega g. kapelana buni njegovo liepo talijanske sanke, nek se seli, i nek si drugdje traži udobniji krovet, gdje će moći mirnije i pokojnije sniti o prekomorskoj sreći, slavi i veličini, jer takva ložaja hrvatska zemlja nikomu ne stere.

Na posljedku savjetovali bismo mu, da se kani piskaranja, da mu se nedogodi kao i onom medvjedu, kojemu se prohtjelo, da mu goso ciganin natakne na čelo volovje rogove. *Dr. Mačić.*

Iz Puljščine pišu nam pod konac maja 1894. Bog i ljudi znadu, da je učiteljska plaća od 400 for. godišnjih premala, te da učitelj, bio štedljiv koliko mu drago, ne može da izlazi. Naši otci domovine, mjesto da se pobrinu za nas i očuvaju naš ugled, izložili su nas ruglu i smjehu. Učiteljskomu staležu pomoglo se je bar nešto u Češkoj, Moravskoj, u Goričkoj, u Trstu i Dalmaciji, a nama u Istri nimalo se neće pomoći, jer da tobože zemlja nema novacah. A naši otci domovine *„per puro amor di patria e senza scrupolo di coscienza“* vuku po 2000, 2500, 3000, 3600 for. na godinu; za nje zemlja smaže dakako! a vrh toga zasluže kao odvjetnici il liečnici mnogo više. Da bi se bar sjetili one: živi i pusti živiti, jer smo svi sinovi Eve. Ali sit gladnomu nevjeruje! U drugih kotarih su učitelji već dobili kvinkvenije, mi ovdje se još ništa za to neznade, kada će ih dobiti, a reć bi, da će se to pitanje zavlačiti još za bog znade koliko mjeseci. Ovdje imade više učitelja, koji čekaju kako i duša raj, da dobiju onaj kukavni doplatak od 60 for., što no im se toliko vrieme zateže. Mi sudimo, da nije pravedno, da mora učitelj svakih 5 godina moljakati svoj doplatak i to molbenicom sa 50 nvč. biljega, što bi se lahko prištediti moglo. Po našem sudu bilo bi pravednije, kad bi svaki kotarski nadzornik držao u evidenciji svoje učitelje, ter kada jedan učitelj doplatak odsluži, tada bi ga imao nadzornik predložiti višoj oblasti, da mu se taj podieli, ako je vriedan. Na ovaj način bi mu se prištedilo ono 50 nvč. i nebi se valjda toliko mjeseci zatezalo, da dobije svoj mučno zasluženi doplatak. Lahko je reći gospodi Gambini-u i Babuderu — hvala i čast im budi — da u naših školah neima željenoga napredka, što i mi sami znamo, ali tomu sami učitelji nisu krivi, nego i drugi faktori. Ako hoćemo dobrog napredka u školeh, valja da složno rade učitelji, roditelji, občine i oblasti, jer sam učitelj ne može svega svladati. A postupa li se svuda složno? Žalibože biva na mnogih i mnogih mjestih baš protivno. Učitelj bio marljiv i radin koliko mu drago, ako ne ima ove faktore za sebe, neće se moći pohvaliti pravim napredkom. *Prijatelj škole.*

Slavnom ravnateljstvu pošta i brzojava do znanja. Predplatnik našega lista iz Vabrige, koji prima list na pošti u Taru, tuži nam se, da dobiva list mnogo kasnije, nego li drugi predplatnici, jer da se njegov broj lista okolo čita, te pošto se tarski talijanaši očređaju, vrate list našem predplatniku. Slavnom ravnateljstvu pripravni smo odstupiti dotičnu pritužbu.

Novu čušku — neznamo koju na broju — primio je naš zemaljski odbor rješitbom upravnoga sudišta od 31. pr. mj. U posljednjem broju javili smo, da je ovo pritužbu pritužbu občine buzetske proti jednoj odluci zemaljskog odbora, kojom nije dopuštao, da se nametne namet na izravne poreze u občinah Draguć, Grimalda i Sovinjak za pokriće njihova prinosa k skupnim poslovom mjestne občine buzetske.

Naši će se čitatelji sjećati, da je u dne 30. aprila 1892. godine zastupnik dr. Dukić bio podnio sa drugovi u poročkom saboru upit na zemaljski odbor, kako on opravdava odluku, priobćenu mjestnoj občini u Buzetu odpisom 26. maja 1891. broj 2871, kojom je odbio istoj občini svaku pripomoć, da prisili upravna vieća u Draguću i Sovinjaku na platež prinosa k skupnim troškovom, jer da neima zakonskog propisa, koji bi ga ovlastio na kakove prisilne mjere, i uputio je občinu na redoviti put pravde. U tom je upitu dr. Dukić razložio, kako ona vieća duguju u to ime liepu svotu od for. 3584·54½, da sbog njihova neplaćanja zapinje rad sve občine, da je pravni nesmisao upućivati občinu za utjeranje tog iznosa na redoviti put pravde i da §. 94. občinskoga reda daje zemaljskom odboru način, kako da občini pomože i nemarna upravna vieća prisili na platež dužnoga prinosa.

Istodobno je dr. Dukić upitao i vladu, je li je i ona voljna sudjelovati, da se upravnim putem utjeraju oni silni zaostatci poreznih občina Draguć, Grimalda i Sovinjak za skupne troškove.

Niti na prvu, niti na drugu interpelaciju nije primio odgovora.

Kašnje se je občina sama obratila na zemaljski odbor i na vladu molbom, da uvede red, osobito u upravnom vieću u Draguću, jer da je ovako nemoguće, da občinska uprava redovito teče, ali joj se odgovorilo i s jedne i s druge strane, da nemogu ništa uraditi.

Koncem godine 1892. dug tih upravnih vieća prema občini narastao je na for. 4187·77. To je ogromna svota za občinu, koja mukom spaja kraj s krajom i koju su prijašnje uprave bile zakopale u dugove, što jih sadanja uprava, pod ravnanjem vrloga Frana Flega, malo po malo izplaćuje i tim ju oslobadja od težke môre u nadi, da će njoj jednom odlanuti.

Kad joj nije htio nitko pomoći, ona se je primila skrajnuga sredstva i razpisala na dužne poreze občine namet od 40%. Prije nego li bi podnesla taj zaključak na potvrdu zemaljskog odbora i prije nego li bi stala ubirati namet, občina se je još jednom obratila na zemaljski odbor molbom, da uloži sav svoj upliv i svu svoju moć na nemarna upravna vieća, da jih sklone i prisili na dobrovoljno pladanje prinosa. Na tu molbu nije primila ni odgovora. Dva mjeseca iza toga podnesla je zemaljskom odboru spomenuti zaključak na potvrdu i ujedno zamolila vladu, da se zauzme, da bude u ovom slučaju vršen zakon za ljubav reda i za dobrobit občine. Vlada nije ništa odgovorila, je li pa što učinila, to ne znamo.

Nasuprot zemaljski odbor je odgovorio, mimoišav pitanje občine, da ne može niti razpisati namета, niti poprimiti drugih mjera proti Draguću i Sovinjaku, te da občini ne preostaje drugo, nego udariti sudbenim putom. Občina mu je odvratila, da ne prima upute na sudboni put i da nije pitala, da on razpiše kakav namet ili poprimi kakove god mjere, već da potvrdi zaključak od 40% намета, te da ga moli, da se izrazi jasno i bistro, je li potvrdjuje ili ne onaj zaključak. Tad je odbor odpisao, da ne potvrdjuje zaključka, jer da občina neima prava razpisati namet na občine, koje su upravljane posebnimi upravnimi vieći.

Proti tomu odpisu je občina po odvjetniku dru. M. Trinajstiću podnesla pritužbu na upravno sudište, koje je dne 30. pr. mj. pritužbu prihvatilo i rješitbu zemaljskoga odbora kao nezakonitu ukinulo. Na razpravi je občinu zastupao odvjetnik dr. V. Fuchs. Kad ju primimo, priobćiti ćemo u cjelini tu zanimivu rješitbu upravnoga sudišta.

Sada pitamo, je li dično po naš zemaljski odbor, da upravno sudište ukida kao nezakonite sve i toliko njegove rješitbe, proti kojim se podnesu pritužbe? Je li se ne mora tu pomisliti, da njegov pravni savjetnik iliti konsulent ima pomućene pravne pojmove ili . . . . . ?

Nečuvene osvade. Urednik talijanskoga lista *„La Scolta“*, što no izlazi u Trstu dva puta mjesečno, haveći se osjeguravajućimi družtvi, g. Edoardo Traversa navaljuje u zadnjem broju svoga lista (od 5. t. mj.) nečuvenim načinom na ovdašnjega odvjetnika i zastupnika obijuh Lošinja a člana talijanske stranke na zemaljskom saboru u Poreču, g. Ivana Martinolicha. Mi se ne usudjujemo donieti ništa niti u izvadku iz članka pod naslovom *„La lotta pel diritto“* (borba za pravo) očekujuć, da će si g. zastupnik sudbenim putem potražiti zadovoljštinu, na koju ga pozivlje protivnik sliedećim zaključkom članka:

„Kako vidiš, izbor nije težak. Ostanem li ja klevetnikom, tada neka me zakon — koji bi morao biti za sve jednak — kazni najvećom strogošću. Dogodi li se protivno, kako mi isti zakon obećaje, tada ćeš biti proglašen ti pred prosvietljenim svietom . . . . . (nemožemo toga priobćiti.)

Otvorenje „Logine“ škole u Humu. Talijanski listovi Tr[illegible] pripoviedaju velikim veseljem, kako bijaše otvorena talijanska pučka škola u Humu na troškove zloesretnog družtva „Lega Nazionale“. Otvorenju je prisuatvovalo gospode iz Trsta, Roča, Buzeta i Draguća. Ako je vjerovati spomenutim listovom, priglasilo se je u svemu 70 dječaka i 25 djevojčica. Od svih tih 95 nesretnika nitij e jedan jedini talijanskoga roda ill jezika. Sve su to hrvatska djećica, kojima je sudjeno, da zamrze na svoj rod i jezik, te da postanu odmetnici i izdajice hrvatskoga roda.

Eto ljudi božji, tako se stvaraju Talijani u Istri.

Tko ima srca u tielu, neka priskoči u pomoć družbi sv. Cirila i Motoda za Istru, da tim ova uzmogne na put stati ovakvom raznarodjivanju naše djećice i ovoj sramoti 19. stoletja.

Učitelj-Tirolac došao je u Hum već o božiću i bivao u njem sve do 3. t. m. bez da bi koga podučavao. Poslan bje toliko vremena prije valjda samo radi toga, da se u to vrieme nauči nekoliko hrvatski, ča bude poslie znao hrvatsku djecu što bolje i što prije iznaroditi. Naučio se pako nije u to vrieme baš ništa, tako da je u prvi dan podučavanja morao pitati neke prisutne prodance, kako se zovu razne stvari u hrvatskom jeziku.

Kakav će biti napredak u toj školi, možemo si već pomisliti, a neki bezumni Humljani još toga neuvidjaju. Šteta za ono izgubljeno vrieme, u koje će djeca poloziti školu. Nadamo se pako, da će oni u kratkom vremenu i to uvidjeti, pa svoju djecu radje kod kuće pridržati.

Na dan otvorenja bilo je u Humu vike i halabuke ne samo od domaćih prodanaca, nego i od ročke, buzetske i draguške fakinaže. Došlo je bilo toga mnogo, jer su im bili Humljani obećali, da će imati badava šta jesti i piti, ali su kasnije vidjeli, da su prevareni. Poznati trgovac sa glasovi iz Buzeta, da je takodjer dopeljao svoju „kumpaniju“, u kojoj da se je desilo takodjer nekoliko c. kr. činovnika. Nevjerojatno, zar ne!?

Javna zahvala.

Slavno upravno vieće občine Pazin blagoizvolilo je zaključiti u svojoj sjednici od 30. maja t. g., da se kao pripomoć za pregradnju župne crkve u Starom Pazinu pruži podpora od 300 (tri sto) forinta iz občinske blagajne; na ovoj liepoj podpori izriče podpisana uprava najsrdačniju hvalu!

Uprava župne crkve sv. Jurja muč.

U Starom Pazinu, dne 4. junija 1894.

Anton Ujčić, } ključari.
Frane Ujčić, }

Stjepan Kropek, župnik.

Radionica umjetnih ognjeva

K. ZOBEC & C.

u Trstu

ulica Rossetti broj 121 (Camp. Morpurgo)

proporuča se slavnom občinstvu i slav. družbam za raznovrstno naručbe, spadajuće u pirotehničku stuku, kao rakete, bengale i druge umjetne ognjo. Cienici slovenski na zahtjev franco.

Dobiva se najjeftinije kod podpisane ljekarne, ako se naruči po pošti.

Ubald pl. Trnkóczy,

ljekarnik pokraj viećnice u **Ljubljani** proporuča

Marijacelj'ske kapljice *za želudac.*

1 bočica 20 nč., 6 for. 1·30, 3 tuceta for. 4·80.

Otvarajuće ili želudac čisteće kruglice.

Škatuljica 21 n., 1 omot sa 6 škatulja for. 1.00.

Za prsa: *Planinski zeliščan ili prsni sirup* za odrasle i djecu, razstvara sluz i olakšuje bolest osobito kad kašlja. 1 bočica 56 nvč., 6 bočica for. 2·50.

Za trganje: *Cviet proti trganju* (*Gichtgeist*) olakšuje i odstranjuje trganje u križih, nogu i ruku, 1 bočica 50 nvč., 6 bočica for. 2.50.

Svi ovdje navedeni i još drugi ljekovi dobivaju se u ljekarni

Ubald pl. Trnkóczy

u Ljubljani pokraj viećnice,

te se svaki da po pošti razašilje.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebоće za iste 23

dobiva se uvjek u skladišću tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrsdn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3%%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sodanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v kropost z dnem 4. febrnvarja, 3. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vrsdn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrosti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kaltor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sanz in Solnograd. — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1%% provizijo.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obrasti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 31. januvarja 1894. 2 - 24

„Kupi kod kovača nipošto kod kovačića“, kaže stara poslovica.

Ovu mogu punim pravom na moj zavod upraviti, jer jedino tako velika trgovina, kao što je moja, imade razprodanjem ogromnih vrstih tvari i drugih predmetih, jeftine troškove, koji moraju konačno kupcem koristiti.

Krasno uzorka privatnim naručnikom šaljem badava i franko. Bogato knjige uzoraka, kakvih jošte nebijaše, za krojače nofrankirano.

Tvari za odiela.

Poruvion i docking za visoko svećenstvo, propisano tvari za odiela za c. kr. činovnike, votetane, vatrogasce, Sokolaše, livreje, sukna za biljard i igrače stolova, pokrivala za kočije, tvari za lovačke kaputo, nepromočne tvari za pranje, plaide za putnike od f. 4-14.

Vriedne ofone, poštene, trajne, čiste vunene suknene tvari, ne jeftine otiralnike, koji su vriedni jedva krojačko plaće, preporuča

Joh. Stikarofsky,

Brno (Austrijski) (Manšestor).

Najveće skladište blaga vriedno pol mil. for.

Razpošilja samo pouzetjem!

Dopisuje: njemački, madjarski, češki, poljski, talijanski, francezki i engleski. 24-18

Bečke srečke po 1 kruni

Vučenje već 12 julija.

5 glavnih dobitaka po 10.000 kruna.

Srečke preporučuju: Glus. Bolaffio. Aless. Levi. Mandel & C., „Il Mercurio“, Girolamo Morpurgo, Ign. Neumann, Marko Nigris i Enr. Schiffmann.

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Drugo izdanje.

Broj 24. U Trstu 14. junija 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošту valja točno označiti.

Koma list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se novcima ako se i netiskaju.

Nebilježovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 4 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za polgodine. Izvan carevinah više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Koncem ovoga mjeseca ističe predplata onim našim čitateljem, koji se predplatiše za prve pol godine. Molimo ih, da čim prije predplatu za drugu polovicu godine priposlati izvole.

Ujedno opominjemo one, koji nam jošte ništa za tekuću godinu neposlaše i one, koji nam za prošlo godine više ili manje duguju, da učine jedri i drugi čim prije svoju dužnost, pak da uzmognemo i mi svim našim dužnostim zadovoljiti. Ciena listu naznačena je na čelu.

Novce neka nam se šalje poštarskom naputnicom, što je najjeftinije.

Uprava „Naše Sloge“.

Upravna vieća.

Povodom izbora u Pazinu dobili smo sa raznih strana upita, da razjasnimo, što su ta upravna vieća, jer da njekoji uzimlju, da će tu radi o občinskih zastupstvih i ob občinskom glavarstvu.

Na rečeno upite drage volje odgovaramo ovdje u listu, pošto će dolnje tumačenje mnogim od naših čitatelja dobro doći.

Odmah u početku imamo izjaviti, da se u Pazinu nije radilo ob izboru občinskoga zastupstva ili bolje rekuć zastupstva mjestne pazinske občine, već se je jednostavno radilo ob izboru *upravnoga vieća za poreznu pazinsku občinu* (comune censuario). Mjestna pazinska občina (comune locale), na čelu koje stoji občinski načelnik, sastoji od 20 poreznih občina i ima svoj občinski ured (občinsko glavarstvo) u Pazinu. Jedna od ovih 20 poreznih občina je porezna občina Pazin, pod koju spada mjesto Pazin, stari Pazin i pazinsko polje. Polag posljednjega popisa pučanstva ciela porezna občina Pazin (grad, stari Pazin i polje) broji 3761 stanovnika, dočim ciela mjestna pazinska občina (20 poreznih občina) broji 14.963 stanovnika.

Po zakonu pripadaju *mjestnoj občini* odnosno *občinskomu glavarstvu* sliedeći poslovi:

1. *uprava* imetka u svih poreznih občinah, gdje ne obstoje upravna vieća;
2. *zavičajnost* i pripadnost;
3. *mjestno redarstvo*, skrb za sjegurnost osobe i imetka. Amo spadaju redari javne sigurnosti, poljski čuvari, noćni stražari, pometači, razavjeta, čistoća, izgoni i drugo;
4. *javne svečanosti*;
5. *uzdržavanje* občinskih cesta, puteva, trgova, mostova;
6. *pazka* nad hranom i živežom, nadzor nad sajmovi, utezih, vagah i drugo;
7. *zdravstveno redarstvo*. Amo spadaju liečnici, veterinari, bolnice, ludnice, troškovi za bolestniko, koji su natekli u drugih izvanjskih občinah, troškovi za cieplienje boginja (kozica), za epidemije (pošasti) i druge razne kužne bolesti;
8. *redarstvo* nad služinčadi i radnici i nad javnim čudoredjem;
9. *siromaštvo* to skrb i briga nad dobrotvornimi občinskimi zavodi;
10. *redarstvo* o gradjevinah i proti pogibelji vatre (ognja);
11. *vojničke stvari*, priprave za novačenje, razredjivanje konja, ukonačenje vojske, predprege i drugo.

Ovdje navoli smo u kratko poslove, koji spadaju *izključivo* u djelokrug mjestne občine ili občinskoga glavarstva.

Svaka škola priredjuje za sebe svoj proračun, koji prolazi najprije kroz mjestno školsko vieće, pak ga onda odobrava zastupstvo mjestne občine.

Predpostaviv rečeno, zapitat će tko, kakva prava ostaju onda *upravnim viećem?*

Upravna vieća imaju glasom zakona od dne 25. oktobra 1868. br. 8. Z. Z. jedino upravljati imetkom svoje porezne občine i uživati občinska dobra, ako ih imaju. Svi drugi, gorinavedeni poslovi pripadaju mjestnoj občini (občinskomu glavarstvu). Na molbu stanovitoga broja porezovnika jedne porezne občine dozvoljuje ustrojenje upravnoga vieća zemaljski odbor. Ako porezna občina ima manje od 100 birača, upravno vieće sastoji od 6 vićnika; ako ima manje od 200 birača od 9 vićnika; sa 200 i više birača sastoji od 12 vićnika. Ovi biraju izmedju sebe upravitelja, koji se obično zove predsjednik upravnoga vieća.

Upravno vieće drži svoje sjednice, na koje ima pravo kao komesar dolaziti načelnik mjestne občine. Ovomu se ima priobćiti dnevni red i priposlati propis zapisnika svake sjednice. Ako načelnik vidi, da su zaključci upravnoga vieća protuzakoniti ili škodljivi za občinu, tada ih može zaustaviti, te zatražiti od zemaljskoga odbora konačnu odluku.

Upravno vieće ima indi s jedne strane upravljati svojim imetkom, držati u dobrom stanju svoje zgrade, ako ih ima, utjeravati glavnice i kamate, a s druge strane ima skrbiti i za pokriće troškova, ako ih dohodci od občinskoga imetka nepokrivaju. U tu svrhu može kao i občinsko zastupstvo postaviti namete na državne poreze, no prije svega ima biti pokrit *prinos* porezne občine napram mjestnoj občini (§. 5. zakona od 25. oktobra 1868.) Svaka porezna občina ima naime svake godine dati mjestnoj občini stanovitu svotu za skupne troškove, kojimi ova posljednja razpolaže. U skupne troškove spadaju izdatci za občinski ured, činovnike i troškovi skopčani sa svimi poslovi, što su gore naznačeni pod brojem 1—11. Skupni troškovi porazdielјuju se na pojedine porezne občine polag njihove porezovne snage.

Ako si sada dobro predočimo djelokrug mjestne občine, to moramo doći do zaključka, da neimaju upravna vieća *baš nikakve političke važnosti*, jer je njihovo djelovanje ograničeno na prosto upravljanje občinskoga imetka uz dužnost, da skrbe za pokriće svojih izdataka i onih, koje moraju davati mjestnoj občini. Ako se je do sada u njekojih občinah davala veća važnost upravnim viećem, uzrok jest taj, što su njekoja od tih vieća (medju timi i upravno pazinsko vieće) uz trpljenje mjestne občine obavljala poslove, koji spadaju u djelokrug mjestne občine. Tako na primjer upravno pazinsko vieće plaća još uvjek direktno iz svoje občinske blagajne bolničke troškove, podpore za siromahe, redare javne sjegurnosti, poljske čuvare, noćne stražare, gradske pometače, troškove za popravak občinskih cesta i puteva, mostova i trga, troškove za ukonačenje vojske itd. *Ovaj postojeći odnošaj je protuzakonit*, pošto svi sada spomenuti poslovi spadaju u područje mjestne občine i imaju *jedino* od nje biti podmireni.

Nepojmivo nam se čini, kako zemaljski odbor u Poreču trpi, da skoro u cieloj Istri kod svih upravnih vieća vladaju ovako protuzakoniti odnošaji. Rečenom zemaljskom odboru *moraju* biti povodom navedeni odnošaji, pošto mu se svake godine podnašaju na odobrenje občinski proračuni bilo mjestnih občina Lilo upravnih vieća. Sva občinska zastupstva, koja drže do zakonitosti i do svojega ugleda, imaju u svoje buduće proračune uvrstiti izdatke za sve poslove, naznačene pod 1—11, pak onda razdieliti na pojedine porezne občine. Time potisnuti će upravna vieća na svoj zakoniti djelokrug. Po tomu neće upravno vieće imati nikakva upliva ni rieči kod nikakova posla, koji spada u djelokrug mjestne občine. Drugimi riečmi, upravno vieće neće moći raspolagati niti sa mjestnimi pometači.

Čim se uspostave spomenuti zakoniti odnošaji, odstraniti će se povod svakomu eventualnomu konfliktu mjestne občine sa upravnim viećem, te će biti irelevantno, da li se upravno vieće nalazi u rukuh muževa ove ili one narodnosti, samo da znaju upravljati imetkom dotične porezne občine.

Nameće se još pitanje, što je činiti, kad bi se upravno vieće kratilo ili kada nebi moglo doprinašati mjestnoj občini prinos za skupne troškove.

Kako je poznato našim čitateljem, ovi slučaji dogadjaju se posljednjih godina u mjestnoj občini Buzet. U ovoj mjestnoj občini obstoje dva upravna vieća, jedno za porezne občine *Dragući* i *Grimaldu*, a drugo za poreznu občinu *Sovinjak*. Ova dva upravna vieća već više godina neplaćaju mjestnoj občini prinosa za skupne troškove. O tom je podnio zastupnik dr. Dukić u poreškom saboru dne 30 aprila 1892. interpelaciju na cesarska vladu i zemaljski odbor tražeći, da se upravnim putem utjeraju zaostatci.

Zemaljski odbor u Poreču poručio je više puta mjestnoj buzetskoj občini, neka tuži kod suda dotična upravna vieća, kao da se radi o kakvom zasebnom dugu. Kad nije zemaljski odbor ništa odrodio, to je občinsko zastupstvo u Buzetu, kako spomenusmo u 23. broju našega lista, za utjeranje postotaka razpisalo 40% nametа na teret občinara *Dragućа, Grimalde i Sovinjaka*. Pošto nije zemaljski odbor htio potvrditi dotični zaključak, to se je mjestna občina u Buzetu obratila na vrhovno upravno sudište u Beču. Ovo je dne 31. maja 1894. ukinulo odluku zemaljskoga odbora kao *protuzakonitu*.

Time je izrečeno, da mogu občinska zastupstva za prinos skupnih troškova postaviti namete na teret onih občinara, kojih upravna vieća nedoprinašaju redovite prinose za skupne troškove.

Ovom rješitbom odstranjen je dakle i posljednji kamen smutnje, koji bi se mogao postaviti izmedju mjestne občine i upravnoga vieća.

Iz svega navedenoga proizlazi, kako malo važnosti imaju upravna vieća, kad se njihova djelatnost svede na onaj djelokrug, što ih po zakonu ide.

Naprotiv pako sliedi, da se velika važnost ima polagati na mjestne občine, dotično na mjestna zastupstva, jer su mjestne občine moralna tiela, koja odlučuju o duševnom i materijalnom boljku pučanstva.

Govor

prof. Vjekoslava Spinčića, zastupnika naroda, izrečen u carevinskom vieću dne 18. maja 1894. kod razprave proračuna ministarstva trgovine.

(Konac.)

A sad da iznesem novih želja, koje ću kasnije u resoluciji kratko iznieti.

Občina *Dobrinj* na otoku Krku ima svoj izlaz u malenom mjestu *Klimnu*. Dobrinjci imadu tamo svojih ladja, tamo dolazi ladja iz Šila i od drugud, osobito za oluje. Tamo ima svoju postaju financijalna straža i carinarski ured. Obzirom na sve to, pa da uzmogne odgovarati svojoj svrsi, potrebita je troja malena radnja, i to da se ponekle morsko dno izdube, da se popravi obstojeći mul — pošto je takav, da bi se na njem moglo noge slomiti — i da se taj mul malo produlji.

Luka u *Omišlju* na otoku Krku obstoji već kakvih 20 godina. U novije doba popravilo ju je nešto al držim, da je to od malene koristi. Občenje sa Rieckom je uvjek veće. I parobrodi hrvatsko-ugarskoga društva pristaju tamo. Oni pak mogu pristati uz lukobran samo onda, ako neima jaka vjetra. Da se zlu doskoči, u rale bi se i tu neke manje radnje izvršiti. Moralo bi se postojeći mul ponekle produljiti, i to u širinu novoga diela toga mula; moralo bi se morsko dno nešto izdubsti i moralo bi se konačno sa sjeverne strane luke izgraditi bankinu. Inače moglo bi se dogoditi ono isto, što u Malinskoj, mogla bi se naime sva luka zasipati. U istoj občini nalazi se malено mjestance *Njivice*. Već godine 1885. obećalo se je sa strane c. kr. pomorske oblasti, da će se tamo napraviti u jednoj skoroj godini zaklonište za ladje.

Občina molila je za to ponovno godine 1886. i 1890., i odgovorilo joi se je, da će se učiniti čim bude moguće. Takov odgovor ne služi na čast državi. Neradi se tu nego o malenu trošku.

Stanovnici mjesta *Beli* na otoku Cresu upravili su već godine 1888. na visoku kuću molbu za izgradnju lukobrana u njihovoj dražici. Ministarstvo trgovine obećalo je godine 1885., da će se njihova molba uslišati, čim budu to druge radnje dopustile. Godine 1890. zagovaralo je tu radnju i kotarsko glavarstvo lošinjsko; odgovorilo se je, kako i godine 1885. Pošto su ljudi vidjeli, da se ništa nečini upravili su 31. maja 1892. molbu sa 112 podpisa na visoko ministarstvo trgovine, i obrazložili ju temeljito. Navesti ću iz nje samo nekoliko. Molitelji kažu, da sjeverni dio otoka Cresa neima nikakva zakloništa nit ikakve luke, i da bi za to bila najprikladnija draga pod Belim. To potvrdjuje i svenčilištni profesor u Gracu dr. Frischauf, koj je godine 1890. napisao malu brošuricu „Na Cresu“. U njoj hvali on stanovnike sjevernoga diela — na koj se tu osvrće — otoka Cresa, tamošnje Hrvate, po prilici onako, kako jih je prije 120 godina hvalio Talijan Fortis, i označuje kao glavno mjesto toga diela Beli, mjesto koje je slovilo već za cara Tiberija. Veli, da je draga sa južne strane zaštitjena gorskom kosom, i da bi se sa obranu proti sjeveru moralo graditi lukobran. Ovaj bio bi potrebit obzirom na občenje inostranaca, i što je glavno — ja se nezauzimljem toli za inostrance, prem su kao gostovi uviek dobro došli — za občenje sa domaćimi proizvodi. Tamo se krca jako mnogo drva, voća i drugih proizvoda. U spomenutoj molbi navadja se, držim, da se u toj dragi krca godišnje do 5 milijuna metričkih cenata, najviše drvah, za Miljetke.

Kreati pako može se samo za posve liepa vremena, dočim moradu inače ladje od tuda bježati, i to još u pogibelji, i ostati drugud u zakloništu 8 i 15 dana, na veliku škodu vlastnika ladja iz Cresa grada. Luka tamo nebi bila ništa nova. Za miljetačke republike obstojala je tamo luka. (Čujte!) To dokazuje profesor u Kopru Petris, rodjen Cresanin u jednoj svojoj razpravici. Već početkom 16. stoljeća bila je pod Belim luka, a danas, poslie 400 godina je neima. Danas se samo obećuje, da će izvide poduzoti. Već se jih je i poduzelo, i to po predsjedniku pomorske oblasti i po inžinirih. I pošto se je te izvide provelo već aprila 1892., upravilo se je decembra iste godine odpis na občinu, da će se te izvide voditi! Dakle nešma se i opet ništa učiniti nit provesti, nego samo komisionirati.

U južno-zapadnom dielu otoka Cresa je krasna draga *Martinšćica*. Stanovnici bave se mnogo brodarstvom, a draga rabi kao zaklonište i mnogim drugim ladjam. Sami ljudi su nekoč kušali napraviti lukobran, ali njihove sile bile su za to preslabe, nisu imali dosta sredstava. Pomorska oblast dala je napraviti nekoliko stupova za vezivanje. Al kako se tu radi, od danas na sutra, vidi se iz toga, da su neki tih stupova, koji su sagradjeni pred 10 ili 15 godina, danas već prilično odaljeni od obale i da su s toga već skoro posve nerabivi. A nerabivi biti će sve više i drugi stupovi, ako se ne poduzmu potrebite radnje; i to — nek se nitko ne sgraža — dva lukobrana, jedan proti jugu, a drugi proti sjevero-iztoku. Ako se to neučini, krasna će se ta draga — lukom se ju ne može zvati — sve više zasipati i nestati će je.

Nedaleko od nje je „dražica“ *Sv. Ivana*, u kojoj ljudi iz Sv. Ivana, iz Beleja, iz Vrane, iz Ustrinja krcaju, i to najviše drvo. I tamo bila bi uz mali mul potrebita *diga* na jugo-zapadu, da budu ladje u dražici sigurne i da se može krcati.

Na otoku Lošinju nalazi se prilično jako napučeno mjesto *Nerezine*. Tamošnji stanovnici, jako radini ljudi, mole već davno za popravak njihove luke. I tamo se je već često mjerilo. Imalo bi se sagraditi mul i luku, u kojoj biva prilično ladja, osigurati. To bi se moglo tu, kao i u većini spomenutih mjesta, izvršiti tim lakše, što more nije duboko.

Stanovnici najjužnijega istarskoga dvo-otoka *Sv. Petar-Ilovik* bave se mnogo brodarstvom. Obzirom na to, te obzirom na to, da je tamo postaja financijalne straže i pomorske vlasti, i da tamošnjim kanalom često brodovi prolaze, bio bi tamo jedan lukobran u istinu potrebit.

Sad se još mogu nekih stvari samo letimice dotaknuti. *)

Kako se vlada za naše domaće ljude brine, vidi se iz mnogih okolnostih; vidi se n. pr. i iz toga, da su *obične opeke*, usljed trgovačke pogodbe s Italijom, sloboone carine, i da usljed toga naši klesari i mnogi zidari zaslužbu gube.

Upozorujem njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine na *razne resolucije i interpelacije, koje su u posliednjem zasjedanju u istarskom saboru postavljene bile*, i to imenito radi nekih mjera, koje bi se imalo poduzeti obzirom na trgovačku mornaricu, radi željeznice Trst-Poreč-Kanfanar, radi željezničkoga spoja između Herpelja i Šapjana ili Jurdana; zatim radi nekih nepravilnosti kod pošte (interpelacija Jenko 30. jenara 1894), kao i radi napisa na istarskoj državnoj željeznici (interpelacija Mandić 15. febrara 1894.)

Stanovnici *takozvane Ćićarije, iz Lanišća* i drugih mjesta mole za sniženje tarifa za prevoz svojih ovaca željeznicom u južne predjele pokrajine i natrag, a ja preporučam, da se ta njihova molba usliši.

U već spomenutom mjestu *Martinšćica* bilo bi potrebito ustrojenje posebne pošte, pošto njim je najbliža pošta u Vrani, dvie ure od njih udaljena i pošto tamošnji stanovnici ipak mnogo pošiljka dobivaju.

Izričem ovim zahvalu oblastim, što su u *Medulinu* u kotaru puljskom ustrojile poštu; a bilo bi za potrebu, da se bar štogod učini i za *Altura*, da naime teklić, koj nosi poštarske pošiljke za financijalnu stražu u Budavi, to isto i za Alturu obavlja.

Poštarski i telegrafički ured u *Puli* bio je nekoliko dana bez table; držalo se je, da će na nju biti postavljen i hrvatski napis, — ali tabla bila je samo na novo namazana i vratila se je sa prvanjimi samo njemačkimi i talijanskimi napisi, dočim se na hrvatski jezik, jezik većine zemlje, nije uzelo obzira.

Slično dogodilo se je ovih dana u *Trstu*, gdje se je na novu zgradu postavilo napise: „K. k. Telegrafen und Post-Anstalt“ i „Imp. reg. Poste e Telegrafi“; kakvomu slavenskomu napisu nema nit traga, premda ima u samom Trstu mnogo Slavena, premda oni sačinjavaju većinu stanovničtva Primorja, i premda spada pod to poštno ravnateljstvo i Kranjska.

Občina *Pazin* moli već godinu i pol, da se na pečate poštanskih ureda u *Pazinu, Gračišću i Cerovlju* postave hrvatski napisi, al dosad nije nit ministarstvo u tom ništa učinilo.

U *Vrbniku* n. pr. ima na novom lukobranu napis „I. r. faro marittimo 1893.“, kao da bi bili u Pulji. Na novom lukobranu u *Baški* bilo se je postavilo napis u hrvatskom jeziku. Došlo je tamo predsjednik pomorske oblasti, i poslie njegova odlazka dalo se je izklesati taj napis i postaviti samo godine 1884. do 1892.“. Na svjetioniku pako toga istoga lukobrana ima napis: „I. r. governo marittimo. Attivato 27. settembre 1892.“, al toga se nije dalo odstraniti. Dakle samo hrvatski napisi su gospodi neugodni.

Lučki činovnik na *Volosku* nepoznaje u obće hrvatskoga jezika; niti tamo neima nikakvoga hrvatskoga napisa. Možda će se reći, kao što se s neke strane kaže, da je to s toga tako, jer tamošnja občina ureduje talijanski. Ja ću tu stranu poštediti sa odgovorom, koj bi ju išao. Ja pitam samo: kad su se c. kr. oblasti u svojih stvarih dale voditi od občina?! Občina Spljet n. pr. ureduje takodjer hrvatski; — ureduje li s toga tamošnja c. kr. pomorska oblast samo hrvatski, ili su tamo napisi samo hrvatski?! Hoće li ces. kr. oblasti na Voloskom uredovati samo hrvatski, ako bude jednom tamošnja občina hrvatski uredovala?!

*) Govorniku poslao je predsjednik cedulju sa opaskom, da već govori pol ure.

U *voloskoj i opatijskoj* luki nalaze se velike table sa ovakovim napisom: „Warnung! Das Publicum wird gewarnt, mit Booten in die See nicht zu gehen, wenn in den Häfen von Volosko und Abbazia der rothe Ballon aufgezogen ist“. To isto rečeno je dalje talijanski pak francezki, hrvatskom neima ni traga. Osoba, koja mi je to u prepisu blagohotno poslala, što sam u ostalom i sam često vidio, dodala je k tomu ove rieči: „Pozor?! Nije potrebit za Hrvate!!“ Bilo bi već skrajno doba, da se pripoznade i Hrvate koli obzirom na njihov jezik, toli obzirom na njihove materijalne potrebe.

Svršiti ću osvrtom na lučke radnje, o kojih sam prije govorio. Čuo sam i čitao, da je njegova preuzvišenost sadanji gospodin ministar trgovine jako mnogo učinio za spoj manjih mjesta putem lokalnih željeznica u Štajerskoj, i čitao sam, da je nakan učiniti to isto u svih pokrajinah ove polovice monarhije. Držim, da njegova preuzvišenost neće kod toga zaboraviti nit naših južnih pokrajina u obće, nit mjesta na obali napose. Tamo, na obali, netreba da gradi pruga — Bog ih je sagradio, — nego samo postaje, da pak tim spoji tamošnje stanovnike s ostalim svietom, i da njim u obće pomogne k boljoj budućnosti. Preporučam najvruće moju resoluciju koli visokoj kući, toli njegovoj preuzvišenosti gospodinu ministru trgovine. (Povladjivanje).

Resolucija glasi ovako:

Visoka kuća nek izvoli odlučiti:

„Poziva se ces. kr. vlada, nek naredi shodna:

1. da se uredi mula luka u Klimnu, občini dobrinjskoj na otoku Krku, izdubljenjem morskoga dna, popravljenjem i produljenjem obstojećega mula;

2. da se uredi mala luka u Omišlju na otoku Krku i to produljenjem obstojećega mula u širini njegovoga novoga diela, izdubljenjem morskoga dna, i sagradjenjem zida ili bankine sa sjeverne strane luke; i da se u Njivicah, u istoj občini, sagradi zaklonište;

3. da se u dragi pod Belim na otoku Cresu napravi luka pomoću dviju mula;

5. da se u dražici sv. Ivanskoj na otoku Cresu sagradi diga;

6. da se u dragi Nerezinskoj na otoku lošinjskom sagradi mul kakvih 50 metara dug;

7. da se u dragi Sv. Petar-Ilovik sagradi mala riva ili mul“.

Tu resoluciju pročitao je predsjednik, pozvao zastupnike, koji ju podupiru, da se ustanu, i kad su se ustali, proglasio, da se podupire te ju izruča proračunskomu odboru u razpravu i na izvještaj.

Čim je zastupnik Spinčić svršio svoj govor, oglasio se je za rieč **vladin zastupnik odjelni predstojnik baron Weigelsperg**, i dobiv ju, rekao:

„Naloženo mi je, da učinim neke najpokornije opazke na razlaganje g. zastupnika Spinčića, koj je pitao, koja je sudbina stigla njegovu resoluciju prošle godine.

Njegova preuzvišenost mi je naložila, da uztvrdim, da će se kako prije tako i u buduće svratiti svu pozornost na te gradnje na obali, i da se samo moli, da se blagohotno uzme u obzir, kako je sa dotičnim proračunom. Ima se naime u obzir uzeti, da se je moralo s vida pustiti stanovite lučke radnje s uzroka, što se je u dvih godišnjih obrocih po 140.000 forinti metnulo za vadjenje blata; pri svem tom pak ima njegova preuzvišenost nakanu, da još ostale gradnje, po tom kako budu sredstva dopuštala, izvrši. Mora se pripoznati, da će preuzeće vadjenja blata u vlastitu upravu biti u prilog takodjer radnjam, koje je spomenuo štovani g. zastupnik.

Što se tiče napose navedenih luka, ja sam tako slobodan, da uztvrdim, da se je na Bašku dosad u materijalnom obziru mnogo obzira uzelo (*Zastupnik Spinčić*: To sam i ja uztvrdio!), i štovani gospodin zastupnik će priznati, da je iznos od for. 172.668, jako znatan iznos za luku kakva je baščanska. U istinu metnulo se je najposle 48.000 forinti za tamošnji lukobran, a ja sam u stanju uztvrditi, da će se od toga iznosa nekoliko prištediti, i da se namjerava upotrebiti ostatak od nekoliko tisuća forinti — ufam se kakvih 8000 forinti — za gradnju rive.

Uslobadjam se uztvrditi, da se je občina u svoje vrieme sporazumnom izjavila, da ako nebi išlo sa većim mulom, da se štogod bar za rivu učini. Kraličtni mul, o kojem je gospodin zastupnik podao nešto veću mjeru, izpao je sa 57 metara; tu se je nešto prištedilo, a to se ima upotriebiti za rivu. (G. vladin zastupnik čini se, da neima jasnih predočaba).

Štovani gospodin zastupnik spomenuo je dalje luke u Malinskoj, Valunu, Beršeču, Lovranu, Mošćeničkoj Dragi itd. Ne taji se, da bi bilo jako želiti, da se štogod učini i za jednu ili drugu rečenih luka. Imao sam čast, po visokom nalogu, biti na licu mjesta, i mogu uztvrditi, premda nisam strukovnjak na tom polju, da je svakomu jasno, kako je za želiti, da se tu štogod učini. Ali molim, da se pripusti, da se računa s činjenicom, da je vjerestja za gradnje hipno obterećena sa troškovi za vadjenje blata, koji će biti na korist svih tih luka. Svakako pak naložila mi je njegova preuzvišenost, da će se kako prije tako i unapried svratiti svu pozornost tomu predmetu. (Dobro! Dobro!).

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 13. junija 1894.

Austro-Ugarska. Tečajem budućega mjeseca podati će se naš cesar i kralj u južni Tirol, gdje će se sastati sa cesaricom i kraljicom. Talijani južnoga Tirola nadaju se, da će tom prigodom uvjeriti Njeg. Veličanstvo o potrebi razdiobe Tirola u dva upravna diela, t. j. u sjeverni njemački i u južni talijanski dio. Po našem sudu bilo bi u interesu države, da se ne dira u upravu Tirola te da se nezadovolji južnim Tirolcem, koji i tako očijukaju sa sujednom talijanskom kraljevinom.

Kano posljedicu združenih stranaka u carevinskom vieću spominje se umirovljenje bukovinskoga zemaljskoga predsjednika Krausa, koga nisu trpili Niemci liberalci, jer bijaše pošten i pravedan činovnik.

Odlučnosti madjarske vladajuće stranke imadu Madjari da zahvale, što je Njeg. Veličanstvo povjerilo opet odstupivšemu ministru predsjedniku dru. Vekerlu, da sastavi novo ministarstvo. U tom ministarstvu nalaze se svi bivši ministri prijašnjeg ministarstva osim ministra Csaky-a, Bethlena i Tisze, koji će zamjeniše novi ministri. Reć bi, da je kruna popustila pritisku liberalne stranke, koja nije htjela ništa čuti o drugom ministru predsjedniku, van dru. Vekerlu. Tim je riešena ministarska kriza, kako su madjarski liberalci željeli. Sada nastaje pitanje, hoće li madjarski velikaši mučke prihvatiti zakonsku osnovu o civilnom braku, radi koje bijaše nastala ministarska kriza, ili će joj se i nadalje odlučno opirati. Ne varaju li nas svi znaci, proći će ovaj put gladko i u velikaškoj kući ta osnova, čim će biti tamo uzdrman glavni temelj družtvenih i obiteljskih odnošaja.

U Hrvatskoj razpiruje se na žalost na novo stara strast izmedju opozicijonalnih stranaka na silnu štetu naroda, a na radost njegovih domaćih i tudjih protivnika. Duboko je žaliti, što neodvišnjaci ne poprimiše i ime stranke prava, kad no poprimiše njezin program, dotično, kad se sa pravaši u programu složiše.

Srbija. Razkralj Milan da će se podati za vrieme odsutnosti kralja Aleksandra, koji polazi u Carigrad u posjete sultanu, u Niš, gdje da imade mnogo privržnika. Sretnih li Nišana, koji će imati priliku, da pogoste takvog velikana!

Bugarska. Bivši ministar predsjednik Stambulov stupio je proti vladi u opoziciju. Njezino glasilo „Svoboda“ javlja, da je novo ministarstvo jurve razpravljalo o pomirenju Bugarske sa Rusijom.

Rusija. Izmedju Rusije i svete stolice nastali su u novije doba vrlo prijateljski odnošaji. Ruska vlada imenovala je svoga zastupnika u Vatikanu, obvezav se ujedno, da će biti u buduće napram katolikom u Rusiji mnogo obzirnija nego li bijaše do sada.

Franina i Jurina

Fr. Si štal, kako su pazinska gospoda štampano pozivali na hrvatskem zajiku prijatelje iz polja na pomoć?

Jur. Ter znaš, da ja sakamo nos zabodem.

Fr. Pa ča biš rekal, ki je on poziv umesil?

Jur. Umesil ga je sakako krajel, zač oni *nić, zac, drugače, Beč, ca*“ itd. jako po krnjelsku smrde.

Fr. Ma besedi: *zadostiti, postava, resno, uvidna, doktorja* itd. nisu krnjelske.

Jur. Nisu ne, ter bi po njih reć, da je poziv krajel umesil a nakvasil ga je neki s Kranjske, al ki je tamo biva!.

Fr. Aha, poznan ga poznan.

Jur. Not na uho!

Fr. Ellen à . . . . . .

* * *

Jur. Ala ti majko, bravu si jo maneštra zakuha šiljor maneštro!

Fr. Bašta, da mu nebi još kaki škoro u trbuhu napravila.

Jur. Ter si je moga sve to škapulat, da nebi toli maša čuda študijen.

Fr. Za, sad neka pije pur salamar, ma težko da bo šal na okno nutra drugo.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Od 1. junija prispjeli su blagajniku nadalje sliedeći iznosi: Dr. Vladimir Crnadak odvj. Sisak šilje for. 10 kano X. i zadnji obrok utemeljiteljne svote. — Rikard Katalinić Jeretov šilje for. 68 sakupljenih mjeseca maja i to po njemu samom for. 62:50, a putem „Narod. Lista“ uniišlo for. 30:50. Uplatiše L. P. Relja Arbanasi dalnji obrok for. 5, Juraj Bianchini Zadar X. obrok for. 5, R. K. Jeretov za mjesec maj for. 1, Š. Lovrić za 1894. for. 1. Darovaše I. Radeljak u Hvaru sabrao for. 4:50, V. Putica župnik u D. Hrasnu for. 1. Sabrano na piru M. Carića u Orisniku for. 25. x, y, z for. 5, P. Karabaić Badar for. —:50, čestit istarski Hrvat Badar for. 10. Drugi čestiti Hrvat, Badar for. 5. — G. Ivan Renato Poščić, učenik prava treće godine, iz Voloskog plaća u imo članarine za 1894 for. 1. — Ante Volarić Rieka šilje for. 12:70; Uplatiše članarinu za 1894, prof. Canjuga, župnik fužineki, preč. g. Pleše, katehet Rigoni, kapelan Iskra, N. N. svaki po for. 1, ostalu svotu od for. 7:70, sakupilo se na Fužini u kući preč. Plešeta slaveći njegov imendan. — Uprava „Narodnih Novina“ šilje for. 9:95 sabranih po Antonu Babiću iz Rakovice (for. 6) i po Valentinu Juriću ravn. učitelju u Sikirevcima for. 3:95. — Petar Brusić kr. kot. sudac u Daruvaru šilje for. 25:50 i to for. 11:40 sakupljenih na Florianovo u Hercegovcu kod župnika Pavla Brantnera od gg.: Dr. Müller for. 5, P. Brantner for. 1, župnik Cifrak for. 1, župnik Rabaković for. 1:10. Izidor Dobrović, for. 2, P. Brusić for. 1, N. Šiler učitelj for. —:80 nvć. — a for. 14:10 sakupljenih na Duhovo u veselom družtvu kod župnika Stjepana Tadića. —

Posvećenje novoimenovanoga biskupa presvj. g. Andrije Štrka obaviti će se u nedjelju dne 24. t. mj. u stolnoj crkvi sv. Justa u Trstu. Tomu svečanomu činu prisustvovati će presvj. gg. biskupi goriški, ljubljanski i porečki. Novoimenovanoga biskupa posvetiti će knez nadbiskup goriški preuzvišeni g. dr. Vjekoslav Zorn.

Obiteljska nesreća. Našega vriednoga druga i narodnoga zastupnika g. Dra. M. Laginju stigla je ovih dana grdna obiteljska nesreća. Dne 8. t. mj. preminula mu usime u Klani provriedna starica majka Marija udova Laginja u 70. god. dobe.

Pokojnica, rodom iz Boljuna, bijaše općenito štovana žena radi njezine vesele naravi i dobrote srca. To se je pokazalo i dne 11. t. mj. prigodom njezina pogreba, na kojem se nije sakupio samo sav puk Klane i bližnjih mjesta, već je tomu tuž-

nomu činu prisustvovalo i mnogo prijatelja obitelji iz raznih strana Kastavštine, iz Voloskog itd.

Duša čestite starice naušivala se raja nebeskog, a rasveljenoj obitelji, napose Dr. Matku, naše iskreno sućutje!

Novi odbor političkega družtva „Edinost“. U nedjelju na glavnoj skupščini našega političkoga družtva bijahu izabrani u novi odbor jednoglasno sliedeći članovi: predsjednik: Mandić Matko. — Odbornici: Balanč Ivan, Bogdanović Ante, Cutić Make, Goriup Ivan, Gregorin Dr. Gustav, Martelanc Dragutin, Podgornik Fran, Turk Josip, Vatovec Iv. Marija. — Zamjenici: Bole Iv. Marija, Gjivić Stjepan, Hrvatin Miho, Klun Iv. Marija, Miklavec Anton, Poljšak Miho, Sancin Anton-Drejač, Trobec Anton, Traden Anton. — Pregledavaoci računa: Mikota Julij, Prelog Ivan.

Svečano polaganje temeljnoga kamena. Dne 26. t. mj. položiti će se u bielom Zagrebu svečanim načinom temeljni kamen za dom vodje stranke prava uzor rodoljuba g. Dr. A. Starčevića. Posebni odbor za tu svečanost odabrao je 26. junij u tu svrhu pošto je pred 33 godine istoga dana Dr. Ante Starčević izrekao u hrvatskom saboru glasoviti govor, kojim je položio temeljni kamen stranci prava. Taj odbor izdao je u glasilu stranke poziv na hrvatski narod, da mnogobrojno sudjeluje kod te riedke svečanosti, te da i tim očitujo pred ditavim svietom, kako na političkom poprištu pozna svojim vodjom, vodju stranke prava: Dra. Antu Starčevića.

Svi oni, koji kane prisustvovati toj svečanosti umoljeni su, da to prijave što prije g. Dr. J. Franku u Zagrebu.

Preporučamo i našim istomišljenikom, kojim nebude moguće prisustvovati osobno svečanosti, da se inače sjete uzor rodoljuba i vodje stranke prava veleuč. g. Dr. Ante Starčevića.

Izlet „Trižaškoga Sokola“ parobrodom u Devin biti će u nedjelju dne 17. t. mj. Odlazak iz Trsta biti će u 2½ sata poslije podne sa obale „Riva di Sanità“, a povratak iz Devina u Trst u 9 sati na večer. Vožnja tamo i natrag stojati će za osobu 60 nvč. Očekujemo od našega občinstva, da će mnogobrojno sudjelovati kod tog zanimivog i zabavnog izleta.

Iz Zadra piše nam prijatelj dne 11. t. mj.: Javljam Vam prežalostnu viest, da je jučer okolo 11 sati preminuo ovdje vrli hrvatski otačbenik i pjesnik, te zastupnik na dalmatinskom saboru g. Stjepan Buzolić. Hrvatska liepa knjiga gubi s njime vrstnu silu. Svaćomu su poznati njegovi krasni prevodi iz talijanske književnosti, a sad je prevadjao Danteovu „Božanstvenu komediju“. Tim bi prevodom bio pred svietom proslavio sebe i prodičio hrvatski narod, te pokazao krasotu i bogatstvo našeg milozvučnog jezika. U Petak još živ i zdrav, a pod noć uhvatila ga silna kolika, kojoj je i podlegao. Raztužen ne mogu više, da pišem nit govorim o milom pokojniku, već mu iz dna srca kličem: Slava ti, don Stjepo! Lahka ti bila gruda hrvatske zemlje, koju si toliko ljubio, a vječna ti uspomena u narodu!

Iz Šterne pišu nam 5. t. mj. Evo nas opet poslie duljo stanke, da vam javimo novosti zadnjih dana. Javiti nam je danas radostnu viest, da nam je božja providnost poslala stalnog pastira duhovnog i to u osobi mč. g. Ante Nedvěda, dosadanjeg našeg upravitelja. Veselje naše ćeto si, gospodine uredniče, predstaviti, ako pomislite, da naša sirota župa već kroz osam godina nije imala župnika do samih upravitelja, te da svi poznamo novoga nam župnika kao uzor svećenika.

Veselismo se predprošli četvrtak, kad no nam častni svećenici pratiše brata si i našega mladoga plovana u crkvu svetog Mihovila; mnogo oko orosilo se je na ganutljivi govor veleč. g. dekana Bottegara, kad nas izručivaše novom našom otcu i pastiru.

Nu ipak ni u takav svečani čas nije se dalo mirovati trojici naših nemirnjaka. Sablaznjile su ih dvie zastave, koje od veselja objesismo na crkveni zvonik; jedna crno-žuta u čast prejasnomu caru i kralju i druga naša trobojnica. Osobito jedan naš šarenjak uprava, da je biosnio onog dana. Na svu silu da je zahtjevao, da se zastave skinu i nagovarao narod, nek ih silom doli skine; grozio da se je, da kad bi imao pušku, da bi pucao u nje. Njegov brat da se je grozio, da se ih sutra na zvoniku nenajde, ako ih se tamo pusti po noći. Nije koristilo nagovaranje trieznih muževa i prisutnost tolikog svećenstva, sve to drzovitilo ponašali su se naši mutikaše. Narod razjaren težkom mukom se je svladao, da ne kazni odmah sam toliku bezobraznost.

U petak dne 1. junija, zbilja nestane zastava sa tornja. Zlotvor prodro nojžu kroz tiesan prozor u zatvoren zvonik, odrezao i carsku i trobojnicu sa motaka i na drobno razderane i razrezane porazbacao po bližnjih njivah. Sva sumnja je na obitelj rečenog šarenjaka, da je on svoju grožnju ovršilo. Istraga će nas o tom podučiti. Nečuveni zločin, pogrda državne zastave i drzovito vladanje toga čovjeka prestravilo je i opravdanim gnjevom napunilo sve župljane. Na kakav će glas doći još naša tužna župa radi dvojice, trojice smutljivaca? Pomozi nam Bože!

Koncert na korist družbe sv. Cirila i Metoda, obdržavan u subotu u kazalištu „Fenice“, ispao je vrlo sjajno. Sve točke krasna programa bijahu izvedene na obće zadovoljstvo. Odlikovao se osobito poznati operni pjevač g. Trtnik, koji je svojim krasnim i obsežnim tenor-glasom očarao sve prisutne. Vriedni naš umjetnik odpjevao je izvan programa još dvie pjesme i to nakon silnog odobravanja i pleskanja. Naši pjevači koli iz grada toli oni iz Škednja odpjevali su dvie krasne pjesme „Spljetu“ i „Gundulićevu himnu“ tako savršeno, da su je morali opetovati. Dramatički odio našega „Sokola“ potvrdio je opet jednom, da shvaća ozbiljno svoju težku ali plemenitu zadaću. Šaloigru „Zaprijete vrata“ odigrao je baš krasno. Materijalni uspjeh koncerta jest vrlo povoljan.

Zapljena. Današnje prvo izdanje zapljenilo nam je državno odvjetničtvo radi viesti „K izborom u Pazinu“ i prilog listu „Izbor upravnoga vieća u Pazinu“.

Plaće učitelja u donjoj Austriji. U Donjoj Austriji povišana je plaća pučkim učiteljem početkom godine 1895. Plaće su razdieljene na tri razreda. Podučitelji i podučiteljice imat će for. 450, 500 i 600. Učitelji i učiteljice for. 700, 800 i 900. Uz to u mjestih do 2000 duša for. 50 za stanarinu; u mjestih od 2000—5000 duša for. 70; a u mjestih preko 5000 duša for. 100. Svaki učitelj ima i pravo na šest petogodišnjih doplata po 50 for. Ravnajući učitelji i učiteljice imaju uz to doplatak prama tomu, koliko je u školi silah for. 50—200 i stan u naravi. U plaćevno razrede će se razdieliti učitelje po svjedočbah, po godinah službe i po zadobivenih pohvala. — Eto gosp. Gambini-u gradiva, da o njem razmišlja.

Glavna skupščina političkoga družtva „Edinost“ obdržavana u nedjelju bijaše neobično mnogobrojno posjećena. Od državnih zastupnika prisustvovahu njoj gg. Ivan vitez Nabergoj i profesor Vjekoslav Spinčić; od zemaljskih zastupnika gg. Ivan Goriup, Ivan M. Vatovec i naš urednik; od izvanjskih članova gg. dr. Mate Trinajstić i dr. Dinko Trinajstić. Razpravljen bijaše jedva službeni dio dnevnoga reda, a predlozi i interpelacije razpraviti će se na izvanrednoj skupščini, koja je sazvana za nedjelju dne 24. t. m. u 9½ sati u jutro u iste prostorije. Radi preobilnosti gradiva nismo mogli već danas priobćiti potanjeg izvieća o toj vrlo zanimivoj skupščini, što ostavismo za budući broj.

Podpore „Bratovščine“. „Bratovščina hrv. ljudi u Istri“ podielila je ljetos u podpore 755 for. Te podpore odlučene su ponajviše u odborskoj sjednici 31. ožujka ostale dne 28. travnja i 28. svibnja. Mollo je podporu:

sveučilištnih djaka	5
pitomaca veterin. škole	1
gimnazijalaca	30
učiteljskih pripravnika i pripravnica	20
učenika „Delavske škole“	16
pripravnika za učiteljišta	7
Ukupno dakle . . .	79

Dobilo je:

5	sveučilištnih djaka	150 for.
19	gimnazijalaca	245 „
19	učiteljskih pripravnika i pripravnica	205 „
16	učenika „Delavske škole“ .	100 „
5	pripravnika za učiteljišta . .	55 „

Po tom 64 djaka dobili su ukupnu svotu od . . . . . 755 for.

Od te svote odpada:

I.	na kvarnerske otoke . . .	273 for.
II.	na Liburniju	251 „
III.	na ostalu Istru	231 „
	Ukupno rečenih . . .	755 for.

Iz Suska pišu nam 1. junija. Sušćani Hrvati, koji se za dobitkom nalaze u Americi, poslaše iz New-Yorka ovoj crkvi na dar krasne jaslice u vriednosti od 250 for. Taj plemeniti čin dostojan je svake hvale, jer dolazi od ljudi, koji se težko muče, ako će što dobiti. Hvalevriedan je i sato, što dolazi od Hrvata, pošto njekoji Sušćani šarenjaci ne htjedoše u tu svrhu doprinieti ni novčića. Živili, braćo, u dalekoj Americi; budite zdravi i sretni, pa se spomenite i mlade istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

Iz Pična (mjestna občina Pazin) pišu nam 4. t. mj.: Pred tri godine upeljala se je kod nas majska pobožnost na čast Majke Božje. Ta se pobožnost sve ljepše razvija. I ove godine rado priznajemo na čast našega puka, da se je dostojno sjetio svoje nebeske kraljice, svoje najveće zagovornice pred božjim prestoljem. Kroz cieli prošli mjesec maj hrlila je svakoga jutra mnošina pobožnoga naroda pred oltar Majke Božje, koji je njezina ruka briižljivo kitila svježim cvićem, da izprosi novo utjehe i okriepe za težki dnevni trud. Kroz cieli mjesec orile su se iz nevinih djećijih grlića miloglasne Marijine pjesmice. I sada još svima zvoni u ušima ona obljubljena „*Slava ti djevice!*“ Naš velečastni gospodin nadžupnik nukao nas je, da razmišljamo o neizmjernoj ljubavi nebeske kraljice, dirnuv svakoga jutra sa par vrućih rieči u naša srca. Mi smo mu svi zahvalni za tu novu duševnu utjehu. Tu svoju zahvalnost pokazivao je narod kroz cieli mjesec mnogobrojnim, rekao bi izvanrednim polazkom crkve. Najsjajnije je pako pokazao, kako mu je mila ova pobožnost, okruživ ju koncem mjeseca sa sv. izpovjedi i pričešću. Sriedu 30. i četvrtak 31. maja imalo što izpovjedati 6 svećenika. Izpovjedilo i pričestilo se ih je preko 900.

Tko je pobudio ovu novu pobožnost? Tko je odkrio ovo novo vrelo milosti božjoj? Nitko drugi nego naš čestiti gosp. nadžupnik, koji sve moguće radi, da nas tjelesno i duševno pridigne i unapriedi. Pičanci braćo, njega se držite, njegove liepe savjete slušajte u crkvi i izvan crkve i nećete pogriešiti. Za njim idite i nećete zaći stranputicom. Bog nam ga poživio još mnogo godina sebi na slavu, a nam na korist.

Uskrsnula čitaonica. Iz Doline javlja nam prijatelj, da su tamošnji rodoljubi opet oživljeli čitaonicu, koja je nekoć cvala a krievnjom članova i uprave prije 4 godine usnula. Na novo uskrsnuloj čitaonici dadoše krasno ime slovenskoga pisca i pjesnika „Vodnik“. Na prvoj glavnoj skupštini dne 27. prošloga mjeseca bijaše izabran odbor, komu je na čelu veleč. g. dekan Ivan Vari. Već do sada upisalo se je u čitaonicu, ili kako se službeno zove „Slovensko bralno in pevsko društvo“ „Vodnik“ u Dolini, 60 članova, što je najboljim dokazom, da bijaše to družtvo vrlo potrebito i da mora uspjevati bude li mara i rada kod uprave i članova, što mu želimo iz svega srca.

Iz Kastva pišu nam 12. t. m. Dne 11. t. m. o podne užgao se dimnjak na kući beneficiata Drnjević-Polassi u Kastvu. Ovaj oganj mogao je pronzrokovati zlih posljedica, da se ga nije već u zametku ugušilo, jer je puhao vjetar povoljan ognju. U tren oka došlo na lice mjesta naše vatrogasno družtvo sa nadzapovjednikom i mjestnim dimnjačarom na čelu, te više gradjana, da vatrogascem pomognu, ako do potrebe dodje. Osobito valja, da ovdje spomenemo stalnog trubljača g. Antuna Jelušića, te vatrogasca Santa Frlana, koji su prvi priskočili na glas vatre, kao što i ostali vatrogasci. Štete neima nikakve. Naši vatrogasci pokazali su i ovom sgodom, da su uviek pripravni na znak trublje pohrliti tamo, kamo ih služba zove, akoprem im se sa neke strane stavljaju zapreke, te se ih priekim okom gleda radi osobnostih.

Iz Buzeta nam pišu: U predposljednjem broju opomenuli ste naše ljude u Pazinu, neka paze, koji će trgovci, botegari, radnici i zanatlije glasovati proti narodu i neka ne zahadjaju više u njihove prodavaonice, niti se služe njihovim radom. To je i pravo! Zašto bi naš puk žepove punio onim, koji pod njim jamu kopaju. Svoji k svojim! Tako je radio i radi puk u buzetčini. Nekada je sve vrvilo trgovcem i zanatlijom u grad i oni se bogatili. Kad se zaigralo narodno kolo i kad se ti trgovci stavili na čelo proti narodu, počeo je narod izbjegavati njihove dućane i njihove radnike. Tko prispodobi današnje stanje Buzeta sa onim pred 10—15 godina, priznati će, da se je ono mnogo pogoršalo. Dva su se dućana ili prodavaonice zatvorile: jedna zbog stečaja iliti konkursa, a druga, jer je na dražbi prodano sve pokretno ili nepokretno imanje. Biti će omu i drugih razloga, ali jedan je svakako i taj, što su si Buzećani svojim postupkom otudjili narod. Otvorili su se novi dućani u samoj blizini Buzeta i puk se ondje služi, jer voli svoje poštenjake Petra Flega u Sv. Ivanu, braću Klarića-Juridiće u Svih Svetih, braću Flego u Štrpedu, Pavletiće u Sv. Martinu a sada Frana Flega na Počekaju, koji jim i djelom i savjetom pomažu i koji jih ne gone tužbami i ovrhami, ako zbog neredice ili nesreće koje zaostanu platežom, niti njim za zastanke računaju debele interese, a kad su radi o kojoj narodnoj stvari, to su oni prvi. Tako se i za razne radnje obraća svojim Pavletićem, Rodićem, Jermanom i drugim.

Narod je tu sudio. On riedko kada sudi, al kad sudi, strogo sudi! To bi si morali zapamtiti oni u Pazinu i drugdje, a i neki naši u Buzetčini, koji su htjeli mutiti liepu slogu, što u puku vlada, al hvalevriedno odustali, jer su se, nadamo se, uvjerili, da bi to bilo samo trećemu koristilo. Uzgajajmo dakle naše ljude i našim se ljudem utičimo.

Iz Dubašnice pišu nam 28. pr. mj. Prosuo se širom Dubašnice glas, da će se već napokon i ovdje ustrojiti hrv. čitaonica. Liepa dosista i plemenita zamisao, te svala onomu, koji je bacio iskru, koja je počela i ovdje buditi iz mrtvila spavajuće duhove. Želja je to svih nas, da se ta zamisao čim prije obistini. S početka moguće nećemo imati mnogo članova, jer ih imade mnogo, koji ne uvidjaju svrhe njezine, al tekom vremena biti će ih u izobilju, jer će i ostali uviditi, da jest sbilja a duševnog i tjelesnog pogleda vredno biti njezinim članom. Na posao dakle svi zajedno, ne čekajmo dulje; dosta smo čamili u tmini na našu sramotu. Ako bude nam koji šarenjak možda stavljao kakve zaprieke, odgovarajuć nas od tekvog ustrojenja, ovo neka nam bude zajednički odgovor: „Kad to govorite, ne želite dobro puka“. Još jednom: započnimo osbiljno, pa smo na pol puta; a do mala opet moći ćemo i mi veselim srdcem zapjevati: „Vesela kuntrado Bogovića grada“ itd.

Tamburaški i pjevački zbor sveučilištnih djaka u Zagrebu odlučio je širom hrvatsko domovine priredjivati koncerte u korist družbe sv. Cirila i Metoda u Istri, kojeme je zadaća boriti se proti Talijanom i njihovom nastojanju, da u školah nejaku hrvatsku djecu potalijanče. Već je prvi koncert bio u Vrbovcu, a drugi u Krapini, te oba polučiše liepi uspjeh. Želimo našoj čestitoj mladeži najbolji uspjeh u ovom zaista plemenitom i hvalevriednom nastojanju.

„Kolo“. Zbirka izabranih hrvatsko-slovenskih muških zborova izašla je ovih dana u bielom Zagrebu. Ta krasna i jeftina zbirka (for. 1·50) sadržaje 134 partituru. Najvećim brojem zborova zastupan je Gj. Eisenhuth, naime sa 41, zatim Zajc sa 21, Vilhar sa 15, Lisinski sa 6; po tom se rodaju prema broju uvrštenih zborova Ipavec, Hajdrich, Kuhač, Nedvěd, Kolander, Foerster, Gerbić, Faller, Jenko, Klaić, Livadić itd. Osobito su krasno zastupani u ovoj zbirci slovenski skladatelji sa svojimi najljepšimi zborovi. Osim toga valja nalazimo u zbirci nekoliko napitnica, nadgrobnica (osobito je vriedna Lisinskova i Zajčeve), za tim valčika, poskočnica i dvie narodne popjevke: „Lipa Mare papar pleve“, koju je Kuhač ubiljožio, i „Oj ti vilo“, koju je Vilhar ubiljožio u onakvom mjerilu, u kakvom ju narod pjeva. Još imamo na početku zbirke dvie udesbe „Liepe naše domovine“, Zajčevu i Vilharovu.

„Vis“ u talijanskoj zastupničkoj komori. U sjednici talijanskoga parlamenta od dne 28. t. mj. interpelirao je poznati radikalac i vikač, zastupnik Imbriani vladu, *da li je ime parobroda „Vis“, koji plovi u tiesnac Messine, poriekla latinskoga* (Vis = moć, sila) *ili je to slavenska riječ, koja sjeća Talijane na poraz kod Visa.* Neznamo, da li je vlada odgovorila na tu interpelaciju, i ako je odgovorila, što je navela, da umiri „Mesiju“ naših nespašonjaka, kojih potrese do dna duše već samo ime našeg *Visa*, gdje su hrvatske mišice hametom potukle talijanske *junake* à la Imbriani i njegova krasna družba u istarskih talijanaških gnjezdih.

Priposlano.*)

Izvolite g. uredniče uvrstiti ovo malo redaka u Vaš velecienjeni list kao izpravak na „*Odgovor*“ u prilogu br. 22 „Naše Sloge“. Neodgovara istini ono, što navadja „Jedan občinar posjednik“ u gorispomenutom odgovoru iz Kastavštine mjeseca maja 1894., da se je u županiji Puži sililo ljude štivrati onaj brieg iza škole, pošto je isti, kako se možete iz katastralnih mapa svako doba osvjedočiti, već više od sto godina privatno, a ne občinsko tlalo. Mjesto za groblje ostavilo se bez prigovora jedne ili druge stranke u tu svrhu. U obće mogu dopisniku, ako želi, temeljito dokazati, da u županijah *po meni izmje-*

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

renik do sada znatnih prigovora proti štivranju ne bijaše.

Za buduće preporučam mu, da za svoje navode temeljitijih dokaza potraži.

Kastav, 11. junija 1894.

Ferdo pl. Kleinmayr,
obć. geometar.

Izjava.*)

Gospodin Iv. S. Vidulich načelnik Lošinja duo 1. junija kazao je, na c. k. sudu, da kad zapita bud kojega Sušćanina, što je nova na Sušku, oni mu odgovaraju: „dok bude učitelj Marki na Sušku mira biti neće". Mi podpisani glavari obitelji izjavljujemo, da toga nismo rekli g. načelniku Vidulich-u pošto neimamo uzroka kazata što takova, a to ne bi ni odgovaralo istini.

Sušak 6. junija 1894.

Dinko Taraboća, Martin Busanić, † Matija Škrivanić-Baldić, † Elena ud. Busanić, † Ivan Škrivanić-Perićić, † Fr. Škrivanić, Ant. Picinić-Balsica, Anto Matešić, Andrija Taraboća, Anton Picinić-Tonourić, Nik. Picinić-Tominov, † Nik. Škrivanić, † Dom. Picinić, Dom. Mattessich, Ivan Picinić, Nik. Matešić, Josip Picinić, Nik. Tarabochia-Paćonić, † Dinko Picinić-Kokinarić, † Iv. Škrivanić-Jaković, † Martin Morin, † Nik. Picinić, † Lovro Picinić, Martin Morin, Anton Morin, Dom. Picinić, Ant. Taraboća, Ant. Škrivanić, Martin Matešić, Dom. Matešić, Marija Matešić, Iv. Taraboća, Dom. Škrivanić-Baldić, † Jakov Picinić-Tonina, † Ant. Morin, † Mat. Štrivanich, Jakov Škrivanić, Nadalin Škrivanić, † Mik. Picinić, † Stjepan Morin, Ivan Lister, † Iv. Taraboća-Matonđić, † Dom. Taraboća-Komandadurić, † Nik. Taraboća-Bravarić, Dom. Tarabochia, Martin Taraboća, Matej Matešić, Nicolò Tarabochia, Mikula Škrivanić, † Nik. Picinić-Bibić, † Stjepan Picinić-Kokinarić, † Martin Matešić-Vrutkov, Toma Picinić, † Tona ud. Taraboća-Ivićinova, † Marija Busanić-Iveva, † Fr. Busanić, Luka Morin, † Katarina Morin-Kaluničić, † Katarina Morin, Jigerica, † Iv. Marin Kul, † Marija Busanić-Toročina, † Marija Busanić-Kečina, † Ant. Škrivanić, † Mart. Matešić, † Filip Picinić, † Marija Picinić, † Iv. Busanić-Rodjačina, † Ant. Matešić, † Dinko Picinić-Tonina, † Jakova Picinić, † Duma Matešić, † Dinka Picinić, † Silvestar Matešić, † Ant. Tarabochia, † Iv. Tarabochia, Iv. Škrivanić, † Mat. Morin, Ivan Busanić-Balunić, † Ant. Baričević, † Ant. Tarabochia, † Elena Škrivanić, † Iv. Tarabochia, † Domenico Tarabochia, Domenico Picinić traghettiere, † Ant. Tarabochia, Franc. Picinić, Matej Picinić-Kovačić, † Ant. Morin, † Iv. Taraboća, † Luka Morin Pjerinčić, † Dom. Škrivanić, Filippo Matešić, † Toni Picinić, † Madalina Matešić, † Martin Tarabochia-Mač, † Martin Škrivanić, † Iv. Tarabochia, † Jelena ud. Picinić, Busanić Iv. Turčić, † Iv. Busanić Žunica, † Jakov Busanić, Elena Picinić, † Dom. Taraboća 258, Marija Morin-Rošinova, Nikolina Tarabochia, Gaudenzia Bussanich, Domenica Mattessich, Giovanna Bussanich, Iv. Morin-Čuvlić.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Listnica uredničtva.

G. „Emin". Pjesma bila bi za tisak, nu opjovanom dogodjaju nepodajemo niti dosti dio važnosti, o čemu ćete so i sami iz današnjega broju uvjedočiti. Prijateljski Vam odzdrav!

Pobro „M. M." Hvala na svemu! Drugi put svo. Živio sokole na tih vrletih!

Gosp B. B. Uvriedu nevalja uvriedami pobijati. Izvolite nam stvar raztumačiti, pak protivnika mirno i stvarno šiknuti. Ta, zato, da je kod uvrieda i naša koža po sriedi. Živili!

Gg. dopisnike iz Dubrajnice, Kanfanara, Huma, Kastavšćine, Klana itd. molimo, da se ustrpe do budućeg broja.

Gosp. B. V. u L. Kako ste čitali pretekli Vas drugi. Da smo Vam „proporučeni za buduće. Primili smo sve u redu. Živili!

Gosp. dr. Kopriva. Čitali ste ob istom predmetu od prijatelja. Zdravo!

Z bogom!

Odlazeć iz Istre, opraštam se tuj od svih onih istarskih i tršćanskih rodoljuba, s kojimi se nisam mogao osobno pozdraviti. Na zdravlje!

Pula, dne 9. junija 1894.

Dr. K. Janežić.

Oglas.

Odbor „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" zaključio je u svojoj sjednici, držanoj u Opatiji dne 7. t. mj., da će se obdržavati glavna skupština iste družbe u smislu novih pravila u sriedu dne 27. t. mj. u 4 sata po podne u prostorijah „Zore" u Opatiji.

Dnevni red biti će sliedeći:

1. Izvještaj revizora o obračunu za prva upravnu godinu.
2. Izbor družtvene uprave na temelju novih pravila.
3. Slučajni predlozi.

Radi važnosti ove glavne skupštine pozivlju se najuljudnije gg. članovi i prijatelji svete stvari našega naroda u Istri na što mnogobrojniji posjet.

Za odbor:

Dr. Dinko Vitezić,
predsjednik.

Opatija, dne 7. lipnja 1894.

Br. 1264.

Natječaj

Uslied zaključka ovoga občinskoga vieća dneva 1. ožujka o. g. odobrena od visokoga zemaljskoga odbora dalmatinskoga priklonitom odlukom 23. travnja o. g. br. 2151, razpisuje se natječaj na mjesto občinskoga liečnika u Velojluci političke Blatske občine uz godišnju plaću od 1400 for., izplativih u jednake predplatne mjesečne obroke, sa dužnošću liečiti bez razlike svekolike stanovnike gorinaznačenoga mjesta.

U slučaju eventualne bolesti stanovnika Veleluke, koji prebivaju na baštinam, bit će liečniku naknadjen jedino trošak prenosa.

Služba je trogodišnja uz sklopljenje pogodbe i liečniku nalaže dužnost biti obskrbljen dovoljnim ljekarničkim ormarom.

Potanji uvjeti mogu se razviditi kod ovoga upraviteljstva.

Osim stalne gorinaznačene plaće liečnik može računati na jedan čisti probitak od for. 1000 od ljekarničkoga ormara i na ine eventualne probitke.

Natjecatelji prikazat će svoje molbe, obskrbljene svjedočbom absolvirane sveobće medicine, do 30. lipnja o. g., dokazujuć podpuno poznanje hrvatskoga jezika.

Od občinskoga upraviteljstva.

Blato, 4. junija 1894.

Načelnik: **I. Batistić.** Prisjednik: **Petković.**

Radionica umjetnih ognjeva
K. ZOBEC & C.
u Trstu
ulica Rossetti broj 121 (Camp. Morpurgo)

proporuča se slavnom občinstvu i slav. družbam za raznovrstne naručbe, spadajuće u pirotehničku struku, kao rakete, bengalo i drugo umjetno ognje. Cienici slovenski na zahtjev franco.

DOMINIK LUŠIN
u Kopru

proporuča veliko svoje skladište raznovrstnog lieza, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj cieni. 24—10

Štrcaljke i sumpornjače za trte
inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebće za iste 23

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Trstu.

Spomenute štrcaljke razašilju se na svaku poštu austro-ugarske monarhije franco, komad po 10 for.

Knjigoveža
i
tvorničar škatulja iz kartona
i **galanterije**
Vjekoslav Comer
u Trstu

preporuča se blagonaklonosti slavnih občina, družba i drugih osoba u Trstu i Istri za razne knjigovežke radnje.

Jamči za solidnu, brzu i točnu izvršbu radnje.

Naručbe prima iz naklonosti tiskara Dolenc u Trstu.

„Kupi kod kovača nipošto kod kovačića", kaže stara poslovica.

Ovu mogu punim pravom na moj zavod upraviti, jer jedino tako velika trgovina, kao što je moja, imade razprodajom ogromnih vrstih tvari i drugih prednostih, jeftine troškove, koji moraju konačno kupcem koristiti.

Krasne uzorke privatnim naručnikom šaljem badava i franko. Bogato knjigo uzoraka, kakvih jošto nebijaše, za krojača nefrankirano.

Tvari za odiela.

Peruvion i dosking za visoko svećenstvo, propisanu tvari za odiela za c. kr. činovnike, veterane, vatrogasce, Sokolaše, livreje, sukna za bilijard i igrače stolove, pokrivala za kočije, tvari za lovačke kaputе, nepromočne tvari za pranje, plaide za putnike od f. 4-14.

Vrledne ciene, poštene, trajne, čisto vunene sukneне tvari, no jeftino otiralnike, koji su vrledni jedva hrvojačke plaće, preporuča

Joh. Stikarofsky,
Brno (Austrijski Manšestar).

Najveće skladište blaga vriedno pol mil. for.

Raspošilja samo pouzetjem!

Dopisuje: njemački, madjarski, češki, poljski, talijanski, francezki i engleski. 24-18

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17. preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebri i pozlati.

Da si uzmogne i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne plateżne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—10

Odlikovana ljekarna PRENDINI
Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Pastilje (sladčice) iz katrama

Izvrstno djelujuće sredstvo proti slaboći prsiju, želudca, akutnim i kroničkim bronkitam, začetkom sušice, plućnom kataru i mjehuru, dihanju, kašlju nervoznom i hripavcu. Izliečí se u kratko vrieme sa jednostavnom uporabom ovih djelotvornih pastilja.

Prodaje se ih u

Ljekarni Prendini
u Trstu

i kod svih glavnih ljekarnah raznih pokrajinah.

Cieni jednoj škatulji sa napuntkom **40 nvč.**

Sve strojeve za gospodarstvo.

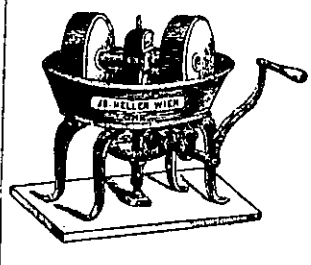

Osobitosti
prodaje jedino tvrdka Ig. Heller
TIESAKA ZA SJENO, SLAMU I SLAGANJE
razsih sustava
HIDRAULIČKIH TIESAKA
diferencijalnih vinskih tiesaka — sprava za samleti masline, buhač itd. **Nove štrcaljke proti mildevu Vermorel-ove vrsti, samoradne štrcaljke proti mildevu sa bakrom pomoću zračne sisaljke. Sprave za grijanje vina, kuhanje, za trieljenje grozdja, za sušenje voća i povrća. Trebionike kuruze, triere, mlatila, mline za čiščenje žita** obične.

Lievano ili izradjeno željezo za svakojake strojeve itd. sve uz najjeftinije cienе i pod najpovoljnijimi uvjeti pošilja uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN
2/2 Praterstrasse br. 49

Bogato ilustrovane kataloge sa 192 stranice u talijansko-njemačkomu i hrvatsko-njemačkom jeziku šalje na zahtjev odmah badava. **Traži se preprodavaoce.**

Upozoruje se na patvaranja. 20—6

Zahvala.

Svoj rodbini, prijateljem i znancem u Klani, koji su onako mnogobrojni našu nezaboravnu majku

Mariju ud. Laginja

dne 11. tek. mj. sproveli do hladnog groba, a navlastito velečastnomu gosp. župniku *Andriji Ščilaru*, koji se za vrieme bolesti toliko zauzimao za njezino stanje, te gosp. *Franu Xaveru Muniću*, občinskomu načelniku i gospodi občinskim savjetnikom *Matu Serdoču i Ivanu Vlahu*, te tajniku g. *Jos. Stefanu* i gospodinu kapelanu *Vrabcu* iz Kastva, gg. *dru. Andriji Stangeru sa gospodjom i Viktoru Tomičiću* iz Voloskoga, gg. *Franu Šepiću Tometovu i Matu Kundiću* iz Rukavca, izriče ovim putem svoju duboku zahvalnost

Klana, 12. junija 1894.

Tugujuća obitelj.

Bečke srećke po 1 kruna

Vučenje već 12 julija.

5 glavnih dobitaka po 10.000 kruna.

Srećke preporučuju: Fius. Bolaffio, Aless. Levi, Mandel & C., „Il Mercurio", Girolamo Morpurgo, Ign. Neumann, Marko Nigris i Enr. Schiffmann.

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 25. U Trstu 21. junija 1894. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 30 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezimo i najbližu pošlu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu Razmjerno for. 2½ i 1 za polgodino. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Koncem ovoga mjeseca ističe predplata onim našim čitateljem, koji se predplatiše za prve pol godine. Molimo ih, da čim prije predplatu za drugu polovicu godine priposlati izvole.

Ujedno opominjemo one, koji nam jošte ništa za tekuću godinu neposlaše i one, koji nam za prošle godine više ili manje duguju, da učine jedni i drugi čim prije svoju dužnost, pak da uzmognemo i mi svim našim dužnostim zadovoljiti. Ciena listu naznačena je na čelu.

Novce neka nam se šalje poštarskom naputnicom, što je najjeftinije.

Uprava „Naše Sloge".

Govor

zastupnika Vjekoslava Spinčića, o prešnosti predloga, da se izpita naredba ministra pravosudja od 6. febrara 1894. izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 25. maja 1894.

U jednoj točki vesele me ricči gospodina predgovornika grofa Pininski-a, naime u onoj, kojom je on priznao potrebu, da se podvrgne izpitu u razpravi nalazeća se naredba; on je samo mislio, da predlog o izpitivanju te naredbe nije prešan. Mi smo pako o prešnosti osvjedočeni, te ću i ja za to nekoje dokaze navesti.

U meni je izazvala naredba ministra pravosudja od dne 6. febrara tek. godine ogorčenje (Vrlo dobro!), a isto tako i u svih mojih drugova i suplemenika; jer ta naredba vriedja nekoje za nas vrlo važne ustanove, a svaki put, kad je koji zakon povriedjen, mora se prešno tražiti sredstva, da se tu povriedu popravi, da se zakonu pruži valjanost. (Dobro! dobro!) To se ima dogoditi osobito tada, kad se radi o povriedi slobode govora, kad se postavlja u dvojbu jedina mogućnost slobodnog izražavanja misli, jer se može još jedino u parlamentu svoje misli slobodno izreći; (Tako je!) a oduzme li se i ovdje tu mogućnost, tada neimamo napose mi Hrvati, Česi i Slovenci nigdje više mjesta, gdje bismo mogli pismeno u novinah i ustmeno naše misli izreći. (Tako je!) Tim, da se ne tiska u brzopisni zapisnik češke, hrvatske i druge nenjemačke govore, vriedja se — toga ne može nitko pobiti — §. 51. pravilnika ove kuće, a spomenutom naredbom ministra pravosudja podaje se toj povriedi zakonitu moć, uzakonjuje se na neki način nezakonitost. (Tako je!) Tim se vriedja i čuvstvo svih zastupnika, koji ovdje njemački ne govore, svih nenjemačkih zastupnika i svih naroda, koje zastupaju ovdje oni zastupnici. Pomislite pako, da ti narodi sačinjavaju većinu pučanstva ove pole države (Tako je!), pa ako vi iste tako vriedjate, ako vi njihova prava i njihova čuvstva ne cienite, to ćete si sami sebi vremenom posliedice pripisati. (Dobro! dobro!)

Ovom naredbom ne postavlja se samo pravilnik, već i druge zakonske ustanove izvan krieposti, što su već druga gospoda dokazala; tako poimence §. 28. tiskovnoga zakona i članak 16. državnog temeljnog zakona od dne 21. decembra 1867. broj 141 D. Z. L. o nepovredivosti zastupnika, a kakve bi to moglo imati posliedice, neka mi bude dozvoljeno nekojimi primjeri razjasniti. (Čujte!)

Obično se nazivlje Austro-Ugarsku monarhijom ili državom nevjerojatnosti. Nu najveće nevjerojatnosti dogadjaju se ipak u jednoj južnoj pokrajini, u onoj naime, koju imadem čast dielomice zastupati — u Istri. Premda je tamo pučanstvo hrvatsko-slovensko u većini, naime 184.000 Hrvata i Slovenaca, napram 118.000 Talijana, ipak se bilježi brzopisno u istarskom saboru jedino talijanske govore, dočim se ubilježi kod hrvatskih ili slovenskih govora jedino *„parla slavo"*. (Čujte! čujte!) Hrvatski i slovenski zastupnici poslužuju se već desetak godina hrvatskim, dotično slovenskim jezikom. Radi jednog takvog govora, što no ga je izrekao jedan od mojih drugova u istarskom saboru — naime gosp. zemaljski zastupnik Matko Mandić — mjeseca septembra 1892. i što ga je u listu „Naša Sloga", izlazećem u Trstu, dao štampati, bijaše on od zasebne stranke tužen. (Živahni uzklici: Čujte! čujte!) Tada se je obratio zastupnik te zasebne stranke na zemaljskoga kapetana upitom, da li je Mandić u istinu onaj govor u toj i toj sjednici izrekao, ili nije. (Čujte!) Zemaljski kapetan odgovorio je na to, da u brzopisnom zapisniku neima tog govora, na što je zastupnik one stranke kazao: Tvrdnja Mandićeva, da je on izrekao govor u saboru, priobćen u „Našoj Slogi", jest laž. (Živahni uzklici negodovanja.) Ovo je doduše neparlamentarna rieč, nu tako bijaše rečeno, a ja ju samo opetujem. Iza toga bijahu sudbeno preslušani svjedoci, i to dr. Laginja, dr. Stanger ija, da li je Mandić u istinu mjeseca septembra onaj govor izrekao.

Predsjednik (prekidajuć): Molim g. zastupnika, da bude što kraći i da se ne upušća u potankosti, koje ne spadaju na prešnost.

Zastupnik Spinčić: Tà upravo iz ovoga slučaja je razvidno, da valja prešno izpitati u razpravi se nalazeću naredbu, koja se može uporaviti na hrvatski i slovenski izrečene govore u istarskom saboru, jer inače nemožemo, g. predsjednične i visoko vieće, mi Hrvati i Slovenci u istarskom saboru u obće nikada govorit, kao što nismo u istinu u zadnjem zasjedanju niti govorili.

Spomenuti svjedoci izjaviše, da je Mandić navedeni govor izrekao. Tada je došlo to pitanje na konačnoj razpravi dne 18. marča t. g. u Trstu na pretresivanje i tuj je sud izjavio, da će imati porotnici da odgovore, da li je Mandić onaj govor izrekao ili ne. (Čujte! čujte!) To je činjenica, gospodo moja. Porotnici, koji ne bijahu u zemaljskom saboru, koji nezaju hrvatski, koji su naši politički protivnici, neka razsude, da li bijaše jedan govor u istarskom saboru izrečen ili ne. (Čujte!) To isto moglo bi se dogoditi i u buduće, napose nakon naredbe ministra pravosudja koli obzirom na govore, izrečene u zemaljskom saboru, toli one u carevinskom vieću. (Tako je!) Mi smo se radi toga slučaja obratili na njegovu prejasnost g. ministra predsjednika, dojaviv mu to i zatraživ od njega pomoć.

Nu niti je tomu doskočila njegova prejasnost niti ministar unutarnjih posala, već je dapače došao g. ministar pravosudja ovom naredbom, tako, da se je kod nas u istinu moglo kazati i doista kazalo: *„Odkud bi nas imalo sunce grijati, odtud nas led bije"*.

Ovom naredbom izručeni su hrvatski i slovenski zastupnici na zemaljskom saboru Istre porotnikom, njihovim političkim protivnikom, koji ne poznaju njihov jezik, još više nego li do sada na milost i nemilost, te lišeni njihovog svetog prava. (Tako je!) Tom naredbom krnji se: §. 42. pravilnika istarskoga zemaljskoga sabora, §. 51. pravilnika carevinskoga vieća, članak 19. državnoga temeljnoga zakona od dne 21. decembra 1867. br. 142, čl. 16. drž. tem. Z. 21. dec. 1867. br. 141 i §. 28. tiskovnoga zakona. Iz svega toga je razvidna prešnost predloga, da se svemu tomu doskoči, da se pribavi zakonskim ustanovam valjanost, te vam ga ja ovim preporučam. (Živahno odobravanje i pleskanje. Govorniku čestitaju)

XX. Glavna skupščina

političkoga družtva „Edinost",

održavana u Trstu dne 10. junija 1894.

Okolo 10 sati prije podne sakupilo se je u dvorani „Mally" do 160 osoba, medju kojimi opazismo priličan broj domaće i vanjske inteligencije, te više kmetova iz Istre, osobito iz Pomjanšćine. Od odbora političkoga družtva bijahu prisutni: urednik Matko Mandić, predsjednik, dr. G. Gregorin, I. podpredsjednik, I. M. Vatovec, II. podpredsjednik, urednik Makso Cotić, tajnik; odbornici: Ivan Goriup, Ivan Balanč, Fran Podgornik i Dragutin Martelanc, zastupajuć blagajnika. Kao vladin povjerenik prisutan je bio nadkomisar dr. Mahkovec.

U 10½ sati predsjednik Mandić, otvarajuć skupščinu, prozbori po prilici:

Slavna skupščino! Čestiti članovi! U ime odbora polit. družtva, kojega imam čast ovdje zastupati, pozdravljam vas, zahvaljujuć vam se za tako mnogobrojan i neočekivan posjet. Prije nego li predjemo na dnevni red, prestavljam slavnoj skupščini ovdje prisutne državne i pokrajinske zastupnike gospodu Ivana viteza Nabergoja, prof. Vjekoslava Spinčića, Ivana Goriupa te Ivana M. Vatovca, dalje rodoljube iz Istre i to gg. dra. Matka Trinajstića iz Buzeta i brata mu dra. Dinka Trinajstića iz Pazina; napokon predstavljam vam c. kr. vladinog povjerenika dra. Mahkovca i gg. zastupnike štampe.

Mnogobrojan posjet današnje skupščine nam je dokazom, da prisutnici uvidjaju važnost političkoga družtva, kojo ima u prvom redu svrhu širiti prosvjetu medju našim narodom, te promicati njegov politički uzgoj. Pokraj te družtvene svrhe ima isto jošte jedan drugi praktičan smjer, o kojemu ću kasnije progovoriti.

PODLISTAK.

Malo selo i Velo selo.

I.

Na otoku Lošinju dva su grada, na koja bi morali mi Hrvati više paziti, nego pazimo.

Poviestnica je učiteljica života, a ona nam svjedoči, da su na tom otoku u staro doba stanovali Grci. U desetom vieku nestalo je posvema Grka, a zato budi Bogu hvala! Bonicelli, koji je pisao poviest Lošinja (Storia dell' Isola dei Lossini, scritta da Gaspare Bonicelli -- con Appendice. Trieste 1869), kliče: Možda je tako providnost božja htjela, da ovaj otok po drugoč opusti, da malo kašnje primi drugi narod — radin i miran narod". Taj tihi narod, koji je Lošinje naselio, to vam je *hrvatski narod.*

Stalno je, da Lošinja nit Veloga nit Maloga, nije bilo pred kakvih 600 godina. Naziv Lošinj (latinski Lossinium ili Lossinum) prvi put se čita u pismenoj nagodbi, štono ju sklopiše godine 1384. obćine Osor, Cres, Beli i Lubenice radi prava paše po ovom otoku. Nastaje sada pitanje, kada i kako su Hrvati ta dva mjesta osnovali?

Predaja veli, ili recimo po našu, ljudi govore, da je 12 obitelji sve u isto doba došlo iz bližnjega hrvatskoga Primorja, te se nastanilo okolo crkvice sv. Mikule, od Grka zapuščene i okolo „Varšaka" (Vršaka). Koliko je u toj predaji istine?

Mongoli, divlji azijatski narod, provalise u svoje doba u Evropu. Palež i robež prešli su Rusiju i Poljsku, a potukav Madjare, došli i do Hrvatske, al su im Hrvati zube polomili. Hrvatski kralj Bela IV., pobježe naime iz Zagreba u Primorje k svojim vjernim Hrvatom. S njim je pošlo i mnogo velikaša a i desta naroda, da se uklone strašnim Mongolom. Potucao se kralj Bela po Primorju dvie ciele godine sve od grada do grada, od otoka na otok. Napokon naši pradjedovi Hrvati nisu mogli podnesti tu sramotu, pa su ustali, pograbili oružje, i svi složni sa svojim kraljem udarili na Mongole. Krvava se bitka zametne na grobničkom polju, dje su Hrvati premogli i kametom potukli divlje Mongole, koji su onda pobrali pete i otišli odkuda su i došli.

Tada se je jedva kralj Bela mogao vratiti u svoju prestolnicu, a s njim se vratili i velikaši i narod, al ne vratili se svi. To je bilo okolo godine 1242., i u to doba naselili su Hrvati Lošinj. Sila se je bilo naroda strpalo po Primorju i po primorskih gradovih, pa od toga naroda prešla je neka obitelj i na tada pusti otok Lošinj. Ito vidimo, da se predaja slaže sa poviešću. Je li bilo upravo 12 obitelji, to mi neznamo, ali ipak spominjemo, da smo pred nekoliko godina vidili u sakristiji Veloselske crkve tablicu, u kojoj je zabilježeno, da je ono 12 obitelji došlo onamo, ako se ne varamo, godine 1280., dapače spominje se i prvi pogiavar onih obitelji, a to je bio (pazite današnji Lošinjci!) Obrad Harnović!

Prvi stanovnici sagradiše si male kućice okolo crkvice sv. Mikule. U duhovnih potrebah nastao jih je pop iz Osora. Ali kad se svieta više narodilo, neki se odielili i nastanili malo dalje prama sjevern. Za razliku stanovnici nazvaše prvo selo, budući prvobitno i veće, „Veloselo", a drugo, budući poznije i manje „Malo selo", a to su začetci današnjih gradića Velog Lošinja (koji je u istinu stanovničtvom danas manji) i Malog Lošinja. Opažamo, da puk i danas tako nazivlje ta dva mjesta, a njegove stanovnike Veloselci i Maloselci.

Po tom će prestati svako začudjenje, ako rečemo, da je u Lošinjih bilo sve do najnovijih vremena sve hrvatsko i u crkvi i izvan crkve. Spomenuti Gašpar Bonicelli, da dokaže hrvatski postanak obiju Lošinja, veli: Naši otci nisu znali drugoga jezika do hrvatskoga, tako da su oni trebali tumača, kad jim je bilo o čem razpravljati s osorskom vlastelom; med našim pukom još živu hrvatske pjesme; sve do konca prošloga vieka med nami su bili s. ni hrvatski običaji; oba Lošinja osnovana su na iztočnoj strani, jer su s iztoka došli prvi stanovnici, a ne na zapadnoj, prem više pristupnoj; poviestna je istina, da je hrvatski kralj Bela IV., a s njim i mnogo naroda, uteklo pred Mongoli u hrvatsko Primorje; a da je ostalo ovuda i naroda i velikaša, prem se je kralj povratio. Radi toga ja držim, veli Bonicelli, da su naši Lošinji utemeljeni okolo godine 1240. Ako bi tko sve ovo zanieknao zato možda, što neimamo o tom kakovu na koži pisanu izpravu, takav, nastavlja isti Bonicelli, slijep je posred bielog dana, kad neće da priznaje razloge, koji se osnivaju na činjenicah, na dokazih, na predaji, na poviesti.

Što će na sve ovo naši Talijani i potaljančenjaci? Očito je i jasno, bilo to nekim lošinjskim izrodom žao ili drago, da su gradove Veli Lošinj i Mali Lošinj osnovali Hrvati, i da to nije bilo od najstarijih vremena, već u 13. vieku. Iz svega je očito i jasno, da su Lošinjci, ma se neki i gradili Taljani, uprav čiste hrvatske krvi. I to je tako istinito, da ako se od stanovnika drugih primorskih gradova može još i reći, da će u njih biti možda koja kapljica romanske krvi, to se za Lošinjce nemože nikako tvrditi. Toga ne mogu reći niti najljući protivnici hrvatskoga jezika i naroda; nije mogao niti Nicolich u svojoj glasovitoj poviesti obiju Lošinja (Storia documentata (!) dei Lussini 1871 [sic!]); al to nije poviest, nego ljubavanje na pope i na Hrvate . . . A danas?

Dužnost mi je izjaviti, da je odstupajući odbor učinio po svojih silah sve, što je smatrao, da će pripomoći k izpunjenju zadato mu zadaće. U koliko odstupajućemu odboru nebijaše pako moguće podpunoma i svestrano svim zahtjevom zadovoljiti, krive su današnje okolnosti. Što nismo mi mogli učiniti, imati će da izvrši budući odbor. Ponavljam, da je odbor želio podpunoma svoju zadaću izpuniti. Iz toga razloga bavio se je u prvom redu sa školskim pitanjem, za koje se tršćanski Slovenci već toliko godina zauzimlju. Ovdje opisuje govornik poznatu sudbinu četirih molba slovenskih roditelja za slovensko školo u mjestu, te označiv postupanje magistrata u tom pogledu, izjavlja u imenu političkoga društva iskrenu zahvalu zastupniku dru. Sancinu, koji se je u gradskom vieću odvažno i neustrašivo zauzeo za slovenske škole, što je skupščina sa „živio-klici“ primila do znanja.

Odbor se je bavio također sa radničkim pitanjem, napose sa općim izbornim pravom, jer su se u tu svrhu na njega obratili radnici sa molbom, da bi jih odbor htio moralno i materijalno podupriteti u tom njihovom zahtjevu. Odbor je odgovorio, da materijalno ne može taj pokret podupirati, jer mu ne dotiče sredstva, nu preporučio je našim državnim zastupnikom, neka se oni svakako za stvar zauzmu, što će oni stalno i učiniti.

Što si tiče želje izražene kod lanjske skupščine glede družtvenoga organa „Edinosti“, da se isti pretvori u dnevnik, učinio je odbor potrebne korake, da se barem dielomice to dosegne. Kako je poznato, od nove godine „Edinost“ izlazi šest puta nedjeljno, te tako nadoknadjuje prvašnju prazninu. Nu žalibože nije to naše nastojanje dostatno podprirano, jer ne nalazi dovoljne materijalne podpore i ako ga ne budu čvršće podupirali tršćanski rodoljubi i obćinstvo u obće, bojim se, da ćemo morati učiniti korak natrag namjesto, da pokročimo još dalje napried. Nadam se pako, da to nećete vi dozvoliti, jer to bi bilo po našu stvar ne samo moralna šteta, već dapače i sramota.

Sada prelazim u kratko na djelovanje istarskih pokrajinskih zastupnika u porečkom saboru. Što se je tamo radilo u zadnjem zasjedanju od strane naših zastupnika, poznato vam je bezdvojbeno, nu neću vam biti znano, što se je sve za kulisami dogadjalo. Dogodio se je naime slučaj, da je jedan naš pokrajinski zastupnik (Naš urednik. Op. ur.) morao stupiti pred porotnike radi govora, što ga je u saboru izrekao, i to iz toga uzroka, jer se u saborski zapisnik ne uvrščuju govori, izrečeni hrvatski ili slovenski. Da se takav slučaj ne ponovi, zaključili su članovi manjine, da se neće više ustmeno upuštati u razprave, već da će pismeno podnašati obširne predloge, resolucije, interpelacije itd., da tako svojimi podpisi dokažu, da su to u istinu u saboru učinili. S tim našim postupkom prouzročilo se bar nešto, bacilo se naime ajemo nesloge u kolo saborske većine, koja se je medju sobom počela trti; dapače tako daleko je to trvenje došlo, da su položili svoje mandate najbolji njihovi borioci, kao što su Costantini, Fragiacomo i Amoroso. Naša borba bila je žilava, te je imala i taj uspjeh, da je saborski predsjednik primao hrvatski ili slovenski pisane predloge i interpelacije, te je sem proskrbljivao talijanski prevod. Ta mala popustljivost predsjedničtva prama nama bila je uzrok, da su gospoda položili mandate, te da su se medju sobom trli.

Zadaća našega političkoga družtva nije samo duševni napredak, nego također promicanje materijalnoga blagostanja našega naroda. Radi toga radio je družtveni odbor na tom, da se u Trstu osnuje „*Gospodarska zadruga za pospješivanje vinogradarstva, vrtlarstva* itd., koja bi imala naše kmete moralno i materijalno pomagati. U tu svrhu izradilo se je pravila, koja su zadobila vladinu potvrdu, te će biti već u nedjelju dne 17. t. mj prva glavna skupščina toga družtva.

Svršujuć predsjednik svoj govor, naglasuje, da je to izrekao u ime odstupajućega odbora, te se zahvaljuje i odboru i članovom na izkazanoj mu podpori i povjerenju.

Nakon toga zamolio je za riječ gosp. inžinir Živić, da obzirom na predsjednikov govor nešto kaže. Priznavajuć marljivu djelatnost odbora, misli ipak, da družtveni odbor odviše potajno radi, da neima u narodu još pravoga korena. Djelovanje odborovo bilo bi mnogo uspješnije, ako bi bio za njim sav narod, koji bi ga podupirao. Upravo tajno djelovanje odborovo daje tomu uzrok, jer svatko zna i čita, da odbor ima svoje sjednice, nu nitko nezna, što je odbor zaključio. Prelazeć k školskom pitanju, o kojemu želi izraziti svoje mnienje glede komisije, kaže govornik, da dotična komisija nije imala drugu svrhu doli to, da stvar zavuče što dalje. Zna se, da magistratu nisu to prošnje po volji, radi toga neće niti da o njima čuje. Dotični, koji su podpisali molbu sa slovensku školu, bili su pozvani po „Edinosti“, neka se komisiji predstave. Jer je govornik također podpisao takovu molbu, to je i on bio uz ostalo pozvan, da se predstavi komisiji. Mislio je, da će biti pitan samo o svomu podpisu, nu prevario se je, jer se je s njim postupalo kao s kakvim zločincem, koji pred sudcem stoji. Komisar nije znao slovenski, radi toga zahtjevao je govornik, neka se ga ispitaje slovenski. Nu tu je naletio na sršenovo gnjezdo! Jer nije htio podpisati talijanski sastavljeni zapisnik, poćeo je predsjednik komisije na njega kričati i grositi mu se kao kakvomu puctolovu. Takvo postupanje komisara prisililo ga je, da mu je govornik u obraz rekao, da nije on (t. j. komisar) na svome majestu. Radi toga bje od strane komisara tužen radi uvrede, te nezna, kako će se stvar svršiti. Kada se je tako s mnom postupalo — nastavlja govornik — kako se je onda moralo postupati sa priprostim radnikom?!

Navadjajuć još koješta u tom pogledu, predje na pitanje o općem izbornom pravu i veli, da bi se to pitanje moralo razbistriti, nu on neće zadržavati razpravu, jer će biti prilika na koncu skupščine o tom razgovarati. Preporuča odboru, neka se sveže sa narodom, te neka otvoreno radi sa svimi uzajemno, da svietu pokažemo, da smo ovdje i da živimo. (Odobravanje.)

Predsjednik **Mandić** odgovara predgovorniku prvo, da se je u „Edinosti“ kroz mjesec dana upozorivalo dotičnike, koji su molbe za slovenske škole podpisali, neka se predstave komisiji; putilo se je i podučavalo i naše povjerenike kod te komisije, kako se imadu ravnati i što im je raditi; pošiljalo se je i osobe raznim podpisnicljem, da se jih pouči; odbor političkoga družtva nije mogao stvar javno rukovoditi, jer je ista kulturna i ne politička, da mu se što ne predbaci; što se tiče talijanskoga jezika, izjavlja, da je na žalost obća mana Slavena, da se rado poćadu tudjim jezikom; obzirom na obće izborno pravo odgovara, da bi bilo suvišno o tom razpravljati, jer su se naši zastupnici, koji su u istinu liberalni, već izjavili za obće izborno pravo.

Iza toga pozove predsjednik družtvenoga tajnika, da izvjesti o djelovanju odbora u prošloj godini.

Tajnik Makso **Cotić** pročitao je podulje izvješće o djelovanju družtvenoga odbora, iz kojega vadimo glavnje crte. U kratkom uvodu, reagirajuć proti raznim neosnovanim prigovorom od nekojih strana, da je političko družtvo „Edinost“ najmrtvije medju svimi jednakimi družtvi, spomenuo je, da družtvu manjka radnih sila i prijemjerno razdieljenje rada, te kada se to postigne, tada će biti uspješniji družtveni rad. Dalje je očrtao razne napriline, koje su družtvenom odboru na putu bile prigodom preuredjivanja u izdavanju družtvenoga organa, koji od nove godine 6 puta nedjeljno izlazi. Time se je doskočilo barem djelomične želji članova, izraženoj kod lanjske skupščina, da se „Edinost“ u dnevni list protvori. — Družtveni odbor bavio se je također o carinarskoj crti, kao također o ustanovljenju „Gospodarske zadruge“ za Trst i okolicu. U koliko nije došao do rezultata kod prve točke, u toliko je uspio kod druge, jer su pravila „Gospodarske zadruge“ jurve po c. kr. vladi potvrdjena. Odbor se je zauzimao također i za radničko pitanje, to jest za sveobće izborno pravo, te se je izjavio na stanovite pitanje pripravnim moralno podupirati radničko pitanje, u koliko će se isto gibati u zdravih medjah. — Obzirom na budućo pokrajinsko izbore u Istri, u kojih se očekuje ljuta borba, zaključio je odbor sazvati u Istri dva tabora i to jedan u **Baderni** (kotar poreški), drugi pako u **Kanfanaru** (kotar puljski). Dalje opisuje tajnik sudbinu molbe za slovenske škole u Trstu, za koje se je zauzimalo također indirektno političko družtvo. Isto tako javlja tajnik, da će se družtveni odbor putem p obne spomenice obratiti na c. kr. pravosudno ministarstvo glede imenovanja činovnika kod c. kr. kotarskoga suda u Trstu, pošto je ministar na čudan način odgovorio zast. Naborgoju, koji je u tom poslu vladu za pomoć molio. Na svršetku spominje izviešće također i razcieplienja slovenskih zastupnika u carevinskom vieću, te želi, neka bi se glavna skupščina i o tom izjcvila. Sjećajuć se nenadane smrti družtvenoga blagajnika Ant. Škabara, te zahvaljujući se slovenskim zastupnikom okolice u tršćanskom saboru za njihovo požrtvovno djelovanje, zaključuje izviešće sa uzklici: Živila slovenska solidarnost! Živilo slovensko-hrvatsko pobratimstvo! Živili tršćanski Slaveni!

(Dalje sliedi.)

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 20. junija 1894.

Austro-Ugarska. Budući austrijski priestolonasljednik nadvojvoda Franjo Ferdinand stignuti će u subotu u London, da posjeti kraljicu Viktoriju i da joj se zahvali na ljubeznom dočeku, što ga je za svoga prošlogodišnjeg putovanja okolo svieta svuda našao u prekomorskih englezkih naselbinah.

Službeni list bečke vlade donaša viest, da je Njeg. Veličanstvo cesar i kralj potvrdio promjenu štatuta grada Rovinja, prihvaćenu u zadnjem zasjedanju istarskoga sabora.

U nedjelju bijaše u novoj Stražnici u Českoj javni sastanak biraća, na kojem su govorili mladočeski zastupnici dr. Gregr i grof Kaunic. Jedan i drugi izraziše nadu, da će češki narod napokon doći do svojih prava, bude li samo uztrajno i svuda zahtjevao ono, što ga ide. Prihvaćena bijaše resolucija, kojom se izriče pouzdanje mladočeskim zastupnikom.

Novo madjarsko ministarstvo ne ima još ni sada jamstva, da će biti prihvaćena u gornjoj kući zakonska osnova o civilnom braku. Glasa se, da će dobiti nalog svi dverski dostojanstvenici, koji su članovi madjarske gornje ili velikaške kuće, da se ne imaju protiviti spomenutoj osnovi. Kad bi ona imala i sada pasti u gornjoj kući, tad bi ju vlada podnesla na razpravu istoj kući tekar na jesen.

Dne 26. t. mj. proslaviti će sav hrvatski narod u svojoj priestolnici — u bielom Zagrebu — riedku narodnu svečanost. Toga dana položiti će se svečano temeljni kamen za dom prvaka stranke prava, dičnoga Antuna **Starčevića**, a sama stranka imati će svoj godišnji sastanak, na kojem će se bez dvojbe utvrditi jedinstvo stranke, koja je jedina vlastna izjaviti, da zastupa sav hrvatski narod.

Srbija. Mladi kralj Aleksander odputovati će dne 24. t. mj. put Carigrada, kamo će stignuti dne 27. i gdje će biti gostom turskoga vladara. Taj posjet da neima nikakve političke važnosti. Razkraljica Natalija da je ozlovoljena na svoga sina radi njegovog posliednjeg prevrata, s kojim da se ona nikako ne slaže, i koji da bijaše maslo razkralja Milana.

Bugarska. Poslije pada nasilnika Stambulova dolaze njegova nedjela na vidjelo. Njegovi protivnici iznašaju sada na svietlo sva njegova opaka djela, pomoćju kojih je znao održati se na vlasti i kojimi je krotio svoje protivnike.

Francezka. Vlada republike sporučila je austrijskoj vladi, da ona nekani nipošto Austriji navjestiti carinarski rat, kao što je to u parlamentu predložio zastupnik Turel.

Italija. Prošlog četvrtka pucao je neki anarhist na ministra predsjednika Crispia, kad se je ovaj u kočiji vozio u parlament. Hitac nije srećom pogodio ministra, kojemu su usljed toga u parlamentu izkazane silne ovacije. Crispi je primio odasvu mnogobrojne čestitke.

Ne nosi mi . . .

Ne nosi mi pusta zlata,
Nit mi nosi carski dar,
Jer u mojem mladom srcu
Tek slobode plamti žar.
Ja sam Hrvat znajder sam,
Pa i čuj mi zapis svoj:
Kano Hrvat želim živjet,
Kano Hrvat žudim mrlet!
Zar ti neznaš, da moj narod
Vjek je bio pravi div,
Branio je svoje gnjezdo
Kô na hridi soko siv.
Nit ga shrvô Avar ljuti,
Nit Tatarev džingis-kan,
Neznaš li ti, da je tresô
Turskom stravom Frankopan?
Bježi mi s oka, jer ne nosim
Ja na pazar moju sviest,
A na borbu vjek je spremna
Junačka mi mlada pjest.
Sad si čuo moje glasе
Novac može bit tvoj bog,
Ali moja prva misô
To je sreća roda mog!
Ne nosi mi pusta zlata,
Nit mi nosi carski dar,
Jer ja mrzim robski život,
A slobodnu ljubim smrt!

R. Katalinić Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. Nut, ziorme, ki je inalberal one saketine (vrećine) na Dragočaju?

Jur. A ter znoš, da će bit oni, ki nimaju nego sakoti, a so protendu, da su parvi od Suska, kako i on, ki misli za siromahe.

Fr. Ma nukol, a zač su ono stavili, valo da znoš kada se smijaš?

Jur. Ma proprio ću ti povijt. Na Dragočaju posijana je ripa i cluj (blizu) nje jo jedan smokvencina (smokva), pok su stavili one stračine (krpine), da nebi ki grovran z volimi očimi oli ka druga ftica pokidala i ripu i smokvè.

Fr. Ha, ha, ha!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Našemu uredničtvu pripalo je voleć. g. **Zahija Matej**, župnik u Osoru for. 4 i to kao članarinu za tek. god. za sebe i za gg. O. Frana Smolje, O. Lucka Jurasa i Antuna Barbalića — svi iz Nerezina, svaki 1 for.

Posvećenje presvj. g. Andrije Štrkovoimenovanog biskupa Krčkog, obaviti će se, kako već javismo u nedjelju dne 24. t. mj. svečanim načinom u stolnoj crkvi sv. Justa u Trstu. Sveti čin započeti će u 9 sati u jutro a trajati će barem 2 sata. Prisustvovati će mu bez dvojbe predstojnici svih oblastih i mnoštvo pobožnog i znatiželjnog obćinstva. Teško će biti doći do prikladna mjesta u inače prostranoj crkvi sv. Justa, jer će stalno k toj riedkoj svečanosti pohrliti silno mnoštvo naroda. Ako smo dobro obaviešćeni prisustvovati će toj svečanosti i nekoji naši narodni prvaci sa otoka Krka, koji će zastupati tamošnje svećenstvo i obćine.

Obolio urednik. Iz susjedne Gorice dolazi nam nemila viest, da je naš čestiti drug, urednik dičnog „Il Rinnovamento“ g. Ivan Kušar opasno obolio. Nadajmo se, da će mu Svevišnji povratiti zdravlje, te nam ga još dugo sačuvati u životu, da i unapried onako častno i odlučno brani i zagovara prava našega naroda u svom krasnom listu.

Imenovanje. Zastupnik državnoga odvjetnika kod tribunala u Gorici g. Rikard **Zörer** imenovan bijaše savjetnikom kod okrunšnog suda u Rovinju.

Zagrebački nadbiskup presvj. g. dr. Juraj Posilović stići će u Zagreb dne 7. julija u 5 sati poslie podne; svečana instalacija obaviti će se dne 8. julija. U Zagrebu pripravljaju obljubljenomu crkvenomu dostojanstveniku velike svečanosti. Kod dočeka sudjelovati će sva družtva, te će svoga nadpastira sa kolodvora u sjajnoj pratnji povesti u stolnu crkvu i u nadbiskupsko dvorove.

Obćinski izbori u Buzetu. Od tamo javlja nam prijatelj da će, započeti obćin-

ski izbori za onu prostranu občinu dne 25 t. m. Treće tielo birati će naime dne 25, 26, 27 i 28 t. m. Drugo tielo birati će dne 2, 3 i 4 julija a prvo tielo dne 5 i 6 julija.

Naši narodni protivnici rade samo po tajno, jer se neufaju na javnost. Preporučamo našim prvakom, da budu budni i da se pripravo valjano za te izbore. Naposo preporučamo im, da se na vrieme slože u listi kandidata te da složno svi glasuju za istu. Koje kakve osobne razmirice — ako ih imade — neka prestanu u ovako važnom trenutku. Složno dakle svi pak vas pobieda nemože minuti.

Zaplienc. Današnji broj našega lista zaplienjen je radi „Proglasa odbora kluba stranke prava". — Jučer bijaše zaplienjeno rano izdanje „Edinosti" radi izvieśća o glavnoj skupśćini polit. družtva „Edinost", dotično radi izvieśća državnoga zastupnika g. prof. Vjekoslava Spinčića o djelovanju naših zastupnika u carevinskom vieću i o političkom položaju u ovom dielu države.

Zaplienjen bijaše u subotu zadnji broj „Il Pensiero Slavo" radi pet članaka, izmedju kojih bijahu dva o netom minulih izborih u Pazinu, o kojih se, reć bi, ništa pisati nesmije s naše strane, dočim umaču piskari talijanskih listova Istre i Trsta svoja pera u žuć i otrov pišuć o tih izborih — dakako proti hrvatskoj stranci.

Izvanredna glavna skupśćina političkoga družtva „Edinost" obdržavati će se u nedjelju dne 1. julija uipošto dne 24. t. mj. kako bijaše prvobitno odlučeno. Proneslo se je skupśćinu na zahtjev mnogih članova, koji žele u nedjelju dne 24. t. mj. prisustvovati svečanosti posvećenja prosvj. g. biskupa Andrije Štrka u stolnoj crkvi sv. Justa u Trstu.

Iz Pazina pišu nam, da nisu u posliednjem broju „N. Sl." mogli ništa naći o načinu, kako su vodjeni izbori za upravno vieće i kako su izpali, jer da je bilo sve *zaplienjeno*, što se je na taj izbor odnosilo. Talijanske novine opisuju izbor kako ih je volja, nam nije dozvoljeno. Danas dakle ne možemo drugo priobćiti, nego uspjeh izbora.

U trećem tielu glasovalo je *405* birača. Od ovih glasovalo je za talijansko predloženike *209* njih, a za naše *196*. Izabrani su dakle sa većinom od 13 glasova četiri većinska talijanska stranke.

U drugom tielu glasovala su *104* birača. Od tih odpao je na naše predloženiko *81* glas, *23* na protivničke.

Izabrani su za većinike sliedeći: Ivan Faronđić pok. Mata, Ivan Slokovć pok. Mata, Foliks Banovac pok. Josipa i Stjepan Nacinović pok. Josipa.

Za zamjenike: Liberat Drndić i Josip Jedrejčić Cigan.

U prvom tielu glasovao je *41* birač. Od tih odpada *39* glasova na talijanske predloženike, a *2* glasa na naše.

U prvom tielu nalaze se kao birači i c. kr. činovnici. Ovih je glasovalo 11 i to svi za talijansko predloženiko. Četiri učitelja glasovali su takodjer za talijansko predloženike.

Prigodom izbora III. tiela i to dne 7. junija bila su u izbornoj dvorani uretirana dva naša birača i jedan birać, dosadanji većnik, Liberat Drndić, po c. kr. žandaru iz izborne dvorane odpraćen. Prva dvojica jer da su prikazali punomoći, koje ne obstoje, a posliednji, jer da nije smio doći u izbornu dvoranu.

Talijanske novine pišu ob ovom izboru kao da su osvojili kakovu kraljevinu tamo u Africi. Polag svćeg diela tih novinah svatko bi morao pomisliti, da se je radilo o občinskom zastupstvu, a ne o upravnom vieću porezne pazinske občine.

Kad pišu talijanske novine o pazinskoj gradskoj občini ili kad o njoj govore talijanski zastupnici, tada neprestano tvrde, da je pučanstvo te gradsko-porezne občine izključivo talijansko. Kad bi tomu tako bilo, kako oni tvrde, kako se onda imaju tumačiti oni bezprimjerni slavospjevi na dobivenoj pobjedi? Vidi se iz toga, da nisu sami ni u dva tiela prodrieti mogli.

Nije jim jasan pojam ob občinskom zastupstvu i upravnom vieću, što su sasvim dva različita moralna tiela.

Pisali su i brzojavili glavnom njemačkom listu u Beču „Neue Freie Presse", da su izbori za občinsko zastupstvo u Pazinu izpali na korist talijanske stranke.

Občinski načelnik dr. Dukić poslao je s toga ovoj novini u Beču izpravak, gdje *poriće*, da su izbori sa občinsko zastupstvo u Pazinu izpali na korist talijanske stranke, pošto izbori mjestne občine u obće još nisu obnovljeni.

„Neue Freie Presse" donisla je dne 15. junija t. g. ročeni urodovni izpravak, nu u sliedećem broju od 16. junija opravdava se na način, kao da ju je občinski načelnik mistificirao ili zlorabio. Priznaje, da nisu obavljeni izbori za zastupstvo mjestne občine, nego oni za *upravno vieće*. Tvrdi naprotiv krivo, da je pred njoko doba porezna pazinska občina odcieplјena od pazinske mjestne občine, pak da je dobila svoju posebnu upravu. To sve nije istina, ter bi občinski načelnik morao poslati ročenom bočkom listu ponovni izpravak, neka vidi, kako su u laži kratke noge. (Citamo u listu od 20. t. novi izpravak).

Medjutim trećanske talijanske novine protiekavaju iz navedenoga bočkoga lista izpravak, to gu popraćuju sa opazkami, iz kojih se vidi, da jim nije poznata uredba austrijskih občina.

Budući se nije moglo javno priobćiti, što se je dogodilo tečajem izbora, to su birači postupanje kod izbora u kratko opisali u utoku, što su ga podnesli proti izboru trećega tiela.

Politička djeca? Dne 13. t. mj. bijaše obdržavana u Puli glavna skupśćina talijanskog istarskog političkog družtva, koju su mnogi željno očekivali, kao židovi mesiju, da razbistri Talijanom pomućene pojmove i da umiri uzburkane duhove. Talijanske novine pišu, da se je sabralo do 200 članova.

Predsjednik Venier naglasio je u svom govoru talijanaštvo grada Pule izraziv nadu, da je pobjeda u Pazinu najbolji dokaz, da talijanaštvo dobiva ponovno svoj prvotni upliv i gospodstvo. Za Pulu zavalio se načelnik Rizzi. U ime predsjedničtva osvietlio je odbornik dr. Vareton razmiricu u pokrajinskom saboru istarskom. Žali „koncesije", što su se dale protivnikom i predlaže, neka bi se talijanski poslanici krepko opirali u saboru zahtjevom Slavena, koji sve to većma rastu, i tudjemu uplivu, te očuvaju Istri „historičko" njeno obilježje. Proti tomu ustade urednik Martinolich, ističući, da je predlog površan. Želi, da se izričnо zahtieva, da se u saboru ne uzimlju u razpravu predlozi i interpelacije, ako nisu sastavljene u talijanskom jeziku. Odvjetnik Costantini stavi resoluciju, kojom zahtieva, da se mora razpravljati u saboru istarskom izključivo samo u talijanskom jeziku, dok u drugih jezicih da se ne smije ni pisati, a još manje govoriti. Govorniku odobravalno se je na to silno sa svih strana.

Konačno bi prihvaćena resolucija stavljena po odborniku Varetonu sa dodatko dra. *Costantini-a, t. j. da se u istarskom saboru nesmije u buduće govoriti hrvatski il slovenski*, niti stavljati predloge, interpelacije itd. u tom jezika. Doista želimo iskreno znati kako će gospoda taj svoj zaključak izvesti uzprkos svim zakonom božjim i ljudskim. Nevjerujemo, da gospoda stvaraju zaključke tom nakanom, da ih se nebudu držati, jedino radi toga, da svojim vikačem zanaze oči, jer tada bi bili ni više ni manje nego li politička djeca.

Beli na otoku Cresu. Hvala i sto puta hvala našemu dičnomu zastupniku profesoru Spinčiću, što se je onako odlučno zauzeo za razne luške radnje u Istri u obće, a za naše napose. Bog mu naplatio trud, a naša harnost biti će mu vićna.

Dne 20. maja posjetio je i naše mjesto zemaljski kapetan g. Campitelli. S njim dodjoše amo neki Fava (šumarski pristav iz Poreća. Op. ur.), kotarski poglavar Zuech i trojica činovnika od namjestničtva. Kako smo doznali, dodjoše amo ta slavna gospoda, da razvide na licu mjesta, da li je koristniji i probitačniji sjek šumo na „ćulac" kako puk želi, ili razi zemlje, kako činovnici hoće. Značajna je kod svoga toga činjenica, da od svo te gospode nije znao ni mogao nitko progovoriti niti jedno hrvatske rieći. Srutnog li naroda, kad mora sa činovnici pomoćju tumača razgovarati! Sva ta gospoda odsjedoše ovdje kod ćeskog vlastelina Nikole Petrisa, koji imade ovdje posjeda i koga o tom dolazku gospoda ćeska obaviestiše. Sviet je niemo promatrao tu gospodu, koju no mogaše razumjeti. Kako došli, tako i prošli!

Iz Lovrana pišu nam 8. t. mj. Čujte, pa se divite! U nedjelju dne 3. junija bila nas nekolicina u vrtu kod „Panhansa", u čijih je prostorijah toga dana nekoliko riečkih postolara slavilo s' ce orgije. Častni naš kapelan g. Habat pro sio je s jednim svojim prijateljem puteljkom, te susretnuv dva znanca, pozdravo ih sa običnim: „Sluga pokoran!" Gospoda odzdrave, kao što već to pristojnost zahtjeva, dočim treći, koji je u neposrednoj njihovoj blizini sjedio, okrenuv se naglo, kao da ga je tko iglom podbô, okosnu se na prolazeće: „*Che „sluga"! . . . Non ghe ze „sluga" quà . . .*" ter opaziv g. kapelana, zaurla kô bjesnućan: „*Va al diavolo prete!*" Gospodo, što mislite, tko je bio taj ugladjeni dolija, što su toli pristojno ponio? To vam je bio glavom jedan od talijanskih (!?) prvaka, i to onaj isti, koga je talijanomanska lovranska stranka htjela učiniti ni više ni manje nego zemaljskim zastupnikom.

Nije naša namjera, da izgrdimo toga dolija, kako bi već to zaslužio, niti ćemo ga koriti zbog onih rieći: „*Va al diavolo prete*"! Nè, mi sve to prepuštamo veloč. g. župniku Dragovini, koji je zanj onomadne glasovao. On će, nadamo se, svoga štićenika već uputiti, kako da u buduće govori i kako da se vlada. Mi ćemo za danas na njegovo neuljudno i nepristojno vladanje i ponašanje uz izraz dubokog sažaljenja odgovoriti sa poznatom: haćva dajo, što ima!

Puljski će ga „Oslić" valjda uzeti u otčinsku zaštitu, pa će da ga obrani reći, da se je one večeri u „Panhansu" točilo izvrstno pivo, nu to ne smeta, a da mi neuzkliknemo: „Brizan deputat"!

Iz Kastva nam pišu, dne 15. t. m. Slučajno dobio sam u ruke zakutni listić riečkih nespašenjaka „*La Varietà*" od 13. t. m. U njemu na dugo i široko razlaže poznati *Svietko Krstović*, tajnik družtva „*Club Alpino Fiumano*", izlet ovoga od nedjelje, dne 10. t. m. u pećinu kod Permani, nedaleko postaje Jurdani. Baš sam zahvalan našemu „*Cosimu*", što me je činio svojimi ludorijami do cuza nasmijati. Znate li gosp. urednićе, kako on nazivlje onu pećinu? Ni više ni manje, nego „*La grotta Dr. Noe*". Ala bi šaro gledati naši tamošnji ljudi, kad bi im tko ovo kazao! I od sada unapried mora se ovako zvati i nikako drugčije. Evo što dalje pišo u svom bulaznenju. U jami da je jedna liepa soba, koju je on nazvao „*Il Duomo del Club Alpino Fiumano*". Sada si vi, Brežćani slobodno razbijajte glavu, dok naućite ovo dugo ime, koje vam podvesće usijana glava prijatelja „*Cosima*". Brežan po njegovu moraju se od nedjelje unapried zvati „*I Monticelli*". Da paka mi najljepše proslavimo njegov pohod u onu jamu, te da nam ostane u trajnoj uspomeni, nazvat ćemo brieg Stanić u Lužini liepim imenom „*Monte Cosimo*". Pošto je vješto i učeno orisao cielu špilju, kako to već njegova „velocena" glavica znade, napada u svom svetom iredentaškom gnjevu na Kastavce, ili kako on voli reći „*la razza dell'Istria*", osobito na one, koji su ga na povratku na postaji *Jurdani* pošteno izzviždali. Ne znamo, dali iz zlobe ili gluposti navadja u svomu pisljivom dopisu, da su kod ove demonstracije sudjelovali i njekoji kastavski učitelji, te se obraća na slavni kapetanat u Voloskom, da izvidi i strogo kazni barem one, koji su pod njegovom neposrednom vlašću. Mi pozivamo tog riečkog poturicu, da navede imena onih kastavskih učitelja, koji su mu upriličili one večeri demonstraciju, te se nadamo, ako ima u njegovih prsih još mrvicu poštenja, da će to su pripravnošću učiniti, da može onda, kad već on tako hoće, veloški kapetanat proti njim disciplinarno postupati, kako što se je nedavno postupalo proti učitelju u L. koji je novinu djećicu učio pjevati iredentističke pjesme. Razumijete li nas?

Kad već hoće ona izdajica, da se je one večeri priredilo demonstraciju, neka znade, da je ono njemu išlo, nipošto pako alpinistom. On je poznat u Kastvu još iz vremena, kad je ono bio biesni Stekliš, kad bi bio išao golimi rukami na noževe za hrvatstvo, dok se nije namjerio na zdjelu leće, pa proko noći pretopio se iz vatrena Hrvata u ovejana Talijana. Kao takovoga pozdravili ga njekoji mladi Kastavci.

U svomo šupljem dopisu htio bi učiti Kastavce taj dugokljaki dolija gostoljubivosti. Nu mi no trebamo njegovih lekcija; bolje bi učinio, da poduči one lovranske šarenjake, milu si braću iz Krka i riečku fukaru, s kojimi šuruje i dobelo prijateljstvo sklapa.

Kastavci znadu svojim se dićit, a tuje poštovati, duk im drugi no diraju u njihove svetinje. I dok se tudjinci no miešaju u njihovo poslove, miran i slobodan im prolaz kroz našu Kastavšćinu, nu napade li se na njihovu narodnost, znati će oni pokazati zube. Kad bi se opet dogodilo ono, što su počinili riečki alpinisti u Kastavšćini u selu Anjeli, neka već sada znadu, da se ih ne će pošteditі. Zar nije bilo ono izazivanje i napadaj na narod, kad se je tamo, na hrv. zemljištu, prošlo godine sakupljalo prinose za slomotnu „*Legu*", te leglo izdajica našega roda? Zar nije ono bio atentat na našu narodnost, kad se je „*nei brillanti discorsi*" nazivalo našu Kastavšćinu „*terra irredenta dell'Istria*"? Nu toga nisu zabor ili Kastavci, pa će doć vrieme, da uvriedu tu osvete. Prijatelju „*Cosimu*" poručujemo, nek se kani u našoj Kastavšćini kršteti mjesta talijanskimi imeni, već neka poštuje nas i našu zemlju. A hoće li se baš tomu *Krstoviću*, da se zabavlja takvom igrom, neka budo sjeguran, da imamo još vode u lokvi, da ga pošteno kratimo i izbijemo mu iz glave kojekakve glupe hire i nestašno mušice..

Iz Občine Dubašnice. (*Odgovor dopisniku „s otoka Krka" u br. 21. „N. Sl." od dne 24. maja 1894.*) Prije svega izjaviti mi je, da nisam u nikakvom privatnom odnošaju s gosp. Justom Bogovićem, dubašljanskim načelnikom. I za to nebih se bio niti oglasio, da pobijem njeke dopisnikove tvrdnje, da nebi to uprav obće dobro, za koje on govori, od mene iziskivalo. Najprije mi je opaziti, da gospodin dopisnik s otoka Krka nije dobro razumio školskoga zakona, kad veli, da o neuposobljenih učiteljih mora kotarsko školsko vieće poslati svoje mnienje obćini, — jer ako je učitelj neuposobljen, nejma prava na natječaj, koji se uviek otvara definitivno (Vidi §. 6. i 10 *b.* pobrajinskoga školskoga zakona od dne 11. novembra 1874. broj 30.) No nije mi ovdje namjera, da tumačim ikomu školske paragrafe, nego mislim ovim oprovrgnuti njekoje notemeljito, dapače krive izjave g. dopisnika o našem načelniku gosp. Justu Bogoviću.

Veli se u onom dopisu, da je načelnik postavio kao zamjenika u dubašljanskoj školi gosp. Radića. No to je za nas još zagonetka, kako bi jedan načelnik mogao namještćivati učitelje po svojoj miloj volji, a s druge strane znamo izvjestno iz usćija istoga načelnika, da je on gosp. Radića posvema suprotivan, i to ne radi kakvih domaćih razmirica ili političkih načela, nego jedino radi službenih uzroka i za boljak onoga pučanstva.

Stoji nadalje u onom dopisu, da je načelnik „il buon Istriano" ili naški skutonoša šarenjakom; no to ne može još nitko dokazati. Da je takav bio, vidjeli bisto i njega u redovih malinskarskih klubaša, saveznikah dolnje dubašljanske stranke itd. Moglo bi mu se prodbaciti njegovo šarenjaćtvo radi poznatog izvieśća, što ga je sastavila dubašljanska občina u prilog g. Lippizzeru, lošinjskomu putujućemu učitelju za poljodjelstvo. Tu mi je priznati, da je dubašljanska občina težko pogriešila, jerbo evo teće treća godina njegova službovanja u ovom kotaru, a još neimamo sreće lično ga poznati, a kamo li okoristiti se njegovimi uputami. Ali ne mojmo za to svu krivnju svaliti na gosp. načelnika, gdje je on možda najmanje kriv — on, koji no može znati sve odnošaje u našoj pokrajini, jer nije učio visokih škola, kao gosp. dopisnik. Mi poznamo u duši gosp. načelnika i možemo uztvrditi, da je on čovjek, koji želi učiniti puno dobra svome puku, a svjedok nam je raspra radi dubašljanskog občinskog zemljišta i radi dvijuh poljićkih pučkih šumâ; druga škola, koja će se do mala otvoriti u gornjem dielu Dubašnice i najstrožije mjere poduzete za bolji polazak i napredak pučkih škola u Milohnićih i na Poljicih. On se je dakle do sada pokazao najmarljivijim glavarom u našoj obćini, — i neka tko dokaže, ako može, da nije tako, — a još bolji bio bi i za obće narodno dobro, kad bi oko sebe imao njekoliko valjanih i učenih rodoljuba, čije bi savjete on vrlo rado slušao. Tako bi ti rodoljubi bolju uslugu učinili svojemu narodu, nego da se od načelnika otudjuju i javno ga grde, te ga tim samo na osvetu draže.

Pri konću moram ponovno izjaviti, da ne mislim ovim nikomu podkaditi, jer to ne znam i ne hajem znati, nego sam žolio izpraviti dopisnikovo krivo mnienje i sjetiti ga onih njegovih rieći: „. . . . nu ne valja ni za svaku malonkost uduriti u veliko zvono proti osobam, koje nisu možda u sebi opako i nepopravljivo" — jer što je pravo i Bogu i ljudom je drago.

Pravdoljub.

(Uvratili smo i ovaj dopis, da se čuje i drugo zvono, al ću nam ipak dopisnik dopustiti, da posumnjamo o hrvatskom rodoljubju gosp. Justa Bogovića. Prošlost barem njegova nam ne daje oslona, da to uztvrdimo. Misli li gosp. dopisnik na budućnost, to ne će biti nitko veseliji od nas kad budemo mogli reći: gosp. Just Bogović misli, čuti i radi kako pravi Hrvat! Op. Ur.)

Red na istarskih poštah. Predplatnik iz Vabrige tuži nam se opet, da dobiva naš list tekar u nedjelju dočim ga primaju ostali predplatnici već u potak. Kad se je pritužio u uredu pošte meštra u Taru radi toga, što mu nejma br. 23, dobacila mu poruglјivo supruga pošto meštra: da kad bi štogod za pojesti dobra hrvatski bilo, da bi išlo „*malo jer kvela maledeta lingua no*"; toliko na znanja sl. ravnateljstvu pošta u Trstu.

Iz Suska pišu nam dne 8. junija. Velecienjeni gospodine uredniće! Da Vama i cienjenim čitateljem bude jasnija izjava, priobćena u zadnjem broju Vašeg velecienjenog lista, nadovezujemo neka razjas-

njenja. Čim se je saznalo za „expetoraciju“ (službeni izraz) g. načelnika, u puku je prevladalo mnienje, da treba činom ustmeno u samom Lošinju dokazati njezinu neistinitost, nu uplivne osobe osujetiše taj i ako opravdani izkaz. I tako je došlo do one značajne izjave, koju *svojevoljno* podpisaše izključivo glavari obitelji, a gdje je koja ženska podpisana, to je mjesto muža, koji joj je u dalekoj Americi. Tu ga ne ulaze ni djeca ni maloljetni, kako u nekojoj molbi od minule zime, a nijedan podpis nije bio izmanljen ni mitom ni varkom, a još manje prietnjom, jer treba znati, da mi ne razpolažemo nikakvom vlašću ni svjetovnom ni duhovnom, kako se to drugda činilo. K tomu podpise nije nitko sakupljao po kućah, nego podpisatelji sami nudiše svoj podpis. Ona izjava, u kojoj ga niti inostranci ne ulaze, jest pravi izljev čuvstva i poštenja ovoga mjesta, a neavani delije neka od sada budu oprezniji, kad nešto reku u ime jednoga mjesta, koje se ne dade već eliepo voditi za nos. Mi Sušćani, kad plaćamo težke namete u novcu i krvi, imamo jednako pravo pred zakonom, kano i fina gospoda. Našom izjavom osvjetlasmo sebi lice i zato kličimo: živili pošteni Sušćani! držimo se tvrdo bez straha od nikoga, a uhvajmo u Boga svemogućega i u dobroga i milostivoga našega kralja, pa poštujmo zakon i vlast, koja je od Boga! Po svietu naše krvopije htjeli bi raznieti slabi glas o našem mjestu; u svietu će vidjeti sada, da ima i u nas poštenja. Lani naši neprijatelji turiše u sviet lažnu viest, da su naši vinogradi okuženi peronosporom, a da bi u svoje svrhe odvratili trgovce od našega mjesta. To im nije uspjelo, jer smo u čas prodali vino Hrvatom za priličnu cienu. Ove godine naši neprijatelji kušaju drugo sredstvo. Evo ovih dana bacišo u sviot glas, da je na našem otoku filoksera, o da bi mogli liepo prodati američke loze, kojimi trguju. Kako bje ove godine znanstveno konstatirano, filoksere, Bogu hvala, na našem otoku nije i Božo daj nebilo je nikada! Premda u naših vinogradih neima još peronospore ipak svi pametno radimo, što škropimo treje modrom galicom i zato uhvajmo se, da će i ove godine doći k nam trgovci, koji će kupovati naše dobro vino.

Pišu nam iz Kastavščine dne 14. t. mj.

Čitao sam baš sa zadovoljstvom i veseljem onaj „Odgovor“ u predzadnjoj „Našoj Slogi“, s kojim se podpuno slažem, kao i većina občinara. Po občini čita se na svu silu, jer su ljudi uvidili, da je u istinu onako, kako ondje piše, da nije u njemu prenavljanja i laži, kako to govore neka gospoda i kako je govorio prvu nedelju obć. pandur po županiji Puži. Ako je laž ono napisana, neka se pobije. Dok ne dokaže protivno gosp. reformator ili koji drugi, mi ćemo ono sve držat za živu istinu. Kad bude dokazao protivno, skinut ćemo mu kapu.

Mora se po duši reći, da će u istinu nova štivra ovako, kako se je provadjala, občinarom mnogo škoditi, kako je to u „Odgovoru“ liepo raztumačeno. Ne samo mi tako mislimo, već i sam zemaljski odbor u Poreču.

Prošle godine, kako je to gosp. občinar-posjednik u „Odgovoru“ spomenuo, protestirali su i rekurirali župani halubajske strane proti novoj štivri kroz voloski kapetanat na zemaljski odbor u Poreč. To su vrli župani: Jelovica Andre-Maričić, Marčelja Mate-Jurajev, Srok Josip-Perac, Baršan Antun, Širola Anton-Bernas i Vicko Kukuljan. Odbor je na ovaj njihov rekurs obnašao, da našemu glavarstvu zabrani štivrat na veliko po županijah. To je naznanio glavarstvu mjeseca junija prošle godine. Kako se je glavarstvo držalo ovoga naloga, to svi znamo.

Želja i misao zem. odbora je, da se najprije uredi stara štivra, ili da se štivra, kako se prvih godina štivralo ili najviše, da se ogradi po koji komadić komunala, koji je okružen privatnim posjedom, to da se nuseli komunala i za siromahe, da i on može štogod ogradit, ako ga kada dobri Bog pomogne, a sada, da se može služit obć. tnalom. Jedino onda dopušta zem. odbor da se na veliko štivra, kad bi to bilo od vele koristi za občinu i občinare.

Glavarstvo poslalo je na zem. odbor mapu Saršonove županije, neka vidi, da se je komunala pustalo i za siromahe. Tužan moj siromah! Ostali su mu oni kamenite bregovi, ali ne za njive ili pašišće, već da tamo vapnenicu pali!

Zašto se nije poslalo i ostale mape halubajske strane, n. p. Bernasove, gdje se ne bi našlo tako rekuć ni pedi komunala?

Komunal kod mora zabranio je zem. odbor štivrati, već da se ga može jedino na javnoj dražbi ili lecitu prodavat, ako to ne škodi občinarom.

To je u kratko smisao odgovora od strane zem. odbora na rečeni rekurs, koga je on podpisao dne 7. pr. mj., glavarstvo učinilo prepis dne 23. pr. mj. a izručilo ga dne 3. ovoga mjeseca.

Smiešno mi se čini, što se je delo po Kastavščini razglasit, da će se pazit na tobožnje bunitolje, te poslalo službenu osobu izpitivat, koji buni tobožo ljude radi novo štivro. Ako se ljudi sbilja buno, to svakako neće bit kriv bunitelj već sami oni, koji su nerazložno provadjali štivru. Ovom prigodom opominjem i zaklinjem naše suobćinare, da ne ruše prigrada, niti da se ne pobunjuju, da ne prekrše zakone, jer nasiljem ili grdim načinom ne dobije se ništa, već neka se radje posavjetuju sa pametnimi ljudi, kojim na srcu leži dobrostanje i korist občine i občinara, pa neka čine, kako im oni budu sasvjetovali.

„Mlada Hrvatska“. Smotra za politiku i knjigu, izlaziti će dva puta na mjesec od 1. srpnja o. g. u Zagrebu pod uredničtvom znanoga hrvatskoga novinara g. Dinka Politea u četrtini, a svaki broj će imati 2 do 3 tiskana arka. Ciena za pol godine for. 2·50. Našoj inteligenciji, koja hrvateki čuti, neka je najtoplije preporučeno, da podupre krasni naum g. Politea.

Književno družtvo sv. Jeronima u Zagrebu umoljava prečastno svećenstvo, slavna gradska i občinska poglavarstva, slavna školska nadzorničtva i školsko odbore i sve prijatelje školske mladeži, neka sada prigodom zaključka školske godine pruže ruku pomoćnicu družtvu, te naruče za nagradu dobro ušeće se školske mladeži knjiga, preostalih družtvu od prošlih godina.

Družtvo je i onako starijim knjigam, koje još ima u zalihi, znatno snizilo cienu i prodaje ih za ciena, koje su zabilježeno na hrbtu pojedinih knjiga družtvom izdanih za prošlu godinu 1893.

„Danicé“, preostale za godinu 1894., družtvo daje sada komad po 15 nvč. Pored toga pripravno je družtvo kod svake veće naručbe dati popust od 20%.

Naručbe neka izvole upraviti na odpravničtvo družtva, Trenkova ulica br. 14.

Priposlano.*)

Štovani gospodine uredniče!

Čitam u zadnjem broju „Slovanskog Sveta“ vrlo krasan i poučan članak o govornicih i govorničtvu. Osobito sam se nasmijao duhovitom primjeru, koga navadja gosp. pisac „Dnevnika“ o govoru pol ure dugu, držanu u vrlo uglednom družtvu, vrh zanimivog predmeta stare knjige za *tujce* i nove za *goste*. Gospodin pisac, koji pokazuje puno humora, a krcato švabske učenosti, bit će se onom temeljitosti, kakva mu je učenost, obaviestio, prije nego je prihvatio pero, da u tako ozbiljan list, kao što je „Slov. Svet“, zamrči svoja razmatranja, da li jest, ili nije, o tom argumentu bilo pisano u „knjigi za pritužbe“. Ako je bilo, tad nije trebalo u polumjesečnom listu nizat pol sata duge kritike; nije li bilo, tad pripoznajem s njim, da za onakvu malenkost, govori od pol sata, dugi su odviše. Slažem se s njim, da bi se takovi viloviti govornici morali podvrći učeničkoj disciplini pod šibom vrstna školnika, da se uče lakonizmu.

Izreka: „Poeta nascitur, orator fit“, koju čitam u istom članku, a koja nije, hvala Bogu, njemačka, navela me takodjer na razmišljanje. Sjetila me mnogih poletaraca, koji vježbaju svoje tanko pero po raznih novinah. Oni su mi pred očima bili uviek ono, što je biku crvena boja. Osobito su neki kovači pjesama imali moć, da maju tankoćutnost do najdubljih tančina zgroze. Znadu ti pjevat takovi o domovini i slobodi, da bi bezćutni kamen proplakao — od tuge. A divlja zvjerad, koja je većkrat sujet njihovih odâ i ditirambâ, da zna za njih, razderala bi jih. Ja sam promišljao, kako bi se od toga biča božjega mogli osloboditi hrvatski novinari, a i občinstvo, koje trpi. Za govornike gosp. pisac predlaže školnika; za pjesnike to nevalja, jer i sam kaže, da se govornikom postaje, a pjesnikom radja. Niesi li se rodio pjesnikom, zaludu svi školniki ovoga svieta, plodovi će ti ostat uviek zeleni, radjati češ nedonoščad. S takovimi kržljavimi proizvodi ne može se ništa, nego što se i do sad činilo. Upotriebit ih za zamotavanje. Zamota li se štogod mastna, eto im začina, koga u sebi ne imaju!

Molim Vas, gosp. uredniče, da privriežite ova razmatranja Vašeg nekog marljivog čitaoca, koji Vam unapried zahvaljiva.

X.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Listnica uredničtva.

Gosp. R. J. u B. Drago volje koliko bude moguće. Srdačan odzdrav svim tamo!

Javna zahvala.

Uplatili su nadalje „N. Sl.“ gg. S. A. Potrinja for. 2, čit. Sinj for. 1, N. Fr. Split for. 5, M. P. Opatija for. 2.10, M. V. Pazin for. 4, B. I. Vrgada for. 5, čit. Dolnice for. 1.30, F. J. Sušak for. 2, Š. J. sv. Lovreč for. 2, M. J. Rieka for. 2. M. A. Ustrino for. 5, T. I. i R. M. Ustrino po for. 2, F. I. Knin for. 2, M. A. Drenova for. 2, S. A. Rukovac for. 2, V. J. Rukovac for. 5, G. Dr. I. Trst for. 5, I. Dr. J. Trst for. 5, S. A. Pula for. 4, čit. Kastav for. 2.50, B. T. Pula for. 2.50, Z. A. Kopar for. 1, čit. Senj for. 1.50, Dvorana Varaždin for. 1.25, Car. v. Beč for. 1.25, Gr. čit. Osiek for. 1.25, B. G. sv. Ivan št. for. 2, P. S. Ajello for. 1, čit. Otočac for. 1.25, K. J. Rieka for. 2, čit. dugo selo for. 4, Pos. Kopar (oglas) for. 3, P. M. Rečina for. 2, čit. Krapina for. 1.25, B. N. Rieka for. 2.50, F. F. Malinska for. 2, D. J. Velun for. 5, K. A. Unije for. 2, P. V. Bakar for. 2, P. M. Volosko (oglas) for. 4, S. Dr. F. Beč for. 1.25, S. F. Gorica (oglas) for. 9.60, Glav. obć. Kastav (prilog) for. 10. (Slied).

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih sa	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2¾%	3-mesečni „	2⅛%
30- „	3%	6- „ „	2⅛%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopilo novo obrestno takso v kropost z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih ob javah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% za vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Trapavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Biclitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Szaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1%o provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. 2 odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 31. januvarja 1894. 2—24

Radionica umjetnih ognjeva

K. ZOBEC & C.

u Trstu

ulica Rossetti broj 121 (Camp. Morpurgo)

preporuča se slavnom občinstvu i slav. družbam za raznovrstne naručbe, spadajuće u pirotehničku struku, kao rakete, bengule i drugo umjetno ognje. Cienici slovenski na zahtjev franco.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potreboće za iste 28

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Spomenute štrcaljke razašilju se na svaku poštu austro-ugarske monarhije franco, komad po 10 for.

Raki!

Jamčeni, skačući, živi, dnevno svježi ulovljeni, razpošilja se ih u košarici sa poštarskim pouzećem prosto od carine:

40 kom. raka najvećih for. 4·60
60 „ „ velikih „ 3·70
100 „ „ za juhu „ 2·90

F. SILBER

u Stanislavi broj 40

(*Stanislau, Oesterreich*)

„Kupi kod kovača nipošto kod kovačića“, kaže stara poslovica.

Ovu mogu punim pravom na moj zavod upraviti, jer jedino tako velika trgovina, kao što je moja, imade razprednjom ogromnih vrstih tvari i drugih prednostih, jeftine troškove, koji moraju konačno kupcem koristiti.

Krasne uzorke privatnim naručnikom šaljem badava i franko. Bogate knjige uzoraka, kakvih jošte nebijaše, za krojače nofrankirano.

Tvari za odiela.

Porurlen i dosking za visoko svećenstvo, propisane tvari za odiela za c. kr. činovnike, veterane, vatrogasce, đakolaše, livreje, sukne za biljard i igrače šeširove, pokrivala za kočije, tvari za lovačke kaputo, nepromočno tvari za pranje, plaide za putnike od f. 4-14.

Vrledne ciene, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari, no jeftine otirainike, koji su vriedni jedva krojačko plaće, preporuča

Joh. Stikarofsky,

Brno (Austrijski Manšestor).

Najveće skladište blaga vriedno pol mil. for.

Razpošilja samo panzotjem!

Dopisuje: njemački, madjarski, češki, poljski, talijanski, francezki i engleski. 24-18

Odlikovana ljekarna PRENDINI

Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Jedna škatulja 30 novč.

Gospoda liečnici sa savieštu propisuju ove pastilje kod lahke grlene otekline, promuklosti i opalu glasu. Preporuča se ih osobito pjevačem i govornikom.

33 godište velikog uspjeha!

Glavno skladište:

Ljekarna Prendini

i u svih prvih pokrajinskih ljekarnah.

Veliki izbor ljekarskih osobitostih i zdravstvenih kadila.

Bečke srečke po 1 krunu

Vučenje već 12 julija.

5 glavnih dobitaka po 10.000 kruna.

Srečke preporučuju: G. ja. Bolaffio. Aless. Levi, Mandel & C., „Il Mercurio“, Girolamo Morpurgo, Ign. Neumann, Marko Nigris i Enr. Schiffmann.

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 26. U Trstu 28. junija 1894. Godina XXV

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliku poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielu arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 2 for., za soljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 1½, i 1 za polgodine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Koncem ovoga mjeseca ističe predplata onim našim čitateljem, koji se predplatiše za prve pol godine. Molimo ih, da čim prije predplatu za drugu polovicu godine priposlati izvole.

Ujedno opominjemo one, koji nam jošte ništa za tekuću godinu neposlaše i one, koji nam za prošle godine više ili manje duguju, da učine jedni i drugi čim prije svoju dužnost, pak da uzmognemo i mi svim našim dužnostim zadovoljiti. Ciena listu naznačena je na čelu.

Novce neka nam se šalje poštarskom naputnicom, što je najjeftinije.

Uprava „Naše Sloge".

XX. Glavna skupščina

političkoga družtva „Edinost",

(Konac).

Nakon pročitana izvieśća reče gosp. inžinir. Živic, da se u izvieśću tuži na pomanjkanje radnika ili pomagača. Nu dok odbor tajno radi, biti će težko za pomoćnike. Političko družtvo treba pomladka, komu se mora dati priliku, da se uvježba u političkih stvarih, radi toga se mora obdržavati više javnih skupščinah, gdje će se takova prilika pružiti.

Predsjednik Mandić izjavlja obzirom na tu opazku, da se nesmije o svem protivnika obaviestiti, što se u odboru razpravlja. U ostalom je odbor priobćivao svoje zaključke pouzdanikom i pozivao iste na sjednice i u enkete. G. inžinir, premda je bio umoljen za savjete i moralnu podporu, nije se, žalibože, odboru odazvao.

Gosp. dr. Pretner opaža, da neće tvrditi protivno onomu, što kaže izvieśće obzirom na naše odnošaje; savjetuje, neka odbor sazivlje sastanke osobito u okolici, na kojih bi se razpravljalo o važnijih dnevnih pitanjih. Koliko se pako tiče družtvenoga glasila, nije dostatno učinjeno, već se mora raditi na tome da isto postane dostojno nas.

Zastupnik vitez Nabergoj nekani nikoga hvaliti, ali niti karati, jer na svietu nije nijedna stvar savršena. Ako odbor nije izpunio svega što pojedinci žele nesmije se krivnju na njega bacati, nego na dotične, koji bi mogli u tom pogledu mnogo pomoći, pa ipak neučiniše ništa. Naš položaj jest kritičan, te nismo na onoj visini za kojom težimo. Govori o slovenskoj školi u Trstu, te se dotaknu „Gospodarske zadruge" koje sudbina je u naših rukuh, jer je takodjer ministar poljodjelstva obećao podporu. Govoreć o raznih nepravdah, koje se u Trstu Slovencem dogadjaju, spominje žalostne odnošaje u okolici, želi, neka bi budući odbor stvar proučio, te za poboljšanje tih odnošaja podnio spomenicu Njeg. Veličanstvu, u kojoj bi se naslikalo sve nepravde, koje su uzrok moralnom propadanju u tršćanskoj okolici.

Gosp. Drag. Martelanc spominje se g. dra. Gregorina, koji se je svakom prilikom žrtvovao za narodnu korist, na što je skupščina izrazila svoju zahvalu g. dru. Gregorinu sa živahnim „živio!"

Poslie opazke predsjednikove, te člana g. Polića, progovorio je gosp. urednik Jakić, ističuć, da smo našemu žalostnomu položaju krivi sami, jerbo uvjek prosimo, a nikada ne zahtjevamo niti ono, što nam po pravu pripada. Obzirom na podporu obećanu od ministarstva za poljodjelstvo jest mnienja, da se niti ista nebi smjela primiti, ako bi nas to žrtve na političkom polju stajalo. Želi neka naši zastupnici ništa neprosjače, nego odlučno zahtjevaju. Govornik je takodjer mnienja, da stupamo na pete našim protivnikom samo onda, kada su proti nama; kada su pako proti komu drugomu, n. pr. proti vladi, tada neka se u njih nedira, jer je to posao oblastih.

Odgovoriše g. Jakiću, g. Nabergoj i predsjednik; posliednji je u svom odgovoru svratio se i na opazke dra. Pretnera glede družtvenega glasila. Jošte su kratko govorili gg. Jakić, dr. Pretner i nato se je tajnikovo izvieśće odobrilo.

Drag. Martelanc pročitao je nato blagajnikovo izvieśće, koje bje takodjer jednoglasno odobreno.

Kod IV. točke dnevnoga reda stavio je pitanje g. inžinir Živic, neka bi prisutni državni i zemaljski zastupnici izvieśtili o svojem djelovanju.

Od prisutnih zastupnika digao se je prof. Vjekoslav Spinčić, te bivši burno pozdravljen, progovori po prilici koliko sliedi:

Slavna skupščino! Budući sam već dvie godine izvieśćivao o mome djelovanju, bio bi red ove godine na drugu mi dru. Laginji, nu jer je on radi obiteljskih neprilikah zapriečen prisustvovati današnjoj skupščini, to sam primoran i ove godine izvieśćivati.

Prošla je godina od zadnje skupščine. Od tada se je mnogo promienilo, nu nije se promjenio sistem naše vlade; a isto tako nismo niti nas dvojica naše stanovište promjenili. Izjavlja, da će govoriti u imenu svojem i druga dra. Laginje i to o djelovanju u pokrajinskom i državnom saboru, a neće se obazirati na djelovanje u tršćanskom saboru — gdje se zastupnikom tršćanskih Slovenaca nedozvoljuje braniti niti u talijanskom, a niti u slovenskom jeziku — narodna prava, gdje, akoprem je bio prisutan nedavno c. kr. vladin komesar, ostao je na uzklik: „fora ščavi" miran. (Ovdje je dao odušku svomu gnjevu u žestokom tonu proti takovom postupanju od strane c. kr. vladinih organa, na što je prisutan vladin povjerenik pretrgao govornika. Slušaoci zahtjevaše pako, neka se dozvoli slobodno govoriti). Zastupnik Spinčić reče nadalje, da neka čine naši protivnici iz kojega god tabora bili — što jim je drago, mi nećemo promjeniti naše taktike, već ćemo ostati dosljedni svome cilju. Tko neće za nami, neka učini što mu je drago. Mi netražimo ništa nemogućega, već želimo ravnopravnost svih naroda u Austriji. Zahtjevamo, neka se dozvoli u našem jeziku i u saborih govoriti, a to pako moramo zahtjevati i doseći, jer ako bismo talijanski govorili, tvrdili bi naši protivnici — kako to čine službeni listovi — da talijanstvo govoreć pripoznavamo sami talijanstvo naših pokrajinah, te da dajemo prvenstvo talijanskom jeziku nad našim.

(Govornik opisuje zatim djelovanje u istarskom saboru, osobito obzirom na slučaj našega urednika, koji bje tužen radi govora držanog u saboru, pošto isti nebje uvršćen u saborski zapisnik. Da se pako takova šta nedogodi u buduće manjina je odlučila sudjelovati u saboru samo pismeno, da se tako očuva s vlastitimi podpisi slučajnom progonu suda. Jer je pako djelovanje naših zastupnika u istarskom saboru dovoljno poznato čitateljem iz saborskoga izvieśća, priobćenog u našem listu, — koje smo također posebno pretiskali, te ga bezplatno svakomu na zahtjev šaljemo — to propuščamo opis izvieśća g. zastupnika o tom djelovanju).

Čini se pako — reče dalje govornik — da su u Beču počeli uvidjati naše tamne odnošaje u Istri, koje smo ja i dr. Laginja svakom prilikom koliko u govorih, toliko u interpelacijah razbistriti nastojali. Ja sam imao priliku govoriti o naših odnošajih o razpravi provizorija dne 13. i 15. decembra 1893., gdje sam uzporedjivao iste sa onimi u Češkoj, osobito u Pragu, u dokaz, da je bilo više uzroka proglasiti obsadno stanje u Primorju — osobito u Trstu, nego li u Pragu. Učinio sam pako to ne da denunciram naše protivnike — na umirenje g. Jakića to naglasujem — već da dokažem, kako se u našoj državi upravljuje dvostruka mjera, i to slabija za nas Slavene, a bolja za neslavenske narodnosti. Kao zastupniku naroda, proti komu bjehu napereni u prvom redu u mom govoru citirani protivnički griesi, smatrao sam mojom dužnošću to učiniti, osobito obzirom na okolnost, što sam tri godine mučao čekajuć, da sama vlada u tom pogledu što učini. Nu kada sam pako od iste čuo, da takovih neprijatelja u Primorju niti nije, te jer sam čuo razloge, radi kojih se je proglasilo obsadno stanje u Pragu — izpraznio sam samo jedan dio vreće, u koju sam podatke sabirao.

Na te moje govore odgovorio je ministar za nutarnje poslove baš onaj isti dan, kada sam ponovno naše odnošaje razjasnjivao. Jerbo je pako poslie mene govorio, to mu nisam mogao temeljito odgovoriti, već sam se morao omedjašiti na stvarne izpravke. Nu doći će čas, kada ću se moći obširnije sa istom stvarju baviti.

Govorili smo takodjer o školskih odnošajih. Glede pučkih školah za slovensko stanovničtvo u svih alpinskih pokrajinah, osobito u Primorju, odnosno hrvatskih za Istru, postavio sam još lanjske godine resoluciju, u kojoj sam zahtjevao, neka se ustanove pučke škole ondje, gdje jih nije i to na temelju materinskoga naukovnoga jezika. Tu moju resoluciju usvojio je zastupnik Beer — odličan član njemačke ljevice — u koliko se tiče Primorja, te je predložio u proračunskom odboru, neka se u Primorju ustanovi pučke škole ondje, gdje jih nije na temelju materinskoga jezika. Taj predlog bje u odboru i državnom saboru primljen, te tako imadu oblasti uz zakon i pedagogička načela, takodjer i odluku državnoga sabora i to sadanjega — koalicijskoga!

Govornik odgovara u kratko zast. Nabergoju obzirom na opazku, da smo si neuspjelom glede školstva sami krivi. Priznaje, da smo djelomice krivi. Kada bi svi energično zahtjevali, dobili bismo stalno više nego što imamo. Spominje, da tršćanski Slovenci već 11 godina mole c. kr. vladu i magistrat za slovenske škole, koje još danas neimadu. Takove molbe, koje bi se morale bile riešiti u mjesec dana, ležale su na stanovitom mjestu 2½ godine neriešene. Za Slavene se uporabljuje geslo: „Zohl Krobot!", jer molilo se je mnogo toga, što nam po zakonu pripada, a dobilo se nije ništa. Da je slovenska pučka škola u Trstu potrebna dokazom je škola sv. Cirila i Metoda kod sv. Jakova. To uviđaju svi, samo oni neće, koji bi morali!

Spominje interpelaciju radi hrvatske gimnazije u Pazinu, koju nije htio podpisati neki slovenski zastupnik iz Hohenwartovoga kluba, iz uzroka, jer da se tobož ne brinu ništa za Slovence u Primorju. Proti tomu dokazuje, da to nestoji, osobito obzirom na, to što je on veći dio svojega života medju Slovenci probavio, te veći dio svojih sila upotriebio u korist Slovencem, kojim govori i danas u slovenskom jeziku. Glede srednjih škola u obće zahtjevali smo neka se ustanovi jedan slovenski gimnazij u Gorici i jedan u Trstu (za tršćanske i istarske Slovence) te hrvatski gimnazij u Pazinu za istarske Hrvate.

Glede viših školah zahtjevali smo, da mogu hrvatsko sveučilište u Zag abu pohadjati hrvatski i slovenski mladići s ovu stranu monarhije.

Dalje navadja govornik naljnji rad njegov i dra. Laginje u državnom saboru. Jer smo pako veći dio tih govora, koji svjedoče da to djelovanje svestrano bijaše, jur priobćili, to prelazimo i preko toga izvieśća.

Zatim spominje govornik nastalu promjenu ministarstva, te podvrgava kritici Taaffeovo ministarstvo, koje je učinilo Slavenom više zla nego li dobra, jer i ono, što se je imalo djelomice oduzelo nam je njegovo ministarstvo Sadanje ministarstvo Windischgrätzovo — nastavlja govornik — jest bar djelomice ustavno, jer odgovara na pritužbe i zahtjeve zastupnikah. Više puta pako čudno i nevjerojatno, ali ipak je i to dobro za zastupnike radi njihovog ravnanja. Pojedinim ministrom nesmijemo oporicati dobru volju u pogledu odstranjenja najvećih nepravdah i zadovoljenja najmanjih zahtjeva. Njim se čini mnogo toga nevjerojatno, što jim mi o našoj pokrajini pripovjedamo, no malo po malo osvjedočiti će se i oni o istinitosti naših navoda. S time pako ne pristajemo još uvjek uz novo ministarstvo, od kojega smo daleko, budući da imade jošte mnogo nepravda za odstraniti. Nemožemo podupirati to ministarstvo: *1.* dokle god se ne odstrane sve nepravde i nedovolji zahtjevom našega naroda i *2.* radi toga ne, jer je sadanje ministarstvo nastupilo svoju vladu upravo u doba, kada je Taaffe htio učiniti jedino dobro djelo t. j. promjenu izbornoga reda, koje je sadanje ministarstvo prepriečilo. Nemožemo biti uz isto niti iz uzroka, što imade u svom programu točku „o sačuvanju narodnog posjeda" koji neka bi nedotaknjen ostao. Jer neimamo mi ništa, to po istom programu nebi ništa mogli dobiti. Na to se ostanjaju i štajerski Niemci, koji zahtjevaju, da vlada nesmije ustanoviti slovenske paralelke na gimnaziji u Celju. Konačno izjavlja govornik, da nemože biti za to ministarstvo, jer se š njime nije promjenio sistem, koji je protivan idealom svakoga pravoga Hrvata i Slovenca, u kome je jedino njihov narodni spas. (Govorniku se burno povladjivalo i odobravalo).

Na upit predsiednika, da li se gosp. interplant zadovojava sa radom gosp. zastupnika Spinčića i Laginje, odgovara g. Živic zahvaljujući se sa dà.

Jer je bila kasna ura, a želili su izvjestiti o svome djelovanju takodjer drugi zastupnici, to se je odlučilo na predlog dra. Gregorina, sazvati izvanrednu skupščinu, koja će biti u nedelju prvi julija u 9 sati prije podne u dvorani „Mally".

Umorstvo predsjednika francezke repub. Sadi Carnota.

U nedjelju rano je predsjednik Carnot došao u Lyon. da posjeti tamošnju izložbu. Poslie doručka odvezao se je Carnot u otvorenoj kočiji na izložbu, gdje je proboravio cielo poslie podne. Na večer u 7 sati priredjen je velik banket, kojemu je učestvovalo jedanaest stotina ljudi. Kad je svršio banket, Carnot je u 9 sati pošao u kazalište, gdje je imala da bude svetčana predstava „Andromahe".

Ulica, kojom se je Carnot vozio, bila je dubkom puna. Kočija išla je lagano, sred oduševljenoga klicanje občinstva. Talijan, pekar Caserio Santo približio se kočiji i ubo je naglo bodežem Carnota u trbuh. Bodež je dug 25 centimetara.

Dok se je to sbivalo na ulici, čekalo je občinstvo u kazalištu Carnota. Najedanput se je stala pronositi strašna viest. Gospodje su glasno zavrisnule, ali većina u kazalištu ipak nije htjela vjerovati. U pol 10 sati došla je kočija sa predsjednikom komore u prefekturu. Prefekt Rivaud ode medjutim u kazalište u Carnotovu ložu. Svi gledaoci ustanu, misleći, da će doći predsjednik Carnot, da dakle nije istinita viest o atentatu, ali prefekt Rivaud se nagne nad ložu i plačem prekidanim glasom reče: „Gospodo, predsjednik republike ovaj je čas umoren!" I ovdje se podiže biesna vika: „Smrt ubojici! Osveta! Osveta

Rivaud nastavi: „Neki zlotvor ga je probo“. Ponovna biesna vika. „Ostavili smo g. Carnota u rukama liečnika. Kraj takovih prilika, gdje je žalost u svim srcima, ne može naravno biti predstave“. — Grad Lyon je bio te večeri razsvietljen. Pol sata iza atentata sva su svečanostna svjetla kao na zapovied ugašena.

Kad su Carnota donieli na prefekturu, narod ga je vidio, kako leži klonuo na jastuku kočije, sa zatvorenim očima. Košulja bila je nakvašena krvlju. General Borius, prefekt i načelnik dignuli su Carnota iz kočije i odnieli ga u sobu.

Prisutnih sedam liečnika je držalo, da će biti nuždna operacija.

Kad je dr. Ollier sa lancetom dotaknuo ranu, Carnot se je osvistio i rekao slabim glasom: „Kakovu mi bol zadajete!“ Liečnici su ustanovili, da je prednji kraj džigerice pogođen bodežem.

Poslie ponoći došao je predsjednikovoj postelji lyonski nadbiskup, ostao tu nekoliko časova i onda se povukao u pokrajnu sobu. Kad se je okolo pol 1 sata vidjelo, da je smrt neizbježiva, vratio se ja nadbiskup u Carnotovu sobu i providio predsjednika svetotajstvima umirućih. — Carnot je bio sasvim pri svisti i dva put je rekao: „Ja sam gotov!“ Nekoliko časova kasnije prestalo mu je srce kucati, a o ponoći 45 časova izdahnuo je Carnot d...

Ubojica predsjednika Carnota je mlad čovjek u 25. godini, okrupna tiela, bez brade, nosi kratuk kaput i kapicu na glavi. Zove se Caserio Santo, Talijan je, rodjen u Milanskoj pokrajini, francezki govori vrlo loše. Kad je bodežem probo Carnota, uzkliknuo je: „Živila anarhija!“ Uhvaćen bijaše na mjestu zločina. Na redarstvu mu metnuše željeza na ruke. Na pitanja odgovara mirno, ali se ne hvasta. Ne će da pobliže odgovara na pitanja, samo očituje, da će pred porotom govoriti. Priznaje medjutim, da je anarhista. Kad su ga vodili u zatvor, opirao se je. Pred redarstvom, gdje bijaše postavljena jaka straža, skupljala se velika množina svieta, koja se je prietila i tražila ubojicu, da ga razkomada.

Čuli se neprestano povici: „Dolje s ubojicom!“ U gostionama i kavanama, gdje je talijanska služinčad, došlo je do žestokih tučnja. Gostionu Casatti posvema je uništio razjareni narod.

Osim talijanske gostionice Casatti, uništene su još talijanske kavane Matossi i Maderia. Ogorčeni ljudi nose zastave sa francezkimi trobojnicami, vičući: „Van sa tuđjincima! Dolje s njima!“ Oružnici i stražari jedva odolievaju narodu.

Pred talijanskim konzulatom u Lyonu došlo je takodjer do neprijateljskih demonstracija. Ljudstvo je razderalo talijansku zastavu i skinulo grb. — Lyonom prolaze vojničke straže, kojima se sviet ugiba, kličući: „Živila vojska!“ Jaki odjel vojske mora čuvati talijanski konzulat.

Supruga predsjednika Carnota sa svoja dva sina odputovala je u 1 sat po ponoći u Lyon. Kad je gospodja Carnotova ostavila Pariz, da odputuje u Lyon, baš su prispjele brzojavke o smrti njezina supruga.

Viest o Carnotovoj smrti najbolnije se je dojmila u cieloj Evropi. Svi vladari i kraljevi, vlade, ministri i najviši dostojanstvenici svih država su kondolirali. — U Rimu je viest o Carnotovoj smrti, kad se je saznalo, da je ubojica Talijan, upravo grozno djelovala. Papa je bio od te viesti tako potresen, da se je činilo, kao da je izgubio govor. Kad se je sabrao, naložio je mgru. Rinaldiniu, da izrazi njegovu sućut Carnotovoj gospodji.

Kongres za izbor novoga predsjednika republike sastao se jučer u Versaillesu. Izabran bijaše Casimir Perier sa 451 glasova. —

Razgovor

med Petrom i Pavlom pod bristom kod Kniškoga zvonika.

Petar: Dobro jutro Pavle, — kako je?

Pavel: Bog daj svako jutro; a ča ja znan, sad hvala Bogu malo bolje, zaš se je namočilo; a za drugo svaki dan hujo.

Petar: Tako ča misliš, ča nećemo kambiati te zvonare, kako se je već govorilo; znate da vrime pasiva, dojti će žetva, a zvonari će starić na ramo, vriću na tovara pak od kuće do kuće po primicju, kako je i pravo.

Pavel: Pravo će biti? Kakovo to pravo? Ja i toliki drugi smo već odredili, da nedamo ovo lito više od pol primicje zvonarom. I to pol će biti za parat jednoga, a za ovoga drugoga niti zrna.

Petar: A kako to Pavle, znaš da se mora platiti obadva, kako i do sad.

Pavel: Ni istina, ova prva lita su bili oba zvonari naši, a sada ni neg jedan, dok drugega ne najdemo. Ne domišljaš se, kako se je reklo u crikvi u nedilju prid Markovom i na dan Markove, da ni Grgo naš zvonar, donke kad ni naš, neka si ga plaća on, čigov je.

Petar: Pravo imaš, dobro bi baš bilo, da bimo se svi složili i tako učinili, zaš se vidi, da bi niki stili i odveć po nami poštati. Se domišljaš pak ti, kako se je govorilo, da se neće zvonare kambiati, zaš da su g. plovan, kamerari i župan s njimi kontenti.

Pavel: A tako je, kako ja govorim: čini mi se, da mi, ki zvonaro plaćamo, nimamo nikake pravice, sasvim da od onih četirih nimaju zvonari nego sama dva starića žita.

Petar: Dragi ti, za nas je uvik joh; plaćamo a ne zapovidamo; ja neznan, kakovo je to pravo?

Pavel: Muči Petre, Bog će providiti; on ne plaća svake subote; pak stoško ne misli, da će to zaspati, će se još ki najti, ki će iskati kraj i temu.

Petar: Ma ja sam čuja, da će g. plovan pojti u Marčanu, a da će ovamo poslati kapelana, pak jedan mi je reka, da će sobom uzoti i zvonara.

Pavel: Neka mu Bog da sriću, ter ja nis kantal kad je doša ovamo, ni neću plakati, kad pojde ča, Bog mu u putu!

Petar: A ja pak ću reći, da ča imaju pojti sutra neka gredu danas.

Pavel: To je treti put, hodmo u crikvu moliti Boga, neka razsvitli pamet onim, ki mrzo naš narod.

Istarski Hrvati

dru. Anti Starčeviću.

(Dne 26. lipnja 1894.)

Kad si Starče biednom rodu
U svom srcu digô hram
Za Hrvatsku, za slobodu
S njeg da sveti sine plam,

Tad nas s braćom — Ti jedini
U taj divni primi stan;
Da nas u njem duh sjedini
Velji duh od Boga dan.

Haran narod Tvome domu
Prvi danas slaže kam,
Nek svem rodu hrvatskomu
Ponos bude — slave hram.

U taj hram nas Starče primi
Pod okrilje srca svog,
Da s Hrvati, da sa svimi
K slobodi nas vodi Bog.

Pa će ruke Tvoje revne
Svoga truda ubrat plod —
Tiem Ti dive! s Učke drevne
Pozdrav šalje bratski rod.

Emin.

Franina i Jurina

Jur. Si čuja Frano, da je Mora do krvi mačka zgrebla?

Fr. Vero su mi rekli, da ga je butigar s birom polija i s jenom pezom dobro mu rebra pogladija — pak ga iz kažina hitija.

Jur. A kamo će sada hoditi „Babu“ štiti?

Fr. Vero u Babiće.

Jur. Samo da ga i od onuda nepoplaše.

* * *

Fr. Ej, Jure, komu nosiš to joja?

Jur. Ču ih poslat nodariću al mi je poručol, da ih nima, a sada se puno jidu salaton.

Fr. A si čul, da je on parvi don bila buka sprid Androje butige.

Jur. Čul sen dà, da su niki Lošinani se bili inkantali sprid hrvatsku tabelu i da su zagrimali, al da in ni pravo.

Fr. Neka grimlu neka, ma ih je Andrea dobro saldol. Lošinani, ki gredu na Susak, bi morali znat, da ni pivo pošto je prije bilo i da nas neće več kupovat kako i blogo. I mi smo oči otvorili, i smo sada gospodori od naše kanpane (vinograda), ploćamo diriti kako drugi i još više, pok moremo pretendit, da se naš zajik štima kako i drugi.

Jur. To se zna . . . gren ča al će plovportit. Neka se jidu zakričimo: živila Harvataska!

Različite viesti.

Prevlašnji dar. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. podielio je iz vlastite blagajne župnoj crkvi u sv. Ivanu od Šterne (občina Višnjan) for. 50 za nabavu orgulja.

Posvećenje biskupa presvj. g. Andrije Štrka obavilo se u nedjelju u stolnoj crkvi sv. Justa u Trstu veoma svečanim načinom. Kod sv. čina prisustvovalo je pet biskupa, mnogo kanonika, domaćih i tudjih a još više nižeg svećenstva. Samo posvećenje obavio je knez nadbiskup gorički prouzv. g. dr. Zorn uz pripomoć trščanskog, ljubljanskog i porečkog biskupa. Od presv. gg. biskupa stanovali su izvanjski u raznih stanovih, jer se popravlja palača našega biskupa. Kod njega i to u Škednju odsjeo je nadbiskup Zorn; kod novoimenovanog biskupa Štrka stanovao je ljubljanski nadbiskup a kod c. k. namjestnika viteza Rinaldini-a porečki biskup.

Za crkvene svečanosti bijaše prostrana crkva sv. Justa dubkom puna a mnogo naroda prisustvovalo je svečanosti izvan crkve. Zastupane bijahu u crkvi sve oblasti po njihovih predstojnicih. Posvećenje trajalo je od 9 sati pak do podne.

Poslie crkvene svečanosti čestitale su presvj. g. biskupu Štrku razne deputacije i pojedinci, te bijaše vesolito ganut na čestitke bližih mu rodjaka i prijatelja.

Kod gostbe u stanu njegovom bijahu svi biskupi, kanonici, namjestnik, braća posvećenoga, načelnik grada Trsta, ravnatelj magistratskih ureda itd. Izročeno je tom zgodom zdravica sv. Otcu, Njeg. Veličanstvu, novomu biskupu itd.

Novo posvećenomu želimo i ovim putem, da bi mnogo i mnogo godina sjedio na stolici krčkih biskupa na slavu i čast crkve a na korist i spas podredjenog mu stada!

Premještenja i imenovanja sudbenih činovnika. Ministar pravosudja premjestio je kotarskoga sudca u Cresu gosp. Karla Maldonera u istom svojstvu kotarskomu sudu u Volosko. Imenovao je kotarskimi sudci: pristava g. Dioniza Ussaja u Motovunu, pristava g. Eduarda Rode u Cresu. Premjestio je pristava u Podgradu g. M. Primožića k zemaljskomu sudu u Trstu; pristava Julijana g. Covaza iz Pule u Buzet; g. Antuna Lanove iz Buzeta u Podgrad. Pristavi imenovao je prislušnike gosp. Mateja Brunetti-a za Pulu, g. Petra Komera za Komen i Cezara Mariniga za Ajdovšćinu.

Školski nadzornici za Istru. Ministar bogoštovja i nastave imenovao je sliedeće kotarske nadzornike za našu pokrajinu. Za talijanske škole školskih kotara Rovinj, Pazin i Pulu nadučitelja g. Nikolu Prodomo iz Rovinja; za talijanske škole kotara Volosko i Kopra učitelja na vježbaonici u Kopru g. Frana Orbanicha; za talijanske škole kotara Poreča kanonika g. Ivana Pesante iz Poreča; za talijansko školo kotara Lošinja g. Evgena Geleicha, ravnatelja pomorske škole tamo.

Za slavenske (hrvatske i slovenske) i slavensko-talijanske škole kotara Pazina, Pule i Poreča g. Stjenana Križnića glavnoga učitelja učiteljišća u Kopru; za slavenske škole kotara Volosko nadučitelja g. Frana Uršića; za slavenske i slavensko-talijanske škole kotara Kopra g. Josipa Kožuha glavnoga učitelja na učiteljišću u Kopru; za slavenske i slavensko-talijanske škole kotara Lošinja g. Pavla Skopinića, učitelja vježbaonice u Kopru.

Ovo je prvi put, da se je podielilo školsko nadzorničke po naukovnom jeziku školah u pojedinih kotarih i tim je podpuno zadovoljeno tožnjam Talijana Istre.

Iz Kastva nam pišu dne 23. t. mj.: Liep dan osvanuo dne 21. junija. Već u rano jutro veselo vijsla se hrvatska trobojnica na stiegu naše čitaonice, da naznani cielo Kastvćanom imendan prvaka našega, veleuč. gosp. profesora Vjekoslava Spinčića. Na osam sati bila je svečana služba božja, kojoj je prisustvovala školska mladež i mnoštvo pobožnoga svieta.

Po podne istoga dana sa upilo se u gostioni Jelušić družtvance užih prijatelja gospodina Spinčića, da u prijateljskom krugu s njime sprovedu po koju uricu u veselu i ugodnu razgovoru. Ovom zgodom izreklo se svačaru više krasnih zdravica, a nije se mimoišlo ni druge narodne poborbe naše, a da se i njim ne izkiti po koja zdravica.

Za večere igrala je pod prozorom mjestna glazba, dajuć tim još većega oduška veselju svih čestitih gradjana, od kojih se mnoštvo ondje sakupilo, i koji se u ovakvih zgodah ne povuku u duplje i škulje poput šišmiša.

Oko jedanajste digne se družtvo. K njemu se pridruži četa vrlih naših mladića većinom zanetnika, te pjevajuć rodoljubne pjesme i uz svirku glazbe, odprate gosp. svečara k Spinčićem, gdje još jednom porukovav se s njime, zažele mu najsladji počinak.

Prigodom svog imendana dobio je veleuč. g. Spinčić mnoštvo čestitaka. Ovdješnje vatrogasno družtvo odposlalo je deputaciju, da mu kao svomu podupirajućemu članu zaželi dug i sretan život.

Cirilo-Metodijski dar. Naša braća Slovenci upeljali su krasan običaj, da sabiru svako godine prigodom blagdana slavenskih blagovieslnika sv. Cirila i Metoda milodare u školske svrhe, za družbu sv. Cirila i Metoda. I ovih dana razposlaše odbori ženske i muške podružnice sv. Cirila i Metoda u Trstu pozive na sve naše rodoljube, da se sjete na blagdan sv. naših apostola prekoristne družbe sv. Cirila i Metoda.

Blagdan taj slaviti će se širom slavenskog svieta dne 5. budućega mjeseca, a mi pozivljemo ovim sve naše rodoljube, sve prijatelje naš ga roda u Istri, da se sjete i oni naše neveljne djećice, koja će poginuti u moru talijanstva nepriskoči li im naša plemenita družba na vrieme u pomoć.

Veliki slavenski blagdan nemožemo zaista bolje i plemenitije svetkovati van da se utečemo pod zaštitu naših sv. apostola vrućom molitvom i da podarimo novčanim milodarom naše školsko družtvo, družbu sv. Cirila i Metoda u Istri.

Milodare primati ćemo rado i mi, te imena plemenitih darovatelja u listu objelodaniti.

Rodoljubi! dne 5. julija sjetimo se svi zapuštene naše siročadi.

Naknadni izbori za zemaljski sabor u Poreču. Dne 25. t. mj. obaviše se naknadni izbori na tri izpražnjena mjesta zemaljskih zastupnika za istarski sabor. U Piranu bijaše opet izabran bivši zastupnik dr. Fragiacomo. Od 400 birača glasovalo je samo 30 njih. Takav nemar birača jest skoro nečuven u izbornih ljetopisih. Čestitamo g. Fragiacomo!!

Za trgovačku komoru u Rovinju bijaše ponovno izabran dr. Costantini, koji je odmah brzojavno javio, da neprima te časti. Za gradove Motovun, Višnadu, Buje i Oprtlje kandidirali su Talijani bivšeg zastupnika dra. Amoroso, nu ovaj je izjavio u zadnjem broju porečkog listića, da neprima više zastupničkog mandata, te neznamo još do danas koga su tamo izabrali.

Pazin 25. junija 1894. Ovdje je danas velikim saučešćem zakopan obće obljubljeni Liberat Drndić-Valić, član upravnoga vieća u Pazinu. U poslednjem broju javili smo, da je prigodom izbora III. tiela dne 7. o. m. bio Liberat Drndić od c. kr. žandara odpravljen iz izborne dvorane, jer se je bio prikazao komisiji kao suskrbnik malol. Frana Grubiše iz Pazina. Toga dneva imao je takodjer pozivnicu njegove žene, za koju po zakonu glasuje muž. — Odmah sledećih dana opasno je obolio, čutio težku bol u glavi, te je u krepkoj i muževnoj dobi preminuo dne 23. ovega mjeseca ostaviv razveljenu udovu. Stanovao je u gradu Pazinu. Lahka mu zemljica!

Glavna skupščina političkog družtva „Edinost“. U nedjelju obdržavati će naše političko družtvo izvanrednu glavnu skupščinu, na kojoj će izvestiti nekoji naši zastupnici o njihovom djelovanju u državnom saboru u Beču i u zemaljskom saboru grada Trsta. Osim toga su na dnevnom redu nekoji upiti i predlozi.

Svečanost položenja temeljnoga kamena za dom dra. A. Starčevića izpala je, kako nas je prijatelj iz Zagreba u kratko izvieslio, vrlo krasno. U predvečerje svečanosti kod serenade dru. A. Starčeviću, kod mise na dan svečanosti, kod položenja temeljnoga kamena, kod svečanog banketa i na večer kod komersa sudjelovali su najvidjeniji rodoljubi ne samo iz Hrvatske, nego takodjer iz svih hrvatskih pokrajinah. Pismenih i brzojavnih čestitaka vodji stranke prava i klubu stigao je ogroman broj.

Iz Trsta i Istre odpremljeno je takodjer liep broj čestitaka. Svečanosti prisustvovao je i naš zastupnik prof. Vjek. Spinčić. U budućem broju donieti ćemo važnije točke toriedke svečanosti.

Velika zabava u Baški. Odbor našeg čitaonice „Sokola“ razašilje pozive k velikoj zabavi, što no ju priredjuje u nedjelju dne

1. julija u vrtu gostione „*Al Mondo Nuovo*“. Kod te zabave sudjelovati će četiri naša pjevačka zbora i vojnička glazba, a „Sokolski“ pokazati će javno, koliko su napredovali od lanjske godine u vježbanju tiela. Osim toga biti će zabave na kruglјani i u streljani, gdje će se dјeliti darove najboljim strielcem i kruglјašem. Početak to narodne veselice biti će u 5 sati poslie podne. Ulaznina za osobu 30 nč., za dјecu 10 nvč.

Želimo unapried dičnomu „Sokolu“, da bi se onoga dana napunila prostrana bašča „*Al Mondo Nuovo*“.

Obćinski izbori u Buzetu započeli su trećim tielom dne 25. t. mj. Prvog dana glasovao je 141 birač za hrvatske predloženike, dočim se protivnici nepokazaše kod izbora. Dne 26. t. mj. glasovalo je naših do podna 250, a za protivnike niti jedan. Glavni agitator protivne stranke je poznati spasitelj, komu se pridružiše dvojica nekoć naših pristaša. Kandidati protivnički za III. tielo jesu medju ostalimi odvjetnik Sandrin, bilježnik Larice, Jakov Negri, Draščić itd. Bilježnika da bi protivnici rado izabrali načelnikom . . . . da nije kiselo! Za talijansku stranku da su i nekoji činovnici, dočim se pravi Buzećani gradjani drže posve hladno. Daklo tudjinci su kolovodje talijanaške stranke!

Prva pontifikalna sv. misa. Preuzvjetli g. Andrija Štrk čitati će prvu pontifikalnu sv. misu na dan sv. Petra i Pavla u stolnoj crkvi sv. Justa uz mnogobrojnu asistenciju.

Dr. Fran Mandić. Pišu nam iz Kastavšćine, da je ljećnik dr. Fran Mandić došao prošlih dana iz Trsta po svoja dva dečka, dva miljenika, što se uče na hrvatskoj gimnaziji na Ricci. Dakako, da se je svratio tom prilikom u svoju rodnu kuću, da pozdravi svoju staricu majku, svoje rodjake i prijatelje. Ljudi ovuda slutili su, da će prilikom svršetka školske godine doći, da odprati dečke u krug svoje obitelji, pak su već dulјe vremena popitivali za dan, kad će upravo doći. Osobito su se popitivali mnogi od onih, koji nisu posve zdravi ili koji imadu svojih bolesti, da traže lieka za se ili za svoje. Ovdješnji ljudi poštuju i cienе i svoga obćinskoga ličnika i druge, kako koji, na Voloskom ili na Ricci, al poštuju i cienе osobitim načinom, imadu veliko pouzdanje u ljećnika doktora Frana Mandića. Još nit neodpočine pod rodjenim krovom, već vrve ljudi k njemu sa svih strana: jedva se kamo po Kastavšćini makne, već mu se prikazuju ljudi, koji ga žele popitati za pomoć u njihovih bolestih. On dodje do odahne od svakodnevnoga napora, al mu to u Kastavšćini nije moguće. Mjesto da odpočine, on valja da pretražuje stare i mlade, odrasle i dјecu muško i žensko, i da im propisuje liekove. Radje bi počivao, al opet nemoze odbijati ljudi, koji imadu u njega toliko povjerenje, medju kojimi je rodjen i dielomice odrasao. Često sam čuo izraziti želju, da bi ljećnik doktor Frane, dok na dodje jednom stalno u ove strane, došao bar svake pol godine po koji tjedan. Dao Bog, da bi se ta njihova vruća želja ispunila, i da bi na skoro došao dan, kad bi se u ovih predjelih stalno nastanio!

Izlet u Nabrežinu. Odbor „Slavenske čitalnice“ u Trstu poziva svu gg. članove na izlet na blagdan sv. Petra i Pavla dne 29. t. mj. u Nabrežinu. Sastanak na južnom kolodvoru; odlazak vlakom u 4 sata 25 časova. U Nabrežini sakupiti će se u vrtu načelnika g. Tanceta, gdje će pjevati tamošnji pjevački zbor. Odlazak iz Nabrežine vlakom u 10 sati 33 časa večer. Gosti su dobro došli.

Zemaljski kapetan g. dr. Mate Campitelli na Krku. U drugoj polovici prošlog mjeseca maja putovao je po otoku Krku redak gost, naš zemaljski kapetan g. dr. Mate Campitelli sa komisijom o pošumljenju, kojoj je on predsjednik. To je valjda za prvi put, što je na ovaj otok stupio i zbilja njegova je osoba zanimiva, jer je sladak, ljubežljiv, prilizav koliko hoćete, al sasvim tim. Boduli su tvrda srca kad ih nije mogla umekšati ni ona „*mi son pàpà de tutti*“. Ako je presvietli gospodin onako revan u preporučivanju hrvatskog jezika u talijanskih obćinah, kao što je ovuda preporučivao talijanski (a to mu i bje glavna po svuda), tad sretne li Istre pod upravom takva čovjeka! Nego ploša su žalibože ona toliko željena sretna vremena kad su se „*vreboi na bizgi lovili*“. Boduli nisu više čulumi; oni već znadu kamo što polja. Oni će koliko im budu potrebne i bez ičjeg nagovaranja i unapred znati talijanski naučiti, al će to po svojih zastupnicih u zemaljskom saboru jedva onda dati spoznati, kad budu vidjeli lieb primjer za predsjedničke stolice u poštivanju njihova jezika t. j. kad bude i ta stolica priznala, da je i hrvatski jezik „*la lingua della Dieta*“ To je naš program i kad se ova točka ispuni, tad će se možda i negdanja sloga u saboru povratiti, pak će tada i *vitez Mate* možda više puta imati prilike biti „*omosso*“, i onda će možda njegov „*pàpà de tutti*“ biti na mjestu.

Rimski ritual u hrvatskom jeziku izašao je prvič na svietlo privolom sv. stolice a tiskom sv. zbora „de Propaganda Fide“ u Rimu godine 1640. Nije nam treba ovdje dokazivati, da je taj ritual bio neprekidno do danas u porabi po istarskih crkvah i dà ga dušobrižno svećenstvo Istre još uvjek može upotrebljavati u nastojanju bolestnikah, podieljivanju svetotajstvah, obhodih, mrtvačkih službah itd., jer nam to velikoduše priznaje i sam kanonik Pesante u svojoj knjizi: „La liturgia slava — Cosna, Parenzo 1893“ na strani 10. Taj je ritual bio najprije pretiskan godine 1827. (Venetiis — typis Andreoli), a ponovno opet, trudom i nastojanjem pročastnog kanonika Dragutina Parčića, godine 1893. tiskom sv. zbora „de Propaganda Fide“ u Rimu pod naslovom: „*Rimski Ritual (obrednik) izdan po zapovieđi sv. otca pape Lava V. a ponnožan i poiepravljen Benediktom XIV. čestitć uspomene — s dodatkom raznih novijih blagoslova*“.

Sveta stolica, prije nego li je privolila na taj najnoviji pretisak našeg rituala, naredila je zadarskomu nadbiskupu, da ga u rukopisu pregleda, te na temelju njegova svjedočanstva 22. travnja 1893. glasećega: „nihil obstare, quominus Sacrae congregationi de Propaganda Fide praesentari possit ad facultatem, ut typis mandari valeat, obtinendam“. — Sv. je sbor „de Propaganda Fide“ odlukom 24. kolovoza 1893. naložio, da se pretiska. Sad se jurve razpačava. Toli papir koli tisak ovog izdanja veoma je ukusan, a ciena je primjerku u pol kože vezanu nešto izpod 3 for. a. vr. Molimo gg. svećenike, da čim skorije prijave uredničtvu „Naše Sloge“, koliko li svaki želi nabaviti komada, u naša će biti briga, da im naručeni broj primjeraka kući dostavimo.

Jedan istarski dušobrižnik.

Iz Lošinja pišu nam 24. junija 1894. Dne 17. t. mj. odieliše se od Suška, da idju na novo njihovo mjesto supruzi: učitelj Marki sa suprugom rodj. Brusić. Kod samog odlazka razvi se obiljna i veličanstvena manifestacija ljubavi. Brodovi u luci izvjesiše zastave, svirala prebirahu a kada se g. učitelj odputi od kuće u pratnji veleč. župnika i vrlih poštenjaka *Komaudadurića* i *Bravarića*, pridruži im se veliko množtvo naroda od bar 500 osoba, da u klicanju i blagoslivanju odprate odlazniko do obale. Tu se g. učitelj oprosti od dječice i prijatelja rodoljubnimi riečmi, pa svi ukupno na njegov poziv uzkliknuše trokratni „Živio“ *Njeg. Vel. kralju*, zatim uzsliedi pjevanje carevke i rodoljubnih pjesama. Pozdravljanju i klicanju nije bilo svrhe dok je oko moglo pratiti polazniko a njekoji čamci odpratiše ladju gg. učitelja daleko dvie milje u konalu. Kažu nam da takove manifestacije Susak nepamti izim one, kada odputovaše apostolski poslanici. Evala i živili Susački Hrvati, koji znadoše oceniti poštenje i rodoljubje, a dan odlazka učitelja iz Suska jest najgrđnija i najvrćća pljuska onim, koji gledaju kroz mutne naočale, pa i tim stvaraju mutne odluke. Živili Susački Hrvati, i odrđali se čvrstvo proti napasti djavolskoj! Pače zaboravih vam kazati, da su šarenjaci htjeli upriličiti izkuze proti g. učitelju pa upotriebiše sredstva „*a vite colturo*“ njihovih gospodara t. j. vješanje krpa, trubač u rogove, pobiranjem njeke trave a to dva dana prije odlazka gg. učitelja, ali zadnji dan pokupiše rep med nogo, jer nadošla dva oružnika iz Lošinja, osujetiše njihovo gadno djelo. Idemo da vidimo što će politička vlast poduzeti proti tim demonstrantom!

Iz Dubašnice pišu nam 25. t. m. Možda će kod cienjenih čitatelja dične „Naše Sloge“ pobuditi nekoliko interesa i glas trećega zvona. Sa sjeverne obale mrkoga starca Krka ničn Vam u ne ije doba duhoviti dopisi, kao ćljive poslie kiše. Njihovi sastavljači pak izlaze se već u prvih redcih kao strogo objektivni sudije (sic!) Pošto se gg. dopisnici dotakli mimogred u svojih dopisih i moje malenkosti, učitelja u Dubašnici, uslobodjujem se Vašom dozvolom veleuč. gosp. uredničke izpraviti nekoje nejasne poteze donekle zamršene slike. — „*Sotoka Krka*“ u br. 21. koliko sliedi: Prvo: nije istina, da je mene ovdješnji g. načelnik imenovao zamjenikom g. Rode-a, kako to i „*Pravdoljub*“ kaže, već bje to učinjeno dozvolom kotarskoga školskoga vieća. — Drugo: Puka je izmišljotina ono, što g. dopisnik naklapa o nekih obećanjih i kumljenju u Poreču. To je valjda samo plod dopisnikove nezdrave mašte. — Treće: Moj savjet, koj glasi, da nije pametno razglibati stvari, koje su nekomu poznate kao i španjolska sela. Na dopis „*Iz obćine Dubašnice*“ u br. 25.: Gosp. dopisnik nek se jasno i glasno izraziti izvoli, kojih *službenih* uzroka radi je g. načelnik meni sasma suprotivan? (Što je u obće sasma neosnovano). Poznam cijieve g. dopisnika — — Nu neka se popita kod ovdješnjih glavnih osoba i svega pučanstva, pak će si moći stvoriti sud, tko je meni protivan i s kojih razloga, a tko nije. Možda sam malko i predaleko zašao i tekar sada se sjetih, da s tvrdoglavcima bojuju i bozi uzalud, zato neću da duljim već svršavam ovim.

Dotični učitelj.

Iz Kanfanara pišu nam 25. t. m. Naši su krnjeli i šarenjaci vjerovali, da kada budu vidjeli u Kanfanaru kapelana Talijana i kada budu čuli jednu samo njegovu rieč, da će biti duša njihova spašena; ali jadni u nadi su se ljuto prevarili. Zato sada šute za „*drivije i kamenje*“, pošto znadu, da pljivati proti vjetru ništa nekoristi. Nama nije drago nikoga ogovarati, nego to već svatko znade, kao što znade i presvietli biskup, da ovdješnji g. kapelan nije za nas nego za samostan, ili u najvećoj potrebi mogao bi jedva zadovoljiti Fažance. I sami krnjeli znadu, što neće da javno priznadu, da preč. Ivan Cotelj bijaše kano stvoren za Kanfanar, što znade i sam presvietli, pošto je župa velika i zato je jako mučno dušobrižničtvo. Nego žalostno je, što on žalibože radje vjeruje dvama, trima dotepuhom, koji se amo dokla tiše, da se našega kruha najedu, i da puk smuđuju, nego li cielomu pu u Kanfanarskomu. Da se nebi možda povjerovalo, da mi govorimo jednu za drugu, dosta je da spomenemo, kako smo neku dobu poslali našu deputaciju s molbom, na kojoj su bili svi gospodari naše obćine podpisani i podkrižani, smjerno moleći presvietlogа, da nam blagoizvoli vratiti obljubljenoga Pre-Ivana, pak se je potle imalo srca i duše govoriti i pisati, da su molbu podpisali i podkrižali većinom djeca i pastiri, što svi znamo, da nije istina. Kod dojdućega krizmanja će presvietli imati priliku, da se sam osvjedoči, jeli tomu tako ili nije, pa ćemo čuti što će onda reći. Nećemo više, da o toj stvari duljimo nego samo ćemo još reći, da se u *kontrasti* Sošići svi tuže, kako su prije imali svetu misu u selu kad su sami htjeli, a sada premda su dva kapelana, skoro žele vidjeti svećenika, ako ne idu u Kanfanar ili Rovinjsko selo.

Iz Huma pišu nam 15. junija 1893. Dne 8. t. mj. se je otvorila ovdje talijan. „*Legina*“ škola. U Humu imamo novu kuću, u kojoj stanuje danas upravitelj župe i koja je bila sazidana za kapelana, to u kojoj je bila, kako je i još danas, navlaš učinjena ljepa soba za školu. Školske oblasti nisu dopustile, da bi se ondje školu držalo, jer da nije ona soba dosta velika ni po najnovijih propisih učinjena i jer valjda zahtjevaju, da u Humu bude škola možda kao i u Beču. Oblasti te kao da neznaju razliku izmedju Beča i Huma, ter se čvrsto drže propisa kad se ima hrvatsku školu, hrvatskoj djeci otvoriti. U Draguću je manja školska soba, ipak se u njoj drži školu jer se tamo uči proti uzgojnomu načelu talijanski, djecu koja neznadu niti rieči talijanski. Već sedam godina od kad se je uvjek obćina trsila za to, da bi se u Humu ustanovilo školu, jedva je došlo priznane pred malo vremena, da se ima školsku sobu u Humu pripraviti po nacrtu, a da se nije pripo slalo nacrta, koji leži medju spisi u Trstu, Poreču ili u Kopru. Zamolilo se taj nacrt već od toliko vremena, da bi se bilo moglo školsku sobu pripraviti po zahtjevu samih oblasti. Sada pitamo one oblasti, kako su mogle dopustiti, da se čisto tali janska škola otvori u Humu, gdje puk samo hrvatski govori i djeca neznadu niti rieči talijanski izuzam djece jedne majke, koja znadu talijanski takodjer, koja je došla iz Vižnjana u Hum pred malo godina. Pitamo mi da li bi to oblasti dopustilo, da družtvo sv. Cirila i Metoda otvori u Kopru ili Piranu hrvatsku školu za čisto taljansku djecu?

Da se je u Humu otvorilo „*Legina*“ školu kriv je najviše onaj, koji će to jur znati, bez da ga spomenemo. Poznato nam je, kako su ljepo napredovala djeca u Humskoj školi kad je bio ovdje veleč. g. Matušić, a trudio se je koliko je mogao po svojih silah i g. Loboa dok je u Humu bio. Da je ostao koji od njih ovdje nebi bila imala „*Loga*“ obraza, da se odvaži ovdje zidati školu.

Priznati valja pako, da je spasitelj buzetski sve svoje sile napeo, da to djelo uspije. U Buzetu nije mogao svojo spasiteljsko djelo uspjeti, za koje je mnogo toga poduzeo, ali sve mu nije ništa vriedilo. Išao je tada mamiti Humljane, za koje je sam priznao, da nisu Talijani, nego da samo drže sa talijanskom strankom. Dakle on sam tim priznaje, da su Humljani odpadnici od svoje narodnosti i stranke, kad njih ne drži za Talijane, jer toga niti nemože uztvrditi, da je ovdje nijedan Talijan ni po govoru ni po prezimku ni po običaju ni po ničem, jer ako bi to rekao, tad bi lagao.

Isti spasitelj stalno misli, da će Talijanom Istre učiniti mnogo koristi tim, da zaslјepljene Humljane i Dragućane zavede na to, da budu Talijani, dočim oni sami kažu, da nisu Talјani ni Hrvati nego Istriani. Njima se može reći, da su pravi Dragućani i Humljani, koji kažu „*moj otac*“ a ne „*mio padre*“ ali ipak neće da javno priznaju (jer su neuki i zavedeni) da rieč „*moj otac*“ molitva „*Otče naš*“, „*Zdrava Marija*“ i „*Vjerujem u Boga svemogućega*“ kao i sve ostalo što mole i govore, da se to isto tako obavlja i u Zagrebu. Dakako da po zemlji, gdje su rodjeni, jesu Istrani, ali po jeziku, kojim sami govore, jesu Hrvati, jer je jezik kod njih najbolje hrvatski govoren. Nego oni iz svoje zaslјepljenosti će radje biti podrepnice talijanskomu gospodstvu, nego li sami svoji slobodni gospodari i prizati, da su one narodnosti, koje jezik govore. Kad bi tole podučeni bili, tad bi i sami uvidili, da *Gržinić*, *Grabar*, *Benčić*, *Kalac*, *Brnabić*, *Skrinjar*, *Blažević*, *Krivičić* itd. nisu nikli iz korena talijanskoga, kako neće niti Talijani takove pridjevke priznati za talijanske, jer nemogu, nego će ih uvjek za svoje sliepo orudje smatrati, te ih rabiti u svoje nečiste svrhe.

Mi ćemo pametno savjetovati Humljane i Dragućane, da bi vrlo dobro učinili, kad bi oni došli sami do tolikog spoznanja, da uzmognu sami spoznati iz kojega korena su potekli; tada bi prestali biti podrepnicom onomu, koji nije niti hoće nikad dobra ići za njih učiniti. Spasitelju buzetskomu pako s druge strane savjetujemo, neka nastoji spaseti svoje ljude, koji naglo propadaju u samom Buzetu, gdje on nije svim po volji. Neka znade, da će on mnogo sakriviti Buzetu, ako misli Humljane i Dragućane učiniti, da postanu ono, što nisu, a njegove za koje bi dužan, da skrbi, će tako zapustiti, da će ga proklinjati, jer su mu već molili, da „*prokleta bila kola*, koja su ga u Buzet dopoljala“. Toliko na ravnanje gosp. spasitelju, koji će prije ili kasnije ćutiti kako se je u Humu i Dragću ljuto provario.

Jedan neodvisan Humljan.

Obletnica. Iz sv. Petra u šumi javlja nam prijatelj, da će biti u nedjelju godina dana, što je onako naglo preminuo tamošnji župnik veleč. g. Fr. Lazar. Na Petrovu zdrav i veseo medju prijatelji, a par dana zatim mrtav! Svetopetarci sjetiti će se bez dvojbe na dan obletnice smrti svoga prevriednoga župnika vrućom molitvom, da mu Svevišnji podieli vječni pokoj!

Iz Sodulije pišu nam svršetkom junija 1894. S vesetjem pozdravljamo namisao, da bi se u Dubašnici ustrojila hrvatska čitaonica, jer ako igdje, to je ona tamo neobhodno potrebna, da prene one, koji su pod okriljem „della intelligenza italiana istriana“ zadriemali; s toga na rad prvaci! Čovjek treba, da se lievom rukom križa, gledajuć ruko-pipateljne činjenice, kojo se u toj obćini, izključivo hrvatskoj (jer „intelligenza italiana istriana“ nije domaća), da ne rečemo starohrvatskoj, jer to i nošnja i staro forme jezika potvrđuju, na ustrb, dà, na sramotu Hrvatstva dogadjaju. Gledo kojekakvih obzira kao n. pr. tobožnje uplivnosti, pak straha nezamjeriti se, gledo njekakve patrijarhalno uvriježene promoći, trpiti štitničtvo od osoba, koje to već smatraju za patentiranu povlastieu, dakako bez ikakvih zasluga, dapače, koje svamogućа rade u protunarodnom smislu, trpiti velimo štitničtvo takovih osoba na svrsi 19. vieka, kad već i posljednji narodi Afrike gledaju se po mogućnosti osloboditi tudjeg štitničtva, te biti na svojem zemljištu svoji, ipak je malo proveć. Dali se to novo biti na svojem zemljištu svoj, kad se mi moramo prilagoditi onomu, kojega vlastitim novcem plaćamo, a ne on nama t. j. kad mu dopuštamo, da piše tudjim jezikom, jer našega nezna, samo zbog obzira za nezamjeriti se stanovitoj osobi (za koju stalno znamo, da je naš narodni protivnik) ili jer kamo će siromah sa obitelji. Ni to nije dosta, još mu plaću povisujemo zbog zasluga, što dopis, koj mu dolazi od vlastite podobćine, sastavljen u narodnom jeziku, pod stol baca ni nepročitav ga; zbog zasluga, što znade sastavljati onako hvalevriedno dopise na *zemaljski odbor* (a znade se po čijem naputku) i koji „*La*

Deputazione Comunale" podpisuje, u kojima se naši Volarići, Vitezići, Spinčići, koje smo (nota bene) i sami i to jednoglasno izabrali za naše zastupnike, opisuju kao ljudi hirasti, kojima nije ni najmanje do naših materijalnih probitaka, već jedino do toga, da dobiju „*un propagatore della lingua Croata*" (misli se učitelja poljodjelstva). Samo zbog tog dopisa imao bi se zacrveniti, ne, nego razgnjeviti, svaki rodoljub, kad pomisli, da ona ista občina, koja je našeg Volarića i Spinčića, a u svojo vrieme i Vitezića jednoglasno za svoje zastupnike izabrala i koje sav hrvatski narod visoko štuje kao prave narodne borioce, sad najednom sramoti, a proti tomu ne ustaje nitko iz zastupstva, da tu ljagu opere. Ako se je g. načelnik dao zavesti (što mi rado vjerujemo), još ima vremena popraviti to. Na njega prvoga apelujemo, pak na sav puk Dubašnjački, Poljički i Sveto-Fuški, pitajuć, da li su to zdravi odnošaji i da li se to dade više trpiti? Dali su tu na mjestu kakvi obziri proti Petru ili Pavlu, kad se radi o narodnoj časti? Ne, tu treba odlučno kazati popu pop, a bobu bob t. j. ti si naš, a ti si nam protivnik i jedva tim osloboditi će se Dubašnica kojekakvog tutorstva, koje pod krinkom tobožnjeg njekakvog upliva je tolik mah preotelo. Trvenje med „*gornjimi*" i „*dolnjimi*" nek prestane, jer to je upravo u prilog onima, koji obično u mutnom loviti; već se treba složiti pod čistim narodnim programom i povratiti občini i u službenom obziru ono lice, koje ju po božjih i ljudskih zakonih ide, ime narodno — hrvatsko. Zaključujemo s popjevkom: Na noge se dižte, već je vrieme sada, Hrvatskom da zemljom, samo Hrvat vlada.

Upozorujemo naše štovane čitatelje, da će se obaviti vučenje bečkih srećaka sa 5 glavnih dobitaka po 10.000 kruna već dne 12. julija t. g.

Javna zahvala.

Občinam, družtvom, pojedincem, koji su se sjetili mene za moj imendan, zahvaljujem se ovim najiskrenije, srdačno želeć, da občine i družtva napreduju u svakom dobru i da dobri Bog dade što obilnije svega onoga pojedincem, što ga oni meni žele, te izrazujuć svoje uvjerenje, da će se slogom u nazorih i skladom u postupku i radu, neumornom radu, pospješiti občinito dobro, doseći oživotvorenje opravdanih i za naš hrvatski, odnosno i slovenski narod jedino spasonosnih težnja.

Kastav-Spinčići, 24. junija 1894.

Vjekoslav Spinčić,
zastupnik naroda.

Priposlano.*)

dopisniku iz Buzeta u br. 25. puljske novine: „Il Giovine Pensiero".

Sve, što se u dopisu od 20. t. mj. o meni kaže, je u posebnu dopisnikovu svrhu izmišljena neistina i kleveta; dopisnik je dakle prosti klevetnik. „*Galantuomo*" dokaže i otvoreno podpiše svoju, te rabi pošteno orudje; držim dakle dopisnika i za nepoštenjaka, dokle svoje tvrdnje ne dokaže i ne podpiše. Opažam napokon, da bih mogao dopisniku drugačije odgovoriti, ali se ne dostojim odgovarati takovoj osobi.

Buzet, 25. lipnja 1894.

Berno Bekar.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Listnica uredničtva.

Raznu gospodu dopisnike molimo, da se uztrpiti izvole, jer smo i tako morali izostaviti više složenih članaka, vienti, podlistak, jednu interpelaciju, pogled po svietu, itd.

Gosp. N. Buzet. Pravo imate, da je svatko dužan braniti čast svoju i svojih, nu kako da obranite tu čast pred kakvim „nozolimi" a još k tomu „kiselim" junakom? Zar možda putem suda? Nipošto, jer poznate na koga bi eventualna pedepsa pala; ako nepomaže razborita opomena, tad bi možda pomogla šiba. Da ste nam zdravo!

Gosp. M. R. Zadovoljismo Vam, jer želimo, da dodje istina na svietlo; budemo li doznali, da je bilo tko radio u osobnih interesa, nećemo mu ostati dužni. Važne, vjerno i istinito opisane dogodjaje ili činjenice občega interesa, doći će nam uvjek dobro. Živjel!

Listnica uprave.

G.a P. G. u K. Neka bude kako pišete, dok se pobolja stanje. Zdravo!

Radionica umjetnih ognjeva
K. ZOBEC & C.
u Trstu
ulica Rossetti broj 121 (Camp. Morpurgo)
preporuča se slavnom občinstvu i slav. družbam za raznovrstne naručbo, spadajuće u pirotehničku struku, kao rakete, bengale i druge umjetne ognje.
Cienici slovenski na zahtjev franco.

863 B. S. R.

Natječaj.

U ovom kotaru imaju se popuniti sliedeća učiteljska mjesta:

1. Mjesta učitelja III. vrsti (ravnatelja) na mješovitih jednorazrednicah u Brgudu, u Poljanah i u Lipi.

2. Mjesto podučitelja na dvorazrednici u Rukavcu.

3. Mjesto podučiteljice na dvorazrednoj ženskoj učioni u Kastvu.

Nastavni jezik gore navedenih učionah jest hrvatski.

Natjecatelji za učiteljska mjesta u Brgudu i u Lipi valja da su usposobljeni za poučavanje katoličkoga vjeronauka.

Plaće i užitci skopčani s timi službami izvidni su u pokrajinskih zakonih 3. novembra 1874. zem. zak. br. 30, odnosno 14. decembra 1888. zem. zak. br. 1 ex 1889.

Molitelji neka svoje obložene molbenice propisanim putem u roku četirih tjedna ovamo ulože.

C. kr. kotarsko školsko vieće.

Volosko, 21. junija 1894.

Predsjednik:
FABIANI, m. p.

Br. 1264.

Natječaj

Uslied zaključka ovoga občinskoga vieća dneva 1. ožujka o. g. odobrena od visokoga zemaljskoga odbora dalmatinskoga priklonitom odlukom 23. travnja o. g. br. 2151, razpisuje se natječaj na mjesto občinskoga liečnika u Velojluci političke Blatske občine uz godišnju plaću od 1400 for., izplativih u jednake predplatne mjesečne obroke, sa dužnošću liečiti bez razlike svekolike stanovnike gorinaznačenoga mjesta.

U slučaju eventualne bolesti stanovnika Veleluke, koji prebivaju na baštinam, bit će liečniku naknadjen jedino trošak prenosa.

Služba je trogodišnja uz sklopljenje pogodbe i liečniku nalaže dužnost biti obskrbljen dovoljnim ljekarničkim ormarom.

Potanji uvjeti mogu se razviditi kod ovoga upraviteljstva.

Osim stalne gorinaznačene plaće liečnik može računati na jedan čisti probitak od for. 1000 od ljekarničkoga ormara i na ine eventualne probitke.

Natjecatelji prikazat će svoje molbe, obskrbljene svjedočbom absolvirane sveobće medicine, do 30. lipnja o. g., dokazujuć podpuno poznanje hrvatskoga jezika.

Od občinskoga upraviteljstva.

Blato, 4. junija 1894.

Načelnik: **I. Batistić.** Prisjednik: **Petković.**

Raki!
Jamčeni, skačući, živi, dnevno svježi ulovljeni, razpošilja se ih u košarici sa poštarskim pouzećem prosto od carine:

40 kom. raka najvećih for. 4·60
60 „ „ velikih „ 3·70
100 „ „ za juhu „ 2·90

T. SILBER
u Stanislavi broj 40
(*Stanislau, Oesterreich.*)

Štrcaljke i sumpornjače za trte
inžinira Zivica.
mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (strojevi za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebe za iste 28
dobiva se uvjek u skladištu tvrdke
Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Trstu.
Spomenute štrcaljke razašilju se na svaku poštu austro-ugarske monarhije franco, komad po 10 for.

Javna zahvala.

Podpisani izrazuju ovim najsrdačniju zahvalu mnogobrojnim rodjakom, prijateljem i znancem, koji su našeg prominlog otca

Matiju Kramara

u bolesti posjedivali i tješili, pak ga do hladna groba sproveli i nas svakojako utješili nastojali. Napose vruća naša zahvala veleč. g. *Vinku Orlandini*, prevriednomu našemu župniku, koji je milog nam otca tješio i bržino za vječni život pripravio. Svima neka naplati Svevišnji stostruko trud i uslugu, koju izkazaše dragomu pokojniku i nama.

U Rakolah, 20. junija 1894.

Antica Kramar, supruga. **Stipan Kramar,** sin. **Marija Koraca** rodj. **Kramar** kći.

Teodor Slabanja
Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.
preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižim cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—10

DOMINIK LUŠIN
u Kopru
proporuča veliko svoje skladište raznovrstnog lieza, kano:
greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapnu, pieska itd.
Naručbe ovršava točno i po najnižoj cieni. 24—10

„Kupi kod kovača nipošto kod kovačića", kaže stara poslovica.

Ovu mogu punim pravom na moj zavod upraviti, jer jedino tako velika trgovina, kao što je moja, imade razprodajom ogromnih vrstih tvari i drugih predmetah, jeftino troškove, koji moraju konačno kupcem koristiti.

Krasne uzorke privatnim naručnikom šaljem badava i franko. Bogate knjige uzoraka, kakvih jošte nebijaše, za krojače nofrankirano.

Tvari za odiela.

Peruvien i desking za visoko svećenstvo, propisano tvari za odiela za c. kr. činovnike, veterane, vatrogasce, Sokolaše, livreje, sukna za biljard i igraće stolove, pokrivala za kočije, tvari za lovačke kapute, nepromočne tvari za pranje, plaide za putnike od f. 4-14.

Vriedne cienc, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari, ne jeftine otpadnike, koji su vriedni jedva krojačke plaće, preporuča

Joh. Stikarofsky,
Brno (Austrijski Manšester).

Najveće okladištvo blaga vriednog pol mil. for.

Razpošilja samo pouzetjem!

Dopisuje: njemački, madjarski, češki, poljski, talijanski, francezki i engleski. 24-18

Odlikovana ljekarna PRENDINI
Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.
Pastilje (sladčice) iz katrama
Izvrstno djelujuće sredstvo proti **slabosti prsiju želudca, akutnim i kroničkim bronkitam, začetkom sušice, plućnom kataru i mjehuru, dihanju, kašlju, nervoznom i hripavcu.** Izlieči se u kratko vrieme sa jednostavnom uporabom ovih djelotvornih pastilja.

Prodaje se ih u
Ljekarni Prendini
u Trstu
i kod svih glavnih ljekarnah raznih pokrajinah.
Cienа jednoj škatulji sa naputkom **40 nvč.**

Sve strojeve za gospodarstvo.

Osobitosti
prodaje jedino tvrdka Ig. Heller
TIESAKA ZA SIENO, SLAMU I SLAGANJE
raznih sustava
HIDRAULIČKIH TIESAKA
diferancijalnih vinskih tiesaka — sprava za samleti masline, buhač itd. Nove štrcaljke proti mildevu Vermorel-ove vrsti, samoradne štrcaljke proti mildevu s a bakrom pomoćju zračne sisaljke. Sprave za grijanje vina, kuhanje, za trieblenje grozdja, za sušenje voća i povrća. Trebionike kuruze, triere, mlatila, mline za čišćenje žita obične.

Lievano ili izradjeno željezo za svakojake strojeve itd. sve uz najjeftinije ciene i pod najpovoljnijimi uvjeti pošilja uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN
2/2 Praterstrasse br. 49

Bogato ilustrovane katalogе za 192 stranice u talijansko-njemačkomu i hrvatsko-njemačkom jeziku šalje na zahtjev odmah badava. **Traži se preprodavaoce.**
Upozoruje se na patvaranja. 20—6

Bečke srećke po 1 krunu:

Predzadnji tjedan.

5 glavnih dobitaka po 10.000 kruna.

Srećke preporučuju: Gius. Bolaffio, Aless. Levi, Mandel & C., „Il Mercurio", Girolamo Morpurgo, Ign. Neumann, Marko Nigris i Enr. Schiffmann.

Odgovorni urednik Mate Mandić. Tiskara Dolenc.

Broj 27. U Trstu 5. julija 1894. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripuslana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opstovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka [illegible] arka.

Dopisi se nevraćaju [illegible] netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 4 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, 1 i 2 za polgodine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Koncem prošloga mjeseca iztekla je predplata onim našim čitateljem, koji se predplatiše za prve pol godine. Molimo ih, da čim prije predplatu za drugu polovicu godine priposlati izvole.

Ujedno opominjemo one, koji nam još ništa za tekuću godinu neposlaše i one, koji nam za prošle godine više ili manje duguju, da učine jedni i drugi čim prije svoju dužnost, pak da uzmognemo i mi svim našim dužnostim zadovoljiti. Ciena listu naznačena je na čelu.

Novce neka nam se šalje poštarskom naputnicom, što je najjeftinije.

Uprava „Naše Sloge“.

Interpelacije

zastupnika dra. M. Laginje i profesora Vjek. Spinčića i drugova na njeg. prejasnost ministra predsjednika.

Pod izlikom, da neimade na vanjščini naučnih ljudi, a u istinu pako, da se driemajuće hrvatsko ili slovensko pučanstvo Istre posvema potalijanči, znala je tamo vladajuća stranka, koja se je dočepala vlasti pomoću nepravednoga izbornoga reda, stvoriti zemaljsko zakone, kao onaj od dne 23. novembra 1868. Z. Z. L, br. 18, kojim bijahu sa Hrvati i Slovenc inapućene ladanjske občine sa takovim gradom u jednu mjestnu občinu spojene, u kojih stanuju izključivo ili u pretežnom broju Talijani.

Jedva se može popisati one štete, koje nastadoše odatle po hrvatsko ili slovensko pučanstvo. Podpisani želo upozoriti samo na nekoje od tih nesretnih posliedica ove nenaravne sveze.

Ovu zemlju smatralo se občenito u javnih odnošajih tako, kao da bi bila po narodnosti talijanskom pokrajinom, pošto nose na sebi skoro sve občine takav značaj, služeći se izključivo talijanskim jezikom, dočim su c. kr. oblasti postupale posve polag toga stanja stvari tako, da se nije čuditi, ako su pojedini pisci iz susjedne kraljevine običavali navesti kano najvažniju za svojatanje Primorja upravo tu činjenicu, što je austrijska vlada sama tamo „*prisiljena*“ svuda rabiti talijanski jezik.

U školskih poslovih odlučuju občinska zastupstva, kano tobožnji zastupnici porezovnika pojedinih školskih okružja, talijanski jezik kao naukovni jezik na pučkih školah i u ladanjskih občinah, gdje bi se moglo pravom očekivati valjan napredak jedino na temelju hrvatskog ili slovenskog jezika, tako na primjer Poreč za Novuvas, Vrsar za Sv. Lovreč i Fontane, Lošinj za Nerezine, Buje za Krasicu, Pula za Premanturu itd. ili se pako u obće niti ne brinu za ustrojenje toli potrebitih pučkih škola, tako primjerice Poreč za Badernu i Žbandaj, Oprtlje za Brda, Motovun za okolicu, Vižinada za Kaštelir, koje mjesto traži pučku školu već od godine 1827., ali sve do danas bez uspjeha.

Kod uprave sa občinskim imetkom nanaša se ladanjskim občinam radi takvog ustrojstva neizmjerne štete, pošto imadu i one doprinašati za troškove, koji su za njih od malene ili od nikakve koristi, kano primjerice za liečnike u gradu, te za školske paušale itd.

U tom obziru je kod sadašnje razdiobe mjestnih občina osobito občutljiv način, kojim se upotrebljavaju dohodci nekadašnjih bratovšćina, gdje no se školi namienjena trećina diže na korist mjestne školske zaklade, a upotrebljuje za talijanske škole u gradovih, premda pripada dotična trećina u mnogih slučajevih jednoj jedinoj ladanjskoj občini, dapače jednom jedinom selu, koje nije još nikada škole imalo i koje nemože, mimoišav naukovni jezik, već radi same udaljenosti u gradu školu polaziti. Tako imadu mnoga sela mjestne občine Cresa, Baderne, mjestne občine Poreča, Selina, mjestne občine Vrsara i mnoga druga, svoje vlastito mjestne zaklade bratovšćina, dohodke kojih se ipak u školske svrhe neupotrebljuje.

U izbornih poslovih pokazuje se gore navedeno ustrojstvo u svojem pravom svjetlu. Ladanjski stanovnici moraju radi zemaljskih i državnih izbora u dotične gradove, kano u sjela njihovih mjestnih občina; vršeć tako u istinu izborno pravo izvan njihovog izbornog kotara za ladanjske občine u okružju jednog gradskog izbornog kotara, gdje se na njih laglje i štetnije upliva od strane gradskog stanovničtva i gdje se dolazi, kako je poznato, do svakojakih žalostnih izgreda.

U onih slučajevih, u kojih mogu ladanjski stanovnici polag njihovo porezovne snage doći u občinskom zastupstvu do većine, poslužuje se umjetnimi sredstvi kod sastavljanja imenika izbornika, kao što je onaj slučaj, koji no je visokomu ministarstvu unutarojih posala iz Poreča poznat i koji čeka riešitbu kod vrhovnog upravnog sudišta.

U Istri vladajuća stranka, čini se, da nemisli na proustrojstvo i na novu razdiobu občina, premda bi se uspostavio željeni mir jedino tim među dva u toj pokrajini nastanjena plemena, to bi se dosadašnjoj nepravdi barem u buduće bilo u kojem pogledu na put stalo. Reć bi, da toži ona za promjenom samo tamo, gdje je izgubila svaku nadu, da će njoj se ispuniti njezini ciljevi, te hoće da rieši, što se još po njezinom sudu riešiti može, kao što je primjerice slučaj u mjestnoj občini Lovranu, od koje nastoji odcjepiti Mošćenice (sa Kalcem, Krajom i Dragom) i Berseč (sa Sv. Martinom), da tako spasi tobožnji „*italijanski*“ Lovran, dočim bi bilo baš u ovom slučaju posve dostatno za Mošćenice i Berseč, da se za njih ustroji posebna upravna vieća u smislu zemaljskog zakona od dne 25 oktobra 1868. br. 8, a da se ih neodieli od mjestne občine Lovrana.

Pošto je pako veća dužnost c. kr. vlade, nego li pojedinih stranaka, da se brine za to, kako bi se javne odnošaje tako uredilo, da zavlada mir među raznimi plemeni, da se pruži svakomu plemenu uvjete za obstanak koli u prosvjetnom toli u gospodarstvenom obziru, te da je ono i promicati uzmogne, i pošto je to kod sadašnjega jur spomenutog ustrojstva većine občinah Istre skoro izključeno, to se usudjuju podpisani postaviti na njegovu prejasnost ministra predsjednika, a za čitavu vladu sliedeći upit:

„1. Je li c. kr. vlada toga mnienja, da sadašnja mjestna razdioba mjestnih občina Istre, po kojoj sačinjavaju često ladanjske i gradske občine, napućene različitimi plemeni, jednu mjestnu občinu, odgovara probitkom pučanstva u prosvjetnom i gospodarstvenom obziru, te u niečnom slučaju:

2. Kani li c. kr. vlada složiti svoju vlast u tu svrhu, da se već jednom na put stane štetnim odnošajem, koji su povodom prepirkam, narodnostnim borbam, te zanemarivanju ladanjskih občina, i to tim, da se pravedno podiele na novo dotične mjestne občine?

U Beču, dne 25. maja 1894.

Dr. Laginja, Spinčić, dr. Brzorád, dr. Slavík, Alfred Coronini, Sokol, Biankini, Dapar, Perić, dr. Pacák, dr. Blažek, dr. Šil, dr. Tuček, Březnovský, dr. Gregorčić, dr. Bulat, Globočnik, Borčić.

Svečanost položenja temeljnoga kamena za dom dra. A. Starčevića u Zagrebu.

Riedka i sjajna svečanost položenja temeljnoga kamena za dom hrvatskoga vodje dra. Antuna Starčevića, nadkrilila je svako očekivanje. Predstavnika prispjelo je na stotine sa svih hrvatskih krajeva. Izmedju ostalih brojna deputacija iz Bosne, dr. Tavčar sa gospodjom iz Ljubljane, zastupnici u Beču Biankini, dr. Laginja i Spinčić. Ova četvorica bijahu svuda i za čitave svečanosti najsrdačnije susretani i burno pozdravljeni. Bila je mnogobrojno zastupana i hrvatska mladež svih sveučilišta.

Svečanost započela je dne 25. junija serenadom izpod stana dra. Starčevića. Sudjelovala je hrvatska sveučilišna mladež sa barjakom i dvie stotine lampiona, te četiri pjevačka družtva. Sudjelovalo je 15.000 duša.

Povorka je u najljepšem redu prošla gradom, klicajući zanosno Starčeviću, Franku, Folnegoviću, Laginji, Tavčaru, Biankiniu i Spinčiću. Na dan svečanosti u osam sati u jutro bila je služba božja u crkvi sv. Marka dubkom punoj. Mnogo bijaše tuj gospodja. Služio je svetu misu župnik dr. Boroša.

Zatim je sliedilo polaganje kamena, pri čemu je prisustvovao sam svečar. Kad

PODLISTAK.

Malo selo i Velo selo.

II.

Danas piše se, čuje se, govori se: Lošinjci su Hrvati, a mi otvoreno kažemo: Lošinjci su poriekla hrvatskoga, oni su naša krv, kost od kosti naše, al danas dosta već potalijančeni, i ako stvari budu tekle ovako, kako danas teku, budimo uvjereni, da će se Lošinjci za 50 godina posvema potalijančiti. To bolnim srcem očitujemo, al nije kuda, tako je i ne drugačije. Ne budimo uviek stari dobričine, popustljivci, golubinje čudi ćà, al na svoju štetu. Ljutici i Bodrici stanovali su u Pomoraniji u Pruskoj; to su bili Slaveni, a danas su ondje Niemci. Bilo je Slavena, a recimo bilo je Hrvata i ovud i onud, al „bilo je“, a danas više jih neima. Tako će nam se dogoditi i s Hrvati u Lošinjih. Lošinjci su bez dvojbe ogranak hrvatskoga naroda, tko to nieče, al će doći vrieme kad će se reći: Lošinjci *bili su* Hrvati.

Nećemo se prevariti, ako uztvrdimo, da tomu propadanju Hrvata i hrvatskog značaja krive su i samo su krive škole.

Priznajemo, i danas se čuje po Lošinjih hrvatska rieč, ipak sve to manje. Prezimena: Antončić, Budinić, Baričević, Petrina, Kozulić, Martinolić, Jerolimić, Vidulić, Dundić, Radošić, Belanić, Katarinić, Peršić, Ivančić, Nikolić, Rerečić, Karstinić, Gladulić, Jurić, Matijević, Škopinić, Kargotić, Dobrilović, Stuparić i t. d. i t. d., kažu nam, da tu stanuju čisti Hrvati; zemljopisni nazivi morskih draga, rtova, vrhunaca, ostrvića, tiesnaca, gradskih ulica i t. d., kako n. pr. *jakovljeva, kovčanja, privlaka, veli žal* (danas valle ciottoloni!), *bardina, vela straža, kozjak, koludare, most* (danas bocca falsa!), na Susku: *ri na palje* (danas punta Napoli!), svi ti nazivi jasni su dokaz, da su ta mjesta Hrvati naselili; velika ljubav Veloselaca za uzdržanje staroslovenskog jezika u svojoj crkvi na početku ovoga vieka, koju je profesor S. Ljubić onako krasno opisao u knjižici: „Borba za glagoljicu na Lošinjih“, očituje hrvatsku krv u tih ljudih; priznajemo, u lošinjskih crkvah se još hrvatski čuje. Plovan lošinjski i ne prodlče drugčije nego hrvatski; *epistola, evangjelje, „blagoslovljen budi Bog“, litanije*, još se to pjeva i moli hrvatski, al mi pitamo: do kada će sve to trajati? Tal. pučke škole već su djecu potalijančile. Nekoliko godina natrag pisalo se je po dnevnicih, da u Lošinjih nije moguće predavat djeci u školi vjeronauka u talijanskom jeziku, jer da ga dieca nerazumi, ipak se nije ništa učinilo s nadležne strane, pak danas onaj prigovor već nebi vriedio . . . . Izdajice svoga roda, Talijani podupirani od hrvatskih izroda mučali su i radili. Oni su govorili među sobom: „Neka laju koliko hoće, mi samo nedajmo hrvatskomu jeziku u škole; ne popustimo, hrabro, žilavo, samo tako, napred, kašnje, do nekoliko godina ići će već laglje“. I nisu se u računih prevarili. Djeca, rekli smo već, su potalijančena, mladež danas sutra ostavljat će crkvu, kad bude plovan hrvatski predikao — to će činit, recimo i bez krivnje. Doći će se do sukoba; netko će morat popustit; a morat će, Bog daj da nebi mi bili krivi proroci, morat će popustit crkva. Hrvatski jezik za Lošinjce već neće biti materinski jezik, biti će jim *tudji* jezik. Crkva će biti u neprilici, pak plovan recimo istinu, kako pastir bez svoga stada, kad bude vidio, da ga već vjernici nerazumiju, eh morat će jim propovjedat u jeziku, koji razumiju, u jeziku talijanskom!! —

Još neku godinu natrag čitali smo kako su učenici pomorske škole, svi do cigloga izjavili, da su (čujte!) talijansko narodnosti! Naši dušmani su dobro računali. „Iztriebimo iz škole hrvatski jezik, i svoj cilj ćemo mi postignuti“. I oni ga iztriebili uzprkos svim zakonom o ravnopravnosti jezika . . . i tako već su preboljeo do svoje ako i paktene svrhe došli.

Što ćemo na sve ovo mi mlačni, zaspani Hrvati? Mi ćemo se nasladjivati, kad budemo svietu dokazivali, da su Lošinjci hrvatskoga roda, jer to tvrdi poviest, jer to kažu hrvatska imena, hrvatski nazivi, hrvatske matice pisane s glagolskimi pismeni . . . . al mladji Lošinjci već nas néće razumieti. Oni će nam otkratiti: to je jednoč bilo, al sada nije više; ako su naši predji bili „Slavi“ mi nismo više; naš je materinski jezik talijansk. — i dosta!

U Lošinjih bit će Hrvata, al tako, kako jih ima i u Beču, Pragu, Gradcu, Rimu, Bonezairu, Pittsburgu i t. d., a Lošinji biti će talijanski gradovi. U Lošinju imati ćemo ako ćete i hrvatsku čitaonicu, kako ju imamo i danas (čast joj!), al sa veoma ograničenim brojem članova, al tako kako i u drugih stranih gradovih.

Čitaju se često težke i opravdane tužbe iz Lošinja, kako ondje pri ces. kr. oblastih vlada sve sama talijanščina, kako gospoda pri c. kr. kot. poglavarstvu ne umiju hrvatski govorit, to je sve naravski veliko zlo, težka nepravda našemu narodu i jeziku; al mi mislimo, da nije još najveća, jer strankam je napokon slobodno služiti se u svojem hrvatskom jeziku. Najveće zlo, najteža nepravda, koja uprav vapije osvetu proti . . . . jest ta, što je iz lošinjskih škola odstranjen hrvatski jezik, koji su Lošinjci materinim mliekom usisali, onaj jezik, kojim su javno, otvoreno Boga u crkvi slavili, pače i po istih ulicah moleći na glas sveti Rozarij; onaj jezik, koji su njihovi predji jedino znali; za koji su se Veloseloci onako dično i hrabro borili, taj svoj materinski mili jezik odtjerali su iz škole . . . . A mi Hrvati, da to mirne duše gledamo, da ne ustanemo na obranu svojih prava . . . . . Talijanske su škole propast, poguba, grob hrvatskoga jezika i roda u Lošinjih. Zato je sva sile uložit, da se na temelju obstojećih zakona uvede u sve lošinjske škole *za sada* barem hrvatski jezik kako obvezatan predmet. Ljuta rana pita ljuti liek. I tu nije čekat. Lošinji se nam Hrvatom svake godine odmiču. Rodoljubi, mislimo i radimo!

—š—

je prispio, množtvo, koje bijaše napunilo prostrano gradilište i naokolo sve široke ulice, pozdravi ga zanosno sa živio Starčević, što je više časova trajalo. Kad svečar udje u šator naročito napravljen, pozdravi ga krasno Folnegović, ističuć značaj doma. Zatim župnik dr. Žerjavić blagoslovi temeljni kamen; zastupnik Kumičić, naš zemljak, pročita povelju, koju podpisaše prisutni zastupnici, te po jedan izaslanik iz svih hrvatskih krajeva. Dr. Frank predade sve izprave vlastničtva svečaru, koji pozvan, udari tri put čekićem po kamenu. Pjevači zaoriše „Lieпa naša domovina". Zatim se sviet razidje, burno kličući: Živio Starčević! Živila stranka prava!

Poslie toga bio je pod predsjedničtvom Folnegovića sastanak stranke prava u Streljani, uz mnogobrojno učešće, tako da svi prisutni nemogoše naći mjesta.

Izvjestitelj centralnoga odbora dr. Ružić izvjesti o radu odbora, u ime kojega predloži i obrazloži tri resolucije: da skupština [prima program, uglavljeni kao jedinstven program; da nalaže odboru bolju organizaciju i da stranka ima podupirati glasilo „Hrvatsku". Resolucije su primljene jednoglasno. Dr. Frank pročita program. Bi primljen jednoglasno. Biankini obrazloži postanak „Hrvatskoga kluba", koji da pristaje uz program. Iztaknu solidarnost obiju klubova, naglasiv, kako je Dalmacija napeto i radostno pratila pregovore, radujući se osobito sastanku u Krapini. Predloži zahvalnost Starčeviću, Strossmajeru, Brešćenskomu, proglasiv uzpostavljeno jedinstvo opozicijah.

Zastupnik Spinčić, oduševljeno pozdravljen, spominje budjenje hrvatske sviesti u Istri, kako se tamo teži za poboljšanjem današnjega stanja. Dogovori sa neodvišnjaci doveđoše pravaše do sjajne pobjede. Zatim obrazloži svoje resolucije, koje bijahu jednoglasno prihvaćene i koje glase:

1. Sakupljeni pristaše stranke prava proglasuju klub stranke prava u Zagrebu, kojega dosadanji rad odobravaju, maticom stranke prava i vodjom jedinstvene akcije u čitavoj otačbini, dočim se klubovom u pojedinih pokrajinah hrvatske države prepušta, da udese svoj rad onako, kako drže, da je najshodnije prama programu stranke prava.

2. Sakupljeni pristaše stranke prava hvale i preporučuju kao vriedne drugove i pomoćnike glavnoga organa stranke prava „Hrvatske" u radu za oživotvorenje opravdanih, jedino spasonosnih težnja svih Hrvata, sadržanih u programu stranke prava: „Narodni List", Katoličku Dalmaciju", „Crvenu Hrvatsku" u Dalmaciji; „Hrvatski Branik", „Posavsku Hrvatsku", „Hrvatski Narod" u Banovini; „Našu Slogu", „Edinost", „Il Pensiero Slavo", „Slovanski Svet" u Trstu; „Il Rinnovamento", „Sočа" u Gorici; „Slovenski Narod" u Ljubljani i „Glas Hercegovca" u Mostaru u Hercegovini.

3. Sakupljeni pristaše stranke prava izrazuju čitavomu narodu i svakomu pojedincu svoju najtopliju blagodarnost, što je uz tolike vlastite potrebe i nevolje ovolikom ljubavi i požrtvovnosti izkazao narodnu počast i obezbiedio stare dane pravaku stranke prava dru. Anti Starčeviću.

Govorili su još David Starčević i Fr. Folnegović.

Na banketu prisustvovalo je preko 300 osoba. Redale se zanosne zdravice. Folnegović nazdravi ustavnom kralju u slobodnoj Hrvatskoj, Biankini Starčeviću, Tuškan Strossmayeru, Spinčić pravaškom klubu, na ime koga odgovori dr. Frank, nazdraviv Tavčaru, dr. Magdić nazdravi Biankiniu, Tavčar naglasi pristajanje Slovenaca uz stranku prava.

Na večer bio je sjajan komers, nizale se zdravice, nazdravljalo se gostima, osobito Tavčaru, Laginji, Spinčiću i Biankiniu. Stigle je okolo hiljade brzojavnih čestitaka iz svih hrvatskih pokrajinah, kojim se pridružiše i druga slavenska braća.

DOPISI.

Beli na otoku Cresu, koncem junija 1894. (Škola i školska zaklada). Godine 1891. bilo je govora u dičnoj „N. Slogi" o našoj školi. Onda se je reklo, kada je u nas počela redovita škola, kada i kako se je obrnula u pomoćnu, pa napokon, kako je občinsko zastupstvo grada Cresa odlučilo bilo, da u našoj školi bude nastavni jezik — *talijanski!*

Kad bismo vam sada javili, da od onda se nije ništa promienilo, to jest, da je naša škola pomoćna, a naravski hrvatska, to bismo vam sve rekli. Ipak valja, da se na stvar povratimo i malo obširnije o njoj progovorimo, ako Vam i budemo, veleučeni g. uredniče i nešto više prostora ugrabili. Tako ćemo sve to bolje upoznati i naš puk i njegovo ljute protivnike.

Beljanom na čast moramo reći, da su se oni junački poneli. Čim su doznali za onaj glasoviti zaključak creske občine, uložili su proti njemu utok dneva 31. marča 1891. na visoko c. kr. pokrajinsko školsko vieće, koji ovako glasi:

„Mi podpisani i križem zabilježeni kuće gospodari, stanujući u Belom, doznali smo, da je občinsko zastupstvo grada Cresa u svojoj javnoj sjednici dne 16. mjeseca febrara 1891. zaključilo, da u našoj pučkoj školi, koja se ima opet uzpostaviti u redovitu, bude uveden *talijanski jezik* kao učevni jezik. Mi smatramo svojom dužnošću, da proti tomu zaključku, dotično predlogu, najodrješitije prosvjedujemo na temelju sliedećih razloga:

1. Mi Beljani, osobito pako naše ženo i naša djeca, ne poznamo, ne govorimo i ne razumimo drugog jezika, osim hrvatskoga, o čem se može lahko osvjedočiti svatko, tko u Beli dodje.

2. Smiešno nam se čini, kad nebi bilo prkosno, obrazloženje gori rečenog zaključka, koje veli, da naša djeca znadu dosta svoj hrvatski jezik, pak da ga ne trebaju više učit u školi! *Kako da bi se reklo Niemcem iti Talijanom: Vi već poznate dobro svoj jezik, pa u školi ne treba Vas učite njemački ili talijanski, već naukovni jezik treba da vam bude jezik francezki ili ruski ili kinezki.* Ako bi to pravilo vriedilo, zašto ga gospoda zastupnici prije ne uporave na svoju djecu u gradu Cresu?

3. Neosnovan je i protuzakonit čin, da se zastupstvo grada Cresa ima izjaviti o nastavnom jeziku u našoj školi. Po §. 6. državnog zakona od 14. maja 1869. odlučuje o naukovnom jeziku i o učenju drugog jezika pokrajinsko školsko vieće, saslušav prije one, koji uzdržavaju školu. Creska pako občina ne uzdržava naše škole, tà ona ne troši na nju niti pol novčića, jer mi imamo svoju školsku trećinu od bratovšćinske zaklade: dapače žalibože ne možemo niti svoga primiti, jer je protičak od preko dvio tisuće forinti naše školske trećine u rukuh creske občine! Nije dakle pozvano creske gradsko zastupstvo, koje bi se imalo po zakonu prvo izjaviti o naukovnom jeziku u našoj školi, već smo mi to sami; tim manje ta nadležnost njemu pripada, pošto se u onom občinskom zastupstvu ne nalazi niti jedan zastupnik iz Beloga.

4. Od godine 1852.. u kojoj se ustrojila redovita škola u Belom (svečano se otvorila baš 30. marča 1853. Opazka dopisnika), pak i poslije, kad je ona privremeno radi nestašice učevnih sila postala pomoćnom školom, eve do danas rabio se je i rabi se u našoj školi, prije tako zvani *ilirski* jezik, to jest *hrvatski* kao nastavni jezik; pa ne pojmimo, zašto bi se to moralo sada promjeniti, pošto mi nismo toga nikad prosili, niti to danas prosimo, pače želimo, prosimo i hoćemo, da ostane kao što je i prije bilo.

Molimo dakle to visoko c. kr. pokrajinsko školsko vieće, da ono izvoli odrediti, neka u našoj školi ostane i bude nastavni jezik, hrvatski jezik, kao što je taj i do sada bio. Taj jezik naše pučanstvo isključivo rabi i govori, taj jezik je jedino naš materinski jezik.

Drugačije bi bolje bilo, da naša djeca ostanu u svojoj kući i da nam pomognu radit na polju i u šumi, a da pokrajinsko školsko vieće pristedi plaću učiteljevu. Otvorit bo u Belom talijansku školu, bilo bi isto, što i novce u more baciti. Izjavljamo pako, da mi nebismo protivni bili, kad bi u *zadnjih dvih godinah* bio uveden talijanski jezik, al samo kao predmet". — Sliedi 18 podpisah, a 38 podkrižanih.

Zanimivo će biti čitateljem „N. Sl." sada znati, kako su vlastela na občini svoj postupak opravdala, i što su proti utoku učinila. Jedan nad čovjek dušao u priliku, da se o tom razgovara s jednim doktorom, onda občinskim savjetnikom. Talijani, reče naš čovjek, očevidno su nepravedni prema nam Hrvatom. Oni našemu kmetu uviek spočitavaju neznanje, glupost, robsku ćud, a ističu svoju „avita coltura", dakle svoj nauk, svoju izobraženost (!?). Kada pak Hrvati pitaju svoje škole, da se dakle ti robovi, to neznalice, ti glupci — probude, tada jim jih Talijani krate; dapače njihova pristranost, njihova nepravda tako daleko seguе, da oni znadu otvarat paralelke, to jest dvoju školu, iliti uz hrvatsku školu posebice i talijansku, ako u kojem hrvatskom mjestu obstoji i samo pet, šest talijanskih ili potalijančenih obitelji (a u zadnje vriemo mržnja proti nam Hrvatom na to jih goni, da i u čisto hrvatskih ili slovenskih selih narinu pomoću svoje „*Lege*" posve talijansku školu, kako su to sada učinili u žalostnom Humu! Opazka dopisnika.) Doktor odgovori, da se talijanske škole otvaraju običajno samo u talijanskih mjestih. Na to će hitro naš čovjek, znajuć što su vlastela odlučila za beljsku školu: dakle Beli je talijansko mjesto? Ne znao za čas gospodin savjetnik što da odgovori, ali da opere svoje prijatelje u Cresu, počme bezsramno tvrditi, da u Belom znaju svi ljudi, pače i djeca, talijanski (ha! ha! ha! smij se čoviče bolji!) Napokon, predomisli se doktor: to se moralo predložit, kad Beljani tako hoće. Ali naš čovjek znao, da su Beljani baš protivno u utoku pitali, te zato rekao gospodinu doktoru u nos, da on naprosto laže. Iz onoga, što je taj gospodin dalje kazivao, naš je čovjek ovo doznao:

Čim su gospoda na občini čula, da je od Beloga odletio utok u Trst, da jim sramota ne pade na obraz, zamisliše paklenu spletku, te ju i ovršiše. Brže bolje pozovu k sebi beljskoga ancijana, (tako zovu po ovom otoku starešinu puka ili sudca), svoga slugu, što ga puku narinuše za prkos i jad, pa dali mu podkrižati nekakovu izjavu u talijanskom jeziku, što ga on ni najmanje ne razumije, u kojoj je (čujte!) u ime puka (!?) rekao i to skrovito, da zato puk ni znao nije, *da Beljani žele talijansku školu* . . . . Ancijan, avrši svoj govor gospodin doktor, je občinski pouzdanik — uomo di fiducia — njegova vriedi. Na to odgovori naš čovjek: znajte gospodine, da ancijan nije puk, već su to glavari kuće, koji su svoje rekli, a do potrebe još će reći.

Iz ovoga neka znade naš hrvatski narod čim se i kako se služe naši protivnici proti našemu puku; ali kad bi mi iznieli sve nepravde, koje su nam učinjene od one strane u zadnjih 10—15 godine, izašla bi debela knjiga, a ne dopis.

Ako je ona „*izjava*" odletila „*gore*", ne čudimo se, što nismo na naš utok nikad dobili odgovora.

Medjutim, kako smo na početku rekli, mi imamo sve jedno *hrvatsku školu*, ako i pomoćnu. Glavna zapreka, što nije još u nas uzpostavljena redovita škola, ostaje ona ista, naime nestašica školske zgrade. I u tom imamo istoga protivnika. Da je dobre volje, i tomu bi se lahko doskočilo. Dvie su kuće, koje bi se mogle za to udesiti. Usred kaštela je crkvena kućica s vrtićem, koja je na prodaji, a druga je na „*Poljanah*" na ulazu mjesta, te pripada brašinam, koje po svoj prilici bi ju prodale.

Do sada nam se je uviek govorilo, da se zato hoće novca, a da naša školska zaklada neima toliko, koliko mi mislimo, a svakako računi da nisu još progledani ni odobreni. Al hvala Bogu i tomu je došao kraj.

Znajte naime, da je bilo c. kr. kot. školsko vieće odpisom 4. oktobra 1889. br. 188, službeno javilo našemu *ancijanu*, da naša školska zaklada razpolaže sa svotom od 2105 for. 07½ novč. Proti toj odluci utekla se creska občina, pa natoži amo, potuži tamo, sad je stvar riešena.

Dne 10. t. mj. dostavila je občina *ancijanu* odpis c. kr. kot. školskog vieća od 1. junija 1894. br. 177, u kojem se potanko razlaže, kako je i koliko je *konačno* odlučeno svakoj podobćini u ime trećine pripadajuće školam.

Naša školska zaklada u Belom ima primiti od creske občine 1206 for. 01 novč., al to do konca godine 1878., dočim od početka 1879. do danas mora občina creska položiti račun. Ako uzmemo u obzir godišnji iznos, koji občina u to ime dobiva, naime 126 for. 87 novč., to godišnji razhod od 70—80 for., to u ovo 15 godina još će biti dužna preko 600—700 for., ukupno blizu dvio tisuće forinta našoj školskoj zakladi.

Tako je uredilo račune visoko c. kr. pokrajinsko školsko vieće odlukom od 1. aprila 1894. br. 1397; a sada je občina creska dužna izplatiti svim podobćinam svotu od 8215 for. 78½ nč., a to do konca 1878., to po nalogu istoga c. kr. kot. šk. vieća izvriesti u roku od mjesec dana, kako se ave to ovršilo.

Za dne 28. t. mj. urečena je občinska sjednica, na kojoj se ima razpravljati med ostalim i ovo pitanje, kako se ima naime izplatiti podobćinam taj dug. Nam je ta točka dnevnoga reda smiešna; stvar je gospodo najlakša: izručite svakom svoje i mirna Bosna. — Mi znamo, da i u ovom zastupstvu sjedi onaj, koji je občinom vladao više godina, pa će novomu zastupstvu taj gospodin lahko kazati, kamo su išli naši novci.

I tako ćemo si moći mi vanjski po naših selih graditi školsko kuć. Znamo stalno, da kad i budemo imali školsku zgradu, da će neka vlastela opet izaći s pitanjem o redovitoj školi u Belom i o njezinom nastavnom jeziku. Znamo, da tu nebi trebalo drugo, nego otvoriti natječaj, jer se ne radi o otvoru nove škole, nego samo o uzpostavi hrvatske davno već osnovane škole. Medjutim mi Beljani poručujemo već sada svim našim protivnikom, da se mi niti njih niti njihovih „*pletenic*" (spletkah) ne bojimo: u nas ne može biti, nego kako smo već u utoku rekli, hrvatska škola.

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 4. julija 1894.

Austro-Ugarska. Njeg. Velič. cesar i kralj Fran Josip bijaše na svojem posjetu u Trentu u svih mjestih svečano dočekan i pozdravljen. Trentinci se nadaju, da će ipak dobiti nekoje povlastice u zemaljskoj upravi, dočim o diobi južnog i sjevernog Tirola u dva upravna tiela neima više ni govora.

Nadvojvoda Fran Ferdinand, budući priestolonasliednik, vratio se je iz Londona, gdje bijaše na posjetu kod kraljevske obitelji, i gdje ga odlikovaše najviši krugovi svimi počastmi, koje se izkazuju članovom vladajuće kuće.

Službeni listovi bečke i ugarske vlade priobćiše cesarska ručna pisma, kojimi se sazivlju obje delegacije u Peštu za dne 14. septembra. Delegacije imale se sastati već mjeseca maja, nu radi ministarske krize u Ugarskoj bijahu vlade prisiljene odročiti zasjedanje delegacije do polovice septembra. Iza toga sastati će se carevinsko vieće, te će preostati vrlo malo vremena za zasjedanje zemaljskih sabora — ako se u obće tečajem ove godine još sastanu.

Hrvatski sabor sastati će se dne 12. t. m. na podulje zasjedanje.

Srbija. Mladi kralj Aleksander ukrcao se danas na turski ratni brod Sultanie u Carigradu, koji će ga odvesti u Solun, odakle će željeznicom kući. U Carigradu bijaše kralj svečano dočekan, te bijahu razne svečanosti njemu na čast pripravljene. Kralj Aleksander imao je još ovoga mjeseca posjetiti i njemački cesarski dvor, nu pošto se cesar Vilim sprema na putovanje, odložio je kralj Aleksander za kasnije doba svoj posjet u Berlinu.

Bugarska. Nakon pada nasilnika Stambulova promjenilo se posve javno mnienje u kneževini i to u prilog Rusiji. Isti Stambulov, da priznaje javno, kako je nemoguće, da bi on ikada više mogao doći u Bugarskoj do vlasti.

Rusija. Priestolonasliednik veliki knez Nikola, koji se nalazi na kraljevskom dvoru englezkom, vratiti će se iz Londona za koji dan ratnim brodom u Kopenhagen, a odavle u Petrograd. Knez Karadjordjević, koji se nalazi u službi ruskoga konjaništva, dobio je podulji dopust.

Francezka. Pogreb predsjednika Carnota obavio se u Parizu neobično sjajno. Sav Pariz sudjelovao je kod tog tužnog čina a pokojniku bijahu izkazane takove počasti, kakvih nisu ni okrunjeni francezki vladari nakon smrti imali. Novi predsjednik Kazimir Perier ima za sobom ne samo sav francezki narod, već pozdravišе iskrenim zadovoljstvom njegov izbor sve države i svi prosvietljeni narodi. Jučer bijaše pročitana njegova poruka u parlamentu te je izazvala silno odobravanje.

Italija. U Livornu bijaše umoren istim načinom kano i predsjednik Carnot talijanski novinar i vlastnik dvih časopisa Bandi. Ubojici nemogoše još jošte naći trag. Usljed tih razbojničkih zločina u Italiji i Francezkoj odlučilo su europejske vlasti poduzeti stroge mjere proti ubojicam i razbojnikom, koji se kriju pod imenom anarhista.

Njemačka. Na dan pogreba predsjednika francezke republike Carnota

pomilovao je cesar Vilim dva francezka častnika, koji bijahu u Njemačkoj uhvaćeni i radi uhodarstva na podulji zatvor odsudjeni. Taj čin njemačkoga vladara izazvao je u Francezkoj veliko zadovoljstvo.

Na grobu

Josipa Bratulića

vrškog župnika i dobročinitelja

umrvšega u Trstu

dne 16. aprila 1894.

Ko skromna ruža usred troja pusta
U Istri zemlji svoje izvi dano,
Gdje rodu svome mnoge zavi rane
Kad tištala ga noći tmina gusta.

Za njegvo dobro nikada ne susta:
Iz teške biede kako da ustane,
I ljepši kako da mu danak svane
Pol vieka tvoja putila ga usta.

I sjeme dobro što no ga posija
U mnoga srca mladih Istrijana
Ne osta mrtvo, veće niče, klija —
U stablo rodno širi se i grana —
I ujegov plod će mnogi uživati
I Tebi, brate, za to hvalu dati.

A. K.

Franina i Jurina

Fr. Si videl ti krbunske zvone?

Jur. Da, videl sam jih i čul zvonit.

Fr. Tebi ću verovat, povej mi ti, koliko je va tem istini, da su zvoni od slabega materijala storili, najme od medi i to da je sam njihov plovan kriv, zač da ni čuval kad su jih levali.

Jur. To je laž, i laže on, ki ti je glavu natulil, da su zvoni od slabega materijala, zač su vrlo lepi a i jako lepo zvone i slažu; a da ni plovan čuval, kada su se zvoni levali, to nije niti za opetovat, zač su to prave otročje besede; a samo mi ga povej tega smutljivca, da ga poznam i ja.

Fr. Ha, ča me ti pitaš! ter ga dobro poznaš, on je sam va njizle kako i kobac-tičarić. To ti je neka podrepnica gospodska.

Jur. Aha! vidiš vraga. „Go višto, go kapi". To ti je on junak, ki psuje i grdi pope, Hrvate i sve ča je poštenega na svetu, a naprotiv diže i kuje u zviezde sve ono, ča je proti veri i narodu.

Fr. A biš li ti se domislil, zač on to dela?

Jur. Ja, to ti je trgovac svoje krvi i svoje vere, pak ki mu to sve dobro plati, on proda, a onda na dar dobije drugu krivu veru, koju čvrsto čuva.

Fr. A bili s drugimi tako činil?

Jur. Ehe, samo kad bi mogal, ali ga dobro poznaju, pa mu niš ne veruju, drže ga za ono, što je.

Fr. Zač pak pope tako grdi i psuje?

Jur. On psuje pope za to, da će se puk na njih znet, pak da će ih on polovit u krnjelsku mrižu, kako kobac vrabce.

Fr. Ja bih njega savetoval, da gre mesto ljud divlje golube u pazinsku jamu lovit.

Jur. Tako budi!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Blagojnik primio je od 13. pr. mj. do uključivo 3. t. mj. sliedeće priloge: D. Nanicini, Djakovo šilje 20 for., sakupljenih kod prijatelja dobre stvari. — Dr. Josip Posedel, Dubrovnik šilje for. 50, sakupljenih prigodom zadušnica pok. Račkomu (imena prinosnika objelodanila je svojedobno „Crvena Hrvatska"). — Ivan Karabaić, Knin šilje for. 10 kano IX. obrok utemeljiteljne svote. — Anto Volarić, Rieka šilje for. 9·70, sakupljenih na Antonje na Kukuljanovom kod veleč. g. župnika Pobora. — Josip Volk, Podgrad šilje for. 30·04 ovako sakupljenih: Renonca pri taroku u mjesecu aprilu i junju for. 6·50; družba u gostilnici g. Faustina Petoha sabrala for. 1·27; gospodjica M. Mavrić sakupila za godac Antonom godovnjakom for. 10·60, za Grobeučev srebrnjak for. 8·17, za dovoljenje kaditi smotke for. 3·50, ukupno for. 30·04. — Mogć. Anton Puš. župnik u Mošćenicah predao for. 12·11 i to for. 1, upłaćen po Josipu Grabrovcu iz Kraja; sakupljeno u župnom stanu prigodom imendana g. župnika for. 11·11, ukupno for. 12·11. — Franjo Arnold, kr. javni bilježnik u Zagrebu šilje for. 180, kako čisti legat u ostavini Ivke barunice Vranicany (odbiv 10 po sto pristojbe). — Dr. Niko Marinković, Via šilje for. 31·50; darovaše: obći. Višća 10 for., društvo „Viški Skup" for. 5, Niko pl. Gjaxa for. 3, Petar Monti 50 nvč., po 1 for. darovaše: Don Kuzma Vučetić, P. Starasović, A. Zavella, P. Zavela, B. P. Siminiati, Jeronim Kuljiš, Petar Kunišić, I. Barbarić, Margita Gamulin, Ante Marinković, Gjuro Palavišić, dr. A. Kargotić, dr. N. Marinković, ukupno for. 31·50. — Dr. Dinko Vitezić izručio je blagajniku for. 100 kao utemeljiteljnu svotu u ime g. Iv. Bollé-a, tajnika kod g. Jos. Gurupa na Ricci. — Gosp. Ivan Trinajstić pop u Dubašnici sakupio for. 16·50 ovako: pop Mato Justinić iz Maliuske redovitu članarinu za 1894. for. 3, O. Gaudenci Anton Juranić, župe upravitelj dotto for. 2, P. Pave Milovčić for. 1, P. Sime Milovčić dotto tor. 1, Franjo Rode, učitelj dotto, O. Benko Žgombić dotto, O. Šimo Žio dotto, Ivan Skarpa dotto, Kate Grežetić dotto, Kate Parčić dotto, Marija Paštrović dotto, ista daruje for. 1, pop Ivan Trinajstić daruje for. 1, Mio Radić 50 nvč. — Prigodom pogreba majke g. dra. Luginje u Kiani dne 11. junija t. g. sakupio g. Josip Štefan for. 4·20, a posebice gdja Franjica Stangor za stolom kod g. župnika for. 6, ukupno for. 10·20. — G. Promuž Mate iz Borseća daruje 1 for. — Prof. I. K. Švrljuga, Osiek šilje for. 10 (Izkaz sliedi.) — Jozo Fazinić iz Korčule šilje for. 5·50, sakupljenih u mjestu vienca na grob dičnog pjesnika i hrvatskog zastupnika S. Buzolića, a darovaše: Jozo Fazinić for. 1, Tadić Dubravka for. 1, Radić Franjo for. 1, Dr. Roko Arneri for. 1, Miletić Ivo 50 nvč., Hrvatović F. for. 1. — Rikard Katalinić Jerotov šilje for. 206·50 i to for. 106.60 sakupljenih po njemu, a for. 99·90 uniših putem „Narodnoga Lista". Uplatiše: Juraj Biankini, Zadar XI. obrok for. 5, R. K. Jerotov za mjesece lipanj for. 1, prof. V. Perić za g. 1894. for. 5; darovaše: Vicko Petranović, Starigrad for. 10, Ivo Pavičić (Bogomolje) sakupio for. 13·40, Marin Midin Sućurac for. 1, sakupljeno „Hotel Bošković", Hvar for. 3·70, E. Brajanović, Rieka sakupio for. 16·90; mjesto vienca Buzolića sakupljeno u Zadru itd. for. 50, Tomo Ivanović, Milna sakupio for. 44·10, Pavao Vlatković, Novigrad for. 2, I. T. Čekinić, Zadar for. 1, Jerko Mohulja 50 nvč., Df. Lupis New. Orleans sakupio for. 28·40, dr. J. Smirčić, Novigrad for. 1, Stjepo Dragoni, Komuža for. 1, Ivan Ofranićević Sućurje for. 5, Občina Kaštel Sućurac for. 10, Don Marko Vežić Šibenik for. 1, Brkan for. 3, Artur Jelčić, Biograd 50 nvč., Grgur Oštrić, Novigrad for. 3.

† **Niko pop Sparožić.** Iz Rieke javlja nam prijatelj, da je ondje u javnoj bolnici preminuo dne 1. t. m. veleč. gosp. Niko Sparožić, koralni vikar u Krku, rodom iz kršnog Vrbnika. Pokojniku bilo je tekar 35 godina, to si neznamo protumačiti tu preranu smrt čestita i vriedna svećenika izvan uže domovine, u javnoj bolnici, van da je tražio lieka težkoj bolesti u gradu, gdje imade više liečnika, il da je pošao na Rieku u bolnicu radi kakve operacije. Bilo kako mu drago, mi žalimo duboko za mladim svećenikom i rodoljubom, komu neka podieli Svevišnji viečni pokoj!

† **Marija Zamlić** rodjena Spinčić. Iz Kastva nam javljaju, da je preminula dne 3. t. mj. u selu Frlanija, Marija Zamlić, rodjena Spinčić, čestita starica i prevriedna majka veleč. g. Vinka Zamlića, župnika u Voloskom i tetka narodnoga zastupnika g. prof. Vjekoslava Spinčića u visokoj starosti od 89 godina. Pokoj viečni duši vriedne starice, a prijatelju Vinku naše iskreno sućutje!

Občinski izbori u Buzetu. Javili smo u zadnjem broju, kako bijahu u III. tielu izabrani jednoglasno svi hrvatski predloženici jer se šarenjačka gospoda (!) i dotepuhi neusudiše stupiti u izbornu borbu.

U II. tielu započeo je izbor dne 2. t. m. Prvog dana pristupilo je hrvatskih bračа k izboru 115, a talijano-šarenjak niti jedan. Na drugi dan izbora t. j. 3. t. m. za II. tielo glasovalo je naših 109, a protivnički nijedan. Treći dan naših 91, a protivni nijedan. Tako imade hrvatska stranka već sada dva tiela u svojih rukuh, a tim i većinu zastupnikah.

Neznamo, da li će protivnici sa slavnim „spasiteljem" na čelu pokušati sreću u I. tielu, u kojem glasuju gg. c. kr. činovnici, te najbolji posjednici ili najteže oporezovani itd. Bilo bi dobro, da se bar tu pokažu, pak da vidimo koliko bogataša broji slavni Buzet-grad.

Cirilo-Metodijski dar. Prigodom blagdana naših sv. apostola i božjih blagovjestnika sv. braće Cirila i Metoda podarili su kao Cirilo-Metodijski dar za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri: veleč. gosp. Ivan Cotelj, svećenik u Poreču 1 for.; M. Mandić u Trstu 1 for. Gosp. H. Majar iz Pazina for. 5; veleč. g. Ante Kjuder iz Tinjana for. 5.

Družba sv. Cirila i Metoda za Istru. Glavna skupščina uručena za 27. prošloga mjeseca nije bila održavana, budući nije bio prisutan po družtvenih pravilih zahtjevani broj članova. Radi toga zaključio je odbor u svojoj sjednici od 28. pr. m., da će se glavna skupščina obdržavati u četvrtak dne 12. tekućega mjeseca u 4 sata poslije podne u opatijskoj „Zori". Dnevni red bit će isti, koji je bio ustanovljen na odborskoj sjednici od 7. pr. m., a oglašen u br. 24. „Naše Sloge" od 14. junija t. g. (Vidi oglas na četvrtoj stranici). Skupščina će se ovaj put obdržavati u smislu pravila bez obzira na broj prisutnih članova.

Kod izleta „Slovanske čitalnice" u Trstu, priredjena na Petrovo, sudjelovalo je neočekivano mnogo članova i prijatelja našeg najstarijeg družtva. U Nabrežini bijahu izletnici svečano dočekani i od načelnika dobrodošlicom pozdravljeni, na što se je zahvalio predsjednik čitaonice g. dr. Mate Pretner. Izletnike zabavljao je vrlo krasno pjevački zbor družtva „Nabrežina", koji je pokazao, da je neutrudljiv a izvježban kano malo koji zbor na selu. Na večer palilo se rakete i bengalsku vatru. Na razstanku zahvalio se poduljim govorom predsjednik načelniku, pjevačem i svomu puku rodoljubne Nabrežine.

Vrtna veselica našega „Sokola", obdržavana prošle nedjelje, nadkrila je u svakom pogledu svako očekivanje. Prostrani vrt „*Al Mondo Nuovo*" bijaše pun našeg občinstva svih stališa. Vojnička glazba udarala je krasno, pjevači odpjevaše sve pjesme na obće zadovoljstvo, te moradoše nekoja na obće zahtjevanje opetovati. Mnogobrojni „Sokolaši" razne dobe pokazaše koli u jednostavnih toli u težkih i zapletenih vježbah, da krasno napreduju pod vještom rukom učitelja g. Nehrouia. Občinstvo bijaše vrlo razdragano, te je rado pljeskalo glazbi, pjevačem i vrstnijim „Sokolašem". Sa uspjehom, koli moralnim, toli materijalnim može biti marljivi odbor „Sokola" posve zadovoljan.

Prometačina. U uredničtvu „*Il Pensiero Slavo*" i u stanu urednika g. D. A. Jakića bijaše prekjučer prometačina. Dva činovnika mjestnog redarstva pretražili su uredničtvo i stan urednikov, nu ne nadjoše — kako čujemo — ništa osobita, premda su skoro dva sata nešto tražili.

Odbor za podignuće spomenika dru. Fr. Račkomu. Kako javlja zagrebački „Obzor", sastao se u Zagrebu naročiti odbor, koji će sabirati prinose za podignutje spomenika velikomu hrvatskomu pokojniku, povjestničaru dru. Fr. Račkomu. U tom odboru jesu gg. dr. Milan Amruš, dr. Šime Mazzura, dr. Ivan Zahar i Tomislav Padavić.

Naknadni izbori za istarski sabor u Poreču. Zadnji put rekosmo, da neznamo jošto, koga su izabrali talijanski birači u istarski sabor na mjesto odstupivšeg dra. Amorosa. Kako čitamo u zadnjem broju poreškog listića, izabran bijaše g. Benedetto markiz Polesini, bivši protukandidat dra. Laginje za carovinsko vieće. Novo izabrani nije se do sada ništa ničim u javnosti, van tim, da se je svuda pokazivao odlučnim protivnikom hrvatske stranke u Istri. Sa galorijom u poreškom saboru bijaše nerazdruživ, gdje je valjda učio, kako će drugi put spuštati silne „govoranije" proti Hrvatom i Slovencom. Ako smo dobro obaviešteni, imao bi „šjor" Benedetto prouzoti vodstvo talijanske stranke u saboru, da se tako dostojno zamjeni učenu i mudru glavu dra. Amorosa. Čestitamo!

Sažalnica tršćanskih Slovenaca i Hrvata za pok. predsjednikom Carnotom. U nedjelju izručila je posebna depucacija u ime tršćanskih Slovenaca i Hrvata pismenu sažalnicu ovdašnjemu generalnomu konzulu francezke republike g. Chr letu. Sažalnicu podpisalo mnogobrojno naši zastupnici, odvjetnici, trgovci, posjednici i novinari. Deputaciju primio je g. konzul veoma prijazno, obećav njoj, da će odmah priobćiti svojoj vladi iskrena čuvstva sućuti tršćanskih Slavenc nad nesrećom, koja je zadesila Francezku umorstvom njezinog plemenitog predsjednika.

K dočeku nadbiskupa Posilovića u Zagrebu. Dne 7. t. m. dolazi u priestolnicu Hrvata u bieli Zagreb novoimenovani vladika, nadbiskup presv. g. dr. Juraj Posilović. Kako smo već do sada javili čine se u Zagrebu velike priprave za sjajan doček crkvenoga poglavice. Presvj. g. nadbiskupa pratiti će u Zagreb trideset svećenika senjske biskupije, što je najbolji dokaz, koliko je presvj. gospodin obljubljen od svoga svećenstva. Kod dočeka u Zagrebu sudjelovati će sva družtva i sve korporacije, koje će pozdraviti nadbiskupa što na kolodvoru što uzduž svih ulicah, kojimi će proći do stolne crkve.

Iz Opatije pišu nam 20. junija 1894. U ovom času, dok ovo pišem, lebdi mi pred očima neki neobični „mi-maš", kojeg dio bih Vam ovdje rado izpraznili. Ponajprije valja nam se osvrnuti na našu poštu. Tuj vam se čuje svega i svašta i to samo kad se hrvatski štogod zapita gospodu činovnike, koji ne samo da većinom neznaju hrvatski, nego i oni, koji štogod znadu, neće il nerado govore, jer valjda misle, da se talijanski ili njemački s njimi mora govoriti! Ovdje imademo samo dva ureda, koji mogu dobivati službena pisma, a to je kapolanski ured i pučke škole ravnateljstvo. Pa što se zbiva tuj? Jedan od dvojico ovih službenih osoba valja da na pošti pita, imade li kakav službeni list, dok se drugomu, i po djeci, na zahtjev, službena pisma bez ikakvog podpisa šalju. Gdje je tuj jednakost i ravnopravnost — upita jednom g. kapolan pošte-upravitelja, na što mu se odgovorilo: „Od sada već neće biti tako, nego ćete Vi i g. učitelj morati sami po svoja pisma". E pa dobro, kad tako zakon hoće, neka bude. Nu, ta je strogost (!) g. pošte-upravitelja u par dana nasvim izginula, jer je neka službena osoba ovih dana dobila službeno jednu kutijicu, koju je listonoša donio, bez da je dotičnik za nju znao ni pitao!! Po kojih se sve to propisih ili zakonih događa, toga mi neznamo, već dajemo to do znanja sl. ravnateljstvu pošta i brzojava sa opravdanim zahtjevom, da nam dado činovnike, koji govore i pišu našim jezikom, *jer to zakon hoće* i jer mi ne dolazimo na poštu radi njih, nego oni radi nas!

Vrlo se nerado miješamo u školske stvari, al to traži sada korist puka, pak neka bude bez zamjere. I pri tom moramo uzkliknuti: „Blažene li Istre!" kad bi presvjetlom g. vitezu Campitelli-u bilo dano oživotvoriti sva obećanja, Bože mili, sretnih li nas!! Kad se jo ono zadnji put ovdje desio, stalno je obećao, da će nam se za buduću školsku godinu na svaki način dati drugu učiteljsku silu, dočim se već sada u Opatiji i Voloskom mnogo govori: „Da neće v Opatiju prit drugi meštar". O tom doduše nismo još osvjedočeni, nu neznamo odakle bi se bio mogao poroditi ovaj glas; možda jedino odatle, jer je to „samo obećanje" gosp. zemaljskog kapetana!! — Naprodak u našoj školi ne može da budo kao što bi morao biti. Pomislite se jedan učitelj, dvie paralelke, do 100 djece! Nego rado bismo saznali, zašto biva tako, da hrvatska paralelka, koju polazi više djece nego talijanseku, imade jedan sat na tjedan manje škole, nego li talijanska. Obje paralelke školu izmjenično polazo, prvi u jutro, drugi popodne, drugi u jutro, prvi popodne itd., ali tako, da talijanska paralelka počima „*svaki*" ponedjeljak „*u jutro*". Kad bi to „izmjenično" bilo pravedno, tad bi jedan ponedjeljak u jutro došli Talijani, drugi Hrvati i tako bi bilo svakomu svojo. Nu pošto četvrtak dakako noima škole, a time mi gubimo jedan sat na tjedan, pa koliko je to na godinu itd.? A zašto to? No vriedo li isti školski i pedagogijski zakoni i propisi za Hrvate, kao i za Talijane? Pitat će „tkogod", zašto tek sada tražimo svoje? Jer smo ćutili i trpili, dok se je dalo. — Ovo je samo na opomenu, da nebi naši „*mameluci*" sanjali, da mi spavamo. Dotične oblasti još jednom molimo, da nas čim skorije uroče „pravom" praviconi.

Izpit zrelosti na učiteljišću u Kopru. Podvrglo se je tomu izpitu 23 kandidata za učiteljstvo. Pismeni izpiti započeše 11. prošloga mjeseca, a ustmeni dne 2. t. m. Ovim predsjeda zemaljski nadzornik Antun vitez Klodič. Prvi dodjoše na red Hrvati i to Ryšlavý Ante in Sršon Ivan, te položiše obojica dobrim uspjehom taj izpit. Po narodnosti razdieljeni su ovako svi kandidati: 2 Hrvata 10 Slovenaca i 11 Talijana. Izpiti će svršiti u subotu, te se nadamo, da će svršiti dobro, kao što su izpali pismeni izpiti povoljno.

Sv. Matoj na dan sv. Ivana Krstitelja. — Stara je rieč: Do Ivanjo s vam

od Ivanje Bog semi vami! To će reći: da navadno do sv. Ivana imademo češće kišu, a od sv. Ivana dalje pritisne obično suša. Ako ikada to smo upravo ove godine imali kiše i previše. Ne samo da je skoro neprestrgnuto kišilo dane, tjedne, no skoro cieli dva mjeseca. Dobrahno nam uništila naš najglavniji prihod vino u loglu — a sad u cvatnji hoće da mu kraj učini. Ko što ove godine, u ovo doba nismo imali zdence, kale, kaljuže pune vode već mnogo godina — te ne pritisne li oveća suša sudimo, da se nemamo bojati, da ćemo kano drugih godinâ ostati bez vode. Toplih dana još'te nismo imali, a noći su vanredno hladne. Bojati se bilo mraza. Do pred malo dana Snježnik bio biel kao usred zime. Ako ne drugo, to je barem kiša doprinela, da ćemo imati obilnu kositbu glodom ne samo na kolikoću, no i na kakvoću.

Reć bi, da je htjela kiša završiti svoj rok pred Ivanjsko doba dnevom 19. t. mj. i taj dan kod nas ostaviti u trajnoj uspomeni. Toga dana okolo 4 sata poslie podne nad cielom okolicom, nad cielim Halubljem uzdigošo se crni, tmasti oblaci, da je u kućah nastalo mračno kao u predvečerje. Svaki čas bojati se je bilo, da će slieditи prolom oblaka — kao što se u istinu prolomio u to vriemo na Ricci, niti sat od nas udaljeno. Kiša lievala je kao iz kabla; gojena vjetrom na ploho padala. Sred najžešće kiše, grmljavine, tutnjave i bliesku, grom udari u dimljak ovomjestnog občinari Matije Trinastić Hatićeva. Razkopa ga pri vrhu, probuši na više mjesta sa strane, sadje u kuhinju, raznese oganj na sve četiri strane svieta, pustiv tragova svoga vladanja na opekah; udari u kotao probuši ga i udjo unj. U kotlu mogło su prostim okom opaziti mnogo sve naokolo urezanih kolobara. Da htjedo i opet iz kotla, suditi se dade po tom, što je na jednom kraju kotla ostalo mjesto izbočeno, kao maleno puce. Nastradao nije nijedan ljudski život. Providnosti, a no opreznosti ima se zahvaliti, da su bili ukućani kojekud po kući raztrkani, a u kuhinji onaj čas da nije bilo nikoga. Sa stalnošću može se uztvrditi, da je grom sašao po dimu, naišav na propuhu i udario u dimljak; kuhinjska i kućna vrata, koja sa dimljakom stoje u upravnom pravcu, bila su otvorena, a k tomu vatra naložena. Da nije bilo toga, grom bi bio udario po svoj prilici u oveliku i debelu pred kućom stojeću murvu.

Predusretilo bi se bilo lahko u ovom slučaju, a doista i u više drugih slučajeva predusresti bi se moglo ovoj nezgodi, samo kad bi ljudi imali malko više opreznosti i kad bi bolje znali kako se vladati u vrieme oluje. Čuje se više puta o tom govoriti, nu znajuć, da nauka nije nit do sto godina dosti, kaže naš puk. Uvaživ to neće možda biti zgorega, ako cienj. gosp. uredniče blagoizvolite ovom zgodom iznesti u Vašem dičnom listu jur poznate prirodne pojave, naime: da grom udari najčešće u visoke predmete, jer su isti oblakom najbliže, po kojih onda preidje u zemlju. Kano u zvonike, visoke kuće, kule, vrhunce gora, na samu stojeće drvoće, a više puta, kako je to upravo ovaj put slučaj bio, po dimu, što se iz dimljaka diže, u dimljak.

Kad sve to znademo, da se neizvrgnamo pogibelji na polju valja bježati od visokih na samu stojećih drveća, zvonika, visokih kuća. Ne smije se trčati nit naglo jahati ili voziti se. U kućah ne idi blizu željeznim pećim, ne spavaj u željeznih posteljah, stoj daleko od velikih ogledala (zrcala). Najejegurnije ti je mjesto u sred sobe. Prozor može biti i otvoren samo ako ne ima propuha, ili sobna vrata otvorena, a prozor zatvoren; ali je bolje ako je sve zatvoreno. Na ognjištu treba oganj pogasiti, to se odalečiti iz kuhinje.

Škropljenje loze proti peronospori obavlja se velikom pomnjom u koliko to pojedincem vriemo dopusti, koje je upravo dragocieno. Neima doista više nit jednoga sliepca kod zdravih očiju, kake je to bilo u početku. Željeti bi bilo, da se i u buduće naš puk otrese zlih navada, običaja, predsuda — da ne upade više u griehe s bog kojih se poslie kaje — nego da uvjek sluša pametno i razborito ljude, koji ga na dobro puto i nukaju. Ljudo, koji ne gledaju samo svoju korist — nego se sduševno brinu za obće dobro, osobito za duševni i tjelesni napreduk i boljak tužnoga seljaka.

Treći katehetski sastanak, koji će se obdržavati 22. i 24. agusta 1894. u Osieku, razpravljat će o sliedećih pitanjih:

1. Koji je uzrok propadanju discipline u školah i kako bi se moglo tomu doskočiti?
2. O crkvenom pjevanju u učiteljskih i pučkih školah.
3. Kako češ uputiti djecu, da si dobro izpituju saviest za sv. izpovjed?

Trsni ušenac (filoksera) na otoku Rabu. U mjestu Loparu na otoku Rabu pojavila se trsna uš ili filokseru. Obćenito sude, da je taj bič božji pronešen sa otoka Lošinja na Rab. Loparani polaze naime kao tražaci na radnju na otok Lošinj, gdje hara već dulje vremena trsni ušenac, pak su bez dvojbe sa zemljom ili inače donesli doma tog nemilog gosta. Ali žalibože nije ta nesreća zahvatila samo Rab nego i Olib, gdje je komisija našla filokseru.

Upozorujemo naše štovane čitatelje, da će se obaviti vučenje bečkih srećaka sa **5 glavnih dobitaka po 10.000 kruna** već dne 12. julija t. g.

Listnica uredničtva.

Gg. J. Z. sv. L., S. K. st. P., I A. N. u Š. Čekamo, da nam stigub više naručba za „Ritual", pak ćemo je sve odpremiti kamo valja. Živili!

G. I. P. Još'te imamo par iztiska „Mali azbukvar" za pravilno itd. čitanje glagoljice; komad sa poštarinom 10 novč. Zdravo!

Oglas.

Odbor „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" zaključio je u svojoj sjednici, držanoj u Opatiji dne 28. pr. mj., da će se obdržavati glavna skupščina iste družbe u smislu novih pravila u četvrtak dne 12. t. mj. u 4 sata po podne u prostorijah „Zore" u Opatiji.

Dnevni red biti će sliedeći:

1. Izvještaj revizora o obračunu za prvu upravnu godinu.
2. Izbor družtvene uprave na temelju novih pravila.
3. Slučajni predlozi.

Radi važnosti ove glavne skupščine pozivlju se najuljudnije gg. članovi i prijatelji svete stvari našega naroda u Istri na što mnogobrojniji posjet.

Za odbor:

Dr. Dinko Vitezić,
predsjednik.

Opatija, dne 1. srpnja 1894.

Objava.

Po naredbi uglednoga mjestnoga školskoga vieća u Kastvu, držat će se godišnji javni izpiti kod ovdješnje pučke muške učione dne 12. i 13. srpnja t. g., na koje se izpite najučtivije pozivlju gg. roditelji i svi prijatelji škole.

Izpiti će slieditи ovim redom:

dne 12. srpnja (julija) od 8 do ½11 sati prije podne u I. razredu; poslije podne od 3 do ½6 sati u II. razredu.

Dne 13. srpnja od 8 do ½11 sati prije podne u III. razredu; poslije podne od 3 do ½6 sati u IV. razredu.

Na 14. srpnja biti će svečana zahvala službom božjom i dielenje nagrada.

Buduća školska godina početi će 1. rujna (septembra) svečanom službom božjom.

Ravnateljstvo pučke muške učione.

U Kastvu, 2. srpnja 1894.

pop Niko Butković,
nadučitelj.

Mnogo novaca

prištedi svaka gospodja, koja kod mene naruči odielo. Jurbo sam kupio veliku zalihu cinchemira i vunenih stvari iz stečajne mase, to mi je moguće iste uz nečuveno nizku cienu prodavati. Ja prodajem dakle tkaninu (oko 8 met.) za jedno podpuno

odjelo za gospodje samo za for. 2·80

izjavljujuć otvoreno, da je tkanina izvrstna, to ju uzimljem natrag, ako se ustanovi, da neodgovara istini. Dobiva se u najljepših bojah točkano ili sa ružami urešeno. Razpošilja se sa pouzećem ili proti gotovom novcu, te se mora naručbami požurliti, jer se prodanje množinu tih odiela. Naručbe neka se upravljaju na **trgovačku kuću Apfel, Beč, I. Fleischmarkt 6/42.** Uzorke se ne razpošilju.

10.000

krasnih hlača iz kamgarna za gospodu mora se na brzu ruku razprodati radi prošle već sašone, to se jih uslied toga odaje za nečuveno još cienu

od forinti 1·80

komad (za tucet for 19·—). To izvrstno izradjene hlače za gospodu jesu od najboljeg končanog kamgarna u najnovijih najljepših svietlih i tamnih primjercih svako veličine to čvrsto i dugotrajno; cieno je pako tako nizka, da za istom nije niti radnja plaćena. Razpošilje se na gotov novac ili sa pouzećem kroz *komisijsku glavnu Apfel, Beč, I., Fleischmarkt 6/42.* Kao mjera neka se kod naručbah naznači duljina koraka i objam trbuha.

Radionica umjetnih ognjeva
K. ZOBEC & C.
u Trstu
ulica Rossetti broj 121 (Camp. Morpurgo)

preporuča se slavnom obćinstvu i slav. družbam za raznovrstno naručbo, spadajuće u pirotehničku struku, kao rakete, bengale i druge umjetne ognje. Cienici slovenski na zahtjev franco.

Knjigoveža
i
tvorničar škatulja iz kartona
i **galanterije**
Vjekoslav Comer
u Trstu

preporuča se blagonaklonosti slavnih obćina, družba i drugih osoba u Trstu i Istri za razne knjigovežke radnje.

Jamči za solidnu, brzu i točnu izvršbu radnje.

Naručbe prima iz naklonosti tiskara Dolenc u Trstu.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na	V napoleonih sa
4-dnevni odkaz 3½%	30-dnevni odkaz 2%
8- „ 3¾%	3-mesečni „ 1½%
30- „ 3½%	6- „ „ 2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v kropost z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih obljavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrestí.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagrob, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčanje kuponov 24—22 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vredností obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem oursu.

Trst, 31. januvarja 1894. 2-24

Raki!

Jamčeni, skačući, živi, dnevno svježi ulovljeni, razpošilja se ih u košarici sa poštarskim pouzećem prosto od carine:

40 kom. raka najvećih for. 4·60
60 „ „ velikih „ 3·70
100 „ „ za juhu „ 2·90

T. SILBER
u Stanislavi broj 40
(*Stanislau, Oesterreich.*)

Štrcaljke i sumpornjače za trte
inžinira Zivica.
mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebоće za iste 23
dobiva se uvjek u skladištu tvrdke
Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Trstu.

Spomenute štrcaljke razašilju se na svaku poštu austro-ugarske monarhije franco, komad po 10 for.

„Kupi kod kovača ništo kod kovačića", kaže stara poslovica.

Ovu mogu punim pravom na moj zavod upraviti, jer jedino tako velika trgovina, kao što je moja, imade razprodajom ogromnih vrstih tvari i drugih prednostih, još'tino trokkove, koji moraju konačno kupcem koristiti.

Krasno uzorke privatnim naručnikom šaljem badava i franko. Bogate knjige uzoraka, kakvih još nobijače, za krojače nefrankirano.

Tvari za odiela.

Peruvian i dokings za visoko svećenstvo, propisano tvari za odiela za c. kr. činovnike, veterane, vatrogasce, Sokolaše, livreje, sukna za biljard i igrače stolove, pokrivala za kočije, tvari za lovačke kaputo, nepromočne tvari za pranje, plaide za putnike od f. 4-14.

Vrlodne cione, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari, ne jeftine otiralnike, koji su vriedni još' krojačke plaće, preporuča

Joh. Stikarofsky,
Brno (Austrijski Manšester).

Najveće skladište blaga vriedno pol mil. for.

Razpošilja samo ponzetjem!

Dopisuje: njemački, madjarski, češki, poljski, talijanski, francezki i engleski. 24-18

Odlikovana ljekarna PRENDINI
Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Gospoda liečnici sa saviešću propisuju ove pastilje kod lahke grlene otekline, promuklosti i opalu glasu. Preporuča se ih osobito pjevačem i govornikom.

33 godište velikog uspjeha!

Glavno skladište:
Ljekarna Prendini
i u svih prvih pokrajinskih ljekarnah.

Jedna škatulja 30 novč.

Veliki izbor ljekarnih osebitostih i zdravstvenih kadila.

Bečke srećke po 1 krunu

Predzadnji tjedan.

5 glavnih dobitaka po 10.000 kruna.

Srećke preporučuju. Glus. Bolaffio. Atess. Levi, Mandel & C., „Il Mercurio", Girolamo Morpurgo, Ign. Neumann, Marko Nigris i Enr. Schiffmann.

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 28. U Trstu 12. julija 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Imo, prezimo i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielo arku.

Dopisi se povraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 4 for., za setjake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 su polgodine. Javan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

X „Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Koncem prošloga mjeseca iztekla je predplata onim našim čitateljem, koji se predplatiše za prve pol godine. Molimo ih, da čim prije predplatu za drugu polovicu godine priposlati izvole.

Ujedno opominjemo one, koji nam jošte ništa za tekuću godinu neposlaše i one, koji nam za prošle godine više ili manje duguju, da učine jedni i drugi čim prije svoju dužnost, pak da uzmognemo i mi svim našim dužnostim zadovoljiti. Ciena listu naznačena je na čelu.

Novce neka nam se šalju poštarskom naputnicom, što je najjeftinije.

Uprava „Naše Sloge".

Napajalište u Obrovom.

(Občina Podgrad.)

Interpelacija

zastupnika dr. Laginje, prof. Spinčića i drugova na njeg. preuzvišenost g. ministra nutarnjih posala, stavljena u sjednici carevinskoga vieća dne 22. maja 1894.

Dekretom c. k. kotarskoga poglavarstva u Voloskom od dne 28. agusta 1891. br. 7781. bijaše javljeno občinskomu uredu u Podgradu, da se polag naredbe c. k. namjestničtva u Trstu od dne 5. agusta 1891. br. 12.862 za gradnju napajališća (lokve) u Žejanah, za koje bijahu troškovi proračunani na for. 2326 i 20 nvč. za umjetne radnje i gradivo, nemože dozvoliti državnu podporu, i neobazirući se na druge razloge, takodjer radi toga, jer za otvorene zdence c. k. ministarstvo poljodjelstva načelno nedava podpore.

Isto c. kr. namjestničtvo dozvolilo je, mimoišav občinski ured, podporu od for. 300 za javno napajalište u Obrovom, za koje je proračunao gradjevni odiel troškove na približnu svotu od for. 600; ter je, reć bi po nalogu jednoga c. k. namjestničkoga savjetnika, prijavio to c. k. njemik Schwinz jur dne 28. jenara 1894. pod br. 28. nekomu u Obrovom stanujućemu Francesco Marotti-u sa pozivom, da on preglada priposlane mujnacrte i proračun troškova, da sastavi posebni odbor, ter da izvrši radnju. Ujedno bijaše naloženo Marotti-u, da se stavi na čelo dotičnomu gradjevnomu odboru.

Medjutim, pošto se je dakle, mimoišav posve zakonito poslujućega, za njegovu mjestnu občinu riedkom spretnošću i požrtvovnošću zauzetoga občinskoga načelnika, o dozvoli državne podpore obaviestilo već dne 28. jenara narinuvši ga za načelnika gradjevnomu odboru, kojega je imao valjda izabrati on sam, zasebnu osobu Francesco Marotti, to je muž, koji je znao do sada, kako je poznato, braniti izključivo samo svoje osobne probitke, javljeno bijaše občinskomu uredu o toj podpori jedva dekretom c. kr. kotarskoga poglavarstva u Voloskom od dne 11. marča 1894. br. 1172. sa opazkom, da bijaše opunovlašćen mjernik Schwinz, da, „dotičnomu — dakle neimenovanomu — dotično občini Obrovskoj" odmah izruči for. 200, a ostalih for. 100 nakon dovršene radnje.

Mimogred budi rečeno, da je c. kr. mjernik Schwinz naložio svojim gorespomenutim dopisom br. 28 od dne 28. jenara 1894. Franu Marotti-u, da se mora radnju svršiti pred koncem mjeseca marča, dočim je strigao občinskomu uredu poziv jedva sredinom mjeseca marča, neka se pobrine, da se radnju svrši čim prije moguće.

Podpisani neće, da prispodobe službene dekrete o podpori za gradnju napajališća u Žejanah i onoga u Obrovom; neće takodjer, da pobliže razjasne, kako bijaše pogrešno i svrsi neprimjereno izradjen nacrt te proračun za posliednju radnju, te kako se je g. Marotti-a izpod ruke opunovlastilo, da odstrani pomanjkanja kod te radnje, koja pomanjkanja je opazila neka žena, tehnički posve neizobražena osoba; opaziti će dalje jedino mimogred, da je zemaljski sabor za Istru istotako čutio potrebu izručiti Marotti-u podporu od for. 200, milostivo odlučenu iz zemaljske zaklade za spomenutu gradnju, jer je tako učinilo i c. kr. namjestničtvo; neće takodjer da iztražuju uzroke, radi kojih je občinski načelnik u Podradu dobio niečan odgovor na svoj utok, odposlan ravno na njeg. preuzvišenost g. namjestnika u Trstu; ustanoviti hoće oni samo tu činjenicu, da je opisano postupanje državnih oblastih u Primorju ili pojedinih činovnika, sakrivajućih se za svoju službenu vlast, nečuven činu, kojim se pobudjuje na prezir napram občini i na političke agitatorske svrhe proti občinskomu načelniku u Podgradu, te članu hrvatsko-slovenskoga kluba na zemaljskom saboru, Slavoju Jenko, darovitomu i marljivomu mužu, koji ima jedino tu „pogrješku", da odlučno brani svoj težko izkušan narod takodjer u jezikovnom pogledu, i koji čin potvrdjuje posve mnienje prvopodpisanoga, izraženo u njegovom govoru dne 17. t. mj. da oblasti u Primorju postupaju često i hotimice na takov način, po kojem bi imalo pučanstvo doći na misao, da njegovi zakoniti zastupnici namogu za njega ništa izposlovati.

Na temelju svega toga pitaju podpisani njegovu preuzvišenost ministra za nutarnje poslove:

„Jeli njegova preuzvišenost voljna naložiti čim prije moguće c. kr. namjestničtvu u Trstu, da brigu glede gradnje napajališća u Obrovom prepusti zakonito postojećemu občinskomu uredu, te da dopita državnu podporu, dozvoljenu za onu gradnju, bezodvlačno zakonitomu zastupniku porezne občine Obrovo, t. j. načelniku mjestne občine u Podgradu?"

U Beču, dne 22. maja 1894.

Dr. Laginja, Spinčić, Eim, Hájek, Perić, dr. Gregorčić, dr. Brezorád, dr. Gregorec, dr. Vašaty, dr. Klaić, Formanek, Dupar, Biankini, Šupuk, dr. Ferjančić, dr. Blažek, dr. Slama, dr. Kaizl, dr. Dvočak, dr. Breznovsky, dr. Kaunic, dr. Bulat.

Službeni napisi.

Interpelacija

zastupnika Spinčića, Nabergoja i drugova na njih. preuzvišenosti gospodu ministre za nutarnje poslove, financije i trgovinu, stavljena u sjednici carevinskoga vieća dne 23. maja 1894.

Napisi na javnih zgradah imaju kakav smisao, ili ga pako neimaju.

Ako neimaju nikakva smisla, tada ih netreba u nijednom jeziku.

Ako imaju pako smisao, tada moraju naznačiti, koji ured ili koji se uredi nalaze u dotičnoj zgradi, koji je jezik u porabi kod tih ureda — da uzmogneme već po vanjštini suditi o nutarnjosti — i zašto jesu u prvom redu, i to u jezicih onih narodnostih, za koje postoje u prvom redu dotični uredi, da uzmognu iste razumjeti.

U najnovije doba bijaše dogradjena zgrada za poštanske, brzojavne i financijalne oblasti u Trstu.

Pod dotične financijalne oblasti spada cielo Primorje, pod dotično poštansko i brzojavno ravnateljstvo spada čitavo Primorje i vojvodina Kranjska.

Primorje broji po podatcih popisa pučanstva od dne 31. decembra 1890. približno 348.000 Slovenaca i Hrvata, 249.000 Talijana, 15.000 Niemaca. Vojvodina Kranjska broji po podatcih istoga popisa pučanstva približno 460.000 Slovenaca i 28.000 Niemaca.

Usljed toga nebi bilo ništa naravnijega, ništa pravednijega i ništa zakonitijega, nego da se uredi, nalazeći se u spomenutoj zgradi, označe u jezicih svijuonih plemena, za koje postoje ti uredi, i to tim više, jer je po obstojećih državnih temeljnih zakonih zajamčena ravnopravnost jezika svijuplemena u državi, i jer valja po obstojećih propisih financijalnim, poštanskim i brzojavnim oblastim u Primorju, dotično u Kranjskoj uredovati takodjer hrvatski, dotično slovenski, i jer bi se ta ravnopravnost jezika morala pokazati takodjer kod napisa.

Pa ipak su nedavno na spomenutoj javnoj zgradi načinili jedino sliedeće napise:

„*K. k. Post- und Telegrafenanstalt*",
„*Imp. Reg. Poste e Telegrafi*",
„*K. k. Finanzbehörden*",
„*Imp. Reg. Dicasteri di Finanza*",

dočim neima nikakvog hrvatskog, dotično slovenskog napisa, te se dakle prezire posve jezik odlučne većine pučanstva dotičnih pokrajinah.

Podpisani usudjuju se dakle staviti sliedeće pitanje na njih. preuzvišenosti gospodina ministra nutarnjih posala, ministra financija i ministra trgovine, koji su u prvom redu odgovorni za provedbu naravnih i državnimi temeljnimi zakoni zajamčenih prava:

„1. Je li poznato njihovim preuzvišenostim, da bijahu na novoj zgradi za poštanske, brzojavne i financijalne oblasti u Trstu načinjeni jedino njemački i talijanski napisi?

2. Jesu li njih. preuzvišenosti voljne

PODLISTAK.

Težki sni jednoga bezznačajnika.

Prva noć.

Što li sam ovo noćas sanjao? . . . . Oh kako je to težko, kad, nakon toliko godina gnječenja svoje vlastite savjesti, iznenada izpliva na površinu sva prošlost, koja je toliko različita od sadanjosti! Oh kako je lahko zavarati sviet, a osobito ovakav sviet, kakav je okolo mene; ali kako je težke obracunati sa svojom sviešću! Svako toliko muče me ovakvi crni sni, koji me uprav unište, te bih ja volio, da mojem najvećem dobrotvoru izgori kuća, nego da me ovakvi užasni sni grizu. Svaki put nakon ovakvih noći, grće mi se pesti, te bih najvolio, da kogagod zgnječim. Ali koga? — Ah sebe istoga, jer sam ja bez dvojbe najogavniji stvor, nit imam premca na sto milja na okrug.

Po stoti put evo već snivam o svojoj prošlosti. Pred mene redom dolaze moji bivši suučenici u učiteljištu, a svatko netom me opazi . . . pljune izpred mene, pa mi svatko štogod spomene iz onih godina.

— Zar se ne spominješ, rdjo, kakav si ti onda Hrvat bio? zar si već zaboravio, kako nisi hotio ni na ručak k svome rodjaku talijunašu, kad bi te pozivao, jer da si ti Hrvat? — Amo, rdjo, da te za uho nategnem. . .

Za prvim drugi.

— Gdje su sada narodne hrvatske boje na tvojih grudi? Rdjo i bezznačajniče, zar se bojiš, da te stisnu oko vrata?

Za drugim treći.

— Kamo tvoje hrvatstvo, plazavče? Ha, ha, ti još i sada marljivo čitaš splitski „Narod", jer želiš, da budeš dobro upućen, kad bi trebalo opet uskočiti na staru stazu, ali znaj, da ćemo te metlom otjerati.

Za trećim četvrti.

— Hej delijo, kako li će ono biti, kad te još malko pobolje upoznadu oni glupani, koje ti sada kano pravi izrod za nos vučeš? Kamo li će se uteći?

Za četvrtim peti; za petim šesti i tako redom, da ni ja neznam, koliko ih se izreda. Ali ja im ne znam, što odvratiti, nego se i u snu stišćem kao gušter. Rukom i pokrivalom zaklanjam obraz, dok se napokon sav drhćući i oznojen probudim.

Kako je to užasno, da me veseli i junačka lica mojih bivših suučenika, koji su ostali dosljedni svojim idealima, ovako užasno u snu muče!

Gotovo bih rekao, da je Bog navlas izmislio san, da muči bezznačajnike i ništarije, kakav sam ja. Ah Bože! Velika je tvoja pravda, i težko se ona obara na mene i na moje premce.

Druga noć.

Do podne kako tako, al po podne naopako. Netom sunce krene nizbrdo, meni, počne koža jeziti, drhćem, jer se primiče noć, koja će me opet mučiti svojim užasnim snom. S toga bih ja najvollo, da nestane noći, ili barem, da ljudi nebi osjećali potrebe, da spavaju.

Još i sada drhćem . . . . !

Netom zaspah eto mojih noćnih drugova sa mnom na razgovor. Brrr . . . . !

To si ti Don Jakove! . . . . Zar i ti hoćeš, da sa mnom obračunaš? A odkle meni toliko blaga, da naplatim sve što tebi dugujem? Što ćeš od mene kukavice . . . . smiluj mi se . . . !

— I jesi i nitkov i kukavica! Koliko puta li tumačih djeci basnu o težaku i zmiji, koju je on u njedra od zime zaklonio, a ona, kao zmija, zadala smrt svome dobrotvoru. Znao sam, da drugo poučim o tome, a sam odbranih zmiju prisojkinju na grudih svojih. Sa lopovom postupah kao sa poštenjakom, a lopov me lopovski izdao. Eto, ne tražim ništa od tebe, jer me strah, da bi sa darovima prešla na me i tvoja guba, kako se ono dogodilo *Elizejevom* slugi sa darom *Naamanovim*. A pak i kad bi hotio kakvu osvetu (što neću), nebi nikako mogao zaželiti veću, nego li te je snašla s Božje strane, a ta jest grižnja savjesti. Došao sam, kukavice, da ti javim, da znadem i zadnje tvoje nastojanje, da steče tobož povjerenje učitelja kotara Lošinjskoga. Oh gadno li si se pomio! A kad si vidio, da te učiteljstvo kotara predobro poznа, onda si napried porinuo ono nesrećno *brbuzgalo*, pa si bio prvi, koji si se s njim podrugivao! Pa još si ga, da ironija bude veća, primamio na staru godinu u grad Selo u podpunoj paradi, da pak kući odojka odnese. Jest, belaj s tobom! Pa tako izdati i izložiti svoga sumišljenika! Mudra si ti glava, znamo te svi; ali bi ta tvoja mudra glava morala se k zemlji prignuti, kad čuješ dah poštena čovjeka. Zar ne osjećaš prazninu oko sebe? Nadji de dvojicu svojih kolega, koji se nebi ni stidili na javnom putu s tobom govoriti. Ti si umišljaš, da si ti veći od njih, pa kao da ti tobož nečeš, da s njimi drugaješ, ali ti i sam znadeš, da je svaki i najčednji tvoj kolega barem toliko povrh tebe, koliko bijaše u svoje doba najčednji Grk nad Herostratom. A sad te ostavljam grižnji tvoje savjesti. — — — To reče i nestade ga. Ja drhćah kao prut. A što da mu odvratim? Kako da se opravdam? Ah jedna jedina utjeha mi još preostaje, da on ne zna svega, što ja počinih protiva njemu, pa mi svega nemože predbaciti. Ali koja hasna, kad mi to predbacuje moja savjest, ili kako se već zove, jer napokon ja moram pitati sebe istoga: da li stvorovi poput mene imadu savjest?

Svakako na žalost nešto imamo, što grize, pali, muči i po danu i po noći.

(Konac sliedi.)

bezodvlačno poduzeti potrebita, da se načine na istoj zgradi slovenski ili hrvatski napisi; ili inače navesti uzroke radi kojih bijaše posve prezret jezik ogromne većine pučanstva u Primorje i u Kranjskoj?"

U Beču, dne 23. maja 1894.

Spinčić, Nabergoj, Kušar, dr. Gregorčič, dr. Gregorec, dr. Ferjančič, dr. Klaić, A. Coronini, dr. Bulat, Pfeifer, Globočnik, Vošnjak, Klun, dr. Laginja, Biankini, Perić, Dapar, Šupuk.

Občinski izbori u Buzetu.

Netom svršeni izbori za prostranu občinu Buzet ovoga puta ovršili se malo življe, nego li zadnji put. Onda je došlo sve gladko bez borbe, a sada bila je barem u prvom tielu. Tomu moramo zahvaliti najviše trojici.

Prvi je gosp. Jakov Negri. Svojom lukavštinom znao je u prošlih godina tako broditi, da se je našao uviek kod većine. Zatajio je prije svoje osobne mržnje, a pak i svoje talijansko poriotlo, pa ovih osam-deset godina pristajao uz našu stranku, koja mu je donekle vjerovala, te ga odlikovala i zastupničkom i većničkom časti. Malo po malo narasla mu krila i želje, te držeć, da sjedi čvrsto na sedlu, polakomio se i za načelničkom čašti. Naši, koji su ga budnim okom pratili, koji su opazili, kako on svoje dangubenje u občinskom uredu upotrebljuje, samo da prikaže svietu, kao da je sve na njegovih ledjih i da on sve radi i koji su doznali još štošta, što ne treba ovdje iznašati, doviknuli su mu: starče, dosta je! Bilo da je to čuo, bilo da se u novih prilikah nadao kakovom preokretu, okrenuo je opet kabanicom i pošao onamo, gdje mu je pravo mjesto, u talijansko kolo, gdje će ostati, dokle ga budu trpili. Ipak prije nego se od nas sasvim odkinuo, kušao je, nebi li kako posijao razdor medju našimi. U tu svrhu upotrebio nešto malo jala, što ga je bilo medju nekojimi iz Sv. Ivana i nekojimi iz Štrpeda, ali su mu ljudi pametniji od njega i od onih nekojih zamrsili račune. Upotriebio i svoje veliko (umišljene ili sumljive) zasluge za občinu, kojimi je htio lahkovjerne osvjedočiti, da je občina na rubu propasti i da ju jedino on može spasiti, te bi njim preporučio, da u Buzetu kažu: „*mi ćemo ga Negri za podestat*". Rieči mu odnio vjetar, a preporuke ne našle odziva!

Drugi od one trojice jest bilježnik Giuseppe Larice. Kad je došao u naš kraj, kazivao je i desno i lievo, da se on u stranačke poslove neće miešati, već da će se samo svojimi bilježničkimi poslovi baviti. Nego bilo, da mu je došla molba iz Poreča, od kuda je rodom, ili da neima toliko tih bilježničkih poslova, koji bi ga zaokupili, stavio se i on na čelo talijanske stranke, pa počeo agitirati i obilaziti sve kuće buzetske, te nagovarati Buzećane, da se dignu na junačko noge i spase „*milu domovinu*". Kucnula je ura! Sada ili nikada! Prijatelji njegovi postavili njega kao kandidata za načelničku čast i raztrubili glas, da će ju on bez plaće nositi. Dakako, bilježnički poslovi mu daju toliko zaslužka, da može svoje, nam nepoznate sposobnosti badava posvetiti občini. Hvala mu liepa, al neka znade, da nije mlivo pošto je bilo i da ne vriedi više „*Spasiteljev*" recept: „*basta promettere, promettere tutto, anche che se farà cascar el ciel in terra!*" Puk više ne vjeruje prazuim obećanjem i kad bi bio vjerovao iskrenosti onih obećanja, bio bi odgovorio: volimo valjanijega s plaćom, nego valjana bez plaće.

Treći u tom kolu bio je odvjetnik dr. Sandrin, inače poznat pod imenom „*Spasitelj*". Došao je amo tobože da spasi „*potištene*" Talijane od hrvatskoga knuta. Zamahnuo izprva svojim tučkim buzdovanom po Hrvatih i počeo ih nemilice biti. Talijani nazriovali u njemu velika junaka i okupili se okolo njega. Nego malo po malo stali su uvidjati, da to nije ta velika junačina, da je on došao amo, da spasi ne njih, nego nešto drugo i da udarci njegova knuta padaju više po talijanskih, nego li po hrvatskih ledjih. Zato se stalo javljati proti njemu neko nepovjerenje, koje je dotle naraslo, da može sada svoje pravo prijatelje i privržence u občini na pretih jedno ruke prebrojiti. On je povjerovao riečima Jakova Negrija, koji ga je osiguravao o svojem velikom uplivu u pučanstvu i svjetovao u velikom viću, da se ima stupiti u borbu. Nego se bojao postaviti se sam na čelo, bojao se i samoga sebe uvrstiti u izborno glasovnice, jer su mnogi kazali, da néće niti na biralište, ako bude njegovo ime medju predloženici. Tu je ulogu prepustio prijatelju Larice-u.

Uz ovu trojicu vodja bilo je i nekoliko doglavnika, nekoliko podvodja, kojih nije vriedno da spominjemo. Znamenito je samo to, da od svih tih vodja i doglavnika nisu bili nego dva ili tri pripadnika občine buzetske. I još će ti kazati nama: „*fora i foresti*"! nama, koji ne imamo u svojih redovih niti jednoga nepripadnika ove občine.

Kad je veliko vieće izdalo lozinku: *u boj, u boj!* počela se agitacija po najmovih i po selih. Širili su glas, da ako bude izabran načelnikom Frane Flego, hoće mu morat občina i mirovinu plaćati, da će Larice badava služiti, da će jedan činovnik sve poslove obavljati, da se je dugova napravilo i sto drugih laži. U oči izbora došao je svežanj puljskoga „*Sumiera*" sa bljutavim dopisom, u kojem se je napadalo na občinsku upravu, a osobito na dičnoga i požrtvovnoga načelnika Frana Flega. Taj se je dopis širio medju pukom. Nego sva agitacija i sve laži nisu pomogle ništa. U predvečerje izbora glavno vieće zaključi, da se neće boriti ni u trećem, ni u drugom tielu. Osvanu 25. junija i već za rana oto ti na trgu vodje i gončini. Teku od jednoga izbornika do drugoga, nebi li barem koga predobili ili odbili. Nagovaraju ih, nudjaju jim, ali sve zaludu: oni ne mare, slušaju i smiju se pod brkom. Negri zove Sandrina za sudbena vrata i kaže mu u uho: „*sti mostri i se tutti uniti, i se duri, no i se lascia!*" Sandrini sažima s pleći i otidje. Ista se igra nastavlja drugi i treći dan. Četvrti i peti dan jenja, a šesti i sedmi izčezava, te se braća zanimaju više tim, kako je Talijan ubio predsjednika francezke republike, nego li sa izbori. Nasuprot naši mirno i dostojanstveno polaze u izbornu dvoranu i glasuju za ljude svojega povjerenja, za ljude, koji imaju srca za njih i koji će nastojati, da njim pomognu u kuliko budu mogli. Svi se dive onomu brkatomu Krašaninu, vrlomu Ivanu Bužanu iz Lanišća, koji prozivlje imena izbornika, i svaki prispodablja sadanje doba sa nekadanjim, kad su samo gospoda sjedila u izbornoj komisiji, pa u misli veli: jadna Istro, na što li je spala tvoja „*avita cultura*", da goloruk al poštoni Ćić prozivlje iz izborne listine imena latinske gospode!

Tako se mirno dovrši izbor III. i II. tiela. U onom je došlo od 1719 izbornika 492 njih, a u ovom od 761 izbornik 315 njih i svi su glasovali s našimi glasovnicami. Ovo je velik broj, a da je bilo borbe i da nebi bilo posla na polju, još bi jih bilo više došlo. Od svih se sela najviše odlikovaše *Rakitovćani*, od kojih nije nijedan pofalio, pa onda *Lanišćani*, koji su prije bili sasvim nemarni za izbore, a sada su došli skoro svi. To nam dokazuje, da se je i u njih probudila svieat i da su i oni uvidjeli, da našim imanjem naši ljudi upravljaju i da ti ljudi budu pošteni, razumni i skrbni. Tako valja vrli Lanišćani! Nadamo se, da ćemo vas i kod budućih izbora viditi, gdje stupate prvi na čelu kremenitih Krašana. Vaše je selo najveće i najmućnije, pa je i pravo, da budete vi kraški barjaktari u svakoj narodnoj borbi.

Krivo bi činili, kad bi ovdje premučali *Sočeržane, Pregarce, Crničane, Sovinjce, Vržane, Svisvetčane* i sve odlomke porezne občine buzetske sa tužnimi *Mlunci*, kojima je pred malo dana tuča potukla sav ovogodišnji plod, i koji niti u svojoj nevolji nisu zaboravili na dužnost glasovanja.

Još bi više zakrivili, kad se nebi sjetili *Brgudčana* i *Danaca*, koji su po svoj vrućini prevalili dalek put, da dadu svoj glas samo za ljude svoje krvi.

Trteničani, Brešćani, Slumci, Klenovšćaci i *Podgajci* nisu izostali, kako nikad dosad. Njihov su primjer sliedili i *Praprajci*. Ovih se dana našlo na okupu sve, što je boljega, sviestnijega i rodoljubnijega u našoj občini.

Nego pravi život, prava borba nastala je tek 5. t. mj., kad je počeo izbor za prvo tielo. Protivnici napoli su sve svoje sile. Obletavanje, vrzanje, nagovaranje i strahovanje razpreše se po svoj občini. Zasliepljeni *Rus.* i *Dragić* digli su se listom i došli svi, živi i mrtvi na biralište. Lovilo se izbornike po putovih i po trgu. Čim bi se tko pokazao, naskočili bi ga dvojica i trojica, pa ga — ako se pustio — vodili amo i tamo, a onda proda se kao blago gonili u izbornu dvoranu, gdje bi zaseramljen i pokunjen dao svoj glas, kao da je sviestan, da proti svojoj krvi i proti svojemu narodu radi. Tim podlim načinom i silnim novcem dotjerali su protivnici svoj broj glasova skupa sa onimi grada Buzeta do 92. Dalje ni makao! U izbornoj dvorani sjedio je oba dva dana sa prepisom listina u ruci dr. Sandrin. Moglo mu se začepiti usta, da ne prigovara i pokazati mu vrata, kako se je to mnogo puta i u više krajeva učinilo sa našimi ljudi, koji su htjeli prisustvovati izbornom činu, ali ga se pustilo, neka se i on i drugi uvjere, da nama ne treba ni silovanja, ni nezakonitog postupka, da do pobjede dodjemo. A i dobro je, što se tako učinilo, jer mu se barem dalo nekoliko lekcija i pokazalo se njegovim i našim privržnikom, koliko je njegovo znanje. C. kr. kotarski poglavar, koji je, ako i nepozvan, došao, da pazi na red i koji je skroz nepristrano postupao, morao mu je, kao učitelj djetetu, prstom na knjizi pokazati zakonsku odredbu, za koju je tužan spasitelj morao priznati, da mu do onda nije bila poznata. On, odvjetnik, htio je medju ostalim na občesitom sudbenom punomoći glasovati za izbornika, kojega nisu nikakovi javni ili občinski poslovi priečili, da na izbor dodje. I takovi ljudi hoće, da vode nekakvu stranku! Neznamo, kako mu je bilo pri duši kod tolikih pljuvaka i vidoć kako naši toku uviek sa 20, 30, 40 i 50 glasova pred njegovimi. Osupnulo ga je u velike, kad je vidio stupiti u izbornu dvoranu c. kr. pristava Lanève, koji mu je srcu prirasao, i dičnoga Spinčića. Ova dvojica ni umoljeni ni pozvani, došli su, da nam izkažu ljubav i svojim glasom pomognu do sjajne pobjede. „*Maledizion, i ghe vien in ajuto perfin dalla casa del diavolo*", uzklinuo je u svojoj ljutini. Naši, sigurni za pobjedu, smijali se njegovom i njegovih prijatelja napinjanju i previnjuju. Svatko je neprisiljeno i veselo predao svoj glas. Oduševljenje pa je narastlo do vrhunca, kad se doznalo, da su došla i glasovala također gospoda Spinčić i Lanève. Njihov glas smatrali su naši kao veliki dar. Liepa i srdačna njim hvala na trudu i požrtvovnosti. Te ljubavi im zaboraviti nećemo!

Dr. Sandrin i njegove „*stafette*" zapustili su dvoranu pol sata prije dovršenog glasovanja. U šest sati je načelnik proglasio uspjeh izbora, po kojem su naši od 322 izbornika dobili *143* glasa, a protivnici *92*. Odbijeno ih je bilo što naših što protivnih *29*. Dakle izostalo jih je *58*, a medju timi i c. kr. činovnici, za koje je kolao glas, da su obećali glasovati za talijansku stranku, ali samo u skrajnoj potrebi.

Boz buke i boz vike su naši zapustili dvoranu i grad i veselo poletili kući, da raznesu glas o sjajnoj pobjedi, izvoštenoj slogom i požrtvovnostju.

Ogriešili bi se u velike, kada nebi ovdje iztaknuli i pohvalili muški postupak *Štrpedjana*. Sbog neke tučnje medju mladići iz raznih sela, nekoji su gledali, da omraze pred ostalimi sav Štrped. Izprva su kušali, da izazovu štrpedsko mladiće, ali oni, mudriji, ostali su hladni na svaki izaziv. Znali su, da bi se smutnji i neslogi samo naši neprijatelji veselili. Kasnije se htjelo ustrojiti novu stranku, u kojoj nebi smjeli biti Štrpedjani. Kad nije ni to pošlo za rukom, rekle se, da Štrpedci ne smiju blizu izbora i da njim se ne dade drugog zastupnika, osim Frana Flega, koji već ne stanuje u Štrpedu, nego na Počekaju. Štrpedjani su na to odvratili: „*mi ne stvaramo stranke, mi nismo vodje, mi smo prosti narodni borci. Kao takovi borit ćemo se za hrvatsku stvar svim srcem i svom dušom, a zato ne pitamo, da se i našem selu dade zastupnika. Najveća će nama biti plaća, ako hrvatska stranka pobjedi, kako je već dva puta kod občinskih izbora pobjedila*". Tih mužovnih rieči su se oni i držali, pa su tim još jedan put svietu pokazali, da su oni najsvjestnije i najrodoljubnije selo i da ih u narodnoj borbi ne vodi osobna korist ni prazno slavohlepje, nego čisto i neokaljano hrvatsko rodoljublje. Kada budu sva naša sela takova, onda se više nećemo bojati za našu budućnost. Živili takovi junaci!

Da nam se nebi reklo, da izaziviljemo, nismo dali oduška svojemu veselju nad pobjedom ni vikom ni krenovi. Samo krčni *Slumci* nisu mogli od manje, a da ne zapale tri ogromna kriesa na visokom i strmom kuku iznad Počekaja, te tim i oštrim pucanjem navieste i najdaljim stranam, da su Hrvati i Slovenci mjestne občine buzetske još uviek oni isti neustrašivi borci i oni hrabri junaci, koji su pred sedam godina pet dana i pet noći obsjedali Buzetgrad, i jurišem prestoli občinu iz talijanskih rukuh, i da su ti junaci novu pobjedu izvojevali nad Talijani i nad prodanci. — Evala njim!

Dični zastupnik Spinčić ostao je u občini tri dana. Svo ga je liepo sueretalo, svatko je htio, da i u se približi i čuje njegovu živu i sladku rieč. U nedjelju u jutro odpratilo ga mnoštvo ljudi iz crkve, gdje je misio, do župnikova stana, a poslie podne sve do kolodvora, gdje ga je na odlazku burnim „živio" pozdravilo. Sretno nam pošao, mili zastupniče, i pratio te svuda dobri Bog!

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 11. julija 1894.

Austro-Ugarska. Njeg. Veliič. cesar i kralj Fran Josip boravi još uviek u Trentu. Talijani gube tamo sve to više nadu, da bi moglo doći do razdiobe južnog od sjevernog Tirola. Zastupnici južnoga Tirola da kane i nadalje neulaziti u zemaljski sabor, dok im vlaba nezadovolji njivim zahtjevom, t. j. dok im nedade talijanski sabor u Trentu, samostalnu upravu, odieljenu posve od sjevernog Tirola, od zemalj. sabora u Insbruku.

U Madjarskoj traje još uviek agitacija proti zakonskoj osnovi o civilnom braku, koju je, kako je poznato, prihvatila kod druge razprave i gornja kuća. Katoličke svećenstvo zahtjeva od crkvenog poglavice u Madjarskoj, kneza-primasa, neka bi zamolio kralja, da nepotvrdi rečenu osnovu. Knez primas nekani zadovoljiti toj želji katoličkog svećenstva, jer valjda znade, da bi bio svaki korak u tom smislu uzaludan.

Pod konac prošloga tjedna bijaše veoma živahno u priestolnici Hrvatske, u bielom Zagrebu. U petak dočekaše svečano i uz silne ovacije svega gradjanstva njeg. preuzvišenost g. biskupa Strossmajera, koji je došao na svečanu intronizaciju novoimenovanoga nadbiskupa, koji bijaše u nedjelju najsvečanije introniziran. Novoimenovani nadbiskup pokazao je živom rieči kod raznih zgodah prigodom ovih svečanostih, kako u njemu bije plemenito i rodoljubno srce i kako je on spreman sve žrtvovati za crkvu i svoj narod.

Srbija. Kralj Aleksander zadržao je u Nišu više turske častnike, koji mu bijahu od Sultana kao počastna pratnja dodieljeni. Glasa se, da će ministar predsjednik dati ostavku, jer da mu je uz svu njegovu odlučnost nemoguće dalje uz onako raztrovane odnošaje u kraljevini, vladati.

Bugarska. U nedjelju svršili su se u Sofiji občinski izbori. Izabrani bijahu svi kandidati, koje je predložio odbor narodne stranke i na koje je vlada pristala. Kandidati Stambulove stranke propadoše sramotno, nedobiv ako ne veoma neznatan broj glasova. Nakon dovršena izbora priredilo je gradjanstvo knezu i ministarstvu srdačne ovacije.

Rusija. Službeni list bečke vlade priobćuje trgovački ugovor izmedju Austro-Ugarske i Rusije. Sa ženitbom priestolonasliednika velikoga kneza Nikole sa hesenskom princesom reć bi, da neće ništa biti, jer da sam car nebi bio s tim brakom zadovoljan.

Francezka. U parlamentu razpravljaju posobne zakone, kojimi kane stati na put nesretnim anarhistom, kojih su već sada pune tamnice.

Italija. Poput Francezke razpravljaju i u talijanskom parlamentu o iznimnih zakoni proti anarhistom. U Rimu da su prepune tamnice anarhista, te ih moraju razpošiljati u tamnice drugih gradova. Do sada da je zatvoreno od zadnje doba preko 10 hiljada anarhista.

Nad preranim grobom

miloga rodjaka

popa Nika Sparožića.

Cena tuga, vječna pratilica
Mog života od koljevke rane,
U mom oku s nje mi ne usane
Bujno vrelo suza žalostnica.

Ako ikad svjetlo sretna danka
Mladenačko moje ljubne čelo,
Nije nego Providnosti djelo,
Mučila mi kratkotrajna stanka.

Pa i sada, gdjo mi nova rana
S tebe, Niko, bolne ciepa grudi,
Providnost je samo pouzdana,

Što mi nadu usred srca budi,
Da ti rajska duša odabrana
Mir uživa, kog i moja žudi.

F. V.

Franina i Jurina

Fr. Si čul, da je za popunit mesto „*banavšfirera*“ va Poreče.

Jur. A la ja! te je još fakini tamo.

* * *

Fr. Ti Juro, ki znaš i sanje špjegat, reci mi, zašto nisu vižinadski veladaši lov na inkantu u Poreču levali?

Jur. Ha! ha! ha!... ča neznaš, da im je stara munida premankala — a novu nisu još čapali.

Fr. Po majku miša, ti biš mi stija dat intendit, da nimaju oni šoldi.

Jur. Veruj mi brajne, da nimaju njanke heleri.

Fr. Dakle od sada ne bude već palente *kol ljevero*; bit će dobra i slanom srdelom po kranjelsku, kako su ju njihovi stariji jili.

Jur. Samo da ne bude koji bot i kašica dobra.

Fr. Hvala Bogu, kolo se je ipak obrnulo!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Gospodin Mužina Miho, Beli — Cres, poslao nam je 13 for., koju svotu sakupila je kita svećenika, koji su proslavili svečano Cirilovo u Martinšćici. — Gosp. H. Majar iz Pićna poslao je 5 for. — Gosp. Kajetan Daboviđ, kand. mod. u Insbruku šiljo 4 for. 54 nč., sakupljenih na dan sv. Cirila i Metoda medju članovima hrv. akad. družtva „Velebit“. — Gosp. I. S. iz Kopra poslao nam je 8 for. 4 nvć., sakupljenih medju tamošnjimi mladimi rodoljubi. — Gospodin Josip Marok, Sveti Lovreč Pasenatički u Istri šilje nam u čast sv. zaštitnika 2 for. — Gosp. Mladen Barbarić, bogoslov iz Iloka u Hrvatskoj, sakupio na primicijama fra Mata Ivaniševića u Iloku 10 for. 50 nvć.

Novi bilježnik. Iz Podgrada javlja nam prijatelj, da je tamo stigla dne 10. t. mj. brzojavna viest iz Beča, da je imenovan c. k. bilježnikom u Podgradu g. Fran Dubrović, rodom iz sela Mihotići, občina Kastav.

Srdačno čestitamo na tom imenovanju našemu puku u podgradskom kotaru i novoimenovanom bilježniku, vriednom rodoljubu i prijatelju!

† **Natal Tomičić** pomorski kapetan i posjednik u Voloskom, brat uvdašnjega c. k. savjetnika kod priz. suda prosvj. g. Ljudevita, i čestitoga našega prijatelja i rodoljuba g. Viktora, prominuo je nenadano u rodnom mjestu nakon kratkog bolovanja. Pokojnik bijaše čovjek mirne ćudi, blag i dobar sa svakim. Skrban gospodar, uzoran suprug i otac — a veliki prijatelj naše narodne stvari. — Sjajan sprovod, na kojem se sabralo silno množtvo puka iz Voloskoga, Opatije, Kastva i Rieke svjedoči, koliko je bio pokojnik štovan i ljubljen — od svih bez razlike. Pokoj mu vječni i duga uspomena medju nama!

Miholjice Sv. Vid, 10. srpnja 1894. Dne 30. lipnja, nakon duge i težke bolesti, okriepljen svetotajstvi umirujućih preminu u Gospodinu naš obće štovani i ljubljeni kurat g. pop. Mate Justinić u 74. godini svoje dobe. Pokojnik bio poštenjak, što no rieč, od pete do glave, a ističase se uzornom točnošću i revnošću tako, da je upravo pod stare dane, vršeć težotne svećeničko zvanje preko svoje dužnosti, zadobio i klicu svojoj neizličivoj bolesti i smrti. Premda muž staro škole, pregnuo bje ipak živo uz današnje mladje ideje i pratio osobitim zanimanjem politički razvoj u Hrvatskoj, a napose naš pokret u Istri. Radi njegove vedre ćudi, rad ljubavi do družtva, kao takodjer radi njegovih zdravih doskočica i šale, bio je na otoku i izvan ovoga prilično dobro poznat. Sprovod bio je doduše malko tegotan, jer se moralo pokojnika, po izričnoj njegovoj želji, prenesti u Dobrinj — skoro dva sata daleko — ali je uza sve to povorka bila upravo sjajna, koja se još Dobrinjci pojačala. Mužko i žensko, malo i veliko, staro i mlado pohrlilo listom ravno u Dobrinj, da izkaže zadnji čin ljubavi, zadnju počast svojom za vazda odlazećem kuratu, koji je med njima preko 45 godina živio. — Tako valja! — Evala Vam čestiti Miholjci! A Tebi, nezaboravni moj ; ope Mate, lahka Ti bila rodna Dobrinjska zemljica!

Položio zastupnički mandat. U predzadnjem broju javismo, da bijaše izabran za grad Piran kod nakradnog izbora bivši tamošnji zastupnik na istarskom saboru i gradski načelnik g. Domenico Fragiacomo sa 29 glasova izmedju preko 400 izbornika. U zadnjem broju poručkog lističa čitamo, da se je g. Fragiacomo zahvalio na tomu izboru položiv zastupnički mandat. Neznamo, da li se je g. Fragiacomo odlučio na taj korak pošto je uvidio, da njegovi sugradjani zanj nemare, ili nekani u obće više ejediti u dvorani sv. Frana u Poreču. Biti će po svoj prilici ono prvo, jer inače nebi se bio dao birati i tim izvrgavati malo častnom uspjehu izbora. I tako od sve trojice talijanskih radikala nevraća se za sada nijedan u zemaljski sabor u Poreču.

G. dr. Amoroso našao je u osobi poštovanog markiza Polesini-a dostojna zamjenika a gg. Costantini-u i Fragiacomu želimo iskrene, da bi zadobili bar takove nasliednike, koji bi bili dostojni, da odvežu oputo sa opanaka poštovanog g. markiza.

Pronevjerenje u občini Cresko.j. U tršćanskih listovih čitamo, da su dva občinska zastupnika občine i grada Cresa počinili pronevjerenje kod nekog poduzetja, koje su u ime občine rukovodili.

Usljed toga nastao je medju creskom vlastelom silni metež, jer puk pravom traži, da se nekazni samo ono, koji su pronevjerenje počinili, već i one, koji nisu tomu produresti znali. Občinska sjednica, koju je načelnik sazvao, da priobći zastupstvu to krasno gospodarstvo sa občinskim imetkom, bijaše tako nemirna i burna, da je načelnik g. Chersich dao točajom sjednice ostavku. Tako talijanski listovi u Trstu, a mi očekujemo od creskih prijatelja, da nas o svemu pobliže obaviestiti izvole jer se bojimo, da će glasilo istarskih Talijana — dakle i creske vlastele — o tomu mudro šutiti, da se nesaznade o tom „*marunu*“ njegovih prijatelja i privržencka u Cresu. Občina creska jest u talijanskih rukuh.

Nešto se iza brda valja. Iz Beča javio nam je ovih dana prijatelj, da bijahu u audienciji kod ministra nutarnjih posala njeg. preuzv. g. Becquehem-a talijanski zastupnici iz Istre gg. Bartoli i Rizzi.

Njeg. preuzvišenost vitez Rinaldini, c. k. namjestnik u Trstu boravio je takodjer nedavno u Beču.

Dne 10. t. mj. bijahu u audienciji kod c. k. namjestnika u Trstu puna dva sata g. dr. Mate Campitelli zemaljski kapetan i predsjednik istarskoga sabora, te gg. Bartoli i Rizzi, zemaljski i državni zastupnici talijanske stranke u Istri.

Već od dulje vremena pronosi se glas, da će biti promjena i umirovljenja medju političkim činovničtvom u Primorju.

Ljudi jezičavi, koji znadu za spomenuta putovanja, za one audiencije i posjete, spajaju sve to sa onimi glasovi o promjeni u činovničtvu, pa kad im se dobaci, da su sve to sama nagadjanja il možda pobožne želje ove il one osobe, oni ti tvrdokorno odgovaraju: bilo ovo ili ono, *ipak se nešto iza brda valja!*

Iz Pazina pišu nam dne 10. julija, da ovih dana odlazi na podulji dopust g. dr. A. Dukić odvjetnik i načelnik tamo. Njegove odvjetničke poslove voditi će g. dr. Dinko Trinajstić, koji je otvorio svoju pisarnu u kući pok. županjskoga župnika Orlića, naprama občinskom uredu.

Maloselska sakristija postala je od nekog doba javnim čitalištem. Sa osobitom sabranošću i liepim bogoljubatvom čitaju se oni brojevi, u kojih se piše proti popovom i crkvenim dostojanstvenikom. Nekoje ljude to gadi, a nekojim to godi. Mi pako velimo: Pamet djeco, dalje od ognja!

Iz Suska pišu nam 26. junija. Kao da je sudjeno, da vam s ovoga mjesta šaljemo uviek žalostne glase. I to će biti sve dotle, dok bude istina, da od glave riba smrdi. Premda smo mi Hrvati ovdje u velikoj većini, ipak smo stavljeni na milost i nemilost šačico šarenjaka i odmetnike. Njima je dopušteno, što nebi smjelo biti, a nama pak nije dopuštene, što bi moralo biti. Tu zagonetku možete protumačiti tim, što imaju vlast za sebe i što ih štiti poznati naš prijatelj nedaleko odavle. Kod nas se dogadje, da je Hrvat kažnjen na temelju prosto sumnje svoga protivnika bez ikakve podkrepe svjedoka; dočim šarenjak dobro prolazi i onda, kada je uloviljen u činu, posvjedočenom od mnoštvo svjedoka. Mi na primjer znamo, što su njeki šarenjaci radili po bielom danu na Susku i dnove 13. i 15. t. mj. i kako su se o tomu uvjerili i oružnici, koji su i zaplienili neke predmete. Znamo i to, da su se ti šarenjaci hvalili, da oni neimaju straha i da se ne boje posliedica. Napokon znamo i to, da je u Lošinju zabašureno sve, jer da je g. M. odputovao. Naravno je dakle, da si šarenjaci mogu svašta dopustiti, a da hvataju prigodu, neka vam služi dokazom i sliedeći čin.

Dne 24. t. mj. na poziv od nas većine neodabranoga „anvijana“, mi kuće gospodari sakupismo se u pustoj školi, da odaberemo poljare. Kako mi Hrvati do sada žalibože niemo davali odviše znaka života, to bi šarenjaci postavljali poljare po svoj volji. Ovoga puta mi Hrvati pokazasmo, da smo živi i pošto bijasmo u brojnoj većini, poljari morahu biti imenovani oni, za koje je većina glasovala. To se je dalo na žao protivnikom, koji se nisu žucali napokon i prietiti i — uspjesoše! One iste večeri okolo 11 sati bje zapaljen veliki kup prešća i lozja u dvorištu. vriova i uglednoga Hrvata Mateju Picinić-Kovačića, zlobnom namjerom, da mu zapale kuću. Sreća i Bog, što je vatru zapazio jedan financijalni stražar, koji je probudio kućevlastnika, te ovaj s obitelji i pomoćju susjeda svladao vatru, koja je već bila zahvatila jednu baračicu. Još je sreća i to, da je vladala tišina, jer da je duhnuo i najmanji vjetar, danas bi ležala u pepelu polovica kuća, to jest cielo donje selo. Što što se sve dogadja na Susku na očigled osoba, koje bi morale strasti utišati. Moramo k tomu pripomenuti, da je minule zime g. Kovačiću bilo posjećeno najboljih panja, o čem je bilo govora u dičnoj „N. Sl.“ — Zaključujući za danas, mi se pitamo: misli li, tko je na to pozvan, uzpostaviti već jednom mir i red u ovomu mjestu? Tà pred zakonom moramo biti valjda svi jednaki.

Dopisak. Da se ovo mjesto nebi zamienilo sa Sušakom kraj Rieke, reći ćemo, da ovo pišemo sa otoka Suska u blizini Lošinja, pod čiju občinu spada. U Lošinju je i sielo kotarske oblasti.

Iz Podgrada pišu nam 8. t. mj. Dne 6. t. mj. svršila je pred našim sudom kaznena razprava proti Franu Marotti-u posjedniku i trgovcu u Obrovom i proti Ivanu Tončiću i Mihovilu Miklavcu iz Gradišća. Svu trojicu tužio je naš načelnik i zemaljski zastupnik Slavoj Jenko radi uvriede poštenja počinjena tim, što su sva trojica širili glas, da je komisija zemaljskoga odbora, koja je došla pregledati občinske račune na pritužbu Frana Marotti-a, pronašla pomanjkanja u občinskoj blagajni.

Na razpravi predložio je načelnik zapisnik o pregledanju blagajne, riešitbu zemaljskog odbora i občinske račune, iz čega bijaše razvidno, da nije manjkalo niti novčića u občinskoj blagajni. Na temelju tih podataka bijahu odsudjeni svi obtuženi i to: Frano Marotti na globu od 150 for., Tončić na tamnicu od 14 dana, a Miklavec na tamnicu od 7 dana.

Načelnika zastupao je na razpravi g. dr. Gustav Gregorin, odvjetnik iz Trsta a Marotti-a je branio dr. Ivan Martinolich isto odvjetnik iz Trsta.

Iz Mošćenica piše nam prijatelj dne 9. t. mj. Javljam Vam g. uredniče tužnu viest, da nas je pohodio po dva puta nemili gost — grdna tuča. Jučer okolo jedne ure popoldan padala je tuča prvi put a pod večer okolo sedmo po drugi put. Al kao da to nebijaše dosta nanio je veliku štetu vinogradom, vočkam itd. i silni vjetar, koji je tada duvao. Računamo, da nam je tuča sa vjetrom polovicu grozdja otela. Potučena su ova sela: Kalac, Grabrova i Draga. Uz silnu grmljavinu, troskanje groma i zavijanje vjetra padala je nemila tuča. Od straha pozatvaralo se sve u kućah, gdjo bijaše jaukanja i plača. Grom je udario u Dragi u dimnjak Josipa Slavića. Komado dimnjaka razneslo je na 30 metara daljine. U selu Obre dario je grom u štalu Antuna Šandalja usmrtio mu dvie ovce i raznesao dva murvova stabla. Bog nas očuvao ovakvog nevromena i ovakvih nesreća.

Poštanski ured u Pazinu. Početkom tek. mjeseca prešao je poštanski ured u Pazinu iz privatnih rukuh u ruke c. k. činovnike. Obitelj g. Pattai-a upravljala je mnogo godina onim uredom, dočim ga je sada preuzeo predstojnik tamošnjeg brzojavnog ureda g. Cenčić spojiv oba ureda zajedno.

Novoga upravitelja poštansko-brzojavnoga ureda u Pazinu, rodom i jezikom Slovenca, pohvaljene ovih dana židovsko-liberalni listovi grada Trsta — neznamo radi kakvih zasluga ili radi kojih usluga!

Iz Klane pišu nam 7. t. mj. Dolazimo malko prekasno sa sliedećom viesti, nu znajuć, da je bolje ikad nego li nikad, ovo nas kod predmeta.

Imali smo ovdje riedku sreću, pak nebismo radi, da se to prebrzo zaboravi. Prošloga mjeseca došli su nmo iz sv. Mateja oci Isusovci u sv. poslanstvu. Dočekasmo ih svečano udarenjem zvonova, strieljanjem mužara i vijanjem naših krasnih trobojnica.

Prodikali su svaki dan dva put t. j. u jutro i poslie podne u 6 sati. Crkva bijaše uvjek dubkom puna. Sve je hrlilo u hram božji, da čuje riec božju iz ostiju blagovieslnika, a u našem krasnom jeziku.

Izpoviedilo se je ovdje u svemu 1936 pobožnika, u čemu pomogoše Isusovcem naši i susjedni svećenici. U nedelju na blagdan sv. Duha bijaše oprost od častnih otaca. Naroda navrvilo je silno množtvo iz bliza i daleka. U jedan sat podieliše nam sv. blagoslov a na 4 sata odputovaše božji ugodnici. Udaranjem zvonova i strieljanjem mužara odprati silno množtvo naroda otce Isusovce. Do tri puta daduše nam sv. blagoslov.

Sav narod odprati ih do crkve sv. Roka i davši nam tuj posliednji put sv. blagoslov, odiliše se od nas prećeni vrućom našom molitvom, da bi im Sveviđnji stostruko naplatio trud i muku, što je s nami imaše. Bog pratio sve Vaše korake nezaboravni naši naučitelji!

Istarska posujilnica u Puli imala je u prvoj polovici tekuće godine sliedeći promet:

Dohodak, računajuć k njemu novac u blagajni i čekovnom prometu poštarskom	for. 45.949·99
Potrošak	„ 44.630·93
Ukupni promet . .	for. 90.580·92
Gotovina 30. junija . .	„ 1.319·06

Taj naš mladi novčani zavod napreduje povoljno, što nas osobito raduje.

Kao najtvrdji dokaz napredka istarske posujilnice možu se računati ovaj:

U prvoj polovici prošle godine primila je Posujilnica pasivnih zajmova, to jest zadužila se je za for. 10.505·15, a dala je ljudem na zajam iliti posudu for. 27.616·55. U prvoj polovici ove godine dala je ljudem na zajam for. 24.552·28, premda se u to vrieme nije zadužila nego za for. 1466·51, dakle za 9 tisuća manje nego prošle godine.

U prvoj polovici 1894. dobila je Posujilnica od svojih dužnika interesa for. 2287·87½, a u isto vrieme 1893. forinti 2036·59½, dakle ove godine više forinti 251·28. A što bi bilo napredka i pomoći, kad bi se svi, koji mogu, i kojim bi dužnost bila, začlanili u tako koristnu zadrugu.

Preporučamo toplo našem občinstvu Istarsku Posujilnicu u Puli. Koji ikoliko može, neka se začlani, koji može bolje, neka malenkost uloži. Tako se novac promuće i zadruga može onda većemu broju pomoći, nego li do sada. Zrno do zrna pogača!

Iz New-Orleansa pišu zadarskomu „Narodnomu Listu“, da su tamošnji naši zemljaci, sve čestiti Hrvati, sakupili za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri i za dom dra. Starčevića 22.50 dolara, t. j. polovicu za jednu, a polovicu u drugu svrhu. Hvaleći iskreno braći u dalekoj Americi, što se sjetiše i naše plemenite družbe, kličemo im srdačno: Živjeli!

Upozorujemo naše štovane čitatelje, da će se obaviti vučenje brežkih srećaka sa **5 glavnih dobitaka po 10.000 kruna** već dne 12. julija t. g.

Priposlano.*)

Piskaru iz Buzeta u „Giovine Pensiero“.

Doznajemo da si opet jednom izlio svoju otrovnu žuć u zadnjem broju samo tebe dostojna listića. Prosto ti! Črčkaj, klevoći i laži po miloj volji, tà to ti je jedini posao. Ja se s tobom u prepirke upuštati neću pa makar izmislili tvoji razvedjeni možđjani o meni bilo kakovu lopovštinu. Odgovarati tebi neću jer te prezirem. Čovjek, komu su njegovi istomišljenici lođja okrenuli, koji je jurve toliko sramota i poniženja ovdje doživio, nije vriedan ozbiljna odgovora.

Buzet, 10. srpnja 1894. **B.**

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Javna zahvala.

Svim razredom i stališem p. n. občinstva, koji su prigodom duge i težke bolesti, smrti i pogreba našeg nezaboravnog ujaka

popa Mata Justinića,

župnika u Miholjicah-Sv. Vidu

ma budi si kako uticali; imenito pako g. dru. *Fabianiću*, g. popu *Ivu Trinajstiću*, g. *Ačimu Tončiću*, g. *Matu Spičariću*, g. *Ivanu Barbaliću*, g. popu *Pavu Milovčiću*, g. dru. *Franki-u*, g. popu *Niku Gregu*, ovdješnjim občinskim zastupnikom, omišaljskom g. *načelniku*, kao takodjer g. popu *Vicku Semitekolu* i ostalim članovom mnogočasnog dobrinjskog ladanjskog kaptola, p. n. dobrinjskom učiteljskom osoblju, školskoj mladeži i p. n. dobrinjskim občinarom; navlastito pako Vama, dragi naši Miholjci, koji ste tako mnogobrojno pritekli i niste žalili topline ni truda, da dostojno mrtve ostanke milog nam pokojnika do samog Dobrinja ponesete i izpratite, budi Vam ovdje svima bez razlike spola i dobe izrečena našu najtoplija hvala, a od Boga Vam plaća!

Miholjice-Sv. Vid, 6. srpnja 1894.

Raztužena obitelj.

Javna zahvala.

Iskrena i srdačna hvala svim velecienjenim prijateljem i znancem, koji su iz *Kastva, Voloskoga, Opatije, Rukavca i Veprinca* i od drugud onako mnogobrojno prisustvovali sprovodu naše premile majke

M a r i j e.

Naposo se zahvaljujem svoj velečastnoj braći svećenikom iz *Kastva, Veprinca, Maščenica i Brseča*, iz *Rukavca i sv. Mateja* sa prečastnim nadžupnikom *Ant. Turak*; osobito pako čč. izaslanikom velečastne obitelji kapucina iz Rieke i svim onim, koji su za vrieme dugoga bolovanja mile pokojnice, ili na njezinoj smrti bilo ustmeno ili pismeno nam svoje sažaljenje izrazili i težku bol miloj pokojnici ublažiti nastojali. Bog dobri platio svima obilno na ovom i drugom svietu.

Volosko, dne 9. julija 1894.

Za raztuženu obitelj i rodbinu
Vinko Zamlić, župnik.

Javna zahvala.

Svoj rodbini, prijateljem i znancem iz *Voloskog, Opatije, Kastva i Rieke*, koji se sakupiše toli mnogobrojno na pogrebu našeg nezaboravnog supruga, odnosno otca, brata i strica

Natala Tomičića

izriče ovim najsrdačniju i najiskreniju zahvalu. Nemanja harnost veže nas i do svih onih plemenitih osoba, koje nastojaše ustmeno ili pismeno ili bilo kojim drugim načinom našu težku bol ublažiti. Svima neka vrati Svevišnji trostruko!

U Voloskom, dne 9. julija 1894.

Za razveljenu obitelj i braću
Viktor Tomičić.

Javna zahvala.

Presvjetlom opatu riečkomu župniku dru. G. Bediniu, prečastnom sbornom kaptolu, velečastnom svećenstvu, čč. oo. kapucinom i trsatskim Franjevcem, čč. ss. milosrdnicam i bratovšćini Bl. D. M. od VII. žalostih, svim znancem i prijateljem i svim onim dobrim dušam, koji su onako mnogobrojni prisustvovali sprovodu nezaboravnog i neoplakanog našeg sina

popa NIKOLE SPAROŽIĆA

i tim donjekle ublažili čemernu bol i tugu satrtog našeg srca, ovime se najusrdnije zahvaljujem, preporučujuć milog našeg pokojnika i nadalje njihovoj ljubavi i molitvi. Dobri Bog svim stostruko naplatio!

Krk, dne 10. julija 1894.

Za se i za tugujuću obitelj
Ivan Sparožić
otac.

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebri i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—10

„Kupi kod kovača nipošto kod kovačića", kaže stara poslovica.

Ovu mogu punim pravom na moj zavod upraviti, jer jedino tako velika trgovina, kao što je moja, imade razprodajom ogromnih vrstih tvari i drugih predmetih, jeftine troškove, koji moraju konačno kupcem koristiti.

Krasne uzorke privatnim naručnikom šaljem badava i franko. Bogate knjige uzoraka, kakvih još nebijaše, za krojače nefrankirano.

Tvari za odiela.

Peruvien i dosking za visoko svećenstvo, propisane tvari za odiela za c. kr. činovnike, veterane, vatrogasce, Sokolaše, livreje, sukna za biljard i igraće stolove, pokrivala za kočije, tvari za lovačke kaputo, nepromočne tvari za pranje, plaide za putnike od f. 4-14.

☛ Vrledne cieze poštene, trajne, čisto vunene sukunene tvari, ne jeftine otirabrike, koji su vrledni jedva krojačko platno, preporuča

Joh. Stikarofsky,

Brno (Austrijski Manšester).

Najveće skladište blaga vrledno pol mil. for.

☛ Razpošilja samo pouzetjem! ☚

Dopisuje: njemački, madjarski, češki, poljski, talijanski, franczeki i englezki. 24-18

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebоće za iste 23

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Spomenute štrcaljke razašilju se na svaku poštu austro-ugarsko monarhiju franco, komad po 10 for

Raki!

Jamčeni, skačući, živi, dnevno svježi ulovljeni, razpošilja se ih u košarici sa poštarskim pouzećem prosto od carine:

40 kom. raka najvećih	for.	4·60
60	„	„ velikih	„	3·70
100	„	„ za juhu	„	2·90

T. SILBER

u Stanislavi broj 40

(*Stanislau, Oesterreich*)

Sve strojeve za gospodarstvo.

Osobitosti

prodaje jedino tvrdka Ig. Heller

TIESAKA ZA SJENO, SLAMU I SLAGANJE

raznih sustava

HIDRAULIČKIH TIESAKA

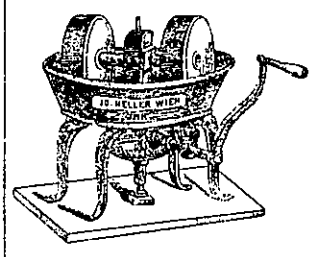

diferancijalnih vinskih tiesaka — sprava za sameleti masline, buhač itd. Nove štrcaljke proti mildevu Vermorel-ove vrsti, samoradne štrcaljke proti mildevu s a bakrom pomoćju zračne sisaljke. Sprave za grijanje vina, kuhanje, za trieb-ljenje grozdja, za sušenje voća i povrća. Trebionike kuruze, triere, mlatila, mline za čišćenje žita obične.

Lievano ili izradjeno željezo za svakojake strojeve itd. sve uz najjeftinije cienе i pod najpovoljnijimi uvjeti pošilja uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN

2/2 Praterstrasse br. 49

Bogato ilustrovane kataloge sa 192 stranice u talijansko-njemačkomu i hrvatsko-njemačkom jeziku šalje na zahtjev odmah badava. **Traži se preprodavaoce.**

Upozoruje se na patvaranja. 20—6

Odlikovana ljekarna PRENDINI

Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Pastilje (sladčice) iz katrama

Izvrstno djelujuće sredstvo proti slaboći prsiju želudca akutnim i kroničkim bronkitam, začetkom sušice, plućnom kataru i mjehuru, dihanju, kašlju nervoznom i hripavou. Izlieči se u kratko vrieme sa jednostavnom uporabom ovih djelotvornih pastilja.

Prodaje se ih u

Ljekarni Prendini

u Trstu

i kod svih glavnih ljekarnah raznih pokrajinah.

Cieua jednoj škatulji sa naputkom **40 nvč.**

Radionica umjetnih ognjeva

K. ZOBEC & C.

u Trstu

ulica Rossetti broj 121 (Camp. Morpurgo)

preporuča se slavnom občinstvu i slav. družbam za raznovrstne naručbe, spadajuće u pirotehničku struku, kao rakete, bengale i druge umjetne ognjo. Cienici slovenski na zahtjev franco.

DOMINIK LUŠIN

u Kopru

preporuča veliko svoju skladište raznovrstnog liesa, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj cieni. 24—10

Mnogo novaca

prištedi svaka gospodja, koja kod mene naruči odielo. Jerbo sam kupio veliku zalihu chachemira i vunenih stvari iz stečajne mase, to mi je moguće isto uz nečuveno nizku cienu prodavati. Ja prodajem dakle tkaninu (oko 8 met.) za jedno podpuno

odielo za gospodje samo za for. 2·80

izjavljujući otvoreno, da je tkanina izvrstna, to ju uzimljem natrag, ako se ustanovi, da neodgovara istini. Dobiva se u najljepših bojah točkano ili sa ružami urešeno. Razpošilja se sa pouzećem ili proti gotovom novcu, te se mora naručbami požuriti, jer se prodaje mnoštvu tih odiela. Naručbe neka se upravljaju na **trgovačku kuću Apfel, Beč, I. Fleischmarkt 6/42.** Uzorke se ne razpošilja.

10.000

krasnih hlača iz kamgarna za gospodu mora se na brzu ruku razprodati radi prošle već sezone, te se jih usled toga odaje za nečuvenu još cienu

od forinti 1·80

komad (za tucet for 19·—). Te izvrstno izradjene hlače za gospodu jesu od najboljeg končanog kamgarna u najnovijih i najljepših svietlih i tamnih primjercih svake veličine te čvrste i dugotrajne; cieua je pako tako nizka, da sa istom nije niti radnja plaćena. Razpošilja se uz gotov novac ili sa pouzećem kroz **kontinjsku pisarnu Apfel, Beč, I., Fleischmarkt 6/42.** Kao mjera neka se kod naručbah naznači duljina koraka i objam trbuha.

Bečke srećke po **1** krunu

Zadnji tjedan.

5 glavnih dobitaka po **10.000** kruna.

Srećke preporučuju: Glus. Bolaffio, Aless. Levi, Mandel & C., „Il Mercurio", Girolamo Morpurgo, Ign. Neumann, Marko Nigris i Enr. Schiffmann.

Odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

Drugo izdanje.

Broj 29. U Trstu 19. julija 1894. Godina XX[illegible]

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (nasegno postalo) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala otvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 4 for. na godinu. Razmjerno for 2½, 1 i 2 za polugodine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Poziv na predplatu.

Koncem prošloga mjeseca iztekla je predplata onim našim čitateljem, koji se predplatiše za prve pol godine. Molimo ih, da čim prije predplatu za drugu polovicu godine priposlati izvole.

Ujedno opominjemo one, koji nam još ništa za tekuću godinu neposlaše i one, koji nam za prošle godine više ili manje duguju, da učine jedni i drugi čim prije svoju dužnost, pak da uzmognemo i mi svim našim dužnostim zadovoljiti. Cena listu naznačena je na čelu.

Novce neka nam se šalje poštarskom naputnicom, što je najjeftinije.

Uprava „Naše Sloge“.

Glavna skupščina družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

Govor predsjednika.

Dne 12. t. mj. obdržavana bijaše u Opatiji glavna skupščina družbe sv. Cirila i Metoda, na kojoj izreče predsjednik njezin presv. gosp. dr. Dinko Vitozić, pošto je pozdravio skupščinu u ime odstupajućeg odbora i predstavio gostove, vladinog povjerenika u osobi dra. Alfreda Mariussi-a pl. Montesole i zastupnike štampe, sliedeći govor;

Slavna skupščino!
Čestita gospodo!

Notom naša družba stupi u život i počela raditi, čutilo se potrebu, da se poprave neke odredbe njezinih pravila, navlastito obzirom na to, da družba bude mogla imati svoje *podružnice*. Družtva, kojim je svrha podupirati i unapredjivati školstvo, kao što je to našoj družbi, ne mogu obstojat bez takova sredstva; i podružnice naime moćno podupiraju družtvenu upravu u cielom njezinom djelovanju, budući da s jedne strane njihovi odbori obavješćuju i savjetuju družtveno ravnateljstvo o školskih potrebah dotičnog okružja, s kruge pako strane podpomagaju prikrbiti družbi novčana sredstva, koja potrebuje za postignuće postavljenog si cilja.

Po predlogu, primljenom u jednoj od prvih odborskih sjednica, družtveni odbor izradio je nacrt novih pravila, kojih najvažnija preinaka sastoji baš u tom, da se imadu osnovati podružnice u svakom mjestu, gdje se nadje barem 20 članova.

Ostale preinake od manje su važnosti. Takove jesu n. pr., da sjedište družbe biti će unapried Opatija radi lagljega sastajanja, i doista sve odborske sjednice, te glavne skupščine, kojo su se držale od postanka družbe, bilo su u Opatiji, a nijedna u Puli. Druga preinaka sastoji u tom, da osim članova utemeljiteljnih, koji uplate barem 100 for., i godišnjih ili redovitih, koji plaćaju jedan forint na godinu, stvorile se i članove podupirajuće, koji uplate barem 25 forinti, i izvanredne, koji plaćaju manje od jednoga forinta ili barem 20 novčića na godinu.

Broj odbornika ili članova družtvenog ravnateljstva povećao se od 8 na 9, uračunav u ovaj broj predsjednika i podpredsjednika. Ustrojilo se nadzorno vieće (sindikat) i obranički sud mjesto dvih revizora računa (§. 7. dosadašnjih pravila) mjesto de glavna skupščina rieševa družtveno priporo (§. 8. pravila) itd.

O tako preinačenih pravilih viećalo se u glavnoj skupščini, držanoj dne 4. aprila t. g., gdje se je nacrt uz neznatne preinake i odobrilo.

Dne 29. istoga mjeseca aprila bijaše izručen g. tajniku naše družbe izvornik novih pravila, priznanih odpisom visokog c. kr. namjestničtva u Trstu od 25. aprila 1894. broj 6949. Pošto pak po paragrafu 33. novih pravila prva glavna skupščina ima se sastati najdalje u roku od 2 mjeseca iza kako nadležna politička oblast bude priznala podastrta joj pravila, to je vaš odbor na tomelju navedenog paragrafa sazvao glavnu skupščinu na 27. prošlog junija t. j. dva dana prije svrsetka ustanovljenoga roka. Nu budući da na onu sjednicu nije došao dostatan broj članova, to je odbor sazvao za danas drugu sjednicu, u kojoj odlučuje ma koji broj prisutnih članova.

Svakako, budući je, kako se konstatiralo, na današnju sjednicu došlo preko 40 članova, to je očevidno, da ova skupščina može valjano odluke stvarati. Iz izvješća g. tajnika našega družtva pročitana u glavnoj skupščini od 4. aprila t. g. mogli ste, častna gospodo, razabrati, šta i koliko je odstupajući odbor za družbu uradio u kratkom vremenu svojeg obstanka. Nepripada njemu izreći svoj sud o tom djelovanju, ali ipak on može mirne savjesti izjaviti, da je radio u korist družbe koliko su mu sile dopuštale. Sad pako, častna gospodo članovi, od vas zavisi, da za novu družtvenu upravu izaberete ljude, koji će biti voljni i kadri sve to više napredovat na započetoj stazi, ljude, kojim rodoljubljo nije prazna rieč, već duboko u srcu usadjeno čuvstvo. U to ime neka nam Bog pomože! (Dugotrajni živio!)

DOPISI.

Iz Lima, polovicom julija 1894. Putujući po ovih stranah radi moga posla, stigoh po željeznici iz Kanfanara do Šošićih, da podjem preko Lima. Zaustavih se malo na postaji, pogledam za trenutak okolo sebe i opazim pred sobom veoma krasan brežuljak „svetoga Martina“. Odmah mi oku i srcu obikne, zato hajde na vrh njega, da vidim na novo zazidanu crkvicu sv. Martina povrh Lima. Kad sam na vrh došao, pruži se divan vidik okolo mene; pogledam doli preda se, vidim modro more u kanalu i romantične strane Lima; eto ti predjela, koji čovjeka začara. Kad sam se naužio ove prirodne ljepote, podjem k težakom na bližnje polje, da mi štogod kažu o sv. Martinu. Pripoviadali su mi oni seljaci, da na onom istom mjestu, gdje sada stoji nova crkvica, bijaše stara; ali da nitko od najstarijih ljudi nepamti, kad se je unutra misilo. Da jednom bijaše Demonijeva crkva, a kasnije da su ju kmeti od njega kupili. Nego odkada se unutra ne misi, da ih često grad potuče, i da imaju nerodne ljetine i druge nevolje da ih muče, zato da se složiše medju sobom ona sela, da se crkvica ponovi u hram božji, i to svojim velikim požrtvovanjem i sa malušnom milostinjom, što sakupiše po bližnjih selih. Sabirali oni seljaci milostinju i u Rovinju, pošto nekoji Rovinjci u onoj okolici imaju velika posestva, od kojih da su dobili jako malo milodara, da nije vriedno niti spominjati toga. Kako kažu, ne dadoše im radi toga, jer da su tobože Barbanci glasovali za Laginju. Žalostno je, kad se radi na čast Boga i crkve, da se gleda na političke stranke. Mi znamo i to, da kada naši prosjaci dodju u grad milostinju moliti, šalju ih u Hrvatsku. Bože mili, dokle je doprla ljudska strast! Ipak svi znamo, da je Isus rekao Samaritancu: ljubi iskrnjega svoga. Nije mu dakle rekao: neljubi svoga il onoga, jer ne spadaju tvojoj narodnosti, nego ljubi iskrnjega svoga. A što bismo mi mogli reći nato, kada dodju k nama ne samo Italijani iz Italije, nego istarski Talijani kano prosjaci ili zanatlije goli i gladni, a kod naših ljudi dobiju konak i hranu? Nebismo im i mi onda mogli reći: idite u Piran ili u Italiju; ali toga nebi naš puk učinio za nijednu stvar na svietu, pošto znade, da mu ljubav kršćanska nalaže, da ljubi iskrnjega svoga.

Koliko sam mogao razumjeti od onih seljaka, stara crkva sv. Martina morala je biti po štilu sredovječne dobe. Medju ostalim osvjedočih se, da oni seljaci izkazuju veliku počast sv. Martinu, što je liepo, jer puk govori: vjera čovjeka spasi. Nego šteta je, što nije veća ona crkva, jer se ju vidi iz daleka po Istri, kao sa Učke, Žbevnice i daleko po moru; ali oni su učinili, što su jadnici mogli, te sada dalje ne mogu, dok ih ne pomogne Bog i dobri ljudi. Da ju sasvim dogotove, kako su im meštri izračunali, trebuju još kakvih 250 for., zato držim, da je vriedno preporuke, da bi se koja dobra duša smilovala, ter i malen prinos doposlala uredničtvu „Naše Sloge“, za ovako pobožnu svrhu. Predaja kaže o vrhu sv. Martina, da kad je jedan put sv. Martin ovce pasao po vrhu, da je iz vrha bacio gobljačun u Draga, i ondje da se je odmah more zaustavilo, gdje mu je i sada kraj.

Vrh sv. Martina — kako ga puk zove — za starinare (arkeologe) velike je važnosti, pošto ima tuj ostanaka dvih različitih doba, naime predhistoričke i rimske. Iz rimske dobe vidi se još starih zidina, materijala, i za crsvom četverouglastu šternu, koje dno je jako ukusno djelo; učinjeno je sve iz opeke u obliku ribje kosti. Našlo se je, kako se i još nahadja, grobova i novaca iz rimske dobe. Iz predhistoričke dobe sačuvao se na vrhu svetog Martina liepi „kastelior“. Poznaju se debele zidine, s kojima bijaše opasan na obranu onih ljudi, da ih ne pokolju divlje zvieri. Po njem je crna zemlja kano da je od ugljevlja i to iz gnjilobe živinskih

PODLISTAK.

Težki sni jednoga bezznačajnika.

Treća noć.

Ja ću poludjeti. Ja mišljah, da sam se uzdigao barem do Jupitra, pa da će preda mnom svi prigibati svoja koljena, kao pred Nabukodonozorom, a kad tamo meni već blato do koljena. Ljetos me proganja neka prokleta vještica, koja mi pomrsi sve konce. Hm, gotovo sam i ja u pogibelji, da povjerujem u neku višu pravdu, koja svietom ravna, dok ja još uviek vjerujem, da sam ja os svemira, oko koje se sve vrti. Vrhovni zakon za me jest, moja korist, i sve što je na putu toj mojoj osobnoj koristi, ja imam maknuti ili šakom ili kopitom. Do sada je to sve tako išlo, ali je godina 1894. za me uprav crna. Ma da bi mi jedna jedina uspjela! Koliko jaja, toliko mućaka! Težko je to za mene!

Eto n. pr. tko bi bio meni rekao, da ja neću postuti kotarskim školskim nadzornikom? Pak i to mućak? A napisao sam toliko dopisa, toliko kleveta, da sam se gotovo svojoj genijalnosti čudio. Sreća da mi imamo svoj specijalitet t. j. novinu, koja svoje stupce otvara svakomu nepoštenjaku, koji želi kaljati tudje poštenje. Pisao sam, pisao, pak kao da sam bob u stienu bacao, dapače bob odskočio, pa mi desno oko izbio.

A on ostaje! To je za me crnija viest, nego kad mi javiše smrt majčinu.

Pa još mi se noćas prisnilo, da je došao k meni na obračun. Kako nisam poludio? Kad nisam poludio noćas ili već neću ili već jesam odavna. Ja već napokon odavna nisam sam sa sobom na čistu.

— Oho! bratkoviću si ga moj, uzalud si se mučio. Majko, trud! Sramota je takvome junaku džilitnut se, a ne pogoditi cilja! Ali eto pravi se junak ne prepliši prvoga maha. Dakle napried, na posao, kao pravi maltežki junak perom u ruci. Ali čuj, reci mi, tako ti mlieka materina, spominješ li se onih dogodjaja, kad te mogoh upropastiti za sav život, pa ne htjedoh? Oprostih ti! Sjećaš li se, kad te zatekoh piskarajuć pogrdne dopise, pa stisnuh okom? Sjećaš li se sve one krunice većih ili manjih nere[illegible], a ja imadoh uviek obzira napram tebi, koliko ga nebih bio imao ni napram redjenom bratu?

Reci mi, tako ti uspomene materine, zaradi koga od ovih dogodjaja ti mi tako naplaćuješ? Ah, vjeruj, vjeruj, na opak život doć će konac hud. — — — To i koješta drugo reče, te još baci na me zadnji pogled sažaljenja i udalji se, kao da je kuga na meni.

Ah grom i pakao! Kako je to težko: zatajiti rod, proigrati obraz i poštenje, ugušiti savjest, napasti tudje poštenje, da se zasiti svoju taštinu, pa izgubiti u nepovrat i obraz i poštenje, uzbuniti savjest, biti klevetnik tudje časti — — — a ne dobiti ništa!

Četvrta noć.

Bob odskočio, pa mi desno oko izbio! Što? ili je i za me nastao početak konca? Jer mi sve one lopovštine nazad par godina uspješe, ja bijah počeo vjerovati u neku svoju svemogućnost.

Ah ova prokleta 1894.! Mišljah, da mi u svome skutu nosi zlatnu jabuku, a kad tamo nit je jabuka, nit je zlatna, nego pravi pravcati luk crljenac. A kako ga neoprezno primakoh očima, ujede me kao zmija otrovnica. On ostaje, a onaj drugi postaje takodjer nadzornikom! Kao navlas meni u prkos! Do vraga i moja svemogućnost, a do vraga i svemogućnost mojih štitnika! Ako sam krivac pred „onim“, još sam veći krivac pred „ovim“. Ta tko, ako ne ja, slao je i pisao one dopise proti njemu i proti njegovom zavodu? Tko je svakojake zaprieke stavljao „njegovim“ zahtjevom? Tko je pod njim onako nedostojno rovario? Tko je i kod učenika nastojao uništiti njegov ugled? Tko „ko ne ja i opet ja, i uviek ja? To znadem ja, a znade i on. Ah kolik sam ja krivac pred njim! Ali u obće gdje je taj poštenjak, pred kojim ja nebih bio velik krivac? Zašto sam ovakav? Vjetar sam sijao, a buru žanjem. Bože moj, kako si me ljuto kaznio. Ah ljudi me nisu shvatili. Ja sam pisao onakve klevete proti onomu prvomu, jer sam držao, da će me ljudi shvatiti, pa mi reći: eto, dakle budi ti. A oni ovako! Ah glupi svieti; kao da ja nebih sto i tisuću i milijun puta volio onoga prvoga, nego ovoga drugoga! Tjerao sam jednoga a natjerao dvojicu.

Ubi me absecondam?

Eto, već noćas imadoh u snu prvi pohod. Strašan pohod, a tim strašniji, kad pomislim, da to bijase tek u snu.

Primako mi se kao luv mrcini: samo me pogledao, pa za par koraka uzmako i nešto u sebi promrmljao. Ah ono mrmljanje, ono je za me prava grmljavina. Ma da i je ljeto, meni su se od studeni okočila sva uda.

Ove strašne noćne prikaze izpijaju me kao srde. Oh da imam koga, komu bih mogao to povjeriti, čini mi se, da bi mi odlagnulo. Ali komu? Moji tobož prijatelji smatraju me polu-bogom, pa bi me prezrieli u isti čas, kad bi i za jedan sami moj zločin po istini doznali. Dakako, da oni nisu ni za vlas bolji od mene, ali lopov lopovu mnogo više zamjera, nego najčišći poštenjak. Još se nekako spominjem, da su na Kalvariju uz Krsta visila dva lopova, koji se ne složiše, ali su Krst složio sa dobrodušnim i pokajanim lopovom.

Sudjeno mi je, da svoju grižnju u sebi nosim, jer mojih muka ne prima ni nebo ni zemlja.

Ah crne noći, nestalo vas! A svi oni, koji još pjevaju o bajnih, tihih i liepih noćih, nek dodju i nek zavire u moju dušu, pak da vidimo, hoće li snjeti tu crnu avet prikazivati kao tip krasote.

Dolor meus in conspectu meo, omni nocte . . . . !

ostanaka; svuda se nalaze komadići lonaca, kosti itd., zato držim stalno, kad bi se kopalo, moralo bi se naći oruđja i drugih predmeta iz one dobe.

Izpod vrha nad morem pokazali su mi špilju sv. Romualda, u koju polazi proceslja iz Kanfanara na Križevu. Ova špilja ili pećina je duga preko 100 metara, unutra imade stalaktita i stalagmita, u mnogo toga porazbijali su pastiri. Mnogi ju ljudi pohađjaju, da se naužiju njezine krasote, te na sve strane vide se imena tudjinaca. Ova pećina u davna vremena služila je ljudem za obitalište, dokle nisu znali za kuće. Unutri nailaze na komade starinskih lonaca.

Negdje u trinajstom ili četrnajstom stoljeću dodje Francez sv. Romuald u špilju kao pustinjak. On podigne kasnije samostan sv. Florijana na bližnjem brdu „Gradini“, kakvih 10 minuta od sv. Martina prama jugu. Još i danas se poznaju ruševine samostana i dvie rakve. Samostan bijaše malen, te nemogaše u njemu biti više od dva do tri redovnika. Iz špilje uputih se doli na Lim u gostionu, da se malo odmorim i štogod založim, odkuda Vam pišem, veleštovani gospodine, ove viesti, moleći Vas uljudno, da ih izvolite objelodaniti u Vašem cienjenom listu.

Putnik.

Sv. Matej, 16. srpnja 1894. Kao što danas sastavljaju velike i prostrane županije Kastravšćine jedinu občinu Kastav, tako su u prvašnje doba sve te županije i sela, dakako onda brojem manja, imala jedinu crkvu i groblje, recimo svu crkvenu vlast u Kastvu-gradu. Narod se tekom vremena u pojedinih županijah i selih brojem množio, pa je nastala potreba, da se i izvan Kastva posagrade crkve, u kojih bi tada puku narednije bilo obaviti dužnosti, koje mu sv. vjera nalaže. Tako su nastale u občini Kastav sliedeće kapelanije: Svetomatejska, Rukavačka, Zvonejska, koje i sada spadaju pod župu u Kastvu. Iz prva se u tih crkvah obdržavale samo svete mise, dočim se krstilo i mrtvace pokapalo na skupnom groblju sv. Lucije u Kastvu. Kasnije svaka kapelanija napose sagradila groblje i krstionik.

Do god. 1862. bila je u našoj kapelaniji samo malena crkvica ili bolje rekuć kapelica. Puk je uvidio, da je ista prema broju pučanstva premalena — te se težkom mukom odluči za gradnju oveće crkve. Težkom mukom odvažio se, — pa kako smo čuli pripoviedati i težkom mukom i trudom dovršio i nabavio najpotrebitije stvari za crkvu, koja i danas obstoji, posvećena na čast sv. Mateju. Prvi namješteni kapelan bio je g. *A. Svetlin*, za njim *Fr. Tomšić*, iza ovoga *Juraj Premuda*. Kadno je ovaj g. 1881. naglom i nenadanom smrtju umro, premješten bi k nam iz Zvoneća blage uspomene pok. *Vinko Dubrović*, kojega se još te i danas spominje staro i mlado i dužnim poštovanjem o njemu govori i pripovieda. Čim je došao na svoje mjesto, prva i najprečija skrb i briga mu je bila, da kuću božju malo po malo poljepša, uredi i nabavi što joj manjka. Staro i trošno crkveno ruho zamieni ili pomnoži novim. Odmah prve godine uvede *Tielovsku* svečanost. Za trošak iste, dogovorno sa župani i muževi pojedivih županija, odredjeno bi, da se u pojedinih županijah, po selih kapelanije sabire dobrovoljne prinose. Uvede običaj, da se po kapelaniji na početku godine blagoslivije kuće i tom prigodom sabire dobra ruka za potrebe crkvene. Dobrovoljnimi prinosi, dobrom rukom nabavi *„božji grobak“* za pobožnost u velikom tjednu. Do tada, je li hotio puk toj pobožnosti prisustvovati, morao je u Kastav ili na Rieku.

Novčanom pripomoći od svakog kućnog broja, dobrom rukom, milodari, nabavi nadalje taj velezaslužni za našu kapelaniju svećenik *veliko zvono i orgulje*. Zmo je milom i liepom riečju, blagim načinom puk predobiti za svaku stvar, koja bijaše potrebita, da se nabavi na što veću čast i slavu Stvoritelja svieta, gospodara neba i zemlje. I dalje bi bio na tom putu radio, nu videć, da su mu stale sile malaksati, odluči zamoliti mirovinu, koju i dobi. — Težkim srcem odieli se od svog ljubeznog stada, milog puka, medju kojim je proživio 8 godina i 100 dana. Težuk to bijaše razstanak i ganutljiv prizor. Preseli se u Kastav, ali i nadalje ostala med pukom i njim ona stara ljubav, staro prijateljstvo sve do smrti. Najbolje je to puk posvjedočio dne 4. kolovoza 1892., prigodom njegovog pogreba, polurliv mnogobrojno, da mu izkaže posliednju počast. Neću pretjerati, ako rečem, da se još danas mnogomu zakriesi suza u oku, kad se pokojnika spomene. Njega je nasliedio velevriedni kapelan *A. Slemberger*, komu je osobito na srcu ležno napredak puka. Nastojao je iz petnih sila, da sliedi stope svoga predšsnika; s kojih stopa nije puk nit danas stranputice zašno, no stopu po stopu po malo ali stalno napried kroči. Za njegovog kratkog boravka medju nami, puk se odluči za gradnju novog groblja, odnosno razširenje starog, koje djelo se takodjer pod njegovom upravom i dovrši. Istomu sinu krasna misao, da se podigne novi žrtvenik i to: milostinjom, koja se ima birati u tu svrhu svake nedjelje. Narod je odmah prigrlio tu namisao i u brzo sabere se toliko novca, da se moglo podignuti liepi i krasni oltar na čast Majci božji Lurdskoj, pod njegovim nasliednikom i sadanjim velevriednim kapelanom Vjek. Klofandom, decembra mjeseca god. 1891. Kao njegovi predšastnici, tako ni on nije prestao puk nukati i nagovarati, polag poslovice: „Zrno po zrno pogača, kamen do kamena palača. On nabavi oveće prepelo upravo majstorski izradjeno. Da tako liepo, krasno djelo zub vremena ne iztrši, nebijaše isto smješteno, kako se iz početka mislilo na groblje, no u crkvi z druge strane oltara Majke božje, gdjeno čeka svetnja i bolja vremena, koja mnijemo, da nisu daleko, pa da se i ste strane podigne mramorni oltar, prema oltaru Majke božje. Izmedju glavnih spomena vriednijih stvari bilo je medjutim nabavljeno i više drugih stvari, kano n. pr. slika i t. d. Najnovije djelo ovih dana dogotovljeno jest ura na zvoniku. Da je bila ista potrebita ne treba dokazivati, nego ako samo navedemo, da će biti na ravnanje crkveno, na ravnanje škole, točnije polazenje od strane djece, na ravnanje ljudem domaćim na polju, ljudem prolazećim i inostranim putnikom itd. Pa napokon jest i na ures, a tim i na čast svim onim, koji su dragovoljno štogod doprinieli. Bog plati svim!

Kao što je, kako je nama dobro poznato bilo iz početka kad se počelo nabavljati pojedine stvari, protivnika — tako ih je sada i biti će ih; jer se nije rodio, tko bi svim ugodio. Tù u svakom žitu ima kukolja, kako poslovica kaže; nu rad njekolicine puk nije gubio volje, znajuć, da za jedno veslo brod nezaustaje. Za sve je doprinašao dragovoljno te se može uztvrditi: da se malo kapelanija može podičiti pukom i malo ih je, koji bi u tako malenom razdoblju učinili koliko smo ovdje nabrojili, na čast i slavu božju. To nas upravo sokoli i ne dvojimo nit najmanje, da se neće dragovoljno odazvati pozivu i pružiti pomoćnicu ruku, da se crkva bogadiše — kako je to nedavno gospodin kapelan u crkvi naznanio. Crkva će tad u istinu postati jedna izmedju liepših u Istri — pa će svatko moći uzkliknuti:

„Bieli dome, oj crkvice mila!“

Dočim se po gradovih natječu, kako bi čim većma poliepšali pojedine priedjele grada, rušeć stare i gradeć nove palače i zgrade prema duhu vremena; gradeć kazališta i sjajne dvorane za što liepše uživanje i nasladu — to se nasuprot na selu narod jagmi i rado daje težkom mukom, krvavo zasluženi novčić za poljepšanje i okrašenje onoga mjesta, u koje se on utiče u svih svojih tugah, nevoljah i potrebah, koje ga danomice sve to više tište. Crkva mu je draža no sve druge zgrade i palače, jer znade, da je to stan nebeskoga Otca, koji nadaruje dobre, štiti nevine, kazni opake; čije stvorenje jest nebo i zemlja i sve što imademo.

Nakana je bila ovim redkom, da u kratko ocrtamo, kako pred krepkom voljom uzmiču sve potežkoće; kako svakom ozbiljnom poslovanju i poduzeću treba uztrajna rada, odlučne volje, mara i požrtvovne snage, kako za pojedinca čovjeka, tako isto za družtvo, puk i narod.

Bože daj diljem se cielo naše domovine narod uviek složio kad uztreba bojak biti za očuvati sebe, svetinje i narodnost svoju; dá, Bog dao, imao narod naš svukud odlučne volje i požrtvovne sile, pa će sunce slobode sinuti i pred naša vrata. Da med nama nesloga ne nastane, gledajmo i nastojmo, da njoj odmah u početku satremo glavu. U tu svrhu do[illegible] će biti, ako se za sve što nam je treba uviek mužki dogovorimo, što i k[illegible]emo ovo ili ono izvesti.

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 18. julija 1894.

Austro-Ugarska. Prošle nedjelje držali su mladočeski zastupnici u Pragu sastanak, na kojem bijaše jednoglasno zaključeno, da će složno postupati sa mladočeskimi zastupnici u Moravskoj. Dogovoriše se takodjer o tom, kako će postupati kod zasjedanja delegacijah. Zastupnik Slama podati će se u Bosnu i Hercegovinu, da se uvjeri na vlastite oči o tamošnjoj upravi i u obće o odnošajih u onih pokrajinah, o čemu kani govoriti u delegacijah.

Slovenski zastupnici na državnom saboru gg. dr. Gregorčić i grof Alfred Coronini putuju po izbornih kotarih, te polažu svuda račun o svojem djelovanju koli u zemaljskom saboru, toli u državnom vieću.

U madjarsko ministarstvo stupio je kao ministar poljodjelstva jedan od najbogatijih posjednika i velikaša, naime grof Festetić. Novi ministar je u rodbinskom savezu sa najvišim ugarskim i austrijskim plemstvom, pak se odatle zaključuje, da je njegovim imenovanjem za ministra učvršćen položaj madjarske vlade.

U hrvatskom saboru palo je jurve više interpelacija, izmedju kojih spominjemo onu zastupnika Franka, koji je upitao bana, kako može opravdati izvješenje madjarskih zastava na nekojih javnih zgradah u Zagrebu prigodom dolazka novoimenovanog nadbiskupa. Na to je ban odgovorio, da imadu zajednički uredi pravo izviesiti uz hrvatsku i madjarsku zastavu. Interpelant nije se zadovoljio tim odgovorom, jer je izvješenje madjarskih zastava na uredih u Hrvatskoj protuzakonito.

Srbija. Od putovanja kralja Aleksandra u Carigrad očekivali su Srbi, da će dobiti od turske vlade kojekakvih polakšicah, kao n. pr. bolje zaokruženje granicah napram Turskoj, imenovanje biskupa u Macedoniji itd., ali čini se, da od svega toga neće biti ništa. Viest, da će kraljica Natalija stići u Srbiju za imendan kralja Aleksandra, neće se obistiniti. Kraljica se naime protivi odlučno sadašnjoj vladi i načinu, kojim ona vlada. Razkralj Milan, da će se za koji dan uputiti u kupelji izvan kraljevine.

Bugarska. U nedjelju bijaše u Sofiji veliki narodni tabor, na kojem se je odlučno govorilo u prilog bivšem ministru Karavelovu, koga je nasilnik Stambulov bacio u tamnicu. Preko 2000 osoba sakupilo se je pred tamnicom, zahtjevajuć, da se Karavelova na slobodu pusti. Karavelov neće da upravi molbu na kneza, te radi toga neće vlada, da ga knezu preporuči na pomilovanje.

Francezka. Jučer je počela u francezkom parlamentu razprava o iznimnih zakonih proti anarhistom. Proti vladinoj osnovi podnešeno je mnogo protuosnova i izpravaka, te se nemože predviditi, kako će vlada iz parlamentarnog boja izaći.

Italija. Zakoni, prihvaćeni u parlamentu proti anarhistom, odobreni bijahu u gornjoj kući ili u senatu. Anarhisti počeli su bježati iz Italije, bojeći se strogosti tih zakona.

Franina i Jurina

Jur. Vaše lokve su se ipak jedan put napunile.

Fr. Su, su, ma no od dažja, nego od krnjelskih suzâ, koje su točili, kad im je prodikâ Jerko pobigô. Miđelova hiža je bila u perikulu, da je voda ne uzme.

Jur. Neboj se Frano, će dojti ben puljski vitar, pak će vroda sve posušit.

Fr. Neka nas pusti u miru oni puljski vitar i neka ne miša naše arije, jer nam je dražja bura, lego jugo.

Doseljenikom.

Oj! stanite kleto ruke, stante,
U tu zemlju ne dirajte svetu,
Ona j' naša! . . . Mante se je mante,
Svoje kraje tražite na svietu!
Vaša nam je dobro znana zloba,
Htjeli biste skučiti nas varkom,
Uśutkat nas kô u davno doba,
Kakim zlatnim, zamamljivim darkom.
Ali nek se gorka puni čaša,
Nu ta zemlja neće biti vaša!

Pusto hrdje! zar da s vašeg zlata
Milog mi se odrečemo doma?
Nit nas sjajna vaša mami plata,
Nit nas triosak vaših plaši groma!
Tuj smo sunca ugledali svjetlo
Tuj nas pjesmom uspavale majke,
Tuj slaveći diedova podrietlo
Srcu mile pričale nam bajke,
Veleći nam: To je zemlja naša
To nek djeco dika bude vaša:

Hrvatska se zastava tuj vije,
Kojoj nebo svoju boju poda,
Koja sjajem sunčanijem sije,
A od krvce rumen dobi roda!
Zastava ta vodila nam predje,
Hrabre borce, k pobjedi i slavi,
Njom su domu uôvratili medje,
Oko čela lovore im savi.
Nije zemlja, nije oto vaša,
Dok je svieta bit će viekom naša!

Zato stante, kleto ruke stante!
U tu zemlju ne dirajte svetu,
Ona j' naša! mante se je mante,
Svoje kraje tražite na svietu.
Tudji ste nam! . . tudje majke sini! . .
U daleko vratite se krajo,
Vratite se k vašoj otadbini
Pod okrilje vaše mile majo!
Domovina ona jeste vaša,
Ova znajte, bit će viekom naša!

Emin.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Poslije prinosa, objavljenih u broju „Naše Sloge“ od 10. maja, prispjeli su ravno na ruke tajnika družbe dra Laginje u Puli sliedući prinosi: Dr. M. Trinajstić poslao je 5 for., sakupljenih u Buzetu medju prijatelji i to kod Vj. Brozovića 1 for., a kod Nadana Zorina 4 for. prigodom prodaje spomenknjige Ivu iz Vrha. — Gosp. Gustav Modrušan, ljekarnik u Karlovcu, poslao je 25. maja dalnji à conto utemeljiteljne svote for. 10. — Dr. Vicko Dubokoviđ iz Spljeta poslao je 70 kruna (for. 35), sabranih u ime čestitke dru. Anti Trumbiću, kad je obavio odvjetnički ispit; darovatelja je uz dra. Dubokovića još 45, sve sama perjanica našeg dičnog Splita. — Gospodja Simčić Sofija iz Trnova na Goričkom poslala je 50 nvč. — U Danice Domjanović u Puli dne 18. maja ostatak računa króme 50 nvč. — Uredničtvo „Posavsko Hrvatske“ for. 5·30, sabranih u Brodu na Savi na svatbi g. Ivana Statingera, a na besjedu g. Frankovića. — Isto uredničtvo poslalo je for. 12, sakupljenih dne 1. junija pri koladvi i blagoslovu „crvene kuće“, svratišta g. Franje Benčovića, izručio veloč. kapelan Kirchmajer. — Dr. K. Janežić u Puli odštetu za nekoje knjižice for. 1·50. — Sabrano 8. junija u krómi Danice Damjanića u veseloj družbi for. 12·47. — Isti dan dr. Janežić za odhodninu darovao for. 10. — Muška podružnica iz Trsta poslala 19. junija iznos od 7 20 prepostatka zabave u Boljuncu. Živili! Boljunčani! — Na proslavi imendana g. Lacka Križa u Puli sakupljeno je for. 5·20. — Gosp. Gustav Modrušan, ljekarnik u Karlovcu poslao je 20. junija dalnjih for. 20 na račun utemeljitoljne svote.

* * *

Kamenje, vapno i pjesak za kaštelirsku školsku zgradu već je pripravljeno na mjestu; potrebiti bies naručen je takodjer, pak će zidanje Božjom pomoćju započeti već ovoga tjedna. — Da Bog dade u dobri čas!

Našemu uredniku izručila je g.ćna S. Zahija u Mihotićih for. 7 i 18 nvč., i to for. 5 podario neimenovani gospodin a for. 2 i 18 nvč. preostatak od igre.

Od g. Čevara primili smo for. 9 sabranih u Sv. Ivanu kod Trsta, prigodom veselice tamošnjega bralnoga družtva, održavana dne 15. t. mj.

Zaplienena. Prvo izdanje današnjega lista bijaše nam po nalogu državnoga odvjetničtva zaplienjeno radi članka: „Znakovi malo obećajući“ radi dopisa: „Iz Podgrada“ i radi dvih razgovora „Franina i Jurina“.

Dozvolom državnoga odvjetničtva priredismo drugo izdanje izpustiv zaplienjene članke.

Mlade mise. U ponedjeljak prikazno je ovdje u sv. Justu prvu nekrvavu žrtvu Svevišnjemu bogoslov gosp. Ljudevit Ćiković, rodom iz Jurdani u obćini Kastav. U nedjelju dne 22. t. mj. čitati će prvu sv. misu g. Hinko Sonc u Tomaju na Krasu, g. Fran Gušti n i g. Andrija Zink u Rojanu kod Trsta. Bogoslovi krčke biskupije g. Ante Bonifačić promisiti će u nedjelju u Puntu, a g. Kleme Bonifačić u Baški; g. Ivan Maričić, netjak našeg dičnog predšastnika preč. gosp. Antuna Karabaića, promisiti će u Puntu u nedjelju dne 29. t. mj. Bilo sretno svima; Bogu na čast a narodu na spas!

Dar družbi sv. Cirila i Metoda i Bratovštini hrvatskih ljudi u Istri. Prigodom smrti svoga rodjaka Natala Tomičića darovaše gg. Ante i Frano Šterk for 7. na mjesto vienca.

Za Cirilo-Metodijski dar veleč. gosp. Fran Stefanutti, župnik na Pazu, darovao 1 for.

Mornarska zadruga u Trstu Vjekoslavu Spinčiću. Zastupnik naroda g. profesor Spinčić dobio je od „Associazione marittima in Trieste“ pismo, koje u hrvatskom prevodu ovako glasi: „Presvjetlom gospodinu Vjekoslavu Spinčiću, odaslaniku na carovinskom vieću itd. Zadovoljavajuć svojoj iskrenoj dužnosti, iztaknulo je podpisano vieće — izvještajuć zadrugaro, sakupljeno u glavnoj skupščini ove mornarske zadruge, obdržavanoj u Trstu dne 24. prošloga junija o zadružnom radu — zahvalnim srcem dobrohotno i revno zanimanje Vašega presvjetloga gospodstva u prilog naše trgovačke mornarice i osobito kod rasprave netom u život stupivšega zakona o podpori trgovačkoj austrijskoj mornarici.

Skupščina radostna i prezahvalna na tolikoj i uspješnoj podpori, i pouzdajuć se u dalnji blagohotan zagovor V. P. G., izrekla je jednoglasno svoju iskrenu zahvalu za toli zaslužan trud, a ponizno podpisano, tumačuć taj glas i radu mu se pridružujuć, moli V. P. G., da ga primi svojom običnom uljudnostju i da i unapried nastavlja našoj trgovačkoj mornarici i ovoj mornarskoj zadrugi svoju toli obsežnu i izdatnu podporu za razvoj naše mornarice i na korist naših primorskih zemalja.

Blagoizvolite P. G. primiti još čuvstva najodličnijega štovanja najponiznijega vieća mornarske zadruge. Predsjednik: Hütterott; viećnik-tajnik: Pizzetti. Trst, 4. julija 1894.“

Priobćujemo ovo pismo, da pokažemo kako i družtvo, koje se nemože nazvati našim po narodnostnom čuvstvu, znade cieniti zasluge našega zastupnika; kako ima u neodvisnih i ne naših krugovih ljudi, kojih ne vodi nit strast nit mržnja prema čovjeku, koji mrzi samo krivicu i ljubi pravicu, i koji je posvetio sve svoje sile dobrobiti svoje rodjene zemlje, naše hrvatske Istre.

Bacio ga je iz kuće. Iz Pazina pišu nam 18. t. mj.: Kod zadnjih izbora za upravno vieće u našem gradu glasovno je za hrvatske predloženike u III. tielu Ivan Črnjeka iz Berma, otac obitelji, brojeće četiri osobe, inače velik siromah. Stanovao je u kući poznatoga prijatelja našeg puka, Leandra Camus-a, trgovca itd. u Pazinu.

Taj prijatelj puka doznav za glasovanje Črnjeke, naložio mu, da mora van iz njegove kuće. To se i dogodilo. Pošto nemaš pako u Bermu nijednoga prostoga stana, smjestio se siromah sa obitelju u jednu staju. Tamošnji jedan naš rodoljub odlučio je pomoći milosrdnih ljudi kupiti onu staju, te ju za onoga siromaha pregraditi za stanovanje. U tu svrhu pomoći će mu nešto stoćinari, ali to neće biti dosta, jer su većinom i sami siromasi.

Učinio bi djelo milosrdja svaki, koji bi pritekao tomu siromahu bilo kojim milodarom u pomoć. Molimo naše rodoljube, da nezapuste siromaha, koji je nastradao, šar nije hotio prodati svoga poštenja. (Mi smo pripravni primati milostinju za tog siromaha i polužemo zanj for. 2. Op. Ur.)

Župničke mjesta. U našoj biskupiji razpisan je natječaj do konca tek. mj. na sliedeća župnička mjesta: u Jelšanah, Repentabru i u Završju.

Obalne radnje. Dne 25. t. mj. izručiti će se u Lošinju od pomorske oblasti na javnoj dražbi radnja za uredjenje ušća u luci na otoku Susku (Sansego). Radnja je procienjena na for. 14,521.40; uložka iznaša for. 728.

Izvanredna glavna skupščina družbe sv. Cirila i Metoda za Istru obdržavala se u četvrtak u hrvatskoj čitaonici „Zora“ u Opatiji. Skupščina bijaše veoma dobro posjećena. Tuj bijaše uz dičnog predsjednika presvj. g. dra, Dinka Vitezića, sav odbor, oba narodna zastupnika na državnom saboru, većina naših zastupnika na zemaljskom saboru, više odvjetnika, svećenika, trgovaca i druge inteligencije. Važnije točke skupščine donesti ćemo u budućem broju, za danas priobćujemo krasan govor g. predsjednika.

Mnogobrojan posjet skupščine najbolji je odgovor bečkim židovskim listovom i njihovu drugovom u Primorju, koji bi htjeli izvrći ruglu i smjehu sve ono, što nije židovsko-liberalno.

Hrvatska čitaonica u Mihotićih obdržavati će u nedjelju dne 22. t. mj. u 6 sati izvanrednu glavnu skupščinu, na kojoj će se razpravljati o promjeni nekojih ustanova družtvenoga pravilnika i o inih predlozih. — Pozivlju se gg. članovi, da se mnogobrojno dostave k toj skupščini.

Oružnička postaja. U selu Klanče, sudbeni kotar Kopar, otvorena je ovog mjeseca nova oružnička postaja.

Ubijen od groma. Prošloga ćednu ubio je grom Ivana Jedrejčića, seljaka iz Lindara (obćina Pazin), koji se je bio uputio na radnju u polje. Sin pokojnikov, dečko od 10 godina, bijaše nekoliko koračaja odaljen od otca, te je ostao neozleđjen.

Iz Suska piau nam 14. julija. Nekoji dan je naš imenovani, ali od većine ne odabrani „ancijan“ javio puku pred crkvom neka već jednom bude mir u ovom mjestu, jer da to hoće g. načelnik u Lošinju. To je lieno i pametno, ali tim najvećim mislimo, da se je promašio cilj i da je i odviše očita namisao toga navještenja, a znato koja je? Naši neprijatelji trubili su u svijet, da je kamen smutnje ovdje bio bivši g. učitelj i zato govorahu: maknimo njega i mir je gotov. Ali se uprav dogodilo obratno, jer naši šarenjaci, osokoljeni tobože pobjedom nad g. učiteljem, većom silom udaraju na nas Hrvate, a to mogu činiti, jer je vlast u njihovih rukuh. Gosp. „ancijan“ ako iskreno misli i radi za mir, nebi valjda pogriešio, kad bi tu preporuku ponovio u onoj poznatoj prodavaonici duhana, gdje su svake noći sustanci i siela, iz kojih bi Hrvati, kad bi bilo na njihovu, morali izaći razbijene glave. Nam Hrvatom ne treba takve preporuke, jer smo baš mi, koji uviek, ali uzaludno, vapimo za mirom. Mi smo svakojako zlostavljeni u poštenju i u imanju, progonjeni, kaznovani; ne poštuje se naš jezik ni našu narodnost; nas vlast sasvim mimoilazi, premda i mi plaćamo porezo u novcu i u krvi — pa kako se može i pomisliti, da bismo mi bili protivni miru, kad bi nam tim moralo biti me bud što bolje? Mi zato mislimo, da se je pod tom preporukom htjelo reći Hrvatom: Budite šarenjaci, nemojte ljubiti svoj hrvatski jezik, ostavite se „dobru jutra“ i „dobre večeri“, nemojte držati „Našu Slogu“ i onda će vam biti dobro. A da se u tom nevaramo, čujte. One iste večeri, kad nam je to javio g. „ancijan“, mi, njekoliko Hrvata sueretismo njegovoga „adjunta“ (pristava) i pozdravismo ga sa „dobar večer“ a on nam ni rieči. Je li to vodi k miru? A ne . . . Za mir u dobru mi smo bili i jesmo uviek pripravni dušom i tielom, ali zato mi ćemo i unapried ljubiti naš mili hrvatski jezik, služit ćemo se hrvatskim pozdravom, držat ćemo dičnu „Našu Slogu“, a njezinog urodnika neka Bog poživi!

Sa otoka Cresa dne 7. srpnja 1894. (Cirilovo). Mi smo u našoj biskupiji od davnih vremena štovali sv. Cirila i Metoda dneva 11. ožujka, kako to svjedoči baš krasna služba za taj dan složena, a čita se u dodatku k časoslovu za biskupiju Krčku.

Ali, odkad je slavno vladajući sv. otac papa Leon XIII. svojom glasovitom okružnicom „Veliki Nalog“, od 30. rujna 1880., odredio posebnu službu i u časoslovu i u misi za cielokuplu crkvu na čast sv. Cirila i Metoda, slavenskih apoštola, od sad je i pobožnost prema tim našim svetcem počela se i među pukom sve to više širiti. I pravo je! Ako svaki narod časti i štuje na osobiti način one svetce, koji su prvi lučo sveto vjero među njega donesli, zašto da i Slaveni toga ne čine; ili zar da i u tom budu zadnji?! Nè, toga nesmje biti! —

Sveti Ciril i Metod pokrstili su većinu slavenskih naroda, a naše pradjedove Hrvate po Primorju i po otocih ako nisu pokrstili, to su bez dvojbe u vjeri učvrstili. Al je i drugi razlog zašto jih mi Slaveni, a napose mi Hrvati moramo častiti i štovati. Poznato je, da su sv. braća slavenski jezik uvela u službu božju, pa tako su oni postali prvi apoštoli Slavena i u vjeri i u prosvjeti. Nesmje se pako zaboraviti, da se je taj sada zvani staroslovenski jezik, očuvao u službi božjoj sve do danas, razmierno najviše uprav u našoj biskupiji.

U svetkovanju „blagdanca“ sv. Cirila i Metoda ističe se pak osobito svake godine svećenstvo ovoga krasnoga hrvatskoga otoka. Lotos se je svećanost obavila u malenoj al dražestnoj Martinšćici, gdje se je sakupila liepa kita i osorskog i creskog dekanata. U liepoj, novoj kuratnoj crkvi odpjevao je svećanu sv. misu uz podvorbu pročastni dekan i nadpop osorski, — to se već razumije u staroslovenskom jeziku, ili kako se već obično reče „glagoljski“. Budući je k svetoj misi dohrlilo i naroda, to je rodoljubni mladi upravitelj lubenički pop Petar Zahija držao kratko, jezgrovito a liepo prigodno slovo. Mjestni pako upravitelj dobri pop Anton Petris pogostio je dvanajstoricu svojih drugova u radu u vinogradu gospodnjem, koji — naravski — nisu se mogli rastati, a da se ne domisle naše družbe Sv. Cirila i Metoda. Dotičnu ćednu svoticu od for. 13 odpremili smo vam jučer poštom.

Doći će vrieme, ako Bog dà, kad će blagdan Sv. Cirila i Metoda postati svim Slavenom „zapovjedanim“. — Mi dajtim molimo svetu braću svi skupa, da za nas Hrvate i za vas slavenski narod pri dragomu Bogu odvjetuju! —

Divljački čini. Pod tim naslovom čitamo u porečkom listiću, kako je netko među broj stabala, koja su u redovih zasađena na šetalištu uz morsku obalu u Poreču, provrtao svedrom ili čavlom i mnogim koru skinuo. Rečena stabla da su liepo uspjevala, da bijahu bujna i pravi ures onom šetalištu. To divljačko djelo da je mogla počiniti samo prevratna duša ili razorujući duh.

Tako porečki listić, a mi dodajemo tomu, da je vrlo žalostno, što se što takva u „glavnom“ gradu Istre u „civiliziranom“ Poreču pod nosom oružničtva, mjestnog redaratva i onog gradjanstva dogoditi može. Ovo divljačko djelo sjeća nas na mnogobrojne štete na vinogradih, maslinah itd., što ih počiniše prošlih godina nepoznati zlotvori u okolici Poreča i u bližnjih selih, radi čega je upravo spomenuti list opetovno digao nebo i pakao proti tobožnjim hrvatskim divljakom, agitatorom itd. Nebi li možda onaj listić potražio i našao one zlotvore među zidinami grada Poreča, među onimi divljaci, koji ogulišo koru sa stabala, tor ista probušiše usred grada Poreča? Deder, skusi „L'Istria“, nebiš li došla u trag onim razorujućim dušam, kojim treba daleko više „culture“, nego li posliednjemu našemu pastiru.

Iz Sv. Mateja piše nam 10. t. mj.: Na trsu pojavila se u ovih stranah, a i preko na Grobničtini, kako ljudi vele, množina crva, koji grozd ili dielove grozda (čifuljike) pregrizaju, te isti odpadaju. Treći je to pogibeljni neprijatelj, koji prieti našemu najizdašnijemu proizvodu, kojega su počeli njekoji brati, ne poznajuć drugoga sredstva, kojim bi ga utamanili, da tako očuvaju ono, što je kiši ostalo i što misli peronospori preostati. Mučan i težak je to posao, zato držim za svetu dužnost, da našim ljudom, kano jedno izmed najboljih sredstava proti tomu crvu, koji znade prouzročiti veliko i neprocienjive štete, preporučim čim toplije, razvodjen vinski ocat. U večer postavi se izmed loza (traja) na njive posude. (plitice) sa razvodjenim octom. Leptirice toga crva leto u večer okolo i nesu jaja najradje ondje, gdje ima kiselih sokova (na pr. na grozdu), koje crvi, što no se izlože iz tih jaja, trebaju za razvoj (življenje). Same leptirice vooma su lakome na kiselo, pa će loteć mnoga i mnoga, želeć nasrkati se soka ili da iznove na plitici (posudi) jaju, pusti u razvodjen ocat i tuj se utopiti, zaglaviti. Svako jutro naći ćemo množinu tih leptirica, utopljenih i poginulih. Pošto taj crv, kako već prije rekoh, može prouzrokovati znatne štete, preporuča se svim onim, u čijih se vinogradih taj crv pojavio, napomenuto sredstvo, kano prokušano — a preporuke je takodjer vriedno, ako se u večer, kad je tamno, u vinogradih naloži male krieseve. Leptiri, kako je poznato, idu za svietlom, dočav do ognja, ofure im se krila, padu u oganj i tako zaglave. Dušte sudjeno je čovjeku, da sa znojem lica svoga jede hljeb! Čuvaj nas božo, bar ostalih neprijatelja, od kojih se nobiemo mogli očuvati, poimence: tuče i filoksere!

* * *

Ljetos svršio je učiteljsko nauko čestit mladić naše kapelanije Sarson Ivan, kojemu neka Bog udieli liepo zdravlje, da bude mogao valjano raditi okolo uzgoja mladeži i boljka naroda. Množile nam se škole i valjani radnici na tom polju! Poznata je istina, da se jedino naukom otvara put blagostanju i napredku naroda, a tim uzdiže moć i snaga države. Kad je tomu tako, Bože daj, obistinilo se, što se sada samo govorka, naime: da će se u osamljenom i odaljenom selu naše obćine, zvanom Broza, ustrojiti izpostavljena (eskurentna) škola. Ako je išto, to je ta liepa i veoma hvalevriedna namisao našega g. o. kr. kotarskog školskog nadzornika Frana Uršića osobito preporuka vriedna — i želiti bi bilo, da ju više školske oblasti prihvate i oživotvore, kano takodjer, da se zauzmu za otvorenje škole u bližnjoj Rečini, koju puk očekuje, kao ozebao sunca.

Još o občinskih izborih u Buzetu. Uspjeh izbora je već poznat: pobiedili smo sjajno u svih trih tielih, a krnjelokošrenjaški puž sakrio svoje ozlejdjene roživice. Nu na vječnu napomenu moramo njeke važne činjenice ovjekovječiti tiskanim pismom. Spasitelj pustiv svoja zardjavela pera u Kopru, preselio se u Buzet u nadi, da će ovdje sve preokrenuti. Ali siromah provario se! Pero, koje mu rabi već mjesec dana, zardjavilo mu i ovdje. Dakako, krivo je tomu česte ružno vrieme!

Buzećani, koji su svog „*padre della patria*“ kod dolazka primili oduerućke, uvidjeli su već, da nije došao njih spasiti od „*mare croate*“, nego sebe od „rdjavih pera“! Eto ti liepe prilike! Občinskimi izbori može se dospjeti u obćinu, a onda lahak posao. Detto — fatto! Bacio se na vrat na nos u izbore, te radio, da ga znoj polio! Ali nezahvalni Buzećani ne htjedoše glasovati, ako se ne briše spasitelja iz „škedah“. Nije bilo drugo, izpustilo se ga, a time propala je nada, da će si osvietlati pera. Bržino, kako nam je to žao! Ali courage! Može se jih još na placi — licitacijom — prodati, te si tako zasluziti palentu! Ali pustimo šalu! Kod ovih izbora pokazao je „Spasitelj“ još nešto drugo, naime velik upliv, te „*fundamentalno*“ poznavanje zakona! U izbornoj vrućici zaboravio je na §§. o punomoćih! Savjetujemo mu, da uzme za drugi put (ako ostane još u Buzetu, da svrši onih pet ili šest po Pitšeideru bačtinjenih pravda) par lekcija, pa bilo i kod onog člana komisije u „koretu“. Da, da, gospodine spasitelju, blamirao jesi se, a ja u tvojoj koži potražio bih put proti staroj „Capreji“. Jer što ćeš sada ovdje? Ovdje neima dosta pera, a u kojem drugom mjestu mogao bi si steći lovor-vienac poput onog zadnjeg u Buzetu!

Kod ove prilike nećemo zaboraviti pokloniti se novomu „podešatu in crba“! Niemo se čudili njegovoj radinosti, jer načelnička stolica nije što svakdanjeg! Ovaj kandidat je jako marljiv u svomu poslu, pa bi mu preostalo u tjednu sedam dana za — obćinske stvari! Ali što se hoće, za ove tri godine bude treba drugčije upotrebiti slobodno vrieme! U ovih trijuh godinah proučavao bih ja buzetske ulice, koje on valjda još ne pozna, medjutim bi sazrijalo obćinsko — grožđje.

Mi smo svima prijatelji, pa i tomu gospodinu. Iz prijaznosti savjetujemo mu ovo: politiku u koš, u ruke hrvatsku slovnicu, te „gusto“ slobodno vrieme uporabiti u učenje jezika, većino istarskih stanovnika i *corpo di bacco*! ako neće onda više posla imati, te zaboraviti obćinsko kiselo grožđje! Za sada pako neka pokuže dobru volju, te skine onaj o. kr. jednojezični napis, te ga nadomjesti sa dvojezičnim. Nadamo se, da će taj mladi gospodin naš dobrohotoći savjet uvažiti, da nećemo biti prisiljeni obratiti se drugamo.

Toliko o ovih prvacih, koji su se trudili po kućah, da nagovore nemarne Buzećane na glasovanje. O trećem junaku, koji se isto svojim junaštvom ističe kod izbora, o bivšemu Talijanu, bivšem Hrvatu a sad opet Talijanu reći ćemo samo ovo: od svih faza svoje metamorfose, neka si obdrži ovu zadnju, neka progleda i proudi svoj životopis, te neka se onda tri godine mirno pripravlja za koju drugu metamorfosu! Sic transit gloria mundi!

Toliko o zadnjih izborih za danas. Vašom dozvolom, gospodine uredniče, osvrnuti ćemo se još na ove jako poučne izbore, te teleskopom prometriti „satellite“ ovih trijuh potamnjelih izbornih „sunca“. (Samo izvolite. Op. ured.)

Dobrohoteći savjetnik.

Srebrne dvadesetice i komadi po 4 nvč. (patakuni) povući će se, kako javljaju bečki listovi, po malo posavema iz prometa.

Književnost.

Škrlac. napisao H. Conscience, preveo I. Zorić. U Zagrebu knjižara dioničke tiskare. Ciena 60 nvč.

Razbistrimo, crtice iz prošlosti i sadašnjosti za budućnost. Pretiskano iz „Glasa Hercegovca“. Izdalo uredničtvo „Glasc Hercegovca“. Ovo je niz krasnih članaka našeg čestitog druga iz krasne Hercegovine, koje preporučamo i našim čitateljem.

Javna zahvala.

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču primilo je u svoje blagotvorne svrhe, naročito u svrhe utočišta, koje ubogo hrvatske djake visokih škola u Beču uzdržaja: od slavnog družtva „dvorana“ u Varaždinu mjesto vienca na odar blagopokojnog dra. Franje Račkoga 20 for.; od gospodina dra. Domenika Linardića, c. kr. štopskog liečnika u Šoprunu 10 for.; od gospodina Franje I. Semenića, trgovca u Beču 2 for.

Mi se ovim u ime naših štićenika velikodušnim darovateljem što toplije zahvaljujemo.

Hrvatsko pripomoćno družtvo

U Beču 12. srpnja 1894.

Predsjednik: *Dr. K. Kozić*, dvorski i sudbeni advokat.

Tajnik: *Franjo Vaničić* c. k. činovnik.

Narodno gospodarstvo.

Telenje krava. Da se mogu krave lahko i bez opasnosti otoliti, neka im se tri tjedna prije telitbe dade svaki dan šaka kuhana lanena sjemena u napoj. To je ujedno i najbolje krmivo, od kojega krave mnogo mlieka dobivaju. I baš toga radi imalo bi se ovo sredstvo uviek prije telitbe rabiti. Kuhano laneno sjeme vrlo je dobar lik, ako životinja oboli, imenito od upale, ili ako je zapriečeno izlučivanje izmetinah. Ako kod kravah zaostane kod telenja posteljica, smije im se danomice samo tri put dati po jedna litra na riedko skuhana lanena sjemena, pa će se posteljica najdulje za 48 urah krenuti. Ako se kravam tri tjedna prije telitbe daje kuhano laneno sjeme, onda će se riedko kada dogoditi, da bi posteljica u tielu zaostati mogla. „G. L.“

Kako se postupa proti peronospori (mildevu) na lozi (trsju)? Tko hoće, da se uspješno bori proti peronospori, hoće su:

1. Da se za rana obskrbi potrebitom štrcaljkom i potrebitom modrom galicom, te da djelatnost svojih štrcaljka prokuša vodom.

2. Za svaku štrcaljku hoće se, da drži u pripravi jedan komad cievi od gume, i po jedan komad svih onih manjih djelova, kao šarafa, pretena i.d., koji se za radnje mogu lahko izgubiti ili pokvariti.

3. Prvi put škropi se, dok je mladica pedalj duga, i to raztopinom od 1 kilograma modre galice i 1 kilograma zagašenog vapna na 100 litara vode.

4. Drugi put škropi se 10 ili 15 dana po cvatnji, i to raztopinom od 2 kg. modre galice i 2 kg. zagašenog vapna u 100 litara vode.

5. Modra galica laglje se topi u toplој nego li u hladnoj vodi, no ako se modra galica motne u vrećicu, pa objesi u vodi, ona se u dva ili 3 sata vremena raztopi i u hladnoj vodi.

6. Zagašeno vapno je bolje, ako je od malo vremena zagašeno. Ono se raztopi u posudi napose, pa se vapneno mlieko, koje se dobije, procijedi, da se odstrani pržina i druga nečist, koja bi mogla zaškopiti štrcaljku. Savjetno je dapače procijediti i raztopinu modre galice, osobito onda, ako nije galica posve čista.

7. I raztopina modre galice i ona vapna hoće se, da su medjusobom dobro pomješane, dapače valja svaki put pomješati raztopinu prije, neg se iz nova nalije štrcaljka.

8. Veći je i sigurniji učinak škropljenja, ako se škropi po suhom lišću i za suha vremena. Manja je djelatnost raztopine, ako se škropi rosno lišće, a po gotovo nikakova, ako odmah po škropljenju udari kiša.

9. Može se škropiti i za najveće žege, ali je bolje škropiti u jutro i u večer, jer se manje poparuje lišće i grožđje.

10. Čim se na sitnije raštrkava tekućina t. j. čim štrcaljka sitnije škropi, tim se raztopina bolje hvata lišća, veliko kapljе kupo se i utoču odmah s lista na zemlju.

11. Za škropljenja valja paziti, da ostanu dobro poškropljeni gornji dielovi loze, osobito gornji dielovi lišća, naime lice lišća.

12. Po škropljenju valja štrcaljku temeljito izprati u vodi. „G. P.“

Pomoć kad se krava nadme. Svaki gospodar, koji goji kravo, hoće se, da je uviek obskrbljen znatnom količinom čipavne žeste (Salmiakgeist), koju neka čuva na hladnu mjestu u dobro začepljenoj staklenici.

Kod gospodara, koji pomnjom timari blago, riedko će doći do nadma, jer on tjera na pašu blago prazna želudca, niti mu daje orosene zelene krme.

Dogodi li se i uz svu pomnju, da se krava nadme, dok se to opazi, valja uzeti 1 do 2 žlice čipavne žeste, koju se prije razvodni sa $^3/_4$ litre ili jednom litrom vode.

Ovu svu tekućinu pomnjom i po malo ulije se kravi u grkljan; da se tu radnju laglje izvede, valja joj držati glavu visoko, ali tako, da vrat ne bude odveć nategnut. Ako krava kašlje, valja joj glavu spustiti doli svaki put, dok prestane kašljati. Ako se pojavi nadam kod ovaca, kod teladi ili koza, onda se uzima samo $^1/_2$ žlice čipavne žeste u $^1/_2$ litre vode.

No pomogne li ovo sredstvo odmah, onda se može nakon pol sata opetovati, dapače se može dva do tri puta opetovati.

Ako se posjedujе ciev od gume i osoba je vješta, koja zna uvesti kroz grkljan u želudac, onda je najbolje rabiti odmah ciev od gume, jer kroz ciev u čas izadju plinovi iz želudca. Dok je gumena ciev u želudcu, dobro je pritiskati rukami na bokovih, a i ustrcavanje studene sapunjače u stražnicu puno pomaže.

U posve naglih slučajevih nadmu, gdje sva ova sredstva ne pomažu, rabiti je troikar, kojim se izravno probije želudac, ali troikar može da rabi samo živinar.

Kako je poznato, troikar se ubode svom koricom, onda se troikar izvadi, a korica ostane zasadjena. A pošto je vrh korice otvoren, kroz korion, kao kroz ciev izlaze izravno plinovi iz želudca. U koricu valja često uditi troikar, da se izčisti.

Za nadma valja držati životinju uvjek na noge, pa bilo i na silu, jer ako legne, može joj se razderati ošit ili prasnuti želudac. „G. P.“

Listnica uredničtva.

Gosp. M. I. u P. Naručili smo opet „Malih nzbukvara“; bar mladji svećenici morali bi ga dobro proučiti. Zdravo!

Listnica uprave.

Gosp. A. K. u L. Primismo u redu; hvala, živili!

Uplatili su nadalje za „Našu Slogu“ gg.: R. M. Škrljevo for. 1; Čit. Kraljevica for. 1·25; R. F. Zamet for. 2; F. J. Omalan for. 1; V. F. Kopar for. 2; Dr. G. G. Trst for. 10; Čitaonica Pregrada for 1·50; Kav. Comm. Trst for. 10; V. Š. Vilenik for. 2; K. M. Rakotole for. 10; P. P. Cenovan for. 5; S. I. Poreč for. 1; D. I. Grižnjan for. 4; S. G. Nerezine nov. 24; R. F. Zvonača for. 1; P. I. Vižinada for. 2; M. dr. F. Trst for. 5; P. O. Trst for. 5; Čit. Trst for. 5; F. K. Trst for. 5; K. A. Trst for. 5; J. R. Berseč for. 15; L. A. Kopar for. 5; B. N. Žminj (oglas) for. 2; I. M. Volosko for. 2; S. M. Pazin for. 2·50; U. I. Sv. Petar for. 2; Obć. Buzet (oglasi) for. 19; Cost. odbor Buzet (oglas) for 4; B. P. Bistrica for. 2·50; Gosp. zadruga Ruzet (oglas) for. 4; B. J. Jelšano for. 2; B. I. Stinjan for. 7; F. Š. Berseč for. 5; Obćina Punat (oglas) for. 4; Lj. M. Glavice for. 1·45; B. A. Kaldir for. 4; T. B. Trst for. 5; T. A. Trst for. 10; Gosp. Zadruga Krk for. 10; T. N. Krk for. 5; L. M. Selce for. 2; B. A. Krnica for. 5; M. F. Mučići for 2; V. S. Kostrena for. 2; E. J. Draguć for. 2·50; Š. V. Rioka for. 2; P. M. Modulin for. 2; O. A. Boć (oglasi) for. 43·90; G. F. Baderna for. 5; B. M. Baderna for. 17; V. F. Zadar for. 5; K. A. Trst for. 15. (Sliedi.)

Mnogo novaca

prištedi svaka gospodja, koja kod mene naruči odielo. Jerbo sam kupio veliku zalihu chachemira i vunenih stvari iz stečajne mase, to mi je moguće iste uz nečuvenu nizku cienu prodavati. Ja prodajem dakle tkaninu (oko 8 met.) za jedno podpuno

odjelo za gospodje samo za for. 2·80

izjavljujući otvoreno, da je tkanina izvrstna, te ju uzimljem natrag, ako se ustanovi, da neodgovara istini. Dobiva se u najljepših bojah točkano ili sa ružami urešeno. Razpošilja se sa pouzećem ili proti gotovom novcu, te se mora narudžbami požuriti, jer se prodaje množinu tih odiela. Naručbe neka se upravljaju na **trgovačku kuću Apfel, Beč, I. Fleischmarkt 6/42.** Uzorka se ne razpošilje.

10.000

krasnih hlača iz kamgarna za gospodu mora se na brzu ruku razprodati radi prošle već sezone, te se jih usled toga odaje za nečuvenu još cienu

od forinti 1·80

komad (za tucat for 19·—). Te izvrstne izradjene hlače za gospodu jesu od najboljeg končanog kamgarna u najnovijih i najljepših svietlih i tamnih primjercih svako veličine te čvrste i dugotrajne; ciena je pako tako nizka, da se istom nije niti radnja plaćena. Razpošilje se uz gotov novac ili sa pouzećem kroz *komisijsku pisarnu Apfel, Beč, I., Fleischmarkt 6/42.* Kao mjera neka se kod naručbah naznači duljina koraka i objam trbuha.

Knjigoveža

i

tvorničar škatulja iz kartona

i **galanterije**

Vjekoslav Comer

u Trstu

preporuča se blagonaklonosti slavnih občina, družba i drugih osoba u Trstu i Istri za razne knjigovežke radnje.

Jamči za solidnu, brzu i točnu izvršbu radnje.

Naručbe prima iz nakladnosti tiskara Dolenc u Trstu.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo novo obrestne takse v kropost z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih obljavah.

Okrožni oddel

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagrob, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, dliviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. 2 odprtjem kredita v Londonu all Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 31. januvarja 1894. 2-24

Dobiva se najfeftinije kod podpisane ljekarne, ako se naruči po pošti.

Ubald pl. Trnkóczy,

ljekarnik pokraj viečnice u **Ljubljani** prepor ča

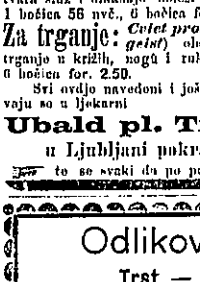

Marijacel ske kapljice za želudac.

1 bočica 20 nč., 6 for. 1·30. 3 tucata for. 4·80

Otvarajuće ili želudac čistеće kruglice. Škatuljica 21 n., 1 amet sa 6 škatulja for. 1·00.

Za prsa: *Planinski zeliščan ili prsni sirup* za odrasle i djecu, raztvara sluz i olakšuje holest osobito kod kašlja. 1 bočica 56 nvč., 6 bočica for. 2·50.

Za trganje: *Cviet proti trganju (Gichtgeist)* olakšuje i odstranjuje trganje u križih, nogu i ruk. 1 bočica 50 nvč., 6 bočica for. 2.50.

Svi ovdje navedeni i još drugi ljekovi dobivaju se u ljekarni

Ubald pl. Trnkóczy

u Ljubljani pokraj viečnice,

te se svaki da po pošti razašilje.

Radionica umjetnih ognjeva

K. ZOBEC & C.

u Trstu

ulica Rossetti broj 121 (Camp. Morpurgo)

preporuča se slavnom občinstvu i slav. družbam za raznovrstne naručbe, spadajuće u pirotehničku struku, kao rakete, bengale i druge umjetne ognjo. Cienici slovenski na zahtjev franco.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebоće za iste 28

dobiva se uvjek u skladišću tvrtke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Spomenute štrcaljke razašilju se na svaku poštu austro-ugarske monarhije franco, komad po 10 for

Raki!

Jamčeni, skačući, živi, dnevno svježi ulovljeni, razpošilja se ih u košarici sa poštarskim pouzećem prosto od carine:

40 kom. raka najvećih for. 4·60
60 „ „ velikih „ 3·70
100 „ „ za juhu „ 2·90

T. SILBER

u Stanislavi broj 40

(*Stanislau, Oesterreich.*)

„Kupi kod kovača nipošto kod kovačića“, kaže stara poslovica.

Ova moja punim pravom na moj zavod upravitelj, jer jedino tako velika trgovina, kao što je moja, imade razprodajom ogromnih vrstih tvari i drugih predmetah, jeftine troškove, koji moraju konačno kupcem koristiti.

Krasno uzorke privatnim naručnikom šaljem badava i franko. Bogate knjige uzoraka, kakvih jošte nebijaše, za krojače nefrankirano.

Tvari za odiela.

Peruvion 1 dosking za visoko svećenstvo, propisane tvari za odiela za c. kr. činovnike, veterano, vatroganee, Sokolade, livreje, sukna za biljard i igrače stolove, pokrivala za kočije, tvari za lovačke kaputo, nepromočive tvari za pranje, plaide za putnike od f. 4-14.

Vrlodne cieno, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari, ne jeftine otiraljke, koji su vrlodni jodva krojačke plaće, preporuča

Joh. Stikarofsky,

Brno (Austrijski Manšester)

Najveće skladište blaga vrlodne pol mil. for.

kazpošilja samo pouzećem!

Dopitajte njemački, madjarski, češki, poljski, talijanski francezki i engleski. 24-18

Odlikovana ljekarna PRENDINI

Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Gospoda liečnici sa saviešću propisuju ove pastilje kod lahke grlene otekline, promuklosti i opalu glasu. Preporuča se ih osobito pjevačem i govornikom.

33 godište velikog uspjeha!

Glavno skladište:

Ljekarna Prendini

i u svih prvih pokrajinskih ljekarnah.

Jedna škatulja 30 novč.

Veliki izbor ljekarskih osobitostih i zdravstvenih kadila.

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 30. U Trstu 26. julija 1894. Godina XX[illegible]

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 80 nč., za svaki redak više 5 nč., ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošću valja točno označiti.

Komu list nedodjo na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 3 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za polugodine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Do toga je moralo doći.

Nekoji tršćanski listovi od ponedjelka donesoše iz Pazina brzojavnu viest, da je pazinsko gradjanstvo sa gradskom glasbom na čelu u nedjelju izletilo u susjednu Gologoricu [1]), gdje bijahu od svega pučanstva — osim trojice il četvorice njih — oduševljeno dočekani i pozdravljeni. Pod večer da je nastala smutnja i krvav okršaj, što no ga izazvase „tudjinci" i u kojem da bijaše više osoba što lakše što težko ranjenih. Medju težko ranjenimi da su i dva pazinca. Sudbena oblast, da je odmah poduzela na licu mjesta shodne mjere, da se izazivačem i zločincem udje u trag.

Toliko rečeni listovi.

Mi dobismo od prijatelja iz onih strana kratku viest o tom dogodjaju, dočim nam je s druge strane obećano obširno i nepristrano izvješće.

Eto što nam je do sada javljeno.

U nedjelju dne 22. t. mj. dovezla se u Gologoricu na vozovih iz Pazina gradska glasba, kojom ravna jedan učitelj talijanske pučke škole.

Glasbarom pridružilo se gradjana, osobito mladića, poznatih sa svih dosadašnjih izgreda i nemira u gradu Pazinu. U svemu moglo je biti okolo 50 osoba. Okolo 5 sati poslie podne dovezoše se do mjesta zvanog „Kadanj" izpred sela Gologorice. Tuj se postaviše u redove, pa glasbom na čelu umidjoše u selo. Glasba je udarala poznatu do skrajnosti uvriedljivu i izazivajuću pjesmu „Nella patria del Rossetti".

Izletnike dočekali su gologorički Talijani i to obitelji Defranceschi i Šestan, te šaka propalica i prodanaca, koji, znajuć, da će se obilno badava jesti i piti, počeše se za rana derati sa „Aviva pazinci"!

Kad se gosti i domaći gladni najeli i napili počeli glasbom, pjesmom, urlikanjem i povici još više izazivati mirne i strpljive Gologoričane.

Konačno čulo se i nekoliko „živio!" — uzklika. Krasnu družbu kano da je zmija ujela. Sve skoči na junačke noge zahtevajuć neka se kazni drzovite izazivače u talijanskom „Moncalvu".

Domaći izrodi stadoše tražiti po selu one, koji se usudiše uznemirivati došljake. Nadjoše nekoje. Počeli im se groziti, da će ih strogo pedepsati budu li još „živio" klicali. Ovi im odgovorili, da im nitko toga zabraniti nemože. Kad je pazincem slobodno vikati „aviva" i inače izazivati mirne i čestite Gologoričane, nemože ovim nitko zabraniti, da kliču „živio".

Opaziv vinom ugrijani pazinci, da se Gologoričani neboje njihovih grožnja a još manje njihove vike, skoči na zidac jedan izmedju njih, poznati smutljivac i izazivač, koji bijaše jur opetovno radi izgreda i nemira na tamnicu odsudjen, mašuć seširom u ruci i vičuć kano izvan sebe: Eviva Gologorica! m . . . a v'oi! Njemu se pridružiše ostali te je nastalo zaglušno deranje, kakvo se jedino na sajmovih kod mladoga vina čuti može.

U to padne od nekud jedan, pak drugi kamen. Odvažniji i topliji potrčali tražiti ćak na groblje bacatelja kamenja, dočim je većina ostala na trgu pjevajuć: „Viva Dante gran maestro" „Nella patria del Rossetti" itd.; medjutim je glasba mladjariju plesom zabavljala.

Mnogo Gologoričana motrilo je iz daleka to divlje komešanje i urlikanje pazinske „inteligence". Čuli smo starca kmeta suznih očiju kad je rekao: Ča je to pravo, da nam ovdi par pazinskih potepuha zapovida?

Kad je nestalo vina sa stolova na trgu, pošla je glasba sa derućom se ruljom po selu zaigrav pred stanom tamošnjih Talijana.

Čim se je smrklo uputila se povorka urličućih i ugrijanih glava izvan sela. Na jednom nastane grozno komešanje. Sukobili se tudjinci sa domaćimi. Do dvadeset pazinaca bacilo se na jednog mladića udarajuć po njemu nogami i šakami. Nekoga starca seljaka razmercvariše kano mesari slomiv mu više rebara. Od strane pazinaca da su 2 ili 3 težko ranjeni. U svemu da imade 12—15 ranjenih s jedne i druge strane.

Nije li to žalostan — dà prežalostan pojav? A ipak nije se nit najmanje čuditi, da je do toga došlo.

Jedno dvie godine amo dogodilo se u pazinskom kotaru, napose u občini i gradu Pazinu više izgreda i nemira nego li u čitavoj ostaloj Istri. Tko se jošte nesjeća navale na hrvatske zastupnike u gradu Pazinu usred biela dana; komu nije još živo u pameti divlja demonstracija proti jednomu c. k. činovniku — Hrvatu?

Tko nezna za svakidanje izazivanje u gradu Pazinu načelnika Hrvata, njegovih prijatelja, napose naših svećenika iz okolice? Biesno urlikanje pazinske fukare, po danu i po noći nije poznavalo konca ni medje.

Gradska glasba proti zabrani mjestne redarstvene oblasti udarala je u i izvan grada svaku dobu dana i noći. Pijane čete pazinske fakinčadi sa glasbom na čelu obletale po nedjeljah i praznicih po čisto hrvatskih selih il podobćinah uznemirujuć i buneć mirno stanovničtvo istih.

Takvom zgodom došlo je obično do izgreda i tepeža izmedju izletnika samih ili izmedju ovih i seljaka, ili izmedju izletnika i željezničkog osoblja, što se je dogodilo jednom u Cerovlju drugi put u Novakih itd. al jedno i drugo bijaše od prijatelja one fakinčadi zabašureno.

Obcina, dotično glavarstvo upozorilo je opetovano političku oblast na te izgrede, na izazivanja, na nedozvoljeno udaranje glasbe. itd. itd. ali sve bijaše uzalud. Glavarstvo pritužilo se i dalje, nu videć, da nema od nikud podpore, moralo je napokon prekrižiti ruke, ter mirno motriti divljačko postupanje pazinskih nemirnjakah, koji su znali, da im je slobodno činiti što ih volja.

Kod izleta pazinčana u pojedina sela nebijaše redara ni oružnika, što se nikako obhoriti neda, jer je jedino tako moglo doći u Gologorici do onako žalostnog dogodjaja.

Neprestana izazivanja većine pazinskih gradjana talijanaške stranke prošla im tako u krv, da su isti zbilja mislili, da im je sve dozvoljeno. U tom uvjerenju bijahu još bolje učvršćeni nakon posliednjih izbora za upravno vieće u gradu Pazinu.

U tom uvjerenju pošli oni izazivati prošle nedjelje i u hrvatsku Gologoricu, gdje naidjoše — kako bi reći — na oštar i odlučan odpor.

Dok nam nestignu pobliže i potanje viesti o tom krvavom sukobu, nemožemo svu krivnju već danas svaliti na ovu il onu osobu, nu toliko možemo kazati bez straha, da će nas itko oprovrći, da su pazinskim nemirnjakom od dvie godine amo odveć visoko narastli rogovi, da se nisu plašili zakona ni oblasti, da su demonstrirali proti Hrvatom danju i noću kakogod ih je bilo volja. Koje dakle čudo ako je došlo do krvoprolitja u Gologorici? To se je moglo i moralo predvidjati.

[1]) U najnovijo doba prekrštenu u „Moncalvo". Op. Ured.

Občinski izbori u Voloskom.

Već prošle godine čitalo se u „Našoj Slogi" o predstojećih občinskih izborih u Volosko-Opatiji, i o tužbah kako se sa timi izbori zateže uzprkos zakonu i oblastim, koje su u mjestu. — Izbori, o kojih se lani pisalo, nisu još niti danas obavljeni, prem teče već peta godina, odkad se zadnjo občinsko zastupstvo konstituiralo. U septembru 1889. biralo se u Voloskom občinsko zastupstvo —; uslied utoka, podnešena proti izbornom činu, zategnulo se konstituiranje novog zastupstva do 30. decembra 1889. Polag zakona novo zastupst vo imalo bi bilo ostati u časti do 30. decembra 1892. — ali ono je još i danas i ostati će valjda do novo godine. Zakon propisuje, da se novo občinsko zastupstvo imade izabrati prije nego izteče mandat staromu, a politička oblast da mora paziti, da se zakon vrši. — Mi žalibože ne vidimo znaka, da bi kod nas sve to ustanov e zakona vriedile. Negdje u maru prošlo godino bile su izborne listine izložene, nu uslied mnogobrojnih reklame, koji su bili proti istim podnešeni, znao je občinski načelnik sa izvršenjem izbora zategnuti do oktobra mjeseca.

Pošto je sa izbori ravnala nepravilno talijanaška stranka, odnosno komisija, podnešen je bio utok od hrvatske stranke proti izboru u III. tielu — jer je bilo uništeno 5 naših glasova proti jasnom slovu zakona, uslied česa je protivnička stranka bila predobila sa 1 do 3 glasa većine. U II. tielu predobili su protivnici, a u I. tielu narodna stranka.

Uslied utoka, podnešena proti izboru u III. tielu, visoko namjestničtvo uništilo je četiri glasa protivnička, ali mjesto da na temelju toga proglasi zakonito izabrane naše izbornike, kojim je ostala absolutna većina glasova, uništilo je ne samo izbor u III. tielu, nego i u ostalih dvih tielih, jer da niesu ta tiela zakonito stvorena bila. U isto doba je visoko namjestničtvo naložilo, da se sastave nove izborne listine i posvo novi izbor obavi i to u roku *od dva mjeseca najdalje*. Riečitba ova bila je dostavljena občini koncem novembra mjeseca 1893., te bi po nalogu visokoga namjestničtva bili imali slieditelji izbori već koncem januara ili početkom febrara 1894. Mi bismo bili zadovoljni, kad bi se bili obavili izbori dva mjeseca kasnije, ali oni, koji o tom odlučuju, mislili su drugčije.

Nove izborne listine bile su izložene jedva u febraru t. g.; reklami proti istim podnešeni, bili su riešeni u maru, kako

PODLISTAK.

Na uzburkanom moru.

Istiniti dogadjaj. (Više Emin).

Jedan se narod nalazi neprestano van okrilja zakona, jedan narod, čija je domovina ocean, vojuje za svakoga, vojuje za Evropu, za Ameriku i za Aziju; a sve žrtvuje bez milosti, bez zahvale, — . — — — gine neopažen, mre bez utjehe. Smrt, nesmiljena poruga prirode, visi nad njim kao Damoklesov mač. Mokar, leden, trudan, gladan i iztrošen mora često da svoje najzadnje sile sakuplja, da se opire elementom, da vojuje za obstanak. — — — — — Nema primirja u boju sa oceanom. On napada bez odmaka. Nelzmjerno su njegove legije. Nema dana, da ne traži žrtava. — — — — A koja je ta žrtva nezasitljivog oceana? Mornari . . . . . .

(*Carić: Slike iz pom. života.*)

U broju od 15. ožujka ove godine riečka je „Bilancia" doniela pod rubrikom „Marittime" sliedeću brzojavku:

„Kaneja 13. Austr.-ugarski bark „*Zajednica*", kap. * * *, potonuo je u blizini Kaneja. Vojska se iza petodnevne očajne borbe suzburkanim morem spasila u čamcu".

Ta me viest ošinu kô grom iz vedra neba.

Ako i su se nesreće na moru uviek duboko doimale mog srca, te bih u novinama na nje išao kô pčela na med, ova je jamačno morala da me silnije uzdrma, pošto je nastradali bark „*Zajednica*" bio djelomice svojinom mog desnog prijatelja kapetana * * *, pod čiju se zapovied taj nesretni brod jošter do nedavna nalazio.

Da saznam štogodj pobliže o toj nesreći, polnitih u bližnje mjesto, gdje je živjela kepetanova rodbina nu izim navedene lakoničke brzojav: viesti nije nitko znao, da mi štogodj izvjestna kaže.

Tako prodje prvi dan, pa drugi i treći i četvrti, al viesti o nastradalim nema. to nema. Čitavo se mjesto silno uzbudilo i zabrinulo, ne mogahu nikako da si taj muk protumače. Naklapalo se i nagadjalo koješta, kako se već to u takim prilikama obično zbiva, nu medju pomorcima, medju ljudim „od arta" prevladjivale su dvie kombinacije, dva glavna mnienja.

Jedni tvrdjahu, da su nesretnici iza onoliko muke i patnje morali poginuti čim su na kopno dospjeli, dok drugi mnijahu, da su se valjada izkrcali na kakom pustom predjelu Kandlje, odkle se radi pomanjkanja obćila ne mogu da oglase.

Sad se razviše prepirke, u koje utjecahu većinom ljudi „od mora".

— Što vi tvrdite nije umjestno, veljahu prvi, jer kad bi, recimo, brodolomci bili dospjeli u kaki nenapučeni kraj, to ne bismo bili mogli saznati za nesreću, što ih je zadesila. Po samom dakle brzojavu razvidno je, da ih je netko morao vidjeti i s njima govoriti.

— Dopuštamo, odvraćali drugi, al to isto što se diže proti našem mnienju, govori ne manje jasno i protiv vašega. Vi nas pobijate brzojavom, a taj isti brzojav ohara do temelja i vašu tvrdnju.

— Kako to?

— Eto! Brzojavna viest, koja nam dojavi brodolom, potekla je bez ikake dvojbe iz konzularskog ureda u Kaneji. Sad, recimo, da je vojska „*Zajednice*" zbilja poginula, čim je na kraj dospjela, zar nebi i to bio konzulat dojavio našoj pomorskoj oblasti?....

— To ne dokazuje ništa. Poznato je, da se naši konzulati odviše ne žure u izvještivanju....

— Pa dobro, presjecali drug, ježće, al dopustite nam bar to, da vas upozorimo na nešto, što do sada ne uzeste u obzir.

Priznajemo, da je petodnevna očajna borba s uzburkanim morem u malenom tiesnom čamcu morala da silno oslabi one jadnike; ne izključujemo mogućnost, da je i gdjekoji pao žrtvom te užasne borbe, nu ne možemo ni da pomislimo, da nije bar koji od vojske utekno nesmiljenoj smrti, da izviesti svoje o tom nemilom dogodjaju. Nè, nitko pametan ne može, da to izključi a mi smo tvrdo uvjereni, da je čitava vojska „*Zajednice*" u životu . . . . a kako je konzul u Kaneji doznao za nesreću, to je nuzgredna stvar . . . . možda kakim drugim, nam nepoznatim putem.....

Prvo se mnienje samo po sebi odbijalo, ali i drugomu manjkalo ono nešto, što je nuždno, da te privede k' uvjerenju. Bilo je nekako mračno, zamršeno, klimavo . . . . a u duši ostavljalo više dvojba, nego li ih je prije imala. Zato nije ni čudo, ako se porod glasova „*ljudi od mora*" čuo po koji onih „*od kraja*".

— Sve je to lepo što vi velite, gospodo, umiešali se ovi potonji, al uza sve to uvjerili nas jošte nieste; zato ne zamjerite, ako i mi uz vašu dozvolu, izrazimo svoje skromno mnienje — — — — „Ljudi od mora" slegli bi na to ramenima, pa prem su unapried znali, da ih to novo mnienje uvjeriti neće, to bi ipak naćulili uši, da čuju, što će sada da kažu

zakon propisuje. Koliko smo čuli, bilo je u odnosnoj komisiji odlučeno, da se riešitbe reklamah dostave reklamantom sve u jedan dan, a ne u dva mjeseca dana, kako je to bio prije običaj. Uzprkos tomu nisu sve riešitbe reklamah *niti danas još dostavljene*. Politička oblast su ipak no miče. — Svi pitaju: zašto se ima toliko uztrpljivosti, kad sve želi nekakvo promjeno, ali nitko nezna odgovoriti. — Niti nalog visokoga namjestničtva, ni jasno slovo zakona, ni zaključak komisije za riešenjo reklamah, sve to ništa ne znači za občinskoga načelnika. On radi što hoće, a svi drugi — šute i gledaju. — Da se nebude mislilo, da i Hrvati — duklo ogromna većina puka — tako misli i radi, napisali smo ovo ove redke, neka se znade, kako kod nas sve mirno spava.

Ako nam, g. uredniče, ove redke tiskati date u dičnoj „Našoj Slogi", javiti ćemo vam se opet u istoj stvari. (Samo izvolite. Op. ured.)

DOPISI.

Sv. Matej, julija mjeseca t. g. Eto i opet se jedna školska godina pripuzala sretno kraju i utonula u neizmjerno more bezkrajne vječnosti. Tom prigodom nakanio sam dozvolom Vašom, veleučeni g. uredniče, iznieti na svietlo ovo par redaka.

Odlukom uglednoga mjestnoga školskoga vieća obdržavano se izpit na našoj trorazrednoj pučkoj učioni dne 13. julija. U jutro u 4., 5. i 6. škol. god. mužkom i ženskom, i u 3. školskoj god. mužkom odielu, a poslie podne u 3. škol. godini ženskom odielu, te u 2. i 1. mužkom i ženskom odielu. Izpitom predsjedao je gosp. Mate Trinajstić, član mjestnoga školskoga vieća. Isti bi odlučen po slavnomu c. kr. kot. škol. vieću, dočim je od strane mjestnoga školskoga vieća prisutovao kano delegat-izviestitelj učitelj iz Kastva g. Ante Dukić. Od gostova bili su prisutni učitelj iz Klane g. Luznik Jakov, občinski tajnik gosp. Štefan Josip, gospodja Štefan sa kćerkom, učiteljskom kandidatkinjom, gospodja Dukić, to trojica, četvorica roditelja.

Nisam pozvan, da o napredku il uspjehu sudim, nit ne mogu suda namičati, nu uzev u obzir okolnosti, koje su ne samo u občini, no i izvan občine, dobro poznate, mnijem, da su se prisutna gospoda mogla osviedočiti, da se je, ako ne drugo, to barem učinilo, što se je moglo učiniti, da napredak ili uspjeh bude što povoljniji.

Sliedećeg dana 14. julija bi obdržavana svečana služba božja, pri kojoj je uz orgulje pjevala školska mladež obojega spola. Na koncu službe božje pjevala se običajna zahvalna pjesma „Tebe Boga hvalimo". Iza obavljene službe božje sakupila se mladež u svojih razredih i tuj joj se razdielilo pismene i ručne radnje, školske viesti i nagradne knjige marljivoj i dobro se učećoj mladeži i tim načinom zaključena bi školska godina 1893./94.

Paragraf 65. ministerijalne naredbe glasi: Koncem svake školske godine mogu se odlukom mjestnoga školskoga vieća obdržavati javni izpiti. Svrha tim izpitom jest, da se roditelji o djelovanju škole i o napredku djece uvjere i interes za školu da se tim putom i u dalnjih krugovih školske občine budan drži.

U prijašnje doba, još te za vrieme moga djetinstva, za vrieme djetinstva moga oca i majke, obdržavao se svake godine „mali" i „veli" izpit, t. j. na koncu prvog polj.oća držao se mali, a na koncu godine veli izpit; veli i mali „zamen", kako je narod zvao. Prod dvadesetak godina prestali su mali izpiti, pa ostali samo veli — konačni izpiti, kojo se u području našeg mjestnog školskog vieća držalo nepretrgnuto sve do konca školske god. 1886./87. Sliedeće školske godine više se nisu držali, nit zaporedoma 5 školskih godina. Po tomu prošlo je podpunih 6 školskih godina, da se nisu držali izpiti. Njekoja djeca svršila školu, a nisu vidila izpita.

Od tuda došlo, da su djeca ostala čisto zabozeknuta, kad im se najavilo, da će koncem godine biti izpiti. Što su u duši u prvi mah pomislila, težko je odgonetnuti. Kad im se rieč raztumačila, učinila je dobar utisak na njih, jer od toga dana počeli su sve marljivije školu polaziti. Ta odluka mjestnog školskog vieća iznenadila je i djecu i učitelje, jer je došla kao iz vedra neba grom. Kad smo se malko razabrali i u pamet dozvali svrhu, veseljem i sa zadovoljstvom pozdravili smo tu odluku i do ugodnoga znanja primili, jer nas, ako i u zadnji čas, ipak ne pripravne nije zatekla.

Osvanu željkovani dan — dan 13. julija. Školska se vrata otvore, izpit zupešno i svrši, kako već prije spomenuh. Al badava, ne možeš, kako narod veli, kašalj i siromaštvo sakriti, pa se ne može nit ovdjo na žalost premučati, da izpit nije svrhe postigao.

Žaliti je doduše, da se puk, sad kad mu se pružila prilika, da se osviedoči o napredku svoje djece, nije u većem broju odazvao, da nije u većem broju pohrlio, kad mu se školska vrata otvorila, koja su mu inače zatvorena u školu. Nemojmo za to zdvojiti, s vremenom će bolje biti, jer stvar je sama na sebi dobra, ako i ima loših strana. Nu recimo po duši, koja je stvar na sviotu toli savršena, a da joj se nebi moglo prigovoriti? Ima svojih dobrih strana, koje ga preporučuju, pa se nadajmo, da će na bolje kronuti, ako smo sad ostali razočarani. Izpit je bio, kako sam već prije spomenuo, porinut u zaboravnost, nu kad ga puk na novo uzljubi, prigrli, kad se bude uvjerio, da se izpitom otvaraju školska vrata, da mu se pruža prigoda, da na vlastite oči vidi blagotvorni ali i trudni rad učiteljev, da vidi napredak svoje djece u naucih, u dobru — doista pohrliti će u školu, da ga neće moći školske prostorije niti obuhvatiti. Sretna li onog učitelja, koj bude to doživio! Kad bude učitelj vidio, da se je zadovoljno s njegovim radom — uspjehom, eto ti mu nove pobude, koje on u istinu treba, da ne klone duhom.

Iz napomenutoga lasno možemo razabrati, da bi od potrebe b.o, da občina posebnim javnim oglasom poz ve roditelje, občinstvo, predstavnike puka, kano občinske zastupnike, župane u pojedinih školskih okružjih prijatelje š.cole, da na čas ostave svoje poslove i da pohrle u školu prigodom izpita. Potrel no bi bilo, a i preporuke je vriedno, da se i učiteljem obližnjih škola dade prilike, da mogu jedan drugoga posjetiti prigodom izpita.

Kad bi se tako pozvanici mnogobrojno odazvali, nuždno bi bilo, da se pomisli na to, da se dade malko više vremena, da se no mora izpit obavljati na vrat na nos, no svečanije i temeljitije.

Zadnja mi je želja: Božo daj, uzdržali nam se izpiti nadalje ne pretrgnuto od godine do godine, uz sve to veće saučešće puka!

Na posljodku, koli učiteljem, toli djeci želim najljepše i najveselije sprovosti ovo dokolice, pa okriepljeni i obradovani, latili se opet svoga dašom, svim srcem posla u miru, ljubavi i slogi, jer mržnja bratska, nesloga je domaća, a poznato nam je takodjer svim dobro, da gdje nesloga zavlada, neima uspješna ra[illegible]

---

te *„nevolje"* ti *„puževi"* vični da uviek žive pod kućnim krovom.

— Gospodo, nama se ne čini baš nevjerojatno, ako se uzme, da se u obće ništa ni dogodilo nije, da *„Zajednica"* dok se o njoj toliko razpravlja, sada veselo reže valove jonskoga ili jadranskoga mora, a brzojavna viest u *„Bilanciji"* i drugim novinama, da je jedna od onih *„canards"*, kakih se u listovim i dobro upućenim ne riedko nadje....."

Pomorci ni da bi na to odgovorili. I opet bi samo slegli ramenima, malnuli rukom u znak duboka sažaljenja, a na izpruženo mnienje nebi se nit najmanje osvrtali, budući duboko uvjereni, da *„ljudi od kraja"* nit ne mogu o morskim stvarima da pametnije govore....

Medjutim prolazili dani, a viesti nikake. Brzojavilo se na razna mjesta u Kandiji, al odgovora nema, te nema. Napetost bila velika, silna, a suza u obiteljim jadnikâ na pretek.

Minulo osam dana iza kako je prva brzojavna viest osvanula u *„Bilanciji"*. Bilo je na veliki četvrtak — u večer. Sviet se upravo desio u crkvi, kadno iznebuške puče glas, da nastradali jošte iste noći. dolaze iz Trsta.

(Dalje sliedi.)

Franina i Jurina

Fr. Kamo greš tako kasno?

Jur. Grem tete do našega ex šulmajstera. Ona pasja noga od mojega ragačuna, ki je hodia k njemu u školu, se je bia ništo dobro navadija štit, i anke talijonski je bia dobro peče deškurit, intanto ko ne drugo, bujorno, i bona šera je zna lipo reć, a sada je sve pozabia. Donke za to grem k njemu, ko bi mi ga tia da nazada navadit.

Fr. Ma ti ja znam reć, da greš za nič.

Jur. Ča bi reć?

Fr. Ne znaš ti, da pravi maoštar ne more bit, ko ne pasa sve škole, kojo su za to potrebne; dakle još te sada pred malo vremena je poša se vadit za maoštra.

Jur. A tako je to!

Fr. Ma su šli anka dva njegovi brati znaš ś njim u školu, i ti da te bukati postat.

Jur. Dakle tako ne nan bude manjkalo intoligencije.

Fr. Ali znaš, da njim je najveć potribno se vadit?

Jur. Morda kreance?

Jr. Još ste si indovina.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Veleučeni g. pop Niko Grego iz Omišlja poslao nam je 4 for. 70 uvč., sakupljenih u Omišlju med č. m. bogoslovci i djaci toli iz Kraljevice koli Omišlja, te med inimi znanci, med kojimi osobita čast g. M. Frančiću, Bašćaninu. — Veleč. gosp. Jakov Ladavac, župnik-dekan u Krkavcu darovao 5 for.

Utemeljiteljni član družbe sv. Cirila i Metoda u Istri. Prečastni gospodin Ivan Krapac, kanonik stolnoga kaptola u Zagrebu itd. priposlao je našemu uredničtvu svotu od 100 for. kojom postaje utemeljiteljni član naše družbe.

Zahvaljujuć se ovim prečastnomu gospodinu kanoniku na plemenitomu daru, kličemo mu srdačni živio! i množili mu se nasliednici u ovako rodoljubnom činu!

Zadnja zapljena našega lista. Kako već javismo bijaše zadnji broj našega lista zaplienjen radi:

1. članka pod naslovom „Znakovi malo obećajući".
2. dopisa „Iz Podgrada".
3. radi dvih razgovora izmedju „Franine i Jurine.

U članku smo jednostavno odgovarali porečkomu listiću, koji je u uvodnom članku predposliednjeg broja hotio dokazati, da se nam Hrvatom i Slovencom Istre pod sadašnjom vladom zadovoljava u svomu i svuda i da će usljed vike i buke „slavakih" korifeja slieditи nekoje promjene u činovničtvu Primorja. Pobijajuć tvrdnju rečenog listića bili smo od njega bar dvostruko umjereniji i obzirniji napram oblastim, kojo nas tobože podupiru. Ipak nas je stigla neočekivana zapljena. Što bi bilo iz nas, da smo ovako oštro odgovorili rečenomu listiću, kao što je on oštro na vladu i na naše prvake napao?

U dopisu „Iz Podgrada" bijaše ucrtana poznata agitacija u onoj občini proti svećenstvu i občinskomu načelniku. Popisano bijaše agitatorsko djelovanje jedne privatne osobe, a da se nije ni spomenulo nijedne oblasti. Ipak bijaše i taj dopis zaplienjen.

Sada bar znamo, da se ni pr.i onoj privatnoj osobi pisati ne smije. A zašto no? Neka si svatko sam to raztumači.

U dvih razgovorih „Franine i Jurine" neima ni truna uvriede ili uznemirivanja bilo koga, jer se nespominje nijedne osobe. Ipak nam i to g. državni odvjetnik zaplionio.

Mi si doista svih tih zapliena protumačiti neznamo, jer se blažije i opreznije pisati neda nego li bijaše sve ono napisano.

Medjutim utožiti ćemo utok proti toj zaplieni pak ćemo bar doznati za uzrok, radi kojeg bijaše sve to zaplienjeno.

Iz Miholjica sv. Vld. pišu nam 23. srpnja 1894. Pred nekoliko dana bijah Vam javio, veleučeni gosp. uredniče, smrt i pogreb našeg dosti neoplakanog i nezaboravnog župnika popa Mata Justinića, a danas već žurim se, da Vam priobćim doista nenadanu, ali vrlo ugodnu viest — imenovanje naime novog župeupravitelja u osobi poznatog našeg rodoljuba g. popa Nika Turata, rodom Omišljana. — Tko poznaje njegove vrline i simpatično suzetanje, koje on uživa u narodu i krugu svojih znanaca, taj nemože nego zavidjati našoj skromnoj župi nad postignućem toli vriedna i dostojna nasljednika. — Jučer je naš novi i mladi župeupravitelj za prvi put kao takav misio u našoj crkvi, koja je bila dubkom puna. Tečajem sv. mise držao je kratku ali vrlo krasnu prigodnu prodiku, u kojoj je napomenuo nekoje kršćanske krieposti i medjusobne dužnosti, pozivljuć med ostalim mjestnog učitelja i poglavare na složno i blagotvorno djelovanje za vjeru i domovinu. Izvanredno ugodno dojmila se župljana okolnost, kad je naime isti svratio svoju i pučana pozornost na dan prije umješetenu, novu, zbilja divnu sliku (palu) u krasnom okviru, izradjenu u Rimu od našeg odličnog Omišljana — od poznatog slikara g. Frana Pavačića; te je baš meine zadesila rjedka sreća, da mu ovim putom u ime svih župljana izrazim njihovu najtopliju hvalu i priznanje, dovikujuć mu iz njegovog rodnog kraja: Dovinuo se slave i lovora etarih umjetnika.

Zaključujuć konačno ovaj kratki dopis nazivljuć Ti popo Niko u ime svoje i ponosnih Miholjaca najsrdačniju dobrodošlicu, želeć Ti ugodni, sretni i dugi boravak med nama!

Izpravak. U zadnjem broju oglasismo da su gg. braća Ante i Frane Štork podarili našoj družbi for. 7 mjesto vienca pok. N. Tomičiću dočim je imalo stojati for. 14. što ovim izpravljamo.

Opatijci za poštenjaka Ivana Črnjeku. Iz Opatije pišu nam prijatelj, da je sabrao medju prijatelji pravnik g. Anto Justi for. 19 za čestitoga Črnjeku, te da će g. Justi i nadalje sabirati, pak sabranu svotu našem uredničtvu poslati.

Preporučamo rodoljubnim Opatijcem i Vološčakom, da se sjete siromaha Črnjeke, koji je dao krasan primjer rodoljublja i poštenja, koji se je dao sa svojom družinom radje baciti na ulicu, nego li da zataji svoj rod i da baci pod noge svoje poštenje.

Pazinski kulturonosci. Dne 22. t. mj. priredila su talijanska gospoda izlet u Gologoricu, to jest poslala su glasbu i okolo 40 osoba pratuje u Gologoricu. Svrha je očita; izbori su blizu, pak troba agitacije. Čim je glasba došla i odsvirala prvi komad, njihova pratnja i gologorički talijanaši zaviknuše „ovviva". Nekolicina hrvatskih mladića odvratiše sa „živio". U zao čas po njih, jer omah izletnici i domaći talijanaši navališe na njih, te su jednomu mladiću sve ustno stukli. Za tim se držalo javni ples za puna dva sata. Pod večer se ponovila tučnja, kod kojo je raznih i s jedne i s druge strane težko ranjenih, medju kojimi i dva sudbena dnevničara. Koža se joži čovjeku, kako su pazinski talijanaši izmrcvarili i skoro do mrtva iztukli jednog 60 godišnjeg starca. Sad je već povedena istraga. Politička oblast, koja je već od občine bila jednom umoljena, da nepusti tih izleta, nije ovom zgodom nikakvo mjere bila poduzela. Oružnika nije bilo vidit u blizini, a ipak se dalo predvidjeti, da ovdje ili ondje mora doći do sličnih izgreda. Toliko za sada.

Nasliedovanja i pohvale vriedno. Pišu iz Imotske krajine, na blagdan SS. Cirila i Metoda „Nar. Listu": Danas župnik Rašćanâ veleučatni Nikola Mimica reknovo je prvu glagoljašku svetu misu; i tom prigodom sabrało se za družbu SS. Cirila i Metoda u Istri kruna 109. Doprinili su: Juraj Pavlinović umirovljeni župnik Rašćana, kruna 10, Nikolu Mimica sadašnji župnik Rašćana 10, Josip Žarković župnik Krstatića 10, Toma Morović župnik Poljica 10, Andrija Lovrinović župnik Lokvičića 10, Stipan Pletikosić-Paro župnik Župe 10, Ivan Žamić župnik Brela 10, Marijan Ljutić pomoćnik Žeravice 10, Ivan Lučić župnik Zagvozda 5, O. Aloiz Donelli župnik Vrgorca 5, O. Petar Čulić župnik Kozice 5, Petar Franceschi župnik, Medvedica 4, Stipan Pekić, dušobrižnik Ravče 4, Mijo Rubić pomoćnik Katuna-Kreševa 4, Rudolf Franić iz Župe 2. U sve 109 krune. Ovu svotu izvolite dostaviti pomenutoj družbi za plemenite njezine svrhe. Živili plemeniti darovatelji!

Zašto ne mogu naši vinogradari skoro pod nikakovu cienu vino prodati? Obće-

---

Sanjao sam...

Sanjao sam, da bijaše
Baš sumorno nekud nebo,
I u snu sam uzdisao:
Ljubavi bi tvoje trebô,

Ljubavi bi tvoje trebô,
Tvoga žara, majko mila,
Ti si došla . . . u čelo si
Mene mladog poljubila!

Probudih se — nema tebe...
Oko mene pusto stara
Tako sne mi Višnji šalje,
Da me jače razočara!

R. Katalinić Jeretov.

nito je poznato, da je nesretna klausula u trgovačkom ugovoru, sklopljenom izmedju Italije i Austro-Ugarske široko otvorila put talijanskomu vinu u sve strane Austro-Ugarske. Tim je nanešena neočuvena škoda našim vinogradarom. Statističkimi podatci dokazano je, da Dalmacija trpi godišnju štetu od 5 milijuna for., radi te nesretne klausule, a neima dvojbe, da je tom klauzulom nanešena i siromašnoj Istri ogromna šteta od najmanje 1/2 milijuna for.. A što će još biti? Talijanska vina uvaža se danomice sve to više u sve krajeve Austro-Ugarske. Milanski list „*La perseveranza*“ pripovieda, da je dovezeno na Rieku prvih pet mjesecih ove godine 299.849 hektolitara talijanskoga vina t. j. 51.196 hektolitara više nego li lanjske godine u isto vrieme. Isti list piše, da talijanska vina prodiru sve to više ne samo u Ugarsku, već i u susjedne balkanske države, ter preporuča Talijanom, neka ne izvažaju samo obična vina za mješanje, nego i trajne vrsti vina za porabu.

Na taj način padati će sve to više ciena našemu domaćemu vinu, tor dvojimo, da će se vinogradarom izplatiti trud i trošak, što ga imaju sa obradjivanjem svojih vinograda.

Istrani vinogradari! Za onu nesretnu klauzulu glasovali su talijanski zastupnici Istre na carevinskom vieću u Beču; za onu klauzulu izjavilo se talijansko gospodarsko vieće za Istru, za onu klauzulu bijahu zauzeti talijanski zastupnici na istarskom saboru; tu klauzulu branili su i zagovarali svi talijanski časopisi Istre.

Koli talijanski zastupnici iz Istre na carevinskom vieću u Beču, toli zemaljsko gospodarsko vieće za Istru, te talijanski zastupnici na saboru u Poreču i talijanski listovi Istre — svi ti govore il pišu danomice, da su oni jedini i pravi prijatelji izvanjskoga puka naših kmetova il seljaka i vinogradara. Može li biti osobe kod zdravih možđjana, koja bi im to vjerovala? Ne samo naši seljaci i vinogradari, nego i talijanski vinogradar Istre morao bi tim „*prijateljem*“ izvanjskoga puka jednom za uvjek okrenuti pleća.

Za poštenjaka Ivana Črnjeku iz Berma, kojega je „prijatelj“ našega puka Leandro Camus iz Pazina bacio iz kuće, jer mu nije hotio prodati svoje poštenje, darovali su nadalje g. Jakov Ladavac iz Krkavca for. 4. preč. kanonik Karlo Dojković iz Varaždina for. 2, g. Ivan Probilić iz Pasjaka for. 1, g. J. K. Medulin 1 for., g. Fr. Stefanutti Paz 1 for., g. Karol Hut Zagreb 1 for., g. Fr. Polić Trst 1 for., g. M. Kisić župan iz Kersikle 50 nvč., Pravdoslav Filiplić Grdoselo 1 for., ukupno for. 12·50 a for. 2 oglašena u zadajem broju, ukupno dakle for. 14·50. Rodoljubi! pomozite siromaha — poštenjaka.

Krasni odnošaji u Pazinu. Tužilo nam se u novije doba više naših svećenika, koji bijahu od pazinske gospodske fukare na razne načine ruglu i smjehu izvrgnuti. Naš čovjek boji se proći kroz Pazin po bielom danu, jer bi nanj podplaćena fakinčad i gospodski izmet kano biesan navalio. Nedavno izrekoše župe upravitelju iz sv. Ivana od Šterne i jednomu njegovu drugu napogrdnijih riečih i porugah. Jedva utekoše pred tom „kulturnom“ ruljom. Dne 23. t. mj. prolazio je kroz Pazin jedan naš bogoslov mirno svojim putem. Pred krojačnicom Cibore pozdravila ga gredjanska rulja sa: „*Ščavo! ščavo! porca natura!*“ itd. popativ te kulturne izruge sa „krav! krav!“ imitirajuć tim gavrana. Jedna babetina počela je psovati na sav glas pred njim svećenike kano najveće zločince.

Taj dogodjaj prijavljen bijaše občinskomu glavaratvu, ali pošto je ono naproti pazinskim izgrednikom povse nemoćno, to noma nade, da bi im se išta dogoditi moglo. Izgrednici ti svakidanji napoznaju oblasti ni zakona kad treba demonstrirati proti Hrvatom. Bože mili, gdje su ona lepa vremena, kad je u Pazinu vladao najlepši mir i red, kad si mogao poći i proći kud i kamo si hotio a da te nitko smetao nije. A tomu su jedva 2 godine! Hoće li nam se opet vratiti ona vremena? (Hoće bez dvojbe, samo budite strpljivi; izbjegavajte onu fakinčad; ostanite čvrsti i ustrajni u borbi za svoja prava, odani svomu narodu, pokorni božjim i cesarskim zakonom. Svaka sila do vremena samo Bog na vicke. Op. Ured.)

Temeljni kamen za školu družbe sv. Cirila i Metoda u Kašteliru. Od tamo javlja nam prijatelj, da bijaše postavljen u subotu prvi temeljni kamen za pučku školu, što ju podiže naša plemenita družba sv. Cirila i Metoda. Tamošnji puk da je silno veselo toga djela, te da jedva čeka kad će se onoj mnogobrojnoj dječici otvoriti vrata narodne prosvjete. Ovo neka služi kao odgovor svim onim sarenjačkim zlobnikom, koji su krivo proricali, da u Kašteliru hrvatsko pučke škole nikada nebude.

Samo složno napried svi za družbu sv. Cirila i Metoda.

Naš podlistak. Današnjim brojem počeli smo priobćivati vrlo zanimiv podlistak „Na uzburkanom moru“ našeg mladog pjesnika i pisca, koji se krije pod pseudonimom „Emin“. Upozorujuć naše čitatelje na to zanimivo štivo iz mornarskog života, obećajemo ovim, da ćemo po mogućnosti svu radnju protiskati u posebnu knjižicu, koje čisti prihod biti će namienjen plemenitoj narodnoj svrsi.

Natječaj na mjesto učitelja. C. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru razpisuje natječaj na mjesto glavnog učitelja na c. kr. pripravnici u Kopru. Službu počimlje početkom školske godine 1894/95. Glavni naukovni predmeti jesu matematika i fizika. Dohodci su obični, zakonom opredieljeni. Molbe valja odpraviti putem c. k. zem. školskoga vieća za Istru — u Trstu, na visoko c. k. ministarstvo bogoštovja i nastave najdalje do 15. agusta t. g. Uz ostalo moraju molitelji dokazati, da su usposobljeni za predavanje u slovenskom i njemačkom jeziku.

Odbor političkog družtva „Edinost“ obdržavati će u nedjelju dne 29. t. mj. u 10 suti u jutro na običnom mjestu sjednicu, k kojoj se pozivlju gg. odbornici i zamjenici.

Pozor talijanaška gospodo! U zadnjem broju pripovieda nam poročko klepetalo pod naslovom „*attenti signori slavi*“, da imade na koparskoj gimnaziji samo 11 djaka naše narodnosti, a na onoj u Puli 25, dakle ukupno 36 djaka hrvatske narodnosti, pak da imademo obraza za taj neznatan broj djaka pitati hrvatsku gimnaziju. Na tu smješnu opazku g. Marka odvratit nam je njemu i njegovim jednomišljenikom jednom za uviek, da naši mladići ne polaze samo talijansku gimnaziju u Kopru il njemačku u Puli; da je bilo naših mladića prošle godine burem 20 na državnoj gimnaziji u Trstu, da ih bijaše upisano na riečkoj gimnaziji koncem školske godine *108*, da ih je bilo 15 do 20 na nižoj gimnaziji u Senju i da se ih nalazi raztrešeno po svih gimnazijah Primorja — jer ne imaju gimnazije u svojem materinskom jeziku. Što neima više naših djaka u Kopru i u Puli, krivo je ponajviše to, što je na obih tih gimnazijah naukovni jezik našoj mladeži posve tudji. U Kopru boriti im se je sa talijanštinom, a u Puli sa niemštinom. Dedor, gospodo talijanska, pomognite nam do hrvatske gimnazije, pak da vidimo, hoće li biti dobro pohadjana ili ne. Ono 200 hrvatskih djaka na raznih gimnazijah raztrešenih, stvorilo bi liepu gimnaziju, a kad bi ta bila hrvatska, da vidite, kako bi poskočio za mnogo gornji broj djaka. Dakle, pozor talijanaška gospodo, promislite drugi put prije, nego li uješto u javnost turite, da se opet ne pokažete smiešnimi, kao ovaj put.

Iz Pazina piše nam dne 22. t. mj. Dne 17. odposlali Talijani tekliće po kućah, da u večer razavietlo prozore u počast kapetanu g. Schwarzu, kojemu je sliedećeg dana bio imendan. Istodobno diclilo se u tu svrhu siromašnijim nuždno svieće. U večer doista bila razsvjeta, te su dapače sudjelovali istoj mnogi, koji niti na carev dan toga nečine. Svirala je i glasba pred kućom kapetana, a prošla je i po gradu. Nešto svjetine, većinom djeca, vikalo „evviva“, ali drugih riečih ili povika ne bijaše moguće razabrati. Gospoda poslali i nekoliko fakina na bliže vrhove, gdje imadu svoj posjed, te su ondje kriesove palili. Sliedećeg dana nekoliko Pazinčana pošlo se pokloniti g. Schwarzu. Pridružilo im se nekoliko šarenjaka ili podrepnica i pristaša iz drugih mjesta kotara. Ovdje smo opazili Bradišića i Lupetinu iz Pićna, Šore i Baxu iz Lindara, Fabiana iz Paza, Mohorića iz Novaki. Dne 18. na večer sala su pak gospoda večeru g. kapetanu.

Istodobno čujemo, da je bila i u Pićnu večera u istu svrhu, ali se braća na koncu medjusobno zavadila i potukla. Pravog uzroka tučnje ne znamo. Očito se je time htjela talijanska stranka zahvaliti g. Schwarzu za njegove usluge, izkazane njoj točajem njegova boravka u Pazinu. Možda je tomu svrha i ta, da se tobože priknže privrženost puka g. kapetanu, te da se odustane od njegova maknuća iz ovog mjesta, o čem se obćenito glasa.

Mi neimamo ništa proti sličnim ovacijam za talijanaške stranke napram g. c. kr. kapetanu, premda je sve to imala biti demonstracija proti Hrvatom. Šaka krnjela i šarenjaka demonstrirala je proti ogromnoj većini puka naše obćine i svega kotara. Ovo je svakako prvi slučaj u ustavnoj eri, da se na ovakav način izkazuje ljubav i odanost do jednog političkog činovnika. Svemu tomu tumača ne treba. Naši čitatelji jesu od prvoga do zadnjega na čistu, čemu se imade pripisati spomenutu ovaciju, dotično demonstraciju, a mi nipošto ne želeć, da nam list zaplieni prebudno oko g. cenzora, prepuštamo čitateljem i našim c. kr. oblastim, da sami o svomu tomu razmišljaju.

Iz Lovrana piše nam koncem julija. Posljednjih dana diglo su protivne novine, a na čelu im puljski „*oslić*“, veliku buku i graju na nas, grdeći nas i klevetujući pred lahkovjernim svietom, kao da smo počinili Bog zna kakvi zločin ili nedjelo kakvo. Puljskom se „*oslić*“ pridružila i riečka kosmopolitska „*Voce del Popolo*“ donesavši odulji članak, podpisan po „čuvenom, značajnom Cosimu“, koji kao da hoće, da sav svoj jad i gnjev izkali na nas lovranske Hrvate, a navlastito pako na našeg vriednog i zaslužnog načelnika g. Ivana Turčića.

Naša namjera nije, da navalimo na „*čelik-značaj*“, na tog deliju, na tog — da se bolje izrazimo — izdajicu, koji je u svoje doba bio upravo takav Hrvat, kakav je danas — no znam, da li je Talijan ili kakov Madjar — nu, već nakanili samo, da u kratko kažemo, za što se toliko bruke na nas diglo.

Evo što je u stvari. U dućanu nekoga ovdješnjeg trgovca L. Franjula zbilo se ovih dana nešto, što se je nekoč Jogodilo takodjer s blagajnom sv. Jurja. Nu nesretnik, koji je ovaj put posegnuo za tudjim novcem, bio je slučajno sin nekog našeg prijatelja. Da je to bio slučajno Talijanac — što ne bi bilo nikako čudo, pošto i čuveni Rigo nije bio Hrvat — gospoda bi bila naravski mirna ostila. Al ovako, radi se o jednom, koji se priznavao Hrvatom, pa hajd! dobro je i po šarenjačkom blezgavom razumu posve logično, da za jednoga svi trpe, ko što bi se — po sličnoj dedukciji — dalo zaključiti, da su — obzirom na Caserio, koji je ubio Carnota, obzirom na Legu, Fischia, Oberdanka itd. itd. — svi Talijani — ubojice i razbojnici.

Al tko pametan da tako sudi? A ipak našlo se u Lovranu odurno čeljade, koje ne našav u gnjilući svoje inteligencije i u korupciji svog srca ništa boljega, usudilo se napisati, da gosp. naš načelnik neima drugih prijatelja, do najobičnijih lupeža.

Vi, koji ovo čitate, zgražate se, je li ovo istina? I pravo je, jer ste pošteni, jer vam je srce zdravo. Ne vjerujete li mojim riečima? a vi zavirite, ako vam se ne grusti (gadi), u list „*Il Giovine Pensiero*“ od 11. o. mj., pa ćete se uvjeriti o istinitosti naših navoda. Što više, pročitate li do kraja onaj niz najprostijih klevota i uvriedа protiv naše stranke, uvjerit ćete se, da moral čitavog onog „bulaznenja“ jest taj, da je naime naš g. načelnik krivac, što se je ono dogodilo u dućanu. Svemu je kriv naš g. načelnik, svemu ... On je kriv, da se je sin neke ugledne obitelji šarenjačke htio junački otrovati; on je kriv, što se u Lovranu razvijaju kojekakvi prizori, više ili manje pikantne naravi; on će biti kriv, ako se iz svega toga štogodj konačno „porodi“ ..... svomu, je kriv naš dični starina, a zašto? .... jer je dušom i tiolom Hrvat, jer se ne srami svog imena, svog jezika — jer je poštenjak od pete do glave.

Konačno spomenut nam je ponovno, da ne mislimo, da pobijamo čuvenog „Cosima“ (štota bi bila za papir i crnilo! Op. slagara), već želimo, da kažemo samo par riečí onim poštenim Lovrancem, pripadali oni kojoj mu drago stranci, koji još u svojem srcu osjećaju i čuto nešto poštenja i ljubavi do ovog našeg liepog mjesta, a da me bolje razumiju, govorit ću im onako, kako ih je naučila majka:

Lovranci! Čujte me, pa sudite sami. Jedanput je bilo vrieme, kada smo bili svi skupa pravi prijatelji i dobri susedi. Kasnije su se moj nas pomešali neki tuji judi, ki bi otoli, da je nas grad taljanski. Neki mej vas ste se s njimi složili i tancate onako, kako vam oni sopu. Dobro! neka bude, ma lajali se mi koliko nam drago, mi ne smemo nikada pozabit, da smo se tu svi rodili, skupa se igrali, smeli se i plakali skupa. Je tako? Ako i sada nismo već onako jedan s drugim, l ko smo jedan put bili, sojeno mi ne smemo trpet, da nam ovo lepo naše mesto nljedan ne blati. Ako imamo doma ča robi ' latno, a mi ju lepo sami operimo, da svet ne zna za naše maganji. Tako recite slobodno svim onim carlatanom, ki naš lepi Lovran va „*Jovane Pensieru*“ blate, da neka se oni lepo sami čiste, ter da imaju dosta toga za oprat, i da neka malo promisle, ča su oni bili i da Bog ne plaća svake subote.

Lovranac.

Veselica u vrtu „Narodnoga Doma“ u sv. Ivanu kod Trsta. U nedjelju dne 29. t. mj. priredjuje naš dični „Sokol“ veselicu u vrtu „*Narodnoga Doma*“ u sv. Ivanu. Na programu je pjevanje, javne vježbe „Sokolaša“, glazba i tamburaši. Početak u 6 sati poslie podne. Ulaznica za osobu 30 nvč., za djecu 10 nvč.

Dvadeset i pet godišnjica čitaonice u Postojni i ustrojenje družtva „Sokol“ tamo. Dne 5. agusta tek. god. slaviti će krasna naša Postojna riedku svečanost, koja će započeti već u predvečer t. j. 4. agusta. Toga dana slaviti će tamošnja rodoljubna čitaonica dvadesetpetgodišnjicu svoga života u novoustrojeno družtvo „Sokol“ svoj krst. Iz Celja i Trsta pripravljaju se posebni željezni vlakovi za Postojnu. Tamošnja špilja biti će toga dana otvorena i sjajno razsvietljena. Očekuje se, da će kod svečanosti sudjelovati bilo korporativno, bilo po deputacijah, sva narodna družtva Kranjske, Primorja, Štajerske itd. Program raznih svečanostih je veoma obilan.

Izviešće kr. hrvatske velike gimnazije na Rieci za školsku godinu 1893/94. Na početku izviešća naluzimo naučnu osnovu za pojedine razrede, zatim školske knjige za svih osam razreda itd. Učiteljski zbor sastojao je od 19 što profesora što učitelja. Djaka bilo je na gimnaziji koncem drugog tečaja u svemu 361; po vjeri 329 katolika, 20 grčko-iztočnjaka, 1 evangelik i 1 mojsijevac; po zavičaju bilo jih je najviše iz Hrvatske i to 220, zatim dolazi Istra sa 108 djaka. Odlikaša bilo je u svemu 50; prvi red dobilo 188, ostali što drugi, što treći red; dozvolu za popravak II. reda dobilo je 63 djaka.

Vrlo nas veseli što je broj istarskih mladića naravno tako visoko i što imade medju njimi prilično broj odlikaša. Tako primjerice iztičemo, da imade u V. razredu 6 odlikaša a izmedju tih je 5 Istrana. Tako valja dični naši mladići, naša liepa nada za bolju budućnost.

Novi poštanski ured. Dne 1. agusta t. g. otvoriti će se u sv. Petru u šumi (sudbeni kotar Pazin, občina Tinjan) novi poštanski ured, koji će odpravljati sve poštanske poslove a biti će spojen osobnim vlakom željeznice Divača-Pula.

Taj ured otvoriti će se u kući jednoga narodnoga našega protivnika, dočim je sav puk, župni i školski uredi, občina — dakle sve stanovništvo prosilo i molilo, da se ured otvori na željezničkoj postaji.

Više je mario g. ravnatelju pošta i brzojava za glas jednoga jedinoga Talijana, nego li za prošnju svega ostaloga puka. Pak da se kod nas nepazi na opravdane želje puka? I kako!

Za gradnju „Narodnoga Doma“ u Medulinu darovaše nadalje: Uprava „Obzora“ 50 nvč. od g. Boroša, načelnika u Severinu. — Prigodom posjeta hrvatske čitaonice u Medulinu članovi i tamburaši puljske čitaonice, darovaše tri „česka brata“ 2 for., dočim se nekoji u čitaonicu začlaniše. — Gosp. Franjo Ponikvar darovao 2 krune, isti darovao za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri 2 krune, što bijaše izručeno dru. M. Laginji. Za sve to darove zahvaljuje se najsrdačnije odbor hrvatske čitaonice u Medulinu.

Forintače od papira će naskoro nestati iz prometa. Već od dva mjeseca državna tiskara u Beču ne proizvadja više taj novac, koji se sve manje izdaje, tako da ga sada veomu malo u prometu imade. Od sada se izdaju kod državne blagajne samo srebrne forinte i krune.

Kako Zagreb napreduje. Svatko, tko je prije desetak godina vidio naš glavni grad Zagrob, pak ga prispodobi sa današnjim njegovim oblikom, morati će se radovati njegovu razvoju. Taj razvoj pokazuje se očito u gradnjama, koje se svake godine u Zagrebu izvode. Tako se je godine 1893. izgradile 39 novih prizemnih kuća, 42 dogradnje, 14 novih jednokatnica, 20 dvokatnica, na 4 kuće dogradjen je drugi kat, izvedeno je 7 što novih tvornica što pregradnja na postojeće tvornice, jedna bolnica, jedna kapela i 22 suše i gospodarske zgrade. Ove godine prijavljeno je i dozvoljeno do sada 20 dogradnja, 20 novih prizemnih kuća, 17 jednokatnih novih kuća, 4 dogradnje na drugi kat, 6 dogradnja na prvi kat i 15 novih dvokatnica. Prošle godine izvedeno je u svemu 151 gradnja, a ove godine je dozvoljeno već do sada 109 novih gradnja. Ovaj napredak grada Zagreba nalazi najjasniji odsjev i u prihodih grada, tako da je od nove godine do konca aprila ove godine prirasao prihod od vodovoda za 4000 for., prihod od pijaćovine za 500 for., a prihod od potrošarine i maltarine za 3000 for. Ovomu razvoju od srca će se radovati svaki Hrvat, kad bi samo u istoj mjeri u našem glavnom gradu raslo i hrvatsko rodoljublje.

„Pr. Naroda.“

Javna zahvala.

Od srca budi hvala svoj onoj p. n. gospodi, koja ostaviši svoje dnevne poslove iz bliza i daleka dohrliše, da 22. t. mj. uzveliča̋aju moju svečanost — mlade mise. Bog platio i mnogobrojnoj onoj gospodi, koji se, — budu̇ć zapriečeni, da prisustvuju osobno, — sjetiše mene u pismih i brzojavih, punih najnježnijih čustava i iskrene ljubavi. A i vam, sumješćani moji, ovim putem budi hvala; — zaboravit neću za života srdačnih vaših izkaza ljubavi, a kojimi ste me ovih dana po svuda pratili. Bog dao, uslišalo se vaše molitve, — izpunilo se nade. Bili zdre o!

Baška, 24. julija 1894.

Kvirin Klem. Bonefačić,
mladomisnik.

Prijateljem narodnoga blagá.

Pošto nisam još dovršio moju zbirku narodnih pjesama, molim ovim putem moje čestite prijatelje i znance, koji su mi obećali nekoje pjesme, neka mi ih izvole poslati do konca dojd. mjeseca rujna.

Medjutim obraćam se na gospodu djake, koji su doma na praznicih, da saberu narodno blago svaki po svojoj okolici u koliko im je to mogoće.

Imena svih onih, koji su mi već nešto vriedno poslali, i koji mi budu još štogod poslali, zabilježit ću u moju zbirku, a ovdje se svim srdačno zahvaljujem na patrijotičkoj ljubavi.

U Rovinjskom selu, 22. julija 1894.

Stjepan Žiža učitelj.

Književno pismo.

Molim sva sl. uredničtva hrvatskih novina, da u svoje novine primu sliedeći predlog:

Književno sveto-jeronimsko družtvo obalilo je članarinu za jednogodišnje članove na samo — 50 novč.

Književno sveto-jeroninsko družtvo izdaje, kako se općenito hvali, vrlo dobrih knjižica. Čim se tih knjižica više u narod podieli, tim korisnije će biti.

Recimo, da u svih zemljah, gdje Hrvati obitavaju, samo tisuću (1000) škola ima.

Svaka škola ima neku svotu novaca opradjeljenu za nagradu dobre školske djece.

Da se od tih novaca za svaku školu upotrebi samo 5 for., moglo bi se kod svake škole deset godišnjih članova upisati;

Na taj način bi imalo jeroninsko družtvo na godinu bar 10.000 godišnjih članova. U narod bi se podielilo 40.000 dobrih njiga.

Napred občinska vieća, napred školski odbori, napred gg. učitelji, znajući, da će to g. 1895. dobiti neku stanovitu svotu za nagrade dobroj školskoj mladeži, zamolite predujam od 5 for. za 1895. kojega Vam oblasti uzkratiti neće, pak upišite odmah sada, dok je još vremena, po desetero školske mladeži u sveto-jeronimsko družtvo i eto vam na godinu liep broj liepih knjiga za milu mladež, a tim će to i prosvjetu u Hrvata proširiti.

Bog s nami!

U Kutjovu, 15. srpnja 1894.

Pajo Krempler.

Narodno gospodarstvo.

Kad je kositi zelenu krmu. Pod večer ima se kositi zelena krmu, jer je to najbolja doba. Dva su glavna razloga zašto pod večer valja kositi zelenu travu; prvi je, jer trava sadrži manje vode, to se teže upali; a drugi je, jer čim je duljo djelovanje sunca na biljo uz višju toplinu, tim bilje sadrži više dušika. Kod zelene djeteline pokošene u jutro za oblačna neba pri toplini od 9° Celsiusa našlo se je 1·087 po sto sveukupnog dušika. dočim kod iste djeteline pri toplini od 15° C. a pokošene u večer za vedra neba nakon liepa dana našlo se je 2·087 po sto sveukupnog dušika. Kod ljekarice pokošeno u jutro pri 15° C. za oblačna neba našlo se je 2·096 sveukupnog dušika, a kod iste ljekarice pokošeno u večer nakon vedra dana pri 20° C. našlo se je 4·382 po sto sveukupnog dušika. Ove su kušnje dokazom, da svjetlo izravno upliva na količinu dušika, što je opet gospodaru kažiput, kad ima kositi, ako će da pokosi najhraniviju krmu.

Da muhe, obadi itd. ne napadaju blago rabe amerikanski gospodari smjesu od 1 dielog kamenog ulja i dva diela maslinovog ulja ili drugog kakovog ulja, pa s ovim mažu blago. U Englezkoj rabe ukropinu od lišća od oraha, i s njom peru blago. Ukropina od orahova lišća ima svojstvo da ubija i jajašca, koje muhe s nesu na koži.

Kašalj rikavac obustavi se, ako se uzme u usta komad sladora na kojeg se je kapnulo nekoliko kapljica dobre kvasine (octa).

Hranjenje krompirovom zelinom (nat) nije uspjelo. Kušnje pravljene na mliekarskoj školi u Rustinu u Švajcarskoj, dokazale su, da hranjenje krompirovom zelinom hudi zdravlju krava, da nestaje mlieka, a da se od mlieka dobiva manje sira. G. L.

Listnica uredničtva.

Naručitelje rimskog Rituala molimo, da se uztrpe, dok se preč. g. kanonik Parčić povrati u Rim i odande pošalje našem prijatelju, koji si je preuzeo skrb razpačavanja Rituala po Istri, naručeni broj iztisaka. Medjutim pozivamo ovim ponovno naše svećenstvo, da nekasni sa prijavami u što većem broju. Naručitelje pako iz Dalmacije upućujemo na biskupski ordinarijat u Splitu, koji je jurve dobio od preč. g. Parčića 400 iztisaka Rituala i koji će im moći želji udovoljiti, te ih umoljavamo, da nas izvinu, budemo li mi u prvom redu od svoje zališe poslužili svećenstvu Istre, gdje je silnija potreba hrvatskoga Rituala.

Gospodu dopisnike iz raznih strana molimo, da se strpe i da nam ne zamjere što svojih dopisa u listu nenalazc. Radi preobilnosti gradiva izpu tili smo gotov „Pogled po svietu", dopisa i viestih. Sve će doći po redu u javnost.

Gosp. A. A. u K. Izvolite poslati tri iztiska Rituala vozana prosto u polukoži župnomu uredu u Volosko.

Gosp. dr. M. L. u P. Stiglo danas u jutro pošto bijaše list gotov. Živio!

Gosp. dr. A. S. u V. Ob onom pitanju iz P. nikakva glasa, radi toga izostalo. Živio!

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „Našu Slogu" gg.: V. L. Gorica for. 10; M. M. Sušak za sebe i čit. f. 3·58; P. A. Rabac for. 2; M. J. Zadar for. 3; R. A. Glavica for. 2; L. J. Karojba for. 5; K. A. Roč for. 2; S. A Pregrada for. 2; K. F. Boč for. 5; F. M. Jelšane for. 2; M. F. Klana for. 2; Z. P. Hum for. 1; P. J. Opatija for. 2; L. P. Sušak for. 1; Z. A. Slivje for. 5; H. K. Zagreb for. 2·50; M. J. Lovran for. 5; B. J. Trst for. 2·50; U. J. Rovinj for. 2; M. I. Trst for. 10; B. G. Lanišće for. 2; H. I. Lovran for. 2·50; D. Š. Tinjan for. 5; S. L. Sv. Petar 3·50; Čit. Sv. Petar for. 5; V. B. Lindar for. 5; L. S. Trst for. 25; Čit. Hum for. 2; G. N. Sušak for. 2; M. M. Novalja for. 5; G. I. Kopriva for. 2·50; S. Š. Tinjan for. 3; Ž. L. Gologorica for. 2·50; Š. A. Tinjan for. 5; S. I. Rieka for. 5; G. I. Sušak for. 1; T. L. Trst for. 5; K. A. Trst for. 5; S. A. Trst for. 5; P. M. Pula for. 2·50; O. M. Cres for. 5. (Sliedi.)

Br. 1472

Oglas jeftimbe.

Daje se na obće znanje, da će u ponedjeljak dne 13. agusta tekuće godine od 10 sati prije podne do 12 sati o podne biti obdržavana u občinskom uredu u Buzetu javna jeftimba za dostatbu poduzeća gradnje nove župničke kuće u Brestu najpovoljnijem nudiocu izpod ustanovljene uzklične cieno od forinta 7400 (sedam hiljada četiri sto n. vr.)

Nudioci će imat na početku jeftimbe položiti u ruke ravnatolja iste u ime zaloga ili vadija iznos od 5 po 100 jeftimbene ciene, koji iznos će na svršetku jeftimbe biti vraćen svim, osim dostalcu ili poduzetniku; ovomu će taj iznos biti zadržan u ime jamčevine do svršetka gradnje.

Nacrti i proračun ove gradnje moći će se razgledati u ovom občinskom uredu, gdje će ostati na razpolaganje u obično uredovno vrieme, i gdje će moći doznati uvjete poduzeća.

Od glavarstva občine

Buzet, dne 19. julija 1894.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (vroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potreboće za iste 23

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Spomenute štrcaljke razsilju se na svaku poštu austro-ugarske monarhije franco, komad po 10 for

DOMINIK LUSIN

u Kopru

preporuča veliko svoje skladište raznovrstnog lieza, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naružbe ovršava točno i po najnižoj cieni. 24—10

Raki!

Jamčeni, skačući, živi, dnevno svježi ulovljeni, razpošilja se ih u košarici sa poštarskim pouzećem prosto od carine:

40 kom. raka najvećih for. 4·60
60 „ „ velikih „ 3·70
100 „ „ za juhu „ 2·90

T. SILBER

u Stanislavi broj 40

(*Stanislau, Oesterreich*)

Radionica umjetnih ognjeva

K. ZOBEC & C.

u Trstu

ulica Rossetti broj 121 (Camp. Morpurgo)

preporuča se slavnom občinstvu i slav. družbam za raznovrstno naružbo, spadajuće u pirotehničku struku, kao rakete, bengale i druge umjetne ognje. Cienici slovenski na zahtjev franco.

10.000

krasnih hlača iz kamgarna za gospodu mora se na brzu ruku razprodati radi prošle već sniesne, te se jih uslied toga odaje za neočuvenu još cienu

od forinti 1·80

komad (za tucet for 19·—) Te izvrstno izradjene hlače za gospodu jesu od najboljeg končanog kamgarna u najnovijih i najljepših svietlih i tamnih primjercih svako veličino te čvrste i dugotrajne; ciena je pako tako nizka, da za istom nije niti radnja plaćana. Razpošilje se uz gotov novac ili sa pouzećem kroz *komisijsku pisarnu Apfel, Beč, I., Fleischmarkt 6/42.* Kad nijesu neka se kod naručbah naznači duljina koraka i obsjam trbuha.

Mnogo novaca

prištedi svaka gospodja, koja kod mene naruči odielo. Jerbo sam kupio veliku zalihu chachemira i vunenih stvari iz stečajne mase, to mi je moguće iste uz nečuvano nizku cienu prodavati. Ja prodajem dakle tkaninu (oko 8 met.) za jedno podpuno

odjelo za gospodje samo za for. 2·80

izjavljujuć otvoreno, da je tkanina izvrstna, te ju uzimljem natrag, ako se ustanovi, da neodgovara istini. Dobiva se u najljepših bojah točkano ili sa ružnim uršono. Razpošilja se sa pouzećem ili proti gotovom novcu, te se mora naručbami požurliti, jer se prodaje množinu tih odiela. Naručbe neka se upravljaju na **trgovačku kuću Apfel. Beč, I. Fleischmarkt 6/42.** Uzorke se ne razpošilja.

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža itd.** po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebri i pozlati.

Da si uzmogne i manje imućne crkve nabaviti razuih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne plateżne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—10

„Kupi kod kovača niprošte kod kovačića", kaže stara poslovica.

Ovu mogu punim pravom na moj zavod uzraviti, jer jedino tako velika trgovina, kao što je moja, imade razprodajom ogromnih vrstih tvari i drugih prednostih, jeftino troškove, koji moraju konačno kupcem koristiti.

Krasne uzorke privatnim naručnikom šaljem badava i franko. Bogate knjige uzoraka, kakvih jošte nebijaše, za krojače nefrankirano.

Tvari za odiela.

Perunien i doskinp za visoko svećenstvo, propisane tvari za odiela za c. kr. činovnike, veterane, vatrogasce, Sokolaše, lovce, sukna za biljard i igraće stolove, pokrivala za kočije, tvari za lovačke kaputo, nepromočne tvari za pranje, plaide za putnike od f. 4-14.

Vriedne cione, poštena, trajne, čisto vunene sukncne tvari, ne jeftine otirancike, koji su vriedni jedva krojačka plaća, preporuča

Joh. Stikarofsky,

Brno (Austrijski) (Manšestor).

Najveće skladište blaga vriedno pol mil. for.

Razpošilja samo pouzetjem!

Dopisujo: njemački, madjarski, češki, poljski, talijanski, franczki i engleski. 24-18

Odlikovana ljekarna PRENDINI

Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Pastilje (sladčice) iz katrama

Izvrstno djelujuće sredstvo proti slaboći prsiju želudca akutnim i kroničkim bronkitam, začetkom sušice, plućnom kataru i mjehuru, dihanju, kašlju nervoznom i hripavcu. Izlieči se u kratko vrieme sa jednostavnom uporabom ovih djelotvornih pastilja.

Prodaje se ih u

Ljekarni Prendini

u Trstu

i kod svih glavnih ljekarnah raznih pokrajinah.

Ciena jednoj škatulji sa naputkom **40 novč.**

Sve strojeve za gospodarstvo.

Osobitosti

prodaje jedino tvrdka Ig. Heller

TIESAKA ZA SIENO, SLAMU I SLAGANJE

razuih sustava

HIDRAULIČKIH TIESAKA

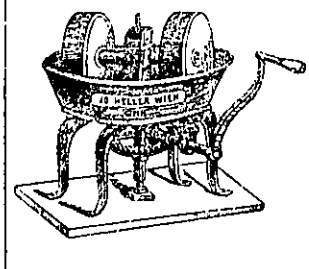

diferancijalnih vinskih tiesaka — sprava za samleti masline, buhač itd. Nove štrcaljke proti mildevu Vermorel-ove vrsti, samoradne štrcaljke proti mildevu sa bakrom nomoću zračne sisaljke. Sprave za grijanje vina, kuhanje, za trieblјenje grozdja, za sušenje voća i povrća. Trebionike kuruze, triere, mlatila, mline za čišćenje žita oBične.

Lievano ili izradjeno željezo za svakojake strojeve itd. sve uz najjeftinije ciene i pod najpovoljnijimi uvjeti pošilja uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN

2/2 Praterstrasse br. 49

Bogato ilustrovane kataloge sa 192 stranice u talijansko-njemačkomu i hrvatsko-njemačkom jeziku šalje na zahtjev odmah badava. **Traži se preprodavaoce.**

Upozoruje se na patvaranja. 20—6

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 31. U Trstu 2. agusta 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč., ili u slučaju opetovanja po pogodbu sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbliju poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na osam arka.

Dopisi se povraćaju ako se ne tiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za selјake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 1½ i 1 za polugodina. Izvan carevina više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Glavna skupščina družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

(Konac).

Veleč. g. župnik V. Zamlić izvješćuje, da je njedno sa članom g. A. Šterkom pregledao u smislu prišnje skupščinske odluke družbine račune, i da su našli te račune u podpunom redu; radi toga predlaže, da se i blagajnik i cieli odbor rieše svake dalnje odgovornosti. Primljeno.

Pristupa se k izboru novog odbora; radi dogovora predsjednik prekine skupščinu za malo časa.

Izabrani su: Predsjednik: presvjetli g. dr. Dinko Vitezić, odvjetnik u Krku; podpredsjednik: gosp. Viktor Tomičić, posjednik i brodovlastnik u Voloskem; ostali članovi ravnateljstva, gospoda: Vinko Zamlić, župnik u Voloskom, Ivan Fiamin, posjednik u Opatiji, dr. Andrija Stanger, odvjetnik u Voloskom, dr. Matko Laginja, odvjetnik u Puli, Rajmund Jelušić, župnik u Berseču, dr. Mate Trinajstić, odvjetnik u Buzetu, Nikola Peršić, posjednik u Škrbići-Volosko.

Ponovno izabrani predsjednik duboko dirnut jednoglasnim izborom, srdačno se je zahvalio na tom novom dokazu neomedjašenog povjerenja prema njemu, i premda starac, komu već nije lahko putovati i raditi, očituje, da rado preuzima na sebe do Božje volje to breme, a lih radi plemenite svrhe. Skupščina burnim „živio“ pozdravi njegov i cieli odbor.

U nadzorni odbor birana su gospoda: Vjekoslav Spinčić, državni zastupnik, Slavoj Jenko, načelnik u Podgradu, Mirko Jelušić, posjednik u Kastvu.

U obranički sud izabrani su: veleč. g. Ante Turak, župnik-dekan u Kastvu, dr. Ante Dukić, načelnik občine Pazin, Mate Kundić, posjednik u Frančićih i Opatiji.

Skupščina je primila nakon shodne i podulje razprave još sliedeće predloge: 1. da povrh još odlučenog prinosa od 3000 for. za školu u Kašteliru, ravnateljstvo može trošiti prema potrebi i nadalje, osjegurav pako shodnim načinom svojedobni povratak onih troškova, koje bi mogla podnesti rabota; 2. da družba daje čim izdašnije pripomoći za gradnju školskih prostorija, navlastito na onih mjestih, gdje bi po zakonu imale biti osnovane obće pučke škole, a nisu samo zato, jer neima potrebitih prostorija; 3. ima se do buduće glavne skupščine sastaviti i istoj na razpravljanje donieti osnova o uredjenju mirovinske zaklade za učitelje, koji budu u službi družbe sv. Cirila i Metoda.

Ravnateljstvo se je isti dan konstituiralo, izabrav tajnika dra. A. Stangera, odvjetnika u Voloskom, zamjenikom tajnika veleč. g. V. Zamlića, župnika u Voloskom, blagajnikom Nikolu Peršića u Škrbići-Opatija, a njegovim zamjenikom g. Ivana Fiamina.

Odbor umoljava, da svi dopisi i pošiljke do dalnje obavjesti budu upravljene na adresu gosp. podpredsjednika Viktora Tomičića u Voloskom.

Za pravo!

U našem listu bilo je javljeno, da je župe-upravitelj lubenički, veleč. g. Petar Zahija, podignuo tužbu proti občini Creskoj, što nije htjela izplatiti na hrvatsku namiru pripadajući dio od ukinutih „Bratovščina“ lubeničkoj crkvi. Nu budući je stvar važna, koli za narodnu stvar, a nemanje za naše rodoljubno svećenstvo, komu bi se ovakav slučaj mogao dogoditi, evo nas, da opišemo tečaj stvari.

Na 2. marča t. g. podigao je gosp. župe-upravitelj tužbu proti upravi ukinutih „Bratovščina“ za izplatu trećine. Na 20. marča bilo je prvo ročište na sudu u Cresu. Usljed bolesti načelnika gosp. dra. Chersicha, zastupao ga je odvjetnik g. dr. Petris. Pošto je župe-upravitelj na sudu razjasnio cielu stvar, upita sudac odvjetnika, da li je razumio, što je prvi govorio, na što ovaj izjavi, da nije. Na to mu sudac cielu stvar protumači talijanski. Tekom razprave navadjao je dr. Pretis razne klimave i beztemeljne razloge, pak se konačno obrati prama župe-upravitelju, te — čujte! isti onaj odvjetnik, koji je na početku razprave izjavio, da ne razumije hrvatski, počeo je upravitelju stvar tumačit hrvatski, misleć valjda, da će ga govoreć njegovim materinskim jezikom, umekšat, te da će odustati od obtužbe i namiru odmah talijanski napisati. Nu ondje, gdje se radi o časti i pravu našega naroda, tu g. upravitelj ne popušta, i tako nije razprava svršila na prvom ročištu. Drugo ročište bilo je dne 17. aprila. Na to ročište, nije šala, došla su dva doktora prava t. j. načelnik dr. Chersich i odvjetnik dr. Petris. Sve se je pitalo, kako će sada ta dva učena doktora braniti svoju stvar. Eto njihovih navoda: rekoše, da je upravitelj prvi, koji piše namire hrvatski, na što im ovaj odgovori, da ako se drugi nisu htjeli služit svojim pravom, on se služi i služit će se uviek. Na to izjaviše gospoda, da oni ne imaju činovnika, koji bi razumio hrvatski, na što im odsječe upravitelj muški, da se mora čuditi, da u občini od 9000 Hrvata, a kakvih 600 Talijana (i to po mišljenju samo) neima ičinovnika, koji bi hrvatski razumio. U cielom toku razprave govorio je dr. Chersich talijanski, dr. Petris sad talijanski, sad hrvatski, a g. upravitelj uvjek hrvatski, dočim je g. sudac, kao što je pravo, s upraviteljem hrvatski a sa veleučenom gospodom talijanski. Kad je g. sudac uvidio, da su učena gospoda izrekla dosta nesmisla, izreče odsudu, koja je glasila, da moraju polak prileżeće namire, koja je bila dakako hrvatska, izplatiti pripadajuću trećinu i parbene troškove. Gospoda su učinila utok na prizivno sudište u Trstu. Ovo je sudište potvrdilo prvu odsudu sliedećim doslovnim obrazloženjem:

„Opaziv, da podnešena tužba po iznosu i po naslovu je posve prikladna za bagatelni postupak zakona od 27. aprila 1873. br. 66, ni da riešenje iste nimalo se otima nadležnosti civilnoga (gradjanskoga) suda, jer nastavljen prepir o upotrabi hrvatskoga jezika, u kojem tužiteljica sastavila je namiru za obtuženu svotu, ne spada na javno pravo, već je puko posebično pravo; pošto svaki državni gradjanin, po obstojećih temeljnih zakonih može se poslužiti svoga u zemlji običajnoga jezika, kako se je to i u nazočnom slučaju zbilo; vidiv dakle, da navedeni razlozi, na koje se tuženica pozivlje, t. j. oni pod stavkom 1.im 2 §. 78. bagatelnoga zakona nisu nikako osnovani i da utok proti odredbi o plaženju sudbenih troškova nije pak dopušćen (§. 85. ibidem) obnašao je odbiti, kao netemeljitu ništovnu žalbu“.

Ovu je odluku primio upravitelj, pisanu hrvatski, što rado iztičemo, premda je jezik vrlo loš.

Na 27. julija došao je g. Zahija u občinski ured u Cresu, da podigne novce. Gosp. načelniku dru. Chersichu izruči „namire“. Na to ovaj najednom u prisutnosti svoga pisara poče vikat na g. upravitelja, krsteći ga prevarantom i napokon podignu na njega obje šake. Nu koji poznaju g. Chersicha i g. Zahiju, znaju, da se ovaj ne boji šaka načelnikovih. Kad mu je pako g. Zahija dozvao u pamet, da su u občinskom uredu, da je on župe-upravitelj i da je tuj po službenom poslu, da mu je znano, gdje se nalazi c. kr. sud, tada se je g. načelnik osvjestio, te priznade sam, da je bio izvan sebe i da se je zaboravio. Vrata od ureda bila su na pol otvorena, te je narod, koji je čekao u hodniku, čuo i vidio cielu stvar. S toga javljamo svim onim, koji su čuli o neredih u občini creskoj, neka se ničemu nečude, jer kad je mogao jedan načelnik, jedan doktor prava, jedan vlastel itd. tako neotesano navaljivati u občinskom uredu na jednoga svećenika, kako se mora postupati sa jadnim našim kmetom, kakvi tek odnošaji moraju vladati na občinskih sjednicah! Ufamo se, da će od sada unapried i ostala gospoda svećenici sa občinom dopisivati jedino hrvatski, da protivnikom pokažemo, da nismo Hrvati samo po rodu, nego i po radu; načelniku pako javno poručamo, da se zna od njega pristojnije ponašati zadnji župljanin g. Zahije, akoprem je on vlastelin, doktor prava i učena tobož glava.

Madjari proti Rumunjcem.

Poznato je, kako se izmedju svih narodnostih u Ugarskoj najodlučnije opiru Madjarom žilavi Rumunji. Usljed toga nastali su napeti odnošaji izmedju madjarske vlade i Rumunja i to radi toga, jer prva neće da drugim dade njihovih prava; neće da im dade škola u njihovom jeziku, šalje im činovnike, koji ne poznadu njihovoga jezika; nasilno postupa proti njim u vrieme izbora; zatvara ih, goni, odsudjuje i počinja prema njim svakojaka bezzakonja. Ta napetost je tolika i takova, da se je madjarska vlada ćutila prisiljenom, da pošalje putovati u rumunjske kotare ministra unutarnjih posala, dakle šefa političke uprave. Svrha tomu putu bila je, da protimbu Rumunja ublaži, da dodje s njimi u doticaj, da im kakvu mrvicu dobaci, da im štogod obeća, da se uzmogne pak u sviet raztrubiti, kako su Rumunji Sedmogradske zadovoljni s madjarskom vladom. Ministar vratio se je, neobaviv

PODLISTAK.

Na uzburkanom moru.

Istiniti događaj. (*Piše Emin*).

(Nastavak.)

— Hvala razpetomu Isusu, spašeni su . . . šaptaše narod, a mnogo se oko na tu utješljivu viest orosilo suzama.

Dubok, silan bijaše utisak, što mi se porodi u duši, kad se prvog puta iza kobnog brodoloma sastah s kapetanom ***. Njegova me pojava gotovo prestravila. Bio skroz preobražen. Na svakom potezu njegovog bliedog i pocrnjelog lica mogno si jasno čitati pretrpljene muke i patnje. Duboko negdje pod narovanim i nabranim čelom pozirale tužno u svjet mutne, ugasle oči, s kojih kan da je navieke nestalo onog plamena, onog žara, koji no je živi odsjev mornarske čelične duše — neustrašivog srca odvažnog pomorca. Duga brada, što mu do prsiju sizala, pričini mi se kô da se osula morskom soli, a od prije tek prosiedjela kosa bila u to kratko vrieme sasvim pobielila.

Svakako, mnijah, tomu čovjeku mora da se zbilo nešto grozna, nešto strašna . . .

I ne prevarih se!

Iz onoga, što mi u kratko izpriča, razvidjeh, da se je moj jadni prijatelj užasnih, neizrecivih muka namučio, da ga je nečuvena, očajna borba s razdraženom prirodom sasvim slrvala, a Bog, i nitko drugi htjede, da ne pade žrtvom njezinog užasnog gnjeva. Sućutnim sam okom pozirao na toga čovjeka, na to čedo nemirnog elementa, i u taj mi se tren činio mogući, velik i silan . . .

Pozorno i pomnjivo slušah njegovo pričanje, koje je često morao da prekine uz uzklik:

— Nè, vjerujte! . . . ni sam neznam, kako se spasih, kako sam još tuj . . . Dosta puta nalazih se u opasnosti života, al u takvoj nikad . . . nikad . . . Zbilja, Bog je učinio čudo, veliko čudo, i kad nebi do tada vjerovao u Njega (al kako da mornar u nj ne vjeruje? Nije li mu on sve na bezkrajnom, nemjernom moru?) Oh! sada bi najodriešitije ustao protiv onoga, koji bi ga niekao . . .

— Al kažite mi, molim Vas, čemu se ne oglasiste obitelji? — upitah ga iza kako mi je izpričao događaj. Prijatelj pogleda me velikimi svojimi izmorenim očima i nasmjehnuv se gorko, odvrati:

— Niesmo imali novaca, da platimo brzojav . . .

— A što kanite sada? — prosliedih, da svrnem razgovor na drugo.

— Sutra polazim na Rieku, da pomorsku oblast izvjestim o nesreći . . .

— Nadam se, rekoh, da ćemo doskora u riečkoj „Bilancia“, koja je takodjer organ pomorske vlade, naći opisano te vaše nevolje.

Kapetan slegne ramenima, kô da ga za to nije mnogo stalo.

Prodje iza toga nekoliko tjedana, a riečka „Bilancia“ ili da bi pisnula o kobnom tom događaju, a malo po malo stala mi se iz duše izvijati uspomena na „Zajednicu“, na kapetana *** i na biednu njegovu vojsku. Nu dogodi se nešto, što mi je opet dozove k pameti.

Svatko se još živo sjeća, koliko se graje i buke diglo zbog događaja u Luglochu, i kolikom su sućuti i zanimanjem oba svieta pratila sve pokušaje, da se zatvorene spasi. Premda su znani bili mračni i mutni ciljevi, što nedomicu gradačkih „tourista“ uvedoše u špilju, to ipak nije smetalo njemačkim a i stranim novinam, da člancima o tom događaju pune svoje stupce, ele nebi li se time još većma svietom razturila tobožnja njemačka slava i čast.

I dok se o tome viećalo u bečkom parlamentu, dok su njemački i najviši krugovi naše carovine strepili nad sudbinom onih sedam pustolova, u men se po onom stavnom zakonu udruživanja idejah radjala druga misô, slična prvoj, vraćao mi se k pameti spomen na nesretnu „Zajednicu“, na jadnoga kapetana *** i na njegovu junačku, srčanu družinu, koja se ne upusti u borbu s razdraženom prirodom s' obiesti i s' pustopašnosti kakve, već iz puste nužde, koja ju svietom tjerala, da se skrbi za obstanak svojih milih, a ipak . . . ni da bi se ikoji glas digno, da ma i ciglom rieči spomene taj užasan, nadčovječji boj izmedju dvih vele nejednakih silah . . . A Zašto ne? . . . Jer je tuj po sriedi bila hrvatska slava, hrvatska čast . . .

Nad tolikom nepravdom, nad tolikim zanemarivanjem i zapostavljanjem premilog mi naroda, duša mi se snuždila. Duboko, silno ogorčenje preotimalo u njoj mah, dok napokon razjarena plane, plane svetim i pravednim gnjevom na sve one, koji u svojoj bezkrajnoj mržnji protiv nas neće da nam priušte ni ono malo utjehe, što bi u naša srca mogao uliti pietet stranoga svieta, kad bi znao za naše biede i nevolje, te za nemilu našu sudbinu! . . . I u tom svećanom času odlučih, da ću po slabih svojih silah prikazati milomu svomu narodu ma i nepodpunu sliku nečuvenog, očajnog boja, te konačne pobjede, što ju maljasna, iznemogla četica hrvatskih sokolova održa protiv najsilnijeg i najmogućnijeg dušmana čovječanstva, naime protiv užasnim silam razdražene prirode. A ti misô moja, sliedeći prijateljevo pričanje, poleti još jednom u one morske predjele, odkle te postah, kad mi na putu u žarku Afriku s vidika nestajalo svietionika na otoku Gavdos, te najskrajnije točke drevne Evrope, da mi pozdrav poneseš preliepoj i promiloj, al dalekoj domovini!

(Dalje sliedi.)

posla. On se je želio sastati s Rumunji, a kad tamo, dočekali su ga i Madjari i Niemci, najviše činovnici, al Rumunjcem ni traga. Neće oni niti da govore sa predstavnikom, ma i visokim, vlade, koja jih zatire, kad putuje za to, da se uzmogne u sviet izvještiti ono i onako, što i kako se nedogadja, da može svietu kazati, da nije istina, što se piše i govori o patnjah naroda. Narod je već preveć pretrpio, a da bi vjerovao praznim obećanjem. On zna, da je vlada digla parnicu proti njegovim ljudem, da ih nemilosrdno odsudjuje, i da odsude vrši. Nedošav pred predstavnika oblasti, poslie svega što se zbivo dokazao je, da zna štovati sama sebe, da neće da ljubi batine, koja ga bije. Politički šef madjarske vlade putovao je i za to, da medju rumunjskim narodom stvori neku sredniu stranku, koja bi se odbila od svojih čestitih, odlučnih i požrtvovnih vodja. Obećao je neku izbornu preinaku, sagradio bi mu kakvu cestu, kakav vodnjak i bacio kao iz milosti sličnu kakvu mrvicu sa bogatoga stola, na koj i taj narod nosi. Al se narod neda uloviti na liepak; on čvrsto stoji uz svoje vodje, on neće milosti, nego pravo; on neće mrvica, nego komade, koji ga idu kao svakoga drugoga državljanina, koj vrši svoje državljanske dužnosti. Neće on, da za kakvu zdjelicu leće proda svoj jezik, svoja prava, svoje osvjedočenje. On hoće ista prava, koja uživaju drugi narodi, kad nosi ista bremena, koja nose i drugi. I hoće djela a ne rieči, jer je rieči već sit.

DOPISI.

Baška, koncem junija 1894. Dne 22. t. m. slavilo je naše trgovište vanrednu svečanost. Onog bo dana promisio je, kako je to jur objavljeno u dičnoj „Našoj Slogi", mladomisnik g. Klement Bonefačić, sinovac blage uspomene pokojnog župnika Petra Dorčića. Tomu slavlju prisustvovala je dična kita svatova mjestnih i vanjskih. Bilo bi suvišno nabrajati izkaze ljubavi i počasti bud sa strane crkvene, bud svjetovne oblasti. Jedino nam je iztaknuti okolnost, da su se mješćani, naročito naši kršni pomorci, a na čelu im naš velezaslužni i obće obljubljeni zastupnik Dinko Seršić i trgovac Marko Frančić baš topili od radosti i veselja. Dotičnici kraj svih svojih trgovačkih posala dohrliše ovamo, da uzveličaju sjaj te riedke svečanosti.

Nebrojeno puta blagodarimo njim na toj njihovoj učtivosti, a ujedno i požrtvovnosti. Svečani čin započeo je u župnoj crkvi okolo 10 sati. Naroda saletilo se sa svih strana, da crkva, prem velika, bila je za nj pretiesna.

Uzprkos toj vrevi naroda uz sadašnju sparinu, vladala je grobna tišina. Sve je to bilo maleno i veliko kao okamenjeno. Svakomu si čitao čisto i bistro veselje na licu, kojemu nije bilo ni kraja ni konca, kad je stupio naš velečastni i obće obljubljeni pop Mate Oršić na propovjedaonicu.

Vjerujte mi, gospodine uredniče, da je velečastni gosp. pop Mate Oršić dušu svoju izlievao poznatom svoiom riečitošću i vještinom, koju on posjeduje, baš u dušu naroda, koji ga je mramornim mukom i prenapetom pazljivošću jednu debelu uru pomnjivo pratio. Govor bio je u istinu sjajan formom i gradivom. Sav je bio izprepleten velebnimi misli, biranimi izrazi i baš poetičkim uzhitom. Živo i nepobitno dokazao je govornik milosti, blagodati i blagoslove, koje sipa svećenik kao učitelj, pastir i namjestnik Kristov na narod kršćanski. Veoma žalimo, što nije baš ta propovjed bila izrečena u kojem mjestu mješovite narodnosti, gdje se sotonski napada na neše velezaslužno svećenstvo. Tuj bo je bilo preobilnog gradiva za svaki sloj našeg žalibože pokvarenog društva. Zadnjim pako djelom svoje propovjedi ne samo je uzhitio, nego baš zpčarao svoje pobožno i ljubeće slušateljstvo, kad je stao nabrajati tegobe i progonstva, kojimi su izloženi naši svećenici. Kad je pako u ime mladomisnika pozdravljno sve prisutnike i nabrajao ne umrla djela i zasluge blagopokojnog svečarova ujaka župnika Petra Dorčića po našu otačbinu, a napose po rodno mu mjesto Baška, — mislimo, da nije bilo oka, koje nije proplakalo. Istom zgodom najtoplije preporučio je molitvam mladomisnika sve oblasti, a napose svetoga otca papu, cesara i novoimenovanoga našega biskupa uz sve ostale dobrotvore žive i mrtve.

Okolo 12½ sati poslie podne svršila se je crkvena svečanost, iza koje odpratiše braća svećenici i dični naši vrbnički bogoslovi, a na čelu njim upravitelj dekanata, velečastni gospodin pop Petar Volarić mladomisnika do kuće, gdje je sve prisutnike mladomisnik blagoslovio.

Okolo 1. sata posakupiše se svatovi okolo pirnog obilatog stola, gdje se zadržaše u veselom družtvu do skoro 7 sati na veče. Tu se redale zdravice, napitnice, različiti govori i cielo družtvo disalo je čistim hrvatskim duhom. Tekom objeda stigoše na svečara mnogobrojne brzojavke, koje su se pri stolu pročitale i burnimi živio klici pozdravile. Na posljedku bje pročitana pjesma u čast svečaru posvećena. Na ovom liepom i riedkom slavlju nije se dakako zaboravilo i na blagotvorno družtvo sv. Cirila i Metoda. U koju svrhu sakupila je gospodjica Jelica Sorić, kćerka Mata Soriča, ravnajućeg učitelja u Kukuljanovu, a bratučeda mladomisnikova liepu svoticu, koja biti će vam jur dostavljena. (Već je. Op. ured.)

Osobito nam je milo i drago, što dotičnom družtvu darovaše liepi prinos gg. Mihovio Polonio Balbi, pop Marko Barbirić i trgovac Nikola Barbalić. Tim činom dokazaše bjelodano, da su i oni sinovi naše hrvatske majke. Naša skromna želja bila bi, da bi dotičnici na započetoj stazi napredovali i drugim za uzor bili. Tako bi sjegurno naše trgovišće u bratinskom vezu i ljubavi živjelo. Dao Bog!

Pod večer nadjoše se veseli pirnjaci opet za stolom mladomisnika, gdje se ugodno i veselo zabavljaše, a okolo 11 sati razidjoše se, dopravši našeg dičnog zastupnika Dinka Seršića do kuće, te u čast njemu i njegovoj cienjenoj obitelji odpjevaše više pjesama. Na posljedku zahvaljujemo se svesrdno u ime svoje i svih svatova mladomisniku i njegovoj miloj starici majci i svoj ostaloj rodbini na izkazanoj ljubavi i počasti željom, da bi se množile u dičnoj kršnoj Baški ovakove svečanosti. Tim bi primila crkva i narod hrvatski najizabraniji blagoslov božji, jer bi se pomnožio broj njihovih sinova i voditelja.

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 1. agusta 1894.

Austro-Ugarska. Austrijsku vladajuću kuću zadesila je velika nesreća smrtju nadvojvode Vilima, strica Nje. Veličanstva cesara i kralja Franu Josipa, a brata slavnoga vojskovodje nadvojvode Albrechta. Truplo prejasnoga nadvojvode prenieti će sutra iz Badena u Beč. Prigodom te obiteljske nesreće izrazili su cesaru i kralju svoju sućut medju prvimi car Aleksander i cesar Vilim.

Jedna davna želja naše braće Slovenaca u susjednoj Kranjskoj izpunjena je tim, što je vlada pristala na ustrojenje slovenske gimnazije u Kranju. To je doduše kaplja u moru narodnih tražbina naše braće, ali ako se jednom ne počme narodu zadovoljavati, neće se ga nikada zadovoljiti.

Dne 30. pr. mj. sastali se katolici Moravske i Češke na velikoj skupščini u Brnu. Na skupščini neće se razpravljati politička pitanja, već samo strogo crkvena i odgojna.

Hrvatski sabor zaključen bijaše prošloga ćudna, riešiv predložena mu pitanja. Živahna bijaše osobito jedna izmedju posliednjih sjednica, u kojoj se je razpravljalo o podpori za gradnju gimnazije na Sušaku. Prvaci opozicije ustadoše složno proti toj gradnji, dotično proti prenosu gimnazije iz Rieke na Sušak. Preč ng vladin bijaše ipak prihvaćen i tako će se morati seliti hrvatska gimnazija iz Rieke na veselje Madjara i Talijana.

Bugarska. Stanje u mladoj kneževini mienja se od dana na boljo. Rusiji prijazna struja zadobiva sve to više zemljišta, te imade nade, da će doći napokon do izmirenja izmedju cara Aleksandra i kneza Ferdinanda.

Italija. Sramotna razprava proti pronevjeriteljem u talijanskih bankah svršila se je na sveobće iznenadjenje tim, da bijahu svi obtuženi nekrivimi proglašeni. Sav sviet se sa začudjenjem pita, zar neima više u Italiji morala ni pravice? Pronevjeritelji silnih svota narodnoga novca šeću danas u Rimu slobodno, jer ih porota proglasila nekrivimi! Jedan izmedju porotnika piše javno, da je bilo porotnika podmićenih. Krasnih li nam odnošaja u toj blaženoj zemlji!

Kina-Japan. Izmedju tih dvih državah na skrajnom iztoku buknuo je rat poradi malene državice Koreje, nad kojom bi obje velike države htjele vršiti nadvladu ili nadzorstvo. Već je došlo izmedju četa i brodova obijuh država do krvavih okršaja.

Franina i Jurina

Fr. Kako bi se reklo po hrvaski „Momolo"?

Jur. Posve lipo, mi Hrvati kažemo Jorko.

Fr. Tako su si Momolo i Jorko ženci.

Jur. Ala, lipi su mi to dvojčići!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Tajniku družbe dru. Andriji Štangeru prispjeli su od 4. pr. mj. nadalje: Habat pop Josip izručuje for. 5, sabranih u malenom družtvu na izletu u Lovranu dne 21. junija. — Ivan Karabaić, Knin šilje for. 10, kano X. i zadnji obrok utemeljiteljne svote od for. 100. — Dr. Dinko Trinajstić, Pazin šilje for. 9, darovanih od skupa prijatelja dne 5. pr. mj., svetkujuć dan sv. Cirila i Metoda u kući Josipa Slokovića u Pazinskom polju. — Petar Matanić, povjerenik u Vrbniku šilje for. 13·75, sakupljenih prigodom svetkovine sv. Cirila i Metoda od gg.: pop Petar Volarić, Bartul Gršković, Albert Brozović, Nikolina Volarić, supruzi Marki i Petar Matanić svaki po 1 for.; Josip Fugošić, Ivan Oršić, Niko Magašić, Petar Stašić, Ivan Ivošić, Niko Volarić, Anton Feretić svaki po 50 novč.; Ivan Bozanić, Anton, Anton, Anton Petris, Anton Volarić svaki po 30 nvč.; Jorko Oršić 25 n., Mate Milovčić 20 nč. — Andro Mikša, župnik u Lanišću šilje 40·85, sakupljenih od rodoljubivog svećenstva u Zagrebu dne 8. pr. mj. u Streljani prigodom svetkovine ustoličenja prosvj. nadbiskupa Posilovića, koja svota bijaše u tren oka sakupljena. (Gosp. pošiljatelj piše nam, da će ostalo stići pismeno, a gornju svotu poslao nam je iz Divače na povratku iz Zagreba). — Robert Jurinac, učitelj u Brežnih šilje for. 4, sakupljenih u družtvu občinara iz Zametа i Hosti sa njihovimi zastupnici prigodom posjeta kod g. Frana Vlahu, občinskog savjetnika iz Juršći. — Fran Bukovec, župnik u Tervižu šilje for. 4 u ime članarine za g. 1894.; uplatiše: Fran Bukovec, K. Miklavčić, Fran Stefanutti, A. Ellner svaki po 1 for. — Anton Fućić, Punat šilje for. 6 u ime članarine za g. 1894. za m. č. župnika Ivana Sparožića iz Punta. — Josip Vodička, kapelan u Rukavcu plaća članarinu za g. 1894. for. 1. — Pavao Ergovac, Stari (Dalmacija) šilje for. 18, a darovaše: Franjo Šimeće, načelnik for 5, Nikola Škarica, župnik for. 2. Ivan Matošan, Mate Biočić, Toma Poparić, posjednik, Jozo dr. Bonevoli, liečnik, Ivan Kadunić, Mate Cipčić, Pavao Ergovac, Mečenik Ante, graditelj, Plazibat Ivan svaki po for. 1, Filip Katinac, posjednik for. 1·50, Ivan Vulotin, posjednik 50 nvč. — Ante Volarić, Rieka šilje for. 13·50, sakupljenih prigodom razdravice predsjedniku družbe sv. Cirila i Metoda po prof. g. Marčiću, župniku u Kostreni na dan Klečanja kod objeda for. 11·50, a for. 2 sakupljenih po veleč. g. Andriji Poboru u Kukuljanovu. — Gg. supruzi dr. Andrija i Fanny Stanger darovaše mjesto vienca na grob pok. Marije Zamlić družbi sv. Cirila i Metoda 5 for.

Gosp. Fr. Staršlik iz Kaštelira šilje nam for. 10·50, sabranih na veselom sastanku u Labinciih od nepozvanih gostova.

— Gosp. Ive Kolić-Juresa, obć. zast. u Šajinih sabrao je u svojoj kući na dan svoga imendana 6 for. Darovaše: Marija Dočkal for. 1·20, Jure Kolić, občinski savjetnik 50 nvč., Ive Kolić-Juresa 50 nvč., Božo Kolić 50 nvč., Pave Glavaš-Pin 30 nvč., Anton Juresa 50 nvč., Fuma Juresa 50 nvč., Jakov Blaresina 50 nvč., Ive Pekica 15 nvč., Grgo Bulić 10 nvč., Marija Kolić 10 nvč., Ulika Glavaš 15 nvč., Josip Vrbka 1 for. — Jedna rodoljubna ženska u Rakotolah darovala je 2 for.

† **Nadvojvoda Vilim.** Dne 29. pr. mj. pao je sa konja u Badenu boraveći na ljetovišću nadvojvoda Vilim, sin blagopokojnog nadvojvode Karla, stric našega vladara i brat nadvojvode Albrechta, slavnog austrijskog vojskovodje. Pokojnik rodio se godine 1827. te je sudjelovao godine 1848. i 1849. u ratu u Italiji, a godine 1866. bijaše lakše ranjen kod Kraljevogagraca u Českoj odlikovav se svuda srčanostju i hrabrostju. Bijaše vojnik od pete do glave, te si je stekao osobitih zasluga u vojsci kao glavni nadzornik svega topničtva.

U Baden je dao dopeljati sve svoje konje, koje je hotio priviknuti električnoj željeznici, nedavno tamo upeljanoj. Na dan nesreće jahao je obljubljena konja kad je prolazio željeznički vlak. Konj se splašio po mnienju jednih od vlaka, po kazivanju drugih radi prenagle vožnje nekog bicikliste, koji je konja sa kotom u zadnje noge ogrebao. Splašeni konj bacio je nadvojvodu na zemlju, te ga za sobom vukao desetak koračaja usljed česa je nadvojvoda zadobio na glavi težkih rana, kojim je istog dana podlegao. Mrtvo tielo prejasnog nadvojvode prenesti će se u Beč, gdje će biti sjajan pogreb, kojemu će prisustvovati cesar i kralj Fran Josip, svi skoro nadvojvode i množtvo velikaša svih stališa. Vječni pokoj njegovoj duši!

Vjenčanje u ruskoj carskoj obitelji. Dne 6. t. mj. vjenčati će se starija kćerka ruskoga cara Aleksandra, velika kneginja Xenia sa velikim knezom Mihajlom Mihajlovićem. Kod vjenčanja biti će zastupane sve vladajuće kuće po svojih članovih ili zastupnicih.

Slovenci biskupu Strossmajeru. Dné 3. t. mj. poklonili će se prvaci slovenskoga naroda iz svih slovenskih pokrajina slavnomu hrvatskomu biskupu njeg. preuzvišenosti Josipu J. Strossmajeru u Slatini, gdje se sada nalazi u kupeljih. Iz Trsta i okolice poklonit će se u ime ovdešnjih Slovenaca slavnomu vladiki zastupnici gg. Ivan Nabergoj, Ivan Gorinp i Ivan M. Vatovec.

Promaknuća i imenovanja kod sudova u Primorju. Njeg. Velič. cesar i kralj podielio je tajniku kod zemaljskoga suda u Trstu g. Unterkirchenu i zamjeniku državnoga odvjetnika g. Vidulichu naslov i značaj savjetnika zemaljskoga suda.

Ministar pravosudja imenovao je savjetnici zemaljskoga suda kotarske sudce: g. Fiegla u Tržiću, g. Ghira u Labinju; g. Baxu u Vodnjanu; g. pl. Czermaka u Kopru; g. Kuhačevića u Lošinju; g. Milovčića u Tolminu; g. Diminicha u Korminu i g. Prinza u Puli.

Sva imenovana gospoda ostaju i nadalje na dosadašnjih mjestih.

Za poštenjaka Ivana Črnjeku iz Borna priposlali su nam nadalje sliedeće milodare: Veleč. g. Luka Kirac, Barbana 1 for., g. Pavao Vranešić iz Karlovca 1 for., gg. Mirko i Ernesta Jelušić iz Kastva 1 for. — Gosp. Ante Justi, pravnik u Opatiji sakupio je tamo u svomu forintu 24 (ovamo je uračunano for. 19, oglašenih u zadnjem broju) od sliedeće gg.: V. S., Ivan Tomašić, p. kap. i Benedikt Fiamin, p. kap. svaki po 4 krune, Pavao Justi, pom. kap., Ivan Fiamin, pom. kap., Pavao Tomašić, Jakov Jurković, pom. kap., Ivan Aleševec, Ivan Letiš ml., Srečko Letiš, Korenić, vjeroučitelji, Marija ud. Tomašić, Franjo Justić i Adolf Justi svaki po 2 krune; Ivan Letiš pok. Franja, Albin Priskić, Jakov Jurković, Pavao Jurković, Viktor Car, Ivan Letiš Slatinar, Frano Kružić, Radovan pl. Marokino, Kosta Jožica, Rubetić Cjetko, Haffner, Jelisava ud. Jurković, N. N. i P. P. svaki po 1 krunu. — Gosp. dr. M. V. u Trstu darovao for. 1·40. — Od veleč. g. Petra Zahlje, župeupravitelja u Lubenicah primili smo for. 3·50, sakupljenih prigodom imendana popa Jakova Diminića u Valunu.

Sabrano je do sada ukupno za našega poštenjaka for. 40·40. — Plemenitim darovateljem plati Bog stostruko, a našeg siromaha sjetili se i drugi rodoljubi!

Izletnikom u Postojnu javljamo, da polazi posebni vlak iz Trsta dne 5. t. mj. u 7 sati u jutro; dolazak u Postojnu u 9 sati 54 minute; odlazak iz Postojne

istoga dana na večer okolo 10 sati, a povratak u Trst u 12 sati 29 minuta.

Vožja tamo i natrag u III. razredu stoji iz Trsta for. 3; u II. razredu for. 4.50; na ostalih postajah razmjerno manje.

Osim „Sokola“ polazi iz Trsta, kako čujemo, u deputaciji i radničko društvo sa zastavom, ako to oblasti dozvole.

Glavna skupščina slovenske družbe sv. Cirila i Metoda obdržavati će se dne 7. t. mj. u Novom Mjestu, gdje se čine velike priprave za sjajan doček gostova, koji će tamo iz svih slovenskih zemalja.

Za dom dra. A. Starčevića. Dom prvaka stranke prava g. dra. Antuna Starčevića počeo se graditi ovog ćednа. Kako javlja zagrebačka „Hrvatska“, materijal za gradnju jur je spreman, pa će zgrada još ove godine doći pod krov, a gotova će biti najkasnije do 15. agusta buduće godine. Kako je rok sakupljanja prinosa po oblasti produljen još za jednu godinu dana, to se je nadati, da će u tom vremenu uplatiti svoje obećane prinose dosadanji upisnici, a i svaki Hrvat, koji do sada svojoj dužnosti udovoljio nije, da će se odazvati, za da taj narodni dar što veličanstvenije izpane.

Za poštenjaka Črnjeku. Iz Zadre pišo nam prijatelj 30. pr. mj. Velečastni gospodine! Šaljem Vam danas naputnicom for. 7, koje sam sabrao između ovdješnjih istarskih Hrvata za poštenjaka I. Črnjeku. Tko znade doprinašati žrtve za svetu hrvatsku stvar, nek bude uvjeren, da ga braća neće zapustiti nikad, pa makar si odkidala kruh od svojih usti ju. Darovaše: Krčanin for. 2, Liburnus for. 1, R. Katalinić Joretov for. 1, Žarković for. 1, Maurin H. for. 1, P. Karabajić 50 nvč. i Jerko Mahulja 50 nvč.

Iz Barbanšćine pišu nam koncem julija 1894. Prošlih dana u Petehih, gdje imade do 120 sposobne djece za učionu, imala se je zakonito ustrojiti nova učiona. Barbanska občina ju zahtjeva i obvezuje se, da će davati, što je po zakonu dužna. Zato dodje povjerenstvo u Petehe, da razvidi njegov položaj i medjusobnu daljinu inih mjestanaca, koja bi ukupno imala sačinjavati školsko okružje. U tom povjerenstvu bijaše protivnik peteškoj učioni jedini pokrajinski prisjednik dr. Gambini, navodeći, da on nevidi karte obćenitih školskih okružja, da ne može nikomu vjerovati glede daljinu pojedinih mjestanca, da pokrajina ne smaže toliko novca za trošak, da zemaljski odbor pazi, da se obćine ne preobteretću itd.

Ali, dragi gospodine, ako ćete vi u Poreču i na licu mjesta imati sasvim točne daljine, zato treba trošiti te izaslati mjernika, ta i tako slavni odbor ne pazi mnogo na štednje! Zašto ne vjerovati ili pako sam se uvjeriti o daljinah, koje moraju polag zakona obstojati?

Protiviti se ustrojenju škole kojekakovimi izlikami, to neide. Vi mogoste kao načelni protivnik naših škola, i to kao član zemaljskog odbora u povjerenstvu pristojno izreći: Ja ne mogu pristati, da se podigne u ovoj pustinji učiona. Mi kmeti odmah, čim vas opazismo, ne nadasmo se ničemu od vas dobra, jerbo znamo, koliko se moramo boriti, da se dade gdjegod učionu našemu puku. Zašto se prenuste, učeni gospodine, kad vam je jedan izmed nas petorice župana onako mužki odbrusio: „Anche noi paghemo i nostri diritti e domo i nostri figli al Sovrano; volemo aver qui la nostra scuola“. Zategnuti možete njezino otvorenje, ali bogmo, ona mora ovdje biti!“

Ovom prilikom pokazao je osobito g. puljski kapitan Rossetti sa svojim podredjenim školskim nadzornikom, ugladjenosti i strpljivosti, da se je mogao sastaviti zapisnik, koga je napokon i sam dr. Gambini, uz gori ručene opazke, podpisao.

Kmet.

Izlet na Učku. Pošto vam za posliednji broj nije nitko javio o izletu, što smo ga učinili na Učku 22. i 23. pr. mj., evo mene sa par redaka. Nedjelju dne 22. pr. mj. jurilo su četiro kočije iz Voloskoga i Opatije prema vrhu Učke. U njih su gospodje i gospodjice, gospoda starija i mladja, iz Voloskoga, Opatije, Kastva, iz Krka, Zagreba, Buća, sve same Hrvatice, odnosno Slovenke i Hrvati. Veselo razgovaraju, i veće veselje očekuju. Već putem od Voprinca razblažuju se svježijim zrakom i krasnim pogledom na Kvarner. Sustaju na „Poklonu“, gdje je družtvo južne željeznice sagradilo primjernu kuću za počitak, dakako premalenu za družtvo, kakovo je onaj dan tamo došlo. Gostioničar Čapek sa svojom suprugom i kćerkom stali se odmah živo kretati, da čim bolje pogoste došljake. Skoro su prispjela još dvojica pješice iz Kastva, pak čestita i simpatična braća Trinajstići, jedan iz Buzeta, drugi iz Pazina, te dvojica djaka iz Kastavšćine. Jedan dio družtva podje da odpočine, drugi dio ostaje za stolom i pjeva bez prestanka. Kakvu uru se sve poneklo utišalo, kad odmah poslie jedne po ponoći dodje što pješke, što vozeć se družtvance mladih sila iz Opatije, i svirkom i pjevom predrami prije nadošlo družtvo. Prije druge ure već se cielo družtvo uspinje, dakako pješice, na vrh Učke putićem s istočne strane gore, što je u novije doba napravljen. Ide drug za drugim tamnom šumom, koju kadkad razsvjetli sjajan mjesec. Svaki svoju većinom misli, a i malo koji smaže govoriti, jer je put dosta strm i trudan. Vijuć jud amo i tamo, uz brdo i niz brdo, tamom i svietlom, uz vrućiji i mrazljivi zrak, po mećem i tvrdjom zemljištu, eto nas prije četvrte, prije zore, na vrh Učke. Unoćeni smo svi, a na Učki hladan vjetar. U maloj kućarici, na dobru ruku složenoj, zapali se ognanj, i svi rado idemo k njemu, da mu okrenemo mrzloća nas ledja. Nekoliko koračaja više kućarice je brid gore tako uzka, da se je po njoj mogao jedva napraviti putić. Gora pada laganije prema iztoku, posve strmo prema zapadu. Studen vjetar duva sa sjeveroiztoka, i većina nas gleda, da se zakloni na strani zapadnoj, vrsma oprezno radi velike strmine. Tu nadošao još iz zapadne Istre čestiti buzetski načelnik Fiegoi drug mu. Okolo četvrte se na iztoku zažari, na što smo svi, upozoreni, tamo svrnuli svoje oči i za hip vidjeli, kako se je sunce naglo digło iza gora banovine. Svi stojimo, i kao na zapovjed — a bez nje — zapjevamo: „Lieпa naša domovina“, i kliknusmo na svrsi: „Živila Hrvatska“, da pak iza toga zapjevamo: „Sunce žarko“. Kad nam se je žar malo slegao, motrili smo, kako već prije izlaza suncu, našu krasnu Istru, sad na zapadu sve do mora, dokud, i ne daljo, sizalo je naše oko, sad Kvarner i njegove otoke, te Primorje i Kvarner i njegove otoke, te Primorje i gore banovine. Pojedini bi se rado dugo dugo zaustavili, da gledaju sad na jednu, sad na drugu stranu, pojedina brda i doline, potočiće i jezero, gradiće i sela, i da razmišljaju o prošlosti i sadašnjosti našega mukotrpnoga naroda i da mu nagadjaju budućnost, da si dozivaju u pamet, što je sve taj narod skupno, i napose u pojedinih obćinah, u gradićih i selih, podnesao i još podnaša — al većina hoće, da se okriepi, pak da se poslie još jednoga pogleda na jednu i drugu stranu, počme spuštati niz brdo. Nit na vrh Učke nije ce zaboravilo na našu družbu sv. Cirila i Metoda. Dočim se je već u predvečer za nju prodavalo cigarete po 10 i 20 novč., prodavalo se je prilikom okriepe vino, čašicu po 10, 20 i 50 nvč. Činile su to dražestne gospodjice Pavica Jenko i Anica Tomičić uz pripomoć mladoga Dinka. Niz brdo spuštali smo se na drugu stranu, kakvih 20 minuta golemom nizbrdinom, da pak dodjemo na dosta dobar put nad seoci Vela i Mala Učka, te da pripijemo na državnu cestu, u njom na „Poklon“. Tu smo u knjigu posjetitelja Učke napisali svoja imena — bilo nas je trideset, još nikad nije Učka imala toliko posjetitelja na jedan put. U drugu knjigu napisao je naš „Emin“ pjesmicu, „po nalogu“ i u ime svih. Od „Poklona“ odjurili smo većina nas kočijami do Veprinca, gdje nam je čestita obitelj Fordićeva priredila dobar objed. Za objeda zaredile su zdravice: družtvu, dru. Vitoziću, dru. Jagiću, gospodjam i gospodjicam — gospodjam Šabec, Tomičić, Rošotar, gospodjica Jenko i dviem Tomičić — gdje se je imenito iztaklo, da su gospodja Sofija i gospodjica Pavica potaklo taj izlet, „vodji družtva“, zastupniku Spinčiću, vjeroučiteljem i profesorom iz Zagreba, bratji doktorom Trinajstićem, gospodinu Tomićiću i Jurkoviću, svećenikom istarskim, imenito prisutnom veprinačkom župniku, koj se je uz učitelja družtvu pridružio, učiteljem, djakom, hrvatskoj veprinačkoj obćini i njezinim čestitim obćinarom. Odmah iza zdravice družtvu, izrekao je naš „bard“ „Emin“ krasnu zdravicu hrvatskoj domovini, koje je dio po božjih i ljudskih zakonih i Istra. Zdravicu je družtvo oduševljeno popratilo i zapjevalo stojećke „Lieпa naša domovina“. Većinom pješice vratili su se izletnici pod večer svojim kućam, radostni što su žudovoljili svojoj davnoj želji, što su se popeli na vrh Učke, koju toli često odozdo gledaju.

Salamunski sud. U zadnjem broju poročkoga listića, a na prvom mjestu, čitamo pod naslovom „obćinsko pitanje“ (Questione Comunale) tako mudru odsudu, da bi se pred njom isti kralj Salamun zasramiti morao. Govoreć o pazinskih poslovih kaže medju ostalim, da pošto se je načelnik dr. Dukić iz Pazina preselio u Liburniju, neka politička oblast razpusti obćinsko zastupstvo, neka se imenuje odbor od poštenih i bezstrastnih gradjana. (Ha! ha! ha! u Pazinu bezstrastnih gradjana, kakve „baba“ misli?! Op. slagara) i neka ovi provedu buduće obćinske izbore.

Sada neka nam tko rekne može li ljudska pamet izmisliti mudrijih savjeta nego li su ovi? Jer je načelnik dr. Dukić radi loša zdravlja uzeo dulji dopust — neka se razpusti itd. itd. Valja ti zluta, brbljava „babo“, pak ćemo se na nju opet vratiti.

O sukobu u Gologorici, što no ga izazvaše priedprošle nedjelje pazinski talijanaši, primili smo danas poblizih viesti, koje ćemo priobćiti u budućem broju.

Pronevjerenje kod obćine u Cresu. Javili smo u zadnjem broju, da su nekoji obćinski zastupnici u Cresu počinili pronevjerenje, te da je g. načelnik dao ostavku. Očekivalo se obćenito, da će vlada odmah razpustiti obćinsko zastupstvo. Ali jok. Mjesto toga čitamo u zadnjem broju poročkog listića, da je bio dao ostavku g. načelnik Chersich usljed „nekojih nepravilnostih“ (in seguito a certe irregolarità), nu da mu je naložio c. kr. kotarski poglavar iz Lošinja, da vodi i nadalje obćinsku upravu dok c kr. namjestničtvo drugače neodredi. Radi spomenutih neuredhostih, da je podnešena tužba na državno odvjetničtvo. Polusužbuni „Il Mattino“ bio je prvi donio viest, da bijaše počinjeno na štetu obćine pronevjerenje a to su poročkomu listiću „certe irregolarità!“

Ipak nije obćinsko zastupstvo niti radi tih „irregolarità“ razpušćeno a Podgrad, gdje nebijaše pronevjerenja?!

Iz Podgrada pišu „Edinost!“ 31. pr. mj.: „Obćinsko zastupsto, komu je na čelu zemaljski zastupnik g. Slavoj Jenko, razpušćeno je po nalogu tršćanskoga namjestničtva. Imenovani su tri upravitelji, kojim je predsjednik poznati Stjepan Zadković iz Muna. Sva trojica upravitelja jesu protivni našemu narodnomu pokretu, te neimaju radi toga medju narodom nikakva upliva. Imenovanoga Stjepana Zadkovića čuli su govoriti sada pošto je preuzeo upravu obćine, *da što će nam slovenski jezik, tà svi ga znamo. Nama treba više talijanski i njemački jezik.* Za ledji tih upravitelja stoji Francesco Marotti iz obrovoga. Neprestano vozika se u Volosko i u Trst. On zapovjeda i donaša tajne naputke. Dovezao je onaj dan, kad je stigao nalog o razpustu, u Podgrad blagajnu Werthajmovu za obćinu. Jur prije mjesec dana kazivao je, da mu je kotarski poglavar u Voloskom priobćio, da mora biti za tri dana razpušćeno obćinsko zastupstvo, te da mu je naložio, da kupi Werthaimovu blagajnu. Po obćini obilazi sada c. kr. zemljomjer iz Voloskoga, Mlakar, ter agitira strastveno proti g. Slavoju Jenko.

Narod je razdražen te očekuje željno izbore, da pokaže svoju volju“.

Iz Sv. Petra u šumi pišu nam 28. pr. mj.: Prisiljeni smo, da poslje zadnjeg dopisa se ove strane uz dozvolu Vašu, g. uredniče, i mi podignemo svoj glas proti otvorenju poštarskog ureda u kući poznatog krómara i trgovca. Neznamo, koliko je na tome istine, ali možemo li povjerovati raznim glasovom, to je već došla ovamo poštarska odpromateljica, što bi onda značilo, da je žalibože kocka pala i da su svi opravdani prosvjedi naše obćine tinjanske ostali bezuspješni. Nadalje glasa se, da je prošlo nedjelje stigla ovamo sva priprava za vodjenje pošte — papiri, škrinjica, tabela itd.; da je pako istog dana u večer bio ovdje na pregledu poštarski komesar iz Trsta, tako, da bi se ta pošta imala otvoriti već početkom agusta. Opetujemo i mi, da noznamo, kamo je pošlo tražiti slavno ravnateljstvo pošta novog poštemoštra. Ta za Boga miloga, tko ga je mogao tako dobro preporučiti, da baš morade tako biti. Nećemo da opetujemo razloge, navedene u zadnjem dopisu, koji su dosta krepki. Radje nadovezujemo još sliedeće: znade li slavno ravnateljstvo, da članovi dotične obitelji, u kojoj se ima namjestiti jedan c. kr. urod, uzrujavaju osobito u zadnjo vrieme naš narod sa onom zlobnom pjesmom! *„Nella patria di Rossetti, non si parla che italiano“*, koju opet i opet sve višim glasom opetuju i svršuju? Znade li nadalje slavno isto, da su u dotičnoj kući sve do dobe, kada se je počelo gc oriti o pošti, na nutarnjem zidu visilo slike Umberta i Margarite? U ostalom bar sa finančnjalnog gledišta pitamo, je li je baš istina, što kažu zlobni jezici, da je novomu pošte-moštru odlučena godišnja plaća od for. 310, dočim bi bila stojala pošta na kolodvoru samih for. 190, ili je i njemu snižena plaća za onih 120 for.? Napokon duboko žalimo, kada već se nije postavila pošta na kolodvoru, što se nije otvorio natječaj, a s druge strane, što se nije bar donjekle uzelo u obzir pritužbu naše obćine tinjanske, koja bi svakako bila u stanju, da izreče najkompetentniji sud gledo osobe i mjesta za poštu. Ako se ipak stvar razplete proti našem očekivanju, onda nam ne preostaje drugo, nego li uputiti na to naše štovane zastupniko na carevinskom vieću. Toliko za danas, a u buduće uz Vašu dozvolu, gosp. uredniče, prosliediti ćemo. (Samo izvolite, mi kako čitamo u ovdašnjih novinah, otvoriti će se poštanski urod ondjo, gdje ga puk noželi. Op. ured.)

Čudnovato ali istinito. U rukuh imamo novo popravljeni „štatut“ koparskoga biskupskoga konvikta. Mogao bi nam tkogod reći, ta što vas briga za ovaj konvikt? Dosta nas je briga, dapače jako, jerbo se u njem odgajaju mladići za svećenički stališ, te će jednom kao takovi služiti medju čisto hrvatskim narodom u Istri. Da vidimo, da li taj konvikt odgovara našim narodnim zahtjevom? Nipošto, no odgovara ni najmanje niti neće! Evo što čitamo u tom štatutu medju ostalim: *„La definitiva accettazione nella I. Categoria* (U I. kategoriji su oni, koji se kane posvetiti svećeničkom stališu. Op. ured.) *dipenderà dalla riuscita degli studii nel I. Semestre, in cui dovrà lo scolaro riportare la nota di almeno soddisfacente nel costume e nell' applicazione, nel profitto complessivo la prima classe con una nota superiore al sufficiente nella lingua latina ed italiana!“*

Dakle o hrvatskom jeziku ni duha ni sluha? Valjda oni, koji konviktom vladaju, (najbrže svjetovna gospoda!) nepripravljaju mladiće ono za Kalabriju, nego za našu tužnu Istru, gdje ima dvie trotjine Hrvata i Slovenaca. Nu skoro da smo na nešto zaboravili. Mladići ovi pripravljaju se svećinom za svećenički stališ i čovjek bi mislio, da će se zahtjevati barem u *vjeronauku „una nota superiore al sufficiente“*, ali toga nigdje no nalazimo i odatle dade se lahko zaključiti, da koparskim konviktom ne ravnaju duhovna, nego svjetovna gospoda! Ako se je slovenesku liturgiju većinoma jur odpravilo iz naših crkva, to ćemo dočekati i vrieme, da nam budu ovi „konviteri“ propovjedali mjesto hrvatski, talijanski, dapače možda i latinski, da se nećuje više u naših crkvah „barbarski“ jezik — hrvatski. Gospodine! smiluj nam se, jer smo i mi Tvoja djeca kao i oni drugi, jer smo i mi barem u toliko vjerni Tebi, kao i oni doli.

Trebimo kukolj. Javili smo nedavno, kako je ovdje u novije doba niknuo novi listić pod naslovom *„Il Popolo“*, da pod krinkom katolicizma širi talijanstvo, a reći bi i liberalstvo. Onom zgodom predstavismo ga u površnoj slici našim čitateljem, a danas zove nas dužnost, da se opet nanj svratimo i da onu sliku upodpunimo. Govoreć o imenovanju budućeg senjskog biskupa (br. 86. dne 13. julija: „Per il vescovado di Segna) kaže, da će biti imenovan po svoj prilici riečki župnik *Bedini, koji da bi bio u svakom obziru dostojan, da zasjedne onu uzvišenu svećeničku stolicu.*

Sada pitamo mi razumna čovjeka, može li pisati ovako katolički list, komu bi moralo biti poznato, da je župnik *Bedini* zaniekao poslah i pokornost svomu zakonitomu poglavaru, bivšemu biskupu senjskomu, presvj. gosp. dru. *Posiloviću?* Smije li ovako pisati list, koji znado bez dvojbe, da se je onom prigodom dignuo listom sav kler biskupije senjsko-modruške proti župniku Bedinju? Poznado li *„Il Popolo“*, da noima u čitavoj biskupiji omraženijeg medju pukom svećenika, nego li je župnik *Bedini*? Zar bi bio dakle takav svećenik *„dostojan u svakom obziru, da zasjedne uzvišenu stolicu“* senjskog biskupa? Po *tvoju* dà, šarenjaški *„Popolo“*, ali po *katoličku* nipošto!

U svojem 94. broju od dne 23. pr. mj. govoreć o demonstracijah, koje priredište pazinski *liberalci* na čast *liberalnomu* vitezu Schwarzu, a proti doista *katoličkomu* puku svega onoga kotara, kaže, *da se u istinu vidi, da uživa vitez Schwarz simpatije svega pučanstva.*

Pitamo opet, može li, smije li pisati ovako nepristran list, koji bi morao znati za odnošaje u Pazinu? Nipošto! Toga se nesmudilo izreći niti najliberalniji židovski listovi Trsta ili Istre.

Tako nepristrano piše *katolički* list *„Il Popilo“*, koji imado znhvaliti svoj obstanak i hrvatsko-slovenskomu svećenstvu naših biskupija?! Takav list podupire i danas naše narodno svećenstvo. Povrh boci . . . . Gospodo svećenici! Eno vam izvrstnih katoličkih listova: „Katolički List“ u Zagrebu i „Vrhbosna“ u Sarajevu. Iz listića „Il Popolo“ valjda ne učite visoku politiku. Trebimo iz domaće njive tudji kukolj!

Nješto o školskih knjigah. Zapalo nas je učiteljevanje i tako mogli smo pročitati

školske knjige. Sasvim nas zadovoljavaju sa slovnicom i pismovnikom čitanku, što ih je polag njemačkih priredio g. Perićić. Čitasmo, da će se one na novo tiskati, zato bi Istarčetu dobro došao kao dodatak mali tumač manje poznatih riečih. Nebi bilo s gorega, da se izostavi rečenica treće čitanke na strani 215., koja glasi: „Zadarski nadbiskup iz Miletaka vladao se je po dušđevoj volji". — Nam se čini, da ne treba spominjati djeci ma kakva imena i novaljala nadbiskupa. — Mimogredno natucamo, jer ne spada na stvar, da i zadnji zadarski pokojni nadbiskup bijaše čovjek uljudan, jer nam je odgovarao hrvatski na hrvatska pisma, a nije kvario svoje biskupljane time, da je svomu puku savjetovao, neka svećenika hrvatskoga mišljenja ne zahtjevaju za stalna župnika, ili čak svetovnjakom visoke postavljenim, govorio: toga svećenika, liju i nemirnjaka, ne mogu promaknuti, prem zaslužuje!

Kod dalnjih izdavanja željeli bismo, da se u drugoj praktičnoj slovnici talijanskoga jezika pravilno provode pogodbena vremena. Pred nami stoji otisak od godine 1890., strana n. pr. 98, na kojoj se čita: „Ja bih bio ljubio nauk, da bih bio sliedio marljive učenike". To isto velimo i o drugoj praktičnoj slovnici njemačkoga jezika (otisak od g. 1885.)

Valjalo bi nadostaviti riečnicima njemačkih čitanka za pučke učione (I. i II. dio, otisak od g. 1889.) mnogo riečih, koje učenik uzalud traži.

Osobito trebalo bi popraviti silesiju štamparskih pogrieška četvrte i pete računice kao i njihov hrvatski prevod (prve otisak od g. 1886., a druge od g. 1889.)

Napokon sa žalošću opažamo, da prosvjetli cislajtanski biskupi nisu se mogli složiti još u svojih bečkih sastancih s preuzišenim popečiteljem za bogoštovje i nastavu, da izdadu katekizam u obliku prikladniji, nego li je ovaj, što ga imademo, jer vječne istine ostaju na vjeke!

Prijatelj škole.

Ljetna sezona u Opatiji. Za nas istarske Hrvate je Opatija već davno poznata kao krasan naš kraj, u koj smo i prije zalazili, nego li je družtvo južne željeznice počelo tamo graditi. Odkad ovo gradi, odkad ju posjećuju prerazna gospoda i gospodje, medju njimi i nadvojvode i nadvojvodkinje, odkad je u njoj rado boravio blagopokojni kraljević i još sada boravi kraljevna, odkad su ju posjetile i okrunjene glave, imenito ljetos, odtad je ona mjesto svjetovnoga glasa, gojiliste prvoga reda. Družtvo južne željeznice i što je s njim, dalc je Opatiji neko njemačko izvanjsko lice, u istinu pako je Opatija ostala hrvatska, kakva bijaše od vjekova, od svoga postanka. Sami Opatijci i Opatijke ostaju uvjek isto, Hrvati i Hrvatice. Medju gostovi zimi čuje se prilično mnogo njemački, al se uz njemački čuje dosta i poljski i češki i ruski, štogod i madjarski i francezki, dakako i hrvatski. Ljeti govori se i medju gostovi većinom hrvatski, tako da se može reći, da je Opatija ljeti ne samo po svojih stanovnicih, nego i po svojih gostovih hrvatska. Već lani iztaknuli smo radostju, da je u Opatiju došlo mnogo Hrvata i Hrvatica iz banovine, i iz drugih iztočnijih zemalja. Ljetos ih je i više. Ima ta, odnosno bijaše vjeroučitelja, profesora, odvjetnika, činovnika, kazališnih predstavljača i predstavljačica, medju njimi i redatelj zagrebačkog kazališta, g. Milan, dakako i gospodja i gospodjina najviše iz Zagreba, pak iz Karlovca, Krapine i drugud, kao i Hrvata nastanjenih u Beču. Pučanstvo je radostno, što ih čuje svojim krasnim jezikom govoriti. A i oni su zadovoljni, kano doma. Rado se susreću s domaćimi. Najradje zalaze u kupalište čestitog Ivana Tomašića i druga mu, koj pokazuje i kod kupališta svoje hrvatstvo. Kavu najradje piju kod „Scitza", pred hrvatskom „Zorom", gdje su im na razpolaganje novine ovoga družtva, koji broj je upodpunio kavanar radi svojih hrvatskih gostova i gostinja. Stanuju velikim dielom po zasebnih kućah, a jeli su većinom u gostioni „na Slatini", koju su pak mnogi radi neke neprilike napustili, to se podali u gospodsku „Štefanija". Možda nešto kasno, al bolje i kasnije nego nikad, pozdravljamo iz svega srca sve naše premile gostove na svojem hrvatskom zemljištu. Bili kod nas zadovoljni, vraćali nam se i u buduće, i množio se sve više vaš broj, te se tako i ovdje sve bolje upoznavali!

Iz Pazina pišu nam 31. julija. Mir i red, koji je bio nastupio, snošljivost i pristojnost, kojimi su se bile počele dvie političke stranke u pazinskom kotaru medjusobno susretati, promjenio se u nemir i nered, u mržnju i nesnošljivost, u sablasan, u krvoprolide. Jedva se je bio uspostavio neki „modus vivendi" medju talijanaši i Hrvati, kad eto doletio medju nas kamen smutnje odande, odakle bi bio morao doći maslinov list, list ljubavi i mira, koji bi bio imao još više obje stranke putem pravice i otčinskog savjeta stopiti i složiti.

Talijani u pazinskoj občini vidjeć, kako su u neznatnom broju napram Hrvatima, znajuć, da nisu dorasli, da se s njima na izbornom kreševu ogledavaju, moradoše potajno priznati pravo, da ravnaju občinom oni, koji su u pretežnom broju. Znajuć, da je i za njihove materijalne interese koristnije, ako živu sa izvanjskim kmetom u miru, ljubavi i snošljivosti, bili su skoro posvema odložili oružje, pušćajuć, da sa udesom občine ravnaju Hrvati. Nu od neprijatelja mira i reda bijaše posijan kukolj razdora i nesloge, a budući je narav čovječja više naklona zlu, nego li dobru, neprijateljsko djelo urodilo je dobrim plodom! Obje se stranke strastveno u koštac ulovile, nastade ostra borba — medjusobno trvenje započe. Talijanskoj stranci narasla nova krila, pa mladenačkom snagom stala navaljivati na hrvatsku, koja, nešto pouzdavajuć se previše u se, nešto strogošću sapeta i iznenadjena drzovitostju protivnika, podlegnu kod prvog sukoba sa talijanaši. Uspjeh neznatne bitke osokolio neprijatelja i gospodu pazinsku, a preesnetio hrvatsku stranku. Talijanaši nezadovoljni s malenim, polakomiše se i za većim, htjeli bi opet zasjesti na čelo uprave. Znadu, da je to tvrda kost, nu pomoću tajnih i javnih pomagača nadaju se u uspjeh. Pripravljajuć se za občinske izbore, stali su iexivati u podobćinah mirne i čestite hrvatske kmetove, da dodje tako do uomira, smutnje, do krvi, a tim do — tamnice, pak da budu lagljo u mutnom lovili. Mislili su, da su već ugušili narodni ponos i čuvstvo hrvatsko u cielom kotaru, nu ljuto se prevariše, jer ondje, gdje se najmanje nadaše, naidjoše na tvrdu kost. Sukob kod „Moncalva" pokazuje to očito. Hrvati u pazinskom kotaru ostali su zabezeknuti usljed neuspjeha kod izbora za upravno vieće pazinsko; taj peraz jih nekako iznenadio, al oružje nisu odložili. Hrvatski seljak u pazinskoj občini pokazao je u novije doba, da se od gospode neda više za nos voditi; on je probudjen više nego li misli naš „neprijatelj"; narodna svieat živi u njemu već toliko, da ju nije kadra nijedna sila ugušiti. Krvavi sukob u Gologorici dokazuje najjasnije, kakvi odnošaji vladaju u pazinskom kotaru; krvoprolide u Gologorici ruši sve hvalospjeve židovsko liberalnih novinah, koje bi htjele svietu rog za svieću prikazati, da vlada u pazinskom kotaru red i mir.

Svečanosti, upriličeno vitezu od strane pazinske gospode, pokazuju nešto drugo, nego li simpatiju puka. Tko je sudjelovao kod svečanosti? Jedino šačica krnjela i talijanaša u gradu Pazinu te par izvanjskih podrepnica. A gdje je bio kmetski stalič, gdje svećenstvo, gdje načelnici, župani, zastupnici mjestnih i porezovnih občina? Nijednoga od svih tih ni blizu. A to je baš onaj faktor, koji cieli kotar sačinjava; to su osobe, na koje mora da računa svaki glavar, ako hoće da bude na svojem mjestu. Kad budu vitezu upriličili svečanosti ti faktori, kad budu brojno zastupan kmetski stalič, kad budu svećenstvo kotara svojom prisutnošću uzveličalo svečanost, kad budu zastupnici mjestnih i porezovnih občina sa načelnici i župani na čelu došli, da mu izkažu čast, onda tek može će novine javiti, da vitez uživa občenito simpatije u svom kotaru, nu dok toga nebude, nijedan pametan neće vjerovati lažnim ili pretjeranim glasovom liberalnih listova.

Iz Pregara (občina Buzet) pišu nam 28. pr. mj. Po Istri imade još mnogo zapuštenog naroda naše narodnosti, koji je bez svake pouke i školske naobrazbe, ali toliko zapuštenog, da bi bio k tomu i bez vjerske pouke, naime ga gotovo ni u Istri ni u čitavoj našoj državi.

Pregarščina spada od občinu buzetsku i pod župu ždrenjsku. Od Pregara do Ždrenja treba čvrsti momak najmanje dvie ure hoda i to po strmom putu, koji vodi preko više voda. Naša djeca, ako hoće biti izpoviedana ili pričešćena, moraju po tom dugom i ružnom putu a Ždrenj na krščanski nauk. Ako čovjek promisli, da moraju djeca taj put danomice prevaljivati, neće se čuditi, ako kažemo, da nam je smrt baš vrlo mnogo djece ugrabila. Mi Pregarci moramo svoje mrtve sami zakapati, dakako bez svećenika. Imade staraca, koji nisu bili već više godina kod sv. sakramenta, a novorodjence nositi moramo po tom dalekom putu u Ždrenj na sv. krst, što nije za njožne djetešce baš ponajbolje, jer valja da stoji barem 6 sati bez majčinog mleka.

Čitati i pisati ne zna dakako nitko izvan jednog samouka, koji je sam njekoje nješto podučio.

Sada promisli, dragi čitatolju, mi neuživamo ništa, a plaćati moramo kao svaki drugi, koji imadu svega: svećenika, školu koliko žele! Od godine 1878. pa do danas platili smo za samu crkvu i župnički stan 14.000 for.! Sada tjera se nas silom, da plaćamo opet za župnički stan. Pa je li čudo, ako je narod uzrujan, te se protivi plaćati! Još čudo, ako narod traži u zdvojnosti svećenika budi koje god vjere! Da čovjek može trpjeti do njeke mjere, a što je preko mjere, neda se trpjeti.

Da je pak naš puk u Pregarščini požrtvovan, dokazuje ovo, da si je sam sagradio baš po propisu kuću za svećenički stan, te sobu za školu. Ovakovu zgradu je težko naći u cieloj Istri. Potrošio je oko 7000 for. Svećenik imati će sve što mu je potrebito. Dakle gospodo u Poreču i u Trstu, kojih dužnost je skrbiti za dobrobit koli dušovnu toli tjelesnu naroda, koji pomaže i vas plaćati svojimi žuljevi, pomozite nam! Molimo vas, dajte nam svećenika i učitelja, dajte nam vjeru i školu, dajte nam ono, što nas ide po božjih i cesarskih zakonih. Neuslišite li našeg vapaja, odgovarati ćete vi pred Bogom za posliedice! Skrajnje je vrieme, da se biednom narodu pomaže, a plaća biti će vam dvoja: od Boga i od ovog tužnog naroda, koji će biti do smrti svojim pomoćnikom zahvalan.

Učiteljska mjesta. U službenom listu „L' Osservatore Triestino" čitamo obnovu razpisa natječaja na mjesto ravnajućega učitelja i učiteljice III. vrsti na dvorazrednoj mješovitoj pučkoj učioni na Sasku, u kojoj je nastavni jezik mješovit, t. j. hrvatski i talijanski.

Plaća je ustanovljena polag zemaljskog zakona od 14. decembra 1888 pokrajinskog zakonika ex 1889.

Molbe neka se ulože c. kr. kot. školskom vieću u Lošinju, zakonitim putem u roku od 4 tjedna.

Natjecatelji na mjesto naduučitelja imaju biti usposobljeni i za naknadno počavanje u nauku vjeroizpovjedanja.

Kot. školsko vieće misli, da mogu naši učitelji plaćati službeni list!

Listnica uprave.

Veleč. g. N. T. Sv. V. Za ono zahvalu ide naš for. 4. Živili!

Gosp. B. M. u V. Još samo za drugi tečaj 1894. Živili!

Knjigoveža

i

tvorničar škatulja iz kartona

i **galanterije**

Vjekoslav Comer

u Trstu

preporuča se blagonaklonosti slavnih občina, družba i drugih osoba u Trstu i Istri za razne knjigovežke radnje.

Jamči za solidnu, brzu i točnu izvršbu radnje.

Narudžbe prima iz naklonosti tiskara Dolenc u Trstu.

Mnogo novaca

prištedi svaka gospodja, koja kod mene naruči odielo. Jerbo sam kupio veliku zalihu chachemira i vunenih stvari iz stočkine mase, to mi je moguće iste uz nečuveno nizku cienu prodavati. Ja prodajem dakle tkaninu (oko 8 met.) za jedno puljuno

odjelo za gospodje samo za for. 2·80

izjavljujući otvoreno, da je tkanina izvrstna, to ju uzimljom natrag, ako se ustanovi, da neodgovara istini. Dobiva se u najljepših bojah točkano ili sa ružami urešeno. Razpošilja se sa pouzećem ili proti gotovom novcu, te se mora narudžbami požuriti, jer se prodaje množinu tih odielа. Narudžbe neka se upravljaju na **trgovačku kuću Apfel. Beč, I. Fleischmarkt 6/42.** Uzorke se ne razpošilje.

Raki!

Jamčeni, skačući, živi, dnevno **svježi ulovljeni**, razpošilja se ih u košarici sa poštarskim pouzećem prosto od carine:

40	kom.	raka najvećih	for.	4·60
60	„	„ velikih	„	3·70
100	„	„ za juhu	„	2·90

T. SILBER

u Stanislavi broj 40

(*Stanislau, Oesterreich*)

Radionica umjetnih ognjeva

K. ZOBEC & C.

u Trstu

ulica Rossetti broj 121 (Camp. Morpurgo)

preporuča se slavnom občinstvu i stav. družbam za razno vrstne naručbe, spadajuće u pirotehničku struku, kao rakete, bengale i druge umjetne ognje. Cienici slovenski na zahtjev franco.

10.000

krasnih hlača iz kamgarna za gospodu mora se na brzu ruku razprodati radi prošle već sezone, te se jih usljed toga odaje za nečuvenu još cienu

od forinti 1·80

komad (za tucet for 19·—). Te izvrstno izradjene hlače za gospodu josu od najnoviog končanog kamgarna u najnovijih i najljepših svietlih i tamnih primjercih svake veličine te čvrste i dugotrajne; cieua je pako tako nizka, da se istom nije niti radnja plaćena. Razpošilje se uz gotov novac ili sa pouzećem kroz *Kontinentalno pisarnu Apfel, Beč, I., Fleischmarkt 6/42.* Kod mjera neka se kod naručbah naznači duljina koraka i objam trbuha.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potreboće za iste 28

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Spomenute štrcaljke razašilju se na svaku poštu austro-ugarske monarhije franco, komad po 10 for

Odlikovana ljekarna PRENDINI

Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Gospoda liečnici sa savieštu propisuju ove pastilje kod lahke grlene otekline, promuklosti i opalu glasu. Preporuča se ih osobito pjevačem i govornikom.

Jedna škatulja 30 novč.

33 godište velikog uspjeha!

Glavno skladište:

Ljekarna Prendini

i u svih prvih pokrajinskih ljekarnah.

Veliki izbor ljekarskih osobitostih i zdravstvenih kadila.

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Drugo izdanje.

Broj 32. U Trstu 9. agusta 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 80 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vreme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 2 for., za seljake 1 for. na godinu. Razmjerno for. 1½, 1 i ½ za polgodine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Hrvatski narode!

Dan danas svakomu je čovjeku potrebno, da se nesamo što plemenitije uzgoji, nego i što više nauči.

Svi nemogu postati ni svećenici ni učitelji ni sudci ni odvjetnici ni liečnici, al svim je za potrebu, da se i vjersko-ćudoredno uzgoje i nauče čitati, pisati i računati.

Za nas u Istri valjani zakoni ustanavljaju, da se imadu škole tako ustrojiti, da uzmognu sva djeca u stanovitoj dobi polaziti školu, i da se u njoj podučavaju svojim materinskim jezikom; naša hrvatska dakle hrvatskim, slovenska slovenskim.

Oni, koji bi imali, premalo se brinu, da se odnosne zakonske ustanove, obzirom na hrvatsku i slovensku djecu, oživotvore, pače postavljaju jim često svakojakih zaprieka.

Obćinari okružja, za koje bi se imale ustrojiti škole, ili su pod upravom njim protivnom ili su siromašni, pak se bud neće bud nemože graditi zgrada za škole.

Hrvatom i Slovencem krate se u mnogom pravice, pak si pomažu do boljih vremena sami kako znadu i mogu prema onoj: Pomozi si sam, pomoć će ti Bog!

Tako si nastojimo pomoći i mi Hrvati i Slovenci Istre. Tako je došlo, te smo ustanovili „**Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru**“, da „podupiremo i pospješujemo hrvatsko iliti slovensko školstvo u Istri na katoličko-narodnom temelju“.

Sami bismo bili mogli malo učiniti, pače, kad bi samo na svoje sile bili računali, n ebismo bili družtva nit ustrajali. S prvoga početka računali smo na podporu naše bratje Hrvata, bili oni u kojoj hrvatskoj pokrajini ili gdjegod po svietu; i dobili smo ju!

Hrvati i Hrvatice, pojedince i u sastancih, bez razlike političkih stranaka, uvidjeli su našu plemenitu namjeru i priskočili su nam u pomoć u dosta velikoj mjeri, i podpisani smatraju svojom svetom dužnostju, da se svim i na ovom mjestu čim srdačnije zahvale.

Ali potrebe su velike, mnogo veće nego li da bi njim se dosadanjimi dohodci moglo zadovoljiti.

Da se uzmogne što više prinosa sabrati, odlučilo se je promjenu pravila, koja je već i potvrdjena, i usljed koje se može ustanavljati **podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.**

O njih govori §. 12. pravila družbe, za nje postoje i posebna pravila.

Pravila, u koliko nebudu razaslana, mogu se dobiti od podpisanoga odbora, imenito od tajnika. Potanak naputak, kako se imadu podružnice osnivati, tiska se u „**Našoj Slogi**“.

Ako se složi najmanje 20 ljudi, da osnuju podružnicu, mogu to svako doba učiniti. Mogu to učiniti ljudi jednoga te istoga mjesta, ili više mjesta zajedno, a može se ustanoviti više podružnica u istom mjestu. Mogu to učiniti mužki i ženske zajedno, a mogu i mužki posebice i **ženske posebice**. Mi ovo posliednje navlastito naglasujemo.

U svakom naprednjem narodu su ženske one, koje se brinu ne samo za uzgoj svoje djece, nego i za uzgoj djece onih, koji to sami nemogu. Kod samih školskih družba, imenito kod slovenske družbe sv. Cirila i Metoda, pokazalo se je, kakvim znatnim uspjehom djeluju ženske podružnice.

Mi se s toga obraćamo ovim koli na svjestne Hrvate i Slovence, toli na svjestne Hrvatice i Slovenke navlastito u Istri, da snuju podružnice svuda, gdje ih ima najmanje 20, te da prema pravilom podružnica promiču svrhu družbe, toli plemenitu i toli domoljubnu; a braću Hrvate i sestre Hrvatice u obće svih po hrvatskih zemljah i svuda, gdje vas ima, molimo, da nas i nadalje sve izdašnije podupirate, bilo začlanjujuć se u podružnice, bilo pošiljajuć prinose na podpisani odbor.

Zahvalne će vam biti istarske sirote, platit će vam predobri Bog!

U Opatiji, dne 6. agusta 1894.

Odbor „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“:

Tajnik: **Dr. Andrija Stanger.**

Predsjednik: **Dr. Dinko Vitezić.**

Blagajnik: **Niko Peršić.**

Odbornici: **Ivan Fiamin, Rajmund Jelušić, Dr. Matko Laginja, Viktor Tomičić, Dr. Mate Trinajstić, Vinko Zamlić.**

Družba sv. Cirila i Metoda za Istru.

Ustanovimo podružnice! Rodoljubi po raznih mjestih Istre dobili su ovih dana svaki po nekoliko primjeraka pravila glavne družbe i po stotinu primjeraka pravila za podružnice.

Odmah ovdje nam je reći, neka se ne uvriedi P e t a r, što je to poslano P a v l u, ili obratno, jer nije poslano samo za njega ni radi njega, nego je poslano za sve, koji su voljni koristno djelovati za tu toliko znamenitu družbu po hrvatski narod u Istri.

Kao što talijansko družtvo „Lega nazionale“ može imati svoje „gruppe“, tako i naša družba sv. Cirila i Metoda ima pravo, da može imati svoje „podružnice“ iliti skupove ljudi u pojedinih občinah i gradovih, dapače i u pojedinih poreznih občinah i u pojedinih selih.

Na posao dakle! Svako i najmanje mjestance, u kojem žive hrvatski ili slovenski narod u Istri, dok se u njem nadje 20 ljudi, voljnih doprinositi barem 20 novčića na godinu svaki, neka učine sebi podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Tako će ih biti dobar glas po svih pokrajinah, kuda živu naša braća po rodu i jeziku, tako će se nadbijati i natjecati u plemenitoj stvari gradić sa gradićem, selo sa selom, jer će svatko gledati, da nebude baš najzadnji. A to mislimo reći, najzadnji prema svojim silam, jer pred Bogom i pred razumnimi ljudi onih 20 novčića, koje dade ubog, otrčan otac, ili valjan mladić, ili djevojka siromašnog roda, vrieditи će i više, nego li forinte i desetače bogate čeljadi.

Podružnica ustanovi se ovako: Sakupi se barem dvadeset njih, koji su voljni plaćati dokle mogu i dok ih je volja, toliko i toliko na godinu, nu ne manje od 20 novčića.

Tako sakupljeni učine mali pismeni podnesak, kako se pišu molbenice. Taj podnesak glasi se: Visoko c. kr. namjestničtvo! Mi podpisani kanimo ustanoviti za (ovdje se imenuje selo ili grad, ili što je) mužku (ako su žensko, reče se: žensku) podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, u smislu glavnih pravila, koja su priznata odpisom 25. travnja 1894. br. 6949|I. toga visokoga namjestničtva. Zato prilažemo ovdje pet iztisaka pravila, od kojih je jedan providjen biljegom od 1 forint, a druga četiri svaki biljegom od 15 novčića i molimo, da bude uzet na znanje obstanak ove naše podružnice. Datum i podpisi ili znamenje križa onih, koji neznaju pisati.

Izvana napiše se na toj molbenici ovako: Visokomu c. k. namjestničtvu u Trstu. Prijava (ime prvo podpisanoga) i drugih u (ime mjesta), da ustanovljuju za (ime mjesta) podružnicu družbe sv. Cirila i metoda za Istru.

Na tu molbenicu ide biljeg od 50 novčića.

Pravila treba popuniti, napisavši ime mjesta u onaj prazni prostor, koj je ostavljen u prvom i desetom paragrafu tiskanih pravila, a tako i gori spomenutu odluku (dd. Trst 25. travnja 1894. broj 6949|I) upisati u dalnji prazni prostor §. prvoga.

To se onda pošalje preporučenim pismom na c. kr. namjestničtvo u Trstu.

Ako dodje odgovor, dobro! Ako ne dodje odgovor u četiri tjedna, svejedno je, kao da je podružnica potvrdjena. Tako je zakon. Onda se članovi mogu odmah sastati, izabrati sebi ravnatelja, tajnika i blagajnika, pak to prijaviti glavnoj družbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji.

Podružnice mogu se zvati m u ž k e i ž e n s k e, već polag toga, koji spol premaže, jer ondje, gdje je narodna duša probudjena, ufamo se tvrdo, da će se naći hrvatske majke i kćeri, koje će napose ustanoviti tu svoju žensku bratovščinu. Namjera je sveta: donesti svjetlo škole i nauke onamo, gdje je još nikada nije bilo u narodu; a narod, koj govori istim jezikom, to je po zakonu rodoljublja kao brat bratu, sestra sestri, makar da i nisu iz istog sela, iz jedne občine, iz istoga kotara.

Kada budu podružnice, onda ćete znati, koji su kao vaši poglavari za tu malu bratovščinu, pak ćete lahko štogod i sakupiti, od čega će biti koristi za družbu, a slavo i hvale za vas. Jedan pojedini član neće moći darovati družtvu bačve vina; ali po nekoliko litara masta svaki biste mogli darovati, pak u skupno vrći; onda koji premore ili domaći ili tudji, neka onaj dar odkupi, pak eto ti liepoga prinosa i imena.

Kad budete na zabavah, ni tko se prvi na plesu zavrti, ni tko na vadlju balinca izbije, ni tko najdalje na igri kamen baci, evo prilike, da se spomene podružnice, pak daruje desetak, dvadesetak novčića. I tako budući Bog dao mnoga sela od našega naroda, moći će se svake godine mnogo sakupiti, a da nitko baš preveć neočuti.

Tako čine svi narodi okolo nas. Tako treba da i mi činimo, da pokažemo, da smo voljni napredka i da hoćemo očuvati naš liepi materinji jezik, koj su nam ostavili naši stariji, kao što su nam ostavili kuće, polja, vinograde i drugo, od čega živemo i na čem se mučimo.

Napokon još jednu bez zamjere nikomu. Ima nas, koji ćemo mnogo potrošiti, da pogostimo prijatelje, kad nam u kuću dodju, a za ovakove narodne skupne potrebe neda nam se odtrgnuti novčića. Nije pravo, druge valja običaje uvesti, jer su druga vremena. Pravi prijatelji biti će zadovoljni, ako ih i sa polovicom pogostiš, a drugu polovicu, koja bi pošla potrošena, namieni u javno dobro i pozovi prijatelje, neka se svaki malim darićem spomene školske družbe sv. Cirila i Metoda. To će onda biti oglašeno, tebi će biti dika u narodu, pak tako ti, tako stotine drugih, onda će se moći zidati palače, plaćati učitelje, koji će učiti mladost knjigi i mudroj nauci. Onda ćeš zadovojstvom u sreu reći, da je napredak ove li one okolice takodjer tvoja muka i zahvaliti ćeš Bogu, da je jedan put i pred naša vrata došla nauka, red, napredak, prosvietljenje narodno!

Dakle, svi na posao što nas je god po Istri, a naša plemenita braća po Dalmaciji, po Banovini i druguda pomoći će nam svejedno i unapried u svetoj namjeri, da ohranimo svoju narodnost i jezik i da napredujemo u dobru!

Franina i Jurina

Jur. Koga to stavit sada za podištata u Buzetu?

Fr. Sada je lahko, izmedju tridesot naših zastupnika mogu glasovat koga ćeju.

Jur. Znoš zakaj son to prašao; jer su mislili šarenjaci, da te staviti ščpala. Spasitelj je rekao jednom svojemu prijatelju u Laništah, da će on bit to bot za podištata. Neki su govorili, da vero će nekoga Rotino ili Rigota. Kloriđ da je reku jednom prigodom u Draguću, da su ga ljudi previše zapustili, da nebi bio učinilo drugoga dobra nego fontanu u Laništu?

Fr. Bravo, se tugujo za onu lopu plaću, ku je potegnuo za njegove putove uprav za nadzirati dela, kada se je delala ona fontana.

Jur. A vero, da je reku, kada su stavjali telegraf do Buzeta, da je zapovedao žondarom i da oš se ufa, da će reć, da je bio podištat i da još se špero.

Fr. Kukuk! će bolje storit skrbet, kako će ćuit pravdu sa komunom, ki ima dat dve mijara fiorini, a bit za podištoda more si iz glave izbit.

Jur. Pak kaj su najzod mislili Talijoni, da bi nodara stovili za podištoda, kada su njega votali; kaj nisu imali svojih ljudi?

Fr. Ja, vidiš dragi moj brate, naše ljude su smutjivali, da votaju samo domaće ljude, i stavjali su našega vrednoga Trinajstića za foreštega. Oni delaju ono isto, kaj drugo razgovaraju.

Jur. Nodar bi bio rada za podištoda bit, jer valjda ima malo dela u njegovi pisarni.

Fr. Ako su to mislili, su brižni oni i on. Mi mu savjetujemo, da vrši svoju dužnost, da se nauči naš zajik; na to bi morale i oblasti paziti prije nego pošalju čovjeka u takov kraj, gde ima preko 14 tisuća Hrvata, a niti jedno tisuće Talijana, a c. kr. nodar nezna ni besede hrvatski ni slovenski.

Jur. Se ufamo, da će Bog pomoć i da će oblasti i u tom pogledu zadovoljit pravici i zakonu.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri.

Poslje prinosa, oglašenih u broju „Naše Sloge“ od 19. julija, primio je dr. M. Laginja u Puli nadalje sljedeće prinose: Grgur Barbirić, vinar u Puli izručio je 2 for., što ih je darovao Gasparini-Gorzina Ivan, posjednik na Viežnaštini. — Dr. M. Trinajstić, odvjetnik u Buzetu izručio je for. 136·12, sabranih ovako: kod veleč. g. V. Brozovića u Črnici prigodom imendana for. 17·50. prigodom izbera u Buzetu izdražban drveni mlin for. 3·40; izdražbana vrndalica for. 10·62; za „štranga“ for. 11·60; u prijateljskom uzkom krugu for. 17. Evala Vam ljudi, neka je drago, ali je za narod! Na račun utemeljiteljne svote uplatiše gospoda: I. Vranić na Vrhu for. 15, A. Mikša u Laništu for. 15, Vj. Brozović u Črnici 25 for., Dr. M. Trinajstić u Buzetu 20 for.; č. g. Elsnic u Draguću 1 forint članarine. — Gosp. Jakov Kirac sabrao u Modulinu 1 for. Modulin je gnjizdo sokolovo na visokom Artu sagradjeno, koji gleda luku od Kvarnera, koja no je dika od Hrvata! — Naša perjanica dr. Ante Trumbić u Splitu poslao je na istoga dra. Laginju for. 108·68 iliti 217 kruna i 36 filira, sabranih u Splitu, a darovaše sliedeća po izbor gospoda: Tartaglia pl. Miše, Dujam Mikačić, župnik, dr. I. Buić po 5 kruna; Kuzmić M., svećenik, N. N., Radica Vjekoslav, Mihaljević V. dr., Stambuk A. dr., Trumbić A. dr., Farolfi I. H., Smodlaka I. dr., Trumbić A. dr., Smodlaka I. dr. Antunović I., Dobrić Z., Don Frano Ivaniśević, dr. A. Trumbić, dr. I. Smodlaka, dr. I. Smodlaka, „Kastelanac“, Jakica Jankov, „Bivši mu prijatelj“, „Učenik“ svomu profesoru, Radica Vjekoslav po 1 kruna; Trumbić dr. Ante, Lubin Marko, Mikačić Dujan, Grgić Ed. dr., Vladimir A. dr., Gujo Bulat ml., Lujo Kargotić, Petar Stalio, dr. E. Grgić, dr. E. Grgić, dr. E. Grgić, dr. Ivan Marović, „za plesnu dekoraciju“, D. Franjo Ivaniśević, Mato Grgić, Anto Lovrić, Marko Lubin po 2 krune; N. Kovačić i Mato Jankov skupa 3 krune; „Mladi Hrvati“, Randić Dujam dr., Buić Juraj dr., Mihaljević V. dr., „Na kotoću“, Kap. N. Kovačić, G. Bulat ml., dr. Morović i K. Sever i drug., po 4 kruno; za stolom sokolaški prodnjaka 10 kruna; Mikačić Adam 10 kruna; „Na odlazku Hrvatica“ 10 kruna; Lokšić Andriju 8 kruna i 30 filira; „Na čistu srieću“ 9 kruna i 88 filira; „Za cigaretu“ 7 kruna i 62 filira; Selo Jesenice 10 kruna i 6 filira; Občinski činovnici Spljet 7 kruna 60 filira; B. S. 40 filira; „Kod pustinjaka“ 8 kruna; poslie prvoga sokolskoga plesa 12 kruna; mjesto govora „ispod stola“ 12 kruna; Mihovio Tomasović, župnik 7 kr.

Naše uredničtvo primilo je iz Šajini (občina Barban) for. 3·70, što ih je sakupila vriedna gdjica Ivana Blaresino i to u prijateljskom sastanku kod objeda prigodom imendana njezina otca g. Jakova for. 2·75; poslie objeda kod igre na boćo 75 nvč.; dobrovoljno globe za svaku talijansku rieč u hrvatskom govoru 20 nvč; ukupno for. 3·70. Živili naši sviestni Šajinci! rodoljubna gdjica Ivana! — G. Ante Škabić iz Krnice sabrao prigodom vjenčanja svoje rodjakinje kod pirnoga stola u Pomeru for. 1·20. Živili svatovi! — Iz Šajinih primismo nadalje for. 6. — Katarin Bonefačić, mladomisnik u Baški priposlao nam je forinti 30, sabranih na njegovoj mladoj misi na predlog veleč. g. Frana Volarića od gdjice Jelke Šorić. Živili darovatelji i sabiratelji! — Veleč. g. Juro Žiković priposlao nam je 1 for., podarovan od njekoliko njegovih župljana. Živili! — Gdjica Motka Belec od Sv. Martina kod Labina sabrala je na dan sv. Ane i priposlala nam for. 4·50. Živila! — Veleč. B. Vitezić, župnik u Lindaru šalje nam for. 11·90, sakupljenih kod objeda na Mohorovu. — Njekolicina „mladih istarskih Hrvata“ sakupila je u Trstu for. 2·90.

Sjednica odbora družbe sv. Cirila i Metoda za Istru obdržavala se je dne 6. t. m. pod predsjedanjem njegovoga predsjednika presvj. g. dra. Dinka Vitezića i u prisustvu većine njegovih članova. Razpravljalo se je u njoj razne predmete i uzeto na znanje razna priobćenja. Odluru je sada osobita briga, da se ustanovi što više podružnica, na kojih se družba temelji, i za to poduzimlje shodne mjere.

Zaplienа. Prvo izdanje današnjeg broja zaplienilo nam je državno odvjetničtvo radi viesti pod naslovom: „*Kotarski kapetan Schwarz odlazi iz Pazina*“. Dozvolom istog odvjetničtva priredili smo drugo izdanje, izpustiv zaplienjenu viest.

Vatra od groma. Iz Kastva pišu nam dne 5. t. mj. Dne 4. t. mj. oko deset ura u jutro udarila je striela u jedan skadanj nedaleko Kastva u mjestu „D u k i ć e v i d v o r i“. Za čas bio je sav u plamenu. Naše vatrogasno družtvo priteklo je odmah na lice mjesta sa jednom štrcaljkom, pod zapovjedničtvom družtvenog tajnika, i ujedno zapovjednikova zamjenika. Budući je u skadnju bilo naslagano mnogo siena i ostale krme, to je vatra neobično hitro napredovala, tim laglje, jer u prvi čas niesu vatrogasci mogli do vode. U neposrednoj blizini, jedva par koraka nalazio se drugi skadanj slamom pokriven i pun krme, zato se moralo u prvom hipu uzeti ga u obranu, jer da se je i on upalio, možda bi se bili pretvorili svi oni skadnji u pepeo. Kad se njega obranilo, nastojalo se, da se iz goruće oslobodi koliko moguće više krme. Stoga naperilo se tamo obje cievi iz sisaljke, te tako sbilja podje za rukom barem nješto spasiti. Skadanj je bio skupna imovina Dukića Antuna-Antičina i Dukića Matije-Jurjenićinoga obe iz Kastva. Na lice mjesta pod konac dohrliše i dva žandara iz postaje Sv. Matej, pak nješto kašnje i zapovjednik tamošnje vatrogasne podružnice, g. Josip Kalčić sa jednim vatrogascem. Sreća hćede, da je kiša baš u ono vrieme curkom lievala, što je mnogo pripomoglo gašenju, kao što i da nije bilo nikakovoga jakoga vjetra.

Sa zadovoljstvom spominjemo, kako je naše čestito gradjanstvo u svemu išlo na ruku vrlim vatrogascem, te im pružilo izdašnu pomoć. Osim ostalih, spominjemo gg. Vrabca, Buneca, te obć. činovnika g. Juretića, koji ne pazeć na silnu kišu, što je pljuštila, radiše iz petnih žila, da ublaže moć harajućeg ognja.

Od vatrogasaca spominjemo radu izmedju ostalih penjačkog vodju g. J o s i p a D u k i ć a - A n t i č i n a, koji je prkoseć pogibelji izbavio iz goruće skadnja jednu kravu, kao što je većinom njegova zasluga, da se nije bližnji skadanj užgao, te tim preprečio ostale nepredvidjene štete. Ovakovim voljam može se zbilja ponositi naše mlado družtvo.

Osim siena i stelje izgorilo je mnogo gospodarskog orudja jedan vozić pun dasaka i jedno janje. Ljudi božji osjegurajmo si našu skromaščinu!

Tako se i opet pokazalo naše vatrogasno družtvo, da je uviek pripravno priskočiti kamo ga služba zove. Dao Bog, manjili mu se danomice neprijatelji! U to ime: Pomoz Bog!

Vjenčali se. Dne 6. t. mj. vjenčao se ovdje naš vriedni rodoljub gosp. I v a n U m e k, činovnik državne željeznice u Istri sa gdičnom M a r i j o m G a s p a r u z z i iz Trsta. Bilo vam sretno!

Prva podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Dični naši Štrpedjani njih 35 prijavilo je c. kr. namjestničtvu u Trstu ustrojenje podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

To će biti po svoj prilici prva podružnica u Istri. Tim činom dokazali su naši krški Štrpedjani, da su oni uviek na svojem mjestu kad ih zove narodna dužnost. Čestitajuć im srdačno što se požurišе, da zadovolje što prije rodoljubnoj dužnosti, izrazujemo ujedno toplu nadu, da će ih u tom plemenitom radu slediti u što kraćem roku svi naši gradovi, sela i mjestance. U današnjem broju naći će čitatelji dostatne podatke, što im je učiniti za ustrojenje podružnica.

Češki gosti u Trstu. U ponedeljak došlo je iz Postojne u Trst 15 članova češkoga „Sokola" da razgledaju naš grad. Predvodio ih je „dr. E. Scheiner, odvjetnik u Pragu. Naše mile goste vodili su po gradu i okolici nekoji ovdašnji rodoljubi, a ponedeljak na večer sastalo se sa češkimi gosti mnogo našega občinstva svih stališa u velikoj dvorani gostione „Europa". Češku bratju pozdravio je živom riječi starostu našega „Sokola", g. dr. Gregorin, komu je odgovorio istotako krasno dr. Scheiner. Izrečeno bijaše više nazdravica, izmedju kojih spominjemo one urednika g. Fr. Podgornika, g. Bohumila Potučka itd. Uz rodoljubnu pjesmu i veseo govoro ostalo je razdragano družtvo na okupu do pol noći.

U utorak na večer odputovaše kući naši mili gosti, ostaviv medju nami najugodniju uspomenu.

Iz Vrbnika pišu nam koncem julija: Ovoga mjeseca otvorila se ovdje brzojavna postaja. I za tu stečevinu imamo da zahvalimo našim zastupnikom, a najviše pako dičnomu starcu presvj. dru. Dinku Vitezića. Živili!

Rad družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Čuli smo s nekih strana primjetbu, da je za družbu već prilična svota sabrana, al da se nezna, što se je do sad u svrhe družbe uradilo. Na umirenje svim, koji to, stalno u dobroj namjeri, primjećuju, izjavljujemo ovim, da odbor družbe marljivo radi, da svaku prijavljenu mu potrebu savjestno izpituje i shodna odredjuje, i da će se na skoro vidjeti uspjeha u radu. Ima temeljitih razloga, s kojih odbor nejavlja svaku o svojem radu; on će pred javnost doći radje gotovimi činovi.

Pišu nam iz Kastavščine. Ovdje je ljetos bilo još prilično kiše i u prvoj polovici julija mjeseca. Drugu polovicu je sunce tako zažeglo, da je već sve rastlinje bilo počelo hirati i venuti, i da se je žega jedva podnašati mogla. Kiši se je često pripravljalo, al ju je svaki put bura raztjerala. Kad njoj se je najmanje nadalo, došla je. Petak, i u večer bilo je još sve vedro, a već u subotu u jutro sve pokrito gustimi oblaci, iz kojih pak je već prije podne lievala gusta kiša, da se pak po podne i pod večer obnovi još veća. Danas, nedjelju, pošto se je liepo namočilo, opet je liepo vrieme, tako da ljudi vele, da nit nezaslužimo toliko dobra. Nadamo se, da je tako i drugud po kotaru, i po obalah kvarnerskoga zaljeva, i po cieloj Istri bilo. Ujedno se pak ufamo, da nebijuše nesreća. Kod nas, u Kastvu, se je jedna sbila. Grmilo je i bljeskalo užasno. Tresnulo je u skadnje pune sjena dvojice Dukića, i obratilo jih tako rekuć u pepeo uza sav trud vatrogasaca i mnogih drugih, medju ostalim i veleč. gosp. duh. pomoćnika Vrubca. Ti gasioci svakako su to dosegli, da se vatra nije razširila i na druge skadnje i zgrade. I ovaj zgodjaj kaže, kako bi bilo potrebno, da ljudi svoje zgrade osjeguraju, što mogu dosta jeftino kod osjeguravajućega družtva „Slavije".

Koliko drže pazinski talijanaši do službenih naredba? Usljed neprestanog izazivanja talijanaške fukare po naših selih u pazinskoj občini, zabranilo je napokon predsjedničtvo c. k. namjestničtva u Trstu glasbenom družtvu u Pazinu, radi javnog reda, izlaziti iz grada. To je priobćio kapetan Schwarz službenim putem ročenom družtvu.

Dne 4. t. mj. izdalo je občinsko poglavarstvo naredbu, kojom dozvoljava podpornomu družtvu, da može izigrati tombulu na Mostu i uz glasbu, nu ova posliednja, da nesmije pod nijednu cienu igrati drugdje, nego li na opredieljenom mjestu; igrati po gradu zabranjuje se najstrožije.

Pak što mislite, da su se ugladjeni pazinski talijanaši držali toga naloga? A jok! Glasba je liepo udarala iduć gore i dolje po gradu kano da hoće prkositi u brk občinskomu poglavarstvu!

Jeli dakle moguće napried s takovimi stvorovi u sadašnjih okolnostih?! Mi držimo, da nije.

„Hrvatska" o odnošajih u Podgradu. Čestita zagrebačka „Hrvatska" imala je u svojem broju od dne 2. t. mj. podulji dopis iz Istre o sadašnjih odnošajih u občini Podgrad u Istri, na što upozorujemo sve one naše čitatelje, koji mogu doći do onog lista.

Javljaju nam iz Omišlja, da tamošnja mladež kani u nedelju dne 12. agusta priradditi u prostorijama hrvatske čitaonice večernju zabavu sa sliedećim programom: 1. Proslov. 2. Kugina kuća od Aug. Šenoe. (deklam). 3. Seljaci u gradu, vesela igra u 2 čina od Nikole Kosa. 4. Tri hajduka deklam. od Zmajovana Jovan. 5. Četavi Mate, šaljiva igra od N. T. 6. Plesna zabava.

Početak u 8½ sati. Ulaznina po volji Čisti prihod namijenjen je polovica „Družtvu sv. Cirila i Metoda" a polovica „Hrvatskoj Čitaonici" u Omišlju. —

Djačka zabava. Naša dična učeća se mladež priredjuje dné 19. t. mj. u prostorijah „Narodnoga Doma" u Kastvu zabavu u korist družbe sv. Cirila i Metoda u Istri.

Program zabave priobćiti ćemo u budućem broju, a već sada preporučamo našim rodoljubom, osobito iz Voloskog kotara, da savjetom i činom izdašno podupru naše čestite mladiće — tu našu liepu nadu u bolju budućnost. — Tim više dužni smo podupriti našu mladiće pošto su namienili prihod zabave najvažnijem našem družtvu, plemenitoj družbi sv. Cirila i Metoda.

Iz Punta pišu nam prvih dana t. mj.: Dne 29. julija prikazao je mladi glagoljaš gosp. Ivo Maračić Svevišnjemu svoju prvu nekrvnu žrtvu. Već dva dana prije vrvio je Punat strancima, koji su iz bližnjih i dalnjih strana pohitili ovamo, da mu čestitaju i da u veselju s njime taj za njega najljepši dan u životu sprovedu.

Med odličnim strancima vidjesmo prečastnog gosp. Antuna Karabaića, kanonika u Trstu i ujca mladomisnika, prečastnog gospodina Jura Miletića, župnika u Sinču u Hrvatskoj, dr. Frana Volarića, dr. Fabianića; sve bogoslove otoka Krka i mnoge druge, kojih nemožemo svih po imenu nabrojiti.

Već u jutro rano najavljivahu zvonovi i pucanje mužara taj svečani dan. U 10. sati odpratismo mladomisnika u crkvu, a u 10½ zapjeva on pun zanosa „Slava va višnji Bogu". Poslje mise sakupismo se kod sjajnog objeda. Tekom objeda počešе se redati nazdravice. Nazdravljalo se najviše mladomisniku, a osobito se gostovom svidjale napitnice gosp. N. Turata iz Omišlja. Na družbu sv. Cirila i Metoda se dakako nije zaboravilo, te je tom prigodom sakupila gospodjica Marija Širola prilično svoticu.

Slavje trajalo je još i u ponedeljak a onda se gostovi razidoše želeć mladomisniku svi svako dobro, da bude na slavu i ponos crkvi i hrvatskomu narodu. Živio! —

Izlet u Postojnu. Prošlo nedjelje sabralo se na južnom koloduvru mnogo više občinstva nego li je to i sam odbor našega „Sokola" očekivao. Sokolaši, većinom u družtvenom odielu sa zastavom, deputacija radničkoga družtva sa zastavom, deputacija čitaonice i drugih naših družtva, te ostalog občinstva do 140 osoba odputovali ranim vlakom u 7. sati. Do Postojne sabralo se svoga skupa preko 200 izletnika. Na postaji u Postojni bijahu naši izletnici od svih prisutnih sokolskih i inih družtva burno pozdravljeni. Odatle krenuše sva družtva u svečano ukrašenu Postojnu, gdje odložiše svoje zastave. Okolo 11. sati poslatiše skoro svi glasovitu špilju, u kojoj su igrale dvie glasbe. U 2 sata bijaše svečan banket, kod kojega bijaše izrečeno više domoljubnih govorr Uže sati vježbali su „Sokolaši" na livadi u prisutnosti silnog množtva naroda. Pri tom odlikovaše se osobito češki „Sokolaši". U 10. sati odjuriu je naš vlak iz Postojne put Trsta. Na koledvorou bijaše silnog klicanja i pozdrava. — Svi izletnici nemogu se donahvaliti liepo svečanosti i ugodnog užitka, što ne ga doživiše onog dana u krasnoj Postojni.

K sukobu u Gologorici. Krvavi okršaj dogodivši se u Gologorici u nedjelju dne 22. pr. mj. imade jur danas težkih i važnih posljedica. Odmah drugi dan pošli su oružnici od kuće do kuće, iztraživajuć uzrok krvavom sukobu. Izpitivali su većinom one, koji su najveći i poglaviti krivci bili svemu, dočim su mimoišli one, koji bi stvar najtočnije razjasniti mogli. Zatvorili su četiri kmeta, od kojih tri još u zatvoru kukaju. Čuje se, da se je kanilo zatvoriti još mnogo drugih, a med njimi osobito gg. župnike, učitelja i župana, koo tobož glavne krivce. Po cieloj Gologorici i po gradu Pazinu i okolici raztrubljen je bio taj glas, dapače čulo se je i to, da je za ovu trojicu već bila očišćena soba u tamnici. Mi se čudimo toj viesti, a to tim više, jer doznasmo, da gg. župnik i župan nisu bili onog dana niti kod kuće, a g. učitelj držao se posve daleko. Kod sukoba sudjelovao je i poznati Defranceski, koji je jur sjedio u Gradiški radi bacanja petarda. Glavni vodja bio je R. Camus. Kod sukoba čulo se je klicati i „Evviva l'Italia", što će svjedoci u svako doba dokazati.

Svjedoci se izpitivaju svakim danom jur cieli deset dana, a reć bi, da još nisu zadovoljni, akoprem je tri četvrtine tih svjedoka sudjelovalo kod žalostnoga čina. Kakvi su to ljudi, javljeno će biti takodjer u svoje doba.

Videći se nekoji jur u dubokoj vodi, kušali su oto na sliedeći anarhistični način prestrašiti tamnenju gg. župnika, učitelja i župana.

Iz pouzdana vrela doznajemo, da su spomenuta gospoda u nedjelju dne 29. pr. mj. primila na c. kr. poštanskom uredu u Cerovlju anarhistična pisma sliedećeg sadržaja:

Gosp. župnik:

„Al Molto Rdo Officio Parrochiale di Gollogorizza Cerouglje-Istria. Vi avverto, che l'accidio di Domenica 22. corr., successo a Gollogorizza, per voi sono contati i giorni. *Reppetini Isidoro*".

Gosp. učitelju:

„Sigr. N. Postich, Maestro di Gollogorizza Cerouglio. Voi dovete tenervi neutrali nei affari politici, ne lo giuro che entro otto giorni non sarete più — l'affare Gollogorizza è una seconda di Dogali. *Reppettini Isidoro*".

Gosp. županu:

„Sigr. Delogato Comunale di Gollogorizza Cerouglie. Voi sarete entro otto giorni vendicato. Iufame. *Reppettini Isidoro*".

Svi ovi listovi, odposlani dne 27. julija 1894., stigli su iz Borovnice (Franzdorf) u Kranjskoj. Stvar je, kako doznasmo, jur prijavljena c. kr. sudu i političkoj oblasti.

Za poštenjaka Ivana Črnjeku darovali su na ruke veleč. g. Grašića, župnika u Bermu gospoda: Dr. Dinko Trinajstić for. 5, Gjuro Mikuličić iz Rieke for. 3, Šimun Frulić for. 5, Antun Bertoša for. 1, isti sabrao je u svom dućanu for. 2·70, Eugenija Franković 50 nvč., Marija Fabris Lindar 60 nvč., Neimenovan for. 1, Šimun i Ivan Defas for. 1·50, Ivan Pučić 50 nč., Andrija Milohanić for. 1, župnici: I. V., B. V., L. S., F. B., K. M. svaki po 2 for., F. K. 50 nvč., I. G. 80 nvč. Ukupno for. 33·10. — Nadalje šilje nam g. Ante Justi, pravnik u Opatiji for. 4·50. Darovaše g. Ivan Mohović 4 krune, gospodja Sofija ud. Šabec 2 kr., gdjica Pavla Jenko 2 kr. i Ivan Car 1 kr. — Veleč. g. Rajmund Jelušić iz Berseča for. 2.

Iz Siska pišu nam 3 agusta: Danas c. k. oružnik donese pismeni nalog c. k. kotarskog poglavarstva iz Lošinja odličnomu jednomu gospodinu ovdje, da mora skinuti trobojnicu, koju su bez grba članovi njegove obitelji vijali na vlastitoj, kući! Stvar nedovršena uzmemirila je naše ljude dočim ploču od veselja lošinjski nespašenci. Potanje drugi put.

Iz Kršana pišu nam 31. julija 1894. U vašem cienjenom listu čitali smo prošle godine dopis, u kojem je pitao občinar iz Kršana: zašto njim se ne gradi škola? Ali žalibože još neima ni danas kod nas škole, akoprem se je dao nalog već prod tri godine, da se gradi škola, te se u istu svrhu prodao komad šume. Doduše o uzroku, zašto se zatože toliko sa gradnjom imenovano zgrade, nije mogao čovjek zdravih možданja ni prije dvojiti; nu u ovo najnovije doba razjasnile su nam ga sasma činjenice naših protivnika. Mjeseca junija t. g. naime poslao je naš načelnik kršanskoga župana okolo kmeta, da sabiro podpise — dačino križiće, pošto ne znadu pisati — jer da će Kršancem badava sagraditi školu, dakako od spasonosne „Lega nazionale". Dobio je samo malen broj tih podpisa ili križića. Sliedeće nedjelje dne 16. junija 1894. po misi htjeli su nastaviti svoj posao u Kršanu na trgu; zato su došli isto nedjelju u Kršan načelnik i župan iz Čepića, Nac novich. Ali trista jim sjekirica, ni taj dan nije jim posao srotno pošao za rukom. Kršanci su počeli vikati, da oni neće talijanske škole, grozili se načelniku i Nacinovichu, tako da su se morali obojica naglo pobrati iz Kršana, da donesu zdravu glavu kući. Na to su išli Kršanci svojemu županu, to ga prisili, da uniši onaj papir, što su ga bili, kako već rekosmo, podpisali.

Ali sa svim tim nisu još zdvojili naši protivnici; oni uviek još snuju i rade, kako da predobiju kmeta. Kakav će biti konac tomu spletkarenju, nemožemo unapried pogoditi.

Vriedno je, da se i ovaj čin spomene. Od komada šume, što su ga prodali za gradnju škole, kupili su njekoji kmetovi manje dielove i to većinom na dug. Nije dugo tomu, nosio kmet novac za svoj dio načelniku, koji mu odgovorio, da nije još treba da plati, jer škola će se i tako badava sagraditi.

Oglas dražbe. Glavarstvo občine Poreča oglasuje, da će biti predana dražbenim putem dogradnja coste Poreč-Dračevac u občinskom uredu u Poreču i to dne 20. agusta. Do tada mogu se poduzetnici natjecati pismeno ili na dan dražbe, usmeno. Uzklikna ciena za tu dogradnju iznaša for. 18,636·38, uložka treba for. 931.80. Radnju bi imao dotiti onaj, koji učini najveći popust, nu u ogledu stoji, da može istu občinsko zastupstvo podieliti i drugomu, bez obzira na veći il manji popust.

Razpisana učiteljska mjesta. C. kr. kotarsko školsko vieće u Lošinju razpisuje natječaj na mjesto naučitelja III. vrsti i učiteljice III. vrsti pri dvorazrednoj mješovito-razdieljenoj školi u Susku, u kojoj su dva nastavna jezika: hrvatski i talijanski. Natječajni rok jesu 4 sedmice. Koncu nije stalo toliko do svoje koristi, koliko do one pučko prosvjeto i do napredka našega naroda, molimo ga, da se zatječe.

Školske tiskovine. Preporučamo ravnateljstvom naših pučkih škola u Istri, da se izvole u buduće služiti za školske tiskovine u „Goriškoj tiskarni" g. A. Gabršček, koji obećaje, da će ih posluživati gledo papira, radnje i cieno, bolje nego li tudje tiskarne. (Vidi oglas na četvrtoj stranici.)

Iz Krka pišu nam 6. t. mj. Dne 22. i 23. prošloga mjeseca obavišo se ovdje občinski izbori. Hrvatska stranka nije kod izbora niti sudjelovala. Izabrani bijahu dakle sami protivnici.

Dne 29. pr. mj. napala je ovdašnja gospodska (!) fukara financijalnu stražu kamenjem. Vodja izgrednika neki Scomersich bijaše bodežom lahko ranjen. Nezadovoljni ti talijanaški nemirnjaci prvim uspjehom, navališe na rečenu stražu kaanje po drugi put i to kamenjem, čašami itd. Nadstražar Dotolja bijaše težko ranjen na oko, na to se dala rulja u bjeg. Nadstražar opalio je dva puta iz puške neraniv nikoga. Na to je nadošlo činovničtvo, koje je uzpostavilo u gradu mir i red, zatvoriv osam talijanaških nemirnjaka.

Tako vam rastu našim nespašencem po cieloj Istri, danomice sve to više, krila i nebude li brze i odlučne pomoći od strane nadležnih oblasti, neće se moći pred timi nemirnjaci više živjeti. Jednaki su vam ovi u Krku, Pazinu i svuda po gradovih.

Želje i prigovori. Pod tim naslovom pišu nam iz zapadnog diela občine Kastavske koliko sliedi. U prezadnjem broju „N. S." čitao sam podulji dopis iz Sv. Mateja, u komu se opisuje školske izpite na onoj školi, te se nekako osobito povladjuje njestnomu školskomu vieću u Kastvu, da je ponovno upeljalo izpite na svojih školah. To me je ponukalo da uzvratim na onaj dopis dvie rieči. Ako i nisam strukovnjak u školi, mislim da mi je isto slobodno izreći svoje mienje, kad se nije ltio nijedan učitelj oglasiti.

Izpiti, koji su se obdržavali koncem školske godine, nisu imali nikakve svrhe, jer nisu ni postigli nikakve koristi. Tko je bio na izpitu? Komisija, učitelj i djeca. Dok se ne pripravi i nagovori ljude, da polaze izpite, dotle bolje ostaviti se ih *). Kad se je već na preporuku jednoga učitelja odlučilo držati izpite, moralo se je iz svih sila nagovarati ljude, da dolaze na izpit, da barem nekoliko udovolje svojoj svrhi. Pa čujte i ovu! Učitelji dobili su okružnicu, da je svakomu pojedinomu prisutniku slobodno izpitivati školsku djecu!! I sbilja kad bi se bilo ovo dogodilo, svetost škole pretvorila bi se bila u jednostavni trg ili plac. Radi ove točke, kako sam čuo, izrekao je svoje negodovanje i sam kot. školski nadzornik, a i punim pravom. Naložilo se takodjer učiteljstvu, da na izpitu izpita djecu prisutnih roditelja iz svih predmeta. Kad bi slučajno bilo došlo mnogo roditelja, tada ne bi izpit u pojedinoj školi trajao polag odmjerena vremena pol dana ili jedan dan, već cieli tjedan, a gdjegod i više,

*) Mi držimo, da se ih na jednom pripraviti nemože, da se tu hoće vremena, da će se narod malo po malo tomu priučiti budu li nalazio pravog napredka u školi. Op. Ured.

kao na kakvoj univerzi, pa uza sve to djeca odsutnih roditelja ne bi ni beknula. Moje mnienje bilo bi, da se djecu prisutnih roditelja uzme u obzir kod izpita, ali nipošto, da se drugu sasvim zanemari, da u klupah spavaju.

U spomenutom dopisu veli g. dopisnik, da je mjestno škol. vieće odlučilo, da se na pojedine škole pošalje uz predsjednika i po jednoga učitelja-delegata, komu je zadaća izvjestiti isto vieće o uspjehu izpita, a valjda i škole. O tom veoma dvojim, jer baš tim dalo bi si ono najljepšu svedočbu, da pojedini članovi istoga nisu dorasli časti, koju obnašaju. Zašto šiljati delegate, da podnesu svoja izvješća o napredku škole, dotično izpita? To se moglo umoliti kot. šk. vieće, da ono dade izvješće o školah, kad bi već rado znati mjestno škol. vieće, kako koja škola napreduje. Ako je baš mjestno školsko vieće htjelo uputiti se o napredku podredjenih škola sa izpiti, to je promašilo svoju svrhu, jer i najgori učitelj može na izpitu najljepše paradirati, ako upotrebi staru praksu, kakova se rabila za moga djetinstva. Bolje bi bilo, da se je za one novce, koje se potrošilo za dnevnice delegatom upisalo vrednije i marljivije učenike u družtvo sv. Jerolima, da se tako one velekoristne knjige čim više šire medju našim pukom.

Kad sam već spomenuo naše mjestno školsko vieće, neka mi se dopusti još i ovo, kako mi se tužili nekoji učitelji. Odmah iza konstituiranja vieća, mjesto da je ono javilo podredjenim učiteljem svoj program i naznačilo gg. članove, ono je stupilo pred učiteljstvo sa „fermanom", u kojem se im „najstrožije zabranjuje" držati vieće po prozorih školskih zgrada. Dakle i tu nedužnu zabavicu osamljenu učitelju na selu zabranjuje mu naše mjestno školsko vieće! I taj predlog potekao je od jednoga učitelja!!

Od takvoga mjestnoga školskoga vieća neima naše učiteljstvo mnogo očekivati. Toliko za sada.

Trsni ušenac (filoksera) u občini Vižinadi. Dne 23. pr. mj. ustanovila je služ-bena komisija, da su žalibože zaraženi trsnim ušencem i nekoji vinogradi u občini Vižinadi. Uslied toga bijaše naloženo floksernoj komisiji, da pretraži sve sumnjive vinograde političkoga kotara porečkog, te da se poduzme potrebite korake, da se taj bič božji barem umjetno neširi, t. j. da se iz jednoga mjesta na drugo sa zemljom, liščem, plodom, kolci itd. neprenaša.

Javna zahvala.

Povrativ se nakon poduljeg odsutja kući, nadjoh čestitaka k momu imendanu od pojedinaca, družtva, občina itd., na čemu se ovim putem svima najsrdačnije zahvaljujem.

U Krku, dne 8. agusta 1894.

Dr. Dinko Vitezić.

Izpravak.

U br. 31. „Naše Sloge" od 2. agusta t. g., zadnji stavak uvodnog članka, glaseći: „Odbor umoljava, da svi dopisi i pošiljke do dalnje obavienti budu upravljeno na adresu gosp. podpredsjednika Viktora Tomičića u Voloskom" — ima se izpraviti, jer odbor družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, niti je o stvari štogod razpravljao, niti zaključio.

Uslied zaključka odborske sjednice, držane dne 6. t. m., dajo se do znanja, da se pismu, pošiljke i novci, imaju upravljati na adresu predsjednika dr. Dinka Vitezića u Krku, (Veglia) odnosno na adresu blagajnika Nikole Peršića, Opatija-Škrbići.

Za odbor družbe sv. Cirila i Metoda za Istru

Opatija dne 7 kolovoza 1894.

Dr. Dinko Vitezić predsjednik. *Dr. Andre Štanger* tajnik.

Listnica uredničtva.

Pošto nam je stigao zadnji čas „Program na hrvatski narod" odbora družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, moradasmo izpustiti gotovih dopisa, „Pogled", Podlistak, viesti, itd., na što upozorujemo gg. dopisnike.

Listnica uprave.

Gosp. L. K. u B. Primili smo u redu jedno i drugo. Živili!

Uplatili su nadalje za „Našu Slogu" gg.: P. I. K. Kanfanar for. 2·70; Čit. Draga for. 2; Z. M. Osor for. 2; B. M. Rieka for. 2; V. dr. N. Senj for. 2·50; Z. P. Brda for. 1; J. J. Lanišće for. 2; M. I. Klana for 1; M. L. Klana for. 2; D. I. Pula for. 2; čit. Split for. 2·50; M. M. Sarajevo for. 15; I. A. Crikvenica for. 2. (Sliedi.)

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3¼%	3-mesečni „	2½%
20- „	3%	6- „	2¾%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. veljavi, stopijo nove obrestne takse v kropost z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrosti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagrob, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Colovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sasz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1‰ provizijo.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnom cursu.

Trst. 31. januvarja 1894. 2-24

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i oruđja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—10

Mnogo novaca

prištedi svaka gospodja, koja kod mene naruči odielo. Jerbo sam kupio veliku zalihu chachemira i vunenih stvari iz stečajne mase, to mi je moguće iste uz nečuveno nizku cienu prodavati. Ja prodajem dakle tkaninu (oko 8 met.) za jedno podpuno

odjelo za gospodje samo za for. 2·80

izjavljujući otvoreno, da je tkanina izvrstna, te ju uzimljem natrag, ako se ustanovi, da neodgovara istini. Dobiva se u najljepših bojah točkano ili sa ružami urešeno. Razpošilja se sa pouzećem ili proti gotovom novcu, te se mora naručbami požuriti, jer se prodaje množinu tih odielo. Naručbe neka se upravljaju na **trgovačku kuću Apfel, Beč, I. Fleischmarkt 6/42.** Uzorke se ne razpošilje.

Pijanstvo

izliečivo antibetinom, koj se je pokazao izvrstnim lienkom u mnogobrojnih slučajevih. Bezbrojna zahvalna pisma ozdravljenih može se na zahtjev i bez troškova na uvid poslati.

Lek se može dati — pošto je bezukusan — pijanici i bez njegova znanja; 1 doza for. 2·20; dvojaka doza za zastarjelu bolest for. 4·40; ako se pošalje novac unapried, dobije se lek franko kod Adler Apateke, Lugos u Banatu broj 724.

Pomada „Phönix"

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. *odlikovana* jest uslied liečničkih izvida i kroz tisuću zahvalnica priznato jedino postojeće u istinu resino i neškodljivo sredstvo, kojimo se kod gospodja i gospode puna i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i drugo odstranjuje. Uporabljenjem isto po-

može postizavaju još sasma mladi gospodičići čvrste krkove. Jamči se za unpjehe i neškodljivost. Kutijica 80 novč., sa poštom (doznećem ili uz gotov novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

Radionica umjetnih ognjeva

K. ZOBEC & C.

u Trstu

ulica Rossetti broj 121 (Camp. Morpurgo)

proporuča se slavnom občinstvu i slav. družbam za raznovrstno naručbo, spadajuće u pirotehničku struku, kao rakete, bengalo i druge umjetne ognje. Cienici slovenski na zahtjev franco.

10.000

krasnih hlača iz kamgarna za gospodu mora se na brzu ruku razproduti radi prošle voć sniesono, te se jih uslied toga odaje za nečuvenu još cienu

od forinti 1·80

komad (za tucet for 10·—). To izvrstno izradjene hlače za gospodu jesu od najboljeg končanog kamgarna u najnovijih i najlepših svietlih i tamnih primjerah svake veličine te čvrste i dugotrajne; ciena je pako tako niska, da sa istom nije niti radnja plaćena. Razpošilje se uz gotov novac ili sa pouzećem kroz *komisijsku pisarnu Apfel, Beč, I., Fleischmarkt 6/42.* Kao mjera neka se kod naručbah naznači duljina koraka i objam trbuha.

Raki!

Jamčeni, skačući, živi, dnevno svježi ulovljeni, razpošilja se ih u košarici sa poštarskim pouzećem prosto od carine:

40 kom. raka najvećih for. 4·60
60 „ „ velikih „ 3·70
100 „ „ za juhu „ 2·90

T. SILBER

u Stanislavi broj 40

(*Stanislau, Oesterreich*)

DOMINIK LUŠIN

u Kopru

proporuča veliko svoje skladište raznovrstnog lieса, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj cieni. 24—10

Odlikovana ljekarna PRENDINI

Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Pastilje (sladčice) iz katrama

Izvrstno djelujuće sredstvo proti slabosti prsiju želuđca akutnim i kroničkim bronkitam, začetkom sušice, plućnom kataru i mjehuru, dihanju, kašlju nervoznom i hripavcu. Izlieči se u kratko vrieme sa jednostavnom uporabom ovih djelotvornih pastilja.

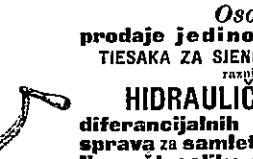

Prodaje se ih u

Ljekarni Prendini

u Trstu

i kod svih glavnih ljekarnah raznih pokrajinah.

Ciena jednoj škatulji sa naputkom **40 nvč.**

Sve strojeve za gospodarstvo.

Osobitosti

prodaje jedino tvrdka Ig. Heller

TIESAKA ZA SIJENO, SLAMU I SLAGANJE

raznih sustava

HIDRAULIČKIH TIESAKA

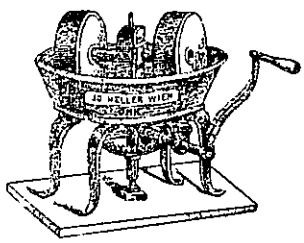

diferencijalnih vinskih tiesaka — sprava za samleti masline, buhač itd. **Nove štrcaljke proti mildevu Vermorel-ove vrsti, samoradne štrcaljke proti mildevu s a bakrom pomoću zračne sisaljke. Sprave za grijanje vina, kuhanje, za trieblјenje grozdja, za sušenje voća i povrća. Trebionike kuruze, triere, mlatila, mline za čišćenje žita obične.**

Lievano ili izradjeno željezo za svakojake strojeve itd. sve uz najjeftinije ciene i pod najpovoljnijimi uvjeti pošilja uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN

2/2 Praterstrasse br. 49

Bogato ilustrovane katalogo sa 192 stranice u talijansko-njemačkomu i hrvatsko-njemačkom jeziku šalje na zahtjev odmah badava. **Traži se preprodavaoce.**

Upozoruje se na patvaranja. 206—

Goriška tiskarna A. Gabršček,

Gospodska ulica broj 9 u Gorici

preuzela je usvoju nakladu

sve školske tiskanice

za Goričku i Istru po ugodnijih uvjetih, t. j po nižih cienah uz bolji papir i ukusnija izradbu. — Stovana školska vodstva najuljudnije se umoljavaju, neka bi odmah tiskari naznanila svoje naručbe za buduću školsku godinu, da se uzmogne pravodobno priredili dostatan broj tiskanica.

Velika lavovska loterija **2024 zgoditaka**

Glavnih zgoditak 60.000, 10.000, 5.000 for.

u gotovom sa samo 10% odbitka.

Lavovske srećke po **1 for.** preporuča: Gius. Bolaffio. Ales. Levi. Mandel & C., „Il Mercurio", Girolamo Morpurgo, Ignazio Neumann, Marko Nigris i Enrico Schiffmann.

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 33. U Trstu 16. agusta 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po volji, svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 80 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for., na godinu Razmjerno for. 2½, i 1 za polgodine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Razpust občinskoga zastupstva u Podgradu.

Javili smo u 31. broju našega lista, da je c. kr. namjestničtvo u Trstu neočekivano razpustilo občinsko zastupstvo mjestne občine Podgrad.

Bivši načelnik gosp. Slavoj Jenko primio je u tom poslu od c. kr. kotarskoga poglavarstva u Volo̲skom sliedeći dopis:

„Revizijonalnim pregledanjem od strane zemaljskoga odbora od dne 20. aprila t. g. glede občinske uprave u Podgradu dokazano bijaše, da je vodjenje blagajne i občinskih računa u tolikoj mjeri nepravilno, da je nemoguć pregled (kontrola) tekućih dohodaka i troškova, kao što i stanja občinskoga imetka. Premda bi mogla nastati iz toga nepravilnoga postupanja, za koje je u prvom redu občinski načelnik odgovoran, za občinu velika škoda, ipak nije pronašlo občinsko zastupstvo shodnim, da toj neurednosti doskoči.

Ono je dapače u sjednici od dne 9. aprila t. g. prigodom pregledanja občinskoga obračuna za godinu 1892. službeni rad občinskoga načelnika u svakom obziru odobrilo, izraziv mu takodjer za to svoje priznanje.

Obzirom na to, da se nedade očekivati od sadašnjega občinskoga zastupstva povoljnijega ovršivanja občinskih posala; obzirom na to, da je već mjeseca novembra 1893. iztekla občinskomu zastupstvu trogodišnja doba djelovanja; obzirom na to, da občinskim načelnikom poduzete priprave za nove izbore nisu takodjer jošte tako daleko napredovale, da bi se zaostali izbor občinskoga odbora u bližnjem roku mogao obaviti, zaključilo je vis. c. kr. namjestničtvo u Trstu naredbom od 19. t. mj. broj 13454 razpustiti občinsko zastupstvo u Podgradu na temelju §. 96. občinskoga reda, te do novog izbora, koj se imade odmah razpisati, opunomoćilo je privremenom upravom posala, koji pripadaju po poglavju 4. občinskoga reda, občini, dogovorno sa zemaljskim odborom u Poreču, imenovati upravni odbor, sastojeći od trih članova i to: Fabjančić Antona iz Hrušice broj 77, Pirc Martina iz Podgrada br. 79 i Zadković Stjepana iz Muna br. 24/106, posliednjega kao predsjednika upravnoga odbora.

Toliko se priobćuje V. Blagorodju sa pozivom, da izvoli Vaše gospodstvo pravilno izručiti ured spomenutom odboru, dotično predsjedniku istoga.

Članovom občinskoga zastupstva priobćuje se toliko ujedno posebnimi dekreti.

Volosko, 24. julija 1894.

C. kr. kotarski poglavar

Fabiani v. r.“

Iz toga dekreta proizlazi, da se je oslonilo c. k. namjestničtvo kod razpusta občinskoga zastupstva u Podgradu na sliedeće razloge:

1. da bijaše vodjenje blagajne i občinskih računa nepravilno;

2. da je odatle mogla nastati za občinu škoda;

3. da nije proti tomu občinsko zastupstvo ništa poduzelo;

4. da je občinsko zastupstvo nasuprot izreklo načelnika zahvalu i priznanje;

5. da se nije dostatno brinulo občinsko zastupstvo za povoljno vršenje občinskih posala, i

6. da neima nade, da bi se po dosadašnjih pripravah mogao u bližoj budućnosti obaviti novi izbor občinskoga zastupstva.

Da vidimo, koliko vriede ti razlozi vis. c. kr. namjestničtva.

Siromašnom občinom Podgrad upravljale su nevješte ruke od njezina postanka, pak sve do god. 1887. Ova občina neima nikakva imetka, te mora pokrivati sve izdatke jedino sa dohodci od nameta na porez.

U tom žalostnom stanju preuzelo je upravu občine god. 1887. novo zastupstvo, koje si je izabralo načelnikom zemaljskoga zastupnika i trgovca u Podgradu g. Slavoja Jenko. Ovo zastupstvo počelo je sa temelja uredjivati občinsku upravu, u čemu je prednjačio svuda sam načelnik, koga je zastupstvo jednoglasnimi zaključci, zahvalami i priznanji na požrtvovan i nesebičan rad neprestano pobudjivalo.

Godine 1890. bijaše obnovljeno zastupstvo. Neobično velik broj birača izabere ponovno i jednoglasno skoro sve iste osobe u novo zastupstvo, koje je sada razpušćeno. Tim jednoglasnim izborom pokazali su najsjajnije sami občinari, da odobravaju posvema djelovanje zastupstva, biranog god. 1887., premda ih je ovo novimi nameti obteretilo.

G. Slavoj Jenko bijaše opet izabran načelnikom i to jednoglasno. Taj ponovni, izbor te mnogobrojna priznanja i pohvale bijahu najliepša plaća onomu čestitomu mužu.

Urediv do skrajnosti zanemaren občinski ured, napose občinsko računovodstvo, koje bijaše sve do godine 1887. posve netočno, nesustavno i površno, kanilo je novo zastupstvo uzeti u službu računskoga činovnika ili blagajnika, koji bi bio imao u redu držati blagajnu i točno voditi občinske račune. Ali odakle plaćati činovnika u siromašnoj občini, koja je i tako pod upravom načelnika Jenka u 7 godina izdala za gradnje i popravke škola, crkva, svećeničkih stanova i za izplatu starog duga okolo 20.000 for.? U toj nevolji podvrgao se g. načelnik novomu bremenu, preuzev svojevoljno i bezplatno upravu občinske blagajne. Občinari ga nagradiše za tu njegovu žrtvu ljubavlju, zahvalom i neograničenim povjerenjem. Nu imala je sliediti i druga, neočekivana i nepredvidjena plaća — naime razpust občinskoga zastupstva, čemu je dalo povod prije spomenutih 6 točaka.

Glavni grieh čisto narodne uprave bijaše tobož taj, što se nije upravljalo sa blagajnom ili vodilo občinskih računa pravilno. Ali gdje su te nepravilnosti? Račune je vodio bezplatno načelnik, koji nije imao u tom obziru nikakve dužnosti. Računi bijahu tuj, nu radi trgovačkih posala i jer je kao narodni zastupnik na saboru izgubio mnogo dragocienog vremena, zakasnio je sa unesom u pojedine rubrike, ali dokaznice za blagajnu i za računovodstvo bijahu posve u redu. Kontrola nad dohodci te izdatci i nad stanjem blagajne bijaše dakle uviek moguća. To dakle zakasnjenje nemože se uzeti strogo kao nepravilnost, niti je moglo dati oblastim povoda, da radi toga razpuste občinsko zastupstvo, i to tim manje, pošto bijahu u vriome, kad se je odredilo taj razpust, svi računi unešeni. Mi znamo vrlo dobro, da se u svih občinah ne postupa tako strogo sa občinskimi upravami, te je moralo biti i drugih težih i važnijih razloga za razpust. Al dà, ta u dekretu stoji nadalje, da pošto nebijaše pravilnoga poslovanja, mogla je nastati škoda za občinu. Nu mi ne vidimo toga nepravilnoga poslovanja, niti je mogla odatle nastati kakva škoda za občinu, kao što u istinu ni nastala nije, pak nije imalo razloga ni občinsko zastupstvo, da išta preduzme, znajuć dobro, da se načelnik dobrovoljno žrtvuje za obće dobro. Ono je dapače prigodom razprave o obračunu za g. 1892. izreklo načelniku za njegovo točno, savjestno i skrbno upravljanje sa občinskim imetkom častno i jednoglasno priznanje. Izraz te zahvale posve je opravdan, ako se uvaži izjavu zemaljskoga prisjednika, gosp. Clevo, koji je odmah nakon toga pregledao občinski ured u Podgradu,

PODLISTAK.

Na uzburkanom moru.

Istiniti događaji. (Piše Emin).

(Nastavak.)

Brodolom.

Obsjegom mulen, al sa svojeg neobično razvitog i sastavljenog vulkaničkog tla na daleko poznati otok *Santorin*, bijaše jedno od najznatnijih stjecišta geologa svih vremena.

Malo kojim otokom toli neznatne veličine (ta čitavo mu površje ne iznaša ni 80 četvornih kilometara) razbijali si učenjaci glavu, kao što sa Santorinom, tom najskrajnijom i najjužnijom točkom cykladskog otočja.

S jedne mu je strane obala pusta i kamenita, rek bi, poklopljena ohladnjelom lavom, sto ju u drevna vremena izrigao kaki vulkan, razstaviv od glavnoga otoka nekoje obližnje ostrvice, u kojima geologija i danas jošter nalazi očitih tragova, da su s njime jednom tvorili jednu cjelinu.

Druga je obala plodnija; rodi ječmenom, pamukom, uljem, a osobito izvrstnim vinom, što no se u velike izvaža u južnu Rusiju, odklen se na otok dovaža žito, tako, da mu je žiteljstvo živežem dobro snabdjeveno.

Takav bijaše i jest otok Santorin, na kojeg me ovog puta zla kob namjerila su „Zajednicom“, da nakrcana porculanovinom, koje su tuj mnogo izkapa, odjedri put Rieke, gdje bi se pako ta zemlja upotriebila za lieplienje tamošnjeg lukobrana.

Ako mi i nije bio to prvi put, što sam zabrazdio grčkim archipelagom, i što mi se stope dirnuše grčkog kopna, to ipak nije se u meni s toga oslabio onaj duboki, neizrecivi i neopisivi utisak, što ga čovjek osjeti, kadno prvi put stupi na tlo one klasične drevne zemlje, one matice svjetske i sveobće prosvjete, čija nam se slavna davnina pred uzhićenom maštom u nekakim fantastičnim, bajoslovnim slikama izvija, pobudjujuć u nama udivljenje, a u umnicima zanos i polet za znanjem i umjećem.

I maleni taj otok, neznatna ta gruda slavne one zemlje, gledeći ga onako obasjana podnevnim suncem, potisnu mi misao u davninu, dozivljuć mi k pameti njeni velebni sjaj i veličinu. Pa uzporediv stanje današnje Grčko s onim nekadašnje čuvene Hellade, sjetih se još jednom, koli je na tom svietu sve prolazno, nestalno i izvrženo onom neumoljivom zakonu vječne mjene, te da od današnje slave, veličine gradova, zemalja, država i naroda, sutra može biti samo puka sjena, pusti spomen, ostavljaju iza sebe samo kratkotrajni trag poput sjajnog meteora, kojeg neuadano s obzorja nestane.

Razmišljajući o tom i nehote mi se pogled krao do ono nekoliko usidrenih brodova, kojim je takodjer sudjeno bilo, da ućute težak i ljuti bič neumoljivog udesa. I njihova je prošlost bila sjajna, zato im sada pred tim kamenitim ostrvom, u tom zatvorenom moru jarboli žalobno strše u vis, a kako se na lahko uzbibanom moru lagano i lieno njišu, čini se, ko da ih obvladala nekaka tromost, nekaki nehaj, što ga opažamo na stvoru, koji živi, jer mrieti ne može.

Ta kud hoćeš gore sudbine po orijaše onake vrsti, koji su, odkad se prvog puta zaljuljnše na lazurnim morskim valovima, privikli, da se natječu s najstrahotnijim silama razdraženoga oceana, a ne da se vucare i probijaju kroz malene i tlesne vode medju ostrvljem i grebenjem. Niesu oni tome privikli, nè, ta čeda bezkrajne pučine, ko ni onom najskrajnijem poniženju, da s nestašice bo'di, umosnijih navala u svojoj utrobi prevažaju za kukavnu neznatnu odštetu — pustu zemlju, pjesak.

Eto, na što je naša mornarica spala! . . . pa ipak bijaše doba, kadno je i ona bila jaka, moguća i silna . . . A danas?

Take i slične misli vrzle mi se u glavi, dok sam se u nedjelju, dne 25. veljače, iza podna, vozio s obale na „Zajednicu“, koja je imala, da jošte istoga dana odjedri put Rieke. Kad je čamac, u kojem se vožah, sjeknuo o brod, viknuh:

— „Zajednica“ oj!

Istom mi se s broda odazvaše i već se otvarao *„bazkariz“*, na koji se spustiše ljestve. Dok se uzpinjah na brod, potisnuše mornari čamac do *„gruja“*, o koje ga nategnuše i dobro pričvrstiše.

U to, što stupih na palubu, pristupi k meni starešan čovjek, moj drug i suvlastnik „Zajednice“, kapetan R. i upita me:

— Jeste li sve uredili?

— Sve . . . Obavih sve, što treba. Ništa nas više ne drži ovdje. Je li brod spreman na odlazak?

— Jest, vojska je sva na brodu. Svaki je već zauzeo svoje mjesto, gdje zna, da ga posao čeka. Pregledah bukaporte i one su osjegurane proti napadajem mora. Najbolje bit će, da se odmah dademo na put.

— Svakako, odvratih. Vjetra imade doduše malo, al je povoljan, a nado je, da će na veče pojačati, zato je bolje, da se s njim na otvorenom oglednamo.

(Dalje sliedi.)

te dao u zapisnik unesti, da su zapisnici dohodaka i troškova za godinu 1893. sastavljeni posve pravilno i po propisih računovodstva.

Bijaše li dakle uza sve te pohvale i priznanja razloga za razpust občinskoga zastupstva? Ovdje čini nam se umjestno naglasiti, da bijaše medju priznavaoci i zuhvalnici načelnikovimi kao zastupnik i onaj Francesco Marotti, koji je načelnika potajno tužio zemaljskomu odboru u Poreču, a kao savjetnik onaj Stjepan Zadković, koji sjedi danas na čelu uprave.

Što se tiče pripravah za novo občinske izbore, to nam valja iztaknuti, da bijaše načelniku kao zemaljskomu zastupniku koncem 1893. težko započeti sa pripravami za občinske izbore, jer se nije znalo, kada će se sastati zemaljski sabor i jer zimska doba u onom kraju nije shodna za izbore. Čim bijaše načelniku moguće, botio je započeti sa prepisom birača u poreznom uredu, nu tu je naišao na odpor, te je moralo posredovati c. k. kotarsko poglavarstvo. Prepisana bijahu imena birača, sastavljalo se izborne liste, pa premda se nije kotarska oblast obaviestila o tečaju tih pripravah, ipak stoji u razpustnom dekretu, da te pripreve ne dospješe tako daleko, a da bi se mogli obaviti izbori u bližoj budućnosti!

Koliko i koliko puta potužismo se na ovom mjestu na višegodišnja zatezanja sa izbori u raznih občinah Istre, kojih zastupstva ipak ne bijahu radi toga razpušćena! Tko se nesjeća Pazina i Buzeta, dok bijahu u talijanaških rukuh? Zašto se nije postupalo nedavno tako strogo u občini Materiji, gdje je upravljalo jedno te isto zastupstvo 6 godina. Što se poduzimlje u občini Voloskoj, gdje je sadašnjemu zastupstvu iztekao rok skoro pred dvie godine? Zašto se nije razpustilo predzadnje občinsko zastupstvo u Poreču, proti kojemu bijaše nepovoljnih glasova i u javnosti? Zašto se ne razpušća občinsko zastupstvo u Cresu, gdje se je dogodilo u najnovije doba pronevjerenje sa občinskim novcem? Tako bismo mogli pitati jošte dugo, nu neće nam se duljiti, te ostavljamo svakomu razsudnomu, neka sam sud izreče, da li bijaše pravog razloga za razpust občinskoga zastupstva u Podgradu, i da li se je u sličnih, dapače mnogo gorih slučajevih, i drugdje ovako postupalo.

DOPISI.

Iz Voloske občine početkom agusta 1894. Bez ikakova uvoda i bez ikakvih predpostava, evo me, da Vas u kratko izvjestim o sjednici ovdješnjega občinskoga zastupstva, obdržavane dne 27. prošloga julija.

Prisustvovala je toj sjednici većina zastupnika talijanaških i po dvojica hrvatskih iz voloske i opatijske porezovne občine, a došao je k njoj i c. kr. kotarski kapetan, rodjeni Slovenac s goričkoga Krasa, g. Fabiani.

Na predlog opatijskih zastupnika odobrilo se je, da se kupi na ime porezovne občine Opatije komad zemljišta u svrhu, da se na njem napravi pristojan trg (plaću) i eventualno sagradi občinsku kuću. Glede ove posliednje svrhe opažam, da su Opatijci došli do odnosno misli s toga, što se talijanaško zastupstvo kroz više od trideset godina njegove vlade nije pobrinulo, da sagradi občinsku kuću, već je pustilo, da bude urad občine i dvorana za občinske sjednice do pred mala u „*konobi*“ a sada na „*šufitu*“, kako se je to zgodno izrazio jedan naš čovjek. To je bilo nepristojno i za posve siromašne seosko občine, a kamo li da nije za občinu, u kojoj ima toliko domaće gospode i u koju ovo desetak godina zalazi toli visokih osoba.

Bio je primljen nadalje predlog, da se na troškove ciele mjestne občine podigne za slučaj nalezljivih bolesti *lazaret*. Dva opatijska zastupnika, Hrvati, glasovali su proti, dva druga, Talijanaši za, kao i ostali zastupnici.

Jako zanimiva bijaše točka dnevnoga reda, u kojoj se je raspravljalo o molbi firme, što li, „*Anna Venezia*“ iz Mljetaka. Ta firma bila je poslala poslie odlaska njemačkoga cesara iz Opatije voloskoj občini sliku njemačkoga cesara na dar. Nad glavom slike je *pruski orao*, izpod nogu negdje *savojski križ*. Občina je sliku pridržala, držeć se valjda poslovice, da se „darovanomu konju ne gleda u zube“, i bez obzira na grbove, koji se na slici nalaze. Poslie kakva dva mjeseca molila je ona mljetačka firma občinu, da joj pošaljo kakvu odštetu za onu sliku. U rečenoj sjednici raspravljala se je dakle ta molba. Prvi je uzeo riečˊ čestiti naš Ante Jurković, opatijski župan, koj kao takav dolazi k sjednicam, da reče svoju opatijski poglavar, no imajuć pak dakako prava da glasuje. Rekao je, da občina nije naručila slike, da njoj niti ne treba takve slike, a to tim manje, što je na njoj pruski orao i savojski križ, da je dapače, obzirom na to, u občini hrvatskoj, spadajućoj pod žezlo Habsburgovaca, nebi nit smjelo biti. Rekav to, izrazio je svoje mnienje, da se za sliku tu neima poslati nikakve odštete i da bi najbolje bilo vratiti ju odkud je došla. Na to nastane tišina, koju pretrgnu občinski tajnik. On pita zastupnika iz Opatije gosp. Sichicha, pravoga Fiorentinca, kako se vidi po samu imenu (Šikić), *nebi li on kakav predlog u toj stvari učinio*. Gosp. Sichich se molbi odmah odazove i predloži, bez dalnjega razmišljanja, stalno pripravan ualjed dogovora, da se onoj firmi za tu sliku pošalje dva napoleondora ili 40 lira u zlatu (eto i kod nas se je počelo računati tudjim novcem!) Gospodin načelnik, i on bez dalnjega razmišljanja, kao da je pripravan na to, postavlja predlog Sichichov na glasovanje, i za nj glasuju svi talijanaški zastupnici, osim zastupnika gosp. Mariciha, koj ujedno sa svimi prisutnimi hrvatskimi zastupnici glasuje proti. Na posve neočekivani uspjeh toga glasovanja uzvrpolje se hrvatski zastupnici, veleć, da neide, da se *darove* ma kakve, a još manje ovakve, *plaća*, dočim dovikuje Hrvatina Ivan Fiamin, nek pošalje odštetu sam gosp. Sichich i nek ju slobodno uzme k sebi i njom kiti svoju sobu. Sad je obnašao shodnim i c. kr. povjerenik g. Fabiani, da progovori. On veli, da bi se imalo tu sliku poslati rečenoj firmi u Mljetke, *javiti njoj, da se voloska občina nalazi u monarhiji Habsburga*, i reći njoj, da će njoj se dati odšteta od 2 napoleondora, ako briše iz slike savojski grb i napravi na njoj habsburški. Na to nereče nitko ništa, i uzimlje se, kao da je nazor c. kr. kotarskoga poglavara uzet kao predlog i kao takav prihvaćen. Ne zna se, što će na to c. k. namjestničtvo u Trstu, nit što će zemaljski odbor u Poreču. Nešto bi moralo učiniti ili prvo ili drugo ili oba. Nazor opatijskoga župana je jedini korektan: Slika je na dar poslana, za dar ne ima se davati odšteta, a s najmanje za ovakav. Riečˊ c. kr. kotarskoga kapetana g. Fabiani-a, da se ima javiti firmi u Mljetke, da je voloska občina u monarhiji Habsburga, združene sa onimi, da se ima brisati savojski grb, može se samo tako razumjeti, da valja u Mljetke javiti, da nismo u Italiji; a grb Habsburga, koji se imade napraviti mjesto savojskoga, ima kazati, da smo u monarhiji Habsburga. Ako je tako, a drugačije ne može biti, onda zahtjeva i najjednostavnija logika, da bi se onoj firmi moralo javiti, da, pošto smo u monarhiji Habsburga, *nismo nit u Italiji nit u Pruskoj*, te se mora na slici brisati i grb *savojski* i grb *pruski*, a napraviti onaj Habsburga. Inače je nelogično, nekonsekventno, nepravedno. Ne diramo u „*gusto*“ nit g. c. kr. kotarskog kapetana g. Fabiani-a, nit onaj zastupnika Sichicha, koga je morao pozvati tajnik na valjda prije medju Talijanaši dogovoren predlog, nit tal[illegible]ske većine občinskoga zastupstva voloskoga, da naime občinsku uredovnu dvoranu riesi slika Nj. Vel. cesara njemačkoga, nit ne pitamo, da li je to patriotično ili ne, pošto se kod nas, kao nit u obće u Primorju, nezna već nit što je patriotično nit što je nepatriotično. Al, ako već gusto rečene gospode zahtjeva, da slika njemačkoga cesara riesi občinski urod voloski, i ako se ima brisati savojski grb, onda bi se morao brisati i pruski. *Občina voloska nije u Italiji, al nije nit u Pruskoj; ako brišemo savojski grb, moramo i pruski; Savoja i Prusija su dielovi velevlasti, koje stoje sa monarhijom Habsburga u jednakom odnošaju, one su s ovom saveznice, ove postupak s onimi ima biti ravnopravan.*

Za dne 3. bila je opet sazvana sjednica občinskoga zastupstva voloskoga. Na dnevnom redu bijaše popravak župne crkve voloske i primitak njekoga Niemca u občinu. Značajno je, da se poslie 7 dena drži druga sjednica i to radi ovakva dva predmeta, a još značajnije je, da je i k ovoj drugoj došao c. kr. kapetan g. Fabiani, dočim, osim jedan put, nije došao k nijednoj sjednici nit on, nit itko drugi od kotarske političke oblasti. Sjednica se nije obdržavala, jer ne bijaše došao dostatan broj zastupnika. Koliko nam je poznato, hrvatski zastupnici opatijski neće već k občinskim sjednicam, jer neće da tim sankcioniraju i nadalje svojom prisutnošću nezakonito stanje u ovoj občini, u kojoj se je život zastupstva produljio već skoro za dvie godine preko zakonitoga roka. Nek sad to čini c. kr. kotarski kapetan g. Fabiani, koj se rad neobavljanja izbora tim izpričava, što je ovdje bila njemačka cesarica, njemački cesar i naš — cesar i kralj -- mjeseca marča!! Je li moguće pisati blažije?!

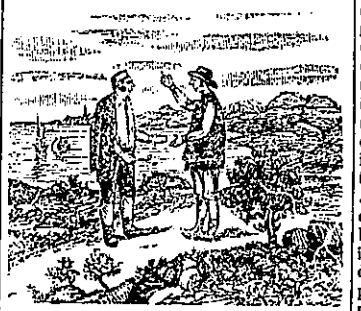

Franina i Jurina

Fr. Ma će bit oslovini ta ki dan pun Pazin.

Jur. Ča bi reć, ča imaju morda izbore?

Fr. Imat će i izbore, ma krnjeli, šarenjuki i vanjsko predprnice da pripravljaju neku silnu fraju.

Jur. Aha, zato pobiraju 5 fiurina od peršoni.

Fr. Za toliki beči moru i kobilinu kupit.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Gosp. Luka Kirac priposlao je našemu uredničtvu for. 5·45, koje je sabrao medju prijatelji u Barbanu. — Soljak Tome Maras u sv. Lovreču pazinatičkom šilje 1 for. — Medju mladimi Hrvati i Slovenci u Trstu sabralo se for. 2·53. (Sliedi.)

Imenovanje. Državni nadodvjetnik u Trstu g. *Mihovil Urbančich* bijaše imenovan, kako izvieščaju tršćanski listovi, predsjednikom zemaljskoga suda u Trstu.

Novoimenovani g. predsjednik poznaje slovenski jezik, pak očekujemo od njega, da će odlučno nastojati, da se poznata naredba ministra pravosudja od dne 15. marča 1862 br. 865 (u poslu porabe jezika kod sudova u Primorju) svuda doslovno provadja. Usljed te naredbe moraju se riešavati svi hrvatski ili slovenski podnesci u tom jeziku; na konačnih razpravah sa hrvatskom ili slovenskom strankom mora biti sud sastavljen od takovih osoba, koje su posvema viešte jeziku stranke; državni zastupnik ili njegovi zamjenici moraju poznati istotako jezik stranke i s njim se služiti; sva razprava mora se voditi u jeziku stranke i u tom jeziku izreći osudu sa obrazloženjem; svi zapisnici sa osudom moraju biti sastavljeni u jeziku stranke. Idemo da vidimo koliko će se oživotvoriti spomenuta ministerijalna naredba pod novim predsjednikom.

Umirovljenje. Glasa se, da je namjestnički savjetnik, upravitelj kotarskoga glavarstva i zastupnik vlade na zemaljskom saboru u Poreču, g. Aleksander vitez Elusohegg ovih dana umirovljen.

Godišnjica blagoslovljenja družtvene zastave. „Delavsko podporno družtvo“ u Trstu slaviti će u nedjelju dne 19. t. m. godišnjicu blagoslovljenja družtvene zastave i to u jutro svečanom sv. misom a poslie podne zabavom u vrtu „Al Mondo nuovo“. U jutro će članovi pod zastavom i sa glasbom na čelu u crkvu, a poslie podne izvadjati će se veoma bogat program.

Veselica hrvatskih i slovenskih abiturijenta u Ljubljani. Dne 14. t. m. priredili su čestiti hrvatski i slovenski mladići, koji su ljetos svršili gimnaziju, veselicu u bieloj Ljubljani na korist družbe sv. Cirila i Metoda.

Zadnja zaplienа „Naše Sloge“. Zadnji broj našega lista bijaše zaplienjen radi kratke viesti pod naslovom: *Kotarski kapetan Schwarz odlazi iz Pazina*, koju smo crpili iz porečkog listića, poprativ ju sa par riečˊ tumača. Proti zaplieni uložiti ćemo utok.

Borba za slovenske škole u Trstu. Poznato je, da je gradsko zastupstvo opetovno zabacilo više molba slovenskih roditelja u gradu Trstu za ustrojenje slovenskih pučkih škola. C. k. namjestničtvo kano druga molba u pitanju školstva, priključilo se razlogom slavnoga zastupstva svaki put. Radi toga podnesne je naš rodoljub i odvjetnik g. dr. Gustav Gregorin u ime slovenskih roditelja utok na vis. c. kr. ministarstvo bogoštovja i nastave proti odluci c. kr. namjestničtva u Trstu. Taj utok je vrlo obširan, utemeljen brojkami i podatci o pučkom školstvu u Trstu i okolici. Utok donašn ovdašnja „Edinost“ te će biti i posebice pretiskan.

Občinski izbori u Dekanih. Iz one občine doznajemo, da su uređeni občinski izbori za dne 20. t. mj. i to 20. i 21. birati će treće tjelo, dne 22. drugo tjelo, a dne 23. prvo tjelo. U zadnjih četirih godina zanemarilo se u svakom obziru onu občinu, što nam svjedoče razvaline coste i putevi, zapuščeno školske zgrade, neuredno il nikakvo izplaćivanje bratovštinskih dielova svećenstvu, i talijanaško-njemačko uredovanje na glavarstvu. O občinskih računih nezna zastupstvo niti puk išta već preko četiri godine. To su doista težki razlozi proti sadašnjoj upravi one občine, pak se čvrsto nadamo, da će občinari složno pohrliti k izboromˊ, da si izaberu čestito zastupstvo, koje će si za tim izabrati čisto slovenske občine vriedna i dostojna načelnika. Ovako no možemo napriod; promjena mora nastati i to promjena na bolje. Složno dakle svi k izborom za čast i korist naše občine i svoga naroda.

Nove podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Iz sv. Martina (občina Buzet) pišu nam, da su se prijavila 43 kmeta iz onoga mjesta c. k. namjestničtvu u Trstu, da će ustrojiti novu podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Istri u svojem selu. Živili naši dični Svetomartinci!

Naknadno doznajemo, da su i naši kmeti iz sv. Ivana kod Buzeta poslali prijavu za ustrojenje podružnice sa 44 podpisa. Živili!

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Pazinu podnesla je na potvrdu svoja pravila. Na prijavi podpisano su 54 člana. Stalni smo, da će si porezna občina Pazin osvjetlati lice, te listom pristupiti u podružnicu.

„Hrvatska čitaonica“ u Vrbniku priredjuje u nedjelju dne 19. t. mj. večernju zabavu uz sliedeći program: 1. Tamburanje. 2. Proslov. 3. A. Šonca: Bužji sud — deklamacija. 5. „Silom liečnik“ — igrokaz u tri čina. 6. Tamburanje. — Početak u 8 sati. — Ulaznina po volji. Darovi se primaju sa zahvalnošću. Polovica čistog prihoda namienjena je družbi sv. Cirila i Metoda, a polovica u korist vrbničkog tamburaškog zbora. ODBOR.

Prigodom izleta na Učku, što ne ga poduzeše dne 22—23 pr. mj. naši rodoljubi, kako bijaše opisano u predzadnjem broju našega lista, sakupilo su za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru g.đne Lina Jonko i Anka Tomšić for. 28 i 70 nvč. i to za razpodano vino for. 15·40, za smotke for. 5, za kafu for. 8·30.

Na Jakovlju sakupili Opatijci i Kastavci u hotelu „Stefanie“ u Opatiji for. 4·50 u istu svrhu.

Obje ove svote uručene bijahu novoimenovanom blagajniku družbe g. Nikoli Peršiću.

Skromna desetgodišnjica. U br. 32. našog lista god. 1884. tiskao je g. Rikard Katalinić-Jeretov rodom iz Voloskog, naš sadanji revni suradnik, prvu pjesmu pod nadpisom „Kad će“. Bilo mu je tada 15 godina. Sada je uprav dakle deset godina, što radi naš Jeretov na književnom polju. U tih deset godina napredovao je liepo, spjevao veliki broj krasnih pjesama, a iztaknuo se osobito u kratkih crticah, od kojih su bilo mnoge prevedene na talijanski, njemački i poljski. Uz to je naš Katalinić ostao uviek čestit rodoljub i skroman pisac, pa je tako na diku naše Istre. Mi srdačno čestitamo našem vriednom suradniku i želimo, da dočeka petdesetgodišnjicu književnog rada.

Iz Buzeta nam javljaju, da je dne 4. t. mj. poslie podne u krajevih Štrped, Mandalenići, Mali Mlun porezne občine buzetske i u občini saloškoj tuča potukla vas ovogodišnji plod. Padala je debela kao orasi, te je skršila mlado rozge na trsovih, ogulila stare panjeve i strla svu travu i svo sieno, što još nije bilo pokošeno i spravljeno. Vlati kukuruza lože puvaljeno i strte, a šume su gole kako o Božiću. Blago moraju hraniti u štalah sa ono malo siena spravljenoga, jer neće ni

da jede povaljene i strte trave. I ptica se je našlo u velikom broju ubijeno. Stariji ljudi se ne sjećaju, da bi kada bili takovu nesreću doživili. Jadan puk kuka i stropi pomišljajuć, kako će zimu preživiti. Vlada je već odredila svotu od for. 4000, kojom će se kupiti nesretnikom sjemena i proizvesti neke radnje obće koristi, gdje će si moći kmet u svojih sbilja crnih danih zaslužiti koji bioli novčić. Nade je, da će ovoga puta i pokrajinski odbor štogod udieliti, da utiša nevolju onih biednih kmetova, osobito u sadašnjoj obćini.

Jedan tršćanski, tobož liberalni list, izviještujuć o toj nesreći, iztaknuo je zlobnoradostno, da bijaše potučeni, *„hrvatski“* Štrped. Kad bismo bili toli zlobni, kano tršćanski židov i kad nas nebi duša bolila nad nesrećom nevoljnog našeg puka, mogli bismo onomu nitkovu vratiti milo za drago tim, da mu prišaptnemo, kako bijaše „Ždrenj“, to najnovije leglo talijanaške „Lege“ dva puta zasebice od grada potučeno. Zar će onomu siromašnomu puku sada „Lega“ pomoći?

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Ove se je godine porodila medju našimi hrvatskimi sveučilištnimi gradjani u Zagrebu liepa i domoljubna misao, da se naime ujedine u pjevački i tamburaški zbor, te da tako podju diljem naše mile domovine priredjivati koncerte. Svrha je tih koncerata plemenita i rodoljubna, jer je sav čisti dohodak namienjen družbi sv. Cirila i Metoda u Istri. Ovaj se mladi zbor sastoji od čestnajatorice sveučilištara, samih mladih i gorljivih Hrvata, koji su u našem diènom hrvatskom sveučilištnom družtvu „Zastava“ u Zagrebu ponajbolje sile kao pjevačke tako i tamburaške. To nam pak potvrdjuje njihov repertoir, koji je vrlo obsežan, te sadržaje najbolje i najljepše kompozicije hrvatsko; tako imadu i do 68 kompozicijah tamburaških, a 86 pjevačkih. Sam zbor je vrlo dobro izvježban, te je u izvadjanju svih točaka stalan, upravo vrstan i što više može biti precizan. Tamburaškim zborom ravna poznati i vrstni zborovodja, slušatelj prava gospodin Marko Dogan, a pjevačkim slušatelj filozofije gospodin Franjo Dugan. Taj mladi zbor priredjuje u mjesecu agustu niz koncerata po krčnoj našoj Dalmaciji u ovećih mjestih. Za to gledom na požrtvovnost tog mladog zbora i na plemenitu svrhu čitavog poduzeća, koje je skopčano sa mnogo muke i truda, preporučujemo najtoplije našu uviadž, tu našu uzdanicu, svuda i svakomu, kamogod došli, da ih što ljepše dočekamo i primimo onako, kako može samo da dočeka i primi brat brata. „N. L.“

Za poštenjaka Črnjeku podarili su nadalje: g. dr. Dinko Vitezić, odvjetnik u Krku 2 for. — Gosp. Letiš Zvonimir šalje 4 krune, a darovaše Kundić Matko i Cecilija Justić svaki po 2 krune. — G. M. Sabić u Spljetu sakupio 12 kruna medju svojimi prijatelji. — Gdja Sofija Simčić iz Trnovog kod Gorice šilje 1 for. Bog platio svima!

O poštanskom uredu u sv. Petru u šumi piše nam prijatelj koliko sliedi: Putujući 1. agusta vlakom prama Puli imao sam prigode, da se vlastitim očima osvjedočim, koli su bili opravdani dopisi u Vašem cienjenom listu glede ustrojenja poštanskog ureda u sv. Petru u šumi. Onog dana otvorio se tamo poštanski ured. Vlak se ustavi na tamošnjem kolodvoru u 11 sati 41 časova pred podne, ali pošte predavatelj na vlaku badava je čekao primatelja poštarskih omota. Zvao je visokim glasom poštemeštra, ali taj kao da za to i nemari. Nato stupi napried njeki mladi putnik, koji je slučajno izušao iz vlaka, te da valjda uslugu učini tamošnjem pošte meštru, zaprosi poštarski omot te ga poslie kratkog oklievanja sa strane preduvatelja ipak dobije u ruke. Pitamo sada, jeli je pravilan i valjan postupak poštarskog činovnika na vlaku, koji je predao poštu jednomu putniku, pa makar mu možda i bio poznat? Nadalje pitamo, zašto g. pošte meštar nije došao na dobu digniti poštu? Da ne bude onog milosrdnog putnika bila bi već prvog dana ondašnja pošta putovala po svietu. Kada je toliko dotični želio imati pošte, neka se bar toliko pobrine, da ju redovito opravlja. Sjegurno, kada bi bio poštanski ured na kolodvoru kao (što sam imao prigode vidjeti) u Cerovlju, nebi se takovih nereda dogadjalo. Napokon pitara slavno ravnateljstvo pošte, koje je uvažilo glas jednog jedinog Talijana mimošav sve ostale občinare, kad se što takova dogodilo već prvi dan vodjenja pošte, što ima tek sliediti?“

Iz Rukavca (občina Kastav) pišu nam 13. t. m. Javljamo Vam ponajprije radostnu viest, da nam se je ovih dana liepo namočilo, te da je opet oživjela narav, koju bijaše neobična sparina žestoko pritisnula.

Kao nemilu viest javljamo Vam, da smo prekjučer pokopali mlada muža, čestita rodoljuba *Mateja Drnjevića*, koji se je preselio u bolji život nakon podulje bolesti od sušice. Roć bi, da je pokojnik donio klicu bolesti iz Pule, gdje je služio u cesarskoj mornarici. Sve ga je ovud cienilo i ljubilo radi njegove blage i mirne ćudi i riedkog poštenja. U njemu gubimo čestita rodoljuba, a mlada udovica ljubećeg supruga. Vječni Ti pokoj vriedni Mate!

Istraga glede dogodjaja u Gologorici idje svojim prvašnjim tokom u povećanoj mjeri. Sudeć po iztrazi reć bi, da su krivci samo medju Hrvati. Pazinski talijanaši bi htjeli ustanoviti, da su tobož gologorički mladići bili nagovoreni, da napadnu njih i njihove podrepnice. Ali što ne obetoji, nemože se niti ustanoviti. Pravi krivci, to jest oni, koji su se istakli pjevanjem i sviranjem izazivnih pjesama, razvratnimi povici „Evviva l'Italia“, napadajem na mladiće, koji su dali maha svojem uvriedjenom čuvstvu sa jednostavnim uzklikom „Živio“, napadajem i skoro usmrćenjem nedužnog starca te kradjom njegovog novca, takvi krivci bili su preslušani samo kao svjedoci ili su još u podpunoj slobodi. Izazvani bijahu postavljeni u zatvor. Nosnamo s kojeg razloga neiztražuje više prvašnji iztražni sudac iz Pazina već bijaše iz Rovinja odaslan navlašni iztražitelj. Ovaj se dao u Gologorici, da ondje na licu mjesta ispituje. Prati ga pak kao zapisničar osoba, za koju takodjer vole, da, je bila medju isletnici iz Pazina prigodom dogodjaja. Nego za sada bolje, da šutimo, jer će doć doba, da će se o tomu na raznih mjestih pisati i govoriti.

Objava i poziv. Glavna skupština učiteljskoga družtva za kotar Volosko držati će se ove godine za prvi put u sielu družtva u drevnom Kastvu-gradu i to dne 5. i 6. budućega mjeseca septembra u zgradi delavske škole.

Za prvi dan dalo je slavno ces. kr. kotarsko školsko vieće dopust svim članovom, koji će kod skupštine sudjelovati.

Sborovanje počima prvi dan točno u 11 sati pred podne.

Dnevni red je sljedeći:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješće tajnika.
3. Izvješće zabavnoga odbora. Izvješćuje predsjednik istoga odbora g. August Rajčić.
4. Izvješće blagajnika.
5. Pregledanje računa eventualno imenovanje revizijonalnoga odbora.
6. *„Razprava o povećanju plaća pučkim učiteljem i učiteljicam“*. (Odgovor visokomu zemaljskomu saboru u Poreču obzirom na odbačenje zadnjih učiteljskih molba). Predaje Ante Dukić.
7. Koji koraci da se sada poduzmu u svrhu poboljšanja našega materijalnoga stanja.
8. „Zar i učiteljicam istu plaću?“ Narodno-gospodarstvena razprava. (Odgovor na članak „jedne učiteljice“ sa kvarnerskih otoka priobćen u br. 3. „Naše Sloge“ t. g.) Predaje Ante Dukić.
9. Iza predavanja obća razprava o istom pitanju.
10. *Odluka ob ustrojenju družtvenoga glasila dotično jednoga hrv. školskoga časopisa za Istru.*
11. Izvješće delegata „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“. Izvješćuju gg. Ivan Nekerman i August Rajčić.
12. Biranje novoga upravnoga odbora.
13. Slobodni predlozi.
14. Zaključno slovo i pjevanje carevke.

Odstupajući odbor nada se, da će ovu važnu skupštinu posjetiti *svi* članovi.

Gospoda iz gornjega kotara umoljavaju se, da se izvole odputiti sa *prvim* jutrnjim vlakom, da se skupština *točno na određenu uru* uzmogu otvoriti. Prijatelji učiteljstva i pučke nastave biti će dobrodošli. Za udaljenije članove i gostove priskrbiti će se po mogućnosti bezplatno noćište. Članovi pjevači umoljavaju se, da ponesu sobom Fullerovo „Kolo“ i Klaićevu „Hrvatsku Pjesmaricu“. Umoljavaju se na dalje svi članovi, da do onoga dana, u koliko još nisu, urede svoje račune sa blagajnom i ujedno pošalju godišnju članarinu za „Hrv. pedag. književni zbor“.

Odbor učiteljskoga družtva za kotar Volosko

Kastav, 12. agusta 1894.

Predsjednik: pop **Niko Butković.** Tajnik: **Ante Dukić.**

Iz Umaščine pišu nam početkom agusta. Jako poriedko, dragi čitatolju, čuješ viest iz ovog kraja mile naše Istre u dičnoj „Našoj Slogi“. Da ne pomisliš pako, da nas ovdje nema ljudi tvoje krvi i tvojog jezika, ili da no marimo za sve, što se širom uže nam domovine dogadja, ovo mone danas, da ti u kratko kažem, kako mi ovud tužno boravimo dane.

Mjeseca septembra prošao je bio ovuda članovnik banke „Slavija“, gosp. Valenčić. Tom prigodom osjeguralo se mnogo naših kmetova kod isto banke, dapače i njekoliko talijanskih ili bolje potalijančenih kmetova u Umagu. U isto doba zamolili su već njekoji i novaca na posudu kod rečene banke. Ova stvar dakako silno bode dvojicu ili trojicu *„šiora kapuriona“*, koji su valjda već pozabili sa čijem mukom su gospoda postali, te nastoje, da omraze ljudem banku „Slaviju“ govoreć: da je to Laginjeva banka bez kapitala, i koja da će do mala propasti. Nu sasvim tim, reć bi, malo koriste gospodi ta zlobna naklapanja i ogovaranja, jer ih kmet malo ili ništa već ne sluša. Uvidio je i on, da su svimi zlatnimi besjedami i obećanji svojih „šiora“ još uvjek slabo stoji i duševno i tjelesno, pak se ih zato želi čim prije osloboditi. Koli malo vjere ima već u njih, pokazalo se i kod zadnjih izbora zastupnika za gradove za sabor u Poreču. „Šiori“ sa par svojih podrepnica, dakako sa dozotskom lulicom u ustih, po najnovijoj šarenjačkoj modi, čekahu i čekahu u občinskom uredu, da će njim možda tkogod doć učinit *„piačer“*, nu jako se provarili, te pobrojiv na prste sve, koji su prisutni bili, slavno zakljućiše izbor.

Valja znati, da ide ovdje sam gospodin *„attuario“*, občinski tajnik, naokolo sabirati ljude na izboru, uvjeravajuć ih, da će gospodi veliku ljubav učinit, ako dodju. A dogadja se i to, da ih već put i bez glasovanja pošalju doma, naime, ako vide, da bi tkogod drugčije glasovao, nego li si oni žele. Svakako pak mu se liepo zahvalo, da se je potrudio doć na izboru, rekuć mu, da ga danas već ne trobaju, budući imaju već dostatni broj.

Evo kako se još pušta ovdje tužan narod za nos vodit od svojih tobožnjih prijatelja! Nu što je svemu tomu uzrok? Ništa drugo, nego tmina i neznanstvo, u kojem čami ovaj tužan kmet ovdje. Nigdje neima prigode, da što liepa i dobra vidi il nauči. Škole neima nikakve, a na veliku žalost, nit svećenika neima, koji da ga nauče poznavat barem najprve i najpoglavitije istine sv. vjere!

Znam, dragi čitatolju, da ćeš se zapitati: pak gdje stanujete vi, ljudi božji? možda gdjegod u srednjoj Africi, a da nemate još nit svećenika? Nismo nit u Africi nit u Australiji, već smo u Istri, u biskupiji tršćansko-koparskoj i imamo svećenika, nu malo nam pomoći od njega, budući ne razumi on nas, nit mi njega. Nemože se dosti izreći, koliko je to žalostno i škodno za većinu puka ove plovanije. U Umagu moramo bit, kako je i bio uvjek do pred njekoliko godina, na svaki način barem jedan svećenik, koji dobro poznaje hrvatski jezik, budući je to jezik velike većine puka ove plovanije. Najtoplije preporučamo zato nadležnoj oblasti, neka nipošto ne sluša kojekakve krivo tumačenje o svećenom talijanstvu ovdje, te nam neka ne šalje italijanske svećenike amo, već neka se bolje obavjesti a nepristrane strane, pak da vidi što komu treba. Mi nožolimo time nikomu davati ukora nit zahtjevamo nepotrebitih stvari, već jedino, da nam se daje ono, što nas po božjem i ljudskom pravu ide i bez česa nemožemo obstati.

Da spomenemo samo jedno. Kako ćemo moć mi dobro uzgojit našu djecu, kad je ne imamo kamo pošiljat na nauk kršćanski, to smo prisiljeni pripravljat ju sami za primit sv. sakramentu? Pitamo se ovdje: da li je svećenik za ljude ili su ljudi za svećenika? Kod nas žalibože je još do danas ovo zadnje, a žolimo, da ne bude i nadalje tako.

Govori se, da će tekom mjeseca agusta doć amo prosvjetni gospodin biskup sa bermanje. Dobro nam došao za korist duševnu i tjelesnu svijuh nas.

Glas naroda.

„Krčko učiteljsko družtvo“ obdržavati će svoju četvrtu glavnu skupštinu dne 8. rujna t. g. ob 10 uri prije podne u zgradi pučke škole u Omišlju. Na dnevnom je redu: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Čitanje zapisnika posliednjeg sastanka. 3. Izvještaj tajnika i blagajnika. 4. Izbor revizijonalnog odbora. 5. „Nagrade u pučkoj školi“. Razpravlja P. Stašić. 6. Praktičan predavanje djeci pučke škole. 7. Izbor novog upravljajućeg odbora za trogodište 1894—1897. 8. Izbor obranićkog suda. 9. Proračun za gospodarstvenu godinu 1894—1895. 10. Izždriebanje imena dvojice učitelja, koji će u budućoj skupštini razpravljati dva pitanja, izabrana po volji istih roborouta. 11. Oprodieliti mjesto budućemu sastanku družtva. 12. Razni predlozi. — Na ovaj sastanak uljudno pozivlje članove i prijatelje družtva. ODBOR.

Mjesto ravnajućega učitelja u Tinjanu. U rodoljubnom Tinjanu izpražnjeno je mjesto ravnajućeg učitelja na pučkoj školi II. reda sa hrvatskim nastavnim jezikom, a talijanskim kao predmetom, na što upozorujemo osobito našu gg. učitelje.

Molbe valja poslati c. k. kotarskomu školskomu vieću u Pazinu.

Cestovni odbor u Pazinu. Od tamo pišu nam 14. t. m. Bilo je već javljeno u cienjenoj „Našoj Slogi“, da je bio izabran novi cestovni odbor za sudbeni kotar Pazin dne 27. febrara 1894., u kojem nije nijedan *„tudjinac“* nego svi domaći. Proti ovom izboru uložiše naši narodni protivnici utok na visoko c. kr. namjestničtvo, ali bez uspjeha, te bijahu novoizabrani članovi pozvani za dne 4. junija, da se konštituiraju kod c. kr. kot. kapetanata u Pazinu, što je i sliedilo izabrav jednoglasno za predsjednika g. Šimuna *Defara* iz Tinjana, a za podpredsednika g. Antuna *Bertošu* iz Pazina. — Nu i proti ovom izboru podnesli su protivnici utok. Zašto? Čujte! Svi novoizabrani članovi bili su pozvani na 9 sati, dočim sam g. Egidij *Mrach* najveći porezovnik i dosadanji predsjednik cestovnog odbora bijaše pozvan na 10 sati, kad je već bio izbor obavljen.

Visoko c. kr. namjestničtvo uništilo je prvo konštituiranje i dne 11. agusta bili su članovi opet pozvani na novo konštituiranje, te bijaše opet izabran predsjednikom g. Šime *Defar*, a podpredsjednikom g. Anton *Bertoša*. Bivši predsjednik g. Egidij dr. *Mrach* prisustvovao je izboru, ali se je odrekao glasovanja. Na koncu kad je bio zapisnik zaključen i od svih podpisan, izjavi g. Mrach, da on neće podpisati zapisnika, jer da nije niti dao svoga glasa, i da nerazumije što je pisano, te da bi tako mogao sebi podpisati i smrtnu osudu. Čujte i divite se! Valjda će opet uložiti utok? Čudni su nam to svatovi!

Iz Suska pišu nam početkom agusta. Vrle čitatelje dične „Naše Sloge“ moraju ozlovoljavati neprestani dopisi iz ovoga mjesta. Ali nije kud kamo, ovdje dogadjaju se stvari nevjerojatne. Da je ovo mjesto kakav ‚centrum‘, po gotovo brzojavke bi letile širom svieta o anarhističnih izkazih ili o talijanskoj „maffiji“; ali kad nije nego mrvičak zemlje na sred mora — moramo se ograničiti, da putem dopisa iznesemo na vidjelo junačtva podkupljene fukare, a tim i nemoć te skrajni nemar vlasti, pozvane, da uzdrži mir i poredak. Jednom bilo je rečeno u „Našoj Slogi“, da ako se gdjekad strasti utišaju u ovomu mjestu, da to nije po volji njekojoj gospodi u Lošinju, koja neskladu i strastima imaju zahvaliti svoj obstanak. I zato čim dočukaju, da njihova nepravedna stvar jenja i malakšava — brzo se tkogod od te gospode baci na ovaj otočić, da oživljuje strasti i dresiranu fukaru i uviek poslie takva dolazka nastaju smutnje i nemiri. Dne 22. pr. mj. bijaše ovdje iz Lošinja zlogasni N. Istoga dana šačica šarenjaka htjede demonstrirati proti jednomu odličnomu domorodcu, ovdje na dopustu, jer hvalevriedno izpovieda svoje čuvstvo, ali kako nadjoše tvrdu kost, sramotno se odaločiše. Živio domorodac! — Sutradan po odlazku zloglasnoga N. naime 23. pr. mj. u večer, dopor razuzdano mladjarije udari po mjestu pjevati pogrdne pjesme proti odličnim Hrvatom, doruči se i urlikući. Ti „nadobudni“ mladići, to su oni isti, koji su počinili poznato vam sramotno izkazo dne 13. i 15. junija (vidi broj 28. „N. Sl.“, a ostali nekažnjeni, jer je tako htjeo, tko hoće i može. Ti mladići jesu oni isti, koji su dne 24. junija po danu prošli Spljažom, a taj dan znamo, što se je dogodilo g. Prčiniću-Kevačiću. Spomenuti dakle mladići 23. pr. mj. stadoše urlikati pred stanom jedne naše obitelji. Vriedna starica od kakvih 70 godina ukori ih radi toga, ali i ona i jedna druga naša žena dobiše od tih mladića svakojakih pogrda i nečistih riečih, dapače jedan i to Luka T. B. pruži ruke na tužnu staricu. To se je sve dogadjalo u neposrednoj blizini stana neodabranoga našega „ancijana“, koji za to nije znao! Stvar je kod suda i mi odanle čekamo štogod pravde i pravice, kad se administrativnim putom neučini red, kako bi se moralo. Mi uz to prosimo naše vrle državne zastupnike, da ove činjenice izvole uzeti na rabož, te ih prikasati na odredjenom mjestu, jer drugačije za nas je Bog visoko a kralj daleko!

Zabava hrvatsko-slovenske djačke zajednice u Kastvu. Hrvatski i slovenski djaci iz Istre priredjuju u nedjelju dne 19. kolovoza t. g. u prostorijah „Narod-

noga Doma" u Kastvu „abiturijentsku zabavu" sa obilnim programom. Ulaznina za osobu 2 krune za obitelj 3 krune. Darovi se primaju sa zahvalnošću. Čist prinos namijenjen je školskoj družbi „sv. Ćrila i Metoda" u Istri. Početak u 8 sati.

Iz Lovrana pišu nam dne 5. kolovoza. I neće ga više u družtvo. Pravo mu je; onaki karakteri odbijaju svakoga poštenjaka od sebe. Tà, Bože mili, tko da mu vjeruje, kad je već toliko puta okrenuo kabanicom .... Ponajprije bio Hrvatom — vatrenim Hrvatom. Kasnije bio vatrenim Talijanom, a danas je — vatren Madjar!!. — Hrvat, naravski, nije mogao da bude, jer to za danas jošte znači — biti mučenikom .... zato u koju istarskih Hrvata nema mjesta onim, koji prodavaju svoje poštenje na bubanj, da se tim dočepaju mastnih službica, nè .... tuj hoće se pregora, uztrajnosti, hoće se rada i poštenja. A svega toga kod čuvenog Krstića neima, te neima .... A zato ga ni isti Talijani neće i neće. On, koji je u svojo doba najvećim žarom branio hrvatstvo, danas, ne zadovoljan time, što ga je izdao odrekavši se ga, hoće mu se, da ga svakom zgodom gazi, da ga ruži....

Takve kože ne nadješ brate ni u slona!

Mi ga ne mrzimo, a još manje preziremo, jere nije ni toga od nas zavriedio, mi ga jedino sažaljujemo, da ga oni njegovi lanjski „kompanjoni" neće, te neće. A zašto ga neće? — Jer su uvidjeli, ako i malko kasnije, s kakim čovjekom imadu posla.

I zato ga neće i neće!....

Njegov otac, stari, prije taljano — a sada hrvatožder ljuti se užasno na Hrvate, jer da su oni tobože svim nemirom i strančarskoj mržnji krivi. Jeli moguće, da kad čovjek očekuje, mora doći s takim ludorijama na javu!

A ki ne zna va Lovrane, kako su baš Mikulova dva sina najprvo počela va Lovrane hrvatsku politiku delat? Jedan je umrl, dobar Hrvat, Bog ga pomiluj! a ov drugi, ki je va svoje vreme više storil za hrvatstvo va Lovrane, nego svi drugi posle njega, on ima koraja, da sada ruši ono, ča je najviše sam zazidal....

Ki se ne spominje kada bi ono od škole (ke ni nikad mogal finit) prišal doma, pak nikako ne otel govorit, ako ne trdo po hrvatski? On bi mogal živet još sto let, ma nebi mogal, i ni bil kapac razrušit ono, ča je zazidal kada je bil Hrvat, pak Bog!

Jedan hrvatski proverbij govori: Zaklela se zemlja raju da se svake tajne znaju; doznali su za to i Talijani, pa sada ga lepo neće. Dobro mu stoji!

A znamo mi puno lepih stvari i od njega, i od oneh njegovih nekadanjeh prijatelji, ma to ćemo mi ako će Bog sve drugi put povedet. On puta će se videt, kade je pristojnost, lepo ponašanje i krijanca, ali pul Hrvati, ali pul Talijani, a danas moremo vam povedet, da je ta stvar već prišla i u uho našega gospodina kapitana na Voloskem. Tako strpite se do osam dan.

Dopisak. Dočuli smo, da je puljskom „O s l i ć u" razdražio živce naš posleduji dopis iz Lovrana.

Pronadjemo li shodnim, i ne bude li se nikomu grustilo, dotaknut se tog listčeta, mi mu s nase strane ne ćemo ostat dužni.

Lovranac.

Šajinski župljani omiljelu svećeniku. Dični naši Šajinci mole nas, da putem javnosti nazovemo njihovom čestitom dušobrižniku veleč. g. Josipu V r b k i: Sretan put u njegovu domovinu, a još sretniji povratak medju njegove ovčice! čemu se mi ovim rado odazivljemo.

Vatra u Krmici. Od tamo javlja nam prijatelj, da se je bio upalio dne 5. t. mj. dimnjak na kući, u kojoj stanuje tamošnji župnik. Upalile se naime sadje u visokom i uzkom dimnjaku, koj se uprav radi toga težko čisti. Na vrieme bijaše vatra opažena te skočiše ljudi i ugasiše ju. Moglo je biti velike nesreće, da se je vatra iz dimnjaka daljo razširila. Što to neima skoro nikakve, na čemu se je zahvaliti budnim i uslužnim Krničanom.

Preradovićev spomenik. Kako doznajemo, svršava dični Rendić voć i postamenat (stalak) za Preradovićev spomenik, na kojem će biti uz znakovo pjesničko i vojničke časti nadpis: Petar pl. Preradović, hrvatski pjesnik, a s druge strane: „Zora puca, bit će dana!" Spomenik će početkom rujna stići u Zagreb, budući je odkriće bilo odredjeno za 8. rujna o. g. Medjutim ovo biti neće, jer je g. načelnik Mošinski darovatelju g. dru. Stjopanu pl. Miletiću saobćio, da u taj čas ne imade zgodnog razpoloživog mjesta za spomenik.

Želji g. darovatelja pak, a i g. Rendića, da se spomenik smjesti na Zrinjskom trgu uz bok akademije ili pred novo kazalište, ne može se zadovoljiti iz tehničkih i umjetničkih razloga. — Gospodin će darovatelj dakle gctov spomenik predati gradskomu poglavarstvu u pohranu, gdje će ostati, dok grad za nj zgodno mjesto pronadje. — Prema tomu odpasti će i razno svečanosti, na koje se je ovom zgodom u mjescu rujnu pomišljalo kano i svečana predstava „Kraljevića Marka" u car dnem kazalištu, za koju su se — kako čujemo — već velike pripreme činile.

Silni požar na Rieci. Utorak zapalio se jedan dio javnih skladišća na Rieci na nepoznat do sada način. Gorjelo je utorak i sriedu, te je uništeno množtvo svakojake robe. Govori se, da je u svemu škode do 4 milijuna forinti.

Listnica uredničtva.

Gosp. F. I. P.; A. M.; L. Z. Nemogosmo za danas priobćiti. Živili!

G.dja M. M. u S. Onaj razgovor zaudara odviše po osobnosti, te ga radi toga nemožemo tiskati ni za plaću.

Cosp. L. Ž. u G. Izvolite poslati obećane pojedine, pa čim dodje na njo red, priobćiti ćemo ih. Prijateljski odzdrav!

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „Našu Slogu" gg.: V. S. Spinčići for. 15; Čit. Sečana for. 2·50; čit. Bribir for. 2·50; Čit. Bulovar for. 2·50; Čit. Sinj for 1; Čit. Delnice for. 1·30; S. P. Kanfanar for. 2·50; Ž. N. Kanfanar for. 1; Čit. Dubrovnik for. 2·50; Čit. Pakrac for. 2; P. V. Sv. Lovreč for. 1; D. dr. A. Pazin for. 5; L. G. Krk for. 9; B. J. Olitva for. 1; Esk. b. Zagreb for. 2·50; Čit. Šibenik for. 2·50; S. J. Gluhov for. 3; B. V. Črnica for. 5; Čit. Lošinj for. 2·50; Čit. Fužino for. 2·50; Čit. Makarska for. 2·50; M. Gj. Lošćo for. 2·50; K. J. Tar for. 3; Čit. Senj for. 1·50; C. I. Poreč for. 2.50; L. M. Voprinac za sobo i Čit. for. 13; Čit. Pula for. 2·50; N.r. D Bakar for. 1·25; Dvorana Varaždin for. 2·50; Čit. Rieka for. 2·50; K. A. Labinci for. 4; F. dr. I. Poreč for. 2.50; N. A. Šterna for. 9; Čit. Tolmin for. 2.50.

Gosp. F. M. Obrovo: Primili smo for. 3 i zadnji broj lista sa oznakom „Retur" „nazaj".

Gosp. I. O. u B. Ako Vam nije moguće više, a ono neka bude na vašu. Zdravo!

Dva djaka

iz dobre obitelji prima na stan i hranu čestita obitelj u Trstu, u kojoj će biti pod dobrim nadzorom koli glede napredka, toli glede čistoće, hrane itd.

Pobliže kod našeg uredničtva.

DOMINIK LUŠIN

u Kopru

preporuča veliko svoje skladište raznovrstnog lieša, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj ceni. 24—10

Pijanstvo

izliečivo antibetinom, koj se je pokazao izvrstnim liekom u mnogobrojnih slučajevih. Bezbrojna zahvalna pisma ozdravljenih može se na zahtjev i bez troškova na uvid poslati.

Liek se može dati — pošto je bezukusan — pijanici i bez njegova znanja; 1 doza for. 2·20; dvojaka doza za zastarjelu bolest for. 4·40; ako se pošalje novac unapried, dobije se liek franko kod Adler Apoteke, Lugos u Banatu broj 724.

Mnogo novaca

prištedi svaka gospodja, koja kod mene naruči odielo. Jerbo sam kupio veliku zalihu chachemira i vunenih stvari iz stečajne mase, to mi je moguće iste uz nečuveno nizku cienu prodavati. Ja prodajem dakle tkaninu (oko 8 met.) za jedno podpuno

odjelo za gospodje samo za for. 2·80

izjavljujući otvoreno, da je tkanina izvrstna, te ju uzimljem natrag, ako se ustanovi, da neodgovara istini. Dobiva se u najljepših bojah točkano ili sa ružami urešeno. Razpošilja se sa pouzećem ili proti gotovom novcu, te se može naručbami požuriti, jer se prodaje množinu tih odiela. Naručbe neka se upravljaju na **trgovačku kuću Apfel, Beč, I. Fleischmarkt 6/42.** Uzorke se ne razpošilju.

Dobiva se najjeftinije kod podpisane ljekarne, ako se naruči po pošti.

Ubald pl. Trnkóczy,

ljekarnik
pokraj viečnice
u **Ljubljani**
proporuča

Marijacel'ske kapljice za želudac.

1 bočica 20 nč., 6 for. 1·30. 3 tucata for. 4·80

Otvarajuće ili želudac čistoće kruglice.

Škatuljica 21 n., 1 omot sa 6 škatulja for. 1.00.

Za prsa: *Planinski zeliščan ili prsni sirup* za odrasle i djecu, razstvara sluz i olakšuje bolest osobito kod kašlja. 1 bočica 56 nvč., 6 bočica for. 2·50.

Za trganje: *Cvjet proti trganju (Gichtgeist)* olakšuje i odstranjuje trganje u križih, nogu i ruku. 1 bočica 50 nvč., 6 bočica for. 2.50.

Svi ovdje navedeni i još drugi ljekovi dobivaju se u ljekarni

Ubald pl. Trnkóczy
u Ljubljani pokraj viečnice,

te se svaki da po pošti raznašilje.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebće za iste 28

dobiva se uvjek u skladišću tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Spomenute štrcaljke razašilju se na svaku poštu austro-ugarske monarhije franco, komad po 10 for

Pomada ‚Phönix'

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. *odlikovana* jest ulied ječničkih izvida i kruz izuću zahvalnica priznato jedino postojeće u istinu realno i neškodljivo sredstvo, kojimo se kod gospodja i gospode puna i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i drugo odstranjuje. Uporabljenjem isto pa- mnogo postizavaju još sasma mladi gospodičići čvrste brkove. Jamči se za uspjeho i neškodljivost Kutijica 80 novč., sa poštom (pouzećem ili uz gotov novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

Radionica umjetnih ognjeva
K. ZOBEC & C.

u Trstu

ulica Rossetti broj 121 (Camp. Morpurgo)

preporuča se slavnom obćinstvu i slav. družbam za raznovrstno naručbo, spadajuće u pirotehničku struku, kao rakoto, bengalu i druge umjetne ognje. Cienici slovenski na zahtjev franco.

Raki!

Jamčeni, skačući, živi, dnevno svježi utovljeni, razpošilja se ih u košarici sa poštarskim pouzećem prosto od carine:

40 kom. raka najvećih for. 4·60
60 „ „ velikih „ 3·70
100 „ „ za juhu „ 2·90

T. SILBER

u Stanislavi broj 40

(*Stanislau, Oesterreich.*)

10.000

krasnih hlača iz kamgarna za gospodu mora se na brzu ruku razprodati radi prošle već salsone, to se ih uslied tega odaje za nečuvenu još cienu

od forinti 1·80

komad (za tucet for 19·—). To izvrstno izradjene hlače za gospodu jesu od najboljeg končanog kamgarna u najnovijih i najljepših svietlih i tamnih primjercih svake veličine te čvrsto i dugotrajno; ciena je pako tako nizka, da za istom nije niti radnja plaćena. Razpošilje se uz gotov novac ili sa pouzećem kroz *komisijsku pisarnu Apfel, Beč, I., Fleischmarkt 6/42.* Kao mjera neka se kod naručbah naznači duljina koraka i objam trbuha.

Knjigoveža

i

tvorničar škatalja iz kartona

i **galanterije**

Vjekoslav Comer

u Trstu

preporuča se blagonaklonosti slavnih obćina, družba i drugih osoba u Trstu i Istri za razne knjigovežke radnje.

Jamči za solidnu, brzu i točnu izvršbu radnje.

Naručbe prima iz naklonosti tiskara Dolenc u Trstu.

Odlikovana ljekarna PRENDINI

Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

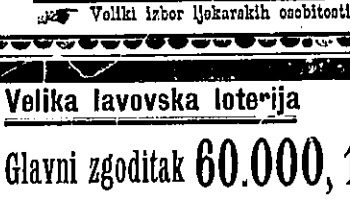

Gospoda liečnici sa saviešću propisuju ove pastilje kod lakše grlene otekline, promuklosti i opalu glasu. Preporuča se ih osobito pjevačem i govornikom.

Jedna škatulja 30 novč.

33 godište velikog uspjeha!

Glavno skladište:

Ljekarna Prendini

i u svih prvih pokrajinskih ljekarnah.

Veliki izbor ljekarskih osobitostih i zdravstvenih kadila.

Velika lavovska loterija **2024 zgoditaka**

Glavni zgoditak 60.000, 10.000, 5.000 for.

u gotovom sa samo 10% odbitka.

Lavovske srećke po 1 for. preporuča: Gius. Bolaffio Aless. Levi, Mandel & C., „Il Mercurio", Girolamo Morpurgo, Ignazio Neumann, Marko Nigris i Enrico Schiffmann.

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 34. U Trstu 23. agusta 1894. Godina

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nobiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za polgodine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 6 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se ivana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Uzmiču.

I.

Nakon zadnjeg zasjedanja istarskoga sabora podigoše talijanski radikalniji življi Istre u domaćih i izvanjskih novinah silnu prašinu proti saborskomu predsjedniku i proti cesarskoj vladi, što je tobož prvi na pritisak druge saborskoj manjini, zastupnikom hrvatsko-slovenskoga kluba, tečajem zasjedanja u jezikovnom pitanju odviše popuštao, davši i inače toj manjini kojekakvih zadovoljštinah ili povlasticah. Grozili se lievo i desno umjerenom tobož dielu talijanske saborske većine, koji je na predsjednikovo tobožnje popuštanje slieno pristao.

Glasilo zemaljskoga odbora i političkoga talijanskoga družtva za Istru odbijalo je u više brojeva te navale, braneći predsjednika, većinu i političko družtvo, priznav napokon i samo, kako ono nevidi, u čemu se je to saborskoj manjini popuštalo i gdje su te koncesije, koje su slavenski zastupnici u saboru zadobili.

Radikalnija stranka pokrene međutim novo glasilo u Rovinju, koje je stalo upravo divljački navaljivati na Slavene Istre u obće, a na njihove zastupnike napose. Nisu dobro prošli ni tobožnji umjerenjaci talijanske stranke. U to sazove predsjedničtvo talijanskoga političkoga družtva glavnu skupštinu u Puli za 13. prošloga junija. Radikalci i umjerenjaci pripravljahu se u svojih glasilih na odlučnu bitku, koju se imalo biti na urečenoj glavnoj skupštini. Radikalci pozivahu pod svoju zastavu mladju talijansku inteligenciju, koja će biti pozvana danas sutra, da preuzme upravu pokrajine u svoje ruke i kojoj valja prelomiti šibu nad sadašnjom „pospalom, popustljivom i neradinom saborskom većinom". Glasilo te većine koprcalo se pod nemilimi udarci nadobudne zelene mladeži, čineć ju odgovornom za sve moguće neuspjehe njezinog radikalizma, neopreznosti i bezobzirnosti.

Bitka se zametnula na glavnoj skupštini. Izvješće odstupajućeg odbora o svojem djelovanju tečajem zadnje družtvene godine bijaše doduše odobreno, nu resolucija, koju je predložio jedan član odbora u ime čitavog odbora, bijaše zabačena. Prihvaćena bijaše nasuprot resolucija opozicije silnim odobravanjem ogromne većine skupštinara.

U toj resoluciji izriče se — medju redci — s jedne strane nepouzdanje u m j e r e n o m dielu saborske većine, dočim se nalaže s druge strane radikalcem, da u b u d u ć e n o s m i j u d o p u s t i t i u saboru ni ustmenih ni pismenih razpravah u drugom jeziku, van u talijanskom, da se neima dakle saborskoj manjini dozvoliti, da se u saboru služi hrvatskim, dotično slovenskim jezikom, da se neprima ni interpelacijah, ni predlogah, ni mocijah, u tom jeziku stavljenih.

Prihvaćeno bijaše nadalje, da se imade koli sadašnja, toli sve buduće saborske većine ovog zaključka strogo držati, ne plašeć se bilo koje pogibelji ili bilo kakvog pritiska, nadošao taj bilo od koga. Izabirati se imade u buduće koli prigodom občenitih, toli kod pojedinih izbora jedino one kandidate, koji će se svečano obvezati, da će se držati ovih zaključaka, te iste svimi silami podupirati i izvadjati.

Iza toga prešlo se na izbor novog odbora. Odstupajući odbor, komu bijaše na čelu zastupnik V e n i e r, odlučan naš protivnik, po krvi i po osjećanju odličan talijanski rodoljub, složno odbi ponudjenu mu na novo upravu družtva. Odbor taj, napose njegov predsjednik gosp. V e n i e r uvidio je bez dvojbe, kako se njemu i kao predsjedniku i kao članu saborske većine izriče u poprimljenoj resoluciji nepouzdanica, pak se ne htjede prihvatiti na novo koli težke toli nezahvalne uloge predsjednika. Nu morao je biti stalno i drugi — važniji — razlog, koj je sklonuo g. V e n i e r a, da se ne lati više predsjedničtva političkoga družtva.

Dr. V e n i e r, muž najčišćije talijanske boje, značajan i bistar, uvidio je odmah neizvedivost do skrajnosti nemoralne resolucije. On bi bio bez dvojbe prvi podpisao u teoriji točku po točku prihvaćenog programa, ali šta mu to hasni, kad je znao, da se od svih tih k r a s n i h t o č a k a i z v u č n i h f r a z a nodade nijedna praktično izvesti. On znade vrlo dobro, da neima sadašnja saborska većina, niti će imati ikoja druga buduća moći ni sredstva, a da bi ona mogla zabraniti zastupnikom hrvatskog i slovenskog pučanstva Istre govoriti, interpelirati ili predlagati u saboru u njihovom jeziku. On je uvidio naime, da je taj zaključak skupštine neizvediv, smješan i nedostojan trieznih i ozbiljnih ljudi. Takav zaključak i kad bi bio prihvaćen od talijanske većine u saboru, ostao bi mrtvo slovo, jer je protuzakonit, nenaravan, izveden jedino grubim, materijalnim nasiljem. Toga pako g. Venier kao muž ozbiljan i triezan neće, a kao slobodouman niti nemože htjeti.

Usljed odlučnog odpora odstupajućeg odbora, nedodje na skupštini do novog izbora odbora, te bi u silnom komešanju prihvaćen predlog, da se odroči novi izbor do buduće izvanredne skupštine.

DOPISI.

Iz Volosko-Opatije. Malo o kojim občinskim izborima u Istri pisalo se toliko, koliko o Volosko-Opatijskim. Evo već skoro podpunu drugu godinu čekamo, da se občinska uprava promieni; već skoro pred dvie godine imali su biti novi občinski izbori, imala se promieniti občinska uprava, ali svedjer još gospodari stara, sa na čelu joj d i č n i m „M a g n i f i c o m", koji evo skoro trideset godina uz občinu životari. Pa ne čudimo se, da je tomu tako — tá u Istri smo!

Lanjske godine u oktobru bili su doduše občinski izbori, ali radi grdih nezakonitosti protivničke izborne komisije, budu isti od namjestničtva u novembru iste godine uništeni a ujedno bude „M a g n i f i c u" naloženo, da se imadu ponovni izbori ovršiti u roku od 3 mjeseca. Ali briga „njega" za naloge namjestničtva! On zavlačuje sa izborima jerbo mu to računu meće a njegovoj je družbi zatezanje po volji, jerbo mora čekati do jeseni, da se njezini saveznici, opatijski Niemci natrag povrate, pa da može s njima složno na domaće jurišati. A namjestničtvo sa svojim nalogom, a kotarsko glavarstvo? — S naše je pako strane pogriešeno, što se nije nitko do sada u toliko pobrinuo, da stvar pospješi, ne kod namjestničtva, ne kod kotarske oblasti, već gdje drugdje. — Šta se čeka, valjda, da dični naši trgovci s vinom odputuju, pa da se dogodi košto i lanjske godine? Zašto ta ravnodušnost ili malodušnost?

Nu da predjemo malko u protivnički tabor, pak da vidimo, koji su to ljudi, koji zastupaju talijanašku stranku, te koji sva moguća sredstva upotrebljavaju samo da svoju vlast produže? Zar su to možda muževi za Volosko-Opatiju zaslužni? Nipošto! Eno ti njihovog tajnog vodje, koji nije nikada bio na jednoj občinskoj sjednici, te koji nije nikada žrtvovao ni pare ni za crkvu, ni za školu, ni za puteve, ni u obće za ništa. Možda si upisuje u zaslugu to, što je pred par godina pomogao spasiti „n e k o g a" od buturnice, a slavnu družbu od sramote? Dá, on imade zasluga, ali ne za občinu, već za onoga, komu je spasio slobodu, čast, sve .... On je učinio za občinu toliko, da su svi putevi, koji vode do njegovih kuća liepo rasvetljeni i uredjeni, dočim si po drugim može čovjek lahko vrat slomiti. Nadalje, jesu li ta gospoda možda dala niti prebijene pare za novu cestu duž more na Voloskom? Ne možda da su bili dužni dati, ali oni se hvale, da su za Volosko učiniti sve, a kad treba u kakvu dobrotvornu svrhu potrošiti kakvu forintu, nedaju ništa. To su vam ti „b e n e f a t t o r i d e l p a e s e!" A medju njihovimi sliedbenici imade i takovih, koji bi — kako sami vele — za pol cig..re tri duše produli.

PODLISTAK.

Na uzburkanom moru.

Istiniti dogodjaj. (*Piše Emin*).

(Nastavak.)

— Lešti! viknuh s kasara, kad se na vlastite oči uvjerih, da je na brodu sve u podpunom redu.

— Lešti, šior, odazove se vojska, sakupljena na pramcu okolo „*organa*".

— Vira ankora! zapovie ših.

— Vira! oglase se mornari, i stadoše se kretati oko stroja, što je imao da digne kotvu uronjenu u morskoj dubini. Prilično dugo vremena bila je vojska zaokupljena tim poslom i mnogo ju je truda stajalo, dok se kotva pojavila na površju morskom. Teda negda, okolo četiri sata poslie podna naša je „Zajednica" tjerana slabim čuhom na sva jedra, plovila smjerom na zapad prema tiesnu, što dieli otok Cerigo od glavine St. Angelo, ostavljajući iza sebe Santorin, kojeg joj istom negdje u noći nestalo s vidika.

Drugi dan iza našeg odlazka, u ponedjeljak, vjetar se ne bijaše nimalo promienio. Još uviek bijahu razapeta sva jedra, al utaman sve, kad neima vjetra, da ti plovitbu pospješi. Tako potraja čitav dan i čitavu noć: Vjetra malo, more ponešto nagrešpano, a nebo vedro, da puče.

U utornik u jutro dne 27. veljače mogli smo biti od Santorina odaljeni kakvih 60 milja.

Da budem iskren, izjavit mi je, da da mi je u tom od drevne davnine znamenitom i čuvenom Arhipelagu pri duši bilo veoma tiesno. Vičan na nepreglednu oceansku pučinu, na njeno neizmjerno obzorje, nad kojem se u svem svojem veličanstvu podigô velebni nebeski svod, ne mogoh nikako, da se snadjem tuj, u tim rekao bih, kanalima, med tolikim grebenjem, na koje je valjalo dobro paziti, da ti ne raztrieskaju br ! Pravo, odvažno, mornarsko sree razumnat će se istom na lazurnim valovima silnog, nepreglednog öceana: ondje će čutiti i osjećati, što je samo mornaru dano, da čuti, da osjeća. Pomorac uživa tek onda, kad mu brod velikom brzinom hrli, kad se može da natječe s nepomirljivim svojim protivnikom — s brodom na paru. . . A ovako? . . . Sretan si, ako na sat prosučeš dvie do tri milje. A što je sve to? . . Izim toga pomorac, komu na sreu leži povjerenî mu brod, nema mira, dok se ne rieši takih priedjela, gdje mu opasnost svaki čas prieti, a obće je poznato, da je onaj dio mora, što se proteže grčkom kontinentu na jugu, od pamtiveka pravo leglo užasnih uluja i orkana, koji te iznebušce napadnu, i izkaže na te sav svoj jar, prije nego li si se od te nenadane navale ni sabrati mogao. Najviše s toga bijaše mi ona sporost „Zajednice" nepoćudna, sporost, koja bi joj bila mogla kobnom postati.

Ja u mislima, a pogled mi i nehote zape tamo nekud na sjeveru, gdje se u velikoj daljini pomaljao nad obzorje nekakî crni oblak. Dok ga promatrah, začuh iza sebe božmana, gdje veli:

— Šior, bit će kiše!

— Ne dao Bog gorega, odvrnuh, i sidjoh u komoru, da pogledom na tlakomjer koji se medjutim još uvjek visoko držao. Nu uza sve to, onaj mi oblak nije dao mira, to više, što sam dobro znao, da se u onim predjelima ne valja uviek oslanjati na tlakomjer.

— Znam ja te oblake, te predteče oluje, rekoh u sebi, dok sam oči povlačio po karti Arhipelaga, što je ležala na stolu.

— Bit će nepogode, oglasi se moj suvlastnik, koji je u taj čas silazio u komoru. Što vam se čini, šior socio?

—I ja sam toga mnienja. Onaj oblak ne sluti na dobro. Da izbjegnemo kakovomu neugodnom zaskočenju. dat ćemo za dobe pozatvarati jedra.

— U istinu, čovjek nje u ovim predjelima nikada odviše oprezan, primjeti moj drug, dok sam se penjao na palubu, da izladem naužne zapovieđi.

Kad ja na palubu, a to se na brod izduši silovita rafika vjetra, što je dolazila sa sjeverne strane. Jedra nose, nadimlju se, misliš razniet će ih, a jarbureti se uvijaju kô trstike.

— *Sera kontra!* viknuh na sav glas.

— *Kontra, fate šior!*

Nu čim sam okom povlačio po obzorju, i opazio, kako se u ovo kratko vrieme bilo malne sasvim promienilo, dadoh zatvoriti i *papafige*.

Nebom su naglo prelietali crni oblaci i kupili se nad nami u ogromne tmaste gomile. Vjetar je sve više jačao, a pod njegovim je utiskom i more sve to više mienjalo svoje lice. Za prvimi udarci vjetra sliedili i prvi udarci mora, koji se užasnim šumom lomili o bok „Zajednice".

U jeanred uzbiesni vjetar jače, a more uzkipi tako silno, da se na daleko nije ništa vidjelo od silne pjene, što se visoko u zrak vitlala. Do sada bila su pozatvarana sva omanja jedra, nu videći, kako se brod pod utiskom vjetra uvija i sagiblje, tako da mu je sila vjetra prietila opasnošću, da ga zadnji, naredih oko četiri sata poslie podne, da se pozatvore *gornje gabije trevi, vanda i floki*, tako da je brod sada jedrio na same *dolnje gabije* i na *trinketinu*.

Vjetar je sve više jačao. Iznebuše dogodi se, ko da se nebo prolomilo, te je silan pljusak na nas spusti. Sad su i udarci mora učestali.

(Dalje sliedi.)

A te osobe vode u Voloskom glavnu reč — bar na ulici. Zar da ih i mi slobodni i neodvisni Vološćaci i Opatijci sliedimo? Nikada! A kako je izgledalo u občinskom uredu, dok nije došla hrvatska opozicija u občinsko zastupstvo? Neverojatno je al je ipak istinito! — Tu vam nije bilo protokola, niti dnevnika, niti blagajničke knjige, niti blagajne, niti stolica ili drugog potrebitog posobja. U takvom uredu bio vam je „Magnifico" blagajnik, tajnik, občinski pisar, pandur i obće sve. Kad se vodji svidjelo, sazvalo bi se občinsku sjednicu, al obično samo dva ili tri puta na godinu. Njekoliko občinskih zastupnika bi došlo na sjednicu, te se tu porazgovorilo o ribama, o smokvama, o „entradi", te kad je s takvim razgovorom bio dnevni red izcrpljen, tad bi se načelnik dignuo, pročitao prije sjednice sastavljeni protokol, pitao prisutne, dali se svi s istim slažu, na što bi oni naravski kimnuli glavom: si, si. I tako bi sjednica svršila. Računa se nije polagalo, a proračune se uvjek bez ikakvoga prigovora prihvaćalo. Odkad je pako hrvatska manjina došla u zastupstvo nabavile su se uredovne knjige, imenovao se blagajnik i tajnik, kupila se blagajna, uredilo posobje itd. Dočim su se prije klala goveda u mjestu, izposlovala je hrvatska manjina, da je občina uz najpovoljnije uvjete dobila zajam pa sagradi klaonicu izvan mjesta. Tako imade občina krasnu klaonicu, na koju ništa ne troši, niti plaća kamate na zajam, a do nekoliko će godina pasti pod občinsku režiju, pa će tako občina imati nekoliko hiljada godišnjeg dohodka više. Putevi su u Voloskom-Opatiji lieno uredjeni, a to sve zaslugom hrvatske opozicije.

Još bi se dalo koješta nabrojit, ali i tako se bojim, da sam zlorabio Vašu i cienjenih čitatelja strpljivost. Malo ih imade još, koji ne uvidjaju, da se občinska uprava nemože nadalje povjerit onakvim ljudem, kakvi su naši takozvani talijani. Ovom malenom crtom htjedoh stvar vjerno prikazati. Svi plaćamo občini namete, pa hoćemo, da se s našim novcem upravlja kako Bog zapovjeda, a ne kako „nekoji" hoće. Zato se nadamo, da kod budućih občinskih izbora neće svjestni i pošteni izbornici občine Volosko-Opatijske podupirati mušice naših šarenjaka, radi kojih su bili i lanjski izbori uništeni. Nadamo se nadalje, da će pravi Vološćaci i Opatijci glasovati za domaće ljude i da će domaćoj manjini izvojštiti podpunu pobjedu. U to ime: Živili čestiti i pravi Vološćaci i Opatijci! —

Vjeruj dušo.

Da si kano zora krasna
Kano angjo, dušo, mila,
Još ti nebi, moje zlato,
Moga srca predobila!

Ti se smješiš, pa mi veliš
Ako ti je srce vruće,
Ako mlad te plamen pali
To je, momče, nemoguće.

Vjeruj dušo, vjeruj dievo,
Da si sama nebesnica,
Ja te nebi niti gledo
Ako niesi Hrvatica!

R. Katalinić Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. Nut zierne, ki ono buči na brigu?

Jur. Ono ti je Lovrić — jidi so kuntra onim, ki su ga v jamu vargli; dva puta je hodil v Lošin, ma mu Padrina ni pomogal.

Fr. Ma mi je drogo — a nut mi povij, čej su ono letile niku večer, kad su kantale, Čunšćice i nihov kopo carlena kalceta, kà nezno nanke kako se kruh talijonski zove?

Jur. Al su bile lonno bakalora, pok su in ga naše vridne Hrvatice nosilo, neka ga požeru.

Fr. Ma svala in, — kad bi vavik bronilo svoju patriju i svoj jezik, biš vidil, ko bi se ripari i kapulari kreonce nanošili. Živile Hrvatice!*

Jur. Živilo! altro kò, da će se „dobro jutro" zatarit — nikad dok bude Suska; nego će se, ako Bog do, „bujolì" (buu jorni) rasut.

* * *

Fr. Jure si pozà na kanfanarskoj pozi ovo sono?

Jur. Od kada imaju Kanfanarci pozu, ko ne šjor Minigin?

Fr. Ča si biâ slip, kad si pasâ po kanfanarskoj placi, da je niei vidiâ.

Jur. Valjda pensaš na onu pozu va botige, na kojoj požu napolitanske makarune i rovinjske bigulone.

Fr. Nego ča, jer Kanfanarci će imati komunsku pozu onda, kad se budu Morganci vozili po novoj cesti u Kanfanar.

Jur. A kad će biti to?

Fr. Pitaj puljskega Martinića i njegovega kanfanarskega oslića.

* * *

Jur. Nimate li vi Baderčani bliže medika, da se hodite valje do Pule ličit?

Fr. Imamo hvala Bogu va Pazinu i dobrih, ma ča češ, navadni smo jur od odavna na našega starega medika, najbrže se on bolje intendi va naše bolesti.

Jur. Ma ča neznate, da je samo mediku dopušćeno ličit; a da bi jedan naš neličnik to činiâ, kuda bi ga bili jur taljanski mediki tužili, a njihovi folji bi ga na križ stavili, pak najzad ča to nič ne košta?

Fr. Malu stvar, kakov darić, — kokoš, jaja — kakovu špaleticu, to ča imamo doma.

Jur. A put i drugo, ki vam plati; ala vidim, da ste spreda i zada zapućeni.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Od 15. jula primio je tajnik dr. Stanger nadalje: Povjerenik Anton Rogač, dekan u Hrušići sakupio for 14 u ime članarine za godinu 1894. od sliedeće gospode: Dubrović Franjo, notar u Podgradu, Slavoj Jenko, župan, dr. Šebesta Josip, liečnik, Bunc Karol, činovnik, Primožić Matej, Stemberger Anton, kapelan, gdična Maurić Marija. Požar Anton, kapelan u Pregarju, Šifrer Ivan, Hrušica, Makarović, učitelj u Jelšanah, Počivalnik Ign., kapelan u Brozovici, Rogač Anton, dekan u Hrušici svaki po 1 for. — Banka Trik-dog u Škrbići-Opatija for. 3·36. — Za cigaretu sa hrvatskom krunom nabrala gdjica Minka Mavrić u Podgradu for. 1·10. — Anton Šterk šilje iz Rieke for. 7 mjesto vienca na grob pok. Nadala Tomičića. — Šime Kvirin Kozulić, Mali Lošinj šilje for. 9·50, sakupljenih od raznih prinosnika. — Ante Volarić iz Rieke šilje for. 7, sakupljenih u veselom družtvu u kući trgovca Marka Burića. — V. Knobloch, Našice šilje for. 22·20, sakupljenih u krugu prijatelja u Našicah. — Anton Fučić, povjerenik u Puntu šilje for. 35·50. — Rikard Katalinić Jeretov iz Zadra šilje for. 248·01. Od ove svote sakupio pošiljač sam for. 84·80, a ostalo uniše je putem „Narodnoga Lista". Uplatiše Juraj Biankini, Zadar XII. obrok for. 5; R. Katalinić Jeretov for. 1 za srpanj; ostalo su darovi (imena darovatelja bila su priobćena u „Narodnom Listu".) — Veleč. g. Mijo Laginja, župnik vopriački izručio for. 7, sabranih u ime dara od sliedeće gg.: Rumac Leopold, Ivan Baćić otac, Ivan Baćić sin, Anton Iskra svi iz Poljanah svaki po for. 1, Mate Blagar for. 1 i Mijo Laginja for. 2, oba iz Voprinca. — Povjerenica gospodja Fanny Stanger u Voloskom sakupila 38 kruna, darovanih od sliedeće gg.: Andro Stanger 8 kr., Giacometta Stanger 2 kr., Ivanka Ličan 2 kr., Felice Stanger 4 kr., Karlo Jurković 1 kr., Blečić Vološćak 2 kr., Antonija pl. Märzthal 2 kr., V Z. 4 kr., V. Stercaj 2 kr., Johan Silbitzer 2 kr., Miho Laginja 1 kr., Innocent Stanger 2 kr., Kundić 1 kr., S. Vladisković 2 kr., M. Kovačić 2 kr., Ante Tomašić 1 kr. — Prof. Spinčić for. 9, sakupljenih medju prijatelji dne 2 kolovoza 1894 kod veleč. gosp. župnika Makса Marčića u Kostreni. — Josip Grašić, župnik u Bermu pošilja for. 3·20, sabranih od gg.: Anton Bercè. župnik u Kranjskoj for. 1, Golub Mate, poslednik u Bermu for. 2, neimenovani 20 novč.

Od posljednje objave došli su na odbornika g. dra. Laginju sliedeći prinosi: G. Gustav Modrušan, ljekarnik u Karlovcu platio je 30 for. i tim dopunio utemeljiteljnu svotu. — G. Milan Kerdić, urednik „Posavske Hrvatske" u Brodu na Savi poslao je 12 for., sakupljenih kao prihod zabave omladine u Sibinju kraj Broda 6. augusta 1894. sa igrom „Zatečoni ženik". — Dieto Ljudevit Kušćar u Puli dalo je 1 krunu molbom, neka mu se čim prije pripravi zabavište.

U Puli ustanovila se je podružnica za sada muška.

Našem uredničtvu priposlaše: Gosp. Fr. Brnčić for. 6·30, sabranih u veselom djačkom družtvu kod g. F. Šepića u Rukavcu i kod Mihotić, od kojih darovaše po 1 forint gdjice Jelisava Šeplć i Ivka Spinčić, a ostalo drugovi. Živila mladež! — Gosp. H. Majar iz Berma šilje 2 for. Dr. Pero Magdić iz Varaždina poslao je 4 for., koju svotu sakupilo je malo družtvance uz živu želju, da nam družtvo pri-orate na diku hrv. domovine a i spas naše istarske braće. — Gosp. Jakov Smak u Puli 1 for. — Gosp. Don Jero Gjik sakupio u veselom družtvu u kući g. Vinka I. Skarpe, župnika kod Šibenika 5 for. — Gosp. Ljudevit Vukelić u Senju sakupio dne 15. augusta na zboru Majko Božje na Krasnom u prijateljskom krugu 8 for. 60 nvč. Živili!

Rodjendan Njeg. Vel. cesara i kralja Frana Josipa I. U subotu dne 18. t. mj. proslavili su svi narodi Austro-Ugarske rodjendan našeg prejasnog vladara. Ovdje u Trstu pošla su u predvečer u obhodu po glavnih ulicah grada sva patriotička družtva sa veteranskom glazbom na čelu do namjestničke palače. Sa Lloydovih parobroda palili su umjetne vatre i bacali sjajne prskavice. — U subotu bijaše u stolnoj crkvi sv. Justa svečana sv. misa sa „Tebe Boga hvalimo". Sv. misu pjevao je presvj. g. biskup Andrija Štrk, a prisustvovaše njoj sve poglavice crkvenih, civilnih i vojničkih oblastih. I naš hrvatski narod dao je u svih pokrajinah oduška čuvstvu podaničke ljubavi i zahvalnosti bogoslužbom, raznimi svečanostmi i vrućom molitvom na Svevišnjega, da nam poživi prejasnoga cesara i kralja do skrajne medje ljudskog života na radost i sreću svih naroda drevno naše države. Tim molitvam pridružujemo se i mi živom željom: Bog nam poživio viteškog vladara Njeg. Veličanstvo cesara i kralja Frana Josipa I.

Imenovanja i premještenja. Kako se glasa, imenovan je definitivno kotarskim kapetanom g. dr. Anton Hochegger, to ostaje i nadalje kod namjestničtva upraviteljem prvoga odiela; nadalje imenovan je po istoj viesti kotarski kapetan u Kopru gosp. Schaffenhauer savjetnikom i upraviteljem kotarskog kapetanata u Poreču, te će kao takav zastupati vladu na zemaljskom saboru; g. F. vitez Schwarz dolazi iz Pazina k namjestničtvu u Trst. U Pazin ide kao upravitelj kotarskoga kapetanata namjestnički tajnik gosp. Ivan Šorli, a u Kopru upravljati će onim kotarom tamošnji namjestnički tajnik g. Perinello.

† Vladislav Vežić. „Hrvatska" dne 16. tekućega primila je iz Varaždina brzojavnu viest, da je onaj dan ondje umro hrvatski književnik i pjesnik Vladislav Vežić. Tužna ova viest bolno će se dojmit svakoga, koji je pokojnika poznavao. Sa Vladislavom Vežićem, koji je upravo ljetos stupio u sedamdesetu godinu, pada u grob jedan od najstarijih naših književnika. Javio se jè kao pjesnik poslie god. 1848., te je sve do svoje smrti radio. Za hrvatstvo iz Varaždinu, gdje je ako se no varamo, punih 40 godina prebivao, stekao si je napose zasluga. U politiku nije aktivno utiono, živio je u obće skromno, te je kraj svoga blaga srca uživao svačije štovanje. Pokojnik, koji iza sebe ostavlja udovu i više djece, bio je rodom iz obćine Nina u Dalmaciji. Vječni mu pokoj!

Biskup Šterk. Novoimenovani krški biskup presv. g. Andrija Štrk odputovao je u utorak dne 21. t. mj. iz Trsta južnom željeznicom put naše krasne Liburnije. Zaustaviti će se nekoliko dana u Voloskom kotaru, da posjeti i pozdravi rodbinu, znance i prijatelje u najmilijem mu dielu naše Istre, pak će pod konac đedna — ako smo dobro obavješćeni — parobrodom u Krk, da zasjedne drevnu stolicu svojih glasovitih prededastnikah blagopokojnih Feretića, Vitezića itd. itd. Na polazku iz ovog grada pozdravljamo ovim presvj. g. biskupa, želeći mu sretan put i srotan život u novoj biskupiji, koja je izručena njegovoj pastvi i kojom neka uspješno upravlja do najveće starosti Bogu na slavu, sebi i narodu na korist i spas!

Za poštenjaka Ivana Črnjca sabrao g. Frano Brnčić, abiturijent na Rokovo u Voloskom u veselom djačkom družtvu for. 2·50. — Gg. Fran Flego, načelnik, Anton Flego-Tončić i Niko Matojčić, svi iz Buzeta, i to prva dvojica svaki po 2 kruna, a potonji 1 kr. — Gosp. Jakov Smak u Puli darovao 1 for.

Za „Bratovštinu hrv. ljudi u Istri" darovao je g. Jakov Smak u Puli 1 for.

Občinski izbori u Dekanih. Dne 20. t. mj. započeli su u ovoj čisto slovenskoj občini izbori za novo občinsko zastupstvo. I tuj se bore dvie stranke, ali obje više manje slovenske, jer Talijana u občini niti neimade. Bolji, uvidjavniji i neodvisniji rodoljubi ustali su proti dosadašnjoj upravi, napose proti načelniku, koji da loše upravlja občinom i da je previše vezan na koparske talijanaše.

Koliko nam je do danas poznata, podielište si obje stranke broj zastupnika, biranih u III., dakle u najsiromašnijem tielu, koje je biralo dne 20. i 21. t. mj., i u kojem imade sadašnji načelnik glavno uporište; jučer je biralo II. tielo, a danas bira I. Konačni uspjeh priobditi ćemo svakako u budućem broju.

Veselica „Delavskoga podpornoga družtva" u Trstu izpala je prošle nedjelje vrlo krasno. U jutro podjoše mnogobrojni članovi pod zastavom i glasbom na čelu u crkvu sv. Antona novoga, koja bijaše dubkom puna i gdje bijaše odpjevana sv. misa. Nakon sv. mise vratila se nepregledna povorka članova istim redom u družtvo, gdje bijaše zastava pohranjena. Poslie podne, premda je nevriemo sočetka grozilo, razvedrilo se pod večer, te se je moglo izvršiti sav bogati program veselice uz mnoštvo članova i prijatelja.

Obznane. Na zadnjoj stranici donašamo „obznane" ob otvorenju delavske škole i pripravnice u Kastvu, našto upozorujemo naše cenjene čitatelje, preporučujuć im što toplije, da bi sposobne i marljive mladiće iz svih krajeva Istre poslali u spomenute škole u Kastvu, koje su nam toli korisne i potrebite.

Iz Sovinjaka (občina Buzet) javljaju nam, da su tamošnji rodoljubi odposlali c. kr. namjestničtvu u Trstu dovoljno podpisanu prijavu za ustrojenje podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u Istri.

Živili Sovinjci i našli nasliednika i u najsiromašnijem selu naše mile Istre.

Občinski izbori u Puli. Iz talijanskih listova doznajemo, da se vrše ovaj par občinski izbori u Puli. Reć bi, da se bore za vlast dvie talijanske stranke umjerena tobož i radikalna, a u istinu radikalne u talijanskom smislu obje. Uz prvu stoji činovnici c. kr. mornarice, pak će valjda i pobjediti. Kandidat za načelničtvo ove stranke jest bivši načelnik, zemaljski i državni zastupnik g. Rizzi, taj mladi vodja tobožnje umjerene stranke u Puli, dočim se je u zadnjem zasjedanju istarskoga sabora i na skupštini političkoga talijanskoga družtva mjeseca junija predstavio i on u svoj svojoj radikalnoj golotinji kad se je raćio o tom, da napadne Hrvate i da im zanieče njihova prava. Nemožemo dakle od manje a da nečestitamo mornarici na toli sretnom izboru i podupiranju tako umjerena i pravedna kandidata!

Hrvatska stranka nesudjeluje kod izbora, jer nemože imati nade na uspjeh, dok se puljska okolica bolje neorganizira i dok mornarica neprestane podupirati skrajne talijanske življe, koji su isto tako pogibeljni državi kao što i nam.

Nova podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Istri. Iz Berma (občina Pazin) javlja nam prijatelj, da su tamošnji rodoljubi poslali na načelničtvo prijavu za ustrojenje podružnice naše plemenite družbe sv. Cirila i Metoda.

Dočim pobudjujemo sva naša mjesta i sela na takav rodoljubni čin, upozorujemo sve i svakoga na viest, što no ju donašamo u ovom broju na drugom mjestu pod naslovom *„Družba sv. Cirila i Metoda za Istru"*.

Abiturijentska zabava. Hrvatski i slovenski djaci iz Istre priredili su dne 19. t. mj. zabavu u „Narodnom Domu" u Kastvu, koje čist prihod namienili su školskoj zadruzi sv. Cirila i Metoda u Istri. Već u tih riečih je mnogo privlačiva. Zabavu priredjuju djaci: valja ih vidjeti, valja ih slušati, poduprieti u njihovu poduzetju, doći u čim većem broju. Čist prinos namienjuju toli potrebitoj i koristnoj družbi sv. Cirila i Metoda: upravo se je dužno, da se dodje. Dodaj k tomu liep razpored, pa eto dovoljno uzroka, da pohitiš pod krov „Narodnoga Doma", pod kojim su se već par dana stiscali naši djaci, naša nada. I došlo je upravo mnogo ljudi. Neznam, da li je ikada bilo toliko gospodja i gospodjica, kao ovaj put. Zaokupile su sve stolice i veći dio prostora u dvorani, tako da su se muški morali tiskati na dnu dvorane i na dvjuh vratih, i ovaj put se je opazilo, koli bi potrebita bila veća dvorana. I ovaj put — ne mogu ni to prešutjeti — opazilo se je među damami prilično broj malenih, kojim nebi smjelo mjesta biti u takovih zgodah. Bilo bi na korist malenih, kad bi bili ondje, gdje bi u ono doba morali biti, a bilo b

ugodnijo za učestnike zabave, jer bi mogli još više uživati. Kako rekosmo, bilo je mnogo, evo puno občinstva, najviše iz Kastva i Kastavšćine. Od odaljenijih opazili smo čestitoga jednoga mladoga Hrvata iz Krašanjšćine, cielu jednu vriednu obitelj iz Pićna, a tako i drugih pojedinaca iz raznih strana, uz liepi broj djaka iz Trsta i Istre. Gostove je pozdravio Fr. Brnčić, duša za priredjivanje zabavo i kod zabave. Rekao je, da su priredili zabavu, da pokažu ne samo, da su živi, nego i kakvim duhom dišu, kako ljubo svoj jezik, svoj narod, svoju domovinu, i kako su pripravni za nju učiniti sve, što mogu po svojih silah sada i u budućo, kad stupe u javnost, da podupru sadanje poborniko za hrvatski i slovenski rod, ipomnito u Istri i Trstu, odnosno, da ih zamiene, kad njim budu već sile malaksale. Uzori na književnom polju da su njim najbolji književnici hrvatski i slovenski, a uzori na političkom polju, u koliko se tiče imenito Istre, zastupnici hrvatskoga i slovenskoga roda u zemaljskom saboru i na carevinskom vieću. Nje će oni podupriti, i kad bude ustrebalo, zamieniti, sliedeć uvjek njihove stope i načela, koja izpoviedaju. Liepimi riečmi je g. Brnčić na svrsi svoga govora pozdravio gostove, koji su mu pak oduševljeno povladjivali.

G. Nežić odpjevao je precizno, uz pratnju na glasoviru, pjesmu „Želje“. Svi djaci zajedno, uz pomoć neke gospode iz Kastva, pjevali su pjesmu „Dijačka“ slovenski, a pjesmu „Prolja“ hrvatski. Svidjala se je osobito prva. Tako je jedan djak Slovenac deklamovao slovensku pjesmu, jedan djak hrvatsku pjesmu. Krasna je i jedna i druga. Obojica su deklamovala razgovjetno, razumljivo, prvi bez osobitoga krotanja, drugi živahnim kretanjem. I g. Nežića i zborovom i deklamatorem je občinstvo oduševljeno pljeskalo.

Kod igrokaza: „Što mi nitko ne poznaš?“ sudjelovale su uz djako dvie kastavske krasotice, Grosmanova i Drnjevićeva. Odigrale su svoje uloge jako dobro, kao i svi djaci. Najviše je smjeha izazvao g. Brnčić kao podvornik glavne osobe u igrokazu Petra Halavanje, služeć se kojekakvimi izrekami kastavskoga narieča i doskočicami iz kastavskoga života. Občinstvo njim je povladjivalo i u vrieme predstave i osobito na svrsi. Osim navedenih točaka, bile su u razporedu tri točke, koje je odigrao na braču g. Kremsir uz pratnju g. Broža. Obojica iz Rieke, poznati su, stove upravo medju glasbenici. G. Brož nam je stari znanac, g. Kremsira čuli smo hvaliti. Nadali smo se užitku, ali uživali smo nad sve nade. Igrali su divno, slušalo se jih pobožno, povladjivalo burno, a oni i dodali točaka izvan programa.

Kod igranja tombole izigralo se je liepih darova. — Čistoga prihoda ostalo je 75 for. — Poslie tombolb počelo se je plesati, i plesalo se do rana jutra, dočim se je u jednoj sobi sakupilo družtvo pjevača, koji su sebe i druge zabavljali raznimi pjesmami. Veliki broj učestnika pokazao je našim mladićem na najsjajniji način, kako jih narod cieni, kako ih štuje, kako jih ljubi. Ima on, da na mladjih sviet ostaje, pak je pripravan uviek podupriti jih u njihovih plemenitih poduzetjih. Kako njim je družba zahvalna za ono, što od njih dobiva, tako su im zahvalni svi učestnici na uživanju, koje su njim pružili svojom zabavom.

Družba sv. Cirila i Metoda za Istru. Upozorujemo sve prijatelje to naše družbe, koji, kako smo jur preporučili, kane ustanoviti podružnice, neka ne šalju ravno na namjestničtvo svojih prijava za „Podružnice“, nego neka jih podpisane od barem 20 članova pošalju na predsjednika družbe presvj. g. dra. Dinka Vitezića u Krk, koj će onda urediti sve što treba. Na to upozorujemo s razloga, što namjestničtvo, roć bi dvoji, je li dosta onako prijaviti i molbu obložiti, kako je nedavno bilo spomenuto u članku našeg lista. Mi smo naime mislili, a držimo i sada, da osim pot primjeraka malih štatuta, to jest onih za podružnice, nebi trebalo svaki put priložiti pravila glavne družbe, koja su već mjesecca aprila 1894. zakonito priznana. Ali da se izbjegne suvišnomu pisanju i troškovom, najbolje je, kako rekosmo, poslati prijavu na ruke g. predsjednika glavne družbe, pak će on već urediti s odborom sve što treba. Samo novalja kasniti!

Deputacija kod kralja. Dalmatinski vinogradari spremaju se, da pošalju deputaciju pred svoga kralja, da traže pomoći proti nesretnoj klauzuli, koja će Dalmaciju materijalno uništiti.

Iz Omišlja pišu nam 15. t. mj. U nedjelju dne 5. t. mj. po podne raznio se strielimice glas po cielom mjestu, da kane naši ovomjestni djaci prirediti predstavu ili večernju zabavu. Došla je dakle doba, da se ide na predstavu, koja je započela u 8½ sati u „Hrvatskoj gostioni“ sa sliedećim programom: „Seljaci u gradu“, vesela igra u II. čina. „Kugina kuća“, deklamacija. „Nepopravljivi Jovanin“, šaloigra. Ples.

A zašto se je predstavljalo na tom mjestu? Zato, što u našoj „Čitaonici“ nije toliko mjesta, da bi se moglo više občinstva u istu smjestiti. U dvorani „Hrvatske gostione“ bilo je više liepih slika, a povrh toga bila je pozornica jako krasno i ukusno napravljena i sa hrvatskimi zastavami izpreplotena. Predstava je započela, a naši mladi diletanti započeše svoje uloge, koje odigraše posvema dobro. Poslie prvoga čina pade zastor, koji svakoga začara, videć ga tako liepo izradjena. Na tom zastoru narisana je vila sa lirom, a oko iste engjeli, koji slušaju njezino udaranje. Iza vile nalazi se pročelje velike tamnice sa dva velika prozora, na kojih je izpreprežena željezna rešetka. Sve je to tako liepo i simetrično na platnu izradjeno, da bi čovjek jedva priznao, da je to kakav diletant napravio. A kad tamo, to je naš mladi prijatelj T. Pavačić, brat mu daleko poznatog slikara Fr. Pavačića, koji je dosta potrudio i potrošio, da učini ovo za našu čitaonicu. Na toli plemenitom daru najljepše mu se zahvaljujemo.

Zatim se digne zastor, te započe drugi čin, koji bje takodjer na obće zadovoljstvo slušateljstva odigran. Iza kratke stanke deklamirao je „Kuginu kuću“ g. N. T. Poslie deklamacije odigrala se šaloigra „Nepopravljivi Jovanin“, koja bje grohotnim smjehom slušateljstva i pljeskanjem prihvaćena. Prosliedite tako, mlada gospodo, u vašem plemenitom nastojanju, kojim možete mnogo doprinieti u probudjivanju narodne sviesti. Polovica čista dobitka namienjena je družbi sv. Cirila i Metoda, a druga polovica za potrebo će naše čitaonice. A sada mi ne preostaje drugo, mlada gospodo, nego da vam zaželim uztrajnost u vaših plemenitih radnjah i da u drugih vaših nakanjenih predstavah bude što više posjetitelja. Živili!

Vrhovni sud i zastupnik Biankini. Bila je povedena iztraga proti „Nar. Listu“ sbog nekog članka, koji se odnosio na oružničtvo. Bečki zemaljski sud pozvao je bio i saslužno urednika lista čast. zast. Biankina i ako je carevinsko vieće odbilo molbu sudca iztražitelja, da mu se isti zastupnik izruči.

Posredovanjem glavnog prokuratora zaključio je vrhovni sud, da je saslušanjem zastupnika urednika Biankinia kao svjedoka povriedjena 16.a stavka državnog temeljnog zakona.

Iz Suska pišu nam 18. agusta. Zadnji put javio sam vam na brzu ruku, kako je c. kr. kotarsko poglavarstvo piemenim nalogom zabranilo odličnomu gospodinu vijati našu milu trobojnicu. Danas nadovezujem u toliko, da vam javim, kako je došlo do te zabrane. Spomenuta trobojnica vijala se je na kući g. M. B. već od njekoliko dana, a da nije nikomu ni na kraj pameti bilo, da se uznemiri. Dne 29 julija priepije ovamo poznati vam piskarac P., po rodu i jeziku naš odpadnik. Dva dana iza njegova pohoda bane na Susak oružnik, da zapita g. B., što znači ona zastava, a poslie druga dva dana svanu poznata naredba. Tako se dolazi do naravna zaključka, da je ta naredba izazvana onim piskarom, koji igra veliku ulogu u raznih uredih u Lošinju, jer se valjda tkogud boji njegova zuća i otrova, koga obićaje prazniti u puljskoj kaljuži. Evo čim je utemeljena naredba. Prije svega, da je g. B. morao pitati dozvolu za izvješenje trobojnice, a drugo, da bi radi nje moglo nastati smutnje i nemiri. Mi koji smo ovdje rodjeni i nastanjeni, gledali smo više dana, kako se zastava ponosno vije, nu neopazismo, da bi se itko smućivao ili uznemirivao. Ali što često, mi smo malih glava, pak ne primjećujemo svaku *tarščiru*, kako to opazuju *glavine*. Bijaše u ostalom i drugom prilikom ka ano, da smo se mi Sušćani opametili i osvjestili, i da se ćuravo nedamo više poljuti za nos od nikoga i zato ništa ne uguši više u nama narodno hrvatsko čuvstvo, kako će to pokazati skora budućnost. Pritisnuto jaše — evo to više skače, pa neka znaju i *glavine* i *glavice*, da je zakon maćehi, nego li prkos ili samovolja nekojih ili pojedinaca.

Lošinjsko pripipine ovdje nemogu se već prodičiti junaćtvom „avito culture“ njihovih gospodara proti g. učitelju, pa se latiše veleć. nam župnika, koji imado „neoprostiv grieh“, što se drži crkve i službe, neutjećući u stranćarske borbe, a tim dakako ne podpisuje tražbice naših framasona. Tako veleć. gosp. župnika stanoviti smutljivci uznemiruju ne samo u njegovom privatnom nego i u službenom životu. Veleć. župnik bijaše prostački uvriedjen u vršenju službe od jednog šoparca, koji je zato bio kažnjen od c. k. suda sa kratkim zatvorom, dočim je i sam očekivao, da će morati dugo u zatvoru odsjediti. Nu to nije jedini slučaj. Neka druga osoba, koja neima skoro ništa pod kapom nebeskom, a gospodski se prolazi, uvriedila je još toše gosp. župnika u crkvi. Sud vodi izvide, pa da vidimo, hoće li i on dobro proći, kako i njegov istomišljenik. Uz to poslie osude Matije i izvidah proti Martinu, njetko odnese g. župniku po noći vratnice jednoga prozora, a kameraru pošteniaku Martinu Busaniću jednu klupu. Zar je težko znati, tko je taj „njetko“? Bi li nam to znao kazati g. Z. u Malom Selu? Čekamo odgovor, da znamo, u koje ćemo diple udariti.

Ustrojenje nove posujilnice i štedionice u Istri. Iz Podgrada javlja nam prijatelj, da se je tamo ustrojilo novčano družtvo pod imenom „*Posujilnica i štedionica sa neograničenim jamstvom*“ za onaj sudbeni kotar. Družtvena pravila predložiti će se za koji dan trgovačkomu sudu na potvrdu, te će družtvo za kratko doba započeti svoje djelovanje.

Ustrojenje „Posujilnice“ za sudbeni kotar Podgrad biti će prava blagodat za onaj siromašni puk, koji se je do sada u novolji morao uticati i za najmanji zajam bezdušnikom i krvopijam.

Za oživotvorenje družtva stekao si je najviše vasluga zastupnik i trgovac gosp. Slavoj Jenko, komu je i u ovom poslu za ruku bilo tamošnje rodoljubno svećenstvo. Bude li potrebito podpore i blagoslova, ono srće za onaj kraj.

Registrana vinarska zadruga na ograničeno jamčenje u Puli, držati će dne 30. tek. mj. u 3 sata popodne godišnju skupštinu u vlastitoj pisarni, palača Fabro, prije Hotel Austria, prizemno. Članovi su sa dnevnim redom posebice pozvani. Vrlo znamenitih vieści o toj velekoristnoj zadrugi obećano nam je do malo vremena.

Željeznica Matulje-Lovran. Iz Opatije doznajemo, da se tamo ozbiljno radi na tom, kako bi se željeznička postaja Matulje spojila pomoću električne željeznice sa Lovranom. Željeznica ta imala bi postaje u Opatiji i u Iki. Na čelu toga poduzetja nalazi se tvrdka Egger i dr. iz Beča.

Iz Omišlja pišu nam 21. t. mj. Po običaju mjesta bila bi svake godine izvješena na našoj placi takozvana „Stomorina“, koju bi napravio cviet mladića. A ove godine? Ove godine nije se valjda taj cviet udostojao, da napravi taj ukras ovomu mjestu, jer drži valjda, da bi mu to bilo izpod časti. Zato na sramotu omiškomu cvietu napraviše „Stomarinu“ mala djeca, koja se združiše sa trima djećijima stomorinama, te na dan sv. Roka pred večer obilažaše se svojima „banderama i nevjesticama“ oko grada, pjevajući i svirajući pred njima sopile. Ciela povorka djece izgledala je kao kakva procesija. Poslie što obidjoše mjesto, zaustaviše se pred takozvanom „Stogatom“, gdje se djeca, jedan sat na sve moguće načine vrtješe. Eto dakle i ove godine prošla je Velika Gospoja bez stomorine, koju bi bili morali napraviti mladići od kite. Oni, koji bi imali nastojati, da se ne zatare stari običaj, gledaju ga upravo baciti u grob.

U predzadnjem broju dične „N. Sl.“ bilo je objavljeno, da priređuju naši ovomjestni djaci večernju zabavu. Program iste bio je na podpuno zadovoljstvo občinstva oviršen. Polovica čistoga dobitka namienjena je „družtvu sv. Cirila i Metoda“, a druga polovica našoj hrvatskoj čitaonici. Naša nadobudna mladež priredila je takodjer dne 19. t. mj. večernju zabavu sa sliedećim programom: 1. „Proslov“. 2. „Zadnji časi Zrinjskog i Frankopana“, tragedija u 3 čina. 3. „Tri hajduka“, deklamacija. 4. „Daždjiva noć“, šaloigra. 5. Ples. Početak u 8½ sati. Ulaznina po volji. Dvorana, u kojoj se je predstavljalo, bila je dubkom puna. Na odredjeni sat digne se zastor, a na pozornici jedan nadobudni mladić pozdravi gostove i prisutno domaće občinstvo sa „dobrodošlicom“. Iza male stanke započela predstava, u kojoj je mnogo zapletaja, pa ipak naši mladi diletanti odigrali ju na obće zadovoljstvo. Izmedju svih najbolje se je iztaknuo g. N. T., koji je od historičkoga romana: „Urota Zrinjsko-Frankopanska“ (E. Kumičića) sastavio: „Zadnji časi Zrinjskog i Frankopana“, tragedija u tri čina. A ne smijemo pri tom zaboraviti ni onu dvojicu, koji su imali najveće uloge i koji zastupaše neumrla mučenika Zrinjskoga i Frankopana. Deklamacija „Tri hajduka“, bila je dobro deklamovana, ali za naš prosti puk nije, jer istu ne razumije. Osobito se je slušateljstvo razkokodakalo, kad prikazivaše dvojica, poznata kao šaljivdžija, šaloigru „Daždjiva noć“. Tim su za ovu godinu prestale naše zabave, jer se imadu naši mladići doskora pripravljati na odlazak u škole, gdje im želimo dobar uspjeh u njihovih naucih. Za družtvo sv. Cirila i Metoda odposlala se već svotica od 16 for.

Novi list. Mjeseca aprila nikuo je na jednom kao gljiva poslie kiše radikalni listić „*Il Risveglio*“ u Rovinju, koj se je nakon četiri-mjesečnog sušićavog života srotno proselio u viečnost prošloga mjeseca, nepožaljen i neoplakivan od nikoga. Sada javljaju isto iz Rovinja, da imado tamo niknuti novi list mlade talijanske stranke — dakle opet radikalac — pod imenom „*L' Alba*“. Bit će da ga k životu dozvaše posliednje blagonosno kiše. Hoće li i to novo nedonoščе donieti sobom na sviet klicu bolesti, il će se roditi čilo i zdravo, pokazati će nam skora budućnost. Nepovoljna je svakako činjenica u tom, što je blagopokojni „*Il Risveglio*“ (probudjenje) sa uviek usnuo prije, nego li je stala pucati „L' Alba“ (zora). Probudio se jadan, kašljucao četiri mjeseca, pa stegnuv suhonjave papke, odselio se u bolji sviet, a da nije ni vidio mladje sestrice „*Zorice*“, koju će morati ponieti na krst u crnom odielu, jer njoj je starijem bratu tekar ovih dana odzvonilo. Medjutim počivalo u miru nesretno *probudjenje*, a novorodjenoj *zori* Bog dao pamet!

Nevjerojatno ali istinito! Našemu čestitomu drugu „Nar. Listu“ iz Zadra pišu iz Visa, dne 8. t. mj. „Da se još bolje uvjerite, koliko je bio istinit odgovor ministra poljodjelstva, podan zastupniku Biankiniu, da je klauzula povisila ciene vinu, evo vam liepog dokaza. Neki seljak iz Velog sela na otoku Visu, učinio je 120 hektolitara vina, koje nije mogao pod nijednu cienu prodati, kao ni drugi seljaci, te se odluči, da podje na Rieku. Ukrcao vino i on odputovao, a znate pošto ga je prodao? — Jedva jedvice po 2 forinta hektolitar! I još k tomu bio je usilovan da namiri troškove prodaje, te je morao potrošiti iz svog žepa još 20 forinta, neračunajuć nadnice, koje je izgubio za polazak i povratak. — Pa da neima pravo vlada kad kaže, da nam je klauzola poboljšala ciene vinu?“ (Što će na to istarski Talijani? Op. ur.)

Orijaš. Do nedavno mislilo se, da je Chang-Zan-Sing, glasoviti Kinez, najviša osoba na svietu, nu ovoga je nadvisio neki mladi Arab imenom Ali-Hassan, rodom iz Libijsko pustinje u sjevernoj Africi. Ovomu Afrikancu imade tekar 16 godina, a visok je već sada 2 metra i 40 cm.; viši je dakle od spomenutog Kineza za 2 cm. Uzprkos tolikoj visini, mladić je čvrsta i primjereno razvijena stasa, inače krepak i zdrav. Budo li se i nadalje razvijao i rasao kano i do sada, tad će taj Arab postati pravo čudovišće medju živućim svietom.

Književnost.

Riflessi di poesia e prosa slovena, Trieste, Tipografia Dolenc, Editore F. Pirman. Mladi slovenski pisac g. Fran Pirman, izdao je u vrlo ukusnoj knjižici u maloj osmini na 64 stranicah u talijanskom jeziku proizvode najboljih slovenskih pjesnika i pisaca. Zastupani su tuj u prvom redu Preširn, Stritar, Gregorčić, Pagliaruzzi, Pesjakova, Posavski itd. U svemu imado u prevodu 15 pjesama i dvie pripoviedke.

Provod je točan, jezik čist i gladak, a prevoditeljeva nakana plemenita, da upoznado naime Talijane sa krasnimi proizvodi slovenske vile, pak sve to ukupno preporuča ponajbolje rodoljubno nastojanje mladog pisca, kojeg prevode preporučamo našim čitateljem. Knjižica stoji 1 krunu, a dobiva se i u Dolenčevoj tiskarni.

Javna zahvala.

Podpisani zahvaljuje se ovim p. n. gg. koja su poslala darove odboru za priredbu abiturijentske veselice u Kastvu i to: Gospodin Mate Kundić for. 5 i gospodin Fran Dolenc forinti 5; gg. Petar Sironić, Trviž, Fr. Župan, Poljane, Puž Ante, Mošćenice, Jelušić Rajmund, Brseč, prof. M. Mandić, Trst, Vinko Marijanović, Pazin i Josip Grašić, Beran po 2 for.; gg. Viktor Tomičić, Volosko, Ljudovita ud. Jelušić, Kastav i Fr. Dubrović, Podgrad po for. 1·50; gg. Vincenza ud. Munić, Kastav, I. Mankoč, Trst, I. Nabrgoj, Trst, I. Blagar, Voprinac, F. Komr, kapl. Pićan po 1 for. Preplatili t. j. više nego je bila ulaznica, platili su gg.: Spindić Vjekoslav for. 2, Juretić Petar, Kastav for. 1·50, a gg. Kornmüller Vjenceslav, Jurinac Rudolf, Bakarčić Josip, Kleinmayer Ferdinand, Štefan Josip, Kinkela Vjek. Ruk., Mavrićić Vinko, Frlan Fran, Kastav, Munić Vjekoslav svaki po 50 nvč. ODBOR.

Narodno gospodarstvo.

Deset pravila za muzenje. Ako ćemo da nam krava dobro doji hoće se ne samo, da ju dobro hranimo, da ju dobro njegujemo, i da je po pasmini dobra dojilja, ali hoće se i umjeća pri muzenju. Iskusni marvogojitelji drže se sljedećih glavnih pravila pri muzenju:

1. Muzti valja brzo; čim se brže izmuze dobije se više mlieka i mlieko je mastnije.

2. Kravu, ovcu ili valja posve izmusti jer najzadnje mlieko, koje se muze, jeste najmastnije, i jer ako ostane mlieka u vimenu, ono može da proizvede zapalu vimena, a uvjek djeluje štetno na dojnost, dapače pri opetovanom zanemarivanju može krava sasvim presušiti.

3. Svaki dan valja u isti sat muzti, i valja se ustanovljenog sata točno držati, inače postanu krave nemirne i puštaju, da mlieko samo toči.

4. Muzti valja na križ, t. j. dok se muze desna prednja sisa, muze se istodobna zadnja lieva sisa i obratno. Ovakovim muzenjem draži se vime podjednako, pa žljezde izlučivaju mnogo više mlieka. Najviše mlieka izlučuje se za muzenja, jer i u velikom vimenu jedva može stati 3 do 4 litra mlieka.

5. Mora se muzti rukam, podnipošto strojevi, pa da su i najtoplije preporučeni.

6. Nevalja muzti samim prstim (kažiput i palac), nego cielom rukom, jer se na taj način otežo muzenje i prouzrokuje bolih životinji. Muzenje se obavlja otvaranjem i zatvaranjem ruke, pri čem izim siše, stisne se rukom i komad vimena. Na taj način usljed pritiska mlieka, otvara se mišica siše i pušta dosti mlieka na polje, bez da to i najmanje smeta životiniji.

7. Mlade se krave ne dadu lako izmuzti, ali čim su oporije valja s njima blaže postupati. Ako su nemirne pomaže ako im se rep gori privеže, ili im se za muzenja drži podignuta jedna od prednjih nogu. Tući se nesmjedu poništo, jer se onda prepluše, a to upliva na dojnost.

8. Čistoća jest prvi uvjet dobre njege, a dobro, zdravo i trajno mlieko, te trajno maslo dobiva se samo onda, ako se pazi na veliku čistoću.

9. Dali se ima muzti 2 ili 3 puta na dan to zavisi od mjestnih gospodarstvenih odnošaja. Mlade dojilje valja češće muzti, da se mliečne žljezde priviknu izlučivanju mlieka.

10. Za muzenja mora vladati podpuni mir u štaji, jer ako se krave uznemire ne davaju dosti mlieka. L. M.

Listnica uredničtva.

Gosp. V. O. u R. Vaše pismo poslasmo predsjedniku gospodarske zadruge u K., sa preporukom, da Vaše želje uvažiti izvoli. Prijateljski odzdrav!

Gosp. M. Z. u O. Ono je tiskarska pogrieška; stiglo u redu. Živili!

Obznana.

Upisivanje u c. k. pripravnicu za učiteljišta u Kastvu obaviti će se 15. i 16. septembra o. g. Primaju se učenici, koji su povoljnim uspjehom dovršili pučku školu i navršili 14. godinu svoje dobe. Prijaviti može se i pismeno; tko se prijavi kasnije označenoga vremena, neće biti primljen. Marljivi učenici dobe državnu podporu i do šestmjesečno oproštenje, ako im toliko primanjkuje do zakonite dobe.

Ravnateljstvo c. k. pripravnice
U KASTVU, 22. agusta 1894.

Ivan Bune,
ravnajući učitelj.

Obznana.

Obuka na delavskoj školi u Kastvu započima dne 17. septembra. Upisivanje biti će dne 15. i 16. septembra. Neka se svatko prijavi na dobu, jer se poslje rečenoga roka više nikoga u školu primiti neće.

Ravnateljstvo delavske škole
U KASTVU, dne 22. agusta 1894.

M. Šepić,
ravnatjući učitelj.

Radionica umjetnih ognjeva
K. ZOBEC & C.
u Trstu

ulica Rossetti broj 121 (Camp. Morpurgo)
proporuča se slavnom občinstvu i slav. družbam za raznovrstno naručbo, spadajuće u pirotehničku struku, kao rakoto, bengalo i druge umjetne ognje. Cienici slovenski na zahtjev franco.

Oglas.

U nedjelju dne 26. t. mj. na 5 ura poslie podne urečena je izvaredna glavna skupština podpisanoga družtva u prostorijah „Narodnoga Doma“ u Kastvu.

Dnevni red:

1. Vieđanje o razpustu družtva.
2. Možebitni predlozi.

Najuljudnije umoljava se svu gg. izvršujuće i podupirajuće članove družtva, da u što većem broju pristupe ka skupštini, gdje će im se na tanko sa strane upravljajućeg odbora razložiti uzroke i razloge razpusta.

Dobrovoljno vatrogasno družtvo.

Kastav, 18. agusta 1894.

Tajnik: V. Rubeša. Nadzapovjednik: Fr. Kleinmayer.

10.000

krasnih hlača iz kamgarna za gospodu mora se na brzu ruku razprodati radi prošle već saisone, to se jih uslied toga odaje za nečuvenu još cienu

od forinti 1·80

komad (za tucet for 19·—). To izvrstno izradjene hlače za gospodu jesu od najboljeg končanog kamgarna u najnovijih i najljepših svietlih i tamnih primjercih svako volično to čvrsto i dugotrajno; cieno je pako tako nizka, da se istom nije niti radnja plaćena. Razpošilje se uz gotov novac ili sa pouzećem kroz *komisijsku pisarnu Apfel, Beč, I., Fleischmarkt 6/42.* Kao mjera neka se kod naručbah naznači duljina koraka i objam trbuha.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrsd. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2¼%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3¼%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „	2¾%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. volj., stopijo nove obrestne takse v krepost z dnem 4. febrovarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrosti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu all Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obrosti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat all srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakazniee narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnom cursu.

Trst, 31. januvarja 1894. 2-24

Štrcaljke i sumpornjače za trte
inžinira Živica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebće za iste 23
dobiva se uvjek u skladišću tvrdke

Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Spomenute štrcaljke razašilju se na svaku poštu austro-ugarske monarhije franco, komad po 10 for

DOMINIK LUŠIN
u Kopru

proporuča veliko svoje skladište raznovrstnog lisa, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takođjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj cieni. 24—10

Raki!

Jamčeni, skačući, živi, dnevno svježi ulovljeni, razpošilja se ih u košarici sa poštarskim pouzećem prosto od carine:

40 kom. raka najvećih for. 4·60
60 „ „ velikih „ 3·70
100 „ „ za juhu „ 2·90

T. SILBER
u Stanislavi broj 40
(Stanislau, Oesterreich.)

Pomada ‚Phönix‘

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. *Odlikovana* jest usliod tečničkih izvida i kroz sudu zahvalnica priznato jedino postojeće u listinu realno i neškodljivo sredstvo, kojimo se kod gospodja i gospodo puna i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i drugo odstranjuje. Uporabljenjem iste pomade postizavaju još easma mladi gospodičići čvrste brkove. Jamči se za uspjeho i neškodljivost. Kutijica 80 novč., sa poštom (doznećem ili uz gotov novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

Teodor Slabanja
Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izrađenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, ulpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža itd.** po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti razna crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24 10

Pijanstvo

izliečivo antibetinom, koj se je pokazno izvrstnim liekom u mnogobrojnih slučajevih. Bezbrojna zahvalna pisma ozdravljenih može se na zahtjev i bez troškova na uvid poslati.

Liek se može dati — pošto je bezukusan — pijanici i bez njegova znanja; 1 doza for. 2·20; dvojaka doza za za starjelu bolest for. 4·40; ako se pošalje novac unapried, dobije se liek franko kod **Adler Apoteke, Lugos u Banatu broj 724.**

Mnogo novaca

prištedi svaka gospodja, koja kod mene naruči odielo. Jerbo sam kupio veliku zalihu chachemira i vunenih stvari iz stečajne mase, to mi je moguće iste uz nečuveno nizku cienu prodavati. Ja prodajem dakle tkaninu (oko 8 met.) za jedno podpuno

odielo za gospodje samo za for. 2·80

Izjavljujući otvoreno, da je tkanina izvrstna, to ju uzimljem natrag, ako se ustanovi, da neodgovara istini. Dobiva se u najljepših bojah točkano ili sa ružami urešeno. Razpošilja se sa pouzećem ili proti gotovom novcu, to se mora naručbami požuriti, jer se prodaje množinu tih odiela. Naručbe neka se upravljaju na **trgovačku kuću Apfel, Beč, I. Fleischmarkt 6/42.** Uzorke se ne razpošilje.

Odlikovana ljekarna PRENDINI
Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Pastilje (sladčice) iz katrama

Izvrstno djelujuće sredstvo proti **slaboći prsiju želudca akutnim i kroničkim bronkitam, začetkom sušice, plućnom kataru i mjehuru, dihanju, kašlju nervoznom i hripavcu.** Izliečiše u kratko vrieme sa jednostavnom uporabom ovih djelotvornih pastilja.

Prodaje se ih u

Ljekarni Prendini
u Trstu

i kod svih glavnih ljekarnah raznih pokrajinah.

Ciena jednoj škatulji sa naputkom **40 nvč.**

Sve strojeve za gospodarstvo.

Osobitosti

prodaje jedino tvrdka Ig. Heller
TIESAKA ZA SJENO, SLAMU I SLAGANJE
raznih sustava

HIDRAULIČKIH TIESAKA

diferancijalnih vinskih tiesaka — sprava za samleti masline, buhač itd. Nove štrcaljke proti mildevu Vermorel-ove vrsti, samoradne štrcaljke proti mildevu sa bakrom pomoću zračne sisaljke. Sprave za grijanje vina, kuhanje, za trieblјenje grozdja, za sušenje voća i povrća. Trebionike kuruze, triere, mlatila, mline za čišćenje žita obične.

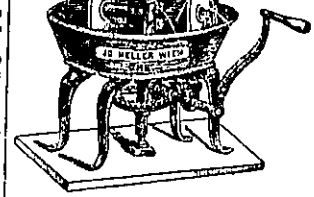

Lievano ili izradjeno željezo za svakojake strojeve itd. sve uz najjeftinije ciene i pod najpovoljnijimi uvjeti pošilja uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN
2/2 Praterstrasse br. 49

Bogato ilustrovane kataloge sa 192 stranice u talijansko-njemačkomu i hrvatsko-njemačkom jeziku šalje na zahtjev odmah badava. **Traži se preprodavaoce.**

Upozoruje se na patvaranja. 20—6

Velika lavovska loterija — 2024 zgoditaka

Glavni zgoditak 60.000, 10.000, 5.000 for.

u gotovom sa samo 10% odbitka.

Lavovske srećke po **1 for.** preporuča: Gius. Bolaffio Aless. Levi, Mandel & C., „Il Mercurio“, Girolamo Morpurgo, Ignazio Neumann, Marko Nigris i Enrico Schiffmann.

Odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 35. U Trstu 30. agusta 1894. Godina XX[illegible]

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezimo i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka za cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za polgodine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Uzmiču.

II.

Tako se razišla ta glasovita skupština, neobaviv najvažnijega posla, t. j. izbora nove uprave. Sa uspjehom ne bijahu zadovoljni ni radikalci ni umjerenjaci. Prvim se je doduše posrećilo osramotiti stare „pospance" poznatom resolucijom, nu oni se kukavno povukoše natrag, kad je bilo preuzeti upravu družtva iz neradinih i popustljivih ruku. Niti jedan od tih junaka na jeziku da bi se bio odvažio predložiti, neka se bira novu, odlučnu i radinu upravu. Oni kao da su se prestrašili pred novim položajem, koga stvoriše sami. Njihova pobjeda porazila ih. I ti ljudi hoće da vode glavnu rieč u javnih poslovih Istre!? Njima bi se imala povjeriti uprava naše pokrajine! Žalostna im majka!

Umjerenjaci ostaše razočarani i do skrajnosti ozlovoljeni. Kako i nebi! Na predskupštini, obdržavanoj u Poreču mjeseca maja složiše se mladi i stari u tom, da neće činiti upravi političkoga družtva neprilika. Nakon žestokih medjusobnih okršaja bijaše postignuta sloga i jedinstvo, što se je imalo na glavnoj skupštini u Puli u najkrasnijih bojah svietu prikazati. Pak? Mladi neodržali rieč, pobili stare, osramotili ih, al se neznali ili se plašili okoristiti se neočekivanom pobjedom.

Naravska posliedica svemu bijaše ta, da su stari, silno ogorčeni, počeli uzmicati. Njihovo glasilo, porečka „L'Istria" naricala je zdvojno kroz dva puna mjeseca skoro u svakom broju, što je prpošna i neoprezna mladjarija bacila stranku u takav položaj, u kakvom se nije nikad do sada nalazila.

Čemu odročiti skupštinu — viče ona ogorčeno na prvom mjestu istoga broja (La nuova situazione" br. 648 od dne 16 junija.), u kojem izviešćuje o porazu svoje stranke. Novi programi traže nove ljude, pak oni, koji stvaraju te programe, neka ih takodjer izvadjaju. Zaključujuć članak, pita se na koncu bolno i porugljivo: dakle, koja je jezgra novog položaja? Predsjedničtvo političkoga družtva sastavljeno od posve novih osoba, saborska većina složena od zastupnika posve složnih sa tim predsjedničtvom. Jeli moguće sve to? pita sama sebe. Zašto da nije, ako puk hoće! — odgovara zagrizljivo.

U sliedećem broju („Avvenga che puo" br. 649 od dne 23. junija.) na prvom mjestu pozivlje na dan sve one, koji su njoj prije 12 godina (kad se je list ustrojio) spočitavali, da ona sama Slavene izmišlja, a da se s njima posluži kao strašilom u svoje svrhe. *Ali ti ljudi* — kaže dalje — *više ne govore onako nakon stečenog izkustva i poslije predzadnjih i zadnjih zemaljskih i državnih izbora. Nu polagano, gospodo, jer doba tvrdog izkustva nije jošte za Istru minulo, biti će jošte toga, dakako da će biti!*

Naglašeno bijaše — nastavlja — da mora biti prva naša briga, da uzdržimo u naših rukuh upravu pokrajine, ali poviest sviju naroda i sviju vremena uči nas, da se mora sačuvati upravu jednog grada, pokrajine itd. jedino umjerenošću.

No zaključak tog članka vriedi zlata. Taj glasi: *Do sada imali smo se boriti jedino sa neumjerenošću Slavena. Ali medju njimi i nami nalazi se treći činbenik — vlada, koju, reć bi, mnogi omalovažavaju. Da vlada neima uticati u nekoja pitanja, jest mnienje kano i druga; nu da je ona u istinu uticala, da utiče i da će uticati po svoj prilici i u buduće, nedade se poricati od nikoga, koji je zdravog razuma. Kako će uticati i zašto, to se nas netiče; nu ako bude uticala, što će se bez dvojbe dogoditi, nećemo se imati boriti jedino sa ono pol tuceta Slavena, što ih imademo u pokrajini, već i sa istom vladom, koja se je do sada pokazivala, ako i ne dobrohotnom, a ono u nekojih pitanjih nesebičnom.*

Imajuć ova dva neprijatelja na ledjih, kako ćemo dugo držati upravu pokrajine u naših rukuh?

U sveobćem metežu talijanaške stranke, oglasio se napokon u istom listu i član saborske većine „Un deputato", koji je nastojao, da opere sa sebe i svojih jednomišljenika ljagu „popustljivosti i koncesija" slavenskim zastupnikom. I on se tuži („Dove si va?" broj 655 od dne 4. agusta.) na časopise Istre i Trsta, koji navaljuju bezobzirno na talijansku saborsku većinu, ni krivu ni dužnu. Ti se napadači, neračunajuć sa postojećim težkim položajem, koj je pomogao stvoriti u saboru kojigod od najžešćih vikača, (Nije li to možda dr. Costantini?) no obaziru nit najmanje na našu moć u pokrajini, niti na odgovornost, koju bi si bila morala talijanska stranka naprtiti. Jezikovno pitanje u saboru da su prihvatili radikalci kano sredstvo, da istim potaknu još više sveobće nezadovoljstvo, prouzročeno neuspjesi talijanske politike zadnjih godina.

Odsuda puka, izrečena dne 13. junija u Puli na predlog starca, u čijih prsih vrije najplemenitija rodoljubna srčba, žigoše saborsku većinu kano izdajice domovine, naloživ njoj kao pedepsu za buduće, izvedenje programa, koji je neizvediv.

Naš položaj je zamršeniji, nego li ikada prije, i nebude li dne 13. t. mj. sretne riešitbe u Puli, našoj stranci grozi zadušenje.

Dva dana pred izvanrednom skupštinom vraća se „L'Istria" opet na to pitanje, zaklinjujuć svoje, da se za Boga kane krasnih teorija i zvučnih programa („Ancora del Congresso della Società politica", broj 656 od dne 11. agusta.), koje se nedade praktično izvesti ili za koje neima sposobnih ljudi. Jedni bo, razočarani i nepouzdanjem slomljeni neće, da se podlože nepodnosivom teretu, a drugi, koji traže promjenu, uzmiču kao plašivice.

Sjetite se — viče ona svojim vjernim — da se nalazimo pred vrati općenitih zemaljskih izbora, koji će nam zadati trista briga. Ovako dalje nesmije ići, jer bismo izgubili svako pouzdanje sami u sebe i svako uvaženje i poštovanje kod drugih. Iz tog nesretnog položaja moramo izaći čim prije, jer to zahtjeva čast i dostojanstvo naše stranke.

Naveli smo eto nekoliko markantnijih mjesta iz glasila saborske većine, da tim pokažemo, kakva je vladala pometnja i strava u talijanaškoj stranki Istre sve do pred samu izvanrednu skupštinu. Ovo neprestano naricanje glasila i vodja stranke radi nesloge i razkola; ničim opravdana grožnja sa uticanjem cesarske vlade u javne poslove Istre na teret Talijana; ono umjetno prikazivanje nas Slavena kao strašila, koje teži jedino za vlašću u pokrajini, sve to moralo je djelovati na radikalnu struju, osobito na ugrijane glave mladjih ljudi, kao što djeluje hladan oblog na razpaljeno čelo.

Mladi sa „krasnom teorijom i zvučnim programom" povukoše nejunačći rogove u se, a starim se stao malo po malo vraćati život i srčanost. U tom razpoloženju zatekla

PODLISTAK.

Na uzburkanom moru.

Istiniti dogodjaj. (*Pite Emin*).

(Nastavak.)

Prova nam je medjutim jošter uviek bila okrenuta prema Cerigu, naime prema zapadu, al jako valovlje, navaljujući neprestano na bok ladje, tikalo ju sve više na jug prema Kreti.

— Tko bi si bio pomislio, da će se ta nepogoda takom silom na nas oboriti, ozve se moj drug, prikučiv se k meni do *kasara*, gdje sam muče stojao, motreći tmurno obzorje, nad koje se velikom brzinom spuštala crna, strašna noć.

— *Deriva* je znatna, velika, rekoh. Bojat nam se, ako se u skoro neutiša more, da nas na kraj baci. Sve što više razmatram ovaj naš neugodni položaj, to me veća zabrinutost hvata, te ne znam ni sam, kako da se izkopamo od tolike neprilike. Lasno bi bilo, da nam je pod vjetar kaka sjegurna luka, do koje bismo se mogli probiti, al kud ćete da ajeknete sjbrodom o one goleme klisure, što se poput grdnih gorostasa dižu niz obalu otoka Krete? Pa po ovakoj noći, pri takom vremenu!

— Istina, odvrati mi drug, a izgleda neima, da bi vrieme moglo kmnuti na bolje. Ta gledjite samo, kakovom se žestinom valovi obaraju na brod i palubom prelievaju.

— Vidim. Svakako moramo, da odustanemo od namisli, da se provučemo izmedj Cerige i glavine St. Angelo. Tražit nam je drugi put, kroz koji ćemo se na otvoreno provesti.

Preostaje nam, da zakrenemo glavinu Spada i da se medj Kretom i Cerigottom proturamo do otvorenog mora, pak što Bog dade. Novim će smjerom brod i lasnije odolievati morskoj sili — reče moj drug i htjede, da dade zapovied krmilaru, da krene provu put jugo-z- ada.

— Ali *deriva*? . . . klikaun, obustaviv ga žurno.

— Kaka *deriva*? Bude li brod okrenut provom prema jugo-zapadu, *derive* će nestati, jer će nam vjetar biti skoro u krmu.

— Dà, kad bismo se nalazili na otvorenom, daleko od kraja, al valja paziti na to, da nas je već do sada *deriva* potisnula znatno na jug prema Kandiji, tako da kad bismo provom upravili na jugozapad, tresnuli bismo bez dvojbe o kraj. *Derive* je već do sada bilo dosta . . . pustimo li, da nas i nadalje tiska prema kraju, tad smo jamačno propali. Preostaje nam na žalost samo jedan put, jedan način, da se izkoliečimo, od te neprilike, da se spasimo.

— A taj bi bio? . . .

— Da pojačamo jedrila.

— A hoće li u tom slučaju brod moći, da odoli morskoj sili?

— To je pitanje! . . . Nu uzalud nam sve, rekoh, dok se ogroman val rušio na brod i preljevao pramcem, koji sav zaroni pod vodu, uzalud nam sav napor, moramo da biramo izmedj ovo dvoje: ili držati brod s ovoliko jedara, koje ne mogu, da dadu navaljujućim talasom dovoljnog odpora, te tresnuti s njim o kraj, ili pomnožiti jedrila i time izvrći „Zajednicu" najužasnijoj provali razdraženog mora. Dati se u bjeg? . . . Kud? . . . U našem slučaju bjeg bi značio gotovu propast.

— O tom sam posve uvjeren . . . . znam, da nas il ovako il onako ne čeka ništa dobra. Nu neće škoditi, ako pričekamo časak, pa da vidimo, što će biti. Gledajmo, da se ne prenaglimo . . . ja i onako ne mogu vjerovati, da smo se *derivom* toliko približali kraju.

— Vjerujte mi, da jesmo . . . Odkad se na nas ova nevolja survala, ne pustih ma ni za časak brod s vida, a mogu vas uvjeriti, da sam velikom pomnjom pratio svako njegovo kretanje. Moj drug ode u komoru, a ja ostah na kasaru.

Nad nama se bila spustila, crna, užasna noć. Nebo bilo pokrito crnim oblacima, iz kojih je jošte svedjer lievala kiša kô iz kabla. Svud tama, gusta, crna tama, da ne vidiš ni prsta pred sobom.

Na moru sam osjedio, svega sam u svom životu izkusio, nu za strah niesam znao nikada . . . nikada! Nu u ovom času pobojah se za — „Zajednicu".

A nije joj to bio prvi put, što je u borbi s morskim grdosijama . . . nju sam u tom kolu često puta vidio, a znala je ona uviek dobro prkositi mâ i najsilnijim i najžešćim navalam uzburkana mora, nu tad bijaše jošte mlada, žilava, krepka i čila . . . a sada? Mnogo je već godina minulo, odkad se ona prvog puta zaljuljala na morskim grudima i mnogo je nad njom prohujilo bura, oluja, nepogoda, orkana, kojim je ona znala uviek odoljeti, i nepobjedjena izaći iz takih užasnih borbâ. Ai to bijahu druga vremena, a hoće li i sada moći, da odoli napadajem uzburkana mora? Hoće li joj poći za rukom, da se kakogodj probije kroz ono kobno tiesno, i da se iz tog uzkipjelog i uzavrietog kotla izvuče? Hoće li ona i sada, natovarena godinama, izmučena i oslabljena mnogogodišnjom borbom održati konačnu pobjedu? . . .

To bijahu pitanja, koja mi se neprestano vrzla u mozgu, a da im ne mogoh utješljiva odgovora naći.

Moj drug nije bio zato, da se pomnože jedrila, nu ni mene nije ništa osobito tjeralo, da se toga skrajnoga sredstva latim, prem sam bio uvjeren, da ćemo biti prinuždeni, da se ga il prije il kasnije prihvatimo

(Dalje sliedi.)

je jedne i druge izvanredna glavna skupština dne 13. t. mj. Pa što se dogodi tuj? Bez dvojbe ono, čemu se nije mogao nijedan ozbiljan čovjek nadati.

Onaj stari lav, *onaj radikalni vikač, „koji je pomogao stvoriti današnju jezikovnu Babiloniju u saboru“*, onaj osiedjeli uzor mladih radikalaca, koji je na glavnoj skupštini dne 13. junija u Puli svojom glasovitom resolucijom odčitao grubu lekciju svojim saborskim drugovom i predsjedničtvu političkoga družtva, koji je taj bieono zagrmio: *u talijanskom saboru u Poreču neima i nesmije se u buduće oriti drugi jezik do talijanskoga*, taj isti starac diže se uprav dva mjeseca iza toga i na istom mjestu, da izreče pouzdanicu onim istim osobam, koje je smatrao pred sama dva mjeseca izdajicami talijanske domovine, da baci pod noge sve one „krasne teorije i ono zvučni program“, kojemu je nadobudna radikalna mladjarija na zadnjoj skupštini toli zanosno i oduševljeno pljeskala i koji bijaše uz gromovito odobravanje od ogromne većine skupštinara prihvaćen!

Satrven i upokoren predložio je vodja radikalaca, bivši zastupnik Costantini novu resoluciju, kojom izriče pouzdanicu predsjedničtvu političkoga družtva uz smjernu molbu, da bi nastojalo zagovarati i braniti talijanske probitke u Istri. Ta skromna i umjerena resolucija bijaše prihvaćena. O „krasnoj teoriji i zvučnom programu“ ni traga ni glasa. Jadni radikalci, na što ste spali?!

Ustoličenje krčkoga biskupa presvj. g. Andrije Sterka.

I. Odlazak iz Voloskoga.

Prošli četvrtak došao je iz Trsta presvjetli biskup Andrija Sterk na starinu k Varljenom, maleno selo kod Voloskog, da tu sprovede nekoliko dana sa svojom braćom, gdje je proživio u djetinjoj dobi barem vrieme školskih praznika, a kasnije dolazio rado svake godine, da se odmori od napornog rada barem na nekoliko četvrtaka. Taj kratki boravak u Varljenih upotrebili bi mnogobrojni prijatelji i štovatelji, da ga pozdrave, s njim se porazgovore i posavjetuju o raznih stvarih. Tako bivalo svake godine. Sadanji kratki boravak opet upotrebili su prijatelji i štovatelji presvjetloga biskupa, da mu se poklone i čestitaju, tako da cielo ono vrieme nije bilo *ako ne ove primiti, druge odpustiti*. To se ponavljalo neprestano kroz nekoliko dana — a uviek onom velikom ljubaznivošću i poniznošću, koje su uviek rijesile ovoga crkvenoga dostojanstvenika.

Subotu, dan posvećen napose Blaženoj Djevici, kojo je on osobiti štovatelj, dne 25, odlučen je bio za odlazak. Kod svete mise, koju je slavio Presvjetli na Pužovbregu u malenoj crkvici sv. Ane, sabralo se bližnje susjedstvo, da se pomoli za novoga biskupa i da mu se na odlasku pokloni. Svimi se oprašćao ljubaznivo kao otac ili brat najbolji, i obećivao, da će još doći, da neće ni sada na Varljene pozabiti. Suznim okom ljubili su posvećenu desnicu i želili mu sretan put.

K podnevu nadošli k Varljenom iz Ricke dva kaptolska izaslanika iz Krka, počastni gospodin dr. Fran Volarić, biskupski vikar, i kanonik monsgr. Bogović, a malo kasnije izaslanik tršćanskoga kaptola kanonik I. Buttignoni. U to vrieme doplovio je u Volosko parobrod iz Krka sa izaslanici svih izvanjskih občina sa svojimi načelnici, koji su se sabrali okolo dva sata poslije podne u kući gosp. župnika, da se tu poklone svojemu vrhovnomu pastiru.

To učiniše na usta veleučenoga gospodina dra. D. Vitezića, koji oslovi presvjetloga biskupa krasnim govorom iz kazujuć veliko veseljo, kojim ga čeka cielo pučanstvo. On odgovori sa malo otčinskih riečih, za kojimi svi uznešeni uzkliknuše: *živio!*

Iz plovanske kuće uputi se Presvjetli sa pratnjom u crkvu sv. Ane, gdje ga dočekao mjestni župnik na crkvenih vratih i odveo ga do glavnog žrtvenika, od kuda iza kratke molitve pojde ravno na parobrod, koji je navlaš zato naručen, u luki čekao. — Svečani glas zvonova, pomješan sa čvrstimi hitci pozdravljao je odlazećega presvj. biskupa - Volušćaka. I Vološćaci, koji su vazda sa velikim počitanjem suretali ovoga svoga prodičenog sina — htjeli su i prigodom njegovog odlazka to opet pokazati.

(Konac sliedi)

Javno pitanje

na c. kr. kotarsko poglavarstvo na Voloskom, na c. kr. namjestničtvo u Trstu i na zemaljski odbor u Poreču.

Odlukom c. kr. namjestničtva u Trstu 19. julija t. g. br. 13354, priobćenom bivšemu občinskomu načelniku Slavoju Jenku odpisom c. kr. kotarskoga poglavarstva na Voloskom 24. julija, dne 25. julija iste godine bilo je, na temelju § 96. občinskoga reda, razpušteno občinsko zastupstvo u Podgradu, i sporazumno sa zemaljskim odborom u Poreču imenovan upravni odbor.

Proti toj odluci uložio je g. Slavoj Jenko u ime občine, služeć se pravom koje mu daje isti §. 96. občinskoga reda, utok na državno ministarstvo, podpisan po 24 bivših občinskih zastupnika. Tu odluku priobćili smo u cielosti u predposliednjem broju našega lista, i shodno razjasnili.

Mi nećemo danas govoriti nit o razlozih razpusta, nit ćemo prispodabljati upravu občine podgradske sa upravami drugih istarskih občina, a niti postupak oblasti naprama ovoj občini sa postupkom naprama drugim občinam. O tom svem bit će još prilike i drugdje govoriti i pisati. Omedjašujemo se samo na jednu okolnost, i na jedno odnosno pitanje.

Po jasnom slovu zakona 5. marča 1862. čl. XVI., valjanoga za sve zemlje zastupane u carevinskom viecu, i 10. julija 1863., § 96. valjanoga za pokrajinu Istru, *ima se najdalje šest tjedana poslie razpusta bud kojega zastupstva, naročiti novi izbor.*

U odluci, kojom se je občinsko zastupstvo podgradsko razpustilo, kaže se izrično, *da se novi izbori „imaju pracej razpisati“*, dakle **„pracej“, odmah.**

Od onda od 25. julija t. g., je danas upravo pet tjedana.

Obzirom na jasnu ustanovu zakona, i onoga za cielu ovu polovicu monarhije, u koju spada i Istra (č. XVI. drž. zakona 5. marča 1862.) i onoga za pokrajinu Istru napose (§ 96. pokr. zak. 10. julija 1863.); obzirom na rieči sadržane u odluci c. kr. namjestničtva, kojom se je razpustilo občinsko zastupstvo u Podgradu, da se imadu novi izbori odmah razpisati i obzirom na to, da je već prošao ne samo „odmah“, nego i pet tjedana, pitamo c. kr. namjestničtvo u Trstu i c. kr. kotarsko poglavarstvo na Voloskom, kao oblasti, koje imadu u ime cesara i kralja bditi nad vršenjem zakona, te zemaljski odbor u Poreču, kao oblast, koja bi imala u ime pučanstva štititi samoupravu občina:

Jeli su novi izbori za podgradsku občinu već razpisani?

U Trstu, 30. agusta 1894.

Uredničtvo „Naše Sloge“.

Franina i Jurina

Jur. Ča da naš podeštat opeta renunciva?

Fr. Valjda ti se sanja, prije će on zgubiti još ki zub i još kakov vlas će mu se pobiliti, nego da on pusti onu gladku kantridu va podeštarije.

Jur. Ja sam tako čuja.

Fr. Ha, ha, ha, ča još neznaš, da su poli nas vajka komedije; sad ti renunciva za fintu podeštat, sad opeta se svade raprežentanti, a drugi put popi: danas se kolju dva karnjole, a sutra će ti derati karnjea Hrvata, to ti je dragi moj svaki dan ča to i da bi se „Naša Sloga“ štampivala ovdi, recimo poli revizora, bi bila svaki dan puna samo naših komedija.

Jur. Donke, ti biš rekâ, da će on s kanom još podeštariti dugo.

Fr. Znaš dà, jer drugače nebi biâ više žjor podeštat, a samo on ima lipu proženou za to i se razumi naprav u te posle.

Jur. A kako dugo će svo to durati poli vas?

Fr. Dok se budu kmeti klanjali tujoj *„kani“*.

* * *

Fr. Čuj Jurino! Znaš ti zakaj su u buzetskoj crekvi jedna vela i dvoja mala vrata?

Jur. Hm! valjda, da moru ljudi lagljе poć i doć.

Fr. Vero ne!

Jur. Da kaj?

Fr. Vela su za kmete i za kmetske ljude, a mala za gospodu i za one, ki nose zlatno botune.

Jur. Tega drugdo ni.

Fr. Ni ni onde svaki blagdan, nego samo na Tolovu i kraljov dan.

Jur. Al to je naopako: vela vrata za male, a mala za vele!

Fr. Ma ja! To je sve od tega, kako se ki štima!

* * *

Fr. Stavimo Jurino, da jedan plovan i njegov mužnjar skupa „Slogu“ drže, kako te ju plaćat?

Jur. Plovan malo, zač ju brzo pročita, a mežnjar, ki ju mesi i po malo slabika, neka plati više.

Fr. To je pravi Salamunski sud.

Jur. Ča ti ne gre va dušu?

Fr. Gre, gre, zač se drže nejde ispod Učki te sentenci.

* * *

Fr. Ča ti se parà, Jurino, je l' lepljе ime Kalibarda al Manuvelić?

Jur. Pak?

Fr. Zač da su se pravdali dva od njih ispod Učke, ke mi hranimo, ko ime bi svojoj deci dali.

Jur. Ča morda plačniki?

Fr. Jušto plačniki.

Jur. Su se pak pogodili?

Fr. Su, a da ne budo nijenomu krivo, su lepo kratili Vitorijo Manuvelić.

Jur. Pravo je, pol hrvatski a pol talijanski.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Blagajnik družbe g. N. Peršić primio je sliedeće prinose: g. Julij Miran poslao for. 8·86, koje je sakupio ovako: kod igre u Sanatoriju u Iki medju Česi for. 1·06, kod lodrice u Iki for. 1·60, medju prijatelji u Iki for. 1·20. — Predsjednik dr. Vitezić, izručio je for. 18, sakupljenih po g. župniku M. Čepeliću iz Djakova medju sveđenstvom kotara vinkovačkog. — Gospođica Tomičić darovala 2 kruno. — Gosp. Kumičić poslao for. 50·93, koju svotu sakupiše: Veleč. Potar Sabljak, župnik u Križpolju meć učiteljstvom i učiteljicami for. 6·50; gosp. Š. M. medju Hrvati u Sarajevu for. 27·43; gosp. dr. Božo Vinković u Varaždinu od „Obće štedovno-produjmovne zadruge“ u Varaždinu mjesto vienca iste zadruge na lieo pok. St. Sokovanića for. 10; od prijatelja Ante iz Ludbrega for. 5; gospodja Eršeg sakupila for. 1·70, jedan srbski dinar, 10 para, 50 para = for. 2·50. — Ivan Alešovec sakupio prigodom proslave rodjendana Njeg. Veličanstva u „Zori“ 47 kruna. — Dr. Dinko Trinajstić u Pazinu sakupio i poslao kao biljegovinu na posestrinstvo sklopljeno med gospodjom N. N. i N. N. po 2 for., N. N. kao svjedok kod posestrinstva 2 for. Isto gospodje kao globu, jer su se iza posestrinstva vi-kale

---

Prigodom ustoličenja
presvjetloga i prepoštovanoga gospodina
ANDRIJE M. ŠTERKA
novoimenovanoga biskupa krčkoga.

Svome biskupu

Nekoliko mladih svećenika Hrvata.

Sjeknu sunce, nebo se razgali,
Razlete se crne oblačine,
Vrućim žarom zemlja se uzpali,
Od pritiska težka odpočine,
U grudima srce jadovano
Opet krilim tresne razigrano.

Iza smrti Pastira glasita
Šćaše tudjim samovoljnom petom,
Zgaziti nam praga ponosita,
Obuzdat nas voljom svojom kletom,
Da u grudim naše srce vrelo
Značaj, ime i rod bi prezrelo.

Istina je, premda gorka, težka,
Hrvat mora uviek čemer piti —
Pa skakao, ili djela viteška
Izvadjao, il slavom se kiti —
Al danas je pravda predobila,
Tebe Zviezdo mitrom okrunila.

Istina je, naša uzdanice,
Ljeta duga sjedine T' uhvate
Al srdaška mlade su Ti klice,
Grudi staru, srce viekom cvate;
Volje imaš, uma izobila,
Naša mlada nosit će Te krila.

Proročanskim ko okom gledamo
Ime Tvoje u zviezde skovano.
S Bogom odsle gusta, mrka tamo!
Sunce nami granu odabrano.
Već Apoštol pravi k nam dolazi;
Crna noći bježi! Od nas odlazi.

Bani zviezdo naša predhodnice:
U Mojzesa ko negda željnoga,
U te sve su uprte zjenice;
Svak Te čeka, štita obranoga.
Dodji, sleti Elizeja slavni,
Puk uzkrisi pleme iti, davni.

Znamo, listu od naše gorice,
Divlje su nas Tebi predstavili,
Ptice one mrke zlokobnice,
Da bi srce Tvoje ustravili,
Al neboj se! . . . . . .
Kakvo srce Tebi u grudima,
Vjeruj tako i nama je svima,

Neustrašiv k nama srcem kreni,
Pod egidom Boga i naroda,
Sladko slovo svom puku očehni,
Što ti kliče jer mu Bog Te poda;
Segni brže Božjoj zaručnici!
Dodji Oče zapuštenoj djeci!

Svak Te čeka, svak u Te upire
Oko željno, srce uznosito.
Dodji stupe, sleti blag izvire,
Dodji sreće i bratinstva kito!
Svak Te čeka, al najviše onj,
Što ih zvanje do oltara poni.

Svomu milomu otcu
presvjetlomu i prečastnomu gospodinu
ANDRIJI ŠTERKU
prigodom njegovog ustoličenja na krčku stolicu, dne 26. kolovoza 1894.

Nemam zlata, nit kamenja druga,
Niti srebra, da ti krunu slijem.
Jedva mogu, da u pjesmu svijem
Moga srca najsvetija blaga.

Primi, Oče, stručak sitna cviećа,
Što ga vila na srcu mi svila,
Božanska ga ljubav je zalila:
Vječna ljubav, vječnog pramalieća.

Iz tog cviećа blag se miris vine
K Onom, koji cviećе mi zalieva,
Pa mi šapće skrajne sa visine,
Gdje Mu sjajno, vječno lice sieva:
Ugodno mi tvoje molbe, sine,
Živjet ću ti Otca dično dneva.

Frane Kv. Volarić,
rabski kapelan.

Crnoj družbi.

Bježi' mi s vida, zlokobnice pusta
Crna družbo, makni mi se s puta!
Protiv tebe glas moj sad se diže,
Protiv tebe, grdna gujo ljuta!
Što ti skrivi tiho ono gnjezdo,
Čedno gnjezdo, što ga Hrvat savi?
Stani kruta! U njeg mi ne diraj,
Nit mu mlade sokole nedavi!

Al što vidju? Pomladku nam milom
Čistu krvcu dah tvoj gle! sad truje!
A tim mome hrvatskome rodu
Pakost tvoja skoru propast snuje.
Oj! da imam neba silne striele,
I oblaka smrtonosne grome,
Pa da na te oborit ih mogu,
Kraj učinit grdnom žiću tvome,
Il' da pjesmi — bogodulnoj pjesmi
Grozna, ljuta da doliči kletva,
Težka kletva! . . . zlotvoru što neda
Kaka j' sjetva, da mu bude žetva,
Ta bi kletva najprć tebe išla
Crna družbo, čedo demonovo,
Da te pakla ponori proždenu,
Da se survaš u carstvo njegovo!
Al u taman tebi sila svaka.
Uzalud ti zvierske duše zloba,
Zaman tobi zmijskog srca otrov
Od Hrvata ti ne stvori roba.
Jere nebom dvie nam zviezde siju,
Do dva svetca — božja ugodnika.
S njih nam svietla prvi tračak sinu,
S njih nam svietom prva puče dika.
Sa visina rajskijeh dvorova,
Gdje se Tvorcu sjajan priestol diže,
Do podlih ti, družbo, grdnih čina,
Svetih zjena pogled im dosiže.
Zato stani! . . . Pomladka nam krvcu
Dahom svojim trovala da niesi! . . .
Boj se Boga! . . . Boj se gromovnika,
Da te njegvi ne raznesu trlesi! . . .

Na dan sv. Cirila i Metoda. *Emin.*

po 1 for. Medju članovi cestovnog odbora i drugimi u Pazinu sakupio dne 11 kolovoza g. Ivan Pucić for. 9·50. Ukupno for. 11·50. — Dr. Mate Trinajstić u Buzetu šalje u ime popa Vj. Brozovića zadnji obrok utemeljiteljne svote for. 25. — Pop Matija Polić u Bribiru sakupio u kući preč. Roka Katnića na njegov imendan dne 16. t. m. for. 7. — Gosp. Tomo Golubović u Lovrenu sakupio na piru gospodjice Antonije Lazarić i Frana Base for. 4·60. Živili!

Naše uredničtvo primilo je sliedeće iznose: Gosp. Ante Kjuder, župnik u Tinjanu, poslao nam je for. 7·30, sabranih na Rokovo u Montrilju kod g. župnika Lileka. Darovale: Josip Lilek for. 1·50, Ant. Kjuder for. 1, Jos. Ptašinski 80 nvč., Jos. Marok for. 1, Ant. Sebesi... for. 1, P. Rajmund Podlipec for. 1, Marko Laganiš 50 nvč., Cecilia Alšer 20 nvč.. Vinko Piemonte 30 nvč. — U gostioni vriednog Slovenca g. Vodopivca u Trstu sabralo se medju sakupljenimi Hrvati i Slovenci uz zvukove „Velebitske Vile", zaigrane po virtuozu na harmoniki 1 for.

Imenovanje. Pristav kod zemaljskog suda u Trstu i gradski zastupnik g. dr. *A. Sancin* imenovan je zamjenikom državnoga odvjetnika kod okružnog suda u Gorici. Čestitamo!

† **Ivan Koman.** Dne 25. t. m. preminuo je nakon kratke bolesti providjen sv. otajstvi za umirućе u Ljubljani preč. g. *Ivan Koman*, počastni kanonik i župnik Bl. Djevice (Jezuita) u Trstu. Pokojnik pošao je nedavno u Ljubljanu k rodbini, da tamo odpočine i učvrsti svoje zdravlje, kad tamo stigla ga nagla smrt. Bilo mu je 74 god. Pokojnik bijaše obće štovan svećenik i pravi prijatelj i dobročinitelj svoga stada. Naužival se božjeg raja!

Osobne viesti. Namjestnički savjetnik g. Schaffenhauer pošao je na svoje novo mjesto u Poreč upravljati onim kotarom. Isto tako nalazi se već u Pazinu i novoimenovani upravitelj onog kotara g. Ivan Šorli.

Preselio se. Javljamo svima, koje bi moglo zanimati, da se je preselio liečnik g. dr. Frano Mandić u Trstu sa trga stare borse u ulicu Malcanton br. 8, II. kat.

Vjenčali se. Gosp. Niko Pajalić vriedni učitelj u Berseču vjenčao se sa čestitom gdjicom Mihajlicom Mihalić dne 23. t. mj. u rodoljubnoj Baški. Bilo vam sretno!

Naknadni izbori u Goričkoj. Ovoga čedna obavili su se naknadni izbori za zemaljski sabor u Gorici i to na mjesto gg. dra. Lisjaka i prof. Čerina, koji su letos položili svoje mandate. U ponedjeljak birali su fiducijari sudbenih kotara goričke okolice jednoga zastupnika i to jednoglasno velezasložnog rodoljuba i svećenika g. Blaža Grču, a u utorak izabrali su slovenski veleposjednici čestitoga rodoljuba g. Antuna Klančića, načelnika u Podgori. Čestitamo biračem i izabranim!

Iz Vrbnika pišu nam 24. t. mj. Jučer su bili na prolazku parobrodom pod Vrbnik za Rieku dične perjanice Folnegović i Kumičić. Premda nismo znali, da su na parobrodu, dok ih nevidismo, ipak njekoliko čamaca, punih mladjerije, oblastješe parobrod, kličući: „živili" prvaci stranke prava.

Večernja zabava u „Čitaonici" 19. t mj. prošla je liepo, al je mogla još bolje. Svakako najveću pohvalu zaslužuje svеučilištar Bosanić. Prihoda bijaše srednje ruke. Možda Vas je tkogod izvjestio i za to notrebam je toga činiti. (Nije nitko. Op. ured.)

Iz Pule pišu nam dne 28. agusta: (Občinski Izbori). Od 21. do danas imali smo ovdje občinske izbore. Suvišno bi i spominjuti, da su izpali na korist vladajuće, to jest, talijanske stranke.

Ciela mjestna občina Pula imade tri izborna tiela, po istih zakonih kao i druge občine u Istri, koje broje preko 1000 izbornika.

U prvom tielu (činovnici i najviši porezници) bilo je od prilike 180 izbornika, u drugom od prilike 280, a u trećem okolo 4300 izbornika.

Od tih glasovalo je u trećem tielu kakovih 600, dakle niti sedmi diel, ili jedve 13 po sto svih, koji imaju pravo glasa.

U drugom tielu biti će jih glasovalo najviše 120, a to zato, jer se je talijanska strauka podielila u dvoje, pak je gospodujuća klika dovela sve što je mogla na izborničtvo. U prvom tielu, koje je danas glasovalo, neznamo koliki je broj, nu neće biti obilatog učestvovanja.

Pitati ćete, kako to, da je u trećem tielu toli malen postotak svih izbornika glasovao? Odgovor bi bio dug, kad bi se svi razlozi navell; evo Vam samo nekoje, neka znadu čitatelji „Naše Sloge" kako je ovdje.

Veliki diel stanovnika razočaran je od neuspjeha dosadanje uprave. U četiri oka govoreć, nitko nije zadovoljan sa ovo nekoliko godina, koje obćinom upravlja nekakova talijansko-činovnička koalicija. Učinili su doduše občinsku štedionicu i zalagaonicu ili munat (monte di pietà), nu od prve slaba je korist onim, koji ovdje u istinu trebaju male ali brze pomoći, a od munta znamo kakovi se interesi pobiraju. Ako uzmete k tomu, da je to jedno i drugo ustanovljeno tek od straha, kad su vidili, da u Puli može prije talijanskih kreditnih zavoda obstojati „Posujilnica", koju su podigli ljudi hrvatske stranke; kad uzmete u obzir, da je gospodujuća stranka za garantnu zakladu svoje „cassa comunale" prodala i to obratila neke javne zadužnice pridruženih seoskih občina Peroja i Štinjana, onda se lahko razumije, da Pula, kao Pula, novčano nestoji najbolje, uza sve povišenje občinskih nameta, prečutljivo za svakoga.

Gradi se doduše i nova bolnica, ali to nije nikakova zasluga občine, jer joj, kako je znano, javna bolnica nosi znamenit prihod, a negradi se možda od prištednje, nego danas mi sami neznamo kako; samo svi čute, da ćemo taj trošak težko osjetiti, i da je prema našim okolnostim prevelik.

Sav narod želi, da se ovamo usredotoče zemaljske oblasti za Istru, kao okružni sud (tribunal), zemaljski odbor, kazniona, itd. Ali vladajuća talijanska stranka ne smije radi svoje politike, da takovu želju javno izreče i da ozbiljno za tim radi, jer bi se „braća" zamjerila braći u Rovinju i Poreču.

I tako bih Vam mogao navesti stotinu razloga, rad kojih narod nije mario stupiti na bivatište. Taj nemar, to mrtvilo, nije samo u izbornika hrvatskoga jezika, nego i u samih Talijana, koji nespadaju kliki. To nehajstvo pokazalo se je sijajno, jer vladajuća stranka, uza sve naprezanje, nije dobila u trećem tielu ni glasove jedne sedmine izbornika. Ali to nije bilo samo nehajstvo, to je bio izjavljen program hrvatske stranke, da pod ovimi okolnostmi ne *utiče u izbore, nego da se voli očitovati za valjanoga vladinog povjerenika, koji bi občinom ravnao.* Nu, o tom drugi put!

Iz Kopra, mjeseca augusta. Otezalo i natezalo se na dugo tko da bude nasljednikom našeg milog „prijatelja" g. A. viteza Eluschegga.

U Beču htjeli gosp. barun Marojčića kot. glavara u Dubrovniku, a gospoda u Trstu želili gosp. Adolfa Schaffenhauera Neys, glavara koparskoga kotara. Napokon gospoda u Trstu nadvladaše.

Gosp. Schaffenhauer doživio je u Kopru burnih časovah, osobito prigodom zadnjih izbora za carevinsko vieće. Da je gosp. Schaffenhauer bio onom prigodom nješto energičniji i odlučniji, koparska i izolanska fukara nebi bila mogla činiti ono, što je činila proti mirnim Hrvatom i Slovencem u gradu Kopru i okolici.

U ostalom valja priznati, da je gosp. Schaffenhauer znao biti nepristranim i pravednim glavarom. On je naime pokazao talijanskim nespašencem prigodom izborâ za carevinsko vieće u Gasonu, da se ne smije varati ni kupovati glasove.

Gosp. savjetnik Schaffenhauer Neys u svojoj čednosti javio je višoj oblasti, od koje mu bilo ponudjeno mjesto u Poreču, da on ne poznaje podpuno hrvatskoga jezika i da se ne ćuti sposobnim za ono mjesto — s toga da nebi išao rado u Poreč.

Nu pošto je prilično dobro viešt u govoru i pismu slovenskomu jeziku, pošto je čovjek pravedan i pun samoljublja, sa nješto tvrde volje i truda govorit će i pisat za njekoliko mjeseci i hrvatski. Koparskim političkim kotarom upravljat će tajnik Perinello. On ne razumije ni hrvatskoga ni slovenskoga jezika.

Pošto je gosp. Rebek, kotarski komesar premješćen u Trst — koj poznaje dobro hrvatski i slovenski jezik — neima pri kotarskoj političkoj upravi u Kopru ni jednoga činovnika, koj bi poznavao hrvatski i slovenski jezik. Evo koliko to škodi:

Svako godine na rodjendan Njegova Veličanstva kotarski glavar pozove sve c. kr. činovnike i civilne oblasti poslije cerkvene svečanosti u dvoranu kotarskoga poglavarstva, gdje se starim izsluženim vojnikom od 48. i 59. porazdjele nagrade iz vojničke dobrotvorne zaklade. Prvašnji glavari držali bi tom prigodom svečani govor u talijanskom i slovenskom jeziku, da znadu barem nagradjeni izsluženi vojnici, zašto njim se daje ta mala podpora. Budući je gosp. Schaffenhauer bio na dopustu — zastupao ga namjestnički tajnik i sada upravitelj g. Perinello. Novoimenovani upravitelj koparskoga polit. kot. pročitao je par rieči samo u talijanskom jeziku — a većina nagradjenih vojnika bila je iz koparske okolice — dakle sgoljni Slovenci, od kojih mnogi ne razumiju posve ništa talijanski — Prepuščam čitateljem „Naše Sloge" kakov je utisak na nje učinio pročitani govor u talijanskom jeziku gosp. Perinella.

Pastirski list izdao je novoimenovani krčki biskup presvj. g. Andrija Šterk svećenstvu i puku svoje biskupije prigodom svog ustoličenja. Radi pomanjkanja prostora nemožemo danas priobćiti ni sadržaja.

Izbori u Dekanih svršili su kako bijaše uređeno dne 23. t. m. Sa uspjehom reć bi, da nije nijedna stranka zadovoljna, jer neće imati — budu li potvrdjeni — ni jedna ni druga odlučne većine. Protivnici načelnika, komu se prigovara, da zapušća sveobće koristi, da odviše očijuka sa koparskom gospodom, da zanemaruje škole i putevo, da nepoiaže računa itd. itd. uloživše pravodobno utok proti izborom. Ako je istinito, što se pripovieda — o čemu neimamo razloga dvojiti, da je naime sam načelnik u I. tielu 14 puta glasovao sa 14 punomoći poreznih občina, te više puta za koparsku gospodu, tad neima dvojbe, da će ti izbori biti uništeni.

Izlet parobrodom. Iz Opatije pišu nam 27. t. mj. Dne 25. t. mj. priredismo izlet po moru parobrodom. Iz Opatije zaputismo se okolo 7 sati u jutro namjerom da oplovimo otok Krk. Stadosmo u Kraljevici, Crkvenici, Senju, te krenusmo u Baško, gdje bijaše pripravan objed. Okolo 5 sati krenusmo prama Puntu, odtuda prema Krku i natrag u Opatiju. Vrieme bijaše krasno, svuda bijasmo srdačno dočekani, a u Senju upravo oduševljeno. Bijaše nas do 80, što domaćih, što gospode iz Banovine. Od otmenijih bijahu prof. Jagić, Spinčić, Gjalski, Rešetar itd. Dok vas koji obširnije ne izviesti, priobćite bar to.

Za poštenjaka Ivana Črnjeku podarili su na ruke g. I. Grašića: Rodoljub for. 2·50; dr. M. Trinajstić for. 5; dr. M. Laginja for. 5; Ivan Županić 50 novčića; Vaclav Folta for. 1; A. E. for. 1; Gjuro Ružić iz Rieke for. 5; Antun Bačac for. 2·30; stanovnici sv. Ivana i Pavla na 12. t. mj. sakupili su for. 4·73.

K abiturijentskoj zabavi u Kastvu. Jedan odbornik javlja nam, da su poslali svoje prinose k abiturijentskoj zabavi nakanadno još sliedeća gospoda: Fr. Kinkela, Rukavac D.; Iv. Vlah, Jušići; Fr. Monjac, Zamet svaki po 2 for. Gospoda Fr. Šepić, Rukavac i g. Robert Jurinčić, Brešca svaki po 1 for.; ukupno dakle 8 for., na čemu se ovim gg. darovateljem u ime odbora zahvaljujemo.

Promjena stana. Koparska „Posujilnica in hranilnica" preselila se dne 24. t. m. u novi stan i to u ulicu „*Porta S. Pietro*", kuća Baldassi br. 609 blizu kapucinske crkve.

Iz Suska pišu nam 24. agusta. Veseli nas, što Vam danas ipak možemo javiti radostnu viest, da smo 20. t. m. odposlali na vis. c. kr. pokrajinsko školsko vieće molbu za pohvaćenje ove pučke škole. Do toga smo morali doći s raznih uzroka, ali najviše s toga, što će ova škola biti zatvorena dotle, dok se od učitelja bude zahtjevati, da bude usposobljen za hrvatske i za talijanske škole, jer sve češće natječajne objave ostaju bezuspješne. Da je pri ovoj školi samo hrvatski nastavni jezik, mi znamo, da bi se i njekidan bilo našlo natjecatelja — onako rek' bi, da se je i zadnja objava natječaja izjalovila. Naša molba je sa svakoga obzira opravdana i zato nedvojimo, da je visoka školska vlast neće dim prije uvažiti. Na molbi je podpisano do 70 roditelja imajućih za školu do 100 djece obojega spola. Prvi podpisani jest dika našega mjesta, poštenjak i vrli Hrvat *Dinko Taraboča Komandadurić*. Živio sokolo! Molbenica je bila sastavljena i odposlana bez ikakve halabuke — za to mnogi, koji sada za nju doznavaju, prijavljuju se, da bi ju i oni podpisali. Do potrebe prosliediti ćemo i njihove podpise na nadležno mjesto. A sada evo vam prepis molbe:

„Uzvišeno ces. kr. zemaljsko školsko vieće! — Temeljnim državnim zakonom zajamčena su gradjanom prava, da se mogu razvijati i izobraziti u svom materinskom jeziku. Nitko nije primoran na učenje drugoga jezika u pokrajini, u kojoj obitavaju žitelji više narodnosti, a po gotovo ne u mjestu, koje sačinjava jedna sama narodnost i gdje je u porabi jedan sami materinski jezik. Ta prava osobito su zajamčena za izobrazbu mladjega naraštaja u *pučkoj seoskoj* školi, koju izključivo polaze djeca rodjena u njezinom sielu.

Pri dvorazrednoj pučkoj mješovitoj školi na Suska dva su nastavna jezika — naime hrvatski i talijanski. Kad djeca podpisanih molitelja stupe u viši odiel, onda faktično moraju zaostajati u nauci, jer su primorana učiti jezik njima skroz nepoznat i nerazumljiv. — Utrakvistički zahtjev obuke pri školi na Susku može biti uzrokom, da opetovne natječajne objave na ova učiteljska mjesta ostaju bezuspješna: jer je nedvojbeno teže naći učitelja sposobna za podučavanje u objuh jezicih, nego li u jednom — pa ako bi i takovih i bilo, oni se po višoj kvalifikaciji mogu nadati učiteljskomu mjestu II.e, a ne III.e vrsti, kao što su ona opredieljena pri ovoj pučkoj školi.

Po službenoj statistici od 31. prosinca 1890. godine stanovničtvo ove varoši pripada samo jednoj narodnosti — hrvatskoj; opravdana je dakle njegova želja, da i jezik pri školi bude suglasan občevnom. Drugo tumačenje ili prikazivanje stvari došlo bi u sukob sa istinom.

Smjerno podpisani dakle uzamši u obzir temeljni državni zakon, kao i § 59. državnog školskoga zakona 2. svibnja 1883. godine D. Z. L. br. 53 obraćaju se u zakonitom broju tomu slavnomu c. kr. zemaljskomu vieću priklonitom prošnjom e da nastavni jezik pri pučkoj dvorazrednoj mješovitoj školi na Susku u svih šest školskih godinah bude *hrvatski*, kao jedini razumljiv roditeljem i djeci.

Radi štovanja i ljubavi prama jeziku druge narodnosti pokrajine — preponizni molitelji pitaju k tomu, da pri ovospomenutoj školi bude uveden, počamši od treće školske godine njemački jezik, oba kao obligatni predmeti.

Uzdajući se u pravičnost toga slavnoga c. kr. zemaljskoga školskoga vieća — preponizni molitelji izriču duboku zahvalu, te se bilježe (sliede podpisi).

Susak, (Sansego) 20. kolovoza 1894.

Sada čekamo, da vidimo hoće li se zakonu i opravdanom zahtjevu ovoga puka zadovoljiti u što kraćem roku.

Iz Lošinja pišu nam 25. t. m. I ako se mi držimo načela ne osvrćati se na lndo piskarenje puljiškog lista „Il Giovane Pensiero" ipak ćemo same dvie, a da svietu predstavimo čestiti triumvirat, koji je sastavio dopise iz Suska u br. 32 i 33 gorirečenog lista. Dugo bi i dosadno bilo, pa i proti našemu načelu, rešetati i pobijati tvrdnje, što je tu dopisnik nagomilao; razborit i trieznan čovjek nemože nego nasmijati se kad pročita te laži-dopise, a nasmijati se grohotom mora kad se upozna sa dopisnicima. U Lošinju malone je kovačnica tih dopisa, tri su vam majstora na čelu i evo vam ih: Prvi vam je licumjerac i slamati čovo, koji je nagradjen samo zato, što znade biti talijanaš i koji širi talijanstvo uzprkos volji ogromne većine seljana. Taj naš ...ipadnik preuzeo je smradnu ulogu tamo prisluškivati i dojavljivati amo sve što čuje i vidi!! — Drugi vam je poznata Lošinjska razpikuća, koji se ne stidi, nakon što je sve svoje i diel tudjega profućkao, živjeti na tudja pleća, koji je podlimi spletkarijama upropastio jednog rodjaka svoga, koji se je u svojoj mladosti znao Hrvatom pričinjati, a to dok je i io u tudjini, da se tim okoristi, koji je majstor framazun, te je i u toj mrskoj školi kušao uputiti amošnje bogoljubne težake. Bilo bi o njemu još duga nabrajanja, nu čemu dosadjivati štiocu kad ga je već upoznao. Ovaj igra ulogu teklića, te ga šalju okolo, da draži, nagovara, sije mržnju i razdor pa sabire viesti. — Treći vam je napokom neki zakutni piskar, koji se skita od ureda u ured, koji je bez ikakovog čestita zanata, kojemu teknu izvrstno novci našega seljaka i koji među ostalim znade napraviti kojekakve nacrte nevinom kojom pogriješkom, samo da tim zavede i stranke i samu vlast. Taj vam ima nešto finiji referat, napiše naime dopise.

To vam je plemeniti triumvirat, trolist samih poturica i odpadnika. — Neka slavna viast izvoli ove nadzirati, a najskoli zadnja dva goriopisana, neka ne zalaze u naša sela, pa će se svuda uspostaviti red i mir.

Bude li od potrebe drugi ćemo put bolje i oštrije.

Iz Kanfanara pišu nam pod konac mjeseca agusta. Dne 8. septembra biti će 4 godine odkad bijaše među nami presv. biskup Flapp, dieleć djeci sakramenat sv. krizme. Kako je bilo ovdje tada, a kako danas?! Kolika promjena! Koliko od njih krije odtada crna zemlja, a koliko njih nas je zapustilo u to vrieme, jednim na radost, a drugim na žalost. Kako nam se naviestilo, biti će i ove godine kod nas krizma i to na 2. septembra. Želimo iskreno da nam dodje presv. biskup zdrav i da podieli našoj djeci sv. potvrdu. Presvietli biskup znade dobro, na kojoj rani bolujemo, a on jest i jedini, koji nam ovu ranu zacieliti može. Ako ga i sada oče-

kujemo sa radošću i željom, a drugi put dočekati ćemo ga, izlečivši li nam ranu, u slavlju. Sve se pripravlja na krizmu; roditelji se muče, kako bi liepšu odjeću nabavili svojoj djeci, kumi opet razmišljaju, kakove darove će dati svojim kumčetom, a djeca se unapried vesele krasnim darovom, koje će od njih primiti. Bilo svim na radost i spasenje!

A sada nešto drugo. I smrt je ovaj put radila u nas. Žrtva njezina bijaše Jure Križmanić (nekoč vrlni Hrvat). Radi svoje bolesti morade otići u bolnicu u Trst, gdje je i umro, zapustivši udovicu sa 5 neoskrbljene djece. Sada bi bila dužnost one gospode, kojoj je sliepo služio po odlazku svoga tasta *Savlija*, da se pobrinu za sirotu-djecu. Bog milosrdni neka mu oprosti, što je izdao svoj rod, a služio one, koji gaze i muče našu krv. Drugo nećemo o njemu, da nezapademo u kaljužu „*Šomjera*", koji ni mrtvih nepusti u miru. U kontradi je umro *Mate Bastijančić*, dobričina, koji bijaše uvjek u protivnom taboru. Njegovu smrt spominjemo radi toga, jer ga je došao izpovjedati i pričestiti jedan svećenik *dak iz — Pule, a doma imamo dva kapelana*. Dok je bio kod nas stari kapelan, izpovjedao se je pokojnik svake godine kod njega, a sada, neznamo što bi reć, da su pošli u Pulu; možda nas hoće Pula silom prosvietliti i posvetiti. Dalje što ste od nas, bolje za nas. Na smrtnoj je postelji i drugi jedan Civar (Gojan), koji će možda prije umrieti nego će se ovo štampati. Jedan put su Hrvati izabrali i njega za fiducijara, a i ouda je izdao rod, te dao svoj glas sa drugimi za protivnika, kao i seljanski plovan *Valentinčić*. Da hodi liečnik k njemu toga ne treba da spomenemo, ali da dohadja iz Pule netko drugi, koji nosi crljeni kolar, to valja iztaknuti. Što on traži tamo neznamo, nevjerujemo, da bi ga on liečio, a toliko manje, da bi ga pohadjao radi prijateljstva, jer njegovo prijateljstvo podigne te danas do neba, a sutra te baci na dno pakla. Imao bi pune ruke posla u Puli, gdje itako neide sve po — svetačku.

Prvi obći kongres za kršćansku arheologiju otvoren je u Splitu dne 20. o. mj. najsvečanije. Dan prije 19. u dvorani splitske gimnazije biranje uprava kongresa, iza kako je msgr. Bulić pozdravio goste zanosnim latinskim govorom dobrodošlicom. Izabran je predsjednikom msgr. de Waal, rektor teutonskog kolegija u Rimu; podpredsjednici msgr. Bulić i dr. Müller (iz Berlina); tajnicima: dr. Neuman (iz Beča), Marucchi (iz Rima), dr. Jelić (iz Zadra). Jugoslavensku akademiju zastupo je Ljubić Šime, a zemaljsku u Zagrebu dr. Bojničić, dočim onu u Sarajevu bar. Molinary i profesor Hoffer iz Travnika. Došli učenjaci Belgije, Francezke, Italije, Njemačke, Rusije uz mnoštvo svećenstva i inog otmena občinstva Na 20. u jutro su iz Splita u Solin, gdje je nad kostima i sarkofazima prvih kršćanskih mučenikah biskup Nakić služio službu božju, a iza službe reče odulje slovo, proglasiv kongres otvorenim. Bulić držao je zatim hrvatski govor, koji je prisutnike i puk oduševio. Prisutni bili su, uz članove kongresa i drugo svećenstvo, nadbiskup Rajčević i Carev, trogirski opat Zanoni, Bratovština Solina, Vranje, pa Sokolaši i vatrogasci činili su špalir. Oko podne povratak u Split, gdje je kongres svetćanim načinom otvoren. Govorili su iza predsjednika u ime vlade kot. poglavar Tončić, nadbiskup Rajčević, kao metropolita Dalmacije; načelnik Mangjer u ime obćine splitske; bar. Molinary u ime bosanske vlade; Dević za kaptol; bar. Kanzler kao poslanik de Rossi a; dr. Czobort u ime ugarske vlade, akademije i družtva sv. Stjepana; Ljubić za jugoslavensku akademiju; Marucchi donosi pozdrav Rima; de Waal svogu kolegija u Rimu; Svoboda za družtvo Lavovo; Schultze u ime družtva „Atene"; Bulić za „Bihać"; dr. Bojničić, koji je imao govoriti u ime zagreb. vlade, izpričao se bolešću. Potom su čitane brzojavke i pisme, med kojima se izticu od namjestnika F. Z. M. Davida, nadbiskupa u Beču dr. Gruschе, biskupa Strosmayera, pa su odposlani brzojavi papi, kralju i de Rossiu. Taj dan bio je objed kod biskupa Nakića, koji je nazdravio papi i kralju. Dočim je predsjednik Waal nazdravio biskupu Nakiću. U večer držao je Marucchi predavanje ob arheološkim studijah u Rimu, a dr. Jelić o stanju arheol. istraživanjah i opisu kršćanskih spomenikah u Dalmaciji. Dolazkom još njekih novih članovah broj učestnikah na kongresu iznosio 77 članovah. Dne 21. dala je obćina splitska članovom na čast svetčani objed, kod kojeg je načelnik dr. Mangjer oslovio učestnike hrvatski, iza česa zaredale zdravice, u kojih se od strane stranih gostih osobito izticala hrv. gostoljubivost. U sredu 22. upriličen je izlet u Trogir.

Sastanak pravaših Dalmacije. Kako izvješćuju hrvatske novine, imali su pravaši Dalmacije na poziv hrv. kluba obći sastanak u Zadru, dne 22. i 23. o. mj. kod kojeg je i centralni klub zagrebački bio zastupan po gg. Folnegoviću i Kumičiću, a imalo se odlučiti: 1. o privremenoj uredbi rada stranke prave u Dalmaciji; 2. o zasnovanju hrv. političkog družtva u Dalmaciji. Po viestih „Hrvatske" postignut je obći sporazumak, pa je i na dr. A. Starčevića kao vodju stranke odpremljen brzojavni pozdrav, na koji se je starac zahvalio preko don Kazimira Ljubića sliedećim odzdravom: „Primite i drugovom izručite moju najtopliju želju zahvalnosti za iskreno pouzdanje, koje ću nastojati pomoću vrednih drugovah po mogućnosti opravdati".

Trgovačko bolestničko i pripomoćno družtvo u Požegi priredjuje u nedjelju dne 2. semptembra 1894. u vrtu svratišta „K zlatnomu janjetu" u Požegi veliku **vrtnu zabavu uz dobrohotno sudjelovanje hrv. pjev. družtva „Vienac" i gradsko glazbe, spojene sa šaljivom tombolom, dilletantskom predstavom i plesnim vjenčićem. Ulaznina za vrtnu zabavu od osobe 40 nvč. — Ulaznina za dilletantsku predstavu I. mjesto 60 nvč., II. mjesto 40 nvč., stajanje 20 nvč. — Srodpiste primaju se sa zahvalnošću. — Čisti prihod namienjen je blagajni družtva. — Početak vrtne zabave u 4 sata po podne. — Početak predstave točno u 8 sati.**

Narodno gospodarstvo.

Koliko se hoće legla u jednom kokošinjaku. U uredjenim kokošinjacim računaju se 2 do 3 legla za 10 kokoših, ako ima prostora namjesto se i četiri legla. One kokoši, koje neće da nesu u leglu, nego nesu na polju, ili u vrtu ili na slami, valja držati zatvorene, dok se ne obiknu leći u leglu. Legla hoće se da su postavljena tako, da kokoši budu mogle lako do njih, valja ih držati posve čista; hoće se da u kokošinjaku vlada mir i čistoća, i valja ga redovito mesti i škropiti vodom.

Svrbež od uboda komaraca prodje, ako se dotično mjesto natare običnim sapunom.

Listnica uredničtva.

Gosp. Emin. Kako vidite, ne bijaše moguće danas. Zdravo sokole!

Gg. naručiteljem „Rituala" javljamo, da smo njihove naručbe odpravili na pravo mjesto.

Gosp. F. J. u L. Izvolite nam javiti smisao onih redaka, jer inače ne možemo priobćiti. Živili!

Prijatelju S. V. u O. Ob onom izletu stigla kratka viest i drugo ništa. Bratski odzdrav!

Gosp. N. N. u L. Drugi put. Živjeli!

Gosp. I. M. u K. Kako vidite, mi ga posve ignoriramo, jer imademo ozbiljnijeg dosla. Živjeli!

Gosp. Branislav: Na nepodpisane sastavke nemožemo se osvrtati. Dakle sa imenom na dan.

Listnica uprave.

G. F. K. u F. Još nas ide for. 2·50 za II. tečaj 1894. Živili!

Javna zahvala.

Svoj onoj gospodi, koja su na bud koji način htjela ublažiti našu težku bol radi gubitka našega miloga angjelka i jedinca

MILJENKA

srdačno zahvaljujemo. Ne manje smo harni i prijateljima, koji su nas se brzojavno sjetili u našoj žalosti.

Vrbnik, 28. avgusta 1894.

Raztužení roditelji **Marki.**

Pijanstvo

izključivo antibetinom, koj se je pokazao izvrstnim liekom u mnogobrojnih slučajevih. Bezbrojna zahvalna pisma ozdravljenih može se na zahtjev i bez troškova na uvid poslati.

Liek se može dati — pošto je bezukusan — pijanici i bez njegova znanja; 1 doza for. 2·20; dvojaka doza za zastarjelu bolest for. 4·40; ako se pošalje novac unapried, dobije se liek franko kod Adler Apoteke, Lugos u Banatu broj 724.

†

Miljenko

jedinac, sva naša radost, u slabašnoj dobi od 12 mjeseci i pô, nakon duge i težke bolesti, dne 27. kolovoza 1894. u 1 sat pr. p. odleti u rajsku slavu.

U dubokoj našoj žalosti dajemo na znanje znancem i prijateljem tužnu viest. Sprovod krenuti će večeras ob 6. uri.

VRBNIK, 27. kolovoza 1894.

Duboko ražalošćeni

Marijan Marki, otac **Katica Marki** roj. **Brušić,** majka.

Radionica umjetnih ognjeva
K. ZOBEC & C.
u Trstu

ulica Rossetti broj 121 (Camp. Morpurgo)

preporuča se slavnom občinstvu i slav. družbam za raznovrstne naručbe, spadajuće u pirotehničku struku, kao rakete, bengale i druge umjetne ognje. Cieniei slovenski na zahtjev franco.

Pomada ‚Phönix'

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. *odlikovana* jest uslied liečničkih izvida i kroz tisuću zahvalnica priznato **jedino postojeće u istinu resino i neškodljivo sredstvo, kojime se kod gospodja i gospode puna i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i drugo od ranjuje.** Uporabljenjem iste pomade postizavaju još sasma mladi gospodičići **čvrste brkove.** Jamči se za uspjeh i neškodljivost. Kutijica 80 novč., sa poštom (douzećem ili uz gotov novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebće za iste 23

dobiva se uvjek u skladištu tvrtke

Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Spomenute štrcaljke razašilju se na svaku poštu austro-ugarske monarhije franco, komad po 10 for

Knjigoveža

i

tvorničar škatulja iz kartona

i **galanterije**

Vjekoslav Comer

u Trstu

preporuča se blagonaklonosti slavnih občina, družba i drugih osoba u Trstu i Istri za razne knjigoveške radnje.

Jamči za solidnu, brzu i točnu izvršbu radnje.

Naručbe prima iz naklonosti tiskara Dolenc u Trstu.

10.000

krasnih hlača iz kamgarna za gospodu mora se na brzu ruku razprodati radi prošle već solsone, te se jih uslied toga odaje za nečuvenu još cienu

od forinti 1·80

komad (za tucet for 19·—). Te izvrstno izradjene hlače za gospodu jesu od najboljeg končanog kamgarna u najnovijih i najlepših svietlih i tamnih primjercih svake veličine te čvrste i dugotrajne; ciena je pako tako nizka, da se istom nije niti radnja plaćena. Razpošilje se uz gotov novac ili sa pouzećem kroz *komisijsku pisarnu Apfel, Beč, I., Fleischmarkt 6/42.* Kao mjera neka se kod naručbah naznači duljina koraka i objam trbuha.

Mnogo novaca

prištedi svako gospodja, koja kod mene naruči odielo. Jerbo sam kupio veliku zalihu chechomira i vunenih stvari iz stečajne mase, to mi je moguće iste uz nečuveno nizku cienu prodavati. Ja prodajem dakle tkaninu (oko 8 met.) za jedno podpuno

odielo za gospodje samo za for. 2·80

izjavljujući otvoreno, da je tkanina izvrstna, te ju uzimljem natrag, ako se ustanovi, da nondgovara istini. Dobiva se u najljepših bojah točkasto ili sa ružami urešeno. Razpošilja se sa pouzećem ili proti gotovom novcu, te se mora naručbami požuriti, jer se prodaje *množinu* tih odiela. Naručbe neka se upravljaju na **trgovačku kuću Apfel, Beč, I. Fleischmarkt 6/42.** Uzorke se ne razpošilju.

Odlikovana ljekarna PRENDINI

Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Jedna škatulja 30 novč.

Gospoda liečnici se savieću propisnju ove pastilje kod lahke grlene otekline, promuklosti i opalu glasu. Preporuča se ih osobito pjevačem i govornikom.

33 godište velikog uspjeha!

Glavno skladište:

Ljekarna Prendini

i u svih prvih potkrajnskih ljekarnah.

Veliki izbor ljekarskih osobitostih i zdravstvenih kadila.

Velika lavovska loterija Zadnji mjesec

Glavni zgoditak 50.000, 10.000, 5.000 for.

u gotovom sa samo 10% odbitka.

Lavovske srećke po 1 for. preporuča: Gius. Bolaffio. Aless. Levi, Mandel & C., „Il Mercurio", Girolamo Morpurgo, Ignazio Neumann, Marko Nigris i Enrico Schiffmann.

Odgovorni urednik **Mate Mandić.** Tiskara Dolenc.

Broj 36. U Trstu 6. septembra 1894. Godina XX[illegible]

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ill u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodjo na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka [illegible] arka.

Dopisi se povraćaju [illegible] netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 4 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za polgodine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Vitez Eluschegg.

I.

Držeći se kršćanskog načela, da se imade mrtve pušćati u miru, htjeli smo i mi baciti koprenu zaboravnosti na sva djela i nedjela bivšeg kotarskog kapetana i zastupnika cesarske vlade na zemaljskom saboru u Poreču, namjestničkog savjetnika gosp. Aleksandra viteza Eluschegga, koji je ovih dana stupio u davno zasluženo stanje mira. Za dokaz tomu navadja no činjenicu, da smo priobćili njegovo umirovljenje već dne 16. agusta i da su odpotle izašla dva broja našega lista, te da smo od tada sve do danas ostali kod one prve suhoparne viesti.

Što se pako danas svojoj nakani iznevjerujemo, opravdat nam je time, da bijasmo od protivničkih listova na taj korak prisiljeni. Izazvani bijasmo naime od talijanskih službenih i poluslužbenih listova, da stupimo iz nametnute sebi riserve. Navesti ćemo samo dva.

Službeno glasilo zemaljskog odbora u Poreču i većine u istarskom saboru, porečka „L' Istria", piše o tom umirovljenju u zadnjem broju koliko sliedi:

„Današnjim danom prestaje poštovani savjetnik vitez A. Eluschegg upravljati kotarskim poglavarstvom u Poreču, te se dakle povlači u privatni život.

„Premda je štovani javni činovnik svršio svoje službene godine, ipak je njegovo neočekivano umirovljenje izazvalo u naših krugovih i u čitavom političkom kotaru, dapače u cieloj pokrajini najbolniji utisak, pošto se spaja sa tim dogodjajem važnost Slavenom pružene koncesije. Tomu valja ješte dodati, da su uviek postojali izmedju občinah ovoga kotara i izmedju dotične političke oblasti tečajem uprave savjetnika Eluschegga najbolji odnošaji tako, da svi žale njegovo umirovljenje, te su nekoji izjavili svoju bol i tim, što su mu poslali duputacije, da se s njim oproste.

„I doista g. savjetnik Eluschegg, koji bijaše vazda cienjen radi njegovog dubokog upravnog znanja, zbog njegove prostrane naobrazbe i radi njegovog dara govorničtva, kojim se je izkazao ne samo vršeć službu vladinog komesara, već takodjer i kao zastupnik u saboru — *ostavlja medju nami najugodnije uspomene, kao što ih je znao ostaviti u svih kotarih, u kojih je upravljao političkom stranom. I to neka mu bude utjehom, ako bi mu ikada uspomena na nekoje naprasitosti — što je plod nepomirljive mržnje* **političkih neprijatelja** — *pomutila dobro zasluženi mir, što no mu ga mi sretna od srca želimo za mnoge godine*".

Poluslužbeni tršćanski „Il Mattino" od dne 4. t. mj. piše istom prigodom sliedeće:

„Poštovani g. A. Eluschegg, c. k. savjetnik namjestničtva i upravitelj kotarskoga poglavarstva u Poreču pošao je u stanje mira.

„Poznavajuć visoke zasluge i sjajnu nepristranost ovoga odličnoga činovnika, živo i občenito se žali njegovo umirovljenje".

Tako službeni list talijanske stranke u Istri i poluslužbeno glasilo naše vlade o osobi, koja se je morala ovih dana povući u privatni život, ostaviv u našem puku u obće, a napose u trih političkih kotarih Istre najžalostnije uspomene.

Jesmo li mi mogli kod tih nezasluženih, da, pače po naš narod uvriedljivih hvalospjeva i nadalje šutiti? Nipošto! Ako je našim protivnikom dopušćeno dignuti muža u nebeske visine jedino radi toga, jer je sliepo promicao il izvadjao njihove tajne i javne osnove, koje su išle za tim, da se izbriše sa lica naše zemlje i zadnji trag našemu mukotrpnomu narodu u Istri, tada mora biti i nam dozvoljeno, da hladnokrvno al pravedno pretresemo njegovo javno djelovanje u našoj pokrajini, te da isto po zasluzi ocienimo.

Poznato je našim čitateljem iz govorah i interpelacijah u carevinskom vieću i u zemaljskom saboru u Poreču izrečenih il podnesenih, kako je kotarski kapetan Eluschegg morao zapustiti svoj politički kotar u Sinju, a zatim i Dalmaciju, jer je došlo pod njegovom upravom prigodom političkih izbora do krvavih izgreda, i tada je postao nemoguć za dalnje službovanje u Dalmaciji.

Iz Dalmacije premjestiše ga u Istru i to u Malo Selo kao političkog poglavara za kvarnerske otoke.

Tuj je došao prvi put na javnost svojom glasovitom „Notom" od dne 6. julija 1882. br. 2725, kojom se je zabranilo svećenstvu onog kotara pisati imena u maticah ili u izvadcih današnjim hrvatskim pravopisom. — Okružnica ta prva te vrsti u Istri pobunila je silno pučanstvo kvarnerskih otoka, napose tamošnje naše rodoljubno svećenstvo. A tko da se i neuznemiri? Onom okružnicom htjelo se je i nadalje zadržati zastarjeli način pisanja hrvatskih imena, koje uvedoše otudjeni svećenici u pojedinih župah, zabaciv staro hrvatsko pismo — glagolicu.

Proti okružnici ustadoše složno župnici i upravitelji župa čitavog političkog kotara, uloživ na c. kr. namjestničtvo u Trstu proti istoj temeljit i žestok utok.

Narodni naš prvak i tada zastupnik na carevinskom vieću g. dr. D. Vitezić upravio je iste godine na ministra unutarnjih posala u tom poslu oštru interpelaciju, zahtjevajuć odlučno, da se zlu doskoči. Tadanji ministar predsjednik i upravitelj ministarstva unutarnjih posala grof Taaffe, odgovarajuć na spomenutu interpelaciju, obećao je žalac okružnici odbiti, ili ju po mogućnosti ublažiti, što se je kasnije i dogodilo.

Mimogred spominjemo, da se je za lošinjskim poglavarom prvi poveo kotarski poglavar u Poreču, a za ovim onaj u Voloskom. Prvenstvo ide ipak g. Eluschegga, koji je tim činom bacio prvo sjeme strasti i nepovjerenja medju narod onoga kotara. Nu što je još imalo slieditи!

Ustoličenje krčkoga biskupa presvj. g. Andrije Sterka.

(Nastavak i konac.)

Sav puk voloski bijaše na nogama; svi poredani ili ulicami ili uz more, pa na samom mulu žele koliko sbližega vidjeti blago lice novoga biskupa i kliknuti mu srdačni s Bogom, pošao sretno! U ime carske oblasti pričekao ga i popratio do parobroda kotarski kapetan u svečanoj odori, a u ime občine našao se tu občinski načelnik sa jednim savjetnikom. Dok je presvjetli išao na parobrod, smjestilo se na drugom parobrodu poslanstvo krčkog otoka. U čas odlazka zaori gromoviti: živio presvjetli biskup Andrija Sterk! — što se ponovilo još nekoliko puta sve to jače i jače, dok se nije parobrod dobro odmaknuo. Pošao sretno dični sine voloski; čuvao te dobri Bog zdrava na mnogo godina i blagoslovio obilno svaku namisao tvoje plemenite duše na slavu božju i njegove svete crkve i na korist vjekovitu i vremenitu tvoga vjernoga stada — tako te pozdravlja ne samo sav voloski puk, nego s njim sva ova strana, osobito stari Kastavgrad, u kojem si imao najveće svoje prijatelje i štovatelje.

Vožnja parobrodom bijaše vele ugodna. More kao zrcalo gladko, a na drugom parobrodu sabralo se nekoliko slavuljskih glasova, koji su liepom pjesmom sve sladko

PODLISTAK.

Na uzburkanom moru.

Istiniti dogodjaj. (Piše Emin).

(Nastavak.)

I zbilja, u večer oko osam sati more se bilo uzkomešalo jače, a tim se i *deriva* podvostručila. Mi se ogjetljivom brzinom bližasmo Kandiji, — očevidnoj propasti....

Valjalo je dakle pojačati jedrila . . . Sidjoh u komoru, gdje nadjoh druga si kapetana.

— Nema druge, socio, rekoh, valja da se odlučimo, svako dalnje otezanje moglo bi imati kobnih posliedica.

Ne čudite se ovom našem dogovaranju. Ako i imade kapetan na brodu vrhovnu vlast nad svima, u našem slučaju bijaše to malko drugčije. Mi kao vlastnici broda ako i smo prividno dielili nad njim zapovjedničtvo izmjenice, to ne bismo nikada ništa uradili, da se prije nebi medju sobom dogovorili i posavjetovali, te sporazumno dielili zapoviedi, osobito u časovih pogibelji. Vojska je zato znala i prema tomu se i ravnala.

Moj drug je upravo napunjivao lulu i tražio žigicu da ju zapali.

— Što mislite, socio, da bi se moralo učiniti, upita, upriev u mene svoje oči.

— Latit nam se skrajnoga sredstva, odvratih.

— Pojačati jedra?

— Jest.

— Izadjimo na palubu, reče uzdahnuv duboko. Izadjosmo. Mi na palubu, a božman k nama.

Sila mora je velika, šior, reče pristupiv k meni. Kraj nam nije daleko . . . Bojat nam se nesreće.

— Zar je toli jaka ta nesretna *deriva*? uzklikne moj drug, i baci pogled na more, na čijem se površju u onoj tmici svjetlucu pjena užasnih talasa.

Uzdahne i izusti:

— Vidim . . . nuždno je! . . . Bog nek bdije nad nesretnom „Zajednicom"....

Tada naredismo božmanu, koja jedra valja da se razapnu. Božman se primakne *tambuću* od pramca i zavikne:

— *Suso da basso!*

A kad se čitava vojska skupila na palubi:

— *Tarcarol na trinket*, zaori u onoj groznoj noći jaki njegov glas.

— *Tarcarol na trinket, fate šior*, odazva se vojska.

— *Kaca trinket! kaca skovakasar!*

— *Kaca! fate šior!*

Nu odmah uvidjesmo, da toliko jedara ješte ne dostuje, da se *deriva* nadvlada. Razapesmo ješte i *maistru*.

Kad bijasmo tom *manovrom* gotovi, more, koje se do sada s nama po volji razbacivalo, ne nailazeći na ikaki odpor, grunu sada svom silom na bokove „Zajednice". Činilo se, ko da su neizmjerni ponori pakla uzavrieli svimi bisovi, pa da se kipeći i pjeneći sada na nas svaljuju; činilo se, ko da je razjarena božanstvo podiglo silesiju smrtonosnih srda, grdnih, ričućih nemani, da nas uduše, da nas satru. . . .

Talas za talasom, udar za udarom nasrtao na brod, o njeg se lomio, prelievao se palubom. Hučeći vihor nadimlje jedra, sagiblje jarbole, rek bi, popucati će; konopi zviždaju, brod škripi, propinje se, roni, crpa more, drhće. diže se, pada. . . Užasno! . . .

— *Guarda la vita!* ovio se jak božmanov glas, kad bi se užasan talas štropoštao s desna na brod.

— Drž' se, mali, opominjao moj drug svoga sinčića što je nedaleko nas stajao.

Užasnoj buci navaljujućih talasa, šumu i huku vjetra, zviždanju konopa te škripanju broda pridruži se sada u jedared nekakav mukli prasak, čudan prasak, kakvi zamnieva kadšto u šumi, kadno žestoki vihor krši i obara suho granje i drveće, prasak, koji mi je, kad bi u grozној onoj buci do mene doprô, kao nož kidao srce, ranio dušu.

More, šumeće. navaljujuće more započelo svoje uništujuće, razorujuće djelo na *karobandi* „Zajednice". Komad za komadom te ograde broda raznašali valovi, a s njome činilo mi se, da sobom nose i čest mene sama.

— Nesretna „Zajednice! uzkliknuh bolno, videći tolik razsap, toliko razsulo.

Medjutim brod juri i juri dalje na zapad; nad njim i oko njega noć pusta, crna, grozna noć, sprieda, straga, s desna, s lieva, sa svih strana razdraženo more; blesni vihor nasrće, trese, luče, zviždi, napinje jedra, sagiblje jarbole, raznaša slabije platno, tjera ladju napried . . . napried, — pa ako joj silno more i nada, da se bokom primiče kraju, to ju ipak nepreklidno krši i uništuje. . . Kao da još sve to dostajalo nije, na izmenogano se brod surva svom silom golemi talas, koji porušiv uz grozan prasak sav prednji dio *kavobande*, nasrne na čamac, što je pričvršćen lešao na pramcu. Prem se je na nj strahotnom silom zaletio, ne uzmogne, da ga na prvi mah odnese, već iztrgnuv mu poput neviđjene kakve ruke željezne kvake, za koje je bio pričvršćen za palubu, tresne s njime na protivnu stranu o lievi dio *kavobande* — upravo na zub kotve. U to se bližao i drugi talas ne manje omašan od prvoga. Prelije li se na ladju, odnese nam čamac. . . Razabrav opasnost, doviknuh vojsci, da priskoče čamcu, i da ga pričvrste što bolje mogu. Oni do njega, da ga privežu i pričvrste, kad al eto onog golemog talasa, koji se uz zaglušujući šum i huku na nje surva.

Grozan jauk zaori u noći.

(Dalje sliedi.)

zabavljali. Na Glavotoku nariesiše tamošnji franjevci svoj samostan, te sa zvonenjem i pucanjem mužara pozdravljaše prolazećeg nadpastira. Tako i još na nekojih mjestih otoka Cresa i Krka pozdravljaše svoga biskupa. Malo pred šestom urom parobrod je došao pred lepo nariešen grad, u kojem valjda nije nitko ostao kod kuće, jer je sve izašlo u poklone dohodećemu nadpastiru. Na molu poredali se carski činovnici sa c. kr. kotarskim kapetanom iz Lošinja Zueck-om, na drugoj strani občinski načelnik Krka i onaj iz Cresa, po sredi stoji sabrano svećenstvo sa kaptolskim proštom drom Bolmarčićem na čelu, koji prvi nagovori latinski dolazećega biskupa i ovaj mu latinski odgovori. Zatim pozdraviše ga kotarski glavar, občinski načelnici, koji talijanski, koji hrvatski, a on je svima odgovorio u njihovih jezicih, komu hrvatski komu talijanski.

Od tuda pošlo se gradom u biskupski stan, gdje je presvjetli primio opet na brzo nekoje deputacije. U večer bila je razsvjeta grada. U 9 sati došlo izaslanstvo po biskupa, koji je sa prečastnom gospodom kanonici izašao i obašao grad lieno i ukusno razsvietljen. Putem kao i na izlazu iz kuće i na povratku bijaše živoga klicanja. Nedjelju u ranu uru svečano zvonenje i glazba probudiše sve, navješćujući radostni dogodjaj ustoličenja biskupova. Na 9 sati predje biskup sa dvimi kanonici u crkvicu sv. Kvirina, gdje prisustvovahu tiboj sv. misi i zatim u biskupskom ornatu podje sa dugom povorkom svećenika i redovnika u glavnu crkvu. Ulicami grada držalo se jedva toliko prostora, da se povorka napried micati mogla. Toliko bijaše naroda nadošlo iz bliza i daleka, kopnom i morem. Crkvena svečanost trajala je skoro do jedne ure, jer osim pontifikalne mise bijaše krasan nagovor stolnoga prošta i vrlo liep odgovor biskupa u latinskom jeziku. Zatim cielivanje ruke od strane svega svećenstva, pa čitanje pastirskoga lista biskupova. Pred svim tim pročitalo se visoki odpis carskoga imenovanja i istodobno papinski list prekonizacije.

Na 2 sata popodne sabralo se preko 80 osoba na gospodski sobet. Osim kaptola i svega svećenstva, bijahu zastupane sve carske oblasti sa kotarskim glavarom na čelu, zatim občinski načelnici otoka Krka i mnogi osouni prijatelji biskupovi kao veleuč. dr. Vitezić, dr. Fabijanić te iz Voloskoga kotara župnici Zamlić, Laginja, Jelušić i mnogi drugi. Kod objeda zaredale su zdravice. Prvu izrekao novoustoličeni biskup latinskim jezikom njeg. svetosti papi Leonu XIII. i Njeg. Vel. cesaru i kralju Franu Josipu. Zatim je nazdravio u ime kaptola prošt dr. Bolmarčić tako jer latinski, na što je opet biskup latinski odvratio. Na napitnicu talijansku kotarskoga kapetana odgovorio je talijanski i popunio nekoje izraze uz veliko povladjivanje prisutnih. Na pozdrav veleč. g. župnika Voloskoga sav tronut odgovorio je biskup hrvatski, kako ga ovaj pozdravio, zatim još na pozdrav Gržetićev odgovorio je obširnije, kako se on nada u Boga, u svoje svećenstvo i sav puk, da će svi složno raditi na sve to veću dobrobit duševnu i tjelesnu svega pučanstva.

Javno pitanje

na c. kr. kotarsko poglavarstvo na Voloskom, na c. kr. namjestničtvo u Trstu i na zemaljski odbor u Poreču.

Odlukom c. kr. namjestničtva u Trstu 19. julija t. g. br. 13854, priobćenom bivšemu občinskomu načelniku Slavoju Jenku odpisom c. kr. kotarskoga poglavarstva na Voloskom 24. julija, dne 25. julija iste godine bilo je, na temelju § 96. občinskoga reda, razpušteno občinsko zastupstvo u Podgradu, i sporazumno sa zemaljskim odborom u Poreču imenovan upravni odbor.

Proti toj odluci uložio je g. Slavoj Jenko u ime občine, služeć se pravom, koje mu daje isti §. 96. občinskoga reda, utok na državno ministarstvo, podpisan po 24 bivših občinskih zastupnika.

Po jasnom slovu zakona od 5. marča 1862. čl. XVI., valjanoga za sve zemlje zastupane u carevinskom viecu, i 10. julija 1863., §. 96. valjanoga za pokrajinu Istru, *ima se najdalje šest tjedana poslie razpusta bud kojega zastupstva, narediti novi izbor.*

U odluci, kojom se je občinsko zastupstvo podgradsko razpustilo, kaže se izrično, *da se novi izbori „imajo prezej razpisati"*, dakle **„prezej", odmah.**

Od onda od 25. julija t. g. je do danas prošlo već **šest** tjedana.

Obzirom na jasnu ustanovu zakona, i onoga za cielu ovu polovicu monarhije, u koju spada i Istra (čl. XVI. drž. zakona 5. marča 1862.) i onoga za pokrajinu Istru napose (§. 96. pokr. zak. 10. julija 1863.); obzirom na rieči, sadržane u odluci c. kr. namjestničtva, kojom se je razpustilo občinsko zastupstvo u Podgradu, da se imadu novi izbori odmah razpisati i obzirom na to, da je već prošlo ne samo **„odmah"**, nego i **šest** tjedana, pitamo c. kr. namjestničtvo u Trstu i c. kr. kotarsko poglavarstvo na Voloskom, kao oblasti, koje imadu u ime cesara i kralja biti nad izvršenjem zakona, te zemaljski odbor u Poreču, kao oblast, koja bi imala u ime pučanstva štititi samoupravu občina:

Jesu li novi izbori za podgradsku občinu već razpisani?

U Trstu, 5. septembra 1894.

Uredničtvo „Naše Sloge".

Pobratimu

Rikardu Kataliniću Jeretovu

prigodom

desetgodišnjice njegovog književnog rada.

I.

Kud se vlačiš kroz te noćne sjene,
Kroz čemprese, sveti mir gdje vlada?
Što li traže suzne Tvoje zene,
Tuj sred toga tihanoga hlada?

Grob je sladke, vajmeh! uspomene,
Hladan grobak, s kojeg bol Te svlada,
Grob andjelka majčice ljuvene,
S koje Tvoja mlada duša strada.

I dok vrsim drevnieh čempresa
Noćni lahor tihano potresa
K tome grobu duh Ti željan hrli,

Da nad njime gorke suze liješ,
Da nad njime krasne vience viješ
Mrtvoj majci — moj Rikarde vrli ....

II.

Kada nebom sjetni mjesec sjeva,
Medju lišće lahor kad se ljeva,
Kasno doba duhove kad roči
Na ročište, gdje se sjena toči, —

I kad tužni noćni piev odmnjeva
Što ga nujna Tvoja Vila pjeva,
Trudna noga lagano Ti kroči,
K tužnom grobiju, gdje se humak koči,

Pa dok vrsim drevnieh čempresa,
Noćni lahor tihano potresa,
Blieda sjena k Tebi sjetno stupa,

U vrelim Ti lice suzam kupa.
Pa Te ljubi, pa Te žarko grli
Druga mati — moj Rikarde vrli.

III.

Druga mati — otačbina mila,
Gledeći Te sjetna, raztužena,
Usried svoga Tebe grli krila,
Da Te grije žarka ljubav njena.

Al da Tebe kleta tudja sila
Sladkog liši majčinog imena,
I njojzi je raku pripravila
Crna ota krvoločna hjena.

Nu kô gordi izranjeni lave
Što od smrtne još ne preda strave,
Deset ljeta gromki glas svoj dižeš.

Svetim plamom srca nam užiže
Kletoj tudjoj da iztrgneš sili
Drugu majku — moj Rikarde mili.

Emin.

Franina i Jurina

Fr. Znaš Jure, „Liga" će propast.
Jur. Tako bože danas!
Fr. Aj će, jer da se je kanfanarski „šukrotario" odpovidâ.
Jur. Neka da, će ben drugega izabrat.
Fr. Su ga jur, znaš nekoga papraša, ki će toško vas prah probrojiti u kasi.
Jur. Bašta, da i njega i kasu vitar nouzmo.

* * *

Fr. Slabo, Juro, za nas, kad non krupa simle grozje.
Jur. Slabo, zierme, slabo, ai jo non Sujčanon grozje sve ufanje.
Fr. A fala Bogu, vol dir da meritomo, nego naši Taljani krivu popa, da ni znol očuvat.
Jur. Neka ne krivu popa ne — ni pop kriv, nego njihove kativerije.
Fr. Jušto i jo htijah reći: kako ćeš da non Bog da dobra, kad se s nin rugamo?
Jur. A ne rugamo se mi, nego oni, ki bižu s crikve od glagolske mise, ki govore, da je pr . . . . on ki je štampol glagolski misal, ki se va crikvi rugaju sa svetom misom, da ih more vas puk čut, ki smućuju popa va negovoj službi, kada kara', kada spovida itd. itd.
Fr. Pravo dis, neka oni parvo reku sebi: moj grih, moj preveliki grih — pok neka drugoga krivu. Kad bi se oni Bogu obrotili, biš vidil, da bi i non Bog bil milosardan.
Jur. Amen Božo!

* * *

Fr. Znaš da neki krivi apuštol, kega plaćaju pazinski krnjeli i šaronjaci, širi novu veru mej našim pukom?
Jur. Ter imaju tamo fojbu.
Fr. Ma se dugo drži.
Jur. Kakova je pak ta njegova vera?
Fr. Prvi punat njegov je: prodat dušu i tolo za dobri boći; drugi, obesit svi popi, ki ne pušu va krnjolski rog.
Jur. Ter ča veruje, da ima dušu?
Fr. Varamente govori, da je zaklal svoje dni lipih koštruni, ma duše da ni nikada našal.
Jur. A la „šospa" ga ne ubila, ako nima manje razuma, nego najnemiji koštrun!
Fr. Ja, ja, ma on misli, da ga ni pamenijega od Pazina do Krbuna.
Jur. On ni siromah kriv, ako se je s razumom posvadil.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Blagajnik družbe g. Niko Sršić primio je nadalje sliedeće iznose: Gosp. Mate Sorić, ravnajući učitelj u Kukuljanovom, sakupio u župnom dvoru u Cerniku na dan sv. Bartola, prigodom zdravice, izročene Istranom po župeupravitelju gosp. Karlu Turkoviću for. 8·50. — Čisti dohodak zabave, koju priredišе hrvatski i slovenski abiturijenti Istre u Kastvu dne 19. kolovoza for. 77. — Pravnik Ante Justi daruje kod „batta" nadjenu krunu. — Gospodjice Lina Jenko i Milka Jurković razprodaše vina na parobrodu prigodom izleta oko Krka za for. 22·54. — Gosp. Fran Flego u Buzetu sakupio kod objeda u društvu novoimenovanog načelnika, savjetnika, zastupnika i narodnjaka 36 for. — Pop Josip Mrakovčić dostavlja, prigodom mlade mise Fr. Agustina Juričića, po gospodjici Anki Rodo kod stola dne 26. i 27. kolovoza sakupljenu svotu od 32 for. — R. Katalinić Jeretov u Zadru sakupio for. 68·65. (Imena darovatelja oglasio je „Narodni List").

Našem uredničtvu priposlao je veleč. g. P. Filiplić, župeupravitelj iz Grdoselа for. 1·50, što je sakupio g. Fr. Mogorović u veselom družtvu. — Gosp. Franjo Peršić, bogoslovec iz Mošćenica poslao nam je for. 2·65, što ih darovaše: gimnazijalac N. N. 1 krunu, Peršić bogoslov 1 krunu, jedan činovnik 1 krunu, drugi činovnik 2 krune i Ivana Crnožić 15 nvč. — Gosp. Fran Dorčić, pravnik u Baški (Krk) šalje for. 28·10, koje sakupiše prigodom vjenčanja učitelja Nika Pajalića sa gdjicom Mihajlicom Mihaličevom gdjice Ljubice Jelušićeva i Valba Peršićeva, a to na predlog veleč. g. dekana Petra Volarića. — Gdjica Pepina Šverljuga iz Sušaka šilje 41 for., od kojih darovaše: gdja Matejka Longhino Šverljuga 2 for., Katina Šverljuga Polić 2 for., Marija Polić-Ružić 2 for. 60 nvč., Pepica Mihaldžić Šverljuga 1 for. 50 nvč., Banica Mihaljević Šverljuga 1 for. 50 nvč., Cvjeta Bonošić Šverljuga 2 for., Rafica Blaha Šverljuga 2 for.; Gosp. dr. Niko Fabianić 2 for. 60 nvč., dr. Andro Longino 2 for., dr. Šime Šverljuga 3 for., dr. Lujo Šverljuga 2 for., Antun Kodrić 1 for. 30 nvč., Antun Rošić 3 for., Ivan Potranović 3 for., Stipe Šverljuga 3 for., Frano Šverljuga 3 for., Žiga Ključec 1 for. 50 nvč., Vinko Šverljuga 1 for. 50 nvč., Srećko Šverljuga 1 for. 50 nvč. Živila dična sabirateljica i plemeniti darovatelji!

Našim dužnikom. Unatoč svim molbam i opomenam mnogi od naših čitatelja neposlaše nam za ovogodišnju predplatu niti novčića. Godina se primiče koncu, a mi čekamo uzalud ono, što smo poštено zaslužili. Imademo žalibože mnogo čitatelja, koji nam duguju predplatu za jednu, dvie i više godina. Ta gospoda, reć bi, da nezuaju, šta će reći pošten obraz. Proti ovakovim nemarnikom postupati ćemo i mi bezobzirno i bez milosrdja. Pozivljuć ovim još jednom sve naše ovogodišnje i stare dužnike, da zadovolje što prije svojoj dužnosti, stavljamo svim Hrvatom na srce, da nas u težkoj borbi obilatom i redovitom predplatom podupriesti izvole, jer smo mi upućeni jedino i isključivo na svoje predplatnike.

Vjenčanje. Dne 22. pr. mj. vjenčali se u Sv. Mateju, občina Kastav, gospodin Ernest Drnjević, učitelj u Brgudu i dražestna gdjica Antica Trinajstić iz Sv. Mateja. Bilo sretno!

Imenovanje U talijanskih novinah Istre čitamo, da bijaše imenovan mlad jošte svećenik i upravitelj župe u motovunskih Novakih g. Ivan Polican kanonikom suetolnog kaptola u Motovunu.

Konstituiranje občinskoga zastupstva u Buzetu. Dne 1. t. mj. sastalo se u Buzetu novoizabrano občinsko zastupstvo, da si izabere načelnika i savjetnike. Kako čitamo u razuih novinah, izabran bijaše načelnikom naš dični rodoljub i prijatelj g. dr. Mate Trinajstić, odvjetnik u Buzetu. Čestitajuć najsrdačnije g. načelniku na časti i pouzdanju, što ga punim pravom občinari unj ulažu, i čitavoj občini na vrlo sretnom izboru, molimo tamošnje prijatelje, da se jedan ili drugi sjeti i našega lista bar sa par redaka.

Dodatek k naputku o ustrojenju podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Doznajemo iz pouzdana izvora, da je ces. kr. namjestničtvo u Trstu natrag vratilo više molba, dotično prijava za ustrojenje podružnica, jer nebiljahu kako to namjestničtvo zahtjeva valjano sastavljene. Da se tomu u buduće na put stane preporučamo našim prijateljem, da se strogo drže sliedećih točaka:

1. Molba ili prijava mora imati najmanje dvadeset podpisa ili križeva.

2. Istoj valja priložiti 5 iztisaka pravila za podružnice i 5 pravila glavne družbe.

Da se prištedi biljegovinu umetnu se pravila glavne družbe u ona podružnice, te se makar zajedno sašiju ili inače spoje.

Sve tako pripravno neka se pošalje predsjedniku družbe presvj. g. dru. Dinku Viteziću, odvjetniku u Krku (Veglia) u preporučenom pismu.

Nagla smrt. U poročkom listiću čitamo, da je preminuo dne 31. pr. mj. naglom smrću župnik u Novejvasi kod Poreča veleč. g. Karlo Fabris u 54. godini svoje dobe. Pokojnik je prijanjao uz politiku poročke gospode, premda je župnikovao hrvatskomu puku. Počivao u miru!

Volosko-Opatija (izborni odbor). Konačno se je stvar izbora makla za korak napried. U petak dne 31. pr. m. bila je občinska sjednica. Na dnevnom redu bila je i točka: *Priobćenja c. kr. namjestničtva glede obavljenja izbora.* Članovi zastupstva hrvatske stranke su već bili odlučili nedolaziti k sjednicam, al kad su vidili na dnevnom redu onu točku, pohitili su u sjednicu svi kao jedan. Priobćenja c. kr. namjestničtva sadržavala su, da imade izbore obaviti ili jedan odbor izabran izmedju zastupnika od zastupnika ili c. kr. povjerenik, i to s toga, jer g. načelnik nije bio kadar sastaviti nit urediti listina. G. *Sichich*, Talijan (!) iz Opatije, zagovarao je, da se sastav listina povjeri c. kr. komesaru. Tim nije ni malo ugodio g. načelniku, njegove stranke. Ovaj govorio je proti imenovanju c. kr. komesara, jer bi stao novaca, a stalno nebi bilo na čast nit njemu nit zastupstvu, da se izjavi za c. kr. komesara, kad može i sama obaviti stvar. Gosp. načelnik imao je proti c. kr. komesaru i jedan drugi razlog. Uztvrdio je, da nije on sam sakrivio zategnutja s izbori, da su c. kr. oblasti kod sebe mnogo mjeseci izborne spise imale, da je ces. kr. komesar u ime političke oblasti bio promjenio izbornu listinu II. tjela tako, da je upravo iz onoga smetnja nastala.

Konačno uvjerio se je i g. *Sichich*, da je čestnije imenovati odbor. Koga da se imenuje? Zastupnici hrvatske stranke su u većini. Oni mogu izabrati sve svoje. Oni ipak toga neće, već predlažu dva svoja, jednoga od talijanaške stranke. Najprije se predlaže dr. *Stanger*, *Ivan Flamin* i *Antonio Poschich*. Poslednja dvojica se izpričavaju što poslom što bolestju. Na to se predloži gg. dra. *Stangera*, *Viktora Tomišića* i *Sichicha*. Ova trojica budu jednoglasno izabrana. Očekujemo — uza sve posve beztemeljno proricanje g. *Sichicha* — da će se taj odbor odmah na posao dati, i obaviti ga u kratko vrieme pravo i zakonito, kako treba. Samo da nebude smetanja sa one strane, sa koje bi se moralo paziti na zakon i red i prečiti svako smetanje. G. kot. poglavar obećao-

je ići odboru na ruku. Vidit ćemo! Svakako je značajno za upravu u našoj pokrajini, da se „*operat*“ *od dvijuh godina*, kod kojega je sudjelovala nesamo občinska nego i kotarska oblast i porezni ured, i c. kr. namjestničtvo, radi kojega se je i u Beč putovalo, da se taj „*operat*“ poslie dvijuh godina posve uništuje, i da se mora ići s početka, *i da se je tako moralo narediti* radi nereda i smetnje u cielom „operatu“, da se uzmogne redovito i zakonito provesti izbore. Na djelo odbore! Osvjetlaj si lice!

Neće ga za zastupnika. Prošloga četvrtka donio je jedan ovdašnji židovski listić dopis, tobož iz Beča, a fabriciran u Pazinu, u kojem se opisuje kako je putovao Istrom jedan njemački zastupnik na carevinskom vieću i kako se je taj izjavio napram nekom Talijanu nepovoljno o Slavenih Istre u obće, napose pako o naših zastupnicih na carevinskom vieću, dočim je uzdigao do devetog neba istarske Talijane i njihove zastupnike.

Na koncu preporuča Talijanom Istre, da se odluže velezaslužnomu kotarskomu kapetanu g. vitezu *Schwarzu* tim, da ga izaberu zastupnikom i pošalju u Beč. Proti njemu da neće i onako nitko biti, jer da je poznat kao dobar Niemac (!?).

Na taj savjet dopisnika tršćanskog listića osvrće se „babin“ Marko u posliednjem broju, te kaže medju ostalim na uvodnom mjestu: „*Bilo bi doista poniženje našeg slavnog barjaka kad bismo htjeli povjeriti jedan od najdragocienijih posala parlamentarnih, zastupstvo naime naših gradova vladinomu činovniku, premda priznajemo njegova dobročinstva, izkazana jednomu važnomu političkomu kotaru*“. Talijanska gospoda nebi dakle povjerila zastupnički mandat g. vitezu *Schwarzu* sada, pošto je iz Pazina otišao žrtvovav tamo svoj položaj u njihovu korist! Oni ga neće sada više, jer im je daleko, jer im pomoći nemože, jer je svoju dužnost učinio — sada neka se nosi!

P. S. Naknadno doznajemo, da je dodieljen g. kapetan Schwarz IV. odielu c. kr. namjestničtva i dolazi na mjesto ces. kr. namjestničkog tajnika g. *Sorli-a*, a pod ravnanje savjetnika g. baruna Konrada.

Podružnice sv. Cirila i Metoda u Kastvu. Od tamo javlja nam prijatelj, da je ondje i u okolici sabrano dostatno podpisa koli za mužku toli za žensku podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Podpise sabiru i nadalje. Za žensku podružnicu sabrano je u samom Kastvu preko 30 podpisa gospodja i gospodjica. Samo odvažno napried dični Kastavci! Za Vami neka se poveđu pojedine porezne obćine; u prvom redu sv. Matej, Klana, Spinčići, Srdoči, Jakovac, Perenići, itd. itd.

Čitaonicari u Mihotićih na djelo!

Iz Voloskoga doznajemo, da je tamošnje občinsko zastupstvo obdržavalo dne 30. pr. m. sjednicu, kojoj je prisustvovao od političke oblasti kotarski kapetan gosp. Fabiani. Kod te sjednice, da je palo oštrih proti načelniku Agustinu Rajcichu. Obitelj da ga je osobito žestoko kotarski kapetan g. Fabiani pred čitavim zustupstvom, ali ne znamo za što, jer prijatelj, koji nam to javlja, piše: „*Valjda vas je tkogod izviestio o tom*“, zanašajuć se na drugo — kano većina naših prijatelja.

Iz Opatije piše nam prijatelj, da se tamo i u Volosku živo radi oko osnutka podružnicah družbe sv. Cirila i Metoda. Neima dvojbe, da će podhvat dobro uspjeti, jer se mladež obojega spola zauzela mladenačkim zanosom za svetu stvar. S naše strane preporučamo ponovno prijateljom širom Istre, neka paze na naputke, kojih se valja držati kod ustrojenja podružnica družbe sv. Cirila i Metoda, jer je namjestničtvo u Trstu jerve mnogim povratilo molbe ili prijave za dozvolu oživotvorenja podružnica, pošto se dotičnici nisu točno držali naputka.

Glavna skupščina „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“ obdržavati će se u Kastvu dne 20. t. mj. kako je razvidno iz „Poziva“, koj se nalazi na zadnjoj strani današnjega broja. Dočim preporučamo ovim članovom naše plemenite „Bratovšćine“, da u što većem broju prisustvuju određenoj skupštini, nadamo se, da njoj neće naši rodoljubi niti u buduće odreći pomoći, bez koje nebi ona mogla onako plemenito djelovati, kao što u istinu djeluje.

„Narodna Čitaonica“ u Baški priredjuje u proslavu 20godišnjice svoga obstanka dne 8. i 9. rujna večernju zabavu, na koju se gg. članovi i drugi najuljudnije pozivlju. Ulaznina po volji.

Zastupnik Biankini pred svojimi birači. Dne 20. pr. mj. sakupila se u čitonici u Šibeniku liepa kita pravaša, da se dogovore za dolazak i doček zastupnika Biankini-a, koji će položiti svojim biračem račun o svojem zastupničkom djelovanju. Nakon poduljeg viećanja bi zaključeno, da se drži sastanak birača, na kojem će zastupnik izviestiti birače dne 4. t. mj. Poziv na sastanak razaslan bijaše svim uglednijim rodoljubom, družtvom itd. po Dalmaciji. Na taj sastanak vratit ćemo se još što.

Iz Pule. (Obćinski izbori. Nastavak). Hrvatska narodna stranka ovdje još nije ni iz daleka uredjena niti organizana, kako bi trebalo. Ipak naš je puk kao jedan te misli, da ovomu zlu, koje sada vlada, bolje je doskočiti mnogo manjim zlom, ženi naime, da na čelo ove obćine vlada postavi komesara, koj bi vladao bezpristrano i u pogledu upravnom i u pogledu narodnom.

Zato je naš zastupnik dr. *Laginja* pogodio u žicu svima, kad je pismenimi, čednimi oglasi po pojedinih vanjskih obćinah izjavio već u zadnji čas, da je njegova misao neglasovati za nikoga i nemoriti naroda, nego izjaviti se shodnim načinom za vladinoga povjerenika.

Kasnije, kad je već bio započeo izbor trećeg tiela, izdao je proglas, tiskan u Puli, sljedećega sadržaja:

Birači!

Nekoje osobe oslanjajuć se na slavno ime c. i kr. mornarice predlažu Vam kao zastupnike one muževe, koji nečnju drugo van moćan dah rimskih orlova i riku mljetačkoga lava. Velika većina predloženih Vam kandidata pripada onoj stranki naše pokrajine, koja nazire idejal svoje politike u tom, da se nedozvoli hrvatskoj narodnosti sudjelovati kao takovoj u poslovih javnoga života.

Udruženje takovih osoba nemože biti koristnim.

U obćinskoj upravi kušali smo jurve onu stranku. Javno mnienje joj je posve nepovoljno.

Objavljenog prije nekoliko godina programa ona stranka nije izpunila, a za buduće nedaje nam nikakva programa.

Proti takovoj udružbi imademo mi bolji program:

Pula je zvana, da postane radi različitosti svojih gradjana, zbog broja pučanstva i usljed njezinog položaja središtem Istre.

U ovoj obćini mi nećemo vlade stranaka, jer one nebi oživotvorile naših zakonitih želja.

Mi hoćemo na čelu obćine nepristranu oblast, jednaku za sve, kojoj će biti dužnost, bez obzira na desno ili lievo, da poboljša financijalno stanje obćine te da privede Pulu k cilju opredieljenom joj božjom Providnošću i voljom njezinih gradjana.

U ime toga programa svi Vi, koji se nebojite, da će Vas sutra baciti na ulicu, mjesto da glasujete za predložene Vam zastupnike, neglasujte za nikoga, već se izjavite shodnim načinom za vriednoga *vladinoga komisara*.

Pula, 23. agusta 1894.

Tim je proglasom pogodjena u srce sada vladajuća stranka u Puli, jer je njoj bilo stalo do toga, da nebude, *osobito od strane Slavena*, nikakove protimbe, nikakove izjave, pak da se ona neka gospoda, koja u obćini nepoznaju hrvatske narodnosti u Istri, mogu pohvaliti: eto kako je sve s nama, mi smo učinili najljepšu koaliciju.

Naš se je puk, što ga je vani grada, liepo ponesao. Može se reći, da neima slobodno mislećega i neodvisnoga seljanina, koji bi bio glasovno za gospodujuću stranku. Glasovali su za nju samo nekoji delegati, cestari i lugari, koji od toga živu i još nekoliko zavedenih izbornika.

Glasovali su žalibože, a mislimo za zadnji put i kao jedan čovjek, za sada vladajuća stranku naši arsenalci, koji su sirote poniknute glave hodili na biralište kno „janje na zaklanje“.

Nemojte jim za zlo uzeti, ne mislite zato da su oni zato, i svoj jezik i narodnost. Evo Vam kako to ide: Zapovjedništvo arsenala oznanilo je dne 19. agusta, da 21. počimaju izbori; da onim, koji imaju pravo glasa, ima biti dana sloboda, čini mi se, od 9 do 1 ure dotičnoga dana, a plaća jim svejedno teče. Zapovjedničtvo vrhovno nekuže doduše: moraš glasovati ovoga ili onoga. Nego nadje se „loših sluga dobrog gospodara“, a to su oni niži zapovjednici, pod kojimi narod neposredno radi. Ti su nekoji svako jutro dotičnoga dana dielili radnikom izbornikom prije izlaza imenice kandidata trećeg tiela, gdje je bilo takovih osoba, koje su zaklleti neprijatelji svega što nosi slovinsko ili hrvatsko ime, a par njih upravo odmetnici svoga naroda, koji su mu mogli biti na diku i korist, a ovako su mu na bruku i štetu.

Kod te agitacije u arsenalu i dielenja talijanske cinenice, čujem da su se osobito ponesle osobe, medju njimi jedna što nosi liepo česko ime, a opeta jedan, koj je naše ljude već godine 1859. smatrao i nazivao „tudjinci“, to valjda zato, jer su rodjeni svakako mnogo bliže Pule, nego li on.

Svak će lahko razumjeti, da sirota čovjek, imajuć pravo izbora zato što je težkom mukom sazidao kućicu ili prikupio poljašce, a znajuć, da bez arsenala nebi mogao hraniti mnogobrojnu kućnu čeljad, pak znajuć nadalje, da je dosta ako se majstor ili kakvi gospodin Werkführer proti njemu u budućem prituži jer sve ide po vojničku, te može biti ni kriv ni dužan odpušten od radnje, onu izbornu imenicu uzme kao *zapovjed* i da ide s njom glasovati, jer već bi posve sumnjiv bio, kad bi se samo sustegnuo od glasovanja.

I tako možete za stalno računati, da talijanska stranka u trećem, odlučnom, tielu nebi bila imala 300 glasova, da ju nisu gore naznačenim načinom pomogli prijatelji u c. i kr. arsenalu.

Rekoh, da se nadam, da je to učinjeno za posljednji put. Dà, za posljednji, jer pravica i sloboda i moral zahtjeva, da prije neg počmu ovakvi i slični izbori, glavno Zapovjedničtvo arsenala dade strogi nalog, *da nitko nesmije radnikom-izbornikom dieliti imenice ni jedne ni druge stranke*, i da strogo kazni sve one, koji bi to činili u arsenalu i tim pogubno uplivali na slobodu izbora. Dokle nam mornarica toga neučini, morati ćemo pojedince, koji postupaju, kako gore rekoh, smatrati za političke agitatore, a tim nesmije biti nijesta u jednom zavodu kao što je c. i kr. arsenal! Drugi put još nešto.

Za poštenjaka Ivana Černjeku priposlao nam je baron iz Poreča 1 for. — Gosp. Vinko Orlandini, župnik u Rakotolah Motovun šilje 3 for., koje darovaše gg.: Mate Kramar Bančina for. 1, V. O. for. 2. — Gdjice Ljubica Jelušić i Valba Seršić sakupiše na piru Nika Pajalića sa gdjicom Mihajlicom Mihaličovom, a na predlog zastupnika Seršića for. 5·30.

Iz Pazina pišu nam 5. t. mj.: Rečeno bijaše u vašem „Fr. i Jur.“ da pripravljaju ovdašnji krnjeli i šarenjaci bogatu gostbu. Premda nekazaše komu se na čast pripravlja ta gostba, ipak pogodiše, da se pripravlja. Kad se pročulo ovdje, da nas mora ostaviti kotarski kapetan gosp. vitez Schwarz, te pošto se naši krnjeli i talijanaši sa tog neočekivanog udarca malko osviestiše, izabraše izmedju sebe odbor, koji je imao prije odlazka g. kapetanu na čast prirediti sjajnu gostbu. Odbor taj dao se na rad; pozvao ne samo sve gradjane, koji pušu u krnjelsku „*trumbetu*“, nego i sve podrepnice, šarenjake i prodance iz pojedinih poreznih obćina, dapače istomišljenike iz drugih obćinah ovoga kotara i čak iz sve Istre. Gostba je morala biti bogata i sjajna, jer je taj odbor unapried obtorotio svaku osobu, koja se prijavi, sa 5 for. Dan bijaše određen za 31. agusta. Na večer toga dana sakupilo se u dvorani Camus nešto preko 100 osoba, po rodu Krnjela, Talijana, Niemaca i Hrvata, al po čudi i po mišljenju najradikalniji Talijani, što ih imado naša Istra.

Kad se gospoda okriepiše tečnom hranom i vrućom kapljicom, ustade poznati naš prijatelj g. Fr. Costantini, odvjetnik u Pazinu i bivši zemaljski zastupnik, te pruži svećaru uz „papron“ govor list pergamene, na kojem su ubilježeni hvalospjevi g. kapetanu za sva njegova djela, koja je izveo tečajem njegovog trogodišnjeg službovanja u Pazinu na korist talijanaške stranke one obćine i svega kotara. Prisutni bijahu duboko ganuti na taj zdravici-zahvalnici, urjoreni u dnu duše, da je g. kapetan Schwarz zaslužio u podpunoj mjeri sve one pohvale, sva ona priznanja i sve one hvalospjeve, što no ih nosi pergamena i koje spomenu starac i prvak Costantini. Gosp. Schwarz zaslužnji je za talijansku stranku u Istri u obće, napose pako za njezine pristaše u Pazinu, nego li jedan po jedan od poznatih talijanskih vikača. Gosp. svećar zahvalio se „*con belle e toccanti parole*“, kako javljaju iz Pazina „*Malomu židovu*“, koje su većinu prisutnih do suza ganule.

Izrečeno bijaše i drugih zdravica, sve na slavu g. svećaru, u koji se je uzveličalo neprocienjivo zasluge njegovo za talijansku stranku Istre. Živahnim odobravanjem bijahu popraćene rieči govornika Martinolicha, urednika puljskog „Sornicra“, kojimi je dao oduška svojemu vesolju i tuzi, ujedno iztaknuv, kako u Istri nebijaše niti će tako ikada više Talijani imati tako radina, poduzetna, rodoljubna i poštrvovna poglavara, kao što bijaše današnji svećar.

Palo ih je mnogo vrlo oštrih od strane talijanske radikalne gospode na siromašna pleća Hrvata Pazina, okolice i Istre. Al mi ćemo i to mukotrpno podnesti, samo kad bijahu gospoda zadovoljna. Možete si i sami misliti, da nas nisu poštedili oni strastveni radikalci, kao što je jedan Costantini, jedna poturica Martinolich i više njim jednakih. Nu ako smo ih mi i dobili, nije nam toliko žao, jer ćemo imati bar tu zadovoljštinu, da će napokon morati i sliepci uviditi, da najradikalniji i najnepomirljiviji, a valjda i najuplivniji Talijan Istre ne pjeva hvalospjeve niti ne izruča pohvalne pergamene osobi, za koju niju duboko osvjedočen, da ju je i podpunoma zaslužila i da uživa njegovo neograničeno povjerenje. A što to znači? Neka razmišljaju velika gospoda u Trstu i Beču.

Dne 5. t. mj. odputovao je g. kapetan u Trst na svoje novo mjesto. Odpratilo ga na kolodvor 5—6 činovnika, učitelji i učiteljice talijanskih škola i najzagriženiji ovdašnji Talijani jednog i drugog spola. Sa svimi se g. kapetan najsrdačnije oprostio, a kad se je vlak maknuo, zaviknuše mu „Evviva“ i sretan put, čemu se pridružuju bez dvojbe svi Hrvati i Slovenci Istre.

U susjedne Novake i u Cerovlje poslani bijahu posebni gonđini, da sakupe što više puka, koji bi odlazećeg kapetana na prolazku na kolodvoru pozdravili. U Novakih čulo se iz 5—6 grla: *Aviva da kapitano Scarc*, a u Cerovlju izpališe 5 hitaca iz puške kad je vlak dušao i toliko kad je odlazio. I tim svršavamo, kličuć i mi iz dna iskrena srca: Srctan put!

Potvrdjen zakon za Istru. Službeni list bečko vlade javlja, da je cesar i kralj potvrdio zakonsku osnovu, prihvaćenu u zadnjem zasjedanju istarskoga sabora, kojom se zakon od dne 25. aprila 1893. o pošumljenju krasa, protože i na Kras i na kvarnerske otoke.

Istarska vinarska zadruga u Puli imala je prošli četvrtak prvu godišnju glavnu skupštinu, kao što je bilo u predzadnjem broju oglašeno. Osim trojice, bili su prisutni, dotično zastupani svi članovi, U upravu izabrani su gg. Lacko Križ, ravnatelj, Jose Tomažin zamjenik, a odbornici Ignac Stiglić, Jakov Kirac, Ante Mezulić. — U nadzorni odbor izabrani su gg. dr. M. Laginja, dr. M. Trinajstić i Ivan Spik. Odlučeno je više važnih stvari, medju timi znamenita promjena, bolje rekuć, dopunak štatuta, da svaki članitelj ponašanja seljak, koj ima vino grada u Istri, može začlaniti se tim, da mjesto novca (100 for.), dade u dvie uzastupne sliedeće jeseni, zdravoga, zrelega grožđa u zadrugu.

Čim bude unesena u registar okružnog sudišta rovinjskog to promjeno i dodatoi, obećujo nam prijatelj obširno i vierno izvješće o dosadanjem uspjehu Istarske vinarske zadruge.

Sakramenat sv. berme dielio je biskup tršćansko-koparski, prosvj. g. dr. Ivan N. Glavina prošlog tjedna u Umagu, Citanovi, Bertonigli, Dajli i Bujah, dakle sve u talijanaških ili većinom potalijančenih mjestih naše biskupije.

Talijani čiste pasmine. U talijanskih novinah Primorja čitamo, da se je u Malom Solu (Lošinj) ustrojila nakon silnog napora podružnica glasovito družbe „Lega nazionale“. U odbor bijahu izabrana sliedeća gospoda: Cattarinich, Martinolich i Hreglich — kako je razvidno, sve sami potomci starih Rimljana ili bar srodovječnih Fijorentinaca.

Škole u Labinskom kotaru. Ako igdje to je u ovom kotaru hrvatsko pučanstvo zanemarene do skrajnosti, tako da se čovjeku namoće pitanje: je li labinski kotar u prosvjetljenoj državi? — Izuzmši gradiće *Labin* i *Plomin*, ujekoliko obitelji u *Rabcu* i drugud, cieli ovaj kotar nastanjen je zgoljnimi Hrvati. Da je tomu tako, pokazuje nam čisti hrvatski jezik, kojim uvjek obću no samo medju sobom, već i sa strancima; običaji, krasna narodna nošnja itd. Svieće čuj i divi se: cieli ovaj prostrani kotar nema nego 2, slovom *dvie* hrvatske škole; nevjerojatno, al žalibože istinito!

U *Plominu* doduše obstoji škola, ali što hasni, kad je izključivo talijanska, tako da se djeca iz plominske okolice silomice potalijančuju. — U *Kršanu*, koji broji 1560 duša, bilo je već govora u ovom listu. — *Kozljak* sa 632, *Brdo* sa 894, *Sušnjevica* sa 1230 i *Vrana* sa 767 duša, ne imaju niti jedne pomoćne hrvatske škole. *Sv. Martin* i *Vetić* takodjer velika sela no imaju hrvatske škole.

U *Šumbregu* do pred 3 godine bila je škola talijanska, koja je naravski morala nazadovati, budući u cieloj obćini ne ima ni ciglog Talijana, nu sad, kad je hrvatska, kad tako krasno napreduje

mjestno školsko vieće u Labinu baca njoj uvjek klipove. Skoro je prošla godina, što nije ni opomenulo, kamo li globilo one roditelje, čija djeca zanemaruju školu, ono traži uzrok, da se zatvori škola, ali toga Ljubi neće postići, jer dični Šumbrešani će se svojski zauzeti, da ta jedina hrvatska škola sve tu bolje napreduje. — U *Sv. Nedelji* obstoji talijanska škola, koju polaze isključivo hrvatska djeca, a buduć u njoj nema, kao što je naravski, nikakva napredka, ljutjelo se ju zatvoriti, ali gospoda u Labinu daruju 100 for. godišnje nagrade samo da ed i nadalje potaljančuje nevinu hrvatsku mladež.

Nadpisi na javnih mjestih u cielom labinskom kotaru jesu isključivo u talijanskom jeziku, kano da e no sred Italije, dočim po drugih kotarih obnašlo su oblasti nuždnim naroditi dotičnim občinam, da javni nadpisi moraju glasiti u trih jezicih. Ovo na znanje našim dičnim sokolovom na carevinskom vieću.

Mislimo, da će se ovdješnji dični rodoljubi okaniti pasivitata, te da će i oni stupiti u borbu proti samovolji latinske gospode.

Pokrajinski izbori su skoro pred vratima, dakle na posao naši. Buzet i Pazin, te nepredobitne talijanske tvrdjave u naših su ruku, a po pravu božjem i ljudskom morale bi doći u naše ruke i občine Labin i Plomin.

Riedak prizor. Na zgradi muške pučke učione u Kastvu raste u zidu na prvom podu samonikla jedna jablan, koja je već više godina cvietala, dočim je ove godine rodila do 20 velikih liepih jabuka, koje su već skoro dozriele. Čudno je kod ove jablani i to, što je sasma zelena i svieža lišća, dočim šumsko i poljsko drveće, koje raste u dubokoj zemlji, očutilo je i sušu i skoru jesen, te je lišće počelo žutiti i odpadati.

Tuča na Boljunščini. Od tamo pišu nam prijatelj, da je dne 14. pr. mj. u 5 sati u jutro sasula se nad onim krajem tako debela tuča, da so takove ni stariji ljudi ne spominju. Onako debela počinila je velike štete u vinogradih i na polju, na što upozorujemo ovim cesarsko oblasti, da nevoljnomu puku olahčaju težko bremo poreza, inače zlo i naopako.

Učiona za obrazovanje graditelja u Zagrebu. Ravnateljstvo kr. zem. obrtne škole u Zagrebu izdalo je sliedeću objavu: Naredbom visoke kr. zem. vlade, odjela za bogoštovje i nastavu od 28. rujna 1892. br. 12.617, otvoren je na kr. zem. obrtnoj školi u Zagrebu tečaj za obrazovanje graditelja i pomoćnog im osoblja.

U učionu za graditelje mogu biti primljeni učenici, koji su uspješno polazili malu realku, ili su u kr. obrtnoj učioni kalfama bili proglašeni: napokon oni, koji se na prijamnom izpitu izkažu, da su za to sposobni.

Tečaj za graditelje traje 3, eventualno 4 godine a za pomoćno osoblje 3 zimska tečaja. Rok za primanje produljen je za školsku godinu 1894./5. iznimno do 15. rujna 1894.

Svi oni, koji žele polaziti tečajem školske godine 1894./5. tečaj za obrazovanje graditelja i pomoćnog im osoblja, neka se najdulje do 15. rujna 1894. prijave ravnateljstvu kr. zem. obrtne školi u Zagrebu. Naukovina za školsku godinu iznosi 6 for.

ČESTITKA

g. Jakobu u L.

Podpisani čestita ovim g. Jakobu, što je zapustio „stanje neutralno“ ter se posve bacio u naručaj šarenjakom.

Tako valja dični Jakobe, jer igrati se pol miša, pol tića nije dostojno takova muža. Sada smo barem jedni i drugi na čistu. Živio nam dakle u šarenjačkom kolu Matuzalemove godine.

Negdje 1./9./1894.

Protivnik amfibija.

Poziv!

Pozivlju se ovim gg. članovi na XXI. glavnu skupštinu „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“, koja će se držati dne 20. tek. mj. u zgradi „Narodnoga Doma“ sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav prodajednika.
2. Izvješće tajnika.
3. Izvješće blagajnika.
4. Izvješće revizijonalnog odbora.
5. Biranje upravnoga odbora.
6. Biranje revizijonalnog odbora.
7. Možebitni predlozi.

Odbor „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“

Kastav, 2. septembra 1894.

Predajednik: *Ante Turek.* Tajnik: *Ante Dukić.*

Listnica uredničtva.

Naručitelji „Rituala“ dok ovo pišemo imali su jurve poštarskim pouzećem primiti naručene komade. Prijatelj, koji ih je razašiljao po Istri, piše nam, da je po svakoj pošiljci pomotnjom preračunao 6 novč., koje da će čim mu stignu, poslati družbi sv. Cirila i Metoda uvjeren, da će se tim odazvati očekivanju gg. naručitelja. Povrh do sada razaslanih ima još raspoloživih desetak komada u pol kože vezanih, a svakomu je ciena na mjestu 2 for. 94 novč. a. vr. Ali, nek se širom Istre ori slava Bogu po naklonosti sv. Stolice u milom nam hrvatskom jeziku!

Gosp. N. N. Volosko. Nije nas do zada nitko o „ćuški“ obavieštio, jer se svi zanašato jedan na drugoga, pak nam nepiše nijedan. Tako je s kod Vas i drugud, te ostanu mnoge važne stvari zabačurene radi nemara ili nerada naših prijatelja. Zar nije bolje i za stvar koristnije, da ju desetorica opišo, nego li nijedan? Živjoli!

Gosp. N. P. u O. Očekujemo obećano, nezanašajte se na drugoga ni sada ni u buduće.

Listnica uprave.

Gosp. J. N. Mačinec. Ide nas 1 for. do konca godine. Zdravo!

Gosp. P. S. Ajelić. Isto tako. Živjeli!

Dva djaka

iz dobre obitelji prima na stan i hranu čestita obitelj u Trstu, u kojoj će biti pod dobrim nadzorom koli glede napredka, toli glede čistoće, hrane itd. Pobliže kod našeg uredničtva.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potreboće za iste 23

dobiva se uvjek u skladišću tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Spomenute štrcaljke razašilju se na svaku poštu austro-ugarske monarhije franco, komad po 10 for

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih za	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	6- „ „	2¾%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v krepost z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih obljavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odpr tjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vredností obresti po pogodbi.

Vložki v pohran no.

Sprejemajo se v pohrano vredn. stari papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice naradno banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem oursu.

Trst, 31. januvarja 1894. 2—24

DOMINIK LUŠIN

u Kopru

preporuča veliko svoje skladište raznovrstnog lisu, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj cieni. 24—10

Radionica umjetnih ognjeva

K. ZOBEC & C.

u Trstu

ulica Rossetti broj 121 (Camp. Morpurgo)

preporuča se slavnom občinstvu i slav. družbam za raznovrstne naručbe, spadajuće u pirotehničku struku, kao rakete, bengale i drugo umjetno ognje.

Cienici slovenski na zahtjev franco.

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Gòrica) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—10

Pomada ‚Phönix‘

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. *odlikovana* jest usliod liečničkih izvida i kroz tisuću zahvalnica priznato jedino postojeće u istinu resino i neškodljivo sredstvo, kojime se kod gospodja i gospode puna i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i drugo od ranjuje

Uporabljenjem isto pomade postizavaju još sasma mladi gospodičići čvrste brkove. Jamči se za uspjeho i neškodljivost. Kutijica 80 novč., sa poštom (douzećem ili uz gotov novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

Pijanstvo

Izključivo antibetinom, koj se je pokazao izvrstnim lienkom u mnogobrojnih slučajevih. Bezbrojna zahvalna pisma ozdravljenih može se na zahtjev i bez troškova na uvid poslati.

Lek se može dati — pošto je bezukusan — pijanci i bez njegova znanja; 1 doza for. 2·20; dvojaka doza za zastarjelu bolest for. 4·40; ako se pošalje novac unapried, dobije se lek franko kod Adler Apoteke, Lugos u Banatu broj 724.

10.000

krasnih hlača iz kamgarna za gospodu mora se na brzu ruku razprodati radi prošle već sezone, te se jih uslied toga odaje za nečuveno još cienu

od forinti 1·80

komad (za tucet for 19·—). To izvrstno izradjene hlače za gospodu jesu od najboljeg končanog kamgarna u najnovijih i najljepših svietlih i tamnih primjercih svake veličine te čvrste i dugotrajne; cieno je pako tako nizka, da se istom nije niti radnja plaćena. Razpošilje se uz gotov novac ili sa pouzećem kroz *komisijsku pisarnu Apfel, Beč, I., Fleischmarkt 6/42.* Kao mjera neka se kod naručbah naznači duljina koraka i objam trbuha.

Mnogo novaca

prištedi svaka gospodja, koja kod mene naruči odielo. Jerbo sam kupio veliku zalihu chachomita i vunenih stvari iz stečajne mase, to mi je moguće isto uz nečuveno nizku cienu prodavati. Ja prodajem dakle tkaninu (oko 8 met.) za jedno podpuno

odielo za gospodje samo za for. 2·80

izjavljujući otvoreno, da je tkanina izvrstna, te ju uzimljem natrag, ako se ustanovi, da neodgovara listini. Dobiva se u najljepših bojah točkano ili sa rušami urešeno. Razpošilja se sa pouzećem ili proti gotovom novcu, te se mora naručbami požuriti, jer se prodaje množinu tih odielah. Naručbe neka se upravljaju na **trgovačku kuću Apfel, Beč, I. Fleischmarkt 6/42.** Uzorko se ne razpošilje.

Odlikovana ljekarna PRENDINI

Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Pastilje (sladčice) iz katrama

Izvrstno djelujuće sredstvo proti slaboći prsiju, želudca akutnim i kroničkim bronkitam, začetkom sušice, plućnom kataru i mjehuru, dihanju, kašlju nervoznom i hripavcu. Izliečí se u kratko vrieme sa jednostavnom uporabom ovih djelotvornih pastilja.

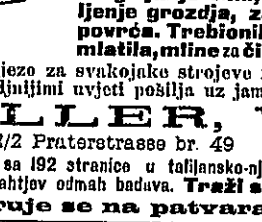

Prodaje se ih u

Ljekarni Prendini

u Trstu

i kod svih glavnih ljekarnah raznih pokrajinah.

Ciena jednoj škatulji sa naputkom **40 nvč.**

Sve strojeve za gospodarstvo.

Osobitosti

prodaje jedino tvrdka Ig. Heller

TIESAKA ZA SJENO, SLAMU I SLAGANJE

raznih sustava

HIDRAULIČKIH TIESAKA

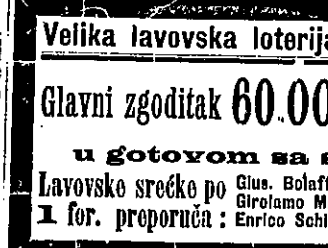

diferencijalnih vinskih tiesaka — sprava za samleti masline, buhač itd. Nove štrcaljke proti mildevu Vermorel-ove vrsti, samoradne štrcaljke proti mildevu s a bakrom pomoću zračne sisaljke. Sprave za grijanje vina, kuhanje, za trieblienje grozdja, za sušenje voća i povrća. Trebionike kuruze, triere, mlatila, mline za čišćenje žita obične.

Lievano ili izradjeno željezo za svakojake strojeve itd. sve uz najfleftinije ciene i pod najpovoljnijimi uvjeti pošilja uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN

2/2 Praterstrasse br. 49

Bogato ilustrovane kataloge sa 192 stranice u talijansko-njemačkomu i hrvatsko-njemačkom jeziku šalje na zahtjev odmah badava. **Traži se preprodavaoce.**

Upozoruje se na patvaranja. 20—6

Velika lavovska loterija Zadnji mjesec

Glavni zgoditak 60.000, 10.000, 5.000 for.

u gotovom sa samo 10% odbitka.

Lavovske srećke po 1 for. proporuča: Glus. Bolaffio Afess. Levi, Mandel & C., „Il Mercurio“, Girolamo Morpurgo, Ignazio Naumann, Marko Nigris i Enrico Schiffmann.

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 37. U Trstu 13. septembra 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliže poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielu arku.

Dopisi se nevraćaju ako se ne tiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 1½, i 1 za polgodine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Naknadni izbori za gorički pokrajinski sabor.

Tečajem kakve godine obavila su se tri izbora za gorički pokrajinski sabor.

Negdje lani, poslie smrti čestitoga bilježnika u Tominu dra. Josipa Ivančića, birali su gorički trgovi. Ti trgovi su čisto slovenski, i moglo bi se predmnievati, da će taj izbor proći bez borbe. Ipak je bijaše. Kandidat političkoga družtva „Sloga" za Goričku bio je presvjetli gospodin grof Alfred Coronini, onaj isti, koj onako odlučno zastupa probitke Hrvata i Slovenaca u carevinskom vieću, koj je ujedno sa našimi zastupnici iz Istre neutrudiv u odkrivanju krivica, što se dogadjaju Hrvatom i Slovencem u Primorju i u zahtjevanju, da se te krivice odstrane u ime pravice i zakona, a na korist ne samo Hrvata i Slovenaca, nego i prejasno vladajuće kuće i čitave monarhije.

Stanovitim činbenikom bio je taj plemeniti muž tri u peti već prije, nego li je bio izabran u carevinsko vieće. Oni su poduzeli sve moguće, da se njegov izbor osujeti, a da bude izabran neki talijanskonjemački knez. Bilo je i ministara, sada već u miru, koji su se i na dan izbora popitivali brzojavno, kako je sa tim izborom, je li izabran njihov miljenik knez. Bilo je sve uzaludno. Niti bud kako visoki činbenici nemogu ništa proti svjestnim izbornikom, koji izabiru po svojoj uvidjavnosti, po svojem uvjerenju, bez obzira na ikoga, a najmanje na činbenike, koji nebi kod izbora smjeli imati druge zadaće, nego onu, da bdiju nad redom i nad vršenjem zakona. Bio je izabran grof Alfred Coronini. Odkad je on pokazao svoju radinost u carevinskom vieću, odtad je on postao trnom u obijuh petah spomenutih činbenika. I kad se ga je kandidovalo za gorički zemaljski sabor, onda su oni razvili sve svoje sile, da nebude izabran. Radili su za drugoga izravno i neizravno, *a taj drugi bio je muž iz naroda, koj se je sam izlučao za Slovenca, i koj u istinu jest Slovenac po rodu, ali nije ni po srcu ni po čuvstvu. Takovim mužem htjelo se je zavesti izbornike slovenskih goričkih trgova.* Da pako nije muž, koji čuvstvuje s narodom, pokazuju najbolje činbenici, koji su za njega radili, i svjedoči okolnost, da su ga hvalile talijanske *crvene i polusložbene novine* Primorja, kao ćak i one iz kraljestva talijanskoga. Bio njim je uzaludan napor. Grof Alfred Coronini sjajno je pobjedio, odnosno izbornici goričkih trgova nisu se dali zavesti niti prevariti, već su izabrali po svojoj svjesti muža, koji s njimi i za njih čuvstvuje. —

Neke razmirice medju slovenskimi goričkimi zastupnici, odnosno i sa glasilom goričkoga političkoga družtva „Sloga", dale su povoda, da su dva slovenska zastupnika položila mandate. Svršetkom prošloga mjeseca obavili su se naknadni izbori mjesto njih. Jednoga zastupnika birale su izvanjske občine, drugoga gorički veleposjednici. Izbor za izvanjske občine prošao je gladko. Bio je izabran jednoglasno župnik Blaž Grča, muž u najboljih godinah, jako radin koli u vinogradu Gospodnjem, toli na narodnom polju; muž, koji je svuda, kuda je službovao, ostavio tragova svoje radinosti za vjeru i za narod. Izbor u skupini veleposjednika nije prošao tako gladko. Veleposjednici sastali su se prije izbora i postavili svoga kandidata, koga je pak takovim proglasilo političko družtvo „Sloga", i to u osobi vriednoga podgorskoga občinskoga načelnika Ant. Klančića. Odlučan je to muž, koj se zauzima za probitke svoje občine i koji čuva kao zjenicu u oku slovensku narodnost u onoj občini, nalazećoj se o medjah slovensko-talijanskih, a tim i slovensko-romanskih. Već on sam je zaslužio, da se za njega zauzmu svi svjestni izbornici. A kad ga je veliku većina izbornika postavila, a družtvo „Sloga" proglasila za kandidata slovenske stranke u Goričkoj, tada bila je dužnost svakoga čestitoga izbornika, da za njega glasuje, jer se mi, kadgod nas ima, ako hoćemo napredovati, moramo držati zaključaka i discipline ili zapta. Nesmijemo naime svaki po svojoj volji raditi, nego za onoga raditi i glasovati, za koga se proglasi većina i uz koga i za koga su naša narodna družtva. Dogodi se možda kadgod, da bi se po mnienju jednoga ili drugoga izbornika i boljega kandidata našlo, ali pojedinci moradu se pokoriti mnienju većine, a to tim više, što se kod nas dogadja skoro uvjek. *da se u naše izbore zamješaju naši narodni protivnici.* Ovi su naučni loviti u matnom, sijati medju nami razdor i zidati svoju sreću na našoj neslozi. Kod izbora nećine to već sada tim, da bi čistoga svoga čovjeka, recimo Talijana, metnuli za kandidata, *nego nadju koga našega, koji često niti nezna, da je orudje u rukah naših najljućih protivnika.* On je po rodu i jeziku naš, on pače kadkod i ćuti s narodom, i čini kadkod što za narod. On radi često i u dobroj vjeri, ali neradi dobro, radi zlo, pogubno za narod, a koristno za narodne neprijatelje. I medju goričkimi slovenskimi veleposjednici našlo se je jednoga čovjeka proti kandidatu političkoga družtva „Sloga", t. j. Klančiću, i to u osobi g. Jakončića. On je rodjen Slovenac, on slovenski govori, on je i učinio kadgod što za narod. On je sam javno proglasio, da nekandidira, ali ipak nije se protivio, da ga drugi kandidatom proglasuju. Kako je nasjeo, vidi se iz toga, da je dobio samo 23 glasa, dočim jih je Klančić dobio 119. A i kakva su ona 23 glasa! Svi talijanski izbornici, koji se nalaze medju slovenskimi i koji su oddali svoj glas, glasovali su za gosp Jakončića. A ta činjenica neka bude pečatom, da bijaše on, hotice ili nehotice, orudjem naših ljutih protivnika. *A cieli taj izbor, kao i onaj lanjski u goričkih slovenskih trgovih, neka bude naukom našim ljudem i u Goričkoj, i u Trstu i u Istri za sada i za sva buduća i najbliža vremena. Dizati će se naših ljudi po rodu i jeziku proti onim, koje budu postavljala naša družtva. Naš narod neka nevjeruje takovim tobož samoniklim muževom, jer su to tajni najmiljenici naših protivnika i njihovi prodanci, i svakako, znajuć ili neznajuć, orudje u tudjinskih rukah za tudjince, a proti svomu vlastitomu narodu.*

Občinski izbori u Puli.

(Konac).

Da vidite, kako Talijani znaju krojiti svakomu pravo, evo vam od stotine dokaza samo jedan, da se osvjedočite, koliko jim je stalo do seoskoga puka. Oni uvjek govore: *„mi hoćemo dobre odnošaje s kampanjom"*, a kada dodje do čina, ravnaju se polag one Krnjelove, koj je našega čovjeka učio, neka učine družtvo: *Što je tvoje, to je i moje, što je moje, to je moje.* Tako je sa zastupnici iz seoskih občina. Nemora li se pošten čovjek sgroziti, kad pomisli, da iz občine *Altare, Peroja, Kavrana, Loborike, Montića, Ližnjana, Pomera* i *Štinjana* u zastupstva, koje broji 30 lica, neima *niti jednoga zastupnika?* Ta sela i po broju stanovnika i po porezu, koj plaćaju, morala bi imati svojih zastupnika, a kamo li ne, ako se pomisli, da ta sela, svako za se sačinjavaju občinu, poreznu i crkvenu, rekao bih i školsku, i da bi već radi uprave svoga imetka, osim *Ližnjana* i *Pomera*, koji se upravljaju doma, morali imati po jednoga svoga čovjeka u zastupstvu mjestne občine.

Gospodo moja, ako Fazana sa 700 stanovnika i Sišan sa 640 stanovnika mogu imati svoje zastupnike, kud vam je obraz, da za sva ona gorespomenuta sela, koja broje 4 puta onoliko puka, nenadjete nikoga iz njihove sredine, da ih zastupa? Eto vidite, tako se goje dobri odnošaji sa *„kampanjom"*, i još ta pogana čeljad ima obraza vikati, da smo mi smutljivci, da nećemo mira i liepoga sklada izmedju grada i sela!

Tako se postupa sa pukom hrvatskoga jezika, dok je neuk i zapušten i preveć dobroćudan.

Ali kako se još postupa sa pukom hrvatskoga jezika, evo vam još jedan dokaz: U Puli, naročito u predgradju *Polikarpa* i u *Kroaciji* okolo Divića, to jest rimske arene, živi na stotine obiteljih iz Hrvatske, naročito iz riečke okolice. Mnogi od tih ljudi, po dvadeset i trideset godina jur ovdje naseljeni, imadu svoje kuće i druge posjede, te plaćaju dosta težke poreze, kojih nameti idu občini u korist. *Svi ti ljudi jesu u občini bez ikojega prava glasa, jer da spadaju pod Ungariju, da su tudjinci.* Dočim u istinu svi bi morali imati pravo glasa, jer občinski zaken za Istru kaže, da imaju pravo glasa za občinsko zastupstvo svi *austrijski građjani*, koji plaćaju izravnog poreza bar 1 for. na godinu. A kad je zakon učinjen, bili su austrijski građjani svi bez razlike, jesu li rodjeni u riečkom ili u tršćanskom okolišu, niti su od onda spali pod drugoga kralja. Ali najljepša je ova: Činovnik arsenala, koj plaća pet šest forintih poreza, *imao je pravo glasa* i glasovao je za Hrvate à la *Vareton, Rizzi, Bolmarcich* itd., a radnik arsenala, koji plaća od svoje kuće i drugog imetka pet šest put onoliko, *nije ima pravo glasa!* I jedan i drugi rodjeni su preko Rieke!

Najbliža okolica grada, što spada baš u gradsku občinu Pule, kao sela: *Jadreški, Šikići, Skatari, Vinkuran, Vintijan, Rimski kamenici* itd., sve je to u občini bez svoga zastupnika, a oni, koji su i na njihovo ime izabrani, kroz godine i godine nisu

PODLISTAK.

Na uzburkanom moru.

Istiniti dogodjaj. (*Piše Emin*).

(Nastavak.)

— Odnielo ih more, dahnuh i polutih kako sam bolje mogao na pramac. Na sreću mornari bijahu sv' tuj, su ležali su svi bezsviestni na tlih, držeći grčevitom rukom čamac. Kad je opasnost minula i razabravši se od one časovite bezsviestice, pranzročene naglim padom, ustadoše, da na vrat na nos prièvrste čamac konopima, te da se iza toga svatko na svoje opredieljeno mjesto vrati. Ta paklenska igra uzburkanog elementa trajala je i nadalje. Brod se silno uvijao i sagibao, a more se neprekidno rušilo na nj odnašajuć *kavobandu*, kojoj o pô noći ne bilo na brodu ni traga više.

— Prokleta li vremena! rekoh, uništilo nas sasvim.

— Bojim se za „Zajednicu", uzdahnu moj drug, koji, prikučiv se do mene, gledaše bolna srca toliki razsap.

— Vaša je bojazan opravdana, *socio*, rekoh, držeći se za jarbol *maistre*. Da nam bar more ne odnese *kavobandu*, ovog puta bili bismo se nekako izvukli, al ovako!

— Mislite, da je more otvorilo ulaz vodi u brod? zapita me drug kapetan, a glas mu drhtao.

— O tom ne mogu ni časa da dvojim. Dok se *kavobanda* razpadala, jamačno se pomukla i *kuvertela* i obližnje daske, a „*štili*", koji niesu popucali, izašli su iz svojih rupa i time otvorili vodi ulaz u brod. U ostalom ne treba, da su te rupe i cjepotine Bog zna kako široke, da nam se brod napuni vodom. Voda ulazi u nj doduše u omanjoj mjeri, al utiče neprekidno, jer mu se paluba neprestano pod morem nalazi.

— Svakako treba, da se pregleda *sentina*.

— Htio sam upravo a izdam zapovied, nek se to učini . . . — Božmane! viknuh, dajte razvidite „*sentinu*", imade li u njoj vode.

„*Sentina*" je, ako neznate, najniži dio broda, gdje se voda, u slučaju ako brod pušta, skuplja. Za nepogodnih vremena, oluja i orkana pregledaje se „*sentinu*" obično svaka dva sata, da se vidi, jeli u nju doprlo koliko vode. Malo vrieme popostajalo, a božman se opet k nama vrati.

— Šior, bile su mu prve rieči, u *sentini* neima ni kapi vode, suha je . . .

To me silno smelo.

— Jesu li sisaljke u redu? upitah ga iza kratke stanke.

— Jesu, šior.

— Nek se pazi na *sentinu*, rekoh, i čim se pojavi nekoliko vode, valja da se ju izbaci. Namjestite takodjer i sisaljku na vjetar.

— Ta čemu? primjeti moj drug, kad hvala Bogu u brod nije do sad doprlo vode. . . .

— Čemu da se podajemo časovitim obmanam. U utrobu „Zajednice" je već do sada unišlo prilično mnogo vode, koja i dok ovo govorimo, utiče u nju sa svih strana.

— Ali zar ne čuste, što božman reče?

— Vjerujem, da je *sentina* suha, jer voda nije jošte u nju doprla, nu ne smetnite s uma, da smo krenti zemlje, koja ta vodu upija, te joj neda, da se razlije u „*sentinu*". Kako vidite, velika je pogibelj, što „Zajednici" prieti, s toga valja, da smo na opreza, i da nastojimo, kako bismo tu opasnost od nje odvratili.

Moj drug uzdahne duboko i ne odvrati ni rieči.

Medjutim vjetar nije bio malaksao, a more kô da je podvostručilo svoje biesne napadaje.

— Razniet će nam jarbole, šuplje mi drug u uho.

Na tu primjetbu ne odvratih ni rieči. A što da i odgovorim.

Nalazio sam se u težkom, mučnom duševnom stanju, kano čovjek, koji na vlastite oči motri, kako mu se krši i razpada zgrada, što ju je težkom mukom podigao, a on sada obvladan niemom i gluhom boli, gleda, gdje joj zidine pucaju, gdje mu je svakim časom pred očima nestaje, pa na tu groznu, užasnu sliku gled mu otupi . . . otupi i duh . . . . Tek kadšto se trzne, drhtne i pruži ruke, kô da će da zaustavi grozno to djelo uništenja, — al sve utaman, sve uzalud! . . . . Uzalud se srce kida i cieпa!

Tako potraja čitavu noć. U svanuće bijasmo na vidiku Cerigotta, — izmedj toga ostrva i otoka Krete.

Žalostna li pogleda! Naša „Zajednica" onako osakaćena i okrnjena nalićila je sada više na kaku „mumu", nego li na brod, a kad bi dulje pod vodu zaronila, te kad bi ju tkogodj bio postrance motrio, činilo bi mu se, da pred sobom vidi silnu kakvu morsku neman, što se lagano na morsko površje izvija.

„Zajednica" je i sada plovila prema zapadu, nu mora da je u nju bilo unišlo mnogo vode, pošto se je težko, vele težko na goleme talase dizala.

U ostalom vidjelo se, da s onako skršenim brodom s onolike jedara, po onakom vremenu nije moguće, da se dalje plovi dojakošnjim smjerom. Valjalo je pozatvarati jedra i dati se u krmu. Tko zna, mogle se dogoditi, te se more utiša, a mi na južnoj obali Kandije našli zaklona, gdje bismo brod popravili i pokrpali. I tačak nade, koji je u onakim časovima prava blagodat božja, prosine nam za trenutak dušu.

Kad se oveća i omanja jedra pozatvarala, a ostale samo dolnje *gabije*, viknuh krmilaru:

glasa podigli za mjestne potrebe onoga naroda; tako neće ni od sada, nego će se hvaliti, kako *„sela liepo skladaju sa gradom“*.

U takovih okolnostih nije moguće, da se nadje duša, koja bi u zastupstvu podigla svoj glas za dobro razumljeno koristi velikog dielа ove prostrane občine. Zato neima vode, ni tko bi je dobavio i neima škole u narodnom jeziku ni za narod; neima desetke drugih korisnih ustanova, kojih bi moglo biti; dani prolaze, narod gine, a samo Bogu i krepkoj duši narodnoj zahvaliti je, da se naš sviet nije još posve izgubio.

Na sramotu onih, kojim je prva dužnost bditi o blagostanju naroda, jedno 300 dusa občine Kavrana, tako rekuć redovito gladuje, što neima komad pristojnog voznog puta, da izveze štogod priroda na dobru cestu k Alturi, pak iz nje u Pulu.

To su blagodati, kojimi nas obsipavaju talijanski prijatelji *„kampanje“*.

Nije moguće, da nepristran, savjestan čovjek nebi uvidio sve te nepodobštine i stotinu drugih, i nije moguće, da nebi ktio naći lieka tomu zlu. Jedno zastupstvo talijanske stranke neće ništa učiniti; jedno zastupstvo hrvatske stranke *nebi moglo* ništa učiniti, jer bi se ono nekoliko *fiškirića* svakako opiralo.

Dakle neostaje drugo, nego za neko vrieme obustaviti zakone, koji su stvoreni, ili se vrše, na našu pogubu, pak postaviti na čelo občine valjanog vladinog komesara!

Tobožnji „liberalci“ talijanski silno se čude, kako je dr. Laginja mogao doći do te misli. Mi računamo, da posve lahko, i to ovako: ili bacite doli izborna tiela, pak neka sebi izabire pojednak broj občinskih poglavara sva mužka čeljad, što je navršila 24 godine, bez razlike, je li iz jedne ili druge krajine naše države; ili, ako nećete tako, onda dajte vlast u ruke jednomu, koj nije ni vaš ni naš, nego za svakoga malo. Ako nas bude jednako milovao, jednako ćemo se hvaliti; ako nas bude jednako šibao, onda ćemo skupa plakati, pak ćete kroz izkustvo i vi Talijanci postati prema nam Hrvatom pravedniji!

Sada ćemo još koju reći, kako bi se mogla odstraniti mnoga nepodobština u ovoj občini.

Naš puk treba da si upili u glavu ovu nauku, da mu nitko nije veći prijatelj i pomoćnik, nego li on sam sebi. Dakle treba pomoći si sami, a to bi bilo tako, da svi krepko upru, da se odciepe od gradske općine, pak da se ustanove občinska poglavarstva po nekih selih za više njih skupa.

Tako je od prilike negda bilo, pak je bilo manje neprilike, a današnji dan, kad se je narod bud koliko prosvjetio, bolje bi nastojali svoje poslove u manjih, novih občinah. Tako bi se moglo združiti u jednu mjestnu občinu *Altura* sa *Loborikom*, *Montićem Kavranom*, a možda i *Sišanom*; *Medulin* sa *Ližnjanom*; *Pomer* i *Premantura*, kako bi jim narednje bilo.

Naravska je stvar, da bi svaka mala občina obdržala svoj imetak i upravljanje, ali zgodnje bi i ta nova poglavarstva vršila svoje zadatke, i to već radi toga, što bi se puk sam zanimao više za svoje občinske poslove i gledao, da budu izabrani za ravnanje občine pravi njegovi ljudi i da se od svega drži dobar račun. Onda budi koji naš posjednik iz sela bio bi ravan u časti i naslovu sa gospodinom „podestadom“ u Puli, i već ta sama okolnost učila bi narod, da se ne drži za nevoljnoga sužnja, kad je slobodan gradjanin kao svaki drugi!

Javno pitanje

na c. kr. kotarsko poglavarstvo na Voloskom, na c. kr. namjestničtvo u Trstu i na zemaljski odbor u Poreču.

Odlukom c. kr. namjestničtva u Trstu 19. julija t. g. br. 13554, priobćenom bivšemu občinskomu načelniku Slavoju Jenku odpisom c. kr. kotarskoga poglavarstva na Voloskom 24. julija, dne 25. julija iste godine bilo je, na temelju § 96. občinskoga reda, razpušteno občinsko zastupstvo u Podgradu, i sporazumno sa zemaljskim odborom u Poreču imenovan upravni odbor.

Proti toj odluci uložio je g. Slavoj Jenko u ime občine, služeć se pravom, koje mu daje isti §. 96. občinskoga reda, utok na državno ministarstvo, podpisan po 24 bivših občinskih zastupnika.

Po jasnom slovu zakona od 5. marča 1862. čl. XVI., valjanoga za sve zemlje zastupane u carevinskom vieću, i 10. julija 1863., §. 96. valjanoga za pokrajinu Istru, *ima se najdalje šest tjedana poslie razpusta bud kojega zastupstva, narediti novi izbor.*

U odluci, kojom se je občinsko zastupstvo podgradsko razpustilo, kaže se izrično, *da se novi izbori „imajo* prezej *razpisati“*, dakle **„precej“, odmah.**

Od onda od 25. julija t. g. je do danas prošlo već **sedam** tjedana.

Obzirom na jasnu ustanovu zakona, i onoga za cielu ovu polovicu monarhije, u koju spada i Istra (čl. XVI. drž. zakona 5. marča 1862.) i onoga za pokrajinu Istru napose (§. 96. pokr. zak. 10. julija 1863.); obzirom na rieči, sadržane u odluci c. kr. namjestničtva, kojom se je razpustilo občinsko zastupstvo u Podgradu, da se imadu novi izbori odmah razpisati i obzirom na to, da je već prošlo ne samo **„odmah“**, nego i **sedam** tjedana, pitamo c. kr. namjestničtvo u Trstu i c. kr. kotarsko poglavarstvo na Voloskom, kao oblasti, koje imadu u ime cesara i kralja bditi nad vršenjem zakona, te zemaljski odbor u Poreču, kao oblast, koja bi imala u ime pučanstva štititi samoupravu občina:

Jesu li novi izbori za podgradsku občinu već razpisani?

U Trstu, 5. septembra 1894.

Uredničtvo „Naše Sloge“.

Moje vjerovanje.

Vjerujem da na nebištu,
Višnji Gospod obitava,
Da je tamo iza zviezda
Postojbina naša prava.

Ja vjerujem, da ću tamo
Naći moju majku svetu
I djetinsku prvu sreću,
Što je nemam već na svietu.

I vjerujem čvrsto, stalno,
Da će Istra naša mila
Iza borbe, iza patnje
Sred hrvatskog nać se krila!

R. Katalinić Jeretov.

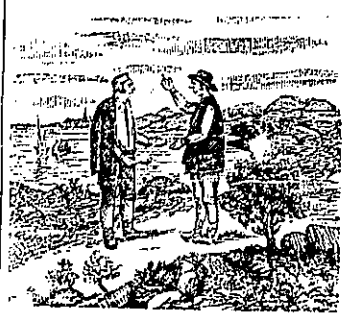

Franina i Jurina

Fr. Kadeka si bil, Juro moj?

Jur. A tec znaš moju naradu. Meno ti se najlaglje najde kade se va velih loncih kuha. San bil čul, da će u Veju prit biškup, a ja hodi tamo s ufanjem, da će i meno kagod koščina dopast.

Fr. Pak si ča, si?

Jur. A daj tamo sam čagod.

Fr. A povij mi čagod, kako je bilo tamo.

Jur. Lipota brato. Naši Buduli ponesli su se kako pravi ljudi. Ali tomu ti se ja ne čudim, jer sam ih ja već odprije poznal, a ovoga puta i imali su se sać veselit. Dobili su pastira, komu se dobrota na licu čita, a oni naši dobri otočani znaju, da i ako ni biškup rojen na otoku, da je svejedno krv od krvi naše. Škoda samo, da još i ne Buduljii ima malo šarenjačkega simena.

Fr. Ča još nisu naši junački Buduli znali pomost to zmoćo?

Jur. A su već dobrahno su, ma još je nikoliko oholic i nikoliko prilizavac, kih puk pravo ne pozna. Ti ljudi sramote i sebe i drugoga kamogod se maknu. Vidiš i sada, kad je bilo za biškupn, jedan takov ti ga je talijanski pozdravil, a ne zna govoriti nego svoj lipi jezik, kako ga je mat naučila. Celo popodne su ga siromaha mučili, dokle je zapamotil one dvi talijanske besede.

Fr. A ča ćeš brižan, valjada misli, da je tako lipje.

Jur. A no, ne. Zna i sam, da je grdo udelal, zač je govoril po malo, po malo, s ufanjem, da ga neće nijedan razumit ni čut. Ma najlipje je udelal on na obedu, kad su se svi drugi stajali i sam biškup, a on jedini sam je ostal zavaljen, da su se svi drugi dobri ljudi zarad njega sramovali.

Fr. Ma to će reć bit bez krijance.

Jur. I kako brez krijance, a to je on najbrže naučil od gospode, zač naš čovik se nebi nikad tako sramotno ponesal. Ma čuj još i ovu: Dobri biškup se je odmah spomenul i sirotinje, pak je dal nić šoldi, da se podili. A niki je pokupil svoje bolje znance, pak ravno u gostionicu i udri ga!

Fr. Ča i tako? Ma to je preveć grdo.

Jur. I grdo i lipo, kako ki sudi. Mi govorimo, da je to grdo, a oni govore, da je to fanj lipo, zač da su tako naučili od fine talijanske gospode.

Fr. Bog nas očuvaj takove finoće i takove gospode!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Uredničtvu našega lista poslali su: Gosp. Dinko Tarabočа Komandurić na Susku, sakupio je 6 for. na uspomenu andjelića Miljenka Marki, a darovaše: Dinko Tarabočа 60 nč., Ive Škrivanić 40 nč., Dinko Matošić 20 novčića, Martin Tarabočа 20 novčića, Mikula Matošić 20 novčića, Toma Picinić 50 novč., Ivan Busanić 50 novč., Mikula Tarabočа 20 nč., Matej Picinić 1 for., Ivan Tarabočа 1 for., Andrija Tarabočа 50 nč., Martin Busanić 20 nč. i Ivan Morin 50 nvč. — Veleč. g. Ivo pop Sintić, upravitelj podžupe u Predošćici na otoku Cresu poslao nam je 2 for. — Gosp. Jos. Mandić iz Pazina poslao nam je 2 for. i to kao okladu, izgubljenu u šaljigri „Kapitan Frankan“. — Gosp. Peršić Franjo, bogoslovac u Mošćenicah zahrao je u veselom družtvu 6 for., a darovaše gg.: Antun Puž, župnik, V. Spinčić, Škobrtal, gdja. Jenko i Slavoj Jenko svaki po 1 for., a gdjica Brinšek i Šabec po 1 krunu. — Gosp. Anton dr. Grčković iz Raba (Arbe) u Dalmaciji šaljo 6 for., od kojih je darovao pop Mate Marčić, župe-upravitelj u Supetru na Rabu 5 for., a Ivan Paštrović, učitelj u Pakoštanih 1 for.

Na ruke tajnika dr. M. Laginje poslao je veleč. g. Fran Gorec 5 for., sakupljenih u prijateljskom krugu dne 30. ugusta kod župnika u Montrilju veleč. g. Lileka.

Visoki gost u Opatiji. U našoj krasnoj Opatiji boravi sada Njeg. cesarska visost nadvojvoda Ljudovit Viktor, koji čini često izleto po onom kotaru, osobito napram Lovranu, gdje da mu se vrlo dopada.

† **Andjeo Antonac.** Iz Oprtlja dolazi nam veoma tužna viest, da je u tamošnjih Brdih preminuo dne 22. pr. mj. voleviedni mladić Andjeo Antonac bogoslov I. godine tršćansko-koparske biskupije.

Svršiv državnu gimnaziju u Trstu, stupi prošle godine u središnje sjemenište u Gorici, gdje ga je sve cienilo i ljubilo radi njegove blage ćudi i dobra srca. Tuj oboli ponajprije od zubobolji, koja se protvori u drugu opasnu bol, jer bijaše prva od liečnika zanemarena. Sagnjila mu naime donja laloka te otrovala sve krv, što ga je nakon šestmjesečnog bolovanja u prerani grob spravilo. Sirota Andjeo tražio je lieka svuda, ali sve bijaše uzalud, jer mu bijaše krv jur otrovana.

Andjeo bijaše sin vrlo čestitih roditelja iz okolice Oprtlja. Niže gimnazije izučio je u Pazinu a više u Trstu. Dok je boravio ovdje u školi, dolazio je često u naše uredničtvo, da se popita ob ovom il onom, il da nam priobći kakvu viest iz rodnog mu kraja, jer se je čestiti mladić veoma zanimao i zanimao za naš narodni napredak. Veselio se je mladenačkim zanosom kod svakog narodnog uspjeha, dočim bi ga a druge strane svaki naš poraz ili neuspjeh duboko potresao.

U dičnom Andjelu gube njegovi razsvitljeni roditelji vrlo dobro i plemenito dieta, njegovi drugovi iskrenoga prijatelja i druga, a mi Hrvati Istre čestita mladića, koji bi nam bio danas sutra, da ga je Svevišnji poživio, od velike utjehe i podpore.

Smrt vriednog Andjela tim je potresnija, jer ga je onaj zapušteni kraj trobao kao osebao sunca a on sirota se davno radovao, kako će pomoći svomu rodu, da se rieši tudjega robstva.

Dobri naš Andjeo, duša ti se naužívala božjeg lica, kojemu se uteci molitvom i za tvoj nevoljni rod!

Vjenčali se. Iz Tolmina javljaju nam, da se je vjenčao tamo dne 5. t. mj. sudbeni pristav, čestiti slovenski rodoljub g. Dr. Hinko Tuma sa gdjicom Marijom Gianola. Čestitamo srdačno!

Diecezanske viesti. Veleč. g. Josip Zupan, župnik u Rodiku, imenovan je župnikom u Brezovici. — Veleč. g. Ivan Stavec, duhovni pomoćnik kod sv. Antona st. u Trstu, imenovan je župnikom u Repentaboru. Čestitamo! — G. Matija Dubrović imenovan je duh. pomoćnikom u Buzetu. — G. J. Rastelli uzeo je 6 mjeseci dopust, te se preselio u Piran.

Počastnim občinarom imenovalo je trgovište Kobarid presvj. g. Antuna vitesa Klodića pl. Sabladovskoga, c. kr. zemaljskoga školskoga nadzornika. Čestitamo!

Za poštenjaka Ivana Crnjeku poslao nam je veleč. gosp. Ivo Sintić, upravitelj podžupe u Predošćici 1 for.

Pronevjerenje u občini Višnjanu. Od tamo primismo podulji dopis, kojim nam javlja prijatelj, da je jedan član občinskoga zastupstva pronevjerio blizu 500 for. občinskoga novaca. Zemaljski odbor i politička oblast znadu za to pronevjerenje — *ali zaslupstvo se nerazpušća!* Učinjen bijaše i prihvaćen predlog, da se proti pronevjeritelju postupa kaznenim putem, ali glavarstvo se ipak nemiče!

Drugi put o tomu više.

Iz Pazina pišu nam 8. t. m.: Talijani naši pazinski jošte nemogu zaboraviti bivšega svoga „dobročinitelja“. Danomice sjećaju se, kako je isti revno nastojao, da njihova malobrojna stranka zavlada nad ogromnom većinom hrvatskoga naroda; živo je njima jošte u uspomeni, koliko je nikad dosta pohvaljeni „dobročinitelj“ radio, da se u Kršanu, Sušnjevici, na Pazu itd. ustanove talijanske škole družtva „Lega Nazionale“. Svjetlina pazinska žaluje, što iz bivše kasarne ne dobiva više moralne i materijalne podpore, da čini demonstracije protiv svemu, što nije nadahnuto čistim talijanskim nagnutjem do blažene prekomorske zemlje; a bogatiši nezadovoljni su, da ih nitko više ne potiče na priredjivanje razsvieta, bakljada, i to pojedine sa troškom od tisuće forinta. Dakle žalost obćenita! Svu nadu stavljaju sada Pazinci u jednoga „dobročinitelјeva“ djaka, za kojega se nadaju, da će napredovati u djelu svoga bivšega učitelja i tješe se u medjusobnih razgovorih obećanjem, što im je dao „dobročinitelj“ prije svoga odlazka, da će i u Trstu sve za prospjeh talijanske stranke učiniti, te istu bar moralno podupirati. Vidit ćemo.

Iz Boljuna piše nam 11. t. mj. Dne 9. t. mj. sastaše se naši rodoljubi u jednoj rodoljubnoj kući izpod Boljuna, da se dogovore o ustrojenju podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Na molbu il prijavu podpisano se je odmah dostatan broj osoba. Podpise sakupljamo jošte pa ćemo za koji dan odposlati molbu presvj. g. dru. Vitezića u Krk, da on poduzme dalnje potrebite korake. Tako nećemo zaostati niti u tom plemenitom podhvatu za drugimi našimi mjestanci.

Ovdje inače ništa osobita: ljetina je loša, jer nas je tuča i suša pa se molimo Bogu, da nas očuva glada i drugih nevolja.

Razprava u Rovinju. Dne 10. t. mj. bijaše pred okružnim sudom u Rovinju razprava proti braći Porsco iz Šterne, koji da su poderali austrijsku zastavu i našu trobojnicu na dan ustoličenja župnika g. Nedvěda u Šterni. Do danas neznamo jošte kako je ta razprava svršila, a čim doznamo, priobćiti ćemo sve našim čitateljem.

Otvorenje čitaonice. Iz Malinske primismo sliedeće redke: Dojduće nedjelje t. j. dne 16. tek. mjeseca oko pet sati poslie podne sastat će se u Malinskoj čestiti Dubašnjani, da se konstituiraju i

---

— *Poja!*

— *Poja!* ozva se krmilar i krene kormilom.

Čas zatim „Zajednica“ je jurila put juga . . .

— A sad djeco, rekoh vojsci, hajde na sisaljke. Voda mora da je doprla u *seničnu*.

Nedaleko jarbola od *maistre*, gdje bijahu smještene sisaljke skupila se sva vojska. Privezavši se dobro uzeti o što su najbolje mogli, da ih more ne odnese, stadoše sada mornari tiskati polnge dvaju sisaljka, dok se je jedna pod utiskom vjetra sama kretala. Voda je sada počela iztjecati, ali u mnogo manjoj mjeri, nego li je ulazila u brod. Noćašnja se moja slutnja bi... izpunila.

Dok se naime preko noći *kavobanda* rušila, pomaknu se *kuvertela*, odciepile se pokrajne daske, a iztisnuti klinovi ostavili iza sebe otvorene rupe, kroz koje je voda po volji ulazila u brod. Da je bar moguće bilo privremeno čime zatisnuti one otvore i cjepotine i time prepriečiti vodi ulaz u štivu, al tko da se po onom vremenu odvaži, da stupi na rub broda?

Pošto smo išli u krmu, valovlje se sa stražnje strane obaralo na brod i po njem se prelievalo očitom pogibelji po mornare, što su se kinili i mučili na sisaljkama.

(Dalje sliedi.)

svetčano otvore davno žudjenu hrvatsku čitaonicu.

Javljajuć tu ugodnu viest prijatatoljem naše narodne stvari, nada se podpisani što mnogobrojnijem posjetu radoljubu, navlastito puko bliže gg. predsjednika i odbornika hrv. čitalačkih družtava, koji valjda neće žaliti truda, da u današnjih ovdješnjih okolnostih podupru i osokole svoju najveću i najsiromašniju sestricu. Tom prigodom zabavljati će domaće i gostove Vrbnički tamburaši.

Čujemo nadalje iz pouzdana izvora, da se u tu svrhu prirodjuje izlet odličnih prvaka iz susjedne Liburnije.

Mi ih već u duhu srdačno sucretamo, dovikujuć im iz ove bodulske Nizze: Do vidova sokolovi!

Malinska, dne 10. rujna 1894.

Privremeni odbor.

Javni upit na c. kr. pomorsku oblast u Trstu. Ribari „Čozoti“ dolazili su drugih godina o Miholji, to jest koncem septembra. Ljetos su došli na obalu iztočne Istre već u drugoj polovici mjeseca agusta. Uslobodjamo se upitati onu slavnu c. kr. pomorsku oblast: Imadu li „Čozoti“ pravo već u drugoj polovici agusta i cieli septembar loviti ribe na obali iztočne Istre; i ako imaju to pravo, na temelju kojega zakona ili ugovora ga imadu?

Pitamo to u ime mnogih porezovnika sa iztočnih obala Istre.

Iz Kastva javljaju nam sliedeće crkvene i školske viesti: Odkad je otišao g. Ryšlavy iz Zroneće kao župnik u Mune, odtad zalazi na Brožca i u Zroneću svake nedjelje i blagdane kapelan gosp. Petrak. Pošto ide drugi kapelan gosp. Vrabec u Sv. Križ, to ostaje u Kastvu sam župnik-dekan g. Turak. — Pučke škole počele su sv. misom dne 1. t. mj. Na ženskoj školi je sama voditeljica-učiteljica; dakako da mora biti u neprilici sa kakvih 200 djevojčica. — Dne 5. i 6. zborovalo je ovdje učiteljsko družtvo za voloski kotar. — Voditelj muške škole išao je za osam dana na dopust i povjerio je vodstvo škole podučitelju g. Dukiću. — Dne 15. t. mj. otvara se c. kr. pripravnica i delavska škola.

Pastirski list svećenstvu i puku biskupije krčke. Evo nas, da priobćimo bar sadržaj krasne poslanice, što ju je presvjetli biskup g. Andrija Štork, novoimenovani biskup krčki svomu svećenstvu i pobožnomu stadu prigodom svog ustoličenja upravio. U uvodu navadja biskup, kako je Isus poslao apostole u sviet, da uče i krste, te tako rimski papa šalju medju narode nasliednike apostola — katoličke biskupe. Njemu da bijaše težko zapustiti rodnu biskupiju i grad Trst i radi toga, što se čuti slabim za uzvišeno zvanje. Nu tješi ga, što dulazi u obradjen vinograd i medju pobožne vjernike. Sobom je donio dvie sjajne knjige: *sv. križ* i *evandjelje*. Zatim tumači obširno znamenje sv. križa i važnost propoviedanja sv. evandjelja, koje preporuča vrućе svojemu svećenstvu. Nadalje obraća se k roditeljem, k otcem i majkam, kojim preporuča, neka se ugledaju u sv. uzore u Bl. Djevicu i sv. Josipa. I mladiće prosi, da budu pobožni i poslušni, kao što bijaše Isus mladić poslušan i pobožan. Svim preporuča kano uzor Nazaretsku obitelj. Mimogred spominje prenos nazaretske kućice na Trsat, a odavle u Loret (10. decembra 1294.), te će se ljetos slaviti 600 godišnjica.

Osobitom milinom sjeća se Majke božje trsatske, koju je u mladosti rado posjećivao i kojoj se utiče naš puk, napose naši mornari pod obranu i zaštitu. Konačno preporuča svomu stadu, da se moli za sv. Otca, koji se nalazi u strašnoj borbi sa protivnici sv. vjere; preporuča moliti nadalje našega vladara, Njeg. Veličanstvo cesara i kralja Franu Josipa; sam sebe i svoje svećenstvo i redovnike preporuča molitvam pobožnoga puka, ter zaključuje, da će čim to liturgičui zakoni dopuste, obaviti svečanu sv. misu za svoga predšasnika pok. biskupa Frana Ananijana.

Iz Buzeščine piše nam. Kako je već bilo javljeno u „N. S.“ pred nekoliko tjedana, naša je stranka na občinskih izbori u sva tri tiela sjajnu pobjedu odniela. Protivnici onako hametom potučeni, povukli su se u svoje tamne kutiće i tu već toliko vremena snuju spletke i kuju lažne dopise, u kojih po staroj njihovoj navadi jurišaju svakojakimi osvadami i pogrdami na najznačajnije radoljube ovoga kraja. Nego pustimo im to veselje. Doći će vrieme, da će im se odgovoriti, kako treba. Prodjimo na izbor gradonačelnika. Kako je poznato, do sada je upravo sjajno i uzorno načelnikovao u ovdješnjoj občini već toliko ljeta znani ljubimac ovdješnjeg pučanstva g. Fran Flego pok. Sebastijana iz Štrpeda. O njem se može znjeta bez svake pretjeranosti kazati onako po istarski: *„blažena mati, koja ga je rodila!“* Predugo bilo bi, da bih ovdje htjeo govoriti o svemu onomu, što je on za svojeg načelnikovanja dobra učinio, a bome i sl. puno ma puno pretrpio. Puk ovaj ga neće radi toga nikada zaboraviti. Nije ni čudo, da ga je dne 1. septembra novoizabrano zastupstvo htjelo pod svaki način imati opet za občinskog poglavara. Nu poradi mnogih uzroka, tičućih se najviše domaćeg gospodarstva, nije mogao nikako da primi za sada opet težko breme na svoja ledja. A i samo zastupstvo ga je odmah razumjelo i preneslo radi toga čast na občinskog poglavara na voleuć. g. dra. Matu Trinajstića. Neću ni ob ovom novom načelniku ds na dugo i široko govorim. Bit će dosta da spomenem, da je gorispomenuti došao ovamo pred četiri po prilici godine u svojstvu odvjetnika, kakovih naša mila i tužna Istra puno treba. On je naše gore list u podpunom značenju rieči. On je svomu puku već puno dobra učinio, a učinit će sigurno još više dobra, ako ga među nami predobri Bog poživi i ako se ga bude htjelo poslušati. Dobri pučo bunjevački! Ti poznaš dobro noke smutljivce i buniteljo. Čuvaj ih se više nego li žive žuravice. Oni tebi neće dobro, oni žele tvoju posvemašnju propast. Budi dakle na oprezu. Boj se Boga i uviek poslušaj dobre rodoljube i pametne ljude. Nezaboravi na ove rieči, ako si želiš sreću.

Iz Omišlja piše nam 9. t. mj. U dopisu iz Omišlja od 23. kolovoza u dičnoj „Našoj Slogi“ dopisnik kara nas omišaljske mladiće, da nismo ove godine — kako je stari običaj — izvjesili na plaći *„stomorine“*, što je istina; ali g. dopisnik nespominje za što se je to propustilo. Evo zašto.

Mi nismo ove godine izvjesili *„sto morine“*, jer su u Omišlju stari i mladi sopci, pa jedan dio mladića pleše kod jednih, drugi kod drugih, a za *„stomorinu“* trebalo su nam samo jedno sopile, pak je nastalo pitanje, koje da uzmemo? Nit jedna nit druga strana nije se htjela iznevjeriti svojim sopcem, pa se toga radi moralo odustati od *„stomorine“*. U istom dopisu govori i o predstavi, te so i mi zahvaljujemo omišaljskim djakom na krasnih predstavah, cieneć sve što je lieno i uzvišeno i umoljavajuć ih, neka što češće s predstavami i čim god bude moguće ilze u našem Omišlju hrvatsku sviest; ali i tu prigovaramo dopisniku u koliko piše, da je deklamacija *„Tri hajduka“* za naš prosti puk nerazumljiva. Možda ju tkogod nije razumio, ali većina ju je sasvim razumjela, tim više, što je g. N. T. čisto, razgovjetno i glasno deklamovao.

Premještanje. Profesor državne gimnazije u Puli g. Benedetti premješćen je na trgovačko-pomorsku akademiju u Trstu.

Početak školske godine na državnoj gimnaziji u Trstu. Ravnateljstvo gimnazije primati će djake dne 16. i 17. t. mj.

Novi djaci imati će dne 17. t. mj. u 3 sata poslie podne prijamni izpit.

Izvanredna skupščina političk. družtva „Edinost“ obdržavati će se u nedjelju dne 16. t. mj. u 9 sati u jutro u novih prostorijah „Tržaškoga Sokola“ (ulica Farneto). Na dnevnom redu biti će izvješće zastupnikah, nekoji predlozi i resoluoije. Preporučamo našim prijateljem ovdje i u Istri, da se svakako u nedjelju potrude na tu skupštinu, koja će biti bez dvojbe u mnogom obziru zanimiva.

Još k odlazku kapetana Schwarza iz Pazina. Dana 4. t. mj. ostavio je ovo mjesto bivši kapetan vitez Schwarz. Pristaše talijansko stranke pratili su ga do postaje, pozdravili ga sa „Evviva“, a jedna djevojčica u prisutnosti mnogobrojne školske mladeži izručila mu kitu cvieća.

Kod odlazka viteza Schwarza iz Pazina htjeli su prijatelji njegovi politički demonstrirati. S toga no možemo odobra vati, da se za tu pogodu i školsku mladež povuklo u političko ko'o. Što će na to c. k. školske oblasti? Š . bi se dogodilo školskoj mladeži hrvatske narodnosti u takvom slučaju? Govori se, da je talj. škol. mladež htjela takvim načinom demonstrativno izkazati zahvalu što je vitez Schwarz sa svojom suprugom višekrat prisustvovao zabavam talj. „giardino infantile“ te tamo djecici dielio sladčice!

Iz Vrbnika primamo. Gospodu članove „Hrvatskoga pedagogičko-književnoga sbora“, koji su se prijavili, ali još nisu uplatili članarinu za tekuću godinu, molimo, da to učine čim prije, jer bez toga po izričitoj ustanovi družtva, oni nemogu dobiti ovogodišnjih knjiga, koje su već izašle. — *M. Marki*, ponzdanik sbora.

Iz Baške piše nam 8. t. mj.: Cienjeni gospodine uredniče! Premda je netko u „N. S.“ oglasio, da iz Baške ničn dopisi „kao gljive iza kiše“, i da se obično udara po osobah, koje nisu možda u sobi opake i nepopravljive — i ja Vam se javljam, pa makar kao nova gljiva nakon dažda od onomadne. Neću da što pobijam, nego budući obično dopisnici iz Baške iznose same naše tužbe i jade, ja ću sada malo veselije zaguditi, t. j. neću ništa mazati, nego samo navesti ono, što su oni propustili ili zaboravili. — Najprije spominjem, kako se je naše mjesto ukrasilo liepim križom „Na pokloncl“. Nanj se začudjeno osvrne svaki putnik, koji dodje krajem u Bašku. I pravom se čudi. Ondje su podigli bili pobožni Bašćani već 1865. križ nakon misijona, koji su učinili Ježuviti. Ali nije se održao nego 20 godina, prem je bio od kamena, ali slabog istarskog. Odkako se je 1885. taj križ srušio, ne osta od njega uz cestu nego podnožak u razvalinah, što je dakako svakoga nas žalostilo. Prošle pako zime zauze se vrli naš pomorac M. Frančić, te se je u majn ovoga ljeta križ opeta podigao i to od domaćega kamena iza glavice sv. Ivana. Tu vam već više godina lomi kamen naš vriedni poduzetnik i klesar Mate Jurinović, rodom iz Visa. On. došav u Bašku i dočuv za taj kamen vidje, da je za posao, pa nabavi naokolo zemljišta, gdje ima sada kavu ili kamenolom. Obćini pako ostaje isto onoliko zemljišta pošto je ciela gora toga kamena, koji je trajan i nije strahu, da će popucati. Bielo je crvenkast (mandorlato), a brušen i izgladjen, rekao bi da je mramor. — Ali da se vratim na križ! Novi križ je visok metar i pol, počiva na visokom podnožju, a zatvara ga željezna rešetka, nabavljena iz Rieke. Od starog križa razkopalo se sve, a novi obseže i više mjesta, jer ga je vlastnik ustupio, koliko ga je trebalo. Križ poljepšava visoko zaledje od istoga kamena. Jurinović je radio na tomu 3 mjeseca, a pomislimo li, da se je kamenje moralo iz daleka voziti i nositi, ukupna svota od 500 for., što ju križ zapada, doista je mala za onakov trud. — A sada ponovimo koju o klesaru Jurinoviću, jer je već o njegovih radnjah bilo govora u „N. S.“. On je, može se reći samouk, izradio poprsje našeg nezaboravnog župnika Dorčića. On je u crkvi sv. Ivana na groblju, sklesao oltar od onog istog domaćeg kamena. Njim je uprav okitio naše groblje. Prije je radio u Puli, a od domaćeg kamena obavio je radnja za Senj i drugamo. — Zato ovim meštra Jurinovića ponovno preporučamo za klesarske radnje (oltare, nagrobnice itd.) od bašćanskog bielocrvenog kamena. Bolje da podupiremo svoje nego tudjince! Jurinović radi točno po nacrtu. — Žalimo samo, da pri popravku naše župne crkve (ako se prije ne sruši), neće dobiti Jurinović klesarsku radnju. I obćina bi liepo bila mogla od svojeg, za crkvu, otvoriti kamenolom za glavicom sv. Ivana. Zar se tim nebi ništa prištedilo?

Drugo što vam javljam, a nije javljeno, jest, da je pregradjena na novo crkvica sv. Antona „U selu“. Posve je gotova, dakako ničijom pomoći nego od samih milodara. U crkvici se opet govori misa. Liepo je bilo vidjeti, kako je malo i veliko donašalo, što je bilo potrebito za gradnju. Budi ovim svim, a napose darovateljem, izrečena hvala a od Boga plaća! — Ako Vam nebude dosadno, gospodine uredniče, ufam se, da ću Vam se još kada javiti. (Samo izvolite. Op. ur.)

Pazinski poštarski ured. Pišu nam iz Pazina 10. t. m.: Kad je ovdješnji poštarski ured prenzeo c. kr. erar, mislilo se, da će ta promjena obćinstvo zadovoljiti. Nu te nade neizpuniše se, bar do sada ne, te radi toga vlada obće nezadovoljstvo. Pisma — takodjer uredovna — za Pazin izruče se tekar poslie dva tri dana; omoti knjiga, što dolaze iz Zagreba, često su razderani; potvrde o primljenih listovih i obznane (avviso) izdavaju se samo u talijanskom i njemačkom jeziku. Hrvatskih tiskovina se ne dobije lahko, već se mora u istom poštanskom uredu dva tri puta moliti za takove. Na prvu molbu kaže obično činovnik talijanske narodnosti: „neimade ih“, a malo zatim javi se iz nutra drugi činovnik opazkom, da su pripravne. Valjda se jih drži dobro pod ključem! U dućanu Pattai, gdje se prodavaju poštarske tiskanice, izvrgavaju se ruglu oni, koji je zahtjevaju u hrvatskom jeziku *te se jih šalje u Zagreb!* Listonoša, koji ima služiti ogromnom broju hrvatskoga pučanstva neznade ništa hrvatski, govori par rieči slovenski — ali tako, da se smijati moraš. Govori se, da će doći još jedan listonoša. Nadamo se, da će taj doći iz Italije! Svi ti nedostatci imadu svoj uzrok u mnogobrojnom činovničkom osobju, koje je baš nesretno sastavljeno — po receptu poznatoga našega protivnika. Tu imade ljudi, koji su, malom iznimkom, odviše interesirani u pazinske odnošaje, te su odriešiti neprijatelji hrvatske narodnosti. — Brzo biti će imenovan novi ravnatelj ovdješnjeg poštarskog i brzojavnog ureda. Očekujemo, da će biti i ovaj protivnik hrvatskoga naroda, te da će sve navedene nedostatke u podpunoj mjeri uzdržati! — Toliko do znanja sl. ravnateljstvu pošta i brzojava u Trstu.

Zastupnik Biankini pred svojimi biračl. Dne 4. t. mj., kako je jur unapried bilo javljeno, zast. Biankini pošo je u Šibenik, da položi pred svojimi birači izvješće o svom zastupničkom radu.

Već u oči označena dana Šibenik je prikazivao osobitu živahnost radi više stotina stranih pravaša, stiglih iz svih krajeva šibenske biskupije. Bile su zastupane sve obćine ili po načelnicih ili po drugih vidjenih otačbenicih.

U 10 sati u jutro krenu povorka iz čitaonice na obali, u dvoranu za sastanak, liepo urešenu trobojnimi znakovi i Starčevićevom slikom.

Skupštini predsjedao je gosp. Marko Baranović, predsjednik čitaonice. S vladine strane prisustvovao je g. povjerenik Elz. Na počastnom mjestu s protivne strane nahodio se i urednik „Katoličke Dalmacije“, dični Ivo Prodan.

G. M. Staničić pozdravi g. zastupnika, te reče medju ostalim:

Nije hasne osvrtat se više ni na desnu ni na lievu stranu, nije korist više od čije milosti mrvice izčekivati; vrieme dugotrajnoga izkustva već je nadošlo, mazat, plazit dolikuje se babam, koje u obsjeni živu, a ne ljudi, koji traže svoje. Put pravice i istine, i ako trnov, stalan je i najkraći. Bog je s nama, sunce će nas prije ili kasnije ogrijati, a Vi ćete, g. zastupniče, naći veliku utjehu u tom, što ste narod kroz klance jadikovce junački vodili i k ciju ga priveli.

Gospodo i braćo birači, ovo je preznamenit dogodjaj za naš grad i okolicu, koji se može još jednom podičiti, da je postao barjaktar čiste hrvatske misli u Dalmaciji, a prevažan je pak s toga, što ćete imat sad prigode da primite račun sa strane vašeg odabranika i da dodjete na čistac sa stanovištem, za koje vam je od sad unapried polaziti. Ponosit se možete, što u vašem odabraniku nadjoste čovjeka, koji je voljan na novo saslušati nevolje vaše i podkriepiti vas u vašem hrvatskom osjećaju. Dajte odušku vašem veselju, izkažite mu čast i priznanje, koje je s njegove radinosti i požrtvovnosti od vas zaslužio, al čast, koju mu mislite izkazati, nek bude umjerena, odnjerena onim okolnostim, koje nas kruže. Nije nama ni do buke ni do luke, ni do kakovih izaziva, nam je do srca puna i vedre duše.

Na to prihvati zast. Biankini dugim govorom, u kojem je žigosao talijanaško postupanje, srbsko-hrvatsko trovanje, vladin nemar u ekonomičkih pitanjih, khuzulu, i odnarodjivanje.

Govor je bio višekrat prekidan živim odobravanjem, a osobito, kad je govornik obrazlagao pristupak „hrvatskoga kluba“ stranci prava i izticao vodstvo dra. Ante Starčevića. Na ovo ime višekrat odjekivalo je dvoranom urnebesno dugotrajno klicanje. Govorniku čestitaše.

Nakon Biankinieva govora župnik Škarpa upravio je neke upite na zastupnika. Predložena je zatim pouzdanica Biankiniu. Nije ostalo u dvorani žive duše, osim vladinog povjerenika, koja da nije podignula ruku i tim odobrila predloženi zaključak.

Zatim se primaknu dvie gospodjice, noseć svaka po krasnu kitu cvieća, o kojim su visjele dvie liepe, duge svitene trobojne vrpce. Prva pristupi k zast. Biankiniu gdjica. Milka Paskievié Cikara i predala mu kitu cvieća poprativ ju sa pjesmom.

Na to uze rieč zast. Biankini i zgodnimi vatrenimi riečmi zahvali se na njeznom daru.

Medjuto stupi pred g. Prodana druga gospodjica Danica Zorić i pokloni mu krasnu kitu cvieća, poprativ ju takodjer sa pjesmom.

Poslie podne bijaše svečan objed, kod kojega je vladalo veliko oduševljenje. Odposlana bijahu dva pozdravna brzojava i to dru. A. Starčeviću i biskupu Strossmajeru.

„Primorski List“ preseljio se. Odsje do sada izlazeći „Primorski List“, što no ga je urednjivao veleč. g. Ivan Slavec, preselio se je u Gorieu, gdje će izaći prvi budući broj. Promjenu tu valjda imade se pripisati tomu, što je dosadanji urednik g. Slavec postao župnikom u Repentaboru kod Sežane.

Kod poreda „Primorskog Lista“ bilo se pojavilo krivih proroka, koji su prori oali, kako će taj list lievo i desno uda rati na neko slovensko tobož liberalne li stovo. Proročanstvo se nije izpunilo n

žalost svih onih, koji traže zabavu u poleimikah i u medjusobnoj borbi naših novinah. Na tomu se je zahvaliti g. Slavcu, koji je „Primorski List“ spretno i oprezno uredjivao. Neka bude i u buduće tako na tugu i žalost naših vjerskih i narodnih protivnika!

Iz Suska pišu nam 6. t. m.: Njetko po noći misli, kako će po danu proganjati ovdješnje Hrvate. Ali badava! Mi smo svjestni naše ljubavi prama svomu rodu i jeziku, pa nikakvi ni najsamovoljniji dekreti neće ugnjušiti u nama otačbeničko čuvstvo. Mi ćemo samo iznieti svietu sve, što se proti nama poduzimlje, pa neka sudi kakvimi se i djetinskimi sredstvi služe oni, kojima je žalibože povjerena vlast, a da dični naši zastupnici uzmu na raboš sva naša progonstva, e da jih u sgodno vrieme prikažu na pristojnom mjestu. — Kako rekosmo, što nas se više tlači, to većma oživljavamo, jer znamo, da će naši dušmani izcrpiti sva sredstva a da ne poluče zlobne njihove svrhe. Mi moramo pobjediti, pošto su s nama ljudski i božji zakoni i narodno pravo. Uz takove štitove mi se nikoga nebojimo, pa ni zadnja presuda oblasti neće poluciti svoj cilj. Odlukom 27. agusta t. g. br. 7182 kotarska oblast dala je zatvoriti krčmu vrloga Hrvata Buzanić-Balunića. Svak će misliti, da je ta krčma bila leglo nereda i smutnja — ali nipošto! U svakoj je krčmi živahnosti, ali u Balunićevoj ni najmanje. U njoj nje bilo nikada smutnje, kako ni u Listerovoj, dočim u nekojih krčmah dogadjaju se takove nepodobštine, koje se rieševaju ne samo pri c. kr. kotarskomu, nego dapače pri pokrajinskomu sudištu u Rovinju. Ipak se one krčme pune smutnje nezatvaraju. A znate zašto? Jer te krčme poludjaju naši talijanaši ili kako ih puk zove „framasuni“, a Listerovu i Balunićevu krčmu polaze Hrvati, i eto vam s toga odgonetnut uzrok, zbog česa je Balunićeva krčma bila zatvorena, premda prehvaljena odluka kao jedini uzrok kaže: „essendo il bisogno della popolazione di Sansego del tutto coperto colle tre di già esistenti osterie“. Po ovoj odluci možete viditi, kako barometar talijanaštva ovdje pada i pasti će sasvim, dok mi Hrvati budemo složni i dok štujući zakon nebudemo se nikoga bojati. Braćo Sušćani, samo napried odlučno i srčano, pak ćemo biti svoji na svome!

Podarivanje konja na otoku Krku. Dne 28. agusta bijahu podarovani u Krku konji sliedećih vlastnika: 1. kobile sa ždriebcem: Dr. Justa Petrisa iz Cresa sa 25 for., Nikole Depilozvane iz Vrha sa 15 for., Antuna Marinića iz Omišlja sa 10 for., Ivana Škarpe iz Malinske sa 10 for.; 2. za 3., 4. i 5-godišnje kobile: Antuna Malatestinića iz Dobrinja sa 20 for., Ivana Linardića iz Dubašnice sa 15 for., Justa Bogovića od sv. Antona sa 10 for.; 3. za 1 i 2-godišnje ždriebice: Antona Skomerišća iz Krka sa 15 for., Antuna Bajčića iz Bajčići sa 10 for., G. Mihajića iz Gaborja sa 10 for. — Rado iztičemo, da se je pleme konja od prošle godine liepo pokazalo, što služi na čast vlastnikom istih.

Iz Žminja pišu nam 10. t. mj. Javljamo Vam, da je bila u ovoj občini nastojanjem ovdašnjeg rodoljubnog g. Frana Perića pripravljena i podpisana molbenica za dozvoljenje „podružnice sv. Cirila i Metoda“. Podpisa potrebiti broj nabralo se je „u hip“, a čim bude podružnica ustrojena, prijaviti će se i novih članova.

U kobnoj za nas odsutnosti našeg velečast. župnika g. Karla *Miklavčića*, naša je občina puno osjećala sotonske mreže pazinskog dušmana. Narode na noge! naš kraj nesmije zaostati za drugimi. Crni duh, koji ti je „glavu“ omamio, odpuhuo je, te će ti se valjda i ona navinuti, pa izpruži i ti svoje junačke sile!

Hrvatska sveučilištna mladež u Požegi priredila je na blagohotno sudjelovanje nekolicine gospodjah, gospodjicah i gospode u nedjelju dne 9 t. mj. u dvorani gostione „k zlatnomu janjetu“ večernju zabavu s plesom. Polovica čistoga prihoda namienjena je „družtvu sv. Cirila i Metodija u Istri“, a polovica „družtvu za podpomaganje grada Požege“. — Program: 1. Pozdrav, govori g. Tomo Matić. 2. A. Müller: „Rastanak“, dvopjev; pjevaju gg. Adolf Schiebel i Ernest Weiss, na glasoviru prati g. Adolf Brejer. 3. A. Šenoa: Smrt Petra Svačića, deklamuje g. Svetozar Predojević. 4. I. Leybach: Velika fantazija iz opere „Faust“, izvodi na glasoviru g. Adolf Breyer. 5 Žensko suze. Vesela igra u jednom činu. Napisali Siraudin i Thibaust.

Obrazovno družtvo „Napredak“ učiteljskih pripravnika u Zagrebu, kojemu je cilj, da se učiteljski pripravnici obrazuju što svestranije i stručno, držalo je dne 8. o. m. u 9 sati prije podne svoju I. četvrtgodišnju skupštinu. Skupštini je prisustvovao sa strane sl. ravnateljstva g. prof. T. Jvkanec. Odbor za god. 1894/95. konstituiran je ovako: predsjednikom Bogumil Toni, podpredsjednikom Stjepan Horvat, tajnikom Matoj Vitković, blagajnikom Martin Vedriš, knjižničarom Gjuro Mesić, podknjižničarom Slavko Lasović, odbornicima Martin Horvatić, Ivan Rukavina, Lavoslav Ferrari i Viktor Mejer.

Novom je ovom godinom stupilo ovo družtvo u 13. svoju godinu.

Morski pas uhvaćen u Bakarcu. U srieda 29. agusta u 5 sati poslije podne uhvatili su u tunari kod Bakarca do 5 metara dugačka morska pas („Carcharodon verus“ ili „amia“ — Cagnizza vera — Menschen Hai), kojeg su pojedinci tunare g. Antić i drugovi u Bakru velikodušno predali g. direktoru M. Baraču na Ricci za nar. zoološki muzej u Zagrebu. Gosp. je Barač kao uviek vrlo spremmo imao ne malo brige okolo te ribetine, koja je već drugi dan u jutro bila na državnom kolodvoru u Zagrebu, gdje su se odmah našli neki prijatelji prirode, da vide silnu ribu. Ljudožder je ženskogo spola, a imala je u trbušini ovčjih kosti i volovskih papaka, a i bez silnog droba još je težka 723 kgr. To je najpogibeljnija riba, razmjerno dosta obična u jadranskom moru, može progutati čitavog čovjeka i razderati najtvrdje stvari. Jedna od 5 m. i 30 cm. ulovljena je 21. septembra 1879. g. kod luke Uatrine na zapadu otoka Cresa, druga od 5 m. 29 cm. ulovljena je 13. aprila 1882. god. kod Sv. Martina kod Osora, najveću pak od 5 m. i 60 cm. ulovili su 3. marča 1886. g. kod Korčule. Svi su ovi primjerci medjutim propali, dok je darom g. Antića i drugova naš nar. muzej došao do eksemplara, kakvoga malo da ima koji muzej, a stalno nijedan Austro-Ugarske.

Čudno ozdravljenje. Javljaju „Vrhbosni“ od 1. t. m. su glasovitog mjesta za proščenje „Kondžila“, koje spada župi Komušinskoj. — Po običaju sakupilo se tu za svetkovinu Velike Gospe uzprkos nepovoljnu vremenu množtvo puka, ne samo katolika već i ostalih kršćana, te inovjerca. Medju ostalim nadje se tu i jedna sirota djevojka sa sela Modran, župe Plehanske, imenom Josipa, kći jednoga postolara, po rodu Talijanka. Sirota, jer motreći ju, no vidiš i ne čuješ nego časom, da se smije i pjeva, časom opet šuti, da za malo stane vikati, piskati, i urlikati, i tako jedan žalostan prizor izmjenjuje se s drugim žalostnijim od prvoga. A kakve je ćudi i naravi, dosta je spomenuti, da ju drži i čuva deset momaka. Tako bilo prije Velike Gospojo, kad al istoga dana u večer, okolo 8 sati mogaše nekako poljubiti svetu sliku Blažene Gospe, pa i križ — i nu: onaj čas kao da si ju preobrazio. Ona je mirna, tiha, liepo se Bogu moli, razgovara, traži što potrebuje, u jednu riječ: ona je posve zdrava, kao svako druga osoba. Gosp. župnik sutradan ju motrio te će se osvjedočiti o nepobitnoj činjenici, i zahvaliti s pukom na tom liepom daru Veliko Bogorodice.

Listnica uredničtva.

Gosp. Radomil. Vaše „Zvonjelice“ nisu za javnost. Da nebijasmo s Vama strogi, priobćujemo za dokaz ova četiri prva stiha:

Što me gloda rajska vila moja,
S nedogl-dnih tih visina gori.
Il' mi nedaš mira ni pokoja,
Želeć, da me pje nikom nad stvori?

Pustite dakle za sada vilu ri na miru, te nam se javite kakvim sastavkom, dopi-om ili viesti s tih strana. Živjeli!

Gosp F. S. u P. Nemamo onih pravila; posjujmite odgovor iz V. Zdravo sokolo na toj vrloti!

Gosp. J. M. Vaš sestavak nemogosmo danas priobćiti radi preobilnosti drugog gradiva. S istog uzroka bijasmo prisiljeni izpustili nestavak zadnjeg uvodnog članka, premda bijaše gotov. Dakle drugi put. Da ste nam zdravo!

Gosp. „Branislavu“. .e početnika moramo Vas pohvaliti, jer imate izvrsnih misli i čist jezik, ali stih — hramlje. — Valja Vam učiti i mnogo čitati naše uzor-pjesnike, pak bude li uztrajnosti u nauci, biti će a vremenom i dobrih pjesama. Mladi ste, držite se čvrsto knjige. Zdravo mladi junače!

Gosp. J. A. u O. Onaj „Franina i Jurina“ zaudara odviše po osobnosti, pak ga spravismo u koš. Zdravo!

Listnica uprave.

G. dr. M. L. u P. Stiglo nam u redu f. 3 za zuhvalu. Zdravo!

Dva djaka

iz dobre obitelji prima na stan i hranu čestita obitelj u Trstu, u kojoj će biti pod dobrim nadzorom koli glede napredka, toli glede čistoće, hrane itd.

Pobliže kod našeg uredničtva.

Pomada „Phönix“

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. *odlikovana* jest uslied liečničkih izvida i kroz tisuću zahvalnica priznato jedino postojeće u istinu resnu i neškodljivo sredstvo, kojime se kod gospodja i gospode puna i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i drugo od. ranjuje Uporabljenjem iste pomade postizavaju još sasma mladi gospodičići čvrste brkove. Jamči se za uspjehe i neškodljivost. Kutijica 80 novč., sa poštom (doznačam ili uz gotov novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

Dobiva se najjeftinije kod podpisane ljekarne, ako se naruči po pošti.

Ubald pl. Trnkóczy,

ljekarnik
pokraj viečnice
u **Ljubljani**
preporučuje
Marijacel'ske kapljice
za želudac.
1 bočica 20 nč., 6 for. 1·30, 3 tuceta for. 4·80
Otvarajuće ili želudac čistoće kruglice. Škatuljica 21 n., 1 omot sa 6 škatulja for. 1·00.

Za prsa: *Planinski zeliščan ili prsni sirup* za odrasle i djecu, razstvara sluz i olakšuje bolest onolnto kod kašlja. 1 bočica 56 nvč., 6 bočica for. 2·50.

Za trganje: *Ovlet proti trganju (Gichtgeist)* olakšuje i odstranjuje trganje u križih, nogu i ruku. 1 bočica 50 nvč., 6 bočica for. 2·50.

Sri ovdje navedeni i još drugi ljekovi dobivaju se u ljekarni

Ubald pl. Trnkóczy
u Ljubljani pokraj viečnice,
te se svaki da po pošti razašilje.

Knjigoveža

i

tvorničar škatulja iz kartona
i **galanterije**

Vjekoslav Comer

u Trstu

preporuča se blagonaklonosti slavnih občina, družba i drugih osoba u Trstu i Istri za razne knjigovežke radnje.

Jamči za solidnu, brzu i točnu izvršbu radnje.

Narudžbe prima iz naklonosti tiskara Dolenc u Trstu.

Pijanstvo

izključivo antibetinom, koj se je pokazao izvrstnim lickom u mnogobrojnih slučajevih. Bezbrojna zahvalna pisma ozdravljenih može se na zahtjev i bez troškova na urid poslati.

Liek se može dati — pošto je bezukusan — pijanici i bez njegova znanja; 1 doza for. 2·20; dvojaka doza za zastarjelu bolest for. 4·40; ako se pošalje novac unapried, dobije se liek franko kod Adler Apoteke, Lugos u Banatu broj 724.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebuće za iste 28

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Spomenute štrcaljke razašilju se na svaku poštu austro-ugarske monarhije franco, komad po 10 for

Odlikovana
ljekarna PRENDINI
u Trstu.

Želite li sačuvati si zdravo liepo zube te čisti duh?

Uporabljujte
Zubni prašak
i
ELIKSIR.

Prvi čisti zube bez da ih ozleđuje.

Drugi pako očuva ih od poernjenja i neugodna vonja.

Zubni prašak stoji **50 novč.**

Zubni eliksir stoji **60 novč.**

Prodaje se u ljekarni
PRENDINI
i u boljih ljekarnah svakoga mjesta.

Goriška tiskarna A. Gabršček,

Gospodska ulica broj 9 u Gorici

preuzela je u svoju nakladu

sve školske tiskanice

za **Goričku i Istru** po ugodnijih uvjetih, t. j. po nižih cienah uz bolji papir i ukusnija izradbu. — Štovana **školska vodstva** umoljavaju se umoljavaju, neka bi odmah tiskari naznanila svoje narudžbe za **budući školsku godinu**, da se uzmogne pravodobno prirediti dostatan broj tiskanica.

Velika lavovska lotarija **Zadnji tjedan**

Glavni zgoditak 60.000, 10.000, 5.000 for.

u gotovom sa samo 10% odbitka.

Lavovske srećke po 1 for. preporuča: Gius. Bolaffio Afess Levi, Mandel & C., „Il Mercurio“, Girolamo Morpurgo, Ignazio Neumann, Marko Nigris i Enrico Schiffmann.

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 38. U Trstu 20. septembra 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opstovanja uz pogodbo sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Imo, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na o[illegible] arka.

Dopisi se nevraćaju ako se [illegible] netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 6 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 3½, i 1 for. za polugodine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Vitez Eluschegg.

II.

U proljeću god. 1883. vršili se obćeniti izbori za zemaljske sabore u našoj polovici države, pa tako i za Istru. Hrvatsko-slovenska stranka htjela je odlučnije no ikad do tada stupiti u izbornu borbu. Pripravljala se na to ozbiljno i uztrajno, u koliko joj to tadašnje okolnosti i sredstva dopuštaše. Vriedilo je to osobito za izvanjske obćine kvarnerskih otoka, jer se je tamo za rana donjušilo, da će talijanska stranka kandidirati uz odvjetnika Bolmarcicha i kotarskoga poglavara vit. Eluschegga. I tako bi.

U prvoj polovici mjeseca maja 1883. obavljen bijaše izbor izbornika ili fiducijara. Izbor fiducijara u obćinah *Baški*, *Vrbniku*, *Krku* i *Cresu* ostati će zabilježen najcrnjom bojom u poviesti naše narodne borbe. Tko se jošte ne sjeća n. pr. izbora u Vrbniku dne 11. maja 1883., kad no je vladin komesar, slijepo oružje poglavara-kandidata Eluschegga, dao do tri puta birati fiducijare pod izlikom, da hrvatski izabranici neimaju absolutne većine glasova, a u istinu jedino radi toga, jer bijahu izabrani hrvatski predloženici, i jer je komesar imao od svoga poglavara nalog, da tako postupa?

Izbor taj u Vrbniku ostao je do sada u Istri, odkad se ustavno vlada, hvala Bogu, „*unicum*“. Bilo je i drugdje očitih nezakonitostih, kao na primjer posvemašnje izključenje javnosti kod izbora u Krku, Baški itd., gdjeno je glasoviti komesar izvadjao svoj posebni izborni red.

Na otocih, osobito na Krku, vladalo je radi nečuvenog do tada postupanja političkih činovnika prigodom izbora silno ogorčenje. Brzojavnih pritužba i pismenih prosvjeda na c. kr. vladu, na ministarstvo, a kasnije na pokrajinski sabor, bijaše u izobilju.

Izbor fiducijara u Krku dao je poglavar-kandidat brzojavno uništiti, jer bijahu izabrani hrvatski predloženici i jer je jedino tako mogao biti on izabran zastupnikom. Četiri naime hrvatske obćine onoga kotara odlučivale su hrvatskimi fiducijari o izboru zastupnika, pak je valjalo izbor u jednoj obćini uništiti, i to se je dogodilo u obćini krčkoj. Tako jedino mogli su prodrieti gg. Bolmarcich i Eluschegg, ti „*umjereni*“ Hrvati pokojnog namjestnika Depretisa. Proti tomu izboru podnesoše birači sa kvarnerskih otoka 4—5 prosvjeda na zemaljski sabor u Poreču, koji se je sastao dne 16. agusta 1883.

„*Umjereni*“ Hrvati priključiše se u saboru *radikalnim* talijanskim zastupnikom, stupiv u njihov saborski klub. — U glasovitoj saborskoj sjednici od dne 21. agusta 1883. kadno je sa zastupničke stolice pala prvi put hrvatska rieč, koja je izazvala nečuvenu do tada gungulu u saboru i u gradu Poreču, izašao je iz sabornice uz *radikalne* talijanske zastupnike i „*umjereni hrvatski*“ zastupnik i *c. kr. kotarski poglavar* Eluschegg, koji bijaše posvema viešt, bar u govoru, hrvatskomu jeziku. Radi toga netaktičnoga, stranačkoga i jednog c. kr. činovnika nedostojnog koraka, izrekla nu je obćina Vrbnik na otoku Krku dne 1. oktobra 1883. sjajnu nepouzdanicu. Nu njega radi toga ne zaboli glava.

Početkom aprila 1884. dobi g. vitez Eluschegg novu, sjajniju nepouzdanicu sa 523 podpisa birača njegova izborna kotara. Ali on za to haje i nehaje. Njegova „debela“ koža reć bi, da nije niti ućutila tih moralnih udaraca. Njegov za nevolju drug g. Bolmarcich imao je bar toliko takta i uvidjavnosti, da se nije nigdje izticao, ne dolazeć niti u sabor.

Glasoviti izbori kvarnerskih otoka došli su na glas i u carevinskom vieću. Narodni prvak i zastupnik dr. Vitezić prikazao je u govorih i interpelacijah u pravoj slici paševanje viteza Eluschegga tečajem rečenih izbora. Zastupnici se snebivali od čuda, kako je šta takova moguće na koncu devetnajstoga stoljeća u prosvjetljenoj državi. Tadašnja vlada morala je napokon popustiti obćenitim zahtjevom zastupnika raznih stranaka, da se toga činovnika nesmije dulje ostaviti na istom mjestu. Mjeseca junija 1884. bijaše vitez Eluschegg premješten u Pulu. Nu on ne bijaše samo premješten, već i promaknut il nagradjen, jer je došao sa najzadnjeg mjesta kotarskoga poglavara u pokrajini na jedno od najprvih il najvažnijih. Ali kao da ne bijaše tim premaknutjem dostatno nagradjen, htjelo se dati i talijanskoj stranki u Istri i drugu, sjajniju zadovoljštinu. Obtuženi i odsudjeni kotarski poglavar Eluschegg bijaše nagradjen, a njegov tužitelj i glavni svjedok njegovih nedjela, zastupnik dr. Vitezić morade kao c kr. savjetnik financijalne prokure u stanje mira, premda bijaše njegovo činovničko djelovanje uzorno i akoprem je trebao do podpune mirovine još samo kratak rok. On je morao pasti žrtvom u težkoj službi za narod, jer je tako hotio gorke uspomene izumitelj „*umjerenih*“ Hrvata u Istri, da tim dade zadovoljštinu Talijanom Istre i da osokoli viteza Eluschegga i ostalo svoje činovničtvo na dalnji rad u istom smjeru i pravcu.

Ribarenje u kvarnerskom zaljevu.

Predpostaviv, da su ljetos „*Čezoti*“ sa svojimi „bragoci“ došli na iztočne obale Istre već mjeseca agusta, pitali smo u prošlom broju c. kr. pomorsku vladu u Trstu, jeli njoj to poznato, i na temelju kojega zakona se to dogadja.

Je li, ili hoće li c. kr. pomorska oblast bud kako na to odgovoriti, neznamo. Mi ćemo sa svoje strane napisati što nam je o tom poznato.

Uzeli smo u ruke naredbu 5. decembra 1884. br. 188. ministarstva trgovine, poljodjelstva i nutarnjih posala, priobćenu c. kr. lučkim kapetanatom okružnicom pomorske oblasti 6. decembra 1884. br. 11666.

U rečenoj naredbi ministarstva veli se u prvom odstavku § 2., da obćinam nije dozvoljeno davati u najam *ribarenje, koje je pridržano izključivo stanovnikom obale*, jednu morsku milju daleko od iste.

Dakle po prvom odstavku § 2. imadu pravo na ribarenje jednu milju daleko od morske obale *jedino* stanovnici obale, pripadnici dotične obćine, a nije dozvoljeno stanovnikom, koji nepripadaju k tim obćinam, dakle nit Čezotom.

Nu već drugi odstavak istoga §. ustanovljuje, da c. kr. pomorska vlada može ipak, *saslušav* samo obćinska zastupstva, dozvoliti, da mogu ribariti i drugi ribari nepripadajući obćinam. A tu dozvolu mogu dati: prvo, ako u obćini neima ribara, ili nije jih dovoljno obzirom na znamenitost ribarenja i na obseg obale; drugo, ako ribari, pripadajući obćini, neribare svimi onimi načini, kojimi bi se moglo izcrpiti svu moguću korist; tretje, ako to zahtjeva obskrba trgova. Takovu dozvolu može se dati pojedinim ribarom i više njim u družtvu. Za nju ustanavlja c. kr. pomorska oblast taksu, koja se pak izručа obalnoj obćini.

U § 4. zabranjuje se lov i prodaja mladih riba; a kao takove smatraju se one, koje se rabe za sjeme u dragah, i koje se može loviti samo posebnimi spravami.

U § 18. zabranjuje se rabiti kod ribolova dinamit i druge praskave tvari, kao i sva sredstva, kojimi se ribe omamljuju.

Po § 19. može lučki kapetanat i pomorska zdravstvena oblast, saslušav interesirana zastupstva, zabraniti ribolov na zatvor onda, kada bude smatrala najshodnijim, obzirom na posebne mjestne okolnosti i običaje, da čuva proizvadjanje riba.

A sad da čujemo ustanove obzirom na ribolov sa mrežami i drugimi spravami na vučenje po dnu.

Po § 21. ribolov sa mrežami i drugimi spravami na vučenje, vučenimi parobrodom zabranjen je svako doba u daljini manjoj od pet morskih milja od obale

To još nije znamenito jer još neimamo parobroda za ribolov. Znamenitije je ovo, što se u dalnjih §§. ustanovljuje. A ti glase po prilici ovako:

§ 22. Ribarenje sa mrežami na vučenje, vučenimi sa dvima ladjama na jedro zabranjeno je svako doba na mjestih, gdje more nije dublje od 8 metara.

U prostoru odaljenem *jednu morsku milju od obale zabranjeno je to ribarenje, bez obzira na dubljinu morsku, od 1. maja do konca novembra* — nit se može ribariti *po glavnom pravilu prvoga odstavka § 22.* od 1. decembra do konca aprila, *ako nije iznimke naznačene u drugom i trećem odstavku § 24.* U ostalom valjane su za to ribarenje posebne ustanove §§ 25., 26., 27. i 28. naredbe.

§ 23. Ribarenje sa mrežami ili drugimi spravami na vučenje, vučenimi sa jednom ili više ladja na jedro, zabranjeno je *od 1. decembra do konca aprila* u odaljenosti jedne morske milje od obale.

Osim toga zabranjeno je rečeno ribarenje u istoj dobi, odnosno u svako doba u slučaju § 22. na mjestih, gdje more nije dublje od osam metara.

Te zabrane nevaljaju za male ladjice na vesla, kojimi se osamljeno lovi.

Lučki kapetanat i zdravst ena pomorska oblast mogu zabraniti taj lov u mjestih i u doba, gdje i kada bi bio škodan za množenja riba znamenitih u gospodarst u.

§ 24. Obzirom na potrebu obskrbe trgova, zabrana sadržana u prvom odstavku § 23. nevalja za ribolov sa mrežami „*tratana*“, „*bragagna*“ i „*grip*“, „*vršen*“ sa ladjami na izsiljenje i sa „*bragoci*“ u vodah *podpadajućih pod lučke kapetanate u Trstu i Rovinju.*

Obzirom na dalje na dubljinu morsku i na okolnost, da se neke ribe ne mogu loviti nego sa mrežom na vučenje po dnu vučenom sa dviema ladjama na jedra, zabrana § 23. neima valjanosti *za iztočnu obalu Istre* od *Voloskoga* do rta *Ubac*, za iztočnu obalu otoka *Cresa* od rta *Jablanac* do rta *Kolovrat*, ili za zapadnu obalu otoka Krka od rta „*Nigrito*“ do otočića Sv. Marka.

Pomorska oblast moć će narediti i drugih iznimaka za zabranu prvoga odstavka § 23.

U § 25. navadjaju se obale, gdje se sa mrežami na vučenje vučenim sa ladjami na jedra zabranjuje *cielu godinu* loviti — al tu neima obala istarskih, a još manje obala iztočno-istarskih.

U § 26. novadjaju se obale, na kojih se nesmije loviti od 15. marča do konca septembra, al tu i opet neima obala istarskih, a još manje iztočno-istarskih.

Tako i u § 27., gdje opet i opet neima obala istarskih, a još manje iztočno-istarskih.

Neosvrćuć se za hip na sve to, osobito na okolnost, da se jednim §. uzimlje što se predjašnjim daje, navadjamo i neke druge daljuje ustanove spomenute naredbe trih ministarstva.

§ 29. Da se zapreči škode kod ribolova sa gustimi mrežami, *osobito kod lova sardela*, zabranjeno je loviti sa mrežami na vučenje, vučenimi sa ladjami na jedra u daljini manjoj od 30 metara od znakova svake guste mreže nalazeće se u poslu i od 60 metara od posebnih znakova gustih mreža za sardele.

Guste mreže nesmiju ipak biti tako postavljene, da bi činile nemogućimi druge ribolove izvan morske milje.

U § 30. veli se, da mogu biti registrovane kao ribarske ladje samo one, koje spadaju izključivo Austrijancem, a dalnji §§. do 38. obće o svem što spada na registrovanje kao i o znakovih ladja.

Od § 39. do 42. govori se o kaznah za prekršitelje ustanova.

§ 43. govori o ribarskih odborih. Takovi odbori, imajući samo savjetujuću moć, imadu obstojati: jedan kod pomorske vlade, po jedan kod svakoga lučkoga kapetanata i zdravstvene pomorske oblasti, a ako je za potrebu i kod drugih lučkih i pomorsko-zdravstvenih ureda. Odbor kod pomorske oblasti obstoji iz predsjednika pomorske oblasti kao predsjednika istoga, od izvjestitelja činovnika kod rečene oblasti, od jednoga teoretičnoga i dvojice praktičnih vještaka. Ostali odbori obstoje od predstojnika lučke i zdravstveno-pomorske oblasti, od jednoga ili više praktičkih vještaka, i ako je moguće, od jednoga teoretičnoga vještaka.

Sve to odbore imadu saslušavati pomorske oblasti u znamenitijih ribarskih poslovih; a oni, odbori, imadu pravo razpravljati i druge predmete tičuće se ribolovstva, i činiti predloge za nove ustanove, i za providjenje većega razvoja ribolovstva i obrta s njim sdruženih.

(Konac slledi)

Izvanredna skupščina

političkoga družtva „Edinost“.

U nedjelju dne 16. t. mj. u 10 sati prije podne obdržavana bje izvanredna skupščina političkoga družtva „Edinost“ u novoj gombaonici „Tržaškoga Sokola“.

U prisutnosti priličnog broja članova otvorio je skupščinu družtveni predsjednik Matko Mandić, predstaviv vladinog zastupnika i novinarske izvjestitelje. U pozdravnom govoru spomenuo je netom prošlu glavnu skupščinu, od koje nas dieli kratko doba, u koje nije mogao novi odbor Bog zna što uraditi. Nedavno sazvane izvanredne skupščine nije se obdržavalo radi toga, što je on bio položio predsjedničku čast. To je bio učinio iz uzroka, što bje nevino napadnut radi družtvenog glasila i jer se je smatrao kao predsjednik

...govornici za tužne prigovore učinjene družtvenoj upravi kod posliednje glavne skupščine. Buduć je nestalo tih uzroka, i pošto je došla k njemu deputacija, koja mu je izjavila podpuno pouzdanje, te da se ne pomuti uzorna sloga medju primorskimi Slovenci i Hrvati, opozvao je položenje predsjedničke časti, te će i nadalje posvetiti svoje slabe sile družtvu. Priobćio je nadalje konstituiranje odbora, te neku spomenicu, koja će se svojedobno javnosti predati. Spomenica pako — nastavlja predsjednik — podnesena vis. c. kr. pravosudnomu ministarstvu glede slovenskoga uredovanja kod delegovanog suda u Trstu, prouzročila je medju sudačkimi krugovi veliko iznenadjenje, jerbo se je kroz nju na višem mjestu saznalo, da se nije pravedno izvještavalo o jezikovnih odnošajih kod suda u Trstu. Družtveni odbor imenovao je razne povjerenike u Trstu i Istri, koji imadu zadaću podupirati družtveni odbor u njegovom djelovanju, osobito glede nabiranja novih članova. — Da nebje prije sazvana ova skupščina, tražiti je uzrok i u tome, što je družtveni odbor očekivao objavljenu promjenu političkih činovnika u Primorju, t. j. umirovljenje viteza Elluschegga, poreč̌koga kotarskoga glavara, i premještenje viteza Schwarza iz Pazina u Trst. Te promjene pripisati je u prvom redu neumornomu radu naših državnih zastupnika, koji su time dokazali što se sve može uzlučnošću, uztrajnim i neustrašivim djelovanjem.

Prelazeć na dnevni red umolio je predsjednik prisutnoga državnoga zastupnika g. Nabergoja neka izvieti o svome djelovanju, kao što je obećao kod glavne skupščine.

Zast. vitez Nabergoj izjavljuje, da će u kratko izvieštiti, akoprem bi radje obširan bio, te govorio o tršćanskih odnošajih i u obće o političkom položaju. Nu u koliko mu to danas nije moguće, imati će priliku kod sastanka izbornikah, koga namjerava sazvati u prvom kotaru, gdje će se morati u kratkom obaviti ponovni izbor zastupnika, pošto je dosadanji požrtvovni dr. Sancin u Goricu premješ̌ten. Tom prigodom učiniti će to tim radje, jer se nada viditi u većem broju zastupane okoličane, nego li kod ove skupščine. Izviešćenje o neuspješnom djelovanju okoličanskih gradskih i saborskih zastupnika uzprkos tome, što se oni na sve moguće načine trude svojim izbornikom koristiti. Nu dokle se neosvieste sami okoličani, te neodluče svestrano podupirati svoje zastupnike, dotle neće biti uspjeha, osobito pako radi toga, budući da gospoda Talijani niti najmanju i najpraveduju njihovu pritužbu neuvažuju. Ako stvar tako dalje prosliedi, biti će okoličanski zastupnici prisiljeni druge korake učiniti. Ne samo na političkome, već i na gospodarskome polju preziru Talijani okoličane. U netom priobćenom proračunu gradske obćine nenalazi se niti jedna stavka, koja bi se odnašala na radnje u okolici. Navadja nekoje primjere za ilustraciju. Izrazuje bojazan, da bi vlada mogla potvrditi školski zakon, koji bje primljen u posliednjem zasjedanju, akoprem je za Slovence pogubniji od onoga, koji bje pred više godina glasovan, a od vlade nepotvrdjen. Izjavljuje, da okoličanski zastupnici ne mrze svoje protivnike, jer im to već samo krš̌ćansko stanovište nedozvoljava. Oni teže samo za poboljšicom; ako pako ne dobiju niti najpotrebitije, tada se nemogu sprijateljiti š njima. Posliedice svega odvisne su od držanja okoličce. Obzirom na djelovanje u državnom saboru poslie izviešća zast. Spinčića neima ništa primjetiti, već će samo spomenuti nješto iz poviesti o izstupu iz Hohenwartova kluba. Slika izstup, iztičuć, da je radio za odcieplienje od toga kluba i najposlie se je odciepio sa ostalom devetoricom ustanovivši posebnu skupinu. Sa tim izstupom nije se promjenio položaj u Beču. Ako bi pako jugoslavenski zastupnici složni bili, viš̌eputa bi se na nje u odlučnom momentu računati moralo. Crta ministra-predsjednika kao poštenoga konservativca, koji nemože ništa koristiti Slavenom, jer je okružen sa savjetnici, koji su na glasu kao njihovi protivnici. Svršava izvješće poziv̌ljuć prisutnike neka se izjave, da li odobravaju njegov postupak.

Gosp. Živic jest mnienja, da se izrazi zahvalu gg. zastupnikom te preporuča neka se kod raznih sastanaka ljudstvo podučava o sveobćem izbornom pravu te neka se nastoji, da se tršćanska okolica od grada odciepi, jer okoličanski zastupnici na odnošaje Trsta nemogu upliv̌ati, dočim se gradski zastupnici pako nerazumlju u okoličanske gospodarske potrebe.

Gosp. Nabergoj odgovarajuć g. Živicu priznaje, da bi odcieplienje okolice od Trsta bilo jedino usp̌ešno sredstvo, nu ono je delikatne naravi, što dokazuje sa primjerom iz posliednjih izbora.

Posjednik Turk slaže se sa mnienjem zast. Nabergoja, dočim se urednik Jakić veseli, da je Nabergoj poslušao glas javnosti izstupivši iz Hohenwartova kluba. Zagovara neka bi Slovenci uvjek samostojno izkazivali svoju lojalnost, da se na pravom mjestu saznade o istinitih odnošajih te neka se nedruže kod takvih prigodah sa Talijani.

Predsjednik Mandić odgovara g. Jakiću na neku osobnu opazku, našto posliedniji moli zast. Nabergoja neka bi se zauzeo, da se na pravom mjestu saznade, kako mu nebje dozvoljeno govoriti uslied intervencije vladina zastupnika. Isto tako moli neka se zauzme, da se njegov časopis tako često neplieni, jer u šest godina što izlazi bje 185 puta zaplienjen.

Zast. Nabergoj je obećao, izpuniti prošnju, ako ga budu u tom podupr̀ieli njegovi drugovi.

Nakon razprave o formi zahvale predložene po g. Živicu, u koju su uticali još̌te gg. Gjivić, Podgornik, dr. Gregorin i dr. Pretner, bje ista primljena. Isto tako bje primljena resolucija g. Jakića, neka bi jugoslavenski državni zastupnici nastojali stvoriti sa mladočesi jedan klub, te po vremenu ustanovili slavenski klub u Beču. Predsjednik izrazuje konačno hvalu g. dr. Sancinu, kao zastupniku tršćanske okolice, koji je morao u Goricu, što se je uvjek neustrašivo borio za pravice tršćanskih Slovenaca. Zahvaliv̌ši se takodjer i „Sokolu“ na ustupljenoj dvorani, zaključio je skupščinu sa opazkom, da će se mjeseca oktobra obdržavati opet skupščinu, da se pretrese druge važne predloge, koji se radi kasne ure nisu mogli već kod ove skupščine razpraviti.

Javno pitanje

na c. kr. kotarsko poglavarstvo na Voloskom, na c. kr. namjestničtvo u Trstu i na zemaljski odbor u Poreču.

Odlukom c. kr. namjestničtva u Trstu 19. julija t. g. br. 13354, priobćenom bivšemu obćinskomu načelniku Slavoju Jenku odpisom c. kr. kotarskoga poglavarstva na Voloskom 24. julija, dne 25. julija iste godine bilo je, na temelju § 96. obćinskoga reda, razpušteno obćinsko zastupstvo u Podgradu, i sporazumno sa zemaljskim odborom u Poreču imenovan upravni odbor.

Proti toj odluci uložio je g. Slavoj Jenko u ime obćine, služeć se pravom, koje mu daje isti §. 96. obćinskoga reda, utok na državno ministarstvo, podpisan po 24 bivših obćinskih zastupnika.

Po jasnom slovu zakona od 5. marča 1862. čl. XVI., valjanoga za sve zemlje zastupane u carevinskom vieću, i 10. julija 1863., §. 96. valjanoga za pokrajinu Istru, *ima se najdalje šest tjedana poslie razpusta bud kojega zastupstva, narediti novi izbor.*

U odluci, kojom se je obćinsko zastupstvo podgradsko razpustilo, kaže se izrično, *da se novi izbori „imajo prezej razpisati“*, dakle „*precej*“, *odmah*.

Od onda od 25. julija t. g. je do danas prošlo već **osam tjedana**.

Obzirom na jasnu ustanovu zakona, i onoga za cielu ovu polovicu monarhije, u koju spada i Istra (čl. XVI. drž. zakona 5. marča 1862.) i onoga za pokrajinu Istru napose (§. 96. pokr. zak. 10. julija 1863.); obzirom na rieči, sadržane u odluci c. kr. namjestničtva, kojom se je razpustilo obćinsko zastupstvo u Podgradu, da se imadu novi izbori odmah razpisati i obzirom na to, da je već prošlo ne samo „**odmah**“, nego i **osam** tjedana, pitamo c. kr. namjestničtvo u Trstu i c. kr. kotarsko poglavarstvo na Voloskom kao oblasti, koje imadu u ime cesara i kralja bdjiti nad vršenjem zakona, te zemaljski odbor u Poreču, kao oblast koja bi imala u ime pučanstva štititi samoupravu obćina:

Jesu li novi izbori za podgradsku obćinu već razpisani?

U Trstu, 5. septembra 1894.

Uredničtvo „Naše Sloge“.

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 19. septembra 1894.

Austro-Ugarska. U subotu sastalo se ovaj put u Pešti obje delegacije. U nedjelju primio je cesar i kralj u budimskom dvoru obje delegacije. Predsjednici delegacijah, austrijske Chlumecki, a ugarsko Ljudevit Tisza, nagovorili su vladara u ime delegacijah, iztaknuv navlastito, koli su sretni, što mogu izraziti pred previšnjim priestoljem vjernost i odanost sviju naroda naše države. Njeg. Veličanstvo odgovorilo je delegacijam, zahvaljujuć se na izjavah lojalnosti i vjernosti austrijskih naroda, te naglasiv dobre odnošaje, u kojih živi naša država sa svimi državami.

U pojedinih odborih obijuh delegacija razpravlja se žurno. U proračunskom odboru austrijske delegacije označio je mladočeski delegat Dr. Pacák stanovište svoje stranke napram trojnom savezu. On se je izjavio proti tomu savezu, jer da Italija i Njemačka izkorišćuju taj savez u svoje svrhe. On je za savez sa Rusijom, jer da je ona jedini pouzdani prijatelj Austrije. Ministar izvanjskih posala grof Kalnoky odgovorio je Pacáku i drugim delegatom obširno. On reče, da naša država živi u prijateljskih odnošajih sa svimi državami; sa Rusijom da je u najboljih odnošajih, a isto tako i sa Francezkom, Srbijom, Rumunjskom itd. Trojni savez da je zalog mira. Vlada da nemisli na aneksiju Bosne i Hercegovine.

Istru zastupa u delegaciji, kako je poznato, zastupnik Bartoli, koji bijaše srećkom izabran.

Carevinsko vieće sastati će se čim svrše delegacije svoj rad, i tako imade malo nade, da bi se još ove godine sastali zemaljski sabori na zadnje zasjedanje.

Franina i Jurina

Fr. Od kuda, Jure, brajne?

Jur. Od svakud po malo: Iz Valture, Štinjana, Loborike, iz Medulina, Pomera sve do Premanture.

Fr. Perbioš, ti so vajk zabavljaš; ča je ča novega tamo?

Jur. Ala, ma si nem! Ča neznaš, da je bila berma tamo, pa sam htia poslušati trumbete iz Šišana, Medulina i Premanture.

Fr. A kako je bilo u dičnom Medulinu?

Jur. Eh, naopako! Kad sam južina, mi je prisilo, jer su talijanaška grla se dorala juš̌to poli mene.

Fr. A talijanaška gospoda?

Jur. Hu, ter znaš po navadi: njiman je činilo „apetit“.

Fr. Sramotno, da nam se selo kvari!

* * *

Fr. Hej, veselo, platiti će sve — — —

Jur. Ki?

Fr. Ča nevidiš one puljske flajde!

Jur. A ki je ono s pukom?

Fr. Ča ga, nebore, ne poznaš? Ono je naš duhtor Cresan.

Jur. Viš vraga, kako se i medigi va agitacije razumidu kad su baloteciuni.

Fr. A koga su balotali za prežentanta?

Jur. Juš̌to koga su htili sami.

Fr. A ki ga je balotá?

Jur. Pu, Premanturci nemare za onakove hude: govore da je balotá stari Luka — i još ki od komande talijanaške.

Fr. Dakle gdi je pravica?

Jur. Bi reć da nije na svitu; ali pod onu drugu (na nebu) će doći i stari . . .

Fr. Bože pomozi!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Uredničtvu našega lista prispjelali su nadalje: Gosp. Marijan Marki iz Novalje for. 3·50, sabranih na prijateljskom sastanku u Kolanu. Doprinieše: M. Marki, pop Lovro Fabijanić, Artur Predolin i Franjo Budak.

— Gosp. Petar Zahija, župe-upravitelj u Lubenicah dostavlja 5 for., sakupljenih u kući popa Antuna Andrijićeva prigodom ustoličenja krš̌koga biskupa. — Gosp. Josip Skalsky, kapelan u Gračišću šalje for. 16·45 sakupljenih prigodom sajma dne 8. o. mj. kod objeda mnogoč. župnika gosp. Ivana Gabrielića. — Gosp. Stjepan Kovačić, pravnik iz Požege poslao for. 18.70 kao polovicu čistoga prihoda zabave, priredjene na 9. rujna od hrvatske sveučilišne mladeži u Požegi.

Diocezanske viesti. Mladomisnici tršćansko-koparske biskupije namješteni su kako sliedi: g. Macarol Josip imenovan je duhovnim pomoćnikom u Žminju; gosp. Šano Hinko duhovnim pomoćnikom u Krkavčih, a g. Gušt̀in Fran duhovnim pomoćnikom u Rujanu.

Ovih dana radi polovica mladih svećenika naše biskupije župnički izpit. Bilo im sretno!

Četiri štipendije. Početkom školske godine 1894/95. odati će se iz zaklade pok. biskupa Dobrile četiri štipendije u iznosu svaka od 100 for. gimnazijalcem tršćansko-koparske biskupije hrvatskoga ili slovenskoga jezika.

Iz Kastva pišu nam 18. t. mj. Nemilosna je svih dirnula viest, da nam odlazi naš svestrano obljubljeni kapelan, čestni g. Josip Petrák, koji je u ono više godina, što se među nami nalazi, znao steći ljubav i pouzdanje svih nas. Nu ipak tješi nas, što ne odlazi daleko. Premješ̌ten je u Zvonečad, pak se nadamo, da ćemo se češ̌će vidjevati. Otiđi će čim mu dodje zamjenik, koji se sada nalazi u svojoj domovini u Češkoj. Mi čestitamo vrlim Zvonečanom na liepoj sreći, a njegovu zamjeniku kličemo: Sliedio stope svoga suzemljaka g. Petráka.

Kako se čuje, spremilo se mnogo gospode sa ovih strana, da prisustvuju otvorenju čitaonice u Malinskoj. Iz Kastva je takodjer otišlo nekoliko gospoja i gospode.

Novi trgovac sa glasovi. Poznati buzetski trgovac sa glasovi, odvjetnik Sandrin, našao je dostojna druga u kupovanju glasova u osobi nekog Diega Giacichs, starinom Opatijca, rodjena na Rieci, a nastanjena sada u Opatiji.

Dne 14. t. mj. sjedio je na obtužničkoj klupi zemaljskog suda u Trstu taj najnoviji trgovac sa glasovi i pomoćnik istarskih talijanaša. Suobtužen bijaše i neki 72 godišnji starac Frano Tomassich iz Opatije, koji je svoj glas mladomu trgovcu prodao. Kupoprodajni ugovor bijaše utanačen u Opatiji prigodom posliednjih obćinskih izbora u Voloskom, t. j. dne 10. oktobra 1893. Starac Tomassich prodao je svoj glas trgovcu sa glasovi Giacich-u za 3 for. Na razpravi izgovarali su obtuženici tim, da nisu prodali, dotično kupili glasa, već da je trgovac Giacich hotio tim nanagraditi ribara Tomassicha za ono, što bi bio inače ribolovstvom zaslužio. Blago si ga opatijskim ribarom, ako zaslužo u jednu uru ribolovom 3 for.!

Sudci nisu bili dakako osvjedočeni tim uvjeravanjem, te su odsudili glasovitog. Diega na *10 dana zatvora* a ribara Tomasicha *na 7 dana zatvora*. Tako će obojica u hladu razmišljati o trgovini sa glasovi.

Onim, koji neznaju, kažemo, da je trgovac sa glasovi Diego Giacich stup talijanaške stranke u Opatiji. Sad da se boji slične odsude i neki drugi stup iste stranke u Opatiji. Dolazi oto po malo i u Opatiji na svietlo smradno orudje tamošnje talijanaške šaćice, kojim se služi na štetu Hrvata, a nimalo na svoju čast i ponos.

Još̌te je vriedno spomenuti, da je trgovac sa glasovi Diego u družtvu sa svojim tatkom jedini liferant za drva za zavode bieličišta, dakle poduzetja južno željezničke u Opatiji i da se nekoji činovnici daju u mnogih poslovih od njega uplivati. Na čast im bilo!

Odbor za pripravu obćinskih izbora u Voloskom. Posebni odbor, koji bijaše izabran u zadnjoj sjednici obćinskoga zastupstva u Voloskom, sastojeći od gg. dra. Stangera, Tomičića i Sichicha, da provede nove obćinske izbore, nije dobio do sada, koliko je poznato, odnosnih dekreta. Ne znamo na komu leži krivnja radi tolikog zatezanja, jer se je moglo davno napisati 3 dekreta od 31. agusta do danas.

Načelnik Raicich učinio je utok proti poznatoj naredbi namjestničtva. Igra, i ništa drugo nego li igra je sve to sa zakoni, naredbami i sa pukom. Do kada će tako trajati?

Odbor podružnice „Lega“ u Osoru. Kako javljamo na drugom mjestu, ustrojili su uzrojili su naši narodni odmetnici u Osoru podružnicu glasovite „Lega nazionale“. Odbor podružnice sastoji sve od samih potomaka starih Rimljana. Evo imena tih potomakah slavnog Julija Cezara: Pred-

sjednik Juro Salata; odborници: Ivan Anelić, Ivan Malabotić, Dinko A. Zorović; delegati za glavnu skupštinu: Kostanto Kamalić, dr. Vekoslav Matiša, dr. Dinko Stanić, Dinko Zorović, Menesić i Dinko C. Zorović. Na prvom sastanku vodio je glavnu riječ gimnazijalac Salata a c. k. bilježnik dr. Stanić, kojega roditelji i danas govore samo hrvatski, udario je na tudjince (stranieri) koji nisu satajili materinje mlieko kao što je on učinio. Pak da nemogu biti ponosni pravi Talijani na naše odpadnike!

I. Javna dražba vina. U utorak 18. o. mj. bila je prva javna dražba vina, koja je priredilo ravnateljstvo ovdašnjih c. kr. javnih skladišta. U velikoj dvorani magazina br. 9, koja je bila svečano uresena, imala se obdržavati urečena dražba. Poslie 10. ure nadošao je c. kr. namjestnik, te ravnateljstvo ces. kr. javnih skladišta. Ravnatelj g. Minas pozdravi prisutne sa par riečí u njemačkom i talijanskom jeziku, te otvori dražbovanje. Polak upisanih serijah započela je dražba. Na sada dolazi najglavnija stvar. Od 564 bačava raznog vina, bila je 531 bačva inozemskog vina, najviše talijanskog i nešto španjolskog. A Istra? — A Austrija? — A Austro-Ugarska monarkija? Istru i Austriju i cielu monarkiju zastupala je jedino naša „Vinarska zadruga u Puli". To je nehaj i nemar, koj se neda oprostiti, a najmanje pako našim veletržcem sa vinom po Istri, koji su pozvani, da takovo poduzeće podupira i pojedince nagovorom i podukom na to uputa. Sama dražba prošla je sa najvećim i najjepšim — fiaskom! Spomenuti mi je, da su veliku dvoranu zaokupili skorom sami krivonosi židovi, koji su krvni neprijatelji ovog pohvalnog poduzeća, jer im kvari njihov čifutsko-špekulativni posao. Već iz početka opazilo se nekakvo komešanje i agitiranje medju židovi, valjda da kupe izpod svake ciene vina, pa kad su vidjeli, da jedan trgovac prilično dobro plaća i jedan riečki židov visoko udara, počeli su strastveno agitirati, da se ti odstrane iz dvorane. I zbilja kod serije 20 ostala je soba prazna, izim 6 osoba i komisije, koja je dražbu vodila. Tako je izmedju 29 partijah vina samo 5 prodanih, dočim su druge prodavaoci ili njihovi zastupnici opet na svoje ime natrag uzeli, jer su ili prejeftino ili nikako prošla.

Da je bilo mnogo nedostataka i pogrieškaka od samog vodstva, to se razuzumije, pa ću biti toli slobodan u budućem broju Vašeg cienj. lista ove iztaknuti na uvaženje slavne uprave za buduću dražbu. Crux.

Advokat napadač. Iz Buzeta pišu nam sliedeći nečuveni slučaj:

Dne 14. t. mj. u jutro neki Fran Pismaht bojadisao je kod udovice Cerovac kod Fontane jednu kočiju. Došla su tamo djeca doktora Sandrina, odvjetnika u Buzetu, te mu kvarila bojadisanje. Pismaht opominjao je onu djecu neka budu na miru ili neka otidju. Ali djeca do skrajnosti pokvarena nisu htjela ni čuti molbe ni opomene. Ta djeca nisu htjela ni odalečit se a još manje poslušat Pismahta, da mu bojadisanje ne kvare. Bojadisar Pismaht videći da nekoristi ni opominjati spomenutu djecu iztjerao ih je van iz lokala gdje je radio, te jednoga od njih po slamnatom klobuku mlako šušnuo. To je bilo dosta! Diete odtrči kući, potuži se otcu Sandrinu, koji doleti onamo razjaren kano lav, te nadje Pismahta u drugom lokalu, gdje je već pio kafu. Bez progovoriti ni rieči udari Pismahta tako močno šakom po glavi, da ga je krv oblijala, pograbi ga za grlo, kao da će ga zadaviti. Nesretni Pismaht progovoriti nije mogao ni rieči. Videći kako je napadač divljački i iz nenada kao striela iz vedra neba priletio, htio je popasti što u ruke, da se brani, nego kako je bio napadnut sjedeći, nije si mogao pomoći, već se je rvao dapače još većma na stol koprčeći se da se judnik obrani i oslobodi. Sandrin uhvati čvrsto bjednoga Pismahta, baci ga natla, držeći ga uvjek za grlo i koljenima skoči mu na tjelo, tako da je bjedni Pismaht jedva mogao progovoriti i zamoliti neka ga ne zadavi za mnoga Boga, jer da ima kod kuće petero drabne djecice.

Onamo je taj nečuveni slučaj gledalo njekoliko svjedoka, koji nisu znali od začudjenja što se to dogadja; medju timi je bila i sama gospodarica udovica Cerovac i naš vriedni občinski liečnik, koji je sa Sandrinom a tiesnom prijateljstvu, te kad je on vidio, da bi lahko do smrti nesretnoga Pismahta udaviti mogao, rekao mu je: „lascilo, lascilo, costi ghe vol". — Stvar je ova na sudu pak ćemo viditi, što će iz toga izaći. Čudno nam se čini što je dr. Mantovan nagovarao nevoljnoga ranjenika, neka ide raditi jer da mu nije ništa!! Mi neželeć nijednomu zla, savjetujemo Pismahtu neka ide drugomu liečniku dati se obadi, a od suda očekujemo, da će znati i htjeti strogo kazniti takav zločin. Pismaht, otac petero djece nemože raditi, jer je nešto od straha a nešto od udaraca ostao polu mrtav.

Na svršetku kličemo: Živila naobrazba takovih talijanskih velikana!

Izlet u Malinsku. U nedj. g. uredniče, da će Vas koji obširnije izvjestiti o krasnoj svečanosti kod otvorenja hrvatsko čitaonice u Malinskoj, šaljem Vam samo ovo par redaka o našem izletu.

Oglašeni jur izlet iz Liburnije bio je upriličen dne 16. t. mj. Povodom mu je bilo otvorenje nove čitaonice u Malinskoj. Bilo nas je svih izletnika do 70 na broju. Vrieme nam je bilo najpovoljnije. U dva sata poslie podne krenusmo iz Opatije u Volosko parobrodom „Sibyl", gdje se ukrcalo više izletnika, što iz Voloskoga, što iz Kastavšćine. U četiri sata i pol bijasmo već u Malinskoj. Ovdje su nas dočekali, da u kratko rečem — sjajno. Čim im se na vidiku pomolio parobrod sa hrvatskom trobojnicom, začusmo tutanj mužara, koji nam je navještao: „dobro došli". — U našoj je sredini bio i veleučeni gosp. prof. Spinčić. — Svečano otvorenje bilo je u pet i pol sati, oslovljeno krasnim slovom od člana odbora, a popraćeno neprekidnim i burnim „živio". Na to se razidjosmo, a u devet sati vratismo se već na parobrod, pošto smo se oprostili koje sa prijatelji i znanci, koje sa preuv. gg. dr. Vitezićem i dr. Volarićem. U dvanaest sati po noći bijasmo već u Opatiji, gdje smo se razišli svaki svojoj kući, željni sladkog počinka.

Iz Omišlja pišu nam 17. t. mj. U nekoliko zadnjih brojeva cienjene „Naše Sloge" primali smo g. uredniče i dopisa iz Omišlja, u kojih je bilo govora o „stomorini", koja se obično čini na dan Velike Gospodje dne 15. kolovoza. Na 16. t. mj. sliedi dan sv. Roka, kog se dana po podne „stomarina" nosi po gradu uz sopilo i pjevanje, a svrši se obično plesanjem pa skupnom večerom izabranih mladića. I taj dan Omišljani drže od starine blagdanac, pak se ni škola obdržavala nije tog dana, što je poznato ne samo svim Omišljanom, nego i ovomjestnom školskom vieću a i njegovom predsjedniku.

Škola se tog dana u Omišlju nikad obdržavala nije, a odsad nek gosp. predsjednik odredi, kako mu se najbolje svidja, pak će se osvjedočit, hoće li mu trebat pokazati svoje junaštvo pred nadležnom školskom oblasti prijavom, što se rečenog dana god. 1894. škola obdržavala nije.

„E kad nisam imao čim drugim, pokušao sam tim atentatom", reći će po svoj prilici g. predsjednik!

Altrokè zatvorit, a možda i potrošit u neodredjeno svrhe od visoke c. kr. zem vlade priuljen novac god. 1894. za dogotavljanje školskog vrta (i to novcem primljenim ne marom gosp. predsjednika).

Radom, slogom i ljubavi napred gosp. predsjedniče, a trice i kučine pod vele steni!

Ne titrajmo se sa školom, jer ćemo za to odgovarati i težak račun dati i Bogu i ljudem. K

Iz Liburnije pišu nam: Dne 5. i 6. o. mj. obdržavalo je učiteljsko družtvo voloskoga kotara godišnju svoju skupštinu u Kastvu gradu. Članova sakupilo se prilično broj, većinom iz dolnjega kotara. Od podupirajućih članova bijahu prisutni gg. Vjekoslav Spinčić i Ferdo pl. Kleinmayr; od gostova pako peterica učitelja sa kvarnerskih otoka i trojica iz pazinskoga kotara, mjestni vjeroučitelji, te mjestni učiteljski pripravnici.

Nisam naumio, da izvjestim o toku skupščine, jer to će valjda polag navade stare učiniti upravljajući odbor družtva u Vašem cienjenom listu, kad već naše učiteljstvo nema svoga strukovnoga lista. Spominjem samo, da se je od točke o plaći učiteljskih razvila živa razprava, te se svi govornici složili — osim izvjestitelja — za jednakost plaće učiteljem i učiteljicam.

Prvi dan bio je skupni objed u vrtu krčmara g. Jelušića. Ovom zgodom palo je više lepih zdravica, od kojih napominjemo samo onu prof. Spinčića, izrečenu učiteljstvu. Naše dične kastavske krasotice upotrebiše i ovu zgodu, da odlikuju učiteljstvo, taj razsadnik narodne svjesti, te muževnike na polju prosvjete. Svih su prenugodno iznenadile, poslav sakupljenoj gospodi mirisavih kitica cviéća, da se njimi okite. Ovom zgodom sabrala se svotica za družtvo sv. Cirila i Metoda. Tako valja dične Hrvatice! Poštujte i cienite i nadalje one, koji svoje sile žrtvuju za boljak roda našega. Barem vi brišite im težak znoj sa čela, kad neće oni, koji bi to mogli i morali.

Drugoga dana nastavi se skupščina. Pošto se nekoji članovi upravljajućeg odbora zahvališe na časti, izabrao se novi odbor od sliedećih lica: predsjednik Ivan Buno, podpredsjednik Ivan Nokerman, tajnik Vinko Rubeša, blagajnik Božo Dubrović i zborovodja Miroslav Grosman. — Skupščina zaključi zborovanje sa trokratnim živio Njeg. Veličanstvu i pjevanjem carevke.

Iz Pule pišu nam polovicom septembra mjeseca. Nekoji poštenjaci iz Promanture molili su nas, gosp. uredniče, da na Vas upravimo sliedeće redke: U plovanji promanturskoj od nekoliko mjeseci sliedi jako se mieša. Poznato Vam je, da je bivšeg ovdašnjeg učitelja bilo odavle u noći 20. svibnja t. g. nestalo, pustivši otvorenu školsku zgradu i počinitv u njoj neredu. Bjeg noćni pak je osujetila policija, koja je zaljubljeno napsila u Trstu i spravila u hlad. Školska i politička oblast povele su o tom iztragu, te S. bijaše dignut iz službe, kako je i zaslužio svojim prestupkom i za sablazan, što je dao ovoj varoši. Medjutim se je bivši naš učitelj vjenčao sa Marijom Rosanda, kćerju delegata i našeg narodnog protivnika u Promanturi. Ovih dana čujemo, da je S. opet uzpostavljen u službi i poslan u Boljun. To je razjarilo jako delegatovu kuću, jer su mislili, da će biti učitelj S. iznova namještan u Premanturi: dakle ovdje, gdje je bio povodom sablazni. Božemili, kako su drzovite nekoje tikve! Nekoji ljudi misle, da jim je slobodno činiti sve i svašta, bez straha, da budu zato pedepsani! Dosta je prianjati uz talijanašku stranku, pa čini, što hoćeš! Oni misle, da je dosta, ako si pristaša talijanaške stranke, pak da im ne može ništa ništa.

Ovih dana dakle otide bivši ovdašnji učitelj na svoje mjesto u Boljun. Bog ga prosvietlo, pa se jednom svratio na pravi put! K tomu još dodajemo, da se po našemu solu šire glasovi, da će se bivši učitelj ipak vratiti za učitelja u Premanturu. To bi bio vrhunac sablazni i bezkrajne drzovitosti.

Pri koncu još jednu. Našega g. župe-upravitelja obilaze neprestano ona dva dobro poznata na daleko i široko prevrtljivca i mutikaše, pa se bojimo, da ga ne zavedu u kakovoj stvari. Za to ga molimo za oprošćenje, ako ga ovim putem opomenemo, da bude oprezan u svomu, jer nama su bolje poznati glasovi, koje šire drzoviti kapurioni talijanaške stranke. Rečeno je u dobroj namisli — pa bilo bez zamjere!

Prosvjed u zemaljskom školskom vieću. Čitamo u listu „L' Istria" od 1. septembra t. g.: Dne 27. pr. mj. obdržavala se je obična sjednica zemaljskoga školskoga vieća. Medju ostalim bila je na dnevnom redu točka o ustanovljenju pućke škole u *Sv. Martinu* i u *Sv. Ivanu* na otoku Cresu sa hrvatskim naukovnim jezikom. Premda se zemaljski odbor nije bio izrekao u toj stvari, ipak se htjelo razpravljati taj predmet usupor živih prosvjeda častnih odaslanika advokata Gambini-a i dra. Clove. Radi toga su ta gospoda prisjednici ostavili dvoranu sjednice. Krasna je to ilustracija naših odnošaja u školstvu! Stanovnici rečenih mjesta Martinšćice i Stivana mole već nekoliko godina za ustanovljenje škola i imadu novaca za zgradu istih iz bratovšćinskih zaklada. Zatezalo se je i kod občine i kod kotarskoga školskoga vieća i kod zemaljskoga odbora i svuda. Konačno došao je lanjskoga ljeta dr. Gambini kao odaslanik zemaljskoga odbora i obdržavalo su se propisano komisije na lica mjesta. Prošla je godina i više, i zemaljski odbor nije učinio, što bi bio mogao u dva tri tjedna, nije duo svoga mnienja i kad bi isto potrebito bilo, pošto je kod odnosne komisije bio zastupan i zemaljski odbor. Zemaljsko školsko vieće, kojemu je za stalno bila poznata želja onih stanovnika, opravdana u zakonih, nije već valjda moglo nit smjelo čekati, da nebudu sukrivcem bezpravja i bezzakonja. Nije moglo nit smjelo čekati formalnosti sa strane zemaljskoga odbora, jer kao što je čekalo godinu i više, tako bi bilo moglo čekati i deset i više godina prije nego li bi se bio zemaljski odbor udostojao dati svoje mnienje. On dajo mnienje dmah, kad se hoće talijansku školu, paće produjmljuje i daje novaca za njo pod svakojakimi naslovi. Al kad se radi o hrvatskih školah, onda on traži svakojako zapriečko, zavlačuje, igra se sa zakoni i stanovnici i oblastmi. Taj nedostojnoj igri, kojoj neima nigdje para, bilo bi doba da se kraj učini. I proti zemaljskom odboru imado lieka samo ako se hoće. Radi njegovih formalnosti neima se osujećivati prava nit zakona, opravdanih i zakonitih želja Hrvata. C. kr. zemaljsko školsko vieće kuša, sudeć po slučaju Sv. Martina i Sv. Ivana, tomu kraj učiniti. Je li se prestrašilo prosvjeda odaslanika zemaljskoga odbora, i to članova „*umjerene*" talijanske struje, kojoj je na čelu zemaljski kapetan vitez Campitelli; je li prepustilo razpravu u tom pitanju, ili ga je razpravilo; je li sustalo ili će napried tjerati; je li su Sv. Martin i Sv. Ivan osamljeni slučaji, ili će tako ili slično i u drugih slučajevih postupati: to sve mi ne znamo. Mi možemo samo toliko reći, da je već skrajnje doba, da se i proma Hrvatom Istre pošme postupati po pravu i zakonu, bez obzira na to, što će roći zemaljski odbor ili njegovi odaslanici ili tko mu drago. Kad bi bilo na onu zemaljskoga odbora, kakav je sada ujedno sa zemaljskim kapetanom, tad nebi Hrvati Istre imali ni jedne škole u svojem hrvatskom jesiku; tad nebi za nje imalo valjanosti nit pravo nit školski zakoni, za koje bi vrieđenje u Istri je odgovorno c. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru. Ako zemaljsko školsko vieće možda ne zna, ili je zaboravilo, to mu mi ovim dozivamo u pamet sliedeću činjenicu iz saborskih razprava. Kad su se hrvatski zastupnici u zemaljskom saboru jur tužili radi pomanjkanja hrvatskih škola, *tad je najvidjeniji član talijanaške stranke odgovorio, nek Hrvati radi pomanjkanja svojih škola na krive zemaljskoga odbora, jer on o školah ne odlučuje, nego nek krive c. kr. školske oblasti, koje imadu u školstvu odlučnu rieč.*

Podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u Istri počele se širom sve naše Istre prijavljati, a da nije neprilika za njihovo priznanje sa strane vlade, već bi ih bilo više ustrojeno i već bi bilo stalo raditi. Najprije su se od namjestničtva vraćale prijave, jer da nije dosta priložiti pravila podružnice, nego da se mora priložiti i pravila glavne družbe, a kad se je priložilo prijavi i pravila glavne družbe, povratilo ju se, jer da prilozi nisu dostatno biljegovani.

Proti prvomu zahtjevu uložili su utok na ministarstvo nastave osnovatelji podružnice u Sv. Martinu kod Buzeta. Dok no bude ovaj utok rešen, preporučamo onim, koji kane ustanoviti podružnicu, neka sastave svoju prijavu ovako:

Visoko c. kr. namjestničtvo!

Pokorno podpisani prijavljaju tomu visokomu c. kr. namjestničtvu, da su nakanili ustanoviti podružnicu „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" ovdje u . . . . i to na temelju glavnih pravila družbe, priznanih odpisom toga visokoga c. kr. namjestničtva d. d. Trst 25. aprila 1894. br. 6949/I.

Prilažuć sub ·/. pet iztisaka pravila i glavne družbe i podružnice, kako je to bilo opetovno zahtjevano, mole, da ta ista visoka oblast izvoli blagohotno uzeti do znanja obstanak ovo podružnice.

(Ovdje sliede podpisi.)

Izvana neka se napiše, kako je bilo u prvih brojevih ročno. Ovako sastavljenu i najmanje od dvadesetorice podpisanu molbu neka ju jedan od ustanovitelja pošlje bez biljega i bez priloga predsjedniku družbe, presvjetlom gosp. dru. D. Vitezića. On će skrbiti za biljegovanje, za priloge i za podnešenje.

Iz Baške pišu nam polovicom septembra t. g. Evo mo opet g. uredniče! Obećanje dugovanje. Na 23. agusta imasmo u Baški liepe svatove. Vjenčao se naš domorodac, obljubljeni učitelj u Bersezu, g. Niko Pajalić sa čestitom gdjicom Mihajlicom, kćerju prvog občinskog savjetnika Mihalića. Takovih svatova Baška je malo vidjela. Svečenici i učitelji i drugi vidjeniji domaći i od daljega, uhvatili so u tu kitu. Od ovih moram da spomenem dosnog prijatelja i vjenčanog kuma ženiku, vrlog rodoljuba, a bratečkog župnika gosp. Rajmunda Jelušića. On je svojom prirodjenom šaljivošću i veselošću cielo vriemo sve nas zabavljao! „Ono je čovik!" spominje ga mnogi i sada. Vrbnički pako upravitelj dekanata gosp. pop Petar Volarić svojim zvenkim grlom osvajaše nam sve, on bijaše duša pjevanja. Još većma poraste veselje, kad je nadošao parobrodom iz Raba sa svojim drugom don Jose Gržotić, naš zasluženi pisac. Od tada zabavi i šali, čavrljanju i pjevanju uz tamburu i harmoniku ne bilo kraja. Osobito je liepa bila „napojnica": „Skuči piplo na škancije", pod ravnanjem našeg vrlog znatnpnika g. Peršića. Najzada pak uz drevno sopilo uhvati se, osobito mladjarija, plosati stariuski ples, koliko su nosilo nogo.

Pri svemu tomu nije se pozabilo na potrebe našeg hrvatskog naroda u Istri. Lieppa se svota sabrala za družbu sv. Cirila i Metoda, za poštenjaka Črnjeku, pa za „krško učiteljsko družtvo". (Oglašeno u „N. S.")

Za stolom izrečeno je mnogo lieplh nazdravica, pročitali se nadošli telegrami i prigodna pjesmica. U kasnoj noći smo se razišli. Svaki je bio veseo i zadovoljan, a našeg mladošenju prate naše iskrene želje, neka si sretno savije gnjezdo u pitomom Borsečiu, svom drugom zavičaju, sa svojom milom drugaricom!

Na 25. pr. mj. pohodila su nas izletom na parobrodu „Ika“ braća iz Liburnije, med njimi Hrvati iz banovine i više drugih Slavena. Znam, da ćete bit već o tom obavješteni. Žao nam je, što je taj izlet oko otoka Krka bio upravo onog dana, kad je u Krk došao naš novi biskup, te su onda mnogi od nas u Krku bili. Ali smo ipak braću pod vodstvom našeg dičnog Spinčića dočekali, što smo bolje mogli. Njima je bio na ruku osobito naš obljubljeni kapelan. Nije bio prisutan g. župnik, kako piše „Hrvatska“ iz Zagreba.

Dan po tom, dne 26. agusta, rekao je ovdje mladu misu naš vrli Franjevac o. Agustin Junišić. To samo hvala Bogu ljetos na otoku imali 6 mladih misa (3 redovnika: Dubašnica, Glavotok, Baška i 3 svećenika: Baška i 2 na Puntu.) Dao Bog i unapred tako! Šteta, što su mnogi odavle imali bit onaj dan u Krku, pri ustoličenju našeg milog biskupa. I tu se je veselilo u Gospodu, a nije se zaboravilo ni naših potreba.

Pred dva tjedna počeo je parobrod družtva „Ungaro-Croata“ pristajati uz novu rivu i tim je ispunjena davna želja ovog pučanstva. Ne možemo nego zahvaliti so upravi družtva ili bolje g. kapetanu. Ali za to požurila se je naša lučka uprava, da navieseti doluznikom, da je tu sada „*Landungsplatz*“ ili „*Luogo d' approdo*“, a to novom tablom s njemačko-talijanskim napisom. Živio §. 19. drž. tem. zakona!

S bogom do drugog puta!

Iz Rieke pišu nam 16. septembra t. g. Oprostite gospodine uredniče, da sam vrlo naostao sa mojim dopisivanjem, jer stvari, koje se ovdje dogadjaju, nisu nikakva novost, nego su vazda iste naravi, toliko da mi se činilo nevriednim opetovati one protivćine, koje se umjetno i perijodično proti nam stvaraju, baš onako, kako da gradska oblast s time po svojoj volji ravna.

Na to se dogodilo nešto, što je bilo kadro svratiti na sebe pozornost novinah u četiri jezika, te pomislih, da o toj stvari treba da i čitaoci vašeg cienjenog lista štogod saznadu.

Javio sam vam više puta, kako se naši novo skovani talijanaši, pod vodstvom istarskih kruhoboraca, što vladaju municipijom, gledaju izticati nekakvom izvanrednom talijanštinom pod plaštom madjarštine.

Naš grad je oficijozno potalijančen; škole, sud, itd. sve je u njihovih ruku, pa uzprkos svemu tomu, oni se ipak hrvaštine boje, a boje se za taj tobož njihov djedovski jezik, i gledaju na svaki način (ali su smićeni) da pokažu stranomu svietu, da je ovo posve talijanski grad, i da se u njemu hrvatski ne govori, i da se nikad ni govorilo nije!

Trgovac Slovenac g. Bolč od mnogo gudina ovdje je nastanjen, ima svoj dućan u kojem prodaje mlieko, sir, delikatesso. Imao je vazda uz talijanski i hrvatski napis nad vrati, nu sada, pošto je svoj dućan popravio i napravio zatvore na moderni način, te pročelje se promienilo, povećao je svoj napis, koji glasi baš ovako: *Latteria (I. Bolč) Mliekarna.* Talijanaškoj kliki bilo je zazorno, da onako liepi na staklu hrvatski napis baš na Corsu stoji, to se našlo par junaka, koji iza ponoći baciše kamen po sried napisa, i polupaše tri slova. U jutro su talijanske novinice javile radostnu viest, premda su prividno na lahko odsudjivale izgraditelja.

Gosp. Bolč potužio se redarstvu i pismeno javio guverneru, ministru i banu naveđši fakta i ništa drugo. Za odgovor na to na Sušaku je njekto pomrčio i polupao talijansko napise, na veliku žalost riečkih i tršćanskih novina, ali zaludu im jadikovati, jer bi reć, da naši misle vraćat šilo za ognjilo, držeć se one, da tko se u janjca pretvara, vuk ga pojede. Gospodin Bolč pustio je razlupan napis, neka stoji tako, dok redarstvo nadje krivca.

Riečani u tom poslu su različita mnienja, a oni, koji svojom glavom misle, nekrive g. Bolu-a, da je tobož izazvao ovaj škandal, jer oni znadu, koji se jezik ovdjo govori, i koji je na Rieci „*lingua del paese*“. Ali ima podlih stvorova, prirepina našeg magistrata, koji krivnju bacaju na gosp. Bolc-a, a medju timi radi trbuha iztiče se i jedan Slovenac, koji, premda je škrt, rado bi platio mnogo, da može izbrisati svoju narodnost. On se srami govorit hrvatski ili slovenski, ali to nimalo nesmeta, da kroz njegovu talijanštinu viri zgoljni Slovenc.

Ovdje je medju Talijani i žarenjaci nadvladala nekakva bojazan, kako da je ta njihova „*avita coltura*“ u velikoj pogibelji.

Poznato je, da se je radi velikih troškova našeg kazališta bilo od već vremena prestalo davati talijansku komediju, jer je vrlo slabo kazalište posjećeno bilo, a to je žalostno djelovalo na šarenjake i Talijane, te onda opnovače — kako sam Vam u svoje vrieme javio — nekakav „*Circolo letterario*“ kao budem proti netalijanskim jezikom. Sada će baš posredovanjem i prosjačenjem toga „*Circola*“ ove godine opet pokušat komediju, i to će nekako umjetno uspjeti, jer izaslanici „*Circola*“ idu po kućah iskati predplatnike za komediju, pak je najzad sam „*Circolo letterario* zajamčio doplatiti gubitak poduzetniku, ako do toga dodje. Vedemo!

Kako sam gori rekao, oni se pokrivaju madjarskim plaštem, ali taj plašt je postao s vremenom sve to tanji, te se može kroz njega viditi, što ti ljudi misle i kuda ciljaju. Vaša vlada to zove djotinjarijom, možda tako i naša!

Kako znate, ovo je zadnja godina našoj gimnaziji ovdje; nije imala uplivnih branitelja, mora se seliti na Sušak na veliku zadovoljštinu naših protivnika: Kada ju nisu mogli posve uništiti, vesele se, da će poći preko Riečine. Do vidova!

Rokac.

Iz Imotskoga (Dalmacija) primismo sliedeći poziv:

Hrvati! U dan 30. t. mj. novo uztrojeno „Imotsko Strieljačko Družtvo“ blagosloviti će svoj družtveni trobojni barjak, i tom prigodom prireditи će raznih svečanosti i zabava.

Od nekoliko vremena bijaše nastala neka apatija u ovom najzabitnijem kutu Hrvatskog zagorja, usljed koje dušmani naši poćeše aprofitirati, ali mladi ljudi osjetiše se tog spavanja na vrieme, ter na svoje junačke noge podigoše se, za da učuvaju ono što im njihovi stariji, sa ne malim trudom i rodoljubnom požrtvonošću izvojevaše i dohraniše.

Geslo „Streljačkom Družtvu“ jest: „Svi za kralja i za domovinu“. Dakle, vjerni i odani svojem hrvatskom kralju, braniti ćemo njega i našu hrvatsku domovinu.

U to ime neka Svemogi poživе našega hrvatskog vladara, našu milu hrvatsku otačbinu i naše mlado družtvo.

Za Imotsko Streljačko družtvo:
Dinko Dunda, predsjednik; Josip Jerković, podpredsjednik; Klonimir Malić, blagajnik; Mirko Marić, Niko Rako, tajnici.

Framasonstvo. Od neko doba opazili smo, da glasila stranke prava izriču bojazan, kao da se framasonstvo širi u Zagrebu, a napose da utiče i na redove stranke prava. Uslied toga ovlašteni smo izjaviti, da ni jedan član kluba stranke prava u Zagrebu, a tako ni jedan narodni zastupnik stranke prava na hrvatskom saboru, te ni jedan član ostalih klubova stranke prava ne pripada framasonskomu redu. Stranka prava imade svoj jasan program, te radi samo za oživotvorenje toga programa, a ni jednomu članu centralnoga kluba stranke prava nije još palo na um, da pitanje framasonstva stavi ma u kakav savez bud sa organizmom, bud sa radom i djelovanjem stranke prava. Zato jest takodjer već unapried isključeno, kao da ma koje glasilo stranke prava, a najpače njezin glavni organ „Hrvatska“ pruža priliku, da se kroz nju bud izravno, bud neizravno radi u duhu framasonstva. Poslije izbora narodnoga zastupnika dra. Milana Amruša reče jedan pripadnik bivše „Obzorove“ stranke narodnomu zastupniku dru. Josipu Franku, kako je sjajna ta izborna pobjeda, nu kako neki ljudi tvrde, da medju prvaci stranke prava imade framasona, što da muti radost toga dana. Dr. Frank odmah je odlučno odbio tu tvrdnju. Tada se nije više pisalo o framasonstvu. Nu čim se je sjedinjenje opozicije osujetilo, odmah je počeo „Obzor“ spletkariti proti stranci prava sa framasonstvom. Zato upozorujemo sva glasila stranke prava, da budu i u tom pogledu što opreznija, jer što im god o tom javija, to potiče više manje od „Obzorovog“ vrela, a „pravaši“, koji takove bojazni o stranci prava takodjer šire, pokazuju time samo, da nisu baš nimalo o radu i organizaciji stranke upućeni. To sve, što smo tu kazali o framasonstvu, valja i o civilnom braku. „Hrvatska“.

Listnica uredničtva.

Razna gg. dopisnika molimo, da se ustrpe do budućeg broja; radi preobilnosti gradiva morali smo koješta izpustiti.

Gosp. V. R. Onaj opis uvrstiti ćemo do mala. Izvolite samo štogod pripraviti za onu zgodu — doći će nam dobro. Da što nam zdravo!

Listnica uprave.

Voleć g. L. R. u K. Stiglo u redu i bijaše oglašeno. Živjeli!

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebоće za iste 23

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Spomenute štrcaljke razašilju se na svaku poštu austro-ugarske monarhije franco, komad po 10 for

Pijanstvo

izliečivo antibetinom, koj se je pokazao izvrstnim lienom u mnogobrojnih slučajevih. Bezbrojna zahvalna pisma ozdravljenih može se na zahtjev i bez troškova na uvid posinti.

Lick se može dati — pošto je bezukusan — pijanici i bez njegova znanja; 1 doza for. 2·20; dvojaka doza za zastarjelu bolest for. 4·40; ako se pošalje novac unapried, dobije se lick franko kod Adler Apotoke, Lugos u Banatu broj 724.

Pomada ‚Phönix‘

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. *odlikovana* jest uslied liečničkih izvida i kroz tisuću zahvalnica priznato jedino postojeće u istinu resno i neškodljivo sredstvo, kojimo se kod gospodja i gospodo puna i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i drugo od. ranjuje Uporabljanjem isto pomlado postizavaju još sasma mladi gospodičići čvrste brkove. Jamči se za uspjeho i neškodljivost. Kutijica 80 novč., sa poštom (dozaćom ili uz gotov novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

DOMINIK LUSIN

u Kopru

preporuča veliko svoje skladište raznovrstnog liesa, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj cieni. 24—10

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izrudjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža itd.** po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmogmu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne plaćene uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—10

Odlikovana ljekarna PRENDINI

Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Jedna škatulja 30 novč.

Gospoda liečnici sa savieščn propisuju ove pastilje kod lahke grlene otekline, promuklosti i opalu glasu. Preporuča se ih osobito pjevačem i govornikom.

33 godišto velikog uspjeha!

Glavno skladište:

Ljekarna Prendini

i u svih prvih pokrajinskih ljekarnah.

Veliki izbor ljekarskih osobitostih i zdravstvenih kadila.

Sve strojeve za gospodarstvo.

Osobitosti

prodaje jedino tvrdka Ig. Heller

TIESAKA ZA SJENO, SLAMU I SLAGANJE

najih sustava

HIDRAULIČKIH TIESAKA

diferencijalnih vinskih tiesaka — sprava za samleti masline, buhač itd. Nove štrcaljke proti mildevu Vermorel-ove vrsti, samoradne štrcaljke proti mildevu sa bakrom pomoću zračne sisaljke. Sprave za grijanje vina, kuhanje, za trieblјenje grozdja, za sušenje voća i povrća. Trebionike kuruze, tricre, mlatila, mline za čišćenje žita ob.

Lievano ili izradjeno željezo za svakojake strojeve itd. sve uz najieftinije cienе i pod najpovoljnijimi uvjeti pošilja uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN

2/2 Praterstrasse br 49

Bogato ilustrovane kataloge sa 192 stranice u talijansko-njemačkomu hrvatsko-njemačkom jeziku šalje na zahtjev odmah badava. **Traži se preprodavaoce.**

Upozoruje se na patvaranja. 20—6

Velika lavovska loterija Vučenje već drugi četvrtak

Glavni zgoditak 60.000, 10.000, 5.000 for.

u gotovom sa samo 10% odbitka.

Lavovske srećke po **1 for.** preporučа: Glus. Bolaffio Aless Levi, Mandel & C., „Il Mercurio“, Girolamo Morpurgo, Ignazio Noumann, Marko Nigris i Enrico Schiffmann.

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 39. U Trstu 27. septembra 1894. Godina XXV

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ill u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Imo, prosimo i najbližu poštu valja točno oznaćiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se povraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 4 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za polgodine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Vitez Eluschegg.

III.

Za vitezom Eluscheggom došao je u Pulu i onaj politički činovnik, koji se je za izbora 1883. na otocih toliko odlikovao.

God. 1885. vršili se obćeniti izbori za carevinsko vieće. Ti izbori našli su nerazdruživu dvoiicu u Puli. vanjem zaostataka zemljorazteretnog duga, da je onaj puk u zdvojnosti poslao posebnu deputaciju k svietloj kruni.

Pod konac god. 1886. stupio je u stanje mira prije spomenuti vitez Gumer, upravitelj političkog poglavarstva u Poreču i zastupnik vladin na istarskom saboru. Na to mjesto dodje mieseca jenara 1887. vitez rovljenje — pod jednim samo uvjetom, ako ga nestane za uvjek sa političkog poprišta, na kojem je našemu narodu toliko naškodio, da će težkom mukom iz svojeg srca izbrisati njegovu crnu uspomenu.

Ribarenje u kvarnerskom zaljevu.

aredbu triju
ko sam uvje-
koje doista
bstoje kako
mo nekoliko
ika obzirom
, i obzirom

laje su već
dnom dielu
i davati do-
nepripadaju
dielu, da se
jim, neobći-
bćine, nego
av samo ob-
], da imadu
li takozvani
vske u Pre-
čine voloske
ća.
bzoti ili ne,
prostoru, koj
skih morsku
va, zabrana,
Ako njim je
izire?! Oni
da li nelove

i prodavati
žaraju, može
že se, pače
ju i *miječa*,
mi mrežami
pak poberu
ju i mladu
pače i sa-
ižu tako na
jem svega i
to je za nje,
kraj, nose
već uništeno
a i po *pa-*
e. Poznat je
k za to pri-
tako loviti,
će. Dotični
da Bog zna
da on misli
nastoji čim
u slični nji-
u prošlosti.
dala izvući
sleć na to,
stanovnikom
na, da li će
jer je Istru
ja valja iz-
si miste i
će i buduće
prava Istre
oni smjedu
neće tada
nogo li za
mce. Kako
je, *„Čozoti“*
obalah lo-
uštaju mje-
agusta, ne
njeno u tih
ribe, koja
dati lahko,
jesecih ribe
al je ta-
o doba još
mnoge još
mlade ribe,
e bez raz-
godina do-

XXI. GLAVNA SKUPŠTINA

„Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“, obdržavana u Kastvu dne 20. septembra 1894.

I. Pozdrav predsjednika.

U 4 sata poslje podne otvori predsjednik skupštinu sa sliedećim po prilici nagovorom.

Veleštovana gospodo!

Deseta je već godina, što imam čast i radost predsjedati godišnjim skupštinam naše „Bratovšćine“. Drago mi je, da ste se i ovaj put tako brojno odazvali odborovu pozivu. Čuti ćete i ovaj put izvješće o ovogodišnjem napredku i stanju družtva; nu ne znam, da li će vas ono toliko obveseliti, koliko bi moja želja bila.

Ako i ne mnogo, „Bratovšćina“ je i ove godine prilično napredovala. Da nam polje nije urodilo bolje, uzrok je u tome, što se svuda, gdje je hrvatskoga duha, narod natječe, da podupre „Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru“. Mi njoj se iz dna srca radujemo; nu nadamo se ujedno, da će i naša „Bratovšćina“ svedjer liepo napredovati i svome prosvjetnome zadatku vazda dostojno odgovarati.

Svakim danom raste broj naše siromašne mladeži, koja se posvećuje nauci, da danas sutra hrvatskom puku u Istri bude od pomoći. Prema tomu broju, ufamo se u Boga i u sviest naroda, rasti će i novčana sredstva naše „Bratovšćine“. U toj nadi, i u želji, da ovaj današnji naš bratski sastanak donese žudjenoga ploda, otvaram gospodo ovu skupštinu, nazivajući vam svima srdačnu dobrodošlicu. Živili! (Živio predsjednik!)

II. Izvješće tajnika.

O djelovanju odbora od 4. septembra 1893. do 20. septembra 1894. čita družtveni tajnik sliedeće izvješće:

Slavna skupštino!

Ako i nije napredak „Bratovšćine“ ovoga ljeta ravan napredku od prijašnjih godina, podnjem ipak ovo kratko izvješće sa nekim smireniem i zadovoljstvom, budući se njezin ljetošnji zaustavak dade tumačiti sa pojavom za nas istarske Hrvate ugodnim i utješljivim, naime tim, što je u minuloj godini hrvatsko rodoljublje imalo privlačiviji predmet u „Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru“, koja je u današnjih naših okolnostih važnija od same „Bratovšćine“.

Nu, premda skromno „Bratovšćina“ je ipak i ove godine napredovala. Ona je ove godine izdala u podpore 755 forinti, dočim se je njezin kapital povećao za 288 for. 27 nč., te iznaša danas for. 10.686·48.

Od družtava i pojedinaca, koji su se i ove godine sjetili našega družtva, spomnjem sliedeće:

Na Miholju u Veprincu, prigodom nazdravice godovnjaku don Miji Laginji, sakupljeno 6 for. — Na piru g. Nikole Dubrovića u Mihotićih sabrano for. 14·35. — Na večeri, koju su priredili Bašćani na Sušaku, da proslave izbornu pobjedu, sakupila gospodjica Seršić 15 for. — Na prijateljskom sastanku u Matuljah na uzkrsni ponedjeljak sabrano 12 for. 50 nvč. — Gosp. Josip Stefan, obćinski tajnik u Kastvu sakupio u raznih prigodah ukupno 19 for. 90 novč. — Slavna Čitaonica u Omišlju dostavila kao dio čistoga prihoda jedne družtvene veselice 5 for. — Na dolazku veleč. g. Liberata Slokovića kano župnika u sv. Petar, pribrano med nekimi župljani 5 for. 50 nvč. — Gosp. Ljudevit Dukić na jednom „likufu“ u Matuljah sakupio med zidari for. 5·50. — Pokojni Ante Trošt, učitelj u Lupoglavu, ostavio „Bratovšćini“ oporučno 100 for. Tu ostavštinu likvidirao je c. kr. kot sud u Buzetu u iznosu od 70 for. 44 nvč. Odbiv od toga troškove za biljege i druge pristojbe uniišlo je u blagajnu čistih u gotovom for. 65·23 nvč. — Kod večere u Trstu dne 12. decembra 1893., priredjene na čast odvjetniku dru. Dinku Trinajstiću, složilo deset prijatelja svotu od 20 for. — Za oprost od čestitanja prigodom nove godine doposlano bi „Bratovšćini“ ukupno 47 gld. — Kod učiteljske konference dne 15. maja t. g. u Opatiji, gospodična učite-

I s toga bi c. kr. pomorska vlada, obzirom upravo na umnoženje riba učinila ono, što nalaže posliedniji odstavak §. 23., kad bi posve ukinula iznimke sadržane u drugom i tretjem odstavku §. 24., kad bi naime zabranila Čozotom loviti ribe od 1. maja do konca novembra takodjer u vodah podpadajućih pod lučke kapetanate u Trstu i Rovinju odnosno i Puli, osobito pako u vodah kvarnerskoga zaljeva.

Obćenito se to u istinu zabranjuje slovom §. 23., al ta obćenita zabrana nevalja za vode kvarnerskoga zaljeva, za iztočne obale istarskoga poluotoka i za neke obale *Cresa* i *Krka*. Jako je značajno, da se nigdje imenice nespominju *„Čozoli“*, nego se uvjek govori o lovu sa mrežami i drugimi spravami na učenje sa dviema ladjama, a tako love samo *„Čozoli“*. Njim dakle se koje šta obćenito zabranjuje u §. 22. i 23. ministarske naredbe, da se pak u §. 24. naredi, da te zabrane nevaljaju za vode Kvarnera. Zar da se zbilja za narod kvarnerskih obala čini iznimke ne samo na kopnu, nego i na moru?! Zar da za nj neimadu valjanosti obći zakoni nit na kopnu nit na moru?! Zar imadu oni biti i na kopnu i na moru izvan zakona?! I zar da se jih i tu oštećuje na korist inostranaca?! Oni, kako drugud tako i tu uvidjaju, da se s njimi maćuhinski postupa, i da i radi toga moradu težiti za drugom majkom pod istim vladarem.

Uvjek se nalazi stanovite obzire i tobožnje razloge, s kojih se s njimi inače postupa nego bi se imalo po pravu i zakonu, s kojih se s njimi čini iznimke, od naloga ako što dobra nalažu, od zabrana, ako za čim dobrim idu.

Zabrana, da se nesmie loviti od prvoga decembra do konca aprila, nevalja za nje, jer se kako se veli inače nebi moglo obskrbiti ribjega trga?! Ako stvar ovako ostane i potraje, onda se ribjega trga s vremenom zbilja neće moći nikada i nimalo obskrbiti. Dok nebijaše *„Čozota“*, bilo je na obalah kvarnerskoga zaljeva i više ribara i više riba. Odkad su oni došli, sve manje je ribara i riba. Ribari nemogu uza nje obstojati. Nemogu obstojati nit za to, što je sve manje riba, odkad *„Čozoli“* dolaze, i osobito odkad dolaze prerano. Svojim načinom ribarenja uništuju oni ribu sve to jače. Nek se pita koga se hoće domaćega, svatko će reći, da je riba sve manje, i da su u koliko jih je, sve drobnije. Obskrba trga nesmie biti razlogom, da smiedu *„Čozoti“* loviti u vodah Kvarnera kad hoće, jer će se tim doći do toga, da se trga u obće neće moći obskrbiti. Slab je gospodar, koj

Za stolom izrečeno je mnogo liepih nazdravica, pročitali se nadošli telegrami i prigodna pjesmica. U kasnoj noći smo se razišli. Svaki je bio vesco i zadovoljan, a našeg mladoženju prate naše iskrene želje, neka si sretno savije gnjezdo u pitomom Berseču, svom drugom zavičaju, sa svojom milom drugaricom!

Na 25. pr. mj. pohodila su nas izletom na parobrodu „Ika“ braća iz Liburnije, među njimi Hrvati iz banovine i više drugih Slavena. Znam, da ćete bit već o tom obavješteni. Žao nam je, što je taj izlet oko otoka Krka bio upravo onog dana, kad je u Krk došao naš novi biskup, te su onda mnogi od nas u Krku bili. Ali smo ipak braću pod vodstvom našeg dičnog Spinčića dočekali, što smo bolje mogli. Njima je bio na ruku osobito naš obljubljeni kapelan. Nije bio prisutan g. župnik, kako piše „Hrvatska“ iz Zagreba.

Dan po tom, dne 26. agusta, rekao je ovdje mladu misu naš vrli Franjevac o. Agustin Junčić. To smo hvala Bogu ljetos na otoku imali 6 mladih misa (3 redovnika: Dubašnica, Glavotok, Baška i 3 svećenika: Baška i 2 na Puntu.) Dao Bog i unapred tako! Šteta, što su mnogi odavle imali bit onaj dan u Krku, pri ustoličenju našeg milog biskupa. I tu se je veselilo u Gospodu, a nije se zaboravilo ni naših potreba.

Pre dva tjedna počeo je parobrod družtva „Ungaro-Croata“ pristajati uz novu rivu i tim je izpunjena davna želja ovog pučanstva. Ne možemo nego zahvaliti se upravi družtva ili bolje g. kapetanu. Ali za to požurila se je naša lučka uprava, da navesti dolaznikom, da je tu sada „Landungsplatz“ ili „Luogo d' approdo“, a to novom tablom s njemačko-talijanskim napisom. Živio §. 19. drž. tem. zakona!

S bogom do drugog puta!

Iz Rieke pišu nam 16. septembra t. g. Oprostite gospodine uredniče, da sam vrlo zaostao sa mojim dopisivanjem, jer stvari, koje se ovdje događaju, nisu nikakva novost, nego su vazda iste naravi, toliko da mi se činilo novriednim opetovati ono protivćine, koje se umjetno i perijodično proti nam stvaraju, baš onako, kako da gradska oblast s time po svojoj volji ravna.

Na to se dogodilo nešto, što je bilo kadro svratiti na sebe pozornost novinah u četiri jezika, te pomislih, da o toj stvari treba da i čitanc vaseg cienjenog lista štogod saznadu.

Javio sam vam više puta, kako se naši novo skovani talijanaši, pod vodstvom istarskih kruhoborca, što vladaju municipijom, gledaju izticati nekakvom izvanrednom talijaništinom pod plaštom mađjaršine.

Naš grad je oficijozno potalijančen; škole, sud, itd. sve je u njihovih ruku, pa uzprkos svemu tomu, oni se ipak hrvatine boje, a boje se za taj tobož njihov djedovski jezik, i gledaju na svaki način (ali su smiešni) da pokažu stranomu svietu, da je ovo posve talijanski grad, i da se u njemu hrvatski ne govori, i da se nikad ni govorilo nije!

Trgovac Slovenac g. Bolè od mnogo godina ovdje je nastanjen, ima svoj dućan u kojem prodaje mlieko, sir, delikatesse. Imao je vazda uz talijanski i hrvatski napis nad vrati, nu sada, pošto je svoj dućan popravio i napravio zatvore na moderni način, te pročelje se promienilo, povećao je svoj napis, koji glasi baš ovako: *Latteria (I. Bolé) Mliekarna.* Talijanaškoj kliki bilo je zazorno, da onako liepi na staklu hrvatski napis baš na Corsu stoji, te se našlo par junaka, koji iza ponoći bacišе kamen po sriedi napisa, i polupaše tri slova. U jutro su talijanske novinice javile radostnu vieat, premda su prividno na lahko odsudjivalo izgraditelja.

Gosp. Bolé potužio se redarstvu i pismeno javio guverneru, ministru i banu navedši fakta i ništa drugo. Za odgovor na to na Sušaku je njetko pomrčio i polupao talijanske napise, na veliku žalost riečkih i trščanskih novina, ali zaludu im jadikovati, jer bi reć, da naši misle vraćat šilo za ognjilo, držeć se one, da tko se u ... pretvara, vuk ga pojede. Gospodin Bolé pustio je razlupan napis, neka stoji tako, dok redarstvo nadje krivca.

Riečani u tom poslu su različita mnienja, a oni, koji svojom glavom misle, nekrivo g. Bole-a, da je tobož izazvao ovaj škandal, jer oni znadu, koji se jezik ovdje govori, i koji je na Rieci *„lingua del paese“*. Ali ima podlih stvorova, prirepina našeg magistrate, koji krivnju bacaju na gosp. Bole-a, a među timi radi trbuha ističe se i jedan Slovenac, koji, premda je škrt, rado bi platio mnogo, da može izbrisati svoju narodnost. On se srami govorit hrvatski ili slovenski, ali to nimalo nesmeta, da kroz njegovu talijanštinu viri zgoljni Slovenac.

Ovdje je među Talijani i šarenjaci nadvladala nekakva bojazan, kako da je ta njihova *„avita cultura“* u velikoj pogibelji.

Poznato je, da se je radi velikih troškova našeg kazališta bilo od već vremena prestalo davati talijanaku komediju, jer je vrlo slabo kazalište posjećeno bilo, a to je žalostno dielovalo na šarenjake i Talijane, te onda opnovaše — kako sam Vam u svoje vriemo javio — nekakav *„Circolo letterario“* kao bedem proti notalijanskim jezikom. Sada će baš posredovanjem i prosjačenjem toga *„Circola“* ove godine opet pokušat komediju, i to će nekako umjetno uspjeti, jer izaslanici *„Circola“* idu po kućah iskati predp'atnike za komediju, pak je najzad sam *„Circolo letterario* zajamčio doplatiti gubitak poduzetniku, ako do toga dodje. Vederemo!

Kako sam gori rekao, oni se pokrivaju madjarskim plaštem, ali taj plašt je postao s vremenom sve to tanji, te se može kroz njega viditi, što ti ljudi misle i kuda ciljaju. Vaša vlada to zove djetinjarijom, možda tako i naša!

Kako znate, ovo je zadnja godina našoj gimnaziji ovdje; nije imala uplivnih branitelja, mora se seliti na Sušak na veliku zadovoljštinu ... ju nisu mogli pos ... će poći preko Ri ...

Iz Imotskog ... sliedeći poziv:

Hrvati! U d ... jeno „Imotsko St ... sloviti će svoj dr ... i tom prigodom ... nosti i zabava.

Od nekoliko ... neka apatija u o ... Hrvatskog zagor ... naši pošeše aprofi ... tiše se tog spav ... svoje junačke n ... učnjaju ono što ... malim trudom i ... izvojevaše i dobr ...

Geslo „Streljaj ... za kralja i za d ... i odani svojem h ... ćemo njega i na ...

U to ime ... šega hrvatskog ... vatsku otačbinu ...

Za Imotsko ... Dinko Dunda, pre ... podpredsjednik; ... Mirko Marić ...

Framasonstv ... smo, da glasila ... jazan, kao da se ... grebu, a napose ... stranke prava. ... izjaviti, da ni je ... prava u Zagrebu, ... zastupnik stranke ... boru, te ni jed ... stranke prava ne ... redu. Stranka pr ... gram, te radi san ... programa, a ni je ... kluba stranke pr ... da pitanje framas ... savez bud sa org ... i djelovanjem str ... kodjer već unap ... ma koje glasilo ... njezin glavni org ... liku, da se kroz ... izravno radi u dr ... izbora narodnog ... Amruša reče jed ... zorove“ stranke n ... Josipu Franku, k ... pobjeda, nu kako ... prvaci stranke pr ... da muti radost t ... mah je odlučno ... nije više pisalo ... se je sjedinjenje ... je počeo „Obzor ... prava sa framas ... jemo sva glasila ... u tom pogledu ... god o tom javlja ... „Obzorovog“ vrel ... kove bojazni o s ... pokazuju time s ... o radu i organiza ... ovo, što smo t ... valja i o civilnon ...

Listnic ...

Raznu gg. dop ... do budućeg broja; ... rali smo kojeèta izp ...

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Gosp. V. R. Onaj opis uvrstiti ćemo do maia. Izvolite samo štogod pripraviti za onu zgodu — doći će nam dobro. Da ste nam zdravo!

Listnica uprave.

Veleč. g. L. R. u K. Stiglo u redu i bijaše oglašeno. Živjeli!

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebоće za iste 28

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Tratu.

Spomenute štrcaljke razašilju se na svaku ... ...

Pomada „Phönix“

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. odlikovana jest uslied liečničkih izvida i kruz tisuću zahvalnica priznato jedino postojeće u istinu resino i neškodljivo sredstvo, kojimo se kod gospodja i gospode puna i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i drugo od. ranjujo Uporabljenjem isto pomade postizavaju još sasma mladi gospodičići čvrste krkove. Jamči se za uspjeho i neškodljivost. Kutijica 80 novč., sa poštom (dozuzećem ili uz gotov novac) 60 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

DOMINIK LUŠIN

u Kopru

preporuča veliko svoje skladište raznovrstnog lieza, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj ... 24—10

ljica Jug sakupila 18 for. — Gosp. Ivan Karabnić, c. kr. kot. kapetan u Knину, podario 5 for. — Gosp. Sinčić Mate iz Klane, prigodom nazdravice zastupniku dru. Laginji, sabrao među pjevači 5 for. — Blagorodni g. Vladimir pl. Halper-Sigetski, veleposjednik u Zujezdi u Hrvatskoj, mjesto vienca na odar pokojne barunice Ivke Vranyczany-Dobrinović, poklonio „Bratovšćini“ 50 for. — Rodoljubna dionička štedionica u Križevcih poklonila 25 for. — Gdja. Matilda Ribarić sakupila u Opatiji 6 for. — Veleč. gosp. Vjekoslav Brozović, kapelan u Črnici kod Buzeta, darovao 10 for. — Veleč. g. Anton Matković, župnik u Podlapcu sabrao for. 5·95. — Gospoda Tomičić Viktor i Anton Sterk, mjesto vienca na lies pok. Natala Tomičića, poklonište „Bratovšćini“ 7 for. Na imendan veleč. gosp. Rajmunda Jelušića, župnika u Berseču, sabrano na predlog veleč. g. Ant. Puža 8 for. 20 novč. — Gosp. Rikard Katalinić-Jeretov doposlao for. 10, primljenih od slavne uprave „Narodnoga Lista“.

Od povjerenika iztaknuli su se ljetos gg. Rajmund Jelušić, Pavao Milovčić, Josip Mrakovčić, Nikola Jedrlinić, R. Katalinić-Jeretov, Ernest Jelušić i Albert Brozović. „Prvih kruna“ primila je „Bratovšćina“, ove godine 88, koje pribrojene k lanjskim, daju ukupni iznos od 366 kruna.

Kano članovi utemeljitelji pristupili su gg. Marko Mrakovčić, kurat u Korniću i M. Klarić, posjednik u Makarskoj. Prvi je dotičnu svotu od 25 for. podpuno uplatio, drugi ju uplaćuje.

Svim, koji tekom ove upravne godine pripomogoše našoj „Bratovšćini“, budi ovdje izrečena najljepša zahvala. Bog ih poživio! (Živili!)

Za podpore molilo je ljetos 79 djaka, i to: *a)* svenčilištnih djaka 5, *b)* pitomaca veterinarskih škola 1, *c)* gimnazijalaca 30, *d)* učiteljskih pripravnika 20, *e)* učenika delavske škole 16, *f)* pripravnika za učiteljišta 7. Ukupno 78.

U svojih sjednicah od 31. marča, 28. aprila i 28. maja odlučio je odbor sliedeće podpore:

a) Sveučilištnim djakom:

1.	V. A. (Novaki—Beč)	for.	30
2.	G. A. (Poreč—Beč)	„	30
3.	F. J. (Vrbnik—Zagreb)	„	30
4.	B. F. (Vrbnik—Zagreb)	„	30
5.	D. F. (Baška—Gradac)	„	30

b) gimnazijalcem:

6.	P. D. (Štrped—Trst)	„	15
7.	D. S. (Tinjan—Trst)	„	15
8.	D. A. (Omišalj—Rieka)	„	5
9.	P. M. (Vrbnik—Rieka)	„	10
10.	B. I. (Vrbnik—Rieka)	„	10
11.	B. A. (Beli—Rieka)	„	10
12.	G. N. (Rukavac—Rieka)	„	15
13.	S. P. (Malinska—Rieka)	„	10
14.	M. V. (Punat—Rieka)	„	10
15.	N. P. (Boljun—Rieka)	„	15
16.	M. I. (Rukavac—Rieka)	„	10
17.	B. M. (Vrbnik—Rieka)	„	10
18.	C. F. (Hrušica—Rieka)	„	15
19.	F. A. (Omišalj—Rieka)	„	10
20.	I. I. (Mošćenice—Rieka)	„	15
21.	O. J. (Pazin—Rieka)	„	15
22.	F. A. (Omišalj Rieka)	„	10
23.	I. R. (Kastav—Rieka)	„	15
24.	O. I. (Sv. Ivan—Rieka)	„	10

c) učiteljskim pripravnikom i pripravnicam.

25.	S. I. (Kastav—Kopar)	„	11
26.	S. J. (Altura—Kopar)	„	7
27.	J. B. (Kastav—Kopar)	„	13
28.	J. H. (Kastav—Kopar)	„	10
29.	Z. A. (Medulin—Kopar)	„	13
30.	K. J. (Dubašnica—Kopar)	„	13
31.	K. K. (Kastav—Kopar)	„	11
32.	M. I. (Klana—Kopar)	„	11
33.	B. F. (Baška—Kopar)	„	11
34.	S. F. (Gračišće—Kopar)	„	7
35.	M. I. (Pazin—Kopar)	„	11
36.	V. A. (Buzet—Kopar)	„	13
37.	S. F. (Baška—Kopar)	„	7
38.	F. M. (Malinska—Kopar)	„	12
39.	B. Z. (Kastav—Gorica)	„	10
40.	S. Li. (Kastav—Gorica)	„	10
41.	S. Z. (Kastav—Gorica)	„	10
42.	R. J. (Dubašnica—Dubrovnik)	„	10
43.	L. L. (Omišalj—Dubrovnik)	„	15

d) učenikom delavske škole u Kastvu.

44.	C. M.	„	10
45.	C. V.	„	10
46.	S. F.	„	10
47.	M. I.	„	6
48.	H. J.	„	6
49.	P. A.	„	6
50.	M. A.	„	6
51.	B. I.	„	6
52.	L. S.	„	5
53.	T. D.	„	6
54.	S. V.	„	5
55.	S. K.	„	5
56.	B. J.	„	5
57.	R. I.	„	4
58.	J. J.	„	4
59.	T. M.	„	7

e) pripravnikom za učiteljišta.

60.	L. G. (Sumberg—Kastav)	„	15
61.	J. K. (Berseč—Kastav)	„	10
62.	S. B. (Dragućˊ—Kastav)	„	10
63.	M. Z. (Poreč—Kastav)	„	10
64.	O. A. (Pazin—Kastav)	„	10
	Ukupno	for.	755

Po tom je dobilo:

a)	5 sveučilištnih djaka	for.	150
b)	19 gimnazijalaca	„	245
c)	19 učiteljskih pripravnika i pripravnica	„	265
d)	16 učenika delavske škole	„	100
e)	5 pripravnika za učiteljišta	„	55
	64 djaka dobili su svotu od	for.	755

Od te svote odpada:

I.	na kvarnerske otoke	for.	273
II.	na Liburniju	„	251
III.	na ostalu Istru	„	231
	Ukupno	for.	755

Od svoga postanka do danas, to jest u 20 godina, izdata je „Bratovšćina“ u podpore svotu od 9835 for. Prema zaključku lanjske glavne skupštine nastojao

Broj 39. U Trstu 27. septembra 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošću valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća pristarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na osam arka.

Dopisi se povraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za polugodine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Vitez Eluschegg.

III.

Za vitezom Eluscheggom došao je u Pulu i onaj politički činovnik, koji se je za izbora 1883. na otocih toliko odlikovao.

God. 1885. vršili se obćeniti izbori za carevinsko vieće. Ti izbori našli su nerazdruživu dvojicu u Puli. Jedan je bio naš, a drugi vitez Eluschegg. Naš je bio Dr. Ante Trumbić, a vitez Eluschegg bio je Dr. Ivan Nep. Laginja. Ovaj je bio kandidat vlade, a onaj kandidat naroda. Vlada je htjela, da Laginja bude izabran, a narod je htio, da Trumbić bude izabran. Vlada je htjela, da narod bude prevaren, a narod je htio, da vlada bude prevarena. Vlada je htjela, da narod bude pokoren, a narod je htio, da vlada bude pokorena. Vlada je htjela, da narod bude ponižen, a narod je htio, da vlada bude ponižena. Vlada je htjela, da narod bude uništen, a narod je htio, da vlada bude uništena. Vlada je htjela, da narod bude zatrt, a narod je htio, da vlada bude zatrta. Vlada je htjela, da narod bude izbrisan, a narod je htio, da vlada bude izbrisana. Vlada je htjela, da narod bude zaboravljen, a narod je htio, da vlada bude zaboravljena. Vlada je htjela, da narod bude prezren, a narod je htio, da vlada bude prezrena. Vlada je htjela, da narod bude mržen, a narod je htio, da vlada bude mržena. Vlada je htjela, da narod bude proklet, a narod je htio, da vlada bude proklinjana. Vlada je htjela, da narod bude osuđen, a narod je htio, da vlada bude osuđena. Vlada je htjela, da narod bude kažnjen, a narod je htio, da vlada bude kažnjena. Vlada je htjela, da narod bude ubijen, a narod je htio, da vlada bude ubijena. Vlada je htjela, da narod bude pokopan, a narod je htio, da vlada bude pokopana. Vlada je htjela, da narod bude zaboravljen, a narod je htio, da vlada bude zaboravljena. Vlada je htjela, da narod bude prezren, a narod je htio, da vlada bude prezrena. Vlada je htjela, da narod bude mržen, a narod je htio, da vlada bude mržena. Vlada je htjela, da narod bude proklet, a narod je htio, da vlada bude proklinjana. Vlada je htjela, da narod bude osuđen, a narod je htio, da vlada bude osuđena. Vlada je htjela, da narod bude kažnjen, a narod je htio, da vlada bude kažnjena. Vlada je htjela, da narod bude ubijen, a narod je htio, da vlada bude ubijena. Vlada je htjela, da narod bude pokopan, a narod je htio, da vlada bude pokopana.

je odbor, da utjera sve zaostale interese. Mogu sa zadovoljstvom izviestiti, da se je u tom svagdje uspjelo, bez posredovanja suda. — Molba za izpostavu škrabica u svrhu sabiranja milodara nije još ni danas riešena. — Gosp. Mate Kundić poklonio je „Bratovšćini“ svoju dionicu „Narodnoga Doma“ u Kastvu od 100 for.

Hvala mu liepa na rodoljubnom činu. (Živio Kundić!) Svršavam, zahvaljujući se na časti družtvenoga tajnika sa razloga jur ovdje na lanjskoj skupštini priobćenih.

Kastav, 20. septembra 1894.

Ante Dukić.

Ovo izvješće kano i neki ustmeni dodatci manje važnosti, primaju se do znanja.

III. Izvješće blagajnika.

Ovaj izvješćuje kako sliedi:

Priegled gospodarenja

blagajnom družtva „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri“ u Kastvu za dobu od 14. septembra 1893 do 20 septembra 1894.

Tek. Rbr.	Naslov	for.	nč.	Tek. Rbr.	Naslov	for.	nč.
	A. PRIHOD.				*B.* RAZHOD		
I.	Preostatak blagajne od 14. sept. 1893	172	43	I.	U podpore podielilo se	775	—
II.	Godišnji prinosi	123	85	II.	Uzajmilo se na priv. zadužnice	520	—
III.	U ime interesah primilo se	510	62	III.	Potrošak za tiskanice, oglase, poštarinu, biljege, preporučena pisma, papir pera, crnilo i druge manje stvari iznašao je	56	22
IV.	Kao dar uniilo	363	02				
V.	Prvih kruna 88 kom. =	44	—				
VI.	Kao oprost od čestitanja	47	—				
VII.	Od članova utemeljitelja	31	—				
VIII.	Povraćeni kapitali	120	—				
	Iznaša ukupna svota prihoda for.	1411	92		Ukupna svota razhoda for.	1351	22
	Od svote prihoda u iznosu for. 1411 nč. 92				Od čistog prihoda Rbr. II. III. IV. V. VI. i VII., u iznosu od for. 1119 nč. 49		
	Odbiv svotu razhoda for. 1351 nč. 22				Odbiv Rbr. razhoda I. i III. u iznosu for. 831 nč. 22		
	Preostaje gotovine for. 60 nč 70 slovom for. šestdeset i 70 nvč. a. vr.				Povećala se imovina Bratovšćine za f. 288 nč. 27 slovom dvie stotine osamdeset i osam for. 27 nč. a. vr.		

Kastav, 20. septembra 1894.

M. Grosman
blagajnik.

Stanje imovine

družtva „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri“ u Kastvu danas dne 20. septembra 1894.

Tek. broj	NASLOV	U gotovu for.	U gotovu nč.	U papirih for.	U papirih nč.
1.	Uložcnih u posujilnicah u Kopru i u Puli, te u viečkoj štedionici imade	2936	—	—	—
2.	Na privatnih zadužnicah ima uzajmljenih	4710	—	—	—
3.	U državnih obveznicah, založnicah kreditnog zavoda Istre i srečkah ukupno nom. vr.		—	2490	—
4.	U zaostalih interesah, zakladi štip. „Dobrila“ vriednosti družtvenih stvari, gotovine i ost.	652	48	—	—
	Iznaša ukupna svota imovine for.	8198	48	2490	—
	a) U gotovu for. 8198 nč. 48				
	b) U papirih „ 2490 „ —				
	Ukupno for. 10688 nč. 48				
	slovom deset hiljada, šest stotina osamdeset i osam for. 48 nč. a. v.				

Kastav, 20. septembra 1894.

M. Grosman
blagajnik.

IV. Izvješće revizijonalnog odbora.

Ovo glasi:

Usljed zaključka glavne skupštine slavnoga toga družtva, držane dne 14. mjeseca rujna 1893, pregledali su podpisani družtvene račune za god. 1893/4 i to: dnevnik i imovnik, pregledali nadalje

Ribarenje u kvarnerskom zaljevu.

aredbu trija
ko sam uvje-
koje doista
bstoje kako
mo nekoliko
ka obzirom
, i obzirom

laje su već
dnom dielu
i davati do-
nepripadaju
dielu, da se
im, neobći-
obćine, nego
av samo ob-
, da imadu
ili takozvani
vske u Pre-
čine voloske
ga,
ozoti ili ne,
prostoru, koj
skih morska
va, zabrana,
Ako njim je
izire?! Oni
da li nelove

i prodavati
davaju, može
že se, pače
du i *mlječa*,
imi mrežami
pak poberu
dju i mladu
, pače i sa-
žu tako na
jem svega i
to je za nje,
a kraj, nose
-već uništeno
la i po „*pa-*
a. Poznat je
k za to pri-
tako loviti,
će. Dotični
da Bog zna
, da on misli
nastoji čim
su slični nji-
u prošlosti.
edala izvući
istel na to,
stanovnikom
na, da li će
jer je Istru
oju valja izo-
si nisle i
će i buduće
uprava Istre
, oni smjedu
e neće teda
nego li za
emce. Kako
že, „*Čozoti*“
obnah lo-
puštaju mje-
l agenta, ne
ujen u tih
i ribe, koja
dati lahko,
mjesecih ribe
e, al je ta-
to doba još
, mnoge još
mlade ribe,
aše bez raz-
i godina do-

I s toga bi c. kr. pomorska vlada, obzirom upravo na množenje riba učinila ono, što nalaže posliednji odstavak §. 23., kad bi posve ukinula iznimke sadržane u drugom i tretjem odstavku §. 24., kad bi naime zabranila Čozotom loviti ribe od 1. maja do konca novembra također u vodah podpadnjućih pod lučke kapetanate u Trstu i Rovinju odnosno i Puli, osobito pako u vodah kvarnerskoga zaljeva.

Obćenito se to u istinu zabranjuje slovom §. 23., al ta obćenita zabrana nevalja za vode kvarnerskoga zaljeva, za iztočne obale istarskoga poluotoka i za neke obale *Cresa* i *Krka*. Jako je značajno, da se nigdje imenice nespominju „*Čozoti*“, nego se uvjek govori o lovu sa mrežami i drugimi spravami na vučenje sa dviema ladjama, a tako love samo „*Čozoti*“. Njim dakle se koje šta obćenito zabranjuje u §. 22. i 23. ministarske naredbe, da se pak u §. 24. naredi, da te zabrane nevaljaju za vode Kvarnera. Zar da se zbilja za narod kvarnerskih obala čini iznimke ne samo na kopnu, nego i na moru?! Zar da za nj neimadu valjanosti obći zakoni nit na kopnu nit na moru?! Zar imadu oni biti i na kopnu i na moru izvan zakona?! I zar da se jih i tu oštećuje na korist inostranca?! Oni, kako drugud tako i tu uvidjaju, da se s njimi maćuhinski postupa, i da i radi toga moradu težiti za drugom majkom pod istim vladarem.

Uvjek se nalazi stanovite obzire i tobožnje razloge, s kojih se s njimi inače postupa nego bi se imalo po pravu i zakonu, s kojih se s njimi čini iznimke, od naloga ako što dobra nalažu, od zabrana, ako za čim dobrim idu.

Zabrana, da se nesmie loviti od prvoga decembra do konca aprila, nevalja za nje, jer se kako se veli inače nebi mogle obskrbiti ribjega trga?! Ako stvar ovako ostane i potraje, onda se ribjega trga s vremenom zbilja neće moći nikada i nimalo obskrbiti. Dok nebiljuše „*Čozota*“, bilo je na obalah kvarnerskoga zaljeva i više ribara i više riba. Odkad su oni došli, sve manje je ribara i riba. Ribari nemogu uza nje obstojati. Nemogu obstojati nit, za to, što je sve manje riba, odkad „*Čozoti*“ dolaze, i osobito odkad dolaze prerano. Svojim načinom ribarenja uništuju oni ribu sve to jače. Nek se pita koga se hoće domaćega, svatko će reći, da je riba sve manje, i da su u koliko jih je, sve drobnije. Obskrba trga nesmie biti razlogom, da smiedu „*Čozoti*“ loviti u vodah Kvarnera kad hoće, jer će se tim doći do toga, da se trga u obće neće moći obskrbiti. Slab je gospodar, koj

Za stolom izrečeno je mnogo lieplh nazdravica, pročitali se nadošli telegrami i prigodna pjesmica. U kasnoj noći smo se razišli. Svaki je bio vesco i zadovoljan, a našeg mladožanju prate naše iskrene želje, neka si srećno savije gnjezdo u pitomom Boreću, svom drugom zavičaju, sa svojom milom drugaricom!

Na 25. pr. mj. pohodila su nas izletom na parobrodu „Ika“ braća iz Liburnije, med njimi Hrvati iz banovine i više drugih Slavena. Znam, da ćete bit već o tom obavješteni. Žao nam je, što je taj izlet oko otoka Krka bio upravo onog dana, kad je u Krk došao naš novi biskup, te su onda mnogi od nas u Krku bili. Ali smo ipak braću pod vodstvom našeg dičnog S p i n č i ć a dočekali, što smo bolje mogli. Njima je bio na ruku osobito naš obljubljeni kapelan. Nije bio prisutan g. župnik, kako piše „Hrvatska“ iz Zagreba.

Dan po tom, dne 26. agusta, rekao je ovdje mladu misu naš vrli Franjevac o. Agustin J u n i č i ć. To smo hvala Bogu ljetos na otoku imali 6 mladih misa (3 redovnika: Dubašnica, Glavotok, Baška i 3 svećenika: Baška i 2 na Puntu.) Dao Bog i unapred tako! Šteta, što su mnogi odavle imali bit onaj dan u Krku, pri ustoličenju našeg milog biskupa. I tu se je veselilo u Gospodu, a nije se zaboravilo ni naših potreba.

Pred dva tjedna počeo je parobrod družtva „Ungaro-Croata“ pristajati uz novu rivu i tim je ispunjena davna želja ovog pučanstva. Ne možemo nego zahvaliti se upravi družtva ili bolje g. kepetanu. Ali za to požurila se je naša lučka uprava, da naviesti dolasznikom, da je tu sada „*Landungsplatz*“ ili „*Luogo d' approdo*“, s to novom tablom s njemačko-talijanskim napisom. Živio §. 19. drž. tem. zakona!

S bogom do drugog puta!

Iz Rieke pišu nam 16. septembra t. g. Oprostite gospodine uredniče, da sam vrlo zaostao sa mojim dopisivanjem, jer stvari, koje se ovdje događaju, nisu nikakva novost, nego su vazda iste naravi, toliko da mi se činilo nevriednim opetovati one protivščine, koje se umjetno i perfidično proti nam stvaraju, baš onako, kako da gradska oblast s time po svojoj volji ravna.

Na to se dogodilo nešto, što je bilo kadro svratiti na sebe pozornost novinah u četiri jezika, te pomislih, da o toj stvari treba da i čitaoci vašeg cienjenog lista štogod saznadu.

Javio sam vam više puta, kako se naši novo skovani talijanaši, pod vodstvom istarskih kruhoboraca, što vladaju municipijom, gledaju izticati nekakvom izvanrednom talijanštinom pod plaštom madjaršine.

Naš grad je oficijozno potalijančen; škole, sud, itd. sve je u njihovih ruku, pa uzprkos svemu tomu, oni se ipak hrvatske boje, a boje se za taj tobož njihov djedovski jezik, i gledaju na svaki način (ali su smiešni) da pokažu stranomu svietu, da je ovo posve talijanski grad, i da se u njemu hrvatski ne govori, i da se nikad ni govorilo nije!

Trgovac Slovenac g. Bolč od mnogo godina ovdje je nastanjen, ima svoj dućan u kojem prodaje mlieko, sir, delikatesse. Imao je vazda uz talijanski i hrvatski napis nad vrati, nu sada, pošto je svoj dućan popravio i napravio zatvore na moderni način, to pročelje se promienilo, povećao je svoj napis, koji glasi baš ovako: *Latteria (J. Bolč) Milekarna.* Talijanaškoj kliki bilo je zazorno, da onako liepi na staklu hrvatski napis baš na Corsu stoji, te se našlo par junaka, koji iza ponoći baciše kamen po sriedi napisa, i polupaše tri slova. U jutro su talijanske novinice javile radostnu viest, premda su prividno na lahko odsudjivale izgrednitelja.

Gosp. Bolč potužio se redaratvu i pismeno javio guverneru, ministru i banu navedši fakta i ništa drugo. Za odgovor na to na Sušaku je njekto pomrčio i poslao talijanske napise, na veliku žalost riečkih i trščanskih novina, ali zaludu im jadikovati, jer bi reć, da naši misle vraćat zlo za ognjilo, držeć se one, da tko se u janjca pretvara, vuk ga pojede. Gospodin Bolč pustio je razlupan napis, neka stoji tako, dok redaratvo nadjo krivca.

Riečani u tom poslu su različitih mnienja, a oni, koji svojom glavom misle, nekrivo g. Bolca, da je tobož izazvao ovaj škandal, jer oni znadu, koji se jezik ovdje govori, i koji je na Rieci „*lingua del paese*“. Ali ima podlih stvorova, prirepina našeg magistrata, koji krivnju bacaju na gosp. Bolca, a medju timi radi trbuha iztiče se i jedan Slovenac, koji, premda je škrt, rado bi platio mnogo, da može izbrisati svoju narodnost. On se srami govorit hrvatski ili slovenski, ali to nimalo nesmeta, da kroz njegovu talijanštinu viri zgoljni Slovenac.

Ovdje je medju Talijani i šarenjaci nadvladala nekakva bojazan, kako da je ta njihova „*avita cultura*“ u velikoj pogibelji.

Poznato je, da se je radi velikih troškova našeg kazališta bilo od već vremena prestalo davati talijansku komediju, jer je vrlo slabo kazalište posjećeno bilo, a to je čudnovato čielovalo na šarenjake i Talijane, te onda osnovaše — kako sam Vam u svoje vrieme javio — nekakav „*Circolo letterario*“ kao bedem proti netalijanskim jezikom. Sada će baš posredovanjem i prosjačenjem toga „*Circola*“ ove godine opet pokušat komediju, i to će nekako umjetno uspjeti, jer izasilnici „*Circola*“ idu po kućah iskati predplatnike za komediju, pak je najzada sam „*Circolo letterario* zajamčio doplatiti gubitak poduzetniku, ako do toga dodje. Vedremo!

Kako sam gori rekao, oni se pokrivaju madjarskim plaštem, ali taj plašt je pomalo s vremenom sve to tanji, te se može kroz njega viditi, što ti ljudi misle i kuda ciljaju. Vaša vlada to zove djetinjarijom, možda tako i naša!

Kako znate, ovo je zadnja godina naše gimnaziji ovdje; nije imala uplivnih branitelja, mora se seliti na Sušak na veliku zadovoljštinu ju nisu mogli po će poći preko R

Iz Imotskog sliedeći pozlv:

Hrvati! U č jeno „Imotsko St sloviti će svoj d i tom prigodom nosti i zabava.

Od nekolik neka apatija u Hrvatskog zagor naši pođeše apro tiše se tog spav svoje junačke n učuvaju ono što malim trudom i izvojevnše i dolu

Geslo „Strelja za kralja i za d i odani svojem h ćemo njega i na

U to ime šega hrvatskog vatsku otačbinu

Za Imotsko Dinko Dunda, pr podpredsjednik; Mirko Mari

Framasonst smo, da glasila jazan, kao da se grebu, a napos stranke prava. izjaviti, da ni j prava u Zagrebu zastupnik stranke boru, te ni jed stranke prava ne redu. Stranka pr gram, te radi sa programa, a ni j kluba stranke pr da pitanje frama savez bud sa or i djelovanjem st kodjer već unaj ma koje glasilo njezin glavni org liku, da se kroz izravno radi u d izbora narodnog Amruša reče jo zorove“ stranke Josipu Franku, pobjeda, na kake prvaci stranke p da muti radost t mah je odlučno nije više pisalo se je sjedinjenje je počeo „Obzor prava sa frama jemo sva glasila u tom pogledu god o tom javlj „Obzorovog“ vre kove bojazni o pokazuju time o radu i organiz sve, što smo valja i o civilno

Listni

Razna gg. do do budućeg broja; rali smo koještа iz

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Gosp. V. R. Onaj opis uvratiti ćemo do mala. Izvolite samo štogod pripraviti za onu zgodu — doći će nam dobro. Da što nam zdravo!

Listnica uprave.

Veleč. g. L. R. u K. Stigło u redu i bijaše oglašeno. Živjo!!!

Strcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potreboće za iste 23

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Pomada ‚Phönix‘

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. *odlikovana* jest usled liečničkih izvida i kroz čitavu zahvalnica priznato jedino postojeće u istinu resino i neškodljivo sredstvo, kojime se kod gospodja i gospode puna i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i drugo od ranjuje. Uporabljenjem iste po-

mlado postizavaju još sasma mladi gospodičići čvrste brkove. Jamči se za uspjeho i neškodljivost. Kutijica 80 novč., sa poštom (dozuzećem ili uz gotov novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

DOMINIK LUŠIN

u Kopru

proporuča veliko svoje skladište raznovrstnog liesa, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj cieni 24—10

blagajničke priloge, sravnili bilance sa knjigami, te su se uvjerili, da je sve u podpunom suglasju.

S toga predlažu podpisani slavnoj glavnoj skupštini, da računopolagatelju za vodjenje računa od godine 1893/4, kao i cielomu slav. upravljajućemu odboru podieliti izvoli absolutorij, te blagajniku izjaviti zasluženo priznanje za revno i uredno vodjenje knjiga i očevidnosti družtvene imovine.

U Kastvu, 20. rujna 1894.

Za revizijonalni odbor:

Mirko Jelušić **M. Šepić**

ubć. likvidator.

Primljeno do znanja. Izrice se blagajniku zahvala, a odboru se daje absolutorij.

V. Izbor upravnoga odbora.

Skupština jednoglasno potvrdjuje dosadanjega predsjednika. Tajnik predlaže sebi u zamjenu gosp *Mata Šepića*, ravnajućeg učitelja „Delavške škole“. Gosp. *Mirko Jelušić* predlaže veleč. g M. Laginju, župnika u Veprincu, u zamjenu veleč. g. *Antuna Puža*, župnika u Mošćenicah, komu je radi odaljenosti težko sjednicam prisustvovati. Oba se predloga primaju. Ostali članovi odbora potvrdjuju se na novo. Tako sastavljaju novi odbor gg. *Ante Turak, Vjek. Spinčić, Vinko Zamlić, Nikola Butković* i *M. Grosman* — te *Mijo Laginja* i *Mate Šepić*.

VI. Izbor revizijonalnoga odbora.

Revizorima za novu upravnu godinu biraju se gospoda *Mirko Jelušić, Božo Dubrović* i bivši tajnik gospodin *Ante Dukić*.

VII. Možebitni predlozi, upiti, opazke, itd.

1.) Gosp. Fr. *Dukić* veli, da se je ove godine dalo podpore moliteljem, koji je nisu trebali, a onim, koji su pravi siromasi, da im se je nije dalo. Na upit, koji su ti molitelji, koji nezaslužiše podpore, navadja dvojicu. Na upit, kojim siromašnim i potrebnim moliteljem se nije ništa dalo, ne navadja nikoga. — Odbor očituje, da je rečenu dvojicu smatrao potrebnimi podpore, i da je svagdje postupao kako je najbolje znao i mogao. Odbor ima mučnu zadaću, te je često u neprilici. Svjedočbe siromaštva valjaju kadgod koliko i arak čista papira. Da stvar ide u redu nije dostatna saviest odbora. *već se hoće saviesti i kod molitelja.* Tko baš nužno netreba one male podporice, neka je nemoli, a tko je treba, neka *točno i savjestno* označi svoje siromaštvo.

2.) Gosp. *Nikola Butković* nudja za knjige, koje još posjeduje „*Bratovščina*“, 20 for. Te knjige netreba za svoju osobu, već za knjižnicu, koju kani malo po malo prikupiti i za javnu pučku poraba ostaviti. Želi, da se skupština izreče vrhu njegove ponude. — Gosp. *Mirko Jelušić* predlaže, neka bi se prije izabrale i učenikom pučke škole darovale sve one knjige, koje se pronadju za to shodne, a ostatak da se proda za svotu kako odbor odluči. — Gosp. *Butković* slaže se, pa predlaže za pregledače tih knjiga gg. *Mirka Jelušića, Mata Šepića* i *Ivana Buneca*. Primljeno.

3.) Gosp. *Spinčić*, komu nije svagda moguće na odborske sjednice, preporuča odboru, neka ima uviek na uvidu zaključke predjašnjih skupština glede izlaganja družtvenoga novca na privatne zadužnice, da se nebi možda izposudilo novaca, komu se nebi smjelo. — Uvažuje se.

4.) Glede tiskanja zapisnika ove skupštine prepušta se odboru, da se dogovori sa sl. uredničtvom „*Naše Sloge*“.

5.) *Ante Dukić* ističe shodnost, da se promjeni §. 25. družtvenih pravila. Po tom §. ima državna oblast, u slučaju da družtvo prestane, od njegova imetka ustrojiti štipendije za učenike hrvatske narodnosti u Istri i kvarnerskih otocih. Predlagatelj bi želio, da u tom slučaju imovina družtva pripade „*Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru*“, kano družtvu, komu je svrha srodna svrsi naše „Bratovščine“. Na tu promjenu ima „*Bratovščina*“ nukati već sama kolegijalnost do „*Družbe*“, koja je jurve od svoje strane odredila, da u slučaju njezina prestanka, sav njezin imetak pripade „*Bratovščini*“. — Za slučaj da „*Družba*“ nebi više obstojala, kad bi „Bratovščina“ prestala, mogla bi se ustanoviti, da posliednja skupština odredi kako se ima sav imetak prema družtvenoj svrsi upotrebiti, ili bi se moglo ostati kod dosadanje ustanove, da naime vlada ustroji štipendije, nu u tom slučaju morao bi se dolučiti neki uticaj naroda kod podieljevanja tih podpora, koji uticaj mogao bi se vršiti kroz občinska zastupstva, župne urede ili već kako inače. — Predlaže neka odbor stvar prorešeta i budućoj gl. skupštini konkretne predloge podnese. — Predlog se prima uz dodatak g. *Mirka Jelušića*, neka odbor tom prilikom pročuči sva pravila, pa zajedno predloži još koju promjenu, ako ju pronadje shodnom i potrebitom.

Pošto nema dalnjih predloga, predsjednik zaključuje skupštinu pozivajući skupštinare, da uzklikne trokratni živio Njegovomu Veličanstvu našemu premilostivomu cesaru i kralju Franu Josipu I., čemu se skupštinari jednoglasno odzivaju.

Nakladom „Bratovščine hrv. ljudi u Istri“. — Tisk. Dolenc u Trstu.

Broj 39. U Trstu 27. septembra 1894. Godina XXV

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja u pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Imo, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nobilitovani listovi se neprimaju. Prodplata s poštarinom stoji 5 for., za soljake 2 for. na godinu Razmjerno for. 2½, i 1 za polgodine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Vitez Eluschegg.

III.

Za vitezom Eluscheggom došao je u Pulu i onaj politički činovnik, koji se je za izbora 1883. na otocih toliko odlikovao.

God. 1885. vršili se obćeniti izbori za carevinsko vieće. Ti izbori našli su nerazdružitvu dvojicu u Puli. Oni su ravnali sa izborom fiducijara u izvanjskih obćinah onoga kotara po onom receptu, po kojem dodjoše na glas na kvarnerskih otocih. U izvanjskih obćinah zapadnih kotara Istre kandidirala je hrvatsko-slovenska stranka profesora Spinčića, a talijanska dotadašnjeg svog zastupnika u istom izbornom kotoru, de Franceschi-a. Izabran bijaše ovaj posliednji. A kako da i nebude! U puljskom kotaru ravnao sa izborom član talijanskog radikalnog kluba na porečkom saboru, a u porečkom kotaru ljuti naš protivnik, blizanac viteza Eluscheggа, gorke uspomene vitez Gumer, koji je na gostbi u Poreču, priredjenoj na „čast i slavu“ talijanske pobjede po dva puta govorio, nazdraviv najprije novoizabranom zastupniku de Franceschi-u, a zatim načelnikom svog kotara, koji su do pobjede pripomogli.

God. 1879. birale su izvanjske obćine puljskoga kotara pod upravom političkoga poglavara Goessa skoro sve hrvatske fiducijare, dočim su šest godina iza toga sviestniji i probudjeniji birači onog istog kotara — svi osim onih u Kanfanaru — izabrali talijanaške fiducijare! Dade li se to inače razumačiti van tim, da je kod tog izbora odlučivala grožnja, pritisak i nasilje? Nipošto!

Izbor fiducijara, obavljen početkom mjeseca maja 1885. u Puli, Vodnjanu i Barbani donio je vitezu Eluscheggu novi lovor-vienac. U Puli bijaše izključena javnost izbora za naše birače, dočim su Talijani ulazili te izlazili u izbornu dvoranu tajnim ulazom. O slobodi izbora il o sjegurnosti života ne bijaše niti govora. Naši prvaci bijahu po sred dana javno u Puli blatom, jaji i drugim smradom nabacivani.

A u Vodnjanu? Taj bi bila tekla krv na potoke, da na dan izbora fiducijara nije pošlo za rukom našemu svećeniku umiriti do skrajnosti ogorčene birače. Talijanaške izborne komisije u Puli, Vodnjanu i Barbani počinile su u prisutnosti političkih komesara takvih grdoba i toliko nezakonitosti, da se je središnja vlada bojala il sramila podnieti u carevinskom vieću izbor de Franceschi-a na odobrenje. On je odsjedio u carevinskom vieću zadnjih šest godina, a da njegov izbor ne bijaše nikada odobren!

Nu vitez Eluschegg nastojao je i inače za svog boravka u Puli koristiti svojoj stranci na štetu hrvatskoga puka. Za njegove vlade u onom kotaru ne bijaše jednih obćinskih izbora valjano i redovito provedenih. Pod njegovom upravom pritisnuli su porezni uredi tako žestoko sa utjerivanjem zaostataka zemljorazteretnog duga, da je onaj puk u zdvojnosti poslao posebnu deputaciju k svietloj kruni.

Pod konac god. 1886. stupio je u stanje mira prije spomenuti vitez Gumer, upravitelj političkog poglavarstva u Poreču i zastupnik vladin na istarskom saboru. Na to mjesto dodje mjeseca jenara 1887. vitez Eluschegg. U Poreču počimlje za viteza Eluscheggа novo doba. Promaknut u činu i u časti nalazio je nove pobude za dalnji rad u dosadašnjem smjeru. I zbilja! Vitez Eluschegg razvija u porečkom kotaru do tada nevidjenu djelatnost. Svaka njegova rieč, svaki njegov korak, sve njegove misli i sva mu djela smjeraju jedino na to, da podignu sjaj i ugled talijanskoj stranci, da njoj pomognu do duševnih i materijalnih uspjeha bez obzira, da li je to u moralu osnovano, da li se to temelji u zakonu i da li se tim drugoj narodnosti u pokrajini grob kopa.

U ovo osam godina svoje vladavine izkazao je on svojoj stranci toliko usluga, da ga ona punim pravom ubraja medju najzaslužnije svoje prvake. Za svakih izbora, obćinskih, zemaljskih il državnih od godine 1887. stekao si je vitez Eluschegg za svoju stranku više zasluga, nego li jedan po jedan od najvidjenijih vodja talijanske stranke, dapače više nego li isto talijansko političko družtvo za Istru.

Predaleko bismo zašli, kad bismo htjeli samo približno opisivati sve neurednosti, nezakonitosti i nasilja, počinjena kod izbora pod upravom viteza Eluscheggа u onom kotaru. Spominjemo samo zadnje izbore fiducijara i zastupnika za carevinsko vieće u Poreču i u Vrsaru, kojimi je postavio vitez Eluschegg krunu svomu političkomu djelovanju.

Kao što nam bijaše on žestok protivnik u narodno-političkom napredku, tako se je odlučno protivio i svakomu našemu duševnomu napredovanju. Neumoljiv protivnik hrvatskomu jeziku u crkvi i u školi, nastojao je svimi silami, da se iztisne ono malo narodnoga jezika iz crkve, što ga je on našao u svojem kotaru. U tom je postupao složno sa svojimi političkimi jednomišljen' i duhovnoga i svietskoga stališa.

A što da rečemo o pučkomu školstvu u tom kotaru? U kratko reći ćemo sve, ako kažemo, da neima u porečkom političkom kotaru, sastojećem od dvie trećine pučanstva hrvatskoga jezika, niti jedne javne pučke škole sa hrvatskim naukovnim jezikom.

Vitez Eluschegg bio nam je dakle žestok protivnik u svakom obziru, pak je radi toga opravdano ono veselje našega puka u porečkom kotaru, kojim je pozdravio umirovljenje toga c. kr. činovnika.

Razstajuć se ovim sa vitezem Eluscheggom kano c. kr. činovnikom, mi mu želimo iskreno, da uživa još mnogo godina davno zaslužono umirovljenje — pod jednim samo uvjetom, ako ga nestane za uvjek sa političkog poprišta, na kojem je našemu narodu toliko naškodio, da će težkom mukom iz svojeg srca izbrisati njegovu crnu uspomenu.

Ribarenje u kvarnerskom zaljevu.

(Konac).

Pošto smo tako izcrpili naredbu triju ministarstva, da se može svatko sam uvjeriti o ustanovah za ribarenje, koje doista nisu zakon, al valjaju dok obstoje kako zakon, evo nas, da nadovežemo nekoliko vieći i učinimo nekoliko opazaka obzirom i na same ustanove naredbe, i obzirom na stvari kako jesu.

Značajne za naše odnošaje su već ustanove §. 2., gdje se u jednom dielu istoga veli, da obćine nesmiju davati dozvole ribarenja ljudem, koji nepripadaju obćini na obali, a u drugom dielu, da se može dati tu dozvolu i drugim, neobćinarom, te da ju nedavaju obćine, nego c. kr. pomorska vlada, saslušav samo obćine. Takovu dozvolu reć bi, da imadu ribari iz hrvatskog Primorja ili takozvani *Kirci* na korist obćine kastavske u Preluku, a na korist porezne obćine voloske na obali iste za bacanje mreža.

Da li ovamo spadaju *Čozoti* ili ne, da li naime smiju loviti i u prostoru, koj nije udaljen od obala kvarnerskih morskih milja, nije baš jasno iz ustanova, zabrana, iznimaka §§. 22., 23. i 24. Ako njim je pak i zabranjeno, tko jih nadzire?! Oni love i po noći, pa tko vidi, da li nelove i bliže morskoj obali.

§. 4. zabranjuje loviti i prodavati mlade ribe. Paziti, da se *neprodavaju*, može se. Paziti, da se *nelove*, nemože se, pače „*Čozoti*“ love tako, da moradu i *mljeća*, t. j. mladih riba uloviti. Svojimi mrežami na vučenje idu oni do dna, pak poberu sve što nadju, i stariju i mladju i mladu ribu, takovu, koja se mljeći, pače i samoga ribjega sjemenja. Oni sižu tako na dno, da poberu blato i u njem svega i svačesa, što kasnije izpere. Što je za nje, što smiju prodati, to uzmu na kraj, noso na trg. Ostalo, mljeć i sjeme, već uništeno bacanju u more. Dogadja se, da i po „*panar*“ toga natrag u more bace. Poznat je slučaj, gdje njim je naš čovjek za to prigovorio, da naime nebi smjeli tako loviti, jer da zatiru ribu za buduće. Dotični „*Čozot*“ je na to odgovorio, da Bog zna hoće li buduće godine živ biti, da on misli samo za ljetos, za danas, i nastoji čim veću korist imati. „*Čozoti*“ su slični njihovim zemljakom Mljetčanom u prošlosti. Mljetačka vlada je uvjek gledala izvući čim veću korist iz Istre, nemisleć na to, da škodi i zemlji i njezinim stanovnikom za buduće, jer nije bila stalna, da li će i unapred u zemlji upravljati, jer je Istru smatrala tudjom zemljom, koju valja iskoristiti dok je u njoj. Slične si misle i „*Čozoti*“, jer neznadu, da li će i buduće godine biti živi, i da li će uprava Istre i buduće godine dozvoliti, da oni smjedu na naših obalah loviti, da li se neće teda negda zanzeti više za svoje nego li za strance, za tudjince, za inozemce. Kako se iz dalnjih §§. razviditi može „*Čozoti*“ smjedu na naših kvarnerskih obalah loviti cielu godinu. Oni to propuštaju mjeseca maja, junija, julija i diel e gusta, ne za to, jer bi njim bilo zabranjeno u tih mjesecih, nego jer nebi imali ribe, koja ljeti brzo zasmrdi, komu prodati lahko, *i jer se drži, da se u rečenih mjesecih ribe kote.* I kote se stalno najviše, al je takodjer stalno, da se sve u to doba još neokote, i u koliko se okote, mnoge još neodrastu, stopr su mljeć ili mlade ribe, *koje se ne smjedu loviti.* Nebijaše bez razloga, što su „*Čozoti*“ prvanjih godina dolazili koncem septembra odnosno početkom oktobra, pače ima razloga, s kojih bi i kasnije morali dolaziti. Pomorska vlada morala bi učiniti svoju, da to unapried bude. To njoj nalaže §. 4. ministarske naredbe o ribarenju, kao i posliednji odstavak §. 23., pošto je lov „*Čozota*“ osobito u agustu i septembru, te oktobru i novembru, škodan množenju riba. Nek se nemisli, da se ribe kote i mljeste samo prema kopnu, pak da se neuništuju ako je „*Čozotom*“ zabranjeno loviti u prostoru jedne milje od kopna. One se kote i mljeste i dalje jedne milje po dnu, pak jih tu „*Čozoti*“ svojim načinom lova po dnu uništuju bud još u sjemenju, bud mljećne, bud svakako premalene. Ima različnik riba, koje love u mrežima kao prst velike, a koje bi inače mnogo veće narasle. O tom se može dnevice svatko na trgu uvjeriti. Glavulje n. pr. narastu i na ½, i na cielo kilo, a „*Čozoti*“ jih love množtvo po sve malene. Raka bilo je 17. septembra t. g. na trgu opatijskom panar i pol. Bili su maleni i puni sjemenja. I drugih mjeseca ima jih sa sjemenjem, al najviše jih i najpuniji su sjemenja u češće spomenutih mjesecih.

I s toga bi c. kr. pomorska vlada, obzirom upravo na umnoženje riba učinila ono, što nalaže posliedni odstavak §. 23., kad bi posve ukinula iznimke sadržane u drugom i tretjem odstavku §. 24, kad bi naime zabranila Čozotom loviti ribe od 1. maja do konca novembra takodjer u vodah podpadajućih pod lučke kapetanate u Trstu i Rovinju odnosno i Puli, osobito pako u vodah kvarnerskoga zaljeva.

Obćenito se to u istinu zabranjuje slovom §. 23., al ta obćenita zabrana nevalja za vode kvarnerskoga zaljeva, za iztočne obale istarskoga poluotoka i za neke obale *Cresa* i *Krka*. Jako je značajno, da se nigdje imenice nespominju „*Čozoti*“, nego se uvjek govori o lovu sa mrežami i drugimi spravami na vučenje sa dviema ladjama, a tako love samo „*Čozoti*“. Njim dakle se koje šta obćenito zabranjuje u §. 22. i 23. ministarske naredbe, da se pak u §. 24. naredi, da te zabrane nevaljaju za vode Kvarnera. Zar da se zbilja za nared kvarnerskih obala čini iznimke ne samo na kopnu, nego i na moru?! Zar da za nj neimadu valjanosti obći zakoni nit na kopnu nit na moru?! Zar imadu oni biti i na kopnu i na moru izvan zakona?! I zar da se jih i tu oštećuje na korist inostranaca?! Oni, kako drugud tako i tu uvidjaju, da se s njimi mačuhinski postupa, i da i radi toga moradu težiti za drugom majkom pod istim vladarem.

Uvjek se nalazi stanovite obzire i tobožnje razloge, s kojih se s njimi inače postupa nego bi se imalo po pravu i zakonu, s kojih se s njimi čini iznimke, od naloga ako što dobra nalažu, od zabrana, ako za čim dobrim idu.

Zabrana, da se nesmie loviti od prvoga decembra do konca aprila, nevalja za nje, jer se kako se veli inače nebi moglo obskrbiti ribjega trga?! Ako stvar ovako ostane i potraje, onda se ribjega trga s vremenom zbilja neće moći nikada i nimalo obskrbiti. Dok nebijaše „*Čozota*“, bilo je na obalah kvarnerskoga zaljeva i više ribara i više riba. Odkad su oni došli, sve manje je ribara i riba. Ribari nemogu uza nje obstojati. Nemogu obstojati nit za to, što je sve manje riba, odkad „*Čozoti*“ dolaze, i osobito odkad dolaze prerano. Svojim načinom ribarenja uništuju oni ribu sve to jače. Nek se pita koga se hoće domadega, svatko će reći, da je riba sve manje, i da su u koliko jih je, sve drobnije. Obskrba trga nesmie biti razlogom, da smiedu „*Čozoti*“ loviti u vodah Kvarnera kad hoće, jer će se tim doći do toga, da se trga u obće neće moći obskrbiti. Slab je gospodar, koj

hoće, da bude on sa obitelju danas posvećen, da pak sutra neima ništa čim bi se nahranio. Valjan gospodar treba, da udesi sve tako, kako bi imao dovoljno i danas i sutra.

Mi znamo, da ima ljudi, koji vele, da se jedva ribe najedu kad „*Čozoti*“ dođu; mi znamo, da jih je u to doba više na trgu i da se jih jeftinije kupi. Al to nas ne može odvratiti od uvjerenja, da bi se „*Čozotom*“ imalo zabraniti bar kroz 7 mjeseci lov, i to obzirom na to, da će inače uništiti ribe, a obzirom na to, da se sad dobiva manje i krobnije ribe, pače često i nezdrave, jer se prodaju što premlade po rastu, što prestare kao ulovljene i smrdljive, pošto je u mjesecih agustu, septembru, oktobru pa i novembru često tako vruće, da prebrzo zastare i zasmrde, pa što si s toga s njimi mnogi želudac pokvare.

Spominjemo još, da se u tršćanskom zaljevu nesmije loviti sa mriežami na vučenje sa dvjema ladjama, i da na Rieku nepuste „*Čozota*“ s ribom mjeseca agusta i septembra. Naredba onostranoga ministarstva je bolja od one ovostranoga. Kod ugovora, koji se sklapao prije kakvih deset godina u Gorici između naše monarhije i kraljestva Italije, i usljed kojega je često spomenuta naredba valjda izdana, neznamo, koji sve su sudjelovali. Sjećamo se bar toliko, da tu bijaše medju ostalim i današnji zemaljski istarski kapetan vit. *Campitelli*.....

Čuli smo, da se na prerani dolazak „*Čozota*“ tuže osobito *Dražani*. stanovnici mošćenićke Drage, koji se skoro isključivo bave ribarenjem; od njega mnogi žive, koji si osobito lovom sardela mnogo zasluže. Glede toga lova je navedena ustanova §. 29. Valjda se je „*Čozoti*“ drže. Ako ne, nek se Dražani prituže na pomorsku oblast. Ako njim pak nit ta ustanova nezajamčuje dovoljno lova sardela — a reć bi, da ne, jer se tuže osobito na to, što su ljetos prerano došli, agusta i septembra, kad Dražani najviše sardela love —, nek daju svoje razloge na znanje pomorskoj oblasti, makar putem kojega ribarskoga odbora, ako u obće koji na iztočnoj obali Istre obstoji.

Mimoilazeć okolnost, da može po §. 43. obstojati odbor od dva lica, a da po našem mnenju nemože biti odbora kao nit družtva od dva lica pitamo na svrsi:

Jeli ribarski odbori, propisani u netom spomenutom §. 43., imenito kod lučkih kapetanata i drugih lučkih ureda u obće obstoje? U kojih mjestih su ti odbori? Koje osobe sačinjavaju pojedine? Što rade? Da li savjetuju? Da li se njihovi savjeti uvažuju?

Ili takovi odbori obstoje samo u naredbi, da bude lijepše vidit?! Ili su možda formalno i ustanovljeni, a da u istinu ništa nerade?! Ljudi na iztočnoj obali Istre neznaju za nje!

Javno pitanje

na c. kr. kotarsko poglavarstvo na Volosk0m, na c. kr. namjestničtvo u Trstu i na zemaljski odbor u Poreču.

U odluci, kojom se je občinsko zastupstvo podgradsko razpustilo, kaže se izrično, *da se novi izbori „imaju prezej razpisati“*, dakle „**prezej**“, **odmah**.

Od onda od 25. julija t. g. je do danas prošlo već **devet** tjedana.

Obzirom na jasnu ustanovu zakona, i onoga za cielu ovu polovicu monarhije, u koju spada i Istra (čl. XVI. drž. zakona 5. marča 1862.) i onoga za pokrajinu Istru naposo (§. 98. pokr. zak. 10. julija 1863.): obzirom na rieči, sadržane u odluci c. kr. namjestničtva, kojom se je razpustilo občinsko zastupstvo u Podgradu, da se imadu novi izbori odmah razpisati i obzirom na to, da je već prošlo ne samo „**odmah**“, nego i **devet** tjedana, pitamo c. kr. namjestničtvo u Trstu i c. kr. kotarsko poglavarstvo na Volosk0m, kao oblasti, koje imadu u ime cesara i kralja bditi nad vršenjem zakona, te zemaljski odbor u Poreču, kao oblast, koja bi imala u ime pučanstva štititi samoupravu občina:

Jesu li novi izbori za podgradsku občinu već razpisani?

U Trstu, 27. septembra 1894.

Uredničtvo „Naše Sloge“.

Na uspomenu

rano preminulog prijatelja i druga

Andjela Antonca,

bogoslova tršćansko-koparske biskupije u Gorici.

Muor giovane, colui ch' al ciel è caro!
Menandro.

Obistiniše se na žalost, mili Andjeo, naše zle slutnje, a tvoje kobne rieči, s kojima si se od nas dielio! Na razstanku zaželili smo ti čim skoriji povratak, a ti, predvideći zlo, reče: „*Težko druzi, da se mi već ovdje vidimo, jer mene do par mjeseci neće bit na svietu*“. Andjeo, nezaboravni druže! Tko bi bio rekao, da će tebe tako mlada i čila pokositi nemilostnom rukom ona, koja je „*u svesilju sila najjača*“. Pred godinu dana došao si medju nas, da se izobraziš, da žrtvuješ mladjani život na oltaru vjere i domovine, čil i zdrav, pa eto još nije prošla ni godina, a tebe neima više medju živimi. Nemilostna smrt prekinu nit tvog života, otevši tako neviljenim roditeljem dobrog i plemenitog sina, njihovu nadu, narodu hrvatskomu čestita sina, nam pako raztuženim prijaljetem vjerna i mila druga.

U 21. godini života, u cvietu mladosti, poletila tvoja plemenita duša u nebeske visine na vječna pravdu, da primi nagradu za trud i za patnje, da bude bliže Onomu, kojem si htio posvetiti umrli tvoj život.

Trpio si mnogo, kao i sva naša mladež u Istri, ali ti si kao hrid nepomično stojao, odbijao navale, stupao putem istine i osvjedočenja, od čega te ne mogaše nijedna nevolja odvratiti.

Uz značaj, poštenje i radinost resila te osobito ljubav žara mladenačkog napram našeg tužnog Istrana Hrvata, napram šire domovine Hrvatske. Ti, premda odgojen u tudjem duhu, izvrgnut tim pogibelji, da se otudjiš narodu iz kojeg si nikao, ti si se čvrst uzdržao kao pravi sin naroda. Ti si sam nastojao naučiti materinji jezik, (budući ti to nedao pravedni zakon). Uviek si bio spreman na obranu pravica narodnih. Najveće veselje bilo ti, kad si čuo što ugodna iz naroda. Zanešen si bio za napredak, za dobro tužnog Istrana, kojeg ti je jadni život bio dobro poznat. Pa si se veselio, nadajući se mu i ti pomoći, kad budeš svoj čovjek. No prije, nego si to mogao postići, pokosila te kruta smrt, umanjivši naš broj i onako premalen prema ogromnom radu.

Mili Andjeo! Tebe je nestalo iz kola tužnih prijatelja, ali duboko usadjena ostat će u srcu našem na te mila spomen, koja će nas sjećati i poticati na uztrajno izvršivanje težkih zvaničnih dužnosti u vinogradu gospodnjem i narodnom.

Primi, Andjeo, za uzdarje ovo od tvojih prijatelja, drugova, koji razštrkani širom Istre, ne mogahu ti izkazati dužno poštovanje, nije im bilo moguće odpratiti te do hladnog stana, kamo te prerano rinuše . . . .

Ti si njim, znamo, već oprostio, al narod težko. Njemu bo treba sinova, koji bi ga vodili putem spasa, koji bi ga doveli do veličine, prosvjete, slobode!

Sjećaj se, nezaboravni Andjeo, tvojih roditelja, tvoje mile domovine, a i nas raztuženih prijatelja: moli se Svevišnjemu za sve nas, osobito za tužni narod hrvatski, tog tvog miljenka. S Bogom mili prijatelju, vjerni druže Andjeo! Lahka ti bila rodna zemlja, a duša naužila se Onog, za kojim mi svi težimo.

Hrvatski bogoslovi gorički.

Odziv

svećenstva krčke biskupije na pastirski glas

prevzvišenoga gospodina

ANDRIJE ŠTERKA.

„In cruce salus!“

„U križu svima tek je spas!“
S tom lozinkom Ti smjeran k nam dohodiš
Kô negda kralj ka djevici Slonskoj, —
Prot sili ljutoj, premoći sotonskoj,
Naš vladiko da k pobjedi nas vodiš.
Čuj odsvud glase r[illegible]ostnog poklika,
Gdje veseli ti kliče[illegible]: Hozana!
A ne dô Bog kog od nas odmetnika,
Da ogorči Ti čisto starih dana —
Ne! — uz Te evo svih tu nas!

„U križu svima tek je spas!“
Ti zboriš glasom Božjih navjestnikâ —
Blagoslovljene pak su stope njine —
„Med nama evo nove mi baštine
Po zapovjedi Hrista namjestnika.
Na Božji tako glas iz Ur-Haldeje
I Avram novu nadje postojbinu!“
A desnom dižeš stieg svoj, križ nam gdje je,
Dok lievom kažeš: vangjelja istinu —

„U križu svima tek je spas!
Ti milo diraš u srca nam žice
O križu zboriš, kako nosit ga je
I na nj proz ovog kratkog žića vaje
Upirat pogled, a ne klonut nice.
Dapače, veliš, ustreba li prvi
Ponieti ja ću križ si na Golgotu!
Za častni krst nam predji lili krvi
A mi bi bili njima na sramotu,
Ne sljedeći Tvoj mili glas!

„U križu svima tek je spas!“
Ti zboriš — tako dobri pastir samo —
I neuku križ otvorena knjiga.
Da razmišlja ju. Još Ti živa briga
Čim vjerno stado svaki da pitamo,
Vangjelje, veliš, tok je zdrava pića,
Za pastvu da je volje i nauka,
A pečat riečî neporočnost žića,
Jer bez tog sve lih jeka mjednog zvuka.
A nama svet će Tvoj bit glas.

„U križu svima tek je spas!“
Ti zboriš. — Trpit, trpiti nam valja,
A dom naš mili strada od vjekova,
Na nj sriću poput paklenih bjesova
Zli dušmani, da plieu im bude žvalja.
Al odbiše ih uz krst djedi naši,
Uz njih uz krst bi trgnut mač pastiru!
S tog borba nesmi niti nas da plaši,
Da mirno drugi prava nam zatiru. —
Za krst i dom uz Tebe nas!

V. P. Brâljanski.

Franina i Jurina

Fr. Ča je istina, Jurino, da su ponudili našemu plovanu, da to ga učinit u Barbanu za plovana?

Jur. A zač baš tamo?

Fr. Jer deju, da je u Štinjanu puljskoj gospodi preblizu.

Jur. A, a—a, sad kapim.

* * *

Jur. Ča će to reć po našu *kist?*

Fr. Bimo rekli pinel.

Jur. Neki na lože po silu će, da je to kasun.

Fr. Zač je sam na se mislel.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Uredničtvu našega lista priposlano nadalje: Gosp. Marijan Marki iz Novaljo u Dalmaciji 4 for., sakupljenih dne 23. septembra pri večernjem prijateljskom sastanku u domu učitelja Predolina, a na predlog gdje učiteljice Marki. Darovaše: učitelj Predolin 1 krunu, Josip Predolin 10 filira, obitelj Galzinja 90 filira, učitelj Marki 1 krunu, učiteljica Marki 1 krunu, pop Juraj Marićić, umirovljeni župnik 4 krune. — Gosp. Većeslav Folta, kapelan u Cori, p. Žminj poslao 10 for., sakupljenih u Cori od prijatelja istarskih sirota. — Gosp. Ivan Trinajstić iz Malinske poslao for. 23, od kojih je sakupila for. 21·28 dična gdja Avolina Fabianić prigodom otvorenja hrvatske čitaonice, a for. 1·72 sakupio je sam g. pošiljatelj, sakupljenih u malenom družtvu u samostanu sv. Marije Magdalene.

Gosp. M. Babić poslao je na ruke g. dra. M. Laginje iz Wörishofena za „Effendiju“ i za „Vegetarijanca“ 40 njemačkih maraka, za koje je pošta dala 24 for. 32 nvč. Živili! (Slicdi).

Župnički izpit položili su dobrim napjehom prošloga đedna sliedeći svećenici tršćansko-koparske biskupije i to gg.: S. Budin, duh. pomoćnik kod Jezuita u Trstu; Ellner Ante, župe-upravitelj u Žminju; Počivalnik Vatroslav, duh. pomoćnik u Brezovici; Sašelj Milko, duh. pomoćnik u Vatovijah; Škrbec Mate, župe-upravitelj na Dvoru (Korte); g. Škrlj Josip, kapelan u Štorju i g. Vranjac Ivan, duh. pomoćnik u Oprtlju.

Iz krčke biskupije dobismo sliedeću viest, koju će radostno pozdraviti gg. svećenici i onaj pobožni puk: Veleč. g. Frane Volarić, kapelan i. Rabu polazi u Čunski, a na mjesto njega dolazi veleč. g. Bar. Gršković; veleč. g. Niko Grego, kapelan u Omišlju polazi na Punta Iuna, mjesto njega dolazi u Omišalj mladomisnik č. g. Jv. Maričić; mladomisnik č. g. Antun Bonifačić imenovan je duh. pomoćnikom u Novalji; č. g. M. Petris imenovan je vikarom u Krku, zajedno biskupski kapelan; č. g. Kl. Kv. Bonifačić ide na više nauke u Beč: č. g. Blaž Soldatić dobio je 6 mjeseca dopusta. Otvoren je natječaj za dekana stolnoga kaptola i jednostavan kanonički; uz to 6 župa: Baška, Punat, Vrbnik, Dobrinj, Dubašnica i Malinska. Hvala Bogu krećemo na bolje!

Naknadni izbori za pokrajinski sabor u Poreču obaviti će se dne 15. oktobra t. g. Birati se imade dva zastupnika, i to jednoga za grad Piran a drugoga za trgovačko-obrtničku komoru u Rovinju. Želimo talijanaškoj gospodi, da budu sretniji nego li do sada u izboru.

Skupščina „Bratovščine hrv. ljudi“ u Istri“ obdržavala se je sa najvišjem dnevnim redom dne 20. t. mj. u Kastvu. Premda se svuda sabiru na korist družbe sv. Cirila i Metoda, ipak je „Bratovščina“ i tečajem prošle družtveno godine za par stotina forinti pomnožila svoju imovinu. Vrhu toga darovao je „Bratovščini“ čestiti naš rodoljub i trgovac gosp. Mato Kundić svoju dionicu „Narodnoga Doma“ u Kastvu. U novi odbor stupili su nekoji novi članovi, jer nekoji dosadanji odbornici nemogoše radi odsiljenosti od Kastva ili radi svojih poslova opet stupiti u odbor. U ostalom obaviestiti ćemo čitatelje po starom običaju o tečaju skupščine plemenite naše „Bratovščine“.

Dali su ostavku. U zadnjem broju glasila zemalj. odbora u Poreču „L' Istria“ čitamo, da su se zahvalili na časti prisjednika (asesora) zemaljskog odbora gg.: Gambini, Clova i Bartoli. Za razlog tomu navadjaju to, da jih javni listovi pokrajinu, osobito puljski „Giovine Pensiero“ napadaju, dirajuć ćak u čistoću njihova značaja. — Mi neznamo, koji je pravi uzrok tomu važnomu koraku spomenute gospodo, nu držimo, da se iza toga nešto „debela“ zakrivati mora. Po zakonu imali bi sada stupiti na mjesta odstupivših prisjednika njihovi zamjenici, isto birani od sabora, dotično saborskih kurija. Idemo da vidimo, što će se iz toga izleći.

Ribarenje u kvarnerskom zaljevu. Na drugom mjestu donašamo konac zanimiva članka o ribarenju u našem zaljevu, koji ide za tim, da upozori oblasti na vršenje zakona ili naredba, obzirom na ribarenje od strane Čozota u našem moru i da zaštiti interese domaćih ribara od pohlepe tudjinaca, koji mimoilaze zakon i kojim se daje povlastice na štetu domaćih ribara.

Ovdje nam je dodati obzirom na ono, što je rečeno o lučkih kapetanatih, da takovi obstoje u Trstu, Puli, Rovinju i Lošinju. Pod puljski kapetanat spada expozitura u Volosk0m.

Medjutim predmet spomenutog članka nije posve izcrpljen, te radi toga pozivljemo naše prijatelje, kojim su poznati pojedini slučajevi zloporabe ili povriede zakona, bilo od strane koga u tom predmetu, da nas o tom obaviestiti izvole.

Mi nastojimo, da pomorske oblasti doznaju ovim putem za jade naših ribara, koji trpe radi toga, jer tudjinci uživaju povlastice. Nebude li ribarom našim pomoći od pomorskih oblasti, trebati će, da se ovo pitanje spruži na drugom mjestu.

Gradnja škola družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Od prijatelske strane doznajemo, da je zgrada za školu, što će ju otvoriti naša družba u Baderni, vrlo krasna, samo žalibože za ovu godinu malo prekasno dogotovljena. Druga zgrada, naime ona u Kašteliru, napreduje brzo, te će biti za osam dana pod krovom: Bilo sretno!

Početak zadirkivanja u Pazinu. Gospoda, koja su milošču blage uspomene kot. poglavara Schwarza zasjela u upravno vieće, započela su predvidjena zanovetanja proti občinskom poglavarstvu. Prvu priliku k tomu dalo je ustanovljenje proračuna mjestne občine za god. 1895. Predsjednik upravnoga vieća g. Covaz (negda Kovač) podnio je prigovore protiva 6 točaka. Ovdje izpuštamo nabrojiti pojedine prigovore, jer ćemo se obširnije na nje svratiti u buduće. Nemožemo ipak, a da se ne priključimo začudjenju obć. odbora, da proti proračunu prigovaru jedan Covaz, koji je sve do konca augusta 1893. za 10 godina kao blagajnik pazinske občine priredjivao odborni proračune na istom onom temelju, na kojem je i ovaj, komu prigovara. Usljed obširnog i temeljitog izviešća občinskog odbora bili su svi ti prigovori odbiveni i prihvaćen proračun kako je bio predložen.

Druga točka, o koju se spotaknulo upravno vieće, jest jezikovno pitanje. Ono je naime priobćilo občinskom poglavarstvu, da njegove hrvatske dopise ne prima na znanje, te jih neće uvažati u podnesnik niti stvarno riešiti. Iztičemo, da takvoga zaključka nijo stvorilo upravno vieće, nego samosvojno ga je poprimio i izveo predsjednik Covaz. Toj samovolji, nadamo se ipak, da će se naći lieka kod nadležnog mjesta, kamo se obć. odbor već obratio.

To su eto prvi plodovi sjemena, posijanog od bivšega kotarskoga poglavara. Naravski, da to nije koristilo za red i

unapredjivanje obćeg dobra u ovoj obćini, ali podućno je svakako za hrvatski narod u ovom kotaru, jer će i slepi uvidjeti, da ti tobožnji njihovi „prijatelji“, koji su njim se prije izbora obratili u njihovom hrvatskom jeziku, sada, kada su izabrani, smatraju njih za svoje robove, nepriznavajuć njim jezika po Bogu njim danog, a po zakonu priznatog kao jednakopravnog. Samo tako napried!

Ovom prigodom još jednu. Upravno vieće ima svoj ured na I. katu obć. zgrade. Tik toga ureda je dvorana za sjednice zastupstva. Ovih dana je pak izginuo hrvatski nadpis nad dvoranom, a pušten samo talijanski. Talijani svud jednaki!

Dvadesetgodišnjica čitaonice u Baški. Od tamo nam pišu polovicom rujna 1894. Evo me da vas izvestim o zabavi, što je bila u proslavu 20godišnjice naše čitaonice. Dvadeset ljeta u narodnom životu važi puno, pa za to ne možemo nego pohvaliti ideu odbora, što se bio ustrojio u tu svrhu. Proslava ova bijaše istina skromna prema prilikam, ali možemo reći posve liepa.

Dvie večeri, dne 8 i 9 tek. mj. zabavljala nas naša perjanica, naša učeća mladež. Tim je pokazala, da znade i vrieme svog odmora koristno upotrebiti. Istina je, da to nije bila po prvi put u Baški zabava ili „komedija“. Ovog puta ne mogahu sudjelovati braća iz Vrbnika, koštо drugih godina, ali možemo reći, da su nas naši pitomci učiteljišta u Zadru i Kopru, kao i ostali, posve zadovoljili. — Svršeni preparand *Durinović* zgodno je u kratko orisao 20ljetni obstanak i važnost baške čitaonice. Nije mogao pri tom, da ne spomene njesinog osnivača, našeg nazaboravnog župnika *Dorčića*. — Liepo je odigrana šaloigra: „*Kumpar Anton Aleluja*“; osobito je dobro oponašao Krajanina pravnik *Dorčić*. I deklamacija „*Djed i unuk*“ liepo je uspjela, a drugo večeri ona: „*Rodu o jeziku*“. Smieha bijaše dosta u „*Bečcliu*“ lakrdiji, priredjenoj po pošurici od *Tomica*, gdje su strpali u škrinju na mjesto starog oružja starog popa *Jovana*, a svomu bila kriva njemačka „*špraka*“. — Za proslavu je nadošlo više brzojava od vrlih rodoljuba gg. *Vitezića* i *Spinčića* ter drugih iz Zadra i Pule. — Drugo večeri radi gmiljavine i kiše nebijaše zabava onako posjećena kao prve. Nisu bili na zabavi nekoji naši srećenici a ni naša dična mornarica nije se brojno odazvala, kao što joj moramo prigovoriti, da skoro ni malo ne pohadja čitaonice. Sa svim tim ostalo je od zabave dosta čistog prihoda, koji je namienjen pol čitaonici a pol za izplatu sv. križa „*na pokloncu*“. —

Na koncu zahvaljujemo svoj gg. pripravnikom i učiteljem, koji nas tako liepo zabavljahu, sa željom, da bi i do godine; osobito g. pravniku *Dorčiću*, koji se je najveć trudio oko proslave 20godišnjice naše brv. čitaonice i tim pokazao, da ne zaostaje za njezinim osnivačem, a svojim stricem pok. župnikom Dorčićem. X.

Otvorenje hrv. čitaonice u Malinskoj. Iz Malinske, dne 22. t. m. Znatiželjno proletio sam stranice zadnjega broja vriedne „Naše Sloge“ te junačke poborbe na trnavom našem narodnom poprištu, te miljenice siromašnog ali poštenog hrvatskog pučanstva u Istri, koje žalibože još ovdje ondje čami obavito plaštom tmine. Preletio samih s nadom, da ću naći opis slavlja, što se slavilo dnova 16. rujna u Malinskoj, ubavom mjestancu ravne Dubašćine, dnova, koji će zlatnimi pismeni ostati zabilježen u dubašljanskoj kronici. Ali tog opisa ja ne nadjoh. Pošto Vam se dakle, veleuč. gosp. uredniče, nitko javio nije, evo mene, da to, u koliko mi slabo sile dopuštalo budu, učinim. Već bje unapred, putem „Naše Sloge“ javljen dan, kad se imala otvoriti u Malinskoj hrvatska čitaonica. Zamililo se rodoljube i znance, da nas tom prilikom što mnogobrojnije posjetiti izvole. Da nam se oglušiti neće, znali smo predobro, ali ipak rado iztičemo, da je uspjeh bio daleko nad očekivanjem. Ne samo sa cielog otoka, već kako Vam je poznato i s krčne Liburnije dohrliše junački sokoli posebnim parobrodom, da svečanost što sjajnije uspije, da nam zasvjedoče, da su naša srca spojena najužim vezom i da biju za neoretnu majku domovinu jednako, ako nas i dieli mrko more. Vodja jim bijaše onaj, što stoji medju prvimi u bojnih redovih za naša prava — profesor *Spinčić*. Kad stupiše gosti na kraj zatutnjili mužari, zaorilo pjesme uz urnebesni: „*živio*“. Na to pozdravi gosteizletnike predsjednik čitaonice — veleč. g. Milovčić. Zastupnik mu Spinčić odgovori, a taj govor bijaše popraćen neprestanimi živio-klici. Malo kasnije dospješe iz Krka gg. *dr. Vitezić, dr. Volarić, dr. Fabianić* i mnogo drugih, kojim su išlo u susret.

Otvorenje bilo je u pet sati i pol. Rodoljuban i zanosan govor držao je podpredsjednik učitelj *Tončić*, prekinut i praćen često klicanjem prisutnih.

Goste zabavljao je tamburaški zbor iz Vrbnika. Kod večere je skoro svatko htjeo, da dade oduška radostnu čuvstvu, što mu napunjavalo grudi. Redala se zdravica za zdravicom, a htjelo bi se mnogo stupaca „Naše Sloge“ kad bih Vas o svakoj posebice obaviestiti kanio. Sve bijaše veselo i ponosno. Miljenik naših vila naš „*Ep*“ izpjevao i pročitao prigodnu pjesmu. Živio! Niemo zaboravili ni na družbu sv. Cirila i Metoda, kojoj je toli plemenit cilj, pak sakupismo i za nju svotieu. Ovomu se kliče, kliče se onomu; rukuju se ovi, ljube se oni, — težko se je bilo rastati sa milimi gosti, ali njim se valjalo poći te malo kasnije plovio je „Sibyl“ mirno put bajne Opatije.

Sakupismo se opeta nas više i još dugo za tim orili se u tihoj rujanskoj noći glasovi pjesme naše. Rastadosmo se napokon sretni što smo toli krasno proćli onaj dan.

Rod je da svšim, želeć novorodjenoj čitaonici dug i sretan život i s nadom, da će ona biti ognjište narodne svieti, na kom će se ugrijati i nekoja ozebla srca, koja bi morala buktiti plamenom domovinske ljubavi.

Hrvatski sveučilištni gradjani u Gospiću priredili su jučer 26. septembra u prostorijah hrvatske čitaonice „Lička Vila“ večernju zabavu. Čisti prihod namienjen je družbi sv. Cirila i Metoda u Istri.

Gradnja luke u Malinskoj. Od tamo javlja nam prijatelj, da su doznali kako će se početkom budućе godine tamo započeti sa radnjom u onoj luci, kako je to predložio i preporučio naš dični zastupnik prof. Spinčić u zadnjem zasjedanju carevinskoga vieća.

Kad bude ta radnja izvedena, biti će od velike koristi za ono pučanstvo. Ovom prigodom preporučamo pomorskoj oblasti, da nam odstrani njemačke napisa u luci, jer se ovdje nitko tim jezikom nesluži. Napis morao bi biti jedino u hrvatskom jeziku, kako je to i naš zastupnik zgodno iztaknuo.

Svim našim zagovornikom osobito neutrudivom našem zastupniku Spinčiću izričemo srdačnu zahvalu, što će nam se tom radnjom izpuniti davna želja i velika potreba.

Iz Nerezinah kod Osora pišu nam 19. t. mj. Naši domaći izrodi na glasu nemirnjaci, neprijatelji svega onoga, što so hrvatskim nazivlje, što hrvatski dičo i miriše; neprijatelji baštine svojih otaca i pradjedova; dušmani svojega materinskoga jezika, svoje domovine, svojega naroda, jednom riečju svega onoga, što je svakomu čovjeku koli izobraženomu, toli divljemu, najsvetije i najmilije, a zanešeni prijatelji talijanske „avite culture“, ovi izrodi, vedlim, ne spavaju, ne miruju, nego svakom zgodom uznemiruju baš na izazivajući način poštenjake i prave domorodce osorske obćine, a osobito pak liepih Nerezinah.

Da istinu pišem, dokazati će sliedeći čin: Na 19. prošlog mjeseca u nedjelju poslje podne doskakaše do Nerezinah dva mlada smutljivca iz susjednoga Osora — propaloga gradića — a sada u svrhe političke inostrancima napućena ponajviše gbravcima i hromcima svake vrsti, ribari i siromasi svake ruke, za koje dosta nesretna obćina trati.

Ovoj dvojici pridružiše se pak na studencu četvorica nerezinskih izroda i tada započoše zajedno javni mir rušiti djelom doista svakoga ukora dostojnim i nedopustivim pravim austrijanskim domoljubljem, kujući naime javno u zviezde talijanšku „Legu“, tumačeći koristi, koje će im ova donieti i pozivljući bezobrazno priprostoga težaka i mornara, da postane njezin član, jer da im je jedino od nje spasenje. Sasvim pak da bilo već sve unapried pripravljeno, sa svim da je ovimi smutljivci vladao mogući gospodin i papirom i olovkom u rukuh oblistao kao dosadni komarac oko studenca, da ulovi što više nesmotrenih zadužčnih i predanih Nerezinčana, ipak ne podje im za rukom, te im se izjalovi svakoga ukora dostojno djelo, jer ne uloviše u njihove otrovne mreže ako ne samo nekoliko zaslieplienih obitelji sa svojom nevinom djećicom, da bude samo broj veći i to najviše one gospode, koja hoćeš nećeš moraju se upisati, jer je tako hotio mogući, jer tko je dužan, on je sužanj.

Pitamo mi sada nadležno faktore, ne znači li to uznemirivati, dražiti i izazivati mirno nerezinsko Hrvate, kad u njihovo selo dolaze dva inostranca sa mislijom, da ih upišu u „Legu“, nasliednicu zloglasne „Pro patria“, u ono nesretno družtvo, koje Hrvatom Istre jamu kopa i snuje propast? Odkada, pitamo mi predsjednika „Lego“, odkada su Nerezino Talijancima napućene, od kada su Nerezino talijanaško solo? Ako dvie inostranske obitelji izključimo, u Nerezinah neima nijednoga pravoga Talijana, kako nam to jezik i običaji dokazuju. Kako se može onda pošteno u Nerezinah ustanovljivati podružnicu nesretne „Lego“, kako taj kurak opravdati, kad Nerezino no pripadaju talijanskomu kraljestvu ili talijanskoj narodnosti?

Nego, nije bilo dosta gore pomenutim smutljivcem, da su sve Nerezino smutili prigodom njihove zloglasne misije, nego da smutnja bude još veća, da zlo dodje do vrhunca, odlučiše javno proslaviti onaj dan, kad su se imali konstituirati, kad su naime imali predsjedničtvo izabrati. Da pak smutnjom i blagdan pogrde, za dan sjednice odabraše nedjelju, koja pade na 9. t. mj., a mjesto, gdje se je imala sjednica držati, propali Osor. Naravski, da nije mogla proći ova sjednica, a da joj ne prisustvuje i koji vidjeniji odmetnik i tlačitelj svoga materinskoga hrvatskoga jezika, da tako bolje zamane zaslieplieni puk. Ovoj sjednici prisustvova i neprijatelj našega jezika i naroda Stanich, c. kr. bilježnik u Puli, koji se je i tom prilikom kao ljuti naš protivnik pokazao.

Ne treba, g. uredniče, da Vam donesemo i govorancije, koje izrekoše u onoj sjednici naši odmetnici Stanich i sedmoškolac Salata, jer si možete i sami misliti, kakvim su duhom bile nadahnute, te da su bile patriotičke i zato se je i desta vikalo *avviva* „Legi“, predsjedniku, Osoru i Stanichu.

Poslie sjednice sliedio je narodni *tanac* pod mjeh, kojemu je pet šest para prisustvovalo. Nego dika i ures svega ploza bilo su tri gospodične, koje su kao vile oko sakupljenoga svieta letile i svakoga novčić za „Legu“ prosile i „*macari un soldo*“ neprestano vikale.

Iz Lovrana pišu nam polovicom septembra t. g. U našem inače mirnom gradiću imali smo svaku večer žandarmorijsku patrolu, kao da smo u obsadnom stanju. Tko je tomu kriv? Nitko drugi već 5—6 riečkih i lovranskih fićfirića ili boljo rekuć, kako se i sami zovu „*Club Pignatta*“. Prošle godine izazivali su nas Hrvate na svaki način; htjeli su i ljetos nastaviti. U početku do kasno noći uznemirivali su mirne gradjane urličući i pjevajući izazivne pjesme. Njekoji naši mladići po starom običaju dolazili su „*Pod lodonjicom*“ i „*Na Punte*“ pjevati hrvatske pjesme. Čim bi ti *naobraženi* (?!) Riočani čuli pjevati hrvatski, počeli bi bjesniti proti našim mladićem, nazivajući ih: „*mascalzoni, ladri Istriani*“ itd. Poznati Krstić, koga tišti „*diarrea poetica*“ (oprostite, ali nije moj izraz, već tršćanskog „Corsa“) i njeki *Conte* vikali su svašta proti gosp. načelniku, kao da on tobože sokoli te mladiće, da vriedjaju „*i suddili ungarici*“! Gospodo častna, nemojte izazivati mirne gradjane, budite mirni i vladajte se kao i njemački gostovi, što su ovdje, pa nitko neće vas ni pogledati. — Najljepše je učinio gostioničar „*Panhansa*“, što je iztjerao tu dičnu gospodu iz svoga svratišta, a jedna gospodja ćak ih je tužila uvriede radi.

Dne 6. agusta, kad su se vraćali iz Opatije, uzoli su iz parobroda „Senj“ zastavu, te su ju izazivno na zemlju bacali, govoreći: „*io la riconosco come l'ultimo chiodo*“; to je već bilo prijavljeno c. kr. žandarmeriji, ali nam se čini, da je to sve zaspalo, kao i druge njeke tužbe. Da vidu: *Evviva Margherita* i da pjovaju onu: „*abbasso il giallo e nero*“, ne treba niti da vam javimo. U nedjelju dne 12. agusta naši su pjevali hrvatski „*pod lodonjicom*“, i tu je došao poznati talijanski podanik Marino Dercolo, postolar, te je počeo vikati prema nama: „*porchi croati, rosso, bianco, verde, chi guadagna non perde, rosso, bianco, blù . . . . . su*“, na to nadošli su žandari, te su ga odveli u občinski ured na zapisnik; svakako valjalo bi, da ga više oblasti strogo kazne, te da ga iztjeraju iz naše carovine, tako da se drugi čuvaju vriedjati Hrvate.

Još pred 4 mjeseca občinsko poglavarstvo podnielo je tužbu na c. kr. kotarsko poglavarstvo u Voloskom proti Visohichu, talijanskom pristaši, što je na jednom utoku na zemaljski odbor u Poreču krivotvorio znakove križa nekojih občinara; nu do danas stvar je zaspala dubokim snom, a da bi bio dotičnik Hrvat, jedva bi se s njim tako postupalo. Zar su netko boji Talijanah, pak ne može ustupiti tužbu kotarskom sudu? Dobro bi bilo, da občinsko poglavarstvo učini dalnje korake, zahtjevajući, da se zakon vrši. Evo i ovo kao predmet za budućeu interpolaciju naših dični sokolova.

Njeke novine kažu, da će do konca ožujka budućе godine biti gotova pruga Matuljo-Lovran za električnu željeznicu. Vederemo!

Branimir.

I. Javna dražba vina. Polak izviešća trščanskih novinah, čovjek bi mislio, da se je 1. javna dražba najboljim uspjehom svršila, te da su svi prodavaoci svoja vina, ako ne najbolje, a to barem dobro prodali. Čudim se, kako je mogao „Il Pensiero Slavo“ istu ludost donieti; kad bi bio pročitao (što bi morao) „Našu Slogu“ uvidio bi bio g. urednik gdje je istina a gdje laž.

Kako Vam obećah, evo me sa njekoliko opazaka u pogledu ove družbe. Prije svega pitati se je: zašto se je kod licitacije dala prednost talijanskim i španjolskim vinom, a tek na 26tom mjestu našemu istarskomu vinu? Pravo bi bilo, da se prvo mjesto dude našim domaćim vinom, zatim vinom iz Dalmacije i drugih pokrajinah Austro Ugarske monarkije, a tek kad su ova poredana, neka dodju strana vina iz Italije, Španjolske itd. na red.

Nezgodno je bilo zatim uzporedjivanje vina. Tu su došla izpremješana dobra, fina, sladka, kisela, jaka i slaba vina bez svakog reda. Tako si morao poslie Marsala i Malaga kušati obična talijanska vina, koja su ti se pričinila bljutava. Kušajući poslie Marsalo naše domaće vino, ja ga ni prepoznao nisam.

Neka se dakle u budućе vina razredo po vrsti, finoći i jakosti, da nećeš morati poslie finog vina kušati slabo, nego poslie slabog da dolaze bolja do najboljeg.

Dobro bi bilo, da se pozove za takav dan kojeg trgovca jestvina. Kupci mogli bi ovako štogod založiti, te si usta i želudac pripraviti za ukus pojedinih vina. Zatim nebi trgovci izvrgnuti bili gladu, čekajući do 2 sata po podne konac družbovanja, a komisija nebi sama ostala kao zadnji put.

Najzgodnije pako bilo bi, da se svi uzorci prije družbovanja kušati dadu, pa bi svaki trgovac mogao odmah odlučiti: ovo ili ono vino hoću kupiti i čekati, dok dodje na njega red. Zatim malo više preporuke, života a manje židova!

Crux.

Otvorenje čitaonice u Malinskoj. Opis svečanosti prigodom otvorenja „Hrvatske čitaonice“, mislim, da ste već primili, pa Vas molim, da uvrstite u dičnu „N. Slogu“ još sliedeće brzojave, koji su prispjeli onoga dana.

Bakar: U duhu s Vama radujemo se na oživotvorenju najmladje sestre, želeći sjajni razvitak na ponos, uhar mile hrvatske otaćbine. Živili sviestni osnovatelji, članovi i sakupljeni gostovi. Množe se broj patriotičnih institucija u posestrimi Istri.

Narodni Dom.

Barseč: Dobar početak na korist tamošnjega puka žele mladoj sestri uz bratinski pozdrav.

Članovi bersečke čitaonice.

Buzet: Želi sreću najmladjoj sestri. Živili!

Hrvatska čitaonica.

Buzet: Vivat, floreat, crescat dovikuje član

Dr. M. Trinajstić.

Krk: Pravaški pozdrav novo osnovanoj čitaonici. Bila razsadnikom, ognjištem čistog neoskvrnutog hrvatstva.

Sivić, Car.

Opatija: Dao Bog ti bila predstraža na tom ostrvu čistog hrvatstva, te želi i zato moli Svevišnjega tvoja vjerna drugarica i sestra

Zora.

Varaždin: Čast i slava osnivačem čitaonice moga miloga zavičaja. Pozdravljajući braću na okupu, kličem: živjela hrvatska svijest

prof. Ivan Milčetić.

Vrbnik: Vrbnička čitaonica najstarija na otoku Krku, srdačno pozdravlja najmladju svoju drugaricu, želeć joj sreću početak i trajni obstanak.

Vrbnik: Živila nova tvrdja razsadnica, uskrisiteljica hrvatske sviesti.

Ivošić, Vitezić, Oršić bogoslovci.

Zadar: Domaćoj narodnoj čitaonici želo trajan obstanak

Juranić, Sormilić.

Iz Modulina nam pišu 15. t. mj.: U nedjelju dne 9. t. mj. imali smo u našem gradiću veliku svečanost: nova orkva, koju su sagradili žulji modulinski, imala je biti posvećena. U to ime došli su ovamo preuv. biskup Flapp, dekan puljski Clova sa tri-četiri druga, kotarski poglavar Rossetti, občinski načelnik Rizzi i još prilična „klapa“ uzročitelja, koji su ili pod jednim ili pod drugim razlogom pozvani bili na svečanost od svećenika g. Bylice. Omiljeli nam sudci Prinz i Tentor, te dva kapelana od mornarice Marinić i Dumić bili su istu sa gornjira družtvom dok je oficijoznost trajala, ali čim su mogli, oslobodili su se tudjinaca i došli medju domaće ljude, da se prijatoljski razveselo. Čudnovato, ali istinito: puk modulinski držao se je snevim pasivno. Kao da nieu niti bili onakvi poglavari u mjestu. A što bi drugo i činio? Sva ova gospoda nemaju srca za nj, svi mu govore tudjim jezikom, oni ga drže za niže stvorenje. Pitajte Modulince, koja razlika je bila, kad bi došao ovamo blagopokojni Dobrila, pitajte ih, kad bi došli drugi poglavari i načelnici. To su očutila gospoda

hoće, da bude on sa obitelju danas posvesit, da pak sutra neima ništa čim bi se nahranio. Valjan gospodar treba, da udesi sve tako, kako bi imao dovoljno i danas i sutra.

Mi znamo, da ima ljudi, koji vele, da se jedva ribe najedu kad „*Čozoti*“ dođu; mi znamo, da jih je u to doba više na trgu i da se jih jeftinije kupi. Al to nas ne može odvratiti od uvjerenja, da bi se „*Čozotom*“ imalo zabraniti bar kroz 7 mjeseci lov, i to obzirom na to, da će inače uništiti ribe, a obzirom na to, da se sad dobiva manje i drobnije ribe, pače često i nezdrave, jer se prodaju što premlade po rastu, što prestare kao ulovljene i smrdljive, pošto je u mjesecih agustu, septembru, oktobru pa i novembru često tako vruće, da prebrzo zastare i zasmrde, pa što si s toga s njimi mnogi želuduc pokvare.

Spominjemo još, da se u tršćanskom zaljevu nesmie loviti sa mrežami na vučenje sa dviema ladjama, i da na Rieku nepuste „*Čozota*“ s ribom mjeseca agusta i septembra. Naredba onostranoga ministarstva je bolja od one ovostranoga. Kod ugovora, koji se je sklapao prije kakvih deset godina u Gorici izmed naše monarhije i kraljestva Italije, i usljed kojega je često spomenuta naredba valjda izdana, neznamo, koji sve su sudjelovali. Sjećamo se bar toliko, da tu bijaše medju ostalim i današnji zemaljski istarski kapetan vit. *Campitelli*.....

Čuli smo, da se na prerani dolazak „*Čozota*“ tuže osobito *Dražani*. stanovnici mošćeničke Drage, koji su skoro isključivo bave ribarenjem; od njega mnogi žive, koji si osobito lovom sardela mnogo zasluže. Glede toga lova je navedena ustanova §. 29. Valjda se je „*Čozoti*“ drže. Ako ne, nek se Dražani prituže na pomorsku oblast. Ako njim pak nit tu ustanova nezajamčuje dovoljno lova sardela — a reć bi, da ne, jer se tuže osobito na to, što su ljetos prerano došli, agusta i septembra, kad Dražani najviše sardela love —, nek daju svoje razloge na znanje pomorskoj oblasti, makar putem kojega ribarskoga odbora, ako u obće koji na iztočnoj obali Istre obstoji.

Mimoilazeć okolnost, da može po §. 43. obstojati odbor od dva lica, a da po našem mnenju nemože biti odbora kao nit družtva od dva lica pitamo na svrsi:

Jeli ribarski odbori, propisani u netom spomenutom §. 43., imenito kod lučkih kapetanata i drugih lučkih ureda u obće obstoje? U kojih mjestih su ti odbori? Koje osobe sačinjavaju pojedine? Što rade? Da li savjetuju? Da li se njihovi savjeti uvažuju?

Ili takovi odbori obstoje samo u naredbi, da bude ljepše vidit?! Ili su možda formalno i ustanovljeni, a da u istinu ništa nerade?! Ljudi na iztočnoj obali Istre neznaju za nje!

Javno pitanje

na c. kr. kotarsko poglavarstvo na Voloskom, na c. kr. namjestničtvo u Trstu i na zemaljski odbor u Poreču.

U odluci, kojom se je občinsko zastupstvo podgradsko razpustilo, kaže se izrično, *da se novi izbori „imajo prezej razpisati“*, dakle „*prezej*“, odmah.

Od onda od 25. julija t. g. je do danas prošlo već **devet** tjedana.

Obzirom na jasnu ustanovu zakona, i onoga za cielu ovu polovicu monarhije, u koju spada i Istra (čl. XVI. drž. zakona 5. marča 1862.) i onoga za pokrajinu Istru napose (§. 96. pokr. zak. 10. julija 1863.); obzirom na rieči, sadržane u odluci c. kr. namjestničtva, kojom se je razpustilo občinsko zastupstvo u Podgradu, da se imadu novi izbori odmah razpisati i obzirom na to, da je već prošlo no samo „**odmah**“, nego i **devet** tjedana, pitamo c. kr. namjestničtvo u Trstu i c. kr. kotarsko poglavarstvo na Voloskom, kao oblasti, koje imadu u ime cesara i kralja biti nad vršenjem zakona, te zemaljski odbor u Poreču, kao oblast, koja bi imala u ime pučanstva štititi samoupravu občina:

Jesu li novi izbori za podgradsku občinu već razpisani?

U Trstu, 27. septembra 1894.

Uredničtvo „Naše Sloge“.

Na uspomenu

rano preminulog prijatelja i druga

Andjela Antonca,

bogoslova tršćansko-koparske biskupije u Gorici.

Muor giovane, colui ch' al ciel è caro!
Menandro.

Obistiniše se na žalost, mili Andjeo, naše zle slutnje, a tvoje kobne rieči, s kojima si se od nas dielio! Na razstanku zaželili smo ti čim skoriji povratak, a ti, predvideći zlo, reče: „*Težko druzi, da se mi već ovdje vidimo, jer mene do par mjeseci neće bit na svietu*“. Andjeo, nezaboravni druže! Tko bi bio rekao, da će tebe tako mlada i čila pokositi nemilostnom rukom ona, koja je „*u svesilju sila najjača*“. Pred godinu dana došao si medju nas, da se izobraziš, da žrtvuješ mladjani život na oltaru vjere i domovine, čil i zdrav, pa eto još nije prošla ni godina, a tebe neima više medju živimi. Nemilostna smrt prekinu nit tvog života, otevši tako neviljnim roditeljem dobrog i plemenitog sina, njihovu nadu, narodu hrvatskomu čestita sina, nam pako raztuženim prijateljem vjerna i mila druga.

U 21. godini života, u cvietu mladosti, poletila tvoja plemenita duša u nebeske visine na vječnu pravdu, da primi nagradu za trud i za patnje, da bude bliže Onomu, kojem si htio posvetiti umrli tvoj život.

Trpio si mnogo, kao i sva naša mladež u Istri, ali ti si kao hrid nepomično stojao, odbijao navale, stupao putem istine i osvjedočenja, od čega te ne mogaše nijedna nevolja odvratiti.

Uz značaj, poštenje i radinost resila te osobito ljubav žara mladenačkog napram našeg tužnog Istrana Hrvata, napram šire domovine Hrvatske. Ti, premda odgojen u tudjem duhu, izvrgnut tim pogibelji, da se otudjiš narodu iz kojeg si nikao, ti si se čvrst uzdržao kao pravi sin naroda. Ti si sam nastojao naučiti materinji jezik, (budući ti to nedao pravedni zakon). Uviek si bio spreman na obranu pravica narodnih. Najveće veselje bilo ti, kad si čuo što ugodna iz naroda. Zanešen si bio za napredak, za dobro tužnog Istrana, kojeg ti je jadni život bio dobro poznat. Pa si se veselio, nadajući se mu i ti pomoći, kad budeš svoj čovjek. No prije, nego si to mogao postići, pokosila te krutа smrt, umanjivši naš broj i onako premalen prema ogromnom radu.

Mili Andjeo! Tebe je nestalo iz kola tužnih prijatelja, ali duboko usadjena ostat će u srcu našem na te mila spomen, koja će nas sjećati i poticati na uztrajno izvršivanje težkih zvaničnih dužnosti u vinogradu gospodnjem i narodnom.

Primi, Andjeo, za uzdarje ovo od tvojih prijatelja, drugova, koji raztrkani širom Istre, ne mogahu ti izkazati dužno poštovanje, nije im bilo moguće odpratiti te do hladnog stana, kamo te prerano rinuše . . . .

Ti si njim, znamo, već oprostio, al narod težko. Njemu bo treba sinova, koji bi ga vodili putem spasa, koji bi ga doveli do veličine, prosvjete, slobode!

Sjećaj se, nezaboravni Andjeo, tvojih roditelja, tvoje mile domovine, a i nas raztuženih prijatelja: moli se Svevišnjemu za sve nas, osobito za tužni narod hrvatski, tog tvog miljenka. S Bogom mili prijatelju, vjerni druže Andjeo! Lahka ti bila rodna zemlja, a duša naužila se Onog, za kojim mi svi težimo.

Hrvatski bogoslovi gorički.

Odziv

svećenstva krčke biskupije na pastirski glas presvietloga gospodina

ANDRIJE ŠTERKA.

„In cruce salus!“

„U križu svima tek je spas!“
S tom lozinkom Ti smjeran k nam dohodiš
Kô negda kralj ka djevici Sionskoj, —
Prot sili ljutoj, premoći sotonskoj,
Naš vladiko da k pobjedi nas vodiš.
Čuj odsvud glase radostnog poklika,
Gdje veseli ti kličemo: Hozana!
A ne dô Bog kog od nas odmetnika,
Da ogorči Ti čislo starih dana —
Ne! — uz Te evo svih tu nas!

„U križu svima tek je spas!“
Ti zboriš glasom Božjih avjestnikâ —
Blagoslovljene pak su stope njine —
„Med nama evo nove mi baštine
Po zapovjedi Hrista namjestnika.
Na Božji tako glas iz Ur-Haldeje
I Avram novu nadje postojbinu!“
A desnom dižeš stieg svoj, križ nam gdje je,
Dok lievom kužeš: vangjelja istinu —

„U križu svima tek je spas!
Ti milo diraš u srca nam žice
O križu zboriš, kako nosit ga je
I na nj proz ovog kratkog žića vaje
Upirat pogled, a ne klonut nice.
Dapače, veliš, ustreba li prvi
Ponieti ja ću križ si na Golgotu!
Za častni krst nam predji lili krvi
A mi bi bili njima na sramotu,
Ne sljedeći Tvoj mili glas!

„U križu svima tek je spas!“
Ti zboriš — tako dobri pastir samo —
I neuku križ otvorena knjiga.
Da razmišlja ju. Još Ti živa briga
Čim vjerno stado svaki da pitamo,
Vangjelje, veliš, tek je zdrava pića,
Za pastvu da je volje i nauka,
A pečat rieči neporočnost žića,
Jer bez tog sve lih jeka mjednog zvuka.
A nama svet će Tvoj bit glas.

„U križu svima tek je spas!“
Ti zboriš. — Trpit, trpiti nam valja,
A dom naš mili strada od vjekova,
Na nj srću poput paklenih bjesova
Zli dušmani, da plien im bude žvalja.
Al odbiše ih uz krst djedi naši,
Uz njih uz krst bi trgnut mač pastiru!
S tog borba nesmi niti nas da plaši,
Da mirno drugi prava nam zatiru. —
Za krst i dom uz Tebe nas!

V. P. Brščanski.

Franina i Jurina

Fr. Ča je istina, Jurino, da su ponudili našemu plovanu, da te ga učinit u Barbanu za plovana?

Jur. A zač baš tamo?

Fr. Jer doju, da je u Štinjanu puljskoj gospodi preblizu.

Jur. A, a—a, sad kapim.

* * *

Jur. Ča će to reć po našu *kist*?

Fr. Bimo rekli pinel.

Jur. Neki na lože po silo će, da je to kasnu.

Fr. Zač je sam na se mislel.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Uredničtvu našega lista priposlaše nadalje: Gosp. Marijan Marki iz Novalje u Dalmaciji 4 for., sakupljenih dne 23. septembra pri večerinjem prijateljskom sastanku u domu učitelja Predolina, a na predlog gdje učiteljice Marki. Darovaše: učitelj Predolin 1 krunu, Josip Predolin 10 filira, obitelj Galzinja 90 filira, učitelj Marki 1 krunu, učiteljica Marki 1 krunu, pop Juraj Marićić, umirovljeni župnik 4 krune. — Gosp. Većeslav Folta, kapelan u Ceri, p. Žminj poslao 10 for., sakupljenih u Ceri od prijatelja istarskih sirota. — Gosp. Ivan Trinajstić iz Malinske poslao for. 23, od kojih je sakupila for. 21·28 dična gdja Avelina Fabianić prigodom otvorenja hrvatske čitaonice, a for. 1·72 sakupio je sam g. pošiljatelj, sakupljenih u malonom družtvu u samostanu sv. Marije Magdalene.

Gosp. M. Babić poslao je na ruke g. dra. M. Laginje iz Wörishofena za „Effondiju“ i za „Vegetarijanca“ 40 njemačkih maraka, za koje je pošta dala 24 for. 32 nvč. Živili! (Slicdi).

Župnički izpit položili su dobrim uspjehom prošloga (edna sliedeći svećenici tršćansko-koparsko biskupije i to gg.: S. Budin, duh. pomoćnik kod Jezulta u Trstu; Ellner Ante, župe-upravitelj u Žminju; Počivalnik Vatroslav, duh. pomoćnik u Brezovici; Sašelj Milko, duh. pomoćnik u Vatovljah; Škrbec Mate, župe-upravitelj na Dvoru (Korte); g. Škrlj Josip, kapelan u Štorju i g. Vranjac Ivan, duh. pomoćnik u Oprtlju.

Iz krčke biskupije dobismo sliedeću viest, koju će radostno pozdraviti gg. svećenici i onaj pobožni puk: Veleč. g. Frane Volarić, kapelan u Rabu polazi u Čunski, a na mjesto njega dolazi veleč. g. Bar. Gršković; veleč. g. Niko Grego, kapelan u Omišlju polazi na Punta luna, mjesto njega dolazi u Omišalj mladomisnik č. g. Jv. Maričić; mladomisnik č. g. Antun Bonifačić imenovan je duh. pomoćnikom u Novalji; č. g. M. Petris imenovan je vikarom u Krku, zajedno biskupski kapelan; č. g. Kl. Kv. Bonifačić ide na više nauke u Beč; č. g. Blaž Soldatić dobio je 6 mjeseca dopusta. Otvoren je natječaj za dekana stolnoga kaptola i jednostavan kanonički; uz to 6 župa: Baška, Punat, Vrbnik, Dobrinj, Dubašnica i Malinska. Hvala Bogu krećemo na bolje!

Nakanadni izbori za pokrajinski sabor u Poreču obaviti će se dne 15. oktobra t. g. Birati se imade dva zastupnika, i to jednoga za grad Piran a drugoga za trgovačko-obrtničku komoru u Rovinju. Želimo talijanskoj gospodi, da budu sretniji nego li do sada u izboru.

Skupščina „Bratovšćine hrv. ljudi“ u Istri“ obdržavala se je sa najavljenim dnevnim redom dne 20. t. mj. u Kastvu. Premda se svuda sabire na korist družbe sv. Cirila i Metoda, ipak je „Bratovšćina“ i tečajem prošlo družtvene godine za par stotina forinti pomnožila svoju imovinu. Vrhu toga darovao je „Bratovšćini“ čestiti naš rodoljub i trgovac gosp. Mate Kundić svoju dionicu „Narodnoga Doma“ u Kastvu. U novi odbor stupili su nekoji novi članovi, jer nekoji dosadanji odbornici nemogoše radi odaljenosti od Kastva ili radi svojih poslova opet stupiti u odbor. U ostalom obaviestiti ćemo čitatelje po starom običaju o tečaju skupščine plemenite naše „Bratovšćine“.

Dali su ostavku. U zadnjem broju glasila zemalj. odbora u Poreču „L' Istria“ čitamo, da su se zahvalili na časti prisjednika (asesora) zemaljskog odbora gg.: Gambini, Cleva i Bartoli. Za razlog tomu navadjaju to, da jih javni listovi pokrajine, osobito puljski „Giovine Pensiero“ napadaju, dirajuć čak u čistoću njihova značaja. — Mi neznamo, koji je pravi uzrok tomu važnomu koraku spomenute gospode, nu držimo, da se iza toga nešto „dobela“ sakrivati mora. Po zakonu imali bi sada stupiti na mjesta odstupivših prisjednika njihovi zamjenici, isto birani od sabora, dotično saborskih kurija. Idemo da vidimo, što će se iz toga izleći.

Ribarenje u kvarnerskom zaljevu. Na drugom mjestu donašamo konac zanimiva članka o ribarenju u našem zaljevu, koji ide za tim, da upozori oblasti na vršenje zakona ili naredba, obzirom na ribarenje od strane Čozota u našem moru i da zaštiti interese domaćih ribara od pohlepe tudjinaca, koji mimoilaze zakon i kojim se daje povlastice na štetu domaćih ribara.

Ovdje nam je dodati obzirom na ono, što je rečeno o lučkih kapetanatih, da takovi obstoje u Trstu, Puli, Rovinju i Lošinju. Pod puljski kapetanat spada expozitura u Voloskom.

Medjutim predmet spomenutog članka nije posve izcrpljen, te radi toga pozivljemo naše prijatelje, kojim su poznati pojedini slučajevi zloporabe ili povrede zakona, bilo od strane koga u tom predmetu, da nas o tom obaviestiti izvole.

Mi nastojimo, da pomorske oblasti doznaju ovim putem za jade naših ribara, koji trpe radi toga, jer tudjinci uživaju povlastice. Nebudo li ribarom našim pomoći od pomorskih oblasti, trebati će, da se ovo pitanje spruži na drugom mjestu.

Gradnja škola družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Od prijatoljske strane doznajemo, da je zgrada za školu, što će ju otvoriti naša družba u Baderni, vrlo krasna, samo žalibože za ovu godinu malo prekasno dogotovljena. Druga zgrada, naime ona u Kašteliru, napreduje brzo, te će biti za osam dana pod krovom: Bilo srotno!

Početak zadirkivanja u Pazinu. Gospoda, koja su milošću blage uspomene kot. poglavara Schwarza zasjela u upravno vieće, započela su predvidjena zanovetanja proti občinskom poglavarstvu. Prvu priliku k tomu dalo je ustanovljenje proračuna mjestne obćine za god. 1895. Predsjednik upravnoga vieća g. Covaz (negda Kovač) podnio je prigovore protiva 6 točaka. Ovdje izpuštamo nabrojiti pojedine prigovore, jer ćemo se obširnije na nje svratiti u buduće. Nemožemo ipak, a da se ne priključimo začudjenju obć. odbora, da proti proračunu prigovara jedan Covaz, koji je sve do konca agusta 1893. za 10 godina kao blagajnik pazinske obćine prisjedivao odboru proračune na istom onom temelju, na kojem je i ovaj, komu prigovara. Usljed obširnog i temeljitog izvieštća občinskog odbora bili su svi ti prigovori odbiveni i prihvaćen proračun kako je bio predložen.

Druga točka, o koju se spotaknulo upravno vieće, jest jezikovno pitanje. Ono je nam priobćilo občinskom poglavarstvu, da njegove hrvatske dopise no prima na znanje, te jih neće unašati u podnesnik niti stvarno riešiti. Iztičemo, da takvoga zaključka nije stvorilo upravno vieće, nego samosvojno ga je poprimilo i izveo predsjednik Covaz. Toj samovolji, nadamo se ipak, da će se naći lieka kod nadležnog mjesta, kamo se obć. odbor već obratio.

To su oto prvi plodovi sjemena, posijanog od bivšega plodavara. Naravski, da to nije koristilo za red i

unapredjivanje obćeg dobra u ovoj obćini, ali podućno je svakako za hrvatski narod u ovom kotaru, jer će i slieпi uvidjeti, da ti tobožnji njihovi „prijatelji“, koji su njim se prije izbora obratili u njihovom hrvatskom jeziku, sada, kada su izabrani, smatraju njih za svoje robove, nepriznavajuć njim jezika po Bogu njim danog, a po zakonu priznatog kao jednakopravnog. Samo tako napried!

Ovom prigodom još jednu. Upravno vieće ima svoj ured na I. katu obć. zgrade. Tik toga ureda je dvorana za sjednice zastupstva. Ovih dana je pak izginuo hrvatski nadpis nad dvoranom, a pušten samo talijanski. Talijani svud jednaki!

Dvadesetgodišnjica čitaonice u Baški. Od tamo nam pišu polovicom rujna 1894. Evo me da vas izviestim o zabavi, što je bila u proslavu 20godišnjice naše čitaonice. Dvadeset ljeta u naredbenom životu važi puno, pa za to ne možemo nego pohvaliti idou odbora, što se bio ustrojio u tu svrhu. Proslava ova bijaše istina skromna prema prilikam, ali možemo reći posve liepa.

Dvie večeri, dne 8 i 9 tek. mj. zabavljala nas naša perjanica, naša učeća mladež. Tim je pokazala, da znade i vrieme svog odmora koristno upotrebiti. Istina je, da to nije bila po prvi put u Baški zabava ili „komedija“. Ovog puta ne mogahu sudjelovati braća iz Vrbnika, koštro drugih godina, ali možemo reći, da su nas naši pitomci učiteljišta u Zadru i Kopru, kao i ostali, posvo zadovoljili. — Svršeni preparand *Durinović* zgodno je u kratko orisao 20ljetni obstanak i važnost bašć. čitaonice. Nije mogao pri tom, da ne spomene njezinog osnivača, našeg nazaboravnog župnika *Dorčića*. — Liepo je odigrana šaloigra: „*Kumpar Anton Aleluja*“; osobito je dobro oponašao Krajanina pravnik *Dorčić*. I deklamacija „*Djed i unuk*“ liepo je uspjela, a druge večeri ona: „*Rodu o jeziku*“. Smieha bijaše dosta u „*Befelu*“ lakrdiji, priredjenoj po pošurici od *Tomića*, gdje su strpali u škrinju na mjesto starog oružja starog popa *Jovana*, a svemu bila kriva njemačka „*špraha*“. — Za proslavu je nadošlo više brzojava od vrlih rodoljuba gg. *Vitezića* i *Spinčića* ter drugih iz Zadra i Pule. — Druge večeri radi gmiljavine i kiše nebijaše zabava onako posjećena kao prve. Nisu bili na zabavi nekoji naši svećenici a ni naša dična mornarica nije se brojno odazvala, kao što joj moramo prigovoriti, da skoro ni malo ne pohadja čitaonice. Sa svim tim ostalo je od zabave dosta čistog prihoda, koji je namienjen pol čitaonici a pol za izplatu sv. križa „*na poklonci*“. —

Na konou zahvaljujemo svoj gg. pripravnikom i učiteljem, koji nas tako liepo zabavljahu, sa željom, da bi i do godine; osobito g. pravniku *Dorčiću*, koji se je najveć trudio oko proslave 20godišnjice naše hrv. čitaonice i tim pokazao, da ne zaostaje za njezinim osnivačem, a svojim stricem pok. župnikom Dorčićem. X.

Otvorenje hrv. čitaonice u Malinskoj. Iz Malinske, dne 22. t. m. Znatiželjno proletio sam stranice zadnjega broja vriedne „Naše Sloge“ te junačke pobornice na trnavom našem narodnom poprištu, te miljenice siromašnog ali poštenog hrvatskog pučanstva u Istri, koje žalibože još ovdje ondje čami obavito plaštom tmine. Preletio samih s nadom, da ću naći opis slavlja, što se slavilo dnova 16. rujna u Malinskoj, ubavom mjestancu ravne Dubašuice, dnova, koji će zlatnimi pismeni ostati zabilježen u dubašljanskoj kronici. Ali tog opisa ja ne nadjoh. Pošto Vam se dakle, velečć. gosp. uredniče, nitko javio nije, evo mene, da to, u koliko mi slabe sile dopuštalo budu, učinim. Već bje unapred, putom „Naše Sloge“ javljen dan, kad se imala otvoriti u Malinskoj hrvatska čitaonica. Zamililo se rodoljube i znance, da nas tom prilikom što mnogobrojnije posjetiti izvole. Da nam se ogluhiti neće, znali smo predobro, ali ipak radu iztičemo, da je uspjeh bio daleko nad očekivanjem. Ne samo sa cielog otoka, već kako Vam je poznato i s krške Liburnije dohrliše junaški sokoli posebnim parobrodom, da svečanost što sjajnije uspije, da nam zasvjedoče, da su naša srca spojena najužim vezom i da bije za nesretnu majku domovinu jednako, ako nas i dieli mrko more. Vodja jim bijaše onaj, što stoji medju prvimi u bojnih redovih za naša prava — profesor *Spinčić*. Kad stupiše gosti na kraj zatutnjili mužari, zaorile pjesme uz urnebesni: „*živio*“. Na to pozdravi gosteizletnike predsjednik čitaonice — veleč. g. Milovčić. Zastupnik mu Spinčić odgovori, a taj govor bijaše popraćen neprestanimi živio-klici. Malo kasnije dospješe iz Krka gg. *dr. Vitezić, dr. Volarić, dr. Fabianić* i mnogo drugih, kojim se išlo u susret.

Otvorenje bilo je u pet sati i pol. Rodoljuban i zanosan govor držao je podpredsjednik učitelj *Tončić*, prekinut i praćen često klicanjem prisutnih.

Goste zabavljao je tamburaški zbor iz Vrbnika. Kod večere je skoro svatko htjeo, da dade oduška radostnu čustvu, što mu napunjavalo grudi. Rodala se zdravica za zdravicom, a htjelo bi se mnogo stupaca „Naše Sloge“ kad bih Vas o svakoj posebice obaviestiti kanio. Sve bijaše veselo i ponosno. Miljenik naših vila naš „*Emin*“ izpjevao i pročitao prigodnu pjesmu. Živio! Niemo zaboravili ni na družbu sv. Cirila i Metoda, kojoj je toli plemenit cilj, pak sakupismo i za nju svoticu. Ovomu se kliče, kliče se onomu; rukuju se ovi, ljube se ozi, — težko se je bilo rastati sa milimi gosti, ali njim je valjalo poći te malo kasnije plovio je „Sibyl“ miruo put bajno Opatlje.

Sakupismo se opeta nas više i još dugo za tim ori se u tihoj rujanskoj noći glasovi pjesmo naše. Rastadosmo se napokon sretni što smo toli krasno proćli onaj dan.

Red je da svim, želeć novorodjenoj čitaonici dug i sretan život i s nadom, da će ona biti ognjište narodne svieti, na kom će se ugrijati i nekoja uzebla srca, koju bi morala buktiti plamenom domovinske ljubavi.

Hrvatski sveučilištni gradjani u Gospiću priredili su jučer 26. septembra u prostorijah hrvatske čitaonice „Lička Vila“ večernju zabavu. Čisti prihod namienjen je družbi sv. Cirila i Metoda u Istri.

Gradnja luke u Malinskoj. Od tamo javlja nam prijatelj, da su doznali kako će se početkom buduće godine tamo započeti sa radnjom u onoj luci, kako je to predložio i preporučio naš dični zastupnik prof. Spinčić u zadnjem zasjedanju carevinskoga vieća.

Kad bude ta radnja izvedena, biti će od velike koristi za ono pučanstvo. Ovom prigodom preporučamo pomorskoj oblasti, da nam ostrani njemački napis u luci, jer se ovdje nitko tim jezikom nesluži. Napis morao bi biti jedino u hrvatskom jeziku, kako je to i naš zastupnik zgodno iztaknuo.

Svim našim zagovornikom osobito neutrudivem našem zastupniku Spinčiću izričemo srdačnu zahvalu, što će nam se tom radnjom izpuniti davna želja i velika potreba.

Iz Nerezinah kod Osora pišu nam 19. t. mj. Naši domaći izrodi na glasu nemirnjaci, neprijatelji svega onoga, što se hrvatskim nazivlje, što hrvatski diše i miriše; neprijatelji baštine svojih otaca i pradjedova; dušmani svojega materinskoga jezika, svoje domovine, svojega naroda, jednom riečju svega onoga, što je svakomu čovjeku koli izobraženomu, toli divljemu, najsvetije i najmilije, a zanešeni prijatelji talijanske „avite colture“, ovi izrodi, velim, ne spavaju, ne miruju, nego svakom zgodom uznemiruju baš na izazivajući način poštenjake i prave domorodce osorske obćine, a osobito pak liepih Nerezinah.

Da istinu pišem, dokazati će sliedeći čin: Na 19. prošlog mjeseca u nedjelju poslje podne doskakaše do Nerezinah dva mlada smutljivca iz susjednoga Osora — propaloga gradića — a sada u svrhe političke inostrancima napućena ponajviše grbavcima i hromcima svake vrsti, ribari i siromasi svake ruke, za koje dosta nesretna obćina trati.

Ovoj dvojici pridružiše se pak na studencu četvorica nerezinskih izroda i tada započeše zajedno javni mir rušiti djelom doista svakoga ukora dostojnim i nenadahnutim pravim austrijanskim domoljubljem, kujući naime javno u zviezdo talijanašku „Legu“, tumačeći koristi, koje će im ova donieti i pozivljući bezobrazno priprostoga težaka i moranra, da postane njezin član, jer da im je jedino od nje spasenje. Sasvim pak da je bilo već sve unapried pripravljeno, sa svim da je ovimi smutljivci vladao mogući gospodin i papirom i olovkom u rukuh oblietao kao dosadni komarac oko studenca, da ulovi što više nesmotrenih zadužanih prodanih Nerezinčana, ipak no podje im za rukom, te im se izjalovi svakoga ukora dostojno djelo, jer no ulovišo u njihove otrovne mreže ako ne samo nekoliko zasliepljenih obitelji sa svojom nevinom djecicom, da bude samo broj veći i to najviše one gospode, koja hoćeš nećeš moraju se upisati, jer je tako hotio mogući, jer tko je dužan, on je sužanj.

Pitamo mi sada nadležne faktore, ne znači li to uznemirivati, dražiti i izazivati mirne nerezinske Hrvate, kad u njihovo selo dolazo dva inostranca sa mislijom, da ih uplšu u „Legu“, nasliednicu zloglasne „Pro patria“, u ono nesretno družtvo, koje Hrvatom Istre jamu kopa i snuje propast? Odkada, pitamo mi predsjednika „Lego“, odkada su Nerezino Talijancima napućene, od kada su Nerezino talijansko selo? Ako dvie inostranske obitelji izključimo, u Nerezinah noima nijednoga pravoga Talijana, kako nam to jezik i običaji dokazuju. Kako se može onda pošteno u Nerezinah ustanovljivati podružnicu nesretne „Lego“, kako taj kurak opravdati, kad Nerezino no pripadaju talijanskomu kraljestvu ili talijanskoj naroduosti?

Nego, nije bilo dosta gore pomenutim smutljivcom, da su sve Nerezino smutili prigodom njihove zloglasne misije, nego da smutnja bude još veća, da zlo dodje do vrhunca, odlučiše javno proslaviti onaj dan, kad su se imali konstituirati, kad su naime imali predsjedničtvo izabrati. Da pak smutnjom i blagdan pogrde, za dan sjednice odabrašo nedjelju, koja pade na 9. t. mj., a mjesto, gdje se je imala sjednica držati, propali Osor. Naravski, da nije mogla proći ova sjednica, a da joj ne prisustvuje i koji vidjeniji odmetnik i tlačitelj svoga materinskoga hrvatskoga jezika, da tako bolje zamame zasliepljeni puk. Ovoj sjednici prisustvova i neprijatelj našega jezika i naroda Stanich, c. kr. biljožnik u Puli, koji se je i tom prilikom kao ljuti naš protivnik pokazao.

No treba, g. uredniče, da Vam donesemo i govorancije, koje izrekoše u onoj sjednici naši odmetnici Stanich i sedmoškolac Salata, jer si možete i sami misliti, kakvim su duhom bile nadahnute, te da su bile patriotičke i zato se je i desta vikalo *avviva* „Legi“, predsjedniku, Osoru i Stanichu.

Poslie sjednice sliedio je narodni *tanac* pod mjeh, kojemu je pet šest para prisustvovalo. Nego dika i ures svega plesa bilo su tri gospodične, koje su kao vile oko sakupljenoga svieta letilo i svakoga novčić za „Legu“ prosile i „*macari un soldo*“ neprestano vikale.

Iz Lovrana pišu nam polovicom septembra t. g. U našem inače mirnom gradiću imali smo svaku večer žandarmerijsku patrolu, kao da smo u obsadnom stanju. Tko je tomu kriv? Nitko drugi već 5—6 riečkih i lovranskih fićfirića ili bolje rekuć, kako se i sami zovu „*Club Pignatta*“. Prošle godine izazivali su nas Hrvate na svaki način; htjeli su i ljetos nastaviti. U početku do kasne noći uznemirivali su mirne gradjane urličući i pjevajući izazivne pjesme. Njekoji naši mladići po starom običaju dolazili su „*Pod lodonjicu*“ i „*Na Punta*“ pjevati hrvatske pjesme. Čim bi ti *naobraženi* (?!) Riečani čuli pjevati hrvatski, počeli bi bjesniti proti našim mladićem, nazivajući ih: „*mascalzoni, ladri Istriani*“ itd. Poznati Krstić, koga tišti „*diarrea poetica*“ (oprostite, ali nije moj izraz, već tršćanskog „Corsa“) i njeki *Conte* vikali su svašta proti gosp. načelniku, kao da on tobože sokoli te mladiće, da vriedjaju „*i sudditi ungarici*“! Gospodo čestna, nemojte izazivati mirne gradjane, budite mirni i vladajte se kao i njemački gostovi, što su ovdje, pa nitko noće vas ni pogledati. — Najljepše je učinio gostioničar „*Panhansa*“, što je iztjerao tu dičnu gospodu iz svoga svratišta, a jedna gospodja ćak ih je tužila uvriede radi.

Dne 6. agusta, kad su se vraćali iz Opatije, uzeli su iz parobroda „Senj“ zastavu, te su ju izazivno na zemlju bacali, govoreći: „*io la riconosco come l'ultimo chiodo*“; to je već bilo prijavljeno c. kr. žandarmeriji, ali nam se čini, da je to sve zaspalo, kao i druge njeke tužbe. Da viču: *Eviva Margherita* i da pjevaju onu: „*abbasso il giallo e nero*“, ne treba niti da vam javimo. U nedjelju dne 12. agusta naši su pjevali hrvatski „*pod lodonjicom*“, i tu je došao poznati talijanski podanik Marino Dercolo, postolar, te je počeo vikati prema nešim: „*porchi croati*“, *rosso, bianco, verde, chi guadagna non perde, rosso, bianco, blù . . . . . su*“, na to nadošli su žandari, te su ga odveli u občinski ured na zapisnik; svakako valjalo bi, da ga više oblasti strogo kazno, te da ga iztjeraju iz naše carevine, tako da se drugi čuvaju vriedjati Hrvate.

Još prod 4 mjeseca občinsko poglavarstvo podnielo je tužbu na c. kr. kotarsko poglavarstvo u Voloskom proti Visohichu, talijanskom pristaši, što je na jednom utoku na zemaljski odbor u Poreču krivotvorio znakove križa nekojih občinara; nu do danas stvar je zaspala dubokim snom, a da bi bio dotič. k Hrvat, jodva bi se s njim tako postupalo. Zar se notko boji Talijanah, pak no može ustupiti tužbu kotarskom sudu? Dobro bi bilo, da občinsko poglavarstvo učini čulnje korake, zahtjevajući, da se zakon vrši. Evo i ovo kao predmet za buduću interpolaciju naših dični sokolova.

Njeke novine kažu, da će do konca ožujka buduće godine biti gotova pruga Matuljo-Lovran za električnu željeznicu.

Vederemo!

Branimir.

I. javna dražba vina. Polak izviešća tršćanskih novinah, čovjek bi mislio, da se je 1. javna dražba najboljim uspjehom svršila, to da su svi prodavaoci svoja vina, ako ne najbolje, a to barem dobro prodali. Čudim se, kako je mogao „Il Pensiero Slavo“ istu ludost donieti; kad bi bio pročitao (što bi morao) „Našu Slogu“ uvidio bi bio g. urednik gdje je istina a gdje laž.

Kako Vam obećah, evo me sa njekoliko opazaka u pogledu ove dražbe. Prije svega pitati se je: zašto se je kod licitacije dala prednost talijanskim i španjolskim vinom, a tek na 26tom mjestu našemu istarskomu vinu? Pravo bi bilo, da se prvo mjesto dade našim domaćim vinom, zatim vinom iz Dalmacije i drugih pokrajinah Austro Ugarske monarkije, a tek kad su ova poredana, neka dodju strana vina iz Italije, Španjolske itd. na red.

Nezgodno je bilo zatim uzporedjivanje vina. Tu su došla izpremješana dobra, fina, sladka, kisela, jaka i slaba vina bez svakog reda. Tako si morao poslie Marsale i Malage kušati obična talijanska vina, koja su ti se pričinila bljutava. Kušajući poslie Marsale naše domaće vino, ja ga ni prepoznao nisam.

Neka se dakle u buduće vina razrede po vrsti, finoći i jakosti, da nećeš morati poslie finog vina kušati slabo, nego poslie slabog da dolaze bolja do najboljeg.

Dobro bi bilo, da se pozove za takav dan kojeg trgovca jestvina. Kupci mogli bi ovako štogod založiti, te si usta i želudac pripraviti za ukus pojedinih vina. Zatim nebi trgovci izvrgnuti bili gladu, čekajući do 2 sata po podne konac dražbovanja, a komisija nebi sama ostala kao zadnji put.

Najzgodnije pako bilo bi, da se svi uzorci prije dražbovanja kušati dadu, pa bi svaki trgovac mogao odmah odlučiti: ovo ili ono vino hoću kupiti i čekati, dok dodje na njega red. Zatim malo više preporuke, života a manje židova!

Crux.

Otvorenje čitaonice u Malinskoj. Opis svečanosti prigodom otvorenja „Hrvatske čitaonice“, mislim, da ste već primili, pa Vas molim, da uvrstite u dični „N. Slogu“ još sliedeće brzojave, koji su prispjeli onoga dana.

Bakar: U duhu s Vama radujemo se na oživotvorenju najmladje sestre, želeći ajnni razvitak na ponos, ular mile hrvatske otačbine. Živili svieстni osnovatelji, članovi i sakupljeni gostovi. Množao se broj patriotičnih institucija u posestrimi Istri.

Narodni Dom.

Berseč: Dobar početak na korist tamošnjega puka želi mladoj sestri iz bratinski pozdrav.

Članovi bersečke čitaonice.

Buzet: Želi sreću najmladjoj sestri. Živili! Hrvatska čitaonica.

Buzet: Vivat, floreat, crescat dovikuje čian Dr. M. Trinajstić.

Krk: Pravaški pozdrav novo osnovanoj čitaonici. Bila razsadnikom, ognjištem čistog neoskvrnutog hrvatstva. Sivić, Car.

Opatija: Dao Bog ti bila predstraža na tom ostrvu čistog hrvatstva, te želi i zato moli Svevišnjega tvoja vjerna drugarica i sestra Zora.

Varaždin: Čast i slava osnivačem čitaonice moga miloga zavičaja. Pozdravljajući braću na okupu, kličem: živjela hrvatska svijest prof. Ivan Milčetić.

Vrbnik: Vrbnička čitaonica najstarija na otoku Krku, srdačno pozdravlja najmladju svoju drugaricu, želeć joj sretan početak i trajni obstanak.

Vrbnik: Živila nova tvrdja razsadnica, uskrisiteljica hrvatske svieti.

Ivošić, Vitezić, Oršić bogoslovci.

Zadar: Domaćoj narodnoj čitaonici želo trajan obstanak Jurunić, Sormilić.

Iz Medulina nam pišu 15. t. mj.: U nedjelju dne 9. t. mj. imali smo u našem gradiću veliku svečanost: nova crkva, koju su sagradili žulji medulinski, imala je biti posvećena. U to imo došli su ovamo preuzv. biskup Flapp, dekan puljski Cleva sa tri-četiri druga, kotarski poglavar Rossetti, občinski načelnik Rizzi i još prilična „klapa“ uzročitelja, koji su ili pod jednim ili pod drugim razlogom pozvani bili na svečanost od svečenika g. Bylice. Omiljeli nam sudci Prinz i Tentor, te dva kapelana od mornarice Marinić i Dumić bili su isto sa gornjim družtvom dok je oficijalnost trajala, ali čim su mogli, oslobodili su se tudjinaca i došli medju domaće ljudo, da se prijateljski razveselo. Čudnovato, ali istinito: puk medulinski držao se je sasvim pasivno. Kao da nisu niti bili onakvi poglavari u mjestu. A što bi drugo i činio? Sva ova gospoda nemaju srca za nj, svi mu govore tudjim jezikom, oni ga drže za niže stvorenje. Pitajte Medulince, koja razlika je bila, kad bi došao ovamo blagopokojni Dobrila, pitajte ih, kad bi došli drugi poglavari i načelnici. To su očutila gospoda

onaj dan i neće jim biti bilo najbolje pri duši: pa ni sva izvrstna jela i vina, koja je obilato pripravio svećenik Bylica, nisu jih mogla razveseliti.

U Modulinu obstoji upravno vieće sa občinskim upraviteljem na čelu. Modulin ima svoga delegata, crkva modulinska ima svojo starešinu, u mjestu je tvrdih gospodara, poštenih kmetova, junaka od oka; pa mislite, da je g. Bylica koga pozvao onaj dan, da čini počast izvanjskim gostom? Niti jednoga! Kod njega je mjesta za Rizzia i družbu, koji su najbolji prijatelji Karla Martinolicha, tako dobro opisanoga od „L'Eco di Pola". K njemu su pozvani najžešći talijanski svećenici i svjetovnjaci, k njemu bijaše pozvan čak dopisnik lista „Il Mattino" „Cloveo" (c. kr. činovnik), koji svaša piše proti Hrvatom — ali poglavice modulinsko, Bog očuvaj, da bi pristupili u plovaniju kad su u njoj onakva gospoda!! Velečastni, time ni tako se nestiče ljubav puka. — A gdje su bili hrvatski svećenici iz Puljšćine? Gdje Benigar, Košara, Barbalić, Vrbka, Durych, Smak? Njekoji od tih nisu bili ni pozvani, a drugi, znajuć, da nobi bili svakomu dobro došli i da njim neima mjesta u onom družtvu, radje izostaše.

Modulin ima i jednoga sina svećenika i jednoga doktora prava, ali ni za nje nije bilo mjesta uz puljsku gospodu, jer su kmetsko ruke i jer misle i rade za puk.

A gdje je bio dr. Laginja, koji bi kao zastupnik naroda imao prisustvovati takvoj svečanosti? Odgovoriti će nam se, da bijaše pozvan, što je istina, ali tek nakon molbe Modulinaca, i to, kako reku ovdje, kad je već bila „ura pijana". Pa zašto nije zastupnik došao? Pitajte velečastnog, neka Vam kaže, što je dao učiniti od kukavice matrosa Klobučarova, da Laginja nododje.

Iz svega toga se može uviditi, da se je tom prigodom ovdje postupalo sasvim drugačije, nego li se obično pod upravom svećenika hrvatskoga puka. Znate, popo Jadre, mi vam nećemo zla, jer ste radin i požrtvovan dosta; ali svakako vas molimo, da vaša čuvstva dovedete u sklad s našimi, jer drugačije mogle bi puknuti verige, koje nas vežu s vami. Budimo dakle prijatelji, i to iskreni prijatelji.

Inače svečanost je prošla u redu, a puk domaći i izvanjski, koji je došao mnogobrojan, zabavio se u najlepšem redu cielo poslie podne. — Čekamo, kad će se odvažiti presvjetli, da pregovori svojemu puku, komu je muka, da ga pustir ovako zanemaruje i koji se ne ovakvih prigodah bolno sieća nezaboravnoga dobrotvora Dobrile. *Medulinac iz Mudotora.*

Iz Kašćerge pišu nam polovicom rujna 1894. Malo je sela istarskih, iz kojih primate, veleučeni gospodine uredniče, manje viesti, nego li iz Kašćerge. Zar je tomu uzrok, što ovuda neima nikakovih novosti? Nije taj, nego istinu hoću de vam izpovriedim: neima tko da piše. Pučanstvo ovo obćine sačinjava prosti narod, koji se bavi izključivo poljodjelstvom. Njemu je prva skrb obdjelavati svoje polje, kojeg glavni dio jest trsje. Ako ima Kašćeržanin vina u obilju, zadovoljan je, ter misli, da ima svu sreću, što ju imati može. Ali čovjek neima samo tielo nego i dušu. Dužnost mu je dakle, da se skrbi i za svoje duševno blagostanje. Ovdje ne mislimo kazati, da ovaj narod zapušća vjeru svojih djedova; u prostom narodu ima tako stalnih u vjeri, da bi se u iste mudriji uglodati morali i to na prvom mjestu lažni oni proroci, koji se hvastaju, da samo oni žele i hoće prosti puk usrećiti — dakako kada budu najprije svoju žitnico nakrcali. Hoćemo ipak da naglasimo, kako je ova porezna obćina uz ostale susjedne s lieve strane bila do sada duševno zapuščena, nu hvala Svevišnjemu, mičomo se i mi: hoćemo da budo bolje! A što smo za to do sada učinili?

Za duševno uživanje i na korist spasa svojih duša sagradili smo krasnu župnu crkvu, koja bi blagoslovljena dne 26. novembra god. 1891. Nu svaka je kuća pusta, ako je prazna, a naši župljani skočiše na noge, da si iz nutra ukrase dom božji. Nastojanjem župnikovim nabavili smo si divnu sliku neokvrnjenoga začetja bl. Dj. Marije — to uzor-djelo velezaslužnoga slikara *Petra Markovića* iz Rožeka u Koruškoj — sa hrvatskim napisom: „*Kraljice bez grieha iztočnoga začela! moli za nas!*" Prošle godine uresismo si kuću božju sa velolicpim „*Križnim putem*", koji nam sa krasnimi hrvatskimi napisi produšuje, što je sve trpio Isus naš Spasitelj, da nas rieši verige okrutnoga zmaja. U istoj godini sagradismo si i novo počivalište — i grobljo, koje blagoslovi dne 18. septembra 1893. prečastni gospodin dekan Josip Orbanić. Manje stvari ni nenapominjemo, e da nobi komu na um palo, da nas osudi, što se sami hvalimo. Ali pohvaliti mora svatko one župljane, koji pod ravnanjem svoga župnika u četiri godine potrošiše preko osam hiljada forinta — naime kad znade, da ima obćina samo 64 kućegospodara! Napokon, neka bude, sve je to liepo i hvalevriedno, ali sa duševno dobrostanje poboljšati ima još i drugih sestrica uz crkvu, prigovarao nam neki glas: jesto li nastojali, da i drugu koja sestricu sagradite? Odgovaramo: jesmo. Već prvašnjih godina naučili su nekoji mladići u župnikovoj kuhinji čitati i pisati. Kad izadjoše ovi u orkvi sa svojimi molitvenici: *Otče buć volja tvoja*", u svakom se mladiću i djetetu porodi želja uz uzdah: O da bih i ja znao čitati, kako bih se liepo na knjige molio *Bogu!* Na sve strane mole djeca župnika: i ja ću u školu, i ja ću kupiti knjigo, i meno ćete učiti! Medjutim nekoji učili čitati po večerih u kuhinji — školi, dok ne osvane dan 13. novembra 1893., na koji započme upisivanje u pomoćnu hrvatsku pučku školu u Kašćergi, koju otvori za Kašćergu prezasužna obćina pazinska sa dičnom porjanicom dr. Dukićem na čelu, a sa učiteljem kašćerskim župnikom u kući vrieda nam Bartula Mogorovića.

Škola kašćerska kiselo je grožđje za naše protivnike, jer su oni mislili pod okriljem poznatoga prijatelja ljudi otvorit talijansku školu a la *Hum* i *Ždrenj*.

Nu škola kašćerska nije još sistemizirana, zato sazva nakon velikih mukah i pospješivanja sa strane obćine *Fridrich vitez Schwarz*, bivši predsjednik kotarskoga školskoga vieća u Pazinu, glasovitu jur u „Našoj Slogi" opisanu konferenciju, na kojoj bi jednoglasno potvrdjena potreba hrvatske pučke škole, a za poznati dodatak da bude u 5. i 6. godini talijanski naukovni jezik, koj je potekao iz medenih usta vitoza Schwarza, glasovao je zastupnik zomaljskoga odbora dr. Gambini i trojica staraca Kašćeržana, kojim predsjednik govoraše, gledajuć ih u oči: „ča no da ste vi za moj predlog", a oni bojeći se valjda njegove sablje, odgovoriše troglasno: „*Sior Ši!*"

Čudite se prosvjetljeni narodi: nepobitna je istina, da u obćini stanuju sami istarski Hrvati, nitko nezna talijanski, a djeca o tom jeziku ne imaju ni pojma, nu ipak c. kr. kotarski glavar Fridrih vitez Schwarz predlaže talijanski kao naukovni jezik! Sada laglje shvaćate zašto uzdižu talijanske novine i pazinski jaslari Schwarza do devetog neba! Govorio je on i o nekakovoj ljubavi med Talijani i Hrvati u Istri, koja bi se imala uvesti po njegovom receptu time, ako se Hrvatom narine talijanske škole, a Talijani niti da čuju o hrvatskom jeziku! Rado bismo ih čuti što bi rekli, da mi zahtjevamo hrvatske škole, ako i ne u Rimu, nego u Vodnjanu ili u Rovinju. Nobo i zemlju bi digli proti nam. Bog zna, hoće li g. vitez i kod namjestničtva takova načela zagovarati! Ako da, u godinu dana nestalo je nesporazumljenja med Hrvati i Talijani! Bude li g. Schwarz zastupnikom u Beču ili u Poreču, kako Niemac želi, biti će u saboru prava pravcata ljubav med vucima i janjetima!

Ako se to dogodi, sreća velika za Vas, gospodine uredniče, jer nećete doći na obtuženičku klupu radi hrvatskoga govora, jer Vas iz ljubavi Talijani neće tužiti.

Da nije naša škola odmah prvih osam mjeseca rodila učenjaka, lahko će svatko shvatiti, pošto je svaki početak težak, naime uz okolnost, što polazi školu 60 učenika, koji su do sada znali pasti ovce i blago i drugo ništa. Za buduće nadamo se liepomu uspjehu, budu li roditelji vršili svoju dužnost.

Dade li Svevišnji svoj sveti blagoslov našemu znoju, nadamo se, da ćemo budućih godina sagraditi i novu školsku zgradu sa stanom za učitolja, što da se čim prije oživotvori, nas svih je vruća želja.

Jer se mi rado traimo i za tielesno dobrostanje, tom prigodom ujedno preporučamo našu obćinu braći slovenskoj, trgovcem s vinom, jer će u njoj i ovo godine moći dobiti dobro kapljice, kako malo gdje. Gospoda trgovci znadu jur i sami, gdje stanujemo, to im preporučamo zato neka dodju sami ovamo, jer mešetari (sansali) gule njih i nas, i mi ćemo im evi rado biti na ruku.

Na koncu poručamo puljskomu smušenjaku „*Giovine Pensiero*", da nećemo odgovarati na njegove prisno laži i izmišljotine, nego mu savjetujemo, da ostavi naše svećenstvo u miru, jer je ono probrodilo kaljužu njegove sestrice „*L' Istria*", a gotovo će i njegovu, jer su u laži kratke nego, kako i u onoj: „*Caschierya. Distretto Pisino 16. agosto Nr. 33*", jer o propovied suditi znade „*Giovine Pensiero*" koliko i njegov „*sufleur*" kašćerski s krvavim nosom!"

Mi smo svršili, a Vi, veleučeni gospodine uredniče, gospodarite: ili u „Našu Slogu" ili u koš do sudnjega dana! Do druge prigode, da sto nam zdravo!

Piloščanin.

Javna skupščina u Senju. Za 23. o. mj. pozvala su bila gg. S. Stiglić, Zimmerman, Ivan Mladinoo, D. Didolić, Josip Gržanić gradjanstvo grada Senja na javnu skupščinu, da se dogovore kako da preprečo gradnju projektirane uzkotračne pruge Ogulin-Bihač i Blato-Otočac za koju se jagme privatni poduzetnici u svrhu, da i ono malo rada Senjanom sa krajiškim onim zaledjem otmu i svedu na Rieku, i time posve unište Senj.

Ta javna skupščina radi željezničkoga pitanja sabrala je čitavo senjsko gradjanstvo bez razlike. Prihvaćene su jednoglasno rezolucije, kojimi se prosvjeduje proti izvedenju pruge: Ogulin-Bihač, kao pogibeljnoj za životne interese grada Senja i gornje Krajine, pa traži izradnju jedino koristne željeznice Novi-Bihač-Senj s ograncima Žutalovka, Ogulin i Otočac Gospić. Rezoluciju ima podastrieti gradsko poglavarstvo svim mjerodavnim činbenikom. — Pozvana je cielo gornja Krajina i hrvatsko Primorje na zajednički rad. Senjski zastupnik dr. A. Lobmayer telegrafično je izjavio, da pristaje na rezolucije i dalnji postupak. Pokret obuhvaća cielo žiteljstvo onih predjela.

Listnica uredničtva.

Razne gg. dopisnike molimo, da se ustrpe do buduć. broja; radi preobilnosti gradiva moramo koještа izpustiti.

Prijateljem i znancem izriče urednik, kojega se blagohotno sjetiše dne 21. t. mj. najsrdačnije zahvale. Svevišnji neka blagoslovi naš zajednički rad i neka uspori naše pravedne želje i težnje.

Gosp. A. M. Radi preobilnosti gradiva skratili smo Vaš dopis; ostalo drugi put. Živjeli!

Gosp. fra. K. G. u B. Srdačna Vam hvala; više u pismu. Vama i braći bratski odzdrav!

Dopisniku iz Poreča. Nepodpisana pisma bacamo u koš.

Pobratimu X—y. Pusti damana nek so dere, za godinama će mu i to proći! Živio!

Gosp. I. T. u M. Radi onih slika izvolite se obratiti na g. Kazimira Jelušića u Kastav.

Gosp. A. M. ovdje: Za danas prekasno.

Pomada „Phönix"

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. *odlikovana* jest uslied bezbrojnih izvida i kroz tisuću zahvalnica priznato jedino postojeće u istinu resino i neškodljivo sredstvo, kojime se kod gospodja i gospode puna i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i drugo odranjuje.

Uporabljenjem isto pomade postizavaju još sasma mladi gospodičići čvrste brkove. Jamči se za uspjehu i neškodljivost. Kutijica 80 novč., sa poštom (douzećom ili uz gotov novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

Pijanstvo

izlječivo antibetinom, koj se je pokazao izvrstnim liekom u mnogobrojnih slučajevih. Bezbrojna zahvalna pisma ozdravljenih može se na zahtjev i bez troškova na uvid poslati.

Liek se može dati — pošto je bezukusan — pijanici i boz njegova znanja; 1 doza for. 2·20; dvojaka doza za zastarjelu bolest for. 4·40; ako se pošalje novac unapried, dobije se liek franko kod Adler Apotoke, Lugos u Banatu broj 724.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3⅛%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takso v kropost z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrosti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Biolitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenborg, Sanz in Solnograd, — brez troškov.

Kupuja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odpr.jem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obrosti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 31. januvarja 1894. 2—24

Knjigoveža

tvorničar škatulja iz kartona i galanterije

Vjekoslav Comer

u Trstu

preporuča se blagonaklonosti slavnih občina, družba i drugih osoba u Trstu i Istri za razne knjigovežke radnje.

Jamči za solidnu, brzu i točnu izvršbu radnje.

Narudžbe prima iz naklonosti tiskara Dolenc u Trstu.

Odlikovana ljekarna PRENDINI

Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Pastilje (sladčice) iz katrama

Izvrstno djelujuće sredstvo proti slaboći prsiju, želudca akutnim i kroničkim bronkitam, začetkom sušice, plućnom kataru i mjehuru, dihanju, kašlju nervoznom i hripavcu. Izliečí se u kratko vrieme sa jednostavnom uporabom ovih djelotvornih pastilja.

Prodaje se ih u

Ljekarni Prendini u Trstu

i kod svih glavnih ljekarnah raznih pokrajinah.

Ciena jednoj škatulji sa naputkom **40 nvč.**

Velika lavovska loterija — **Vučenje danas na večer.**

Glavni zgoditak 60.000, 10.000, 5.000 for.

u gotovom sa samo 10% odbitka.

Lavovske srećke po **1 for.** preporuča: Glus. Bolaffio. Aless. Levi. Mandel & C., „Il Mercurio", Girolamo Morpurgo, Ignazio Neumann, Marko Nigris i Enrico Schiffmann.

Odgovorni urednik **Mate Mandić.** — Tiskara Dolenc.

Broj 40. U Trstu 4. oktobra 1894. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja u pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (asegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošću valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za kojo se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielo arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 4 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2 1/2 i 1 za polgodine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

XXI. Glavna skupština

„Bratovšćine hrvat. ljudi u Istri", obdržavana u Kastvu dne 20. septembra 1894.

I. Pozdrav predsjednika.

U 4 sata poslje podne otvori predsjednik skupštinu sa sliedećim po prilici nagovorom.

Veleštovana gospodo!

Deseta je već godina, što imam čast i radost predsjedati godišnjim skupštinam naše „Bratovšćine". Drago mi je, da ste se i ovaj put tako brojno odazvali odborovu pozivu. Čuti ćete i ovaj put izvješće o ovogodišnjem napredku i stanju družtva; nu ne znam, da li će vas ono toliko obveseliti, koliko bi moja želja bila.

Ako i ne mnogo, „Bratovšćina" je i ove godine prilično napredovala. Da nam polje nije urodilo bolje, uzrok je u tome, što se svuda, gdje je hrvatskoga duha, narod natječe, da podupre „Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru". Mi njoj se iz dna srca radujemo; nu nadamo se ujedno, da će i naša „Bratovšćina" svedjer liepo napredovati i svome prosvjetnome zadatku vazda dostojno odgovarati.

Svakim danom raste broj naše siromašne mladeži, koja se posvećuje nauci, da danas sutra hrvatskom puku u Istri bude od pomoći. Prema tomu broju, ufamo se u Boga i u sviest naroda, rasti će i novčana sredstva naše „Bratovšćine". U toj nadi, i u želji, da ovaj današnji naš bratski sastanak donese žudjenoga ploda, otvaram gospodo ovu skupštinu, nazivajući vam svima srdačnu dobrodošlicu. Živili! (Živio predsjednik!)

II. Izvješće tajnika.

O djelovanju odbora od 4. septembra 1893. do 20. septembra 1894. čita družtveni tajnik sliedeće izvješće:

Slavna skupštino!

Ako i nije napredak „Bratovšćine" ovoga ljeta ravan napredku od prijašnjih godina, podajem ipak ovo kratko izvješće sa nekim smirenjem i zadovoljstvom, budući se njezin ljetošnji zaustavak dade tumačiti sa pojavom za nas istarske Hrvate ugodnim i utješljivim, naime tim, što je u minuloj godini hrvatsko rodoljublje imalo privlačiviji predmet u „Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru", koja je u današnjih našim okolnostih važnija od same „Bratovšćine".

Nu, premda skromno „Bratovšćina" je ipak i ove godine napredovala. Ona je ove godine izdala u podpore 755 forinti, dočim se je njezin kapital povećao za 288 for. 27 nč., te iznaša danas for. 10.686·48.

Od družtava i pojedinaca, koji su se i ove godine sjetili našega družtva, spominjem sliedeće:

Na Mihalju u Veprincu, prigodom nazdravice godovnjaku don Miji Laginji, sakupljeno 6 for. — Na piru g. Nikole Dubrovića u Mihotićih sabrano for. 14·35. — Na večeri, koju su priredili Baščani na Sušaku, da proslave izbornu pobjedu, sakupila gospodjica Seršić 15 for. — Na prijateljskom sastanku u Matuljah na uzkrsni ponedjeljak sabrano 12 for. 50 nvč. — Gosp. Josip Štefan, občinski tajnik u Kastvu sakupio u raznih prigodah ukupno 19 for. 90 novč. — Slavna Čitaonica u Omišlju dostavila kao dio čistoga prihoda jedne družtvene veselice 5 for. — Na dolazku veleč. g. Liberata Slokovića kano župnika u sv. Petar, pribrano med nekimi župljani 5 for. 50 nvč. — Gosp. Ljudevit Dukić na jednom „likufu" u Matuljah sakupio med zidari for. 5·50. — Pokojni Ante Trošt, učitelj u Lupoglavu, ostavio „Bratovšćini" oporučno 100 for. Tu ostavštinu likvidirao je c. kr. kot sud u Buzetu u iznosu od 70 for. 44 nvč. Odbiv od toga troškove za biljege i druge pristojbe, unišlo je u blagajnu čistih u gotovom for. 65·23 nvč. — Kod večere u Trstu dne 12. decembra 1893., priredjene na čast odvjetniku dru. Dinku Trinajstiću, složilo deset prijatelja svotu od 20 for. — Za oprost od čestitanja prigodom nove godine doposlano bi „Bratovšćini" ukupno 47 gld. — Kod učiteljske konference dne 15. maj t. g. u Opatiji, gospodična učiteljica Jug sakupila 18 for. — Gosp. Ivan Karabaić, c. kr. kot. kapetan u Kninu, podario 5 for. — Gosp. Sinčić Mate iz Klane, prigodom nazdravice zastupniku dru. Laginji, sabrao med pjevači 5 for. — Blagorodni g. Vladimir pl. Halper-Sigetski, veleposjednik u Zajezdi u Hrvatskoj, mjesto vienca na odar pokojne barunice Ivke Vranyczany-Dobrinović, poklonio „Bratovšćini" 50 for. — Rodoljubna dionička štedionica u Križevcih poklonila 25 for. — Gdja. Matilda Ribarić sakupila u Opatiji 6 for. — Veleč. gosp. Vjekoslav Brozović, kapelan u Črnici kod Buzeta, darovao 10 for. — Veleč. g. Anton Matković, župnik u Podlapcu sabrao for. 5·95. — Gospoda Tomičić Viktor i Anton Šterk, mjesto vienca na liès pok. Natala Tomičića, poklonište „Bratovšćini" 7 for. Na imendan veleč. gosp. Rajmunda Jelušića, župnika u Berseču, sabrano na predlog veleč. g. Ant. Puža 8 for. 20 novč. — Gosp. Rikard Katalinić-Jeretov doposlao for. 10, primljenih od slavne uprave „Narodnoga Lista".

Od povjerenika iztaknuli su se ljetos gg. Rajmund Jelušić, Pavao Milovčić, Josip Mrakovčić, Nikola Jedrlinić, R. Katalinić-Jeretov, Ernest Jelušić i Albert Brozović. „Prvih kruna" primila je „Bratovšćina" ove godine 88, koje pribrojene k lanjskim, daju ukupni iznos od 366 kruna.

Kano članovi utemeljitelji pristupili su gg. Marko Mrakovčić, kurat u Korniću i M. Klarić, posjednik u Makarskoj. Prvi je dotičnu svotu od 25 for. podpuno uplatio, drugi ju uplaćuje.

Svim, koji tekom ove upravne godine pripomogoše našoj „Bratovšćini", budi ovdje izrečena najtlpša zahvala. Bog ih poživio! (Živili!)

Za podpore molilo je ljetos 79 djaka, i to: *a*) svenčilištnih djaka 5, *b*) pitomaca veterinarskih škola 1, *c*) gimnazijalaca 30, *d*) učiteljskih pripravnika 20, *e*) učenika delavske škole 16, *f*) pripravnika za učiteljišta 7. Ukupno 78.

U svojih sjednicah od 31. marča, 28. aprila i 28. maja odlučio je odbor sliedeće podpore:

a) *Svenčilištnim djakom*:

1.	V. A. (Novaki—Beč)	for. 30
2.	G. A. (Poreč—Beč)	„ 30
3.	F. J. (Vrbnik—Zagreb)	„ 30
4.	B. F. (Vrbnik—Zagreb)	„ 30
5.	D. F. (Baška—Gradac)	„ 30

b) *gimnazijalcem*:

6.	P. D. (Štrped—Trst)	„ 15
7.	D. S. (Tinjan—Trst)	„ 15
8.	D. A. (Omišalj—Rieka)	„ 15
9.	P. M. (Vrbnik—Rieka)	„ 10
10.	B. I. (Vrbnik—Rieka)	„ 10
11.	B. A. (Beli—Rieka)	„ 20
12.	G. N. (Rukavac—Rieka)	„ 15
13.	Š. P. (Malinska—Rieka)	„ 10
		for. 260

	Prenos	for. 260
14.	M. V. (Punat—Rieka)	„ 10
15.	N. P. (Boljun—Rieka)	„ 15
16.	M. I. (Rukavac—Rieka)	„ 10
17.	B. M. (Vrbnik—Rieka)	„ 10
18.	C. F. (Hrušica—Rieka)	„ 15
19.	F. A. (Omišalj—Rieka)	„ 10
20.	I. I. (Mošćenice—Rieka)	„ 15
21.	O. J. (Pazin—Rieka)	„ 15
22.	F. A. (Omišalj—Rieka)	„ 10
23.	I. R. (Kastav—Rieka)	„ 15
24.	O. I. (Sv. Ivan—Rieka)	„ 10

c) *učiteljskim pripravnikom i pripravnicam.*

25.	S. I. (Kastav—Kopar)	„ 11
26.	S. J. (Altura—Kopar)	„ 7
27.	J. B. (Kastav—Kopar)	„ 13
28.	J. H. (Kastav—Kopar)	„ 10
29.	Z. A. (Medulin—Kopar)	„ 13
30.	K. J. (Dubašnica—Kopar)	„ 13
31.	K. K. (Kastav—Kopar)	„ 11
32.	M. I. (Klana—Kopar)	„ 11
33.	B. F. (Baška—Kopar)	„ 11
34.	Š. F. (Gračišće—Kopar)	„ 7
35.	M. I. (Pazin—Kopar)	„ 11
36.	V. A. (Buzet—Kopar)	„ 13
37.	S. F. (Baška—Kopar)	„ 7
38.	F. M. (Malinska—Kopar)	„ 12
39.	B. Z. (Kastav—Gorica)	„ 10
40.	Š. Lj. (Kastav—Gorica)	„ 10
41.	Š. Z. (Kastav—Gorica)	„ 10
42.	R. J. (Dubašnica—Dubrovnik)	„ 10
43.	L. L. (Omišalj—Dubrovnik)	„ 15

d) *učenikom delavske škole u Kastvu.*

44.	C. M.	„ 10
45.	C. V.	„ 10
46.	S. F.	„ 10
47.	M. I.	„ 6
48.	H. J.	„ 6
49.	P. A.	„ 6
50.	M. A.	„ 6
51.	B. I.	„ 6
52.	L. S.	„ 5
53.	T. D.	„ 5
54.	S. V.	„ 5
55.	S. K.	„ 5
56.	B. J.	„ 5
57.	R. I.	„ 4
58.	J. J.	„ 4
59.	T. M.	„ 7

e) *pripravnikom za učiteljišća.*

60.	L. G. (Šumbreg—Kastav)	„ 15
61.	J. K. (Berseč—Kastav)	„ 10
62.	S. B. (Dragući—Kastav)	„ 10
63.	M. Z. (Poreč—Kastav)	„ 10
64.	O. A. (Pazin—Kastav)	„ 10
	Ukupno	for. 755

PODLISTAK.

Na uzburkanom moru.

Istiniti dogodjaj. (*Piše Emin*).

(Nastavak.)

Naslonjen o *tambuć* od komore, promatrao sam vojsku, koja je uz neizrecivi napor vršila svoje dužnosti. Gledao sam pristare ljudine siede kose i brkova, koji se natjecali u radnji s ostalom momčadi, gledao sam te junačine, te vukove morske, te odvažne i srčane vojnike oceana, gledao sam ih, kako neustrašivo prkose užasnoj i prietećoj morskoj sili, i dok sam ih motrio toli odane i poslušne, kako budno paze na svaki mig svojih gospodara, dotlem su mi u ušima odjekivale grdne one psovke i kletve, kojim se tim drugovom u nevolji kune i tielo i dušu, i otca i majku, i Boga i svece . . . . sjetih se, kako se s njima obično ružno i zlo postupa, kako im se uzkraćuje i hrana i plaća . . . pa tada više no ikad osjetih u svom srcu grdnu i silnu nepravdu, koja im se u najviše slučajeva čini . . . Dok sam o tom razmišljao, opazim božmana, gdje mi se bliža. . .

— Što je nova, božmane? — upitah ga, pokročiv mu u susret.

Moralo se nešto neobična slučiti. Bio blied ko krpa.

— Šor, sisaljke ne izbacuju više . . . odgovori drhćućim glasom.

— Što im se dogodilo? — kliknuh, a oko srca me nešto zazebe.

— Zadušile se. U *sentini* stvorila se kaljuža . . . Zemlja doprla u sisaljke, i tako je prepriečeno izbacivanje vode . . .

Kao mamuran doteturah za božmanom do sisaljka, da vidim, je li se zbilja toliko zlo na nas survalo.

Na žalost božman je istinu govorio.

— Jadna „Zajednice" . . . tebi više neima spasa, dahnuh, a nešto me u grlu stisne, mišljah, zagušit će me. Niem. sjetan i žalostan povukoh se u komoru, gdje izviestih druga o novoj nesreći. — I njega sapelo nešto u grlu, i on ne uzmogne, da izusti ni cigle, samo mukli je aj, što mu je u taj par prodirao iz grudi, pa i ona debela suza, što mu puzila niz lice, bijahu jedini svjedoci silne, neizrecive unutarnje boli.

*

Noć je — burna, strašna noć. Guste, crne oblačine poklopiše čitavo obzorje. Vihor, silan vihor žalobno huči zrakom, a nemirno more pjeni se, preljeva i kipi kao u kotlu. Golemi talasi dižu se i padaju poput užasnih nemani; iznemogao se brod težko uzpinje, težko se diže na silnim valovima, jer ga tišti težak teret, što mu se u utrobi skupio.

„Zajednica" juri na jug, tjerana vjetrom i morem, juri k očevidnoj svojoj propasti.

Na brodu ne čuje se ni glasa; tek kadšto zaorila bi tmastim zrakom krupna kaka psovka, kojom bi jadna, iznemogla, utrudjena vojska začinjala svoje doduše mučno i tegotno, ali i bezuspješno djelo oko sisaljka.

Pa opet ni ciglog ljudskog glasa . . . Ja i moj drug desismo se u komori: on posjeo na stolac, a ja do njega na stol.

Šutili smo! . . . A o čem da i razgovaramo? Jednaka nas muka tištila, jednaki nam jad ciepao srce.

Koliko smo vremena tako stajali, ne znam, jer dok se nad nama orila užasna lomljava valovja, i strašna buka bjesnećeg vihora, stao nas lagano, na mahove hvatati san, komu onako utrudjeni i umoreni ne mogosmo nikako da se otmemo.

Upravo sam sklapao oči i obvladan lakim driemežom, htjedoh da usnem, kad al na jednom trznem se naglo, pa tresnuv svom silom o pod udarim glavom o drveni stolac.

— Za Boga, što se zbilo? . . . klikne moj drug, skočiv na noge sav preplašen.

— Umirite se . . . nije ništa, rekoh tarući si rukom čelo, na koje mi je navriela krv. — Bar me je time minuo san.

I nasmjehnuv se gorko. Vani je vjetar urlao i bjesno zavijao. I dok sam ono zadriemo bio, ukrcao se bio golemi talas, pod čijim se utiskom brod nagnuo, i ja se štropotao na tle.

I opet sjedoh na prvašnje mjesto. Već je bila počela voda dopirati u komoru. Skrenuh očima na stranu, da je ne vidim.

U to se došulja u komoru dvanaest godišnji dječak, sin moga suvlastnika, i klone starcu do nogu.

— Otče, strah me je . . . . izlane drhćući.

— Neboj se sinko, neće biti zla, tješio ga otac, gladeći ga rukom po glavi.

— Ali mi tonemo . . . tonemo, govoraše dječak kroz plač.

— Umiri se! . . . kad razdani sići ćemo u čamac . . . umiri se . . . šaputao starac, a glas mu titrao.

Gledao sam i šutio.

— Tonemo, tonemo . . . zujilo mi u ušima dječakove rieči, tonemo . . . tonemo . . . A tko tone? . . . „Zajednica" jadna . . . ona tone . . . A ipak . . . . Koliko truda, koliko napora, stajao me taj brod! . . . Koliko li sam noć nada polagao, pa sve u taman . . . za koji čas i sve što imadem, sve što sam krvavim znojem privredio, sve što sam ljubio, za nam.enim djeci, sve to ode, — ode u nepregledne dubine morske. Pa taj brod . . . Ostavit ga, sići u čamac . . . i te kada? Čim se razdani . . . Doskora dakle! . . . Tako bar on reče . . . Posliednja je dakle ova noć, što ju sprovadjam na „Zajednici"? . . . Ne, to nije moguće . . .

A ipak, ipak . . .

— Socio, prekine me ubogi starac. Bježimo na palubu, voda provaljuje u komoru — udušit će nas.

I zbilja, udubljen u žalostne misli nit ne opazih, da mi je voda do nogu doprla.

Po tom je dobilo:

a)	5 svečilištnih djaka . . .	for.	150
b)	19 gimnazijalaca	„	245
c)	19 učiteljskih pripravnika i pripravnica	„	205
d)	16 učenika delavske škole .	„	100
e)	5 pripravnika za učiteljišta .	„	55
	64 djaka dobili su svotu od .	for.	755

Od te svote odpada:

I.	na kvarnerske otoke . . .	for.	273
II.	na Liburniju	„	251
III.	na ostalu Istru	„	231
	Ukupno . .	for.	755

Od svoga postanka do danas, to jest u 20 godina, izdala je „Bratovšćina“ u podpore svotu od 9635 for. Prema zaključku lanjske glavne skupštine nastojno je odbor, da utjera sve zaostale interese. Mogu sa zadovoljstvom izvjestiti, da se je u tom svadje uspjelo, bez posredovanja suda. — Molba za izpostavu škrabica u svrhu sabiranja milodara nije još ni danas riešena. — Gosp. Mate Kundić poklonio je „Bratovšćini“ svoju dionicu „Narodnoga Doma“ u Kastvu od 100 for. Hvala mu liepa na rodoljubnom činu. (Živio Kundić!) Svršavam, zahvaljujući se na čast družtvenoga tajnika sa razloga jur ovdje na lanjskoj skupštini priobćenih.

Kastav, 20. septembra 1894.

Ante Dukić.

Ovo izvješće kano i neki ustmeni dodatci manje važnosti, primaju se do znanja.

(Konac sliedi.)

Njegovoj presvietlosti biskupu

ANDRIJI MARIJI ŠTRKU

prigodom njegovog zasjedanuća krčke biskupije dne 26. kolovoza 1894.*)

Daj dopusti, svjetli naš pastiru,
Da ti glasom protumačim pjesme
Sladka čuvstva, što danas izviru
Iz srdnca krčkih kó iz česme.

Bog uslišа molitvu goruću
Pobožnoga toga našeg puka,
Te će evo skrovitu mu kuću
Blagoslivljat iz naroda ruka.

Kó do sele u svojem će slovu
Smjet veličat Boga Velikoga,
Jer sustavljat Ti češ znat svakoga,
Koj bi dirò u svetost mu ovu.

U Tebi će, vjere zatočniku,
Viekom duši okriepe si naći;
Ti češ ga i dòma na braniku
Sām domòljub nà rad znat potaći.

Eto zašto o novom pastiru
Već glasovi po otoku prvi
Nalik bjehu lagodnom zefiru
I sve dahnu: krv iz naše krvi!

Eto zašto, biskupe presvietli,
Svačije se danas lice svjetli
Od veselja i sve rad ti kliče:
„Dobro došò, Kristov poslaniče!“

U ime Otočana:

Anton Terezin.

*) Zaostalo. Op. uredničtva.

— Hajdmo! izlanuh i uzpesmo se na palubu. . . .

*

Svitalo je. Bili smo minuli Kandiju, nu sbog odaljenosti, morske pjene i magle ne mogosmo, da razaberemo kopna. Vojska bila je napustila sisaljke, koje nisu čitavo vrieme ni kapi vode izbacile, i izruzila želju, da zapustimo brod, pa da sidjemo u čamac.

— Ne, rekoh odrešito, počekajmo jošte koje vrieme . . . Ta molim vas, kud bismo sada u čamac? Ne vidite li, kakovo je vrieme? . . .

Mornari šute, nitko od njih ne prigovara: privikli su oni na poslah. . .

Izim toga i jest nešto, što ih na tom brodu drži, i što im neda, da se ga toli lesno rieše, a to je ono malo prtljage, što im brižna majka ili vjerna žena pripremila, da im na putu služi, i za to nešto siromaštva, ako se izgubi, znadu, da neće dobiti nikake odštetne, jer rieč je, ako i tudja, da: „barca rotta, conti fatti!“ Znade mornar za to, s toga i nerado ostavlja brod, ako ne da je na to prisiljen.

— A sad, djeco, rekoh vojsci, idite pod provu. Svatko vas neka uzme po jedan *„bujol“*, pa svi složno izbacujte zemlju, nebismo li time bar ikoliko olahkotili brod . . . „Zajednica“ se jošte drži, tko zna, možda je i spasimo . . .

Izdao sam tu zapovied, da čim godj zabavim vojsku. . .

(Dalje sliedi.)

Franina i Jurina

Fr. Kad si bia Jure, brato, u Šišanu?

Jur. Ta niki blagdan.

Fr. Pa kako je tamo?

Jur. Kako je tamo? Baš po šišansku: tamo sam vidia *tri trumbente*: šišansku, premantursku i medulinsku.

Fr. A ka je „kapo“?

Jur. Ona, ka se najveć napinje.

Fr. A koja je to?

Jur. Tr znaš, da ne more bit nego ona šolita *„premanturska“*!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Na družtvenoga blagajnika stigoše nedalno sliedeći iznosi: Jakov Draščić Brombol Sv. Martin Buzet sabrao u svojoj kući na zastupnici odlazećimi iz Buzeta for. 1·20. — Trgovac Ferdo Rosenberg, boraveći u Opatiji, darovao for. 5. — Gosp. župnik Rajmund Jelušić sakupio u župnom dvoru prigodom svog imendana for. 17·20, darovao po 1 krunu Tomica i Gjuro Kumičić, sinovi našeg Eugena. — Prigodom objeda učiteljske skupštine u Kastvu sabrala gdja Marija Jelušić za svježnjić cviećа for. 13. — Gosp. Antun Ivić, župan gologoričći, prigodom izleta pazinskih tamburaša u Buzet izdražbovao 2 litra vina, čašu i staklenku za for. 15·06. — U proslavu dana 4. septembra darovao gosp. Vinko Marjanović 1 for. — Gosp. Ivan Letiš, stud. med. u Opatiji, dostavlja višak troška kod izleta, priredjenog od liburnijskih Hrvata na Mališnu prigodom otvorenja tamošnje čitaonice for. 7.72. — Stričak za izgubljenu okladu for. 1. — Nečakinja za dobiven naslov hrvatskih cigareta 50 nv. — Banka Trick-Dog u Opatiji sabrala for. 1·64. — Za hrvatske cigarete sabrala gdjica Lina Jenko for. 4·08.

Naš urednik primio je od N. N. 30 nvč. i od g. A. P. iz Rabca 50 nvč.

Tajnik družbe g. dr. Stanger primio je od 13. agusta nadalje: M. Štimac, kapelan u Grobniku šilje for. 11·31, sakupljenih prigodom prve svete mise g. Juretića Augusta po gospodji Ljubi, pasturki veleposjednika Josipa Bočića. — Dr. Fabianić, Krk, šilje for. 2·50 od dviju po njemu dobivenih oklada i to iz kese mć. popa Andrijčića for. 1, a od darežljive ruke gospodjice Marije Paštrović iz Rabca for 1·50. — Franjo Supilo, urednik „Crvenog Hrvatske“ u Dubrovniku šilje for. 126, sakupljenih od 13. jenara do 13. agusta t. l. (objelodanjeno u „Crv. Hrv.“ br. 5, 6, 7, 15, 29 i 32). — Dr. Josip Derenčin šilje for. 25 kano čisti prihod djačkog koncerta, danog u Križevcih u korist družbe. — Odbor čitaonice u Omišlju šilje for. 10. — Švob Grga, kapelan u Slunju šilje sakupljenih for. 8. — Ivan Mandić, bogoslov u Lovranu šilje for. 34·80, sabranih medju bogoslovi u Gorici. — „Uprava „N. Novina“ u Zagrebu šilje for. 10 u ime članarine za g. 1893. za prof Plivarića. — Petar Matanić, Vrbnik, poslao for. 15 kao čisti prihod od zabave u vrbničkoj čitaonici, od kojih nvć. 50 darovala F. Trinajstić. — Dne 26. agusta prigodom pratnje presvjetlog biskupa Šterka iz Voloskoga na Krk, skupilo se na parobrodu for. 12·20 i to na predlog kmeta Ivana Ročića iz Vrbnika.

Imendan Njeg Veličanstva. Danas slavi naš prejasni vladar u podpunom zdravlju, čvrst na duhu i na tjelu svoj slavni imendan. Ovdje u Trstu biti će u 10 sati u jutro svečana sv. misa u stolnoj crkvi sv. Justa; poslie sv. mise, kojoj su pozvane crkvene, svjetske i vojničke oblasti, konzulati itd., pjevati će se „Tebe Boga hvalimo“.

Milijunom odanih podanika Njeg. Veličanstva pridružujemo se i mi kličuć: Bog poživio Njeg. Veličanstvo Franu Josipa I do skrajne medje ljudskoga vieka!

Nadvojvoda Lav. Salvator premješćen je, kako javljaju zagreb. listovi u Zagreb, i već se sprema tamo za njega stan za 32 osobe i 20 konjah. Nadvojvoda rodjen je u Češkoj u staroj Bunclavi 15./10. 1863. te je prvorodjenac otca si nadvojvode Karla Salvatora, a rodjeni brat Franje Salvatora supruga nadvojvodkinje Marije Valerije, mezimčeta našeg kralja. On je veoma pomno odgojen, u vojsci, obnaša čin pukovnika. Oženjen je sa Blankom rodjenom princesom Bourbonskom, kćerju Don Karlosa Bourbonskog.

Dosada je stanovno u Lavovu, pa se misli, da je Zagrebu namienjeno, da u njem stalno uvjek prebiva po jedan nadvojvoda. Zagrebačka „Hrvatska“ nadajuć se, da će boravak nadvojvode u Zagrebu do mala biti sve to znamenitiji, zaključuje: „Što znači dolazak nadvojvode Lava Salvatore za hrv. narod, to mi neznamo, no samo želimo, a tomu se nadamo i od Boga, da sunce sreće sine i pred naša vrata, da Hrvatska bude ono, što je njekoč bila: cjelokupna i samostalna, pa će samo tako biti najjači stup dinastije.

Napokon! Dne 30. septembra proglasio je slavni upravni odbor občine Podgrad, da su izborne listine za izbor občinskoga zastupstva od 1. do 29. oktobra t. g. svakomu občinaru na uvid. Rok za reklamacije proti tim listinam trajati će od 30. oktobra do 6. novembra. Gospoda upravitelji maknuše se napokon, pustiv proći tri tjedna preko zakonom propisanog roka za obnovu občinskoga zastupstva.

Sada idemo, da vidimo, što će kazati podgradski občinari i da li će više vrieditи rieč slavnoga upravnoga odbora i njegovih njemačko-talijanskih „patrona“ ili ona svih ostalih čestitih birača občine Podgrad.

Razpušteno občinsko zastupstvo u Voloskom. Glasilo zemaljskoga odbora u Poreču javlja u zadnjem broju, da je c. kr. namjestničtvo raspustilo sadašnjo občinsko zastupstvo u Voloskom povjeriv posebnomu komesaru upravu občine do novih izbora. Našim čitateljem bit će poznato, da bijaše izabran u zadnjoj sjednici občinskoga zastupstva u Voloskom posebni odbor, koji bi bio imao pripraviti u što kraćem roku sve potrebite za provedenje občinskih izbora. Sudeć po pisanju poreškoga listića, ne bijaše zadovoljna talijanaška stranka sa tim izborom, te je uložila prosvjed na ministarstvo u Beču, jer bijahu izabrana u rečeni odbor dva člana hrvatske, a jedan talijanske stranke.

Ministarstvo je bez dvojbe zadovoljilo želji voloških Talijanaša, te ukinulo poznatu vladinu naredbu. Naknadno doznajemo, da bijaše razpušćen samo onaj odbor od trih lica, dočim ostaje zastupstvo i nadalje u životu.

U Cresu razpušta se občinsko zastupstvo, to povjerava upravu trojici odlučnih pristaša talijanske stranke; u Voloskom, gdje je obstojao posebni odbor od trojice članova občinskog zastupstva, koji bi bio pripravio i uredio izborne listine, razpušten je te imenovan posebni komesar.

Ovoj dvojakoj mjeri ne treba tumača. Kad su već toliko u *modi* razpusti občinskih zastupstva, rada bismo znali, šta će biti sa občinskim zastupstvom u Višnjanu, gdje bijaše počinjeno takodjer pronevjerenje od člana zastupstva, a na štetu občine.

Javno pitanje. Slavnom c. k. pokrajinskom školskomu vieću za Istru u Trstu.

1. Je li poznato tomu slavnomu vieću, da je gospodjica Ivancich, učiteljica na javnoj pučkoj ženskoj učionici u Malom Lošinju, prigodom ustrojstva odjeljenoga odsjeka talijanskoga družtva „Lega nazionale“ „aktivno“ sudjelovala, proti izričnom savjetu (barem tako čujemo) svojih predpostavljenih?

2. Je li poznato tomu slavnomu vieću, da je gimnazijalac na koparskih školah Salata, prigodom ustrojstva odsjeka talijanskoga družtva „Lega nazionale“ u Osoru „aktivno“ sudjelovao i onom prigodom držao govor zaista nimalo prožet idejama, koje bi dolikovale mladiću, koji bi morao znati, da je pod školskom stegom?

3. Ako su ovi slučajevi poznati tomu slavnomu vieću (a mogło je za nje doznati iz javne štampe), da li ih smatra protuzakonitimi ili ne?

4. Ako da, što je poduzelo ili poduzeti kani?

Toliko pitamo to slavno c. k. pokrajinsko školsko vieće, da uzmognemo pak odgovor snoboditi našim učiteljem, učiteljicam i gimnazijalcem na ravnanje.

U ednictvo.

Drug druga i u crkvi nadje. Pišu nam iz Lovrana: Nedjelju dne 16. pr. m. šetao se je po gradu Lovranu u družtvu lovranskoga načelnika i člana c. kr. kotarskoga školskoga vieća Guglielma Grossmana neki mali škiljati gospodin. Škiljio je po gradu uvjek u družtvu svoga rečenoga mentora i valjda gostitelja i upro svoje mutne oči na dulje u našega čestitoga načelnika g. Turčića. Sljedeći dan poslie podne posjetio je sa istim svojim mentorom i sa dviema gospodjama veprinačkoga načelnika i člana kulturnoga vieća *Andrejčića* vulgo *„Golca“* na njegovom imanju. U večer odpratio je gostove ne samo on nego i njegova gospodja i taša prilično daleko. Znatiželjni ljudi popitali su se, tko je taj nevidjeni gost i prijatelj gosp. Guglielma Grossmanna i gospodina *Andrejčića*. Reklo njim se, da je to bio nitko drugi, nego urednik lista *„Il Giovine Pensiero“*, *Carlo Martinolich*; — onaj isti, proti kojemu je neki Polla, Talijan, napisao dva članka u *„Eco di Pola“*, i proti kojemu je takovih rekao, da ih pošten čovjek nebi mogao podnesti; onaj isti, koji je tako napadao gospodu članove Talijane zemaljskoga odbora, da su se oni — kako sami pišu — smatrali prisiljenimi položiti svoje mandate članova zemaljskoga odbora; onaj isti, koj se kao pravi odmetnik nabacuje u svojem listu svakojakim blatom proti hrvatskomu narodu i jeziku, proti našim zastupnikom i našim ljudem u obće. I taj i takav delija posjećuje, kod svoga dolazka u Lovran, nadučitelja, ravnatelja i hrvatske škole, odgojitelja mladeži, člana ces. kr. školskoga vieća; a tako i načelnika čisto hrvatske občine i člana kulturnoga vieća; — a ovi jedan i drugi prate ga po njegovih putevih!! Mi smo i prije poznali i jednoga i drugoga kao naše protivnike, a tko jih nije poznao, nek se sjeti poslovice: „Reci mi s kim obćiš, reć ću ti tko si!“

Razpušteno občinsko zastupstvo u Cresu. Javili smo u svoje vrieme, kako je dvojica občinskih zastupnika u gradu Cresu počinila pronevjerenje na štetu one občine a sebi na korist. Načelnik Chersich dao je uzjed toga ostavku, a njega su sliedili i nekoji občinski savjetnici. Sazvana bijaše na to občinska sjednica, na kojoj se je imalo birati novog načelnika i popuniti broj občinskih savjetnika. Do izbora nije došlo, jer se nije hotio nitko podvrći dužnosti, niti preuzoti odgovornosti za i onako razklimano odnošaje u občinskom zastupstvu. Na to nije preostalo vladi drugo, nego da razpusti občinsko zastupstvo i da imenuje komesara. Ona je doduše razpustila zastupstvo, nu na predlog zemaljskoga odbora u Poreču imenovala je posebni odbor, koji će upravljati do budućih izbora za občinom. U tom odboru nema nijednoga člana naše stranke, premda sačinjava ovu občinu ogromna većina občinara hrvatskoga jezika. Imenovani su naime: dr. Chersich, bivši načelnik, to pomorski kapetan Crivellari i dr. Petris. Sva trojica jesu odlučni naši narodni protivnici. Razpušteno občinsko zastupstvo bijaše posve u talijanskih rukuh.

Oživotvorenje prve podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. U nedjelju dne 30. prošlog mjeseca oživotvorena je u okolici Pazina prva podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Izabran bijaše novi odbor, koji će rukovoditi dalnje djelovanje te vrlo važne podružnice. Čestitajuć pazinskim rodoljubom, što su prvi pokrenuli i oživotvorili podružnicu naše prekoristne i prepotrebne družbe, izrazujemo ujedno želju, da bi njihova podružnica i gledo broja članova bila vazda medju prvimi.

K odreknutju trojice zemaljskih prisjednika. Očekivali smo, da će zadnji broj glasila zemaljskoga odbora u Poreču jasno kazati uzroke, radi kojih položiše talijanski članovi zemaljskoga odbora svoju čast i službu. Nu provarismo se!

„L' Istria“ piše doduše o tom pitanju na uvodnom mjestu, to medju viestmi, nu iz svega toga no razabiro se drugo, van ono, što je jur poznato, da bijahu naime od javne štampe uvriedjeni. Mi ni danas ne vjerujemo, da je to jedini uzrok onako važnom koraku. — Zemaljski kapetan pozvao je, kako mu nalaže pravilnik, zamjenike odstupivšim prisjednikom, nu ovi mu odgovoriše, da se ne mogu prihvatiti toga posla i to tim manje, pošto ističe i onako rok sadašnjemu zastupstvu.

Reć bi, da obavljaju gospoda prisjednici i nadalje dosadašnje poslove, jer je bio prisjednik dr. Clova u službenom poslu na glavarstvu u Pomjanu nekoliko dana poslie odreknutja.

Iz Šterne pišu na koncem pr. mj.: Bujska „irredentistička“ gospoda kao što i oprtaljska, imadu po naših selih plaćene osobe, svoje gonćino, izdajice svoga roda i jezika, koji imadu nalog, da budu slieporo oružje i desna ruka njihovim spletkarom. Takova je i porodica jedna u Šterni. Za svoje nedjelo, što su bili počinili proti zastavam carskoj i trobojnici slavjanskoj

dne 30. maja o. g., dodjoše brzo poslije o. kr. oružnici iz Buja i sva tri brata svećana odvedoše u zatvor. Tamo su čučili deset dana. Gospoda bujska položiše za njih jamstvo, te tako opet dodjoše kući. Strane o zastavah sada spava i gospoda u Pašudji govore, da je sve sretno minulo. Neka vjeruju tko hoće. — mi nemožemo — doć će i tomu kraj!

Dne 10. pr. mj. razpravljalo se je pred o. kr. okružnim sudom u Rovinju proti jednome odmetniku i to Juru Perčiku, što je na dan ustoličenja novog nam župnika mugć. g. Nedvěde dne 30. maja o. g. pokrite glave drzovito motrio svećanu procesiju, koja s razpolom na čelu sprovadjaše g. župnika u crkvu. Radi sablazni i omalovažiranja crkvenih obreda osudilo ga je na 3 tjedna zatvora, pooštrena dvima postima. Zastave doć će jamačno brzo na red!

To su Vam, dragi gospodine, bujski gončine na selu, a u gradiću samom joh. tri puta joh! Jedne nedjelje početkom septembra posjetili su braća Piranci slavno Bujce. Pravi sajam bio je taj dan u Bujah. Složila se srca bratska, ali da složno viču svoju obljubljenu: *„Evviva l'. . . . . "* što im je poneseto pričelo pogled na o. kr. žandare, prolazeće med bućućim narodom, pripravne za svaki slučaj potrebe. A kako su se za to osvetili i platili bujske novopečene uništarije budnim čuvarom mira i reda? Druge noći prodriesše na prozor u samu kasarmu o. kr. žandarmerije; razrezavši staklo, ponitli sobom nešto rubenine, postola itd. te prouzročiše štete do 40 for. Do toga je dakle već došlo u Istri, da ni cesarski vojnik nije siguran sa svojim imanjem pred grabežljivimi došljaci! Takove junake odgaja *„uvita coltura"*!

Državna podpora „Vinarskoj zadrugi" u Puli i stalni odbor zemaljskoga gospodarskoga vieća. Dne 12. septembra držao je stalni odbor zemaljskog gospodarskog vieća u Poreču redovitu sjednicu, na kojoj je došlo na razpravu kod 6. točke dnevnoga reda (Državne podpore vinarskim zadrugam i podpora vinarskoj zadrugi u Puli) i pitanje o državnoj podpori, što ju je opredielilo ministarstvo poljodjelstva istarskoj vinarskoj zadrugi u Puli.

Predsjedničtvo gospodarskoga vieća izvinstilo je odbor, da je o. kr. ministarstvo poljodjelstva podielilo državnu podporu od 4000 for. *„Istarskoj vinarskoj zadrugi"* u Puli uzprkos tomu, što se je bilo zemaljsko gospodarsko vieće proti podpori izjavilo na upit ministarstva za poljodjelstvo. Ta podpora da bijaše rečenoj zadrugi podieljena ne samo proti volji i predlogu zemaljskoga gospodarskoga vieća, već da će biti ta podpora dapače povišena na 6 do 8 hiljada forinti. Osim toga iztaknuše gospoda iz stalnoga odbora, da je ministarstvo podielilo spomenutu podporu vinarskoj zadrugi, premda nije ova dokazala, da je dobila jednaku podporu i od strane zemaljske zaklade (koju bi uzalud čekala do sudnjega dana, ako bi do tada porečka gospoda u zemaljskom saboru i u odboru gospodovala).

Nakon podulje razprave zaključeno bijaše na predlog priedjednika dra. Gambini-a, *da se javi vladi, neka u buduće ne pita više zemaljsko gospodarsko vieće za mnienje, kad se nimalo ne drži danih joj savjeta i stavljenih predloga.*

Istarsko dakle zemaljsko gospodarsko vieće, kojemu je zadaća promicati sve grane narodnoga gospodarstva, dakle kod nas u prvom redu vinogradarstvo, to viećo je jalno, što je c. kr. ministarstvo poljodjelstva pružilo pomoć zadrugi, kojoj je glavna svrha, da pomogne vinogradarom Istre razpačavati vino, koje neima skoro nikakve prodaje, a vrlo nizke cieno radi nesretne klauzole, za koju bijahu svi Talijani Istre, dapače isto zemaljsko gospodarsko vieće, talijanski zastupnici u Beču, trgovačko-obrtnička komora u Rovinju itd. Eto do kakva stepena osvete vodi strast naše političke protivnike, koji žale, što je vlada podupria gospodarsko družtvo, jedino radi toga, što je to družtvo u hrvatskih rukuh.

Sa kvarnerskih otoka pišu nam pod konec prošloga mjeseca. Kadgod svratim moju pažnju na djelatnost naših protivnika, smrkne mi se pred očima i zaključim, da naše hrvatsko glasilo „Naša Sl." morala [illegible] ne samo podvostručiti prostorom, nego više krat na tjedan izlaziti, to protivnike pobijati, a naš prosti puk putiti i učiti. (Odakle za to novac? Op. ur.)

Što novolja imao bi dopisnik turiti u javnost o ovih krajeva, ali se boji prestrogosti cenzora i obzire se na tiesnoću prostora „Naše Sloge", a toga se naši dušmani, a još više njihovi mogući skrbnici, bane, znajući, da norodi i nepravice njihove neće na javnost.

Inozemski listovi u svjetlo kuju naš sustav, cieneći, da je sve ono, što se u našem Primorju dogadja pri ustanovljenju „Lege" u pojedinih mjestih, popustljivost sustava. Da ti listovi prouče, kako se s nama Hrvatima postupa, drugačije bi sudili, uvjerivši se, da nije samo do sustava, nego do ljudi, ako se dogadja, što se nebi smjelo dogadjati.

Talijanski i potalijančeni listovi kažu svjetu, da su pri otvoru „Lege" na naših otocih činovnici prieustvovali, učitelji su krasnoslovili, učenici su najprvu ulogu igrali, načelnici su političke govore držali na sablazan i uznemirenje našeg dobrog puka, koji u „Legi" novidi svuda pogibeljne težnje naše narodnosti, nego misli, da se uvadja nekakav zloduh neograničenog slobodnjačtva, nekakvih pogibeljnih prevratnih teorija za zadrugu i za vjeru.

Boli li vas za to koga glava? Mučno je vjerovati, i nek se govorka, da se vode nekakve iztrage, koje će se po običaju zabašuriti ili će neplodne izpasti. Dobro je i oba oka zaklopiti, ali u nekih prigodah ne smije se, bez ogrješit se o zakon, o razjareni narod, kojemu su dodijale popustljivosti na uhar naših dušmana, koji ne živu za drugo, nego da prkose našim svetinjam, i da se svakim sredstvom u svakoj prigodi i na svakom mjestu protive našim interesom. Naši su svećenici progonjeni, našim učiteljem nedadu mira, našim selima ne dozvoljuju učiona, a malo se tko stara za to. Pouzdajmo se u onu staru narodnu poslovicu: Svaka sila za vremena. (Ali pri tom novalja prekratite ruke. Op. urod.)

Kradja u Arčeli (Padova). Od onuda primismo sliedeće redke: Nije moguće, da njekoji listovi ne pokažu često, barem u čemu god svoju staru logiku, s kojom da okaljaju ljepotu i uzdrmaju temelje naše svete crkve. „Sed non prœvalebunt".

Jedan od tih primjera danas nam je pred očima. U Arčeli, blizu Padove, gdjo je sveti Ante umro, lupeži zid provalili od crkve i ukrali njekoliko stvari od male vriednosti. Ali jedan padovanski piskar uze ovu prigodu i brzojavi bečkim novinam ovo narodite riedi":

„Na tri (3.) t. mj. nepoznati lupeži provalili su u crkvu u Arčeli i ukrali tjelo sv. Antuna, koje se je nalazilo u grobnici rečene crkve,; istodobno odnieli su sve dragocienu robu od zlata i druge stvari od velike važnosti. Sutradan u jutro našlo se je tjelo sv. Antuna u šumi blizu Arčele, pokrito brstinom. Doznavši zato preavjetli biskup ujedno sa svim klerom u svećanom obhodu otišao je, da natrag donese tjelo sv. Antuna".

To su doslovce riedi, koje se kano bliesak razniele po novinah. Ali tko je toliko glup, da ne uvidja u ovih riedi ne samo puko neznanstvo, doli i grdu slobu? Neznam kako se je taj piskar usudio pisati toliko laži i lakrdijah?

Valja da se znade dakle: 1. da je neistinito, da je ukradeno zlata i drugih stvari od velike važnosti, jer svi ukradeni predmeti ne vriede više 20 franaka; 2. neistinito je, da se tjelo sv. Antuna nalazi u Arčeli, nego u Padovi u njegovoj bazilici, čuvano od njegova brata Franjevaca; 3. neistinito je, da je šuma blizu Arčeli, već su njene oranice. Pak je neistinito i najverojatno sve ostalo, što zatim sliedi.

Nije li dakle pravedno, da se dopisnik padovanski pošalje u S. Servolo u Mletke? Ali ako mu je težak trošak, svjetujemo ga, da se prikaže Pauloti-im u Padovi, jer se nemože podnašati takovog novinarstva, koje bi imalo biti „magister veritatis", a ne sredstvo laži i neistine. Novinarstvo je dosta uzvišeno sredstvo za poduku, uputu i u obće prosvjetu, ali se ne smije rabiti u pogrdne i nemoralne svrhe. Potrebitih svojstva dopisnik padovanski neima, pak zato je nedostojan da bude novinar, jerbo ne može pojmiti toliko neopretnosti u čovjeku ne samo koji misli, nego i koji samo mašta!

Molim Vas, gospodine urednike, da uvratite ovo malo riedi u vaš cienjeni list, ne bi li za ovo doznao d isnik i porumenio od stida, pak da stecdno upoznade neistinitost te vieati i naš hrvatski puk, koji, ako joj je i povjerovao, nije nipošto u sebi umanjio bogoljubstvo naprama čudotvornom svetcu.

Iz Buzeta pišu nam pod konec mjeseca septembra: Dne 27. t. mj sastala se ova i prošle godine lepa kita ovdješnjih rodoljuba, da proslave imendan našeg obljubljenog občinskog poglavara i odvjetnika dra. Mateja Trinajstića. Na toj zabavi, kao i uviek, nije se zaboravilo na plemenitu družbu sv. Cirila i Metoda. Saplemenitu družbu sv. Cirila i Metoda. Sabrala se liepa svotica od 18 for. 85 nvč., koju se već dostavilo družtvenom blagajniku u Volosko. Rodoljubi Istrani! Mnogi vas kronut će jednom ili drugom prilikom n. pr, k svomu kumiću ili svojoj botrici ili svomu prijatelju Črčku, da onamo okusi nekoliko kapljica mladoga vina — aj! neka onda ne zaboravi pri čašici Vinka Lozića ne našu sirotu — na našu hrvatsku djecu, koju ovo hoće naši protivnici na svaki način, da ju odnarode i da ju kasnije upotrebe u svoje gadno i podlo svrhe! — Rodoljubi! Na noge, pogibelj prieti! Činom — a ne samo riečju — pokažimo, da smo rodoljubi!

Iz Lovrana pišu nam koncem prošloga mjeseca: Pisao Vam je njetko, vel. gosp. uredniče, o neredih, koji su se počinjali za vriome boravka njekoje gospode Riečana u Lovranu. Trubili su oni u svojih novinah, kako ih ti neuretni Hrvati napadaju i zlostavijaju; nego da je bila stvar sasma neosnovana, kriva, dapače protivna, dokazuje to, što je njihov glavni pokretač neroda *„il conosciuto Cosimo, detto Krstić"* bio prošlu sriedu kažnjen sa *devedeset* (90) for. globe radi uvriede i onog ploda *„dell'avita coltura"* nanesene gosp. Iv. Turčiću, što je već ovo treći put u kratko vriome.

Takovimi se učitelji mogu zbilja riečki „Ungarezi" ponositi! Tužna Rieko! Pri svojem velikom uzhitu moram je da napišem za posliednji broj svoga lista divan članak o svojem presjajnom doček, koji je valjda rad prevelike doze zuča i otrovi bio — zaplienjen!

Ne ovatu vam, vi odmetnici naši, a slugo gospode latinske, ovdje ružo, kako vas o tom obavješćuju vaši krivi konzuli!

Iz Štrpeda pišu nam koncem prošloga mjeseca. (Izboru načelnika.) Veoma se začudih, kad začujem u petak u večer dne 31. kolovoza o. g. seljačke topove (mužare) u Strpedu; zapitah se, što bi to moglo biti, kad se na jednom što bi to moglo biti, kad se na jednom sjetih, da je u subotu imenovanje načelnika občine buzetske.

U subotu u jutro stali opet grmiti mužari; poznati „Spasitelj" pohiti odmah, čim to čuje, k žandarmeriji, bojeć se valjda, da će Hrvati dignuti Buzet u zrak.

On valjda nije znao, da su narod veseli, što će njegovi zastupnici izabrati muža, kojemu „Spasitelj" nije dorasao ni do pasa.

Sve stalo napeto, čekajući da saznade tko će biti izabran načelnikom.

Na $11^1/_2$ sati prije podne zazvone zvonovi na tornju u Buzetu i raznese se iza toga glas kao munja, da je izabran načelnikom volezaelužni gosp. dr. Mate Trinajstić.

Slava vam muževi, koji ste i to jednom postigli, da vam bude na čelu tako učena, mudra i pametna glava, kako je naš dični dr. Mate!

U nedjelju dne 2. o. mj. zamoliše ga štrpodski prvaci, da bi ih svojim ljubeznim posjetom počastio, čemu se on rado odazvo.

Sav puk na okupu čekao je veselim srdcem svog ljubljenog novoizabranog načelnika.

Čim bistro oko Štrpedjana s daleka opazi, da se njihov ljubimac približava, poćeše grmiti *„seljački kanuni"*, da navieste susjedom ljubav puka prama svom narodnom prvaku i da svoj okolici javo doluzak novog načelnika.

Kad dični načelnik pod večer stupi pred selo, iz sto grla zaori: „Živio naš mili načelnik g. dr. Trinajstić!

Nakon srdačnih pozdrava i čestitaka bjo g. načelnik praćen u kuću poznatog rodoljuba gosp. Antona Fioga-Tonćića. U družtvu odličnjih rodoljuba smjesti se u sobi, gdje bijaše već pripravljena liepa večerica. Tik ove namjesti se pjevački zbor, koji je neprekidno pjevao mile nam hrvatske pjesme.

Dičnih Štrpedjana napuni se dubkom kuća, a bijaše ih i cieli roj na dvorište, jer ne mogoše svi unutra. Čim bi pjevanje utihnulo, začuo bi se odmah dugotrajni „živio novi načelnik! živila Hrvatska" itd.

Nazdravljalo se osobito novomu glavaru, ali nije se tom prigodom zaboravilo na bivšeg načelnika i prvog narodnog borioca g. Frana Flega, koji je preko 6 godina nosio težko načelničko breme te se tako za cielo to doba isključivo narodu žrtvovao.

Spomenusmo se i mile domovine i dičnog Starčevića i njemu se naprio, da mu svemogući Bog još mnogo i mnogo godina uzduva dragocieni život.

U sred pjevanja digne se jedan izmedju gostova, te dokazav potrebu tamburaškog zbora u Buzetu predloži, da se u tom liepom družtvu saboru koju svoticu za nabavu tamburica. U tren oka saboru liepu svoticu od for. 10·06 od sliedeće gospode: Načelnik dr. Mate Trinajstić, Flego Anton-Tončić, Rota Marko iz Kodolja) i Drašćić Lovro p. Sebastijana darovali svaki po 2 for., H—y 1 for., Jermanić Anton pok. Ivana-Krčić 50 nvč., Krbavčić Lovro pok. Sebastijana 20 nvč., Jermanić Anton pok. Mata 10 nvč., Flego Petar Dinkov 10 nvč., Podreka Anton pok. Mata 10 nvč. i mali dječak 6 nvč.

Sa iznosom od 25 for., kojeg se već njekom drugom prilikom sabralo, mnći će se do mala izpuniti naša želja.

Kad nam se je bilo dioliti sa milim načelnikom, zahvali se junačkim Štrpedjanom na krasnom dočeku te obeća, da će ih i u buduće još više cieniti i štovati.

Otišao je, ali ne sam, već s njim pjevački zbor i za njim sve iz Štrpeda mlado i staro, pjevajuć hrvatske pjesme: „Liepa naša domovina", „Oj Hrvati", „Istrane Drugi", „U boj, u boj" itd. to kličuć: živio dr. Trinajstić, živio njegov predšastnik Fran Flego, živila Hrvatska i živio Starčević, prateć ga tako do blizu grada Buzeta.

Iz Omišlja nam javljaju, da je tamošnje pučanstvo iznenadjeno i razžalošćeno neočekivanim premještenjem g. Nikole Grega, duhovnog pomoćnika u istom mjestu. Gos. Grego pošao je za župe-upravitelja na Puntalun, a na njegovo mjesto dolazi mladomisnik g. Ivan Maričić, nećak našeg velevriednog popa Antuna Karabaića, kanonika svetojerolimskoga. U nedjelju najavi g. Grego, da mu je poći na novo mjesto, te se oprosti najsrdačnije sa pukom, zamoliv za oprost sve ono, koje je možda hotice ili nehotice kada uvriedio. Dieleć se ovim sa vriednim popom Mikom, kličemo mu iz dubine srca: Sveviđnji blagoslovio sve putevo Vaše na čast i slavu Boga a na korist Hrvata (ostalo izpustismo, jer je bilo dosta ob onom govora u posliednjih brojevih. Op. urod.)

Iz Berguda pišu nam 30. septembra 1894. Velecienjeni gospodine uredniče! Molim vas, odatupite mi njeko prostora u cienjenoj „Našoj Slogi", da saznadu i njezini štovani čitatolji za riedku svećanost, koju proslavismo na Kuzminu u našoj crkvi. Onaj dan, koji je i zavetni blagdan, pa dolazi amo mnogo pobožna puka iz Kastavšćine, obavljen je blagoslov novog sv. križnog puta. Rekao bi, da je i samo nebo sjaj ove crkvene svečanosti povećalo, jer iza velike kiše izmedju 26. i 27. u noći, osvanu jutrom nebo redro kao ribje oko, a to nam je za ovakvu svečanost nuždno bilo.

Mnogočastni naš starac kapelan gosp. Jakov Mezek, već odavna želio je, da bi bio postavljen u crkvi križni put. Sakupljali smo milodare u crkvi i vani, a pripomogao je u tu svrhu osobito naš čestiti g. kapelan, te nam bijaše moguće naručiti križni put. Dne 23. t. mj. objavi nam u crkvi g. kapelan, da je križni put došao, te da će biti blagoslovljen na dan svetog Kuzme i Damjana.

Taj dan obavio je blagoslov na temelju oblasti iz Rima i po dozvoli prečastnog ordinarijata velečastni g. Mihovil Laginja, župnik na Veprincu uz podvrbu velečć. gg. A. Ščitara, župnika iz Klane i F. Ryšlavya, župnika u Munah, te mjesnog g. kapelana.

Živi utisak blagoslovljenja jasno se zrcalio na licu pobožnoga puka, jer je sve bilo tako svečano i pobožno, da se je puk vraćao kućam vesela i ganjena srca.

Dao dobri Bog vrlom nam starcu g. kapelanu mnogu još godinu doživiti među nami, a velečastnoj gospodi, koja su sveti ćin vodili, te ostalim dobrodiniteljom od Boga obilata plaća, a od nas srdačna hvala.

Talijanski profesori premješteni iz Dalmacije u Istru. Na zadarskoj gimnaziji podučavali su dulje vremena profesori Brunelli i Tilgner, odlučni pristaše talijanaško stranke u Dalmaciji. Oni su sjedili u gradskom zastupstvu u Zadru, te tuj radili sa ostalim zastupstvom u čisto talijanskom duhu na uštrb Hrvata u Dalmaciji. Roć bi, da su rečena gospoda došla u sukob sa vladom, jer bijahu premješteni neočekivano i to prvi na gimnaziju u Kopar, a drugi na gimnaziju u Puli.

Blažene Istre, koju oto usrećuju iz Beča odlučnimi talijanskimi profesori.

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču. U utočištu „hrvatskog pripomoćnog družtva u Beču", izpražnjeno je šest mjesta, koja će se za prvo polugodište iduće akademsko godine 1894/95 do 15. listopada 1894. popuniti. U utočištu dajemo besplatan stan, ogrijov, razsvjetu i podvrbu. Mjesto takvo potražiti može svaki dostojni i siromašni djak hrvatske narodnosti, koji sveučilište ili drugo ovomu ravno učiteljište u Beču polazi, te svojoj molbi pri-

loši: I. Svjedočbu siromaštva, potvrđenu gradskim (občinskim) načelnikom, župnikom i gruntovnom oblasti; II. školske svjedočbe (jednu izpitnu ili dvije svjedočbe o kolokvijuma posljednjega semestra, do tično svjedočbu zrelosti) III. Indeks. Molbe neka se do 15. listopada 1894., upravo na podpisanog tajnika družtva. U Boču 15 rujna 1894. Predsjednik Dr. K. Kozić, dvorski i sudbeni advokat. Tajnik Franjo Vahčić, c. i kr. državni činovnik. Adresa: Franjo Vahčić. VIII. Lerchenfelderstrasse 38 I. Stg. III. Stock Thüre 10.

Izborni sastanak. Za nedjelju po podne sazvalo je političko družtvo „Edinost" u Škednju sastanak birača, na kojem će izviestiti zastupnik Nabergoj o svojem djelovanju.

Nagrade konja u Pazinu 24. pr. mj. primili su sliedeći:

A) *Za kobile i ždriebce:* Ivan Juranić iz Kršana 35 for., Josip Pikulić iz Brda 20 for. M. Fonović iz Čepića 15 for., M. Bulić iz Čepića 10 for. i Ant. Smiljović iz Tupljaka 10 for.

B) *Za 3 i 4 godišnje kobile:* Matija Kalčić iz Tupljaka 25 for., Martin Radović iz Čepića 20 for., Ant. Smiljović iz Tupljaka 15 for. i Mart. Babić iz Tupljaka 10 for.

C) *Za 1 i 2 godišnje ždriebice:* Ivan Karlić iz Tupljaka 15 for., Jože Sinković iz Kršana, Ivan Pavlušić iz Novaka, Fort. Lupetina iz Pićna, Ivan Radović iz Šumbrega i Šime Belušić iz Pićna svaki po 10 forinti.

30.000 iznosi glavni zgoditak lavovske izložbene lutrije, koji se izplaćuje samo na 10% odbitka. Upozorujemo naše čestite čitatelje, da je vučenje neopozivo već 16. oktobra.

Književnost.

Matica Hrvatska razaslala je svojim družtvenim povjerenikom: „Izvještaj „Matice Hrvatske" za upravnu godinu 1893." s molbom, da ga med prošlogodišnje članove „Matice" razdiele i da članove ujedno pozovu, da uplate prinose „Matice" za tek. god. 1894. (članovi-utemeljitelji dva obroka po 5 for., a članovi prinosnici po 3 for.), koji se imade najkasnije do polovine mjeseca novembra t. g. blagajniku „Matice" dostaviti, da ne bude zapreke u razašiljanju „Matičinih" knjiga za godinu 1894., koje želi odbor „Matice", da dodju svakako kao božićni dar članovom na ruke.

Odbor „Matice" nastojao je i ove godine, da počaste članovom „Matice" što ljepši i obilniji književni dar, te će članovi „Matice" primiti ove godine u svemu jednaest knjiga, i to:

a) u nizu „Matičinih" godišnjih izdanja za članove „Matice" a uz godišnju članarinu devet knjiga, i to:

1. Hoić: Slike iz obćeg zemljopisa. Knjiga četvrta. Opisuje se: Španija i Portugal. Italija. Grčka. Turska i Rumunjska.] Sa 95 slika i 3 zemljopisne karte. (Poučna knjižn. XIX.)

2. Valla: Poviest srednjega vieka. Dio treći. Svezak prvi. (Od druge polovine XI. vieka do g. 1453.) (Svjetske poviesti knj. VII.);

3. Novak: Podgorka. Slika iz hrvatskoga primorja. (Zab. knj. 162—164.);

4. Turgenjev: Izabrane pripoviesti. Svezak drugi. (Slaven. knjižn. II.);

5. Bogović: Pjesnička djela. Knjiga druga. (Pripovjesti);

6. Tomić: Za kralja — za dom. Historička pripoviest. Dio prvi. (Zab. knj. 165—168.);

7. Šrepel: Ruski pripovjedači. (Slike iz svj. književn. II.);

8. Tresić Pavičić: Ljutovid Posavski. Tragedija. (Zab. knj. 169—171.);

9. Šandor-Gjalski: Male pripoviesti. Svezak prvi. (Zab. knj. 172—174.);

b) u nizu „Matičinih" nakladnina dvie knjige (obje zajedno uz cienu za članove za „Matice" od jedne for.), i to.

10. Platon: Phaidros. Preveo, uvod i bilježke napisao Fr. Petračić. („Prievoda grčkih i rimskih klasika" svezak jedanaesti.) (Ciena 50 nvč.)

10. Šrepel: Rimska satira. (Knjižnice za klasičnu starinu" knjiga druga.) (Ciena 50 nvč.)

* * *

Pošto je prošlogodišnja naklada „Matičinih" knjiga, koja je bila tiskana u 10.000 primjeraka, još prije nego što su se stale knjige dielit, bila do posljednjeg primjerka razpačana, te su tako usljed zakasnjele prijave i mnogi stari članovi „Matice" ostali bez prošlogodišnjih knjiga, to je naklada ovogodišnjih „Matičinih" knjiga o čitave dvie tisuće veća — naime 12.000 primjeraka — nego prošle godine, pak se zato gg. družtveni povjerenici usrdno umoljavaju, da uznastoje svom snagom, da suraznjerno prema ovogodišnjoj većoj nakladi „Matičinih" knjiga poraste i broj članova „Matice" u pojedinom povjereničkom kotaru, gg. članovi „Matice" neka se za vremena prijave i svoj prinos uplate, da ne bude i ove godine kao prošlih godina zamjerâ radi nedobivenih knjiga. Uprava „Matice Hrvatske" ne može inako postupati, nego da onim redom dostavlja gg. povjerenikom dotično gg. članovom knjige „Matice", kojim se redom oni prijave i svoje prinose uplate. Da se na nesigurno sa knjigami ceka, to ni red ni valjano gospodarstvo ne dopušta.

Listnica uredničtva.

Veleč. gg. J. F. i A. M. Vaše naručbe „Iltuna" odpremismo na pravo mjesto, odakle ćete dobiti knjige. Živjeli!

Gosp. dr. I. Z. u P. Ono nelđe u Vašem interesu. Zdravo.

Prijatelju sa otoka Krka. Izvolite nas svaki put upozoriti kad bi nas jedan ili drugi od naših dopisnika hotio izrabljivati u osobne svrhe, jer ćemo tada bez obzira razkrinkati svakoga. Nama je vrlo neugodno ako se što takova dogodi a težko, napače nemoguće nam je obavjestiti se unapried o svakom dopisu. Da ste nam zdravo!

Javne zahvale.

Dne 26. o. mj. priredišе hrv. sveučilištni gradjani u Gospiću u čitaonici „Lička Vila" večernju zabavu sa predstavom (Ašešori od Gj. Estera), koje je čisti prihod namienjen družbi sv. Cirila i Metoda u Istri. Pošto je sama zabava uspjela preko očekivanja, te se možemo pohvaliti čistim prihodom od 66 for. 30 nč., koje poslasmo dru. Matku Laginji u Pulu, to si smatramo čašću i dužnošću ovim se putem najuljudnije zahvaliti ponajprvo slavnoj čitaonici „Lička Vila" koja nam je za tu večer sve svoje prostorije bezplatno ustupila i razsvjetlila, zatim gdjicam Mici Karanovoj, Tonici Lovričevoj i Marici Čanićevoj, te p. n. gg. Ivanu Šariću učitelju na kr. vel. gimnaziji i Nikoli Turiću magistru farmacije, koji su nam svojim sudjelovanjem omogućili ovu zabavu prirediti zatim slav. gradskoj glasbi, koja je na zabavi uz znatan popust od 10 for. skladno igrala i napokon cielom p. n. gospičkom občinstvu, koje nas je brojnim posjetom i izdašnim preplatama za ovu plemenitu svrhu obilno podpomoglo.

Svima ovima još jednom najusrdnija hvala koli u ime gospičkih sveučilištnih gradjana, toli u ime hrvatskoga i slovenskoga naroda u Istri.

U Gospiću dne 29. rujna 1894.

Za odbor hrv. sveučilištnih gradjana:

Stjepan Bakarić,
predsjednik.

Podpisani se ovim najsrdačnije zahvaljuje g. Franu Lapajne zvonoljevcu u Trstu, (Via Madona del mare) što je izlio za crkvu sv. Jelene u Nuglah kod Roča krasne zvonove na obće zadovoljstvo.

Nugle, 1. prosinca 1894.

Ivan Greblo.

Dužnost je podpisanoga, da se zahvali svoj onoj gospodi, koja su sudjelovala prigodom otvorenja „Hrvatske čitaonice" u Malinskoj. Osobito dužan sam se zahvaliti veleuč. gosp. prof. našem velezaslužnom zastupniku Vj. Spinčiću, koji nam je amo došao sa liepim brojem krasnoga spola i odabrane gospode iz naše liepe Liburnije. Hvala i njihovom mješovitom zboru a osobito njihovom zborovodji g. Ennina, koji je obdario „Hrv. Čitaonicu" i prigodnom pjesmom. Zahvaljujem se zatim svoj onoj gosp. iz otoka Krka, a osobito dr. Dinku Vitezića, r. Fr. Volariću, Dr. Fabianiću i g. Antončiću, i srdačna hvala tamburaškom zboru iz Vrbnika, koji su nas cielo vrieme zabavljali uz sveobće odobravanje. Napokon se zahvaljujem svim onim čitaonicam, družtvam i pojedinoj gg. koja su nas se sjetila bud pismom bud brzojavom. Ali osobita hvala Kastavskoj i Vrbničkoj čitaonici, koje su bile osobito zastupane prigodom otvorenja, te kastavska obdarila je svoju najmladju sestru i pjesmom prigodnicom.

Malinska, 21. rujna 1894.

Pop Pavao Milovčić,
predsjednik „Hrv. Čitaonice."

Slovanska čitalnica u Trstu

daje pod ugodnimi uvjeti sliedeće

časopise u sub-abonnement

od 1. oktobra t. g. i to:

„Slovenski Narod", „Slovenec", „Novice", „Slovanski Svet", „Soča", „Učiteljski tovariš", „Obzor", „Hrvatska", „Crvena Hrvatska", „Narodni List", „Monte o Cuore", „Triester Zeitung", „Vaterland" i „Reichspost".

Pismene ili ustmene ponude prima se u „Slovanskoj Čitalici", Via S. Francesco broj 2, I. kat.

DOMINIK LUŠIN

u Kopru

preporuča veliko svoje skladište raznovrstnog lieša, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takođjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj cieni. 24—10

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebоće za iste 23

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Spomenute štrcaljke razašilju se na svaku poštu austro-ugarsko monarhije franco, komad po 10 for

Pomada „Phönix"

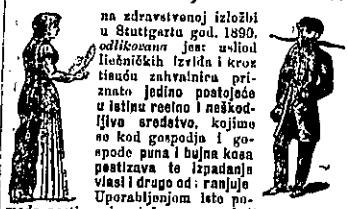

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. *odlikovana* jest uslied liečničkih izvida i kroz tisuću zahvalnica priznato jedino postojeće u istinu realno i neškodljivo sredstvo, kojime se kod gospodja i gospode puna i bujna kosa pestizava te izpadanje vlasi i drugo od: ranjuje Uporabljenjem iste pomade postizavaju još sasma mladi gospodičići čvrste hrkove. Jamči se za uspjeha i neškodljivost. Kutijica 80 novč., sa poštom (doduočom ili uz gotov novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti razna crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—10

Pijanstvo

izliečivo antibetinom, koj se je pokazao izvrstnim lienkom u najnegobrojnih slučajevih. Brzobrojna zahvalna pisma ozdravljenih može se na zahtjev i bez troškova na uvid poslati.

Liek se može dati — pošto je bezukusan — pijanici i bez njegova znanja; 1 doza for. 2·20; dvojaka doza za zastarjelu bolest for. 4·40; ako se pošalje novac unaprieđ, dobije se liek franko kod Adler Apoteke, Lugos u Banatu broj 724.

Odlikovana

ljekarna PRENDINI

u Trstu.

Želite li sačuvati si zdrave liepe zube te čisti dah?

Uporabljujte Zubni prašak i *ELIKSIR.*

Prvi čisti zube bez da ih ozledjuje.

Drugi pako očuva ih od pocrnjenja i neugodna vonja.

Zubni prašak stoji **50 novč.**

Zubni eliksir stoji **60 novč.**

Prodaje se u ljekarni

PRENDINI

i u boljih ljekarnah svakoga mjesta.

Sve strojeve za gospodarstvo

Osobitosti

prodaje jedino tvrdka Ig. Heller

TIESAKA ZA SJENO, SLAMU I SLAGANJE

raznih sustava

HIDRAULIČKIH TIESAKA

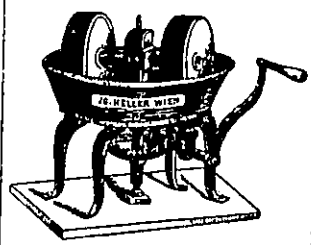

diferancijalnih vinskih tiesaka — sprava za samleti masline, buhač itd. Nove štrcaljke proti mildevu Vermorel-ove vrsti, samoradne štrcaljke proti mildevu sa bakrom pomoću zračne sisaljke. Sprave za grijanje vina, kuhanje, za trieb-ljenje grozdja, za sušenje voća i povrća. Trebionike kuruze, triere, mlatila, mline za čišćenje žita obične.

Lievano ili izradjeno željezo za svakojake strojeve itd. sve uz najjeftinije cienе i pod najpovoljnijimi uvjeti pošilja uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN

3/2 Praterstrasse br. 49

Bogato ilustrovane kataloge sa 192 stranice u talijansko-njemačkomu i hrvatsko-njemačkom jeziku šalje na zahtjev odmah badava. **Traži se preprodavaoce.**

Upozoruje se na patvaranja. 20—6

Predzadnji tjedan!!

Glavni zgoditak 60.000, 10.000, 5.000 for.

u gotovom za samo 10% odbitka.

Lavovske srećke po 1 for. preporuča: Glus. Bolaffio. Aless. Levi, Mandel & C., „Il Mercurio", Girolamo Morpurgo, Ignazio Neumann, Marko Nigris i Enrico Schiffmann.

Odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 41. U Trstu 11. oktobra 1894. Godina XXV

Neopodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe na upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošту valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 8 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za polgodine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

XXI. Glavna skupština

Bratovšćine hrvat. ljudi u Istri“, obdržavana u Kastvu dne 20. septembra 1894.

(Konac).

III. Izvješće blagajnika.

Ovaj izvješćuje kako sliedi:

Priegled gospodarenja

blagajnom družtva „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri“ u Kastvu za dobu od 14. septembra 1893 do 20 septembra 1894.

Tek. Rbr.	Naslov	for.	nč.	Tek. Rbr.	Naslov	for.	nč.
	A. PRIHOD.				*B.* RAZHOD		
I.	Preostatak blagajne od 14. sept. 1893	172	43	I.	U podpore podielilo se	775	—
II.	Godišnji prinosi	123	85	II.	Uzajmilo se na priv. zadužnice	520	—
III.	U ime interesah primilo se	510	62	III.	Potrošak za tiskanice, oglase, poštarinu, biljege, preporučena pisma, papir pera, crnilo i druge manje stvari iznašao je	56	22
IV.	Kao dar unišlo	868	02				
V.	Prvih kruna 83 kom.	44	—				
VI.	Kao oprost od čestitanja	47	—				
VII.	Od članova utemeljitelja	31	—				
VIII.	Povratjeni kapitali	120	—				
	Iznaša ukupna svota prihoda for.	1411	92		Ukupna svota razhoda for.	1351	22
	Od svote prihoda u iznosu for. 1411 nč. 92				Od čistog prihoda Rbr. II. III. IV. V. VI. i VII., u iznosu od for. 1119 nč. 49		
	Odbiv svotu razhoda for. 1351 nč. 22				Odbiv Rbr. razhoda I. i III. u iznosu for. 831 nč. 22		
	Preostaje gotovine for. 60 nč. 70 slovom for. šestdeset i 70 nvč. a. vr.				Povećala se imovina Bratovšćine za f. 288 nč. 27 slovom dvie stotine osamdeset i osam for. 27 nč. a. vr.		

Kastav, 20. septembra 1894.

M. Grosman
blagajnik.

Stanje imovine

družtva „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri“ u Kastvu danas dne 20. septembra 1894.

Tek. broj	N A S L O V	U gotovu for.	U gotovu nč.	U papirih for.	U papirih nč.
1.	Uloženih u posujilnicah u Kopru i u Puli, te u ričkoj štedionici imade	2836	—	—	—
2.	Na privatnih zadužnicah ima uzajmljenih	4710	—	—	—
3.	U državnih obveznicah, založnicah kreditnog zavoda Istre i srećakah ukupno nom. vr.	—	—	2490	—
4.	U zaostalih interesah, zakladi štip. „Dobrila“ vriednosti družtvenih stvari, gotovine i ost.	652	48	—	—
	Iznaša ukupna svota imovine for.	8198	48	2490	—
	a) U gotovu for. 8198 nč. 48				
	b) U papirih „ 2490 „ —				
	Ukupno for. 10688 nč. 48				
	slovom deset hiljada, šest stotina osamdeset i osam for. 48 nč. a. v.				

Kastav, 20. septembra 1894.

M. Grosman
blagajnik.

IV. Izvješće revizijonalnog odbora.

Ovo glasi:

Usljed zaključka glavne skupštine slavnoga toga družtva, držane dne 14. mjeseca rujna 1893, pregledali su podpisani družtvene račune za god. 1893/4 i to: dnevnik i imovnik, pregledali nadalje blagajničke priloge, sravnili bilance sa knjigami, te su se uvjerili, da je sve u podpunom suglasju.

S toga predlažu podpisani slavnoj glavnoj skupštini, da računopolagatelju za vodjenje računa od godine 1893/4, kao i cielomu slav. upravljajućemu odboru podieliti izvoli absolutorij, te blagajniku izjaviti zasluženo priznanje za revno i uredno vodjenje knjiga i očevidnosti družtvene imovine.

U Kastvu, 20. rujna 1894.

Za revizijonalni odbor:

Mirko Jelušić obć. likvidator. **M. Šeplć**

Primljeno do znanja. Izriče se blagajniku zahvala, a odboru se d'e absolutorij.

V. Izbor upravnoga odbora.

Skupština jednoglasno potvrdjuje dosadanjega predsjednika. Tajnik predlaže sebe u zamjenu gosp. *Mata Šepića*, ravnajućeg učitelja „Delavške škole“. Gosp. *Mirko Jelušić* predlaže veleč. g. M. Laginju, župnika u Veprincu, u zamjenu veleč. g. *Antuna Puža*, župnika u Mošćenicah, komu je radi odaljenosti težko sjednicam prisustvovati. Oba se predloga primaju. Ostali članovi odbora potvrdjuju se na novo. Tako sastavljaju novi odbor gg. *Ante Turak, Vjek. Spinčić, Vinko Zamlić, Nikola Butković* i *M. Grosman* — te *Mijo Laginja* i *Mate Šepić*.

VI. Izbor revizijonalnoga odbora.

Revizorima za novu upravnu godinu biraju se gospoda *Mirko Jelušić, Božo Dubrović* i bivši tajnik gospodin *Ante Dukić*.

VII. Možebitni predlozi, upiti, opazke, itd.

1.) Gosp. Fr. *Dukić* veli, da se je ove godine dulo podpore molitelјem, koji je nisu trebali, a onim, koji su pravi siromasi, da im se je nije dalo. Na upit, koji su ti molitelji, koji nezaslužiše podpore, navadja dvojicu. Na upit, kojim siromašnim i potrebnim molitelјem se nije ništa dalo, ne navadja nikoga. — Odbor očituje, da je rečenu dvojicu smatrao potrebnimi podpore, i da je svagdje postupao kako je najbolje znao i mogao. Odbor ima mučnu zadaću, te je često u neprilici. Svjedočbe siromaštva valjaju kadgod koliko i arak čista papira. Da stvar ide u redu nije dostatna saviest odbora, *već se hoće saviesti i kol molitelja*. Tko baš nuždno netreba one male podporice, neka je nemoli, a tko je treba, neka *točno i saviestno* označi svoje siromaštvo.

2.) Gosp. *Nikola Butković* nudja za knjige, koje još posjedujo *„Bratovšćina“*. 20 for. Te knjige netreba za svoju osobu, već za knjižnicu, koju kani malo po malo prikupiti i za javnu pučku porabu ostaviti. Želi, da se skupština izreče vrlu njegove ponude. — Gosp. *Mirko Jelušić* predlaže, neka bi se prije izabrale i učenikom pučke škole darovale sve one knjige, koje se pronadju za to shodne, a ostatak da se proda za svotu kako odbor odluči. — Gosp. *Butković* slaže se, pa predlaže za pregledače tih knjiga gg. *Mirka Jelušića, Mata Šepića* i *Ivana Bunca*. Primljeno.

3.) Gosp. *Spinčić*, komu nije svagda moguće na odborske sjednice, preporuča odboru, neka ima uviek na uvidu zaključke predjašnjih skupština glede izlaganja družtvenoga novca na privatne zadužnice, da se nebi možda izposudilo novaca, komu se nebi smjelo. — Uvažuje se.

4.) Glede tiskanja zapisnika ove skupštine prepušta se odboru, da se dogovori sa sl. uredničtvom *„Naše Sloge“*.

5.) *Ante Dukić* ističe shodnost, da se promieni §. 25. družtvenih pravila. Po tom §. ima državna oblast, u slučaju da družtvo prestane, od njegova imetka ustrojiti štipendije za učenike hrvatske narodnosti u Istri i kvarnerskih otocih. Predlagatelj bi želio, da u tom slučaju imovina družtva pripade *„Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru“*, kano družtvu, komu je svrha srodna svrsi naše „Bratovšćine“. Na tu promjenu ima *„Bratovšćina“* nukati već sama kolegijalnost do *„Družbe“*, koja je jurve od svoje strane odredila, da u slučaju njezina prestanka, sav njezin imetak pripade *„Bratovšćini“*. — Za slučaj da *„Družba“* nebi više obstojala, kad bi „Bratovšćina“ prestala, moglo bi se ustanoviti, da posliednja skupština odredi kako se ima sav imetak prema družtvenoj svrsi upotrebiti, ili bi se moglo ostati kod dosadanje ustanove, da naime vlada ustroji štipendije, nu u tom slučaju morao bi se dočuciti neki uticaj naroda kod podielјevanja tih podpora, koji uticaj mogao bi se vršiti kroz občinska zastupstva, župne urede ili već kako inače. — Predlaže neka odbor stvar proresšeta i budućoj gl. skupštini konkretne predloge podnese. — Predlog se prima uz dodatak g. *Mirka Jelušića*, neka odbor tom prilikom prouči sva pravila, pa zajedno predloži još koju promjenu, ako ju pronadje shodnom i potrebitom.

Pošto nema dalnjih predloga, predsjednik zaključuje skupštinu pozivajući skupštinare, da uzklikmu trokratni živio Njegovomu Veličanstvu našemu premilostivomu cesaru i kralju Franu Josipu I., čemu se skupštinari jednoglasno odzivaju.

Trst - Istra.

U zadnjo doba potaknuše talijanski listovi našeg Primorja opet staro pitanje o upravnom sjedinjenju Istre s Trstom. Talijanski prvaci Istre pozvani su od uredničtva tršćanskog lista „L'Indipendente“ da se o tom pitanju izjave, što su bez dvojbe već mnogi učinili. I njihovo glavno gissilo, porečka „L'Istria“ kaže u zadnjem broju, da posdravlja predlog o sjedinjenju najvećim oduševljenjem. Tim pitanjem bavi se na uvodnom mjestu i glavno glasilo stranke prava „Hrvatska“ od dne 6 t. mj. pod naslovom „Trst i Istra“. Članak je pisan trieznо i ozbiljno od osobe, koja je dosta dobro upućena u naše odnošaje, pa ga radi toga eto u cielosti donašamo pridržavajuć si pravo vratiti se još na to volevažno pitanje, neskinu li ga s dnevnog reda sami naši politički protivnici, kao što su to opetovno jur učinili.

Eto hvaljenog članka:

„Talijani i Talijanaši Istre preplašeni su naprednkom hrvatske narodne ideje u Istri. Osjećaju, da im je podleći. Kako odoljeti „slavenskoj bujici“, koja rasto i koja hoće, da ih poplavi? To je pitanje, koje sebi stavljaju. U Istri — priznavaju oni sami — Hrvati i Slovenci u većini su prama nam Talijanom. Kad bi se Trst spojio administativno s Istrom, tada bi Slovenci i Hrvati bili u manjini, jer bi se Talijanom Istre nadodao kontingenat tršćanskih Talijana. U Poreču hrvatski i slovenski zastupnici — umuju Talijani — govore svojim materinskim jezikom, kad su u saboru: u Trstu ili se ne bi usudili, ili kad bi se usudili, nebi im to galerije dozvolile.

Ima li se, dakle, Trst spojiti s Istrom? Ima li se zapodjenuti velika akcija u tom smislu? To je pitanje, koje stavlja tršćanski „Indipendente“, glasilo talijansko misli u Trstu. On sam se ..e usudjuje odgovoriti na pitanje; ali moli prijatelje i privržnike da se izjave. Lahko je pojmiti za što on sam ne odgovara. Položaj je Trsta danas privilegiran. Namjestnik Trsta je i namjestnik Istre — ali je Trst autonomno odieljen od Istre. Istarski sabor u Istri nema nikakve nadležnosti za Trst: tako je isto nema istarski zemaljski odbor. Trst ima svoj sabor: gradsko zastupstvo u Trstu naime jest u isto doba i zemaljski sabor za Trst. Kad bi se Trst spojio s Istrom — izgubio bi taj svoj položaj. Eto razloga, s kojega se „Indipendente“ ne usudjuje izjaviti.

Od njegovih prijatelja i privržnika prvi se je odazvao Paolo Tedeschi, koga Talijani drže najboljim svojim spisateljem bilo u Trstu i u Istri, bilo u Gorici. On se je izjavio u prilog spojenju.

Koje će stanovište zauzeti naši prijatelji i pristaše u Istri? U ovaj čas o tomo nismo obavješteni i no mislimo nikako projudicirati njihovim odlukam. U prvi mah rok bi, da stvar nedopušta sumnje: protiviti se. Protiviti se svakom spojenju, koje ne vodi onom jedinstvu, za kojim teži stranka prava: protiviti se svemu, o čemu Talijani misle, da bi moglo pokriepiti njihovu snagu.

Ali, opeta, kulajna ima i svoju drugu stranu — pa ako se o stvari misli razpraviti, vidi se, da ona ima i drugih gledišta. Zašto da se Hrvati i Slovenci toliko boje Trsta? I u Poreču galerije su bučile, kad su njihovi zastupnici govorili materinskim jezikom — ali na koncu su se morale prilagoditi. Prilagodile bi se i u Trstu. Ali kolliko nebi naša narodna stvar moralno dobila, kad bi se u istarskom saboru, u Trstu, govorilo hrvatski! To bi značilo nešto drugo, nego u Poreču. Jer ima nešto, na što zaboravljaju gospoda Talijani. Kad bi se njihova želja o spojenju ispunila, to bi gradsko vieće tršćansko prestalo biti i saborom za Trst — Trst nebi za sabor birao onoliko zastup-

nika, koliko ih bira za gradsko vieće. Razmjerje, dakle, izmedju naših zastupnika i talijanskih, nebi bilo i nebi moglo biti takovo, kako si to utvaraju gospoda talijansko stranko. Ako misle Talijani, da bi njihov položaj bio povoljniji — i za naš nebi bio nepovoljniji. I okolica tršćanska ima svoje zastupnike, koji bi pomnožali redove naših, a naši bi pomnožali njihove redove, pa bi i stvar tršćanskih „toritorijalaca“, osobito u školskom pitanju, stekla novo snage i nove podpore. Pošto bi kompetencija gradske oblasti pala, jer bi dio nje bio prenešen na zemaljski odbor, gdje bi svakako Hrvati i Slovenci bili zastupani, to stvari nebi išle baš tako, kako si gospoda talijanske stranke umišljaju.

A opeta, čemu izbjegavati Trst? Čemu se plašiti Trsta i ne biti gledo njega takodjer na čistu? Jer, ako se neumijemo varati o tom: Trst nije naš — opeta Trst nije tako talijanski, kao što se misli. Površina je talijanska ili možda bolje kosmopolitična, ali izpod te površine ima mnogo našega, kao što ima u Trstu samom, kao što je sve naše oko Trsta. I ako Hrvatska nema onih naslova za Trst, kojih ima za Rieku, pa dok je ova integralni dio Hrvatske, Trstu pripada pravo Hrvatskoj neki specijalni, slobodni, autonomni položaj — to ipak Hrvatska ima pravo zahtievati od Trsta pravicu za ono, što je naše u Trstu samom i njegovoj okolici. A naši to pravico danas nemaju: ta se pravica paće gazi. Čemu braća iz Istre nebi bila za spojenje, koje bi im dozvolilo pomoći i našoj stvari u Trstu?

Ali ponavljamo: mi nećemo da prejudiciramo stvari, o kojoj je još razprava otvorena. Glavno je pitanje za nas ovo: Administrativno spojenje Trsta sa Istrom bili koristilo ili štetovalo glavnom cilju našega programa: jedinstvu i slobodi? Pretresivajući pitanje, možda bi se došlo do zaključka, da na to nebi imalo upliva; a tada se stvar ima promotriti jedino obzirom na Istru. Svakako je za hrvatstvo to utješljivo, da su Talijani i talijanaši zabrinuti. Utješljivo je za cielo hrvatstvo, a častno osobito za naše vrle borce u Istri“.

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 10. oktobra 1894.

Austro-Ugarska. Dne 16. t. m. sastaje se opet carevinsko vieće na jesensko zasjedanje. Medju ostalim doći će odmah na dnevni red vladina osnova o promjeni kaznenoga zakona.

Dne 7. t. m. zaključile su zasjedanje delegacije u Pešti. U zaključnih govorih izrazili su predsjednici nadu, da će ostati mir i nadalje osiguran na temelju trojnoga saveza. Dan zatim bijaše u budimskoj dvorskoj palači dvorska gostba delegatom na čast. Poslie gostbe nagovorio je cesar i kralj po običaju razne delegate izjaviv im svoje zadovoljstvo na trieznom i rodoljubnom radu u delegacijah.

Madjarsko ministarstvo doživilo je u gospodskoj kući novi poraz. U subotu zabacila je gospodska kuća vladinu osnovu o slobodnom izvršenju vjeroizpoviedanja, a dan zatim osnovu o recepciji židova.

Hrvatski sabor sastati će se polovicom budućega mjeseca. U Zagrebu boravi jurve saborski predsjednik, da uredi potrebito za sazov sabora.

Srbija. Iz Biograda javljaju, da će morati sadašnje ministarstvo odstupiti, te da će ga zamjeniti liberalno ministarstvo.

Rusija. Dulje vremena raznose se glasovi o težkoj bolesti cara Aleksandra. Protivnici Rusije pjevaju mu već dapače opjelo. Car je zaista bolestan, te se je preselio u blažije podnebje, u Livadiju, odakle kani na otok Krf.

Kina-Japan. Rat izmedju Kine i Japana biesni još uviek. Do sada je služila sreća Japancem, koji su Kitajce opetovno potukli na kopnu i na moru.

Sramite se...

Sramite se nesretnici,
Izdajice rodne grude;
Dovršili vaše dano
U očaju kletog Jude!

Nek vam mlieko, kojim majke
Dojile vas Hrvatice
Pretvori se u toj krvi
U sok zmije otrovnice.

Nek vam srce do sto mora
Do sto srda groznih pije,
I u crnoj, tihoj noći
Nek počinka za vas nije!

Hladna samrt svojom kosom
U grob crni, kad vas djene
Mir ne nađi, već svijetom
Viek se vrzi kô hijene!

R. Katalinić Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. (viče:) Ja gren va Bužet!
Jur. Zakaj?
Fr. Gren kantat kako su mo Medvejćani navadili!
Jur. Komu ćeš kantat!
Fr. Šandoronšinu kanconadu lepu šan so danas navadil.
Jur. Da čujemo!
Fr. Viš takò:
Tin. tin. tin — Šandoronšin!
Noi lo čapremo — in la farsuria —
Noi lo metremo — lo conzaremo —
Lo frizeremo — lo condiremo —
In la farsuria — ol sarà bon!
Jur. Franino moj a gde si bija već dva dni? — Ti si pasja vira!
Fr. Čera sam priša iz Kopra a današ iz Medvej.
Jur. A Medvejćani su dobri kad su te tako podkresali vinom . . .
Fr. Dobri su dobri. Oni misle podkresat i Šandoronšina dobro, dobro — oš više nego mene!
Jur. Bog živi Medvejćane!
Fr. Bog ih živi!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. 1. Dne 27 septembra 1894. na dan sv. Kuzme i Damjana sjedilo je veselo družtvo u rodoljubnoj kući g. Marka Legovića u Kašteliru. Kad su došlo na stol botilje pa je prva čaša bila natočena, jedan od družtva ponudi za nju forint. Svi se zagledali i u svakomu se porodila želja da ponudi više. I tako je nastala za onu i za sliedeće čaše prava licitacija, kod koje sudjelovaše ova gospoda: Marko Legović, njegova žena Marija i kći Marina, A. Major sa svojom gospodjom Dragicom, braća Mate i Ivan Marković, Anton Bernobić i d.r Ivan Zuccon. Dok su se izpile dvie botilje sakupilia se na taj način svota od for. 18·36 za našu dičnu družbu.

2. Odlazeći iz Pule u Ljubljanu darovao je za družbu g. Kokalj for. 1.

3. Dne 20 septembra 1894. sabralo se u Kašteliru za družtvo sv. Cirila i Metoda za Istru:

a) od dražbe 13 čaša vina . for. 14·72
b) „ jednog komada šunke „ 1·60
c) „ jedne kite ovieća . . „ 8·41
Ukupno for. 24·73

4. Velečastni g. Ptašinski župo-upravitelj u sv. Ivanu od Šterne darovao f. 1.

Ovi su iznosi prispjeli na ruke g. dra. M. Laginje odvjetnika u Puli i uloženi odmah u „Istarsku Posujilnicu“. — Dne 2 oktobra sabralo se u veselom družtvu kod N. Z. u Buzetu za družbu sv. Cirila i Metoda for. 2·50 od kojih je dao vlč. g. Ivan Kynčl, župn. uprav. u Grimaldi for. 1, Josip Elsnic, župn. uprav u Draguću for. 1. Novčića 50 doplatile su noimenovane ličnosti. — Rodoljubi naprvo! — Novci su odposlani danas veleč. gosp. dru. Andriji Stangeru u Volosko. — Gg. Anton Velebit i N. Spadon u Jsmaili priposlaše preko Kuzme Moderčina svaki po 3 franka — ukupno 6 franaka. — Gosp. Rudolf Deškvić pom. kapetan iz Mošćenica darovao je družbi „sv. Cirila i Metoda za Istru“ 5 for. — Čedomil Korbar šalje iz Kanfanara 5 for. za družtvo Sv. Cirila i Metoda sabranih na krstu kod g. A. Kreisla vlakovodje u Kanfanaru. — Dne 27 septembra sabralo se u veselom i pristojnom družtvu kod dr. M. Trinajstića za družbu sv. Cirila i Metoda for. 12·10. Više stavila se na dražbu „hyporborejska trubka“ alitor: „pipica s liopim poklopcem“ for. 6·20. U novonabavljenu mošnjicu spustio veledušno pl. grof Luifontein 55 novč. Skupa for. 18·85. Na zdar! Živili! Vivant sequentes! — (Ovu svotu poslaše blagajniku družbe. Op. Ured.) — Sakupljeno pri imendanu preč. gosp. Nadpopa Mata Zahije u Osoru na uzmak Osorske „lege“, koju broji 150 članova (djeca vele i male zavedene) — forinta 13 za sv. Cirila i Metoda a for. 6 za poštonjaka Černjeku. Živila „lega!!“ — Gosp. Franjo Peršić sakupio za družtvo „Sv. Cirila i Metoda“ u veselom družtvancu na Sušaku dne 30 septembra 1894. for. 1·78. Bit će dobro mičimo se samo.

Odbor polit. družtva „Edinost“ obdržavati će u nedjelju u običnih prostorijah redovitu sjednicu, na kojoj će se razpravljati medju ostalim i o carinskoj liniji. Očekujemo, da će se gg. odbornici i zamjenici naći na sjednici u podpunom broju.

Naknadni izbori. Dne 15. t. m. obaviti će se dva izbora za pokrajinski sabor u Poreču i to za grad Piran i za trgovačko-obrtničku komoru u Rovinju, t. j. na mjesto bivših zastupnika *Fragiacomo* i *Costantini*. U Piranu kandidiraju posve nepoznatu osobu, nekog *Nikolu Veniera*, posjednika, a za trgovačku komoru *Glezera*, bilježnika u Puli. Obojica pripadaju — kako piše porečki listić — „*al partito liberale (!!) istriano*“.

Iz Kastva pišu nam 10. t. mj. Danas javlja kapetanat Voloski njemačkim odpisom, da namjestničtvo nenalazi zaprieke a da se u Kastvu ustroji muška i ženska podružnica „družbe sv Cirila i Metoda za Istru“. Na delo dakle i muški i žensko!

Sajam bielo nedjelje 7. tek. prošao veselo; bilo množtvo ljudi u Kastvu i dobre trgovine, jer je bilo iza kišovitog vremena onaj dan i sliedeći vrlo liepo vrieme. Svečanost sv. Mihovila proneešena za nedjelju 14. tek., jer je dne 30./9. tg. bilo ružno vrieme. Naš zastupnik g. Vj. Spinčić odlazi one večeri (14. tek.) u Beč.

Sastanak birača. U nedjelju poslie podne obdržavao se je u Škedanju pokraj Trsta sastanak birača, koje je sazvao odbor političkoga družtva „Edinost“, da tako dade priliku državnomu i pokrajinskomu zastupniku g. vitezu *Nabergoju*, da izviesti birače o svom zastupničkom djelovanju. Prostorije bijahu dubkom pune većinom samih birača, koji su time dokazali svoju političku svjest i zadovoljstvo, što mogu vidjti u svom krugu svoga davnoga zastupnika. Sastanak je otvorio u imenu političkoga družtva predsjednik i naš urednik g. *Mandić*. Nakon njegovog obrazloženja svrhe toga sastanka izvjestio je g. vitez *Nabergoj* o svome djelovanju u tršćanskom gradskom zastupstvu i u carovinskom vieću. Njegovo izvieće primiše birači sa zadovoljstvom do znanja, a uzhitilo jih je osobito to, što je g. zastupnik izstupio iz iz Hohenwartova kluba. Birači glasovali su mu u tom smislu takodjer i povjerenje uzdajuć se, da će ustrajati i nadalje na braniku njihovih interesa. Nakon razprave o dohodarinskoj orti i o poticiji, koju se ima poslati na ministarstvo proti povišenju dohodarine, glasovano u gradskom vieću tršćanskom, sjetio se je predsjednik sastanka takodjer i budućeg izbora u tršćansko vieće, koji će biti razpisan u I. kotaru tršćanske okolice, i bivšega zastupnika dra. *Sancina*, koji se nada u Gorici nalazi, preporučivši biračam nada se pravodobno dogovore o osobi, koju misle kao svoga zastupnika izabrati. Isto je preporučivao i g. vitez *Nabergoj* položiv biračem na srdce udes tršćanske okolice. Preporučiv gosp. predsjednik još tršćanaku nočom ustanovljenu gospodarsku zadrugu i samo političko družtvo „Edinost“ zamoli birače, da se u ista što brojnije upišu. Zatim zaključi sastanak, koji je bio očiti dokaz, da medju svisetnimi birači I. kotara za svoj narod toplo srdce bije.

C. kr. kapetan Fabiani. Kako je poznato i čitateljem „Naše Sloge“, a još bolje Vološćanom i Podgrajcem komanda se na Vološćanom i u Podgradu svakojako. Medju tim, kako čujemo, putuje o. kr. kotarski kapetan Fabiani po „izvanjskom svietu“, po Pruskoj. Nesnamo da li je slučaj ili što drugo, da je svojedobno c. kr. kotarski kapetan voloski, a sadanji namjestnički savjetnik u Trstu, vitez Jottmar, putovao u Berlin, i da se je sada tamo podao sadanji c. kr. kotarski kapetan Fabiani. Moguće, da je ovaj — pošto se je uskomešalo na Voloskom i u Podgradu — išao u Berlin, da se i osobno, na licu mjesta, zahvali na odlikovanju, što ga je dobio od pruskoga kralja i njemačkoga cara, kad je ovaj prošloga proljetja boravio u Opatiji. Prusku reć bi da svakako voli nego li Savoju, kad je u občinskom zastupstvu voloskom zahtjevano da se na slici cara i kralja Vilima, dobljenoj iz Mljetaka, odstrani grb savojski, dočim nije proti pruskomu nit riečii prigovorio.

Hrvatski i slovenski napisi na uredih kotarskih sudova u Istri. Posliednjih dana digoše talijanski listovi Primorja nebo i pakao proti naredbi predsjedničtva prizivnog suda u Trstu, da se imadu postaviti na uredih i na pečatih i tiskanicah uz talijansko-njemački napis, takodjer hrvatski i slovenski. Rudi te naredbe uzvrpoljiše se osobito talijanska gospoda u Kopru, Piranu i u Motovunu. Njim na pomoć priskočio je u zastupstvu grada Trsta jedan židov, koji je predložio, da se tršćanski zastupnici zauzmu u Beču kod ministarstva proti toj naredbi. Načelnik piranski sazvao je uslied te naredbe sjednicu zastupstva, na kojoj se je silno bučilo proti naredbi te zaprosilo za pomoć sl. zemaljski odbor; iste korake poduzeše načelnici Kopra i Motovuna. Tom nevinom naredbom nije učinilo prizivno sudište drugo nego što je dalo Slavenom Istre vrlo malenu mrvicu od njihovih narodnih prava. Talijanska gospoda u Kopru, Piranu i Motovunu brane se zubi i nokti proti naredbi, jer da se u tih talijanaških gnjezdih ne govori slovenski dotično hrvatski, kao da su dotični kotarski sudovi ustrojeni samo za onu šačicu talijanaške gospode! Ovi „liberalci“ zaboravljaju u svojoj strasti, da su ti sudovi za čitave kotare, a u onih kotarih je svuda hrvatsko il slovensko občinstvo u većini. Ala ste smiešni dični potomci starih Latina! Vaša „liberalnost“ siže zaista daleko.

Streljana na Pehlinu. Kako su novine javile, interpelirao je prošloga tjedna čestiti gospod. zastupnik mladočeski dr. Slama ministra rata radi streljane na Pehlinu. Pitao ga je naime, da li je voljan podusoti shodna, da se obezbiedi u okolici te streljane sigurnost osobe, i pruži mogućnost, da tamošnji stanovnici mogu obavljati poljske poslove na svojih zemljištih, za koja poreze plaćaju. Nam je ta stvar dobro poznata. Ljudi se već dulje vremena tuže na nespodobu, da nisu sigurni življenja nit mogu ići u vrieme streljanja u svoje posjede. Bilo je već raznih komisija. Jednom od posljednjih doseglo se je toliko, da mogu ljudi u svoje posjede popodne, dočim do podne nemogu, jer se strelja. Al to dakako nije dovoljno. Samovoljno postupanje bivšega kotarskoga glavara voloskoga odmah od početka, kad se je naime radilo o sagradjenju te streljane, najveći je uzrok svomu zlu. Streljana je na riečkom zemljištu, na medji kastavskoga tako, da se strelja na riečkom, a da kugle ćuše po kastavskom. Usljed autokratičnoga naloga bivšega kotarskoga glavara voloskoga, bila je občina kastavska privolila na sagradjenje streljane, al pod stanovitimi uvjeti, koje se pak nije izpunilo. Mi ćemo interpelaciju veleučenoga dra. Slame donieti u cielosti, kad ju dobijemo. Ovim mu i s naše strane najerdačnije zahvaljujemo, što se je zauzeo za probitke jednoga diela kastavskih obdinara. Ujedno izričemo nadu, da će ministar rata učiniti što je pravo i Bogu drago.

Jelšane 8. oktobra 1894. (Umješteuje novoimenovanoga župnika gospodina Josipa Volhartickÿ). Iz ovih naših strana donaša cienjeni list „Naša Sloga“ malo kada kakvu viest. Narodno življenje, koje je prije dvadesetak godina ovalo, kako malo gdje, kao da je usnulo. Tim dakako nije rečeno, da je pučanstvo izgubilo svoj narodni značaj. Pučanstvo ostalo je, kako bijaše od vjekova, slovensko, odnosno hrvatsko. U danih prilikah ono se i pokaže takovim. Dosta je uztvrditi, da ono bira kod svih izbora za carovinsko vieće i za zemaljski sabor složno sa ostalimi slovenskimi i hrvatskimi izbornici kotara; i sjetiti se, kako je onomadne primilo o. kr. namjestnika, viteza Rinaldini-a. Ono je poštena slovenskoga, odnosno hrvatskoga srca i čustva, al kako već spomenuh, malo je kazalo narodnoga življenja za posliednjih deset i više godina. Manjkalo mu je potaknutja. U občini vodi veliku riječ doseljenac Rottmayer kao tajnik, koj se u dugom čielu godina, što je u občini, nije naučio nit jezika naroda, kojega kruh jede, a kamo li da bi čustvovao za taj narod, za njegovo svetinje, za njegove pravice. Njegovo srce teži drugamo. Njemu je vlt.

Rinaldini, kod njegova dolazka u Jelšano, rekao, da je o njemu mnogo dobra čuo. Drugo je pitanje, da li o njem tako i obćinari jelšanski govore. Prodzadnji župnik i dekan, pokojni Putavio, bio je već jako star, i malo se je za bud što mogao zanimati. Posliednji župnik, gosp. Bartl, rekao bih po svojoj naravi, malo se je za što brinuo. Živio je samotan život. I tim je u glavnom opravdana radost župljana jelšanskih prilikom imenovanja novoga župnika. Zovo se Josip Velbartický. Potiče iz bratskoga nam českoga naroda. Jedan je od prvih što su se odazvali svojedobnomu pozivu na češke učeše se mladiće. U biskupiji služi već pet godina, a služio je do sad u Dolini i u Rieumanjah. U obih ovih mjestih puk se je od njega težkim srcem dielio, najbolji znak, da je znao vršiti svoje pastirsko dužnosti. Nesamo sebe i svoje sile, nego i sve sve daje on rada župljanom jelšanskim, nežaleć od njih drugo, nego da mu oni u zamjenu svoja srca dadu. Kod njegova dolazka, prošli četvrtak, pučanstvo ga je gromkim zanosjem mužara i najradostnijimi poklici pod slavolukom, uređenim slovenskimi zastavami, dočekalo. Na najsjajniji način pokazalo mu je svoju počast prošlo nedjelje, kad je u velikom broju došlo k svečanosti njegova uvještenja. Crkva bila je dubkom puna. Novodošli župnik pjevao je sv. misu svojim zvonkim glasom upravo umjetno. Asistovali su mu veleč. gospodin dekan Anton Rogač iz Hrušice, veleč gospodin dekan Ivan Vesel iz Trnove, veleuč. gospodin Vjekoslav Spinčić zastupnik naroda i veleč. gospodin I. Sedmak novoimenovani kapelan u Jelšanah. Orguljao je i ravnao pjevanjem veleč. gospodin I. Makarović jelšanski nadučitelj. Neposredno pred misom propovjedao je prvoimenovani veleč. gosp. Anton Rogač, priobćio odluke c. kr. vlade i biskupskoga ordinarijata o imenovanju novoga župnika, i razgovjetno, za svakoga razumljivo iztaknuo dužnosti župnika naprama župljanom i župljana naprama župniku. Veleučenoga gospodina propovjedaoca slušali su velikom pomljivošću i župljani i župnik. Dao Bog da bi ona sloga, koju je propovjedaoc toli preporučivao, između župnika i župljana, uvjek neokaljana vladala. Mnogobrojnomu narodu, koj je pred crkvom poslie mise čekao, vidilo se je na licu osobito veselje, koje je kasnije i pjevanjem narodnih pjesama potvrdio, dočim je novi gospodin župnik, rav nadahnut mladenačkom revnošću, gospodski pogostio gostove, kao i mjestnoga nadučitelja i crkvene i obćinske starješine. Živio jelšanski župnik sa ejegovim novim pomoćnikom, živili jelšanski župljani!

Iz Omišlja priesimo sliedeće redke od mjestnog školskog odbora: U vieri uvršćenoj u „*N. Sl.*“ br. 38 t. g. iz Omišlja valja nam, da nekoje netočnosti ili neistine, izpravimo.

Naša školska uprava primila je dne 22 febrara t. g. br. 23 svetu od fer. 26 i 90 nov. sa zahvalnošću od nadležne oblasti za raduju izvedenu prošle godine u školskom vrtu. Tu svotu uložila je u obćinsku blagajnu, kojom upravlja g. M. F. i gg. prigledniei, te iz koje se je trošak izplatio, što će svakomu posvjedočiti spomenute osobe a koncem godine i čitavo zastupstvo.

Obćina se imade brinuti za školu i njezine potrebe, te za školski vrt a g. dopisnik neka vrši svoju dužnost, bio on u kmetskoj sukpji ili u gospodskih postolćićih.

Ovo mjestno školsko vieće prijavilo je višoj školskoj oblasti, da nebijaše poduke u školi dne 10 i 16 agusta i to usljed zaključka stvorenog u sjednici toga vieća. Tim nije ono počinilo nikakav atentat proti ikomu, već je vršilo svoju svetu dužnost zahtjevajuć, da se ovršavaju propisi i da bude i u školi red.

(Ostalo izpustismo, jer zadire u osobnosti, što bismo mogli priobćiti u najboljem slučaju kano pripošlano po cienniku. Op. Ured.)

Iz Suška pišu nam 8. t. mj. Nesjećamo se, g. uredniče, da bismo bili svečanije proslavili imendan našeg projasnog Vladara nego li dne 4. t. mj. Naši brodovi vijali su u luci po dvie zastave i to trgovačku ili austro-ugarsku i našu krasnu trobojnicu.

Sve bijaše u luci svečano zastavami okićeno, samo su dva broda činila iznimku. Kapetani tih brodova nisu pronašli za shodno, da izraze i vanjskim znakom svoje veselje i svoju odanost do milostivoga cesara i kralja Franu Josipa I. Držimo, da to nije moglo izbeći dvojici gospode iz Lošinja, koji su onoga dana ovdje po poslu boravili i to g. Baričević viši porezni nadzornik i g. vićnik Gladulić. Oni bi također mogli lahko posvjedočiti, da mi Hrvati netražimo nemir il smutnju, već protivno slogu, mir i ljubav. Nered i nemir iščn naši narodni protivnici, u prvom redu ludi piskari puljskog „Oslića“, koji su oklevetali našeg vriednog sumješćana, i po majci Sušćana, g. Benkovića, koji je ovdje na svojoj kući vijao hrvatsku trobojnicu.

Medju dopisnici rečenog lažopisa imale bi oblasti potražiti nemirnjake i smutljivce, koji bi nas Hrvate, vjerne podanike našeg prejasnog kralja, u žlici vode potopili — jedino za to, jer ljubimo svoj rod i mili materinski jezik i što nećemo, da pušemo u rog lošinjskih irredentaša.

Sliep. smo bili „nespasena gospodo“ doduše dugo vremena, ali smo se Bogu hvala probudili, a na tomu imate zasluge i vi, jer su nas i vaša izdajnička djela pomogla probuditi, te više usnuti nećemo nikada!

Za siromaha Ivana Černjeku darovali su: Fran Flego i Antun Flego po for. 1; Niko Matejčić 50 nč., Antun Kjuder, župnik, sabrao je kod g. I. Liloka u Montrilju for. 3·20; Josip Forenčić 50 nč., Antun Opatić, župan 50 nč., Antun Kalac, dekan for. 5. —

Još o otvorenju prve podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Pazinu. Na tiho i bez ikakvog bučnog oglašivanja bila sazvana dne 30 rujna min. o 4 sata za podne prva skupština pazinske podružnice u zasoku Sberlini (pravilnije Vrlini), a u kući čestitog Josipa Kalca, rodnoj to kući našeg pjesnika i nadžupnika u Juzetu gosp. Antuna Kalca. U jutro je bura zavijala i kiša pljuštila, te smo se bojali, da se neće sastati niti dovoljan broj članova za obdržavanje skupštine. Koje je bilo dakle naše nadućenje, kad o ugovorenom satu nadjosmo na okupu oko 200—300 ljudi, i to ne samo iz pazinske porezne obćine, nego takodjer iz drugih podobćina, kao iz Lindara, Berma itd., a bilo njih i iz tinjanske mjestne obćine, kao iz Sv. Petra u Šumi, Ježenja itd.! Naravski da za toliki broj ljudi nije bilo mjesta u kući. Ovlašten od družtvenog ravnateljstva, otvorio je skupštinu g. dr. Dinko Trinajstić i držao prigodni govor. Pri koncu govora pročitao je sliedeće brzojavne pozdrave:

KRK. Prigodom osnutka prve podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru najerdačnije čestitam. Živili dični Pazinci! Nasljedovali Vaš krasni primjer i ostali Istrani.

Dinko Vitezić.

KRK. Prva podružnica našla druga-rice. Čestitamo vrlim Pazincem.

Volarić, Antončić.

Bile su za tim pročitane dvie prigodne pjesme, koje potječu od istarskih pjesnika i koje ćemo čim prije priobćiti. Prisutni narod se sa oduševljenimi živiokliei odušio i brzojaviteljem i vrlim našim pjesnikom.

Dok je to trajalo, počela padati kiša, ali narod za to nehaje, nego sa zanimanjem i veseljem prati daljni tek skupštine.

Iza otvornega govora nahrupio narod i svatko želi, da se upiše u družbu, tako da od 53 člana je podružnica poskočila u tili čas na 120 članova.

Ali kiša nije dopuštala, da se odveć otegne, te se prešlo k izboru odbora, u koji su bili izabrani g. dr. Dinko Trinajstić predajednikom, g. Vinko Marjanović tajnikom a g. Anton Bertoša blagajnikom.

Kod raznih predloga usvojilo se predlog Frana Školića, da se oglasi podružnice tiskaja u „Našoj Slogi“, jer da je „naš list“.

Tim bje zaključena prva skupština prve istarske podružnice. Pazinčani mogu bit ponosni, da je njih ta čast zapala, a odušit će se tomu svojemu položaju, ako sa onim oduševljenjem, kojo su iskazali pri otvoreuju budu i nadalje pratili djelovanje naše podružnice, te ako budu i brojem članova prvi, koito su ustrojenjem. Naprfed dakle vrli Pazinci, pristupite u bratstvo istarskih Hrvata. Za napredjivanje naše prosvjete i posprješenj slobode!

Pula 6. oktobra 1894. (*Naša obćina*). Dne 3. oktobra, to je sriedu, bila je sjednica novoizabranoga zastupstva mjestne obćine Pulo rad izbora načelnika i upraviteljstva iliti deputacije.

Oni koji vide dalje od nosa, znaju zašto je upravo na 3. oktobra sazvana ta sjednica, a ne ni prije ni poslje; ali i manje dovidnji su se tomu domišlili. Drugi dan je cesarov imendan, pak u predvečer naravski idu glasbe igrajući gradom na veselje imendanu Njegovog Veličanstva ili na veselje za izbor načelnika; najbolje jih uzeti sa jedno i drugo!

Dakle zastupstvo glasovano načinom, koj Vam je jur opisan izábralo je svoju glavu. Na predlog zastupnika dra. Stanića izabran je per acclamationem dr. Lodovico Rizzi, jer Stanić kaže, da će Rizzi znati očuvati „bez madoža svetu baštinu, koju su nam stariji ostavili“, (serbare immacolato il sacro rotaggio degli avi nostri*) a to će reći, da će nam Rizzi čuvati hrvatski jezik, kojim su isključivo Staničevi stariji govorili (Nesmijte se!)

Uz načelnika izabrana je obćinska deputacija to jest savjetnici, to jest: dr. Glozer, dr. Varoton, Poldo Marinoni, Josip Ronco, Rugier Gayer. Ovaj posljednji pripada mornarici, ali kažu, da je odrešit pristaša talijansko-narodne stranke, ter se i u tom izboru vidi poraz mornarice, koja kažu, da je željela imati drugoga zastupnika u deputaciji obćinskoj, nu napokon je popustila poslje dugotrajnih dogovaranja.

Koji je program novoga zastupstva, bolje rekuć ponovno izabranog načelnika? Evo ga u kratko: O potrebah vanjskih obćina ni rieči, kao da je tamo sve u redu i da narod puljske okolice netreba ništa. To je dobro da naš sviet znade, sada smo barem na čistu.

Za grad obećuje načelnik: industrijalnu školu, ali tako, da obćina bude čim manje doprinašala za nju. I mi bismo ju znali tako učiniti. Onda jedno novo zabavište za djecu. To baš nije tolika stvar. Onda obećuje načelnik, da će se dobaviti gradu pitke vode, pokriven trg (pazar) i novu prikladnu ribarnicu, nu to sve, ako privatnici budu u to uložili svoje kapitale. Rado bi još da se ustanovi posebno družtvo za poljopšanje i za uredbe, uslied kojih bi tudjinci radje i više zalazili u Pulu.

Nameti obćinski, da se nesmiju povećati, ali da neće moći biti ni smanjeni.

To je gospodarstveni diel programa. Politički diel programa uzimamo iz puljskog lista, koj donaša načelnikov govor doslovce: Gojiti će dobre odnošaje sa visokom vladom i sa c. i kr. mornaricom, brineći se, da mu budu skloni kao i do sada.

„*Moja načela na polju narodnostnom, koja javno ispovjedam, poznata su Vam, i stalan sam, da mogu računati na pomoć Vas svih (zastupnika) svagda, kad se radi o tom, da se sačuvaju netaknute tradicije ove talijanske obćine.* Dakle mjestna obćina Pula je „*Italico Municipio!*“

I tu je vriedno zapisati!

Puljski list javlja, da je načelniku čestitao prigodom izbora medju drugimi također c. kr. namjestnik g. Rinaldini. I tu je vredno zapisati; za danas dosta!

„Bratovščina hrv. ljudi u Istri“. Povjerenik R. Katalinić Jeretov u Zadru doposlao kao dar: Od Peroslava S. 1 for., sabrano prigodom malenog izleta u Biograd na moru 1 for. 40 novč., primljeno od uprave „N. Lista“ 10 for. Isti povjerenik doposlao I., II. i III. obrok utemeljiteljne svote u iznosu od 6 for. za M. Klarića posjednika u Makarskoj.

Stefan Jos. za prijateljskim stolom na Jeleninu u Kastvu sakupio 2 for. 20 novč.

Pop Matković Ant. župnik u Podlapcu u Hrv. sakupio je prigodom nazdravice domaćini na uhar braći u Istri 5 for. 95 novč. — Klodić vitez Subladosky darovao 3 for. — Prigodom imendana Rajmunda Jelušića u Berseču ta na predlog g. A. Puža sakupilo se medju gostovi 8 for. 20 novč. —

Povjerenik N. Jederlinić u Omišlju sakupio god. prinose od sliedećih: N. Grego kapelan 1 for., Baffo Niko, Brechler Marija, Fabijanić Ivan i Fabijanić Matija po 50 novč., Kumbatović Niko 35 novč., Albaneže Niko, Dapčić Anton, Kraljić Anton, Lesica Juraj, Turato Anton, Grego Toma, Fugošić Grgo. Illć Niko i Dapčić Petar po 30 novč. —

Župni ured Unije kod Lošinja šalje god. prinos za Vinka Seršića 50 novč. a za Mata Seršića 30 novč.

Iz Opatije pišu nam koncem rujna. Dvie riedi onim, koji čitaju onu „puljsku nakazu“, držeći za sveto pismo sve ono, čim su njezini stupci izpunjeni.

U predposliednjem broju „*Sornice*“ čitali smo dopis nekog „*Eola*“, koji se potrudio, da — naravski na svoj način — opiše naš izlet okolo otoka Krku, te medju ostalim veli, da je naš parobrod bio „*imbandierato alla russa....*“ i da izletnici no htjedoše, da pohode grad Krk, hoteći timo javno demonstrirati protiv prosv. gosp. A. *Šterka*, koji je upravo toga dana bio dospio u to talijansko gnjezdo. Demonstraciju da se priredilo sbog toga, što prosv. gosp. biskup nije dosvoljavao s istu sakupljenom na pristaništu u Voloskom, da iskrenimi *živio-klici* dade oduška svojoj ljubavi i odanosti pram svome sugradjaninu i vrhovnom pastiru najbliže njegove braće.

S toga nije se, po „*Eolovu*“ mnienju, pohodilo grad Krk..... Ej ljude li pameti!

Mi smo do sada imali često puta prilike, da se uvjerimo o šupljem mišljenju gospode „*naših prijatelja*“ nu da bi oni s takim „*britvama*“ mogli doći na javu, to niemo ni slutiti mogli.

Tà molim vas!

Naš parobrod „*Ika*“ odputovao je iz opatijske luke istoga dana kad i prosv. biskup, tom razlikom, da smo se mi odtisnuli u 7½ sati u jutro, dok je biskupov parobrod kronuo negdje okolo dva sata poslie podne i to iz Voloske luke, dakle sedam sati za nama.

Sada: naš program bio je već prije udešen, a ustanovljeno je bilo, da ćemo se dotaći *Kraljevice, Crkvenice, Senja* i *Baške*, a odovud ravno kuci. Kako emo mi dakle mogli napustiti grad Krk, kad nam ga u programu nije bilo?.... A kako smo mi mogli znati za ono, što se zbivalo na voloskom pristaništu, u ono vrieme, kad je naš parobrod plovio izmedju Senja i Baške?.... Tà mi smo upravo u ono doba najljepše uživali nad ljepotama krasnog našeg hrvatskog mora!....

Hej! „*Eolo*“, pobij ovo, pa eto ti od nas sto zlatnih dukata....

Al to još nije sve.... Isti „*Eolo*“ tvrdi, da je toga dana bio s nama i častni naš kapelan g. *Revelante* . . . . a kad tamo naš g. kapelan nije ni vidio našeg parobroda, a kamo li prisustvovao našem izletu, premda bi to bio — u slučaju kad nebi bio zapriečen — vrlo rado učinio.

Što sliedi iz svega toga? Delija šarenjački „*Eolo*“ ne može da sakrije svoj gnjev nad onim našim toli uspjelim izletom, pa hoće, da ga izkali i na nedužne. Prohtjelo mu se, da izvrnu stvari, hoće mu se laži i podlo potvoro. Al ni to mu neuspieva!

Kao što je iz njegovih žučju prožetih redaka razvidno, njegove otrovne striele naperene su u prvom redu na našeg gosp. kapelana, koji je njemu i njegovoj svojti uprava trn u peti. Nije ovo prvi put, što se na našega kapelana laži i potvorami navaljuje, i to sve samo s toga, što se nije iznevjerio majčinom mlieku, što misli i osjeća onako, košto se to dolikuje vriednom sinu ove tužne zemlje. U ostalom prosto je „*Eolu*“ da napada na našega kapelana, pače preporučujemo mu, da to što češće čini, da se bar možemo od srca nasmijati njegovim glupostim.

I danas liepa mu hvala, što se je protiv istoga gospodina poslužio laži, koju mu bar čitava Opatija može utjerati u nečisto grlo. Uzalud mu svaka obrana; kad on piše da je g. Revelante učestvovao izletu, on laže, laže znajući da laže, a kao takov zaslužuje od svakoga puštenjaka samo prezir — prezir i ništa drugo.

Iz svakog njegovog redka očevidno je kako bi rado, da naškodi gosp. kapelanu, al sve utaman.

Sve njegove strieleo nebi bile kadre da skrenu našeg duhovnog pastira s onog puta, koji mu je Providnost već pri porodu označila. S ovakim svećenikom, kosto je naš, moglo bi se ponositi svako mjesto, jer u kratko doba njegovog boravka medju nama zavriedio je ne samo naše priznanje, već i naklonost stranih ljudi, a navlastito brata Nj. Veličanstva prej. nadvojvode Ludvika Viktora, koji ga je prilikom njegovog posliednjeg posjeta u Opatiji prekrasnim i dragocjenim darom nadario. Nuder „*Eolo*“, što ćeš ti na to? *Altrocchè smunta figura di monsù etc.....*

Da zaključimo: Ako do osam dana „*Eolo*“ ne oprovrgne što je u svojem pamphletu kazao, nazvati ćemo ga najpodlijim lažcom i najperfidnijim klevetnikom, i to više, što smo mogli dokuditi tko je i što je taj — „*Eolo*“ . . . . Al buon intenditor . . . . .

„Hrvat“. Pod tim naslovom počeo je izlaziti dne 4. t. mj. u srcu kršne Like — u Gospiću novi list za ponuku, gospodarstvo i politiku sa programom stranke prava. List taj namienjen je u prvom redu nižim stalšem našega naroda, što ga osobito preporuča. Izlazi svakog drugog četvrtka u mjesecu a cieua mu je na g. 2 for. 50 nč; seljaci plaćaju polovicu. Uredničtvo preuzeo je g. Marko Došen dočim mu je vlastnik naš suzemljak g. Niko Grškovič. Pozdravljamo iskreno novog druga, te ga preporučamo svim našim prijateljem.

Novi poštarski ured. Sl. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu javlja nam slovenskim podneskom — do sada biela vrana — da će se dne 16. t. mj. otvoriti u našem krásnom Medullinu poštanski ured, koji će se baviti odpremom pisama, pošiljaka itd. a primati će i uložke u poštarsku štedionicu. Taj ured obćiti će svaki dan sa puljskom poštom. Poštom upravljati će trgovac i poznati rodoljub g. Jakov Kirac.

Slobodan ulaz u Bosnu Hercegovinu. Glavnomu glasilu stranke prava, zagrebačkoj „Hrvatskoj“ dozvoljen je, kako javlja u br. od dne 8. t. mj. opet u Bosnu-Hercegovinu slobodan ulaz, koj njoj bijaše još godine 1886 uskraćen.

Iz Zadra pišu nam dne 5. oktobra. Jučer je svečanim načinom u susjednom *Preku* bila otvorena „*Hrvatska seoska čitaonica.*“ Prostor Vašega lista nedopušta mi, da Vam potanje opišem tu svečanost — to se moram ograničiti, da samo spomenem glavne momente. Svečanost odpoče primanjem gostova iz raznih strana a osobito iz ovoga grada, odakle podjoše: dalmatinski politički prvak zastupnik *Biankini*, naš dični pjesnik *Jeretov*, vrli prečanin dr. *Marčelić* biskupov brat i t. d. Na 10 sati bje obsluženo svečano glagolska misa u trojke, zatim blagoslov trobojnice sa „Tebe Boga hvalimo“. Po službi božjoj podjosmo svi u družtvene dvorane, gdje zastupnik Biankini odpoče svoj govor. Vi znate kako Biankini govori, jedan seljak reče: „*iz tebe duh sveti govori.*“ Jučerašnji Biankinicev govor jest jedan od najumjerenijih, kako ćete se uvjeriti, kad ga pročitate u „N. L.“, ipak vladin komesar toliko je puta zadirkivao i prekidao, da smo se baš čudom čudili na što je spala sloboda govora. Da je došlo do guvgule, na koga bi krivnja pala?... Pravo je rekao Vaš dr. *Volarić*: „ordine, contrordine — disordine!“ Poslie nego je Biankini proglasio otvorenom „*Hrvatsku seosku čitaonicu*“ u Prekom, zahvali mu se župnik Bakija, za tim. učitelj Marki, te ujedinjujući se jučerašnjeg kraljevog imendana pozva prisutne, da uzkliknu trokratni „Živio“! Njeg. Veličanstvu. Tim svrši jutrnja svečanost. Malo poslie podneva odpoče banket, koji je trajao u najvećem veselju do 3½ sata, kadno gosti moradoše odputovati parobrodom. Niz nazdravica otvorio i zatvorio je zastupnik *Biankini* a za njim iztaknuo se je osobito Vaš suzemljak gjesnik R. K. Jeretov, koji nas je zadivio improvisiranim vozanim slogom i krasnom nazdravicom Biankiniu, sokolu koji nije mogao poletjeti iz narodnjačkog gnjezda, ali napokon odletio. Nazdravljalo se *Starčeviću*, *Strossmayeru*, *Biankiniu*, *Prodanu*, *Laginji*, *Spinčiću* i drugim pravaškim perjanicam. Mogu Vas uvjeriti, da jučerašnje slavje bijaše pravo pravaško slavje i da je sve teklo u najljepšoj hrvatskoj slozi. Bila je sakupljena prilična svota za Starčevićev dom i za Vašu družbu. Nu 3½ sata gosti odputovaše praćeni do parobroda velikim brojem klicajućeg naroda. Ustanovljenje „*Hrvatske seoske čitaonice*“ u Prekom imade osobitu znamenitost. Preko je do sada bio otudjen hrvatskoj misli pod uplivom otudjenog Zadra, s kojim ga dieli preuzki kanal. Nova čitaonica jest predteča samostalne Ugljansko-Prečke občine, koja bi brojila do 8000 duša a nebi bila izmedju najmanjih u Dalmaciji. Neka dakle ovaie „Hrvatska seoska čitaonica“ u Preku, da bi se iz njo rodila što prije Prečka (Ugljanska) občina.

Dobrotvor hrvatske mladeži. Ružica mu cvietom cvala, a dušica raj dopala. To je naša poslovica, a svak od naših vrijednih čitalaca zna, što se njom želi. i komu se namjenjuje ta poslovica. Dà, mi ju namjenjujemo dičnomu rodoljubu, vanrednomu prijatelju naše mladeži i našega naroda, p. n. g. veletržcu Gjuri Ružiću na Ricci. On se svake godine sjeti mladeži i naroda u hrv. Primorju, te joj razdieli mnogo budi listova budi knjižica. Ne žali taj vriedni rodoljub nijedne godine po koju žrtvu, samo da mladež dobije u ruke valjano štivo, da si oplemeni ćud i srce raznim vrlinama. Vriedni rodoljub g. Gj. Ružić predplatio je i ove godine na 97 otisaka „Smilja“, i to za školu u Hreljinu 10 kom., u Bribiru 6 kom., na Sušaku 5 kom., u Liču, Bakru, Novom, Grižanima, Dobrinju i Baškoj po 4 kom., u Zlobinu, Krasici, sv. Josipu, Kukuljanovu, Čavlima-Ćrnik. Grobniku, Ratuljama, Dragi, Kostreni sv. Lucije, Kostreni sv. Barbare, Dolu, Kraljevici, sv. Jakovu kod Kraljevice, Selcima, Ledenici, Belgradu, Driveniku po 3 kom., 1 učenici na Sušaku 1 kom. — Hvala mu i slava pred narodom! A vas braćo draga molimo, da pokušate i kod rodoljuba i imućnika u svojoj okolici, ne bi li morda koji predplatio koju školu i siromašnu dječicu na taj list. Ne bi li i vi bili sretne ruke, te vas uslišno koji rodoljub u vašem mjestu, okolišu ili kotaru.

„Napredak“.

Dom stranke prava. Pod ovim naslovom doniela je „Hrvatska“ u broju od 15. p. mj. po gg. Franu Folnegoviću, dr. Josipu Franku, i Eug. Kumičiću podpisan poziv na pravaše, da u Zagrebu uz dom dr. A. Starčevića, na za to uprav zgodnom gradilištu, podignu „dom stranke prava“, i to na dionice po 50 for. plative u roku od 2 godine. Svaki bi bio suvlastnikom doma prema broju uplaćenih dielovah. Sa 2000 ovakih dielovah misli se podići dostojnu palaču, u kojoj bi se smjestilo sve, što života političke stranke treba. U prvom redu bila bi tuj prostrana i zgodna dvorana za skupštine i sastanke, zatim bi se smjestila tiskarna stranke, i stvorio fond za obskrbu i podporu hrv. novinara, riečju dom taj spajao bi u sebi sve, što ne samo vanjska representacija stranke, već i njeno nutrnje ojačenje, imenito nakon provedene organizacije treba.

Svaki pravaš — (piše „Hrvatska“) koji želi da se ova namisao što prije ostvari, neka to javi g. dr. Franku, odvj. u Zagrebu sa naznakom broja dielovah, koje u roku od 2 god. uplatiti kani.

„Zaključci od 26. junija o. g. namienili su klubu i glasilu stranke prava u Zagrebu osobitu zadaću; klubu: da bude maticom svih ostalih klubovah a glasilu: da bude glavnim organom stranke. Toj zadaći služiti će i dom stranke prava u Zagrebu u srdcu naroda i otačbine. Dom stranke prava biti će silan bedem u njezinoj organizaciji, biti će jaka tvrdjava u radu za sjedinjenje i cjelokupnost Hrvatske. Na posao dakle, pravaši i pravašice. Sagradimo tu tvrdjavu, i Bog će nam sagraditi liepu budućnost!

Strepi Austrija! Nedavno obdržavali su u Rimu članovi iredentskog družtva „Circolo Garibaldi“ sastanak, na kojem je predložilo devet članova, da se oružanom silom provali u Austriju i oslobodi nespašenu braću. Proti predlogu govorio je poznati zastupnik vikač Imbriani, veleć, da bi od te navale nastala samo šteta po Italiju. Ciela stvar ostavljena je za sada neriešena, te može Austrija mirno spavati!!

Hrvatske New-Yorške novine. To je naslov novome hrvatskom listu, koji je dne 17. pr. mj. u gradu New Yorku počeo izlaziti dva puta na mjesec uz godišnju cienu od doll. 2·50. Ovo je dakle broj 6 od hrvatskih novina što u sjed. državama ovaj čas izlaze. List uredjuje dr. Gjuro Sladović. Preporučamo mladog druga.

60 000 iznosi glavni zgoditak lavovske ložišbene lutrije, koji se izplaćuje samo na 10% odbitka. Upozorujemo naše čestite čitatelje, da je vučenje neopozivo već 16. oktobra.

Narodno gospodarstvo.

Nove škare za ciepljenje amerikanske loze. Zagrebačka „Hrvatska“ piše: Ovdješnji nožar Aug. di Centa izumio je škare, kojimi se amerikanska loza oplemenjuje puno lakše, brže i uspješnije nego s kojim drugim orudjem, koje bijaše do sada u porabi. G. Burgstaler vlastelin u Hruškovrhu ovim je izumom upravo uzhićen. On piše medju drugim: „Oplemenjivao sam škarami sedam dana i to amerikance na suho na licu mjesta. Prem je ovo djelo u obće veoma tegotno, izradio sam škarami 2500 komada mnogo većom lahkoćom i brzinom, nego sam ikada nožem polučio. Dočim kod oplemenjivanja nožem valja kod svakog trsa kleknuti, dapače leći, sa škarami dovoljno je čepnuti i amerikanac za to prirodjenim ustom (kalemonorep) pokriti. Time što šust divjak zajaši te poput krova zaštiti, odklonjena je pogibelj, da zacuri i napokon pogine. Škare josu praktične i stoga, što ih ne treba često brusiti. Oplemenio sam, kako rekoh 2500 komada na mjestu i 500 golica, a škare su mi danas oštre kako na početku. Mladice valja očistiti od svega, što bi moglo orudje zatupiti itd.“ I to su škare veoma zgodne i za ciepljenje vodaka.

Listnica uredničtva.

Gosp. F. K. Opatija. Nerazumiemo Vas; pišite jasnije što želite.

Pijanstvo

isključivo antibetinom, koj se je pokazao izvrstnim lienom u mnogobrojnih slučajevih. Bezbrojna zahvalna pisma ozdravljenih može se na zahtjev i bez troškova na uvid poslati.

Lieк se može dati — pošto je bezukusan — pijanici i bez njegova znanja; 1 doza for. 2·20; dvojaka doza za zastarjelu bolest for. 4·40; ako se pošalje novac unaprieđ, dobije se lieк franko kod Adler Apoteke, Lugos u Banatu broj 724.

Izdavajuća Herderova knjižara u Friburgu (u Brizgavi). — B. Herder, Beč I, Wollzeile 33.

Upravo sada izašlo i može se dobiti preko svih knjižara:

Mala Biblička Poviest staroga i novoga zavjeta za niže razrede katoličkih učiona. Sa 46 slika. Njemački napisao Dr. F. J. Knecht. Pohrvatio Sveć: *Vladimir Bakotić*. Dozvolom Prosvj. i Prop. Spljetskog Bisk. Ordinarijata. 12°. (88 str.) 20 nvč.; vozano sustrimaku za 20 nvč. a v.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strcjeve i sve potrebоće za iste za

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Spomenute štrcaljke razašilju se na svaku poštu austro-ugarske monarhije franco, komad po 10 for

Knjigoveža

i

tvorničar škatulja iz kartona

i galanterije

Vjekoslav Comer

u Trstu

preporuča se blagonaklonosti slavnih občina, družba i drugih osoba u Trstu i Istri za razne knjigovežke radnje.

Jamči za solidnu, brzu i točnu izvršbu radnje.

Naručbe prima iz naklonosti tiskara Dolenc u Trstu.

Pomada ‚Phönix‘

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. *odlikovana* jest: uslied liečničkih izvida i kroz tisuću zahvalnica priznato jedino postojeće u istinu realno i neškodljivo sredstvo, kojimo se kod gospodja i gospode puna i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i drugo od ranjuje

Uporabljivanjem isto pomade postizavaju još sasma mladi gospodičići čvrste brkove. Jamči se za uspjeho i neškodljivost. Kutijica 80 novč., sa poštom (dozzećem ili uz gotov novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

Dobiva se najjeftinije kod podpisane ljekarne, ako se naruči po pošti.

Ubald pl. Trnkóczy,

ljekarnik pokraj viećnice u **Ljubljani** propor ira

Marijacel,ske kapljice za želudac.

1 bočica 20 nč., 6 for. 1·30, 3 tuceta for. 4·80

Otvarajuće ili želudac čistoće kruglice. Škatuljica 21 n., 1 omot sa 6 škatulja for. 1.00.

Za prsa: *Planinski zeliščan ili prsni sirup* za odrasle i djecu. raztvara sluz i olakšuje bolest osobito kod kašlja. 1 bočica 56 nvč., 6 bočica for. 2·50.

Za trganje: *Cviet proti trganju* (*Gichtgeist*) olakšuje i odstranjuje trganje u križih, nogu i ruku. 1 bočica 50 nvč., 6 bočica for. 2.50.

Svi ovdje navedeni i još drugi ljekovi dobivaju se u ljekarni

Ubald pl. Trnkóczy

u Ljubljani pokraj viećnice,

to se svaki da po pošti razašilje.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3¼%	3-mesečni „	1½%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo novo obrestne takse v kropost z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih obljavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrosti.

Nakazmice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Roko kakor za Zagrob, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostil obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat all srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansko v italijanskih frankih, all pa po dnevnem oursu.

Trst, 31. januvarja 1894. 2-24

Odlikovana ljekarna PRENDINI

Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Gospoda liečnici sa saviešću propisuju ove pastilje kod lahke grlene otekline, promuklosti i opalu glasu. Preporuča se ih osobito pjevačem i govornikom.

33 godište velikog uspjeha!

Glavno skladište:

Ljekarna Prendini

i u svih prvih pokrajinskih ljekarnah.

Jedna škatulja 30 novč.

Veliki izbor ljekarskih osobitostih i zdravstvenih kadila.

Vučenje već u utorak!!

Glavni zgoditak 60.000, 10.000, 5.000 for.

u gotovom sa samo 10% odbitka.

Lavovske srećke po Gius. Solaffio Aless. Levi, Mandel & C., „Il Mercurio“, Girolamo Morpurgo, Ignazio Neumann, Marko Nigris i 1 for. preporuča: Enrico Schiffmann.

Odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 42. U Trstu 18. oktobra 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Upućena se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i natiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godina. Razmjerno for. 2½ i 1 za polugodine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Dalmacija pred svojim kraljem.

Težke nevolje pritisnule su našu posestrimu Dalmaciju. Nesretna vinska klauzula u trgovačkom ugovoru izmedju Austro-Ugarske i Italije, koja je naniela silnih šteta južnim vinorodnim pokrajinam Austrije, zadala je najvinorodnijoj našoj pokrajini — kršnoj Dalmaciji, tako rekuć smrtni udarac.

Hrvatski zastupnici Dalmacije podigli su opetovno svoj glas u carevinskom vieću zahtjevajuć, da se njihovoj domovini bilo kojim načinom nadoknadi ona ogromna šteta, koju njoj je naniela nesretna klauzula, i koja iznaša u jednoj godini okolo 5 milijuna forinti. Bolni vapaj zastupnika naroda ostao je neuslišan. Probitke južnih pokrajinah žrtvovalo se zajedničkim tobož interesom monarhije neodštetiv za to ničim unesrećene pokrajine.

Prošle godine rodilo je vina u Dalmaciji izvanredno mnogo, ali mu bijaše prodaja vrlo leša.

Francezka je svoje vinograde, uništene prije 15 godina filokserom, većinom obnovila. Ona netreba više izvanjskog vina, napose dalmatinskog, kojeg se je još nedavno u sve francezke luke veliko iznošivo izvažalo.

Nekadanja glavna tržišća dalmatinskomu vinu u Austro-Ugarskoj, napose u sjevernih pokrajinah, zatvorena su mu danas usljed konkurencije, koju mu prave talijanska vina. Tako je pala ciena dalmatinskomu vinu toli nizko, da se danas više neizplati vinogradaru obradjivanje vinograda. Ovih dana čitali smo u hrvatskih listovih Dalmacije, kako su porezne oblasti na mjestu prodale na dražbi za porez zaplienjeno vino *po 30—40 novčića hektolitar!* K toj dražbi bilo bi valjalo dovesti sve zagovaratelje zlosretne klauzule, medju koje spadaju i sva istarska talijanska gospoda, a u prvom redu njihovi zastupnici u carevinskom vieću i na zemaljskom saboru u Poreču, nadalje zemaljsko gospodarsko vieće u Poreču, trgovačko-obrtnička komora u Rovinju i — tutti quanti.

U takovoj stisci i nevolji odlučili su dalmatinski vinogradari, da potraže pomoć kod svoga kralja kad je njihovi zastupnici nemogoše dobiti od kraljeve vlade.

Prošloga proljeća podnesen bijaše predlog u občinskom zastupstvu grada Splita, da se odašalje Nj. Veličanstvu kralju Franu Josipu I. posebno odaslanstvo, koje će mu razložiti sve jade i nevolje, koje ovaj par pritišću Dalmaciju. Predlog bijaše tuj prihvaćen jednoglasno.

Polovicom junija t. g. sastali se svi vidjeniji gospodari Dalmacije u Splitu. Izabran bijaše odbor od 19 lica, koji se je sastao polovicom julija u istom gradu, te tuj većaо čitava dva dana. Pročitana bijaše i prihvaćena obširna spomenica, u kojoj su redom navedene sve nevolje, biede i potrebe Dalmacije. Zaključeno bijaše nadalje, da prikažu spomenicu kralju osobno zastupnici Dalmacije na carevinskom vieću, kojim bi se imali pridružiti odaslanici občina, gradova il kotara.

Predsjedničtvo odbora priobćilo je svim občinam i trgovačkim komoram Dalmacije sadržaj spomenice zamoliv iste, da se izjave, da li odobravaju spomenicu, da li će poslati posebnoga odaslanika ili će se dati zastupati po kojem narodnom zastupniku.

Na tu spomenicu pristale su — nevaramo li se — sve občine i trgovačke komore, izjaviv se većina prvih, da će se dati zastupati po svojih zastupnicih na carevinskom vieću, dočim će ove posliednje zastupati većinom posebni odaslanici.

Spomenicu tu predati će dakle svomu kralju predstavnici naroda, bili oni sad njegovi zastupnici ili posebni odaslanici občina i trgovačkih komora.

Predstavnici hrvatskoga naroda Dalmacije, od Šipića pak sve do naših otoka, stupiti će pred svoga zakonitoga kralja molbom, da se krivica nanešena Dalmaciji odstrani, da se žalostne posliedice zlosretne klauzule ublaži, te narod za pretrpljene štete inače odšteti.

Odaslanstvo hrvatskomu kralju odputiti će se bez dvojbe ove jeseni i to dok budu još na carevinskom vieću narodni zastupnici, kojim će se priključiti ostali odaslanici Dalmacije.

Ovdje nam se nameće pitanje: zašto se u našoj Istri nitko ne miče, da se nesreća, koja upropašćuje Istru kano i Dalmaciju, ublaži il umanji. Naše gospodarske zadruge a na čelu im zemljsko gospodarsko vieće imale bi prve zauzeti se za nevoljnoga našega kmeta, komu grozi uz sav božji prihod biedo i nevolja. Nu od gospodarskoga vieća neima se očekivati spasa, jer se je ono izjavilo za klauzulu. Toga mnienja biti će valjda i sve one kotarske gospodarske zadruge, koje se nalaze u rukuh istomišljenika poreških gospode. Preostalo bi dakle još samo ono pet naših kotarskih zadruga, koje su do sada pokazale najviše životne snage i koje se bave promicanjem svih struka gospodarstva nipošto politikom.

Mi pozivljemo ovim sl. odbore rečenih zadruga neka se oni izjave, da li bi se imalo u obće štogod u ovom poslu poduzeti: nasliedovati gospodare Dalmacije, il možda s njima pred zajedničkoga kralja stupiti, il naše zastupnike naprositi, da se odaslanstvu Dalmacije (sa privolom dakako ove) priključe, il bilo ma štogod učini na zaštitu našega tužnoga seljaka.

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 17. oktobra 1894.

Austro-Ugarska. Carevinsko vieće otvorilo se jučer. U prvoj sjednici predložio je ministar financija državni proračun za god. 1895. Vladine stranke popratile su razglabanja ministra financija, koji je češće iztaknuo, da su državne financije dosta povoljne, odobravanjem.

Mladočeski zastupnici stavili su i mužki zagovarali prešan predlog, da se dokine u Pragu iznimno stanje. Ministar predsjednik pobijao je prešnost predloga naglasiv, da će vlada sama ukinuti rečeno stanje čim se okolnosti u Českoj promjene, gdje da još uviek vrije i kuha. Prešnost predloga bijaše zabačena.

Zastupnik Pernerstorfer stavio je predlog za promjenu izbornoga reda. To pitanje postaje danomice važnijim, jer se niži slojevi pučanstva, napose radnici, nezadovoljavaju više praznimi obećanji. Pitanje o promjeni izbornoga reda mora doći svakako na dnevni red i tada će se viditi, koji je pravi zastupnik puka i da li su tri vladine stranke carevinskoga vieća dosta čvrste, da odole opravdanim zahtjevom zanemarenih razreda pučanstva.

Srbija. Mladi kralj Aleksander boravi ovaj par u inozemstvu. Iz Biograda uputio se u Peštu, gdje ga sjajno dočekaše, a odavlo putuje u posjete njemačkomu cesaru. Poznati

PODLISTAK.

Na uzburkanom moru.

Istiniti događaj. (*Piše Emin*).

(Nastavak.)

Oko podna vjetar je bio doduše jenjao, al more je bilo još svedjer uzburkano.

Kad se za čas valovi utažili, opazim, da se brod istom pol stope nad morem drži. Voda je svedjer uticala unj.

U to mi se približi drug.

— Socio, reče mi drhćućim glasom, nema druge . . . ostavit nas je nesretnu „Zajednicu".

Na te se rieči lecnuh. Bilo mi je, ko da mi je netko nož u srce zabô . . .

— Voda je već doprla u sve dielove broda . . . „Zajednici" nema spasa . . . Prvi, silovitiji udar mora survat će ju u dubine morske . . . S toga, kad već ne možemo da spasimo brod, nastojmo da iznesemo bar žive glave . . . Socio, zaklinjem Vas, odlučimo se . . .

Dok je to govorio pogled mu se krao do „maloga", koji je na pramcu stajao, pa videći, kako brod sve dublje roni i kako se sve lienije i teže diže, trznuo se i svrnuo na mene nujni, reko bi, moleći pogled, kô da mi reći želi:

— Ne zbog mene, već rad onog nejačeta, govorim vam to . . .

Razumiješ taj pogled . . . U taj čas poleti mi misao k milenoj djeci, za koju sam dužan, da živim, ta bez mene bila bi na tom svietu pusta sirotčad . . . Na tu se pomisao trgnuh, pa videći, da su nesretnom brodu izbrojeni časovi života, podjoh do pramca, gdje je bila sva vojska sakupljena i rekoh joj prigušenim, tronutim glasom:

— Na stran „bujole!" . . . a sad svi k čamcu!

Drugo i ne rekoh . . . U grlu bilo mi, kao da mi se u nj kakova kost zabola.

Mornari to jedva i dočekaše, te se svi složno sagrnu oko čamca.

— Što se opet zbilo? izlanuh, videći kako se vojska razriešivši čamac ni ne miče, već kao okamenjena izpred sebe niemo bulji.

— Nu što se dogodilo? upitah, prikučiv se bliže.

— Bog nas ostavlja, šior, reče božman tužno i pokaza rukom na dobar dio čamca, gdje se vidjela omašna rupa.

— Grozno! rekoh i pozirnuh na bokove. I ovi bijahu silno oštećeni. Kad je naime čamac bio tresnuo onomadne o kotvu i o kavobandu pomakoše se „madieri", a na dnu se otvorila široka rupa, te pošto nas odasvud bila pritisla gusta tama, to ne mogosmo da odmah prosudimo, koliko je štete čamcu nanesao onaj silni udar mora, tim manje, što se u onoj tmici golemije rupe i čjepotine prikrilo užeti, kojimi se ga pričvratilo bilo. Kasnije nije se na nj nitko ni osvrtao, pošto je čitava vojska bila skupljena oko sisaljka.

Što sada?

— Što ste tuj stali kao kipovi kaki, proderah se na vojsku, srdit i ljutit s tolikih zâla. Donesite amo platna i mjedi, pa na posao, ako vam je do glave . . .

Ne počasiviši ni časa, razštrkala se čitava vojska po brodu i za čas doniela mjedi i platna, dok izkusniji i spretniji mornari, koji se u nuždi razumiju i u „*kalafatski*" posao, stadoše, da pomakle *madiere* platnom zatisnu, a oveće rupe pločami mjedi prikriju.

Dok su oni bili zaokupljeni tim poslom, promatrao sam obzorje, koje nije ni danas promienilo boje.

Vjetar bijaše doduše jenjao, al more je svedjer žestoko napadalo na brod, koji je sve više tonuo. Kraj nam je bio daleko; od otoka Gaodesa, koji nam bijaše najbliži dielilo nas kakih trideset morskih milja. Golema li je to daljina na toli nemirnom moru, pa tiesan, razlupan čamac, u koji se ima da smjesti dvanaestero ljudi, iznemoglih od glada i nespanja . . .

— Bog znade, što nas sve jošte čeka na tom uzburkanom moru, pomišljah, dok mi udarci čekića po čamcu odjekivahu u duši nekako tužno, mučno; činjaše mi se, ko da čujem, gdje mi začavljuju mrtvački lies, u kojem će me za koji čas spu titi u hladan grob . . .

Oko četiri sata poslie podne spustismo čamac u more. I bilo je doba, vidjelo se je, da je jošte samo prekratko vrieme podieljeno brodu, da se na površju drži.

Sudeć po daljini, koju moradosmo da prevalimo, i obzirom na nemirno more, koje će čamac prečiti u plovitbi, računali smo, da ćemo na suho tek sutra u petak negdje oko podna. Prema tomu uzela se u čamac samo vreća „galeta" i omali lagav vode; u svemu živeža za dva dana. Pored toga smjestilo se jošte u čamac sjevernicu, zemljovid Arhipelaga i Krete, te jedan ferô.

Za starcem kapetanom, za biednim mojim drugom u nevolji, koji je čitavo vrieme dok se čamac popravljao postrance stajao i niemo izpred sebe buljio, ukrcala se redom sva vojska.

Ja jedini ostah jošte na brodu . . . Nikad ne zaboravih kobnog onog časa, kadno mi bijaše, da se s njim razstanem. Osjećao sam, da mi pod nogama tone, propada . . . znao sam, da se izvrgavam pogibelji, da me s njime more proguta, nu to sve ne uzmogne, da me od njega odieli . . .

Čamac je udarao o brod, zakasnim li za čas koji, razkrhati će se i nitko nas ne uteče užasnoj smrti, što je nad nama podigla neumoljivi svoj mač. Vojska me zvala i drug me sazivao, al ja sam jošter lutao po tom milom brodu, da ga još jednom vidim, da se ga za posledniji krat nagledam. Pa kako da se od njeg toli naprosto odielim?

Nije li on, nije li taj brod dobar dio mojih muka, mojih patnja? . . . . Nije li mi on, dok me biesnom hitrinom nosio nad golieme morske talase, kroz onaj užasan vrtlog uzburkanog oceana, nije li mi on i tada bio uviek vjeran i poslušan?.... spreman da izpuni svaki moj nig, svaku moju želju? . . . .

A sada? . . .

Jošte samo časak i taj golemi brod,

okrivljenici radi veleizdaje, Čebinjac i drugovi doći će skoro pod obtužbu jer su već primili dotičnu obtužnicu.

Rusija. Car Aleksander nalazi se jurve u Livadiji, odakle javljaju, da neima za sada pogibelji za njegov život. Iz Livadije poći će na otok Krf, gdje je zanj spremljen posebni dvorac i gdje će ga dočekati grčki kralj u pratnji grčkog ratnog brodovlja.

Italija. Sv. otac Lav XIII. kani sazvati na konferenciju poglavice iztočne crkve, s kojimi će se dogovarati o sjedinjenju iztočne crkve sa zapadnom. Na konferenciji biti će medju ostalimi armensko katolički i sirsko katolički patrijarhi.

Belgija. Ovih dana vrše se u čitavoj Belgiji izbori za sabor na temelju občenitog izbornog prava. Odano bijaše preko dva milijuna glasova. Koliko je do sada poznato, imade katoličko-konservativna stranka većinu zastupnika. Socijalističkih zastupnika doći će takodjer u sabor više nego li se je očekivalo, što da zadaje vladi i samomu kralju Leopoldu velikih briga.

Šv. braći

Cirilu i Metodu

slavjanskim apostolima.

— Sanctae (gentis) duplex columen decusque — —

Iz časoslova.

K Vam braćo sveta! rod moj mili
Upravlja danas vapaj svoj,
Na njega eno! u svoj sili
Bezovjestni zlotvor diže boj. —
Sve svetinje mu milo grdi,
Na vjeru puje mu i dom,
Na krjeposti se njegve srdi
I propast sproma mu i slom. —

Već tisuć ljeta i još više
On biesom kipi kâ ljut lav,
Što slavski narod još'te diše
Te još je uviek živ i zdrav —
Što poput orla gorostasna
Sve jače razavija let,
Te njegve slave jeka jasna
Zadivljuje vaskòlik sviet.

O braćo sveta! kroz vjekove
Vi rodu mom ste bili spas,
Vi s njeg ste skinuli okove
I uzvili mu k nebu stas — —
Ne pustite sad Vašu muku
Da zgazi prieke zloće bies,
Ah! pružite mu s neba ruku
I odvrnite groma tries. —

U sjeni Vašeg će okrilja
Moj mili narod sretan bit,
Od slavjanskoga će kovilja
„Slobodi svetoj“ vience vit. —

---

divna ta sprema tolikih uspomena, mila ta „Zajednica“ izčeznut će s površja elementa, kojim je jošte prekjučer ponosno puzila . . . Dubine će ju morske primiti u svoje hladno krilo, gdje će navieke počivati, gdje će i iztrunuti . . . .

Ah! . . .

— Socio, socio! . . Razkrhat će nam se čamac! . . začuh gdje me starac zove . .

Nema druge. Valja se riešiti . . . . .

Jošte jedan pogled . . . jedan pozdrav nesretnom brodu i ništa više . . .

Kô pomaman zaletih se na stranu, gdje je bio privezan čamac, koji se čas zatim odtisnuo od „Zajednice.“

Šuteći slušasmo žalobno cvilenje konoplja, koje kan da nam je u pratnji užasne harmonije divljih morskih zvukova pjevalo tužnu pjesmu — pjesmu žalostinku . . . dok je muklo škripanje broda naličilo na posliednji, smrtni hropot izdišućeg gorostasa. Okrenuh se, da ga još jednom vidim . . . Činilo mi se, kô da pred sobom vidim umirućega, gdje se u smrtnoj stisci nagnuo na bok . . . Ne znam, kako mi na taj pogled nije puklo srce . . . . Skrenuh očima na stranu, težkom mukom suspržući boj, što mi sapinjala izmučene grudi. A kad se u daljini izgubilo bilo ono žalobno cviljenje užeta, dvie debele suze kanuše mi u to more . . . Pjeneći val primio ih u svoje hladno krilo, . . . primio ih kô posliednji tribut krvarećega moga srca, koje je u taj par slalo posliednji pozdrav nesretnoj „Zajednici“ . . . .

(Sliedi.)

Tu trajati će tako dano
Života svoga do na kraj,
Dok blažena mu vjednost svane
I uereći ga svjetli raj! —

Buzet. *N. Z.*

Franina i Jurina

Fr. Pazinski krnjeli i šarenjaki zbadaju našim ljudem na občini, da su slabo gospodarili s kasom komuna pazinskega i da manjka preko 2 tisuće fiurini.

Jur. Pak ča ni to istina?

Fr. Dragi ti, si čul kada s krnjelskeh al šarenjačkeh ust istinu.

Jur. Kako moru tako krivo predikat?

Fr. Zač su navajeni, ale čuj mene pak češ znat kako stvar stoji.

Jur. Buš sam želel doznat istinu, da za nju i drugi doznaju.

Fr. Kada su naši leta 1886. preuzeli kasu pazinskega komuna, bilo je va njoj fiurini 786 i 12 soldi gotovega; fiurini 21 tisuća va obligacionih, a fiurini 19 tisuć 307 i 45½ soldi na posudi poli ljudi. Svega skupa bilo je dakle fiurini 41 miljar 93 i 57 ½ soldi.

Jur. A ča su pak naši pustili?

Fr. Naši su pustili va kase fiurini 22 i 47½ solda gotovega; fiurini 17 miljari 700 va obligacionih a 25 miljari 142 fiurina i 37 soldi poli ljudi. Svega skupa 42 miljara, 864 fiurini i 85½ solda.

Jur. Ter to je liepo gospodarstvo kada su pustili skoro dva miljara fiurini više nego su ih prijeli.

Fr. Ma to ni još sve, zač se je imelo još potegnut svega skupa preko 600 fiurini od adicionala na konsum i na štivru i javne vage.

Jur. A koliko našim to valja, da su beći dali ljudem u ruki, i to skoro 6 miljari više poli ljudi nego kada su krnjeli gospodarili. A to moj dragi je dobro i koristno za puk i za komun.

Fr. Ma bi reć, da neć i vagi prigovaraju, da čuda gušta a niš da nekoristi.

Jur. I to je gola laž. Vaga ai peza gušta okolo 2 miljara fiurini a va 4 miseca lanjskega leta je hitila 103 fiurina i 40 soldi. Ovega leta je hitila samo jedan dan 42 fiurina. Ovo su lumeri, s keh se vidi kako nosi lepi interesi ona glavnica al kavidal.

Fr. A koliko valja peza našim ljudem.

Jur. Kako to misliš?

Fr. Lepo, zač ih barem nemore kakov krnjel prevarit na svojoj pezi za 60 kil grozja.

Jur. Tako sada smo na čistu.

Fr. Smo mi vnik al krnjeli i šarenjaki nisu, zač njim je duša kosmata.

* * *

Fr. Kuda si Jure Klatija tu bendimu?

Jur. Kupova sam po poreščini bilo grozje za hrvatske mrkante.

Fr. Ča si tamo novoga vidija i čuja?

Jur. Vidija sam, da po svuda dobro delaju loze i da tamo nima mižerije: ljudi si zidaju nove biže i stare si popravljaju; samo u Kaštellru šam vidija, da imaju još crikvu da ni crikvi podobna. — Čuja sam pako, da je Moro jako žalostan i od tuge njanke ne gre iz hiže.

Fr. Ča mu je forši ki umra?

Jur. Aaaa, za to ne mari! samo tuguje i žali, da nemore šjoroj Roži telegrafati, jer da jim se je fildefer prekinuja.

Fr. Neka gre u Poreč tamo ga prodavaju.

Jur. U Poreč se srami pojti, jer ga tamo šjor Kilo zovu.

Fr. Od kada su ga tako krstili?

Jur. Vero od kada mu je niki krnjeja s pezom od kila rebra pogladija.

Fr. Dakle to mu ne gre na škvaru ni doma meš svojimi, ni u gradu meš Talijani.

Jur. Vero mu se godi kao i jančiću, ki bi stija dvi majke cikati; sad ga trusne jedna, sad ga trupi druga.

Fr. Jušto tako se dogodi svakom šarenjaku; jedni ga preziru, pak se mora sirota sakrivat pred svakim poštenim čovikom kako miš pred mačkom.

* * *

Fr. Ma ča bi reć, da va puljsken „*Oslide*“ onoliko našega Golca i lovranskega Kranjca hvale.

Jur. Zač deju, da kumpanj kumpanja i va crekve najde.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Od povjerenika A. Kalca u Bezetu primismo za družbu sv. Cirila i Metoda for. 5, koje je platio vrli poštenjak i pravi rodoljub kmet: Anton Štule iz Pregara. — Novci su odposlani Dr. Stangeru odvjetniku u Volosko. — Pop Ante Reguzin Kornić kao članarinu za 1894 for. 1. — Ivan T. Galsignja učitelj dostavlja za družbu sv. Cirila i Metoda 4 kr. Darovaše: Vlč. g. č.n Jerko Grškovič župnik u Loparu, I. Galsigna obć. prisjednik, Kreto Nimira i Galsigna; svaki po jednu krunu. — D.r Lujo Križ šalje 3 for. za družtvo sv. Cirila i Metoda, koje je sakupio u malom družtvancu u mjestu Virju ravne Podravine i to na dan posvećenja nove velebne zgrade puške škole.

Blagajnik družbe primio je nadalje: od uprave „N. Novine“ u Zagrebu for. 18·55 i to zabranih od g. Josipa Mesića sudbenog pristava u Našicah prigodom blagoslova kuće Franjo Becka u Našicah for. 16·12, kod g. M. Segera iz Zemuna for. 2·40. — Ante Kalac nadžupnik i porodenik družbin šilje for. 18·85 uz opazku, da je dostavio u Trst „Našoj Slogi“ dopis. — I. N. Šoerbak Koprivnica šilje for. 25 a uplatiše članarinu po for. 2 za godinu 94. Baron Metel Ožegović i dr Pavelić, po for. 1: Lojblova, Hamlakova, Klobučareva, Hercegova, dr. Wolf, dr. Malančec, Leopold, Židovec, Vuksan, Zideršć, Smekal, Novak, Žiga, Rudić, Švaro Igo; darovaše: G. Š. for. 2. Subotičanec (prije redoviti) for. 1, Hirschler i sin for. 1, Kovač Gjuro for. —.50, Kušević dotto. —

Ivan Brajan, protosidar sabrao medju drugovima kod jedne veselice u krčmi u Mihotići prigodom „likofa“ slavljenog na svršetku jedne fabrike for 2·70 (živio)! — Pero Mažuranić, kapelan u Hrvatjinu šilje for. 6·65 sakupljenih pri krstitbah u kući g. Ivana Štiglića. — Anton Kalac nadžupnik u Buzetu šilje for. 2·50 opazkom da dopis sliedi u Trst. — A. F. Šćitar župnik u Klani pluća for. 3 i to for. 2 kao članarinu za 1894. za sebe, a for. 1 za Martina Simčića iz Klane u isto ime. — Adela Vrbanić, Karlovac šilje for. 24·75 (list sliedi). — Anton Kalac nadžupnik u Buzetu šilje for. 5 (dopis odposlan u Trst „N. S.“). — Benedikt Marčelja dnevničar kod c. kr. kot. suda na Volosku isručuje for. 8·62 sakupljenih u gostioni Simčićevoj na Matuljih dne 14. t. m. prigodom odlazka put Beča g. zastupnika naroda prof. V. Spinčića (Živili!) —

1. Blaž Črnja sakupio na prodlog gospoje Josipe Havliček u gostioni Frana Ujčića u Pazinu for. 3·72. Darovaše Ivan Defar iz Tinjana krune 2, Ivan Havliček kru. 2, B. Č. kru. 1, I. Ujčić kru. 1, Fr. Crkvenik kru. 1, Fr. Glavina 22 nov.

2. Gosp. Kreze u Opatiji sakupio fr. 4, a darovaše gospoda: Krese, Zamar, Klun, Žušt, Tomašić, Družina, Almonta, Gašpari, svaki po 1 krunu.

3. Pop Ante Volarić Rieka, dostavlja na Franjevo, kod Veleć. župnika Nikole Pobora u Kukuljanovu sakupljenu svotu for. 10.

4. Gosp. R. Katalinić Jeretov dostavlja for. 57 (imena darovatelja bila su oglašena u „Narodnom Listu“).

5. Za dobiven naslov hrvatskih cigareta darovala k r a s n a gospojica Fany Brinček 50 novč.

6. Gosp. Ivan Rosman darovao f. 1·2.

7. Gosp. Fran Škalamera u Borsečiu dostavlja po gosp. Ivana Dujmović darovanu 1 krunu, a da sama ne putuje, Škalamera dodaje drugu krunu, for. 1.

8. Pop Matija Polić kapelan u Bakru dostavlja, kod veleč. župnika u Kostreni Sv. Barbare gosp. Blaža Polić dne 8. t. m. sakupljenu svotu for. 7.

Dne 14. oktobra, prigodom blagosiova novosagradjene crkvice sv. Ani na sabralo se u kući vrlog župnika u Vrhu mgr. g. Ivana Vranića 5 for. za družbu sv. Cirila i Metoda. Napred braćo ustrajno! Zrno do zrna — pogača, kamen do kamena — palača! Novci su već dostavljeni velečasnom gosp. dr. M. Laginji, odvjetniku u Pul.

U župnom stanu kod vlč. g. župnika u Gologorici P. Cerovlje Ljudovita Žvačeka sabralo se u veselom družtvu 10 for.

Gosp. Josip Marok iz sv. Lovreča Pazenat. Šaljo za družbu 1 for. 90 nvč. Darovaše gg: Ptašinski 50 n., Ptašinski 50 n., Marok 50 nvč. i Alcer C. i Kovačić F. svaki po 20 nvč.

Pedesetgodišnjica. Prvi živući slovenski pjesnik g. Šime Gregorčič slavio je dne 15. t. mj. u susjednoj Gorici skromno pedesetgodišnjicu svoga života. Gregorčića ubrajaju braća Slovenci punim pravom medju prve i medju najobljubljenijo svoje pjesnike.

Prije kakovih osam godina ogorčala ju neumjestna i zlobna kritika Gregorčića silno život, to je bio prestao pjevati povukav se u svoju zabit na Gradišče nedaleko Gorice. U novijo doba pošlo je njegovim prijateljem i štovateljem za rukom, to gadovabiše u Gorici, gdje blagotvorno djeluje na korist slovenskoga pučkoga školstva.

Čestitajuć prijatelju i pobratimu k njegovoj pedesetgodišnjici najsrdačnije, želimo mu iskreno, da bi dočekao sretnu i ničim nepomućenu pedesetgodišnjicu svog književnog djelovanja.

Iz Kastva. U nedjelju otišao u carski Beč veleuč. g. Spinčić, da u državnom saboru zastupa svoje izbornike, te da se za njih i unapried bori i radi za njihovo dobrostanje. Do postaje Matulje dopratila ga četica Kastavaca, Rukavčana, te nješto voloske gospode. U krčmi kod g. Sinčića, gdje se družtvo sakupilo i koje vrieme zabavljalo u krugu dičnoga nam zastupnika, sabrala se svotica za školsko družtvo sv. Cirila i Metoda, da se tako bar ponešto proslavi njegov odlazak. Pjevajući rodoljubne pjesme odpratismo ga na postaju, te uz najsrdačniju ovaciju oprostismo se s njim, uzkliknuv mu srdačni: »retno! Sajam sv. Mihovila izpao je liepo. Bilo je dobre kapljice, veselh ljudi, mnogo svieta osobito pako mladeži, da se izpleše uz harmoniku ili glazbu.

Izvanredna skupščina političkoga družtva „Edinost“ obdržavati će se u nedjelju 21 t. mj. u novih prostorijah „Tržaškoga Sokola“ ulica Farneto. Početak u 9½ sati u jutro. Dnevni red je nastavak zadnje glavne skupščine.

Ces. kr. namestnik vitez Rinaldini u Poreču. U zadnjem broju glasila zemaljskoga odbora za Istru čitamo, da je u Poreč stigao namjestnik vitez Rinaldini „*sa ostalom gg. zemaljskoga školskoga vieća*“, koje je imalo taj dan sjednicu, kojoj je predsjedao dvorski savjetnik pl. *Krekich* dočim je na dugo viečao g. namjestnik sa zemaljskim kapetanom g. Campitelli-em. Pošto se u Istri na svih stranah medju Talijani silno kometa, biti će to viečanje bez dvojbe u savezu sa tim komešanjem.

Službenu osobu napali s kamenjem. Jedan ovdašnji židovsko-liberalni list izvješćuje, da je jučer tražio kotarski sudac u Piranu osobu, koja bi skinula staru tabelu sa kotarskoga suda. Svi piranski kovači i svi občinski sluge odrekoše mu molbu, da skinu tabelu. Na taj posao morao se dati sudbeni sluga, koji je popev se na ljestve, počeo skidati tabelu. Ali u tom ga razdražena svietina priečila najprije vikom a zatim bacanjem kamenja na njega i na tablu. Srećom posredovaše nekoji pametniji, inače zlo i naopako za sudbenoga slugu. Vidi se da piranski republikanci nepoznaju više nikakve oblasti.

Zahvalnica klubu mlado-čeških zastupnika u Pragu. Odbor političkoga družtva „Edinost“ opunovlastio je jednoglasno na odborskoj sjednici u nedjelju predsjedničtvo, da izrazi toplu zahvalu klubu mladočeških zastupnika u Pragu, što su njegovi članovi u netom minulom zasjedanju delegacijah u Budim-Pešti onako muški i odlučno branili i zagovarali probitke Hrvata i Slovenaca u obće, a napose onih Primorja.

Našla se braća. Židovsko liberalni listovi našeg Primorja digli su paklensku galamu proti poznatoj narodbi ministarstva pravosudja, da se imadu na sudbenih uredih, počam itd. postaviti uz talijanskonjemački, takodjer i hrvatski dotično slovenski napisi kod svih sudova Primorja osim u Trstu, Bujah, Gradiški i Červinjanu. Toj židovskoj deradini nedudimo se nimalo, jer židovski liberalci nepoznaju prava ni pravice kad se radi o drugih. Oni su liberalni samo za sebe a napreti drugim, napose napram nam Slavenom oni su najokrutniji nasilnici i tlačitelji. Nu ako se njim nedudimo, kako da se nedudimo tobož katoličkomu listiću „*Il Popolo*“, koj sastavljaju sve sami pravedni i pravicu ljubeći veleučastni, a nadahnjuje ga lisičevi prijatelj našega naroda — jedan ovdašnji *Monsignor.*

Veleučastni „*Il Popolo*“ složio se sa židovsko liberalnom štampom Primorja proti spomenutoj narodbi odsudiv ju kao „n e u m j e s t n u“ te zagroziv se, da bi ona mogla prouzročiti žalostne posliedice.

Mi pitamo ovim veleučastnu gospodu oko „*Il Popolo*“: zar je sve ono neumjestno čim se popravljaju krivice našemu narodu u Primorju? zar može nešto imati žalostnih posliedica ako se zadovoljava zakonu i pravici božjoj i ljudskoj? Gdje ste crpili tu nauku veleđastna gospodo? Toga vas lje nisu učili profesori u bogoslovlji niti ste toga našli u ikojoj katoličkoj bogoslovnoj knjizi. To vas uči sliepa strast, koja vas čini jednako sa židovskimi lažiliberalnimi piskari Primorja. Sram vas bilo!

Avita cultura. *(Napadaj na željezničko osoblje.)* U nedjelju, dne 14 t. mj. tri pazinska Hrvata čekali su u Novakih na vlak za povratak u Pazin. Bio je ondje i skup pazinskih talijanaša. Neki od ovih prostački su stali izazivati prisutne Hrvate. Kad je prispio vlak, ovi se ukrcaše u drugi razred. U očitoj namjeri, da prosliede započetim izgredom i sablaznjivim izazivanjem, nahrupi nekolicina pomenutih talijanaša sa na čelu poznatim jurve junakom Ruggiero Camus-em u isti kupé, uzprkos da su imali harte za III. razred i uzprkos zabrani vlakovodje, koji je odmah uvidio nakanu izgrednika. Kad ovi nehtjedoše izstupiti na poziv vlakovodje iz kupéa, umolio je on trojicu Hrvata, da bi prešli u drugi kupé. Kad su dvojica od ovih izašla, Ruggiero Camus htjeo silom zapriečiti trećega, zatvarajuć mu vrata i postaviv se pred ista. Pomoću vlakovodje je ipak i ovaj izašao, ali onda je htjeo za njim i Ruggiero Camus. Začeo je radi toga sablaznjivu prepirku sa vlakovodjom, koga je sunuo u prepirci šakom u prsa tolikom silom, da se je ovaj sa stupnice na zemlju srušio. Na to dade vlakovodja zaustaviti vlak. Vika izgrednika trajala je i nadalje kakvih 5—6 časaka. Rado ističemo, što je tomu prizoru talijanaške kulture prisustvovao c. kr. kotarski kapetan, koji je i tuj imao priliku, da upozna ponašanje naših narodnih protivnika. Na pazinskoj postaji bio je izgrednik Camus zaustavljen i postavljen pod pazku straže željezničkog osoblja; htjelo ga se naime — kako čujemo — odmah odpraviti u zatvor, ali radi pomankanja oružnika, koji bi ga bili u tamnicu odpratili, pustili ga na slobodu.

Ovo je doista čin, koji nas sieća na razbojničke navale u Abruzzih ili medju divljimi Zulu Kafri, gdje se mora putovati pod zaštitom bajuneta.

Sličan napadaj na željezničko osoblje dogodio se prošle godine na istoj postaji izazvan od istih nemirnjaka. U Novake zalazi pazinska gospodska fukara, da izazivlje izgrede i nemire kao što je to učinila ovoga ljeta u Gologorici.

Radi toga preporučamo oblasti, da postavi oružnika bar po nedjeljah i praznicih na onu postaju, da se predusretne sličnim barbarskim izgredom.

Stvar je — kako čujemo — prijavljena oblasti, te se nadamo, da će se zadovoljiti pogaženom zakonu i izgrednike prizvati k pameti a da se bude moglo u buduće Istrom po željeznici mirno putovati kano i po drugih prosvietljenih pokrajinah.

Mladočeski zastupnik Ivan Kaftan našemu zastupniku prof. Vjekoslavu Spinčiću. Zastupnik Vjekoslav Spinčić, kao predsjednik kluba hrvatskih i slovenskih zastupnika na saboru Istre, zahvalio se je posebnim pismom čestitim članovom delegacije stranke neodvisnih zastupnika čeških, poznatim općenito pod imenom Mladočeha, na njihovom odlučnom, umnom i patriotičkom postupanju u delegacijah, imenito pako na tom, što su se zauzeli za probitke Hrvata i Slovenaca u obće kao i onih Primorja navlastito Istre napose — probitke, koji se kao i probitci češkoga naroda sudaraju posve sa probitci monarhije Habsburga. Odnosno pismo upravio je na delegata veleiecinjenoga gospodina Ivana Kaftana. Ovaj mu je odgovorio sa pismom, koje ovim u cielosti donašamo, bez ikakva dodatka:

„Velecienjeni prijatelji! Primite iskrenu zahvalu za laskavo i prijazno priznanje naše skromne djelatnosti u delegacijah. Smatrali smo za svoju dužnost tako zadovoljstinu junačkomu bratskom narodu hrvatskomu i slovenskomu obzirom na tlačenje sa strane Talijana i svih, koji jih u tom podupiru. Dao Bog, da bi konačno vlada upoznala, da su Hrvati i Slovenci najvjernijom i najjačom zaštitom probitaka naše monarhije na obalah Istre i cieloga Primorja. Blagoizvolite izručiti Vašim gospodi drugovom zastupnikom u istarskom saboru naš srdačni pozdrav i neomedjušeno prijateljsko štovanje, kojim se u ime svojih prijatelja i svoje biljožim. Vaš iskreno odani I. Kaftan. U Pragu dne 10. oktobra 1894“.

S otoka Krka pišu nam polovicom oktobra. „*L'Istria*“ od 29. septembra tek. godine, br. 660 donosi podulji dopis iz Liburnije pod naslovom: „*Una gita dimonstrativa*“, u kojem je opisana slobodna svečanost pri otvorenju hrvatske čitaonice u Malinskoj. Rekoh slobodna mjesto uglađjeno, jer se tu osim jedne krupne, neističe ono izabrano prostaštvo à la „*Giovine Pensiero*“, koji obično znamenitijim karaktorom dodaje svakom svoj naslov ili značaj plemstva (senza che mi spiego). Mimoilazeć momente svečanosti, koji su i onako prilično opisani, te prelazeć na osobnosti, opaziti mi je da . . . . jedini pop Pave, presjednik čitaonice, neuživa rok bi, kod dopisnika simpatije. — Toliko da ih je siromah izmlatio, ali da mu nije ni digla pametna bila! Ostale pako učestnike i nehotice više hvali negoli sramoti. Tego, ako i jest dopisnik u pisanju doniekle još naivan, sloban je opet i prefrigan u svojem mišljenju. Od izletnika iz Liburnije spominje često u svojem doušničkom dopisu predvoditelja g. profesora Spinčića, ali je svakako njegova glavna misao denuncirati one, koji su najmanje zaštićeni ili da se poove jasno izraxim, nišan mu je učitelj u Sv. Vidu. Tako n. p. veli da sačinjavaju odbor čitaonice: Pop *Pave Milovčić*, *Ačim Tončić* učitelj u sv. Vidu-Miholjicah, *Ivan Škarpa*, te *Mihovio Radić* senior — da ga nebi tamo kod junte zamienili sa učiteljem *Radićem*, koji je također bio prisutan — izpustio *Kraljića*, za kojega znade, da bi mu mogao još u koječem koristiti. Nadalje veli, da su iz Krka učestali: *d.r Volarić*, *d.r Vitezić* i luški c. kr. činovnik *Sučić*, koji se je tada desio mislim u Kraljevici, a kojega je on samo u slog namjori pridodao, izpustio i opet *d.r Fabijanića* držeć se dakako one stare: „*Honora medicum propter necessitatem*“.

Konačno napominje još učitelje: *Cara* iz Voloskoga, *Mirana* iz Lovrana, *Jeđerlinića* iz Omišlja, *Mahulju* iz Dobrinja, *Butkovića* (misleć valjda sa Matanića) iz Vrbnika i učiteljice: *Trinajstić* iz *Dubašnice* i *Parčić* iz Dobrinja. — Ma sopra tutto preti, frati e maestri. —

A znate li čestita gospodo i braćo, koji Vas tako rado spominje? — jer nije baš najbolje uživati toliko simpatije a nepoznati od koga — Pero je Gujelmovo a suradnik mu je šior Momi. —

Svi ste im, kako vidite, srcu prirasli, al svi skupa niste toliko koliko im je onaj nesrestni učitelj u sv. Vidu. — „*Quel maestro che mise sossopra mezzo mondo per far cessare il Gabinetto di lettura esistente prima*“. — A neznaju ti delije, da je neoprostiva glupost i neoteesanost predbacivati krivnju smrti i siećati roditelje na topie još grobove svoje nejaćadi!?! Ili zar nije možda učitelj u sv. Vidu jedan od roditelja blagopokojnog kluba“? — Dé mortuis nil! —

Ali nije vama toliko do pokojnih koliko do živih, koliko da denuncirate lievo i desno, da ornite čestito hrvatsko učiteljstvo, a napose onog vašeg rodjaka, pred onimi, koji o njihovoj sudbini odlučuju.

— Nebogi moj Ačime! — To je ono plemenito oružje, kojim se vazda služe najpodlije duše. — Zašto pak niste uvrstili u kolo prisutnih učitelja i onog vašeg štićenika *Radića*, koji ipak kao čestit mladić, nemože uz najbolju volju, da se priključi vašim jedino spasonosnim načelom? Dopisnik „*Giov. Pensiero*“ bio je svakako u tom malko bezobzirniji.

— Nego, pošto nije ovdje moja namjera, da vam se plemenita gospodo odužim, kako bi valjalo, ja ću vam se za sada u ime svoje i drugova najljepše zahvaliti na ljubavi, te izvanrednoj revnosti, koju ste nam pokazali u višanju tako fine policajne dužnosti.

U ostalom mislim, da bi ljudem, koji više nad grobom svakako bolje pristaju krunica, nego li denuncijatorno pero.

L. pl. Tikvić.

Iz Malog Lošinja polovicom listopada pišu nam: — Ovih dana imamo ovdje u kanonikom pobodu prosvjetloga biskupa A. M. Štorka. Dušek bijaše vrlo liep, čemu smo se mi od ovog dobroćudnog pučanstva i nadali. Žalibože disharmonija zaškripala je i ovoga puta s one strane, s koje bi se joj čovjek razuman najmanje bio mogao nadati. Molim vas, jeste li ikad vidjeli veće nesretnosti, od ovo, da se biskupu u prigodnoj pjesmici dieli savjete, pa još ovakvo savjete, da biskup digne štap, pa da stane lupati svo onako na sliepo!!

Ali vrhunac bezobraznosti je sadržan u zadnjoj kitici, koju izvolite prenieti po originalu.

„*Nè la vindice mano ti trattenga,*
„*Se caparbio sarà qualche* **Levita,**
„*Che* **persistere** *vorrà, e non s'astenga*
„Da falsa vita“.

Nu, što Vam se čini?

A što biste rekli, da Vam kažemo, da je tu pjesmicu dao po gradu liepiti jedan svećenik? Pa takvu pjesmu usuditi se prikazati biskupu!

Mi ne znamo, što je na to kanio presvjetli biskup, ali mi bi rekli — b r a t s k a k l e v e t a!!

Mi ne kažemo, da je to učinjeno iz sloge, ali da čovjek pošini takvih gluposti, ne treba da bude ni doktor mudroslovja ni slobodnih znanosti.

Ako bude trebalo još ćemo se na ovo i povratiti. Medjutim kličemo iz dubine srca: Živio biskup!

Opet prijatelji našega puka na pazinskom polju. Javili smo u br. 39. ovoga lista kako su upravitelji pazinske porezne občine počeli zadirkivati u poglavarstvo mjestne občine Pazin, a sada iznašamo novi primjer njihovog pravdoljublja i njihove snošljivosti. Prije nego li su se dočopali vlasti u občini obećivali su našemu puku oni sami i njihovi zagovaratelji, da će sve glede uredovnog jezika ostati pri starom. Ali to bijaše samo varka i sredstvo, da primame u svoje kolo naše dobroćudne birače. Za dokaz tomu je i sliedeći najnoviji njihov čin:

Namire občinskih stražara i poslužnika potvrdjuje načelnik mjestne občine sa oparkom: „v i d i o“. Predsjednik uprave porezne občine g. C o v a z (starinom Kovač) neće da izplati takove namire jedino stoga uzroka, što stoji na istih hrvatska rieč „v i d i o“ mjesto talijanske „v i d i.“

Takovo neumjestno i prpošno zadirkivanje gospode kod uprave porezne občine prouzročiti će prepir i nesklad izmedju oba ureda, u kojih do sada vladaše najveća susretljivost i uzajemno podpomaganje. Ali osim toga trpi s jedne i druge strane uprava i redovito obavljanje poslova — a tim trpe i občinari, dapače i oni, koji su sliepo povjerovali tim nazovi prijateljem našega izvanjskoga puka one porezne občine. Bilježimo i ovu na račun pazinske gospode a na poduku svim onim našim muževom, koji su očekivali pravednost i poštovanje od spomenute gospode.

Razprava Martinolich Traversa. Javili smo u svoje vrieme, kako navaljuje oštro ovdašnji novinar Traversa u svojem listu „*La Scolta*“ na odvjetnika i zemaljskoga zastupnika g. dr. *I. Martinolicha*, rodom iz Lošinja i brata poznatoga piskara „*Jorka*“ sada urednika glasovitog puljskog „*Oslića*“. Zastupnik Martinolich tužio je Traversu radi pogibelne grožnje i radi uvriede poštenja. Dne 15. t. m. bijaše kod ovdašnjeg tribunala razprava proti rečenom uredniku *Traversi*, koji bijaše od suda *nekrivim* proglašen. Dvojimo, da će puljski „*Oslić*“ donieti onako točno i obširno izvieśće o toj glasovitoj razpravi, kao što je donesoše nekoji ovdašnji listovi.

Iz Berača pišu nam 16. t. mj. da je tamo preminuli dne 12. t. mj. nakon podulje i teške bolesti supruga tamošnjeg trgovca i rodoljuba g. Tome Kumičića, brata našeg dičnog romanopisca Eugena. Pokojnica da bijaše občenito štovana i ljubljena radi njezine dobrote i plemenitosti. Sprovod pokojne Julijane bijaše sjajan, jer mu je prisustvovalo mnoštvo naroda i više svećenika.

Vriednoj pokojnici mir večni a prijatelju Tomi i svim njegovim naše iskreno sućutje!

Hoće da pobjesne! Lažiliberalnimi listovi Primorja podšuntano je pučanstvo nekojih talijanskih gradića Istre u tolikoj mjeri, da se zbilja hladno mislećemu čovjeku pričiniti mora kao da su ti potomci slavnih Rimljana izgubili glavu. Prvi su ustali proti naredbi *republikanci* u Piranu, zatim slavni Koparčani, pak Motovunci, Izolani itd. U Piranu bijaše sazvana na zahtjev „sviestnog“ gradjanstva občinska sjednica, na kojoj se je silno rogoborilo i prosvjedovalo proti naredbi. Deputaciju gradjanstva predvodio je na to poglavarstvo „*un buon prete istriano*“ kanonik Vidali, koji je u ime puka *spuknuo govoranciju* prosvjedujuć proti slovenskomu napisu. Bože mili! što bi lažiliberalni listovi Primorja sve učinili, da bi koji naš svećenik predvodio puk pred koju oblast, da prosvjeduje proti kojoj od tolikih nepravda, koje mora da podnaša naš puk? Na talijanskim svećenikom dozvoljeno je predvoditi deputacije i u nepravedne svrhe, kao što je slučaj sa kanonikom Vidali-em. Da mu je poznata ona Spasiteljeva: učini drugomu ono što biš rad, da tebi drugi učini, nebi se bio valjda odvažio, da ide prosvjedovati proti višoj naredbi i proti pravednoj stvari. Jer napokon, za čim ide rečena naredba? Da se dade Hrvatom i Slovencem mrvica od njihovih prava, mrvicu onoga, što Talijani obilato posjeduju a da se pri tom ovim posliednjim ništa ne oduzme. Neznamo dolsta na temelju koje nauke je pošao kanonik Vidali prosvjedovati proti slovenskom napisu! Bit će ju našao u židovskom Talmudu, ali u bogoslovnih knjigah katoličke crkve lje nije.

Poslie sjednice demonstriralo je piransko gradjanstvo proti naredbi pjevajuć i urličuć po ulicah slavnoga Pirana prireliv dakako sjajnu ovaciju pred stanom kanonika Vidali-a.

U Kopru odigrala se ista komedija s tom razlikom, da se je još bliesnije po ulicah vikalo, pri čemu da su pojedinci dali oduška svomu austrijskomu rodoljubiju i su povici: V i v a I t a l i a!

Za Piranom i Koprom pripravljaju se na demonstracije i prosvjede Izola i Motovun a za ovimi dolazi Poreč pak će ih slieditи Vodnjan a valjda i Bovinj, ako se ono s l a v n o gradjanstvo nedosjeti, da obstanak tamošnjemu okružaomu sudu visi na tankoj niti.

Ovako će se bez dvojbe demonstrirati po svih talijanskih il. potalijančenih gnjezdih Istre proti naredbi, koja reć bi nenalazi zaštite kod naših oblastih.

Demonstranti utekoše se prosvjedi na prizivno sudište, na namjestničtvo u Trstu i na samo ministarstvo pravosudja.

Kod tog občenitog komešanja istarske gospode nije mogao izostati niti slavni zemaljski odbor, u ime kojega je zemaljski kapetan prosvjedovao brzojavno na samo ministarstvo.

Ovim prosvjedom pridružiti će se bez dvojbe i talijanski zastupnici Primorja, napose oni Istre, na što upozorujemo i naše državne zastupnike.

Iz svega toga je razvidno, da kane naši pravdoljubivi susjedi vikom, demonstracijami i prosvjedi potisnuti zakon i pravicu u kut, ali nevjerujemo, da bi se moglo ministarstvo prestrašiti prazne vike, djećinskih demonstracija i ludih prosvjeda razmažene talijanske gospode naše Istre.

Iz Zadra pišu nam 10 oktobra. Ovih dana u našoj blizini imadosmo dvie mlade mise. Dne 7. promisio je u Salima veleč. Ušalj a dne 8. u Ižu velikomu veleč. A. Banić, ovaj glagolski. Kod jednog i drugog slavja bila je sakupljena svota za Vašu družbu. Čestitamo mladomisnikom želeći im dug život na korist i diku crkve i Hrvatske!

(Sakupljeni novac za družbu primismo a imenik darovatelja priobćiti ćemo u budućem broju. Op. Ured.)

Hrvatsko-slovenski napisi. U odborskoj sjednici političkoga družtva „Edinost“ bijaše u nedjelju jednoglasno zaključeno, da se podastre ministarstvu pravosudja molba, da protegne poznatu naredbu o hrvatskih, dotično slovenskih napisih i na sudove u Trstu i u Bujah, gdje im je mjesto kano i drugud i po broju našega pučanstva i gdje to traže interesi puka našega jezika.

Sa otoka Krka dobili smo od čestitoga nam prijatelja dopis, koj, voli i sam, da je napisao teškim srcem, al u misli, da bi njim koristio u stanovitu svrhu. Pošto nismo ovoga posliednjega mnienja, pošto smo pače uvjereni, da bi prije mogao škoditi nego li koristiti, mi toga dopisa nismo priobćili. Nadamo se, da nam naš prijatelj dopisnik neće zamjeriti, kad mu rečemo, da smo onaj dopis onako upotriebili, kako smo uvjereni, da će više koristiti u onom smjeru, u kojem to prijatelj dopisnik želi. Ovom prilikom budi nam dozvoljeno iztaknuti samo ovo:

Ima ljudi, koji se medju ostalim tuže na preoterećenost mladića u srednjih školah, i na strogost, kojom se postupa. Tako ima i onih, koji se tuže u obće na strogost, kojom se postupa na riečkoj gimnaziji, posebice pako na prevoliku strogost, koja pade prekoračuje medje strogosti i prelazi u nešto drugo, jednoga gospodina profesora na toj gimnaziji. Mi priznajemo rado, da su već naukovne osnove u cielo j monarhiji takove, da su mladići zbilja često preobterećeni. Za to pak nisu odgovorni nit gospoda profesori a još manje gospodin ravnatelj zavoda. Oni valja da se drže propise, a onaj da bdije nad tim. Na njih je samo. da koliko je moguće olahkote teret djakom. Odsudujemo posve preveliku strogost, koja se može i nepravednost nazvati, kao i svaku eventualnu pristranost, al toj se putem ravnatelja i drugih čimbenika može na kraj stati. Odobravamo pako posve strogost u pravom smislu rieči, to jest, da se od djaka svom odlučnostju zahtjeva, da se liepo ponaša, da budo marljiv i pazljiv, i da odgovara zahtjevom. Ako ovo posliednje nemože uza svu marljivost i pazljivost, onda je najbolje, da zapusti gimnaziju pak da se čemu drugom posveti, u čem bi mogao biti koristan i sebi i družtvu. Mi trebamo inteligencije koli u cielom narodu hrvatskom, toli u hrvatskom narodu Istre, al ta inteligencija valja da bude značajna u istini učena, da uzmogne pak odlučno

i razumno djelovati, u budi kojoj struci. Mladići u gimnaziji valja da se nauče vršiti svoje dužnosti bilo svanično bilo proma narodu, bilo proma čovjučanstvu i Bogu. Oni nesmiju dangubiti nit u zasebnih kućah, nit u kavanah nit u gostionah, nit igdje drugdje, nego učiti se, što se imadu kao djaci po svojih djačkih dužnostih učiti. Jedva onda, kad svoje dužnosti obave, mogu iskati i pristojna načina, da se koji nip zabave, kao što ga može iskati svaki čovjek djelujući u javnosti, kad svoje dužnosti obavi. K tomu bi dodali još jednu. S nekih stranah, navlastito iz nekih mjesta kvarnerskih otoka, dolazi na gimnaziju dječaka nedovoljno pripravljenih. Na to je pritužba već više godina, a mi u interesu dječaka, koji se podaju u srednje škole, u interesu njihovih roditelje i u interesu nešega hrvatskoga naroda, upozorujemo na to gospodu učitelje i školske oblasti, i molimo jih, da napnu sve svoje sile, da nam se djeca u pučkih školah nauče kolikoliko više moguće, i to koli ona, koja doma ostaju, jer svakomu nekoliko nauke treba, toli ona, koja idu na daljne nauke, i od kojih u velike odvisi sreća našega naroda.

Za „Družbu sv. Cirila i Metoda“ darovali su pazinskoj podružnici: Josip Velan baštinik Mišar sabranih medju prijatelji za stolom 1 for. 12 nč.; Josip Škropeta pok. Josipa iz motovunskih Novaki 15 for. 41 nč. sabranih dne 7 t. mj. sakupljenih u njegovoj kući, a doprinieli Anton Bertoša 4 for., Petar Bertoša 1 for. 25 nč., Ivan Bertoša 20 nč., Petar Sironić 1 for. 15 nč., Ivan Sironić 2 for., Ivana Sironić 60 nč., Josip Škropeta 1 for. 35 nvč., Angjel Škropeta 50 nvč., Anton Škropeta 50 nč., Franica Škropeta 55 nč., Marija Škropeta 50 nč., Marko Legović 80 nvč., Mate Štefanić 1 for 21 nč., Ivan Štefanić 50 nč., Andre Štefanić 30 nvč., prigodom ustrojenja podružnice: Kalac pop Antun 2 for., Crnja Blaž 5 for., Trošt Ivan 80 nvč., Grubiša Njko 20 nvč., Križmanić Josip 50 nvč., Križmanić Venceslav 20 nvč.

Iz Vrha (mjetsne občine Buzet) pišu nam 6. t. mj.

Već mjeseca marča t. g. bijaše javljono u dičnoj „Našoj Slogi“, da smo hvala Svevišnjemu iz nova sagradili crkvu na čast svetomu Antunu, premda se je mala četica šarenjaka, nalazeća se u našem mjestancu, tomu protivila i to samo radi nadpisa. Akoprem nebijaše spomenuto u rečenom dopisu ništa glede oltara za istu crkvu, ipak bili smo ga već u ono doba naručili u Sv. Uldariku u Tirolu kod gospodina Kristiana Mahlknechta. Premda je bilo još nešto malo djela za dovršiti po poduzetniku Ivanu Krstitelju Buttignoni-u iz Buzeta, easvim smo željno čekali, da naručeni oltar prispije na Vrh, što se je i dogodilo dne 30. julija t. g. Ali na mjesto ga niemo mogli postaviti pošto nije bilo još djelo posve dovršeno.

Ivan Krstitelj Buttignoni bio je više puta pozvan, da dodje dokončati djelo, ali on nehtjede bez druge plaće, premda se je bio na to obvezao u zadnjoj namiri, u kojoj je i osjegurao djelo za jednu godinu. Po sidovih, a osobito na nebu je više pukotinah, te bijaše pozvan, da dodje to popraviti, ali uzalud! Što ne gospodine Tita! tako se lahko garantira!? Znajte, da smo mi sami djelo dovršili ali tim ste nam se liepo preporučili za drugo možebitno djelo i to nesamo nam, dali i drugim našim suzemljakom. Kako smo bili složni za gradnju crkve, isto tako bijasmo složni i za novi oltar, koji nas stoji 464 for. Taj je osim male svote posve isplaćen. Akoprem je oltar krasan, osobito radi prelieplh slika, koje se na njemu nalaze, naime lurdske Gospe, sv. Antuna opata i sv. Vjekoslava, easvim tim pošće odmah naši šarenjaci smutljivati nekoje članc odbora govoreći da oltar nije po naertu učinjen, da je prenizak, te da ima mnogo drugih pogrešaka i za to, da se ga mora obrtniku povratiti ili da mora on spišiti cienu. Znajući mi i odbornici, da je oltar načinjen po naertu i poznajući, da ti „Šari“ laž trube, da neslogu medju nami posiju, pustili smo ih neka graku i postavili smo oltar na mjesto. Sada veselim srcem javljamo, da će se spomenuta crkva sv. Antuna svečano blagosloviti dne 14. oktobra t. j. drugu nedjelju istoga mjeseca. Pošto nije do sada našim šarenjakom pošlo za rukom, da svojimi paklenskimi izmišljotima posiju medju nas sjeme nesloge i nemira, radi toga, kako čujemo, odlučiše, da će na dan blagoslova crkve dati ovamo dovesti glazbu iz Buzeta, te držati ples za „Legu.“

Da se pako nedogodi onaj veseli dan smutnja slična onoj u Gologjorici i pošto mi želimo onaj dan sprovesti u miru i počastit Bogu i sv. Antuna, zato se već sada ovim obraćamo dotičnoj oblasti molbom, da na nikakvi način ne dozvoli onaj dan ples, kod kojeg nije drugo nego sablazan i prokletstvo. Ako se odboru bude svidjelo, da bude onaj dan više veselja, on će jur zato skrbiti. Za ples „Lego“ neka si oni odluče koji drugi dan ili bolje nikada, jer njim iskreno kažemo, da je „Loga“ za Vrh tako duboko legla, da neće nikada ustati! (Slučajno zakasnilo. O. u.)

Jedan Vrhovac.

Poštanski ured u sv. Petru u šumi. U prostorije poštanskog ureda u sv. Petru šumi, koji bi otvoren proti volji puka u kući poznatog trgovca i krčmara, zalaze po miloj volji osobe, koje neimaju po gotovo tuj nikakva posla; dapače zalazi unutar i njeki mladi talijanac, urinuti stolar s prekomorske kaljuže, koji boravi ovdje već dulje vremena, a da nije bio kadar prikazati putnog lista ni nikakvih drugih svjedočba, koje bi potvrdile, od kuda baš dolazi. Kako pak redovito opravlja ovaj poštanski ured svoje poslove, viti se odatle, da čeka list i po tjedan dana dok dobije pečat. Inače kako da si tumačimo to, što list nosi pečat Tinjanski od 29. septembra a sv. Petarski od 7. oktobra. List je dakle rabio 9 dana, dok je prispio u ruke, akoprem je sv. Petar daleko od Tinjana samo jedan sat hoda. Drugi list timbriran je u Tinjanu 1. oktobra a ovdje 7. oktobra. Sve ovo jesu čini, koje možemo izvornimi pečati posvjedočiti.

Toliko do znanja slavnom ravnateljstvu pošta i brzojava u Trstu.

Književnost.

Bog i Hrvati. Ilustrovani hrvatski narodni kalendar sa poslovnim i zabavnim prilogom. Sa odjelom za Muhamedance, sajmovnikom šematizmom za prostu g. 1895. Tečaj II. uredio Vjekoslav Fleišer. Zagreb. Tisak i naklada Antuna Scholza. Ciena broširanomu 50 nvč., uvezanomu 70 nvč. Ovaj kalendar stekao je već lani bezbroj prijatelja u hrvatskom narodu. Kako je veoma jeftin, a uz to pun zabave i pouke, nije ni čudo, da se upravo na jagmu grabi. Osim običnoga kalendara za katolike i pravoslavne uz pribilježena narodna imena i uz historijske podatke za svaki dan u godini, imade još i muhamedanski kalendar i zabavni dio za Muhamedance, čega drugi kalendari nemaju. Zato i taj kalendar veoma volo Hrvati vjere Muhamedove. U občem zabavnom dielu imade prelieplh pripoviesti i mnogo pouke. te sijaset liepih ilustracija. Čovjek se uprave mora diviti, kako se ave to može prodati za tako malen novac. Osobito će dobro doći ljudima, koji riedko dospiju čitati novine: osvrt na g. 1894., gdje se u kratkim crtama pokazuje politički život naroda hrvatskoga u g. 1894. Uz veoma bogati zabavni i poučni dio donosi još taj kalendar i poštanske i brzojavne pristojbe, sitnice za gospodarstvo i šemstizam duhovnih i svjotovnih oblastih, sajmove itd. Preporučamo što toplije ovaj koledar našim čitateljem.

Danica koledar i ljetopis književnoga društva svetojeronimskoga za godinu 1895. tiskana u 41.000 eksemplara dogotovljena je, i može se na razprodaju dobiti. „Danice“ ne treba hvaliti, jer se sama sobom hvali i svakomu prodavaocu biti će lahko izticati njezine prednosti pred drugimi koledari. Umoljavamo Vas, da društvu pomoćnicu ruku pružite i što više „Danice“ u narodu razpačete.

Sadržaj je „Danice“ slieđeći:

Prosta godina 1895. Visoka kraljevska kuća. Koledar. Ljetopis književnoga društva sv. Jeronima. Izvadak iz pravila društva svetojeronimskoga. Bratovšćina hrvatskih ljudi u Istri. Izvadak iz pravila Bratovšćine. Dr. Juraj Posilović. Dr. Franjo Rački (sa slikom). Dug — zao drug. Kapela sv. Cirila Metodija u Rimu (sa slikami). Zemun (sa slikami). Mitrovica (sa slikami). Plitvička jezera. Pokobilo se. Dvije tri protiv rakije. Dalekoglas ili Telefon (sa slikami). Kneipova pouka. Narodna priča o požaru. Narodna priča o pastiru i pastirici. Kako češ se čuvati otrovnih gljiva. Katoličke misije. Pabirci po vinogradarstvu Gospodarske sitnice. Smješice. Narodne zagonetke. Kakova će biti godina 1895? Sajmovi.

Uvjeti su glede razprodaje „Danice“ isti kao i prvašnjih godina, to jest: društvo nudi razprodavaocem i razpačateljem od svake stotine prodanih komada 20 postotaka i samo plaća poštarinu od pošiljke, nu pojedine naručbe imadu sadržavati najmanje 25 komada. Poznatim trgovcem i razpačateljem, koji su dosele „Danicu“ prodavali, a ništa neduguju, pripravno je društvo poslati i u napredak „Danicu“ na komisijonalnu prodaju: ostalim pako nepoznatim trgovcem i razpačateljem. kao i onim, koji svoj dug namirili nisu, jedino uz poštovno pouzeće, i to dužnikom pod tim uvjetom, da se i stari dug uz poštovno pouzeće namiri. Komisijonalni trgovci dužni su novac za prodanu „Danicu“ društvu poslati odmah čim ju prodadu, najkašnje pako do sredine mjeseca siečnja buduće godine.

Naručbe molimo poslati na „Odpravničtvo društva Svetojeronimskoga“, Zagreb, Trenkova ulica kuće br. 14.

Upravljajući odbor
književnoga društva sv. Jeronima.

Narodno gospodarstvo.

Da se krava kod dojenja ne riče može se najsigurnije predusrosti time, da se krave prije dojenja u sriedi trupa opaše prst debelim konopcem i da se konopac čvrsto stegne i sveže. Krava se neće ritati, nego će za dojenja sasvim mirno stojati. Poslie dojenja neka se konopac odveže.

***

Način, da se upozna spol mladunčeta dok je još u utrobi materinoj. Ako kod jedne krave, kovrčeste dlake izmedju rogova, vise naprod i ako se zaruđe to je onda znak, da krava nosi mužko tele; dočim ako su te iste dlake gladke i prosto vise spreda, onda krava nosi žensko tele. Koliko je tomeljita ova tvrdnja, nemožemo jamčiti, ali može svaki marvogojitelj sam motriti, pa će se onda sam uvjeriti.

* * *

Kolika je toplota potrebita za klijanje sjemenja? Kod raznih biljka potreban je i različit stupanj toplote za klijanje. Tako n. pr. sjeme od pšenice, ječma, djeteline, olajne, repe, klija kod 5 stupnjeva celsija toplote, od karfiola 10 stupnjeva cel., a od krastavaca, tikvica i lubenica kod 14 stupnja cels. Ako se dakle pojedino sjemenje sije u vrieme, kada u zemlji nema gore označene toplote, onda će duljim stajanjem sjeme iztrunuti.

Listnica uredničtva.

Gosp. N. T. u M. Onu Vašu pritužbu prem je opravdana — nemogosmo priobćiti, jer bi se njom razpalilo onu osobu, naškodilo dobru glasu zavoda i našoj mladeži. Poduzeli smo druge korake, koji bi imali dovesti k istomu cilju. Živjeli!

Gosp G. I. Upotrebiti ćemo. Da ste nam zdravo!

Gosp. R. K. J. Preporučili smo Vašeg znanca na dotičnom mjestu. Prijateljski Vam odzdrav.

Slovanska čitalnica u Trstu

daje pod ugodnimi uvjeti slieđeće

časopise u sub-abonnement

od 1. oktobra t. g. i to:

„Slovenski Narod“, „Slovenec“, „Novice“, „Slovanski Svet“, „Soča“, „Učiteljski tovariš“, „Obzor“, „Hrvatska“, „Crvena Hrvatska“, „Narodni List“, „Monte e Cuoro“, „Triester Zeitung“, „Vaterland“ i „Reichspost“.

Pismene ili ustmene ponude prima se u „Slovanskoj Čitalici“, Via S. Francesco broj 2, I. kat.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebuće za iste 28

dobiva se uvjek u skladišću tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Spomenute štrcaljke razašilju se na svaku poštu austro-ugarske monarhije franco, komad po 10 for

Pomada „Phönix,

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. *odlikovana* jest uslied liečničkih izvida i kroz tisuću zahvalnica priznato jedino postojeće u istinu realno i neškodljivo sredstvo, kojimo se kod gospodja i gospode guna i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i drugo odstranjuje

Uporabljenjem iste pomade postizavaju još sasma mladi gospodičići čvrste brkove. Jamči se za uspjeho i neškodljivost. Kutijica 80 novč., sa poštom (doduzećem ili uz gotov. i znac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

Odlikovana ljekarna PRENDINI

Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Pastilje (sladčice) iz katrama

Izvrstno djelujuće sredstvo proti slabući prsiju želuđca akutnim i kroničkim bronkitam, začetkom sušice, plućnom kataru i mjehuru, dihanju, kašlju nervoznom i hripavcu. Izlieči se u kratko vrieme sa jednostavnom uporabom ovih djelotvornih pastilja.

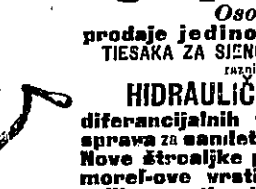

Prodaje se ih u

Ljekarni Prendini

u Trstu

i kod svih glavnih ljekarnah raznih pokrajinah.

Ciena jednoj škatulji sa naputkom **40 nvč.**

Sve strojeve za gospodarstvo.

Osobitosti

prodaje jedino tvrdka Ig. Heller

TIESAKA ZA SIENO, SLAMU I SLAGANIE

raznih sustava

HIDRAULIČKIH TIESAKA

diferencijalnih vinskih tiesaka — sprava za sanileti mseline, buhač itd. Nove štrcaljke proti mildevu Vermorel-ove vrsti, samoradne štrcaljke proti mildevu sa bakrom pomoću zračne sisaljke. Sprave za grijanje vina, kuhanje, za trieblјenje grozdja, za sušenje voća i povrća. Trebionike kuruze, triere, mlatila, mline za čišćenje žita obične.

Lievane ili izradjeno željezo za svakojake strojeve itd. sve uz najjeftinije ciene i pod najpovoljnijimi uvjeti pošilja uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN

2/2 Praterstrasse br. 49

Bogato ilustrovane kataloge sa 192 stranice u talijansko-njemačkomu i hrvatsko-njemačkom jeziku šalje na zahtjev odmah badava. **Traži se preprodavaoce.**

Upozorujemo se na patvaranja. 20—6

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Gotenc.

Broj 43. U Trstu 25. oktobra 1894. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošću valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielu arka.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 2 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 ½ za polugodine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Pobjeda buntovnika!

Tršćanski liberalni listovi, izvještujuć o najnovijih izgredih i demonstracijah u talijanaškom gnjezdu Piranu proti poznatoj naredbi ministarstva pravosudja o dvojezičnih napisih, kriste te izgrede bunom (una vera rivolta). I bit će tako! Ali neka govore činjenice, koje vadimo iz talijanskih n e z a p l i e n j e n i h novina Trsta i Istre.

U sriedu dne 17. t. mj. skinuo je sudbeni sluga sa ureda kotarskog suda u Piranu po nalogu sudca tabelu sa talijanskim napisom. Na slugu i na tabelu nabacivala se svietina kamenjem.

Od toga dana rastla je u pučanstvu danomice uzrujanost podjarivana novinami i ponudom vidjenjih osoba grada Pirana. U nedjelju dne 21. t. mj. postigoše izgredi piranske svietine svoj vrhunac.

Podvečer toga dana sakupilo se preko dvie hiljade glava pred zgradom kotarskoga suda vičuć i urličuć kano izvan sebe. U tren oka bijahu porazbijeni kamenjem prozori kotarskoga suda. Nekoliko izgrednika popne se na toranj crkve sv. Jurja, te počeše zvoniti svimi zvonovi pozivljuć svietinu na pobunu. U to nadodje oružničtvo pred kotarski sud obkoliv zgradu sa svih strana. Kamenje letilo je i nadalje proti zgradi i na oružničtvo. Porazbijeno bijaše 70 stakala. Postajovodja dade oružnikom znak, da priprave oružje na obranu, a svietini dovikne, *da će na kamenje odreatiti sa olovom*. Zatim potisnuše oružnici sa nataknutom bajunetom svietinu do polovice trga. Nadošavši na to kotarski sudac *Marcolin* preporuči postajovodji, da upotriebi oružje jedino u skrajnoj potrebi. U taj par bijaše na trgu kano na uzburkanom moru. Malo po malo razidje se svietina a oružnici povukoše se u dvorište sudbene zgrade.

Oko polnoći poče se svietina opet kupiti okolo sudbene zgrade. Uz nepopisivu viku i buku poče opet bacati kamenje proti sudbenoj zgradi. Oružničtvo potisnu opet svietinu bajunetami natrag, nu samo za čas, jer se ista uz viku: *dolje oružje*, sa strane potiskavala napried. Oružnikom priteče na to na pomoć oboružana financijalna straža, proti kojoj se okrenu sada sva srčba pobiesnjene svietine, koja je zahtjevala, da se odstrani financijalne stražare. Postajovodja htjede pomoću straža još jednom pokušati, da potisne natrag i raztepe svietinu, koja je sve to više biesnila i grozeć se napried potiskavala. U tu svrhu dade nalog momčadi, ali svietina neuzmiče niti pred bajunetom već buči i urliče kano pomamna zahtjevajuć neprestano, da se odalji financijalna straža. Postajovodja zadovolji svietini davši odpremiti stražare pod pratnjom oružnika u kasarnu. Na to nastade rukovanje medju oružnici i svietinom, koja se zatim počela razilaziti dočim se oružnici okolo 2 sata poslie pol noći povukoše u kasarnu. Dok je glavna četa izgrednika razbijala prozore na sudbenoj zgradi na trgu, jedna četica izgrednika sakupi se pred stanom kanonika F o n d e.[1]) Taj porazbije najprije na kući sve prozore, provali debelim kamenjem ulazna vrata, unidje u konobu, razlije bačve pune vina, koje je na potoke na sve strane teklo. Porazbiv sve u konobi podaše se ti divljaci stepenicami u stan kanonikov vičuć: *can s njim! dolje s njim!* Nu srećom stan bijaše prazan. Čim je naime kanonik opazio, da biesna rulja navaljuje na njegovu kuću, pobiegne na krov te odatle penjuć se po krovovih susjednih kuća, dospje sretno u neku prijateljsku kuću.

Biesna rulja počiniv u stanu mnogo kvara izadje na ulicu nezadovoljna, što se nije mogla još groznije svomu svećeniku osvetiti.

Medjutim posrećilo se čoporu izgredника dole baciti vratal na zvoniku glavne crkve, te počeše zvoniti u sve zvonove. Bijahu 2½ sata poslie polnoći. Glas zvonova u ono doba noći sakupi po ulicah čitavo gradjanstvo. Svuda se je pjevalo i urlikalo, biesnilo i proklinjalo. Na glavnom trgu nemogaše više stati niti jedna osoba. Odatle odkinuo se jedan čopor te so uputio pred stan kanonika *Maraspina*. Biesna rulja navali na dućanska vrata, koja se srušiše pod silnimi udarci težkog kamenja. U dućanu nastade pravo pustošenje. Bačve, posudje, svakojaka trgovačka roba: — sve što je rulji došlo pod ruke, bijaše porazbijeno, razbacano, uništeno. Prozori na stanu bijahu jur prije porazbijeni. Škode u dućanu imade Maraspin nad 1000 for.

U 4 sata u jutro počeše na novo zvoniti zvonovi, ali sada u svih crkvah piranskih i to kako se zvoni u svečanih zgodah.

Te burne noći zaustavila se bučeća svietina opetovno pred stanom kanonika *Vidali-a*, koji je postao glasovitom osobom za piransku *republiku* i komu izkazaše silnih ovacijah. Tekar u zoru umirila se biesneća svietina. U ponedjeljak u jutro bijaše brzojavno obaviešćeno kotarsko poglavarstvo u Kopru i ministarstvo o dogadjajih minule noći. Istoga dana još prije podne stignu iz Kopra politički komesar, koji je dao nalog gradskoj oblasti, da pripravi stanove za oružničtvo ili za vojničtvo.

Ponedjeljak u 3 sata poslie podne odplovila je parobrodom jedna kumpanija vojnika odavle u Piran. U Piran je stigao parobrod okolo 5 sati. U tren oka sakupio se po ulicah, trgovih i na mulu sav Piran. U jutro istoga dana stigao je u Piran g. dr. *Hochegger*, kotarski kapetan pridieljen ovdašnjemu namjestničtvu.

Čim se je parobrod sa vojničtvom približio mulu nastalo je nečuveno urlikanje, zviždanje i vikanje. Biesna rulja reć bi, da se ne plaši niti golih bajuneta, jer se potiskuje do samih vojnika, koji se naoradoše opetovno zaustaviti, jer im je svietina prolaz zatvorila. Vojnici bijahu smješteni u zgradu bivše realke. Straže postaviše pred kotarski sud i občinski ured.

Okolo 6 sati sakupi se sav Piran na glavnom trgu i u susjednih ulica. Demonstracija poče na novo. Sve je vikalo, sve je biesnilo, sve je zahtjevalo tabelu sa talijanskim napisom.

Već u jutro izjavila je občinska uprava vladinomu odaslaniku, da ako doluzi sa strogimi nalozi i neprijateljskimi nakanami, da će se njemu prepustiti odgovornost za sve posliedice.

Vladin odaslanik popitao je namjestnika brzojavno, da li može gradjanstvu obećati, da će biti uzpostavljena tabela jedino sa talijanskim napisom.[1]) Jestni odgovor namjestnika priobćio je odaslanik sa občinske zgrade dolje sakupljenom pučanstvu, koje malo da ne poludi od veselja i zadovoljstva. Nad vrata zgrade kotarskoga suda bijaše odmah obješena privremeno tabela o prodaji duhana sa talijanskim napisom, što je rulja silnim oduševljenjem pozdravila.

Odmah zatim izašla je gradska glasba prireditvši na trgu koncert; prozori kuća planuše u svietlu svieća, brodovi u luci digoše zastave, svietina prolazi gradom pobjedonosno urličuć i pjevajuć poznate pjesme, naperene proti Slavenom.

Utorak u jutro uzpostavljena bijaše na zgradu kotarskoga suda stara tabela sa talijanskim napisom. Svuda vlada najveće oduševljenje, svietina prolazi triumfalno ulicami, čestitke stižu odasvud načelniku i kolovodjam izgrednika — koji slave pobjedu!

Tako glase izvješća talijanskih novina o izgredih u Piranu. Netreba nam tekar izticati kako uznose do devetog neba uztrajnost, odlučnost i smjelost *„buntovnika-pobjednika!"*

[1]) Razno se bilo glas, da su kanonici *Fonda* i *Maraspin* u crkvi pokarali ponašanje kanonika Vidali-a u poslu tabele. Op. ured.

[1]) Vidi o tom među vlastmi: „Službeni izpravak". Op. ur.

Deleg. Kaftan u delegacijah.

Već smo spomenuli kako su delegati češki za ovogodišnjega zasjedanja delegacija radili za probitke nesamo češke, nego i hrvatske, i svih Slavena u monarhiji, i monarhije same; te kako njim se je i sa strane hrvatske i slovenske izrekla zahvala za njihov trud. Dr. *Pacák* govorio je skoro kod svih ministarstva. Dr. *Brzorád* kod ministarstva skupne vojske. Dr. *Sláma*, osim što je govorio kod razprave o upravi Bosne, postavio je ujedno s drugovi upit na ministra radi strieljane na Pehlinu, u interesu občinara kastavskih. Inžinir *Kaftan* govorio je kod razprave o ministarstvu izvanjskih posala. Hodemo, da ovdje u kratko spomenemo što je govorio: Danas se u novinah čita najviše: *„rat i mir"*. I ministar izvanjskih posala spominje jih svake godine u delegacijah i uztvrdjuje, da je mir osjeguran, i da se to ima zahvaliti najviše trosavezu, svezi naime izmedju monarhije Habsburga, izmedju Njemačke i Italije. Mir obstoji doista, al oružan mir, koj stoji silu novaca, koj evropskim narodom nalaže breme, pod kojim jedva da uzdišu. Slavenski narodi monarhije nisu se za trosavez nikad mogli ugrijati, jer si svojom tradicionalnom politikom nit Njemačka nit Italija nisu stekle prava na simpatije Slavena. On je nastao, pošto je Njemačka postavila Alzaciju i Loreenu u svoju palaču, koju straže Austro Ugarska i Italija. Radi Njemačke i za njezinu korist obstoji najveće trosavez kako u političkom tako i u gospodarstvenom obziru, u ovom posliednjem osobito od onda, odkad je sklopljen trgovački ugovor izmed Njemačke i Austro-Ugarske. *A Italija u trosavezu?* — pita se govornik, i odgovara na to pitanje došlovno ovako:

Čim je buknuo rusko-turski rat, sklopiše C r i s p i i B i s m a r k u Gaštinu savez na obranu i navalu za slučaj kad bi Italiji zagrozila pogibelj od Franceza, nu ipak no podje Italiji za rukom svakojakimi stranputicami postignuti odštetu za zaposjednuće Bosne i Hercegovine. Francezki uspjesi u sredozemnom moru, odkaz trgovačkog ugovora po liberalnoj francezkoj komori dne 6. julija 1878., koj bijaše pod ministarstvom Broglie-Decages sa Italijom sklopljen, porinuše ovu u njemačko-austrijski savez i tako je nastao 1882. trojni sávez, formalni ugovor izmedju Italije sa Njemačkom i Austrijom, čiji zadržaj drži se do sada tajno, što daje slutiti, da se je tim Austrija opet jednom težkim obvezam podložila, koje ne stoje u nikakvom razmjeru sa željenimi probitci.

Tim bi se bilo imalo monarhiji pružiti obranu proti irredentističkim izgredom u Istri i talijanskom Tirolu; nu irredenta uspjeva najbolje, a uspomena na pogreb *generala Arizzoni, pod konac g. 1878. predsjednika „Italia irredenta", na troškove talijanske države*, ne može u nami probuditi vjeru u trajne i srdačne odnošaje izmedju Austrije i Italije.

Ali ni sa gospodarskog gledišta nebijaše za nas polltički savez sa Italijom od ikakvog povoljnog uspjeha. Taj je uništio naš obrt sa platnom zadavši poznatom žalostnom talijanskom klauzulom na vino, koja stavlja takodjer glavnu zapreku austro-francezkomu trgovačkomu ugovoru, našim vinogradarom u južnom Tirolu, u Istri i Dalmaciji, uz ugovor sa Italijom o *ribarenju* u jadranskom moru, smrtni udarac. Odatle je razvidno, da se može izgubiti odanu krunovinu takodjer ne samo bez rata, nego i napram — savezniku.

Po mojem sudu može biti savez na obranu za pojedinog saveznika samo tada koristan, ako je stalan, da će mu se u slučaju pogibelji takodjer ugovoren pomoć pružiti, te da su ostali saveznici takodjer u stanju utanačenu pomoć dati. To predpostavlja bezuvjetno u sadašnjih okolnostih, da bude oboružanje svih ugovaratelja na istoj visini i savršenosti, čemu treba bezuvjetno već po Montecuccoli-u novaca, mnogo novaca.

Priznati će mi sada i njegova preuzvišenost g. ministar izvanjskih posala, da je Italija prekoračila granice svojih sila, te da ne može niti iz daleka u svojem vojničkom oboružanju ostale dvie vlasti slieditи.

Financijalni i gospodarstveni položaj Italije mora se u istinu kao vrlo žalostan označiti.

Proračunski manjak od 177 milijuna, viseći dug od 400 milijuna lira, prirast državnog duga od godine 1889. za jednu milijardu, visoki dugovi povedih občina i pokrajina od 1200 milijuna, propadanje obrta i poljodjelstva, padanje carine te izravnih poreza za 20 milijuna, závojno stanje Sicilije, sve to pokazuje — a to iztičem dubokim sažaljenjem — da se nalazi *„baśka Evrope"* na rubu novčane propasti. Protunguovorno sniženje rentovnog kupona za 20 postotaka podaje Italiji i pravno svjedočbu, da nemože izplaćivati. K tomu vladina *Cloaca maxima* Italije: ogavna razprava rimske banke i Tonlonga, koja je razkrilla grozno bezdno moralne pokvarenosti nekojih vladi blizu nalazećih se krugova, i mnogo zamrljanog rublja, koje bijaše oprano u krvi siromašnih razbaštinjenika u Napulju i Siciliji — doista, nitko nas neće smieti okriviti s pretjeranosti, ako uztvrdimo: Italija je razoružala i bez konference generala!

Netreba biti baš diplomat ili državnik za shvatiti, da je savez sa takvimi činbenici najveća pogibelj za susjednu saveznu vlast, ako se mora u kritičnom času odreći prije utanačene i stalno očekivane pomoći.

A što se tiče *irredente*, koja ovdje il ondje u Primorju biesni, to mi je poznato prokušano sredstvo, kojimi bi se Austrija toga protivnika osloboditi mogla, *naime pravednim postupanjem sa Slovenci i Hrvati* u Goričkoj-Gradiški, u Istri i Dalmaciji, sa najvjernijimi i najodanijimi čuvari austrijskih probitaka na Adriji; austrijski južni Slaveni jesu najčvršći zid proti irredenti. (Dobro!)

Govornik pak nastavlja, kako u Njemačkoj nedrže do stalnosti trosveze, kako bi iz nje Austro-Ugarska imala izstupiti, te stupiti u prijateljske odnošaje sa Rusijom, koja je već toliko puta pomogla monarhiji Habsburga. Al i drugih je uzroka, s kojih su Slaveni proti trosvezi. Odkad ona obstoji, povećao se je pritisak na Slavene. Trosveza je jako uporište Niemcem, Magjarom, djelomice i Talijanom, da mogu to jače pritiskati Slavene o zid. Nek se pak nezaboravi, da bi se, kod poznate žilavosti Slavena, mogao srušiti zid, a s njim i ciela zgrada. Prema svrsi govori govornik o tom pritisku Slavena, kao i Rumunja, u nutarnjosti, al ga predsjednik često pretrgava tako, da ne može reći svoga što želi, i svršava sa izjavom, da kod takova stanja no može on nit drugovi mu glasovati povjerenja vladi.

Interpelacija

člana austrijske delegacije dr. Sláme i drugova na njeg. preuzvišenost gosp. c. i kr. vojnog ministra.

Od god. 1884. postoji vojnička strieljana kod *Pehlina* na riečkom zemljištu uz samu kastavsku granicu. Još prije nego li se je istu graditi započelo, podnesla je občina Kastav obzirom na tu gradnju svoje prigovore i to 21. jenara 1883. C. kr. kotarsko poglavarstvo u Voloskom odgovorilo njoj je pako (27. jenara 1883), da moraju nekoje pogibelji sve občine usljed vojničkih vježba u strieljanju trpjeti, da kotarsko poglavarstvo neima nikakvih prigovora proti gradnji strieljane, da ono gradskomu magistratu na Rieci

izjavilo, da netreba komisije na licu mjesta. Bude li se ipak prigovaralo, tada će se sazvati komisija na lice mjesta, nu troškove za istu nesti će onaj, koji ju bude zahtjevao, bndu li se prigovori pokazali posve neosnovani, jer tada bi komisija samovoljno na lice mjesta izašla.

Na to je občina Kastav izjavila, da ona neće stavljati gradnji strieljane nikakvih zaprieka ako se s jedne i druge strane nišana sagradi dosta visok i širok zid, čim bi se put od Pehlina u Škrobonje osjegurnlo. Takav zid nebijaše ipak podignut.

Občina Kastav pritužila se na to dne 30. decembra 1883 kotarskomu poglavarstvu u Volosk om navedši, da preduvjet, na temelju kojeg nije se ona gradnji strieljane protivila, nebijaše izpunjen i tako, da se nemože rabiti jedini put izmedju Pehlina i Škrobonje-Škurinja a stanovnici nemogu nm u svojih blizu ležećih posjedih raditi niti na občinskom zemljištu blago pasti. Na temelju toga zamolila je občina kotarsko poglavarstvo, da se zauzme kod riečkog magistrata neka bi se izvela potrebita radnja radi sjegurnosti stanovnika, prije nego li se otvori strieljana.

Usljed ove pritužbe občine sastala se na licu mjesta dne 16. jenara 1884. komisija, na kojoj bijaše zastupan gradski magistrat i c. k. vojno-postajno zapovjedničtvo iz Rieke, c. k. kotarsko poglavarstvo iz Voloskog i občina Kastav, i koja je pripoznala opravdanimi pritužbe občine poduzev nekoje mjere radi sjegurnosti stanovnika u vrieme strieljanja.

Dne 21. marča 1884. bijaše obaviešćena občinska uprava u Kastvu, da će se otvoriti strieljana dne 24. istoga mjeseca, te da će se opredieliti posebni dan za pregledanje radnja sjegurnosti.

Usljed dotičnog dopisa c. k. kotarskog poglavarstva u Voloskom, najbrže na temelju pritužbe stanovnika iz Pehlina — koji su više puta na sve strane za pomoć molili — i občine Kastav, priobćilo je c. i k. vojnopostajno zapovjedničtvo notom od dne 13. aprila 1894 (ad br. 38) c. k. kotarskomu poglavarstvu u Voloskom, a ovo občini Kastav, da se za sada nesazove mješovitu komisiju, pošto se željenu sjegurnost za mnokolo ležeće zemljište jedino zatvorenjem osobito pogibelne crte, točnim i valjanim uzdržavanjem gradjevnih sprema na strieljani, te pravim, dotično opreznim uporabljenjem istih postignuti može, te da je ono odredilo, da se unapried, i to dok bude vrieme za izvježbanje čete u strieljanju dotjecalo, poraba strieljane samo na prije podne t. j. do 12 sati o podne ograniči, te da se za strieljanja dvie zastave kao znaci izviese, a kao zapor spomenute crte četiri stražara postavi. Kod toga opaža c. i k. vojno postajno zapovjedničtvo, da se je kapetan ženijskog ravnateljstva Steinar iz Zagreba izjavio, da je strieljana u svih dielovih u dobrom gradjevnom stanju, te da je tim kano i občenitim položajem strieljane najviše mogući stupanj sjegurnosti za okolo ležeće zemljište posrignut, i da se neće rabiti strieljanu mjeseca julija, agusta i septembra.

Tako nalazimo stanje stvari o strieljani u Pehlinu u spisih, po kojih je poljska radnja i prolaz po okolo ležećem zemljištu kroz devet mjesecih u godini prije podne posve izključen i po kojih je postignut najviše mogući stupanj sjegurnosti za okolo ležeće zemljište.

I doista, narod može kroz devet mjesecih u godini, i to samo za unapried, t. j. dok bude vrieme od predpodna za izvježbanje čete u strieljanju dotjecalo, samo prije podne stupiti u vlastite posjede, za koje plaća porez i koji su i inače pogibelji izloženi, i to tako, da su nekoji posjednici obradjivanje svojeg posjeda napustili. Oni nemogu na dotičnom putu izmedju Pehlina i izmedju Škurinje i Škrobonje obćiti, premda im je to vrlo često u svako doba dnova vrlo potrebito; oni nisu u obće dostatno štićeni.

Tomu bi se moralo doskočiti ako inače neide posvemašnjim odstranjenjem strieljane, ili podignutjem posliednjeg zida za hvatanje kugla u tolikoj mjeri, da hvata kugle, koje lete sada 2000 i više metara, i da se sagradi na lievoj strani strieljane dostatno visok zid.

Podpisani uslobodjaju se staviti pitanje na njeg. preuzvišenost gosp. vojnog ministra:

„1. Je li njegovoj preuzvišenosti poznato opisano stanje stvari strieljane kod Pehlina?

2. Je li sklona njeg. preuzvišenost poprimiti mjere radi sjegurnosti osobe, da se uzmogne obradjivati polja i radi občenja na okolo ležećem zemljišću ove strieljane?"

Dr. Sláma, Schider, Kaftan, Thurnher, Klaić, dr. Pacák, dr. Brzorád.

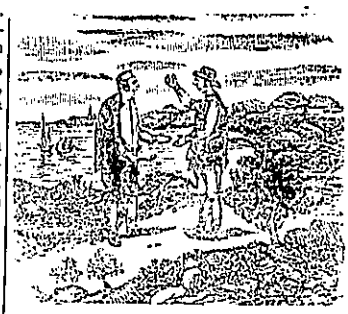

Franina i Jurina

Fr. Stavimo, da se ti pišeš *Vlah* al *Vlešić*, biš se jadil, da to tako zovemo?

Jur. Ne *luduj* Frane, zač bi se jadil.

Fr. Ma vendar se neki šarenjak jadi, zač bi otel bit pravi talijan.

Jur. Onda neka se prekrsti va *Morlaka* al *Morlaketa*, pak će nam i njemu bit pravo.

Fr. Ala dobro bi kretit ga još jedan put, zač bi se morda opametil.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Na ruke g. dr. M. Laginje došli su nadalje sljedeći darovi uloženi u Istaraku posujilnicu u Puli: G. Stj. Bakarić 66 for. 30 nvč. od zabave što ju je dala mladež u Gospiću dne 26. rujna. G. Ante Trumbić odvjetnik u Splitu 117 for. 85 nč. iliti 235 kruna i 70 filjera sabranih na više puta od tamošnjih rodoljuba, G. Petar Pavičić služatelj veterinarstva u Boću sakupio medju svojimi drugovi 4 for. 55 nč. G. M. Kerdić u Brodu n/S. poslao je 20 for. sabranih u Brlićevcu prigodom krsta djeteta Brlića na zdravicu g. Pere Rogovića. Antun Zidarić, župnik u Savudriji (Salvore) darovao 2 fr. Pravdoslav Filiplić, župeupravitelj u Grdoselu sabrao u župnom stanu prigodom nazdravice za Cirila i Metoda 11 for. 50 nč.

Dlocezanske viesti. Službeni list bečke vlade donaša sliedeća imenovanje u stolcom kaptolu u Trstu: Preč. g. Petar Simčich imenovan je dekanom stolnoga kaptola a preč. g. P. Martelanz, župnik sv. Antona staroga kanonikom istoga kaptola.

Novi bilježnik. Krivnjom slagara izostala nam je iz zadnjega broja viest, kojom objavismo, da se je stalno namjestio u Podgradu novi bilježnik ili notar gosp. *Frane Dubrović*, te da opravlja tamo sve bilježničke poslove u hrvatskom, dotično slovenskom, njemačkom i talijanskom jeziku.

Premještenja u porečko-puljskoj biskupiji. Veleč g. F. *Grunt* ide iz Funtane u Novake (motovunske) kao župe upravitelj; veleč. g. F. *Nachtigall* ide iz Škitače upravljat župom u Montrilj, a veleč. g. župnik Josip *Lilek* ide u stanje mira. U Škitaču kao župe upravitelj ide iz Marčane g. A. Nikolich, dalmatinac; a u Marčanu dolazi novomisnik g. Valerijan *Monti* iz Savićente. Veleč. g. Vaclav *Halik* stupio je u stanje mira za šest mjeseci, a na njegovo mjesto dolazi iz Poreča g. Tomo *Franca* bivši dub. pom. u Poreču. Izpražnjena župa u Funtani povjerena je g. župeupravitelju u Foškulinu, a ona u Novoj Vasi g. župe upravitelju u Sv. Nedilji, veleč. g. Vjekoslavu *Sekiri*. — Pa da ti se na tolikoj novolji srce nesmili?!! —

Delegat za Istru dr. Bartoli. Kako je poznato, bio je srećkanjem izabran u ovogodišnje delegacije dr. Bartoli, član zemaljskoga sabora i zemaljskoga odbora, i zastupnik veleposjeda istarskoga u carevinskom vieću. Uzalud smo tražili za vrieme zasjedanja delegacija, da li i što je govorio dr. Bartoli u njih. Dopali su nam u ruke stenografički zapisnici delegacija. Nit u njih nema ništa zabilježeno, što bi bio govorio predlagao ili interpelovao dr. Bartoli. Nije se čuditi, da je zadovoljan sa izvanjskom politikom, pošto je Italija u savezu sa našom monarhijom. Nije se ni tomu čudit, da nije uzeo rieči kod razprave o Bosni, jer ga ona nezanima valjda ni toliko koliko politike talijanskoga kraljestva, koji se s njom bave. Al kako to da nije našao shodnim, da progovori kod c. i kr. vojske, kod c. i kr. mornarice, kod c. i kr. arsenala, i mnogobrojnih odnosnih zavoda?! — — — Tako mi znano samo, da je kockanjem bio za delegata izabran, a znano takodjer, da je bio u Budapešti, pošto bijaše u novinah, da je i on bio predstavljen Njegovom Veličanstvu. Neke novine bile su natuknule, da je Njeg. Veličanstvo govorilo s njim o istarskom saboru. Jeli tomu tako, i što mu je reklo, i što je on odgovorio, nit to nisu novine donesle. Nebi li on sam tim na svjetlo?! Bio je delegat za Istru, Istrani bi imali pravo, da to doznadu.

Otvoreno mjesto. Imenovanjem presvj. gosp. Mihovila Urbanicicha predsjednikom zemaljskog suda u Trstu ostalo je izpražnjeno njegovo mjesto t. j. mjesto državnoga nadodvjetnika u Trstu.

Kako doznajemo natječe se za to mjesto nekoliko viših činovnika ovdašnjeg zemaljskog suda, medju kojimi da imade i takovih, koji neznaju niti zinut hrvatski ili slovenski. Pošto nam za danas nedotiče prostora a budući da je mjesto državnoga odvjetnika u Trstu vrlo važno u svakom obziru, vratiti ćemo se na ovo pitanje obširnije u budućem broju.

Izvanredna skupšćina političkoga družtva „Edinost" bje obdržavana prošle nedjelje u prisutnosti priličnog broja članova većinom radničkog stališa. Naša inteligencija bijaše lošo zastupana; od izvanjskih članova spominjemo dra. *Trinajstića* iz Pazina. Po kratkom nagovoru predsjednika *Mandića*, koji je naglasio svoje nezadovoljstvo radi nemarnosti tršćanske inteligencije obzirom na naš javni život, razpravljalo se jedino gospodarska pitanja, kao n. pr. predloge o prodaji soli, o pravedno i točnom baždarenju (cementiranju) posuda za gostioničare i o utjerivanju poreza. Po veoma živalnom pretresivanju tih predloga, bijahu isti sa dotičnimi resolucijami jednoglasno primljeni, a odborova će biti skrb, da dodju pravodobno na nadležno mjesto. Dalje razpravljao se je i predlog o sazovu tabora u tršćanskoj okolici, te zaključilo, da se takav na proljeće upriliči. Istodobno javio je predsjednik, da će se i u Istri na proljeće tabor sazvati, jer se je ove godine od te nakane odustalo usljed savjetovanja istarskih prvaka. Primio se je takodjer prešan predlog dra. Trinajstića iz Pazina, neka se odbor pol. družtva posebnom spomenicom obrati na ministra pravosudja, da po Istri namjesti takovo sudbeno osoblje, počamši od pisara napried, koje bi poznavalo hrvatski, odnosno slovenski jezik u govoru i pismu.

Pošto je skupšćina odobrila djelovanje odbora političkoga družtva, osobito glede spomenice na ministarstvo pravosudja, da se naredba o dvojezičnih napisih, pečatih i tiskanicah protegne takodjer na Trst i Buje i o zahvalnici češkim delegatom, zaključio je predsjednik skupšćinu još jednoč iztaknuv nemar duševne i novčane aristokracije u Trstu za narodnu stvar u obće.

Iz carevinskoga vieća. Tretja ovogodišnja sjednica carevinskoga vieća obdržavala se je dne 22. t. m. U njoj se je došlo do razprave dvijuh točaka, postavljenih na dnevni red već za prva sjednicu. Kod razprave o raznih molbah, upravljenih na carevinsko vieće, razpravila se je i molba dra. Leona Moskovicsa, bivšega občinskoga liečnika u Buzetu a sada privatnoga liečnika u Trstu, koju je bio izručio zast. vit. Nabergoj, i kod koje je došlo do maloga okršaja izmed zastupnika dra. Rizzi-a i prof. Spinčića. Zast. Spinčić je u ime peticionalnoga odbora o molbi izvjestio. Pročitao je u cielosti molbu, priobćio sadržaj prilogа molba, te obrazložio stvar na temelju svih spisa, u koje je uvid imao, i na temelju zakona. Razglobio je glavno pitanje, da li je dr. Leon Moskovics bio svojedobno imenovan zakonito liečnikom za občine Buzet i Roč, i bjelodano dokazao, da nije bio imenovan zakonito, te zahtjevao s jedne strane, da imadu posliedice toga nezakonitoga imenovanja nositi oni, koji su ga sakrivili, a s druge strane, da se udovolji molbi ročenoga doktora, da se naime izvidi, u kolike je naime osnovano ono, što mu se sa strane oblasti predbacuje. Predlog peticionalnoga odbora glasi, da se stvar izruči c. kr. ministvarstvu za nutranje poslove s nalogom, da svom strogostju stvar razvidi, i shodno naredi, da se svestrano zakonu i pravu zadovoljištinu dade. U izvještaju iztaknut je i postupak dra. Moskovicsa za vrieme izbora oktobra 1891., i postupak c. kr. namjestničtva i zemaljskoga odbora u stvari dra. Moskovicsa. — Za izvještivanja, koje su gospoda Talijani pozorno pratili i koje njim, reć bi, nebijaše ugodno, bio je dr. Bartoli kod predsjednika ekscelence Chlumec'oga i dao mu pročitati nekakav papirić. Reć bi, da nije ništa opravio. Poslie izvještaja oglasio se je za rieč dr. Rizzi. Rekao je, da sažaljuje, što je zast. Spinčić preuzeo izvještaj u stvari, kako se čini, njegovoga političkoga protivnika; da njemu stvar nije poznata, te da samo „protestira" proti onomu, što je zast. Spinčić rekao proti zemaljskomu odboru. Odlučnim tonom mu je na to odgovorio prof. Spinčić, da dr. Moskovics nije njegov politički prijatelj nit neprijatelj, da ga nepozna, da ga nikad nije vidio; da nije imao nikakva razloga neprimiti izvještaja, i da ga je sastavio po stanju stvari. Povoljnijega predloga nit obzirom na dra. Moskovicsa nebi bio mogao učinit nit njegov politički prijatelj, nit dr. Rizzi sam. Obzirom na „protest" dr. Rizzi-a, iztaknu zast. Spinčić, da su Hrvati i Slovenci Istre već davno privikli na takove „proteste" sa strane gospode Talijana Istre, i da bi već sada imali takove „proteste" poznati i drugi krugovi. Oni „protestiraju" ako njim je što neprijazno, bez obzira na to, da li je ono proti čemu „protestiraju" pravo ili nepravo, zakonito ili nezakonito. Oni „protestiraju" izprazno, neobazirajuć se na stvar niti riečju. Tako se nije obazreo nit dr. Rizzi, pak izvjestitelj Spinčić moli ponovno vieće, da primi predlog peticionalnoga odbora. Njegove rieči bile su pažljivo slušane i na svrsi povladjivane. Na to je predsjednik pozvao zastupnike, da idu na svoja mjesta, i dao o predlogu glasovati. Glasovali su zanj svi zastupnici, osim gospode Talijana.

Iza razprave o peticijah prešlo se je na razpravu o promjenah kaznenoga zakona. Već dugo se je odnosna osnova u odboru razpravljala. Složnosti u načelih nebijaše nit u odboru nit će biti u vieću. Predsjednik odbora, član njemačke ljevice Weber, odrekao se je časti predsjedničke, jer će proti osnovi govoriti. Govoriti će jih i za nju i proti njoj mnogo. Dat će se čim više prilike, da se izrazi sva moguća mnienja. Već glavna razprava trajati će više dana, a pak podrobna! Za glavnu razpravu upisano je do sad 20 govornika. Razpravu otvorio je mladočeski zastupnik dr. Slavik. Izjavio se je u ime stranke proti osnovi, a inače najavio sijaset promjena. — Prošloga tjedna obdržavalo je carevinsko vieće dvie sjednice. Jednu utorak, druga petak. Na dnevnom redu bile su dvie točke: Izvještaj o peticijah zaostalih još iz junija, i razprava o promjeni kaznenoga zakona. U obih sjednicah, premda su trajnje svaka pet i više ura, nije još došlo do dnevnoga reda. Čitali su se upiti, prešni predlozi. Nešto dulje trajale su razprave kod trih predmeta: kod prešnoga predloga za dignutje iznimnoga stanja, za razprave o izbornoj preosnovi, te kod izloženja proračuna za 1895. Za prešnost prvoga predloga glasovali su češki zastupnici, (ali ne češki velikaši) kao i svi prisutni hrvatski, i neodvisni slovenski, te antisemeti. Značajno je, da je ministar nutarnjih posala rekao, da će vlada, kad uvidi da se može, dakako po njezinih nazorih, sama ukinuti iznimno stanje, *i još što više učiniti*. Što je tim ministar mislio Bog zna. Svakako ukinuće iznimnoga stanja nebi mnogo značilo; ujedno s ukinućem učinit će se i drugih koraka, stalno na zadovoljstvo, ako i ne podpuno, češkoga naroda. Žestoka bila je razprava odnosno na to, da se već jednom podnese osnova o preosnovi izbornoga reda, koju je ministarstvo obećalo čim je nastupilo vladu. Kao predteče odnosnom predlogu ima se smatrati demonstracije, koje su činili radnici u Beču u predvečer razprave toga predloga. Do 10.000 radnika sastalo se je 18. u večer, da se izjavi za sveobće izborno pravo. Nit vlada nit stranke, koje ju uzdrže, takozvana koalicija, nisu za sveobće izborno pravo. Al preosnovu izbornoga reda hoće svi. *Kako* se pak ima promieniti izborni red, o tom nije složna nit vlada, a još manje stranke, koje ju podržavaju. Težak je posao, da se zadovolji i njemačkom liberalcu, i njemačkom konservativcu, i češkomu velikašu i poljačkom šljahtiću ili njegovom pristaši. — Već u prvoj sjednici obrazložio je ministar financija pl. Plener obračun za 1895., prije nego li ga je predsjedničtvo razdielilo medju zastupnike. I htjelo se da ide odmah proračunskom odboru. Al toga ne dopusti opozicija. Dr. Knizl zahtjeva, da se po pravilniku metne prvo čitanje proračuna na dnevni red jedne budućih sjednica, pošto je sastavljen u mnogom obziru načelno različito od drugih godina. Predsjednik zadovolji tomu, i metne ga na dnevni red za petak. Mnogo znatnih prigovora financijalnoj upravi učinili su češki zastupnici dr. Knizl i dr. Kramar. Kod svih trih spomenutih predmeta bilo je upisano mnogo govornika, al su stranke koalicije pretrgale nit govora poslie 2 do 3 govornika opozicije, dočim nije od njih nitko govorio. To je sloboda razprave u vrieme koalicije! Sami negovore, jer ne znadu kako; drugim krate. Dokle će tako trajat, Bog zna.

Izpit osposobljenja na učiteljišću u Kopru započeti će dne 12. novembra t. g.

K izpitu priglasilo se do sada 5 učitelja za gradjanske škole talijanskim naukovnim jezikom; 15 učitelja i učiteljica za pučke škole talijanskim naukovnim jezikom; 3 učitelja za hrvatske pučke škole; 12 učitelja i učiteljica za slovenske pučke škole. Očekuje se, da će se još kandidata za izpit priglasiti, te da će pristupiti k izpitu okolo 40 učitelja i učiteljica.

Službeni izpravak. Prilog službenog lista „L'Adria" donosi danas dne 24. t. mj. izpravak na viest ovdašnjih listova, da je tobož vladin odaslanik dr. Hochegger iz Pirana brzojavno zapitao namjestnika, može li Pirancem obećati, da će biti uzpostavljena stara tabela sa talijanskim napisom, našto da mu je namjestnik jestno odgovorio. „L'Adria" izpravlja jedno i drugo t. j. da nije bilo upita ni odgovora, ali što je najtiepše, neizpravlja ono, što je najvažnije t. j. da bijaše tabela sa jedino talijanskim napisom uzpostavljena.

Prva skupščina ženske podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u Kastvu sastati će se dne 28. t. mj. U tu svrhu izdala je velecienjena gdja Ernesta Jelušić opunovlašćena od predsjednika družbe presv. g. Dinka Vitezića na svoje drugarice sliedeći: Poziv na osnovateljnu skupščinu družbe „sv. Cirila i Metoda za Istru" u Kastvu. U smislu paragrafa 15 pravila družbe „sv. Cirila i Metoda za Istru" ovlaštena od slavnog predsjedničtva sazivljem ovim p. n. gospodje i gospodjice kastavske na osnovateljnu skupščinu ženske podružnice družbe „sv. Cirila i Metoda za Istru" u Kastvu, koja će se obdržavati u prostorijeh „Narodnog Doma" u Kastvu u nedjelju dne 28. oktobra 1894 na 3 sata popodne sa sliedećim dnevnim redom: 1. Čitanje pravila. 2. Izbor odbora. 3. Slučajni predlozi. Umoljava za čim mnogobrojniji posjet.

U Kastvu, dne 21. oktobra 1894.

Ernesta Jelušić s. r.

Pozdravljamo srdačno ovaj korak kastavskih rodoljubkinja, koje eto ustrojiše prvu žensku podružnicu naše plemenite družbe.

Politički neprijatelji. U svom *„govoru"* na izvještaj zastupnika prof. *Spinčića*, rekao je zastupnik dr. *Rizzi* dne 22. oktobra t. g. u Beču, da zast. *Spinčić* nebi bio imao preuzeti izvještaja o molbi dra. *Leona Moskovicsa*, jer da se čini, da je *Spinčić politički neprijatelj* moliteljev. Zast. *Spinčić* je u svojoj replici i na to odgovorio, a mi dodajemo: Ako je *Spinčić* u očijuh dra. *Rizzi-a* politički neprijatelj dra. *Moskovicsa*, onda je dosljedno dr. *Rizzi*, politički prijatelj dra. *Moskovicsa*, pošto je *Spinčić* u istinu politički neprijatelj dra. *Rizzi-a*. Mi smo zahvalni dru. *Rizzi-u* i za tu izpovjed. I onim pravom, kojim sažaljuje dr. *Rizzi* što je prof. *Spinčić* preuzeo izvještaj o molbi njegovog tobožnjega političkoga neprijatelja, sažaljujemo mi, što je on svojim *„protestom"* uzeo u obranu istarski zemaljski odbor, kojega članovi su njegovi politički prijatelji; sažaljujemo na dalje, što članovi istarskoga sabora talijanske stranke ujedno sa dr.om Rizzijem uzimlju izvještaje svih Hrvata i Slovenaca Istre, njihovih političkih neprijatelja, pače ćak i izvještaje o stvarih članova istarskoga sabora hrvatsko-slovenske stranke, kao je n. pr. ovjerovljenje njihovoga izbora, koji su bar očiti politički neprijatelji njihovi. Tako je dr. Rizzi! Želimo samo da budete Vi i Vaši politički prijatelji onako nepristrani u svojih izvještajih, kako je g. Spinčić bio nepristran u izvještaju o molbi njegovog tobožnjeg polit. neprijatelja!

Iz Premanture pišu nam polovicom listopada. — Javljamo vam g. uredniče, da smo dobili novoga učitelja u osobi gosp. Ivana *Saršona* iz sv. Matoja kod Kastva. Gosp. Saršon izkazuje da imade liepe početke i zdrava načela, pa se ufamo, da se neće dati na slabi put navesti od pokvarenih ljudi. Mi mu dakle nazivljemo „dobrodošao" medju nas, a i ostalo mu med nami na korist veoma ovoga dobroga pučanstva! —

Pula 24. oktobra 1894. (*Proti napisom na sudovih. — Previšnje odlikovanje*). Prošlo nedjelju imalo je naše občinsko zastupstvo sjednicu. Jedina točka dnevnoga reda bila je proti odluci vlade, da se uz talijanske napise po Istri, koji označuju, gdje je sudbena oblast, postavi takodjer hrvatski napis. Vidila žaba, gdje kuju konja, pak je digla i ona nogu. Čujemo, da je bilo g. dr. Stanich onaj, koj je predložio odluku, da se vlada umoli, neka nepostavi na sudbene kuće takodjer hrvatski napis. Čujemo i to, da su tomu predlogu privolili takodjer zastupnici Mato Radossevich i Mato Rossanda, oba iz čistoga naroda iz Modulina i Premanture! Ali nije se čuditi; njih su izabrali Talijani, dakle oni treba, da drže za njih, kao za konjski rep. Jedan put će već narod upoznati, kamo to ide, pak će svoje odmetnike nagraditi, kako zaslužuju, porugom i sramotom. Jer kad bi se išlo na to, da nebude talijanskoga napisa, već da budu samo hrvatski, onda još se nebismo čudili, da se nadje i naš čovjek, pak da reče: Budimo pravedni, neka je i oba jezika, onda bi takovi Radošovići i Rosande još prave imali. Ali kada naša gospoda hoće, da uz talijanski nebude napisa u našem jeziku, onda se to nemože oprostiti, jer je stara riuč: da je proštено svima, svimo, samo nije roda izdajici. Čujemo nadalje, da su dva zastupnika od mornarice, gosp. Cvitković i Čermak ostali sjedeći, te tako nisu odobrili Stanićevo predloženo odluke. Ako je tako, onda je to najmanje, što su mogli učiniti za svoj i narodni obraz, jer ono je bila zgoda Talijanom doviknuti, da u Puli nesmije biti mjesta jovakovim predlogom i odlukam!

O g. dru. Stanichu nećemo govoriti. On je davno zauo za svoj narod. Na sam rtnoj uri moći će on reći: komedija je svršila!

Prije nekoliko mjeseci kopali su' radnici gradjevnog državnog odsika bunar, te vrtali lagume. Jedan su lagum ili winu digli, a dušina od prsha ostala je na dnu, to se je zagušio u njoj mladi jedan majstor. Bila bi poginula i druga dva radnika, da jih nije prezirom svoga života spasio naš rodi Slovenac **Ivan Spik**, *predradnik, mnogogodišnji član naše čitaonice i član ravnateljstva „Istarske Posujilnice".*

Njegovo Veličanstvo podielilo mu je za to previšnjom rieščtbom od 10. oktobra 1894. *srebrni križ za zasluge.*

Prošlu nedjelju u 9 sati u jutro bila je svečana dekoracija u novoj vojničkoj baraki na Zaru. Bilo je prisutnih do 400 viših i nižih službenike onog odiela.

Ravnatelj gradjevnog ureda g. Oliva govorio je svečano slovo, iztaknuv zaslugu Spikovu, previšnjo priznanje za nju, i opomenuv radnike, neka se drže pravila: Jedan za svih, svi za jednoga! Kasnije je bio štov i veselje u gostioni pri „Neptunu" uz mnogobrojno učestvovanje Spikovih drugova. Mi našemu prijatelju i slovenskomu bratu srdačno čestitamo na zasluženom priznanju. Čestitamo i radnikom i njihovim neposrednim predstojnikom, koji su u gostioni pokazali pravo bratinstvo! Ne možemo pak čestitati vojničkoj upravi, koja je u tom svečanom času zaboravila, da je Spik Slovenac, da je velika većina radnika narodnosti hrvatske i u obće slavenske, i da se je g. predstojnik gradjevnog ureda morao potruditi, da onom zgodom progovori takodjer hrvatski ili slovenski iti češki, kako je govorio njemački i talijanski. Onda bi bio svim u dušu govorio!

Zastupnik gradova Istre u carevinskom vieću dr. Rizzi, načelnik u Puli, rekao je medju ostalim u sjednici 22. oktobra 1894., da mu stvar dra. *Moskovicsa* nije poznata. Talijanskim političkim krugovom je dr. *Moskovics* za stalno poznat, imenito iz dobe izbora oktobra 1891. O njegovoj stvari bilo je govora ponovno u zemaljskom saboru, kojega član je i dr. *Rizzi*. Molba dra. *Moskovicsa* na carevinsko vieće podastrta je već mjeseca jenara t. g., i oglašena tiskom, kao i odnosni predlog peticionalnoga odbora, još mjeseca junija t. g. sada su peticije već tretju sjednicu bile na dnevnom redu. Svakomu članu carevinskoga vieća bilo je slobodno uzeti uvid u tu molbu i njezine priloge. Gdje je bio gospodin zastupnik dr. *Rizzi?!* Što je radio?! Zašto se nije dao sa stvarju upoznati?! Nego, lagodnije je *„protestirati"* na prosto, nego baviti se stvarmi. Valjda je i za Talijane Istre prestala doba izpraznoga i ništa neznačećega protestiranja.

Agitacija proti ministarskoj naredbi o dvojezičnih tabelah itd. na kotarskih sudovih raste danomice sve to više. Sve talijanske obćine prosvjeduju redom proti naredbi podžigajuć svoje obćinstvo, da se radi o slavizivanju kotarskih sudova, čemu neuko i zaslieplјeno obćinstvo rado vjeruje, te se podaje na izgrede i demonstracije. Nečuvena agitacija uspjela je u Piranu, pak neima dvojbe, da će se za Piranci povesti i ostala talijanaška gnjezda Istre, te će naredba ministarstva stati samo na papiru, a mi Slaveni, tri četvrtine pučanstva Istre, obrisati ćemo si — — — nos!

Plemenit dar. Velecienjeni g. *Toma Kumičić*, veleposjednik i čestiti rodoljub iz Berseča izručio je domaćemu učitelju prigodom smrti svoje čestite i vriedne supruge *Julijane* svotu od 32 for. 20 nvč. sa željom, da se rečena svota porazdieli medju školsku mladež za nabavu potrebitih si stvari. Ravnateljstvo na tom plemenitom daru u ime nadarene školske djece najsrdačnije se zahvaljuje sa željom, da bi se i drugi imućniji rodoljubi češće sjetili naše siromašne učeće se mladeži.

Iz Lovrana nam pišu polovicom oktobra. Čitali smo ovih dana u riečkih novina, da je redaretvo na Rieci odsudilo na 3 dana zatvora i na *izgon* tri stranca, što su u pripitom stanju na javnoj ulici uvriedili veleučastnog Volarića. *M. Dercoli*, talijanski podanik — kako Vam bijaše već javljeno — uvriedio je na javnom mjestu sav hrvatski narod i njegovu slavnu zastavu svakovrstnimi izrazi. Žandarmerija uzela ga odmah na zapisnik, ali do sada sve tvrdo spava — kako i neke druge tužbe. Živio zakon! Odlučili smo kupiti *budilicu* te ćemo glodati, da putem nje koga probudimo. Služiti ćemo se najprije javnom štampom, neće li pako to koristiti, obratiti ćemo se ravno na gospodu u Beču. — Toga radi ovim putem pitamo danas *slavno c. kr. državno nadodjetničtvo u Trstu*: *Kani li već jednom poćesti iztragu proti Marinu Dercoli, pastolaru u Lovranu, što je dne 15. agusta t. g. na javnom mjestu uvriedio sav hrvatski narod i njegovu slavnu zastavu?*

Čujemo, da će se kod nas čim prije otvoriti treći razred talijanske paralelke; utok proti tomu bijaše odbijen, te pošto ne koristi ništa pisati o tom predmetu, neka nam se dozvoli pitati visoke oblasti: zašto se još nije otvorilo hrvatske škole u *Sušnjevici, Kršanu, sv. Martinu, Kozljaku, Plominu, sv. Nediji* i drugdje u labinskom kotaru, gdje ima na *stotine i stotine* hrvatske djece bez škole? Zar biljade Hrvata labinskog sudbenog kotara neplaćaju poroze, zar oni neimadu ista prava kao što i Šačica Talijana u Lovranu? — Gospodo, svaka sila do vremena!

Branimir.

Iz porečko-puljske biskupije pišu nam: Po prijateljskoj ruci dočepali se jesmo *„Folium Dioecesos Parentino Polensis"* Ann. I., mense augusto, 1894., pag. 113 et seq. Tuj čitamo *tiskano* kako sliedi:

Parentin. et Polen.

Dubia quoad litteras testimoniales ad S. Ordines

Die 14. Julii 1894.

Ab Episcopo per sequentes litteras ita proponitur dubium:

„La mia diocesi di Parenzo e Pola non possiede il proprio seminario, anzi in essa non vi ha nemeno uno studio di scuole medie, all' infuori dell' i. r. Ginnasio dello Stato in Pola, *con lingua d'istruzione tedesca, che non è la lingua parlata dai diocesani.* I candidati del sacerdozio, sia diocesani che esteri affigliati alla stessa, vengono accolti a studiare i quattro anni di teologia nel seminario centrale di Gorizia, dove sono fissati 12 posti gratuiti per conto di questa diocesi e provvisoriamente accordati altri quattro, attesa la grave penuria di clero fattasi in questi ultimi anni. Prima di essere ammessi al corso teologico gli alunni frequentano lo studio ginnasiale presso Istituti dello Stato; e allo scopo di provvedere quanto meglio ó possibile all' educazione religioso — morale dei giovanetti candidati dello stato ecclesiastico, venne da circa 14 anni aperto in Capodistria, nella diocesi di Trieste e Capodistria, un convitto parentino-polese, nel quale giovanetti che mostrano vocazione allo stato sacerdotale vengono accolti, mantenuti e diretti, frequentando però la scuola presso quel' i. r. Ginnasio *con lingua d'istruzione italiana.* Il convitto, nel quale è accolta anche una categoria di scolari, che non prendono impegno di dedicarsi allo stato ecclesiastico, è proprio di questa mia diocesi"; i. t. d. — Drugo ne navadjamo, jer ne spada na nas. Nami pada u oči, što presvj. biskup porečko-puljski *nije Rimu dao* točan izvještaj o pučanstvu svoje porečko-puljske biskupije. Presvj. biskup naime kaže u svomu pismu upravljenu u Rim, da njemački jezik nije jezik koj govore njegovi biskupljani (diocezani). Ali molimo njeg. presvjetlost neka nam se udostoji kazati: kojim dakle jezikom govori pučanstvo porečko-puljske biskupije? Njemačkim ne; kojim dakle? Zašto njeg. presvjetlost govori najprije obćenito (generaliter) o jeziku pučanstva porečko-puljske biskupije — izuzam njemački jezik, *u kojem ovo pučanstvo*, kako njegova presvjetlost tvrdi, *negovori* —, a dalje pak govori o svojem zavodu, koj se je smjestilo u Kopar, jer tamo imade c. k. državna gimnazija *sa talijanskim nastavnim jezikom?* Kakovu si sliku dakle imadu stvoriti u Rimu o pučanstvu porečko-puljske biskupije po pisanju njeg. presvjetlosti? Jamačno najprvo, da u porečko-puljskoj biskupiji nemade njemačkoga pučanstva; zatim pak, da obstoji pučanstvo, kojeg sinovi moraju se izškoliti na državnoj gimnaziji u Kopru, jer da tamošnja gimnazija imade *talijanski* nastavni jezik. A zašto nije njeg.; presvjetlost imala *u svojoj relaciji u Rim*, da imade uz Talijane u ovoj njegovoj biskupiji *veliki broj i hrvatskoga pučanstva?* Da dalje to hrvatsko pučanstvo ne samo nemade prilike, da uzgoji svoje sinove za duhovni stališ, nego da će danas sutra *uzdisati i za duhovnim pastirom, koj bi mogao razumiti svoje hrvatsko stado*, a upravo ti njegovi pastiri izlaze i imadu izlaziti *iz konvikta porečko-puljske biskupije u Kopru?* Plodovi toga zavoda već se uvidjaju! U župu „Šišan" šalje se svećenika *F. Franca*, koji sam tvrdi, da nepoznade hrvatski jezik, nego za nevolju; u „Marčanu", među čisto hrvatsko pučanstvo, šalje se svećenika mladomisnika *Monti*-ja, koji tvrdi, *da neznade* hrvatski govoriti. Ali će nam njeg. presvjetlost možda opaziti: „ja šaljem one svećenike, koje imadem, a što nemardem, toga nemoga ni dati." To je sasvim pravo, ali zašto se njeg. presvjetlost ne pobrine, da si za svoje hrvatsko stado uzgaja mladića za svećenički stališ? Zašto ne prenese svoj konvikt iz Kopra u Pulu? Dakle u svoju vlastitu diocezu? Zašto se njeg. presvjetlost kod c. k. vlade ne pobrine, da bude c. k. državna gimnazija u Puli tako uredjena, da odgovara svimi pučanstva njegove porečko-puljske biskupije? Kad je njeg. presvjetlost tako skrbna za uzgoj talijanske mladeži, zašto da nebude i za uzgoj hrvatske mladeži, kojoj je također duhovni nadpastir, i kojoj baš po svojoj svetoj dužnosti *mora* biti skrban duhovni otac? Jeli duhovna oblast imade takove primjere davati svojim podrejenim? Molimo smjerno njeg. presvjetlost, a sujim i njegove *„adlatus-e"*, da jednom već stave ruku na prsa, pa neka duhovna oblast pravicu *istom mjerom* kroji, koliko za talijansko pučanstvo, toliko za hrvatsko ove porečko-puljske biskupije!

Iz Ike pišu nam polovicom listopada, U broju od 12. o. m. čitasmo u puljskom *„Giovine Pensiero"* dopis iz Ike, gdje dopisnik lieva krokodilske suze nad tobožto trivialnim ovostranim dopisima, što se čitaju u nekim hrvatskim novinama (čitaj: „Nasa Sloga", „Hrvatska" . . .) koji bi dakako imali svoj izvor *„nel feciume brulicante del letamajo di pro Mandić —"*

Po tome naši dopisi u hrvatskim novinama bili bi prostački, dočim oni, koji počimlju s ovakovim uvodom bili bi . . . ugladjeni . . . fini, što li? E se non ridi? —

Iza tog prefinog uvoda *„Somierov"* piskar, zaletiv se malko na svom krilatom *Pegazu* u Veprinac i u Ičichi (sic!) pa pokadiv gosparu *Andrejcichu*, vulgo *Golcu*, vrća se u Lovran, — no, budimo iskreni, — u svoju pravu postojbinu, pa napadnuv po svojem drevnom običaju na čestitoga našega g. načelnika — čim nam je gosp. piskar — boz zamjere — već prilično i dosadio, pa pokadiv g. učitelju Grossmanu, koga on zove *„un egregia persona"*, nasrće — uviek dakako sa svojim Pegazom — na vriedne naše učitelje, a imenito na gg. *M.* i *C.*

Mi ne znamo, kakve će koruke naši učitelji poduzeti proti onakim osvadam, proti onakim lažim, proti onakim mrakim, podlim insinuacijama, nu mi bi im savjetovali, da sve to probace preko svojih ledja, držeći se ono, da: „magareća trumbesa ne pridu v nebesa." U ostalom, tko da se osvrće na piskarenje lista, koji živari od samih uvreda, laži i podlih insinuacijâ naperenih ne samo proti našim ljudom i prvakom našim, nego i proti kolovodjam stranke, za koju veli, da je po njegovom *„revolverblattu"* zastupana, proti prvakom, koji su se protiv nas borili, dok je još „čuveni *„Carletto"* kvario računo i miešao svojo liepe prste u poslove *„Floria i Bubattina"*? Tko pametan može da se osvrće na piskarenje lista, komu je urednikom jedan Carlo *Martinolich*, izdajica svoga roda, onaj dolija, koj je iz Rima morao pobjegnuti.

No uza sve to — a to u obranu časti naših vriednih učitelja — pronadjosmo svojom dužnosti, da se mà samo na čas obazremo na one grdne klevete, što ih *„Flanaticus"* navadja proti njimu.

Buzobrazni taj piskar spočitajo našim učiteljem tako stvari, s kojih bi se proti njima — kad bi ono istinito bilo — bar kakih dosat put bila povela disciplinarna iztraga, dok se obćenito znade, da samo laž može da u njihovo poštenje dirne? Spočitajo im nadalje *„che non isdegnano la compagnia di condannati per furto e di svaliggiatori, rei convinti . . . .* Koliko je nama poznato, gospoda se naši učitelji družo su svimi Lovranci, koji znadu za čast i poštenje. Gosp. *M.* odkad je došao u Lovran znao si je svojom dobroćudnosti, mirnim temperamentom i svojim dolik-značajem steći obće simpatije. Što da rečemo o g. *C-u.* koji je među nama odrastao i uzgojio, te koji u očima šaronjačko fukare noma drugo krivnjo nô da nečе da puše u njihov očistil rog!

A ni ove ne možemo, da prešutimo. Strana nekoja gospoda — odlično ličnosti — koji su već odavna nastanjeni u Lovranu, s očevidnim gnušanjem pročitali su onaj odurni pamphlet piskara *„flanaticusa"*

te pošto oni spadaju medju bolje prijatelje i znance napadnutih učitelja, izrazili su svoje ogorčenje i negodovanje nad tolikim uvriedama, koje se — u koliko se oni s njima vrlo rado druže — i na nje protežu, pa pitaju onoga balotara t. j. pikara puljskog „*Somiera*“, da im kaže, kaki su oni *straliggiatori, condannati* itd..... Nadalje pitamo ga, da nam kaže, koje „*scandale*“ on misli, u onoj njegovoj grdnoj klevetи „*dei balli pubblici*“... Ili zar misli taj izdajica, da čovjek, — pa bio to ! učitelj — koji u svojim grudima osjeća svoti onaj plam narodnog ponosa, može da mirno duše sluša, gdje mu se glupi, podli doseljenik nabacuje blatom na najveće, na najdivnije njegove svetinje — na njegov jezik ? Na to se dakako dopisnik-izdajica nebi nikada odvažio, al tko mu je kriv — ako mu je duša rutava, a srce trulo ? ... Konačno spočitaje obojici, da se u svem slažu „*col condannato pre Mandić*“ . . . .

No, tandem aliquando ! Napokon smo ipak — kô sliepa kokoš — nabasali na jednu istinu. Jest, gospodo šara, mi vam možemo ustvrditi, da ne samo naša gospoda učitelji se posve slažu s veleučenim i velezaslužnim g. urednikom *Mandićem*, već da se oni takodjer ubrajaju medju bolje njegove prijatelje.

Da zaključimo ! Toliko se napisalo proti našim učiteljima, za koje čitav Lovran — u koliko nisu tuj zastupani *Čozoti*, kojekaki štanjari i prekomorski postolari — znade cieniti njihovu revnost, njihovo bezprieporno ponašanje. A šta bi bilo, recimo, kad bi se njima moglo spočitnuti nekoje pikantne zgode o „kapelicama“, o „šifriranim listovima“, itd. itd., i o sijaset drugim epizodama, koje su u nedavno doba toli divno ilustrirale stanovitog nekog izdajicu, komu već rad ogavnog ponašanja nebi nikako bilo meglu nama uroditi trešnje, a za to se bacio u naručaj šare gospode, kojim je svatko dobro došao, samo da je naš protivnik ! A rad onih rieči „*condannati*“ mogli bismo ih sjetiti na druga im „Kuzmu, i što se tiče rieči „svaliggiatori“ žalimo što sv. Juro ne može da progovori, i što je Kristalù pala svaka ciena. Pa takovi gadi neudjuju se nabacivat se blatom na ljude, kojih ako i ne riese sve krieposti sv. Alojzija, kako recimo dopisnika izdajicu, al su visoko nad njim u časti i poštenju.

Na sav odgovor nek im od nas bude: Pfui ! *Kukuma.*

Brzojav „Naše Sloge“.

Brzojav „Naše Sloge“: *Jučer na večer stigao nam je od prijatelja iz Beča sliedeći brzojav*: „*Danas bijahu podane dvie interpelacije* radi najnovijih dogodjaja u Kopru i Piranu zbog poznate ministerske naredbe o dvojezičnih tabelah. Jedru stavište zastupnici *Spinčić*, grof *Alfred Coronini* i drugovi, a drugu zastupnik *Klun* i drugovi.

Narodno gospodarstvo.

Napredak u našoj obrti konjaka. U malo kojoj struki podigao se je konsum, kao što kod konjaka; kako se ugarska obrtnost razširuje na sve moderne struke, tako se je u kratko vrieme razvila i utakmica u izradjivanju konjaka. Neki moj stari štovani prijatelj poslao mi je poziv, koji sam ja sa veseljem i radoznalošću prihvatio, neka si ogledam *tvornicu konjaka grofa Geze Esterhazya u Budimpešti*. Prvo o čem sam se osvjedočio — što obćinstvo najbrže da nezna — jest bilo, da su uplaćene dionice (3200 po 100 forinti, t. j. 640.000 kruna) u dobrih rukuh i to u posjedu bogatih trgovaca, t. j. onih osobah, koje se nalaze na najvišem stupnju čestitih zavoda, te su odlučujući u trgovačkih stvarih. Ta okolnost osokolila me je tim više, da opazivam proizvod, koji se izvršuje po istom sistemu, kojega zauzimlje konjak u prvih tvornicah toga grada. Čistoći uprave (manipulacije) nije prigovora, a uz svakovrstno raznašiljanje ostaje još uvjek obilo konjaka, kojemu ciena sa starinom raste — što nas osigurava za najbolje razmerje proizvoda. Proizvadja se ga silesija. U posebnom za to priredjenom podrumu opažuješ veliku množinu najboljih vina, koje družba za proizvod dobiva: toliko vina vidi se riedko kada pri istih trgovcih sa vinom, koji se nalaze u glavnome gradu. Izradjeni jedno- i četverozviezdni konjak sahranjuje se u drugom velikom podrumu, gdje je u bačvah od 8 do 10 hektolitara; tu se nalazi množina bačava označenih sa brojevi i zviezdicami, u kojih jest dobar, bolji i najbolji konjak, a razabrati se može, da je i posljednja kakvoća još uvjek dobra. Tko o tome dvoji, tomu odčepe kojumudrago bačvu i kada je okusio rujno piće, osvjedoči se, da se nalazi to društvo na veoma visokom stupnju utakmične sposobnosti. Tome je dokaz takodjer glavna družtvena knjiga, koja kaže, da su glavni prekupači najsposobniji trgovci glavnoga grada i ciele pokrajine, koji konjak pogustoma naručuju, što je pako najbolji dokaz, da se zadovoljuju ne samo oni sami nego i konsumno obćinstvo, te da je povjerenje do toga proizvoda uvjek jednako.

Zašto mnoge voćke ništa ne rode? Gospodari vrlo se rado tuže, da im voćke, što su ih uzgojili, nenose nikakova ploda. Iznimka je, ako voćka dobro urodi, dočim se protivno može pravilom smatrati. Uzrok tomu nepovoljnomu stanju mogu biti razne okolnosti: nije valjana bilina za sadnju odabrana, ili nije bila dobra vrst, — zlo se je sadilo, pregusto stoji stablo do stabla, onda je dalnji uzrok, da se voćke slabo ili nikako ne goje, da su zasadjene u lošem tlu, nu najglavniji je uzrok — glad !

Naše voćke uz male iznimke, gladaju i od gladi poginu; radi pomanjkanja hrane niti se koren valjano ne razvije, niti izdanci, koji s korenom u savezu stoje, pa ni isto lišće ne valja, a ipak ono sudjeluje u hranitbi voćke. Gdje ti preduvjeti manjkaju, ne može se stablo valjano uzgojiti i razviti, ono niti redovito cvate, niti rodi.

Vidimo često, da naše voćke imadu malen, mrljast, križljav i t. d. plod, nadalje da poslije obilne cvatuje plod malen i i posve nedovoljno razvit odpada, sve to ima se pripisati pomanjkanja hrane, koja se voćki samo razumnim načinom voćarenja osigurati može. Neizkusni neka s toga uviek slušaju, što će im kazati izkusni i uvaženi voćari.

Z BOGOM!

Svim mojim prijateljem i znancem u Puli i okolici, s kojimi se nijesam mogao, da se osobno oprostim prigodom svojeg odlazka iz Pule, kličem iz dna duše srdačni:

Z BOGOM!

U Žminju, dne 19. listopada 1894.

Franjo Perić pok. Matije.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vreda. papirjih na		V napoleonih za	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Za pisma, katera se morejo izplačat. v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo novo obrestne takse v krepost z dnem 4. februvarja, 8 februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vreda. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstne vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostli obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 31. januvarja 1894. 2—24

DOMINIK LUŠIN

u Kopru

preporuča volikо svoje skladište raznovrstnog liesa, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj ciени. 24—10

Odlikovana

ljekarna PRENDINI

u Trstu.

Želite li sačuvati si zdrave liepe zube te čisti dah?

Uporabljujte Zubni prašak i *ELIKSIR*.

Prvi čisti zube bez da ih ozledjuje.

Drugi pako očuva ih od pocrnjenja i neugodna vonja.

Zubni prašak stoji 50 novč.

Zubni eliksir stoji 60 novč.

Prodaje se u ljekarni **PRENDINI** i u boljih ljekarnah svakoga mjesta.

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebri i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospodo nabavljača vrlo povoljno platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—10

Knjigoveža.

i

tvorničar škatulja iz kartona

i **galanterije**

Vjekoslav Comer

u Trstu

preporuča se blagonaklonosti slavnih obćina, družba i drugih osoba u Trstu i Istri za razne knjigovežke radnje.

Jamči za solidnu, brzu i točnu izvršbu radnje.

Naručbe prima iz naklonosti tiskara Dolenc u Trstu.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebоće za iste 23

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Spomenute štrcaljke razašilju se na svaku poštu austro-ugarsko monarhije franco, komad po 10 for

Pomada „Phönix,

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. *odlikovana* jest uslied liečničkih izvida i kroz tisuću zahvalnica priznato jedino postojeće u istinu resino i neškodljivo sredstvo, kojime se kod gospodja i gospode puna i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i drugo od. ranjuje. Uporabljenjem isto pomadno postizavaju još sasma mladi gospodičići čvrsto brkove. Jamči se za uspjehe i neškodljivost. Kutijica 80 novč., sa poštom (doznećem ili uz gotov novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

Javna zahvala.

Prigodom smrti nezaboravne mi supruge

JULIJANE

primio sam premnogo dokaza iskrene sućuti, i time je donekle ublažena velika moja bol i tuga. Budući mi nije moguće svakomu posebice, to ističem ovim putem javnosti najsrdačnije zahvalu u ime svoje i u ime svoje rodbine svim znancem i prijateljem, koji su mi milu pokojnicu pratili do hladnoga groba i okitili vienci njezin odar. Napose svsrdno hvalim na ovoj ljubavi veleèastnom svećenstvu, kao i veleučenomu gosp. dru. Kiseljaku, koji je revno i požrtvovno nastojao, da olakša bol mojoj težko bolestnoj drugarici.

Berseč, 21. listopada 1894.

Tomo Kumičić.

Sve strojeve za gospodarstvo.

Osobitosti

prodaje jedino tvrdka Ig. Heller

TIESAKA ZA SIENO, SLAMU I SLAGANJE

razniih sustava

HIDRAULIČKIH TIESAKA

diferencijalnih vinskih tiesaka — sprava za samleti masline, buhač itd. **Nove štrcaljke proti mildevu Vermorel-ove vrsti, samoradne štrcaljke proti mildevu s a bakrom pomoćju zračne sisaljke. Sprave za grijanje vina, kuhanje, za trieblјenje grozdja, za sušenje voća i povrća. Trebionike kuruze, triere, mlatila, mline za čišćenje žita** obične.

Lievano ili izradjeno željezo za svakojake strojeve itd. sve uz najjeftinije ciene i pod najpovoljnijimi uvjeti pošilja uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN

2/2 Praterstrasse br. 49

Bogato ilustrovane kataloge sa 192 stranice u talijansko-njemačkomu i hrvatsko-njemačkom jeziku šalje na zahtjev odmah badava. **Traži se preprodavaoce.**

Upozoruje se na patvaranja. 20—6

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 44. U Trstu 1. novembra 1894. Godina

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za polugodine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izvješće

o molbi dra. *Leona Moskovicsa* podnešeno u sjednici carevinskoga vieća od dne 22. oktobra. Izvjestitelj g. zastupnik *Spinčić*.

Izvjestitelj **Spinčić** (sa tribune). Visoka kućo! Čast mi je u ime visokocienjenog peticijonalnog odbora izvjestiti o molbi dra. *Leona Moskovicsa*, praktičnog liečnika u Trstu, podnesenoj (po zastupniku Nabergoju) dne 25. febrara 1894. br. 3653, da se izpita njegovu pritužbu proti c. k. namjestničtvu u Trstu i da mu se dade pripadajuću zadovoljšćinu.

Trebati ću za to nešto više vremena nego li je to običaj kod molba, te si dozvoljavam prije svega pročitati doslovce molbu, koja nije i onako tako obširna.

Ona glasi (čita):

„Podpisani moli za brzu pomoć proti nasilnomu postupanju c. kr. namjestničtva u Trstu sa znanjem c. k. ministarstva unutarnjih posala.

Ovdje priložena molba na Njeg. Veličanstvo (prilog *A*), koja bijaše, kako je razvidno, neriešena povraćena, sadržaje moju pritužbu, kojoj imadem samo to dododati, da se u zadnje doba draženje proti meni podvostručeno nastavilo, premda se je stari sustav napustilo postaviv si njegova preuzvišenost gosp. ministar predsjednik kao svoj program otvorenost i poštenje, jedino, što se je sada namjestnik iza privatnih utaborio.

Namjestničtvo učinilo je koncesija na račun moje krvavo i u potu lica zasužene plaće, da prikrije svoje pogrieške na moj račun, nastojeć neprestano, da nedodjem pravnim putem do zadovoljšćine, a njegova je nakana, da se stvar tako dugo zategne, dok bi iztekao rok za podnesak sindikatne pritužbe.

Namjestničtvo izdalo je odluku, premda toga nisam tražio, dapače uzprkos mojim protestom, kako je razvidno iz priloga *B* te je nastojalo, da one zadobiju kriepost zakona, a te su odluke prava sprdnja na zakon, pravicu i na zdravu logiku.

Namjestnik je i osobno posredovao, da nagovori odvjetnike, koji su moju pravdu jur u rukah imali neka istu nepreuzmu, a pošto neću da mi se dade uzprkos svim biedam kano praktičnomu liečniku smrtni udarac, dočim sam zamolio od suda, da mi se dade bezplatno odvjetnika, u čemu neću uspieti radi spletaka namjestničtva, te nebijahu moje molbe niti Nj. Veličanstvu podnesene, dočim se moju pritužbu na visoko upravno sudište sa svimi prilozi kroz više mjeseca tamo zadržava (prilog *C*) čekajuć riečitbu, to mi nepreostaje drugo sredstvo, nego da se obratim molbom na carevinsko vieće:

Visoka kuća austrijskoga carevinskoga vieća neka izvoli uznastojati, da

a) neka se strogo izpitaju točke moje pritužbe polag §. 11. i 12. cesarske naredbe od dne 12. marča 1859. ad §. 1341. gradjanskog zakonika i neka se zapriečí, da nebudu tajne i privatne obaviesti odlučivale,

b) neka se delegira liečnička komora grada Beča (unutarnji grad), da razpita one razloge, na kojih utemeljuje namjestničtvo u Trstu svoju osudu o mojoj nesposobnosti i neznanju,

c) da dodjem u takav položaj, da uzmognem poduzeti službenim putem po smislu spomenutih §§. 11. i 12. cesarske naredbe od dne 12. marča 1859. sve one korake, koji su potrebiti, da se poravnaju sve škode proizašle pogrieškami prijašnje vlade, polag §. 1331. gradjanskog zakonika,

d) da se naloži namjestničtvu, da mi i nadalje ne prieči zaslužbu kruha,

e) neka izvoli visoka kuća posredovati kako bi Njeg. Veličanstvo doznalo, kako se postupa sa austrijskim državljanom, koji se je kao odan podanik Njeg. Veličanstva pokazao.

Trst, dne 25. jenara 1894.

Molbi je priloženo nekoliko dokaznica, koje ću po dobi navesti;

1. Jedan spis iz Buzeta mjeseca maja 1892. na c. k. kotarsko poglavarstvo u Kopru, u kojem pripovieda molitelj, kako je on sa znanjem c. k. kotarskoga liečnika u Kopru u nekojih mjestih kozice ciepio i kako se je isti kotarski liečnik o cieplienju nepovoljno izrazio. „Ja prosvjedujem“, kaže molitelj doslovno „svečano proti tomu, da u poslu cieplienja dr. Radoicovich, — kotarski liečnik — ili koji drugi pod uplivom zdravstvenoga izviestitelja dra. Bohate stojeći liečnik, posreduje, jer ja nisam nipošto sklon, da budem žrtvom pogriešaka zdravstvenoga izviestitelja prigodom mojeg imenovanja občinskim liečnikom“. Na koncu pisma moli Moskovics za posredovanje kotarskoga poglavara.

2. Jedna nota iz Poreča dne 18. novembra 1892. br. 6180. podpisana zemaljskim kapetanom dr. Campiteli-em na dra. Leona Moskovicsa, kojom se istomu javlja, da nije zemaljski odbor za podmirbu troškova službenih putovanja kompetentan.

3. Jedna naledna nota, iz koje je razvidno, da se je dr. Moskovics putem svog zastupnika dr. Battistelle proti odluci c. kr. ministarstva unutarnjih posala od dne 11. marča 1893, br. 5389, obzirom na izplatu njegove plaće kao občinski liečnik u zdravstvenom okružju Buzet-Roč na c. kr. upravno sudište pritužio.

4. Dopis ces. kr. kotarskoga poglavarstva u Kopru od dne 9. junija 1893, br. 5828, kojim se odgovara na zahtjev dra. Moskovicsa radi izplate nekog iznosa za izvanredne komisije.

5. Pismo dra. Moskovicsa od dne 27. junija 1893, kojim moli c. kr. kot. poglavarstvo u Kopru, da mu sve spise povrati.

6. Napokon pritužba dra. Leona Moskovicsa od dne 25. julija 1893, na Njeg. ces. kr. apostolsko Veličanstvo, koja mu bijaše usljed odluke ministarstva unutarnjih posala od dne 11. agusta 1893, br. 19430 sa opazkom povraćena, da se sa istom ništa poduzelo nije, a koju prilaže molitelj kao takovu, iz koje bi imali biti uzroci njegovoj molbi na carevinsko vieće razvidni.

U toj pritužbi kaže dr. Leo Moskovics, da je občina proti njegovom imenovanju utok na ministarstvo nutarnjih posala uložila, da je c. kr. namjestničtvo tim utokom u nepriliku došlo, a medjutim suglasno sa občinom Buzet sredstva za odstranjenje molitelja iz občine tražilo (Čujte!);

da je ces. kr. namjestničtvo najprije kod zemaljskog odbora, a zatim — pošto ovaj nije s tim suglasio — kod ces. kr. ministarstva nutarnjih posala stavilo predlog, podnesav spomenuti utok občine, da se imenovanje Moskovicsa uniešti, i to radi neznanja — na temelju nekojih recepta i radi uticanja molitelja u političke spletke;

da je c. kr. ministarstvo izjavilo, obzirom na utok občine, da ono nemože u tom poslu ništa odlučiti, a inače, davši ukor c. kr. namjestničtvu, isto uputilo, da u tom poslu redovito postupa;

da je ces. k. namjestničtvo iza toga putem občinah Buzet i Roč i pomoćju c. kr. oružnika proti molitelju sustavnu borbu otvorilo, da ga tim prisili, da zapusti Buzet, da je ono i kasnije u Trstu iztraživanja vodilo, da nadje naknadno dokaza obzirom na tvrdnje o uticanja molitelja u političke spletke, premda je c. kr. državno odvjetničtvo u Rovinju dotičnu tužbu odbilo;

da je c. k. namjestničtvo spomenutu ministarsku odluku punih deset mjeseca kod sebe zadržalo, obaviestiv molitelja tekar nakon deset mjesecih (Čujte!) sa opazkom, da se je občini naložilo, da ga izplati; da bijaše pako dotična svota premizka, a niti ovu mu dugo neizplatiše tako, da je došao u vrlo žalostan financijalni položaj, te je morao mjesto u Buzetu napustiti;

da je c. kr. namjestničtvo tekar nakon opetovnog osobnog posredovanja zemaljskog kapetana za Istru dra. Campitelli-a i usljed odlučnog zahtjevanja zemaljskog odbora za Istru, za ponudjeni predujam molitelju priznate svote zemaljski odbor zapitalo, čemu je ovaj odmah zadovoljio. (Čujte!)

Na koncu molbe tuži se molitelj, da ga u Trstu špijuni obkoljuju, koji ga izpituju grozeći mu se, da se nikako nesuprotstavi visokim osobam, kao što je namjestnik, pa dogodila mu se i krivnja (Čujte!) neka nikako nepodnese drugu molbu na Njegovo Veličanstvo, jer bi se ga inače moglo postaviti pod liečničku pazku radi umišljenja, da se ga proganja, te dodaje, da se nalazi u najvećoj nevolji pošto nemože u Trstu zadobiti niknkvo privatne prakse, jer ga je kod liečnika i ljekarničkog družtva c. k. namjestničtvo ocrnilo.

Kako je već iz rečenog razvidno, radi se tuj o imenovanju dra. Leona Moskovicsa občinskim liečnikom za zdravstveno okružje Buzet-Roč, o načinu kako bijaše imenovan i o posliedicah imenovanja.

Prije svega i glavno imade se na to odgovoriti, da li bijaše njegovo imenovanje zakonito ili ne?

Nastojati ću u kratko, koliko je moguće, odgovoriti na to pitanje na temelju spisa, koje sam razgledao i na temelju zakonskih ustanova.

Dne 26. maja 1891. bijaše razpisan natječaj za mjesto občinskoga liečnika za zdravstveno okružje Buzet-Roč.

Za to mjesto natjecao se jedini dr. Moskovics.

Dotični zdravstveni odbor, komu pripada po § 8. istarskog pokrajinskog zakona od dne 18. aprila 1874 pravo imenovanja, zaključio je u svojoj sjednici dne 31. agusta 1891. sa 27 proti 4 glasa, da se Moskovicsa neimenuje liečnikom, te da se razpiše na novo natječaj, što se je i dogodilo dne 1. septembra 1891.

Kao razlog tomu navelo se općenito, da se nije dr. Moskovics — muž nepoznate prošlosti — svimi potrebitimi dokazi izkazao, i na vlastito, da nije molbi priložio krstni list — kasnije se je izpostavilo, da je on izraelita — da on kao star čovjek nije za obširan i brdovit kraj, a napose, da negovori ni hrvatski ni slovenski a vrlo malo talijanski, te kod tog stanja stvari da ne bi nikako mogao obavljati svoju službu u zdravstvenom okružju,

PODLISTAK.

Put na Snježnik.

Piše *Vinko Rubeša*.

Davna bila mi želja uspeti se jednom na Snježnik, što no je pomolio glavu izmed klanjskih gora, pa kô da znatiželjno poviruje na naše sinje more, koje Magjari okrstiše „*Magyar Tengere*“, a koje inače zovu ljudi *Kvarnerski zaljev*. Više puta promatrah zimi taj najviši brieg u našim stranama kad si pokrio siedu glavu bielom kapicom, kaošto i ljeti, kad je oko njega sve obrasla gusta šuma, dočim je njegovo tjeme ostalo golo, siedo. I ne dugo nadade mi se zgoda, da udovoljim davno željkovanoj svojoj želji.

Dne 1. agusta o. g. posjede nas šestorica u kola. Točno u 6 ura na večer potegnu konji, da nas iz sv. Mateja (občine Kastav) preko Klane odvedu k našemu cilju.

Iz početka vozismo se predjelom jednoličnim bez ikakovih osobitih važnosti. Čim prevalismo vrhunac „*Poklon*“ nedaleko sela Marčelji, stade piriti svieži zrak a i okoliš se ponješto izpremjenio. Većinom to je pusta, valovita visočina, slabo obraštena kržljavim hrastovima ili lošom travom. Kamenje nije više vapnenac, već njeka vrst lapora, koji se sve više mrvi i pretvara u piesak, koga ljudi i kopaju za gradnju kuća. Izmedju većih bregova najviši su *Veliko i malo Židovje*. Oba su čunjasta, gola briega sa istočne strane ceste. Prvi je na obronku šumovit. Na njemu da su njekad vješali okolične radi težih prestupaka.

Pred Klanom nalazi se jama „*Snižnica*“, kamo su njekoč Klanjci zimi trpali snieg, da ga ljeti voze na Rieku i tako zasluže koju krajcaru. Nješto dalje na ulazu u Klanu nalazi se na povišenu mjestu jednostavna crkvica sv. Roka.

Na 7½ sati uniđosmo u Klanu. Liepo je to mjestance, što se sklonulo sa istočne strane pod kršoviti i pust brieg, na kome vide se i danas ruševine stare gradine. Podno Klane puklo liepo obdielano klanjsko polje, koje protiče „*Potok*“, što se izljeva u jamu „*Gutovi*“. Po ljetu većinom presalme, tek iza kiše nabuji, da kadkad i cielom selu postane pogibeljnim. Selo broji u svemu 170 kuća sa 990 stanovnika, koji se većinom bave šumom i poljodjelstvom. U njemu se nalaze župni, poštarski i šumarski uredi carske šume *Dieteo* i gospoštije *Thurn-Taxis*, kamo i dvorazredna pučka škola sa hrvatskim naukovnim jezikom. Župna crkva sv. Jerolima siromašna je al pristala. Na malenu groblju nalazi se crkvica sv. Mihovila. To je, kako je poznato, rodno mjesto naših rodoljuba gg. dr. Matka Laginje i župnika Mihovila Laginje. Nadje se tude i pristojnih krčama, kao n. p. ona vrloga narodnjaka *Frana Marčelje* itd.

Pozdraviv mjestnoga župnika i nadučitelja, koji nas liepo pogostiše, odputismo se napried ravno na 8 sata. Uzput susretasmo čete žetelica i kosaca i čitave čopore goveda, što se vraćahu iz šume.

Odmah iza Klane počimaju se bregovi, koji uzporedo prema sjeveru teku, polagano zašumljivati. Više onaj zapadni, nego li iztočni. Nedaleko nad selom počima carska šuma dobro uzgojene crnogorice. Na ulazu usadjen je kamen medjas sa napisom: *K. k. No. 207, 1874.* Cesta se ovdje počne naglo uspinjati, stoga siđosmo s kola. Ugodno blažila mi se duša putujuć onim polumrakom guste šume. Željno srkao sam svieži onaj gorski zrak prožet miomirisom cvieća, dahom vlažne zemlje i trulog lišća. Bio sam čisto uznesen u onom gorskom miru guste šume, te sam više uživao ondje, nego li šećuć električno razsvietljenim ulicama, po kojima se sviet koči, ko da ide po njekakvoj žici. Šteta samo, što ne bijaše mjesečina, da nam njegov sjaj jošte čarobnijom učini idilu onog putovanja.

Kroz šumu teče cesta valovito, čas se uzdiže, časak opet spušta. Verajući se šumom, dohvatismo se ob 9½ *Pake*, gdje sidjosmo s kola. To je veliki strmac, pogibeljan za ljude i životinju. Ježuri čovjeka love, kad vidi ondje nizbrdo vozit pune vozove siena, ugljevja ili drva. Pukne li što na kolima, eno i kola i životinja, a i ljudi u ponoru, da im ne bi ni palca našao ciela.

Cesta je grozna; izrovana što od kiše, što od vozova, da je mučno pješice i nizbrdo ići. Občinsko poglavarstvo u Kastvu potrošilo je u svoje vrieme liepu svotica u taman za onu cestu. Velim u taman, jer tek kojekakvi popravci i krpice ne koriste ništa. Čuo sam, da se sada radi o tome, kako da se ublaži onaj strmac. Občina pripravna je i oveću svotu potrošiti, susjedne gospoštije obećale su takodjer svoju pomoć, istom se čeka, da i vlada svoju dade. Ne dugo da je u tu svrhu pohodio onaj strmac zemaljski kapetan iz Poreča. Dao Bog, da se već jednom pomogne onom biednom puku! Nama se također u ovom strmcu dogodila mala neprilika, radi koje

u kojem prebiva 15.000 Hrvata, 2000 Slovenaca i 1000 Talijana.

Proti tomu utemeljenomu zaključku podnesli su nekoji nezadovoljnici utok na c. k. namjestničtvo, koj nebijaše pako podastrt radi obaviesti ni zdravstvenomu odboru niti občini tako, da se nije moglo nikako netočnosti izpraviti.

C. k. namjestničtvo uništilo je razpis natječaja od dne 22 septembra 1891. imenovavši dra. Leona Moskovicsa — koji bijaše već mjesec junija unapried od zdravstvenoga izviestitelja dr. Bohate u Buzet poslan, što spominjem nuzgredno — *službeno* na tri godine občinskim liečnikom za Buzet-Roč. (Čujte! Čujte!) dopitav mu plaću od 1. septembra 1891. C. k. namjestničtvo prizvalo se kod toga na §. 26. spomenutog pokrajinskog zakona od dne 18. aprila 1874. Smisao toga §. jest taj, da ako občine ovim zakonom naložene im dužnosti zanemaruju, c. k. zemaljska vlada je ovlaštena dogovorno sa zemaljskim odborom tomu doskočiti. Svatko mora na prvi pogled uviditi, da se onu ustanovu nemože na ovaj slučaj uporaviti: občina, dotično zdravstveni odbor nije svoje dužnosti zanemario, radi toga nije ukaz c. k. namjestničtva od dne 22. septembra 1891., kojim bijaše razpis natječaja od dne 1. septembra 1891. uništen, a dr. Leo Moskovics *službeno* na tri godine občinskim liečnikom za Buzet-Roč imenovan, u zakonu utemeljen, jest nezakonit, te nezakonito i ono, što su oblasti iza toga napram občini poduzele. (Tako je!) — To priznaje isti molitelj tim, što nezakonitost svojeg imenovanja nigdje nepobija i tim, što izrično kaže, da nije sk'on, da bude žrtvom pogriešaka gospodina zdravstvenog izviestitelja u poslu svojeg imenovanja.

To je priznalo i c. k. namjestničtvo tim, što je nakon uloženja utoka od strane občine na to radilo, da se odstrani Moskovicsa iz Buzeta, prisiliv napokon istoga, da zapusti Buzet.

To je priznalo, što se kao stalno uzeti može, i c. k. ministarstvo nutarnjih posala, pošto kaže Moskovics, da je ono podielilo ukor c. k. namjestničtvu pozvav isto, da postupa redovito.

Nezakonitost, pogriešku, naproti občini počinile su c. kr. oblasti, c. kr. namjestničtvo, osobito c. k. zdravstveni izviestitelj, usljed toga morale bi nositi posliedice te pogriješke oni, koji su počinili pogriešku, nipošto pako občina, koja nije počinila nikakve pogriješke, koja je postupala pravilno i zakonito. (Tako je!)

Občina je uložila utok dne 6. oktobra 1891. proti odluci c. k. namjestničtva na ministarstvo nutarnjih posala putem kotarskog poglavarstva.

Občina je kasnije češće putem namjestničtva ili izravno zamolila ministarstvo nutarnjih posala, da se rieši njezin utok, podnesav razne tužbe i pritužbe proti dru. Leonu Moskovicsu, tako dne 20. oktobra 1891., dne 22. oktobra 1891., dne 4. novembra 1891., dne 18. novembra 1891., dne 16. decembra 1891. i julija 1892.

U tih je pritužbah i molbah navadjala s jedne strane činjenice, koje bi bile imale služiti kao dokaznice o neznanju i nesposobnosti Moskovicsa obzirom na jezik i na službu, s druge strane o njegovih političkih spletkah.

On bijaše najprije poslan u Buzet od zdravstvenoga izviestitelja, zatim od c. k. namjestničtva *službeno* liečnikom imenovan, i to u doba, kad se je imao obaviti jedan državni izbor, a čitavo njegovo ponašanje i postupanje daje slutiti na to, da bijaše upravo radi toga izbora tamo poslan i imenovan. (A tako?)

On sam ili oni, s kojimi bijaše u uzkom odnošaju, nastojaše hrvatske izbornike, koji su imali prigodom izbora jednog zastupnika za carevinsko vieće dne 30. oktobra 1891. glasovati, razmjerno visokimi svotami do 200 for. podkupiti, za slučaj kad nebi k izboru pristupili i svoj glas nepredali — ja bih mogao ovdje takodjer imena onih navesti, koje se je kušalo podmititi, i svjedoke za to.

Dočim se je Moskovics prije izbora hrvatski mislećim mužovom grozio, te napose grožnjom prietio, da će on načelnika uništiti; dočim je, kako rekoh, kušao izbornike podmititi, da neidu u Kopar na dan izbora, jer da neće inače od c. k. vlade dobiti podpore (u Stumu primjerice za vodnjak); dočim je pred izborom po kotare putovao govoreć proti hrvatskoj stranci i predstavljajuć se narodu kao prijatelj namjestnikov i obećivajuć mu svako dobro od c. k. vlade, budu li sliedili njegov savjet, izrazio se je poslie izbora na putovanju novembra 1891. da netrebaju bolestnici svećenika, da se nesmije vjerovati svećenikom, — skoro iste rieči, koje bijahu u isto doba u *„žutoj kući“* u Trstu od najviše položene osobe deputaciji iz Pomjana izrečene — da nesmiju više načelniku Flega za takova izabrati; da su se tim, što su glasovali za dra. *Laginju*, upropastili, (Čujte! Čujte!) jer će ih radi toga vlada pravom tlačiti i nikakve im podpore dati. Kod toga predstavlja se uviek kao namjestnikov prijatelj.

Uzprkos takovoj nezakonitosti imenovanja dra. Leona Moskovicsa občinskim liečnikom, uzprkos posvemašnjoj njegovoj nesposobnosti, da obnaša službu liečnika u zdravstvenom okružju Buzet-Roč, uzprkos spomenutom bunjenju puka proti svećenstvu, proti načelniku, proti izboru dra. *Laginje*, i u obće proti hrvatskoj stranci, što se je sve dalo oblastim do znanja, izjavilo je c. kr. ministarstvo, da ono nemože u tom poslu ništa poduzeti (Ukaz od dne 20. marča 1892, koj bijaše občini od strane ces. k. kotarskog poglavarstva stavljen do znanja tekar dne 19. oktobra 1892);

pozvalo je c. k. kotarsko poglavarstvo u Kopru uslied dotičnih ukaza c. kr. namjestničtva buzetsku občinu, da izplati dru. Leonu Moskovicsu plaću za 13 mjeseca, od početka oktobra 1891 do konca oktobra 1892 (Dekret od 19. oktobra 1892.); poziv, pod prietnjom prisilnog utjeranja nameta, ponovljen (Dekret od dne 20. marča 1893 i dne 4. maja 1893) pošto se je občina proti tomu pravnim putem branila; te je napokom samo c. kr. namjestničtvo izplatilo Moskovicsa za 13 mjeseca sa svotom od for. 1040, koju je primilo kao predujam od zemaljskoga odbora za Istru naloživ občini Buzet za izplatu te svote prisilni namet od 8 po sto na izravne poreze. (Ukaz c. kr. namjestničtva od dne 10. junija 1893. br. 9687).

Svi utoci od strane občine ostaše nasuprot bezuspješni, dapače nekoji od njih, kao što je onaj od 6. maja 1893. nebijaše od ces. k. namjestničtva niti odposlan c. kr. ministarstvu nutarnjih posala. Občina mora platiti i mučati. Pravo i zakon moraju se pred silom pokloniti. (Čujte!)

Na ovo opisivanje dalo bi se po koje razmatranje nadovezati, osobito ono, kako zemaljski odbor za Istru jasne zakonske ustanove vriedja, što bijaše jur češće, a zadnjič julija t. g. od c. kr. upravnog sudišta kano i od državnog sudišta priznato, te kako zemaljski kapetan nezaustavlja nezakonite zaključke zemaljskoga odbora nepredlažuć iste na odluku Njeg. Veličanstvu, što bi morao po § 42 zemaljskog pravilnika učiniti, i kako c. k. oblasti u Primorju nezakonito postupaju, ter kako nemogu Hrvati niti kod viših oblasti svoje pravo postići.

Prepuštam to te iztičem samo, da oblasti ne samo da nepodupiru hrvatske občine u njihovih težnjah za poboljšanjem odnošaja, već ih u tom prieče, čineć ih svojim postupanjem gubiti vrieme sa pisarijom, izazivajuć medju pučanstvom veliku razdraživost i nezadovoljstvo.

Hrvatski i slovenski zastupnici na istarskom saboru interpelirali su u tom poslu, ali nedobiše odgovor.

Članovi veleslavnoga peticijonalnoga odbora jesu radi postupanja c. k. namjestničtva u poslu Moskovicsa ogorčeni okrstiv to izričito kano nasilni čin, koji zahtjeva bezodvlačno popravak na zaštitu prava i zakona.

To se može dogoditi tim, da se ukaz c. k. namjestničtva u Trstu od dne 22. septembra 1891., br. 15.635 (Imenovanje Moskovicsa) kao nezakonit, uništi;

te da se usljed toga uniše i dekreti c. k. kotarskoga poglavarstva u Kopru od dne 19. oktobra 1892., dne 20. marča i 4. maja 1893. kano i namjestnički ukaz od dne 10. junija 1893., br. 9687;

da se nadalje svote, koje bijahu putem dotičnih prisilnih nameta utjerane, povrate občini Buzet za porabu velikih njezinih potreba, da pado svota od for. 1040, koja bijaše Moskovicsu kano plaća občinskoga liečnika u Buzetu izručena, na teret onog, koji je njegovo nezakonito imenovanje prouzročio;

i napokon, da se izplate Moskovicsu njegove dokazane i u zakonu utemeljene pristojbe za izvanredne komisije koli sa strane države toli sa strane občine, te da se izpita tvrdnju glede njegove nesposobnosti i na temelju izvida neka se ono, što je potrebito i pravedno, poduzme.

Sudu i uvidjavnosti visokog c. kr. ministarstva prepušća se pako, što mu je učiniti proti onim činovnikom, koji su u slučaju sa Moskovicsem onako postupali, te koje mjere imalo bi poduzeti, da se što takova u buduće više nedogodi.

Meni nepreostaje drugo nego da preporučim najtoplije predlog peticijonalnog odbora. Taj glasi (čita):

„Ova se molba odstupa visokomu c. kr. ministarstvu nutarnjih posala sa pozivom, da ovaj posao najstrožje razvidi, te da potrebita poduzme, da se svestrano pravu i zakonu zadovoljstinu pribavi“.

Primjetba

zastupnika *Rizzi-a* na izvješće zastupnika *Spinčića*.

Visoka kućo! Dozvoljavam si samo jednu primjetbu. Moram najdublje požaliti, što je g. zastupnik *Spinčić* preuzeo izviešće o molbi dra. *Moskovicsa*, kao očiti politički neprijatelj molitelja.

Ja nepoznam potankosti toga pitanja, niti se hoću u iste upuštati. Moram pako svečano prosvjedovati proti svemu onomu, što je g. zastupnik Spinčić proti zemaljskomu odboru za Istru izrekao.

Odgovor

zastupnika *Spinčića* na primjetbu zastupnika *Rizzi-a*.

Izvjestitelj *Spinčić*: Visoka kućo! Neka mi bude dozvoljeno samo nekoliko rieči kao odgovor na razglabanja g. zastupnika *Rizzia*.

Nit sam ja politički prijatelj niti neprijatelj dra. Leona *Moskovicsa*. Ja toga muža nepoznam, niti sam ga ikada vidio, a nisam imao u obće razloga, kad mi je velepoštovani predsjednik peticijonalnoga odbora ovu molbu na izviešće izručio, da to izviešće o istoj odklonim, te sam podnio izviešće polag stanja stvari.

Gospodo moja! Prosvjedovanje, kao što je ono današnje gospodina zastupnika Rizzi-a, i ono gospode talijanske stranke u Istri, u Istarskom saboru, te inače u javnom životu, jest nešto, čemu smo se mi Hrvati već odavna privikli, i o čemu se mogoše već takodjer i drugi osvjedočiti. Oni jednostavno prosvjeduju bez obzira, da li se kaže ili čini štogod pravednoga, zakonitoga, ili krivoga, nezakonitoga.

Gospodin drug Rizzi imao bi bio najprije stvar razviditi, te bi bio uvidio, da počiva ono, što sam ja glede zemaljskoga odbora kazao na činjenicah, te da nebijaše upravo proti zemaljskomu odboru, već proti njegovim odlukam napereno. Nu on nije o tomu kazao ni rieči, već jednostavno prosvjedovao. (Tako je!)

Kako rekoh, ja sam, kano što smo u obće mi Hrvati i Slovenci Istre već navikli takovim prosvjedom, koji ništa ne znače.

Molim visoku kuću, pošto si nije dao truda gospodin drug dr. Rizzi, da govori proti činjenicam, da ne uzme u obzir njegove primjetbe, već da prihvati predlog peticijonalnoga odbora. (Dobro!)

Na to bijaše prihvaćen predlog peticijonalnoga odbora, kao što ga je stavio izviestitelj Spinčić.

Interpelacija

zastupnika *Spinčića*, Alfreda *Coronini-a* i drugova na ukupno c. kr. ministarstvo.

Kroz više nego li dva tjedna čita se osobito u listovih Primorja agitatorne i izazivajuće članke, kano i prosvjede istarskoga i tršćanskoga zemaljskoga odbora, tršćanskoga gradskoga magistrata i više občinskih vieća Istre proti tobožnjoj naredbi c. k. tršćanskog prizivnog sudišta, izdanoj usljed ukaza c. kr. ministarstva pravosudja, po kojoj bi imali biti čisto talijanski napisi na zgradah c. k. kotarskih sudova u kotarih Istre, u kojih stanuju Talijani i Hrvati, dotično Slovenci, promjeni u talijanske i hrvatske, dotično slovenske napise.

Takovi članci i prosvjedi priobćeni bez zaprieke, morali su bar u jednom dielu pučanstva nekojih gradova izazvati neku razdraživost, te prouzročiše u istinu žalostnih demonstracijah.

To se dogodilo osobito u Kopru i Piranu.

U Kopru, gdje se je obdržavalo na 15. t. mj. večer občinsku sjednicu, na kojoj bijaše prihvaćen prosvjed proti spomenutoj naredbi, bijahu pozdravljeni občinski zastupnici, kadno izadjoše iz občinske viećnice, od lirpe, sastojeće od jedno 50 osoba, sa uzklici *„Viva l' Istria italiana“*, *„Viva la Lega nazionale“*, *„Viva L' Italia“*, *„Viva l' Italia unita“*. Isti uzklici bijahu ponovljeni pred stanom nekojih odličnijih občinskih zastupnika, dočim se je po vratih stanova nekojih Hrvata i Slovenca udaralo, pred istimi bučilo vičuć: *„fora i sciavi“*, *„fora il partito croato“*, *„fora i Croati“*.

Na večer dne 14. i. mj. obdržavalo se u Piranu jur prije poznatu i novinarskimi članci izazvanu občinsku sjednicu, u kojoj zaključiše prosvjedovati takodjer proti spomenutoj naredbi c. k. prizivnoga sudišta. „Od rieči preslo se je k činu“ sliedeć savjet nekojih novinarskih članaka i usljed novinarskih izvještaja; prošli su kroz njekoje ulice pjevajuć neke pjesme i vičuć neke uzklike; izvedoše u obće tako veliku, svečanu i častnu demonstraciju, da se takove od god. 1848. amo nitko nesjeća.

Iza toga bijaše po glasu novinarskih izvještaja skinuta tabela sa čisto talijanskim napisom sa zgrade c. k. kotarskoga suda u Piranu, a tamošnja je občina c. k. oblasti izjavila, da ona nemože za uzdržanje reda jamčiti, te nastadoše takovi nemiri, da se je moralo vojništvo tamo poslati. Po jučerašnjih (23. oktobra) izvještajih bečkih novina, došlo je u noći od nedjelje na ponedjeljak ovog čedna do nemira, dočim je veliko množtvo puka gradom obilazilo vičuć *„dole sa Slaveni“*, obrativ se proti financijalnoj straži slovenske narodnosti, počiniv u stanovih dvojice kanonika razorujuća djela, baciv na istih dole vrata, prodrievši u konobe, te bacajuć kamenje u sobe, podav se zatim pred kotarski sud, bacaše u istog kamenje. Uslied te demonstracije, koja se je u ponedeljak večer na neki način ponovila, morale su ćete po-

---

izgubismo skoro pol sata vremena. Kako je cesta razrovana, posklizne nam jedan konj, te se izvali koliko je dug i širok. Jedvice ga njekako uzdignusmo.

Na vrhu *Pake* puko ti prekrasan vidik. Vidi se more s kvarnerskim otocima, dio Kastavšćine sa Kastvom gradom, nješto Kranjske sa Bistricom. Osobito pako ugadja oku carska šuma, što se izpod tebe prazila. Imaš je kao na dlani. Mi ne vidjesmo ove noći dodnje ništa, doli u daljini sjetiljke ribara uz istočnu obalu Istre. Na vrhu počeo vjetar brijnti, da smo se morali zaogrnuti u kabanice. Čim se prevagne vrh, puče ti pred očima izmed šumnih gora i golišavih bregova velika ravnica do sat duga, a polovicu toliko široka. Ravna je kao dlan, a izvrstna sjenokoša. Zaraštena je ovdje ondje bukovim šikarjem, gdje si kosci za ručka hlada traže. Vozeć se mimo, opazismo više vatra, oko kojih posjeli kosci i žetelice, pa udarili Bog si ga znao u kakva pričanja. Kud se napričaju, otići će na počinak u šator, što si ga snašše iz granja a sienom pomnjivo obložiše, ostaviv tek dvie rupe na protivnim stranama za ulaz i zračenje.

Na kraju ravnice počima šuma *Trstenik*, dobro gospoštije snježničke. Uz ravnicu nalazi se šumarska postaja rečene gospoštije, u njestu zvanom *Gumanci*. Tu je i mala krčmica za šumske radnike, obližnje kosce i napokon za putnike, koji putuju ovuda na Čabar i dalje.

Kod *Gumanca* zakrenusmo u srce šume. Temperatura pala je na 14° R. Zrak je sasma gorski. Ceste je liepa, visoko pozidana, na njekim njestima u kamenu isjećena. Bukova šuma postaje sve guščom. Tek ovdje ondje vidi se po koja tankovita jela, koja osobito u dolovima preotimlje inah.

Vozeć se ovim predjelima, veselo čvrljasmo, a više puta i zapjevasmo opojeni sladkim uživanjem, što ga istom gusta šuma pružati znade.

Konačno eto nas u 10 ½ sati na *Polici* (Donja bujta). Na prostranoj ravnici izmed guste šume nalazi se mala drvenjača, u kojoj stanuje stari lugar *Martin* sa ženom i dvoje kćeri. Ovdje odlučismo mrvičak založiti, da tim srčanije uznemo put pod noge premu starcu *Sniežniku*. Lugar nam otvori svoju koljebicu, a mi u kuhinji razvezasmo svoje torbe i torbice, odčepismo barilce i boce, pa u veselu razgovoru stadosmo miriti prazne želudce, koji su već davno čeznuli za hranom. Zaokružim okom, a to ti svačesa, čime da založiš želudac. Bilo pečenja, šunke, sira ma svega pomalo, kao i na Božić oruha.

Pošto se okriepismo, uzmemo nješto hrane i pića, pa krenemo pješke put *Sniežnika*. Vodićem bio nam lugar *Martin*. Mi svaki štap u ruke a prokorunviv kaput upademo ravno na 1½ sat poslie ponoći u tamnu noć, u gustu šumu. Početkom veselo čavrljasmo, dok malo po malo ne umukosmo umoreni od brza hoda i zla kamenita puta, koji se sve to više uzpinjao. Više puta u šumskoj guštini niti ne vidjesmo jedan drugoga, .. češće je koji i posrnuo. Nu ipak stupasmo smielo i odvažne, vodjeni željom, da se što prije dovinemo vrha. — Ala ne je morao začudjeno motriti su prikrajka kakav rutavi medo, kojih imade po lugarevu kazivanju u onoj šumi u izobilju. — Tek na časak popostasmo, da obredimo čuturu i mrvicu odahnemo.

(Konac sliedi.)

sredovati i kod koje je načelnik usljed zahtjeva množtva i u ime vladinoga zastupnika obećao, da će se prijašnje čisto talijanske tabele na javne zgrade pričvrstiti, uzpostavila je sama oblast u istinu, prije skinutu čisto talijansku tabelu u utorak (jučer) u jutro na svoje mjesto, tako, da se sada list „*L' Independente*“ veseli radi piranske pobjede, te da se je tako zadovoljilo i zastupnika *Barzilai-a*, koji je po gorispomenutom listu već dne 23. t. m. u parlamentu u Rimu o toj stvari interpelaciju podnesao.

Na temelju ovog opisa uslobadjaju se podpisani staviti na ukupno c. k. ministarstvo sliedeći upit:

„1. Temelje li se gorespomenute viesti na istini? a u jestnom slučaju:

2. Jeli c. kr. ministarstvo sklono poprimiti odlučna sredstva na zaštitu Slavena (Hrvata i Slovenaca) i ponirljivih Talijana, ogroženih po razdraženoj svietini talijanskoga pučanstva nekojih gradova Istre?

3. Odobrava li c. k. ministarstvo postupanje oblasti, koje su dozvolile popuštajuć „*dokazom sa ulice*“ prije skinute, čisto talijanske tabele u Piranu, natrag postaviti?“

U Beču, dne 24. oktobra 1894.

Spinčić, Alfred Coronini, Eim, dr. Kaizl, dr. Kramář, dr. Ferjančič, Březnovský, dr. Grégr, Biankini, Perić, Dapar, dr. Gregorec, Krumbholz, Formánek, dr. Dvořak, dr. Pacák, dr. Šamánek, dr. Brzorád, Seichert, Kaftan, Purghart, dr. Sláma, Adámek, dr. Gregorčič, Čestmir Lang, dr. Dyk, Tekly.

Franina i Jurina

Fr. Ča du imaju sada i istarski talijani svoje tabolare?

Jur. I kakove!

Fr. Tako, neće to sakomu pravo bit.

Jur. Namor neće barem oništom, ki su jih previše do sada ljolkali.

Fr. Ča ćemo no, su jih previše viciali.

Jur. Je tako je, pak se nemore sada š njimi vladat.

Prvoj podružnici

družbe sv. Cirila i Metoda za Istru

u Pazinu

otvorenoj dne 30. rujna 1894 u Šberlinih.

Zdravo mlada sokolice!
Sve se ori da gromori
I napunja miljem sve;
Na uglede bjeloj zori
Puput sjajno predhodnice
Ponajprva svanu gle!

Oko tebe skupiše se
Dobra srca — zlatni ljudi,
Drug do druga kano prat;
Tvoj ih dašek nadom budi,
Tvoga stjega drži sve se,
Ko uz vjeru i uz krst.

A kumove — sreće zlato! —
Svetu braću apoštole
Odabro ti narod sam;
Da te paze, da te vole,
Pa ko momu da te [ate
U vjenčani sveti hram.

O neboj se b'jedo naše! —
Tok si čedo — a do mome
Još će toći dan na dan;
Dobri ljudi čedu svome
Dati koru zar se pluše?
Dubar je i sirotan!

Groš do groša tu će pasti
Laki kano kaplje vode,
Dok se skupi miraz sav;
Bit će koro kada ode
Sa ognjišta svojo slasti
Sin za sinom u sv'jet zdrav.

A kad li se sestro skupe,
Poigrat će vilin-kolo
S milja plakat sav će kraj;
Pa tudjini neće holo
Da u domak tvoj nahrupo,
Jer će Istra biti raj!

Diko mala rasti, ovati,
Ko paoma žarkog juga
U visine neba tog;
Ko uz kaplje šarna duga
I uz tebe rod će stati,
A nuz njega i sam Bog!

Silvan.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Na ruke g. blagajnika družbe prispjeli su sliedeći darovi: Gosp. Vinko Rubeša for. 2.25 sakupljenih na Miholju u Kastvu prigodom pomirenja dvih drugova i bratimstva sa trećim. Kumovali su: Tančina, Prešić, Luković, Tić, Paliba i Palikuća. Pop Ante Volarić Rieka for. 6.50 sakupljenih u Dragi prigodom oproštne večere učiteljice gospojice Vitasek. Profesor Vjuk. Spinčić dostavlja for. 20, kao obrok utemeljiteljne svote primljene od veleč. g. Jos. Flegara župnika u Sučnjevici. Gosp. Fran Flego, Buzet for. 3.50 primljenih od veleč. gg. Josipa Knausa kapelana u Topolovcu i Antona Nedveda župnika u Štorni prigodom prenoćenja kod Fr. Flega na putu iz Sluma.

Gosp. Andrija Pobor, kapelan u Kukuljanovu priposlao for. 8 sakupljenih na imendan monsgr. Marčića, župnika u Kostreni sv. Lucija u njegovom stanu.

Streljana na Pehlinu. U posliednjem broju donieli smo interpelaciju, koju je gledo streljane na Pehlinu upravio u delegacijah dne 1. oktobra t. g. delegat dr. Sláma sa drugovi na ministra rata pl. Krieghammer. Minister rata odgovorio je na nju u sjednici dne 8. oktobra ovako: „O juče mi izrečenoj interpelaciji gledе streljane na Pehlinu kod Rieke dao sam izviditi kod ministarstva. U ministarstvu neima nikakve pritužbe gledе te streljane, a toga se nije povelo do sada nikakvih izvida. Ja ću pak na temelju interpelacije dati provesti potrebite izvide.“ Nek budu pripravni i naši ljudi na Pehlinu i naša občina kastavska na izvide, koji se stalno neće bez njih provesti, pak nek otvoreno kažu što jih tišti.

Iz Suska, pišu nam 18. oktobra. Ovih dana imadosmo u pohode presvietloga biskupa, koga dočekasmo velikom radošću, jer se nadamo, da će biti i on upoznao ćud naših šarenjaka *vulgo framašuna*. Vrli Hrvat *Kovačić* napravi pred svojom kućom, kuda je presvietli imao proći, ukusni slavoluk od zelenila okitiv ga u sredini austro-ugarskom zastavom i napisom „*dobro došao*“ a postrance hrvatskimi znakovi. Naš imenovani ali ne odabrani, „*ancijan*“ dodje u Kovačićevu kuću i naredi mu, da mora odmah skinuti ne samo znakove, nego i *zastavu*, jer da će inače nastati smutnja. Do sada smo držali, da su neodabranomu „*ancijanu*“ samo hrvatski znakovi mrzki; ali od sada vidimo, da mu nije počudna ni zastava naše države, nu mi se talijanskom n. pr. zastavom nećemo nikada ponositi, niti dvojbenimi poklici. Kako je g. Kovačić golubinje ćudi i da šarenjaci neizazovu smutnju pred samim dolazkom presv. biskupa, dade skinuti i slavoluk i znakove i zastavu, preliepiv na zid svoje kuće samo napis „*dobro došao*“. Ali zato smo mi Hrvati krasno nakitili naše brodove austro-ugarskimi zastavami i milimi trobojnicami kao što i prozore naših kuća sagovi i trobojnicami, da ti je srce raslo. Vidila žaba gdje se konji kuju, digla nogu da i nju podkuju. Tako i naši šarenjaci skrpali njekakav napis a naš glasoviti (velju glasoviti, kako ćete znati po idućem dopisu) poštonoša prilieпi ga na svom stanu. Krasno je bilo čitati „*ben venji*“. Ala ste smiješni, šarenjačke prirepine! Na za to njihov, prvak znade izvrstno talijanski. Ljetos u intestaciji njekoga zapisnika, pita ga sudac: „emerito maestro?“ a moj ti učitelj na sva usta odgovori: „non signor — maestro pensionato! *Tableau!*

Iz Buzeta nam piše: Štrpeljani, koji su prvi podnesli prijavu za ustanovljenje *podružnice družbe sv. Cirila i Metoda*, jesu ju u nedjelju 21. tek. mj. t. r. ustanovili. Akoprem je kiša lievala kako iz kabla, došao jih je velik broj u kuću dičnoga starine Antuna Flega, gdje je ovisatenik predsjedničtva družbe dr M. Trinajstić pozdravio sabrane, te razložio svrhu i korist družbe. Tada se prešlo na upisivanje članova i na izbor odbora. Upisalo jih se odmah 50, a nema sumnje, da će se u malo dana broj podvostručiti. U odbor jesu odabrani kako predsjednik Fran Flego, kako blagajnik Antun Flego p. Mata, a kako tajnik Jakov Podreka, občinski činovnik. Na sjednici je došlo i više naše gospode iz Buzeta. Posestrima iz Pazina nas se sjetila ovim brzojavom:

Prvoj svojoj posestrimi u kolu za prospjeh narodne prosvjete i junačkome Štrpedu čestita želeć sretan uspjeh.

Ne treba iztaknuti, da je ova brzojavka bila oduševljeno pozdravljena.

Liepa ti hvala, mila nam družice!

U nedjelju 28. t. mj. se ustanovljuje podružnica u našem sv. Ivanu.

Napred braćo nek se širi naša družba!

I opet kradja? Ovih dana imadjasmo prigode, da govorimo sa jednim prijateljem iz Lošinja, koji nam je ustmeno mnogo toga kazao, čega nam žalibožu naši prijatelji odande nisu nikad pisali.

Tako nam je nešto govorio i o nekakvoj velikoj kradji, o kojoj dakako neće pisati ni „*Giov. Pensiero*“ ni „*Istria*“ nit osrcala židovska glasila. Radi se o hiljadah i hiljadah.

Mi pitamo naše prijatelje u Lošinju: Što bi bilo kad bi ona rdja slučajno hitila, da pripada našoj stranci? Koliko li podlih kleveta nije sasula protivnička štampa na naše čestito i požrtvovno svećenstvo? Zašto da mi ne odgovorimo na protivničke kleveta čistom istinom? Gospodo i prijatelji! Pero u ruke, pa satarimo lisicu, koja bi hotjela, da svoju lopovštinu prikrije tudjim poštenjem. Budimo velikodušni samo da onim protivnikom, koji još ima toliko poštenja, da znade procieniti to velikodušje, ali sa ovakvimi propalicami, kojo se našim veledušjem služe, da rade proti nama, sjecimo bez milosrdja. Skinimo im obrazinu, nek ih svieta upozna, a tom prigodom morala bi rumenilo obliti i one ljude, koji se ne srame, takvu čeljad braniti i preporučivati.

Čekamo pobližih viesti.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Vrbniku. U nedjelju dne 21. oktobra obdržavala je podružnica „sv. Cirila i Metoda“ u Vrbniku prvi svoj sastanak. Na tom sastanku bje izabran zakonito odbor te podružnice. Ravnateljem bje izabran pop *Frane Volarić* duh. pomoćnik, tajnikom *Ivan Ivošić*, obć. tajnik i napokon blagajnikom Niko Volarić mladji.

Nemiri u Istri. U talijanaških gnjezdih Istre vrije još uviek radi poznate naredbe prizivnoga suda o dvojezičnih tabelah. Sva občinska zastupstva pokrajine, koja se nalaze u rukuh naših narodnih protivnika prosvjedovaše proti naredbi. U pojedinih, gradovih bijaše demonstracijah, koje su predvodile iste ženske. Svuda se pjeva poznate protuslavenske pjesme, svuda se viče i psuje proti Hrvatom i Slovencem kano da se bliža sudnji dan. U Piranu i Kopru zatvoreno je više osoba, koje su demonstrrrale proti naredbi, proti oblastim i proti državi. Nekoji od tih nalaze se jur u zatvorih u Trstu, gdje ih čeka zaslužena pedepsa.

Talijanski zastupnici Istre obilaze pragove raznih ministara nehi li im dali rog za sveću, da se tobož nanaša krivica sa dvojezičnimi tabelami *siromašnim* talijanom Istre, da slavenska pučanstvo nezahtjeva promjene na tabelah, da je u gradovih čisto talijansko pučanstvo i više sličnih ludorija.

Minister predsjednik odgovorio je na interpelacije zastupnika Spinčića, Kluna i drugova. Odgovor nije zadovoljio ni Slavene ni Talijane. Radi toga je zastupnik Klun nanovo interpelirao vladu u istom poslu a zastupnik Spinčić imade pripravnu drugu interpelaciju na ministra pravosudja, koji će imati da odgovori jasno hoće li zadovoljiti zakonu i pravici i kani li proti izgrednikom i nemirnjakom štititi autoritet zakona i oblasti. Po najnovijih viestih reć bi, da se ovdje u Trstu pripravljaju za sve kotarske sudove Istre — izuzam Buje — dvojezične tabele, koje bi imale doći čim prije na dotične sudbene zgrade. Jedan ovdašnji list javlja danas, da je Talijanom ministar pravosudja obećao zadržati stare tabele na sudbenih zgradah u Kopru, Piranu, Motovunu, Poreču, Puli i Rovinju, jer da su to talijanski gradovi. Mi tomu nevjerujemo, jer dotični sudovi nisu samo za gradjanstvo, već za čitave sudbene kotare, u kojih je većina hrvatskoga ili slovenskoga pučanstva.

Nova podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Dne 28. t. mj. ustanovila se nova podružnica naše družbe u sv. Ivanu kod Buzeta. Upisalo se je do sada 58 članova a u odbor bijahu izabrani sliedeći članovi: Predsjednik Petar Flego trgovac, tajnik Josip Perčić, a blagajnik Marion Ante.

Na skupščini zastupao je središnje ravnateljstvo družbe g. Fran Flego, predsjednik susjedne štrpedske podružnice. On je zanosnim govorom pozdravio posestrimu sv. ivansku podružnicu, a članovi ove uzkliknuše mu gromovito: „Živila posestrima štrpedska!“

Živili naši dični občinari buzetski!

Uzorno rodoljublje. U Karlovačkom „*Sjeltu*“ od dne 7. rujna čitamo pod naslovom: „Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru“ viest, koja nam jasno pokazuje, što sve može pravo rodoljubljo čestito gospodje i koju ne možemo zamučati našim čitateljem. Ona glasi:

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru doprinjeo je veleč. g. Jakovčić, upravitelj župe u sv. Petru 5 for. kao redovitī godišnji član, a g. Josip Mohović darovao ju 1 for. — Prošla je upravo godina, što gdja Adela Vrbanić djeluje u Karlovcu i okolici kao povjerenica te družbe. Odposlala je g. dr. Stangeru u Varaždinu ukupnu svotu od 184 for. 55 nvč., koja je unišla od jednog utemeljitelja (40 for.), koji odplaćuje u obrocih, od redovitih članova i od izvanrednih darova u raznih zgodah.

Da se postigne uzvišeni cilj te družbe, da se naime podignu škole za hrvatsku djecu, koju bi rado protivnici hrvatstva u Istri odnarodjivati, da i ona ne postanu najgori neprijatelji svoga roda i naroda, to se umoljavaju gospoda redoviti članovi, da izvole doprinjeti članarinu za drugu družtvenu godinu, kao i oni, koji za prvu godinu zaostaše sa članarinom, a sama se družba najboljo preporučuje rodoljubnom občinstvu grada Karlovca i okolice po onoj staroj poslovici: Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača. Tko je dakle Hrvat i čuti samo iskru ljubavi prema hrvatskomu narodu, neka vrši svoju patriotsku dužnost i neka obećani prinos što prije pošalje previednoj povjerenici gdji Adeli Vrbanić u Karlovcu.“

Živila dična Hrvatica i našla obilna odziva kod svojih drugarica.

Ustanovljenje ženske podružnice sv. Cirila i Metoda u Kastvu. Zapisnik osnovateljne skupščine ženske podružnice „družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ u Kastvu, sastavljen u „Narodnom domu“ dne 28. oktobra 1894. Prisutni: Predsjedn: Ernesta Jelušić punomoćnica glavne družbe. 29 učlanjenih gospodja i gospodjica. Mirko Jelušić član nadzornog vieća glavne družbe. Pristupiv dovoljan broj začlanjenih, gospodja Ernesta Jelušić otvara skupščinu na 3 sata popodne, pozdraviv prisutne i hvaleć im što su se njezinom pozivu odazvale te bodreć ih na složan rad; kako je ovo, što se znade druga ženska podružnica u Istri da se izkaže takodjer uvjek takvom na korist naše plemenite družbe; priobćuje, da je na prijavu od 47 družica za osnutje ove ženske podružnice od 7. septembra t. g. stigło dne 11. tek. riešenje od slavnog c. k. kotarskog kapetanata dd. Volosko, 6. oktobra 1894. broj 8868, kojim bi javljeno, da visoko c. kr. namjestničtvo odlukom od 29. septembra tg. br. 17675. ustanovu ove podružnice dozvoljava a da je slavno predsjedničtvo „družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ dekretom dd. Krk, 17. tek. mj. nju opunovlastilo, da kod osnutka ove podružnice družtveno ravnateljstvo zastupa, za to na temelju dnevnog reda ove skupščine daje čitati pravila podružnice sa tumačenjem pojedinih paragrafa.

1. Pošto bje po jedan iztisak štampanih pravila medju prisutne podieljen, prima ih skupščina do znanja.

2. Izbor odbora: Na temelju §. 12. pravila podružnice izabrala je skupščina ustmenim glasovanjem jednoglasno ravnateljicom gdju Eugeniju Grosman posjednicu u Kastvu. Tajnicom gdju Ernestu Jelušić, posjednicu u Kastvu. Blagajnicom gdjicu Idu Korunmiller, kćer obć liečnika u Kastvu. Zamjenicom ravnateljici gdju Ivanku Bunc, suprugu učitelja u Kastvu. Zamjenicom tajnici gdju Franjicu Dukić, suprugu učitelja u Kastvu i zamjenicom blagajnici gdjicu Mariju Jelušić, kćer posjednika u Kastvu.

3. Slučajni predlozi: *a*) Gospodja Ernesta Jelušić javlja, da će na temelju pisma, dne 17. tek. od presvj. gosp. dra. Dinka Vitezića družtv. predsjednika upravljenog njoj, ova podružnica dobiti uz pravilnik takodjer potrebite tiskanice i obrazce čim izpod tiska izadju i upozoruje skupščinu na § 16. pravila podružnice, koji propisuje, da se oglasi razglašuju pribijanjem ili prilijepljenjem na shodnom mjestu. Predlaže, da se to mjesto odabere.

Skupščina odlučuje, da stupi odbor dogovor sa odborom ustrojit se imajuće muške podružnice u Kastvu, a da se za oglase skupna tabla naruči, koju bi se moglo pod ložom u Kastvu pribiti.

b) Gdja. Ivanka Bunc predlaže, da dade ženska podružnica sama ili u družtvu „Hrv. Čitaonice“ u Kastvu ili sa muškom podružnicom po mogućnosti ove Katarinine ili idućeg mesopusta zabavu na korist družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

Opunovlašćuje se odbor, da shodna dogovaranja poduzme, a u pripomoć istomu kad bi zabava odlučena bila, imenuje

skupščina u zabavni odbor gospodjice Ljudmilu Jelušić, Petru Rubeša, Amaliju Munić, Hinku Drnjević i Emu Grosman. Ujedno prihvaćen je predlog ravnateljice gdje. Eugenije Grosman, da za eventualnu družtvenu zabavu članice ove podružnice sa bezplatnim izvedenjem ručnih radnja darove tombole priskrbe.

c) Ista gdja. ravnateljica predlaže uvrstiti zahvalu u zapisnik g. Mirku Jelušiću, koji je sve potrebito za osnovanje ove podružnice poduzeo i izveo i danas pripomognо savjetom prigodom ove prve skupščine podružnice.

Skupščina prima predlog i jednoglasno hvali g. Mirku Jelušiću, koji zahvaljuje i obeća podružnici svakoju dalnju potrebitu pripomoć.

Pošto je bio time izcrpljen dnevni red zaključena je skupščina u 8 sati u večer.

Katoličkom listu „*Il Popolo*". Nerado morali smo se opetovno svratiti na pristrano i uvriedljivo pisanje talijanskog lista „*Il Popolo*", što izlazi od nedavna ovdjo u Trstu i što no ga uredjuju nekoje mlade i neizkusne osobe.

Zadoji put moradosmo ga pokarati radi njegovog pristranog ponašanja u poslu dvojezičnih tabelah na sudovih u Istri. Naša lekcija mladoj gospodi bijaše doduše stroga, ali zaslužena, jer ne možemo dopustiti, da se neistinom i izvrćanjem činjenica širi nemoral i kopa grob našemu narodu. Ali smo tim dirnuli u pravi osinjak. Velečastna gospoda okolo „*Il Popolo*" hoće da skoče iz svoje svete kože od jada i biesa što smo se mi usudili podvrći javnoj kritici njihovo javno djelovanje.

Velečastna gospoda izvinjuju se u br. 170. od dne 22. t. m. da se „*di regola*" ne have narodnostnim pitanjem, jer da su svi *obuzeti obranom vjere i morala* proti navalom liberalizma. Ali tko da jim to vjeruje? Jedino onaj, koji ih posna samo po ričih, nipošto po dielu. Tà dosta je prolistati samo površno njihov list a da se uvjeriš kojoj su narodnosti skloni a kojoj protivni.

Mi smo u tom davno na čistu, da su urednici toga lista u narodnostnom pogledu nam protivni kao i njihovi drugovi u židovsko liberalnih redakcijah, a jedinom možda razlikom, što to ovi posliednji javno priznaju, dočim bi prvi to pod krinkom vjere prikriti hotjeli.

„Il Popolo krsti naš list „*arrabiato*" i „*screanzato*", jer smo ga pecnuli po prstih kad no se je nedavno izjavio proti dvojezičnim tabelam valjda na temelju „*della morale cattolica*".

Što se tiče naših čitatelja „*secolari*" i „*non secolari*" opaziti nam je mladoj gospodi urednikom, da je medju našimi predplatnici svietovnjaka i svećenika tako častnih i vriednih osoba, da im nisu oni vriedni razriešiti oputa na obuvalu i da to svakog poštovanja vriedne osobe odlučno odsudjuju pisariju njihovog lista. U ostalom medju našimi predplatnici ili dobročinitelji neima Talijana dočim bi slavni „Il Popolo" bez pomoći i predplatnika i dobročinitelja, svećeničkog i svietskog stališa, a hrvatskoga ili slovenskoga jezika brzo svoje papke pružio. Uprav obzirom na to svoje utemeljitelje i dobročinitelje morala bi mlada gospoda okolo „*Il Popolo*" pisati, ako i ne prijazno, a ono bar pravedno o svih pravednih težnja Hrvata i Slovena.

Grožnje velečastne gospode neboji se ni malo naš urednik, jer je imao do sada posla i sa brkatijimi osobami nego li su oni, pak se ih nije nikada prestrašio. Ako imadu dakle štogod proti njemu, hajde na svietlo s tim. On je pripravan položiti vazda račun o svojem javnom djelovanju onim, na koje to spada. Dvolične uloge nije u javnosti nikada igrao. A mogu li to reći gg. okolo „*Il Popolo?*" Što bi rekli njihovi pobožni čitatelji našega jezika, kad bi se razkrile nekoje kapolice kojeg od „*inspiratora*" rečenog lista — u javnih poslovih?! Ako želite gospodo, da budemo jasniji, samo izvolite zapoviedati, eto nas uviek na usluga.

Po običaju lažiliberalnih novina donaša „*Il Popolo*" od naše vieste, neprene proti njemu radi tabelah, samo ono, što mu ide u prilog, dočim je izpustio sve ono, što baca nanj tamnu sjenu. Tako se valjda *širi vjeru i moral!* Koliko se ejačamo obećao je „*Il Popolo*" u svojem programu, da će biti pravičan prama svakomu i da će mu biti glavno načelo: istina i pravo. Jeli do sada održao svoje obećanje? Nije! Odmah u prvih brojovih srušio se na naš list grubom izmišljotinom, kao da se lažju može širiti vjeru i moral, baciv nas u isti koš sa židovskimi liberalnimi listovi, da nas izvrgne pomjohu i ruglu. Medjutim on se zadiro gdjegod može u osobe, koje nisu njegove stranke. Talijanski listovi kad pišu o naših seljacih obično ih krste radi njihove dobrote i blago ćudi „*I nostri buoni villici*". Tim seljakom hotio se nedavno narugati „*Il Popolo*" donosav podulju viest iz sudnice o raspravi proti dvojici naših seljaka. Na mjesto da požali — kako nas kršćanska vjera uči — pogriješku onih seljaka, on se natječe u pisanju sa židovskim listom „*Il Piccolo*" rugajuć se onim seljakom. Dapače on ide i dalje, jer liberalni listovi nazivlju iskreno naše seljake spomenutim nazivom, dočim ih je „*Il Popolo*" onako krstio ironički, il da ih izvrgne ruglu i sramoti.

Ovoliko za danas gospodi okolo „*Il Popolo*" a budu li i nadalje zabadali nos tamo, gdje mu mjesta neima, poslužiti ćemo ih kako budu zaslužili bez-ikakvoga obzira.

Plesne vježbe u „Slovanskoj Čitalnici" u Trstu započele su jučer dne 31. pr. m. te će se obdržavati u družtvenih prostorijah i nadalje svake sriede u 8½ sati na večer. Gg. članovi, koji žele upeljati goste, neka to izvole priglasiti plesnomu odboru bar tri dana prije.

Iz Sovinjaka pišu nam 29. pr. mj. Proteklo je već mnogo vremena, a da se i. ovih krajeva nitko neoglasi; činim to ja, g. uredniče, moleći Vas, da dozvolite malo prostora u velecienjenom listu, dičnoj „N. S." sliedećim redkom:

Istina je, kod nas neima baš mnogo osobitosti, ali i ono što je valja, da oglasimo. Podružnicu družtva sv. Cirila i Metoda, kako je bilo jur javljeno u jednom od prošlih brojeva, smo ustrojili i prijavili namjestničtvu, a od tamo reć bi, da još nije došlo ni crno ni bielo.

Sada su nam školsko oblasti promjenile učitelja; mi tomu uzroka nepoznamo, bili smo sa učiteljem zadovoljni i više Vam nekažem ni dobra ni zla o njemu. S njim bili su prijatelji i ona gospoda, koja su se izrazila u Pračani, pred jednim našim čovjekom, da je škola u Sovinjaku zator za cielu Sovinjsku obćinu, jer dokle nije bilo škole, da nije bilo ni stranaka; do tada da se živilo više u miru i slogi nego sada. To je i bilo tako, i trajalo uvjek dokle je ciela obćina puhala u rog njogova otca. Izrazio se nadaljo isti gospodin medju ostalim, da sada ciela obćina radi na korist vrloga poštenjaka našega zastupnika i obćinskoga savjetnika *Ivana Žigante*, i to zato, što glasuje za njega kod obćinskih izbora.

Da ciela obćina radi njemu na korist istina nije, jer svi nisu glasovali zanj; a da bi i svi zanj glasovali, kakve koristi bi bila to njemu? Doduše i njemu je čast, ali još veća nam korist, jer on se mnogo mani za nas, za jedno i druge više nego mi zanj. Odatle vidi se, da je iz onog gospodina govorila zavidnost i to zato, jer on i svi vide, da poslovi idu bolje i urednije sada, nego onda, kada su sa obćinom upravljala gospoda talijanska ili šarenjačka.

Mi znamo dobro, da je njemu mrsko kod srca, jer im je pisarna uvjek prazna. Peče ih što njim nevalja ona njihova poznata: „*Quel che non volemo, sempre jera e sarà*".

U dojdućoj godini obavit će se opet izbori za našu upravu ali dvojimo, da će isti izpasti na njihovo zadovoljstvo, prem da su se počeli već okolo ljudi gladiti; za danas dosta, drugi put više.

Jedan Sovinjski obćinar.

Iz Opatije pišu nam ne 23. oktobra. Dne 19. t. mj. konštituirala se je u Opatiji mužka, a dne 21. ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. I tom zgodom dokazao je koli jaki, toli krasni spol, vatreno svoje rodoljublje, jer je, akoprem je nepovoljno vrieme vladalo, pohitio k sastanku u liepom broju, i time dokazao, da shvaća važnost osnuća podružnica.

Ravnateljstvo zastupao je oba puta, od predsjedničtva na to ovlašćeni član ravnateljstva gosp. Niko *Peršić*; a u odbore bijahu izabrane osobe, koje će, vjerne načelu, i ogrijane svetim žarom patriotizma uztrajno raditi o tom, da podružnice napredovale budu, a to nam jamči i dosadanji njihov požrtvovni rad.

U odbor mužke podružnice bijahu izabrani: predsjednikom *Jakov Jurković*, tajnikom *Ante Justi* pravnik, blagajnikom *Ivan Alešovec*. Tri imena: tri bisera u nizu naših rodoljuba. Da smo u izboru bili sretni, pokazuje već početak djelovanja odborova; a da će predsjednik biti odlučan, pokazao je u izobilju već tokom prve sjednice.

Velikom napetošću očekivali smo konštituiranje ženske podružnice, i čim se je više približavao toli željno očekivani čas, tim se je u naših redovih opažala sve veća uzrujanost. Nu, naše se nade izpunile posve; u tren oka, kao biolimi vilami, napuniše se prostorije čitaonice milimi gospodjami dražestnimi gospodjicami, tor ne znaš, imaš li se više klanjati čaru i liepoti cvatućih ruža, ili njeznim, čara punim pupoljkom.

Pošto je član g. *Ivan Fijamin* biranim i jezgrovitim govorom ocrtao svrhu podružnice, stupilo se je k izboru odbora, a uspjeh bijaše sliedeći: predsjednica gospoja *Sofija Šabec*, tajnica gospodjica *Ema Jurković*, blagajnica gdja *Marija Jurković*. Sav odbor bijaše izabran jednoglasno, sa velikim oduševljenjem.

Uzhit si mogao svakomu na licu čitati nu vrhunac uzhita zavladao je na koncu sjednice, kad je dražestna gospodjica *Ema Jurković* deklamovala pjesmu prigodnicu, spjevanu od našeg omiljelog pjesnika „*Emina*". Svim su se prisutnim oči suzami orosile od velikog ganuća. Nadamo se, da će utisak toga dana ostati trajan.

Listnica uredničtva.

Gosp. A. B. u Z. Hvala Vam na priposlanom. Onu lopovštinu valja svakako spraviti na svietlo, neka sviet vidi kakvi su ti protivnički uzorci. Dugovorite so sa prijatelji pak nam se bud koji oglasite; inače bismo morali sami zagristi — pak da neidemo preduboko — dajte Vi, koliko je za našu stvar potrebito i koristno. — Prijateljski pozdrav!

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „N. Sl." gg.: B. I Kastav for. 9.50. Čit. Kastav for. 2.50. Čit. Kraljevica for. 1.25. R. A. Kopar 50 nvč. B. M. Kastav for. 7. Čit. Jaska for. 2.50. Čit. Klanjec for. 1.25. Čit. L. V. Gospić for. 1.25. Čit. gr. Oslek fr. 1.25. Z. B. Zagreb 1.80. P. N. Varaždin for. 2.50. K. M. Unije for. 2.50. Čit. Celje for. 2.50. Čit. Ogulin for. 2.50. Čit. gradj. Osiek for. 1.25. R. L. Krk for. 5. P. L. Budinščina for. 5. R. M. Trnške for. 2.50. M. J. Pazin for. 2.50. O. J. Pazin for. 2.50. B. A. Altura for. 8. K. B. Laborika for. 5. W. pl. A. Pazin for. 2.50. K. J. Sužak for. 1. G. M. Štinjan for. 1. Čit. Vel. Gorica for. 2.50. Čitalnica Krapina for. 1.25. Čit. Kopar for. 5. P. N. Berseč for. 2.50. Čit. Berseč for. 2.50. S. F. Berseč for. 1. G. I. Berseč for. 1. P. A. Bergud for. 3. Čit. K. sv. Lucija for. 3. F. M. Kopriva for. 2. N. A. Pičan for. 2.50. P. P. Dolenjavas for. 4.50. (Sliedi).

S BOGOM!

Svim mojim prijateljem i znancem svijuh poznatih biskupijah, s kojimi so nisam mogao, da se osobno oprostim prigodom svojeg odlazka iz Montrilja, kličem iz dna duše srdačni:

S Bogom i do vidjenja!

Gorica, dne 30. oktobra 1894.

Josip Lilek,
umirovljeni župnik.

Javna zahvala.

Velecienjeni gospodin *Toma Kumičić*, posjednik i trgovac u Berseču darovao je „zakladi za ubogo" prigodom smrti svoje pomile supruge Julijane svotu od 100 for.

Na tom plemenitom daru podpisana uprava zahvaljuje so najsrdačnijo u ime svoje i berseških siromaha sa uzklikom: Bog plati!

Uprava zaklade za uboge
Berseč, dne 28. oktobra 1894.
Rajmund Jelušić, župnik.
Ivan Galović, Fortunat Velčić, komornici.

Štrcaljke i sumpornjače za trte inžinira Zivica.
mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebe za iste 28
dobiva se uvjek u skladištu tvrdke
Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Trstu.
Spomenute štrcaljke razašilju se na svaku poštu austro-ugarske monarhije franco, komad po 10 for

Pomada „Phönix,

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgarta god. 1890. *odlikovana* jest uslied liečničkih izvida i kroz tisuću zahvalnica priznato jedino postojeće u istinu resino i neškodljivo sredstvo, kojimo se kod gospodja i gospode puna i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i druge odstranjuje. Uporabljenjem iste pomlade postizavaju još sasma mladi gospodjići čvrste brkove. Jamči se za uspjeh i neškodljivost. Kutijica 80 nvč., sa poštom (doznećem ili uz gotov novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

Odlikovana ljekarna PRENDINI
Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Gospoda liečnici sa saviešću propisuju ove pastilje kod lahke grlene otekline, promuklosti i opalu glasu. Preporuča se ih osobito pjevačem i govornikom.

Jedna škatulja 30 novč.

33 godište velikog uspjeha!

Glavno skladište:
Ljekarna Prendini
i u svih prvih pokrajinskih ljekarnah.

Veliki izbor ljekarskih osobitostih i zdravstvenih kadila.

Sve strojeve za gospodarstvo.
Osobitosti
prodaje jedino tvrdka Ig. Heller
TIESAKA ZA SIJENO, SLAMU I SLAGANJE
razsih sustava
HIDRAULIČKIH TIESAKA

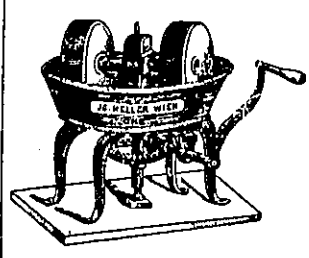

diferencijalnih vinskih tiesaka — sprava za samleti masline, buhač itd. Nove štrcaljke proti mildevu Vermorel-ove vrsti, samoradne štrcaljke proti mildevu sa bakrenom pomoću zračne sisaljke. Sprava za grijanje vina, kuhanje, za trieblenje grozdja, za sušenje voća i povrća. Trebionike kuruze, triere, mlatila, mline za čišćenje žita obične.

Lievano ili izradjeno željezo za svakojake strojeve itd. sve uz najjeftinije cienе i pod najpovoljnijimi uvjeti pošilja uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN
2/2 Praterstrasse br. 49

Bogato ilustrovane kataloge sa 192 stranice u talijansko-njemačkomu i hrvatsko-njemačkom jeziku šaljo na zahtjev odmah badava. **Traži se preprodavaoce.**

Upozoruje se na patvaranja. 20—6

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 45. U Trstu 8. novembra 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbu sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji ¾ for., za seljake ½ for. na godinu. Razmjerno for. ½, ¼ za polugodine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Interpelacija

zastupnika *Kluna* i drugova na njeg. preuzvišenost g. ministra nutarnjih posala markiza Bacquehem-a.

Zadovoljujuć jednomu ukazu c. k. ministarstva pravosudja, izdalo je c. k. prizivno sudište u Trstu naredbu, da se u svih onih sudbenih kotarih Istre, u kojih stanuju Talijani i Slovenci, dotično Hrvati, službene tabele, koje se nalaze na sudbenih zgradah, i koje nose do sada jedino talijanski napis, zamjene sa talijanskim i slovenskim, dotično hrvatskim napisom.

Ova odluka visokoga c. k. ministarstva pravosudja, dotično c. k. prizivnoga sudišta u Trstu jest tim pravednija, pošto stanuje u Istri po izkazu zadnjeg popisa pučanstva 185.249 Slavena a samo 118.301 Talijan. Uzprkos tomu naišla je ova pravedna i državnim temeljnim zakonom odgovarajuća naredba visoke pravosudne oblasti sa strane talijanske na žestok odpor, kojema se je dalo odziva ponajprije izazivajućimi novinarskimi članci i prosvjedi, i to ne samo od istarskoga zemaljskoga odbora i od mnogih občinskih zastupstva Istre, već dapače i od tršćanskoga zemaljskoga odbora i od tršćanskoga gradskoga zastupstva, koji nisu na to na nijedan način pozvani, konačno takodjer i javnimi uličnimi izgredi.

Tako su obdržavali u Kopru dne 14. t. mj. občinsku sjednicu, na kojoj bijaše zaključeno, da se prosvjeduje proti naredbi c. k. prizivnoga suda u Trstu. Kad su občinski zastupnici poslije sjednice kući pošli, bijahu oni od rulje od kakovih 50 Talijana sa živioklici na Italiju pozdravljeni i po ulicah praćeni.

Iste živioklice ponavljahu pred stanovi odličnijih občinskih zastupnika, dočim se je na vrata kuća, u kojih stanuju Slovenci i Hrvati siluim štropotom i bučnom vikom udaralo: „*Fora i ščavi, fora il partito croato, fora i croati*".

Iste večeri obdržavali su i u Piranu občinsku sjednicu prihvativ jednak prosvjed proti često spomenutoj naredbi ces. k. prizivnog sudišta u Trstu. I tuj su pošli poslije sjednice bučeć i pjevajuć po ulicah prirediv po svjedočanstvu lista „*L' Indipendente*" tako veliku, svečanu i častnu demonstraciju, da se takove od god. 1848 nitko nesjeća.

Od te bučne demonstracije prošli su vrlo brzo na činjenice. Kako izvješćuju novine od dne 22. t. mj. prolazilo je dne 21. t. mj. na večer opet množtvo puka talijanskog jezika, i to nipošto sa živioklici na Austriju, kao što to kažu brzojavne viesti novinah, već sa živioklici na *Italiju*, na *Lega nazionale* i sa uzklici: „*Dolje sa Slaveni*". Grad Piran grozio je slovenskim financijalnim stražarom, okrenu se, kako javljuju spomenuta novinarska izviešća, proti stanovom dvojice kanonika, koji da su pokarali zauzimanje jednog svog druga za čisto talijanske tabele, počiniv tuj razne divljačke čine.

Izgrednici bacše naime dolje silom kućna vrata, prodriešе u konobu, te bacaše kamenje u sobe. Tada se uputiše pred zgradu c. k. kotarskog suda bacajuć na istu kamenje te razbiše i tuj mnogo prozora. Bučeća rulja razštrkala se je tekar pošto je oružničtvo posredovala zagroziv se, da će strieljati.

Pošto je občinsko zastupstvo u Piranu izjavilo c. k. oblastim, da ono nemože jamčiti za uzdržanje reda nakon odstranjenja talijanskih tabela, poslalo je c. k. namjestničtvo dne 22. t. mj. svoga posebnoga činovnika sa jednom kumpanijom vojnika u Piran, pojačiv takodjer tamo oružničtvo i financijalnu stražu. Nu kao što se brzojavlja bečkim listovom iz Pirana dne 23. t. mj. ponovili su nemire kod dolazka vojnika, te da se je težkim dogodjajem izbieglo jedino pomirljivim postupanjem častnika. Svietina se zgrnula opet pred sudbenom zgradom zahtjevajuć burno, da se uzpostavi prijašnja samo talijansku službenu tabelu, dok se je napokon pokazao na skodu sudbene zgrade načelnik u pratnji namjestničkog tajnika dra. Hocheggera, te u ime vladinoga komesara izjavio, da će se talijansku službenu tabelu opet pričvrstiti, što se je u istinu dne 23. t. mj. i dogodilo.

Kad su na 18. t. mj. u Beču radnici nekoje demonstracije pripredili htjeli, izjavila je njegova prejasnost gospodin ministar predsjednik javno uz glasno odobravanje visoke kuće u 307. sjednici dne 19. t. mj. da će službenici državne auktoritete, kao što je njihova dužnost, javni red i sjegurnost štititi, mogućim protuzakonitim izgredom sa pritiskom suprotstaviti se, te uspješno vršiti svoju dužnost, koju pravom traži na zaštitu svoju miroljubivi gradjanin, i da zakonodastvo netreba dokaza sa ulice.

Uz tako svečanu izjavu čini se podpisanim nevjerojatno, da bi vlada napram izgrednikom u Piranu pokazala toliko slabošće, te da bi opozvala ono, što je sama odredila; radi toga uslobadjaju se upraviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra nutarnjih posala sliedeće upite:

„1. Dali je primila njegova preuzvišenost službeno izviešće o dogodjajih u Piranu?

2. Jeli istina, da je načelnik zajamčio izgrednikom u ime vladinoga komesara, da će se njihovom zahtjevu zadovoljiti, te službenu tabelu sa čisto talijanskim napisom uzpostaviti?

3. Kako može njegova preuzvišenost u jestnom slučaju opravdati tu slaboću od c. k. namjestničtva izaslanog vladinog komesara, slaboću, koja škodi u najvišem stupnju ugledu države, i dali kani pozvati njegova preuzvišenost dotičnoga činovnika, dotično c. k. namjestnika u Trstu na strogu odgovornost i, u koliko to spada na njegovu preuzvišenost, sa svom odlučnostju ustrajati na provedenju naredbe, izdane od pravosudne oblasti?"

U Beču, dne 24. oktobra 1894.

Klun, Perić, Svozil, Zedtwitz, Kulp, dr. Fanderlik, Karl Max, dr. Žaček, Povše, Pfeifer, Globočnik, Hagenhofer, Pálfy, Treuinfels, Peitler, Alfred Coronini, dr. Gregorčić, Nabergoj, Spinčić, Morsey, Czernin, Robič, dr. Gregorec."

Odgovor

ministra nutarnjih posala markiza *Bacquehem-a* na interpelacije zastupnika *Kluna* i *Spinčića* u poslu dvojezičnih tabela itd. kod c. kr. kotarskih sudova u Istri.

Odgovarajuć na obje interpelacije priobćiti mi je sporazumno sa gospodinom ministrom pravosudja sliedeće. Što se tiče ponajprije izgreda u Kopru od dne 15. t. mj. to se je stvar dogodila ovako: Dne 15. oktobra na večer sakupilo se občinsko vieće u Kopru na izvanrednu sjednicu, na kojoj bijaše prihvaćen prosvjed proti naredbi prizivnoga suda za Primorje u poslu dvojezičnih službenih tabela.

Poslije sjednice sakupilo se oko 150 osoba na glavnom trgu pred občinskom zgradom, te je priredilo članovom občinskog vieća ovaciju. Nakon toga pošli su demonstranti glavnimi ulicami grada, prirediv pred stanovi vodjah stranke bučeće izkaze. Vikali su: *Eviva Capodistria italiana. Eviva l' Istria italiana*, i pjevali pučke pjesme: „*L' inno dell' Istria*" i „*Lega nazionale*".

Tada se je podalo množtvo pred stanove slavenskih svećenika *Legovića* i *Glavine*, gdje se vikalo: „*fuori i croati e sloveni*". U ulazna vrata *Legovićeva* stana udarali su nogami, a u prozore na stanu *Glavine* bacali komade drva.

U 8 ½ sati na večer svršila je demonstracija.

Prosvjed občinskog vieća obustavio je upravitelj kotarskoga poglavarstva.

Što se tiče izgreda u Piranu, čast mi je sliedeće priobćiti:

U nedjelju dne 14. t. mj. prije podne oko 11 sati bijaše hrpa ljudi na trgu pred občinskom zgradom razpravljajuć o naredbi, da se postavi dvojezičnu službenu tabelu na zgradu kotarskoga suda u Piranu.

U to doba prolazio je trgom kanonik *Vidali*, kojega su ljudi zamolili, da ih vodi k načelniku, koji bi im dao bližih ubavjesti u tom poslu. Kanonik *Vidali* odazove se pozivu, te zamoli načelnika, da sazove sjednicu občinskog vieća, da se pogovore ob ovom poslu. Načelnik izjavi na to, da je pripravan tomu zadovoljiti, te ureče još za isti dan izvanrednu sjednicu občinskog vieća neobaviestiv o tom po propisu kotarsko poglavarstvo. Sjednica se obdržavala u 5 sati poslije podne u prisutnosti svih 30 viećnika i okolo 300 slušatelja; prihvaćen bijaše prosvjed proti izvješenju dvojezične službene tabele. Govori, izrečeni u sjednici za utemeljenje postavljenih predloga, bijahu od slušatelja živahnim odobravanjem popraćeni, a te odobravajuće uzklike opetovalo je svaki put ono 250—300 osoba, sakupljenih pred občinskom zgradom. Poslije sjednice pozdravilo je sakupljeno množtvo iz občinske zgrade izlazeće občinske viećnike sa uzklici: „*Eviva l' Istria*", „*Eviva Pirano*", a jedna mala hrpa od okolo 30 osoba prolazila je gradom pjevajuć pučke pjesme. Zaključak občinskog vieća obustavilo je kotarsko poglavarstvo.

Dne 18. t. mj. dao je kotarski sudac u Piranu usljed naloga prizivnog sudišta za Primorje, službenu, jednojezičnu (talijansku) tabelu skinuti, da pak na *ovu* tabelu uz talijanski takodjer slovenski napis postaviti dade.

Tabelu je skinuo sudbeni sluga Ruzzier.

To je dalo povoda demonstraciji, koju je izvelo oko 150 osoba na trgu sakupljenih, koje su sudbenomu slugi dovikivale, da ostavi tabelu na njezinom mjestu, pri čemu su bacali na njega kamenje, kojim ga ipak ne pogodiše.

Občinskih činovnika ne bijaše viditi kod te zgode. Kad je doznao za te dogodjaje upravitelj kotarskoga poglavarstva u Kopru, odposlao je jednog činovnika kotarskog poglavarstva u Piran.

Ovaj je tražio od načelnika u Piranu, da poprimi potrebite mjere za uzdržanje mira i reda, a pošto je ovaj to ustmeno zaniekao, zahtjevao je od njega točnu pisanu izjavu.

Načelnik izručio ju odaslaniku kotarske oblasti pošto se je posavjetovao o tom poslu u občinskom vieću. Izjava ta je glasila, da načelnik neće poprimiti mjere za uzdržanje mira i reda.

Na to je poduzeo odaslanik kotarske oblasti iz Kopra potrebite mjere na zaštitu javnog poredka i mira.

PODLISTAK.

Put na Snježnik.

Piše *Vinko Rubeša*.

(Nastavak.)

Šuma, kojom se verasmo pretežnije je sam bukvik. Ima tute ogromnih bukava, a nadje se i po koja gerostasna jela. Amo, reć bi, da riedko zalazi sjekira, jer su slabi putevi i ljudem izvan ruke, pa se vole drugud ogledati, de nasjeku potrebita drva. Kako smo vraćajuć se opazili, ima ovdje množtvo suhih bukava, koje niemo stréc u zrak ili gnjile leže na zemlji oborene od striele ili uništene od inih zračnih nezgoda.

Oko četvrte ure u jutro dovinusmo se podnožja *Snježnika*. To je ravninasta visočina zaraštena travom. Tek gdjegdje viri po koja stiena. Umoreni posjedosmo na rosnu travu, da priberemo dahu, pa onda stadosmo se verati strmom stazom izmed bukovog šikarja, koje je prema vrhu odstupilo zemljište boru puzavcu. Za ¾ sata mučna puta, a na njekim mjestima i pogibeljna, eto nas na vrhu! Jedvice odahnusmo, a srce stalo nam od dragosti žešće kucati. Brijao je hladan iztočnjak, stoga se zaogrnuli u svoje kabanice. Toplomjer kazao je 6° R. Pod nama vladala još polutama, u kojoj se utapljale guste šume, a izmed zašumljenih briegova slegla se bielkasta magla, da ti se pričinilo, kao da se ono gorsko biba jezero. Stisnuv se u malo zaklonište, snlestismo oganj, te posjedav oko njega, stadosmo ručati, dok nam sunce na zrenika sine.

Na istoku slegli se oblaci, stoga i sunce zakasnilo. Kad se stalo radjati, skočismo svi na vrhunac, da ga pozdravimo, zapjevavši uzbićeno jednodušno „*Liepa naša domovina*". — Čim se pod nama stalo daniti, prihvatismo dalekozor, da se nadivimo krasnu vidiku. Na jugu pod nama valovita crni se šuma, dok negdje oko Klane pretvori se tlo u golič, na kome ponajviše bjelasaju se *Kastav* i *sv. Matej*. Preko Kastavšćine ljuljuška se uspavano more, oko koga bjelasaju se seoca i gradići, kao jato galebova na morskoj klisuri. Otoci gubili nam se u magli. Na iztoku zamjetismo kroz tanku maglicu gromade gora, a vele njeki, da se sa dalekozorom i do *Zagreba* dopire. Na sjeveru razvalila se *Kranjska dežela* sa na riedko posijanim gradićima i selima, od kojih zamjetismo prostim okom *sv. Petar, Babino polje, Sagurje* itd. Medju briegovima uzbilalo se *Cirknićko jezero*, preko dalje sterala se ostala Kranjska, dok se u daljini ne izgubi u magli. Vodić nam reče, da se za čista vremena vidi dalekozorom i biela *Ljubljana*. Prema zapadu gubile se u magli goričke gore, dočim južnije bielilo se more tamo negdje preko Trsta.

Snježnik leži 1800 m. iznad mora, dakle za podpunih 400 m. više nego li Učka gora. Vrhunac njegov pust je i kamenit; tek zaražten travom, a sa južne strane i puzavim borom. Oblika je čunjasta, sa iztočne i sjeverne strane veoma strm. Podno vrhunca izbočile se naokolo velike stiene, kao kaki ovratnik o djetinjem grlu. Na najvišoj točki usadjen je maleni željezni križ, koji se nalazi u veoma lošem stanju. Oko njega nagomilano je kamenje, po kojem amo tamo čita se po koje ljudsko ime ubilježeno uljenom bojom. Uzlaz na vrhunac nalazi se sa južno iztočne strane. Jedva je zamjetiva staza, ovdje ondje zabilježena po kamenju crvenomodrim znakovima kojim su valjda kakvi „touristi" naznačili put do vrha.

Oko vrhunca i niže sijaset ima raznog cvieća. Nadjosmo tude i takvih vrsti, koja i po našim poljanama cvietaju, kao n. p. njekoje vrsti djeteljine, volujskog oka, stolistujaka, a osobito iztiče se runolist ili bielolist (Edelweiss), kojim je gotovo sav okolš oblelio. Bielolist nalazi se u obilnom broju i na podnožju vrhunca, dočim ni na najvišem vrhuncu Učke niesu ga mogli naći, kako spominje Hire.

Iza 6½, kad se naužismo divna vidika, stadesmo se lagano spuštati, kupeć uzput cvieće, ponajviše bielolist, da si njime izkitimo šešire, a i da ga kod kuće spremimo kao uspomenu na Snježnik. Našli smo i na čitave hrpe rujnih gorskih jagoda, kojima ovda onda ovlažismo suha gi usta.

Uzput svratismo se k jednoj ugljevarskoj koljebi. Malena je to koljebica, tek za nevolju slupana. Stiene sagradjene su joj iz

(Konac sliedi.)

Po nalogu namjestnika u Trstu bijaše javljeno načelniku u Piranu, da njegova protimba nevriedi.

U noći od 21. na 22. oktobra t. g. ponoviše se nemiri u većoj mjeri.

U 7 sati sakupilo se na glavnom trgu do 1500 osoba, koje su vikale: *„Viva l' Impero, viva l' Austria, viva l' Istria italiana* i *abbasso le Tabelle, fuori gli slavi.*

U 8 sati sakupilo se mnoštvo pred kotarskim sudom, te je počelo bacati kamenje.

U 9 sati uputilo se pred kuće kanonika *Fonde* i *Maraspina* počiniv tuj velika pustošenja.

U 1 sat po noći krenula je svietina, vinom ugrijana, viečć i pjevajuć pred zgradu kotarskog suda, bacaše težko kamenje na istu i potuče 74 stakla.

Oružničtvo, koje se bijaše do tada ograničilo samo na to, da motri, pošlo je proti demonstrantom sa bajunetom, zagroziv se, da će pucati.

To je djelovalo, svjetina se lagano povukla natrag.

Na glas o tih dogodjajih odposlao je namjestnik u Trstu jednu satniju vojnika i kotarskoga poglavara, koji se nalazi kod namjestničtva u Trstu, *Hocheggera* u Piran. Vojničtvo se podalo na glavni trg u podpunom miru i redu. Najprije bijaše sakupljena svjetina iz uzkih ulica iztisnuta.

Na to je sjetio kotarski poglavar *Hochegger* načelnika na njegovu dužnost, da se brine za mir i red. Načelnik odgovori, da je za uzdržanje mira i reda jedino sredstvo, ako se naime pučanstvu obeća, da će se uzpostaviti stara tabela. Načelnik je upitao *Hocheggera*, da li ga opuno dlašćnje na takovo obećanje, što je kotarski poglavar Hochegger zaniekao.

Iza toga stupio je načelnik na skod občinske zgrade, te obeća pučanstvu, da će se uzpostaviti jednojezična tabela. Kod nagovora nije načelnik niti jednom riečju spomenuo, da bijaše od kotarskoga poglavara Hocheggera ili od vladinog upravitelja ovlašten na tu izjavu.

Usljed te izjave, koja bijaše velikim zadovoljstvom prihvaćena, zaigra glasba te razsvietliše kuće. Od tada je zavladao mir.

Iste večeri skinuše tabelu sa jedne trafike, te ju objesiše na mjesto skinute službene tabele na sudbenu zgradu. Kada je sliedećeg jutra pošao kotarski poglavar Hochegger na kotarski sud, izjavio mu je kotarski sudac, da kani tabelu o prodaji duhana skinuti, ali pošto ne može ostati prazno ono mjesto, da će pričvrstiti tamo jednu staru službenu tabelu sa talijanskim napisom, koja se nalazi u magazinu. Na to objesiše staru službenu tabelu, čemu je prisutna svjetina pljeskala.

Odatle neka izvoli visoka kuća razabrati: Da nije bio piranski načelnik u nijednom pogledu ovlašten dati dotičnu izjavu. Da nije imenito kotarski kapetan Hochegger ovlastio načelnika, da učini tu izjavu.

Vlada nije nadalje kanila naredbom glede izvješenja službene dvojezične tabele uvrieditи talijansko pučanstvo Primorja.

Vlada mora ipak svom strogošću počinjene izgrede odsuditi, te je poprimila potrebite mjere za uzdržanje mira i reda, ona očekuje stalno, da će se tamošnje pučanstvo uzdržati svakog dalnjeg izgreda, te je sa svoje strane tvrdo odlučila, štititi ugled državne vlasti.

Interpelacija

zastupnika *Klunа* i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra nutarnjih posala markiza *Bacquehem-a.*

Nada, izrečena od vlade dne 27. t. mj. prigodom njezinog odgovora na interpelacije, da će se pučanstvo Primorja nakon piranskih dogodjaja uzdržati svakog dalnjeg izgreda nije se obistinila. Iz Kopra bo izvješćuju o novih demonstracijah, kod kojih su vladini činovnici pokazali istu popustljivost, kano i u Piranu. U noći od 23. na 24. t. mj. bijahu prilepljeni na trgu *Brolo*, na malom trgu *Derić* i na drugih mjestih na kućah, crnom uljenom bojom napisani, na daleko vidljivi, i pol metra velikimi slovi sastavljeni napisi, nešto pogriešnom ortografijom, sliedećeg sadržaja: *Non voliamo tabele croate! — Non voliamo croati! — Fora i croati — W. l' Italia! — W. Umberto!*

Poslie podne istoga dana morao je ravnatelj učiteljišća slovenske kandidate kući sprovesti; uzprkos tomu bijahu putem napadnuti, jedan od njih dapače i ranjen, te se moradoše u kuću nekog Giacuzzi-a utеći, odkle ih oružnici u njihove stanove doprovodiše, da ih tako od dalnje navale zaštite. Napadnuti bijahu i nekoji profesori, dapače i talijanski stanovnici, koji nisu izgrede odobravali.

Na večer priredišo po primjeru piranaca demonstraciju, koja zuče zvonenjem zvonova. Kurata iz kaznione *Legovića* obsjedali su izgrednici od 4½ sata poslije podne do 9 sati na večer, udarahe težkimi udarci po vratih viećć: *Fora Legović! Morte a Legović!* To se je dogodilo pod prozori c. k. oblastih, koje se nalaze u neposrednoj blizini spomenutog stana, ipak se ne maknuše te oblasti nit najmanje. Legović ne bijaše u svojem stanu; on je naime doznao za predstojeću demonstraciju, te se je već u juro u kazniom povukao, gdje je čitav dan ostao i prespao. Njegova gospodarica primila je pismo, kojim njoj se grozilo, da će kuću dignuti u vrak, ako ne odpravi iz kuće Legovića, što je ona usljed toga doista i učinila.

Kao što se brzojavlja raznim bečkim listovom iz Trsta dne 26. t. mj. nisu mogli oružnici izgrednike raztjerati, te ulovišе dvojica njih, na što je svjetina navalila na oružnike silno grozeć im se, dok je politički komesar naložio, da se pusti uhvaćenike na slobodu. Dva druga uhvaćena izgrednika utekoše oružnikom.

O sličnih demonstracijah javljaju iz Rovinja i Tržića, te se ih imade očekivati i drugdje nakon skupščine načelnikah u Kopru, održavane dne 27. t. mj., na kojoj bijaše zaključeno, da će jednako svuda postupati.

Medju slavenskim pučanstvom, koje je pokazalo napram tim demonstracijam začudjenja vriedan mir i umjerenost, opaža se usljed toga duboka uzrujanost i uznemirenost, što biva tim jasnije, pošto ono uvidja, da se talijanski izgrednici uvjek i svuda proti slavenskomu pučanstvu okrenu ogrožavajuć njihov život, njihovo zdravlje i njihovo vlastničtvo. Upravo radi toga zaslužio bi takodjer čvršću zaštitu oblasti, pošto bi se komešanja u Istri povećala, ako bi moralo slavensko pučanstvo, radi pomankanja dostatne zaštite od strane vlasti, za samoobranom posegnuti.

Radi toga skrajna je doba, da postupa vlada sa svom odlučnošću proti onim občinskim zastupstvom i občinskim načelnikom, koji su svojimi zaključci i svojim držanjem izgrede izazvali ili će ih još izazvati, te da pribavi ustanovam §§. 94, 95 i 96 občinskog reda za Istru od dne 10. julija 1863. valjanost, koje njoj daju u ruke jednaku vlast, kano i občinski red drugih zemalja i na temelju kojih bijaše prije dvie godine zastupstvo važuje i vriednije občine Reichenberg u Českoj radi mnogo manjeg povoda i bez velikog okolišanja razpuščeno.

Podpisani prisiljeni su radi toga upitati opet njegovu preuzvišenost ministra nutarnjih posala u pogledu dogodjaja u Istri, moleć njeg. prezvišenost za odgovor na sliedeća pitanja:

„1. Je li prispjelo njegovoj preuzvišenosti obširno izvieśće o dogodjajih u Kopru i o dalnjem širenju demonstracijah?

2. Kani li njeg. preuzvišenost, da se zaprieče te demonstracije, odrediditi neka se uporave §§. 94, 95 i 96. za Istru valjanog občinskog reda od dne 10. julija 1863?"

U Beču, dne 29. oktobra 1894.

Klun, Pfeifer, Kušar, Robič, Borčić, Radimský, Šuklje, Spinčić, dr. Gregorec, dr. Fuchs, dr. Ebenhoch, Povše, Morsey, Rammer, Alfred Coronini, Pabstmann, Zedtwitz, Plass, Peitler, Kohler, Herk, Gasser, Globočnik, Hagenhofer."

---

† Car Aleksander III.

Dne 1. t. mj. poslije drage ure popodne izdahnuo je u Livadiji nakon podulje težke bolesti ruski car Aleksander III. Aleksandrović. Težki je to udarac za Rusiju, s kojom diele žalost svi prosvietljeni narodi, napose slavenska plemena. U najljepšoj muževnoj dobi podlegao je neumoljivoj smrti najvoljubljeniji vladar, što ga je ikad Rusija imala.

Očekivalo se dodnše dan na dan smrt cara Aleksandra, koga je zadnjih par mjeseca težka bolest mučila, ali se viest o njegovoj smrti čitave Evrope vrlo bolno dojmila.

Po savjetu svojih liečnika preselila se ruska carska obitelj iz Petrograda u pitomu Livadiju, u bajni carski dvorac, odkle se manjevalo prenesti bolestnoga cara na otok Krf, gdje bijaše jur sve pripravljeno za posjet ruske carske obitelji. Su u Livadiji krenu careva bolest na gore, te se je u drugoj polovici prošloga mjeseca danomice brzojavljalo o pogoršanju careve bolesti. Dne 1. t. mj. pokosila je grozna smrt, koja neprašta ni caru ni seljaku, ni bogatu ni siromahu, silno tielo četrdesetosamgodišnjega vladara najmogućnije državu.

Car Aleksander III. rodio se g. 1845. kao drugi sin pokojnog Aleksandra II. Njegov stariji brat Nikolaj preminu kao mladić i zaručnik danske princese Dagmar, te bijaše tada Aleksander proglašen prieстolonasljednikom i kao takav vjenčao se god. 1866. sa zaručnicom pokojnog si brata Nikolaja, koja prešav na pravoslovnu vjeru, dobi ime Marija Feodorovna.

Pokojni car Aleksander stupio je na priestolje u 35. god. života i to g. 1881. nakon nasilne smrti svoga otca Aleksandra II. Njega hvale kao velikog Rusa i odlučnog Slavena, koji je bio svom narodu pravi otac i dobročinitelj. Kao vladar bijaše pravedan, strog, plemenit i uzvišen a kano glava obitelji uzoran suprug i najljubazniji otac.

Za svoga trinajstgodišnjega vladanja pokazao je car Aleksander III. sve krieposti pravoga vladara. Doma nastojao je učvrstiti svoju ogromnu državu, unaprediti duševno i tielesno blagostanje svojih preko 100 milijuna podanika. U izvanjskoj politici stekao si tim nemerlih zasluga za čovječanstvo, što je za svog vladanja vazda nastojao, da se nenaruši evropejski mir, koj bijaše često ugrožen krivnjom raznih spletkara i protivnika Rusije.

Za slavenstvo stekao si najvećih zasluga tim, što je pomogao osloboditi dvie slavenske države na Balkanu i to Bugarsku i Srbiju. U ratu za oslobodjenje Bugarske sudjelovao je kao vojskovodja glavom pokojni car Aleksander. I kasnije brinuo se on za Srbe i Bugare, al mu se sa Balkana vedinom nemilo za drago vraćalo.

U caru Aleksandru III. gubi Rusija čestita vladara a Slavenstvo vriedna sina, iskrena prijatelja.

Pokojni car Aleksander vjenčao se, kako rekosmo g. 1866. sa Marijom Feodorovnom, s kojom je živio u najsretnijem braku. Ona mu rodila petero djece i to careviča Nikolu, g. 1868., velikog kneza Jurja 1871., veliku kneginju Xeniju 1875., velikog kneza Mihajla 1878. i veliku kneginju Olgu 1882. god.

Odmah poslie smrti cara Aleksandra III. bijaše u Livadiji proglašen carem veliki knez i carević Nikolaj, komu su prisutni veliki knezovi, dostojanstvenici itd. vjernost prisegli.

Mladomu caru ima 26 godina; zaručen je sa besenskom princesom Alice, koja je ovih dana prešla na pravoslavnu vjeru u Livadiji, kamo ju pozvaše k umirajućemu caru Aleksandru.

Car Nikolaj izdao je na svoj narod proglas, kojim javlja svojim podanikom smrt prejasnog otca, svoj nastup na priestolje, te proglasuje carevićem svog mladjeg brata velikog kneza Jurja, dok mu Bog podieli nasliednika iz braka, što ga želi sklopiti sa princesom Alice.

Proglas taj dojmio se najugodnije čitave Evrope, koja očekuje od mladog vladara, da će slieditи u izvanjskoj politici stope svog uzvišenog otca.

Iz ruske carske obitelji bilježimo jošte, da je carici udovi, Mariji Feodorovnoj sada 46 godina, da se je nedavno udala njezina starija kći, velika kneginja Xenija za velikog kneza Mihajla i da je sadašnji carević Juraj već dulje vremena bolestan na prsijuh.

U groznoj nesreći, koja je zadesila ruski narod smrću cara Aleksandra III. izkazao je najiskrenija čuvstva sućuti, uz slavenska plemena, veliki francezki narod, koji je uzko spojio sudbinu svoje domovine sa najvećom slavenskom državom, sa ogromnom Rusijom.

Franina i Jurina

Fr. Zašto Motovunci ne mare za novega kanonika?

Jur. Jer se spominju pokojnoh kanoniki Tomicina, Franka i Vesnavera.

Fr. Eh. onoj bilo pak se spominjalo!

Jur. Ma deju, da b' rad ordinarijat zadovolia Motovunce, pak da je sada razpisa konkurs za četrto mesto kanonika.

Fr. Ter je tako pravo, zašto za kanonike te doći plovani, ki čekaju mista kako i duša raj.

Jur. Amen Božo!

* * *

Fr. (Križa se). Bože, ča smo to dočekali!

Jur. Kaži, Jure, ča je hudega?

Fr. Jesi li čuja grdobu, da unaprid nete biškupi činit plovane, lego delegati?!

Jur. A ki vranić ti je to u tikvu upuhnuja?

Fr. Vero, tako se je falija u Vodnjanu niki preobučeni „benevrekar" diligat-liberalac.

Jur. Po moju puru tim delegatim, bi reć, svaki dan sve veći rogi restu.

Fr. Ma će se jur najti, ki će jim ih odbit.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Članarinu za godinu 1894/95. uplatili su veleč. g. J. Mrakovčić i poslani na dra. M. Laginju sledeća gg. po 1 for.: Mihalić Milo trgovac Baška, Pajalić Petar trg. Rieka, Kos Nikola trgovac, Kaftanić Božo trg., Kos Ivan Puho, Barbirić pop Marko, Oršić pop Mate, Bonefačić pop Kirin. Dorčić Fran pravnik Baška. Po 2 for.: Mrakovčić pop Josip, istoga izvanredni dar 15 nvč. Mrakovčić pop Marko Novalja izvanredni dar for. 1. Po odbitku poštarine gotovih for. 12.

Hrvati i Slovenci sabrani kod gosp. Ivana Sancina-Crvenoga u Škednju sakupiše dne 27. listopada o. g. 5 kruna. Poslao Nadanov. — Josip Božić darovao 2 krune. — Za družbu sv. Cirila i Metoda darovala pazinskoj podružnici gčna Perić iz Žminja for. 1. — Dne 8. oktobra sabrano u Iži velikomu (Dalmacija) na banketu prigodom mlade mise veleč. popa Antuna Banića glagoljaša 21 kruna i 96 fllira, t. j. 10 for. 98 nvč. Ova prama ograničenom broju pozvanika razmjerno znatna svota bje usljed tumačenja g. M. o svrhi družbe sabrana oduševljenim klicanjem družbi i sa strane samih težaka. Živili darovatelji! Živio mladomisnik! — U istom Iži velikom sabrano 2 krune i 4 fllira, t. j. 1 for. i 2 nvč., kao dobitak od „terciljа" zaigran od gg. H. B., J. U. i M. M. Živili i našli se i do godine na okupu.

Narodnomu prvaku trščanski Slaveni. Veleuć. g. Dru. G. Gregorinu podarili su trščanski Slaveni vrlo krasnu zlatnu uru na lancem uz sliedeću posvetu: „Prvo bo ritolju za slovansko šolo v Trstu g. Dru. G. Gr gorinu hvaležni Slovani 1894." što se je svom ljubavi i odlučnošću zauzeo u poznatom uteku na ministarstvu za naše pučko školstvo. Čestitamo!

Dvojezična tabela uzpostavljena. Rano u jutro dne 5. t. mj. bijaše pričvršćena dvojezična tabela na sudbenoj zgradi u Piranu.

Vladinim parobrodom prispio je u Piran vrlo rano jedan odaslanik sa tabelom i dvojicom zanatlija, koji su imali tabelu na zid pričvrstiti. Na mulu čekalo ih oružničtvo a na trgu pred kotarskim sudom i gradskom viećnicom razpostavljena satnija vojnika. Kako bijaše još vrlo rano, malo je bilo građana na ulicah, kojimi su oružnici prolazili. Okolo 6 sati bijaše tabela uzpostavljena.

Čim se je raznio glas o tomu po gradu, pozatvarahe piranci vrata na svih javnih prostorijah; čitav dan ostali su zatvoreni dućani, krčme i kafane. Na svih kućah bijahu crnih zastava i drugih sličnih znakova žalosti. Ladje u luci digoše zastave na pol jarbola — u znak žalosti. Sve je uzdisalo, sve žalovalo! Po nalogu c. k. namjestničtva, dotično odaslanika savjetnika g. Schaffenhauera morao je načelnik Fragiacomo oglasiti svojim sugradjanom, da odmah skinu te znakove — — — poremećenih moždjana. U svojoj tugi i žalosti pošli su junački piranci tako daleko da su se svi bacili u crninu, muško i žensko, staro i mlado, gospodin i siromah. Osim kuća obaviše u crninu isti javni bunar, da pače pogrnuše crninom isto konje!!

Pak neka nam tko reče, da se nisu pitomi piranci popravdali sa pametju!

Kad je doznao načelnik, da će doći dvojezična tabela na zgradu kotarskog suda, dao je ostavku; nu nakon prirodjene mu ovacije u gradskom zastupstvu povukao je natrag ostavku, i tako imadu piranci uz novu tabelu opet staroga načelnika!

Zaplienа. U subotu na veče bijaše zaplienjena „Edinost" radi političke viesti pod naslovom „O položaju". Sliedbroj „Edinosti" izašao je na 6 stranica.

da tim uredničtvo odšteti svoje predplatnike. —

Dvadesetpetgodišnjicu svog službovanja u Boršću proslavio je dne 28. pr. mj. velečastni gospodin Vjekoslav Pavli kurat onoga mjesta. Tamošnje pučanstvo priredilo je obljubljenomu svećeniku najsrdačnijih ovacija u predvečer svečanosti, na dan svečanosti vani i u crkvi.

Čestitajuć prevriednomu svećeniku i s naše strane na sretno doživljenoj dvadesetpetgodišnjici medju dobrim mu stadom, želimo mu iskreno, da bi tamo doživio u zdravlju i zadovoljstvu i pedesetgodišnjicu.

Svečano otvorenje novih prostorijah. Naš dični „Sokol“ proslaviti će u nedjelju dne 11. t. m. svečanim načinom otvorenje svojih novih, krasnih prostorijah u ulici Farneto. Kod svečanosti sudjelovati će vojnička glazba, družtveni pjevački zbor i dramatički odsjek „Sokol“.

Kako spada naš „Sokol“ medju najobljubljenija naša narodna družtva, nema dvojbe, da će mu dne 11. t. mj. na večer pohrliti u gostove nesamo njegovi vierni članovi, već i svi prijatelji i promicatelji naše narodne stvari u Trstu i okolici.

Interpelacija. U sjednici carevinskoga vieća od dne 5. t. mj. interpelirali su naši narodni zastupnici gg. Spinčić, grof Alfred Coronini i drugovi ukupno ministarstvo radi dvojezičnih tabelah u Istri.

Pošto nam za danas nedotješe prostora, donieti ćemo i tu interpelaciju u prevodu u budućem broju.

Odbor političkoga družtva „Edinost“ imati će u nedjelju dne 11. t. mj. u 10 sati u jutro u prostorijah „Del. podpornega družtva“ redovitu sjednicu, na koju se ovim sva gg. odbornici i zamjenici uljudno pozivlju.

Iz Cresa pišu nam 2. t. m. Presvietli biskup Šterk bio je u gradu Cresu od 25.—30. pr. mjeseca. Primile ga sve oblasti i duhovne i svietovne. Bio je podignut i slavoluk. Dielio je krizmu u petak mužkićem u subotu djevojčicam, svih preko 600, a u nedjelju redio dva redovnika u plov. zbornoj crkvi, jednoga trećoredca (Bojčića) i jednog konventualca uz mnogobrojno pučanstvo, koje je crkvu dubkom napunilo. Prijaznost, dobrota biskupova svih je iznenadila. Prije krizme izpitivao djecu nauk kršćanski i hrvatski i talijanski, kako je tko htio. Svi se tomu divili, jer davno nisu toga čuli. Mi smo svi sretni što imamo Šterka za biskupa. On je pravi biskup-pastir, koji bi dao i dušu za svoje ovce. Da nije red biskupski na njem, rekao bi, ovo ti je jedan od onih dobrih naših „starih plovana“. On kani malo po malo otvoriti i sve plovanije i sva oveća kuratna mjesta.

Sad čujte ovu smočniju. Sva sela občine creske dobila su putem občine creske a od strane c. kr. kot. kapetanata *oglas*, po kojem se imadu usljed zakona minulog maju, prijaviti občini creskoj dne 9. oni rodjeni od 1852—56; a dne 10. rodjeni 1856—1875, podložni občemu ustanku — a taj *oglas* poslala nam c. kr. politička oblast u *njemačko-talijanskom* jeziku!! (*„nichts kroatisch“*) u naša sela čisto hrvatska! Kad bi naši seljaci nasljedovali u tom Pirance!! Kako se vidi naše c. kr. poglavarstvo tjera mak na konac, što dajemo do znanja našim zastupnikom u Beču

Prva zabava ženskog podružnice sv. Cirila i Metoda u Kastvu. Naše dične gospodje i gospodjice u Kastvu dale se odmah na rodoljubno djelo. One priredjuju naime dne 25. t. mj. u prostorijah „Narodnog doma“ u Kastvu zabavu na korist tamošnje ženske podružnice. Razpored zabave je slieđeći: 1. Prigodno slovo; 2. Mješoviti sbor „Predobri Bože“ i „Lieppa naša domovina“. 3. „Današnje služkinje“, igrokaz u jednom činu. Lica: Klara, bogata posebnica; Albert, njemački kapitalista; Berta, njegova kći; Ivka, Klarina sobarica; Milka, Ivkina nećakinja. 4. Deklamacija. 5. Tombola. 6. Ples.

Ulaznina za osobu 1 for., za obitelj 1 for. 50 nvč. Darovi primaju se zahvalnošću. Početak ob 7. uri večer. Odbor ženske podružnice: Predsjednica *Eugenija Grosman*. Tajnica: *Ernesta Jelušić*. Blagajnica: *Ida Kornmüller*.

Načelnici talijanskih občina Istre u Trstu.

Prošloga četvrtka sastali se u Kopru na poziv tamošnjega načelnika g. Cobola načelnici talijanskih občina Istre na pogovor, kako bi zajednički prosvjedovali i postupali proti dvojezičnim tabelam na kotarskih sudovih Istre. Gg. načelnici zaključiše, da se ide *in corpore* k c. kr. namjestniku u Trst tražiti pomoć i zaštitu proti *„nepravednoj“* naredbi ministarstva. Tom prilikom imali se načelnici pokloniti i zahvaliti vieću grada Trsta, koje se je toplo zauzelo za talijanska braću Istre.

G. namjestnik, doznav za nakanu gg. načelnika, priobćio im je brzojavnom okružnicom, da ih u onom poslu na saslušaj primiti ne može. Ništa zato — rekoše načelnici — mi ćemo ipak u Trst, da pozdravimo jednokrvnu braću u viećnici grada Trsta. Tako i bi. Tršćanski židovi, koji vode glavnu riec na viećnici, zaključiše, da se *braća* iz Istre što svečanije dočeka, da se ih pozdravi u viećnici u prisutnosti čitavoga zastupstva i da im se priredi sjajna gostba.

U petak na dan sv. Justa, patrona tršćanskoga nadošlo je iz Istre do 40 osoba, načelnika, občinskih zastupnika i drugih tršćanskih *prvaka*. Ovim se pridružiše zastupnici Bartoli i Rizzi, koji su navlas došli iz Beča. Zastupane bijahu slieđeće občine: Piran, Kopar, Pazin, (!) Pula, Rovinj, Labinj, Buje, Kanfanar, Cres, Citanova, Lošinj, Vodnjan, Plomin, Grožnjan, Izola, Lovran (!?) Motovun, Milje, Vrsar, Poreč, Buzet, (!?) Oprtlje, Roč, Sanvičenta, Umag, Bale, Krk, Višnjan i Vižinada.

Na gradskoj viećnici pozdravio je tršćanski načelnik istarske odaslanike, koje su i zastupnici živahno pozdravili. Pred viećnicom derala se *nadobudna* talijanska mladež kao da ju na ražanj nabadaju.

Vikalo se i rogoborilo i drugud, nu demonstracija nije posve uspjela, jer se gospoda preplašiše bajuneta, koje su bile u kasarnah pripravne. Vojničtvo je naime čekalo pripravno u kasarnah, da uzpostavi mir i red, čim bi bio bilo od koga narušen. I svi c. kr. redari bijahu u službi.

Iz Gorice pišu dapače, da je i tamo bio pripravan posebni vlak, koj bi bio u slučaju potrebe dovezao amo tamošnje čete.

Kako je odatle razvidno oblasti su očekivale veći demonstracijah, kao da ne bi znale, da su naši talijanaši junaci na jeziku, a kad dodje do čina, poberu naglo šila i kopita. I tako je sretno svršila demonstracija talijanaške gospode iz Istre, a zemlja se kreće i nadalje mirno i redovito okolo sunca.

P. S. Naknadno doznajemo, da su zastupali občinu Buzet gg. Agapito, Rigo, občinski liečnik Mantovan i poznati trgovac sa glasovi *Sandrin*, koji se nije ufao kod zadnjih občinskih izbora nastupiti niti kao kandidat za občinskog zastupnika. Žalimo, što neznamo za imena delegata za hrvatske občine Lovran i Pazin, da ih sačuvamo na vječnu uspomenu dalekomu potomstvu.

Otvorenje ureda u novoj poštanskoj zgradi u Trstu. Prošlog četvrtka otvoreni su poštanski i brzojavni uredi u novoj zgradi. U nedjelju bijahu sve prostorije u prisutnosti jednog ministerijalnog savjetnika, c. kr. namjestnika i većine činovnika pošte i brzojava pregledani.

Sve prostorije su krasne i po najnovijih propisih uredjene — sve je liepo, pristojno i moderno, ali hrvatskomu ili slovenskomu napisu ni vani ni nutri ni traga Očekujemo odgovor ministra trgovine na interpelaciju zastupnika Spinčića u poslu tih napisa.

Izgredi u Balah. Iz talijanskih novina doznajemo kako je došlo do izgreda u Balah i to radi dvojezičnih tabelah. Izvješće tih novina zaista ne pretjeruje već će, koliko je moguće, krivnju izgrednika nastojati da ublaži. Evo što se je tamo dogodilo:

Dne 2. t. mj. pili su nekoji občinari u nekoj krčmi u Balah i pjevali talijanske pjesme. Stupiv u krčmu jedan oružnik, opomenu pjevače neka bi prestali pjevati. (Reć bi. da nije to baš bilo obično, nedužno pjevanje.) Pjevači ga ne poslušaše a na to — reć bi — da jih je oružnik oštro pokarao. Pjevači — seljaci zapustiše uvriedjeni krčmu te vičuć: *Mi smo Talijani! Evviva l'Istria!* obilažahu mjestom. Ona hrpa seljaka naraste u kratko u mnoštvo svjetine, koja neprestano vičuć, pođa se pred oružničku kasarnu. Tada bijaše 9½ sati. Demonstranti neograničiše se na jednostavno vikanje, već počeše sipati debelo kamenje proti prozorom i vratam kasarne. Jedan oružnik izašav iz kuće, da se osvjedoči o čemu se radi, bijaše kamenom u nogu ranjen. Govori se. da se je na njega i pucalo, nu da ne bijaše srećom pogođen. On se je morao odmah natrag povući.

Neka žena, koja je onud prolazila, bijaše ranjena kamenom u glavu. Skinute bijahu nekoje dvojezične tabele sa kasarne i dvie druge su zidovi na ulazu u mjesto. Svjetina je tomu pljeskala i pjevala *„Evviva all' Istria“*. Oružnici, koji su odmah došli na lice mjesta, jedva su raztjerali demonstrante, od kojih uhvatiše dvojicu, nu ovi bijahu odmah puštćeni na slobodu. Pripoviedu se, da bijaše neki mladić, koji se je nateznao sa oružnici, od ovih lahko ranjen. Drugi dan ponovišo demonstracija. Na večer u 10 sati stigio je u Bale iz Sanvićente i Vodnjana 10 oružnika a iz Rovinja sudac iztražitelj. Dne 4. t. mj. sve se umirilo; pobacane tabele nalaze se u rukuh oblasti.

Dne 5. t. mj. Bijaše zatvoreno devet izgrednika, koje odvedoše iz Bala u Rovinj oružnici. Istoga dana stigla je iz Pule jedna satnija vojnika, da uzdrži u mjestu mir i red.

Brzojav „Cor. Bur.“ javlja pako dne 6. t. mj. da bijahu uzpostavljene od izgrednika skinute, dvojezične tabele.

Tako suhoparno izviešćuju talijanski listovi o izgredih u Balah. Budi nam dozvoljeno na to nadovezati nekoliko naših opazaka:

Ponajprije valja nam ponoviti, da se je moralo u Balah više i odlučnije demonstrirati nego li to izviešćuju talijanski listovi, jer se nigdje u krčmah nevino pjevanje ne zabranjuje, niti se za svaku malenkost šalje bilo kamo čitave satnije vojnika. U ostalom i ono, što je do sada došlo na svietlo o izgredih u Balah, mora da uznemiri svakoga, koji pozna tamošnji puk i ondašnje odnošaje.

Najnoviji izgredi u Balah podsiećaju nas na izgrede u Kašteliru prigodom zadnjih državnih izbora. I tamo se je demonstriralo. ali u mnogo blažijoj mjeri i radi pravednije stvari. Mladići u Kašteliru vinom ugrijani demonstrirali su proti sarenjakom i izdajicam našega naroda, koji puk svakom zgodom varaju, sliepe i protivnikom prodavaju. Nadošli su oružnici, da paze na mir i red. Njim se je uzprotivilo nekoliko srčanijih riečju, nipošto djelom. Govorilo se, da bijaše jedan oružnik kamenom ranjen, al se nije moglo dokazati tko bi ga bio ranio, i nije li se možda slučajno ranio.

Kaštelirci bijahu radi smetanja mira i javnoga poredka, te radi bunjenja obtuženi i radi toga 12—15 njih vrlo strogo kažnjeni. Bilo ih je kažnjenih od 5—7 mjeseci pak ćak do 3 godine zatvora. O osudi Kašteliraca govorilo se i pisalo mnogo, nu danas se to još samo spominje, jer su oni nesretnici jur svoju pedepsu podnesli.

Zašto navadjamo danas slučaj sa Kaštelirci? Navadjamo ga za to, jer nam lebdi pred očima težka pedepsa zavedenog puka u Balah. Neima bo dvojbe, da su sve demonstracije proti dvojezičnim tabelam u Istri paklensko djelo gospodskih ruku, koje se sakrivaju iza ledja neuke i zavedene svjetine, koja plaća tamnicom gospodske grieše i zločine. Tako će biti i sa talijanskimi seljaci u Balah, koje je bez dvojbe tajna ruka na protuzakonit čin navela. Pa ako pomislimo, kako bijahu naši Kaštelirci kažnjeni za mnogo blažije nedjelo ćak na 3 godine zatvora, što ćeka one jadne seljake u Balah koji su posegli rukom na oružnike i ćak na iste streljali? Ej sirote, kako ćete još u tamnici ćameć proklinjati one bezdušnike u rukavicah i u visokih klobucih, koji su sve najnovije nemire u Istri izazvali, i koji bace vazda kamen, pak sakriju ruku, a ti nevoljni seljače odgovaraj za gospodsku lopovštinu!

Razmišljavajuć o dogodjajih u Kašteliru i u Balah, dolaze nam na pamet rieči, što ih je kazao dvojici naših zastupnika c. k. namjestnik vitez Rinaldini baš poslie nemira u Kašteliru. Govoveć o tih nemirih reče g. namjestnik uzdignutim i pretećim glasom: *jaoh onomu, koji dira u moje oružnike*, taj će to težko ćutiti.

Obistinile se rieči g. namjestnika; Kaštelirci ćutiše sve strogost zakona a sada dolaze na red jadni baljci, koji su daleko više povriedili zakon i vrlo grubo „dirnuli“ u c. k. oružnike.

Dvojezična tabela zamazana. Iz Buzeta javljaju nam, da su nepoznati fakini zamazali po noći dne 6. t. mj. dvojezičnu tabelu na tamošnjem poštanskom uredu. Ako nas svi znakovi nevaraju, biti će još širom Istre izgreda i nemira sa talijanaške stranke proti dvojezičnim tabelam, bilo na sudbenih il poreznih, poštanskih il oružničkih uredih.

Bojimo se, da je ministar predsjednik odgovarajuć na interpelacije gg. zastupnika Spinčića i Kluna preblago sudio, kad je izrazio očekivanje, da će se naši talijanaši smiriti, te da će prestati izgredi i demonstracije proti vladinim naredbam. Za Piranom je došao Kopar, za ovim Poreč, pak Rovinj, Bale, a sada napokon i Buzet. A tko nam može zajamčiti, da će pri tomu ostati? Zaista nitko.

Mjesto državnoga nadodvjetnika u Trstu. Kako smo javili u br. 43. našega lista, razpisan je natječaj na mjesto državnoga nadodvjetnika kod prizivnoga suda u Trstu, koje mjesto je ostalo izpraznjeno imenovanjem bivšega državnoga nadodvjetnika presvj. g. *Mihovila Urbančića* predsjednikom zemaljskoga suda u Trstu.

Mjesto državnoga nadodvjetnika u Trstu jest jedno od najvažnijih mjesta medju višim sudbenim činovničtvom. Radi toga valja, da bude državni nadodvjetnik u svakom obziru muž na svojem mjestu. On mora biti nesamo svestrano kao pravnik naobražen, već mora da poznade temeljito zemaljske jezike, kojimi se služi pučanstvo trih južnih pokrajina. Valja da pozna u pismu i govoru osim njemačkoga jezika, takodjer hrvatski ili slovenski i dakako talijanski. Za njemački i talijanski jezik neboli nas glava, jer znamo, da se na to pazi u prvom redu kod visokoga ministarstva. Na zakon i pravica zahtjeva, da bude državni nadodvjetnik i posvema vješt u pismu i govoru hrvatskomu ili slovenskomu jeziku, jezku naime, kojim se služi većina stanovnika Istre. Trsta i Gorićke. Državni nadodvjetnik mora da nadzire državne tamnice u Gradišci i u Kopru, u kojima je žalibože i prevelik broj kažnjenika hrvatskoga ili slovenskoga jezika. U tih kaznionah jesu hrvatske ili slovenske škole za kažnjenike, a te škole, dotično napredak valja da nadzire u prvom redu državni nadodvjetnik. On mora tuj nadzirati i ručne radnje kažnjenika, s kojimi mora, hoćeš nećeš, doći u doticaj. Nadalje mora nadzirati javnu štampu ne samo talijansku i njemačku, nego i hrvatsko-slovensku. Napokon rukovodi on kaznene iztrage i parnice, pri čemu mora absolutno da poznade temeljito naš jezik.

Ovo su svakako tako težki razlozi, da je nemoće mimoići visoko ministarstvo kod imenovanja državnoga nadodvjetnika za primorsko prizivno sudište.

Kako bi se zadovoljilo istarske talijane? Ministarska naredba o dvojezičnih tabelah kod kotarskih sudova u Istri uzdrmala je mozgom naših milih suzemljaka u toliko, da se je istinu bojati, da će im se poremetiti posve duševno zdravlje. Zatvoreni u svojih talijanskih il potalijančenih gnjezdih neće ni da čuju išta o kojem drugom jeziku, (Proti njemačkomu se nepuntaju, premda nije zemaljski. Op. slagara) van o talijanskom. Sve njim je zazorno, sve njim je mrzko, što ih sieća na nemile im suzemljake — na mrzke im Slavene. Ta mržnja zastire im posvema vidik, te i nevide dalje svog nosa. Zasliepljeni strašću gone naš jezik ne samo iz svojih občinah, u kojih imade i našega puka; iz zemaljskoga odbora i sabora, premda imade nas Hrvata i Slovenaca i po službenoj statistici barem 70 hiljada više nego li njih u pokrajini, oni bi htjeli, da se iztisne posvema hrvatski ili slovenski jezik dapače i iz c. k. ureda, koji su tuj, da vrše pravicu i zakon bez obzira na razliku narodnosti. Njim je postao do skrajnosti zazoran i jednostavni hrvatski il slovenski napis na onih zgradah i uredih, koji imaju uzvišeno zvanje — da kroje zakon i diele pravicu. S takovimi stvorovi ne samo da nije moguće u skladu živjeti, već u obće niti s njimi ljudski obćiti.

Radi toga potaknuta bijaše zdrava misao, da se od njih dielimo, kad nam nije sudjeno u miru i slogi zajednički kruh uživati. U tu svrhu imali bi se u prvom redu zaokružiti inače postojeći sudbeni kotari, i to tako, da budu Talijani imali svoje sudove za sebe a mi Hrvati i Slovenci opet svoje. O tom pitanju pretresa se ozbiljno a nitko zadovoljniji od nas, postane li ta namisao gotovim činom. Eto kako bi se imali nekoji postojeći kotarski sudovi podieliti, dotično zaokružiti, da bude pravo Talijanom i Slavenom.

1. Koparsko sudbeno okružje, koje je i onako preobsežno, imalo bi se podieliti tako, da se stvori novi kotarski sud u Dolini za obližnje občine, o čemu se već i kod ministarstva razpravljalo.

2. Porezne občine Piran, Izola i Milje sa Koprom sačinjavale bi talijansko sudbeno okružje sa sjelom u Kopru.

3. Za ostale slavenske občine sadašnjeg sudbenog kotara u Kopru i onog u Piranu imalo bi se stvoriti novi kotarski sud na Pomjanšćini.

4. Okružni sud u Rovinju neka s presseli u Pulu, a za Rovinj i Vodnjan ima se stvoriti u Balah kotarski sud za porezne občine Rovinj, Vodnjan i Bale (Na žalost mogli bi občinari Balah se njimi izgredi pokvariti ovu osnovu. Op. slagara.)

5. U Kanfanaru ili Sanvićenti imalo bi se stvoriti novi kotarski sud za hrvatsko pučanstvo Rovinjšćine i Vodnjanšćine. Na ovaj način bili bi zadovoljni Talijani i Slaveni. Prvi bi imali svoje čisto talijanske, a mi svoje hrvatske ili slovenske sudove. Tim bi prestala talijanaška borba proti dvojezičnim tabelam.

Od naših susjeda — ako njim je u istinu do zakona i pravice — očekujemo, da će obzirućke prihvatiti ovaj nacrt, te zagovarati ga i podupirati koli u zemaljskom saboru, toli u državnom vieću. Neučine li toga — tad ćemo se još bolje u našem uvjerenju učvrstiti, da njim nije do ničesa stalo, nego li do prevlasti i pašovanja nad nami.

Još jednu. Da talijanskoj gospodi neblate slovenski djaci i profesori učiteljišća u Kopru njihove rimske ulice, neka se prenese učiteljište u sredinu Istre, u naše Središće ili Pazin.

Iz Štinjana pišu nam koncem listopada 1894. **Kad se voziš parobrodom u puljsku luku, to opaziš na lievoj strani dolinu, a s jedne i druge njezine strane strše nad morem brda, a na njima po jedna tvrdjava. Tu dolinu zovu Štinjanci „Žunac“, a ova se počameši od Štinjana postepeno snizuje prema moru, te bi ono u nju uticalo za plime, da neimade nasipa, sagradjena s vojničkih razloga. Naravski, na dnu te doline sakupljala se je voda, te sačinjavala pogibeljnu radi groznice močvaru za vojničku postaju, koja se nje tiče, a osobito za njezinoga predstojnika, kao i za okolo sagradjene tvrdjave i za Štinjan. Najviše stradaše s groznice g. Broghesini sa svojom čestitom obitelji, budući ondje dovel godina predstojnikom, dok napokon obrvan bolešću sada bi prisiljen zapitati drugu službu. Ali taj južni Tirolac, inače naš čestiti prijatelj, je čestimi molbami izposlovao kod svojih starešinah, da su kupili to močvarno zemljište, dali ga za suha vremena iskopati, a zemlju u šiljaste humke podići, najprije zasipati kamenjem izkopano tlo, a zatim pepelom, dovoženim iz arsenalskih radionica, i napokon rečene humke zasaditi raznimi vrstmi omorikah, eukaliptah, čimpresah i inih stabulah.**

Od sada unapried neće tako biesniti groznica u samoj postaji; ali neće biti potrebno ni c. i k. topničarom u tvrdjavah davati toliko kinina u rumu, da ga gutaju. Takodjer uredjenje i pretvorenje rečene močvare u bašću velika je blagodat i za Štinjan, na čemu jesmo i biti ćemo zahvalni našoj hrabroj mornarici, kad nas nebude u budućoj zarazivao, te baš davio grozničavi i smrtonosni zrak, s kojega je do sada bio Štinjan skoro medju najnezdravijimi selima na puljštini.

Nu i Stinjanci dosta učiniše za čistoću i za zdravlje svojega selca. Prem ga s jednoga i drugoga kraja presjecaju pojedine careske ceste, vodeće u tvrdjave, to oni učiniše po sredi mjesta cestu 200 m. dugu, a gdjegdje i preko 6 m. široku, popločenu liepim ali prostim kamenom, kakvu badava tražiš po naših selih. Na pohvalu im budi, što potaracanu cestu čine mesti i čistiti.

Ali uz božju pomoć još im preostaje izkopati bunar pitke, zdrave vode u samom selu. Imadu župnu i občinsku čaternju; ali što im obje čaternje koriste, kada se radi malo krovovah samo malo sakupi vode i tako im občinska čaternja jedva jedvice dava jeseni dosta vode, da njom poljevaju drope za bevandu?

Ne tajimo, da imadu i bunar sa živom vodom odaljen pol ure od sela, al je njugova voda sad manje sad više slana, da ju nemožeš niti piti niti u njoj sočivo kuhati.

Ako su sada dvie mogućnije obitelji, po pol ure daleko od Štinjana, izkopale bunare, nebi li Štinjanci jedan izkopali u istom pravcu, da bi tada mogli svoje dugoušaste živadi prodati, koje sada oko sela brste i svojim neugodnim glasom uznemiruju? Bio bi im pri tom bez dvojbe na ruku i gosp. kotarski poglavar, jer bi to bilo i na korist cesarskih četa.

Mislimo uvjek božjom pomoću, da onda nebi ova podobćina uz zdravu vodu trošila za svoje siromašne bolnike na godinu 300 for. (tristo forinta) kako je to do sada morala, ze ljekarije i za g. ljećnike. Neka nam bratja oproste, ako im kao prijatelji puka napokon savjetujemo, da nežele li se sva puljska sela u polukrugu, počameši od Premanture do Fazane upropastiti, neka se bratski slože te neka misle, kako bi našla sva ukupno jednoga skupnoga ljećnika sa ejedalištem u Puli, da bi tako manje trošila i bolje bila u bolesti gledana.

Brojevi neka otvore slieposm očl. U ovo doba svebćeg komešanja medju istarskimi Taljani radi dvojezičnih napisa, čini nam se umjestno priobćiti našim čitateljem statističke podatke o pučanstvu u pojedinih sudbenih kotarih Istre. Prije svega opaziti nam je, da je službena statistika, iz koje ove podatke crpimo, sastavljena po osobah, koje stalno nebivaju Hrvatom Istre prijazne, što nam svjedoče nekoji sudbeni kotari, gdje se izkazuje Hrvate naprama Taljanom u manjini, akoprem smo osvjedočeni, da će kod budućeg brojenja, osobito ako dodju občine u naše ruke, u istih broj hrvatskih žitelja znatno poskočiti. Sada ovo nekoliko podataka iz statistike g. 1890. Okružni sud u Rovinju broji 11.041 Taljana i 3081 Hrvata; *Koparski* sudbeni kotar pako 14.918 Taljana, *23.042* Slovenaca i Hrvata; *Buzetski* 996 Taljana i 15.390 Hrvata i Slovenaca; *Piranski* 15.918 Taljana i 2885 Slovenaca; *Creski* 2156 Taljana i 5900 Hrvata; *Lošinjski* 4921 Talijana i 6559 Hrvata, *Krčki* 1516 Talijana i *18.212* Hrvata; *Labinjski* 4946 Taljana i 9771 Hrvata; *Pazinski* 1757 Talijana i *24.392* Hrvata; *Bujski* 17.694 Talijana i 545 Hrvata; *Motovunski* 10.386 Talijana i 7591 Hrvata; *Porečki* 7541 Talijana i 4592 Hrvata; *Vodnjanski* 5558 Talijana i 9364 Hrvata; *Puljski* 18.690 Talijana i 11.321 Hrvata; *Rovinjski* 1833 Talijana i 3050 Hrvata; *Podgradski* 24 Talijana i 16.257 Hrvata i Slovenaca; najposlie *Voloski* sa 706 Talijana proti 25.049 Hrvata. Kako već spomenusmo, ovaj službeni popis nije za nas Hrvate mjerodavan — budući da znademo, kako se je popis vršio — u ovom slučaju pako *mora* biti, te na njega upozornjemo sve vikače talijanske stranke, osobito one u Kopru, da se osvieste, te neka jednoć sa ovimi brojevi računaju, odnosno neka neobsjenjuju prostotu.

Škole u Austro-Ugarskoj. Pod krunom našega vladara broji se 36.680 pučkih škola, u kojih ima 93.394 učitelja i 6 milijuna djece. Učiteljišća (preparandija) imade 147 sa 1713 učitelja i 14 biljada učenika (koji uče za učitelje). Gimnazija i realka imade 446, na njima 6113 profesora, a učenika preko 90 biljada. Sveučilišta imade 11 u Beču, Pragu 2 (njemačko i češko), Pešti, Gracu, Lavovu, Krakovu, Insbruku, Kološvaru, Zagrebu, Černovici. Na njima 1190 profesora i 19 biljada učenika. Vinarskih škola imade 7 (Beč, Pešta, Prag — češko njemačko — Brno, Grac, Lavov), sa 264 profesora i 3 biljade učenika. Drugih trgovačkih, sumarskih, pomorskih, obrtnih škola imade 1526 sa 8193 učitelja i 147 biljada učenika.

Narodno gospodarstvo.

Kopriva kao lik. Iz Valpova javljaju, da je ove godine udarila kap Evicu Cvenić 70 godina staru i Mariju Veselić 75 godina staru. Prva je mršava, a druga je okrupna. Cvenićku je kap udarila početkom junija, a Veseličku u agustu. Obje su bile nemoćne na lievoj strani, a ruka i noga omrtvila. Čovjekoljubivi starina ljećnik valpovački Eduard Sieber izlječio je obje sirote naravnim ljekom, te ga preporuča svim siromahom. On je dao bolestna uda svaki drugi dan koprivom šibati i natrti, pak je postigao, da su obje bolestnice ozdravile tako, da mogu ruke i noge rabiti. Jednostavna naša kopriva ima dakle više ljekovitosti nego li drugi najskupliji lieкovi.

Brzojav „Naše Sloge“.

Iz Opatije brzojavljaju nam danas: Hrvatsko slovenske gospodarske zadruge Istre i zastupnici na istarskom saboru i na carovinskom vieću jučer razpravili u „Zorin domu“ u Opatiji obširnu spomenicu na Njegovo Veličanstvo, koju ima podastrieti posebna deputacija.

P o z i v.

Krčka kotarska gospodarska zadruga držati će svoju glavnu skupćinu dne 22. novembra t. g. u 10 satih prije podne u *Dobrinju*, na koju se ovimo p. n. gg. članovi najuljudnije pozivlju.

Dnevni red:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Slučajno opa ze na zapisnik zadnje glavne skupćine.
3. Izvješće tajnika o djelovanju zadruge.
4. Izvješće blagajnika.
5. Imenovanje stalnog nadziratelja za zadružni vrt.
6. Proračun za godinu 1895.
7. Izbor pregledatelja računa i odbora za upravu vrta.
8. Ini predlozi.
9. Ždrubanje poljodjeljskih sprava i orudja.

„Kotarska gospodarska zadruga“
Krk, 4. novembra 1894.

Dr. Vitezić, predsjednik.

Štrcaljke i sumpornjače za trte
inžinira Zivica.
mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potreboće za iste 28
dobiva se uvjek u skladišću tvrdke
Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Trstu.
Spomenute štrcaljke razašilju se na svaku poštu austro-ugarske monarhije franco, komad po 10 for

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.
Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½%	3-mesečni „	1½%
30- „	3%	6- „ „	2%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v krepost z dnom 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih obljavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice
za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagrob, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja
vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1‰ provisije.

P r e d u j e m i.
Sprejemajo se vsakovrstna v p l a č i l a pod ugodnimi pogoji.
Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.
Na vrednostni obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.
Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.
Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem oursu.

Trst, 31. januvarja 1894. 2-24

DOMINIK LUŠIN
u Kopru
preporuča veliko svoje skladište raznovrstnog lieса, kano:
greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.
Narudžbe ovršava točno i po najnižoj ceni. 24—10

Dobiva se najjeftinije kod podpisane ljekarne ako se naruči po pošti.

Ubald pl. Trnkóczy,
ljekarnik
pokraj viećnice
u **Ljubljani**
prepor ča
Marijacel,ske kapljice za želudac.
1 bočica 20 nč., 6 for. 1·30, 3 tucata for. 4·80
Otvarajuće ili želudac čistoće kruglice.
Skutaljica 21 n., 1 omot sa 6 škatulja for. 1.00.

Za prsa: *Planinski zeliščan ili prsni sirup* za odrasle i djecu, raztvara sluz i olakšuje bolest osobito kod kašlja. 1 bočica 56 nvč., 6 bočica for. 2·50.
Za trganje: *Ovlet proti trganju (Gichtgeist)* olakšuje i odstranjuje trganje u krilih, nogu i rukú. 1 bočica 50 nvč., 6 bočica for. 2.50.
Svi ovdje navedeni i još drugi ljekovi dobivaju se u ljekarni
Ubald pl. Trnkóczy
u Ljubljani pokraj viećnice,
te se svaki da po pošti razašilje.

Pomada ‚Phönix,

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1880. *odlikovana* jest uslied liečničkih izvida i kroz tisuću zahvalnica priznato jedino postojeće u istinu resno i neškodljivo sredstvo, kojime se kod gospodja i gospode puna i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i drugo od. ranjuje
Uporabljenjem iste pomade postizavaju još sasma mladi gospodići čvrste brkove. Jamči se za uspjeho i neškodljivost. Kutiljica 80 novč., sa pošton. (doduzećem ili uz gotov novac) 90 novčića.
K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

Odlikovana ljekarna PRENDINI
Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.
Pastilje (sladčice) iz katrama
Izvrstno djelujuće sredstvo proti slabući prsiju želudca, akutnim i kroničkim bronkitam, začetkom sušice, plućnom kataru i mjehuru, dihanju, kašlju nervoznom i hripavcu Izliečí se u kratko vrieme sa jednostavnom uporabom ovih djelotvornih pastilja.

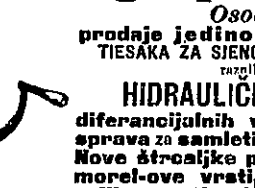

Pradaje se ih u
Ljekarni Prendini
u Trstu
i kod svih glavnih ljekarnah raznih pokrajinah.
Ciena jednoj škatulji sa naputkom **40 nvč.**

Sve strojeve za gospodarstvo.
Osobitosti
prodaje jedino tvrdka Ig. Heller
TIESAKA ZA SJENO, SLAMU I SLAGANJE
raznih sustava
HIDRAULIČKIH TIESAKA

diferencijalnih vinskih tiesaka — sprava za samleti masline, bučač itd. Nove štrcaljke proti mildevu Vermorel-ove vrsti, samoradne štrcaljke proti mildevu s ba. com pomoću zračne sisaljke. Sprave za grijanje vina, kuhanje, za trieblienje grozdja, za sušenje voća i povrća. Trebionike kuruze, triere, mlatila, mline za čišćenje žita obične.
Lievano ili izradjeno željezo za svakojake strojeve itd. sve uz najjeftinije ciene i pod najpovoljnijimi uvjeti pošilja uz jamstvo i na pokus
IG. HELLER, WIEN
2/2 Praterstrasse br. 49
Bogato ilustrovane kataloge sa 192 stranice u talijansko-njemačkomu i hrvatsko-njemačkom jeziku šalje na zahtjev odmah badava. **Traži se preprodavaoce.**
Upozoruje se na patvaranja. 20—6

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 46. U Trstu 15. novembra 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja u pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i naj. bližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielo arka.

Dopisi se nevraćaju ako se i notiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 4 for., za seljake ½ for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za polugodine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Interpelacija

zastupnika Spinčića, Alfreda Coronini-a i drugova, postavljena u sjednici carevinskoga vieća dne 31. oktobra t. g. na ukupno ministarstvo:

Noviji dogodjaji u Istri, tičući se brige za mir i red, čuvanja ugleda državne vlasti i sigurnosti državljanah hrvatske i slovenske narodnosti, razsvietljeni su doduše djelomice interpelacijom zastupnika Kluna i drugova od 28. oktobra; nu podpisani radi važnosti stanja stvari u Primorju ne mogu na ino nego, da još nekoje druge momente iztaknu.

Prvu viest u javnosti o naredbi glede izvješenja dvojezičnih napisa na uredovnih tabelah kod kotarskih sudova u Primorju imao je „Piccolo della sera" od 6. oktobra. Sutra dan imao je već od svoga dopisnika u Piranu vjerni prepis naredbe u rukuh. Na 18. oktobra je kotarski sudac u Piranu, povrativši se sa dopusta, po cielom gradu tražio ljude, ne da izmjeni tabele, već samo da skine lih talijanske, pa kad je ovako pučanstvo upozorio na mjere, što se imalo preduzeti, sjetio se tekar svoga sluge. Nu 23. oktobra dao je izvjesiti isti kotarski sudac u magazinu pronadjenu službenu tabelu samo s talijanskim napisom.

Na 7. oktobra imali su viećnici municipalno vieće u Piranu sjednicu, navodno, da pučanstvo umire sbog naredbe, premda se za onda nije još moglo govoriti o kakovom nemiru; u istinu je tom sjednicom pučanstvo upozoreno na naredbu i proti njoj započela agitacija, kojoj se posljedice ukazaše tek dojduće nedjelje (na 14. oktobra) pak u nedjelju (na 21. oktobra) a sliedećeg ponedjeljka (22. oktobra) postigoše vrhunac, a utorak (23. oktobra) svoj cilj. Po pripoviedanju samih Piranaca dobivali su ljudi siromašnji razreda bakalara i vina, da samo što srčanije demonstriraju. Gradski načelnik u Piranu izdao je dne 23. oktobra nakon izvješenja tabele nadjene u magazinu sa samo talijanskim napisom, na pučanstvo poziv, u kojem je tamošnje dogodjaje označio „dimonstrazione imponente", koju svi pošteni ljudi odobravaju, koju po svoj zemlji hvale i za koju su mu odasvud prispjele čestitke. Čestitka občinskoga vieća u Tržiću (26. oktobra) da je zaplienjena bila. U čestitci občinskoga vieća u Labinu izrazuje se medju ostalim želja, neka se inicijativom Pirana naredba za čitavu pokrajinu osujeti.

„Po plemenitoj inicijativi" Pirana držalo je dne 15. oktobra občinsko vieće u Kopru sjednicu, da prosvjeduje proti naredbi, te je i tamo priredjena demonstracija. Poslie dogodjajah u Piranu od 21., 22. i 23. oktobra sbile su se demonstracije u Kopru još u večer posljednjega dana, koje se sljedećega dana (24. oktobra) na razne načine ponoviše. (Vidi interpelaciju zastupnika Kluna i drug. od dne 29. okt.) U Rovinju bilo je na večer 26. oktobra iza prosvjedne sjednice gradskoga zastupstva na ulici demonstracijah, a na 28. oktobra vladala je tamo vrlo prieteća struja. Prosvjedi proti dvojezičnim tabelam podignuti su ponovno od občinskog vieća i u Labinu, po drugi put, pošto bijahu izvješene dvojezične tabele, pak u Puli, gdje je već, kako se čini, pred nekoliko mjeseca izvješena dvojezična tabela, u Malom Lošinju, u Tržiću i u Poreču, gdje je politički povjerenik za dotične sjednice opetovano morao posredovati.

Čini se dakle, da bijaše po unapred zamišljenoj osnovi Piran odabran onim gradom, koji će akciji proti dvojezičnim tabelam prednjačiti te „djeli" postići svrhu, da se kašnje može kazati, što su talijanski listovi izričnо već očitovali bili, da ono, što je Piranu priništeno usljed nemira, drugim mirnim gradovom ne može biti uzkraćeno, te da bi se na taj način spriečilo provedenje naredbe.

Osim spomenutih občinah prosvjedovaše još proti naredbi municipalno vieće (na 8. oktobra) i gradsko zastupstvo tršćansko (22. oktobra) kao i istarski zemaljski odbor s podpisom zemaljskoga kapetana dra. Campitelli-a (brzo poslie 8. okt.) Na 27. oktobra držali su izaslanici istarskih gradova u Kopru tajni dogovor.

Sve te prosvjede, koji sadržavaju najžešće izraze proti naredbi i svemu, što je s njom u savezu, naročito proti Hrvatom i Slovencem i njihovom jeziku, koji se medju ostalim nazivlje „lingua straniera" (tudji jezik), preštampalo se marljivo u talijanskih listovih, („Il Piccolo", „Il Piccolo della sera", „L' Indipendente" i dr.), priobćeni su u nekih bečkih listovih, koji su blizu vladi, tumače se i popraćuju simpatičnimi riečmi. Dogodjaji opisuju se potanko. Ne prodje nijedan dan poslie proglašenja naredbe, a da se proti njoj što ne čita. Listovi su bili najuspješnije sredstvo dotične agitacije, dapače jedan od njih smatra se začetnikom demonstracije u Piranu od 14. oktobra, a po tom i svih ostalih. Dopisnik „L'Indipendenta" iz Pirana poziva se pod 14. oktobra (vidi br. od 15. oktobra) opisujući demonstraciju na oštar članak „L'Indipendenta" od 9. oktobra proti naredbi, koji je članak svršavao riečmi, da „carstvo brbljanja" mora prestati, pak da treba činah i veli izrično: „Ovaj članak učinio je ovdje veliki utisak, bio je po svih odobren, tako da se istomu imade pripisati početak velikih, svečanih i častnih demonstracijah od dne 14. oktobra." Jedan list pogrdio je pučanstvo u Korminu, jer nije sliedilo primjer Piranaca. „L'Indipendente" (od 26. ili 27. oktobra) nazivlje Slavene „genia". U „Gazzeta di Venezia", koja se u Istri prilično čita, čita se medju ostalim: „I militari giunti a Pirano furono accolti da manifestazioni ostili e da minaccie. La popolazione accorsa sul molo tentò d' impedire lo sbarco. Le donne con i bambini in braccio si avanzarono contro la truppa." — „Il Messagero" iz Rima piše, da su Piranci primili austrijske čete s poklici: „Viva l' Italia!" „Abbasso le armi austriache!" „Morte ai Croati!" U Trstu je kolao dne 29. oktobra bez zaprieke list „Caffaro", što izlazi u Genovi broj 801. od 28. oktobra o. g., u kojem je poziv na Talijane od delegatah odsjeka Circolo Garibaldi di Trieste" na odsjeke u Kopru, Piranu, Poreču, Bujah, Rovinju, Pazinu, Labinu i Puli. Sadržaj toga poziva neće podpisani navadjati, već prilažu list na porabu ces. kr. ministarstvu. Jedan zastupnik na carevinskom vieću primio je pod 30. oktobra t. g. u jednom pismu iz Trsta tiskani list, taj sadržaje poziv na Istrane, koji su članovi „Circolo Garibaldi sezioni istriane", podpisan sa „Comitato esecutivo. Dall' Istria-Ottobre 1894!" I ovaj će poziv biti predan ministarstvu, nu iz njega neka budu spomenute samo ove rieči, koje se prilično sudaraju s riečmi „L' Indipendenta" od 9. oktobra . . . „le proteste platoniche nulla giovano. Voi dovete agire, e ressolutamente agire, alla forza opponendo la forza, alla violenza la violenza". (Platonički prosvjedi ne pomažu ništa. Vi morate raditi i odlučno raditi, suprotstavljajući sili silu, okrutnosti okrutnost O. u) Unatoč najžešćim tiskanim prosvjedom i dotičnim govorom i člankom spomenutih i njim sličnih novinah, unatoč svemu sustavnomu huckanju pučanstva po primorskih listovih i onih susjedne kraljevine, nisu se drž. odvjetničtva do 19. oktobra ni maknula. Toga je dana prvi put zaplienjen „L' Indipendente" radi načina pisanja o stvari s tabelami nu čim se ne kaže, da je drž. odvjetničtvo od sele postupalo primjerenom strogošću, jer još uviek bezzapriečno izlaze huckajući članci proti našoj monarhiji, proti zakonitim naredbam i proti Slavenom, dočim — neka se jednom jasno i nedvoumno izreče — oni listovi, koji su najbolji branitelji probitakah monarhije, te ako se samo nepovoljno izraze o sadašnjoj upravi u Primorju, često budu i brzojavno zaplienjeni.

Službeni i polusužbeni listovi nisu se ni trudili, da naredbu brane ili da reagiraju proti tiskanim prosvjedom i člankom protivničkih novinah. Tek na 24. oktobra donieše ti listovi oprovrgnuće i poslie toga člankah u prilog naredbi.

Nigdje se ne kaže što je c. kr. kotarsko poglavarstvo u Kopru poduzelo za mir i red, te za sjegurnost osoba u Kopru, pa ako proti demonstrantom od 15. oktobra ništa nije poduzeto bilo, dade se lahko razjasniti, da su oni svoja djela u puno većoj mjeri ponovili na 23. i 24. oktobra. (Interpelacija Kluna i drugova od dne 29. oktobra.) Glede Pirana to je isto kot. poglavarstvo tek po izgredih od 18. oktobra pitalo gradsko zastupstvo, hoće li poprimiti mjere za uzdržavanje reda.

Namjestnik, koji je prigodom sjednice zemaljskoga školskoga vieća za Istru na 8. oktobra pošao u Poreč, što inače običava činiti samo kod važnijih prigoda, te nije sjednici prisustvovao, nego je dulje vremena viećao sa zemaljskim kapetanom drom. Campitelli-jem, maknuo se je prema očitovanju njeg. preuzvišenosti g. ministra za nutarnje poslove tekar onda, kad je poznato bilo, da načelnik u Piranu neće nikakve mjere da poduzme za mir i red, dakle tek pod konac drugog tjedna agitacijah i demonstracijah, nu i tada je samo izdao nalog, da se gradskomu načelniku rekne, kako njegovo krzmanje nije umjestno; na 22. oktobra tek posla čete u Piran sa kot. poglavarom Hocheggerom, stalno bez upute, koji nije na 22. oktobra u večer pred občinstvom, gdje je spomenuto obećanje gradskoga načelnika dano, još kod najavljenja kotarskoga sudca, da će on namjestiti u magazinu nadjenu tabelu samo s talijanskim napisom, proti tomu prosvjedovao.

S obzirom na ovdje navedene okolnosti uslobadjuju se podpisani upraviti na cjelokupno c. kr. ministarstvo ovo pitanje:

„Je li c. kr. ministarstvo sklono, da nepristranimi i neodvisnimi organi dade učiniti točne izvide u pitanju tabela u Primorju, a uz to izpitati postupak c. k. oblastih i njezinih organa, naročito gledom na huckajući postupak štampe, te na temelju izvidah nuždno odrediti, da se udovolji zakonitosti i pravičnosti?"

B e č, 31. oktobra 1894.

Spinčić — Alf. Coronini — Krumbholz — dr. Lang — Biankini — dr. Šil — dr. Gregorec — dr. Engel — Borčić — Troll — dr. Bulat. — dr. Schcicher — Perić — Eim — Kušar — dr. Vačaty — dr. Fan-

PODLISTAK.

Put na Snieżnik.

Piše *Vinko Rubeša.*

(Konac.)

Stiene sagradjene su joj iz bukovih stabala, položenih jedno na drugo, krov pak skrpan iz ciepanih grana. Ali to je sve šupo, kao i ćićski opanak, da i vjetar i sunce slobodno zavirkuje unutar. U njoj prespava ugljevar, da se bar očuva od rose; u njoj kuha si polentu, pa zasnoćiv ju slaninom, slastno ju použiva. Jednom desi mi se sgoda, baš u onim stranama, te sa dvojicom kolega sjedosmo za ovaki objed. Nu uvjeren sam, da niesmo u životu onako slastno objedovali, kao onda. Ne veli se badava: Najbolji kuhar je glad. —

Do koljebe pušila se ugljara ili ognjište, na kome ugljevar palio ugalj, da ga kašnje utrži na Ricci ili u drugim bližim mjestima. Najprije izkopa oveću jamu. U nju naslaga drva, čitave grane, pa to užge i zatrpa zemljom, da vatra u nutri samo tinja.

Budući u onim stranama nema potoka ni žive vove, to se moraju ugljevari već zimi pobrinuti, da ne budu ljeti morali stradati radi nje. U kakvu jamu ili guduru zatrpaju gromade sniega, koga ljeti na suncu tope i tako bez velike muke dodju do hladne vodice.

Oko 10 ura u jutro vratismo se k lugarevoj kućici na Polici, trudni i umorni, što od gladi i žedje, što od duga puta. Poljegav na časak u hlad, odpočinusmo, a onda sjedosmo za stol, da hranom i pićem povratimo dušu u se, koje nam već na jeziku bila. Blagujuć razgovarasmo o koječem, a i razgovorna lugara popitasmo što šta o tamošnjim okolnostima. Kad ga upitah kamo polazi crkvu, ironički se nasmije, pa reče, da zalazi riedko u Klanu, još redje u Pregarje, a najčešće nikud. Pa tko da mu i zamjeri? Ta čitavih pet ura odaljena je od njega crkva božja!

Stari Martin, naš domaćin lugar je snieżničke gospoštije, kojoj je posjednik Georg Schönburg-Waldenburg iz Saske. Na lugarskom grbu iz mjedene ploče, što ga lugari nose o remenu torbe, nalazi se napis: „Öffentliche Wache — Javna straža" sa jednoglavim njemačkim orlom u srieđi.

Kad se odmorismo, popesmo se k Gornjoj bajti, četvrt sata prema iztoku. Na ovelikoj, položitoj čistini nalazi se šumarska postaja čabarske gospoštije. Uz ukusni šumarski dvorac nalazi se i inih sgrada, kao dvie lugarske kućice sa krčmicom, velika staja, kamo kirijaši spremaju blago, kad iz šume voze, zatim jedan nadkriven zdienac sa sisalkom za napoj životinja. Privatnih kuća nema. Tabla na šumarskoj kućici nosi sliedeći napis: „Gospoje Franjice pl. Ghyczy dobro Čabar, Šumarija Polica."

Razgledavajuć dvorac, začujem iza sebe zvonki njekaki glasić. Okrenuv se, opazim na prozoru dvie mlade gospojice. Kako sam bio mamuran od bezsnice, pričini mi se u prvi mah, da spetih u onoj šumskoj osami bajoslovne njekakve šumske vile. Istom kad se razabrah, opazih, da su to dvie mlade gospojice, krasna i milovidna lica. Ja im se liepo naklonih, našto mi one još ljepše odvrate, pa kao mlade košutice izčeznu sa prozora.

Kad sam sjeo uz druge za s ol pred krčmicom, a one se opet pokazale na kućnom shodu, čisto ih sužalih, što im sudba dosudila, da onako mile i krasne moraju živjeti svoj mladi život u onoj pustinji, daleko od ljudi, daleko od svieta. Nu napokon tješila me nada, da su ondje možda sretnije, nego li sam ja, koji stojim na dohvatu svieta i njegova ništavila. — —

Primače se vrieme i mi moradosmo k lugarskoj kućici, da sjednemo na kola, pa put našega zavičaja. Pozdraviv nove mi znanice, potečem za drugovima, koji već podaleko odmakli.

Oko podna krenemo na kolima veselo pjevajuć i bučno razgovarajuć, dok opet ne umuknosmo, tko driemajuć, tko zaroniv u misli i doživljaje onoga dana. Moje misli skupilo se samo oko — - - —

Put nam ugadjao, debeo hlad guste šume prijao nam duši i tielu. Na povratku i opet dogodi nam se mala neprilika. Kad u najugodnijoj trki, odskoči kotač, a mi skoro da niesmo redom izljubili zemlju. Dobro, što je ipak bez nesreće prošlo!

Natrag idjasmo polaganije jer cielim putem morala se naša kola ugibati punim vozovima siena ili ugljevlja.

Napokon eto nas u Klani! Posjetismo opet mjestnu gospodu. Iza prijateljska razgovora sjedosmo opet u kola, pa sve skokom dovinusmo se Sv. Mateja, gdje se ljubezno oprostismo, pa zadovoljan svatko k sebi ode.

Jerlik — dr. Dyk — Helcelet — Hájek — Šupuk — dr. Šilma — Roskošny — König — dr. Slavík — dr. Dvořak — Purghart — dr. Zátek — dr. Brzorád.

Ustmeni upit

zastupnika dra. *Gregorca* na predsjednika carevinskoga vieća, postavljen u sjednici od dne 31. oktobra t. g. u poslu dvojezičnih tabela:

Visoka kuće! Obzirom na izvješenje službenih tabela u zemlji običajnih jezicih Istre sastalo se je nedavno ministarsko vieće. O tomu izvješćuje današnja „Neue freie Presse", da su članovi ministarstva opetovali izjavu, koju je učinila njeg. preuzvišenost, ministar nutarnjih posalah u sjednici ove visoke kuće dne 27. oktobra t. god. naglasiv pri tom dužnost: štititi auktoritet državne vlasti. Tim, reć bi, da nebijahu zadovoljni talijanski zastupnici Istre, te zahtjevaše jasan odgovor od strane vlade. Nadalje piše o tom „Neue freie Presse" sliedeće, te molim, da mi se dozvoli dotične rieči pročitati (čita):

Predsjednik carevinskog vieća barun *Chlumecky* (Čujte, čujte!) ponudio se, da će izposlovati onako jasan odgovor vlade. (Čujte, čujte!) Taj se je dogovor vodio a prisutan mu bijaše i g. barun Chlumecky kao predsjednik carevinskog vieća."

Izvješće ovo — predpostaviv da se osniva na podpunoj istini — dirnulo je mnoge članove ove visoke kuće, napose nas jugoslavenske zastupnike, najbolnije. To bo ustanovlja vrlo napadno odaljenje prvog predsjednika ove visoke kuće od one objektivnosti, od one nepristranosti u ravnanju ove visoke kuće, koju nam je on sam obećao. (Tako je!) Nas jugoslavenske zastupnike dirnulo je to tim bolnije, te mi moramo to tim više žaliti, jer se radi u ovom slučaju o našoj narodnoj ravnopravnosti. Mi možemo uztvrditi, da nam nemože nitko na cielom svietu predbaciti, da se služimo nezakonitimi sredstvi. Na našoj strani jest državni temeljni zakon, na našoj su strani odluke visoke vlade, mi zabacujemo i odsudjujemo svako nezakonito sredstvo, mi neposižemo nikada za pobunom ili za izgredi i mi odsudjujemo sve protuaustrijske i protudinastičke demonstracije.

U tih okolnostih upravljam u ime mojih sumišljenika, osobito jugoslavenskih zastupnika, na njegovu preuzvišenost g predsjednika upit:

1. Osniva li se izvješće „Neue freie Presse" na podpunoj istini?

2. Drži li on, da je tamo opisano postupanje u suglasju sa onom objektivnosti i nepristranosti, koju je visokoj kući obećao i koju smo svi mi od njega očekivali? (Odobravanje.)

* * *

Odgovor

predsjednika carev. vieća baruna *Chlumecky-a* na gornji upit.

Ja sam odgovoran visokoj kući i svakomu od gospode zastupnika za moje predsjedničko službeno djelovanje (Odobravanje) te ću na svako pitanje u tom smjeru vazda odgovarati. Nu za ono, što ja radim izvan ove kuće, za to sam odgovoran samo Bogu i mojoj saviesti (Odobravanje i pleskanje. — Prekidanje).

Molim za oproštenje, ja nisam još dugo gotov. Bio bih dakle posve u stanju neupuštati se u odgovor na postavljeno mi pitanje, dali bijaše ono primjereno ili ne (Oho! dobro!) o tom neću pobliže govoriti (Živahno prekidanje) — molim vas imajte toliko pristojnosti, te pustite vašeg predsjednika govoriti (Živahno odobravanje) — ja ću ipak uzprkos tomu odgovoriti na postavljeni mi upit, ne jer bi na to kao predsjednik obvezan bio, već zato, da dokažem, da se ne bojim na taj upit odgovoriti.

Što se tiče prvog pitanja, mogu samo to kazati, da nisam u stanju, da dadem izjavu o novinarskom izvješću, u izvadku ovdje pročitanom, koje sam ja naravski samo površno čitao, kojeg čitavi sadržaj nije mi pako u pameti, da li je izvješće istinito ili ne, da li podpuno ili nepodpuno.

Što se pako same stvari tiče, to smatram ja moje držanje i moje postupanje u ovom poslu upravo kano izljev onih dužnosti, koje sam oprtio na svoje ledja preuzimajuć ovu službu. (Odobravanje i prigovaranje). Ako je itko, a to je predsjednik pravi organ — dakako izvan službe — koji posreduje o željah i zahtjevih članova visoke kuće kod vlade, pa obratio se u tom smjeru na mene bilo otko, neka bude osvjedočen, da će me uviek naći pripravna takove želje, u koliko je budem valjanimi i pravednimi smatrao (Čujte!) staviti do znanja visokoj vladi.

To sam učinio i u ovom slučaju, te ako je njegova prejasnost, g. ministar-predsjednik bio toli dobar, te je i mene na dogovor pozvao, to sam držao ne samo kano privatna osoba za dužnost pristojnosti odazvati se tomu pozivu, već sam ja odazvav se tomu pozivu, sudio, da radim u suglasju sa mojim položajem i mojom dužnosti, pa i nebila to službena dužnost (Živahno odobravanje i pleskanje. — Prigovor. — Zastupnik dr. Gregorec moli rieč).

Predsjednik mu odgovara, da nemože dozvoliti razpravu ob odgovoru na njegov upit.

Interpelacija

zastupnika *Spinčića, Alfreda Coronini-a i drugova*, postavljena u sjednici carevinskoga vieća dne 6. t. m. na visoku c. k. vladu.

Correspondenz-Bureau *) priobćio je posliednjih dana neistinitih i *tendencijoznih* obaviesti o novijih demonstracijah, priredjenih u Istri sa znanjem organa c. kr. vlade. Dokazati nam valja neistinite viesti priobćeno nam od tog ureda za obaviešćivanje.

Da neduljimo pripovriedanjem pojedinih potankosti u tom poslu, ograničujemo se za sada jedino na to, da upozorimo c. kr. vladu na jedan brzojav *Corr. Bureau*.

U brzojavnoj viesti priobćenoj nam od tog ureda iz Rima od dne 2. novembra t. g. čitamo medju ostalim koliko sliedi:

„Narodna agitacija u Istri bijaše zamućana od novina iz kraljovine sa očitom nakanom, da se nepruži slavenskim političkim ikoji temeljiti poved za njihove sustavne klevete".

„Novina *„La Provincia di Brescia"* — glasilo *Zanardelli-a* prva se je počela baviti sa istarskim pitanjem. Ona je pitala, očito smjerujuć na *Crispi-a*, gdje da je sada glasovita moć Italije naproti postupanju bečke vlade? *Riforma* nije ostala dužna ovoj novini odgovor, uli je izjavila svoje začudjenje radi ovakva upita, koje smatra još manje umjerenim od prosvjedaredentskog družtva *Circolo Garibaldi*, kojo se je do sada, obzirom na Italiju proti svom običaju, pokazalo umjerenim!!"

Obzirom na ovu brzojavnu viest, podpisani, ustajuć na obranu probitaka habsburške monarhije, kano i na obranu probitaka naroda hrvatskoga i slovenskoga — uzprkos sustavu onih, koji sakrivaju zlo počinjeno od mnogih čimbenika — uslobadjaju se upozoriti vladu na sljedeće novine i na dotična njihova izvješća.

O novih agitacijah u Istri nije se bavila samo *Provincia di Brescia*, niti se je glas novinarski Italije ograničio na odgovor *Riforme*, već se je ovim dvim novinam odazvala takodjer Milanska *Perseveranza*, koja smatra izviešenje dvojezičnih tabela uvriedom narodnog čuvstva istarskih Talijana, dodavši, da se ovakvimi tabelami nieče etnografski značaj onog jadranskog poluotoka, te bi se htjelo postaviti uz bok na temelju ravnopravnosti jedno pleme (slavensko) koje sačinjava takovu manjinu, da ova neima prava tražiti onakvu povlastieu.

Gazetta di Venezia nije se ograničila samo na to, onim načinom, koj je svima poznat (Vidi interpelaciju Špinčića, A. Coronini-a i drugova od 31. oktobra t. g.) da pozdravi dolazak austrijskog vojništva u Piran, već je dodala kasnije onim riečim novih pogrda, označujuć Slavone: *razza barbara, brutale, ignorante, animacesca* i okrativ Hrvate sa: *impenitenti ingoiatori di candele di sevo* (nepopravljivi požirači lojenih svieća. Op. ured.). Ali znajmo, da su to oni Hrvati, koji bijahu u bitkah ne-pošto kao Hrvati, već kao austrijski vojnici! I rimski *Messaggero* opisno je poznatim načinom doček austrijskih vojnika u Piranu.

Poziv na Talijane, što ne ga razposlalo članovi *Circolo Garibaldi* u Trstu dotičnim odsjekom u Kopru, Piranu, Poreču, Bujah, Rovinju, Pazinu, Labinu i Puli, i što bijaše priobćen u *Caffaro* iz Genove br. 301 od dne 28. oktobra t. g. kojeg se nalazi jedan otisak jur u rukuh c. k. vlade, tiskan bijaše kano otvoreno pismo i dieljen kano okružnica.

Poziv istoga *Circolo Garibaldi* (istarski odsjeci) razširen od *Comitato esecutivo*, a naslovljen Istranom, kojeg prilažemo pod *f* jedan otisak, koj se počelo razpačavati u Trstu dne 29. oktobra t. g. razdioljen bijaše na stotine i stotine iztiske, čak na javnih mjestih, u pojedinih krajevih Istre, a obćenito u čitavom Primorju.

L' Eco dell' Alpi Giulie br. 55. Trst — oktobra 1894, kojeg prilažemo pod 2. jedan broj, novina puna prezira i mržnje proti habsburškoj monarhiji i proti našemu prejasnomu vladaru, čita se sada u mnogo iztiska u mjestih Istre i Primorje.

Zavelo bi nas predaleko, kad bi htjeli nabrojiti sve talijanske novine, koje su pisale u istom smislu.

Prigodom onih dogodjaja u Istri nisu poslali samo zastupnici *Barzilai* i *Imbriani* predsjedničtvu zastupničke komore u Rimu jednu interpelaciju, već se je takodjer na glavnoj skupšćini družtva *Dante Altighieri* u *Bari* razpravljalo o dogodjajih u Piranu odsudiv Austriju kano *kršiteljicu svojih zakona*. Takodjer kasnije kod proslave uspomene na *Mentanu* razpravljalo se o pitanju dvojezičnih tabela u iredentskom smislu, uspomene, kojoj je prisustvovalo mnogobrojno obćinstvo.

Množtvo sakupljeno pred municipalnom zgradom u Trstu dne 2. t. m. prigodom bučnog dočeka odaslanika talijanskih obćina Istre, vikalo je usried biela dana, od nikoga zapriečeno: *Abbasso Nabergoj! Fora i s'ciavi! Viva l' Istria italiana! Viva l' Italia unita! Abbasso le tabelle s'ciave! Viva Rascovich!* te je udarila u pljeskanje rukuh i odobravanje kad se je tršćanski načelnik pokazao na skodu u družtvu dvojice načelnika, Pirana i Kopra, stienuv im ruku.

Obzirom na sve ovo, što navedosmo i uvaživ odnošaje, u kojih stoji *Corresp.-Bureau* napram c. k. vladi, uslobadjaju se podpisani postaviti sliedeći upit:

Odobrava li ili ne visoka vlada, koje geslo jest iskrenost i istina, ovakva neistinita i tendencijozna izviešća ustava, podpomagana državnim novcem?

U Beču, dne 6. novembra 1894.

Spinčić, Alfred Coronini, Biankini, Dapar, Kušar, Dr. Vašaty, Dr. Šumánek, Formánek, Dr. Gregorčić, Hájek, Dr. Šil, Kuftan, Tilšer, König, Sokol, Dr. Dýk, Roskošný.

Opatijskim Hrvaticam

prigodom otvorenja ženske podružnice *sv. Cirila i Metoda u Opatiji* dne 21. listopada 1894. *)

Što Vas roči toli nujne, sjetne
Tuj pod sjajne ote dvore kitne,
Gdje ste često, vragoljasto, sretne
Svoje none zaigrale sitne?
Vaj! . . . taj uzdah što Vam grudi ciepa,
I ta suza što Vam pogled muti,
Biela kvaseć Vaša lišca liepa,
Ne na dobro! . . . već na zlo sluti!
Dà . . na zenam bol Vam čitam duše,
Tugu čitam, a i srca jade.
Gledeć gdje sred tol'ke crne tmuše
Boljem svjetlu nestaje nam nade . . .
Jer kô tudjoj da nij' dosti sili
Starodavne što nas liši vlasti,
Dok nam domak stovio je mili
S velje slave — s bezprieckorne časti,
Ne! . . . već *naše* prohće joj se *krvi*
Slavne krvi — soka junačkoga,
Prohće joj se, da nas jadne smrvi,
Pomladka nas lišiv nejakoga! . . .

Gle u noći! . . . blieda, strta žena
Gdje na zemlju klonula je nice . .
Mutne oči . . . Kosa razkuštrena
Niz to bliedo opala joj lice . . .
Pram silniku izpružila ruke,
Suhe ruke, biedna tužna mati,
Pa ga moli, da je rieši muke,
Da joj jednoj milí pored vrati . . .
Molbom ličede njega da ranjeći,
Al je srce u silnika kruto! . . .
Pa kad vidje, gdje joj s čedom bježi —
Bolno vrisnu . . . i zarida ljuto . . .
I razklopiv trepavice crne
Mutnim okom tam u dalj pozire . . .
Bolno vapi . . . porod da joj vrne . . .
Nu u noći vapaj joj zamire . . .
Odsvud tamom pritisnuta gustom
Osta sama bolno kukajući,
Sama osta pred koljebom pustom,
Misli jadna: — Sreć će joj pući . . .

Oj! Vi majke, što strepite blage
Nad koljevkom čeda promiloga,
Nad kiem duh Vam nove crpa snage,
Te s kog strava obuze Vas mnoga . .
I Vi djeve, milovidne krasne,
Sladke duše, srca plemenita,
Plam u kojim nikada ne gasne,
Što ga ljubav rodi plamenita . . .
Svrn'te zenam na tu pustu biedu,
Pogledajte otu niemu tugu,
Tužnu majku izmučenu, bliedu,
Gdje od suze kroza šarnu tugu
Vrućom molbom k Vama se ličе,
Da za ljubav Boga velikoga,
Za krieposti, što Vas svietom diče,
I za blagost srca sladjanoga,
Da joj krvcu odkupite milu,
Mili porod srca ranjenoga,
Da u svome njemu topa krilu
Da s'nauči mlieka majčinoga . . .

A Vi na glas njene duše bone
Tuj se danas sastale ste krasne
Da nam rodu robstva puknu spône
Da u srcu sviest mu ne ugasne.
Sabraste se! . . . Pomladak taj mili,
Tu najsladju budućnosti nadu,
Krutoj, tudjoj da strgnete sili,
Da mu krvcu ne otruje mladu . . .
Sabraste se! . . . jer Vas zove majka,
Tužna majka — otačbina jadna
Vas sazivlje njena ruka ledna,
Da se Vama oko vrata ovi . . .
Vas sazivlje njena usna medna,
Da Vas krasne — nebom blagoslovi!

Emin.

Franina i Jurina

Fr. Kamo, Jure, tako hitro?

Jur. Puš mo, opravia sam se ravno u Midulin.

Fr. A pošto se tamo žuriš?

Jur. Grom pozdravit „benevrekare", ki su votali prija da bude podištat *„Rizzi"*, a sad jopet da budu *„talijanske tabele"*.

Fr. Ča oni ljudi neznaju, kako se njihov „Rizzi" u Beču ponaša?

Jur. Hodi s Bogom: pitaj ih rajo, dali nose benevreke ali bragesi?

Fr. Sirômahi, morebiti da neznaju ni ča svako jutro va sebo meću, kamo li ča gospar „Rizzi" i družba mu radi.

Jur. Zašto su dakle „prožentanti" u puljskih solih?

Fr. Eh, žurnadica!

Jur. Kapio!

* * *

Fr. Eri, o štá,
Viva naštro podeštá!

Jur. Ki to kapi, ca to razonas?

Fr. Ma ca kapit, ca morat slavinski anka nas Moto.

Jur. Ma brat moj dican, ca ces, ne mu gre jos kako i tolikin drugin.

Fr. Ter neka pusti, ili neka se gre vadit s nami.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. R. Katalinić Jeretov dostavlja 81 for. 20 novčića (imena darovatelja bijahu oglašena u „Nar. Listu"). — Božo Dubrović sv. Matej 15 for. 25 nvč. sakupljeno prigodom vjenčanja gdjice. Pavice Sarkon sa gosp. Josipom Raić, i to oko stola sakupljeno 11 for. a za dražbovanje darova platiše Mate Berndić 2 for., Toma Contento for. 1·50, Josip Sušanj 75 nvč. — Pop Ante Volarić Rieka 20 for. 35 nvč., sakupljeno u kući veleč. g. Mirka Babića u Dragi na njegov imendan for. 13.60 i isti dan u „Hotel Lovre", prigodom zdravice Monsignoru Maršiću kostrenskomu župniku for. 6 75. — Frančić Marko iz Baške nove dostavlja for. 8.50, od koje svoto darovaše: Marko Frančić for. 1, od oklada med dvojicom na Ricci for. 2, Ivan Frančić for. 1, Niko Matoljan iz sv. Martina na Braču for. 1, N. N. Baška 50 nvč., Niko ' . toljan, Frančić Ivan i Frančić Marko s ki po 1 for.

Siromašni „Legaši" iz Sluna kraj Buzeta poslaše 4 for. sa nadom, da će ovo družtvo i njih siromahe podupirati. — Gosp. Josip Volk iz Podgrada priposlao 14 for. 20 nvč., koje darovaše sljedeći: Ramonec Podgradskih tarokistov 5 kruna. V gozdu pri jami nabrali Tihomil, Stojan in Vladimir 9 kr. 12 stot. Lastniki Podgradske vapnenice pri obračunu darovali 11 kruna 17 stot. Gg. S. Jenko, dr. Šebesta vsak po 1 krunu. Tri gospodične darovale 1 krunu 11 stot. — Mihovil Sgambić, župnik Pazarišto sakupio prigodom imendana velecienjene gdje. Terezo Milinković kod večernjo zabave 10 for.

---

*) Službeni ured za brzojavna obaviešćivanja. Op. Ured.

*) Ovu je pjesmu istom zgodom deklamovala u „Zorin-domu" dražestna gospodjica *Emica Jurković*.

80 nvč. od sliedećih darovotelja; Marko Milinković, domaćina 4 for. 5 nvč. Mihovil Sgombić župnik 3 for. 70 nvč. Petar Grožetić, biljožnik i njegova sestra 1 for. 50 nvč. Josipa Cikoni for. 1. Gospodična Marica Štipetić 55 nvč. — Fran Stofanutti Paz Boljun. Šiljem Vam 10 for. 18 nvč., sakupljenih u veselom družtvu, u župnom stanu na Pazu dne 21. pr. m. na „Lučinu". Licitiralo se jednu „botilju", koja je hitila for. 8.50 — tko je htio okusiti morao je segnuti rukom u špag — dakako da su se svi prisutni tomu odazvali — onda se licitiralo jednu smotku „portorico", hitila je for. 1.68.

Odbor političkoga družtva „Edinost" imati će u nedjelju dne 19. t. mj. u 10 sati u jutro u prostorijah „Delal. podp. družtva" (Via Molin piccolo br. 1.) redovitu sjednicu, kojoj se pozivlju ovim sva gg. odbornici i njihovi zamjenici.

Iz Medulina pišu nam 14. t. mj. Jučer dne 13. o. mj. slavio je Medulin riedku slavu. Vjenčao se naime taj dan naš mladi doktor *Zuccon* sa kćerkom vriednog starine *Petra Lorencina* sa *Justinom Lorencin*. Kako su obitelji i jedna i druga u Medulinu veoma obljubljene, to su svi občinari slavili taj dan kao nekakvu svečanost. Crkva bila je dubkom puna občinstva očekujućeg onaj sretni trenutak, kad će mladenci jedan dragomu pred Bogom vjernost obećati i ruku pružiti.

Liepo ti je bilo gledati starog *Petra* prosretnog i blaženog. Veseli starac jedno bi vrieme vjevao, onda plakao, pa smijno se, a kakav je još delija i — zaplesao. U kratko, bio je dan veselja ne samo za obitelji *Lorencina* i *Zuccona*, već i za sav Medulin. Mladi vaš doktor pokazao je, da imade srce na pravom mjestu i karakter čestita čovjeka. Ljubeći djevojka preko četiri godine, pošteno održao je zadanu riječ i sada, kadno bi bio mogao i bogatu i otmenju dobiti. Evala mu!

Mladencima kamovali su Ivina dva najbolja prijatelja g. *Lacko Križ* i *Ante Mezulić*. U večer odputovao je sretni par put Rieke u bieli naš Zagreb, priestolnicu našu, a na razstanku obeća mlada gospoja svom kumu *Lačbu*, da će stignavši u krasni Zagreb, kleknuti i poljubiti onu milu zemlju, koju imade odsele još većma ljubiti, ter ju nazivati svojom milom majkom.

Pratio Vas, sretni mladenci, dobri Bog i naklonio Vam milost i ljubav svoju cielog Vam života tok. Živili!

Lovranski načelnik g. Ivan Turčić poslao je ovdašnjemu židovskomu listiću „*Il Piccolo*" službeno očitovanje, da nebijaše nitko opunovlašćen zastupati onu občinu kod sastanka talijanskih načelnika Istre dne 2. t. mj. ovdje u Trstu.

Na svjetlo neka dakle stupi onaj delija, koji se je drznuo kazati, da on zastupa hrvatsku občinu Lovran.

Spomenica Njeg. Veličanstvu. Prošle srieđe sastali se u Opatiji narodni naši zastupnici na zemaljskom saboru u Poreču; te u carevinskom vieću i predsjednici naših kotarskih gospodarskih zadruga, te sastaviše spomenicu, tičuću se nevoljnog gospodarskog stanja u Istri, osobito radi nesretne vinske klauzule. Spomenicu predati će Njeg. Veličanstvu posebna deputacija.

Osposobljeni občinski činovnici. Kako čitamo u zadarskom „Nar. L." osposobljeni bijahu nakon tromjesečne poduke kod časnog zastupnika K. Ljubića u Zadru za službu občinskih činovnika Mihovio Marinović iz Milkarske i Simun Rakvin iz Zadra. Sada uči kod g. Ljubića još jedan mladić, a poslje njega doći će na red druga tri.

Upozorujemo naše občine, koje trebaju sposobnih činovnika na spomenutu dvojicu osposobljenih činovnika. Od valjanih i sposobnih činovnika odvisi napredak naših občina.

Ujedno upozorujemo i sve one naše mladiće, koji se žele posvetiti občinskom činovničtvu, neka se povjere spomenutom zastupniku Ljubiću, koji je pravi vještak u svakoj grani občinske uprave.

Prvi sastanak katolika doljoe Austrije. Uzme li se u obzir, da je u donjoj Austriji Beč, a u Beču sila židova liberala, koji svagda i svagdje kršćanom, osobito katolikom škodili nastoje, još je čuda, da katolici doljoe Austrije nisu do sad svojih sastanaka držali. Reć bi, da su ga nastojali držati vladini katolici, il kako jih neki zovu c. kr. katolici, al nisu uspjeli. Jučer 12. t. m. držali su ga katolici ne samo po imenu, nego i po čuvstvih i djelih, kršćani katolici, koji hoće da zadobiju valjanost u državi i u ljudskom družtvu prava kršćanska načela i Isukrstove nauke. Sazvali su ga tako zvani *antisemiti* u krasne i prostrane prostorije glasbenoga zavoda za 12. t. m. u večer. Prostorije bile su sve pune, natlačene. Medju odličnimi posjetitelji sastanka bili su: papinski nuncij *Agliardi* i vojnički biskup *Bielopotocki*. Od zimski tečaj g. 1894—5. sljedeći upravni odbor akademičkog družtva „Hrvatska" u Gracu:

Predsjednik: stud. jur. Dragimir Gučić. Podpredsjednik: stud. med. Davor Lukanović. Poslovodja: stud. med. Živko pl. Uzorinac. Bilježnik: stud. jur. Josip Poščić. Blagajnik: stud. med. Stjepan Gold. Knjižničar: stud. med. Mate Sladović. Gospodar: stud. med. Anton Brajić. Odb. zamjenici: stud. med. Antun Švalba i stud. tech. Hinko pl. Emili. Revizori: stud. jur. Ivan Poščić, stud. med. Bruno Medanić i stud. med. Ivan Letiš. Častni sud: stud. med. Tomislav Diklić, stud. med. Fran Mandaković i stud. jur. Jakov Dulčić.

Novi odbor. Na glavnoj skupščini družtva „Zvonimir", u Beču od 6. studenoga izabraše za tek. godinu 1894—95. sljedeći upravni odbor:

Predsjednik: stud. ing. Josip Brozović. Podpredsjednik stud. jur. Špiro Perućić. I. tajnik: stud. ing. Petar Senjanović. II. tajnik: stud. med. Lavoslav Pejčić. Blagajnik: stud. ing. Božo Matulović. Knjižničar: stud. jur. Vjekoslav Jelavić, Novinar: stud. jur. Ivo Brgić. Odborski zamjenici: stud. mech. Alfred Payer, stud. jur. Ivo De Giulli. Revizionalni odbor: stud med. Rudolf Milovčić, stud. med. Martin Rieder i stud. jur. Ante Sablić.

Iz Lošinja, pišu nam 3 novembra. Ovih dana ode nam vrli rodoljub gosp. Jakov *Pivčević*, koji, kako znate, bje imenovan vjeroučiteljem na ženskoj preparandiji u Dubrovniku. Njegov odlazak ostavlja veliku prazninu u našemu školstvu i u družtvenom životu, jer izgubismo radinu učiteljsku silu, koju će zamieniti valjda kakav talijanski „učenjak". U družtvenom životu pako pomanjkuje nam iskreni prijatelj, a ne manje žale za njegovim odlazkom naši učitelji u Lošinjskom kotaru, jer ih je pošteno zastupao u c. kr. kotarskom školskom vieću. Ali dočim s jedne žalujemo za g. *Pivčevićem*, s druge veselimo se, što je pravda i pravica pobiedila. Morate bo znati, da je g. *Pivčević* pretrpio dosta zla i popio mnogo gorkih čaša samo zato, jer se je izpoviedao vrlo umjerenim Hrvatom. Nepraveduo bje zapostavljen u službi u korist našeg odpadnika, kojemu zviezda ipak potamnjuje, ma da ga presv. *Campitelli* hvali „*e per la cui nomina io mi sono tanto interessato*", kako reče ljetos pri svom pohodu ovdje. Naša poslovica veli: tko pod drugim jamu kopa, sam se u nju zakopa. Plazući gmazom htjedoše u glibu zadušiti g. *Pivčevića*, ali ga ipak ne satrše, a oni eto sve to niže padaju. Radujemo se g. *Pivčeviću* na odličuom promaknuću, kakvomu se nebi bio nadao, da ga dušmani našega naroda nisu progonjali i želimo mu u hrvatskoj Atini dobru sreću i dug život. Živio!

Iz carevinskoga vieća. Zanimanje za stvari u Istri još uvjek traje, i nije još svršilo. Ima službenih glasova, po kojih se može suditi, da su dogodjaji u Istri prietili razpadom koalicije i njezinomu ministarstvu. Za sada reć bi, da se je našao neki „*način življenja*", sličnoga životarenju. Stalno je, da su i istarske stvari zadale velik udarac vladi koalicije, koji će takodjer pospješiti ono, što se skoro dogoditi mora. Medjutim hrvatski i slovenski zastupnici rade. Oni, koji su u koaliciji, postavili su dvie interpelacije o dogodjajih u Istri, sa zast. *Klunom* njim na čelu. Upitali su pak u svojem klubu po zastupniku *Poše-tu* svojega predsjednika, tako jer slovenskoga zastupnika, što je u stvari, *Hohenwart*, odgovorio je, nek se neuzbunjuju, stvari da nestoje nepovoljno za Slavene i molio zastupnike, *nek ne sile*, jer je vlada u velikoj neprilici, i treba vremena. Uredničtvo „*Slorenca*" bilo je pisalo, *da nebi smjeo ni jedan Slovenac ostati u koaliciji, ako je vlada uzmakla.* Slovenski zastupnici Hohenwartova kluba slušaju, reć bi, glas ovoga lista. Medjutim nemiruju ostali hrvatski i slovenski zastupnici, osobito oni Primorja. Dr. *Gregorec* bio je još 31. oktobra upitao predsjednika carevinskoga vieća barona *Clumeckoga*[1]), kako se je on mogao zamiešati u Istarske stvari za jednu stranku, dočim bi morao biti nepristran i objektivan. Predsjednik je odgovorio, al što je odgovorio i kako je odgovorio, pokazalo je, da nije postupao nit pravilno nit pravedno. Zastupnici *Spinčić* i *Alfred Coronini* postavili su interpelaciju, od 24. o. mj. u „*Našoj Slogi*" jur priobćenu, koja je išla najviše za tim, da se pokaže, kako se na naše ljude napada, i da njim se sigurnost zajamči; drugu interpelaciju dne 31. oktobra. U njoj su pokazali pos.apak kod ciele afere tablu, imenito postupak c. kr. organa, i pitali je li vlada voljna izpitati po nepristranih svojih organih taj postupak, i narediti shodno, da se tako već nepostupa.

Zastupnici *Alfred Coronini, dr. Gregorčić, dr. Laginja, Spinčić, Nabergoj* bili su dne 6. novembra kod ministra predsjednika, da mu predoče *položaj i postavе neka pitanja.* Ministar predsjednik pravi kavalir, bio je jako prijazan, al i u velikoj neprilici, što da odgovori. Istoga dana podnieli su zastupnici *Spinčić, Alfr. Coronini* i drugovi upit na c. kr. vladu, glede nekih brzojavkah došlih iz Rima[2]), po kojih da se tobože nit talijansko novine, nit *„Circolo Garibaldi"* nebave sa istarskimi stvarmi. Interpelanti podnieli su vladu, da tim se bave. Dne 10. novembra upravili su *Alfred Coronini, dr. Gregorčić* i drugovi interpelaciju[3]) na svenkupno ministarstvo, u kojoj ertaju najnovije dogodjaje u Istri, naglasuju pogubni sistem, kojim se upravlja u Primorju u obće, i pitaju kad će taj sistem, i kad će poništeni i vjerni Slaveni dobiti prava, koja jih idu po temeljnih državnih zakonih.

Osim tih interpelacija, postavljenih povodom dogodjaja radi dvojezičnih tabla, bilo je postavljeno i drugih interpelacija, koje takodjer razsvjetljuju postupak oblasti i njezinih predstavnika u Primorju u obće, u Istri napose, kaošto ga razsvjetljuje izvještaj zast. Spinčića o molbi dra. *Moskovicza.* Tako je zast. *Spinčić* sa drugovi dne 6. novembra postavio upit na ministra nuternjih posala i ministra financija radi postupka poreznoga blagajnika u Podgradu,[4]) i radi odnosnoga preslušanja; zastupnik *dr. Laginja* dne 10. novembra interpelaciju radi razpusta „kalničkoga družtva" u Rovinju,[5]) koje ima svrhu, da pospješi probitke poljodjelca, i koje, talijansko družtvo, goji prijazne odnošaje sa Hrvati Istre. Obojica imenovanih, *Spinčić* i *Laginja* postavili su u istoj sjednici 10. novembra interpelaciju obzirom na občinu *Podgrad.*[6]) I tako se radi, i prije ili kašnje morat će se stvari poboljšati. Budan narod i svjestan svojih prava mora jih takodjer zadobiti, uz čvrstu volju uz neumoran trud.

U ovo doba postavio je i zastupnik *Biankini* više interpelacija radi stvarih u Dalmaciji, a u sjednici 10. t. m. i on jednu, a drugu zastupnik *Borčić.* Sve to kaže, kako je kod nas doli zlo, jer zastupnici naši nečine upita od objesti, nego iz skrajne nužde, da prestane dosadašnji postupak sa našim hrvatskim i slovenskim narodom!

Iz Dobrinja piše nam prijatelj, da se je tamo sastao skup rodoljuba, koji odlučiše ustanoviti hrvatsku čitaonicu. U tu svrhu bijahu izradjena pravila i jur podnesena c. kr. namjestničtvu u Trstu na potvrdu. Hvaleć taj rodoljubni čin naših vriednih Dobrinjaca, želimo, da bi se i ostala poveća naša mjesta ugledala u njihov primjer, te ih sliedila i u ovom narodnom poduzeću.

Glavna skupščina bratovščine sv. Cirila i Metoda kod sv. Jakova u Trstu dne 28. listopada t. g.

1. Podpredsjednik Mandić otvori skupščinu sastojeću od okolo 200 članova liepim govorom, u kojem — zahvaliv se članovom na mnogobrojnom posjetu — iztaknu korist bratovščine u crkvenom i narodnom pogledu, navede uzroke radi kojih je družtvo početkom loše napredovalo, te pohvalno spomenu zasluge posljednjeg predsjednika vič. g. *Iv. Slavca*, sadašnjeg župnika u Repentabru. Nakon njegovog odlazka obratio se odbor molbom, da preuzme predsjedničtvo, na preč gosp. kanonika *Jos. Križmana*, koji bi svojim ugledom i položajem blagotvorno uplivao na razvoj bratovščine. On su je odazvao molbi i eto ga medju nami. Občinstvo ustade i pozdravi oduševljeno budućeg predsjednika.

2. Mjesto odsutnoga tajnika i blagajnika g. *Kiferla* izvještuje č. g. *Iv. Koruza* o družtvenom djelovanju i o stanju blagajne, koje glasi: Gotovine na izmaku g. 1893. 248 for. Dohodci do 26. listopada 1894. 81 for. Ukupno 329 for. Troškovi 71 for. 92 nč. Imovine 257 for. 08 nvč.

Na to se prešlo na izbor odbora. Predsjednikom bi jednoglasno izabran preč. gosp. *Jos. Križman*; odbornici pak p. n. gg.: *Bunc J., Kolmak M., Koruza Iv., Macarol Iv., Mandić, Prelnar M., Savrin L., Sengelj And.* — Novi predsjednik zahvali se skupščini na izboru, a g. podpredsjedniku na njegovu trudu za bratovščinu po odlazku bivšeg predsjednika, zatim raztumači u krasnom i poduljem govoru dvostruku namjeru *bratovščine* — naime čašćenje sv. braće Cirila i Metoda i sjedinjenje svih Slavena u katoličkoj crkvi, — djelovanje sv. blagovieslnika, razkol i pokušaj sjedinjenja zapadne i iztočne cr-

[1]) Vidi o tom naše izvješće. Op. ur.

[2]) Vidi na prvom mjestu. Op. ur.

[3]) Doniesti ćemo ju. Op. ur.

[4]) Takodjer. Op. urod. [5]) Isto. Op. urod. [6]) Takodjer. Op. ured.

kve, osobito sada pod vladom sv. otca pape Lava XIII. pročitav iz apoštolskoga lista dne 20. lipnja o. g. rieči tičuće se Slavena. Zaključujuć preporuči članovom, neka pospješuju, svaki koliko može, namjeru bratovšćine, kojoj neka i Bog podieli svoj sv. blagoslov. Zatim bijahu prihvaćeni nekoji predlozi.

Poslije glavne skupšćine konstituirao se odbor te bijahu izabrani gg. *Mandić* podpredsjednikom, *Pretner*, učitelj, tajnikom, *Koruza*, duhovni pomoćnik, blagajnikom.

Predsjedničtvo bratovšćine sv. Cirila i Metoda kod sv. Jakova u Trstu.

Otvorenje novih prostorijah „Tržaškega Sokola“ obavilo se prošle nedjelje neočekivano sjajno i svečano. U krasno urašenoj, veoma prostranoj dvorani sakupilo se je množtvo našega pučanstva svih stališa. Obilat i krasan program izvaen bijaše točno, nekoje pače točke savršeno. Prekrasan pozdrav staroste dr. *Gregorina* djelovao je vrlo ugodno na mnogobrojno občinstvo. Novoustrojeni zbor našega „Sokola“ odpjevao je uz burno odobravanje dvie umjetne pjesme, te je morao obadvie opetovati. Najbolji članovi dramatičkoga odsjeka prikazali su savršeno veseloigru: „Umorstvo u ugljevarskoj ulici“. Orkestru vojničke glasbe povladjivalo se živalno. Uspjeh bijaše dakle podpun, na čemu čestitamo iskreno neutrudljivomu odboru vriednoga našega „Sokola“.

Blagajnici ženske podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastvu uplatile su *članarinu za god. 1894* po 1 for. gospodje: Jelušić Ernesta, Buno Ivanke, Jelušić ud. Ludovika, Groseman Eugenija, Dukić Paškvala, Buršić ud. Adela, Jelušić Marija Peretova, Jelušić Nadala, Dukić Franjica, Stefan Amalija, Babić Amalija, Brozović ud. Vinka, Rubeša Marija Rajmundova, Bačić Teroza, Rubeša Marija-Mica, Rubeša Amalija, Stanić Marija, Kornmüller Jelisava. Gospodjice: Groseman Ema, Kornmüller Ida, Munić Amalija, Munić Klementina, Jelušić Ljudmila, Jelušić Marija, Milneršić Josipa, Vasilić Ivana, Drnjević Hinka, Brozović Josipa, Lučić Cilka, Jurinčić Ivka i Rubeša Petra. Ukupno 31 članica po 1 for.: 31 for. Gdja. Marija Jelušić iz Kastva kbr. 20: 50 nvč. — Nadalje je primila kao članarinu ista blagajnica po 1 for. i to: Gdje. Cilka Bačić, Roža Šepić i gdjica. Munić Albina sve iz Kastva po 1 for. Gdja. Drnjević Tonka iz Berguda 1 for.; onda iz sv. Mateja sliedeće: Gdja. Dubrović Marija 1 for., gdja. Benigar Roza 1 for., gdjica. Trinajstić Anastazija 1 for., Saršon Milka 50 nvč., Trinajstić Marija 50 nvč. i Dubravc Ivka 40 nvč., Corovac Franjica iz Kastva 20 nvč. Ukupno 8 for. 60 nvč. — Darovali su i to: Ernest Jelušić višak računa u gostioni kod Spinčići 4 nvč., Mirko Jelušić izručio darovanih od g. Rudolfa Dešković, pom. kapetana iz Mošćenicah prigodom njegovih zaruka 5 for. Dukić Antun-Diračić predajednik „Hrv. Čitaonice“ u Kastvu prigodom skupšćine podružnice 1 for. Isti za *„sladak poljubac“* istom prigodom jednu krunu zgora: 50 nvč. i Mirko Jelušić u Kastvu 1 for.

Iz Sanvinčete pišu nam, da se tamo pripravljaju za nove občinske izbore. Izborne listine, da su izradjene, ali tako, da su izpuščeni naši najbolji občinari ili da su njihova imena i prezimena izopačena na sve moguće načine. Listine da je sastavljala neka posve nesposobna osoba, te da bi se moralo podnesti na stotine reklama dok bi se posve uredile.

Našim občinarom preporučamo, da prepišu te listine te da na vrieme podnesu potrebite reklame. Od občinskih izbora odvisi dobra ili zla občinska uprava i na temelju listinah za občinske izbore bira se za zemaljski i za državni sabor.

Koledari *„Danica“* i *„Bog i Hrvati“* mogu se dobiti kod g. Jakova *Kirca* trgovca u Medulinu i to prvi za 25, a drugi za 50 nvč.; više poštarina.

Velecienjenoj gospodi učiteljem! Na osamljenim i pustim grobovima u ..aboravi leže naša dva mlada druga, dva naša suborca za prosvjetu i narodni boljak: Mijo Buršić i Ante Trošt. Jedva da razpoznaš onu grudu, gdje snivaju vječni sanak! Pa ipak bili su naši, bili su narodni učitelji i radili za svetinje naše onom ljubavi, kojom znadu samo mlade duše uzplamtiti. Onaj je prvi sin vodnjanske okolice, koji se dao na nauke i bio prvim redovitim učiteljem svoga rodnoga okoliša Juršići. Jedva je učiteljevao pet godina, smrtna kosa na Martinje p. g. prekinula mu nit života, i ondješnji puk ostade bez svoga prvog i vrstnog učitelja-domaćinca, žaleć za njim još današnjim dnevom. A koliko je drugi pokojnik snivao o narodnoj sreći, vidi se odatle, šte se sjetio u oporuci dviju naših zagrebačkih književnih družtava i „Bratovšćine“ u Kastvu. Obojica su prerano pali u hladni grob; bili su žrtve svoga zvanja; obojica ostali su puku u nezaboravi. Bilo bi s toga po nas učitelje častno, a za dotični puk od ne malog moralnog upliva, ako bi svaki od nas odtrgnuo od svojih ustiju komad korice našega siromašnoga hljeba, da bi po tom uzmogli podignuti našim premladim pokojnikom malene ali častne nadgrobne spomenike. Ujedno bili bi oni vidljivi spomenici uzajamne učiteljske ljubavi i štovanja; bili bi znaci hrvatske plemenite duše i srca. Zahtjeva to od nas naš ponos, naša kolegijalnost i naše hrvatsko čuvstvo.

Podpisani se u to ime obraćaju na rodoljubno učiteljstvo, pa i na ostale rodoljube, nebi li svak svoj ma i malen prinos doprinesao za naumljene spomenike.

Ti dobrovoljni prinosi neka se izvole šiljati kojemu od podpisanih, ili — radi lagljega poslovanja — na g. Vinka Šepića, učitelja u Juršićih, pošta Vodnjan.

O stvari bit će svojedobno sve oglašeno u dičnoj „Našoj Slogi“.

Vinko Šepić, učitelj u Juršićih. Josip Svjetličić, učitelj u Gorenjoj vasi. Petar Pikulić, župnik u Dolenjoj vasi. Josip Velikanje, kurat u Juršićih.

Narodno gospodarstvo.

Zalievanje bilja mlačnom vodom. Mlačna voda pomaže, da bilje brže i bujnije raste, a osim toga da prije ponese cviet i plod. — Dinje (tikve) krastavci itd. ako sporo zameću plod, napredovati će brže, ako se zalievaju mlačnom vodom. S toga treba u jutro navući vode u veliku bačvu ili kacu, pa ostaviti na suncu, da se voda ugrije, a na večer tom vodom zalievati povrće. Iz studenca izvučena voda je jako hladna, pa ako se njom odmah zalieva, nouskorava cvietanje tako brzo kao topla, jer je povrće i zemlja oko njega usijana od sunčane žege, pa kad se hladnom vodom iz studenca zalieva upravo se razhladi i bilje ne može da napreduje kako bi se želilo. Ovo treba dobro zapamtiti i zalievati povrće na suncu ugrijanom vodom.

Pozlv na predplatu. Želim predati hrvatskomu narodu sabranu književnu ostavinu Ivana Mažuranića. Osim pjesama ima sve sila sastavaka u novezanom slogu, poznatih i nepoznatih, sadržaja najrazličitijega.

Nakan sam izdavanje započeti s pjesmami. Istom kašnje — nezavisno od sbirke pjesama — imali bi po mojoj želji ugledati svjetlo ini književni sastavci, izvorni i prievodi, pak spisi politični, programi, osnove ustava, govori itd. Završila bi se pak ta izdanja vjekopisom, uz sbirku izvornih pisama i izprava, medju kojimi će biti sigurno mnogo materijala, dragocjena za onoga, tko bude htio objektivno pisati historiju novijega našega doba.

Za sad se ipak radi samo o pjesmotvorih. Sbirka ta obsizala bi do petnaest araka. U njoj će osim poznatih pjesama naći mjesta dosta njih, dosad nigdje notisnutih.

Nastojat ću da knjiga i po vanjskom obliku bude dostojna pjesnika, koj je na hrvatskom Parnasu prema općenitu mnienju toli odlično mjesto uhvatio.

Ciena broširanoj knjizi bit će 2 for. 50 nvč.

Prije ipak nego knjigu dam pod tisak, želio bih po prilici barem ustanoviti broj primjeraka naklade, ter s toga razpisujem predbrojku.

Znajuć, da će p. n. gospodstvu Vašemu stalo bit do toga, da bude ovo djelo što više po hrvatskih zemljah razširono, molim Vas stoga, da u privitoj skrižaljci izvolite točno ubilježiti predbrojnike iz kruga Vaših znanaca, ter da izpunjen popis meni do mjeseca dana dobrohotno povratite.

Kad djelo izadje, bit će mi čast dostavit Vam knjige za Vaše predbrojnike, ter će se istom tad ciena platiti imati.

U Zagrebu, 15. listopada 1894.

Vladimir Mažuranić,
kr. odjelni savjetnik zemaljske vlade.

Listnica uredničtva.

Gosp. V. R. u K. Hvala na priposlanom. Priobćiti ćemo čim stupi na red. Da sto nam zdravo!

Dr. Ivan Zuccon
i
Justina Zuccon
rodjena **Lorencin**
vjenčani.
Medulin, 10. novembra 1894.
Mjesto svake druge objave.

k. š. v.

Razpis učiteljske službe.

U ovoru političkom kotaru treba popuniti mjesto učitolja-ravnatelja II. plateznog razroda na dvorazrednoj pučkoj školi u Podgradu sa slovenskim naukovnim jeziku.

Plaća spojena s tom službom ustanovljena je u zemaljskom zakonu od dne 14. decembra 1888. Zem. zak. br. 1. ex 1889.

Redovito obložene molbe neka se podšalju propisanim putom tečajem četirih ćodana podpisanomu vieću.

C. k. kot. školsko vieće.

Volosko, dne 5. novembra 1894.

Predsjednik:
Fabiani v. r.

Kokoše zriele za nošenje jaja, **te u zgodno vrieme marljive kvočke**, veliko for. 3; velika kano snieg bieła guska, težka okolo 7—8 funata, for. 3; 3 tusta pileta for. 3; 4½ kila svieżog masla za dvorski stol for. 4.50 10—1

M. Feuer,
Zavod perjadi, Buczacz 23, Galicija.

Odlikovana
ljekarna PRENDINI
u Trstu.

Želite li sačuvati si zdrave liepe zube te čisti dah?

Uporabljujte Zubni prašak i *ELIKSIR*.

Prvi čisti zube bez da ih ozledjuje.

Drugi pako očuva ih od pocrnjenja i neugodna vonja.

Zubni prašak stoji **50 novč.**

Zubni eliksir stoji **60 novč.**

Prodaje se u ljekarni **PRENDINI** i u boljih ljekarnah svakoga mjesta.

Pomada „Phönix,“

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. *odlikovana* jest uslied liečničkih izvida i kroz tisuću zahvalnica priznato jedino postojeće u istinu realno i neškodljivo sredstvo, kojimo se kod gospodja i gospode puna i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i drugo od ranjuje. Uporabljenjem iste pomade postizavaju još sasma mladi gospodičići čvrsta brkove. Janči se za uspjeho i neškodljivost. Kutijica 80 novč., sa poštom (dozadom ili uz gotov novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

Štrcaljke i sumpornjače za trte
inžinira Zivica.
mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebe za iste 23
dobiva se uvjek u skladišću tvrdke
Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Trstu.
Spomenute štrcaljke razašilju se na svaku poštu austro-ugarske monarhije franco, komad po 10 for

Knjigoveža
i
tvorničar škatulja iz kartona
i **galanterije**
Vjekoslav Comer
u Trstu
preporuča se blagonaklonosti slavnih obćina, družba i drugih osoba u Trstu i Istri za razne knjigovežke radnje.
Jamči za solidnu, brzu i točnu izvršbu radnje.
Narudbe prima iz naklonosti tiskara Dolenc u Trstu.

DOMINIK LUŠIN
u Kopru
preporuča svoje skladište raznovratnog lieša, kano:
greda, dasaka, murala, duga, že takodjer opeka, vapna, pieska itd.
Narudbe ovršava točno i po najnižoj cieni. 21—10

Teodor Slabanja
Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.
preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: moštranca, kaleža itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebri i pozlati.
Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.
Ilustrirani cienik šalje franko.
Šalje sve predmete dobro omotano sa poštarinom franko! 24—10

Sve strojeve za gospodarstvo.
Osobitosti
prodaje jedino tvrdka Ig. Heller
TIESAKA ZA SJENO, SLAMU I SLAGANJE
raznih sustava
HIDRAULIČKIH TIESAKA
diferencijalnih vinskih tiesaka — sprava za samleti masline, buhač itd. Nove štrcaljke proti mildevu Ve... morel-ove vrsti, samoradne ... caljke proti mildevu sa bakrom pomoću zračne sisaljke. Sprave za grijanje vina, kuhanje, za trieljenje grozdja, za sušenje voća i povrća. Trebionike kuruze, triere, mlatila, mline za čiščenje žita ...čne.

Lievano ili izradjeno željezo za svakojake strojeve itd. sve uz najjeftinije ciene i pod najpovoljnijimi uvjeti pošilja uz jamstvo i na pokus
IG. HELLER, WIEN
2/2 Praterstrasse br. 49
Bogato ilustrovane kataloge sa 192 stranice u talijansko-njemačkomu i hrvatsko-njemačkom jeziku šalje na zahtjev odmah badava. **Traži se preprodavaoce.**
Upozoruje se na patvaranja. 20—6

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 47. U Trstu 22. novembra 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbu sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na arku.

Dopisi se nevraćaju ako se ne tiskaju.

Nebiljegovani listovi se ne primaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za polgodine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija na lazaretu u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Interpelacija

zastupnika *Spinčića, dra. Laginje* i drugova na njeg. preuzvišenost gosp. ministra nutarnjih posala.

Interpelacijom dra. *Laginje* i drugova od dne 22. maja t. g. bijaše javljeno, da je u Obrovom, občine Podgrad, kapetanata Volosko u Istri, bez svakoga obzira na tamošnje občinsko poglavarstvo sa strane organa c. kralj. namjestničtva povjerena gradnja lokve nekomu občinaru, te da se je takvim postupanjem na to išlo, da se umjetnim načinom uzbude neprijateljski osjećaji proti zakonitoj občinskoj oblasti, a to je prouzročilo prilično komešanje medju občinari.

Sliede protuzakonitosti druga za drugom. Župan obrovski, zaveden po pouzdaniku c. kr. organa, naložio je proti ustanovam §. 79. občinskoga reda bez znanja občinskoga poglavarstva, robotu te občinare na to silom tjerao. Občinski načelnik morao je postupati proti županu, kojega su na takve nezakonitosti zaveli c. k. vladini organi i njihov pouzdanik, te ga je odstavio. Ovo odstavljenje uništio je c. k. kapetanat — evo opeta povriede zakona — a c. kr. namjestničtvo prihvatilo je utok občinskoga načelnika, nego ipak tako, da je odstavljenoga župana opet nastavilo po upraviteljih občine, koje je medjutim na mjesto občinskoga načelnika imenovalo.

Spomenuti pouzdanik c. kr. organa kaže osobito vidljivu intimnost sa c. kr. političkom te autonomnom zemaljskom oblašću. Često putuje u Trst do c. kr. namjestničtva, na Volosko do c. kr. kapetanata, u Poreč do zemaljskoga odbora, te tamo konferira i prima upute. Zatim upriličuje agitacije najpodlije vrsti proti občinskomu načelniku time, da širi klevete.

Toga radi došlo je do sudbene razprave, te bijaše pouzdanik c. k. vlade odsudjen na novčanu globu od 150 for. odnosno na mjesec dana zatvora. Značajno je, da je govorio još prije sudbene razprave o tome, da će biti u I. molbi odsudjen, a u II. molbi svakako oslobodjen. Isto tako govorio je svom stalnošću o razpustu občinsk. zastupstva; pripoviedao je, da je imao razgovor kod c. kr. kotarskoga kapetanata na Voloskom, te da je zatim putovao u Trst, da označi c. kr. namjestniku imena trojice muževa, kojim će se povjeriti občinski poslovi, te da prime ondje dalnje upute.

I zbilja, občinsko zastupstvo u Podgradu bijaše akazom namjestničtva od 19. julija 1894., dostavljenim dne 25. istoga mjeseca razpušteno, te uprava občine povjerena odboru od 3 lica. Oni nemogu samostalno raditi, nego vrše strogo samo naloge spomenutoga pouzdanika c. kr. vlade.

Proti razpustu uložio je bivši načelnik občine sa 23 bivša občinska zastupnika obzirom na §. 96. občinskoga reda za Istru utok na c. kr. državno ministarstvo, a ovaj nije riešen niti u vrieme od 6 tjedana niti u obće još do sada.

Za razloge razpusta navadja se:

1) da nebijahu uneseni u blagajničke knjige na dan revizije sa strane zemaljskoga odbora prihodi i izdatci za 1893. i 1894. Time pako mogla bi nastati šteta za občinu, a to tim više, jer se ne može očekivati povoljna uprava od občinskoga zastupstva, koje je u svojoj sjednici od 9. aprila 1894. izreklo priznanje načelniku občine za zaključne račune 1892.

2) da je prošla doba djelovanja občinskomu zastupstvu a priprave za izbore od strane občinskoga načelnika nisu u toliko napredovale, da bi se mogli vršiti izbori u kratko vrieme.

Občinski načelnik *Jenko* preuzeo je svojedobno občinu u najvećem neredu bez pravoga računovodstva. Uveo je red time, da je sam radio bez svake nagrade, jer je ova velika občina bez imetka, te ne može uz jednoga pisara plaćati još drugoga činovnika. A taj mora vršiti najviše poslove prenešenoga djelokruga.

Razumljivo je dakle, to se mora opravdati, da je načelnik občine zaostao, ta on se mora brinuti i za svoje privatne poslove, a uz to je također zastupnik još u drugih javnih tjelih. *Mora se pako naglasiti, da bijahu sve računske naznake pronadjene u redu a po njih nebijaše težko pronaći stanje blagajne.* Občini nije za to nastala nikakva šteta, što je razvidno iz zapisnika sastavljenoga prigodom revizije, to iz dotičnoga dopisa zemaljskoga odbora.

To je razvidno također iz ukaza o razpustu, jer se u njemu naglasuje samo *mogućnost, da bi mogla nastati šteta*; *a i ova mogućnost — ako i u koliko je ona postojala — bijaše sasma odstranjena još prije razpusta, jer kod predaje bijaše pronadjeno, da je u blagajničkih knjigah sve točno registrovano.* Sasma ništetna je pako tvrdnja, da se nije mogla očekivati povoljna uprava občinskih posala od bivšega občinskoga zastupstva, jer je ono občinskomu načelniku izreklo priznanje za zaključne račune 1892. Proti ovim zaključnim računom nebijaše prigovora prigodom potvrdjenja občinskih nameta za 1894. niti sa strane c. kr. namjestničtva, niti dapače prigodom revizije sa strane zem. odbora *jer bijaše u zapisniku priznato, da se nalaze u podpunom redu, te da odgovaraju postojećim propisom.*

Time, da je obć. zastupstvo prigodom razprave o zaključnih računih za 1892. načelniku izreklo svoje priznanje jednoglasno, *dakle zajedno sa sadašnjim predsjednikom upravnoga odbora, te zajedno sa ponzdanikom c. kr. vlade*, prikazalo mu je samo zasluženu zahvalu za bezplatnu muku i radnju, a htjelo ga je donjekle i potaknuti, da uredi također račune za 1893. te za nekoliko mjeseca i za god. 1894., što bijaše kod spomenute revizije jur započeto, a prije razpusta sasma dovršeno.

Tako dakle ništa ne vriedi prvi tobožnji razlog za razpust občinskoga zastupstva, a drugi još manje. Zakašnjenje od nekoliko mjeseca sa pripravami za izbore, na koje nebijaše bivši načelnik občine nikada niti opomenut, mora se time opravdati, što je bio kroz dva mjeseca u zem. saboru zabavljen, da je onda morao izpraviti zastanke, koji su u to vrieme na občini nastali; *napokon nije mu c. kr. porezni ured dozvolio prepisati porezovnike, dok nije to posebnim dopisom od c. kr. kotarskoga kapetanata izposlovao.* U koliko su priprave za izbore napredovale u vrieme razpusta, nisu mogle c. kr. oblasti niti znati, jer se o tome nisu nikada niti popitale. Izbori biti bi već davno dovršeni, da nije bilo razpušteno občinsko zastupstvo dne 25. julija — *tà prvotni izkaz izbornika bijaše gotov; trebalo je dakle samo izvornike urediti, te izborne liste opredjeliti.* Tako nisu izbori dovršeni jošte niti sada — u novembru, jer se upravni odbor bavi sasma drugimi poslovi — *on odstavlja občinskoga slugu, koji je pošteno služio 23 godine, on odstavlja seoske župane on hucka narod proti projektovanoj te od viade siljenoj gradnji crkve u Podgradu, on bezuspješno traži pogrieške bivšega načelnika občine i tako dalje.*

Jedva dne 1. oktobra tekuće godine, dakle skoro po 10 tjednih bijahu izborne listine izložene — uzprkos jasnim zakonskim ustanovam čl. XVI. državnoga zakona od 5. maja 1862. te §. 96. zemaljskoga zakona za Istru od 10. julija 1863., po kojih mora razpisati nove izbore najdalje 6 tjedana po razpustu občinskoga zastupstva ili privremeni upravni odbor, ili pako ako je možebitni utok ugodno riešen, prijašnju uprava občine.

Vrieme za reklamacije bijaše odlučeno do 6. tekućega novembra, pak bi morali biti izbori već razpisani, te naskoro i provedeni.

Dosadanje praktikovano zateznje sa izbori došlo je već do nesnosljivog stupnja, jer su izložene liste sasma pogriešene, te će se morati sastaviti druge — *kod skoro 1200 birača prijavljeno je okolo 700 reklamacija.* Sve ovo zasluhno odgovara nakanam c. kr. oblasti, koja svim mogućim načinom zateže, da občina još nedodje do svoga zakonitoga zastupstva.

Promatramo li označeni postupak oblasti, pak uzporedimo li ga sa postupkom u drugih občinah, toli obzirom na prvi, koli obzirom na drugi razlog razpusta —

jer u mnogih ne samo da je postojala mogućnost štete, nego je i zbilja došlo do velikih šteta, kako na primjer baš u občini Podgrad, gdje bijaše u svoje vrieme sudbeno ustanovljeno, da postoji u blagajni manjak od nekoliko hiljada forinti; a c. kr. politička oblast, premda na to od opozicije davno prije upozorena, postupala je jedva poslje toga i samo u toliko, da je svrgla načelnika občine, nemarno zastupstvo pako pustila je još nadalje postojati;

jer su načelnici drugih občina bili pozvani, opomenuti, sa novčanimi globami strašeni, da provedu izbore, a ipak nebijaše občinsko zastupstvo razpušteno za to, jer nisu izbori pravodobno provedeni — tà u istom političkom kotaru, u nekoj občini bijahu prije malo vremena provedeni izbori tri godine po prošloj dobi djelovanja, pak ipak nebijaše občinsko zastupstvo razpušteno —, *tà u drugoj nekoj občini već su prošle 2 godine i 2 mjeseca*, odkad je zastupstvu iztekla doba djelovanja, *izbori nisu niti sada još provedeni*, a ipak nije občinsko zastupstvo razpušteno;

radi svega toga mora se doći do zaključka, da je spomenuti čak nezakoniti postupak c. kr. oblasti sa bivšim občinskim zastupstvom, napose pako sa načelnikom istoga, zemaljskim zastupnikom Slavojem Jenkom, ne samo pristran, nego dapače politički strastven, a pravi uzrok svemu tomu je, da nebijaše c. kr. namjestnik prigodom njegovoga putovanja prije godinu dana po onom kotaru primljen u Podgradu pod slavolukom, nego da je morao gledati uz izjavu lojalnosti do Njegovoga Veličanstva cesara i kralja, znakove simpatije samo do zastupnika onoga kotara na carevinskom vieću; a s druge strane stoji, da je spomenuti pouzdanik c. kr. organa sa nekakvim napisom pozdravio namjestnika, te za to od tog doba postao takav pouzdanik.

Kod takvih odnošaja, kojim moramo nadodati, da pojedini činovnici nakanom upravo huckaju pučanstvo proti prijašnjoj upravi občine, pak, jer se moraju izbori naskoro provesti, osjećaju se podpisani dužnimi, da stave na njeg. preuzvišenost gosp. ministra nutarnjih posala ove upite:

1. Kako može opravdati njegova preuzvišenost netom opisani, pristrani, politički strastveni, dapače protuzakoniti postupak svojih podredjenih organa, koji nije u običaju proti Talijanom i njihovim saveznikom?

2. Zašto nije uloženi utok proti razpustu občine pravodobno, te u obće niti do sada jošte riešen?

3. Jeli njegova preuzvišenost voljna naručiti, da se izbori čim prije zakonito i bezpristrano provedu, osobito pako, da u onoj občini nedodje do još ondje nevidjene, al ipak sada nakanjene sramote — trgovine sa glasovi.

U Beču dne 11. novembra 1894.

Spinčić, Laginja, Biankini, Dapar, Perić, Hajek, König, Tekly, dr. Dyk, Sokol, dr. Gessmann, Purghart, Krumbholz, Čestmir Lang, dr. Brzorád, dr. Šamánek, dr. Pacák, Březnovsky, Seichert.

Interpelacija

zastupnika *Spinčića* i drugova na njeg. preuzvišenost gosp. ministra nutarnjih posala markiza *Bacquehema* i na njeg. preuzvišenost gosp. financijalnoga ministra pl. *Plenera.*

Proti postupku poreznika Zoila *Borria* u Podgradu u Istri sa oporezovanim pučanstvom od više vremena dižu se tužbe.

Tuže se, da on razdražuje pučanstvo radi njekoga plaćanja po 5 for. od svake kuće za gradnju crkve u Podgradu, kao i radi občinskih nametah, pa i inače proti prijašnjemu zastupstvu; da on kune i psuje u uredu; da je on 12. septembra ove god. u kući Slavoja Jenka, gdje je do toga dana stanovao, sa svojom družbom priredio pijanku, a na ulici zatim demonstraciju.

Neke od ovih tužbah stavljene su do znanja njegovoj preuzvišenosti gosp. ministru nutarnjih posalah s molbom, da se tu pruži kakova pomoć.

Koliko je poznato, c. kr. kotarski kapetanat u Voloskom iztražuje je dne 6. i 7. oktobra t. g. te je medju inim neki politički činovnik na zapisnik saslušao tri svjedoka. Saslušanje ove trojice provelo se je na čudan način. Jednoga je politički činovnik pitao i saslušao samo o jednoj okolnosti; saslušavajući drugu dvojicu, koji su htjeli navesti više okolnosti, gledao je on, da nešto nedodje u zapisnik a drugo da se barem što blaže izrazi. Nakon duljega i ponovnoga natezanja ipak je on veći dio činjenicah primio u zapisnik, ali samo jedne nije htio ubilježiti pod nikoji način, i upravo to, da je isti poreznik huckao pučanstvo proti prijašnjemu občinskomu zastupstvu radi občinskih nameta.

Nisu pako to sve tužbe proti poreznik u Podgradu. I ovo, što ćemo navesti, razsvjetliti će njegovo ponašanje.

Kad je Janez Šajina iz Podbeža, koji je u septembru zaostao sa plaćanjem poreza, okolo 12. septembra t. g. poreznika molio, da pričeka sa eksekucijom za njekoliko dana, skočio je poreznik iz svoga prostora u prostor za občinstvo, uhvatio Šajinu za kaput, s njim drmao te ga iz ureda bacio.

Pošto je zatim Šajini jedina kravica bila zaplienjena, a njemu od financijalnoga ravnateljstva u Trstu dozvoljeno obročno odplaćivanje, te pošto je on prvi obrok u iznosu od 20 for. izplatio i time svoju kravicu oslobodio, dodje dne 21. oktobra t. g. ipak upravo jedne nedjelje — divan nedjeljni mir — a taj dan u ostalom u Podbežah nikom ništa nije bilo zaplienjeno, porezni sluga, te Šajini onu istu kravicu zaplieni, te sobom odvede.

Kad je dne 24. oktobra Šajina došao u poreznu ured, da s pozajmljenim novcem izplati ostatak svoga poreznoga duga, došlo je opeta do riečkanja izmedju njega te poreznika; poreznik skočio je iz svoga činovničkoga prostora u prostor za občinstvo, pograbio Šajinu za kaput vucario ga i drmao, te ga onda pomoću poreznoga sluge doveo pred sudca, koji ga je sliedećega dana izpustio.

Ovom ćemo zgodom iztaknuti, da ovaj poreznik također uzprkos izričnoga zahtjeva hrvatskih i slovenskih stranakah, da im namire izdaje u njihovom jeziku, ipak piše talijansko namire; radi česa se pariodički dižu tužbe, pak bi se tomu na temelju postojećih zakona i naredaba moralo već jednom odpomoći.

Na temelju ovoga, što je rečeno, podpisani stavljaju ove upite na njeg. preuzvišenost gospodina ministra nutarnjih posalah i na njeg. preuzvišenost gospodina financijalnoga ministra:

1. Jeli njihovim preuzvišenostim poznat način zapisničkoga saslušanja od 6. i 7. oktobra t. g. u Podgradu, pak kako to mogu opravdati?

2. Drže li njihove preuzvišenosti, da je to dostojno srednje evropske kulturne države, kad kunu i psuju njezini činovnici u uredu, kad pučanstvo huckaju, te se sa

oporezovanim pučanstvom tuku — pak jesu li voljni shodno odrediti, da se što takva više nedogodi?

Spinčić — dr. Laginja — dr. Kramář — Alfred Coronini — dr. Gregorčić — Biankini — Perić — Dapar — Kaftan — dr. Pacák — dr. Engel — Eim — Teklý — dr. Sláma — dr. Vašaty — Tilšer — dr. Brzorád — dr. Slavík — dr. Šil.

Franina i Jurina

Fr. I u Tinjanu da te storiti talijanašku *Legu*.

Jur. Čuja sam da, ali bi bolje bilo, da se Bogu mole, da jim povrati pamet.

Fr. Su je valjda zgubili.

Jur. Lahko da su ju mladi zgubili, bi ju mogli još dobit, ali kad je stari zgube, će je težko opet dobit.

Fr. A neki stari *oženja*, komu vise brageše na petah, ki skače rad po vrteh, da je najhuji za tu Legu.

Jur. Dakle bi mu treba reć: dragi moj starče, ki kratke hrvatske brageše komać nosiš, uzmi u ruke krunicu i se pripravljaj za onamo, kadi laži i himbe nimaju mjesta.

Fr. Ča češ, star čovik, dva puta otrok.

* * *

Jur. Ima Lica na Zrenju cila rebra?

Fr. Si je pur donesa iz Vlašije pune bisage šenice za seme.

Jur. Ja ti znam povedat narboje. Bia sam ti te vendine poli mojega kuma u Vlašiji; to ti dojde jen čap pekjari, da su iz Zrenja. Napunili su im bisage i s vrhom, napitali ih i stavili spat na odar u sijeno.

Fr. Pravo ste učinili, ki milosrdje učini, milosrdje dočeka.

Jur. Vranić nam ih je donia u kuću. Prvo nego su zaspali znaš ča su djali? Da je meritalo onu večeru prascen dat a ne njim, zaš da su oni Talijani. Ma smo skočili gori ter im pogladili rebra naprav.

Fr. Sad manko od njih imate mir.

Jur. Hvala Bogu, mi ovdje ja.

Hrvatskim majkam.

Mile majke oj! za Boga
Da nas robstva mine bieda,
Putite ta svoja čeda
A na ljubav roda svoga . .

Svog jezika rieči blage
Da uzljube za vremena,
Da ih sladka uspomena,
Uz Vas veže, majke drage . .

Da vam duše milog ploda
Tudjin kivan ne zasliepi,
Putite ih, da ih kriepi
Ljubav roda i sloboda.

Da ih snažno, kasno doba,
Osamljene tuj ne nadje,
Da im čuvstva ponajsladje
Ne ugusi tudja zloba.

Te da znadu tko su, što su:
Spoznajte ih s silnim rodom,
Što s' kô zviezde nebnim svodom,
Bielim svietom divan prosu.

Majke mile, majke drage,
Da vam čeda nejdu draga
Od nemila do nedraga
Obilazeć tudje prage.

Hrvatskim ih zdravim mliekom, —
Rajskom hranom — zadojite,
Žliča plov im upravite
Hrvatskom tom čistom riekom . . .

To nek bude — majke mile,
Svoga roda krasne kćeri,
Pa će smut što su dvéri,
Težke dvéri — oku krile . . .

Emin.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Slovenska i hrvatska mladež u K. sakupila 10 fr., koje je izručila našemu uredničtvu gdjica P. G. — Gosp. R. J. priposlao 3 for. sakupljene u veselom družtvancu kod g. Ivana Vlaha obć. savjetnika u Jušićih. Darovali su u tu svrhu gg. Ivan Vlah, Mate Dukić, Juraj Stepanić, Martin Gregorić, Juraj Ujčić i R. J. svaki po jednu krunu — 3 for. Živili! — Sabrano je u istu svrhu 1 for. 90 nvč. od družtvanca na dan mrvezijskoga samnja kod pomjanskoga načelnika. Živili darovatelji! — Vulec. g. Ćirilo Kalobić, stud. med. u Innsbrucku poslao je 32 for. 61 nvč., koju je sabrao medju hrvatskom, slovenskom i češkom akademičkom mladeži okupljenom oko hrvat. akad. družtva „Volebite", slaveći promociju lanjskih „brucušev" na „odovito „krokare". Taj liepi dar sabrao se ovako: Nije još ni jedanajst sati bilo, a u to ime plaćeno pivo bilo je izpito. Ustadoše netko pa predloži, da se idu naokole kupiti prinosi za treću bačvicu. Vrlom jednom članu dodje sretna ideja, da se taj novac zbilja sakupi, ali da se ga radje posveti dičnoj družbi. I tako bjo za kratak čas sakupljena gornja svota. A mi s naše strane kličemo: Ugledali se svi u ovaj liepi primjer! Živili naši vriedni djaci! — Studiosus A. Horvat iz Sutinskog doposlao je našem uredničtvu 108 for., kao čisti prihod koncerta, što ih je lotošnjih školskih praznika priredio tamburaški i pjevački zbor hrvatskih sveučilištnih gradjana iz Zagreba po Zagorju, Primorju i Dalmaciji u korist naše prekoristne družbe. Živili sviostni sveučilistni gradjani, koji svojim zborom doprinošе tako liepu svotu za spas istarskih patnika iz pandjah proždrljivoga lava. Tako napried, hrvatski sokoli! — Vlč. pop Blaž Soldatić poslao nam 5 for., koje doprinosе: Pop Mihovio Mužina kao članarinu 1 for., a kao dar 1 for.; pop Tome Bogović, pop Ive Sinić i pop Blaž Soldatić pako svaki 1 for. kao dar. — Koparska krukarska družba 2 for.

Imendan. U ponedjeljak slavio se širom prostrane Austro-Ugarske imendan Njez. Veličanstva naše cesarice i kraljice Jelisave. Po starom običaju bijaše ovdje u stolnoj crkvi svečana služba božja, kojoj su prisustvovale sve crkvene, svietske i vojničke oblasti sa mnogobrojnim pobožnim pukom, koji se je Svevišnjemu pomolio za dragocieno zdravlje prejasne naše Vladarice.

Vjenčali se. Iz Kamnika javljaju nam, da se je tamo vjenčao dne 19. t. mj. g. g. Konrad Janežić sa dražestuom gdjicom Barbkom Medved. G. dr. Janežić, kandidat odvjetničtva sada u Celju, poznat je našim narodnim krugovom ovdje i u Istri, jer je dulje vremena boravio u pisarni dra Laginje u Puli.

Novovjenčanim naše srdačne čestitke!

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova. U sjednici dne 21. t. mj. carev. vieća interpelirao je zast. Spinčić ministra nutarnjih posala radi bunjenja piranskoga načelnika u slovenskih selih one občine. Ovu interpelaciju kano i onu gg. zastupnika Coronini-a i Gregorčiča u poslu dvojezičnih tabela donieti ćemo u cielosti.

Šestdesetgodišnjica. Velezaslužni hrvatski glasbotvorac *F. Z. Kuhač* proslavio je skromno dne 20. t. mj. u Zagrebu svoju šestdesetgodišnjicu. Svevišnji poživio još dugo neumornoga našega umjetnika i glasbenog učenjaka!

Zadušnice za blagopokojnog ruskog cara Aleksandra III. obdržavane bijahu danas u 11 sati prije podne u ovdašnjoj pravoslavnoj crkvi sv. Špire, koje je dao čitati carski ruski podkonzul u Trstu. Istim je prisustvovalo mnogo pozvanika i ostalog občinstva.

Iz carevinskoga vieća. Dne 22. nov. 1894. Od poslicdnjega izvještaja u „Našoj Slogi" obdržavalo je carevinsko vieće tri sjednice, a jučer obdržalo je četvrtu. Iz sjednice od 12. novembra vriedno je spomenuti prešan predlog *dra. Kramara* i drugova radi toga, da se odluči, mogu li zastupnici imenovani za upravne činovnike, ostati i nadalje zastupnici. Bar toliko bi imali učiniti, da polože mandat i da dadu priliku izbornikom hoće li jih ješte birati ili ne, jer je težko, da budu ujedno zastupnici naroda i zastupnici c. kr. vlade, kojoj su dužni poslušnost, a koje postupak se nesudara uvjek sa probitci naroda. Tomu predlogu dalo je povoda imenovanje prof. *Šukljeta* za ravnatelja školske zaklade knjiga i grofa *Štürgkha* za ministerijalnoga savjetnika u ministarstvu nastave. Za prof. *Šukljeta* rekao je predlagatelj, da se je već davno znalo, da će svršiti ili u zakladi tabaka ili u zakladi knjiga. *Dr. Lueger*, podupirući predlog, rekao je, da parlamenat nebi imao trpiti, da se diele znamenite službe ponesrećenim politikom i zastupnikom. Tim da se vriedja starije, zaslužne sposobne činovnike, i škodi se stvari. Prešnost predloga ne bijaše primljena. Razpravit će se Bog zna kad, kao običan predlog. U sjednici se je inače razpravljalo kako da se postupa kod promjena novoga zakona o gradjanskom postupniku, gdje je medju ostalim govorio i *dr. Forjančić*.

U sjednici 14. novembra odgovorio je ministar Pleuer na jednu interpelaciju zast. Steinwendera, koji je bio vlastu interpelovao radi jednoga razpisa natječaja u Koruškoj, gdje da se je, bez potrebe, zahtjevalo poznanje i slovenskoga jezika. Ministar odgovara, da doista u stanovitom okružju netreba slovenskoga jezika, pak da je naložio novi razpis natječaja, po kojem će se zahtjevati poznavanje i slovenskoga jezika samo u kotarih, gdje ga treba, kako ga u istini treba, jer dotični činovnik nebi mogao poslovati bez poznanja slovenskoga jezika. Dr. Bartoli i drugovi interpelovao je ministra pravosudja radi prečestih novijih zapljena talijanskih listova u Trstu, Gorici i Istri. Znamo kakovo je proti nam Hrvatom i Slavencem ono, što se nezaplienjuje, a kakvo tek mora biti, što se zaplienjuje! Znamo također, da se zaplienjuje kasno, pošto već mnogi i mnogi pročitaju dotične liste i članke. Zastupnik Biankini i drugovi interpelovao je glede vinske klauzole, glede zloporaba povodom iste. I tu se je dakako obazreo na štete, koje prouzrokuje vinska klauzola najviše Dalmaciji, u Istri i ostalim vinorodnim zemljani.

U sjednici 17. novembra je isti zast. *Biankini* sa drugovi interpelovao ministra trgovine radi hrvatskoga jezika kod pomorskih oblasti. Pita ga naime, jeli mu poznato, da pomorske oblasti u Trstu i kod lučkih ureda u *Dalmaciji* i *Istri* neuzimlju nikakva obzira na jezik hrvatski, jezik pretežne većine pučanstva tih zemalja, da se službe dotične nerazpisuju hrvatskim jezikom nit zahtjeva poznanje hrvatskoga jezika; te da li je voljan već jednom pobrinuti se, da se hrvatskomu jeziku opredieli pristojno mu mjesto kod pomorskih oblasti. Zast. *Perić* interpeluje radi izgradnje neke ceste u Dalmaciji; zastupnici *dr. Gregorčić* i *Alfred Coronini* radi toga, što je c. kr. namjestničtvo u Trstu dalo uvrstiti u mjestopis Primorja ime „*Piedimonte*", prem toga imena nema nego u glavah usijanih Talijana, prem je občina proti tomu prosvjedovala, i prem se dotično mjesto zove samo *Podgora*. — Zast. *Spinčić* upravio je na cielokupnu vladu upit, da li se je, kako se čini da je, umješala italijanska vlada u istarske odnošaje; da li je vladi poznato, da se u Italiji smatra Istru talijanskom pokrajinom, i da li je voljna poprimiti mjere, da se i na dalje neotadjuju svojoj narodnosti Hrvati i Slovenci. U jučerašnjoj sjednici interpelovao je isti gosp. zastupnik radi agitacije po slovenskih selih u piranskoj občini.

Napokon! Iz Opatije piše nam prijatelj dne 20. t. m. pod gornjim uzklikom koliko sliedi: Kod nas su Bogu hvala toda negda — a valjda i u Voloskom — na za to odredjenih javnih mjestih pribiti toliko željeni oglasi, kojimi se daje do sveobćeg znanja, da su sastavljene izborne listine za izbor novog občinskog zastupstva Volosko-Opatijskoga. Te su listine u občinskom uredu u Voloskom izložene svakomu na uvid od 18. t. mj. do uključivo 15. decembra o. g. svaki dan od 9—12 sati prije podne i od 3—5 poslie podne. Upozorujemo ovime sve naše izbornike neka rovno pregledaju spomenute listine, pa neka eventualne reklame za dobe podnesu povjerenstvu, koje će od 9. do 15. decembra uredovati u občinskom uredu u Voloskom. Makar se nadamo, da će sadašnji vladin povjerenik sa provedbu občinskih izbora g. *Reinlein* biti pravedan i nepristran — što do sad nije u pravoj mjeri bivalo — to nek nam se ipak dozvoli izraziti slutnju, da bi se i opet moglo postupati pristrano kad gg. načelniku i pristašem mu nije bilo pogodno prije imenovano povjerenstvo za sastavljenje izbornih listina, — jer su u njem bila dva odlučna Hrvata!! Za sad nećemo, da duljimo nego svršavamo sa poznatom: bdijte i radite, jer ričući lav nemiruje itd.

Poslela. Odbor „Slovanske čitalnice" u Trstu pozivlje svoje članove na posiela, koja će se obdržavati u družtvenih prostorijah svako subote u 9 sati na večer počamši sa 24. novembrom.

Odbor je došao na tu misao, da upriliči posiela svake subote, nebi li se tako naša inteligencija, koja se riedko gdje usredotočuje, češće sastajala, te prijateljskim i družtvenim obćenjem i naš narodni život na bujniji i uspješniji rad potakuula.

Očekujemo dakle od naših boljih krugova, da će mnogobrojno posjećivati posiela u našoj čitaonici, te tim učiniti družtvene prostorije stečištem svega, što je liepo, plemenito i narodno.

Iz Kastva piču nam 20. t. m. Naše vriedne gdje. i gdjice. pokazuju izvanredno zanimanje za žensku podružnicu *naše* plemenite družbe, što nam valja javno iztaknuti i pohvaliti. Osim jur objavljenih prinosa za tu podružnicu uplatile su nadalje blagajnici ženske podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastvu članarinu za god. 1894. po 1 for. gospodje: Karlavaris Ana, Kleinmayer pl. Ema, Jurinac Tonka Bolčeva, Dukić Tonka-Franina, Ruboša Zorka, Hrvatin Anka, Karlavaris Marija, Bakarčić Amalija i Šćitar Viktorija; gospodjica: Defranceschi Dragica, sve iz Kastva. Gospodje Mogorović Cilka iz Gračišća i Vlah Marija iz Jušići; gdjice: Petrak Marija iz Zvoneće i S. A. iz Spinčići. Po 50 nvč. gdjice: Munić Dora, Dukić Dragica i Dukić Julijana, sve iz Kastva.

U ime ulaznine poslali su podružnici: Dr. Anto Dukić, odvjetnik na Voloskom 5 for., Mate Serdoč, posjednik u Puli 2 for., Ludovika ud. Jelušić u Kastvu 1 for., Meula Andrija u Kastvu 50 nvč. Povrh toga stiglo je darova i za tombolu. — Glasa se, da će zabavu posjetiti, bude li moguće, presvietli gosp. dr. Dinko Vitezić, predsjednik glavne družbe. Dobro nam došao, a dobro nam došli i svi mili gosti!

Još o katoličkom sastanku u Beču. Posliednji put izvjestili smo nekoliko o tom sastanku, kako je naime prošlo prvi dan. Evo u kratko ob onom, što bijaše drugoga dana. U jutro bila je pontifikalna misa, pred kojom je bio sazvan svečano Duh sveti. U večer prosljedić je sastanak, kod kojega je govorilo više govornika, i kod kojega bijahu stvorene neke resolucije. Te večeri prisustvovao je i bečki kardinal Gruscha i svetohipolitski biskup. Kardinal Gruscha došao je, da podjeli, kako mu je sv. otac papa naložio, sastanku papinski blagoslov. Prije nego li ga je podielio, progovorio je krasno slovo. Katoličko krščanstvo, reče on, hoće istinu, pravičnost i ljubav. Istinu, jer ona samo spaja, dočim laž razdružuje. Pravičnost prama svim i medju sobom, jer sve svi stvorovi božji, i jer samo ona vodi do ljubavi. A ljubav, jer je ona, koja ima vezati sve pojedince i sve narode. Katolički krščani slave Boga riečju al nesmie ostati kod rieči, nego moramo to pokazati i činom; a pokazuju to činom, ako se bore proti onim koji bi htjeli laž prikazati istinom, ako rade za dobro pojedinaca i cielih naroda i cieloga čovječanstva, ako pomažu potištenim i potlačenim sa svom odlučnostju, gdje i kako mogu.

Kako već spomenusmo, taj sastanak nisu mogli skupiti c. kr. katolici, nego su ga skupili oni katolici bečki, koji se neutrudivo bore proti židovskim liberalcem, tim zagovornikom i saveznikom naših istarskih i u obće primorskih „*liberalaca*". Skupili su ga *Lueger*, *Lichtenstein* i drugovi, muževi posve neodvisni i bezobzirni prema svakomu za istinu i pravicu. Drugi, bar neki katolici su njim se, hoćeš nećeš, pridružili. Jedan njih htjeo je, da se sastanak izreče bar kako, ma i blago, za koaliciju, al nije našao za svoj predlog nego tri ili četiri glasa od tisuće i tisuće njih. — Znamenitost toga sastanka pokazala se je već prvi dan i tim, što je došao onolik broj ljudi i uza nje papinski nuncij i vojnički biskup. Poskočila je ta znamenitost drugoga dana, kad je došao uz one prve i svetohipolitski biskup i kardinal *Gruscha*. Ovaj, da je imao obzira na vladu, izpričao se je pred njom lahko tim, što je imao podati papinski blagoslov.

Znamenitost sastanka čute lažni liberalci, jer se diže proti njim istina, pravednost i ljubav. S početka su ga ljudi mučke mimoišli, onda su ga u kratko opisali kao neznatnu stvar, dok nisu napokon napisali duge uvodne članke, iz kojih proviruje strah, da dobi laži i krivoga liberalstva odzvanja.

Izvanredna skupšćina odvjetničke komore u Trstu. Na poziv predsjedničtva sastali se dne 11. t. mj. ovdje odvjetnici iz Istre i Trsta, njih 78 na broju, da se izjave o prosvjedu, što no ga je bilo vieće komore pripravilo proti hrvatsko-slovenskomu uredovanju kod sudova u dielokrugu tršćanskoga prizivnoga suda. Talijanskih odvjetnika sakupilo se je 71 a naših 7, i to gg. *dr. Vitezić*, *dr. Laginja* *dr. Stanger*, *dr. Gregorin*, *dr. Pretner* te *dr. M.* i *dr.*

D. Trinajstić. Gosp. *dr. Dukić* zapriečen bolešću izjavio je pismeno, da pristaje uz predloge *dra. Vitezića* i drugova.

Kod glavne točke dnevnoga reda t. j. što bi se imalo poduzeti proti hrvatsko-slovenskomu uredovanju kod sudova, pročitao je odvjetnik *Daurant* u ime većega izvješće, kojim je hotio dokazati, da uredovanje u slav. jezicih nije utemeljeno u potrebi ljudstva, da je bilo talijanski jezik uviek uredovnika, da slavensko uredovanje zahtjevaju samo tudjinci i više drugih sličnih nesnisala; predloži konačno, da se proti uvedenju hrvatsko-slovenskoga jezika kod sudova prosvjeduje i da se odašalje u tom smislu ministru pravosudja spomenicu. Nakon toga stavi g. *dr. Vitezić* obrazloženu predlog, da se odroči viečanje o tom predmetu, pošto ne bijahu hrvatski i slovenski odvjetnici obaviešćeni o čemu će se viečati. Predlog *dra. Vitezića* zabacila je dakako talijanska većina.

Kod razprave o samom predlogu delegacije progovorio je opet g. dr. *Vitezić* izjaviv, da predlog većine krši obstojeće zakone, te nijedan odvjetnik, koji je položio zakletvu, nemože zanj glasovati. Kod razprave sudjelovao je i g. dr. Laginja, koji je kazao talijanskoj gospodi medju ostalim, da smo se mi od Talijana naučili kako treba ljubiti svoju domovinu i svoj jezik, te da je sada na njih red, da zataje svoje učiteljevanje, ili proglasiti svoj nauk nevaljanim. Govor dra. Laginje učinio je na talijanske odvjetnike dubok utisak, te se nije nijedan od njih više priglasio za rieč.

Zatim bijaše prihvaćen predlog delegacije sa 71 proti 7 glasova.

I za ove razprave pomašali su se talijanski odvjetnici i obćinstvo na galeriji za govora naših odvjetnika, kao što se vladaju obično njihovi jednomišljenici u istarskom saboru.

Talijani i Niemci. Savez naših Talijana sa Niemcima proti Slavenom, radi tobožnje slavenizacije Talijana i Niemaca, biva danomice tiesniji.

Piranski glavar poslao je gradskom glavarstvu u Celje pismo, u kojem se pučanstvo grada Pirana sa Niemcima u Celju solidarnim izjavlja. U pismu stoji, da proizlazi uvedenje dvojezičnih tabela u Istri i ustrojenje slovenske gimnazije u Celju iz istih težnja. „Slavjanska poplava — stoji nadalje u listu — naperena je proti dvim kulturnim narodima (Niemcem i Talijanom), koji su veoma jaki i ponosni na svoju povjest, i htjela bi njihov narodni značaj utrnuti."

Sad nepreostaje stanovnikom grada Celja ništa do one smješno-žalostne komedije Piranaca — da se naime i oni u crne haljine odjenu — da se tim bolje izrazi njihova solidarnost sa Pirancima.

I akademička mladež u Italiji začela se sa istarskim pitanjem intenzivno baviti. Ovih dana održavahu djuci u Rimu skupštinu, da izraze Talijanom Istre solidarnost i simpatiju akademičke mladeži u Rimu.

F. B.

Da se znade. Doznajemo, da su zastupnici *Spinčić* i *Alfred Coronini* javili gosp. ministru-predsjedniku, da ona brzojavka, na koju se pozivaju u svojem ujitu 6. t. mj nije od korenšpondenčnoga ureda, nego da je brzojavka lista „N. Fr. Pr.", jednoga od listova koalicije; te da je nakana interpelacije bila u glavnom ta, da pokažu, kako se u protuslovju viesti onoga lista, talijanska štampa i talijanska družtva zauzimlju, i kako za stvari u Istri.

Grozn. nesreća na Rieci. Ovdašnje novine imaju brzojavnu viest iz Rieke, da se je u utorak dogodila kod gradnje namjestničke zgrade grozna nesreća. Srušila se naime dva velika stupa, koja su držala drugi kat, te su za sobom povukla komad zida i ljestve, na kojih su radili zidari. Okolo 20 radnika ostalo je zakopano pod ruševinami, odakle ih je bilo veoma težko izvući. Istoga dana izvukoše odmah četiri ranjena radnika koje prenesoše u bolnicu a kasnije izvukoše opet šest težko ranjenih i sedam mrtvih. Od ranjenih umro je jedan do mala a drugi bijaše na umoru.

Nadamo se, da će nas koji od naših dopisnika točnije izviestiti o toj strašnoj nesreći.

Iz Tinjana pišu nam 17. novembra tg. Davno nije, gosp. uredniče, bilo glasa u „Našoj Slogi" iz ovog kraja.

Pomisliti će si tko, da je ovdje sve mirno i radi toga, da se nitko ne oglasi u „Našoj Slogi", nu nije tomu tako, jer i ovdje par talijanaša sa nekojimi odpadnici naše stranke neprestano rade i kuju sve moguće spletke proti hrvatskoj obćini grdeć i psujuć sve, što je pravedno i pošteno.

Naši ljudi poznaju već ove *pol više pol liče*, te se na njih nit neosvrću, jer nije zbilja niti vriedno.

Četvorica njih, koji su se prije izdavali ili prikazivali za najčvršće Hrvate i narodnjake, i koji su „Našu Slogu" javno čitali i tumačili, danas poput Jude Iškariota ližu Talijanom skute i koljena, te širu agitaciju sa puljskim *„Oslićem"* u ruci proti svemu, što je hrvatsko, prem brižni zaslijepljenici znadu, da su Hrvati i da jezika talijanskoga nepoznaju.

To dosti ocienjuje značaj naših talijanaša, kad se sa takovima ljudima druže i brate Nu stara je rieč, da par para i u crkvi nadje. Ali moramo reći, da naši junački Tinjanci mare za nje kao i za blato, što jim izpod postola pade, jer su upoznali njih kao prave šurenjake i izdajice, koji za zdjelicu leće prodaju sebe i svoj rod.

Rekli smo, da niti nije vriedno o njih govoriti i zato jih puščamo neka se diče svojim izdajničkim činom.

12. t. m. obdržavala se ovdje kontrola crne vojske i uprav taj dan došla dva gospodičića iz Pazina, da sabiru podpise za ustrojiti u Tinjanu talijansku *Legu*.

Neznamo koliko da su podpisa sabrali. Lovili su jih i opajali vinom, kako to navadno čine naši kulturaši, ali biti će jih najbrže malo.

Glavni stan bio je kod Depiera i podružnica kod Ilarija Vitas, koji je dao izbrisati iz svoje tabele konja ili mazga i hrvatski napis. Neka si to zapamte naši ljudi.

Za sada samo toliko i drugom prigodom više.

Iz Rovinjskog sela pišu nam 19. t. m. Naši talijanaši i šarenjaci neće nikako da miruju. Kad nam nemogu inače već naškoditi, smišljaju sada kako bi potalijančili našu hrvatsku školu. U tu svrhu dolazo amo talijanaši i šarenjaci iz Kanfanara, te sakupljaju medju neukim pukom podpise za talijansku školu. Čujemo, da je bio ovdje u tom poslu i tajnik iz Kanfanara, kano da ga mi za to plaćamo, da nam kopa grob i kao da neima nikakva posla u uredu. On imade sto posala i za svo je dobro plaćen, pak ipak neće da miruje i da ono, što na lahko zasluži, u miru uživa.

Mi se snebivamo gledajuć kako su naši narodni protivnici kratkovidni il strašću zaslijepljeni. Kod nas neima niti jednoga dieteta sposobna za talijansku školu, jer nitko negovori niti razumije talijanski, pa ipak snuju talijansku školu. Istim pravom mogli bi mi u Rovinju ili u Vodnjanu otvoriti hrvatsku školu, kojim bi ju talijanaši htjeli otvoriti ovdje.

Naši su pradjedovi naselili ovo selo god. 1526. došavši amo iz krške Dalmacije, nipošto iz Milana ili Rima. Sva naša prezimena jesu čisto hrvatska, naš sladki jezik je hrvatski, hrvatska je naša nošnja, i naši običaji. Pa nam čistim Hrvatom hoće da narinu talijansku školu, da nam otudje našu djecu, da naš budući rod izrode.

Čudimo se, da naše oblasti dopuštaju talijanskim nemirnjakom ovako uznemiravati puk, koji jih nepita drugo, nego da ga puste u miru.

Što bi se dogodilo komu od nas kad bismo pošli u koje talijansko gnjezdo Istre ishoditi na hrvatsku školu? Zaista nam nebi ostala zdrava ledja a i oblasti učinile bi bez dvojbe svoju, da bi nas prosla volja dirati u tudja prava.

Zašto je dakle našim narodnim protivnikom sve dozvoljeno? Jesu li oni možda vjerniji podanici našega prejasnoga vladara?

Dekanat bez župnika. Pod tim naslovom pišu nam iz Puljštine koliko sliedi. Doznajemo, g. uredniče, da je ovih dana definitivno umirovljen veleč. starac gosp. *Grgur Smak*, župnik u Ližnjanu. To vam je bio još jedini inštalirani župnik u puljskom dekanatu, a sada ostaje ovaj dekanat bez ikojeg plovana, budući da svi ostali jesu jedino upravitelji župa. Puljski dekanat broji deset župa, nebrojeć grad Pulu, gdje je kapitul. To župe jesu: *Galižana, Valtura, Slinjan, Premantura, Pomer, Medulin, Šišan, Ližnjan, Loborika i Munić.* Svi župe upravitelji ovih plovanija jesu već uspособljeni t. j. izpitani župnici, osim novonamještenog u *Šišanu*, . možda (ne znamo za stalno) i onoga u *Galižani*. Pa ipak, prem su svi stariji dušobrižnici propisani župnički izpit položili, već liepo čislo godina u duhovnoj pastvi izsluživši, ipak se nastvara natječaja za dotične izpražnjene plovanije! Nam se nerieva ozbiljno pitanje: što upliva na naše crkvene poglavare, da iste tako postupaju sa hrvatskim svećenstvom. Crni glasovi odjekuju širom sve Puljštine u tom pogledu, glasovi ponizujući nesamo crkvene odlučnjake, dali istu katoličku crkvu! Jaoh katoličkoj crkvi, ako takovi glasovi na sobi nose pa bilo il trag il sjenu kakove istine! A ti crni glasovi, skupivši sve u jedno klupko jesu, da stalno namještenje hrvatskih svećenika odvisi od milosti tajnog talijanskog družtva u Istri!! To bi bili žalostni pojavi po katoličku crkvu! Ali ipak neka slutnja nas na to upozoruje, a to jesu činjenice. Ogledajmo si pobliže ponašanje nekojih delegata — pa bilo i proobućenih benevrekera — a to njihovo ponašanje izkazuje, kako da bi ti preobućeni *„benevrekari"* kazali, da nekako *od njih odvisi*, hoće li ovaj ili onaj dušobrižnik biti stalno namješten!! To je pogrda nad pogrdom za svećenstvo; to diše nekim framazunstvom, koje hoće, da vlada nad katoličkim svećenstvom, nad katoličkom crkvom! Nam, odanim sinovom katoličke crkve, jest dužnost opozoriti našega duhovnoga nadpastira na to žalostno pojavo, da uzmogne zapriečiti dalnjo crno, žalostno pojave u svojoj biskupiji, te ujedno ga opominjemo na stanovište žalostno, na koje je prisiljeno niže svećenstvo kraljevine Ugarske. Bilo ovo u sto dobrih časa! —

Iz Medulina pišu nam 18. t. mj. Šutilo se mnogo vremena o ponašanju našeg veleč. misleći, da će jednom stupiti na pravi put, ali provarismo se, jer je naš gospodin odabrao sasvim drugu stazu, koja će biti malo gladja njemu, nego je bila naša.

Zato molim Vas, gosp. uredniče, da izvolite odstupiti malo prostora u dičnoj „Našoj Slogi", da iznesem na javnost nekoja junaštva veleč. gospodina. Dopis tiskan u Vašem cienjenom listu od dne 27. septembra od ovdje, pogodio je u živo našega *„Jadru"* te čovjek nebi mogao ni pomisliti na srbu, koju je izlio naš veleč. na dopisnika „Naše Sloge", na urednika), te na sav hrvatski narod. Čovjek, koj ne pozna našega gospodina, a čuje njega, mislio bi, da je dopisnik „Naše Sloge" Bog zna kakav grieh počinio, ali koji pozna okolnosti naše, reći će, da nije ni iz daleka svoju dužnost učinio, koju bi morao svaki čestit rodoljub učiniti. Od pastirieka u Medulinu svi blagoslovi u velikom tjednu, na *Vodokrst*, na *Sviećnicu*, obavljali se u *hrvatskom* jeziku, takodjer krštenja i ženitbe, ali naš veleč. nasmjenio je sve to latinskim.

Svakom prigodom pokazuje se našim odlučnim protivnikom, svakom narodnom napredku protivi se. Tako n. pr. g. 1892. naša *„Čitaonica"* brojila je 80 članova; ali to ne bijaše po duši našem *Jadriću*, te je počeo navaljivati u blagdan na *„Čitaonicu"*, na odbor te na članove iste.

On se izrazuje protiva našim crkvenim i svjetovnim pravom, on nas krsti za narod divlji, on je dirnuo u poštenje naših djevojaka, u kratko, on nas ne drži za božje stvorove. Dakle mi mu još jednom savjetujemo, da nam nedira u tankoćudne narodne čiće i da promieni svoj postupak napram nam, i da pomisli, da neuživa ljubezne *Martinoličeve* i krasne mu družbe, nego ljubezne siromašnog težaka medulinskoga. Inače prisiliti će nas, da zasopemo u druge evirala, koje bi mogle biti nemilije od dosadašnjih.

Već je dosta duga tomu g. uredniče, da su se po obližnjih selih otvorile učione, a naša djeca jesu i bez škole i bez nauka. Opetovano jesmo moljakali kod Petra i Pavla, da nam dadu učitelja, ali do sada ove uzalud. Bi reć, da školsko oblasti no boli glava, da li naš gradić od proko tisuć i dvie sto duša imade učitelja ili ne, dočim mnogo manja sela po broju pučanstva jesu dobro obskrbljena sa učiteljem. Kako vidite, g. uredniču, s nami se još uvjek postupa mačehinski, a toga Vam šaljemo ovu tužalju nek ide u bieli svit, nebi li se možda već jednom gospoda predstojnici učiona probudili od tvrdoga sna, te se domisliti i nas Medulinaca tim, da nam pošalju žudjenoga učitelja. I za danas dosta!

Brščjanar.

Iz Pule pišu nam 18. t. mj. Naši dični zastupnici u carevinskom vieću navell su u jednoj od tolikih interpelacija u zadnje doba podnesenih, kako je eksekutivni odbor iredentskog družtva *„Circolo Garibaldi"* za Istru razprostranjivao veleizdajničke spise toga družtva u Trstu i u Istri. Kao prilog tomu javljamo Vam, da je i ovdje dne 6. t. mj. dielio takove spise neki *G. C.* te bijaše uhvaćen od tajnog redara *A. C.* i sudu predan. Kod njega nadjoše mnogo jednakih spisa, na kojima se čitalo medju ostalim: *Eoviva l'Istria italiana!* te: *Eoviva l'Italia!* itd. Taj delija nalazi se u rukuh pravde.

Izvolite to dojaviti putem „Naše Sloge" našim neumornim zastupnikom, da pak oni uzmognu to pokazati preuzv. gosp. grofu Franu Coronini-u kao novi dokaz. da neima zbilja u našem Primorju i redentaša i veleizdajnika!

Novo svratište u Tratu. Budući mi Slaveni Trsta neimamo našega čovjeka, koji bi posjedovao koje svratište, te da ga našim putnikom preporučimo, to smo na kanili danas upozoriti naše putnike na novo sazidano svratište *„Al Moncenisio"*, kojeg oglas donašamo niže. Isto odgovara svim zahtjevom, a uz to su jeftine ciene.

Lisk proti grlenici ili difteriji. Proti toj strašnoj bolesti, koja je do sada pokopala sru silu drobne djećice, našao se je pouzdan lisk. Iz grla bolestnog djeteta uzme se nekoliko okuženog soka, (tekućine, slina) te ga se ustrene konjskom vratu u krvne žile. Konj od toga malko oboli, i kasnije mu se pusti krv. Krv se pusti da se zgusne i ona voda, što se iz nje izcidi, saduva se i to je gotov lisk proti difteriji. Čim se diete razboli od difterije, ustrene mu se nešto od te vode pod kožu i dieto ozdravi. Kako se vidi, to je jednostavno ciepljenje, isto kao i kod kozica. Difterija ili grlena bol kod djece (slovenski hripavica) nastaje tada, kad se djeci u grlu stvori množtvo bakterija (nevida) koje razvore sve u grlu i koje se ucieplienjem sukrvice bolestnoga konja u grlu unište.

Tužni glasovi iz Amerike. Vriedni „Pučki list" iz Splita priobćuje u br. 22. od 15. t. mj. tužne glasove, što mu ih šalje jedan naš suzemljak i koje stavljamo do znanja svim onim ugrijanim glavam, koje još uviek sanjaju o zlatu i srebru, koje se u Americi tobož lopatom sgrće. Evo tog važnog pisma:

New-York, 22. oktobra 1894.

Pridragi Gospodine Uredniče „P. L."!

Evo vam šaljem (1) jedan talir na račun „Pučkoga Lista". Oprostite mi, da sam zakasnio, da vam nisam prije poslao. Nisam bio u mogućstvu, da vam prije pošaljem, jer je posve slabo življenje ovdje u Americi, i molim vas, da ovo metnete u „Pučki List". Ko misli doći u Ameriku, nek ne dolazi, jer je sasvim slabo življenje. Ovde u New-Yorku ima na stotine ljudi našega hrvatskog naroda, koji može se reći žele komad kruha, jer ga neimadu gdi zaslužiti. Naš narod ovde žive skupa u družtvim, na primjer, od pet do 10 i do 15 ljudi zajedno; pak od tih rabota (radi) samo jedan ili dva i hrani sve one ostale, koji nerade pak tako i on zaludu rabota može se reći. Ljudi su pošteni i vratili bi se ali kako i kada, pak tako smo svi jednaci puki siromasi.

Molim vas Gospodine Uredniče, da ove dvi crte uvrstite u vaš velecinjen List.

Sa poštovanjem pozdravljam Vas, Vaš predbrojnik *Ivan Babić* iz Kastva.

Narodno gospodarstvo.

Zanimiva glavna skupščina. Zadnjih dana obdržavalo je glavnu skupščinu grofa Gezé Esterhazy-a dioničkarsko družtvo za tvorenje konjaka; kod te skupščine prisutni novinari bijahu svjedokom osobite oduševljenosti. Nakon što su skupčinari družtvenoj upravi absolutorij podielili, pozvala je ista prisutnike na ogled tvorničkih i podrumskih prostorijah. Iz odličnih trgovačkih krugova sastojeći gostovi pozorno poslušaše razlaganje tvorničkoga ravnatelja, koji je tumačio način, kako u francuzkih podrumih iz jednostavnoga vina čisti konjak tvore, koji boju, ukus i duh usried mirne liege dobiva te kako isti, čim više počiva, tim bolji postaje itd. Kada pako dionićari u podrumskih prostorijah opaziše sa jedne i viećzvieznim konjakom napunjene ogromne bačve, kojih sadržina bijaše poredana po vriednosti i kada okusiše njihovu sadržinu, pogledaše sa osobitim štovanjem orijaške bačve — kojih nekoje 8000 do 9000 litara drže, — uskliknuše kao na zapovjed srdanji „živio" tako, da je u podrumskoj daljini burno odjekivao. Bijaše već kasno poslie podne, kada dionićari tvorniou zadovoljna srdcem zapustiše.

Priposlano.*)

Nerado gubim vrieme čitanjem talijanskih novina Primorja, jer čim se dotaknu Slavena Istre u obće, a nas Hrvata napose, nemogu, da napišu niti jednog redka, a da u njemu nebude laži i klevete. Nu upozoren od prijatelja, saznadoh, da je neki tršćanski židovski listić napao nedavno na mene radi jednog sudbenog postupka proti občinskomu županu i občinskomu pastiru u Rakitovcu radi njihovog nasilnog postupanja proti občinarom istoga sela Isti listić donio je kasnije dopis iz Buzeta, da su radi škole u Humu svi tamošnji občinari pod obtužbom.

Da nebude bilo tko, osobito slavne oblasti, zaveden tini klevetami, dužnost mi nalaže, da kažem što je na stvari.

1. Glede postupka proti Rakitovčanom izjaviti mi je, da je gola nelatina,

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

*) Za to nas no boli glava, jer poznamo po njegovih pismih toga *„slavenskoga"* brata. Op. ur.

da bi bilo meni išta poznato o kakvih nezakonitostih, počinjenih od župana ili pastira u Rakitovcu.

Sto se tiče izbora „*inteligentnog*“ občinara *Antuna Rožca-Vuka*, poznato mi je, da je on dolazio u moj stan često zahtjevajuć, da ga ja postavim kao kandidata za občinsko zastupstvo. Na takav zahtjev odgovarao sam mu vazda, da njegov izbor neodvisi od mene, nego od občinara, najpače od njegovih bližih suobčinara. Izbori su prošli al Vuka nema medju zastupnici, jer ga njegovi nehtjeli. O nezakonitih činih, koji meni nebijahu poznati, upitao sam za to kasnije, kad je stvar došla na javnost, jednog Vukovog prijatelja, koji mi je rekao, da su kmeti u Rakitovcu medju sobom utanačili, da će onaj, komu se dokaže, da je štogod ukrao, platiti neku globu u novcu, te da će tu globu svi zajedno zapiti. Medju timi da je bio i brat *A. Rožca-Vuka*. Ovaj je morao biti tim utanačenjem zadovoljan, jer da su kod njega i kod drugog krčmara — Žiganta, takove globe zapili.

Kad se je dakle kod „inteligentnog“ Rožca za globe pilo (on da je dapače davao u to ime vina i na vjeresiju) zašto nije on opomenuo i podučio one ljude, da toga nečine više? Zašto nije stvar občini ili sudu prijavio?

Sada ima stvar sud u rukah, ali ako se ima koga radi toga kazniti, tada bi se imalo po mojem mnienju kazniti one, koji su za globe pili kao takodjer i one, koji su za ogloblјene novce vino davali t. j. čitavo selo.

2. Glede škole u Humu, navesti mi je, kako bijaše prije 10 godina, t. j. za načelnikovanja gorke uspomene Claricia obdržavana u Humu komisijonalna razprava radi naukovnog jezika u humskoj školi, koju se je kanilo ustrojiti. U dotičnom zapisniku stoji, da ima biti: „*la lingua d'istruzione slava e che possono per bisogno istruire anche la lingua italiana*“.

Na zahtjev oblasti bijaše obdržavana god. 1890 druga komisijonalna razprava, kojoj prisustvovahu svi oci obitelji, koji su jednoglasno izjavili, da ima biti u njihovoj školi naukovni jezik hrvatski i neka se podučaje takodjer talijanski, makar i njemački, kao slobodan predmet. Ovu izjavu potvrdilo je iste godine i občinsko zastupstvo.

Žalim duboko Humljane što nisu imali do sada škole — i to valjda za to, što su se izjavili za hrvatsku školu — al ih žalim još većma, što im narinuše „Leginu“ školu, u kojoj nemože biti valjana napredka, kao što ga nebijaše niti u buzetskoj dok se je hrvatsku djecu talijanskim jezikom mučilo.

Žao mi je Humljana, što im nebijaše dozvoljena škola u občinskoj kući, u kojoj bijaše naylaš soba priredjena još pred 30 godina. Sto nisu pako Humljani a niti druge porezne občine imale škole, tomu su kriva talijanska občinska glavarstva, koja su htjela i koja hoće, da naš puk ostane u tmini neznanstva.

Nije istina, da se podpisani nije brinuo za školu u Humu, kao što je i crna laž, da Humljani nisu htjeli hrvatske škole, već je prava istina, da su oni težko očekivali hrvatsku školu i da se je mnogo godina očekivalo dozvolu od viših oblasti, te da je to pitanje dugo i dugo spavalo u Poreču. Morali smo se pritužiti i kod samog ministarstva radi zatezanja domaćih oblastih, te se je opetovno pospješilo riešenje toga pitanja, koje se je napokon riešilo kad je . . . Lega otvorila svoju školu! Čudan je to doistu slučaj, al on je istinit! Kao občinski načelnik bijaše podpisani ovlašćen, da priredi školsku sobu, te je u tu svrhu našao zidare, koji su imali sve pripraviti za školu i za stan učitelja u občinskoj kući zvanoj: „*stari farož*“.

Došav sa zidari u Hum, da započnu radnju, naidjoh na odpor Humljana, koji mi se suprotstaviše (za to na to podučeni) govoreći: Dugo smo čekali od oblasti dozvolu za otvorenje škole, pa kad ju nedobismo do sada, nećemo ju ni sada. Počeli se k tomu groziti, da će krv prije teći nego li budu dopustili, da se ista gradi. Videći, da bi moglo doći do težkih posljedica, opomenuh naluckane Humljane, neka se kane protimbe, jer da ću inače njihov odpor prijaviti sudu kao javno nasilje. Na to mi odgovoriše, da se neboje ni samog namjestnika, izuzam ako dodje zapovied od cesara.

Na licu svih odpornika čitalo se, da bijahu od nekoga na odpor podučeni i naluckani. Po svojoj dužnosti prijavio sam sudu samo one, koje sam prepoznao i koji su se srozili, da neće dopustiti, da se gradi makar došli svi oružnici iz Buzeta i Roča.

Dali je podpisani u tom poslu krivo svjedočio, razviditi će pravedan sud, a lažipiskar neka bude uvjeren, da će za svoje svjedočanstvo odgovarati sam najvišemu Sucu i da se za to neboji Njegova pravedna suda.

Ako su pako svi Humljani pod obtužbom, nije moja krivnja, već njih samih, koji su se kao krivci prijavili, ili ih je za takove sudac spoznao.

Opetujem još jednom, da žalim zavedene Humljane, koji će s vremenom proklinjati ono djavolsko stvorenje, koje ih je zavelo. Znati će se bez dvojbe za toga nesretnika, komu se je i drugdje sudilo i još će mu se suditi, a Humljani će tada najviše sami žaliti, što su se dali zavesti od stvora bez duše i srca.

Ovim odgovorih spomenutom piskaru, koga pozivljem ujedno, da pobije otvoreno i svojim podpisom moje navode i dokaze, a neučini li toga, ostati će i nadalje prosti klevetnik i crna lažitorba.

U Buzetu, 10. novembra 1894.

Fr. Flego v. r.
bivši občinski načelnik.

Listnica uredničtva.

Gosp. dopisniku sa Krka: Vaš razgovor medju Lucom i Marom je posve privatne naravi. Ona gg. nisu doduše lepo učinila, postupajuć onako sa nejakom ženom, al to nespada nit najmanje na naše čitatelje. Ako držite, da ih valja pokarati, a Vi stupite proti njim otvoreno i sa podpisom na javnost. Da sto nam zdravo!

Javna zahvala.

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču primilo je u svoje blagotvorne svrhe, naročito u svrhe utočišta, koje za uboge hrvatske djake visokih škola uzdržaje: od gosp. dr. Dominika Linardića c. kr. štopskog liečnika u Šoprunu 10 for.; gosp. Josipa Ožbolta medicinara u Beču 2 for. Gosp. Bogdan Malec medicinar sakupio je u Zagrebu 71 for. 10 nvč.

Plemenitim darovateljem bit će narodnostni rad naših štićenika nagrada za njihovu ljubav k hrvatskom djačtvu, a mi se što srdačnije zahvaljujemo.

Srdačna hvala i poštovanom sabiraču g. B. Malecu na njegovu trudu.

Hrvatsko pripomoćno družtvo

U Beču 14. studena 1894.

Predsjednik: *Dr. K. Kozlć*, dvorski i sudbeni advokat. Tajnik: *Franjo Vahčić* c. k. činovnik.

Knjigoveža

i

tvorničar škatulja iz kartona

i **galanterije**

Vjekoslav Comer

u Trstu

preporuča se blagonaklonosti slavnih občina, družba i drugih osoba u Trstu i Istri za razne knjigovežke radnje.

Jamči za solidnu, brzu i točnu izvršbu radnje.

Naručbe prima iz naklonosti tiskara Dolenc u Trstu.

Dobiva se najjeftinije kod podpisane ljekarne ako se naruči po pošti.

Ubald pl. Trnkóczy,

ljekarnik
pokraj viečnice
u **Ljubljani**
propr ću

Marijacel'ske kapljice za želudac.

1 bočica 20 nč., 6 for. 1·30. 3 ručeta for. 4·80 Otvarajuće ili želudac . . . ćaće kruglice. Škatulica 21 n., 1 omot za 6 škatulja for. 1.00.

Za prsa: *Planinski zeliščan ili prsni sirup* za cdrasle i djecu, razstvara sluz i olakšuje bolest osobito kod kašlja. 1 bočica 56 nvč., 6 bočica for. 2·50.

Za trganje: *Ćvjet proti trganju (Gichtgeist)* olakšuje i odstranjuje trganje u križih, nogu i ruku. 1 bočica 50 nvč., 6 bočica for. 2.50.

Svi ovilje navedeni i još drugi ljekovi dobivaju se u ljekarni

Ubald pl. Trnkóczy

u Ljubljani pokraj viečnice,

to se svaki da po pošti razašilje.

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje ove predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—10

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnovni odkaz	2¼%	30-dnovni odkaz	2%
8- „	3¼%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v kropost z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih ob javah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrosti.

Nakazuje

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Colovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, dviz, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1‰ provizije. 24—22

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vredností obrosti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 31. januvrja 1894. 2—24

Kokoše

zriele za nošenje jaja, **te u zgodno vrieme marljive kvočke**, veliko for. 3; velika kano snieg biela guska, težka okolo 7—8 funata, for. 3; 3 tusta pilota for. 3; 4½ kila svieže masla za dvorski stol for. 4.50 10—1

M. Feuer,

Zavod perjadi, Bucznacz 23, Galicija.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potreboće za iste 23

dobiva se uvjek u skladišću tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Spomenute štrcaljke razašilju se na svaku pošta austro-ugarske monarhije franco, komad po 10 for

Otvorenje novog

svratišta i restauracije

„Al Moncenisio“

broj 5.

Piazza delle Legna i via Torrente.

Podpisani preporuča slavnome putujućemu občinstvu svoje podpunoma novo sazidano i elegantno uredjeno svratište uz umjerene ciene i točnu podvorbu.

Sa štovanjem

A. Tuzzi.

Pomada „Phönix,

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. *odlikovana* jest uslied liečničkih izvida i kroz tisuću zahvalnica priznata jedino postojeće u istinu resino i neškodljivo sredstvo, kojima se kod gospodja i gospode puna i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i drugo odranjuje. Upotrebljenjem isto pomade postizavaju još mnoga mladi gospodičići čvrste brkove. Jamči se za uspjeho i neškodljivost. Kutijica 80 novč., su poštum (doznovem ili ur gotov novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

Odlikovana ljekarna PRENDINI

Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Gospoda liečnici sa saviešću propisuju ove pastilje kod lakše grlene otekline, promuklosti i opalu glasu. Preporuča se ih osobito pjevačem i govornikom.

33 godište velikog uspjeha!

Glavno skladište:

Ljekarna Prendini

i u svih prvih pokrajinskih ljekarnah.

Jedna škatulja 30 novč.

Veliki izbor ljekarskih osobitostih i zdravstvenih kadila.

Sve strojeve za gospodarstvo.

Osobitosti

prodaje jedino tvrdka Ig. Heller

TIESAKA ZA SJENO, SLAMU I SLAGANJE

razvih sustava

HIDRAULIČKIH TIESAKA

diferancijalnih vinskih tiesaku — sprava za samleti masline, buhač itd.

Nove štrcaljke proti mildevu Vermorel-ove vrsti, samoradne štrcaljke proti mildevu s a bakrom pomoćju zračne sisaljke. Sprave za grijanje vina, kuhanje, za trieblјenje grozdja, za sušenje voća i povrća. Trebionike kuruze, triere, mlatilla, mline za čišćenje žita obične.

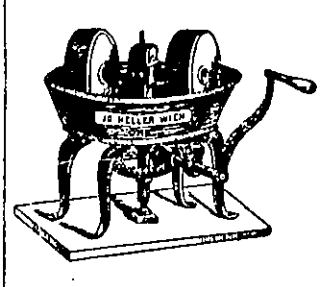

Lievano ili izradjeno željezo za svakojake strojeve itd. sve uz najjeftinije ciene i pod najpovoljnijimi uvjeti pošilja uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN

2/2 Praterstrasse br. 49

Bogato ilustrovane kataloge sa 192 stranice u talijansko-njemačkomu i hrvatsko njemačkom jeziku šalje na zahtjev odmah badava. **Traži se preprodavaoce**

Upozoruje se na patvaranja. 20—

Odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 48. U Trstu 29. novembra 1894. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, uko se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka uveče. Dopisi se nevraćaju natisnjeni. Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 5 for. na godinu. Razmjerno za 1/2, 1/4 za polugodine. Izvan carevine više poštarina.

Pojedan broj na malo 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Interpelacija

zastupnika grofa *Alfreda Coronini-a* i drugova, stavljena u sjednici carevinskoga vieća dne 10. t. mj.

Nakon surovih demonstracija, koje su nastale u Istri koncem prošloga mjeseca radi dvojezičnih službenih napisa i poslije odgovora na interpelaciju od dne 29. oktobra, očekivalo se, da će vlada ostati nepomično kod dotične svoje naredbe, koju bijaše dala na provedbu. Umjesto toga izjavila je vlada, kako su novine izvjestile, usljed pritiska talijanskih zastupnika iz Istre, da se neima smatrati naredbu glede izvješenje dvojezičnih tabela občenitom, da će o izvješenju takovih tabela odlučivati od slučaja do slučaja, ali takove tabele, da se mora izvjesiti u Piranu.

Kako demoralizajući utisak mora da učini takovo uzmicanje visoke vlade na pučanstvo Primorja, može shvatiti samo onaj, koji pozna odnošaje medju potlačenim slavenskim pučanstvom, te medju Talijani.

Nadutost gospodara, koji su često orientalskoga pokolenja, raste naravski silno koli napram vladi, toli proti tlačenim, što posvjedočuju dostatno izgredi, koji se dogodiše zadnjih dana, i koji su prava buna proti državnoj oblasti.

Kod velikih demonstracija, koje priredišе u Trstu na čast ondje sakupljenim istarskim delegatom, vikali su demonstranti usred biela dana one protuaustrijske i Slavenom neprijateljske povike, koje vlada obično taji, vikali su tako a da njim toga oblast zabraniла nije.

Piransko občinsko zastupstvo drznulo se u brzojavci na predsjedničtvo ministarstva, koja brzojavka bijaše u javnih novinah priobćena, nazvati čin, koj je c. kr. vlada naredila na zaštitu svoje auktoritete *„kaznom za pravedno narodno čuvstvo grada Pirana"*, prosvjedujuć proti tomu činu odlučno kano *„proti posve neobičnoj nepravdi."*

U *Balah* razbiše odavno postojeće dvojezične službene i okružne tabele, na občinske poslužnike i na oružnike bacao je puk kamenje, te pobiše prozore na oružničkoj postaji. Dva dana iza toga ponoviše izgrede tako, da se je moralo povećati broj oružnika te pozvati vojnike, na što bijahu mnogi izgrednici pozatvarani.

U *Cittanovi* prolaziło je mnoštvo naroda ulicami, te po novinarskih izvješćih, sramotilo Slavene slaveć susjednu državu. Neka tršćanska novina napisala je o toj demonstraciji, da je: *„Il popolo fece un' imponente dimostrazione"*.

U *Piranu* priredišе poznate izjave žalosti, koje ponoviše za tim u Rovinju. Občinsko zastupstvo toga grada dalo je izraza žalosti, te priredišе talijansko narodne izjave vriedjajuće grdno dvojezične napise.

U *Buzetu* oblatiše dvojezični službeni napis na tamošnjoj pošti.

Svuda nalazimo drzovitost i nezakonitost.

Sada se nadje koje občinsko zastupstvo, koje kritizira vladinu naredbu, sada hoće akademička mladež razpravljati o zakonitih obranbenih sredstvih talijanske narodnosti u Primorju.

Pojmovi su tako pomješani, da je neki član nekoje *„državu štiteće stranke"* mogao brzojaviti: *„Istra neka se izjavi solidarnom sa Piranom, kažnjenim radi zločina rodoljublja"*. Provedbu vladine naredbe smatra se kaznom, odpor pako proti provedbi rodoljubljem.

Isti predsjednik autonomne zemaljske uprave kaže u svojoj brzojavci na predsjednika ministarstva, da bi bio opoziv spomenute naredbe najprimjerenije sredstvo, da se dokrajčaju izgredi i demonstracije.

Posljedica pomješanosti pojmova jesu mnogobrojni prosvjedi i izjave sučuti od strane občina i pojedinaca, koji smatraju dapače isto krotko vladino postupanje neopravdanim, te hoće, da vladu prisile, da ona posve uzmakne.

Čitavo to gibanje, kako je razvidno jasno iz znakova, provadja se promišljeno i jedinstveno, te je tako uzorno uredjeno, da sjeća živo na slične odnošaje u bivših austrijskih pokrajinah.

Takovim plodom radja u Primorju sustav, koji je od nekada, napose pako u zadnje doba u krieposti, sustav, po kojem se cesaru vjerno slavensko pučanstvo na štetu austrijske državne misli u svakom obziru zapostavlja i prieči u naravnom razvitku, dočim bi bilo jednako pravedno postupanje sa obimi narodnostmi na korist države.

Slavene, kojim izkazuju državne oblasti samo u vrlo riedkih slučajevih dobrohotnost, kojih se jezik u školi i u uredu zanemaruje, kojih se materijalne probitke prezire, *kojih život i sloboda izručena je skoro izključivo talijanskim porotnikom na milost i nemilost*, premda je većina pučanstva slavenske narodnosti, Slavene baca takove uzmicanje vlade još većma u robstvo Talijana, te im mora oduzeti svaku srčenost, te jih natjerati u zdvojnost.

Obzirom na to pitaju podpisani visoku vladu:

Hoće li visoka vlada već jednom učiniti kraj pogubnomu sustavu, koj je u Primorju u krieposti, te prestati u zaustavljanju pripadajućih prava tlačenomu slavenskomu pučanstvu, vjernomu cesaru, koje ga idu po državnih temeljnih zakonih?

U Beču 10. novembra 1894.

Alfred Coronini, dr. Gregorčič, dr. Laginja, Spinčić, Kramař, dr. Ferjančić, Biankini, Dapar, Borčić, Nabergoj, dr. Brzorád, Perić, Thurnher, dr. Kaizl, Kušar, dr. Scheicher, dr. Lueger.

Interpelacija

zastupnika *Vj. Spinčića* i drugova stavljena u sjednici carevinskoga vieća u Beču, dne 17. novembra o. g. na visoku c. kr. vladu.

Iz raznih interpelacijah postavljenih povodom afere tabla u Primorju, imenito u Istri, dovoljno je već poznato, što se je sve u pogledu istih dogodilo u Trstu, Istri i goričkom kraju, tko su začetnici dotičnih demonstracijah i koje ih mišljenje kod toga vodi, kako su se ces. kr. oblasti i njihovi organi kod toga vladali. Ovdje još spominjemo, da su istarske občine iz Poreča bile pozvane, da se izjave proti dvojezičnim nadpisom na uredskih grbovih i da je koparski „municipij" s uredskim pečatom i podpisom občinskoga načelnika, dakle službenim dopisom, datovanim od 29. oktobra t. g. pozvao občine, neka svoje delegate na 2. novembra odašalju u Trst, da se „težko povriedjenim narodnim pravom" pribavi priznanje. To je učinjeno na temelju zaključka u Kopru na dan 27. oktobra t. g. obdržavane skupščine istarskih občinah, iza koje su do skora i biti izdani te razaslani oni proglasi na „Italiane" i „Istriane". Prije spomenuti načelnik je taj svoj poziv na 31. oktobra t. g. brzojavno ponovio riečima: „Vi attendiamo sicuramente venerdì Trieste".

Dovoljno je već takodjer bilo govora o tom, da postoji zajedničtvo akcije izmedju Talijanah Primorja i onih Italije, kako su naime ovi posljednji korak po korak, u skupščinah, novinah, prema najnovijim viestim takodjer i u municipijih, zatim u raznih spisih, koji su u Primorju u biljadah i biljadah primjerakah porazdjeljivani, akciju prvašnjih pratili i podupirali, te je bilo iztaknuto i to, kako su nekoji zastupnici u talijanskom parlamentu najavili interpelacije o ovoj čisto unutrašnjoj stvari naše monarkije.

Poznato je nadalje, da se je u novinah predbacivalo talijanskoj vladi, imenito ministru predsjedniku Crispiju, što se za „istarsku braću" ne zanimlje. Glasom lista „Neue Fr. Presse" pod 7. o. mj. iz Rima stigle brzojavke predbacio je Crispiju to isto i Zanardellijev organ „Provincia di Brescia". Crispijev organ „Riforma" odgovara na to glasom istoga lista ovo: „Prijatelji lista „Provincia di Brescia" dižu svoj glas i zahtievaju, da bi se Crispi otvoreno i službeno zauzeo za „Istrane". Mi ne znamo, dali vlada nije štogod i učinila za „Istru", no ona svakako je odviše obzirna i mudra, nego da bi takovo što na sva usta raztrubila. Kraj ovih riečih mogućnost nije izključena, da se je talijanska vlada za Istrane (kao da su svi Istrani ili bar većina njih Talijani) doista i zauzela; pače kad bi talijanska vlada htjela reći, da se je zauzela, ona to ne bi bila mogla jasnije izreći. Iz navedenih riečih dalo bi se zaključiti i to, da se talijanska vlada otvoreno i službeno ne zanimlje za „Istrane", pa je uz to iz svega, što se u Italiji u tom pogledu sbiva, posve jasno, da se svi Talijani, na koliko u tom nisu pričeći zvaničnim položajem, zanimlju za Istrane na takav način, kao da je Istra talijanska pokrajina, kako je u ostalom po pripoviedanju njeg. preuzvišenosti g. ministra unutrašnjih poslovah u Trstu i Istri kao takova nebrojenimi pokliel bila i označena.

Ovo se medju ostalimi vidi takodjer iz „Fanfulle" od 7. i 8. o. mj. U broju od 7. o. mj. ovoga lista štampan je takodjer jedan proglas — Manifesto per l'Istria — na koji občinstvo u Rimu i drugih gradovih daje svoje podpise, a u tom se proglasu braći na obalah jadranskoga mora, talijanskoga mora, koja su u najnovije vrieme tako drzko izazvana i nvriedjena, zajamčuje, da je misao Talijanah Italije s njimi, te da su s njimi solidarni u ciljevih i čavstvih. Čini se samo toliko, pošto im se radi željezne diplomatske nužde ne može na drugi način u pomoć priteći. Jasnije se „Fanfulla" izrazuje u svojem broju od 8. o. mj. u uvodnom članku „Parliamo chiaro", gdje proti onim polemizira, koji od talijanske vlade traže službenu akciju, gdje dakle izrazuje misli umjerenih Talijanah, te medju ostalim doslovce veli:

„La causa degli Istriani è, ripeto, nobile e santa; avversata oggi per ragioni che non tocca a noi discutere, risorgerà domani e probabilmente più rigogliosa. Il fatale andare delle cose è più potente e irresistibile della volontà d'un ministro o di tutta una scuola politica. Anche il Quadrilatero, con centinaja di milioni di spesa, era diventato cosa tanto formidabile, che l'espugnarlo avrebbe potuto costare centinaja di migliaja di vite; e fu battuto in breccia non dai cannoni del l'esercito italiano, ma dalla forza irresi-

PODLISTAK.

Silno bogastvo

ruske carske obitelji i ženitba careva.

Poznato je u obće, da je ruska vladajuća kuća najbogatija medju svimi vladajućimi kućami Europe. Prigodom ženitbe cara Nikole II. pišu o tom bogastvu ruske novine bajoslovnih stvari.

Evo o tom nekoliko crtica:

U nedjelju, u oči ženitbe, bio je donešen u palaču velikoga kneza *Sergija* stolac za *toaletu**) nevjestinu, koji je kovan od suha zlata u slogu *rokokò*, a čuva se u Eromitaži.

Stolac je taj pripadao carici *Ani Ivanovnoj*, a ona ga u oporuci ostavila svim carskim nevjestam, da se njime služe na dan pira. Stolac taj pokriva zlatna ploča čudnovato divno izgladjena, čija površina odrazuje 18 toaletnih predmeta, koji su na njemu. Vrh stola se podiže ogledalo u umjetno izdjelanom okviru od suha zlata, visoku metar i četvrt. Okvir pokriva zlatna kruna i grb caričin od crne cakline. K ovom stolu spada takodjer sjedalo (tabouret) nakićeno divnim malinskim čipkama i na njemu mora nevjesta sjediti kad ju pleta. Na zlatnoj ploči nalazi se takodjer velikokneževska kruna posuta dragim kamenjem i *kakošnik* (narodna peča moskovskih žena) sa dragocienom koprenom. *Kakošnik* je posut draguljima i zlatom. Zajedno sa stolom bila su donešena u palaču velikog kneza Sergija, gdje je nevjesta stanovala, takodjer sva odjela za nju pripravljena, izmedju kojih narodni *sarafan* i dugi plašt.

Nevjesta bila je obučena u rusko narodno odielo sa repom po dvorskom propisu. Odielo je opasano sa crvenom vrbcom reda S. Kate, ustanovljenog od *Petra* velikoga godine 1711. na uspomenu svojeg oslobodjenja poslie bitke kod Pruta. Nevjestu odjevaju počastne djeveruše, koje poslie idu dopratit kumu i kumu, koji nose sliku sveteа pokrovitelja, te kruh i sol. Prije nego li ostavi palaču nevjesta klekne pred kuma a ovaj joj dade poljubiti svetu sliku i blagoslovi ju. Tad ju odvede kočija, u koju ona sjede uz caricu udovicu i otidu u zimsku palaču praćene od sve rodbine i dvorskih dostojanstvenika, a kroz dvostruki red kozačke počastne straže. S kozacima su pomješani takodjer lovci na konjima u zelenim odjelima obilježeni lovskim rogom od suha srebra, četiri Arapa u bogatim zlatnim odjelima i 60 dvorskih sluga u crvenom odielu sa zlatimi orlovi. Veliki lovac, knez *Galičin* praćen je od 26 lovaca u zelenoj čohi. Veliki meštar obreda knez *Dolgoruki*, dvorski maršal knez *Benkendorf* i veliki dvorski maršal knez *Trubeckoj* voze se u pozlaćenim kočijama, pod kojimi su upregnuti konji à la Daumont. Ova tri dostojanstvenika praćeni su od meštra obreda na konju. Knez Benkendorf drži u desnici veliko koplje, knez Trubeckoj štap od slonove kosti sa orlom. Car sjedi u kočiji po novijem ukusu, koju vuče osam kao snieg bielih konja. Kočija nevjeste i carice udove je naprotiv starinskog sloga i povjestne vriednosti: *Fridrik veliki* darovao ju je god. 1746. carici *Elizabeti Petrovnoj*. Divno je to djelo rezbarevo, pozlaćena i u nutrašnjosti od crvenog baršuna. Na vratašcima su grbovi carice urešeni dragim kamenjem, a pokriti carskom krunom od zlata i dragulja. Šest kočija, koje poslie ove dolaze vuče takodjer po 8 bielaša konja, a pripadale su Katarini velikoj. U njima su slike od Bonchera, Watteau-a i Gravella. Poslie ovih kočija, u kojim se voze velike kneginje i strane princeze, dolaze veliki knezovi, strani princi i njekoliko generala svi na konjima. Poslie se kreće dugi red kočija sa dvorskim gospojama i gospojicama, a nakon njih bieli caričini oklopnici. Svršavaju carevi kozaci.

Obhod se zaustavlja pred kazanskom katedralom, a metropolit sa ostalim svećenstvom izadje na susret nevjesti. Ona uljeze prva sama u crkvu i poljubi čudotvornu sliku Blažene Djevice od Kazana. To isto učini car i svi članovi carske obitelji. Crkva je sva nakićena trofejima ruske vojske. Sa stiena vise zastave zadobivene u ratovih i ključevi osvojenih gradova. Na trgu pred crkvom odasłanstva gradova ponude po starom običaju carskomu paru kruha i soli na zlatnim tanjurima.

Tad se obhod uputi preko *„Nevskog Prospekta"* do zimske palače, gdje je na sredi crkve napravljeno uzvišeno njesto sa klečalima za mladoženje. Ovi, praćeni

*) Ličionik, t. j. stol kod kojeg se gospodje pletu, liče i odlevaju.

stibile che spingeva all' unità della patria comune*.")

Dakle ne s topovi talijanske vojske, već neodoljivom silom, koja tjera do jedinstva zajedničke otačbine, imat će se prema nazorom umjerenih Talijanah Istra i Primorje predobiti za kraljevinu Italiju!

Obzirom na to, što je ovdje rečeno, kao i obzirom na interpelaciju Spinčića i drugova od 22. marča 1893., koja je interpelacijom istoga zastupnika i drugova u 243. sjednici od 25. novembra 1893. obnovljena ali do danas na nju odgovoreno nije, te u kojoj je bilo iztaknuto, kako se stvari u Primorju po tamo vladajućemu sustavu pripravljaju, to napokon obzirom na biesni i prieteći način pisanja većine talijansko-primorskih novina proti Slavenom, kao da ovi na tršćanskom, istarskom i goričkom tlu već ni znaka života ne bi od sebe smjeli dati, usloboljaju se podpisani upraviti na c. kr. vladu ovo pitanje:

1. Je li kraljevska talijanska vlada kod c. kr. vlade poduzela kakove korake za „Istru", pa ako jest kako c. kr. vlada može dopustiti, da se druge vlasti u čisto unutrašnje stvari naše monarkije umješavaju, odnosno kako c. kr. vlada ovakovo umješavanje može u sklad dovesti sa položajem vlasti naše monarkije?

2. Jesu li poznati c. kr. vladi ne samo glasovi „radikalnih", nego i umjerenih Talijanah, koji posljednji se od prvih razlikuju samo u tom, što radi diplomatske nužde obzirnije postupaju nego li prvi, i da i jedni i drugi Istru zajedno sa Primorjem smatraju za talijansku pokrajinu, koja mora biti predobljena za Italiju težnjom za jedinstvom domovine?

3. Je li ces. kr. vlada voljna učiniti kraj onomu postupku, kojim se primorsko hrvatsko i slovensko pučanstvo svojoj narodnosti odtuđuje, te kojim se Primorje pripravlja za sdruženje sa Italijom, i to na takav način, da toga ni tvrdjave ni topovi neće moći zapriečiti?

U Beču, 17. novembra 1894.

Spinčić, Biankini Perić, Alfred grof Coronini, dr. Gregorčić, Sokol, König, Troll, Breznovsky, Čestmir Lang, Adamek, dr. Dvoržak, Krumbholz, Eim, dr. Lueger, dr. Brzorad, Kaftan, Kramarž, dr. Ferjančić, dr. Slavik, Tekly, dr. Šamanek.

*) (Pitanje Istrana jest, opetujem, plemenito i sveto; nailazi li danas na protimbu s razloga, koje razpravljati na nas nespada, uzkrsnuti će sutra i po svoj prilici živahnije. Kobni tok stvari mogućnji je i neodoliviji od volje jednoga ministra ili makar sve jedne političke škole. I „Quatriatero" [1]), sa stotine milijuna troška, bio je postao tako grozovitim, da bi predobitje istoga bilo moglo stojati na sto tisuće života; a bio je razoren, ne topovi talijanske vojske, nego nepredobivom silom, koja je tjerala za jedinstvom skupne domovine).

[1]) „Četverokut". Pod tim „četverokutom" razumjeva se četiri najjače tvrdjave: Mantua, Verona, Peschiera, Piacenza, koje je imala Austrija u Lombardiji do godine 1866., dok je tamo vladala

Interpelacija

zastupnika *Jurja Biankini-a* i drugova na njeg. preuzv. gospodina ministra trgovine grofa Wurmbranda, u sjednici dne 17. novembra 1894. carevinskoga vieća u Beču.

Upitom dne 7. decembra 1893 bile su iztaknute u ovoj visokoj kući neke od nepravicah, koje trpi hrvatski narod u u Dalmaciji i Istri sa strane c. k. pomorske vlasti.

Poredtoga, kao da su Hrvati bezpravni, i kao da nesačinjavaju ogromnu većinu pomorskog pučanstva monarkije, još ni danas pomorska vlada neosvrće se na njihova narodna prava; njihov jezik izključen je iz središnje uprave i iz lučko-zdravstvenih ureda, ili za puku formalnost daje se hrvatskomu jeziku zadnje mjesto, i to riedko kao putem iznimke. Sve su uredovne tiskanice talijanske ili njemačke; pri razpisih natječaja niti se spominje hrvatski jezik, niti se sam natječaj priobćuje hrvatski, kao da su Dalmacija i Istra njemačke ili talijanske zemlje, a ne hrvatske.

U brojevih 78 dne 28 septembra, 85 dne 24. oktobra i 88 dne 3. novembra o. g. službenog lista namjestničtva dalmatinskoga „Objavitelj Dalmatinski" — „Avvisatore Dalmato", priobćeni su natječaji broj 166-presidialni dana 16. septembra broj 9672. dana 12. oktobra i broj 1377 dana 18. oktobra t. g., i to izključivo na talijanskom jeziku, kao da Hrvati Dalmacije i Istre nemaju prava na javne službe.

U natječaju c. k. pomorske vlade dne 16. septembra t. g. opažamo dapače novotariju, koja se je u zadnje doba počela uvadjati i od drugih vlasti, osobito onih u Dalmaciji.

Prije, u natječajih c. k pomorske vlade, za postignuće kakve službe izričito se je zahtjevalo poznavanje hrvatskoga jezika, a to je bilo natuknuto i u spomenutomu upitu dana 7. decembra 1893. Ali sada se već u natječajih izričito neimenuju jezici, već se zahtjeva: Poznavanje jezika potrebitih za službenu uporabu kod c. k. pomorske vlasti.

Koji su to jezici? — Po dosadanjoj praksi samo njemački i talijanski.

Očevidno je dakle, da se je ovim novim oblikom natječanja, s jedne strane, htjela pritajiti dužnost, koju naravno imadu javni činovnici da poznavaju hrvatski jezik u hrvatskih zemljah; a s druge strane htjelo se je širom otvoriti vrata njemačkom jeziku, premda tamo taj jezik nema prava obstanka, ni po slovu zakona, ni po ustanovnih načelih, jer je sasma tudj zemlji i pomorskomu pučanstvu.

S toga podpisani smatraju svojom dužnošću upitati njeg. preuzv. gospodina ministra trgovine:

1. Je li njeg. preuzv. gospodinu ministru trgovine poznato, da se na pomorskoj vladi u Trstu, pa i na lučko-zdravstvenih uredih Dalmacije i Istre, nema nikakva obzira na hrvatski jezik, kojim govori ogromna većina tamošnjeg pučanstva, i da u pomorskoj upravi obstoje još sve one nepravice, koje su bile iztaknute u upitu 7. decembra 1893.?

2. Znade li njeg. preuzv. gospodin ministar trgovine, da pomorska vlast neprieobćuje službene natječaje na hrvatskom jeziku, i da se u istim nit zahtjeva poznavanje tog jezika?

3. Koje je odredbe poprimio ili misli poprimiti njeg. preuzv. gospodin ministar trgovine, da se hrvatskomu jeziku na pomorskoj upravi dade ono mjesto, koje mu se pristoji, a da prestanu i ostale nepravde spomenute u upitu dne 7. decembra 1893?

Beč, 17. novembra 1894.

J. Biankini, Perić, Dapar, *Spinčić, dr. Laginja*, dr. Gregorčić, dr. Kaizl, dr. Kramař, dr. Dvoržak, dr. Brzorad, dr. Slavik, dr. Kurz, dr. Šamanek, dr. Vašaty, Čestmir Lang, Eim, Sokol, Formanek, Tekly, Hajek, Breznow-ky, Spindler, Kaftan, Adamek, Schwarz, Krumbholz, Grof Alfred Coronini.

kumom buduće carice, uzadju na uzvišeno mjesto, a zbor zapjeva veličanstvene napjeve. Gori na uzvišenom mjestu dočeka ih izpovjednik pokojnog cara *Jenišev* sa knjigom u ruci. Nakon kratke molitve stavio im svećenik Jenišev prstene na prste, a ti se prsteni izmjeniše po tri puta. Počastni vitezovi i gospodje uzpnu se na tavanak noseć u rukama vjenčane krune, koje oni drže vrhu glava mladoženje i nevjeste. Izpovjednik sastavi ruke kneginje i cara, pokrije ih svojim plaštem, kog do tri puta pak postavi na klečalo. Dok traje taj obred krune moraju se držati uviek vrhu glava mladozenja, a zato se vitezovi i gospodje izmjenjivaju. — Svećenik ponudi po tri puta pit mladoženjam vrućega vina, kao znak, da moraju sve snositi i uživati u zajedničtvu; onda jim dade nekoliko vremena odmora, dok on pročita evandjelje. Tad Jenišov proglasi ženidbu gotovom i pokaže prisutnim novu caricu.

Mladoženje, prije nego primu čestitanja svetog Sinoda i prisutnih, izljube slike sv. Ivana Krstitelja i Gospinu. Ova zadnja bje darovana od Malteza caru *Pavlu*, i glasovita je radi svog zelira, koji je velik kao golubje jaje.

Radi duboke žalosti u kojoj se nalazi carska porodica, nije bilo nikakvog posebnog slavlja, nego jedino veliki dvorski objed.

Prva sjednica

novoizabranog zastupstva u Buzetu.

Dne 23. t. mj. držalo je novoizabrano občinsko zastupstvo svoju prvu sjednicu. Na dnevnomu su redu bila razna važna pitanja. Evo Vam u kratko što se je u toj sjednici zanimivijega razpravilo i zaključilo:

Novo izabrani načelnik gosp. dr. M. *Trinajstić* ju je otvorio sa kratkim jezgrovitim govorom, u kojem je zastupnikom predstavio dužnosti zast. pstva i svakoga zastupnika, a budući su skoro svi zastupnici i župani, i svakoga župana. Završio je ovimi riečmi:

„Vi občinski zastupnici i župani imate pravo od svojega puka tražiti, da po zakonu odmjerenom rabotom, plaćanjem pristojba i prinosa i posluhom svoju dužnost vrši, a ja imam opet pravo tražiti od puka što i vi, a od vas, da u svojem području budete radini i skrbni za obće dobro. Tek onda kada budete svi svoju dužnost vršili, moći ćete i od mene zahtjevati, da radim, da se skrbim i da unapredjujem občinske stvari. Mi smo kako prsteni na verigi ili karike na lancu. Ako se jedan prelomi, veriga nije više za posao. Uprimo dakle svi složno i Bog će blagosloviti naš rad."

Iza toga sjeti se toplimi rieči svojega predšastnika g. *Frana Flega*, kojega su sa mnogo strana neopravdano napadali i klevetali, a koji si je ipak svojim požrtvovnim radom stekao neizbrisivih zasluga za občinu. Za to predloži i bude jednoglasno prihvaćen predlog, da mu se izreče hvala i da se ta hvala u zapisnik zabilježi.

Još priobći načelnik zastupstvu rješitbu upravnoga sudišta u prieporu sa pokrajinskim odborom sbog nameta u *Draveću* u *Sovinjaku*. Nadalje priobći, da je dovršen bunar u Klenovščaku, da se je sbog bunara u Dvorih opet podnesla molba za podporu, da se je pokrenulo pitanje o telefonskoj svezi željezničke stanice i grada Buzeta i o uvedenju ruralne pošte u svem području buzetskog poštarskog ureda, da se je moliło pokrajinski odbor neka pošalje amo pokrajinskog mjernika sbog gradnje vodovoda za grad Buzet i da je visoka vlada dopitala ovoj občini 4000 for. za pripomoć ozim krajevom, koji su bili unesrećeni od tuče, da je od tih već poslano 1000 for. za nabavu sjemenja a ostalo, da će biti upotrebljeno za javne radnje kad se bude i pokrajinski odbor izrazio sa koliko misli i on pripomoći.

Kad je zastupstvo primilo na znanje sve ove viesti prešlo se je na dnevni red. Neću Vas izvjestiti od točke do točke, jer sve ne može zanimati ni Vas ni druge, nego ću Vam samo glavnije priobćiti.

Prije svega primljen je na znanje obračun. god. 1893. i podan absolutorij bivšoj upravi.

Kod proračuna za godinu 1895. ću itaknuti samo, da se je odustalo od imenovanja drugoga redara za grad Buzet, a pridržalo se prijašnji namet od 20% na kućarinu u tom gradu za uredjenje gradskih ulica. Ostalo je skoro isto kako i drugih godina.

Jer občinskim županom prestaje čast kao i občinskim zastupnikom, bili su imenovani novi župani za svu občinu. Bilo je odlučeno, koga se ima smatrati za siromaha. Odabralo se dvojicu, koji će imati dužnost, da iznenada pregledavaju račune, blagajnu i izvješćivaju zastupstvo. Izabralo se g. Frana *Flega* za člana školskoga vieća. Na predlog g. *Ivana Žiganta* zaključilo se, da se ima umoliti zemaljsko školsko vieće, neka ustroji ovdje pripravnicu za kandidate učiteljstva, jer će se na drugi način težko pomnožiti broj naših pučkih učitelja.

Izabrav novi zdravstveni odbor, zaključilo se, da se ima graditi vodovod u *Ručjoj vasi* sa troškom 1800 for. i od kojih bi občina nosila 1000 for., a za ostalo da se moli visoku vladu i pokrajinski odbor neka pripomognu svaki polovicu.

Izabran je odbor od sedam lica za uredjenje groblja u *Lanišću* i odlučena nabava novoga zvona u *Movražu*.

Već se pedeset godina vuče pitanje o ustrojenju nove župe u Brestu. Sada je vlada pitala, neka se zastupstvo izrazi, bi li se imalo pripojiti toj novoj župi *Klenovšćak* i *Trstenik*. Gosp. *Iv. Buždon* se je živo zauzeo za neciepanje župe laniške i za nepripojenje *Trstenika* i *Klenovšćaka Brestu*, ali na preporuku i na razloge navedene od zastupnika onih odlomaka, občinsko je zastupstvo zaključilo preporučiti one pripojenje.

Buduć je svetomartinski sajam u sv. Martinu padao u nezgodan dan, odlučilo se moliti nek bude prenešen uviek na subotu po sv. Martinu.

Kod slučajnih predloga ustao je gosp. *Fran Flego* i predloži, da se uvede po svoj občini namet od 10% na izravne poreze i od 100% na potrošarinu za gradnju puteva po občini. Ovaj je pametan predlog pao za jedan glas, jer su se mnogi protivili, da se namet jedne porezne občine bude mogao trošiti i u drugoj poreznoj občini. Nasuprot prihvaćen je drugi predlog g. Fr. Flega da u onih poreznih občinah, gdje ljudi ne mare ili ne budu marili za rabotu, se razpiše namet od 25% na izravne poreze za uzdržanje puteva.

Bio je prihvaćen takodjer njegov predlog, da se u občinah *Tibole i Račice* razpiše namet od 40% na izravne poreze za pokriće skupnih troškova.

Na koncu ustane g. Ivan *Buždon* i predpostaviv kako je čitao i novinah, da je i g. dr. *Mantovan*, občinski liječnik bio u Kopru kod demonstracija u pogledu dvojezičnih tabla, upita načelnika: je li to istina i je li pozvao na red g. liječnika, ako je to istina.

Načelnik mu odgovorio, da je i on to čuo i čitao i da se je o tom pogovorio sa g. liječnikom, a ovaj da ga je osigurao, da ako i je bio u Kopru, nije bio da demonštrira, ni da sudjeluje demonstracijama, već za svoje privatne poslove i da se ne bi žacao priznati, da je bio u onu svrhu kad bi doista bio. Dodao je, da on ne tjera nikakove politike niti će je tjerati.

G. *Sanković* bi htio, da gosp. liječnik oprovrgne viest u listovih, ali občinsko zastupstvo i g. Buždon, na rieči načelnikove, zadovoljiše se njegovim odgovorom.

Ustade opet g. *Buždon*, da na ono što je prije kazao nadoveže još nekoliko živih i ozbiljnih rieči, te onda predloži i obrazloži sliedeći zaključak:

„*Občinsko zastupstvo, smatrajuć sasvim opravdanom naredbu visokog c. kr. ministarstva pravosudja u pogledu dvojezičnih napisa, prosvjeduje svečano proti tomu, što su njekoja gospoda iz Buzeta bez ikakove ovlasti i privole pošla da zastupaju ovu občinu kod demonštracija u Kopru i u Trstu. Ujedno nalaže občinskomu glavarstvu, da pospješi provedenje one ministerijalne naredbe u ovom kotaru; da se obrati na visoko c. k. financijalno ravnateljstvo i na slavno ravnateljstvo c. kr. državnih željeznica, neka i ona dadu izvjesiti dvojezične napise na podvrženih njim mestih, odnosno na željezničkih stanicah, i obskrbiti je hrvatskimi i slovenskimi tiskanicami; da učini shodne korake nek i ovaj ces. kr. bilježnik bude imao dvojezični uredovni pečat i dvojezičnu tablu, te napokon, da dade i na občinski ured izvjesiti tablu sa občinskim grbom i sa dvojezičnim napisom*".

Ovakov predlog nije trebno mnogo rieči preporuke i pošto ga živo podupriješe gg. *M. Sanković*, *Fr. Flego* i *Iv. Žigante*, bude jednoglasno i oduševljenjem prihvaćen.

Tim bude zaključena prva ova sjednica, koja je trajala od 9½ u jutro do 6 u veče sa odmorom od jedne ure. Razpravljalo se mirno i trezno i svaku se dobro promislilo i pretreslo, prije nego se je istu zaključilo. Bude li naše zastupstvo ovako unapred radilo, uvjereni smo, da će si steći hvalu i priznanje kod svega puka.

Franina i Jurina

Fr. Pupuhnul je tihi vetar,
Tihi vetar od Levanta.
Jur. A Frane, to je nika nova, kada pivas.
Ca si vancal za jenerala!
Fr. Nišan ni za jenerala, ni za šuca, ni skrivana, ma jos moren. — — Nina, nena, tihi vetar od Levanta.
Jur. A kakov tihi vetar, kada šu ti usi i nos carljene?
Fr. Neka šu, neka. Ha, ha! Ma jih je bilo lipo videt!
Jur. A koga?
Fr. Onu deputacijon.
Jur. Ma povij ku i kadi?
Fr. Hodi smanu, pa ću ti pravit na uho, da drugi ne čuju.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Blagajnik iste primio je kako sliedi: Gosp. Josip Flegar župnik u Sušnjovici doplaćuje utemeljiteljnu svotu 80 for. — Prigodom vienčanja gospoje Marije Mavrišić, vlastnicion čitaonice u Mihotićih sa g. Franom Mavrović sakupljeno 30 for. Živili! — G. Fran Dubrović daruje pristojbu spisa br. 80 (legaliziranje podpisa za pravila p[illegible] ilnice u Podgradu) 3 for. — Pop [illegible]o Volarić sakupio u župnom stanu u Dragi, prigodom zdravice dru. Viteziću 4 for., a darovaše dr. Volarić, pop M. Babić, pop Turato i drd. Antončić svaki po 2 kruno. — Gospojica Lina Jenko sakupila za hrvatske cigarete 1 for. 80 nvč. Gospoja Pierina Tomičić daruje nagradu dobivenu za nadjeni brochc 50 nvč. — G. Jakov Dražčić Brumbej sv. Martin (Buzet) sakupio prigodom prvo sjedničo občinskoga zastupstva u krčmi kod Fabjančića u Buzetu 1 for. 60 nvč.

G. J. Defar u Tinjanu darovao 1 fr, — G. Josip Volk Podgrad šiljo 2 for..

koje mu urušiše pravnici L. i D. u štitaonici u Podgradu dovršivši svoj prepor gledo tumačenja §§ 167 i 1042 O. G. Z. sa okladom za 2 for. — Josip Križmanić pok. Vicka iz Tinjana šalje 2 for. 60 nč. sabranih prigodom vjenčanja Ivana Turković na Ježenju u Tinjanu. Živili darovatelji!

Nadvojvodkinja Štefanija u Opatiji. Ovih dana stigla je na dulji boravak u našu krasnu Opatiju Njez. cesarska Visost Nadvojvodkinja Štefanija, koju su tekar u mjestu pozdravili poglavari oblasti, jer je odklonila svaki svečani doček.

Imenovanje i premještenje. Ministar pravosuđe premjestio je sudbenog pristava g. Budinich-a iz Motovuna u Volosko a imenovao je prislušnika kod okružnog suda u Rovinju g. Antuna Žica pristavom kod kotarskog suda u Motovu.

Dvie interpelacije. Zastupnik grof Alf. Coronini i drugovi, a i zastupnik dr. Kljun i drugovi, stavili su jučer ... dotične ministre svaki svoju interpelaciju u pitanju dvojezičnih tabla; i to pogledom na postupak oblastih, koje su dozvolile, da se u nutranjih prostorih sudovah u Pirau i Tržiču skinu jur postavljene dvojezične table i nadomjeste sa starimi samoitalijanskimi.

Nećemo komentirati čina, da nas nezapljene, nego ćemo radje u budućih brojevih u cielosti priobćiti obadvie te interpelacije.

Za danas kažemo, da je priobćio današnji „Il Piccolo" viest iz Pirana, da je odstranjena vojska, koja je dosad čuvala izvana postavljenu dvojezičnu tablu, i da ju sad privremeno čuvaju dva c. kr. žandara, za koje opet kaže, da će valjda i oni biti odstranjeni, pošto će, nada se i tabla biti opet zamjenjena samoitalijanskom. E pa dobro! Kad se kod nas što takova može želiti i naslućivati!

Sastanak članova stranka prava. Predsjednik kluba stranke prava presvj. gosp. Juraj barun Rukavina pozivlje u glavnom glasilu stranke članove stranke prava na sastanak, koji će se obdržavati u bielom Zagrebu dne 5. i 6. decembra t. g.

Sastanak povjerenika slovenskega naroda. Posebni odbor slovenske narodne stranke pozvao je povjerenike slovenskoga naroda na veliki sastanak, koj se obdržuje danas dne 29. t. mj. u Ljubljani. Sastanku predložen će biti program rada i organizacije za „sada" i za „bližu budućnost". Program taj sadržaje sedam resolucijah, koje zaostaju daleko za resolucijami, stvorenimi na sastanku zastupnika god. 1890 u Ljubljani.

Zabava ženske podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u Kastvu, izpala je, kako nam prijatelj u kratko javlja, uzprkos nepovoljnu vremenu vrlo krasno obzirom na moralni i materijalni uspjeh. Čistoga dobitka imade preko 100 for. Očekujemo o toj zanimivoj zabavi pobliže viesti.

Iz carevinskoga vieća 27. novembra 1894. U prošlih osam dana obdržavale su se opet tri sjednice carevinskoga vieća, uz mnoge, dakako odborske. Dne 19. i dielomice dne 21. t. mj. razpravljao se je *zakon o razpredajah*. Nužda za takov zakon nastala je uslied mnogih prevarah, koje se počinjaju tako zvanimi razprodajami osobito po gradovih. Oglasuje se na pr. na daleko i široko, da se prodaje 25, 30, 40, 50 po sto niže, a ono nije tako, i prodaje se slabu robu, koja nije nit onoliko vriedna. Ljudi, koji ne poznaju te varke, daju se prevariti. Zakon je za to, da se tomu varanju na kraj stane, ili bar da bude manje Samo jedan zastupnik židovsko-liberalne stranke govorio je proti zakonu. Zastupnici svih ostalih stranakah zanj. I bio je primljen. U sjednici 21. o. mj. počeo se je razpravljati *zakon proti pijanstvu*. Mnogi se ljudi žalibože jako i često opijaju. Po gradovih osobito u zemljah gdje nerodi vino, opijaju se najviše rakijom, špiritom. I kod nas u Istri ima predjela, bliže velikomu gradu, gdje ljudi, muški i ženske, piju razvodnjena špirita, i često se njim opijaju. A ima tako rekuć po cieloj zemlji ljudi, koji se opijaju vinom, osobito u nedjeljah, blagdanih i sajmih. Tim pitjem i opijanjem, osobito špiritom, truju, kvare si zdravlje. Tim si prikraćuju život, mnogi radi toga i polude, i svršavaju žalostno i u mukah svoj život. Njihova djeca bivaju krživa, tako da imamo sve slabije pokolenje. Tim se truje i družtveni život. Dolazi do svadja, prepiraka, tučnja, izmedju muža i žene, izmedju roditelja i djece, izmedju susjeda i susjeda. Kućni gospodar malo se brine za svoju djecu. Mnogo zapije, pak, kad bi i htjeo, nedaje obitelji onoga, što je potrebito za hranu, za čistoću, za odjelo. Djeca, mjesto da čuju liepih rieči od svojih roditelja, čuju svaki dan kletve, poruge, svadje, pak se i ona pokvaruju već za rana, te se dobiva ne samo tjelom krživo nego i čudoredno pokvareno pokolenje. Da se to zaprieči, ili barem omedjaši, stvara se zakon, po kojem će biti omedjašena prodaja rakije i špirita, i po kojem će biti strogo kažnjeni novcem ili zatvorom oni, koje se bude zateklo pjane. Svojedobno biti će odnosni zakon proglašen. Sad se još razpravlja, i to već u trećoj sjednici, a biti će još barem sutra.

U to vrieme bilo je postavljeno i prešnih predloga. Jedan *radi jednoga nevjernoga poslužnika kod ministerstva nutarnjih posala*, proti kojemu se je pak tako blago postupalo, da se je moralo sumnjati, da ima tu i drugih krivaca. Tom prilikom izneo je osobito dr. Lueger primjera o tom, kako se ne postupa nuždnom strogostju proti državnim službenikom, proti činovnikom, koji se ogriješe o svoje dužnosti, koji tih svojih dužnosti nevrše; te kako oblasti nastoje, da pokriju grieho svojih podredjenih, na sablazan pučanstva. Drugi jedan prešan predlog bio je postavljen radi preosnove obrtničkoga reda. Sazvalo se je bilo razna povjerenstva, saslušalo stotine ljudi, tiskalo o tom debele knjige, a sad sve spava. Probudio je to zast. Adamek. Preosnovi se protive i opet židovski liberalci. Radi se tu glavno o tom, da se pomogne radnikom i nižim obrtnikom proti poduzetnikom i višim obrtnikom. Oni su uvjek na strani bogatijih proti siromašnijim. Pravi zastupnici naroda su za to, da se siromašnijim pomogne, da se bogatiji ne bogate još jače sa žuljevi radnika, koji uza neumornu radnju nemogu nit prehraniti svojih.

U trih posliednjih sjednicah bilo je postavljeno upita na c. kr. vladu po naših zastupnicih. Jednog je postavio zast. *Perić* za to, da se u Imotskom ustanovi njesto za jednoga inžinira. Zast. *Biankini* sa drugovi upitao je c. kr. vladu, da li je voljna postaviti visoku taksu na umjetna vina, osobito ona napravljena vina sa tamarindom, koja su toli štetna za zdravlje, za vinogradare i za poštenu trgovinu vinom. Zastupnik *Vošnjak* radi gimnazije u Celju, to jest radi toga, što celjski c. kr. kot. kapetan javno ljudem kaže, da se slovenska gimnazija u Celju neće ustrojiti, i nagovara ljude dvijuh trgova, jednoga za drugim, nek mole, da se takova gimnazija ustroji u tih trgovih. Pita zajedno sa drugovi, da li je bio taj c. kr. kot. poglavar ovlašten od vlade, da tako govori, i što kani poduzeti, da prestane u buduće takova agitacija c. kr. činovnika, kojom se drazi čest ugled c. kr. oblasti i kojom se drazi i zavadja pučanstvo. Zastupnik *Spinčić* sa drugovi, kako smo već javili, interpelovao je radi bunjenja puka u selih obćine piranske. Tu interpelaciju doniet ćemo u budućem broju. — Danas u večer bit će sjednica odbora za preosnovu *izbornoga reda*, kojim si i vlada i stranke već mjesec dana razbijaju glavu, i koj je svakako najznamenitiji predmet razprave u parlamentu. Vidit ćemo što se je dosad izlegle i što će se unapried.

Slava Padencem. Mogło se je slutiti da će piranski obćinski načelnik zajedno sa svojimi privržencii poduzeti štogod u naših selih, koja spadaju pod piransku obćinu. Interpelacija zastupnika Spinčića, koju ćemo priobćiti u budućem broju, pokazuje, da se je ta slutnja obistinila. Naši Padenci nisu se dali uloviti na lieo čestiti Padenci nisu se dali uloviti na lieo pak. Oni se nisu odazvali pozivu, pače su poručili, i to pismeno, gospodi piranskoj i drugim, da netreba da k njim dolaze, da njim se piranska gospoda mogla osvetiti, da bi njim mogla u koje čem škoditi. Ali oni nemare, za koju možebitnu škodu, kad se radi o njihovoj svetinji, prvoj izvjere, o njihovom jeziku, o njihovoj narodnoj časti. I s taga khćemo iz sve duše: *Slava Padencem!* Neznamo još, kako su gospoda piranska obavila u Kaštelu, u Novojvsi, u Sv. Petru. Nadamo se pak, da nisu ni Kaštelci, ni Novovašani, ni Sv. Potarci oramotili svojih lica. I ako se je možda koji njih zavestio, stalno nije jih mnogo, i svakako nije jih većina. Naša nada nije bez temelja. Obćenito uzeto držimo, da nisu tako nizko spali, da bi što poduzeli proti svomu rodu i jeziku, a na korist i u poznate svrhe gospode Talijana. Držimo takodjer, da neće se mariti poistovjetiti se Piranci u stvari, radi koje jih je toliko već zatvoreno, i radi koje su već nekoliko vremenu vojnici u Piranu. Nezna se, ko će nositi troškove za te vojnike, al kad bi c. kr. vlada odlučila, da jih nosi obćina, tad mislimo, da jih nebi nosili i stanovnici rečenih sela, ako se i oni nebi zamješali proti zakonitim i pravednim naredbam c. kr. oblasti. A morali bi jih nositi i oni, kad bi se i oni zamješali. Nego ipak mamo i drugih razloga, s kojih držimo, da se Novovašćani, Svetopetarci ni Kaštelci nisu dali na liepak. Glasom interpelacije zast. Spinčića piranski načelnik bio je dne 13. t. m. u sv. Petru i Novojvasi, i pozivao ljude, mameć jih koje kako, da dodju k njemu u Piran, i poručio je dne 14. t. m. Padencem, da će i tamo doći, stalno da i njih nagovara da dodju k njemu u Piran.

U Padenu nije došao. S toga se dajo suditi, da, uza sva obećanja, nijo mogao nagovoriti Svetopetarce nit Novovašane, da dodju k obćinskom načelniku u Piran. Na taj sud navodi nas takodjer okolnost, što se je piranski načelnik zajedno sa svojimi, uviek na temelju spomenute interpelacije, dao na putovanje po naših slovenskih selih. Što je obavio putujuć, opetujemo, neznamo. A rado bi znati ne samo kako je uspio, nego i što je ljudem govorio, što njim obećavao, kako jih nagovarao.

Naši ljudi mogli bi već znati, kako je obično, da nerečemo uvjek sa obećanji gospode Talijana. Naše ljude pita se obično obećanji, i ostaje se kod samih obećanja; a ako se i što učini, učini se samo za to, da se njih ulovi u svoje mreže, da se tudje svomu rodu i jeziku. Nek se ne boje naši ljudi nikoga do Boga, pravice i zakona, to jest, nek u svom svojem poslovanju imadu na pameti Boga, pravicu i zakon. Nek nemare, ako bi njim se radi sveto i pravedno stvari mogao kogod osvetiti, zko bi njim mogao kogod škoditi. Uvjek neće tako trajati. Svaka sila do vremena, a Bog-Pravica do vieka. Prije ili kasnije krojit će se i nam pravica po zakonih, sinuti će sunce i pred naša vrata.

Još jednu. Naši ljudi u Kaštelu, u Sv. Petru, u Novojvesi, u Padeni, ne moraju uvjek ostati pridruženi obćini piranskoj, kano nit Kortežani obćini izulanskoj. Ti svi i možda još koji mogli bi se udružiti u jednu obćinu, pak biti sami gospodari u svojoj kući, u kojoj bi gospodovao njihov jezik, kako mu pristoji, i u kojoj bi se pobrinuli sami za svoje duševne, naobrazbene i materijalne potrebe.

Plesna zabava. Posebni odbor „Ljekališta i morskog kupališta Volosko-Opatija" priredjuje dne 1. decembra t. g. Plesnu zabavu u prostorijama „kavane Seitz" u korist I. u Trstu ustrojenoga primorskoga pripomodnoga i posujilnoga družtva za pomoćne činovnike kod c. kr. oblasti, ureda i željeznicah. Početak u 9 sati na večer. Ulaznina za osobu for. 1. za obitelj for. 2. Oširom na dobrotvornu svrhu primaju se darovi sa zahvalnošću. — Toilette kako komu drago.

Iz Opatije pišu nam 26. t. mj. Jučer sprovedasmo do hladna groba čestitog starca i vriedna rodoljuba Mateja Justi-a posjednika u našoj Opatij. Za mladosti bavio se pokojnih rezbarijom uresiv tom radnjom mnogo naših brodova a jedna takovu radnju izveo je i za župnu crkvu u Mošćenicah.

Naš pokojni Mate bijaše dušom i tjelom Hrvat te je u hrvatskom duhu odgojio i svoju djecu. Oporučno ostavio je, da se ga upiše kao člana utemeljitelja naše plemenite „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri". Pod stare dane bilo mu najmilije boravište naša starodavna crkva, kojoj bijaše starešinom. Za sobom ostavlja razcviljenu udovu, dvoje djece i bližnje i daljnje rodbine. Pogreb pokojnika bijaše po želji istoga jednostavan ali vrlo krasan, jer je hitjelo dopratiti do posliednjeg boravišća mlado i staro, ubogo i bogato našeg vriednog Mateja, komu neka bude lahka hrvatska gruda, koju je žarko ljubio.

S otoka Krka piše nam prijatelj 25. t. mj. Kad Vam ovo pišem, vani snieži. — Naš presvjetli biskup Šterk obilazi već i otok Krk, dočim je već obašao ostale otoke naše biskupije. Dne 18. t. m. dielio je sv. potvrdu u Baški, 21. t. mj. u Dragi, 24. i 25. u Vrbniku. Tako će valjada i ostali otok. Puk je svud iznenadjen njegovom dobrotom i prijaznošću. O tom će Vas pobliže jamačno vaši redoviti dopisnici izviestiti. I ovdje se podpisuje molba za poboljšanje svećeničke plaće (kongrue), tiskana u Bečkom „Correspondenz Blatt", koju će se izručiti carevinskom vieću. Valjada neće izostati ni svećenstvo iz ostale Istre, pošto su se već biskupi na zadnjoj konferenci u Beču za to izjavili. Koji hoće, može si nabaviti onaj broj rečenog lista, bezplatno. Adresa je: Expedition des „Correspondenz-Blatt" für kat. Clerus, Wiener II/I. Preporuča se poslati štogod i za troškove.

Iz Pule pišu nam 26. t. m. Dozvolite gospodine uredniče, da za o.aj put ostavimo nesretnu politiku, pa i samu sforu dvo- i trojesičnih sudbenih tabla — u tom pogledu bilo bi samo shodno pitati visoko ravnateljstvo pošta i brzojava to gospodina Franka, poštnog nadupravitolja ovdje, zašto se već jednom nepostavo i hrvatski napisi kod c. kr. poštarskog i brzojavnog ureda? — i udarimo u drugo diple, čiji će nam biti zvuk ugodniji, premda pomješan kadkada neugodnimi glasovi.

Rod je, da koju rečemo ob ovomjestnoj „Čitaonici", narodnom ognjištu ne samo nas Hrvata, nego i svih ostalih Slavena u Puli. Družtvo razvilo se prilično lieno i nade je, da će uspjevati uvjek sve više, samo bi preporučili njekim otmenijim krugovom i *hrvatskim i slovenskim i češkim* da večom ljubavi goje družtvenost u onih prostorijah. Odbor se svakojako stara, da boravak u družtvu bude ugodan svakomu članu i njegovoj obitelji; oto do sada, gdje nije niti dobro počela zimska sezona, dalo su se već dvie zabave s plesom. Uz skladno pjevanje izvježbanog pjevačkog zbora pristojaše najuspješnije milozvuk obljubljenih tamburica, bez kojih nesmje da prodje nijedna hrvatska zabava. Pjevanju i tamburanju nije zaostalo predstavljanje šaljivih igra, što je osobito važno radi probudjenja i širenja narodne sviesti i jezika.

Čast komu čast: duša svih zabava, svega veselja u puljskoj „Čitaonici" jest gosp. Lacko Kriš. On se muči u vježbanju pjevača i tamburaša, on pripravlja i upućuje diletante za predstave, on redi plesom i igrom, u kratko on neima niti časa počitka, kadgod je čitaonička zabava.

I sve mu ide za rukom, sve pod njegovim ravnanjem uspjeva! Čitaonica naša može se svim pravom dičiti, što je zadobila ovakvu silu, a ti, brate *Lacko*, budi uvjeren, da smo ti vrlo zahvalni na rodoljubnom nastojanju i da ćete svuda pratiti ljubav naša.

Zabava biti će ove godine mnogo, jer si je novoizabrani odbor preuzeo zadaću, da oživi družtvenost naše miljenice „Čitaonice."

Žalimo u duši, što moramo iztaknuti da nije niti na prvu niti na drugu zabavu nadošao liepi broj gospodja i gospodjica koje su inače ravno pohadjale družtvo. Svaki ima svojih razloga, ali ono, koje smo do sada čuli, čine nam se preveć smješni, jer se njimi dotičnici izvrgavaju ruglu.

Žalimo k tomu, da ženski sviet i u samoj „Čitaonici" neće, da se odrede nesretnog talijančarenja i švabčarenja, dočim je istina da sve gosdodje i gospodjice, što u nju dolazo znadu ili hrvatski ili slovenski.

Mnogokrat se nesmje niti kod ... lahkoumnih ženskinja; ali su zato ubora vriedni i, stiditi se mogu, oni muškarci, koji ne paze na to, da jim žene, kćeri, sestre i druge koje uz ljubav prama njima, takodjer ljubav prama narodnomu jeziku.

Za sada dosta, a ako uztreba bić će biti oštriji, te će *„Jurina i Franina"* i sa imeni na polje.

* * *

Nješto drugo. I u Puli konimo ustrojiti podružnicu „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru", te su pravila već potvrdjena i od glavnog ravnateljstva povjerena je zadaća, da učini sve što treba, gosp. dru. I. Zucconu. Nedamo se, da će se ovaj uspješno odazvati i da će braća Hrvati i u obće Slaveni mnogobrojno pristupiti u toli potrebnu podružnicu. I tako imati ćemo još jedno središte, gdje ćemo se moći okupljati i raditi za dobrobit naroda, što mora biti prvi cilj svakog poštenog rodoljuba.

Vižinada — porečka biskupija. Pod tim naslovom potužili smo se prošle godine u dičnoj „Našoj Slogi" br. 38 na žalostno stanje i na nepravice, što nam se od duhovne oblasti kroje. Pošto ste nam tada, g. uredniče obećali i za buduće malo prostora u cienjenom Vašem listu, usudjujemo se javiti Vam, da se nakon 15 mjeseca naše okolnosti nisu poboljšale, dapače postale su nam nepodnosno breme. Prošle godine smo savjestno i istinito opisali našega župe-upravitelja Pellerina, koji nam je iz blažene zemlje došao, da nas na blaženstvo i duševni spas vodi; ali žalibože njegov rad neodgovara njegovom znanju. Dobro nam je poznato to, je presvietli biskup onu našu tužbu čuo, što mu je ove godine deputacija od Vižinjana i Hrvata pismeno i ustmeno podastrla. Presvietli je deputaciji svečano obećao, da će biti oktobra mjeseca velikih promjena u svećenstvu naše biskupije, i da će u onoj prigodi i našoj želji zadovoljiti. Oktobar je došao i prošao, promjene su se zbile, ali mi smo na ciedilu ostali. Gdje naše obećanje, gdje zadana rieč? Naš Pellerin videći, da mu ide sve gladko postaje svaki dan nesnosniji. Njemu je služba deseta briga — tu je prepustio gospodinu kapelanu. Nauk pako djece što u gradu stanuju predao je kćeri svoje služ-

kinje, da ih ona u malo dana za sv. sakramento pripravi, dočim naša djeca moraju mjesec i mjesec po mrazu i vrućini u grad trčati prvo nego ih on sposobnimi proglasi; i još tada ide težko ako to znanje nije pomazano.

I crkvena uprava neide kako bi valjalo. Ove godine pobiralo se je od kmetova grozdje za crkvene potrebe, a naš Pellarin predao ga je doseljeniku Talijanu, da s njim on manipulira, dočim je prostorije župničke kuće napunio gospodskim grozdjem, da se onda suši za butiljsko vino. — Pred nekoliko dana umrlo je djeto od kužne bolesti; pop Pellarin zabranio je zvoniti na „Božjem polju" amos da nami prkosi. Za takove slučajo ne zvoni se u gradu, ali na groblju zvoni se svakomu i uvjek od kakve god umro bolesti; a to ne od danas ili jučer, nego od pamtivjeka. To su činjenice, i kad bi nam dopušteno bilo sve na vidjelo staviti, bila bi toga puna vreća. Ali nemojte misliti, g. Uredniče, da nam občinske stvari bolje idu. A jok! Mi moramo i mjeseco čekati dok štogod postignemo, makar bilo to od najveće važnosti i prošnoti. Kad bi naši tako upravljali bilo bi zastupstvo već davno razpušteno. Nam ne preostaje drugo nego da uzkliknemo: Bože dragi, do kada će se tako zlo upotrebljavati naša strpljivost!?

Seljaci župe Vižinadske.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Boljunu. Na podnožju Učke, pod Boljun u kući rodoljuba Jakova *Buretića*, oživotvoriti će se dne 2. decembra t. j. prvu nedjelju adventa na 3 sata poslie podne podružnica družbe sv. Cirila i Metoda sa sliedećim dnevnim redom: 1. Prigodni otvorni govor. 2. Izbor odbora. 3. Možebitni predlozi i upisivanje novih članova.

Podružnica ta biti će prva za poduučkare i za sada za sve poduškare; gg. svećenici, učitelji i razumniji seljaci izpod Učke, koji već shvaćate cilj i korist družtva pozvani ste, da uputite narod o znamenitosti tog družtva, pa da svojom prisutnošću uzveličate otvorenje podružnice; to treba da bude zametak daljnjim korakom, koji se imaju učiniti izpod Učke u narodnom podhvatu; tko nemože osobno otvorenju prisustvovati nek se sjeti pismom ili prinosom.

Družbi sv. Cirila i Metoda jest svrha i cilj prosvjeta i naobrazba zapuštenog istarskog seljaka, a među te spadaju sjegurno i poduškari; na djelo dakle složno duk je vrieme — bolje ikada nego nikada — pripravimo našim mladjim bolje i sretnije dane nego li smo jih mi uživali. Svi dakle složno prvu nedjelju adventa poslie poldan kod Buretića.

Iz Rieke piše nam prijatelj dne 25. t. m. Gospodine uredniče! Grozna je istina, kako ste javili, da se je ovdje strašna nesreća dogodila, kakve još Rieka doživljela nije; ona je tim groznija jer je posve izvanredna. Nije tu nesreću prouzrokovao niti potres, niti poplava ili požar, neg nemar ili neznanje ili jedno i drugo. Dakako došla je komisija iz Budimpešte, ona će iztraživati i *strogo* iskati, da nadje krivca, ali mjernici su vladini iz Madjarske! Poduzetnici su Talijan i Niemac! Nadziratelj je Madjar. Nema dakle izgleda, da se istina saznade, nego budući nemaju tuj našeg čovjeka, da na njega uprte krivnju, to će po svoj prilici baciti uzrok te grozne nesreće na hrvatsko tlo, na komu se gradi madjarska palača.

Utorak na 20. t. mj. okolo 3¼ ure po podne bio je onaj kobni čas, kada se srušio zid do 8 metara visok, koj je počivao na dva stupa sa tri svoda; razbili ili satrli se stupovi, koji su bili učinjeni iz samih opeka! Sva ta ogromna težina sasula se silnim štropotom: kamenje, opeke, gvozdene grede sa dvadesetak radnika, sve se to zajedno nagomilalo na tlu pulače. Četiri su ostali namah mrtvi. Oni, koji su ostali zdravi, razbježali se većinom, jer takove grozote nigda videli nisu. Nekoji ostaše na pomoć ranjenikom, drugi trčahu put Kozale i Drenove navestiti obitelji, da su smrti izbjegli sretno. Treći jadikovaše na licu mjesta za otcem, bratom il rodjakom, koga nenadjoše među živućimi. Plač i naricanje povećalo se kad su nadošle supruge, sestre i djeca unesrećenih, te se je čovjeku paralo srce od tuge i žalosti slušajući i gledajući taj grozni prizor.

Istina je da su sve oblasti, počamši od Guvernera, nadošle, da pomognu i da utješe nesretnike, ali kako češ umirit ženu, koja vidi svog muža razmrcvarena, ili diecu, koja jadikuju za razdrobljenim otcem.

Mrtvace su odnesli u mrtvačnicu, a ranjenike u bolnicu. Nadošli su drugi radnici te se stavili kopat, da vide, ima li još koji pod kamenjem, a kopali su do drugog dana opodne, ali ne nadjoše hvala Bogu ništa.

Mrtvi su sljedeći:

1. Karlo Host Franetov, iz Pehlina 40 god. star, otac šestero diece nadjen izpod kamenja. 2. Ludvik Rubeša 36 god. star, od Špinčić, otac troje diece, izkopan mrtav izpod kamenja. 3. Pavao Matešić 56 god. st., iz Kraljevice, oženjen bez diece, našli ga bez glave. 4. Josip Mandić 49 god. star, iz Kozale, otac četvero diece, sav sprebijen umro istog dana. 5. Ive Kučić-Andretov iz Drenove, otac jedne kćeri, 39 g. star, umro u bolnici o polnoći.

Ranjeni su:

1. Josip Kučić 39 god. star, iz Plase, otac troje diece, pogibeljno ranjen. 2. Ivo Komadina, 50 god. iz Ledenica, pogibeljno ranjen. 3. Ive Rubeša-Franetov Kastavac, 43 god. star i troje diece, jako ranjen. 4. Ante Ferlan-Ivanov od Rubeši, otac šestero diece, ranjen na glavi i hrbtu. 5. Frane Superina-Antonov 50 god. star, otac šestero diece, iz Kozale, ranjen iz nutra. 6. Mate Superina-Antonov, 46 god. star, iz Kozale, sa četvero djece, ranjen na rukah i nogah. 7. Mate Bezjak-Ivanov, 35 god. star, Kastavac, bez diece, ranjen jako na glavi. 8. Frane Lenac-Ivanov, otac troje diece, 44 god. star, iz Kostva, ranjen po svuda.

U četvrtak podne na 4 ure bio je pogreb onih pet nesretnikah. Bile su na sprovodu sve oblasti, svi dostojanstvenici. Bilo je, kako kažu, na groblju četiri ili pet tisuća naroda; toliko ljudi se nije nigda do sad ondje sakupilo: došli su viditi i žaliti ostanke onih radnika, koji su u najboljoj muževnoj dobi poginuli na onaj grozan način.

Javiti ću vam na skoro, kako će izpasti istraga, nije nade, kako sam rekao, da ćemo doći do istine: Sve će se pokrit i zabašurit, jer su ovi nesretnici podanici obijuh pola monarhije, i budući Hrvati neće Madjare za njih mnogo glava boljeti. Treba ipak priznati, da se velikaši i pučanstvo ovdje dosta dobro odazvalo sa prinosi u korist obiteljih tih nesretnikah; sakupilo se je preko 2000 for. to je nešto za prve potrebe; ali šta je to za tolike nesretne otročne obitelji, koje su ostale bez otca; zato i u ovom slučaju, kako i u mnogo drugih, najviše će doprinesti siromašni dobri susjedi tih nesretnika.

Bilo kako bilo, o toj nesreći ljudi ovdje ne gataju baš dobro za dom madjarskog guvernera. Do vidova! *Rokac.*

Mrtvoj Majci posvetio Rikard Katalinić Jeretov u Zagrebu 1894. Vlastitom nakladom. Ciena 1 krunu.

Pod gornjim naslovom izdao je naš revni i zaslužni pjesnik i suradnik svoje najnovije pjesme, koje za danas nemožemo potanje razglobiti, ali je što toplije preporučamo svim našim čitateljem.

Istarska vinarska zadruga u Puli otvara u Karlovcu kako javlja „Svjetlo" 1. decembra o. g. skadište svoga vina u „Zadružnoj kući" u predgradju. Ta je zadruga osnovana tako plemenitom i otačbeničkom namisli, da ju moramo svi baš ljudski podupirati. Ta vinarska zadruga nastoji, da kupujući vina od tamošnjih seljaka ove oslobodi od nemilosrdnih ruku talijanomaša, koji istarskoga seljaka izrabljuju u svoje sebične i političke nenaredne svrhe. Ali uz to je još jedan momenat, radi kojega preporučamo najtoplije našemu gradjanstvu i cielој okolici, da se posluži u novo otvorenom skladištu vinom bilo na veliko ili malo, jer su ta vina vrlo dobra, naravna, — bez svakoprimjese, originalna. Bit će tu vina, bieloga i crnoga iz Kanfanara i Pazina, a ciene su tako umjerene, da se može svatko naužiti dobre kapljice a za malo novca. Svim našim gostioničarom i krčmarom kao i privatnikom možemo najsvjestnije preporučiti vinarsku zadrugu u Puli, kojoj je na čelu g. L. Križ, poznati hrvatski otačbenik rodom iz Čabra. Ljudi, kupujte vino samo u skladištu istarske vinarske zadruge! „Svjetlo."

Gospina krunica. Tako će biti ime listu, koji će početi izlaziti mjeseca jenara 1895., a urodjivat će ga naš vrli rodoljub Otac Angjeo Marija Vitkov naučitelj sv. Bogoslovja reda sv. Dominika u Splitu. List će izlazit mjesečno jedan put u obliku knjižice u 8ni strana 32 sa bojadisanim i tiskanim omotom. Predplata je na cielu godinu izvan Splita for. 2. nč. 50. Tko sabere 10 predplatnika na ovaj list i obvoža se primati ga na svoje ruke, to dielit ga dotičnim predbrojnikom u mjestu, dobiti će jedan iztisak na dar. Predbrojba i predplata se opreme istom uredničtvu u samostan sv. Dominika u Split.

Listnica uredničtva.

Prijatelju u Krk: Primismo jedva sada, upotrebiti ćemo; više u posebnom pismu.

Gosp. dopisniku iz Nerezinah: Stiglo u redu i doći će na red. Živili! Isto vriedi i za dopisnika iz Puljšćine itd.

Zahvala.

Bolnim srcem zahvaljujemo se svoj rodbini, prijateljem i znancem, koji su nas bud ustmeno bud pismeno utješiti uzvastojali prigodom gubitka našeg premilog supruga, odnosno oca, tasta i djeda

Mata Justi.

Navlastito zahvaljujemo se najzdrdačnije veleč. g. Raimundu Revelante to veleuč. g. dr. Ambrozu na primljenih od njih dobročinstvih. Bog plati stostruko svima.

U Opatiji, dne 25. novembra 1894.

Vinka, supruga — *Pašival Miran*, zet
Virginija, kći. — *Marija Justi* rodj. *Volčić*, snaha
Adolf, sin
Dušica Justi, unuka

Javna zahvala.

Svim prijateljem i znancem, koji se sjetiše podpisanih prigodom njihovog vjenčanja pismeno ili brzojavno, izriču ovim najsrdačniju zahvalu.

U Puli, 24. novembra 1894.

Dr. Ivan i Justina Zuccon.

Poziv.

Gospoda članovi i prijatelji kotarske zadruge „Opatija", pozivlju se k redovitoj glavnoj skupščini, koja će se obdržavati u Mošćenicah dne 15. decembra 1894 u 10 sati prije podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika glavne skupščine od 7. decembra 1893.
2. Izvješće o djelovanju odbora u godini 1893.
3. Izvješće blagajnika.
4. Obračun za godinu 1894.
5. Troračun za godinu 1895.
6. Možebitni predlozi.

Kot gospodarska zadruga.

Opatija dne 27. novembra 1894.

Predsjednik:
V. Tomičić v. v.

Kokoše zriele za nošenje jaja, **te u zgodno vrieme marljive kvočke**, velike for. 3; velika kano snieg biela guska, težka okolo 7—8 funata, for. 3; 3 tusta pilota for. 3; 4½ kita svieżeg masla za dvorski stol for. 4·50. 10—1

M. Feuer,
Zavod. perjadi, Buczacz 28, Galicija.

Štrcaljke i sumpornjače za trte
inžinira Zivica.
mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebe za iste 23
dobiva se uvjek u skladišću tvrdke
Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Trstu.
Spomenute štrcaljke razašilju se na svaku poštu austro-ugarske monarhije franco, komad po 10 for

Otvorenje novog
svratišta i restauracije
„Al Moncenisio"
broj 1.
Piazza delle Legna i via Torrente.

Podpisani preporuča slavnome putujućemu občinstvu svoje podpunoma novo sazidano i elegantno uredjeno svratište uz umjerene ciene i točnu podvorbu.

Sa štovanjem
A. Tuzzi.

Pomada „Phönix,

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. *odlikovana* jest uslied liečničkih izvida i kroz tisuću zahvalnica priznato jedino postojeće u istinu resnо i neškodljivo sredstvo, kojimo se kod gospodja i gospode puna i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i drugo od ranjuje Uporabljenjem iste pomade postizavaju još sasma mladi gospodičići čvrste brkove. Jamči se za uspjehe i neškodljivost. Kutijica 80 novč., sa poštom (dodućem ili uz gotov novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hatteldorferstrasse 81.

Odlikovana ljekarna PRENDINI
Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.
Pastilje (slađčice) iz katrama

Izvrstno djelujuće sredstvo proti slaboći prsiju želudca akutnim i kroničkim bronkitam začetkom sušice, plućnom kataru i mjehuru, dihanju, kašlju nervoznom i hripavcu Izliečí se u kratko vrieme sa jednostavnom uporabom ovih djelotvornih pastilja.

Prodaju se ih u
Ljekarni Prendini
u Trstu
i kod svih glavnih ljekarnah raznih pokrajinah.
Ciena jednoj škatulji sa naputkom **40 nvč.**

Sve strojeve za gospodarstvo.
Osobitosti
prodaje jedino tvrdka Ig. Heller
TIESAKA ZA SJENO, SLAMU I SLAGANJE
raznih sustava

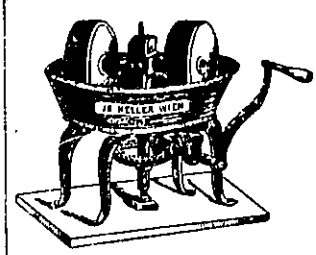

HIDRAULIČKIH TIESAKA
diferancijalnih vinskih tiesaka — sprava za samleti masline, buhač itd
Nove štrcaljke proti mildevu Vermorel-ove vrsti, samoradne štrcaljke proti mildevu sa bakror pomoćju zračne sisaljke. Sprave za grijanje vina, kuhanje, za trieblјenje grozdja, za sušenje voća i povrća. Trebionike kuruze, triere, mlatila, mline za čišćenje žita obične.
Lievano ili izradjeno željezo za svakojake strojeve itd. sve uz najjeftinije ciene i pod najpovoljnijimi uvjeti pošilja uz jamstvo i na pokus
IG. HELLER, WIEN
2/2 Praterstrasse br. 49
Bogato ilustrovane kataloge sa 192 stranice u talijansko-njemačkomu i hrvatsko-njemačkom jeziku šalje na zahtjev odmah badava. **Traži se preprodavaoce.**
Upozoruje se na patvaranja. 20—5

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj. 49 U Trstu 6. decembra 1894. Godina XXV

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja u pogodbe na upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodjo na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cijelu arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za 8 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, 1 i 2 za polgodine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Interpelacija

zastupnika *dra. Laginje* i drugova podnešena u sjednici carevinskoga vieća dne 17. novembra c. g.

Nedavno bijaše ustrojeno u gradu *Rovinju* katoličko družtvo na korist tamošnjih poljodjelaca, pod naslovom „*Società Cattolica per gli Interessi degli Agricoltori di Rovigno*", a njezin obstanak bijaše službeno priznat.

Ustrojenje takovog družtva bio bi morao pozdraviti najvećim veseljem svatko, koji pozna vrlo žalostno gospodarstveno stanje Istre, te ono družtvo, osobito prvih godina obstanka, u kojih se je naravski moglo počiniti kakva pogriešku, imalo se je suditi sa najvećim susretanjem.

U istinu, ono družtvo, koje se je osnivalo na kršćanskih načelih, bijaše odlučilo vršiti najtočnije postojeće zakone, pobijati lihvarstvo, koje se pojavlja osobito u obliku trgovačkog monopola najpotrebitijih predmeta, i bezuvjetno priznati jezikovna prava slavenskog puka, koji stanuje u zemlji.

Takova družtva u Istri jesu — po sudu jednog Istrana talijanskog jezika — najstalnija sredstva na uztuk političkomu irredentizmu gradjanstva i da se tim svede na pravu mjeru socijalističko rovanje, obzirom na ladanjsko pučanstvo.

Nakupovanjem velikog množtva najpotrebnijih predmeta (kao n. pr. sumpora za trsje) i dieljenjem istoga članovom, muževi, koji sudjelovaše kod ustrojenja katoličkog družtva, stekoše si velikih zasluga, jer su tim predmeti, inače za sto po sto povrh kupne ciene razprodavani, spali na vrlo povoljne ciene.

I slavensko pučanstvo onog okružja pozdravilo je iz tih razloga sa veseljem ovo družtvo.

Na takovo djelovanje zavidjahu oni, koji provadjaju u privatnom bezsramnu speculaciju na štetu malih posjednika, dočim nisu oni, više ili manje imućni, htjeli ili mogli u ničem uspjeti pomoćju družtva, pošto nemogaše n. pr. prije nekoliko godina sakupiti niti 5000 for. zakladne glavnice za jednu malenu pučku banku, za koju bijahu jurve tiskana sjajna pravila.

Obstanak takovog družtva bijaše također preko mjere nepovoljan *Irredenti*, koja agitira sada u Istri na „*zakonitom zemljištu*" pošto bi bilo pobratimstvo dvaju plemena, osnivajuće se na podpunom priznanju narodnostne ravnopravnosti, onoj drzovitoj kamarili udarac u srce i trajna zapreka njezinim težnjam.

Državne oblasti Primorja, koje trpe na daltonismu, pustiše se zavarati i obzirom na gorispomenuto družtvo, dočim je jedna zaplienila neki izborni proglas sam po sebi posve nedužan, za koj odustaše od proglašenja prije, nego li bijaše zaplienjen, a druga je razpustila spomenuto katoličko družtvo pod izlikom, da ono podjaruje mržnju medju gradjanstvom premda je bilo baš protivno tomu, jer je ono pobijalo samo lihvare, zakutne pisare i slične krvopije sa njihovimi štititelji.

Razpust, koj je sliedio usljed naredbe namjestničtva od dne 19. septembra 1894. br. 4295., jest nepravedan, a imati će jako štetnih posljedica za dalnje ustrojenje ovakovih družtva, koja su — ako se uzme još u obzir zdrav napredak gospodarstveni i politički — bezuvjetno u Istri potrebita.

Podpisani upravljaju radi toga na njeg. preuzvišenost g. ministra nutarnjih posala sljedeći upit:

Je li njeg. preuzvišenost voljna dati nepristrano i sa svakog gledišta izpitati djelovanje, cilj, pravila družtva za probitko poljodjelaca Rovinja s jedne strane, i potrebu za Istru takovih družtva s druge strane, i — ako se pokaže, da nebijaše razpust spomenutog družtva bezuvjetno nuždan obzirom na javni poredak — da se dozvoli dalnji obstanak tako koristne zadruge tim, da se opozove onu strogu mjeru? U Beču, 17. novembra 1894.

(Sliede podpisi.)

Interpelacija

zastupnika *Spinčića* i drugova na njegovu preuzvišenost gospod. ministra nutarnjih posala.

Po novinskih viestih i po pismu, što je došlo prvopodpisanomu, i koje je providjeno mnogimi podpisi, buni občinski načelnik piranski, poznat sa svojih činova i sa svojega držanja u stvari tabla u Istri, pomoćju nekih drugih, slovensko pučanstvo u četirih selih (Novavas, Sv. Petar, Padena i Kaštel), koja spadaju pod mjestnu občinu piransku i pod sudbeni kotar piranski, proti dvojezičnomu napisu na uredovnoj tabeli c. kr. kotarskoga suda u Piranu.

Po spomenutom pismu došao je občinski načelnik dne 13. t. m. u Novavas i u Sv. Petar, da predobije tamošnje stanovnike za samo talijanski napis i jezik. Pozivao ih je, da dodju k njemu u Piran podpisati odnosnu molbu, i obećavao njim, da će biti u Piranu liepo primljeni, pogošćeni i glasbom praćeni, da će njim činiti smanjiti prireze itd. Stanovnikom iz Padene poručio je 14. t. mj., neka ga čekaju, da će i tamo doći, što pak nije učinio. Dne 15. t. mj. poručio je istim stanovnikom po njekom Fernasu, da su neki, čini se Piranci, išli u Kaštel, on da ide u Novavas i Sv. Petar, te da će se konačno svi sastati u Padeni, ako su i Padenci zadovoljni izraziti se za samo talijanski jezik. Padenci odgovorili su pismeno, da netreba k njim dolaziti, jer oni neće odnosne molbe podpisati.

Nadalje kaže se u spomenutom pismu, da se stanovnici onih četirih slovenskih sela boje, da će morati i oni, prem posve nedužni, nositi troškove za vojnike, koji bijahu u Piranu i kojih je još tamo.

S toga se uslobadjaju podpisani postaviti njegovoj preuzvišenosti gospodinu ministru nutarnjih posala sljedeći upit:

1. Je li Vašoj preuzvišenosti poznato ovdje opisano bunjenje, i koje korake kani Vaše preuzvišenost, obzirom na to bunjenje, poduzeti, da zapreči, da nebude unesrećenih ljudi i iz sela mjestne občine piranske, kako jih je mnogo iz grada unesrećenih radi sličnoga bunjenja?

2. Jeli Vaša preuzvišenost voljna narediti shodna, da stanovnici rečenih sela nebudu morali nositi možebitnih troškova za vojnike u Piranu?

Beč, 21. novembra 1894.

Spinčić, Biankini, Perić, Dapar, Borčić, dr. Gregorčić, dr. Gregorec dr. Kaunic, dr Vašaty, Breznowsky, Seichert, Hajek, dr. Slama. Krumbholtz, dr. Brzorád, Cestmir Lang, dr. Lang, dr. Tuček, dr. Slavik, dr. Engel, dr. Šil, dr. Dyk, dr. Lueger, Troll.

Interpelacija

zastupnika *dra Laginje* i drugova podnešena u sjednici od dne 28. novembra carevinskoga vieća na njih. preuzvišenosti ministra trgovine, poljodjelst va i zemaljske obrane.

„Il Piccolo della sera" list štono izlazi u Trstu, u svojem broju od nedjelje 25. novembra 1894., donaša medju ostalim viest, da su talijanska vina uvedena bila u bečke bolnice, te imade također nade, da će se ista vina uvesti i u vojničke krugove. Obzirom na to, što su južne pokrajine naše monarkije i bez toga sa poznatom vinskom klauzulom vrlo oštećene;

i obzirom na to, da su domaća vina, poimence istarska, nedvojbeno vrlo prikladna za vojničke krugove i dosta jeftina, te da treba prema tomu domaću, i onako zanemarenu produkciju vina štititi, prisljeni su podpisani postaviti na njihove preuzvišenosti gosp. ministra trgovine, ministra poljodjelstva i ministra zemaljske obrane sljedeći upit:

1. Je li istina, da su se u bečke bolnice uvela talijanska vina, te da se očekuje, da će se ista vina uvesti i u vojničke krugove?

2. Jesu li voljne njihove preuzvišenosti ipak nešto poduzeti, da barem tamo zaštite domaću produkciju vina, gdje se to može bez potežkoća i žrtava sa malo dobre volje proizvesti?

U Beču, 28. novembra 1894.

Laginja. Spinčić, Perić, dr. Šamánek, dr. Gregorčić, Vošnjak, Tekly, Krumbholz, dr. Gregorec, dr. Blažek, Rašin, dr. Pacák. Nabergoj, Kušar, dr. Lang, Alfred Coronini, dr. Herold.

Interpelacija

zastupnika grofa *Alfreda Coronini-a* i drugova na ukupno ministarstvo u pogledu dvojezičnih službenih tabela u Primorju, stavljena u sjednici carevinskoga vieća od dne 28. novembra t. g.

Postupak visoke vlade u austro-ilirskom Primorju dao je povoda mnogobrojnim tužbam i tegobam, a da se nije tim polučilo promjenu političkoga sustava. Baš usuprot neki su koraci, što ih je vlada u posljednje vrieme u javnih stvarih Primorja učinila, i još cini, takovi, kao da vlada ide za tim, da centrifugalne življe osokoli i da se liši posljednjega ostatka ugleda i autoriteta, što ga još posjeduje. Prije nego li je naredba glede dvojezičnih službenih tabela u Primorju došla do provedbe, pred očima vladinih organah baš je tako kao u svoje vrieme u Lombardiji i Veneciji upriličeno beztemeljno uznemirivanje pučanstva i pokrenut je tobože zakonit odpor proti vladinoj naredbi, koji se je izvrgavao u pohvalu, tvorno napadanje vlastničtva, osobne sigurnosti, javnoga mira i poredka.

Vlada se je usljed demonštracijah, pokrenutih po javnih organih, našla pobudjenom, da sasvim otvoreno uz poruglivi grohot uličnoga občinstva uzmakne. No podredjeni organi, kao da nisu zadovoljni ovom ćuškom, što su ju oni sami zadali vladi, jer svendilj još provadjaju obustavljenu naredbu, samo da iznova uz još veću galamu mogu nastupiti uzmak.

Tako su prema novinskimi viestmi u Piranu istom poslje 31. oktobra u unutrašnjosti sudbene sgrade namješteni dvojezični napisi, pa su na pritužbu tamošnjih nezadovoljnikah doskora i odstranjeni. Isto tako su i u Tržiću dvojezične službene tabele, koje su nedavno bile smještene u sudbenoj sgradi, odstranjene.

Takovu postupku vlade rugaju se demonstranti, dok čestito pučanstvo, koje još vjeruje u državu, taj postupak raztužuje.

U interesu države i dinastije je s toga skranje vrieme, da vlada napusti ovo kukavno držanje, te da okrene drugim pravcem, ako je proniknuta mišlju, da se zemlja ova ima sačuvati monarkiji.

Obzirom na to, što je evo rečeno, slobodni su podpisani pitati ukupno ministarstvo:

1. Temelje li se viesti o namještenju i odstranjenju dvojezičnih tabelah u unutarnjih prostorijah sudbene zgrade u Piranu i Tržiću na istini?

2. Ako da, kako dugo misli visoka vlada ovu nedostojnu igru, koja vriedja čuvstva čitavoga jednoga naroda, još nastaviti, i kada ova misli izazivanju vladinih organah učiniti kraj?

U Beču, 28. novembra 1894.

Alfred Coronini, dr. Fanderlik, dr. Záček, Swozil, Hoch, Hájek, Formánek, dr. Dyk. Kaftan, dr. Engel, Perić, Jax, Fušar, Nabergoj. dr. Dostal, Adámek, Schlesinger, Seichert, Špindler, Schwarz, Romaneczuk, dr. Lang, dr. Gregorčić, dr. Ferjančić, dr. Klalć, Spinčić, Biankini, dr. Lagiuja, dr. Gregorec, Troll, dr. Lueger, Scheicher

Rozkošný.

DOPISI.

Občinski izbori u Pazinu. Oglasom občinskog glavarstva 30. novembra 1894. br. 3606 razpisani su izbori za novo zastupstvo mjestne pazinske občine.

Svako tielo bira 10 zastupnika i 5 zamjenika.

Treće izborno tielo ima 2305 birača, koji će birati ovako:

utorak dne 11. decembra 1894. birači upisani pod broj 1—470.

srieda dne 12. decembra 1894. birači upisani pod broj 471—940.

petak dne 14. decembra 1894. birači upisani pod broj 941—1410.

subotu dne 15. decembra 1894. birači upisani pod broj 1411—1880.

ponedjeljak dne 17. decembra 1894. birači upisani pod broj 1881—2305.

* * *

Drugo izborno tielo ima 701 birača, koji biraju ovako:

utorak, dne 18. decembra 1894. birači upisani po broj 1—351, i

srieda, dne 19. decembra 1894. birači upisani pod broj 352—701.

* * *

Prvo izborno tielo sa 295 birača glasuje dne 20. decembra 1894.

Svakog ustanovljenog dana *započimlje izbor točno u 8 sati jutrom*, te će se redom pozivati imena izbornika, koji imaju *onoga dana* glasovati. Preporuča se dakle svim našim izbornikom, da budu u odredjeni sat u občinskoj dvorani, gdje će se obdržavati izbor. *Zakasni li koji* slučajno, tada neka čeka u dvorani, dok budu pročitana imena izbornika pozvanih onog dana, pa onda *neka se prijavi izbornom porjerenstvu.*

Tko je pozvan stanovitog dana, *nemože biti pripušten glasovanju drugoga dana*, makar biralo isto njegovo izborno tielo.

Redovito svaki izbornik mora birati osobno. Iznimke jesu:

1) Za birače, koji nisu još navršili dvadeset i četiri godine ili kao takovi nisu sudbeno proglašeni punoljetnimi, glasuju oni, koji su po zakonu pozvani, da njih zastupaju. Dakle, ako je otac živ, glasuje on za njih. Ako je samo majka živa i da je ona po sudu postavljena kao štitnica, tada je ona vlastna za svoju djecu dati punomoć. Podpisa suštitnika na punomoći netreba, ali se preporučuje. Ako majka takodjer nije živa, ili ako je drugi koji po sudu imenovan suštitnikom, tada glasuje ovaj *osobno* za svoje štićenike.

2) Za slaboumnike ili razsipnike glasuje sudbeno imenovani njim skrbnik.

3) Za žene, koje žive u zajednici sa mužem, glasuje ovaj. Ženske punoljetne neudate ili koje ne žive u zajednici sa mužem, ili udove, glasuju po punomoćniku.

4. Koji su odsutni iz občine radi javnog posla biraju po punomoćniku.

5) Posjednici zemljišta, stanujuci u drugoj občini, glasuju po svojem upravitelju.

6) Moralna ili pravna tjelesa glasuju po onoj osobi, koja je po zakonskih ili družtvenih propisih pozvana, da zastupa odnosno moralno tielo naprama vanjščini. Ako je više tih osoba, tada ovlaste *punomoću* jednoga izmedju sebe.

7. Suvlastnici imaju samo jedan glas. Ako su to muž i žena, koji žive u zajednici, glasuje muž. Muž i žena, koji su: vlastnici a ne žive skupa, ili drugi suvlastnici, koji si nisu muž i žena, moraju *dati punomoć jednomu* izmedju njih samih. Dakle ne prikazat se svi, *nego punomoć treba.* Ako je koji suvlastnik umro, ili je odsutan, mogu dati glas oni, koji su u občini.

Jedan te isti birač nemože glasovati *sa više punomoći*, ali oni, koji su po zakonu pozvani, da glasuju za drugih, to jest štitnici, muževi itd. imaju glasovati za sve one, koje po zakonu zastupaju.

Punomoć mora izričnu glasiti na ove občinske izbore i točno se sudarati sa unosom u izbornih listinah. *Treba da ludu*

supodpisana dva svjedoka na punomoći, koje su samo podpisane ili podkrižane po izdavatelju.

Smatrali smo nuždnim iztaknuti ovo nekoliko zakonskih ustanova, da budu pri ruci biračem, te da se budu znali po tomu vladati.

Očekujemo od sviestnih birača mjestne občine Pazin, da se neće dati varati od pazinskih krajela i šarenjaka, te da će svi složno stupiti na biralište i glasovati za muževe naše krvi i našega jezika, za muževe poštene i radine, neodvisne i požrtvovne; za muževe, koji će tražiti dobro občinarah u prvom redu i koji će raditi za boljak čitave, mjestne občine. Na noge dakle občinari pazinski, svi složno na izbore!

Franina i Jurina

Fr. A kaj dela ono lipo dite od Šandoronšina?

Jur. A vero da zajci nemore nać a radi zime da mu treba snopić.

Fr. A kaj nima s kim kupit?

Jur. A kako? Zajci nemore produt, oni „krščeni" da su ga već dobro upoznali, pak da nà niže od njega kako sotona pred križen, pak vidiš tako nima snopića ni u jutro za kafè. . . .

Fr. Ja sam govori danas s jednim Medvejčanom.

Jur. Pa kaj ti je rekau?

Fr. Želi, da gori pride Šandoronšin. Vero da su nabrali čuda, čuda bužija sulih za faršuriju njegovu. Oni da ga žele steplit i jušicu brižnemu u faršuriji skuhat, da mu se kosti naravnaju.

Jur. Bog blagoslovi Medvejčane. Oni so kako se vidi zaista milosrdnega srca.

Fr. I ja tako mislim.

* * *

Jur. Ti Frane ki se vajk kako miš po sakrestijah smucaš, recimi ako je istina, da ima sv. Maša na kvatrnu nedilju po dvi epištole i po tri vanjelja?

Fr. Ne budi Jure munjen, ter znaš, da svaka sv. Maša ima samo jednu epištolu i dva vanjelja.

Jur. Ma po moju grišnu „na božjem polju" kantaju sve po duplo.

Fr. Jure tebi se u moždjanih mješa!

Jur. Vero da ili meni, ili čozotu, ili fer.....

Fr. Najbrže, da tom zadnjem.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Dne 8. novembra t. p. uplatiše u kući poštenoga rodoljuba sovinjačkoga: Vivoda-Sergobana iza liepa govora, što ga je ovdje držao o našoj miljenici: „družbi sv. Cirila i Metoda" g. Ivan Vranić, župnik u Vrhu, sliedeća gospoda: Ivan Vranić, župnik iz Vrhu 1.10 for., Ivan Grbac, Antonov iz Vrhu 30 nvč., Ivan Vivoda-Sergoban, Iv. Sirotić-Matiša po 1 for., Jos. Bačić, učitelj 1.10 for., Mihovil Vivoda, Josipa Bačić, Jakov Vivoda-Sergoban po 50 nč., Marija žena Mih. Vivode 20 nvč., Josip Vivoda Mihovilov diete od 8 godina 5 nvč. — K tomu još uplatio je g. Iv. Vranic župnik u Vrhu obrok kao utemeljni član 15 for. Napried braćo mila i draga! Gdjegod se nadje liepa prigoda, otvorite vaše „mošnjice" ili zagrabite rukom u „žepić", pak dajte liepoj družbi sv. Cirila i Metoda po koji novčić. Taj maleni dar bit će Vam blagoslovljen od Boga i kad budete u grobu ležali, hvalit će Vašu požrtvovnost i ljubav do sv vjere i naroda Vaši unuci i drugi dobri ljudi.

Položio čast načelnika. Velečt. gosp. dr. *Ante Dukić*, zemaljski zastupnik, odvjetnik i načelnik do nedavna u Pazinu, morao je radi poremećenog zdravlja zapustiti Pazin, te se je ovog ljeta preselio u Volosko, gdje žalibože još uvjek teško boluje. Znajuć, da mu je nemoguće nadalje upravljati sa onom prostranom i težkom občinom, položio je prošloga mjeseca čast načelnika u ruke občinskoga zastupstva, koje je moralo bolnim srcem odkrenutje svoga obljubljenoga načelnika uzeti do znanja. Občinsko zastupstvo izreklo je g. dru. *Dukiću* u javnoj sjednici najsrdačniju zahvalu za njegovo neumorno i požrtvovno djelovanje u onoj občini. Tu zahvalu zaslužio je g. dr. Dukić u punoj mjeri, jer se je on uprav žrtvovao za onu občinu. Zadnje godine njegovog načelnikovanja nastali su bili usljed talijanaških spletaka i njihovog, gorke uspomene, zaštitnika tako nesnosni odnošaji, da bi jim bio morao ući neprestane težke borbe podleći tielom junak, a kamo li neće tjelesno slab muž, kao što je na žalost naš čestiti drug i prijatelj dr. Dukić. Radeć dan i noć na korist one občine proti paklenskim osnovam i navalam drzovitih protivnika narušio si on u toliko svoje dragocjeno zdravlje, da je morao zapustiti občinu i grad Pazin, te se povući u zatišje, da u miru i daleko od strastvene borbe koliko moguće popravi težko narušeno zdravlje.

Kako nam prijatelj javlja iz Voloskoga dr. Dukić boluje na žalost još uviek težko. Svevišnji neka mu se smiluje i neka nam ga uzdrži još dugo u životu! To su molbe najiskrenije svih njegovih prijatelja i štovatelja.

Imenovanja. Pravni vježbenici kod zemaljskoga suda u Trstu gg. Ante Podreka i Ante Colombis bijahu imenovani prisušnici kod istog suda.

† **Mate Šverljuga.** Iz Rieke javljaju nam, da je tamo preminuo dne 3. t. m. g. *Mate Šverljuga*, upravljajući ravnatelj ugarsko-hrvatskog parobrodarskog družtva, brodovlastnik, kapetan itd. itd.

Pokojni *Šverljuga* imade velikih zasluga za pomorski promet u našem moru a ugarsko-hrvatskomu parobrodarskomu družtvu na Rieci bijaše ne samo ravnatelj, nego i jedan od najaktivnijih članova ravnateljstva.

Pokojnik ostavlja za sobom mnogobrojnu obitelj i množtvo prijatelja i štovatelja, koji gube u njemu čestita poglavicu, vriedna i poštena druga i prijatelja. Lahka mu bila hrvatska gruda!

† **Ignac Škobrtal.** Tužna nam stigna viest iz Olomuca, na Moravskoj, da je ondje kod svojih roditelja preminuo naš mladjahni svećenik, duhovni pomoćnik Mošćenički, č. g. *Ignac Škobrtal*. Reć bi, da je mogao već više vremena bol u mladom si tjelu; pred 2 mjeseca, čuteći, da mu snage odviše malaksaju, zamoli dopust i uputi se u domovinu, u nadi, da mu se ondje uz njega dragih roditelja, prije oporavi narušeno zdravlje. Ali niti pazljivo oko očevo, ni ljubeće srce majčino, ni iskreno sućutje drugova, niti sladki zrak rodnog kraja, nisu ga mogli obraniti proti hladnoj morani. Prošlog četvrtka, dne 22. studenoga o. g., preda mladu svoju dušu milosti Svevišnjega, komu je bio život svoj posvetio. Lahka mu bila rodna zemljica, a kod drugova dugotrajna uspomena!

† **Vaclav Halík.** Brzojavna žica iz Moravske javlja nam tužnu viest, da je u svojem rodnom mjestu *Oududen* umro dne 10. studenoga velč. g. *Vaclav Halík*, svećenik porečko puljske biskupije, kamo bijaše otišao, da se lieči. Umro je u cvietu mladosti: bilo mu je tekar 28 godina. a službovao je same četiri godine i to najprije kao kapelan u Labinu, a zatim kao župe upravitelj u Šišanu. Bio je blage ćudi, te bila mu lahka rodna zemljica, a njegovoj rodbini dao Bog, da kriepostno podnesu taj prerani gubitak! P. u. m.! —

Iz Beča. 2. decembra. Prošlog četvrtka i ovaj ponedjeljak razpravljala je zastupnička kuća zakon proti pijunstvu i za omeđjašenje prodaje žganoga pića na malo.

Do §. 8. došlo se je kako tako, premda su mnogi govornici pričovarali, tko jednoj, tko drugoj ustanovi zakona. Osobito su spomena vriedna, za naše okolnosti, dva govora što jih je izrekao zastupnik Blankini, pobijajuć zakon, koj nije ni ćeno sastavljen, te bi moglo doći, da bude kažnjen, tko se opije žganjem ili rakijom, a da je slobodno osvinjiti se vinom kako i do sada. On je htio, da i to bude naročito zabranjeno, osobitim pogledom na Dalmaciju, gdje se sviet rakijom skoro nikad neopija, a vinom žalibože često. To, što je rekao za Dalmaciju, vriedi i za Istru.

Subotu večer glasovalo se o §. 8., a tu su se Niemci nekako razdvojili i ponješali, te je izašlo, da *nije* kaznivo, ako se koji opije, nego je kazniv onaj, koj koga opije.

Nastao je smiech i galama, gotov poraz za ministra unutarnjih posala i za novo pečenoga hofrata Šuklja, koj je kao izvjestitelj branio zakon, da pravo rečeno, ne baš sretno sastavljen.

Ponedjeljak bila je opet o tom razprava, te je izvjestitelj u ime gospodarskog odbora, koj je razpravljao taj zakon, predložio, neka mu se osnova povrati, da ju popravi iliti drugačije uredi u §. 8. i sljedećih. Taj je predlog primljen i tako opeta za više vremena zakopan zakon, koj je velepotrebit i koj bi koristan bio takodjer za naše krajeve, ako bude, kako za stalno držimo da hoće, kažnjivo svako sablazno pijanstvo, bez obzira, jesi li se opio rakijom ili vinom.

U sjednici od subote podnio je zastupnik dr. Laginja dvie interpelacije, koje se tiču znamenitih pitanja Istre, i to jedan, što se neimenuju župnici u porečko-puljskoj biskupiji, i što se tamo zapostavlja hrvatski jezik a drugo zašto se još nije sagradila toli potrebita cesta iz *Berbana u Labin*. Obe te interpelacije donesti će „Naša Sloga" ciele čim prije.

Nikolinu večer pripravlja po starom običaju i tjelos naš dični „Sokol" i to u subotu dne 8 t. m. na večer u družtvenih prostorijah (Via Farneto). Po pripravah sudeć biti će te večeri dosta zdrave šale i smjeha, osobito za našu mladež, dočim će biti za odrasle ugodne zabave.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Bermu (občina Pazin). Dne 2. decembra popodne na 4 sata oživotvorila se ovdje podružnica družbe sv. Cirila i Metoda. Poslje kratkog nagovora ovdješnjeg župnika, u kojem bi iztaknuta svrha naše družbe sv. Cirila i Metoda, prešlo se na izbor odbora. Izabran bijaše predsjednikom podružnice g. *Jos. Grašić* župnik, a tajnikom i blagajnikom gg. *Martin* i *Šimun Gortan*.

Podružnici pristupilo je do sada 60 članova iz Beramšćine, što je za malenu župu — kao što je naša — zadosten broj! Nu stalna je nada da će se reći broj još znatno povisiti:

Samo unapred Beramci! Kad poštujete svoj narod, svoje hrvatsko pokolenje — tada štujete i častite sami sebe — tada pripravljate ljepšu budućnost svojim nasljednikom! Živili sviestni Beramci!

K občinskim izborom u Svetvinčenti piše nam od tamo prijatelj, da se talijanaši iz Pule, Vodnjana i Rovinja sastaju sa talijanaši i krajeli Svetvinčenskimi na dogovore kako bi i ovaj put prevarili većinu naših občinara, koji bi imali i nadalje sliepo služiti krajelom i šarenjakom. Naš puk je pripravan, da skoči na noge za svoja prava ali njemu treba voditelja i savjetnika, pak upozorujemo radi toga naše prijatelje u susednjih občinah, osobito u Puli i na Vodnjanščini, da budu napočni našim občinarom u Svetvinčentu poduckom i savjetom.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Boljunu. Od tamo piše nam prijatelj dne 4. t. mj. Podružnicu na „Boljunskom polju" otvorismo dne 2. t. mj. Uzprkos slabom vremenu, oštroj buri i vjetru, sakupio se liepi broj puka, samih članova bijaše prisutno 50. Malen je ovo broj, činiti će se to komu, al uz ovdješnje odnošaje je dosta velik, a podvostručiti će se u kratko doba, nadamo se. Posjetili su nas prigodom ustrojenja u pratnji g. dr. D. *Trinajstića* nekoji naši iz Pazina, Gologorice, Dolenjevasi, Buzeta itd., dočim su se nekoji iz blizine, koji bi bili morali prisustvovati, prestrašili bure! Nečudimo se onim, koji su bili zapriečeni službom ili bolešću, al se čudimo onim, koji su se tobož nevremena preplašili. U odbor bijahu izabrani:

Fr. *Stefanutti*, predsjednik; Iv. *Puttaj*, tajnik; Jakov *Burtić*, blagajnik. Narod bijaše veoma oduševljen — u tren oka bijaše sabrano oko 35 for. u ime članarine i darova za podružnicu. Dao Bog, da bi cvala i ojačala!

Slava našim dičnim Boljuncem, koji nehtjedoše zaostati za ostalom braćom. Živili!

K predstojećim občinskim izborom u Pazinu. Glasilo tršćanskih židova donaša dne 4. t. mj. u večernjem izdanju viest iz Pazina o predstojećih izborih u onoj občini.

Pošto je naveo dane izbora i sasvim vreću klevetu i laži proti našim rodoljubom na Pazinšćini, osobito proti požrtvovnom našem svećenstvu i učiteljstvu, spominje na koncu, da su pazinski izbornici (čitaj Talijanaši, i krajeli i šarenjaci) poslali zastupniku *Bartoli-u* odlučan prosvjed proti sadašnjem zastupstvu zahtjevajuć, da se isto odmah raspusti i da se eventualno izvrši upravu sa izbori vladinom komesaru. Prosvjed taj, da će *Bartoli* uručiti ministru predsjedniku. Žalimo pazinske Talijanaše, što nisu izravno zahtjevali, da se njim povjeri uprava sa izbori, jer bi se tada bez dvojbe biralo u redu, i to po *talijanskom redu*!

Tri interpelacije. Radi preobilnosti gradiva nemogosmo za danas priobćiti tri interpelacija, što no ih stavišе u posliednje vrieme hrvatski i slovenski zastupnici na carevinskom vieću. Jedna je zastupnika Kluna i drugova u poslu dvojezičnih tabela u Istri, a dvie su dra. Laginje, Spinčića i drugova, i to jedna pita vladu, zašto se ne razpisuje u porečko-puljskoj biskupiji župnička mjesta i zašto se tamo zapostavlja hrvatski jezik, a druga zašto se nije još izgradilo toli potrebitu cestu izmedju Barbana i Labina. Sve tri interpelacije donieti ćemo u budućem broju u cielosti u hrvatskom prevodu.

Iz Lovrana pišu nam koncem studenoga. Ovdješnji pošte meštar g. Batestin predno je kao obično občinskom poslužniku službene spise za občinu. Občinski tajnik gosp. F. G., otvarajuć zavitke, opazio je su neugodnošću, da je otvorio i jedan zavitak upravljen na predsjedničtvo cestnoga odbora. Uvidiv, da mu bijaše taj spis pogrešno poslan, vrati ga odmah dotičnom pošte meštru, da ga isti uruči komu bi upravljen. Gosp. *G. Župar*, kao predsjednik cestnoga odbora, posla iza toga uvriedljiv dopis na občinu, u kojem se čita medju ostalim: „*Azioni poco corrette ed indecorose per un' uffizio podestarile ma non meravigliose*".

Naravski, da se takve uvriede nije smjelo nit moglo mimoići, — pa je gosp. *J. Turčić*, kao načelnik, tužio dotičnika kotarskomu sudu. Razprava se je vodila u četvrtak dne 22. o. mj. Obtuženika branio je gosp. *Puović*, c. kr. notar. premda imade više odvjetnika u Voloskom. Državno odvjetničtvo zastupao je barun *Schmidt*, c. kr. koncepista. Sudac iztražitelj bijaše g. *Zottig*. Razpravu odgodiše. Konačnu osudu, kao i cieli tečaj razprave javiti ćemo Vam kasnije. Jer je uvriedna težka, želimo, da se njom bar to postigne, da se za buduće stane na kraj ovako ružnim činom, koje radja jedino politička mržnja. Pošte meštru Batestinu preporučamo pako, da unapried dobro pazi, da se uruče spisi komu su upravljeni. *Dr. Oblica.*

Posvećenje nove crkve. Naši čestiti občinari Sv. Vitala (občina Višnjan) sagradili su si osobitim požrtvovanjem krasnu župnu crkvu, koja će se posvetiti dne 13. t. mj. te će u istoj čitati prvu sv. misu istoga dana. Neumorni odbor, kojm bijaše duša naš volevriedni *Pavao Simonović*, posjednik u Svetvitalu, nije štedio ni truda ni novca, da sagradi Bogu na slavu, a onom čestitom puku na čast božji hram, u kojem će se danomice *Svevišnjemu* moliti za sve duševne i tjelesne potrebe.

Živili naši dični Sveto-Vitalci!

Sastanak povjerenika slovenskoga naroda. Dne 29. pr. mj. sastalo se u bieloj Ljubljani preko 300 slovenskih rodoljuba iz svih slovenskih pokrajina, da viećaju o političkom programu u obće, napose o političkoj organizaciji u Kranjskoj. — Iz Trsta i okolice sudjelovalo je kod sastanka devet naših rodoljuba, kojim se priključila dvojica njih iz Podgrada. Skoro kod svih resolucija stavili su naši povjerenici posebne prediloge il izpravke, te bijahu nekoji i od skupščine prihvaćeni, dočim zabaciše najvažnije, ili nedodjoše niti na razpravu. Radi toga izjaviše naši povjerenici na koncu skupščine, da se neće vezati na prihvaćene resolucije, ali da će i nadalje podupirati narodnu stranku u Kranjskoj, u koliko bude ista provadjala čisti narodni i vjerski program.

Prihvaćene resolucije jesu do skrajnosti umjerene i skromne, te idu najpače za tim, da se organizira narodna stranka u Kranjskoj. Pošto nam prostor lista nedopušća, da se tim sastankom i resolucijami obširno bavimo, upozorujemo sve one, koje bi mogao taj sastanak poblže zanimati, da čitaju „*Edinost*" ili „*Slovanski Svet*", gdje će sve obrazloženo naći. Mi za danas donašamo samo u izvadku nekoje od prihvaćenih resolucijah, koje se nas poblže tiču:

Slovenci i istarski Hrvati, težeći, da se s primjerenimi sredstvi razvija kulturna uzajemnost s drugimi slavenskimi plemeni, neka se u to ime sdruže i organizuju slovenskih pokrajinah i u Istri.

Sastanak prosvjeduje proti tomu, što se u slovenskih i hrvatskih krajevih kod sudova, kod političkih i drugih oblastih namještaju činovnici, koji nisu vješti hrvatskomu, odnosno slovenskomu jeziku; što ne ima dovoljno hrvatskih, odnosno slovenskih škola u Istri. Prosvjeduje proti pogubnomu djelovanju „Schulvereina" i „Lega nazionale" i namiće svakomu Slovenci i Hrvatu za dužnost, da podupire družbe sv. Cirila i Metoda.

Od vlade traži se, da ustroji slovenske odnosno hrvatske paralelke na gimnazijah u Celju, Gorici, Trstu, Puli i Kopru.

Za to se pozivlju hrvatski i slovenski

zastupnici u saborih i u carevinskom vieću, da složno i odrješito rade oko ostvarenja ovih zahtjeva. — Proti koalicji parlamentarnih stranaka, koje podpomažu današnju vladu, moraju se boriti svi hrvatsko-slovenski zastupnici.

Slovenci i Istarski Hrvati zahtievaju ostvarenje političke ravnopravnosti u svih slovenskih pokrajinah i u Istri.

Sveto poslanstvo u crkvi sv Antona novoga u Trstu odročeno! Na molbe našeg pobožnog puka slovenskoga jezika imao je doći amo jedan Isusovac, koji bi bio držao sveto poslanstvo u crkvi sv. Antona. Ako se nevaramo, bijaše odlučeno, da će držati kroz tri dana slovenske propovieđi u rečenoj župnoj crkvi, koja poluze i inače mnogobrojno naši sugradjani slovenskoga jezika. Za tu nakanu doznali su tršćanski židovi i liberalci, te je u ime njihovo upitao u predzadnjoj sjednici gradskog zastupstva poznati liberalac D' Angeli načelnika, da li je istina, da će se u crkvi sv. Antona držati sveto poslanstvo u slovenskom jeziku i što kani poduzeti, da se to prepriečí.

Načelnik *Pitteri* izjavi na to, da je viest ta istinita i da se on slaže u tom, kako valja sve poduzeti, da se prepriečí slovenske prodike i sveto poslanstvo u crkvi sv. Antona u interesu mira i javnog poretka.

Zastupstvo naloži zatim načelniku, da se to prijavi sv. Otcu u onoj spomenici, koju kani mjestni magistrat poslati sv. Stolici, da se istoj potuži na presvj. g. biskupa radi tobožnjeg proganjanja Talijana a podupiranja Slavena. Nadalje zaključiše gospoda liberalci, da načelnik učini potrebite korake kod c. kr. namjestnika i da se pomoćju svoga zabrani ili preprieči slovensko poslanstvo.

Gosp. načelnik izvršio je nalog te posjetio g. namjestnika i posljedica tomu bijaše, da je sveto poslanstvo *za sada odročeno*!

Ako smo dobro obaviešćeni prijavio je g. namjestnik preč. Ordinarjatu želju i zaključak židovsko-liberalne gospode gradskog zastupstva sa dodatkom, da te želje nisu neosnovane, da bi sveto poslanstvo u slovenskomu jeziku moglo izazvati nemir i nerede, te da ni on ni samo redarstvo nebi mogli jamčiti za uzdržavanje mira i reda. Usljed toga bijaše od strane preč. Ordinarijata župnomu uredu javljeno, da se na žalost poslanstvo nemože obdržavati i da se ono za *sada odročuje*.

Po onom, što smo čuli i doznali ovako stoji sada pitanje o spomenutom poslanstvu. Mi se uzdržujemo za danas svakog dalnjeg tumačenja u ovom pitanju, koje je strogo crkveno i u koje se nebi smjeli nepozvanici, najmanje pako židovi i liberalci mješati. Medjutim pitanje ovo — već bi — nije ješte riešeno, pak moguće, da se na isto ješte vratimo.

Iz Kastva pišu nam. Evo me, da u kratko izvjestim o prvoj veselici naše ženske podružnice družbe sv. Cirila i Metoda, što ju priredila dne 25. p. mj.

Iza sedme stale se puniti prostorije „Narodnoga Doma" od kojih bila je osobito plesaona ukusno izkićena, na čemu svaka čast i hvala našim dičnim gospojicam, koje su se sbilja skrbile, da ju što ljepše ukrase. Usried bujna zelenila i šarenoga cvieća nalazila se na odličnom mjestu ovjenčana slika miljenika našega, veleuč. profesora Spinčića.

Budući je baš onog dana pritisla čvrsta zima, nebijaše nadošlo onoliko gostova, koliko ih se pripravilo doći, nu ipak vidjesmo liepu kitu gospodja i gospode. Zapriečeni odazvaše se, priposlav ulaznino, e da tako bar ponješto pripomognu plemenitoj svrsi.

Točno na osam sati otvori zabavu prigodnim govorom dražestna gospojica Ema Grosman. Za vrieme govora sjajila se mnogomu suza na očima, slušajuć mladu govornicu, kako sićanim onim glasićem zanosito razlaže svrhu i cilj družtva. Na koncu burno ju pozdravi uznešeno obćinstvo, te bijaše više puta pozvana za pozornicu.

Također mješoviti sbor odpjevao je u programu naznačene pjesme na obćenito zadovoljstvo, a hrvatsku himnu morao je uz oduševljenje obćinstva opetovati.

A i naši diletanti ne zaostadoše u igranju burke „Današnje služkinje", već kao uvjek, tako i sada pozabaviše najugodnije obćinstvo. Uz poznate već diletante gdjice Emu Grosman i Hinku Drnjević, te gosp. R. pokazaše i početnice, gdjice Klementina Munić i Ljudmila Jelušić, dara i vještine u igranju. Ne smijemo mimoići ni gdjice Marije Jelušić, koja je kao vještа šaptalica također mnogo doprinesla, da je igrokaz onako gladko izpao.

Zatim deklamovala je gdjica Hinka Drnjević pjesme „Sv. braći Cirilu i Metodu", što ju je izpjevao dični naš istarski pjesnik A. K. Kao početnica uspjela je nad svako očekivanje.

Predzadnja točka bila je tombola. Izžrieblo se do 30 ukusnih darova, što ih družtvu poklonište pojedino članice. I ovo je liep dokaz, kako se kod nas svojski zanimaju za družtvo naše gospoje i gospojice. Samo tako napried, a širom mile nam Istre ugledale se u njih i druge. Zatim započeo je ples, koji je trajao do zore, kako je već to kod nas u navadi.

Nadasmo se, da će ovu zabavu posjetiti i presvjetli g. dr. Vitezić, nu zapriečen neodklonivimi poslovi nije mogao doći, već je upravio na predsjedničtvo podružnično pismo, u kojem moli, da se ga izpriča radi odsutnosti, budući bio je u jednu ruku obećao doći. Nadošao je jedan brzojav od tršćanskih djaka, koji bijaše oduševljenjem primljen do znanja.

Račun zabave jest sliedeći:

U ime priposlane ulaznine unišlo 65 fr. Preplaćene ulaznine na vratih 12 fr. 50 nč. Redovita ulaznina na vratih 71 for. Prvi ples 6 for. 10 nvč. Izlicitirana smotka 22 novč. Tombola 39 for. 21 nvč. Ukupna svota priloda 194 for. 03 nvč.

Razhod: Pozivnice i poštarina 10 for. 97 nč. Glasba (sa večerom) 48 for. Razsvjeta i ostale potreboće 12 for. 78 nvč. Poslužba 5 for. 90 nvč. Ukupna svota razhoda 77 for. 65 nvč. Prispodobiv prihod od 194 for. 03 nvč. sa razhodom od 77 for. 65 nvč. Preostalo čistoga dobitka 116 for. 38 nvč.

Evo tako je izpala prva ova zabava naše podružnice, a dao Bog, da druge ješte i više čistoga dobitka bace — „za nevinu dječicu našu, na koju neprijatelj bacio je svoj pogled, da ju iztrgne iz našega naručja, pa da iz nje učini poturice, gore nego Turčine" — kako reče u svom govoru one večeri gdjica Ema.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastvu. U ime članarine uplatile su za god. 1894 nadalje gospodje: Buzdon Cilka i Meula Franjica u Kastvu, Sirola Josipa iz Bernasove i Ida Spinčić iz Spinčići i gospojica Galović P. u Klani po 1 for., Dukić Marija br. 101 u Kastvu 50 nvč.

Pazinski obćinari pozor! Na sjednici 3. tek. mjeseca zaključilo je upravno vieće porezne obćine Pazin, da se protegne za dalnjih 13 godina amortizacija duga kod zemaljske zaklade. Time hoće, da se pokrije novi dug od for. 6500, koji misle učiniti za poljepšivanje grada. Upotrebite to na predstojeće obćinske izbore.

Tužan spasitelj buzetski morao je ovih dana dvie gorke pozobati!

Prva je, da je napokon bio osuđen sbog prostačkog napadaja na siromaha sedlara Pismanta. Da ste ga vidjeli kako se je na razpravi ganutljivo molio i ponizno izpričavao! Nitko ne bi u njem bio pripoznao onoga silnoga lava, kakovim se sam gradi niti onoga nesmiljenoga nasilnika, kakovim se je u onom napadaju pokazao. Sram ga je bilo svojega čina, pa je od sudbene dvorane dao odaljiti kmeta Antona Flega, kao da će ga trebati za svjedoka. Jako smo nizko pali, kad se već gospoda moraju pred prostim kmetom sramiti svojih djela! Osuđiše ga na 20 for. globe i na platež for. 12 Pismanta. Bi reć da je očekivao veću kaznu, jer se zadovoljio osudom.

Druga gorka je ova. U selu Rakitovcu su seljani pred koju godinu ugovorili, da tko bude što ukrao, morat će da plati globu, koju mu budu svi seljani u svojem skupu odmjerili. Na takovu odluku jih je naveo slučaj, da je jednomu iz Zazida bilo nešto nestalo, da je pala sumnja na nekoga iz Rakitovca i da sbog toga Rakitčani nisu mogli nikuda mimo Zazida a da njim seljani iz ovoga sela ne spoćituju nedjelo i kradju. Nakana njihova bila je dakle plemenita: htjeli su izkoreniti i najmanju kradju. Nego zlo je bilo, da one globe, mjesto je ulagati u korist ne svrhe, su je svi skupa — zapijali. Kad je Sandrin uzeo u zakup i sve obćine, Rakitčani su odlučili, da mu kod njih ne smije nitko služiti stražnarem, niti da mu imaju djeca poć da pluše divljač kod lova. To su dakako odlučili jer ga imaju vrlo rado! Ako bude tko pošao, izključiti će ga iz njihova družtva paše. Ovdje imaju, naime, običaj da svi posjednici blaga uzmu u službu jednoga zajedničkoga pastira („čredara"), kojemu svaki plaća toliko na mjesec i po redu jedan dan hrani. On nema druge, nego da pripazi na blago. Tko je iz toga družtva izključen mora si naći vlastitoga pastira.

Našao se jedan, Anton Rožac-Vuk, koji je preuzeo od Sandrina službu lovačke straže i koji je u „Piccolo" bio opisan kaku „persona intelligente". Sbog toga Rakitčani ga izključili iz družtva paše i još se dogovoriše, da mu neće nitko pomagati u poljskoj radnji. Rekoše: tko nije s nami, nećemo ni mi s njim!

I ovaj čin i onaj čin o globah je Ant. Rožac po Sandrinu spravio skupa, te prijavio na sud. Kod predizvida je bio pritvoren župan a poslije pastir. Talijanske novine su o tom doniele viesti kako o kakovoj uroti.

Sad se je sve to razplinulo u ništa, jer je državno odvjetničtvo izjavilo, da nema razloga tužiti ni postupati proti nijednomu. Strašno je morao spasitelj zakašljati, kad je za ovo doznao. Tko zna hoće li to javiti onim novinam, koje su ob ovom već toliko pisale?

Iz Vrbnika pišu nam koncem novembra. (Posjet presvj. gosp. biskupa Andrije Šterka). Željno iščekivasmo onaj sretni čas, kad ćemo ugledati milo lice dobrog našeg pastira u ovom drevnom mjestancu. Željno velju, jer već odavna čusmo liepu o kriepostih i dobroti njegovoj.

Dne 23. novembra popodne oko 4 sata navjesti nam gruvanje mužara i skladno glasno zvonjenje, da se približuje naš ljubljeni duhovni otac. Na susret izadjoše mu sve duhovne i svjetovne oblasti, kao također učitelji i učiteljice sa učećom se mladeži i mnoštvo puka.

I kucnu radostni čas, eto u našoj sredini milog nam pastira sa liepim kršćanskim pozdravom: „*Hvaljen Isus i Marija!*" Nakon nekoliko izunjenjenih pozdravnih rieči izpratismo ga do župne crkve, gdjeno se pobožni biskup pomoli, a zatim uputi u župni stan.

Subotu jutrom nakon pohoda na groblje izreče naš presvj. g. biskup krasno slovo o dužnosti svoga pohoda, o ljubavi prema milim pokojnikom, te o dužnostih pravog kršćanina. Sliedila je sv. misa, koju je čitao presvjetli, a nakon toga dielio sv. potvrdu ženskoj mladeži. Poslije podne pregledao naš duhovni pastir crkve grada Vrbnika. Nedjelju jutrom, licem na sv. Katu, nakon što je sv. misu obslužio presvjetli pastir, sliedila je velika sv. misa. Iza evangjelja i opet zabavi nas presvjetli liepim slovom o životu sv. Katarine upraviv njezina djela, njezine krieposti na naš život. Pohvali i utvrdi u vjeri stado svoje, te obeća po danoj oblasti sretno vladajućeg svetog Oca pape Lava XIII. podieliti podpuno proštenje svima onima, koji su u vrieme prvog njegovog pohoda primili sv. otajstvo pokore i presv. pričesti.

Nakon sv. mise, štono je svojim milogласnim pjevom obslužio obljubljeni naš župe- i dekanata upravitelj g. Petar Volarić, podielio presvj. biskup podpuno proštenje, a zatim sliedilo dieljenje sveta krizme mužkoj mladeži. Poslije sliedio objed kod našeg gostoljubivog popa Petra Volarića. Medju raznimi uzovnici opazismo i preč. g. dra. *Frana Volarića*, našeg dičnog zastupnika na pokrajinskom saboru; zatim presvj. g. dra. *Dinka Vitezića*, perjanica našu i prvaka našeg, te više drugih odličnih ličnosti. Tu su zaredale zanosne zdravice sve u čast, zdravlje i dugi život visokog dostojanstvenika, premilog oca i pastira našeg.

Ponedjeljak jutrom blagoizvoli plemeniti biskup posjetiti ovomjestnu pučku mužku i žensku školu, te slušati izpit iz vjeronauka u svih razredih, a popodne uz lutnjavu mužara i zvonjenje, uz oduševljene i nebrojene „živio!" uzklike ostavi nas premili naš pastir, vrativ se kočijom u Krk.

Doista čuli smo veoma hvaliti našeg novog pastira, al je naš pojam o njegovih uzornih vrlinah kud i kamo bio slabiji prije ovog njegovog posjeta. Jedva sada bolje razabiremo koli vriednoga muža nam naklonula nam božja Provid, da bude pastirom duša naših; vječna joj hvala i čast! Promatrajuć obljubljenoga našega duhovnoga oca i nehotice namiče se misao: ovaj bi mogao postati novi naš *Dobrila*, u njemu živi onaj veliki nu skromni duh pobožnosti i čednosti, duh pun ljubavi, otačbeničtva, prijaznosti, te ostalih vrlina i krieposti, koje su toli divno krasile svetu dušu neumrlog velikana i preporoditelja našeg.

Presvjetli i prečasni gosp. biskupe! Vaš boravak u našem skromnom mjestancu ostavio je neizbrisivu milu i svetu uspomenu. Dao Svevišnji, svratili se skoromice opet k nama! Dobri i milostivi Daritelj svake sreće produlji Vam do najskrajnijih granica ljudskog vieka dragocjene godine žića Vašeg na sve veću čast i slavu Božju, na dobrobit crkve svete, na spas i sreću Vašu te povjerenog Vam stada!

Milodare za sirote Kastavce, nastradale kod gradnje governerove palače na Rieci, darovaše u Kastvu G. Gregersen poduzetnik kamenoloma u Preluci 5 for., Munić Fran Ksaver, obć. glavar 2 for., Jelušić Mirko, obć. likvidator, Kleinmayer pl. Ferdo, obć. zemljomjerac, Stipković Rikard, obć. blagajnik, Juretić Petar, obć. kancelist po 1 for. Ukupno 11 for. — Ova svota nalazi se u obć. glavarstvu u Kastvu.

Knjigovežu „Matice Hrvatske" g. Iv. Schneidera u Zagrebu preporučamo svim onim članovom naše „Matice", koji žele imati vrlo ukusno i solidno vezane „Matičine" knjige, koje će izaći još tekajem ovoga mjeseca.

Upozorujemo naše čitatelje na oglas g. *Schneidera* na četvrtoj stranici.

Iz Gradca pišu nam 28. p. mj. Častimo se ovime obznaniti, da je družtvo „Slavulj" u Gradcu dne 13. o. m. održavalo svoju polugodišnju skupščinu sa sliedećim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika prošle skupščine. 2. Družtveno izvješće za prvo polugodište 1894. (Izvjestitelj tajnik: Ferrari.) 3. Izvješće blagajne (Izvjest. računovodja Ferrari). 4. Izbor odbora. 5. Svesobći predlozi.

U odbor izabrana su sliedeća gg.: Gjurin Stjepan, predsjednik. Faltak Josip, podpredsjednik. Ferrari Otmar, tajnik. Drenški Blaž, blagajnik. Pasariček Franjo, Volaušek Franjo, Šarman Drag. odbornici. Kurelac Antun, Čavlović Franjo, Hrnčić Stjepan, odb. zamjenici. Nadgl. odbor: Faltak Josip, Benić Josip, Mrkoci Vjekosl.

Slaveni u Istri. Pod ovim naslovom donaša *„Crazer Tagespost"* u broju 293. članak, koji je, kako taj list kaže, historički, u istinu pako politički našaran. Bez obzira nato, da zanieće Hrvatima u Istri nesamo svaku kulturu nego u obće svaku naobrazbu, donaša historičku laž, da su se Slaveni u Istri naselili tekar pod mljetačkom vladom i to prilikom velike kuge, koja skoro cieli poluotok pohara.

Ovu neistinu je objavio najprije talijanski učenjak (!) iztraživač *Kandler*. Pošto učeni sviet nepozna historičkog razvitka Istre, vjeruje slieno riečima *Kandlerovim*, koji je sam svečano kazao, da mrzi Slavene.

Kako u obće mrze Talijani u Istri sve ono, što slavensko ime nosi, može se u ostalom i iz toga razviditi, da je jedan *Benussi* samo zato nazvao pučanstvo Istre *„trakičkim"*, jer ga ime *Iliri* sieća na drevne stanovnike naših strana. Ali ipak tvrde njemački učenjaci *Kiepert* i *Momsen*, da su uroditjenici Istre Iliri bili. O nadri-historičaru Tomasinu, koji je do *šestnajst raznovrstnih slavenskih plemena* u Istri odkrio, nevriedi ni pisnuti. Ova gospoda učenjaci nisu imali ni pojma o slavenskom životu i jeziku, te su o nama sudili kao sliepci o bojama.

Historičke dokaze o doseljenju Slavena u Istru naluzimo mi drugdje.

God. 600. p. Kr. izjavi papa *Grgur* Veliki, da sažinjuje svećenstvo Dalmacije, što je ovo počelo preko Istre u Italiju prodirati: „quia per Istriae aditum iam Italiam entrare coeperunt." Medju g. 803. i 810. su u Risanu kod Kopra izaslanici kraljevski (missi regis) držali sabor, komu su prisustvovali zastupnici latinskih gradova istarskih i izaslanici slavenski.

Iz zapisnika ovog sabora uvidja se, da su samo sliedeća mjesta latini obitavali: Pula Rovinj, Poreč, Trst, Labin, Buzet, Pićan i Motovun. Sva ostala Istra bijaše već tada slavjanska. To su dokazane viesti o dobi, u kojoj su se Slaveni u Istri naselili. U drugoj vrsti rada bi gore navedeni list širiti neistinu obzirom na ethnografičke odnošaje u Istri.

Ali ipak imade po najnovijem popisu pučanstva od 31. decembra 1890. u sudb. kotaru Kopar pored 14.195 Talijana 32.142 Slovenaca i Hrvata; u sudb. kotaru Piran pored 15.918 (?) Talijana 2579 (samo?) Slavena; u sudb. kotaru Poreč uz 7511 Talijana također 4592 Hrvata; u sudb. kotaru Motovun uz 10.385 Talijana 9.511 Hrvata i u sud. kotaru Buje uz 17.694 (?) Talijana također 545 (samo?) Slovenaca i Hrvata. Uvjereni smo, da bi brojitba po narodnosti sasma drugi uspjeh na vidjelo iznila, ali jezik, kojim se obći (Umgangssprache) dodje gospodi Talijano dobro, te oni kod brojitbe pučanstva ne gledaju na narodnost.

Ako Hrvat ide u Italiju, onda mora talijanski obćiti i ako Talijan u Grčku stupi, mora se služiti novogrčkim jezikom, Slaveni pako su u Istri kod kuće, njihov jezik nije tudji, već jezik pokrajine, a kad Talijani k njima dodju, neka njihovim jezikom govore s njima. Slaveni u Istri nezahtjevaju drugo nego ono, što se svim narodom na svietu dopušta.

Sve drugo, što se nalazi u članku navedenog lista jesu puste fraze, koje se danomice čuju i čitaju. Ondje se n. pr. govori o kulturi naroda, pod kojom se naravski samo talijansku kulturu razumjevati

mora. Njekoji ljudi ne znadu valjda toga, da nepozna kultura narodnosti. Nisu li Grci preuzeli orientalsku kulturu, Rimljani grčku, a rimsku Germani itd.

Nemora li pisatelj navedenog članka priznati, da ako Slaveni i talijanski znadu, da je baš to znak, da su sposobniji za kultura nego li Talijani, koji neznaju drugo nego li talijanski.

Naravski, da on s time drugamo cilja i ne misli, da su Talijani kroz stoljeća Hrvate u Istri tlačili, držeći ih kao robove u tmini neznanstva.

Da nisu Slaveni Istre osobitih kulturnih radnja proizvadjali, dude se lahko shvatiti, jer su ih naduti Talijani uvjek tlačili i pomoću vlade prostimi kolonі učinili.

Šume su više zatrli Talijani nego li Slaveni, a tko je izsjekao hrastove po Istri, na kojih počivaju Mljetci? Hic Rhodus;

O objektivnosti Kandlera, Benussia i Tomasina radje šutimo, jer je poznato, da su pisali samo u interesu svoje stranke, samo da dokažu, da je ciela Istra talijanska, kako bi radi toga *pripala kraljevini Italiji*.

Tko će na svietu vjerovati povjestničaru Kandleru, kad piše u svojem „*Opuscolo*“: „ja mrzim Slavene; nemogu pojmiti, kako su mogli naši (talijanski) pradjedovi našim pokrajinam (u Istri) dati ime tako surovog i barbarskog (hrvatskog) jezika, mjesto tako naobraženog, milozvučnog našeg (talijanskog) jezika!“

U toj strasti prekrstio je vlastoručno slavjanska imena u talijanska, s kojimi se damas ponose neopravdano njegovi istomišljenici. *F. B.*

Književnost.

Mrtvoj majci. Posvetio Rikard Katalinić-Jeretov. Zagreb 1894. Vlastitom nakladom. Tisak K. Albrechta. Kako već javismo izišao je pod ovim naslovom svežić veoma nježnih, ljubkih, sitnih pjesmica dobro poznatoga našega sazemljaka i pjesnika R. Katalinić-Jeretova. Sve ove pjesmice odišu nježnom ljubavlju i tugom za preminulom majčicom. Srce, koje svoju majku i preko groba tako žarko ljubi, mora da je plemenito. Za to su i čutstva u tim pjesmicam plemenita, liepim i milim jezikom izražena. Preporučamo toplo tu knjižicu, kojoj je ciena 50 nč. a. v.

Majka u radu za Boga i Hrvatsku. Dar hrvatskim ženama. Pokanja Iv. Nep. Jemeršić, župnik grubišno-poljski. Nakladom piščevom. Zagreb 1894.

Nemamo rieči, kojima bismo mogli dovoljno pohvaliti i vruće preporučiti zlatno djelce, koje je pod gornjim naslovom ugledalo bieli svjet. Kad smo pročitali to djelo, srce nam je jače zakucalo, grudi nam se razširiše, a duša nam se napuni ponosom, da u hrvatskom jeziku mogu naše žene naći tako divno i krasno štivo. Žena drži tri ugla od kuće, žena ima biti svojoj djeci prva odgojiteljica, a krasna knjižica župnika Jemeršića kazuje svakoj majci liepim jezikom, kako njoj valja odgajati svoju djecu za Boga i za hrvatsku domovinu. Preporučamo našim čitateljem ovu liepu knjigu, kojoj je ciena 1 kruna a dobiva se kod g. pisca u Grubišnompolju (Hrvatska).

Teatralna biblioteka knjiga I broj 2. Fedra, tragedija u 5 činova od Racina. Preveo August Šenoa. U Zagrebu, knjižara dioničke tiskare. Ciena 40 nč.

Ura moliti in častiti Jezusa v vednem češčenju presv. Rešnjega Telesa Sastavljena z nekaterimi molitvami za nde te prelepe bratovščine in sploh za vse čestilce pri obiskovanju najsvetejšega zakramenta ljubezni božje. V Ljubljani, založila katoliška tiskarna. Cena 20 nč.

Nevesta Kristusova ali podučna in molitvena knjiga za pobožne krščanske device. Poslovenil B. Bartol, župnik. Šesti natis. V Ljubljani, založila katol. bukvarna. V usnje vezana for. 1.24; zlata obreza for. 1.70.

Javna zahvala.

Podpisani odbor drži si ugodnom dužnošću zahvaliti se najučtivije svoj onoj gospodi, koja priposlaše ulaznino, ne mogav osobno prisustvovati veselici dne 26. novembra 1894., i to:

Po 5 for. dr Dukić Ante, odvjetnik na Voloskom i Spinčić Vjekoslav, narodni zastupnik u Beču.

Po 3 for. dr. Laginja Matko, narodni zastupnik u Beču i Frančić Marko, trgovac na Rieci.

Po 2 for. Prof. Mandić Matko, urednik „N. Sl.“ u Trstu; Zamlić Vinko, župnik na Voloskom; Buchman ud Pavla, u ił. Bistrici; Tomičić Viktor, posjednik na Voloskom; Turak Ante, župnik-dekan u Kastvu; Kornmüller Venceslav, obć. liečnik u Kastvu; Serdoč Mate, posjednik u Puli; Jelušić ud. Ludovika, u Kastvu i supruzi Vlah Ivan i Marija u Jušićih kbr. 9.

Po 1 for. 50 nč. Mezek Jakov, kapelan u Bergudu; Dubrović Frane, bilježnik u Podgradu; Štoidle Franjo, gradski viečnik u Sisku i Marković Josip, kot. predstojnik u Sisku.

Po 1 for. Laginja Miljo, župnik na Veprincu; Vodička Josip, kapelan u Rukavcu; Bačić Josip, posjednik na Rieci; Glavan Nikola, gradj. poduzetnik u Podvežici; Katalinić Rikard Jeretov u Zadru; Jelavica Josip, posjednik u Puli; Munić Fran-ksav., obć. glavar u Kastvu; Mogorović Cilka, u Gračišću; Bačić ud. Cilka, u Kastvu; Dukić Ante-Dračić, posjednik u Kastvu; Dukić Paškvala, u Kastvu.

(Konac sliedi).

Javna zahvala.

Njegova preuzvišenost gosp. biskup *Josip Juraj Strossmayer* blagoizvolio je ponovno u svrhe našega družtva podariti 100 for.

Neka preuzvišeni gospodin biskup dozvoli, da mu se u ime naše i našeg družtva na tom velikodušnom daru najsmjernije zahvalimo.

Hrvatsko pripomoćno družtvo

U Beču 15. studena 1894.

Predsjednik: ***Dr. K. Kozić,*** dvorski i sudbeni advokat.

Tajnik: ***Franjo Vahčić*** c. k. činovnik.

Listnica uredničtva.

Gosp. N. V. u D. Nalazi se u Omišlju, otok Krk. Živjeli!

Gosp. N. J. Port-Said. Primismo sve u redu; lieps Vam hvala; šaljemo Vam poštom traženu knjigu. Preporučamo Vam našu družbu sv. Ćirila i Metoda. Vam i svim tamošnjim Hrvatom srdačno šaljemo pozdrave!

Gosp. Pavao Mižmarić i Mijo Žilu, Medulin. Žalimo duboko što idete vaditi za drugoga kostanj iz prhavice, pak da bi zašto, nego da naškodite svojoj krvi. Pazite se, da si prste nepsržite, jer so netko odviše u Vaše ime igra s tudjim poštenjem. Mudru i jedno oko dosta!

Prijatelje m, koji nas pitaju, zašto se neoglašismo o pisanju „P. S.“ odgovaramo ovim što najkraće:

1. da se neradi pletemo u tudje poslove imajuć i svojih previše;

2. da nam se nije htjelo bacati ulja u vatru, koju upališe protivnici stranke;

3. jer držimo, da g. J. nikad nije ni bio član stranke;

4. jer gg. B. i B. izstupiše iz nje prije nego li stadoše pisati u „P. S.“, a sad se formalno od nje odcjepiše, to nerazdvojnije tim stranke, već odpadoše samo oni od nje, i napokon,

5 jer je ono odmno pisanje proti „Staromu“ moralo zgaditi iste njegove najžešće protivnike.

P. n. gg. članom „Matice Hrvatske“.

Čast mi je upozoriti p. n. gg. povjerenike i članove „Matice Hrvatske“, da će knjige „Matice“ za tek. godinu gotove biti i da se iste ukusno vezane mogu kod mene i ove godine naručiti. *Vezovi „Mati činih“ knjiga vrlo su ukusni i originalni.*

Ciena vezanih knjigah:

Hoić: Slike iz obćega zemljopisa. Knjiga IV.	70 nč.
Valla: Poviest srednjega vieka. Dio III. . .	60 nč.
Šrepel: Slike svjetske književnosti. Svez. II.	50 nč.
Turgenjev: Izabrane pripoviesti. Knjiga II.	40 nč.
Dogović: Pjesnička djela. Knjiga II. . .	30 nč.
Tomić: Za kralja — za dom. Dio I. . .	30 nč.
Šandor-Gjalski: Male pripovjesti. Dio I. .	30 nč.
Novak: Podgorka	30 nč.
Trosić-Pavičić: Ljudovid Posavski . . .	30 nč.
Ukupno . .	3 f. 70 nč.

Knjižnica za klasičnu starinu.

Šrepel: Rimska satira	40 nč.
Prievodi grčkih i rimskih klasika.	
Platon: Phaidros	30 nč.

Pošto mi je slavni odbor „Matice Hrvatske“ povjerio i ove godine odpremu „Matičinah“ knjiga, to ću naručene uvezane knjige zajedno sa drugimi knjigami p. n. gg povjerenikom „Matice“ priposlati.

Ujedno molim, da se gg. članovi *izključivo* samo na me obrate, budući sl. uprava „Matice“ radi inih mnogih posalah naručbe za vezove knjiga nikako primiti nemože.

S toga p. n. gg. članove „Matice“ najuljudnije molim, da mi svoje cienjene *naručbe* kao što i *odpadajuću svotu poštanskom doznačnicom* čim prije priposlati blagoizvole.

U Zagrebu, mjeseca decembra 1894.

Ivan Schneider,
knjigovezja „Matice Hrvatske“
Frankopanska ulica broj 4.

Zahvala.

Svoj rodbini, prijateljem i znancem, iz mjesta i iz okolice, koji su mi bud kojim načinom izvoljeli izkazati svoje saučešće prigodom smrti mojeg milog otca

MARTINA

te koji su njegove smrtne ostanke do vječnog počinka dopratili, izrićem ovime moju najsrdačniju hvalu.

Osobitu pak blagodarnost dužan sam veleč braći svećenikom, imenito preč. g. dekanu iz *Pična*, č. o. Karlu Schöpf-u iz *Pazina*, veleč. gg. župnikom iz *Kašćerge*, *Grdogsela* i *Lindara*, g. župe-upravitelju iz *Žminja*, te mnogoč. g. kapelanu iz *Pazina*, koji su s' trudom onako ružnom vremenu došli, da izkažu svoju ljubav milom pokojniku i da ublaže moju sinovlju bol.

Dobri Bog platio obilno svima!

U Gračišću, dne 26. novembra 1894.

raztužen sin
Ivan Gabrielić, župnik.

Odlikovana ljekarna PRENDINI u Trstu.

Želite li sačuvati si zdrave liepe zube te čisti dah?

Uporabljujte Zubni prašak i *ELIKSIR*.

Prvi čisti zube bez da ih ozledjuje.

Drugi pako očuva ih od pocrnjenja i neugodna vonja.

Zubni prašak stoji **50 novč.**

Zubni eliksir stoji **60 novč.**

Prodaje se u ljekarni **PRENDINI** i u boljih ljekarnah svakoga mjesta.

Štrcaljke i sumpornjače za trte
inžinira **Zivica.**
mlini i stiskalnice za vino,
sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za goujenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebоće za iste 23
dobiva se uvjek u skladišću tvrtke
Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Trstu.
Spomenute štrcaljke razašilju se na svaku poštu austro-ugarske monarhije franco, komad po 10 for

Kokoše zriele za nošenje jaja, **te u zgodno vrieme marljive kvočke,** veliko for. 3; velika kano snieg biela guska, težka oko 7—8 funata, for. 3; 3 tusta pilota for. 3; 4½ kila svježeg masla za dvorski stol for. 4.50 10 -1

M. Feuer,
Zavod perjadi, Brazzaz 23, Galicija.

Pomada „Phönix,

na izkustvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. *odlikovana* jest uslied liečničkih izvida i kroz tisuću zahvalnica priznato jedino postojeće u istinu realno i neškodljivo sredstvo, kojim se kod gospodja i gospode puna i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i drugo od. ranjuje. Upotrebljenjem isto pomade postizavaju još sasma mladi gospodičići čvrsto brkove. Jamči se za uspjeho i neškodljivost. Kutjica 80 novč., sa poštom (doznačem ili uz gotov novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

Otvorenje novog
svratišta i restauracije
„Al Moncenisio“
broj I.
Piazza delle Legna i via Torrente.

Podpisani preporuča slavnome putujućemu obćinstvu svoje podpunoma novo sazidano i elegantno uredjeno svratište uz umjerene ciene i točnu podvorbu.

Sa štovanjem
A. Tuzzi.

Sve strojeve za gospodarstvo.
Osobitosti
prodaje jedino tvrdka Ig. Heller
TIESAKA ZA SIENO, SLAMU I SLAGANJE
razvidih sustava
HIDRAULIČKIH TIESAKA
diferencijalnih vinskih tiesaka — sprava za samleti masline, buhač itd. Nove štrcaljke proti mildevu Vermorel-ove vrsti, sam radne štrcaljke proti mildevu sa bakrom pomoću zračne sisaljke. Sprave za grijanje vina, kuhanje, za trieblјenje grozdja, za sušenje voća i povrća. Trebionike kuruze, triere, mlatila, mline za čišćenje žita obične.

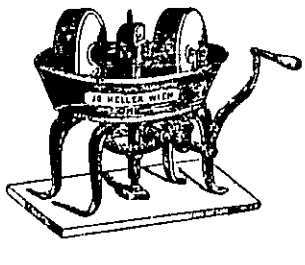

Lievano ili izradjeno željezo za svakojake strojeve itd. sve uz najjeftinije ciene i pod najpovoljnijimi uvjeti pošilja uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN
2/2 Praterstrasse br. 49

Bogato ilustrovane kataloge sa 192 stranice u talijansko-njemačkomu i hrvatsko-njemačkom jezika šalje na zahtjev odmah badava. **Traži se preprodavaoce.**

Upozoruje se na patvaranja. 20—5

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 50. U Trstu 13. decembra 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako su izvana napisali: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na [illegible] arku.

Dopisi se nevraćaju ako [illegible] netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, ili 1 za polgodine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Koncem ovoga mjeseca ističe svim našim predplatnikom godišnja predplata, pa se radi toga — po starom običaju — ovim utičemo k istim sa pozivom, da obnove na vrieme predplatu za god. 1895. Ujedno ih molimo, da nam pribave novih predplatnika i pomoćnika, pak da uzmognemo i mi zadovoljiti svestrano tolikim zahtjevom, koje se u ovo doba stavljaju neodvisnim novinarom.

Sve prijatelje hrvatske grane u Istri pozivljemo, da se okupe oko našeg lista, koj će i nadalje neodvisno i slobodno vršiti svete dužnosti napram gore i napram dole. Ontnom i točnom predplatom neka nam olakšaju težku zadaću i velike žrtve, koje su spojene sa izdavanjem lista, koj služi u prvom redu istarskomu patniku i siromahu.

Naše mnogobrojne dužnike pozivljemo napose, da se već jednom odazovu tolikim i tolikim našim pozivom. Neka pomisle sami, da li je častno i pošteno primati i čitati list, a neplaćati ga. Tko je pravi prijatelj našega puka i naše svete stvari, taj nam nemože uzkratiti pomoći, a kamoli oduzeti nam ono, što nas po zakonu ide i što smo krvavo zaslužili.

Podporom vriednih rodoljuba iz svih hrvatskih krajeva nastaviti ćemo i u buduće naš rad za prosvjetu i slobodu Hrvata, gdje god oni stanovali. U to ime pomozite nam braćo, a pomoći će nam i Bog!

Predplata neka se šalje upravi našeg lista poštanskom naputnicom, jer je tako najjeftinije.

Predplata s poštarinom stoji za cielu godinu za imućnije for. 5; za seljake for. 2; za pol godine polovica gornjih ciena. Za inozemstvo povrh toga poštarina.

U Trstu, mjeseca decembra 1894.

Uprava „Naše Sloge“.

Istarsko vinarstvo.

Htjeli smo odavna obširnije progovoriti o poglavitom prirodu naše istrijanske zemlje, to jest o vinu, ili da bolje rečemo o načinu, kojim bi se od njega imala veća korist.

Treba za to, da ozbiljno promišljamo sada, kad se znade, da je pogodba s Italijom škodila i mnogo škodila našemu vinu, ako ne upravo u našoj zemlji i u Trstu, a to bez dvojbe u drugih zemljah, kamo bi naše vino hodilo, da nije snižena uvozna carina iliti dacija na talijansko vino.

Mi smo znali, da se s naše strane ozbiljno radi o promaknuću trgovine istarskih vina, ali nam je bila dužnost čekati, da vidimo, kako će se vlada u Beču ponašati prema toj brigi i nastojanju naših ljudi: hoće li podupreti njihove nazore, hoće li jih htjeti ukrepiti u dobroj namisli.

Sada, kad imamo dokaz barem od ministra za poljodjelstvo, da mu je ozbiljno stalo, da zapuštenoj Istri priskoči budi koliko u pomoć, a imamo nade, da će i ministar trgovine učiniti svoju dužnost, sada mislimo, da je vrieme, da obširnije i pismeno podučimo naš puk po Istri o tom, kako nekoji čuveniji rodoljubi misle i rade u tom preznamenitom pitanju gospodarstvenom.

* * *

Spomenimo najprije nešto općenita: Koji pozna Istru, dobro znade, da se onako na veliko, sve vino što ga ona daje, može podieliti nekako na *četiri* glavne vrsti. Jedna su vrst *biela* vina, koja se na sploh mnogo nerazlikuju, i pravo pr pravljena daju izvrstnu kapljicu, koja se već sada prilično dobro prodaje, a kad bude načina, prodavati će se još mnogo i mnogo bolje.

Druga vrst bili bi *refoški*, *crna*, *sladka*, *butiljna* vina, vrst tako plemenita, da će se bogatiji sviet otimati za njima, kad jim bude otvorena prava trgovina i kad budu pripravljena u većoj množini nego li su sada, gdje moraš tražiti bačvicu ovdje, a drugu ondje.

Treća vrst bila bi ona velika množina vina, što je znana pod imenom *terana*, i što ga je najviše po Istri; a četvrta bila bi ona vina iztočne strane Istre i otoka, koja, u koliko su biela, *spominju na malvasiju* ili su joj bliži rod.

Da sami sebe upitamo: jesu li naša vina obredjena kako treba? Jeli jim otvorena trgovina, kako bi se dolikovalo? morali bi po duši i na svoju žalost reći, da još nije ni jedno ni drugo.

Nije narod kriv tomu nepravomu stanju jer vidimo, da gdje ikoliko može, narod pazi, da uredi svoj već ili manji prihodak, koliko bolje moguće. Krivo je to, da narod nije imao nikada prave *nauke* ni *pomoći*, da podigne vrednost glavnomu proizvodu svoje zemlje.

Istina je doduše, da su nam stariji ostavili nauku, da mlado vino valja nastojati kao prveskinju na porodu, ali zaludu ako se neima čim. Bile su pritisnule zle ljetine, narod je propao, mnogi se zadužili i pali u ruke nezasitnih, krovi se raztresli, posudje se porazsušilo, pogubilo, uništilo. Kako da sirota seljak u toj nevolji i pomisli na to, da bez dobre bačve, bez prilične, čiste i prostrane konobe, bez pomne brige okolo masta i kasnije, nemože da bude pravoga vina. A tisuće potreba na jesen sililo je i još sili, da zamaknuš po što po to svoju robu prvomu, koji dodje. A strah od grâda ili tuče i slaba vihora, činio je, da se je pobiralo i da se žalibože još pobira dosta nezreloga groždja, navlastito na otocih, te se dobije nezrelo vino, koje već radi toga samog uzroka lahko se obrne.

A kako je tekar s trgovinom? Samo nekoji krajevi prilično dobro prodavaju svoja vina; to odlučuje mjestni ukus. Na primjer okolica Rieke prodaje u Rieku dosta povoljno bolje vrsti vina, ali čim bi se riečke krčme napunile, ode prodaja i već te nitko nepita.

Tako i Trst uzima prilično mnogo terana. Ali i to nije stalno. Pije se mnogo piva (bire), a malo po malo i tudjih vina, pa kad su se i u Trstu krčme napunile za svoju potrebu, nitko te više nepita za tvoj teran.

Do Martinje vino se računa za mast i manja je uvoznina od njega u Trst. Zato do Martinje ciene idu dosta visoko, a poslie padu i sreća je ako se pridignu u prvo pramaljeće tamo pred Jurjevo.

Eto, nestalna je trgovina našega vina, pak ako ga je malo više Bog dao, nego li navadno, već neznaš kamo s njim, van da ga porineš po što po to.

A je li pravo, da je tako, kad se zna, da zemlje i kraljevstva, koja su pod našim cesarom i kraljem, svake godine popiju i deset puta više vina, nego li ga u Istri prirodi, a to i takove zemlje, koje same svoga vina imaju malo ili posve ništa? Nije pravo ni za nas koristno! Polag toga moraju naši ljudi i [illegible]uviditi, kako bi još više nevolje bilo, *da Istra kojom nesrećom padne pod Italiju*, pak da mora još plaćati dacija od svoga vina, koje bi prodavala u gornje zemlje naše države, recimo u *Kranjsku*, *Hrvatsku*, *Ungariju* i drugamo! Zato se mi otimljemo Talijanu i učimo narod, da bude svoj, da ostane Hrvat, slovinska krv, jer tako će očuvati svoj jezik i navade, i barem ono malo kruha, što mu ga je još ostalo.

Ima dakle biti jedan razlog zašto naša vina neimaju onako dobre prodaje, kako ju imaju druga, koja su izrasla na hladnijoj zemlji i koja su činjena od groždja, što nije tako dobro kao naše.

Dà, u istinu, jest razlog, i to ne samo jedan, nego jih je više.

Predaleko bi nas vodilo, da ovdje razlažemo sve te razloge, jer jih i tako nekoje svaki seljak lahko doseže svojim bistrim umom. Mi ćemo ovdje pripomenuti samo nekoje, a poglavita nam je briga, da podučimo narod, kako bi bolje, kako bi se odstranile zapreke i kako bi se utrli puti boljoj, stalnijoj trgovini istarskoga vina kojegod vrsti bilo.

* * *

Evo nekoje razloge, s kojih neide kako bi valjalo:

1. *U nekih okolicah bira se groždje dok još nije zrelo.*

Neki bi htjeli, da občina zabrani, da se nesmije trgati do toga i toga dana. Ali mi tvrdimo, da je to težko. Doistine dogodi se, da udare jaki daždi ili se sasuje u zadnji čas nesreća, krupa, pak jao ti ga onim starešinam, koje bi bile zabranile pobirati prije.

Po našem sudu nije dakle druge, nego da se pripusti razboru kućnih gospodara, da urede početak biranja, kada jim se čini pravo, jer ni svaka jesen nije jednaka.

Mi bi rekli n. pr., ako je u pol septembra počelo daždditi i ako su sve prilike pokazale, da je to prva jesenska južina, koja će se vući kroz više dana, onda je pametnije odložiti, makar da je navada početi.

Mnogi bi rado još počekao do drugog čedna, ali nadju se dva tri, koji baš bez razloga počmu pobirati upravo prerano, a onda i ti. Za takove redke ipak bi moralo biti zakona, da drugim nekvare računa.

Ali što bi svaki poljodjelac, vinogradar morao učiniti, jest to, da nezrelo groždje odieli od zrelega, pače pojedine nezrele jagode oduzme, pak da tako ono, što je naumio za trgovinu, posve zrelo uzdrži. To je trud, ali neka svaki bude uvjeren, da bi takov trud bio dobro naplaćen, jer ono lošije vino porabi lahko za kućnu čeljad, a ono, što bi držao na prodaju, bilo bi mnogo bolje i stalnije, te bi i bolje prodao.

II. *Mnogi naš mali vinogradar ni sada neima posve dobre posude, a skoro nijedan prave dobre pivnice* (*konobe*).

Mnogi će reći: lahko je tebi to nabrajati, ali odkuda dobre posude, ako jih neimam čim kupiti, odkuda dobra pivnica, ako ni prave ložnice neimam. I prava je istina! A mi ćemo prikazati način, kako će se narod i u tom pomoći, ako bude htio i ako bude poslušao naše savjete i nauke.

III. *Kad su Trst i Rieka i Pula napunili što jim trieba konobe kroz ljeto, i kad je koji vina iz Kranjske i Hrvatske kupio ono nješto malo, već nitko ne pita za naša vina.*

Eto, drugi moji istarski vinogradari, to je najveće zlo, i ako to prebijemo, još će se kakogod proživiti, ako li ne, biti će naopako.

To je zlo tim veće, jer u onih gradovih, gdje se je njegda pilo samo domaće vino, kao u Trstu, malo po malo sviet se nauči a na druga vina, pak nepita svaki za naše, i tako se naše malo po malo zaboravlja.

Drugi put, ako Bog dade zdravlja, podučiti će Vas „*Naša Sloga*“, ...jim putem da u tom poslu udarimo rad koristi sadašnjega i budućega naroda, a dotle još ćemo samo jedan težki udarac spomenuti, od kojega trpi trgovina istarskoga vina. Taj udarac jest:

IV. *Patvorenje, miešture, fabrikacije*, po kojih svakojakoga smrada ide u sviet pod imenom vina.

Čuli ste od „*Sloge*“ negdje o vazmu pred 2 godine, kako su se i vinari dolnje Austrije na svojem sastanku ...užili na to. Čuli ste i nedavno, kako je neka pogana čeljad u *Barkovljah* blizu Trsta ciele fabrike vina bila podigla, pa ga prodavala blizu i daleko. Sam Bog je htio, da su oblasti napokon došle do spoznanja, da je toga ipak previše, i zabranile su, koliko je moguće, ona fabrikaciju. Odmah poslje ove zabrane skočilo je pravo vino na višu cienu. Zato se čuvajte te napasti i ako znate, da Vam je ni blizu ni daleko takova fabrika, makar i manja, gonite nesreću od sebe, jer jedan od Vas mogao bi cieloj okolici vrata zatvoriti. A koji bi glas pukao od nas, koji Vas branimo i zagovaramo, da nam danas sutra budi tko može reći: *evo, to i to selo si mi preporučio, pak su mi postali fabriku, mjesto vina od loze.*

Prokleto mu bilo sjeme i koljeno, koj bi tako činio!

Istarski seljaci, slušaje našu riječ: Poštena roba, to je pravi i jedini zahtjev, ako ćete održati dobru trgovinu svojemu vinu. Sve drugo doći će naukom i pripomoću jedan do drugoga. Za danas ovoliko, a drugi put dalje!

Interpelacija

zastupnika *Kluna i drugova* podnesena u sjednici carevinskoga vieća od dne 28 p. mj.

Bečke novine odne 26. t. mj. donesoše sliedeću brzojavnu viest iz Trsta od istoga dana:

„Jučer prije podne bijahu odstranjene, pred nekoliko dana u nutarnjosti zgrade kotarskoga suda u Piranu postavljene dvojezične tabele usljed brzojavnog naloga ovdašnje političke oblasti, te iste zamjenjene sa starimi tabelami su jedino talijanskim napisom. Tu pr u odredbu pozdravišе velikim veseljem. Kako javlja „Piccolo“ naložila je nadalje politička oblast, da se nesmije bez izrične zapovieđi poduzeti nikakvih promjena u sadašnjem stanju stvari. Taj uspjeh pripisuju nastojanju istarskih zastupnika, koji su u Beču izposlovali, da se nesmije nikako poništriti naredbu o dvojezičnih tabelah, kao što bijaše *Coronini-evom* klubu zajamčeno“.

U drugom se odstavku spomenutog brzojava priobćuje, da je zastupnik *Bartoli* oprovrgao u „*Piccolo*“ općenito razšireno mnienje, kao da bi mu bila vlada izjavila koncem mjeseca oktobra, da će biti izvješenje dvojezičnih tabela u Piranu jedino kao prolazna mjera, te konstatira, da je vlada iz početka već naglašivala, da se mora štititi auktoritet oblasti.

U nekojih pokrajinskih novinah izvieščuje se pako o istom pitanju, da je dao po brzojavnom nalogu predsjednika prizivnoga suda u Trstu kotarski sudac *Macolin* odstraniti dvojezične tabele zamjeniv iste sa jednojezičnimi, te da je taj korak među slavenskim pučanstvom izazvao veliko ogorčenje. Javlja se tekodjer, da se je nešto slična dogodilo i u Tržiču kako i u Piranu.

Jedna dalmatinska novina javlja dapače, da je ta odredba pripisati izvanjskim, u predvečerem slučaju posve neopravdanim uplivom. Bilo kako mu drago, toliko je stalno, da vriedi isto načelo o ravnopravnosti koli za nutarnje, toli za izvanjske službene tabele.

Vrlo pogibeljan bio bi stalno slučaj, koj bi morao uzdržanje reda i mira izvanredno otegotiti, te sve državne spone razklimati, kad bi htjela jedna vlada maziti se s onima, koji [illegible] već izkazaše kao ugrijane glave, one pasce, koji su uviek vjerno i čvrsto uz austrijsku monarhiju i uz previšnju dinastiju stojali, sačinjavajuć na jugu najčvršći bedem proti izvanjskim težnjam, od sebe odbijala, pokazujuć im tako očito, da je zapostavljenje plaća za njihovu vjernost.

Radi toga upravljaju podpisani na njih. prenzvišenosti g. ministra nutarnjih posala i g. ministra pravosudja sliedeće upite:

„1. Jeli istina, da bijahu dvojezične tabele u nutarnjosti zgrade kotarskih sudova u Piranu i Tržiču odstranjene, te jednojezičnimi zamjenjene?

2. Po čijem se je nalogu to dogodilo?

3. Kako se to slaže sa izjavom vlade, koju je ona dala talijanskim zastupnikom Istre i koju je dr. *Bartolli* u „*Piccolo*“ potvrdio, da se ima ostati radi zaštite vladinog auktoriteta kod one odredbe, koju je prizivni sud za Piran izdao?

4. Drži li visoka vlada, da neće tako očito strančarstvo za talijansku manjinu, slavensko pučanstvo Istre, koje je ipak u pokrajini u velikoj većini, punim pravom uvrijediti, te da se na taj način neće postignuti toli željeni mir, za kojim jednako teže svi pravi slavenski i talijanski rodoljubi Istre.

U Beču, dne 28. novembra 1894.

Klun, Vošnjak, dr. Laginja, dr. Gregorec Spinčić, Radimsky, Alfred Coronini, Začek, dr. Wiedersperg, dr. Dostal, dr. Klaić, Herk, Peitler Ramar, Povše, Robič, Globočnik, Wenger, Pfeifer, Karlo Maks grof Zedtwitz“.

Interpelacija

zastupnika dra. *Gregorčića* i drugova upravljena na visoku c. kr. vladu u sjednici carevinskoga vieća od dne 7. t. mj.

Po članku XV. državnoga temeljnoga zakona od dne 21. decembra 1867. drž. zak. br. 142. imade u Austriji svaka zakonito priznata crkva pravo, da može skupno i javno izvršivati svoje obrede; s druge strane pako dužnost je c. k. vlade, da uzdržaje javni mir i red, te da odlučno odbije svaki pokus, idući za tim, da se isti ruši ili u pogibelj stavlja.

Obzirom na to imao je prečastni biskupski ordinarijat u Trstu također od državne strane pravo, da priredi javno sveto poslanstvo u roku od 8. do 17. decembra t. g. za slovenske posjetioce crkve sv. Antuna u novom gradu, gdje bijahu obdržavane slovenske propoviedi i pučka poslanstva *od postanka one crkve.*

Tomu se je uzprotivila napeta narodno-talijanska stranka u Trstu, jer je imao služiti kod poslanstva *materinski jezik občinstva*, koje polazi crkvu. U sjednici tršćanskoga gradskoga zastupstva upitao je neki gradski zastupnik načelnika, da li je ovomu poznata nakana biskupskoga ordinarijata, označiv tu nakanu kao izazivanje talijanske narodnosti i kao pogibelj za javni mir i red, te što kani poduzeti proti tomu.

Načelnik je potvrdio, da postoji u istinu takova nakana, prikljućiv se nazorom interpelanta, obzirom na poslanstvo, koje se imalo obdržavati, te izjaviv, da je kod c. k. namjestničtva učinio potrebite korake, da se zabrani urečeno poslanstvo putem namjestničtva.

Osim toga izjavio je načelnik, da je pripravan staviti na dnevni red jedne od budućih sjednica gradskoga zastupstva spomenicu na sv. Stolicu, u kojoj neka se navede „*sve talijansku narodnost uvriedjujuće činjenice biskupskoga ordinarijata*“ podkriepljene ovim slučajem, o kojem se sada razpravlja, a da nije prisutni vladin zastupnik pronašao umjestnim, da prigovori bilo što proti tomu, što načelnik ustaje tako proti crkvenoj oblasti, koja neće, da dade svoje stanovište u službu krivo shvaćenog narodnog načela, te da po istom uredi svoje postupanje.

Bilo je također slučajeva, da se je u tršćanskom gradskom zastupstvu, koje zastupa 149.000 katolika uz 8000 inovjeraca, napadalo na katoličku crkvenu oblast takovim načinom, da se je to mornio smatrati kano varijuće kršenje toj oblasti dužne odanosti i počitanja, a da se nije tomu oprla c. k. vlada, auktoritetu koje bijaše vazda najboljim uporištem kršćanska vjera.

Crkvi neprijateljske izjave nisu pako ostale vazda ograničene na dvoranu gradskoga vieća, već su se širile također po ulicah, dok se napokon razviše u „*djrtinjarije*“, prigodom kojih *bacaše kamenje na prečastnoga biskupa* kadno se je vozio u stolnu crkvu, te postaviše petarde pred biskupsko stanovanje, a da nije c. k. vlada stvorila posljedice iz takovih događaja.

Ob činsko zastupstvo hoće valjda, da napose dokaže, da je Trst čisto talijanski grad, premda stanuje u občini po zadnjem popisu pučanstva, uz 100.039 domaćih i oko 20.000 inozemnih Talijana, također 7.725 Slovenaca, od kojih pripada njih 8564 gradu, 9332 predgrađjem i 9829 tršćanskoj okolici.

Odkada je u poslu službenih tabela u Istri pobjedilo ulično občinstvo vladino zastupstvo, slaveći tu pobjedu bučnimi demonstracijami, kod čega je prednjačilo občinsko zastupstvo, nalazi se isto — svjestno si svoje sile — u stanju lahke razdraživosti, te samo mig u občinskom zastupstvu, da je moguće, da bi se moglo poremetiti javni mir i red, kako se je namignulo u sjednici od dne 27. nov., — ako se tomu c. k. vlada odmah neuzprotivi, dostatno je, da nastupi doista pogibelj takvog poremećenja.

Usljed toga bijaše dužnost prisutnoga vladinoga komesara, da odmah razprši sličnu bojazan, te da pokaže na mač, kojega je Bog povjerio svjetskoj oblasti, da uzmogne uzdržati mir i red.

Mjesto toga, zadovoljila je c. k. vlada zahtjevom, postavljenim joj od načelnika, prijaviv biskupskomu ordinarijatu, da ne jamči za uzdržanje javnoga mira i reda u slučaju, kad bi se priredilo urečeno poslanstvo; te priporučiv ordinarijatu, neka bi se priredilo poslanstvo u kojem mjestu tršćanske okolice.

Radi toga morao je biskupski ordinarijat odreći urečeno poslanstvo, a načelnik se je požurio sa zahvalom c. k. namjestničtvu na izkazanoj usluzi.

Zbog toga veliko veselje u Izraelu i njegovom novinstvu, koje je uzkliknulo: *É poi si dirà che gridar non serve.* Vikači i demonstranti opet pobjediše.

Oslanjajuće na to, stavljaju podpisani upit na c. k. vladu:

1. Jesu li poznate visokoj c. k. vladi zaprieke, koje se stavljaju od tamošnjega občinskoga zastupstva i c. k. namjestničtva prečastnomu tršćanskomu ordinarijatu kod izvršivanja njegovih biskupskih dužnosti?

2. Odobrava li ona izjavu c. k. namjestničtva i c. k. policijskoga ravnateljstva, da u slučaju slovenskoga poslanstva u crkvi sv. Antuna u novom gradu u Trstu nebi bili u stanju uzdržati mir i red?

3. Smatra li odnošaje normalnimi u pokrajini, u kojoj izjavljuje najviša c. kr. zemaljska oblast, da nemože vršiti svojih dužnosti?

4. Nedrži li, da trpi državni auktoritet kod takovih odnošaja, te da valja tomu doskočiti radikalno?

5. Nečini li njoj se, da bi bilo već doba, da se postavi u odpor nemirnim življem u Trstu, te da priušti tlačenomu katoličkomu pučanstvu, makar ono pripadalo slovenskoj narodnosti, zakonitu zaštitu kod njegovog skupnog javnog izvršivanja obreda?

U Beču, dne 7. decembra 1894.

Dr. Gregorčić, Alfred Coronini, Nabergoj, Kušar, dr. Ferjančić, Spinčić, Biankini, Dapar, dr. Scheicher, dr. Bulat, Šupuk, dr. Wolan, dr Klaić, Romanczuk, Telišzevski.

Franina i Jurina

Jur. Di si bil ove dni?

Fr. Baš va Kanfanare.

Jur. Ča si hodil, da te učinu za podeštu?

Fr. Ma jušto zato, ač stari neće već stati.

Jur. Dragi ti, neviruj temu, ter svako lito u sidnici daje ostavku, a to će reći igrati se s nikin, kako mačka s mišem.

Fr. Ma je vero još koja kasa komunska tako bogata, kako Kanfanarska?

Jur. Po čemu to sudiš?

Fr. Ač sekretarju plaćaju 500 for. za mito, a za orgule sviriti 130 for., a u drugih misti, kadi su veći komuni, samo 400 for. i za orgule 60 for.?

Jur. Ča je to onakemu g. podimu.

Fr. Ter on dobiva na lit. morda priko 1200 for.

Jur. Kako toliko?

Fr. A lipo, za pisarije, pak je perit i zastupnik neke banke od asikuracijoni. A ča mu malo lite suplike za soldate činiti dojti doma iz službe, a oni svejedno dojdu doma kada svrše svoja lita.

Jur. Ono vidiš je „*Pajš dei kapons*“, kada gre u kumision po cili dan doma ga nije, a ljudi iz daleka ga čekaju.

Fr. Dakle ljudi su za njega, a ne on za ljude. Govore, da se je pohvalil, da bi volil negovorit nikako, nego naš zajk.

Jur. To je zahvalnost, da ga dobro debelimo.

Fr. Ter siromah dosta skrbi za „Legu“, ka daje više posla nego sve drugo.

Jur. Da bi bilo pravog gospodarstva mogli bi mu dati samo 400 for.. a 60 for. za orgule, bi se prišparalo komunu 170 for., jer se vidi, da mora biti jako lahka služba, kad se s drugimi stvari bavi i vavek putuje do Kopra i Pule, i kamo ga je volja.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Na „Pelegrinu“ u Voloskom sakupljeno kot bakalara for. 10.10. — Članovi obitelji Miran i Justi, mjesto vienca na grob pok. Mata Justi u Opatiji, daruju for. 10. — Prof. Spinčić šalje primljenih od g. Dinka Dunde u Imotskom, mjesto vienca na lies pok. Mihe Matanića for. 5. — Gospodjica Anka Tomičić za prodane slike izletnika na Učku for. 2. — Za prodani štedionik, darovan od gospoje Eme Brückner iz Lavova, dostavila gospoja Sofija ud. Šabec for. 5. — R. Katalinić Jeretov dostavlja (imena u „Nar. Listu“) for. 34.70. — U župnom dvoru u Mošćenicah na Andrejnu sakupljeno for. 10.04. — U veselom družtvu u gostioni kod Bernasi na večer 29. nov. sakupljeno for. 2. — Pop Ante Volarić sakupio u župnom dvoru u Kukuljanovom na imendana veleč. dekana Nika Pohor for. 8. — Ženska podružnica u Kastvu dostavila višak zabave od 25. nov. for. 116.38. — Ista na račun članarine za 1894 for. 33.62. — U Opatiji, prigodom pročitanja pjesme „Baštil“, spjevane po Eminu, sakupljeno for. 1.50.

Dne 26. pr. mj. sakupio je veleč. g. Ivan Gabrielić u Gračišću prigodom pogreba njegovog pok. otca 21.50 for., koje nam je g. M. dostavio. — Prigodom imendana veleč. g. Andrejа Pobora na Kukuljanovu sakupljeno je 8.10 for. — Ante Nedvěd sabrao je u Oterni 6.50 for., koju svotu su sliedeća gg. darovali: Ante Nedvěd 50 nč., Ante Stulle, G. Drobnik, I. B. Završje, I. D. Završje, Ante Medović i Josip Knavs po 1 for. — Dne 11. p. mj. sabrao je u Šajinih kod prijateljskog sastanka u svojoj kući Božo Kolić Mihin od sledećih: Marija Dočkal 2 kr., Božo Kolić Mihin, I. Kolić Juresa i Jak. Blaresino po 1 kruna, Pave Glavaš Pin 80 fil., Jure Kolić i Miho Kolić po 40 fil., Lucija Kuftić, Fume Kolić, Angjeo Kolić Božin, Marija Kolić Božina, Josip Pekica Ivin i Fume Pausinka po 20 fil., Fume Kolić Božina, Anton Kolić Božin po 10 fil. Jos. Vrbka 2 krune.

G. Martin Ribarić podario 1 krunu. — Gosp. Dinko Tončić „Cekin“ posjednik u Ždrenju priposlao nam 6 for. 73 nvč., koje je sabrao sa g. župe-upraviteljem u veselom družtvu na piru svoje nečakinje. Živili!

Župnikom stolne crkve sv. Justa u Trstu bijaše imenovan preč. gosp. Petar Martelanc, kanonik i član stolnoga kaptola u Trstu.

Crkvene viesti. Mladomisnik g. Valentin *Klinar* imenovan je dub. pomoćnikom u Mošćenicah; g. Ante *Petelin* ide iz Tomaja za kapelana u Klance; dosadašnji kapelan u Lokvi g. Andrija *Martinčić* stupio je u stanju mira, te ide na njegovo mjesto g. Josip *Stržinar* iz Klanca.

Našim čitateljem. Radi predstojećih božićnih blagdana izaći će budući broj našega lista podvostručen, t. j. u 8 stranica, a onaj broj, koji bi imao izaći u božićnom đnevnu, izostati će.

Tako će dobiti većina naših čitatelja uprav za blagdane dostatno poučna i zabavna štiva, da si i tim oslade sv. božićne blagdane.

Stavljajuć to do znanja svim našim čitateljem, upozorujemo gg. dopisnike, da se požure, ako žele, da štogod njihovoga, bilo poučnoga ili zabavnoga u budući broj uvrstimo.

Deputacija kod kralja. Dne 10. t. mj. primilo je Njeg. Veličanstvo car Josip I. u audienciji deputaciju iz Dalmacije, sastojeću iz odaslanika trgovačkih komora, zastupnika zemaljskih i državnih, načelnika itd., koju je predvodio zastupnik dr. Miho Klaić i koja je izručila svom kralju spomenicu, prihvaćenu mjeseca julija t. g. na gospodarskom sastanku u Splitu. U toj spomenici navedeni su svi jadi i nevolje, koje biju Dalmaciju u gospodarstvenom pogledu.

Novi zastupnik na zemljskom saboru Dalmacije. Nakon smrti nezaboravnog *Stjepana Buzolića*, dičnog hrvatskog pjesnika, ostalo je izpražnjeno zastupničko mjesto u dalmatinskom saboru za izborni kotar *Brač, Hvar i Vis.* Dne 27. pr. mj. obavio se za to mjesto naknadni izbor. Stranka prava u Dalmaciji, kojoj pripada i većina birača onog izbornog kotara, postavila je kandidata svog odličnog člana g. dra. *Roka Mišetića*, lječnika u Dubrovniku. Kandidat stranke prava pobjedi sjajno uzprkos rovarenju vladinovaca i nekojih narodnjaka. Čestitamo srdačno stranki na uspjehu i g. zastupniku na izboru!

Viesti iz porečke biskupije. Veleč. g. *Emanuilo Pahović, župnik u Karoibi*, promaknut je na čast izpitatelja župničkih izpita (examin. prosyn.) Čestitamo!

Primljen je u ovu biskupiju klerik *Carlo Climenti* iz biskupije *Trentinske.* Ovih dana biti će mu podieljeni viši svećenički redovi. Što će se, naša biskupija trpi valjda oskudicu na talijanskih svećenicih!? Prima se ih iz Boća, a čak i iz Italije. A kako stojimo sa hrvatskim svećenstvom, to je pak drugo pitanje!

I Sindaci d'Italia (Načelnici Italije). Tako će se zvati knjiga, koju će u godini 1895. izdati jedna rimska tiskara i u kojoj će biti slika i životopisi svih načelnika u Italiji. U programu se veli: „*Le biografie coi ritratti si pubblicheranno senza regola alfabetica, osservando solo il diritto di precedenza, e per tutte le Regioni d' Italia geograficamente considerata,* **nessuna esclusa**“. (životopisi sa slikami tiskati će se bez alfabetičnog reda, držeć se samo prava prednosti, i za sve krajeve Italije u geografičnom smislu, bez ikakve iznimke).

To bez ikakve iznimke jesu *Istra, Trst, Trent* i valjda *Dalmacija.* Eto naših talijanskih načelnikah prilike, da se ovjekovče. (Oni su već svi primili poziv, da pošalju sliku i životopis).

Šta će na to kazati presvj. grof *Fr. Coronini*, da nas već smatraju dielom Italije?

Hrvatska čitaonica „Zora“ u Opatiji držat će glavnu godišnju sjednicu na 16. t. mj. u 4 sata poslje podne, što se daje ovim do znanja gg. članovom.

Prosvjed. Pazinski talijanaši i krnjoli uvrstiše u svoju listu kandidata za obć. zastupstvo i našeg čestitog obćinara i posjednika g. *Josipa Marčana*, a da ga za to ni pitali nisu. Takovo postupanje spomenute družbe mi neznamo drugačo okrstiti, nego li prevarom ili slieparijom. Njim se htjelo imena g. Marčana, da tako posiju neslogu medju našimi i da tim zadobiju kakav naš glas za talijansko-šaronjačke kandidate. Ali ta slieparija njim neće pomoći, jer su naši na vriemo spoznali prevaru, a g. *Marčan* javio nam je brzojavno, da prosvjeduje odlučno proti nepoštenom postupanju pazinskih talijanaša i šaronjaka, dakle njegovih i narodnih protivnika. Upozorujuć naše dične birače na Pazinšćini na ovu i na sve druge moguće prevare, molimo ih, da se u svakom iole važnijem izbornom poslu strogo drže poduke i naputaka naših prvaka i v. d. tela.

Oprost od čestitanja. Po starom običaju pozivljemo eto i sada pred božićnimi blagdani i u oči nove godine sve naše jednomišljenike i prijatelje, da se, bilo u obitelji bilo u družtvu, sjete naših dobrotvornih družtva, napose naše plemenite „*Bratovšćine*“.

Ustrojenjem družbe sv. *Cirila i Metoda* za Istru potisnuta je naša sirotica „*Bratovšćina*“ u zakutak jer se iste već rieški sjećaju. To se dade ponešto i opravdati, jer su našim rodoljubom oživotvorenjem novog družtva, nemanje važnog od „*Bratovšćina*“, narasle nove dužnosti i novi tereti, a pošto su većinom jedne te iste osobe kojim valja se i novčano žrtvovati za naše narodna stvari, ne može se od svakoga zahtjevati, da daje ujedno desnom i lievom u dobrotvorne svrhe.

Na ipak se sada prigodom blagdana i nove godine može i mora učiniti iznimka i to tako, da se dade desnicom ono onomu, što smo mu kao rodoljubi dužni pružiti, a lievicom našoj „Bratovšćini“ samo ono, što bismo inače izdali u suvišne ili nepotrebite stvari, kao što je n. pr. za čestitanja k blagdanom i k novoj godini za papir, marke i stotinu drugih sličnih malenkosti.

Malenom svoticom odkupiti ćemo se od zastarjelog običaja i riešiti svakojakih neprilika il možda čak i neugodnosti.

Učiniti ćemo dakle sa neznatnim darom dobro i plemenito djelo a uz to se riešavamo suvišna posla i drugog troška, koji kod mnogih iznaša priličnu svotu.

Mjesto čestitanja dakle doprinesimo svaki po svojih silah daruk za našu dičnu „*Bratovšćinu*“, te ćemo tim najbolje dokazati, da ne možemo nego *iskreno* čestitati k sv. božićnim blagdanom i k novoj godini svim našim privatnim i narodnim prijateljem.

Mjesto čestitanja podariše za „*Bratovšćinu*“ gg. Ernesta i Mirko *Jelušić* u

Kastvu for. 2 (izručeno blagajniku); g. urednik *Mandić* u Trstu for. 2.

Iz Novakih, kod Pazina, piše nam prijatelj 12. t. mj. koliko sliedi:

Od kada obstoji ovdje željeznička stanica, poludaju nas po gustoma gospoda, gospodičići, zanatlije itd. iz Pazina, da se ovdje napiju izvrsnog vina, pa vraćajuć se natrag većim dielom natrušeni, uz pratnju vjerne jim novačke momčadi i dječurlije, bućede i urličuće poput divlje zvjeradi, napadaju i zlostavljaju na stanici, osobito željezničko osoblje a ne miruju ni putem, izazivajući mirne i poštene ljude. To se je dogodilo više puta na stanici *Novaki*, što je bilo u svoje vrieme već javljeno i o čemu će se po svoj prilici još više pisati. Tako se je dogadjalo prije občinskih izbora, ali odkad su pazinska gospoda saznala, da su občinski izbori razpisani, napeli su sve svoje sile, dolazeć svaki dan u Novake, pozivajući na sastanke i dogovore svoje vjerne pristaše, a zatim i druge, *u ostalom do sada vjerne i poštene sinove majke hrvatske* (koji će takodjer i unapried ostati vjerni, ako ih baš obzir ljudski nezasliepi), plaćajući im žerila i pića bez mjere, crneći sve, što više hrvatskim duhom, odlikuje se sa običnimi mrskimi govorancijami, medju kojima zastužje prvo mjesto ona poznate već talijanske podrepnice *Frana Flegara* iz Novaki. Osobito dne 7. i 8. t. mj. klatila se gospoda iz Pazina po Novakih u družtvu dakako Frana Flegara nagovarajući i zaklinjući ljude, da glasuju sa gospodom u čvrstoj nadi, da ih jedino podobćina Novaki može i hoće od propasti spasiti.

Znajuć već od prije ta gospoda, da je njekojim odavle *žerilo i piće* Bog, htjedoše svoje prijatelje u krčmi E. Ortisa pogostiti sa kobasicami, što se po nalogu iste gospode i dogodi. U tren oka kobasice bijahu pečene i postavljene na mizu pred sakupljenu gladušad, gdje se jelo, dok netko od pozvanih neupozori gospodu iz Pazina (čudno!) da je petak i post (bilo je to u petak i to u petak trostrukog uzdržanja mrsne hrane). Citajte, pa promislite, kakvi su vam to ljudi, koji vam se nudjaju za poglavare — ljudi bezvjerci. Gospoda, na opomenu nekog starca, videći, da su pogriešili, naručiše odmah veliku večeru bakalara. Podielište raznovrstnih smotaka, koliko je tko htio. Tako se jelo bakalar i žderalo kobasice.

Pak da neće to reći loviti i varati ljude! Samo žerila i pića, pa mi smo vaši — na zapovjed gospodo!

Sramotno i žalostno je za čašu i komad kobasice prodati sebe, svoj slobodni glas, svoje pravo, koje nam daje Bog i zakon; sramotno za svakoga, ali najsramotnije bit će za Novačane, koji su prilično i u obće dobro stojeći kmetovi, pošto ima malo koja občina razmjerno računajuć, koja toliko primi za vino, koliko Novaki. Na tolikom novcu komu da se zahvale Novačani? Možda gospodi iz Pazina? — Nipošto, nego jedino i izključivo poslje Boga braći Hrvatom i Slovencem, koje gospoda grde i mrze. Istina je, da dosadanje zastupstvo nije svakomu pojedinomu toliko pomoglo, da bi on mogao svaki dan kuhati kopune, a to ipak izposlovala je mnogo koristnog i obćenitog dobra, što se od pryašnjih uprava nemože podnipošto kazati.

Toga radi birajte u novo zastupstvo ljude pobožne i poštene, a ne one, koji vam nudjaju kobasice u petak adventa i to u svrhu, da im se prodate. *Novačan.*

K občinskim izborom u Pazinu. Gl... silo tršćan-kih žid va današa u broju od uterka dopis iz Pazina, u kojem pripovieda našim krivonosom, da se je u nedjelju sakupilo u *Camus-ovoj* dvorani do 600 osoba, koje je tamo pozvao talijanski izborni odbor. Sastanku predsjedao je po znati naš prijatelj, odvjetnik A. Mrach, koji je u svojem „*prietolnom*“ govoru navalio na občinsku upravu, koja da je najgora što može biti. Nje poštedio n... „*tudjih*“ agitatora ni našeg svećenstva jer mu jedni i drugi mute sladke sne i križaju njegove klimave račune. Gospodin Adam je zaboravio na onog, koji je bio doveo občinu Pazin do ruba propasti i koji je najviše pronzročio, da se je vinistvo izselilo iz Pazina, a gimnaziju premjestilo u Pulu. A da, to su prouzročila talijanaška zastupstva, pak sada valja braći na Hrvate krivnju, što su odnzeta obćim onako bogata vrela prihoda. Medjutim bijaše u našem listu nepobitnimi podatci dokazano, da je hrvatsko zastupstvo kud i kamo bolje upravljalo sa občinskim imetkom nego li su to talijanaške uprave činile još za onih sretnih dana, kad je pritiecalo u občinsku blagajnu odnavud.

Osim g. Adama govorili su na tom sastanku i tri fljorentinca po imenu: *Flegar*, *Dobrila* i *Mohorić*, kojim se je, dakako, silno pljeskalo. Kako i nebi, ta oni su spasili dobro ime i glas svojih talijanskih djedova!

Isti dopisnik klevoće gadno gospodina župnika Gojtana i duh. pomoćnika pičanskoga, da su u crkvi sa predikaonice sjelskom izjavili, *da je sv. otac naložio Istranom, da glasuju za hrvatske predloženike.*

Sada pitamo svakog, koji imade nepomućeno moždjano, bili se moglo naći tako slabaumnog i bedastog čovjeka, koji bi mogao povjerovati samo na čusak ovakovim ludorijam onog latipiskara tršćanskog šifutskog lista? Pa ipak će ta viest kolati iz jednog do drugog lista, te će ju kano gotov čin uzeti bećki židovski listovi i irredentaši susjedne kraljevine. I tako se svakom i lažju sliepi talijansko občinstvo kod nas i vani na štetu tudjeg poštenja i dobra glasa.

Nikolina večer našega vriednoga „Sokola“ nadkrilila je brojem pučanstva, bogatim programom i krasnom izvedbom sve dosadašnje slične zabave toga družtva, na čemu iskreno čestitamo sl. odboru, koji nije štedio truda ni novca, a da svoje članove, prijatelje i štovatelje u svakomu obziru zadovolji.

Nove interpelacije u carevinskom vieću. U sjednici carevinskoga vieća od dne 9. t. mj. interpelirao je zastupnik dr. *Laginja* sa drugovi ministra pravosudja u poslu dvojice slovenskih obrtnika grada Trsta, koji su sudjelovali kod jedne demonstracije prošloga mjeseca, pak se jih još uviek drži u zatvoru, premda se je sve druge demonstrante Slovence i Talijane odmah na slobodu pustilo. I tu interpelaciju donieti ćemo čim prije u cielosti.

Dne 10. t. mj. interpelirao je talijanski zastupnik Istre dr. *Bartoli* istoga ministra, da li je istina, da se ima birati medju porotnike samo one osobe u Istri, koje poznavaju oba zemaljska jezika t. j. hrvatski il slovenski i talijanski, te ako je to istina, kako opravdava činjenicu, da će od sada biti izključene sve one osobe talijanske narodnosti, koje, prem su inače sposobne za vršiti čast porotnika, nepoznaju drugoga zemaljskoga jezika. Tu interpelaciju osnovao je g. Bartoli na krivom članku porečkog listića, koji se u posliednjem broju na prvom mjestu s tim pitanjem bavi.

Ministar pravosudja upozorio je naime predsjednika prizivnog suda u Trstu na §. 9, zakona od 23. maja 1873. po kojem imaju biti sastavljene listine porotnika tako, da se po mogućnosti biraju one osobe, koje poznaju oba zemaljska jezika t. j. hrvatski i talijanski. Kad nebi pako bilo moguće sastaviti potrebit broj porotnika od takovih osoba, da se neima izključiti od porotničke časti ni onih osoba, koje poznaju samo hrvatski ili samo talijanski jezik.

Kako je poznato, do sada bijahu iz ključene sve one osobe, koje nisu znale talijanski. Sada dakle, pošto se daje nam Hrvatom i Slovencem ono, što nas po zakonu ide i što Talijani od postanka porote uživaju, diže se liberalni (!!?) Talijani proti ministru i proti zakonu. Dok se je mas posve od porote izključivalo, to bijaše njim pravo i u redu, ali da bismo mogli i mi uživati ono, što oni odavna uživaju, to njim ne ide nikako u njihovu liberalnu glavu!

Znatiželjni smo u ostalom, što će ministar odgovoriti na ovu koli smješnu toli bezteme!jnu interpelaciju.

Izbori u Pazinu. Čim bliže dnevom urečenim za izbore, tim življa djelatnost na sve strane. Dobri naš narod izkušavan je od svojih protivnika na svaki način. U jednu poreznu občinu šire po domadih izrodih viest, da občina ili župan poručuje, nek ljudi ne dolaze, jer da će sve složno poći, pa da nije treba, da ljudi zapuste svoj posao. Drugdje bace viest, da je sadanje občinsko zastupttvo povisilo namete. U trećem opet mjestu trube, da se hoće dat puk pod Hrvatsku, gdje da će plaćat perez na ženu, djecu, kokoši itd. Naravski, da je sve proračunat, kamo će se koju viest razsijat, ali na žalost njihovu a utjehu dobromislećih, nadje se svuda ljudi, koji odkriju puku golotinju takovih laži, te ga upute, što se za njima krije. Dali su se protivnici i na pohode u nekoja mjesta, ali njih svuda loša sreća prati. U Gračišću nitko niti blizu tim hodkarom. U Pićanšćini nudili siromaku kmetu i po dva forinta za glas, ali ovaj sa prezirom odbio je *Judin* novac. U Kašćergi i Za masku zvali ljude na pljaču, ali njim odvratili, da tko vina ima doma, pije toga, a tko ne, taj idje radje na brentu vode, nego stupit medju prodance. Najgore reć bi prošli su hodkari u Trvižu, gdje i djeca uvredjena pohodom nepozvanih gostova voljnih trgovati sa njihovim poštenim glasom, su njim zablatila kočije.

Za nedjelju 9. tek. mj. pozvali su ti nazovi talijani pazinski javni sastanak u Camusovoj dvorani. Znajuć, da sa svojim talijanstvom nebi dobro prošli u ovoj občini, napučenoj skoro izključivo sa Hrvati, nisu ga nigdje iztakli, nego dapače izjavili u proglasu, da sazivlju u sastanak sve izbornike bez razlike narodnosti. Kolike iskrenosti je pak bilo u tomu, dokazali su time, što su one prisutne izbornike, za koje su znali, da su osvjedočeni Hrvati, te da talijanska šarlatanerija nemože upljivati na njihovo osvjedočenje, izazivali sa nazivi „špija“ itd. Plodovi su to talijanske ugladjenosti! Prisutno je bilo oko 200 ljudi, većina takovih, koji nisu izbornici. Dok talijanske novine na sav glas grakću na učitelje i činovnike, koji se u neduž nih šetnjah pridruže kojemu Hrvatu, mi nećemo niti spominjati one učitelje, koji su prisustvovali ovom sastanku, u kojem se poglavito išlo za pogubnim kvarenjem mase pučanstva podlim sredstvom — pijačom. Tu se naime pilo po volji, a da nitko nije pitao računa. Mnogim se to sgrstilo, drugi su upotrebili sgodu, te spravili vino u želudac, a čaše i staklenke u žep. Prvi je govorio odvjetnik dr. Adam Mrach talijanski, za njim se digli Komis (sada Comisso) i Perčić (sada Percich), da i oni reku „neku besedu po *našem* jeziku“. Tako barem i tom sgodom priznaše ti tobožnji talijanaši, da je hrvatski njihov domaći i ove zemlje jezik. I doista, djedovi prvog govornika doselili se amo iz Kranjske, drugog govornika iz ne kog pićanskog sela, a treći govornik je sam došao iz Boljunšćine. Uzprkos tomu glavna nota njihovog govora bila je naperena proti „fureštu“, koji hoće, da se nametne za načelnika.

Nadalje izticali su, da su njihovi ljudi učinili mnogo dobra za občinu, ali na žalost nisu znali nabrojiti niti jednoga, jer njihovi ljudi su u istim znali trpati u svoje džepove i širiti se na kmetskom, ali skrbiti se za blagostanje i poduku kmeta niti mrve. Nek napomenu jednu školu, koju bi oni bili dali kmetovom. Toga su se dobro čuvali, jer znadu, da kada kmet otvori oči, je došao kraj njihovom bogatstvu i gospodstvu.

Ali daleko bi zašli kad bi htjeli pobijati sve njihove laži, dočim je naša želja samo izvjestiti o toku stvari.

Govornik Percich je jako nesretno prošao, jer su ga i njegovi prijatelji izžviždali. Od poklika čulo se izpremiešano „živio“ i „evviva“.

Uzprkos nukanju dr. Adama nije se htjelo prijaviti drugih govornika, te se odmah prešlo na glavni čin — na pijaču u polutamnoj dvorani. Pod večer vidilo se nekoliko pijanih vući se svomu domu. Medju nekojimi došlo i do ozbiljne tučnje, te je neki zadobio i težku ozledu.

Istodobno kad u Camusovoj dvorani, bio je izborni sastanak i u pazinskom polju u Guštinih. Nije ga se sazvalo niti oglasom niti proglasom, pa uzprkos tomu našlo se na okupu do 400 izbornika. Naravski sgrade za toliko ljudstvo nije bilo, te se kakva stotina strpala pod krov, a ostali su izvana slušali. Čovjeku je od veselja srce raslo, videć slogu onog dobrog puka i veselje, kojim se pripravlja za izbore. Razpravljalo se o tomu, kako nam se je vladati, da u težkoj ovoj kušnji predobije istina nad lažju, iskrenost nad himbom. Iza toga se svaki mirno i trezno udaljio, veseo ipak, što je našno dosta braće spremne zajedno se boriti za naš mili hrvatski jezik i za prava našega mukotrpnog puka.

Proglas, što no ga „Naša Sloga“ za ove izbore izdala, bio je u subotu i nedjelju razgrabljen i željno čitan.

Protivnici se prije na sve strane tužili, da se još no razpisuju izbori u Pazinu, pa radi toga zahtjevali, da se razpusti zastupstvo. Sada, kada su razpisani, opet na sve grlo viču da je odveć naglo, pa njim opet nije pravo. Vidi se, čeljad odveć raznazana, kojoj nikad nije pravo.

Ovaj čas započeše izbori. Naši stupaju hrpimice na biralište. Lo... gruda postaviše se stupovi šarenjaka, da vrebaju i nagovaraju, ali kmeti za njih mare i ne mare. Kiselo lice gospode nam kaže, da njim posli loše uspjevaju. Nije mlivo pošto je bilo.

Pred občinskom sgradom su bila već u sedam saci dvojica kortešan ili agitatora. Motali su i navijali jednog kmeta na sto načina, a kmet gleda u zemlju, smije se pod brkom, — šuti i misli svoje. Napokon ode ne rekav njim ni „Bog!“

Ovakva se igra nastavlja sve do podne. Sva se gospoda našla pred sgradom. Sastajuju se sad na jednom, sad na drugom uglu, viećaju, lete amo tamo, al sve bez koristi. Što je naše ne da se ni ustrašiti, niti podkupiti, a što se je svojom sramotom već prodalo, to ide i onako samo kako zaklano u mesnicu.

Iza podne došlo je uz gospodu i pazinske fakinaže, sve sa verginijom u zubih. Oni najgori ne mogu već ni stajati ni gledati od obilnog pića. Stali se ragati kmetovom i jednom svećenika. Da nije ovaj mirio puk, bilo bi došlo do kreševa.

Nekoji izbornici bili su prisiljeni pismeno moliti kotarskog poglavara, neka dude uzdržati red. To je pomoglo, pa su i gospoda i fukara očistili trg.

Medjutim u dvorani izbor teče mirno. Glas pada za glasom, neki pridušen, a neki živ polag toga, jeli tko glasuje uvjerenjem ili pod silu. Ovih je malen broj, svega 55. To su glasovi šarenjački. Nasuprot naših je 237; drugi dan glasovalo je naših 207 a protivnih 65.

Protivnici imaju svoju komisiju u dvorani. Prigovaraju svačemu. Izborna je komisija bila velikodušna, te bi često i uvažila te prigovore. Ali sve za ludu! Izgledi su slabi za njih pa nije ni kuraže!

Iz Punta (otok Krk) pišu nam 8. t. mj. Iz ovog mjesta primate tako redko dopise, da moraju drugi misliti, da tu nema rodoljuba, koji bi napisao dva redka. Ako i što dobijete, to je netočno ili nepodpuno. Tako Vaš dopisnik od julija, pišuć o mladoj misi p. *Jea Maračića*, zaboravio je napomenuti drugu mladu misu p. *Antuna Bonifačića*, koja bijaše samo tjedan prije. Ipak je i on glagoljaš i marljiv svećenik. Sada Vam mogu javiti, da smo imali ovih dana u posjetu po prvi put našeg presvj. gosp. biskupa. Dne 1. t. mj. oko 2 i pol po podne pobožni puk ostavlo svoj posao i dočekao svog pastira u silnom broju zajedno sa svećenstvom i č. Otci iz Košljuna, te občinskim zastupstvom. Osobito bijaše lieno vidjeti školsku mladež s lovorovimi kitami u ruci, a urešenimi raznimi vrpcami i predvodjenu učiteljskim osobjem. Tad se pošlo u redu u crkvu, pa u obhodu na groblje, gdje se obavilo mrtvačko odriešenje i pomolismo se za mrtve a zatim opet nazad u crkvu. Tu se presvjetli zahvali puku na dočeku, a za tim pregleda crkvu i riznicu, te puk se razišao. Ni tad ni drugi dan, 2. t. mj. ne mogli svi u crkvu, jer je pretjesna. To i spomenu presvj. g. biskup prije sv. krizme, a do suza ganu tolikih, kad je naglasio radinost ovog pučanstva i bič božji, koji nas sada bije, t. j. filokseru, koja je već uništila dobar dio vinograda. Već te sama vanjština biskupova osvaja, kamo puk kad ga čuješ govoriti. Govoraše dosta dugo, a nam se to činilo kao jedan hip, te bismo ga bili ure i ure poslušali. Iztaknu isti gospodin dužnosti svećenstva prama puku i puka prama ovomu, za tim svrhu svega poslanstva, ponovno se zahvali na liepom dočeku i preporuči u molitve. Po tom iza kratkog izpitivanja vršila se je sv. potvrda do 70 djece.

Dosta se je tih dana vjernika izpoviedilo i pričestilo za sv. odpust, koj je ovlašten biskup dati, kad prvi put pohodi plovanije.

Ne treba da spominjemo, da bijaše tom sgodom slavoluka, pucanja iz mužara itd. Iz Krka stigla su tog dana gg. dr. *Vitezić* i drd. *Antončić*. Za tim shodilo je, kako se čuje, u župnom dvoru sjajan objed. Popodne pratili smo presvj. pastira u crkvu, gdje smo izmolili običnu krunicu i litanije. Kad se to svršilo okolo 4 ure i pol, oprostio se od nas presvj. g. biskup sa svojom pratnjom, blagoslivljajuć rukom i mašuć na pozdrav, dočim je puk klicao što ga grlo nosilo: *Živio presvitli gosp. biskup!* sve dokle je kočije nestalo. A mi na konen dodajemo: Srećno nam dolazio mnogo puta mili pastiru!

Sastanak kluba stranka prava. Dne 5. i 6. t. mj. sastaše se članovi kluba stranke prava te izvanjski povjerenici stranke na dogovore u Zagrebu. Iz Dalmacije bijahu prisutni gg. dr. *Trumbić* i *Sabić* a iz Beča pohrliše na sastanak narodni zastupnici gg. *Biankini*, *Dapar* i *dr. Laginja*. Sastanku je predsjedao g. baron Rukavina. Razpravljalo se kroz dva dana, te bijaše postignuto sporazumljenje u svih glavnih točkah. Obzirom na posljednje događaje u stranki prava bijaše stvoren sljedeći zaključak:

„Uslied članakah, što ih je dr. Andre Bakarčić objelodanio u listu „Il Pensiero Slavo“, kao i onih, što jih je g. E. Barčić objelodanio u istom listu, prestala su ova dvojica biti članovi stranke prava, te stranka s njimi prekida svaku svezu“.

Izaslanici hrvatskih zastupnikah na carevinskom vieću predali su po dr. Matku *Laginji* sljedeću izjavu:

„Mi podpisani članovi stranke prava, zastupnici naroda na carevinskom vieću u Beču, žaleći, što ne možemo svi licem biti na sastanku kluba iste stranke, sa-

zvanom u Zagrebu na dan 5. i 6. decembra 1894. izjavljujemo ovo:

I. Vodja stranke prava za nas jest i biti će, dokle ga Bog uzdrži u životu, jedino dr. Antun Starčević.

II. Zahvalno priznajemo dru. Josipu Franku njegovo javno djelovanje, odkad je u stranci prava.

III. Samo činjenica, da se je to djelovanje dra. Franka očitovalo jače, nego li je ono drugih članovah stranke prava u hunovini, zavela je po našem sudu nekoje ljude na misao, da se je gosp. dr. Josip Frank nametnuo stranci za vodju i da je to pogubno.

IV. Onim, koji najnoviju razmiricu razumješe samo s te strane, nije težko povratit se u stranku, jer dr. Josip Frank, kao svaki drugi, kad bi i bio vodjom stranke, ne bi mogao dobiti njezine članove za druga načela, a prodati mogao bi samo sebe i one slabiće, koji misle, da stranka, kakova je naša, može propasti, ako jedan ujezin član, bio i najuplivniji, sadje s pravoga puta. A kad bi se to dogodilo, dr. Frank niti tko drugi takov, ne samo ne bi bio više vodjom, već bi naša prva briga bila, da ne bude ni članom stranke prava.

V. Ali nekoji ljudi, koje smo držali pristašami stranke, prigodom prosudjivanja najnovije njezine djelatnosti, te baš obzirom na neka temeljna načela, nazvali su dra. Antuna Starčevića „zlotvorom naroda". Tim ljudem i onim, koji im povladjuju, nema mjesta u stranci prava, koje znamenitost i moralna jakost od mnogo godinah uzko je spojena sa čistim načelom, zamjernom samozatajom i neokaljanim rodoljubljem dra. A. Starčevića.

Beč, 5. prosinca 1894.

Dr. Laginja, Dapar, Biankini, Perić, Spinčić".

Klub stranke prava primio je ovu izjavu radostno do znanja i zaključio, da se objelodani.

Iz **Poreča** nam pišu: Javljamo Vam g. urednièe, da se je dosin ovdje minuloga mjeseca veleč. g. *Sime Semelić*, župe-upravitelj iz *Premanture* kod Pule, podloživši se župničkom izpitu, *te bijaše aprobiran na šest godina*. Ovaj put niemo ga vidili sasvim krepkoga zdravlja, pa mu želimo, da ga Bog živi! Bio je letos sam samcat na župničkih izpitih, u čujemo s druge strane, da više njih mrzi na izpite, jerbo da jim svejedno nekoriste. Doista žalostno!

Prosuo se ovdje glas, da će veleč. g. *Luka Kirac* sadašnji župe-upravitelj u Barbanu, biti imenovan *stalnim župnikom u Ližnjanu*. Budući, da nam je bio ovdje dušobrižnikom kod naše Svetice ili Majke Božje od Anđelah, — toga svetišta nekdašnjeg samostana čč. bielih Otaca —, te imajuć o njemu još živahnu i sladku uspomenu, želimo mu ovim putem: da Bog dà sretno i na mnoga ljeta!

Zagreb, 9. o. mj. Dne 5. i 6. o. mj. imali su članovi kluba stranke prava sastanak. Na ovaj sastanak doletiše i naši dični sokolovi iz carevinskog vieća u Beču, gg. zastupnici *Dr. M. Laginja, Biankini* i *Dapar*. Prije njihovog odlazka dne 7. o. mj. sabrala se je liepa kita hrv. svenčilištne mladeži, većinom iz Dalmacije — a bilo su i druge hrv. zemlje zastupane —, u Šnajderovoj restauraciji, da prodju koji čas u družtvu svojih dičnih zastupnika. Nadošle goste pozdravio je stoloravnatelj, na čemu se je zahvalio krasnim govorom g. dr. M. *Laginja*. G. zastp. Biankini govorio je veoma zanosno, davši sabranoj mladeži liepe naputke i pokazav, kako je stranka prava pod vodstvom dr. Ante *Starčevića* jedina staza po kojoj Hrvatska do svog cilja doći može. Burno odobravanje i pljeskanje slijedilo je tomu. I g. zastupnik Dapar govorio je mladeži. Žalibože samo kratko vrieme boravili su ti častni gostovi medju nama. Na 9 sati odjurišе u Beč, da tamo nastave svoje djelovanje, a hrvatska mladež im i ovim kliče, da jih Bog poživi na mnoga ljeta, njima na čast a hrvatskomu narodu na spas.

Ovo par redaka neka bude dokaz kako naša mladež pozorno prati djelovanje naših zastupnika u Beču i kako se to djelovanje njihovo posvuda visoko cieni kud hrvatska rieč odzvanja. F. B.

Iz Porečko-Puljske biskupije Raspisan je bio pred malo vremena natječaj u puljskoj biskupiji na dvie župe, to jest za *Plomin* i za *Ližnjan*. — Poslie smrti zadnjega župnika u Plominu, veleč. g. Vlašića, ovo je treći put, da se razpisuje ona župa. Prva dva puta izašlo nekako na opako. Da vidimo dakle, kako bude izpalo po treći put! — O malenoj, ukupnoj župi *Ližnjan* bijaše već govora, g. urednièe, u vasem cienjenom listu. Ta župa bijaše u izboru do sada najsretnija medju svojimi, godine i godine obudovljenimi sestricami, jer će doskora biti providjena stalnim župnikom i kako se glasa izvrstnim pastirom. Starom dakle godinom okrenulo u nas ovimi čini nešto na bolje, pa se nadamo, da će nam nova godina donesti bolje nade, bolju budućnost. A mi svečano i javno izjavljujmo, da ćemo savjestno i nepristrano dati u javnost sve što se bude učinilo na korist našega zapuštenoga puka u ovoj biskupiji. Na komu to stoji, neka uskori a Bog neka blagoslovi!

Hrvatsko pjevačko družtvo „Slavulj" u Gracu priredilo je dne 10. t. mj. prvi svečani koncert u prostorijah „zum goldenen Ross", Mariahilferstrasse Nr. 9, sa bogatim razporedom.

„Starohrvatska prosvjeta" zvati će se glasilo „Hrvatskog starinarskog družtva" u Kninu, koje će izlaziti od početka god. 1895.

Starinarsko družtvo prikazivati će hrvatskomu narodu u svojem glasilu narodno bogatstvo, nalazeće se u izkopinah drevne priestolnice hrvatskih kraljeva — starog Knina. Izkopine te jesu najsjajniji dokaz o zavidnoj prosvjeti, do koje doprieše naši pradjedovi. Glasilo starinarskog družtva baviti će se najpače sa prosvjetnim stanjem Hrvata od VII. do XII. stoljeća, te će donašati iz te dobe slika, tablica, priloga. Izlaziti će četiri puta na godinu.

Za nečlanove starinarskog družtva stojati će *„Starohrvatska prosvjeta"* 4 for. na godinu, članovi utemeljitelji, koji uplate družtvu 30 for. jednom za uvjek, dobivati će list badava. Pisma i predplate neka se šalje g. Fra Luigju Marunu, predsjedniku starinarskog družtva u Kninu.

Lijek od kijavice (kihavića i nazeba). U „Deutsche Mediz. Ztg-u" piše dr. H. Kerrie Xanton: „Protiv nesnosne kijavice ima jedan veoma prost, a po mom znanju još nepoznat lijek. Treba ulijati na dlan malo komovice (rakije), pa je jako vući u nos. U prvi mah će ona dosta jako paliti u nosu, ali će brzo popustiti, pa će curenje iz nosa prestati i nos ostati sasvim suh, što je vrlo ugodno za onoga, koji pati od kijavice. Pojave li se opet znaci kijavice, nastane li kijanje i tečnost, opet treba ponoviti sa rakijom. Po mom iskustvu dosta je, da se tako dva puta postupa, pa da se patnik sasvim oprosti kijavice.

Izvrstnoga istarskoga refoška za butilje imade na prodaju jedan naš vinogradar uz umjerenu cienu. Pobliže kod uredničtva našeg lista.

Jeftino a dobro dalmatinsko ulje ponudja jedan posjednik iz Dalmacije. Pobliže kod uredničtva našeg lista.

Listnica uredničtva.

I danas molimo nekoju gg. dopisnike, da se ustrpe do budućeg broja. Radi preobilnosti gradiva, osobito o vrsećih se občinskih izborih u Pazinu, morali smo izostaviti gotov „Pogled po svjetu", „Interpelacije" dra. Laginje, razne dopise i viesti.

Gosp. F. G. u B. Nije rečeno do kada, nego čim prije tim bolje. Srdačan odzdrav!

Gosp. H. B. na T. Priobćiti ćemo čim dodje na red. Za one osobu nemogosmo do sada ništa saznati; šaljemo Vam list. Zdravo!

Gosp. J. P. u Sv. I. Š. Molimo Vas i ovim putem, da nam vratite čim prije uzajmljene Vam knjige; valjda nečekate, da sudbeno proti Vama postupamo. Gdje vam je muška rieč?

Svjedočba.

Poslovni br. 500/1894.
Izerpak iz zapisnika.

Ja *dr. Makso Fürth*, zamjenik kr. javnoga bilježnika *Bele* pl. *Gásznera* u Budimpešti, posvjedočujem ovim vjerodostojnost sliedećih u zapisniku navedenih čina:

Na zahtjev *izvršujućega odbora* grofa Geze Esterhazyja *dioničkog družtva za tvorenje konjaka* došao sam današnjega dana u prostorije imenovane tvornice u Budimpešti, IV. izvanjska Waitznerova ulica br. 23. (u vlastitoj kući), gdje mi bje predložen izvorni našastarski zapisnik VIII. financijalnega povjerenićtva sa svimi dokazi o paljenju konjaka na dvima Egrotovima aparatima, kao takodjer izvorna potvrdba kralj. ugarskog financijalnog ravnateljstva u Budimpešti.

Na temelju toga konstatujem ovim, da se u dioničkoj tvornici konjaka grofa Geze Esterhazyja upotrabljuju imenovani Egrotovi aparati za paljenje konjaka br. 2.490. i br. 3/456. koji godimice kod neprestane radnje po službenom izkazu 1.762.000 litara vina proizvadjaju.

Na daljni zahtjev konstatujem, poslie točnog pregleda skladištne knjige, kao i *pojedinih bačvi te sadržine na lice mjesta*, da se nalazi u skladištu i podrumu imenovanog dioničkog družtva (izvanjska Waitznerova ulica 17.) *ukupno 178 262 litara gotovog konjaka (vinske pročišćenje)* u bačvama i *18 243 sa konjak on napunjenih boca*.

Na temelju uvida u glavnu knjigu dioničkog družtva, *na svrhi konstatujem, da se je na dioničkoj glavnici grofa Geze Esterhazyja dioničke tvornice konjaka u iznosu 320.000 for. uplatilo.*

U potvrdu toga pravidio sam ovu svjedočbu mojim vlastoručnim podpisom i sa mojim uredničim pečatom.

U Budimpešti, godine tisućudevetsto-devetdesetsti četvrte (1894.) dne petnajstoga (15.) februara.

Dr. Makso Fürth m. p. *Bela pl. Gásznerr, kr. javni bilježnik.*

ZAHVALA.

Tužnim i bolnim srdcem zahvaljujemo se svoj rodbini, svim prijateljem i znancem, pa i svim čestitim našim Klanjcem, koji su bud' kakvim načinom uznastojali utješiti nas prigodom smrti naše premile kćerke

MILKE.

Bog im plati!

Klana, dne 9. decembra 1894.

Margareta i Jakov Lusnik.

P. n. gg. članom

„Matice Hrvatske".

Čast mi je upozoriti p. n. gg. povjerenike i članove „Matice Hrvatske", da će knjige „Matice" za tek. godinu gotove biti i da se iste ukusno vezane mogu kod mene i ove godine naručiti. *Vezovi „Mati činih" knjiga vrlo su ukusni i originalni.*

Ciena vezanih knjigah:

Hcić: Slike iz obćega zemljopisa. Knjiga IV.	70 nč.
Valla: Povlest srednjega vieka. Dio III. . .	60 nč.
Šropel: Slike svjetske književnosti. Svez. II.	50 nč.
Turgenjev: Izabrano pripovjesti. Knjiga II.	40 nč.
Bogović; Pjesnička djela. Knjiga II. . .	30 nč.
Tomić: Za kralja — za dom. Dio I. . .	30 nč.
Šandor-Gjalski: Malo pripovjesti. Dio I. .	30 nč.
Novak: Podgorka	30 nč.
Trezić-Pavičić: Ljudovid Posavski . . .	60 nč.
Ukupno . .	3 f. 70 nč.

Knjižnica za klasičnu starinu.

Šropel: Rimska satira . . . . . 40 nč.

Prievodi grčkih i rimskih klasika.

Platon: Phaidros . . . . . 30 nč.

Pošto mi je slavni odbor „Matice Hrvatske" povjerio i ove godine odpremu „Matičinah" knjiga, to ću naručene uvezane knjige zajedno sa drugimi knjigami p. n. gg. povjerenikom „Matice" priposlati.

Ujedno molim, da se gg. članovi *isključivo* samo na me obrate, budući sl. uprava „Matice" radi inih mnogih posalah naručbe za vezove knjiga nikako primiti nemože.

S toga p. n. gg. članove „Matice" najuljudnije molim, da mi svoje cienjene *naručbe* kao što i *odpadajuću svotu po stanskom doznačnicom* čim prije priposlati blagoizvole.

U Zagrebu, mjeseca decembra 1894.

Ivan Schneider,
knjigovežа „Matice Hrvatske"
Frankopanska ulica broj 4.

Kokoše zriele za nošenje jaja, **za u zgodno vrieme marljive kvočke,** ciika for. 3; velika kamo snieg biela guska, težka okolo 7—8 funta, for. 3; 3 tusta pileta for. 3; 4½ kila svježeg masla za dvorski stol for. 4·50 10 · -

M. Feuer,
Zavod perjadi, Buczacz 23, Galicija.

Štrcaljke i sumpornjače za trte
inžinira Zivica.
mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebоće za iste 23
dobiva se uvjek u skladištu tvrdke
Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Tratu.
Spomenuto štrcaljke razašilju se na svaku poštu austro-ugarske monarhije franco, konad po 10 for

Otvorenje novog
svratišta i restauracije
„Al Moncenisio"
broj 1.
Piazza delle Legna i via Torrente.

Podpisani preporuča slavnome putujućemu občinstvu svoje podpunoma novo sazidano i elegantno uredjeno svratište uz umjerene cienе i točnu podvorbu.

Sa štovanjem
A. Tuzzi.

Pomada „Phönix,

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. *odlikovana* jest uslied bezbrojnih izvida i kroz tisuću zahvalnica priznata jedina postojeće u istinu realno i neškodljivo sredstvo, kojimo se kod gospodja i gospode puna i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i drago od ranjuje. Upotrebljenjem iste postizavaju još sasma mladi gospodičići dvrste brkove. Jamči se za uspjeh i neškodljivost. Kutijica 80 novč., sa poštom (doduzećem ili uz gotov novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

Odlikovana ljekarna PRENDINI
Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Jedna škatulja 30 novč.

Gospoda liečnici sa saviešću propisuju ove pastilje kod lahke grlene otekline, promuklosti i opalu glasu. Preporuča se ih osobito pjevačem i govornikom.

33 godište velikog uspjeha!

Glavno skladište:
Ljekarna Prendini
i u svih prvih pokrajinskih ljekarnah.

Veliki izbor ljekarskih osobitostih i zdravstvenih kadila.

Odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 51 i 52. U Trstu 20. decembra 1894. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prosimo i naj. bliku poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na [illegible] arku.

Dopisi se nevraćaju ako se [illegible] tiskaju.

Nobilijegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, 1 ½ za polgodine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. [illegible]

Poziv na predplatu.

Koncem ovoga mjeseca ističe svim našim predplatnikom godišnja predplata, pa se radi toga — po starom običaju — ovim utičemo k istim sa pozivom, da obnove na vrieme predplatu za god. 1895. Ujedno ih molimo, da nam pribave novih predplatnika i pomoćnika, pak da uzmognemo i mi zadovoljiti svestrano tolikim zahtjevom, koje se u ovo doba stavljaju neodvisnim novinarom.

Sve prijatelje hrvatske grane u Istri pozivljeme, da se okupe oko našeg lista, koj će i nadalje neodvisno i slobodno vršiti svoje dužnosti napram gore i napram dolo. Obilnom i točnom predplatom neka nam olakšote težku zadaću i velike žrtve, koje su spojene sa izdavanjem lista, koj služi u prvom redu istarskomu patniku i siromahu.

Naše mnogobrojne dužnike pozivljemo napose, da se već jednom odazovu tolikim i tolikim našim pozivom. Neka promisle sami, da li je častno i pošteno primati i čitati list, a neplaćati ga. Tko je pravi prijatelj našega puka i naše svete stvari, taj nam nemože uzkratiti pomoći, a kamoli oduzeti nam ono, što nas po zakonu ide i što smo krvavo zaslužili.

Podporom vriednih rodoljuba iz svih hrvatskih krajeva nastaviti ćemo i u buduće naš rad za prosvjetu i slobodu Hrvata, gdje god oni stanovali. U to ime pomozite nam braćo, a pomoći će nam i Bog!

Predplata neka se šalje upravi našeg lista poštanskom naputnicom, jer je tako najjeftinije.

Predplata s poštarinom stoji za cielu godinu za imućnije for. 5; za seljake for. 2; za pol godine polovica gornjih ciena. Za inozemstvo povrh toga poštarina.

U Trstu, mjeseca decembra 1894.

Uprava „Naše Sloge".

Čestit Božić!

Uspomenu narodjenja Spasiteljeva svetkuju svi kršćanski narodi godimice najvećim veseljem. Milijuni i milijuni kršćanskoga svieta pripravljaju se opet jednom, da prigodom predstojećih božićnih blagdana proslave najsvečanije uspomenu narodjenja Onoga, koji je uzeo na sebe čovječansku narav, da uzmogne riešiti griešni sviet od vrata paklenih, podvrgav se za griehe svega svieta groznoj muki i smrti na gori Kalvariji. Svetkovanje toga uzvišenoga dogodjaja, toga dana mira i ljubavi postalo je i u najzabitnijem kutiću prostranoga svieta, kamo je stupila stopa božjih ugodnika, propovjednika božanske istine, najobljubljenijom izmedju svih svetkovina naše sv. crkve. Pa to je doista i posve opravdano!

Uzvišeni božićni blagdani sjećaju nas ne samo na porod Isusa Krista, koji je donio na sviet medju narode maslinu mira i ljubavi, već nam kažu takodjer, da se mogu i moraju preporoditi pojedinci i narodi, ako budu stupali po stazi istine i krieposti i ako se zauzmu svimi silami za svoj spas, za svoju slobodu.

Poznata je istina, da je Božić najvećim blagdanom upravo za one, koji su od svieta zapušćeni, zanemareni i tlačeni, za one, koji trebaju najvećma tudjeg miłosrdja i tudje pomoći. Siromasi i biednici nalaze u njemu sladke utjehe sjećajuć se, kako je Spasitelj svieta, kralj kraljeva došao na ovaj sviet u skromnoj i zapuštenoj štalici, izložen svim nepogodam vremena u najlošijoj dobi godine. Mogućnikom i bogatašem dozivlju u pamet božićni blagdani skromnost i ponižnje Sina božjega i ništetnost ovoga svieta, pa ako njim nije srce tvrdje od željeza, sjetiti će se i oni svoga bližnjega, koji u biedi i nevolji čezne za koricom kruha i za čašom okriepljućeg pića. I tako biva po božanskoj odluci, da nas spaja uspomena na porodjenje Spasiteljevo bez iznimke u bezbrojnu kršćansku obitelj. Sjajna gospodska palača približi se siromašnoj kolibici, jer ih uspomena na Onoga, koji nije činio razlike izmedju bogatsha i siromaha, koji je dapače volio siromahe, nevoljne i zapušćene, vože u ljubavi, miru i slogi.

Ako dakle približuje i spaja božanska ljubav sva plemena i sve narode svieta, koji neimadu ništa zajedničkog ni u krvi ni u jeziku, do nauke božanskog Odkupitelja, tim većma mora približiti, tim tiesnije valja da spoji sve one, koji su si inače po krvi i jeziku veoma blizu. I mi, koji govorimo istim jezikom, te u čijih žilah teče jedna krv, i koje spaja vez iste božanske nauke, treba da se što tiesnije okupimo i ovdje na svietu okolo jednog idejala, pak da se svi složno u miru i ljubavi dočepamo svoje sreće i slobode.

Uspomena na porodjenje Sina božjega neka budi i podžiže u nama neprestance želju i težnju za narodnim preporodom, za jedinstvom i slobodom pod sjajnom krunom našega viteškega cesara i kralja. Dobri Bog, koji je poslao svoga Sina na ovaj sviet, da nas oslobodi na drugom svietu od smrti vičnе, dopustiti će, da se i naš hrvatski narod, koji je prolio na potoke krvi za „krst častni i slobodu zlatnu", dovine one sreće, koju uživaju ujedinjeni i slobodni narodi. Do toga pako možemo doći uz božju pomoć jedino uztrajnim, požrtvovnim i nesebičnim radom, koli na prosvjetnom, toli na gospodarstvenom polju. Napredkom k preporodu — k slobodi! Da to čim prije bude, vruća je naša želja, a medju tim kličemo milomu rodu: čestit Ti Božić!

Na koncu godine 1894.

Ovim brojem svršavamo naše novinarsko djelovanje u iztičućoj godini 1894. Na koncu iste valjalo bi nam položiti račun o minulom djelovanju i o tom, da li smo svojim radom i trudom u čemu našemu narodu koristili, i u koliko nismo postigli željenog uspjeha, da li smo tomu krivi mi, ili su to prouzročile okolnosti, u kojih se nalazimo.

Mi smo doduše nastojali, koliko su nam slabe sile dopuštale, da bude svuda i u svačem uspjeha, ali da nismo uspjeli svuda uz našu najbolju volju, znademo i sami, a u koliko smo ovdje il ondje uspjeli, o tom nismo zvani mi, da sudimo.

U svakdanjoj borbi za narodni obstanak trate se žalibože skoro sve one naše narodne sile, koje bi u normalnih odnošajih narodu množtvo duševnih i tjelesnih dobara privriedile. Svaka borba za pravednu stvar, za uzvišene ciljeve treba uztrajna rada, silu žrtava i mnogo vremena. Nevalja dakle zdvajati, ako smo još daleko onomu cilju, rad kojega bijaše ustrojen ovaj naš skromni listić, i za postignuće kojeg nam nesmije da bude pretežkom nikakva žrtva.

U narodnoj borbi, koja nam predstoji bez dvojbe i u budućoj godini, neka nam budu uzorom radinosti i uztrajnosti, požrtvovanja i nesebičnosti naši dični zastupnici na državnom saboru.

Sliedeći njih u spomenutih vrlinah svaki pojedinac od nas, pokazati ćemo, da smo u istinu pravi rodoljubi, da ljubimo zbilja ovu hrvatsku grudu, na kojoj ugledasmo prvi put svietlo božje, i da nam doista leži na srcu sreća našega naroda.

Naši prvaci razgališe opet jednom u državnom saboru na očigled prosvietljenoga svieta riedkom rječitošću sve jade i nevolje, koje biju hrvatsko-slovensku granu tužne naše Istre. Muževnim držanjem, vatrenom ali istinitom rieči zadiviše oni ne samo naše bližnje i dalnje suplemenike, braću i prijatelje, već dapače iste naše narodne protivnike. Dne 14. i 15. t. m. iznesli su naši zastupnici u nizu krasnih govora, punih nepobitnih dokaza, sve one rane i nevolje, koje pale i pritišću Hrvate i Slovence Istre, i kojim je dužna cesarska vlada doskočiti, jer je vruća želja prejasnoga Vladara, da nebude pod njegovom svietlom krunom tlačitelja ni potlačenih.

Neumorno djelovanje naših zastupnika u državnom i zemaljskom

PODLISTAK.

Prigodno slovo,

što ga je držala gdjica **Ema Grasman** *na veselici ženske podružnice družtva sv. Cirila i Metoda u Kastvu, dne 25. novembra o. g.*

Slavna gospodo!

Crna magla zastirala obzorje mile nam Istre, gusto oblačino pritiskivalo rodni nam kraj. Naš narod spavao je duboki san u tmini neznanja i bezsvjesti; živio je tek da živi, ni ne pojmeć, da i on ima pravo na obstanak svoj, da i njemu slobodno je dišati božji zrak, gledati na nebu sunašce sjajno. Tudjinac rabio ga kao mrtvo živinče, kao pusto orudje. Al vječni Bog koji nebom trese, ne dozvoli, da i nadalje tavnari u Istri tuđaju tminom neznanstva, ne dopusti, da drugim služe kao pusto roblje, no hćede da propadnu, već da i oni uzdignu se na onaj stepen, na kojem valja čovjek da bude.

Sinu sunce i razpršio crnu maglu, dunuo vjetar i raztjerao oblačino tužne. — Narod naš stao se buditi pod blagimi zrakami sunašca draga, stao se buditi, da i on živi, košto mu na milijune braće živi, da se i on uhvati u kolo sinova majke Slave.

Kad to opaziše neprijatelji naši, stali ga gnjesiti i daviti, ne bi li i nadalje orpili iz zemlje njegove zlato i bogatstvo, ne bi li i unapried njegovom jačinom jačili sebe. — Nu i ovdje izpuni se stara ona rieč: „Pritisnuto jače, sve to više skače". Hrvati Istre otresli sa sebe driemoć i nehaj, skočili na noge lagane i viknuli glasom jačim groma tlačitelju svomu: Stoj! Ni makac dalje! I mi smo ljudi, da slobodno dišemo — i nas štite ljudski i božji zakoni, da u domu svom budemo svoji. —

U prvi čas osupnuo se svajed nad ovakimi riečmi. Zar „ščavo" da bude slobodan, zar da rob o slobodi sniva? — Ha, ha, na! Rob u slobodi, kao sliepac o bojah! — Nu kad vidje, da Hrvat ozbiljno traži svoje, stao mu presjecati korake: mitio ga milom, silio silom, da odustane od svojih *hudih* težnja, od svojih *vratolomnih* želja. Al Hrvat ne uzmiče nit prod istom smrću, a kamo li prod šakom neprijatelja. On nastavio započeti korak, ne mareć za grožnje i protnje, za strah i strahovanje. Ta pitao je samo svoje — i ništa nego svoje.

Kad vidješe neprijatelji naši, da ne mogu zaustaviti korake naše, uzeše pod lažnjom krinkom loviti djecu našu. Ustrojiše družtvo „Lega nazionale", da novimi i nedužnu nam djecicu izrode, da iz nje učine poturice, gore nego Turčine. — Il se sastali uz čašu vina, il šalicu kave, il okupili se oko veselu stola, nek se jedan ili drugi nadje, te saltupi svoticu za ovo naše družtvo. Na zahtjeva se od nikoga, da dade preko svoje moći, dosta je ako pruži i malenu svoticu, koliko mu moćnja dopušta. Ta veli se: „Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača".

Videći naši prvaci nedušto ovo poslovo, težko se zabrinuše. Ustrojiše napokon i oni slično družtvo pod imenom i okriljem velikih naših apostola sv. Cirila i Metoda. Svrha ovoga našega družtva je podizati škole našemu puku, gdje ih još nema, podavati mu valjanih knjiga duševne hrane i bodriti ga u svomu, što je dobro, lieno i pošteno. —

To je skromna svrha našoga družtva sv. Cirila i Metoda. To družtvo svaki pošten Hrvat i Hrvatica mora da pomaže i sbornom i tvorom.

Ne mojte, gospodo slavna, uztezati pomoćnice ruke od ovoga družtva, već u svako doba i u svakoj prigodi sjetite se nedužne djecice, na koju neprijatelj naš bacio je svoj pogled, da ju iztrgne iz naručja našega, pa da iz nje učini poturice, gore nego Turčine. — Il se sastali uz čašu vina, il šalicu kave, il okupili se oko veselu stola, nek se jedan ili drugi nadje, te saltupi svoticu za ovo naše družtvo. Na zahtjeva se od nikoga, da dade preko svoje moći, dosta je ako pruži i malenu svoticu, koliko mu moćnja dopušta. Ta veli se: „Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača".

Molim Vas slavna gospodo, sjetite se što češće našega družtva, komu je [illegible] uzvišena zadaća — očuvati [illegible] obstanak — pa Vas neće ni ona djecica zahoreviti, za koju ste darovali darak, već Vas uviek zahvalnošću spominjati i Vašu dobrotu [illegible] goslivljati.

Nadajuć se, da ćete slavna g[illegible] ove moje skromne rieči k srcu pri[illegible] žarom, kojim idu iz moga mlad[illegible] kličem Vam srdačni: Pomoz[illegible]

Srce u meni veselo p[illegible] mi se u veselu bibe, gledajuć [illegible] i mnogobrojno družtvo milih nam [illegible]. Veseli me, što ste se u tolikom broju odazvali našemu pozivu, te tako najljepše dokazali, da znadete cieniti plemenitu svrhu našega družtva. Najsrdačnije hvaleć, kličem Vam: Od Boga Vam zdravlje, od mene pozdravljе!

saboru daje nam slutiti, da se i mi primičemo boljemu duševnomu i tjelesnomu blagostanju. Njih vapaj za pravicom, za ravnopravnosti sa našimi za nevolju susjedi, nemože ostati neuslišan, jer je utemeljen na božjih i pisanih zakonih.

Na konou iztičuće godine 1894., koja će za koji dan pripadati poviesti, obvežimo se svi, da ćemo u svemu, što je dobro i plemenito slieditи naše narodne prvake, koji umuju, snuju i rade jedino oko našeg napredka, za našu slobodu. Odbacimo od sebe svaki štetni obzir, svaku plahost il bojazljivost, te se opašimo muževnostju, srčanostju i pravim otačbeničtvom kad se radi o našem narodnom spasu.

Radeći tako pokazati ćemo se vriednimi pouzdanju, štovanju i ljubavi svega prosvietljenoga svieta.

Mi ćemo pako i buduće godine nastojati, da se primaknemo za korak bliže našemu narodnomu cilju u čvrstoj nadi, da će nas u tom težkom poslu pratiti simpatije braće Hrvata i Slovenaca, i da će se pod zastavom „Naše Sloge“ sakupiti svi stari dopisnici i predplatnici, kojim neka se pridruži obilat broj novih.

U toj nadi nazivljemo Hrvatom i Slovencam Istre i njihovoj braći gdjegod bili: Sretan Vam konac godine 1894. i još sretniji početak godine 1895!

Istarsko vinarstvo.

II.

Po onom, što smo zadnji put rekli, očuvaj nas Bože fabrikacije vina, a daj nam načina, da ono, što dobra mati zemlja dade, orošena znojem hrvatskoga seljaka Istre, budemo mogli urediti pravo i prodati čim bolje. Nu pri tom valja, da se pravo razumijemo.

Patvorenje, fabrikacija vina, to znači, ako mu dokladaš nešto, što nije u groždju, ni od groždja samoga, bilo zdravlju škodljivo ili ne bilo. Sve je drugo dopušteno, dapače je potrebito. Na primjer: Nije zlo, nego je dapače dobro, da ti groždje kuha u zatvorenom čabru, što ima dva dna, jer se tako neće vanjskoga zraka, pak ne kisne. Nije zlo, nego je dapače dobro i potrebito, da nedržiš previše dana pod dropom vino, jer ti bude pretvrdo; nije dobro, nego je dapače zlo, ako pak prerano otočiš vino kad je jesen hladna, jer je onda mnogo sporije prvo kuhanje ili vrenje masta. Nije zlo, nego koristno, da prešaš mošt na tisak iliti prešu, jer prištediš truda i vremena. Nije zlo, nego je dobro i potrebito, da omuliš groždje na mulilo iliti vinski ribež (grata), jer ti tako ostanu vani glošćice i tvrdje, nezrele jagode.

Sve takove uredbe nisu škodljive, nego su koristne, i nisu falsikacija, nego su mudriji način, kojega rabe ljudi u svih krajevih, gdje je svjetlost nauka i napredka već i seljaku prosinula.

Dakle, ako vidiš u susjeda tiskalicu, mulilo, mlin za groždje i one lijke, na koje kroz vodu puhlja vaa oni težki zrak od masta, a dropa je pokrivena, da se neokisa, sve to nije patvorenje, niti kvarenje vina, nego je umnija, koristnija naprava, koja daje bolje i stalnije vino.

Ali takove naprave stoje novca, i pojedinci, osobito siromašniji seljaci, težko mogu do njih svaki o sebi. A još teže može sebi pojedinac svaki zidati udobnu, pristalu pivnicu, uredjenu kako treba i samo za vino.

* * *

Ali što ne može pojedinac, to može njih više skupa. Jer mogućnost više ljudi, iliti sdružene sile, mogu mnogo više, nego ako se jedna po jedna sili, da prevlada koju zapreku.

Evo Vam primjera o tom iz svagdanjega života.

Ako je kamen pretežak, možeš se jedan vrtiti i naprezati okolo njega koliko ti drago, sve je zaludo, nemakneš ga. All dvojica, trojica, maknuti ćete ga lahko i s mnogo manje truda za svakoga pojedinca.

Tako je sa svimi potežkoćami života. Tako je isto i u djelovanju umnom i političkom jednoga naroda.

Kada smo već na tom pogovoru, uzmimo i od toga jedan primjer:

U jednoj, budi kojoj, občini poslovi idu slabo. Pet, šest, ljudi to vidi, i htjelo bi pomoći, ali je kamen pretežak, nemogu ga odvaliti. Nu, neka dodje do onoga spoznanja i do one volje veći diel onoga puka, pak je stvar lahka. Dogovori se jedan do drugoga, pa kada dodje vrieme občinskih izbora, pohrle svi na izbore, daju svoje glase njima, pak eto ti od nove većine novih poglavara. Ti poglavari znaju onda, koja jih volja narodna izabirala, i zašto su baš oni izabrani, te tako poslovi občinski krenu na bolje.

Tako je i sa cielom pokrajinom, od koje ćemo opeta uzeti primjer ovakov: Da svi poljodjelci, što jih je po Istri po selih, vrdo uhite u glavu, da će u sabor ili ti dietu poslati više svojih ljudi nego li do sada, pak da se dogovore sa onim dielom puka u gradovih, koji ob.djuje zemlju i ima iste potrebe, koje i seljak na vanjštini, pak da složno izaberu svoje predloženike, eto ti odmah u sabor iliti u dietu više zastupnika od hrvatske stranke, nego li jih je do sada bilo. A ti zastupnici, znajuć tko jih je poslao, i budući bliže puku po mišljenju i ljubavi, mogli bi onda odlučivati stvari koristnije po seljački stališ ciele Istre, jer tomu stališu najviše treba i taj je stališ do sada bio najviše zapušćen i bez pomoći zaboravljen. Zato će po vremenu i Talijan, gradski poljodjelac glasovati za hrvatsku stranu, te će se onda liepo viditi, da za to Istra ostaje Istra, ali da občeniti poslovi gredu bolje, nego dok zapovjeda koji ribar, komu je samo do talijanske politike.

Po tom vidite, da je potreban dogovor, da je potrebno udruživanje, da je potrebna sloga, da je potrebno zajedno činiti ono, što pojedinac čovjek nebi mogao postignuti.

* * *

Vratimo se na naše vinarstvo, i vidimo, koliko bi moglo pomoći udruživanje više njih u samom tom dielu narodnoga gospodarstva.

Tamo daleko preko Kranjske i Koruške zemlje jest i zemlja Tirolska, ali svejedno pod našega kralja. I tamo ima vinorodnoga kraja, a mali poljodjelac nije ni tamo bogat. Ali je tamo više gospode od jezika narodovoga, pak se više brinu i skrbe za svoj narod, te su ga i u tom poslu od vinarstva podučili; narod je poslušao i sada blagoslivlja. Ne samo, da je narod sám sebi pomogao udruživanjem, nego su ga njegova gospoda preporučila takodjer i vladi iliti governu kraljevom, koj je dužan pomoći narodu, i koj će i nama pomoći, ako bude vidio, da hoćemo napredka i da sami činimo što možemo.

Pitati ćete, što su to učinili ti seljaci tamo u Tirolu, da jim ide bolje?

Evo vam odgovora: Kada su se podučili i spoznali, da pojedinac nemože doseći, koliko svi skupa onda su učinili *družtva* po selih. Sakupili su se dobre volje i učinili svako selo svoj zakon, nesileć nikoga nego od dobre volje, i od prilike ovako: Mi ćemo naše groždje, što prirodimo, metati u skupno, imati ćemo družtvene bačve i družtveno posudje, skupne konobe i skupno vino, svaki po računu onoga, koliko je groždja dao. To ćemo sve obrediti zajedno, manje ćemo imati troška, lagljе ćemo dobaviti posudje i sprave i mjesto. Moći ćemo se svi zajedno nekoliko zadužiti na naše skupno vino, a kada dodje trgovac, znati će, gdje ga ima kupiti i znati će, da mu netreba iskati po deset konoba (jer tamo ide na veliko) nego u našoj skupnoj. S manjim troškom ćemo oglasivati u druge krajeve za svih skupa, tako će puknuti glas od naše zadružne pivnice.

Što su dobro promislili, to su učinili. Vlada je doznala, da su se ljudi dobro umislili, potvrdilo jim je na sudu firmu, i oni sada stoje kao jedan veliki vinogradar i kao jedan veliki trgovac vina.

Vlada je dala ruku i podpomogla od prvoga početka takove zadruge jer je znala, da neduje jednomu samomu, nego cielomu selu, ili barem čini ljudi i tako jim je štogod pomoći dosta kao pravi dar.

Tako su nastale *vinarske zadruge* ili *zadruge vinogradarske*, ili *zadružne pivnice* (konobe) za pojedina sela, pak čujemo, da je njihovo vino došlo na liepi glas i da ga prodavaju mnogo bolje, nego li je prije mogao svaki pojedinac. A to je i lahko vjerovati, jer sada mogu oni ljudi na mjesto na ruke raditi s prešami, na mjesto u zlih posudah držati u dobrih, namjesto u mirinah, spravljati vino u liepe i zdrave konobe.

Eto korist udruživanja i u gospodarskih poslovih!

* * *

Sto i sto prigovora podignuti će se na prvi mah na ovo naše razlaganje, ali zaludo, jer pravo spoznanje prije ili kasnije urodi, razmnoži se u narodu i dodje u porabu. Tako će po vremenu i kod nas.

„Pak zar da bi se i u Istri ustanovile vinarske zadruge? To je novotarija, toga po Istri nikad nije bilo. To će škoditi, to nekaže na dobro!“ Takovih i stotine drugih prigovora čuti ćete na prvi mah jedan do drugoga. A mi Vam na to samo dvie stvari preporučamo. Te dvie stvari jesu: Nevjerujte sliepo nami ni drugim, nego pomislite dobro, pak vjerujte onomu, što Vam duša kaže, i što ste svojim okom vidili.

„*Naša Sloga*“ Vam još nikada nije dala krive nauke, neće dakle ni u ovom pitanju. Ljudi hrvatske stranke, koji se tim bave, jesu sinovi naroda, jesu djeca ove naše mile istrijanske zemlje, vaša braća, vaši savjetnici; oni žive od svoga truda i od ničije milosti; njihova je korist, da njihov narod napreduje, njihova je dužnost da ga podpuče.

Pak što ste do sada u tom pogledu na svoja ušesa slušali i na svoje oči vidili?

To, da u Istri već imamo početak zadruživanja, o kojem smo Vam govorili. Imamo „*Istarsku vinarsku zadrugu u Puli*“, koja nije doduše zasnovana baš onako, kako smo gore preporučili, ali će božjom pomoću biti na veliku korist naroda, a za stalne bez škode za one, koji su u njoj zadruženi.

Nespada ovamo na tanko pripovjedati, kako je nastala i što je do sada učinila. Takove se uredbe razvijaju i viečaju vrlo lagano.

Ali da bi mogla po vremenu od velike koristi biti, to dokazuje najbolje ona protimba, ono neprijateljstvo, ono ocrnjivanje i ogovaranje od ljudih, koji istarskomu puku nisu nikada ništa dobra učinili, a zla, kadgod su mogli.

„*Istarska vinarska zadruga* u Puli do sada nije mogla učiniti velikih stvari, jer se za nje hoće i vremena i velikoga troška. Najmanje je zadovoljila one, koji su mislili, da će im badava puniti žepove, ali ti nisu pravo naši, ni s nami, ni njim ne marimo davati nauke, jer nekoristi. Te nekoje kupovati mi ne marimo, jer naš posao ni zadatak nije trgovati s ljudi, nego odgajati ljude.

Sa svim tim možemo uztvrditi, da je „*Istarska vinarska zadruga*“ u Puli, ta matica svih naših budućih manjih seoskih zadruga u kratko vrieme svojeg obstanka učinila mnogo i mnogomu otvorila oči. Nu o tom biti će u zdravlju pogovora drugi put.

Govor

zastupnika prof. *Vjekoslava Spinčića* kod glavne rasprave privremenoga proračuna u carevinskom viečiu dne 14. dec. 1894.

(Hrvatski.)

Visoko viеće!

U našoj monarhiji, tom toli raznolikom skupu narodnostih i političkih naroda, nalazimo i tu osobitost, da se ne samo neće da pripozna razne političke narode, nego da se je sve strpalo pod dva kalupa i proglasilo ravnopravnost svih narodnosti da se tim lakše pritaji kako se kani druge narodnosti uništiti (Tako je!) Najgore prolaze tu razna slavenska plemena. Tà radi njih, kako je poznato, razdielila su si vlast u monarhiji dva naroda, da uzmogne jedan u jednoj, drugi u drugoj polovici vršiti svoj zadatak uništivanja slavenskih plemena. Kod nekojih plemena već je tako daleko došlo, da se već njihovih jada, pritužba, vapaja nit čuti neće, ili da se u klici uništuje svaku iskru narodnjega života. (Istina!)

Hrvati u obće su mnogo jači na životu, al zato i upravo za to, poduzelo se je proti njimi jačih mjera, kako da se jih uniši. Nema naroda u monarhiji Habsburga, koga bi se tako razciepkalo, kako se je Hrvate. Oni su doista svi pod jednom okrunjenom glavom, ali samo ta jih u cielom zakonodavnom i upravnom obziru veže. Inače imadu u glavnom trojake zakone i trojaku upravu, dočim je podredjenih i mnogo više. Sve te uprave i glavne i podredjene imadu jednu zadaću, kako da hrvatski narod samu sebi otudje, kako da ga čine zaboraviti na slavnu prošlost i da kako, da zaprieče, da radi o boljoj budućnosti. (Al neće!) Sredstva za to su različita, pomoćnici su svi dobro došli, samo da su protivnici Hrvata.

Nemogu se kod toga sustržati, jer bi predaleko zašao, kad bih htjeo navadjati sve rane, koje se u raznih zemljah zadaje Hrvatom, jer je mojih sumišljenika, koji ovdje i drugih drugdje čine, i jer jih je i preveć u onoj zemlji, koju imam čast u ovom viečiu zastupati. Prelazim na nju

(Njemački): Visoko carevinsko viеće!

Neima pokrajine u monarhiji Habsburga, koje većina stanovničtva bi bila u ustavnoj dobi toliko trpila, koliko Hrvati i Slovenci Istre. U prvo vrieme ustavne dobe nisu ovdje u carevinskom viečiu nit zastupani bili. Trinaest godina zastupali su jih muževi, koji nesamo da nisu njim bili ni malo skloni, nego, koji su bili očiti neprijatelji njihovi.

Kad su godine 1873. u toliko uspjeli u trih kotarih Istre (Pazin, Volosko, Lošinj), da su izabrali svoga vlastitoga zastupnika, Hrvata, i kad je ovaj za prvi put spomenuo ovdje u carevinskom viečiu Hrvate, tad je skočio tadanji ministar nutarnjih posala, jedan najvrstnijih ministara, i kliknuo: *Odkud na jednom Hrvati u Istri?!*

Tako daleko, gospodo moja, bilo se je došlo, da nit ministar nutarnjih posala nije znao, da ima Hrvata u Istri, premda bi to bio morao znati barem iz štatistike. Ako se je pak moglo dotadnjega ministra dielomično izpričati s razloga, što Hrvati nebijahu do tad ovdje zastupani, nemože se nikako izpričati ministre poslie godine 1873. Osamnaest godina uzastopce pošiljali su ovamo Hrvati i Slovenci jednoga diela Istre muža, koj je u svakoj prilici dizao svoj glas za Hrvate i Slovence, al kojega glas se nije htjelo slušati.

U prvo vrieme do godine 1879., bio je u oporbi, a u to vrieme, valja da spomenem, bilo je još to dobro, da je na čelu Primorja stojao muž, koji nije htjeo, da se Hrvate i Slovence Istre tlači, i koji je razumjevao probitke naše dinastije i monarhije.

Gore bilo je, kad je zastupnik Hrvata i Slovenaca Istre pripadao jednoj vladinih stranaka, u doba takozvane vlade Slavena, od god. 1879. do 1890. U nijedno doba nije se Slavene Istre i u obće Primorja toliko tlačilo, koliko upravo u to. (Čujte!) Pritužbe bile su česte, all na nje se ili nije odgovaralo, ili, ako se je odgovaralo, činilo se sa obećanji i izprikami, da se nemože ovo nit ono učiniti, jer ovoga i onoga neće tadanji namjestnik pokojni Pretis, a njega se nemože maknuti. Odnošaji bili su sve gorji: uništilo se je medju ostalim gimnaziju u Pazinu, i imenovalo se je, prije jedanaest godina, jednoga biskupa, koji se je odmah postavio o bok tlačitelja Slavena (Čujte!), i koji je napeo i napinje sve svoje sile, da iztisne slavenski jezik iz crkava. Razvili su se odnošaji, koje je vidilo godine 1888. ili 1889. kakvih 150 zastupnika, koji bijahu na posjetu u Trstu, i koji odnošaji su srušili pokojnoga Pretisa. On je išao i skoro za tim umro. — Bog ga pomiluj!

Ali politika, koju se je tada tjeralo, estala je ista, pače ona se danas tjera većom lukavostju i u većoj mjeri.

U ovo četiri godine sadanje dobe zasjedanja su istarski zastupnici hrvatskoga jezika, kao i drugi slavenski zastupnici Primorja, dielomice podporom i drugih slovenskih i hrvatskih zastupnika, podporom zastupnika českoga naroda, kao i podporom i prema Hrvatom i Slovencem pravednih Niemaca, u mnogih interpelacijah i govorih, iznašali pritužbe. Al njihov glas, može se reći, bio je glas vapijućega u pustinji.

Naša vlada naliči, po mojem nazoru, noju, koj skriva svoju glavu u pjesak, da nevidi, što se sbiva. Ili pak — što bi bilo još gore — vidi al neće da pomogne.

Tako se prikazuje stvar i u pitanju tabla. Suglasujem sa gospodinom zastupnikom gradova i trgova Istre*) i sa gospodinom doktorom *Schcicherom*, koji je ovo pitanje označio malenkostnim; all ipak čini mi se sve ono, što se je tem pitanjem dogodilo, kako se je postupalo, koji su početnici, kako su se poniele oblasti itd. toli znamenitim, da se moramo kod toga dulje sustaviti, i nekoliko rieči ob ovogodišnjoj misiji u Trstu dodati.

Kako je gospodi poznato, nastalo je pitanje tabla na sliedeći način: Pravosudni ministar da je izdao odpis, po kojem se imadu postaviti napisi i u hrvatskom odnosno slovenskom jeziku na tablah kotarskih sudova u Istri, osim u *Bujah* u Istri i *Črnijanu* i *Gradišći* u Goričkoj, i za iste pribaviti dvojezične pečate i tiskanice.

Pita se, da li je taj odpis pravedan i zakonit. Na to ne može se odgovoriti ničim drugim nego sa „summum jus — summa injuria“ (najveća pravo — najveća nepravica) gospodina zastupnika gradova i trgova Istre, da je nama članom 19. temeljnih državnih zakona zajamčena svim narodom ravnopravnost.

A sad pogledajmo, da li ima u Istri hrvatskoga, odnosno slovenskoga naroda,

---

*) Dr. Rizzi Op Ur.

i da li je isti zastupan u pojedinih kotarih.

Dužan sam iznieti to ovdje, prem će možda nešto dulje trajati. Imali smo dovoljno razloga učiniti prešnih predloga; nismo ih učinili; i ako se kod ove stvari danas dulje zadržim, nebi smio nitko imati razloga, da se zato tuži.

Imam pred sobom izkaz pučanstva Istre po narodnosti, i to od 31. dec. 1890. Sudbeni kotari broje: *Buzet*: 14.856 Hrvata, 1·834 Slovenaca, 990 Talijana. (Čujte! Čujte!), dakle nit 1000 Talijana, i usuprot tomu neima još tamo hrvatskoga napisa! (Čujte! Čujte!), *Pazin*: 24·244 Hrvata, 148 Slovenaca, 1·757 Talijana. — *Labin*: 9·673 Hrv., 242 Slovenaca, 4.897 Talijana, dakle jedva polovicu! *Vodnjan (Dignano)*: 9·306 Hrvata, 51 Slovenaca, 5·507 Talijana, dakle jedva nešto više od polovice broja Hrvata! — *Volosko*: 23·732 Hrvata, 1·371 Slovenaca, 706 Talijana. (Čujte! Čujte!) — *Lošinj*· 6·547 Hrvata, 22 Slovenaca, 4·921 Talijana, dakle po prilici dvie petine. — *Cres*: 5·289 Hrv., 1 Slovenac, 2·156 Talijana, dakle nešto nad tretjinu. — *Krk* (*Veglia*): 18·171 Hrv.: 26 Slovenaca, 1·516 Talijana. — *Kopar (Capodistria)*: 212 Hrvata, 22·915 Slovenaca, 14·192 Talijana, dakle skoro dva put toliko Slovenaca koliko Talijana! *Podgrad*: 3·817 Hrvata, 12·440 Slovenaca, 24 Talijana, (Čujte! Čujte!) Ovi su samo činovnici sa svojom djecom; inače neima nit jedne talijanske obitelji u tom kotaru. Sad dolaze kotari u kojih su Hrvati u manjini. — *Poreč* (*Parenzo*): 4·555 Hrvata, 38 Slovenaca, 7.593 Talijana. — *Motovun* (*Montona*) 6.717 Hrvata, 888 Slovenaca, 10 375 Talijana. — *Pula*: 9·826 Hrvata, 1·497 Slovenaca, 18.689 Talijana. — *Rovinj*: 3·061 Hrvata, 20 Slovenaca, 11.322 Talijana. — *Piran*: 6 Hrvata, 2·579 Slovenaca, 15·921 Talijana Ovo 2 579 Slovenaca su također državljani austr. monarhije! — *Buje*: 46 Hrv., 499 Slovenaca i 17·685 Talijana.

U sve ima u pokrajini: 140.678 Hrvata, 44·510 Slovenaca, zajedno njih jednih i drugih dakle 185·188, i 118.301 Talijana.

Većina stanovničtva pokrajine sastoji se, kako se vidi iz Hrvata i Slovenaca, a vidi se također, *da su Hrvati u većini u osam kotara, Slovenci u dvih, a Talijani u šest. Kad bi se uzelo obzir samo na većinu, tad bi se morali biti samo hrvatski* napisi, tiskovine, pečati itd. u *Buzetu, Pazinu, Labinu, Vodnjanu, Voloskom, Lošinju, Cresu i Krku*; na dalje *samo slovenski u Kopru i Podgradu, a samo talijanski* u šest ostalih sudbenih kotara.

Hoće li se pako uzeti u obziri manjine, tad se mora sa svimi jednako postupati. (Posve pravo!)

U kotaru *Podgradskom* netreba u istinu nikakvoga drugoga jezika nego *slovenski*, jer su one 24 osobe talijanske, kako je već rečeno, činovnici i njihova djeca, od danas na sutra.

Ako je na *Voloskom* i talijanski napis, tad bi morao u *Bujah* i slovenski biti, jer je tu razmjerno toliko Slovenaca, odnosno Hrvata, koliko je u Voloskom mješanih Talijana; a ako ima Buzet, Pazin, Labin, Vodnjan, Lošinj, Cres, Krk, Kopar, uz hrvatske, odnosno slovenske napise, koje bi u većini njih stopram postaviti imali, također talijanske, tad bi morali kotari Poreč, Motovun, Pula, Rovinj, Piran imati uz talijanske, također hrv. odnosno slovenske.

Spomenuta naredba prikazuje se tim načinom posve opravdana i pravedna, u zakonih utemeljena, i njim odgovarajuća.

Gosp. ministar pravosudja bio bi imao svojom naredbom *i dalje ići. On bi je bio imao proteguati u dvojakom smislu: na kotar Buje*, gdje ima, kako je već spomenuto razmjerno toliko Hrvata, odnosno Slovenaca, koliko je u kotaru Voloskom mješanih Talijana, i neobzirajuć se na okolnost, da još danas skoro polovica stanovnika toga kotara govori u svojih kućah hrvatski odnosno slovenski; na dalje na *gradski sud u Trstu*, gdje dolazi na 100.000 Talijana 27.000 Slovenaca, dalje na *zemaljski sud u Trstu*, gdje dolazi na 130.000 Talijana, 90.000 Hrvata i Slovenaca, dalje na *okružni sud u Rovinju*, gdje dolazi na 68.000 Talijana, 122.000 Hrvata, gdje je dakle velika većina ovih, i konačno na *viši sud u Trstu*, k kojemu spada cielo Primorje na 294.000 Talijana i 348.000 Hrvata i Slovenaca. (Čujte!) Naredba imala se je tako upodpuniti, a k tomu imala se je proteguati ne samo na napise, tiskanice, pečate, nego i na uredovanje Prvanje je sve nešto izvanjskoga, al moralo bi se na jednom i na suštvo doći, na to naime, da se sa Hrvati i Slovenci pismeno i ustmeno u njihovu materinjem jeziku ureduje

A to, što je gospodin ministar pravo sudja već učinio, i što bi još učiniti morao, morala bi učiniti i sva ostala gospoda ministri u svojih resortih, i izdati već jednom naredbu na njim podredjene oblasti i činovnike, da sa slovenskimi i hrvatskimi stanovnici slovenski i hrvatski ustmeno i pismeno ureduju.

Bila bi već zbilja doba, da se zakon o ravnopravnosti nakon 27 godina svoga obstanka provede! Voljom i ozbiljnostju moglo bi se to i učiniti, dočim se nemože sa politikom bacanja mrvica, kojom se pučanstvo svako toliko samo razdražuje. Ako jednom vlada pokaže, da ima volje, srčanosti i ozbiljnosti za provedbu ravnopravnosti svih plemena, tad neka bude uvjerena, da će imati za se jako veliku većinu pučanstva. Niti većina pučanstva talijanskoga nebi bila proti tomu, da se Hrvatom i Slovencem ono dade, što njim u tom obziru pripada. Samo kod pomanjkanja takove volje i ozbiljnosti dolazi do izgreda i razdraženja, do kojih je došlo i prilikom pitanja tabla, i koji su imali za posliedicu uzmak vlade.

Izgredi pokazali su se: u novinah; u uličnih demoustracijah u Piranu, Kopru, Trstu, Balah, Rovinju, u uštetjenju vlastničtva u Piranu, kako je to i sam ministar nutarnjih posla pripovjedao; u provalah u klieti i dućane, u kojih se zabavljevalo od gospodara razna jela, dočim se je medju boljimi posjednici učinilo zbirku vina za one ljude, koji su izgrede provadjali. Izgredi su se na dalje pokazali u grožnjah proti pojedinim osobam, kao proti dvojici kanonika u Piranu, proti dvojici svećenika: Glavini i Legoviću, proti slovenskim i hrvatskim profesorom i djakom više dana uzastopce u Kopru; u razbitju 70 prozora na sudbenoj zgradi u Piranu, tabla na žandarmerijskoj zgradi i občinskih tabla u Balah, u opiranju sigurnostnim oblastim što se je djelomice dogodilo u Piranu i Kopru; u obdržavanju sjednica občinskih zastupstva i stvaranju zaključaka nezakonitim načinom, s česa su političke oblasti te zaključke i obustavile; u javnih izražajih simpatija upirajućemu se občinskomu načelniku i sa strane poglavara oblasti; u izražajih žalosti i sažaljivanja radi opravdanih i zakonitih mjera takodjer sa strane gradskoga vieća u Rovinju i sa strane istarskoga zemaljskoga kapetana: u bezbrojnih osvadah proti Slavenom imenito proti Hrvatom; u živio-klicih srčanomu Piranu, talijanskoj Istri, Taliji, sjedinjenoj Taliji; u takovih napisih, imenito u Kopru: u dieljenju revolucionarnih i veleizdajničkih novinah i pojedinih papirih; u neprijateljskih i zagrozujućih izjavah proti vojski, združenimi sa „doli sa austrijskim oružjem“ i „smrt Hrvatom“.

Kao demonstracije mogu se označiti i prosvjedi, koje je tršćanska delegacija, tršćansko vieće, istarski zemaljski odbor i tršćanska odvjetnička komora uložila, kao i mnogi prosvjedi, koje su podnieli razna občinska zastupstva u Istri i Goričkoj: nadalje također prosvjedi, koje se je učinilo u skupštinah odoslanika gradova Istre dne 27. oktobra u Kopru i dne 2. novembra u Trstu.

Pita se, da li se ima zato kriviti cielo talijansko pučanstvo Istre? Ne, pospodo moja! Ja poznam to pučanstvo jako dobro, i ono, kako sam već spomenuo, nebi imalo ništa proti tomu, kad bi se ravnopravnost provela i prema Hrvatom i Slovencem. Većina pučanstva nije se nit izrekla. Ima još mnogo občinskih zastupstva koja se proti dvojezičnim napisom nisu izrekla, a gdje se je izreklo, tu nisu demonstrirali svi stanovnici nego samo neki dielovi. Za to, da pučanstvo nebi imalo ništa proti tomu, imam više dokaza iz mojega javnoga života, a imam ih i obzirom na tabelarsko pitanje. Tečajem tabelarstva postavilo se je dvojezičnu tablu u Labinu. Nitko od pučanstva nije se ganuo. Samo občinsko zastupstvo obdržavalo je dvie sjednice, i prosvjedovalo je opetovno proti dvojezičnim tablam. U Motovunu postavilo se je takovu dvojezičnu tablu mjeseca septembra. Pučanstvo bilo je posve mirno, nigdje se nije čulo ništa o kakvom nemiru. (Čujte! Čujte!) I u samoj Puli postavilo se je dvojezičnu tablu već mjeseca aprila (Čujte! Čujte!) Kasnije postavilo se je hrvatske napise i u naturalnih prostorijah. Nitko od pučanstva, bar se nije o toga nigdje ništa čitalo, nije se ganuo. (Čujte! Čujte!) Ganuli su se jedva oktobra oni, koji stoje na čelu občini, i koje podupiru, kako je poznato, uvjek i u svakoj prigodi organi c. kr. vlade.

(Dr. Rizzi se nješto miče).

Bez c. i kr. mornarice nebi gospodin dr. Rizzi bio občinski načelnik u Puli — a on se je ipak danas proti vladi tužio!

Već bijaše spomenuto u jednoj interpelaciji, da se je Piran izabralo kao onaj grad, u kojem je imalo cielo djelovanje proti dvojezičnim tablam svoje izhodište imati. Iz kotarskoga suda u Piranu došla je u javnost naredba pravosudnoga ministra, i to 6. oktobra, u jedno progresističko glasilo u Trstu — „Il Piccolo“. U Piranu obdržavala se je već 7. oktobra sjednica občinske delegacije, da tobož umiri pučanstvo, koje pak nije o naredbi još ništa nit znalo. U istinu upozorilo se je tom sjednicom pučanstvo na naredbu, i moralo se je pripravljati cieli tjedan, da pak uedjelju započme demonstrirati, i to pod vodstvom jednoga kanonika. Kako je poznato, bilo je u Piranu demonstracija 14., 21., 22. i 28. oktobra; tamo bio je najveći odpor.

Veliku ulogu kod svega tabelarstva igrao je zemaljski odbor i zemaljski kapetan istarski, kao i uz občinskoga načelnika piranskoga, još dva druga občinska načelnika.

Istarski zemaljski odbor poslao je u tjednu izmed 7 i 14. oktobra izjavu — prosvjed — na ministarstvo; koji dan neznam, znati će ministarstvo, ja sam to čitao u službenom listu istarskoga zemaljskoga odbora, u „L' Istria“ od 13. oktobra. Zemaljski kapetan ne samo da je podpisao tu izjavu-prosvjed, on je nesamo poslao izjava žalosti i sažaljenja, nego on je i občinske načelnike pozvao, da ipak štogod proti naredbi poduzmu. (Čujte!) Imam za to pismenih dokaza. To je učinio i veleštovani gospodin drug dr. Rizzi, zastupnik istarskih gradova i občinski načelnik u Puli — neznam dali u jednoj ili drugoj tih vlastitosti —, napisav takovih pisama bar, koliko je meni poznato, na neke občinske načelnike Istre. Koparski občinski načelnik je službenom notom od 29. oktobra sa timbrom, pečatom, podpisom, u obće notom u podpunom obliku pozvao pismeno občinske načelnike drugih občina, nek dodju k sastanku dne 2. novembra u Trst. A taj pismeni poziv obnovio je dne 31. oktobra brzojavno.

Ovdje, gospodo moja, budi mi dozvoljena opazka, koja služi oznakom osoba i u obće naših odnošaja. Dne 31. oktobra po podne — možda je viest parobrodom došla — znalo se je u Piranu, da je namjestnika u Trstu neugodno, što se odaslanici gradova Istre sastaju, i da jih korporativno neće primiti. Taj isti dan je občinski načelnik Koparski, komu je stalno — kano sazivaču skupštine — tad već spomenuto mnienje namjestnikovo bilo poznato, svoj poziv obnovio. A u sastanku dne 2. novembra izjavio je taj isti občinski načelnik, da su prekasno doznali za mnienje gospodina namjestnika, premda je mogao poziv od 29. oktobra telegrafički opozvati, kako ga je telegrafički obnovio. Njemačko-liberalne novine su na to odmah viest doniele, da se je tim slomio šiljak naperen proti političkoj oblasti; i u vladinih krugovih vjerovalo se je to ili vjerovati htjelo. Poveri!

Akcija bila je podupirana po listovih „L' Indipendente“, „Il Piccolo“, „Il Paese“ u Trstu, „Il Corriere di Gorizia“, „L' Istria“ u Poreču, „Il Giovine Pensiero“ u Puli; da i po nekih konservativnih listovih u Primorju, jer su prilično jednaki s onimi drugimi kad se radi o tom, da se dade prava Hrvatom i Slovencem; na dalje po njemačko liberalnih listovih u Beču, imenito po glavnom organu njemačko-liberalne stranke, „Neue Freie Presse“.

Ova je upravo navalila na naredbu; u jednom broju je svojim načinom označila gospodina ministra pravosudja uzrokom svih nemira i izgreda u Piranu.

Moram reći, do ove afere ja nisam bio uvjeren o pokvarenosti načina pisanja nekih listova. Ta način pisanja — o istarskih stvarih — dosiže svoj vrhunac u tom, da se je dvojici kanonika kaptola piranskoga, Maraspina i Fondu, koji su po rodu, uzgoju i čudenju Talijani, označilo u tih listovih kao hrvatske svećenike i kao začetnike nereda! (Čujte! Čujte!)

Analogno su timi listovi pisali su listovi kraljestva Italije, tako imenito Gazzetta di Venezia, Provincia di Brescia, Caffaro u Genovi, a tako i Fanfulla, Messaggero i mnogi drugi.

List „L' Eco dell' Alpe Giulia“, koj se po navodih ministra nutarnjih posala tiska u Italiji, al koj se kod nas žalibože mnogo čita, donesao je veleizdajničkih i buntovničkih članaka. I kao da novine nebi bile dostatne, izdalo se je također posebnih listova, i to dne 28. oktobra takov jedan sa strane delegata sekcija „Circolo Garibaldi“ iz Trsta, Kopra, Pirana, Rovinja, Pule, Buja, Labina itd. na Talijane; i istodobno drugi jedan takav list od „Comitato esecutivo — sezioni istriane“ na Istrane. U Italiji obdržavalo se je i skupštinu, tako družtvo „Dante Alighieri,“ djaci u Rimu, gdje su „provokacijam Austrije“ suprostavili „Slava Oberdanku!“, tako, da se dakle mora Oberdanka uzeti kao uzor u borbi proti Austriji. (Zastupnik vit. Stalitz: To je došlo iz Italije). Gospodin kolega može kasnije odgovarati. (Zastupnik vit. Stalitz: To zna svatko!) No dakle!

Umjereni Talijani Talije podpisivali su „Manifesto per l' Istria“, bivši mnienja, da je dovoljno, da se izrazuje simpatije, i da će već dan ujedinjenja doći, te ga neće moći preprečiti nit topovi nit tvrdjave austrijske.

Poznato je, da su gospoda Imbriani i Barzilai već prije prijavili neke interpelacije i htjeli su u sjednici 6. t. m., da se iste postave na dnevni red za 10. t. m., al Crispi jih nije htjeo primiti, a gospoda Imbriani i Barzilai uztegli su jih poslie nekoliko značajnih (significative) rieči Crispi-jevih.

Iz krugova carevinskoga vieća zauzeli su se za stvar: gospodin zastupnik istarskih gradova, koji gradovi jedva tretjinu stanovnika Istre sačinjavaju, koji nisu svi Talijani, i koji nisu svi za njega glasovali; dalje zastupnik istarskoga veleposjeda, koji zastupa kakvih sto obitelji sa možda 500 osoba — i ta dva gospodina, i mnogi drugi, misle, da mogu govoriti u ime Istrana. Zauzeo se je za stvar također preuzvišeni gospodin grof Franjo Coronini, koj je bio svojedobno izabran kako od Talijana tako i od Slovenaca gradova i trgova; a kako je poznato, zauzeo se je za stvar također naš visokoštovani gospodin predsjednik, doista ne kao predsjednik, nego u izlievu njegovih dužnosti kao predsjednika, i to pošto je mislio, da zastupa pravednu stvar. To su nazori.

Kako se je u toj stvari poniela c. kr. vlada i njezini organi? Naredba došla je iz kotarskoga suda piranskoga dne 6. oktobra u prepisu na novinu „Il Piccolo“. Kotarski sudac, kad se je dne 18. oktobra vratio sa dopusta, kao da je sud izmed 6 i 18. oktobra bio zatvoren, iskao je po cielom gradu ljude, koji bi mu smimili jednojezičnu tablu; isti kotarski sudac postavio je na zgradu dne 23. oktobra tablu nadjenu u magazinu sa samotalijanskim napisom!

C. kr. namjestnik u Trstu — Bog očuvaj, neću da se ga osobno taknem, govorim o njem samo kao o činovniku i kao nosiocu najviše državne oblasti u Primorju — bio je, kako sam doznao, dne 8. oktobra, dakle kad se je u redakcijah listova već dva dana znalo za naredbu, u Poreču, prigodom obdržavanja sjednice zemaljskoga školskoga vieća za Istru. On, kao i njegov predšastnik, dolazi samo tad prilikom takovih sjednica u Poreč, kad se što znamenita zbiva. Izkustvo uči, da se nikad ništa dobra za Hrvate neučini. On je dakle tamo bio, i konferirao je, kako to službeni list zemaljskoga odbora javlja, dulje vremena sa zemaljskim kapetanom. Tu se namiče pitanje: Je-li govorio o naredbi pravosudnoga ministra ili ne? Ako nije o tom govorio, tad bi to bila velika pogreška nosioca državne vlasti. Ako je govorio, tad su samo dva slučaja moguća, da je naime povoljno ili nepovoljno o naredbi govorio. Ako je govorio povoljno, onda se je skoro za tim vidjelo, da neima nikakva upliva nit na svoje mezimce u Istri. Ako je govorio nepovoljno, ako se je dakle proti naredbi izrekao, onda bi se ga moralo smatrati kao učestnika svih demonstracija. Mužovi iz krugova, koji poznaju dobro namjestnika, su mnienja, da je bio proti toj naredbi, i to prvo sa svojega poznatoga neprijateljstva proti Slovencem i Hrvatom, i drugo napose u ovom slučaju, jer se je čuo uvriedjenim, što mu se nije dalo do znanja tu naredbu. Nek se pripodobi, gospodo moja, postupak državnih odvjetničtva prema pisanju primorskih novina u prvih dvih tjednih tabelarstva, postupak c. kr. kotarskoga poglavarstva u Kopru, postupak kotarskoga poglavara Hocheggera, koj je bio poslan sa vojskom u Piran, i to stalno ne prije, nego li je dobio uputa od c. kr. namjestnika — pak neće stvoriti sud o prije rečenom mnienju prema na nazor namjestnika o naredbi. Glas nije doista nov, al je značajan, da od vremena predposliednjih občinskih izbora obstoji sporazumak izmedju progresističke stranke i izmedju namjestnika. Ona mu je tada sa svojim držanjem pomogla, da je postao namjestnik, a on njoj pomaže sad kod svake prilike.

Značajno je također izticanje nekih organa o pomašanju punom takta sigurnostnih oblasti; posve taktičan postupak sigurnostnih oblasti u Kopru, gdje se je dogodilo sve ono, što je prije spomenuto; posve taktičan postupak sigurnostnih oblasti u Kopru, gdje se je one, koje se bi-

jaše zatvorilo, moralo izpustiti, i gdje se je ure i ure, nekoliko dana uzastopce demonstriralo proti slavenskim svećenikom, profesorom i djakom; posve taktičan postupak sigurnostnih oblasti u Trstu dne 2. novembra, gdje se je cielu uru demonstriralo, i posve taktičan postupak sigurnostnih oblasti svaki put, kad „Moretti“ u Trstu demonstriraju!!

Iz svega rečenoga vidi se, da su se mnogi čimbenici raznih nazora ujedinili u jednom savezu, da se nedade Hrvatom i Slovencem Primorja nit toliko ravnopravnosti, da bi se jednostavne table postavile i u njihovom jeziku.

C. k. vlada je uslied mnogih posredovanja, uslied uličnih demonstracija, uslied tajnih pogovora — naglasujem riec „*tajno*“ u doba *očitosti* — pustila s vida zakonitost i pravednost prema velikoj većini pučanstva Primorja i imenito Istre, i dala se je voditi od požuda talijanskih pretjeranaca. Ona je naime naredbu obustavila i tim nastupila uzmak (Čujte!), koj mnogi smatraju — žalibože moram riec rabiti — sramotom, i koj su izgrednici i demonstranti poružno pozdravili. Ilustrovana jedna novina doniela je sliku, na kojoj gospoda ministri pred „Irredentom“ kleče i darove joj pružaju. (Čujte!)

Neću da izpitujem koliko su pojedina gospoda ministri sudjelovali kod ove afere, hoću da mimoidem neke glasove o nekom prietećem pismu, koje da je primio jedan od gosp. ministara. Neću niti da izpitujem stanovitu ustanovu pogodbe izmedju austro-ugarske i Italije, polag koje da je osjegurano narodnostno posjedovno stanje Talijanom Trenta, Trsta i Istre, kao ni to, kako se ona može dovesti u sklad sa narodbom gospodina ministra pravde. Neću da iztražujem niti intervenciju kraljevske talijanske vlade.

Jedno je stalno, a to jest, da takozvani progresovci, osokoljeni uspjehom u poslu table, postavljaju dalnjih neopravdanih i nepravednih zahtjeva.

Ti zahtjevi odnašaju se ponajprije na sastav listine porotnika u Rovinju, gdje bi i unapred htjeli, da porotnici nepoznaju jezika velike većine stanovničtva, zatim na sveta poslanstva (misijon) u slovenskom jeziku u Trstu, koji je misijon posredovanjem namjestnika osujećen, pak se je to slavilo viešću: „E poi si dirà che gridar non serve“ (pak će nam se reći, da nekoristi vikati), ili drugom bilježkom: („Le missioni slave in fumo“ (slavenska sv. poslanstva su izpuhala).

I to, gospoda moja, pod ministarstvom njegove jasnosti kneza *WindischGraetza*, u kojem ministarstvu sjede gg. grofovi *Falkenhayn*, *Schönborn* i *Welsersheimb* i vitezi *Jaworski* i *Madejski*, i koje ministarstvo podupiraju zastupnici katoličkoga naroda poljačkoga, a tako i klub konservativaca.

Neću da se dalje bavim poslom sv. misijona, razvjetlio je to već drug dr. *Ferjančič*. Ja ću se omedjašiti samo na nekoje tvrdnje.

Ja ću samo uztvrditi, da je radi tog svetog poslanstva dne 27. novembra u sjednici gradskog vieća u Trstu, član istoga, Dr. Angeli žestoko napao biskupa, i da je tamo sveto poslanstvo bilo označeno kao izazivanje talijanske narodnosti (*Čujte! čujte!*), da je pri tom gospodin vladin komesar mukom mučao, i da se je načelnik Tršćanski pridružio razlaganju predloženja Dr. Angeli, te obećao zauzeti se u tom poslu kod c. kr. namjestnika, da se je u istinu i zauzeo i rekao neka se sv. poslanstvo napusti, jer se je bojati, da bi moglo nastati nemira (Čujte! čujte!), i da je c. kr. namjestnik rekao, da mu se ta bojazan nečini netemeljita, neka se dakle sv. poslanstvo neobdržava, kad se je i ces kr. policija izjavila, da nebi mogla jamčiti za mir i red (Čujte! čujte! Zastupnik *Laginja*: crno na bielo!) Da, crno na bielu. Što je imao biskup činiti na takovu izjavu? Da bi na utok ministarstvo, recimo, bilo dalo povoljnu viešitbu, bilo bi do napovjedanih nemira stalno došlo, nebi jih se bilo zabranilo.

Ali parlamenat i vlada nemare se o ovom pitanju brinuti toliko za biskupa, koj je pod ovom vladavinom već toliko trpio, kako je već prije spomenuo gosp. zastupnik dr. *Ferjančič*, koj pozna ličnosti i stanje, nego se parlamenat i vlada moraju upitati, da li je ona izjava ces. kr. namjestnika dostojna jedne države, u kojoj je velika većina stanovnika katolička (*Sasvim pravo!*), jedne velevlasti!

I parlamenat i vlada moraju se pitati, kako li stoji auktoritet državne vlasti, ako dostojanstvenik onako važne pokrajine onako govori, kako je namjestnik govorio? Kako se to sklada, mora se nadalje pitati, sa ustanovom temeljnoga državnoga zakona o slobodnom vršenju vjere?

Dà, svi mogu svoju vjeru slobodno vršiti, samo ne katolici, najmnogobrojniji stanovnici Istre i naše monarhije.

Kolike bi buke bilo, da se je to dogodilo kojoj drugoj vjeroizpovjedi (Živahnost!), ali kod katolika se toga nedogadja.

Niti u poslu table, niti u poslu svetoga poslanstva u Trstu, neradi se o sačuvanju narodnosti talijanske; ne, tu se radi o pritiskivanju hrvatske i slovenske narodnosti (*Tako je!*), a po jednoj novini iz Italije, radi se još o nečem drugom. A sada neka govori sam taj časopis, te ja molim njegovu preuzvišenost dozvolu, da smijem pročitati dotične stavke.

Milanski „Osservatore“ od 29. oktobra piše ovako: — uzimam to iz drugog časopisa, „Rinnovamento“ od 3. novembra 1894. — (*čita*):

„Ponajprije treba naglasiti, da je židovsko-iredentsko novinstvo pretjerivalo dogodjaje.

Dvojezične su table u Austriji nešto naravna i obična. Ima jih po Galiciji, po Češkoj, u Trentinu. Zašto da se u Istri za one Slavene neuvedu uz talijansko također slavenske. Samo je čudno, zašto je austrijska vlada tim toliko otezala. Kako mogu takovi napisi škoditi talijanskoj narodnosti?

Da se to protumači, treba uzrok tražiti samo u iredentizmu, koj ima svoja ognjišta duž cieloga Primorja“.

U jednom broju „Osservatore“ od mjeseca novembra — to navadjam također po „Rinnovamentu“ od 17. novembra — rečeno je opet:

„Utisak demonstracija u Istri nadkrilio je samu stvar; austrijanska vlada popustila je, premda neima ozbiljna čovjeka, koj bi tvrdio, da dvojezične table mogu škoditi talijanskoj narodnosti. Ali tu neide o narodnost, jer kroz tolike vjekove austrijskog vladanja, talijanska narodnost nikad nije imala štete, nego ide o promjeni vlade. Qui capere vult, capiat“. (Tko hoće da razumije, neka razumije!).

Gospodo moja! Meni se je osvrnuti još samo na dva prigovora.

Prigovorilo se je naime, da su se Hrvati i Slovenci Primorja, imenito Istre, ponašali mirno, te se je odtuda zaključilo, da su zadovoljni sa jednojezičnimi (t. j. samo talijanskimi) napisi, te da nežele napisa u svojem jeziku. Prva je, gospodo, istinita. Slovenci i Hrvati ponašali su se doista mirno, ali zaključak od toga posve je kriv. Odmah od prvoga početka bilo je glasa iz raznih kotara, da se ima nešto učiniti proti onoma postupku jednog diela Talijana.

Ali je prevladalo mnienje, da se nesmije započeti nikakvo djelovanje (akcija), a to s jedne strane zato, da nebude tkogod mogao reći: Talijani pitaju jedno, Slaveni drugo, dakle neka ostane sve pri starom. Ali još jedan razlog vodio je tomu, da se ništa ne poduzima. Oni su znali, da se od neke strane želi, da Slovenci i Hrvati reagiraju (*Odobravanje!*), i da se tim želi postignuti opet ono, što sam prije rekao, naime, da sve ostane, kako je bilo, a poglavito nanjeravalo se je postignuti to, da pozornost bude odvraćena od nedjela talijanskih nemirnjaka, a da se baci svom silom na Slovence i Hrvate.

I u novinah, koje su vladi prijazne, govorilo se je o tobožnjih nemirih u Rakitoviću, Humu, Karkavcih i Škednju, i došlo je do jedne demonstracije u Trstu dne 12. novembra, ali kako se je tu sve drugačije postupalo! Siromah tobožnji načelnik u Rakitoviću — on je samo seoski župan — i njegov podžup, bili su na samu prijava jednog advokata zatvoreni i ciele tjedne u zatvoru držani; a dvojica demonstranta od 12. novembra u Trstu, koji su vikali „Živila Austrija, Živili Slovenci“, možda su i sad u zatvoru.

Tako postupa vlada prema Talijanom i prema Hrvatom! Vidili smo takodjer iz polusložbene novine, što je gospoda želila sa onom reakcijom Slovenaca.

Za polusložbenu novinu u Trstu vriedi: tamošnja demonstracija od 12. novembra toliko, koliko sve one u Piranu, Kopru, Rovinju. Balah itd.; ona hvali kao začudjenja vriednom umjerenošću pisan članak jedne talijanske novine, u kojoj se najteže navaljuje na hrvatske i slovenske zastupnike, i kaže, da je sporazumljenje medju slovenskom i talijanskom strankom tim tegotnije, što se konservativni clemenat nahodi poglavito samo na jednoj, a to na talijanskoj strani.

To ste čuli i danas iz ustiju zastupnika istarskih gradova.

Nu, što da se odgovori na to? Hoćeš li se srditi? Mislim da ne; najbolje je uzeti do znanja, uputiti se iz stoga kako misle vladini krugovi, i ravnati se polag toga. —

Konservativni elementi! Gospodo moja! Pokrajinski kapetan istarski, o kojem sam prije pripovjedao, zemaljski odbor istarski, odvjetnička komora u Trstu, razni načelnici, načelnik piranski, koj se nije ltio brinuti za red u obćini — izjavio je to ustmeno i pismeno —, liepo su konservativni; s njimi bi bio sporazumak dakako moguć, ali samo pod jedan uvjet, da se Hrvati i Slovenci Primorja odreknu svoga jezika u uredih, u školah, dapače i u cerkvah, da se odreknu svoga obstanka; onda bi dakako bio moguć sporazumak sa konservativci à la dr. *Rizzi*.

Dà, još jedno se prigovara: Kako se može Hrvatom i Slovencem dati što se daje Talijanom, kad se Hrvate i Slovence u Istri ne pozna, nego od jedno desetak godina?

Predalеko bi me vodilo govoriti o prebivanju Hrvata i Slovenaca u Istri — to ću drugi put učiniti, ali naglasujem, da su u Istri polag pape Grgura I. jur oko 1300 godina, i da su vladini organi, do duše u vrieme pogibelji, Istru oznanivali kao slavensku zemlju još god. 1848, taj dokaz donio je drug *Bartoli*. — Još onda označivalo se je Istru kao slavensku zemlju, i samo austrijskim vladam novije dobe pristoji zasluga i čast, da su se potalijanili cieli gradovi, sela, pače okolice, njihovim postupkom u svih granah uprave.

Giedajte okolicu Buja, Novevasi, Brtonigle i druge. Ja sam isti proputovao te dielove Istre; ima župnika, koji su pred 20, 30 godina u tih krajevih hrvatski i slovenski propovjedali, gdje se sada samo talijanski propovjeda.

Postupkom vlade u novija doba došlo je do toga, da je vlada tako slaba, te nemože da namjesti tabla sa dvojezičnim napisom, došlo je tako daleko, da se nesmije slovenski propovjedati, ni sveta poslanstva obdržavati, jer da je to izazivanje talijanske narodnosti. Da, dotle se je došlo postupkom c. kr. vlade!

Pri takovih prilikah, pri takovom postupku c. kr. vlade, za tako slabu, ili takovu se prikazujuću vladu, koja se neobazire na zakonitost i na pravednost pogledom na veliku većinu stanovničtva u Primorju, imenito hrvatskoga i slovenskoga, nego se da voditi pohlepami talijanskih izgrednika možda i željami talijanske vlade, takovoj vladi mi ne možemo glasovati pouzdanja.

Na koncu budi mi dozvoljeno, da sa nekoliko rieči odgovorim g. zast. dru. *Rizzi*, premda se posredno odgovor nalazi već u mojem dosadanjem govoru. Već sam prije govorio o sporazumku, o kojem govore polusložbene novine u Trstu, jur spomenutim načinom suze roneći.

Kakov može to biti sporazumak pri onom, što je rekao gosp. zastupnik dr. *Rizzi*, koj nepozna Talijane i Slavene, nego samo Talijane i seljake? (Zastupnik dr. *Rizzi*: *To oni jesu kod nas!*) Da, ali onda biste mogli razlikovati gradjane i seljake, a ne Talijane i seljake, moj dragi gospodine druže (Usklik: *Heloti!*). Sužnji, hoćete možda reći.

Da, doisto reklo se jur od strane Talijana, da se Slavenom nesmije dati škole, jer bi nastalo pitanje, tko će onda zemlju obradjivati, ako se Slaveni štogod nauče (*Vrlo dobro!*).

O tom, kako vlada nagiba prema hrvatskim i slovenskim zastupnikom i u obće prema narodu, netrebam dalje govoriti ni prepirati se.

Polag Rizzija, Talijani nenalaze milosti u vlade i jesu posve umjereni. Već sam prije pokazao kako su umjereni; mi ćemo, oni nevidu. (*Žirahnost!*)

Ali još nešto moram da naglasim ovdje. Gospoda su ovdje u parlamentu doista mučala, ali su zato potajice razpravljali sa gospodom ministri. Ipak je ljepše i poštenije, da se stvari razpravljaju otvoreno u parlamentu (*Tako je!*), nego li tajno ugovarati. Uslied pitanja table nastalo je u pokrajini razumljivo gibanje, kaže gosp. zastupnik. Već sam pokazao, da je ono gibanje većinom bilo umjetno izvedeno. Naredba je obustavljena, samo Piran mora, da ima dvojezičnu tablu. (Zast. *Biankini*: *Za vrieme!*). Za kazno i i privremeno!

Kojoj stranki čini vlada koncesije, pita g. zastupnik? Ako ćemo o strankah govoriti, tad mogu gospoda liberalnog središta biti zadovoljna. Ali ne radi se o strankah, niti ovdje u parlamentu niti u Istri, radi se o narodih, za koje obstoje zakoni, a te zakone gospoda ministri moraju da provedu. (*Sasvim pravo!*)

Gospodin zastupnik govorio je i o tom, da slavenske stranke nerazumiju slavenskih osuda. To jednostavno nije istina, one jih razumiju posve dobro, pak što ćemo u obće govoriti o narečjih u Istri, to je razlika pri talijanskih mnogo veća, negoli pri slavenskih. Prispodobite narečje Vodnjana, Galižana, Rovinja i Krka sa drugimi narečji, pak ćete naći razlike kakove nije medju slavenskimi narečji, koja se medjusobno razumiju. Ja sam govorio u svih dielovih Istre, ljudi su razumjeli mene, a ja njih; ali pri tom se nisam služio talijanskim jezikom, tim kulturnim jezikom Istre, kako je kazao gosp. zastupnik dr. *Rizzi*. Gospodin zastupnik rekao je i to, da Talijani uzdržavaju slavenske škole, jer plaćaju dvie trećine svega poreza. Ja nisam izračunao brojeva, ali uzmimo, da Talijani plaćaju dvie trećine, onda plaćaju ostalo seljaci (*Živahnost*), to jest Hrvati i Slovenci zadnju trećinu.

Onda izračunajmo, što se u Istri plaća za talijanske, a što za hrvatske škole. Ako izračunamo razrede školske i učitelje i red u kojem je koja, onda neka mi gospodin zastupnik istarskih gradova vjeruje, da se za talijanske škole i učitelje u Istri troši više od dvie trećine, a niti jedna trećina za slavenske, tako, da se talijanske škole uzdržuju takodjer slavenskimi novci. (*Tako je!*)

Gospodin zastupnik hoće, kao i novine njegove stranke, da ima jednu drugu Istru, naime takozvanu zemljopisnu, gdje bi iztočni diel bio odcieplјen, a Trst združen s ostalimi kotari Istre, pak je izračunao, da bi onda Talijani bili u većini. To je istina. Ali, prvo, sada smo združeni, a drugo i po njegovom računu bilo bi u toj novoj pokrajini 130.000 stanovnika slavenskoga jezika, a te bi se moralo takodjer uzeti u obzir.

Gospodin zastupnik misli i to, da bi pod nekimi uvjeti borba mogla prestati. Ali ja mu moram reći: Po nazorih, koje je on danas ovdje razvio, koje dan na dan čitamo po novinah njegove stranke, kao i po onih iz kraljestva talijanskoga, nemože da bude sporazumka i borba mora se prosljediti. Jer po zakonih božjih, prirodnih i čovječanskih, dužan je svaki pojedinac i svaki narod, da čuva svoj obstanak, da se brani. (Odobravanje.) A od c. kr. vlade zahtjevamo u toj borbi ništa drugo, nego zakonitost, pravednost, nepristranost, prema obim borećim se strankam; a to je i njezina dužnost. (Živo odobravanje i pliesкanje. — Govorniku čestitaju.)

Interpelacija

zastupnika *dra. M. Laginje* i drugova o stanju stvarih u porečkoj biskupiji.

Jur smo oglasili taj upit u prijašnjih brojevih našega lista i obećali, da ćemo ga u cielosti priobćiti našim čitateljem, a to evo sada činimo.

Spomenuta interpelacija postavljena je dne 1. decembra 1894. na g. ministra za bogoštovje, a glasi ovako (po stenografičkom zapisniku):

„Željom, da budu to bolje podučeni o silja nesnosnih prilikah u Istri i o namjerah c. k. vlade, podpisani vide se prisiljeni postaviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra za bogoštovje i nastavu sljedeće upite:

1. Jeli istina, da u porečko-puljskoj biskupiji mnoge župe, kao n. pr. Novaki, Kaštelir, sv. Nedilja-Labinci, sv. Ivan-Šterna, Fontane, Štinjan, Pomer, Loborika, Altura, Medulin, Premantura, Barban, Plomin, nisu konačno popunjene, nego jih upravljaju privremeni administratori, koji ipak u svakom pogledu čine svoju dužnost, i koji su dotične konkursne izpite ili učinili, ili bi jih bez potežkoće učinili mogli; a tim nastaju svećenikom veliki nevćani gubitci, a beneficijem i seoskomu puku nanaša se škoda, jer svećenik, često jedini, koj bi podukom mogao djelovati, nemože imati vesilja, da se bavi budi kojom strukom gospodarstva, ako se ima bojati, da će biti premješten, pošto bude učinio poboljšica i trajkova?

2. Je li istina, da se tako dogadja radi toga, što one župe, kad bi bile razpisane, mogle biti podieljene samo takovim svećenikom, koji ili jesu po narodnosti Hrvati, ili ipak moraju znati taj jezik podpuno, i za to, što oni upravitelji, koje biskup kadgod naziva „kanonenfutter Laginje-Spinčića“, neće, da snjihovim kod potalijančivanja Istre?

3. Jeli istina, da se čak mimoilazeći u Istri rodjene svećenike, postavljaju svećenici iz kraljestva talijanskoga, kadgod i na znamenita mjesta, n. pr. u biskupskom konviktu u Kopru i u župi Višnadskoj, u kojoj dobrim dielom stanuju hrvatski narod?

4. Je li istina, da se bolje župe i ka-

nonička mjesta popunjuju u kratko vrieme iza izpražnjenja, netom se nadje „dobro mislieći“ to jest talijanske stranke svećenik, kao n. pr. u Sanvinčenti i u Motovunu?

5. Jeli istina, da, dočim je svećenikom živućim u sredini hrvatskoga naroda, zabranjeno naručivati skupno za više župljana hrvatski pučki list „Naša Sloga“, što izlazi u Trstu, i dieliti ga, to s druge strane i u samoj biskupskoj pisarni u Poreču leže po stolovih te se čitaju nekim zadovoljstvom i takove talijanske novine, koje neprestano sve u blato bacaju, što je hrvatskomu narodu Istre drago i sveto?

6. Jeli istina, da se biskupska kurija Porečko-puljska služi talijanskim jezikom takodjer ondje, gdje bi po pravu i po dužnosti morala rabiti jezik hrvatski, i da ni jedan kanonik u Poreču nezna hrvatski?

7. Jeli istina, da baš ljudi, stojeći nad biskupskim ordinarijatom u Poreču i okolo njega, ljuti boj biju i proti ostankom hrvatskoga bogoslužja u Istri, koje je ipak po mjerodavnijem sudu, što ga je početkom ovoga vieka izrekla sveta kongregacija „vjerorazplodnice“, mnogo tomu doprinieslo, da je barem jedan diel hrvatskoga naroda ostao u rimsko-katoličkoj crkvi?

8. Jeli istina, da se toj okolnosti ima pripisati, što je nedavno jedan mladi svećenik talijanske narodnosti, hrvatski govoreći pobožnim, u crkvi Marčanskoj mogao izjaviti, da ako su drugi „griešili“ (to jest više rabili hrvatski jezik, nego li se njemu ljubi), on neće da „griesi“, i da je istomu prije u istom smislu govorio o „grichu“ dekan, i to da ne bude baš nikakve sumnje, govorio talijanski?

Ako je to sve, ili barem dielomice istinito, pitamo preuzvišenoga gospodina ministra za bogoštovje, koj je ujedno sin po izbor katoličkoga naroda, i gradjanin državne sa pretežno katoličkim stanovničtvom:

„Mogu li se takovi odnošaji još dalje trpiti?

Beč, 1. decembra 1894.

dr. Laginja, Spinčić, Perić, dr. Šil, dr. Pacák, dr. Slavik, Tuček, Seichert, dr. Šamanek, Krumbholz, Sehnal, Hajek, Eim, Rašin, Dapar, Schwarz, dr. Lang, dr. Kramař, Čestmir Lang, dr. Bláček, dr. Dyk, Biankini

Interpelacija

zastupnika *dr. Laginje i drugova* stavljena na njeg. preuzvišenost gosp. ministra pravosudja u sjednici carevinskoga vieća od dne 10. t. mj.

Prigodom jedne demonstracije od dne 12. novembra t. g. pred zgradom tršćanskoga magistrata bijaše zatvoreno i sudbenoj oblasti izručeno pet Slovenaca i jedan Talijan.

Opažamo već odmah ovdje, da je prilično ustanovljeno, da su se Slovenci onom zgodom ograničili na uzklike: „Živila Austrija! Živili Slovenci! Živio Nabergoj!“ dočim su Talijani vikali „ablasso i Sciavi“ (dolje sa Slaveni). Tada uhvaćeni bijahu svi pušćeni na slobodu, osim *Frana Kravosa* i *Ivana Jajčića*, te se drži ovu dvojicu još uviek u zatvoru, premda je iztraga svršena i obtužnica proti njim, kano i proti ostalim sukrivcem podnesena i akoprem glasi obtužba proti *Kravosu* i *Jajčiću* jedino radi čina, koj se kazni najviše jednim mjesecem zatvora, dočim su obtuženi Slovenac *Pozega* i Talijan *Pacor* radi čina, koj se kazni zatvorom do 6 mjeseci, pa ipak su oni na slobodi.

Obzirom na to, da u §. 174. r. 4. kaznenoga postupnika predvidjeni, i od sudbene oblasti za produljenje zatvora glede *Frana Kravosa* i *Ivana Jajčića* upotrieblieni razlog ne može biti valjan, jer se istoga nije uporavilo i na ostale sukrivce, koji bi imali biti usljed obtužbe strožije kažnjeni, kao što je jur spomenuto;

obzirom na to, da su *Kravos* i *Jajčić* oci obitelji, te da je produljenjem zatvora njihova zaslužba silno oštećena,

obzirom na to, da je takodjer izključeno opetovanje onog čina, ako se neima u istinu očekivati izazivanje s druge strane;

obzirom napokon na to, da je na slobodi nalazeći se talijanski demonstrant *Pacor* proti obtužnici položio pritužbu, dočim su se zatvoreni toga odrekli, te se zavlači su glavnom razpravom bez njihove krivnje, stavljaju podpisani na njeg. preuzvišenost gosp. ministra pravosudja upit:

1. Jesu li poznate njeg. preuzvišenosti netom opisane činjenice? I ako jesu:

2. Hoće li njeg. preuzvišenost shodna odrediti, da se postupa su *Franom Kravosom* i *Ivanom Jajčićem*, koji se nalaze u sudbenom zatvoru u Trstu, kano i sa ostalimi sukrivci, i da se ih bezodvlačno pusti na slobodu?

U Beču, dne 10. decembra 1894.

Dr. Laginja, Kurz, Alfred Coronini, König, Biankini, dr. Rašin, Dapar, Schwarz, dr. Dyk, dr. Vašaty, Perić, dr. Kramař, dr. Kaunic, dr. Slavik, dr. Brzorád, dr. Pacák.

Interpelacija

zastupnika *dra. Laginje*, Spinčića i drugova, stavljena na njeg. preuzvišenost g. ministra pravosudja sljedeći upit:

„Jeli se kod sastavljanja godišnjih porotničkih lista kod sudbenih dvorova u Trstu i u Rovinju uzelo potrebiti obzir na znanje hrvatskoga ili slovenskoga jezika kod onih osoba, koje imadu inače i ostala svojstva za tu službu, da se tako u članku 19. državnog temeljnog zakona od dne 21. decembra 1867. D. Z. L. br. 142. izraženo načelo o ravnopravnosti, te u postojećem kaznenom postupniku provedena načela o neposrednosti i ustmenosti postupka obzirom na hrvatsku (slovensku) narodnost u Istri, već jednom u kriepost dovedu?“

U Beču, dne 11. decembra 1894.

Dr. Laginja, Spinčić, Biankini, Dapar, dr. Ferjančić, dr. Vašaty, dr. Gregorčić, Rašin, Špindler, Teklý, dr. Dvořak, dr. Kurz, dr. Brzorád, dr. Lang, dr. Pacák, Formánek, Eim.

Interpelacija

zastupnika *dra. Laginje*, *Spinčića* i drugova postavljena na njegovu preuzvišenost gospodina ministra pravosudja u sjednici carevinskoga vieća dne 11. t. mj.

Podpisanim je čast staviti na njeg. preuzvišenost gosp. ministra pravosudja upit:

„Jeli voljna njegova preuzvišenost pospješiti konac započetog iztraživanja, koje ide za tim, da se podieli vrlo obsežno okružje kotarskog suda u Kopru, te da se ustroji novi kotarski sud u obćini Dolina?“

U Beču, dne 11. decembra 1894.

Dr. Laginja, Spinčić, dr. Vašaty, dr. Lang, dr. Brzorád, Biankini, dr. Gregorčić, Špindler, Rašin, Tekly, Eim, dr. Kurz, Dapar, Formánek, dr. Ferjančić, dr. Dvořak, dr. Pacák, dr. Kaizl.

Interpelacija

zastupnika dra. *Laginje*, *Spinčića* i drugova, stavljena u sjednici carevinskoga vieća dne 11 t. mj na njih. preuzvišenosti gg. ministra nutarnjih posala i ministra za zemaljsku obranu.

C. k. kotarsko poglavarstvo u Lošinju dalo je prošlog oktobra privita objavu od dne 25. oktobra 1894. tičuću se dužnosti prijave za one, koji spadaju pod zemaljski ustanak, priliepiti u raznih mjestih mjestne obćine Cresa.

Kao što je razvidno iz izvornog priloga, sastavljena bijaše ta objava u njemačkom i talijanskom jeziku, dakle upravo u onih jezicih, koje ladanjsko pučanstvo negovori, te se je u zemlji običajni hrvatski jezik takodjer u ovom slučaju posve mimoišlo i to ne samo tuj, nego i u kotarih Puli i Poreču, što nam pruža dalnji dokaz, kako biva hrvatski narod za njegova vjerna službu što ju čini državi, sustavno nagradjivan.

Ovomu, nikad dostatno sažaljujućemu zapostavljanju jezika dotičnog pučanstva, bijaše posljedicom, da su se stanovitog dana (9. novembra) *svi* muzkarci, rodjeni g. 1852. do 1856. predstavili občinskomu uredu u Cresu, ali se je, kako je naravno, stotine od njih sa kratkom opazkom odpravilo, da se ih nije pozvalo, jer nebi bili dužni priglasiti se.

Stotine muzkaraca, izloženih jakoj kiši, moralo je na taj način prevaliti bezpotrebnan, mučan i više ura dug put od njihovih sela u grad i natrag, te uz to iz vlastitoga s tim spojene troškove namiriti.

Očekujuć, da će se već jednom tomu nesretnomu postupanju doskočiti, stavljaju podpisani ovaj netom opisani slučaj njih. preuzvišenostim do znanja, te pitaju:

„Jesu li njih. preuzvišenosti voljne dati najstrožije naloge, da budu sve na vojničtvo i na zemaljski ustanak spadajuće okružnice, tiskanice, objave i naredbe, u koliko se imade iste u Istri proglasiti, takodjer u hrvatskom jeziku sastavljene, dotično objelodanjene?“

U Beču, dne 11. decembra 1894.

Dr. Laginja, Spinčić, Dapar, Biankini, dr. Ferjančić, dr. Vašaty, dr. Gregorčić, Formánek, Rašin, dr. Kaizl, Teklý, dr. Dvořak, dr. Kurz, dr. Lang, Eim, dr. Brzorád, dr. Pacák, Špindler.

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 19. decembra 1894.

Austro-Ugarska. Obširno izvješće o djelovanju carevinskoga vieća u obće, a napose o radu naših neumornih zastupnika, naći će naši čitatelji na drugom mjestu. Carevinsko vieće zatvoriti će se sutra radi božićnih blagdana i već se neće sastati tamo do mjeseca febrara ili marča budućeg godine. Medjutim zasjedati će zemaljski sabori, od kojih su nekoji sazvani za zadnje dane ovoga, a drugi za prve dane budućeg mjeseca. O tomu donašamo viest na drugom mjestu. Ovo zasjedanje zemaljskih sabora biti će u toliko zanimivo, što je ono posliednje zasjedanje zemaljskih sabora ove pole države. Negdje na proljeće vršiti će se obćeniti izbori za zemaljske sabore.

U Madjarskoj izazvali su vjerozakonski zakoni i neumjereno ponašanje sina pokojnoga Košuta ministarsku krizu. Zakoni ti su doduše potvrdjeni, ali se govori obćenito, da će sadašnje ministarstvo morati poslije božićnih blagdana odstupiti.

U hrvatskom saboru razpravlja se o zemaljskom proračunu za god. 1895. Ono malo članova opozicije imade vrlo težak položaj napram ogromnoj većini vladinovaca, ali oni vrše zastupničku dužnost muževno, uztrajno i požrtvovno.

Srbija. Razklimani odnošaji u mladoj kraljevini nemogu se nikako ustaliti. Ministarske promjene jesu često na dnevnom redu; lošo financijalno stanje i družtvena razvraćenost podkopavaju ugled mladoj državi. Sada se vodi razprava proti urotniku Čebincu i njegovim drugovom, koji da su kanili srušiti kralja Aleksandra, te namjestiti kneza Karadjordjevića.

Rusija. Nakon dana tuge i žalosti za plemenitim carem Aleksandrom III. sabrao se ruski narod, te očekuje sa pouzdanjom od cara Nikole bolju budućnost. Car Nikola radi naime na tom, kako da ukine stare i nevaljane zakone, te da pribavi svomu narodu više slobode i većma upliva na sav javni život u Rusiji.

Italija. Još do nedavna držalo se obćenito, da je sadašnji ministar-predsjednik Crispi jedini muž, koji bi mogao spasiti Italiju iz težkih financijalnih neprilika, ali je u zadnje doba počela tamniti i njegova zviezda. Sramotna pronevjerenja u talijanskih bankah bacila su uaime grdnu sienu i na njegov do sada svietli obraz, te je, reć bi, i on primao novca iz rečenih bankah. Radi toga nastaše u parlamentu škandalozni prizori, te da se izbjegne još većoj sramoti, odročilo je ministarstvo parlamenat.

Kina-Japan. U dalekom iztoku biesni još uviek krvavi rat, koji bi mogao biti za Kinu od nedoglednih posliedica. Kinezka vojska bijaše naime do sada u svih bitkah na moru i na kopnu hametom potučena, te ide slavodobitna japanska vojska na glavni kinezki grad Peking.

Božićno drvo.

Na grančicam na zelenim
Vitog drvca božićnoga,
Trepte luči, siju dari.
S divnog sjaja zlaćanoga,
Oko drvca izkićena
Poklecala družba mala,
Sklopiv ruke, vinuv oči
K nebu tihu molbu slala
Višnjeg moli — da podieli
Zlato zdravlje dobroj nani,
Da joj dugi život dade
Od nevolje i zla brani.
Suznih zena dobra mati
Djecu redom zagrlila
Zagrlila, izljubila
Svakom darak podarila.
Kome dajo sliku šarnu
Kome sitan orah zlati . . .
S milom djecom — s nadom milom
Raduje se dobra mati . . .

* * *

Vani pusto . . . Snieg praminja
Tamnom gorom zvier zavija.
Crnom noći sirotan se
Kroz tu pustoš sam probija.
Pa u času svete noći,
Gdjeno svatko dare prima,
Na koljena klonuv nice
S trudne glave kapu snima
Pa sledjene sklopiv ruke,
K milom Bogu pogled svrne
Moleći ga smjerno, žarko
Milu majku da mu vrne . . .
I da znake njene moći;
Silno žezlo, grimiz zlati
I kraljevsku krunu sjajnu —
Boga moli — njoj da vrati . . .
. . . . . .
Sve je pusto . . . Snieg praminja
Tamnom gorom zvier zavija . .
Crnom noći sirotan se
Kroz tu pustoš svedj probija.

Emin.

Franina i Jurina

Fr. Si čul morda i ti, da su u Labinčih jako u modi porečke barete?

Jur. Govore, da neko labinske šarenjake jako pijažaju te barete, pak da se nekemu od njih jedna prsti ulovila.

Fr. Tako je istina, da su nekega u Poreču pulicioti lovili.

Jur. E, da ni šarenjaka, bi bil šal ječmik jist.

* * *

Fr. Ča biš reka, koliko hlapac ima motovunski potešćat?

Jur. A Bog ti ga zna kolika je njegova mošnja.

Fr. Vero znaju njegovi župani, premda mu nisu mošnju vidili.

Jur. Da nebi morda ti župani bili poteštovi . . . . . ?

Fr. Bi mogal bit ki ter ki, ma vero nisu svi.

* * *

Jur. Di si bil ove dni?

Fr. Bil sam va Rovinju.

Jur. Za Boga ča si tamo hodil iskat?

Fr. Imal sam neke posle na tribunale; al nikad nisam bil mučan kako ovi dan.

Jur. Zašto?

Fr. Hodil sam po gradu dvi ure, ter sam vavek gledal, da ča kade nad vrati vidit tabelu sa napisom „*I. R. tribunale circolare*“, ili *C. K. okružno sudište*“, al ju nisam mogal nigder najt.

Jur. Ter ti znaš talijanski, nisi mogal pitat.

Fr. Ter sam, ma oni zajik kalabrežki ili rovinježki, ja nerazumim niš; ač kada bih koga pital di je „*C. k. sudište*“, bi mi odgovarali: „*Più, per Dejo*“, i što ja znam.

Jur. Pak ča će to reć *più*?

Fr. Ja mislim valida *šte*

Jur. Ča si ovć učinil?

Fr. Sam usrid[illegible] nekoga kmeta iz Kanfanaršćine, i on mi je pokazal kame da grem. I kad sam svoje posle obavil, pisal sam list prijatelju, ma nisam mogal poštu najt, pak sam moral opet matačiti, dokle sam ju našal.

* * *

Fr. Jel istina, Jurino, da onaj „*mudri*“ straši?

Jur. A ča straši?

Fr. Da će ča.

Jur. Ter mi nebimo plakali za njim.

Fr. Dragi ti, on straši od straha, *da nezgubi lot* u Medulinu.

Jur. Bit će bit to!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Veleč. gosp. Andrija Mikša, župnik u Lanišću priposlao nam je 31 for. i 5 nvč. za našu plemenitu družbu. Imena darovatelja priobditi ćemo u budućem broju, a već sada im kličemo; Bog plati i živili!

Tajnik družbe g. dr. A. Stanger primio je od 28. oktobra do uključivo 11. decembra t. g. sliedeće prinose:

Fran Marčelja, oštar u Klani darujo preko plovana Ščitara 50 nvč. — Gjuro Vučković, Trst, šilje 5 for. darovanih po gg. Ivanu Abramu, Ivanu Hribaru, Tučeku i Gjuri Vučkoviću. — Uredničtvo „Banovca", Petrinja šilje 8 for. 50 nvč. na dar. Isto uredničtvo šilje dalnjih 7 for. 40 nč. „za osnivanje nar. hrvatskih škola". — Milan Katarinić u Bakru šilje 142 for. sakupljenih ovako: po 1 for. gg. Milan Katarinić, A. Loehmer, I. Bauer, Mirko Pacher, Eug. Lessel, N. Damin, Antun Antić, I. N. Dittrich Sr. Battaglierini, dr. Truski, Ivan M. Bonetić, M. Pavlotić, Fran Bakarčić, Hiro Franjo, Mato Materljan i to svi u ime članarine za godinu 1894.; darovaše: kanonik S. Švaglić 25 for., F. M. Korić 2 for., A. L. Antić pristupio družbi kao član utemeljitelj uplatom cielo utemeljiteljne svote od 100 fr. (Živio!), ukupno 142 fr. (Dalje sliedi.)

Pouzdanica. Usljed neopravdanih i pogrdnih navala na našeg biskupa presvietlog gosp. dr. *I. N. Glavina* od strane tršćanskih židovsko liberalnih prvaka i njihovih glasila, podastrio je sveučenstvo grada Trsta svomu nadpastiru pouzdanicu, kojom mu izriče neograničeno povjerenje, sinovsku ljubav i odanost, te duboko ogorčenje zbog pogana postupanja njegovih i crkvenih neprijatelja. Tomu izrazu čuvstva i odanosti priključujemo se i mi iskreno, odsudjujuć najodlučnije sav javni rad naših protivnika, naperen proti presvj. gosp. biskupu i proti našim svetinjam.

Zemaljski sabori. Službeni list bečke vlade „*Wiener Zeitung*" donosi cesarsko ručno pismo, kojim se sazivlju već tečajem ovoga i početkom budućega mjeseca zemaljski sabori. Tako su sazvani za dne 27. t. mj. sabori: Češke, donje Austrije, Moravske, Šlezije, Štajerske i Goričko-Gradiške.

Sabori: Galicije i Kranjske sazvani su za 28. t. mj. Sabori: Solnograda, Koruške, Bukovine i Tirola sazvani su za 3. jenara 1895. Sabori: Istre, Trsta i Dalmacije sazvani su za 10. jenara 1895. Sabor Vorarlberga za dne 14. jenara 1895.

Umirovljeni c. k. namjestnički savjetnik, bivši upravitelj c. kr. poglavarstva u Poreču i bivši vladin komesar na zemaljskom saboru u Poreču, g. *Aleksander vitez Eluschegg* — občinski tajnik — u Poreču!

Talijanski talijanski listovi donieli su neočekivanu viest, da je postao občinskim tajnikom u Poreču umirovljeni c. k. namjestnički savjetnik itd. itd. g. vitez *Aleks. Eluschegg.* K toj viesti dodaje poznati ovomšnji *jaslar* „*Il Mattino*" da čestita „našemu vrlo simpatičnomu prijatelju" (al nostro simpaticissimo amico). Mi smo u istinu u neprilici neznajuć komu da čestitamo, poreškoj občini ili g. savjetniku i vitezu Eluscheggu. Izostavljajuć za danas čestitke preporučamo toplo našemu puku na Poreštini, da se daleko drži novoga tajnika.

Novi biskup u Šibeniku. Dalmatinske novine javljaju, da bijaše ovih dana imenovan biskupom u Šibeniku preč. gosp. dr. Zanoni, opat u Trogiru, veleučen i pobožan svećenik, te vrlo čestit rodoljub.

Lanjski izletnici iz Rieke u Dubrovnik sjećati će se ugodno preč. gosp. Zanoni-a, kako im je na povratku iz Dubrovnika u njegovom Trogiru prijazno tumačio one krasne i bogate starine trogirske crkve i kako ih je u obće najljubeznije susretao. Čestitamo Šibeniku na toli odličnom mužu!

Zaplijena. Jutranje izdanje „Edinosti" od subote dne 15. t. mj. bijaše zaplienjeno radi političke viesti „Dvojaka mjera".

Današnji broj lista sastoji iz dvih brojeva t. j. br. 51 i 52 te ovim zaključujemo ovogodišnji tečaj. List imade naime 8 stranica — kano dva broja — jer neće izaći o božićnem đednu obični broj uprav radi božićnih blagdana. Budući broj lista izaći će u prvom đednu budućeg godine t. j. četvrtak dne 3. jenara 1895.

Interpelacije i govore naših zastupnika na državnom saboru, u koliko ih nismo mogli priobditi do sada, donieti ćemo u budućih brojevih. Tako nam preostaje jošte govor g. dra. Laginje, zatim izpravci gg. Laginje i Spinčića na govore ministara i talijanskih zastupnika Istre, te interpelacija g. dra. Laginje o smrti jednoga vojnika u Istri, za kojega se vell, da bijaše zlostavljan od njegovih predpostavljenih.

Čin srčanosti i plemenitosti piranskih kanonika. Ovdušnje židovsko glasilo donaša u broju od dne 19. t. mj. dopis iz Pirana, u kojem pripovjeda, kako su talijanski kanonici u Piranu izveli osobiti čin *srčanosti i plemenitosti* tim, što nisu htjeli podpisati neku pouzdanicu svome biskupu. Židovski listić diže spomenutu prečastnu gospodu iz Pirana u deveto nebo radi toga junačkoga čina, a mi bilježeć to nemožemo na ino, nego da čestitamo talijanskim kanonikom grada Pirana, što su eto našli složni u kolu tršćanskih lažiuberalaca i židova. To su zaista svećenici po ćefu našim franašunom!

Oprost od čestitanja. Bratovšćini hrv. ljudi u Istri doposlaše za oprost od čestitanja: dr. Mate Trinajstić i dr. Dinko Trinajstić, Pazin po 2 fr.; Rajmund Jelušić, Berseč 2 for.; Miroslav i Eugenija Grossman, u Kastvu 2 fr.; Fran Polić, Trst 1 fr.

Občinski izbori u Pazinu. Od tamo pišu nam 18. t. mj. Drugi dan izbora, srieda 12. t. mj., se je malo razlikovao od prvoga. Na trgu pred občinskom zgradom bilo je sastajalište gospode i fakinaže. Ova se je zabavljala izvrgavajuć smiehu kmetove i svećenike, pače bila je počela bacati i jaja na mn. č. g. Gabrielića. Nego on se nije dao ustrašiti, već pošao ravno k gosp. ravnatelju c. k. poglavarstva i zahtjevao, da bude biračem slobodno stojati pred biralištem, čekati na red ili na čepjeh i ne biti izmjehivan ili napadnut od proste svjetine. To je pomoglo, jer smo onda vidili na trgu i kćmesara i žandare.

Bilo to, bilo da talijanski glasovi nisu mogli nikada premoći hrvatskih, sliedećih dana je bio mir na trgu. Tim su i gospoda izgubila ugodnu zabavu.

Kad se je po občini raznio glas, da naša stranka premaže protivnu sa 200—300 glasova, počelo je padati zanimanje za izbore. Za to, i jer se je mnogim svjetovalo neka ne dodju na izboru, da se bez potrebe ne izvrgnu gospodskoj osveti, imali smo sliedećih dana manje glasova od prvih dvih.

U sriedu bilo je naših 207 a protivnih 65, u četvrtak bio je odmor, jer je bio sajam u pazinskom Polju, u petak bilo je naših 169, a protivnih 80, u subotu naših 124, a njihovih 107, u ponedjeljak naših 95, a njihovih 52.

Kako vidite, u petak i u subotu jesu protivnici malo poskočili od običnoga njihova broja. To moraju zahvaliti patentaćem, skovanim pod bivšim kotarskim poglavarom vit. Schwarzom. Ljudi, koji nemaju ni „arta ni parta", dali se oporezovat kao kakvi trgovci ili zanatlije, pa dobili glas. Takovih imade oko 80. Odbijte tih 80 od onih 187, što su jih dobili u petak i u subotu, utvrditi ćete, da bez njih bi protivnici bili dobili i u ono dva dana koliko i u drugo dane, t. j. po 50—60 na dan. To je doista žalostna činjenica po naše Talijane, da uz sva sredstva, kojimi razpolažu, uz sav census i uz svu kulturu, kojom se bane, ne mogu od 400—500 glasova svom mukom skucati, nego 50—60 njih. Uviditi će, ako nisu sliepi, da kmet ne mari za njihovu kulturu, koju bi mu htjeli sa „oštiami", sa „sakramenti" i sa mjericami vina silimice narinuti. Nek si ju drže, nek nam daju naše i mi ćemo sami skrbiti za svoju kulturu, bolju i zdraviju od njihovo nadrikulture.

Od 2305 izbornika trećega tiela prikazalo jih se u svih pet dana izbora 1280. Od tih je glasovalo za hrvatsku stranku 831, za talijansku 359, a odbito jih je bilo najmanje 90, od kojih barem 70 naših. Od ovih bila je spora većina dobro unešena u listine, ali poslije rješitbom krivo popravljena.

Ako sbrojimo glasove, kojo smo zadobili, one koji su bili odbijeni i glasove onih, koji su došli u Pazin da glasuju ali nisu ni pošli u dvoranu, jer njim se odmah reklo, da će da biti sbog krive upis. pušteni, možemo kazati, da od 2305 izbornika je došlo barem 1000 naših na biralište. To je zaista vesma utješljiva činjenica i mi možemo biti ponosni sa takovimi birači. Bog jih živi i Bog blagoslovi njihova polja!

Danas je počeo izbor u drugom tielu. U ovom znaju Talijani dobro, da jim je nemoguće dobiti. Ta tu je baš oviet kmetova! Ipak su se i u ovom tielu postavih. Danas je od 350 birača glasovalo 189 naših, a 20 protivnih a 30—40 bilo jih je odbito kako i u III. tielu. U sredu je svršio izbor i u tom tielu i to sjajnom našom pobjedom; glasovalo je naših 388, a protivnih 60. Živili sviestni birači!

Prekosutra, četvrtak, bira prvo tielo. Tu će biti žestoka borba, jer će glasovati svi činovnici, osim političkih. Mi ipak ne zdvajamo, već se uzdamo u Boga i u našu hrvatsku sviest, da ćemo i tu pobiediti!

Konštituiranje muzko podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastvu obaviti će se ondje dne 30. t. m. na 4 sata po podne u zgradi „Narodnoga Doma".

Občinski izbori u Svetvinčenti. Pišuć u dvih zadnjih brojevih o predstojećih izborih za občinu Svetvinčenti, na Puljštini, preporučili smo našim občinarom, da budu oprezni i da se nedadu prevariti od šarenjaka i talijanaša, koji će pred izbori obilaziti njihovo pragovo i kušati, da ih ovako il onako zasliepe. Svega, što smo znali, nismo mogli ni smjeli kazati. Javiše nam naime prijatelji na vriome, da se radi o tomu, kako bi složno obje stranke nekoje nove osobe u občinsko zastupstvo birale i kako bi se dalo i našim ljudom prigodu, da se uputc u občinsku upravu. Rekli smo svoju privatnim putem, a koliko je pomogao, naš savjet i da li smo valjano savjetovali, pokazat će nam budućnost. Toliko samo znademo danas, da se i u onoj občini osvješćuje puk hrvatskoga jezika i da moraju sada s njim računati Talijani ili potalijančenici. Medjutim izbori se obavišе prošloga đedna. O tomu izvješćuju talijanske novine po svoju t. j. izkrivljuju činjenice, varaju sebe i svoje čitatelje.

Te novine se hvale, da su Talijani predobili složno sa našimi seljaci. To bi imalo značiti, da s naše strane nije bilo borbe. Istina je, ali borba odlučna, bila bi tamo za sada nekoristna — možda luda.

Protivnici naši zapustili su nam puk i u onoj občini bez škole i nauke tako, da bi naši ljudi, kad bi htjeli svrgnuti sadašnjega načelnika i njegovu upravu, žalibože, morali nadaljo rabiti talijanski jezik u uredu i birati načelnikom čovjeka iz gradića, a medjutim moralo bi se čitavo zastupstvo boriti sa stotinu neprilika, da popravi grieše dosadanjih uprava.

S tih razloga oto naša je stranka pustila neka se naši ljudi sporazumo, kako vide, da je za sada još najbolje i najkoristnije.

Ali smo u ostalom zadovoljni već tim, što je u ovo zastupstvo izabrano nekoliko razložnih muževa, koji imaju bistar um i dobru volju, i koji nikada neće zatajiti svoju hrvatsku majku i njezin jezik, i koji će nestojati, da občinska uprava bude bolja, nego li bijaše dosadašnja, i koristnija izvanjskomu puku, nego li do sada.

Ljuto se varaju Talijani ako misle, da je občina Svetvičentska njihova, a da su se već sada prevarili u računu, vidit će brzo.

Mi se ne trebamo nagliti, kako oni, jer naši p t i ć i s o k o l i ć i rastu svaki dan, a gdje nije baš krvavo potrebna politička borba, tu ju mi niti tražimo niti izazivljemo.

Iz carevinskoga vieća. Cielo vrieme ovogodišnjega zasjedanja razvijaju naši zastupnici u Beču veliku djelatnost. Što jače prema svrsi, to više. Do prošloga tjedna činili su to skoro izključivo u interpelacijah, prošloga tjedna u govorih. Prošli petak i subotu, 14. i 15. decembra 1894., može se nazvati *istarski dan*, borba za pravo istarskih Hrvata i Slovenaca u carevinskom vieću proti svim njihovim protivnikom. Prvi od dvojice naših zastupnika je stupio u boj zastupnik prof. *Spinčić*. Mislilo se je, da će razprava o dogodjajih u Istri zaninati zastupnike drugih naroda koliko toliko, al da će ovoliko, koliko je, nije se moglo nadati. Zast. *Spinčić* govorio je u uvodu hrvatski, pak njemački, preko ure i pol. Klupe u sredini viećnice, gdje ima svoje mjesto gosp. zastupnik, bile su posve zaposjednute sa zastupnici svih stranaka. Tko je jednom došao, nije se već odaljio. Kao da su bili svi pribijeni na svojih mjestih. Tečnjem cielog govora trajala je upravo izvanredna tišina. Uz množinu zastupnika Hrvata, Slovenaca, Čeha svih stranaka, Poljaka, Njemaca svih stranaka, članova kluba Coroninji, kao i ovaj sam, slušali su pozorno govornika nepomično sjedeć pred njim gospoda ministri grof *Schönborn* i madžar *Bacquehem*, prateć pozorno svaku izreku, svaku rieč tako rekuć, i bilježeć kad i kad. Gospodin ministar pl. *Plener* slušao je većinom stojeć; ministar-predsjednik knez *Windisch-Graetz*, i ministri grof *Falkenhayn*, vit. *Jaworski*, vit. *Madeyski*, većinom sa svojih mjesta. Sadržaja toga govora nećemo priobćivati. Donašamo ga u cieloti po stenografičkom zapisniku. Opažamo samo, da je na sve učinio veliki utisak, da se je govorniku često među govorom odobravalo, kao i klicalo, a na svrsi oduševljeno pljeskalo i čestitalo. Čestitali su mu *Hrvati* i *Slovenci* svih stranaka, *Mladočesi* i *češki velikaši*, pojedini *Poljaci*, *Njemaca antisemita* i *konservativaca*. *Talijani* Istre i Trsta, sa na čelu grofom *Franom Coroninijem*, šutili su. I Niemci liberalci šutili su javno; privatno rekli jih je: *mi nismo imali nit pojma ob odnošajih u Istri; kad je tako, mora se toga mnogo promjeniti!* Govornik je sa mnogo samozataje, dielomice sarkazmom, polemizovao na svrsi svoga govora sa d.rom *Rizzi-em*, koji je nješto prije njega govorio, i pobio ga tako, da već nije za ciele razprave nit pisnuo. Sav govor bio je stvaran, umjeren u obliku, jak u stvari, prožet čuvstvom čistoga domoljubja, pravdoljubja i zakonitosti. Posljednje rieči izrekao je, obraćen prema gospodinu dru. *Rizzi-u*, čuvstvom čovjeka, koj je dužan, koj hoće, i hoće odlučno, zajedno sa svojim narodom vojevati za prava svoga naroda, nezahtjevajuć od vlade ništa drugo nego pravednost, zakonitost i nepristranost.

Drugi je stupio u borbu zast. dr. *Laginja* još istoga dana. Nije ni mislio govoriti. Bio je izazvan od dr. *Rizzi-a*. Čutio se je dužnim progovoriti. Već je osma ura tekla, što je vieće zasjedalo, a ipak je govornik okupio okolo sebe množinu zastupnika svih stranaka, kao i gospodu ministre, koji svi su ga pozorno slušali i divili se upravo njegovoj mirnoći, njegovomu hladnomu, razboritomu, stvarnomu, i s toga to jače porazujućemu razlaganju i obaranju umjetne sastavljenih i pročitanih rieči gospodina zastupnika istarskih gradova i trgova. I on je žeo pohvale sa svih strana. Sve se divi koli hladnoći, kojom razpravlja stvari dr. *Laginja*, toli čuvstvu, kojim jih razpravlja prof. *Spinčić*. Da su odnieli pobjedu, to se je priznavalo općenito već prvi dan, dočim se je drugi dan to još jače potvrdilo.

Drugi dan govorio je, *hoćete li čitao*, zastupnik dr. *Bartoli*, osvrćuć se gdje i gdje umetnutimi oduljami polemike sad.rom *Laginjom* i proglašujuć klevetami sve, što je *Spinčić* iznesao. Slabo se ga je slušalo, a oni, koji su ga slušali, osim ono par njegovih privržemika, uvjerili su se kako slabu stvar zagovara. Već prije njega, početkom sjednice, govorila su četiri ministra jedan za drugim, što se još možda nikad dogodilo nije, i dvojica njih, ministar nutarnjih posala i ministar pravosudja, osvrnili su se u svojih govorih na istarske i tršćanske odnošaje, obzirom na ono, što su govorili naši zastupnici kao i dr. *Rizzi*, kao i na ono, što je već prvi dan govorio o istoj stvari dr. *Ferjančić*. Vidjelo se je, da prigovarati neimaju što. Dr. *Laginji* nisu prigovorili nit rieči, prof. *Spinčiću* htjeli su štogod prigovoriti. Utisak diela govora ministra nutarnjih posala tičućega se istarskih stvari bio je slab i kod koalirancа, dočim je *Spinčić* bio prisiljen nekoliko put uzklici ga pretrgnuti. Ministar pravosudja pokazao se je u glavnom dosta pravoljubivim. Pošto se već nije moglo doći do rieči, su koli *Spinčić* toli *Laginja*, na svrsi razprave, učinili nekoliko stvarnih izpravaka obzirom na izjeve ministra nutarnjih posala, i odgovorili sa par rieči dr. *Bartoli-u* kako je zaslužio. Zaključio je razpravu o istarskih stvarih vit. *Burgstaller* jednim *tobožnjim izpravkom*, u istinu *praznom frazom*. Utisak občenit i poslie drugoga dana bio je taj, da su naši zastupnici, *Spinčić* i *dr. Laginja*, izašli iz borbe slavodobitni. Ima pače zastupnika, starih parlamentaraca, koji su rekli, da je *najznamenitija točka* u cielej razpravi o provizornom proračunu, razprava o *istarskih i tršćanskih stvarih*, sa pobjedom zastupnika *Spinčića* i *Laginje*. Bilo u korist naroda, koga toli ljube! I Niemac liberalac dr. *Menger*, kao glavni govornik za privremeni proračun, bio je prisiljen, pošto je hvalu uzdao talijanskoj kulturi, pohvaliti *junačke i čestite Hrvate i Slovence na Adriji*, kojim treba takodjer dati njihova prava. Mi ćemo tiskati po stenografičkom protokolu svu tu razpravu, u koliko se tiče Istre i Trsta.

Za danas još spominjemo, da je dr. *Laginja* sa drugovi upravio dne 14. t. m. upit na ministra predsjednika, postavljen na ukupnu vladu, obzirom na sigurnost zastupnika hrvatskih i slovenskih koli u saboru u Poreču toli u saboru u Trstu.

Spominjemo još, da je prvi dan razprave o istarskih i tršćanskih stvarih progovorio zast. dr. *Ferjančić* Nego njegovo odnosno razlaganje kao da bijaše potisnuto natrag sa njegovom polemikom proti onim slovenskim zastupnikom, koji su još u koalicij. Bila je rezka; odgovarao mu je i na to ministar nutarnjih posala, drugi dan razprave i pak jako rezko zast. kan. *Klun*.

Istarski Talijani proti porotnim listinam. Ugrijanim glavam naših suzemljaka talijanskog jezika zadala je naredba ministra pravosudja o sastavljanju porotničkih listinah u Primorju novog ognja. U zadnjem broju spomenuli smo, da je g. ministar pravosudja upozorio predsjednika

prizivnoga suda u Trstu na §. 9. zakona od 23. maja 1873. o sastavljanju listina za porotničke sudove u Primorju. Po tom §. nebi smjeli biti izpuščene iz listine porotnika one osobe, koje imadu propisana svojstva, a nepoznaju oba zemaljska jezika, t. j. da može vršiti službu porotnika koli Talijan, koji nezna hrvatski ili slovenski, toli Hrvat ili Slovenac, koji neznaju talijanski, a prednost, da imadu oni, koji govore oba zemaljska jezika. Do sada bijahu redovito izpuščene iz porotničkih listina sve one osobe, koje nisu poznavale talijanski jezik, i tako se je dogadjalo, da su koli u Gorici, toli u Trstu i u Rovinju sačinjavali porotničke sudove skoro izključivo sami Talijani. U riedkih slučajih našlo se je po kojeg porotnika našega jezika. Tako smo vidjeli kod zadnjih momentih sudova obtuženike Hrvate ili Slovence, a porotnike skoro sve same Talijane. Naš urednik prisjerice, koji je sjedio više puta na obtuženičkoj klupi pred ovdašnjom porotom, *nije imao nikada nijednoga* porotnika hrvatskoga ili slovenskoga jezika. Njemu Hrvatu sudili su porotnici Talijani *uviek*, i to usljed obtužnica podnesenih od Talijana. Isto tako bijaše sa našimi novinarskimi drugovi u Rovinju i u Gorici. Sada bi se imalo i toj nepravdi doskočiti, al se tomu Talijani Istre zubi i nokti protive. Dok bijahu muževi našega jezika, nepoznavajući talijanski jezik, od porotničkih sudova posve izključeni, bijaše njim pravo, ali sada, kad ti se imalo zadovoljiti zakonu i pravu, to njim neide u glavu, te drže novu galamu, kao da jim nije dostatna ona proti dvojezičnim tabelam.

U talijanskih novinah čitamo naime, da se je zemaljski odbor za Istru utekao prosvjedom na ministra pravosudja proti spomenutoj naredbi, a za tim se odborom povlače i pojedina občinska zastupstva, kano: občinska zastupstva u Vodnjanu, Bertonigli i Poreču, a za ovimi slieditи će bez dvojbe i sva ostala talijanska občinska zastupstva i tako nam predstoje možda nove demonstracije proti vladinim naredbam u Istri. Kad će već jednom zavladati u našoj tužnoj pokrajini mirni i zdravi odnošaji!?

Plodovi talijanske kulture. Javili smo u poslednjem broju, da je medju nekojimi, koji su došli u Pazin na sastanak u Camusevoj dvorani došlo do tučnje i da je neki zadobio i težku ozledu. To se je sbilja i dogodilo medju nekojimi kmeti iz Gologorice, sielo obitelji *Defranceschi*. Namamljeni žerilom i pjačom pošli su nekoji, da prisustvuju sastanku. Na povratku posvadiše se medju sobom, te jedan trgne nož i razpara drugomu trbuh. Dva dana zatim ovaj umre.

U Kašćergi su nekoji zlikovci zapalili *Pavlu Hrvatinu* 500 centa (pet stoga ili kopa) sena, i to za to, što uviek glasuje sa hrvatskom strankom i što je predložen za občinskoga zastupnika.

Tko zna, hoće li zastupnik *Bartoli* u Beču izpukniti ob ovom kakovu interpelaciju, da dokaže, kako hrvatska stranka u Istri demoralizira puk i zavadja ga na zločine?!

Iz Kanfanara pišu nam 16. t. mj. U ponedjeljak 10. t. m. sabrali su se naši obć. zastupnici, da se razgovore o *„proračunu"* za buduću godinu. Reć bi, da ova sjednica ne bijaše toliko mnogomu po volji najmanje pak mislim „Mihi" i gospodinu iz Vižinade. Dobro su se držali taj put zastupnici *Mišan* i *Marić*. Evala im! Proračun se primio i stavilo namet 30%. Miho je hotio imati 40 po sto, nu nije mu valjalo, i pravo je da nije. Glavni predmet ove sjednice bijaše *„stara igra"* to jest gospodin načelnik *Basilisco* se je odrekao načelničke časti. Tri puta ga je molio jedan vjerni mu drug neka ostane ali sva tri puta dobi je odgovor: *ne!* Mnogomu se to čini samo *„finta"* jer su od davna jur naučeni na slična odreknuća. Koj li je uzrok, da se je Basilisco odrekao mi toga neznamo. Uvidio je valjda i sam, da ga njegovi drugovi, prije njemu u svem poriučni, zapuščaju, i zato je rekao i sam, da bi *„još ostao"*, ali da nima s kim! I to je istina, jer da su svi *Mićeli* i *Burići*, lahko bi bilo orati, sijati, žeti i mlieti, jer oni su uviek složno kticali *„šjor ši"* i *„šjor ši"*. Ali svi nisu takovi. Nekoji su naime otvorili svoje oči, dakako kasno, ali ne prekasno. U ostalom očekivati možemo, da će se ponoviti kod izbora novoga načelnika *„stara igra"*, te da će se *braća* opet složiti u tom, da troba ostati kod stare *„užance"*, i birati opet starog načelnika. Tada ćemo viditi, hoće li ostati čvrsto uz onu odlučnu *„neću"*, koju je pred cielim zastupstvom jasno i javno izrekao. Nadalje je *„renunciâ"* i naš silni *prijatelj*, tajnik *Filipich*! Ah brajuo, da to nije nikad ovamo put nanosno, kolika sreća za nas! Gdje je dunne ona sloga i ljubav, koja je prije njegovog dolazka ovdje vladala!? Sretan vam put g. tajniče, a još sretniji ostanak tamo, gdje se nastanite. Bog vas pratio, al daleko vam kuća.

Težko je moralo biti nogdje pri srcu našim šarenjakom, kad su vidili, kako ih ostavljaju na siedilu gospodari, nomaće ne njihove uzdahe ni suze.

Učinili bi najpametnije još nekoji narodni protivnici, kad bi se poveli za svojimi gospodari, te ostavili za uviek čast i službu, koja nije za njih.

Iz Žminja pišu nam 19. t. m. Kako se je u svoje doba javilo čitateljem dične „Naše Sloge", da namjeravamo i ovdje ustrojiti *„Podružnicu"* toli zaslužne družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, drago nam je sada, g. uredniče, obznaniti Vam, da nam je nedavno dojavljena odluka ces. kr. namjestničtva, kojom se dozvoljuje konstituiranje naše podružnice. Usljed toga dogovorno s našimi prvaci, odlučili smo obdržavati osnovateljnu skupščinu na Stipanju dana 26 decembra 1894. na 3 satà poslije podne, i to u selu *Križanci*, pol sata oddaljeno toli od Žminja koli od željezničke postaje sv. Petar u šumi, sa sljedećim dnevnim redom: 1. Prigodni otvorni govor. 2. Izbor odbora. 3. Možebitni predlozi i upisivanje novih članova. Tom prigodom nadamo se, da će se i naši Žminjci odlikovati kao i dosele, i to sada tim više, kad se radi osobito za svetu stvar. Pozivljemo ih dakle kao rodjenu braću, da se odazovu vapaju zapuščene naše djece, čameće u tmini nezuanstva, da pruže njima milostinju, da se rieše duševnog i tjelesnog robstva. Pohrlite dakle svikolici, koji ste željni nešto dobra učiniti za budući vaš rod, koji će vam radi toga ostati u dalekoj budućnosti zahvalan, na urečeni dan u selo *Križanci*, da se upišete u plemenitu podružnicu kao članovi iste. Sveta je dužnost naša, da prava, Bogom i zakonom ljudskim nam osjegurana upotrebljujemo, a da radi našeg nemara sramotno ne izgubimo ono što smo od naših pradjedova baštinili pod pogodbom, da nepromjenjeno ostavimo našim nasljednikom. A to je uz ostalo prije svega, naš mili i ljubljeni materinji hrvatski jezik.

Iz Medulina nam pišu. Ovdje se je razširio, g. uredniče, glas, da je otvoren natječaj za ovu našu izpražnjenu župu. Neznamo zašto je natječaj otvoren *prije za Ližnjan*, nego li za ovu župu, nu nam se čini, da to neće biti bez svojega uzroka i no, skora budućnost će nam i to bjelodano dokazati, dakle uztrpimo se za par mjeseci.

Ovdje se obćenito drži, da po zaslugi i po pravici bi bilo pravedne i pristojno, da zasjede stolicu ove izpražnjene župe njezin domaći sin, učeni i vriedni svećenik velč. g. *Luka Kirac*, koj budući još svježa i veoma radina i zaslužna sila, mogao bi učiniti mnogo dobra za duševni boljak ovoga pučanstva. Ali netko drugi se hvalisa, da njega ide ta župa, da u par godina amo, što služi u ovoj biskupiji, do njega neima ni vriednijega ni sposobnijega. pak da straši presvietlomu biskupu ako ga ne učini plovanom *upravo* u Medulinu.

Mi Vam g. uredniče ne jamčimo za to govorkanje; ali na neke vrsti prietnje nekoje gospode mi smo jur navikli, te ne izključujemo mogućnost, da bi i ovilje moglo biti štogod istinita. U ostalom nije naša stvar izpitivati tko od svećenika je vriedniji, i tko sposobniji; ali ipak Bog nam je dao razum, da sudimo tko jest, a tko nije. No, nova godinica, ako Bog dade, da ju dočekamo, razvezati će nam i taj uzao. Dakle, strpljen spašen! *Glas puka.*

Krnjisko talijanska drzovitost. Dosadašnji naš uspjeh izbora za občinsko zastupstvo u Pazinu pomješao je pazinskim talijanašem i krnjelom, te njihovim židovsko-liberalnim novinarskim saveznikom i zaštitnikom u Trstu, Poreču i Beču, vojmove i mozak.

Oslanjajuć se na *„sjajne"* pobjede od posliednjih izbora za upravno vieće u Pazinu, nadali su se, da će istim sredstvom uspjeti i kod občinskih izbora koji se ovih dana vrše. Nada ih prevarila, jer se puk listom digno proti njima i jer neosta uz njih nijedan izvanjski birač, koji misli svojom glavom, koji je slobodan i samostalan, koji nije dakle kod gospode zadužen, ili inače uz njih prikovan.

Iz zadnjeg izvješća, priobćenog u posliednjem broju našeg lista o izboru u Pazinu, razvidno je, kako stupaju naši birači smjelo i veselo pred izbornu komisiju, dočim se neusudjuju jadni prodanci niti oči podignuti u vis, već mučeć i zasramljeno odaju svoje glasove za gospodske kandidate znajuć, da su na to prisiljeni i da time izdaju sebe i svoj rod protivniku, koji bi nas sve skupa utopio u žlici vode, kad bi samo mogao.

Pazuski talijanaši i krnjeli uvidiše napokon, da njim je izvanjski puk posve okrenuo ledja i da su prošla ona *„krasna"* vremena, kad su Pazinci: *„sa kompare simo, kompare tamo"* za nos vukli sirotu kmeta. Danas neima više slobodnoga kmeta na Pazinščini, koji mari za gospodske pogovore, za njihova obećanja, za gostbe il još manje za njihove grožnje. Pa kako da to nerazsrdi do nedavna svemogućeg pazuskog gospodu? Kako da ne pobiesne od jada, videći, kako odbija onaj biedni *„ščavo"* s prezirom njihove sladke rieči, prazna obećanja il lude grožnje? I u toj blesnoći jadni, posegnuše za sredstvom, kojim se drugud nesluže pošteni ljudi, dadoše se na klevetu i ocrnjivanje, nebi li bar tim zavarali one, kojim su nepoznati današnji odnošaji na Pazinščini.

Već prvog dana izbora za III. tjelo izgubiše naši narodni protivnici u Pazinu glavu. Kako i nebi! Kmet neće više da sluša, izborna komisija nepozna gospode, već samo zakon; broj prodanaca je premalen a da bi se s njimi prodobiti moglo. *prijatelj* je danas nemoćan! Komu svecu da se uteku? Laži i kleveti!!

U najvećoj stisci i nevolji eno ih, gdje snuju, sastavljaju i odašilju u Trst i Beč brzojavke, kojimi crne i kleveću izbornu komisiju i naše čestito svećenstvo. Najprije utekoše se apoštolskomu nunciju u Beču, zastupniku sv. Stolice kod bečkog dvora, zatim c. k. namjestniku u Trstu i napokon ministru nutarnjih posala u Beču.

Evo tih glasovitih brzojavkah u hrvatskom prevodu.

1. *„Apoštolskomu nunciju u Beču.*

Prigodom občinskih izbora u Pazinu agitiraju skoro svi svećenici škandaloznim načinom za uspjeh hrvatskih kandidata — uzprkos protivnim naredbam Vatikana. Prodiču skoro obćenito sa propoviedaonice, da moraju birači glasovati kako je spomenuto. Župnik Gojtan iz Kašćerge i kapelan Kemr iz Pićna navestiše u crkvi, da se ima po nalogu sv. Otca glasovati za Hrvate. Biesni su nadalje agitatori dekan pićanski Bersenda, župnik iz Gračišća Gabrielić, župe upravitelj (!) iz Lindara Vitezić, župnik iz Berma Grašić, župnik iz Gologorica Zvaček, župnik iz Trviža Bukovec, župeupravitelj iz Grdosela Filipić i župnik iz Kerbuna Vanik. Umoljava se, da se poduzme žurno odlučne mjere proti škandaloznom postupanju svećenstva na štetu vjere i na pogibelj javne sjegurnosti.

Podpisani: *„Elettori di Pisino"*.

2. *„Gosp. namjestniku. Trst.*

Dogodiše se predvidjene izborne prevare. Komisija dopustila je danas tek. br. 535, 580, 631, 633, 710, 715, 730, da glasuju jedan za drugoga više puta; broj 554 glasovao premda mrtav. Molimo brzu pomoć. *Cittadini di Pisino.*"

3. *„Pravzv. ministar nutarnjih posala Beč.*

Kako se je predvidjalo počinja izborna komisija za občinske izbore u Pazinu nasilja i svakojake prevare. Brzojavili smo opetovno namjestničtvu, nu uzalud, komisija biva smjelija. Gradjani žrtvovani su drzovitosti hrvatskih popova, koji straše seljačke savjesti. Vlada nesmije trpiti zloporabu koje se nebi smjelo trpiti u prosvjetljenoj državi. Molimo pomoć brzu i uspješnu. *Cittadini Pisino.*"

Iz ovih brzojava razvidno je, da bijahu sastavljači istih u abnormalnom — nezdravom duševnom stanju Iz svakog redka, iz svake rieči kipi jad, žuč, otrov.

Pazinskim liberalcem, koji neimaju do poruga do sv. Stolice, do crkve i njezinih nauka, htjelo se je pomoći — proti *„škandaloznomu"* postupanju svećenstva — od sv. Otca, komu se grohotom smiju, kad traži, da se ga rieši iz zatvora u Vatikanu. U čemu sastoji to tobožnje *„škandalozno"* postupanje našeg svećenstva? U ničem drugom, ako se iztrebe sve talijanaško krnjelske kleveto, van u tom, da su naši čestiti svećenici i kao državljani i kao ljudi učinili svoju svetu dužnost tim, da su poučili puk, kako mu valja birati, da se drži daleko lažiliberalaca i da bude svoj na svomu.

Dvojimo, da je hotio il mogao pomoći klevetnikom ni g. namjestnik. On imade kod izborne komisije svoga činovnika, koji mu je stalno javio, da izborna komisija vrši samo zakon i da izbori prolaze u redu. A što je mogao ministar na crnu klevetu? Ništa drugo van obratiti se na svoga namjestnika, koji mu nije mogao drugo javiti, van ono što je doznao il doznati mogao od političkoga odaslanika kod izbora.

Ali, pitamo konačno mi, komu su mogli zadovoljiti — kad bi se bilo moglo zadovoljiti — gg. muncij, namjestnik i ministar. Zar *„pazinskim biračem"*? ili, pazinskim gradjanom? Tà i Hrvati su pazinski birači, i Hrvati su pazinski gradjani! Zašto nisu ti slavni birači i još slavniji gradjani pazinski sa podpisi na svietlo? Zar su se sramili izaći imeni na vidjelo? Nisu li se možda komu vrzli po glavi §§ kaznenog zakonika? Znadu bo mnogi, da je škakljivo igrati se tudjim poštenjem, pak je najkomodnije bacit kamen i sakrit ruku.

Još jednu, pak smo za danas gotovi.

Kazali smo često, kako je častno za naše rodoljubno i požrtvovno svećenstvo kad ga crne i kleveću naši lažiliberalni susjedi i njihova glasila. Pa kad je tomu tako, bolno nas se je dojmilo što nemamo zimo medju oklevetanim i ocrnjenim našim svećenstvom u občini Pazin imena svih naših svećenika, koji bi bili morali po porodu i po jeziku vjerno i složno stati jedan uz drugoga kano u svetoj vojsci. Za sada neće nam se sa imeni na dan, ali toliko moramo pripomenuti, da je vriedan pastir dužan dati i život svoj za svoje ovčice.

Iz Vabrige (občina Poreč) pišu nam dne 10. t. mj. Osobitim veseljem javljamo Vam, g. uredniče, kako smo mi Vabrežani svečano proslavili u našoj crkvi dne 8 t. m. blagdan Blažene Djevice Marije. Sve što je moglo, sakupilo se je u kući božjoj, da se pomoli Majki božjoj i da se nanziva skladna pjevanja u našem sladkom jeziku. Nadošlo je i tudjinaca iz bližnjih i dalnjih sela, a svi su žalili s nami, što nemamo stalna svećenika, koji bi nas učio i vodio po putu istine i prava. Naših domaćih dvanaist pjevača odpjevalo je skladno i pobožno pjesme sv. mise, te nebi nitko rekao, da su to sami kmetovi, od kojih nekoji ni čitati neznaju.

Od g. 1848. ostasmo bez stalna pastira, premda smo često lievo i desno molili, da se zadovolji vrućoj želji svega ovoga puka. Od rečene godine pa sve do god 1891. spavali smo tvrdi san i neznajuć sirote, kojeg smo roda ni pokolenja. Jedva god. 1891. počeli smo se buditi i uvidjati, da smo djeca naše slovinske majke, da je naš materinski jezik hrvatski jezik i da imademo braće i prijatelja, koji s nami ćute i koji se za nas bratski zauzimlju. Izbori od g. 1891. otvorili su nam ponešto trudne oči. Porečki i tarski talijanaši i šarenjaci otvoriše nam nehotice oči, jer nas htjedoše zapeljati na stranputice i krive puteve, a mi na vrieme na to upozoreni, počeli smo promišljati i uvidjati, da nismo živina, nego božji stvorovi, jednaki u dužnosti i u pravu sa svakim drugim državljanom. Od sada unapried, ako Bog dade i sreća junačka, naše oči više se neće zatvoriti, te ćemo ostati odani i vjerni našoj sv. vjeri, milomu našemu narodu i našemu vladaru.

Kad bi nam se crkveni poglavari smilovali, te nam dali svećenika, a školske oblasti učitelja, nitko zadovoljniji od nas. Radi toga molimo višu crkvenu oblast, da zadovolji našoj želji i potrebi, te će imati od nas vječnu hvalu a od Boga plaću.

Ujedno molimo slavno predsjedničtvo naše plemenite družbe sv. Cirila i Metoda, da ne zaboravi ni na nas, koji smo bez nauke i znanja, i koji smo pripravni žrtvovati, kolikogod budemo mogli samo, da dobijemo toli željenu školu, bez koje nebismo mogli doći ni do duševnog ni do tjelesnog blagostanja.

Hrvatska čitaonica u Medulinu obdržavati će dne 13. jenara 1895. svoju redovitu glavnu skupščinu; početak na 1 sat poslie podne. Moli se sve domaće i vanjske članove, da istoj mnogobrojno prisustvuju. Na koncu skupščine pozabaviti će se gospoda skupščinari u prijateljskom razgovoru. Dnevni red je sliedeći: 1. pozdrav predsjednika; 2 izvješće tajnika; 3 izvješće blagajnika; 4. obračun za g. 1894; 6. proračun za g. 1895; 6. ini predlozi. Kod iste skupščine povesti će se govor o ustrojenju podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

Odbor „Hrvatsk. čitaonice" u Medulinu.

Sitan novac. Obćinstvo se upozoruje, da se srebrni itali novac po 20 nvč. i bakreni po 4 nvč. prima u privatnom prometu samo do 31. o. mj. Kod državnih će se blagajna ovaj novac primati samo još do konca prosinca 1895. Poslie toga roka neće se taj novac primati niti u nominalnoj vriednosti, niti uz naknadu vriednosti stvari.

Sa otoka Krka pišu nam polovicom prosinca. Naš presvjetli biskup obašao je cielu biskupiju izim Dobrinja, Dubašnice i Omišlja, i svagdje bio s uzhitom primljen od cielog pučanstva. Vidjelo se, koli to njega veseli, kako to na njega ugodno djeluje, a nije ni čudo, jer je pastir stada, gdje nelma niti jednog inovjernika, ali čujemo, da je na njega osobiti utisak uči-

nila naša glagoljica, te da se je presvietli izrazio, da mu je žao, da nije za njekoliko godina mladji, jer da bi ju odmah počeo učiti. Evo mladjim, a osobito našim bogoslovcem liepa primjera. Dok ste mladji učite pomljivo našu glagoljicu, jer dok bude glagoljaša biti će i glagoljice, sasvim da ima toliko i toliko protivnika. Biti će to na umirenje i onom uzgojitelju naših svećenika u Gorici, koji da se je jednom izrazio tobož radi velike grižnje savjesti, da on nebi bio sjeguran za valjanost mise kad bi glagoljao. Takva što nebi se smjelo čuti od svećenika.

Kola ovud novost, koja će zanimati Vaše učiteljstvo. Zemaljsko školsko vieće valjda je uvidjelo, da ipak g. Gambini, kad onako u saboru govori o sjajnih učiteljskih plaćah, nepozna kako ti kukavci žive. Ono da je uvidjelo, da bi se imalo moralo tomu zapuštenika u njegovoj pomoći, te zapitalo naše kot. školsko vieće, nek ovo u to ime stavi svoj predlog. Tu barem ne treba mnogo mozgati — reći će svatko — pomoći treba ili najbjednijeg (valja vam znati, da među učitelji ima razlike, ali razlike kriepostih, ne po sposobnostih, ne po radu, nego slučajno, gdje je tko namješten) ili najvaljanije, ali jok braco, nije tako. Naše kot. šk. vieće tu se pokazalo oštroumno. Ono ti predložilo, da se jedno ili dva mjesta u Lošinja podigne na mjesta prvog reda, da se njeke na otoku podigne na drugi stupanj i tim da je pomoženo. Ali gospodo moja, gdje je tu pravica, gdje je tu, što se osobito danas traži, čovječanstvo? Timi se predlozi još više zapostavlja onaj toli nepravedni i kuka u razred podučitelja. Podučitelj ima iste nauke, kao i njegov nadučitelj, ima iste izpite, može biti i sposobniji, a tjedimice još ima pol sata više škole ako drži I. razred, a za to ima polovicu plaće koliko njegov nadučitelj. Zar nisu mogla gospoda na kot. vieću malo razmišljati o toj stvari? Ali đa, tko bi si išao tricami razbijati glavu! Držimo, da je pravica zahtjevala, a red bi bio, da se kaže: pomoći će učiteljstvu, ako se izjednače podučiteljska mjesta sa učiteljskimi. Ta i zakon propisuje, da jedva ⅓ učiteljskih sila kod jedne škole mogu biti podučitelji. Koliko je razlike uzmimo u Baški, Vrbniku, Puntu, Omišlju, gdje je ravnajući učitelj II. reda sa 500 for. plaće, sa doplatci ravnateljstva, sa dvostrukom stanarinom, a drugi učitelj (ovdje barem nisu trojica) u svih tih mjestih ima naslov „*podučitelja*“ ili dotično „*podučiteljice*“ sa 350 ili 300 for. plaće? Težko mora biti pri srcu dotičnim poduciteljem videći takvu nepravicu, takovo zapostavljanje.

Isto bi bilo kao da bi n. p. u jednom gradu bila dva odvjetnika, pa jedan po njihovim tarifam, recimo imao za tužbu 2 for. pristojbe, a drugi imao je za istu tužbu samo 1 for. pristojbe; svatko reko bi, to je nepravedno, to je smješno, to je sredovječno. Dà, nepravedno i smješno bi to bilo, ali i predlog našeg kot. šk. vieća nepravedan je te će i škol. vieće kad ga pronući sjeguro reći, ala slabu smo se savjetniku utekli!

Prilog. Današnjemu broju dodali smo kano prilog novi list za oglašivanje pod naslovom „*Centralni oglasnik*“ što je počeo izlaziti u Zegrebu, i na što upozorujemo naše čitatelje.

Javna zahvala.

Prec. gosp. Antun Puž dao je u ime ulaznine 2 for.

Nadalje po 1 for. uplatiše: Gregorić udova Tonka-Belčeva, u Kastvu; Spinčić Ivka, iz Kastavšćine; Jurković Jakov, iz Opacije; Ateševec Ivan, slikar u Opatiji; Karlevaris Ferdo, trgovac u Kastvu i Jurinčić Franjo, u Kastvu kbr. 47.; g. Ivan Bačić, pom. kapetan u Ičićih.

Po 1 kruna. Mesin Andrija, umir. pilota u Kastvu; Lorenc ud. Antonija, u Kastvu; Diraka Andrija krojac u Kastvu; Vlah Vjekoslav, listonoša u Trstu; Bozdon Anzelm u Kastvu; Brozović ud. Vinka, u Kastvu; Spinčić Jerolim, u Spinčićih; N. N. u Kastvu; Blagar Ivan, na Veprincu i Iskra Antun, učitelj na Veprincu.

Prisustvovav veselici prepisatiše ulaznu i to:

Kundić Anastazija, iz Frančići 3 for. 50 novč.. Juretić Petar, obć. kancelist u Kastvu 2 for. 50 nvč.;

Po 1 for. Šiteny Vaclav, kapelan u Kastvu i Vrabec Ivan, kapelan u Kastvu.

Po 1 kruna. Bakarčić Josip, trgovac iz Spinčići; Collavini Viktor u Kastvu; Jelušić Ljudevit, trgovac u Kastvu; Jelušić Mirko, obć. likvidator u Kastvu; Munić Fr., ml., mesar u Kastvu; Peršić N., posjednik u Skrbićih; Petrák Josip, kap. na Zvoneći; Poščić Konstantin, tiskar na Voloskom i Šepić Franjo, trgovac u Rukavcu.

Gdjica Zahija Savica iz Rukavca, za 1 smotku, prigodom veselice, dražbom prodanu, 22 nvč Gosp. Jelušić Ljudevit u Kastvu za prvi plies, na korist družbe na drazbu postavljen (doprinesoše gg. Marotti Josip, Petrák Josip, Šiteny Vaclav, Vrabec Ivan i Jelušić Ljudevit) 6 for. 10 nč. Za tombolu pokloniše različitih predmeta članice, i to: Gospodje Bakarčić Amalija, Grosman Eugenija, Jelušić Ernesta, Jelušić ud. Ludovika, Dukić Paškvala, Jurinac Tonka-Belčeva, Dukić Tonka-Franjkina, Julušić Nadala, Rubeša Marija-Rajmundova Bačić Tereza, Rubeša Marija (Mica), Rubeša Amalija i Babić Amalija; i gospodjice Grosman Ema, Kornmüller Ida, Munić Amalija, Munić Klementina, Jelušić Ljudmila, Jelušić Marija, Drnjević Hinka, Munić Albina, Rubeša Petra i Ščitar Viktorija, gosp. Ljudevit Jelušić u Kastvu. — Gosp. Bačić Josip, učitelj u Sovinjaku naknadno priposlao 1 for.

Hvaleć od srca u ime plemenite družbe na svih darovih, zahvaljujemo takodjer vriednom predstavljaču i predstavljačicam, pjevačicam, govornici i deklamatorki, koji su naše mile gostove onako liepo pozabavili, i blagodarimo svima i svakomu, koji je išto pripomogao i doprinesao, da je ova naša prva zabava u korist družbe ovako sjajno i dično izpala.

Ženska podružnica družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru.

U Kastvu, dne 3. decembra 1894.

Tajnica: Ravnateljica: Blagajnica:
Er. Jelušić. Eug. Grosman. I. Kornmüller.

Listnica uredničtva.

Čitatelju, komu neprija družba svetoga Cirila i Metoda, sporučamo ovim, da se nas njegovo prostrešno neprima; pisali mi ob ovom ili onom, njega ljo oplemenili neblsmo vlše, jer je njegovo srce surovo — prazno!

Gosp. N. N. Dobrinj. Po našem sudu bolje je, da popravite, jer dok Vam rieše utok, pasti će još mnogo kiše u naše more. Nečudite se tomu, što Vam puki prepis ne potvrdiše; ta znate valjda. Prijateljski pozdrav!

Prijatelju „Hajduku“. Valjani su i onakvi podpisi; neka se šalje u preporučenom pismu predsjedničtvu ministarstva u Beč. Zdravo i čestit božić!

Brzojavi „Naše Sloge“.

Beč, 20. decembra: Posliednjih dana interpelirali Vaši zastupnici Spinčić i Laginja radi nagle smrti koljihava vojnika iz Završja; radi zaprieka, koje se stavlja gradnji škole u Kerkavcu, radi škole u Lovranu i Opatiji, radi jezika političkih i financijalnih oblasti, radi izbora u Podgradu; postavili su predlog za razpačavanje soli. Danas se zatvara carevinsko vieće.

K. š. v. 771

Natječaj.

Na trorazrednoj ženskoj pučkoj učioni u Kastvu sa hrvatskim nastavnim jezikom popuniti se ima mjesto učiteljice III. platežne vrsti.

Plaća i užitci spojeni s tom službom su ustanovljeni u pokrajinskom zakonu za Istru od 14. decembra 1888. pokr. zak. br. I ex 1889.

Pravilno obložene molbe neka izvole moliteljice ovamo uložiti propisanim putem u roku četirih ćedna.

C kr kotarsko školsko vieće
Volosko, 1. decembra 1894.
Predsjednik:
FABIANI v. r.

Oglas.

P. n. gospoda članovi čitaonice u Mihotićih pozivlju se ovim na glavnu skupštinu, koja će se obdržavati dne 31. t. m. u 5 sati poslije podne.

Iza sjednice slieditі će običajna družtvena zabava sa tombolom i plesom.

Mihotići, dne 16. decembra 1894.

Ivan Grgurina
predsjednik.

Pomada „Phönix“

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1887. *odlikovana* jest uslied liečničkih izvida i kraj rieznih zahvalnica priznato **jedino postojeće u istinu resino i neškodljivo sredstvo**, kojime se kod gospodja i gospode puna i bujna kosa **postizava te izpadanje vlasi i drage od ranjuje**

Upotrebljenjem iste pomalo postizavaju još sasma mladi gospodičići **čvrste brkove.** Jamči se za uspjehe i neškodljivost. Kutija 80 novč., sa poštom (iznuzećem ili uz gotov novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

miini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebоće za iste 23

dobiva se uvjek u skladišću tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Spomenute štrcaljke raznašilju se na svaku pošta austro-ugarske monarhije franco, komad po 10 for

Otvorenje novog

svratišta i restauracije

„Al Moncenisio“

broj 1.

Piazza delle Legna i via Torrente.

Podpisani preporuča slavnome putujućemu občinstvu svoje podpunoma novo sazidano i elegantno uredjeno svratište uz umjerene cieno i točnu podvorbu.

Sa štovanjem

A. Tuzzi.

Kokoše

ziele za nošenje jaja, **te u zgodno vrieme marljive kvočke,** veliko for. 3; velika kano snieg biela guska, težka okolo 7—8 funata, for. 3; 3 tusta pileta for. 3; 4½ kila svieżeg masla za dvorski stol for. 4.50 10—1

M. Feuer,

Zavod perjadi, Buczacz 23, Galicija.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnovni odkaz	2½%	30-dnovni odkaz	2%
8- „	2½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sodanjih bankovcih avstr. volj., stopilo novo obrestna takso v krepost z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrosti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Trovavo, Reko kakor za Zagrob, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sanz in Solnograd, — **brez troškov.**

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po po godbi.

Na vrednosti obrosti po pogodbi.

Vložki v pohranu.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Našu blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnom cursu.

Trst, 31. januvrja 1894. 2 24

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u oguju posrebrni i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—10

Odlikovana ljekarna PRENDINI

Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Pastilje (sladčice) iz katrama

Izvrstno djelujuće sredstvo proti **slabeći prsiju, želudca akutnim i kroničkim bronkitam, začetkom sušice, plućnom kataru i mjehuru, dihanju, kašlju nervoznom i hripavcu.** Izliečі se u kratko vrieme sa jednostavnom uporabom ovih djelotvornih pastilja.

Prodaje se ih u

Ljekarni Prenidni u Trstu

i kod svih glavnih ljekarnah raznih pokrajinah.

Ciena jednoj škatulji sa naputkom **40 nvč.**

I., Singerstrasse 15, Dunaj.

J. PSERHOFERJA

lekarna „Zum goldenen Reichsapfel“.

Kričistilne krogljice, prej imenovane **univerzalne krogljice** zaslužijo to ime po svoji pravici, kajti v resnici je mnogo bolezni, pri katerih so te krogljice pokazale svoj izvrsten učinek.

Že več desetletij so te krogljice povsod razširjene in malo družin utegne se najti, v katerih bi pogrešali malo zaloga tega izvrstnega domačega sredstva.

Vsi zdravniki so priporočali in priporočajo te krogljice kot domače sredstvo, posebno pa proti boleznim po **slabi prebavi** in **zabasanju.**

Te krogljice stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatlje 1 gld. 5 nč.,** pri nefrankovanej pošiljatvi **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice“ in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice ime podpis **J. Pserhofer v rudečih** pisanih, katerega je videti na navodilu za uporabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera*, 1 posodica 30 nč., pošta prosto 65 nč.

Grpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Amerik. mazilo za trganje, 1 posodica 1 gld. 20 nvč., 1 škatljica 70 nč., pošt. prosto 75 nč.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 nč., pošt. prosto 65 nč.

Živiljenska esenca (Praške kapljice) 1 steklenica 22 nč.

Italijanski balzam, 1 steklenica 50 nč.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 novč., poštnine prosto 60 n.

Tanokininska pomada *J. Pserhofera*, posodica 2 gld.

Univerzalni plašter *prof. Staudeta*, 1 posodica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.

Univerzalna čistilna sol *A. W. Hallerjeva* domača sredstva proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.,

Angleški balzam, 1 steklenica 50 nč.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno proskrbljujo vsi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej dopostati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane porto desti manj kakor po povzetju.

Odgovorni urednik **Mate Mandić** Tiskara Dolenc.